

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

الرأیا
علیها یصی
الرأیا

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

روزشمار جنگ ایران و عراق

کتاب شانزدهم

آزادسازی سرزمین‌های ایران

گام دوم: بستان

بوی گیری تهرهای کوردا ششگیل دولت پس از بحرین

۱۵ مهر ۱۳۶۰ تا ۳۰ آذر ۱۳۶۰

طیبرشا لعل احمد زنگنه

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع ملی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

روزشمار جنگ ایران و عراق

نویسنده:

هادی نخعی

ناشر چاپی:

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۰	روزشمار جنگ ایران و عراق جلد ۱۶
۱۰	مشخصات کتاب
۱۰	اشاره
۱۸	فهرست روزشمار
۲۲	فهرست راهنمای نقشه ها
۲۴	فهرست راهنمای عکس ها
۳۶	پیشگفتار
۳۸	مقدمه
۳۸	کتاب حاضر
۴۴	اقدامات نظامی عراق علیه مناطق مسکونی
۴۵	توسعه سازمان رزم سپاه
۴۷	عقب نشینی و پناهنده شدن نظامیان عراقی به ایران
۵۰	اتهام زنی عراق به ایران درباره کشتن اسرای آن کشور پس از شکست در عملیات طریق القدس
۵۲	اقدامات سازمان مجاهدین خلق (منافقین)
۵۵	فعالیت گروه های چپ در جنگل های شمال
۵۶	عملیات های شهری گروه های مسلح غیرقانونی
۶۳	کمک های شوروی به عراق
۶۴	کمک کویت به عراق
۶۵	رابطه عراق و یونان
۶۶	تلاش های انجام شده به منظور برقراری صلح
۷۰	اقتصاد ایران
۷۳	عملکرد اوپک
۷۶	ادعای بحرین

۷۹	روزشمار جنگ چهارشنبه ۱۵ مهر ۱۳۶۰ ۸ ذی الحجه ۱۴۰۱ ۷ اکتبر ۱۹۸۱
۱۳۵	روزشمار جنگ پنجشنبه ۱۶ مهر ۱۳۶۰- ۹ ذی الحجه ۱۴۰۱- ۸ اکتبر ۱۹۸۱
۱۶۱	روزشمار جنگ جمعه ۱۷ مهر ۱۳۶۰ ۱۰ ذی الحجه ۱۴۰۱ ۹ اکتبر ۱۹۸۱
۱۸۶	روزشمار جنگ شنبه ۱۸ مهر ۱۳۶۰ ۱۱ ذی الحجه ۱۴۰۱ ۱۰ اکتبر ۱۹۸۱
۲۰۲	روزشمار جنگ یکشنبه ۱۹ مهر ۱۳۶۰ ۱۲ ذی الحجه ۱۴۰۱ ۱۱ اکتبر ۱۹۸۱
۲۲۱	روزشمار جنگ دوشنبه ۲۰ مهر ۱۳۶۰ ۱۳ ذی الحجه ۱۴۰۱ ۱۲ اکتبر ۱۹۸۱
۲۴۸	روزشمار جنگ سه شنبه ۲۱ مهر ۱۳۶۰ ۱۴ ذی الحجه ۱۴۰۱ ۱۳ اکتبر ۱۹۸۱
۲۷۸	روزشمار جنگ چهارشنبه ۲۲ مهر ۱۳۶۰ ۱۵ ذی الحجه ۱۴۰۱ ۱۴ اکتبر ۱۹۸۱
۲۹۵	روزشمار جنگ پنجشنبه ۲۳ مهر ۱۳۶۰ ۱۶ ذی الحجه ۱۴۰۱ ۱۵ اکتبر ۱۹۸۱
۳۱۰	روزشمار جنگ جمعه ۲۴ مهر ۱۳۶۰ ۱۷ ذی الحجه ۱۴۰۱ ۱۶ اکتبر ۱۹۸۱
۳۲۳	روزشمار جنگ شنبه ۲۵ مهر ۱۳۶۰ ۱۸ ذی الحجه ۱۴۰۱ ۱۷ اکتبر ۱۹۸۱
۳۳۶	روزشمار جنگ یکشنبه ۲۶ مهر ۱۳۶۰ ۱۹ ذی الحجه ۱۴۰۱ ۱۸ اکتبر ۱۹۸۱
۳۶۶	روزشمار جنگ دوشنبه ۲۷ مهر ۱۳۶۰ ۲۰ ذی الحجه ۱۴۰۱ ۱۹ اکتبر ۱۹۸۱
۳۸۶	روزشمار جنگ سه شنبه ۲۸ مهر ۱۳۶۰ ۲۱ ذی الحجه ۱۴۰۱ ۲۰ اکتبر ۱۹۸۱
۴۰۴	روزشمار جنگ چهارشنبه ۲۹ مهر ۱۳۶۰ ۲۲ ذی الحجه ۱۴۰۱ ۲۱ اکتبر ۱۹۸۱
۴۲۳	روزشمار جنگ پنجشنبه ۳۰ مهر ۱۳۶۰ ۲۳ ذی الحجه ۱۴۰۱ ۲۲ اکتبر ۱۹۸۱
۴۳۳	روزشمار جنگ جمعه ۱ آبان ۱۳۶۰ ۲۴ ذی الحجه ۱۴۰۱ ۲۳ اکتبر ۱۹۸۱
۴۵۵	روزشمار جنگ شنبه ۲ آبان ۱۳۶۰ ۲۵ ذی الحجه ۱۴۰۱ ۲۴ اکتبر ۱۹۸۱
۴۶۷	روزشمار جنگ یکشنبه ۳ آبان ۱۳۶۰ ۲۶ ذی الحجه ۱۴۰۱ ۲۵ اکتبر ۱۹۸۱
۴۸۸	روزشمار جنگ دوشنبه ۴ آبان ۱۳۶۰ ۲۷ ذی الحجه ۱۴۰۱ ۲۶ اکتبر ۱۹۸۱
۵۱۱	روزشمار جنگ سه شنبه ۵ آبان ۱۳۶۰ ۲۸ ذی الحجه ۱۴۰۱ ۲۷ اکتبر ۱۹۸۱
۵۵۷	روزشمار جنگ چهارشنبه ۶ آبان ۱۳۶۰ ۲۹ ذی الحجه ۱۴۰۱ ۲۸ اکتبر ۱۹۸۱
۵۸۰	روزشمار جنگ پنجشنبه ۷ آبان ۱۳۶۰ ۱ محرم ۱۴۰۲ ۲۹ اکتبر ۱۹۸۱
۵۹۷	روزشمار جنگ جمعه ۸ آبان ۱۳۶۰ ۲ محرم ۱۴۰۲ ۳۰ اکتبر ۱۹۸۱
۶۱۵	روزشمار جنگ شنبه ۹ آبان ۱۳۶۰ ۳ محرم ۱۴۰۲ ۳۱ اکتبر ۱۹۸۱
۶۴۰	روزشمار جنگ یکشنبه ۱۰ آبان ۱۳۶۰ ۴ محرم ۱۴۰۲ ۱ نوامبر ۱۹۸۱

روزشمار جنگ دوشنبه ۱۱ آبان ۱۳۶۰ ۵ محرم ۱۴۰۲ ۲ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۶۵۷

روزشمار جنگ سه شنبه ۱۲ آبان ۱۳۶۰ ۶ محرم ۱۴۰۲ ۳ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۶۸۴

روزشمار جنگ چهارشنبه ۱۳ آبان ۱۳۶۰ ۷ محرم ۱۴۰۲ ۴ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۷۰۰

روزشمار جنگ پنجشنبه ۱۴ آبان ۱۳۶۰ ۸ محرم ۱۴۰۲ ۵ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۷۲۲

روزشمار جنگ جمعه ۱۵ آبان ۱۳۶۰ ۹ محرم ۱۴۰۲ ۶ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۷۴۰

روزشمار جنگ شنبه ۱۶ آبان ۱۳۶۰ ۱۰ محرم ۱۴۰۲ ۷ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۷۵۹

روزشمار جنگ یکشنبه ۱۷ آبان ۱۳۶۰ ۱۱ محرم ۱۴۰۲ ۸ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۷۹۵

روزشمار جنگ دوشنبه ۱۸ آبان ۱۳۶۰ ۱۲ محرم ۱۴۰۲ ۹ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۸۱۱

روزشمار جنگ سه شنبه ۱۹ آبان ۱۳۶۰ ۱۳ محرم ۱۴۰۲ ۱۰ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۸۳۲

روزشمار جنگ چهارشنبه ۲۰ آبان ۱۳۶۰ ۱۴ محرم ۱۴۰۲ ۱۱ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۸۵۹

روزشمار جنگ پنجشنبه ۲۱ آبان ۱۳۶۰ ۱۵ محرم ۱۴۰۲ ۱۲ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۸۸۴

روزشمار جنگ جمعه ۲۲ آبان ۱۳۶۰ ۱۶ محرم ۱۴۰۲ ۱۳ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۸۹۵

روزشمار جنگ شنبه ۲۳ آبان ۱۳۶۰ ۱۷ محرم ۱۴۰۲ ۱۴ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۹۱۰

روزشمار جنگ یکشنبه ۲۴ آبان ۱۳۶۰ ۱۸ محرم ۱۴۰۲ ۱۵ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۹۲۵

روزشمار جنگ دوشنبه ۲۵ آبان ۱۳۶۰ ۱۹ محرم ۱۴۰۲ ۱۶ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۹۴۶

روزشمار جنگ سه شنبه ۲۶ آبان ۱۳۶۰ ۲۰ محرم ۱۴۰۲ ۱۷ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۹۹۸

روزشمار جنگ چهارشنبه ۲۷ آبان ۱۳۶۰ ۲۱ محرم ۱۴۰۲ ۱۸ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۱۰۱۳

روزشمار جنگ پنجشنبه ۲۸ آبان ۱۳۶۰ ۲۲ محرم ۱۴۰۲ ۱۹ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۱۰۳۰

روزشمار جنگ جمعه ۲۹ آبان ۱۳۶۰ ۲۳ محرم ۱۴۰۲ ۲۰ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۱۰۳۹

روزشمار جنگ شنبه ۳۰ آبان ۱۳۶۰ ۲۴ محرم ۱۴۰۲ ۲۱ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۱۰۵۰

روزشمار جنگ یکشنبه ۱ آذر ۱۳۶۰ ۲۵ محرم ۱۴۰۲ ۲۲ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۱۰۵۹

روزشمار جنگ دوشنبه ۲ آذر ۱۳۶۰ ۲۶ محرم ۱۴۰۲ ۲۳ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۱۰۸۰

روزشمار جنگ سه شنبه ۳ آذر ۱۳۶۰ ۲۷ محرم ۱۴۰۲ ۲۴ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۱۰۹۹

روزشمار جنگ چهارشنبه ۴ آذر ۱۳۶۰ ۲۸ محرم ۱۴۰۲ ۲۵ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۱۱۱۸

روزشمار جنگ پنجشنبه ۵ آذر ۱۳۶۰ ۲۹ محرم ۱۴۰۲ ۲۶ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۱۱۳۱

روزشمار جنگ جمعه ۶ آذر ۱۳۶۰ ۳۰ محرم ۱۴۰۲ ۲۷ نوامبر ۱۹۸۱ ----- ۱۱۵۶

۱۱۷۸	روزشمار جنگ شنبه ۷ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۲۸ نوامبر ۱۹۸۱
۱۱۹۲	روزشمار جنگ یکشنبه ۸ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۲۹ نوامبر ۱۹۸۱
۱۲۲۵	روزشمار جنگ دوشنبه ۹ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۳۰ نوامبر ۱۹۸۱
۱۲۴۵	روزشمار جنگ سه شنبه ۱۰ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۱ دسامبر ۱۹۸۱
۱۲۶۲	روزشمار جنگ چهارشنبه ۱۱ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۲ دسامبر ۱۹۸۱
۱۲۷۹	روزشمار جنگ پنجشنبه ۱۲ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۳ دسامبر ۱۹۸۱
۱۳۰۴	روزشمار جنگ جمعه ۱۳ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۴ دسامبر ۱۹۸۱
۱۳۳۰	روزشمار جنگ شنبه ۱۴ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۵ دسامبر ۱۹۸۱
۱۳۴۲	روزشمار جنگ یکشنبه ۱۵ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۶ دسامبر ۱۹۸۱
۱۳۵۷	روزشمار جنگ دوشنبه ۱۶ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۷ دسامبر ۱۹۸۱
۱۳۷۸	روزشمار جنگ سه شنبه ۱۷ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۸ دسامبر ۱۹۸۱
۱۳۹۴	روزشمار جنگ چهارشنبه ۱۸ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۹ دسامبر ۱۹۸۱
۱۴۲۳	روزشمار جنگ پنجشنبه ۱۹ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۱۰ دسامبر ۱۹۸۱
۱۴۴۰	روزشمار جنگ جمعه ۲۰ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۱۱ دسامبر ۱۹۸۱
۱۴۷۱	روزشمار جنگ شنبه ۲۱ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۱۲ دسامبر ۱۹۸۱
۱۴۹۷	روزشمار جنگ یکشنبه ۲۲ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۱۳ دسامبر ۱۹۸۱
۱۵۱۹	روزشمار جنگ دوشنبه ۲۳ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۱۴ دسامبر ۱۹۸۱
۱۵۳۹	روزشمار جنگ سه شنبه ۲۴ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۱۵ دسامبر ۱۹۸۱
۱۵۵۱	روزشمار جنگ چهارشنبه ۲۵ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۱۶ دسامبر ۱۹۸۱
۱۵۷۲	روزشمار جنگ پنجشنبه ۲۶ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۱۷ دسامبر ۱۹۸۱
۱۵۸۶	روزشمار جنگ جمعه ۲۷ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۱۸ دسامبر ۱۹۸۱
۱۶۰۱	روزشمار جنگ شنبه ۲۸ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۱۹ دسامبر ۱۹۸۱
۱۶۱۶	روزشمار جنگ یکشنبه ۲۹ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۲۰ دسامبر ۱۹۸۱
۱۶۳۴	روزشمار جنگ دوشنبه ۳۰ آذر ۱۳۶۰ صفر ۱۴۰۲ ۲۱ دسامبر ۱۹۸۱
۱۶۵۲	گزارش روزشمار (فشرده اهم مطالب)
۱۸۲۵	نمایه فهرست راهنمای موضوعی (اعلام)

۱۸۲۵ ..... اشاره

۱۸۲۶ ..... اشخاص

۱۸۶۱ ..... مکان ها

۱۹۴۵ ..... سایر اسامی و اصطلاحات

۱۹۸۷ ..... درباره مرکز

عنوان و نام پدیدآور: آزادسازی سرزمین های ایران - گام دوم، بستان: اوج گیری ترورهای کور، تشکیل دولت پس از بحران

مشخصات نشر: تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۱۲۰۸ص.: مصور(بخشی رنگی)، جدول

فروست: روزشمار جنگ ایران و عراق؛ کتاب شانزدهم.

شابک: ۳۸۵۰۰۰ ریال ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۴۳-۵۷-۸

وضعیت فهرست نویسی: فیپای مختصر

یادداشت: فهرستنویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است

یادداشت: کتابنامه.

یادداشت: نمایه.

شناسه افزوده: لطف الله زادگان، علیرضا، ۱۳۳۶ -

شناسه افزوده: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۹۱۱۲۳

ص: ۱

اشاره

روز شمار جنگ ایران و عراق

کتاب شانزدهم

آزادسازی سرزمین های ایران

گام دوم: بستان

اوج گیری ترورهای کور؛ تشکیل دولت پس از بحران

۱۵ مهر ۱۳۶۰ تا ۳۰ آذر ۱۳۶۰

علیرضا لطف الله زادگان

□

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

ص: ۳

عكس

□

ص: ٤

تهیه و نشر: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

زیر نظر شورای تدوین و انتشار روزشمار جنگ:

حسین اردستانی، مهدی انصاری، حمیدرضا فراهانی،

علی رضا لطف الله زادگان، هادی نخعی

□

ص: ۵

عكس

□

ص: ٦

فهرست روز شمار

عنوان..... صفحه

پیشگفتار..... ۱۷

مقدمه..... ۱۹

عنوان..... صفحه

۱۵ مهر ۱۳۶۰..... ۵۵

۱۶ مهر ۱۳۶۰..... ۹۱

۱۷ مهر ۱۳۶۰..... ۱۱۱

۱۸ مهر ۱۳۶۰..... ۱۲۹

۱۹ مهر ۱۳۶۰..... ۱۴۱

۲۰ مهر ۱۳۶۰..... ۱۵۳

۲۱ مهر ۱۳۶۰..... ۱۶۹

۲۲ مهر ۱۳۶۰..... ۱۸۷

۲۳ مهر ۱۳۶۰..... ۱۹۷

۲۴ مهر ۱۳۶۰..... ۲۰۷

۲۵ مهر ۱۳۶۰..... ۲۱۷

۲۶ مهر ۱۳۶۰..... ۲۲۵

۲۷ مهر ۱۳۶۰..... ۲۴۵

۲۸ مهر ۱۳۶۰..... ۲۵۷

۲۹ مهر ۱۳۶۰..... ۲۶۹

۲۸۱	.....	۳۰ مهر ۱۳۶۰
۲۸۷	.....	۱ آبان ۱۳۶۰
۳۰۱	.....	۲ آبان ۱۳۶۰
۳۰۹	.....	۳ آبان ۱۳۶۰
۳۲۱	.....	۴ آبان ۱۳۶۰
۳۳۹	.....	۵ آبان ۱۳۶۰
۳۶۷	.....	۶ آبان ۱۳۶۰
۳۸۵	.....	۷ آبان ۱۳۶۰
عنوان	.....	صفحه
۳۹۷	.....	۸ آبان ۱۳۶۰
۴۰۹	.....	۹ آبان ۱۳۶۰
۴۲۷	.....	۱۰ آبان ۱۳۶۰
۴۴۱	.....	۱۱ آبان ۱۳۶۰
۴۵۷	.....	۱۲ آبان ۱۳۶۰
۴۶۷	.....	۱۳ آبان ۱۳۶۰
۴۸۱	.....	۱۴ آبان ۱۳۶۰
۴۹۱	.....	۱۵ آبان ۱۳۶۰
۵۰۳	.....	۱۶ آبان ۱۳۶۰
۵۲۳	.....	۱۷ آبان ۱۳۶۰
۵۳۳	.....	۱۸ آبان ۱۳۶۰

۵۴۵	۱۳۶۰ آبان ۱۹
۵۶۳	۱۳۶۰ آبان ۲۰
۵۷۹	۱۳۶۰ آبان ۲۱
۵۸۷	۱۳۶۰ آبان ۲۲
۵۹۷	۱۳۶۰ آبان ۲۳
۶۰۷	۱۳۶۰ آبان ۲۴
۶۲۳	۱۳۶۰ آبان ۲۵
۶۵۵	۱۳۶۰ آبان ۲۶
۶۶۵	۱۳۶۰ آبان ۲۷
۶۷۵	۱۳۶۰ آبان ۲۸
۶۸۱	۱۳۶۰ آبان ۲۹
۶۸۹	۱۳۶۰ آبان ۳۰

عنوان..... صفحه

۱ آذر ۱۳۶۰..... ۶۹۵

۲ آذر ۱۳۶۰..... ۷۰۷

۳ آذر ۱۳۶۰..... ۷۱۹

۴ آذر ۱۳۶۰..... ۷۳۱

۵ آذر ۱۳۶۰..... ۷۴۱

۶ آذر ۱۳۶۰..... ۷۵۷

۷ آذر ۱۳۶۰..... ۷۷۱

۸ آذر ۱۳۶۰..... ۷۸۱

۹ آذر ۱۳۶۰..... ۸۰۱

۱۰ آذر ۱۳۶۰..... ۸۱۳

۱۱ آذر ۱۳۶۰..... ۸۲۵

۱۲ آذر ۱۳۶۰..... ۸۳۵

۱۳ آذر ۱۳۶۰..... ۸۵۰

۱۴ آذر ۱۳۶۰..... ۸۶۵

۱۵ آذر ۱۳۶۰..... ۸۷۳

عنوان..... صفحه

۱۶ آذر ۱۳۶۰..... ۸۸۳

۱۷ آذر ۱۳۶۰..... ۸۹۹

۱۸ آذر ۱۳۶۰..... ۹۰۹

۹۲۷	.....	۱۳۶۰ آذر ۱۹
۹۳۷	.....	۱۳۶۰ آذر ۲۰
۹۵۹	.....	۱۳۶۰ آذر ۲۱
۹۷۷	.....	۱۳۶۰ آذر ۲۲
۹۹۱	.....	۱۳۶۰ آذر ۲۳
۱۰۰۳	.....	۱۳۶۰ آذر ۲۴
۱۰۱۳	.....	۱۳۶۰ آذر ۲۵
۱۰۲۵	.....	۱۳۶۰ آذر ۲۶
۱۰۳۵	.....	۱۳۶۰ آذر ۲۷
۱۰۴۵	.....	۱۳۶۰ آذر ۲۸
۱۰۵۷	.....	۱۳۶۰ آذر ۲۹
۱۰۶۸	.....	۱۳۶۰ آذر ۳۰

عنوان..... صفحه

گزارش روزشمار (فشرده اهم مطالب)..... ۱۰۷۹

فهرست راهنما (نمایه)..... ۱۱۶۷

فهرست راهنمای نقشه ها

عنوان..... صفحه

نقشه فلش های حمله خودی عملیات طریق القدس..... ۷۸۷

فلش پاتک دشمن عملیات طریق القدس..... ۸۵۱

عملیات مطلع الفجر - فلش حمله خودی..... ۹۴۱

نقشه منطقه عقب نشینی عراق عملیات طریق القدس ۱۰۶۹

ص: ۱۰

- شورای نگهبان اعتبارنامه سومین رئیس جمهور ایران را تأیید کرد. ۷۰
- سخنان امروز آقای هاشمی درباره علت ادعای حمله ایران به کویت و شرایط ایران برای پایان جنگ ۷۲
- ربانی املشی دادستان کل کشور..... ۷۶
- سخنرانی مهندس مهدی بازرگان در مجلس..... ۷۷
- در پی ترور انور سادات، مجلس این کشور جانشین موقت وی را انتخاب کرد. ۸۲
- محسن رضایی..... ۹۲
- مسعود رجوی..... ۱۰۰
- مصاحبه وزیر خارجه با خبرنگاران پس از بازگشت از سازمان ملل ۱۰۱
- اعتراض مردم به سخنان روز گذشته مهندس بازرگان ۱۰۵
- تفئذ حکم سومین رئیس جمهور منتخب مردم..... ۱۱۸
- رئیس مجلس: قبل از خروج نیروهای عراقی از خاک ایران حاضر به مذاکره با عراق نیستیم. ۱۲۵
- طه یاسین رمضان..... ۱۲۶
- ملک خالد بن عبدالعزیز..... ۱۳۴
- امام خمینی با شرایطی بخشی از اختیارات ولایت فقیه را به مجلس شورای اسلامی واگذار کرد. ۱۴۴
- مراسم تحلیف آیت الله خامنه ای..... ۱۷۷
- هانی الحسن..... ۱۷۸
- حسنی مبارک..... ۱۹۵
- آیت الله مهدوی کنی..... ۲۰۲
- نماز جمعه تهران..... ۲۱۲

سفر ملک حسین به عراق..... ۲۲۳

سخنان

محسن رضایی درباره آخرین وضعیت سازمان مجاهدین خلق ۲۳۵

سیدیحیی

(رحیم) صفوی..... ۲۳۸

معرفی ولایتی برای نخست وزیری به مجلس..... ۲۴۹

سعدون

حمادی..... ۲۵۲

سیدحسین

موسوی تبریزی..... ۲۶۱

دیدار

امام خمینی با مسئولان سپاه..... ۲۷۳

سرهنگ

مسعود منفرد نیاکی..... ۳۰۲

تشیع

جنازه غضنفر خاوند..... ۳۰۷

آیت الله

سیدعبدالکریم موسوی اردبیلی..... ۳۱۶

اسحاق

شامیر..... ۳۱۹

امام

۳۲۹ ..... خمینی

اولاف

۳۳۶ ..... پالمه

عبدالرحمن

۳۴۱ ..... قاسملو

محمد

۳۴۲ ..... بروجردی

معرفی

۳۴۵ ..... میرحسین موسوی برای تصدی نخست وزیری به مجلس

توضیحات

۳۴۶ ..... رئیس دیوان عالی کشور، درباره نارسایی های قوه قضائیه

سرهنک

۳۴۹ ..... علی صیاد شیرازی

دادستان

۳۷۵ ..... کل انقلاب: سازمان مجاهدین خلق (منافقین) از نظر کمی و کیفی وارد دوره افت سازمانی شده است.

گزارش

۳۷۹ ..... محسن رضایی از برنامه های آینده سپاه

محسن

۳۸۰ ..... نوربخش

رحیم صفوی مسئول طرح و عملیات ستاد مرکزی ۳۸۷

مجلس شورای اسلامی به نخست وزیری میرحسین

ص: ۱۱

- موسوی رأی مثبت داد..... ۳۹۱
- الکساندر هیگ..... ۳۹۳
- گزارش فرمانده نیروی زمینی ارتش، در مورد وضعیت جنگ به هاشمی رفسنجانی ۳۹۸
- پاسخ امام خمینی به نامه آیت الله شیرازی..... ۴۰۲
- توضیحات سخنگوی شورای عالی دفاع درباره تغییرات صورت گرفته در نیروی زمینی ۴۰۳
- مصاحبه شیخ الاسلام با خبرنگاران..... ۴۲۰
- سید محمد غرضی..... ۴۳۶
- حمله موشکی عراق به اهواز..... ۴۴۱
- مجلس به کابینه جدید رأی اعتماد داد..... ۴۴۶
- صدام حسین..... ۴۶۴
- صادق طباطبایی..... ۴۷۲
- برگزاری مراسم ۱۳ آبان در مقابل سفارت سابق امریکا ۴۷۷
- نماز جمع تهران به امامت هاشمی رفسنجانی..... ۴۹۸
- اعلام حمایت صدام از مخالفین ایران..... ۵۱۱
- گزارش رحیم صفوی به فرمانده کل سپاه درباره تصمیمات شورای عالی دفاع ۵۲۷
- آندره گرومیکو..... ۵۵۳
- سخنرانی صدام در جمع نظامیان عراق..... ۵۵۶
- دادگاه انقلاب ارتش حکم خود را درباره پرونده دبیر کل حزب ایران اعلام کرد. ۵۶۸
- عبدالمجید معادیخواه..... ۵۷۰
- وزیر نفت و اعلام سیاست های نفتی ایران..... ۵۷۱

نماز جمعه تهران به امامت موسوی اردبیلی..... ۵۹۲

پیام آیت الله خامنه ای به مردم ایران..... ۶۱۳

هاشمی: هدف مانور نیروهای واکنش سریع امریکا مقابله با انقلاب اسلامی است. ۶۱۹

رئیس جمهور در جمع عده ای از سفرا و کارداران کشورهای اسلامی ۶۶۱

حسن حبیبی..... ۶۶۳

تورگورت

اوزال نخست وزیر ترکیه؛ هادی منافی وزیر بهداشتی ایران ۶۷۹

نماز جمعه

تهران..... ۶۸۴

مصاحبه

رئیس جمهور پس از پایان جلسه شورای عالی دفاع ۶۹۳

محسن

رضایی: به امام گفتیم پیگیری و نظارت در جبهه ها نیست ۷۰۲

صدام

حسین: ارتش ما در حال حاضر قوی تر از شروع جنگ است. ۷۰۳

امام خمینی در دیدار با ائمه جمعه استان های فارس، بوشهر و کهگیلویه و بویراحمد بر لزوم تلاش ائمه جمعه برای حفظ

وحدت در جامعه تأکید کردند. ۷۱۳

امام خمینی رسیدگی به امور جنگ زدگان و مستضعفان را از عبادات بزرگ در نزد خداوند دانستند. ۷۲۵

حبیب الله

عسگر اولادی..... ۷۲۷

عباس

دوزدوزانی و محمدتقی بشارتی..... ۷۳۶

سخنان

آقای هاشمی رفسنجانی درباره رشد و توسعه بسیج ۷۴۸

شاه

حسن دوم پادشاه مراکش..... ۷۴۹

عبدالحلیم

خدام..... ۷۵۰

عزت

ابراهیم و فهد ولیعهد عربستان..... ۷۵۲

انفجار

بمب در پمپ بنزین خیابان ولی عصر ۷۶۱

آقای

هاشمی رفسنجانی در نماز جمعه تهران: خرابکاران می خواهند وانمود کنند که مملکت ناامن است. ۷۶۳

برپایی نماز جماعت در محل بمب گذاری روز گذشته در خیابان ولی عصر تهران ۷۷۴

ناخدا افصلی..... ۷۷۷

ص: ۱۲

نمایی از پل سابله بر روی رودخانه سابله..... ۸۰۱

بخشی از خسارت های وارد شده بر اثر حملات عراق به مناطق مسکونی ۸۱۵

بازدید میرحسین موسوی نخست وزیر، از منطقه عملیاتی طریق القدس ۸۴۴

تیمسار قاسمعلی ظهیرنژاد..... ۸۴۵

مرتضی قربانی..... ۸۵۹

سرهنگ سلیمی..... ۸۶۹

نمونه ای از آثار حملات عراق به سرپل ذهاب..... ۸۷۳

آیت الله خامنه ای رئیس شورای عالی دفاع..... ۸۷۹

پیام امام خمینی به شورای عالی قضایی..... ۸۸۷

توضیحات آیت الله موسوی اردبیلی درباره جرائمی که منجر به صدور حکم اعدام برای افراد گروهک ها می شود ۸۸۸

رحیم صفوی اساس راهبرد نظامی عراق را دفاع از سرزمین های اشغالی اعلام کرد. ۹۱۱

رئیس

ستاد مشترک ارتش..... ۹۴۳

آیت الله

سیدعبدالحسین دستغیب..... ۹۴۵

علی شمشانی..... ۹۵۰

نماز جمعه

به امامت آیت الله ربانی املشی..... ۹۵۱

زکی یمانی وزیر نفت عربستان..... ۹۷۴

علی اکبر

ناطق نوری و علی اکبر ولایتی..... ۹۸۴

هاشمی رفسنجانی در ملاقات با امام خمینی. ۹۹۴

آیت الله

خامنه ای در پایان جلسه امروز شورای عالی دفاع درباره مسائل مطرح شده در این شورا توضیحاتی داد. ۱۰۵۲

نمایی از پل حساس سابله..... ۱۰۶۸

غلامعلی

رشید..... ۱۰۷۰

ص: ۱۳

پس از چند سال تلاش، مراحل مختلف طراحی، تحقیق، تدوین، ارزیابی، ویرایش، آماده سازی و تهیه عکس ها و نقشه های کتاب شانزدهم از مجموعه بزرگ روزشمار جنگ ایران و عراق به پایان رسید و با عنوان آزادسازی سرزمین های ایران؛ گام دوم: بستان؛ اوج گیری ترورهای کور؛ تشکیل دولت پس از بحران آماده انتشار شد.

کتاب حاضر ۷۶ روز از دوران جنگ ایران و عراق را در بر می گیرد و در مجموع شامل ۹۲۷ گزارش درباره جنگ و موضوعات مربوط به آن در دوره زمانی ۱۵/۷/۱۳۶۰ تا ۳۰/۹/۱۳۶۰ است.

برای بهره گیری شایسته از کتاب توجه به چند نکته ضروری است:

۱. مقدمه کتاب شامل جمع بندی مهم ترین موضوعاتی است که در گزارش های مختلف در سراسر کتاب بدان ها پرداخته شده است.

۲. هرروز از روزشمار به منزله یک فصل و شامل چندین گزارش و تفسیر و تحلیل وقایع همان روز است که در پایان آن، فهرست منابع و مآخذ مطالب همان روز درج شده است. همچنین برخی از توضیحات ضروری درباره بعضی گزارش ها که در قالب متن روزشمار نمی گنجید، در پاورقی یا در ضمیمه پایان همان روزشمار آمده است.

۳. پس از متن اصلی کتاب، چکیده ای از مطالب کتاب با عنوان "گزارش روزشمار" درج شده است که شماره هایی نظیر شماره گزارش های متن کتاب دارد و دستیابی به مطالب موردنظر را آسان می کند. در پایان کتاب نیز فهرست راهنمای موضوعی (اعلام) آمده است. همچنین عکس هایی از صحنه های وقایع و اشخاص ذکر شده در گزارش ها، در کتاب چاپ شده است.

۴. برای آگاهی بیشتر از سیر و شیوه تحقیق و تدوین مجموعه روزشمار، مطالعه مقدمه کتاب اول (پیدایش نظام جدید) و ضمیمه کتاب دهم (هجوم سراسری) ضروری است.

***

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس ضمن درخواست علو درجات برای رازیان شهید، از همه کسانی که در مراحل مختلف تحقیق و تدوین و آماده سازی کتاب با نویسندگان و مرکز همکاری کرده اند، از جمله لیلا ساعی منش، سارا اوجاقی، سجاد لطف الله زادگان (دستیاران تحقیق)، هانیه مرشدی (تنظیم منابع)، زهرا سادات صبح گل، زینب سادات موسوی (بانک اطلاعات و عکس) و حسن باقی پور (تهیه نقشه های منطقه عملیات) سپاس گزاری می کند.

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

اردیبهشت ۱۳۹۴

ص: ۱۸

کتاب ۱۶ روزشمار جنگ ایران و عراق با عنوان آزادسازی سرزمین های ایران؛ گام دوم: بستان؛ اوج گیری ترورهای کور؛ تشکیل دولت پس از بحران مشتمل بر ۹۲۷ گزارش از تاریخ ۱۵ مهرماه ۱۳۶۰ تا ۳۰ آذرماه ۱۳۶۰ به مدت ۷۶ روز، تاریخ جنگ اعم از عملیات ها و اقدامات نظامی در ابعاد مختلف و رویدادهای غیرنظامی مرتبط با جنگ و تأثیرگذار در توان رزمی دو کشور و پشتیبانی رزمی همچون اقتصاد داخلی و خارجی و سیاست خارجی را در بر می گیرد که به صورت گزارش های روزانه در موضوعات مربوط تنظیم و ارائه شده است.

از جمله موضوعات مطرح در این دوره می توان به موارد زیر اشاره کرد که در این کتاب به طور مفصل به آنها پرداخته شده است:

عملیات طریق القدس، اقدامات دشمن علیه مناطق مسکونی، توسعه سازمان رزم سپاه، افزایش میزان پناهنده شدن نظامیان عراقی به ایران، ادعای تبلیغاتی عراق مبنی بر اقدام ایران در کشتن اسرای آن کشور، عملکرد گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین و سایر شهرها و در رأس آنها حزب دمکرات و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و پیوند این دو تشکیلات و سیر آن، شرح روابط عراق با کشورهای شوروی، فرانسه، یونان، کویت و اردن و بررسی کمک این کشورها به عراق، تلاش های انجام شده برای برقراری صلح و مواضع ایران و عراق، بررسی اجمالی اقتصاد ایران، نگاهی به عملکرد اوپک و ادعای بحرین درباره دستگیری افراد مسلح مرتبط با ایران.

عملیات طریق القدس

در این دوره، عملیات طریق القدس با هدف آزادسازی شهر بستان و رفع تهدید از شهر سوسنگرد و همچنین آزادسازی سرزمین های غرب سوسنگرد با شرکت یگان های سپاه و ارتش در تاریخ ۸/۹/۱۳۶۰ انجام شد.

در این عملیات ۵ تیپ به استعداد ۲۹ گردان از سپاه و ۳ تیپ از ارتش به استعداد ۱۴ گردان

شرکت داشتند که نیروهای پیاده سپاه به عنوان یگان های هجومی و نیروهای ارتش به عنوان یگان پشتیبان به اجرای مأموریت پرداختند.

اهداف پیش بینی شده در این عملیات عبارت بودند از:

- انهدام بیش از یک لشکر از استعداد دشمن.

- نزدیکی به مرز و آزادشدن بستان، غرب سوسنگرد، شمال نیشان و بیش از ۱۰۰ روستا.

- قطع ارتباط نیروهای دشمن بین منطقه دزفول - جفیر - اهواز.

- امکان پدافند با استعداد اندک پس از رسیدن به هور و فراهم شدن زمینه اجرای عملیات برون مرزی.

مانور عملیات شامل ۲ طرح اصلی و فرعی بود؛ در مانور اصلی ۲ تیپ سپاه و یک تیپ ارتش و یک گردان مکانیزه در شمال کرخه و منطقه جزابه مانور احاطه ای اجرا می کردند و در تلاش فرعی ۲ تیپ از سپاه و ۲ تیپ از ارتش با ۳ محور در حمایت از تلاش اصلی و تأمین منطقه جنوبی عملیات به اجرای مانور جبهه ای از جنوب کرخه تا شمال نیشان با هدف آزادسازی شهر بستان و غرب سوسنگرد می پرداختند.

در این عملیات سپاه راهکار ابتکاری و درعین حال پرخطری را برای عبور نیروهای خودی از تپه های رملی منطقه جزابه در شمال بستان برای دورزدن دشمن از جناح شمالی عملیاتی پیشنهاد داد که اصلی ترین عامل پیروزی نیروهای خودی بر دشمن بود. این عملیات از ۱۶ مهر در دستور کار سپاه و ارتش قرار گرفت و در تاریخ ۸/۹/۱۳۶۰ به اجرا درآمد و پس از ۶ روز با موفقیت نسبی و در روز ۳۰/۹/۱۳۶۰ با عقب نشینی ارتش عراق به جنوب رودخانه نیشان با موفقیت کامل پایان یافت. خلاصه ای از این عملیات بدین شرح است:

براساس طرح عملیاتی کربلای ۱ از تاریخ پانزدهم مهر، اجرای این عملیات در دستور کار سپاه و ارتش قرار گرفت و پس از بحث و گفت و گوهای فراوان درباره طرح مانور پیشنهادی سپاه مبنی بر احداث جاده در منطقه رملی، طراحان عملیاتی سپاه برای پرهیز از مقابله رودررو در همه جبهه ها با نیروهای عراقی و تضمین پیروزی عملیات، اجرای عملیات در منطقه شمالی را برای دورزدن نیروهای عراقی و رسیدن به عمق دشمن پیشنهاد کردند که احداث جاده از شمال منطقه عملیاتی (منطقه رملی) برای تحقق این امر از تاریخ شانزدهم آبان ماه شروع شد و پس از ۲۰ روز در ششم آذرماه پایان یافت. این جاده ۱۸ کیلومتر طول و ۷ متر عرض داشت. در این حال یک گروه بررسی کننده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران در نامه ای به فرماندهی نیروی زمینی، سرهنگ علی صیاد شیرازی، با تحلیل تاکتیکی و برشماری نقاط ضعف و قوت، طرح عملیاتی تک به مواضع مستحکم دشمن را با شکست صددرصد یا تلفات و ضایعات تصورشدهنی برای نیروهای خودی پیش بینی کرد. در این بررسی، کارشناسان نیروی زمینی اجرای عملیات نیروهای سپاه در شمال منطقه عملیاتی را قوت اصلی عملیات و راهکار حل مشکل کل

عملیات نامیدند، اما عملیات را حتی در صورت پیروزی قطعی و کامل فاقد مزیت تاکتیکی برای نیروهای خودی اعلام کردند. چند روز بعد، علی صیاد شیرازی، فرمانده نیروی زمینی ارتش، گروه بررسی کننده را از کیفیت های رزمی جدیدی که در عرصه های نبرد بروز کرده است، آگاه ساخت و اعلام کرد که برخی کیفیت های رزمی کلاسیک در میدان جنگ کارایی ندارند.

در دوم آذرماه، نامه ای سری از مدیریت کل ارتش عراق به یگان های عراقی ارسال شد که در آن به اجرای عملیات ایرانیان در جبهه بستان با هدف تصرف جاده تعاون (جاده بستان - چزابه که محور شمال و جنوب نیروهای عراقی را در داخل خاک ایران به هم متصل می کرد) اشاره و قراین و شواهد این حمله ارائه شده بود، اما درباره احداث جاده در شمال منطقه عملیات و اجرای مانور در این منطقه مطلبی ذکر نشده بود.

در پنجم آذرماه، آخرین تغییرات مانور باتوجه به پیشنهاد سپاه مبنی بر اجرای مانور در منطقه چزابه مورد توافق کلی قرار گرفت.

روز بعد، دوباره نامه ای ازسوی تیپ ۲۶ ارسال شد که در آن درخصوص اجرای عملیات نیروهای ایرانی، اهداف این عملیات و یگان های عمل کننده اطلاعات دقیقی داده شده بود. در این نامه همچنین باتوجه به اطلاعات در عمق و قراین موجود در منطقه، اجرای عملیات توسط نیروهای ایرانی در آینده نزدیک پیش بینی و برای ۳ روز به یگان های عراقی مستقر در منطقه اعلام آماده باش شده بود. در این نامه همچنان به اجرای تک در جبهه شمالی (چزابه) اشاره ای نشده بود و این نشان می داد که نیروهای عراقی باوجود داشتن اطلاعات دقیق در جنوب منطقه عملیاتی، همچنان درباره اجرای عملیات در منطقه چزابه در غافلگیری به سر می بردند.

در هفتم آذرماه، روز و ساعت عملیات اعلام شد. در همان روز، سرهنگ صیاد شیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش و محسن رضایی، فرمانده کل سپاه، آخرین هماهنگی ها را انجام دادند و در نامه ای به یگان های عملیاتی توصیه های لازم را یادآور شدند. در نامه سرهنگ صیاد شیرازی بر مواردی از جمله اینکه فرماندهی یگان های هجومی برعهده سپاه و مسئولیت پشتیبانی به عهده یگان های ارتش و یگان های در خط می باشد و همچنین حفظ مناطق پاکسازی شده تأکید شده بود. فرماندهی سپاه نیز ابلاغ کرد که فرماندهی عملیات برعهده غلامعلی رشید است و نکاتی را نیز درباره برخی تصمیمات اتخاذشده، به ویژه هماهنگی های آمادی و پشتیبانی متذکر شد.

نیروهای عمل کننده سپاه در محور شمالی عملیات چند ساعت قبل از زمان مقرر برای اجرای عملیات در زیر باران شدید برای خشتی کردن و پاک سازی میدین مین و همچنین برای نزدیک شدن به خط لجمن حرکت خود را آغاز کردند.

نیروهای عمل کننده سپاه در محور تک اصلی در شمال منطقه عملیاتی که از چند ساعت قبل در خط مستقر شده بودند، در جبهه های الله اکبر، صالح حسن و حمودی عاصی به سرعت به

عمق پیشروی و در قسمت خاکریز عسایری نیز مواضع دشمن را درهم شکستند و با نفوذ به این خاکریز مهم در کمتر از ۲ ساعت آن را تصاحب کرده، به پاک سازی منطقه پرداختند.

با شکسته شدن خاکریز عسایری شکل بخشی از نیروهای عمل کننده از شمال به پشت آن سرازیر شدند. در محور شمالی عملیات، با وجود پیشروی های سریع اولیه، نیروهای عمل کننده به دلیل پیچیده بودن منطقه رملی در انتخاب مسیر دچار اشتباه شدند، ولی توانستند با بهره گیری از آتش دهانه توپخانه های دشمن بار دیگر مسیر پیشروی به عمق دشمن را باز یافته، به طرف هدف پیشروی کنند. در ساعت ۲:۳۰، نیروهای یک گردان از تیپ ۱۴ امام حسین (ع) توپخانه ارتش عراق مستقر در دارالشیاع را تصرف کردند و ۱۹ قبضه توپ ۱۵۲ و ۱۳۰ میلی متری به غنیمت گرفتند.

در ادامه، بخش دیگری از نیروهای خودی با پیشروی به عمق، با وجود پیچیدگی های مسیر و نبود شاخص توانستند، جاده چزابه - بستان را مسدود کنند و بدین ترتیب محور مواصلاتی شمال به جنوب دشمن در این محور قطع شد و همه اهداف از پیش تعیین شده محقق گردید. در محور جنوبی عملیات، در محور دهلاویه، خط اول دشمن شکسته شد، ولی به دلیل آنکه دشمن حمله نیروهای خودی را از این محور پیش بینی کرده و تمهیدات لازم را اندیشیده بود، ادامه پیشروی، بیش از این در این جبهه میسر نشد. تلاش نیروهای خودی برای پیشروی از محور جاده آسفالته سوسنگرد به سمت بستان نیز مؤثر واقع نشد و در درگیری های صورت گرفته، دو طرف به ویژه عراقی ها تلفات زیادی را متحمل شدند. در محور جنوبی دهلاویه؛ یعنی محور سویدانی، نیروهای هجوم کننده تا ساعت ۰۴:۰۰ صبح موفق به شکستن خط دشمن و نفوذ به عمق ۴ کیلومتری شدند و پل الوان را نیز تصرف کردند، ولی به دلیل فشار دشمن مناطق متفرقه را رها کرده، در غرب روستای مگاصیص مستقر شدند.

بدین ترتیب، نیروهای خودی در شمال منطقه عملیاتی با نفوذ به عمق منطقه دشمن، تصرف توپخانه عراقی ها و تسلط بر تنگه چزابه به همه اهداف خود دست یافتند، ولی در جنوب، با وجود شکستن خط دشمن و پیشروی نتوانستند همه مناطقی را که تصرف کرده بودند حفظ کنند و در مجموع، در محور دهلاویه ۵ کیلومتر، در محور مگاصیص تا غرب روستای مگاصیص و در محور دغاغله با ۳ کیلومتر پیشروی در پشت خاکریزهای اولیه دشمن یا خاکریزهایی که احداث کردند، مستقر شدند.

در روز دوم، تصمیم گیرندگان عملیات بر آن شدند تا تیپ ۱۴ امام حسین (ع) و تیپ امام سجاد (ع) از سپاه با پشتیبانی تیپ ۳ لشکر ۹۲ و توپخانه این لشکر منطقه حدفاصل رودخانه کرخه تا رودخانه ساבלه و همچنین مسیر بستان، پل ساבלه را تصرف و تأمین کنند.

از ساعت ۰۹:۰۰ روز دوم عملیات (۹/۹/۱۳۶۰)، نیروهای خودی برای اجرای مأموریت واگذار شده پیشروی به سوی اهداف را آغاز کردند. نیروهای سپاه در مدت کوتاهی، ۲ پل

موجود در منطقه ابوچلاچ و مقر فرماندهی تیپ ۲۶ را به تصرف درآوردند. که در نتیجه آن سیستم فرماندهی دشمن به هم ریخت. در جنوب این منطقه نیز نیروهای سپاه از محور کرانه های کرخه و جاده آسفالته سوسنگرد - بستان برای تصرف و پاک سازی منطقه مورد نظر و تصرف بستان وارد عمل شدند. فرماندهان عراقی که عقبه آنها از طرف چزابه و پل های موجود در منطقه ابوچلاچ بسته شده بود، تصمیم بر تقویت و حفظ پل سابله در جنوب منطقه درگیری گرفتند تا با حفظ آن پل ها امکان خروج امکانات و نیروهای بستان را فراهم کنند، ولی تلاش نیروهای ۲۵ کربلا و تیپ ۲ لشکر ۱۶ زرهی این مقاومت را درهم شکست و نیروهای خودی توانستند با حدود ۹ کیلومتر پیشروی و پاک سازی، شهر بستان را به تصرف درآورند و بدین ترتیب، علاوه بر زمین های شمالی رودخانه کرخه که روز گذشته آزاد شده بود، منطقه حفاصل رودخانه کرخه و سابله نیز آزاد شد.

در این روز نیروهای عراقی در محور سویدانی - دغاغله و همچنین چزابه، ۲ پاتک سنگین انجام دادند که هر دوی آنها دفع شد. این پاتک ها در روز بعد به خصوص در محور تنگه چزابه نیز ادامه یافت که با وارد آمدن تلفات فراوان به نیروهای مهاجم پایان یافت.

در آخرین ساعات روز دوازدهم آذرماه واحدهای شنود پیام هایی از یگان های عراقی دریافت کردند که از آماده باش یک یگان عراقی برای حمله به مواضع نیروهای ایرانی حکایت می کرد، ولی محل اجرای مانور یگان عراقی نامشخص بود. در اولین ساعات روز سیزدهم سمت تک عراقی ها کشف و عبور آنان از پل رودخانه سابله برای ورود به منطقه شمال سابله مشاهده شد. با پیش آمدن این وضعیت نیروهای موجود در منطقه به مقابله با نیروهای عراقی برخاستند و با وجود غافلگیری اولیه، با کمک آتش دقیق توپخانه توانستند آن بخش از نیروهای دشمن را که از پل سابله به سمت شمال عبور کرده بودند، منهدم و مجبور به عقب نشینی کنند و در ادامه، نیروهای خودی با هدف قراردادن چندین تانک و نفربر مهاجمان در روی پل، امکان عبور آنها را به سمت شمال قطع کردند و سپس با پیشروی به سمت جنوب پل سابله، به پاک سازی منطقه پرداختند و پس از ۴ ساعت در شمال همان پل مواضع ایجاد کردند. ۲۲ روز پس از آزادسازی شهر بستان و درحالی که فرماندهی سپاه پاسداران یک طرح عملیاتی برای آزادسازی منطقه بین رودخانه سابله و نیسان آماده کرده بود، ارتش عراق در یک اقدام ازپیش طرح شده نیروهای خود را از این منطقه عقب برد. وسعت منطقه ای که عراقی ها از آن عقب نشینی کردند بیشتر از محدوده ای بود که نیروهای ایرانی آن را در عملیات اصلی هشتم آذرماه آزاد کرده بودند. کارشناسان نظامی بر این باورند که نداشتن مزیت نظامی، نیاز به پدافند و مهم تر از همه در محاصره بودن منطقه مورد نظر، عراق را بر آن داشت بدون صرف هزینه گزاف برای حفظ این منطقه آن را تخلیه کند، زیرا این منطقه از غرب به هورالعظیم و از شمال و شرق به نیروهای خودی منتهی می شد و امکان تردد و پشتیبانی نیروها فقط از جنوب میسر بود.

در این دوره همانند دوره های قبل، عراق حملات هوایی، موشکی و توپخانه ای خود را به مناطق شهری و غیرنظامی ادامه داد. این مناطق باتوجه به دوری و نزدیکی از محل استقرار سلاح های دورزن و همچنین باتوجه به شدت آسیب موردنظر، در برنامه تجاوز عراق قرار گرفت. نیروهای عراقی در مجموع در این ۷۶ روز شهرها و اماکن مسکونی ایران را در ۱۳۹ مرحله (۱) هدف قرار دادند که در این میان شهرهای استان خوزستان همچون آبادان، اهواز، دزفول و سوسنگرد باتوجه به حساسیت جغرافیایی، نظامی و همچنین سهولت عراق در هدف قراردادن آنها بیشترین حجم تجاوزات عراق را متحمل شدند که البته شهرهای اهواز، سوسنگرد و دیگر مناطق مرزی پس از عملیات طریق القدس و بازپس گیری مناطق اشغال شده و دورشدن عراقی ها، از تیررس توپخانه های عراقی خارج شدند.

از جمله شهرهایی که هدف بیشترین تجاوزات غیرزمینی عراق قرار گرفت، آبادان بود. این شهر که به دلیل نزدیکی به عراق در تیررس انواع ادوات دورزن عراق همچون توپخانه و خمپاره قرار داشت، در این دوره ۴۴ مرتبه هدف حمله واقع شد و پس از آن شهرهای دزفول ۲۳ مرتبه، اهواز ۱۶ مرتبه و سوسنگرد ۱۴ مورد آماج حملات توپخانه ای، موشکی و بمباران هواپیماهای دشمن واقع شدند.

طبق آمارها، در حملات عراق به شهرها، آبادان ۲ برابر بیشتر از شهر دزفول هدف حمله واقع شد، ولی خسارات و تلفات وارد شده در دزفول بیشتر بوده است، طوری که در حملات عراق به شهر آبادان ۲۴ تن شهید و ۱۷۶ تن زخمی شدند، ولی در ۲۳ حمله انجام شده به دزفول، ۸۷ تن شهید و ۲۱۵ تن زخمی شدند. طبق آمار، شهدای این شهر حدود ۵/۳ برابر و آمار مجروحین حدود ۳۰ درصد بیشتر از آبادان بوده است و این اختلاف آمار از تفاوت حملات عراق به این دو شهر نشئت می گیرد. بدین ترتیب که توپخانه های عراق و خمپاره اندازها، شهر آبادان را روزانه و تقریباً بدون هدف و با سهمیه مشخصی هدف قرار می دادند و در مقاطعی بر شدت این حملات می افزودند، ولی شهر دزفول را با هواپیما، توپخانه و پرتاب موشک به طور هدفمند و حساب شده هدف قرار می دادند. پس از این دو شهر، بیشترین آسیب ها به اهواز وارد شد و در ۱۶ حمله هوایی، موشکی و توپخانه ای به این شهر ۲۳ تن شهید و ۱۴۰ تن زخمی شدند. در این میان، شهر ایلام یک استثناست، زیرا در این دوره فقط ۲ بار آن هم در هجدهم مهر و هجدهم آذرماه هدف بمب های هواپیماهای عراقی واقع شد و در شمار شهرهایی قرار می گیرد که کمترین تعداد حملات به آن شده است، ولی در همین دو مرتبه علاوه بر خسارت های فراوان مالی و تخریب بخش هایی از شهر، ۲۶ تن از مردم این شهر شهید و ۱۱۰ تن نیز زخمی شدند.

ص: ۲۴

۱- به این دلیل کلمه "مرحله" انتخاب شده است که برخی مناطق که در طول یک روز چند بار هدف قرار گرفته اند، در یک خبر جمع آوری و ارائه شده اند و درحقیقت دفعات تجاوز عراق بسیار بیشتر از ۱۳۹ مرتبه ذکر شده است.

بعد از اجرای موفقیت آمیز عملیات ثامن الائمه(ع) و اقدام سپاه در به کارگیری منسجم و حساب شده نیروهای داوطلب مردمی، این ایده در مسئولان سپاه بیش از پیش مورد توجه قرار گرفت که با سرمایه گذاری بیشتر در آموزش نیروهای داوطلب بسیجی و سازمان دادن آنها توان رزمی را به گونه ای افزایش دهند که موازنه قوا به سود نیروهای جمهوری اسلامی ایران سنگینی کند.

بنابراین، سپاه برای تأمین نیروهای مورد نیاز جنگ دو اقدام اساسی انجام داد: اعزام نیرو و راه اندازی ستادهای عملیاتی در مناطق. برای برآورده شدن هدف اول، سپاه که در آن زمان فاقد مربی، تجهیزات و اماکن آموزش کافی برای نیروهای داوطلب بسیجی بود، درصدد تأمین آنها برآمد. توافق با فرماندهی نیروی زمینی ارتش برای واگذاری برخی پادگان ها به سپاه جهت آموزش نیروهای داوطلب بسیجی، تلاش برای بهبود تشکیلات سپاه و انطباق آن با وضع موجود به منظور رفع نیازمندی های اساسی جنگ از طریق فعال سازی و تقویت واحد آموزش و واحد بسیج از راهکارهایی بود که فرماندهی سپاه دنبال می کرد.

فرماندهی سپاه در آن زمان جذب، آموزش و اعزام ۱۰ تا ۱۲ هزار نیروی داوطلب بسیجی در هر ماه را جزء اهداف اصلی واحد اعزام نیرو اعلام کرد.

از سوی دیگر، سپاه در بُعد عملیاتی نیز با توجه به تحولات صورت گرفته که منجر به عملیات ثامن الائمه(ع) و تداوم آن تا عملیات طریق القدس شد، نیاز به تعریف جدیدی از وضعیت سازمانی خود در راه اندازی ستادهای عملیاتی مناطق برای تقسیم امکانات، برآورد و تخصیص نیرو، تعیین اولویت مناطق عملیاتی، برآورد عملیاتی، طرح ریزی کلی عملیات و... داشت.

هم زمان با این تغییرات و تحولات، گردان های عملیاتی سپاه نیز که تلاش و عملکرد موفق در عملیات ثامن الائمه(ع) داشتند و ظرفیت نیروی آنان فراتر از یک گردان بود، به رده سازمانی تیپ ارتقا یافتند و پیامد این امر شرکت ۴ تیپ عملیاتی با اسامی و شماره های جدید با نام های تیپ ۱۴ امام حسین(ع)، تیپ ۳۱ عاشورا، تیپ ۲۵ کربلا و... در عملیات طریق القدس بود. سردار غلامعلی رشید در این باره منشأ ایده تبدیل گردان ها را به تیپ این گونه بیان می کند: «ما در روز عملیات ثامن الائمه(ع) احساس می کردیم اینها توان تیپ دارند، اینها توانایی یک تیپ دارند، منتها اسم تیپ نبود، ولی میزان مشارکتشان [در حد تیپ بود و] درست با تیپ های ارتش ادغام شدند؛ یعنی احمد کاظمی آمد با تیپ ۲ لشکر ۷۷ با کهرتزی ادغام شد که او ۳ گردان داشت، این هم ۳ گردان. مثلاً حسین خرازی با تیپ ۱ لشکر ۷۷ [که] فرمانده تپیش فرمنش [بود]. او هم مثلاً ۳ گردان آورد، او هم ۳ گردان که حالا- باز هر کدام یک گردان برای احتیاط داشتند. اسدی و قربانی هم همین طور با تیپ ۱ لشکر این تیپ ۳ بود. در محور تیپ ۱ لشکر ۷۷ در محور ارتش در ایستگاه ۷ ادغام شدند. حالا عساکره هم در محور ماهشهر بود. او هم یکی دو گردان داشت

که با تیپ ۳۷، [ادغام شدند]. ما احساس کردیم بعد از این عملیات ثامن الائمه (ع) می شود یک اسمی به نام تیپ گذاشت به یگان های سپاه. که من یادم هست خود شهید کاظمی می گفت من هنوز حکم تو را دارم که تو به من گفתי فرمانده تیپ ۸ نجف.

علاقه اش را از خودش پرسیدم، گفت: "من نجف آبادی هستم مثلاً ما بشویم ۸ نجف." گفتم: "نجف آباد که نمی شود، نجف اشرف مثلاً- این جوری". یعنی این اسمی هم عشق و علاقه خودشان بود. مثلاً امام حسین (ع)؛ منتها من و شهید باقری اصرار داشتیم عدد انتخاب کنیم، یعنی یک صبغه نظامی به آن بدهیم. نگاه می کردیم به ارتش خودمان دیدیم اعداد ۹۲، ۸۲ [است]. گفتیم اعداد بالاست نزدیک ۱۰۰ است. ارتش عراق را بهتر پسندیدیم ۱، ۲، ۳ و... همین طوری ۱۲؛ منتها باز با شهید باقری بحث می کردیم، گفتیم درست نیست از یک شروع کنیم، بیاییم تا عدد پنجاه را قبول کنیم و برای اسمی یگان ها تا پنجاه بازی کنیم. همین مثلاً ۱۴ امام حسین (ع)، ۸ نجف، ۲۵ کربلا، مثلاً ۷ ولی عصر (عج). اعداد را بین یک تا ۵۰ تلاش می کردیم انتخاب کنیم.

منشأ همه این تحولات اقبال عمومی در اعزام به جبهه های جنگ و کمک های نقدی و غیرنقدی مردم برای کمک به جنگ پس از عملیات پیروز و روحیه بخش ثامن الائمه (ع) بود.

استقبال مردم برای حضور در جبهه ها از یک سو و نبود آمادگی کافی برای آموزش و سازماندهی این نیروها از جمله عواملی بودند که سبب شدند اعزام مشمولان عادی کمتر از دیپلم متولد ۱۳۳۸ به دلیل استقبال مسئولان دوره قبل (۱۳۳۷) برای حضور در پادگان های آموزشی به تعویق بیفتد. همچنین اداره وظیفه عمومی ژاندارمری با بی نظیرخواندن استقبال داوطلبان مشمول خدمت زیر پرچم و اعلام اینکه به مشمولان دیپلمه و فوق دیپلم متولد سال های ۱۳۳۸ تا ۱۳۴۱ - که قبلاً فراخوانی شده بودند - نیاز ندارد، تاریخ اعزام آنها را از ۱۸ آبان به مدت یک ماه به تعویق انداخت.

در این میان، حضور مشتاقانه مردمی که داوطلبانه و بدون هیچ الزام قانونی برای حضور در جبهه ها تمایل داشتند نیز وجود داشت و از آنجایی که سپاه و سازمان بسیج مسئول جذب، آموزش و سازماندهی آنها بودند، این ارگان نیز به نوعی دچار غافلگیری شد. نامه های درون سازمانی سپاه به خوبی گویای این امر است که به برخی از آنها اشاره می شود. در پانزدهم آبان، واحد عملیات منطقه ۸ به واحد طرح و برنامه این منطقه اعلام کرد که نیروهای محصل را به شهرهای خود عودت دهند و به شهرها نیز اطلاع دهند که نیروی محصل به جبهه ها اعزام نکنند.

این واحد همچنین در سیزدهم آبان ماه به طرح و برنامه مرکز اعلام کرد که به هیچ وجه نیرو به جنوب اعزام نکنند.

مسئول واحد آموزش سپاه منطقه ۹ نیز به مسئول واحد آموزش مرکز اعلام کرد که به علت استقبال بیش از حد مردم خوبان، از اعزام آن ها به علت تکمیل ظرفیت پادگان های آموزشی به این منطقه خودداری کنند.

از این رو، فرماندهی سپاه در نامه ای به فرماندهان مناطق نه گانه طرح نوبت دهی برای داوطلبان را ابلاغ کرد. در نامه محسن رضایی آمده است: «از آنجا که مراجعه مردم امام زمانی ما برای اعزام به شدت ادامه دارد، تقاضا می شود از برادران مراجعه کننده، برای آموزش و یا اعزام ثبت نام کرده و آنها را به موعدی در آینده وعده بدهید تا در صورت لزوم از آنها دعوت شود»

سخنان آقای هاشمی رفسنجانی نیز بیانگر حضور گسترده مردم در جبهه های جنگ است. وی در نماز جمعه هفدهم آبان ماه ابعاد و زوایای گوناگون حضور داوطلبانه مردم را بازگو کرد. بخش هایی از سخنان وی به این شرح است: «یک سال و اندی از جنگ می گذرد، مردم معنای جنگ را فهمیده اند و آثار جنگ را دیده اند، شهیدها، معلول ها، خسارت ها را هم دیده اند. دیگر چیز احساسی نمی تواند باشد؛ یعنی هر کس الآن درباره جنگ اقدامی می کند و قضاوتی کند این سخن سنجیده و منطقی است. [مسئولین] اشاره کردند که ما برای پایان دادن به جنگ نیاز به یک تعداد نیروی تازه نفس ورزیده داریم، یک چیز این جور یکی دو هفته پیش اعلام کردند، موجی که بر اثر این دعوت جامعه ما را گرفته واقعاً با ارزش است و واقعاً امیدوار کننده. ... این قدر استقبال شده و دارد فشار می آید روی مراکز اعزام که برای ما غیر قابل قبول بوده که این همه مردم آماده جنگ باشند، من شخصاً روزانه ده ها مورد مراجعه دارم از طرف ائمه جمعه، سپاه و بسیج و مسئولان سطح بالا که به مردم بگویند این قدر به ما فشار نیاورند، ما به اندازه ای که نیرو لازم داریم خودمان رفته رفته از میان شما می بریم. یکی از دوستان دیشب آمده بود و می گفت بچه ها دیگر حاضر نیستند مدرسه بروند. این قدر فشار آورده اند به ما، می گویند که حالا که اجازه داده اند به ما، چرا نمی گذارید ما برویم. در تبریز وقتی که آیت الله مشکینی اعلام کردند و امکانات اعزام کننده ها محدود بود، مردم با بیل و... آمده اند دم پادگان و می گویند که ما را ببرید آنجا که لااقل سنگر بکنیم، اگر تفنگ ندارید ما می آییم آنجا کارهای پشت جبهه را می کنیم. گریه می کنند که چرا نمی برید؟ مسئولان سپاه می گفتند که مثلاً ما فلان تعداد را لازم داشتیم بیش از چند برابر آن تعداد با فشار پشت در سپاه اند. کسانی که یک بار رفته و جنگ هم کرده اند، وظیفه شان را هم انجام داده اند، صدمه جنگ را هم دیده اند، و الآن این جور استقبال می کنند.»

عقب نشینی و پناهنده شدن نظامیان عراقی به ایران

اجرای عملیات ثامن الائمه (ع) در ۵/۷/۱۳۶۰، سرآغاز دوره جدیدی در جنگ ایران و عراق بود که در نتیجه آن محاصره آبادان شکسته شد و ضربه مهلکی به قوای عراق وارد آمد. این عملیات علاوه بر تأثیر بسیار مثبت، روحیه بخش و سرنوشت سازی که برای ایران داشت و موجب افزایش اعتماد به نفس نیروهای خودی شد، ارتش عراق را با مشکلات عمده ای مواجه کرد که یکی از آنها بروز واکنشی جدید در میان نظامیان عراقی هنگام رویارویی شان با نیروهای

جمهوری اسلامی ایران بود؛ مشکلی که تا پیش از عملیات ثامن الائمه (ع) به صورت یک مشکل جدی مطرح نبود، زیرا تا زمان اجرای آن عملیات، نیروهای خودی توان آفندی مطمئن برای آزادسازی بخشی از منطقه اشغال شده نداشتند؛ بنابراین، چگونگی رفتار نیروهای عراقی در صحنه های دشوار مشخص نبود. این امر در عملیات طریق القدس نیز تکرار شد و ارتش عراق را به چاره اندیشی واداشت. تصمیم گیران عراقی برای بازداشتن نظامیان آن کشور از فرار از صحنه های جنگ، ابتدا اعمال خشونت، اعدام و ارباب را علیه نظامیان عراق به کار گرفتند.

در بیستم مهرماه، سرهنگ دوم ابراهیم فواد، فرمانده سابق تیپ پیاده، به همراه ۷ افسر و ۱۸ درجه دار و سرباز به جرم "جن و بزدلی" اعدام شدند. هرچند تخلفات این افراد مربوط به عملیات منطقه "بازی دراز" در یازدهم شهریورماه بود، ارسال نامه اجرای حکم این افراد به یگان ها و واحدهای عملیاتی نشان می داد که اعدام این افراد مدّ نظر مسئولان نظامی عراقی بوده است.

هم زمان با این اقدام، دادگاه نظامی آن کشور ۱۵ تن از افسرانی را که در عملیات ثامن الائمه (ع) به اجرای مأموریت می پرداختند، به دلیل شکست نیروهای تحت امرشان در مقابله با نیروهای جمهوری اسلامی ایران، به اعدام محکوم کرد و حکم صادرشده در منطقه فکه به اجرا درآمد. چند روز بعد نیز ۲۰ افسر و درجه دار جمعی یک گردان تانک به جرائم مشابهی اعدام شدند.

در این حال، مسئولان نظامی عراق راهی برای جلوگیری از فرار افراد نظامی جست وجو می کردند. تشکیل جلسه ای در اول آبان ماه در شهر بغداد با حضور فرماندهان عالی و فرماندهان یگان های عراقی از آن جمله بود و حضور صدام حسین در این جلسه نیز از اهمیت موضوع حکایت می کرد. در این جلسه، بالارفتن شمار اسرای عراقی به خصوص در عملیات ثامن الائمه (ع) مورد بررسی قرار گرفت و یکی از فرماندهان با اشاره به وجود این قانون که نیروهای نظامی در صورت عقب نشینی اعدام خواهند شد، تنها راه افراد عراقی در وضعیت بحرانی را فرار به سوی جبهه مقابل و پیوستن به نیروهای ایرانی اعلام کرد. وی برای رفع این مشکل خواستار افزایش اختیارات فرماندهان شد و در پی آن جلسه تصمیم گرفت که اختیارات مواردی چون عقب نشینی، طرح های عملیاتی، تشویق و تنبیه افراد و... از شورای فرماندهی کل به یگان های عملیاتی منتقل شود تا امکان تصمیم گیری در این باره مورد سریع تر و باتوجه به واقعیت های پیش رو اتخاذ شود.

در سیزدهم آبان ماه ستاد فرماندهی کل ارتش نامه ای را به یگان های عملیاتی برای جلوگیری از اسیرشدن نظامیان عراقی ابلاغ کرد. در این نامه با اشاره به این موضوع که تسلیم شدن افراد به نیروهای ایرانی دردناک و غیرشرافتمندانه است، از فرماندهان افسران توجیه سیاسی و تشکیلاتی حزبی یگان ها درخواست شده به نیروهای تحت امر خود آموزش های لازم را بدهند. قسمت مهم و اصلی این نامه راهکارهای مسئولان عراقی برای بازداشتن افراد عراقی از پناهنده شدن به نیروهای ایرانی است. در بخش هایی از نامه آمده است: «اسیرشدن به عنوان یک نقطه منفی در طول حیات

یک نظامی باقی می ماند... اسیر باید بداند پس از اسارت، در غیاب او در مورد چگونگی اسارت، از شاهدان واقعه که در واحد او هستند تحقیق می شود و نیز به هنگام بازگشت اسیر به وطن، این جلسه بازپرسی در حضور خود اسیر تشکیل می شود تا میزان تقصیر او در اسیر شدن مشخص شود.»

گذشت زمان و پیش آمدن وضعیتی مشابه وضعیت قبلی؛ یعنی اجرای عملیات طریق القدس در هشتم آذرماه، نشان داد این اقدامات و سایر تمهیداتی که اندیشیده شد، ولی اخبار آن به بیرون درز پیدا نکرد، نتوانست مانعی در پیوستن افراد نظامی عراق به جبهه مقابل شود. گزارش حضور تعداد زیادی از نظامیان عراقی در مناطق مرزی غرب کشور که از ترس گرفتار شدن به دست افراد حزب دمکرات کردستان ایران برای تسلیم شدن به نیروهای ایرانی فرصت مناسبی را جست و جو می کردند از آن جمله بود. همچنین سخنان صدام حسین در جمع مقامات نظامی عراق درباره تأثیر برنامه های عربی صدای جمهوری اسلامی ایران و راه حل هایی که مطرح کرد، حاکی از مهم و ادامه دار بودن این موضوع بود. صدام حسین در این سخنان مانند یک معلم نظامی درباره عقب نشینی، انواع و زمان آن بحث کرده، شانس زنده ماندن نظامیان عراقی را هنگام فرار یا مقاومت بررسی کرد و حفظ مواضع و پایداری نیروهای عراقی را هنگام حمله ایرانی ها مورد تأکید قرار داد. او در سخنان خود برای دلگرمی نظامیان عراقی، هجوم نیروهای ایرانی را هنگام عملیات، دو ساعت اعلام و به آنان توصیه کرد که به نیروهای خود آموزش دهند که پایداری دوساعته آنان موجب عقب نشینی نیروهای ایرانی خواهد شد.

صدام حسین همچنین در پانزدهم آذرماه، پس از پایان یافتن عملیات طریق القدس (آزادی بستان)، در سرکشی از جبهه های جنگ، نیروهای عراقی را به پایداری و ایستادگی در مقابل ایرانیان تشویق کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، وی در این سرکشی ها و دیدارها، دستورات لازم نظامی را به مسئولان مربوط صادر کرد.

هم زمان با انتشار خبر این بازدید، سپاه سوسنگرد خبری را اعلام کرد که به نظر می رسد یکی از نتایج سفر صدام حسین به جبهه های جنگ بوده باشد.

به گزارش سپاه سوسنگرد، ۴۰ تن از سربازان و افراد کادر یک گردان تانک که در عملیات شمال سابله شرکت داشتند، به جرم عقب نشینی، در یک دادگاه صحرایی به اعدام محکوم شدند و حکم صادرشده در شهر اشغال شده هویزه به اجرا درآمد.

آخرین تمهید استخبارات عراق در این دوره گماردن افرادی برای جلوگیری از فرار و عقب نشینی نیروهای عراقی هنگام هجوم نیروهای ایرانی بود. بنا به اعلام یک منبع خبری نظامی، سازمان استخبارات عراق عده ای از کارکنان خود را تحت پوشش سرباز به جبهه ها اعزام و در خطوط مقدم مستقر کرده بود تا در صورتی که کسی قصد فرار یا تسلیم شدن به نیروهای ایرانی را داشته باشد، او را هدف تیر قرار دهند.

اتهام زنی عراق به ایران درباره کشتن اسرای آن کشور پس از شکست در عملیات طریق القدس

ده روز پس از اجرای عملیات طریق القدس و آزاد شدن شهر "بستان"، عراق برای کاستن از فشارهای روانی این شکست و همچنین هشدار به نظامیان خود برای تسلیم نشدن در مقابل نیروهای ایرانی که یکی از معضلات جدی ارتش عراق است، در یک اقدام تبلیغاتی و سیاسی و احتمالاً هماهنگ شده با کشورهای عرب حامی خود ادعا کرد که ایران ۱۵۰۰ تن از نظامیان عراقی را پس از اسارت، در محلی به قتل رسانده است. کشورهای عرب منطقه نیز که در پی بهره برداری از چنین فرصت هایی بودند، این موضوع را دستاویز تبلیغاتی خود قرار دادند. البته، ادعای عراق ابتدا فاقد هرگونه آمار درباره اسرای به قتل رسیده در این عملیات بود و فقط به کشته شدن نظامیان عراقی برخلاف کنوانسیون ژنو به دست نیروهای ایرانی اشاره داشت. یک نظامی عراقی به طور ناشیانه ای در این باره در گفت و گو با تلویزیون بصره اعلام کرد: «زمانی که یکی از جناح های ما در بستان سقوط کرد، عده ای از سربازان و نفرات ما در محاصره دشمن درآمد و وقتی به دستور فرماندهی منطقه، محاصره را شکستیم، مشاهده کردیم [نیروهای ایرانی] عده ای از اسرای ما را دستشان را بریده و چشم هایشان را درآورده اند [!] حتی یکی از مجروحان که به دست دشمن اسیر شده بود، پس از آنکه دست های او را از پشت بسته بودند، اعدامش کرده اند.» در همین خصوص، عده ای دیگر از سربازان عراقی نیز مطالب سست و ناشیانه ای در مصاحبه با خبرنگار تلویزیونی بصره بیان کردند.

در پی این ادعای عراق، کشورهای عربستان، اردن، یمن و کویت با فرض صحت ادعای عراق به فراخور هم گرایی سیاسی، به پشتیبانی از آن کشور اقداماتی انجام دادند. در این میان، عربستان سعودی نقش فعال تری داشت. خالد، پادشاه این رژیم، در گفت و گوی تلفنی با صدام حسین، رئیس جمهور عراق، ضمن حمایت از وی کشتار ادعایی اسرای عراقی را نیز محکوم کرد که این امر در مطبوعات منطقه بازتاب داشت. علاوه بر آن، دیوان پادشاهی این کشور متن اطلاعیه ای را که در آن از ادعای عراق مبنی بر کشته شدن ۱۵۰۰ تن از اسرای عراقی حمایت شده بود، پخش کرد.

دولت عراق علاوه بر اعلام این موضوع در رسانه ها و پخش برخی مصاحبه های نادرست نظامیان عراقی درباره کشتار ۱۵۰۰ تن اسیر آن کشور، به صلیب سرخ جهانی شکایت کرد. سعدون حمادی، وزیر امور خارجه این کشور، در نامه ای به دبیرکل سازمان ملل با استناد به سخنان فرماندهان عراقی مدعی شد عده ای از اسیران عراقی در عملیات چند روز گذشته در منطقه خفاجیه و سوسنگرد به دست نیروهای ایرانی کشته شده اند. وی در این نامه خواستار محکومیت این کار در سازمان ملل و اقدام دسته جمعی برای جلوگیری از تکرار این گونه امور شد.

از سوی دیگر، ایران به این ادعای عراق پاسخ داد. آقای هاشمی رفسنجانی این اقدام عراق را راهی برای بازداشتن سربازان عراقی از تسلیم شدن هنگام حملات نیروهای ایرانی خواند و گفت:

«عراق با این عمل خواسته است سربازان خود را از تسلیم شدن بترساند، به علت آنکه آنها احساس کرده اند که نیروهایشان در همان مرحله اول تسلیم می شوند. رژیم عراق می خواهد به سربازانش بگوید اگر به سوی ایرانی ها بروید مرگ در انتظار شماست و این حرف آنها دروغ است.»

وزارت خارجه نیز در اطلاعیه ای که در ۳ بند خطاب به بیانیه صادر شده رژیم عربستان سعودی صادر کرد، ضمن کذب خواندن ادعای عراقی ها در کشتن سربازان عراقی، با یادآوری سابقه عراق در دروغ پراکنی هنگام عملیات طریق القدس - زمانی که نیروهای ایرانی در شهر بستان مستقر بودند و عراق اعلام کرد که بستان در دست نیروهای عراقی است - دولت عربستان را به احتیاط در استناد به ادعاهای عراق دعوت کرد و این قبیل اقدامات عربستان را موجب تضعیف روابط فی مابین (ایران - عربستان) خواند.

سازمان ها و گروه های مسلح غیرقانونی

در این دوره نیروهای همچون سپاه پاسداران، کمیته انقلاب اسلامی و دادستانی نسبت به دوره قبل (۱۳۶۰/۱/۵ - ۱۳۶۰/۷/۱۴)، به نوعی خود را باز یافته و حتی مردم نیز در برقراری امنیت و آرامش، به کمک نیروهای امنیتی آمده بودند و وضعیت امنیتی و انتظامی سازمان یافته تر از دوره قبل شده بود. بنابراین، تاکتیک های عملیاتی گروه های مسلح غیرقانونی که اصلی ترین و تأثیرگذارترین آنها سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بود، در این مقطع زمانی نسبت به مقاطع قبلی دستخوش تغییراتی شده بود؛ بدین ترتیب که تظاهرات مسلحانه در سطح خیابان ها که یکی از تاکتیک های اصلی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در مقطع پیشین بود، با توهم اینکه جامعه ایران بسان یک بشکه باروت آماده انفجار است و افراد سازمان باید جرقه را بزنند تا این انفجار حاصل شود، در این دوره امکان بروز نیافت. همچنین سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بعد از اعلام جنگ مسلحانه در سی ام خردادماه، توان زیادی را برای براندازی نظام صرف کرد و از آن تاریخ تا اواخر شهریورماه، به همه افراد نفوذی خود در ارگان ها و نهادها مأموریت اجرای عملیات داد. ایجاد انفجار که عوامل آن افراد نفوذی در نهاد یا ارگان خاصی بودند، همچون انفجار ساختمان حزب جمهوری اسلامی در هفتم تیر که موجب شهادت تعداد فراوانی از مسئولان کشور (۷۲ تن) از جمله آیت الله سیدمحمد بهشتی، رئیس کل دیوان عالی کشور، تعدادی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی و وزیران و کارگزاران نظام شد یا انفجار در ساختمان نخست وزیری در هشتم شهریورماه که به شهادت محمدعلی رجایی رئیس جمهور و محمدجواد باهنر نخست وزیر و چند تن از مسئولان کشور انجامید، از جمله اقدامات سازمان بود که در این دوره به طور کامل متوقف شد.

در این دوره ۷۶ روزه، گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ۱۶ روز مهرماه، ۲۰ بار؛ در آبان ماه، ۴۰ بار؛ در آذرماه، ۴۶ بار و در مجموع ۱۰۶ بار دست به ترور افراد مختلف اعم از پاسدار، ارتشی، کارمند، مغازه دار و... زدند که در این عملیات ها به ترتیب ماه های ذکر شده، ۱۵، ۲۵ و ۳۹ نفر و در کل، ۷۹ تن به شهادت رسیدند.

همچنین در این مدت، عوامل سازمان به ترتیب ماه های ذکر شده، ۳۸، ۳۰ و ۲۲ بار با بمب های انفجاری و آتش زا و نارنجک های جنگی و دست ساز، دسته های عزاداری، (۱) منازل افراد، مغازه ها، سازمان ها و نهادهای دولتی و ارگان های انقلابی، اتوبوس های شرکت واحد، چادرهای جمع آوری کمک به جبهه ها و نمایشگاه های موقتی فرهنگی و... را هدف قرار دادند که در این اقدامات ۲۸ تن شهید و ۱۲۷ تن زخمی شدند.

همچنین در ۲۱ درگیری ایجاد شده میان نیروهای خودی اعم از سپاه پاسداران، کمیته انقلاب اسلامی و دادستانی انقلاب با افراد و گروه های عملیاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، ۵ تن از افراد خودی شهید و ۸ تن زخمی شدند.

البته، باید در نظر داشت که ماهیت اغلب درگیری ها، تعقیب و گریزهای خیابانی بود و شناسایی اتفاقی گروه های عملیاتی سازمان توسط نیروهای خودی یا سر رسیدن نیروهای خودی پس از اجرای عملیات گروه های ترور سازمان و فرار آنها از صحنه و تعقیب آنان، منشأ و علت بیشترین درگیری ها در درون و اطراف شهرها بوده است.

از سوی دیگر، نیروهای خودی در طول این مدت، ۲۱۹ خانه تیمی و محل فعالیت مخفی یا انبار تسلیحات و مراکز چاپ و نشر بولتن ها، جزوات و... گروه های مسلح غیرقانونی را شناسایی و تخلیه کردند که در نیمه دوم مهرماه و ماه های آبان و آذر، به ترتیب ۴۳، ۸۸ و ۸۸ محل که اکثر قریب به اتفاق آنها مربوط به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بود، کشف شد. از این مکان ها انواع سلاح های گرم، کروکی منازل و محل کار و مشخصات افراد مسئول یا افراد متعهد محلی برای اجرای ترور، انواع اسلحه و مواد منفجره، وسایل و تجهیزات نظامی و... به دست آمد که برخی از این خانه های تیمی انبار تسلیحاتی افراد سازمان بود که از آن میان می توان به کشف خانه تیمی در اول و پنجم آبان ماه در تبریز و قزوین و دهم و دوازدهم آذرماه در تهران اشاره کرد که در آن خانه ها ۱۲۰ عدد انواع بمب آماده انفجار، مقدار فراوانی لوازم ساخت بمب، ۸ کیسه مواد منفجره، ۲۰ عدد سه راهی، ۲۲ قبضه انواع اسلحه، ۱۰ قبضه تیربار، ۱۰۰ عدد نارنجک، ۸۰ هزار عدد انواع فشنگ،

۱۲۰ کیلو انواع مواد منفجره و سایر انواع سلاح های نیمه سنگین و ۲۷۳ قبضه انواع اسلحه و مقادیر فراوانی فشنگ به دست آمد که این خود نشان دهنده هوشیاری نیروهای خودی و توانایی آنان در کنترل وضعیت بحرانی از یک سو و از سوی دیگر، نداشتن انسجام سازمانی و بی دقتی در حفظ منابع حیاتی یک سازمان مخفی چریکی با مشی مسلحانه بود.

همچنین در این ۷۶ روز، افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی ۳۲ مورد اقدام به بمب گذاری در مناطق گوناگون از جمله مدارس، ادارات دولتی، خودروهای پارک شده در نزدیکی مراکز دولتی و ارگان های انقلابی، منازل افراد و... کردند که ۱۹ مورد از بمب های کار گذاشته شده خنثی و ۱۳ مورد منفجر شد و به شهادت و زخمی شدن ۵۲ تن از مردم انجامید که مهم ترین آنها انفجار پمپ بنزین خیابان ولی عصر (عج) تهران و مسیر راه آهن تهران - خوزستان در جنوب غربی تهران بود.

اقدامات خارجی

در دوره قبل (کتاب ۱۵ روزشمار) هم زمان با فرار بنی صدر و رجوی به کشور فرانسه، فعالیت های خارج از کشور سازمان برای ایفای نقش آلترناتیوی نظام جمهوری اسلامی بسیار گسترده، فراگیر و بنیادی تر شد، اشغال سفارتخانه ها، کنسولگری و اماکن فرهنگی - اقتصادی مربوط به جمهوری اسلامی در شهرهای مختلف اروپا و امریکا از جمله این اقدامات بود که تقریباً همگی با حمایت و یا حداقل سکوت و دخالت نکردن پلیس شهرهای مورد نظر انجام می شد که شامل ۱۹ مورد اشغال و حمله به امکان مربوط به جمهوری اسلامی ایران بود.

همچنین یکی از محورهای فعالیت سازمان در دوره قبل برگزاری تحصن و اعتصاب غذا در اماکن عمومی، تجمع در محل های برگزاری جلسات بین المللی و برگزاری راه پیمایی در مکان های حساس و پرتردد در برخی شهرهای امریکا و اروپا بود که همه این اقدامات با پوشش کامل خبری و گزارش رسانه های کشورهای غربی با درجات مختلف شدت و ضعف و جنبه های سمپاتی انجام می شد، ولی در این دوره با توجه به آنکه این نوع اقدامات تبلیغاتی کارایی و تأثیر خود را از دست داده بود، نوع عملکردها - که بخشی از برنامه جایگزینی نظامی به جای جمهوری اسلامی ایران بود - تغییر پیدا کرد و به برخورد سازمان یافته با دانشجویان هوادار جمهوری اسلامی تنزل یافت که از جمله آن، حمله هواداران این سازمان به دانشجویان مسلمان ایرانی در دو شهر کان و پاریس بود. در این حمله که به زخمی شدن تعدادی از دانشجویان مسلمان ایرانی انجامید، پلیس فرانسه هیچ گونه واکنشی نشان نداد، حتی در یک مورد پلیس پاریس با همکاری گروه های مخالف جمهوری اسلامی ایران به تظاهرات دانشجویان مسلمان ایرانی حمله کردند. علاوه بر آن، عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای دانتون، تگزاس، هوستون، لندن و میلان با دانشجویان ایرانی درگیر شدند که در نتیجه آن، چند تن از

افراد مسلمان زخمی و یک تن از دانشجویان ایرانی به نام غضنفر خوانند به شهادت رسید.

نکته قابل توجه در این حوادث کاهش کمی و کیفی اقدامات سازمان از نیمه مهرماه تا پایان آذرماه بود؛ یعنی همان گونه که انواع حرکات تبلیغاتی سازمان در این دوره (کتاب ۱۶ روزشمار) نسبت به دوره قبل (کتاب ۱۵ روزشمار) کمتر و بی رمق تر شده، به همان نسبت نیز این عملکرد از مهرماه تا پایان دوره، یک نزول تدریجی را طی کرده است.

وضعیت سازمان در دوره زمانی ۱۵/۷/۱۳۶۰ تا ۳۰/۹/۱۳۶۰

در دوره قبل، سازمان مجاهدین خلق (منافقین) تقریباً بی محابا به گسترش تشکیلات پرداخته و عملیات های مسلحانه بسیاری انجام داده بود و در نتیجه تعداد زیادی از نیروهایش در درگیری ها کشته یا دستگیر شده بودند. بنابراین، سازمان از نظر کادرهای اصلی ضربات سنگینی را متحمل شده بود، طوری که به گفته محسن رضایی، فرمانده کل سپاه پاسداران، ۶۳۰ نفر از کادرهای اصلی سازمان که در شبکه سراسر کشور فعال بودند، دستگیر شدند که یکی از این افراد دستگیر شده، از شورای رهبری سازمان و ۱۴ نفر هم از مرکزیت ۳۰ نفره سازمان بودند. همچنین به گفته رضا سیف اللهی، مسئول واحد اطلاعات سپاه پاسداران، ۳۵ تن از ۶۰ تن عضو عملیاتی تشکیلات دستگیر شده و ۸۰ درصد از افراد کادر سازمان در تهران - که مراکز اصلی فعالیت این سازمان بود - کشته یا دستگیر شده بودند. به گفته وی، در استان هایی مانند کرمانشاه، آذربایجان شرقی، همدان و ایلام، امکان فعالیت مؤثر از افراد این سازمان سلب شده بود. در استان اصفهان نیز ۷۰ درصد و در سیستان و بلوچستان تا حدود زیادی افراد مؤثر این سازمان از بین رفته بودند و در برآوردهای اطلاعاتی، فقط در شهرهای مشهد (استان خراسان)، شیراز و احتمالاً کرج افراد این سازمان حضور تقریباً مؤثری داشتند.

در طول این دوره، بیشترین اقدامات سازمان بعد از تهران در این دو منطقه، به خصوص در استان خراسان انجام شد و البته سازمان نیز متحمل بیشترین ضربات از طرف نیروهای خودی شد.

این افت کیفی و ناتوانی در اجرای شعارهای براندازی جمهوری اسلامی، در این دوره به قدری روشن و واضح خود را نشان داد که رادیو ایران وابسته به گروه های سلطنت طلب که از هر اقدام تروریستی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به عنوان مبارزین ملی و قهرمانان راه آزادی و... حمایت می کرد، با توجه به ناکامی سازمان در مبارزه مسلحانه علیه جمهوری اسلامی ایران و کاهش قدرت سازمان به عنوان یک آلترناتیو، در یک مقاله رادیویی این سازمان را متهم کرد که برای کسب قدرت با سوءاستفاده از شور انقلابی و بی تجربگی جوانان، آنان را به جنگ مسلحانه با حکومت ایران فرستاده و از این جوانان، به اصطلاح به عنوان "گوشت دم توپ" استفاده کرده است.

قبل از این دوره، گروه های چپ همچون حزب مائوئیستی رنجبران و اتحادیه کمونیست های ایران به منظور تمرین و تدارک حمله به شهرهای شمالی و براساس تاکتیک مبارزاتی خود مبنی بر آزادسازی منطقه به منطقه، با استفاده از موقعیت ویژه مناطق جنگلی گرگان و جنوب آمل اقداماتی را آغاز کرده و توانسته بودند در برخی مناطق، اردوگاه های تمرین و کمپ های جنگلی برپا کنند. آنها اسلحه و مهماتی را که در زمان انقلاب به دست آورده بودند و همچنین برخی لوازم و وسایل و آذوقه اقامت در جنگل را در برخی مناطق در عمق جنگل ها پنهان کرده بودند و گهگاه برای ابراز وجود و تمرین نظامی به پایگاه های نیروهای خودی حمله می کردند یا در جاده آمل - تهران، راه را بر خودروهای عبوری می بستند و اقدام به کشتن یا ربودن مسافران می کردند. عملیات های هجدهم و بیست و چهارم آبان ماه و بیست و پنجم آذرماه در مناطق "محمدآباد"، "کرسنگ" و "رزکه" آمل از جمله این عملیات ها بود که در نتیجه آنها، ۵ تن از مردم، افراد سپاه و ژاندارمری شهید و ۴ نفر زخمی شدند. از سوی دیگر، نیروهای سپاه و ژاندارمری نیز برای دستگیری این افراد در عمق مناطق جنگلی در "منگله" آمل و گرگان، در شانزدهم، بیستم و بیست و دوم آبان، عملیات هایی اجرا کردند که به دلیل برخی ناهماهنگی ها و بی تجربه بودن نیروهای عمل کننده، متحمل ۱۲ شهید و تعدادی زخمی شدند و از افراد جنگل نیز ۱۲ تن کشته، تعدادی زخمی و ۳ تن نیز دستگیر شدند، ولی ساختار تشکیلاتی این گروه ها تقریباً به طور دست نخورده همچنان باقی ماند.

اقدامات گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین

دوره ۷۶ روزه کتاب روزشمار ۱۶ درحالی آغاز می شود که اشنویه و بوکان دو شهر باقی مانده در دست افراد مسلح غیرقانونی در ۱۹ شهریور و ۱۱ مهرماه با عملیاتی که نیروهای خودی انجام دادند، آزاد شدند. با آزاد شدن این دو شهر، نیروهای عملیاتی گروه های مسلح غیرقانونی از هر نوع مأموریت حفاظتی از شهرها و محورهای مواصلاتی منتهی به شهرهای تحت اشغال رها شدند و توان بالفعل آنان افزایش یافت و از سوی دیگر بخش عمده ای از توان ناکافی نیروهای نظامی و انتظامی جمهوری اسلامی مأمور در مناطق کردنشین، به حفظ و نگهداری شهرها معطوف شد. بنابراین، گروه های مسلح غیرقانونی که خود را فاقد توان لازم برای اشغال و حفظ و نگهداری شهر یا منطقه ای در استان کردستان و بخش غربی آذربایجان غربی می دیدند با صرف نظر از راهبرد آزادسازی، به ناچار اجرای عملیات ایذایی در انواع و ابعاد و موقعیت های زمانی و جغرافیایی مختلف را به عنوان راهبرد عملیاتی خود برگزیدند که عملیات آنها از نظر موقعیت مکانی به دو بخش عملیات های شهری و برون شهری تقسیم می شود:

عملیات های شهری گروه های مسلح غیرقانونی

در عملیات شهری اقدامات عناصر مسلح ضدانقلاب بیشتر شامل حمله به اماکن دولتی و نهادهای انقلابی، حمله به بخشی از شهرها و حضور کوتاه مدت نظامی همراه با تیراندازهای باهدف و بی هدف به منظور ایجاد رعب و وحشت در شهر و کشتن نیروهای خودی و مردم بود، ازجمله:

- حمله به شهر سقز در تاریخ ۲۵/۷/۱۳۶۰ که به شهید یا زخمی شدن ۷ تن انجامید.
- حمله به مقر سپاه، اداره مخابرات و بانک سپه مهاباد در تاریخ ۵/۸/۱۳۶۰ که در این حمله ۱۰ تن شهید یا زخمی شدند.
- حمله به بخشی از شهر بوکان در تاریخ ۱۴/۸/۱۳۶۰ که ۷ شهید یا زخمی برجای گذاشت.
- حمله به چندین نقطه شهر بوکان در تاریخ ۱۵/۸/۱۳۶۰ که در این حمله ۱۱ تن شهید یا زخمی شدند.
- پرتاب نارنجک، حمله و تیراندازی در شهر سقز که ۴ شهید یا زخمی برجای گذاشت.
- حمله به محله کلکجار سنندج در تاریخ ۲۳/۸/۱۳۶۰ که به شهادت یا زخمی شدن ۷ نفر انجامید و ۵ تن نیز به گروگان گرفته شدند.
- حمله به محله شریف آباد، خیابان سیروس، ساختمان شهربانی و سپاه سنندج در تاریخ ۲۳/۹/۱۳۶۰ که ۷ شهید یا زخمی برجای گذاشت.
- حمله به شهر سقز در تاریخ ۳۰/۹/۱۳۶۰ و درگیری ۵ ساعته با سپاه و شهربانی که در نتیجه آن ۲۴ تن از مردم و نیروهای خودی شهید یا زخمی و ۱۲ تن گروگان گرفته شدند.
- حمله به تجمعاتی که برخی نیز به دعوت نهادهای انقلابی همچون سپاه به مناسبت خاصی ترتیب داده شده بود و مردم در آن حضور داشتند همانند:
  - پرتاب نارنجک به یک تجمع مردمی در بانه در ۳۰/۷/۱۳۶۰ که به زخمی شدن ۱۸ تن انجامید.
  - پرتاب نارنجک به عزاداران حسینی در ۱۶/۸/۱۳۶۰ در سردشت و ارومیه که در این دو حادثه ۷ تن زخمی شدند.
  - پرتاب نارنجک به محل تجمع مردم در گورستان عمومی شهر سقز در ۱۹/۸/۱۳۶۰ که شهید یا زخمی شدن ۸ تن را در پی داشت.
  - پرتاب نارنجک و تیراندازی به سوی مردم که در تاریخ ۲۶/۹/۱۳۶۰ برای عزاداری در میدان سرچشمه سردشت حضور یافته بودند. در این حادثه ۶۰ نفر شهید یا زخمی شدند.

بمب گذاری در منازل و خودروها و اقدام به ترور افراد همچون:

- بمب گذاری در منزل یکی از ساکنان اشنویه در هفتم آبان ماه که به شهادت ۵ تن انجامید.

- حمله به منزل یک پیش مرگ مسلمان در سنندج در چهارم آبان ماه که زخمی شدن ۲ تن را در پی داشت.

ص: ۳۶

- بمب گذاری در زیر چند خودرو سپاه در بوکان که در نتیجه آن یک تن زخمی شد.

- کار گذاشتن بمب در منزل یکی از افراد متعهد در اشنویه که به زخمی شدن ۳ تن انجامید.

- اجرای عملیات ترور در مهاباد در ۲۷/۸/۱۳۶۰ که در نتیجه آن ۲ تن زخمی شدند.

- در یک جمع بندی از اقدامات گروه های مسلح غیرقانونی در درون شهرها می توان گفت که عملیات های آنها از نظر کمی و کیفی درخور توجه بود، طوری که در مدت ۷۶ روز، ۵۱ عملیات در شهرهای مختلف مناطق کردنشین انجام دادند که بیشترین تعداد این حملات در شهر مهاباد با ۱۴ مورد و پس از آن در شهرهای بوکان، سقز و سنندج با ۷ مورد و سردشت با ۶ مورد بود.

در این عملیات ها بیشترین تلفات وارد شده به نیروهای خودی و مردم در شهر سردشت، ۶۵ شهید یا زخمی بود و پس از آن مهاباد با ۵۶ تن، بوکان با ۵۳ تن، سقز با ۴۷ تن و سنندج با ۲۲ شهید یا زخمی در رده های بعدی قرار داشتند.

البته، نیروهای مسلح غیرقانونی در اقدامات نفوذی خود به شهرها در صورت امکان، اقدام به گروگان گیری از مردم و نیروهای نظامی و انتظامی می کردند که بیشترین مورد آن در شهر سنندج با ۱۷ تن و پس از آن شهر سقز با ۱۲ گروگان بود.

عملیات های برون شهری گروه های مسلح غیرقانونی

عملیات های برون شهری عناصر مسلح غیرقانونی شامل سرقت خودروهای حامل مواد و کالا، حمله به پایگاه های خودی، حمله به صف نیروهای خودی هنگام عبور از جاده ها، مین گذاری در مسیرهای عمومی جاده های فرعی، اجرای عملیات کمین، ایجاد راه بندها در جاده ها برای دستبرد و گروگان گیری، شلیک گلوله های توپ و خمپاره به اماکن و مقرهای استقرار نیروهای خودی و... می شد.

البته، گفتنی است که افراد مسلح غیرقانونی حتی الامکان از ایجاد درگیری نزدیک با نیروهای خودی پرهیز می کردند و اگر درصدد برمی آمدند عملیاتی علیه نیروهای خود انجام دهند، حمله به نیروهای انتظامی (ژاندارمری و شهربانی) و در مراحل بعدی نیروهای ارتش را برمی گزیدند و رویارویی آنها با نیروهای بسیج و سپاه به ندرت اتفاق افتاده است.

عملکرد نیروهای خودی در مواجهه با گروه های مسلح معارض با نظام

به رغم عملکرد انفعالی عناصر مسلح غیرقانونی و اجرای عملیات به هر قیمت، افراد خودی با وجود کمبود نیرو پس از آغاز راهبرد آزادسازی شهرها، آزادسازی و پاک سازی مناطق در عمق و محورهای اصلی را که از دوره های پیش شروع شده بود، ادامه دادند. اقدامات نیروهای

خودی با پاک سازی منطقه اورامان در شمال پاوه آغاز شد، با پاک سازی محور سنندج - کامیاران ادامه یافت و با آزادسازی محور مهم بانه - سردشت به پایان رسید.

در اوایل دوره، نیروهای سپاه با حمایت آتش پشتیبانی لشکر ۸۱ کردستان منطقه وسیعی را در شمال پاوه، نزدیکی مرزهای عراق، پاک سازی کردند و به حاکمیت ۵/۲ ساله گروه رزگاری در این منطقه پایان دادند. در این عملیات ۱۱۶ تن از افراد مسلح وابسته به این گروه خود را تسلیم کردند و مقدار زیادی اسلحه و مهمات از انبار این گروه به دست نیروهای خودی افتاد.

از دیگر اقدامات حساب شده و از پیش طراحی شده نیروهای خودی پاک سازی شمال کامیاران بود. اطلاعات موجود نشان می داد که به دلیل اقدامات نیروهای خودی و پاک سازی مناطقی چون اشنویه، بوکان، میاندوآب، مهاباد و... حضور عناصر مسلح غیرقانونی در جنوب غربی سنندج (شمال غربی کامیاران) فزونی یافته و آنان علاوه بر پایگاه های دائمی اقدام به ایجاد پایگاه های کوچک و تاکتیکی در آن منطقه کرده بودند و عملیات های متعددی در این منطقه انجام دادند، طوری که از تاریخ ۱۱/۸/۱۳۶۰ تا ۱۹/۸/۱۳۶۰، شانزده عملیات در این منطقه انجام دادند که در نتیجه آنها ۶۴ تن (اغلب از مردم بومی منطقه) شهید یا زخمی شدند.

از این رو، سپاه کردستان طرحی را ارائه کرد که طبق آن چنانچه نیروهای خودی عملیات های متعددی را در محور کامیاران انجام می دادند، افراد مسلح غیرقانونی به ناچار به منطقه شمال؛ یعنی غرب و جنوب سنندج، رانده می شدند و با توجه به وضعیت جغرافیایی، مجبور بودند در منطقه ای محدود (توریور، هشمیز، آویهنک و کرجو) مستقر شوند که در این صورت پاک سازی آنان با یک اقدام نظامی منسجم امکان پذیر بود. با توجه به این تحلیل نظامی، نیروهای خودی سلسله عملیات هایی را برای تأمین اهداف مورد نظر انجام دادند که از ۲۳/۸/۱۳۶۰ با پاک سازی روستاهای بان سعید، تراوله و باقله در شمال غربی کامیاران آغاز شد و با اجرای ۷ عملیات تا آخر دوره بخش های مهمی از منطقه مورد نظر را پاک سازی کردند.

پاک سازی محور بانه - سردشت نیز از جمله تدابیر نظامی اتخاذ شده در این دوره بود که در نتیجه آن نیروهای خودی در ۳ مرحله عملیات در سیزدهم، هجدهم، بیست و دوم و بیست و نهم آذرماه ارتفاعات مهم توریور، زروار، گوزلی و کانی سور را تصرف کردند و بر بخش های مهمی از جاده بانه - سردشت مسلط شدند و بدین ترتیب قدم های اساسی و مهم برای آزادسازی این محور برداشته شد.

آمار عملیات گروه های مسلح غیرقانونی و نیروهای خودی، تلفات، خسارات و گروگان های دو طرف

طبق گزارش های موجود، نیروهای مسلح غیرقانونی در طول دوره ۷۶ روزه، ۲۵۲ عملیات در انواع گوناگون انجام دادند. در پانزده روز مهرماه ۴۴ عملیات؛ آبان ماه ۱۱۷ و آذرماه ۹۱ عملیات

(روزانه حدود ۵/۳ عملیات) که به ترتیب اهمیت عبارت بودند از: حمله و مین گذاری.

در این عملیات ها ۳۰۷ تن از نیروهای خودی شهید (۱۵ روز مهرماه ۳۳ تن، آبان ماه ۱۸۰ تن و آذرماه ۹۴ تن) و ۴۱۱ تن زخمی (۱۵ روز مهرماه ۲۸ تن، آبان ماه ۱۹۶ تن و آذرماه ۱۸۷ تن) شدند که بخش اندکی از شهدا و مجروحان را مردم بومی تشکیل می دادند.

در همین مدت، گروه های مسلح غیرقانونی ۱۵۱ نفر از نیروهای خودی و مردم را گروگان گرفتند که بیشترین تعداد گروگان ها مربوط به آبان ماه با ۱۰۰ تن بود. البته، باید در نظر داشت که گروه های مسلح غیرقانونی به دلیل برخی ملاحظات همچون محدودیت مکانی، غذایی، امنیتی و... در نگهداری گروگان ها، فشار مردم و ترس از واکنش نیروهای خودی، اغلب گروگان ها را که شامل مردم عادی، رانندگان و... می شدند، چند روز بعد آزاد می کردند، ولی گروگان های نظامی به ویژه اعضای سپاه پاسداران و نیروهای داوطلب مردمی را در بازداشتگاه های خود حبس می کردند. برخی عملیات های گروه های مسلح غیرقانونی در غرب و شمال غرب کشور واکنش نیروهای خودی را در پی داشت که در نتیجه آن ۱۸۳ تن از آنان شهید و ۹۹ تن نیز زخمی شدند.

از سوی دیگر، نیروهای خودی نیز در این ۷۶ روز، به منظور پاک سازی مناطق آلوده ۸۰ عملیات انجام دادند که در نتیجه آن حدود ۵۰۰ تن از افراد وابسته به گروه ها و سازمان های مسلح غیرقانونی کشته و ۱۵۵ تن از آنان نیز زخمی شدند. بیشترین تعداد تلفات افراد وابسته به این گروه ها مربوط به آذر ماه با ۳۵۷ کشته و ۷۲ زخمی بوده است. در این عملیات ها ۶۶ تن از افراد خودی نیز شهید و ۱۰۳ تن زخمی شدند که بیشترین تعداد شهدا و زخمی ها به ترتیب ۴۴ و ۷۲ تن و مربوط به آذرماه بوده است.

آمارها نشان می دهد که میل به عملیات نزد نیروهای خودی با وجود شرایط نامساعد جوی (سرما، بارندگی و...) در آذرماه بیشتر بوده است.

پیوند حزب دمکرات و سازمان مجاهدین خلق (منافقین)

پیوستن حزب دمکرات کردستان ایران به شورای ملی مقاومت به رهبری "بنی صدر" و "مسعود رجوی" از جمله تحولات صورت گرفته در این دوره بود. نزدیکی عملکرد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و حزب دمکرات و اشتراکات مواضع و اقداماتشان، پیوستن آنها به یکدیگر را متحمل می نمود، ولی با وجود همه مشابهت های مرامی و رابطه شخصی "رجوی" و "فاسملو" و شرکت اعضای سازمان در عملیات های نظامی مشترک با افراد وابسته به حزب دمکرات کردستان، پیوند سازمان و حزب تا این زمان عملی نشده بود. البته، باید در نظر داشت که این امر برحسب ظاهر، پیوستن حزب دمکرات به شورای ملی مقاومت بود، ولی در اصل، به نوعی تن دادن مسئولان حزب دمکرات برای پیوستن به تشکیلاتی بود که مسعود رجوی رهبری آن را در دست داشت و به نظر

می‌رسد این امر متأثر از حضور رجوی و بنی‌صدر در فرانسه و استقبال سیاستمداران و رسانه‌های غربی از آنان در مرحله اول و ترجیح مسعود رجوی بر بنی‌صدر به عنوان رهبر اپوزیسیون بوده باشد.

پیوستن حزب دمکرات به شورای ملی مقاومت سیری طبیعی را پیمود و به نتیجه رسید، ولی نوع اعلام علنی و رسمی این پیوند با ابهاماتی همراه بود.

در هجدهم مهرماه، خبرگزاری فرانسه به نقل از فردی که او را نماینده حزب دمکرات در اروپا خواند، اعلام کرد که مذاکره برای برقراری اتحاد بین حزب دمکرات و شورای ملی مقاومت در جریان است و به خوبی پیش می‌رود. این خبرگزاری همچنین از قول آن شخص افزود که تماس‌هایی نیز بین سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و رهبران حزب دمکرات صورت گرفته است که نتایج رسمی آن تا چند روز دیگر اعلام خواهد شد.

به دنبال این مصاحبه، رادیو آمریکا مذاکرات طرفین را موفقیت آمیز و "رو به جلو" خواند. در پنجم آبان ماه، قاسملو در نامه خود خطاب به رجوی اعلام کرد: «در تعقیب مذاکرات قبلی با در نظر گرفتن برنامه شورای ملی مقاومت و دولت موقت جمهوری دمکرات اسلامی ایران که با نقطه نظرهای شما و بنی‌صدر منتشر شده است، ضمن اعلام موافقت حزب دمکرات کردستان ایران با اصول کلی اعلام شده، برنامه مذکور به ویژه با تأکید بر اصل مقدس خودمختاری کردستان رسماً پیوستگی حزب دمکرات ایران به شورای ملی مقاومت را اعلام می‌دارد.»

ولی این موضوع تا پانزدهم آبان ماه ۱۳۶۰ علنی نشد. در آن روز، رویتر خبر موافقت قاسملو دبیر کل حزب دمکرات را در مورد پیوستن حزب به شورای ملی مقاومت - که در پنجم آبان ماه صورت گرفته بود - اعلام کرد.

به دنبال آن، "سعید بدل"، عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات و نماینده این حزب، در مذاکره با شورای ملی مقاومت این پیوند را علنی ساخت.

بی‌بی‌سی که این خبر را پخش می‌کرد، در این باره گزارش داد: سعید بدل گفته است که وی به نمایندگی از سوی حزب خود این تصمیم را اتخاذ کرده است. این سخنان بر ابهامات این پیوند افزود، زیرا این امر ۱۰ روز پیش و طبق نامه قاسملو، دبیر کل حزب دمکرات، به مسعود رجوی تحقق یافته بود و به نظر می‌رسد این امر از دستپاچگی و بی‌تدبیری تصمیم‌گیران حزب در اعلام ناخواسته این اقدام سیاسی نشئت گرفته باشد.

روز بعد، دفتر سیاسی حزب متنی را منتشر کرد که در آن به نکته‌ای اشاره شده بود که نشان می‌داد توافق حزب با سازمان مجاهدین خلق (منافقین) اصلی‌ترین موضوع در پیوستن به شورای ملی مقاومت است. در این متن آمده است: «پس از مذاکرات سازنده، نمایندگان حزب دمکرات ایران و سازمان مجاهدین خلق بر سر اصول کلی همکاری توافق کردند و حزب ما رسماً به شورای ملی مقاومت پیوست.»

رادیو بی بی سی در گفتاری به مناسبت پیوستن حزب دمکرات به شورای ملی مقاومت به نوعی از این امر استقبال کرد و باتوجه به مشترکات سیاسی دو طرف، این پیوند را برای این دو تشکیلات سودمند و موجب تطهیر حزب دمکرات از وابستگی به کشورهای خارجی (عراق) خواند. در گزارش بی بی سی آمده است: «این دو گروه مبانی اساسی مشترک زیادی دارند. اعلام رسمی این اتحاد و پیوستگی برای دو سازمان حاوی منافع است. از یک سو اعتبار شورای ملی مقاومت و رجوی را بیشتر می سازد و از سوی دیگر بر ادعای حزب دمکرات کردستان که خود را جزئی از تلاش ملی علیه دولت آیت الله خمینی می داند صحنه می گذارد. تا به حال، دولت چنین جلوه می داد که حزب دمکرات کردستان یک گروه جدایی طلب است که برای دول خارجی می جنگد.»

مجله فرانسوی لیبراسیون نیز این ائتلاف را سرآغاز مرحله جدیدی در روابط مخالفان جمهوری اسلامی خواند.

از سوی دیگر، سلطنت طلب های طیف شاپور بختیار به این پیوند واکنش منفی نشان دادند. این گروه در یک مقاله رادیویی با اشاره به اشتراکات سلطنت طلب ها و حزب دمکرات در براندازی جمهوری اسلامی ایران و همکاری نکردن با جمهوری اسلامی و با اشاره به برخی همکاری های سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در سرکوب نیروهای مسلح غیرقانونی در کردستان و همچنین با اشاره به سوابق کاری بنی صدر به عنوان فرمانده کل قوا و تلاش های وی در این سمت برای سرکوب گروه های مسلح غیرقانونی در کردستان، خواستار اتحاد حزب دمکرات با گروه نهضت ملی مقاومت به رهبری شاپور بختیار شد.

کمک های فرانسه به عراق

در میان کشورهای قدرتمندی که از عراق حمایت می کردند، علاوه بر شوروی که با تغییر نگرش خود به منطقه خلیج فارس بار دیگر یکی از حامیان تسلیحاتی عراق شده بود، فرانسه نیز راه یک طرفه ای را که به سوی عراق گشوده بود گسترش و ادامه داد. در این دوره خبرهایی از همکاری های فرانسه و دولت عراق منتشر شده است، انعقاد قرارداد ۴/۴ میلیارد فرانکی توپ های ۱۸۵ میلی متری، ادامه ارسال هواپیماهای جنگنده میراژ، اعزام کارشناسان نظامی برای تغییر و بهبود سامانه پرواز این هواپیماها، آموزش خلبانان عراقی، انواع کمک های فنی و همچنین افزایش ۱۸۱ درصدی صادرات فرانسه به عراق نسبت به سال قبل از جمله آنها می باشد آلمان غربی و یوگسلاوی نیز از جمله کشورهای اروپایی بودند که گرم شدن و ارتقای روابط تجاری آنان با عراق موضوع اجرای بحث رسانه ها شد. نوع روابط تجاری آلمان با عراق چندان مشخص نبود، ولی دولت یوگسلاوی اجرای پروژه های زیربنایی همچون جاده سازی، امور ساختمانی و خطوط مخابراتی را در عراق برعهده داشت.

در این دوره، تغییر رفتار شوروی در مقابل عراق و بازگشت شوروی به سیاست حمایتی از عراق که پس از شروع جنگ به سردی گراییده بود، با شدت بیشتری ادامه یافت.

به گفته برخی منابع آگاه، برآورد کارشناسان شوروی از نبود چشم انداز روابط سازنده با تهران، نگرانی از نزدیکی کشورهای غربی به عراق و تمایل به حضور فعال در مناقشات خلیج فارس و پیشی گرفتن بر آمریکا از دلایل روی آوردن دوباره شوروی به برقراری رابطه گرم با عراق بوده است.

خبرگزاری فرانسه نیز ارسال برخی اقلام تسلیحاتی همچون هواپیماهای باری عظیم آنتونف و جنگنده های میگ ۲۵ و تانک های تی ۶۲ و ۷۲ به عراق را دلایل و قراینی برای تغییر موضع شوروی و خروج از سیاست بی طرف به نفع عراق ارزیابی کرد. این خبرگزاری علت این اقدام شوروی را به نقل از کارشناسان سیاسی، علاقمندی این کشور به ثبات موقعیت استراتژیک و تضمین وضعیت کلی منطقه خلیج فارس اعلام کرد و جنگ ایران و عراق را راهی برای ورود مخفیانه روس ها به این منطقه راهبردی خواند؛ منطقه ای که آمریکا و کشورهای میانه رو عرب مجال حضور در آن را به روس ها نمی دادند. درحقیقت سیاست بی طرفی اعلام شده روس ها که در پی حمله عراق به ایران در مهرماه ۱۳۵۹ اتخاذ شد، بیش از یک سال دوام نیاورد و بنا به نوشته روزنامه آلمانی زود دویچه الگمانیه، قرارداد تسلیحاتی جدیدی بین روس ها و عراق در ماه سپتامبر (شهریور - مهر) منعقد گردید که طبق این قرارداد شوروی ملزم شد بار دیگر ارسال تسلیحات به عراق را از سر بگیرد. اقلام درخواستی عراق از شوروی انواع موشک های زمین به زمین (اس.آ.)، موشک های ضدتانک، ۷۰۰ دستگاه انواع تانک های کلاس تی، ۶۰ فروند انواع هواپیماهای کلاس میگ و هواپیماهای باری، ۸۰۰ قبضه خمپاره انداز و... بود و باتوجه به وضعیتی که عراق در آن قرار داشت، واضح بود که بخش عمده ای از این سلاح ها در این دوره به عراق ارسال شود و طبق خبرها تا اواخر آبان ماه، ۳۰ فروند از هواپیماهای باری به همراه برخی اقلام ذکر شده به عراق تحویل شد.

نشریه المجله وابسته به دربار سعودی - که به نظر می رسد اطلاعات بیشتری درباره روابط تسلیحاتی شوروی و عراق داشته است - مطالبی منتشر کرد که حاوی نکات تازه و ناگفته هایی از موضوع قرارداد آن دو کشور است. به نوشته این نشریه، میگ پیشرفته ۲۷ و طراحی شبکه موشک های ضدهوایی بر فراز آسمان بغداد نیز از جمله موارد قراردادهای اخیر شوروی و عراق بوده است.

آخرین تحولات صورت گرفته در روابط دو کشور در این دوره، رفت و آمدها و گرم شدن روابط دیپلماتیک و اعلام مواضع مشترک درباره دغدغه های مشترک دو کشور در عرصه های منطقه ای و بین المللی بود. در هجدهم آذرماه، در پی دیدار یک هیئت پارلمانی شوروی از عراق،

دو کشور در بیانیه مشترکی تمایل خود را بر گسترش روابط و تحکیم پیوندهای دوجانبه براساس قرارداد ۱۹۷۲ اعلام و از ادامه جنگ اظهار نگرانی کردند. در این بیانیه همچنین به برخی موضوعات بین المللی که بیشتر دیدگاه های شوروی و مسائل رقابتی آن کشور با امریکا بود اشاره و درباره آنها اظهار نظر و موضع گیری شده بود.

کمک کویت به عراق

در میان کشورهایایی که به عراق کمک می کردند، کویت، عربستان و اردن ۳ کشور عرب همسایه عراق جایگاه ویژه ای داشتند. کویت به دلیل وجود شیعیان فراوان در آن کشور و همچنین ساختار ضعیف حکومتی خود تمایلی به تحکیم پایه های انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی ایران نداشت؛ بنابراین، کمک به معارضان جمهوری اسلامی ایران می توانست جزء برنامه های این کشور باشد. روزنامه کویتی السیاسه در این باره نوشته است: «هزینه جنگ علیه ایران هرچه باشد از خسارتی که بابت صدور انقلاب ایران در منطقه ایجاد می شود به مراتب کمتر است.» بالطبع کشور عراق که برای رویارویی با انقلاب اسلامی به ایران حمله کرده بود، از این سیاست کویت سود می برد، ولی این کشور با توجه به وضعیت خاص خود مجبور بود بیش از آنچه که خود تشخیص می داد از عراق پشتیبانی کند، زیرا دولت این کشور به دلیل ضعف سیاسی و نظامی در مقابله با عراق و عدم شناسایی آن کشور از سوی حزب بعث به عنوان یک کشور مستقل و ادعاهای ارضی آن حزب که آن کشور را استان هفدهم عراق می خواند، مجبور بود همان گونه که عراق می خواست از آن کشور حمایت کند.

بنابراین، کویت در همه ابعاد قابل تصور (سیاسی - فرهنگی - آمادی - مواصلاتی و...) در خدمت عراق بود که نمونه هایی از این حمایت ها در بخش های مختلف کتاب درج شده است؛ از جمله: در اختیار گذاشتن بنادر این کشور به دولت عراق و اعطای کمک های مالی به این کشور.

عراق به دلیل بسته شدن شط العرب (اروند رود)، ناگزیر بندر بصره را به عنوان تنها مقصد کالاهای وارداتی انتخاب کرد و از این رو بنادر کویت برای انتقال کالاهای مختلف عراقی روزهای پرمشغله ای را سپری می کردند و در این میان بندر "شعبیه" کویت به پهلوگیری کشتی هایی اختصاص داشت که حامل اقلام نظامی همچون مهمات بود. فاینشال تایمز در مقاله ای با اشاره به عبور روزانه ۵۰۰ کامیون کالا از مرزهای کویت به عراق پیش بینی کرد در طول سال جاری بیش از نیمی از واردات عراق؛ یعنی معادل ۶ تا ۷ میلیون تن کالا، در ۳۳ لنگرگاه کویت تخلیه و به عراق حمل شود.

دولت کویت همچنین علاوه بر کمک های نقدی خود به عراق در ماه های قبل، در این دوره نیز مبلغ ۲ میلیارد دلار وام بدون بهره با درخواست دولت و تصویب مجلس آن کشور به عراق پرداخت کرد تا عراق در طول ۱۱ سال آنرا مسترد کند.

در این حال، اردن به گونه ای کاملاً متفاوت با کویت به همکاری با عراق می پرداخت. این کشور بندر عقبه در خلیج عقبه دریای سرخ را برای تخلیه کالاهای عراقی در اختیار این کشور قرار داده بود، ولی برخلاف کویت که هزینه هایی را در این راه متحمل می شد، اردن از این امر بهره می برد و هزینه های لازم را از عراق دریافت می کرد. علاوه بر آن، عراق بخشی از هزینه های نظامی این کشور را پرداخت می کرد و تجهیزات نظامی مورد درخواست اردن را تهیه و به این کشور تحویل می داد.

در همین خصوص، عراق مبلغ ۱۹۱ میلیون دلار وام جهت توسعه بندر عقبه از ۷ لنگرگاه به ۱۰ لنگرگاه و همچنین توسعه راه های مواصلاتی بندر عقبه به منطقه "تریبل" عراق به آن کشور اعطا کرد. البته، خبر اعطای یک وام ۱۷۰ میلیون دلاری عراق به اردن نیز قبل از انعقاد این قرارداد، در پنجم آبان ماه، انتشار یافت که در سفر سه روزه طه یاسین رمضان، معاون نخست وزیر عراق، به امان، پایتخت اردن، درباره آن توافق شده بود. غیر از این موارد، عراق اعتباری معادل ۲۰۰ میلیون دلار نیز برای خرید موشک های زمین به هوای سام ۶ ساخت شوروی را برای تقویت پدافند هوایی اردن به این کشور اختصاص داد.

رابطه عراق و یونان

بهبود روابط سیاسی یونان و عراق نیز از جمله وقایع سیاسی حائز اهمیت در این دوره است. پس از پیروزی سوسیالیست ها به رهبری آندره یاس پاندرئو در یونان در چهارم آبان ماه سال جاری و باتوجه به قرابت مرامی هر دو دولت عراق و یونان به عنوان یک کشور سوسیالیست و همچنین صمیمیت و رفاقت و دوستی دیرینه طارق عزیز، معاون رئیس جمهور و مرد تأثیرگذار و قدرتمند عراق، با پاندرئو، وی از جمله اولین شخصیت های سیاسی بود که پس از تشکیل دولت سوسیالیست یونان به منظور دیدار و گفت و گو با مقامات این کشور به یونان سفر کرد.

پاندرئو در دیدار با طارق عزیز اظهار امیدواری کرد که راه های جدیدی جهت توسعه اقتصادی و پیشرفت دو کشور گسترده شود. وی همچنین در مصاحبه مطبوعاتی مشترک با طارق عزیز، از مواضع عراق در جنگ با ایران حمایت کرد و لشکرکشی عراق به ایران را دفاع از تمامیت ارضی عراق خواند و به دفاع از این اقدام پرداخت. پاندرئو آن قدر روشن و آشکار به نفع عراق سخن می گفت که خبرگزاری فرانسه این سخنان را نشانه های خروج یونان از سیاست بی طرفی اعلام شده پیشین آن کشور در جنگ دو کشور درگیر خواند. البته، این خبرگزاری به نقل از منابع موثق، خروج یونان از سیاست بی طرفی و اتخاذ موضع جدید را با وعده های مقامات عراقی مبنی بر تحویل مقدار قابل ملاحظه ای نفت از آن کشور به یونان، بی ارتباط نمی دانست.

دیدار طارق عزیز از یونان و تحولات جدید در روابط دو کشور، به اعلام مواضع سیاسی و... ختم نشد. چند روز پس از دیدار معاون رئیس جمهور عراق از یونان، یونیس پوتاکیس،

وزیر مشاور در همکاری و برنامه ریزی اقتصادی یونان، اعلام کرد که دولت این کشور پیشنهاد عراق را مبنی بر تعمیر هواپیماهای عراقی در خاک یونان پذیرفته است.

در آخرین روزهای این دوره، خبر قرارداد بزرگ اقتصادی یونان انتشار یافت. در این قرارداد ساخت کشتی در یونان برای عراق، تعمیر انواع هواپیما، احداث کارخانه آلومینیم و صدور برخی اقلام یونانی به عراق و همکاری فنی برای احداث ساختمان و تحصیل دانشجویان عراقی در یونان پیش بینی شده بود.

تلاش های انجام شده به منظور برقراری صلح

آخرین سخنان مقامات عراقی در دوره قبل (کتاب پانزدهم روزشمار) حاکی از مالکیت یک طرفه عراق بر آبراه شط العرب (اروندرو)، حمایت از استقلال استان خوزستان به عنوان یک کشور عربی تحت نام "عربستان" و ادعای مبهم "اراضی اشغال شده عراق" توسط رژیم سابق بود.

طارق عزیز، معاون نخست وزیر عراق، همچنین حاکمیت ایران بر جزایر سه گانه (تنب کوچک، تنب بزرگ و ابوموسی) را رد کرده، این مناطق را بخش های اشغال شده از خاک سایر کشورهای عربی به دست ایرانیان خوانده بود و این گونه اظهارنظرها و مواضع به نوعی، پیش شرط های عمومی مقامات عراقی برای عقب نشینی از سرزمین های اشغال شده ایران و متارکه جنگ بود.

در این دوره تلاش هایی برای پایان دادن به جنگ از طرف هیئت حسن نیت سازمان کنفرانس اسلامی انجام و طرحی ارائه شد که حاوی برخی نکات قابل توجه برای برقراری صلح بین دو کشور بود. مقامات ایرانی صراحت بندهای درج شده در پیشنهاد حبیب شطی دبیرکل سازمان کنفرانس اسلامی را مبنی بر عقب نشینی عراق از سرزمین های اشغالی پذیرفتند، ولی مسئولان عراقی هیچ گاه بر عقب نشینی بدون قید و شرط از خاک ایران صحه نگذاشتند. آنان خواستار مذاکره با سران، قبل از عقب نشینی برای وصول حداقل خواسته خود؛ یعنی حاکمیت مطلق عراق بر شط العرب (اروندرو) بودند و این امر مورد قبول ایران نبود.

باوجود آنکه موضع ایران در مقایسه با مواضع توسعه طلبانه، مبهم و چندپهلوی مقامات عراق شفاف، مستدل و قابل دفاع بود، ایران هیچ گاه درصدد برنیامد تا در صحنه های تبلیغاتی جهانی و حتی داخلی، حضور فعال، آگاهی بخش و اقناع کننده داشته باشد.

در اولین روز این دوره از روزشمار، دیدار حبیب شطی، دبیرکل سازمان کنفرانس اسلامی، با میرحسین موسوی، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، که برای شرکت در سی و ششمین مجمع عمومی سازمان ملل در نیویورک به سر می برد، در مقر سازمان ملل انجام شد. این دیدار در ادامه تلاش های سازمان کنفرانس اسلامی برای نزدیک کردن دیدگاه های دو کشور صورت گرفت.

در این دیدار حبیب شطی بدون توجه به ادعاهای گوناگون ارضی عراق اعلام کرد که هیئت

حسن نیت کنفرانس اسلامی برای پایان دادن به جنگ سه کمیسیون تشکیل داده که عبارت بودند از: کمیسیون آتش بس و عقب نشینی و تعیین خطوط مرزی، کمیسیون تحقیق و رسیدگی برای شناسایی مسئول جنگ و کمیسیون استقرار نیروهای حافظ صلح اسلامی در بین مرزهای دو کشور.

در این طرح علاوه بر آنکه با تشکیل کمیسیون اول، خطوط مرزی بین المللی توافق شده در قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر در پرده ابهام قرار گرفته یا حتی نادیده گرفته می شد، در برخی موضوعات اجرایی نیز که حیب شطی از آن سخن می گفت شبهات بسیاری در خصوص نیت ارائه کنندگان طرح وجود داشت، زیرا در حالی که عربستان سعودی یکی از حامیان اصلی سیاسی و مالی عراق در جنگ علیه جمهوری اسلامی بود، شطی شهر جده عربستان سعودی را محل تشکیل هیئت رسیدگی به جنگ اعلام کرد.

میرحسین موسوی پس از این دیدار اعلام کرد که درباره نتایج مذاکرات انجام شده با حیب شطی در شورای عالی دفاع بحث خواهد شد و این در حالی بود که طه یاسین رمضان، معاون نخست وزیر و مرد شماره ۲ عراق و همچنین فرمانده ارتش خلق عراق، هم زمان با این سخنان، در مصاحبه ای با خبرگزاری فرانسه درباره صلح با ایران، هیچ اشاره ای به عقب نشینی از خاک ایران نکرد و فقط آغاز مذاکره با ایران را راه حل دستیابی به صلح با ایران اعلام کرد.

در این حال، حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی و نماینده امام در شورای عالی دفاع، در مصاحبه ای مطبوعاتی در یک موضع گیری غیررسمی درباره امکان مذاکره مستقیم با عراق با اشاره به این موضوع که صدام حسین هنوز از مذاکره درباره شط العرب (اروند رود) صحبت می کند و قصد دارد قبل از خروج از سرزمین ما اطمینان هایی پیدا کند، گفت: «ما به هیچ وجه حاضر به مذاکره درباره شط العرب [اروند رود] نیستیم و قرارداد ۱۹۷۵ برای ما معتبر است و باید اجرا شود و ما به هیچ وجه تا خروج عراق از خاکمان با دشمن مذاکره نخواهیم کرد.» وی همچنین درباره پیشنهاد حیب شطی افزود: «در پیشنهاد حیب شطی مطلب تازه ای دیده نمی شود و تنها مقداری تعابیر و کیفیت برخورد تغییر کرده است، ولی اگر صدام حسین با این پیشنهاد موافق باشد که از خاک ایران بیرون برود، ما جلو او را نمی گیریم.»

وی در انتها، جمع بندی نظرهای ایران را به این شرح اعلام کرد: «حرف ما تغییر نکرده است، حرف ما بیرون رفتن متجاوز، پیدا کردن متجاوز و محاکمه آن و پرداخت خسارت به طرف زیان دیده است.»

نه روز پس از پیشنهاد حیب شطی به وزیر امور خارجه ایران، اعضای شورای عالی دفاع با حضور حجت الاسلام سیداحمد خمینی، فرزند امام خمینی، که نشان از حساسیت موضوع طرح شده در جلسه داشت، گرد هم آمدند. آیت الله خامنه ای، رئیس شورای عالی دفاع، در پایان این جلسه، درباره نظر شورای عالی دفاع، بار دیگر بر شرایط ایران برای پایان دادن به جنگ که عبارت بود از: عقب نشینی بدون

قیدو شرط عراق از سرزمین های اشغال شده ایران؛ تعیین و محاکمه متجاوز و پرداخت غرامت تأکید کرد.

البته، رئیس جمهور بر این نکته هم اشاره کرد که حبیب شطی در مذاکرات خود با طرف ایرانی مطالبی را بیان کرده است که نشان می دهد عراق هنوز تصمیم قاطعی برای عقب نشینی از خاک ایران ندارد. به گفته رئیس شورای عالی دفاع، حبیب شطی پذیرفته است که نیروهای عراقی باید بدون قیدو شرط عقب نشینی کنند، لکن در اثنای مذاکره سخنانی می گوید که این پذیرفتن را با تردید مواجه می کند و ما در صداقت دولت متجاوز عراق در قبول این نکته دچار شک و تردید می شویم.

رئیس جمهور این نکته را هم اضافه کرد که ما در مورد طرف متجاوز هیچ ادعایی نداریم. هیئت های منصف و بی غرض در این باره نظر خود را خواهند داد و اگر عراق را متجاوز شناختند او ملزم به پرداخت خسارت است.

با اعلام این موضع ایران و پاسخ ندادن عراق به این شرایط، گامی که سازمان کنفرانس اسلامی برداشته بود - که به نظر می رسید هماهنگی کاملی نیز با مقامات عراقی نداشته است - همچون دفعات قبل به سرانجام نرسید.

با وجود آنکه اظهار نظر خاصی از مقامات عراقی درباره پایان این تلاش در دست نیست، سخنان صریح صدام حسین در دیدار با مجلس قانون گذاری عراق در اول آذرماه نشان داد که این گمان بسیار به واقعیت نزدیک است. وی در این دیدار درخواست ایران را برای عقب نشینی نیروهای عراقی از سرزمین های اشغال شده رد کرد. به گزارش یونایتد پرس، صدام درخواست ایران مبنی بر عقب نشینی نیروهای عراقی از سرزمین ایران را پیش از آغاز مذاکره رد کرد و گفت بازی های این چنینی عراقی ها را فریب نخواهند داد.

کمتر از ۳ هفته پس از این اقدامات، خبرگزاری فرانسه نیز اعلام کرد که طه یاسین رمضان، معاون نخست وزیر عراق، در کنفرانسی خبری، که هنگام آغاز گفت و گوهای عراق و بلغارستان در زمینه همکاری اقتصادی و... ترتیب داده شده بود، شرط عقب نشینی نیروهای کشورش از اراضی اشغالی ایران را به رسمیت شناختن حاکمیت مطلق عراق بر اروندرود اعلام کرد.

مشابه این سخنان را صدام حسین در بیست و چهارم آذرماه بر زبان راند. یونایتد پرس در این باره گزارش داد که صدام حسین در دیدار با وزیران کار کشورهای غیرمتعهد از ایران دعوت کرد تا برای پایان دادن به جنگ ۴۲۷ روزه بین دو کشور، وارد مذاکره شود. وی مجدداً متذکر شد که ایران باید حاکمیت عراق بر رودخانه شط العرب (اروندرود) را بپذیرد.

در این دوره خبرهایی نیز مبنی بر فعالیت مجدد اولاف پالمه، نماینده ویژه دبیر کل سازمان ملل، برای شروع اقداماتی به منظور پایان بخشیدن به جنگ ایران و عراق و همچنین تلاش های میانجیگرانه الجزایر در رسانه های عمومی پخش شد، ولی این اخبار از همان حد اعلام اولیه فراتر نرفت و تا آخر دوره، اخبار بیشتری در این باره منتشر نشد.

در این دوره موضوعات اقتصادی ایران در دو بخش عمده قابل بحث است:

۱. مقدار فروش نفت و ارز به دست آمده حاصل از آن و تدابیر مسئولان ایران برای جبران کمبود ارز مورد نیاز.

۲. تدابیر اتخاذ شده برای تأمین حداقل معیشت خانوارها.

در اوایل این دوره، صدور نفت ایران به دلیل بمباران هواپیماهای عراقی در هشتم مهرماه و آسیب های وارد شده به جزیره خارک و تلمبه خانه گوره در بندر گناوه - که تأمین کننده اصلی مخازن صدور نفت در جزیره خارک بود - دچار اختلالاتی شد.

برخی منابع اقتصادی خارجی تعمیر و راه اندازی مجدد این تلمبه خانه را تا یک سال برآورد کرده بودند.

از سوی دیگر، برخی از کشورها به دلایل سیاسی و سایر ملاحظات غیراقتصادی از خرید نفت ایران خودداری می کردند. میزان فروش نفت ایران در این ایام تا حد ۵۰۰ هزار بشکه در روز کاهش یافت و با توجه به حاکم بودن وضعیت جنگی در کشور، این امر نگرانی های جدی را در مسئولان به وجود آورد تا جایی که در جلسه مسئولان عالی نظام تصمیم گیری شد که وزیر نفت برای اخذ وام از کشورهای لیبی و الجزایر و برخی هماهنگی های نفتی به آن کشورها سفر کند.

در این حال، اوضاع نامساعد اقتصادی ایران بحث محافل سیاسی خارجی بود. در همین خصوص، علیرضا نوبری، رئیس کل بانک مرکزی ایران در زمان بنی صدر، چندین بار با رسانه ها مصاحبه کرد و به عنوان یک کارشناس و شخص مطلع از اقتصاد ایران به اظهار نظر پرداخت. وی میزان صدور نفت ایران را ۵۰۰ هزار بشکه و حداقل نیاز فروش نفت برای برآورده شدن ارز لازم را ۱,۵۰۰,۰۰۰ بشکه در روز اعلام کرد. وی همچنین احتمال موفقیت ایران در گرفتن وام از بانک های خارجی و بانک جهانی و صندوق بین المللی پول را در حد صفر خواند و اقتصاد ایران را از هم پاشیده توصیف کرد و چنین نتیجه گرفت که نارضایتی حاصل از کمبودها به موجی از اعتراضات و اعتصابات هایی که قادر به سرنگونی حکومت است، تبدیل خواهد شد.

وی همچنین پیش بینی کرد که اقتصاد ایران آخرین روزهای حیات خود را می گذراند و تنها یک جرقه کافی است تا انفجار رخ دهد. این سخنان متأثر از اقدام شورای ملی مقاومت بود که در هجدهم آبان ماه با انتشار بیانیه ای به همه دولت ها و شرکت های خارجی هشدار داد به علت وخامت شدید اوضاع اقتصادی و سقوط قریب الوقوع حکومت از عقد هر گونه قرارداد اقتصادی با جمهوری اسلامی ایران خودداری کنند، در غیر این صورت، شورای ملی مقاومت (که بر ایران حاکم خواهد شد) در آینده هر گونه مسئولیتی را در زمینه تعهدات جمهوری اسلامی از خود سلب می کند.

در این حال، ایران برای تأمین کالاهای مورد نیاز خارجی، معاملات تهاتری (نفت در مقابل کالا) را در سیاست اقتصادی خود به طور جدی تری دنبال کرد. در همین خصوص، نشریه معتبر اقتصادی میدل ایست اکونومیک سروی مبادلات پایاپای را از جمله اصول مورد عمل در اقتصاد خارجی ایران خواند.

سید محمد غرضی هم در این باره گفت: «با چند کشور اروپای شرقی از جمله رومانی، یوگسلاوی، چکسلواکی و کره شمالی مذاکراتی انجام شده. ما سعی کرده ایم بازار را به صورت تغییرناپذیری نگه داریم. آنها به نفت ما نیاز دارند و ما به صنایع آنها و این رابطه سالم است.»

سخنان نخست وزیر زلاندنو نیز از جمله خبرهایی بود که در این باره بیان شد. وی گفت که کشورش احتمالاً به دلیل کمبود پول نقد مجبور می شود در مقابل گوشت، نفت از ایران دریافت کند.

همچنین تصمیم گیران اقتصادی برای احتیاط بیشتر در مصرف ارزهای موجود، صدور اعتبارنامه جدید را منوط به تأیید بانک مرکزی کردند و از سوی دیگر به وزارتخانه ها دستور داده شد که با توجه به محدودیت ارز، در لیست واردات کالا از خارج، اولویت تعیین کنند. مجله اقتصادی بررسی های اقتصادی خاورمیانه این راهکار را سختگیری ناشی از کمبود ارز خواند.

در مجموع، با تدابیری که اندیشیده شد و همچنین اتخاذ تصمیماتی، وضعیت مالی دولت بحرانی اعلام نشد. (۱) محسن نوربخش، مدیرکل بانک مرکزی، در این باره گفت: «ما توانسته ایم هزینه های خود را کنترل و به نحوی برنامه ریزی کنیم که به ذخیره ارزی ما لطمه وارد نشود. به شما اطمینان می دهم تا زمانی که جنگ ادامه داشته باشد، ما هیچ مسئله ای در مورد ذخایر ارزی نخواهیم داشت.»

ولی با توجه به اخباری که پخش شد، به نظر می رسد با اقدامات انجام شده برای بازسازی خرابی های ناشی از بمباران عراق، فروش نفت از آبان ماه رو به بهبودی گذاشت. میدل ایست در اول آذرماه از افزایش صادرات نفت ایران از سطح فراتر از ۵۰۰ هزار بشکه خبر داد.

همچنین علی شمس اردکانی، سفیر ایران در کویت، در مصاحبه با نشریه کویتی النهار مقدار فروش نفت ایران را ۹۰۰ هزار بشکه اعلام و اضافه کرد که به زودی این مقدار را به یک میلیون و یکصد هزار بشکه در روز خواهیم رساند.

نشریه معتبر لویدز نیز درباره افزایش صدور نفت ایران و سرعت بارگیری نفتکش ها نوشت: «ایران صادرات نفت خود را از طریق ترمینال نفتی خارک سرعت بخشیده است. در حال حاضر، بارگیری نفتکش ها بیش از ۲ روز طول نمی کشد. چنین پدیده است که ایران موفق شده است خسارت های ناشی از بمباران هواپیماهای عراقی در سپتامبر گذشته را ترمیم کند.»

هم زمان با این تحولات، دولت با توجه به کمبود ارز و پیامدهای آن؛ یعنی کاهش واردات،

۱- این نوع سیاست های اقتصادی که برای کنترل خریدهای ارزی انجام شد، پس از پشت سر گذاشته شدن این دوره بحرانی همچنان ادامه یافت.

برای تأمین حداقل مایحتاج عمومی از قبیل برنج، روغن، گوشت، مرغ، قند و شکر و... این نیازمندی های عمومی را به گونه ای تحت پوشش قرار داد. برای تحقق این امر با هدف توزیع عادلانه کالا، تعیین خط مشی اجرای طرح توزیع کالا و شوراهای اسلامی، شورای عالی نظارت بر توزیع عادلانه کالا در تهران و مراکز استان ها تشکیل شد. به دنبال آن، شرح وظایف بسیج اقتصادی - که از قبل مشغول فعالیت بود - برای سهمیه بندی کالاهای اساسی جهت تأمین حداقل معیشت مردم و جلوگیری از تورم، در هیئت دولت تصویب و فعالیت آن به عنوان یک نهاد اضطراری تعریف و قانونمند شد. براساس شرح وظایف تصویب شده، این ستاد موظف بود در تهران و سایر استان ها، مشکلات و بحران های اقتصادی ایجاد شده در نتیجه جنگ تحمیلی و محاصره اقتصادی را بررسی و راه حل های لازم را ارائه دهد.

وزیر مشاور در امور اجرایی در توضیح بیشتر اهداف دولت در راه اندازی این ستاد گفت: «هدف برنامه و طرح ما در ستاد بسیج اقتصادی این است که حداقل نیازهای مردم با نرخ ثابت در اختیار آنان قرار گیرد تا اگر احتمالاً نرخ برخی کالاها به علت کمبود افزایش پیدا کرد، این افزایش نرخ بر روی کالاهای اساسی و مورد نیاز مردم تأثیر نگذارد.»

نخست وزیر و رئیس کل بانک مرکزی موفقیت این طرح را نتیجه تلاش دست اندرکاران و برنامه ریزان و حمایت مردم از این طرح اعلام کردند. در همین خصوص، نخست وزیر گفت: «میزان فعالیت این ستاد [ستاد بسیج اقتصادی] با کشورهایی که حتی در جنگ نیستند قابل قیاس نیست و این به دلیل فداکاری و خلاقیت برادران مسئولی است که در این ستاد فعالیت می کنند.» وی افزود: «به همین دلیل، ستاد بسیج اقتصادی به کار خویش ادامه خواهد داد و تصمیماتی که در آنجا گرفته می شود در ارتباط با مقامات مسئول و افراد صاحب نظر در شورای عالی اقتصادی می باشد و در نتیجه ما در سطح کشور قادر خواهیم بود قیمت کالاهای ضروری و کمیاب را تثبیت کنیم.»

محسن نوریبخش رئیس کل بانک مرکزی نیز گفت: «ما برخلاف دولت عراق دارای پشتیبانی مردمی هستیم و به همین دلیل تاکنون حتی یک ریال وام نگرفته ایم، در حالی که عراق از کشورهایی چون عربستان سعودی و کویت ۲۰ میلیارد دلار وام گرفته است. به عنوان مثال، زمانی که ما از مردم خواستیم پول هایشان را وارد شبکه بانکی کشور کنند استقبال شدیدی کردند و این بدان علت بود که مردم می دانستند سود این کار نصیب خود آنها می شود.»

عملکرد اوپک

در این دوره بازار نفت به دلیل اقدام عراق در کاهش دادن ۲ دلار (از ۳۶ دلار به ۳۴ دلار) برای جلب مشتری و افزایش تولید عربستان تا سقف ۵/۱۰ میلیون بشکه و رشد نفت اضافی در بازارهای جهانی دستخوش افت قیمت شد.

این امر کشورهای عضو صادرکننده نفت، به ویژه اعضای اوپک را با کسری درآمد ارزی و تنش اقتصادی مواجه کرد، طوری که به گزارش رادیو لندن، لیبی روزانه ۴۰ میلیون دلار و حدود دوسوم از درآمدهای نفتی خود و الجزایر نصف صادرات خود را از دست دادند و کشورهای دیگر همچون نیجریه نیز باتوجه به کاهش درآمد نفتی به نوعی برنامه ریاضت اقتصادی را در دستور کار خود قرار دادند. صادرات نفت ایران در این زمان درحد ۵۰۰ هزار بشکه در روز بود.

در بیست و هشتم مهرماه، سوبروتو، دبیرکل اوپک، اعلام کرد که اعضای این سازمان با هدف کاستن از مازاد نفت در بازار و رسیدن به توافق به منظور یکسان کردن قیمت نفت، در هفتم آبان ماه جلسه فوق العاده تشکیل خواهند داد.

در روز مقرر، ۱۳ وزیر نفت عضو سازمان اوپک در ژنو گرد هم آمدند و طی ۲ روز بحث در پشت درهای بسته، به اجماع نظر رسیدند. سیدمحمد غرضی، وزیر نفت، در بازگشت از این اجلاس فوق العاده درباره توافقات انجام شده در بین کشورهای عضو اوپک گفت: در این اجلاس قرار شد پادشاهی سعودی ۲ میلیون بشکه از تولید خود بکاهد و همگام با آن، قیمت نفت خود را نیز از ۳۲ به ۳۴ دلار افزایش دهد. وی درباره تأثیر عملی این تصمیم جمعی گفت: این امر برای کشورهای ایران، الجزایر و لیبی که سعی می کردند نفت خود را به قیمت واقعی آن بفروشند و بازارشان را از دست دادند، این دستاورد را داشت که بتوانند بازارهای خود را که در طول ۲ سال اخیر، به ویژه ۲ ماهه گذشته از دست دادند، بار دیگر به دست آورند.

درپی این تصمیمات و بازگشت آرامش نسبی به بازار نفت و نزدیک شدن شصت و دومین اجلاس عادی اوپک در امارات متحده عربی، عربستان سعودی تهدید کرد که با افزایش تولید نفت خود با هرگونه افزایش قیمت نفت، که برخی کشورهای عضو اوپک خواهان آن بودند، مقابله خواهد کرد. احمد زکی یمانی، وزیر نفت عربستان سعودی، در دیدار با روزنامه نگاران انگلیسی گفت: «ما با افزایش تولید نفت، هرگونه تلاش برای افزایش بهای نفت تا پایان سال ۱۹۸۲ را خنثی خواهیم کرد.»

وی همچنین در آستانه تشکیل اجلاس اوپک با اعلام اینکه تا پایان سال میلادی جاری در قیمت نفت حتی در صورت سقوط ارزش دلار تغییری صورت نخواهد گرفت، به کشورهای صنعتی جهان اعطای یک هدیه ازطرف کشورهای عضو اوپک را مژده داد.

از سوی دیگر، وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران که روز ۱۶/۹/۱۳۶۰ برای شرکت در اجلاس اوپک عازم ابوظبی، مرکز امارات متحده عربی بود، تعیین قیمت نفت را براساس سیاست داخلی ایران و نه کشورهای خارجی اعلام کرد.

در هفدهم آذرماه کمیته تدوین سازمان اوپک با شرکت کشورهای بزرگ تولیدکننده نفت

(عربستان، ایران، عراق، ونزوئلا، کویت و امارات) در ابوظبی تشکیل جلسه داد و مأموریت اصلی این کمیته تدوین برنامه نشست اصلی وزیران نفت در ۳ روز آینده بود. طبق گزارش خبرگزاری فرانسه، هدف این نشست تعیین قیمت براساس کیفیت نفت (نفت سبک و نفت سنگین) بود.

البته، زکی یمانی قبلاً درباره جداسازی و تعیین قیمت براساس کیفیت نفت گفته بود که توافقات انجام شده در اجلاس فوق العاده ژنو، نشان دهنده اوضاع واقعی بازار نیست و گفت و گوهایی برای کاهش میزان این تفاوت ها باید انجام شود.

هم زمان با پایان یافتن شصت و دومین نشست وزیران نفت در ابوظبی که در پشت درهای بسته برگزار شد، انعطاف ایران در کاهش قیمت نفت سنگین به مقدار یک دلار نظر محافل سیاسی و رسانه ها را به خود جلب کرد.

خبرگزاری امارات در این باره با اعلام اینکه توافق ایران برای کاهش بهای نفت خود تعجب محافل نفتی را در پی داشته است، اضافه کرد که یکی از منابع این اجلاس، امروز در تماس با خبرگزاری امارات متحده عربی اظهار کرد: ایران که همواره نسبت به کاهش قیمت نفت خود بی علاقه بوده، اعلام کرده است که مایل است برای کاهش بیشتر تولید نفت، بهای هر بشکه نفت نیمه سنگین را از ۳۳ دلار به ۳۲ دلار کاهش دهد. منبع خبرگزاری امارات، این اقدام ایران را تلاش برای رقابت با دیگر کشورهای دارای نفت نیمه سنگین همچون عربستان سعودی، کویت و عراق اعلام کرد.

سیدمحمد غرضی وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران نیز پس از بازگشت از این اجلاس درباره علت تصمیم ایران برای کاهش قیمت نفت گفت: «این فشار عربستان، روی تعیین قیمت نفت سنگین متمرکز است.» غرضی همچنین به موردی اشاره کرد که به وضعیت فروش نفت ایران در بازارهای جهانی مربوط بود. وی گفت: «علت آنکه ما حاضر شدیم تا این تخفیف را بپذیریم آن بود که علی القاعده در سطح جهانی باید توافقی صورت گیرد. اشکال ما این است که در شرایط فعلی نمی توانیم همیشه با قیمت دلخواه مشتری را نگه داریم.»

البته، شکنندگی وضع بازار نفت به دلیل اقدامات خودمحرانه عربستان سعودی از یک سو و پایبند نبودن این کشور به قوانین اوپک حتی ممکن بود موجب ازهم پاشیدگی این سازمان بزرگ اقتصادی شود. شاید نامه رئیس جمهور ایران، آیت الله خامنه ای، قبل از شروع رسمی نشست وزیران نفت اوپک به شیخ زاید بن سلطان، رئیس دولت امارات متحده، که برگزارکننده شصت و دومین اجلاس اوپک بود و سخنان وزیر نفت این کشور در مراسم افتتاح این اجلاس که شرایط زمانی را برای بقای اوپک احساس و خطرات پیش رو در بازار نفت را جدی خوانده بود، از دیگر عواملی باشد که زمینه های قبلی این توافق را فراهم آورده بود.

در اواخر این دوره ادعای دولت بحرین درباره اقدام ایران در اعزام گروهی از افراد مسلح برای سرنگونی دولت این کشور و حمایت کشورهای منطقه به ویژه عربستان سعودی از بحرین و بازتاب رسانه ای این موضوع در منطقه و محیط بین المللی، افکار عمومی را به خود معطوف کرد.

در بیست و دوم آذرماه، وزارت کشور بحرین با انتشار بیانیه ای اعلام کرد که گروهی از افراد مسلح که در ایران آموزش دیده اند در بحرین دستگیر شده اند. یک روز بعد، امیر نایف بن عبدالعزیز در این باره گفت: «دولت ریاض حفظ و امنیت امیرنشین های حوزه خلیج فارس و از جمله بحرین را حفظ امنیت خود تلقی می کند و با همه امکانات از آن دفاع می نماید.» وی همچنین ایران را به عنوان عامل این اقدام به شدت مورد حمله قرار داد و این موضع گیری وی در اغلب رسانه های غربی بازتاب یافت و آنان ضمن نقل این خبر به اظهار نظر در این باره پرداختند که رادیو اسرائیل، رادیو لندن، رادیو آلمان، خبرگزاری آلمان، خبرگزاری فرانسه و خبرگزاری آسوشیتدپرس از آن جمله بودند.

همچنین دولت های کویت، اردن، امارات متحده عربی و قطر نیز به شکل های گوناگون بر ادعای دولت بحرین صحنه گذاشته و از دولت آن کشور حمایت کردند.

دو روز بعد، ۶ کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس (عربستان سعودی، کویت، قطر، امارات متحده عربی، بحرین و عمان) در بیانیه ای آنچه را تحریک و خرابکاری در بحرین خواندند، بدون نام بردن از ایران محکوم کردند. عبدالله البشاره دبیرکل کویتی این شورا نیز این امر را تقبیح کرد.

در پی این تحولات، بحرین سفیر خود را از تهران فراخواند. این دولت همچنین از ایران خواست که سفیر خود را از منامه فراخواند و شخص دیگری را به جای وی تعیین کند.

در این حال، عربستان سعودی اعلام کرد که آن کشور در صدد امضای یک پیمان نامه امنیتی با بحرین است و برای تحقق این امر نایف بن عبدالعزیز، وزیر کشور عربستان سعودی، به منامه خواهد رفت.

وی در پایان سفر دوازده روزه به بحرین اعلام کرد که یک طرح نامحدود "امنیتی" بین عربستان و بحرین امضا شده است. نایف بن عبدالعزیز همچنین ضمن تکرار وابستگی امنیت بحرین و عربستان سعودی و اعلام نظر خالد، پادشاه عربستان، مبنی بر حمایت بی قید و شرط از آن کشور خواهان تشکیل نیروی واکنش سریع در خلیج فارس برای رویارویی با خطرات احتمالی در منطقه شد.

در آخرین تحولات مربوط به این موضوع کویت هم خواستار پیوستن به این پیمان امنیتی شد. در این حال، رویتر به نقل از یک سخنگوی شورای همکاری خلیج فارس از گردهمایی ۶ وزیر دفاع و وزیران کشور عضو این شورا و همکاری این کشورها در بیست و هشتم دی ماه و دوازدهم بهمن ماه در زمینه امنیت منطقه خبر داد.

از سوی دیگر، ایران ادعای مقامات بحرینی را درباره فرستادن افراد مسلح به آن کشور رد کرد. میرحسین موسوی، نخست وزیر، ضمن تکذیب این ادعا آن را روش دولت عراق خواند. وی گفت: «این روش عراق است که تروریست به کشورها می فرستد تا عمارت منفجر کنند و [بدین ترتیب] سیاست آن دولت را به نفع خود تغییر دهد.» او این موضوع را که ممکن است شهروندان بحرینی مرتکب این گونه اقدامات شده باشند رد نکرد و در این باره گفت: «ممکن است عده ای ناراضی از دولت بحرین در آن کشور وجود داشته باشند و بخواهند کارهایی انجام بدهند که این یک مسئله کاملاً داخلی است و آن هم مربوط به بحرین می شود که خودش را طوری با سیاست منطقه انطباق دهد که چنین مسائلی پیش نیاید.»

احمد عزیزی قائم مقام وزارت امور خارجه نیز انتساب این گروه را به ایران به شدت تکذیب کرد. وی گفت: «احتمالاً در این جریان دست عواملی برای متهم کردن ایران به تلاش برای ایجاد بی ثباتی در منطقه در کار است.»

همچنین سخنگوی وزارت امور خارجه با پیوند دادن این نوع اتهام زنی ها به شکست سیاست های منطقه ای امریکا و سعی در مشوه کردن چهره جمهوری اسلامی، به دولت ها هشدار داد که امریکا و عمالش درصدد تشنج در منطقه هستند و به کشورهای کوچک منطقه توصیه کرد که از همراهی در این گونه توطئه ها پرهیز کنند و مراقب دام های ابرقدرت ها باشند.

پس از موفقیت نیروهای سپاه و ارتش در طرح ریزی و اجرای عملیات ثامن الائمه(ع) و شکست حصر آبادان، تلاش نیروی های مسلح برای طرح ریزی و اجرای عملیات آتی با هدف بیرون راندن دشمن از مناطق اشغالی ادامه دارد. براین اساس، امروز شناسایی و طرح ریزی برای اجرای عملیات در منطقه سوسنگرد و بستان، در دستور کار سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی قرار گرفت.

پس از تجربه فرماندهان سپاه در طرح ریزی عملیات ثامن الائمه(ع) (۱) و تصویب آن در شورای عالی دفاع و نیز موفقیت این عملیات که به شکسته شدن محاصره آبادان انجامید، هنوز در جبهه های جنوب، سه منطقه در اشغال دشمن است. این مناطق شامل: غرب رودخانه کارون و شهر خرمشهر، منطقه بستان و سوسنگرد و منطقه غرب رودخانه کرخه می شود که از نظر هدف، وسعت، استعداد و گسترش نیروهای دشمن موقعیت های متفاوتی دارند.

درباره انتخاب هریک از این مناطق به منظور اجرای عملیات، اختلاف نظرهایی میان فرماندهان ارتش و سپاه وجود داشت. برخی از فرماندهان ارتش با تأکید بر اینکه دشمن در

ص: ۵۵

۱- عملیات ثامن الائمه(ع) به منظور شکستن محاصره آبادان و انهدام نیروهای دشمن در تاریخ ۵/۷/۱۳۶۰ در شرق کارون به اجرا درآمد. در این عملیات قوای خودی متشکل از نیروهای سپاه و ارتش در مدت ۴۸ ساعت محاصره آبادان را شکستند و دو جاده مهم ماهشهر - آبادان و اهواز - آبادان را آزاد کردند. در این عملیات، ۱۵۰۰ تن از افراد عراقی کشته و زخمی شدند و ۱۸۰۰ نفر نیز به اسارت نیروهای ایرانی درآمدند. همچنین ۹۰ دستگاه تانک و نفربر، ۲ دستگاه لودر و بلدوزر، ۲ دستگاه پل پی.ام.پی. و ۱۰۰ خودرو دشمن منهدم شد و ۷۴ دستگاه تانک و نفربر، ۶ قبضه توپ، ۱۰ قبضه انواع ادوات، ۳۰ دستگاه لودر و بلدوزر و ۴۰ خودرو به غنیمت نیروهای خودی درآمد. عملیات ثامن الائمه(ع) علاوه بر دستاوردهای فوق، موجب ایجاد تحول جدیدی در جنگ شد و ناکامی های عمده دشمن بعد از این عملیات آغاز شد. (یحیی صفوی و...، عملیات ثامن الائمه، مبداء تحول در استراتژی نظامی ایران، تهران: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۸۸، صص ۳۳۷ - ۳۳۶؛ و - اطلس جنگ ایران و عراق، تهران: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۷۹، ص ۴۶).

غرب رودخانه کرخه حضور دارد و می تواند جاده اهواز - اندیمشک را تهدید کند و از سوی دیگر دشمن در جناح شمالی منطقه عملیاتی استقرار یافته و در صورت هر نوع پیشروی در این منطقه، جناح راست نیروهای خودی در شمال و عقبه آنها تهدید خواهد شد، با اجرای عملیات در منطقه بستان و سوسنگرد مخالف بودند و به همین دلیل پیشنهاد می کردند که عملیات در منطقه غرب رودخانه کرخه اجرا شود.

درمقابل، فرماندهان سپاه بر پایه انطباق توانایی ها و مقدرات نیروهای خودی با موقعیت منطقه (از نظر وسعت و حجم نیروهای دشمن) بر اجرای عملیات در منطقه بستان و سوسنگرد تأکید داشتند و در پاسخ به استدلال مخالفان دلایل زیر را بیان می کردند:

۱. دشمن انگیزه و تمایلی برای آفند ندارد.

۲. دشمن قادر به عبور از رودخانه کرخه و بستن جاده اهواز - اندیمشک نیست و در صورت تمایل، قبل از این، اقدام به عبور می کرد.

۳. باتوجه به روحیه ضعیف نیروهای دشمن و فرماندهی متزلزل آنها، ارتش عراق قادر به پاتک مؤثر برای تهدید جناح راست عملیات (سوسنگرد و بستان) یا عقبه نیروهای عمل کننده نیست.

به هرتقدیر، بنا به دلایل زیر، منطقه عملیاتی بستان و سوسنگرد در مقایسه با دو منطقه دیگر، برای عملیات آفندی آینده انتخاب شد:

۱. باتوجه به توان نیروهای خودی نسبت به دو هدف دیگر، به آسانی دست یافتنی بود.

۲. نزدیکی بستان به مرزهای بین المللی و تأمین مرز به عنوان یک هدف مهم و قابل دسترسی بود و از نظر سیاسی بازتاب گسترده ای داشت.

۳. تصرف بستان پیوستگی خطوط دشمن از مهران تا خرمشهر را از هم می گسست و امکان پشتیبانی متقابل شمال و جنوب بستان را از دشمن سلب می کرد.

۴. هرگونه تهدید اهواز از محور سوسنگرد و بستان مرتفع می شد. (۱)

براین اساس، بر پایه ویژگی های مثبت منطقه عملیاتی بستان و سوسنگرد نسبت به سایر مناطق عملیاتی در جنوب، این منطقه برای اجرای عملیات انتخاب شد.

پس از مباحث طرح شده درباره عملیات آینده، محسن رضایی، فرمانده کل سپاه و صیاد شیرازی، فرمانده نیروی زمینی ارتش، (۲) اجرای عملیات در منطقه سوسنگرد و بستان را در اولویت قرار دادند. پس از این توافق، محسن رضایی درباره طرح ریزی برای این عملیات، به فرمانده نیروی زمینی ارتش پیشنهادی داد که صیاد شیرازی آن را پذیرفت. براساس این پیشنهاد،

مقرر شد از امروز دو گروه کاری جداگانه از برادران ارتش و سپاه تشکیل و عهده دار طرح ریزی برای عملیات طریق القدس شوند و

ص: ۵۶

۱- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، ارتش جمهوری اسلامی در هشت سال دفاع مقدس، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش جمهوری اسلامی، اسفند ۱۳۷۳، صص ۱۱۶ - ۱۱۵.

۲- انتصاب دو فرمانده در رأس سپاه (محسن رضایی) و نیروی زمینی ارتش (علی صیاد شیرازی) از سوی امام خمینی نیز عاملی مهم و جدیدی را وارد عرصه جنگ کرد که این اقدام در مسیر ایجاد وحدت بین سپاه و ارتش و به کارگیری تمامی امکانات این دو نیرو شرایط را برای اجرای عملیات های بزرگ و مشترک فراهم تر کرد.

نتایج بررسی های عملیاتی خود را به منظور تصویب نهایی به فرمانده کل سپاه و فرمانده نیروی زمینی ارتش ارائه کنند. محسن رضایی درباره این اقدام گفت: ما بچه های سپاه را کاملاً جدا کردیم و گفتیم شما یک گروهی بشوید، طراحی عملیات بکنید و برادران ارتش هم یک گروهی درست کنند تا به صورت جداگانه، طراحی عملیات کنند و بعد در جلسه مشترک نظرمان را بگوییم، آنها هم نظرشان را بگویند. علت این تفکیک این بود که می خواستیم به سپاه شکل بدهیم و یک سازمان درست کنیم. اینکه همین طور در جلسات بنشینیم و معلوم نباشد کی چه می گوید، این یعنی اینکه هیچ وقت سپاه راه نیفتد و سازمان رزم سپاه شکل نگیرد؛ بنابراین، ما اولین تفکیک را قبل از عملیات طریق القدس انجام دادیم و گفتیم سپاه با هویت سپاهی گری باید طرح ریزی کند و ارتش هم با هویت ارتشی گری طرح ریزی کند. برادران صیاد خیلی مخالف بود، اما ما محکم گرفتیم و گفتیم نه. (۱)

براین اساس، فرمانده سپاه، برادران رحیم صفوی، حسن باقری و غلامعلی رشید را به عنوان گروه کاری سپاه و فرمانده نیروی زمینی ارتش، آقایان موسوی قویدل، مفید و ۳ تن از اساتید دافوس (۲) را به عنوان گروه کاری ارتش، عهده دار طرح ریزی عملیات طریق القدس کردند. (۳)

علاوه براین، حسن باقری، مسئول اطلاعات سپاه پاسداران در ستاد عملیاتی جنوب، (۴) پس از شناسایی های اولیه که در این منطقه انجام داده بود، دستور داد تا شناسایی از محورهای مختلف آغاز شود. دراین باره بنادری، یکی از فرماندهان سپاه در منطقه جنوب، چنین می نویسد: «چند جناح برای شناسایی مشخص شد، حسین خرازی [فرمانده تیپ امام حسین (ع)] از سمت مناطق رملی و ماسه ها باید کارش را شروع می کرد. [این منطقه اصلی ترین محور عملیات طریق القدس بود.] در جلسه ای که به همین منظور در قرارگاه فرماندهی برپا شد، گفتند که منطقه پر از رمل و شن است، طوری که در برخی جاها پای آدم تا زانو داخل رمل فرومی رود و بسیار صعب العبور است. شناسایی این جناح را به حسین خرازی (تیپ ۱۴ امام حسین (ع)) دادند. بچه های شناسایی با سختی های فراوان و استفاده از ابتکار، چندین شب رفتند و منطقه را به طور کامل تا پشت توپخانه دشمن شناسایی کردند. می دانید که معمولاً توپخانه با فاصله نسبتاً زیاد از خط مقدم در جای امن یا نسبتاً امن موضع می گیرد و مستقر می شود. بچه های خرازی تا عمق مواضع دشمن و حتی پشت واحد توپخانه ای آنها را شناسایی کردند و گزارش آن را به ستاد جنوب و حسن باقری دادند.» (۵)

ص: ۵۷

۱- محسن رضایی، درس تجزیه و تحلیل جنگ ایران و عراق، دانشکده فرماندهی و ستاد سپاه، دوره عالی جنگ، ۱۳۷۴/۴/۱۹، به نقل از کتاب جنگ، بازیابی ثبات، تهران: ۱۳۷۸، ص ۱۷۱.

۲- دانشکده فرماندهی و ستاد

۳- سند شماره ۱۴۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: کنگره احیای تفکر و اندیشه حسن باقری، صص ۲ - ۱.

۴- حسن باقری درباره وقایع روز دوشنبه ۱۳۶۰/۷/۱۳ در دفتر یادداشت های خود، اولویت عملیات در مناطق مختلف را به صورت رمز این گونه نوشته است: «شب [ساعت] نه ونیم، با [علی] صیاد [شیرازی] جلسه گرفتیم [...] راجع به طرح های قابل اجرا در خوزستان صحبت کردیم که سرهنگ [علی صیاد شیرازی] با نظرات ما موافق بود و به ترتیب اولویت قرار شد انجام

شود، اول [محمدعلی] جعفری [محور سوسنگرد] و بعد [عبدالمحمد] رئوفی [محور دزفول] و آخر علی هاشمی [محور حمیدیه].» (احمد دهقان، روزنوشت (یادداشت های روزانه شهید حسن باقری)، تهران: مرکز نشر آثار شهید حسن باقری، ۱۳۹۲، صص ۲۲۴ - ۲۲۳).

۵- سیدقاسم یاحسینی، سرباز سال های ابری (خاطرات عبدالحسن بنادری)، تهران: نشر فاتحان، ۱۳۸۹، ص ۲۵۳.

امروز ارتش عراق شهرهای آبادان و مریوان را گلوله باران کرد و با شلیک یک موشک به محل استقرار نیروهای خودی در نخلستان های آبادان خسارت هایی به آنها وارد کرد. سقوط ۲ فروند جنگنده ایران و عراق در منطقه جنوب، از دیگر اخبار جنگ در این روز بود.

امروز شهر آبادان به طور متناوب زیر آتش شدید سلاح های دوربرد نیروهای عراق قرار گرفت که بر اثر اصابت گلوله های توپ به بخشی از محله "بریم"، در این محل آتش سوزی رخ داد که یک نفر به شهادت رسید و ۱۱ نفر از مردم شهر زخمی شدند و ۲ منزل در خیابان های امیری و منتظری ویران شد. (۱)

همچنین در این منطقه، نیروهای عراقی یک فروند موشک به طرف نیروهای مستقر در نخلستان های اطراف آبادان پرتاب کردند که خسارت هایی را به بار آورد. (۲)

در این روز، نیروهای عراقی شهر مریوان را نیز هدف گلوله های توپخانه قرار دادند که بر اثر ترکش آن، ۲ کودک زخمی شدند. (۳)

علاوه بر این، در ساعت ۱۲ امروز، یک فروند جنگنده میگ عراقی که به منطقه عمومی آبادان تجاوز کرده بود، هدف آتش پدافند هوایی ایران قرار گرفت و سرنگون شد. (۴) - (۵) یک فروند هواپیمای خودی نیز در ساعت ۱۵:۵۰ هدف آتشبارهای ضد هوایی دشمن قرار گرفت و در غرب رودخانه کارون سقوط کرد. (۶)

با گذشت بیش از یک هفته از عملیات ثامن الائمه (ع) و شکسته شدن محاصره آبادان در این عملیات، هنوز بازتاب های این پیروزی در رسانه های داخلی و خارجی ادامه دارد. رسانه های عراق با تکذیب این پیروزی و برخی رسانه های غرب با انتساب این پیروزی به کمک های سوریه، سعی در مخدوش کردن این پیروزی دارند.

خبرگزاری پارس درباره تأثیر روانی و تبلیغاتی شکست نیروهای عراقی در عملیات ثامن الائمه (ع) و رفتار متناقض رسانه های رسمی عراق درباره نتایج این عملیات گزارشی تهیه کرده که در بخشی از آن به گزارش خبرنگار رادیو آلمان نیز اشاره شده است. خبرگزاری پارس در این باره نوشته است: «به گزارش منابع موثق، شکست فاحش هفته گذشته برای عراقی ها چنان سنگین بود که موجب شد برای دو شب، کیفیت برنامه های رادیو، تلویزیون عراق تغییر یابد و به جای برنامه های عادی و سرگرم کننده، بیشتر از گزارش ها و فیلم های قبلی مربوط به جنگ و سرودهای انقلابی استفاده شود.

از همه جالب تر ضدونقیض گویی های خبرگزاری عراق و روابط عمومی ستاد ارتش این کشور و

- ۱- سند شماره ۰۵۴۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار استان خوزستان، ۱۶/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۰۰۵۲۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی آبادان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۲- سند شماره ۵۲۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن ویژه خبری (گزارش نوبه ای)، شماره ۲۹۱، قرارگاه مقدم نزاجا در جنوب، ۱۸/۷/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۳- روزنامه کیهان، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵.
- ۴- اغلب منابع موجود، سقوط هواپیمای عراقی را بر اثر شلیک موشک هواپه هوای جنگنده های نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران اعلام کرده اند، اما اطلاعیه شماره ۶۶۳ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران سقوط هواپیمای عراقی را ناشی از آتش پدافند هوایی نیروهای خودی اعلام کرده است.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۲، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۲۳، اهواز- خبرگزاری پارس، ۱۶/۷/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۱، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۲۹، آبادان - خبرگزاری پارس، ۱۵/۷/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۴، ۱۸/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵، تهران - خبرگزاری پارس به نقل از اطلاعیه شماره ۶۶۳ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.
- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۲، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱۰، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۶/۷/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۵۲۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن ویژه خبری (گزارش نوبه ای)، شماره ۲۹۱، قرارگاه مقدم نزاجا در جنوب، ۱۸/۷/۱۳۶۰، ص ۱.

کوشش مذبحخانه آنها برای قلب واقعیت و دست کم ساده قلمداد کردن این شکست بزرگ بود؛ به این ترتیب که ظرف ۲۴ ساعت، ابتدا خبر رانده شدن مزدوران از ساحل شرقی کارون را بی اساس و به اصطلاح ناشی از خیال پردازی ایرانیان اعلام کردند و پس از چند ساعت ادعا کردند که حتی حلقه محاصره آبادان تنگ تر نیز شده است، تا اینکه بالاخره به نقل از سخنگوی وزارت دفاع عراق گفته شد، به خاطر آسیب رسیدن به چند پل ارتباطی، به نیروهای عراقی دستور داده شده است تا ساحل شرقی کارون را تخلیه کنند، با این حال، با وقاحت همیشگی اضافه کردند که هروقت اراده شود، می توان به مواضع قبلی بازگشت و از آن هم جلوتر رفت. مسلماً آثار این ضدونقیض گویی و بالاخره این اعتراف تلخ برای ناظرین امور و به ویژه مردم عراق که ظرف یک سال گذشته به شنیدن اخبار و گزارش های ساختگی مربوط به پیروزی های جنگی عادت کرده اند، بسیار قابل تأمل بوده و بیش از گذشته می تواند تخم تردید نسبت به سایر ادعاهای رژیم بعث را در دل هایشان بارور سازد.»^(۱)

همچنین به گزارش این خبرگزاری، "ارنست دولوس"، خبرنگار رادیو آلمان، که اخیراً پس از دیدار از عراق به کشور خود بازگشته است، در گزارشی از اوضاع عراق درباره پنهان کاری این کشور در انعکاس اخبار شکست عملیات اخیر گفته است: «عراق سعی کرده است که با اعلامیه های نظامی خود، عقب نشینی نیروهایش و بازپس دادن بیش از نیمی از مناطق تصرف شده را پنهان کند. همچنین عراق می خواهد با برانگیختن افکار عمومی جهان علیه ایران، هیئت های بین المللی را وادار به میانجیگری کند، زیرا عراق در حال حاضر غیر از پایان دادن به جنگ، آن هم به هر ترتیب، به مسئله دیگری فکر نمی کند.» ارنست دولوس در پایان گزارشش اضافه کرده است که عراق خود را به جنگی آلوده کرده که در نهایت بازنده است و یکی از دلایل آن هم پیروزی غیر نظامیان ایرانی است.^{(۲) - (۳)}

رادیو بغداد نیز با تاکتیکی خواندن شکست نیروهای عراقی در عملیات ثامن الائمه (ع)، با استفاده از کلمات موهن کوشیده است تا این موفقیت ایران را انکار کند. در گزارش این رادیو آمده است: «خواهران و برادران ایرانی، شنوندگان عزیز، حکام تهران که گهگاه ادعای پیروزی در جبهه های جنگ می کنند، جز خودشان کس دیگری را فریب نمی دهند، چرا که آنان بهتر از دیگران به میزان خسارت هایی که [آیت الله] خمینی در این جنگ متحمل شده است، اطلاع دارند. خسارت و ضایعاتی که از لحاظ جانی و مهمات جنگی بی اندازه سنگین است.»

رادیو بغداد در ادامه افزود: «[آنان] در این یک سالی که از جنگ می گذرد، همیشه حقایق را دگرگون ساخته و مدعی شده اند که به پیروزی دست یافته اند، آن هم چه پیروزی که هر کس صدای آنان را شنیده است، تصور می کند که گویا شهر خرمشهر و یا اینکه قصر شیرین را پس گرفته اند و اینک نیروهای عراق را از مواضع خود به طول جبهه ای که بیش از ۱۴۰۰ کیلومتر است، پس زده اند. این دروغ پردازان... کار را به جایی رسانیده اند که همه جهانیان آنها را به باد

ص: ۵۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۱، ۱۵/۷/۱۳۶۱، صص ۱۹ - ۱۸، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۵/۷/۱۳۶۰.

۲- منظور نویسنده نیروهای مردمی بسیج هستند.

۳- همان، ص ۱۸، تهران - خیرگزاری پارس، ۱۵/۷/۱۳۶۰.

مسخره گرفته اند... از بس که دروغ گفته اند، خودشان هم باورشان شده که طی ۱۳ ماه جنگ که در طول جبهه صورت گرفته است، واقعاً پیروز گشته اند، درحالی که ستاد فرماندهی عراق برحسب نقشه و تکنیکی که دارد، تصمیم گرفت که نیروهای عراق را به غرب کارون انتقال دهد، ولی این یاوه سرایان که در تمام زمینه ها شکست خورده اند، با بوق و کرنا و جاروجنجال چنین وانمود کردند که نیروهای آنان به سوی موضع هایی که نیروهای عراقی آن را ترک نموده اند، پیشروی کرده اند. این دروغ گویی ها، خودبه خود یک امر عادی است، زیرا حکام ایران به دروغ پردازی و عوام فریبی خو گرفته اند و درصددند که خلق ایران را که با یقین کامل می دانند که... حتماً با شکست مواجه شده است، متقاعد سازند که پیروز شده است، درحالی که تمام قراین ثابت می کنند که تلاش های این باند، ضمن نمایش پیروزی موهوم، همه برای این است که مردم ایران را فریب داده و انظارشان را از موج اعدام های داخلی و نابسامانی ها و مشکلات منحرف کنند، ولی تا کی این دروغ ها دوام پیدا می کنند؟... [آنها] تصور می کنند که ایرانی ها تا این حد ساده هستند که این یاوه سرایی ها و ادعاهای پوچ را باور کنند.»(۱)

روزنامه آلمانی فرانکفورتر الگمانیه نیز پیروزی نیروهای ایرانی را منکر نیست و آن را عقب نشینی تاکتیکی ارتش عراق نمی داند، اما این پیروزی را به کمک های هوایی یا برخی تسهیلات کشورهای خارجی، همچون سوریه وابسته می کند، درحالی که در طراحی و اجرای عملیات ثامن الائمه(ع)، عملیات هوایی یا کاربرد موشک به هیچ وجه تعیین کننده نبود و هیچ نقطه اتکایی در طراحی مانور برای این دو عنصر عملیاتی منظور نشده بود. فرانکفورتر الگمانیه در این باره مدعی است: «در نبرد بین ایران و عراق در منطقه آبادان، ازسوی منابع بسیار موثق گزارش شده است که افسران سوری در نبردهای هوایی در کنار خلبانان ایران علیه عراق وارد کارزار شده اند. در این نبرد هوایی ۵ موشک از نوع Ct ۲۰ ساخت فرانسه که در ماه سپتامبر به همراه خلبانان سوری توسط هواپیماهای سبک به ایران ارسال شده بودند، به کار گرفته شدند، بدین معنی که این موشک ها بر روی هواپیماهای بدون سرنشین که با رادار و تجهیزات الکترونیکی هدایت می شوند، تعبیه شده بودند. این هواپیماهای سبک، ضمناً قادر بودند که با سرعت ۹۰۰ کیلومتر در ساعت و ۴۵ دقیقه پرواز، از محدوده ۲۳۵ کیلومتری، عکس هایی از مواضع دشمن را مخابره کنند. براین اساس، در نبرد سهمگین ۲۷ سپتامبر که در آبادان بین قوای ایران و عراق رخ داد، این موشک های هدایت شونده، این امکان را به سپاه ایران داد تا بتواند قوای عراق را از مواضع حساس آبادان عقب براند. همکاری دوجانبه ایران و سوریه در این زمینه موجب تحرک و کارایی نیروهای ویژه گردیده بود. ضمناً گزارش شده است که از مدت ها قبل عده ای از پاسداران انقلاب در اردوگاه های نظامی سوریه در نزدیکی دمشق به رهبری "رفعت اسد"، برادر رئیس جمهور سوریه، در واحد ۳۲ ویژه، تعلیمات لازم را دیده بودند. طبق قرارداد منعقد شده بین ایران و سوریه، می بایست در چهار مرحله و هربار حدود یک صد تن از پاسداران، تعلیمات لازم را ببینند.»(۲)

ص: ۶۰

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۱، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱۶ ضمیمه، رادیو بغداد، ۱۵/۷/۱۳۶۰.
- ۲- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۰۰، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۴۲، به نقل از روزنامه فرانکفورتر الگمانیه، ۱۶/۷/۱۳۶۰.

سرپرست ستاد امنیت اهواز، در گفت و گویی اختصاصی با روزنامه کیهان، آمار تلفات و خسارت های وارد شده از اصابت سلاح های دوربرد عراق به شهر اهواز را اعلام کرد و تدابیری که برای حفظ انسجام مردم و نیروهای انتظامی برای حفاظت از شهر اتخاذ شده است را تشریح کرد. وی گفت: «شهر مقاوم و شهیدپرور اهواز در طول یک سال جنگ تحمیلی، متجاوز از ۱۵۸۰ مجروح و شهید داشته و مزدوران ارتش صدام تاکنون با شلیک حدود ۱۵۰۰ گلوله توپ، پرتاب بیش از ۳۰ فروند موشک و ۵۴ عدد بمب، متجاوز از ۱۰۳۰ دستگاه از خانه های بی دفاع و غیر نظامی مردم اهواز را ویران کرده اند.»

وی همچنین گفت: «از همان روزهای نخستین جنگ، برای اینکه اهواز دچار سرنوشت آبادان نشود، بی درنگ برای هماهنگی ساختن مقاومت مردم و نیروهای انتظامی و نظامی در برابر دشمن کافر و نیز ستون پنجم، ستادی به نام ستاد امنیت در اهواز شروع به کار کرد که وظایف ستاد به دو مورد؛ یکی ایجاد شورای هماهنگی و دیگری برقراری روابط عمومی ختم می شود.» (۱)

در حالی که یک سال و چند روز از آغاز جنگ ایران و عراق می گذرد، وضعیت نیروهای نظامی در دو کشور درگیر در جنگ، متفاوت و متضاد است. در ایران، در پی پیروزی های اخیر رزمندگان در عملیات ثامن الائمه (ع)، به دلیل استقبال نیروهای مردمی و مشمولان خدمت سربازی از اعزام به جبهه های جنگ، امروز، اداره وظیفه عمومی احضار برخی از مشمولان دوره سربازی را که قبلاً به خدمت زیر پرچم فراخوانده بود، لغو کرد و آن را به تعویق انداخت. به گزارش خبرگزاری پارس، تاریخ اعزام مشمولان عادی کمتر از دیپلم متولد ۱۳۳۸ تا ۱۳۴۱، تا هجدهم آبان ماه سال جاری به تعویق افتاد. اداره وظیفه عمومی، علت این تعویق را استقبال بی نظیر مشمولان متولد ۱۳۳۷ برای انجام دادن خدمت مقدس سربازی اعلام کرد. (۲)

اما در عراق وضعیت نیروهای ارتش عراق به گونه دیگری است. با وجود امتیازات گسترده ای که حکومت عراق به داوطلبین شرکت در جنگ می دهد، نه تنها مردم از حضور در جبهه های جنگ استقبال نمی کنند، بلکه با فرار از جبهه های جنگ، ارتش این کشور را با بحران روبه رو کرده اند. حزب الدعوه الاسلامی به نقل از منابع موثق نظامی در وزارت دفاع عراق گزارش داد: از شروع جنگ تحمیلی تا دهم شهریورماه ۱۳۶۰، بیش از ۲۰ هزار سرباز عراقی از جبهه های جنگ فرار کرده اند و صدام برای پرکردن خلأ موجود، از مزدوران خارجی استفاده می کند. طبق گزارش حزب الدعوه الاسلامی، اوضاع در داخل عراق همچنان بحرانی است و هزاران نفر از جوانان این کشور که از طرف ارتش خود فروخته صدام به خدمت نظام احضار شده بودند، متواری شده اند. (۳)

- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۱، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۲۲، خبرگزاری پارس، ۱۵/۷/۱۳۶۰.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۱، ۱۵/۷/۱۳۶۰، صص ۱۶ - ۱۵، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۵/۷/۱۳۶۰.

امروز، نیروهای سپاه پاسداران با کمک و پشتیبانی واحدهایی از ارتش جمهوری اسلامی ایران، منطقه اورامان در شمال پاوه و تعدادی روستا در شمال شرقی بوکان را آزاد و پاک سازی کردند. هجوم افراد مسلح وابسته به حزب غیر قانونی دمکرات به یک خودرو شرکت توانیر در ارومیه و پناهنده شدن ۲ نفر از افراد شورشی به سپاه از دیگر رویدادهای مناطق کردنشین بود.

از اولین ساعات امروز، نیروهای سپاه با حمایت آتش پشتیبانی لشکر ۲۸ کردستان در عملیاتی که تا ساعت ۲۱ طول کشید، منطقه اورامان را در شمال پاوه و در نزدیکی مرزهای عراق پاک سازی کردند و روستاهای "بلدر"، "خیاو"، "تمالا" و "رودبر" را، که پس از پیروزی انقلاب اسلامی در تصرف افراد حزب رزگاری بود، به تصرف درآوردند. باتوجه به اخباری که از این پاک سازی منتشر شده است، عملیات با غافلگیری کامل و بدون درگیری های سنگین انجام شده و باوجود وسعت زیاد منطقه، تلفات گزارش شده به طور چشمگیری اندک بوده است. فقط در یک مورد که گزارش ها مکان آن را ذکر نکرده اند، ۷۰ تن از نیروهای حزب رزگاری اقدام به فرار کردند که با تعقیب نیروهای سپاه و شروع درگیری، ۱۱ تن از آنان کشته شدند.

درپی این عملیات، ۱۱۶ تن از افراد حزب رزگاری درحالی که سلاح های خود را به همراه داشتند، تسلیم نیروهای خودی شدند. همچنین ۴ تن از نیروهای سپاه و یک سرباز که از مدت ها پیش گروگان افراد این حزب بودند، آزاد شدند. (۱)

روزنامه کیهان درباره چگونگی اجرا و سابقه این عملیات و ویژگی های منطقه اورامان نوشته است: منطقه اورامان که بیش از دو سال و نیم در تصرف ضد انقلاب و پایگاه عمده گروه "رزگاری" به رهبری شیخ عثمان نقش بندی بود، از ۶ ماه پیش در محاصره نیروهای خودی قرار گرفت و لحظه به لحظه، حلقه محاصره این منطقه کوهستانی، که سراسر آن پوشیده از کوه های عظیم، دره ها و غارهاست و به همین دلیل ضد انقلاب توانسته بود تا مدت ها در این محل دوام آورد، تنگ تر شد تا اینکه در تاریخ سیزدهم و چهاردهم مهرماه سال جاری، دستور عملیات برای پاک سازی آن صادر شد. در ادامه گزارش کیهان آمده است: افراد و رهبری گروهک ضد انقلابی "رزگاری" که متوجه اجرای عملیات شده بودند، توانستند با زور و تهدید، ۷۰ تن از افراد فریب خورده را با خود همراه کرده، از منطقه بگریزند، اما عملیات ساعت یک بامداد ۱۵/۷/۱۳۶۰ با حمایت آتش توپخانه ارتش و تعرض وسیع برادران سپاه شروع شد و افراد باقیمانده در روستای اورامان، بلافاصله با پرچم های سفید به استقبال رزمندگان آمدند. (۲)

همچنین نیروهای سپاه و ارتش در عملیات دیگری، روستای "رحیم خان" در شمال شرقی بوکان در محور میاندوآب را، که دارای موقعیت حساس جغرافیایی و نظامی بود، به تصرف خود درآوردند. نیروهای خودی همچنین روستاهای "کوماله"، "برده"، "راوا" و "ویس آباد" را در همین محور پاک سازی کردند. در این عملیات، ۶ نفر از نیروهای حزب دمکرات دستگیر

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۲، ۱۷/۷/۱۳۶۰، صص ۲۱، ۲۸ و ۳۱، خبرگزاری پارس، ۱۶/۷/۱۳۶۰، سنندج؛ و- سند شماره ۰۰۵۲۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته اطلاعات عملیات مرکز، طرح و برنامه عملیات، شماره ۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۰۲۱۸۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته اطلاعات عملیات مرکز، شماره ۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۱۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۳، ۱۷/۷/۱۳۶۰، صص ۱۵ - ۱۴، تهران و ص ۱۸، سنندج - خبرگزاری پارس، ۱۷/۷/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ و- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۴، ۱۸/۷/۱۳۶۰، ص ۴، اطلاعیه جنگی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ و- سند شماره ۵۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۹؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ و ۳ به فرماندهی عملیاتی شمال غرب (ارومیه)، شماره ۴۳، ۱۷/۷/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۲- روزنامه کیهان، ۱۸/۷/۱۳۶۰، ص ۲، کرمانشاه.

شدند و ۲۰ قبضه انواع سلاح خودکار، ۴۰۰۰ عدد انواع فشنگ، یک دستگاه خودرو مینی بوس و یک دستگاه موتورسیکلت به دست نیروهای خودی افتاد. (۱)

فقط یک منبع از شهادت ۳ تن و زخمی شدن ۷ تن از نیروهای خودی در این عملیات خبر داده است. (۲)

همچنین نیروهای سپاه در عملیاتی به منظور پاک سازی محور روانسر - کامیاران در حوالی روستای "ماویان" در سیزده کیلومتری شمال غربی بوکان، ۶ تن از نیروهای حزب دمکرات کردستان ایران را به هلاکت رساندند و ۳ نفر از افراد این حزب را دستگیر کردند. در این عملیات، یک قبضه خمپاره و مقداری مهمات به غنیمت نیروهای خودی درآمد. (۳)

در محور ارومیه - مهاباد، یک خودرو حامل کارمندان اداره توانیر با ۲ محافظ که برای رفع نقص شبکه برق به مهاباد رفته بودند، در ساعت ۱۹ هنگام بازگشت در نزدیکی ارومیه مورد هجوم نیروهای مسلح غیر قانونی قرار گرفتند. در این حادثه یک درجه دار شهربانی به شهادت رسید و یک افسر از این نیرو و ۲ کارمند توانیر زخمی شدند. (۴)

همچنین امروز یکی از اعضای حزب دمکرات و یک عضو گروه کومه له خود را به سپاه سنندج معرفی کردند. این افراد با اظهار ندامت از اعمال خود و پشتیبانی از جمهوری اسلامی، سلاح های خود را تحویل نیروهای سپاه دادند. (۵)

۱

در پی آزادسازی شهر بوکان، (۶) فرماندار سقز آخرین وضعیت این شهر را تشریح کرد. در همین حال رادیو حزب دمکرات با کم اهمیت جلوه دادن پاک سازی شهر بوکان به دست رزمندگان اسلام، کوشید تا سرپوشی بر شکست های حزب دمکرات بگذارد.

فرماندار سقز در گفت و گوی کوتاهی با خبرنگار خبرگزاری پارس درباره اوضاع بوکان گزارش داد: این شهر لحظه به لحظه حالت عادی تری به خود می گیرد و به همین مناسبت، عده کثیری از اهالی بوکان که در یک سال گذشته به سقز مهاجرت کرده و در این شهر سکنی گزیده بودند، در چند روز اخیر به زادگاه خویش، بوکان، بازگشته اند. (۷)

رادیو صدای کردستان ارگان خبری - تبلیغاتی حزب دمکرات کردستان ایران، امروز در گفتاری درباره آزادسازی بوکان به دست نیروهای خودی موضع گیری کرد. این رادیو با چشم پوشی از اینکه بوکان آخرین شهری بود که از تسلط حزب دمکرات کردستان خارج شد و حزب در اختیار داشتن آن را همیشه به عنوان قدرت نظامی خود به رخ دیگران می کشید، از دست دادن آن شهر را از این

ص: ۶۳

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۲، ۱۷/۷/۱۳۶۰، ص ۳۱، خبرگزاری پارس، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ارومیه؛ و- همان، ص ۲۸، خبرگزاری پارس، ۱۶/۷/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعته گذشته)،

- شماره ۲۰۲، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۲۳، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۶/۷/۱۳۶۰؛ و- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۴، ص ۲، ۱۸/۷/۱۳۶۰، اطلاعیه ستاد مرکزی سپاه.
- ۲- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۸/۸/۱۳۶۰، ص ۴.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۲، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱۳، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۶/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵، به گزارش روابط عمومی ستاد عملیات سپاه پاسداران غرب کشور؛ و- روزنامه کیهان، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۲، کرمانشاه، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه؛ و- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۴، ۱۸/۷/۱۳۶۰، ص ۲، اطلاعیه جنگی ستاد مرکزی سپاه؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۲، ۱۷/۷/۱۳۶۰، صص ۲۲ - ۲۱، خبرگزاری پارس، ۱۶/۷/۱۳۶۰، به نقل از اطلاعیه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
- ۴- روزنامه کیهان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۲، ۱۷/۷/۱۳۶۰، صص ۱۹ - ۱۸، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۷/۷/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۲، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۲۲، سنج - خبرگزاری پارس، ۱۶/۷/۱۳۶۰.
- ۶- در ضمیمه گزارش این روز کلیاتی از عملیات نیروهای خودی که به منظور آزادسازی شهر بوکان در دهم و یازدهم مهرماه انجام شد، درج شده است.
- ۷- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، همان، شماره ۲۰۱، ۱۵/۷/۱۳۶۰، ص ۲۲، سنج - خبرگزاری پارس، ۱۵/۷/۱۳۶۰.

جهت غیر مهم خواند که برای نیروهای جمهوری اسلامی جنبه راهبردی نداشت. در این گفتار که در جای جای آن نارضایتی پنهان از آزادسازی بوکان به دست نیروهای خودی به چشم می خورد، با ارائه اطلاعات غیر واقع یا اغراق در اطلاعات داده شده، سعی شده است از آثار روانی این شکست کاسته شود. این رادیو گزارش داد: «برخلاف ادعای بلندگوهای تبلیغاتی رژیم نه صدها، نه ده ها و نه حتی یک قبضه سلاح سنگین و سبک از پیش مرگان به جای نمانده و از آنها گرفته نشده است. این حقیقت را هم تمامی افراد نیروهای سرکوبگر و فرماندهان آنها و هم سردمداران رژیم ارتجاعی به خوبی می دانند که پیش مرگان ما به هنگام عقب نشینی از بوکان، حتی یک فشنگ هم از دست ندادند، دلیل این کار کاملاً روشن است، ستاد فرماندهی پیش مرگان حزب با توجه به این مسئله که منطقه بوکان برای نیروهای سرکوبگر یک منطقه استراتژیکی به حساب نمی آید و ایجاد درگیری ها در اطراف این شهر از طرف نیروهای سرکوبگر، صرفاً برای سرگرم نگاه داشتن پیش مرگان و تحلیل بردن قدرت رزمی و... صورت می گیرد، هیچ گاه درصدد برنیامد که شمار مدافعین بوکان را در دو جهت شهرهای سقز و میاندوآب، از حدود دو شاخه پیش مرگان زیادتر کند. دفاع از شهر بوکان، تنها جنبه سمبولیک داشت لیکن در عمل پیش مرگان خلق [کرد با حفظ شهر در عمل]، شگفتی فرماندهان خود را فراهم آوردند. مدت دو سال بود که نیروهای ارتش و سپاه در شهرهای سقز و بوکان برای اجرای نقشه تسخیر بوکان آماده می شدند. در ستاد ارتش، در ستاد لشکر ۶۴، در ستاد لشکر ۲۸ کردستان و تیپ سقز مدام صحبت از این بود که چگونه جاده ۳۱ کیلومتری سقز تا بوکان را طی نمایند و به دژ تسخیرناپذیر بوکان برسند. با آگاهی به این مسئله که شش ماه بود نیروهای ارتش و پاسداران در ۱۵ کیلومتری بوکان مستقر بودند، پس از چندی با حملات نیروهای زرهی که از حمایت هلیکوپتر و فانтом نیز برخوردار بودند، [به بوکان حمله می کرده و] هر بار شکست می خوردند و عقب می نشستند، سرانجام جناب [صیاد] شیرازی فرمانده سابق لشکر ۶۴ و فرمانده کنونی نیروی زمینی، ... تصمیم به تسخیر بوکان گرفت و از همه جا کمک گرفت. از لشکر خراسان، از پادگان مراغه، از پادگان عجبشیر، از لشکر ۲۸ کردستان، از افراد بسیج، از سپاه پاسداران حتی از جاش ها و جوانمرد ها کمک دریافت کرد و بالاخره هفته گذشته، نیروهای تحت فرمان جناب فرمانده نیروی زمینی از سه جهت به سوی بوکان به حرکت درآمدند.

ستونی که از جاده خاکی میاندوآب پیشروی را آغاز کرده بود، به دست پیش مرگان نیروی پیشوا تارومار گردید. از این ستون در حدود ۷۰ نفر کشته و تعدادی نیز زخمی شدند، چندین دستگاه خودرو، تانک و نفربر آنها منهدم شد و مقادیر زیادی از مهمات آنها به دست پیش مرگان و نیروی مقاومت ملی افتاد. ستون دیگر که تنها با عده ای در حدود یک صد نفر از پیش مرگان روبه رو بودند، پس از ۶ شبانه روز [درگیری] و با تحمل تلفات سنگین از جمله [انهدام] یک تانک، [سقوط] یک هلیکوپتر و چندین ده نفر کشته و زخمی خود را به بوکان رساندند. این، در واقع شکست

افتضاح باری است که بلندگوهای رژیم آن را به صورت یک پیروزی عظیم نظامی قلمداد می کنند، اما جناب سرهنگ [صیاد] شیرازی، در مقام فرماندهی نیروی زمینی، این را نیک می داند که پیشروی یک نیروی زرهی و پیاده ۲ هزار نفری در یک جاده آسفالتی و تقریباً هموار، به میزان ۱۵ کیلومتر، در عرض ۶ روز، با داشتن پوشش هوایی و حمایت فانتوم ها و هلیکوپترها و توپخانه سنگین و آن هم درحالی که طرف مقابل تنها در حدود یک صد نفر از افراد خود را برای مقابله با آن فرستاده باشد، چیزی جز یک شکست فضاحت بار نیست و اگر این جناب سرهنگ آریامهری، از گفتن واقعیت به دولت ارتجاعی سر باز می زند، خود به خوبی از بُعد فاجعه آگاهی دارد.» (۱)

۱

امروز افراد مسلح سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با ترور، بمب گذاری، پرتاب کوکتل مولوتف و... کوشیدند در شهرهای مختلف کشور از جمله شیراز، تبریز، کرج، اندیمشک، صومعه سرا، خرم آباد و چند شهر دیگر ناامنی ایجاد کنند. در مقابل، نیروهای امنیتی موفق شدند ضرباتی به گروه های تروریستی و ضد انقلاب وارد کنند. کشف چند خانه تیمی، دستگیری و کشته شدن تعدادی از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و نیز دستگیری یک هسته نفوذی سلطنت طلب در شرکت نفت، از جمله اقدامات نیروهای خودی در این روز بود.

افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ساعت ۶:۳۰ صبح، در خیابان هنگ منشعب از خیابان نادر شیراز، به یک مینی بوس که حامل نیروهای سپاه بود، تیراندازی کردند که ۳ نفر از نیروهای سپاه به شهادت رسیدند و ۲ نفر نیز زخمی شدند. مهاجمان که سوار یک خودرو تویوتای شیری رنگ شده بودند و از عقب به سمت مینی بوس تیراندازی می کردند، پس از تیراندازی متواری شدند. (۲) - (۳)

همچنین در گلشهر ویلای کرج، "محمود داودآبادی" یکی از اعضای سپاه پاسداران به دست نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ترور شد و به شهادت رسید. شخص ضارب با کمک مردم دستگیر و به سپاه تحویل داده شد. (۴)

در بندر انزلی، افراد سازمان مجاهدین با هدف ترور فرماندار این شهر به وی حمله کردند که آسیبی به وی نرسید. (۵)

همچنین در یکی از محله های شهر شیراز (خیابان قصرالدشت، کوچه فاطمی)، رفتگر محله بمبی را که با استفاده از تله شیمیایی با ۱۳ بمب دست ساز قوی و ۵ بمب صوتی ساخته و مقابل منزل یکی از نیروهای سپاه در داخل یک پیت حلبی جاسازی شده بود، به طور تصادفی کشف کرد و نیروهای شهربانی نیز آن را خنثی کردند. (۶)

ص: ۶۵

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۱، ۱۶/۷/۱۳۶۰، صص ۱۲ - ۱۱ ضمیمه، رادیو صدای کردستان، ۱۵/۷/۱۳۶۰.

۲- خودرو استفاده شده در این عملیات ۲ روز بعد در کوچه بیمارستان حافظ آن شهر کشف شد و در بازرسی از آن یک

- قبضه تیربار، ۲ قبضه تفنگ ژ ۳ و تعداد فراوانی فشنگ به دست آمد. (روزنامه کیهان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۱۴).
- ۳- روزنامه کیهان، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۴، شیراز؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۱، ۱۵/۷/۱۳۶۰، ص ۲۴، شیراز- خبرگزاری پارس، ۱۵/۷/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۱، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۲۸، شیراز- خبرگزاری پارس، ۱۵/۷/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۴۹۳۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه ۹ (شیراز) به اطلاعات و فرماندهی تهران، ۱۵/۷/۱۳۶۰، سند تک برگگی.
- ۴- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنگار، شماره ۲۳۳، ۱۶/۷/۱۳۶۰، صص ۴-۳، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران کرج؛ و- روزنامه کیهان، ۱۸/۷/۱۳۶۰، ص ۳.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۵، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۴، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۹/۷/۱۳۶۰، بندرانزلی به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران.
- ۶- سند شماره ۰۴۹۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه ۹ (شیراز) به اطلاعات و فرماندهی تهران، ۱۵/۷/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- روزنامه کیهان، ۱۸/۷/۱۳۶۰، ص ۴، شیراز- خبرگزاری پارس؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۱، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۲۸، شیراز- خبرگزاری پارس، ۱۵/۷/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۲، ۱۷/۷/۱۳۶۰، ص ۳، شیراز- خبرگزاری پارس، ۱۷/۷/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۲، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۲۳، شیراز- خبرگزاری پارس، ۱۶/۷/۱۳۶۰.

در جاده تبریز - صوفیان، نیروهای کمیته مستقر در منطقه سهلان به یک خودرو لندرور با ۴ سرنشین مشکوک شدند و قصد بازرسی داخل خودرو را داشتند که یکی از سرنشینان نارنجکی را به سمت نیروهای کمیته پرتاب کرد و با تیراندازی متقابل نیروهای کمیته ۲ تن از مهاجمان کشته و ۲ تن دیگر دستگیر شدند.^(۱)

امروز همچنین در خیابان قطران تبریز، تعدادی وسایل ساخت بمب و نارنجک کشف شد. روابط عمومی کمیته مرکزی تبریز در این باره اعلام کرد: پاسداران کمیته منطقه ۷ تبریز با اطلاعاتی که از سازمان اطلاعاتی ۳۶ میلیونی به دست آورده بود، ۱۱۲ پوسته نارنجک لوله ای دست ساز را که عوامل گروهک های ضد انقلاب در خیابان قطران رها کرده بودند، کشف کردند.^(۲)

در اندیمشک، یک نفر از وابستگان مجاهدین خلق (منافقین) یک کوکتل مولوتف به مقر سپاه پرتاب کرد که آتش سوزی مختصری ایجاد کرد و بلافاصله مهار شد.^(۳)

افراد سازمان مجاهدین (منافقین) در صومعه سرا کوکتل مولوتفی را داخل یک منزل پرتاب کردند که خسارتی به بار نیاورد.^(۴)

همچنین نیروهای سپاه با بهره گیری از اطلاعات مردمی در خرم آباد ۲ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را کشف و دو تن از افراد شاخه نظامی سازمان را دستگیر کردند. در بازرسی از این دو منزل، مقادیری سلاح، مهمات و مواد منفجره به دست آمد.^(۵)

روابط عمومی سپاه پاسداران از دستگیری یک هسته سلطنت طلب در شرکت نفت خبر داد. گزارش خبرگزاری پارس به نقل از مسئولان روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از نا حاکمی است، رئیس خطوط لوله نفت، رئیس انبار نفت، رئیس گارد شرکت نفت و مسئول فروشگاه شرکت نفت از ناوابستگان به گروه بختیار که با دیگر گروهک ها نیز ارتباط داشتند، دستگیر شدند. براساس این گزارش، از نامبردگان که در ۳ خانه کارمندی شرکت نفت سکونت داشتند، اعلامیه ها و نوارهایی علیه رهبر انقلاب و جمهوری اسلامی ایران، ۲ قبضه کلت کمری، ۱۰۰ تیر فشنگ، وسایل قمار، مقداری مشروب و تریاک و نیز کتاب هایی از مجاهدین و چریک های فدایی خلق و نوارهای مبتذل کشف و ضبط شد.^(۶)

۱

یکی از راه هایی که اعضا و هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) برای مبارزه با نظام جمهوری اسلامی و غیرمردمی جلوه دادن آن در پیش گرفته اند حمله به سفارتخانه ها، کنسولگری ها و دانشجویان ایران در خارج از کشور، است. به دنبال این خط مشی، امروز افراد سازمان به تعدادی از دانشجویان هوادار انقلاب اسلامی در شهر "کان" فرانسه حمله کردند. همچنین امروز سرمدی، سرکنسول ایران در شهر استانبول ترکیه، درباره هجوم اعضای سازمان مجاهدین به این کنسولگری گزارش داد.

امروز در شهر کان فرانسه، اعضا و هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به دانشجویان طرف دار انقلاب اسلامی حمله

- ۱- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۴، به نقل از روابط عمومی کمیته مرکزی تبریز.
- ۲- همان.
- ۳- سند شماره ۰۰۵۲۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۴- سند شماره ۱۷۴۰۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه منطقه ۳ به فرماندهی سپاه منطقه مرکزی ستاد، ۱۷/۷/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۱، ۱۶/۷/۱۳۶۰، صص ۲۰ - ۱۹، خبرگزاری پارس به نقل از ستاد مرکزی سپاه پاسداران، ۱۵/۷/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۱، ۱۵/۷/۱۳۶۰، ص ۱۶، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۵/۷/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ و- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۳، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱، به نقل از اطلاعیه روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
- ۶- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۴، ۱۸/۷/۱۳۶۰، ص ۴، اطلاعیه روابط عمومی سپاه؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۱، ۱۶/۷/۱۳۶۰، صص ۴ - ۳، خرم آباد - خبرگزاری پارس، ۱۵/۷/۱۳۶۰، به نقل از ستاد مرکزی سپاه پاسداران.

داشت. به گزارش خبرگزاری فرانسه، در جریان یک درگیری شدید که بین هواداران مسعود رجوی و دانشجویان طرف دار انقلاب اسلامی ایران در رستوران دانشگاه کان در مغرب فرانسه روی داد، ۴ تن زخمی شدند که حال یکی از آنها وخیم است. به گزارش پلیس فرانسه، ۴۰ نفر جوان مخالف انقلاب ایران که برخی از آنها با خود چماق حمل می کردند، به ۱۰ دانشجوی طرف دار آیت الله خمینی حمله کردند و در زدوخوردی که به دنبال این حمله بین دو طرف در گرفت، ۴ تن از دانشجویانی که مورد حمله ناگهانی قرار گرفته بودند، زخمی شدند. یکی از مجروحان که از ناحیه سر به شدت زخمی شده بود، در بیمارستان بستری شده است. (۱)

علاوه بر این اقدام، به دنبال حمله روز گذشته افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به کنسولگری ایران در استانبول، امروز سرمدی، سرکنسول ایران در استانبول، با خبرگزاری پارس مصاحبه کرد و درباره چگونگی حمله این افراد به کنسولگری، نوع اقدامات و رفتار آنها با کارگزاران کنسولگری، نحوه برخورد جانب دارانه پلیس ترکیه و عملکرد دولت ترکیه در کتمان واقعیت های این حادثه توضیح داد. وی گفت:

«مدتی بود که اطلاع داشتیم ضد انقلابیون در جلسات خصوصی تصمیم بر حمله به سرکنسولگری را دارند. دیروز (۱۴/۷/۱۳۶۰) صبح که در نمایندگی را باز کردیم، تعداد ۷ - ۸ نفر ایرانی وارد شدند و چون کاری نداشتند، مسئله غیر عادی بود. در ساعت ۹:۱۵، از پلیس کمک خواسته شد. از آن لحظه تا حمله آنها، ۲۰ دقیقه گذشت و از پلیس خبری نشد. به مأمور جلو در اطلاع داده شد که با خروج این چند نفر، به کسی اجازه ورود ندهند. در همین لحظه، تعدادی از داخل و تعدادی از خارج (که از روی نرده ها پریدند) حمله را آغاز کردند. در دست برخی اسلحه و دست برخی دیگر چوب بود، بقیه نیز صندلی ها را شکسته و از آن به عنوان وسیله تهاجمی استفاده کردند. من در سانترال در حال تماس با پلیس بودم که آنها به آنجا آمده و با مشت و لگد به من حمله کردند. ۲ نفر دست و پای مرا گرفته و ۳ یا ۴ نفر می زدند. سپس به سراغ کارمندان دیگر رفتند و همه را به صورت گروگان به زیرزمین بردند. تمام درها را بسته و هرچه دیدند، شکستند. صدای شکستن با صدای گلوله درهم آمیخته بود. ۲ تن از کارمندان از اتاق پشتی به بیرون فرار کردند که یکی از آنها بر اثر پرش از ارتفاع پایش ضربه دید. آقای شیرزادی را در اتاقش به عنوان اینکه ساواکی است تهدید به مرگ کردند و او نیز خود را از پنجره پایین انداخت که پایش صدمه دیده است و الآن بستری است. در همین حال، یکی از مستخدمان (آقای خلیل پور) را با لگد بیرون انداختند (چون فکر می کردند مسلح است) و از بالا به طرفش تیراندازی می شود که یک گلوله به شانه اش اصابت می کند. گارد جلو در ۲ تیر هوایی شلیک می کند و تفنگش گیر می کند. یک سرباز حکومت نظامی هم که می خواهد شلیک کند، گلوله اش گیر می کند و تروریست ها یک گلوله نیز به پای او می زنند. یکی از کارمندان پیر (فیروزمند) دچار سگته می شود و همراه ۲ زن به خارج از ساختمان منتقل می شود. تروریست ها از لحظه اشغال کنسولگری تا وقتی که تسلیم شدند (که یک ساعت طول کشید) هرچه توانستند، شکستند [و]

ص: ۶۷

حدود چند میلیون خسارت وارد کردند. با اینکه در تمام مدت با جوراب زنانه صورت خود را پوشانده بودند، ولی ما تعدادی را شناختیم، چهره های نا آشنا هم زیاد بود. گمان می رود چند نفری هم از اروپا آمده باشند. شعارهای روی دیوارها از درود به رجوی و بختیار بود تا امینی و آریانا که نشان دهنده اتحاد همه جناح های ضد انقلاب است. بالاخره پس از یک ساعت، خودشان را تسلیم پلیس کردند. پوکه های اسلحه را پلیس جمع آوری کرده است، اما پلیس ادعا می کند که از متهمان اسلحه به دست نیامده است. چون احتمال این می رفت که اینها در این اثنا بمبی کار گذاشته باشند، از پلیس خواسته شد که برای کشف بمب و اسلحه بیایند. پلیس چیزی پیدا نکرد، از حرف های پلیس چنین برمی آمد که می خواستند تیراندازی را به کارمندان کنسولگری نسبت دهند. از وزارت خارجه ترکیه به سفارت آنکارا اطلاع دادند که اینها در بازجویی اعتراف کرده اند که مسلح بوده و اسلحه ها را در کنسولگری مخفی کرده اند. در عین حال، یک اتومبیل قرمزی در جلو کنسولگری پیدا شد. به پلیس خبر دادیم، داخل اتومبیل چیزی به دست نیامد. گمان می رود که عوامل رژیم بعث عراق نیز در این ماجرا دست داشته باشند. درباره عدم مداخله پلیس سؤال شد، اظهار داشتند، چون اینها مسلح بودند، ما مداخله نکردیم. باتوجه به اینکه پس از حادثه با تمامی خبرنگاران مصاحبه انجام شد و همه ماجرا را برایشان توضیح دادیم، ولی دولت ترکیه از پخش آن جلوگیری کرد. در عوض اطلاعیه ای به مطبوعات دادند که مضمون آن چنین بود: "تعدادی از دانشجویان ایرانی به کنسولگری جمهوری اسلامی ایران در استانبول حمله کردند و با مداخله پلیس مسئله خاتمه یافت." یکی از روزنامه های ترکیه که قبل از انتشار نمونه ای از چاپ اولش را به ما داد [وقتی روزنامه چاپ شد]، با کمال تعجب دیدیم که به جای گزارش جریان (که در آن این حمله محکوم شده بود)، در چاپ دوم، همان اطلاعیه کذایی را گذاشتند.

خبرگزاری پارس در ادامه گزارش خود آورده است: «خبرنگار ما که به محل کنسولگری رفته بود، گزارش می دهد که در یکی از اتاق ها اثر گلوله به چشم می خورد که از داخل و خارج تیراندازی شده است. شعارهای روی دیوارها غیر از آنها که ذکر شد، زنده باد شورای ملی مقاومت، درود بر ارتش آزادی بخش ایران، مرگ بر جلاد خون آشام و غیره بود. در این شعارها چیزی به نفع بنی صدر به اسم نبود.» (۱)

۱

غلامحسین تیزمغز، دادستان انقلاب اسلامی اهواز، درباره همکاری سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با رژیم عراق مطالبی را بیان کرد. وی در گفت و گو با خبرگزاری پارس با اشاره به ارتباط اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با عوامل حزب بعث عراق گفت:

«هروقت ما یک پیروزی در راه صدور و گسترش انقلاب داشته ایم، ایادی امپریالیزم تحت هر عنوانی که شده می کوشند اهمیت این حرکت را در اذهان خنثی کنند و نمونه آن را در روز پیروزی بزرگ نیروهای اسلام در شمال آبادان دیدیم که سربازان بدون لباس صدام در داخل

ص: ۶۸

کشور دست به یک سری عملیات زدند. این عملیات بی رابطه با این پیروزی نیست و ارتباط سازمان منافقین با حزب بعث برای ما کاملاً مسلم است. نمونه دیگر آن دستگیری یکی از عناصر این سازمان در آبادان است که با سران حزب بعث در بصره ارتباط داشت و مستقیماً از آنها اسلحه دریافت می کرد و هنگامی که سال گذشته بعثی ها علیه کشور ما بسیج شدند، افراد سازمان منافقین بلافاصله در آبادان دست به حرکت هایی شناخته شده زدند.» (۱)

۱

سازمان فداییان خلق (اکثریت) شاخه خوزستان با پیروی از مشی مرکزیت این سازمان با تحویل سلاح های خود به سپاه پاسداران و انتشار بیانیه ای، ضمن اعلام مشی غیر مسلحانه سازمان و پایبندی به قانون اساسی، کشف احتمالی سلاح از وابستگان به این سازمان را بزه فردی و غیر سازمانی اعلام کرد. به نوشته روزنامه کیهان، سازمان فداییان خلق ایران (اکثریت) شاخه خوزستان ضمن نامه ای که رونوشت آن به استانداری، حاکم شرع و رئیس دادگاه های انقلاب اسلامی، دادستان انقلاب اسلامی خوزستان، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اهواز و کمیته مرکزی انقلاب اسلامی استان خوزستان ارسال شده، سلاح های خود را تحویل سپاه پاسداران خوزستان داد. این سلاح ها شامل تیربار، آر.پی.جی. ۷، تفنگ خودکار، کلاشینکف، تفنگ خودکار یوزی، تفنگ خودکار ژ ۳، نارنجک، انواع کلت، دینامیت، فرستنده و گیرنده دستی، دوربین تفنگی، تی.ان.تی، بوشتن و سه راهی، بازو کا، دستگاه بی سیم، انواع فشنگ مربوط به شهرستان های اهواز، آبادان و ۶۸ شاخه دیگر بوده است. در قسمتی از نامه سازمان فداییان خلق ایران (اکثریت) شاخه خوزستان آمده است: شرایط پیچیده و حساس کنونی میهن انقلابی ما که هرروز با تسخیر و درهم شکستن دژهای تازه ای از جبهه ضد انقلاب زخم خورده به سرکردگی امریکای جنایتکار همراه است، از همه نیروهای راستین انقلاب می خواهد که همه توان مادی و معنوی خویش را در خدمت اتحاد خلق و تثبیت و گسترش دستاوردهای گران قدر انقلاب قرار دهند. شرط ضروری اتحاد آگاهانه و شکست ناپذیر مردم، همکاری و همگامی صادقانه همه سازمان ها و نهادها و ارگان هایی است که امروز تا پای جان به دفاع از انقلاب برخاسته اند. در قسمت دیگری از این نامه آمده است: سازمان ما خود را مقید می داند که به قانون اساسی جمهوری اسلامی وفادار باشد و در راه تحقق اهداف اصیل و مردمی آن مبارزه کند. این سازمان فقط تشکیلاتی سیاسی است و نه سیاسی - نظامی؛ به همین دلیل، نگهداری و حفظ سلاح حتی به نام مقابله با امپریالیسم و ضد انقلاب داخلی امروز مورد قبول ما نیست. سازمان ما عمیقاً معتقد است که وظیفه تسلیح توده ها و مقابله قهرآمیز با ضد انقلاب ضرورتاً برعهده ارگان های نظامی و انقلابی جمهوری اسلامی است و همه نیروهای مؤمن به انقلاب باید با پذیرش هدایت و رهبری این ارگان ها به این وظیفه خاص انقلابی خود عمل کنند. باتوجه به توضیحات مذکور، سازمان فداییان خلق ایران (اکثریت) به پیروی از اطلاعیه دادستانی

ص: ۶۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۲، ۱۶/۷/۱۳۶۰، صص ۲۲ - ۲۱، اهواز- خبرگزاری پارس، ۱۶/۷/۱۳۶۰.

انقلاب درباره تحویل دادن هر نوع سلاح، خود را موظف می‌داند که همه سلاح‌های موجود در هر شاخه خوزستان را به مراکز سپاه پاسداران در شهرهای استان تحویل دهد.

در پایان این نامه همچنین آمده است: بنابراین، از تاریخ تحویل این سلاح‌ها به مراکز سپاه پاسداران، اگر ارگان‌های انقلابی هر نوع و هر تعداد اسلحه نزد افراد وابسته به سازمان کشف کنند، ضرورتاً بزه فردی محسوب می‌شود و نباید این جرم به سازمان منتسب گردد و بدون تردید، بزه مفروض از جانب ما محکوم است و باید با خاطی مطابق قوانین جمهوری اسلامی رفتار شود. (۱)

۱

امروز در تهران، شورای نگهبان اعتبارنامه سومین رئیس جمهوری ایران را صادر کرد و فرماندار این شهر با پایان یافتن شمارش آرای انتخابات میان دوره‌ای مجلس در تهران، اسامی ۳ نفر نماینده راه یافته به مجلس شورای اسلامی را اعلام کرد.

امروز شورای نگهبان طی نامه‌ای اعتبارنامه سومین رئیس جمهور ایران را صادر کرد. در این نامه آمده است: «اعتبارنامه ریاست جمهوری اسلامی ایران را شورای نگهبان تأیید می‌نماید. آقای سیدعلی حسینی خامنه‌ای فرزند سیدجواد، دارای شناسنامه شماره ۲۱۷ صادره از مشهد، متولد ۱۳۱۸ هجری شمسی، در انتخابات ریاست جمهوری - که در تاریخ ۱۰ مهرماه ۱۳۶۰ برگزار شده - با اکثریت مطلق ۵۷۹/۰۰۸/۱۶ رأی از ۷۱۷/۸۴۷/۱۶ رأی به عنوان رئیس جمهوری اسلامی ایران انتخاب گردیده است.

۱۵ مهرماه ۱۳۶۰. احمد جنتی، ابوالقاسم خزعلی، عبدالرحیم ربانی شیرازی، غلامرضا رضوانی، لطف‌الله صافی، یوسف صانعی، علی اراد، گودرز افتخارچهرمی، محمد صالحی، حسین مهرپور، مهدی هادوی و محسن هادوی. (۲)

در تهران نیز کار شمارش آرای انتخابات میان دوره‌ای مجلس شورای اسلامی پایان یافت. مصطفی‌تهرانی، فرماندار تهران، درباره نتایج به دست آمده از شمارش آرا گفت: «جمعاً ۲ میلیون و ۱۱۶ هزار و ۲۵۸ نفر در ۲ هزار حوزه رأی‌گیری در سطح شهرستان تهران شرکت کرده و به کاندیداهای موردنظر خود رأی دادند.» فرماندار تهران میزان آرای ۳ نفر از کاندیداهای میان دوره‌ای حائز رأی را برای حضور در مجلس شورای اسلامی در شهرستان تهران به این شرح اعلام کرد: «۱. خانم عاتقه صدیقی (رجایی)، یک میلیون و ۸۴۲ هزار و ۷۴۶ رأی. ۲. سیدرضا زواره‌ای، یک میلیون و ۷۲۵ هزار و ۲۱۰ رأی. ۳. حسین کمالی، یک میلیون و ۶۵۶ هزار و ۴۱۹ رأی. (۳)

ص: ۷۰

-
- ۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۶، اهواز؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۲۰۱، ۱۶/۷/۱۳۶۰، صص ۳-۴، خرم‌آباد - خبرگزاری پارس، ۱۵/۷/۱۳۶۰، به نقل از ستاد مرکزی سپاه پاسداران.
  - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۳، ۱۷/۷/۱۳۶۰، ص ۱۱، تهران -

خبرگزاری پارس، ۱۷/۷/۱۳۶۰.
۳- روزنامه کیهان، ۱۵/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵.

آقای هاشمی رفسنجانی در سخنرانی پیش از دستور امروز مجلس شورای اسلامی، ادعاهای دولت کویت (۱) و برخی کشورهای غربی را مبنی بر بمباران یکی از مراکز نفتی کویت با روند رو به افزایش پیروزی نیروهای ایرانی در جبهه های جنگ مرتبط دانست. وی با وارد کردن چند اشکال به ادعای مقامات امریکایی در این باره، بار دیگر پیشنهاد ایران را برای تشکیل یک کمیته فنی برای رسیدگی فنی و تخصصی به این موضوع تکرار کرد. وی همچنین فروش ۵/۸ میلیارد دلار سلاح و تجهیزات امریکایی به عربستان و نیاز محافل امریکایی برای ایجاد فضای لازم تبلیغاتی به منظور انجام دادن این معامله یادآور شد و طرح ادعای بمباران کویت را جوسازی برای تسهیل و فروش این تسلیحات به عربستان اعلام کرد. آقای هاشمی رفسنجانی ترور سادات را نیز نشانه نارضایتی مردم منطقه از سران حکومتی، به خصوص در کشورهای عربستان، مصر، اردن، سودان و تونس خواند و ریشه این نارضایتی را در همراهی سران این کشورها با اسرائیل یا سکوت و بی تفاوتی آنها در برابر اقدامات تجاوزگرانه رژیم صهیونیستی اعلام کرد. رئیس مجلس شورای اسلامی همچنین به تلاش های سیاسی که پس از پیروزی ایران در عملیات ثامن الائمه (ع) برای برقراری صلح شروع شده است، اشاره کرد و شروط ایران برای متارکه جنگ را تخلیه سرزمین های اشغال شده به دست ارتش عراق، تشکیل دادگاه برای تعیین متجاوز و پرداخت خسارت متجاوز به کشور مورد تجاوز اعلام کرد. (۲)* بخش هایی از سخنان آقای هاشمی رفسنجانی به شرح زیر است:

«حوادثی که امروز مهم است و تحقیقاً در منطقه و شاید در دنیا اثر مهم دارد مثل زنجیر به هم پیوسته اند. آقایان در خاطرشان هست که ۳ یا ۴ روز است توطئه ای علیه ایران، متأسفانه با فریب خوردن کویت یا دست افتادن کویت یا به سهو یا به عمد، شروع شده است. یک روز بعد از آن پیروزی درخشان که مرتجعین منطقه فهمیدند که ایران تحقیقاً در این جنگ پیروز است، امریکا توطئه ای طرح کرد و با دست ارتجاع منطقه در حال اجراست و این خیلی مهم است.

ص: ۷۱

۱- متن نامه وزیر امور خارجه کویت به رئیس شورای امنیت سازمان ملل در ضمیمه این گزارش آمده است.
 ۲- * سخنان رئیس مجلس پس از وقفه ای که در ادامه جریان کاری مجلس رخ داد، بیان شد. وی درباره علت وقفه پیش آمده گفت: «توضیح کوتاهی درباره آنچه که اتفاق افتاده عرض می کنم و بعد در رابطه با مسائل جاری دنیا و منطقه، نکاتی را یادآور می شوم. در مورد جریان جلسه، آقایان حتماً شاهد بوده اید، من برای اطلاع مردم خارج از جلسه که از تریبون جلسه سروصداهایی شنیده اند، عرض می کنم. موضوع این است که آقای مهندس بازرگان صحبت می کردند که در بین صحبت هایشان به جایی رسیدند که مطالبی راجع به مسائل داخلی گفته می شود. درباره جریان تروریسم داخلی کشور [ترورهای سازمان مجاهدین خلق] جوری تعبیر شد که گویا اینها عامل امریکا نیستند و یک جریان داخلی است. لذا بعضی از دوستان ناراحت شدند و اعتراض کردند. سپس جمع دیگری هم به معترضین پیوستند و از جلسه بیرون رفتند و ما هم برای اینکه تشنجی نشود و امکان ادامه کار باشد، جلسه را موقتاً تعطیل کردیم و حالا دوباره کارمان را شروع می کنیم.»

هوایماهای ما که حتی به مرزهای کویت هم نزدیک نشده اند و آن روزی که اینها ادعا کرده اند، ما در جنوب پرواز نداشته ایم، مدعی شدند که یکی از مراکز نفتی کویت را هوایماهای ما بمباران کرده اند. سند اولی آنها هم این بود که آواکس های امریکایی ردیابی کرده اند پرواز های سه فانتوم ایرانی را که البته بعداً "هیگ" هم این را اعلام کرد که رادارهای کویت این را ضبط نکرده بودند، چون هوایماهای ما پایین حرکت می کرده اند، این سؤال پیدا شد که چرا شما که ضبط کرده اید هوایماها را نزدیک؟ چرا جلوگیری نکردید؟ و باید به مردم خودشان جواب می دادند؛ لذا گفتند: ما ضبط نکردیم. همه ادله آنها این است که یک قطعه ای از یک بمبی که ساخت امریکا در آنجا پیدا شده است و کسانی که آنجا هستند، می گویند، حتی این آتش سوزی معلوم نیست که اثر بمباران باشد و ممکن است توطئه ای باشد که خود امریکا کرده است یا خود کویت یا خود عراق یا خود عربستان سعودی که ما نمی دانیم، اما پیشنهاد کردیم که یک کمیسیون فنی و سیاسی از ما بیاید و جریان را تحقیق کند، از کشورهای دیگر هم باشند و هنوز هم روی این پیشنهاد ایستاده ایم تا مطلب روشن شود. جالب این است که هماهنگ با این مسئله، بسیاری از کشورهای مرتجع منطقه از پیش آماده بودند که ایران را محکوم کنند، به خاطر تجاوز ادعایی، یک موج ضد ایرانی و ضد اسلامی و ضد انقلابی این جوری راه بیندازند در کنار قضیه، اطلاع دارید و همه می دانیم، دنیا هم می داند که قرار است امریکا معادل ۵/۸ میلیارد دلار اسلحه به عربستان سعودی بدهد، از قبیل آواکس و غیره. در مراجع قانون گذاری امریکا با فشار صهیونیسم سعی می شود که این معامله صورت نگیرد، زیرا مدعی هستند که برای اسرائیل اینها هم خطرناک است؛

لذا یک صحنه سازی باید بشود که در آنجا رأی بیاورند تا عربستان بتواند این اسلحه را بخرد، اگر چنانچه این اسلحه را عربستان می خرید و علیه اسرائیل به کار می رفت، ما حرفی نداشتیم که قربانی این اتهام بشویم، برای اینکه اسلحه ای به دست بیاید و علیه اسرائیل یک روزی به کار برود، ولی می دانیم که این نیست، زیرا آواکس ها مدعی می شوند که ردیابی این هوایماها را کرده اند، ولی هوایماهای اسرائیل که آمدند و مراکز اتمی عراق را کوبیدند، آن را ندیده گرفتند. ...

... متأسفانه، کویت هم دانسته یا ندانسته عامل اجرای این توطئه شده و این جریان زشت، ضد اخلاقی، ضد انسانی و ضد اسلامی را در دنیا درست کرده اند. متأسفانه می بینیم کشوری مثل عدن هم که مدعی چپ گرایی است و خیال می کند که جزء کشورهای مترقی است، آن هم کورکورانه جریان را به عنوان یک حمله محکوم می کند. جریان بسیار زشت است و ما امیدواریم که موفق بشویم در حرکات سیاسی بعدی خودمان، دست دشمنان را رو کنیم.

جریان دیگر، مسئله دیروز مصر [است که] از مسائل بسیار مهم منطقه است: آنچه که روح جریان است و بسیار مهم است، این است که مسئولان کشورهای اسلامی درس بگیرند و بدانند که راهی جز راه مردم و راه اسلام در این منطقه به پایان نمی رسد، سادات آن روزی که رفت اسرائیل و با خوشحالی در مسجدالاقصی نماز خوانده بود، آن روز گور خودش را کنده بود و برای این مدت با زور در منطقه مانده بود. هر اختلافی در مردم باشد در مقابل اسرائیل که مردم مسلمان و مردم عرب متحد هستند.

دیروز وقتی این حادثه در مصر اتفاق می افتد، اولین کاری که می شود، سفارت اسرائیل محاصره می شود و کارکنان سفارت اسرائیل به منطقه دیگری منتقل می شوند؛ لذا مسئله معلوم است چیست؛ یعنی رهبران می فهمند که روح این اقدام چیست و به کجا مربوط می شود. یا نمیری، که همراه سادات حرکت می کرد، مخفی می شود تا او را نبینند؛ یعنی جریان برای خود مسئولان و خود کسانی که دست اندرکاران این جریان هستند، روشن است که چیست. اینها مردم هستند و حالا مسلمان یا غیر مسلمان فعلاً در دنیای عرب خیانت به آرمان فلسطین، خیانت به آرمان مردم در مقابل اسرائیل غاصب است و این پذیرفته نیست و ما امیدواریم که سایر رهبران، سعودی ها، مراکشی ها، تونسلی ها، اردنی ها، سودانی ها و کسانی که در کشورهایشان غاصبانه حکومت می کنند، اینها درس بگیرند و بدانند راه این نیست که درپیش گرفته اند، بیایند متفق بشوند، با ما هم صدا و همراه بشوند و کارها را در مسیری که ملت می خواهد برای کوبیدن اسرائیل و طرد امریکا از منطقه قرار دهند، تا این امنیت در منطقه به وجود آید. می بینید دوباره موج حمله صلح هم آغاز شده، امروز مذاکراتی را که در نیویورک شده بود، شنیدید، اینها همه به هم مربوط است، کار کویت در رابطه با پیروزی ما و این حرکت جدید به هم مربوط است و از اول هم گفتیم که ما هیچ وقت جنگ طلب نبوده ایم. کشورهای اسلامی بیخود در این توطئه وارد نشوند، برای اینکه خیال کنند از این راه به پایان جنگ می رسند، بیایند صداقت و صراحت نشان بدهند. صراحت قضیه این است که عراق به ما تجاوز کرده است و کشور ما را اشغال کرده و ده ها هزار نیروی انسانی را تلف کرده است و این همه شرارت کرده و این همه خسارت زده است. ما روز اول گفتیم دفاع می کنیم و تا سرباز عراقی در خاک ما هست، می جنگیم و غیر از جنگ چیزی نداریم بگوییم. عراق برود بیرون، یک دادگاه تشکیل بشود و متجاوز معرفی شود و متجاوز خسارت جنگ را بپردازد، دیگر جنگی نخواهد بود، همین.

حالا هم همین را می گوییم، ایران این قدر کار از خودش دارد که دنبال جنگ نگردد و الآن

مطمئن است که بدون جنگ نیز فکرش پیروز می شود و ایران نیازی به جنگ نمی بیند و اگر جنگی بر ما تحمیل کنند، ما کاری غیر از دفاع نداریم و از اول هم گفته ایم که حرف ما در جنگ و صلح این است و باز هم این حرف را تکرار می کنیم، ما امیدواریم که این جریان که برای فرعون مصر پیش آمد، بتواند برای مسئولان کشورهای اسلامی درسی باشد و ان شاء الله راهی باشد برای متحدشدن مردم منطقه علیه اسرائیل و خدا کند کسانی که در مصر مسئولیت های بعدی را به عهده می گیرند، به فکر ادامه کار سادات نباشند.» (۱)

۱

امروز امام خمینی در پاسخ به پیام های تسلیت رئیس جمهور الجزایر و کفیل ریاست جمهوری بنگلادش (به مناسبت شهادت جمعی از فرماندهان نظامی در سانحه سقوط هواپیما) ضمن اشاره به موضوع بمباران مخازن نفتی کویت، آن را جزء توطئه های امریکا برای نابودی جمهوری اسلامی دانسته و خاطر نشان کردند:

«در شرایطی که تنها به جرم ضدیت ما با امریکا، این جنایتکار برای نابودی جمهوری اسلامی به هر حيله ای دست می زند و از هر سو علیه ما توطئه می نماید، تا جایی که بهوسیله و با کمک حکومت های مرتجع منطقه، مخازن نفت کشور کویت را مورد هجوم قرار می دهد و جمهوری اسلامی ایران را مسئول این جنایت بزرگ قلمداد می نماید؛ مردم انقلابی ما از کشورهای مسلمان و مترقی انتظار دارند از ما پشتیبانی نمایند تا بهتر بتوانیم بدون وابستگی به شرق و غرب به راه افتخار آمیزمان ادامه دهیم.» (۲)

۲

در پی دیدار روز گذشته میرحسین موسوی، وزیر امور خارجه ایران، با حبیب شطی، دبیرکل کنفرانس اسلامی، در مقر سازمان ملل متحد در نیویورک، (۳) وی امروز در گفت و گو با خبرنگار خبرگزاری پارس درباره پیشنهاد حبیب شطی به منظور صلح با عراق توضیحاتی داد.

وزیر خارجه ایران گفت: «در این دیدار، حبیب شطی درباره جنگ تحمیلی علیه ایران پیشنهاد جدیدی داشت که در شورای عالی دفاع مطرح خواهم کرد. وی افزود: "درعین حال ما موضع خودمان را اعلام کردیم و گفتیم که ملت ما چشم طمع به یک وجب از خاک عراق ندارد و اکنون خاک کشور ما است که در اشغال نیروهای عراقی است. به همین دلیل باید نیروهای عراقی خاک ما را ترک کنند." وی گفت: همچنین اسنادی درباره روحیه توسعه طلب رژیم صدام به وی داده شد.»

به گزارش خبرگزاری پارس، حبیب شطی نیز درباره موضوعات طرح شده با وزیر امور خارجه ایران و مواضع ایران درباره پذیرفتن صلح تا پایان تخلیه اراضی اشغال شده به دست نیروهای عراقی

ص: ۷۴

۲- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، صص ۲۷۵ و ۲۷۶.

۳- وزیر امور خارجه ایران برای شرکت در سی و ششمین مجمع عمومی سازمان ملل و سخنرانی در ۱۳ مهرماه به نیویورک سفر کرده بود.

و تدابیر کنفرانس اسلامی برای برقراری صلح، مطالبی بیان کرد. شطی گفت: «در این دیدار ما درباره جنگ عراق و ایران به گفت و گو پرداختیم و همچنین درباره این مسئله که سازمان کنفرانس اسلامی چه تلاش هایی را در جهت ایجاد صلح انجام داده، مذاکراتی به عمل آوردیم.» شطی افزود: «در این دیدار توضیح دادم که مسلمین جهان خواهان برقراری صلح در منطقه و متوقف شدن جنگ بین دو کشور ایران و عراق هستند. وزیر خارجه جمهوری اسلامی ایران نیز موضع جمهوری اسلامی را مبنی بر اینکه ایران تا خروج نیروهای عراقی نمی تواند آتش بس را بپذیرد، تشریح کرد.» حبیب شطی در ادامه سخنانش با اعلام این مطلب که ما پیشنهاد جدیدی را برای پایان دادن به جنگ داریم، افزود: «ما ۳ کمیسیون تشکیل داده ایم که عبارت اند از: کمیسیون آتش بس و عقب نشینی (نیروهای عراقی) و تعیین خطوط مرزی، کمیسیون تحقیق و رسیدگی برای شناسایی مسئول جنگ و کمیسیون استقرار نیروهای اسلامی بین مرزهای دو کشور که ناظر و حافظ صلح می باشند. البته، کمیسیون سوم کارش بستگی به تحقق این طرح دارد.»

به گزارش نماینده خبرگزاری پارس، دبیرکل سازمان کنفرانس اسلامی افزود: «ما این پیشنهاد را به دولت ایران تسلیم خواهیم کرد و چنانچه مورد قبول افتاد، از اعضای هیئت رسیدگی کننده به جنگ دعوت خواهد شد تا در اجتماع خود در جده به این امر رسیدگی کنند تا مجدداً بتوانیم تلاش های خود را برای برقراری صلح ادامه دهیم.» شطی در ارتباط با موضع رژیم عراق نسبت به این طرح گفت: «من در این رابطه با آنها مذاکره کرده ام و عراق این طرح را پذیرفته است.» وی در پاسخ به این سؤال که آیا خروج نیروهای اشغالگر عراقی از خاک ایران، قبل از آتش بس می باشد، گفت: «ما هر دو را در یک زمان واحد اجرا خواهیم کرد.» وی افزود: «ما می خواهیم ابتدا دلایل جنگ را بررسی کنیم و سپس ترتیب آتش بس و عقب نشینی را بدهیم.» (۱)

۱

آیت الله ربانی املشی، دادستان کل کشور، در مصاحبه اختصاصی با روزنامه کیهان درباره قانون تعزیرات و حدود، نگاه مجامع بین المللی در این باره، سخت گیری های مسئولان قضایی درباره نحوه اجرای دقیق تعزیرات، تلاش دستگاه های تبلیغاتی مخالف نظام به منظور فضا سازی سوء درباره عملکرد دستگاه قضایی ایران، اعدام افراد عضو سازمان ها و گروه های مسلح محارب، حمایت های آشکار غربی ها از تروریست های مسلح و محارب و استفاده سازمان مجاهدین خلق (منافقین) از افراد ناآگاه در اقدامات تروریستی و تدابیر قوه قضائیه در این باره مطالبی بیان کرد. دادستان کل کشور، درباره اظهارنظرهای خبرگزاری ها و نشریات خارجی درباره زندان ها و اعدام افراد و اشخاص بدون جرم و فقط داشتن عقیده ای به یک سازمان گفت: «نماینده سازمان حقوق بشر در ملاقاتی که با من داشت، از وضعیت زندان ها اظهار نگرانی کرد و از من تقاضای بازدید از زندان ها را می کرد. من از ایشان پرسیدم که آیا حدود و تعزیراتی را که ما در اسلام داریم شما جزء شکنجه می دانید که پاسخ داده شد، اگر براساس موازین و به دستور

ص: ۷۵

دادگاه باشد ما اینها را شکنجه نمی دانیم، من در پاسخ گفتم که اگر این طور باشد، مطمئن باشید در ایران شکنجه نیست. به خاطر سازمان حقوق بشر یا سازمان های دیگر یا شرق و غرب که از ما خوششان بیاید شکنجه نمی کنیم، بلکه به خاطر خدا از حدود اسلام تجاوز نمی کنیم.

درمورد سروصداهایی که مجامع بین المللی برای حقوق بشر و غیره می کنند، تصور نمی کنم دیگر برای هیچ ایرانی شک و تردیدی وجود داشته باشد که هدف اینها از این سروصداها چیست. هر جا که اربابانشان دستور می دهند، اینها یکباره مثل بمب منفجر می شوند و هروقت که ارباب هایشان دستور نمی دهند، آب از آب تکان نمی خورد. آیا باوجود این مسائل دیگر برای کسی تردیدی پیدا می شود که این تبلیغات حساب شده است. اسرائیل این همه فلسطینی های بی پناه را و لبنان مظلوم را زیر رگبارها و گلوله های توپ قرار داده و بمب افکن ها بر سر آنها بمب می ریزند و هزاران کشته و معلول و مصدوم و مجروح برجای می گذارند، ولی تا به حال صدای یک نفر از این حقوق بشری ها در هیچ جای دنیا بلند نشده، اما وقتی ما در دادگاه یک نفر تروریست را محکوم و اعدام می کنیم، سروصدای اینها بلند می شود که اعدام در ایران بالا رفته است. ما به هر مقدار که جنایتکار و مخالف با استقلال این ملت و مملکت و معاند با اسلام وجود داشته باشد، به همان مقدار هم اعدام و مجازات خواهیم داشت و هیچ باکی نداریم از اینکه بگوییم ۵۰ تن از محاربین و معاندین با اسلام و مسلمین را اعدام کردیم. ما صریح می گوئیم کسانی که از حدود قرآن تجاوز بکنند و به گفته قرآن مجازات اینها اعدام باشد و گذشت درباره آنها جایز نباشد، اعدام می کنیم. هفتاد و چند نفر را ایادی رجوی در مرکز حزب جمهوری اسلامی از بین می برند و اکنون شاهد هستیم که همین آقا که در رأس تروریست هاست، زیر پروبال و محبت و عنایت همان سازمان حقوق بشری ها، همان مهد دمکراسی ها، همان فرانسه ای که گل سرسبد دمکراسی و آزادمنشی و انسان دوستی است (!) قرار گرفته است. بنی صدر و رجوی فرمانده تروریست ها هستند. خیلی فرق است بین ترور و محاکمه در دادگاه.»

ربانی املشی درباره اینکه آیا سران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دستگیر شده اند یا نه، گفت: «آمار دستگیری آنها بسیار کم است، زیرا یک دسته شان به خارج فرار کرده اند و دسته ای دیگر در داخل کشور برنامه ریزی می کنند و هیچ وقت خود را در معرض خطر قرار نمی دهند و نوجوانان کم سن و سال را سپر خویش قرار می دهند. آنان در خانه نشسته اند و فقط دستور می دهند، اگر روزی هم کار برایشان مشکل شود، از کشور فرار می کنند. امیدوارم بتوانیم با سرنخ هایی که به دست آمده، آنها را دستگیر کنیم، تا این بچه ها و نوجوان هایی که فریب خورده اند و خود و دیگران را در معرض خطر انداخته اند، از شر آنها راحت کنیم.»^(۱)

ص: ۷۶

سخنان پیش از دستور مهدی بازرگان، نماینده مردم تهران، با واکنش شدید اکثریت نمایندگان و اعتراض و برگزاری تظاهرات برخی بازاریان در مقابل مجلس شورای اسلامی مواجه شد و جلسه علنی با توجه به تشنج به وجود آمده، با دستور رئیس مجلس تعطیل شد و پس از مدتی دوباره آغاز به کار کرد. روزنامه اطلاعات در گزارشی از شکل گیری و ادامه تشنج در جلسه امروز نوشت: اولین ناطق پیش از دستور امروز آقای بازرگان بود که با استفاده از وقت هاشم صباغیان سخنانی ایراد کرد که بیشتر درباره امور داخلی کشور و جریانات روز بود. بازرگان پس از چند دقیقه صحبت، با اشاره به موضوعات جاری کشور درباره ترورها و اعدام ها سخنانی ایراد کرد که مهم ترین آن، این مطلب بود که وی منکر امریکایی بودن تروریست هاست. وقتی سخنان ناطق به اینجا رسید، آقایان الویری، نماینده فیروزکوه و دماوند و توکلی، نماینده بهشهر، جلسه را ترک و اعلام کردند، نشست در اینجا حرام است. سپس نمایندگان که در انتظار محکوم کردن ترورها از جانب آقای بازرگان بودند، با شنیدن این مطلب که منافقین و تروریست ها عامل امریکا نیستند و تروریسم داخل یک جریان داخلی است، به شدت عصبانی شدند و با وی مخالفت کردند. سپس آقای عابدین زاده، نماینده خوی و ماکو، درحالی که شعارهایی علیه بازرگان می داد، به طرف در خروجی پارلمان رفت و در جواب این گفته بازرگان که چون تروریست ها از امریکا نیامده اند، امریکایی نیستند، پاسخ داد که بنی صدر هم امریکایی نبود، چون از امریکا نیامده بود و به دنبال آن آقای توکلی از نزدیک در خروجی پارلمان که عده زیادی از نمایندگان در آنجا ایستاده بودند، فریاد کشید، بازرگان می گوید:

سادات هم امریکایی نبود، چون از امریکا نیامده، سپس وی بر سر صباغیان فریاد کشید که شما احکام خدا را منکر شده اید. سپس آقای خلخالی، نماینده قم، به پای تریبون آمد و مخالفت شدید خود را با سخنان بازرگان اعلام کرد. پس از چند دقیقه، آقای خلخالی دوباره پای تریبون آمد و با عصبانیت میکروفن روی تریبون را از جای برداشت و از کار انداخت. به دنبال آن، آقای هاشمی از بازرگان خواست که تریبون را ترک کند و وی سر جایش نشست و نمایندگان دور او جمع شدند. عده ای به آرامی با او صحبت می کردند و چند نفر از نمایندگان بر سرش فریاد می کشیدند. توکلی در پاسخ به گفته بازرگان درباره خدمت های

که کرده است، گفت: ما مردمی که نگذاشتیم مردم شما را تکه تکه کنند. در این وضعیت، رئیس مجلس به علت تشنج حاکم بر جلسه، اعلام تنفس کرد.^(۱)

خبرگزاری پارس نیز بخش‌هایی از نطق مهدی بازرگان را، که با اعتراض نمایندگان مواجه شده، همراه با واکنش نمایندگان به سخنان وی چاپ کرده است که بدین شرح می‌باشد:

«مهندس بازرگان، ناطق پیش از دستور جلسه امروز مجلس، در قسمتی از سخنان خود گفت: با کمال تأثر باید اقرار کنیم که آتش هولناک در خرمن کشور عزیزمان شعله ور گشته و دولت و دین را مورد تهدید قرار داده است. کمتر کسی است که در صدد خاموش کردن آن برآید و بعضی می‌کوشند آتش را فروخته تر ساخته و بر خرمن طرف مقابل بیندازند، همه بلعیده می‌شوند، حوزه‌های علمیه از گل‌های سرسبد خود خالی می‌شوند، برادران ارزنده‌ای از مسئولین دولتی و لشکری و از سپاه و کمیته به شهادت می‌رسند. به همراه جان‌ها، ائمه و دارایی‌ها از بیت‌المال و از ملت به هدر می‌رود. افرادی بی‌گناه در معابر و منازل بی‌دلیل کشته و معلول می‌شوند و همچنین نونهالان دختر و پسر و کسان وابسته و هواداران که در درگیری‌های خیابانی و دادگاه‌های انقلابی قربانی التقاط یا اتهام یا انحراف می‌گردند، نونهالانی که هرچه باشد جگر گوشه‌ها و پرورش‌یافتگان و امید این مملکت هستند، عاشق‌وار یا دیوانه‌وار، فداکار یا گناهکار در تاس‌لغزنده افتاده‌اند، درحالی که هرطرف، گروه مخالف را منافق یا مرتجع و ضد اسلام و عامل امپریالیسم می‌خواند. نه روحانیون ارجمند و مکتبی‌های ارجمند ما از آمریکا وارد شده‌اند و نه جوانان جانباز [افراد و اعضای سازمان مجاهدین] در خانواده‌های امریکایی زائیده و بزرگ‌گشته‌اند که بتوان مزدورشان خواند؛ پس چرا این سان ریختن خون یکدیگر را مباح و بلکه واجب می‌شمارند؟! مصیبت بارتر از همه و حاصل خشونت‌ها و بی‌رحمی‌ها، افزوده شدن ناراضی‌ها و انتقام‌خواهان و برگشتگان از انقلاب است و حیثیت و حقانیت اسلام که لکه‌دار می‌شود.»

به گزارش خبرگزاری پارس: «در این هنگام، آقایان توکلی و الویری اعضای هیئت رئیسه، جایگاه خود را ترک کردند و توکلی هنگام خروج از مجلس گفت: "نشستن در اینجا حرام است." در همین هنگام اعتراض شدید نمایندگان شروع شد. سخنانی که شنیده می‌شد، چنین بود: "مرگ بر بازرگان، این شعار ملت است"، "این مملکت را بر باد دادید"، "تو امریکایی هستی"، "بازرگان ناراحت مرگ سادات است"، "آقای بازرگان حیا کن"، "قرآن می‌گوید باید منافق را کشت و بازرگان می‌گوید نه"، "خفه شو امریکایی، ننگ و نفرین بر تو"، "تو نباید از این میکروفون استفاده کنی"، "شما خائن و منافقید، منکر قصاص و احکام اسلام هستید"، "آقای بازرگان چرا با آیه صریح قرآن مخالفت می‌کنید"، "ما فکر می‌کردیم می‌آیید و این ترورها را محکوم می‌کنید."»

بنا بر همین گزارش، پس از درگیری‌های لفظی، مجلس به شدت متشنج شد و بسیاری از نمایندگان جلسه علنی را ترک کردند، در این هنگام، ریاست مجلس اعلام تنفس کرد و مجلس به طور موقت تعطیل شد.^(۲)

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۱، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۷، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۵/۷/۱۳۶۰.

به دنبال سخنان مهدی بازرگان در جلسه علنی مجلس شورای اسلامی، امروز گروهی از اصناف و کارکنان بازار تهران پس از شنیدن این سخنرانی از صدای جمهوری اسلامی ایران، در اعتراض به سخنان وی، از بازار به طرف مجلس شورای اسلامی راه پیمایی کردند و در مقابل مجلس شورای اسلامی جمع شدند. به گزارش واحد مرکزی خبر، راه پیمایان که عکس‌هایی از امام امت خمینی کبیر - رهبر انقلاب و بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران - و پلاکاردهایی مبنی بر اعتراض به سخنان و موضع‌گیری‌های وی در مجلس در دست داشتند، با شعارهای مرگ بر امریکا، مرگ بر بازرگان، مرگ بر لیبرال، موسوی بازرگان در نره، در مقابل مجلس متوقف شدند و آن‌گاه نماز جماعت به امامت حجت‌الاسلام خوانساری در خیابان اقامه شد. پس از اقامه نماز ظهر، خاموشی، دبیر کمیته امور صنفی، در سخنان کوتاهی با اشاره به موضع‌گیری لیبرالی و ضد انقلابی عده‌ای از نمایندگان شناخته شده مجلس شورای اسلامی گفت: درحالی که مسلمانان جهان تحت تأثیر انقلاب اسلامی حرکت‌های ضد امپریالیستی خود را آغاز کرده‌اند، چهره‌های شناخته شده‌ای در داخل کشور و حتی در مجلس می‌خواهند این جنبش‌های اسلامی را ناچیز جلوه دهند، اما مردم مسلمان و زنده ایران تا برقراری حکومت الله دست از مبارزه با استکبار نخواهند کشید. وی سپس قطعنامه راه پیمایی را که در ۵ ماده تنظیم شده بود، قرائت کرد که مورد تأیید حاضران قرار گرفت. در این قطعنامه، اخراج افرادی نظیر بازرگان‌ها و معین‌فرها و محاکمه آنان در دادگاه انقلاب به اتهام جسارت به ملت مسلمان ایران و نهادهای جوشیده از مردم انقلابی، خواسته شده است. (۱) - (۲)

۱

روزنامه زود دویچه سایتونگ (چاپ مونیخ) در مقاله‌ای به اوضاع ایران پرداخته، مدعی شد: جمهوری اسلامی ایران بعد از حادثه هفتم تیر سیاست خارجی خود را تغییر داده و به سوی کشورهای بلوک شرق متمایل شده است. بخش‌هایی از ادعای این روزنامه که بخش فارسی رادیو کلن نیز آن را قرائت کرد، به این شرح است:

«روزنامه زود دویچه سایتونگ (چاپ مونیخ) درباره اوضاع ایران مقاله‌ای با عنوان "آیا راه پرمخاطره‌ای که ایران طی می‌کند به سوی مسکو است" [چاپ کرده] و در متن مقاله از جمله چنین آمده است: این یک امر تصادفی نیست که حزب حاکم جمهوری اسلامی در ایران [آیت الله] خامنه‌ای را درست در زمانی رئیس‌جمهور کشور کرده است که ایران انقلابی شروع به تفسیر کلمه عدم تعهد در آن مفهومی کرده که کشورهای متمایل به شوروی می‌کنند.

آیت الله بهشتی که قبل از [آیت الله] خامنه‌ای رهبر این حزب بود و طی انفجار در دفتر مرکزی آن حزب به قتل رسید، مخصوصاً مخالف چنین مشیی بود. [در آن زمان] وی به دولت کمونیستی

ص: ۷۹

۱- رادیو صدای آزاد ایران وابسته به گروه‌های سلطنت طلب در برنامه ۱۸:۳۰ روز ۱۸ مهر، تعداد تظاهرکنندگان را ۳۰۰ تا ۴۰۰ نفر اعلام کرد و آنان را افراد حزب اللهی و توده‌ای مزدبگیر خواند.

۲- روزنامه کیهان، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۲۰۴، ۱۹/۷/۱۳۶۰، صص ۱۴ - ۱۲، ضمیمه، رادیو صدای آزاد ایران، ۱۸/۷/۱۳۶۰.

جمهوری خلق یمن اجازه تأسیس سفارتخانه در ایران را نداد، در صورتی که حالا این کار صورت گرفته است. در اواخر ماه سپتامبر، وزیر امور خارجه ایران به عنوان ناظر در کنفرانس کشورهای معروف به جبهه امتناع شرکت کرد که کشورهای عضو این جبهه علاوه بر یمن جنوبی عبارت اند از: لیبی، سوریه، الجزایر و سازمان آزادی بخش فلسطین. در این کنفرانس تصمیم گرفته شد که به عنوان عکس العمل در برابر تقویت اتحاد بین امریکا و اسرائیل، کشورهای شرکت کننده در این کنفرانس روابط خود را با شوروی به سطح بالاتری ارتقا دهند. دولت ایران عضویت در جبهه امتناع را محتمل اعلام کرد. ضمناً گزارش های تأیید نشده ای وجود دارد مبنی بر اینکه کارشناسان امنیتی از کوبا و سایر کشورهای بلوک شرق برای کمک به رژیم ایران در مبارزه علیه مجاهدین خلق وارد ایران شده اند و کمک های ایران هم به شورشیان افغانستان قطع شده است.»^(۱)

۱

امروز سه قرارداد تجاری - صنعتی بین عراق و دولت های فرانسه، رومانی و مراکش منعقد شد.

در پی دیدار دوازده روزه وزیر خارجه فرانسه از بغداد (۱۱/۷/۱۳۶۰ تا ۱۳/۷/۱۳۶۰)، امروز یک موافقت نامه گسترش همکاری ها بین "میشل ژوبر"، وزیر بازرگانی فرانسه و وزیر نفت عراق، به امضا رسید. به گزارش خبرگزاری اوپک از بغداد، این توافق نامه که در پی پنجمین کمیسیون شرکت فرانسه و عراق ثبت شده، همکاری های تجاری، کشاورزی، صنعتی، تکنولوژی و فرهنگی را نیز در بر می گیرد.^(۲) ژوبر قبلاً از احتمال انعقاد یک قرارداد ۶۰۰ میلیون فرانکی خبر داده بود. این قرارداد شامل خرید ۲۰۰ واگن و تجدید ساختمان مرکز اتمی تموز خواهد بود.^(۳)

همچنین دولت عراق و دولت رومانی امروز توافق کردند که همکاری های اقتصادی و مبادلات تجاری خود را تقویت کرده و گسترش دهند. در اطلاعیه ای که در آن به تفاهم بین دو کشور در پایان گفت و گوهای رهبران بعث عراق با وزیر مسکن، وزیر صنایع و معاون اول وزیر تجارت خارجی رومانی اشاره شده، آمده است که دو کشور به همکاری های خود در زمینه های اقتصادی ادامه خواهند داد. خبرگزاری پارس با اعلام این خبر افزود: ضمناً یک هیئت عالی رتبه رومانی اخیراً از بغداد بازدید کرده بود.^(۴)

در همین روز، عراق و مراکش نیز دو موافقت نامه همکاری در زمینه های اقتصادی، فنی و دریایی امضا کردند. به گزارش خبرگزاری کویت از بغداد، موافقت نامه های مزبور در پایان گردهمایی کارگروه مشترک عراق - مراکش، به امضای حسن علی، وزیر تجارت عراق و عبدالعزیز حسوس، وزیر بازرگانی و صنایع مراکش، رسیده است. دو کشور همچنین پروتکلی به منظور تنظیم شرایط کار برای خانواده های روستایی مراکشی در مزارع کشاورزی عراق امضا کردند. در جریان دیدار کوتاه حسوس، موافقت نامه ای نیز در زمینه گسترش روابط میان دو کشور به امضا رسید.^(۵)

ص: ۸۰

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۱، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۹، ضمیمه، رادیو کلن، ۱۵/۷/۱۳۶۰.

۲- همان، ص ۱۱، بغداد - خبرگزاری اوپک، ۱۵/۷/۱۳۶۰.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵، بغداد - خبرگزاری پارس.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۱، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱۱، بغداد - خبرگزاری کویت، ۱۵/۷/۱۳۶۰.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۲، ۱۷/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵، بغداد - خبرگزاری کویت، ۱۶/۷/۱۳۶۰.

به دعوت ۳۰۰ تن از شخصیت های ۴۸ کشور جهان، برای جلوگیری از نقض حقوق بشر در عراق یک کارگروه بین المللی تأسیس شد. به نوشته روزنامه لومینته، ریاست این کارگروه به عهده آقایان "لود فئربراکوی" از انگلستان و "روبرت مونتد ارکنت" است که معاون ریاست کمیسیون امور خارجه در مجلس ملی فرانسه می باشد. آقای "مونتد ارکنت" در پیامی در این باره با تأکید بر این نکته که: «ترور در عراق در حال توسعه است و جو ترور همه قشرهای مردم و جمعیت عراق و همه جریانات سیاسی و مذهبی را در بر گرفته و یادآوری این مطلب که ده ها هزار نفر مرد، زن و کودک، قربانی اعمال سرویس های امنیتی حزب بعث می باشند و اعدام های سریع، دزدی افراد و شکنجه از اعمال عادی و جاری در عراق می باشد، یادآور شده است که مسلمانان، دمکرات ها، کمونیست ها و حتی بعضی از اعضای کرد حزب بعث و به طور خلاصه همه آن کسانی که با دیکتاتوری مخالف اند، تحت تعقیب قرار گرفته و به قتل می رسند.»

وی در پیام خود همچنین گفته است: «در کردستان عراق، وضع از این هم بدتر است. خلق کرد به نابودشدن تهدید می شود و دولت قصد دارد کردستان را عربیزه نماید. صدهزار خانواده کرد به منطقه عرب نشین آورده شده اند و ۱۵۰ هزار دیگر مجبور به ترک منطقه مرزی شده اند. صدها تن از دمکرات ها و پیشروان کرد نیز به قتل رسیده اند. شیعیان عراق که اکثریت جمعیت عرب را تشکیل می دهند، تحت ظلم های بی سابقه ای می باشند.»

در ادامه این پیام آمده است که این کمیته سه هدف اساسی را در نظر دارد:

۱. افشای ترور، شکنجه و اعدام ها در عراق.

۲. آزادی زندانیان سیاسی و برپایی آزادی های دمکراتیک.

۳. بازشناساندن و احترام به ملیت کرد عراق. (۱)

در اولین اجلاس این کارگروه، که در پاریس تشکیل شد، فخری کریم، عضو کمیته مرکزی حزب کمونیست عراق، درباره برخی رفتارهای دولت عراق با مخالفان خود گفت: «سیاست سرکوب و قلع و قمع به طور بی سابقه ای در عراق گسترش یافته و رژیم عراق همه نوع شکنجه را نسبت به مخالفان خود اعمال می کند که از جمله می توان از اعدام های دسته جمعی، شکنجه بدنی و مسموم کردن با مواد شیمیایی نام برد.» وی افزود: «رفتار وحشیانه همه روزه در عراق اتفاق می افتد که بازداشت هزاران نفر از مردم عراق از جمله اعمال این رژیم فاشیست است.» نماینده مخالفان رژیم عراق در ادامه سخنانش گفت: «آزادی در عراق وجود ندارد، فعالیت های سیاسی ممنوع و فعالیت های ادبی و فرهنگی زیر تیغ سانسور رژیم قرار دارد تا واقعیات وارونه جلوه کنند.»

نماینده مخالفان صدام افزود: «رژیم صدام نسبت به شیعیان عراق کینه نشان داده، آنها را شکنجه می کند و هزاران تن از آنها را به بهانه ایرانی بودن، روانه مرزهای ایران ساخته است.» وی درباره جنگ با ایران گفت: «آتش این جنگ به منظور سرپوش گذاشتن به سیاست سرکوب در داخل عراق و سرپوش نهادن به گسترش مناسبات با کشورهای امپریالیستی، برافروخته شد...»

بلندپروازی های صدام در مورد ضمیمه کردن خوزستان به عراق، با شکست روبه رو شد.» (۲)

ص: ۸۱

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (جهان در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۶۰، ۱۸/۷/۱۳۶۰، ص ۵، پاریس -
خبرگزاری پارس، ۱۷/۷/۱۳۶۰، به نقل از روزنامه لومینته پاریس.
  - ۲- همان، ص ۶، پاریس - خبرگزاری سوریه (سانا)، ۱۷/۷/۱۳۶۰.

در پی ترور و مرگ انور سادات به دست انقلابیون مصر، امروز مجلس مصر صوفی ابوطالب را به عنوان رئیس جمهور موقت این کشور انتخاب کرد. مرگ انور سادات که سبب نگرانی هایی در میان مقامات امریکا و رژیم صهیونیستی شده، در کشورهای مختلف بازتاب های فراوانی داشت؛ امریکا، اسرائیل، شوروی، چین، کوبا، استرالیا و رومانی از جمله کشورهای بودند که از این حادثه اظهار تأسف کردند.

در پی اقدام روز گذشته تعدادی از نظامیان مصر در ترور انور سادات، رئیس جمهور مادام العمر مصر، در مراسم رژه نظامی و مرگ وی و ۹ تن از نظامیان عالی رتبه آن کشور، امروز مجلس مصر، صوفی ابوطالب را به عنوان رئیس جمهور موقت انتخاب کرد و ابوطالب نیز حسنی مبارک، معاون سابق انور سادات، را به فرماندهی کل نیروهای مسلح منصوب کرد. ابوطالب همچنین به مدت یک سال در مصر حالت فوق العاده اعلام کرد. معاون وزیر خارجه مصر نیز برای اطمینان خاطر رژیم صهیونیستی اعلام کرد که روند صلحی را که سادات آغاز کرده است، ادامه خواهد یافت.

خبرگزاری فرانسه نیز اعلام کرد: به منظور تعیین جانشین سادات روز دوشنبه آینده (۲۰ مهرماه) برای انتخاب رئیس جمهور جدید، رأی گیری سراسری انجام خواهد شد. (۱)

مرگ سادات بازتاب های فراوانی در کشورهای گوناگون داشت. ریگان، رئیس جمهور امریکا، به عنوان اصلی ترین متحد وی با ارسال تلگرام هایی برای متحدان خود و رهبران خاورمیانه، تأسف عمیق خود را در این باره ابراز داشت. وی گفت: ترور سادات نفرت ما را برانگیخت، زیرا امریکا بزرگ ترین دوست خود را از دست داد. (۲)

به گزارش خبرگزاری ها از تل آویو، رهبران رژیم صهیونیستی به ویژه بگین، از مرگ سادات اظهار ناراحتی کردند. بگین اظهار امیدواری کرد که جانشینان سادات مانند وی، رابطه مصر و اسرائیل را ادامه دهند. بگین خدمات سادات به رژیم صهیونیستی را ستود. کابینه رژیم صهیونیستی نیز در شروع به کار امروز خود به احترام سادات یک دقیقه سکوت اعلام کرد. سفیر رژیم اشغالگر قدس در واشنگتن نیز

ص: ۸۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۱، ۱۶/۷/۱۳۶۰، صص ۲۱ - ۲۰، قاهره - خبرگزاری پارس، ۱۵/۷/۱۳۶۰.

۲- روزنامه کیهان، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۴، واشنگتن - خبرگزاری ها؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۱، ۱۶/۷/۱۳۶۰، صص ۲۱ - ۲۰، قاهره - خبرگزاری پارس، ۱۵/۷/۱۳۶۰.

اعلام کرد: باتوجه به سخنان حسنی مبارک، اسرائیل نباید از مرگ سادات کمترین نگرانی به خود راه دهد. (۱)

همچنین نخست وزیر استرالیا، ضیاء الحق (رئیس جمهور پاکستان)، حاکم سلطان نشین های عمان و بحرین و دولت سومالی در کشورهای خود عزای عمومی اعلام کردند. (۲)

پاپ ژان پل دوم رهبر کاتولیک های جهان نیز ضمن ستایش از مقام سادات، از مرگ وی به شدت ابراز تأسف کرد. (۳)

کشورهای بلوک شرق نیز در این باره بیانیه های صادر کردند. آسوشیتدپرس درباره موضع کشور شوروی در این باره اعلام کرد: کرملین درحالی که از ترور سادات به طور محدود ابراز تأسف کرده، اعلام کرده است که ارتباطات رئیس جمهور مصر با رژیم صهیونیستی و امریکا باعث شد که مردم کشورش علیه وی به پا خیزند. (۴)

این خبرگزاری همچنین اعلام کرد: هیئت رئیسه پارلمان شوروی به مناسبت مرگ سادات بیانیه تسلیتی برای صوفی ابوطالب، کفیل ریاست جمهوری مصر، فرستاد. این پیام کوتاه، تنها حاوی کمترین تعارفات معمول و نشان دهنده روابط تیره شوروی و رژیم مصر است. ناظران می گویند: هرچند برژنف ریاست هیئت رئیسه پارلمان شوروی را برعهده دارد، اما در بیانیه تسلیت، امضای رهبر شوروی دیده نمی شود و در آن به دستاوردهای رژیم سادات اشاره ای نشده است. (۵) کوبا نیز به مناسبت مرگ سادات ۳ روز عزای عمومی اعلام کرد. به نوشته روزنامه کیهان این کشور درعین حال تأکید کرد، برای سادات که آلت دست امپریالیسم امریکا بوده، اشک نخواهد ریخت. خبرگزاری کوبا اعلام کرد: شورای دولتی کشور به دلیل مقررات تشریفاتی و وجود روابط دیپلماتیک میان کوبا و مصر، ۳ روز عزای عمومی اعلام کرده است. (۶) رومانی نیز به عنوان نخستین کشور وابسته به بلوک شرق، به مناسبت مرگ سادات ۲ روز عزای عمومی در کشور اعلام کرد. (۷)

چین در میان کشورهای بلوک شرق موضع متفاوتی داشت. روزنامه کیهان درباره موضع هواخواهانه چین از سادات گزارش داد: چین امروز با تکیه بر تلاش های بی وقفه انور سادات در مبارزه علیه برتری طلبی، مرگ او را یک فقدان عظیم خواند. در بیانیه دولت چین از تلاش های سادات برای برقراری صلح در خاورمیانه تمجید شده و آمده است: مرگ سادات یک فقدان عظیم برای ملت مصر و سایر ملل به شمار می رود. کیهان در ادامه افزود: لغت برتری طلبی در فرهنگ سیاسی چین برای شوروی به کار می رفت. (۸)

۱

در مقابل مواضع برخی کشورهای حامی سیاست های انور سادات درخصوص مرگ وی، کشورهایی همچون ایران، سوریه، جناح های مختلف مبارز فلسطینی و نیز یمن جنوبی، درباره ترور و مرگ وی موضعی متفاوت اتخاذ کردند. این کشورها جریان های سیاسی ضمن حمایت

ص: ۸۳

- خبرگزاری‌ها؛ و- همان، صص ۲۱ - ۲۰، قاهره - خبرگزاری پارس، ۱۵/۷/۱۳۶۰.
- ۲- روزنامه کیهان، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۴.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۲۰۱، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۳۰، واتیکان - خبرگزاری فرانسه، ۱۵/۷/۱۳۶۰.
- ۴- همان، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۲۴، خبرگزاری پارس، ۱۵/۷/۱۳۶۰، به نقل از خبرگزاری‌ها.
- ۵- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۴، واحد مرکزی خبر به نقل از آسوشیتدپرس.
- ۶- روزنامه کیهان، ۱۶/۷/۱۳۶۰ - ص ۴.
- ۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۲۰۲، ۱۷/۷/۱۳۶۰، ص ۳۲، بخارست - آسوشیتدپرس، ۱۶/۷/۱۳۶۰.
- ۸- روزنامه کیهان، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۴.

از اقدام انقلابیون مصر، مرگ انور سادات را سرآغاز تحولی جدید در منطقه و این کشور دانستند.

وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران از حادثه مرگ سادات استقبال کرد و آن را به نفع مردم منطقه خواند. در بخشی از بیانیه وزارت امور خارجه آمده است: ما معتقدیم که فروریختن پایه های سلطه غرب و شرق در دنیای اسلام و محو سردمداران کفر جهانی، یک گام اساسی به سوی استقرار حکومت حق است، هرچند امپریالیزم امریکا و رژیم اشغالگر قدس، مذبحخانه بکوشند که رژیم فاسد ساداتی را در مصر و دیگر رژیم های سادات گونه را در منطقه بر پای نگه دارند.^(۱)

احمد عزیزی، قائم مقام وزارت خارجه، نیز با برشمردن عملکرد سادات در همراهی وی با رژیم صهیونیستی و امریکا، مرگ وی را به نفع مردم مصر ارزیابی کرد. وی گفت: «این ترور چه از سوی امپریالیسم امریکا برای تغییر مهره اش در منطقه و انحراف افکار عمومی و چه از سوی ابرقدرت دیگری برای کسب امتیاز و یا از طرف یکی از سازمان های اصیل و اسلامی مصر صورت گرفته باشد، به هر حال بازتاب و اثری مردمی دارد که به نفع مردم مصر خواهد بود.» عزیزی افزود: «سادات یکی از خائن ترین شخصیت ها یی بود که با بستن قرارداد صلح جداگانه با رژیم اشغالگر قدس، خیانت به انقلاب فلسطین، تبدیل کشورش به پایگاهی برای امریکا و ایجاد منطقه نفوذی برای این ابرقدرت در خاورمیانه، ضربه های زیادی به اسلام و به طور کلی به آرمان مستضعفین وارد آورد.» وی سپس به خصومت شدید سادات با انقلاب اسلامی ایران تأکید کرد و گفت: «سادات چنان از داشتن بینش سالم محروم بود که حتی شاه معدوم را در کشور خود پذیرفته و او را تا روز مرگش تحت حمایت خود قرار داد.»

قائم مقام وزیر امور خارجه با اشاره به اینکه از سازمان ها یی که تاکنون مسئولیت ترور سادات را به عهده گرفته اند اطلاع دقیقی در دست نیست، گفت: «بدون شک ازین رفتن سادات در نتیجه رشد مردم مصر و شکوفایی انقلاب اسلامی در این کشور و به دنبال آن تهاجم مردم مسلمان مصر علیه رژیم سادات صورت گرفت.»^(۲)

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران نیز در اطلاعیه ای به مردم مصر، آنها را به مبارزه برای سرنگونی رژیم وابسته مصر فراخواند. در این اطلاعیه آمده است: اکنون که فرعون حاکم بر مصر به سرنوشتی چون شاه خائن گرفتار شده و به جهنم رفته است، بر شماست که همانند خلق به پاخاسته ایران، متحد و یکپارچه تحت رهبری علمای متعهد و مکتبی و مبارز، با اتکال به خدا تا سقوط کامل رژیم مزدوران امریکایی و یاران سادات خائن پیش رفته، متوجه توطئه امریکا که در صدد جایگزینی مهره جدیدی در مصر و انحراف نهضت اسلامی شماست، باشید و یقین داشته باشید که شعارهای کوبنده "الله اکبر" مردم ایران و میلیون ها مسلمان در مراسم حج و عرفات و در سرتاسر جهان به مناسبت مرگ سادات خائن، بهترین نشانه پشتیبانی از شما مردم به پاخاسته مصر است. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به همراه مردم مسلمان و انقلابی ایران به پیروی از رهنمودهای فرمانده و رهبر کبیر خود امام خمینی، حمایت همه جانبه خود را از شما امت به پاخاسته مصر اعلام کرده و به شما نوید پیروزی خدا را در قرآن می دهد که "نصر من الله و فتح قریب".^(۳)

ص: ۸۴

امور خارجه جمهوری اسلامی ایران.

۲- روزنامه کیهان، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱۴.

۳- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۳، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۳، به گزارش روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

مواضع سوریه و برخی جناح‌های مبارز فلسطین درباره مرگ سادات نیز حاکی از رضایت آنان درخصوص این اقدام انقلابی است. هرچند تاکنون مقامات سوریه درباره مرگ سادات به اظهارنظر مستقیم نپرداخته‌اند، روزنامه رسمی تشرین - که به نحوی بازگوکننده مواضع مقامات رسمی سوریه است - با توجه به سوابق انور سادات، در مقاله‌ای از مرگ او اظهار رضایت کرده است. این روزنامه نوشته است: هم زمان با سالگرد جنگ اکتبر ۱۹۷۲، مردی سقوط کرد که به شرف، خون و مقام شهیدای جنگ اکتبر میان اعراب و اسرائیل خیانت کرده بود و سادات با تن دادن به سیاست امپریالیسم امریکا و سر فرود آوردن در برابر رژیم صهیونیستی و امضای قرارداد ننگین صلح کمپ دیوید، ننگ و ذلت بی نظیری را برای اعراب به وجود آورد و اینک با رفتن سادات، ممکن است امریکا مهره دیگری را به جانشینی او انتخاب نماید و با توجه به سخنان اخیر ریگان و تشکیل جلسه امنیت ملی در کاخ سفید و اعلام آماده باش نیروهای امریکایی مستقر در خاورمیانه، این امر ممکن است و می‌توان با اطمینان گفت که رفتن سادات رفتن هرگونه سازش است. (۱)

واکنش مقامات فلسطینی نیز در مرگ سادات قابل توجه بود. "ابویاد"، مرد شماره دوی الفتح، اعلام کرد: سازمان آزادی بخش فلسطین دست کسی را که برای مرگ سادات ماشه کشید، می‌فشارد. فارق قدومی نیز گفت: «خبر مرگ سادات بهترین خبری است که طی چند سال دریافت کرده‌ام.» (۲)

یونایتد پرس نیز از بیروت اعلام کرد: هزاران چریک فلسطینی و هواداران نهضت فلسطین، امروز با حضور در خیابان‌ها مرگ سادات را جشن گرفتند. (۳)

خبرگزاری جمهوری دمکراتیک یمن (جنوبی) قتل سادات را عملی دلاورانه خواند که به عمر خائنی که خود را به صهیونیست‌ها و امریکایی‌ها فروخته بود، پایان داد. (۴)

۱

رادیو بی بی سی بازتاب مرگ انور سادات رئیس جمهور مصر را در کشورهای منطقه به خصوص کشورهای دوست و متحد مصر و کشورهای چپ‌گرای منطقه بررسی کرده و به ذکر گفته‌های برخی مسئولان رژیم صهیونیستی که همگی حاکی از تأسف شدید آنها از مرگ سادات می‌باشد، اشاره کرده است. در گزارش بی بی سی آمده است: «شکی نیست که مرگ سادات، آینده مذاکرات صلح بین مصر و اسرائیل را، که در سال ۱۹۷۷ در کمپ دیوید آغاز شد، در تردید خواهد گذاشت و به همین دلیل، عکس‌العمل اسرائیل نسبت به این سوء قصد توأم با تأثر زیاد بوده است و آقای مناخیم بگین، نخست‌وزیر اسرائیل، گفته است که وی در فقدان یک دوست و یک شهید سوگوار [است] و خواستار آن شد که جریان مذاکرات صلح بین مصر و اسرائیل ادامه یابد.

آقای موشه دایان، وزیر دفاع سابق اسرائیل، نیز تأثر و نگرانی خود را از آینده ابراز کرد و گفت که مرگ سادات یک علامت سؤال در مقابل ادامه جریان صلح قرار می‌دهد. مردم عادی اسرائیل نیز در مقابل این خبر ابراز تأثر کردند. سودان نزدیک‌ترین متحد آقای انور سادات در

- ۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۴.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۱، ۱۶/۷/۱۳۶۰، صص ۲۱ - ۲۰، قاهره - خبرگزاری پارس، ۱۵/۷/۱۳۶۰.
- ۳- همان، ص ۳۰، بیروت - خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۵/۷/۱۳۶۰.
- ۴- روزنامه کیهان، ۱۶/۷/۱۳۶۰، ص ۴، واحد مرکزی خبر به نقل از خبرگزاری فرانسه از عدن.

جهان عرب، این سوء قصد را محکوم ساخت. دولت سودان گفت که این کشور در مقابل هر نوع توطئه چینی، خرابکاری و تجاوز در کنار مصر خواهد ایستاد. در تونس، دبیرکل جامعه عرب اظهارامیدواری کرد که مصر دوباره به سایر کشورهای عربی که با پیمان صلح مصر و اسرائیل مخالف بودند، بپیوندد، ولی او گفت: در حال حاضر کلیه افکار و احساسات ما باید در کنار مردم کشور برادر، مصر، باشد. در بعضی کشورهای عربی مخالف پیمان صلح سادات، مرگ سادات باعث خوشحالی شد.

در لیبی، رادیو طرابلس گزارش داد که مردم در خیابان‌ها به رقص و پایکوبی پرداخته‌اند و قتل سادات را خبر خوشی از پیروزی مردم مصر و کشورهای عربی بر علیه خیانت خواندند. سرهنگ معمر قذافی، رهبر لیبی، [که] یکی از سرسخت‌ترین دشمنانش آقای انور سادات [بود]، دیشب ضمن یک سخنرانی ۵۰ دقیقه‌ای از تلویزیون لیبی، از این سوء قصد استقبال کرد. قذافی گفت: لیبی قصد مداخله در مصر را ندارد، ولی اگر مردم مصر و نیروهای مسلح این کشور اراده کنند، نیروهای مسلح لیبی آماده کمک خواهند بود. رهبر لیبی همچنین گفت که مرگ سادات کینه‌های موجود بین مصر و لیبی را برای همیشه دفن کرده است.

در بیروت، فلسطینی‌ها و چپ‌گرایان لبنان با خوشحالی به تیراندازی‌های هوایی پرداخته‌اند و در سوریه درحالی که مردم در خیابان‌های دمشق پایکوبی می‌کردند، فریاد می‌زدند: خائن مرده است.

در اردن آقای "عدنان ابو عوده" وزیر اطلاعات اظهار کرد که کشته شدن سادات این مسئله را ثابت می‌کند که هر تلاشی جهت حل مسئله خاورمیانه که فلسطینی‌ها را نادیده بگیرد، محکوم به شکست است. وزیر اردنی همچنین اظهارامیدواری کرد که کلیه کشورهای عربی که در منزوی کردن مردم مصر در جهان عرب کوشا بودند، در تصمیم خود تجدیدنظر کنند.

سخنگوی سازمان آزادی بخش فلسطین در لندن گفت که ما در انتظار چنین عاقبتی برای آقای سادات بودیم، زیرا ما همه اطمینان داریم که وی علیه منافع مردم خود، ملت‌های عربی و فلسطینی‌ها کار می‌کرد و با همدستی امریکا و اسرائیل دست اندر کار توطئه علیه مردم فلسطین بود. آقای یاسر عرفات، رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین، گفت: اقدامی که به وسیله مردم مصر و از طریق نیروهای مسلح [انقلابی] این کشور انجام پذیرفت، ثابت کرده است که آرمان فلسطین در قلب و روح مردمی زنده است که نمی‌توانند کسی را که از بیت المقدس دست کشید، ببخشند.

رادیوی دولتی ایران نیز از کشته شدن سادات، به عنوان مرگ یک مزدور و خائن استقبال کرد. البته، مقامات ایران به علت اینکه آقای انور سادات بعد از سرنگونی شاه به وی در مصر پناه داد، با وی خصومت دارند.

رادیو مسکو نیز سوء قصد به آقای سادات را یک مخالفت داخلی نسبت به سیاست‌های وی در رابطه با اسرائیل و امریکا دانست و گفت که تیراندازی به آقای سادات ناشی از نارضایتی مردم مصر از سیاست‌های داخلی و خارجی وی به خصوص انعقاد پیمان صلح با اسرائیل متجاوز و همکاری‌های نظامی با امریکا بوده است. (۱)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۱، ۱۶/۷/۱۳۶۰، صص ۵ - ۴، ضمیمه، رادیو لندن، ۱۵/۷/۱۳۶۰.

ضمیمه گزارش ۷: شرح عملیات پاک سازی شهر بوکان از گروه های مسلح غیرقانونی و معارضین نظام.

بوکان آخرین شهر در کنترل گروه های مسلح در استان آذربایجان غربی بود که در تاریخ ۱۱/۷/۱۳۶۰ پاک سازی شد. در جریان این عملیات، نیروهای مشترک ارتش، سپاه و اکراد محلی از چند روز قبل از عملیات اصلی، با پاک سازی روستاها و محورهای منتهی به بوکان، گام به گام خود را به این شهر نزدیک کردند و با محاصره شهر در اطراف آن مستقر شدند.

این نیروها از نیمه شب ۱۰/۷/۱۳۶۰، ارتفاعات (نعل شکن) مشرف به شهر را تصرف کرده، تا ساعت ۴ صبح خود را به مبادی ورودی شهر رساندند و پس از استقرار و هماهنگی، از اولین دقایق روشن شدن هوا در روز ۱۱/۷/۱۳۶۰، از ۳ محور سقز - بوکان (جنوب)، میان دو آب - بوکان (شمال) و شاهین دژ - بوکان (شرق)، وارد شهر شدند و تا قبل از ظهر، شهر را تصرف کردند. بلافاصله پس از حضور نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در شهر، ستاد مشترک عملیات غرب کشور برای تثبیت امنیت و جلوگیری از هرج و مرج، با صدور اطلاعیه ای به مدت ۴۸ ساعت در شهر وضعیت فوق العاده اعلام کرد. ارتش کنترل و تأمین ارتفاعات مشرف به شهر را برعهده گرفت و نیروهای سپاه مقرهای حزب دمکرات کردستان و سطح شهر را پاک سازی کردند. (۱)(۲)

ضمیمه گزارش ۱۳: نامه مورخ ۵ اکتبر ۱۹۸۱ (۱۳ مهرماه ۱۳۶۰) معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه کویت به رئیس شورای امنیت

«احتراماً به اطلاع می رساند که از زمان بروز مخاصمات میان عراق و ایران، نیروی هوایی ایران چندین بار به مرزها و مواضع کویت حمله کرده است. دولت کویت امیدوار است که این اقدامات از روی سهل انگاری و اشتباهات ناشی از درگیری رخ داده باشد. به هر حال، وقوع مجدد چنین حوادثی نشان دهنده آن است که مقامات ایرانی عمداً چنین حملات نظامی را علیه مواضع کویت انجام می دهند. آنچه موجب نگرانی فزاینده شده این است که چنین حملات نظامی در خارج از منطقه مرزهای شمالی کویت صورت گرفته و تأسیسات غیرنظامی در عمق خاک کویت را هدف قرار داده است. نمونه آشکار جدیدترین حملات هوایی ایران، بمباران مجتمع نفت خام "ام العیش" در تاریخ اکتبر ۱۹۸۱ است.

پس از هر حادثه ای، دولت کویت به مقامات ایرانی اعتراض کرده و مسئولیت کامل چنین اقداماتی را گوشزد کرده است. دولت کویت خاطر نشان می کند که تکرار چنین عملیات هایی تنها به گسترش جنگ در منطقه منجر خواهد شد؛ مسئله ای که به نفع صلح و امنیت جهانی نیست.

تمامی دولت های منطقه از زمانی که فهمیدند این اقدامات نه تنها تهدیدی برای کویت، بلکه برای همه کشورهای منطقه است، آن را محکوم کردند. دولت کویت در مجامع بین المللی تلاش کرد که جنگ میان عراق و ایران را متوقف کند و این بر کسی پوشیده نیست.

دولت کویت دریافته است که ادامه این جنگ به نفع هیچ طرفی نیست، بلکه دیگر کشورها را نیز در خطر درگیری قرار می دهد.

توجه جناب عالی را بدین نکته جلب می کند که دولت کویت مایل است اقداماتی را برای جلوگیری از وقوع مجدد چنین حوادثی که مقامات ایرانی مرتکب می شوند، به عمل آورد. همچنین تأکید می کند که مسئولیت کامل هرگونه پیامدی در ادامه یافتن چنین حوادثی متوجه ایران می باشد.

صبح الاحمد الجابر الصباح - معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه کویت» (۳)

ص: ۸۷

-
- ۱- برای اطلاع بیشتر به کتاب روزشمار ۱۵، روزشمارهای ۱۰ تا ۱۲ مهرماه سال ۱۳۶۰ مراجعه کنید.
  - ۲- یدالله ایزدی، کتاب پانزدهم روزشمار جنگ (چاپ نشده)، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس.
  - ۳- جنگ ایران و عراق در اسناد سازمان ملل، ترجمه محمدعلی خرمی، جلد اول، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۸۷، صص ۹۹ - ۹۸.

به دنبال افزایش فعالیت های نیروهای مسلح ایران در منطقه عمومی سوسنگرد و بستان، تعدادی از واحدهای ارتش عراق به منظور تصرف ارتفاع بسیار مهم تپه سبز در غرب دزفول، عملیاتی را اجرا کردند که با شکست روبه رو شد. نیروهای عراقی با استفاده از وضعیت جوی نامناسب قصد پیشروی به این منطقه را داشتند که با هوشیاری نیروهای خودی موفق به این کار نشدند. (۱) گفتنی است که این تپه از نظر نظامی اهمیت بسیاری دارد. (۲) امروز همچنین شهر آبادان زیر آتش توپخانه ها و سلاح های دوربرد دشمن قرار داشت که ضمن وارد آمدن خسارت هایی به چند منزل مسکونی، تعدادی از مردم عادی شهر نیز زخمی شدند. (۳)

در پی انتصاب فرماندهان جدید سپاه و نیروی زمینی ارتش، اقدامات گسترده ای در زمینه سازماندهی جنگ، با هدف پایان دادن به اشغال سرزمین های ایران انجام شد. محسن رضایی، فرمانده جدید سپاه پاسداران، که قبل از این، مسئولیت واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه را برعهده داشت، فعالیت گسترده ای را برای ایجاد تحول در جبهه های جنگ آغاز کرد و تصمیم گرفت تا اقدامات جدید و همه جانبه ای را در دستور کار خود قرار دهد و با کمک فرماندهان سپاه که در مناطق عملیاتی مستقر بودند، مسیر مشخصی را برای تداوم جنگ تعیین کند. حسین علایی یکی از فرماندهان ارشد سپاه در این باره نوشته است: «سپاه در پاییز ۱۳۶۰ و هم زمان با آماده شدن برای اجرای عملیات طریق القدس، اقدامات زیر را انجام داد:

ص: ۹۱

۱- سند شماره ۵۲۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن ویژه خبری (گزارش نوبه ای)، قرارگاه مقدم نزاچا در جنوب، شماره ۲۹۱، ۱۸/۷/۱۳۶۰، ص ۱.

۲- تپه سبز در خط صالح مشطط در غرب رودخانه کرخه روبه روی شوش در منطقه مالحه قرار دارد. این تپه با ارتفاع ۱۰۵ متر در محاصره دشمن قرار داشت. نیروهای خودی با عبور از جاده آسفالت دزفول - سایت و احداث یک کانال تا بالای تپه، از آن استفاده می کردند. (احمد دهقان، روزنوشت (یادداشت های روزانه شهید حسن باقری)، تهران: مرکز نشر آثار شهید حسن باقری، ۱۳۹۲، ص ۳۲۰).

۳- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۴، ۱۸/۷/۱۳۶۰، ص ۱۶، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۸/۷/۱۳۶۰، به نقل از اطلاعیه ۶۶۳ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۱. تشکیل تیپ های مستقل سپاه.

۲. تشکیل گروه طرح ریزی سپاه برای برنامه ریزی عملیات های آینده با هویت مستقل و مشخص سپاه.

۳. طراحی زنجیره ای از عملیات ها به منظور بیرون راندن ارتش بعثی از ایران.

۴. تعیین راهبرد عملیات نظامی با هدف پایان دادن به اشغال سرزمین های ایران.»

آقای علایی در ادامه بحث زمینه سازی برای اجرای عملیات طریق القدس افزوده است: «اجزای این راهبرد (آزادسازی سرزمین های اشغالی) عبارت بود از تعیین اهداف پلکانی برای رسیدن به هدف نهایی که دفع تجاوز دشمن و آزادسازی همه سرزمین های اشغالی از چنگال دشمن بود. جزئیات این راهبرد عبارت بود از:

الف) طرح ریزی عملیات هایی به منظور انهدام سازمان جنگی ارتش بعثی و کاهش توان نظامی دشمن و همچنین آزادسازی بخش هایی از سرزمین های اشغالی.

ب) آزادسازی یگان های نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران از خطوط پدافندی طولانی و امکان ایجاد تمرکز قوا برای اجرای عملیات بعدی در مناطق اشغالی کشور.

ج) دستیابی به آمادگی برای ایجاد شرایط طرح ریزی حمله تعیین کننده نهایی.

د) اجرای عملیات های آزادسازی در مناطق مختلف، متناسب با توان رزمی خودی.

ه) به غنیمت گرفتن جنگ افزارها و تجهیزات سنگین دشمن (تانک ها، نفربرها و توپخانه) به منظور توسعه توان رزم خودی.

و) همکاری و هماهنگی هرچه بیشتر نیروهای سپاه و ارتش در هر عملیات با هدف افزایش توان رزمی نیروهای خودی.»^(۱)

۱

یک گروه عملیاتی از نیروهای سپاه و حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها) در عملیاتی چریکی به پاسگاه شاندری خوار در استان سلیمانیه حمله کرده، تلفاتی به دشمن وارد کردند. در این اقدام یک تن از نیروهای خودی زخمی شد.^(۲)

ص: ۹۲

۱- حسین علایی، روند جنگ ایران و عراق، جلد ۱، تهران: نشر مرز و بوم، ۱۳۹۱، صص ۳۵۷ و ۳۵۸.

۲- سند شماره ۲۹۴۰۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ به فرمانده عملیاتی شمال غرب (ارومیه)، ۱۳۶۰/۱۷/۷ تا ۱۳۶۰/۱۸/۸، ص ۱.

امروز سپاه سوم عراق در یک دستور نظامی به شماره ۲۱۰۵/۰/۱س، به یگان های تابعه خود (لشکرهای ۱، ۵، ۹، ۲ و تیپ ۱۰ و مدیریت های اطلاعات) اعلام کرد نیروهایی که از سپاه پاسداران دستگیر می شوند اسیر قلمداد نکنند، بلکه در میدان جنگ همانند جنایتکار جنگی با آنان رفتار شود. (۱)

ستاد عملیات مشترک شمال غرب (۲) با انتشار اطلاعیه شماره ۱۳ با تعیین ضرب الاجل، از گروه ها و افراد مسلح غیرقانونی خواست تا سلاحشان را بر زمین گذاشته، خود را به نیروهای نظامی و انتظامی معرفی کنند. متن اطلاعیه به شرح زیر است: مردم مسلمان کرد، با سلام و درود به تمامی شهدا و رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی و شما مسلمانان. همان طوری که آگاه هستید، نیروهای توفنده انقلاب اسلامی ایران با برتری تمام و کامل و جب به وجب این مرز و بوم اسلامی را از لوث وجود ضدانقلابیون و کافران پاک کرده و می روند که پرچم پرافتخار لاله الاالله و محمد رسول الله را در تمامی میهن اسلامی به اهتزاز در آورند. ما به تمامی کسانی که فریب خورده اند و از کار خود نادم و پشیمان هستند، باتوجه به اینکه مکتب اسلام عزیز، مکتب رحمت و عطف برای کسانی است که نادم اند و به طرف خداوند متعال بر می گردند و مظهر خشم و غضب در مقابل کافران و کسانی است که خداوند و اسلام عزیز را نفی می کنند، تذکر می دهیم که در منطقه آذربایجان غربی و کردستان بجز بانه و سردشت تا اول آبان ماه و در منطقه بانه و سردشت تا پانزدهم آبان ماه ۱۳۶۰، فرصت دارند که خود را به نیروهای رزمنده و سپاهیان اسلام معرفی کنند تا ترتیب یک زندگی شرافتمندانه برای آنها داده شود. خداوند ما را به راه راست هدایت فرماید. (۳)

رادیو صدای کردستان ارگان تبلیغاتی حزب دمکرات کردستان ایران و رادیو صدای ایران وابسته به گروه های سلطنت طلب، در اقدامی مشترک می کوشند ضمن ناامن نشان دادن مناطق کردنشین کشور، میان نیروهای مسلح کشور اختلاف ایجاد کنند و با تضعیف سپاه و ارتش، آنها را در برقراری امنیت در این مناطق ناکارآمد جلوه دهند.

ص: ۹۳

۱- سند شماره ۰۳۵۲۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه سوم (اطلاعات) به لشکرهای ۱، ۵، ۹، ۲ و تیپ زرهی ابن الولید و اطلاعات، ۱۸/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۰۳۵۲۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تیپ زرهی ابن الولید به واحدهای تابعه، ۲۱/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۲- این ستاد از نیروهای سپاه، ارتش، ژاندارمری و پیش مرگان مسلمان کرد تشکیل شده است و هدف آن مبارزه با نیروهای ضدانقلاب در غرب کشور است.

۳- روزنامه کیهان، ۱۸/۷/۱۳۶۰، ص ۲، کرمانشاه.

درحالی که هیچ یک از منابع خبری از وضع غیرعادی در شهر سردشت گزارشی نداده اند، رادیو صدای کردستان وابسته به حزب دمکرات کردستان ایران، مدعی تصرف و کنترل یک ساعته این شهر به دست نیروهای حزب دمکرات کردستان ایران شد. به گزارش این رادیو، آخرین خبر رسیده از سردشت حاکی از آن است که روز شانزدهم مهرماه، پیش مرگان با نفوذ نیروی معینی به داخل شهر به مدت یک ساعت کنترل شهر را در دست گرفتند و بعد از به هلاکت رساندن یک پاسدار و مجروح کردن پاسداری دیگر، سالم به پایگاه های خود بازگشتند.^(۱)

رادیو صدای ایران، وابسته به محافل سلطنت طلب نیز با پشت کردن به اصول به اصطلاح ملی گرایانه و با فراموش کردن شعار حفظ یکپارچگی ایران به جانب داری تبلیغاتی از نیروهای (حزب دمکرات و گروه کومه له) برخاسته که خودمختاری و چپ گرایی و تشکیل حکومت چپ (سوسیالیستی - کمونیستی) از مهم ترین اهداف مبارزاتی آنهاست. این رادیو همچنین با نادیده گرفتن عملی اقدامات نیروهای ارتش در مبارزه با گروه های مسلح غیرقانونی و تلاش برای حفظ یکپارچگی کشور، فقط به وجود سپاه پاسداران در مناطق کردنشین اشاره کرده، در یک خبرسازی غیرواقعی اعلام کرد: خبرنگار صدای ایران از مناطق کردنشین خبر می دهد که سلحشوران کرد، در شهر بوکان پاسداران [امام] خمینی را مورد حمله شدید قرار دادند و تلفات بسیاری بر آنان وارد کردند. همچنین گروه های ضربت وطن پرست در نزدیکی بانه در یورش متهورانه، پاسداران را مجبور به فرار کرده، عده زیادی از آنان را کشته یا زخمی کردند. در این حمله، مقدار زیادی مهمات از پاسداران فراری به دست آمده است. یادآوری می شود که رادیو رژیم اعلام کرده است که شهر بوکان و کل منطقه کردستان تحت نفوذ پاسداران است. خبرنگار صدای ایران در گزارش خود می افزاید: نیروهای ملی کرد در نبرد دیگری که در حوالی مهاباد در گرفت، گروهی از پاسداران را زخمی کردند. در منطقه روانسر و کامیاران نیز پاسداران دولتی هدف حمله شدید نیروهای ملی کرد قرار گرفته، مجبور به فرار شدند.^(۲)

این رادیو در یک خبرسازی دیگر با هدف ایجاد یأس در نیروهای ارتش جمهوری اسلامی و جدا کردن صف نیروهای مسلح جمهوری اسلامی اعلام کرد: رژیم تهران از اسامی افسران وطن پرست فهرست بزرگی را تهیه کرده است که در نظر دارد در زمان مناسب به دنبال فروکش کردن تظاهرات خیابانی و احتمال پایان جنگ ایران و عراق، آنان را به اتهاماتی از قبیل تلاش برای کودتا و همکاری با مخالفان و مجاهدین خلق به جوخه های اعدام بسپارد. رژیم تهران اخیراً متوجه شده است که مقدار زیادی از سلاح ها و مهمات مفقود شده و گروهی از فرماندهان ارتشی نیز ناپدید شده اند. رژیم ایران نمی داند که این مهمات در اختیار چه گروه یا گروه هایی قرار گرفته است و افسران مفقود شده کجا هستند.^(۳)

ص: ۹۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۷، ۲۲/۷/۱۳۶۰، ص ۱۰ ضمیمه، صدای کردستان ایران، ۲۱/۷/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۲، ۱۷/۷/۱۳۶۰، ص ۱۲ ضمیمه، رادیو صدای ایران، ۱۶/۷/۱۳۶۰.

۳- همان، صص ۱۲ - ۱۱ ضمیمه، رادیو صدای ایران، ۱۶/۷/۱۳۶۰.

سازمان مجاهدین خلق (منافقین) امروز در شهرهای مختلف کشور، اقدام به ترور افراد متعهد و بمب گذاری در اماکن عمومی و خصوصی کرد. همچنین نیروهای امنیتی در شهرهای مختلف چند خانه تیمی را شناسایی کردند که در درگیری های پیش آمده تعدادی از افراد سازمان کشته، زخمی یا دستگیر شدند.

ساعت ۱۰ صبح امروز، نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در خیابان شهرآرا (ستارخان) تهران، یکی از نیروهای بسیج به نام "ابراهیم نیما" را ترور کرده، و وی را به شهادت رساندند. در همین خیابان، چند نفر از نیروهای سازمان از جمله یکی از نیروهای تشکیلاتی دستگیر شدند. (۱)

در اهواز، یکی از افراد مجاهدین خلق با لباس مبدل پاسداری خود را به یکی از ستادهای مقاومت محلی در منطقه "باغ شیخ" نزدیک کرده، یکی از نیروهای این ستاد به نام "احمد کوهکی" را هدف شلیک ۴ گلوله قرار داد و به شهادت رساند. فرد ضارب پس از این اقدام همراه یک موتورسوار - که از قبل آماده بود - از محل حادثه گریخت. (۲)

در چهارراه نیمای شیراز، در مقابل مسجدالرضا، نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) یک بمب دست ساز را در مغازه فردی متعهد جاسازی کرده بودند که صاحب مغازه آن را کشف و به بیرون مغازه منتقل کرد. هنگام خنثی سازی این بمب به دست نیروهای سپاه، بمب منفجر و فرد خنثی کننده زخمی شد. (۳)

افراد سازمان مجاهدین (منافقین) در نیشابور و در نزدیکی ساختمان فرمانداری، بمبی بسیار قوی را که در زنبیلی جاسازی شده بود، کار گذاشتند. این بمب که عوامل سازمان آن را فعال کرده بودند، با هشیاری یک زن عابر کشف شد و نیروهای سپاه بلافاصله با حضور در محل آن را خنثی کردند. (۴)

در خیابان امام خمینی تهران جنب بیمارستان ارتش، نیروهای دادستانی و کمیته مرکزی انقلاب اسلامی یک خانه تیمی شاخه نظامی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را کشف کردند. در بازرسی از این خانه، تعدادی اسلحه و مقادیری مهمات جنگی به دست آمد. (۵)

در شهر زنجان، نیروهای سپاه با اطلاع قبلی برای تخلیه یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) عازم محل شده بودند که با مقاومت و تیراندازی افراد ساکن خانه مواجه شدند. با شروع درگیری و تیراندازی طرفین، یک نفر از افراد سازمان کشته، چند تن دستگیر و یکی از آنها نیز متواری شد. از این خانه تیمی یک اسلحه، ۳۰۰ تیر فشنگ، تعدادی بمب دست ساز و اسناد و مدارک سازمانی به دست آمد. (۶)

نیروهای سپاه پاسداران گرگان اقدام به دستگیری یکی از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) کردند که با واکنش و چاقوکشی وی مواجه شدند. در درگیری پیش آمده، یکی از نیروهای سپاه زخمی شد، اما فرد مهاجم به دست همان فرد زخمی، هدف اصابت گلوله قرار گرفت و او هم زخمی و دستگیر شد. از بازرسی منزل وی مقادیری مهمات و انواع خرج گلوله های توپ و خمپاره به دست آمد. (۷)

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۵، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۳، تهران - خبرگزاری پارس، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۲، ۱۷/۷/۱۳۶۰، ص ۳۱، اهواز - خبرگزاری پارس، ۱۶/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۳، اهواز - خبرگزاری پارس.
- ۳- روزنامه کیهان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۶، شیراز؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۵، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۴، شیراز - خبرگزاری پارس، ۱۹/۷/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۳، ۱۸/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵، مشهد - خبرگزاری پارس، ۱۷/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۱۴، مشهد - خبرگزاری پارس؛ و- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۵، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۳، نیشابور؛ و- سند شماره ۰۷۱۱۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مشهد به فرماندهی تهران، ۱۹/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۵- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۳.
- ۶- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۱، زنجان؛ و- سند شماره ۰۷۱۱۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه زنجان به سپاه مرکز (فرماندهی)، ۱۸/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۴، ۱۸/۷/۱۳۶۰، صص ۴ - ۳، اطلاعیه روابط عمومی سپاه.
- ۷- سند شماره ۱۷۴۰۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ستاد منطقه ۳ چالوس به فرماندهی ستاد مرکزی تهران، ۱۷/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی.

در شهر گرگان، در پی اعترافات یکی از عناصر فعال سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ۳ تن دیگر از اعضای سازمان که در یک خانه تیمی فعالیت مخفی داشتند، شناسایی و دستگیر شدند. این افراد در درگیری های مسلحانه، شرکتی فعال داشتند. (۱)

نیروهای سپاه پاسداران در بندرترکمن یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را کشف کردند. از این خانه تعدادی اسلحه و مقادیری مهمات به دست نیروهای سپاه افتاد. (۲)

۱

امروز فرمانده سپاه پاسداران در پیوست نامه ای، دستورالعمل جدید عملیاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را که در یک خانه تیمی یکی از سرشاخه های سازمان به دست آمده بود، به مراکز فرماندهی سپاه سراسر کشور ارسال کرد و یادآور شد که فرماندهان سپاه و مسئولان واحدهای اطلاعات با مطالعه دقیق آن سعی کنند آمادگی لازم را برای برخورد با وقایع احتمالی کسب کنند. (۳)

پیش گام بودن سازمان در راه اندازی درگیری های مسلحانه محلی، راه اندازی شورش های خیابانی، چگونگی سازماندهی و اجرای عملیات های مسلحانه، دستور صریح به منظور کشتن افراد نظامی و امنیتی، تخریب اماکن و برخی توصیه های لازم برای انجام دادن چنین اقداماتی از جمله مطالبی است که در این دستورالعمل به آنها پرداخته شده است. اصرار به اجرای عملیات های تروریستی به منظور قتل و تخریب به هر طریق و با هر توانی، از نکات قابل توجه این دستورالعمل است که در بررسی محتوایی آن به چشم می خورد. در این دستورالعمل آمده است:

« ۱. هدف، انجام تظاهرات [و] شورش است؛ بنابراین، باید کاملاً با روحیه تهاجمی با مزدوران رژیم برخورد کرد و از تخریب و آتش زدن ماشین کمیته، فروشگاه های دولتی، بانک ها، ادارات دولتی، وزارت خانه ها، مغازه های فالانژی و... به هیچ وجه نباید کوتاهی بشود. کینه مقدس انقلابی را نسبت به رژیم خونخوار و وحشی باید در این اعمال نشان بدهیم.

۲. تمام افراد موظف اند سر ساعت مقرر در محل های مشخص شده، تظاهرات را با شعارهای کوبنده آغاز کنند؛ بنابراین، نباید منتظر دیگران بود، هر کسی باید خود شروع کننده جریان باشد.

۳. به همه افرادی که می توانید ساعت و محل تظاهرات را اطلاع دهید.

۴. هرگونه سلاح که در دسترس دارید، بیاورید. تیم ها و برادران و خواهران مسلح در صحنه حضور دارند و حرکت را با رگبارهای هوایی آغاز می کنند؛ بنابراین، با شروع تیراندازی نباید صحنه را ترک کرد. علامت مشخصه نیروهای خودی شعار انقلابی است.

۵. توجه شود که تظاهرات، شورش و تهاجمی است، در صورت آمدن مزدوران باید آنها را

- ۱- سند شماره ۰۷۱۱۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ستاد منطقه ۳ چالوس به فرماندهی ستاد مرکزی ۱۷/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۲- همان.
- ۳- این دستورالعمل در تاریخ ۵/۷/۱۳۶۰ هنگام دستگیری یکی از سرشاخه های سازمان مجاهدین خلق، در یک خانه تیمی به دست آمده است.

هدف رگبار مسلسل قرار داده، به هلاکت برسانیم، اگر بر اثر تیراندازی تجمع شما و مردم پراکنده شد، نباید صحنه را ترک کنیم، بلکه باید به جنگ و گریز با مزدوران ادامه [داده] و آنها را فراری دهیم و تخریب را باید ادامه داد. توجه کنیم که در صحنه عمل، هر فرد، خود یک فرمانده است و می تواند بسیاری [از] افراد را بسیج کند و به تخریب و آتش زدن پردازد و مزدوران [امام] خمینی را به سزای اعمال جنایتکارانه شان برساند.

۶. انواع وسایل آتش زاء، وسایل تخریب و... از هر نوع [با خود] بیاورید، البته، اصل، آمدن خود افراد است.

۷. عکس بنی صدر، مسعود [رجوی]، موسی [خیابانی]، تختی، مصدق و پدر طالقانی را همراه خود بیاورید و موقع شروع آنها را به دست بگیرید.

۸. اگر به شما مسئولیت مشخصی داده شده است، سعی کنید به بهترین وجهی مسئولیت خود را انجام دهید.

۹. اگر کسی شهید شد، باید او را روی دست گرفته و به دادن شعار علیه [امام] خمینی پردازید. نباید بگذاریم خون شهدا پایمال شود.

۱۰. افراد مسلح ضمناً آخرین نفراتی باشند که صحنه را ترک می کنند.

۱۱. پاره کردن و آتش زدن عکس های [امام] خمینی [اولویت دارد]. (حتی می توانید قبلاً عکس ها را بخرید و در صحنه آتش بزنید.)

۱۲. نسبت به کتک خوردن و دستگیری خواهران و برادران (به خصوص خواهران) نباید بی تفاوت بود. برادران حتماً نقش پوشش خواهران را به عهده داشته باشند و آنها را از صحنه خارج کنند.

۱۳. شعارها نقش تعیین کننده دارند، در شعارها حتماً اسم مسعود برده شود. (شعارها باید کوبنده و انگیزاننده باشد.)

۱۴. حتماً لاستیک و کوکتل های دودزا با خود بیاورید.

۱۵. برادران و خواهران مسلح قبل از شروع [تظاهرات]، تیراندازی نکنند، مگر اینکه نیروهای دشمن از قبل بسیج شده باشند. [در این صورت]، باید آنها را هدف گلوله های آتشین قرار داد.

۱۶. اگر سلاحتان گیر کرد، به هیچ وجه هول نشوید. گیر اسلحه را با کشیدن گلنگدن می توان رفع کرد. می توان از قبل یک میله با یک پارچه همراه داشت و در صورت گیر اسلحه، گلنگدن را پایین کشیده و با میله، لوله آن را تمیز کرد و سر گلنگدن را بالا برد.

۱۷. از خلع سلاح کمیته چی ها و مصادره ماشین، کارت، لباس و وسایل دیگر آنها به هیچ وجه کوتاهی نشود.

۱۸. ماشین های دشمن را به راحتی می توانید با چپ کردن آتش بزنید.

۱۹. بنزین را روی آتش با دست نریزید، مشتعل می شود و دست خودتان را می سوزاند.

ص: ۹۷

۲۰. وسایل احتراق از قبیل بنزین، نفت و... را به هر طریقی که می توانید به صحنه بیاورید، شیشه شیر، کوکا، سرنج، کمپوت، شیشه دارو و پاکت، ریکا [و] مواد آتش زای دیگر هم می توان آورد. منیزیم، گوگرد، نفت، ترقه و... ارتجاع از هر صدایی می هراسد.

۲۱. برای شناخته نشدن، دستمال همراه خود بیاورید [و صورت های خود را بپوشانید].

۲۲. هر مکان و هر جایی که آثاری از رژیم دارد، تخریب و به آتش کشیده شود. مثلاً، اگر آخوندی در می رود، حتماً او را بکشید. مغازه هایی که عکس [امام] خمینی دارند، آتش بزنید و اگر سر راه مسجدی بود، آن را از آثار [امام] خمینی و افراد بسیج پاک کنید. (به خود مساجد کاری نداشته باشید). حتماً به مراکز نظامی دشمن حمله کنید و آنها را کشته و محل را آتش بزنید. (کمپته، پاسدارخانه ها و...)

۲۳. اگر تظاهرات گرفت، [آن را به محل های پر جمعیت هدایت کنید].

۲۴. توجه کنید که نیروهای خودی را هدف قرار ندهید. ممکن است نیروهای خودی از راه های تعیین شده قبلی نتوانند به صحنه بیایند و از راه های دیگر بیایند. ریش داشتن ملاک نیست.

۲۵. توجه داشته باشید که در حین عمل به هیچ وجه نباید غرزد و یا سر یکدیگر فریاد کشید، بلکه باید از قبل تلاش خودمان را بکنیم که با آمادگی بیشتر وارد صحنه شویم و بعد اشکالات را جمع بندی کنیم.

۲۶. همیشه به نقش سیاسی و ایدئولوژیک این حرکات توجه داشته باشیم و فکر کنیم که چگونه سرنگونی رژیم [امام] خمینی با خون انجام می گیرد یا انعکاس جهانی این تظاهرات را در نظر بگیرید.»^(۱)

۱

امروز، دادگاه ۱۴ نفر از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که مسئول حمله به کنسولگری ایران در شهر لندن و تخریب ساختمان کنسولگری بودند، در آن شهر برگزار شد^(۲) و دادگاه در یک همگامی و هماهنگی پیش بینی شده با سازمان، هر ۱۴ نفر را تا روز ۳۰ مهر به قید ضمانت آزاد کرد. آسوشیتد پرس درباره اقدامات این افراد و علت دستگیری آنها گزارش داد: ۱۴ نفر از مخالفان آیت الله روح الله خمینی که ۹ تن آنها زن هستند، امروز در دادگاه مقدماتی در لندن به قید ضمانت آزاد شدند. رسیدگی به جرائم این عده که ایجاد خسارت به کنسولگری ایران در ماه گذشته است، روز ۳۰ مهرماه جاری انجام خواهد شد. این افراد در میان ۵۴ تن از

ص: ۹۸

۱- سند شماره ۳۰۸۱۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (فرماندهی) به مناطق نه گانه و سپاه پاسداران تهران (فرماندهی)، ۲۰/۷/۱۳۶۰، صص ۳ - ۱.

۲- این حادثه در ۱۶ شهریورماه سال جاری انجام شد و طی آن ۶۰ تن از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به ساختمان کنسولگری ایران در لندن حمله کردند و ضمن اشغال چندین ساعته کنسولگری، خسارت هایی را به آن وارد آوردند. در این اقدام، همچنین ۱۰ تن از کارکنان کنسولگری و دانشجویان عضو انجمن اسلامی که قصد جلوگیری از اقدامات مهاجمان را داشتند، زخمی شدند. (برای اطلاع بیشتر به روزشمار ۱۶/۶/۱۳۶۰ مراجعه کنید).

دستگیرشدگانی بودند که در مخالفت با [امام] خمینی، پیش از سررسیدن پلیس، به کنسولگری ایران حمله کرده، دست و پای کارکنان را بستند و داخل کنسولگری را ویران کردند. در این درگیری، ۲ نفر نیز زخمی شدند. بنا به گفته منابع ایرانی، تظاهرکنندگان از گروه دست چپی مجاهدین مخالف رژیم (امام) خمینی بودند که به علت یک سلسله بمب گذاری و ترور در ایران سرزنش شده اند. گروهی از مخالفان ایران، بیرون دادگاه دست به تظاهرات آرام زدند. این عده با حمل شعارهایی، خواستار آزادی دستگیرشدگان شدند.^(۱)

۱

مسعود رجوی، مسئول سازمان مجاهدین خلق، با مجله ساوت چاپ لندن گفت و گو کرد. وی در این گفت و گو کوشید به عنوان آلترناتیو جمهوری اسلامی ایران به مسائل و ابهامات مربوط به گذشته و عملکرد، توان و کارایی فعلی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) پاسخ دهد. او همچنین سعی کرد باور عمومی کشورهای غربی مبنی بر گرایش سازمان و شخص وی به شرق و نزدیکی به شوروی را تصحیح کند. رجوی که در گذشته ادعا می کرد به کاربردن لفظ "امام" برای رهبر انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷، توسط این سازمان انجام شده است، اختلاف در برداشت از اسلام و اختلاف در مرام مذهبی خود با امام خمینی را به سال ۱۹۷۰ (۱۳۴۹) حواله می دهد. همچنین این سازمان پس از اجرای عملیات تصرف سفارت خانه امریکا، با تأیید این اقدام، در پی کسب سهم و برخورداری از وجهه انقلابی از این حادثه بزرگ تاریخی و ضدامریکایی بود که وی در این مصاحبه، خود و سازمانش را از این اقدام مبری می داند. رجوی با ناتوان دانستن نظام جمهوری اسلامی در سازماندهی مردم و اندک خواندن حضور مردم در انتخابات سومین دوره ریاست جمهوری، سازمانش را بهترین گزینه برای نظام جمهوری اسلامی معرفی می کند. او در آخرین بخش از اعلام مواضع خود برای دور کردن هر نوع شائبه چپ گرایی از سازمان، با تندی به گروه های سیاسی متمایل به شوروی حمله می کند. بخش هایی از مصاحبه رجوی به شرح زیر است:

ما نیازی به (امام) خمینی نداریم و هرگز هم نداشته ایم. ما او را به عنوان یک رهبر در مبارزات دوره گذشته علیه شاه مدفون پذیرفتیم، ولی مردم متوجه شدند که به او وابسته نیستیم و از پیش کاملاً آگاه بودیم که دیکتاتوری واقعی و شخصیت ارتجاعی او چگونه بوده است. در سال ۱۹۷۰ گروهی از اعضای سازمان، یک هواپیمای ایرانی را با زور به عراق برد و سپس با (امام) خمینی ملاقات کرد. پس از ملاقات، آنها مشاهده کردند که او با اسلام یک برخورد سنتی، خرده بورژوازی و دست راستی دارد. دانشجویانی که در ایران، سفارت امریکا را تصرف کردند، مجموعه ای از گروه های سپاه پاسداران و حزب جمهوری اسلامی بودند. طولی نکشید که حزب جمهوری اسلامی کنترل امور را به دست گرفت و موضوع گروگان گیری را به عنوان

ص: ۹۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۲، ۱۷/۷/۱۳۶۰، ص ۸، خبرگزاری پارس به نقل از آسوشیتدپرس از لندن، ۱۶/۷/۱۳۶۰.

یک راه کسب پشتیبانی از ما، مورد استفاده قرار داد. ما طبق گزارشی محرمانه از وزارت کشور، اطلاع داریم که فقط ۷/۲ میلیون نفر، یعنی ۱۵ درصد در انتخابات شرکت کرده اند، حتی شاه مخلوع نیز می توانست این مقدار رأی را برای حزب رستاخیزش به دست آورد. این فکر اشتباه را از سرتان بیرون کنید که نیروهای (امام) خمینی به نحوی سازمان یافته اند. او هیچ چیزی را نمی تواند سازمان دهد و همین امر مشکل اساسی او محسوب می شود. دومین موضوع این است که ما متحد اتحاد جماهیر شوروی نیستیم. ما سازمانی مستقل هستیم. آنهایی که در ایران متحد اتحاد جماهیر شوروی هستند، عبارت اند از: اعضای حزب توده و فداییان به اصطلاح اکثریت، این گروه ها پایگاه اجتماعی ندارند و ناگزیر از کسب حمایت (امام) خمینی شده اند. ما سیاست های آنها را محکوم می کنیم»^(۱)

۱

مهندس موسوی، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، که در بازگشت از سازمان ملل در بن توقف کرده است، ظهر امروز (به وقت آلمان غربی) در مصاحبه ای مطبوعاتی با حضور خبرنگاران آلمانی شرکت کرد و به سؤالات آنان پاسخ داد. به گزارش خبرگزاری پارس، وزیر امور خارجه ایران ابتدا در این مصاحبه، درباره واکنش به سخنانش در مجمع عمومی سازمان ملل^(۲) گفت: «طبیعی است که کشورهای جهان سوم از این موضوع استقبال خوبی کردند و مطابق معمول، رسانه های گروهی امریکا کاملاً خاموش بودند. وقتی در مصاحبه اختصاصی ای که عمل آمد چون مسئله ای مطرح شد که به نفعشان نبود، آن را پخش نکردند.» وی درباره نقش امریکا در منطقه گفت: «امریکا در منطقه بر سه محور تکیه دارد، عربستان، مصر و اسرائیل که نقطه اصلی، اتکا به اسرائیل است. هم اکنون یکی از کشورها که مصر باشد، ضربه سختی خورده است و دولت عربستان باید از این موضوع پند بگیرد و اگر خودش را به مردمش نزدیک نکند، چه بسا که ضربه ببیند.»

ص: ۱۰۰

۱- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد اسلامی، بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۰۶، ۱۷/۸/۱۳۶۰، صص ۱۱ - ۶، مجله ساوت لندن، ۱۶/۸/۱۳۶۰.

۲- وزیر امور خارجه روز ۱۳/۷/۱۳۶۰ در مجمع عمومی سازمان ملل سخنرانی کرد. وی پس از طرح مبانی و دیدگاه اسلام در خصوص انسان و حکومت و نیز تبیین سیاست خارجی ایران به اقدامات خصمانه امریکا در ایران و حمایت آن کشور از تحرکات تجزیه طلبانه در ایران اشاره کرد و آخرین اقدام غرب به ویژه امریکا را تحریک عراق به ایجاد اختلال در امور داخلی ایران دانست.

خبرنگاری درباره اوضاع داخلی ایران و مخالفان انقلاب اسلامی سؤالی پرسید و وزیر امور خارجه در پاسخ گفت: «حتماً شما خبر دارید که بیشترین نیرویی که در ایران سروصدایی به پا کرده، مجاهدین خلق [منافقین] هستند، مجاهدین خلق براساس اسناد نشریه خودشان، یعنی مجاهد، قبل از کناررفتن بنی صدر، چنین تحلیل می کردند که در ایران طبقه خرده بورژوا حاکم است و آنها جامعه ما را در سطح دولتمردان به دو خاستگاه طبقاتی تقسیم می کردند؛ یک دسته خرده بورژوا و یک گروه بورژوازی ملی، به علاوه بورژوازی کمپرادور.» وی افزود: «آنها در تحلیل خود می گفتند که بزرگ ترین خطر برای آنها خرده بورژوازی است، چراکه در میان مردم و روحانیت ریشه و نفوذ دارد و برای ازبین بردن این خطر، باید بورژوازی ملی و کمپرادور متحد شوند و حاکمیت خرده بورژوازی را از بین ببرند و بعداً، ازبین بردن بورژوازی کمپرادور بسیار آسان خواهد بود. علت اتحاد بنی صدر و رجوی درست به همین نکته بر می گردد که بنی صدر را نماینده بورژوازی ملی و کمپرادور و طیف های حزب اللّهی و خط امامی را نماینده خرده بورژوازی می دانستند و علی رغم اختلافاتی که بنی صدر و رجوی در ابتدا داشتند، برای مبارزه با خط حاکم، متحد شدند.»

مهندس موسوی افزود: «اینها از اول انقلاب، مقدمه یک حرکت مسلحانه ای را علیه انقلاب تهیه دیده بودند و به خاطر امریکازدایی در ایران، آنها دیدند بزرگ ترین متحدشان، یعنی لیبرال ها را دارند از دست می دهند. به ویژه آنکه مسئله اصلاحات ارضی و ملی کردن بازرگانی مطرح بود و از نظر سیاسی هم دولت موقت کنار رفته بود و کناررفتن بنی صدر نیز جریان امریکازدایی را سریع تر کرد. [به همین دلایل،] آنها حرکت مسلحانه ای را که برای آینده دورتر در نظر گرفته بودند، مجبور شدند، سریع تر انجام دهند و اعمال خشونت آمیز خود را آغاز کنند.»

وزیر خارجه افزود: «با این عمل، اینها وجهه اجتماعی کمی را هم که داشتند، از دست داده و رودرروی مردم قرار گرفتند و در چند ماه اخیر، ضربات زیادی به انقلاب زدند. در حال حاضر، براساس اطلاعات ما، شبکه آنها کاملاً خرد شده، به حدی که فعلاً امکان ترمیم آن به هیچ وجه وجود ندارد. البته، اینها افراد نفوذی در دستگاه های دولتی دارند و ما احتمالاً در آینده از همین افراد ضرباتی خواهیم خورد، [اما] هم اکنون هیچ قدرتی برای تشکیلات و سازمان ندارند.»

به گزارش خبرنگار اعزامی خبرگزاری پارس، وزیر امور خارجه در پایان افزود: «فکر می کنم به هر حال این مسئله در عرض چند ماه آینده پایان پذیرد.» (۱)

ص: ۱۰۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (جهان در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۶۰، ۱۸/۷/۱۳۶۰، صص ۴ - ۲، بن - خبرگزاری پارس، ۱۷/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۶.

محمدحسین سرورالدین، معاون سیاسی وزارت کشور، در گفت و گوی اختصاصی با روزنامه کیهان به تفسیر و تبیین سومین انتخابات ریاست جمهوری پرداخت. افزایش ۲۰ درصدی شرکت مردم در این انتخابات نسبت به انتخابات دوره قبل، بررسی دلایل افزایش تعداد رأی دهندگان، برشماری حساسیت های سیاسی دوره های مختلف انتخابات ریاست جمهوری و بررسی واکنش های مردم در این دوره ها از جمله مطالبی بود که سرورالدین درباره آنها به اظهار نظر پرداخت. بخش هایی از این گفت و گو به شرح زیر است:

این انتخابات در دو بُعد با انتخابات دوره قبل فرق داشت: یکی اینکه حدود ۲۰ درصد نسبت به آرای دوره قبل افزایش داشت و دوم اینکه انتخابات از آرامش و امنیت کامل برخوردار بود. علی رغم اینکه از یک سو، گروهک های مخالف و منافقین در داخل و بلندگوهای امپریالیستی و صهیونیستی در خارج، تبلیغات وسیعی را برای ممانعت از شرکت مردم در انتخابات کرده بودند و از سوی دیگر، ما فرصت بسیار کمی برای تبلیغ داشتیم، نتایج انتخابات با توجه به نکات یاد شده، گویای رشد فکری و انسجام مردم ماست و این نشان می دهد که مردم، دوست را از دشمن به خوبی تشخیص می دهند.

درباره درگیری ها به تأکید می توانم بگویم که خیلی کمتر از روزهای معمولی بوده است و دلیل آن هم، حضور ۱۷ میلیون جمعیت در صحنه بود. علاوه بر این، برادران بسیج مستضعفین، سپاه، کمیته و نیروهای انتظامی ما با هماهنگی کامل، بر اوضاع مسلط بودند.

... علت شرکت بیشتر مردم نسبت به انتخابات قبل یکی این بود که مردم در دوره قبل که می خواستند به شهید رجایی رأی بدهند و رئیس جمهور انتخاب بکنند، یک مسئله برای بعضی از مردم مبهم بود؛ چرا رئیس جمهور قبلی از کار برکنار شد؟ در این فاصله ای که شهید رجایی انتخاب شد، تا این انتخابات، مسائل بسیاری در مملکت اتفاق افتاد، از جمله ترورها، انفجارها و مصاحبه هایی که توسط ضدانقلابیونی که به خاطر خیانت [به] مردم، آنها را از ایران بیرون کردند، انجام [شد] و این مسائل ماهیت آنان را بر مردم آشکار کرد. مسئله دوم، فداکاری ها و ازجان گذشتگی های رزمندگان اسلام در جبهه های جنگ و پیروزی هایی [بود] که در این فاصله نصیب ملت ما شده بود؛ به علاوه، اینکه این بار [آیت الله] آقای خامنه ای که کاندیدای ریاست جمهوری شده بود، تمام آن خصلت های خوب شهید رجایی را داشت، به علاوه، یک چیز دیگری که آن شهید نداشت و آن نفوذ روحانی ایشان در بین مردم بود. مردم ما هنوز هم که هست اعتماد بیشتری به روحانیون دارند تا به دیگران. مسئله سوم، ترور شخصیت های محبوبی مانند رجایی، باهنر، قدوسی، مدنی و... بود که به دست منافقین به شهادت رسیدند. [این حوادث] باعث انسجام و وحدت بیشتر ملت ما در مقابل ضدانقلاب شد و اینها همه دست به دست هم داد و آرای این دوره را به مقدار بیش از ۲ میلیون بالا برد.»

معاون سیاسی وزارت کشور در ادامه سخنانش اظهار کرد: «اگر ما انتخابات این دوره را با انتخابات اولین دوره مقایسه کنیم، می بینیم که ۳ میلیون افزایش رأی داشتیم. دلیل اساسی آن هم عدم شناختی بود که ملت ما نسبت به کاندیداهای دوره اول داشتند. در دوره اول، مردم چند ماهی بود که با بنی صدر، قطب زاده، مدنی و... آشنا شده بودند و طبیعی بود هر قدر شناخت کمتر باشد، انگیزه برای شرکت در انتخابات هم کمتر است. اما در این دوره، ما کاندیدا هایی مانند [آیت الله] آقای خامنه ای را داشتیم که تقریباً هر ایرانی تا حدودی ایشان را می شناسند و ایشان کسی است که ملت حرف هایش را در کوران مبارزات قبل از پیروزی انقلاب و بعد از آن، در بوته آزمایش گذاشته بودند و ایشان موفق از بوته آزمایش بیرون آمدند.»

سرورالدین درباره تفاوت آرای این دوره نسبت به آرای اولین همه پرسی برای تعیین نظام جمهوری اسلامی گفت: «اتفاقاً بسیاری از هم وطنانمان می پرسند که چرا آرا به مرز آرای اولین همه پرسی نمی رسد. جواب این دسته واضح است، زیرا [در] اولین همه پرسی که در فروردین ماه ۱۳۵۸ انجام شد، ملت ما در برابر یک سؤال روشن قرار گرفت که آیا جمهوری اسلامی می خواهید یا خیر؟ چون مردم برای برقراری اسلام در مملکت قیام کرده بودند؛ بنابراین، جواب آنها واضح بود و چون هنوز از انقلاب دو ماهی نگذشته بود و مردم نسبت به آینده انقلاب نگران بودند، همه تقریباً در انتخابات شرکت کردند و با ۲۰ میلیون و ۱۶۵ هزار و ۴۸۰ رأی خواستار برقراری جمهوری اسلامی شدند.» (۱)

۱

صبح زنگنه، عضو کمیسیون امور دفاعی مجلس، در مصاحبه مطبوعاتی اعلام کرد: اساسنامه جدید سپاه در کمیسیون امور دفاعی تدوین شده است. وی درباره پیشینه اساسنامه سپاه، سیر شکل گیری، ویژگی های اساسنامه، تمهیدات پیش بینی شده برای منحرف نشدن سپاه از اصول اولیه و حاکم نشدن جو استبداد در این نهاد توضیحاتی بیان کرد. وی در این مصاحبه گفت:

«اساسنامه سپاه پاسداران برای اولین بار توسط شورای انقلاب تصویب شد و سپاه بر آن مبنا کارهای خود را انجام می داد، لیکن کمیسیون امور دفاعی برای اینکه کارها و حدود اختیارات و وظایف سپاه را مشخص تر و دقیق تر معین کند، با استمداد از فرماندهان سپاه و دعوت از سپاهیان پاسدار و با استفاده از تجربیات افراد متخصص و با حدود ۶ ماه کار، اساسنامه جدید سپاه پاسداران را تدوین کرد و احتمالاً [اساسنامه] هفته آینده تقدیم مجلس خواهد شد. البته، کمیسیون مذکور به موازات این کار، طرح بازسازی ارتش را نیز در دست داشت که به زودی نتیجه آن را هم اعلام خواهیم کرد.»

زنگنه درباره مشخصات اساسنامه جدید سپاه پاسداران گفت: «در این اساسنامه از ایجاد هر نوع انحراف و اعوجاج و یا تمرکز قدرتی که منجر به دیکتاتوری در سپاه شود، جلوگیری به عمل آمده است و هدف هایی را که سپاه به موجب این اساسنامه باید تعقیب کند، عبارت است

ص: ۱۰۳

از نگرهبانی از انقلاب اسلامی و دستاوردهای آن و جهاد در راه خدا و مبارزه با بروز استبداد داخلی و بسیج امت مسلمان و حمایت بی دریغ از مستضعفان جهان که تمامی این هدف ها باید تحت رهبری و امر ولایت فقیه و با رعایت موازین شرعی انجام گیرد.» وی تأکید کرد: «سپاه باید با همکاری صمیمانه با دیگر نیروهای نظامی و انتظامی، حافظ استقلال و تمامیت ارضی کشور جمهوری اسلامی ایران باشد و در ابعاد نظامی، سیاسی و ایدئولوژیک نیز فعالیت نماید. کمیسیون امور دفاعی، در این اساسنامه دقیقاً حدود و ثغور این فعالیت ها را مشخص کرده است تا تداخلی با ارگان های دیگر کشور به وجود نیاید.»

به گزارش خبرگزاری پارس، نماینده مردم شیراز در ادامه افزود: «در اساسنامه جدید، وجود یک مجتهد به عنوان نماینده رهبری با نظر صائب و لازم الاجرا، جهت اشاعه فرهنگ ولایت و امامت پیش بینی شده است. در این اساسنامه، فرماندهی متمرکز بوده و اختیارات به موازات مسئولیت ها داده شده است.» وی افزود: «این فرماندهی متمرکز، جز در مورد دستورات نظامی، شورای عالی دفاع در بقیه موارد، با مشورت با شورا [ای عالی سپاه] تصمیم گیری می کند. در این اساسنامه، برای تصریح کارها و کمتر کردن کادرهای ستادی، سعی شده است که تعداد اعضای شورای عالی سپاه کمتر شود.» وی درباره بودجه سپاه گفت: «بودجه سپاه هر ساله به وسیله واحد اداری و مالی تهیه و تنظیم می شود و به وسیله وزیر مشاور به هیئت دولت تقدیم می گردد و با قرارداد آن در متن بودجه عمومی کشور جهت تصویب، از طریق دولت به مجلس فرستاده می شود. طبق این اساسنامه، اعضای سپاه پاسداران از بین افراد مذهب، مؤمن، متعهد، خوش سابقه و با شهامت انتخاب می شوند.»

زننگه در ادامه این گفت و گو اظهار کرد: «در این اساسنامه نسبت به بخش اطلاعات و تحقیقات، روی دو محور تکیه شده است: یکی تمرکز اطلاعات و تحقیقات و دیگری مردمی بودن آن.» به گفته وی، نکته مهم دیگری که در این اساسنامه وجود دارد، امکان تجدیدنظر در آن پس از گذشت دو سال است. و این کار برای جذب نکات مثبت و مفیدی است که ممکن است در آینده بروز کند. زننگه درباره ضرورت واحد اطلاعات برای سپاه پاسداران گفت: «سپاه برای کارهای داخلی و تحقق اهدافی که در اساسنامه برای آن در نظر گرفته شده، به واحد اطلاعات و تحقیقات احتیاج دارد که این واحد با وجود یک مرکزیت واحد، با سایر ارگان های اطلاعاتی و تحقیقاتی هماهنگ خواهد بود.» (۱)

۱

به نوشته روزنامه کیهان، با فرارسیدن روز عرفه، حجاج ایرانی تظاهرات باشکوهی در عرفات برپا کردند. این تظاهرات با شعارهای مرگ بر امریکا، مرگ بر صدام و "ایهاالمسلمون اتحدوا اتحدوا" رفته رفته به یک راه پیمایی گسترده در خیابان های عرفات تبدیل شد. همچنین، دیروز در مراسم سنگ اندازی به شیطان (رمی جمرات) گروه های حجاج ایرانی یک راه پیمایی سیاسی

ص: ۱۰۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (جهان در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۳، ۱۷/۷/۱۳۶۰، صص ۹ - ۱۰،
خبرگزاری پارس، ۱۷/۷/۱۳۶۰.

راه انداختند و درحالی که تصاویر امام خمینی، رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران را با خود حمل می کردند، با شعارهای "مرگ بر امریکا"، "مرگ بر صدام"، "لا شرقیه، لا غربیه، جمهوریة اسلامیة"، "الله اکبر، خمینی رهبر" و "ثوره ثوره حتی النصر" در خیابان های منا به حرکت درآمدند. این مراسم که آخرین مرحله از مناسک حج در منا بود، با دخالت مأموران ویژه گارد عربستان به خشونت کشیده شد و در این درگیری، مأموران به ضرب و شتم چند نفر از حجاج پرداختند. (۱)

۱

سخنان دیروز مهندس بازرگان در مجلس شورای اسلامی، با اعتراض عده ای از جانبازان جنگ و آیت الله صانعی، یکی از فقهای شورای نگهبان، مواجه شد و رادیو صدای امریکا و بی بی سی نیز به طور غیرمستقیم از سخنان نخست وزیر سابق ایران حمایت کردند.

در اعتراض به سخنان روز گذشته مهدی بازرگان در مجلس شورای اسلامی، عده ای از جانبازان جنگ تحمیلی نامه ای به هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، ارسال کردند. در بخشی از این نامه آمده است: «متأسفانه در تریبون مجلس شورای اسلامی که پایگاه نور و امید ملت ایران است، کسانی که خود عامل به وجود آمدن خطوط انحرافی و التقاطی کشور بوده اند و با عملکرد ضدانقلابی و غیراسلامی خود در دولت موقت، بهانه به دست کفار و منافقین دادند تا جوانان را از اسلام بری سازند، به سخن پراکنی مشغول می شوند و قلب امام امت را با حرکات خود جریحه دار می کنند.» در پایان این نامه آمده است: «ما تاب تحمل شنیدن یاهو سرایی های لیبرال ها و غرب زدگان را نداشته و در صورت تکرار این گونه جریانات با قدم های علیل و بیمار خود به مجلس آمده و تا اخراج نهایی آنها از آن مکان مقدس، مجلس را ترک نخواهیم کرد.» (۲)

آقای صانعی عضو فقهای شورای نگهبان قانون اساسی نیز با اشاره به سخنانی روز گذشته آقای بازرگان در مجلس شورای اسلامی، درک وی را از اوضاع سیاسی داخلی، منطقه ای و بین المللی نادرست ارزیابی کرد. وی گفت: «کسانی که در چنین روزهای حساس که ملت ها متوجه قیام مردم مصر و مرگ

ص: ۱۰۵

۱- روزنامه کیهان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۳.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۲، ۱۷/۷/۱۳۶۰، صص ۲۶ - ۲۵، خبرگزاری پارس، ۱۶/۷/۱۳۶۰.

سادات هستند، مسائلی را مطرح می کنند که باعث تظاهرات مردم علیه خودشان می شوند، اینها ترسیده اند و می خواهند کنار بروند، ولی نمی توانند، لذا به همین خاطر است که مسئله درست می کنند و تلاش می کنند تا مردم آنها را بیرون کنند. اینها که خود را سیاسی، مفسر قرآن و مبارز می دانند و در هر بحثی، تخصص را مطرح می کنند، این چه تخصصی است و چگونه می شود باور کرد که شخصی با این همه تخصص ها در چنین شرایط حساسی، مسائلی را مطرح کند که مردم بازار، آن هم مردمی که آنها معتقدند، آنان مخالف این انقلاب هستند، علیه آنان مقابل مجلس شورای اسلامی تظاهرات کنند.» وی تأکید کرد: «این هیچ چیز نمی تواند باشد، جز ترس.»

آیت الله صانعی سپس خطاب به این افراد گفت: «چرا شما با عقاید مردم می جنگید؟ مردم نمی توانند منافق و محارب را ببینند. شما بگویید کجای دنیا تروریست آزاد است؟ کجای دنیا مملکتی که پایگاه مرد می اش این قدر زیاد است که در چهلمین روز شهادت رئیس جمهور و نخست وزیرش چنین عظمتی برپا می کند، ساکت بنشینند و ببینند گروهی علیه این انقلاب به پا خاسته و به اینها چیزی نگوید؟» وی ادامه داد: «اینها می دانند، ولی می بینند کار به جایی رسیده که مردم سراغشان می آیند و به همین خاطر از قبل مسئله درست می کنند، ولی بدانند که ما انقلابمان را تا آمدن مهدی موعود ادامه خواهیم داد.» (۱)

رادیو صدای امریکا موضوع اصلی سخنان بازرگان را اعتراض وی به سرکوب مخالفان اعلام کرد و در این باره گفت: «در یک سخنرانی نامعمول در مجلس اسلامی، مهدی بازرگان، نخست وزیر اسبق ایران، علیه نحوه سرکوبی مخالفان به وسیله دولت اعتراض کرد. [بازرگان] در نطقی که بارها با سروصدای نمایندگان دیگر مجلس قطع شد، گفت: مردم بی گناه و از جمله پسران و دختران را بدون هیچ دلیلی می کشند. بازرگان گفت: اینکه ایرانیان یکدیگر را نوکر امریکا خطاب کنند، هیچ نتیجه ای ندارد، چراکه هیچ کس را از امریکا وارد نکرده اند. وی گفت: موج اعدام ها به منزله هدر دادن ثروت ایران، یعنی جوانان مملکت است. سخنان بازرگان سرانجام با فریادهای مرگ بر نوکر امریکای نمایندگان، مجلس ناتمام ماند. رادیو تهران پخش برنامه جلسه مجلس را قطع کرد و جلسه موقتاً تعطیل شد.» (۲)

رادیو لندن نیز در موضع گیری جانبدارانه از آقای بازرگان، در گزارشی از سخنرانی وی اعلام کرد: «طی یک سخنرانی غیرمترقبه، آقای بازرگان به مجلس هشدار داد که آتش وحشتناکی در ایران در گرفته است که ملت، دولت و دین را تهدید می کند. آقای بازرگان افزود: "نه تنها کسی آماده پیشگیری از این حریق نیست، بلکه بسیاری بر گستردن آن و دامن زدن به آن نیز می کوشند. نخست وزیر اسبق ایران به آنچه خود روحیه انتقام جویی خواند، اعتراض کرد و گفت که از این وضع، همه متضرر خواهند شد. از سویی دیگر، گروهی از تجار و بازاریان تهران ظاهراً در اعتراض به سخنرانی مهدی بازرگان به سوی مجلس به راه افتادند و

ص: ۱۰۶

۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۷/۱۳۶۰، ص ۲.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۲، ۱۷/۷/۱۳۶۰، صص ۳ - ۲ ضمیمه، رادیو صدای امریکا،

به روایت رادیو تهران، شعارشان مرگ بر امریکا و مرگ بر لیبرال ها بود. این نخستین بار نیست که آقای بازرگان به دلیل میانه روی و نظرات متعادلش، چنین موردحمله قرار گرفته است. این رهبر فروتن نهضت آزادی ایران که عمیقاً معتقد به مبانی اسلام است، از دو سال پیش که از نخست وزیری برکنار شد تاکنون، در سخنرانی ها و اعلامیه های خود خویشتن داری بسیار پیشه کرده است، اما روزنامه میزان، که با نهضت آزادی مرتبط شناخته می شد، تا پیش از تعطیلی همچنان از افراط کاری های فزاینده دولت شدیداً انتقاد می کرد.^(۱)

۱

سفیر الجزایر ادعای مقامات کویت را مبنی بر بمباران مرکز نفتی آن کشور به وسیله هواپیماهای ایرانی رد کرد. به نوشته روزنامه کیهان، عبدالکریم عزایب، سفیر دولت الجزایر در جمهوری اسلامی ایران، روز پنجشنبه با احمد عزیزی، قائم مقام وزیر و معاون امور بین المللی و اقتصادی وزارت امور خارجه، ملاقات و گفت و گو کرد. در این دیدار، موضوعات مهم منطقه، به ویژه بمباران تأسیسات نفتی شمال کویت بررسی شد.

سفیر الجزایر در این دیدار ضمن تأکید بر سودجویی امریکا از این بمباران، خاطر نشان کرد که به اعتقاد وی، با آگاهی کاملی که ایران از مطامع امریکا در منطقه و امکان بهره برداری این کشور از این گونه رویدادها برای گسترش نفوذ خود در منطقه و تقویت رژیم های امریکایی دارد، طبیعی است که نیازی به دست زدن به این گونه اعمال ندارد، به خصوص اینکه با تهاجم اخیر نیروهای ایرانی به نیروهای عراق در جبهه های جنوب، نیروهای ایران موقعیت بهتری دارند.^(۲)

۲

اقدام عراق در کاهش قیمت نفت خود به میزان ۲ دلار، تأثیر این اقدام در قیمت نفت منطقه، نقش و جایگاه کشور کویت در پشتیبانی از عراق، بررسی اسکله های سایر کشورهای عربی که در همسایگی عراق قرار دارند و برنامه آن کشورها برای توسعه دادن این اسکله ها جهت تسهیل واردات به عراق از جمله مطالبی می باشد که خبرگزاری پارس به نقل از مطبوعات انگلیسی مبادرت به تهیه گزارشی درباره آنها کرده است. در این گزارش آمده است:

عراق قیمت نفت خود را ۲ دلار کاهش داد تا از این طریق به تولیدکنندگان نفت خلیج فارس فشار بیشتری وارد کند. کاهش قیمت نفت عراق که هنوز به طور رسمی اعلام نشده است، احتمالاً از اول اکتبر خواهد بود، طوری که قیمت فروش نفت کرکوک از ۹۳/۳۶ به ۹۳/۳۴ دلار و نفت سبک بصره از ۷۱/۳۶ به ۷۱/۳۴ دلار خواهد رسید، کاهش قیمت های نفت عراق با ۲ دلار و کویت با یک دلار به امارات متحده، قطر و ایران فشار وارد خواهد کرد تا قیمت نفت خود را کاهش دهند. عراق باوجود درگیر بودن در جنگ با ایران، روزانه ۶۰۰،۰۰۰ بشکه نفت صادر

ص: ۱۰۷

۲- روزنامه کیهان، ۱۸/۷/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۲، ۱۷/۷/۱۳۶۰، ص ۳۰،
خبرگزاری پارس، ۱۶/۷/۱۳۶۰.

می‌کند. در بخش دیگری از این گزارش آمده است: بنا بر گزارش شرکت های حمل و نقل در انگلستان، بیشتر از نیمی از واردات عراق چیزی بین ۶ تا ۷ میلیون تن کالا، قرار است از طریق بندرهای کویت به عراق حمل شود. حدود ۵۰۰ کامیون سنگین، روزانه اجناس مورد احتیاج عراق را از طریق کویت به بغداد می‌رسانند که این حمل و نقل به منزله خط حیاتی عراق با دنیای خارج به حساب می‌آید. حمله هوایی ایران به کویت اختطاری بود تا کویت این قدر از عراق حمایت نکند، اما به نظر نمی‌رسد که این اختطار اثر چندانی در کار شرکت های حمل و نقل داشته باشد. کویت با داشتن ۲۳ اسکله عمیق برای پهلوگرفتن کشتی ها شریان حیاتی عراق به شمار می‌رود. بندر عقبه در اردن فقط ۷ اسکله دارد که قرار است به زودی ۳ اسکله نیز به آنها اضافه شود، اما با وجود این، مدت زمان انتظار کشتی ها برای تخلیه در بندرهای کویتی شعبیه و شیوخ به ۴۶ تا ۶۰ روز افزایش یافته است. بزرگ ترین شرکت حمل و نقلی که در حال حاضر مشغول حمل کالا- به عراق است، شرکت "الغافین" و "قطوب" نام دارد که انتظار می‌رود در سال جاری حدود ۵/۱ میلیون تن کالا که اکثر آنها سیمان، آهن و کود است، به عراق حمل کند. عراق قبل از جنگ با ایران، در حدود ۴ میلیون تن سیمان وارد می‌کرد، اما عراق پس از جنگ واردات سیمان را افزایش داد تا ثابت کند، وجود جنگ هیچ گونه اثری در برنامه های عمرانی آن کشور نداشته است. بعضی از کالاهای مورد نیاز عراق می‌تواند از طریق ترکیه وارد این کشور شود، ولی بندرهای سوریه، اردن و کویت مهم ترین راه های واردات کالا- برای عراق هستند و این امر سبب رونق یافتن کار شرکت های حمل و نقل شده است. برای مثال، ۵۰۰ کامیون شرکت کامیون های بلغارستان بین کویت و عراق در رفت و آمد هستند. (۱)

۱

دو روز پس از قتل سادات، چندین گروه متشکل از مسلمانان کوشیدند با یک حمله نظامی کنترل شهر "اسیوط" واقع در ۶۰۰ کیلومتری جنوب قاهره را به دست گیرند. به گزارش خبرگزاری فرانسه، مسلمانان که مجهز به سلاح های خودکار بودند، هنگام نماز صبح حمله به شهر اسیوط را آغاز کردند و به ترتیب به نقاط راهبردی شهر یورش بردند. براساس گزارشی از منبعی رسمی، گروهی از کماندوهای مسلمان موفق شدند مقر سازمان امنیت این شهر را تصرف کنند، اما نیروهای امنیتی توانستند بعدازظهر همان روز، آنها را شکست داده، از مقر سازمان امنیت دور کنند.

به گفته منابع پلیس، جوخه های ضدشورش در اجرای قوانین مربوط به وضع اضطراری که به دنبال ترور سادات برقرار شد، برای متفرق کردن مردم اقدام به تیراندازی کردند. شهر اسیوط واقع در ۶۰۰ کیلومتری جنوب قاهره در دو سال گذشته عرصه درگیری مسلحانه مسلمانان بنیادگرا و نیروهای امنیتی و همچنین مسلمانان و قبطی ها بوده است. به گزارش خبرگزاری

ص: ۱۰۸

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۲، ۱۷/۷/۱۳۶۰، صص ۱۲ - ۱۰، لندن - خبرگزاری پارس، ۱۶/۷/۱۳۶۰.

پارس، چتربازان مصری روز پنجشنبه به شهر اسیوط در جنوب این کشور حمله کردند تا ساختمان های مهم دولتی را که مسلمانان تصرف کرده بودند، آزاد کنند.

واحد مرکزی خبر به نقل از خبرگزاری فرانسه از اسیوط گزارش داد: براساس گزارش ها و اطلاعات خبرنگار ویژه خبرگزاری فرانسه از نیروهای ویژه مستقر در شهر اسیوط، در درگیری های ۴۸ ساعت اخیر این شهر، بین مسلمانان افراطی و نیروهای انتظامی، ۴۵ نفر کشته شده اند. مراکز بیمارستانی شهر اسیوط نیز این آمار را تأیید کرده اند. به دنبال درگیری در شهر اسیوط میان مسلمانان و نیروهای امنیتی، وزارت کشور مصر بیانیه ای منتشر کرد و در آن مدعی شد، حمله کنندگان عضو سازمان اخوان المسلمین هستند که در طول درگیری روز پنجشنبه، ۲ تن از آنان، از جمله رهبر کماندوها کشته شده اند. بر پایه همین ادعا، از حمله کنندگان تعدادی سلاح و مقادیری مهمات به جای مانده که به دست نیروهای امنیتی افتاده است. در بیانیه آمده است: در این درگیری ها عده ای از نیروهای امنیتی نیز کشته یا مجروح شده اند. در پایان بیانیه ادعا شده که نیروهای امنیتی موفق شده اند حمله کنندگان را دستگیر کنند. شهرهای اسیوط و "مینیه"، مرکز اخوان المسلمین مصر هستند. اسیوط که ۲۴۰ هزار نفر جمعیت دارد، همیشه عرصه درگیری های شدید و خونین میان نیروهای امنیتی و مسلمانان بوده است. این دو شهر هریک دانشگاه های جداگانه ای دارند. شهر "مینیه" با ۱۲۵ هزار نفر جمعیت در ۲۴۰ کیلومتری جنوب قاهره قرار دارد. (۱) خبرگزاری یونایتدپرس به نقل از یک روزنامه مصری درباره تلفات نیروهای پلیس مصر در این شورش گزارش داد: در زدوخوردهای روز پنجشنبه گذشته بین مبارزان مسلمان و افراد پلیس در شهر اسیوط ۵۴ پلیس کشته و بیش از ۱۰۰ نفر زخمی شدند. سرکوبی اغتشاشات هنگامی میسر شد که نیروی هوایی مصر هواپیمای جنگی به این شهر اعزام کرد. (۲)

ص: ۱۰۹

۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۷/۱۳۶۰، ص ۱۶، قاهره - خبرگزاری ها.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۱۹، قاهره - یونایتدپرس به نقل از روزنامه مایو، ۲۰/۷/۱۳۶۰.

امروز شهر آبادان زیر آتش شدید توپخانه و کاتیوشای نیروهای عراقی قرار گرفت و ۱۹ واحد مسکونی تخریب یا دچار آتش سوزی شد. اصابت گلوله ها در منطقه احمدآباد آبادان بیشتر از مناطق دیگر بود، طوری که در این منطقه ۸ خانه تخریب شد و ۲ خانه نیز در آتش سوخت. همچنین ۹ خانه مسکونی در منطقه سده و بوارده شمالی تخریب شد. یک خودرو هم که در مقابل ندامتگاه آبادان توقف کرده بود، منهدم شد. در این بمباران از اهالی شهر، یک نفر شهید و ۲۵ نفر زخمی شدند. (۱)

بنا بر اعلام برخی منابع خبری، ارتش عراق ۱۲۰ خلبان را به منظور یادگیری دوره خلبانی بالگردهای "سیکورسکی" که مجهز به ۱۲ موشک ضدتانک هستند، به ایتالیا اعزام کرده است. (۲)

دامنه اعتراضات و مخالفت با رژیم عراق در داخل این کشور، در حال گسترش است و مبارزان و مجاهدین عراقی حملات خود را علیه حکومت و ارتش بعثی عراق افزایش داده اند. امروز علاوه بر درگیری هایی که در مناطق شمالی عراق رخ داد، نماینده اتحادیه میهنی کردستان عراق، اهداف و برنامه های این اتحادیه را تشریح و وضعیت داخلی عراق را بررسی کرد.

به گزارش خبرگزاری پارس، مجاهدین عراقی در یک حمله چریکی به شهربانی، ساختمان استخبارات و یک مرکز نظامی شهر شاندری عراق، بیش از ۵۰ نفر از نیروهای عراقی را کشته، تعداد زیادی از آنان را مجروح کردند و یک قبضه خمپاره انداز ۸۲ میلی متری و یک مسلسل کالیبر ۷۵ مزدوران بعثی را منهدم کردند. (۳)

همچنین به نوشته روزنامه کیهان، جاده سیدصادق - پنجوین به کنترل کامل مجاهدین مسلمان عراق درآمده و هم اکنون عبور و مرور اتومبیل ها تحت نظارت و بازرسی آنها است. این روزنامه

ص: ۱۱۱

۱- سند شماره ۰۰۵۲۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی آبادان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، صص ۱ و ۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ گذشته)، شماره ۲۰۵، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۳۶، آبادان - خبرگزاری پارس، ۱۹/۷/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۰۰۵۲۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار استان خوزستان، ۱۸/۷/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۴۲۷۳۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار استان خوزستان، ۱۸/۷/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۲- سند شماره ۰۰۵۲۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تیپ ۳ زرهی پادگان ابوذر، ۱۷/۷/۱۳۶۰، ص ۱.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۵، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۲۹، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۹/۷/۱۳۶۰.

افزود: در جریان مراسم تدفین ۳ تن از سربازان عراقی که روز هفدهم مهرماه در شهر سلیمانیه در مسجد حاج کاکی احمد برگزار شد، امام جماعت مسجد، مراسم را به تظاهراتی علیه حکومت بعث تبدیل کرد و پس از ذکر این نکته که "صدام کافر است"، مردم با شعار مرگ بر صدام به خیابان ها ریختند. در این بین، نیروهای عراقی وارد عمل شدند و با اسلحه و گاز اشک آور به مردم حمله کردند. در نتیجه این درگیری، ۱۱ نفر از مردم سلیمانیه دستگیر شدند، اما شهر همچنان ناآرام و متشنج است. (۱)

نماینده اتحادیه میهنی کردستان عراق (طالبانی ها) - که یکی از گروه های در حال مبارزه با حکومت عراق است - در یک نشست مطبوعاتی در شهر بُن آلمان، درباره رفتار دولت عراق با کردهای معارض، موقعیت فعلی کردها در عراق، اهداف جنبش ملی جدید کردها در عراق، ساختار جدید تشکیلاتی اتحادیه و ائتلاف این اتحادیه با گروه های مخالف حکومت عراق، تأثیر تجاوز عراق به ایران در اقتصاد عراق و... مطالبی بیان کرد. رادیو کلن در این باره گزارش می دهد: «به گفته نماینده اتحادیه میهن پرستان کردستان، دولت عراق در هفته گذشته ۱۴۰ کرد و ۳۸ نفر دیگر از اعضای سایر جبهه های مقاومت را در آن کشور اعدام کرده است. بدین ترتیب، شمار کل کردهایی که از سال ۱۹۶۷ به بعد در آن کشور اعدام شده اند، به ۲ هزار نفر افزایش یافت. این کشته شدگان حداقل ۷۵۰ نفرشان از اعضای اتحادیه میهن پرستان کردستان بوده اند که شامل گروهی از پیش مرگان، عده ای از افراد عادی غیر مسلح و حتی کودکان می باشند که به اتهام حمایت از مبارزین آزادی خواه کرد و رساندن مواد غذایی به آنان به اعدام محکوم شده اند.

بنا به اظهارات نماینده اتحادیه میهن پرستان کردستان، [این اتحادیه] در سال ۱۹۷۵ (۱۳۵۴) تأسیس یافت و از آن به بعد یک گروه چریکی تشکیل داده است که مرتباً افرادی از افسران فراری و کرد ارتش عراق به آن ملحق می شوند. این گروه چریکی در این میان به چنان قدرتی دست یافته که حداقل شب ها قسمت اعظم منطقه کردنشین عراق و محله های نزدیک به آن را تحت کنترل خود قرار می دهد، تا آنجا که عده زیادی از افسران ارتش عراق مستقر در منطقه کردنشین آن کشور اشاره کرده اند که چنانچه به آنها توجه نشود، آنان نیز دست به عملیات نظامی علیه کردها نخواهند زد؛ لذا چریکی های آزادی خواه اتحادیه میهن پرستان کردستان از تمام قدرت خود در این مبارزه استفاده نمی کنند. به گفته نماینده اتحادیه میهن پرستان کردستان، این اتحادیه هنگامی تأسیس [شد] و نضج گرفت که وعده ارائه خودمختاری به کردها از طرف صدام حسین، رئیس جمهوری عراق، توخالی و پوچ بودنش را به اثبات رساند.

... بنا به اظهارات نماینده اتحادیه میهن پرستان کردستان، وجه تمایز این اتحادیه با سازمان قبلی جنبش استقلال طلبان به رهبری مصطفی بارزانی در این است که اتحادیه میهن پرستان کردستان کمک های مالی از خارج را رد می کند و نمی پذیرد. این اتحادیه با ۸ سازمان اقلیت دیگر عراق که به

ص: ۱۱۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۸، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۲۴، سندج، ۲۲/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۲، کرمانشاه.

گفته نماینده آن جملگی برای سرنگونی حکومت جلادها در بغداد کوشش می کنند، به همکاری اشتغال دارد. این گروه های اقلیت به همراهی کردها، جبهه دمکراتیک عراق را تشکیل می دهند و در نظر دارند در صورت لزوم با توسل به اسلحه، دمکراسی را در عراق مستقر سازند.

نماینده اتحادیه میهن پرستان کردستان در ادامه توضیحات خود پیرامون اوضاع فعلی عراق می افزاید: قدرتمندان بغداد با جنگ ابلهانه خود علیه ایران بیش از ۶۰ درصد از زیرساخت های اقتصاد کشور را ویران کرده اند. یک شکوفایی مصنوعی و ظاهری بر کشور حکم فرماست و با سیلی، صورت ها سرخ نگاه داشته می شوند، در حالی که دارایی دولت تا سال گذشته بالغ بر ۳۰ میلیارد دلار بود، امروز عراق ۱۶ میلیارد دلار مقروض است. ملت از جنگ بیزار و خسته شده و در ماه های اخیر هزاران سرباز و افسر عراقی از ارتش گریخته اند. لشکر عراق مستقر در اطراف شهر آبادان در حمله اخیر ارتش ایران تقریباً هیچ گونه مقاومتی از خود نشان نداده است. بدین ترتیب، سقوط رژیم بعث و در پی آن تشکیل عراقی دمکراتیک و هم زمان تحقق استقلال کردستان عراق به مراحل آخرین خود نزدیک می شود. نماینده اتحادیه میهن پرستان کردستان با این جملات به کنفرانس مطبوعاتی خود در بُن پایان داد و از جهانیان خواست که به سرنوشت کردها در عراق توجه و علاقه بیشتری نشان دهند. (۱)

۱

درگیری ها در مناطق کردنشین همچنان ادامه دارد و قوای جمهوری اسلامی ایران به پیشروی و پاک سازی در این مناطق ادامه می دهند. امروز درگیری های متعددی در مناطق مختلف استان های آذربایجان غربی و کردستان رخ داد که تعدادی از افراد هر دو طرف کشته یا زخمی شدند و یک فروند بالگرد ایران نیز در نزدیکی های شهر بانه سقوط کرد. رادیو صدای کردستان نیز در گزارشی وضعیت این مناطق را به شکل دلخواه خود توصیف کرده است.

نیروهای سپاه پاسداران با پشتیبانی هوانیزوز در عملیاتی که از ساعت ۱۸ امروز آغاز شد، موفق شدند ارتفاع ۲۵۲۵ را - که از بلندی های سرکوب منطقه روانسر و کامیاران بود - به تصرف خود در آورند. در این عملیات ۱۲ سنگر حزب دمکرات به تصرف نیروهای خودی در آمد و تعدادی از نیروهای این حزب کشته یا زخمی شدند. از افراد خودی نیز یک تن به شهادت رسید و ۳ نفر زخمی شدند. (۲)

در منطقه عمومی دیواندره، نیروهای خودی موفق شدند روستاهای گاوشله، گستوان و هیجان را در شمال و شمال شرقی دیواندره پاک سازی کنند. در این عملیات ۳ تن از افراد وابسته به نیروهای مسلح غیرقانونی دستگیر شدند و به نیروهای خودی آسیبی وارد نشد. (۳)

نیروهای حزب دمکرات کردستان ایران به نیروهای سپاه و ارتش در شمال بوکان حمله کردند. در درگیری پیش آمده - که ساعت ها طول کشید - ۴ نفر از نیروهای سپاه شهید و ۳ تن دیگر نیز زخمی شدند. از تلفات نیروهای مهاجم، آماری ذکر نشده است. (۴)

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۳، ۱۸/۷/۱۳۶۰، صص ۱۵ و ۱۴ ضمیمه، رادیو کلن، ۱۷/۷/۱۳۶۰.
- ۲- سند شماره ۰۲۱۸۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، اطلاعات عملیات مرکز، شماره ۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۱۲؛ و- سند شماره ۲۷۰۳۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ (روانسر) به فرماندهی ستاد مرکزی، ۱۹/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۰۷۱۱۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه ۷ (کرمانشاه) به فرماندهی تهران، ۱۹/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۰۰۵۲۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته، اطلاعات عملیات مرکز (طرح و برنامه عملیات)، شماره ۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۳.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۵، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۲۹، خبرگزاری پارس، ۱۹/۷/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۶، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۲۳، سنندج - خبرگزاری پارس؛ و- روزنامه کیهان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲، سنندج - خبرگزاری پارس.
- ۴- روزنامه کیهان، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۳، به گزارش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی میاندوآب.

راديو صدای کردستان متعلق به حزب دمکرات، افراد مهاجم را از نیروهای هیز پیشوا اعلام کرد و تعداد شهدای خودی را ۶ تن و زخمی ها را نیز ۱۰ نفر اعلام کرد.^(۱)

در شمال بانه، یک فروند بالگرد ۲۱۴ هوانیروز که مأموریت آمادی داشت، هدف تیراندازی نیروهای مسلح غیرقانونی قرار گرفت و در ۷ کیلومتری بانه سقوط کرد و از ۴ سرنشین آن ۲ نفر - که نانوا بودند - شهید و ۲ خدمه دیگر بالگرد زخمی شدند که به کمک بالگرد دیگری زخمی ها و پیکر شهدا به شهر تبریز برده شد.^(۲) حزب دمکرات کردستان ایران با اعلام اینکه بالگرد مذکور به دست نیروهای این حزب سرنگون شده است، ۲ تن از شهدای حادثه را خلبان و کمک خلبان اعلام کرد.^(۳)

در سنندج، چند نفر از افراد گروه های مسلح غیرقانونی شبانه به دانشگاه رازی این شهر وارد شده، مقداری از وسایل آزمایشگاه فنی این دانشکده را تخریب کرده یا به سرقت بردند.^(۴)

افراد مسلح شورشی، یک کمپرسی حامل شن را در محور دیواندره - نسا ره ربودند و راننده و کمک راننده را نیز با خود بردند.^(۵)

به دنبال ادعای روز گذشته راديو صدای کردستان مبنی بر تصرف یک ساعته شهر سردشت و... این راديو مجدداً ادعایی را درباره نفوذ به سردشت و وارد کردن تلفات و خسارت به نیروهای خودی مطرح کرد، این راديو گزارش داد که روز هفدهم مهرماه پیش مرگان قهرمان نیروی معینی موفق شدند با نفوذ به داخل شهر سردشت به پست دیده بانی و پادگان سردشت حمله کنند. براساس این خبر در این حمله قهرمانانه، پست دیده بانی و یک تانک منهدم و ۶ نفر از نیروهای دشمن کشته و ۱۰ نفر نیز زخمی شدند.^(۶)

به نوشته روزنامه اطلاعات، ستاد خبری سپاه پاسداران مهاباد به نقل از دادگاه انقلاب اسلامی این شهر اعلام کرد: به مناسبت عید قربان (۱۷/۷/۱۳۶۰) ۱۰ تن از زندانیان این دادگاه آزاد شدند. همچنین این دادگاه به مناسبت فرارسیدن عید سعید غدیر خم (۲۵/۷/۱۳۶۰) ۱۰ تن دیگر از زندانیان را آزاد خواهد کرد.

۱

درحالی که نیروهای خودی روز پیش بوکان را که در تصرف نیروهای مسلح غیرقانونی بود، آزاد کردند، راديو لندن همچنان در پیروزی های به دست آمده جمهوری اسلامی تشکیک می کند. این راديو درحالی که به نحوی اذعان می کند که درگیری نیروهای ایران در مناطق غرب کشور با حزب دمکرات، بر توان نظامی ایران در رویارویی با عراق تأثیر منفی گذاشته است، از دولت ایران توقع نرم خویی در مقابله با نیروهای مسلح معارض را دارد.

ص: ۱۱۴

۲- سند شماره ۲۹۴۰۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری استان کردستان، ۱۷/۷/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۰۰۵۲۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته، اطلاعات عملیات مرکز (طرح و برنامه عملیات)، شماره ۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۴، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۸ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۱۸/۷/۱۳۶۰.

۴- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۵، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۴، سندج؛ و- سند شماره ۰۰۵۲۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته، اطلاعات عملیات مرکز (طرح و برنامه عملیات)، شماره ۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- سند شماره ۷۱۱۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه عملیات منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه تهران، ۱۹/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۳۳۹۴۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۱۸/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۵- روزنامه کیهان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲، سندج - خبرگزاری پارس.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۷، ۲۲/۷/۱۳۶۰، ص ۱۰ ضمیمه، صدای کردستان ایران، ۲۱/۷/۱۳۶۰.

رادیو بی بی سی گزارش داد: «در چند هفته گذشته، منابع رسمی در ایران گزارش هایی از پیروزی های چشمگیر نیروهای دولتی در مبارزه طولانی شان با شورشیان کرد در غرب ایران منتشر ساخته اند؛ مبارزه ای که تقریباً در تمام ۲ سال و نیمی که از انقلاب ایران می گذرد، ادامه داشته است، ولی در این مدت به غیر از بیانیه های رسمی دولت ایران و گزارش های رادیوی مخفی کردستان ایران، کمتر اتفاق افتاده است که از سوی منابع بی طرف درباره این جنگ گزارش شود. به طور مثال، از زمان انقلاب ایران، به کمتر روزنامه نگار خارجی اجازه مسافرت به نقاط مختلف ایران به ویژه مناطق غربی کشور داده شده است. با این حال، اهمیت جنگ باصراحت و همچنین گسترش دامنه ناآرامی و نبود ثبات سیاسی در خود تهران که به صورت نبردهای سازمان مجاهدین خلق [منافقین] بروز کرده است، نباید در رابطه با کم اهمیت تر به نظر رسیدن درگیری های کردستان فراموش شود. ولی در این میان، یکی از نکات قابل توجه، ارتباطی است که می توان بین مبارزه کردهای وابسته به حزب دمکرات و سازمان مجاهدین خلق [منافقین] یافت که هر دو بر علیه دولت مرکزی ایران می جنگند. ۴ روز پیش آقای "عبدالرحمن قاسملو"، رهبر حزب دمکرات کردستان ایران، طی بیانیه ای از پیشنهادات آقای "مسعود رجوی"، رهبر سازمان مجاهدین خلق، درباره آینده سیاسی کردستان ایران استقبال کرد.»

این رادیو به نقل از "جان رنر" مفسر بخش شرقی خود می افزاید: «فعالیت اکراد در نیمی از مرزهای شمال غربی کشور اثرات شدیدی در بخش جنوبی این سرحدات داشته است. مدت هاست که روشن شده است که امکان صلح بین اکراد و دولت کنونی ایران وجود ندارد. بیش از یک سال است که نه تنها نشانی از انعطاف دولت ایران به دست نیامده، بلکه جنگ نیز همچنان ادامه یافته و اخیراً نیروهای دولتی به منظور عقب راندن اکراد از استحکاماتی که در آذربایجان غربی دارند، دست به حمله زده اند، قدرت برتر نیروهای دولتی باعث شده است که کردها از بعضی مواضع خود عقب نشینند.»^(۱)

۱

سازمان مجاهدین خلق (منافقین) امروز یکی از افراد سابق خود را که از همکاری با این سازمان اظهار ندامت کرده بود، به اتهام خیانت به آرمان خلق (!) به شهادت رساند. امروز همچنین گروه های ضدانقلاب در شهرهای مختلف از جمله تهران دست به اقدامات خرابکارانه زدند. در همین حال، نیروهای امنیتی تعدادی از افراد وابسته به این گروه ها را دستگیر کردند.

یک دانش آموز که از همکاری با سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دست کشیده و با مراجعه به مقامات قضایی از عملکرد گذشته خود توبه کرده بود، امروز به دست افراد این سازمان به

ص: ۱۱۵

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۳، ۱۸/۷/۱۳۶۰، صص ۹-۸ ضمیمه، رادیو لندن، ۱۷/۷/۱۳۶۰.

شهادت رسید. روزنامه کیهان در گزارش این حادثه نوشته است: وی "مسعود افتخاری" نام داشت و ۱۹ ساله و دانش آموز دبیرستان فیضیه خیابان شهید باهنر بود. مسعود افتخاری مدتی قبل به مقامات صالحه مراجعه کرد و پس از اظهار پشیمانی، توبه نامه خود را تسلیم و امان نامه دریافت کرد. مسعود که به حقیقت و ماهیت سازمان مجاهدین پی برده بود، افشاگری علیه چهره کریه منافقین را آغاز کرد تا اینکه نامه ای به دستش رسید مبنی بر اینکه متهم به خیانت به آرمان خلق است و محکوم به اعدام شده است. این عمل، انزجار مسعود را بیشتر کرد و به افشاگری خود ادامه داد، تا اینکه یک روز به دست عده ای ناشناس به سختی مضروب شد، اما توانست خود را نجات دهد. پس از این ماجرا، منافقین در پی یک فرصت مناسب بالاخره او را ربودند و پس از شکنجه های فراوان - که پزشک قانونی نیز آن را تأیید کرد - با شلیک چند گلوله به شهادت رساندند. در قسمتی از وصیت نامه این شهید آمده است: ای رهبر، چند صباحی تو را گم کرده بودم و وقتی تو را دوباره باز یافتم تا پای جان در راه هدف هایت و در راه تو که همانا اسلام راستین است، همچون سربازی ناچیز جان فشانی خواهم کرد. مگر جان من در برابر عظمت تو و راه تو چیزی است. خدایا، جان مرا بگیر و به لحظه ای از عمر عزیز امام خمینی اضافه کن. (۱)

در همین حال، در گرگان ۳ نفر از نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و ۲ تن از نیروهای سازمان کمونیستی پیکار پس از درگیری مسلحانه با نیروهای سپاه دستگیر شدند. (۲) در قائم شهر نیز نیروهای سپاه با استفاده از اطلاعات افراد دستگیر شده سازمان مجاهدین خلق، یک خانه تیمی متعلق به این سازمان را کشف کردند. در این خانه یک قبضه مسلسل یوزی، ۲ قبضه سلاح کمری و چندین خشاب فشنگ به دست نیروهای سپاه افتاد. افراد ساکن در این خانه قبلاً آنجا را ترک کرده بودند. (۳) در شیروان نیز یکی از عوامل گروه های مسلح غیرقانونی دستگیر شد. از این فرد یک قبضه اسلحه ژ ۳ و ۲ خشاب فشنگ به دست آمد. (۴)

در ادامه تحرکات گروه های ضدانقلاب، عوامل این گروه ها در تهران، با بمب دست ساز آتش زا به یکی از شعب بانک صادرات خیابان پیروزی حمله کردند که خسارتی در پی نداشت. فرد خرابکار با استفاده از موتورسیکلت متواری شد. در خیابان تهران نو نیز چند نفر از این افراد به سمت نیروهای بسیج مسجد "الهادی" تیراندازی کردند که با مقابله به مثل افراد بسیج، مهاجمان گریختند، در این حادثه به کسی آسیب وارد نشد. (۵)

۱

بسیاری از اقدامات گروه های ضدانقلاب هم سو با رژیم عراق انجام می شود، گواه این مدعا مطالبی است که رادیو صوت الجماهير درباره فعالیت خرابکارانه یک گروه تجزیه طلب وابسته به (جبهه عربی آزادی بخش الاحواز) عراق در داخل ایران منتشر کرد.

ص: ۱۱۶

۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۷/۱۳۶۰، شمیران - خبرنگار کیهان.

۲- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنگار، شماره ۲۳۴، ۱۸/۷/۱۳۶۰، ص ۴، اطلاعاتیه روابط عمومی سپاه پاسداران.

۳- همان.

۴- روزنامه کیهان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۱۴، مشهد - خبرگزاری پارس.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۵، ۲۰/۷/۱۳۶۰، صص ۴ - ۳، تهران - خبرگزاری پارس،
۱۹/۷/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران.

به گفته این رادیو، «یک مقام مسئول در فرماندهی جبهه عربی آزادی بخش الاحواز گفت: در هفدهم این ماه، گروهی بمبی را در زیر خط آهن اهواز - سربند قرار داده که انفجار آن به خرابی قسمت بزرگی از خط آهن و سوزاندن یکی از واگن ها و زخمی شدن ۳ تن از کارکنان فارس انجامید. بدین صورت است که خلق عرب الاحوازی ثابت می سازند تنها راه بازگرداندن حقوق عربی غصب شده و آزادی کامل الاحواز از تسلط و سیطره کینه توزانه فارس ها و تحقق آینده روشن خود، همان راه مبارزه مسلحانه است.»^(۱)

این در حالی است که ژاندارمری استان خوزستان از کشف این بمب خبر داد: به گزارش ژاندارمری: «ضدانقلاب در ۵۵ کیلومتری جاده سربندر - اهواز زیر پل جاده و روی لوله های نفت بمبی کار گذاشته بود که خوشبختانه مأموران شرکت نفت قبل از انفجار آن، در ساعت ۱۸:۱۰ مبادرت به خنثی نمودن بمب مذکور کردند.»^(۲)

همچنین رادیو بغداد در بخش عربی خود درباره جایگاه این گروه در محافل عربی و آرمان اصلی این جبهه که آزادسازی میهن عربی (خوزستان) است، مدعی شد: «محافل خلقی و مترقی عربی و دوست، از تشکیل جبهه عربی رهایی بخش الاحواز که در اواخر ماه گذشته انجام شده با گرمی و افتخار استقبال کرده اند. آقای "مولانا عبدالمنان" رئیس جمعیت دبیران و اتحادیه معلمان بنگلادش به نام شیوخ و علمای دین و رؤسای ۲۷۰۰ مدرسه اسلامی و عربی در آن کشور، پشتیبانی خود را از جبهه مذکور در مبارزه مسلحانه خود برای آزادی ملت و سرزمین الاحواز اعلام داشته اند. وی در تلگرامی که سیدهادی سیدعدنان الموسوی دبیرکل جبهه رهایی بخش الاحواز دریافت نموده، تأکید کرده جبهه یادشده راهی جز مبارزه مجدد علیه رژیم نژادپرست ایران برای نیل به حقوق عادلانه ملت عرب در الاحواز و آزادی میهن خود ندارد. دانشجویان عرب در دانشگاه داکا نیز در تلگرامی مشابه با ملت عرب ما در الاحواز عهد بسته اند که در مبارزه عادلانه برای آزادی تمامی سرزمین از سلطه فارس های نژادپرست در کنار آنها قرار گیرند.»

این رادیو در ادامه افزود: «جبهه عربی رهایی بخش الاحواز در ۲۶ سپتامبر گذشته [۴/۷/۱۳۶۰] در پایان جلسات مقدماتی خود بیانیه ای انتشار داد و طی آن آغاز فعالیت سیاسی و سازمانی جبهه را به عنوان رهبری ملت الاحواز و محور هرگونه اثرات استعمار و سلطه گری اشغالگرانه فارسی تصویب کرده بود.»^(۳)

۱

امروز هم زمان با عید سعید قربان، مراسم تنفیذ حکم سومین رئیس جمهور در حسینیه جماران برگزار شد. روزنامه کیهان در این باره گزارش داد: در این مراسم پس از تلاوت آیاتی از قرآن مجید، حجت الاسلام حاج سیداحمد خمینی متن نامه های وزیر کشور، شورای نگهبان و متن حکم تنفیذ امام خمینی را قرائت و سپس آیت الله سیدعلی خامنه ای، رئیس جمهور کشورمان،

ص: ۱۱۷

۲- سند شماره ۰۰۵۲۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۳، ۱۸/۷/۱۳۶۰، ص ۲۷ ضمیمه، بخش عربی رادیو صوت الجماهير، ۱۷/۷/۱۳۶۰.

سخنانی ایراد کرد. آن گاه امام خمینی، رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، سخنان مهمی را خطاب به حضار و ملت مسلمان ایران ایراد فرمودند. (۱) - (۲)

تلاش ناموفق معارضین و دستگاه های تبلیغاتی غرب برای به انحراف کشاندن و عقب نشاندن ملت از آرمان های خود با حربه ترور مقامات و هجمه تبلیغاتی علیه جمهوری اسلامی، یادآوری برجستگی های رئیس جمهور منتخب، برشماری نقش مردم در برپایی نظام جمهوری اسلامی و پایداری آنها در همه صحنه ها و لزوم قدردانی از مردم و ارائه خدمت به آنها از جمله مطالبی بود که امام خمینی در حکم تنفیذ ریاست جمهوری به آنها اشاره کرده اند. در این حکم آمده است:

«گرچه دست جنایتکاران و منافقان، رئیس جمهور متعهد و مؤمنی را از ملت مجاهد ایران گرفت و یکی از خدمتگزاران صدیق را به شهادت رساند و ملت عزیز را از خدمت او، و او را از خدمت به ملت محروم کرد و گمان کرد که با ترور اشخاص، ملت به پاخاسته، از تصمیم خود عقب می نشیند و در خدمت به اسلام بزرگ سستی می ورزد و در نتیجه راه برای قدرت های چپاولگر باز می شود، ولی شرکت بی سابقه مردم کشور، امید بدخواهان را مبدل به یأس و طمع آزمندان را برای همیشه برید. ...

... خداوند متعال بر ما منت نهاد که افکار عمومی را برای انتخاب رئیس جمهوری متعهد و مبارز، در خط مستقیم اسلام و عالم به دین و سیاست هدایت فرمود که امید است با حسن

ص: ۱۱۸

۱- در این مراسم آیت الله منتظری، آیت الله موسوی اردبیلی (رئیس دیوان عالی کشور)، حجت الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی (رئیس مجلس شورای اسلامی)، آیت الله ربانی املشی (دادستان کل کشور)، آیت الله مهدوی کنی (نخست وزیر) و همه اعضای کابینه و نمایندگان مراجع عظام گلپایگانی، مرعشی نجفی و شیرازی، اعضای شورای نگهبان قانون اساسی، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شورای عالی قضایی، دادستان کل انقلاب، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، اعضای شورای عالی دفاع، شورای فرماندهی سپاه پاسداران، فرماندهان نیروهای سه گانه ارتش جمهوری اسلامی ایران، نمایندگان ستاد مشترک، رؤسای دوائر سیاسی ایستولوتیک ارتش، شهربانی، ژاندارمری، شورای سرپرستی صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، نمایندگان از جبهه های آزادی بخش و نیز گروهی از جانبازان انقلاب و خانواده شهدا حضور داشتند.

۲- روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۷/۱۸، ص ۱۴.

تدبیر و کمک قوای سه گانه و پشتیبانی ملت بزرگ، مشکلات یکی پس از دیگری رفع و احکام مقدس اسلام به طور دلخواه در سطح کشور اجرا گردد.

اینجانب به پیروی از ملت عظیم الشان و با اطلاع از مقام و مرتبت متفکر و دانشمند محترم جناب حجت الاسلام آقای سیدعلی خامنه ای، ایده الله تعالی، رأی ملت را تنفیذ و ایشان را به سمت ریاست جمهوری اسلامی ایران منصوب نمودم. (۱) و رأی ملت مسلمان متعهد و تنفیذ آن محدود است به اینکه ایشان به همان نحو که تاکنون خدمتگزار اسلام و ملت و طرف دار قشر مستضعف، و به حکم قرآن کریم "اشداء علی الکفار رحماء بینهم" (۲) بوده اند، از این پس نیز به همان تعهد باقی باشند و از طریق مستقیم انسانیت و اسلام انحراف ننمایند، که ان شاء الله نمی نمایند.

... آقای رئیس جمهور و سایر دست اندرکاران و دولتمردان در جمهوری اسلامی، باید بدانند که ملت شریف ایران بر همه آنان محبت و منت دارند، چراکه این ملت فداکار است که در اول انقلاب با نثار خون جوانان خود و زحمات طاقت فرسا، پیروزی را به دست آورد و همه را از زندان ها و تبعیدها و انزواها و اختناق ها نجات داد و حکومت را از ستمگران بازستاند و به آنان تحویل داد و همین ملت است که از اول پیروزی تاکنون در صحنه بوده و از کشور و ارتش و سپاه و سایر قوای مسلح و دولت و مجلس و شورای عالی قضایی و دادگاه ها پشتیبانی نمود؛ و با کمک و همت همین ملت، دشمنان داخل و خارج را سرکوب و حزب الله را به جای احزاب و گروه های شیطان نشانده؛ و هم اینان اند که با شوق و شغف به آقای رئیس جمهور بیش از ۱۶ میلیون رأی دادند و بر کرسی ریاست جمهوری نشانده؛ و هم اینان اند که به خواست خداوند تعالی قادرند کشور را حفظ و از شر شیاطین نجات دهند؛ و اینان اند که بر همه ماها و شماها حق دارند و همه می بایست دین خود را به آنان ادا کنیم و در خدمت ملت خصوصاً مستضعفین که سنگینی این جمهوری به دوش آنان بوده و بدون کوچک ترین توقعی در خدمت اسلام اند، با جان و دل کوشا باشیم و مادام که همه ما و شما در خدمت مردم هستیم، آسیبی به جمهوری اسلامی وارد نمی شود و ملت بزرگ و بیدار و در صحنه جواب همه یار و زورگویان را می دهد. از خداوند متعال پیروزی اسلام و مسلمین را خواستارم. (۳)

پس از قرائت حکم تنفیذ و سخنرانی رئیس جمهور، امام خمینی در جمع حاضران سخنرانی کردند که مهم ترین محورهای سخنان ایشان عبارت بود از: تأکید مجدد بر نقش مردم در شکل دادن به نظام جمهوری اسلامی و پیش گامی آنان در حل همه مشکلات نظام، تأثیر مردم در فرونشاندن بحران های بزرگ کشور، توصیه به دولت ها و کشورهای منطقه برای پیوند مجدد

ص: ۱۱۹

۱- به موجب اصل ۱۱۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، امضای (تأیید و تنفیذ) حکم ریاست جمهوری، پس از انتخاب مردم، از وظایف و اختیارات رهبری است.

۲- سوره فتح، آیه ۲۹: «محمد(ص) فرستاده خداست و آنانی که با اویند بر کافران سخت گیر و بین خویش مهربان هستند.»

۳- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار

امام خمینی، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، صص ۲۸۰ - ۲۷۸.

با مردم خود و اتکا به قدرت بی پایان آنها، گسیختن از اتکا به قدرت های خارجی، درخواست از مردم مصر برای مقابله با نظام حاکم بر مصر و معرفی مردم ایران به عنوان یک الگوی مناسب برای رهایی از سلطه نظام وابسته در مصر و توصیه به افراد و جوانان وابسته به گروه های مسلح برای کسب آگاهی و مطالعه و شناخت بیشتر درباره سران گروه ها و بازگشت به دامن ملت. امام خمینی در این سخنرانی فرمودند:

«ما قبل از هر چیز، همگی باید از خداوند تعالی تشکر کنیم که ملت ما را توفیق این خدمتگزاری های به اسلام را عطا فرموده است و از ملت تشکر کنیم که در همه مراحل، از قبل از انقلاب تا زمان انقلاب و تا پیروزی انقلاب، یکدل و یک جهت برای اقامه عدل اسلامی و برای دفع اشرار و رژیم های فاسد و اقامه رژیم جمهوری اسلامی، کوشش کردند و از زمانی که به پا خاستند تاکنون در صحنه بوده اند و با تمام توان خود و بذل مال و جان و فرزند و خاندان، برای پیداشدن عدل الهی و مستقرشدن احکام آسمانی کوشا بوده اند و در صحنه الآن هم بیش از پیش حاضرند. و دلیل اینکه بیش از پیش است، این مراتب آرا در رؤسای جمهوری است که هرکدام از دیگری بالاتر [است] و این رأی اخیر رأیی است که من گمان نمی کنم در دنیا سابقه داشته باشد که به این طور، بدون اینکه تبلیغات دامنه داری شده باشد، با فرصت کم و بدون اینکه یک خوف یا طمعی در کار باشد، همه قشرهای ملت از مراجع بزرگ اسلام و علمای اعلام بلاد و قشرهای دیگر مستضعف به پا خاسته و به پای صندوق ها رفته اند و رأی خودشان را داده اند؛ یعنی رأی به اسلام.

ما مرهون این زحمات و این خدمات هستیم. همه ما و همه آقایانی که حاضر هستند، چه کشوری و چه لشکری، همه ما مرهون زحمات این ملت هستیم. این ملت، ما را از انزوا بیرون آورد و این ملت دست همه شما را گرفت و از حبس ها بیرون کشید و دست جور ستمکاران را از سر این کشور قطع کرد. خداوند ان شاءالله، این ملت را پایدار و این اشخاصی [را] که برای اسلام در جبهه ها و پشت جبهه ها زحمت می کشند، سعادت مند و پیروز فرماید. تمام این مسائل برای این است که اولاً، اسلام ایده ما و شما و ملت است و ثانیاً، ملت همراه است با دولت، با ارتش، با مجلس، با قوه قضائیه و سایر ارگان هایی که هست؛ ملت در صحنه است. همان طوری که پیروزی برای حضور ملت در صحنه بود، ادامه پیروزی همه همین معنا را دارد.

و شما مقایسه کنید مابین این کشور و کشورهای دیگر [را] از قبیل کشور مصر، عراق و سایر کشورهای نظیر آنها و کشورهای بزرگی که در پس اینجا واقع شده اند و هدایت می کنند آن نوکرهای خودشان [را] برای به دست آوردن قدرت. مقایسه کنید، ببینید رئیس جمهوری شهید می شود در ایران، هیچ اتفاقی نمی افتد، دنبال او و بعد از مدت کوتاه، یک رئیس جمهور به جای او می نشیند. رئیس جمهور فاسد در مصر کشته می شود. (۱) مصر به هم می خورد، اعلام حکومت

ص: ۱۲۰

نظامی [می شود] یک سال. فرق مابین اینجا و آنجا و این رئیس جمهور با آن رئیس جمهور این است که اینجا اتکا به اسلام است و همه ملت زیر پرچم اسلام قیام کردند و رئیس جمهور هم شهید بشود، ملت در صحنه است و به جای او، یکی دیگر را اقامه می کند و آنجا پشتوانه تفنگ است و مسلسل است و قوای نظامی است و از ملت جدا و ملت از آنها جدا. اتکال این ملت به خداست و اتکال دولت مصر و عراق به اروپا و امریکا و شوروی است. ملت ها اینجا در صحنه هستند و ملت ها آنجا در خارج صحنه.

... ملت ایران الآن آرامش را در کشور ایجاد کرده است و خود آرامش را ایجاد می کند، بدون اتکال به یک قدرت دیگری. دولت هم اتکال از سر نیزه را برداشته و اتکال به خدا و به ملت کرده است. از این جهت، هیچ اتفاقی نمی افتد از کشته شدن و شهید شدن رئیس جمهور یا شهید شدن نخست وزیر. اینها برای این است که ما در زیر پرچم مبارک اسلام [هستیم] و اتکال به خدای تبارک و تعالی [داریم] و ملت ما وفادار به اسلام است. ملت های اسلامی دیگر هم اتکالشان به خدا و اسلام است.

دولت ها کاری بکنند که جلب نظر ملت را بکنند. دولت ها بناشان بر این نباشد که در سایه سرنیزه حکومت کنند. شما دولت های اسلامی به اندازه محمدرضا، نه قدرت داشتید و نه پشتیبان. پشتیبان او همه قدرت های عالم بود.

... ملت مصر باید این مطلب را بداند که اگر قیام کند برخلاف این توطئه ها، همان طوری که ایران قیام کرد، آنجا هم پیروز خواهد شد. ملت مصر از حکومت نظامی ترسد و به او اعتنا نکند و همان طور که ایران حکومت نظامی را شکست و به خیابان ها ریخت، آنها هم بشکنند و به خیابان ها بریزند و این تفاله های امریکا را بیرون بریزند. ملت مصر ننشینند تا این قدرت از بین رفته دوباره دست و پای خودش را جمع کند و نفوذ خودش را بر ملت تحمیل کند. امروز، روزی است که ملت مصر باید قیام کند. امروز روز ضعف دولت است و قدرت ملت. باید قدرت را نشان دهد و اعتنای به این حکومت نظامی برخلاف همه موازین نکند و بشکند این حکومت نظامی را و به خیابان ها بریزد و این دولتی [را] که می خواهد با سرنیزه با اسلام مخالفت کند و به صراحت می گوید که هرکس که به اسلام وفادار باشد او را سرکوب می کنیم، [از بین ببرد]. این تکلیفی است برای ملت مصر، برای علمایی که وابسته به حکومت نیستند. این تکلیفی است برای علما. علمای مصر به پا خیزند و برای خاطر خدا، از اسلام دفاع کنند. چه عذری است برای علمای مصر که اعلام ضدیت با اسلام را - این حکومت قبل از آمدنش به سر کار اعلام کرده است که هرچه با اسلام ربط داشته باشد ما او را سرکوب می کنیم - چه عذری است برای علمای اسلام در مصر که نشسته اند و گوش می کنند تا اینکه اینها دوباره غلبه کنند؟! امروز شما پیروزید. ملت مصر امروز قدرت دستش است.

... خطای صدام که به واسطه خدمتگزاری به امریکا و خدمتگزاری به اسرائیل، که از ایران صدمه دیده بودند، به ایران حمله کرد، ارتش عراق چه بهره ای از این برد؛ جز اینکه هزاران نفر از افرادش در اینجا کشته شدند؟ ارتش عراق که می بیند ملت عراق با این حزب فاسد، با این حزب کافر مخالف است، او هم مخالفت کند و دیگر اجازه ندهد بیش از این جوانانشان کشته بشود. ما و ارتش ما نمی خواهیم که جوانان مسلمین که با فشار به ایران می آیند برای اینکه عمل کنند بر طبق افکار فاسد صدام، کشته بشوند. ما همه ملت اسلام و جوانان اسلام را دوست داریم و می خواهیم که به راه حق و به راه اسلام و به راه ملت های خود سیر کنند. ارتش عراق چرا نشسته و صدام دارد مملکت عراق را تباه می کند و ارتش عراق را تباه می کند و اسلام را زیر پا می گذارد؟ ارتش عراق، ملت عراق، به پا خیزید و این تفاله ها را بیرون ریزید! همه ملت های اسلام باید قیام کنند و راه حق را به پیش بگیرند. همه دولت ها باید برگردند و خاضع بشوند در مقابل ملت. البته از صدام گذشته است؛ مثل اینکه از سادات هم گذشته بود.

و اینهایی که در داخل کشور ما به تخیلات فاسد، مشغول به شرارت هستند، ما هیچ میل نداریم که این جوان های گول خورده و این دختر و پسر گول خورده در این بیغوله ها پیش این شیاطین باشند و از آنها الهام بگیرند. شما جوان ها - دختر و پسر - چه دیدید از این سران فاسد خودتان جز ادعا و جز انحراف؟ مگر همین ها نبودند که ادعا می کردند ما با خلق موافقیم، با دیگران مخالف و با اجانب مخالف؟ مگر اینها ادعا نمی کردند و باز هم نمی کنند - لفظاً - که ما با امریکا مخالفیم و با غرب مخالف؟ شما دیدید که عملاً برخلاف این عمل کردند و به دامن امریکا پناه بردند و امریکا از آنها پشتیبانی می کند. شما جوان ها چرا فکرتان را در اختیار دیگران گذاشتید؟ چرا استقلال فکری ندارید؟ چرا خودتان مطالعه نمی کنید در احوال این سران که شما را دارند تباه می کنند و خودشان یا در بیغوله ها هستند یا فرار از این کشور کردند و [می خواهند] شما را به هلاکت بیندازند و می گویند بعد، که شما کارها را انجام دهید، ما می آییم و به شما حکومت می کنیم؟

چرا تفکر نمی کنید؟ چرا توجه ندارید به مصالح خودتان؟ آن روزی که اینها بیایند و سلطه پیدا کنند بر این کشور، معلوم نیست که با شماها هم چه خواهند کرد. کسی که طریقه اسلام را ندارد، وفادار نیست. همین ها بودند که افراد خودشان را ترور می کردند به مجرد اینکه برخلاف رأیشان عمل می کردند و همین ها هستند که اگر - خدای نخواست، به فرض محال - قدرت در دستشان بیاید، جز حزب خودشان و جز اشخاصی که مربوط به خودشان است، تمام هواداران را - اگر بیدار بشوند و یک کلمه بخواهند برخلاف آنها بگویند - قتل عام خواهند کرد. شما گمان نکنید که اینها برای ملت، برای شما و برای اسلام ارزش قائل هستند. شما دیدید که با همه ادعاها که اینها داشتند، به جایی فرار کردند که می گفتند ما دشمن با آنها هستیم و پناه به جایی بردند که دشمن همه ملت هاست و ملت های ضعیف. چرا فکر نمی کنید و چرا به خودتان رحم نمی کنید؟ بیدار بشوید! توجه کنید و دست از این شرارت ها بردارید! و شما را اغفال نکنند برای مقاصد خبیث خودشان و شما را به کشتن ندهند! ما میل نداریم که شماها، جوانانی که برای این ملت می توانید

یک ذخیره باشید، تباه بشوید؛ تباه فکری بشوید و بعد هم تباه جانی.

من از خدای تبارک و تعالی، سلامت و سعادت همه ملت را و همه ملت ها را و خصوصاً مستضعفین را خواستارم. و از همه کسانی که این ملت با زحمت خودش آنها را به مقامی رسانده است می خواهم که تمام توان خودشان را برای خدمت [به] این مستضعفین و خدمت [به] این بیغوله نشین های بیچاره و خدمت به این زاغه نشینان صرف کنند. و ان شاءالله، بعد از استقرار حکومت - که الآن دیگر تمام شد - همه جهات - عذری برای هیچ یک از شماها نیست؛ برای اینکه سابقاً کارشکنی می شد و حالا شما همه تفاهم دارید و کارشکنی هیچ یک برای دیگری نمی کند - همه همفکر و هم صدا قیام کنید و برای این مستضعفین و برای این ملت که به همه ما و به همه شما منت دارد و حق دارد، برای آنها خدمت کنید و ان شاءالله، موفق شوید. و از قوای نظامی می خواهم که با قدرت تمام، این تتمه این اشخاصی که به ناحق در مملکت ما وارد شدند، به اینها خاتمه دهند و آنها را از کشورمان ان شاءالله، به زودی اخراج کنند. و امید است که خداوند به همه شما، لشکری و کشوری، ملت و همه ملت های مستضعف دنیا سعادت بدهد و دست مستکبرین را از سر مستضعفین کوتاه کند. (۱)

آیت الله خامنه ای نیز در مراسم تنفیذ حکم ریاست جمهوری در سخنانی درباره آرای مردم، اهمیت صیانت از رأی مردم در میان زمامداران حکومتی و لزوم حمایت از مستضعفان سخنانی ایراد کرد. وی گفت:

«اینک بر ماست که قدر و ارزش این اعتماد عمومی را به درستی بشناسیم و مطمئن باشیم که تا در راه خدا و در راه اسلام گام برمی داریم، آرا و اعتماد مردم پیشتوانه راه و کار ماست و اگر جز این باشد، رشته این پیوند از هم می گسلد و آن محبت یکپارچه و برخواسته از دل و جان به سردی و به تدریج به نفرتی کوبنده بدل می شود که هرگز چنین مباد. ما به روشنی می دانیم که مردم پاک دل و بی آلایش ما در روز دهم مهرماه، نه به یک شخص، بلکه به خط و جریانی رأی اعتماد دادند که مشخصه بارز آن وفاداری به اسلام و انقلاب و خدمتگزاری به محرومان و مستضعفان است و من در این محضر شریف در پاسخ به محبت و اعتماد یکپارچه مردم اعلام می کنم که به سهم خویش در راه استقرار حاکمیت اسلام که خواست ملت انقلابی ماست تا پای جان ایستاده ام، همانند یاران دیگری که در قربانگاه عشق به خدا و خلق جان دادند و به عهد و پیمان خویش وفا کردند. اکنون که ملت ایران با رأی قاطع خویش مرا به ریاست جمهوری اسلامی برگزیده اند، به عنوان امین ملت، اولاً خالی از خشم و نفرت و با احساس و عطوفتی خالصانه و صمیمی اعلام می کنم که در جمهوری اسلامی و در آغوش این ملت بزرگ و مبارز برای همه خدمتگزاران به اسلام و مسلمین و همه دوستداران راستین خدا و خلق جایگاهی مناسب و سزاوار برای خدمت وجود دارد.

... ثانیاً، کشور ما سالیان متمادی در معرض چپاول و تاراج فرهنگی، سیاسی و اقتصادی ابرقدرت ها قرار داشته است. استکبار جهانی در پی سال های سال، شیره جان ملت ما را مکیده است. اکنون ملت ما می خواهد در عرصه جهان با قطع کامل وابستگی ها و با اجرای شعار نه شرقی نه غربی، طرحی نو

ص: ۱۲۳

درافکند. من نیز به پیروی از رهبر بزرگوار و در کنار این مردم، این راه را با استواری و گستاخی خواهم پیمود، با اطمینان کامل به اینکه، پیروزی از آن ملت ماست، چراکه انقلاب ما انقلاب محرومان و مستضعفان است و وعده الهی قاطع و درست است. امیدوارم و از خدا می خواهم و همه کوشش خود را به کار می برم تا دوره جدیدی که اکنون در جمهوری اسلامی ایران آغاز می شود، دوره خدمت به محرومان و مستضعفان و دوره تجلی کامل اراده باری تعالی در قطع ریشه استکبار و استضعاف، استکبار و استضعاف اجتماعی و اقتصادی داخلی در میهن اسلامی ما باشد.»^(۱)

رئیس جمهور همچنین پس از مراسم تنفیذ حکم ریاست جمهوری در مصاحبه ای درباره برنامه ها و خط مشی کلی دولت توضیح داد و بر فعالیت اعضای کابینه فعلی در دولت آینده تأکید کرد.

وی در مورد برنامه های عملی دولت گفت: «همان طور که مکرراً گفته ایم، برنامه اول ما تشکیل دولت است و باز این را هم همواره گفته ایم که ما فعلاً دولت داریم و طبق قانون اساسی هیچ دلیلی وجود ندارد که دولت دیگری غیر از آنچه که امروز هست، تشکیل بدهیم، مگر اینکه خود این کابینه نخواهد بماند که در آن صورت البته ما به فکر کابینه دیگری خواهیم بود.» رئیس جمهور افزود: «به عقیده و طبق نظر من تا آنجا که ممکن است باید از تغییر پرهیز کرد، مگر آنجایی که واقعاً یا اشکالی در کار وجود داشته باشد یا کسی که مشغول کار هست، نخواهد کار کند. من معتقدم که مسئولان بالا چون به کار خودشان آشنا شده اند، تا آنجا که ممکن است حتی المقدور تغییر پیدا نکنند و سعی ما بر این است که ان شاءالله بتوانیم با دولتی که در صورت استعفای این دولت سر کار خواهد آمد، یک وضعیت منسجمی را به وجود بیاوریم و اگر چنانچه همین دولت هم باقی بماند، بتوانیم برنامه ها را هماهنگ کنیم و دنبال آن خطوط اصلی پیش برویم.»^(۲)

۱

آقای هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، پس از شرکت در جلسه شورای عالی دفاع درباره پیشنهاد اخیر "حبیب شطی"، دبیرکل سازمان کنفرانس اسلامی که در دیدار ۳ روز پیش میرحسین موسوی، وزیر امور خارجه ایران، مطرح شده بود، مطالبی بیان کرد.^(۳) وی بیرون رفتن نیروهای عراقی از خاک ایران، شناسایی متجاوز و پرداخت غرامت را از جمله شرط های اصلی ایران برای صلح با عراق اعلام کرد. به نوشته روزنامه کیهان، حجت الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، در گفت و گویی با خبرنگاران درباره رد یا قبول مذاکره با عراق اظهار کرد: ما به هیچ وجه حاضر نیستیم پیش از بیرون رفتن نیروهای دشمن از خاکمان مذاکره ای بکنیم. وی گفت: صدام هنوز از مذاکره درباره شط العرب (اروند رود) صحبت می کند و قصد دارد قبل از خروج از سرزمین های ما اطمینان هایی پیدا کند، اما ما به هیچ وجه حاضر به مذاکره درباره شط العرب (اروند رود) نیستیم و قرارداد سال ۱۹۷۵ برای ما معتبر است که باید اجرا بشود. وی اضافه کرد:

ص: ۱۲۴

۱- روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۷/۱۸، ص ۱۴.

۲- همان، ص ۱۶.

۳- به روزشمار ۱۵/۷/۱۳۶۰ مراجعه کنید.

صدام برای اینکه از بن بستى که خود درست کرده است بیرون بیاید، دنبال بهانه است و مى خواهد از ما قول مذاکره و چیزى شبیه به آن را بگیرد. شورای عالی دفاع افزود: در پیشنهادهاى حبيب شطی از نظر من مطلب تازه اى دیده نمى شد و تنها مقدارى تعبیرها و کیفیت برخورد تغییر کرده بود. تاکنون نیز این پیشنهاد به طور رسمى به ما اعلام نشده است، اما اگر صدام با این پیشنهاد موافق باشد، باید بیرون برود و ما جلو آنها را نمى گیریم. آنها جنگ را ادامه مى دهند، ما که جنگ نداریم، تنها دفاع مى کنیم.

رئیس مجلس شورای اسلامى درباره طرح پیشنهادى حبيب شطی گفت: قرار شد آقای موسوى، وزیر امور خارجه، متن کامل مطلب آقای حبيب شطی را به طور رسمى به شورای عالی دفاع گزارش کند تا به آن رسیدگى شود، اما در جلسه شب گذشته، فقط گزارش هاى آقای موسوى که به تازگى از خارج بازگشته اند، مطرح شد و پیشنهاد حبيب شطی به طور رسمى عنوان نشد، زیرا در دستور جلسه قرار نگرفته بود و تنها آقای موسوى خلاصه اى از پیشنهادهاى ایشان را مطرح کرد. رئیس مجلس شورای اسلامى درباره بخشى از طرح حبيب شطی در مورد آتش بس و خروج نیروهاى عراقى به طور هم زمان گفت: من شخصاً نمى توانم در این باره نظر بدهم، این موضوع مربوط به شورای عالی دفاع است و این شورا باید تصمیم بگیرد و نظر امام هم که فرمانده کل قوا هستند، باید جلب شود و اگر قرار شد قراردادى هم منعقد شود، مجلس باید تصویب کند. وى همچنین تأکید کرد ما حرفمان تغییر نکرده است و حرف ما بیرون رفتن متجاوز، پيدا کردن متجاوز و محاکمه آن، گرفتن خسارت و همچنین اجرای قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر است. (۱)

۱

طه یاسین رمضان، معاون نخست وزیر و مرد شماره دو عراق، امروز در گفت و گو با خبرگزاری فرانسه بدون اشاره به تجاوز کشورش به خاک ایران در سال ۱۳۵۹، درحالی اعلام کرد عراق آماده است تا به جنگ با ایران پایان دهد که رهبران ایران را ناهماهنگ و فاقد شرایط لازم برای مذاکره توصیف کرد. گزارش خبرگزاری فرانسه در این باره بدین شرح است:

«دولت عراق مایل است تا مذاکرات خود را در این زمینه و به منظور دستیابی به یک توافق منطقى و درست برای هر دو کشور، با ایران آغاز کند، ولى صلح تنها با کشوری که رهبری آن هماهنگ و متحد است، امکان پذیر است و ایران در حال حاضر دارای چنین خصوصیتی نیست.

ص: ۱۲۵

۱- روزنامه کیهان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۴، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲۲، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۸/۷/۱۳۶۰.

فرمانده ارتش خلق عراق در ادامه سخنانش بار دیگر ایران را متهم به "ادامه جنگ با عراق" کرد و افزود: "دولت عراق چشمداشتی به سرزمین های همسایه خود (ایران) نداشته و تنها برای دفاع از سرزمین و تمامیت ارضی خود به مبارزه ادامه می دهد." وی سپس اظهار داشت: "در حال حاضر شرایط مناسبی برای شروع مذاکرات دوجانبه عراق و ایران وجود ندارد، هر چند این مذاکرات ممکن است مستقیماً صورت گیرد و یا از حضور یک میانجی بین المللی برخوردار باشد."

معاون نخست وزیر عراق در قسمتی دیگر از سخنان خود ضمن اشاره به شکست کلیه اقدامات هیئت های حسن نیت و سازمان ملل متحد برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق و نقش ابرقدرت ها در این زمینه از آغاز درگیری بین دو کشور اظهار داشت: "کاملاً روشن است که ابرقدرت ها به دلیل حفظ منافع خود در منطقه مایل به حل اختلافات بین دو کشور نبوده و جای بسی تعجب است که کشورهای به اصطلاح "بی طرف" در راه پایان دادن به این درگیری که در منطقه ای بسیار حساس از جهان و بین دو کشور مهم روی می دهد، اقدامی به عمل نمی آورند." یاسین رمضان سپس افزود: "مع هذا برای عراق که در نظر دارد در سال ۱۹۸۲ ریاست کشورهای غیرمتعهد را برعهده گیرد، خوش خدمتی به ابرقدرت ها ارزشی نداشته، هر چند که باید قبول کرد پیروی از یک سیاست استقلال طلبانه، "بسیار گران" تمام خواهد شد."

وی سپس در رابطه با مرگ انور سادات، رئیس جمهور مصر، اظهار داشت: "اقدام افسران جوان مصری به خوبی نمایانگر اصالت ملت این کشور بوده و آنان که در نظر دارند مطیع یک سیاست کاپیتولاسیون و تحقیرآمیز باشند، باید از آنچه در مصر می گذرد درس عبرت گیرند." رهبر حزب بعث و مرد شماره دو عراق همچنین در رابطه با دیدار آینده فرانسوا میتران، رئیس جمهور فرانسه، از فلسطین اشغالی اظهار داشت: "دیدار فرانسوا میتران از این کشور به خود وی مربوط می شود؛ هر چند که من به عنوان یک "فرد عرب" امیدوارم این دیدار که نه به فرانسه و نه به کشورهای عرب کمکی نخواهد کرد، صورت نگیرد." وی همچنین افزود: "فرانسه و عراق امروز مسئولیت حفظ و تحکیم هر چه بیشتر روابط خود را در تمام زمینه ها برعهده دارند و ارزش "ویژگی نمونه" این همکاری در روابط فرانسه و به طور کلی اروپای غربی با جهان عرب تأثیر بسزایی دارد." وی در پایان این گفت و گو، ضمن اشاره مجدد به حسن روابط بین فرانسه و عراق، دیدار اخیر "میشل ژوبر"، وزیر بازرگانی خارجی فرانسه، را که در جریان برگزاری نمایشگاه بین المللی بغداد از این کشور بازدید کرده بود، بسیار بااهمیت تلقی کرد.^(۱)

ص: ۱۲۶

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۳، ۱۸/۷/۱۳۶۰، صص ۳-۲، بغداد - فرانس پرس ۱۷/۷/۱۳۶۰.

"فرد هالیدی"، محقق امریکایی در امور خاورمیانه، در مقاله ای از تغییر سیاست شوروی در فروش تسلیحات به کشور عراق خبر داد. بررسی این تحول در سیاست خارجی شوروی و علل این رویکرد جدید و تأثیر این سیاست در منطقه خاورمیانه موضوع مقاله هالیدی در مجله نیشن است که رادیو امریکا بخش هایی از آن را به این شرح نقل کرده است:

«خبر دگرگونی در سیاست مسکو در جریان سفر یک هیئت تجارتي شوروی به عراق در ماه آوریل گذشته انتشار یافت و با دیدار یک مقام بلندپایه عراقی از مسکو در ماه ژوئن تأیید شد. بااینکه تا حال هیچ گونه محموله نظامی از سوی شوروی به عراق ارسال نشده است، اما این تغییر در سیاست مسکو نشانه تمایل مجدد شوروی به همکاری با عراق می باشد. عراق نیز به نوبه خود موضع خویش را در قبال افغانستان تغییر داده است. مسئله ای که بغداد در گذشته بر سر آن به مخالفت با شوروی برخاسته بود، پیام تبریک ۲۷ آوریل پرزیدنت صدام حسین به ببرک کارمل به مناسبت سومین سالگرد انقلاب کشور [افغانستان] بود که به طور آشکاری صمیمانه بود. هالیدی برای تغییر سیاست اتحاد شوروی در قبال عراق به سه دلیل عمده اشاره می کند: نخست آنکه، مسکو ایجاد روابط سازنده با تهران را امکان پذیر تشخیص نداده است. شوروی از وقایع داخلی ایران انتقاد نکرده و از سقوط بنی صدر که در نظر بسیاری طرف دار غرب شناخته می شود، استقبال کرده است.

... هالیدی عامل دومی را که در تغییر سیاست شوروی درباره عراق اثر داشته، نزدیکی جسته و گریخته غرب با عراق توصیف کرده و می نویسد: متحدان کشورهای غربی مانند عربستان سعودی و اردن به عراق کمک می کنند. سعودی ها تا به حال قریب به ۱۵ میلیارد دلار کمک مالی در اختیار عراق گذاشته اند؛ رقمی که تقریباً با درآمد نفتی یک سال عراق برابری می کند. ایالات متحده هیچ گونه روابط دیپلماتیک با بغداد ندارد، اما سرپرستی دفتر حافظ منافع امریکا را شخصی به نام "ویلیام ایلدرسن" عهده دارد که به گفته یک متخصص پرسابقه در امور خاورمیانه، وی بهترین متخصص امور اعراب در وزارت امور خارجه امریکاست. به گفته هالیدی، در واقع نزدیکی با عراق به صورت یک اولویت عمده در سیاست خاورمیانه ای امریکا درآمده و این موضوع سبب بروز نگرانی هایی در کرملین شده که مسکو در پایه گذاری روابط خود با رژیم بعث عراق سرمایه گذاری کلان سیاسی کرده است.

هالیدی معتقد است که سومین دلیل عمده برای نگرانی شوروی نسبت به تحولات منطقه خلیج فارس این است که جنگ جاری میان ایران و عراق، برای امریکا یک فرصت را فراهم ساخته که موقعیت خود را در آن منطقه از جهان مجدداً تثبیت نماید. اتحاد جماهیر شوروی حاضر نیست به راحتی به عراق اجازه دهد، به جرگه کشورهای غرب ملحق شود. (۱)

ص: ۱۲۷

حملات هوایی و توپخانه ای عراق به شهرهای مختلف کشور امروز نیز خسارت های جانی و مالی به بار آورد. در مقابل اقدامات ارتش عراق، توپخانه ارتش ایران مواضع نیروهای عراق را در منطقه عمومی میمک گلوله باران کردند.

ساعت ۱۲:۱۵ امروز، ۷ فروند هواپیمای عراقی به طور هم زمان به آسمان شهر ایلام تجاوز کردند. ۳ فروند از هواپیماها با اجرای مانور، پدافند هوایی را به خود مشغول کردند و ۴ فروند دیگر، بخش شرقی شهر را با راکت هدف قرار دادند. در این حمله هوایی ۵ نفر شهید، ۶۰ نفر زخمی و ۵ خانه ویران شد. (۱)

همچنین در ساعت ۱۱:۴۰، هواپیماهای عراقی که قصد بمباران آبادان را داشتند، با انبوه آتش پدافند هوایی نیروهای خودی روبه رو شده و متواری شدند و بمب های خود را بدون هدف و از ارتفاع زیاد رها کردند که بمب ها در غرب و جنوب اروند در مواضع نیروهای عراقی فرود آمد. (۲)

همچنین، نیروهای عراقی از ساعت ۲۲ تا ۲۳:۳۰ - که معمولاً مردم در منازل به سر می برند - ۶ گلوله توپ به شهر دزفول شلیک کردند که بر اثر آن چندین منزل مسکونی آسیب دید و یک خودرو نیز در آتش سوخت. در این گلوله باران یک نفر شهید و ۲ تن زخمی شدند. (۳)

نیروهای نظامی عراق به دنبال گلوله باران شهر آبادان در روز گذشته، امروز نیز این شهر را گلوله باران کردند. در این حمله، ۳ خانه در ایستگاه ۱۲ احمدآباد تخریب و ۲ خانه نیز دچار آتش سوزی شد که نیروهای آتش نشانی موفق شدند آتش را خاموش کنند. (۴)

در مقابل تحرکات ارتش عراق در جبهه های جنگ، امروز توپخانه ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز مواضع استقرار دشمن را در جاده قاطر سوخته میمک، گلوله باران کرد. در این اقدام که با هدایت آتش دقیق دیده بان های سپاه انجام شد، ۴۰ سنگر نیروهای دشمن، چند خودرو سبک و سنگین و ۳ قبضه توپ ضد هوایی عراقی ها منهدم شد و حدود ۵۰ نفر از نیروهای عراقی نیز کشته شدند. (۵)

ص: ۱۲۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۶، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۱۲، تهران - خبرگزاری پارس به نقل از اطلاعیه شماره ۶۶۵ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ و- سند شماره ۰۰۵۲۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته، اطلاعات عملیات مرکز (طرح و برنامه عملیات)، شماره ۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰ ص ۳؛ و- سند شماره ۰۲۱۸۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن ویژه خبری (گزارش نوبه ای)، اطلاعات عملیات مرکز، شماره ۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۱۳؛ و- سند شماره ۰۰۵۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام

به وزارت کشور جمهوری اسلامی ایران، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۰۷۱۱۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه سپاه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه مرکز، ۱۸/۷/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- روزنامه کیهان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۳، ایلام و کرمانشاه.

۲- سند شماره ۰۲۱۸۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن ویژه خبری (گزارش نوبه ای)، لشکر ۹۲، شماره ۲۰۵، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۷؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۶، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۱۳، تهران - خبرگزاری پارس به نقل از اطلاعیه ۶۶۵ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۳- سند شماره ۴۲۷۳۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار خوزستان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۰۰۵۲۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی دزفول، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۵، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۲۹، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۸/۷/۱۳۶۰؛ و- همان، ص ۲۶، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۹/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۲.

۴- سند شماره ۴۲۷۳۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار خوزستان، ۲۰/۷/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۵- سند شماره ۱۴۴۸۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیات، طرح و برنامه ریزی عملیات ستاد سپاه پاسداران منطقه ۷، شماره ۱، ۲۴/۷/۱۳۶۰، صص ۴ - ۳؛ و- سند شماره ۵۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۸؛ و- سند شماره ۷۱۱۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ به فرماندهی تهران، ۱۹/۷/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

امروز در مناطق شمال غرب ایران، درگیری میان نیروهای خودی و گروه های مسلح شورشی در شهرهای بانه، تکاب، اورامان و مهاباد ادامه یافت. در مهم ترین درگیری ها انبار مهمات و آماد حزب رزگاری به تصرف نیروهای خودی درآمد.

برخورد گلوله توپ به پاسگاه خودی در منطقه بانه و انفجار مین در حوالی تکاب در سر راه نیروهای خودی یک شهید و ۵ زخمی به همراه داشت. در شهر بانه، پایگاه قایم هدف گلوله های توپ گروه های مسلح غیرقانونی قرار گرفت که در نتیجه آن یک سرباز شهید و یک نفر زخمی شد و یک خودرو زیل نیز منهدم گردید. (۱) در منطقه تکاب، یک خودرو سپاه هنگام عزیمت از پاسگاه قلعه وردامی به تکاب، به مینی که افراد مسلح غیرقانونی کار گذاشته بودند، برخورد کرد و با انفجار مین، ۴ نفر از افراد سپاه زخمی شدند. (۲)

در پی عملیات نیروهای خودی در منطقه اورامان و آزادسازی این منطقه، یکی از افراد حزب رزگاری، نیروهای سپاه را از وجود یک زاغه مهمات و ادوات متعلق به این حزب آگاه کرد که با مراجعه نیروهای خودی به این منطقه، وسایل و اقلامی به دست آمد، از جمله: ۱۱۲ قبضه تفنگ و مسلسل، یک قبضه خمپاره انداز ۸۱ میلی متری، یک قبضه آر.پی.جی ۷ و ۸۰ گلوله مربوط به آن، ۲ دستگاه بی سیم، انواع گلوله های سلاح های سبک و سنگین به میزان ۴۰ بار قاطر، ۲ دستگاه مولد برق، ۱۰ صندوق حاوی انواع دارو و پرونده های نیروهای وابسته به این حزب. (۳)

در عملیات کمین نیروهای خودی در منطقه گوگ تپه در شمال مهاباد، ۴ نفر از نیروهای مسلح غیرقانونی کشته شدند و یک تن همراه با یک قبضه سلاح ژ ۳ و تجهیزات انفرادی دستگیر شد. (۴)

فرماندار سقز گزارش داد: به دنبال آزادسازی و پاک سازی شهر بوکان از عناصر ضدانقلاب، راه سقز به بوکان کاملاً باز است و عبور و مرور وسایل نقلیه به طور عادی انجام می شود. (۵)

در پی مذاکرات میان سران حزب دمکرات و سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، نماینده حزب دمکرات کردستان ایران از روند رو به پیشرفت پیوستن این حزب به شورای ملی مقاومت خبر داد. خبرگزاری فرانسه اعلام کرد: نماینده حزب دمکرات کردستان ایران در اروپا امروز گفت: مذاکره برای برقراری اتحاد بین حزب دمکرات کردستان و شورای ملی مقاومت که بنی صدر و رجوی به دنبال ایجاد آن هستند، در جریان است و به خوبی پیش می رود. هدی افزود: عبدالرحمن قاسملو، دبیر کل حزب دمکرات نیز در چهاردهم مهرماه در یک برنامه رادیویی در رادیو کردستان، حمایت خود را از دولت موقت مسعود رجوی در مبارزه برای برقراری دمکراسی در ایران و خودمختاری کردستان اعلام کرده است. نماینده حزب دمکرات یادآور شد که تماس هایی نیز بین سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و رهبران حزب دمکرات در ایران انجام شده که نتایج رسمی آن تا چند روز دیگر اعلام خواهد شد. (۶)

- ۱- سند شماره ۲۹۴۰۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری استان کردستان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۷۱۱۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه منطقه ۷ (کرمانشاه) به فرمانده سپاه مرکز، ۲۰/۷/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۲- سند شماره ۰۰۵۲۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سند شماره ۰۷۱۱۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه و اعزام نیروی تهران، ۱۹/۷/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۳- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۲، اطلاعیه جنگی سپاه پاسداران؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۵، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۲۹، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۹/۷/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۴، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲۴، سنندج - خبرگزاری پارس براساس اطلاعیه سپاه پاسداران مریوان؛ و- سند شماره ۰۷۱۱۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه سپاه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه سپاه مرکز، ۲۰/۷/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- روزنامه کیهان، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۳، کرمانشاه، مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران کردستان.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۴، ۱۸/۷/۱۳۶۰، ص ۲۸، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۸/۷/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۴، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲۴، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۸/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۳، ارومیه - خبرگزاری پارس.
- ۵- روزنامه کیهان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۳، سنندج - خبرگزاری پارس.
- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۴، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۷، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۱۸/۷/۱۳۶۰.

گزارشگر رادیو امریکا نیز روند پیوستن حزب دمکرات کردستان ایران به شورای ملی مقاومت را در حال پیشروی همراه با موفقیت توصیف کرد و گفت: گزارش شده است که مذاکرات میان عشایر کرد مخالف رژیم [آیت الله] خمینی و گروه ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهور مخلوع رژیم و مسعود رجوی، رهبر سازمان مجاهدین خلق، با موفقیت به پیش می رود. (۱)

۱

به گزارش منابع اطلاعاتی، ۲ فروند کشتی عراقی با پرچم کویت، اقدام به حمل سوخت از عربستان به کویت کرده است و محموله های نفتی از آنجا به وسیله کامیون نفتکش از راه زمینی به داخل عراق حمل می شود. (۲)

۲

امروز عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای نیشابور، هشتپر و بوشهر ۴ عملیات تروریستی انجام دادند. که طی آن ۴ تن مجروح شدند و به چند خودرو و ساختمان خسارت هایی وارد آمد. در جریان این عملیات ها، ۲ نفر از افراد سازمان نیز دستگیر شدند.

امروز در شهر نیشابور، یکی از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به سمت مدیر دبیرستان "خیام" - که عازم محل کار خود بود - ۴ گلوله شلیک کرد که یکی از گلوله ها به گردن وی اصابت کرد و موجب زخمی شدن وی شد. (۳)

در همین شهر، یک بمب دست ساز که نیروهای این سازمان در نزدیکی منزل یکی از نیروهای سپاه جاسازی کرده بودند، منفجر شد که به یک خودرو و خانه فرد پاسدار آسیب رساند. این واقعه تلفات جانی نداشت. (۴)

در هشتپر نیز نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به خودرو گشت سپاه تیراندازی کردند که به زخمی شدن ۲ نفر از سرنشینان خودرو انجامید و در نهایت ۲ نفر از مهاجمان دستگیر شدند. (۵)

همچنین در بوشهر ۲ نفر از افراد این سازمان، که سوار بر موتورسیکلت بودند، نارنجکی به ساختمان بنیاد مسکن این شهر پرتاب کردند که موجب زخمی شدن یک نفر شد و خسارت جزئی نیز به ساختمان وارد آورد. (۶)

۳

مقابله مشترک نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و پلیس فرانسه با تظاهرات دانشجویان مسلمان در پاریس و حمایت دانشجویان بعثی عراقی از دانشجویان وابسته به این سازمان در لندن موضوع دو خبر زیر است:

ص: ۱۳۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۵، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۱۶، رادیو امریکا، ۱۹/۷/۱۳۶۰.

۲- سند شماره ۵۲۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن ویژه خبری (گزارش نوبه ای)، قرارگاه مقدم نزاجا در جنوب،

شماره ۲۹۱، ۱۸/۷/۱۳۶۰، ص ۲.

۳- روزنامه کیهان، ۲۲/۷/۱۳۶۰، ص ۳، مشهد، به گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مشهد؛ و- روزنامه کیهان، ۷/۱۳۶۰/۲۱، ص ۳، مشهد - خبرگزاری پارس؛ و- سند شماره ۰۷۱۱۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مشهد به فرماندهی تهران، ۱۹/۷/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۴- روزنامه کیهان، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۳، مشهد - خبرگزاری پارس؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۵، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۳۳، مشهد - خبرگزاری پارس.

۵- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۴، هشتیر طولش.

۶- سند شماره ۰۷۱۱۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات منطقه ۹ (شیراز) به اطلاعات و فرماندهی مرکز، ۱۹/۷/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۵، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۳۳، بوشهر - خبرگزاری پارس، ۱۹/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۳، بوشهر - خبرگزاری پارس.

تظاهرات امروز دانشجویان مسلمان در محوطه کوی دانشگاه پاریس (سپتیه) که به حمایت از جمهوری اسلامی ایران برگزار شده بود، با واکنش خشونت آمیز افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و طرف داران حزب بعث عراق مواجه شد. این افراد با چوب و چماق به دانشجویان ایرانی حمله و ۲ تن از آنان را زخمی کردند. پلیس هم طبق معمول در هواداری از افراد وابسته به گروه های مخالف جمهوری اسلامی وارد عمل شد و ۲ نفر از دانشجویان مسلمان را دستگیر کرد. (۱)

خبرگزاری پارس در نشریه محرمانه خود از همدستی دانشجویان بعثی عراقی با دانشجویان طرف دار سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در لندن خبر داد. به گزارش این خبرگزاری: عده ای از افراد بعثی در پوشش دانشجویان هوادار سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در نقاط مختلف شهر لندن اعلامیه های این سازمان را پخش می کنند. به گفته شاهدان، تعداد این افراد ۲۰ تا ۳۰ نفر بوده است که ظاهر خود را نیز به صورت مسلمانان آراسته بودند. (۲)

۱

در پی تظاهرات ضد امریکایی و ضد صهیونیستی زائران ایرانی خانه خدا در عربستان، "ملک خالد"، شاه عربستان، با توجه به اطلاعات نادرستی که در اختیار وی قرار گرفته بود، با ارسال پیامی به امام خمینی به این موضوع اعتراض کرد. (۳) نامه اعتراض آمیز شاه عربستان، پاسخ امام خمینی و واکنش وزارت خارجه ایران را در پی داشت.

امام خمینی در نامه ای به ملک خالد مطالبی را یاد آور شد که مهم ترین محورهای آن چنین است: کوتاهی سران کشورهای اسلامی در استفاده از ذخایر خدادادی این کشورها برای تحکیم و ارتقای جایگاه مسلمانان در جهان؛ رابطه دین و سیاست؛ اعتراض به برخورد خشن پلیس عربستان با زائران ایرانی؛ یادآوری احتمال ارسال گزارش غیر واقع درباره حوادث مختلف به ملک خالد؛ اشاره به مناسبات سوء دولت امریکا و عربستان و ضرر آن برای کشورهای اسلامی منطقه. در نامه امام خمینی آمده است:

«حضرت ملک خالد بن عبدالعزیز، پادشاه عربستان سعودی، مرقوم شما واصل گردید. آنچه که سفارت جمهوری اسلامی گفته است، صحیح است. اینجانب تمام گرفتاری ها و بدبختی های مسلمین و دولت های کشورهای اسلامی را در اختلاف و نفاق بین آنان می دانم. چرا باید دولت های اسلامی با داشتن قریب یک میلیارد جمعیت و در دست داشتن ذخیره های زیرزمینی، خصوصاً موج های نفت - که رگ حیات ابرقدرت هاست - و برخورداری از تعلیمات حیات بخش

ص: ۱۳۲

۱- روزنامه کیهان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲، واحد مرکزی خبر از پاریس؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲، واحد مرکزی خبر به نقل از خبرگزاری فرانسه از پاریس.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۵، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۷، لندن - خبرگزاری پارس، ۱۹/۷/۱۳۶۰.

۳- نامه خالد، شاه عربستان، حاوی اعتراض وی به برگزاری راه پیمایی و شعارهای زوار ایرانی بود که عمال اطلاعاتی عربستان آن را تحریف کرده و در اختیار وی قرار داده بودند. متن کامل این نامه در ضمیمه این گزارش درج شده است.

قرآن کریم و دستورات عبادی سیاسی پیامبر اسلام - صلی الله علیه وآله وسلم - که مسلمانان را به اعتصام به "حبل الله" دعوت و از تفرقه و اختلاف تحذیر می فرماید (۱) و با داشتن ملا (۲)* و ملجایی چون حرمین شریفین، که در عهد رسول الله - صلوات الله علیه - مرکز عبادت و سیاست اسلامی بوده و پس از رحمت آن بزرگوار مدت ها نیز چنین بوده است - و طرح فتوحات و سیاست از آن دو مرکز بزرگ سیاسی - عبادی ریخته می شده است، اکنون به واسطه کج فهمی ها و غرض ورزی ها و تبلیغات وسیع ابرقدرت ها کار را به آنجا بکشاند که دخالت در امور سیاسی و اجتماعی، که مورد احتیاج میرم و از اهم امور مسلمین است، در حرمین شریفین جرم شناخته شود و پلیس سعودی در داخل مسجدالحرام و در جایی که به حکم خدا و به نص قرآن مجید برای همه کس حتی منحرفین محل امن است، با چکمه و سلاح به مسلمانان حمله کرده و آنان را مضروب و دستگیر نمایند و به زندان بفرستند. جرم این مسلمان، شعار بر ضد امریکا و اسرائیل؛ این دشمنان خدا و رسول بوده است.

من نمی دانم مسائل و جریاناتی که در کشور شما و حرمین شریفین می گذرد، به طور صحیح به شما گزارش می دهند یا همچون شعارهای ایرانیان، که در همه جا شعار آنان مشهور است، برای شما تحریف شده و برخلاف واقع گزارش داده اند. ... اگر دولت حجاز از این فریضه عبادی - سیاسی، که هر سال در مواضع کریمه حرمین شریفین با حضور میلیون مسلمانان تشکیل می شود، استفاده سیاسی اسلامی می نمود، احتیاج به امریکا و هواپیماهای آواکس (۳) آن و سایر ابرقدرت ها نداشت و مشکلات مسلمانان حل می شد.

می دانیم که امریکا این هواپیماها را از آن جهت در اختیار عربستان قرار داده است تا به نفع خود و اسرائیل از آنها استفاده نماید. چنانکه دیدیم که آواکس های امریکایی برای تفرقه بین ایران و سایر مسلمانان عرب گزارشی سرتاسر دروغ داد مبنی بر بمباران مراکز نفتی کویت توسط ایران. مع الأسف این سهل انگاری در عموم دولت های کشورهای اسلامی شیوع دارد، تا آنجا که مسلمانان و خصوص دولتمردان آنان را دست خیانتکار و جنایتکار ابرقدرت ها از دخالت در سیاست و اهتمام به امر مسلمین برکنار زده است و تا جایی که در مرکز سیاست اسلام، مسلمین به حکم "وَعَاظَ السَّلَاطِينَ" با دخالت در سیاست، بلکه با شعار علیه دشمنان خونخوار قرآن کریم

ص: ۱۳۳

۱- اشاره است به آیه ۱۰۳ سوره آل عمران «واعتصموا بحبل الله جميعاً ولا تفرقوا» همگی به ریسمان خدا چنگ بزنید و از تفرقه و پراکندگی بپرهیزید.

۲- پناهگاه و محل امن

۳- هواپیماهای مجهز به سیستم های راداری پیشرفته برای شناسایی تحرکات زمینی و هوایی. امریکا در جریان جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، پس از چندین سال هیاهوی تبلیغاتی، زمانی چند فروند از این هواپیماها را به دولت سعودی با قیمت های گزاف فروخت که قبلاً تضمین کافی از آن دولت گرفته بود، مبنی بر اینکه استفاده از آنها با نظارت امریکا خواهد بود و هیچ گاه از این هواپیماها علیه رژیم صهیونیستی استفاده نخواهد شد.

و اسلام عزیز، مجرم شناخته می شوند و به حبس و شکنجه کشیده می گردند.

آیا شما از این فجایع که در حرمین شریفین، در مآمن الهی و در جوار قبر رسول الله - صلوات الله علیه - به بار می آید مطلع هستید؟ یا مسائل به صورتی غلط و انحرافی برای شما ترسیم می گردد، چنانکه از گزارش شعار ایرانیان معلوم می شود. ما در ایران به پاخاستیم که به امید خداوند قادر متعال مسلمانان جهان را در زیر پرچم توحید و متعهد به احکام مترقی اسلام جمع و دست ابرقدرت ها را از ممالک اسلامی کوتاه و مجد مسلمین صدر اسلام را بازگردانیم و سلطه ظالمانه کفار را از بلاد مسلمانان به هم پیچیده و آزادی و استقلال را به مسلمین بازگردانیم. و امید آن است که دولت های اسلامی و خصوص دولت عربستان سعودی، که در مرکز سیاست اسلامی واقع است، با ما هم صدا و همفکر شوند و هریک در کشورهای خود شیرینی حمایت بی دریغ ملت ها را بپوشند و همچون دولت مردمی ایران از این نعمت بزرگ الهی بهره مند شوند و به حکم قرآن مجید با ملت ها و دولت های اسلامی به رحمت و اخوت و با کفار و غارتگران بین المللی به شدت و قدرت عمل کنند. (۱)

اخیراً به این نکته تأکید می کنم که از مکتوب شما ظاهر می شود که گزارش های دروغ و انحرافی به شما داده می شود، چنانکه نوشته اید شعارهای زائرین ایرانی موجب نارضایتی و تنفر زائرین بیت الله شده است. بهتر بود شما اشخاص امینی را مأمور گزارش ها نمایید تا معلوم شود شعار ضداسرائیل و امریکا موجب تنفر نارضایتی زائرین نشده، بلکه برخورد مأمورین دولت سعودی و ضرب و هتک و به حبس کشیدن مهمانان خدای متعال، به جرم شعار علیه اسرائیل و امریکا، موجب تنفر و نارضایتی مسلمانان جهان و خصوص زائران بیت الله الحرام و حرم معظم رسول الله - صلی الله و علیه و آله و سلم - شده است.

از خداوند متعال خواستارم که مسلمانان را از خواب غفلت بیدار و عظمت اسلام را روزافزون فرماید و مسلمانان و خصوص دولتمردان را به آنچه صلاح اسلام و مسلمین است، هدایت فرماید. و السلام علیکم و علی جمیع المسلمین. (۲)

در پی نامه ملک خالد، شاه عربستان، به امام خمینی، وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران نیز با انتشار بیانیه ای ضمن تکذیب اطلاعات تحریف شده ای که درباره شعارهای زائران ایرانی به شاه عربستان داده شده است، آن را

ص: ۱۳۴

۱ - ۲۹ سوره فتح: «مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ» محمد(ص) فرستاده خداست و یاران و همراهانش بر کافران بسیار قوی دل و سخت و با یکدیگر بسیار مشفق و مهربان اند.

۲ - مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(ره)، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، صص ۲۹۳ - ۲۹۰.

توطئه آمیز و درجهت شکستن وحدت امت اسلامی اعلام و به این گونه تحریفات و گزارش های نادرست به شدت اعتراض کرد. در بیانیه وزارت خارجه آمده است: متأسفانه توطئه ایادی امریکا و رژیم صهیونیستی و مخالفان وحدت امت اسلامی در قالب گزارش های تحریف شده و تحریک کننده به پادشاه عربستان سعودی باعث شده است که ایشان در نامه ای به امام امت و بنیان گذار جمهوری اسلامی به ادای شعارهای شرک آمیز "الله اکبر الخمینی اکبر" یا "الله واحد الخمینی واحد"، در جریان مراسم حج از سوی زائران ایرانی اشاره کنند. وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران به شهادت تظاهرات میلیونی امت مسلمان ایران در جریان چند سال مبارزه علیه شاه معدوم و امریکای غارتگر، این گزارش های کفرآمیز را به شدت تکذیب می کند. امت انقلابی ایران به خوبی آگاه است که اسلام و قرآن خود سزای ادای این گونه شعارها و جسارت ها را معین کرده است. ما ضمن محکوم کردن حيله و توطئه امریکا و رژیم صهیونیستی و ایادی آنها، برای جداکردن سران کشورهای اسلامی از امت و تجزیه دین از سیاست در دنیای اسلام، آرزو می کنیم که روزه روز به وحدت و انسجام صفوف مسلمین در سراسر جهان افزوده شود. (۱)

۱

امام خمینی در واکنش به ادعای مقامات کوییتی مبنی بر دخالت ایران در بمباران تأسیسات نفتی این کشور، امروز طی پیام های جداگانه ای که برای سران کشورهای سوریه، یمن جنوبی، امارات متحده عربی و مالدیو ارسال کردند، این اقدام را توطئه امریکا برای نابود کردن جمهوری اسلامی دانستند. در بخشی از این پیام ها ضمن تبریک عید قربان آمده است: «امریکای جنایتکار برای نابودی جمهوری اسلامی ایران به هر توطئه و نیرنگی دست می زند، تا جایی که مخازن نفتی کشور کویت را به وسیله رژیم عراق و با کمک حکومت های مرتجع منطقه مورد هجوم قرار داده و ما را مسئول این جنایت عظیم معرفی می نماید. ملت مسلمان ما از کشورهای مترقی و اسلامی انتظار دارد از جمهوری اسلامی ایران حمایت نمایند تا بهتر بتوانیم بدون وابستگی به شرق و غرب به راه افتخارآمیزمان ادامه دهیم.» (۲)

۲

محسن رضایی، فرمانده سپاه پاسداران، در گفت و گویی مطبوعاتی درباره برنامه های آینده سپاه، ارتباط بسیج و سپاه، ارتباط با روحانیت و اساسنامه در حال بررسی سپاه در مجلس شورای اسلامی، مطالبی بیان کرد. فرمانده سپاه پاسداران درباره مردمی کردن واحد بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی گفت: «در نظر داریم راه بسیج تقویت شده و گسترش پیدا کند و نیروهای بیشتری را برای پیاده کردن این برنامه بگماریم. در بعضی از مسئولیت ها هم ممکن است تغییراتی داده شود.» وی افزود: «ارتباط سپاه با روحانیت یکی از مسائل اصولی است که در

ص: ۱۳۵

۱- روزنامه کیهان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۳.

۲- صحیفه امام، ج ۱۵، صص ۲۸۹، ۲۹۴، ۲۹۵ و ۲۹۶.

دستور کار قرار داده ایم که به صورت حساب شده و اصیل، سپاه را آنچنان با روحانیت مرتبط سازیم تا در آینده نیز هیچ انحرافی در سپاه به وجود نیاید و همیشه و در هر حال سپاه به عنوان یک بازوی پر قدرت روحانیت اصیل انقلابی در صحنه سیاست جامعه اسلامی حضور داشته باشد و برنامه هایی هم برای این کار شروع شده است که ان شاء الله برای اینکه مردم در جریان باشند و حاضر و ناظر در این ارتباط باشند، بعداً ممکن است اعلام بکنیم.» وی اضافه کرد: «مسئله بعدی، اساسنامه سپاه است که برای تصویب به مجلس شورای اسلامی رفته و تلاش بر این است همان طور که نظر امام و امت است و همان طور که تاکنون در عمل انجام داده ایم، حدود و ثغورش را مشخص کنیم و مجلس شورای اسلامی هم تصویب کند.» (۱)

۱

وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه درباره وضعیت کنونی اقتصاد کشور، سیاست غرب در قبال کاهش قدرت سازمان اوپک و اقتصاد متکی به نفت مطالبی اظهار کرد. به گزارش روزنامه کیهان، در ادامه کار هم اندیشی ستادهای بسیج اقتصادی کشور، دکتر محمد تقی بانکی گفت: ما اقتصادی وابسته به نفت داریم و این یک واقعیت دردآور است که با وجود گذشت سه سال از انقلاب، این وابستگی وجود دارد. وی افزود: وقتی سخن از اقتصاد می شود، بلافاصله موضوع تولید و درآمدهای ملی مطرح می شود. مهم ترین درآمد ما درآمد نفت است و این نه به عنوان درآمد ملی، بلکه درآمد حاصل از فروش ثروت ملی است. دکتر بانکی سپس به ذکر ارقام تولید نفت پرداخت و گفت: به طور کلی نیاز جهان به نفت کاهش یافته است. برآورد می شود که در سال ۱۹۸۱، تولید نفت جهان ۴۹ میلیون بشکه در روز باشد و از این میزان، ۵/۲۴ میلیون بشکه مربوط به تولید اوپک می باشد و این در حالی است که ۱۰ میلیون بشکه از نفت اوپک را پادشاهی عربستان تولید می کند و این رژیم به دلیل فشار امپریالیست ها، قصد دارد این تولید را به ۳/۱۰ میلیون بشکه افزایش دهد. بنابراین، مشاهده می کنید که غرب سعی دارد با کاهش تولید نفت سایر کشورهای عضو اوپک و افزایش تولید نفت عربستان، انواع فشارها را به کشورهای مترقی اوپک وارد کند. سیاست اقتصادی ما را امریکا تدوین و دیکته می کرده و سازمان برنامه ما اجراکننده آن سیاست ها بوده است. برای مثال، مجتمع مس سرچشمه کرمان به خواست امریکا و برای ازپادآوردن سالوادور آلنده (رئیس جمهور شیلی)، که اتکایش بر فروش مس این کشور بود، تأسیس شد و پس از اجرای توطئه علیه وی، امریکا از ادامه همکاری با ایران در این مجتمع در زمان گذشته خودداری کرد. دکتر بانکی افزود: رشد عمومی مردم و حضورشان در صحنه، ما را امیدوار کرده است و با وجود اینکه تولید پایین است، ما بحران نداریم. یکی از دلایل پایداری ما در مقابل مشکلات اقتصادی، اجرای سیاست های ستاد بسیج اقتصادی است. (۲)

ص: ۱۳۶

۱- روزنامه کیهان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۱۴.

۲- روزنامه کیهان، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵.

راديو كلن در مقاله اى با بيان ادعاى مقامات كويتى مبنى بر حمله هواپيماهاى ايرانى به تاسيسات نفتى كويت، (۱) موقعيت ويژه كويت را به عنوان يكي از كشورهاي تامين كننده نفت براي دنياى غرب، يادآوري كرده است. نويسنده در اين مقاله كوشيده است گفت و گوهاى مقدماتى و بى سرانجام كشورهاي عضو شوراي همكارى خليج فارس را درباره همكارى هاي نظامى، به عنوان يك اتحاديه نظامى منطقه اى كارا و مؤثر به رخ مقامات ايرانى بگذرد. مقاله با خبر حمله هواپيماهاي كشور ناشناسى، كه بعداً ايران جانشين واژه ناشناس مى شود، شروع شده و با اين تهديد تلويحي كه ايران نبايد با آتش بازى كند، خاتمه مى يابد. در اين مقاله آمده است:

«هفته گذشته مخازن نفتى كويت از طرف هواپيماهاي ناشناس مورد حمله و بمباران قرار گرفت و درنتيجه آتش سوزى وسيعى [رخ داد] و زيان فراوانى به بار آمد. دولت كويت، ايران را مسئول حمله به مخازن نفتى خود تلقى كرد و به عنوان اعتراض به اين امر، سفير خود را از تهران فراخواند. همچنين از اين عمل به سازمان ملل متحد شكايه نموده و دولت ايران در جواب اعتراض كويت از موضوع اظهار بى اطلاعى كرد و مدعى شد كه هواپيماهاي ديگرى غير از هواپيماهاي نيروى هوايي به اين عمل مبادرت ورزيده اند. در واقع اين اولين بار نيست كه كشور كويت مورد حمله هوايي قرار مى گيرد. از بدو شروع جنگ بين عراق و ايران، تاكنون ۴ بار خاك كويت مورد هجوم هواپيماهاي ناشناس قرار گرفته و بمباران شده است و هربار دولت كويت نيروى هوايي ايران را مسئول حملات هوايي دانسته و دولت ايران نيز هربار اعلام كرده است كه نيروى هوايي آن كشور در بمباران خاك كويت دخالتى نداشته است.

كشور كويت اگرچه از نظر وسعت خاك و تعداد جمعيت كوچك است و ارتش بزرگى هم ندارد كه بتواند در مقابل مهاجمين، دفاع پر قدرتى نمايد، ولى چون داراي ذخاير عظيم نفتى و موقعيت سوق الجيشى خاصى است، از طرف دول بزرگ مورد پشتيبانى و مساعدت قرار مى گيرد. كويت يكي از صادر كنندگان بزرگ نفت است. صادرات نفت آن كشور براي ممالك صنعتى داراي اهميت فراوانى است، به خصوص بعد از جنگ ايران و عراق كه صادرات نفت دو كشور اخير به نحو چشمگيرى کاهش يافته و صادرات نفت كويت بى تحقيق براي غرب داراي اهميت شده است. درست است كه عربستان سعودى قسمت عمده كمبود نفت حاصل از کاهش صادرات ايران و عراق را تامين نموده، ولى افزايش صادرات و استخراج نفت عربستان نيز حدى دارد. به علاوه، موضوع امنيت منطقه در بين است، در صورت بروز ناامنى و

ص: ۱۳۷

۱- تاسيسات نفتى "العيش" در ۵۰ كيلومتری شمال كويت، در تاريخ ۹/۷/۱۳۶۰ به وسيله هواپيماهاي ناشناس بمباران شد. مقامات كويتى اين اقدام را به جمهورى اسلامى ايران نسبت دادند كه اين امر با واكنش شديد مقامات ايرانى روبه رو شد.

اغتشاش، تمام حوزه نفتی در معرض خطر جدی قرار خواهد گرفت. به همین مناسبت، کشورهای نفتی حوزه خلیج فارس پس از حمله شوروی به افغانستان و اشغال آن کشور از طرف قوای سرخ و همچنین بعد از شروع جنگ ایران و عراق، به منظور تقویت نیروی دفاعی خود و پیشگیری از هر نوع حمله احتمالی، در گردهمایی‌های متعدد و مذاکرات محرمانه موفق شدند به توافقی دست یابند که به موجب آن هنگامی که یکی از کشورهای مزبور در مخاطره قرار گیرد، سایرین به کمک وی خواهند شتافت. این توافق مورد تأیید و پشتیبانی ممالک غربی به خصوص امریکا نیز قرار گرفته است. هفته گذشته بعد از حمله هوایی به مخازن نفتی کویت، مقامات رسمی امریکا اعلام کردند که هواپیماهای آواکس، یعنی رادارهای پرنده آن کشور که در عربستان سعودی مستقر هستند، هواپیماهای مهاجم را کشف نموده و هویت آنها را تشخیص داده اند و اضافه نمودند که عربستان سعودی با داشتن هواپیماهای مدرن از نوع اف.بی.اس - که مجهز به موشک‌های هوا به هوا می باشند - در صورت تمایل، به آسانی می توانستند هواپیماهای مهاجم را هدف قرار داده و سرنگون سازند. اظهار این مطلب که هشدار قاطعی است به مهاجم، بدین معنی است که کشور کویت تنها نیست و ممالک دوست و هم پیمان قادرند در هنگام ضرورت از او دفاع و پشتیبانی کنند. این هشدار موجب خواهد شد، پس از این، دستوردهندگان به هواپیماهای ناشناس و خلبانان آنها در رویه خود تجدید نظر نموده و بدون تعمق و تدبر به اقدامی دست نزنند که عواقب وخیم در بر داشته باشد و به اصطلاح با آتش، بازی نکنند.» (۱)

ضمیمه گزارش ۵۹: متن نامه پادشاه عربستان به امام خمینی

متن کامل نامه پادشاه عربستان به امام خمینی به این شرح است:

«حضرت آیت الله امام خمینی، سفارت جمهوری اسلامی ایران در جده اظهار داشته بود که جناب عالی دستوراتی به زائران ایرانی بیت الله الحرام صادر فرمودید و آنان را ملزم به بذل کوشش جهت تحقق همبستگی بین مسلمانان و پرهیز از دست زدن به کارهای تفرقه انگیز و همچنین اقتدا به ائمه جمعه و جماعت در حین به جا آوردن نماز در مساجد و پیروی از حکم ثبوت رؤیت هلال ماه ذی حجه عربستان سعودی، ولو اینکه رؤیت هلال در ایران به ثبوت نرسیده است، نموده اید. خوشوقتم که سپاسگزاری و قدردانی خود را از جناب عالی به خاطر این احساسات و این توجهات نیک ابراز دارم، لیکن متأسفانه برخی از زائران ایرانی خانه خدا به تحریک از سوی مدیران خود به رهنمودهای شما عمل ننموده و دست به اعمالی به نام شما زدند که علاوه بر اینکه با هدف جناب عالی منافات دارد، مغایر با هدف های حج و قداست اماکن متبرکه بوده است. این اعمال به عنوان مثال، بدین شرح است:

۱. برخی از زائران ایرانی پشت حجر اسماعیل تجمع کرده که یکی از بزرگانشان با صدای بلند بین طائفین و کعبه مشرفه شروع به دادن شعار نموده است.

۲. گروه زیادی از زائران ایرانی دست به یک راه پیمایی در گرداگرد مطاف زده و درحالی که همان

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۴، ۱۹/۷/۱۳۶۰، صص ۶-۵ ضمیمه، رادیو کلن، ۱۸/۷/۱۳۶۰.

شعارهای سابق را تکرار می کردند دست تکان داده و به حجرالاسود نزدیک می شده و شعار "الله اکبر، خمینی اکبر"؛ "الله واحد، خمینی واحد"؛ سر می دادند. این رفتار و رفتارهای مشابه دیگر باعث نارضایتی و تنفر زائران بیت الله الحرام گردیده و بدون شک این عمل به اعتبار و منزلت ایران لطمه وارد می آورد. حکومت عربستان سعودی با زائران ایرانی با تعقل و ملامت برخورد نموده است و دلیل حسن نیت حکومت عربستان سعودی و مراعات آن از قدسیت حج، آزاد نمودن این عده از بازداشت شدگان زائران ایرانی، حتی آن کسانی که مواد مخدر به همراه خود داشتند، می باشد. در پایان، به خاطر اینکه حکومت عربستان سعودی ناچار به اتخاذ اقدامات لازم در مورد آنان نشود، بجا یافتیم که آنچه به وقوع پیوست را به استحضار جناب عالی برسانیم. امیدواریم که جناب عالی دستورات خود را مبنی بر دوری جستن زائران ایرانی از این کارها و تنها اهتمام ورزیدن به ادای مناسک حج که برای آن روانه خانه خدا شده اند، صادر فرمایید.

اطمینان دارم که زائران ایرانی از دستورات جناب عالی پیروی کرده و بدان احترام می گذارند. از خداوند سبحان مسئلت داریم که همگان را در آنچه صلاح اسلام و مسلمین است، موفق بدارد. خداوند شما را حفظ فرماید.»(۱)

ص: ۱۳۹

امروز شهرهای اهواز و آبادان هدف گلوله های توپخانه دوربرد عراق قرار گرفت و خسارت هایی به منازل مسکونی و مردم وارد آمد.

از ساعت ۸:۳۰ صبح امروز، توپخانه های عراقی شهر اهواز را هدف آتش گلوله های خود قرار دادند و در مدت چند ساعت و در دو مرحله، ۱۵ گلوله توپ به داخل شهر شلیک کردند که اغلب آنها به منازل مسکونی برخورد کرد. با وجود گزارش های متعدد از این اقدام نظامیان عراقی گزارش دقیقی درباره آمار تلفات و خسارت های وارد شده دریافت نشده است. (۱)

شهر آبادان نیز امروز به طور پراکنده زیر آتش گلوله سلاح های سبک و سنگین نیروهای عراقی قرار داشت که خسارت هایی به بار آورد. (۲)

نیروهای ارتش عراق طبق سیاست کلی این کشور در مناطق اشغالی ایران، از امروز تعویض شناسنامه های اهالی این مناطق را از ایرانی به عراقی آغاز کردند. به همین منظور، یک سرگرد عراقی همراه با ۳ تن از اعضای "جبهه التحریر اهواز" در مناطق عرب نشین "جراحیه"، "رفیعه" و "حجره" در غرب اهواز، مشغول به کار شدند و مردم را تهدید کردند که در صورت تحویل ندادن شناسنامه های ایرانی، جیره غذایی آنها را قطع خواهند کرد. همچنین آنها اهالی را تهدید کرده اند در صورتی که به خط مقدم نزدیک شوند یا نشانه هایی از ایران دوستی در آنها مشاهده شود، تیرباران خواهند شد. (۳)

درخصوص چگونگی برخورد مردم مناطق اشغال شده با نیروهای عراقی، یکی از نیروهای سپاه که حدود ۲۰ روز برای شناسایی و ارزیابی نیروهای عراقی به داخل مناطق اشغال شده نفوذ کرده و در آنجا به سر برده بود، در بخشی از گزارش خود به واحد اطلاعات سپاه

ص: ۱۴۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۵، ۲۰/۷/۱۳۶۰، صص ۲۵ و ۲۹، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۹/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- روزنامه کیهان، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۲.

۲- سند شماره ۴۲۷۳۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۲۰/۷/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۳- سند شماره ۴۲۷۳۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استانداری خوزستان، ۲۲/۷/۱۳۶۰، سند تک برگ.

خوزستان نوشته است: اهالی محلی از وجود نیروهای عراقی در منطقه به شدت اظهار نارضایتی و نگرانی می کردند و آرزوی پیروزی هرچه زودتر نیروهای اسلام را داشتند. آنها با پیروزی حمله آبادان (عملیات ثامن الائمه (ع)) بسیار مسرور شدند و با شنیدن خبر شهادت سران ارتش و سپاه (۱) اندوهگین شدند و مخفیانه و به دور از چشم ستون پنجم دشمن به عزاداری پرداختند. (۲)

۱

به دنبال ضرب الاجل ۱۶ مهرماه ستاد مشترک عملیات شمال غرب به گروه ها و افراد مسلح غیرقانونی برای زمین گذاشتن اسلحه و معرفی خود به نیروهای مسلح جمهوری اسلامی، رادیو صدای کردستان متعلق به حزب دمکرات کردستان، در واکنش به این ضرب الاجل با هدف جداکردن صف نیروهای ارتش از پاسداران و نظام، پیام تقریباً مشابهی را برای نیروهای ارتش فرستاد و از آنان خواست تا سلاح بر زمین گذاشته، خود را تسلیم کنند.

رادیو صدای کردستان وابسته به حزب دمکرات کردستان ایران، به منظور مقابله با پیام ستاد مشترک عملیات شمال غرب، پیامی را برای نیروهای ارتش ارسال کرد. در این پیام آمده است:

«هنگام آن رسیده است که هر ارتشی شرافتمند از خود این سؤال را بنماید، اگر روزی ارتش حاضر به جنگ در کردستان نگردد رژیم [آیت الله] خمینی در این منطقه قادر به جنگیدن نیست. حزب دمکرات کردستان ایران تاکنون بسیار دوستانه و انسانی با ارتشیان برخورد کرده است. پیش مرگان ما با اسیران ارتش به نرمی و نیکی رفتار کرده اند. چندین بار نیز حزب ما بدون مقابله (تبادل اسیر)، ده ها سرباز و درجه دار و افسر را از زندان آزاد ساخته است، اما ارتشیان نیز باید موضع خود را روشن نمایند. اگر ارتشیان همچون میلیون ها ایرانی از رژیم بیزارند نباید فرزندان مردم کردستان را بکشند و خود را نیز به کشتن دهند، باید چشم هایشان را بکشایند و دوست و دشمن را از هم تمیز دهند. آغوش مردم کردستان و نیروی پیش مرگان به روی ارتشیان دلسوز و میهن پرست باز است، اما این را نیز باید بگوییم که اگر ارتشیان برای رژیم بجنگند، خلق کرد و پیش مرگان کردستان نیز آنها را نخواهند بخشید و شدیداً آنها را به سزایشان خواهند رسانید و اینک نوبت ارتشیان است که موضع خود را روشن نمایند که آیا با خلق های ایران هستند یا با دشمنان مردم ایران.» (۳)

ص: ۱۴۲

۱- در روز ۷/۷/۱۳۶۰ تیمسار فلاحی (رئیس ستاد مشترک ارتش)، سرهنگ نامجو (وزیر دفاع)، سرهنگ فکوری (مشاور جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش)، یوسف کلاهدوز (قائم مقام فرماندهی سپاه) و محمد جهان آرا (فرمانده سپاه خرمشهر) در حادثه سقوط هواپیمای سی ۱۳۰ نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در منطقه کهریزک در جنوب تهران به شهادت رسیدند.

۲- سند شماره ۰۰۵۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته، واحد اطلاعات عملیات سپاه خوزستان به طرح و برنامه ریزی عملیات مرکز، شماره ۳۷۳، ۲۰/۷/۱۳۶۰، صص ۴ - ۳.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۵، ۲۰/۷/۱۳۶۰، صص ۸ - ۷، ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران،

نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ۴ اقدام نظامی در شهرهای شیراز، تهران، فومن و مشهد ۲ عملیات ترور و ۲ عملیات پرتاب بمب انجام دادند که در نتیجه آن ۲ تن شهید شدند و خسارت های مالی اندکی به بار آمد.

یک گروه عملیاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شیراز که به منظور ترور دکتر فقیهی، یکی از پزشکان متعهد این شهر، در نزدیکی خانه وی کمین کرده بودند، در ساعت ۱۳:۳۰ هنگام ورود وی به منزل، با شلیک چندین گلوله او را به شهادت رساندند. وی مدیر جهاد دانشگاهی و عضو شورای اسلامی نظارت بر امور بهداشت و درمان استان فارس بود. به نوشته روزنامه کیهان، ترور این پزشک متعهد و مردمی با تأثر شدید دانشگاهیان، کادر بیمارستان های وابسته به دانشگاه و همچنین مردم شیراز مواجه شد و در همین خصوص امام جمعه، ارگان ها و نهادهای انقلابی، دانشگاه و بیمارستان های شیراز با صدور اطلاعیه ای این ترور را محکوم کردند. (۱) در تهران نیز ۲ تن از اعضای سازمان مجاهدین خلق در خیابان دکتر فاطمی، خیابان شبنم، به منزل فریبرز رادافزون، عضو بسیج مسجد شفا، رفته، پس از فراخواندن وی به در ورودی، با شلیک چندین گلوله او را به شهادت رساندند. (۲) همچنین نیروهای این سازمان در فومن، ۲ بمب دست ساز را به منزل یکی از نیروهای متعهد این شهر پرتاب کردند که خسارت اندکی به بار آورد. (۳) در مشهد نیز همین اقدام با پرتاب یک بمب دست ساز به منزل یک پاسدار تکرار شد که آسیبی به بار نیاورد. (۴)

با تلاش نیروهای امنیتی جمهوری اسلامی، یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در بندرترکمن کشف شد؛ همچنین تعدادی از افراد این سازمان در شهرهای مختلف کشور دستگیر شدند و تعدادی سلاح و مهمات نیز به دست نیروهای خودی افتاد.

نیروهای سپاه در بندرترکمن با استفاده از اطلاعاتی که یکی از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در اختیار آنها قرار داد، یک خانه تیمی این سازمان را کشف کردند. در بازرسی از این منزل تعدادی اسلحه و چندین طرح حمله به نهادهای انقلابی و دیگر نقاط بندرترکمن به دست آمد. (۵)

در تبریز، یکی از اعضای فعال سازمان مجاهدین خلق که از مدت ها پیش تحت تعقیب نیروهای انتظامی و امنیتی بود، در خیابان حافظ این شهر شناسایی شد و هنگام دستگیری اقدام به فرار کرد که هدف تیراندازی قرار گرفت و کشته شد. (۶) در همین شهر، نیروهای بسیج ۲ عدد نارنجک را که در جاده گورستان امامیه این شهر کار گذاشته شده بود، کشف کردند. به گفته یکی از مسئولان کمیته مرکزی، یک نارنجک کشف نشده نیز با برخورد یک وانت بار به تله انفجاری آن منفجر شد که تلفات جانی و مالی به همراه نداشت. (۷)

نیروهای کمیته در تهران نیز یکی از فعالان سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را پس از تعقیب و گریز دستگیر کردند. وی هنگام دستگیری اقدام به خوردن قرص سیانور کرد که

- ۱- سند شماره ۰۷۱۱۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات منطقه ۹ (شیراز) به اطلاعات و فرماندهی مرکز، ۱۹/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۵، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۳۰، خبرگزاری پارس، ۱۹/۷/۱۳۶۰؛ و- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۴، شیراز؛ و- روزنامه کیهان، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۳، شیراز.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۷، ۲۲/۷/۱۳۶۰، ص ۴، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۱/۷/۱۳۶۰، به نقل از مرکز خبری سپاه تهران؛ و- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۳، تهران.
- ۳- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۴- سند شماره ۰۷۱۱۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مشهد به فرماندهی تهران، ۱۹/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۷، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۲۵، مشهد - خبرگزاری پارس، ۲۱/۷/۱۳۶۰.
- ۵- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۵، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲، روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۷، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۲۶، تبریز- خبرگزاری پارس؛ و- روزنامه کیهان، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۱۴، تبریز- خبرگزاری پارس.
- ۷- روزنامه کیهان، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۳، تبریز- خبرگزاری پارس.

بلافاصله نیروهای کمیته وی را به بیمارستان منتقل کردند و تحت درمان قرار گرفت. (۱)

در شهر درود نیز ۳ تن از اعضای فعال این سازمان که رهبری درگیری های مسلحانه خیابانی و تشکیل خانه های تیمی را برعهده داشتند، دستگیر شدند. (۲)

در شهر رشت هم در هفته گذشته ۳۰ نفر از وابستگان و اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دستگیر شدند که چند تن از دستگیرشدگان از سران این سازمان در استان گیلان بودند، همچنین یکی از اعضای این سازمان که فرد متعهد شهر رشت را ترور کرده بود، تحت تعقیب نیروهای سپاه قرار گرفت و در یک درگیری به هلاکت رسید. از وی یک قبضه سلاح کمری و ۲۰ تیر فشنگ به دست آمد. (۳) همچنین به گزارش روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، در یک ماه اخیر نیروهای سپاه موفق به کشف ۸۲ قبضه انواع تفنگ در شهر قزوین و اطراف آن شده اند. (۴)

۱

امام خمینی در جواب درخواست آقای هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، برای رفع محدودیت های شرعی قوه مقننه در تصویب برخی قوانین، به مجلس شورای اسلامی این اجازه را دادند که در مواقع ضروری و پس از تشخیص موضوع به وسیله اکثریت وکلای مجلس، با استفاده از بخشی از اختیارات ولایت فقیه براساس احکام ثانویه به تصویب قانون پردازد. متن استجازه امام خمینی به شرح زیر است:

«آنچه در حفظ نظام جمهوری اسلامی دخالت دارد که فعل یا ترک آن موجب اختلال نظام می شود و آنچه ضرورت دارد که ترک آن یا فعل آن مستلزم فساد است و آنچه فعل یا ترک آن مستلزم حرج است، پس از تشخیص موضوع به وسیله اکثریت وکلای مجلس شورای اسلامی، با تصریح به موقت بودن آن مادام که موضوع محقق است و پس از رفع موضوع خودبه خود لغو می شود، مجازند در تصویب و اجرای آن؛ و باید تصریح شود که هر یک از متصدیان اجرا از حدود مقرر تجاوز نمود، مجرم شناخته می شود و تعقیب قانونی و تعزیر شرعی می شود.» (۵) - (۶)

ص: ۱۴۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۷، ۲۲/۷/۱۳۶۰، ص ۴، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۱/۷/۱۳۶۰، به نقل از مرکز خبری سپاه تهران.

۲- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۵، ۱۹/۷/۱۳۶۰، ص ۳، بروجرد.

۳- همان، ص ۲.

۴- همان.

۵- طبق اطلاعات موجود در خاطرات آقای هاشمی رفسنجانی، اجازه وضع قوانین برحسب احکام ثانویه دارای زمینه هایی

بوده است که به اختصار و با استفاده از خاطرات وی در ضمیمه درج شده است.

۶- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، ص ۲۹۷.

امام خمینی امروز ضمن پاسخ به پیام های تبریک رئیس جمهور اندونزی و رئیس شورای انقلاب جمهوری دمکراتیک صحرا، به مناسبت عید سعید قربانی، بار دیگر به توطئه امریکا در حمله به مخازن نفتی کویت اشاره کرده و یادآور شدند:

«اکنون که ما فقط به جرم ضدیت با امریکای جهان خوار از هر سو با توطئه های گوناگون روبه رو هستیم و امریکا برای از پای درآوردن جمهوری اسلامی به هر نیرنگی متوسل می شود، تا جایی که مخازن نفتی کشور کویت را به وسیله رژیم عراق و با کمک حکومت های مرتجع منطقه مورد هجوم قرار می دهد و ما را مسئول این جنایت هولناک معرفی می نماید؛ در چنین شرایطی ملت مسلمان ما از کشورهای اسلامی و مترقی انتظار دارد از ما پشتیبانی نمایند تا بهتر بتوانیم بدون وابستگی به شرق و غرب به راه افتخارآمیزمان ادامه دهیم.» (۱)

نمایندگان مجلس شورای اسلامی و آیت الله منتظری در پیام هایی به ملت مصر به مناسبت ترور سادات، آنها را تشویق به ادامه مبارزه تا نابودی رژیم صهیونیستی و امریکا و تشکیل حکومت اسلامی کردند.

بیش از ۱۲۰ نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی در پیامی خطاب به ملت مسلمان مصر، ضمن تبریک به هلاکت رسیدن سادات، برای آن ملت در راه مبارزه با ظلم و ایجاد حکومت اسلامی آرزوی موفقیت کردند. متن پیام نمایندگان بدین شرح است:

ملت مصر از حکومت نظامی نترسد و به او اعتنا نکند و این تفاله های امریکا را بیرون بریزد. (امام خمینی)

حضرات علمای اعلام و مردم غیرتمند و مسلمان مصر، شما سادات فرعون مصر را به شعله های عذاب الهی سپردید تا به سزای اعمال ننگین خود برسید. ما تبریکات خالصانه خود را در رهایی آن ملت بزرگ از ستم فرعون معدوم به همراه صمیمانه ترین آرزوها در قلع و قمع کامل اساس ظلم و ایجاد حکومت اسلامی در مصر به مسلمانان آن دیار تقدیم می کنیم. (۲)

آیت الله منتظری نیز در پیامی به مردم مصر، باتوجه به پیامدهای ترور سادات در داخل مصر از آنان خواست تا با استفاده از موقعیت استثنایی پیش آمده، سرنوشت خود را در دست بگیرند. در بخش هایی از این پیام آمده است: ملت مسلمان و مبارز مصر - ایدهم الله تعالی - حرکت اسلامی شما با نابودی فرعون مصر و مهره بزرگ قرارداد ننگین و اسارت بار کمپ دیوید، وارد مرحله تازه ای شد و دنیا را متوجه نهضت اصیل شما ساخت. اکنون دولت های بزرگ استعمارگر به ویژه امریکا و مولود نامشروعش اسرائیل از بازتاب کنترل نشدنی نابودی مهره بی حیثیت خود سخت به وحشت افتاده اند. شواهد موجود نشان می دهد که امریکا با پیش بینی رشد این حرکت اسلامی و مردمی شما درصدد تعیین نوکری دیگر در صورت ازدست رفتن سادات مزدور بود.

اکنون شما هستید که می توانید بین عزت و ذلت، یکی را انتخاب کنید. تجربه ملت برادر

۱- همان، صص ۲۹۸ و ۳۰۰.

۲- روزنامه کیهان، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۱.

شما در ایران اسلامی بهترین گواه و شاهد است. شما با آمادگی کامل، با عظمت بخشیدن به اسلام و استقبال از شهادت، این میراث عظیم انبیا و اولیای معظم، حرکت خود را عمیق تر کرده و برای همیشه از شر امریکا و اسرائیل و نوکران داخلی آنها خلاص شوید. اگر در این مرحله، مرعوب شده و تسلیم خفقان حاکم شدید، سال ها پیروزی انقلابی اسلامی خود را به تأخیر می اندازید و نیروها و فرصت های ارزنده ای را به نفع دشمنان اسلام و مسلمین از دست خواهید داد. علما و روحانیون و خطبای معظم و مفتیان آزاده باید مسئولیت رهبری حرکت مردم و بسیج آنان را برعهده گرفته و همچون برادران خود در ایران انقلابی و پیشاپیش مردم از خطرها و زندان ها و شهادت ها استقبال کنند.

توده های مسلمان مصر با استفاده هرچه بهتر و بیشتر از مساجد و نمازهای جمعه و جماعت، این سنگرهای بزرگ عبادت و کسب شرافت و برپانمودن سنت تکبیر در پشت بام ها همچون خواهران و برادران ایرانی، روحیه دشمن را ضعیف و صدای توحید را هرچه رساتر به گوش جهانیان برسانید و در تبلیغات داخلی و خارجی خود به توطئه همیشگی امریکا توجه داشته باشید که می کوشد حرکت اسلامی و مردمی شما را با برچسب چپ گرایی و دخالت قدرت های خارجی در دنیا خراب کرده، از جاذبه عمومی آن جلوگیری کند.^(۱)

۱

روزنامه جنگ (چاپ پاکستان) در مقاله ای به هجمه تبلیغاتی غرب علیه ایران و همدستی این رسانه ها با دولت عراق اعتراض کرد. نویسنده مقاله با یادآوری ترور شمار زیادی از مقامات ایرانی، به آرامش و وضعیت عادی ایران اشاره کرده و برگراری انتخابات متعدد را در کشور بی سابقه خوانده است. نویسنده همچنین با اشاره به سانسورهای رسانه های غربی در انتشار اخبار ایران، از خوانندگان خواسته است تا درستی اخبار منتشرشده در این رسانه ها را با دیده تردید نگاه کنند.

در این مقاله آمده است:

«امروز تمام مطبوعات و رادیوهای غرب و شرق در دست دشمنان اسلام است که سعی بر آن دارند تا اسلام را آیینی ارتجاعی و پیاده نشدنی قلمداد کنند و ما را به دور از واقعیت هایی که در کشور اسلامی ایران می گذرد، قرار دهند.

برای نمونه، تقریباً تمام جهان از جنگ موجود بین ایران و عراق پشتیبانی می کنند و این مسئله ای سؤال برانگیز است که چرا در درگیری بین ارتش ایران با متجاوزان بعثی، عقب نشینی قوای عراق را ذکر نکردند. به همین ترتیب است که از مطرح کردن جریان پسر دلیر ۱۳ ساله "محمدحسین فهمیده"، که باوجود زخمی شدن در جنگ نرنجک به کمر بسته و جلو تانک های عراقی رفت و مانع پیشروی آنها گشت، سخنی به میان نمی آورند.

ناظران به اصطلاح آگاه سیاسی هیچ گاه حاضر به ذکر این مسئله نیستند که اگر در کشور دیگری در جهان هرروز دولتمردان را می کشتند، چه وضعی در آن کشور به وجود می آمد و مأمورین امنیتی

۱- همان، ص ۱۴، قم - خبرگزاری پارس.

این کشورها چه قوانین سیاهی را وضع می کردند و چه تعدادی از مردم را به زندان می افکندند.

در کجای دنیا بدون اعلام وضع فوق العاده، پی درپی انتخابات مجلس و رئیس جمهوری صورت می گیرد؟ چرا در چنین موقعیت هایی رفراندوم به تعویق نیفتاد. باید برادران و خواهران مسلمان واقع گرا، سعی کنند که از اوضاع ایران به طور صحیح اطلاع حاصل نمایند و به نشریات و رادیوها اعتماد نکنند، چراکه آنها در روزهایی که پلیس شاهنشاهی روزانه هزاران نفر از افراد غیرمسلح را شهید می کرد، سکوت مطلق اختیار کرده بودند. هنگامی که در مراسم سوگواری شهیدی، از هلیکوپتر به مردم شلیک می شد و مردم برای بیرون آمدن مجبور به پوشیدن کفن می شدند و روی سینه های خود نام و نشان خود را می نوشتند تا جسد هایشان به راحتی شناخته شود، این رسانه های خبری آن وقت کجا بودند؟» (۱)

۱

ماهنامه الحریه (چاپ بیروت) در آخرین شماره خود در مقاله ای با نام "عراق و جنگ خلیج فارس، قادسیه صدام یا خرابی دوم"، اوضاع عراق را بعد از وقوع انقلاب اسلامی تا زمین گیر شدن ارتش آن کشور در ایران تجزیه و تحلیل کرده است. در این مقاله، مطالب متنوعی از وضعیت نظامی و اقتصادی عراق بررسی شده است که در جای خود تازگی دارد. نگاه جامع، بررسی ریشه ای و درعین حال مجمل و اطلاعات فراوانی که در جای جای مقاله استفاده شده است آن را از موارد مشابه، ممتاز و البته خواندنی کرده است. در این مقاله آمده است:

«چنانچه شخصی در روزهای اول جنگ به مسئولین عراقی می گفت که این جنگ یک سال ادامه خواهد یافت، تهمت جنون و دشمنی به او می زدند، زیرا به نظر آنان و به حساب پیروزی های روزهای اول جنگ فقط چند روز و یا در بدترین شرایط ممکن، چند هفته ادامه می یافت و طی این مدت آنها موفق می شدند، نیروی نظامی ایران را نابود کرده و [امام] خمینی یا نماینده او را مجبور می کردند به سوی آنان شتافته و شرایط پیشنهادیشان را امضا کند و به ژاندارم بودن عراق در خلیج فارس اعتراف نماید.

... زندگی واقعی عراقی ها ۱۸۰ درجه با گفته های مقامات عراقی مغایرت دارد و زمینه های اقتصادی و نظامی و موقعیت مردم در برابر جنگ، نشان دهنده نهایت خرابی و بدی اوضاع از شمال تا جنوب عراق است، ولی نتایج سیاسی که از جنگ عاید رژیم عراق شده اند، مهم ترین نتایج هستند.

بعد از کاهش صدور نفت از سوی ایران، عراق برای پرکردن این جای خالی اقدام کرد و یک تقسیم مسئولیت دوجانبه بین عراق و عربستان سعودی حاصل شد؛ بدین ترتیب که سعودی موظف به افزایش صدور نفت به امریکا و عراق موظف به افزایش صدور نفت به ژاپن و اروپا شدند.

در این رابطه حجم تولید نفت عراق به ۲۵/۳ میلیون بشکه در روز؛ یعنی تقریباً ۲ برابر تولید سابق، فزونی یافت و این کشور در مرتبه دوم بین کشورهای خلیج (فارس) بعد از سعودی قرار گرفت. این افزایش سالانه، درآمدی معادل ۳۸ میلیارد دلار به همراه داشت، این درآمد باعث شد عراق قراردادهای بزرگش را به امضا رساند تا آنجا که حجم مبادلات تجاری عراق

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۲۷، ۱۳۶۰/۱۰/۶، صص ۵۳-۵۴، به نقل از روزنامه جنگ چاپ پاکستان، ۱۱ اکتبر ۱۹۸۱.

به ۳۵ میلیارد دلار رسید و سطح وارداتش در ۲ سال اخیر بالاتر رفت. عراق در سال ۱۹۷۹، تنها از ژاپن ۶/۱ میلیارد دلار، [یعنی] ۲ برابر کالاهای وارداتی از کشورهای سوسیالیستی و از اروپای غربی ۲/۳ میلیارد دلار کالا وارد کرد. به همین سبب موقعیت عراق در اقتصاد تجارتي سرمایه داری و مخصوصاً اروپایی به حد استثنایی و فوق العاده خود رسید. در این واردات، کالاهای نظامی اهمیت اساسی داشت، زیرا رژیم عراق خود را برای ژاندارمی خلیج فارس (که بعد از مرگ شاه و ازهم پاشیدگی نیروهای مسلح ایران جایش خالی بود) آماده می کرد. در این رابطه، در سال ۱۹۷۹، مبلغی معادل ۶۷/۲ میلیارد دلار صرف هزینه های نظامی عراق شد و نتیجتاً از آن سال این کشور عنوان بزرگ ترین واردکننده سلاح در خاورمیانه را به خود اختصاص داد، تا جایی که ۲۲٪ از واردات نظامی به خاورمیانه، مختص عراق بود.

چنانچه تعداد نفرات نیروهای مسلح عراق را در سال ۱۹۷۹ بر طبق گفته انستیتو مطالعات استراتژیک، ۲۴۲ هزار نفر در نظر بگیریم، موقعیت نظامی و نقشی را که عراق باید در خلیج فارس بازی می کرد، برایمان روشن می شود. در مدت محاصره اقتصادی ایران از سوی آمریکا، برژینسکی چند روز قبل از واقعه طبس از سرگرمی ایران به وسیله یک همسایه قوی همچون عراق سخن گفت. حساب ها و معادلات امریکایی ها در روزهای اول جنگ از توانایی های عراق به عنوان بزرگ ترین نیرو در منطقه خلیج فارس و امتیاز عراق نسبت به سعودی حکایت می کرد. این امتیاز عبارت بود از تعداد نفرات نیروهای مسلح عراق که تقریباً ۴ برابر تعداد نفرات نیروهای سعودی بود. در آن وقت، هیچ گونه ترسی از سوی آمریکا به خاطر وجود احتمالی نیروی هسته ای در عراق اظهار نمی شد. رژیم عراق در پاسخ سخنان شگفت زده امریکا، شایستگی ژاندارمی خلیج فارس را به وسیله ضربه زدن به انقلاب ایران در اوج درگیری امریکا و ایران برسر گروگان ها، نشان داد. از این رو، ایالات متحده امریکا از طریق نمایندگانش، عربستان سعودی و اردن، عراق را برای شرکت در جنگ با ایران تشویق کرد. هدف از جنگ، نخست تضعیف انقلاب ایران و گوشمالی آن و در مرحله دوم تمایل عراق جهت ایفای نقش امپریالیستی در خلیج فارس بعد از شاه بود.

... با گذشت چند روز از جنگ و علی رغم پیشروی سریع نیروهای عراقی در عمق سرزمین ایران، برای عراقی ها روشن شد که شکست ایران، آنچنان که تصور می کردند، آسان نیست. هم زمان با کوشش های عراق برای پیشروی هرچه بیشتر در داخل خاک ایران، جنگنده های ایرانی مهم ترین تأسیسات اقتصادی عراق همچون "اسکله البکر"، "خور العمیه" و مهم ترین شبکه های نیروی برق را علاوه بر تأسیسات نفتی در البصره و کرکوک، بمباران می کردند که جزء بزرگ ترین طرح های اقتصادی عراق بودند. کارشناسان، خسارات اقتصادی عراق در هفته های اول جنگ را ۴۵۰۰ میلیون دلار تخمین زده اند، ولی بیشترین زیان ها و خسارات وارده به عراق در توقف صدور نفت متجلی شد. عراق که برای رفع بیش از ۶۵٪ نیازهای خود متکی به صدور نفت است، با این توقف، روزانه مبلغی معادل ۸۴ میلیون دلار متضرر شد. بعد از اینکه حمله های عراقی ها ناکام ماند، جنگ محتوا و هدف اساسی و نظامی خود را از دست داد؛ در نتیجه، حملات عراقی ها به تعداد زیادی فروکش کرد

و از آن به بعد نتوانستند هیچ شهر مهمی را اشغال کنند، بلکه نیروهای عراقی در خارج شهرهای مهم و یا در حومه آنها (آبادان، خرمشهر) درجا زدند. ایران بعد از صدمات و زیان‌های حملات اولیه، نیروهای خود را جمع کرد و از هرگونه امکان حمله عراق جلوگیری نمود و جنگ شکل تخریبی و انتقامی و خون‌ریزی‌های پایانی به خود گرفت. در این زمان، سران عراق علی‌رغم دخالت‌های میانجیگرانه (سازمان ملل، کشورهای غیرمتعهد، کشورهای اسلامی و میانجیگری‌های دیگر کشورها) با صلابت و سختی ایرانی‌ها مواجه شدند.

با گذشت یک سال از جنگ، اگر در جنگ سودی برای عراقی‌ها باشد که بتوانند از آن سخن بگویند، همان خرابی‌هایی است که در ایران حاصل شد، ولی این سود در صحنه سیاست فقط با خرابی‌ها و زیان‌های طرف مقابل [عراق] قابل مقایسه است. در صورت این مقایسه، خسارات وارده بر کشور شروع‌کننده جنگ دو برابر است.

صدام با گذشت یک سال از جنگ قادسیه خود چه بهره‌ای جسته است؟ در زمینه اقتصاد، عراق از صورت یک کشور وام‌دهنده به یک کشور وام‌گیرنده مبدل شده است. قبل از جنگ، عراق قبله‌گاه کشورهای بود و هیچ دیدارکننده‌ای نبود مگر هنگام خروج از عراق با خود قرض بدون بهره و یا قراردادی پرسود به همراه داشته باشد. سخاوت عراقی‌ها مخصوصاً در مورد کشورهای جهان سوم بعد از کاندیدا کردن صدام به ریاست کشورهای غیرمتعهد، افزایش یافت.

علی‌رغم اینکه مقامات عراقی از وجود ذخیره نقدی به مبلغ ۳۶ میلیارد دلار سخن می‌گویند، ولی آگاهان اقتصادی به این رقم مشکوک‌اند و حتی در صورت صحت این رقم، باز عراق نمی‌تواند تمامی هزینه‌ها و قراردادهای تسلیحاتی خود را پاسخگو باشد، زیرا در این میان، قراردادهای خرید اسلحه عراق و قرارداد خرید جنگنده‌ها و تجهیزات از فرانسه که بهای آن با تجهیزات نظامی دیگر بالغ بر ۴۱۰۰ میلیون دلار است، مشهود است. در میان این قراردادهای خرید سلاح از مصر و ایتالیا نیز چشمگیر است.

عراق برای جبران جزئی از خسارات و فرسودگی اقتصادی، از طریق ازسرگیری صدور نفت اقدام کرد، ولی صدور نفت آن کشور از ۹۰۰ هزار بشکه در روز تجاوز نمی‌کند؛ یعنی در حدود یک چهارم صادرات نفتی سابق. از این رو رژیم عراق برای جبران این شکست اقتصادی، به راه‌حل‌های ظاهرفریب، مانند گرفتن وام‌های کلان و انتشار اوراق بهادار بدون پشتوانه، پناه برده است. از طرفی، شرکت و کمک عربستان سعودی در قادسیه اعراب، در فزونی وام‌های اهدایی این کشور به عراق متجلی شده است. علاوه بر اعطای وام‌های مستقیم، عربستان تمامی تعهدات قراردادی عراق را ایفا [کرده] و قراردادهای نفتی درازمدت را به عهده گرفته و از این طریق در نزد کشورهای اروپایی حیثیت کسب می‌کند. به عنوان مثال، عربستان سعودی یک فقره وام ۶۸ میلیارد دلاری به گردن عراق گذاشته که بعد از جنگ باید پرداخت شود.

بعد از کوشش‌ها و دیدارهای زیاد، وام‌هایی از سوی کویت و کشورهای خلیج فارس نیز به سوی عراق سرازیر شد و شرکت‌های چندملیتی از اوضاع عراق سوءاستفاده نموده و

قراردادهای طویل‌مدت اعطای وام با بهره‌های کلان را با این کشور منعقد کرده، برای تأمین مخارج نظامی رژیم عراق اوراق بهادار بدون پشتوانه صادر می‌نماید. آگاهان اقتصادی، انتشار در حدود یک میلیارد دلار از این اوراق را تخمین می‌زنند. این تصمیم در مشکل بالارفتن قیمت‌ها حتی در کالاهای اساسی همچون نان، گوشت، شکر و سوخت اثر زیادی بر وضع اقتصاد داخلی عراق گذاشته است.

چنانچه از خسارات حقیقی عراق سخن برانیم، باید گفت که بهترین فرزندان و جوانان عراق خونشان بدون تمایل به جنگ ریخته می‌شود، زیرا رژیم عراق ۸ لشکر از مجموع ۱۲ لشکر و جزء بزرگی از ارتش خلقی که بالغ بر ۱۵۰ هزار نفر است را با ایران وارد جنگ نموده که فقط ۲ لشکر برای رویارویی با جنبش مسلح در کردستان عراق باقی مانده است.

از زمانی که حمله‌های سنگین متوقف شده‌اند و نیروهای مسلح عراقی از حالت تهاجمی به حالت تدافعی درآمده‌اند، همه کوشش عراقی‌ها در نگهداری و محافظت از سرزمین‌های اشغالی، برای استفاده از آن به عنوان یک برگ برنده در مذاکرات سیاسی مصروف می‌شود. به سربازان عراقی دستور داده شده که از سنگرها و مواضع پراکنده خود در مقابل حمله‌های متهورانه و ناگهانی ایرانی‌ها و بمباران هوایی و توپخانه شدیداً دفاع نمایند. گزارش‌هایی که اخیراً رسیده نشان می‌دهد که هنگ‌های کاملی از ارتش عراق طی نبردهای اخیر در دزفول، سوسنگرد و آبادان نابود شده‌اند. برای بازسازی و جانشینی این نفرات، رژیم عراق از بقایای هنگ‌های پراکنده شده، دوباره هنگ‌های جدیدی را تشکیل می‌دهد.

از خطوط دفاعی پشت جبهه در بیشتر جبهه‌های جنگ که طول آن بالغ بر ۱۵۰۰ کیلومتر است، فقط یک خط دفاعی باقی مانده است و عراقی‌ها در خطوط دفاعی پشت جبهه به تیپ ۱۰ که از سلاح و آموزش نظامی سطح بالا- برخوردار بود، به عنوان ذخیره‌ای در آخرین روزهای سخت نگاه می‌کردند. در طول جنگ‌های اخیر، این تیپ شروع به جابه‌جایی از جبهه‌ای به جبهه دیگر برای نجات خطوط دفاعی از ضربات ناگهانی نمود. از طرفی، چند ماه قبل، بعضی از هیئت‌های بین‌المللی، خسارات وارده به عراق را به ۶۰۰ زره پوش و ۱۵۰ هواپیما، یعنی یک سوم تجهیزات سنگین این کشور برآورد کرده‌اند. ولی تاکنون کسی نتوانسته است میزان خسارات جانی را به طور دقیق تخمین بزند که این به خاطر کتمان شدید و اعلام ارقام کذب و تحریف شده از سوی عراقی‌هاست.

چندی پیش، مجله الفبا (چاپ عراق)، ناخودآگاه توزیع ۲۴ هزار اتومبیل بین خانواده‌های شهدا را اعلام نمود، ولی روز بعد گوینده خبر به خاطر فاش ساختن این رقم که مبین تعدادی از کشته‌های درجه‌دارها و افسران است، دستگیر شد. به خاطر این کشتارهای زیاد، رژیم عراق گروه‌های جدیدی را به خدمت زیر پرچم فراخوانده و همچنین در حال تشکیل تیپ‌هایی از افراد ارتش خلقی و دانش‌آموزان مدارس می‌باشد.

شمار زیادی از سربازان و افسران، نگران پایان جنگ هستند؛ از این رو، روح سرپیچی و

مخالفت در صفوف نیروهای مسلح پیدا شده و آنها از اجرای اوامر سرپیچی کرده و یا به سمت ایران رفته یا به دلیل تخریب داخلی، مثل بمباران جنگنده ها و بمباران انبارهای سلاح التاجی و حبانیه، مخالفت خود را ابراز می دارند. برای مقابله و رویارویی با این گونه سرپیچی ها در میدان های نبرد، رژیم عراق اقدام به پاک سازی و اعدام کسانی می کند که نسبت به دستورات سرپیچی و سهل انگاری نشان می دهند.»^(۱)

ضمیمه گزارش ۶۹: زمینه های موافقت امام با وضع قوانین بر حسب احکام ثانویه

طبق آنچه که در خاطرات آقای هاشمی رفسنجانی آمده است، حل برخی مشکلات همچون مسئله زمین و تجارت خارجی باتوجه به اختیارات شورای نگهبان در رد یا قبول مصوبات مجلس شورای اسلامی قابل حل و فصل نیست و این شورا هر مصوبه ای را که مجلس شورای اسلامی در این موارد تصویب کند، رد می کند و برخی مراجع نیز با واگذاری تصمیمات (اختیارات) به مجلس شورای اسلامی که به عنوان ضرورت و عناوین ثانویه برای حل مشکلات گرفته می شود، مخالفت می کنند؛ بنابراین، آقای هاشمی رفسنجانی در دیدارهای خصوصی با امام خمینی برای حل این مشکلات و خروج از این بن بست به دنبال راه حل های فقهی بوده است. وی در این باره نوشته است:

«با اعضای فقهای شورای نگهبان، خدمت امام رسیدیم. برای حل معضل اعمال ولایت فقیه در حل مشکلات حکومت. بعضی از مراجع با تصمیمات مجلس که به عنوان ضرورت و عناوین ثانویه، جهت حل مشکلات کشور گرفته می شود، مخالفت می کنند، مثل مسئله زمین و تجارت دولتی و... شورای نگهبان هم روی همین ملاحظات، این گونه مصوبات مجلس را برمی گرداند.

با امام بحث زیادی کردیم و امام به مشکل مجلس و دولت توجه فرمودند و تصدیق کردند که اگر دست ما باز نباشد، حکومت اسلامی کار چشمگیری در حل مشکلات کشور نمی تواند انجام دهد. قرار شد امام از مقام ولایت خویش استفاده کنند و حکم کلی در خصوص تجویز اتخاذ تصمیم های ضروری و انقلابی صادر کنند که آقایان مراجع دیگر و شورای نگهبان، نتوانند مخالفت کنند، اگر صادر بشود، کار بزرگی انجام شده.»^(۲)

متن درخواست آقای هاشمی رفسنجانی که در پنجم مهرماه تنظیم شده، به این شرح است:

«چنان که خاطر مبارک مستحضر است، قسمتی از قوانین که در مجلس شورای اسلامی به تصویب می رسد، به لحاظ تنظیمات کلی امور و ضرورت حفظ مصالح یا دفع مفاسدی که بر حسب احکام ثانویه به طور موقت باید اجرا شود و در متن واقع مربوط به اجرای احکام و سیاست های اسلام و جهاتی است که شارع مقدس راضی به ترک آنها نمی باشد و در رابطه با این گونه قوانین به اعمال ولایت و تنفیذ مقام رهبری که طبق قانون اساسی هم قوای سه گانه را تحت نظر دارند، احتیاج پیدا می شود. علی هذا تقاضا دارد مجلس شورای اسلامی را در این موضوع مساعدت و ارشاد فرماید.»

البته، شخص امام نیز باتوجه به برخی عملکردهای مسئولان اجرایی برای واگذاری این حکم به مجلس شورای اسلامی نگرانی هایی داشتند.

در بخش دیگری از خاطرات آقای هاشمی آمده است: «قرار بود امام اعلام اعمال ولایت فقیه در مورد تصمیمات ضروری دولت و مجلس، درخصوص اصلاحات [قوانین] نمایند که هنوز در تردیدند و خوف دارند که مجریان، مثل گذشته افراط کنند و حقوق مردم را ضایع نمایند. قرار شد موارد لازم را به ایشان بگوییم، اگر ضروری دانستند در همان موارد اعمال نظر کنند.»^(۳)

سرانجام امام خمینی در نوزدهم مهرماه پاسخ نامه آقای هاشمی رفسنجانی مبنی بر درخواست وضع قوانین برحسب احکام ثانویه در مجلس شورای اسلامی را دادند که اصل نامه و پاسخ امام خمینی در ۲۰ مهرماه ۱۳۶۰ در رسانه ها منتشر شد. آقای هاشمی در این باره و نیز در بازتاب این اجازه امام به مجلس

ص: ۱۵۱

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۵، ۲۰/۷/۱۳۶۰، صص ۱۴ - ۱۰، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۹/۷/۱۳۶۰، به نقل از ماهنامه الحریه چاپ بیروت.
  - ۲- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ نهم، ۱۳۸۶، ص ۱۹۸.
  - ۳- همان، ص ۲۰۴.

شورای اسلامی و موضع گیری آن دسته از نمایندگان که به خط امام مشهور بودند، نوشته است: «اول وقت پس از نماز و خواندن گزارش ها، به جلسه کمیسیون آیین نامه رفتیم که تا ساعت ۱۰ صبح ادامه داشت. سپس جمعی از نمایندگان مراجعه کردند و از جواب امام در پاسخ نامه من مبنی بر اجازه استفاده از حق ولایت فقیه در تقنین مقررات ضروری موقت به مجلس، خوشحال بودند. کار مهم و راهگشایی است. بیشتر مراجعین، تیپ مشهور به سرمایه داری بودند و اعلام آمادگی بیشتر برای کار می کردند. مصاحبه ای تلفنی با روزنامه کیهان داشتم که درباره نامه امام توضیح دادم.»^(۱)

ص: ۱۵۲

۱- همان، ص ۲۶۶.

امروز نیروهای ایران در یک عملیات از پیش طراحی شده، تپه مهم و حساس ۱۲۰ را در منطقه غرب شوش تصرف کردند.

نیروهای ارتش جمهوری اسلامی ایران مستقر در ساحل غربی کرخه در مقابل شهر شوش، به منظور کاهش تسلط نیروهای عراقی بر این منطقه و توسعه سرپل نیروهای خودی، عملیاتی را برای تصرف تپه ۱۲۰، که منطقه ای حائل بین نیروهای خودی و عراقی ها بود، اجرا کردند. این اقدام که با عملیات گشتی رزمی ۱۵ تن از نیروهای تیپ ۲۷ مکانیزه لشکر ۱ دشمن مواجه شد، به درگیری زودهنگام انجامید که در نتیجه آن یک نفر از افراد دشمن کشته شد و بقیه از منطقه فرار کردند. نیروهای خودی نیز با طی کردن فاصله ۶ کیلومتری، تپه ۱۲۰ را که تسلط دید و تیر مناسبی به منطقه غرب شوش داشت، به تصرف خود درآوردند. در این عملیات، یک قبضه تیربار نیز به غنیمت نیروهای خودی درآمد. همچنین با آتش توپخانه ارتش، یک دستگاه تانک و یک دستگاه نفربر عراقی منهدم شد. از نیروهای خودی نیز یک نفر به شهادت رسید و چند تن دیگر زخمی شدند. (۱)

در پی اجرای عملیات شهید رجایی و شهید باهنر در منطقه "بازی دراز" و عملیات ثامن الائمه (ع) در منطقه آبادان که به شکسته شدن محاصره آبادان انجامید، رژیم عراق حکم اعدام فرمانده سابق تیپ ۳۸ عراق و ۲۵ نفر از افراد آن تیپ و همچنین ۱۵ تن از افسران عراقی را که در این عملیات ها عقب نشینی کرده بودند، صادر کرد و این عده صبح امروز اعدام شدند.

سرهنگ دوم ستاد، "اکرم ابراهیم فواد" (فرمانده سابق تیپ ۳۸ پیاده جمعی لشکر ۷ پیاده عراق)، به همراه ۷ افسر و ۱۸ درجه دار و سرباز این واحد نظامی، صبح امروز در میدان آموزشگاه رزمی لشکر ۷ عراق در حالی که به جوخه های دار بسته شده بودند، تیرباران شدند. در

ص: ۱۵۳

۱- سند شماره ۰۰۵۱۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات ستاد منطقه ۸ به طرح و برنامه مرکز اطلاعات عملیات مرکز، ۲۴/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۰۰۵۲۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات عملیات سپاه دزفول، ۲۱/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۰۰۵۲۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته، واحد اطلاعات عملیات سپاه خوزستان، شماره ۳۷۶، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۴۹۹۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سپاه منطقه ۸ (اهواز) به عملیات سپاه مرکز، ۲۴/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی.

بخش هایی از نامه فرمانده لشکر ۷ پیاده که با طبقه بندی حفاظتی سری در ۱۹/۷/۱۳۶۰ به یگان های تابعه ابلاغ شد، جرائم ۲۶ نفر نظامی اعدام شده و همچنین نحوه برگزاری مراسم اعدام بدین شرح اعلام شده است: در ساعت ۱۰:۰۰ مورخ ۲۰/۷/۱۳۶۰، حکم اعدام سرهنگ دوم ستاد اکرم ابراهیم فؤاد و همدستان او (۷ افسر و ۱۸ درجه دار و سرباز) که دادگاه نظامی و دائمی شماره ۱۱ آن را صادر کرده است، اجرا خواهد شد. این افراد طبق مواد (۴۹/ز)، (۵۵/آ) و (۴۸/۱) از قانون مجازات نظامیان به علت جبن، ترس و بزدلی که در ارتفاع ۱۱۵۰ (۱) در تاریخ ۱۱/۶/۱۳۶۰ از خود نشان دادند و برای اینکه ارزش های مردانگی و شرافت نظامی محفوظ بماند، اعدام خواهند شد. در ساعت ۹:۳۰، محکومان به اعدام با حفاظت شدید به میدان تیر آموزشگاه رزمی لشکر ۷ آورده شدند و سپس همه درجه ها و مدال های نظامی را از تن مجرمان خلع کردند و پس از آن، دادستان نظامی کل کیفرخواست و حکم دادگاه را قرائت کرد. (۲)

همچنین بنا بر اعلام یکی از نظامیان عراقی، ۱۵ نفر از افسران عراقی که در عملیات ثامن الائمه (ع) (۳) (۵ مهرماه ۱۳۶۰) در جبهه آبادان حضور داشتند، به دلیل شکست نیروهای عراقی در این عملیات، در منطقه فکه اعدام شدند. (۴)

۱

عملیات نیروهای معارض عراقی در جاده "سیدصادق" و تظاهرات مردم علیه حکومت عراق در شهر سلیمانیه، مناطق کردنشین را در شمال شرق عراق دچار ناآرامی کرد.

بعد از ظهر امروز، گروهی از نیروهای مجاهد عراقی در یک عملیات در جاده سیدصادق - پنجوین به ۳ خودرو نظامی ارتش عراق حمله و ۱۵ تن از نظامیان عراقی را کشته یا زخمی کردند. (۵) همچنین بنا بر گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، مردم شهر سلیمانیه عراق علیه حکومت این کشور تظاهرات کردند. براساس این گزارش، به دنبال تشییع جنازه ۳ سرباز عراقی در شهر سلیمانیه که در جبهه های جنگ کشته شده بودند و تظاهرات مردم در تشییع جنازه آنان، این شهر ناآرام شد و تظاهرات مردم علیه نیروهای دولتی با تیراندازی پلیس به خشونت کشیده شد. در این اقدام، ۱۱ نفر از مردم این شهر دستگیر شدند. (۶)

ص: ۱۵۴

۱- ارتفاع ۱۱۵۰ در منطقه "بازی دراز" واقع شده است و جنوبی ترین هدف عملیات شهید رجایی و باهنر در ۱۱/۶/۱۳۶۰ در این منطقه بوده است. در این عملیات در اولین مرحله، ارتفاع ۱۱۵۰ به تصرف نیروهای خودی درآمد، ولی در ادامه، نیروهای عراقی آن را پس گرفتند.

۲- سند شماره ۱۹۷۲۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی لشکر ۷ پیاده به تیپ ۳۸ پیاده، ۲۷/۷/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱.

۳- با اجرای این عملیات، نیروهای خودی توانستند با عقب راندن نیروهای دشمن منطقه آبادان را بعد از یک سال از محاصره در آورند.

۴- سند شماره ۰۰۵۳۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن ویژه خبری، اطلاعات عملیات منطقه ۸ (شوش)، ۲۸/۷/۱۳۶۰،

ص ۳.

۵- روزنامه کیهان، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۲، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکز سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

۶- همان.

اهالی خیابان ۱۵ خرداد شرقی و چهارراه سیروس، حدود ۸ میلیون ریال لباس و پوشاک و مواد غذایی و ۵ دستگاه اتومبیل و دیگر مایحتاج برای جنگ آوران اسلام که در مقابل نیروهای کافر بعثی به دفاع از کشور می پردازند، خریداری کرده، طی مراسمی به جبهه های جنگ فرستادند. حجت الاسلام عاصمی، امام جماعت مسجد امام حسن مجتبی (ع) واقع در چهارراه سیروس، در این باره به خبرنگار روزنامه کیهان گفت: با همت مردم مسلمان و متعهد منطقه، حدود ۸ میلیون ریال برای کمک به رزمندگان اسلام جمع آوری شد که با این پول، ۵ دستگاه اتومبیل لندرور، ۱۳۰ کارتن مایع ظرف شویی، ۲۰ کارتن سیگار، یک کارتن پودر رخت شویی، ۱۴۰۰ بطری آب پرتقال، ۱۰ کارتن شامپو، ۱۰۰ عدد باطری اتومبیل، ۲ هزار عدد باطری قلمی، ۲۵۰ عدد بیل و کلنگ، هزار جفت کفش، ۱۰۰ دست لباس و دیگر مایحتاج ضروری خریداری شد که طی مراسمی برای تحویل به ستاد جنگ های نامنظم شهید دکتر چمران، به جبهه فرستاده شد. (۱)

امروز افراد حزب دمکرات کردستان به خودروهای فرمانده و کارکنان پادگان پیرانشهر حمله کردند. در حومه شهر سقز نیز عناصر مسلح شورشی اقدام به مین گذاری در نزدیکی روستای "قیلسون" و حمله به کمیته امداد روستای سنته کردند.

عملیات کمین نیروهای حزب دمکرات ایران در مسیر عبور خودرو فرمانده و کارکنان پادگان پیرانشهر، زخمی شدن ۶ تن از نیروهای خودی را در پی داشت. امروز ۲ خودرو ارتشی که یکی حامل فرمانده پادگان پیرانشهر و دومی حامل سربازان این پادگان بود، در ساعت ۱۷:۲۰ در ۱۴ کیلومتر جاده پیرانشهر - جلدیان در حوالی روستای "هورابی"، به کمین نیروهای هیز آواره حزب دمکرات افتادند که پس از ۲ ساعت درگیری و فرار سیدن نیروهای کمکی از پادگان جلدیان، نیروهای مهاجم با تحمل چندین زخمی منطقه را ترک کردند. در این حادثه، ۶ سرباز زخمی شدند که حال همگی آنان رضایت بخش اعلام شده است. به گزارش خبرگزاری پارس، یک مقام آگاه در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پیرانشهر، دلیل افزایش حضور نیروهای حزب دمکرات را در منطقه پیرانشهر فرار این نیروها از شهر بوکان اعلام کرد. (۲)

رادیو صدای کردستان وابسته به حزب دمکرات کردستان ایران در انعکاس این خبر روایت های متفاوتی را بیان کرد. این رادیو در ۲۳ مهرماه، تعداد شهدا و زخمی های نیروهای خودی (ایران) را در این عملیات ۸ تن اعلام کرد، (۳) اما در ۲۷ مهرماه، همان خبر را تصحیح کرد (!) و تعداد شهدای نیروهای خودی را ۱۸ نفر اعلام کرد. این رادیو انهدام ۳ خودرو و یک فروند تانک (!) را نیز از جمله خسارت های وارد شده به نیروهای خودی در آن عملیات اعلام کرد. (۴)

امروز همچنین یک خودرو شخصی در حوالی روستای قیلسون در شرق شهر سقز به مینی که نیروهای مسلح غیرقانونی کار گذاشته بودند برخورد کرد که علاوه بر وارد شدن خسارت به این خودرو، یک نفر نیز زخمی شد. (۵)

۱- روزنامه کیهان، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵.

۲- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۷/۱۳۶۰، ص ۴، ارومیه، به گزارش واحد مرکزی خیر؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۷، ۲۲/۷/۱۳۶۰، ص ۳- ارومیه، خبرگزاری پارس، ۲۱/۷/۱۳۶۰؛ و- همان، شماره ۲۰۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۳، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۰/۷/۱۳۶۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۹، ۲۴/۷/۱۳۶۰، ص ۱۷ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۲۳/۷/۱۳۶۰.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۳، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۱۲ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۲۷/۷/۱۳۶۰.

۵- سند شماره ۲۹۴۰۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرمانده عملیات شمال غرب (ارومیه)، شماره ۴۶، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۱.

نیروهای مسلح غیرقانونی به ساختمان کمیته امداد امام خمینی روستای "سنته" در ۳۷ کیلومتری شرق شهر سقز نیز حمله کردند و مبلغ ۳۵۰ هزار ریال موجودی صندوق این کمیته را که به خانواده های تحت پوشش این نهاد تعلق داشت، به سرقت بردند و به ساختمان کمیته امداد نیز خسارت هایی وارد آوردند. اهالی روستا این اقدام را محکوم کردند. (۱)

گفتنی است بنا بر اعلام ناحیه ۴ ژاندارمری کردستان، روز گذشته نیز نیروهای مسلح غیرقانونی ۴ تن از کارگزاران جهاد سازندگی را که در روستای آق بلاغ در جنوب دیواندره مشغول به کار بودند، ربودند و با خود بردند. (۲)

۱

با آزادسازی مناطق مختلف کردنشین، بازسازی و احیای این مناطق در دستور کار دولت قرار گرفت و زمین های کشاورزی بسیاری با کمک دولت، نیروهای انقلابی و جهاد سازندگی به زیر کشت رفت. مردم این مناطق نیز ضمن استقبال و همکاری با نیروهای دولتی از فعالیت گروه های مسلح شورشی ابراز انزجار کردند.

پس از آزادسازی روستاهای جنوب مریوان با تلاش نیروهای انقلاب، اهالی این منطقه از عملکرد گروه های مسلح غیرقانونی ابراز انزجار کردند و نیروهای دولتی نیز اقدامات عمرانی و کمک رسانی به مردم را در مناطق آزادشده سرعت بخشیدند.

اهالی روستای "ژیوار" و "بنداول" در جنوب مریوان پس از آزادسازی این روستاها از اشغال نیروهای حزب رزگاری، با نوشتن نامه به سپاه پاسداران از عملکرد نیروهای مسلح غیرقانونی ابراز انزجار کردند و حمایت خود را از انقلاب اسلامی اعلام داشتند. اهالی این دو روستا مبلغ ۴۷ هزار و ۶۰۰ ریال نیز برای کمک به حساب بسیج مستضعفان واریز کردند. (۳)

همچنین پس از آزادشدن مناطق کردنشین از سلطه نیروهای مسلح غیرقانونی و فراهم شدن امنیت در منطقه، بیش از ۲۳۰۰ هکتار از اراضی بدون کشت ۱۵ روستای تابعه اشنویه برای کشت یک ساله به ۳۰۰ خانوار زارع بی زمین واگذار شد. به گزارش "هیئت هفت نفره واگذاری زمین"، همکاران این هیئت در نقده با کمک افراد مسلمان گرد، حدود ۵۰۰ تن بذر گندم اصلاح شده را به صورت وام در اختیار زارعان قرار داده اند و ۱۳ تراکتور جهاد سازندگی برای کمک به زارعان این منطقه در اختیار آنان قرار گرفته است. (۴)

۲

در ادامه اقدامات تخریبی و تروریستی نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، افراد گروه عملیاتی این سازمان ۷ عملیات در شهرهای مختلف انجام دادند که در نتیجه آنها ۴ تن شهید و ۶ نفر مجروح شدند. از افراد سازمان نیز یک نفر کشته و یک نفر دستگیر شد.

افراد یک گروه عملیاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) مسلح به تفنگ ژ ۳ و کلاشینکف درحالی که سوار بر یک خودرو پژو بودند، پست نگهبانی و محوطه ورودی ستاد منطقه ۴ سپاه

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعته گذشته)، شماره ۲۰۶، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۲۹، سندج - خبرگزاری پارس، ۲۰/۷/۱۳۶۰.
- ۲- سند شماره ۲۹۴۰۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعته گذشته)، شماره ۲۰۶، ۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۲۹، سندج - خبرگزاری پارس، ۲۰/۷/۱۳۶۰.
- ۴- روزنامه کیهان، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۱، ارومیه.

پاسداران را در مشهد هدف رگبار گلوله قرار دادند و یک نارنجک نیز به طرف ساختمان ستاد پرتاب کردند. در این اقدام، یکی از نیروهای بسیج که در آن محل حضور داشت، شهید و یک نگهبان نیز زخمی شد. (۱)

عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهر تبریز به طرف ۲ پاسدار که به آنها مظنون شده بودند و قصد دستگیری شان را داشتند، تیراندازی کردند که یکی از پاسداران به نام مرتضی آب روشن شهید و دیگری از ناحیه سینه زخمی شد. (۲)

در نیشابور هم افراد سازمان به قصد ترور یکی از کسبه این شهر او و همسرش را که در مغازه حضور داشت، هدف چند گلوله قرار دادند. در جریان این عملیات، یکی از بانوان شهر که در مغازه حاضر بود به طرف ضارب حمله کرد که مهاجمان او را به وسیله قنداق تپانچه مضروب و بیهوش کردند. افراد مهاجم پس از این اقدام به سرعت محل درگیری را ترک کردند. حال هیچ کدام از افراد آسیب دیده وخیم گزارش نشده است. (۳)

در اصفهان، ۲ تن از وابستگان سازمان مجاهدین (منافقین) با مراجعه به منزل یکی از افراد سپاه در خیابان فروغی، قصد ترور وی را داشتند که با اقدام هوشیارانه و به موقع فرد پاسدار یکی از افراد سازمان کشته و دیگری دستگیر شد. از این دو نفر یک قبضه مسلسل یوزی، یک قرص سیانور و یک موتورسیکلت به دست آمد. (۴)

افراد این سازمان در قزوین نیز به منظور ترور یکی از نیروهای سپاه، یک بمب دست ساز را به منزل وی پرتاب کردند که بر اثر انفجار بمب مادر پیر وی از ناحیه دست زخمی شد. عناصر سازمان همچنین یک بمب دست ساز به مغازه یکی از افراد متعهد این شهر پرتاب کردند که عمل نکرد. (۵)

در بجنورد نیز ۳ نفر از افراد مسلح سازمان وارد منزلی شده، با تهدید اسلحه، یک خودرو پیکان را سرقت کردند. در پی این اقدام، نیروهای گشتی سپاه چند ساعت بعد خودرو مزبور را در یکی از خیابان های این شهر یافتند. (۶)

در خیابان مشیر فاطمی شیراز، یک بمب دست ساز در داخل یک خودرو پیکان منفجر شد و ۲ تن از سرنشینان آن که یک زن ۲۲ ساله و یک کودک ۶ ساله بودند، کشته شدند. سرنشین دیگر این خودرو که او نیز زن بود، پس از انفجار، محل حادثه را ترک کرد. اطلاعات سپاه شیراز با اعلام این خبر افزود: در بازرسی این خودرو ۳ بمب دیگر که آماده کارگذاری بودند، به دست آمد و به نظر می رسد سرنشینان به قصد بمب گذاری عازم محل موردنظر بودند که این اتفاق رخ داده است. (۷) - (۸)

ص: ۱۵۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۹، ۲۴/۷/۱۳۶۰، ص ۷، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۳/۷/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۷، ۲۲/۷/۱۳۶۰، ص ۲۶، مشهد، ۲۱/۷/۱۳۶۰؛ و- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۵، مشهد؛ و- سند شماره ۰۷۱۲۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی مشهد به فرماندهی تهران، ۲۱/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعته

گذشته)، شماره ۲۰۷، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۲۶، مشهد - خبرگزاری پارس، ۲۱/۷/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۹، ۲۴/۷/۱۳۶۰، ص ۷، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۳/۷/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ و- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۳، تبریز.

۳- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۷، نیشابور؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۹، ۲۴/۷/۱۳۶۰، ص ۷، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۳/۷/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ و- سند شماره ۰۷۱۲۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- روزنامه کیهان، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۱۴، اصفهان، روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان؛ و- سند شماره ۱۳۳۰۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات اصفهان به اطلاعات مرکز، ۱/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۶، اصفهان.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۹، ۲۴/۷/۱۳۶۰، ص ۸، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۳/۷/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ و- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، صص ۴ - ۳، قزوین.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۷، ۲۲/۷/۱۳۶۰، ص ۳، مشهد - خبرگزاری پارس، ۲۱/۷/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۹، ۲۴/۷/۱۳۶۰، ص ۸، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۳/۷/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه.

۷- خبرگزاری پارس احتمال داد این اقدام نتیجه تصفیه درون گروهی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) باشد. روزنامه کیهان نیز احتمال داده است که این خودرو متعلق به یک فرد متعهد مذهبی بوده است و اعضای سازمان اقدام به بمب گذاری در آن کرده اند. ولی باتوجه به پیداشدن بمب های دیگر در خودرو به نظر می رسد، نظر اطلاعات سپاه شیراز که در متن خبر درج شده، صحیح تر است.

۸- سند شماره ۰۷۱۲۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات منطقه ۹ (شیراز) به اطلاعات و فرماندهی مرکز، ۲۱/۷/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۷، ۲۲/۷/۱۳۶۰، ص ۲۶، شیراز، ۲۱/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۳، شیراز- واحد مرکزی خبر.

در چندین عملیات مؤثر نیروهای امنیتی در شهرهای مختلف کشور، تعداد زیادی از عناصر وابسته به سازمان های مجاهدین خلق (منافقین)، چریک های فدایی خلق (اقلیت) و گروه پیکار کشته یا دستگیر شدند. مهم ترین و وسیع ترین این عملیات ها در تهران اجرا شد.

در یک عملیات وسیع دامنه دار که نیروهای خودی علیه افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران انجام دادند، ۱۱ تن از آنان کشته یا دستگیر شدند و تعداد فراوانی اسلحه و مقادیری مهمات از آنان به دست آمد.

نیروهای سپاه پاسداران با اطلاعاتی که از قبل کسب کرده بودند، برای دستگیری عده ای از عناصر سازمان که در طبقه ششم یک ساختمان واقع در کوچه کندوان منشعب از خیابان انقلاب (نزدیک میدان فردوسی) تحت پوشش یک شرکت تجارتي فعالیت می کردند، این محل را به محاصره در آوردند و با بلندگو از ساکنان خواستند که خود را تسلیم کنند. با خودداری ساکنان خانه و تیراندازی به سوی مأموران، درگیری آغاز شد. در ادامه، نیروهای سپاه وارد منزل شدند و با ورود آنان یکی از افراد سازمان با کلت اقدام به خودکشی کرد و بقیه با استفاده از امکاناتی که از قبل فراهم کرده بودند از راه پشت بام فرار کردند که یک نفر از آنان در پشت بام یکی از ساختمان های مجاور هدف گلوله قرار گرفت و به هلاکت رسید. فرد دیگری خود را به خیابان شرقی سفارت شوروی رسانده بود و قصد پرتاب نارنجک به سوی پاسداران را داشت که نارنجک به یک خودرو پارک شده در کنار خیابان برخورد کرد و در نزدیکی فرد پرتاب کننده فرود آمد که با انفجار نارنجک، وی نیز به هلاکت رسید. در ادامه عملیات، ۸ تن از افراد فعال در خانه تیمی نیز که در منطقه پراکنده شده بودند، دستگیر شدند.

در بازرسی پاسداران از این خانه، تعداد زیادی نارنجک جنگی و نارنجک دست ساز، چندین قبضه اسلحه ژ۳، یوزی و کلاشینکف، انواع کلت، رادیو های بی سیم گیر، انواع بی سیم، چندین پلاک تقلبی خودرو، تعداد فراوانی کوبن تقلبی، انواع مهرهای تقلبی و... و همچنین اسم و آدرس عده ای از افراد شناسایی شده برای ترور، به دست آمد. (۱) پس از عملیات، هنگامی که پاسداران در حال انتقال یکی از دستگیرشدگان این حادثه به بازداشتگاه بودند، یک گروه عملیاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در خیابان نهم سیدجمال الدین اسدآبادی، به خودرو حامل نیروهای پاسدار و فرد دستگیر شده حمله کردند که راننده خودرو زخمی شد، اما با واکنش سریع و به موقع پاسداران، یکی از مهاجمان به هلاکت رسید و ۳ تن دیگر خودرو را ترک و فرار کردند، در بازرسی خودرو به جا مانده از مهاجمان، یک قبضه اسلحه ژ۳، سه عدد نارنجک، یک بمب دست ساز و مقداری اعلامیه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به دست آمد. (۲)

نیروهای سپاه گرگان با استفاده از اطلاعات مردمی، ۵ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را کشف و ۸ تن از فعالان این سازمان و ۲ نفر از فعالان سازمان کمونیستی پیکار در راه آزادی طبقه کارگر را که در این خانه ها به فعالیت سازمانی مشغول بودند، دستگیر کردند. از این خانه های تیمی، تفنگ ژ۳، کلاشینکف، اسلحه کمری، مقادیری فشنگ، نارنجک، بمب دست ساز و طرح های حمله به

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۴، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۰/۷/۱۳۶۰؛ و-
خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۷، ۲۲/۷/۱۳۶۰، ص ۴، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۱/۷/۱۳۶۰، به نقل
از مرکز خبری سپاه تهران؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۶،
۲۰/۷/۱۳۶۰، ص ۱۴، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۰/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۱۳؛ و- خبرگزاری پارس،
نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۸، ۲۲/۷/۱۳۶۰، صص ۵ - ۴، تهران - خبرگزاری پارس،
۲۲/۷/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۸، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۳، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۲/۷/۱۳۶۰؛ و-
روزنامه کیهان، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۲.

سپاه و اماکن عمومی به دست آمد. در این شهر همچنین یکی از فعالان سازمان مجاهدین خلق تحت تعقیب قرار گرفت و دستگیر شد. وی یک قبضه سلاح کمری و ۱۲ تیر فشنگ به همراه داشت. (۱)

همچنین در تربت حیدریه، نیروهای سپاه یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را کشف و یکی از اعضای فعال و مسلح این سازمان را که در این خانه بود، دستگیر کردند. وی پس از دستگیری در بازداشتگاه با خوردن قرص سیانور که نزد خود مخفی کرده بود، اقدام به خودکشی کرد. (۲)

در شهرک غرب تهران نیز نیروهای بسیج، ۲ تن از افراد سازمان را که مسلح به کلت بودند، دستگیر کرده و تحویل نیروهای انتظامی دادند. (۳)

در مشهد هم یکی از نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که یک اسلحه کلت به همراه داشت، در خیابان شیرازی این شهر به کمک مردم شناسایی و به طور غیرمحموس به نیروهای گشت بسیج معرفی شد. فرد مزبور که احساس کرده بود تحت تعقیب نیروهای بسیج قرار دارد شروع به تیراندازی کرده، قصد داشت با سرقت یک خودرو در حال عبور از محل بگریزد که با حضور مردم از این کار جلوگیری و شخص مزبور دستگیر شد. (۴)

در رودسر، ۲ تن از نیروهای وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که در درگیری های این شهر شرکت داشتند، دستگیر شدند. (۵)

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرم آباد با استفاده از اطلاعات به دست آمده از مردم، یکی از انبارهای تدارکاتی سازمان چریک های فدایی خلق (شاخه اقلیت) را در خیابان مدرس این شهر کشف و ۲ نفر را نیز دستگیر کردند. از این انبار که در پوشش فروشگاه لوازم ساختمانی و بهداشتی فعالیت داشت، اقلام زیر به دست آمد:

اسلحه ژ ۳ به همراه مقدار زیادی فشنگ، نارنجک تفنگی ۲۵ عدد، اسلحه یوزی یک قبضه، سلاح کمری یک قبضه، مقدار فراوانی باروت، بی سیم مادر ۳ دستگاه، بی سیم دستی ۳ دستگاه، انواع فشنگ به مقدار زیاد، ۲ میلیون و ۳۰۰ هزار ریال وجه نقد، انواع دستگاه تکثیر، نشریات گروه های معارض به خصوص نشریات سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) و... (۶)

۱

کاهش صدور نفت به مقدار ۵۰۰ هزار بشکه در روز، کمبود ارز و تصمیم برای گرفتن وام از لیبی و الجزایر موضوع بخشی از مباحث مطرح شده در جلسه امروز آقای هاشمی رفسنجانی با مقامات بلندپایه کشور بود. در کتاب خاطرات ایشان آمده است: «شب در دفتر آقای مهدوی کنی (نخست وزیر موقت) با حضور آقایان [آیت الله] خامنه ای (رئیس جمهور)، موسوی اردبیلی (رئیس دیوان عالی کشور)، [محمد] غرضی (وزیر نفت)، مهندس موسوی (وزیر امور خارجه) جلسه داشتیم. کمبود ارز و فروش نرفتن نفت مطرح بود. قرار شد آقای غرضی به الجزایر و لیبی سفر کنند و با آنها درباره فروش نفت و سیاست هماهنگی در قیمت نفت مذاکره کنند.

- ۱- روزنامه کیهان، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۲، گرگان - واحد مرکزی خبر به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران گرگان؛ و- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۵، گرگان.
- ۲- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۶، تربت حیدریه.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۷، ۲۲/۷/۱۳۶۰، ص ۴، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۱/۷/۱۳۶۰، به نقل از مرکز خبری سپاه تهران.
- ۴- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۵، مشهد.
- ۵- همان، ص ۱.
- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۲۵، خبرگزاری پارس، ۲۰/۷/۱۳۶۰، و- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۵، خرم آباد؛ و- روزنامه کیهان، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۳، خرم آباد - خبرگزاری پارس.

بسیاری از اعضای اوپک با تخفیف چند دلار در قیمت نفت، فروش زیاد کرده اند. اگر بتوانیم وامی از آنها بگیریم قیمت را پایین نمی آوریم؛ و الا مجبوریم فعلاً فقط ۵۰۰ هزار بشکه صادر کنیم که می خواستیم دو میلیون و پانصد هزار بشکه صادر کنیم» (۱) - (۲)

۱

امروز ده ها هزار نفر از زائران ایرانی در یک راه پیمایی از میدان "معاوده" در مرکز مکه به سوی خانه خدا حرکت کردند و شعارهایی علیه امریکا و رژیم صهیونیستی دادند. به نوشته روزنامه کیهان، در این راه پیمایی، زائران ایرانی درحالی که تصاویری از امام امت را به همراه داشتند، ترجمه پاسخ امام به ملک خالد را بین زائران عرب و غیرعرب پخش کردند. ترجمه پاسخ امام به زبان های مختلف موجب شعف و سرور زائران خانه خدا شد و در میان زائران واکنش وسیعی داشت. شایان ذکر است که پاسخ امام به ملک خالد از رسانه های گروهی سعودی پخش نشد. بنا بر همین گزارش، هنگامی که گروهی از جانبازان و معلولان انقلاب در حرکت بودند و درحالی که صف تظاهرات به کیلومترها می رسید، پلیس و گارد سعودی همانند زنجیری راه پیمایان را محاصره کرده بودند.

روی لباس های سفید عربی که زائران بر تن کرده بودند، شعارهای مرگ بر امریکا و مرگ بر اسرائیل نوشته شده بود و راه پیمایان درحالی که مشت های خود را گره کرده بودند، شعارهای "مرگ بر امریکا" و "مرگ بر اسرائیل"، "توره توره حتی النصر"، "لا اله الا الله" و "الله اکبر" سرمی دادند و ازطرفی روی پلاکاردهای خود، رژیم صهیونیستی را غده سرطانی در جهان اسلام معرفی می کردند.

خبرنگار اعزامی کیهان می افزاید: مأموران انتظامی سعودی که تعدادشان نسبت به راه پیمایی های گذشته ۲ برابر شده بود، زنجیروار راه پیمایان را همراهی می کردند و در چند جا راه را بر راه پیمایان بستند و از آنها خواستند که متفرق شوند، اما راه پیمایان با شعارهای الله اکبر راه را باز کرده، در جلو مسجدالحرام پس از نیایش برای سلامتی امام و پیروزی رزمندگان جبهه های اسلام علیه کفر صدامی، متفرق شدند. (۳)

به دنبال این راه پیمایی، مأموران امنیتی دولت سعودی، بعضی از حجاج ایرانی را شناسایی و پس از متفرق شدن راه پیمایان برخی از آنان را دستگیر کردند. براساس گزارش خبرگزاری پارس، در بین دستگیرشدگان سرپرست یکی از کاروان های شهرستان کازرون دیده می شود. (۴)

ص: ۱۶۰

۱- محمد غرضی، وزیر نفت، در بازگشت از سفر به کشورهای مذکور، درباره نتایج سفر خود به آقای هاشمی رفسنجانی گزارش داد. به نوشته هاشمی رفسنجانی: «عصر آقای مهندس غرضی که از سفر لیبی و الجزایر و سوریه برگشته بود، آمد. توسط حافظ اسد، رئیس جمهور سوریه، پیامی به سعودی فرستاده که با توسعه صدور نفت ارزان باعث خسارت کشورهای دیگر نشوند. در گرفتن وام از لیبی و الجزایر موفق نبوده. لیبی گفته است که خودش فقط ۴۰ هزار بشکه نفت در روز صادر

- می کند؛ قابل قبول نیست. الجزایر هم جواب روشن نداده.» (اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب اسلامی، چاپ نهم، ۱۳۸۶، ص ۲۷۴).
- ۲- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب اسلامی، چاپ نهم، ۱۳۸۶، صص ۲۶۷ - ۲۶۶.
- ۳- روزنامه کیهان، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۱۴.
- ۴- همان.

خبرگزاری پارس در ادامه خبر این راه پیمایی اعلام کرده است: با کوشش پیگیر سفارت جمهوری اسلامی ایران در جده، همه زائران ایرانی که به وسیله مأموران پادشاهی سعودی دستگیر شده بودند، قبل از انجام مناسک حج آزاد شدند. براساس این گزارش، تعداد دستگیرشدگان ۴۷ نفر بوده که ۱۶ نفر از آنان را خواهران تشکیل می دادند. این خبرگزاری افزوده است: آزادی زائران ایرانی که حاکی از اعتبار و نفوذ سفارت جمهوری اسلامی در جده است، سبب تعجب دیپلمات های خارجی در این شهر شده است. (۱)

۱

"احمد بن بلا"، اولین رئیس جمهور الجزایر بعد از انقلاب الجزایر که اینک در پاریس اقامت دارد، در مصاحبه با یکی از مجله های لبنانی، تجاوز عراق به خاک ایران را محکوم کرد. وی در این مصاحبه گفت: به عقیده من، انقلاب اسلامی ایران مسیر واقعی خود را طی می کند و این انقلاب قائم به فرد نیست. وی افزود: اکثر مطبوعات عربی درباره انقلاب اسلامی ایران تحت تأثیر تبلیغات غرب قرار گرفته اند. غربی ها مخالف هرگونه انقلابی بوده و با هر چیزی که علیه منافع آنهاست، به مخالفت می پردازند. (۲)

۲

در ادامه تلاش عراق برای توسعه روابط اقتصادی خود با دیگر کشورها، امروز وزیر بازرگانی عراق با وزیر تجارت خارجی نیکاراگوئه در بغداد دیدار و در مورد مسائل مختلف گفت و گو کردند. عراق همچنین قرارداد جدیدی در زمینه افزایش واردات کالا از هلند با این کشور امضا کرده است.

به گزارش خبرگزاری آلمان شرقی از بیروت، حسن علی، وزیر بازرگانی عراق، و الکساندرو مارتینز کنکا، وزیر تجارت خارجی نیکاراگوئه، در بغداد با یکدیگر ملاقات و درباره گسترش روابط اقتصادی دو کشور گفت و گو و تبادل نظر کردند. رادیو بغداد که صدای آن در بیروت شنیده می شد، اعلام کرد: علی در این دیدار علاوه بر مسائل اقتصادی به تشریح دیدگاه عراق درباره جنگ علیه ایران پرداخت و مارتینز حمایت کشورش را از عراق در این جنگ در مقابل امپریالیسم و صهیونیسم اعلام کرد. در خبر آمده است، مارتینز نیز حامل نامه ای از سوی شورای انقلاب نیکاراگوئه برای صدام حسین بود. (۳)

همچنین به اعلام خبرگزاری کویت از لاهه (مرکز هلند)، رئیس هیئت هلندی که در نمایندگی بین المللی تجاری بغداد شرکت کرده است، امروز اعلام کرد: بنا بر قرارداد جدیدی که بین عراق و هلند منعقد شد، قرار است صادرات سالانه هلند به این کشور از ۸۰ میلیون لیره هلند به ۱۶۰ میلیون لیره افزایش یابد. (۴)

ص: ۱۶۱

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۱۸، خبرگزاری پارس، ۲۰/۷/۱۳۶۰.
  - ۲- روزنامه کیهان، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۱۶، بیروت - خبرگزاری پارس؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره

۲۰۷، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۲۱، خبرگزاری پارس، ۲۱/۷/۱۳۶۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۷، ۲۲/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵، خبرگزاری پارس به نقل از آلمان شرقی از بیروت، ۲۱/۷/۱۳۶۰.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۹، لاهه - خبرگزاری کویت، ۲۰/۷/۱۳۶۰.

بعد از افشای اقدام عراق در تخطی از مصوبات اوپک و کاهش دادن قیمت نفت صادراتی به میزان ۲ دلار، مجله بررسی اقتصادی خاورمیانه مید، جزئیات بیشتری را در این باره اعلام کرد: به گزارش خبرگزاری یونایتدپرس، عراق مشتریان نفت خود را مطلع ساخته که قیمت رسمی نفت صادراتی اش را از اول اکتبر (۹/۷/۱۳۶۰) به میزان ۲ دلار برای هر بشکه کاهش داده است. مجله بررسی اقتصادی خاورمیانه نوشته است: این امر به معنی فروش نفت عراق به میزان ۳۴ دلار برای هر بشکه است. عراق در اجلاس گذشته اوپک در ژنو با کاهش قیمت نفت مخالفت کرده بود. یونایتدپرس به نقل از نشریه مید افزود: در حال حاضر، قیمت های جدید برای تحویل گیرندگان نفت عراق از بنادر مدیترانه (که پس از جنگ عراق علیه ایران تنها مجرای صدور نفت عراق است) به شرح زیر خواهد بود:

- نفت سبک بصره (۳۴ درجه آ.پی.آی) بشکه ای ۷۱/۳۴ دلار به جای ۷۱/۳۶ دلار.

- نفت کرکوک (۳۶ درجه آ.پی.آی) بشکه ای ۹۳/۳۴ دلار به جای ۹۳/۳۶ دلار.

این قیمت ها شامل هزینه ۷۵ سنت امریکایی (سه چهارم دلار) برای حمل هر بشکه نیز می شود. همچنین اعتباری سسی روزه برای مشتریان در نظر گرفته شده است که در صورت درخواست اعتبار اضافی تا ۶۰ روز، قیمت هر بشکه تا ۵۰ سنت افزایش خواهد یافت. این نشریه افزوده است: این اقدام عراق تا حدی مضحک است، زیرا در اجلاس گذشته اوپک، این کشور یکی از سرسخت ترین مخالفان کاهش قیمت ها بود.

از آنجا که صادرات نفت خام عراق پس از شروع جنگ عراق با ایران کاهش یافته است، فشار مشتریان نفت عراق باید خیلی شدید بوده باشد که این کشور را وادار به کاهش قیمت ها کرده است. عراق در اوایل سال جاری ۹۵۰,۰۰۰ بشکه نفت در روز صادر می کرد، ولی اخیراً به خاطر کاهش تحویل نفت از بندر بانیا (سوریه) این میزان کاهش یافته است. مشتریان اصلی عراق، یعنی برزیل، ژاپن و فرانسه خواهان کاهش قیمت های نفت عراق شده بودند، به خصوص ژاپن که با حمل نفت از دریای مدیترانه، بشکه ای ۵/۱ دلار برای هر بشکه هزینه اضافی حمل و نقل می پردازد.

خبرگزاری پارس در رد توجه مجله مید برای اقدام عراق در کاهش قیمت نفت اعلام کرد: این فشارها برای جمهوری اسلامی ایران نیز وجود دارد، اما ایران همچنان بر قیمت های مصوب کنفرانس بالی پافشاری می کند و نفت خود را با قیمت قبل، یعنی بشکه ای ۳۶ دلار عرضه می کند. (۱)

ص: ۱۶۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (جهان در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۶۳، ۲۱/۷/۱۳۶۰، صص ۶ - ۵، نیکوزیا - خبرگزاری یونایتدپرس، ۲۰/۷/۱۳۶۰.

روزنامه فایننشال تایمز (چاپ لندن) در نگاهی اجمالی به جنگ عراق علیه ایران، پیامدهای منطقه ای و تأثیرات آن را در اقتصاد عراق بررسی کرده است. دو عملیات اخیر^(۱) ایران در سوسنگرد و آبادان و نارضایتی صدام حسین از این عملیات ها، نقش اساسی و رو به افزایش کشورهای حاشیه خلیج فارس به خصوص کویت در پشتیبانی مالی از عراق، ناهمخوانی ایدئولوژیکی حکومت بعثی عراق با سایر کشورهای حامی وی در منطقه و هم گرایی آنها علیه ایران، وخیم شدن اوضاع اقتصادی عراق بر اثر جنگ و اشتراک نظر عراق و ایران علیه سیاست های نفتی عربستان ... از موضوعات مورد بحث در این مقاله است.

این روزنامه نوشته است:

«حمله هوایی به تأسیسات نفتی کویت در هفته گذشته، خواه تصادفی و خواه تعمدی، یادآور خاطره مداومی است که جنگ یک ساله ایران و عراق، دیگر تولیدکنندگان نفت در خلیج (فارس) را تهدید می کند. این حمله هوایی می تواند نشانه آن نیز باشد که رژیم های ایران و عراق از تاوان سیاسی سنگینی که محتملاً باید در قبال رنج و صدمات وارده بر خلق های خود و عدم کسب پیروزی قطعی بپردازند، به هراس افتاده اند. در آسیای غربی کمتر رهبرانی وجود دارند که فکر می کنند احتمالاً ناآرامی هایی داخلی و بین المللی علیه آنها در جریان است.

بهترین شاهد این مدعا این است که عراق و ایران در گیر جنگی هستند که صادرات نفت را که برای هر دو کشور جنبه حیاتی دارد، کاهش داده است. درحالی که جنگ در بیشتر ایام سال جاری به مبادله آتش توپخانه ها و زدو خورد هراز گاه نیروهای پیاده محدود بود، به نظر می رسد، این تفاهم به وجود آمده است که از تأسیسات نفتی مراقبت به عمل آید تا مورد حمله قرار نگیرند.

مع هذا، پوزیدنت صدام حسین از دو حمله موفقیت آمیز ماه گذشته ایران ظاهراً بسیار برآشفته است. در حمله نخست، نیروهای لشکر زرهی ۹۲ و لشکر [زرهی] ۱۶ ایران در بخش شمالی و غرب سوسنگرد عراقی ها را چندین مایل عقب راندند.

در دومین حمله، عراقی ها مجبور شدند از رود کارون واقع در شمال آبادان عقب نشینی نمایند. صدام حسین عبور نیروهای عراقی از رود کارون را که به دنبال تسخیر خرمشهر انجام گرفت، فصلی پرشکوه در تاریخ جنگ های اعراب نامید.

ص: ۱۶۳

۱- شاید اولین عملیاتی که روزنامه فایننشال تایمز به آن اشاره کرده عملیات نصر در ۱۱/۶/۱۳۶۰ باشد که در جریان آن نیروهای خودی با اجرای یک عملیات در شمال سوسنگرد، ارتفاع مهم و راهبردی "تپه سبز" را تصرف کردند. تصرف این تپه امکان دید و تیر نیروهای دشمن را به عقبه های خود قطع کرد و این امکان را به نیروهای خودی داد تا به عقبه های دشمن مسلط شوند. دومین عملیات هم اشاره به عملیات "ثامن الائمه(ع)" دارد که در تاریخ ۵/۷/۱۳۶۰ اجرا شد و در آن نیروهای

خودی در مدت ۳ روز عملیات توانستند دشمن را از بخش غربی رودخانه کارون به بخش شرقی آن عقب برانند و شهر آبادان را از محاصره دوساله دشمن خارج کنند.

تصاویری از پل های شناور بر روی رود کارون بخش اصلی تبلیغات جنگی عراق را تشکیل می داد و جای تعجب نیست که عراق در اقدامی تلافی جویانه، لوله های نفتی ایران را که به ترمینال جزیره خارک، عمده ترین مرکز صدور نفت، منتهی می شود، بمباران نماید. با در نظر گرفتن اینکه ۷۰ درصد صادرات نفت ایران که حدود ۵۰۰،۰۰۰ بشکه در روز است، از طریق جزیره خارک انجام می گیرد، هر گونه وقفه در این امر بر مشکلات کنونی اقتصادی کشور شدیداً خواهد افزود.

... هر چند هواپیماهای ایران از زمان شروع جنگ، دو بار اشتباهاً پاسگاه های مرزی میان کویت و عراق را بمباران کرده اند، لیکن باید نقش اساسی کویت را در حمایت از تلاش های جنگی عراق مدنظر داشت. دولت ایران کراراً به کشورهای دیگر هشدار داده است که خود را درگیر جنگ ننمایند، لیکن این هشدارها وقفه ای در جریان ارسال کمک های مالی و جنسی که از طریق کویت به عراق می رسد، ایجاد نکرده است.

کمک مالی به عراق از ۶ ماه پیش اهمیت روزافزونی یافته است. پرزیدنت صدام که تصمیم دارد اجازه ندهد جنگ برنامه های عظیم عمرانی عراق را متوقف سازد، تقاضای وام هایی تا میزان ۱۴ میلیارد دلار نموده است. در اواخر ماه آوریل، کویت اعطای ۲ میلیارد دلار وام ده ساله بدون بهره به عراق را مورد تصویب قرار داد. گفته می شود از آن زمان به بعد، کویت یک و ۵/۱ میلیارد دیگر، عربستان سعودی ۵ میلیارد و امارات متحده عربی و قطر جمعاً ۵/۱ میلیارد دلار کمک مالی به عراق نموده اند. در صورتی که عراق بخواهد باردیگر دست به عملیات تهاجمی بزند، پیروزی یا شکستش کم و بیش منوط به اراده تأمین کنندگان اسلحه می باشد و امکان دارد که آقای صدام حسین پیش از پایان سال جاری مجدداً دست نیاز خود را برای دریافت ۴ میلیارد دلار باقیمانده دراز نماید. اگر تحقیرآمیز نباشد، لاقلاً بسیار ناراحت کننده است که رهبر عراق کاسه گدایی در دست، به سراغ رژیم هایی برود که از لحاظ ایدئولوژیکی تأییدشان نمی کند و حتی در بعضی موارد آنها را در مشکلات داخلی کشورش شریک می داند. تنها موردی که هر دو کشور عراق و ایران در آن وجه اشتراک کامل دارند، خصومت نسبت به سیاست جاری تولید نفت عربستان سعودی و نسبت به حمایت کویت، امارات متحده عربی و قطر از این سیاست می باشد.

دولت های بغداد و تهران با در نظر گرفتن آسیب پذیری شدید نظامی ۳ کشور فوق الذکر به آنها اعتراض نخواهند کرد و به طور قطع از آشفتگی ای که در دولت ریگان در مورد فروش هواپیماهای مدرن مجهز به رادار به عربستان پیش آمده، خشنود هستند. ایران و عراق از بروز هر گونه بیم و هراسی در جهان صنعتی که ممکن است قیمت های نفت را افزایش دهد، شادمان خواهند شد.

مع ذلک، با توجه مجدد به جنگ، قابل تردید است که هیچ یک از دو دولت آن قدرها احساس عجز و ناامیدی کند که بخواهد مخاطره نموده و موازنه ظریف ۱۲ ماه گذشته بین ابرقدرت ها را برهم بزند.

عدم قبول مسئولیت حمله به تأسیسات نفتی کویت توسط دولت تهران، حکایت از آن دارد که در این برهه از زمان، هیچ یک از طرفین مایل به گسترش جنگ نیستند، لیکن تا زمانی که جنگ ادامه دارد، خطر به حال خود باقی است و اگر جنگ تشدید شود، مطمئناً وخیم تر نیز خواهد شد. (۱)

۱- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد اسلامی، بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۰۸، ۲۱/۸/۱۳۶۰، صص ۲۷ - ۲۵، به نقل از روزنامه فایننشال تایمز، ۱۲ اکتبر ۱۹۸۱.

گرفتار شدن کشتی های تجاری در اروندرود، وضعیت فعلی کشتی ها، چشم انداز رها شدن این کشتی ها از اروندرود، بررسی وضعیت حقوقی این کشتی ها از نظر دریافت خسارت و... موضوع مقاله ای رادیویی است که رادیو لندن به آن پرداخته است. در این مقاله رادیویی آمده است:

«به دنبال وقوع جنگ میان ایران و عراق، ۷۲ فروند کشتی تجارتي در شط العرب [اروندرود] به دام افتاده اند و هنوز نتوانسته اند به دریای آزاد راه پیدا کنند و برای آزاد ساختن این کشتی ها نیز برنامه ای در کار نیست. صاحبان این کشتی ها نیز به مؤسسات بیمه مراجعه کرده و ارقام نجومی درخواست کرده اند. فقط این هفته در شهر لندن که بیشتر بیمه نامه ها در آن منعقد شده، جنب و جوش بیشتری به چشم می خورد. "لرد" که از شرکت های معروف بیمه است، از دادگاه عالی کراچی خواسته است که درباره برخی از ادعایانامه های پیچیده، به داوری بنشینند.

"ویلیام هیل"، از اعضای بخش خبری بی بی سی، درباره سرنوشت این کشتی ها و همچنین نحوه اداره آنها چنین می نویسد: در ماه سپتامبر سال گذشته مسیحی که جنگ میان ایران و عراق آغاز شد، بعضی از کشتی ها بر اثر اصابت گلوله توپ صدمه دیدند، ولی گزارشات اخیر حکایت از آن دارد که اکثر این کشتی ها که در شط العرب [اروندرود] زندانی شده اند، سالم هستند.

صاحبان برخی از این کشتی ها فرار کرده اند، ولی از اکثر کشتی ها گزارش می رسد که یا حداقل، خدمه کشتی ها را نگه داشته اند یا اینکه سرنشینان و خدمه آنها همچنان در استخدام هستند و در کشتی ها اقامت دارند. از قول منابعی گفته شده است که استخدام یا برکناری سرنشینان کشتی ها باید زحمت چندانی نداشته باشد.

بنا به گفته بوبکر، خبرنگار مجله فهرست لویدز که در لندن چاپ می شود و مطالب مربوط به این کشتی ها در آن منعکس می گردد، به نظر می رسد منطقه ای که کشتی ها در آن قرار دارند، تحت کنترل عراقی هاست و به نظر می رسد تا زمانی که جنگ ایران و عراق پایان نیافته، نمی توان دریافت که کار لایروبی شط العرب [اروندرود] به طوری که کشتی ها بتوانند عبور کنند به عهده چه کسی است. شط العرب [اروندرود] معمولاً گل آلود است و باید مرتباً لایروبی شود تا قابل کشتیرانی باشد. تاکنون بیش از یک سال است که این کار، یعنی لایروبی صورت نگرفته است.

سازمان ملل متحد کوشیده است تا توافقی میان ایران و عراق بر سر کشتی ها و آزاد کردن آنها ایجاد کند، ولی یک مقام سازمان ملل متحد گفته است که حال به نظر می رسد که کشتی ها تا پایان جنگ میان دو کشور، در شط العرب [اروندرود] زندانی خواهند بود. (۱)

ص: ۱۶۵

امروز خبرگزاری های آسوشیتدپرس و رویتر آخرین تحولات داخلی مصر و اخبار مربوط به آن را منعکس کردند. در این حال، روزنامه های سوری نیز همکاری رهبران جدید مصر با امریکا را به شدت محکوم کردند.

خبرگزاری آسوشیتدپرس گزارش داد: ترور انور سادات، اقدام یک گروه کوچک از نظامیان نیست و پای یک گروه بزرگ بنیادگرا در میان است. این خبرگزاری افزود: منابع رسمی مصر با انتشار بیانیه ای اعلام کردند، به دنبال ترور سادات، ۱۸ تن از افسران ارتش به خاطر گرایش های شدید مذهبی اخراج شده و به کارهای غیرنظامی گماشته شده اند. به گفته منابع مذکور، ۴ مرد که ۳ تن از آنان غیرنظامی و نفر چهارم خالد اسلامبولی، یک افسر ارتش بوده است، عامل ترور سادات می باشند. گزارش های دیگری که از قاهره رسیده، حاکی از آن است که ۲۰۰ نفر نظامی و غیرنظامی در رابطه با قتل سادات بازداشت شده اند. خبرنگار بی بی سی در قاهره گزارش داد که مقامات امنیتی مصر معتقدند، ترور سادات نمی تواند کار یک گروه کوچکی باشد که در رژه نظامی رخنه کرده باشند. به گزارش واحد مرکزی خبر به نقل از آسوشیتدپرس از قاهره، پلیس مصر تحقیقات گسترده خود را برای یافتن ۵ مسلمان بنیادگرا که به طور علنی زدوخوردهای خونین دو روزه در "اسیوط" (۱) را هدایت کردند و از آن تاریخ متواری شده اند، آغاز کرده است. (۲)

به گزارش این خبرگزاری، حسنی مبارک، نامزد ریاست جمهوری مصر، در مصاحبه با نشریه نیوزویک گفت: او قول می دهد که به کوشش های صلح خاورمیانه که انور سادات در پیش گرفته بود از جمله عادی کردن روابط با اسرائیل، وفادار باشد. (۳)

همچنین بنا به اعلام رویتر، وزیر خارجه امریکا پس از ملاقات با حسنی مبارک اعلام کرد: امریکا در نظر دارد تحویل اسلحه به مصر و سودان را تسریع نماید و اضافه کرد که برای امریکا خیلی اهمیت دارد که حضور خود را در منطقه نشان دهد. (۴) وی همچنین در یک مصاحبه تلویزیونی اعلام کرد که ماه آینده مانور بسیار بزرگ و مهمی با شرکت نیروهای امریکا و مصر و چند کشور خلیج فارس در مصر انجام خواهد شد. (۵) وزیر خارجه امریکا هنگام ترک قاهره پیش بینی کرد که مصر و عربستان سعودی به دلیل منافع مشترکشان ظرف چند هفته آینده روابط خود را بهبود بخشند. (۶)

وزیر خارجه فرانسه نیز در این باره گفت: مرگ انور سادات می تواند روابط مصر و دیگر کشورهای عرب را بهبود بخشد. (۷)

ص: ۱۶۶

۱- یکی از شهرهای مصر که پس از ترور "انور سادات"، تظاهرات مردم مسلمان و مقابله نیروهای مصری با آنان، شهر را به تشنج کشید و نیروهای مصری عده فراوانی از مردم آن شهر را کشته یا دستگیر کردند.

۲- روزنامه کیهان، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۱۶.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۲۰، قاهره - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۰/۷/۱۳۶۰.

۴- همان، واشنگتن - خبرگزاری رویتر، ۲۰/۷/۱۳۶۰.

- ۵- همان، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه، ۲۰/۷/۱۳۶۰.
- ۶- همان، قاهره - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۰/۷/۱۳۶۰.
- ۷- همان، پاریس - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۰/۷/۱۳۶۰.

روزنامه های سوریه نیز در شماره های خود حسنی مبارک، نامزد ریاست جمهوری مصر، را به شدت مورد حمله قرار دادند. به گزارش آسوشیتدپرس از دمشق، روزنامه تشرین، ارگان حزب بعث سوریه، در این باره نوشته است: با ادامه راه سادات و ادامه تلاش برای تبدیل مصر به عامل و پایگاهی برای امپریالیزم امریکا، وارثین این خائن نیز به سرنوشت وی دچار خواهند شد.

روزنامه الثورة نیز ژنرال هیگ وزیر امور خارجه امریکا را متهم کرد که با همکاری رهبران جدید مصر برای تحت کنترل درآوردن تحولات مصر عجولانه دست به اقداماتی زده است. این روزنامه افزوده است: هیگ به شدت در اشتباه است. ملت مصر به امریکا و رژیم صهیونیستی و عمالشان با قاطعیت جواب منفی داده اند و با مبارزه انقلابی خود و سرنگونی خائنین تازه وارد، مصر را به سنگر اعراب باز خواهند گرداند.^(۱)

ص: ۱۶۷

۱- روزنامه کیهان، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۱۶.

به دنبال افزایش تدریجی فعالیت ها و اقدامات ایران جهت اجرای عملیات آتی در کمترین زمان ممکن، گزارش های نیروهای خودی در طول یک هفته گذشته حاکی از آن است که میزان اقدامات و تحرکات ارتش عراق نیز در جبهه جنوب به ویژه در مناطق عمومی غرب شوش و اهواز با شیب ملایمی در حال افزایش است. در این خصوص گزارش های واصله از عناصر اطلاعاتی سپاه به این شرح است:

در محور غرب دزفول و شوش، مجموعه اقدامات یک هفته گذشته ارتش عراق نشان می دهد که دشمن در خطوط پدافندی خود، مشغول تقویت و تحکیم همه نقاطی است که امکان رخنه نیروهای ایران در آنها و محاصره شدن یگان های عراقی وجود دارد. در نتیجه حین اقدامات درگیری هایی نیز میان نیروهای خودی و دشمن رخ داده است. در این زمینه در روز شانزدهم مهرماه، حجم آتش خمپاره اندازها و تیربارهای دشمن در منطقه مشط از یک سو و اقدام نیروهای عراقی به جمع آوری میدان مین و سیم خاردارهای منطقه شمال شرقی شلیبیه از سوی دیگر از قصد حمله ارتش عراق حکایت داشت که فعالیت خمپاره اندازهای خودی مانع از این حمله شد. (۱) دو روز بعد، ارتش عراق یک گروهان تانک را از دشت عباس به طرف کرخه و شوش انتقال داد و هم زمان با حرکت این نیروها دشمن مواضع خودی را زیر آتش گرفت. (۲) که در مجموع بر اثر آتش شدید و مستمر خمپاره اندازهای ۶۱ و ۸۲ میلی متری دشمن، ۴ نفر شهید و ۳ نفر زخمی شدند. (۳)

در روز نوزدهم مهرماه نیز یک دسته نیروهای ارتش عراق به سنگرهای خالی در منطقه مشط و عنکوش نفوذ کردند که با نیروهای سوار زرهی خودی درگیر و متواری شد و یک نفر از ارتش عراق به اسارت نیروهای خودی درآمد. (۴) در این روز علاوه بر تحرک زیاد نیروهای ارتش عراق، تانک های دشمن به طور پراکنده نیروهای خودی را هدف قرار می دادند. (۵) همچنین ارتش عراق در طول دیروز و امروز، در محور دزفول «با نیروهایی به استعداد یک

ص: ۱۶۹

-
- ۱- احمد دهقان، مجموعه آثار شهید حسن باقری (گزارش روزانه جنگ، شش ماهه دوم ۱۳۶۰)، تهران: مرکز نشر آثار شهید حسن باقری، ۱۳۸۹، ص ۶۱، گزارش شماره ۳۷۱، ۱۷/۷/۱۳۶۰.
  - ۲- همان، ص ۶۶، گزارش شماره ۳۷۳، ۱۹/۷/۱۳۶۰.
  - ۳- همان، ص ۶۳، گزارش شماره ۳۷۲، ۱۸/۷/۱۳۶۰.
  - ۴- همان، ص ۷۹، گزارش شماره ۳۷۶، ۲۲/۷/۱۳۶۰.
  - ۵- همان، صص ۶۷ - ۶۶، گزارش شماره ۳۷۳، ۱۹/۷/۱۳۶۰.

دسته تانک و یک دسته پیاده به تپه سبز حمله ور شد که در نتیجه شجاعت و مقاومت ۶ تن از نیروهای خودی، شکست خورد و مجبور به عقب نشینی شد. نیروهای خودی در منطقه لیخضر به تپه ۱۲۱ در منطقه قریه عباس حمله کردند و این تپه را به تصرف درآوردند. دشمن متعاقباً دست به ضدحمله زد که در نتیجه آتش شدید توپخانه خودی، دشمن با ازدست دادن یک دستگاه تانک و یک دستگاه نفربر مجبور به عقب نشینی شد.»(۱)

علاوه بر این، روز گذشته در جبهه مشطط، نیروهای خودی متشکل از یک گروهان تانک (۷ دستگاه) و یک گروهان سوار زرهی، بعد از درگیری کوتاهی با نیروهای گشتی دشمن، تپه ۱۲۰ را آزاد کردند. این تپه بر مناطق اطراف خود از جمله سه راهی قهوه خانه - رادار تسلط دارد.»(۲)

براساس گزارش دیگری از اطراف این محدوده، «در منطقه سندال، گشتی های دشمن قصد مین گذاری منطقه را داشتند که با هوشیاری نیروهای خودی متواری شدند. در این منطقه درگیری شدید بین نیروهای خودی و دشمن ادامه داشت و دشمن از کاتیوشا نیز استفاده کرد. ضمناً توپخانه دشمن که به طرف تنگه رقایبه شلیک می کرد، از این منطقه کاملاً مشهود بود. لازم به تذکر است که در نتیجه این درگیری ۲ تن از نیروهای خودی مجروح و یک تن شهید شدند. در ساعت ۵:۰۰، تعدادی تانک یا نفربر دشمن از منطقه خارج شده ... و احتمالاً به طرف تپه های سندال رفتند. ۶۰ تا ۸۰ نفر از نیروهای عراقی به وسیله خودروهای سبک به روستای شلیبیه [روبه روی شهر شوش] وارد شده و در آنجا مستقر شدند. همچنین ۳ خودرو زیل به این منطقه وارد شد.» علاوه بر این، گزارش های رسیده از محور دشت عباس از تبادل آتش شدید میان نیروهای خودی و دشمن حکایت دارد که در جریان آن «با آتش خمپاره انداز خودی چند سنگر گروهی منهدم شد و حدود ۱۵ نفر کشته و زخمی شدند.»(۳)

در محور غرب اهواز، اقدامات اخیر ارتش عراق نشانه آن است که دشمن با درک اهمیت محور مواصلاتی حمیدیه - چزابه که نقش بسزایی در تدارک نیروهای شمال و جنوب استان خوزستان دارد، ضمن افزایش میزان تبادل آتش، تقویت پایگاه ها و تحکیم مواضع پدافندی به ویژه در منطقه جنوب جاده حمیدیه - چزابه و رودخانه کرخه را در دستور کار خود قرار داده است.

در این دوره برابر گزارش ها در برخی نقاط محورهای حمیدیه (۵)، سوسنگرد (۶) و بستان (۷)، بلدوزرهای دشمن در طول شبانه روز مشغول کار بودند و به طور کلی ضمن احداث و حفر سنگر به ایجاد میدان مین و نصب سیم خاردار مبادرت ورزیده اند.»(۸) به عنوان نمونه طبق یکی از گزارش های رسیده از محور سوسنگرد در منطقه رمله، «دشمن هر شب خاکریز خود را محکم تر و مرتفع تر می کند و روی رودخانه نیسان ۴ پل داشته و به تازگی یک پل دیگر نیز تعبیه کرده است. از این پل ها ۳ پل در غرب زین العابدین و ۲ پل در شرق زین العابدین قرار دارند. در اطراف پل ها ضد هوایی نصب شده و فاصله پل ها از یکدیگر ۱۵۰ تا ۳۰۰ متر است. توپخانه دشمن در

ص: ۱۷۰

۲- همان، ص ۸۴، گزارش شماره ۳۷۷، ۲۳/۷/۱۳۶۰.

۳- احمد دهقان، روزنوشت (یادداشت های روزانه شهید حسن باقری)، تهران: مرکز نشر آثار شهید حسن باقری، ۱۳۹۲، صص ۲۳۱ - ۲۳۰.

۴- احمد دهقان، مجموعه آثار شهید حسن باقری، پیشین، ص ۷۲، گزارش شماره ۳۷۵، ۲۱/۷/۱۳۶۰.

۵- همان، ص ۷۰، گزارش شماره ۳۷۴، ۲۰/۷/۱۳۶۰.

۶- همان، ص ۵۷، گزارش شماره ۳۶۹، ۱۵/۷/۱۳۶۰؛ و- همان، ص ۶۶، گزارش شماره ۳۷۳، ۱۹/۷/۱۳۶۰.

۷- همان، ص ۶۳، گزارش شماره ۳۷۲، ۱۸/۷/۱۳۶۰؛ و- همان، صص ۷۰ - ۶۹، گزارش شماره ۳۷۴، ۲۰/۷/۱۳۶۰.

۸- همان، ص ۵۹، گزارش شماره ۳۷۰، ۱۶/۷/۱۳۶۰.

۲۰۰ متری جنوب جاده شرفه (جاده هویزه - رفیع) در حوالی زین العابدین مستقر است.»^(۱) همچنین در محور الله اکبر - بستان در گزارش نیروهای اطلاعاتی سپاه ضمن اشاره به افزایش "تردد دشمن در جاده بستان - سوبله"^(۲) و تحکیم مواضع "نیروهای عراقی مستقر در شمال بستان"^(۳) آمده است: «دشمن مشغول مرتفع کردن خاکریز خط مقدم خود بین روستای جابر حمدان و جاده قدیمی الله اکبر - بستان است. صدای فعالیت بلدوزرها در شب های ۲۰ و ۲۱/۷/۱۳۶۰ به گوش می رسید. در چند شب اخیر، دشمن با تانک، توپخانه، خمپاره انداز و تفنگ ۱۰۶ میلی متری مواضع خودی را زیر آتش قرار داد که نیروهای خودی پاسخ لازم را به آتش دشمن دادند. ضمناً تلفات و خساراتی به نیروهای خودی وارد نشد.»^(۴) لازم به ذکر است که در محورهای مزبور علاوه بر اقدامات مهندسی بلدوزرهای دشمن، به طور هم زمان و با شدت بیشتری خمپاره اندازهای عراقی روی مواضع خودی اجرای آتش می کردند که به علت کوتاه بودن خاکریز خودی برتری آتش با دشمن گزارش شده است.^(۵)

درمقابل، در عملیات نیروهای سپاه در منطقه حمیدیه یک دستگاه خودرو منهدم شد و ۵ نفر از نیروهای دشمن کشته و ۷ نفر نیز زخمی شدند.^(۶) در نوزدهم مهرماه، مسعود پیشبهار، معاونت طرح و عملیات قرارگاه نصر و مظفر آقا خورده، مسئول مهندسی قرارگاه کربلا، برای شناسایی منطقه غرب ارتفاعات الله اکبر و شمال بستان عازم این منطقه شدند.^(۷) علاوه بر این در محور سوسنگرد، با آتش خمپاره انداز نیروهای ستاد جنگ های نامنظم به یک دستگاه خودرو خسارات کلی وارد آمد. همچنین بر اثر شلیک تیر مستقیم تانک های دشمن یکی از برادران پاسدار گروه شناسایی به شهادت رسید.^(۸)

۱

براساس بررسی ها و اقداماتی که کارگروه های تشکیل شده در سپاه و ارتش برای بررسی طرح عملیاتی آزادسازی بستان انجام داده اند (روزشمار ۱۵/۷/۱۳۶۰)، درحالی که سپاه پاسداران مشغول تکمیل شناسایی های خود از دشمن و وضعیت زمین منطقه است، امروز فرماندهی نیروی زمینی ارتش، پیش نویس طرح پیشنهادی ارتش را در این منطقه ارائه داد.

در کتاب ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس آمده است: «براساس تدبیر ابلاغ شده، طرح کلی مانور به صورت تک در شمال رودخانه کرخه برای تأمین شهر بستان و تک هم زمان در جنوب کرخه برای تأمین مناطق غرب سوسنگرد تا کناره شرقی "هورالعظیم" تعیین شد. این به مفهوم آزادسازی مناطق اشغالی باقیمانده در دست دشمن در دشت آزادگان و رسیدن به خط مرزی در این منطقه بود.»^{(۹)-(۱۰)}

ص: ۱۷۱

۱- همان، صص ۶۷ - ۶۶، گزارش شماره ۳۷۳، ۱۹/۷/۱۳۶۰.

۲- همان، صص ۷۰ - ۶۹، گزارش شماره ۳۷۴، ۲۰/۷/۱۳۶۰.

۳- همان، صص ۶۳، گزارش شماره ۳۷۲، ۱۸/۷/۱۳۶۰.

۴- همان، صص ۷۹ و ۸۰، گزارش شماره ۳۷۶، ۲۲/۷/۱۳۶۰.

۵- همان، صص ۶۶، گزارش شماره ۳۷۳، ۱۹/۷/۱۳۶۰؛ و- همان، صص ۵۸، گزارش شماره ۳۶۹، ۱۵/۷/۱۳۶۰؛ و- همان، صص ۷۲ و

- ۷۳، گزارش شماره ۳۷۵، ۲۱/۷/۱۳۶۰.
- ۶- همان، ص ۵۸، گزارش شماره ۳۶۹، ۱۵/۷/۱۳۶۰.
- ۷- احمد دهقان، روزنوشت، پیشین، ص ۲۲۶.
- ۸- احمد دهقان، مجموعه آثار شهید حسن باقری، پیشین، صص ۶۴ - ۶۳.
- ۹- درباره انتخاب منطقه عملیاتی طریق القدس و اختلاف دیدگاه های فرماندهان ارتش و سپاه، سردار علایی در کتاب اخیر خود (روند جنگ ایران و عراق) توضیحاتی داده است که در ضمیمه این گزارش آمده است.
- ۱۰- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، ارتش جمهوری اسلامی در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۲، سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش جمهوری اسلامی، تهران: ۱۳۷۳، ص ۱۸۹.

نیروهای گشتی - رزمی سپاه در منطقه ریجاب و میش رنگین با نیروهای عراقی درگیر شدند و ضرباتی به آنها وارد کردند و در دهلران با نفوذ به منطقه تحت تسلط نیروهای عراقی، اقدام به مین گذاری کرده، خسارت هایی به دشمن وارد آوردند.

یک واحد گشتی نیروهای سپاه و بسیج "ریجاب" با گروهی از نیروهای عراقی در زیر جاده کاری درگیر شدند که نیروهای عراقی مجبور شدند مقداری مهمات همچون ۲۹ عدد گلوله خمپاره ۸۲ و یک جعبه فشنگ کالیبر ۷۰ را جا گذاشته، منطقه را ترک کنند. (۱) همین نیروها در منطقه "میش رنگین" با ۵۰ نفر از نیروهای عراقی درگیر شدند و آنها را مجبور به فرار کردند. در این اقدام نیز ۲۶ عدد گلوله خمپاره ۸۲ و ۳ صندوق فشنگ کالیبر ۵۰ به دست نیروهای خودی افتاد. (۲)

در دهلران نیز نیروهای سپاه با نفوذ به خاک عراق، در نزدیکی یکی از پایگاه های نظامی عراق مین گذاری کردند که در ساعت ۱۲:۰۰، یک تریلر نظامی ارتش عراق بر اثر انفجار مین کار گذاشته شده منهدم شد و حدود ۱۰ نفر از نیروهای عراقی نیز کشته یا زخمی شدند. (۳)

در پی اقدام نظامی ماه گذشته ارتش عراق در منطقه ای در حوالی بغداد، برای دستگیری مجاهدین مسلمان عراقی نشریه کانادایی کرسنت اینترنشنال درباره نحوه این اقدام نوشت: در اواسط ماه سپتامبر (۲۴/۶/۱۳۶۰)، نیروهای بعثی عراق دهکده ای را با ۵ هزار نفر سکنه پس از بمباران و به آتش کشیدن، به وسیله بولدوزر با خاک یکسان کردند. نیروهای عراق در جستجوی گروهی از مجاهدین مسلمان عراقی بودند و پس از اینکه گمان بردند این افراد در این دهکده پناه گرفته اند، به آنجا حمله کردند. کرسنت این دهکده را "جیزان ال کاوول" در نزدیکی "الخالص" در شمال شرقی بغداد معرفی کرده و افزوده است: زمانی که نیروهای شبه نظامی بعثی برای دستگیری مجاهدین مسلمان عراقی وارد عمل شدند، یگان ویژه ارتش عراق هم دست به کار شد و تمامی اهالی این دهکده را تا آخرین نفر قتل عام کرد. (۴)

تصرف مجدد ارتفاع ۲۵۲۵ در محور روانسر - کامیاران با تلاش نیروهای ایران، ناکام ماندن افراد حزب دمکرات در تصرف شهر اشنویه، بی نتیجه بودن حمله افراد این حزب به نیروهای سپاه و ارتش، ادعای کذب رادیو صدای کردستان در تصرف دوساعته شهر نقره به دست نیروهای ضد انقلاب، به دام افتادن چند نفر از نیروهای سپاه هنگام مذاکره با "صنار مامدی" از رهبران سابق حزب دمکرات، مهم ترین تحولات امروز در مناطق کردنشین بود.

نیروهای سپاه پاسداران، ارتش، ژاندارمری و پیش مرگان کرد مسلمان در عملیاتی مشترک، ارتفاع

- ۱- سند شماره ۱۱۹۳۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه تهران، ۲۳/۷/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۱۴۴۸۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیات، طرح و برنامه ریزی عملیات ستاد سپاه پاسداران منطقه ۷، شماره یک، ۲۴/۷/۱۳۶۰، ص ۳.
- ۲- سند شماره ۱۱۹۳۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سند شماره ۱۴۴۸۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سند شماره ۰۴۹۹۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه ریزی سپاه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه مرکز، ۲۴/۷/۱۳۶۰ سند تک برگگی.
- ۳- سند شماره ۱۴۴۸۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۴- روزنامه کیهان، ۲۲/۷/۱۳۶۰، ص ۱۶.

۲۵۲۵ را در محور روانسر - کامیاران که افراد حزب دمکرات ایران مجدداً آن را تصرف کرده بودند، بازپس گرفتند. پس از عملیات نیروهای خودی در روز ۱۷ مهرماه و تصرف ارتفاع سرکوب ۲۵۲۵ زرنه در حدفاصل شهرهای روانسر - کامیاران، نیروهای حزب دمکرات که در روستاها و مناطق اطراف حضور داشتند، مجدداً این ارتفاع را تصرف کرده، روی آن مستقر شدند. به دنبال این اقدام، امروز نیروهای سپاه، ارتش، ژاندارمری و پیش مرگان کرد مسلمان در اقدامی مشترک و گسترده بخشی از روستاهای بین روانسر و کامیاران را پاک سازی کردند و ارتفاع زرنه را مجدداً به تصرف خود درآوردند. همچنین نیروهای عمل کننده خودی، روستاهای شاهینی، آفرین پایین، حسین آباد، ماویان، کوه دره، لون کهن، لون سادات، کلاتی و تخت زنگی (سنگی) را پاک سازی کردند. در این عملیات تعدادی از نیروهای حزب دمکرات کشته یا زخمی شدند و یک قبضه خمپاره انداز ۸۱ میلی متری که به دست نیروهای حزب دمکرات افتاده بود، پس گرفته شد. (۱)

امروز همچنین طرح حمله گسترده ای که حزب دمکرات برای تصرف شهر اشنویه تدارک دیده بود، قبل از اجرا با هماهنگی نیروهای سپاه و ارتش و همکاری پیش مرگان کرد مسلمان و حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها) خنثی شد و نیروهای خودی با اجرای تک غافلگیر کننده به محل تجمع نیروهای حزب دمکرات، آنها را به خاک عراق فراری دادند. در این درگیری که عمدتاً در جنوب شرقی اشنویه و در روستاهای "ده شمس" و "ده گرجی" انجام شد، ۸ نفر از افراد این حزب کشته شدند. حاتم دعاخوان (۲)، خلبان فراری با درجه سروانی، از فرماندهان نظامی حزب دمکرات و از افراد کشته شده در این عملیات بود. (۳) رادیو حزب دمکرات ایران درباره تلفات وارد شده در این عملیات به نیروهای حزب دمکرات، فقط به این نکته اشاره کرد که در درگیری های روز بیست و یکم مهرماه اشنویه، یکی از پیش مرگان حزب دمکرات که از اعضای دلسوز و فداکار حزبی بود، کشته شده است. (۴)

یک ستون نظامی متشکل از نیروهای سپاه و ارتش که در حوالی جنگل امیرآباد در جاده میان دو آب به مهاجد در حرکت بود، با هجوم عناصر حزب دمکرات کردستان ایران که به سلاح های مختلفی مجهز بودند، روبه رو شد، اما با واکنش نیروهای خودی، مهاجمان با تحمل تلفاتی مجبور به ترک محل شدند. در این درگیری، یک زن و دختر از اهالی محل، بر اثر برخورد ترکش خمپاره مهاجمان به شهادت رسیدند و یک نظامی هم زخمی شد. همچنین یک خودرو صدا و سیما نیز آسیب دید. (۵)

علاوه بر این، رادیو صدای کردستان امروز گزارش داد که پیش مرگان هیز (گردان) افشین به شهر نقده حمله کرده، به مدت ۲ ساعت کنترل شهر را به دست گرفته اند. به گزارش این رادیو، پیش مرگان حزب به قرارگاه (محل استقرار) حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها) نیز حمله کرده و خسارت های فراوانی به آنها وارد آورده اند. (۶)

ص: ۱۷۳

۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۸، ۲۲/۷/۱۳۶۰، ص ۲۳، سندج - خبرگزاری پارس، ۲۲/۷/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۵۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۲۹۴۳۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری استان کردستان، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۰۴۹۹۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه ریزی سپاه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه مرکز،

- ۲۴/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۱۴۴۸۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴؛ و- سند شماره ۲۵۷۵۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از روابط عمومی منطقه ۷ به فرماندهی منطقه ۷، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۲- وی سروان خلبان پاک سازی شده و از جمله خلبانان اشرف پهلوی بود.
- ۳- روزنامه اطلاعات، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۴، به نقل از اطلاعیه روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۰، ۲۵/۷/۱۳۶۰، ص ۱۰، روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، ۲۴/۷/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۵۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۹/۸/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- روزنامه کیهان، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۴، ارومیه - واحد مرکزی خبر؛ و- سند شماره ۱۸۰۹۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش کلی درباره کمبا، سماجا ۲، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۵.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۱، ۲۶/۷/۱۳۶۰، صص ۷ - ۶ ضمیمه، رادیو کردستان ایران، ۲۵/۷/۱۳۶۰.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۹، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۲۴، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۳/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۸/۸/۱۳۶۰، صص ۱ و ۴.
- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۹، ۲۴/۷/۱۳۶۰، ص ۱۸ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۲۳/۷/۱۳۶۰.

همچنین امروز "حسن شفیع زاده"، فرمانده سپاه منطقه هشتیان و "حسین تحویلداران" از سپاه ارومیه همراه "عبدالرحمن کریمی"، عضو سابق کادر مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران و پیرو کنگره چهارم(۱) که برای امنیت و پاک سازی منطقه با سپاه همکاری داشت، برای گفت و گو با "صنار مامدی" از پیروان سابق کنگره چهارم با موضوع بازپس گیری ۴۸ قبضه سلاح دولتی در دست صنار مامدی به مقر وی در روستای "سیاوان" در منطقه شیران در شمال ارومیه رفته بودند که به دست عوامل صنار مامدی خلع سلاح و سپس گروگان گرفته شدند. پس از چندین ساعت بازداشت، به دستور صنار مامدی، رحمان کریمی و یکی از دوستان کرد او که همراه وی بود، به قتل رسیدند(۲) و حسن شفیع زاده و حسین تحویلداران و دو محافظ رحمان کریمی در منطقه "هشتیان" آزاد شدند.(۳)* (۴)

۱

افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای شیراز، قزوین و تهران دست به اقداماتی زدند که بر اثر آن ۳ تن از مردم عادی زخمی شدند. با تلاش نیروهای امنیتی تعدادی از عناصر این سازمان در تبریز و رشت دستگیر شدند. در شهر نور و بخش علمده (رویان) این شهر نیز یک گروه از چریک های فدایی خلق به دکل رادیو و تلویزیون "سوردار" حمله و آن را منهدم کردند.

یک گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ساعت ۶:۵۰ به قصد ترور صاحب یک مغازه تابلسازی در بلوار "گلستان" شیراز به سمت وی تیراندازی کردند که اصابت چند گلوله به زخمی شدن وی انجامید. در این اقدام همچنین ۲ نفر دیگر که در داخل مغازه بودند بر اثر اصابت گلوله زخمی شدند. به نوشته روزنامه اطلاعات، این چهارمین بار است که افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) برای ترور صاحب این مغازه، که از افراد متعهد محل است، اقدام می کنند.(۵)

ص: ۱۷۴

۱- بر اثر فشارهای نظامی جمهوری اسلامی به حزب دمکرات کردستان ایران، اختلاف نظر درباره جنگ مسلحانه علیه نظام در اعضای مرکزیت حزب افزایش یافت و تعدادی از اعضای مرکزی حزب دمکرات در کنگره چهارم این حزب از این تشکیلات جدا شدند که رحمان کریمی یکی از این افراد بود. در فرهنگ سیاسی منطقه، این افراد به پیروان کنگره چهارم معروف شدند.

۲- * جنازه رحمان کریمی در ۲۶ مهرماه در روستای "چهریق" در جنوب غربی سلماس کشف شد. (سند شماره ۱۱۹۳۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه منطقه ۵ (تبریز) به اطلاعات سپاه مرکز، ۲۸/۷/۱۳۶۰).

۳- * حسین علایی، فرمانده وقت سپاه ارومیه، در مقاله ای که به مناسبت پاسداشت شهید حسن شفیع زاده نوشته است، به موضوع گروگان گرفته شدن شهید پرداخته است. ترسیم وضعیت امنیتی منطقه شمال غرب ارومیه، علت مذاکره نمایندگان سپاه با صنار مامدی، نقش رحمان کریمی در این ماجرا و چگونگی آزاد شدن ۲ نیروی پاسدار و محافظان رحمان کریمی از جمله محورهایی است که در بخشی از این مقاله از آنها سخن رفته است. شرح کامل این واقعه در ضمیمه این گزارش درج شده است.

- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۴، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲۲، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۸/۷/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۱۳۹۳۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن دوم گروه اطلاعات) به نخست وزیری (دفتر اطلاعات و تحقیقات)، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۰۷۱۲۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ارومیه به فرماندهی مرکز، ۲۷/۷/۱۳۶۰، سند تک برگگی.
- ۵- روزنامه اطلاعات، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۴.

همچنین در قزوین، یک گروه عملیاتی این سازمان، بعد از ظهر امروز در خیابان انصاری این شهر نارنجکی را به یک مغازه خشک شویی پرتاب کردند که خسارت و تلفاتی به همراه نداشت و عاملان پرتاب نارنجک قبل از فرار از صحنه، به کمک اهالی محل دستگیر و به نیروهای کمیته تحویل داده شدند. از افراد دستگیر شده، یک قبضه کلت و تعدادی فشنگ مربوط به آن به دست آمد. (۱)

در تهران در دبیرستان دخترانه سیزده آبان در منطقه نظام آباد، یکی از معلمان این دبیرستان که از هواداران مجاهدین خلق (منافقین) بود، یک بمب دست ساز را داخل ساعت دیواری اتاق مدیر مدرسه کار گذاشته بود که قبل از انفجار، شخص ناشناسی از وجود بمب در ساعت دیواری خبر داد و نیروهای سپاه این بمب را خنثی کردند. (۲)

همچنین در تبریز، مسئول امور مالی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که از مدت ها پیش تحت تعقیب بود، شناسایی و دستگیر شد. (۳)

در رشت نیز نیروهای پاسدار با استفاده از اطلاعات مردمی، یک خانه تیمی را در خیابان لاهیجان این شهر کشف و ساکنان آن را که ۲ نفر از فعالان سازمان مجاهدین (منافقین) بودند، دستگیر کردند. تعدادی سلاح و تجهیزات نظامی از جمله ۲ قبضه اسلحه و ۲ عدد نارنجک و مطالب نوشته شده به رمز، از این خانه تیمی به دست آمد. (۴)

نیروهای سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) ساعت ۱۷ امروز، به دکل فرستنده رادیو و تلویزیون سورداد واقع در ارتفاعات بخش علمده (رویان) شهرستان نور حمله کردند و آسیب فراوانی به آن وارد آوردند. خبرگزاری پارس در گزارش مفصلی به وضعیت جغرافیایی منطقه ای که رادار در آن واقع شده، چگونگی اقدام نیروهای این سازمان در تخریب وسایل و امکانات رادار و ساختمان های آن، میزان آسیب های وارد شده و مشاهدات برخی افراد حاضر در صحنه پرداخته و مطالبی را بدین شرح درج کرده است:

«ساعت ۵ بعد از ظهر، حدود ۵۰ تا ۶۰ تن از عناصر وابسته به امریکای طی یک سری عملیات مسلحانه که بیش از یک ساعت و نیم به طول انجامید، فرستنده سورداد سیمای جمهوری اسلامی استان مازندران را که در یک منطقه کوهستانی در ۳۵ کیلومتری بخش علمده از توابع شهرستان نور و در ۱۵۰ کیلومتری شهرستان ساری (مرکز استان مازندران) در ارتفاع دو هزار متری از سطح دریا قرار دارد، مورد حمله قرار دادند.

ضد انقلابیون پس از منفجر کردن ۴ فرستنده بسیار قوی تلویزیون، به آتش کشیدن وسایل فنی ایستگاه، خودرو و خوابگاه پرسنل و غارت آذوقه و وسایل کارکنان در جنگل های اطراف متواری شدند.

براساس این گزارش، ضد انقلابیون که لباس های سبزرنگ به تن داشته و به سلاح های کلاشینکف، ژ۳، کلت کمری، یوزی و نارنجک مسلح بودند، از طریق بی سیم های دستی هماهنگی ایجاد می کردند. این افراد را یک اکیپ پزشکی نیز به منظور درگیری های احتمالی همراهی می کرده است. لهجه های

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۸، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۲۴، قزوین - خبرگزاری پارس، ۲۲/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵، زنجان - خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قزوین؛ و- روزنامه کیهان، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۱۳، قزوین، واحد مرکزی خبر.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۸، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۶، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۲/۷/۱۳۶۰.
- ۳- روزنامه کیهان، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۱، تبریز- خبرگزاری پارس به نقل از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تبریز.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۸، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۲۴، رشت، ۲۲/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱۴، رشت - خبرگزاری پارس.

ترکی - کردی و گیلکی مهاجمین حاکی از اهلیت های متفاوت آنان از نقاط مختلف ایران بوده است. برخی از آنها که به زبان گیلکی صحبت می کردند، چهره های خود را با پارچه پوشانده بودند.

ضد انقلابیون پس از به بار آوردن ضایعات، شعارهایی بدین شرح به وسیله ماژیک های قطور و رنگ های اسپری بر در و دیوار ایستگاه سوردار نوشتند: سوردار، سیاهکل پیوندتان مبارک؛ زنده باد مبارزه مسلحانه که تنها راه رسیدن به آزادیست؛ جنگ بین دو رژیم ضد خلقی جمهوری اسلامی و رژیم بعث عراق جنگی غیرعادلانه است و ما خواهان قطع جنگ و تبدیل آن به جنگ عادلانه خلق با امپریالیسم هستیم؛ چریک های فدایی خلق ایران؛ مرگ بر سازش کاران و دغل کاران؛ تنها یک خلق مسلح می تواند آزاد زندگی کند؛ زنده باد خلق رزمنده کرد که برای آزادی مبارزه می کند.

بنا به اظهار یکی از کارشناسان سیمای جمهوری اسلامی ایران مرکز ساری، از ۴ فرستنده موجود در این ایستگاه، ۲ دستگاه به شدت آسیب دیده و ۲ دستگاه دیگر در صورتی که وسایل و امکانات لازم تأمین شود، تا ۲ روز دیگر تعمیر می شوند و تصویر سیمای جمهوری اسلامی مازندران مجدداً برقرار خواهد شد. گفته می شود میزان خسارت وارده به دستگاه ها حدود ۵۰ میلیون تومان است.

... یکی از شاهدان گفت: مهاجمین در ساعت ۱۷:۱۵ دقیقه، فرستنده را کاملاً در اشغال خود داشتند و با صف کردن پرسنل ایستگاه [به آنان] گفتند، وسایل شخصی خود را از خوابگاه بیرون بیاورید و پس از آن، با گازوئیل موجود در موتورخانه، آسایشگاه ما را که در رژیم گذشته کاخ اختصاصی قطبی، مدیرعامل رادیو تلویزیون، بود به همراه میلیون ها تومان وسایل داخل آن به آتش کشیدند و به ما گفتند از اینجا تکان نخورید که تا یک ربع دیگر، ساختمان فرستنده به هوا می رود. ... وی ادامه داد: ضد انقلابیون در آخرین مراحل به وسیله بی سیم، به افرادی که آنان را تیپ های ۷، ۸ و ... می نامیدند، خبر پیروزی عملیاتشان را دادند که از آن سوی بی سیم نیز گاهی خبر ورود یک اتومبیل به آنان داده می شد. (۱)

۱

پس از انتخاب آیت الله خامنه ای به مقام ریاست جمهوری در تاریخ ۱۰/۷/۱۳۶۰، چون طبق قانون اساسی، وی از این پس ریاست شورای عالی دفاع را برعهده خواهد داشت و تصدی پست نمایندگی امام از سوی ایشان در شورای عالی دفاع، فاقد وجهت قانونی است، امروز امام خمینی در حکمی حجت الاسلام رفسنجانی را به جای ایشان به سمت نمایندگی خود در این شورا معرفی کردند. اصل حکم به شرح زیر است:

«جناب حجت الاسلام آقای حاج شیخ اکبر هاشمی رفسنجانی، دامت افاضاته، بدین وسیله جناب عالی به سمت نمایندگی از طرف اینجناب به شورای عالی دفاع منصوب می شوید که ان شاءالله تعالی ضمن انجام وظایف محوله به ادارات مربوطه دیگر نیز رسیدگی و نظارت نمایید. موفقیت جناب عالی را از خدای تعالی مسئلت دارم.» (۲)

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۸، ۲۳/۷/۱۳۶۰، صص ۶ - ۵، ساری - خبرگزاری پارس، ۲۲/۷/۱۳۶۰؛ و همان، ص ۲۱، ساری - خبرگزاری پارس، ۲۲/۷/۱۳۶۰؛ و همان، ص ۱۸، مازندران - خبرگزاری پارس.
- ۲- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۷۸، ص ۳۰۲.

رئیس جمهور منتخب مردم، امروز در جلسه علنی مجلس شورای اسلامی حضور یافت و در برابر نمایندگان مجلس و رئیس دیوان عالی کشور، اعضای شورای نگهبان قانون اساسی، نخست وزیر و وزیران کابینه (دولت سابق)، جانبازان انقلاب و جمعی از خانواده های شهدا، مراسم تحلیف را به جای آورد. به نوشته روزنامه کیهان، آیت الله خامنه ای، رئیس جمهوری، قبل از ادای سوگند، در سخنانی اعلام کرد: امروز این مراسم برای برادر مخلص شما از این جهت هیجان انگیز است که درحقیقت برزبان آوردن و تصریح کردن به چیزی است که به طور طبیعی با کاندیداشدن برای ریاست جمهوری و با قبول این مسئولیت بر دوش او وجود داشته و سنگینی می کرده است. وی افزود:

مردم ما از صدر تا ذیل در طول دو سال و نیم اخیر، خصوصاً یک سال گذشته، صحنه هایی از وفای به عهدها و پیمان ها را مجسم کرده اند و تصویرهای افتخارآمیزی را در مقابل چشم قرار دادند. جالب اینجاست که دشوارترین مشکل ها، فقط مخصوص طبقات پایین جامعه ما نیست، بلکه مسئولین بالای کشور را هم در بر گرفته است. همه جا معمولاً طبقات بالا از درگیری با مشکلات بزرگ و جان ستان معاف هستند، فرماندهان کمتر شهادت نصیبشان می شود، سران و مسئولان کشور کمتر دچار حوادث سخت می شوند، ولی ما افتخار می کنیم که کسی نظیر مرحوم آیت الله بهشتی را در شمار شهدا داریم. افتخار می کنیم که در میان مسئولان دولتی و نمایندگان مجلس تعداد معتناهی شهید داریم.^(۱)

ص: ۱۷۷

امام خمینی امروز با ارسال ۳ پیام جداگانه به سران کشورهای قطر، دوبی و فجیره، ضمن تبریک عید قربان، بار دیگر به تلاش امریکا برای ضربه زدن به جمهوری اسلامی ایران اشاره کرده و بمباران مخازن نفتی کویت را توطئه ای در همین راستا دانستند.

امام خمینی با بیان اینکه ایران به جرم ضدیت با امریکا مورد ننگین ترین تهمت ها قرار گرفته است، خاطر نشان کردند: «ما در برابر توطئه های گوناگون امریکای جهانخوار قرار گرفته ایم، تا جایی که برای لکه دار کردن جمهوری اسلامی ایران به وسیله ایادی خود مانند رژیم بعث عراق و با کمک حکومت های مرتجع منطقه، مخازن نفتی کشور مسلمان کویت را مورد هجوم قرار می دهد و ما را مسئول این جنایت بزرگ قلمداد می کند. ملت ما در برابر این توطئه های ننگین انتظار حمایت کشورهای اسلامی را دارند تا بهتر بتوانند به راه افتخارآمیز خود بدون وابستگی به شرق و غرب ادامه داده و اهداف عالی اسلام را در جهان تحقق بخشند.»^(۱)

روزنامه کرسنت اینترنشنال (چاپ کانادا) روابط هانی الحسن، یکی از افراد با نفوذ سازمان آزادی بخش فلسطین و اولین سفیر این سازمان در تهران، با رجوی و بنی صدر را بررسی کرده و با انتقاد از بی صداقتی رهبران این سازمان در این باره، اصل رابطه "ساف" با اشخاص و گروه های مخالف جمهوری اسلامی را مورد انتقاد قرار داده است. کرسنت این گونه اقدامات ساف را ریشه ای و ناشی از ساختار تفکر نادرست رهبران این سازمان قلمداد کرده است، تا جایی که حکومت داری و برخورداری از مزایای ریاست را بر آزادسازی فلسطین ترجیح داده اند. کرسنت می نویسد:

«گرایشات غیرمذهبی بنی صدر، مورد توجه سازمان آزادی بخش فلسطین قرار گرفته است. روزنامه کویتی الانباء (تاریخ ۱۰ شهریور) نوشت: "هانی الحسن، رئیس قسمت سیاسی سازمان آزادی بخش فلسطین (ساف)، در تاریخ نهم شهریور با بنی صدر و مسعود رجوی ملاقات کرده است." هانی الحسن اولین نماینده سازمان آزادی بخش فلسطین بعد از انقلاب اسلامی در

ص: ۱۷۸

تهران بود. روز بعد [از این ملاقات]، خبرگزاری فرانسه به نقل از هانی الحسن گفت: "ما نمی توانیم برادران مجاهد را که در کنار فلسطینیان جنگیده اند، فراموش کنیم. هانی الحسن افزود: ما امیدوار هستیم برادر مسعود رجوی با یاسر عرفات ملاقات کند تا اوضاع ایران را بررسی کنند، زیرا در ایران حمام خون همچنان ادامه دارد و ما ناچاریم راهی برای مقابله با این وضع پیدا کنیم"

در تاریخ یازده شهریور، ساف این خبر را رسماً تکذیب کرد و گفت: "هانی الحسن در تاریخ مذکور در رومانی بوده است و خبر این ملاقات یک افتراء است."

سپس روزنامه سعودی الشرق الاوسط [تاریخ سیزدهم شهریور] عکسی را از ملاقات هانی الحسن و رجوی چاپ کرد و مجله هفتگی المجله [۱۴ تا ۲۱ شهریور] طی گزارشی نوشت: "هانی الحسن بنا به مأموریت ویژه ای برای ملاقات بنی صدر و رجوی به پاریس رفته است و این ملاقات در خانه بنی صدر در تاریخ هشتم شهریور صورت گرفته است." هفته نامه المجله به نقل از "محافل آگاه" نوشت: "دو گرایش در میان جنبش مقاومت فلسطین وجود دارد:

الف) ادامه همکاری با [امام] خمینی.

ب) تمرکز حمایت فلسطینیان از بنی صدر و رجوی."

هفته نامه المجله نوشت: "فلسطینیان اطلاعاتی در دست دارند که حاکی از آن است که بنی صدر به زودی به قدرت در ایران باز خواهد گشت. این هفته نامه همچنین مصاحبه ای با هانی الحسن را منتشر ساخت که طی آن هانی الحسن ملاقات را تأیید کرد و از رجوی و بنی صدر با احترام زیادی یاد کرد." کرسنت افزود: لازم به گفتن نیست که این حرکات راه درست سیاست گذاری برای مردم و انقلاب ایران که همواره حامی فلسطینیان در مبارزه علیه اشغالگران صهیونیست فلسطین بوده اند، نیست. پس از انقلاب ایران، اسرائیلی ها از ایران اخراج شدند و سفارت اسرائیل به سفارت فلسطین تبدیل شد و فلسطینیان از مقام رسمی که حتی در کشورهای عربی نیز از آن برخوردار نیستند، در ایران برخوردار شدند. این تنها قسمت کوچکی از وضعیت ساف است. در طول سالیان دراز، ساف درگیر حرکاتی بوده است که با هدف آزادسازی فلسطین مغایرت داشته است. اعضای ساف در موارد متعدد با اسرائیلی ها ملاقات کرده اند تا به نوعی به سازش دست یابند.

ساف به طور روزافزونی، به صورت یک دولت عربی منحط درآمده است که دارای ادارات بزرگ، سفارتخانه ها، هیئت ها و بوروکرات هایی است که "از زندگی خوبی" برخوردار هستند. واضح است که رهبری ساف به نوعی "سازش" برای گرفتن کرانه غربی کشیده شده و در عوض جهاد برای آزادسازی فلسطین را رها کرده است. مسلمانان جهان از ساف حمایت می کنند، چون معتقدند ساف می خواهد فلسطین اشغالی را آزاد کند. جمهوری اسلامی ایران با پیشنهاد تشکیل یک "جبهه اسلامی واحد" علیه اسرائیل، این دسته از رهبران ساف را نگران کرده است. (۱)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۷، ۲۲/۷/۱۳۶۰، صص ۱۳ - ۱۴، پاریس - خبرگزاری پارس به نقل
از روزنامه کرسنت اینترنشنال، ۲۱/۷/۱۳۶۰.

روزنامه امریکایی وال استریت ژورنال با فرض صحیح بودن ادعاهای منابع غربی درباره بمباران تأسیسات نفتی کویت به وسیله هواپیماهای ایرانی، موقعیت جغرافیایی و اقتصادی این کشور را عاملی برای تحت فشار قرار گرفتن از طرف عراق و ایران خوانده است. در این مقاله به ادعاهای عراق درباره حاکمیت تاریخی آن کشور بر کویت و برخی اقدامات عراق برای تسلط و سهم خواهی بیشتر از مقامات آن کشور اشاره شده و نقش آن کشور در پشتیبانی مالی و ترانزیت کالا- برای دولت عراق بررسی شده است؛ و بدین ترتیب این روزنامه سعی دارد که نشان دهد رفتار کویت در حمایت از عراق، ناخواسته و تحت فشار دولت عراق می باشد.

در این مقاله آمده است:

«کویت این کشور نفت خیز حوزه خلیج فارس با بالاترین درآمد سرانه در جهان، علاوه بر گرفتاری ثروت دچار همسایگان بد نیز هست. [هرچند] کویت به طور رسمی در طول جنگ سیزده ماهه بین ایران و عراق، بی طرفی خود را اعلام کرده است، ولی به عنوان یک کشور عرب، تمایلاتی به سوی عراق از خود نشان داده است. این کشور وام های چند میلیارد دلاری در اختیار عراق گذارده و اجازه داده است که از این کشور به عنوان بندرگاهی برای عبور مقادیر بسیار زیادی مواد غذایی، مهمات، مواد سوختی و دیگر ضروریات به عراق استفاده شود. حمایت کویت از عراق، به رغم تکذیب تهران، موجب حملات هوایی ایران به خاک کویت شده است که جدیدترین آنها حمله ۳ جنگنده ظاهراً ایرانی، روز نهم مهرماه گذشته به ایستگاه نگهداری نفت در ام العیش است. یک مقام کویتی در اشاره به ضعف کشورش در مقابل حملات بیگانه می گوید: پرتاب دقیق ۲ بمب به روی تأسیسات بنزین سازی، آب های شور و کارخانه تولید برق کویت کافی است که این کشور را فلج نماید.

از طرف دیگر، کویت از سوی عراق در فشار بوده است. عراق هرگز از ادعای خود مبنی بر اینکه کویت بخشی از خاک عراق است، صرف نظر نکرده است. اگرچه عراق از ۱۰ سال پیش تابه حال این مطلب را به طور علنی اظهار نکرده، اما با این وصف، به قول یک وکیل کویتی هرگاه خشونت سیاسی در کویت روی می دهد، متهمین یا در حمایت بغداد قرار می گیرند و یا [این موضوع] تنها به اخراج آنها (به عراق) منتهی می شود. اگرچه این اتهام به طور رسمی اعلام نشد، ولی دولت کویت عراق را مسئول توطئه نافرجام ترور "صادق قطب زاده"، وزیر خارجه وقت ایران، که سرگرم دیدار از کویت بود، می داند. پس از وقوع ۵ انفجار که در حومه کویت روی داد، مقامات کویتی فرار ۲ تن از ۷ متهم بمب گذاری به عراق را علناً اعلام نمودند. هنگامی که شیخ سعد عبدالله الصباح، ولیعهد کویت، خواستار استرداد این ۲ تن شد، صدام حسین در پاسخ به کویت، این کشور را به این دلیل

که به وی اجازه نداده جزیره بوییان را به پایگاهی نظامی مبدل سازد، مورد تنبیه قرار داد و پرسید، چرا اعراب نمی توانند متحداً از عراق علیه ایران حمایت کنند.

کویت در عوض پذیرفت که علاوه بر وام ۲ میلیارد دلاری، فروردین ماه گذشته ۵/۱ میلیارد دلار دیگر به عراق اعطا نماید. ولی بنا به گفته یک مقام کویتی، "صدام راضی نیست"، هرگاه او پول می خواهد، کافی است ما را تحت فشار قرار دهد.

یکی از مقامات بندر کویت می گوید: "با حجم کالاهایی که به عراق می رود، بندرهای کویت چنان شلوغ شده اند که کشتی ها در حال حاضر مجبور هستند، ۷۰ روز منتظر [تخلیه بار] بمانند." یکی از نمایندگان مجلس شورای ملی کویت می گوید: "تجار کویتی از این بابت خوشحال اند، زیرا مسئله ارسال کالا به عراق برای آینده سودآور است. ولی دولت ترجیح می دهد که چنین تجارتی را نداشته باشد."

یکی از دلایلی که کویت ترجیح می دهد چنین تجارتی را نداشته باشد، حمله ایران به پست های مرزی ابدالی است؛ محلی که کالاها از طریق آن وارد عراق می شوند. پس از این بمباران، هاشمی رفسنجانی به کویت گفت: "این اختاری بود که به عراق کمک ننماید."

اوایل سال جاری، ایران یک کشتی را که در اجاره شرکت نفت کویت بود، تحت این عنوان که در آب های غیرقانونی در منطقه جنگی بوده است، توقیف کرد، ولی پس از اینکه کویت مقاصد صلح جویانه خود را اعلام کرد، کشتی مزبور آزاد شد.

اگرچه تعداد بسیاری از ایرانیان در کویت به سر می برند، ولی وجود عده بی شماری از فلسطینی ها در آن کشور، اجازه مخالفت مستقیم با "آرمان های عرب" را به حکام این کشور نمی دهد. از این رو وسایل ارتباط جمعی کویت از آغاز جنگ تا به حال خط طرف داری از عراق را حفظ کرده اند.

موقعیت جغرافیایی کویت از یک طرف و خطری که این کشور را از سوی رهبران رژیم اسلامی ایران تهدید می کند، اساس نقش اصلی کویت در ایجاد شورای همکاری خلیج (فارس) را تشکیل می دهند، ولی این مسئله خشم عراق را بدین خاطر که در گردهمایی کویت با عربستان سعودی، بحرین، امارات عربی متحده، قطر و عمان شرکت ندارد، برانگیخت.^(۱)

ضمیمه گزارش ۹۱: توضیحات سردار علایی درباره انتخاب منطقه عملیاتی طریق القدس و اختلاف دیدگاه های فرماندهان ارتش و سپاه

منطقه عملیاتی طریق القدس بین اراضی شمال غربی شهر اهواز محدود به ارتفاعات الله اکبر و ارتفاعات میشداغ و تپه های رملی از جنس ماسه بادی یا شنی در شمال، رودخانه نیسان و شهر هویزه در جنوب، در شرق سوسنگرد و در غرب هورالهویزه، تنگه چزابه و مرزهای بین المللی قرار داشت. وسعت این منطقه ۳ برابر منطقه عملیاتی ثامن الائمه (ع)؛ یعنی حدود ۶۰۰ کیلومتر مربع بوده است. زمین این منطقه برای اجرای عملیات به گونه ای بود که از

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۰، ۵/۸/۱۳۶۰، صص ۹ - ۱۰، تهران - خبرگزاری پارس، ۴/۸/۱۳۶۰.

شمال به تپه های رملی یا شن های روان، از غرب به باتلاق، آب گرفتگی و سرزمین عراق و از جنوب به رودخانه نisan متکی بود؛ بنابراین، رزمندگان ایران فقط در شرق حضور داشتند. با چنین آرایشی، دشمن از سمت جبهه های شمالی و جنوبی خود خطری احساس نمی کرد و در شرق منطقه عملیاتی تمرکز دفاعی داشت.

انتخاب این زمین برای عملیات طریق القدس فرایندی نسبتاً بلندمدت را طی کرد. آقای علایی، یکی از فرماندهان ارشد سپاه در این عملیات، نوشته است: «پیش و پس از عملیات ثامن الائمه(ع)، بحث های بسیاری بین فرماندهان سپاه و ارتش، درباره تعیین منطقه نبرد صورت گرفت. در هنگام بررسی، مطالعه و طرح ریزی عملیات طریق القدس، ارتش عراق بر توان رزمی خود افزوده بود و ۲ لشکر جدید ۱۴ و ۱۵ پیاده را تأسیس کرده بود. همچنین حدود ۱۵۰ گردان را در منطقه بین جاده اهواز - خرمشهر تا شرق بصره و حدود ۱۰۰ گردان دیگر را در غرب منطقه شوش و دزفول و حدود ۴۰ گردان رزمی را در منطقه سوسنگرد و بستان گسترش و آرایش داده بود.

در چنین شرایطی و متناسب با توان رزمی موجود ایران بود که فرماندهان، [منطقه] عملیات طریق القدس را انتخاب کردند تا رزمندگان بتوانند با برتری نسبی در منطقه موردنظر، بر قوای دشمن فائق آیند. آن گاه به تناسب توسعه سازمان رزم، مناطقی همچون فتح المبین در غرب شوش و بیت المقدس در غرب کارون و شرق بصره را انتخاب کردند. بحث های بسیاری درباره انتخاب منطقه عملیات انجام گرفت و دیدگاه های مختلف، ارزیابی و بررسی شد.»

با این توضیح، آقای علایی به ارزیابی دیدگاه های متفاوت در درون ارتش و سپس اختلاف نظر دو سازمان مستقل سپاه و ارتش پرداخته، در ادامه به دلایل انتخاب دیدگاه فرماندهان سپاه در انتخاب منطقه عملیاتی طریق القدس اشاره می کند. وی در این باره نوشته است: «پس از شکستن حصر آبادان دو نظر متفاوت در مورد منطقه مناسب برای عملیات وجود داشت: دیدگاه اول این بود که پیش از اجرای عملیات ثامن الائمه(ع)، بنا به نظر فرمانده وقت نیروی زمینی ارتش، تیمسار ظهیرنژاد، باتوجه به حضور دشمن در ۲۰ کیلومتری جنوب غربی اهواز و نیز در غرب رودخانه کرخه، چنانچه عملیاتی در منطقه بستان صورت می گرفت، ارتش عراق می توانست با اتخاذ تاکتیک شیوه تهاجمی، شهر اهواز - اندیمشک را تهدید کند، سپس در جناح شمالی منطقه عملیاتی استقرار یابد و عقبه نیروهای تک کننده را تهدید کند. بنابراین، تیمسار ظهیرنژاد در آن شرایط با اجرای عملیات در جبهه غرب سوسنگرد و در منطقه طرح موافق نبود. وی این طرح را پرخطر می دانست و بر این نظر خود اصرار داشت، حتی یک بار پیش از عملیات ثامن الائمه(ع) در حضور تیمسار فلاحی و حجت الاسلام اشراقی - داماد امام خمینی - در مقر لشکر ۹۲ اهواز عصبانی شد و اعلام استعفا کرد. تیمسار ظهیرنژاد اجرای تک در منطقه عمومی دزفول و در غرب رودخانه کرخه را پیشنهاد می کرد. همچنین برخی دیگر از فرماندهان معتقد بودند که چنانچه رزمندگان اسلام از منطقه سوسنگرد به سمت مرز بین دو کشور پیشروی کنند، موجب "جناح دادن" به قوای دشمن خواهد شد. البته، پس از فرمان امام خمینی(ره) مبنی بر شکستن حصر آبادان، سرتیپ ظهیرنژاد نیز برای منطقه آبادان تقدم عملیات آفندی قائل شد، اما تیمسار فلاحی که سرپرست ستاد مشترک ارتش بود، به همراه دکتر چمران با اجرای عملیات در جبهه غرب سوسنگرد و منطقه بستان موافق بودند.^(۱) تیمسار فلاحی اعتقاد داشت که در صورت آزادسازی بستان می توان با اجرای تبلیغات وسیع و گسترده، اثر روانی بزرگی را بر مردم ایران گذاشت و موجب تخریب روحیه دشمن شد، زیرا شهرها برای مردم و رسانه ها شناخته شده هستند و

۱- البته هر دوی این فرماندهان، تیمسار فلاحی و دکتر چمران، هنگام طرح ریزی و اجرای عملیات طریق القدس در قید حیات نبودند و به شهادت رسیده بودند.

تصرف یا ازدست دادن آنها نشانه قدرت یا ضعف نیروهای نظامی به حساب می آید، درحالی که تصرف یا ازدست دادن عوارض حساس نظامی که برای مردم غیرمتخصص ناشناخته اند، حساسیت افکار عمومی را چندان بر نمی انگیزد. اما دیدگاه دوم این بود که فرماندهان سپاه پاسداران و ستاد عملیات [سپاه در] جنوب معتقد بودند، باتوجه به مقاومت نیروهای رزمنده در برابر تهاجم دشمن و زمین گیر شدن ارتش بعثی در سراسر جبهه ها و همچنین اقدام ایران نسبت به شکستن حصر آبادان، ارتش عراق انگیزه آفند جدید و تهاجم بیشتر را برای گرفتن سرزمین های دیگری از ایران ندارد. فرماندهان ستاد عملیات [سپاه در] جنوب نیز معتقد بودند که عملیات باید در منطقه ای صورت بگیرد که زمین برنامه ریزی شده برای عملیات با توان رزمی خودی تناسب داشته باشد. منطقه بستان با توان رزمی ایران در آن هنگام تناسب داشت.

بعضی از فرماندهان نیز استدلال می کردند که ارتش عراق در این شرایط قادر به عبور از رودخانه کرخه و بستن جاده اهواز - اندیمشک نیست. ارتش عراق اگر می توانست از کرخه عبور کند، پیش از این و در شرایطی که به پیشروی های پی در پی خود در خاک ایران ادامه می داد، این کار را کرده بود. ازسوی دیگر، باتوجه به روحیه ضعیف فرماندهی ارتش بعثی، دشمن قادر به تهاجم جدید و مؤثر برای تهدید جناح راست عملیات یا عقبه نیروهای خودی نبود، زیرا لازمه آن، خروج از مواضع پدافندی و تحمل تلفات بسیار بود. لازم به ذکر است که روحیه نیروهای عراقی در آن شرایط پایین بود و راهبرد ارتش بعثی، پدافند در سراسر جبهه ها به منظور حفظ اراضی اشغالی ایران بود.

سرانجام پس از بررسی و ارزیابی هر دو راهکار، فرماندهان دیدگاه دوم را پذیرفتند و برنامه ریزی عملیات طریق القدس را براساس آن انجام دادند.»

آقای علایی پس از طرح جزئیاتی درباره شیوه طرح ریزی عملیات طریق القدس و جزئیات بیشتری از توان و استعداد دشمن در این منطقه پاسخ گروه کاری نیروی زمینی ارتش را به فرمانده جدید این نیرو این گونه توضیح می دهد: «گروه کاری نیروی زمینی ارتش] به فرمانده جوان نیروی زمینی اعلام کردند که عملیات در منطقه بستان محاسن و معایبی دارد و در صورت موفقیت، تلفات انسانی و ضایعات تجهیزاتی زیادی برای آن برآورد می شود. در پایان هم نوشته بودند: "منطقی است که بپذیریم پیروزی در این طرح، مزیت تاکتیکی و برتری آنچنانی نسبت به دشمن به ما نخواهد داد که توان دشمن را برای ادامه جنگ درهم شکند." سرهنگ صیاد شیرازی [نیز] نظر خود را در ۳۰/۸/۱۳۶۰ بر حاشیه این برآورد این گونه نوشت: "ترکیب مقدس نیروهای رزمنده ارتش و سپاه در صورتی که به خوبی به کار گرفته شوند و هدایت گردند، بسیاری از موارد ذکرشده در بندهای معایب را خنثی می نماید."»

وی پس از بیان نظر نسبتاً مخالف گروه کاری نیروی زمینی ارتش و نظر مثبت فرمانده این نیرو، به بیان اصلی ترین دلایل انتخاب منطقه عملیاتی طریق القدس می پردازد و می نویسد: «اصلی ترین دلیل انتخاب منطقه بستان برای اجرای دومین عملیات بزرگ ایران، تناسب زمین و وسعت منطقه عملیاتی با توان رزمی رزمندگان اسلام در آن هنگام بود. این مسئله پس از شناسایی های مستمری که از ماه ها پیش در این منطقه در حال اجرا بود، مشخص شد. برنامه ریزان و طراحان عملیات به دنبال زمین و ناحیه ای می گشتند که بتوانند با حمله به آن، عملیاتی موفق و پیروز را اجرا کنند. همچنین پس از بیرون راندن دشمن از این زمین، بتوانند با کمک عوارض و موانع طبیعی منطقه، سرزمین آزادشده را حفظ کنند و دشمن را از پس گرفتن آن

مأیوس سازند. شرایط جغرافیایی منطقه بستان به گونه ای بود که می توانست پس از تصرف آن، طول خط پدافندی نیروهای ایران را کم کند و خط دفاعی جدید و مناسب تری را پدید آورد. با توجه به نکات فوق و بحث های زیادی که در آن دوران بین فرماندهان سپاه و ارتش صورت گرفت، نهایتاً اجرای عملیات در این منطقه به تصویب شورای عالی دفاع رسید.^(۱)

ص: ۱۸۳

۱- حسین علایی، روند جنگ ایران و عراق، ج ۱، تهران: نشر مرز و بوم، ۱۳۹۱، صص ۳۶۷ - ۳۶۳.

ضمیمه گزارش ۵: شرح دیدار دو تن از نیروهای سپاه و عبدالرحمن کریمی با صنار مامدی از رهبران سابق حزب دمکرات

پس از آنکه سپاه با کمک لشکر ۶۴ ارومیه و ژاندارمری استان آذربایجان غربی، شهر اشنویه را آزاد کرد و امنیت در نقاط مرزی با عراق و ترکیه برقرار شد و مسیر جاده سرو که به مرز ترکیه منتهی می شد، باز شد، بر اثر فشار مداوم سپاه بر حزب دمکرات کردستان ایران، در این حزب، انشعابی ایجاد شد و با برگزاری کنگره چهارم حزب در آن ایام، برخی از اعضای مرکزی حزب دمکرات، مثل عبدالرحمن کریمی و جهانگیر اسماعیل زاده که جنگ مسلحانه با جمهوری اسلامی را ناموفق ارزیابی می کردند، از حزب جدا شدند. لذا سپاه در آن هنگام جمعی را به سرپرستی حسین تحویلداران، مسئول مذاکره و ارتباط با انشعاییون حزب دمکرات کرد و کوشید که این روند جدایی و انشعاب در بین اعضای حزب، افزایش یابد. حسن شفیع زاده جزء افراد مؤثر همراه با حسین تحویلداران بود که مسئولیت پاک سازی روستاها و جاده های مناطق اطراف مرز ایران با ترکیه را برعهده داشتند. یک روز این گروه از عبدالرحمن کریمی، عضو انشعابی حزب دمکرات، خواستند که با کمک او برخی از سلاح های غیرقانونی موجود در منطقه را جمع آوری کنند؛ بنابراین، حسین تحویلداران و حسن شفیع زاده از سپاه به همراه عبدالرحمن کریمی و یک نفر دیگر همراه با وی، عازم منطقه شپیران محل اقامت صنار مامدی، از اعضای جداشده مرکزیت حزب دمکرات، شدند تا با وی مذاکره کنند. در هنگام گفت و گوی صنار مامدی با عبدالرحمن کریمی، بین این دو عضو سابق حزب دمکرات درگیری لفظی پیش آمد و عبدالرحمن کریمی در جواب صنار مامدی که خواسته بود سلاح ها در دست افراد او باقی بماند، گفت: "من یک چریک بوده ام و تو یک بورژوا و خان هستی، نه اهل مبارزه". با بیان این جمله از سوی عبدالرحمن کریمی، یکباره افراد مسلح صنار مامدی، این چهار نفر را دستگیر و با خود به روستای دیگری که محل دادگاه حزب دمکرات بود، منتقل کردند. آنها نیمی از روز با خودرو در راه بودند تا به محل دادگاه رسیدند. در این محل، حسن شفیع زاده و حسین تحویلداران با آرامش قلبی نماز مغرب و عشاء خود را اقامه کردند و شفیع زاده با چهره بشاش خود با دوستان می گفت و می خندید، درحالی که عبدالرحمن کریمی که احساس کرده بود حزب دمکرات می خواهد این ۴ نفر را اعدام کند، بسیار نگران و آشفته بود. در این هنگام، عبدالرحمن کریمی به حسن شفیع زاده و حسین تحویلداران می گوید: "حالا من می فهمم که وجود خدا به ویژه در شرایط سخت چقدر ارزش و اهمیت دارد. در این حالت اضطراب، من هرچه مارکس و لنین را صدا کنم، کسی به فریاد من نخواهد رسید، اما چون شما به خداوند معتقدید و شهادت را سعادت می دانید، هیچ نمی ترسید و نگران نیستید." بالاخره پس از ساعتی، اطرافیان صنار مامدی، عبدالرحمن کریمی و نفر همراهش را که یکی از دوستان کرد وی بود، از زندان بیرون بردند و اعدام کردند و به سراغ حسن شفیع زاده و حسین تحویلداران آمدند. حسین تحویلداران در صحبت با صنار مامدی گفت: ما نمایندگان دولت جمهوری اسلامی هستیم و برای مذاکره و نه برای جنگ پیش شما آمده ایم و چنانچه ما را اعدام کنید، تمام مقرهای شما بمباران خواهد شد و سپاه به همه پایگاه های شما حمله خواهد کرد."

صنار مامدی با شنیدن این سخنان، احساس خطر کرده، به نیروهایش گفت: "این دو نفر را ببرید و در زیر تپه ای که سپاه بر بالای آن مستقر است، رها کنید و سپس به سمت پایگاه هشتمین سپاه تیراندازی کرده، بگریزید تا نیروهای سپاه به سمت پایین تیراندازی کنند و حسن شفیع زاده و حسین تحویلداران را خودشان با تیراندازی نیروهایشان بکشند." آنها، همین کار را می کنند، ولی به محض اینکه پایگاه سپاه شروع به تیراندازی می کند، حسن که می دانست در آن شب، چه کسی مسئول شب

آن پایگاه است و اسم رمز عبور چیست، با صدای بلند و به زبان ترکی فریاد می زند که تیراندازی نکنید.

خوشبختانه حسن شفیع زاده و حسین تحویلداران زنده ماندند و فردای آن روز به سپاه ارومیه بازگشتند. پس از این ماجرا، دوباره سپاه به همان مناطق حمله کرد و در نتیجه صنار مامدی به ترکیه گریخت.^(۱)

ص: ۱۸۴

۱- " شهید حسن شفیع زاده در کلام یاران"، روایتی از سردار پاسدار دکتر حسین علایی، پایگاه اطلاع رسانی فرهنگ ایثار و شهادت به نشانی: <http://www.Navide shahed.com/fa>

۱

ساعت ۱۰:۲۰ امروز، ۲ فروند هواپیمای میگ عراقی به بخش مرکزی شهر ایوان غرب در استان ایلام حمله کردند و مناطق مسکونی را با راکت هدف قرار دادند. هواپیماهای مهاجم سپس برخی از مردم شهر را که در خیابان ها پراکنده شده بودند هدف آتش مسلسل قرار دادند. در این حمله ۲ کودک و یک زن باردار شهید و ۱۳ تن زخمی شدند و ۵ خانه نیز ویران شد. (۱)

۲

در ادامه عزیمت و پناهندگی نظامیان عراقی به جمهوری اسلامی ایران طی یک هفته گذشته ۱۷ سرباز عراقی در مناطق مرزی سردشت (۲) و ۲ سرباز به همراه خانواده هایشان در مریوان خود را به واحدهای نظامی ایران معرفی و درخواست پناهندگی کردند. (۳)

۳

امروز نیز افراد وابسته به گروه های مسلح شورشی در مناطق کردنشین غرب و شمال کشور دست به تحرکاتی زدند که خسارات و تلفاتی را به همراه داشت.

در شهر تکاب نیز نیروهای حزب دمکرات شب هنگام وارد این شهر شدند و درحالی که به انواع سلاح از قبیل آر.پی.جی. ۷، نارنجک و اقسام اسلحه های انفرادی مجهز بودند، به ساختمان بسیج، شرکت نفت و انبار جهاد سازندگی حمله کرده، خسارت های نسبتاً فراوانی به ساختمان ها و ماشین آلات وارد آوردند. در این حمله که دو ساعت طول کشید و با مقابله نیروهای خودی پایان یافت، یک تن از مهاجمان کشته و ۳ تن نیز زخمی شدند. در این عملیات به نیروهای خودی آسیبی وارد نشد. (۴)

در مهاباد، افراد شاخه دختران هیز پیشوای حزب دمکرات در چهارراه آزادی این شهر به سمت نیروهای خودی تیراندازی کردند که به زخمی شدن یک پاسدار و یک زن عابر انجامید. (۵) رادیو صدای کردستان تعداد کشته و زخمی های این اقدام را ۲ تن پاسدار اعلام کرد. (۶)

ص: ۱۸۷

۱- سند شماره ۰۰۵۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری استان ایلام به وزارت کشور جمهوری اسلامی ایران، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعته گذشته)، شماره ۲۰۹، تاریخ ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۱۴، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۳/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۲، ایلام؛ و-

- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۱۷، ایلام؛ و- سند شماره ۵۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۸.
- ۲- سند شماره ۲۹۴۳۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری استان کردستان، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۰، ۲۵/۷/۱۳۶۰، ص ۳، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۴/۷/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری استان کردستان، ۱۹/۷/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به فرمانده عملیاتی شمال غرب (ارومیه)، ۱۷/۷/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۴، ۱۹/۷/۱۳۶۰، خبرگزاری پارس، ۱۸/۷/۱۳۶۰؛ و- همان، ص ۲، سنندج - خبرگزاری پارس.
- ۴- سند شماره ۵۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۸؛ و- سند شماره ۱۴۴۸۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیات، طرح و برنامه ریزی عملیات ستاد سپاه پاسداران منطقه ۷، شماره ۱، ۲۴/۷/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- سند شماره ۰۴۹۹۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه سپاه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه مرکز، ۲۴/۷/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۵- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۸/۸/۱۳۶۰، ص ۴.
- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۱، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۷ ضمیمه، رادیو کردستان (مهاباد)، ۲۵/۷/۱۳۶۰.

در روستای قشلاق در چهار کیلومتری شرق سنندج نیز نیروهای مسلح غیرقانونی شبانه به شرکت مرمر حمله کرده، یک دستگاه لودر را آتش زدند و ۲ نفر نگهبان این شرکت را نیز به گروگان بردند. (۱)

در محور سقز - دیواندره، افراد مسلح غیرقانونی ۲ تن از نیروهای انتظامی را به گروگان گرفتند. (۲)

همچنین در منطقه سرو در شمال ارومیه، یک نفر پاسدار و یک نفر از اهالی محل که در تعقیب فردی فراری بودند، هدف گلوله های فردی نامعلوم قرار گرفته، هر دو زخمی شدند. (۳)

یک خودرو زیل ارتش هنگام عبور از جاده ای خاکی در اطراف مهاباد به مینی که نیروهای مسلح غیرقانونی کار گذاشته بودند، برخورد کرد و منهدم شد. از تلفات وارد شده گزارشی در دست نیست. (۴)

۱

سرپرست اداره آموزش و پرورش منطقه بوکان با انتشار اطلاعیه ای از همه معلمان و کارمندان خود خواست به مدت یک هفته بعد از نشر این آگهی خود را به اداره آموزش و پرورش بوکان معرفی کنند. در این اطلاعیه آمده است: نظر به اینکه شهر بوکان از وجود عوامل ضدانقلاب پاک سازی شده است و حاکمیت دولت جمهوری اسلامی ایران در شهر برقرار است، اداره آموزش و پرورش بوکان نیز مجدداً فعالیت های خود را آغاز نموده است. در قسمت دیگری از این اطلاعیه ضمن دعوت از معلمان و کارکنان اداره آموزش و پرورش بوکان برای معرفی خود، اخطار شده است که غائبان، متخلف محسوب شده، برابر قانون با آنان رفتار خواهد شد. (۵)

۲

اقدامات سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و تلاش نیروهای امنیتی برای مقابله با آن همچنان در شهرهای مختلف کشور ادامه دارد. سپاه های کرمان و خرم آباد نیز امروز نتایج اقدامات خود را علیه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در هفته های اخیر، اعلام کردند.

یک تن از نیروهای بسیج شوشتر از ناحیه سر هدف گلوله های یک گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) قرار گرفت و شهید شد. (۶)

در نیشابور نیز نیروهای این سازمان با ریختن گازوئیل و بنزین به مغازه یکی از کسبه شهر، قصد به آتش کشیدن آنجا را داشتند که موفق نشدند. (۷) در یکی از خیابان های همین شهر حوالی ساعت ۱۹، یک موتورسوار اقدام به تیراندازی های بی هدف کرد و از محل دور شد. (۸)

در تهران در خیابان بیست و یکم منشعب از خیابان پارک (خالد اسلامبولی)، نیروهای کمیته منطقه ۳ با اطلاعاتی که از قبل در اختیار داشتند، برای دستگیری چند تن از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به محل مورد نظر مراجعه کردند و پس از محاصره خانه تیمی، از ساکنان خانه خواستند تا خود را تسلیم کنند که یکی از آنان با تیراندازی به طرف نیروهای پاسدار،

امکان فرار ۲ تن از افراد سازمان را فراهم کرد، ولی آن دو در خیابان به کمین نیروهای کمیته افتاده، دستگیر

ص: ۱۸۸

۱- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سند شماره ۳۰۰۸۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری استان کردستان، ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۱.

۳- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.

۴- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱.

۵- روزنامه کیهان، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۲.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۲، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۵، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۶/۷/۱۳۶۰.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۹، ۲۴/۷/۱۳۶۰، ص ۸، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۳/۷/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه.

۸- سند شماره ۰۷۱۲۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی مشهد به فرماندهی تهران، ۲۳/۷/۱۳۶۰، سند تک برگ.

شدند. نفر سوم نیز که در ساختمان باقی مانده بود، با مشاهده دستگیری آن دو تن، خود را تسلیم کرد. به نوشته روزنامه اطلاعات، در بازرسی از این خانه تیمی، ۲ قبضه اسلحه کمری، یک قبضه تفنگ ژ ۳ و مقادیر فراوانی انواع فشنگ و اسناد و مدارک درون گروهی به دست آمد. (۱)

به اعلام روابط عمومی سپاه پاسداران کرمان، در دو هفته گذشته، ۲ خانه تیمی در کرمان کشف شد و ۷ تن از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دستگیر شدند و یک تن از آنان به هلاکت رسید. روابط عمومی سپاه کرمان با اعلام این خبر می افزاید: یکی از این خانه ها مرکز ارتباطات اعضای گروهک امریکایی منافقین در سطح استان بود که از این منزل، ۵ نفر دستگیر شدند. منزل دوم نیز به تشکیلات نظامی سازمان اختصاص داشت که عملیات منافقین در آن خانه طرح ریزی و اجرا می شد. براساس این گزارش، از این خانه نیز ۲ نفر دستگیر شدند و نفر سوم در حین درگیری و فرار به هلاکت رسید. (۲)

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرم آباد هم درباره فعالیت های خود و مبارزه با سازمان مجاهدین خلق (منافقین) اعلام کرد: با همکاری سازمان اطلاعاتی ۳۶ میلیونی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرم آباد، در چند هفته گذشته، ۸ خانه تیمی منافقین از جمله مقرر فرماندهی نظامی آنان در خرم آباد کشف شد. همچنین ۱۶ نفر از افراد نظامی سازمان منافقین دستگیر شدند که فرماندهان آنها جزء دستگیرشدگان هستند. کشف چند قبضه اسلحه از جمله کلت، یوزی و مقادیری تجهیزات و مهمات جنگی، مقصداری اسناد و مدارک درون گروهی مرتبط با ترور مسئولان و افراد مذهبی شهر، که در دست اجرا بود، از دیگر فعالیت های سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرم آباد در این مدت بوده است. (۳)

۱

راديو بغداد در يك مقاله راديويي دستگيري تعدادي از نيروهاي مجاهدين خلق (منافقين) در خيابان كندوان منشعب از خيابان انقلاب در حوالی میدان فردوسی تهران را تاحد يك شورش و تظاهرات عمومی در شهر تهران وسعت بخشید و با خبرسازی در این باره، به مثابه ارگان تبلیغاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) وارد میدان شد. بخش هایی از این گفتار بدین شرح است: «مبارزین، جوانان، رادمردان، شیرزنان، به پاخاستگان ایران، نیروهای انقلابی، توده های خشمگین [و] شنوندگان عزیز ایرانی، رژیم ترور و کودتا آرام آرام در برابر نیروهای ملی - انقلابی به زانو درمی افتد. حوادث خونین و خشن دیروز تهران یک بار دیگر ثابت کرد که ازجان گذشتگانی در میان مخالفین استبداد حضور دارند که هرگز اجازه نخواهند داد استبداد در ایران دائمی شود، کسانی که به خود نارنجک و دینامیت می بندند و قهرمانانه جان می بازند تا دشمنان خلق را به طور گروهی نابود کنند.» راديو بغداد در ادامه مطلب، می افزاید:

«روزبه روز صفوف مخالفین رژیم متراکم تر و نفرت شدیدتر می شود. این طور است که یک روز بیست نفر از جوانان به خيابان های تهران می آیند و شعار... می دهند و هنوز دقیقه ای نگذشته، ناگهان هزار نفر به آنان اضافه می شوند و این دسته هزار نفری تا به دو خيابان آن طرف تر برسد به یک جمعیت هزاران نفری مبدل می شوند. آری، دیروز یک گروه از مجاهدین خلق به پاسداران حمله بردند، زدوخورد در گرفت، تیراندازی شد، مردم بی سلاح و

۱- روزنامه کیهان، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۲۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۱۰، ۲۴/۷/۱۳۶۰، صص ۱۵ - ۱۴، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۴/۷/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۰۹، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۲۰، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۳/۷/۱۳۶۰.

۲- روزنامه کیهان، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵، کرمان - خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کرمان.

۳- روزنامه کیهان، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۲، خرم آباد براساس اعلام سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرم آباد؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۹، ۲۴/۷/۱۳۶۰، ص ۳۲، خرم آباد، ۲۳/۷/۱۳۶۰.

اسلحه به حمایت از مجاهدین [آمدند] و مجاهدین از مردم برخاستند و پاسداران سر به فرار نهادند. هر لحظه بر تعداد جمعیت اضافه می شد که گروه های دیگری از پاسداران به محل تظاهرات خشمگینانه مجاهدین خلق [منافقین] و مردم ناراضی از رژیم رسیدند. پاسداران هنوز سلاح بر سر دست نیاورده و مردم را قتل عام نکرده بودند که یک مجاهد جانباز خود را با نارنجک به زیر چرخ های کمان کار(۱) پاسداران انداخت، گذشتن کمان کار از روی بدن مجاهد خلق [منافقین] همان و منفجر شدن نارنجک و به درک واصل شدن پاسداران همان. با این حرکت ساده یک مجاهد خلق، یک مبارز دیگر، درس تازه ای از غیرت و مردانگی به مردم داد.

... دلاوران و دانشجویان و زنان و مردان جان برکف سرتاسر ایران، دیروز در تهران انفجار چندین بمب کاخ ستم را لرزاند و مبارزه جان برکفان مجاهدین خلق [منافقین] و چریک های وطن پرست دیگر، پاسداران رژیم را به عقب نشینی و فراری دیگر واداشت و این جنگ و گریز تا آنجا ادامه خواهد یافت که یک روز قیام همگانی و سرتاسری شما مردم به پای خاسته و معترض ایرانی به ثمر رسد.»(۲)

۱

سازمان موسوم به "جبهه رهایی بخش الاحواز"(۳) که اخیراً با حمایت عراق اعلام موجودیت کرده، در بیانیه ای رسمی از اقدامات و گفته های اخیر مسعود رجوی و بنی صدر مبنی بر اعطای خودمختاری به قومیت های ایرانی استقبال کرده و قومیت های ایرانی را ملل مختلف و اهالی عرب زبان خوزستان را فرزندان ملت عرب خوانده است. در این بیانیه آمده است: «اظهارات آقای مسعود رجوی که درباره اعطای حقوق قومی به فرزندان ملل ایران عنوان شد تا درک عقلایی و انسانی دیگری را به مشکلات اساسی که ایران با آنها روبه رو است، اضافه نماید و راه حل های بنیادی و صحیح را برای این کشمکش خونین بزرگ، که از بدو روی کار آمدن زمامداران جدید در ایران، بر این کشور حکم فرما شده، ارائه دهد. اظهارات آقای بنی صدر درباره این موضوع نیز ابعاد ویژه و خوبی داشته که باید خیلی زود به آن توجه شود تا ملل ایران را از این خونریزی که زندگی اقتصادی و فکری ایران را تعطیل و آن را به بازگشت به دوره های تاریک غوطه ور در عقب افتادگی تهدید می کند، دور سازد. ای فرزندان ملت عرب دلیر ما (!) در الاحواز، ای ملل صبور ایران، انحراف خطرناک، رودهای خون و اغتشاش، گرسنگی، انهدام، ناامنی، توقف مراکز تولید و عقب افتادگی از جهانی که به سوی پیشرفت و ثبات گام برمی دارد، تمامی اینها از خصوصیات برجسته رژیم فعلی شده است. دستیابی به حقوق مشروع و شرافتمندانه، جز از راه مبارزه خونین و تقدیم قربانیان شهید و فداکاری ها تا سقوط عناصری که هیچ ارزشی برای حقوق قومیت ها در ایران [قائل نیست] از جمله خودمختاری - که زندگی دمکراتیک و فرهنگ قومی اصیل و حفظ چهره زندگی فرزندان آن را تأمین می سازد - صورت نخواهد گرفت.»(۴)

ص: ۱۹۰

۱- کاما کار = کمان کار: نوعی خودرو نظامی است و سپاه فاقد آن است.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۸، ۲۳/۷/۱۳۶۰، صص ۱۳ - ۱۱ ضمیمه، رادیو بغداد، ۲۲/۷/۱۳۶۰.

- ۳- جبهه‌رهایی بخش‌الاحواز از سازمان‌هایی است که مرام‌بعثی و تجزیه‌طلبانه دارد (جداکردن‌اهواز از ایران به نام عربستان ایران و پیوستن به عراق) و رژیم عراق آن را در چهارم‌مه‌ماه جاری راه‌اندازی کرده، از آن پشتیبانی می‌کند.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۲۰۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، صص ۲۲ - ۲۱ ضمیمه، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۲۰/۷/۱۳۶۰.

امام خمینی امروز در جمع اعضای هیئت های تبلیغاتی اعزامی به هند و پاکستان و شرکت کنندگان در اجلاس بین المجالس سخنان کوتاهی ایراد کردند. محورهای سخنان امام در این دیدار عبارت بودند از: اظهار گلایه از کم کاری تبلیغاتی در سطح بین المللی، امیدواری به افشار گوناگون مردم سایر کشورهای جهان به خصوص طبقات مستضعف برای درک انقلاب و همراهی با مردم ایران و تأکید بر سفرهای غیررسمی مقامات و گروه های تبلیغاتی و حضور بیشتر در میان افشار عادی برای تبلیغ اهداف و دستاوردهای انقلاب.

ایشان فرمودند:

«انقلاب ما متکی به معنویات و خداست و آنهایی که با ما موافق اند کسانی هستند که با خط توحیدی موافق اند. ما باید خط معنویتی را که برای آن انقلاب کردیم فراموش نکنیم؛ همان خط معنویتی که با تمام بی عرضگی هایی که در تبلیغ نمودیم، باز مردم دنیا متوجه انقلابمان شدند. و این خط معنویت است که زورگویان با آن مخالف اند. متوجه باشید که در هر جا زورمندان و دولت ها با ما مخالف باشند، ملت ها با ما موافق اند. باید اساس را مردم و فکر مردم قرار داد و باید به فکر مردم بود، نه دولت ها، زیرا مردم و توده ها با حق موافق اند، چون زیر بار ستم بوده اند و نمی خواهند تحت سلطه امریکا و شوروی باشند.

□

ما در جهت تبلیغات تقریباً صفر بوده ایم. باید علاوه بر سفرهای رسمی، سفرهای غیررسمی هم بنماییم تا دنیا را بیدار کنیم. اگر بخواهیم انقلاب را صادر کنیم، باید کاری کنیم که مردم خودشان حکومت را به دست گیرند تا مردم - به اصطلاح - طبقه سه روی کار بیایند. تنها در سفرهای غیررسمی است که درست می توانید با مردم عادی کوچه و بازار تماس بگیرید و آنها را روشن کنید. بودن شما، که یال و کوپال ندارید، در میان مردم، هم جالب تر است و هم شما بهتر می توانید تبلیغ کنید. امروز مملکت مال خودتان است و امیدوارم با همت یکدیگر، محفوظ بماند.» (۱)

محسن رضایی، فرمانده کل سپاه، در مصاحبه با روزنامه اطلاعات ضمن اشاره به سیاست کلی نظام در خلع سلاح گروه های مسلح غیرقانونی و مأموریت سپاه در این باره، از موفقیت آمیز بودن برنامه های آموزش زندانیان گروه ها و سازمان های مسلح غیرقانونی خبر داد. به نوشته این روزنامه، فرمانده سپاه پاسداران گفت: سپاه در امر امنیتی و در امور مقابله با عوامل گروهک ها شرکت می کند. ما معتقد بوده و هستیم که موضوع ضدانقلاب یکی از عواملی است که می تواند انقلاب را تهدید کند و ضدانقلاب یکی از بازوهای

ص: ۱۹۱

اجرائی امریکا و سایر ابرقدرت هاست. ما معتقدیم با ضدانقلاب، باید یک نیروی انقلابی به مقابله پردازد. در طرح جدید نیز ما بر همین اساس حرکت کردیم. موضوع ضدانقلاب در داخل به عهده سپاه است و سپاه که به عنوان بازوی انقلاب از ابتدا تاکنون عمل کرده، باید موضوع ضدانقلاب را در تمام مراحل دنبال کرده، توطئه آنها را خنثی کند. در مورد خلع سلاح گروهک ها، باید بگوییم که هر گروه غیرقانونی مسلح که وجود داشته باشد، باید خلع سلاح شود و هر اطلاعی که در این باره به ما برسد اقدام می کنیم و از این به بعد، ما اجازه نخواهیم داد که یک گروه غیرقانونی در این کشور دارای سلاح و مهمات جنگی باشد. وی اضافه کرد: جریانات اخیر به ما ثابت کرد که اگر مسائل گذشته را تکرار کنیم، به این ملت و به این انقلاب ضربه خواهیم زد. هیچ گروه غیرقانونی حق حمل سلاح در این کشور را ندارد و به محض اینکه چنین مواردی مشاهده شود، افراد حامل سلاح را دستگیر می کنیم.

فعلاً برای اشخاصی که اسلحه دارند قرار است جواز حمل سلاح صادر شود و مشخص گردد که چه کسی اسلحه دارد که این برنامه به زودی اجرا خواهد شد. فرمانده سپاه پاسداران درباره اصلاح فریب خوردگان گفت: ما بارها گفته ایم، افرادی که از زندان آزاد می شوند، ممکن است که کارهایی انجام بدهند و متأسفانه همان طور که سؤال کردید، چنین نیز شد و درست کسانی که با آنها عاطفی برخورد شد و بخشیده شدند، پس از آزادی دست به خرابکاری زدند. باید پدر و مادر افراد فریب خورده را آگاه کرد و به آنها فهماند که منافقین بچه هایشان را آن قدر فریب داده اند که دیگر در اختیار آنها نیستند. بعضی از پدر و مادرها انتظارات بیجایی نیز دارند. برنامه اصلاح فریب خوردگان از وسع ما خارج است. البته، ما پیشنهاد کردیم که در زندان های دادستانی، محل هایی برای آموزش دادن تعیین بشود که این موضوع پیگیری و اکنون آغاز شده و در مراحل اولیه است و برای آنها برنامه هایی نظیر دوره آموزشی گذاشته اند که در حال حاضر گروه های مختلفی مانند گروه فرقان در این آموزشگاه ها تعلیم می بینند و از ایدئولوژی سابق خود برگشته اند. این آموزش ها برای سایر گروهک ها نیز شروع شده و تاکنون بسیار موفقیت آمیز بوده است و بسیاری از آنها هم حاضر به قبول همکاری شده اند.^(۱)

۱

در پی نامه (۲) وزیر خارجه کویت به رئیس شورای امنیت سازمان ملل و طرح ادعای بمباران منطقه نفتی ام العیش کویت به وسیله هواپیماهای ایرانی، امروز میرحسین موسوی، وزیر امور خارجه ایران، در نامه ای خطاب به "دان جیم دوپین"، رئیس ادواری شورای امنیت، با رد قاطعانه ادعاهای دولت کویت، آن را اقدامی تحریک آمیز به منظور متحد کردن حکومت های عربی منطقه برای یک

ص: ۱۹۲

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۵.

۲- این نامه را صباح الاحمد الجابر الصباح، معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه کویت، در تاریخ ۱۳/۷/۱۳۶۰ خطاب به رئیس شورای امنیت ارسال کرده و در آن ضمن وارد کردن اتهام بمباران منطقه العیش کویت به ایران، از رئیس شورای امنیت خواسته است تا اقداماتی برای جلوگیری از تکرار این گونه وقایع انجام شود. متن نامه وزیر خارجه کویت در ضمیمه روزنامه

۱۵/۷/۱۳۶۰ درج شده است.

درگیری نژادی ارزیابی کرد. بخشی از متن نامه وزیر خارجه ایران به شرح زیر است:

«عطف به نامه نخست وزیر و وزیر امور خارجه کویت درباره اتهامات تحریک آمیز مبنی بر ادعای بمباران تأسیسات نفتی کویت به وسیله جنگنده های ایران، که طی سند S/۱۴۶۱۶ مورخ ۵ اکتبر ۱۹۸۱ منتشر شد، لازم است مجدداً تأکید کنم که جمهوری اسلامی ایران درحالی که قاطعانه این اتهامات را رد می کند، اعتقاد راسخ دارد که این اتهامات به منظور سرپوش گذاشتن بر شکست های اخیر ارتش متجاوز عراق در جبهه های جنوب ایران صورت گرفته تا به عراق کمک نماید از شکست نهایی در جنگ تجاوزگرانه اش - که بیش از یک سال طول کشیده است - رهایی یابد. همچنین این اتهامات برای بسیج رژیم های مرتجع منطقه علیه انقلاب اسلامی ایران در منازعه ای نژادی صورت گرفته است. جمهوری اسلامی ایران قویاً این گونه تحرکات را محکوم می کند و آن را به شدت برای صلح در منطقه و جهان خطرناک می داند.»^(۱)

۱

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با صدور بیانیه ای، برگراری مانور نظامی امریکا در منطقه را حمایت از رژیم مصر و نوعی دخالت علنی در امور کشورهای منطقه دانست. در بخشی از این بیانیه آمده است: به دنبال اوج گیری امواج نهضت اسلامی در مصر و کشته شدن سادات، امریکا بار دیگر درصدد برآمده است تا پایه های لرزان رژیم های دست نشانده خود به ویژه رژیم مصر را در میان کشورهای مسلمان جهان مستحکم سازد و تجاوزهای خود را علیه ملت های مسلمان جهان گسترش دهد. امروز جهان شاهد گزارش پایگاه های نظامی امریکا در سراسر آب ها و زمین های اسلامی است و حکومت وحشی و جهان خوار ریگان تلاش می کند با توطئه های رنگارنگ و قدرت نمایی نظامی در خلیج فارس، اقیانوس هند، دریای مدیترانه و سواحل کشورهای اسلامی افریقا، امواج خیزش همگانی مسلمانان را درهم بشکند.

دولت جمهوری اسلامی ایران دخالت عملی امریکا در مصر و دیگر کشورهای اسلامی را دخالت در امور و شئون داخلی همه ملت های مسلمان جهان دانسته، آن را تعرض روشن علیه همه مسلمانان جهان و ملت زیر بار ستم مصر می داند.^(۲)

۲

باتوجه به شرایط اقتصادی کشور و مشکلات جنگ تحمیلی، دولت با راه اندازی ستاد بسیج اقتصادی درصدد برآمده است تا فشار ناشی از کمبود برخی کالاهای عمومی را در سطح جامعه کاهش دهد. بهزاد نبوی، مشاور نخست وزیر و سرپرست ستاد بسیج اقتصادی، در همایش هماهنگی ستادهای بسیج اقتصادی استان ها درباره ساختار و سیاست های کلی این ستاد و نحوه اجرای سهمیه بندی کالاهای اساسی و آثار آن در جلوگیری از تورم، مطالبی بیان کرد. وی درمورد ماهیت این ستاد اظهار

ص: ۱۹۳

۱- جنگ ایران و عراق در اسناد سازمان ملل، ترجمه محمدعلی خرمی، جلد اول، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۸۷، صص ۱۰۰ - ۹۹.

کرد: ستاد بسیج اقتصادی نهاد جدیدی نیست، بلکه یک ارگان و نهاد هماهنگ کننده است و در واقع ستاد بسیج اقتصادی، مجموعه وزارت خانه های درگیر با مسائل اقتصادی می باشد که این ستاد از همه امکانات دستگاه های اجرایی و نهادهای انقلابی به منظور حل مشکلات اقتصادی استفاده کرده و می کند. وی در قسمتی دیگر از سخنان خود گفت: خط مشی سیاسی و اجتماعی حاکم بر این ستاد، حمایت قاطع و بی چون و چرا از مستضعفان جامعه بوده و خواهد بود. نبوی سپس به عملکرد این ستاد در زمینه تثبیت قیمت کالاهای مورد مصرف عموم مردم اشاره کرد و ضمن برشمردن مثال هایی در این باره، گفت: ستاد بسیج اقتصادی، قند و شکر را، که مصرف عمومی داشت، سه ریال ارزان تر از قیمتی که در گذشته به فروشندگان می داد، به مصرف کنندگان عرضه کرد. از جمله اقدامات دیگر این ستاد به منظور حمایت از مستضعفان، توزیع قند اضافی هر سه ماه یک کیلو به روستاییان بوده که در این خصوص در یک سال حدود یک صد هزار تن بر مصرف قند کشور افزوده شده است.

همچنین در مورد روغن، ما این کالا- را حتی از قیمت عملی بازار هم پایین تر عرضه می کنیم. نبوی افزود: این ستاد از حفظ عادلانه قیمت کالاهای ضروری مردم حمایت کرده، ولی در عوض کالاهای غیر ضروری را با حرکت انقلابی (حذف سوبسید) گران می کند. به طور کلی، نظر ما بر این است که کالاهای مورد نیاز عموم باید با قیمت عادلانه و کالاهای مورد استفاده طبقات مرفه با قیمتی بیشتر در اختیار آنها قرار گیرد.

سرپرست ستاد بسیج اقتصادی با اشاره به طرح سهمیه بندی کالا گفت: ما سعی کردیم با سهمیه بندی کالاها رابطه پول و کالا را قطع کنیم. البته، شاید ایراد گرفته شود که هم اکنون نیز بازار سیاه وجود دارد که در پاسخ به این ایراد باید گفت، هیچ سیستم سهمیه بندی در دنیا وجود ندارد که توانسته باشد مشکل بازار سیاه را به طور کامل حل کند، با توجه به این نکته که کشور ما به علت سیاست های خاص رژیم گذشته، متأسفانه دارای تولید ناخالص ملی پایین است و این باعث بالابودن سطح واردات کشور شده است. این شرایط در کنار مشکل حمل و نقل و تخلیه بنادر، یکی از مشکلات مبرم ما بود و من خوشحالم که بگویم کمیته هماهنگی حمل و نقل ستاد بسیج اقتصادی توانسته است با کوشش پیگیر، روزانه به طور متوسط ۴۶ هزار تن کالا از بنادر کشور تخلیه و به مقاصد مختلف حمل کند.

مهندس نبوی افزود: همچنین کمیته سوخت و انرژی این ستاد در طول این مدت توانسته است به گونه ای انجام وظیفه کند که نیروهای نظامی ما حتی یک روز به دلیل نبود سوخت متوقف نشوند و این در حالی است که هنگام شروع جنگ تحمیلی ما فقط ۸ روز ذخیره سوختی داشتیم که در این مدت نیازهای سوختی صنایع، انرژی، کشاورزی و حمل و نقل به طور کامل برآورده شده است. همچنین با توجه به ضایعات وارد شده به پالایشگاه ها، فراورده های نفتی تا حد امکان افزایش یافته است.

نبوی افزود: کمیته تأمین کالاهای اساسی توانست با ارائه طرح های مهمی از قبیل گندم، برنج و پنبه کمک های فراوانی به اقتصاد کشور کند. برای مثال، فقط در طرح برنج، بیست میلیارد تومان از دست بخش خصوصی خارج شد و این در حقیقت همان کوتاه کردن دست

واسطه هاست. مهندس نبوی آن گاه به تشریح نتایج عملی اقدامات ستاد بسیج پرداخت و گفت: بر اثر این اقدامات، به طور کلی تاکنون حدود ۱۰۰ میلیارد ریال در هزینه های دولت صرفه جویی شده است. تثبیت نسبی قیمت ها نیز از جمله نتایج اقدامات ستاد بسیج است و این در حالی است که بنی صدر پیش بینی می کرد دولت شهید رجایی به دلیل تشدید تورم نتواند بیش از دو ماه به کار خود ادامه دهد. وی افزود: آمار بانک مرکزی نشان می دهد از فروردین ماه سال جاری تا به حال، فقط دو درصد نرخ تورم افزایش یافته است. مهندس نبوی در پایان سخنان خود ضمن برشمردن عوامل و دلایل گرانی کالاها اظهار کرد: ما به این نتیجه رسیدیم که حل مشکلات نظام توزیع با توجه به محدود بودن قدرت دولت در مورد سایر عوامل می تواند در اقتصاد کشور بهبود نسبی ایجاد کند. (۱)

۱

به گزارش خبرگزاری عراق، معاون نخست وزیر رومانی امروز به سرپرستی هیئتی که در خصوص همکاری اقتصادی و تجاری با مقامات عراقی وارد مذاکره می شود، وارد بغداد شد. معاون نخست وزیر رومانی حامل پیامی از رئیس جمهوری رومانی برای صدام حسین است. از قرار معلوم، این پیام مربوط به دورنمای همکاری های دوجانبه بین عراق و رومانی می شود. همچنین کمیته همکاری های عراق و رومانی قرار است امروز آغاز به کار کند. (۲)

۲

وزارت کشور مصر اعلام کرد در انتخابات ریاست جمهوری، حسنی مبارک تنها کاندیدای ریاست جمهوری مصر با ۴۲/۹۸ درصد آرای رأی دهندگان به عنوان رئیس جمهور مصر انتخاب شد. خبرگزاری فرانسه تعداد افراد شرکت کننده در این انتخابات را کمتر از ۱۰ میلیون نفر اعلام کرد. گفتنی است که جمعیت مصر در حال حاضر حدود ۴۲ میلیون نفر است. (۳)

ص: ۱۹۵

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۸، ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۱۱، بیروت - خبرگزاری رویتر، ۲۲/۷/۱۳۶۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (جهان در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۶۵، تاریخ ۲۳/۷/۱۳۶۰، ص ۱۹، قاهره - خبرگزاری فرانسه، ۲۲/۷/۱۳۶۰؛ و- همان، ص ۱۴، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۲/۷/۱۳۶۰، براساس گزارش خبرگزاری انگلیسی رویتر از قاهره.

امروز ارتش عراق علاوه بر بمباران شهر آبادان، شهر پاوه را نیز آماج حملات توپخانه ای خود قرار داد. نیروهای خودی نیز در مناطق کوره موش، مهران و شانه دری دست به تحرکاتی زدند که در دو مورد موفقیت هایی کسب کردند.

ساعت ۱۴ امروز، ۲ فروند هواپیمای عراقی از نوع میگ به آسمان آبادان تجاوز کرده، در دو نوبت از ارتفاع بالا، چند بمب خوشه ای را در شهر پرتاب کردند که خسارت چندانی نداشت. در این بمباران، چند بمب خوشه ای در غرب کارون به یک انبار مهمات عراقی ها اصابت کرد که خسارت های زیادی به بار آورد. (۱)

همچنین در ساعت ۱۹:۱۰، یک واحد توپخانه عراق ۵ گلوله توپ به سمت شهر پاوه شلیک کرد که به اطراف شهر اصابت کرد، اما تلفات و ضایعاتی به بار نیاورد. گفتنی است که ارتش عراق ۲ عراده توپ ۱۳۰ میلی متری در باغ های حومه شیخان مستقر کرده و همه روزه از ساعت ۱۶ به بعد، چند گلوله توپ به سمت شهر پاوه شلیک می کند. (۲)

به گزارش خبرگزاری پارس، نیروهای خودی مستقر در منطقه "کوره موش" (منطقه عمومی سرپل ذهاب)، دست به یک عملیات گشتی شبانه زدند که نیروهای دشمن با آگاهی از حضور نیروهای خودی در منطقه، آنها را زیر آتش خمپاره قرار دادند که در جریان آن ۶ تن از افراد خودی به شهادت رسیدند و تعدادی نیز زخمی شدند. (۳)

نیروهای سپاه نیز در منطقه عمومی مهران روی ارتفاعات ذیل، عملیاتی ایذایی علیه مواضع دشمن اجرا کردند که در نتیجه آن ۳ سنگر نگهبانی و یک سنگر اجتماعی دشمن آسیب دید و یک سنگر کالیبر ۷۵ دشمن منهدم شد. (۴)

همچنین نیروهای سپاه در یک عملیات نفوذی در خاک عراق در محور شانه دری - کلون (مقابل مریوان)، به یک ستون کامیون ارتش عراق حمله کردند که یک خودرو زیل عراقی منهدم و یک تن از افراد دشمن کشته شد و تعداد زیادی نیز زخمی شدند. (۵)

ص: ۱۹۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۹، ۲۴/۷/۱۳۶۰، ص ۳۱، آبادان - خبرگزاری پارس، ۲۳/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱۴.

۲- سند شماره ۲۹۴۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری استان کردستان، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۲۹۴۳۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری استان کردستان، ۲۵/۷/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۲، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۳، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۲۶/۷/۱۳۶۰.

۴- سند شماره ۱۴۴۸۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیات، طرح و برنامه ریزی عملیات ستاد سپاه

پاسداران انقلاب اسلامی منطقه ۷، شماره یک، ۲۴/۷/۱۳۶۰، ص ۳.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۹، ۲۴/۷/۱۳۶۰، ص ۳۲، سندج - خبرگزاری پارس، ۲۳/۷/۱۳۶۰.

درگیری نیروهای ارتش با افراد حزب دمکرات در محور بوکان - میاندوآب، بازتاب آن در صدای کردستان و اقدام نیروهای خودی در پاک سازی یک روستا در محدوده بانه و بازتاب آن در این رادیو مهم ترین رویدادهای شمال غرب ایران است.

یک گروهان از گردان هشتم تیپ دوم لشکر ۳۰ گرگان که برای پاک سازی برخی روستاهای محور بوکان - میاندوآب به آن منطقه اعزام شده بود، در ساعت ۹ در محدوده روستای داشسبند (داشکند) به محاصره نیروهای حزب دمکرات کردستان درآمد و در نتیجه نیروهای دو طرف با یکدیگر درگیر شدند. این درگیری چند ساعت ادامه داشت تا در نهایت نیروهای کمکی به منطقه اعزام شدند و محاصره شکسته شد و نیروهای خودی به پایگاه خود بازگشتند. در این حادثه ۲ نفر شهید و ۶ تن دیگر از جمله فرمانده گروهان زخمی شدند. از افراد حزب دمکرات نیز تعدادی کشته شدند. (۱) رادیو صدای کردستان مدت درگیری را ۹ ساعت و تلفات خودی را بیش از ۵۰ تن (!) پاسدار و جاش اعلام کرد. همچنین این رادیو بدون ذکر نام اقلام خاص، از غنیمت گرفتن مهمات و ادوات نظامی خبر داد. رادیو صدای کردستان تلفات حزب دمکرات را نیز ۲ کشته و ۳ زخمی اعلام کرد. (۲)

نیروهای خودی همچنین روستای "ماهی" در ده کیلومتری بانه را پاک سازی کردند و بدون تلفات به مقر خویش بازگشتند. (۳) رادیو صدای کردستان در این باره نیز به دروغ پردازی پرداخت و تلفات وارد شده به نیروهای خودی را "فراوان" اعلام کرد و گزارش داد: یک فروند بالگرد، زخمی ها و کشته شدگان پاسداران و جاش ها را از محل حادثه به منطقه عقب تخلیه کرده است. (۴)

نیروهای وابسته به گروه های مسلح ضدانقلاب، در ۵ عملیات بمب گذاری، پرتاب نارنجک و پرتاب بمب آتش زا در شهرهای اهواز، اشنویه، میاندوآب، تهران و زابل خسارت های جانی و مالی به بار آوردند. اقدام این افراد برای آتش زدن چندین اتوبوس در مشهد ناکام ماند.

افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) پشت مسجد ابوالفضل واقع در کوی انقلاب اهواز بمبی را کار گذاشتند که در ساعت ۲۱:۳۰ با منفجر شدن آن بخشی از مسجد ویران شد و ۱۰ نفر از افراد حاضر در مسجد که مشغول خواندن دعای کمیل بودند، زیر آوار ماندند. با حضور به موقع نیروهای امداد، افراد از زیر آوار خارج و به بیمارستان منتقل شدند. از مجروحان این حادثه یک نفر به شهادت رسید؛ ۵ نفر دیگر که آسیب های وارد شده به آنان عمیق بود، در بیمارستان بستری شدند و ۴ نفر از مجروحان پس از رسیدگی های اولیه مرخص شدند. (۵)

همچنین در اشنویه، ساعت ۵ صبح افرادی ناشناس ۲ نارنجک جنگی را به منزل امام جماعت مسجد جامع این شهر پرتاب کردند که خسارت های مالی به بار آورد. (۶)

- ۱- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۸/۸/۱۳۶۰، ص ۴۱.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۱، ۲۶/۷/۱۳۶۰، صص ۸-۷، رادیو کرستان، ۲۵/۷/۱۳۶۰.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۲، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۲۲، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۶/۷/۱۳۶۰.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۱، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۷ ضمیمه، رادیو کردستان، ۲۵/۷/۱۳۶۰.
- ۵- سند شماره ۰۳۴۸۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نزاچا ۳ (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (وزارت کشور)، ۲۳/۷/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۰، ۲۵/۷/۱۳۶۰، صص ۱۴ - ۱۳ ضمیمه، اهواز، ۲۴/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱۳.
- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۹، ۲۴/۷/۱۳۶۰، ص ۸، اشنویه - خبرگزاری پارس، ۲۳/۷/۱۳۶۰.

در شهر میاندوآب نیز بر اثر انفجار یک بمب صوتی شیشه های چند مغازه شکست. (۱)

در خیابان شیوای تهران، افراد سازمان مجاهدین (منافقین) با پرتاب کوکتل مولوتف، خانه ای را به آتش کشیدند که پس از یک ساعت، آتش سوزی مهار شد. این آتش سوزی تلفات جانی نداشت و فقط خسارت هایی به منزل مذکور وارد کرد. (۲)

همچنین افراد این سازمان در زابل با استفاده از بمب دست ساز آتش زا، کتاب فروشی واحد تبلیغات سپاه را در مرکز این شهر به آتش کشیدند که خسارت هایی در پی داشت. (۳)

در مشهد هم افراد این سازمان قصد داشتند در ساعت ۲ بامداد ۴۰۰ اتوبوس پارک شده در پایانه شماره ۲ شرکت واحد را، به آتش بکشند که با هشیاری پاسداران کمیته مرکزی مشهد و تیراندازی به سوی افراد سازمان، با جا گذاشتن مقادیر فراوانی مواد آتش زا، کوکتل مولوتف، سه راهی و ۳ عدد کپسول گاز از محل گریختند. (۴)

۱

نیروهای سپاه در دو عملیات امنیتی اطلاعاتی در شهرهای زنجان و دوگنبدان، چند خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را کشف و تعدادی از عناصر این سازمان را دستگیر کردند. در ایلام نیز ۲۵ نفر از افراد این سازمان به حبس محکوم شدند.

نیروهای سپاه پاسداران زنجان با بهره گیری از اطلاعات مردمی یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را در محدوده سیلو کشف و ۱۳ تن از افراد حاضر در این خانه را دستگیر کردند. هنگام دستگیری این افراد، ۲ نفر از آنان قصد فرار داشتند که یکی از آنها فرار کرد و دیگری مورد اصابت گلوله قرار گرفت و کشته شد. در بازرسی از این خانه تیمی، ۲ قبضه کلت کمری و تعدادی بمب دست ساز و نارنجک کشف شد. روابط عمومی سپاه با اعلام این خبر افزود: دستگیر شدگان در بازرسی اولیه، مسئولیت عملیات انفجاری و آتش کشیدن چند مکان در زنجان را برعهده گرفتند. (۵)

در دوگنبدان استان خوزستان، نیروهای سپاه با کشف ۳ خانه تیمی، یک شبکه گسترده تروریستی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و برخی گروه های مارکسیستی را متلاشی و ۱۵ نفر از افراد فعال در این خانه ها را دستگیر کردند. به گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران گچساران، از این خانه های تیمی مقادیر زیادی مواد منفجره، تعدادی سلاح سرد، دستگاه های کنترل تلفن و کروکی منازل و محل کار مسئولان نهادهای انقلابی و افراد حزب اللهی به دست آمد. در این گزارش آمده است که چندی پیش، ۳ نفر از اعضای این شبکه همراه یک قبضه کلاشینکف، یک قبضه مسلسل یوزی و ۴ عدد نارنجک به کمک برادران سپاه پاسداران دستگیر شده بودند. براساس این گزارش، همه دستگیر شدگان در مراحل اولیه بازرسی به ارتباط و شرکت خود در چندین عملیات انفجار و ترور در این شهر اعتراف کردند. (۶)

ص: ۱۹۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۰، ۲۵/۷/۱۳۶۰، ص ۴، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۴/۷/۱۳۶۰، به نقل از ستاد خبری سپاه پاسداران میاندوآب.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵.

۳- روزنامه کیهان، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۴، زابل - خبرگزاری پارس به گزارش روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران زابل.

۴- روزنامه اطلاعات، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱۳؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۲، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۵، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۶/۷/۱۳۶۰.

۵- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۷/۱۳۶۰، به گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی زنجان؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۲، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۱۸، زنجان - خبرگزاری پارس، ۲۶/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۴، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی گچساران.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۲، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۱۹، دوگنبدان - خبرگزاری پارس، ۲۶/۷/۱۳۶۰.

همچنین به حکم دادگاه انقلاب اسلامی ایلام، ۲۵ نفر از اعضا و هواداران سازمان مجاهدین خلق به جرم پخش نشریه ممنوعه، اغتشاش و توطئه علیه نظام جمهوری اسلامی به ۶ ماه تا ۱۰ سال حبس محکوم شدند.^(۱)

۱

امام خمینی در حکمی به رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی اجازه داد که وی با استفاده از اختیارات رهبری، مأموریت‌ها و وظایف محول شده به ارتش را با مشورت ریاست جمهوری انجام دهد. متن حکم امام به این شرح است:

«تیمسار سرتیپ قاسمعلی ظهیرنژاد، رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران

جناب عالی مجاز می‌باشید با استفاده از اختیارات مقام رهبری، مأموریت‌ها و وظایف محوله را با مشورت ریاست جمهوری انجام دهید.»^{(۲) - (۳)}

۲

امام خمینی امروز در سخنانی در جمع وزیر، معاونان و مدیران کل آموزش و پرورش، با اشاره به اهمیت و حساسیت فرهنگ و آموزش و پرورش، از آزادی عمل بیگانگان در این امور در زمان رژیم پهلوی و شکل‌پذیری فرهنگ کشور با تربیت غربی در آن زمان، انتقاد کرده، بر استقلال فرهنگی و استفاده از متخصصان متعهد و رهایی از وابستگی به شرق و غرب در همه شئون تأکید کردند. ایشان فرمودند:

«مسئله فرهنگ و آموزش و پرورش در رأس مسائل کشور است. اگر مشکلات فرهنگی و آموزشی به صورتی که مصالح کشور اقتضا می‌کند حل شود، دیگر مسائل به آسانی حل می‌گردد. صدماتی که کشور ما از فرهنگ رژیم شاهنشاهی خورده است، قابل مقایسه با ضررهای اقتصادی و... نبوده است. متأسفانه در زمان این پسر و پدر دست اجانب بازگردید و مراکز آموزشی که باید تکیه گاه ملت باشد، به ضدش تبدیل گردید. البته انحراف فرهنگ ما ریشه تاریخی دارد و ما امروز مواجهیم با استادان و معلمان بر پایه همین تربیت و با فرهنگی غربی که با مصالح اسلام و کشور ما به هیچ وجه وفق نمی‌دهد. تمام وابستگان و انگل‌های خارجی زاییده شده از این دانشگاه غربی بوده‌اند.

اجانب با فعالیت خود، مدارس و دانشگاه‌های ما را از محتوا خالی کردند. البته، حملات زیادی به روحانیت هم شد. آنها می‌خواستند روحانیت را هم تغییر بنیادی دهند و عده‌ای از روحانیون [را] هم بردند، ولی عده‌ای مقاوم باقی ماندند؛ تغییر نکردند.

ص: ۲۰۰

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۲۰۹، ۲۴/۷/۱۳۶۰، ص ۳۲، ایلام - خبرگزاری پارس، ۲۳/۷/۱۳۶۰.

۲- به موجب اصل ۱۱۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، فرماندهی کل قوای مسلح برعهده "رهبر" می‌باشد.

۳- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۷۸، ص ۳۰۸.

ما باید سال‌های طولانی زحمت و مشقت بکشیم تا از فطرت ثانی خود متحول شویم و خود را بیاییم و روی پای خویش بایستیم و مستقل گردیم و دیگر احتیاجی به شرق و غرب نداشته باشیم و باید از همان بچه‌ها شروع کنیم و تنها مقصودمان تحول انسان غربی به انسانی اسلامی باشد. اگر این مهم را انجام دادیم، مطمئن باشید که هیچ کس و هیچ قدرتی نمی‌تواند به ما ضربه بزند. اگر ما از نظر فکری مستقل باشیم، آنها چگونه می‌توانند به ما ضربه بزنند. تنها آنها می‌توانند از داخل خود ما، به ما ضربه بزنند؛ در داخل، فردی را درست کنند - کما اینکه می‌بینید درست کرده‌اند - و بعد توسط آن هرچه می‌خواهند انجام می‌دهند.

شما سعی کنید از متخصصین متدین و متعهد استفاده کنید. ما بارها گفته‌ایم که ما متخصص می‌خواهیم، ولی متخصص متعهد. ولی دشمنان فریاد زدند که اینها با تخصص مخالف‌اند؛ البته که متخصص منحرف از هر کس خطرناک‌تر است. خلاصه مطلب، ما باید این را بفهمیم که همه چیز هستیم و از هیچ کس کم نداریم. ما که خودمان را گم کرده بودیم باید این "خود" گم کرده را پیدا کنیم و این فکر که بر ما تحمیل شده بود که "اگر دست خارج کوتاه شود، می‌میریم" را با تمام قدرت از بین ببریم. و دیدید که ملتی با دست خالی در مقابل ابرقدرت‌ها و قدرت‌ها ایستاد و این حرکت موجی برداشت که به امید خدا، به این زودی‌ها نمی‌ایستد.

امیدوارم همه آقایان کمک کنند تا فرهنگمان و فرهنگ اسلامی مان، فرهنگی که شیخ الرئیس (۱) را درست کرده است، بازیاییم. تکرار می‌کنم: ما باید باورمان شود که چیزی هستیم. اگر اعتقاد پیدا کردیم که می‌توانیم هر کاری را انجام دهیم، توانا می‌شویم. شما هم اعتقاد پیدا کنید که می‌توانید. مغزها باید شست و شو شود و مغزهایی که به خود متکی است جای آن را بگیرد. خداوند همه شما را حفظ کند. (۲)

۱

آیت الله مهدوی کنی نخست وزیر موقت، (۳)* پس از انتخاب آیت الله خامنه‌ای به ریاست جمهوری، امروز از سمت خود استعفا داد تا رئیس جمهور نخست وزیر و اعضای کابینه را انتخاب کند. در متن استعفای آیت الله مهدوی کنی آمده است:

«برادر عزیز حضرت آیت الله سیدعلی خامنه‌ای، ریاست جمهوری اسلامی ایران، باتوجه به

ص: ۲۰۱

۱- رئیس ابوعلی سینا (۴۲۸ - ۳۷۰ ه. ق)، از بزرگ‌ترین دانشمندان ایران است. کتاب‌های مهم او، قانون در طب، شفا، المبدأ و المعاد، دانشنامه علایی، اشارات و تنبیهات است.

۲- همان، ص ۳۰۹.

۳- * آیت الله مهدوی کنی که در دولت شهید باهنر عهده دار وزارت کشور بود، به دنبال انفجار دفتر نخست وزیری و شهادت نخست وزیر و رئیس جمهور در ۸ شهریور ۱۳۶۰، به پیشنهاد شورای موقت ریاست جمهوری به عنوان نخست وزیر موقت به مجلس معرفی و پس از تأیید مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۱/۶/۱۳۶۰، تا برگزاری انتخابات ریاست جمهوری

مأمور تشکیل کابینه و اداره امور کشور شد.

مسئولیت سنگینی که قانون اساسی به عهده شما گذاشته است، موضوع ادامه کار یا استعفا دولت در جلسه مورخه ۲۳/۷/۱۳۶۰ مورد بررسی قرار گرفت و در نتیجه هیئت دولت به منظور باز گذاشتن دست جناب عالی در انتخاب نخست وزیر و اعضای کابینه، استعفا را ارجح و اصلح تشخیص داد؛ لذا اینجناب استعفا خود را تقدیم می دارم و به مقتضی اصل ۱۳۵ قانون اساسی تا تعیین دولت جدید، وظایف خود را کماکان ادامه داده و از درگاه خداوند متعال برای جناب عالی سلامت و در ایفای وظایف محوله موفقیت آرزو دارم.»

پس از استعفای آیت الله مهدوی کنی از سمت نخست وزیری، گمانه زنی ها درباره نخست وزیر آینده آغاز شد. آقای هاشمی رفسنجانی در خاطرات خود در این باره نوشته است: «امروز در مجلس، به طور غیررسمی آمارگیری کردیم. آقایان پرورش، غرضی، مهندس موسوی، ولایتی و میرسلیم برای نخست وزیری رأی آوردند. آقای مهدوی کنی استعفا داده اند که دست آیت الله خامنه ای برای انتخاب نخست وزیر باز باشد. آیت الله خامنه ای هم به دلیل اینکه معتقدند نباید همه رؤسای درجه اول، رئیس جمهور، رئیس مجلس، نخست وزیر و رئیس دیوان عالی کشور، روحانی باشند، با ایشان [آیت الله مهدوی کنی] موافق نیستند.»^(۱)

در همین خصوص امروز عده ای از مسئولان سپاه با آقای هاشمی رفسنجانی دیدار و در خصوص نخست وزیری آقای غرضی با ایشان گفت و گو کردند. آقای هاشمی در این باره می نویسد: «گروهی از مسئولان سپاه پاسداران آمدند و چون مطلع شده بودند که بناست احتمالاً آقای مهندس [محمد] غرضی نخست وزیر شود، نظرشان را ابراز داشتند.»^(۲)

۱

به دنبال دیدار و گفت و گوی سه روز پیش "شفیق الورزان"، نخست وزیر لبنان، با کاردار جمهوری اسلامی ایران در بیروت و ابراز علاقه و تمایل وی به انقلاب اسلامی و توسعه روابط با جمهوری اسلامی ایران، امروز سفارت عراق در بیروت با انتشار بیانیه ای به این امر واکنش

ص: ۲۰۲

۱- منظور، نخست وزیری آقای مهدوی کنی است که در نتیجه همه رؤسای کشور روحانی می شدند.

۲- علی اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران، (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ نهم، ۱۳۸۶، ص ۲۶۹.

نشان داد. در این بیانیه آمده است: تأسف شدید خود را از جلوگیری نکردن دولت لبنان از حملات غیراخلاقی و دور از منطق نماینده یک کشور بیگانه (کاردار ایران در لبنان) علیه یک کشور عرب و برادر، یعنی جمهوری عراق که بین آنها (عراق و لبنان) همکاری های دوجانبه و روابط برادرانه برقرار است، ابراز می داریم. ما اکراه داریم به سخنان نماینده ایران درخصوص اسلام پاسخ دهیم، اما وظیفه برادرانه حکم می کند که گله خود را به مقامات لبنان ابراز کرده، از آنها بخواهیم از حملات این فرد مرتجع، علیه عراق پیروزمند و سرزمین پیروزی های قاطع و کشور اصیل اعراب و اسلام راستین، جلوگیری کنند.^(۱)

۱

امروز منابع خبری غرب اعلام کردند، ۳ نفر از اتباع انگلیسی و یک تبعه ایرانی، ۳ ایرانی خریدار اسلحه قاچاق را ربوده و گروگان گرفتند که پلیس لندن در یک عملیات امنیتی آنها را آزاد کرد. رویتز درباره این ماجرا چنین گزارش داده است:

«پلیس اسکاتلند یارد گفت: مأموران پلیس ضمن حمله به یک بلوک آپارتمانی در شمال غربی لندن، ۳ ایرانی را که ربوده شده بودند، آزاد کردند. سخنگوی پلیس اسکاتلند یارد افزود: درارتباط با این آدم ربایی ۳ انگلیسی و یک ایرانی بازداشت شده اند. منابع پلیس اظهار داشتند ۳ ایرانی خریدار اسلحه، هنگام مذاکره درباره یک معامله ۵۰ میلیون پوندی (۶۰ میلیون دلاری) اسلحه ربوده شده بودند. این منابع افزودند که ۳ ایرانی دیگر نیز که جزء هیئت ایرانی بوده اند، احتمالاً در بلژیک ربوده شده اند. منابع پلیس اظهار داشتند: گروهی از تبهکاران ایرانی و انگلیسی که از این معامله که هلند، بلژیک و سوئیس در آن شرکت دارند، آگاه شده بودند، تصمیم گرفتند معامله کنندگان را ربوده و از آنها باج گیری کنند. منابع آگاه گفتند که از قرار معلوم نمایندگان ایران برای خرید اسلحه با افراد واسطه در کشورهای مختلف تماس گرفته اند.»^(۲)

روزنامه ساندی تایمز ضمن اعلام خبر این واقعه، به جای اینکه به موضوع گروگان گیری در قلب شهر لندن و بازشکافی آن از جنبه های حقوقی و اطلاعاتی پردازد، از ماجرای خرید اسلحه توسط ایرانی ها خبر داده است و به نظر می رسد، این اخبار جهت دار، اطلاعاتی است که اشخاص گروگان گیر در اختیار این روزنامه قرار داده اند، ساندی تایمز در این باره نوشته است:

«سه دیپلمات ایرانی در اوایل هفته گذشته به آپارتمان شماره ۳۷ در طبقه ۱۳ آپارتمان های واترگادنر - که نزدیک ماربل آرچ در لندن می باشد - رفتند تا قرارداد ۶۰ میلیون دلاری برای خرید سلاحی ضدتانک را تمام کنند، ولی متوجه شدند که به گروگان گرفته شده اند. [در اینجا] بازار قراردادهایی که از امریکا به اروپا و از آنجا به ایران کشیده می شود، گرم است. ... جلوگیری از رفتن

ص: ۲۰۳

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۹، ۲۴/۷/۱۳۶۰، ص ۱۶، بیروت - خبرگزاری پارس، ۲۳/۷/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۲، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۷، لندن - خبرگزاری رویتز، ۲۶/۷/۱۳۶۰.

سلاح به ایران از طرف امریکا، ایران را مجبور به خرید این سلاح ها از بازار آزاد کرده است. در اوایل سال جاری، دلالت اسلحه در لندن شنیدند که ایران احتیاج به تعداد زیادی سلاح های ضدتانک دارد که این سلاح ها توسط شرکت امریکایی "هوگس کور پریشن" ساخته می شود. گفته می شود که ایران خواهان خرید ۱۰ هزار عدد [از این سلاح هاست] که در حدود ۶۰ میلیون دلار ارزش دارد. خیلی زود به ایرانیان گفته شد که می توانند سلاح های درخواستی خود را به دست آورند و تا آنجایی که ایرانیان باخبر بودند، این سلاح ها می بایست از انبار ناتو در پرتغال تهیه شود. اوایل هفته گذشته ایرانی ها باورشان شد که سلاح ها آماده و در "آنتورپ" منتظر است و قرار است طبق نقشه قبلی سوار کشتی ایرانی به نام شهادت شود، ولی این کشتی ایرانی در "دونکرت" بود و تنها کشتی ایرانی که در اسکله بندر آنتورپ قرار داشت، به نام نهضت بود که از طریق هامبورگ به برمن پنجشنبه گذشته به این بندر آمده و به علت مشکلات فنی در بندر آنتورپ منتظر است تا بعد از تعمیر به بندرعباس برود. در نتیجه تجارب گذشته، ایرانی ها تصمیم گرفتند که پول این سلاح ها توسط اعتبارنامه پرداخت شود و وقتی که ایرانی ها قرارداد را تمام [کردند] و به یک آپارتمان در واترگاردنر می رفتند، چمدانی پر از پول همراه نداشتند» (۱)

آقای هاشمی رفسنجانی درباره این موضوع در خاطرات خود نوشته است: «از لندن و بلژیک گزارشی بود که حاکی از تلاش برای فریب و تقلب در معامله اسلحه می داد که صندوق های مشکوکی در کشتی گذاشته اند و با فشار و قبل از اثبات صحت جنس، می خواهند پول بگیرند و مأموران ما را دزدیده اند که از آنها امضای تحویل جنس بگیرند، ولی نماینده بانک، آقای مقدم، زرنگی کرده و جریان را اطلاع داده و خبر آخرین است که پلیس انگلیس، دزدها را توقیف کرده است. قرار شد هیئتی را مأمور به نظارت بر خریدها کنیم» (۲)

۱

خبرگزاری پارس با تهیه دو گزارش خبری از سرمایه گذاری گسترده یوگسلاوی و کره جنوبی در زمینه های مختلف تجاری، صنعتی و عمرانی در کشور عراق خبر می دهد.

خبرگزاری پارس درباره سرمایه گذاری یوگسلاوی در امور زیربنایی کشور عراق و روند رو به افزایش این سرمایه گذاری اعلام کرد: ارزش کلی سرمایه گذاری های یوگسلاوی به منظور انجام شدن کارهای تأسیساتی و ساختمانی در عراق، از یک میلیارد دلار تا پایان سال جاری مسیحی فراتر خواهد رفت. طبق قراردادهای منعقدشده سال جاری مسیحی بین یوگسلاوی و عراق، کارهای تأسیساتی فراوانی از قبیل مهندسی آب و برق، کشاورزی و امور اداری به ارزش بیش از یک میلیارد دلار به وسیله یوگسلاوی در عراق اجرا شد. در همین حال، میزان صادرات

ص: ۲۰۴

۱- همان، صص ۷-۸، لندن - خبرگزاری پارس، ۲۶/۷/۱۳۶۰.

۲- اکبر هاشمی رفسنجانی، پیشین، ص ۲۷۱.

یوگسلاوی به عراق تا پایان همین سال بالغ بر ۴۵۰ میلیون دلار می شود. در ۸ ماه گذشته این مبلغ به ۳۲۵ میلیون دلار رسیده است. بیشترین سرمایه گذاری خارجی یوگسلاوی در عراق متمرکز شده است. بنا بر ارقام غیررسمی، هم اکنون بیش از ۲۰ هزار کارگر و متخصص یوگسلاوی در عراق به کار مشغول هستند. به گفته یک منبع غیررسمی، عراق آمادگی خود را برای پذیرش ۳۰ هزار کارگر و متخصص دیگر یوگسلاوی به مقامات این کشور اطلاع داده است. در همین حال، طبق تازه ترین قراردادی که بین عراق و کارخانه "سیوگا" متعلق به جمهوری سبیری به ارزش ۵/۱ میلیون دلار منعقد شده، این کارخانه ساخت یک شهرک در نزدیکی بغداد را آغاز کرده است. این ششمین شهرکی است که به وسیله سیوگا در عراق ساخته می شود. (۱)

همچنین خبرگزاری پارس به نقل از منابع خارجی درباره اقدامات شرکت کره ای هوندا در اجرای کارهای عمرانی در عراق گزارش داد. این خبرگزاری اعلام کرد: هوندا یکی از بزرگ ترین شرکت های ساختمانی کره جنوبی است که با درخواست عراق به منظور احداث یک بزرگ راه، قراردادی به ارزش ۳۶۰ میلیون دلار با این کشور امضا کرده است. این شرکت همچنین سرگرم مذاکره با مقامات سازمان دولتی خانه سازی عراق برای احداث ۲۸۰۰ دستگاه منزل مسکونی در شهر "سامرا" می باشد. گفتنی است که شرکت هوندا در ۸ ماه اول سال جاری بیشتر قراردادهای ساختمانی کشورهای ماورای بحار را که در مجموع بالغ بر ۵۰۰ میلیون دلار می شود به خود اختصاص داده است. (۲)

ص: ۲۰۵

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۰۹، ۲۴/۷/۱۳۶۰، ص ۱۱، بلگراد - خبرگزاری پارس، ۲۳/۷/۱۳۶۰.

۲- همان، ص ۴، خبرگزاری پارس به نقل از یونهایپ از سئول، ۲۳/۷/۱۳۶۰.

امروز جبهه های جنگ، در مناطق شمال غربی و غرب کشور نسبتاً آرام بود و در منطقه جنوب، نیروهای عراقی پس از ۵ روز، دوباره در یک درگیری سنگین تپه ۱۲۰ را در غرب رودخانه کرخه اشغال کردند. در پایان این روز نیز ۳ نفر از نیروهای عراقی در منطقه عملیاتی ثامن الائمه (ع) به نیروهای خودی پناهنده شدند.

به دنبال عملیات نیروهای ارتش در غرب کرخه (مقابل شوش) در بیستم مهرماه و تصرف تپه ۱۲۰، امروز تیپ ۱۷ از لشکر ۱۰ زرهی عراق که دو روز پیش جایگزین نیروهای تیپ ۲۷ مکانیزه از لشکر ۱ شد، با ۲ گردان تانک، ۳ گردان مکانیزه و یک گردان نیروی مخصوص، با حدود ۶۵۰ نفر، عملیات خود را برای بازپس گیری این تپه - که یک گروهان سوار زرهی و یک دسته تانک از نیروهای ارتش در آن مستقر بود - آغاز کرد.

ابتدا نیروهای دشمن آتش تهیه سنگینی را روی منطقه مورد نظر اجرا کردند؛ سپس از جناح چپ تظاهر به تک کردند و در نهایت از جناح راست منطقه عملیاتی، تک اصلی را با تعداد ۱۲۰ تانک و نفربر به مواضع خودی آغاز کرده، پس از یک درگیری شدید، مواضع نیروهای خودی را اشغال کردند. در این عملیات، ۴۳ تن از افراد خودی شهید یا زخمی و ۳۰۰ تن اسیر شدند. ۲ دستگاه تانک چیفتن، ۲ دستگاه بولدوزر، یک خودرو آمبولانس و یک خودرو حامل مهمات منهدم و ۲ دستگاه تانک چیفتن نیز به غنیمت نیروهای عراقی درآمد. همچنین تعدادی اسکورپین (تانک کوچک) و نفربر پی.ام.پی. به دست نیروهای دشمن افتاد. نیروهای خودی در حال حاضر به مواضع قبلی در تپه های ۱۰۷ و ۱۰۰ عقب نشینی کرده و در دو کیلومتری دشمن مستقر شده اند. (۱)

آقای هاشمی در خاطرات خود در این باره آورده است: «ساعت ۴ بعد از ظهر، جلسه شورای عالی دفاع داشتیم. وضع جبهه در این هفته راکد است. چند کیلومتر ما پیشروی کرده ایم که دوباره عراقی ها پس گرفته اند؛ نزدیک دزفول ۲ تانک و ۴ نفربر از ما غنیمت گرفته اند و یک نفر شهید و ۱۰ نفر مفقود داده ایم.» (۲)

در منطقه قصبه در حاشیه رود کارون و در محور عملیاتی ثامن الائمه (ع) نیز ۳ نفر از نیروهای عراقی خود را به نیروهای سپاه معرفی و درخواست پناهندگی کردند. (۳)

ص: ۲۰۷

۱- سند شماره ۰۰۵۲۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته، واحد اطلاعات عملیات سپاه خوزستان به طرح و برنامه ریزی عملیات مرکز، شماره ۳۷۸، ۲۵/۷/۱۳۶۰، صص ۶ - ۴؛ و- سند شماره ۶۵۲۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ع - ش به لشکر ع - ل، ۲۴/۷/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۵۴۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته، واحد اطلاعات عملیات سپاه خوزستان، ۱۰/۸/۱۳۶۰، صص ۵ و ۹؛ و- سند شماره ۱۹۸۸۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: صورت جلسه اطلاعات عملیات م دزفول، ۲۶/۷/۱۳۶۰، صص ۲۶ - ۲۰؛ و-

سند شماره ۲۵۲۳۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: صورت جلسه فرماندهان محور دزفول، ۲۷/۷/۱۳۶۰، صص ۹۵ - ۹۰؛
و- سند شماره ۲۵۲۱۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات عملیات عنکوش به اطلاعات عملیات سپاه دزفول،
۲۵/۷/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- سند شماره ۱۱۹۳۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات اهواز به طرح و برنامه
ریزی عملیات مرکز، ۲۵/۷/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۲- علی اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران، (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی،
تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ نهم، ۱۳۸۶، ص ۲۷۱.

۳- سند شماره ۰۰۵۲۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۳.

حمله به مقر نیروهای خودی، بمب گذاری، گروگان گیری و اخاذی از مردم از جمله اقدامات امروز گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین بود. نیروهای خودی نیز امروز موفق به ادامه پاک سازی و استقرار در ارتفاعات سرکوب جوانرود و کشف تعدادی اسلحه در حوالی ارومیه شدند. علاوه بر درگیری های نظامی، امروز حزب دمکرات کردستان، در پی اقدام دادگاه انقلاب اسلامی در آزاد کردن ۱۰ نفر از فریب خوردگان کرد به مناسبت عید قربان، در اقدامی غیرمترقبه، ۱۳ تن از نیروهای خودی را آزاد کرد.

نیروهای حزب دمکرات به پایگاه نیروهای خودی در "مائین بلاغ" در محور تکاب - صائین دژ حمله کردند که در این درگیری یک درجه دار ارتشی به شهادت رسید و ۲ پاسدار و سرباز نیز زخمی شدند. نیروهای خودی نیز در عملیاتی متقابل، به نیروهای مهاجم حمله کردند که در نتیجه آن ۸ تن از مهاجمان کشته و ۱۲ نفر زخمی شدند. باقیمانده نیروهای ضدانقلاب نیز درحالی که جنازه های کشته شدگانشان در منطقه درگیری باقی مانده بود، از آنجا گریختند. مهاجمان ساعت ها پس از پایان درگیری، توانستند جنازه های باقیمانده را در تپه های اطراف منطقه درگیری تخلیه کنند. (۱)

نیروهای حزب دمکرات در ساعت ۱۰ شب نیز به مرکز مخابرات مهاباد حمله کردند که در همان دقائق اولیه حمله، با پاسخ نیروهای سپاه مواجه شدند. نیروهای سپاه پس از پاسخ اولیه به این حمله، توانستند با گسترش یافتن در اطراف منطقه درگیری، مهاجمان را محاصره و با وارد کردن تلفات سنگینی آنها را وادار به عقب نشینی کنند. در این درگیری که تا ساعت ۲ بامداد ادامه داشت، ۷ تن از مهاجمان کشته یا زخمی و ۱۲ نفر نیز دستگیر شدند. از نیروهای خودی نیز ۳ نفر از افراد مخابرات و یک پاسدار زخمی شدند. همچنین به ساختمان مخابرات و چند خودرو پارک شده در اطراف این محل خسارت هایی وارد شد. (۲)

در میاندوآب، بمبی که در یکی از مقرهای سپاه این شهر کار گذاشته شده بود، منفجر شد و هم زمان با آن، نیروهای حزب دمکرات ساختمان های فرمانداری، دارایی و سپاه را زیر آتش گرفتند، از خسارات و تلفات وارد شده گزارشی دریافت نشده است. (۳)

در گردنه "صلوات آباد" در ۱۳ کیلومتری شرق شهر سنندج، نیروهای مسلح غیرقانونی مسافران یک مینی بوس را گروگان گرفتند. (۴)

همچنین در حوالی روستای "گنگچین" سرو در شمال غربی ارومیه، نیروهای حزب دمکرات ۶ نفر از پاسداران این منطقه را که با یک خودرو سیمرخ درحال تردد بودند، گروگان گرفتند. (۵)

به نوشته روزنامه اطلاعات، ۱۳ نفر از افراد نظامی که ماه ها پیش به دست عناصر مسلح

۱- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۳۰۰۷۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرمانده عملیاتی غرب (کرمانشاه)، شماره ۵۴، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرمانده قرارگاه عملیاتی غرب (کرمانشاه)، شماره ۵۱، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱.

۲- سند شماره ۰۷۱۲۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه مرکز فرماندهی به سماجا ۳ مرکز فرماندهی، ۲۵/۷/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- سند شماره ۱۱۹۳۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات منطقه ۵ به اطلاعات مرکز، ۲۵/۷/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- روزنامه کیهان، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۱۴، ارومیه - خبرگزاری پارس؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۲، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۲۴، مهاباد - خبرگزاری پارس، ۲۶/۷/۱۳۶۰.

۳- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴.

۴- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱؛ و- سند شماره ۲۹۴۳۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری استان کردستان، ۲۵/۷/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۵- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۳؛ و- سند شماره ۱۱۹۳۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

حزب منحلہ دمکرات، گروگان گرفته شده بودند در پیرانشهر آزاد شدند. به گزارش سپاه پاسداران پیرانشهر، از این عده یک تن افسر، یک نفر درجه دار، یک عضو بسیج و ۱۰ نفر دیگر سرباز هستند. (۱) به نظر می رسد آزاد شدن این افراد به نحوی با اطلاعیه دادگاه انقلاب اسلامی مهاباد که در تاریخ ۱۷/۷/۱۳۶۰ صادر شد، بی ارتباط نباشد. در آن اطلاعیه اعلام شده بود که ۱۰ نفر از محکومان این دادگاه به مناسبت روز عید قربان (۱۷/۷/۱۳۶۰) آزاد شدند و ۱۰ نفر دیگر نیز به مناسبت عید غدیر خم در تاریخ ۲۵/۷/۱۳۶۰ آزاد خواهند شد.

در روستای "پساوه" بوکان، ۴ نفر از افراد مسلح غیرقانونی با پوشیدن لباس سازمانی پاسداران، اهالی روستا را تهدید کردند و مقداری طلا و جواهر و مبلغ ۳۹۰،۰۰۰ ریال پول نقد از مردم روستا اخذی کرده و متواری شدند. (۲)

در ادامه فعالیت نیروهای خودی در منطقه میان کامیاران و جوانرود، امروز افراد خودی بقیه مناطق آلوده را پاک سازی کردند و نیروها در برخی از ارتفاعات "سرکوب" مستقر شدند. بنا بر اعلام سپاه منطقه ۷، در درگیری های چندروزه در این منطقه، ۱۲ نفر از نیروهای حزب دمکرات کشته و ۲۲ نفر زخمی شدند. از نیروهای خودی نیز یک تن شهید و یک نفر زخمی شد. (۳)

نیروهای کمیته ارومیه در بازرسی از روستای "جاریحان" رشکان در ۳۵ کیلومتری جنوب شرقی ارومیه، ۶ قبضه اسلحه ژ ۳، ۲ قبضه ام ۱ و ۶ قبضه دیگر از انواع سلاح ها را کشف کردند. (۴)

۱

درحالی که سازمان مجاهدین خلق (منافقین) هرروز انواع ترورها و انفجارها را انجام می دهد و دست به کشتار دسته جمعی مردم می زند، مسئول این سازمان در دیدار با مسئول روابط بین الملل حزب کمونیست ایتالیا (۵) مدعی حمایت از حقوق بشر شد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، "میشل بوری" مسئول روابط بین المللی حزب کمونیست ایتالیا مدت ۵/۲ ساعت با ابوالحسن بنی صدر و مسعود رجوی در "اوورسوراواز" (۶) در نزدیکی پاریس ملاقات و گفت و گو کرد. میشل بوری از هرگونه اظهارنظری درباره مفاد این گفت و گو خودداری کرد، اما مسعود رجوی خاطر نشان کرد این دیدار در چارچوب حمایت از حقوق بشر، که حکومت موقت تحت ریاست وی در پی آن می باشد، انجام شده است. رجوی سپس افزود: برای اعمال حقوق بشر با احزاب و سازمان های همه کشورها و سازمان های بین المللی تماس می گیرد. (۷)

ص: ۲۰۹

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۴.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۲، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۵، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۶/۷/۱۳۶۰.

۳- سند شماره ۱۴۴۸۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیات، طرح و برنامه ریزی عملیات ستاد سپاه پاسداران منطقه ۷، شماره ۱، ۲۴/۷/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- سند شماره ۲۵۲۵۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از روابط عمومی منطقه ۷ به فرماندهی منطقه ۷، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۵۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۸؛ و- سند شماره ۰۴۹۹۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه سپاه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه مرکز،

۲۴/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۲، ارومیه - خبرگزاری پارس.

۵- البته دیدار رجوی با این فرد که پیوندهای فکری و راهبردی با کشورهای بلوک شرق دارد، خود جای تأمل دارد.

۶- محل اقامت بنی صدر و رجوی در حومه پاریس

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۱، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۶، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۲۵/۷/۱۳۶۰.

راديو كلن در يك مقاله کوتاه راديويي، به بررسی درگیری های داخل ایران پرداخته و بدون اشاره به نوع اقدامات مخالفان مسلح نظام جمهوری اسلامی، از کاهش فعالیت های آنان سخن گفته است. نویسنده مقاله با بیان این جمله که ایران در حالت "آرامش قبل از طوفان" است، ادامه بحران در ایران را همچنان امکان پذیر دانسته، می نویسد: تا اواخر تابستان در ایران، موج ترور و سوء قصد بالا گرفته بود که در پی آن تعدادی از شخصیت های سیاسی و مذهبی جان خود را از دست دادند، اما از چند هفته پیش؛ یعنی پس از بمب گذاری در اداره یا کاخ ریاست جمهوری و سوء قصد به جان آیت الله مدنی، این طور به نظر می رسد که گویا ایران از آرامش قبل از طوفان برخوردار است، زیرا بعد از زدوخوردهای خونین که میان طرف داران سازمان مجاهدین خلق و سپاه پاسداران در ۲۷ سپتامبر (۵/۷/۱۳۶۰) انجام شد و به کشته شدن ۲۷ نفر انجامید، دیگر ضربه بزرگی از طرف مخالفان حکومت اسلامی مشاهده نشده است. با وجود این، اوضاع سیاسی بسیار بحرانی است. همچنین این واقعیت که رسانه های تحت نظارت دولت، تبلیغات خود علیه مجاهدین خلق را - که در اصطلاح دولتی منافقین خوانده می شوند - با همان شدت و حدت قبلی ادامه می دهند. (۱)

جلسه شورای عالی دفاع برای بررسی اوضاع سیاسی و نظامی کشور تشکیل شد و درباره طرح پیشنهادی سازمان کنفرانس اسلامی - که حبیب شطی، دبیرکل این سازمان، آن را به میرحسین موسوی، وزیر امور خارجه ایران، ارائه کرد - تصمیم گیری شد. (۲) لزوم خروج بدون شرط نظامیان عراقی از مناطق اشغالی و خودداری ایران از هر نوع مذاکره قبل از عقب نشینی عراق، بخشی از پاسخ ایران به پیشنهاد صلح سازمان کنفرانس اسلامی بود که در این جلسه درباره آنها تصمیم گیری شد. خبرگزاری پارس درباره موضوعات مورد گفت و گو در این نشست، گزارش داد:

«شورای عالی دفاع به ریاست آیت الله سیدعلی خامنه ای، رئیس جمهوری و با حضور اعضای این شورا تشکیل جلسه داد. در این جلسه که حجت الاسلام حاج سیداحمد خمینی نیز حضور داشت، ضمن بررسی وضع کلی جبهه های جنگ درباره طرح پیشنهادی سازمان کنفرانس اسلامی که توسط حبیب شطی به وزیر امور خارجه کشورمان تسلیم شده بود، بحث و تبادل نظر به عمل آمد. در پایان نشست شورای عالی دفاع، رئیس جمهوری درباره طرح پیشنهادی حبیب شطی گفت: گزارش پیشنهاد حبیب شطی توسط وزیر خارجه در جلسه مطرح

ص: ۲۱۰

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۰، ۲۵/۷/۱۳۶۰، ص ۵ ضمیمه، رادیو کلن، ۲۴/۷/۱۳۶۰.

۲- به روزشمار ۱۵/۷/۱۳۶۰ مراجعه کنید.

شد و پس از بحث و تبادل نظر، پاسخی برای آن در جلسه مورد توافق قرار گرفت. آقای خامنه ای افزود: این گزارش حاوی نکته مهم جدیدی نیست و تنها مسئله ای که در این پیشنهاد وجود دارد و در پیشنهاد قبلی با این صراحت وجود نداشت، پذیرفتن عقب نشینی است.

رئیس جمهوری گفت، حبیب شطی تصریحاً به وزیر خارجه ما گفت که هیچ کس توقع ندارد تا هنگامی که نیروهای دشمن در خاک شما هستند، شما تن به مذاکره بدهید و این مسئله را هرگز با این صراحت به ما نگفته بودند و این موضوع حاکی از موضعضعفی است که صدام اکنون دارد. وی افزود: وزیر خارجه ما در مذاکره با حبیب شطی بر چند نکته تأکید کرده که همان نکاتی است که ما هم قبلاً مورد تأکید قرار دادیم. یکی خروج بی قید و شرط نیروهای متجاوز [است] و تا هنگامی که نیروهای متجاوز از ایران خارج نشوند ما هیچ گونه مذاکره و بحثی را با دولت عراق نمی پذیریم. گرچه حبیب شطی پذیرفته که نیروهای عراقی باید بدون قید و شرط عقب نشینی کنند، لکن در اثنای مذاکره اظهاراتی دارد که این پذیرفتن را مورد تردید قرار می دهد و ما در صداقت نیروهای عراقی و دولت متجاوز عراق در قبول این نکته دچار شک و تردید می شویم.

رئیس جمهوری افزود: ما می گوئیم نیروهای عراق باید بدون هیچ قید و شرطی عقب نشینی کنند و بعد از آنکه نیروهای عراقی به آن طرف مرزهای قبل از تجاوز رفتند، ما مذاکراتی را ممکن است داشته باشیم که از آن جمله تعیین متجاوز و آغازکننده جنگ است که قابل بررسی و گفت و گو است و هیئت های بین المللی یا کنفرانس اسلامی اگر می خواهند، کمیسیون هایی تشکیل بدهند و پس از رسیدگی، متجاوز را تعیین کنند.

رئیس شورای عالی دفاع همچنین گفت: بعد از مشخص شدن متجاوز، باید متجاوز مورد محاکمه قرار گیرد و مسئله مهم دیگر خسارت [های] جنگی است. در این جنگ می دانیم که خسارات فراوانی به دو کشور وارد آمده و هر کس متجاوز بوده باید خسارات جنگ را بپردازد.

وی افزود: ما از حالا در این مورد هیچ ادعایی نداریم. هر هیئت منصفه بی غرضی که می خواهد بیاید و متجاوز را معین کند. اگر ثابت شد که عراق متجاوز بوده آن وقت خسارت جنگی را بدهد.

رئیس جمهوری همچنین درباره قرارداد ۱۹۷۵ الجزیره گفت: ما تاکنون اعلام لغو این قرارداد را نکرده ایم و عراق یک جانبه این قرارداد را لغو کرده و این مسئله هم قابل بررسی است و می توانیم در خلال گفت و گوهای دیگری که بعد از خروج نیروهای عراقی از خاک ایران مطرح می شود، این مسئله هم بررسی شود. این مسائل که عنوان شد، تصمیمی است که در پاسخ به حبیب شطی گرفته شده و رسماً وزیر خارجه ما به ایشان اطلاع می دهد. (۱)

ص: ۲۱۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۱۱، ۲۵/۷/۱۳۶۰، صص ۱۴ - ۱۲، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۵/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱۳.

آقای هاشمی رفسنجانی، خطیب این هفته نماز جمعه تهران، در خطبه های نماز جمعه امروز، درباره مشکلات و مسائل روز مطالبی را بیان کرد. محورهای اصلی سخنان وی عبارت بود از: وجود خیل فراوان آوارگان جنگی و تلاش ناکام امریکا، عراق و برخی گروه های غیرقانونی برای استفاده از آنان علیه نظام جمهوری اسلامی، تأکید بر مبارزه با تروریسم در اشکال نظامی و اقتصادی و اشاره به نامه امام خمینی در واگذاری اختیارات استفاده از احکام ثانویه به مجلس شورای اسلامی و اعتماد ایشان به این نهاد. بخش هایی از سخنان وی به نقل از روزنامه اطلاعات به این شرح است:

«یکی از معجزه های انقلاب اسلامی ایران اداره جنگ زدگان است که در مقایسه با همه معیارهای موجود دنیا کار فوق العاده ای است. عراق، امریکا و دشمنان داخلی ما روی مسئله جنگ زده ها به عنوان بمب عظیم مخرب ساعتی حساب کرده بودند و محاسبه می کردند که با گرفتن شهرها مردم این شهرها وقتی پراکنده و بی خانمان شدند، در جامعه می ریزند و آن را منفجر می کنند. حساب می کردند که ضدانقلاب وارد آنها می شود و آنها را به تظاهرات و تحصن می کشاند و جامعه را متزلزل می کند و شروع هم کردند. مجاهدین، پیکاری ها و فداییان اقلیت، به میان آنها رفتند که از بین آنها سرباز گیری کنند، ولی این بمب ساعتی که به کار گرفته بودند، به خوبی مهار شد و برعکس وسیله ای شد برای ادامه جنگ. آنها می خواستند از اردوگاه های آوارگان محل فساد و بی عفتی بسازند، درحالی که امروز محل تربیت بچه ها شده است. این بچه ها با همه فقر و کمبودی که در اردوگاه ها دارند، به عاملی برای پیشبرد انقلاب و ادامه جنگ تا پیروزی تبدیل شده اند. در این موضوع ۳ عامل وجود دارد که یکی از آنها ایمان مردم است. مردم پذیرفته اند که در جنگ و در انقلاب، محرومیت ها را باید تحمل کرد. عامل دیگر، خود مردم و کمک های آنهاست، عامل سوم مسئولان جنگ هستند که همیشه برای حل مشکلات راه

می افتند و علاقه مندی خود را به انقلاب نشان می دهند و خانواده هایی که معلول دارند و شهید و مجروح داده اند، بهترین پشتوانه های انقلاب اند.»

امام جمعه موقت تهران سپس به موضوع تروریسم و برخورد با آن اشاره کرد و گفت: «تروریست های داخلی از سه وسیله؛ یعنی ایمان، اطلاع و ترس، محروم بودند. ایمان نداشتند، زیرا مخالف انقلاب و همه نهادهای انقلابی بودند. بی اطلاع بودند، چون گردانندگان گروهک ها مانع مطلع شدن بچه ها می شدند و قبل از اینکه زور به کار رود، اینها هر کاری که می خواستند انجام می دادند.»

... البته بعد از سرکوبی این تروریست ها، نوبت تروریست های اقتصادی است؛ پس اگر تروریست ها ارشاد نشدند، باید متوسل به سومین وسیله اجرای قانون که همان زور و ترس است شد. امیدوارم این بچه ها از این به بعد طوری رفتار کنند که دادگاه های ما با تنبیه های کوچک تر هم بتوانند مسئله را حل کنند و احتیاجی به اعمال آخرین حد آن نباشد.»

وی سپس درباره نامه امام به مجلس گفت: «داشتن این اعتماد به مجلس برای نمایندگان مردم و خود مردم موجب افتخار است و امیدواریم مجلس آزمایش خوبی در جهت رعایت اصول مقررات اسلام بدهد. من همین جا اخطار می کنم که ممکن است شیاطینی که دست اندرکارند، برای ایجاد جو ناسالم شیطنت کنند، به این صورت که بگویند ممکن است افکار تندی در مجلس باشد و حدود مالکیت را بشکند و بروند پیش علما شیطنت کنند و نظر علما را دچار تردید کنند و در جامعه جو ناسالم ایجاد کنند.»

امام بعد از یک سال و نیم، این مجلس را شناخته اند و این کار را با شناخت انجام داده اند و مطمئن باشند که مجلس مبرتر از این است که چپ گرایی کند و امیدواریم در سایه این اعتماد و مراعات حدود و ثغور اسلام، هم مشکلات را برطرف و هم به جامعه اعتماد بدهیم که حدود مالکیت ها و فعالیت های اقتصادی، کشاورزی، صنعتی و حرکت های تولیدی که در جامعه می شود، با قوانین حساب شده ای که بگذرانیم، بتوانیم راه حرکت جامعه را باز کنیم.»^(۱)

۱

در حضور پلیس آلمان و در یک اقدام غیرمنتظره، غرفه کتاب ایران در سومین روز برگزاری نمایشگاه بین المللی کتاب فرانکفورت تعطیل شد. نماینده کانون پرورش فکری کودکان، که یکی از ایرانیان شرکت کننده در این غرفه بود، درباره چگونگی فعالیت غرفه ایران، نحوه استقبال بازدیدکنندگان از این غرفه، حساسیت گروه های ضدایرانی به غرفه ایران و اقدامات و هماهنگی آنها با پلیس فرانکفورت و سرانجام چگونگی تعطیلی غرفه ایران گفت:

ص: ۲۱۳

«دو روز اول نمایشگاه ۱۴ و ۱۵ اکتبر (۲۲ و ۲۳ مهرماه) استقبال نسبتاً خوبی از غرفه ما به عمل آمد. بحث های مختلفی از نظر مسائل سیاسی شد و مشخص بود مردم آلمان از اینکه اخبار به طور یک طرفه به آنها می رسد، خسته شده اند. آنها مشتاقانه به اخبار ایران گوش می دادند. ... همچنین چند نسخه از مجله سروش به زبان انگلیسی در همان روز اول تمام شد. البته، مسئولان نمایشگاه از اینکه غرفه ما محل تبلیغ به سود ایران شده بود، راضی نبودند. در روز سوم برپایی نمایشگاه، ساعت ۵/۳ بعدازظهر نزدیک به ۵۰ نفر از دانشجویان ایرانی که متشکل از گروه های مخالف ایران بودند با حمل پلاکاردهایی که نوشته بودند، "این غرفه باید تعطیل شود" و پوسته های رنگی گران قیمت و ده ها هزار اعلامیه علیه انقلاب اسلامی، فریادزنان به غرفه ایران هجوم آوردند و کتاب ها و عکس های امام و پرچم ها را پاره کردند. پلیس آلمان هم هیچ گونه واکنشی نشان نداد و مشخص بود که در جریان امر قرار دارد. این افراد پس از پاره کردن کتاب ها درحالی که به روی زمین نشسته بودند، شعار مخالفت می دادند. این افراد ما را تهدید می کردند که در صورت خروج از نمایشگاه کشته می شوید. ما که فقط ۵ نفر بودیم، بعد از پایان کار نمایشگاه؛ یعنی ساعت ۶ بعدازظهر، باوجود اصرار پلیس، غرفه را ترک نکردیم تا حدود ساعت ۸ شب که پلیس ناچار شد از در مخفی ما را خارج کند. فردای آن روز نیز هریک از ما به طور ناشناخته وارد نمایشگاه شدیم و دیدیم که آنها مجهزتر از روز قبل با شرکت حدود ۱۰۰ نفر، کارناوال به راه انداخته اند. شخصی را به شکل امام درست کرده اند که دستوراتی می دهد و بقیه اجرا می کنند. وقتی ما به پلیس اعتراض کردیم که در نمایشگاه این کار نباید ادامه پیدا کند و نگذارید این افراد از کنار غرفه ایران عبور کنند، پلیس آلمان ترتیب اثری نداد. بعدازظهر همان روز که این افراد شروع به شعاردادن و فحاشی کردند، تنها کاری که ما انجام دادیم این بود که الله اکبر بگوییم. در همین رابطه هنگامی که یکی از برادران انجمن اسلامی، که به عنوان مترجم ما را همراهی می کرد، به پلیس آلمان اعتراض کرد. پلیس وی را دستگیر کرد که ما چندین ساعت از او خبری نداشتیم. در روز سوم نمایشگاه، پلیس به ما گفت غرفه را تعطیل کنید، ما موافقت نکردیم، زیرا فکر می کردیم در یک نمایشگاه بین المللی فرهنگی شرکت کرده ایم، ولی تمام اخبار رسانه های گروهی در بست به نفع مخالفین بود و کوچک ترین خبری مربوط به ما در روزنامه ها درج نمی شد.» (۱)

۱

روزنامه انگلیسی فایننشال تایمز در مقاله ای چگونگی فعالیت خطوط هوایی بین المللی فعال در ایران و علت قطع همکاری آنها با ایران را بدون در نظر گرفتن تأثیر عوامل سیاسی بر تصمیم این شرکت ها، بررسی کرده است. در این مقاله آمده است:

ص: ۲۱۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۷، ۱۲/۸/۱۳۶۰، صص ۴ - ۳، تهران - خبرگزاری پارس.

«وجود نگرانی های ایمنی در فرودگاه بین المللی تهران، توأم با اشکالات موجود در پرداخت اجاره هواپیماهای دو شرکت از سه شرکت هواپیمایی خارجی باعث گردید که آنها جهت قطع پرواز های خود به تهران تحت فشار قرار گیرند؛ در نتیجه از تاریخ دوم نوامبر، شرکت "سوئیس ایر" بجز "ایران ایر"، تنها خط هوایی بین المللی است که به پروازهای خود به تهران ادامه می دهد.

از سرگیری برنامه های پرواز به وسیله چندین خطوط هواپیمایی بین المللی در ماه های ژوئن و ژوئیه یک پیروزی مهم برای ایران بود. تمام این پروازها به دنبال شروع جنگ خلیج [فارس] در سپتامبر ۱۹۸۰ قطع شده و از سرگیری پرواز آنها مستلزم پذیرش کنترل از جانب ایران بر حریم فضایی شمال خود می باشد.

از چهار خط هوایی که پروازهای خود را از سر گرفتند، شرکت "ایر فرانس" از اواسط ماه اوت بعد از وخیم شدن روابط ایران و فرانسه، که به دنبال فرار بنی صدر، رئیس جمهور سابق ایران، به پاریس و خروج اتباع فرانسوی از ایران به وقوع پیوسته بود، یک پرواز در هفته خود را به ایران قطع نموده است.

سه خط هواپیمایی باقیمانده، "لوفت هانزا" متعلق به آلمان غربی، "ایریا" متعلق به اسپانیا و سوئیس ایر اخیراً در رابطه با داشتن امنیت جهت فرود آمدن تحت هر گونه شرایط جوی، احتمال هر گونه حمله هوایی، حق انتقال ارز خارجی، مذاکراتی را با مقامات ایرانی به عمل آوردند. بر این اساس، شرکت هواپیمایی ایریا از اول هفته پیش، پروازهای خود را به تهران قطع کرد و شرکت لوفت هانزا از اول ماه نوامبر تعداد پروازهای خود را از هفته ای دو بار به نصف تقلیل خواهد داد.»^(۱)

ص: ۲۱۵

۱- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد اسلامی، بررسی مطبوعات جهان، شماره ۹۹، ۳۰/۷/۱۳۶۰، ص ۴۷، لندن - فایننشال تایمز.

در پی تصرف مجدد تپه ۱۲۰ در محور غرب رودخانه کرخه در منطقه جنوب به دست ارتش عراق، تبادل آتش میان نیروهای خودی و دشمن، امروز نیز در مناطق دزفول، شوش و خرمشهر ادامه داشت. همچنین سقوط یک جنگنده عراقی در این منطقه و پناهنده شدن یک افسر و سرباز عراقی در شمال غرب کشور از دیگر خبرهای نظامی این روز است.

امروز تبادل آتش میان نیروهای خودی و دشمن در محور دزفول و شوش ادامه داشت؛ براساس گزارش های رسیده، به ویژه در مناطق عنکوش و شلیبیه نسبت به روزهای قبل از شدت بیشتری برخوردار بود. بر اثر حملات شدید دشمن در شلیبیه یک پاسدار شهید و ۴ تن دیگر از نیروهای خودی مجروح شدند.

در محور خونین شهر نیز تبادل آتش به طور پراکنده ادامه داشت. (۱) مواضع و محل تجمع نیروهای عراقی در بخش اشغالی خونین شهر زیر آتش خمپاره های خودی قرار گرفت. در یکی از این درگیری ها در جبهه کوت شیخ، دشمن در پاسخ به خط آتش مؤثر نیروهای خودی به شدت به طرف رزمندگان آتش گشود، اما اکثر گلوله های آنان در آب فرو ریخت. در مقابل، نیروهای پاسدار با استفاده از تفنگ ۱۰۶ میلی متری آتش دقیق و مؤثری را روی مواضع دشمن در بخش اشغالی اجرا کردند که در نتیجه آن چند سنگر گروهی و انفرادی عراق منهدم شد و یک انبار بزرگ سوخت در پشت دادگستری آتش گرفت و حداقل ۱۰ تن از افراد دشمن کشته شدند. امروز همچنین نقل و انتقالاتی از دشمن در سه راهی پارساوند دیده شد که با آتش خمپاره انداز پاسداران مستقر در جبهه محرزی از آن جلوگیری به عمل آمد. (۲)

همچنین یک فروند میگ عراقی که قصد حمله به منطقه شرق کارون را داشت، قبل از هرگونه اقدام هدف آتش یک فروند جنگنده نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران قرار گرفت و در آب های جنوب کشور سرنگون شد. (۳) یک افسر و یک سرباز عراقی هم در جبهه مریوان خود را تسلیم سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مریوان کرده، تقاضای پناهندگی سیاسی کردند. (۴)

ص: ۲۱۷

۱- احمد دهقان، مجموعه آثار شهید حسن باقری (گزارش روزانه جنگ، شش ماهه دوم ۱۳۶۰)، تهران: مرکز نشر آثار شهید حسن باقری، ۱۳۸۹، صص ۹۲ - ۹۰، گزارش شماره ۳۷۹، ۲۵/۷/۱۳۶۰.

۲- همان، صص ۹۷ - ۹۶، گزارش شماره ۳۸۱، ۲۷/۷/۱۳۶۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۳، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۲۳، آبادان - خبرگزاری پارس، ۲۷/۷/۱۳۶۰.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۲، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۳، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۶/۷/۱۳۶۰.

افراد وابسته به نیروهای مسلح غیرقانونی در شهرهای سقز، عباس آباد سنندج و در محور سنندج - همدان، ۹ نفر از مردم عادی و نیروهای خودی را شهید یا زخمی کردند و چند نفر را نیز گروگان گرفتند.

یکی از افراد وابسته به نیروهای مسلح غیرقانونی ساعت ۱۵، یک بمب دست ساز را به بخش پرتدد بازار شهر سقز پرتاب کرد که بر اثر انفجار این بمب، ۲ پیرزن شهید و ۵ تن از اهالی شهر نیز زخمی شدند. (۱) - (۲) همچنین در یک درگیری که در منطقه عباس آباد سنندج بین نیروهای ژاندارمری و عناصر مسلح غیرقانونی روی داد، یکی از سربازان ژاندارمری زخمی شد. (۳) در همین شهر، یکی از نیروهای سپاه به نام "موسی زارعی" در مقابل منزل خود هدف گلوله یک تیم ۲ نفره عملیاتی افراد مسلح غیرقانونی قرار گرفت و به شهادت رسید. (۴) علاوه بر این، افراد مسلح غیرقانونی در ده کیلومتری سنندج به همدان، یک خودرو تریلر حامل قیر و ۲ کامیون را ربودند و رانندگان را نیز گروگان گرفتند. این افراد همچنین سرنشینان یک خودرو پیکان را در جاده کامیاران - سنندج به گروگان بردند. (۵)

۱

امروز اعضای گروه های مسلح تروریستی در شهرهای شیراز، رشت، اردبیل، ارومیه، مشهد و تبریز دست به تحرکاتی از جمله ترور و بمب گذاری زدند که بیشتر آنها، به دلیل هشیاری نیروهای امنیتی، ناکام ماند. در این میان، فجیع ترین حادثه در شیراز اتفاق افتاد.

در این شهر افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در نزدیکی میدان جمهوری با مواد آتش زا یک اتوبوس شرکت واحد را که ۴۰ مسافر داشت، به آتش کشیدند که یک دختر بچه ۷ ساله به نام لیلا - نوربخش و یک کودک دیگر که امکان شناسایی وی میسر نشد، در آتش سوختند و به شهادت رسیدند. ۲۰ نفر از مسافران نیز زخمی شدند که ۱۵ نفر از آنان پس از معالجات اولیه مرخص شدند و ۵ نفر دیگر نیز که جراحات آنان عمیق بود در بیمارستان های سعدی و نمازی این شهر بستری شدند. (۶)

راننده اتوبوس در گفت و گو با روزنامه اطلاعات درباره چگونگی وقوع این حادثه گفت: «دو دختر که در محل بیمارستان حافظ سوار اتوبوس شدند، در بین راه فریاد زدند: بمب! من اتوبوس را کنار خیابان پارک کردم که همان دخترها در لحظات اولیه، درحالی که با سرعت از اتوبوس پیاده می شدند، شیئی را به وسط اتوبوس انداختند که بر اثر انفجار آن، چند زن و بچه که قادر به خارج شدن از اتوبوس نبودند، دچار آتش سوزی شدند.» (۷)

همچنین در رشت، افراد مسلح تروریست به قصد ترور حجت الاسلام "احسان بخش"، امام جمعه شهر به منزل وی حمله کردند که با تیراندازی محافظان، مهاجمان متواری شدند. در جریان این

ص: ۲۱۸

۲- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۸/۸/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۱۲، ۲۶/۷/۱۳۶۰، صص ۲۴ - ۲۳، سندج - خبرگزاری پارس، ۲۶/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۴، سندج - خبرگزاری پارس؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرمانده قرارگاه عملیاتی غرب (کرمانشاه)، شماره ۵۱، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۲، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۲۳، سندج - خبرگزاری پارس، ۲۶/۷/۱۳۶۰.

۳- سند شماره ۲۹۴۳۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان، ۲۵/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۲، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۵، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۶/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۳، سندج - خبرگزاری پارس.

۵- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۱۲، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۲۵، شیراز- خبرگزاری پارس، ۲۶/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۲، شیراز؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۲، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۱۸، شیراز- خبرگزاری پارس، ۲۶/۷/۱۳۶۰.

۷- روزنامه اطلاعات، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۲، شیراز.

حمله، استوار دوم "قربان نادری فر"، مأمور شهربانی از محافظان منزل، به شهادت رسید. (۱)

در اردیبهل نیز "حمید غریبانی"، دادیار سابق دادسرای انقلاب این شهر، در ساعت ۱۹:۳۰ بعد از اقامه نماز هنگام خروج از مسجد صفوی این شهر، هدف گلوله ۲ موتورسوار تروریست قرار گرفت و به شهادت رسید. (۲)

در دو نقطه از شهر ارومیه در ساعت ۲۱ تا ۲۲، دو بمب در خیابان های "بهار" و "عسگرآباد" این شهر منفجر شد که تلفات جانی نداشت، اما به چند منزل مسکونی خسارت هایی وارد شد. (۳)

همچنین در مشهد نیروهای معارض در ساعت ۱۸:۳۰، یک کپسول گاز را که با بنزین چاشنی شده بود، به منزل یکی از افراد متعهد شهر پرتاب کردند که کپسول گاز در نزدیکی در ورودی خانه منفجر شد، اما خسارت جانی به بار نیاورد. (۴)

در خیابان خوش منشعب از بلوار شهید قرنی شهر مشهد، اهالی محل به نیروهای سپاه و شهربانی اطلاع دادند که بمبی در یک خرابه کار گذاشته شده است. با حضور این نیروها و جست و جو در این خرابه، ۶ عدد سه راهی با چاشنی الکتریکی، یک جعبه مواد منفجره، ۲ عدد توپ تینس که با مواد منفجره پر شده بود و یک نهج البلاغه که در داخل آن مواد منفجره جاسازی شده بود، کشف شد. (۵)

در خیابان سلمان شهر مشهد، ۲ تن از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، پس از سوار شدن به یک خودرو متعلق به یک افسر نیروی هوایی قصد داشتند تا با تهدید اسلحه خودرو را سرقت کنند که با واکنش به موقع راننده خودرو، هر دو نفر خلع سلاح و دستگیر شده، به کمیته بخش ۵ مشهد تحویل داده شدند. (۶)

در انتهای خیابان شریعتی شهر تبریز و در نزدیکی گورستان امامیه این شهر، نارنجکی که سرنشینان یک وانت بار پرتاب کرده بودند، منفجر شد که خسارتی به بار نیاورد. پس از این انفجار، نیروهای بسیج در محل حضور یافتند و پس از بررسی کامل منطقه، ۲ عدد نارنجک جنگی دیگر را نیز که عمل نکرده بود، کشف کردند. در انتهای خیابان خیام این شهر نیز یک نارنجک که در نزدیکی مسجد تله گذاری شده بود، کشف و خنثی شد. (۷)

۱

امام خمینی امروز در نامه ای به آیت الله گلپایگانی، از مراجع تقلید، به دغدغه های فکری ایشان درباره واگذاری بخشی از اختیارات ولی فقیه به مجلس شورای اسلامی برای وضع قوانین با احکام ثانویه پاسخ داد. (۸) یادآوری "عرفی بودن" تشخیص موضوع در احکام شرعی، حوزه اختیارات و محدودیت های مجلس شورای اسلامی در وضع قوانین با استفاده از احکام ثانویه،

ص: ۲۱۹

۱- روزنامه کیهان، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۴، رشت؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۲، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۱۸، رشت - خبرگزاری پارس، ۲۶/۷/۱۳۶۰.

- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۳، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۱۹، اردبیل - خبرگزاری پارس، ۲۷/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۴، تبریز- خبرگزاری پارس.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۲، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۴، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۶/۷/۱۳۶۰.
- ۴- روزنامه کیهان، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۴، مشهد - خبرگزاری پارس به گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مشهد؛ و- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنگار، شماره ۲۳۹، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۳، مشهد.
- ۵- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۲، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۲۴، مشهد - خبرگزاری پارس، ۲۶/۷/۱۳۶۰؛ و- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنگار، شماره ۲۳۹، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۳، مشهد.
- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۲، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۴، مشهد - خبرگزاری پارس، ۲۵/۷/۱۳۶۰.
- ۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۳، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۲۳، تبریز- خبرگزاری پارس، ۲۷/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۴، تبریز.
- ۸- درباره زمینه های اجازه به مجلس شورای اسلامی و پیامدهای احتمالی این اجازه و اختلاف نظرهای موجود با استناد به خاطرات آقای هاشمی رفسنجانی مطالبی تهیه شده که در ضمیمه روزشمار ۱۹/۷/۱۳۶۰ آمده است.

وظایف شورای نگهبان در این باره، توصیه به جامع نگری به شرع و هدفمندی قوانین شرعی در حمایت از محرومان و مستضعفان، ناسازگاری حکومت اسلامی با حمایت از سرمایه داران و... بخش های مهم نظرهای امام در این نامه است. در این نامه آمده است:

«بسم الله الرحمن الرحيم

حضرت آیت الله آقای گلپایگانی - دامت برکاته

پس از تبریک عید مبارک غدیر به عرض عالی می رساند، تلگراف محترم مبنی بر نگرانی جناب عالی در اختیاراتی که به مجلس داده شده است واصل؛ اختیارات مذکور تشخیص موضوع است که در عرف و شرع به عهده عرف است و مجلس، نماینده عرف و نمایندگان خود از عرف هستند؛ و اگر در حکم خلافی شد، نظارت بر آنها هست و شورای نگهبان در این امری که به عهده آنها است حق دخالت دارند، اگر در حکم ثانوی یا اولی خطایی صادر شود، لکن شورای نگهبان حق تشخیص موضوعات به حسب قانون ندارند. در عین حال، من آقایان دست اندرکاران را خواستم که به آنان اخطار نمایم که اگر خلاف قواعد شرع عمل کنند یا برخلاف حکم ثانوی تعدی کنند، من ساکت نمی نشینم و علمای اعلام بلاد هم عهده دار نظارت در امور می باشند.

لکن باید نکته هایی را عرض کنم که جناب عالی یک طرف صفحه را ملاحظه می فرمایید، طرف دیگر اگر وضع به همان منوال خان خانی و بورس بازی و زمین خواری بماند که باز یک طبقه اشراف بدون رسیدگی به وضعشان، که غالباً برخلاف موازین شرعیه است، در اروپا به عیش و عشرت مشغول و یک طبقه عظیم فقرا برای آنان - برخلاف موازین - کار کنند و با فقر و فاقه زندگی کنند، برای حکومت اسلام و اسلام و قانون اساسی باید فاتحه خواند. اموری که در حفظ نظام اسلامی [دخیل] است یا ضرورت دارد که ترک یا فعل آن فسادانگیز است، نمی شود به خواست عده ای طرف دار زمین خواران به همان منوال بماند. جناب عالی مطمئن باشید که خطر در این طرف بسیار است و در آن طرف خطری نیست، بلکه به حکم ثانوی شرع محدودیت هایی صورت می گیرد که با ترک آن خطرهای عظیمی در کار است و جناب عالی مطمئن باشید که نه مجلسیان به حسب نوع و نه دولت متمایل به چپ است و نه اعمالی که می شود چپی است و من امیدوارم که با نظارت علمای اعلام بلاد چیزی که برخلاف احکام شرع باشد؛ چه احکام اولیه پس از موارد مذکور و چه احکام ثانویه، خطری پیش نیاید. اخیراً عرض می کنم من میل ندارم که تهمتی که سال هاست به روحانیون می زنند و می زدند که اینان طرف دار زمین خواران و سرمایه داران بزرگ هستند و با طرف داری خود موجب ظلم به مردم مستمند می شوند، شاهد پیدا کند و به ما بچسبانند! والسلام علیکم.

روح الله الموسوی الخمینی»(۱)

ص: ۲۲۰

آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور، در مراسم اعطای سردوشی دانشجویان دوره سوم دانشکده افسری ارتش جمهوری اسلامی، درباره جایگاه ارتش ایران در میان ملت و بی سابقه بودن این امر در ارتش های جهان و مسئولیت فرماندهان ارتش به عنوان بخشی از عنصر رهبری، مطالبی بیان کرد. رئیس جمهور گفت: امروز ارتشی که شما افسر آن هستید در میان ارتش های دنیا بی نظیر است، زیرا نه متعلق به شخصی است، نه متعلق به یک جریان مادی است، نه متعلق به خود، بلکه متعلق به ملتی است که معتقد و متکی به یک ایدئولوژی الهی و معنوی است، چیزی که در آن مرگ و نیستی راه ندارد و شما در میان کسانی که در طول سالیان دراز این خدمت را پذیرفته اند، این امتیاز را دارید که امروز محبوب آحاد ملت ایران هستید و ملت شما را از خود می داند و ملت خود را پشت سر شما می داند. رئیس جمهور افزود: شما به نوبه خود در مقابل این مسئولیت، مسئولیتی دارید و آن مسئولیت این است که نخست، با فداکاری و جانبازی وظیفه پاسداری از مرزهای میهن عزیز و انقلاب شکوهمند را انجام بدهید و دیگر آنکه در حوزه فرماندهی، همه کسانی را که زیر امر شما هستند، در همین جهت سوق بدهید که فرماندهی عنصری از رهبری است. شما هر کدام یک رهبر، یک راهنما و یک انسانی که انسان هایی را در جهت صحیح حرکت می دهد، هستید. این را مغتنم شمارید و به وظایفی که این مسئولیت بر دوش انسان می گذارد، آگاهانه عمل کنید. (۱)

در پی اقدام امام خمینی در واگذاری بخشی از اختیارات ولایت فقیه به مجلس شورای اسلامی برای وضع قوانین با استفاده از این اختیارات و به دنبال نامه امام به آقای گلپایگانی با قید اینکه علمای بلاد بر نحوه استفاده از این اختیارات نظارت خواهند کرد، عده ای از علمای بزرگ سراسر کشور که اغلب آنها از امامان جمعه و نمایندگان رهبری در شهرهای مختلف کشور هستند، امروز با ارسال نامه ای، آمادگی خود را برای اعمال این نظارت اعلام کردند. متن نامه به این شرح است:

به دنبال فرمان تاریخی امام مبنی بر اعمال ولایت فقیه برای حل معضلات اجتماع اسلامی و به دنبال سفارش های اکید امام مبنی بر تعزیر شرعی در صورت تخلف متصدیان اجرا و با عرض تبریک به مردم مسلمان و مبارز ایران برای تحقق یکی از اصلی ترین و اساسی ترین اصول حکومتی اسلام از طرف نایب برحق امام عصر - عجل الله تعالی فرجه - مرجع تقلید، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، به مقام رهبری اطمینان می دهیم که نگذاریم کوچک ترین تخلفی از شرایط مذکور در فرمان یادشده در سراسر ایران صورت گیرد.

حسین موسوی خادمی (اصفهان)، محمد صدوقی (یزد)

عبدالحسین دستغیب (شیراز)، عطاءالله اشرفی اصفهانی (کرمانشاه)

سیدجلال الدین طاهری (اصفهان)، حسین نوری (همدان)

شیخ ابوالحسن شیرازی (مشهد)، غلامحسین جمی (آبادان)

عباس واعظ طبسی (مشهد)، سیدحسین آیت اللهی (جهرم)

سید مهدی یثربی (کاشان)، صادق احسان بخش (رشت)

هادی باریک بین (قزوین)، روح الله خاتمی (اردکان)

سید محمدعلی موسوی جزایری (اهواز)، هادی روحانی (بابل)

ابوالفضل نجفی خوانساری (اراک)، عبدالرحمن حیدری و عبدالله محمدی (ایلام)

محمدحسن موسوی آل طیب، محمد موسوی جزایری و محمدحسن آل غفور (شوشتر)، سیدمجدالدین قاضی (دزفول)

محمدحسین مجتهدی (بهبهان)، سیدحسن ذاکری (اندیمشک)

علامه (بم)، محمدباقر طباطبایی (تربت حیدریه)

سیدمحمدحسن علوی (سبزوار)، علی توسلی نجفی (تربت جام). (۱)

۱

امروز آقای هاشمی رفسنجانی (رئیس مجلس شورای اسلامی)، آیت الله خامنه ای (رئیس جمهور) و آیت الله موسوی اردبیلی (رئیس دیوان عالی کشور) با امام خمینی دیدار و در خصوص موضوعات مختلفی از جمله انتخاب نخست وزیر آینده، اختیارات مجلس در تصویب قوانین ثانویه با استفاده از اختیارات ولی فقیه و بدون نظر شورای نگهبان و نحوه برخورد با نهضت آزادی با ایشان گفت و گو کردند. آقای هاشمی رفسنجانی درباره این دیدار در خاطرات خود چنین نوشته است: «قرار بود اول وقت، همراه آیت الله خامنه ای و آقای موسوی اردبیلی به زیارت امام برویم، من تأخیر کردم، آنها رفتند. سپس من به دفتر امام رفتم. آنها هم جمع بودند. معلوم شد با امام درباره نخست وزیر مشورت کرده اند و نظرات را گفته اند. از میان آقایان پرورش، غرضی، موسوی، میرسلیم و ولایتی، بیشتر به آقای ولایتی توجه شده، مدتی در دفتر امام نشستیم. جلسه گرم، پرمزاح و با نشاطی بود. ساعت ۱۱، من به زیارت امام رفتم. امام نگران بروز اختلاف، در اثر دستور جدید مبنی بر منع شورای نگهبان از اظهار نظر درباره عناوین ثانویه و محول کردن این حق به مجلس بودند. نگرانی بیجاست. گفتم، بعضی ها معتقدند که این اعمال ولایت فقیه نبوده، تشخیص موضوع است که صلاحیت مجلس بوده و اصلاً حق مجلس بوده و نه حق ولی فقیه یا شورای نگهبان؛ و شما فقط راهنمایی کرده اید. کمی امام را از این جهت قانع کردم و توضیحی هم درباره لایحه زمین های شهری دادم. فکر می کنم مفید واقع شد. درباره نهضت آزادی و توقعات آنها هم صحبت کردم. امام نظرشان این است که در مجلس بمانند، ولی روزنامه نمی خواهند؛ تحت فشار قرار نگیرند.» (۲)

۱- همان، ص ۱۶.

۲- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، صص ۳۳۰ و ۳۳۱.

به دنبال اقدام ناموفق عوامل سفارت عراق در ترور کاردار جمهوری اسلامی ایران در شهر بیروت لبنان،^(۱) سفارت جمهوری اسلامی در تقبیح این اقدام، اطلاعیه ای را به این شرح منتشر کرد:

«رژیم عراق که آخرین نفس هایش را در راهی که به عذاب الیم منتهی می گردد، می کشد، به خیال خام خود، گمان می کند که می تواند از راه ترور و وحشت ولو برای چند لحظه بیشتر به زندگی آغشته به خون و تجاوز و ننگش ادامه دهد. [به همین دلیل] در روز پنجشنبه گذشته، اقدام به ترور یکی از فرزندان اسلام کرد که به سرباز روح الله بودن خود افتخار می کند، ولی چشمان خدا که حامی و پاسدار جمهوری اسلامی و فرزندان پاک آن است، این نقشه کثیف را عقیم گذاشت. اقدام مذکور دنباله اطلاعیه دشمنانه ای است که سفارت عراق در بیروت صادر کرده است که به عنوان دخالت مفتضحانه و علنی در امور داخلی کشور میزبان می باشد. ما برای حاکمیت این کشور (لبنان) احترام قائل ایم و هرگونه فعالیت دشمنانه در سرزمین میزبان که منجر به ایجاد فضای آشوب شود را محکوم می کنیم.^(۲)»

ملک حسین، شاه اردن، در آغاز یک سفر دوره ای به کشورهای منطقه، وارد بغداد شد و مورد استقبال صدام حسین (رئیس جمهوری عراق)، عزت ابراهیم (نایب رئیس شورای فرماندهی انقلاب)، طه محی الدین معروف (نایب رئیس جمهور) و طه الجزاوی (معاون نخست وزیر عراق) قرار گرفت.^(۳)

شاه اردن که در صدر یک هیئت عالی رتبه به عراق سفر کرده است با صدام حسین ملاقات و گفت و گو کرد. به گزارش خبرگزاری عراق، در این ملاقات عزت ابراهیم (معاون ریاست شورای فرماندهی انقلاب)، طه یاسین رمضان (عضو شورای فرماندهی عراق) و طارق میشل یوحنا عزیز (معاون نخست وزیر عراق) و همچنین مضر بدران (نخست وزیر اردن)، عامر حماس (وزیر دربار)، مجال اللوزی (رئیس دفتر شاه حسین) و سفیر اردن در عراق نیز حضور داشته اند.^(۴)

ص: ۲۲۳

-
- ۱- درباره این اقدام که ۲۳ مهر انجام شد خبر مستقلی به دست نیامد.
  - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (جهان در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۶۷، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۱، بیروت - خبرگزاری پارس، ۲۶/۷/۱۳۶۰.
  - ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۱، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵ ضمیمه، رادیو اسرائیل، ۲۵/۷/۱۳۶۰.
  - ۴- روزنامه کیهان، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱۶، به نقل از خبرگزاری فرانسه از پاریس.

راديو اسرائيل هدف ملك حسين از اين سفر را ارزيايى وضع كنونى اعراب و روابط ميان كشورهاي عربى اعلام كرد.^(۱)

وى بعد از ديدار از عراق، كه مدت آن اعلام نشده است، به كشورهاي امارات متحده عربى، قطر، بحرين و سپس به امريكا سفر خواهد كرد.^(۲)

ص: ۲۲۴

۱- خبرگزارى پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۱، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵ ضمیمه، راديو اسرائيل، ۲۵/۷/۱۳۶۰.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱۶، بغداد - خبرگزارى فرانسه.

امروز علاوه بر تبادل آتش توپخانه و ادوات در جبهه های جنگ به ویژه در محور غربی مناطق دزفول، شوش، بستان و کارون، شهر آبادان و یکی از روستاهای شهر مریوان زیر آتش توپخانه های ارتش عراق قرار گرفت و خسارت هایی به مردم و مناطق مسکونی و شهری وارد شد. پناهنده شدن تعدادی از نظامیان ارتش عراق به ایران نیز از دیگر رویدادهای نظامی این روز بود.

امروز نیز تبادل آتش بین نیروهای خودی و دشمن در محورهای غرب دزفول و شوش به ویژه در دشت عباس، کرخه، عنکوش، از سندال تا خنگ ادامه داشت. بر اثر آتش خمپاره انداز نیروهای سپاه یک قبضه خمپاره انداز ۸۲ میلی متری و یک سنگر گروهی دشمن منهدم شد. همچنین یک بالگرد عراقی در منطقه سندال با آتش پدافند خودی متواری شد و یک دستگاه نفربر بی.ام.پی. مجهز به موشک - که از تپه های سندال به سمت مواضع نیروهای خودی در حال حرکت بود - به وسیله موشک انداز نیروهای ارتش به کلی منهدم شد. در منطقه غرب اهواز و به طور مشخص در محور الله اکبر - بستان، در نتیجه آتش شدید خمپاره انداز ۶۰ و ۱۲۰ میلی متری دشمن، ۷ تن از نیروهای بسیج و یک تن از افراد ستاد جنگ های نامنظم زخمی شدند. همچنین ۲ تانکر آب، ۲ دستگاه خودرو و یک آمبولانس نیز آسیب دید. البته نیروهای خودی هم متقابلاً به آتش دشمن پاسخ دادند. از خسارات و تلفات احتمالی اطلاعی در دست نیست.

در این روز، ضمن تداوم تبادل آتش پراکنده بین طرفین در محور حمیدیه، مواضع نیروهای عراقی مستقر در دغاغله نیز زیر آتش شدید خمپاره انداز واحد ستاد جنگ های نامنظم قرار گرفت. (۱) در عین حال، در محور خونین شهر ضمن اینکه در جبهه کوت شیخ تبادل آتش پراکنده ادامه داشت، نیروهای دشمن در جبهه محرضی مواضع خودی را زیر آتش گرفتند، اما پس از اقدام متقابل نیروهای خودی و انهدام یک سنگر آر.پی.جی. دشمن به همراه خدمه و تجهیزات آن و چند سنگر انفرادی، آتش عراق خاموش شد. از سوی دیگر، در آتشباری رزمندگان روی مناطق، مواضع و محل تجمع نیروهای عراقی در بخش اشغالی خونین شهر و همچنین دهکده ولی عصر، یک انبار مهمات در منطقه پل نو آتش گرفت (۲) در محور کارون نیز تبادل آتش به طور پراکنده و با برتری

ص: ۲۲۵

۱- احمد دهقان، مجموعه آثار شهید حسن باقری (گزارش روزانه جنگ، شش ماهه دوم ۱۳۶۰)، تهران: مرکز نشر آثار شهید حسن باقری، ۱۳۸۹، صص ۹۳ - ۶۲، گزارش شماره ۳۸۰، ۲۶/۷/۱۳۶۰.

۲- همان، ص ۹۶، گزارش شماره ۳۸۱، ۲۷/۷/۱۳۶۰.

آتش خودی ادامه یافت (۱) که با آتش خمپاره انداز رزمندگان اسلام یک جیب فرماندهی دشمن با نفرات درون آن و یک سنگر و یک دستگاه نفربر عراقی منهدم شد. این درحالی است که برابر گزارش استراق سمع از همین محور «با آتش شدید نیروهای ایرانی یک نفر [عراقی] کشته و ۸ نفر به شدت مجروح شدند که حال ۵ تن از مجروحین بسیار وخیم است.» (۲)

علاوه بر این، امروز ارتش عراق مناطق مسکونی و تأسیسات شهری بخشی از شهر آبادان را هدف آتش توپخانه های دوربرد خود قرار داد که در نتیجه آن تعدادی از اهالی شهر شهید یا زخمی شدند و به تأسیسات شهری نیز آسیب وارد شد. (۳) توپخانه های ارتش عراق روستای "کانی میران" در شمال غربی مریوان را نیز گلوله باران کردند. در این اقدام ۳ خانه روستایی آسیب دید و یک نفر از اهالی زخمی شد. (۴)

همچنین ۹ نظامی عراقی - که ۴ تن از آنان همراه با همسر و فرزندشان بودند - و یک غیرنظامی خود را به نیروهای مرزی مستقر در سردشت معرفی و درخواست پناهندگی کردند. (۵)

۱

در چند روز اخیر، نیروهای معارض عراقی به مراکز سازمان امنیت و دفتر استخبارات شهرهای "سیدصادق"، "سیروان" و پاسگاه ژاندارمری "شانه دری" حمله کرده و به ساختمان آنجا آسیب رسانده اند. (۶) نیروهای معارض همچنین "فتاح"، رئیس اداره مهندسی سلیمانیه را هدف قرار داده و به هلاکت رساندند. (۷)

۲

در پی ادعاهای عراق درباره میزان خسارت های وارد شده به مبادی صدور نفت ایران، امروز روزنامه میدل ایست اکونومیک سروی با تکیه بر این ادعاها، گزارشی اجمالی از چگونگی صدور نفت ایران و وضعیت پایانه های نفتی تهیه کرده است.

به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس، روزنامه میدل ایست اکونومیک سروی امروز نوشته است: پایانه اصلی صادرات نفت ایران در جزیره خارک در نتیجه خسارات جنگی در آستانه تعطیل شدن است. این روزنامه افزود: منابع ایرانی که معتقدند خسارات وارد شده به این پایانه آن قدرها هم جدی نیست، این گزارش ها را انکار کرده اند. این منابع می گویند: این خسارات به خصوص در موقعیت حاضر که تولید نفت ایران در سطح پایینی قرار دارد، مانع بزرگی در صادرات نفت ایران به شمار نمی رود. میدل ایست در ادامه افزود: به دنبال حمله هوایی عراق در تاریخ ۳۰ سپتامبر (۸ مهر ۱۳۶۰)، که در جریان آن تلمبه خانه "گوره" آسیب دید، ادامه صادرات نفت ایران با تردید مواجه شده و با تخریب این تلمبه خانه مهم، تمام صادرات نفت از این پایانه قطع شده است. این روزنامه به نقل از منابعی در خلیج فارس که معرفی نشده اند، اعلام کرد: خسارات وارد شده به تلمبه خانه "گوره" سنگین است و ماه ها و به قول بعضی ها، بیش از

ص: ۲۲۶

۲- همان، صص ۱۰۰ - ۹۶، گزارش شماره ۳۸۱، ۲۷/۷/۱۳۶۰.

۳- روزنامه کیهان، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۱۳، به نقل از اطلاعیه ۶۷۱ ارتش جمهوری اسلامی.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۳، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۳، سندج - خبرگزاری پارس، ۲۷/۷/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران کردستان.

۵- سند شماره ۲۹۴۰۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرمانده قرارگاه عملیاتی غرب (کرمانشاه)، شماره ۵۱، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۱۴، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۷، تهران - خبرگزاری پارس، اطلاعیه شماره ۶۷۲ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۲۸/۷/۱۳۶۰.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۲، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۱۹.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۳، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۲۴، ۲۷/۷/۱۳۶۰.

یک سال تعمیر آن طول می کشد. از زمان حمله عراق به این طرف، تانکرها به بارگیری خود از تانک های ذخیره نفت در جزیره خارک ادامه می دهند، اما این ذخایر هم در آستانه تمام شدن هستند. میدل ایست اکونومیک سروی مطلب خود را این گونه ادامه می دهد: به مصرف کنندگان نفت ایران که عمدتاً اروپا و هندوستان هستند، گفته شده است که از این پس از ترمینال "لاوان" و "سیری" بارگیری کنند. قبل از حمله هوایی عراق، صادرات نفت ایران از جزیره خارک بین ۳۰۰ تا ۵۰۰ بشکه در روز متغیر بود که ۲۰۰ بشکه نیز از تلمبه خانه لاوان و سیری به آن افزوده می شد. ارقام مذکور با حدود صادرات نفت ایران که در آغاز سال جاری ۲/۱ میلیون بشکه در روز بود، مطابقت می کرد. این روزنامه سپس می افزاید: اخیراً مشتریان عمده ایران از قبیل ژاپنی ها و شرکت "بریتیش پترولیوم" به علت بالا بودن قیمت، از خرید نفت خام ایران خودداری کرده اند. سایر مصرف کنندگان از جمله هندوستان، خریداران اروپایی و خریداران مستقل به خرید نفت ایران ادامه می دهند، ولی در اکثر خریدها، معاملات براساس مبادلات پایاپای انجام می شود.

میدل ایست در پایان نوشت: درحالی که ظرفیت نهایی تلمبه خانه لاوان و سیری بیش از ۲۰۰ بشکه در روز نیست، اگر تلمبه خانه خارک برای مدتی تعطیل شود، برای ایران مشکل است سطح صادرات نفت خود را حفظ کند. (۱)

۱

ارسال کمک ها و تجهیزات نظامی از کشورهای مختلف غربی و عربی به عراق از ابتدای جنگ تاکنون همچنان ادامه دارد. براساس فهرستی که روزنامه نیویورک تایمز در شماره امروز خود، از کشورهای سفارش دهنده و تأمین کننده و نوع تسلیحات درخواستی خاورمیانه از سال ۱۳۵۷ تا ۱۳۶۰ منتشر کرده است، عراق در این مدت، ۲۴ فروند میراژ، ۳۶ فروند بالگرد پوما و مقادیر نامعلومی موشک ضدهوایی آ.آ.ام. و سلاح هدایت شونده ضدتانک از فرانسه؛ ۴ فروند ناو جنگی فریگت از نوع لوپو، ۶ فروند رزم ناو و تعداد نامعلومی قایق های حفاظتی و پشتیبانی از نوع وزویو از ایتالیا؛ ۴۰ فروند هواپیمای آموزشی از سوئیس؛ تعداد نامعلومی میگ ۲۳ و میگ ۱۷ از شوروی و یک فروند کشتی جنگی فریگت از یوگسلاوی خریداری کرده است. (۲)

امروز نیز ۲۱ دستگاه خودرو حامل مهمات و تسلیحات از اردن وارد خاک عراق شده و به پادگان التاجی انتقال یافت. (۳) گفتنی است طی چند روز اخیر نیز محموله های مختلفی از تجهیزات نظامی به عراق ارسال شده است از جمله در تاریخ ۱۶ مهرماه جاری، ۸۶ دستگاه خودرو باری (۴) از مرز کویت (۵) و در ۲۲ مهر نیز ۱۹ خودرو کشنده سنگین از طریق منطقه عرعر عربستان (۶) اقدام به حمل تجهیزات نظامی به خاک عراق کرده اند.

ص: ۲۲۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۲، ۲۷/۷/۱۳۶۰، صص ۳ - ۲، نیکوزیا - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۶/۷/۱۳۶۰.

۲- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد اسلامی، خلاصه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۱۲، ۱/۹/۱۳۶۰، صص ۴۱ - ۳۸، به نقل از نیویورک تایمز چاپ امریکا، ۲۶/۷/۱۳۶۰.

- ۳- سند شماره ۳۰۵۰۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه تاکتیکی تیپ ۱ (رکن ۲) به فرمانده گروه های رزمی ۱۱۵، ۱۱۹، ۲۲۲ و ۲۲۷، ۶/۸/۱۳۶۰ سند تک برگگی.
- ۴- ۶۵ دستگاه از این خودروها به پادگان "التاجی" بغداد و ۲۱ دستگاه نیز به پادگان "الرشید" ارسال شد.
- ۵- سند شماره ۱۳۸۵۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م - ۱۳۲) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۸/۷/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۵۲۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته، اطلاعات عملیات مرکز (طرح و برنامه عملیات)، شماره ۶، ۲۱/۷/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۶- سند شماره ۱۳۸۳۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۲۲) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۶/۷/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

امروز درگیری‌ها در مناطق کردنشین کاهش چشمگیری یافت و تنها در محور سقز و بانه ۱۰ نفر از افراد وابسته به گروه‌های ضدانقلاب کشته یا زخمی شدند. از نیروهای دولتی نیز یک نفر به شهادت رسید.

نیروهای سپاه سقز در عملیاتی روستای گاوشله در ۱۴ کیلومتری شمال شرقی سقز را پاک‌سازی کردند. در این عملیات ۳ نفر از افراد مسلح غیرقانونی کشته و ۲ تن زخمی شدند و از نیروهای سپاه نیز یک نفر به شهادت رسید. (۱)

در محور بانه - سقز در نزدیکی میرده نیز درگیری شدیدی میان نیروهای خودی و افراد مسلح غیرقانونی در گرفت که به کشته یا زخمی شدن ۵ تن از معارضین انجامید. در همین محور، نیروهای مسلح غیرقانونی در نزدیکی سقز یک بمب دست‌ساز را در وسط جاده جاسازی کرده بودند که یکی از اهالی بومی، قبل از رسیدن نیروهای خودی به محل بمب‌گذاری، آنها را از این امر آگاه کرد و کارشناسان نیز بمب را خنثی کردند. (۲)

امروز بر اثر عملیات‌های تروریستی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در مشهد، نوشهر، نیشابور، تنکابن و بابل، ۵ نفر از افراد سپاه و بسیج به شهادت رسیدند و خساراتی به بار آمد. نیروهای امنیتی جمهوری اسلامی نیز در عملیات‌های اطلاعاتی و امنیتی در شهرهای تهران و زنجان ۲۵ نفر از اعضای گروه‌های تروریستی را دستگیر کردند. همچنین دادگاه انقلاب قائم شهر با تخفیف در حکم ۷ تن از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) آنها را به ۵ تا ۱۰ سال حبس محکوم کرد.

یک گروه عملیات‌نظامی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به خودرو گشت سپاه مشهد در نزدیکی چهارراه دکترا این شهر حمله کرد و ۴ نفر از سرنشینان آن به نام‌های "مهدی باغبانی"، "مهدی سلطانی"، "محمود مولایی" و "محمدصادق کریمی" را به شهادت رساند. (۳)

در نوشهر نیز یکی از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، "عبدالمجید دکانیان" را ترور کرد و به شهادت رساند. ضارب هنگام فرار هدف گلوله یکی از افراد سپاه قرار گرفت و کشته شد. دکانیان قبلاً از فعالان و وابستگان این سازمان بود که پس از جداشدن از این سازمان، با نهادهای انقلابی همکاری می‌کرد. (۴)

همچنین نیروهای گشت سپاه در نیشابور به ۲ نفر سرنشین یک موتورسیکلت مظنون شده، به تعقیب آن پرداختند که در حین تعقیب، موتورسیکلت با افتادن در یک گودال متوقف شد، اما بلافاصله سرنشینان آن نیروهای سپاه را به رگبار گلوله بستند و سپس با تهدید اسلحه، یک خودرو در حال عبور را ربنده، متواری شدند. در بازرسی از محل حادثه علاوه بر موتورسیکلت مذکور، یک

- ۱- روزنامه کیهان، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲، سنندج - خبرگزاری پارس؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۳، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۲۴، ۲۷/۷/۱۳۶۰.
- ۲- سند شماره ۰۷۱۲۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ به فرماندهی مرکز، ۲۷/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۲۹۴۴۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان، ۲۷/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرمانده قرارگاه عملیاتی غرب (کرمانشاه)، شماره ۵۲، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۳- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۹، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۳، مشهد؛ و- روزنامه صبح آزادگان، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۷، به نقل از خبرگزاری پارس؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۳، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵، مشهد - خبرگزاری پارس، ۲۷/۷/۱۳۶۰.
- ۴- روزنامه صبح آزادگان، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۸، به نقل از خبرگزاری پارس؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۳، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۲۳، نوشهر- خبرگزاری پارس، ۲۷/۷/۱۳۶۰.

کلت خفیف به جامانده از این افراد به دست آمد. در این واقعه نیروهای سپاه آسیبی ندیدند. (۱)

در روستای "کشکو" تنکابن هم در ساعت ۱:۳۰ بامداد، نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) مسجد این روستا را به آتش کشیدند که باوجود تلاش مأموران آتش نشانی، آتش کل مسجد را در بر گرفت و آنجا را تبدیل به تلی از خاکستر کرد. (۲) رادیو صدای ایران، متعلق به سلطنت طلب ها، آتش سوزی این مسجد را به کارگزاران نظام نسبت داد. (۳)

همچنین در روستای چال بندپی شهر بابل، افراد وابسته به گروه های تروریستی، منزل یکی از اعضای بسیج را با کوکتل مولوتف به آتش کشیدند. در این حادثه که تلفات جانی نداشت، همه لوازم منزل فرد بسیجی در آتش سوخت. (۴)

در خیابان دردشت منطقه نارمک تهران، نیروهای کمیته یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را که یکی از مراکز اسناد و آرشیو این سازمان بود و اخیراً شناسایی شده بود، محاصره کردند و از ساکنان خانه خواستند که خود را تسلیم کنند، ولی آنها به سوی نیروهای کمیته تیراندازی کردند. در پی این اقدام، درگیری آغاز شد و در مدت ۲ ساعت تیراندازی طرفین به یکدیگر، یکی از افراد سازمان کشته و یکی از پاسداران کمیته نیز زخمی شد. سپس نیروهای کمیته وارد خانه شدند و ۳ نفر از افراد این خانه تیمی را دستگیر کردند. در بازرسی از این خانه تعداد زیادی اسناد و مدارک سازمانی، کروکی منازل افراد انقلابی و حکم های مأموریت دست نویس و همچنین ۲ قبضه اسلحه کمری، ۲ عدد نارنجک و مقادیر فراوانی انواع فشنگ به دست آمد. (۵)

بنا بر اعلام سپاه پاسداران (مرکز) نیروهای این نهاد در ۳ روز گذشته ۲ خانه تیمی سازمان مجاهدین (منافقین) و سازمان مارکسیستی پیکار در راه آزادی طبقه کارگر را کشف کردند. در خانه تیمی سازمان پیکار در خیابان گیشا، ۳ نفر از فعالان این سازمان دستگیر شدند. در خانه تیمی دیگر که محل فعالیت افراد سازمان مجاهدین خلق بود، ۴ نفر دستگیر شدند. از این خانه ها تعدادی اسلحه و مقادیر مهمات و اسناد درون گروهی به دست آمد. (۶)

همچنین نیروهای سپاه در زنجان، ۱۵ نفر از افراد عضو گروه های شناسایی شهری سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را دستگیر کردند. این افراد مأموریت شناسایی کارگزاران و افراد متعهد این شهر را برعهده داشتند. افرادی که در عملیات پرتاب کوکتل مولوتف به اماکن مختلف شرکت کرده بودند و همچنین برخی اعضای گروه های تدارکاتی سازمان از جمله دستگیرشدگان بودند. (۷)

به گزارش ستاد منطقه ۳ سپاه کشوری (استان های گیلان و مازندران) در چند روز اخیر، ۱۰ نفر از وابستگان سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرستان قائم شهر دستگیر شده اند. تعدادی از دستگیرشدگان از اعضای اصلی سازمان در این شهر هستند و تعدادی دیگر نیز از جمله افرادی هستند که در ترورهای اخیر شرکت داشته اند. (۸)

برگی.

- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۳، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۲۳، تنکابن - خبرگزاری پارس، ۲۷/۷/۱۳۶۰؛
و- روزنامه کیهان، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵، تنکابن - خبرگزاری پارس.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۴، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵ ضمیمه، رادیو صدای ایران، ۲۸/۷/۱۳۶۰.
- ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۴، بابل.
- ۵- روزنامه کیهان، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- روزنامه اطلاعات، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵؛ و-
خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۳، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۷/۷/۱۳۶۰.
- ۶- روزنامه اطلاعات، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- روزنامه صبح آزادگان، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۲، به نقل از روابط عمومی ستاد
مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۳، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۲۱،
تهران - خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی مرکزی سپاه، ۲۷/۷/۱۳۶۰.
- ۷- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خیرنامه، شماره ۲۱۴، ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- سند شماره
۵۳۵۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه زنجان (فرماندهی) به ستاد فرماندهی تهران، ۳/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.
- ۸- سند شماره ۷۱۲۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۲ چالوس به ستاد مرکزی (مرکز فرماندهی)،
۲۴/۷/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

در قائم شهر، ۷ نفر از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که به دلیل فعالیت مسلحانه در فاز نظامی غیاباً به اعدام محکوم شده بودند، پس از معرفی خود به دادگاه این شهر و رد مواضع سازمان و اظهار پشیمانی از اعمال گذشته خود با تخفیف، به ۵ تا ۱۰ سال زندان محکوم شدند.^(۱)

۱

امروز امام خمینی در جمع عده ای از خانواده های شهدای استان های مرکزی، لرستان، چهارمحال و بختیاری و کرمان که در آن مهدی کروبی نماینده امام و سرپرست بنیاد شهید و اعضای انجمن اسلامی اولیا و مربیان حضور داشتند سخنرانی کردند. محورهای اصلی سخنان امام به این شرح است: اشاره به فداکاری بی نظیر جوانان و خانواده هایشان، بازگویی ماهیت سازمان عفو بین المللی به عنوان یک ارگان خدمتگزار به قدرت های بزرگ و تلاش آنها برای شکست دادن نظام جمهوری اسلامی، اشاره به انگیزه قیام مردم ایران و اعجاز خواندن انقلاب اسلامی.

امام در بخشی از بیانات خود فرمودند:

«من گمان ندارم که در غیر محیط اسلامی، یک همچو مسائلی تحقق داشته باشد که پیرزن جوان مرده اظهار بکنند که من جوانان دیگری دارم که آن را هم تقدیم اسلام می کنم و پیرمرد جوان ازدست داده اظهار کند که من حاضرم خودم هم به جبهه بروم و شهید بشوم و جوان های زیادی که می آیند تقاضا کنند که دعا کنیم که در راه اسلام شهید بشوند؛ جوان بخواهد که دعا کنیم به شهادت برسد. شما در کجا می توانید در غیر سایه اسلام و تربیت اسلامی، چنین جوان هایی و چنین بازماندگان از جوان های شهید، پیدا بکنید؟ اینها درعین حالی که جوانان خودشان را از دست داده اند و در جبهه ها خاندان خودشان را از دست داده اند و آواره شده اند، مع ذلک، ایستاده اند و شجاعانه در مقابل دشمن ها ایستاده اند و برای فداکاری حاضرند.

این سازمان های بین المللی، عفو بین المللی که می خواهند و تقاضا کرده اند که بیایند در ایران اعدام ها را ببینند و می خواهند بیایند و به نفع ابرقدرت ها نظر بدهند، اینها از ایران اطلاعی دارند؟ اینها از شرارت این منافقین اطلاع دارند؟ بدانید که اطلاع دارند اینها از این انفجارهایی که حاصل می شود. از این کشتارها و حریق هایی که مردم را به باد فنا می دهد و اموال مردم را از بین می برد بی اطلاع اند؟ اینها نمی دانند که اتوبوس ها را آتش می زنند و کودک ها را در توی اتوبوس به آتش می کشند و هلاک می کنند؟ اینها از خبرگزاری ها نشنیدند که همین دیروز در شیراز یک اتوبوس را اشرار، همین اشراری که بعضی شان گرفتار شده اند و به جزای خودشان رسیده اند، آتش زدند و ۲ کودک را شهید کردند و ۳۰ نفر یا ۴۰ نفر را مجروح که حال بعضی از آنها وخیم است؟ چطور در این شرارت ها یک کلمه آنها اظهار نمی کنند؟ چه شد که سازمان حقوق بشر ایرانی ها را بشر نمی داند که همین بشر را دارند با دست امریکا و با توطئه های

ص: ۲۳۰

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۲، ۲۷/۲/۱۳۶۰، ص ۱۹، قائم شهر- خبرگزاری پارس، ۲۶/۷/۱۳۶۰؛

و- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۴، به نقل از روابط عمومی دادگاه انقلاب اسلامی قائم شهر.

قدرت های بزرگ از بین می برند به جرم اینکه می خواهند خودشان این زندگی فقیرانه که دارند به استقلال و آزادی بگذرانند؟ این سازمان های فاسد بین المللی چطور در این امور یک کلمه نمی گویند، لکن یک مجرمی که در طول عمرش مجرم بوده امثال "هویدا" و "نصیری" ها را که ایران به جرم های زیاد اعدام می کند، فریادشان بلند می شود؟ چطور این سازمان ها انفجاری که در حزب جمهوری پیدا شد و بیش از ۷۰ نفر عالم و متقی و مسلم و بی گناه را به آتش کشیدند و در نخست وزیری ۲ نفر آدم متعهد را و مؤمن را به آتش کشیدند، از اینها هیچ صدایی در نمی آید؟ لکن چند نفر که در خیابان ها ریختند و مسلح خواستند مردم را، مردم بی گناه را بکشند، گرفتند و بعد از محاکمه که ثابت شده است که اینها افرادی را کشته اند، اعدام کرده اند، فریادشان بلند شده است؟

برادران و خواهران محترم که از اماکن مختلف در اینجا آمده اید، بدانید که همه قدرت های شیطانی، همه وابستگان به قدرت های شیطانی مثل سازمان عفو بین المللی و دیگر سازمان ها، همه دست به هم داده اند که این جمهوری اسلامی را در اینجا خفه کنند و نگذارند شکوفا بشود و خوف این را دارند که این انقلاب به جاهای دیگری که منافع آنها در آنجاها هست، صادر بشود و شماها را سرد کنند و شماها را سست کنند، به خیال اینکه با این طور توطئه ها می توانند ملتی [را] که برای خدا و اسلام قیام کرده است، [سست کنند]. این ملت تا اسلام هست، به جای خودش ایستاده است و خدمت می کند.

این ملت برای دنیا قیام نکرده است که اگر جوانش گرفته شد، رو برگرداند. این ملت قیامش نظیر قیام انبیا و قیام ائمه هدی است، نظیر قیام حضرت ابی عبدالله سیدالشهداست.

ملتی که انگیزه قیامش اسلام و ایمان است، به این طور امور سرد و سست نمی شود. همه قدرت های عالم هم که برضدش قیام بکنند و قیام کرده اند، اینها را از مقصد خودشان و انگیزه خودشان بر نخواهد گرداند.

... شما همه و همه ایران و همه زن و مرد ایران باید بدانند که در مقابل قدرت های دنیا ایستاده اند و تاکنون هیچ کشوری این طور عمل نکرده است. هیچ کشوری تاکنون در مقابل تمام

قدرت‌ها نایستاده است و هیچ کشوری مورد ظلم به اندازه‌ای که ایران موردش واقع شده است، نشده‌اند. درعین حالی که کشور اسلامی ایران مورد ظلم ابرقدرت‌ها واقع شده است و از همه اطراف هجوم بر او می‌شود، تبلیغات همه بلندگوهای دنیا تقریباً به ضد این جمهوری اسلامی است، مع‌ذلک، چون ملت برای خدا قیام کرده است و برای استقرار احکام اسلام قیام کرده است، در مقابل همه ایستاده است و به پیش رفته است و هیچ انقلابی در دنیا مثل این انقلاب نبوده است که با ضایعات کم، پیروزی‌های چشمگیر و زیاد به دست آورده باشد. شما جوان خیلی دادید و خانه و خانمان خیلی از دستتان رفته است و گرفتاری و زحمت خیلی داشتید، ولی می‌دانید چه به دست آورده‌اید؟! رژیم شاهنشاهی ۲۵۰۰ ساله با آن همه قدرت و با آن همه پشتیبانی همه قدرت‌ها با او، چه ابرقدرت‌ها و چه قدرت‌های دست‌دوم - الا نادری از آنها - درعین حال شما بدون اینکه یک اسلحه صحیحی در دست داشته باشید با مشت گره کرده ایستادید و یک همچو رژیم شاهنشاهی را شکست دادید و در زباله‌دان‌های تاریخ ریختید. این یک اعجازی است، این کوچک نیست، این یک اعجاز بزرگی است که خدای تبارک و تعالی به دست شما ملت شریف ایران ایجاد کرد.

... اگر در یک محکمه‌ای با تمام مقررات صحیح آن، یک نفر را اعدام کنند، آنها می‌گویند که بچه‌ها را اعدام کردند، کودک‌ها را گرفتند و اعدام کردند. گفته‌اند که در خیابان‌ها همان‌جا اعدام کنید و اصلاً دادگاه نمی‌خواهیم! این تبلیغات سرتاسری دنیا برای این است که آنها دستشان از ایران و نفت ایران و ذخایر ایران و سایر چیزها کوتاه شده است، زبانشان باز شده است به هرزه‌گویی و فحاشی و تهمت.

شما ملت مظلوم ایران که از همه طرف به شما حمله شده است و می‌شود، چه حمله تبلیغاتی و چه حمله تسلیحاتی، در مقابل همه ایستادید و ایستادگی شما هرروز افزون می‌شود و امیدوارم که هرروز افزون‌تر بشود. شما در این قرن معجزه کردید. ملت ایران ملت معجزه‌آسای قرن است. هیچ ملتی در دنیا نمی‌تواند بگوید که ما در مقابل همه قدرت‌ها ایستادیم. در صورتی که قدرت‌های بزرگ اسلحه‌های محیرالعقول دارند و حتی محمدرضا هم مجهز به تمام سلاح‌های مدرن بود، مع‌ذلک، شما، بچه‌های شما، جوان‌های شما، مرد شما، زن شما، آمدند بیرون و با دست خالی در مقابل مسلسل‌ها و تانک‌ها و توپ‌ها ایستادند و آنها را شکست دادند و شما از این به بعد هم همین ملت هستید و از این به بعد هم انگیزه شما همه اسلام است.

... بوق‌ها هرچه می‌خواهند بگویند. مفسدین هرچه می‌خواهند عمل کنند. انفجارها هرچه می‌خواهد بشود. آتش‌سوزی‌ها هرچه می‌خواهد بشود. همه اینها را این ملت رزمنده بزرگ تحمل می‌کند و به پیش می‌رود و ما دیدیم که از اول نهضت تا حالا هرروز قدم‌ها بلندتر شد و صف‌ها فشرده‌تر. از اول انقلاب تا حالا هیچ شما سستی به خودتان راه ندادید. این قشر توده

میلیونی مردم، این توده مستضعف و این زاغه نشینان و متوسطین در این میدان حاضر و ناظر بوده اند و هستند و ایستاده اند و در مقابل همه قدرت ها تا آخر ایستاده اند و زن و مرد ایران با اینکه شهدای بسیار داده است و نمی شود گفت در شهری نیست که شهید نداشته باشیم، شهدا نداشته باشیم، مع ذلک، به قدرت آنها افزوده شده است و قیام و انقلاب آنها زیاد شده است و ان شاء الله تعالی، صف ها فشرده تر خواهد شد و تا آنجایی که ظلم ها و ریشه های فاسد ظلم را و قدرت ها و ریشه های فاسد قدرت را از این کشور بیرون کنند و قطع کنند، ایستاده اند.

... یک کلمه هم راجع به این مریبان و اولیای اطفال که آمده اند در اینجا هستند عرض کنم و آن اینکه شماها باید با هم دست به دست هم بدهید و این بچه ها را تربیت کنید به تربیت اسلامی. شما ببینید که اسلام بود که شما را از شر قدرت ها و از سلطه قدرت ها نجات داد. تعلیمات اسلام است که شما را آن طور پایدار می کند که در مقابل همه مشکلات ایستادید. هدف مخالفین شما این است که بچه های شما را از اسلام منحرف کنند.

جوان های شما را از اسلام منحرف کنند. توجه کنید که کودک ها را، جوان ها را به تعلیمات اسلامی و تربیت های اسلامی تربیت کنید تا ان شاء الله، کشور شما از آسیب مصون باشد و جوان های آتیه شما و اطفال آتیه شما، که امید ما هستند و امید اسلام اند، اسلام را همان طور که شما زنده کردید، زنده نگه دارند.

و همین طور از جهاد سازندگی، که از بعضی جاها آمده اند، من تشکر می کنم و امیدوارم که به کارهای خودشان ادامه بدهند و ان شاء الله، سازندگی را زیادتر کنند.

و من باید از آقای کروبی تشکر کنم که ایشان یک فردی هستند که خدمتگزار به این ملت اند و بنیاد شهدا بهترین بنیادهایی است که ایشان بحمد الله، موفق شدند و با توفیق الهی اداره می کنند. خداوند امثال این خدمتگزاران را برای شما حفظ کند. (۱)

۱

در پی حمایت روز گذشته علمای بلاد از واگذاری بخشی از اختیارات ولایت فقیه به مجلس شورای اسلامی برای وضع قوانین طبق احکام ثانویه، امروز نیز جامعه مدرسین حوزه علمیه قم و علمای آذربایجان با انتشار اطلاعیه ای از این حکم امام حمایت کرده، آمادگی خود را برای نظارت بر چگونگی اعمال این حکم اعلام کردند. در بیانیه جامعه مدرسین آمده است:

«با فرارسیدن عید غدیر، روز اکمال دین و ولایت فقیه اجازه اعمال آن توسط زبیدگان و نمایندگان به شکل مترقی؛ یعنی تشخیص موضوعات و عناوین ثانویه با مشورت و اکثریت مجلس شورای اسلامی، هدیه ای بس بزرگ و اعتمادی بس سترگ از ناحیه رهبر کبیر انقلاب و مرجع تقلید حضرت آیت الله العظمی امام خمینی - مدظله العالی - برای ملت شهیدپرور ایران و عصاره ملت بود. اسلامی که تمامیت و کمال آن توسط رسول اکرم (ص) در حجهالوداع اعلام شد

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۷۸، صص ۳۱۹ - ۳۱۳.

و باید تمام مشکلات را در جمیع ابعاد حل نماید، به دلیل غفلت و عدم توجه به عناوین ثانویه مثل ضرر و حرج و چیزهای دیگر می رفت که تصور شود (اسلام) از حل آنها عاجز و ناتوان است. با این اصل مهم و مترقی راهی پیش پای مجلس محترم برای حل همه مشکلات و رسیدن به همه اهداف عالیّه اسلام گذاشته شد. دیگر نوبت نمایندگان ملت است که این حکم الهی و این ودیعه خدایی را چنانچه شاید و باید با رعایت حدود و شرایطی که امام تعیین فرمودند به اجرا گذاشته و آن طور که انتظار می رود عمل کنند.»(۱)

در اطلاعیه علمای آذربایجان نیز آمده است:

«محضر مقدس رهبر کبیر انقلاب، آیت الله العظمی امام خمینی دام ظلّه. پس از اهدای سلام، پیرو فرمان آن حضرت در پاسخ رئیس محترم مجلس شورای اسلامی دایر بر اعمال ولایت فقیه در موارد مربوطه، تقدیر و تشکر خود را از اعتماد امام امت نسبت به مجلس و نشان دادن اکثریت اعضای مجلس که شایستگی خود را اظهار داشته، حکم حضرت امام را در این مسئله حیاتی، جداً تأیید می نمایم. امید آن را داریم که اینجانبان نیز در حسن جریان آن در محیط فعالیت خود از بذل مساعی دریغ نکنیم. تبریز: علی مشکینی، سید محمدعلی انگجی، علی قزلبچه ای، عبدالحسین غروی، مدرس وحید میرزا آقا. اردبیل: مروج. ارومیه: سیدعلی قریشی، سیدحسن انزابی، جعفر اشراقی، محمدتقی صاحب زمانی. آذرشهر: سیدحمید عرفانی.»(۲)

۱

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که با هدف محافظت از انقلاب اسلامی و دستاوردهای آن تشکیل شده است، در شرایط کنونی به منظور مقابله با اصلی ترین خطراتی که انقلاب و نظام جمهوری اسلامی را در دو بعد خارجی و داخلی تهدید می کند دو مأموریت خطیر را برعهده دارد. با توجه به پیچیدگی های خاص این دو مأموریت؛ یعنی دفاع از سرزمین های ایران در برابر تهدید عراق و محافظت از امنیت داخلی کشور در مقابل گروه های تروریست و برانداز، فرمانده سپاه پاسداران اقدام به تشکیل جلسات ویژه ای با حضور فرماندهان مناطق ده گانه سپاه و مسئولان عملیات و اطلاعات این مناطق کرده است؛ این جلسات هر دو هفته یک بار تشکیل می شود و در آن فرماندهان و مسئولان به بیان دیدگاه ها و نظرهای خود درباره مأموریت های جاری سپاه می پردازند.

امروز چهارمین جلسه از این نشست ها در تهران برگزار شد و در آن فرمانده کل سپاه، مسئول طرح و عملیات، مسئول اطلاعات و فرماندهان برخی از مناطق سپاه سخنرانی کرده یا گزارش هایی دادند. در ادامه بخش هایی از سخنان فرمانده کل سپاه، مسئول طرح و عملیات و مسئول اطلاعات درج می شود.

محسن رضایی، فرمانده کل سپاه، در این جلسه گفت: «جبهه مقاومت ملی [شورای ملی مقاومت] تشکیل شده از ۱۵ جریان که شورای آن ۱۵ نفر هستند و رئیس آن رجوی است. البته،

۱- روزنامه کیهان، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۱۴.

۲- همان، ص ۲.

اسامی افراد دیگر را هنوز نمی دانیم، ولی می دانیم که هر کدام نماینده یک جریان سیاسی هستند.

این جریان خط مشی اصلی کارش این است که عناصر اصلی انقلاب را از دست ما بگیرد و پس از مدتی ما را به بن بست بکشاند. محورهای اصلی [فعالیت آنها] یکی ترور بود، یکی انفجارات و نفوذ و دیگری تظاهرات سیاسی و نظامی. با این ابزار کار، علی رغم اینکه ما هیچ نوع آمادگی نداشتیم، [با آنها مقابله کردیم و موفق هم شدیم]. وضعیت کنونی آنها به این صورت است که بجز چند شهر، زمینه فعالیت را در همه جا از دست داده اند. مثلاً در کرمانشاه همه آنها از بین رفته اند، غیر از یک سری هوادار پایین. در شهرهایی که می توانند فعالیت کنند یکی مشهد است و دیگری شیراز، اصفهان و تاحدی تهران. البته، ضربه سنگینی به اینها خورده است. در چند ماه گذشته ۶۳۰ نفر از مرکزیت اینها دستگیر شده اند. تیم سازمانی اینها به این صورت است که یک شورای رهبری دارند متشکل از ۵ نفر، یک شورای مرکزی ۱۲ نفری و یک مرکزیت ۳۰ نفری. بعد از آن کادر درجه یک [که] ۹۰ نفره [هستند و] کادرهای درجه ۲ و ۳ و بعد عضو و همین طور تا آخر که هوادار است. یکی از این ۶۳۰ نفر، سعادت، از شورای رهبری بود و چهار نفر هم از مرکزیت ۳۰ نفری که احتمالاً یکی از اینها از شورای مرکزی بوده است و بقیه از درجه یک به بعد.

اینها می خواستند جریانات را ادامه دهند تا شروع مدارس و پس از باز شدن مدارس جریانات تقویت کنند که ضربه سختی خوردند و دستور دادند که به هیچ وجه در مدارس کار علنی انجام نشود. البته، بیشترین فعالیتشان را روی نفوذ گذاشته اند در حال حاضر و از بعضی نفوذها، حتی اعضای مرکزیت هم اطلاع ندارند.

در رابطه با جنگ هم با عملیاتی که انجام دادیم [عملیات ثامن الائمه(ع)] می توان گفت نقطه عطفی بود در سیاست کشورها نسبت به ما، این را آقای موسوی می گفتند که هر جا می رفتیم با یک دید خوش بینانه ای به ما نگاه می کردند و برخورد حبیب شطی نشانگر این موضوع بود که صدام کاملاً به موضع ضعف افتاده است.

... امریکا خط مشی و استراتژی اش این است که پیمان های نظامی و سیاسی خودش را زنده کند که این بار فهد این نقش را به عهده گرفته است و متأسفانه در این جریان، عرفات حرف هایی زده که مطابق با همین نقشه است. بُعد دیگرش این است که با انقلاب اسلامی به

مقابله برخیزد. قبلاً گفتیم استراتژی امریکا در ایران این است که یک دولت میانه رو بر سر کار بیاورد تا در آینده، ایران را در یک وابستگی سیاسی، اقتصادی اجتماعی به دست گیرد و غیر از این به هیچ چیز راضی نیست. مسئله جنگ و بنی صدر در این استراتژی هیچ خدشه ای وارد نکرد، ولی امریکا فهمیده بود که باید یک چیزهایی را قبول کند. مثلاً اینکه به فرض [اگر] مجاهدین همه را هم ترور کردند، مگر می توانند به همین سادگی بر سر کار بیایند و حکومت کنند؛ پس باید یا کودتا یا جریان دیگری وجود داشته باشد.

هدف اصلی امریکا تنها تخریب دولت نیست، بلکه نقشه آنها جایگزینی است و اگر در این کار موفق شود به نتیجه رسیده است، [یعنی] یک ماه ترور همه شخصیت های انقلاب و بعد اعلام حکومت نظامی چندساله و [سپس] پیاده کردن تیم پلیسی و از این قبیل [اقدامات]. راه دیگر، نفوذ در دستگاه های دولتی و بعد از مدتی جایگزینی در رأس حکومت است، مثلاً انجمن ضدبهاثیت (۱) الآن بهترین وسیله است برای امریکا که دیگر احتیاجی به لشکرکشی و حرکت نظامی ندارد؛ پس در کنار خط تخریب، یک خط سازندگی هم نیاز دارد.

... در کشور ما امریکا هنوز به یک سیاست مشخص نرسیده است و شاید بتوان گفت که آخرین ارزیابی امریکا بعد از شکست مجاهدین بوده است. مثلاً مجاهدین در خارج که بودند، مسائلی را طرح می کردند [که] دقیقاً نشان دهنده ضعفشان بود. اولاً مسعود رجوی گفته که ما کمونیست نیستیم و بعد هم آمده اعلام کرده ما به تمام خلق های ایران خودمختاری می دهیم و این حرف نشان دهنده ضعف مجاهدین است، نیرو ندارند و این حرف مسعود رجوی یعنی اینکه ما با جذب تمام نیروهای مخالف اسلام و جمهوری اسلامی می توانیم نیروی وسیع توده ای پیدا کنیم که در این صورت می توانیم بر سر حکومت باشیم. او با این حرف می خواهد به غرب بفهماند که ما می توانیم نیرویی را جمع آوری کنیم که جایگزین این نظام شود.

مجاهدین خلق در برخوردی که با هواپیما (۲) و ارتش کردند، می خواستند بگویند که ما نیرو در ارتش داریم، ارتش با ما است و این را به امریکا نشان بدهند که ما با هواپیماهای جنگی ایران از یک پایگاه نظامی در حال جنگ و آماده باش توانستیم بیرون بیاییم. و این بهترین دلیل است برای اینکه ما در ارتش پایگاه داریم و یکی از دلایلی که ما [سپاه] با تمام سران ارتش [ارتباط] داشتیم این بود که می خواستیم خلاف این را ثابت کنیم، غیرمستقیم بگوئیم همه اینها با ما هستند. نمونه اش این است که وقتی سپاه پاسداران از آنها دعوت به عمل آورد، تمام آنها به مقر سپاه آمدند و [این] برعکس حرف آنها است.

ص: ۲۳۶

۱- اشاره به انجمن حجتیه است.

۲- به فرار بنی صدر و رجوی در ششم مردادماه سال جاری با یک هواپیمای نظامی سی ۱۳۰ از یکی از پایگاه های نیروی هوایی ارتش اشاره دارد.

[ما] باید به این سمت برویم که ارتش به حالت منزوی نباشد، چراکه اگر ارتش به حالت منزوی باشد، همیشه یک امیدی خواهد بود برای غربی ها و این همان چیزی است که امریکا می خواهد. یک جریان مخالف اگر بخواهد در ایران کار بکند، اول پشتوانه غرب را برای خودش جلب می کند تا از آن پشتیبانی کند، اما الحمدالله میان بنی صدر و مجاهدین اختلاف افتاده و بنی صدر هم قبلاً می گفت، علت این ترورها خودشان هستند و تا زمانی که این طور باشند گلوله های آتشین و فلان، بهمان، هیچ اثری ندارد، ولی حالا رفته روی اینکه مسئله اقتصادی باعث سقوط رژیم خواهد شد.

تقریباً دارد مطالب آنها ته می کشد و مجاهدین خلق هم به همین نحو هستند. اگر ما بتوانیم در سه یا چهار ماه آینده ضربه نفوذ را خنثی کنیم، اگر خود غربی ها اینها را از فرانسه بیرون نکنند. به هر حال اینها را به صورت یک جریان کاملاً مرده ای مثل بختیار و اشرف رویش حساب خواهند کرد و دیگر هیچ امیدی به مجاهدین خلق و بنی صدر نخواهند داشت. البته، مسئله اصلی در تهران است و بعد در شهرهای دیگری که بعضی از شخصیت های مذهبی ما و امیدهای ما در آن [شهرها] قرار دارند. باید آنها را خیلی خوب حفظ کنیم، مثل قم، یزد، مشهد ... دو مأموریت اصلی سپاه که یکی مسئله جنگ است و دیگری حفاظت، که اگر این مسئله را حل بکنیم شاید بزرگ ترین نقطه عطف را به وجود آورده ایم. مثلاً اگر ما بتوانیم ۱۰ هزار نفر را ظرف دو هفته دیگر وارد جنگ کنیم، عراق دیگر هیچ کاری نمی تواند بکند و انقلاب اسلامی بر تمام منطقه مسلط می شود و همه را به هم می ریزد، ولی چرا ما نمی توانیم ده هزار نیرو را بسیج کنیم و به منطقه اعزام بکنیم، آیا مردم با ما نیستند یا اشکال از خودمان است.

ما می بینیم که برادران آموزش ما حداقل ۵۰۰ نفر را نمی توانند آموزش بدهند. پرسنلی ما در یک سری مشکلاتی قرار دارد که فکر می کند اگر یک آدم بی سواد گرفت، سپاه از بین می رود. خوب شما ۱۰ هزار نیرو بگیرید تا ما مسئله را حل بکنیم، بعد هم برای آنها یک سطح و درجه ای قرار بدهید و بگویید در اینجا قرار بگیرند. برادران باید خیلی کوشش کنند، تا جنگ را تمام کنیم، چقدر ما شهید و مجروح بدهیم ... بعد از این عملیاتی که انجام داده ایم خیلی وضع ما بهتر شده است و ما خواهشمان و انتظارمان این است که برادران سعی خود را بکنند و وارد صحنه بشوند و یک مردانگی و غیرتی از خود نشان بدهند، چراکه ما دو طرح اساسی داریم که برادران وارد صحنه و جریان بشوند تا بتوانیم مسئله جنگ را تمام بکنیم.»^(۱)

پس از سخنان برادر محسن رضایی، مسئول طرح و عملیات ستاد مرکزی سپاه، برادر رحیم صفوی در سخنانی افزود:

ص: ۲۳۷

۱- درباره دو اقدام اساسی سپاه برای ادامه جنگ و بیرون راندن دشمن از مناطق اشغالی به ضمیمه اول این گزارش مراجعه کنید.

«اعزام نیروها و راه اندازی ستادهای عملیاتی فعال در مناطق، دو چیزی است که می تواند برای ما ان شاءالله حلال [مشکلات] این جنگ باشد. راجع به اعزام نیرو به جبهه و جذب، آموزش و تدارک نیرو، دیشب در نیروی زمینی [ارتش] به توافق رسیدیم که تمامی پادگان های نیروی زمینی چه در تهران و چه در شهرستان ها در اختیار سپاه قرار بگیرد برای آموزش دادن به نیروها از جهت کادر آموزشی، پشتیبانی، غذا و این جور کمک هایی که نیروی زمینی می تواند بکند.»

از نظر سازماندهی، همه ما به یک سازماندهی رسیدیم که اینها در جنوب به مرحله اجرا درآمده و حالا- با برادران غرب [کشور]، مثل برادر بروجردی می نشینیم که اگر این سازماندهی هم در غرب قابل پیاده شدن هست، یک سازماندهی مشخصی هم برای نیروها مشخص کنیم و ان شاءالله براساس آن فرم سازمانی، نیروهایمان را بتوانیم سازمان بدهیم. راجع به تدارکات، به این صورت که برادرمان رفیق دوست می گفت، ما در سطح سلاح های انفرادی، مثل تفنگ و آر.پی.جی. کمبود نداریم و می توانیم اینها را از نظر تجهیزات انفرادی تدارک بکنیم. عمده مسئله ما این است که بتوانیم اینها را از نظر تجهیزات به صورت مرتب پشتیبانی کنیم و هر ماه حداقل ۱۲ هزار نفر نیرو آموزش بدهیم و برای جبهه ها بفرستیم. باتوجه به اینکه من این قول را می توانم بدهم که اگر همین ۱۰ هزار نفر بروند به جبهه های جنوب این دو بازویی که ما در جبهه جنوب داریم و عراق، (۱) بدین گونه بر رویش کار می کنیم و قابل حل است. این ۱۰ هزار نفر می توانند آن دو بازوی عراق را در جنوب حل بکنند، ولی بعد تداوم نیست؛ یعنی بعد از یک ماه دیگر بتوانیم همین تعداد نیرو را باز اعزام کنیم که برای این کار از برادران مسئول آموزش و فرماندهان مناطق بسیج جلسه ای تشکیل می دهیم تا با این امکاناتی که الان در اختیارمان قرار داده شده، [این هدف را عملی کنیم]. واقعاً خدای عالم یک سری امکانات در اختیار ما قرار داده و اگر از این همه امکانات استفاده نکنیم، واقعاً آدم هایی هستیم که لیاقت خودمان را نتوانسته ایم به اثبات برسانیم. مسئله اعزام نیرو و آموزش نیرو را باید ان شاءالله در ظرف حداقل هفته آینده بتوانیم حل کنیم.

... مسئله دوم، وجود ستادهای عملیاتی فعال در مناطق است. این روشی که در جنوب به مرحله اجرا درآمد، خوب بود و نتیجه اش در جنوب دیده شد. یک ستاد عملیاتی مرکز اهواز بود و یک ستاد عملیاتی در دزفول و آبادان بود. آن مرکز [ستاد عملیات مرکزی] خط مشی کلی

ص: ۲۳۸

ستادها را تعیین می کرد و ستادهای آبادان و دزفول و اهواز اگر می خواستند عملیاتی انجام بدهند، طراحی و بررسی می کردند و می نوشتند برای ستاد عملیات مرکزی که در اهواز مستقر بود و آنها هم بررسی می کردند و می نوشتند، از مرکز می رفتند و بررسی می کردند که این عملیات تصویب بشود. باتوجه به اینکه تمام برآوردهایش را هم می کرد. برای مثال مرکز می گفت ما برای آبادان ۳ هزار نیرو می خواهیم برآوردهای تدارکاتی و مخابراتی هم انجام می شد. واقعاً بهترین نتیجه را در همین شکسته شدن محاصره آبادان از یک سیستم سازمان یافته دیدیم. حالا ان شاءالله اگر بشود، این جور ستادها را در مناطق دیگر که اگر هست فعال و اگر نیست به وجود بیاوریم و با داشتن این ستادهای عملیاتی فعال، نیروها را آموزش بدهیم و تداوم و هماهنگی آموزش ایجاد کنیم. الان بین نیروی زمینی [سپاه] به وجود آمده است و این کار ان شاءالله انجام می شود و البته نیروهایی که به پادگان ها می روند باید طوری باشد که مشکلی برای فرماندهی پادگان به وجود نیاید. اگر ما تلاش بکنیم ان شاءالله عراق دوام نخواهد داشت» (۱)

با پایان یافتن سخنان مسئول طرح و عملیات سپاه، رضا سیف اللهی مسئول اطلاعات ستاد مرکزی سپاه، سخنان خود را آغاز کرد. وی گفت: «سازمان مجاهدین خلق دارای ۲۳ عضو درجه یک و درجه دو و سرشاخه است و ۹۰ نفر مسئول گردان و سرشاخه نظامی و مسئول اطلاعات نظامی هستند و تعداد ۱۸۰ نفر مسئول سازماندهی و ۴۰۰ نفر هم عضو کادر عملیاتی هستند که ۶۰ نفر از آنها در یک شبکه در تهران فعال بودند که ۳۵ تن از آنها دستگیر شده اند. حدود ۸۰ درصد از افراد کادر سازمان در تهران دستگیر یا کشته شده اند. در کرمانشاه، تبریز، همدان، ایلام به کلی از بین رفته اند، مثلاً در کرمانشاه غیر از یک سری هوادار پایین هیچ کس باقی نمانده است و طی چند ماه گذشته عضوگیری سازمان در حد صفر بوده است. در اصفهان تقریباً ۷۰ درصد و در زاهدان تا حدود زیادی از بین رفته اند. جز در مشهد، شیراز و احتمالاً کرج در بقیه شهرها خطر مهمی به حساب نمی آیند و از نظر ترور افراد هم، جز در آن سه شهر در بقیه شهرها تقریباً مصون هستیم. ... اطلاعاتی راجع به ۷ خانه تیمی سازمان به دست آوردیم و دو ماه این خانه های تیمی تحت مراقبت بودند و افراد ساکن در آن خانه ها ۱۲۲ ترور انجام داده بودند و ما احتمال دادیم که اگر عملیات انجام دهیم، حداقل ۴۵ نفر از آنها دستگیر می شوند، ولی به علت نبود نیروی باتجربه انجام عملیات ها را به [برادران] کمیته دادیم که آنها بد عمل کردند و توانستند تنها ۱۳ نفر را دستگیر کنند و اغلب [آنها یا] کشته [شدند] یا فرار کردند و اسناد و مدارک نیز بر باد رفت» (۲)

ص: ۲۳۹

- ۱- درباره توسعه سازمان رزم سپاه و سازماندهی نیروها در قالب تیپ ها و گردان های رزمی، سردار علائی، یکی از فرماندهان ارشد سپاه، توضیحاتی داده که در ضمیمه دوم همین گزارش آمده است.
- ۲- سند شماره ۲۸۰۹۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از پیگیری و هماهنگی واحد برنامه ریزی و نظارت ستاد مرکزی، گزارش چهارمین جلسه فرماندهان مناطق نه گانه، ۲۶/۷/۱۳۶۰.

به دنبال سوء قصد مسلحانه و ناموفق وابستگان سفارت عراق علیه کاردار جمهوری اسلامی ایران در بیروت، گروهی از شخصیت های سیاسی و مذهبی این شهر از جمله "شیخ مهدی شمس الدین"، نایب رئیس مجلس عالی اسلامی شیعیان لبنان، "شیخ الامیر قبلان" مفتی اعظم جعفری و نیز سفیران واتیکان و ترکیه در بیروت این اقدام را محکوم کردند. گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس از بیروت حاکی است که وزارت امور خارجه لبنان و جبهه دمکراتیک خلق برای آزادی فلسطین نیز در بیانیه هایی سوء قصد به کاردار جمهوری اسلامی ایران را در بیروت محکوم کرده اند. (۱)

حسین، شاه اردن، پس از یک دیدار یک روزه از عراق ظهر امروز وارد کویت شد. قرار است وی در دیدار با امیر کویت در خصوص تحولات اخیر جهان عرب گفت و گو کند. شاه حسین شنبه شب گذشته در دیدار خود از بغداد به طور خصوصی با صدام ملاقات کرد. به موجب یک بیانیه رسمی، در این دیدار درباره تحولات اخیر جهان عرب بحث و گفت و گو شده است. در این بیانیه درباره جزئیات مذاکرات توضیحی داده نشده است. پیش از این دیدار خصوصی، شاه حسین و صدام در یک جلسه مشترک با حضور مقامات بلند پایه دو کشور شرکت کردند. (۲)

ضمیمه اول گزارش ۱۴۹: شرح اقدامات سپاه برای ادامه جنگ و بیرون راندن دشمن از مناطق اشغالی

فرماندهان سپاه پس از عملیات ثامن الائمه (ع) دو اقدام اساسی را در دستور کار قرار دادند: نخستین اقدام، به راهبرد نظامی ایران در جنگ و دومین اقدام، به سازماندهی نیروهای سپاه برای ادامه جنگ مربوط می شد. حسن باقری، یکی از فرماندهان عملیاتی سپاه در جلسه ستاد عملیات جنوب، در این باره اعلام کرد که راهبرد جنگ باید تغییر کند و سپاه باید به طور کلی تغییر سازمان بدهد و به سوی تشکیل تیپ و گردان برود.

پیروزی در عملیات ثامن الائمه (ع) که مبدأ تحول در جنگ ایران و عراق بود، زمینه تبیین راهبرد و تحول در سازمان رزم جنگ و سپاه را فراهم کرد. امام در پاسخ به تلگرام فرماندهان نظامی درباره پیروزی در عملیات ثامن الائمه (ع)، پیامی صادر کردند که راهبرد و خط مشی نیروهای مسلح را در ادامه جنگ و در آستانه عملیات طریق القدس مشخص کرد. ایشان در این پیام اظهار امیدواری کردند: «آخرین پیروزمندی را که بیرون راندن نیروهای متجاوز کافر از سرزمین های میهنمان است، ملت شریف به زودی مشاهده کند». (۳)

پس از تبیین راهبرد نظامی کشور در جنگ با هدف آزادسازی مناطق اشغالی، سپاه پاسداران تلاش های جدیدی را برای توسعه سازمان رزم بدین ترتیب انجام داد. «پس از شکستن حصر آبادان جلسه مهمی در گلف برگزار شد که فرماندهان رده بالای سپاه در آن حاضر بودند. حسن باقری در آن جلسه گفت: استراتژی جنگ ما باید تغییر کند. از این به بعد، جنگ، زمان بر و فرسایشی خواهد شد و سپاه باید به طور کلی تغییر سازمان بدهد و به سوی تشکیل تیپ و گردان برود. احمد کاظمی و مرتضی قربانی به شوخی به باقری گفتند: سپاه کجا و تشکیل تیپ کجا؟! اما حسن باقری با جدیت گفت: باتوجه به وضعیت

جنگ و طولانی شدن آن، سپاه نیاز به سازماندهی نوین دارد و باید از قالب محوری عمل کردن، به تیپ و گردان تغییر سازمان بدهیم." (۴)

غلامعلی رشید در این باره می گوید: «بعد از عملیات ثامن الائمه(ع)، کلاهدوز شهید شد. آقا رحیم رفت

ص: ۲۴۰

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۶۷، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۱، بیروت - خبرگزاری پارس، ۲۶/۷/۱۳۶۰.
  - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها، (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۶۸، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۸، خبرگزاری های کویت و رویترا، ۲۷/۸/۱۳۶۰.
  - ۳- صحیفه امام، جلد ۱۵، ص ۲۵۵.
  - ۴- سیدقاسم یاحسینی، سرباز سال های ابری (خاطرات عبدالحسین بنادری)، تهران: انتشارات فاتحان، ۱۳۸۹، ص ۲۵۲.

تهران که مسئول طرح و عملیات سپاه بشود، من هم به حکم فرمانده کل سپاه مسئول عملیات جنوب شدم... یادم هست که با شهید حسن باقری نشستیم بودیم، به فکر تشکیل تیپ افتادیم و اینکه بعد از این، برای انجام عملیات بعدی (طریق القدس) ما نیروی زیادی نیاز داریم و باید تیپ درست کنیم. (۱)

به دلیل پیروی سپاه از اصل دوبرابردن نیروهای عمل کننده در هر عملیات نسبت به عملیات قبلی، سازمان مناسبی برای سپاه در عملیات بعدی (طریق القدس) طرح ریزی شد. در عملیات ثامن الائمه (ع) (شکستن حصر آبادان) نیروهای سپاه با سازمان گردان و در چارچوب محور وارد عمل شدند و مفهوم تیپ پس از این عملیات شکل گرفت. غلامعلی رشید درباره تشکیل تیپ ها و نام گذاری آنها می گوید: «من یادم هست بعد از ثامن الائمه (ع)، رفتم پیش آقا محسن و یک سری زدم تهران، خب خیلی خوشحال شده بود که یک عملیاتی (ثامن الائمه (ع)) پیروز شده بود. گفت از این کارها می توانیم انجام بدهیم؟ گفتم آره، اگر شما قول بدهید هر سه ماه یا چهار ماه به ما ۱۵ هزار، ۱۶ هزار یا ۱۰ هزار بسیجی بدهید - البته این تعداد خیلی زیاد بود - و ما بتوانیم ۲۰ گردان یا ۳۰ گردان آماده کنیم، می توانیم از این عملیات ها انجام دهیم. آقا محسن گفت: اگر ما به شما نیرو بدهیم، می توانید عملیات انجام دهید؟ گفتم: آره، ما این توانایی را داریم که بعد از شکستن حصر آبادان، بزرگ تر از آن را عمل کنیم. ... ما احساس می کردیم بعد از عملیات ثامن الائمه (ع) می شود روی یگان های سپاه یک اسمی به نام تیپ گذاشت. من یادم هست خود شهید احمد کاظمی می گفت: "من هنوز حکم تو را دارم که به من گفستی فرمانده تیپ ۸ نجف." "علاقه اش را از خودش پرسیدم، گفت: "من نجف آبادی هستم، ما بشویم ۸ نجف." "گفتم بابا نجف آباد که نمی شود. نجف اشرف باز یک چیزی. یعنی این اسمی هم عشق و علاقه خودشان بود. مثلاً لشکر ۱۴ امام حسین. منتها من و شهید باقری اصرار داشتیم عدد انتخاب کنیم، یعنی یک صبغه نظامی به آن بدهیم. بعد برای طریق القدس که می خواستیم آماده شویم به طور طبیعی به مرتضی قربانی گفتم ۲۵ کربلا، یک تیپ دیگر را گفتم ۱۴ امام حسین (ع)، یک تیپ را گفتم امام سجاد، مثلاً بچه های عزیز جعفری در محور سوسنگرد، که بچه های تبریز بودند، گفتم بشود ۳۱ عاشورا. اینجا (قبل از طریق القدس) محورها شدند تیپ. (۲)

علی فضل‌ی درباره تشکیل تیپ های سپاه می گوید: «یکی دو ماه قبل از عملیات طریق القدس، زمان تشکیل تیپ های سپاه بود. تازه اولین باری بود که سپاه تیپ هایش را تشکیل می داد و سازماندهی می کرد. من مأمور تشکیل تیپ احتیاط محمد رسول الله (ص) شدم تا آنها را برای شرکت در عملیات آماده سازم. تیپ های کربلا، امام حسین (ع) و عاشورا تیپ های عمل کننده بودند و چون نیروهایشان کم بودند، گردان های ما به تیپ عاشورا مأمور شدند و من هم به عنوان جانشین فرمانده به کمک برادر جعفری، فرمانده وقت آن تیپ، رفتم. (۳)

بدین ترتیب پس از عملیات ثامن الائمه (ع) و قبل از عملیات طریق القدس، گسترش سازمان رزم سپاه و ارتقای آن از گردان به تیپ، بر توان نظامی ایران افزود و این امر نقش مؤثری در طرح ریزی سلسله عملیات های کربلا داشت که در جهت راهبرد آزادسازی مناطق اشغالی در حال طرح ریزی بود. محسن رضایی در این باره می گوید: «دو کار اساسی انجام شد. یکی در عملیات و یکی در سازماندهی. در عملیات طرح ریزی سلسله وار صورت گرفت؛ یعنی درحقیقت استراتژی نظامی شکل گرفت. دوم در سازماندهی. سپاه رفت به دنبال اینکه یک سازمان رزم برای خودش فراهم کند. این دو از اولین تحولات پس از عملیات ثامن الائمه (ع) است. (۴)

غلامعلی رشید معتقد است: «نظریات سپاه جافتاده تر بود، شهید صیاد شیرازی هم تجربه جنگ در جنوب را نداشت و از جنگ نامنظم [کردستان] و تجربه جنگ با ضدانقلاب آمده بود. حرف های ما را قبول داشت. اولین کار ما بعد از ثامن الائمه (ع) همین طریق القدس بود. شهید صیاد شیرازی کاملاً پذیرفته بود. اصلاً هیچ تردیدی نداشت. شهید صیاد و آقا محسن گفتند طرح های متعددی تهیه کردیم. همین طرح های کربلاهای ۱، ۲، ۳ و ۴. اینها در ذهن ما بود. اولی طریق القدس بود، دومی اش هم معلوم بود که فتح المبین و سومی اش بیت المقدس (خرمشهر) بود. دیگه چهارم و پنجم و ششم در ذهنشان بود. مثلاً در جنوب دو سه تا عملیات بزرگ داریم. دو سه عملیات بزرگ هم در غرب داریم. این اعداد کربلای ۱ تا ۱۲ این جوری در ذهن ما ایجاد شده بود. مثلاً این ۱۲ طرح منجر بشود به بازپس گیری سرزمین های اشغالی و شکست صدام.

ص: ۲۴۱

- ۱- غلامعلی رشید، "شرایط و ضرورت های تولد، رشد، تثبیت و گسترش سپاه در جنگ"، مجله سیاست دفاعی، پژوهشکده علوم دفاعی دانشگاه امام حسین (ع)، شماره ۱۹، تابستان ۱۳۷۶، ص ۱۴.
- ۲- مصاحبه لطف الله زادگان و ایزدی با غلامعلی رشید، صص ۷ و ۸.
- ۳- مؤسسه نشر آثار امام خمینی، امام و دفاع مقدس، خاطراتی از رزمندگان و فرماندهان سپاه اسلام، خاطرات علی فضلی، تهران، ۱۳۷۷، ص ۱۱۴.
- ۴- محسن رضایی، "درس های تجزیه و تحلیل جنگ ایران و عراق"، دانشکده فرماندهی و ستاد سپاه، دوره عالی جنگ، ۱۳۷۴/۴/۱۹، به نقل از کتاب جنگ، بازیابی ثبات، تهران: ۱۳۷۸، ص ۱۶۹.

یک طرح ای‌دئال این جوری؛ یعنی با یک چشم اندازی به این ۱۲ طرح نگاه می‌کردیم که مثلاً در طرح دوازدهم دیگر کار صدام و جنگ تمام شود، ولی حالا یازدهم کو؟ دوازدهم کو؟ هنوز معلوم نبود. ... مثلاً طریق القدس، کربلای ۱؛ فتح المبین، کربلای ۲؛ و بیت المقدس کربلای ۳ بود. چند عملیات هم در غرب تو ذهنشان بود. مثل عملیات مطلع الفجری که رفتند دنبالش، یعنی درست هم زمان با طریق القدس، شهید صیاد و آقا محسن رفتند غرب که این عملیات را انجام دهند.» (۱)

محسن رضایی درباره طرح ریزی عملیات های دوازده گانه کربلا می‌گوید: «جلسه ای در پایگاه منتظران شهادت (گلف) گذاشته شد و با برادران صحبت کردیم که این طور درست نیست که ما می‌آییم برای یک عملیات اینجا می‌نشینیم، ما باید یک سلسله عملیات را طرح ریزی کنیم. ... دو اصل برای طرح ریزی در مرحله جدید در نظر گرفته شد؛ اول اینکه، عملیات ها مسلسل وار و پشت سرهم انجام شود و وقفه آن کوتاه باشد و دوم، در هر عملیاتی که صورت می‌گیرد ۲ تا ۳ برابر عملیات قبلی توان رزمی وارد صحنه شود.» (۲)

محسن رضایی درباره نتایج این جلسات می‌گوید: «بعد از عملیات ثامن الائمه (ع) ما وارد دوران جدید و یک استراتژی جدید شدیم که قرار شد در این مرحله ۱۲ عملیات شامل کربلای ۱ تا ۱۲ طرح ریزی شود. این ۱۲ عملیات، اولین عملیات های منظمی بودند که از یک جایی شروع می‌شد و به یک جایی ختم می‌شد و پشت سرهم انجام می‌گرفت. مشخص بود هر عملیات کجا صورت می‌گیرد، حتی اسم گذاری هم شده بود.» (۳)

با چنین دیدگاهی سپاه و ارتش وارد طراحی عملیات طریق القدس شدند.

ضمیمه دوم گزارش ۱۴۹: توضیحات سردار علایی درباره توسعه سازمان رزم سپاه

پس از پایان عملیات ثامن الائمه (ع)، اجرای عملیات طریق القدس در منطقه میانی استان خوزستان با هدف آزادسازی شهر بستان و تنگه چزابه و نیز ایجاد رخنه و فاصله عمیق میان جبهه شمالی و جنوبی ارتش عراق در استان خوزستان در دستور کار قرار گرفت. برای اجرای این عملیات به نیرو و استعدادی ۳ برابر عملیات ثامن الائمه (ع) نیاز بود؛ بنابراین، سپاه که با سازماندهی گردان در عملیات ثامن الائمه (ع) شرکت کرده بود، تصمیم گرفت سازمان رزم خود را گسترش دهد و با توسعه توان گردان های رزمی، آنها را در قالب تیپ های رزمی مستقل سازماندهی کند. براین اساس، سازمان رزمی جدید سپاه در قالب تیپ های جنگی به منظور حضور منظم تر نیروهای سپاه در جبهه های جنگ و ایجاد بستری مناسب برای توسعه سریع سازمان رزم به وجود آمد. آقای علایی یکی از فرماندهان ارشد سپاه در این باره نوشته است:

«گسترش سازمان رزم سپاه نقش مؤثری در تدوین راهبرد نظامی جنگ و نیز طرح ریزی زنجیره عملیات های بعدی داشت. برادر حسن باقری (شهید) و غلامعلی رشید در این سازماندهی نقش مؤثری را ایفا کردند. در بررسی های اولیه مشخص شد که عملیات طریق القدس به حدود ۳۶ گردان نیروی رزمنده نیاز دارد و سپاه پاسداران باید عمده آنها را تأمین می‌کرد؛ بنابراین، سپاه که آن هنگام در پی تشکیل سازمانی نوین برای نبرد با دشمن بود، توانست نخستین تیپ های رزمی خود را تشکیل دهد. براین اساس، چند تیپ به شرح زیر تشکیل شد:

الف) تیپ ۲۵ کربلا: این تیپ به فرماندهی برادر مرتضی قربانی و با نیروهای استان های شمالی کشور تشکیل شد. همچنین رزمندگان که در زمان حیات شهید چمران با ایشان در جبهه حضور داشتند، پس از شهادت او به همین تیپ پیوستند و تعدادی از آنان در گردان "شهید عرب" سازماندهی شدند.

ب) تیپ ۱۴ امام حسین(ع): نیروهای این تیپ که همگی از رزمندگان استان اصفهان بودند، از آغاز جنگ در محور دارخوین [آبادان] به فرماندهی برادر حسین خرازی [شهید] مستقر بودند و نقش مهمی را در شکست حصر آبادان به عهده داشتند.

ج) تیپ ۳۱ عاشورا: این تیپ به همت رزمندگان استان های آذربایجان و به فرماندهی برادر محمدعلی جعفری (عزیز) تشکیل شد. پاسداران و بسیجی های آذربایجانی از آغاز جنگ در منطقه سوسنگرد حضور یافتند و نقش مهمی را در مقاومت های این جبهه و شهر سوسنگرد ایفا کردند.

د) تیپ ۱۵ امام حسن(ع): این تیپ که از ۷/۱/۱۳۶۰ هسته اولیه آن در دزفول به فرماندهی برادر محمدعلی جعفری

ص: ۲۴۲

۱- مصاحبه لطف الله زادگان و ایزدی با غلامعلی رشید، صص ۴ و ۵.

۲- محسن رضایی، "درس های تجزیه و تحلیل جنگ ایران و عراق"، دانشکده فرماندهی و ستاد سپاه، دوره عالی جنگ، ۱۲/۷/۱۳۷۵، به نقل از کتاب جنگ، بازیابی ثبات، تهران: ۱۳۷۸.

۳- سخنرانی محسن رضایی درباره استراتژی نظامی دفاع مقدس، ۷/۷/۱۳۶۰، به نقل از کتاب جنگ، بازیابی ثبات، تهران: ۱۳۷۸، ص ۱۷۲.

اسدی، از پاسداران استان فارس، تشکیل شده بود نیز برای شرکت در عملیات طریق القدس آماده شد.»

آقای علایی در ادامه درباره توسعه سازمان رزم سپاه برای عملیات طریق القدس نوشته است: «با این تدبیر، سازمان های جدیدی به عنوان بستر، ظرف و امکانی برای پذیرفتن تعداد بیشتری از داوطلبان بسیجی ایجاد شد. این سازمان ها می توانست حضور بیشتر مردم در جبهه های جنگ را پذیرا باشد. با این اقدام، توان رزمی سپاه پاسداران به بیش از دو برابر افزایش یافت. همچنین در طرح توسعه سازمان رزمی سپاه، واحد اطلاعات و عملیات در ستاد عملیاتی جنوب به منظور اجرای شناسایی دقیق تر از دشمن تقویت شد. واحدهای تخریب نیز برای عبور از موانع و استحکامات ارتش عراق سازماندهی شدند. مخابرات یگان ها برای برقراری ارتباط مطمئن تقویت شدند و واحدهای ادوات برای داشتن حداقل آتش پشتیبانی برد کوتاه با سازماندهی خمپاره های موجود، شکل گرفتند.

در قرارگاه مرکزی عملیات، که قرارگاه مشترک کربلا نام گرفته بود، سیستم شنود فعال شد تا از مکالمات بی سیمی دشمن و اخبار لحظه ای از فعل و انفعالات یگان های ارتش بعثی در صحنه درگیری اطلاع حاصل کند. یگان رزمی سپاه نیز با به کارگیری تجهیزات زرهی غنیمتی از تیپ ۸ ماشینی ارتش عراق در عملیات ثامن الائمه (ع) سازماندهی شد. برادر فتح الله جعفری این یگان را تشکیل داد.»^(۱)

ص: ۲۴۳

۱- حسین علایی، روند جنگ ایران و عراق، جلد اول، تهران: نشر مرز و بوم، ۱۳۹۱، صص ۳۵۹ و ۳۶۰.

حمله هوایی عراق به بندر امام خمینی و تأسیسات پتروشیمی این بندر، تبادل آتش توپخانه و ادوات در مناطق غربی و جبهه های میانی و جنوب و همچنین تداوم پناهندگی عراقی ها به ایران در صدر اخبار جنگ در این روز قرار دارند.

ساعت ۶:۳۰ امروز، چند فروند هواپیمای بمب افکن عراقی وارد حریم فضایی بندر امام خمینی شدند و بخش هایی از محوطه بندر، شرکت کشتیرانی و شرکت پتروشیمی ایران و ژاپن را بمباران کردند که بر اثر آن ۸ نفر شهید و ۲۶ نفر زخمی شدند و به تأسیسات، اسکله و یک فروند کشتی باری آسیب هایی وارد شد. (۱) - (۲)

در جبهه های زمینی، در نتیجه شلیک چندین گلوله توپ نیروهای خودی به پادگان "سیدصادق" و پایگاه "حاجی شیخ"، ۷ نفر از نیروهای نظامی عراق کشته شدند و یک قبضه توپ، یک خودرو (کامیون) زیل و یک قبضه سلاح کالیبر ۵۰ منهدم شد. (۳) در جبهه سومار نیز با آتش خمپاره نیروهای سپاه، یک سنگر پدافند عراقی و یک سنگر جمعی نیروهای عراقی منهدم شد. (۴)

در جبهه جنوب، امروز در محور سوسنگرد و منطقه آزادی تبادل آتش میان طرفین ادامه داشت. بر اثر حملات توپخانه ای نیروهای خودی، در پشت خاکریز دشمن آتش سوزی ایجاد شد و با آتش خمپاره انداز دشمن ۶ تن از نیروهای هوابرد، پاسدار و بسیجی شهید شدند و یک تن مجروح شد، یک خودرو نیز آسیب دید. همچنین در همین محور تعداد زیادی تانک عراقی از منطقه رمله و مگاصیص به طرف نیروهای خودی شلیک می کردند. (۵)

در محور خرمشهر نیز امروز در جبهه کوت شیخ، عراق مواضع خودی را هدف قرار داد که با آتش آر.پی.جی و تیربار سپاه آتش دشمن خاموش شد. بر اثر این آتشباری نسبتاً سنگین

ص: ۲۴۵

۱- یک هیئت از استانداری خوزستان از چگونگی حمله هواپیماهای عراقی و آسیب های وارد شده و کوتاهی پدافند هوایی گزارشی تهیه کرده است که بخش هایی از آن در ضمیمه این گزارش درج شده است.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۱۴، ۲۸/۷/۱۳۶۰، خبرگزاری پارس به نقل از اطلاعیه شماره ۶۷۲ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۲۸/۷/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۱۱۹۳۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات منطقه ۸ به اطلاعات ستاد مرکز، ۲۸/۷/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۱۱۹۳۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات منطقه ۸ به طرح و برنامه ریزی عملیات مرکز، ۲۷/۷/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۳، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۲، اهواز- خبرگزاری پارس، ۲۷/۷/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۴، ۲۹/۷/۱۳۶۰، صص ۱۰ - ۹، توکیو- خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۸/۷/۱۳۶۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۳، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۲۴، سندج، ۲۷/۷/۱۳۶۰.

۴- سند شماره ۵۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

۵- احمد دهقان، مجموعه آثار شهید حسن باقری (گزارش روزانه جنگ، شش ماهه دوم ۱۳۶۰)، تهران: مرکز نشر آثار شهید

حسن باقری، ۱۳۸۹، ص ۹۵، گزارش شماره ۳۸۱، ۲۷/۷/۱۳۶۰.

دشمن در جبهه کوت شیخ، ۳ تن از نیروهای پاسدار زخمی و ۲ تن شهید شدند. همچنین برابر استراق سمع گروه شنود پاسداران، ۸ نفر از نیروهای دشمن کشته، ۱۵ نفر زخمی و ۵ دستگاه خودرو، یک بلدوزر، ۲ قبضه تیربار و ۵ قبضه خمپاره انداز نیز منهدم شده است. (۱)

از سوی دیگر، در تداوم پناهنده شدن نظامیان و مردم عراق به جمهوری اسلامی ایران امروز نیز یک سرباز و ۲ غیرنظامی عراقی از طریق مرزهای سردشت وارد ایران شدند و خود را به نیروهای جمهوری اسلامی تسلیم و درخواست پناهندگی کردند. (۲)

۱

امروز میان نیروهای دولتی و عناصر مسلح غیرقانونی در محورهای سقز، بانه، سردشت و مهاباد، درگیری هایی رخ داد و دو طرف متحمل تلفات و خساراتی شدند. در همین حال، برخی گزارش ها حاکی است ارتش عراق می کوشد تا با آموزش نظامی نیروهای مخالف ایران آنها را برای اجرای عملیات خرابکاری راهی ایران کند.

امروز یک دستگاه تانکر هنگام حمل سوخت به دکل مخابراتی بنفشه در ۱۰ کیلومتری غرب سقز، به مینی که نیروهای مسلح غیرقانونی در دامنه گردنه بنفشه کار گذاشته بودند برخورد کرد و منهدم شد. در این حادثه راننده و کمک راننده خودرو به نام های نجم الدین اسعدی و علی علی پور به شهادت رسیدند. (۳)

در محور بانه - سردشت نیز در درگیری هایی که بین نیروهای سپاه و افراد حزب دمکرات کردستان در ۵ کیلومتری بانه روی داد، ۳ نفر از افراد این حزب کشته و ۱۲ تن زخمی شدند. از نیروهای سپاه نیز یک تن شهید و ۲ نفر زخمی شدند. (۴)

رادیو صدای کردستان بدون اشاره به تلفات طرفین اعلام کرد: دو دسته از نیروهای حزب دمکرات موفق شدند افراد سپاه و ارتش را که با ۲ دستگاه تانک و توپخانه پادگان بانه حمایت می شدند، وادار به عقب نشینی کنند. (۵)

در مهاباد نیز نیروهای حزب دمکرات از ساعت ۹ صبح در نقاط مختلف این شهر به نیروهای خودی تیراندازی کردند. در این اقدام که تا عصر ادامه یافت، یک نفر از افراد سپاه زخمی شد. از افراد مهاجم نیز تعدادی دستگیر شدند. (۶)

ارتش عراق می کوشد تا با آموزش نظامی نیروهای مخالف ایران، اقدامات خرابکارانه شورشیان کرد را افزایش دهد و آنها را برای اجرای عملیات های خرابکاری راهی ایران کند. به گزارش حفاظت اطلاعات لشکر ۶۴ ارومیه، رژیم عراق اردوگاه هایی را برای آموزش خرابکاری به شورشیان کرد زبان ایرانی در پایگاه های الرشید، سیدصادق، ابوغریب و منصوریه تشکیل داده است که اداره آنها برعهده سازمان مخابرات العامه یا دفتر اطلاعاتی ویژه وابسته به کاخ ریاست جمهوری به ریاست وزیر کشور عراق است. (۷)

۱- همان، ص ۱۰۶، گزارش شماره ۳۸۴، ۳۰/۷/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۳، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۴، سندج - خبرگزاری پارس، ۲۷/۷/۱۳۶۰.

۳- همان، ص ۲۴، سقز- خبرگزاری پارس، ۲۷/۷/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۸/۸/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرمانده قرارگاه عملیاتی غرب (کرمانشاه)، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۴، سقز.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۴، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲، سندج - خبرگزاری پارس، ۲۸/۷/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۵۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۷، ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۱۱ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۱/۸/۱۳۶۰.

۶- روزنامه کیهان، ۲۹/۷/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۳، ۲۸/۷/۱۳۶۰، صص ۳ - ۲، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۷/۷/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴.

۷- سند شماره ۱۵۶۵۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از پایگاه حفاظت اطلاعات ارومیه به استاندار، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۲.

کشف یک پایگاه نظامی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران، کشف یک خانه تیمی در شهر ساری، فعالیت اطلاعاتی و امنیتی سپاه پاسداران بوشهر در سه ماه تابستان، پرتاب نارنجک به یک مغازه در کرمانشاه و آتش زدن یک کتاب فروشی در زابل از مهم ترین اخبار و گزارش های امنیتی در این روز است.

افراد کمیته انقلاب اسلامی پس از کشف یک خانه تیمی در تهرانپارس در روز گذشته و با استفاده از اطلاعات به دست آمده از افراد دستگیر شده در این خانه، امروز یک پایگاه نظامی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را که در پوشش عکاسی در خیابان رسالت فعالیت می کرد، شناسایی و پس از درگیری مسلحانه تصرف کردند.^(۱) روزنامه اطلاعات درباره جزئیات این درگیری نوشته است:

براساس گزارش خبرنگار ما، پاسداران دادستانی با همکاری پاسداران کمیته مرکزی یک مرکز تروریستی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را در خیابان رسالت، خیابان دلاوران، که با پوشش عکاسی فعالیت می کرد، به محاصره خود درآوردند و سپس فرمانده عملیات پاسداران با بلندگوی دستی به آن افراد اخطار کرد که هرچه سریع تر خود را بدون درگیری تسلیم کنند، اما تروریست ها توجهی به اخطار نکردند و از داخل عکاسی پاسداران را به رگبار بستند. پاسداران نیز متقابلاً به سوی تروریست ها تیراندازی کردند. بر پایه این گزارش، تروریست ها که خود را در خطر می دیدند، اسناد و مدارک خود را به آتش کشیدند. در همین هنگام، پاسداران موفق شدند پس از یک ساعت و نیم تیراندازی وارد عکاسی شوند. نیروهای خودی در داخل عکاسی با جسد یکی از تروریست ها برخورد کردند و تروریست دوم را که قصد فرار داشت، دستگیر کردند. در این درگیری یکی از افراد کمیته بر اثر اصابت گلوله تروریست ها مجروح شد که بلافاصله برای مداوا به بیمارستان انتقال یافت. افراد کمیته پس از بازرسی دقیق از داخل عکاسی، تعداد زیادی اسلحه یوزی، کلت، ژ ۳ و مقادیری فشنگ و نارنجک جنگی، مواد منفجره، کتاب و نشریه های مربوط به سازمان مجاهدین خلق، مدارک درون گروهی و حکم مأموریت دست نویس برای ترور افراد مؤمن به دست آوردند.^(۲)

در ساری هم در پی کشف یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ۳ نفر از فعالان سازمان دستگیر شدند.^(۳)

به گزارش واحد مرکزی خبر، از اوایل تیرماه گذشته تاکنون، نیروهای سپاه پاسداران بوشهر موفق به کشف و تصرف ۱۰ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) شدند و از این خانه ها تعداد زیادی اعلامیه، مدارک درون گروهی، اسامی تعدادی از افراد متدین و مؤمن به انقلاب اسلامی که برای ترور شناسایی شده بودند و نیز مقدار زیادی وسایل چاپ و ابزار ساختن سه راهی کشف شد. این گزارش همچنین حاکی است که با کشف این خانه های تیمی، بیش از ۸۰ نفر دستگیر شدند که بین

ص: ۲۴۷

۱- روزنامه صبح آزادگان، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۸، به نقل از خبرگزاری پارس؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۴، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲۵، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۸/۷/۱۳۶۰.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۴.

۳- مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۳۹، ۲۸/۷/۱۳۶۰، صص ۲

۱- اطلاعیه سپاه پاسداران؛ و- روزنامه کیهان، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۱۴.

دستگیرشدگان، طراحان و حمله کنندگان به حزب جمهوری بوشهر، انجمن اسلامی و بسیج صالح آباد، واحد تبلیغات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بوشهر، جمعیت فداییان اسلام، حزب جمهوری اسلامی سعدآباد، ستاد تبلیغات آیت الله خامنه ای و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی بوشهر وجود دارند. این گزارش همچنین حاکی است که در میان دستگیرشدگان، مسئول تهیه خانه های تیمی سازمان مجاهدین (منافقین)، صاحبان خانه های نظامی و نیز مسئول خانه هایی که محل تشکیل جلسات گروهی این سازمان بود، اعضای گروه عملیات و مسئولان نظامی شورای سازمان مجاهدین در استان بوشهر، اعضای شورای سازمان مجاهدین، مسئولان نشریه و مسئولان سیاسی این سازمان و تعداد زیادی از مسئولان سایر قسمت های تشکیلات سازمان مجاهدین در سطح شهر بوشهر دیده می شوند. (۱)

امروز همچنین در کرمانشاه، نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) نارنجکی را به مغازه یکی از افراد متعهد این شهر پرتاب کردند که موجب زخمی شدن صاحب مغازه و آتش سوزی شد. (۲)

در زابل، افراد سازمان مجاهدین (منافقین) کتاب فروشی سازمان تبلیغات اسلامی را به آتش کشیدند و از محل حادثه گریختند. (۳)

۱

دادستان انقلاب ساری، عملکرد نیروهای امنیتی، انتظامی و قضایی را در مقابله با گروه های مسلح غیرقانونی و همکاری مردم با این نهادها تشریح کرد. به نوشته روزنامه کیهان "جمعه ای"، دادستان انقلاب اسلامی ساری، گفت: بیش از ۳۰ خانه تیمی و انبار مهمات در چند ماه گذشته در ساری کشف و حدود ۲۵۰ نفر از عناصر مزدور گروهک های امریکایی به همراه تعداد بسیار زیادی سلاح، مهمات، اسناد و مدارک درون سازمانی و مهرهای ادارات دولتی دستگیر شدند. از افراد دستگیر شده، عده ای پس از انجام تحقیقات اولیه و اثبات بی گناهی آزاد و تعدادی، که از کادرهای بالا بوده اند، محاکمه و... پرونده های بقیه افراد در حال رسیدگی است. وی در پاسخ این سؤال که آیا فکر می کنید دادگاه های انقلاب توانسته اند خواسته های به حق مردم انقلابی مان را در خصوص گروهک های ضدانقلاب پاسخ گو باشند، گفت: دادگاه های انقلاب همواره با قاطعیت کامل اسلامی در مقابل همه مجرمان، به خصوص ضدانقلاب، ایستادگی کرده و تا جایی که برایشان حقی مسلم بوده فروگذاری نکرده اند، اما درباره مردم باید بگویم، دادرها و دادگاه های انقلاب خود را از مردم جدا نمی دانند؛ در نتیجه، خواست مردم را خواست خود تلقی می کنند؛ منتها این خواست ها باید مسیرهای قانونی و مکتب را طی کنند و باید بگویم در بعضی موارد مردم انقلابی از مسئولان جلوتر بوده اند. دادستان انقلاب اسلامی ساری درباره فرار عناصر گروه ها به جنگل های منطقه و اقدامات انجام شده برای مقابله و دستگیری آنان گفت: علاوه بر اینکه به نیروهای نظامی و انتظامی دستورهایی داده شده و آنان شبانه روز در تلاش هستند، با اهالی متعهد و متدین روستاهای مناطق جنگلی نیز گفت و گوهایی شده و این خود اهالی هستند که باید این عناصر مزدور را سرکوب کنند، چراکه حاشیه نشین های جنگلی از

ص: ۲۴۸

- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۴، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲۲، خبرگزاری پارس، ۲۸/۷/۱۳۶۰.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۳، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵، زابل - خبرگزاری پارس، ۲۸/۷/۱۳۶۰.

قشرهای زحمت کش و علاقه مند به اسلام هستند و اینجاست که باید در مواقع لزوم و در صورتی که به افراد مشکوک برخورد کردند، مراتب امر را به مسئولان اطلاع دهند. وی افزود: در این زمینه موفقیت هایی هم داشته ایم، از جمله چندی پیش، در جنگل های آمل، یک گروه متشکل از عناصر فعال گروهک های امریکایی به وسیله روستاییان شناسایی و دستگیر شدند و تعداد زیادی سلاح، مهمات و اسناد درون گروهی و وسایل زندگی صحرائی از آنان به دست آمد. (۱)

۱

به نوشته روزنامه کیهان، "سودابه سدیفی"، یکی از مشاوران بنی صدر معزول، در برنامه ای که ۲۷/۷/۱۳۶۰ از سیمای جمهوری اسلامی ایران پخش شد، گفت: «بنی صدر پس از عزل از مقام فرماندهی کل قوا به سازمان مجاهدین خلق [منافقین] پیغام فرستاد که تنها چاره کار، ترور شخصیت های پیرو خط امام است.» سدیفی ادامه داد: «بنی صدر با ترور شخصیت ها، بی حرمتی نسبت به مخالفین خود از طریق ادعای ناکارآمدی آنها در اداره مملکت و در نهایت ترور فیزیکی آنها می خواست به قدرت مطلقه ای که هدفش بود برسد.» وی افزود: «اساس اختلافات بنی صدر و روحانیت در ایران برداشت غلط وی از اسلام بوده است.» □

به نوشته این روزنامه، سدیفی با ارائه سندی از کمک ۱۲ میلیون فرانکی شاپور بختیار به بنی صدر خبر داد. (۲)

۲

آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور منتخب مردم، در نامه ای به رئیس مجلس شورای اسلامی، دکتر علی اکبر ولایتی، نماینده تهران و عضو هیئت رئیسه مجلس را به عنوان نخست وزیر پیشنهادی، جهت اخذ رأی به مجلس شورای اسلامی معرفی کرد. متن نامه رئیس جمهور به این شرح است: «ریاست محترم مجلس شورای اسلامی، با استعانت از الطاف خداوند متعال و با استحضار به جریان خروشنده انقلابی ملت ایران که در آن مجلس محترم به طور کامل متبلور و متجلی است، برابر اصل ۱۲۴ قانون اساسی، آقای دکتر علی اکبر ولایتی را نامزد مقام نخست وزیری جمهوری اسلامی ایران می نماید.

خواهشمند است مجلس محترم را جهت اخذ رأی تمایل در جریان امر قرار دهید. با احترام - سیدعلی خامنه ای، رئیس جمهوری اسلامی ایران - ۲۷/۷/۱۳۶۰. (۳)

ص: ۲۴۹

۱- روزنامه کیهان، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، ساری به نقل از خبرگزاری پارس.

۲- روزنامه کیهان، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۱۴، تهران - خبرگزاری پارس؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۴، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۱۸، خبرگزاری پارس، ۲۷/۷/۱۳۶۰.

۳- روزنامه کیهان، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۳.

آقای هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس، نیز پس از قرائت نامه رئیس جمهور در صحن مجلس، رأی گیری درباره نخست وزیری آقای ولایتی را (به دلیل نبود وقت) به جلسه آینده موکول کرد.^(۱) آقای هاشمی رفسنجانی در این باره در کتاب خاطرات خود نوشته است: نامه رئیس جمهور رسید که آقای دکتر (علی اکبر ولایتی) را برای نخست وزیری معرفی کرده اند. گروهی از نمایندگان مخالف اند؛ من جمله اعضا و هواداران سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی و تبلیغات وسیعی برای مخالفت شروع نمودند. آقای هاشمی در ادامه خاطرات این روز خود افزوده است: عصر در مجلس، جلسه ای خصوصی از نمایندگان بود که آیت الله خامنه ای هم شرکت کردند و درباره نخست وزیری آقای ولایتی بحث شد.^(۲)

۱

مأموران عربستان سعودی به زائران ایرانی در حرم پیامبر اکرم (ص) حمله کردند و به ضرب و شتم آنان پرداختند. واحد مرکزی خبر درباره این اقدام پلیس عربستان و واکنش زوار ایرانی گزارش داد: این عمل درحالی رخ داد که یکی از ایرانیان قصد بوسیدن منبر پیغمبر اکرم (ص) را داشت که مأموران مستقر در حرم به ضرب و شتم وی پرداختند. ایرانیان حاضر در حرم با دیدن این عمل، شعار کوبنده الله اکبر را سر دادند و پس از آن، مقامات امنیتی رژیم سعودی وارد عمل شدند و همه زائران اعم از ایرانی و غیرایرانی را با وضع بسیار ناهنجاری از حرم و مسجدالنبی بیرون کردند؛ در نتیجه کشیده شدن این درگیری به بازار اطراف حرم، عده ای از خواهران و برادران ما مجروح و مضروب شدند و بعضی از آنها درحالی که خون از سر و صورتشان جاری بود به مقر نمایندگان امام در مدینه پناه بردند. در این میان، مأموران امنیتی رژیم سعودی عده ای از خواهران و برادران را نیز دستگیر کردند. به دنبال این واقعه هزاران زائر ایرانی در مدینه و درحالی که عکس هایی از آیت الله خمینی، رهبر انقلاب اسلامی، را در دست داشتند، در اعتراض به اعمال وحشیانه نیروهای امنیتی سعودی با زوار ایرانی در مقابل مقر نماینده امام در سازمان حج و زیارت مدینه تحصن کردند و با شعارهایی نظیر "اسرائیل عدو الله"، "محمد رسول الله" و "الموت للصهیونی"، "الموت لامریکایی" به تظاهرات پرداختند.

در همین حال، مقامات مسئول رژیم سعودی با نمایندگان امام وارد مذاکره شدند و ضمن عذرخواهی از اعمال وحشیانه مأموران مزدور خود، تعهد کردند که مسئولان این درگیری را محاکمه و ایرانیان دستگیر شده را آزاد کنند. پس از این تعهد، اجتماع کنندگان به دستور نمایندگان امام از مقابل مقر نمایندگی پراکنده شدند.^(۳)

در پی این حادثه، حاکمان سعودی ضمن تغییر مأموران داخل حرم پیامبر اکرم (ص) از تعداد آنان کاستند، طوری که زائران ایرانی و غیرایرانی به راحتی و بدون هیچ گونه ممانعتی می توانستند ضریح پیامبر عزیز را زیارت کنند. همچنین مقامات سعودی به مقامات جمهوری اسلامی ایران اعلام کردند که آماده اند ۲ فروند هواپیمای مسافربری در اختیار زائران ایرانی بگذارند تا آنان

ص: ۲۵۰

۱- روزنامه کیهان، ۲۷/۷/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- روزنامه کیهان، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۳.

۲- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی،

تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، صص ۳۳۲ و ۳۳۳.

۳- روزنامه کیهان، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۳.

سریع تر به وطنشان بازگردند. این پروازها به پیشنهاد مقامات سعودی ابتدا با قیمت کامل اجاره بها، سپس با تعیین نصف قیمت و در پایان بدون دریافت اجاره بها در اختیار حجاج ایرانی قرار گرفت اما با مخالفت مقامات ایرانی روبه رو شد و به آنان گفته شد که ما در خدمات رسانی به حجاج کشورمان خودکفا هستیم. (۱)

۱

"چارلز"

ناس" (۲) در مقاله ای به نام "انقلاب به پیش می رود" - که در هرالد تریبون به چاپ رسیده است - با یادآوری پیروزی های اخیر نظامی و اقتصادی ایران - که وی آن را مثبت ارزیابی می کند - و غیرواقعی بینانه دانستن پیش بینی ورشکستگی اقتصادی ایران، به گروه های سلطنت طلب توصیه می کند که بدون تکیه بر سازمان مجاهدین خلق (نویسنده به نوعی آنها را چپ و وابسته به شوروی می داند) با کنار گذاشتن اختلافات خود دست به اقداماتی بزنند، و گرنه از قافله عقب خواهند ماند.

در این مقاله آمده است: گهگاه از آن کشور درهم شکسته اخبار حیرت انگیزی به گوش می رسد. پیروزی اخیر نیروهای مسلح ایران در نزدیکی شهر آبادان براساس گفته منابع مطلع در واشنگتن قابل ملاحظه و چشمگیر بوده است. عراقی ها از لحاظ تجهیزات نظامی خسارات بسیاری را متحمل شده اند. حدود ۳۰۰۰ نفر به اسارت گرفته شده و صدها سرباز کشته شده اند؛ بنابراین، درحالی که تبعیدیان در اروپا به بازی قایق ربایی یا برگزاری جلسات بی پایان اتخاذ راهبرد مشغول اند، هم قطاران سابق آنان در ارتش به نبرد می پردازند و زمینه لازم برای تأمین تجهیزات و مهمات را فراهم می آورند. باوجود پاک سازی های بسیار افسران، ارتش تاحدی پیوستگی خود را حفظ کرده است.

سه سال پس از انقلاب، احتمالاً انتظار می رفت که اقتصاد ایران از هم بپاشد، لیکن آنهایی که امیدوارند سرخوردگی اقتصادی درطول چند ماه آینده عاملی برای روی برگرداندن مردم از حکومت شود، مأیوس خواهند شد. حکومت دریافته است که ازجانب گروه های پایین تر جامعه که در مواقع لزوم می توان آنها را به خیابان ها ریخت، بیشتر حمایت می شود. حکومت تدابیری را به کار می بندد تا نیازهای اساسی مردم را برآورده سازد. امروزه زندگی در ایران، غم انگیز و چندان مأیوس کننده نیست. درحال حاضر، ذخایر ایران حدود ۴ میلیارد دلار ارز خارجی، ۲ تا ۳ میلیارد دلار طلا- و مجموعه ای از دارایی های دیگر، جمعاً به میزان ۲ تا ۳ میلیارد دلار است. صادرات نفت حدود ۶۰۰،۰۰۰ تا ۱،۱۰۰،۰۰۰ بشکه در روز و بهای هر بشکه ۳۶ دلار است که از این طریق سالانه حدود ۱۰ تا ۱۴ میلیارد دلار درآمد نصیب ایران می شود.

حقیقی وجود دارد که تبعیدیان باید با آن روبه رو شوند. آنان همچنین باید خیال پردازی هایی را که درباره مجاهدین از طریق مطبوعات جهان در مصاحبه های روزانه شان با مسعود رجوی، رهبر

ص: ۲۵۱

خبرگزاری پارس، ۲۹/۷/۱۳۶۰.

۲- چارلز ناس کارمند بازنشسته خدمات خارجی ایالات متحده است. وی قائم مقامی هیئتی را که در اوایل پیروزی انقلاب اسلامی به تهران سفر کرده بود، به عهده داشت.

تبعیدی چریک ها، در پاریس می شود مدنظر داشته باشند. ظاهراً رجوی در اوایل دهه ۱۹۷۰ محکوم به مرگ شده بود که با پادریانی شوروی محکومیتش به حبس ابد تخفیف یافت. او چهره جدیدی است که می کوشد به شیوه خمینی به قدرت برسد. در دهه ۱۹۷۰، مجاهدین، غیرنظامیان امریکایی را در تهران مجروح کرده یا کشتند و لیست سیاهی تهیه کرده بودند که اسامی تعداد زیادی از مقامات امریکایی در آن وجود داشت، لیکن چه سریع و آسان این امر به دست فراموشی سپرده شد، درحالی که گفته می شود، فلسفه مجاهدین ترکیبی از اسلام و مارکسیسم است، لیکن مارکسیسم بر رده های بالای سازمان حاکم است. طنین آشنایی در بیانیه های اخیر رجوی به گوش می رسد: "مجاهدین پس از به قدرت رسیدن مراکز بازآموزی را خواهند گشود."

"آندره گلوکسمان"، فیلسوف فرانسوی، نوشته است: ملتی که مرگ را با آغوش باز می پذیرد، عظیم ترین قدرت ها را در اختیار دارد. مجاهدین با به کار گرفتن این قدرت، رهبری جنبش ضدخمینی را به عهده گرفته اند. اگر گروه های میانه رو تبعیدی نتوانند به منازعات خود پایان دهند و به یک سلسله عملیات هماهنگ دست یابند، در آن صورت از قافله انقلاب عقب خواهند ماند. (۱)

در این حال، رادیو لندن برخلاف چارلز ناس معتقد است که روند فعلی سبب خالی شدن خزانه کشور از ارزهای خارجی خواهد شد. بنا بر اعلام خبرگزاری پارس، این رادیو با اشاره به آمار رسمی واردات ایران در ماه های قبل، ارزش واردات کشور را بیش از دو برابر ارزش صادرات نفت اعلام کرده، نتیجه می گیرد که از اندوخته ارزی خارجی کشور بیش از ۵۰۰ میلیون دلار در هر ماه کاسته می شود. بنابراین، ادامه روند فعلی موجب خواهد شد ذخایر ارزی ایران که حدود ۳ میلیارد دلار برآورد می شود، ظرف ۶ ماه آینده پایان یابد. (۲)

۱

"سعدون حمادی" وزیر خارجه عراق - که برای دیدار و ملاقات با مقامات ایتالیایی برای سه روز به آن کشور سفر کرده است - امروز با همتای ایتالیایی خود ملاقات کرد و طرفین درباره جنگ ایران و عراق و اوضاع کلی خاورمیانه یک ساعت با هم گفت و گو کردند.

حمادی در این ملاقات اظهار داشت: کشور وی آماده عقد یک قرارداد درازمدت جهت افزایش عرضه نفت به ایتالیاست. حمادی به "امیلو کلمبو"، همتای ایتالیایی خود، گفت: عراق می تواند روزانه ۱۶۰،۰۰۰ بشکه نفت در ازای ۱۳۰،۰۰۰ بشکه کنونی به ایتالیا عرضه کند.

وی قرار است با "ساندرو پرتینی" رئیس جمهور و "نیکولا کاپریا" وزیر تجارت ایتالیا نیز ملاقات کند. (۳)

ص: ۲۵۲

- هرالد تریبیون.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۳، ۲۸/۷/۱۳۶۰، ص ۱۱، رادیو لندن.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۴، ۲۹/۷/۱۳۶۰، صص ۱۱ - ۱۰، رم - خبرگزاری آسوشیتدپرس،

۲۷/۷/۱۳۶۰؛ و- همان، ص ۱۹ ضمیمه، بخش عربی رادیو دبی، ۲۸/۷/۱۳۶۰.

نشریه المجله (چاپ لندن) وابسته به دربار سعودی، درباره اقدام عراق در خرید هواپیماهای جنگنده "هاوک" از انگلیس و احتمال مونتاژ این نوع هواپیماها در عراق اعلام کرد: دولت عراق هم اکنون سرگرم انجام دادن مذاکراتی برای خرید جنگنده هایی از نوع هاوک از کشور انگلیس است. این نشریه افزوده است: مقامات بریتانیا آمادگی خود را جهت هرگونه کمک به رژیم صدام اعلام کرده اند. المجله در ادامه نوشته است: احتمال می رود که در جریان گفت و گوها، مقامات بریتانیا یک کارخانه مونتاژ هواپیمای مذکور را در عراق بعد از وارد کردن قطعات و موتورهای آن تأسیس کنند. عراق تاکنون مذاکراتی را برای خرید اسلحه از آلمان و فرانسه انجام داده است. (۱)

خبرگزاری فرانسه درباره آخرین وضعیت سیاسی و امنیتی مصر پس از ترور انور سادات و اقدامات انجام شده برای دستگیری اسلام گرایان این کشور گزارش داد: «شکار خمینی گرایان مصر - که خواستار انجام انقلاب اسلامی به شیوه ایران هستند - در چند روز اخیر در سراسر دره نیل ابعاد قابل ملاحظه ای یافته است. تاکنون ۴۸ افسر و ۱۰۴ درجه دار به علت گرایشات مذهبی افراطی کاملاً از ارتش کنار گذاشته شده اند. بنا به اظهارات غزاله، وزیر دفاع مصر، این اقدامات در چارچوب اولین عملیات پاک سازی به وسیله سرویس های مخفی صورت گرفته است.» خبرگزاری فرانسه می افزاید: «ظاهراً این ۱۵۲ نفر که به کارهای غیرنظامی گمارده شده اند، در قتل سادات که به وسیله خالد اسلامبولی، یک افسر بنیادگرا صورت گرفت، دست نداشته اند، ولی جست و جوی وسیعی در ارتش در جریان است. این جست و جو برای تعیین محل نفوذ کسانی است که جایگاه سادات را به مسلسل بستند. درحقیقت، ۳ غیرنظامی توانسته بودند برای پیوستن به گروه تحت فرماندهی اسلامبولی، در صفوف ارتش نفوذ کنند. به موازات پاک سازی در ارتش، سازمان امنیت مصر به دستگیری مذهب یون بنیادگرا دست زده است. این عملیات از اسکندریه تا آسیوط شامل تمام شهرها و روستاها و حتی کوهستان ها می شود. جاده ها برای کنترل بسته شده اند و پلیس آذیرکشان به تعقیب اتومبیل های مظنون می پردازد. در قاهره تدابیر امنیتی سختی برای ممانعت از بمب گذاری اتخاذ شده است. تاکنون ۲۳۰ نفر بازداشت شده اند که وابسته به ائتلاف های اسلامی مرکب از: دانشگاهیان، اخوان المسلمین و سازمان شبه نظامی "التکفیر و الهجره" بوده اند.

چهار هفته قبل، ۴۰۰ نفر از سازمان اخیر توسط سادات بازداشت شده بودند. بنا به اظهارات سرویس های مخفی مصر "توطئه بنیادگرایان" "مبهوت کننده" است. جوانان تحت رهبری یک افسر سابق امنیت عمومی به نام "عبدالزمور" و یک پزشک به نام "عبدالسلام فرح" خواستار

ص: ۲۵۳

یک "انقلاب خمینی گرایانه" در مصر هستند. این عده با جمع شدن در "کمیته های انقلاب" یا به صورت میلشیا، با آموزش کاربرد سلاح و مواد منفجره، تصمیم دارند ضمن کشتن تمام رهبران مصر و تصرف نقاط استراتژیک از جمله کلانتری ها، اداره پست و غیره، "انقلاب اسلامی" به شیوه آیت الله خمینی اعلام کنند. (۱)

همین خبرگزاری درباره شمار دستگیرشدگان اسلام گرایان مصر اعلام کرد: «سعدون زاگلون، روزنامه نگار برجسته مصری، در پاریس فاش ساخت که رژیم مصر تاکنون ۱۳ هزار نفر از مخالفان خود را بازداشت کرده است.» (۲)

ضمیمه گزارش ۱۵۲: گزارش هیئت استانداری خوزستان از چگونگی حمله هواپیماهای عراقی به بندر امام خمینی

در گزارش هیئت استانداری خوزستان درباره حمله هواپیماهای عراقی به اسکله و تأسیسات پتروشیمی بندر امام خمینی آمده است: هواپیماهای عراقی ۷ بمب ۵۰۰ کیلویی به اسکله پرتاب کردند که ۵ عدد از آنها با چتر بوده است. همه این بمب ها در لجن زارهای محوطه اسکله و کنار ساختمان ها فروافتادند و بر اثر برخورد ترکش ها و موج انفجار و آوارشدن ساختمان، ۸ نفر کشته و ۲۳ نفر زخمی شدند. در صورتی که فقط یکی از این بمب ها به محوطه اداری، که فاصله چندانی با محل انفجار بمب ها نداشت، برخورد می کرد، با توجه به انبوه کارکنان شیفی در محل اسکله، بسیاری از کارگران و کارکنان شهید یا زخمی می شدند، در این اسکله، یک راکت به بدنه کشتی لیبریایی برخورد کرد و به آن آسیب رساند. همچنین در محوطه بندرگاه به ۴ مکنده مستقر در کنار کشتی ها، بخشی از تأسیسات راه آهن داخلی اسکله و بخش هایی از تأسیسات اسکله آسیب وارد شد و یک ترانسفورماتور منهدم گردید و تعدادی خودرو صنعتی موجود در اسکله منهدم شده یا آسیب دیدند. در محوطه تأسیسات پتروشیمی ایران و ژاپن نیز که ۴ بمب با چتر به آنجا پرتاب شده بود، چند دستگاه آسیب دید که خسارت برخی از آنها زیاد بود.

در این گزارش همچنین درباره اینکه چرا پدافند هوایی هیچ گونه واکنشی انجام نداده، آمده است: درباره عمل نکردن پدافند ها، گفته ها متفاوت و گاهی ضدونقیض است، بدین ترتیب که بعضی مسئولان دلیل آن را اشتباه رادار بوشهر و مسئولان آن می دانند. برخی دیگر عنوان می کنند که اصلاً بوشهر به هشدارها جواب نداده است. در یک گزارش به مهندس تولایی، سرپرست استانداری خوزستان، گفته شده که موشک های اتوماتیک سایت، یک میگ را زده اند، در حالی که به گفته سرهنگ ازگمی، در نهایت باید شاسی پرتاب موشک زده شود و چنین چیزی ممکن نیست.

برخی نیز بعداً اعلام کرده اند که هواپیمای اف ۱۴ ایران در هوا گشت زده و یک هواپیمای میگ عراقی را در ۶۰ کیلومتری اهواز هدف قرار داده که به رودخانه افتاده است. (گفتنی است که ۳ هواپیمای دشمن هم زمان فرار کرده اند و اف ۱۴ در یک زمان می تواند ۶ هواپیما را هدف قرار دهد.) این خبر نیز قابل بررسی است که مسئولان پدافندها اظهار می کنند که اجازه شلیک نداشته اند و منتظر فرمان بوده اند، در حالی که هر هواپیمایی که بدون اطلاع قبلی در فاصله پایین و در تیررس و حالت حمله به منطقه نزدیک شود، طبق دستور قبلی بدون وقفه باید عمل کرده، به سمت هواپیماها شلیک کنند. به گفته سرهنگ ازگمی، به نظر می رسد که مسئولان سعی دارند وانمود کنند که هدف اصلی هواپیماها ایستگاه موشکی بوده است که بر اثر شلیک یکی از توپ های ضد هوایی (در اینجا ادعا کرده اند با این شلیک یک هواپیمای میگ مورد اصابت

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۶۸، ۲۸/۷/۱۳۶۰، صص ۱۸ - ۱۷، قاهره - خبرگزاری فرانسه، ۲۷/۷/۱۳۶۰.
  - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۴، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۱۹، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۲۷/۷/۱۳۶۰.

واقع شده) هواپیماها تغییر موضع داده و بمب های خود را روی تأسیسات پتروشیمی و بندر انداخته اند.

باتوجه به اینکه بمب ها چتری بوده اند و در نتیجه سرعت فرود بمب ها کمتر از حالت عادی است و باتوجه به اینکه موشک ها یا توپ های ضدهوایی در صورت مشاهده بمب ها، راحت تر آنها را هدف قرار می دادند، امکان حمله به سایت ضعیف به نظر می رسید.^(۱)

ص: ۲۵۵

۱- سند شماره ۴۲۷۳۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (دفتر سیاسی و انتظامی)، ۲۸/۷/۱۳۶۰، صص ۴ - ۱.

وضعیت جبهه های جنگ پس از عملیات ثامن الائمه (ع) - که چند هفته پیش انجام شد - چندان آرام نیست. ارتش عراق با حساسیت بیشتری تحرکات نیروهای خودی را به ویژه در منطقه جنوب دنبال می کند. از سوی دیگر، عراق می کوشد با وارد کردن تجهیزات از طریق کشورهای همسایه اش توان نظامی خود را تقویت کند؛ این در حالی است که روزانه شماری از نظامیان و غیرنظامیان این کشور به ایران پناهنده می شوند.

تحرکات نیروی زمینی و هوایی ارتش عراق نشان می دهد که فرماندهان عراقی با دقت بیشتری جابه جایی های واحدهای نظامی ایران را دنبال می کنند.

امروز در محور شوش، تبادل آتش در مناطق زعن، شلیبیه و عنکوش بین نیروهای خودی و دشمن به طور پراکنده و در منطقه سندال به طور نسبتاً شدید ادامه داشت. همچنین گزارش های شناسایی نیروهای اطلاعات سپاه در دو روز گذشته تا به امروز، از میزان بالای تردد خودروهای دشمن در منطقه بین لیخضر و عبیس حکایت دارد. براین اساس، امروز ارتش عراق ۲۰ دستگاه تانک خود را در منطقه سندال به ۶ دستگاه تقلیل داده است؛ گزارش ها حاکی است که به احتمال قوی این تانک ها به لیخضر منتقل شده اند.

در محور الله اکبر - بستان نیز بنا به گزارش رسیده از محور الله اکبر، تبادل آتش پراکنده بین طرفین ادامه داشته و شدت آتش دشمن بیشتر متوجه نیروهای خودی مستقر در تپه سبز بوده است. در محور حمیدیه نیز «دشمن در ۸۰۰ متری شرق روستای قیصریه در امتداد کرخه نور یک کانال ایجاد کرده که نفرات عراقی در این کانال رفت و آمد می کنند. فاصله این کانال تا رودخانه حدود ۵۰۰ متر است» (۱) در این محور «تعدادی از افراد دشمن به قصد شناسایی به مواضع خودی نزدیک شدند که با هوشیاری نیروهای خودی متواری شدند. آتش دشمن در این روز از شدت بیشتری برخوردار بود، ولی تلفاتی وارد نشد» (۲).

امروز ۲ فروند میگ عراقی در ساعت یک بامداد، پل "هالوپ" (شمال دارخوین) را بمباران

ص: ۲۵۷

۱- احمد دهقان، مجموعه آثار شهید حسن باقری (گزارش روزانه جنگ، شش ماهه دوم ۱۳۶۰)، تهران: مرکز نشر آثار شهید حسن باقری، ۱۳۸۹، ص ۱۰۲، گزارش شماره ۳۸۳، ۲۹/۷/۱۳۶۰.

۲- همان، صص ۱۰۳ - ۱۰۱.

کردند. از خسارت های وارد شده گزارشی در دست نیست.^(۱) در منطقه دارخوین نیز یک فروند میگ و یک فروند میراژ عراقی بر فراز انرژی اتمی ظاهر شدند که با آتش پدافند خودی آسمان منطقه را ترک کردند.^(۲) در محور کارون نیز شناسایی های منطقه دارخوین حاکی از این است که دشمن «مواضع جدیدی به طول یک تا ۵/۱ کیلومتر در ۳ کیلومتری مواضع روبه روی مشارع کهنه احداث کرده است. همچنین ۴ تپه دیده بانی در این منطقه در فاصله ۵ تا ۷ کیلومتری رودخانه، ۳ سنگر تانک و ۲ موضع پدافند و نیز تعداد دیگری سنگر ایجاد کرده است. دشمن جلو مواضع خود در مقابل دارخوین را مین گذاری کرده که یک تن از برادران پاسدار گروه شناسایی بر اثر برخورد با مین شهید و یک تن دیگر مجروح شد.» بنا به گزارش واصله از آبادان، در غرب کارون، روبه روی شیر پاستوریزه، دشمن یک دستگاه تانک مستقر کرده که این تانک به طور مورب به طرف نیروهای خودی شلیک می کند.^(۳)

علاوه بر این، ارتش عراق همچنان به دنبال تأمین نیازهای نظامی خود است و این نیازها از طریق مسیرهای زمینی کشورهای اردن، کویت و عربستان وارد عراق می شود. امروز ۳۵ دستگاه تریلر با محموله های مهمات و تجهیزات نظامی از منطقه "عرعر" واقع در مرز عربستان وارد عراق شد.^(۴)

از سوی دیگر، اوضاع روحی مردم و نظامیان عراق چندان مناسب نیست. هر روز تعدادی پناهنده وارد خاک ایران می شوند که اوضاع داخلی عراق را ناآرام و غیرعادی توصیف می کنند. امروز نیز یک سرباز و یک غیرنظامی از طریق مرز سردشت وارد ایران شده، درخواست پناهندگی کردند^(۵) در پاوه و نوسود نیز ۲ سرباز عراقی با عبور از مرز، خود را به نیروهای سپاه معرفی و تسلیم کردند.^(۶)

۱

امروز وضعیت مناطق کردنشین در مقایسه با روزهای گذشته نسبتاً آرام بود و اقدامات گروه های مسلح غیرقانونی در این مناطق به طور محسوسی کاهش یافته بود.

نیروهای حزب دمکرات با ایجاد راه بندان در مسیر ارومیه - سلماس، ۳ خودرو شرکت توانیر را که ۱۵ تن از کارکنان آن برای ترمیم خطوط برق دکل های مسیر ارومیه - سلماس به گردنه قوشچی رفته بودند، متوقف کرده، خودروها را به سرقت بردند.^{(۷)-(۸)}

در منطقه پاوه نیز ۶ تن از افراد وابسته به حزب دمکرات با تحویل اسلحه و مهمات خود، تسلیم نیروهای سپاه شدند و درخواست امان نامه کردند.^(۹)

ص: ۲۵۸

۱- سند شماره ۰۰۵۳۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته، واحد اطلاعات عملیات خوزستان به اطلاعات عملیات مرکز، شماره ۳۸۲، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۳.

۲- همان.

۳- احمد دهقان، مجموعه آثار شهید حسن باقری، پیشین، صص ۱۰۳ - ۱۰۱.

۴- سند شماره ۱۳۹۲۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۴، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۸/۷/۱۳۶۰.

۶- سند شماره ۵۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۵، تاریخ ۳۰/۷/۱۳۶۰، ص ۴، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۹/۷/۱۳۶۰.

۷- رادیو صدای کردستان هفده روز بعد، تاریخ این اقدام را ۲۹ مهرماه اعلام کرد و در این باره گفت: پیش مرگان نیروهای سرگرد قهرمان عباسی در جاده ارومیه - سلماس، ۲ دستگاه خودرو دشمن را به غنیمت گرفتند. (خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۱، ۱۶/۸/۱۳۶۰، ص ۸ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۱۵/۸/۱۳۶۰).

۸- سند شماره ۱۵۴۰۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (م ۱۳۲) به ژاجا، ۲۹/۷/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱.

۹- سند شماره ۵۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

جوخه های ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ادامه اقدامات خود، این بار مدیران ۲ دبیرستان در شهرهای هشپتر طوالش و سبزوار را هدف قرار دادند. در تهران و مشهد نیز نیروهای امنیتی، ۳ بمب را خنثی کردند و یک خانه تیمی را پس از کشف، محاصره و سپس تصرف کردند.

ساعت ۸ صبح در پره سر شهرستان هشپتر طوالش، نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ایوب میرزایی مدیر دبیرستان "امام شافعی" این شهر را هنگام رفتن به محل کار ترور کرده، با شلیک چند گلوله به شهادت رساندند. نیروهای سپاه در این خصوص ۲ مظنون را دستگیر کردند.^(۱)

در سبزوار نیز یکی از افراد این سازمان با شلیک چند گلوله به سوی مدیر دبیرستان "اسرار" این شهر که از افراد فعال در انجمن اسلامی معلمان بود، وی را از ناحیه پا زخمی کرد.^(۲)

در تهران، نیروهای کمیته و شهربانی ۲ بمب را که افراد وابسته به گروه های مسلح معارض در دبیرستان "اسدآبادی" کار گذاشته بودند، کشف و خنثی کردند.^(۳)

در مشهد نیز یک بمب که در خودرو یکی از افراد عضو بسیج جاسازی شده بود، با هشپاری یک کودک و اطلاع به موقع وی و سرعت عمل نیروهای سپاه کشف و خنثی شد. این بمب به گونه ای جاسازی و تله گذاری شده بود که با روشن شدن خودرو منفجر می شد.^{(۴)-(۵)}

علاوه بر این، امروز در تهران نیروهای کمیته و سپاه یک خانه تیمی متعلق به ۳ تن از افراد فعال سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را واقع در تقاطع خیابان های میرداماد و شریعتی شناسایی کردند و با اجرای عملیاتی، موفق به دستگیری یکی از آنها شدند. فرمانده این عملیات پس از محاصره این خانه ابتدا از ساکنان آن خواست تا با زمین گذاشتن اسلحه، خود را تسلیم کنند، ولی آنها با خودداری از این کار، به طرف نیروهای عمل کننده تیراندازی کردند و درگیری آغاز شد. پس از حدود ۲ ساعت درگیری، یکی از افراد سازمان زخمی و دستگیر شد و ۲ نفر دیگر گریختند. در این درگیری، ۲ تن از نیروهای کمیته نیز بر اثر اصابت ترکش نارنجک زخمی شدند. در بازرسی از این خانه، تعدادی اسلحه و مهمات جنگی از قبیل اسلحه کمری، تفنگ ژ ۳ و نارنجک جنگی و نیز اسناد درون گروهی سازمان و کروکی منزل و محل کار افراد انقلابی و متعهد و آدرس مسئولان که برای ترور این افراد تهیه شده بود، به دست آمد.^(۶)

ص: ۲۵۹

-
- ۱- روزنامه کیهان، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲، رشت - به گزارش واحد مرکزی خبر و روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛
و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۴، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲۷، طوالش - خبرگزاری پارس، ۲۸/۷/۱۳۶۰.
۲- روزنامه کیهان، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲، مشهد - خبرگزاری پارس.

۳- روزنامه کیهان، ۳۰/۷/۱۳۶۰، ص ۳، به گزارش روابط عمومی ستاد مرکزی کمیته انقلاب اسلامی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۵، ۳۰/۷/۱۳۶۰، ص ۱۹، خبرگزاری پارس به گزارش روابط عمومی مرکزی کمیته انقلاب اسلامی، ۲۹/۷/۱۳۶۰.

۴- باتوجه به تعدد بمب گذاری ها در معابر و اماکن عمومی و لزوم آگاه سازی و آموزش مردم برای کاهش تلفات و خسارت های این گونه انفجارها، نشریه هشدار پلیس که روابط عمومی شهربانی کل کشور آن را تهیه می کند توصیه هایی را برای رعایت نکات ایمنی درج کرده که بخش هایی از آن در ضمیمه این گزارش آمده است.

۵- روزنامه کیهان، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲، مشهد - خبرگزاری پارس.

۶- همان؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۵، ۳۰/۷/۱۳۶۰، ص ۱۹، خبرگزاری پارس به گزارش روابط عمومی ستاد مرکزی کمیته انقلاب اسلامی، ۲۸/۷/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۱۵، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲۱، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۹/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۳۰/۷/۱۳۶۰، ص ۳، به گزارش روابط عمومی ستاد مرکزی کمیته انقلاب اسلامی.

امروز نمایندگان مجلس شورای اسلامی در یک جلسه غیرعلنی به ریاست حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، دیدگاه های خود را درباره نخست وزیر معرفی شده از جانب رئیس جمهور بیان کردند. قرار است نمایندگان در جلسه علنی روز پنجشنبه (پس فردا) در مورد نخست وزیری دکتر ولایتی تصمیم گیری کنند.^(۱) آقای هاشمی رفسنجانی در کتاب خاطرات خود در این باره نوشته است: «امروز ساعت ۱۱، جلسه غیررسمی و غیرعلنی برای مشاوره درباره نخست وزیر داشتیم. مخالفان و موافقان صحبت کردند. فکر می کنم آرای مخالف زیاد باشد، ولی احتمال تصویب زیادتر است. آقای محمد یزدی در مخالفت، صحبت مؤثری کرد. ممکن است در کم شدن آرا، اثر داشته باشد. من هم در موافقت صحبت کردم.»^(۲)

راديو امريكا نیز درباره نخست وزیر پیشنهادی و احتمال تأیید او از سوی مجلس اعلام کرد: درحالی که خشونت های سیاسی در ایران ادامه دارد، آیت الله علی خامنه ای، رئیس جمهور فعلی حکومت اسلامی، شخصی را به نام علی اکبر ولایتی به عنوان نخست وزیر به مجلس معرفی کرد. دکتر ولایتی که پزشک و تحصیل کرده امریکاست، جانشین محمدرضا مهدوی کنی، که هفته پیش برای بازگذاشتن دست رئیس جمهور جدید در تشکیل دولت استعفا کرد، می شود. راديو امريكا با بیان اینکه دکتر ولایتی عضو حزب جمهوری اسلامی ایران و از نمایندگان مجلس شورای اسلامی است، پیش بینی کرده که مجلس به آسانی وی را تأیید کند.^(۳)

سیدحسین موسوی تبریزی، دادستان کل انقلاب، امروز در یک مصاحبه مطبوعاتی و راديو، تلویزیونی شرکت کرد. محورهای اصلی سخنان وی در این مصاحبه عبارت بود از: کارکرد دادگاه های انقلاب در مقاطع حساس و آشوب های منطقه ای، آخرین وضعیت سازمان مجاهدین خلق (منافقین) از نظر تشکیلاتی، عملیات و کارآمدی، شرایط توبه و بازگشت اعضا و هواداران گروه های مسلح غیرقانونی. وی همچنین با اشاره به سکوت سازمان عفو بین الملل در برابر کشتار و فشار به آزادی خواهان برخی کشورها، اقدامات این سازمان را درباره ایران تبلیغاتی خواند. گزارش روزنامه کیهان در این باره بدین شرح است:

«دادستان کل انقلاب درباره این موضوع که امروز دشمن با توسل به جنگ خارجی و داخلی، شیوه های ترور و انفجار را پیش گرفته و در این رابطه دادگاه های انقلاب می توانند در بیشتر مایوس کردن دشمن و افزایش توان انقلاب اسلامی نقش اساسی ایفا کنند، اظهار داشت: "به نظر من دادگاه های انقلاب اسلامی در تمام موارد حساس، نقش فعالی در ادامه انقلاب

ص: ۲۶۰

۱- روزنامه کیهان، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲.

۲- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، صص ۳۳۳ و ۳۳۴.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۴، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۱ ضمیمه، رادیو صدای امریکا، ۲۸/۷/۱۳۶۰.

داشتند و هر که در گذشته، ایران را تهدید کرده است، مانند جریان آذربایجان غربی، آذربایجان شرقی و جریان حزب امریکایی به نام خلق مسلمان؛ در مقابله با این توطئه ها، فقط دادگاه انقلاب تبریز بود که با کمترین صدمه توانست این توطئه ها را شکست بدهد. "وی سپس افزود: "دادگاه های انقلاب در همه مواقع حساس، ایستادگی کردند و باید این کار را انجام دهند، چون مسئولیتی بزرگ به عهده دارند و مردم نیز انجام این مسئولیت را می خواهند. گاهی مردم از شهرستان ها تماس می گیرند و می گویند که حکام شرع ما در برابر اشرار قاطعیت لازم را ندارند. البته این خواست مشروع مردم است، ولی دادگاه های انقلاب جز اجرای عدالت کاری ندارند و در موقع عفو، عفو و در هنگام قاطعیت، شدت عمل نشان می دهند. دادگاه های انقلاب اسلامی برای حفظ دستاوردهای انقلاب و برای مبارزه با توطئه گران علیه انقلاب تأسیس شده و به خاطر همین هدف، قضات شرع، دادستان ها و دادیاران ایستادگی کردند، شهید هم دادند و امروز نقش فعالی در تثبیت ایران دارند و در آتیه هم خواهند داشت.

وی سپس در ادامه سخنان خود به سرکوب تظاهرات دانشجویان مسلمان در امریکا و مبارزات آزادی خواهان ایرلندی اشاره کرد و گفت: در زندان های انگلیس آزادی خواهان ایرلندی که اعتصاب غذا کرده بودند و فقط تقاضایشان این بود که با آنان مانند زندانیان سیاسی رفتار شود، چرا سازمان عفو بین المللی از زندان های انگلیس دیدن نکرد تا حداقل کسانی را که اعتصاب غذا کرده بودند، از مرگ نجات دهد."

دادستان کل انقلاب در مورد وضعیت منافقین گفت: "گزارشات و آمارهای به دست آمده نشان می دهد که بیشتر نیروهای آنان دستگیر شده اند و پرونده هایشان در حال تکمیل شدن است و روی هم رفته نیروهای آنان رو به اضمحلال است.

دادستان کل انقلاب در ادامه این مطلب گفت: "اینان بعد از ماجرای ۳۰ خرداد [۱۳۶۰]،(۱)

ص: ۲۶۱

۱- سی ام خرداد ۱۳۶۰، نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به همراه عده ای دیگر از گروه های سیاسی چپ (پیکار، رنجبران، چریک های فدایی خلق (اقلیت)) هم زمان با بررسی طرح عدم کفایت سیاسی بنی صدر در مجلس شورای اسلامی، با تدارکی وسیع، اقدام به ایجاد آشوب در تهران و برخی شهرهای دیگر کردند. این واقعه در تاریخ سازمان مجاهدین به اعلام رسمی مبارزه مسلحانه شهرت یافت.

حتی یک نفر را نتوانستند جذب تشکیلات خود بکنند، بلکه برعکس بعد از ۳۰ خردادماه حدود ۸۰ درصد از هواداران فریب خورده منافقین حاضر به همکاری با آنان نشدند و فهمیدند که اینان خائن اند و لااقل آنان معتقدند که نباید با نظام جمهوری اسلامی مبارزه مسلحانه کرد. منافقین در میان رده های بالای خود عناصری را پاک سازی و ترور کردند، چون این عده معتقد بودند که نباید با این نظام، مسلحانه جنگید. این مسئله می رساند که مرگ یک سازمان مخفی و چریکی نزدیک است."

وی سپس افزود: "گروه دیگری از هواداران می خواهند توبه کنند و اطلاعات خود را در اختیار دادگاه های انقلاب بگذارند. [من] به کسانی که هنوز متوجه این مطلب نشدند، نصیحت می کنم که به طور ناآگاهانه در اختیار اجانب قرار نگیرند و فرصت کافی برای توبه دارند و می توانند اطلاعات خود را بدهند و بدانند که مجازات نخواهند شد."

وی سپس به تبلیغات سازمان عفو بین المللی اشاره کرد و گفت: "سازمان عفو بین المللی با اجازه ابرقدرت غرب کار می کند و با اشاره آن، سکوت اختیار می کند. چطور این سازمان وقتی آیت الله صدر و خواهر بزرگوارش در زندان عراق زیر شکنجه شهید شدند و هم اکنون که زندان های عراق پر از مبارزین می باشد، اظهارنظری نکردند؟ یا در زندان های انگلیس که چریک های ایرلندی اعتصاب غذا کردند و جان سپردند، سازمان عفو بین المللی به آنجا نرفت و در این مورد سخن نگفت؟" وی اضافه کرد: "سازمان عفو بین المللی وابسته به ابرقدرت هاست و این سازمان جنایات منافقین را محکوم نکرد و در حادثه انفجار بمب در دفتر مرکزی حزب جمهوری اسلامی که بهترین فرزندان قرآن و اسلام شهید شدند، مطلبی نگفت. چطور وقتی که در مصر و سودان رسماً اعلام می کنند که مخالفین را می کشیم، ریگان پشتیبانی می کند و این سازمان اظهارنظری نمی کند؟"

حجت الاسلام موسوی تبریزی در مورد ضابطه عفو در مورد متهمین و محکومین به خصوص افراد گروهک ها گفت: "ضابطه کلی این است که توبه کنند و برگردند، به طوری که مطمئن شویم که اینها دیگر خیانت نمی کنند و ایجاد تخریب و رعب و وحشت در جامعه نمی کنند. اگر به این مسئله یقین پیدا کنیم، این ضابطه عفو است و آنان از زندان آزاد می شوند. تا به حال صدها نفر آزاد شدند و در عید سعید غدیر امسال، عده زیادی از افراد این گروهک ها که اطمینان حاصل کردیم از مواضع قبلی خود برگشته اند، از زندان اوین آزاد شدند."

وی همچنین درباره کردستان و مسئله عفو با توجه به اینکه بوکان پاک سازی شد، گفت: "اخیراً افراد بسیاری از برادران مسلمان کرد به دادگاه های انقلاب اسلامی کردستان مراجعه و امان نامه دریافت کرده اند و اکنون شهرهای کردستان حالت عادی پیدا کرده و همان طور که امام امت فرموده اند، الآن اگر مردم مسلمان کرد به شهرشان برگردند و خود را معرفی کنند و حتی اگر در سابق اشتباهاتی هم کرده باشند، نسبت به اعمال گذشته آنان اغماض خواهد شد."^(۱)

ص: ۲۶۲

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با انتشار بیانیه ای شرایط موافقت با ورود هیئت بررسی سازمان عفو بین المللی را برای بازدید از ایران به منظور بررسی سیر قضایی امور اعلام کرد. در بیانیه چالشی وزارت امور خارجه، شرایط ایران در هشت بند بیان شده و درعین حال، به صراحت درباره اقدامات و مواضع اعلام شده و اعلام نشده این سازمان افشاگری شده و به نوعی بر درستی عملکرد قوه قضائیه ایران نیز پافشاری شده است. مفاد این بیانیه به گونه ای تنظیم شده است که احتمال سفر این هیئت را به ایران کاهش می دهد. این درحالی است که در وضعیت کنونی جنگ، جمهوری اسلامی نیاز بیشتری به تعامل با نظام بین الملل، جامعه جهانی و افکار عمومی دارد. مفاد بیانیه به این شرح است:

«۱. برای آنکه هرگونه شبهه ای درمورد تمایلات صهیونیستی این سازمان از اذهان زدوده شود، پیشنهاد می شود به صورت صریح، کشتارهای "کفر قاسم" و "دیر یاسین" و جنوب لبنان که توسط جنگ افروزان اسرائیلی صورت گرفته است، صریحاً با ذکر مورد، توسط این سازمان محکوم گردد و درمورد شرایط وحشیانه زندان های رژیم اشغالگر قدس و شکنجه های طاقت فرسای آن افشاگری به عمل آید.

۲. برای آنکه شبهه ای درزمینه وابستگی این سازمان به امپریالیسم امریکا وجود نداشته باشد، پیشنهاد می شود این سازمان دخالت های امریکا را در امور ملت های دیگر به ویژه مصر، السالوادور و عربستان محکوم سازد و به بهانه سیاسی بودن این موضوعات و خارج بودن آنها از چارچوب رسالت هایی که عفو بین المللی برای خود قائل است، شانه از زیر تعهدات انسانی خالی نکند.

۳. در بیانیه های این سازمان بارها به اصول پذیرفته شده جهانی و یا حقوق بین المللی اشاره شده است. ما می خواهیم این سازمان به شکلی روشن اعلام نماید، آیا اصول حقوق اسلامی که یک میلیارد مسلمان به آن باور دارند جزء این اصول پذیرفته شده جهانی هست یا اینکه درنظر این سازمان، جهان مساوی امریکاست و هر اصلی که موردپسند رژیم جنایتکار امریکاست، جهانی نیز محسوب می گردد؟

۴. در آن صورت که سازمان اعلام نماید اصول حقوق اسلامی را نیز جزء حقوق پذیرفته شده بین المللی می پذیرد، سازمان اعلام نماید، آیا گردانندگان این سازمان و افراد اعزامی آن به این حقوق آشنایی دارند و یا آیا به مکانیسم های پیچیده و طولانی تربیت قاضی شرع در اسلام و دادگاه های اسلامی وقوف دارند یا نه؟

۵. طبیعی است که ما انتظار داشته باشیم در میان هیئت اعزامی حداقل یک حقوقدان مسلمان و متعهد که دقیقاً به فقه اسلامی و قضایی آشنایی داشته باشد، حضور یابد. ما پیشنهاد می کنیم که دراین زمینه از دانشمندانی چون شیخ کوشک در مصر و یا دیگر فقهای ناوابسته که کششی به سمت امریکا نداشته باشند، استفاده گردد.

۶. سازمان تعهد نماید اگر بعد از مسافرت به ایران ثابت شد تبلیغات و ادعاهای سابق سازمان دروغ بوده است، رسماً از ملت بزرگ ایران عذرخواهی کند.

۷. سازمان باید قبل از ورود به ایران، عمل جنایتکارانه گروه مجاهدین خلق را که باعث کشتارهای وسیع خیابانی شده اند و بیش از صد نفر از دولتمردان متقی ما را به شهادت رسانده اند، به زن و بچه و پیرمرد رحم نکرده و در مساجد و معابر و بیمارستان ها و مغازه ها بمب گذاشته اند، اتوبوس ها را آتش زده اند و بچه ها و بزرگ سالان بی گناه را سوزانده اند، به شکل واضح محکوم نماید و اگر تردیدی در این زمینه برای سازمان وجود دارد، دولت جمهوری اسلامی ایران حاضر است دلایل کافی در اختیار سازمان عفو بین المللی قرار دهد تا تمام جنایات فوق را ثابت نماید، به شرط اینکه این اسناد از طرف سازمان عفو بین المللی منتشر گردد.

۸. سازمان مزبور تضمین نماید که متن کامل و بدون سانسور گفت و گوهای خود با مقامات مسئول قضایی ایران را در اختیار افکار عمومی جهان قرار دهد و در این زمینه بدون مجامله و بهانه آوردن جواب دهد که این مذاکرات در کدام نشریه و در کدام رادیو و کدام کانال تلویزیونی اروپایی و امریکایی پخش خواهد شد و برای قدم اول، پخش کامل بیانیه موجود می تواند علامت صداقت سازمان در این مورد محسوب گردد. اگر سازمان ادعا می کند این وسایل در اختیار او نیست، پس چگونه است که هنگام حمله به نظام انقلابی ما، تمام بوق ها به صدا در می آیند. در این صورت، آیا همین دلیل کافی نیست تا سازمان بداند که بازپچه ای در دست امپریالیسم خبری شده است؟

مسئلاً با احراز شرایط فوق، دولت و ملت ما با کمال بزرگواری، این هیئت را خواهد پذیرفت و اینک برعهده سازمان عفو بین المللی است که ثابت کند، بازپچه امریکا و متحدانش در سراسر دنیا نیست. (۱)

۱

شهاب الدین گنابادی، وزیر مسکن و شهرسازی، امروز در مسکو با مسئولان کمیته دولتی روابط اقتصادی با کشورهای خارجی شوروی دیدار و گفت و گو کرد. همچنین آقای گنابادی و هیئت همراه و سفیر کشورمان در مسکو، ظهر امروز در میهمانی ناهار معاون نخست وزیر شوروی شرکت کردند. مهندس گنابادی عصر امروز به دیدار خود از شوروی پایان داد. (۲)

مهندس غرضی وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران نیز که به تازگی از سفر لیبی، الجزایر و سوریه به ایران بازگشته است، امروز با معاون وزیر نیرو و صنایع یوگسلاوی دیدار و گفت و گو کرد. (۳)

۲

روزنامه فایننشال تایمز (چاپ لندن) در مقاله ای با عنوان "واردکنندگان عراقی از کویت استفاده می کنند"، نقش، اهمیت و امکانات بندری کویت را، که یکی از عقبه های اصلی واردات کالا به عراق می باشد، بررسی کرده است. نکته قابل توجه آنکه "پاتریک کاک برن"، نویسنده این مقاله، به ادعاهای دولت

ص: ۲۶۴

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۴، تاریخ ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲۶، مسکو- خبرگزاری پارس،
۲۸/۷/۱۳۶۰.

۳- همان، ص ۲۶، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۸/۷/۱۳۶۰.

کویت درباره بمباران برخی نقاط آن کشور توسط ایران، صحنه گذاشته است. در این مقاله آمده است:

انتظار می رود امسال بیش از نیمی از واردات عراق؛ یعنی معادل ۶ تا ۷ میلیون تن کالا، در بنادر کویت تخلیه شود. عراق پس از شروع جنگ با ایران نتوانست از بندر بصره استفاده کند و لذا بیش از پیش ناچار به توسل به کویت شد. روزانه بیش از ۵۰۰ کامیون سنگین از مرز کویت و عراق عبور می کنند و کالاهایی را به بغداد واقع در ۸۰۰ کیلومتری مرز کویت حمل می کنند. مرز کویت یکی از راه های حیاتی عراق محسوب می شود. حملات هوایی ایران به پایگاه مرزی ابدالی واقع در مرز کویت و بمباران تأسیسات نفتی کویت توسط ایران، در واقع نشان دهنده کوشش های ایران برای جلوگیری از کمک های بیش از حد کویت به عراق است، لیکن این حملات گویی تأثیر چندانی بر رونق کار شرکت های حمل و نقل این منطقه نداشته است. کویت با داشتن ۳۳ لنگرگاه عمیق بهترین بندر برای عراق به حساب می آید. بندر اردنی عقبه فقط ۷ لنگرگاه دارد و قرار است ۳ لنگرگاه دیگر نیز به آن اضافه شود. با وجود این، زمان انتظار کشتی های حامل کالا برای عراق در شعبه و شویخ در کویت به ۴۵ و ۶۰ روز افزایش یافته است. از بنادر عربستان سعودی، دوبی و شارجه در امارات عربی متحده پیش تر استفاده می شده است. (۱)

۱

روزنامه امریکایی نیویورک تایمز در آستانه تشکیل دادگاه لاهه برای رسیدگی به دعاوی ایران و امریکا گزارشی را تهیه و منتشر کرده است که رادیو امریکا خلاصه ای از آن را در برنامه شامگاهی خود بدین شرح نقل کرده است:

«بی سابقه بودن حجم اختلافات مورد رسیدگی، سابقه شکل گیری پرونده و چگونگی ارجاع آن به این دادگاه، اعضای هیئت های ایرانی و امریکایی شرکت کننده در این دادگاه [از موارد قابل توجه در این پرونده است.] ادعاهای مطرح شده و محدودیت های اعلام شده دادگاه برای قبول پرونده ها و عناوین کلی پرونده های مورد قبول این دادگاه برای پیگیری و صدور رأی دیوان بین المللی داوری برای حکمیت میان ایران و امریکا دست کم با ۲۵۰۰ عرض حال شرکت های امریکایی علیه رژیم جمهوری اسلامی روبه روست که ارزش خسارات مورد ادعا به بیش از هزار میلیون دلار سر می زند و این بزرگ ترین و درعین حال پیچیده ترین مراحل داوری و حکمیت در مورد اختلافات مالی میان دو کشور است که تاکنون جهان به یاد دارد. پیش از این، برای حکمیت درباره دعاوی متفقین جنگ جهانی دوم علیه آلمان، یک دیوان بین المللی داوری به وجود آمد که با محکومیت آلمان به پرداخت غرامت به متفقین به کار خود پایان داد، اما به گفته قاضی سوئدی که ریاست دیوان بین المللی داوری را برای حکمیت میان ایران و امریکا برعهده دارد، پیچیدگی های داوری اخیر و تعداد دعاوی قانونی به مراتب سخت تر و بیشتر از وظایفی است که به دیوان داوری جنگ جهانی دوم محول شده بود. دیوان بین المللی

ص: ۲۶۵

داوری برای حکمیت میان ایران و امریکا در اجرای موافقت نامه آزادی گروگان های امریکایی به وجود آمده است که به موافقت نامه الجزایر شهرت دارد. به موجب این موافقت نامه، معادل ۱۰۰۰ میلیون دلار دارایی های ایران که قبلاً در امریکا و تا زمان آزادی گروگان ها مسدود شده بود، به یک حساب سپرده تضمینی در بانک مرکزی هلند منتقل شده است تا پس از رسیدگی به دعاوی قانونی شرکت های امریکایی علیه رژیم جمهوری اسلامی به عنوان غرامت به شرکت های امریکایی پرداخت شود.

رژیم اسلامی تعهد کرده است، در صورتی که براساس رأی دیوان بین المللی داوری موجودی این حساب تضمینی برای پرداخت غرامت تکافو نکند و یا میزان آن به سطحی کمتر از پانصد میلیون دلار کاهش یابد، مابه التفاوت را جبران کند، به نحوی که تا پایان کار دیوان حکمیت، همواره معادل هزار میلیون دلار در این حساب تضمینی وجود داشته باشد.

دیوان بین المللی داوری برای حکمیت میان ایران و امریکا از ۹ عضو تشکیل می شود. سه وکیل برجسته دادگستری از نیویورک، ویرجینیا و لوس آنجلس، که در امور داوری بین المللی سابقه زیادی دارند، به عنوان اعضای هیئت نمایندگی امریکا برگزیده شده اند. رژیم جمهوری اسلامی نیز آقایان محمود کاشانی (فرزند ۳۸ ساله آیت الله کاشانی)، سیدحسین هدایت (دستیار حقوقی ۳۴ ساله وزارت خارجه) و شفیع شفیع (قاضی ۴۸ ساله دادگستری)، را به عنوان اعضای هیئت نمایندگی خود تعیین کرده است. سه عضو دیگر دیوان بین المللی داوری برای حکمیت میان ایران و امریکا مرکب از دو قاضی برجسته سوئدی و یک قاضی فرانسوی است. رئیس دیوان بین المللی برای حکمیت میان ایران و امریکا گفت: "این دیوان تنها به داوری شرکت ها و افرادی رسیدگی می کند که پیش از سرکار آمدن رژیم اسلامی با دولت و یا شرکت های ایرانی قراردادهایی منعقد ساخته اند و رژیم اسلامی اموال آنها را مصادره کرده و یا از ادامه کارشان جلوگیری به عمل آورده است." به گفته وی، دعاوی بانک های امریکایی در مورد وام هایی که قبلاً به ایران پرداخته اند و رژیم اسلامی از بازپرداخت آنها سر باز زده است، فعلاً در دیوان بین المللی داوری مطرح نخواهد شد. برای این منظور، حساب جداگانه ای در بانک مرکزی انگلستان گشایش یافته است که معادل ۱۴۰۰ میلیون دلار از دارایی های ایران در آن نگهداری می شود و از طریق موافقت نامه الجزایر، جداگانه مورد بررسی قرار خواهد گرفت. به پیش بینی رئیس بین المللی داوری، برای حکمیت میان ایران و امریکا، کار این دیوان دست کم دو سال طول خواهد کشید، با این حال، به گفته وی، پاره ای اختلافات حل نشده ممکن است زمان داوری را طولانی تر سازد. رژیم اسلامی ایران درباره نحوه پرداخت هزینه های داوری و همچنین درباره میزان بهره و نزولی که باید در مدت نگهداری وجه تضمینی در حساب سپرده به این حساب تعلق گیرد، هنوز با مقام های امریکایی به توافق نرسیده است. (۱)

ص: ۲۶۶

۱- همان، صص ۳ - ۲ ضمیمه، رادیو امریکا، ۲۸/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۱۶، خبرگزاری پارس به نقل از آسوشیتدپرس از لاهه.

بخش فارسی رادیو لندن در نگاهی اجمالی، مواضع و رفتار کشورهای عربستان، لیبی و الجزایر را در بحران به وجود آمده در بازارهای نفتی اوپک بررسی و عملکرد هر کدام از کشورها را ارزیابی کرده است.

رادیو لندن گزارش داد: «دبیرکل اوپک امروز در جا کارتا اعلام کرده است که سازمان اوپک در روز بیست و نهم اکتبر [۷ آبان ۱۳۶۰] به منظور تعیین قیمت واحدی برای نفت، کنفرانس مخصوصی در ژنو تشکیل خواهد داد. هدف کنفرانس رسیدن به توافقی جهت یکسان کردن بهای نفت از طرف کشورهای عضو اوپک است. این کوششی [است] که کشورهای صادرکننده نفت مبذول می دارند تا به بحران اضافه مقدار نفت در بازارهای جهان پایان دهند.

عربستان سعودی که نفتش در حال حاضر حدود ۹ میلیون بشکه در روز است، تاحدی مسبب نفت اضافی در بازارهای جهانی است که این به نوبه خود سبب پایین آمدن بهای نفت شده است. عربستان سعودی گفته است که تنها در صورتی مقدار تولید خود را کاهش خواهد داد که سیزده کشور عضو اوپک بر بهای واحدی برای فروش نفت توافق نمایند. از طرفی اثرات کاهش بهای نفت، هم اکنون در کشورهای تولیدکننده نفت احساس می شود. نیجریه برای مقابله با کاهش درآمد نفتش برنامه سخت و شدیدی در نظر گرفته است، اما بینیم عکس العمل الجزایر و لیبی چگونه است؟ اصرار دولت لیبی که قیمت نفت همچنان بالا بماند، در حال حاضر روزی چهل میلیون دلار به صورت نفت به فروش نرفته روی دست آن دولت می گذارد. از پارسال تاکنون، تولید نفت لیبی به اندازه دوسوم کاهش یافته و درآمدش نیز به همان تناسب تنزل داشته است.

تولید نفت الجزایر نیز در ۹ ماه گذشته نصف شده است و اکنون فقط در حدود ششصد هزار بشکه در روز است.» (۱)

ضمیمه گزارش ۱۶۵: توصیه های روابط عمومی شهربانی کل کشور برای آگاه سازی مردم به منظور کاهش تلفات بمب گذاری ها

بخش هایی از دستورالعمل روابط عمومی شهربانی کل کشور که در نشریه هشدار پلیس چاپ شده، به این شرح است:

۱. از تجمع در اطراف اشیای مشکوک خودداری کنید و بدون ایجاد هیاهو و شایعه پراکنی، موضوع را تلفنی به مرکز پلیس یا نزدیک ترین کلانتری محل اطلاع دهید. ۲. از هرگونه دست کاری و جابه جا کردن اشیای مشکوک خودداری کنید و آگاه باشید که برای تهیه تله های انفجاری از مکانیزم های مختلف استفاده می شود. ۳. تا رسیدن افراد متخصص از نزدیک شدن افراد ناوارد و غیرمسئول به محل وجود شیء مشکوک جلوگیری کرده، به تناسب فضای موجود، حداکثر شعاع ایمنی را در اطراف آن شیء رعایت کنید. ۴. به سرعت، اشیاء آتش زا و وسایل نقلیه ای را که از سلامت و ایمنی آن اطمینان دارید، از محل دور کنید. ۵. چنانچه داخل آپارتمان یا محل سکونت یا کار خود به تله های انفجاری برخورد کردید، علاوه بر رعایت نکات فوق، بلافاصله در و پنجره ها را باز کرده، شیر آب و گاز و کنتور برق را از محل انشعاب اصلی قطع کنید تا در صورت بروز انفجار خسارت تشدید نشود. ۶. حتی المقدور در محل کار یا سکونت خود چند کیسه محتوی شن پیش بینی و مهیا کنید و در صورت لزوم به صورت استوانه ای در اطراف شیء مشکوک

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۴، ۲۹/۷/۱۳۶۰، صص ۶-۵ ضمیمه، رادیو لندن، ۲۸/۷/۱۳۶۰.

قرار دهید. ۷. چنانچه در نزدیکی تله انفجاری، چاه، استخر، یا حوض عمیقی وجود دارد، می توانید با احتیاط شیء موردنظر را از راه دور به داخل این مکان ها پرتاب و آن را ساقط کنید. ۸. حتی المقدور با موقعیت مکانی نزدیک ترین بیمارستان، کلینیک یا درمانگاه و مرکز آتش نشانی محل، آشنا شوید و شماره تلفن های این مراکز را در اختیار و به خاطر داشته باشید. مرکز اورژانس تهران به وسیله تلفن شماره ۱۲۳ همواره در خدمت همشهریان تهرانی می باشد. ۹. برای جلوگیری از تضييع وقت در مواقع اضطراری، همیشه نوع گروه خونی خود را بدانید و به وسیله پلاک های مخصوص در میچ دست یا به صورت گردن بند همراه داشته باشید. همچنین توصیه های ایمنی و هشدارهای لازم به طور جداگانه در ۸ بند در اختیار مسئولان و گردانندگان وسایل و اماکن عمومی از قبیل رانندگان اتوبوس ها، بیمارستان ها و درمانگاه ها، کارکنان و گردانندگان سینماها و فروشگاه های بزرگ و اولیای مدارس قرار داده شده است. (۱)

ص: ۲۶۸

امروز به رغم آرامش نسبی در جبهه های جنگ، ارتش عراق بخش هایی از شهر آبادان را زیر آتش توپخانه ها و سلاح های دوربرد خود قرار داد. در این اقدام، تعدادی خانه ویران شد و چند تن از شهروندان آبادانی شهید یا زخمی شدند (۱). همچنین امروز در جبهه کوت شیخ خرمشهر تک تیراندازان خودی یک خدمه آر.پی.جی. دشمن را هدف قرار دادند، واحد خمپاره انداز سپاه نیز مناطق مختلفی از بخش اشغالی این شهر را زیر آتش گرفت که در این اقدام یک موضع خمپاره انداز، چند سنگر و یک ساختمان دشمن منهدم شد و تعدادی از نیروهای آنها کشته شدند. (۲)

با تلاش نیروهای سپاه و ارتش عملیات بازگشایی و پاک سازی محور میان دو آب - مهاباد، در اولین ساعات بامداد امروز آغاز شد. هم زمان با این اقدام و در حالی که نیروهای ضدانقلاب شکست سنگینی را در این عملیات متحمل شدند، رادیو صدای کردستان از درگیری نیروهای حزب دمکرات و افراد سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) با نیروهای دولتی در منطقه سندج خبر داد. (۳)

نیروهای خودی با بهره گیری از آتش توپخانه در منطقه ایستگاه کشاورزی مهاباد، اقدام به پاک سازی محور میان دو آب - مهاباد کردند. با اجرای این عملیات، پس از دو سال، محور میان دو آب - مهاباد بازگشایی شد. پس از باز شدن این محور، فرماندار میان دو آب بیانیه ای را به همین مناسبت صادر کرد. در بخشی از این بیانیه آمده است: «با همت و فداکاری نیروهای رزمنده اسلام، امنیت جاده میان دو آب به مهاباد تأمین شده و هم وطنان عزیز می توانند با همراه داشتن شناسنامه عکس دار، از ساعت ۹ صبح الی ۱۷ در این محور رفت و آمد کنند.» (۴) در این حال، رادیو صدای کردستان اعلام کرد:

ص: ۲۶۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۱۶، تاریخ ۳۰/۷/۱۳۶۰، ص ۱۶، خبرگزاری پارس به نقل از اطلاعیه شماره ۶۷۴ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی، تهران، ۳۰/۷/۱۳۶۰.

۲- احمد دهقان، مجموعه آثار شهید حسن باقری (گزارش روزانه جنگ، شش ماهه دوم ۱۳۶۰)، تهران: مرکز نشر آثار شهید حسن باقری، ۱۳۸۹، ص ۱۲۹، گزارش شماره ۳۸۶، ۲/۸/۱۳۶۰.

۳- یادآوری می شود که در هیچ کدام از منابع موجود، خبری از این واقعه گزارش نشده است و به نظر می رسد پخش این خبر بیشتر برای توجیه شکست گروه های ضدانقلاب در عملیات محور میان دو آب - مهاباد، یا سرپوش گذاشتن روی این شکست باشد.

۴- روزنامه اطلاعات، ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۵، تاریخ ۳۰/۷/۱۳۶۰، ص ۲۳، خبرگزاری پارس، ۲۹/۷/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز

فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۸/۸/۱۳۶۰، ص ۴.

افراد دسته حبيب الله مهدوی روز ۲۹ مهرماه، در هفت كيلومترى سنندج در نزديكى روستای "بوشله" مورد تهاجم دشمن (نیروهای دولتی) قرار گرفتند، اما در مقام دفاع برآمدند و به مدت ۶ ساعت با مزدوران رژیم جنگیدند. این رادیو می افزاید: در این جنگ شدید و نابرابر که پیش مرگان دلاور سازمان چریک های فدایی خلق نیز شرکت داشتند، ۴ تن از نیروهای دشمن کشته و ۸ تن دیگر زخمی شدند. همچنین ۲ تن از پیشمرگان حزب و سازمان چریک های فدایی خلق زخم سطحی برداشتند. (۱)

۱

ترورها و بمب گذاری های کور و کشتار مردم بی گناه، مستضعف و محرومی که سلاحی برای دفاع از خود ندارند، همچنان سرلوحه فعالیت های افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) است. عناصر سازمان امروز در شهرهای تهران، مشهد و کردکوی دست به اقداماتی از این قبیل زدند.

امروز یک گروه ترور دونفره سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ساعت ۱۶ در خیابان بیست متری شبیری در نزدیکی سه راه آذری تهران، وارد مغازه فردی به نام یحیی محتشم ۵۵ ساله شدند و او را با شلیک چندین گلوله به شهادت رساندند. یحیی محتشم از افراد متعهد و انقلابی محل بود. (۲) - (۳) در خیابان انقلاب نیز نیروهای گشت سپاه با یکی از افراد این سازمان درگیر شدند که وی به هلاکت رسید و ۲ تن از نیروهای سپاه هم زخمی شدند. (۴) در خیابان معلم تهران هم عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با متوقف کردن یک دستگاه اتوبوس شرکت واحد و سپس تهدید راننده و مسافران، آنها را از اتوبوس پیاده کرده، سپس با پرتاب کوکتل مولوتف اتوبوس را به آتش کشیدند و گریختند. در این اقدام، بیش از نیمی از اتوبوس سوخت. (۵)

در مشهد نیز در درگیری ای که بین نیروهای سپاه و یکی از افراد مسلح سازمان فوق روی داد، هوادار سازمان از ناحیه پا زخمی و دستگیر شد. از فرد دستگیر شده ۲ قبضه اسلحه کمری به دست آمد. (۶)

همچنین در روستای النگ کردکوی، افراد این سازمان ۲ عدد کوکتل مولوتف داخل بانک ملی این روستا پرتاب کردند که هیچ کدام از آنها عمل نکرد. (۷)

۲

در طول هفته گذشته، تعدادی از عناصر گروه های مسلح غیرقانونی از جمله سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، در شهرهای مختلف کشور دستگیر شدند و در چند مورد تعدادی سلاح و مهمات و اسناد درون سازمانی نیز از آنان به دست آمد. در همین حال، تعدادی از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، که دستگیر شده بودند، پس از اظهار ندامت آزاد شدند.

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۷، تاریخ ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۱۱ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۱/۸/۱۳۶۰.
- ۲- روزنامه اطلاعات شرح مختصری از زندگی شهید محترم نوشته است که حاکی از روحیات انقلابی و تلاش وی برای پیروزی انقلاب و تلاش در راه تثبیت انقلاب اسلامی است.
- ۳- روزنامه کیهان، ۳۰/۷/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱۱.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۰، تاریخ ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۷، تهران - خبرگزاری پارس به نقل از مرکز خبری سپاه تهران؛ و- روزنامه کیهان، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۰، تاریخ ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۷، تهران - خبرگزاری پارس به نقل از مرکز خبری سپاه تهران؛ و- روزنامه کیهان، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۶- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران، نشریه خبرنامه، شماره ۲۴۱، ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۷- همان، ص ۳.

در تنکابن، یکی از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که از عوامل حمله به مسجد روستای لورزین این شهر بود، دستگیر شد. وی همراه با تعداد دیگری از عناصر سازمان، مدتی قبل، به مسجد روستای لورزین که از مساجد فعال در این منطقه است، حمله کرده و مسجد را آتش زده بودند.

در لاهیجان، نیروهای سپاه یک خانه تیمی گروه های تروریستی را که مدتی قبل تخلیه شده بود، بازرسی کردند و از این خانه یک قبضه تفنگ ژ ۳، یک قبضه اسلحه کمری و مقادیری فشنگ به دست آوردند. (۱)

در ماهشهر، یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) هفته گذشته به تصرف سپاه درآمد و چند نفر دستگیر شدند. از این افراد ۳ عدد نارنجک، یک قبضه کلت و مقداری مدارک درون گروهی مربوط به این سازمان به دست آمد. (۲)

هفته گذشته در شهر رشت، ۴۰ تن از وابستگان به گروه های مسلح غیرقانونی به اتهام شرکت در طرح های ترور، تخریب و اخلال در نظم عمومی دستگیر شدند که در میان آنها عده ای از مسئولان سازمان مجاهدین خلق (منافقین) شاخه رشت وجود دارند. (۳)

در شهر مشهد، نیروهای سپاه در طول دو هفته اخیر، ۱۰ خانه تیمی را که بیشتر آنها مربوط به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بود، کشف و ۶۰ تن از افراد این سازمان را دستگیر کردند. از این خانه ها تعدادی اسلحه و مقادیری مهمات و اسناد درون گروهی سازمانی به دست آمد. به گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران، افراد دستگیر شده از عوامل ترور، انفجارها و آتش سوزی های اخیر این شهر بودند. (۴)

در شهر رشت، ۳۰ تن از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که دستگیر شده بودند، پس از طی مراحل اولیه بازجویی و بررسی پرونده با اظهار ندامت و پشیمانی از اعمال گذشته خود و سپردن تعهد آزاد شدند. (۵) - (۶)

۱

امروز در درگیری بین اعضای انجمن اسلامی دانشجویان ایتالیا و افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهر رم، غضنفر خواند از افراد فعال این انجمن به شهادت رسید. به همین مناسبت، اتحادیه انجمن های اسلامی دانشجویان اروپا (شاخه ایتالیا) اطلاعیه ای صادر کرد. در قسمتی از این اطلاعیه آمده است: امروز برای مسلمان متعهد به انقلاب اسلامی همه زمین ها کربلا و همه روزها عاشورا است. امروز خون مدافعان اسلام و انقلاب اسلامی به وسیله حرامیان یزیدی، حلال شمرده می شود، چراکه به ندای حسین زمان، خمینی بت شکن لبیک

ص: ۲۷۱

۱- روزنامه کیهان، ۳۰/۷/۱۳۶۰، ص ۱۵، به نقل از اطلاعیه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

۲- همان، ص ۳، اهواز، خبرگزاری پارس.

۳- همان، رشت، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی رشت.

۴- همان، مشهد، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مشهد.

۵- یک نشریه داخلی سپاه در مقاله ای به رویکرد، سرمایه گذاری، آینده نگری و برنامه ریزی سازمان مجاهدین خلق در گیلان پرداخته است که بخش هایی از آن در ضمیمه این گزارش درج شده است.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۵، تاریخ ۳۰/۷/۱۳۶۰، ص ۲۳، خبرگزاری پارس، ۲۹/۷/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۱۵، تاریخ ۲۹/۷/۱۳۶۰، ص ۲۸، رشت - خبرگزاری پارس، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران رشت، ۲۹/۷/۱۳۶۰.

گفته و در صحنه نبرد حق علیه باطل به یاری اش شتافته اند. در پایان این اطلاعیه ضمن تبریک شهادت این سرباز متقی به حضور ولی عصر (عج) و نایب برحقش، امام خمینی و امت شهیدپرور ایران، از مسئولان دولت جمهوری اسلامی درخواست شده است که بیش از این اجازه صدور ارز بیت المال مسلمانان برای این دشمنان خدا و خلق داده نشود. (۱)

۱

امام خمینی در دیدار حجت الاسلام محلاتی (نماینده امام در سپاه)، محسن رضایی (فرمانده کل سپاه) و شورای مرکزی سپاه پاسداران با ایشان، با یادآوری اقدامات و عملکرد مخالفان روحانیت در زمان رضاشاه، علت مخالفت آنان را سودمندبودن روحانیت برای کشور اعلام و حمله مخالفان به سپاه را از این منظر ارزیابی کرد. امام خمینی در این دیدار، سپاه را به حفظ وحدت داخلی، تبعیت از اسلام فقهاتی و دقت در آموزش های عقیدتی فراخواند و بر پرهیز از تندروی و حفظ وجهت سپاه در میان مردم تأکید کرد. ایشان در این دیدار فرمودند:

«باید بعضی از تجربیاتی را که در طول زندگی دارم، به شما بگویم: از وقتی که رضاخان در ایران بر سر کار آمد، من متوجه بودم و این طور می فهمیدم که هر چیزی که برای اسلام مفیدتر بود، حمله به آن بیشتر می شد. آن روز روحانیت مهم ترین پایگاه ملت در مقابل اجانب بود، لذا، شدیدترین حملات به آن می شد. با شعر و نثر و هر چه داشتند، به آن حمله می کردند و برای اضمحلالش، درهای بعضی از ادارات را به روی آنان گشودند و در حوزه ها و شهرها، به قدری آنان را در فشار قرار دادند که ما از صبح تا به شام، در باغ ها زندگی می کردیم. با عاشورا و تبلیغات اسلامی شدیداً مخالفت کردند، چون می دانستند این پایگاهی است برای رسوایی حکومت ها. حال، ضدانقلاب و اجانب علاوه بر روحانیت، به سپاه هم حمله می کنند. از این حملات، انسان می فهمد که سپاه برای ایران و اسلام مفید است. سپاه باید بیشتر از این، تابع اسلام فقهت شود و نقایص خود را جبران نماید تا برای اسلام و نهضت مفیدتر گردد. مسائلی را باید گوشزد کنم:

اول اینکه باید سعی شود اعضای شورا در کمال تفاهم باشند و از اختلاف پرهیزند، و الا شکست می خورند. امروز مردم متوجه اند و اگر - خدای نکرده - شما با هم اختلاف داشته باشید، خوب می فهمند و از شما زده می شوند. شما باید کاری کنید تا مردم همان گونه که تا به حال شما را پذیرفته اند، بپذیرند. تمام ایران یک ارگان سیاسی است، ضدانقلاب و اجانب اگر دیدند برای از بین بردن اتحاد شما با حمله نظامی نمی شود کار کرد، با نفوذ اقدام می نمایند تا شما را از درون بیوسانند. امروز حفظ حیثیت سپاه پاسداران بر همه مخصوصاً خودتان، لازم است.

دوم اینکه باید سعی شود بین ائمه جمعه و سپاه پاسداران تفاهم باشد. اختلاف بین امام جمعه و سپاه امری عادی نیست، بلکه دستی در کار است و عده ای این کار را می کنند تا هم سپاه و هم روحانیت را تضعیف نمایند و با روش خاصی وارد شده اند. باید اشخاصی را

ص: ۲۷۲

- خبرگزاری پارس، ۳۰/۷/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۳۰/۷/۱۳۶۰، ص ۳، تهران - خبرگزاری پارس.

مأمور کنید تا اگر در شهری اختلافی بین روحانیت و سپاه است، برطرف کنند.

سوم، که شاید مهم ترین مسئله است، مسئله تعلیماتی است که در سپاه داده می شود. و باید توجه داشته باشید تا کسانی [را] که برای این کار انتخاب می کنید، کاملاً شناسایی شوند تا اینکه - خدای نکرده - مواجه نشویم با التقاط. باید توجه کنید که اسلام همان است که از صدر اسلام تا کنون فقها آن را حس کرده اند. در بعضی موارد، قدرت داشته اند و پیاده کرده اند و در بیشتر موارد، دست نخورده در قرآن و اخبار و کتاب های فقه موجود است. باید توجه کنید تا کسانی ظاهرالصلاح، اسلام شناس نشوند و یک مرتبه متوجه شوید از راه راست منحرف شده اید؛ یعنی، سعی کنید اسلامتان از روحانیت جدا نشود و با آنان که اسلامشان با روحانیت مخالف است، مخالفت کنید. متوجه باشید، از آنجا که شما بیشتر زحمت می کشید، شیاطین از همه بیشتر متوجه شما تا شما را از بین ببرند.

مسئله دیگر صدور انقلاب است که بارها گفته ام: ما با کسی جنگی نداریم. امروز انقلاب ما صادر شده است. در همه جا اسم اسلام است و مستضعفین به اسلام چشم دوخته اند. باید با تبلیغات صحیح، اسلام را آن گونه که هست، به دنیا معرفی نمایید. وقتی ملت ها اسلام را شناختند، قهراً به آن روی می آورند و ما چیزی جز پیاده شدن احکام اسلام در جهان نمی خواهیم. من به شما نصیحت می کنم که حیثیت و وجاهت خود را در میان مردم حفظ کنید. البته در بین شما، جوان های تندی هم هستند که باید آنها را تعدیل کنید تا کارهایی را که برخلاف مشی کلی سپاه است، انجام ندهند. برای نزدیکی سپاه با روحانیت از آقای منتظری که در قم هستند کمک بگیرید. برای خدا تبلیغات کنید که تبلیغات امر مهمی است ... مراعات حال مردم را بنمایید. انصافاً مردم ایران حق بزرگی بر انقلاب دارند. به خدا بیشتر اعتماد کنید. خداوند همه شما را محترم و معزز نگه دارد و دست دشمنان اسلام را قطع کند.»^(۱)

ص: ۲۷۳

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، صص ۳۲۲ - ۳۲۰.

هم زمان با دیدار سعدون حمادی، وزیر امور خارجه عراق از ایتالیا و دادن وعده صدور نفت بیشتر به این کشور، سرکنسول ایتالیا در ایران، مسئول جنگ را دولت عراق معرفی کرد و آن را به زیان دو ملت دانست.

سعدون حمادی در دیدار از ایتالیا، با رئیس جمهور، وزیر خارجه و وزیر تجارت خارجی این کشور ملاقات و گفت و گو کرد. آسوشیتدپرس درباره نتایج گفت وگوهای سعدون حمادی در ایتالیا اعلام کرد: «سعدون حمادی، وزیر خارجه عراق، امروز از ایتالیا خواست که از پیوستن به نیروهای پاسدار صلح در صحرای سینا خودداری نماید و با این درخواست چنین وانمود کرد که درمقابل، عراق نفت بیشتری به آن کشور ارسال خواهد نمود. وی چنین اظهار داشت که در صورت دستیابی دو کشور به "فناهم سیاسی" بیشتر، عراق در نظر دارد، صادرات نفت خود را به ایتالیا افزایش دهد. از طرفی، منابع وزارت خارجه ایتالیا گفتند: عراق تصمیم دارد که تعداد یک صد و سی هزار بشکه در روز نفت ارسالی خود به این کشور را به یک صد و شصت هزار بشکه افزایش دهد.

حمادی همچنین گفت که کلمبو وزیر خارجه ایتالیا را در جریان اوضاع کنونی جنگ بین ایران و عراق قرار داده است. وی در این باره هیچ توضیحی نداد.

حمادی طی دیدار از ایتالیا با کولومبو، وزیر خارجه ایتالیا، که ظاهراً دعوت وی را برای دیدار از عراق پذیرفته است، ملاقات و گفت و گو کرد. همچنین وی در این سفر با "ساندرو پرتین" رئیس جمهور و "نیکولا کاپریا" وزیر تجارت خارجه این کشور نیز ملاقات هایی داشته است. (۱)

هم زمان با دیدار سعدون حمادی وزیر امور خارجه عراق از ایتالیا و گفت و گوی وی با مقامات این کشور، امروز سرکنسول ایتالیا در استان اصفهان با استاندار اصفهان دیدار و گفت و گو کرد. خبرگزاری پارس به نقل از یک مقام آگاه در استانداری اصفهان اعلام کرد: «سرکنسول ایتالیا در این دیدار، جنگ تحمیلی دولت عراق علیه ایران را به ضرر دو ملت دانست و مسئول این جنگ را نیز دولت عراق ذکر کرد. همین گزارش حاکی است، در این دیدار پیرامون تحکیم و گسترش روابط دو کشور خصوصاً روابط اقتصادی بحث و گفت و گو شد.» (۲)

سازمان عفو بین الملل امروز به بیانیه وزارت خارجه ایران - که روز گذشته منتشر شد و در آن برای دیدار نمایندگان این سازمان از تهران شرایطی تعیین شده بود - پاسخ داد. به گزارش یونایتدپرس، یک سخنگوی سازمان عفو بین الملل گفت: ما هنوز از ایران پاسخی دریافت نکرده ایم و هنوز منتظریم. وی گفت: سازمان عفو بین الملل هیچ شرط قبلی را برای این دیدار نخواهد پذیرفت. یک چنین شرطی با اساس کار این سازمان مغایر است و ما همه اعتبار خود را از دست خواهیم داد. (۳)

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۵، تاریخ ۳۰/۷/۱۳۶۰، ص ۷، رم - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۹/۷/۱۳۶۰.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۱۷، تاریخ ۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲۱، اصفهان - خبرگزاری پارس.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۵، تاریخ ۳۰/۷/۱۳۶۰، ص ۷، آنکارا - یونایتدپرس، ۲۹/۷/۱۳۶۰.

منابع پلیس بلژیک امروز اعلام کردند در بازرسی کشتی "نهضت ایران"، هیچ مدرکی دال بر حمل سلاح غیرقانونی یافت نشد.

این کشتی روز گذشته به دنبال گزارش هایی مبنی بر حمل غیرقانونی اسلحه در بندر آنتور متوقف شده بود. روزنامه های محلی، آن را به معامله تسلیحاتی هفته گذشته در لندن، که به ربوده شدن سه ایرانی انجامید،^(۱) ارتباط دادند. سخنگوی سفارت ایران در بروکسل گفت که به دلیل وجود شایعات زیاد در مطبوعات این کشور، سفارت به پلیس اجازه بازرسی کشتی "نهضت ایران" را داده است.^(۲)

نشریه کانادایی کرسنت اینترنشنال در مقاله ای با توجه به موفقیت ایران در شکستن محاصره آبادان (عملیات ثامن الائمه(ع))، سیر نظامی جنگ را در جبهه ها به نفع قوای ایران ارزیابی کرده است. این نشریه با بیان اینکه عراق به نمایندگی از یک اتحاد سری نظامی که امریکا، شوروی و عربستان و بسیاری از کشورها در آن شرکت داشتند به ایران حمله کرده و آغازگر جنگ است، پیش بینی کرده است که به زودی ایران پیروزی نهایی را به دست خواهد آورد و قوای ایرانی برای به زیر کشیدن صدام حسین از اریکه قدرت تا بغداد پیش خواهند رفت. کرسنت می افزاید: «اعتراف عراق به شکست نیروهایش در جبهه آبادان و رانده شدن از رودخانه کرخه، مهم ترین واقعه در طول سیزده ماه جنگ بین عراق و ایران است. اینک شکست کامل نیروهای عراق به دست ایران نزدیک است و بازگشت نیروهای عراقی به پشت مرزهای خود و شکست و تحقیر آنها به زمان بستگی دارد. تلفات جانی و مالی در این جنگ در تاریخ اخیر در جنگ های بین دو همسایه بیشتر از همه بوده است.» این نشریه با اشاره به مسلمان بودن نیروهای دو طرف می نویسد: «یک حقیقت در هر دو جبهه وجود دارد و آن اینکه سربازان هر دو طرف مسلمان هستند. حمله ای که علیه ایران رخ داده است، حمله عراق نبوده است، حتی حمله یک ملت به ملت دیگر نبوده است، بلکه نماینده یک اتحاد سری نظامی است که در تاریخ جدید از همه اتحادهای مشابه، بزرگ تر است. در این اتحاد نظامی، شرکت کنندگان عبارت اند از: ایالات متحده امریکا و اتحاد شوروی که تدارک کنندگان سلاح و لجستیکی هستند و رژیم سعودی و دیگر رژیم های عرب که پول آن را می پردازند و این همه در اجلاس سران طائف جمع شدند و به عراق پوششی اسلامی دادند. دیگران، از جمله اسرائیل، هند، افریقای جنوبی، چین و قدرت های اروپایی در کنار ایستاده اند و امیدوارند که کشور اسلامی ایران درهم کوبیده شود و یک رژیم غیرمذهبی طرف دار غرب در تهران روی کار بیاید.

در ماه گذشته، اخبار جنگ از صدر اخبار جهان کنار گذاشته شد، زیرا امید رسانه های گروهی

۱- برای اطلاعات بیشتر به روزشمار ۲۳/۷/۱۳۶۰ (کتاب ۱۶) مراجعه کنید.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۷، تاریخ ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۶، اصفهان - خبرگزاری پارس به نقل از

خبرگزاری رویتراز آنتور، ۳۰/۷/۱۳۶۰.

غرب به پیروزی عراق بر ایران بر باد رفته است. سربازان ایران نه تنها جلو این اتحاد را در حملات خود گرفته اند، بلکه دست به عقب راندن ارتش مجاهدین خلق (منافقین) هم زده اند.

این بار صدام حسین پذیرفته است که نیروهایش در جبهه آبادان شکست خورده اند. گزارشات دست اول از خارجیان که از دیگر جبهه ها بازدید کرده اند، نشان می دهد که مهاجمان عراق در حال عقب نشینی هستند. سربازان عراق گروه گروه به اسارت ایرانیان در می آیند و سپاه ایران هشتاد درصد منطقه اشغالی را بازپس گرفته است.»

در ادامه مقاله نشریه کرسنت اینترنشنال آمده است: «اینک روشن است که نیروهای پیروز ظرف هفته های آینده به مرزهای عراق خواهند رسید و مسئله این است که آیا این سربازان باید در پشت مرزها توقف کنند؟ آیا این مرزها مشروعیت دارد؟ آیا کشور اسلامی ایران، صدام و متحدان عربش را بدون تنبیه رها خواهد کرد؟

بدیهی است که کشور ایران نیازی ندارد که به این مرزها توجهی کند و نیروهای آن باید دست کم تا بغداد به پیش روند و صدام حسین و حزب بعث را از بین ببرند.»^(۱)

۱

روابط تسلیحاتی عراق و فرانسه موضوعی است که خبرگزاری فرانسه در مقاله ای به بررسی آن پرداخته است. در این مقاله مصادیق زیادی از خریدهای عراق از فرانسه ذکر نشده، ولی به خوبی عمق توجه و تمایل دولتمردان فرانسه برای پشتیبانی همه جانبه از دولت عراق در زمینه تسلیحاتی و تکنولوژی آشکار است. محورهای اصلی این مقاله عبارت اند از: نگرانی بی مورد مقامات عراقی از روی کار آمدن دولت فرانسوا میتران در فرانسه و بیم قطع ارسال تسلیحات و مهمات از آن کشور به عراق، گسترش روابط سیاسی و تجاری عراق با دولت جدید فرانسه، سفارش های تسلیحاتی عراق به فرانسه، تضمین این دولت برای راه اندازی مجدد نیروگاه های اتمی عراق، میزان خرید عراق از فرانسه و تلاش دو کشور برای تغییرات لازم در نیروی هوایی عراق برای استفاده بیشتر از هواپیماهای میراژ فرانسوی.

در این مقاله می خوانیم: «چند ماه بعد از پیروزی سوسیالیست ها در فرانسه، مسئله اسلحه و اتم، که در پاریس مانند بغداد در هاله ای از مخفی کاری پوشانده شده است، از اهمیت تعیین کننده ای در پرونده همکاری عراق و فرانسه برخوردار [شده] است.

به گفته محافل مجاز عراق، بغداد که از انتخاب فرانسوا میتران به سمت ریاست جمهوری فرانسه غافلگیر شد، بیم آن را داشت که مناسبات دیپلماتی فرانسه دگرگون شود و در نتیجه در حالی که جنگ با ایران آیت الله خمینی طولانی شده بود، ارسال ادوات نظامی فرانسوی تحریم

ص: ۲۷۶

گردد. به گفته ژنرال عدنان خیرالله، وزیر دفاع عراق، نگرانی رهبران بعثی بیشتر از جهت شوروی بود که از ده سال پیش با یک معاهده دوستی و همکاری با عراق مرتبط بود و از آغاز جنگ، بی طرفی خود را اعلام و از ارسال حتی یک فشنگ به عراق خودداری کرد.

خیلی زود و بدون ابهام رهبران جدید فرانسه به این ابهامات پایان دادند، به طوری که وزیر روابط خارجی فرانسه به مناسبت دیدار طارق میخائیل یوحنا عزیز، معاون نخست وزیر عراق، از پاریس، گفت: همکاری با عراق در همه زمینه ها ادامه خواهد یافت. کشور فرانسه من بعد در برآوردهای رسمی در صف اول صادرکنندگان اسلحه به عراق قرار می گیرد. " در سال ۱۹۸۱ [۱۳۶۰] سفارشات اسلحه از طرف عراق به فرانسه به ۱۰ میلیارد فرانک رسید [و] فروش تجهیزات نظامی فرانسه به عراق در [همین] سال جاری به ۳ میلیارد فرانک رسیده است که معادل مازاد مبادلات بازرگانی غیرنظامی فرانسه با عراق است.

به گفته فرانسوی ها، آینده مرکز اتمی عراق (تموز) از طرف فرانسه تضمین شده [است]، یعنی مسئله همکاری اتمی درجهتی که رضایت هر دو کشور را جلب می کند، پیشرفت خواهد کرد. بعد از موافقت اصولی پاریس برای بازسازی یک مرکز اتمی مشابه در عراق، کارشناسان دو کشور تماس های خود را از سر گرفتند. به منظور انجام مطالعات اولیه، یک هیئت فرانسوی وابسته به آژانس بین المللی انرژی به عراق عزیمت کرد. طبق فرضیاتی که اکثراً مطرح می شود، مرکز اتمی جدید در مناطق کوهستانی عراق ساخته می شود.

به طور رسمی گفته می شود که پاریس و بغداد هنوز می بایست در مورد به کار گرفتن صلح آمیز اتم فرانسه توسط عراق به توافق برسند، ولی میشل روبرت، وزیر بازرگانی خارجه فرانسه، به هنگام دیدار اخیرش از عراق به این مسئله که تاکنون بر سر تحویل اورانیوم کم یا زیاد غنی شده دور می زد، تثبیت بخشید. وی گفت: به نظر ما در وضعیت تکنولوژیکی فعلی، کشوری که دویست دانشمند اتم شناس داشته باشد، دیر یا زود خواهد توانست به طور غیرمحسوسی استفاده از اتم را به نحو دلخواه خود تغییر دهد. "

خبرگزاری فرانسه ادامه می دهد: «تاکنون چند قرارداد بین عراق و فرانسه امضا شده است. به گفته محافل آگاه، مهم ترین قراردادها قراردادی است که در ماه اکتبر به طور سری امضا شد که به موجب آن فرانسه توپ های ۱۸۵ میلی متری به عراق صادر می کند. مبلغ این قرارداد ۴/۴ میلیارد فرانک است.

طبق اطلاعات رسیده از بغداد، شرکت فرانسوی، "تامپسون" نیز با عراق یک قرارداد ۵/۲ میلیارد فرانکی مبنی بر ارسال مجموعه های الکترونیکی که مورد استفاده نظامی دارند، امضا کرده است.

در دو سال اخیر، شرکت مذکور ۸ میلیارد فرانک ادوات نظامی به این کشور فروخته است.

به نوشته خبرگزاری فرانسه: «نه تنها هیئت های نظامی فرانسوی، بلکه انگلیسی و ایتالیایی نیز

به طور مرتب به بغداد رفت و آمد می کنند. در همین حال، یک هیئت از کارشناسان فرانسوی برای مطالعه در مورد امکان تغییر سیستم پرواز هواپیماهای میراژ به بغداد عزیمت کرده است. کشور عراق در سال ۱۹۷۷، شصت فروند از این میراژها را به فرانسه سفارش داد که تاکنون ۲۹ فروند آن ارسال شده است. مسئله غیرعادی دیگری که توسط ناظرین نیز مرسوم تلقی شده این است که کمپانی "گروسرت لوار"، که فروشنده تانک های (آ.ام.ایکس ۱۳) می باشد، در بازار مکاره بغداد نمایشگاهی از عکس های این تانک ها دایر کرده است. (۱)

ضمیمه گزارش ۱۷۶: بخش هایی از مقاله نشریه داخلی سپاه درباره رویکرد، سرمایه گذاری، آینده نگری و برنامه ریزی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در گیلان

استان گیلان منطقه ای مهم برای سازمان مجاهدین به شمار می رفت و سازمان سرمایه گذاری نسبتاً زیادی نیز در آن انجام داد. مرکزیت سازمان می پنداشت که شمال کشور برای سازمان به مثابه استان کردستان است برای حزب دمکرات و در گسترش جنبش به سراسر کشور نقش بسزایی خواهد داشت و به دنبال آن برای تحقق این منظور، نیروهای ورزیده خود را جهت سازماندهی و کادرسازی روانه دو استان شمالی (گیلان و مازندران) کرد و افراد فعال در استان آذربایجان، همچون زنجیره فروش (کاندیدای سازمان در تبریز)، به گیلان اعزام شدند.

گیلان که از آغاز حرکت جدید منافقین همه روزه حوادثی از قبیل ترور مسئولان و پاسداران و انفجار اماکن مذهبی و دولتی در آن روی می داد و جزء معدود استان هایی بود که به سرعت تشکیلات تار عنکبوتی منافقین در آن تنیده شد و به فاصله کمی از ترور شهید انصاری استاندار گیلان و معاون وی، بسیاری از کادرهای بالای سازمان به قهر انقلابی امت و ارگان های انقلابی گرفتار آمده، بعضاً در درگیری ها کشته شدند. نکته قابل توجه، بی محتوایی عقاید وابستگان به سازمان است که پس از دستگیری و فراهم شدن زمینه تفکر و تعقل، خیلی زود به اشتباه خود پی برده، اظهار ندامت و پشیمانی می کنند. بسیاری از افرادی که در گیلان دستگیر شده اند با اذعان به خطاها و انحرافات سازمان حاضر به همکاری با نیروهای اسلام جهت افشای این تشکیلات شدند. در متن زیر چگونگی تشکیلات سازمان در گیلان از زبان یکی از اعضا ذکر شده که به دلایل اطلاعاتی و امنیتی به ذکر قسمتی از آن اکتفا می شود.

سازمان یک سال قبل تصمیم به آغاز جنگ مسلحانه داشت، ولی به قول خود بنا به دلایلی چون جنگ، این حرکت را به عقب انداخت و در فاصله پیروزی انقلاب تا ۳۰ خرداد، همواره می کوشید تدارکات لازم را برای یک جنگ مسلحانه فراهم کند. این تدارکات که مهمات و اسلحه از سلاح های سبک کلت گرفته تا ژ ۳ و سلاح های نیمه سنگین خمپاره و... را شامل می شد، طبق یک نقشه نظامی چریک شهری در انبارهایی در اطراف شهرها جاسازی شد. تشکیلات نظامی که قبلاً زیر پوشش فعالیت های سیاسی، سازمان داده شده بود و بیشتر هواداران هم از این امر اطلاع نداشتند، یک تشکیلات نامنسجم و غیرمنطقی بود که برنامه عملی نداشت تا بتواند با برنامه ریزی های مستمر خود، ضرباتی را برای ناتوان ساختن ارگان های انتظامی شهر وارد کند. البته در شهر رشت دو شورای شش نفری عملیاتی، موسوم به شورای رهبری ۱ و شورای رهبری ۲ وجود داشت که همه اعضای ملیشیاها نظامی (۲) در یک کانال و سامانه ارتباطی از این دو شورا، برنامه و

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۵، تاریخ ۳۰/۷/۱۳۶۰، ص ۶ ضمیمه، رادیو اسرائیل، ۲۹/۷/۱۳۶۰، به نقل از خبرگزاری فرانسه.

۲- میلشیاى نظامى در سازمان به افرادى گفته مى شد که در شاخه نظامى فعال بودند و به سه سطح با اهميت درجه يك، دو و سه تقسيم مى شدند که ميلشياى درجه يك در ترور و بمب گذارى و تخريب و... پرتجربه و فعال تر بود.

دستورالعمل ترور و تخریب دریافت می کردند. سازمان، میلشیاها را در جنگل های "لاکان" و در کوه های لاهیجان به آموزش نظامی (چریک شهری و عملیات پارتیزانی) واداشته، آنان را از نظر نظامی ارتقا می داد، لکن هنگام اجرای عملیات حقیقی، تزلزل در روحیه بیشتر اعضا کاملاً مشهود بود. توبه کردن ۸۰ نفر از منافقین در لاهیجان در ۱۳/۶/۱۳۶۰ و ۱۰ تن در صومعه سرا در تاریخ ۳۰/۶/۱۳۶۰ از این جمله است.

در تشکیلات نظامی علاوه بر شاخه های تخریب و ترور شاخه دیگری بود که وظیفه اش گشت زنی در شهر بود. این گروه که به شاخه شکار معروف بود، نیروی صنفی، تدارکاتی و گروه های تحقیقاتی و عملیاتی را شامل می شد. گروه عملیاتی اغلب در ساعت ۵ تا ۷ صبح و ۱۲ تا ۲ بعدازظهر و ۵ تا ۸ شب از خانه بیرون آمده، به شکار افراد پاسدار، روحانی و مردم حزب الهی می پرداخت. جلسات و گزارش های عملیات و برنامه ریزی کارها اغلب شب ها صورت می گرفت. البته، گاهی نیز برنامه های ترور و هجوم شبانه، که کاملاً حساب شده بود، در شب انجام می شد؛ مثل حمله شبانه به منزل یکی از مسئولان جهاد که به شهادت وی انجامید. تعداد کل فعالان میلشیای نظامی گیلان حدوداً به ۳۰۰ نفر می رسید و بودجه مورد نیاز سازمان را هم در کل استان که به طور متوسط ماهانه یک صد و بیست هزار تومان بود، برخی تجار بازار و مخالفان انقلاب و قشر مرفه و عناصر لیبرال تأمین می کردند.

منافقین به دنبال توجیحات به اصطلاح علمی مارکسیستی خود به این نتیجه رسیده بودند که روحانیون در یک جنگ طبقاتی، نقشی در تکامل تاریخ نداشته اند و باید در جریان تاریخ حذف شوند. بنابراین، در مرحله ترورها، روحانیون پیرو امام و آنهایی که قدرت به صحنه کشاندن مردم را دارا بودند، در صدر قرار گرفتند و بنا به همین تحلیل بود که تشکیلات نظامی در شهرها باید روحانیون را در صف مقدم ترورهای خود قرار می داد و در مرحله بعد که ترور شخصیت ها و تسخیر پایگاه های نظامی به دست به اصطلاح ارتش خلق موفقیتی کسب می کرد، مرحله دیگر مبارزات طبقاتی سازمان، یعنی حمله به سنگرهای مستحکم انقلاب اسلامی یا محله های مردم حزب الهی (و به قول سازمان، نماینده خرده بورژوا و ارتجاع) با سلاح سنگین آغاز می شد. برای مثال، در رشت می بایست محله هایی که خانه های تیمی منافقین در آنها قرار داشت، تحت کنترل میلشیا درمی آمد و از این مکان ها با محله هایی چون باقرآباد، که محل حزب الهی هاست، به مقابله پرداخته می شد و این مکان ها با خمپاره هدف قرار می گرفتند.^(۱)

ص: ۲۷۹

۱- دفتر سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۵ و ۲۴، تاریخ ۳/۸/۱۳۶۰، صص ۵۳ و ۵۴.

امروز ارتش عراق چندین بار شهر اهواز را گلوله باران کرد. نیروهای عراقی از ساعت ۱۵:۴۵ تا ۱۶:۴۵، چندین بار با گلوله های توپ نقاط مختلف شهر اهواز را هدف قرار دادند که چند گلوله به خیابان جامی و ملک الشعرا اصابت و چند خانه را ویران کرد. بر اثر گلوله باران این محله ۵ نفر از اهالی شهر از جمله یک کودک زخمی شدند. چند گلوله نیز به خیابان ناصر خسرو، اطراف تصفیه خانه و صنایع فولاد اصابت کرد که خسارت جانی به همراه نداشت. (۱)

ارتش عراق با اینکه توان نظامی و تجهیزاتی خود را با بهره گیری از کمک های تسلیحاتی و آمادی قدرت های بزرگ - که از طریق کویت، اردن و عربستان وارد عراق می شود - تقویت می کند، در زمینه نیروی انسانی با کمبود شدید مواجه است و هر روز نیز شمار بیشتری از سربازان و مردم این کشور به جمهوری اسلامی پناهنده می شوند.

امروز تعداد ۱۰ دستگاه خودرو بارکش حامل قطعات یدکی از طریق مرز صفوان کویت وارد عراق شد و در پادگان الرشید تخلیه گردید. (۲) گفتنی است که در طول مهرماه، در مجموع ۵۸۸ دستگاه خودرو بارکش نظامی حامل مهمات و جنگ افزار و ۷۷ دستگاه خودرو نظامی نو از کشورهای عربستان، کویت و اردن وارد عراق شده است که سهم هریک از این سه کشور به ترتیب عربستان سعودی ۲۵۴، کویت ۲۲۵ و اردن ۱۰۹ دستگاه می باشد. این کمک ها در حالی است که ارتش عراق به دلیل کمبود نیرو، معلمان مدارس این کشور را به زور به جبهه های جنگ اعزام می کند. (۳)

به گزارش روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، در پی اعزام اجباری معلمان عراقی به جبهه های جنگ، این کشور با کمبود معلم در مقاطع مختلف تحصیلی مواجه شده است و دولت عراق برای جبران این کمبود، از معلمان مصری استفاده می کند. علاوه بر این، ادامه پناهنده شدن نظامیان ارتش

ص: ۲۸۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۱۸، ۲/۸/۱۳۶۰، صص ۱۳ - ۱۲، تهران - خبرگزاری پارس به نقل از اطلاعیه شماره ۶۷۵ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ و - سند شماره ۴۳۳۷۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار استان خوزستان، ۳۰/۷/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۷، ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲، اهواز - خبرگزاری پارس، ۳۰/۷/۱۳۶۰؛ و - سند شماره ۵۳۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن ویژه خبری (گزارش نوبه ای)، شماره ۲۱۶، ۳۰/۷/۱۳۶۰، صص ۴ - ۳، ۳/۸/۱۳۶۰.

۲- سند شماره ۱۳۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۳/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۳- سند شماره ۱۳۹۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

عراق و مردم این کشور به جمهوری اسلامی ایران، مشکلات این کشور را افزایش داده است. امروز علاوه بر ۴ سرباز عراقی که وارد خاک ایران شدند و خود را به نیروهای نظامی معرفی و درخواست پناهندگی کردند، (۱) ۵ تن از مردم غیرنظامی عراق نیز، از طریق مرزهای بانه وارد ایران شدند و با معرفی خود به سپاه پاسداران، درخواست پناهندگی کردند. (۲)

۱

امروز افراد حزب دمکرات در شهرهای بانه، کامیاران و سقر اقداماتی را علیه مردم و نیروهای خودی انجام دادند که با بزرگ نمایی در رادیو صدای کردستان منعکس شد، در همین حال، اهالی روستایی در جنوب غربی سنندج در واکنش به اقدامات افراد این حزب به مقر آنها حمله کردند. این درگیری ها در حالی صورت می گیرد که گروه های غیرقانونی فعال در مناطق غرب کشور (به ویژه حزب دمکرات) از کمک های نظامی عراق برخوردارند.

یکی از افراد وابسته به حزب دمکرات کردستان در ساعت ۱۵:۴۰، نارنجکی را به سوی محل تجمع مردم در خیابان امام خمینی شهر بانه پرتاب کرد که بر اثر انفجار آن، ۱۳ نفر از مردم و ۵ نظامی زخمی و به بیمارستان منتقل شدند. ۴ تن از زخمی ها به علت شدت آسیب های وارد شده، به وسیله بالگرد هوانیروز به بیمارستان سقر انتقال یافتند. (۳)

رادیو صدای کردستان با اعتراف به اینکه افراد وابسته به حزب دمکرات کردستان ایران مسئول این انفجار بودند، این اقدام را حمله به سنگر پاسداران اعلام کرد و در این باره گزارش داد: یکی از پیش مرگان جانباز نیروی شهیدان وردی به نام "ابوبکر زارعی"، در حمله به سنگرهای پاسداران مزدور در بانه، با انفجار نارنجکی که در دست خود آماده نگه داشته بود؛ به کشته شد. بر اثر انفجار این نارنجک، چند تن از نیروهای دشمن نیز از جمله یک جاش به نام جلال و چندین پاسدار به هلاکت رسیده یا مجروح شدند. در این حمله جانبازانه، پیش مرگان یک قبضه تفنگ ژ ۳ با ۵ خشاب و ۲ نارنجک به غنیمت بردند. (۴)

در همین شهر، در ساعت ۲۱:۳۰ نیز فرد ناشناسی یک نارنجک را به سوی نیروهای گشت سپاه و ارتش پرتاب کرد که به زخمی شدن ۲ سرباز انجامید. (۵)

همچنین نیروهای حزب دمکرات ساعت ۲۱:۳۰ به پایگاه سپاه در روستای "لون سادات" شهر کامیاران حمله کردند که با مقاومت نیروهای خودی روبه رو شدند. نیروهای مهاجم پس از ۳ ساعت درگیری، با به جا گذاشتن یک کشته مجبور به عقب نشینی شدند. (۶) رادیو صدای کردستان، افراد مهاجم را از نیروهای سرگرد عباسی و تلفات افراد خودی را یک کشته و چندین مجروح ذکر کرد. (۷)

ص: ۲۸۲

۲- روزنامه کیهان، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴، سندج - روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران بانه.

۳- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۴۱، ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۵ - ۴؛ و- روزنامه کیهان، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۸، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۳۶؛ و- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۸/۸/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- سند شماره ۳۳۹۴۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به فرماندهی لشکر ۲۸ کردستان، ۳۰/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۳۰۰۶۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرمانده قرارگاه عملیاتی غرب کرمانشاه، ۱/۸/۱۳۶۰، ص ۱.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۷، ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۱۲ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۱/۸/۱۳۶۰.

۵- سند شماره ۳۳۹۴۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به فرماندهی لشکر ۲۸ کردستان، ۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکزی اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱.

۶- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۵.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۱، ۱۶/۸/۱۳۶۰، ص ۸ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۱۵/۸/۱۳۶۰.

در روستای "فلسون" در دوازده کیلومتری شرق سقز نیز نیروهای مسلح غیرقانونی به پایگاه نیروهای خودی حمله کردند که با مقابله نیروهای خودی، مواجه و متواری شدند. یکی از سربازان پایگاه در این درگیری از ناحیه پا زخمی شد. (۱)

همچنین در روستای "سرقلعه" در ده کیلومتری شرق دیواندره، افراد وابسته به گروه کومه له یکی از مکانیک های جهاد سازندگی را به گروگان گرفتند که این عمل با واکنش مردم مواجه شد و افراد کومه له به ناچار وی را آزاد کردند. (۲)

به گزارش مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، در پی تعدی حزب دمکرات به مردم در منطقه "ژاره رود"، امروز اهالی روستای "گلین" در ۳۲ کیلومتری جنوب غربی سنندج، با بییل و کلنگ و سلاح سرد به مقر این حزب حمله کردند. در این درگیری که ساعت ها ادامه داشت، ۳ تن از افراد وابسته به این حزب به هلاکت رسیدند و تعدادی نیز زخمی شدند. در پی این اتفاقات، حزب دمکرات، مقر خود را از این روستا جمع آوری کرد و به منطقه دیگری انتقال داد. (۳)

به گزارش رکن ۲ (اطلاعات) لشکر ۲۸ کردستان، حزب دمکرات ۲ قبضه توپ ۱۳۰ میلی متری را از عراق تحویل گرفته و به صورت جدا و قطعه قطعه وارد ایران کرده است. قرار است این توپ ها که سه جک و چهار چرخ دارد، با استفاده از امکانات داخل، شاسی گذاری و پس از مونتاژ (اتصال قطعات به یکدیگر) به کارگیری شود. در حال حاضر، یک قبضه از این توپ ها در حوالی روستای "گاژه" و یکی در منطقه ای بین روستای "بیوران" و "زوران" در شمال غربی سردشت در نزدیکی نوار مرزی قرار دارد. (۴)

۱

پرتاب نارنجک و بمب دست ساز و آتش زدن خودرو در محله های شهر تهران، ایجاد درگیری در هشت پرطوالش و نیز بمب گذاری در بانک صادرات اهواز، مجموع تحرکات افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در این روز است.

در شهر تهران نیروهای کمیته یکی از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را که قصد پرتاب یک نارنجک را داشت، دستگیر کردند. در بازرسی از وی یک قبضه اسلحه کمری رولور، یک نارنجک و تعدادی اسناد سازمانی به دست آمد. (۵)

همچنین در خیابان وحیدیه تهران، افراد این سازمان بمب دست سازی را به یک مغازه پرتاب کردند. انفجار این بمب دست ساز خسارت جانی در پی نداشت. (۶)

در میدان دکتر فاطمی در مقابل بیمارستان سجاد نیز افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) یک خودرو را به آتش کشیدند که کارمندان بیمارستان به سرعت آتش آن را خاموش کردند. (۷)

ص: ۲۸۳

۱- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.

۲- سند شماره ۵۳۵۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه ریزی عملیات منطقه ۷ به طرح و برنامه ریزی مرکز،

۳/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۳- روزنامه کیهان، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۴۲، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۶.

۴- سند شماره ۳۰۰۷۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری استان کردستان، ۳۰/۷/۱۳۶۰، ص ۱.

۵- روزنامه کیهان، ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴، اطلاعیه روابط عمومی ستاد مرکزی کمیته انقلاب اسلامی.

۶- روزنامه کیهان، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱۳، اطلاعیه روابط عمومی ستاد مرکزی کمیته انقلاب اسلامی.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۰، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۷، تهران - خبرگزاری پارس به نقل از مرکز خبری سپاه تهران؛ و- روزنامه کیهان، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵.

در هشتمین طوالتش، نیروهای این سازمان در اطراف پایگاه بسیج و پاسگاه ژاندارمری "پره سر" درگیری ایجاد کردند که در نتیجه آن، یکی از افراد وابسته به سازمان کشته شد.^(۱)

همچنین نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، بمبی را در شعبه بانک صادرات محله "حصیرآباد" اهواز کار گذاشته بودند که کارکنان بانک آن را کشف و افراد سپاه پاسداران آن را خنثی کردند.^(۲)

۱

مجلس شورای اسلامی در جلسه علنی امروز خود، به پیشنهاد رئیس جمهور مبنی بر نخست وزیری دکتر علی اکبر ولایتی، رأی نداد. براساس گزارش خبرنگار کیهان، در جلسه علنی امروز از مجموع نمایندگان حاضر ۷۴ نفر به دکتر ولایتی رأی مثبت و ۸۰ نماینده رأی منفی دادند و تعداد آرای ممتنع ۳۸ رأی بود. همچنین ۲ نفر از نمایندگان مجلس رأی ندادند و ۱۳ نماینده نیز به دلیل تصویب نشدن اعتبارنامه هایشان، حق رأی دادن نداشتند.^(۳)

در پی این اقدام مجلس، رئیس جمهور در گفت و گویی اختصاصی با کیهان، نظر خود را درباره رأی مجلس اعلام کرد. آیت الله خامنه ای در این گفت و گو اقدام شجاعانه مجلس را ستود و گفت: «من این اقدام شجاعانه مجلس را ستایش می کنم و معتقدم این جزء مهم ترین اقدام هایی است که تاکنون مجلس انجام داده؛ دلیلش این است که در این تصمیم گیری، مجلس در برابر رئیس جمهوری قرار داشت که نسبت به او محبت و حمایت خودش را بارها ابراز کرده بود.» رئیس جمهور ادامه داد: «این نشان دهنده استقلال مجلس است و استقلال مجلس برای ما چیز ارزشمندی است، زیرا که ما اعتقاد داریم که مجلس در یک جامعه انقلابی مثل جامعه ما، مادر همه تصمیم گیری هاست. و اما در این مورد که من به چه دلایلی آقای ولایتی را پیشنهاد کرده بودم، باید بگویم که دلایل من برای انتخاب ایشان قانع کننده است و اعتقاد من همچنان این است که ایشان یک فرد شایسته و ارزنده است و آرای مجلس بیشتر بر اثر عدم شناخت از ایشان به این شکل نتیجه داد. همان طور که می دانید، حدود ۴۰ رأی ممتنع وجود داشت و رأی ممتنع به معنای نداشتن شناخت از آقای ولایتی است. مطمئناً اگر این شناسایی ها را آن وکلای محترم هم داشتند، رأی مثبت می دادند. به هر تقدیر، ما خسارتی نکردیم، من چند کاندیدای دیگر را برای احراز مسئولیت نخست وزیری در نظر دارم که ان شاء الله در اولین جلسه مجلس شورای اسلامی یکی از آن ۵ نفر را معرفی خواهم کرد.»^(۴)

آقای هاشمی رفسنجانی که خود از طرف داران کاندیداتوری آقای ولایتی برای پست نخست وزیری است، درباره تلاش و دلایل نظر منفی تعدادی از نمایندگان مجلس به دکتر ولایتی

ص: ۲۸۴

۱- سند شماره ۱۷۴۱۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منطقه ۳ (چالوس) فرماندهی به فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - ستاد مرکزی (فرماندهی)، ۱/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۴۲، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۵، به نقل از اطلاعیه سپاه پاسداران،

- ۳/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱۳، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
- ۲- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۴۱، ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۴.
- ۳- روزنامه کیهان، ۳۰/۷/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۴- همان.

نوشته است: «اول شب، مهندس طاهری آمد و توضیحاتی داد درباره تلاش هایی که مخالفان دکتر ولایتی برای زدن رأی نمایندگان می نمایند. سپس بهزاد نبوی و دو نفر دیگر از اعضای کادر مرکزی مجاهدین انقلاب اسلامی آمدند برای منصرف کردن من از موافقت با نخست وزیری دکتر ولایتی و بیش از یک ساعت صحبت کردند. نه آنها قانع شدند و نه من. آنها می گویند ضعیف است، چهره نیست یا سابقه افتخارآمیز مبارزه ندارد و من می گویم دینامیک و پرکار و پشتکاردار و متقی و مکتبی است. بیشتر روی "پرورش" و مهندس موسوی تکیه می کنند.» آقای هاشمی در ادامه درباره نتایج رأی گیری افزوده است: «اولین دستور، رأی گیری برای نخست وزیری دکتر ولایتی بود. رأی نیاورد. از ۲۰۷ نفر حاضر، ۷۴ نفر موافق، ۸۰ نفر مخالف، ۱۵ نفر بی رأی و ۳۸ نفر ممتنع بودند. رد شد. مخالفان خیلی خوشحال شدند. اما استقلال مجلس را نشان داد و معلوم شد که مجلس در اختیار حزب جمهوری اسلامی نیست. آقای خامنه ای، آقای محمدرضا بهشتی را فوراً فرستادند که درباره تصمیم بعدی مشورت کنند. معلوم شد تلفنی با امام هم مشورت کرده اند. قرار شد بعداً تصمیم بگیریم.» رئیس مجلس در پایان خاطرات این روز خود نوشته است: «به منزل آقای خامنه ای برای مشورت در امر نخست وزیری رفتم و سپس به خانه آمدم.» (۱)

در این حال، اقدام مجلس در رد پیشنهاد نخست وزیری آقای ولایتی در خبرگزاری ها و منابع مختلف سیاسی بازتاب های متفاوتی داشت. به پیر آندره ژو، گزارشگر خبرگزاری فرانسه، در تفسیری در این باره تحت عنوان "ایران؛ اختلافات شدید در میان رژیم" نوشته است: در ظرف کمتر از ۲۴ ساعت، دو اختلاف پی در پی شدید در رژیم جمهوری اسلامی ایران ظاهر شده است. مجلس ایران در شیوه ای کاملاً غیرمنتظره، امروز از انتخاب آقای علی اکبر ولایتی امتناع کرد. وی از سوی (آیت الله) خامنه ای، رئیس جمهوری و همچنین دبیر کل قدرتمند حزب جمهوری اسلامی که دارای اکثریت مجلس است، برای این مقام کاندیدا شده بود. از سوی دیگر، این ظهور اختلافات در میان حزب جمهوری اسلامی، ۲۴ ساعت بعد از سرزنش آشکار (امام) خمینی از سپاه پاسداران به دلیل توافق نداشتن با روحانیان شیعه صورت گرفته است. (۲)

خبرگزاری فرانسه می افزاید: رد کاندیداتوری آقای ولایتی از سوی مجلس - که تمام ناظران دیپلماتیک ایرانی و خارجی، ایشان را انتخاب شده می دانستند - نشانه رعدوبرقی در آسمان سیاسی ایران است. درحقیقت، در طول تاریخ جوان جمهوری اسلامی ایران، برای اولین بار است که مجلس پیشنهادی با چنین اهمیتی را که یکی از وفاداران (امام) خمینی مطرح کرده است، رد می کند. (۳)

ص: ۲۸۵

۱- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، صص ۳۳۷ - ۳۳۴.

۲- اشاره به سخنان دیروز امام خمینی در دیدار با حجت الاسلام محلاتی (نماینده امام در سپاه)، محسن رضایی (فرمانده کل سپاه) و اعضای شورای مرکزی سپاه پاسداران دارد. برای اطلاعات بیشتر به روزشمار ۲۹/۷/۱۳۶۰ مراجعه کنید.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۷، ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۷، خبرگزاری پارس به نقل از فرانس پرس از تهران، ۳۰/۷/۱۳۶۰.

امروز توپخانه های ارتش عراق شهرهای آبادان، سوسنگرد، پیرانشهر و پاوه را گلوله باران کردند و تبادل آتش در مناطق دشت عباس و خرمشهر نیز ادامه داشت. شورای فرماندهی ارتش عراق نیز در پی افزایش شمار پناهندگان نظامی این کشور به جمهوری اسلامی، جلسه اضطراری تشکیل داد و در حضور صدام تصمیماتی اتخاذ کرد.

امروز شهر آبادان آماج گلوله های توپخانه ارتش عراق قرار گرفت که بر اثر آن، یک تن به شهادت رسید و ۱۰ نفر زخمی شدند. (۱)

سوسنگرد نیز در ساعات اولیه بامداد، هدف چندین راکت کاتیوشا قرار گرفت. در این حملات، ۴ نفر زخمی شدند و چند مغازه و خانه، یک دستگاه خودرو بارکش و یک دستگاه تانکر آب منهدم شد (۲) و در محور حمیدیه دو تن از نیروهای سپاه و ارتش شهید شدند.

علاوه بر این، در محور دزفول و منطقه دشت عباس، تبادل آتش شدید توپخانه و خمپاره انداز با برتری آتش خودی ادامه یافت و در این درگیری ها یکی از نیروهای خودی به شهادت رسید. (۳) همچنین بر اثر آتش متقابل رزمندگان اسلام در محور خونین شهر و منطقه کوت شیخ، چند تن از نیروهای دشمن کشته شدند و یک انبار مهمات آتش گرفت. برابر گزارش تیم شنود نیروهای سپاه، با آتش توپخانه خودی یک سرگرد و یک گروهبان دوم مخبرات تانک کشته و ۹ سرباز زخمی شدند. همچنین یک دستگاه خودرو، ۲ قبضه مسلسل و یک توپ ضد هوایی منهدم شده است. (۴)

نیروهای عراقی در ساعت ۱۴:۳۰، پیرانشهر و اطراف آن را نیز گلوله باران کردند که این اقدام به زخمی شدن ۴ تن از مردم این شهر و آبادی های مجاور انجامید. (۵)

همچنین در ساعت ۱۷:۳۰، نظامیان عراقی ۳ گلوله توپ به سمت پاوه پرتاب کردند که بر اثر آن یک دانش آموز به شهادت رسید. (۶)

علاوه بر رویدادهای فوق، امروز نیز همچون روزهای گذشته تعداد دیگری از نظامیان عراقی به جمهوری اسلامی پناهنده شدند. به گزارش منابع سپاه و ارتش، امروز ۴ نظامی عراقی جمعی

ص: ۲۸۷

۱- سند شماره ۳۱۸۹۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استانداری خوزستان، ۲/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۲- سند شماره ۳۱۸۹۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری دشت آزادگان به استانداری خوزستان، ۳/۸/۱۳۶۰،

سند تک برگی.

۳- احمد دهقان، مجموعه آثار شهید حسن باقری (گزارش روزانه جنگ، شش ماهه دوم ۱۳۶۰) تهران: مرکز نشر آثار شهید حسن باقری، ۱۳۸۹، صص ۱۲۷ - ۱۲۶، گزارش شماره ۳۸۶، ۲/۸/۱۳۶۰.

۴- همان، ص ۱۳۲، گزارش شماره ۳۸۷، ۳/۸/۱۳۶۰.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۸، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۳۳، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲/۸/۱۳۶۰.

۶- سند شماره ۲۹۴۴۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان، ۳/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۲۹۴۴۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرمانده قرارگاه عملیاتی غرب کرمانشاه، شماره ۵۸، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

تیپ ۴۹ پیاده، لشکر ۹ و لشکر ۱۲ در مناطق کرخه کور، اروندکنار و دزفول، خود را به نیروهای سپاه و ارتش معرفی و درخواست پناهندگی کردند.^(۱) به گزارش یک منبع اطلاعاتی، در پی افزایش شمار متقاضیان پناهندگی عراقی به ایران، ارتش عراق تصمیماتی را در این باره اتخاذ کرد. به گزارش این منبع، بنا بر دستور شورای فرماندهی ارتش عراق، امروز جلسه ای در شهر بغداد تشکیل شد که در آن علاوه بر فرماندهان لشکرها، شخص صدام حسین نیز شرکت داشت. در این جلسه، اسیر شدن سربازان عراقی به دست رزمندگان ایرانی و همچنین بالارفتن شمار اسیران عراقی، به خصوص در حمله اخیر آبادان بررسی شد. یکی از فرماندهان در توجیه دلیل تسلیم شدن سربازان عراقی گفت: چون جرم عقب نشینی در منطقه نبرد اعدام است و از طرفی چون سربازان یارای مقاومت ندارند، پس یک راه برای آنان باقی مانده و آن هم تسلیم شدن است. همین امر سبب شده است تا تعداد اسیران عراقی بالا رود. این منبع می افزاید، پس از اظهار نظر سایر فرماندهان، در همین جلسه تصمیم گرفته شد که برای چاره جویی این مشکل، به اختیارات فرماندهان لشکرها افزوده شود و از این پس، همه طرح های جنگی (اعم از حمله یا عقب نشینی)، برنامه های رفاهی، دادن مرخصی و اعطای درجه به افراد شایسته، در اختیار فرماندهان لشکر باشد؛ فقط در خصوص برنامه نیروهای هوایی همچنان مثل سابق با نظر شورای فرماندهی تصمیم گیری خواهد شد.^(۲)

۱

شورای عالی دفاع به ریاست آیت الله خامنه ای تشکیل جلسه داد. در این جلسه ضمن بررسی وضع کلی جبهه های جنگ، درباره طرح های جنگی آینده بحث و تبادل نظر شد. در پایان این نشست، آقای هاشمی رفسنجانی، نماینده امام در شورای عالی دفاع، درباره موضوعات مطرح شده در این جلسه گفت: ابتدا رئیس ستاد مشترک از وضع کلی جبهه های جنگ گزارشی دادند. آن گاه درباره نیازهای ارتش و سپاه و امکان تأمین این نیازها بحث و تبادل نظر شد.

رئیس مجلس شورای اسلامی افزود: میرحسین موسوی وزیر خارجه نیز در خصوص آثار سیاسی پیروزی اخیر ما در شمال آبادان (عملیات ثامن الائمه(ع)) بر دولت های منطقه و کشورهای دیگر مطالبی بیان کرد.

وی در ادامه گفت: نمایندگان سپاه خوزستان نیز در جلسه دیشب حضور داشتند و مطالبی درباره سپاه و حرکتی که در آنجا هست، بیان کردند. آقای هاشمی رفسنجانی درباره دیگر موضوعات مطرح شده در این نشست گفت: قرار شد مدیریت ستاد جنگ های نامنظم را سپاه برعهده بگیرد و وضع موجودشان در جبهه ها همچنان حفظ شود و امکانات نیز در اختیار آنان قرار گیرد.^(۳) وی افزود: استانداران استان های جنگی نیز در جلسه شرکت داشتند و مطالبی درباره جنگ و موضوعاتی که به

ص: ۲۸۸

۱- سند شماره ۵۳۵۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه سپاه منطقه ۸ (اهواز) به طرح و برنامه سپاه مرکز، ۲/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۱۵۴۰۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا (مرکز فرماندهی)، ۲/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۲- سند شماره ۱۳۸۶۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۲) گروه اطلاعات به مقام وزارت کشور، ۱۷/۸/۱۳۶۰،

۳- در این باره ضمیمه اول این گزارش را مطالعه کنید.

شورای عالی دفاع ارتباط داشت و همچنین نظرهایی درباره جبهه ها و حرکت های نظامی و مسائل پشت جبهه، مطرح کردند. سرهنگ صیاد شیرازی نیز درباره طرح های آینده جنگی مطالبی را بیان کرد که درباره آن بحث و تبادل نظر شد. نماینده امام در شورای عالی دفاع درباره طرح پیشنهادی سازمان کنفرانس اسلامی (۱) گفت: ما مطلب تازه ای در این طرح نمی بینیم و فقط یک خدعه تبلیغاتی است که صدام می خواهد خود را صلح دوست معرفی کند. او می خواهد هم در اراضی ما باقی بماند و هم روی اروندرود ادعا دارد و می خواهد قرارداد سال ۱۹۷۵، جاهایی که به نفعشان هست، باشد و جاهایی که به نفعشان نیست، درباره اش مذاکره بشود. وی افزود: این حيله ای است که آنها به کار می برند تا در دنیا بگویند ما خواهان صلح هستیم، ولی ایران نمی خواهد. ما هم موضعمان روشن بود و گفتیم دفاع می کنیم تا سربازان عراقی در خاک ما نباشند و هنگامی که بیرون رفتند، موضوع محکوم کردن متجاوز و غرامت جنگ مطرح است. (۲)

وی همچنین درباره پخش اخبار جنگ و هماهنگی به وجود آمده درباره مرجع تصمیم گیر در این باره گفت: در گذشته، امام به شورای عالی دفاع اختیارات زیادی داده بودند؛ یکی از آنها، کنترل اخبار و تبلیغات مربوط به جنگ بود، ولی بعداً این اختیار از شورای عالی دفاع گرفته شد و در حال حاضر مراکز خبری، مانند خبرگزاری پارس، صداوسیما و روزنامه ها بدون کنترل، اخبار خود را پخش می کنند که درست نیست و امشب مطرح شد که یک نظمی به این موضوع داده شود. همچنین این موضوع مطرح شد که اگر امکان داشته باشد، سپاه و ستاد ارتش درباره عملیات جنگی یک اعلامیه بدهند و اخبار نیز کنترل بشود و روزنامه ها از جبهه ها مستقیماً اخبار را درج نکنند. قرار شد آقای خرازی (مسئول خبرگزاری پارس) در این باره تلاش و حرکت کند. (۳)* (۴) آقای هاشمی رفسنجانی در کتاب خاطرات خود، جزئیات بیشتری را از این جلسه منعکس کرده و نوشته است: «بعد از ظهر، شورای عالی دفاع در مجلس تشکیل شد. گزارش جبهه، حکایت از رکود جبهه ها در هفته گذشته دارد. مخصوصاً در ماهشهر و رقیبیه، ما دو ضربه خورده ایم و فرمانده نیروی زمینی هنوز آماده اجرای طرح های تصویب شده نیست. یاسر عرفات در مسکو به سفیر ما گفته، صدام حاضر است پس از آتش بس، ظرف ۴۸ ساعت بیرون برود. چند شرط دیگر هم گفته که قابل قبول نیست. استانداران مناطق جنگی در شورا شرکت کردند و مطالبی گفتند. خواستار حرکت بیشتر در جبهه ها بودند. سپس با من جلسه خصوصی داشتند و راهنمایی هایی کردند.» (۵)

ص: ۲۸۹

۱- در پی دیدار وزیر امور خارجه ایران با دبیرکل سازمان کنفرانس اسلامی در تاریخ ۱۴/۷/۱۳۶۰ در مقر سازمان ملل، حبیب شطی، دبیرکل این سازمان، پیشنهاد جدیدی را درباره صلح مطرح کرد و وزیر امور خارجه ایران در مصاحبه ای خبری در روز ۱۵/۷/۱۳۶۰ درباره مفاد این طرح توضیحاتی داد. برای اطلاع بیشتر به روزشمار ۱۵/۷/۱۳۶۰ مراجعه کنید.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

۳- * یادآوری می شود در جلسه دوم مرداد شورای عالی دفاع نیز در این خصوص تصمیماتی اتخاذ شده بود. برای اطلاع بیشتر به ضمیمه دوم این گزارش مراجعه شود.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۱۸، ۲/۸/۱۳۶۰، صص ۳- ۱، تهران - خبرگزاری پارس.

۵- علی اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، ص ۳۴۱.

امروز عناصر وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی با مین گذاری، شلیک خمپاره، گروگان گیری و راه بندان، تلفات و خسارت هایی به نیروهای نظامی و مردم شهرهای مهاباد، شاهین دژ، بانه، سنندج و ارومیه وارد کردند. همچنین امروز سپاه پاسداران در گزارشی اعلام کرد که در هفته گذشته در منطقه کامیاران، ۱۲ نفر از وابستگان به دو گروه کومه له و دمکرات خود را به این نهاد تسلیم و درخواست امان نامه کردند.

در ساعت ۱۶:۳۰، یک خودرو جیب ارتش در ابتدای خیابان رادیو در شهر مهاباد، به مینی که افراد وابسته به نیروهای مسلح غیرقانونی کار گذاشته بودند، برخورد کرد و ۲ تن از سرنشینان آن شهید و ۲ نفر دیگر زخمی شدند. (۱)

همچنین در نزدیکی "ماین بلاغ" در محور شاهین دژ - تکاب، یک خودرو گاز ژاندارمری با ۵ سرنشین، روی مین رفت و منهدم شد. در این حادثه، یکی از سرنشینان خودرو که درجه دار بود، به شهادت رسید و ۴ تن دیگر زخمی شدند. (۲)

در بانه، نیروهای مسلح غیرقانونی از تپه "اربابا" چندین گلوله خمپاره به شهربانی مستقر در این شهر شلیک کردند که خساراتی به بار نیامد. (۳)

نیروهای گروه کومه له، ۵ تن از بانوان را که در مسیر سنندج - سقز در حال تردد بودند، در نزدیکی روستای "جنیان" گروگان گرفتند. (۴)

همچنین ۱۵۰ تن از افراد حزب دمکرات با ایجاد راه بندان در محور ارومیه - سرو، یک کامیون پنج تنی و یک خودرو وانت را با تهدید اسلحه از اهالی منطقه ربودند. (۵)

براساس اعلام سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، در هفته گذشته، ۱۲ تن از وابستگان به حزب دمکرات کردستان و گروه کومه له در منطقه کامیاران، خود را به سپاه پاسداران این منطقه معرفی و ضمن اظهار ندامت از عملکرد گذشته، درخواست امان نامه کردند. (۶)

در پی پیروزی های اخیر رزمندگان اسلام و پاک سازی شهرها و مناطقی مانند بوکان، مهاباد، اورامانات، مریوان و جنوب غربی شهر ارومیه، وضعیت این شهرها و مناطق عادی شده است و نهادهای انقلابی و ادارات دولتی کار خود را از سر گرفته اند. امروز همچنین مردم اورامانات و مریوان با راه پیمایی در مریوان و تجمع در مقابل روابط عمومی سپاه پاسداران اقدامات گروه های ضدانقلاب و حامیان آنان را محکوم کردند.

پس از پاک سازی شهر بوکان و استقرار نیروهای خودی در این شهر، اوضاع کلی شهر عادی شده است و مردم بوکان زندگی روزمره خود را شروع کرده اند. در این باره خبرنگار واحد مرکزی خبر به نقل از فرمانداری مهاباد گزارش داد: هم اکنون اکثر ادارات و سازمان های دولتی این شهر بازگشایی شده اند و به اجرای خدمات اداری و مردمی اشتغال دارند.

براساس این گزارش، اداره کشاورزی مهاباد به منظور تحقق این هدف، در اطلاعیه ای اعلام کرد که در نظر دارد آمار موتور پمپ ها و تراکتورهای

ص: ۲۹۰

۱- روزنامه کیهان، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵؛ و- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۸/۸/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- سند شماره ۵۳۵۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه مهاباد به فرماندهی سپاه مرکز، ۱/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۲- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۳؛ و- سند شماره ۲۹۴۴۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرمانده قرارگاه عملیاتی غرب (کرمانشاه)، شماره ۵۸، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکزی اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۸.

۳- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.

۴- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۷.

۵- سند شماره ۱۳۹۲۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زاجا (رکن ۲ - گروه اطلاعات) به ر- سماجا ۲، ۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۱۸، ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲۹، سندج - خبرگزاری پارس؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنگار، شماره ۲۴۲، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۴.

موجود در حوزه فعالیت این اداره را تهیه و برای آنها کارت سوخت صادر کند.

همچنین بنا بر گزارش دیگری، اداره آموزش و پرورش مهاباد تاکنون ۳۰ مدرسه حوزه این شهرستان را بازگشایی کرده است. (۱)

شایان ذکر است در پی پیروزی اخیر نیروهای خودی در اورامانات و مریوان، امروز مردم اورامانات در حالی که پلاکاردها و تصاویر امام خمینی، دکتر بهشتی، دکتر باهنر و شهید رجایی را در دست داشتند و شعارهایی علیه رژیم صهیونیستی، امریکا و گروهک رزگاری سر می دادند، در مریوان راه پیمایی کردند. به گزارش خبرگزاری پارس، راه پیمایان در انتهای مسیر راه پیمایی، در مقابل روابط عمومی سپاه پاسداران اورامان اجتماع کردند و مسئول روابط عمومی سپاه مریوان و یکی از روحانیان اورامان در جمع راه پیمایان درباره ماهیت گروهک رزگاری و شیخ عثمان نقشبندی فراری سخن گفتند. در پایان تظاهرات، قطعنامه ای صادر شد و یکی از شرکت کنندگان آن را قرائت کرد. سپس راه پیمایان به منظور ادای فریضه نماز جمعه به مسجد جامع شهر رفتند. (۲)

علاوه بر این، در پی پاک سازی "محال دول" و روستاهای اطراف پاسگاه ژاندارمری "شیطان آباد" در جنوب غربی ارومیه از افراد حزب دمکرات، "واحد بسیج" پاسداران انقلاب اسلامی در این منطقه تشکیل شد و فعالیت خود را برای تأمین امنیت منطقه آغاز کرد. روابط عمومی استانداری آذربایجان غربی با اعلام این خبر یادآور شد که در جریان این پاک سازی و خلع سلاح افراد مسلح غیرقانونی، بیش از ۱۰۰ قبضه سلاح شامل ۳، کلاشینکف، برنو، ام ۱، پاراشوت و کلت کمری جمع آوری شده است. (۳)

۱

امروز افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) یک عملیات ترور در شهر تهران اجرا کردند. در مقابل، نیروهای امنیتی چند خانه تیمی را در شهرهای تهران، تبریز، رشت و برازجان شناسایی و تصرف کردند. در بندر ترکمن نیز یکی از فعالان ضدانقلاب که در درگیری های اخیر نقش عمده ای داشت، دستگیر شد. همچنین به گزارش سپاه پاسداران، در سه روز گذشته، نیروهای سپاه موفق به دستگیری ۲۵ نفر از اعضای گروه های ضدانقلاب در شهرهای ایلام، گرگان، قائم شهر، آستانه اشرفیه و شاهرود شدند.

نیروهای سازمان مجاهدین خلق، (منافقین) شخصی ۴۷ ساله به نام اصغر حاج حسینی را در بزرگ راه شهید چمران تهران ترور کردند. وی پس از انتقال به بیمارستان به شهادت رسید. (۴)

در خیابان بیست و یک بهمن تهران نیز یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که از قبل شناسایی شده بود، در ساعت ۱۱ شب به محاصره نیروهای کمیته درآمد. درخواست نیروهای کمیته برای تسلیم شدن، با امتناع و تیراندازی ساکنان خانه مواجه شد. با تیراندازی متقابل نیروهای کمیته، یکی از افراد سازمان خود را تسلیم کرد و منزل مذکور به تصرف

- ۱- روزنامه کیهان، ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲، خبرنگار واحد مرکزی خبر به نقل از فرمانداری مهاباد.
- ۲- روزنامه کیهان، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵.
- ۳- روزنامه کیهان، ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲، به نقل از روابط عمومی استانداری آذربایجان غربی.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۰، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۷، تهران - خبرگزاری پارس به نقل از مرکز خبری سپاه تهران؛ و- روزنامه اطلاعات، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۴.

افراد کمیته درآمد، ولی هنگام بازرسی منزل، یک عضو سازمان که در توالی منزل مخفی شده بود، به سمت نیروهای خودی تیراندازی کرد که یکی از افراد کمیته زخمی شد. در تیراندازی متقابل نیروهای کمیته به سمت فرد مهاجم، وی نیز به هلاکت رسید. در بازرسی این خانه تیمی، ۲ قبضه اسلحه، مقادیری فشنگ و مواد منفجره و مدارک جعلی و اسناد درون سازمانی به دست آمد. (۱)

همچنین در تبریز، نیروهای سپاه پاسداران ۲ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را شناسایی و تصرف کردند. از یکی از این خانه ها که در محله "مارالان" واقع شده بود، ۶۰ عدد بمب سه راهی، بیش از ۶۰ بمب دست ساز و ساعتی، مقادیر زیادی مواد و وسایل ساخت بمب از قبیل نترات کلسیم، گوگرد، باروت، لامپ های الکتریکی و ۵۰ بطری کوکتل مولوتف و نیز نشریات سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به دست آمد. (۲)

در محله عباسی این شهر نیز یک خانه تیمی، که محل چاپ و تکثیر نشریات و اعلامیه های این سازمان بود، شناسایی شد. در بازرسی این خانه، یک دستگاه زیراکس، ۲ دستگاه پلی کپی، ۲ دستگاه ماشین تحریر و مقادیری مرکب و جوهر چاپ، کاغذ استنسیل و همچنین آرشیو نشریات محارب کمونیستی مانند سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر، سازمان چریک های فدایی خلق و سازمان وحدت کمونیستی به دست آمد. هنگام تصرف این دو خانه، یک نفر از افراد سازمان به هلاکت رسید، ۲ تن زخمی و ۱۴ تن دستگیر شدند. (۳)

در رشت هم نیروهای سپاه موفق به شناسایی ۳ خانه تیمی در خیابان های تختی، بلوار امام و داناعلی شدند. در جریان کشف این خانه های تیمی ۴ تن از افراد فعال در این خانه ها دستگیر و یکی از افراد سازمان کشته شد. همچنین مقادیر زیادی مهمات، چاشنی مواد منفجره، ۶ عدد بمب سه راهی و تعدادی اسناد درون گروهی سازمان به دست آمد. (۴)

در شهرستان برازجان استان بوشهر نیز نیروهای کمیته انقلاب اسلامی با کشف یک شبکه تروریستی سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، ۲۵ عضو فعال در فاز نظامی این سازمان را دستگیر کردند. از افراد دستگیر شده، ۱۰ قبضه انواع کلت، ۵ عدد نارنجک، ۲۰ کیلو مواد منفجره، ۱۲۰۰ عدد انواع فشنگ، ۹ عدد بمب سه راهی و یک عدد مین به دست آمد. طبق اعلام کمیته انقلاب اسلامی، این افراد به ساختمان جهاد سازندگی، ساختمان سپاه پاسداران، ساختمان حزب جمهوری اسلامی و ساختمان اتحادیه دانش آموزان و معلمان مسلمان (در دو نوبت) حمله کرده اند. همچنین عملیات ترور نافرجام مدیرکل آموزش و پرورش استان بوشهر نیز به دست افراد این تشکیلات اجرا شده است. (۵)

همچنین در بندر ترکمن، یکی از ضدانقلابیون عضو ستاد خلق ترکمن که نقش فعالی در درگیری های گنبد داشت، شناسایی و بازداشت شد.

به گزارش ستاد مرکزی سپاه پاسداران، نیروهای این نهاد در سه روز اخیر، ۲۵ تن از عوامل گروهک های محارب و ضدانقلاب را در شهرهای ایلام، گرگان، قائم شهر، آستانه اشرفیه و شاهرود دستگیر کردند. (۶)

۱- روزنامه اطلاعات، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵.

۲- روزنامه کیهان، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱۳، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران تبریز.

۳- همان؛ و- روزنامه کیهان، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، تهران - خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

۴- روزنامه کیهان، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۳، رشت - خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب رشت؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۸، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۳۶، ۲/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، تهران - خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

۵- روزنامه کیهان، ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴، اطلاعیه روابط عمومی کمیته مرکزی انقلاب اسلامی.

۶- روزنامه کیهان، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، تهران - خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

آقای هاشمی رفسنجانی، امام جمعه موقت تهران، در خطبه های امروز نماز جمعه، با اشاره به استقبال مردم منطقه از انقلاب اسلامی و حرکت طبیعی و سالم مسلمانان در بیشتر کشورهای اسلامی، تجاوز عراق به خاک ایران، تحریم اقتصادی ایران و اجرای کودتای نظامی را از راهکارهای دشمنان قدرتمند ایران برای سرکوب انقلاب خواند.

وی همچنین عملکرد نیروهای انتظامی در کنترل گروه های مسلح و محارب را موفق خواند و اعلام کرد که ۹۰ درصد تشکیلات این گروه ها از هم پاشیده است. امام جمعه موقت تهران اقدامات افراد وابسته به این گروه ها را جنون آمیز و از سر شکست خواند و دل بستگی و همراهی مردم با انقلاب را عامل اصلی شکست این گروه ها اعلام کرد. بخش هایی از سخنان آقای هاشمی رفسنجانی به شرح زیر است:

«امروز ما شاهد حرکت طبیعی و سالم مسلمانان در بیشتر کشورهای اسلامی هستیم؛ من جمله مصر، سودان، مراکش و تونس و [در] ایام حج در عربستان و خیلی جاهای دیگر و این مسئله همان بود که ما می خواستیم و این همان است که دشمن و استعمار از آن می ترسید. دشمن اگر فکر می کرد که فقط ایران انقلاب می کند و درش بسته می شود، راحت بود. آنها یک وحشتی داشتند که این انقلاب با این سبکی که عمل کرد، قابل تقلید و قابل اقتباس است و ممکن است خیلی جاها عمل کنند، ملت ها به فکر می افتند که می شود مثل مردم ایران عمل کرد و دشمن تصمیم گرفت که درباره ایران جوری عمل کند که مردم دیگر را مأیوس کند. اینکه امریکا و اذتاب امریکا این همه فشار روی ما می آورند، تنها به خاطر انقلاب خود ما نیست، [بلکه] برای این است که بگویند به دنیا که این جوری انقلاب نمی شود. هدف اینها این است که ثابت بکنند این نمی شود که مردمی با دست خالی دست هایشان را بلند کنند، به پشت بام بروند و الله اکبر بگویند، جلو مسلسل الله اکبر بگویند و پیروز شوند و بعد هم که پیروز شدند، با نداشتن تشکیلات و کارشناس و قطع رابطه با همه جا، زندگی شان را اداره کنند و بتوانند مشکلاتشان را حل کنند. آنها می خواهند بگویند چنین چیزی نمی شود و همه تلاش ها برای این است. برای همین آنها عراق را وادار کردند با ما بجنگد؛ برای این محاصره اقتصادی کردند و کودتا راه انداختند؛ برای این گروهک ها را وادار کردند کار تخریبی کنند و به اصطلاح کار چریکی کنند. اما وقتی که خدا اراده کرده است که این مردم را پیروز کند، همه اینها دارد اصلاح می شود و دنیای اسلام هم کم کم دارد می فهمد که می شود. دو سال و نیم است که همه کشورهای استعمار دارند ما را می کوبند؛ باز می بینند، نه، ما روی پای خود ایستاده ایم. این خاورشناسان شوروی که آمده بودند اینجا - شاید هنوز باشند - تعجب کرده بودند؛ می گفتند که آدم بیرون از دروازه که هست، این قدر خبر می شنود که خیال می کند وارد ایران که شد، از در و دیوار گلوله می بارد؛ بمب می بارد؛ قحطی است؛ هیچ چیز نیست؛ مردم توی خیابان ها نیستند؛ تاریک است، اما وقتی که می آید توی تهران، می بیند همه چیزش سر جای خودش است و مخصوصاً این نماز جمعه هایی که می آید و می بیند توی شهرستان ها که در ایام جنگ و

در ایام تروریسم، میلیون میلیون توی خیابان ها جمع می شوند و از اجتماعاتشان بهره گیری می کنند، تعجب می کند. مصر هم فهمید که می شود، مردمش راه افتادند. سودان هم فهمید که می شود، راه افتادند. مراکش هم فهمید که می شود، راه افتادند. امروز در زندان های مصر، تونس، مراکش و سودان شاید بیش از ۳۰ یا ۴۰ هزار زندانی جدید مسلمان به خاطر همین نهضت اسلامی باشد. با نهایت پررویی حاکم تونس گفت که بله ما اجازه می دهیم که مارکسیست ها مبارزه کنند، اما به آنهایی که رهبرشان خمینی است، اجازه نمی دهیم.

در رابطه با همین بحث در داخل، مسئله گروهک ها و محاربان و به اصطلاح این حرکت های مسلحانه علیه جمهوری اسلامی، [باید بگویم] که خوشبختانه با زحمتی که برادران کمیته، پاسدار، بسیج دادگاه های انقلاب و با کمک سازمان اطلاعاتی ۳۶ میلیونی این انقلاب کشیدند، به آسانی و به سرعت مسئله اینها حل شد و امروز گزارش هایی مطمئن به ما می گوید که نیروهای اصلی اینها بیش از ۹۰ درصدشان نابود شده اند یا بازداشت اند و یا اعدام شده اند و تعدادشان به هم خورده، بقایایشان و ارتباطاتشان به هم خورده، رهبری شان در خارج و بدنشان در داخل، بدون تعادل و بدون برنامه، دیوانه وار حرکت می کند. حرکاتی که امروز می کنند نشان شکستشان است؛ نشان جنون است؛ به عنوان مثال یکی از آنها که اخیراً اعدام شد، اسلحه اش را برداشته، آمده دم مجلس شورای اسلامی، یک اسلحه کوچک کلت گرفته و کشیده به دیوار مجلس و بنا کرده به تیرزدن و یک تیر هم مثلاً خورده به شیشه و بعد او را گرفتند و بردنش. خوب این یک جوان است، تحصیل کرده هم بوده و قبلاً هم ما به او امکاناتی داده بودیم که در خیلی از جاها خدمت کند و پدرش هم جزء کسانی است که پست حساس دارد در مملکت و می توانست کار کند. این چیست؟ این بجز دیوانگی چیز دیگری هست؟! ... اینهایی که در شیراز، اتوبوس را آتش زدند، این اصلاً با هیچ معیاری درست درمی آید؟! آدم یک بمب می گذارد توی اتوبوس، یک عده از مردم را مجروح می کند، چندتا بچه را جزغاله می کند، هدف از این [کار] چیست؟ اگر می خواهید بترسانید، خوب معلوم شد که مردم نمی ترسند. شما توی نماز جمعه بمب منفجر کردید، امام جمعه را با صف اول نمازگزاران نابود کردید؛ هفته بعد در نماز جمعه تبریز، سه برابر جمعیت آمده بود. معلوم می شود که مردم نمی ترسند، ارباب که دیگر نیست. توی آن اتوبوس هم که

یک عنصر حساس هم نبود که یک ضربه ای هم به رژیم زده باشید. معلوم است وقتی که این خبر پخش شود، مادر و پدر خودت هم تو را لعنت می کنند، چه وقت می تواند قبول کند؟! حتی دهان سازمان عفو بین المللی را هم می بندد. زبان شقی هایی مثل رجوی را هم می بندد که نتواند اعلام کند که این کار را ما کردیم. این غیر از جنون چه می تواند باشد؟! از این قبیل اعمال جنون آمیز، همین تظاهرات مسلحانه، یک چند روز زحمت می کشند از این شهر، از آن شهر، افرادشان را جمع می کنند، ۵۰ نفر توی تهران جمع می کنند، یک دفعه می گویند جمع شویم توی میدان ولی عصر، توی خیابان ولی عصر یک تظاهرات مسلحانه ای بکنیم. این تظاهرات چه هست، از صبح به زحمت از این طرف و آن طرف ماشین می دزدند، جمع می شوند، یک دفعه مثلاً ۵۰ تا تیر ژ ۳ از این طرف و آن طرف صدا درکنند، بعد هم خوب پاسدارها می رسند و چندتایشان را می گیرند و چندتا را همان جا [در درگیری] می کشند، چندتایشان هم فرار می کنند. بعد روزنامه ها بگویند که مجاهدین در خیابان های تهران جنگ خیابانی راه انداختند. این می شود هدف یک آدم؟ بعد توی گزارشاتشان می نویسند که وضع ما این قدر بد بود که مردم به جای اینکه بایستند ما را تماشا کنند، فرار کردند و هیچ وقت خیابان ها مثل امروز خلوت نبود، هدف اینها این بود؟!

اصلاً هدف تظاهرات مسلحانه این بوده که به مردم دل و جرئت بدهند، رعب را بشکنند و مردم را وادار کنند که بیایند توی خیابان ها. [آن وقت] در گزارشش نوشته که فقط در شمیران، ۴ نفر از مردم به ما پیوسته اند. این هم نتیجه حرکت تظاهرات مسلحانه ای است که اینها در این جریان لااقل ۱۰۰ تا، ۲۰۰ تا نیروهای مهمشان را از دست دادند.»^(۱)

۱

در پی اقدامات سیاسی و تبلیغاتی سازمان عفو بین الملل علیه نظام قضایی ایران، امروز وزارت امور خارجه برای اثبات سیاسی بودن و وابستگی این نهاد بین المللی به قدرت های حاکم، سندی را منتشر کرد که حاوی گزارش سفیر رژیم شاهنشاهی به وزیر امور خارجه وقت، عباسعلی خلعتبری، از گفت و گوی خود با دبیرکل و رئیس بخش انگلیسی سازمان عفو بین الملل در سال ۱۳۵۶ بود.

هماهنگی سفیر وقت ایران با مقامات بالای سازمان عفو بین الملل در تنظیم گزارش سالانه این سازمان درباره رژیم پهلوی و اقدام دبیرکل این سازمان در ارائه راهکارهای مناسب برای اغوای افکار عمومی در جهت بهبود وجهه رژیم پهلوی در زمینه حقوق بشر، از جمله محورهای این گفت و گو است. در این گزارش همچنین به ارتباط این سازمان با سازمان های سرشناس یهودی برای درامان ماندن اسرائیل از گزند گزارش منفی این سازمان و هماهنگی از پیش تعیین شده سازمان عفو بین الملل و رژیم پهلوی به منظور نفی وقایع ۱۹ دی قم و ۲۹ بهمن تبریز که سرآغاز حرکت های عمومی انقلاب اسلامی بود، اشاره شده است.

ص: ۲۹۵

«تاریخ ۱۱/۱۲/۲۵۳۶ [۱۳۵۶] شماره ۳۴/۲۹ از لندن به مرکز.

جناب آقای عباسعلی خلعتبری، وزیر امور خارجه، دیروز ناهار، آقای مارتین انالز، دبیرکل سازمان عفو بین الملل و آقای دیوید سیمپسون، رئیس بخش انگلیسی این سازمان، بنا به دعوت قبلی، در سفارت میهمان اینجانب بودند. نکات عمده گفت و گوهایی [را] که با نامبردگان به عمل آمد، به شرح زیر به استحضار عالی می رساند.

۱. به آقای انالز گفتم که دیروز گزارش وکیل شما در برابر کمیته سازمان های بین المللی کنگره امریکا را دریافت کردم و امیدوار بودم بعد از تماس های اخیر، لحن گزارش مساعدتر از این باشد. ضمناً یک نسخه از اعلامیه دولت شاهنشاهی را که هنوز آقای انالز ندیده بود، به وی دادم. بعد از مطالعه آن، با خوش رویی گفت: مطالب آن را می پذیرم، ولی صحیح نیست اگر گفته شود که سازمان لحن خودش را نسبت به ایران تغییر نداده است، بلکه لحن سازمان همان طور که در گزارش سالانه منعکس است، به نحو محسوسی نسبت به ایران تغییر کرده است. وی در تأیید نظر خود راجع به تغییر رویه سازمان نسبت به ایران، اشاره به صفحه ده گزارش سازمان به کنگره امریکا کرد.

۲. آقای انالز گفت: مطالبی که کنفدراسیون دانشجویان ایرانی عنوان می کند، آن قدر پوچ و مهمل است که نشان می دهد ساواک چقدر خوب در بین آنان نفوذ کرده است و مطمئناً اگر ساواک پشتیبانی خود را از آنان قطع کند، کنفدراسیون به زودی ازهم پاشیده می شود.

۳. به آقای انالز گفتم که دو سؤال خصوصی از شما دارم: یکی اینکه اگر برای شما با استدلال روشن شود که اوضاع در ایران درزمینه حقوق بشر تغییر اساسی و بهبود یافته، آیا تصور می کنید که انعکاس این تغییر، یک خودکشی سیاسی برای سازمان خواهد بود؟ اگر از کارهایی که در این زمینه در ایران انجام شده است، تعریف کنید، آیا فکر می کنید این اقدام به اعتبار جهانی شما لطمه خواهد زد؟ [وی در پاسخ] گفت: "خیر، به هیچ وجه باعث سلب اعتبار ما نخواهد شد و همین که عیبی عنوان نشود، تغییر نظر ما را منعکس می کند."

گفتم: "به نظر شما چه کاری باید برای ذکر این محاسن انجام داد؟" [وی] گفت: "به عنوان فرد خصوصی و دوست شما می گویم که مؤثرترین قدمی که برای بهبود سیمای شما در این مدت برداشته شده، دعوت از آن روزنامه نگار بلژیکی بود که از زندان ها بازدید کرد" و اضافه کرد که البته اگر محاسن کار شما از زبان لرد چالفون بیان شود، تأثیر کمتری دارد تا از زبان یک نفر بی طرف." گفتم: "کاندیدایی برای این کار دارید؟" گفت: "باید درباره آن فکر کرد." وی ادامه داد: "اکنون مصری ها سیاست گشودن درها به روی روزنامه نگاران را اعمال می کنند و از آن نتیجه گرفتند." گفتم: "مسئله ایران با مصر فرق دارد؛ ما در ایران ملاحظات ژئوپلیتیکی

داریم. "گفت: "مصر هم کشوری در حال جنگ است. "گفتم: "شاید اسرائیل مناسب تر از شوروی باشد. "آقای انالز اضافه کرد: "اقدام دیگری که می تواند انتقادکنندگان از وضع شما را خلع سلاح کند، انتشار گزارش صلیب سرخ بین المللی است."

۴. از آقای انالز پرسیدم: "آیا ایران هنوز در شمار کشورهای قرار دارد که در زمینه حقوق بشر نسبت به آنها انتقاد می شود؟" گفت: "اکنون بعضی از کشورها مثل افریقای جنوبی، بالاتر از سایر جاها قرار دارند. "پرسیدم: "اسرائیل چگونه؟" جواب داد: "سازمان های سرشناس یهود مانند کنگره یهودیان جهان، همیشه روابط منطقی و صحیح با سازمان ما داشته اند."

۵. آقای انالز از وقایع تبریز و قم پرسیدند. با استناد به فرمایشات ملوکانه شاهنشاه توضیح دادم که این اغتشاشات نتیجه فعالیت و اتحاد نامقدس ارتجاع سرخ و سیاه است، سپس نقش این عوامل را به تفسیر شرح دادم.

... این ملاقات در پیروی از سیاست حفظ تماس و باب گفت و گو با سازمان عفو بین الملل که مورد تصویب ذات اقدس شهبازی قرار گرفته است، انجام شد و استنباط اینجانب به طور کلی این است که در طرز فکر و رویه سازمان مذکور نسبت به ایران بهبود نسبی صورت گرفته است. مراتب برای استحضار خاطر جناب عالی گزارش شد.

۱۱/۱۲/۲۵۳۶ پرویز راجی»(۱)

۱

روزنامه امریکایی کریستین ساینس مانیتور در بررسی جناح های موجود در ایران به این نتیجه رسیده است که در حال حاضر، در ایران مقاماتی که گرایش های شرقی دارند (!) بر مسند قدرت نشسته اند و حزب توده در ایران موقعیت سیاسی مناسبی به دست آورده و ایران نیز در حال نزدیک شدن به یکی از کشورهای بلوک شرق است (!) رادیو امریکا در این باره گزارش داد: روزنامه کریستین ساینس مانیتور گزارشی با عنوان "رهبران مذهبی جدید ایران به مسکو نزدیک تر می شوند" تهیه کرده و در این باره نوشته است: مذهب یون ضد غربی که غالباً ترک زبان هستند، اغلب پست های حساس دولتی را به انحصار خود در آورده اند. معنی تحولات اخیر ایران، گرایش بیشتر به سمت کشورهای بلوک شرق و اعراب تندرو طرف دار شوروی است. با تغییر و تحولات جدید، در لحن تبلیغات رسانه های گروهی جمهوری اسلامی ایران نیز تغییرات جدیدی به وجود آمده است.

در روزهای اخیر، دولت اسلامی ایران از سرزنش شوروی به سبب اشغال افغانستان دست کشیده و در سخنان آیت الله خمینی نیز اظهارات ضد شوروی فروکش کرده است. این در حالی است که امام خمینی همچنان به غرب می تازد. شگفت آنکه دولت جمهوری اسلامی هنگامی خود را به بلوک کمونیست نزدیک می کند که درگیر جنگی داخلی با چریک های چپ گرای

ص: ۲۹۷

خبرگزاری پارس به نقل از اطلاعیه وزارت امور خارجه.

مجاهدین خلق می باشد و مسکو و نوکرش حزب توده نیز کوچک ترین اقدامی برای متوقف کردن مقابله با مجاهدین خلق توسط جمهوری اسلامی انجام نداده است. با روی کار آمدن موج جدید روحانیون تندرو ضدغرب، حزب توده امتیازهای زیادی به دست آورده است، زیرا مذهب یونی که در صدد بودند در موقعیت مناسب، روابط خود را با غرب بهبود بخشند، یا در سوءقصدها از پای درآمده یا از دایره قدرت کنار گذاشته شده اند. (۱)

۱

خبرگزاری یونایتد پرس درباره گسترش روابط تجاری میان دولت های عراق و هند اعلام کرد: به گزارش بنگاه خبری عراق، دولت های هند و عراق توافقنامه ای را جهت بهبود روابط دوجانبه اقتصادی، تجاری، فرهنگی و هنری امضا کرده اند.

هیئت اقتصادی هند که مشغول بازدید از عراق است، درباره این قرارداد با همتایان عراقی خود به توافق رسیده است. این خبرگزاری به نقل از طه عبدالکریم، وزیر نفت عراق، اظهار امیدواری کرد که همکاری میان دو کشور بهبود یابد. (۲)

ضمیمه اول گزارش ۱۹۰: جزئیات واگذاری سرپرستی و پشتیبانی ستاد جنگ های نامنظم به سپاه پاسداران

پس از شهادت مصطفی چمران، فرمانده ستاد جنگ های نامنظم، چندین بار موضوع چگونگی سرپرستی و پشتیبانی این ستاد در دستور کار شورای عالی دفاع قرار گرفت تا اینکه در جلسه دوم مردادماه سال جاری، شورای عالی دفاع در این باره تصمیم گیری کرد و دبیرخانه این شورا در نامه ای به امضای محمدعلی رجایی، نایب رئیس شورا، به ستاد مشترک ارتش اعلام کرد که طبق رأی شورای عالی دفاع، ستاد جنگ های نامنظم بدون تغییر در وضعیت کنونی، در تابعیت ویژه ستاد مشترک ارتش قرار گیرد، (۳) ولی در روز بیست و چهارم مهرماه سال جاری، شورای عالی دفاع در تصمیم خود تجدیدنظر کرده، این ستاد را به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی واگذار کرد. فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران در منطقه جنوب نیز در نامه ای به ستاد جنگ های نامنظم، این موضوع را به سرپرستی آن ستاد اطلاع داد. در این نامه آمده است: برابر امریه شماره ۲۴۹-۲۹-۲۰۲، ۶۰۲، ۲/۸/۱۳۶۰ مدیر عملیات نزاجا مستند به تصمیمات متخذه در جلسه مورخه ۲۴/۷/۱۳۶۰ شورای عالی دفاع، مقرر گردید ستاد جنگ های نامنظم (گروه شهید چمران) از زیر امر یگان های نیروی زمینی ارتش خارج و سپاه پاسداران، ستاد مذکور را در اختیار گرفته و به بسیج سپاه پاسداران تحویل نماید. دستور فرمایید در اجرای اوامر صادره اقدامات مزبور را انجام داده و نتیجه را به قرارگاه مقدم نزاجا گزارش نمایند. (۴)

البته، خبر واگذاری ستاد جنگ های نامنظم به طور کامل انتشار نیافت و فقط روزنامه کیهان در بخشی از خبری کوتاه درباره موضوعات مورد بحث این شورا در بیست و چهارم مهرماه، به این موضوع اشاره و اعلام کرد که در جلسه شورای عالی دفاع، فرماندهان نظامی نیز گزارشی از وضع کلی جبهه های جنگ به جلسه ارائه دادند و راجع به ستاد جنگ های نامنظم نیز بحث و تبادل نظر به عمل آمد. (۵)

در حال، به دلایلی که هنوز مشخص نشده است، واگذاری ستاد جنگ های نامنظم به سپاه، به طور رسمی امروز اعلام شد.

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۷، ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۹، بیروت - خبرگزاری یونایتدپرس، ۱/۸/۱۳۶۰.
- ۲- همان، ص ۱ ضمیمه، رادیو امریکا، ۱/۸/۱۳۶۰.
- ۳- سند شماره ۱۸۹۷۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دبیرخانه شورای عالی دفاع به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۴/۵/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۴- سند شماره ۰۰۵۳۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده م نزا جا در جنوب (رکن ۳) به ستاد جنگ های نامنظم (گروه شهید چمران)، ۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۵- روزنامه کیهان، ۲۶/۷/۱۳۶۰، ص ۱۴.

ضمیمه دوم گزارش ۱۹۰: تصمیمات اتخاذشده در جلسه مردادماه شورای عالی دفاع به منظور کنترل اخبار جنگ و جلوگیری از درج اخبار حفاظتی

ناهماهنگی در بیان اخبار مربوط به جنگ و نادیده گرفته شدن برخی ملاحظات حفاظتی در درج اخبار، مشکلاتی را به وجود آورده است و شورای عالی دفاع به دنبال راهی برای کنترل اخبار و تبلیغات و جلوگیری از درج اخبار حفاظتی است، ولی به نظر می رسد توفیق چندانی به دست نیامده است، زیرا در جلسه دوم مرداد شورای عالی دفاع نیز تصمیمات امروز درباره اخبار و تبلیغات اتخاذ شده بود؛ به عبارتی، مصوبات یا تصمیمات امروز شورای عالی دفاع، تکرار و تأکید بر تصمیمات جلسه سه ماه پیش این شورا است.

خبر روزنامه کیهان از جلسه دوم مردادماه به این شرح است: جلسه شورای عالی دفاع ملی به ریاست محمدعلی رجایی (نخست وزیر) و با حضور حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی و آیت الله موسوی اردبیلی، اعضای شورای موقت ریاست جمهوری، سرتیپ فلاحی (جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش)، سرهنگ نامجو (نماینده امام در شورای عالی دفاع ملی)، سرهنگ فکوری (وزیر دفاع و فرمانده نیروی هوایی)، کلاهدوز (قائم مقام سپاه پاسداران)، مهندس موسوی (وزیر امور خارجه) و کمال خرازی در تهران تشکیل شد. از جمله تصمیمات جلسه این بود که مجدداً یک ستاد خبری متشکل از خبرگزاری پارس، دفتر مرکزی خبر، سپاه و ارتش تشکیل شود و اخبار جنگی در آنجا بررسی و پس از تصویب، منتشر شود. نخست وزیر در پایان گفت: امیدوارم دقتی که این گروه از برادران در آینده خواهند کرد، هم میهنان عزیز ما را در متن واقعی و صحیح تر اخبار قرار بدهند. (۱)

محمدعلی رجایی، مصوبه این جلسه را بدین ترتیب به سازمان خبرگزاری ابلاغ کرد: در جلسه مورخه ۲/۵/۱۳۶۰ شورای عالی دفاع، تصویب گردید شورایی مرکب از نمایندگان ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و صداوسیما جمهوری اسلامی ایران زیر نظر آقای کمال خرازی، مسئول خبرگزاری پارس، به منظور ایجاد هماهنگی در اخبار و اطلاعات نظامی تشکیل گردد و اخبار و اطلاعاتی های مربوط به جنگ را بررسی و به منظور انتشار، مورد تصویب قرار دهد. (۲)

محمدعلی رجایی

نایب رئیس شورای عالی دفاع

ص: ۲۹۹

۱- روزنامه کیهان، ۳/۵/۱۳۶۰، ص ۱۴.

۲- سند شماره ۴۳۵۴۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دبیرخانه شورای عالی دفاع به سازمان خبرگزاری پارس، ۴/۵/۱۳۶۰، ص ۲.

امروز ارتش عراق در یک حمله هوایی، بیش از ۱۰۰ منزل مسکونی را در شهر آبادان بمباران کرد و در محور خرمشهر تبادل آتش بین نیروهای خودی و دشمن ادامه داشت. از سوی دیگر، نیروهای سپاه پاسداران با حمله به ساختمان استخبارات شهر شاندری و نیروهای مبارز مسلمان با انفجار یک پل عبوری در مسیر خانقین - خسروی، تلفات و خساراتی به عراقی ها وارد آوردند.

ساعت ۱۴ امروز، ۴ فروند جنگنده نیروی هوایی ارتش عراق با تجاوز به آسمان شهر آبادان، مناطق مسکونی این شهر را بمباران کردند. در این حمله هوایی، ۳ تن از اهالی شهید و ۸ تن زخمی شدند. شدت این بمباران به حدی بود که حدود ۱۰۰ خانه ویران شد یا آسیب جدی دید و برق قسمت هایی از شهر قطع شد. (۱) امروز در جبهه کوت شیخ، دشمن مواضع خودی را زیر آتش گرفت که با پاسخ متقابل نیروهای سپاه، ۳ عراقی کشته و ۲ سنگر آنها منهدم شد. همچنین در جبهه محرز، دشمن با خمپاره انداز مواضع خودی و نخلستان های اطراف را هدف قرار داد که با آتش متقابل پاسداران یک سنگر تیربار عراقی ها منهدم شد. علاوه بر این، امروز مواضع و محل تجمع نیروهای عراقی در بخش اشغالی خونین شهر زیر آتش خمپاره انداز نیروهای خودی قرار گرفت و تلفات و خساراتی به دشمن وارد آمد. (۲)

این اقدام درحالی صورت گرفت که به گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران، نیروهای سپاه با نفوذ به خاک عراق، به سازمان اطلاعات و امنیت (استخبارات) شهر شاندری حمله و با شلیک ۹ موشک آر.پی.جی. ۷ به ساختمان استخبارات، مقر این سازمان را منهدم کردند. در این حمله، تعدادی از مأموران استخبارات عراق کشته یا زخمی شدند. (۳) گزارش دیگری در این باره حاکیست که نیروهای مبارز مسلمان عراقی، یک پل عبوری را در مسیر خانقین - خسروی منفجر کردند. براساس این گزارش، هنگامی که یک ستون خودرو ارتش عراق در حال عبور از روی این پل بود، مبارزین عراقی آن را منفجر کردند. در نتیجه این اقدام، ۳ خودرو ارتش عراق منهدم شد و ۸ تن از نیروهای ارتش عراق کشته شدند. (۴) در همین حال،

ص: ۳۰۱

۱- روزنامه اطلاعات، ۳/۸/۱۳۶۰، صص ۱۴ و ۱۵؛ و- سند شماره ۴۲۷۵۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار خوزستان، ۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۵۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن ویژه خبری، از فرمانده عملیات سپاه خوزستان، شماره ۱۵، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۳.

۲- احمد دهقان، مجموعه آثار شهید حسن باقری (گزارش روزانه جنگ، شش ماهه دوم ۱۳۶۰) تهران: مرکز نشر آثار شهید حسن باقری، ۱۳۸۹، ص ۱۳۲، گزارش شماره ۳۸۷، ۳/۸/۱۳۶۰.

۳- روزنامه اطلاعات، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴.

۴- همان.

براساس گزارش های نظامی، امروز ۲ نفر از نظامیان عراق در منطقه عمومی هویزه، با عبور از رودخانه کرخه کور، خود را به نیروهای سپاه پاسداران تسلیم و درخواست پناهندگی کردند.^(۱) همچنین سپاه پاسداران به نقل از منابع موثق اعلام کرد که اخیراً ۳۸ تن از اعضای حزب بعث به اتهام مخالفت با رژیم صدام در عراق اعدام شدند. علاوه بر این، ۱۷ نظامی عراقی نیز که ۱۳ افسر ارشد در میان آنان بودند، هفته گذشته به جرم مخالفت با سیاست های تجاوزطلبانه صدام اعدام شدند.^(۲)

۱

در ادامه حمایت کشورهای منطقه از رژیم بعثی عراق، امروز کشورهای عربستان و کویت، همچون گذشته بنادر و مرزهای خود را در اختیار عراق قرار دادند تا ارتش این کشور بیش از گذشته تقویت شود. در این روز ۷۶ دستگاه تریلر حامل مهمات و جنگ افزارهای نظامی از منطقه "عرعر" عربستان سعودی و ۳۱ دستگاه خودرو بارکش حامل اسلحه و مهمات از طریق مرزهای کشور کویت وارد عراق شدند. گفته می شود خودروهایی که از طریق کشور کویت وارد عراق شدند، به سوی بغداد رفتند و بارهای خود را در پادگان "التاجی" این شهر تخلیه کردند.^(۳)

۲

سرهنگ نیکی، فرمانده لشکر ۹۲ زرهی اهواز، به استعلام استانداری خوزستان برای انتقال گاز مایع به وسیله قطار از خارج از استان خوزستان به شهر اهواز، پاسخ داد. در پاسخ فرمانده لشکر ۹۲ که اولویت جنبه های انسانی بر جنبه های صرفاً نظامی به خوبی ملاحظه شده، آمده است:

از لشکر ۹۲ زرهی اهواز به استاندار خوزستان؛ همان طوری که استحضار دارید اهواز در برد توپخانه دشمن و هواپیمای متجاوز بعثی است. شانس اینکه آیا گلوله توپ یا راکت هواپیما به مخزن قطار حامل گاز مایع برخورد کند یا خیر، قابل پیش بینی نیست، ولی چون کمکی است برای مردم و درپیش بودن زمستان با توجه به کمبود سوخت، اگر لشکر، مسئول این کار بود این ریسک را می پذیرفت، اما توصیه نمی کند که حتماً این کار را انجام دهید.^(۴)

ص: ۳۰۲

۱- سند شماره ۵۳۵۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه ریزی منطقه ۸ به طرح و برنامه ریزی مرکز، ۳/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۱.

۳- سند شماره ۱۳۹۲۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م - ۱۳۲) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۴- سند شماره ۴۲۷۵۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۹۲ زرهی اهواز (رکن ۲) به استاندار خوزستان، ۲/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.

قائم مقام ستاد رسیدگی به وضع مصدومان و مجروحان جنگ وابسته به کارگروه بهداشت و درمان بنیاد امور جنگ زدگان، درباره علت شکل گیری، فعالیت های کنونی، برنامه های آینده و برنامه ریزی این ستاد برای اعزام گروه های پزشکی به مناطق مختلف جنگی توضیح داد. یعقوب علی پور گفت: در اوایل جنگ به دلیل تعدد ستادهای کمک رسانی به جبهه، بعضی مناطق دچار ترافیک نیرو و بعضی دچار کمبود کادر پزشکی بود. لذا سعی شد با همکاری همه ارگان های دست اندرکار چون هلال احمر، جهاد سازندگی، سپاه پاسداران، وزارت بهداری و نخست وزیری، این ستاد تشکیل و مرکز واحدی برای ارسال نیرو به تمامی نقاط ایجاد شود. وی افزود: این ستاد از قسمت های مختلف از جمله رسیدگی به مجروحان، جمع آوری آمار مجروحان، پذیرش، ستاد دارویی، لوازم پزشکی، ستاد تخلیه و امور داوطلبان تشکیل شده است. علی پور درباره تعداد بیمارستان های فعال وزارت بهداری در خط مقدم جبهه و نحوه اعزام گروه های پزشکی به این مناطق گفت: ۶ بیمارستان فعال در سرپل ذهاب، آبادان، ایلام و شوش دانیال وجود دارد که سربازان مجروح در اسرع وقت به این بیمارستان ها منتقل می شوند. وی افزود: همراه یک گروه پزشکی شامل ۶۰ نفر از تهران عازم خوزستان می شود که شهرهای بهبهان، اهواز، شوش و آغاچاری را زیر پوشش خود قرار می دهد. همچنین یک گروه پزشکی شامل ۱۵ الی ۲۰ نفر به دزفول، یک گروه پزشکی شامل ۱۴ نفر به استان ایلام، یک گروه پزشکی شامل ۱۸ نفر از شیراز به بیمارستان سینا در اهواز، ۲ گروه کامل جراحی به اضافه کادر پرستاری از اصفهان به بیمارستان سوسنگرد و یک گروه کامل جراحی از مازندران به بیمارستان صحرايي بين ایلام و اسلام آباد، که مجروحان گیلان غرب و سومار در آنجا تخلیه می شوند، اعزام می گردند. (۱)

وی گفت: در ابتدای جنگ، پزشکان داوطلبانه عازم این مناطق می شدند، ولی در حال حاضر با ادامه جنگ، این ستاد در نظر دارد همه پزشکانی را که در بخش های خصوصی و دولتی فعالیت دارند، به مدت یک ماه به این مناطق اعزام کند. علی پور افزود: سعی شده است که تعیین محل خدمت پزشکان برعهده خود آنان باشد تا به این وسیله هم نظر پزشکان و هم نظر ستاد تأمین شود. (۲)

امروز در اقدامات افراد ضدانقلاب و درگیری های ایجاد شده میان نیروهای دولتی با عناصر مسلح غیرقانونی در غرب و شمال غرب کشور، دو طرف متحمل تلفاتی شدند. همچنین در منطقه مریوان، ۶۰ تن از افراد گروه کومه له به دلیل اعتراض به مشی مسلحانه این گروه، عضویتشان لغو شد.

بامداد امروز یک مینی بوس که از روستای تخت زنگی در هجده کیلومتری شمال غربی کامیاران عازم این شهر بود، به مینی که نیروهای مسلح غیرقانونی در جاده کار گذاشته بودند، برخورد کرد و ۴ تن از سرنشینان آن شهید و ۷ تن دیگر که همگی از اهالی بومی بودند،

۱- روزنامه کیهان، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴.

۲- همان.

زخمی شدند. نیروهای سپاه، مجروحان را به بیمارستان کامیاران منتقل کردند. در بازرسی بعدی نیروهای سپاه از جاده، ۲ مین ضدتانک دیگر کشف شد.^(۱)

در لون سادات حدفاصل جوانرود - کامیاران نیز نیروهای مسلح غیرقانونی به یکی از مقرهای نیروهای دولتی حمله کردند که در نتیجه آن یکی از نیروهای بسیج زخمی شد.^(۲)

در عملیات کمینی که نیروهای گشت شهری سپاه مهاباد در ساعت ۸ شب، بر سر راه نیروهای نفوذی حزب دمکرات اجرا کردند، ۳ تن از افراد این حزب کشته و ۲ تن دستگیر شدند.^(۳)

افراد مسلح غیرقانونی در ساعت ۱۷، به یک خودرو گاز ارتش در حوالی روستای جلقران در منطقه برادوست (جنوب شهر سلماس)، که در حال حمل غذا به پایگاه این روستا بود، حمله بردند و ۲ سرباز را شهید و ۴ تن دیگر را زخمی کردند.^(۴)

به گزارش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مریوان، به علت بروز اختلاف در برخی رده های تصمیم گیر گروه کومه له درباره ادامه مبارزه مسلحانه علیه جمهوری اسلامی ایران، در جلسه ای که به همین منظور در منطقه مریوان برگزار شد، ۶۰ تن از افراد این گروه به مخالفت با مشی مبارزه مسلحانه پرداختند که عده ای دیگر از وابستگان به این سازمان، آنها را خلع سلاح و عضویت آنان را لغو کردند. به گزارش سپاه مریوان، ۱۵ تن از این افراد از اهالی مریوان می باشند.^(۵)

۱

به دنبال آزادسازی شهر بوکان با تلاش نیروهای دولتی، امروز شهربانی بوکان در مراسمی که با سخنرانی سرهنگ حجازی، رئیس شهربانی کل کشور، همراه بود، افتتاح شد. قبل از این مراسم، عده ای از افراد وابسته به گروه های مسلح ضدانقلاب، به نیروهای شهربانی در جاده میاندوآب - بوکان، که برای شرکت در این مراسم عازم بوکان بودند، حمله کرده، عده ای را به شهادت رساندند، شماری را مجروح و تعدادی را نیز اسیر کردند. سرپرست بخشداری بوکان نیز در گفت و گویی تلفنی، از بازگشایی و آغاز به کار همه سازمان ها و نهادهای دولتی در این شهر خبر داد.

به دنبال آزادسازی شهر بوکان و آغاز فعالیت سازمان های دولتی در این شهر، امروز شهربانی بوکان در مراسمی فعالیت رسمی خود را از سر گرفت. به همین منظور، عده ای از افراد شهربانی از میاندوآب عازم این شهر بودند تا در این مراسم شرکت کنند که در حوالی روستای "دش کند" در چهارده کیلومتری شمال این شهر در مسیر میاندوآب، مورد حمله نیروهای مسلح غیرقانونی قرار گرفتند. در این حمله، ۲ تن از افسران این نهاد به شهادت رسیدند، عده ای زخمی و ۱۰ تن اسیر شدند.^(۶) رئیس شهربانی میاندوآب از جمله افراد مجروح در این حادثه بود.^(۷) سرهنگ حجازی، رئیس شهربانی کل کشور، که در مراسم افتتاح شهربانی بوکان

ص: ۳۰۴

- پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۸، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۳۶، ۲/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکزی اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۸.
- ۲- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۵.
- ۳- روزنامه کیهان، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۰، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲۱، ارومیه - خبرگزاری پارس؛ و- سند شماره ۵۳۵۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه مهاباد به فرماندهی ستاد مرکزی، ۳/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۴۲۷۴۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مهاباد به فرماندهی ستاد ارومیه، ۲/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۴- سند شماره ۱۳۸۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۸/۸/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- روزنامه کیهان، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۳، ارومیه.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۱۸، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۳۲، سنج - خبرگزاری پارس؛ و- روزنامه کیهان، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، کرمانشاه، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران مریوان.
- ۶- افراد اسیرشده، ۳ روز بعد در ۵ آبان ۱۳۶۰ آزاد شدند. (روزنامه کیهان، ۹/۸/۱۳۶۱، ص ۱۵).
- ۷- روزنامه کیهان، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۵۳۵۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۳/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

شرکت داشت، در سخنرانی خود خطاب به کارکنان شهربانی گفت: «شما به عنوان نمایندگان شهربانی کشور اسلامی باید بالاترین برخورد اسلامی را با مردم داشته باشید تا بتوانید اصالت این انقلاب را به نحو احسن به این منطقه که سال ها تحت ظلم و ستم رژیم سابق و پس از آن دو سال و نیم زیر فشار و خفقان گروهک های سیاسی بوده اند، بشناسانید.»^(۱)

اسدالله تابع فرماندار میاندوآب و سرپرست بخشداری بوکان نیز در گفت و گوی تلفنی با خبرنگار خبرگزاری پارس در ارومیه، با تأکید بر اینکه زیان های وارد شده به آسیب دیدگان درگیری های اخیر بوکان جبران می شود، گفت: «با آزاد شدن شهر بوکان از دست عناصر مسلح غیرقانونی، در حال حاضر وضع شهر کاملاً عادی است و کلیه مغازه ها به فعالیت پرداخته اند. ضمناً با کمک و همت برادران جهاد سازندگی، اکثر سازمان های اداری فعالیت خود را شروع کرده و کمیته امداد امام، بنیاد مستضعفین و دادسرای انقلاب به مراجعات مردم رسیدگی می کنند.» وی گفت: «در حالی که همه نیازمندی های مردم بوکان از نظر ارزاق و مواد سوختی کاملاً تأمین شده است، کوپن ارزاق در این شهر نیز توزیع خواهد شد.» تابع گفت: «هیئتی مشغول بررسی آسیب ها و زیان های وارده از درگیری های بوکان به مردم است که با پایان یافتن بررسی ها، نسبت به ترمیم آن اقدام خواهد شد.»^(۲)

۱

در اقدامات امروز افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای تهران، مشهد، بروجرد و اسفراین، ۳ نفر شهید و عده ای مجروح شدند. از افراد سازمان نیز یک نفر کشته و شماری دستگیر شدند.

در تهران، نیروهای وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با شلیک چندین گلوله داود عمریه سرپرست بسیج مسجد رحمتیه خیابان شکوفه را در محل کارش، که یک موتورسازی بود، به شهادت رساندند. وی قبل از این چندین بار تهدید به ترور شده بود.^{(۳) - (۴)}

همچنین در خیابان نارمک تهران، افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، فروشگاه صنایع چوب یکی از اعضای انجمن اسلامی مسجد امام حسین (ع) را با کوکتل مولوتف به آتش کشیدند. در این آتش سوزی یک تن مصدوم شد و یک میلیون ریال خسارت وارد آمد. فرد مهاجم در محل جرم شناسایی و دستگیر شد.^(۵)

در خیابان ولی عصر (عج) تهران نیز افراد یک گروه عملیاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به سوی یکی از مقرهای نیروهای کمیته تیراندازی کردند. نیروهای کمیته بلافاصله آنها را تعقیب کردند و در خیابان سیدجمال الدین اسدآبادی، خودرو مهاجمان را یافتند. در بررسی مشخص شد که آنان در یک فرصت به دست آمده، با عجله خودرو قبلی را رها کرده و با خودرو دیگری از منطقه گریخته اند. در بازرسی از خودرو به جامانده، ۳ قبضه تفنگ ژ ۳، ۱۰۰ تیر فشنگ، تعدادی

ص: ۳۰۵

۲- همان.

۳- درباره فعالیت های شهید داود عمریه توضیحاتی در ضمیمه گزارش آمده است.

۴- همان، ص ۲.

۵- روزنامه کیهان، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره

۲۲۰، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۷، تهران - خبرگزاری پارس به نقل از مرکز خبری سپاه تهران.

اسناد و مدارک سازمانی و کروکی منزل برخی افراد مسلمان و متعهد به دست آمد. (۱)

همچنین در مشهد یکی از افراد سازمان که در درگیری با افراد سپاه زخمی شده بود، ضامن نارنجکی را که همراه داشت، کشید و آن را رها کرد که به هلاکت وی و شهادت ۲ تن از افراد سپاه انجامید. (۲)

در بروجرد عده ای از ورزشکاران این شهر که تحت نام "رزمندگان مسلمان" فعالیت دارند، در حالی که در ساعت ۱۹:۳۵ در ورزشگاه طالقانی این شهر مشغول تمرین ورزش های رزمی بودند، به وسیله ۲ نارنجکی که به طرف سالن ورزش پرتاب شد، مورد سوء قصد قرار گرفتند. در این حادثه، ۱۲ تن از ورزشکاران زخمی شدند. (۳)

در اسفراین نیز یک گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ساعت ۱۸:۰۰ به بهانه دادن نامه، به منزل یکی از اهالی متعهد این شهر مراجعه و او را با چندین ضربه چاقو زخمی کردند. در ساعت ۱۹:۳۰ نیز افراد این سازمان از راه دور به سمت یکی دیگر از افراد این شهر شلیک کردند که تیرها به وی اصابت نکرد. (۴)

۱

روابط عمومی کمیته مرکزی قزوین درباره فعالیت های این نهاد علیه شاخه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) قزوین گزارشی را منتشر کرد. در این گزارش آمده است: به دنبال عملیات تروریستی و تخریبی اخیر منافقین امریکایی در قزوین که منجر به شهادت و زخمی شدن تنی چند از پاسداران انقلاب و شهادت برادر چگینی، معاون آموزش و پرورش قزوین گردید، این کمیته تحقیقات وسیعی را جهت دستگیری مزدوران خودفروخته آغاز و در یک هفته گذشته با همکاری مردم و پاسداران فدakar موفق شد ۲ نفر از عاملان مهم، فعال و مسلح منافقین را طی یک درگیری مسلحانه به هلاکت رسانده، همچنین، ۱۸ تن از اعضای این شبکه تروریستی را که بعضی از آنها مسلح بودند، دستگیر کند. همچنین در ۳ خانه تیمی مربوط به منافقین که با تلاش برادران کمیته کشف شد، تعداد ۵ قبضه اسلحه ۳، یک قبضه کلت کالیبر ۴۵، دو قبضه اسلحه کمری روولور، یک قبضه کلت کالیبر ۳۲، چهار عدد نارنجک جنگی، ۷۸۵ تیر انواع فشنگ، ۱۲ عدد خشاب، دوازده عدد سه راهی بزرگ آماده، ۱۲ عدد چاشنی و سوزن نارنجک و تعدادی اسناد سازمانی که در آنها طرح ترور عده ای از مسئولان شهر و پاسداران انقلاب اسلامی مشاهده می شود، به دست آمد. همچنین در جریان دستگیری منافقین، یکی از پاسداران جانباز کمیته مرکزی قزوین به نام مرتضی آقایی به درجه شهادت نائل آمد. (۵)

ص: ۳۰۶

۱- روزنامه اطلاعات، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۰، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۷، تهران - خبرگزاری پارس به نقل از مرکز خبری سپاه تهران.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۰، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۵، مشهد - خبرگزاری پارس، ۴/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، مشهد - واحد مرکزی خبر به نقل از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مشهد.

۳- روزنامه اطلاعات، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۴.

۴- سند شماره ۵۷۸۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۴ به فرماندهی ستاد مرکز، ۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۵- روزنامه کیهان، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۳، زنجان - خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی کمیته مرکزی انقلاب اسلامی قزوین.

امروز پیکر غضنفر خوانند، عضو انجمن اسلامی دانشجویان ایتالیا، که در ۲۹ مهرماه به دست نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در رم به شهادت رسیده بود، با شرکت عده زیادی از ایرانیان، از شهر رم به فرودگاه این شهر تشییع و به وسیله هواپیما به ایران منتقل شد. (۱)

درحالی که مقامات جمهوری اسلامی ایران از جمله رئیس جمهور و وزیر ارشاد اسلامی، رأی منفی مجلس به نخست وزیری آقای ولایتی را نشانه استقلال مجلس و نقطه قوت نظام تلقی می کنند، رادیو بغداد و رادیو صدای کردستان، این مخالفت را به وجود اختلافات عمیق سیاسی بین مسئولان نظام تفسیر و آن را آغاز مشکلات داخلی عنوان می کنند. این مواضع درحالی اتخاذ می شود که قبل از این، گروه های سیاسی مخالف نظام، مجلس را به یکدستی و هماهنگی با سایر قوای نظام متهم می کردند.

به گزارش خبرگزاری پارس، حجت الاسلام معادیخواه، وزیر ارشاد اسلامی، در مصاحبه ای با خبرگزاری فرانسه گفت: انتخاب نشدن آقای ولایتی از سوی مجلس به عنوان نخست وزیر، ادعای کسانی را که می گویند در ایران آزادی افکار وجود ندارد، رد کرد. وی خاطر نشان کرد: این تصمیم مجلس نمونه ای است برای رد دروغ های کسانی که سعی می کنند بگویند در ایران مشورت انتخابی یا آزادی افکار وجود ندارد. وی با متهم کردن آژانس های خبری غرب به تخطی از محدوده عدالت و بی طرفی درباره ایران افزود: ما خوشحالیم کسانی که در خارج با ما دشمن هستند، پیش داوری هایشان این گونه نقش بر آب می شود. (۲)

رادیو بغداد با مشابه سازی ذهنی جمهوری اسلامی ایران با رژیم حاکم بر عراق، این اقدام مجلس شورای اسلامی را برنتابید و آن را نشانه وجود اختلاف عمیق سیاسی در میان مسئولان جمهوری اسلامی یا ظاهر سازی سیاسی اعلام کرد. این رادیو هر دو حالت را نشانه نابودی حکومت اسلامی خواند (!) (۳)

ص: ۳۰۷

۱- روزنامه کیهان، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲، به نقل از واحد مرکزی خبر.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۱۸، ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۱۰، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۸، ۳/۸/۱۳۶۰، صص ۱۷ - ۱۵ ضمیمه، رادیو بغداد، ۲/۸/۱۳۶۰.

به نوشته روزنامه اطلاعات، داود عمریه ۳۸ سال سن داشت و دارای ۴ فرزند بود. او قبل از انقلاب ۶ سال در نیروی هوایی ارتش خدمت کرد، ولی به علت برخی مسائل که ریشه های اعتقادی داشت، استعفا داد و در مغازه موتورسازی پدر خود در خیابان شکوفه مشغول به کار شد. یکی از دوستان وی درباره اقدامات و فعالیت های وی در زمان انقلاب، پیروزی انقلاب و پس از پیروزی انقلاب و نقش او در حل مشکلات محل گفت: از صبح تا ظهر در مغازه موتورسازی پدرش کار می کرد. بعد از ظهرها در اختیار بسیج مسجد منطقه بود، کلاس های دروس نظامی می گذاشت و بچه ها را آموزش می داد. وی در انقلاب هم در حساس ترین درگیری ها مانند تصرف کلانتری ها و اداره تسلیحات ارتش شرکت فعال داشت و بعد هم در کمیته محل فعالیت می کرد. همیشه در مبارزه با ضدانقلاب پیش قدم و فعال بود. خدمات او در حفاظت از منطقه وسیعی که اوایل انقلاب زیر پوشش این محل بود و همچنین در تقسیم دفترچه ارزاق ۲۵ هزار نفر افراد تحت پوشش این مسجد، قابل تقدیر است. به طور کلی بسیج این مسجد و بسیاری از کارهای مسجد به دست او بود. ... (۱)

ص: ۳۰۸

امروز جنگنده های ارتش عراق به بندر امام خمینی و شهر آبادان حمله کردند و علاوه بر ۲ فروند کشتی تجاری در بندر امام، قسمت های مسکونی شهر آبادان را نیز هدف موشک های خود قرار دادند. یک فروند هواپیمای عراقی نیز امروز هدف پدافند خودی قرار گرفت و در خاک این کشور سقوط کرد.

هواپیماهای عراقی در آخرین ساعات امروز، به ۲ کشتی تجاری ایرانی و هندی که پس از تخلیه بار، در حال ترک بندر امام خمینی بودند، حمله کردند که بر اثر اصابت موشک، کشتی "ایران رضوان" در نزدیکی خور موسی غرق و کشتی هندی "ویش ویشو میترا" دچار آتش سوزی شد. (۱) در این حمله ۲ خدمه کشتی ایرانی شهید شدند و یکی از کارکنان کشتی هندی کشته و یک تن نیز مفقود شد. بقیه کارکنان هر دو کشتی که حدود ۸۰ تن بودند، با تلاش سازمان بنادر و کشتیرانی پس از ساعت ها از صحنه حادثه خارج شدند. (۲)

ستاد فرماندهی ارتش عراق در اطلاعیه شماره ۵۰۳ مسئولیت حمله به این دو کشتی را برعهده گرفت. (۳)

شهر آبادان دومین منطقه در جنوب کشور است که امروز هدف جنگنده های ارتش عراق قرار گرفت.

۲ فروند هواپیما، شهر آبادان را بمباران کردند. در این عملیات که ساعت ۱۴:۲۰ انجام شد، ۴ تن زخمی شدند، ۶ منزل مسکونی و یک مجتمع اداری ویران شد و ۴ خودرو منهدم شده یا آسیب دید. پدافند خودی نیز یک فروند هواپیمای عراقی را هدف قرار داد که این هواپیما در خاک عراق سقوط کرد. (۴) شهربانی آبادان در گزارشی به استانداری خوزستان، آسیب ها و خسارت های این بمباران را به شرح زیر اعلام کرد:

«ساعت ۱۴:۲۰ مورخه ۳/۸/۱۳۶۰ شهر آبادان به وسیله هواپیماهای دشمن بمباران گردیده که خسارات وارده به شرح زیر می باشد:

ص: ۳۰۹

۱- روزنامه پاکستانی دیلی نیوز در روز پنجم آبان ماه درباره حمله هواپیماهای عراقی به این دو کشتی خبری درج کرده که در ضمیمه این گزارش آورده شده است.

۲- سند شماره ۴۲۷۵۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۳ - عملیات) به استانداری خوزستان، ۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۱۳۹۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات جنوب، ۱/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۴۲۷۵۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲) به استانداری خوزستان (سیاسی - انتظامی)، ۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۴۲۷۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۳ - عملیات) به فرماندار شهرستان ماهشهر، ۷/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛

و- سند شماره ۴۲۷۴۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان، اداره کل امور انتظامی، ۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۲، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۲، تهران - خبرگزاری پارس، ۶/۷/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۴۲۷۴۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سازمان بنادر و کشتیرانی به استانداری خوزستان (اهواز)، ۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۰، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱، به نقل از اطلاعیه نظامی شماره ۵۰۳ ارتش صدام، ۴/۸/۱۳۶۰.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۹، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲۱، ۳/۷/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۰، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۲۶، آبادان - خبرگزاری پارس، ۴/۸/۱۳۶۰.

۱. در ضلع کلانتری بخش ۱، یک عدد بمب اصابت [کرد] که قسمتی از حصار کلانتری ویران و به اتومبیل مزدا آسیب وارد آمد و برق کلانتری قطع گردید. و ضمناً یک نفر غیرنظامی مجروح [شد] که به بیمارستان انتقال یافت. ۲. در ایستگاه ۴ و ۶ مصدق بالاتر از کلانتری، ۴ دستگاه واحد مسکونی به کلی ویران شد. ۳. شرکت نفت مورد اصابت بمب قرار گرفت و به یک عدد ماشین مخلوط کننده سیمان و یک تانکر آب خسارت هایی وارد شد و ۴ مجروح به جای گذاشت. ۴. دو عدد بمب در گاراژ شرکت واحد منفجر گردیده که باعث خرابی کل ساختمان و خسارت رسیدن به یک آمبولانس و یک مینی بوس گردیده است. ۵. یک عدد بمب [به محل کارگاه] سنگرسازی سپاه پاسداران اصابت [کرد] که باعث خرابی ماشین مخلوط کننده سیمان و قسمتی از سرپناه [این کارگاه] و ازبین رفتن تعدادی کیسه سیمان گردیده است در ایستگاه ۴ مصدق دیوار ضلع جنوبی دیوار مدرسه و یک باب منزل از منازل فرهنگی به کلی تخریب شد. ۶. در ایستگاه ۶، منازل شماره ۱۷، ۱۸ و ۱۰ به علت اصابت بمب خسارات فراوانی دیده اند. ۷. مناطق پشت گل، خانه شهدا، بیمارستان امیرآباد، روبه روی بیمارستان طالقانی، روبه روی جهاد اصفهان، جاده آبادان و خرمشهر، خیابان مصدق و ایستگاه اتوبوس داخل خیابان بمباران شده اند که تلفات جانی و مالی نداشت.» (۱)

۱

خبرنگار خبرگزاری فرانسه در بازدید از منطقه عملیاتی ثامن الائمه (ع)، به نکاتی اشاره کرده است که حاکی از عزم ارتش عراق برای دراختیارداشتن درازمدت آن منطقه می باشد. این خبرنگار همراه با تعدادی از خبرنگاران داخلی و خارجی، پس از آرامش نسبی جبهه های جنوب عازم منطقه عملیاتی ثامن الائمه (ع) شده و در بازدید از جبهه های جنگ در منطقه جنوب، به ویژه مناطق آزادشده در عملیات ثامن الائمه (ع)، گزارش هایی را به کشورهای خود ارسال کرده اند. گزارش خبرنگار فرانسوی انعکاس دهنده برخی واقعیت های صحنه جنگ است که به آن اشاره می شود:

«استحکام و راحتی سنگرهای جبهه جنوب نزدیک به آبادان که نیروهای عراقی سه هفته پیش در جریان یک ضدحمله نیروهای ایرانی با شتاب آنها را تخلیه کردند، نمایانگر این مسئله است که دشمن از اشغال این مواضع نه برای چندین ماه، بلکه برای چندین سال اطمینان داشته است. خبرنگاران ایرانی و خارجی که برای بازدید از جبهه هایی که تا همین اواخر جزء جبهه عراق به شمار می رفت و بین آبادان و خونین شهر واقع شده، رفته بودند، سنگرهای بتونی وسیعی را مشاهده کردند که تنها کمبود آنها تسهیلات مدرن بود.

دیوارهای سنگرهای مذکور سفید شده و درهای چوبی صیقل داده شده اند و اتاق ها به وسیله راهروهایی که از بتون مسلح ساخته شده اند، به درون یکدیگر راه دارند و تمامی آنها به سیم کشی برق مجهز می باشند. [نیروهای عراقی] با افزودن یک قالیچه و یک یا ده صندلی راحتی، این سنگرها را بسیار راحت و دلپذیر می کردند، لکن نیروهای عراقی هنوز کار بر روی این سنگرها را به پایان نرسانده

ص: ۳۱۰

بودند که نیروهای ایران آنها را از این منطقه بیرون کردند. نیروهای عراق که به هنگام تخلیه مناطق اشغالی بسیار شتاب زده بودند، تقریباً تمامی وسایل را که شامل وسایل خواب، پتو، باروبند و لگن های دستشویی می باشد، جا گذاشته اند. هم اکنون کنترل کامل جاده آبادان - ماهشهر در دست نیروهای ایرانی است. همچنین دو ماه پیش بود که جاده آبادان - ماهشهر آن چنان بمباران شده بود که قابل استفاده نبود، لکن امروز تمامی حفره ها به استثنای چندتای آنها، پر و درست شده است.

در این جاده نشانه های دیگری نیز از جنگ دیده می شود: یکی لاشه های تانک های سوخته ای که از کار افتاده و واژگون شده اند و دیگری تیرهای برق که سرنگون شده اند.

در ۱۵۰ کیلومتری شمال شرقی آبادان؛ یعنی در شهر اهواز، علی رغم گلوله باران های عراقی ها، زندگی عادی جریان دارد. به گفته منابع رسمی، تنها ۰۰۰,۱۴۰ نفر از جمعیت ۰۰۰,۷۰۰ نفری این شهر از آغاز جنگ، محل سکونت خود را ترک کرده اند. روحیه مردم این شهر عالی است. مردم شهر اهواز در گفت و گو با خبرنگاران، از پیروزی های ایرانیان اطمینان دارند و نیروهای رزمنده نیز از روحیه خوبی برخوردارند. (۱)

۱

اعزام نیروهای داوطلب به جبهه های جنگ و کمک های نقدی و غیرنقدی مردم به مناطق جنگی و جنگ زدگان امروز هم ادامه داشت.

امروز یک گروه ۷۰ نفری از اعضای بسیج سپاه پاسداران خمینی شهر، در میان بدرقه مردم این شهر به جبهه های نبرد حق علیه باطل در غرب کشور اعزام شدند. این گروه پنجاه و سومین گروهی است که از خمینی شهر عازم جبهه ها می شود. (۲)

درباره کمک های داوطلبانه مردم اقصی نقاط ایران به جبهه های جنگ و بنیاد امور جنگ زدگان نیز روزنامه کیهان نوشت: از سوی کارکنان راه آهن و دخانیات خراسان و اهالی روستای "صفی آباد" تربت حیدریه مبلغ ۸۷۸,۵۰۴ ریال، کارکنان آموزش و پرورش ارومیه مبلغ ۷۲۲,۱۹۵,۱ ریال، اهالی روستای "حسن آباد" کنگاور مبلغ ۰۰۰,۱۰۰ ریال و بنیاد امور جنگ زدگان مردم مسلمان ارومیه از محل هزینه گوسفند قربانی مبلغ ۴۹۰,۳۵۹ ریال به حساب جنگ زدگان واریز شد. ضمناً مردم کشورمان مقادیر زیادی نان و پوشاک به جنگ زدگان اهدا کردند. همچنین کارکنان سازمان آب منطقه سد "ارس"، ۲ کامیون سیب به مناطق جنگی ارسال کردند. اعضای انجمن تعلیم قرائت قرآن و روحانیت مبارز بخش "سامن" از توابع ملایر نیز مبلغ ۰۰۰,۲۶۰ ریال و دانش آموزان و معلمان یزد در شش ماه اخیر مبلغ ۵۸۴,۳۲۵,۱ ریال به انضمام مقادیر فراوانی میوه و خواربار در اختیار مهاجران جنگی و مناطق جنگی گذاشتند. (۳)

همچنین اعضای انجمن اسلامی روستای "احمدآباد" زرند، مبلغ ۰۰۰,۴۰ ریال وجه نقد و مقدار ۳۵۰ کیلو پسته را جمع آوری کرده، برای کمک به جبهه های جنگ، به جهاد سازندگی زرند تحویل دادند. (۴)

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۱۹، ۳/۸/۱۳۶۰، صص ۱۲ - ۱۱، تهران - خبرگزاری پارس، ۳/۸/۱۳۶۰.
- ۲- روزنامه صبح آزادگان، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱۱.
- ۳- روزنامه کیهان، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۴- روزنامه اطلاعات، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

امروز منابع اطلاعاتی، خبری را منتشر کردند که حاکی از تمایل مسعود رجوی و شورای ملی مقاومت برای پیوستن حزب دمکرات کردستان به این شورا است. براساس گزارش های دریافتی از واحد اطلاعات ژاندارمری (رکن ۲)، مسعود رجوی، مسئول شورای ملی مقاومت، در نامه ای از عبدالرحمن قاسملو دعوت کرده است که همراه با حزب و نیروهای تحت امرش، با شورای ملی مقاومت و نظام سیاسی آینده ایران (جمهوری دمکراتیک اسلامی ایران) همکاری کند. مسعود رجوی که شورای ملی مقاومت را با کمک و همراهی ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهور مخلوع ایران، به منظور کسب اعتبار بین المللی برای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) راه اندازی کرده است، تلاش می کند با جذب گروه ها و افراد بیشتری به این شورا، به قدرت های غربی نشان دهد که سازمان مجاهدین و شخص وی، قدرت سازماندهی و رهبری مخالفان جمهوری اسلامی را دارد و تنها آلترناتیو نظامی سیاسی ایران محسوب می شود. این درحالی است که اکثر گروه ها، افراد و جریان های سیاسی، در پیوستن به این شورا، خواهان تأمین پیش شرط گروه و سازمان خود می باشند. گفته می شود این گروه ها، تأمین اهداف تشکیلاتی خود را شرط اصلی برای پیوستن به این شورا قرار داده اند. از جمله این گروه ها، حزب دمکرات کردستان ایران است که شرط خود را برای پیوستن به شورای ملی مقاومت، خودمختاری مناطق کردنشین ایران در آینده سیاسی کشور اعلام کرده است. در گزارش ژاندارمری جمهوری اسلامی، اشاره ای به سوابق مذاکرات عبدالرحمن قاسملو، رهبر حزب دمکرات کردستان یا سایر رهبران این حزب با شورای ملی مقاومت و مسعود رجوی نشده است. (۱) - (۲)

ص: ۳۱۲

۱- شاید منظور از تمایل در متن خبر فوق، نامه مسعود رجوی به عبدالرحمن قاسملو باشد که رادیو صدای کردستان آن را در تاریخ ۱۶/۸/۱۳۶۰ پخش کرد. رجوی در این نامه اعلام کرده است که رونوشت برنامه شورای ملی مقاومت و... برای قاسملو ارسال می شود. در این نامه رجوی از قاسملو خواسته است تا نظرهای خود را درباره پیش نویس بخش خودمختاری برنامه مزبور اعلام کند. متن کامل نامه رجوی به این شرح است: «کاک عبدالرحمن، برادران و دوستان گرامی رهبری حزب دمکرات کردستان ایران؛ با سلام های انقلابی و آرزوی پیروزی برای مقاومت عادلانه تمام خلق، یک نسخه رونوشت برنامه شورای ملی مقاومت و دولت مقاومت جمهوری دمکراتیک اسلامی ایران را به پیوست جهت اطلاع هم وطنان عزیز گرد تقدیم می کنم. لازم است ما را از نقطه نظرهای برنامه کردستان گرامی به احقاق حقوق تاریخی خود در کادر این برنامه مطلع فرمایید. منظور پذیرش اصل مقدس خودمختاری داخلی در چارچوب تمامیت ارضی تمام میهن عزیزمان است. همچنین تذکر می دهم که منظور از کلمه داخلی که بعضاً به دنبال کلمه خودمختاری نوشته شده، صرفاً به این خاطر است که دشمن نتواند مقاومت عادلانه انقلابی را به جدایی طلبی متهم کند. ضمناً بدین وسیله به شما مسئولیت داده می شود تا با تفاهم کامل، حداکثر تلاش لازم برای متحد نمودن همه نیروها و شخصیت های ملی و مردمی گرد در حول برنامه حاضر را مبذول دارید.» (خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۲، ۱۷/۸/۱۳۶۰، صص ۹ - ۸، ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۱۶/۸/۱۳۶۰).

۲- سند شماره ۳۲۰۷۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۴ (رکن ۲) به استناداری کردستان (مشاوره و بررسی)،

۲۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگى.

حمله افراد حزب دمکرات کردستان به یکی از روستاهای تکاب و به شهادت رساندن ۲ تن از مردم عادی، درگیری محدود در پیرانشهر، کار گذاشتن بمب در شهر سردشت، دستگیری شماری از عناصر فعال حزب دمکرات و گروه کومه له در شهر مهاباد و تسلیم شدن عده ای از نیروهای شورشی مسلح به سپاه پاسداران روانسر و دیواندره، مهم ترین اخبار و گزارش های مناطق شمال غرب و غرب کشور در این روز است.

افراد وابسته به حزب دمکرات کردستان ایران به روستای "بنی کندی" در شمال غربی تکاب حمله کردند و ۲ تن از افراد روستا را که با سپاه همکاری داشتند، به شهادت رساندند و ۵ تن را نیز ربوده، با خود بردند. (۱)

در پیرانشهر نیز عناصر حزب دمکرات به پایگاه سپاه پاسداران این شهر حمله کردند و با استفاده از سلاح های سبک و آر.پی.جی ۷ خسارت های اندکی به ساختمان سپاه وارد آوردند. مقاومت نیروهای سپاه و تیراندازی متقابل آنها به سوی مهاجمان سبب شد تا افراد حزب دمکرات با دادن تلفات، محل درگیری را ترک و به ارتفاعات اطراف شهر فرار کنند. (۲)

نیروهای سپاه سردشت بمبی را که نیروهای مسلح غیرقانونی در خیابان شیخ مولانا کار گذاشته بودند، کشف و خنثی کردند. این بمب در محلی که قرار بود پیکر ۵ شهید از آنجا عبور کند، تعبیه شده بود. (۳)

همچنین امروز فرمانده سپاه مهاباد اعلام کرد که سپاه پاسداران، ۱۹ تن از عناصر فعال سیاسی و نظامی حزب دمکرات و گروه کومه له را که در درگیری های مسلحانه، کمین گذاری، مین گذاری و به شهادت رساندن نیروهای نظامی و انتظامی شرکت داشتند، دستگیر کرده است. (۴)

در روانسر و دیواندره نیز ۶ نفر از وابستگان به حزب دمکرات خود را به نیروهای سپاه تسلیم و درخواست امان نامه کردند. (۵)

در ادامه دروغ پراکنی های حزب دمکرات کردستان، رادیو این حزب (رادیو صدای کردستان) امروز از ۳ عملیات نیروهای این حزب در مهاباد، سومار و سردشت خبر داد. این درحالی است که هیچ یک از منابع نظامی، درگیری در این شهرها را تأیید نکرده اند. این رادیو همچنین شلیک چند گلوله افراد این حزب به پایگاه سپاه پیرانشهر را درحد تصرف شهر بزرگ نمایی کرد.

به ادعای این رادیو، روز سوم آبان ماه، ۲ دسته پیش مرگ در منطقه سومار، یک دستگاه خودرو گاز ارتشی را به کمین انداختند و در یک درگیری شدید، ۴ تن از نظامیان را کشتند و ۶ نفر را

- سند تک برگگی؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱۰، اطلاعیه روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکز اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۷.
- ۲- روزنامه کیهان، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- روزنامه صبح آزادگان، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۷، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه.
- ۳- روزنامه کیهان، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس.
- ۴- سند شماره ۴۲۷۴۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده مهاباد به فرمانده تهران، ۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۲، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴، تهران - خبرگزاری پارس، ۶/۸/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه.
- ۵- روزنامه کیهان، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۳.

زخمی کردند. افراد پیش مرگ همچنین ۳ تن از کسانی را که نیروهای ارتش دستگیر کرده بودند، آزاد کردند. براساس این گزارش، پیش مرگان در این درگیری ۴ قبضه تفنگ ژ ۳، ۴۰۰ تیر فشنگ، ۲۰ نارنجک دستی و ۲ گلوله نارنجک انداز را به غنیمت گرفتند و خودرو دشمن را همراه با دویست لیتر بنزین داخل آن به آتش کشیدند و خود به سلامت به قرارگاه هایشان بازگشتند. (۱)

همچنین به ادعای رادیو صدای کردستان، در این روز پیش مرگان هیز (گردان) پیام، به انتقام خون جوانان مهاباد، در خیابان های این شهر، یک دستگاه خودرو زیل ارتشی را به رگبار بستند و ده ها جاش و پاسدار را کشتند. (۲)

این رادیو درباره عملیات نیروهای حزب دمکرات در سردشت نیز اعلام کرد که شب سوم آبان ماه، پیش مرگان هیز (گردان) معینی به داخل شهر نفوذ کرده، در ساعت ۱۰ شب به مدت یک ساعت به پاسداران مستقر در اداره کشاورزی حمله کردند. در این حمله ۳ پاسدار کشته و ۴ تن دیگر به شدت زخمی شدند. (۳) - (۴)

رادیو صدای کردستان همچنین درباره درگیری محدود عناصر این حزب در پیرانشهر به بزرگ نمایی این حادثه پرداخته، مدعی شد: روز سوم آبان ماه، پیش مرگان دسته سلیمان عبدالله از هیز (گردان) آوازه، در ساعت ۹ شب به داخل شهر پیرانشهر نفوذ کردند و به مدت ۶ ساعت، کنترل شهر را در دست گرفتند. جانبازان حزب دمکرات کردستان سپس قرارگاه پاسداران و بسیجی ها را زیر آتش شدید گرفتند و آن را به کلی ویران کردند. این رادیو در ادامه خبر می افزاید: تاکنون خبر ۳ مجروح این حمله به صدای کردستان ایران رسیده است. پیش مرگان پس از اجرای عملیات، سالم به قرارگاهشان بازگشتند. درحالی که این خبر از رادیو صدای کردستان پخش می شد، مردم شهر با دیدن ساختمان سالم سپاه و وضعیت عادی شهر، به دروغ پردازی های این رادیو پی بردند. (۵)

۱

عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در اقداماتی تروریستی در شهرهای شیراز، اهواز، گرگان و قزوین، یک نفر را به شهادت رساندند و ۳ نفر را زخمی کردند. نیروهای امنیتی نیز یک خانه تیمی این سازمان را در بندرعباس و ۲ خانه دیگر را در رودسر و لاهیجان شناسایی و تصرف کردند و از این خانه ها مقادیر زیادی اسلحه، مهمات و اسناد درون گروهی به دست آوردند.

بر اثر انفجار بمبی که نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در یکی از خودروهای

ص: ۳۱۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۱، ۱۶/۸/۱۳۶۰، ص ۸ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۱۵/۸/۱۳۶۰.

۲- همان، ص ۹ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۱۵/۸/۱۳۶۰.

۳- اجرای این عملیات ها در هیچ کدام از منابع خبری یا نظامی گزارش نشده است. تحلیل گران نظامی معتقدند که انعکاس این اخبار به منظور افزایش آمار فعالیت های حزب دمکرات نزد مقامات عراقی انجام می شود تا از این طریق بودجه و امکانات بیشتری از رژیم عراق دریافت کنند.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۵، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱۰ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۹/۸/۱۳۶۰.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۱، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱۳ ضمیمه، به نقل از رادیو صدای کردستان.

پایگاه هوایی شیراز کار گذاشته بودند، استوار رضا محسنی، جمعی این پایگاه به شهادت رسید و یک ستوان نیز زخمی شد. (۱)

در کوی کارون اهواز نیز نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بمبی را به گونه ای روی در منزل یکی از اعضای انجمن اسلامی کار گذاشته بودند تا به محض باز شدن در منفجر شود. این بمب هنگامی که در خانه به دست پدر وی باز شد، منفجر گردید و او را زخمی کرد. (۲)

افراد این سازمان در یکی از خیابان های شهر گرگان، فرد کاسبی را با شلیک چند گلوله هدف قرار داده و زخمی کردند. حال عمومی این فرد رضایت بخش گزارش شده است. (۳)

همچنین در قزوین، ۳ موتورسوار، نارنجکی را به خانه سرپرست کانون فرهنگی نهادهای انقلابی پرتاب کردند که این اقدام تلفات جانی به همراه نداشت و تنها موجب وارد آمدن خسارت جزئی به آن خانه شد. (۴)

نیروهای سپاه در بندرعباس، یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را شناسایی و تصرف کردند. در این خانه، ۲ قبضه اسلحه، تعدادی بمب، یک عدد نارنجک، مقدار زیادی مهمات و مواد منفجره، ۵۰ تیر فشنگ، تعداد زیادی اسناد و مدارک درون گروهی و آدرس کروکی عده ای از افراد متعهد این شهر به دست آمد. (۵)

نیروهای سپاه در یکی از منازل روستای "قلامیر" رودسر نیز ۲ قبضه تفنگ کلاشینکف و یک قبضه سلاح کمری و تعدادی فشنگ کشف و ضبط کردند. همچنین در لاهیجان، نیروهای سپاه از یک خانه مقادیری مواد منفجره به دست آوردند. (۶)

۱

حجت الاسلام ری شهری، حاکم شرع و سرپرست دادگاه های انقلاب اسلامی ارتش، پیگیری ها و اقدامات دادگاه انقلاب ارتش را درباره افرادی که در فرار بنی صدر مشارکت داشتند، اعلام کرد. وی گفت: با کمک واحد ارشاد و اطلاعات پایگاه یکم شکاری نیروی هوایی، تاکنون ۲۴ نفر دستگیر شده اند؛ از جمله کلاهی، برادر محمدرضا کلاهی که در هفتم تیرماه ۱۳۶۰ ساختمان حزب جمهوری اسلامی را بمب گذاری کرده بود و با بنی صدر فرار کرده است، در میان دستگیر شده ها می باشد. این فرد (کلاهی)، از سازمان منافقین تغذیه فکری، معنوی و مادی می شد و سپس برادر خود (محمدرضا کلاهی) را تغذیه فکری و مادی می کرد. وی گفت: کلاهی دستگیر شده یکی از عاملان مؤثر در فرار بنی صدر و انفجار در دفتر ارشاد و اطلاعات در پایگاه یکم شکاری نیروی هوایی بوده است. حجت الاسلام ری شهری ادامه داد: از ۲۴ نفر دستگیر شده، ۱۹ نفر با سپردن وثیقه از زندان آزاد شده اند، ولی ۵ نفر دیگر در زندان به سر می برند و بازجویی از آنها ادامه دارد. (۷)

ص: ۳۱۵

۱- روزنامه کیهان، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، شیراز؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۹، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲، شیراز- خبرگزاری پارس، ۳/۸/۱۳۶۰.

- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۱، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۳۹، اهواز-خبرگزاری پارس.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۰، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۲۸، ۴/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه اطلاعات، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۴، به نقل از ستاد خبری سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منطقه ۳.
- ۴- روزنامه کیهان، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲، قزوین - واحد مرکزی خبر.
- ۵- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۴۲، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۵، به نقل از اطلاعیه سپاه پاسداران، ۳/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱۳، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
- ۶- روزنامه کیهان، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱۳، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
- ۷- روزنامه اطلاعات، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

آیت الله موسوی اردبیلی، رئیس دیوان عالی کشور و عضو شورای عالی قضایی، در مصاحبه ای تلویزیونی مطالبی را درباره نظارت بر کار قضات کشور و اعدام های انجام شده در دادگاه های انقلاب بیان کرد. وی گفت: چنانچه حکام شرع در امر قضاوت دچار اشتباه شوند، آنها نیز محاکمه خواهند شد. وی افزود: در مسافرتی که به قم رفته بودم، پرونده ای را مطالعه کردم که متعلق به بچه های کوچک بود، به نظر می رسید مجازات برای آنها سنگین بود. من از مسئولان خواستم از حاکم شرع بازخواست شود. همچنین در اهواز قضاوتی شده بود که به نظر شورای عالی قضایی رسید. در این قضاوت حداقل یک اشتباه شده بود. پرونده حاکم شرع به دادگاه عالی فرستاده شد و هم اکنون حاکم شرع در دادگاه در حال محاکمه است. گذشته از اینها، بعضی از حکام شرع هم به خاطر اشتباهاتشان محکوم شده اند و اکنون دوران محکومیتشان را در زندان می گذرانند. (۱)

وی همچنین درباره اعدام هایی که بیشتر در رسانه های خارجی مطرح می شود، گفت: هدف آنان جوسازی است. این اظهارنظرها چند گونه اند؛ بعضی ها با مجازات اعدام مخالف اند که این از نظر قوانین فعلی و مبانی اسلامی حرف بی ربطی است، از نظر فکری هم این مسئله در دنیا یک فکر موفق نبوده. فقط آنها می خواهند بگویند که ما مترقی فکر می کنیم و با اصل اعدام مخالفیم. این گونه اظهارنظرها جایش اینجا نیست. بعضی می گویند، ما اعدام را قبول داریم، اما در این موارد، مجازات ها، اعدام نیست و چیز دیگری است که این بحث حقوقی است. بعضی ها می گویند اعدام های شما آمارش خیلی بالا است. رئیس دیوان عالی کشور افزود: اینکه می گویند آمارش خیلی بالا است، به عقیده من اینها بی انصافی می کنند. وقتی این حرف را می توانند بگویند که اولاً آمار دقیق در اختیارشان باشد. آمار را روزنامه ها منتشر می کنند و اینها مقایسه می کنند با آن اعلاناتی که در دنیا می شود که معمولاً ۵۰۰۰ نفر را می کشند و می گویند ۵۰۰ نفر را کشتیم. اینها، این را مقایسه می کنند. آماری که ما می دهیم، واقعیت است. اینها باید این آمار را با آمار واقعی قضایای مشابه مقایسه کنند. هر چند با موقعیت خاصی که ما داریم، دشمن هایی که ما داریم، جوسازی می کنند و دخالت هایی که ابرقدرت ها در امور کشور ما می کنند، این مدعیان باید بیایند و این پرونده ها را بخوانند و ببینند این افراد چه می کنند و کارشان از کجا سرچشمه می گیرد. من نظر آنان را در مورد اینکه آمار اعدام ها خیلی بالا است، نمی پذیرم، ولی اگر هم فرضاً چنین باشد، باید به آنها گفت، اگر قرار شد در یک مملکت مثلاً دزدها را بگیرند و زندانی کنند، حالا اگر دزد هم زیاد باشد، باید به دلیل بالا بودن آمار، دزدها را نگیرند و مثلاً به بهانه بالا بودن آمار، قاتل ها را باید آزاد کنند؟ (۲)

ص: ۳۱۶

۱- همان، ص ۴.

۲- روزنامه اطلاعات، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

نخستین مرحله کار دیوان بین المللی داوری برای حکمیت درباره اختلاف مالی ایران و امریکا هفته گذشته آغاز شد. روزنامه اطلاعات با نقل این خبر، درباره چگونگی آغاز به کار و رسیدگی به پرونده ها و نوع شکایات ارجاعی به این دادگاه توضیحاتی داد. این روزنامه نوشت: روزنامه کریستین ساینس مانیتور به نقل از خبرنگار خود در لاهه درباره نخستین روز کار این دیوان نوشته است که در نخستین روز گشایش دیوان بین المللی داوری برای حکمیت میان ایران و امریکا، وکلای شرکت های امریکایی برای تسلیم مدارک و طرح شکایات خود، ناگزیر شدند در صف بایستند و برای حفظ نوبت، شماره دریافت کنند. تقریباً هر ساعت، یک بار درهای بزرگ و چوبی دیوان بین المللی داوری باز می شد و منشی دیوان، یکی از وکلای را به سالن پذیرش دعاوی راهنمایی می کرد. دیوان بین المللی داوری تا روز ۱۹ ژانویه سال ۱۹۸۲ (حدود ۹۰ روز دیگر)، دعاوی شرکت های امریکایی را خواهد پذیرفت. خبرنگار کریستین ساینس مانیتور افزوده است: پیش بینی می شود دست کم ۳ هزار پرونده و عرض حال ت-آمین خسارات علیه ایران به دیوان بین المللی داوری تسلیم شود. شکایت کنندگان بین ۳ تا ۴ هزار میلیون دلار علیه ایران ادعای خسارت کرده اند. این خبرنگار به عنوان مثال از شکایت شرکت "زیراکس" نام برده که معادل ۸۴ میلیون دلار از ایران ادعای خسارت کرده است، زیرا اموال و تأسیسات این شرکت در ایران، ملی شده است. شرکت "سدکو" نیز به دلیل از دست دادن وسایل و تجهیزات ساختمانی و حفاری که در ایران داشته، تقاضای ۱۷۵ میلیون دلار خسارت کرده است. علاوه بر شرکت ها، چندین سرمایه دار نیز وکلای خود را برای ارائه عرض حال به دیوان بین المللی فرستاده اند.

مثلاً یک امریکایی ایرانی تبار که ساکن میامی است، مدعی شده که ۵۲۵ میلیون دلار املاک وی در ایران مصادره شده است. به گفته خبرنگار کریستین ساینس مانیتور و به نقل از یک عضو دیوان بین المللی، حدود ۳ هزار دعوی علیه ایران اقامه شده که حدود ۲۲۰۰ شکایت مربوط به شرکت ها و افرادی است که خسارت مورد ادعای آنها در هر مورد کمتر از ۲۵۰ هزار دلار است، اما ۸۰۰ مورد دیگر از شکایات، چند میلیون دلار است. (۱)

خبرگزاری های آسوشیتدپرس و پارس، از انعقاد دو قرارداد اقتصادی میان کشور عراق با دو کشور اردن و یوگسلاوی خبر دادند. براساس گزارش این خبرگزاری ها، این قراردادها درباره حمل و نقل و خطوط مخابراتی منعقد شده است.

آسوشیتدپرس درباره همکاری اردن با عراق در امر حمل و نقل کالا به داخل عراق اعلام کرد: درحالی که یک سال و اندی از جنگ تحمیلی عراق علیه ایران می گذرد و بر اثر جنگ، بنادر دریایی عراق بسته شده است، دولت های عراق و اردن روز یکشنبه یک کمپانی حمل و نقل برای استفاده عراق از بندر عقبه در اردن تأسیس کردند.

ص: ۳۱۷

یک هیئت از کارشناسان فنی و حمل و نقل عراق با شاه حسین اردنی در این باره مذاکراتی انجام داد که این مذاکرات به تأسیس کمپانی حمل و نقل عراق و اردن انجامید. بعد از آنکه هوایمهای ایرانی بنادر عراق را در شط العرب (اروندرو) بمباران کردند، شاه حسین اردنی، بنادر عقبه را به روی کالاهایی که مقصد آنها عراق است، باز کرد و از آن زمان، روز و شب، کامیون هایی که در این بندر بارگیری کرده اند، راهی بغداد می شوند تا به صدام حسین کمک کنند و از کمبود کالاهای مصرفی به دلیل جنگ، جلوگیری کنند. سخنگویان رژیم های عراق و اردن گفتند، کمپانی حمل و نقل دو کشور ۷۵۰ کامیون دارد و می تواند تا ماه آینده ۴۵۰ کامیون دیگر را نیز وارد خدمت کند. (۱)

خبرگزاری پارس هم از انعقاد قراردادی بین عراق و یوگسلاوی برای ساخت خطوط مخابراتی کشور عراق خبر داد. طبق قرارداد جدیدی که بین مجتمع صنعتی یوگسلاوی و وزارت صنایع عراق در تاریخ ۳/۸/۱۳۶۰ منعقد شد، یوگسلاوی خطوط مخابراتی را برای عراق خواهد ساخت. طول این خطوط ۳۰۰ کیلومتر و به قدرت ۴۰۰ کیلووات می باشد. ارزش قرارداد نیز بالغ بر ۶۲ میلیون دلار خواهد بود. این مجتمع در طول ۱۶ سال گذشته، جمعاً ۴۰۰۰ کیلومتر خطوط مخابراتی برای عراق ساخته است. ارزش کل معاملاتی که در سال جاری مسیحی بین مجتمع صنعتی یوگسلاوی و عراق انجام شده است، بالغ بر ۲۰۰ میلیون دلار می باشد. (۲)

۱

روزنامه آساهی شیمبون ژاپن از تصمیم شرکت های بیمه ژاپنی برای پرداخت خسارت به کشتی های آسیب دیده در جنگ تحمیلی خبر داد. این روزنامه نوشته است: شرکت های بیمه ژاپنی بالاخره تصمیم گرفتند غرامت این کشتی ها را پرداخت کنند. پیش بینی می شود جمع این غرامت ها به مبلغ حدود ۱۳ میلیارد دلار بالغ گردد. این اقدام شرکت های بیمه ژاپنی موجب خواهد شد که شرکت های بیمه خارجی نیز غرامت ۱۳ کشتی دیگر را که در این ناحیه جنگی متوقف شده اند، پرداخت کنند. (۳)

۲

موج مخالفت مردم با رژیم بعثی عراق در شهرهای مختلف این کشور، به خصوص در مناطق کردنشین افزایش یافته است.

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، تظاهرات مردم شهر سلیمانیه عراق علیه دولت، با دخالت پلیس به خشونت کشیده شد و در طول چهار ساعت درگیری، ۴ تن از مردم زخمی شدند. در جریان این درگیری، یکی از افراد پلیس این شهر نیز در مخالفت با نظام حکومتی آن کشور به صف مردم پیوست. (۴) گزارش های رسیده حاکیست که مشابه این تظاهرات در شهرهای کرکوک و قلعه دیزه نیز انجام شده است. (۵)

ص: ۳۱۸

- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۶، ۲۱/۹/۱۳۶۰، صص ۱۰ - ۹، بلگراد - خبرگزاری پارس، ۴/۸/۱۳۶۰.
- ۳- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد اسلامی، بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۱۱، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۴۸، لاستامپا، ایتالیا، تورینو، ۵/۸/۱۳۶۰.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۳، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱۸، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۷/۸/۱۳۶۰.
- ۵- روزنامه اطلاعات، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲، سندج.

اسحاق شامیر، وزیر امور خارجه رژیم صهیونیستی، امروز تشکیل دولت فلسطین در کرانه غربی رود اردن را که به صراحت در قرارداد کمپ دیوید آمده است، رد کرد و کشور اردن را موطن اصلی فلسطینی ها خواند. به گزارش خبرگزاری فرانسه، وزیر امور خارجه رژیم صهیونیستی امروز اعلام کرد، کشور فلسطینی ها، اردن است و فرق نمی کند چه کسی رهبر آنجا باشد. وی که صدایش از رادیو صهیونیستی پخش شد، گفت: برای اسرائیل اهمیت ندارد که رهبر اردن، عرفات باشد یا شاه حسین؛ وقتی اسرائیل بخواهد مرزهایش را با اردن مشخص کند، این امر با کسی که در امان در رأس قدرت باشد، صورت خواهد گرفت. شامیر همچنین گفت: حتی اگر با به قدرت رسیدن سازمان آزادی بخش در اردن، این کشور تبدیل به پایگاه شوروی شود، اسرائیل در مسائل داخلی همسایگانش دخالت نخواهد کرد. وی ضمن مخالفت با ایجاد یک دولت فلسطینی در کرانه غربی رود اردن و نوار غزه گفت: محافل بین المللی در صدد اعمال فشار به اسرائیل برای کسب امتیازات اضافی برای خودمختاری فلسطین اند، ولی اسرائیل قبلاً محدودده این امتیازات را مشخص کرده است. ازسوی دیگر، خبرگزاری آسوشیتدپرس ضمن انتشار این خبر، به نقل از شامیر افزوده است: فلسطینی ها بهتر است خواسته های ملی شان را در اردن بیابند و نه در کرانه غربی رود اردن. فلسطینی ها وطن، خانه و کشور دارند و آن اردن نامیده می شود و اسرائیل هرگز ایجاد دولت دوم فلسطین را در خاکش قبول نمی کند.

سخنگوی وزارت خارجه مصر در پاسخ به گفته های شامیر اعلام کرد: مصر، اعلامیه وزیر خارجه اسرائیل را تخلف از مفاد خودمختاری فلسطینی ها که در قرارداد کمپ دیوید به صورت مشروح آمده است، می داند. به موجب قرارداد کمپ دیوید، باید یک شورای خودمختاری برای اداره امور یک میلیون و ۲۰۰ هزار فلسطینی که در ساحل غربی رود اردن و نوار غزه اقامت دارند، به وجود آید. طبق قرارداد مذکور، پس از یک مدت انتقالی ۵ ساله، مذاکرات بیشتری درباره تعیین وضع نهایی ساحل غربی رود اردن و نوار غزه انجام خواهد شد. (۱)

ضمیمه گزارش ۲۰۸: خبر روزنامه دیلی نیوز درباره حمله هواپیماهای عراقی به دو کشتی تجاری در بندر امام خمینی

روزنامه پاکستانی دیلی نیوز درباره اقدام ارتش عراق در هدف قراردادن دو کشتی تجاری در بندر امام خمینی نوشته است: رژیم عراق اعلام کرده است، نیروی دریایی این کشور، ۲ فروند کشتی ایران را غرق کرده است. این عملیات در یک نبرد رویاروی در خلیج فارس در نزدیکی جزیره خور موسی اتفاق افتاده است. این روزنامه از قول مقامات عراقی نوشته است: کشتی های ایرانی زمانی غرق شدند که جنگ هوایی در بالای سر کشتی ها در جریان بوده و طی آن ۲ فروند جنگنده ایران نیز سقوط کرده است. خبرگزاری عراق ادعا می کند نیروی هوایی عراق به مجموعه نظامی جنوب حمله کرده و خسارات مالی و جانی فراوانی به این مجموعه وارد ساخته است. (۲)

ص: ۳۱۹

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۱، ۶/۸/۱۳۶۰، صص ۷ - ۶، تهران - خبرگزاری پارس، ۵/۷/۱۳۶۰.

امروز جنگ هوایی میان ایران و عراق نسبت به درگیری های زمینی میان دو کشور، شدت بیشتری داشت. در حالی که گزارش تحرکات زمینی میان نیروهای ایران و عراق درباره گلوله باران توپخانه ها، به ویژه در شهر آبادان و انهدام یک نفربر عراقی در جبهه اهواز بود، سایر گزارش ها، حکایت از درگیری های هوایی در جنوب و غرب کشور داشت.

به دنبال حمله روز گذشته هواپیماهای عراق به کاروان کشتی های تجاری در بندر ماهشهر، در اولین ساعات بامداد امروز، هواپیماهای ایرانی به اسکله های البکر و الامیه که بالگردهای عراقی از آن به عنوان یک پایگاه هوایی تاکتیکی استفاده می کنند، حمله کردند و در یک جنگ هوایی موفق شدند یک فروند بالگرد را در نزدیکی سکوی نفتی البکر و یک فروند میگ عراقی را در منطقه آبادان هدف قرار داده، سرنگون کنند. ناوچه های نیروی دریایی نیز یک ناوچه موشک انداز عراقی "اوزا" را هدف قرار دادند و آن را غرق کردند. (۱) - (۲) در همین حال، ۳ فروند هواپیمای عراقی در ساعت ۱۱:۵۰ از ارتفاع زیاد به شهر آبادان حمله و پشت هتل آبادان، اطراف فرودگاه، باند فرودگاه و بخشی از منطقه بریم را بمباران کردند. توپخانه های عراقی نیز شهر آبادان را گلوله باران کردند که از خسارت های وارد شده این دو اقدام گزارشی نرسیده است. (۳)

در این روز همچنین یک جنگنده میگ عراقی، یک بالگرد کبرا را در باختران هدف قرار داد که این بالگرد در آسمان آتش گرفت و سقوط کرد و دو خلبان آن نیز به شهادت رسیدند. یک فروند بالگرد جت رنجر نیز که به همراه بالگرد کبرا پرواز می کرد، بر اثر سرایت آتش از بالگرد کبرا، دچار آتش سوزی شد که خلبان آن توانست بالگرد را تا نزدیکی زمین هدایت کند، ولی در آخرین لحظات، به زمین اصابت کرد و منهدم شد، ولی خلبان آن زنده ماند. (۴)

ص: ۳۲۱

- ۱- برخی منابع داخلی علت سقوط میگ عراقی را اصابت اشتباهی گلوله های آتشبارهای ضد هوایی عراق ذکر کرده اند. (سند شماره ۱۳۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م - ۱۳۲) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۶/۸/۱۳۶۰).
- ۲- روزنامه کیهان، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۲، به نقل از اطلاعیه ۶۷۹ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۱، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۲، آبادان - خبرگزاری پارس، ۵/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۵۳۵۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات منطقه ۸ به اطلاعات مرکز، ۵/۸/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱.
- ۳- روزنامه کیهان، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۲، به نقل از اطلاعیه ۶۷۹ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۰، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۳، آبادان - خبرگزاری پارس، ۴/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۳۱۸۹۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان - اداره کل امور انتظامی، ۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۱، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۲۸، تهران - خبرگزاری پارس، ۵/۸/۱۳۶۰، به نقل از اطلاعیه ۶۷۹ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.
- ۴- سند شماره ۱۳۳۰۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه منطقه ۷ (کرمانشاه) به فرماندهی سپاه مرکز،

۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگي؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۰، ۵/۸ / ۱۳۶۰، ص ۲، کرمانشاه -
خبرگزاری پارس، ۴/۸/۱۳۶۰.

در جبهه های زمینی و در مناطق جنوب نیز یک خودرو نفربر شناسایی عراقی هنگام عبور از جاده "سیدعبود" در شمال غربی اهواز، به مین ضدتانکی که نیروهای اطلاعات سپاه خوزستان کار گذاشته بودند، برخورد کرد و ۱۱ تن از سرنشینان آن به هلاکت رسیدند. سرنشینان این نفربر یک سرگرد، یک ستوان یکم، یک درجه دار و ۸ سرباز بودند. (۱)

۱

باوجود اتخاذ تدابیر ویژه ازسوی دستگاه های اطلاعاتی دولت و ارتش عراق به منظور جلوگیری از فرار نظامیان این کشور به ایران، امروز نیز ۲۵ نظامی عراقی با عبور از مرزهای مریوان - سردشت خود را به نیروهای سپاه معرفی و درخواست پناهندگی کردند. (۲)

۲

از اولین ساعات بامداد امروز، نیروهای هیز بیان و هیز پیشوای حزب دمکرات کردستان ایران در عملیاتی غافلگیرانه به پایگاه ارتش در روستای "بیک آقا" در ۲۷ کیلومتری شمال بوکان، که روی تپه "حسین مامه" در محور بوکان - میاندوآب قرار داشت، حمله کردند.

در ساعات اولیه این عملیات که نیروهای خودی غافلگیر شده بودند، ۱۸ تن از سربازان پایگاه شهید، ۷ تن زخمی و ۷ تن نیز به گروگان گرفته شدند. نیروهای مهاجم تعدادی اسلحه انفرادی را نیز به غنیمت بردند. در این عملیات، ۵ تن از مهاجمان کشته و تعدادی نیز زخمی شدند. (۳)

رادیو صدای کردستان درباره این عملیات و نتایج آن اعلام کرد: «شب چهارم آبان ماه، در یک عملیات هماهنگ، نیروهای هیز بیان و هیز پیشوا، پایگاه نظامی ارتش در ارتفاعات حسین مامه در مسیر بوکان - میاندوآب را مورد حمله قرار دادند و تا نزدیک ترین سنگرهای دشمن پیش رفتند. در این حمله شجاعانه که از ساعت ۱۲ شب تا ۱:۳۰ بامداد ادامه داشت، زاغه مهمات دشمن بر اثر آتش شدید پیش مرگان منفجر و پایگاه مذکور به کلی ویران شد و به تصرف جانبازان حزب دمکرات کردستان درآمد. همچنین ۴ قبضه آر.پی.جی، یک قبضه تفنگ ۱۰۶، یک قبضه خمپاره انداز ۸۱ میلی متری و یک دستگاه خودرو زیل ارتشی به کلی منهدم شد. در این حمله شجاعانه، ۲۴ تن از نیروهای دشمن کشته و ۸ تن دیگر به اسارت پیش مرگان قهرمان درآمدند که ۲ تن از آنها بر اثر شدت جراحات وارد شده از پای درآمدند. براساس این گزارش، در میان کشته شدگان، فرمانده پایگاه به نام ستوان دوم "عادی صفا" نیز به چشم می خورد. ضمناً پیش مرگان ۱۲ قبضه تفنگ ژ۳، دو قبضه تفنگ کلاشینکف، یک قبضه تیربار ژ۳ و یک قبضه سلاح کمربندی نیز به غنیمت گرفتند. در این حمله شجاعانه با کمال تأسف ۳ تن از پیش مرگان هیز بیان و ۲ تن از پیش مرگان هیز پیشوا به شهادت رسیدند.» (۴) - (۵)

ص: ۳۲۲

- ۲- روزنامه کیهان، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۲، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱۳، تهران - خبرگزاری پارس، به نقل از اطلاعیه شماره ۱۸۰ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.
- ۳- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۴۲۷۴۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی مرکز به کلیه واحدها و توابع، ۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۱۵۲۶۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ به فرماندهی مرکز، ۷/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۵۸۰۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه پاسداران (مرکز فرماندهی) به کلیه واحدهای سپاه و توابع، ۷/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۴- به رغم بزرگی این حادثه و تلفات چشمگیر نیروهای خودی در این درگیری، گزارشی از جزئیات این عملیات موجود نیست.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۱، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱۲ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۵/۸/۱۳۶۰.

امروز در مناطق غرب و شمال غرب کشور عناصر مسلح غیرقانونی دست به اقداماتی علیه مردم و نیروهای دولتی زدند که اجرای کمین، مین گذاری، حمله به منزل یک پیش مرگ کرد، غارت یک مغازه و به نمایش در آوردن اسیران شهربانی در یکی از روستاهای پیرانشهر از مهم ترین آنها بود.

نیروهای مسلح غیرقانونی در منطقه "جینان" (در ۳۰ کیلومتری شرق سقز در محور دیواندره به سقز) عملیات کمینی بر سر راه نیروهای سپاه که در حال بازگشت از عملیات گشت و شناسایی به شهر سقز بودند، اجرا کردند که با هشیاری نیروهای سپاه و رسیدن به موقع نیروهای ژاندارمری، ۱۶ تن از مهاجمان کشته یا زخمی شدند که جنازه ۵ تن از آنان در منطقه باقی مانده است. در این درگیری، ۶ قبضه انواع اسلحه نیز به دست نیروهای خودی افتاد. در پایان این درگیری که از ساعت ۱۵ تا ۱۸:۳۰ طول کشید، ۶ تن از افراد سپاه و ۳ تن از افراد ژاندارمری نیز زخمی شدند که حال عمومی آنها رضایت بخش اعلام شده است. (۱)

در جاده کامیاران - شاهینی، یک مینی بوس سپاه به مینی که نیروهای حزب دمکرات کار گذاشته بودند، برخورد کرد و منهدم شد. در این حادثه ۳ تن شهید و ۵ تن زخمی شدند. (۲)

نیروهای مسلح غیرقانونی در سنندج با حمله به منزل یکی از پیش مرگان کرد مسلمان که با جمهوری اسلامی همکاری داشت، او و همسرش را مجروح کردند. (۳)

همچنین ۵۰ تن از افراد حزب دمکرات به روستای "حسن آباد" سنندج حمله کردند و تمام کالاهای موجود در یکی از مغازه های روستا را به غارت بردند. (۴)

امروز نیروهای حزب دمکرات کردستان ایران، ۱۰ تن از کارکنان و رئیس شهربانی ارومیه را که چند روز پیش گروگان گرفته بودند، با هدف نمایش دادن به مردم در روستای "میرآباد ملاخلیل" پیرانشهر گردانند. (۵)

به گزارش ستاد مشترک ارتش، اخیراً مقامات عراقی به مسئولان حزب دمکرات کردستان ایران دستور داده اند تا به سرعت فهرست کامل اسرای ایرانی در اختیار آن حزب را به طور تفکیک شده به آنها تحویل دهند. (۶)

امروز افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و سایر گروه های ضدانقلاب، علاوه بر کشتن یکی از زنان متعهد شهر آب کنار اقدام به بمب گذاری در دفتر شرکت هواپیمایی ایرفرانس در تهران کردند. در شهر ایلام نیز ۹ عدد نارنجک زیر یکی از پل های این شهر کشف شد. امروز همچنین سپاه پاسداران اصفهان از دستگیری تعدادی از کادرهای اصلی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در استان اصفهان خبر داد.

به گزارش فرماندهی منطقه ۳ سپاه (استان های گیلان و مازندران)، افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در منطقه

۱- سند شماره ۳۰۰۷۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزا (مد عملیات)، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۰۵۳۵۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ستاد منطقه ۷ به فرماندهی مرکز، ۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۱، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۳۰، سنندج - خبرگزاری پارس، ۵/۸/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۱، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۵، تهران - خبرگزاری پارس، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۵/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۲۹۴۴۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، شماره ۵۸، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی قرارگاه عملیاتی غرب کرمانشاه، ۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۵۴۰۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات منطقه ۷ به اطلاعات مرکز، ۱۳/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۳- سند شماره ۵۷۸۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه منطقه ۷ (کرمانشاه) به فرماندهی سپاه مرکز، ۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۴- سند شماره ۱۰۸۰۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (ج ۴۱) به نخست وزیری، (دفتر اطلاعات و تحقیقات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۵- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۶.

۶- سند شماره ۱۳۹۲۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م-۱۳۲) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۷- سند شماره ۵۷۸۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۳ به فرماندهی ستاد مرکزی، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

در تهران نیز افراد وابسته به گروه های ضدانقلاب در محل دفتر هواپیمایی ایرفرانس واقع در خیابان انقلاب نزدیک میدان فردوسی، بمبی را کار گذاشته بودند که در ساعت ۲۱:۳۰ منفجر و بر اثر انفجار آن، شیشه های دفتر خرد شد. در بازرسی محل حادثه، یک بمب دست ساز دیگر که منفجر نشده بود، کشف گردید. (۱)

همچنین در ایلام، ۹ عدد نارنجک جنگی که زیر یکی از پل های این شهر به منظور انفجار و تخریب پل کار گذاشته شده بود، با هشیاری یک کودک یازده ساله کشف و به دست نیروهای شهربانی خنثی شد. (۲)

امروز سپاه پاسداران اصفهان اعلام کرد که در چند روز گذشته، ۱۰ تن از نیروهای رده بالای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در بخش های سیاسی، نظامی و تدارکاتی را دستگیر کرده است. (۳)

۱

امروز "محمد مزیدی" از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و نامزد این سازمان برای نمایندگی مجلس شورای اسلامی در یکی از شهرهای استان مازندران، در یک گفت و گوی تلویزیونی درباره مواضع و اقدامات سازمان مجاهدین خلق مطالبی را بیان کرد. هرچند در گفته های وی ضعف هایی وجود دارد، سخنان او به عنوان یکی از افراد رده بالای سازمان، قابل توجه است. از جمله مطالبی که مزیدی در این مصاحبه درباره آنها سخن گفت، انگیزه او از مصاحبه اهداف سازمان از سازماندهی افراد و اقشار مختلف، تضاد های تئوریک سازمان در ایده و عمل، دلایل درگیری نظامی با نظام جمهوری اسلامی ایران و پیوند با لیبرالیست ها، توجیه سازمان درباره افزایش افراد دستگیر شده و اعدام شده، علت تداوم همکاری سازمان با گروه های مارکسیستی همچون "سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر"، حاکمیت دیکتاتوری و استبداد بر مرکزیت سازمان، راهکنش سازمان در وادار کردن نظام جمهوری اسلامی برای به رسمیت شناختن آنها به عنوان یک سازمان سیاسی مسلح و... بود. بخش هایی از سخنان مزیدی به این شرح است:

"انگیزه من از مصاحبه که البته به پیشنهاد خودم بود، به خاطر تشخیص حق از باطل است، زیرا واقعاً پی برده ام که راه گذشته من باطل بوده است و چون امروز تشخیص دادم که راه نظام جمهوری اسلامی راهی است بر مبنای حق و صحیح، خواستم بازگشت من یک بازگشت حقیقی باشد نه تاکتیکی و بر مبنای خطی که سازمان سابقاً داده بود که: "توبه کنید تا اینکه جان سالم به در ببرید." یا اینکه: "از زندان آزاد بشوید و دوباره به کارهای خود پردازید."

من خواستم واقعاً یک توبه و یک بازگشت واقعی کرده باشم، نه اینکه برای جان خودم چانه بزنم. گرچه من از حکم نهایی دادگاه درباره خود خبر ندارم، ولی می خواهم یک سری حقایق را برای مردم، مخصوصاً هواداران سازمان، بازگو کنم.

ص: ۳۲۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۱، ۵/۸/۱۳۶۰، صص ۲۳ - ۲۲، تهران
- خبرگزاری پارس، ۵/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه اطلاعات، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱۶.

- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۰، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۲۸، ایلام - خبرگزاری پارس، ۴/۸/۱۳۶۰؛ و-
روزنامه اطلاعات، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۴.
- ۳- روزنامه کیهان، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، اصفهان، خبرگزاری پارس.

... برای اینکه بتوانیم همه مردم از اقشار مختلف را زیر پوشش بگیریم، به دستور سازمان شروع کردم به سازماندهی دانش آموزان، زیرا سازمان، تحلیلی خاص روی این موضوع داشت و می گفت چون سنجر دانشگاه بسته شده، امروز وظیفه ما این است که بتوانیم از دانش آموز گرفته تا کشاورز و کارمند و حتی روحانی را طوری تربیت بکنیم که در آینده بتوانند برای ما پایگاهی باشند؛ بنابراین، روی این مسئله خیلی تکیه داشتند که دانش آموزان سازماندهی بشوند و بعد سایر مردم زیر پوشش قرار بگیرند.

... انحراف سازمان از دو دیدگاه مطرح می شود: یکی اینکه ما به دلایلی که وجود دارد، معتقد به انحراف اولیه سازمان باشیم که سازمان از روز اول و از بدو تأسیسش منحرف بوده است و ممکن است عده ای باشند که نخواهند بپذیرند سازمان از اول منحرف بوده است، اما می توان در پاسخ به این عده گفت که سازمان نمی تواند در مدت پنج الی شش ماه منحرف شده باشد و این غیرممکن است که انحرافات اولیه نداشته باشد. پس سازمان از همان اوایل منحرف بود، ولی این انحراف ها ابتدا خیلی ضعیف و خفیف بود که خود بنیان گذار ها نیز متوجه این انحرافات کوچک نبودند.

لازم به یادآوری است که سازمان برای خودش اصول و ارزش هایی مطرح می کند و همیشه مدعی بوده است که ما این ارزش ها و این اصول را در طول پانزده، شانزده سال از کانال خون و شکنجه به دست آوردیم و بارها می گفتند این ایدئولوژی و اصولی را که برای خودمان مطرح کردیم و به آن پایبند هستیم، از کانال خون و شکنجه به دست آوردیم. حالا باید از آنها سؤال کرد شما که معتقدید از کانال خون و شکنجه عبور کردید، پس چرا حداقل پایبند به ارزش های خون شهدای خود نیستید؟ چه بسا که این یک مصلحت الهی بود که اینها دست به این اعمال بزنند تا دیگر راهی برای انحراف افراد بعدی نباشد. این را هم باید بگویم که اگر سازمان دست به عمل نظامی نمی زد، شاید خود من از آن افرادی بودم که تا ۹۰ درصد و تا سرحد مرگ از این سازمان بر نمی گزاشتم. این خود یک مصلحت الهی بود که ماهیت آنها برملا شود.

... یکی از مسائلی که سازمان روی آن خیلی تکیه داشت، مسئله عدم تضاد مطلق بود. همیشه این را مطرح می کردند که ما با نظام جمهوری اسلامی تضادمان را نباید مطلق کنیم و دلیل می آوردند که تضاد اصلی ما امپریالیسم به سرکردگی امریکا و بعد هم پایگاه داخلی اش لیبرالیست ها است. در اینجا سؤالی پیش می آید که آیا مگر لیبرالیست ها تولد و شکل دیگری پیدا کردند؟! و این اتفاقاً از جمله مسائل مهمی است که همیشه برای هواداران مطرح بود، چراکه سازمان شروع به تماس های مرموز با لیبرال ها کرد و زدوبندها و روابطی با هم پیدا کردند و بالاخره به وحدت هایی رسیدند که نتیجه نهایی اش را امروز مشاهده می کنیم و به سرکردگی خود آقای رجوی، رهبری گروه های ضدانقلابی را در پاریس در معیت آقای بنی صدر به عهده گرفتند. به این مسئله خیلی تأکید می کردند که ما به هیچ وجه نباید با لیبرال ها دمخور باشیم. آنها می گفتند که لیبرال ها بزرگ ترین عامل و پایگاه

داخلی امپریالیزم هستند، برای خاطر اینکه ارتجاع به لحاظ تاریخی، عمرش به سر رسیده، اما این لیبرال ها هستند که دارای پایگاه بورژوازی هستند؛ اینها هستند که می توانند زمینه مساعدی برای ورود امپریالیست ها آماده بکنند.

... با کسانی مثل پیکاری ها که سخت ترین ضربه ایدئولوژی را در سال های ۵۳ و ۵۴ به [شما سازمان] زدند و خائنه ترین اعمال را با شما انجام دادند و به قول خودتان بیشترین ضربه را از دست پیکاری ها خوردید، چطور شما با آنها وحدت پیدا می کنید؟! خودتان بارها می گفتید بزرگ ترین خطری که امروز هواداران ما را تهدید می کند، همین پیکاری ها هستند، اما همان زمانی که این تحلیل را برای ما می کردند، در همان زمان با آنها وحدت داشتند و همیشه در تظاهرات با هم شرکت می کردند و اعمال نظامی شان با هم بوده و این خیلی باعث تأسف است.

... درحقیقت می توان گفت در درون سازمان اصلاً دمکراسی نبود، بلکه حالت استبداد و دیکتاتوری در آن حاکم بود. سازمانی که به کوچک ترین سؤالات بچه های خودش پاسخ نمی داد، به حدی که اکثر بچه ها فرار کردند، چطور می تواند ادعای دمکراسی را بکنند؟ در این سازمان هیچ گاه تصمیمات از پایین گرفته نمی شد و روش دیکتاتوری حکومت می کرد، نه دمکراسی. تصمیمی که گرفته می شد، هیچ وقت از طرف ماها نبود و همچنین از طرف کسانی که عضو سازمان هم بودند تصمیم گرفته نمی شد، بلکه تصمیم ها دقیقاً خطوطی بود که از بالا می آمد و باید اجرا می شد! منتها به حسب شرایط و وضعیت مکانی.

بعضی مواقع که بچه ها سؤالاتی از سازمان می کردند، سازمان کارهای ضدانگیزه ای می کرد. [برای مثال وقتی] از سازمان سؤال می شد که ملت در جبهه ها هستند، شهید می شوند و خون می دهند، ما چه کاره هستیم؟ ما فقط مشغول یک سری کار های تبلیغاتی هستیم. و همین طور که این سؤال ها می خواست رشد بکنند [و در بین همه مطرح بشود] بلافاصله اطلاعیه سیاسی و نظامی از طرف سازمان منتشر می شد که ما به شرط اینکه نظام جمهوری اسلامی ما را بپذیرد، حاضریم در جبهه ها وارد جنگ شویم! این یک عمل تاکتیکی بود و بفرض هم که رژیم می خواست موافقت بکنند، اول آنها را باید به رسمیت بشناسد! و خوشبختانه رژیم هم هیچ وقت گول حرف های اینها و بازی اینها را نخورد.

... آنها خیلی تأکید داشتند که ما نباید زیر بار تحمیل نظامی برویم و تأکید داشتند که ما مسلح هستیم، ولی از سلاحمان فقط برای ازین بردن امپریالیست ها و ضدانقلاب استفاده می کنیم، ولی عملاً با ۶۰ یا ۷۰ کشته ای که داشتند - که بعداً خواهیم گفت که عامل اصلی [کشته شدن این افراد] خودشان بودند و این را ثابت کرده اند می خواستند مظلوم نمایی کنند - چطور شد که وقتی به خانه پدر سرمایه دار یکی از اعضای سازمان حمله می شود، شما اطلاعیه سیاسی - نظامی منتشر می کنید که از این پس ما این مسائل را بی پاسخ نمی گذاریم! شما مدعی

هستید که ما در گذشته شهدای زیادی داده ایم و این را من فهمیده ام که سازمان کار اصلی اش مظلوم نمایی است و می خواهد از این طریق افرادی را جذب کند.

خود سازمان معتقد بود که ما عملمان را باید زمانی شروع کنیم که آمادگی ذهنی و شرایط عینی وجود داشته باشد، اما زمانی که سازمان می بیند که مردم آنها را نمی خواهند و فرض کنیم که این مخالفت ها در اوایل سازماندهی شده بود، اما امروز که دیگر این راه پیمایی ها، تظاهرات و تشییع جنازه های میلیونی که انجام می شود، سازماندهی شده نیست، خود مردم در آنها شرکت می کنند. در این شرایط، سازمان خودش تعمداً می خواست که هوادارش چاقو بخورد و درگیری ایجاد بشود. چوب دست خود سازمان پشت این درگیری ها بود تا بتواند خواسته هایش را ظاهر کند و اگر زمانی دست به عمل نظامی زد و به او ایراد گرفتند، بگوید ما تا به حال ۷۰ کشته دادیم، ولی دست به عمل نظامی نزدیم؛ ما خواستیم در جنگ شرکت کنیم، اما ما را نپذیرفتند.

... شما چه توجیهی برای این همه جنایت، ترور و انفجار دارید که حتی برای کشتن یک حزب الهی، دو بچه او را جزغاله می کنید؟ اینها دروغ نیست. شما که می گفتید ما نباید تضادمان را مطلق کنیم و باید اسلحه مان را بر علیه امپریالیسم به کار بریم! آیا در زمان شاه تا این حد از اسلحه تان استفاده کردید؟ من نمی خواهم این سؤال را از مرکزیت سازمان بکنم که در حال غرق شدن هستند و خودشان این را می دانند و برای جلوگیری از غرق شدن خودشان این کارها را [که] می کنند، بکنم. [این سؤال برای روشن شدن اعضا و هواداران سازمان است.] بزرگ ترین خط سازمان در گذشته نزدیک برای مظلوم نمایی این بود که باید آن قدر آمار زندانی های سیاسی بالا برود که رژیم به لحاظ بین المللی زیر سؤال قرار گیرد. امروز هم خطشان این است که آمار اعدامی ها بالا برود.

... مسئله دیگر، مسئله عدم براندازی است که سازمان در بین هواداران خود تبلیغ می کرد که ما باید از سقوط این نظام جلوگیری کنیم. چون اگر این نظام سقوط کند، [ما هم سقوط می کنیم] نوبت ما هم نیست، نوبت ضدانقلاب است و نوبت ورود امپریالیست ها است. می گفتند اگر جنگ داخلی شروع بشود، ایران تبدیل به لبنان خواهد شد و این مسئله به نفع هیچ یک از نیروهای انقلابی نیست. ولی چطور شد که اکنون با این نظام در افتادند؟

وی سپس از مسئولان امر خواست همان طور که به او اجازه صحبت داده اند، «فرصتی هم به کسانی که هنوز خود را معرفی نکرده اند، داده شود، چون آنها افرادی هستند که در یک جزیره قرار گرفته اند و راهی به بیرون ندارند و در حالت وحشت و اضطراب به سر می برند. تذکر دیگر درباره افرادی است که در بازداشت هستند. عناصر پلید در زندان هم دست از سر اینها بر نمی دارند و اینها را تقویت و تحریک می کنند، تا جایی که بروند و حتی در دادگاه به امام توهین کنند و پایبند به خط اول خود بمانند تا اگر امکان تخفیفی هم وجود داشته باشد، از بین برود و اینها اعدام شوند تا تعداد اعدام شدگان زیاد شود و همان طور که قبلاً گفتم، این یکی از خطوط سازمان است.» (۱)

ص: ۳۲۷

در آستانه ماه محرم، گروهی از خطبا و وعاظ تهران و قم با امام خمینی دیدار کردند. در این دیدار امام خمینی مطالبی را به شرح زیر بیان فرمودند:

«در این مجلس که آقایان خطبای محترم از قم و تهران تشریف دارند و بعضی قشرهای دیگر هم تشریف دارند، لازم است که من بعض مسائلی که امروز برای ما مهم است و فرداها هم مهم است، عرض کنم. مسئله انقلابات در دنیا و انقلاب هایی که در ایران شده است، اصل انقلاب - حالا در خود ایران را عرض می کنم - اصل انقلاب بسیاری از وقت ها به نتیجه ابتدایی رسیده است، لکن در ادامه اش اشکال پیدا شده است. می گویند:

"کشورگیری آسان است، لکن کشورداری مشکل است." انقلاب شد و همه قشرهای ملت هم حاضر صحنه بودند و روحانیون و خطبای محترم سرتاسر کشور هم حاضر بودند و با کمک همه قشرها از زن و مرد و روحانی و غیرروحانی و خطبای محترم به پیروزی رسید؛ یعنی، پیروزی های چشمگیر، لکن پیروزی های اولی؛ بیرون راندن چپاولگران و سقوط شاهنشاهی و برقراری جمهوری اسلامی، لکن حفظ این نتیجه، که عبارت از جمهوری اسلامی است، مهم است و امروز برای ما این مطرح است. امروز دیگر ما نباید نگاه کنیم به اینکه ما پیروز شدیم و جمهوری اسلامی را برقرار کردیم و دیگر در فکر نباشیم و هر کدام به کارهای خودمان مشغول بشویم. اگر اسلام عزیز فقط با پیروزی بر کفار و جانشین شدن جمهوری اسلامی به جای آنها تمام مقاصدش حاصل می شد، خوب ما هم دیگر راحت بودیم و هر کدام می رفتیم سراغ زندگی های شخصی خودمان، لکن باید همه ما بدانیم که مسئله این نیست.

مسئله این است که با این پیروزی چشمگیری که ملت اسلام، ملت ایران پیدا کرد، با این، تمام قدرت های بزرگ عالم را متوجه به خودش کرد؛ یعنی، چشم ها همه دوخته شده است و ایادی قدرت های بزرگ به کار افتاده شده است و توطئه ها یکی بعد از دیگری در کار است برای اینکه نگذارند این جمهوری اسلامی به آن طوری که اسلام می خواهد و خدای تبارک و تعالی اراده فرموده است، اراده تشریحی، تحقق پیدا کند. و امروز می بینید که در همه جا حکومت هایی که امریکایی هستند یا [طرف دار] شوروی هستند، در فکر این هستند که در مراکز خودشان، اسلام، اصلش تحقق پیدا نکند؛ یعنی، این جنبش اسلامی که از ایران شروع شد و موجش رسید - بدون اینکه ما یک تبلیغات صحیحی داشته باشیم، موج خود این حق، حقانیت رسید - به کشورهای اسلامی و غیراسلامی و توده های مردم را و مردم مسلم را در همه جا به یک جنبشی وادار کرد. برای خاطر همین جنبشی که در همه جا پیدا شده است، در ممالک اسلامی، بلکه در سایر ممالک دنیا پیدا شده است، این موجب شده است که شما دشمن هایتان زیادتر بشود و هدف، شما باشید. شاید اینها اعتقاد دارند که اگر این مرکز جنبش و مبدأ جنبش، که ایران است، این را سرکوب کنند، سایر جاهای دیگر محتاج به قدرت و اعمال قدرت نباشد، خودبه خود آنها هم کنار می نشینند.

امروز آن چیزی که وظیفه همه ملت ما هست و این وظیفه بر دوش روحانیون بیشتر است و بر دوش خطبای اسلام - گویندگان - هم بیشتر است، این است که کوشش کنند که باقی بماند این جنبش و جلو برود.

... در جنبش مشروطیت، همین علما در رأس بودند و اصل مشروطیت اساسش از نجف به دست علما (۱) و در ایران به دست علما (۲) شروع شد و پیش رفت؛ این قدری که آنها می خواستند که مشروطه تحقق پیدا کند و قانون اساسی در کار باشد، شد. لکن بعد از آنکه شد، دنباله اش گرفته نشد، مردم بی طرف ماندند، روحانیون هم رفتند؛ هرکس سراغ کار خودش. از آن طرف، عمال قدرت های خارجی و خصوصاً در آن وقت انگلستان، در کار بودند که اینها را از صحنه خارج کنند؛ یا به ترور یا به تبلیغات. گویندگان و نویسندگان آنها کوشش کردند به اینکه روحانیون را از دخالت در سیاست خارج کنند و سیاست را بدهند به دست آنهایی که می توانند، به قول آنها؛ یعنی فرنگ رفته ها و غرب زده ها و شرق زده ها، و کردند آنچه را کردند. یعنی، اسم مشروطه بود و واقعیت استبداد؛ آن استبداد تاریک ظلمانی، شاید بدتر از زمان [سابق] و حتماً بدتر از زمان های سابق.

اگر روحانیون، ملت، خطبا، علما، نویسندگان، روشن فکران متعهد سستی بکنند و از قضایای صدر مشروطه عبرت نگیرند، به سر این انقلاب آن خواهد آمد که به سر انقلاب مشروطه آمد. امروز دشمن های انقلاب بیشتر از آن روز و دشمن های مشروطه بودند.

امروز دو قدرت بسیار بزرگ در مقابل ایستاده است که آن وقت از اینها این قدرها خبری نبود. امروز در مقابل این نهضت، در مقابل این انقلاب، تمام قدرت های بزرگ عالم که شامل همه قدرت های وابسته است - و ما قدرت وابسته ای که وابستگی نداشته باشد، الآن در دنیا نداریم یا بسیار کم است - اینها همه در مقابل این جنبش و این انقلاب - انقلاب الهی - ایستاده اند تا اینکه از حرکت این و از موج این جلوگیری کنند و خودش [را] هم در همین جا خفه کنند. ترورها روی همین زمینه است.

... حفظ اسلام یک فریضه الهی است، بالاتر از تمام فرایض؛ یعنی، هیچ فریضه ای در اسلام بالاتر

ص: ۳۲۹

۱- یان: آخوند خراسانی، میرزا حسین خلیلی تهرانی و ملا عبدالله مازندرانی.

۲- یان: فضل الله نوری، سید محمد طباطبایی، سید عبدالله بهبهانی.

از حفظ خود اسلام نیست. اگر حفظ اسلام جزء فریضه های بزرگ است و بزرگ ترین فریضه است، بر همه ما و شما و همه ملت و همه روحانیون حفظ این جمهوری اسلامی از اعظم فرایض است. اگر بنا باشد که روحانیون کنار بروند و همین، گاهی با یک قلمی - فرض کنید که - اشکالات را بگویند و در رفع اشکالات کوشش نکنند و خطبا در منابر خودشان، مسائل روز را فراموش کنند و مسائل انقلاب را فراموش کنند، این انقلاب صدمه خواهد دید. اسلام به دست روحانیون تا حالا زنده ماند[ه]. هیچ قشری، هیچ قشری در این مسئله دخالت نداشته است، جز خود روحانیون و خطبایی که در دنباله آنها بودند. از صدر اسلام تا حالا، اسلام به دست اینها به اینجا رسیده است. قشرهای دیگر، روشن فکر و امثال اینها از اسلام خیلی اطلاع ندارند؛ اگر هم داشتند کاری نداشتند به این کارها. در زمان رضاشاه و محمدرضا و خصوصاً زمان رضاشاه - که آنهایی که یادشان هست، می دانند چه خبر بود - همین حوزه های علمیه با تمام ورشکستگی که پیدا کرده بودند و توسری که از همه اطراف می خوردند، مقاومت کردند و حفظ کردند و همین خطبا باز اشخاصی بودند که گاهی صحبت می کردند و مسائل را یا به صراحت یا به کنایه، به مردم می گفتند.

از این به بعد که هیچ عذری، نه من دارم و نه شما و نه هیچ روحانی و نه هیچ نویسنده و نه هیچ گوینده. باید ما برای ادامه این فریضه الهی، برای ادامه این انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی کوشش کنیم و کوششمان را افزون کنیم برای اینکه آنها، مخالفین ما، مخالفین اسلام کوشش شان را هرروز افزون می کنند، هرروز توطئه هایشان را زیاد می کنند. ما هم باید در مقابل آنها هرروز کوششمان را، دفاع از حق و حقیقت را افزون کنیم.

... ما باید حافظ این سنت های اسلامی، حافظ این دستجات مبارک اسلامی که در عاشورا، در محرم و صفر، در مواقع مقتضی به راه می افتند، [باشیم؛] تأکید کنیم که بیشتر دنبالش باشند. محرم و صفر است که اسلام را زنده نگه داشته است. فداکاری سیدالشهدا - سلام الله علیه - است که اسلام را برای ما زنده نگه داشته است؛ زنده نگه داشتن عاشورا با همان وضع سنتی خودش از طرف روحانیون، از طرف خطبا، با همان وضع سابق و از طرف توده های مردم با همان ترتیب سابق که دستجات معظم و منظم، دستجات عزاداری به عنوان عزاداری راه می افتاد.

... این خون سیدالشهداست که خون های همه ملت های اسلامی را به جوش می آورد و این دستجات عزیز عاشوراست که مردم را به هیجان می آورد و برای اسلام و برای حفظ مقاصد اسلامی مهیا می کند. البته باید مسائل روز گفته بشود.

باید در همه منابر به این جوان هایی که گول خورده اند - از این منافقین و امثال آنها - نصیحت بشود، دعوت به حق بشود. باید آنها را فهماند که اینهایی که شما را دعوت می کنند که به ضد جمهوری اسلامی قیام کنید، اینها با اسلام بدند؛ با اسم اسلام، می خواهند اسلام را از بین ببرند. اینها یک روز با مقاصد اسلامی همراه نبوده اند. اینها نهج البلاغه و قرآن را اسباب

دست قرار دادند؛ برای اینکه نهج البلاغه و قرآن را از بین ببرند. و این جوان های بی اطلاع، این دخترهای بی اطلاع، این پسرهای بی اطلاع [که] دستخوش این تبلیغات سوء اینها شده اند و در مقابل ملت ایستاده اند و در مقابل ملت می خواهند کاری انجام بدهند، حالا باید بفهمند اینها که نمی توانند کاری انجام بدهند. اگر بیایند در خیابان ها و بخواهند شلوغ بکنند، همان خود مردم آنها را تربیت می کنند. قوای نظامی و انتظامی قدرتمندند و جلو اینها را می گیرند.

... اول باید خودمان را اصلاح کنیم و کوشش کنیم که ان شاء الله خودمان اصلاح بشویم و مردم را اصلاح کنیم. این طایفه باید در منابر، در مساجد و هرجایی که مقتضی است، با مردم صحبت کنند و علاوه براینکه مسائل روز را می گویند، مسائل اخلاقی و مسائل اعتقادی و این مسائل تهذیب نفس را به مردم بگویند و مردم را هدایت کنند و مردم را به این مسائل اسلامی آشنا کنند و در آخر منبر، روضه را بخوانند و زیاد بخوانند؛ دو کلمه نباشد. همان طوری که در سابق عمل می شد، روضه خوانی بشود؛ مرثیه گفته بشود؛ شعر و نثر در فضایل اهل بیت و در مصائب آنها گفته بشود تا این مردم مهیا باشند؛ در صحنه باشند، بدانند که ائمه ما تمام عمرشان را صرف برای ترویج اسلام کردند. اگر آنها یک سازش می خواستند بکنند، همه جهات مادی برایشان مهیا بود، لکن خودشان را فدای اسلام کردند و با ستمکاران سازش نکردند.

... علما باید کمک کنند به این جمهوری اسلامی، کنار نشینند. کنارنشستن مثل کنارنشستن صدر مشروطیت است و حالا بدتر از آن وقت است. کنار نشینند و بگویند که قضاوت کذا و کذاست. خوب قضاوت به عهده شماهاست. اسلام قضاوت را به عهده فقها گذاشته است. شما کنار می نشینید و می گویند که چرا قضاوت خوب نمی شود؟! قضاوت خودبه خود خوب بشود؟

قضاوت با کوشش شما باید خوب بشود. در هر حوزه ای، علمای آن حوزه، قاضی درست کنند. ... آقا! اسلام امروز آمده است در اینجا و می خواهد پیاده بشود و فریاد می زند که نصرت کنید! نصرت این است که قاضی لازم داریم. حوزه های علمیه باید قاضی تهیه کند برای دادگاه ها.

... الان می گویند ما قاضی لازم داریم. شما هم می گویند که اینها جوان اند، نمی توانند قضاوت کنند. خوب، شما بیایید قضاوت کنید. شما لااقل، یک نفر قاضی هستید، بیا قاضی بشو! چرا اشکال می کنید؟ اشکال به خود شما وارد است که وارد نمی شوید. خودتان نمی توانید، سنتان اقتضا نمی کند، حالتان اقتضا نمی کند، قاضی تربیت کنید و همین طور سایر چیزها را. هی آدم کنار بنشینند و هی اشکال کند که این حکومت چه، حکومت؛ در تمام دوران سلطنتی، رژیم سلطنتی به اندازه این سه سالی که در این دهات به مردم رنج دیده رسیده است دولت، هیچ نرسیده بودند. منتها من به آنها، هر کدام آمدند هی چیزهایی را، عمل هایی را که کردند گفتند، گفتم: آقا بگویند به مردم.

از آن طرف هی گفته می شود، به گوش مردم خوانده می شود که این رژیم اسلامی هم آمد و هیچ کاری برای هیچ کس نکرد. خوب، این رژیم اسلامی که از همه اطراف به آن هجوم است، از

خارج و داخل، تا حالا نگذاشتند یک نفس راحتی بکشد، مع ذلک، در دهات، در راه سازی، در مخابرات، در خانه سازی، در تعلیم و تربیت، در مدرسه سازی آن قدری که در این سه سال شده است، با همه ابتلائی که این حکومت دارد و با همه گرفتاری هایی که از همه طرف، از دوست و دشمن، برای این ملت تحصیل می شود و گرفتاری ایجاد می شود، مع ذلک، با همه اینها، بیشتر از زمان لاقبل بیشتر از زمان این دو تا قلدر خدانشناس، عمل شده است و برای مردم رفاه حاصل شده است. بالاخره، از آسمان کسی نمی آید این مملکت را اصلاح کند. و شما همه و ما همه مکلف هستیم.

... می گوید نابسامانی ها هست، همه، همه قبول دارند این را. کی هست که قبول نداشته باشد؟ مگر می شود یک انقلاب به این بزرگی باشد و همین طور همه چیزها سر جای خودش باشد؟ خوب شما یک قدر نگاه کنید به همه انقلاباتی که در دنیا واقع شده. بعد از شصت و چند سال انقلاب شوروی، باز هم نتوانستند کار را درست کنند، باز هم دیکتاتوری با کمال قوت در آنجا هست. شما می خواهید سه سال با همه دشمن ها، با همه گرفتاری هایی که برای این کشور دارد پیش می آید و پیش آوردند، می خواهید که بعد از سه سال، تمام امور همین طور درست مثل دسته گل حاصل شده باشد و بگذارند جلو شما، خودتان هم آن کنار بنشینید و اشکال کنید؟! خوب این، شما یکی هستید، دیگران هم هر کدام یکی هستند. این یکی یکی ها باید پهلوی هم باشند و پهلوی هم کار بکنند تا این کشور را بتوانند نجات بدهند.»(۱)

۱

امروز سفیر شوروی در ملاقاتی اضطراری با حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، از اجرای کودتایی به دست ایادی امریکا در ایران خبر داد. وی که به تازگی از کشورش به ایران بازگشته است، در بدو ورود به ایران درخواست ملاقات با امام خمینی را داشت که به وی گفته شد، مطالبش را با آقای هاشمی رفسنجانی در میان بگذارد. آقای هاشمی رفسنجانی درباره مطالب مطرح شده در این دیدار نوشته است: «سفیر شوروی با عجله ملاقات خواسته بود. از مرخصی برگشته. از طرف رهبران شوروی پیامی برای امام داشت؛ به او گفته شده پیامش را به من بگوید. اطلاع داد که امریکا درصدد انجام کودتایی در ایران است که در ماه های آذر و دی قرار است، انجام گیرد. گفتم قبلاً هم نظیر همین گزارش با همین کیفیت از طرف شوروی به ما رسید که در ماه مهر کودتا می شود، ولی هیچ گونه اطلاعی نمی دهند که سرنخ باشد و ما بتوانیم تعقیب کنیم. ما می دانیم که امریکا اگر بتواند کودتا می کند، ولی در ایران زمینه کودتا نیست و خطر از تروریسم است.

اشاره به دادن سیستم دفاعی از طرف شوروی به عراق کردم، منکر شد. خواستار دادن روادید به اطبای بیمارستان شوروی در ایران بود. اخیراً [به آنها روادید] داده نمی شود.»(۲)

ص: ۳۳۲

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ اول، ۱۳۷۸، صص ۳۳۸ - ۳۲۶.

۲- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی،

تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، صص ۳۴۴ و ۳۴۵.

"مهدی نواب"، سفیر جمهوری اسلامی ایران در آلمان فدرال، در یادداشت اعتراضیه شدیدالحنی به وزارت خارجه آن کشور، از وزیر امور خارجه آلمان فدرال خواست تا دلایل و مدارک خود را درباره اتهاماتی که به جمهوری اسلامی ایران وارد کرده است، ارائه دهد.^(۱) وی همچنین در نامه ای به سخنان وزیر دادگستری آلمان در مورد وضعیت حقوق بشر در ایران جواب داد.

نواب در پاسخ به سخنان "یورگن اشموده"، وزیر دادگستری آلمان، که در دیدار با اعضای کارگروه حقوق بشر سازمان ملل درباره وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران ایراد کرده بود، با اشاره به استفاده ابزاری از واژه حقوق بشر برای تأمین منافع سیاسی و حزبی، به نکوهش اشموده و هم حزبی هایش به خاطر سکوتشان در برابر تجاوز عراق و کشته یا آواره شدن میلیون ها تن از مردم ایران پرداخت و از بی توجهی کشورهای غربی و دولت آلمان به عملکرد گروه های تروریستی و... به شدت انتقاد کرد. در این نامه آمده است: آقای اشموده محترم، من از بیانات شما درباره موضوع "حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران"، به وسیله رسانه های گروهی باخبر شدم. در این نوشته خیال آن را ندارم که به موضوع "اعدام ها در ایران" پردازم، برای من این نکته حائز اهمیت است که شما در مقامی نیستید که در این باره سخن بگویید، زیرا که مفاهیم "بشر" و "حقوق بشر" به قدر کافی دست مالی شده اند. شما و سیاستمدارانی از نوع شما، این مفاهیم را همانند موم در دست دارند و هر یک با توجه به منافع سیاسی خویش از آن سود می برند و آن را به شکل دلخواه خود درمی آورند.

آقای اشموده، بی تردید شما می دانید که یک سال و اندی پیش، جنگی به ملت ایران تحمیل شده است که بر اثر آن هزاران انسان بی گناه، مردان، زنان و کودکان به وسیله بمباران ها که حتی شب ها نیز انجام می گیرد، زندگی خود را از دست داده اند. آیا این آدم ها برای شما انسان به حساب نمی آیند که شما تا به امروز از محکوم کردن این تجاوز خودداری کرده اید؟ آقای اشموده، شما بی تردید می دانید که در سه سال اخیر، عملیات خرابکارانه بی شماری از جانب غرب علیه جمهوری اسلامی ایران برنامه ریزی و به اجرا گذاشته شده اند که اکثراً کشف یا با مهارت، خنثی شده اند. من در اینجا خیال ندارم که همه آنها را برای شما برشمارم. شما آقای اشموده، همچنین درباره انفجارهای وحشیانه تروریست ها خبر دارید که عمدتاً از افراد بی گناهی قربانی گرفته است که بی خبر و به طور تصادفی در محل انفجار بمب ها یا نارنجک ها بوده اند. آیا خاطراتی در زمینه ترس ها و نگرانی های عمومی بر اثر این گونه انفجارات که ملت شما دچار آن شده باشند، به یادتان می آید؟ البته در رابطه با جمهوری اسلامی ایران، جنگ، خرابکاری و عملیات تروریستی در نظر شما قابل محکوم کردن نیستند؛ برگزیدن جمهوری اسلامی ایران برای عنوان سخنرانی های احساسی تان، خود به قدر کافی قابل تأمل است. آقای اشموده، آیا زیادی دچار خوش باوری نیستید اگر فکر کنید که می توانید این باور را به وجود آورید که قلب شما به خاطر اعدام شدگان در ایران می تپد؟ نگرانی شما تنها و تنها بدین خاطر است که مجبورید

ص: ۳۳۳

بینید که با نیروهایی که آگاهانه یا ناآگاهانه با بمب گذاری ها و انفجارات خود، به سود غرب عمل می کنند، چگونه مقابله می شود. بیانات شما تا جایی که در مطبوعات انعکاس یافته است، از نظر من فقط و فقط یک جواب دارند: هرکس که با سکوت خود همه مشکلاتی را که به ملتی تحمیل می شود، تأیید کند، حق اظهار نظر ندارد و می بایستی منتظر عکس العمل ملت باشد. سماجت ها و تلاش های خشونت آمیز برای آنکه اراده، عزم و جزم ملت ایران را از خارج درهم بشکنند از سویی و نقش "قاضی" را برای این ملت بازی کردن از سوی دیگر، این را من تنها به مثابه یک نمونه نفرت انگیز از اخلاق ریاکارانه می توانم ارزیابی کنم و این قضاوت من است. شما می توانید مطمئن باشید که قضاوت شما برای مردم ایران تنها دلیلی بر حقانیت انقلاب اسلامی می تواند به حساب آید، زیرا که این قضاوت از ناحیه "سوسیال دمکراسی" می آید. (۱)

۱

امروز پیکر دانشجوی شهید، غضنفر خواند، که در شهر رم به دست نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به شهادت رسیده بود، تشییع و در بهشت زهرا به خاک سپرده شد. به همین مناسبت، بنیاد شهید اطلاعیه ای صادر کرد. در بخش هایی از این اطلاعیه آمده است: «... آری، منافقین سیه دل در آخرین لحظات حیات پلید سیاسی شان، همگام و همدست با امریکای جهان خوار، هرروز به ترور عزیزانی از این امت به خون نشسته، دست می زنند. زمانی که در داخل کشور نمی توانند به انحای مختلف به نیت شوم خود دست یابند، فرزندان اسلام و پیروان امام امت را در خارج از کشور شناسایی [می کنند] و به شهادت می رسانند که شهادت برادر مجاهد و مسلمان، غضنفر خواند در ایتالیا از آن نمونه است.» (۲)

۲

خبرگزاری رویتر به نقل از یک نشریه معتبر اقتصادی، درباره وضعیت صدور نفت ایران از جزیره خارک اعلام کرد: نشریه نفتی بررسی اقتصادی خاورمیانه در شماره امروز خود گزارش داد، باوجود حمله ماه گذشته عراق به پایانه نفتی ایران در جزیره خارک که خسارات فراوانی به تلمبه خانه اصلی آن در "گوره" وارد آورد، این کشور حداقل بخشی از صادرات نفتی خود را از این پایانه از سر گرفته است.

به گزارش همین نشریه، به نظر می رسد که هفته گذشته، وزارت نفت ایران ورود ۳ نفتکش به خارک را پذیرفت و نیز یک تانکر "میتسویشی" ژاپن اجازه یافت برای بارگیری وارد این جزیره شود. بررسی اقتصادی خاورمیانه نتیجه گیری می کند که میزان صادرات نفت ایران نسبتاً کم است، اما هنوز از جزیره خارک صورت می گیرد. قبل از بمباران تلمبه خانه خارک در سی ام ماه سپتامبر (۸ مهرماه)، صدور روزانه نفت از خارک حدود ۳۰۰ هزار تا ۵۰۰ هزار بشکه و از

ص: ۳۳۴

۱- روزنامه اطلاعات، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۷، ۲/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵ ضمیمه، ۱/۸/۱۳۶۰.

۲- روزنامه کیهان، ۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵.

پایانه های "لاوان" و "سیری" روزانه ۲۰۰ هزار بشکه بوده است. بررسی اقتصادی خاورمیانه در پایان می نویسد: هنوز معلوم نیست آیا نفت کافی برای صادرات، حتی به میزان اندک در ماه سپتامبر، به خارک پمپاژ می شود یا نه؟^(۱)

۱

طه یاسین رمضان، عضو شورای فرماندهی انقلاب عراق و معاون اول صدام حسین که در حال بازدید از کشور اردن می باشد، درباره جنگ ایران و عراق، اقتصاد عراق، همکاری های اردن و عراق و روابط عراق و مصر مطالبی بیان کرد. به گزارش بخش عربی رادیو امان، طه یاسین رمضان در مصاحبه ای مطبوعاتی اعلام کرده است که همکاری های بسیاری در زمینه های مختلف از جمله همکاری مشترک حمل و نقل زمینی و سرمایه گذاری مشترک برای تأسیس یک شرکت صنعتی، بین اردن و عراق وجود دارد.

وی درباره جنگ ایران و عراق گفت: «ما جنگ را بر ایران تحمیل نکردیم، بلکه جنگ بر ما تحمیل گردید و حق از جانب ما است. ما پس از تجاوزات آشکار بر آب و خاکمان از سوی ایرانیان، ناچار وارد جنگ با آنها شدیم تا در برابر تجاوز، از خود دفاع کنیم. در این صورت ما جنگ را ادامه خواهیم داد تا اینکه ایرانیان حاکمیت ما را به رسمیت بشناسند.» طه یاسین رمضان درباره آینده عراق و سرنوشت جنگ اظهار کرد: «بهره برداری از واحدهای صنعتی و اقتصادی عراق روزبه روز در حال افزایش است و اقتصاد ما غنی و تزلزل ناپذیر است. نیروهای ما در یک وضعیت روحی خوب به سر می برند و هیچ گونه مشکلاتی در زمینه تجهیزات نظامی نداریم.» وی در ادامه سخنانش افزود: «بعضی از دشمنان امت عرب سعی می کنند هرچه بیشتر جنگ ایران و عراق را طولانی تر کنند؛ در حالی که ما جنگ خود را با ایران برای پاسداری از مرزهای شرقی امت عرب و آغازی برای جنگ با دشمنان امت عربی می دانیم و پیروزی ما در این جنگ، به سود امت عرب می باشد.»^(۲)

وی همچنین گفت: «عراق با شرکت مصر در اجلاس آینده سران عرب مخالف است و رهبران جدید مصر باید قبل از شرکت در این اجلاس، سیاست های سادات به منظور منزوی کردن جهان عرب را تغییر دهند.»^(۳)

۲

اولاف پالمه، نماینده ویژه دبیرکل سازمان ملل، تماس های خود را برای پایان بخشیدن به جنگ ایران و عراق، از سر گرفت. به گزارش رادیو اسرائیل، وی ابتدا با کورت والدهایم، دبیرکل سازمان ملل و سپس با عصمت کتانی، معاون وزیر امور خارجه عراق، که در حال حاضر رئیس دوره ای مجمع عمومی سازمان ملل می باشد، به تفصیل گفت و گو کرد. وی همچنین با

ص: ۳۳۵

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۰، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۳، بحرین - خبرگزاری رویتر، ۴/۸/۱۳۶۰.

۲- همان، صص ۲۱ - ۲۰ ضمیمه، بخش عربی رادیو امان، ۴/۸/۱۳۶۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۱، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۸، امان - فرانس پرس، ۴/۸/۱۳۶۰.

محمدجعفر محلاتی، کاردار ایران در سازمان ملل و صلاح عمر علی، نماینده عراق در آن سازمان، سخن گفت. با این همه، هنوز معلوم نیست که چه موقع اولاف پالمه مأموریت خود را برای پایان بخشیدن به جنگ ایران و عراق تجدید خواهد کرد. (۱)

اولاف پالمه همچنین در یک مصاحبه مطبوعاتی، مطالبی را درباره اقدامات آینده خود بیان کرد. به گزارش آسوشیتدپرس، اولاف پالمه، نماینده مخصوص سازمان ملل برای رسیدگی به جنگ ایران و عراق اظهار کرد: درباره طرح پیشنهادی صلح بین دو کشور، تنها با واکنشی جزئی از جانب دو کشور روبه رو شده، اما این طرح هنوز رد نشده است. وی در یک نشست مطبوعاتی گفت: طرح کمابیش جامع ارائه شده در ژوئن گذشته به دو کشور، پیشرفت ناچیزی به دنبال داشته است. وی گفت: دو کشور همچنان در حال بررسی پیشنهاد مذکورند و درباره سفر دوباره به منطقه، تصمیم جدی اتخاذ شده است. پالمه، رئیس حزب سوسیال دمکرات سوئد و همچنین رئیس کمیسیون مستقل خلع سلاح و مسائل امنیتی می باشد. (۲)

۱

به دنبال شکست ارتش عراق در عملیات ثامن الائمه (ع) و ایجاد چشم اندازی مناسب برای تکرار عملیات های موفق ایران در جبهه های جنگ و نیز در پی ضربات سنگین واردآمده به مخالفان برانداز نظام (مجاهدین خلق و سایر گروه های تروریستی) که دست در دست صدام در انتظار سقوط نظام نوپای اسلامی در ایران بودند، رادیو صوت الجماهیر عراق، سخنگوی تبلیغاتی رژیم صدام، جنگ روانی علیه ایران را شدت بخشید. این رادیو ضمن معرفی ایران به عنوان حکومتی بی ثبات که در کمتر از سه سال، ۳ رئیس جمهور و ۴ نخست وزیر عوض کرده است، مسابقه ای با عنوان مقاله نویسی درباره حاکمیت بر خوزستان (الاحواز) ترتیب داده و در آن از نویسندگان خواسته است که درباره این جعل تاریخی قلم فرسایی کنند. رادیو بغداد بدون اشاره به اینکه مسئولان نظام جمهوری اسلامی ایران به دست افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که متحد راهبردی صدام هستند، ترور شده اند، حکومت ایران را بی ثبات ترین و متزلزل ترین حکومت های موجود در جهان دانست و اعلام کرد: رژیم جمهوری به اصطلاح اسلامی ایران، برخلاف آنچه ادعا می کند، بی ثبات ترین و متزلزل ترین رژیم جهان است. این رادیو افزود: کافی است که شما به وقایعی که در ایران می گذرد، نظری بیفکنید تا به این حقیقت پی ببرید. در رژیمی که دو سال و

ص: ۳۳۶

۱- همان، ص ۹ ضمیمه، رادیو اسرائیل، ۵/۸/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۲، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۳، خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۶/۸/۱۳۶۰.

هشت ماه از عمرش می گذرد و تا به حال ۴ نخست وزیر و ۳ رئیس جمهور داشته و هر کدام از آنها به عذابی گرفتار آمده اند و جای خود را به دیگری داده اند، نمی تواند ثابت برقرار باشد و اگر ابر و باد و مه و خورشید را هم به کار بگیرد، باز هم قادر به ادامه حیات نیست و فرو خواهد ریخت. (۱) این رادیو در ادامه القای جنگ روانی خود علیه ایران و به منظور موجه جلوه دادن تجاوز صدام به خاک ایران، استان خوزستان ایران را با عنوان جعلی "الاحواز"، بخشی از خاک خود دانسته و در پی این ادعا از نویسندگان و محققان خواسته است در مسابقه ای که درباره حاکمیت بر خوزستان و با عنوان جعلی "تاریخ الاحواز" برگزار می شود، شرکت کنند و با ارسال مقالات تاریخی خود، برنده جوایز ارزنده این مسابقه ادبی باشند. به گفته گزارشگر این رادیو، برنامه جزیره و خلیج عربی افتخار دارد که مسابقه ادبی خود را برای ماه نوامبر آینده اعلام کند. شرایط این مسابقه چنین است: شرکت کننده در مسابقه باید حداقل چهار و حداکثر پنج صفحه بزرگ مطلب درباره تاریخ الاحواز به عنوان جزئی از میهن بزرگ عرب بنویسد و مهم ترین شهرها، صنایع و بازرگانی و همچنین روابط آن کشور با کشورهای عربی هم جوار را ذکر کند. در متن مقاله باید با استناد به دلایل تاریخی، طرح توطئه آمیز غربی برای استعمار الاحواز افشا شود و همچنین مطالب مختصر و مفیدی درباره مبارزات ملت عرب الاحواز علیه حکومت فارس ها و اثر قادسیه صدام در تعیین سرنوشت این مبارزات نوشته شود. (۲)

ص: ۳۳۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۰، ۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱۸ ضمیمه، رادیو بغداد، ۴/۸/۱۳۶۰.

۲- همان، ص ۲۳، بخش عربی رادیو صوت الجماهير، ۴/۸/۱۳۶۰.

باتوجه به ابلاغیه نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران به قرارگاه مقدم نیروی زمینی (در تاریخ ۲۱/۷/۱۳۶۰)، (۱) این قرارگاه پس از یک شور، طرح اولیه عملیات را با نام طرح عملیاتی "کربلای ۱" در منطقه بستان به فرمانده نیروی زمینی ارتش پیشنهاد کرد.

براساس این پیشنهاد، تیپ ۳ لشکر ۹۲ زرهی و تیپ های ۱ و ۲ لشکر ۱۶ زرهی قزوین و یگان های سپاه پاسداران (۲) با اجرای تک در شمال و جنوب کرخه، بستان و مناطق غرب سوسنگرد را آزاد کرده، سپس با اتکا به مواضع طبیعی منطقه، یعنی رودخانه های "نیسان"، کرانه شرقی "هورالعظیم" و زمین های رملی شمال بستان، در منطقه به پدافند خواهند پرداخت. (۳) - (۴)

همچنین مقرر شد به منظور بررسی بیشتر و تبادل اطلاعات و هماهنگ کردن یگان های شرکت کننده در عملیات، جلسات ستادی مشترک بین سپاه و ارتش تشکیل و درخصوص موضوعات مربوط به عملیات تبادل نظر شود. (۵) - (۶)

ص: ۳۳۹

۱- احمد غلامپور درباره مشارکت عناصر طرح عملیات نیروهای سپاه و ارتش در طراحی عملیات طریق القدس می گوید: در دوران عملیات های آزادسازی مناطق اشغالی به ویژه عملیات طریق القدس بررسی و طراحی طرح مانور عملیات در جلسات مشترک بین فرماندهان سپاه و ارتش انجام می شد، ولی نگارش و تنظیم این طرح برعهده برادران ارتش بود. در این عملیات «اینکه تلاش اصلی یا فرعی کدام باشد، در جلسه [مشترک] بحث می شد. البته در این عملیات اینکه محور تپه های رملی تلاش اصلی باشد، نظر بچه های سپاه بود، اما نوشتن طرح ها به صورت کلاسیک به عهده برادران ارتش بود.» (بررسی عملیات طریق القدس - جلسه ۱۸ تاریخ شفاهی سردار احمد غلامپور (مجری مجید مختاری: آرشیو تاریخ شفاهی مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس).

۲- برای اولین بار سپاه پاسداران نیروهای خود را در قالب ۳ تیپ عمل کننده و یک تیپ احتیاط در این عملیات شرکت داد.
۳- به نظر می رسد این طرح همان طرحی است که افسران کارگروه قرارگاه مقدم نیروی زمینی در جنوب در "برآوردهای وضعیتی، آن را نقد کردند که در روزشمار ۲۵/۸/۱۳۶۰ به آن اشاره شده است. در ضمیمه اول این گزارش بخش هایی از این طرح به نقل از جلد دوم کتاب ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس آمده است.

۴- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، ارتش جمهوری اسلامی در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۲، سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۳، ص ۱۹۱.

۵- * برای آگاهی از مباحث اصلی و طراحی مانور عملیات به ضمیمه دوم این گزارش که برگرفته از کتاب نبرد طریق القدس است، مراجعه شود.

۶- همان، ص ۱۹۰.

امروز ارتش عراق علاوه بر بمباران آبادان با شلیک ۵ موشک به شهرهای دزفول و اهواز، مناطق مسکونی این شهرها را هدف قرار داد. حملات توپخانه ای به مناطق مسکونی شهر پاوه از دیگر اقدامات ارتش عراق در این روز بود.

هواپیماهای عراقی در ساعت ۱۴:۳۰ شهر آبادان را بمباران کردند که بر اثر اصابت بمب ها به مناطق مسکونی ۵ منزل مسکونی ویران شد. (۱)

ارتش عراق در ساعت ۱۹:۴۵، شهر دزفول را هدف شلیک ۲ موشک ۶ متری قرار داد که بر اثر آن، ۵ تن از مردم شهر شهید و ۸ تن زخمی شدند. همچنین ۱۲ منزل مسکونی در دو محله این شهر به کلی ویران و شیشه های منازل تا شعاع یک کیلومتری محل انفجارها شکست و برخی از منازل نیز آسیب دید. (۲)

در ساعت ۱۹:۳۰ نیز شهر اهواز هدف ۳ موشک دوربرد عراق قرار گرفت. این موشک ها به محله های جنوب بیمارستان کوروش این شهر اصابت کرد که به زخمی شدن ۳ نفر انجامید و تا فاصله زیادی شیشه های خانه ها و مغازه ها شکست. (۳)

ارتش عراق همچنین ۵ گلوله توپ به شهر پاوه پرتاب کرد که یکی از گلوله ها به یک منزل مسکونی در جنب مخابرات این شهر اصابت کرد و خسارت هایی به بار آورد. چندین خودرو نیز بر اثر اصابت ترکش آسیب دیدند. (۴)

حمله افراد حزب دمکرات به چند نهاد دولتی در مهاباد، انفجار مین در اشنویه، پاک سازی چند روستا در اطراف ارومیه و دستگیری تعدادی از افراد حزب دمکرات در بانه، از مهم ترین اقدامات امروز گروه های مسلح غیرقانونی و نیروهای خودی در مناطق شمال غرب کشور بود.

ساعت ۱۳:۳۰ امروز، نیروهای حزب دمکرات کردستان ایران با طراحی قبلی و با بهره گیری از سلاح هایی همچون آر.پی.جی. ۷، خمپاره انداز، تفنگ نارنجک انداز و... به مقر سپاه پاسداران، مخابرات و بانک سپه شهر مهاباد واقع در میدان گوزن ها و اطراف آن، حمله کردند. در این حمله که تا ساعت ۱۸:۳۰ طول کشید، ۶ تن از نیروهای سپاه شهید و ۴ تن زخمی شدند. از مهاجمان نیز یک تن به هلاکت رسید، یک نفر زخمی و یک تن دستگیر شد. (۵) - (۶)

رادیو صدای کردستان در این باره اعلام کرد که نیروهای هیز پیشوای حزب دمکرات با حمله به شهر مهاباد، ۱۸ تن از نیروهای سپاه را در خیابان زندی این شهر "اعدام انقلابی" کرده اند. (۷)

همچنین بر اثر انفجار یک مین ضد نفر که نیروهای مسلح غیرقانونی در اطراف شهر اشنویه کار گذاشته بودند، یک دختر پانزده ساله که مشغول جمع آوری هیزم بود، یک پای خود را از دست داد. (۸)

نیروهای سپاه، روستاهای گنبد و گل کند را در منطقه صومای برادوست در شمال غربی ارومیه

- ۱- سند شماره ۱۳۹۳۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۲، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۲۷، به نقل از اطلاعیه شماره ۶۸۱ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۶/۸/۱۳۶۰.
- ۲- روزنامه اطلاعات، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱۸، به گزارش خبرگزاری پارس؛ و- سند شماره ۵۷۹۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سپاه منطقه ۸ (اهواز) به عملیات سپاه مرکز، ۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۳۴۸۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان، ۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۳، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱۹، اهواز- خبرگزاری پارس، ۷/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۵۴۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن ویژه خبری، شماره ۱۶، ۱۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۳- سند شماره ۱۳۹۳۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سند شماره ۵۸۰۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات عملیات سپاه منطقه ۸ (اهواز) به فرماندهی - طرح و برنامه عملیات و اطلاعات مرکز، ۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۳۴۸۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۳ (۷/۸/۱۳۶۰)، ص ۱۹، اهواز- خبرگزاری پارس، ۷/۸/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۲، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۲۷، به نقل از اطلاعیه شماره ۶۸۱ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۶/۸/۱۳۶۰.
- ۴- سند شماره ۵۳۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی پاره به اداره امور اجتماعی، رونوشت ستاد هماهنگی، ۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۵۵۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری کرمانشاهان به وزارت کشور- معاونت سیاسی، ۲۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۵- شخص دستگیر شده در بازجویی ها اعتراف کرد در به شهادت رساندن ۱۰ پاسدار دست داشته است. (روزنامه کیهان، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۳).
- ۶- روزنامه کیهان، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۲، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۵، ارومیه، ۶/۸/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۱، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۵، تهران - خبرگزاری پارس، ۵/۸/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
- ۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۷، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۵ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۱۱/۸/۱۳۶۰.
- ۸- روزنامه کیهان، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱۳، ارومیه به نقل از سپاه پاسداران نطقه.

پاک سازی و چند تن از افرادی را که با حزب دمکرات همکاری کرده یا وابسته به این حزب بودند دستگیر کردند. در این پاک سازی، ۲۱ قبضه انواع سلاح غیرمجاز نیز کشف و ضبط شد.^(۱)

در بانه نیز در چند روز اخیر، نیروهای سپاه و پیش مرگان کرد مسلمان با استفاده از اطلاعات مردمی، ۱۲ تن از اعضای تشکیلاتی حزب دمکرات شاخه بانه را دستگیر کردند. مسئولان عملیات نظامی، اطلاعاتی و تدارکاتی حزب دمکرات در منطقه بانه از جمله افراد دستگیر شده هستند.^(۲)

۱

امروز عبدالرحمن قاسملو، دبیر کل حزب دمکرات کردستان ایران، در نامه ای به مسعود رجوی، مسئول شورای ملی مقاومت، پیوستن حزب دمکرات را به شورای ملی مقاومت اعلام کرد.

نامه قاسملو به رجوی به این شرح است: «برادر مجاهد مسعود رجوی مسئول شورای ملی مقاومت برای استقلال و آزادی جمهوری دمکراتیک اسلامی ایران، با سلام و درودهای انقلابی و در تعقیب مذاکراتی که قبلاً صورت گرفته است، با در نظر گرفتن برنامه شورای ملی مقاومت و دولت موقت جمهوری دمکراتیک اسلامی ایران که با نقطه نظرهای شما و بنی صدر منتشر گردیده است، ضمن اعلام موافقت حزب دمکرات کردستان ایران با اصول کلی اعلام شده در برنامه مذکور و به ویژه با تأکید بر اصل مقدس خودمختاری کردستان، رسماً پیوستگی حزب دمکرات کردستان ایران را به شورای ملی مقاومت برای استقلال و آزادی جمهوری دمکراتیک اسلامی ایران اعلام می دارد.

□

بی مناسبی نمی داند درودهای گرم و انقلابی برادران پیش مرگ و اعضای حزب دمکرات کردستان ایران را به قهرمانان مبارز مجاهد که با خون خود هر روز و هر ساعت حماسه می آفرینند، تقدیم نمایم. با اطمینان به پیروزی.»^{(۳) - (۴)}

ص: ۳۴۱

-
- ۱- روزنامه اطلاعات، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۴.
  - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۲، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴، تهران - خبرگزاری پارس، ۶/۸/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۱، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۳۱، سنندج - خبرگزاری پارس، ۵/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۳.
  - ۳- سیر پیوستن رسمی حزب دمکرات کردستان به شورای ملی مقاومت به دلایل نامعلومی بدون اعلام عمومی و در پشت پرده انجام شد و این مخفی کاری تا ۱۵/۸/۱۳۶۰ ادامه یافت، ولی در آن روز، خبرگزاری رویتر متن نامه عبدالرحمن قاسملو را برای پیوستن به حزب دمکرات کردستان ایران که در ۵/۸/۱۳۶۰ خطاب به رجوی نوشته بود، منتشر کرد. در پی انتشار این نامه، در همان روز، نماینده حزب دمکرات در مذاکره با شورای ملی مقاومت، مطالبی را در این باره مطرح ساخت و در ۱۶/۸/۱۳۶۰ نیز دفتر سیاسی این حزب بیانیه ای را منتشر کرد. مشروح این مطالب در روزشمارهای مربوط درج شده است. البته، باید توجه

داشت که متن این نامه را رادیو صدای کردستان پس از افشای غیررسمی پیوستن حزب دمکرات کردستان ایران به شورای ملی مقاومت در ۱۶ آبان منتشر کرد.

۴- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۷، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۲، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۹ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۱۶/۸/۱۳۶۰.

در پی آزادسازی شهر بوکان در یازدهم مهرماه، محمد بروجردی، فرمانده سپاه منطقه ۷ کشور، در نامه ای به فرماندهی کل سپاه اهمیت آزادسازی شهر بوکان را که در زمان اشغال به دست گروه ها به پایگاه نظامی، سیاسی و فرهنگی آنان تبدیل شده بود، یادآور شده و تأثیرات این اقدام را در منطقه تجزیه و تحلیل کرده است. در این نامه همچنین به سیر تدابیر نظامی نیروهای خودی برای پاک سازی سایر مناطق تحت نفوذ گروه های مسلح غیرقانونی اشاره شده و چنین آمده است: به دنبال پاک سازی شهر بوکان ضربه بسیار بزرگی به نیروهای مسلح غیرقانونی وارد شد، زیرا بوکان به صورت مأمنی برای نیروهای مسلح غیرقانونی درآمده بود و بهترین محل برای تجدیدقوا و سازماندهی بعد از هر ضربه ای بود که نیروهای خودی به این گروه ها وارد می کردند، طوری که بسیاری از اعضای گروه ها که توان رزمی خود را از دست می دادند، به بوکان رفته، تجدیدقوا می کردند و بار دیگر به منطقه باز می گشتند. همچنین بوکان محل فرستادن نیروهای ذخیره گروه ها به دیگر مناطق درگیری بود و از آن منطقه به راحتی نیروی لازم برای مناطق درگیر فرستاده می شد و به نظر می رسد که پس از این، باتوجه به پاک سازی بوکان، به مقدار زیادی از تحرک نیروهای مسلح غیرقانونی کاسته شود، زیرا دیگر مرکزیت نیروها در بوکان وجود ندارد. در حال حاضر، باید منتظر عملیات گروه ها در اطراف بوکان و حمله آنها به محورهای منتهی به بوکان بود. همچنین به احتمال زیاد، قسمتی از نیروهای موجود در بوکان به مناطق جنوبی و مرکزی کردستان خواهند آمد، زیرا نیروهای دولتی در حال پاک سازی آنان می باشند. آزادسازی بوکان ضربه های جنبی دیگری نیز به گروه ها خواهد زد و آن جلوگیری از طرح ایجاد آموزش و پرورش مستقل است که حزب دمکرات در صدد ایجاد آن بود و به طور کلی اقدام ما آن را از بین خواهد برد.

□

همچنین تنها شهری که گروه ها به آسانی در آن فعالیت سیاسی داشتند و تجمع و تظاهرات برپا می کردند، از دست آنها خارج شده است. به هر حال، بعد از پاک سازی بوکان، مهم ترین موضوع، پاک سازی منطقه بانه و مرز ایران و عراق در منطقه بانه و همچنین پاک سازی محور کامیاران (رزاب) مریوان است. در این صورت، می توان امیدوار بود که ضربات بسیار سنگین دیگر به حزب دمکرات و دیگر گروه های مسلح وارد خواهد شد و در این میان اگر بتوان با مانورهای سیاسی کاری کرد که درگیری میان گروه کومه له و حزب دمکرات ادامه یابد، می تواند بسیار مؤثر باشد. (۱)

ص: ۳۴۲

۱- سند شماره ۲۷۰۴۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه پاسداران منطقه ۷ (فرماندهی) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران (فرماندهی)، ۵/۸/۱۳۶۰، صص ۳ - ۲.

عناصر گروه های مسلح برانداز - که بیشتر آنها از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) می باشند - امروز در شهرهای تهران، بجنورد، کرمانشاه، بابل و اصفهان، دست به اقداماتی زدند که تلفات و خساراتی را در پی داشت. امروز همچنین نیروهای خودی یک خانه تیمی را در بندرعباس و یک انبار مهمات سازمان مجاهدین خلق را در قزوین کشف کردند.

در خیابان سی متری نارمک تهران، ۲ تن از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که سوار بر یک موتورسیکلت بودند، با پرتاب کوکتل مولوتف به مغازه یک پارچه فروش، که از افراد متعهد و مذهبی آن محل بود، مغازه وی را به آتش کشیدند. بر اثر این آتش سوزی، ۲ تن از مردم عادی که در داخل مغازه بودند، آسیب دیدند و بخشی از مغازه و اموال موجود در آن نیز در آتش سوخت. یادآوری می شود، این مغازه سومین بار است که هدف حمله افراد سازمان قرار می گیرد. (۱)

در میدان خراسان تهران نیز یکی از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی خودرو یک فرد متعهد را به آتش کشید. (۲)

در تهران در ساعت ۱۱:۲۰، یک موتورسوار به سمت منزل بهزاد نبوی، وزیر مشاور در امور اجرایی و سخنگوی دولت، تیراندازی کرد و متواری شد. (۳) رادیو صدای ایران وابسته به گروه های سلطنت طلب، به اصطلاح مبارزان میهن پرست را عامل این تیراندازی معرفی کرد. (۴)

در خیابان انقلاب تهران نیز نیروهای سپاه پاسداران یکی از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را که از مدت ها پیش تحت تعقیب بود، شناسایی کرده، هنگامی که قصد داشتند وی را دستگیر کنند، فرد مزبور با استفاده از فرصت، داخل سینمایی رفته، در آنجا مخفی شد. چند لحظه بعد، فرد فراری با استفاده از فرصتی که از شلوغی جمعیت هنگام پایان فیلم و خروج افراد از سینما به دست آورد، قصد داشت با مخفی کردن خود در لابه لای جمعیت، از حلقه محاصره پاسداران بگریزد که افراد سپاه او را دوباره شناسایی کردند و تحت تعقیب قرار دادند. در این هنگام، وی با استفاده از پوشش جمعیت و اطمینان از اینکه پاسداران به سوی مردم تیراندازی نمی کنند، به سوی نیروهای سپاه تیراندازی و ۳ نفر از آنان را زخمی کرد. که نیروهای سپاه به تعقیب وی پرداختند و به محض خروج وی از میان جمعیت، به طرفش تیراندازی کرده، او را به هلاکت رساندند. (۵)

همچنین در شهر بجنورد، یک گروه عملیاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با سرقت مسلحانه یک تاکسی، در ساعت ۱۸:۳۰، به یک مغازه فروش لوازم برقی در خیابان خیام این شهر رفته، ۴ دانش آموز را که در داخل مغازه بودند، از مغازه بیرون کشیدند و آنها را در مقابل دیوار به صف کرده، به سمت آنها شلیک کردند. در این اقدام ضد انسانی، یک نفر از دانش آموزان به شهادت رسید و ۲ نفر از آنها زخمی شدند، اما به نفر چهارم آسیبی وارد نشد. سپس مهاجمان یکی از افرادی را که از محل عبور می کرد، هدف گلوله قرار داده، او را نیز زخمی کردند. این افراد قصد ترک کردن محل را داشتند که نیروهای شهربانی به محل حادثه رسیدند و به تعقیب

- ۱- روزنامه اطلاعات، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۱ (۵/۸/۱۳۶۰)، ص ۲۳، تهران - خبرگزاری پارس، ۵/۸/۱۳۶۰.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره، ۲۲۳، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱۳، تهران - خبرگزاری پارس، ۷/۸/۱۳۶۰، به نقل از مرکز خبری سپاه تهران.
- ۳- همان.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۵، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴ ضمیمه، رادیو صدای ایران، ۹/۸/۱۳۶۰.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۳، ۷/۸/۱۳۶۰، صص ۱۳ - ۱۲، تهران - خبرگزاری پارس، ۷/۸/۱۳۶۰، به نقل از مرکز خبری سپاه تهران.

آنان پرداختند. مهاجمان نیز به سمت آنها تیراندازی کردند و با استفاده از تریکی هوا گریختند. چند ساعت بعد، تاکسی سرقت شده حامل افراد مهاجم، در پشت ساختمان اداره راهنمایی و رانندگی این شهر پیدا شد. در بازرسی این خودرو تعدادی سه راهی و فشنگ به دست آمد. (۱)

در کرمانشاه، افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی یک عدد نارنجک ساچمه ای را به منزل مدیرکل بهداری و بهزیستی این شهر پرتاب کردند که به شکستن شیشه های ساختمان منزل وی انجامید. در این اقدام تروریستی به کسی آسیبی نرسید. (۲)

همچنین در شهر بابل، ۳ نفر از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی وارد یک مغازه جواهرفروشی در خیابان چهارصوق این شهر شدند و با تهدید اسلحه به جمع آوری جواهرات پرداختند. هنگامی که این افراد سرگرم جمع آوری جواهرات بودند، یکی از فروشندگان با استفاده از غفلت آنها از مغازه بیرون آمد و با فریاد از مردم کمک خواست. در این لحظه که افراد مسلح وحشت زده شده و ترسیده بودند، با به جا گذاشتن جواهرات به کوچه های اطراف گریختند که یکی از افراد متعهد و هوشیار با تعقیب یکی از آنها در نزدیکی ورزشگاه تختی او را شناسایی و دستگیر کرد و تحویل مقامات انتظامی داد. در بازرسی از این فرد یک قبضه کلت و چندین فشنگ به دست آمد. (۳)

در خیابان چهارباغ خواجه اصفهان، در درگیری پیش آمده بین یکی از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با نیروهای امنیتی، وی با شلیک گلوله، ۲ تن از افراد بسیجی را زخمی کرد. در این درگیری، یکی از افرادی که به طور تصادفی از آن محل می گذشت، فرد مهاجم را دستگیر کرد و به مقامات قضایی تحویل داد. (۴)

امروز عصر در بندرعباس با اطلاعاتی که سپاه پاسداران این شهر به دست آورده بود، یک خانه تیمی افراد مسلح برانداز در انتهای خیابان سیدجمال الدین اسدآبادی این شهر به محاصره درآمد و به دلیل تسلیم نشدن افراد ساکن در این خانه، درگیری بین نیروهای امنیتی و آنها آغاز شد و تا اواخر ساعات امروز طول کشید. پس از ۴ ساعت درگیری و تیراندازی، افراد این خانه، تسلیم شدند. در تیراندازی های انجام شده، یک تن از افراد سپاه به شهادت رسید. همچنین ۲ تن از ساکنان خانه کشته و چند نفر از آنها نیز دستگیر شدند. در بازرسی این منزل، تعدادی اسلحه و اسناد درون گروهی و مقادیری مهمات به دست آمد. (۵)

همچنین در قزوین، نیروهای کمیته انقلاب اسلامی این شهر براساس اعتراف افراد دستگیرشده سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به یک انبار مهمات این سازمان دست یافتند. در این انبار، ۸ کیسه مواد منفجره، ۱۶ عدد چاشنی انفجار، ۲۰ عدد سه راهی آماده انفجار، ۹ عدد چاشنی الکتریکی و چاشنی نارنجک، یک جعبه وسایل بمب گذاری، ۳۷ عدد کلید الکتریکی انفجار بمب، مقداری فتیله انفجاری، یک قبضه کلت نارنجک انداز، ۱۳۶ عدد انواع سرنیزه و سایر ارقام نظامی به دست آمد. (۶)

ص: ۳۴۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۲، ۶/۸/۱۳۶۰، صص ۲۸ - ۲۷، مشهد
- خبرگزاری پارس، ۶/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱۰، به نقل از اطلاعیه روابط عمومی ستاد مرکزی

سپاه؛ و- سند شماره ۵۸۰۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۴ مشهد به سپاه مرکز، ۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۲- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکزی اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۲، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۳۵، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۷/۸/۱۳۶۰، به نقل از مرکز خبری سپاه تهران.

۳- روزنامه اطلاعات، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۴، واحد مرکزی خبر از ساری؛ و- روزنامه کیهان، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

۴- سند شماره ۵۷۹۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه اصفهان به اطلاعات سپاه مرکز، ۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۵- روزنامه کیهان، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۲، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۳۵، زنجان - خبرگزاری پارس، ۶/۸/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی کمیته مرکزی انقلاب اسلامی قزوین؛ و- روزنامه کیهان، ۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، زنجان، خبرگزاری پارس، به نقل از روابط عمومی کمیته مرکزی انقلاب اسلامی.

امروز نامه آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور، برای معرفی میرحسین موسوی به منظور اخذ رأی اعتماد در مجلس شورای اسلامی در صحن علنی مجلس قرائت شد. متن نامه به شرح زیر است:

«بسم الله الرحمن الرحيم

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی، پیرو عدم موافقت اکثریت نمایندگان محترم با نخست وزیری برادر گرامی و ارجمند آقای دکتر علی اکبر ولایتی، اینک مجدداً برابر اصل ۱۲۴ قانون اساسی، برادر عزیز و گران مایه، آقای میرحسین موسوی به عنوان نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران معرفی می گردد. خواهشمند است مجلس محترم را جهت اخذ تمایل در جریان امر قرار دهید.

سیدعلی خامنه ای - رئیس جمهوری اسلامی ایران. (۱)

قبل از رسیدن نامه آیت الله خامنه ای به ریاست مجلس و قرائت آن در صحن علنی مجلس، آقای هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس، با تشکیل جلسه غیر علنی و غیر رسمی مجلس شورای اسلامی درباره نخست وزیر آینده و انتخاب احتمالی مهندس غرضی که در گفت و گوهای مقدماتی بین سران کشور به عنوان نخست وزیر مطرح شده بود، رأی گیری غیر رسمی انجام داد که وی مورد تأیید نمایندگان مجلس قرار نگرفت. حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی در این باره نوشته است: «طبق قرار قبلی با امام و رئیس جمهور، قبل از رسمیت جلسه، از نمایندگان درباره آقای مهندس غرضی، نظرخواهی کردم. از ۱۸۴ نفر صاحب رأی، ۶۰ نفر موافق، ۸۰ نفر مخالف و ۴۴ نفر ممتنع بودند. به آیت الله خامنه ای اطلاع دادم و ایشان مهندس [میرحسین] موسوی را به مجلس به عنوان نخست وزیر معرفی کردند. فکر می کنم ایشان رأی بیاورند.» (۲) - (۳)

ص: ۳۴۵

- ۱- روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۸، ص ۱.
- ۲- درخصوص انتخاب نخست وزیر مباحث مختلفی میان سران کشور مطرح شد که در ضمیمه این گزارش به آن اشاره شده است.
- ۳- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب اسلامی، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، ص ۳۴۵.

میرحسین موسوی، وزیر امور خارجه ایران، در مصاحبه ای درباره موضوع بمباران مراکز نفتی کویت و اقدام مسئولان برخی کشورهای منطقه و رسانه های غربی در نسبت دادن این اقدام به ایران گفت: همان طور که همه برادران اطلاع دارند، در همان موقع از طرف وزارت امور خارجه در خصوص این موضوع روشننگری شد. این توطئه ای بود برای اینکه بین کشورهای اسلامی نفاق بیندازند و کشورهای عرب را در مقابل مسلمانان غیرعرب قرار بدهند و جنگ تحمیلی عراق علیه ایران را تبدیل به جنگ عرب ها و فارس کنند. قبلاً هم از این تلاش ها زیاد شده بود. یکی از آنها تحریف خبری بود که خبرگزاری فرانسه انجام داد. خبرگزاری فرانسه خبری از بنغازی فرستاد مبنی بر اینکه در آن اجلاس من گفته ام که جنگ عراق با ایران جنگ اعراب با فارس هاست که خوشبختانه خنثی شد. البته، ترور سادات برای خواباندن این توطئه اثر زیادی داشت. (۱)

آیت الله موسوی اردبیلی، رئیس دیوان عالی کشور، در مصاحبه اختصاصی با روزنامه کیهان، درباره مشکلات قوه قضائیه مطالبی بیان کرد. برخی گفته های آقای اردبیلی در این مصاحبه تأکید و تکرار سخنان روز گذشته وی بود، اما توضیحات وی در برخی موضوعات دقیق تر و موشکافانه تر بود. به نوشته روزنامه کیهان، رئیس دیوان عالی کشور درباره نحوه کار دادگستری و اینکه آیا جریان عادی رسیدگی به دعاوی طی می شود یا خیر؟ گفت: تلاش می شود رسیدگی ها از نظر کیفیت در سطح بالایی قرار بگیرند.

منظورم از کیفیت بالا- تشریفات نیست، بلکه تلاش برای حفظ حقوق و مال مردم است. من نمی خواهم بگویم که این تلاش ها طوری بوده که همه گمان ها برطرف شده، اما مفید بوده و هرروز به این تلاش افزوده می شود؛ بنابراین، به طور کلی می توانم بگویم در دادگاه های انقلاب بعضی نارسایی ها و ضعف ها هست و بودن اینها طبیعی است، اما تلاش زیادی برای کسب حقوق

ص: ۳۴۶

مردم می شود. البته، باید به این نکته هم اشاره کنم که اگر این ضعف ها هست، تعمدی از قبیل پرونده سازی در کار نیست یا اعمال غرض و نظایر اینها. یک وقت ممکن است نبود امکانات یا تراکم کار سبب شود یک نارسایی در کل به وجود آید.

رئیس دیوان عالی کشور درباره گزارش ها و درخواست های سازمان عفو بین الملل و شرایط ورود نمایندگان آن سازمان به ایران گفت: در این باره امام و دیگران پاسخ هایی به این سازمان داده اند و شاید بجا نباشد که دیگر من مطلبی بیان کنم، اما ناچارم بگویم که در وضعیت فعلی ما حق داریم در صداقت و صمیمیت این نهادها تردید کنیم، به خصوص وقتی نحوه دخالت و نفوذ ابرقدرت ها در ارگان ها و سازمان های بین المللی، نحوه عملکرد آنها، تقاضاهای ملاقات، دیدار از زندان ها و زندانیان در کشورهای مختلف و شرایط گوناگون را مشاهده می کنیم، مجبور می شویم اندکی تأمل کنیم که کار اینها تا چه حد با انگیزه های انسان دوستانه و حقوق بشر انجام می شود. در این صورت، سؤالات زیادی برای ما مطرح می شود که پاسخش را نمی دانیم.

رئیس دیوان عالی کشور در پایان درباره اظهارنظرهای خبرگزاری ها و نشریات خارجی درباره زندان ها و اعدام ها گفت: البته ما از آنهایی که اهل اند دعوت می کنیم، آمار و اسامی اینها را به ما بدهند، ما بررسی کنیم و نتایجش معلوم بشود که آیا آمار درست است یا خیر؟

هدف آنها، جوسازی است، اینها زمانی می توانند ادعا کنند که آمار دقیقی داشته باشند. ما به شدت امور را پیگیری می کنیم، مثلاً اخیراً به ما خبر دادند که در اصفهان در خصوص یک پرونده دقت کافی نشده است، همین امروز سازمان بازرسی فردی را برای بررسی پرونده تعیین کرد یا همان طور که قبلاً هم گفتم چندی قبل در اهواز قضاوتی شد که به نظر شورای عالی قضایی اشتباه بود، اکنون حاکم شرع این پرونده در حال محاکمه است که از خود دفاع کند. من می توانم به شما قول بدهم که دادگاه ها و دستگاه قضایی فقط برای رضای خدا و علاقه به حقوق بشر و اعتقاد به کرامت و فضیلت انسانی تلاش می کنند که حقی از کسی ضایع نکنند و ما حاضریم این را ثابت کنیم، اما حرف زدن و ثابت کردن یک موضوع است و جاروجنجال راه انداختن، جوسازی کردن، شعار دادن، ناسزاگفتن که همیشه وسایل و ابزار دست ماجراجویان سیاسی و غیرسیاسی بوده، مسئله ای دیگر است. (۱)

۱

عبدالمجید معادی خواه، وزیر ارشاد جمهوری اسلامی ایران، در نامه ای به وزیران اطلاعات کشورهای عضو جنبش غیرمتعهدا ضمن اشاره به جایگاه دینی، تاریخی، اقتصادی و اجتماعی انقلاب اسلامی ایران، آن را تحولی تاریخی علیه سلطه کشورهای خارجی به خصوص امریکا دانست. وی همچنین با تأکید بر دروغ پردازی ها، توطئه چینی ها و خبرسازی های رسانه های غربی به خصوص رسانه های وابسته به امریکا و رژیم اشغالگر قدس، وزیران اطلاعات کشورهای عضو

ص: ۳۴۷

جنبش غیرمتعهدها را به تلاش برای خنثی سازی این اقدامات فراخواند. معادی خواه در پایان، ۹۰ اقدام تروریستی گروه ها و سازمان های ضدانقلاب را تا ۲۵ مهر ۱۳۶۰، به عنوان نمونه ای از عملکرد این قبیل گروه ها برای براندازی جمهوری اسلامی ضمیمه نامه خود کرده و از مخاطبان خواسته است با حمایت از حرکت استقلال طلبانه مردم ایران در قبال این گونه اقدامات تروریستی سکوت نکنند. بخش هایی از نامه وزیر ارشاد به شرح زیر است:

«چنان که می دانید، انقلاب اسلامی ایران به عنوان انقلابی الهی با اصالت دادن به معنویت و درجهت بازگردانیدن انسان به هویت و فطرت خدایی اش آغاز گشته و به پیروزی رسیده است. این انقلاب به راستی صدای رسای همه کسانی بود که در مقابل از خودباختگی ها به پا خاسته بودند و نوری بود که بر پیکر ظلمات گسترده در جهان می تابید تا راه نجاتی درجهت خروج انسان ها از تاریکی های جهل و از خودبیگانگی بیابد. انقلاب اسلامی در راه خود با درهم گسستن نظام شاهنشاهی هزاران ساله و وابسته به استکبار جهانی، ضرباتی اساسی بر پیکر امریکا وارد ساخت. ... عمده ترین خطری که انقلاب اسلامی ما متوجه امپریالیسم ساخته است نه قطع دستان تجاوزگر او از منابع نفتی و نه جلوگیری از ویران سازی صنعت و کشاورزی ایران و نه حتی اخراج ستمکاران بیگانه، بلکه مهم تر از همه در نمایش ارزش های متعالی و الگو و چهره پاکی است که از خود، درجهت رهایی انسان ها از زیر ستم به جهان عرضه می دارد. امپریالیسم نیز دقیقاً بر همین اساس، تمامی کوشش خود را مصروف مخدوش نمودن این چهره و ارائه تصویری غیرواقعی از انقلاب مقدس می نماید و در نتیجه عمیق ترین توطئه های خود را از مجرای بنگاه های سخن پراکنی خود و خبرگزاری های صهیونیستی با جعل خبر و نشر اکاذیب در جهان، عملی می سازد و اخیراً این توطئه را با وارونه جلوه دادن مقابله برحق امت ما با عوامل درونی شیطان بزرگ و مفسدین و محاربین عملی می نماید. واقعیت این است که در مقایسه انقلاب اسلامی ایران با [انقلاب های] دنیا، کمتر انقلابی را می توان یافت که در مقابل دشمنان خود تا این اندازه رثوف و بخشنده بوده باشد و حتی زندان های خود را مرکز آموزش و بحث و استدلال با منحرفین و محاربین قرار دهد.

کمتر انقلابی را می توان یافت که ضدانقلاب در درون آن تا این اندازه سبعانه و وحشیانه به قتل عام مردم بی گناه کوچه و بازار و دانشمندان بزرگ و نمایندگان مردم اقدام نموده باشد، تا جایی که حتی اطفال شیرخواره را نیز از آتش ستم خود مصون نگذاشته است. به نظر ما، این همه سبعیت و توحش دشمنان داخلی و خارجی این انقلاب را باید در شدت خطری دانست که ادامه حیات این انقلاب متوجه تمامیت وجود هستی ابرجنایتکاران جهانی کرده است. ما از این اعمال باتوجه به رسالتی عظیم که بر دوش خویش احساس می کنیم، باکی نداریم و از دشمن خود نیز با آگاهی بر ماهیت ضدبشری آن انتظاری جز این نداریم.

... ما مطمئنیم، شما از ماهیت دروغ آفرین امپریالیسم خبری و تبلیغات جهانی به سرکردگی

امریکا و فلسفه وجودی آن بی خیر نیستید، آیا در جهت افشای آن گام هایی برداشته اید؟

در این صورت، بهتر است مردم انقلابی ما از آن اطلاع یابند تا شما را راضی به جنایات هولناک دشمنان خود تلقی نکنند.

آیا شما برای نجات کشورهای ستم زده از سلطه خبری غرب که می کوشد واقعیت های انقلاب های اصیل را لگدکوب هوس های خود کند، فکری کرده اید؟

در این صورت، بهتر است ما را هم مطلع سازید تا با شما هم صدا و همراه شویم. آیا شما باور ندارید که انقلاب ایران با عظمت ابعادش کمترین رقم اعدام را از ضدانقلاب به خود اختصاص داده، درحالی که از ضدانقلاب حجیم ترین و درعین حال زشت ترین و سیاه ترین کارنامه ها را تحویل گرفته و متقابلاً امپریالیسم خبری بیشترین و بی سابقه ترین تبلیغات را در سطح جهانی به مثابه دایه ای دلسوز به راه انداخته است.

... سؤال مردم ما از شما به عنوان عضوی از جامعه کشورهای غیرمتعهد که می خواهند مستقل از ابرقدرت ها زندگی کنند، این است که آیا در مقابل همه این تجاوزات و توطئه ها که روزبه روز نیز ماهیت آنها بر مردم آزاده جهان روشن می گردد و این همه اقداماتی که در جهت نابودی استقلال و وجود کشور ما صورت می گیرد، می توان ساکت نشست و سخنی به زبان نیاورد.

به پیوست، لیست جزئی از جنایات اخیر مفسدین را در داخل کشور ارسال می دارد تا با ملاحظه گوشه ای از توطئه ها، عمق تجاوزات را دریابید. [\(۱\)\(۲\)](#)

۱

سرهنگ صیاد شیرازی، فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی، امروز در ارومیه در مصاحبه با خبرگزاری پارس درباره اوضاع عمومی جبهه های جنگ، اهمیت بهره گیری از تجربه های به دست آمده در عملیات های گذشته و اهمیت روحیه نیروهای خودی در تداوم مقاومت و ادامه پیروزمندانه جنگ مطالبی بیان کرد. وی گفت: هم اکنون عملیات به صورت موضعی علیه دشمن متجاوز ادامه دارد و به زودی دشمن را در همه جبهه ها مستأصل خواهیم کرد و خوشبختانه روحیه نیروهای ما به قوت الهی منسجم و قوی است. فرمانده نیروی زمینی از شایعاتی که دشمن انتشار می دهد و دوستان ناآگاه بدان دامن می زنند و ناآگاهی تعدادی از

ص: ۳۴۹

۱- در ضمیمه این گزارش به ۹۰ اقدام تروریستی انجام شده به دست گروه ها و سازمان های داخلی اشاره شده است.

۲- روزنامه اطلاعات، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۳.

نظردهندگان در عملیات نظامی که خود را صاحب نظر در هر مورد می دانند و این امر را تشدید می کنند، اظهار تأسف کرد. وی سپس در جواب این سؤال که بهترین راهبرد برای شکست صدامیان کافر چیست، گفت: بهترین راهبرد برای شکست عراق متجاوز، استفاده از حداکثر تجربه هایی است که تاکنون از مبارزه در راه الله نصیب رزمندگان ما شده و نیز آگاهی و شناخت کیفیت های واقعی و حقیقی جبهه رزمندگان اسلام است و دیگر اینکه فقط سلاح و تجهیزات نیست که جواب گوی مشکلات جنگی است، بلکه روح رزمندگی است که در راه رسیدن به هدف های مقدس انقلاب چهره های ایثارگر را به دنبال خود می کشاند و ما تحت فرماندهی کل قوای امام امت هستیم و به گفته ایشان ایمان داریم و با داشتن ایمان و روحیه شهادت طلبی امت مسلمان، مبارزه را آن قدر ادامه می دهیم تا ان شاءالله پیروز شویم. (۱)

۱

رادیو امریکا از احتمال شروع دور جدید گفت و گوهای ایران و شرکت های ژاپنی به منظور ازسرگیری اقدامات تکمیلی ساختمان پتروشیمی بندر امام خمینی و همچنین رفع اختلاف نظرهای طرفین خبر داد. این رادیو اعلام کرد:

«بنا بر گزارش های رسیده از توکیو، انتظار می رود در اوایل ماه آینده هیئتی ازسوی رژیم اسلامی حاکم بر ایران برای گفت و گو در زمینه چگونگی ازسرگیری عملیات ساختمانی مجتمع پتروشیمی ایران وارد ژاپن شود. خبرگزاری ژاپن در گزارش خود می گوید هیئت ژاپنی شرکت کننده در این مذاکرات پیشنهادی برای تجدیدنظر در مفاد قرارداد احداث مجتمع پتروشیمی ایران و ژاپن ارائه خواهد داد تا ایران را متعهد کند که از این پس تمامی هزینه های این پروژه را تأمین کند. از زمان روی کار آمدن رژیم اسلامی در ایران تاکنون اختلافاتی بین طرفین وجود داشته است، اما اختلاف اصلی بر سر مسئله قیمت نفت است. اکنون زمان تعدادی از قراردادهای بین دو کشور به پایان رسیده و ژاپنی ها خواستار آن هستند که ایران حدود ۴ یا ۵ دلار از بهای هر بشکه نفت خود بکاهد و نفت را بشکه ای ۳۲ دلار به ژاپن بفروشد.» (۲)

۲

با نزدیک شدن زمان رسیدگی به اختلافات ایران و امریکا در دادگاه لاهه، ۱۳ تن از گروگان های سابق سفارت امریکا دادخواستی را برای اخذ غرامت از ایران تسلیم یک دادگاه فدرال کردند. قاضی دادگاه با استناد به متن موافقت نامه ایران و امریکا که در سال ۱۳۵۹ منعقد شده است، دادخواست را رد کرد.

به گزارش یونایتدپرس، قاضی یک دادگاه فدرال امریکا دادخواست ۱۳ گروگان پیشین امریکایی را که در آن بابت ۴۴۴ روز اسارت در ایران ۵ میلیون دلار خسارت از ایران و امریکا

ص: ۳۵۰

۱- روزنامه کیهان، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۳.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۱، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۳ ضمیمه، رادیو امریکا فارسی، ۵/۸/۱۳۶۰.

خواسته شده است، را رد کرد. ویلیام گری، قاضی دادگاه فدرال، این رأی را به تقاضای دفتر دادستانی امریکا که خواسته بود دادخواست علیه دولت امریکا را رد کند، صادر کرد. جیمز دیویس، وکیل مدافع ۱۳ گروگان مذکور، قبل از تشکیل دادگاه گفته بود که درباره قوانین ذکر شده در قانون اساسی درخصوص سؤالاتی خواهد پرسید. (۱)

۱

دیدار سه روزه طه یاسین رمضان، معاون اول نخست وزیر عراق، از اردن با امضای قرارداد پرداخت وام ۱۸۰ میلیون دلاری عراق به اردن پایان یافت. این قرارداد علاوه بر قراردادی است که دو کشور در زمینه توسعه ترابری برای سهولت ورود کالا از بندر عقبه اردن واقع در خلیج عقبه دریای سرخ به مقصد عراق امضا کرده اند. (۲)

همچنین شرکت سرمایه گذاری "اریکسون" سوئد اعلام کرد که طبق یک قرارداد ۲۰۰ میلیون دلاری با دولت عراق، این شرکت دستگاه های مخابراتی عراق را نوسازی می کند. (۳)

۲

رونالد ریگان، رئیس جمهور امریکا، به رسمیت شناختن اسرائیل را از سوی سازمان آزادی بخش فلسطین (ساف) شرط گفت و گو با این سازمان اعلام کرد. وی همچنین گفت: پادشاهی سعودی می تواند در کوشش برای بسط صلح به کشورهای عربی نقش مؤثری ایفا کند و موجب تماس بین واشنگتن و ساف باشد. از سوی دیگر، ریگان درباره فروش آواکس به پادشاهی سعودی خاطرنشان کرد: کسانی که اکنون مخالف فروش آواکس به عربستان می باشند، نمی خواهند بفهمند که کشورهای دیگری نیز می توانند همچون مصر عمل کنند و با اسرائیل پیمان صلح ببندند. وی افزود: تحویل آواکس به عربستان در جهت منفعت رساندن به اروپاست و از منابع نفتی این کشور حفاظت خواهد کرد. (۴)

ضمیمه اول گزارش ۲۳۶: جزئیات طرح عملیاتی کربلای ۱ در منطقه بستان به روایت فرماندهان ارتش

در قسمت هایی از موضوعات مربوط به طرح عملیاتی کربلای ۱ در منطقه بستان در کتاب ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس این گونه آمده است:

«براساس طرح عملیاتی کربلای ۱ که به وسیله لشکر ۱۶ زرهی تهیه شده بود، این لشکر با ۳ تیپ زرهی و یگان های سپاه پاسداران به منظور انهدام دشمن و تأمین هدف های واگذار شده، به این ترتیب تک می نمود: تیپ ۳ لشکر ۹۲ و یگان هایی از سپاه در شمال کرخه تک نموده و منطقه شمال غربی بستان را، که به نام دهانه بستان معروف است، تأمین می کرد و تیپ های یکم و دوم زرهی لشکر ۱۶ و یگان هایی از سپاه در جنوب کرخه تک نموده و بستان، ساحل شرقی هورالعظیم و کرانه شمالی نیسان را تأمین می کرد. در این طرح، تیپ دوم لشکر ۹۲ زرهی که احتیاط نیروی زمینی در منطقه جنوب را تشکیل می داد، به عنوان یگان احتیاط این عملیات

۱- روزنامه اطلاعات، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱۶، یونایتدپرس، لوس آنجلس.

۲- روزنامه کیهان، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱۶؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۰، ۵/۸/۱۳۶۰، صص ۲۱ -

۲۰ ضمیمه، بخش عربی رادیو امان، ۴/۸/۱۳۶۰.

۳- روزنامه کیهان، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱۶.

۴- روزنامه اطلاعات، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱۶.

منظور شده بود. مانور نیروها در طرح مزبور، یک مانور رخنه ای بود.^(۱) به این ترتیب که یگان ها با تک به مواضع مستحکم پدافندی دشمن و شکافتن آنها، به سوی هدف های تعیین شده نهایی پیشروی می کردند. با توجه به تجربیات به دست آمده از نبردهای گذشته و وضعیت استحکامات دشمن، اجرای این مانور همواره با مشکلات و دشواری های فراوان همراه با تلفات سنگین بود ... با در نظر گرفتن این تجارب و آزموده ها، مانور طرح ریزی شده برای عملیاتی که قرار بود در شمال و جنوب کرخه به مرحله اجرا درآید، مورد تردید قرار گرفت، به خصوص که شناسایی های به عمل آمده از مواضع پدافندی عراقی ها در این منطقه به خصوص در شمال کرخه، مؤید این بود که مواضع یادشده بسیار مستحکم می باشند و احتمال موفقیت در رخنه به آنها بسیار ضعیف است؛ لذا در جلسات متشکله این مسئله مورد مطالعه قرار گرفت که آیا امکان احاطه و تهدید جناح و عقبه دشمن وجود دارد یا نه و اگر وجود دارد، کجا و به چه روشی مناسب تر است؟

نتیجه بررسی ها نشان داد که اجرای مانور احاطه [ای] در جنوب کرخه امکان پذیر نمی باشد، زیرا پهلو های شمالی و جنوبی دشمن در این منطقه به رودخانه های کرخه و نیسان متکی بود و یگان های متجاوز به نحوی گسترش یافته بودند که هیچ جناح باز یا ضعیفی که امکان اجرای مانور احاطه ای را برای نیروهای ایرانی فراهم آورد، وجود نداشت. لذا در منطقه جنوب کرخه می بایستی مانور رخنه ای انتخاب شود. در منطقه شمال کرخه نیز پهلو ی جنوبی دشمن به رودخانه کرخه و پهلو ی شمالی اش به منطقه تپه ماهورهای رملی دامنه کوه میشداغ متکی بود، لذا تهدید جناح جنوبی و عقبه دشمن به دلیل وجود رودخانه کرخه ممکن نبود. زمین های رملی شمال نیز غیرقابل عبور بود و حرکت ادوات زرهی و چرخ دار در آن غیرممکن بود. به همین علت، نیروهای دشمن در شمال کرخه، پهلو ی راست خود را به منظور تأمین و جلوگیری از آسیب پذیری به این منطقه رملی متکی کرده بودند.^(۲)

ضمیمه دوم گزارش ۲۳۶: مباحث اصلی و طراحی عملیات طریق القدس

سیر طراحی مانور عملیات به نقل از کتاب نبرد طریق القدس بدین شرح است:

«در طراحی نظامی، برای اجرای عملیات معمولاً به عوامل تعیین کننده توجه می شود. مهم ترین عوامل مؤثر در طرح ریزی موفق عبارت اند از: وضعیت زمین منطقه مورد نظر؛ موانع؛ امکانات و تجهیزات؛ نیروهای موجود؛ راه های دسترسی به منطقه عملیاتی؛ میزان شناخت از زمین و نیروهای دشمن و بهره گیری از تجربه های نبردهای گذشته.

نیروهای کارآمد و زبده سپاه، در طرح ریزی عملیات طریق القدس ضمن در نظر گرفتن این اصول به نوآوری و خلاقیت نیز توجه کردند. مسیر و شیوه ای را که نیروهای سپاه در جنگ از مدت ها قبل در پیش گرفته بودند، با پذیرش رسمی ارتش به ویژه در سطح فرماندهی نیروی زمینی، نوید ورود به عرصه جدیدی را در جنگ می داد.

ایده های جسورانه فرماندهان جوان انقلابی مبتنی بر عقلانیت و استدلال و تفکر هوشمندانه توأم با شجاعت و خطرپذیری، تصورات برخی از فرماندهان ارتشی را درباره وجود طرح های هیجانی و احساسی در سپاه، درهم ریخت و اثبات کرد کسانی که در دوره حاکمیت بنی صدر تحت تأثیر تبلیغات دشمنان بودند، باید دیدگاهشان را تغییر دهند. تغییر دیدگاه ها، جنگ را وارد مرحله جدیدی کرد و براساس آن، پیاده سازی دکترین و راهبرد نوین با بهره گیری از توان و ظرفیت های سازمانی به نام

سپاه در کنار دانش کلاسیک و امکانات ارتش قرار گرفت.

جوانان با انگیزه و فعال سپاه با تجربه هایی که از نبردهای پیشین کسب کرده بودند، در طرح ریزی عملیات طریق القدس دست به نوآوری هایی زدند و ایده های عملیاتی جدیدی را مطرح کردند. تلاش ارزنده این نیروها در عملیات های شناسایی عمق دار با هدف دورزدن موانع دشمن و دستیابی به عقبه و خطوط سه گانه ارتش عراق و اتخاذ پدافند مناسب پس از اجرای تک در مقابل نیروهای احتیاط دشمن، عملاً اندیشه ها و طرح های

ص: ۳۵۲

۱- البته در مانور نهایی، جابه جایی هایی در یگان های عملیاتی انجام شد، اما کلیات طرح مانور بجز مانور احاطه ای از مناطق رملی تغییر نکرد.

۲- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، پیشین، صص ۱۹۲ - ۱۹۱.

خلاق سپاه را در مقابل تفکرات کلاسیک ارتش تقویت و تثبیت کرد. ضمن اینکه بر ضرورت دستیابی به نیروهای احتیاط ارتش عراق در منطقه عملیاتی طریق القدس تأکید شد. بر این اساس، تصمیم گیرندگان جنگ با تصویب و تثبیت کلیات طرح پیشنهادی سپاه عملاً کار تجزیه و تحلیل و بررسی این طرح را آغاز کردند. اختلاف نظر و بحث عمده درباره محور شمالی رودخانه کرخه بود؛ زیرا بیشتر فرماندهان ارتش با اجرای عملیات در این محور به دلیل رملی و صعب العبور بودن دامنه تپه های الله اکبر موافق نبودند و دلایل مخالفت آنان، وجود مواضع مستحکم دشمن در این محدوده بود. در مقابل، فرماندهان سپاه با وجود وضعیت بسیار بد راه های عبوری این محور، بر ضرورت گذشتن از این محور پافشاری می کردند و معتقد بودند که دشمن پیش بینی نمی کند که نیروهای ایرانی از این محدوده عبور کنند. بر این اساس، فرماندهان سپاه در جریان طراحی عملیات، عمل در محور شمال کرخه را به عنوان تاکتیک ویژه عملیات و رمز موفقیت آن در نظر گرفتند که در واقع عبور از منطقه رملی و دورزدن رده های دوم و سوم دشمن در عمق بود.

درحقیقت، تجربه عملیات ثامن الائمه (ع) و ویژگی های منحصر به فرد حسین خرازی، مصطفی ردانی پور، عباس کردآبادی و ده ها فرمانده کارگشته مجموعه تیپ ۱۴ امام حسین (ع) و ۳۴ امام سجاد (ع)، مهم ترین عامل در انتخاب این "تاکتیک ویژه" بود. "خودباوری، دین باوری و خدا باوری" با توسل به اهل بیت (ع)، عواملی بودند که سبب شدند یاران امام خمینی با بهره گیری از آنها به بیشترین توانمندی برای اجرای موفقیت آمیز عملیات دست یابند؛ چیزی که حضرت امام (ره)، با عنوان "بازگشت انسان به فطرت و هویت خویش" همواره از آن نام می بردند.

در مقابل، فرماندهان قرارگاه مقدم نیروی زمینی ارتش در جنوب، عملیات در این محور را بسیار سخت و تا اندازه ای ناممکن می دانستند.

قرارگاه مقدم نیروی زمینی ارتش در ۲۵ آبان ۱۳۶۰ (دو هفته قبل از آغاز عملیات طریق القدس) برآوردی از وضعیت عملیاتی موسوم به طرح کربلای ۱ تهیه کرد و در اختیار سرهنگ صیاد شیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش، قرار داد. این طرح را چند تن از افسران با تجربه ارتش تهیه کردند و در واقع تیم طرح ریزی یا امضا کنندگان این طرح، سرهنگ محمدزاده، سرهنگ بختیاری و سرهنگ نوابی بودند که طرح بعد از تأیید سرهنگ مسعود منفرد نیایکی، فرمانده لشکر ۹۲ زرهی که فرمانده قرارگاه مقدم نزاچا در جنوب نیز بود، در اختیار فرمانده نیروی زمینی قرار گرفت. این برآورد وضعیت عملیاتی با عنوان طرح کربلای ۱، از منطقه عمومی بستان و سوسنگرد تهیه شده، یعنی منطقه ای که عملیات طریق القدس باید در آنجا انجام می شد و دربردارنده نکته های مهمی از دیدگاه های کارشناسان مورد اعتماد ارتش است که به بخش هایی از آن اشاره می شود.

در بخش مقایسه توان رزمی نسبی نیروهای خودی و دشمن در صفحه ۲ طرح چنین آمده است:

"متجاوز در حال حاضر در منطقه عمومی بستان و غرب سوسنگرد، ۳ تیپ زرهی و یک تیپ نیروی مخصوص دارد که به طور کلی شامل ۹ گردان تانک؛ ۳ گردان مکانیزه؛ یک تیپ نیروی مخصوص؛ یک گردان کماندو و ۲ گردان جیش الشعبی (ارتش خلقی عراق) که با استخراج از عکس های هوایی و سایر اطلاعات، مجموعاً دشمن ۳۰۰ دستگاه تانک و ۱۲۰ دستگاه نفربر دارد که توسط ۳ آتشبار توپخانه پشتیبانی می شود و دشمن می تواند این یگان ها را با ۳ تیپ زرهی دیگر (حدود ۳۰۰ دستگاه تانک و ۱۲۰ دستگاه نفربر) از مناطقی مثل هویزه و جفیر تقویت نماید و پاتک های سنگینی بر علیه نیروهای خودی

اجرا نماید."

در ادامه این طرح آمده است: "در مقابل، نیروهای ارتش جمهوری اسلامی ۳ تیپ زرهی جمعاً شامل ۶ گردان تانک و ۶ گردان مکانیزه و یک گردان پیاده و یک گردان سوار زرهی [است] که مجموعاً دارای ۱۳۰ دستگاه تانک و ۱۸۰ دستگاه نفربر مختلف می باشند." و در ادامه نیز ذکر شده است: "به این نیروی ارتش، ۳ تیپ از سپاه پاسداران (شامل ۱۰ گردان(۱)) باید اضافه گردد."

ص: ۳۵۳

۱- البته سپاه پاسداران نیرویی به استعداد ۳۵ گردان در قالب ۴ تیپ پیاده رزمی و یک تیپ پیاده احتیاط و چند گردان زرهی و مکانیزه را در عملیات طریق القدس وارد عمل کرد.

در این برآورد نشان داده شده است که استعداد گردان های تانک ارتش جمهوری اسلامی در اوایل سال دوم جنگ، (چهاردهمین ماه بعد از هجوم سراسری عراق) از تعداد ۵۲ تانک طبق سازمان رسمی در هر گردان، به هر گردان ۲۰ تانک کاهش یافته است و در طول یک سال گذشته نیز این تعداد نه تنها افزایش نداشته، بلکه پیوسته کاهش یافته است.

در صفحه ۳ طرح نیز به نیروی احتیاط نیروی زمینی ارتش اشاره شده و آمده است: "روی یک تیپ زرهی به عنوان احتیاط می توان حساب باز کرد که آن تیپ با داشتن ۲ گردان تانک و یک گردان نفربر، تنها ۳۵ دستگاه تانک دارد." یعنی استعداد واقعی هر گردان زرهی تنها ۱۷ تانک بوده و نیروی زمینی ارتش مطلقاً نیروی دیگری برای تقویت یا احتیاط نداشته است. در ادامه برآورد قرارگاه مقدم نیروی زمینی ارتش آمده است: "نیروهای دشمن از نظر تعداد تانک به نسبت ۵/۲ به ۱، برتری دارند." به نظر می رسد محاسبه دقیق و درستی انجام نشده است، زیرا براساس برآورد مذکور، اگر دشمن ۶۰۰ دستگاه تانک (در منطقه عمومی بستان و غرب سوسنگرد و مناطقی همچون هویزه و جفیر) و نیروهای خودی ۱۶۰ دستگاه تانک (شامل تیپ ۳ لشکر ۹۲ و یگان های لشکر ۱۶ زرهی در منطقه تک و تیپ احتیاط نزاچا) داشتند، در مقایسه تعداد تانک، به نسبت ۴ به ۱ برتری با دشمن بوده است. همچنین در صفحه ۳ طرح چنین استدلال شده است: "دشمن با توجه به دارا بودن تحرک عالی و احداث جاده، دارای امکانات واکنش سریع و شدید می باشد و نسبت دارا بودن یگان احتیاط و تقویت در سطح تیپ زرهی با مکانیزه، ۳ به یک به نفع دشمن برآورد می شود."

در بحث استعداد پرسنلی طرح نیز آمده است: "استعداد پرسنلی دشمن در حدود ۶۰ تا ۷۰ درصد برآورد می گردد و استعداد پرسنلی ما ۸۳ درصد می باشد و از این حیث بر او برتری داریم."

در ادامه نیز روحیه تهاجمی سپاه پاسداران، مهم ترین عامل قدرت نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران دانسته شده است: "نفوق غیرقابل انکار ما بر دشمن؛ [به دلایل وجود] میل جنگجویی و روحیه تهاجمی سپاه پاسداران می باشد که به نیروهای ارتش توانی تازه می دهد."

افسران ارتش در گزارش برآورد وضعیت عملیات، زمین منطقه عملیاتی کربلای ۱ را بررسی کرده و نوشته اند: "از نظر زمین، دشمن بر ما برتری قابل توجهی دارد و ما مجبور به تک در زمینی هستیم که برای تک ما مناسب نیست." در صفحه ۴ طرح درباره قدرت هوایی طرفین جنگ آمده است: "برتری هوایی با متجاوز می باشد و نیروی هوایی ارتش تاکنون توان خود را در کسب برتری هوایی محلی هم اعلام ننموده است و امتیاز کسب برتری هوایی در این برآورد به دشمن واگذار می گردد."

سپس در ادامه نظرهای مطرح شده در صفحه ۵، کارشناسان خبره ارتش سه راهکار را برای آفند نیروهای خودی پیشنهاد کرده اند: "تک به غرب کرخه (منطقه عمومی دزفول)؛ تک به غرب کارون (جنوب اهواز) و تک به منطقه بستان و غرب سوسنگرد"

در برآورد وضعیت عملیاتی راهکارهای طرفین این چنین تجزیه و تحلیل شده است: "تک دشمن با توجه به استحکامات و خطوط پدافند که برقرار نموده، محتمل به نظر نمی رسد. به علاوه در جبهه های غرب کرخه یا اهواز باینکه هدف های استراتژیک و ارزشمندی چون دزفول و اهواز وجود دارد، دلیل منطقی برای تک متجاوز وجود ندارد."

و در ادامه اهداف مأموریت واگذاری در طرح کربلای ۱ ذکر شده و آمده است: "در شمال کرخه برای تک به دشمن و تأمین هدف در شمال بستان، ما مجبور به عبور از مواضع بسیار مستحکم پدافندی دشمن هستیم که به شکل یک عصا بوده و دارای ۵/۸ کیلومتر طول می باشد که از جنوب به رودخانه کرخه و از شمال به تپه های رملی متکی است."

کارشناسان و تیم طرح ریزی ارتش جمهوری اسلامی ایران در ارزیابی شان عبور امکانات ترابری و موتوری را از این منطقه ناممکن و پیروی از چنین طرحی را اشتباه و نامعقول دانسته و درصدد اثبات این فرضیه برآمده اند که اجرای چنین عملیاتی در جریان جنگ، نه تنها موفقیتی نخواهد داشت، بلکه به شکست خواهد انجامید.

در این برآورد درباره امکان مانور در این منطقه آمده است:

هرگونه مانور احاطه ای یا دورانی توسط نیروهای زرهی و مکانیزه غیر مقدور بوده و در صورت

عدم موفقیت نیروهای پیاده و پاسدار - که باید به هر طریق در این مانع نفوذ کرده و آن را ساقط نمایند - ما مجبور به اتخاذ تک جبهه ای به این مانع و تمرکز تلاش در چند نقطه برای رخنه در آن هستیم و به خوبی روشن است که تک جبهه ای نیروهای زرهی و مکانیزه به چنین مانع عظیمی اگر صددرصد با شکست توأم نباشد، با تلفات و ضایعات غیر قابل تصویری همراه خواهد بود.

در محور شمال کرخه پیش بینی شده بود که ابتدا نیروهای سپاه وارد درگیری با دشمن شوند و پس از انهدام دشمن و پاک سازی منطقه، نیروهای ارتش برای پشتیبانی از تک وارد صحنه شوند. درعین حال، به دلیل مخاطره آمیز بودن عملیات، نیروهای ارتش که بیشتر زرهی و مکانیزه بودند، با توجه به وضعیت زمین منطقه، معتقد بودند که امکان تک جبهه ای ناممکن است و عبور نیروهای سپاه را از منطقه رملی با توجه به مشکلات آن، بسیار دشوار می دانستند.

برای رفع این نگرانی و ناتوانی، راه حلی که به نظر تیم طرح ریزی ارتش می رسید و بر آن تأکید می شد، بهره گیری از قدرت هجومی سپاه پاسداران بود. در انتهای صفحه ۶ این طرح آمده است:

مگر آنکه این موانع قبل از هجوم یگان های تانک و مکانیزه ارتش با اجرای تک سریع و توأم با غافلگیری یگان های سپاه پاسداران از زمین های رملی شمالی، تسخیر و سقوط کرده و با استفاده از معابر ایجادشده در میدین مین و برداشتن سیم های خاردار و مواضع ضد تانک و بریدن خاکریز، نیروهای مکانیزه و زرهی به خاکریزهای بعدی مانور نماید.

تیم طرح ریزی هشدار می دهد که یگان های سپاه پاسداران باید موفق شوند، در غیر این صورت عملیات ناموفق خواهد بود. به همین دلیل، در برآورد کارشناسان تأکید شده است: "هرگونه عدم موفقیت در شکستن این مانع توسط یگان های سپاه پاسداران، تک نیروهای زرهی ارتش را دچار ناکامی خواهد کرد و تلفات و ضایعات آن به قدری شدید خواهد بود که با یک پاتک دشمن درهم شکسته خواهد شد."

بدین ترتیب، کارشناسان و افسران تیم طرح ریزی قرارگاه مقدم نیروی زمینی ارتش در جنوب، طرح ریزی عملیاتی بر پایه عبور نیروهای سپاه از تپه های رملی در شمال را که محور اصلی تهاجم محسوب می شد، نادرست ارزیابی کردند و بر این باور بودند که ناکامی در این محور، به ناکامی در سایر محورها می انجامد. نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی در صفحه ۷ برآورد، بار دیگر بر اتکای محوری اجرای طرح به تک غافلگیرکننده یگان های سپاه تأکید فراوان کرده و یادآور شده است: "مشکل بزرگ کار ما تک سریع و غافلگیرکننده سپاه پاسداران و عناصر پیاده با دورزدن جناح شمالی و سرازیر شدن به سنگرهای متجاوز[ان] در داخل خاکریز است که باید دقیقاً طرح ریزی، شناسایی، محاسبه، تهیه و تدارک و سپس اجرا گردد."

در صفحات ۷ - ۱۰، به مشکلات و استحکامات دشمن و خاکریزها که با نفرات، تانک ها و نفربرهای مجهز و با آتش کافی دشمن پشتیبانی می شدند، اشاره شده و پیشروی تیپ های ارتش (تیپ ۳ لشکر ۹۲ و تیپ ۱ و ۲ لشکر ۱۶)؛ مقاومت دشمن و مشکلات نیروهای خودی بررسی و در پایان صفحه به برتری هوایی دشمن اشاره شده است: "دشمن با در دست داشتن برتری هوایی و پرواز به فراز یگان های تک ور، روحیه آنان را متزلزل می نماید." و برای استناد به وقایع گذشته به شکست عملیات

۱۵ دی ۱۳۵۹ در هویزه اشاره و توصیه شده است: "بنابراین، باتوجه به مقدمات فعلی نهاجا [نیروی هوایی ارتش] که به نظر می رسد حتی قادر نباشد برتری هوایی محلی را کسب نماید، لازم است که در تاریکی شب، تک آغاز شود و قبل از روشنایی به نزدیک هدف رسیده باشیم."

در صفحه ۱۱ این طرح، ۶ حُسن برای اجرای این عملیات (طریق القدس) برشمرده شده است که عبارت اند از: "انهدام یک لشکر دشمن؛ آزادی بخشی از سرزمین های اشغالی؛ گسسته شدن راه تدارکاتی مواصلاتی دشمن؛ غیر مقدور شدن تقویت دشمن از غرب کرخه به غرب کارون یا بالعکس؛ افزایش روحیه تهاجمی یگان های خودی و کاسته شدن میل جنگجویی دشمن."

کارشناسان و افسران تیم طرح ریزی ارتش جمهوری اسلامی ایران، نقاط ضعف و معایب اجرای طرح مانور عملیات طریق القدس را چنین برشمرده اند:

ص: ۳۵۵

۱. موفقیت در این طرح، یک ضربه کاری و کلی بر دشمن وارد نمی آورد.

۲. لشکرهای ۹۲ و ۱۶ ارتش هرچه بیشتر از منطقه اهواز دور و درگیر خواهند شد و این خواسته دشمن است [یا به تعبیری یکی از اهداف ارتش عراق می باشد!]

۳. در صورت موفقیت در این عملیات، تلفات پرسنلی و ضایعات تجهیزاتی ما بسیار شدید برآورد می شود.

۴. در صورت موفقیت در این عملیات، هنوز هم دشمن امکانات تک به دزفول و اهواز را دارد (به خصوص اهواز).

۵. با تعیین تکلیف طرفین در این جبهه اعم از شکست یا پیروزی، دشمن فرصتی به دست خواهد آورد که با خیال راحت تلاش های خود را در جبهه دیگری متمرکز نماید.

۶. به نظر نمی رسد در صورت پیروزی، نیروی قابل توجهی را بتوان از این جبهه برداشت کرد.

۷. در صورت عدم موفقیت سپاه پاسداران در غافلگیری و شکستن خاکریزها باوجود چنین مواضع مستحکمی، امکان پیشروی یگان های زرهی و مکانیزه ارتش بعید به نظر می رسد.

۸. دشمن وحشی به تلافی پیروزی ما در عملیات (طریق القدس) قادر است شهرهای اهواز و دزفول را با موشک و توپخانه و هواپیما ویران نماید [!]

در صفحه ۱۲ و ۱۳ (صفحات پایانی) برآورد، ذیل عنوان مشکلات و معضلات، توصیه شده است که باید تأمل کرد و فرصت بیشتری به یگان های ارتش داد و دشمن را درحالت انتظار باقی گذاشت:

باتوجه به تشریح عواملی همچون: دشواری های یگان ها در وصول به اهداف؛ بیان معایب و محاسن؛ آگاه بودن دشمن از قصد ما؛ از همه مهم تر مشکل عظیم و لاینحل مهمات توپخانه و خمپاره؛ امکانات و محدودیت های نیروی هوایی ارتش؛ لزوم تأمل و تفکر برای شناسایی بهتر و بیشتر؛ طرح ریزی مشروح و دقیق تر؛ دادن فرصت به یگان ها و پای کار آوردن مهمات، احساس می شود تا به تبع آن دشمن درحالت انتظار و آمادگی باقی بماند و درنتیجه خستگی و سردرگمی او بیشتر خواهد شد.

تیم طرح ریزی از ابتدای برآورد تا انتها، بیشتر بر نقاط قوت و برتری های دشمن؛ ضعف های نیروهای خودی؛ مشکل عبور از استحکامات دشمن؛ هشیاری دشمن؛ معایب متعدد اجرای طرح و اتکای محوری به تک سریع و غافلگیرکننده و احاطه ای نیروهای سپاه در محور شمالی و موارد متعدد دیگری می پردازد و به فرمانده نیروی زمینی در بیشتر قسمت های برآورد وضعیت، امید به پیروزی و موفقیت در عملیات را نمی دهد و در مواردی نیز با ناامیدی بسیار مطالبی را بیان می کند و در جایی نیز می گوید که شرکت و درگیر شدن لشکر ۱۶ و ۹۲ در این طرح یکی از اهداف عراق است! و در پایان صفحه ۱۲، بار دیگر فرمانده نیروی زمینی ارتش را درخصوص اجرای طرح، ناامید و بی انگیزه می کند و می نویسد: "منطقی است اگر بپذیریم که پیروزی در این طرح آن چنان مزیت تاکتیکی و برتری که موردنظر است، به ما نخواهد داد [!] که توان دشمن را

برای ادامه جنگ درهم شکند."

در این باره غلامعلی رشید یکی از طراحان مؤثر عملیات طریق القدس می گوید:

"واقعاً در آن شرایط انسان باید خود را جای فرمانده جوانی مثل سرهنگ صیاد شیرازی به عنوان فرمانده نیروی زمینی ارتش بگذارد که در بدو انتصاب، عزم خود را جزم کرده که به کمک نیروهای سپاه پاسداران بر علیه دشمن، متناسب با توان و وسعت منطقه هجوم ببرد، ولی تیم طرح ریزی که درس خوانده و متخصص تر از فرمانده نیرو می باشند و فرمانده نیرو، آنها را با امید فراوان به منظور ارائه ایده ها و نظرات راهگشا دعوت به همکاری نموده است، در اولین برآورد وضعیت عملیاتی روحیه و امیدی به او نمی دهند؛ تشویق به آفند نمی کنند و عجیب تر آن است، تیم طرح ریزی باینکه نیک می داند و همه فرماندهان که در آن شرایط [آبان و آذر ۱۳۶۰ و در نیمه دوم سال ۱۳۶۰] توان نیروهای خودی در حد ۳۰ الی ۴۰ گردان آفندی بیشتر نیست و زمین متناسب با توان آفندی در حد منطقه عملیاتی طریق القدس می باشد، به فرمانده پیشنهاد می دهند که بهترین کار معلق نگه داشتن و بلا تکلیف باقی گذاردن دشمن در جبهه طرح کربلای ۱ [یعنی منطقه عملیاتی بستان] است و هم زمان با تجهیز اردوگاه و جبهه خودی برای اجرای طرح کربلای ۲ [انجام عملیات در جبهه گسترده غرب دزفول و کرخه، یعنی عملیات فتح المبین] می باشد!"

ص: ۳۵۶

اکثر فرماندهان و به خصوص تیم طرح ریزی سپاه، در مقابل اعتقاد داشت که به هیچ وجه نباید زمان را از دست داد و عامل زمان بسیار تعیین کننده است و تناسب توان و امکانات با استعداد دشمن و زمین، به شکل خردمندانه ای حکم می کند که هرچه زودتر به دشمن در منطقه عملیاتی بستان و غرب سوسنگرد باید تهاجم نمود تا با روحیه ای و اعتماد به نفسی که خداوند لطف کرده، این گام دوم و متناسب [با توان سازمان رزم موجود] را بعد از انجام عملیات در شرق کارون، باید به سرعت برداشت و چنانچه زمان را از دست داده و به فکر تهاجم به غرب کرخه قبل از انجام عملیات در بستان باشیم و خود را درگیر موهومات نماییم، مجدداً شرایط یک سال قبل تکرار و بر ما تحمیل می شود و این خواست دشمن است که حمله را به تأخیر بیندازیم و درحالی که همه تکلیف داشتند برابر امر فرمانده کل قوا حضرت امام، بدون ازدست دادن زمان، با برآورد صحیح به دشمن حمله نمایند، شخصی مثل فرمانده نیروی زمینی (سرهنگ صیاد شیرازی) متحیر می ماند که این چه توصیه ای است که تیم طرح ریزی ارائه نموده است. درحالی که وسعت جغرافیایی منطقه عملیات فتح المبین ۱۰ برابر منطقه عملیاتی طریق القدس است و دشمن در آنجا حداقل ۵ - ۴ برابر منطقه بستان نیروی نظامی و امکانات دارد، چگونه با ۳۰ الی ۴۰ گردان نیروی ارتشی و سپاهی می توان هر دو منطقه را هم زمان آماده ساخت و پشت سرهم به این دو منطقه تهاجم نمود؟

تیم طرح ریزی در سطرهای پایانی این برآورد تاریخی - که اولین برآورد تیم طرح ریزی نیروی زمینی ارتش در دوره فرماندهی جدید نیروی زمینی ارتش (سرهنگ صیاد شیرازی) می باشد - آورده است:

"ناگزیر از جست و جوی راهکارهای مناسب تر [باید بود. بدین ترتیب که] طرح ریزی و کسب آمادگی در جبهه بستان و غرب سوسنگرد و به پای کار آوردن اسباب کار به ویژه مهمات مورد نیاز به سرعت ادامه یابد و حالت آمادگی حفظ گردد و توان رزمی افزایش داده شود و هم زمان طرح کربلای ۲ (غرب دزفول و کرخه) هم آماده اجرا گردد. آنگاه ضربه به دشمن در یکی از دو جبهه در لحظه مناسب به دشمن فرود آید [و هنوز دشمن از تک اول نیاسوده است، آفند دوم ما بدون آنکه به دشمن فرصت به خود آمدن داده باشد، اجرا گردد]."

تیم طرح ریزی با توجه به استعداد و امکانات نیروهای خودی و تناسب آنها با وسعت زمین دشمن، حتی پیشنهاد نمی دهد که ابتدا به جبهه بستان حمله شود و در خاتمه چنین مطرح می کند:

"نیروی زمینی در جنوب به طرح ریزی و تهیه برای اجرای طرح کربلای ۱ ادامه می دهد، هم زمان، طرح کربلای ۲ هم آماده اجرا می گردد. بنا به دستور [در صورتی که فرمانده نیرو دستور بدهد] در ساعت (س) روز (ر) عملیات کربلای ۱ به منظور قطع ارتباط جبهه غرب کارون با غرب کرخه و سد راه های تقویت دشمن از جنوب به شمال اجرا گردد و بلافاصله [نیروی زمینی ارتش] آماده اجرای طرح کربلای ۲ [می] گردد."

اما مشاوران به صراحت هیچ کدام از این دو عملیات را به فرمانده پیشنهاد نمی دهند و بر آن تأکید نمی کنند و درحقیقت، فرمانده نیروی زمینی در این باره باید خود تصمیم می گرفت. غلامعلی رشید در این خصوص می گوید:

"خواننده با مطالعه و دقت کافی در برآورد، متحیر می ماند و درمی یابد که تیم طرح ریزی قادر نیست حرف صریح و روشنی پیش پای فرمانده بگذارد و از اجرای عملیات طرح کربلای ۱ (عملیات طریق القدس) هیچ گونه دفاعی نمی کند؛ نظریه ای

هماهنگ آراء نمى دهد و موافقت خود را و نظريه خود را در جهت اجراى عمليات بيان نمى كند، درحالى كه به نظر مى رسد فرمانده نيرو روى اجراى عمليات كربلاى ۱ اصرار و انگيزه كافي دارد. ستاد و تيم طرح ريزى در کنار هر فرمانده اى با در نظر گرفتن جميع شرايط بايد متناسب با توانايى هاى خودى، در جهت كمك به تصميم گيرى فرمانده، پيشنهاد روشن، شفاف و صريحى بدهد و متناسب با توجه اوليه ستاد از سوى فرمانده، به خواسته و ايمده هاى فرمانده بايد توجه نمايد، ولى كاملاً در اين برآورد معلوم است كه از باب وظيفه و رفع تكليف به شكل صورى در پايان پيشنهادى آراء مى نمايد كه مى توان گفت، روند طرح مسائل و مباحث در متن برآورد از ابتدا تا انتها، دعوت فرمانده به عدم انجام عمليات در منطقه عملياتى بستان مى باشد و پيشنهاد پايانى برآورد، در حقيقت خلاف مباحثى است كه تيم طرح ريزى از ديد خودشان، منطقى بحث كرده اند و به نظر مى رسد تيم طرح ريزى بر اساس ديدگاه ها و

اعتقادی که داشته اند و از لایه لایه سطور برآورد فهمیده می شود باید در پایان به صراحت (در تناسب منطقی با متن) و صادقانه، عدم انجام عملیات را پیشنهاد می نمود. البته، به نظر می رسد سرهنگ صیاد شیرازی به این نکته با الهام خدادادی پی برده است که تیم طرح ریزی درحقیقت در تمام متن برآورد به او می گوید که به اجرای عملیات نپردازد و در پایان برحسب دستور به شکل صوری پیشنهاد خود را مطرح نموده است."

تردیدهای موجود در برآورد قرارگاه مقدم نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی سبب شد تا سرهنگ صیاد شیرازی، فرمانده وقت این نیرو، پس از مطالعه برآورد و تشکر از تهیه کنندگان آن - که براساس "آگاهی های عملی و تخصصی خود" و "واقعیت های موجود در میدان نبرد" این طرح را تهیه کرده بودند - نکات بسیار مهمی را به آنها متذکر شود. حاشیه ای که سرهنگ صیاد شیرازی بر متن برآورد نوشته، گویای آن است که به شدت از تیم طرح ریزی ناراحت شده و با تأمل کافی جملاتی را به این شرح در حاشیه (هامش) سمت راست اولین و دومین صفحه برآورد خطاب به تیم طرح ریزی نوشته است: "همان طوری که کراراً تذکر داده ام، بسیاری از کیفیت های رزمی کلاسیک (۱) یگان های ما حقیقت ندارد و بسیاری کیفیت های رزمی جدید در صحنه های رزم ما ظهور کرده است که برادرانم تقریباً شناخت کاملی از آن نداشتند و آن را در برآورد خویش منظور نمی کنند."

سرهنگ صیاد شیرازی همچنین در حاشیه متن برآورد نوشته است: "ترکیب مقدس نیروهای رزمنده ارتش و سپاه در صورتی که به خوبی به کار گرفته شود و هدایت گردند، بسیاری از موارد ذکرشده در بند معایب [برآورد تهیه شده] را خنثی می کند."

در ادامه این حاشیه آمده است: "با عدم شناختی که دشمن به این کیفیت ها (۲) دارد و پشتیبان واقعی ما خدا می باشد، حمله را آغاز و به یاری پروردگار یکتا، پیروزی شایسته را نصیب رزمندگان اسلام خواهیم کرد."

درحقیقت، سپاه پاسداران به نوعی از تاکتیک در نبرد با دشمن دست یافته بود که با استفاده از آن می توانست پیروزی های بزرگی کسب کند. در این باره سیدعلی بنی لوحی، یکی از فرماندهان تیپ ۱۴ امام حسین (ع)، می گوید:

"دشمن متکی به جنگ کلاسیک بود. در نبردهای یک ساله اول که ارتش با عراقی ها انجام داد، با همان جنگ کلاسیک به نبرد با عراق پرداختند و چون توان رزمی دشمن بالاتر بود، شکست خورد، اما نیروهای ما در دارخوین، به گونه ای از شیوه جنگ که مخصوص خودمان بود دست یافتند: شناسایی در شب؛ جنگ در شب؛ رخنه به عمق جبهه دشمن در تاریکی؛ استفاده از کلاش و آر.پی.جی. و اگر نداشتیم یا کم داشتیم، استفاده از کوکتل مولوتف. اسم این جنگ را بگذارید جنگ انقلابی یا هر اسم دیگر. ما با این روش در عملیات فرمانده کل قوا و ثامن الائمه (ع) پیروز شدیم و اطمینان قلبی عجیبی داشتیم که هیچ چیزی جلودار ما نیست."

بدین ترتیب، باوجود برخی تردیدها، طرح ریزی مانور عملیات از محورهای گوناگون انجام شد که در فصل بعد به آن اشاره می شود.

پیش نویس طرح مانور پیشنهادی عملیات طریق القدس را قرارگاه مشترک ارتش و سپاه با امضای غلامعلی رشید (فرمانده ستاد عملیات جنوب) از سپاه و سرهنگ نیاکی (فرمانده قرارگاه مقدم نیروی زمینی ارتش و فرمانده لشکر ۹۲ زرهی) از ارتش در دهه سوم مهر ۱۳۶۰ تهیه و به فرماندهان سپاه و ارتش و همه یگان های حاضر در محدوده منطقه عملیات و استان خوزستان اعلام کردند: "لشکر ۱۶ زرهی ارتش منهای تیپ ۳ تقویت شده با تیپ ۳ لشکر ۹۲ زرهی ارتش و یگان های سپاه [تیپ های ۱۴ امام حسین (ع)، ۳۴ امام سجاد (ع)، ۲۵ کربلا و ۳۱ عاشورا] در ساعت (س)، روز (ر) در شمال و جنوب رودخانه کرخه حمله نموده

ص: ۳۵۸

۱- منظور کیفیت رزمی نیروهای کلاسیک ارتش است که در یک سال اول جنگ با همه تلاشی که کردند، نتوانستند مناطق اشغالی را آزاد کنند.

۲- منظور کیفیت رزمی جدید و نوین نیروهای مسلح در آذر ۱۳۶۰ است که تلفیقی از طرح و ایده های انقلابی و جسورانه و مبتنی بر عقلانیت ترکیب نیروهای ارتشی و سپاهی می باشد.

و بستان و مناطق غربی سوسنگرد را آزاد، سپس با اتکا به موانع طبیعی اقدام [به پدافند] کنند."

دستور جزء به جزء عملیات در ۵ آذر ۱۳۶۰ تهیه و به یگان‌ها ابلاغ شد. متن تنظیم شده طرح مانور با عنوان "ولی الله" پس از بررسی در قرارگاه مشترک ارتش و سپاه (قرارگاه کربلا)، بنا به پیشنهاد فرماندهان سپاه با تغییرات و اصلاحات اساسی روبه رو شد و حتی نام آن نیز به "طرح عملیاتی کربلای ۱" تغییر یافت.

نوع مانور پیش بینی شده برای شمال و جنوب کرخه رخنه ای بود، اما با بررسی های بیشتر، مانور شمال کرخه از حالت رخنه ای به احاطه ای تغییر یافت، اما مانور جنوب کرخه همچنان رخنه ای پیش بینی شده بود.

درعین حال، شماری از افسران ارتش نظیر سرهنگ اقبال محمدزاده، مسعود بختیاری و هوشنگ نوابی به دلیل اینکه جمهوری اسلامی برای اجرای این طرح برتری هوایی و برتری نیروی انسانی ندارد، مخالف اجرای عملیات بودند و نتایج بررسی های کارشناسانه شان را به فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران ارائه کردند که استدلال آنان با تردید سرهنگ صیاد شیرازی مواجه شد و با آن موافقت نشد و با دستور وی اجرای عملیات و آماده سازی مقدمات آن قطعیت یافت.

پس از بررسی های ضروری فرماندهان سپاه و ارتش درباره تعیین مکان و زمان عملیات آینده، بر مبنای برآورد و نظریه و پیشنهاد سپاه نتیجه نهایی حاصل شد. نتیجه به دست آمده مبتنی بر اولویت های برآمده از نیازهای اساسی مناطق عملیاتی بود، بدین ترتیب که در درجه اول باید به عوامل مؤثر در طرح ریزی توجه می شد، علاوه بر اینکه بر اهداف از پیش تعیین شده نیز باید تأکید می شد. بی تردید، نتایج به دست آمده از اختلاف نظرهای عمیق و مخالفت با دیدگاه های مطرح شده، از پذیرش محض و بی چون و چرای هر ایده ای جلوگیری می کرد و طراحان در هر سطح و پستی را وادار می کرد از ایده های معقولانه شان براساس قراین و ادله منطقی دفاع کنند و حتی درخصوص مباحث جنگی نیز برهان و دلیل بیاورند و از تبعیت و اطاعت محض پرهیزند.

پس از بررسی های فراوان و تأکید بر اصولی همچون ضرورت هدف قراردادن نیروهای احتیاط عراق در عمق؛ بهره گیری از نقاط آسیب پذیر دشمن؛ استفاده از توانایی های سپاه برای شکستن خطوط و اجرای تک احاطه ای سپاه و استفاده از یگان های زرهی ارتش برای پدافند از مواضع تصرف شده، فرماندهان سپاه و ارتش طرح کلی مانور عملیات را تصویب کردند.

محورهای گوناگون عملیات با در نظر گرفتن شاخص های متعددی مانند وضعیت دشمن، زمین، ضرورت ها و تاکتیک های ویژه، تعیین و برای هر محور اهداف و سازمان رزم مشخص به این شرح در نظر گرفته شد:

با در نظر گرفتن تحلیل ها و بررسی های دشمن درباره توان خودی و ناباوری فرماندهان عراقی درخصوص امکان عبور نیروهای خودی از منطقه رملی شمال منطقه عملیات، محور شمالی رودخانه کرخه، محور اصلی برای تک احاطه ای عملیات انتخاب شد تا از این طریق دشمن غافلگیر شود. این اقدام در واقع دستاورد مهمی از نبردهای گذشته به ویژه عملیات ثامن الائمه(ع)، به حساب می آید. در این باره یکی از فرماندهان تیپ ۱۴ امام حسین(ع) به عملیات ثامن الائمه(ع) اشاره و نتایج به دست آمده از آن را برای نبردهای پیش رو بدین ترتیب بیان می کند:

مهم ترین ویژگی عملیات ثامن الائمه(ع)، اجرای عملیات از نهر شادگان به عمق جبهه لشکر ۳ زرهی عراق بود. این مانور که از لحاظ تاکتیکی، مانور احاطه ای یک طرفه نامیده می شود، به خاطر اینکه مشکلات تک جبهه ای را نداشت و ناچار نبود از سنگرهای محکم، خاکریز مسلح و تیربارهای محاسبه شده عبور کند، به راحتی موفق به نفوذ در عقبه نیروهای دشمن شد، درحالی که هنوز نیروها در تک جبهه ای دارخوین و ۲ جبهه آبادان (ایستگاه ۷ و فیاضیه) درگیر بودند تا خود را به پل قصبه برسانند. این تجربه بسیار خوبی بود تا فرماندهان تیپ ۱۴ امام حسین(ع) درس خود را از نبرد قبلی، پیاده سازند و مانور احاطه ای دشمن در شمال کرخه و از ارتفاعات غیر قابل عبور رملی را با علاقه بپذیرند. همان طور که در عملیات حصر آبادان، دشمن احتمال عبور ما از نهر شادگان را نمی داد، در عملیات طریق القدس هم [ارتش عراق، برخلاف تصور و تحلیل هایش] ضربه اصلی را از شمال منطقه نبرد و از محل عبور رزمندگان اسلام از ارتفاعات رملی متحمل شد.

بنابراین، مقرر شد با استفاده از یک مانور احاطه ای و با به کار بردن ۲ تیپ پیاده سپاه و یک تیپ زرهی

ارتش، محور شمالی رود کرخه پاک سازی و تنگه چزابه برای سه منظور تأمین شود:

- رسیدن به کرانه های هور و امکان دسترسی و نفوذ به داخل خاک عراق.

- قطع راه های تقویت دشمن از فکه و سابله.

- مسدود کردن راه عقب نشینی نیروهای دشمن.

- برقراری یک پدافند مطمئن.

اهمیت این محور به این دلیل بود که می توانست هم زمان با آغاز درگیری در خطوط مقدم، نیروهای احتیاط دشمن را در عمق مواضعشان هدف قرار دهد. به تعبیر دیگر، این حرکت احاطه ای ضامن موفقیت محورهای جنوبی - که باید به صورت جبهه ای با دشمن درگیر می شدند - به حساب می آمد. در محور شمال رودخانه کرخه، تیپ ۳ زرهی از لشکر ۹۲ ارتش و تیپ های پیاده ۱۴ امام حسین (ع) و ۳۴ امام سجاد (ع) از سپاه پاسداران، مأموریت داشتند تا با تصرف مواضع دشمن در جابرحمدان، تلاش اصلی خود را متوجه عمق کنند و پس از انهدام دشمن، به ترتیب مناطق واقع در شمال شهر بستان و شمال پل های احداث شده در ابوچلاچ را تأمین کنند. در این جبهه، مقرر شد نخست نیروهای پیاده سپاه و بسیج پس از پشت سرگذاشتن مواضع و استحکامات دشمن، مواضع ارتش عراق را منهدم و با پاک سازی و بازکردن معبرهای مناسب، به کمک نیروهای یک گردان زرهی و مکانیزه تیپ ۳ لشکر ۹۲ به تک ادامه دهند یا به صورت نیروی پدافندی در منطقه آزادشده، وارد عمل شوند.

در طرح کلی عملیات یک مانور جبهه ای با استفاده از ۲ تیپ پیاده سپاه و ۲ تیپ زرهی ارتش طراحی شده بود که ضمن پشتیبانی از تلاش اصلی، اهداف دیگری را دنبال می کرد که شامل آزادسازی بستان و منطقه غرب سوسنگرد و نیز دستیابی به کرانه شمالی رودخانه نیشان و سواحل شرقی هورالهوری بود.

ضمن اینکه در منطقه غرب سوسنگرد حذفاصل جنوب رودخانه کرخه تا رودخانه نیشان، به دلیل گستردگی زمین و وضعیت اقلیمی متفاوت، قرار شد عملیات با دو فلش مجزا، اجرا شود: در این منطقه، نیروهای عمل کننده در هر دو محور ناگزیر بودند بنا به وضعیت موجود، از روبه رو به دشمن هجوم ببرند و به شکل جبهه ای با دشمن درگیر شوند. در این منطقه، اجرای عملیات به دلیل وجود استحکامات خطوط عراقی ها و هشپاری نسبی آنان، با دشواری و حساسیت های بسیاری توأم بود.

محور نخست جبهه غرب سوسنگرد، جاده سوسنگرد - بستان در حذفاصل دحیمی ۳ و دهلاویه تا نهر عیبید و ساحل جنوبی رودخانه کرخه بود و از آنجا که هدف عملیات تصرف شهر بستان بود، این محور اهمیت ویژه ای داشت. در این محور، تیپ پیاده ۲۵ کربلا - از سپاه و تیپ ۲ لشکر ۱۶ زرهی ارتش مأموریت داشتند در موعد مقرر، تک کنند و پس از انهدام دشمن؛ تصرف پل های سابله و برقراری تأمین بخش جنوبی پل حاج مسلم و شهر بستان، از پل رمیم عبور کنند و تا جنوب پیش بروند و پل ابوچلاچ را تأمین کنند. شیوه عمل نیروها در این محور بدین شکل بود که نخست نیروهای سپاه و بسیج تیپ ۲۵ کربلا باید از مواضع و استحکامات دشمن عبور می کردند و پس از شکستن و انهدام خطوط اولیه نیروهای عراقی و پاک سازی

آنها، نیروهای زرهی و مکانیزه (تیپ ۲ لشکر ۱۶) از آنها پشتیبانی می کردند.

در جبهه غرب سوسنگرد، محور دوم، حدفاصل دحیمی ۱، رمله تا دغاغله، با هدف انهدام دشمن در منطقه شمال رودخانه نیسان در نظر گرفته شده بود. یگان های این محور را تیپ پیاده ۳۱ عاشورا از سپاه و تیپ ۱ لشکر ۱۶ زرهی قزوین از ارتش جمهوری اسلامی ایران تشکیل می دادند. این یگان ها مأموریت داشتند که هم زمان با محورهای دیگر، عملیات را آغاز کنند و پس از انهدام نیروهای دشمن و تصرف و تأمین پل ها و سرپل هایشان روی رودخانه نیسان، در کناره شمالی این رودخانه پدافند کنند و آماده شوند بنا به دستور، در جنوب پل های موجود به تک ادامه دهند و نیروهای دشمن را در این منطقه نابود و پس از آن در حدفاصل آب گرفتگی هویزه تا روستای ابوسخیل (رفیع) پدافند کنند. در این محور نیز شیوه تک همچون محورهای دیگر پیش بینی و برنامه ریزی شده بود. (۱)

ص: ۳۶۰

۱- امیر رزاق زاده، نبرد طریق القدس، تهران: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، چاپ اول، ۱۳۹۱، صص ۲۵۳ - ۲۳۷.

ضمیمه گزارش ۲۴۳: مباحث مختلف سران کشور در خصوص انتخاب نخست وزیر

به طور کلی، درباره سیر انتخاب نخست وزیر آینده، پس از مخالفت نمایندگان مجلس با نخست وزیری دکتر علی اکبر ولایتی که آیت الله خامنه ای آن را نشانه شجاعت و استقلال مجلس ذکر کرد، مباحث مختلفی میان سران کشور مطرح شد که در خاطرات آقای هاشمی رفسنجانی به این گفت و گوها اشاره شده است. پس از تمایل نشان ندادن نمایندگان مجلس به نخست وزیری دکتر ولایتی در روز ۳۰/۷/۱۳۶۰، آقای هاشمی رفسنجانی در خاطرات روز اول آبان ۱۳۶۰ می نویسد: «در جلسه شورای حزب، در دفتر آیت الله خامنه ای شرکت کردم. برای انتخاب نخست وزیر بحث شد. قرار شد آقای [محمد] غرضی، وزیر نفت، معرفی شود. چون امام گفته اند، مصلحت حزب نیست که نخست وزیر حزبی باشد، از معرفی آقایان [اکبر] پرورش و [میرحسین] موسوی خودداری شد.»

آقای هاشمی رفسنجانی در ادامه این بحث در خاطرات روز شنبه ۲/۸/۱۳۶۰، آورده است: «به مجلس رفتم. در مجلس، بیشتر مسئله نخست وزیری مطرح است. آیت الله خامنه ای، پس از ملاقات امام و موافقت حزب، تصمیم گرفته اند آقای [محمد] غرضی را معرفی کنند، ولی موج مخالفت وسیع است. سپاه، مجاهدین انقلاب اسلامی، [جامعه] مدرسین [حوزه علمیه] قم، متفرقه ها و عده ای از حزب جمهوری اسلامی تماس گرفتند و اظهار مخالفت کردند. ... اول شب، بهزاد نبوی و دوستانش آمدند برای ابراز مخالفت با نخست وزیری مهندس [محمد] غرضی. گفتند، چون آیت الله خامنه ای در جلسه هیئت دولت به طور قاطع اعلام داشته اند، کسی مخالفت نکرده و آیت الله مهدوی [کنی] بعداً گفته اند من اصراری به کناره گیری ندارم.»

هاشمی رفسنجانی این بحث را در خاطرات روز ۳/۸/۱۳۶۰، این چنین بیان می کند: «ساعت ۸ صبح به مجلس رفتم. چندین لایحه تصویب شد. عده ای نگران معرفی شدن آقای [محمد] غرضی بودند. در حال تنفس با آیت الله خامنه ای صحبت کردم. قرار شد نامه را به مجلس نویسد تا وضع روشن تر شود. درست نیست که پیشنهاد ایشان دوباره شکست بخورد. موج مخالفت با آقای غرضی قوی است. ... ساعت ۰۴:۰۰ بعدازظهر در دفتر آیت الله خامنه ای در جلسه شورای مرکزی حزب شرکت کردم... بحث ها روی نخست وزیر شروع شد. قرار شد آقای دکتر [محسن] نوربخش، رئیس بانک مرکزی مطرح شود؛ چون امام گفته اند بهتر است حزبی نباشد که تهمت انحصارطلبی وارد نشود. سپس، در جلسه ای با شرکت آقایان احمدآقا خمینی، [موسوی] اردبیلی، [عباس واعظ] طوسی و آیت الله خامنه ای شرکت کردیم. با بحث های زیاد، قرار شد احمدآقا به عرض امام برساند که غیر ممکن است آقای غرضی رأی بیاورد و بهتر است آقای مهندس موسوی را معرفی کنیم.» آقای هاشمی در خاطرات روز دوشنبه ۴/۸/۱۳۶۰ نیز در این باره نوشته است: «... بعدازظهر، در جلسه هواداران حزب جمهوری اسلامی در مجلس شرکت کردم. بحث درباره نخست وزیر آینده بود. گفتم که روی آقایان مهندس غرضی و مهندس موسوی، وزیر خارجه، بحث بنمایید. مخالفان و موافقان هریک صحبت می کردند. جلسه ادامه داشت و من به خاطر ملاقات با سفیر شوروی، جلسه را ترک کردم. ... شب در دفتر [ریاست مجلس]، اولین جلسه [جامعه] روحانیت مبارز پس از انتخابات جدید تشکیل شد و هیئت اجرایی انتخاب شد. آقای مهدوی [کنی] راضی برای ماندن در نخست وزیری شده اند. آقای [فضل الله مهدی زاده] محلاتی در این خصوص کار می کند. قرار گذاشته بودند فردا صبح به مجلس بیایند. گفتم صلاح نیست، اثر بدی دارد؛ پذیرفتند.» سیر مباحث درباره انتخاب نخست وزیر آینده میان سران کشور، در نهایت به انتخاب آقای میرحسین موسوی انجامید و آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور منتخب مردم، وی را به عنوان نخست وزیر به مجلس شورای اسلامی معرفی

کرد. (۱)

ص: ۳۶۱

۱- اکبر هاشمی رفسنجانی، پیشین، صص ۳۴۵ - ۳۴۱.

ضمیمه گزارش ۲۴۵: متن پیوست نامه وزیر ارشاد جمهوری اسلامی درباره ۹۰ اقدام تروریستی انجام شده به دست گروه های غیرقانونی

«چند نمونه از عمده ترین فعالیت های تروریستی دشمنان انقلاب اسلامی در ایران از سال ۱۳۵۸ تاکنون به شرح زیر است:

۱. ۳/۲/۱۳۵۸، سرلشکر قرنی، رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، در تهران به وسیله عضو فرقان به شهادت رسید.

۲. ۱۲/۲/۱۳۵۸، آیت الله مطهری، فیلسوف بزرگ شرق و رئیس شورای انقلاب اسلامی ایران، به وسیله تروریست های فرقان به شهادت رسید.

۳. ۵/۳/۱۳۵۸، در نتیجه سوء قصد به جان حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی ایشان زخمی و چند روز در بیمارستان بستری شد.

۴. ۱۴/۳/۱۳۵۸، محمدتقی حاج طرخان، بانی مسجد قبا در تهران به وسیله چند تروریست به شهادت رسید.

۵. ۴/۶/۱۳۵۸، حاج مهدی عراقی و پسرش توسط چند موتورسوار به شهادت رسیدند.

۶. ۱۲/۸/۱۳۵۸، آیت الله قاضی طباطبایی، نماینده امام و امام جمعه تبریز، به شهادت رسید.

۷. ۲۷/۹/۱۳۵۸، سرپرست دانشکده الهیات، آیت الله دکتر محمد مفتاح، هنگام ورود به دانشکده در جریان سوء قصد گروه فرقان به شهادت رسید.

۸. ۱۵/۷/۱۳۵۸، مهندس بحرینیان، رئیس کمیته مرکزی اصفهان، ترور و شهید شد.

۹. ۲/۱۰/۱۳۵۹، ضدانقلابیون با انفجار بمب در مقابل منزل آیت الله موسوی اردبیلی به جان ایشان سوء قصد کردند.

۱۰. سوزانیدن چندین پاسدار و عضو جهاد سازندگی در تهران، کردستان، بلوچستان و فارس در طول دو سال مورد نظر.

۱۱. ۱۰/۱/۱۳۶۰، ترور آیت الله ربانی شیرازی، عضو فقهای شورای نگهبان، نافرجام ماند.

۱۲. ۱۲/۱/۱۳۶۰، حجت الاسلام مهدی محمدی، حاکم شرع شهرضا، از یک سوء قصد جان سالم به در برد.

۱۳. ۱۵/۱/۱۳۶۰، حاکم شرع شهرضا از یک سوء قصد جان سالم به در برد.

۱۴. ۱۶/۱/۱۳۶۰، یکی از اعضای جامعه روحانیت اصفهان ترور شد.

۱۵. ۱۷/۱/۱۳۶۰، فرمانده عملیات کمیته مرکزی استان مرکزی مورد تهاجم مسلحانه قرار گرفت.

۱۶. ۶/۲/۱۳۶۰، انفجار بمب به وسیله ضدانقلابیون منافق در میدان آزادی کرمانشاه، ۷ شهید و ۴۵ مجروح به جای گذاشت.
۱۷. ۲۶/۲/۱۳۶۰، نوزده گلوله تروریست ها، بدن مأمور شهربانی بندرعباس را سوراخ سوراخ کرد.
۱۸. ۱۸/۳/۱۳۶۰، کارخانه ریسندگی شمال توسط ضدانقلاب به آتش کشیده و میلیون ها ریال خسارت وارد شد.
۱۹. ۳۱/۳/۱۳۶۰، معاون امور تربیتی آموزش و پرورش سقز ترور شد.
۲۰. ۳/۴/۱۳۶۰، انفجار بمب در راه آهن قم، منجر به شهادت ۶ نفر و زخمی شدن بیش از ۵۰ مسافر شد.
۲۱. ۶/۴/۱۳۶۰، منافقین بعد از نماز ظهر در مسجد ابوذر، امام جمعه تهران، [آیت الله] آقای خامنه ای، را ترور کردند که منجر به از کارافتادن دست راست و حدود ۲ ماه بستری شدن ایشان شد.
۲۲. ۷/۴/۱۳۶۰، انفجار یک بمب بسیار قوی که توسط منافقین در دفتر مرکزی حزب جمهوری اسلامی در تهران کار گذاشته شده بود، منجر به شهادت ۷۴ تن از بهترین یاران امام از جمله رئیس دیوان عالی کشور آیت الله بهشتی و تعدادی از وزیران و نمایندگان مجلس شد.
۲۳. ۱۱/۴/۱۳۶۰، محمد کچوئی، رئیس زندان اوین، به وسیله یک منافق که از سوی محمدرضا سعادت‌تی تحریک و راهنمایی شده بود، ترور و شهید شد.
۲۴. ۱۵/۴/۱۳۶۰، استاندار و معاون استانداری گیلان توسط منافقین به رگبار بسته شده و شهید شدند.
۲۵. ۱۹/۴/۱۳۶۰، ملاعلی جلالی زاده از روحانیون متعهد سنندج و پسرش در یک حمله مسلحانه منافقین به شهادت رسیدند.
۲۶. ۲۰/۴/۱۳۶۰، دو روحانی در سنندج ترور شدند.

۲۷. ۲۳/۴/۱۳۶۰، ترور نافرجام دادستان انقلاب و حاکم شرع ساری.

۲۸. ۲۴/۴/۱۳۶۰، میلیون ها تومان از اموال بیت المال در آتش سوزی عمومی انبار جهاد سازندگی تهران که توسط منافقین صورت گرفت، خاکستر شد.

۲۹. ۳۰/۴/۱۳۶۰، رئیس آموزش و پرورش دیواندره در خانه اش ترور شد.

۳۰. ۱/۵/۱۳۶۰، یک نارنجک به طرف سازمان انتقال خون پرتاب شد.

۳۱. ۱/۵/۱۳۶۰، کاندیدای مردم اقلید استان فارس در مجلس شورای اسلامی ترور شد.

۳۲. ۲/۵/۱۳۶۰، وابستگان به امریکا در روز انتخابات ریاست جمهوری ۱۳ پاسدار را به شهادت رساندند.

۳۳. ۳/۵/۱۳۶۰، ترور و به شهادت رساندن حجت الاسلام بهشتی رئیس دادگاه انقلاب اسلامی اصفهان و فرزند ۴ ساله برادر ایشان.

۳۴. ۳/۵/۱۳۶۰، بازپرس کمیته منطقه ۱۳ تهران مورد سوء قصد قرار گرفت.

۳۵. ۳/۵/۱۳۶۰، یک پزشک مسئول امداد پزشکی سپاه پاسداران توسط عوامل امریکا به شهادت رسید.

۳۶. ۴/۵/۱۳۶۰، گروه فرقان ۲ پاسبان را شهید کرد.

۳۷. ۴/۵/۱۳۶۰، یک سوء قصد نافرجام به جان سرپرست جدید استانداری گیلان انجام پذیرفت.

۳۸. ۴/۵/۱۳۶۰، منافقین خبرنگار کیهان انگلیسی و عضو کمیته شهید مفتاح را به شهادت رساندند.

۳۹. ۵/۵/۱۳۶۰، رئیس و معاون سد نوروزمهر در نزدیکی بوکان ترور شد.

۴۰. ۵/۵/۱۳۶۰، برادر همسر نماینده کرج در مجلس شورای اسلامی ترور شد.

۴۱. ۵/۵/۱۳۶۰، در حمله نارنجکی به خانه بخشدار رضوان شهر، وی، همسر و خواهر دوازده ساله اش مجروح شدند.

۴۲. ۵/۵/۱۳۶۰، انفجار یک بمب در میدان انقلاب تهران منجر به زخمی شدن چند عابر شد.

۴۳. ۶/۵/۱۳۶۰، پرتاب سه راهی به یک دبیرستان دخترانه در تهرانپارس.

۴۴. ۶/۵/۱۳۶۰، حمله مهاجمین مسلح به منزل حجت الاسلام مصباح عضو برجسته حوزه علمیه قم.

۴۵. ۷/۵/۱۳۶۰، ۵ پاسدار در تهران ترور شدند.

۴۶. ۷/۵/۱۳۶۰، حجت الاسلام کامیاب، نماینده مردم مشهد در مجلس شورای اسلامی، به وسیله منافقین به شهادت رسید.
۴۷. ۸/۵/۱۳۶۰، جانشین دادستانی انقلاب اسلامی تبریز توسط منافقین ترور شد.
۴۸. ۸/۵/۱۳۶۰، حجت الاسلام میرشاملو در ملایر از یک سوء قصد منافقین جان سالم به در برد.
۴۹. ۹/۵/۱۳۶۰، سوء قصد به نماینده تام الاختیار نخست وزیری در کمیته امور صنفی ناموفق ماند.
۵۰. ۱۰/۵/۱۳۶۰، در حمله مسلحانه به منزل دکتر طاهری، پزشک متعهد در شیراز، ۳ نفر از اعضای خانواده وی به شهادت رسیدند.
۵۱. ۱۰/۵/۱۳۶۰، سوء قصد منافقین به جان مدیرکل آموزش و پرورش بوشهر ناکام ماند.
۵۲. ۱۲/۵/۱۳۶۰، انفجار بمب در مقابل انستیتو پاستور تهران منجر به شهادت ۳ تن و مجروح شدن ۲ نفر از مردم بی گناه شد.
۵۳. ۱۲/۵/۱۳۶۰، سوء قصد به جان بازپرس دادگاه انقلاب اسلامی اراک.
۵۴. ۱۳/۵/۱۳۶۰، مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران اصفهان توسط منافقین به شهادت رسید.
۵۵. ۱۳/۵/۱۳۶۰، حجت الاسلام دانشجو در کازرون به شهادت رسید.
۵۶. ۱۳/۵/۱۳۶۰، حسن آیت هنگام خروج از منزلش توسط منافقین به شهادت رسید.
۵۷. ۱۴/۵/۱۳۶۰، منافقین حجت الاسلام حسینی، نماینده مجلس شورای اسلامی، پسر وی و محافظش را مورد سوء قصد قرار دادند که خوشبختانه آنها جان سالم به در بردند.
۵۸. ۱۴/۵/۱۳۶۰، سوء قصد به جان فرماندار شاهرود نافرجام ماند.
۵۹. ۱۵/۵/۱۳۶۰، سوء قصد به جان حجت الاسلام فرزانه عقیم ماند.

۶۰. ۱۶/۵/۱۳۶۰، توطئه ترور حجت الاسلام جلالی خمینی نافرجام ماند.

۶۱. ۱۶/۵/۱۳۶۰، به سوی بنیاد شهید مشهد نارنجکی پرتاب شد.

۶۲. ۱۷/۵/۱۳۶۰، ترور ناجوانمردانه و به شهادت رساندن حجت الاسلام شیخ احمد فهیمی رئیس و حاکم شرع دادگاه انقلاب اسلامی فسا و جهرم.

۶۳. انفجار بمب در کرمانشاه که منجر به شهادت ۱۴ نفر و مجروح شدن ۳۰ نفر از مردم بی گناه شد.

۶۴. ۱۷/۵/۱۳۶۰، بازپرس دادسرای انقلاب اسلامی اراک به شهادت رسید.

۶۵. ۱۷/۵/۱۳۶۰، منافقین رئیس دادگاه انقلاب اسلامی شرق فارس را به شهادت رساندند.

۶۶. ۱۹/۵/۱۳۶۰، حجت الاسلام اصفهانی مورد سوء قصد قرار گرفت.

۶۷. ۲۱/۵/۱۳۶۰، حاج بهاءالدین عراقی امام جماعت یکی از مساجد کرمانشاه و محافظش به شهادت رسیدند.

۶۸. ۲۲/۵/۱۳۶۰، یک نارنجک در مقابل ساختمان خبرگزاری پارس منفجر شد.

۶۹. ۲۴/۵/۱۳۶۰، پرتاب نارنجک صوتی به طرف خبرگزاری پارس.

۷۰. ۲۵/۵/۱۳۶۰، سوء قصد به جان حجت الاسلام صبوری در اهواز.

۷۱. ۲۵/۵/۱۳۶۰، حجت الاسلام توحیدی یکی از روحانیون مبارز بابل به شهادت رسید.

۷۲. ۲۵/۵/۱۳۶۰، سرنشینان ۴ اتومبیل، که حداقل ۱۶ نفر بودند، به منزل دادستان کل کشور آقای ربانی املشی حمله کردند.

۷۳. ۲۷/۵/۱۳۶۰، برادر عسگر اولادی هنگام خروج از منزل مورد سوء قصد قرار گرفت و جان سالم به در برد.

۷۴. ۸/۶/۱۳۶۰، انفجار بمب آتش زا که توسط منافقین در یکی از سالن های نخست وزیری کار گذاشته شده بود، منجر به شهادت رئیس جمهور ایران محمدعلی رجایی و نخست وزیر ایران محمدجواد باهنر شد.

۷۵. ۱۴/۶/۱۳۶۰، پرتاب کوکتل مولوتف به اتوبوس شرکت واحد.

۷۶. ۱۶/۶/۱۳۶۰، آیت الله قدوسی، دادستان کل انقلاب اسلامی، در جریان بمب گذاری در دفتر کارش توسط منافقین به شهادت رسید.

۷۷. ۱۹/۶/۱۳۶۰، یک منافق تروریست، آیت الله مدنی امام جمعه تبریز و ۶ تن از نمازگزاران را در مراسم نماز جمعه به

۷۸. ۲۳/۶/۱۳۶۰، مهاجمین ۲ اتوبوس شرکت واحد را آتش زدند.

۷۹. ۲۸/۶/۱۳۶۰، یک اتوبوس دیگر شرکت واحد توسط منافقین به آتش کشیده شد.

۸۰. ۵/۷/۱۳۶۰، حجت الاسلام عبدالحسینی، سرپرست بنیاد شهید لرستان، در خرم آباد ترور شد.

۸۱. ۵/۷/۱۳۶۰، دستگاه اتوبوس شرکت واحد در تهران به آتش کشیده شد. در این اقدام ۲۰ نفر از مردم عادی شهید شدند.

۸۲. ۷/۷/۱۳۶۰، یک منافق حجت الاسلام هاشمی نژاد دبیر حزب جمهوری اسلامی را با نارنجک جنگی به شهادت رساند.

۸۳. ۹/۷/۱۳۶۰، رئیس پاسگاه شهر صنعتی اراک توسط چهار مزدور بیگانه به شهادت رسید.

۸۴. ۹/۷/۱۳۶۰، منافقین در گرگان مردم را به گلوله بستند و ۳ نفر از مردم بی گناه را شهید کردند.

۸۵. ۱۲/۷/۱۳۶۰، منافقین ۲ کودک یتیم را در گرگان مجروح کردند.

۸۶. ۱۲/۷/۱۳۶۰، بر اثر انفجار بمب در سنندج ۳۵ تن کشته و زخمی شدند.

۸۷. ۱۵/۷/۱۳۶۰، در انفجار یک سه راهی در سوپرمارکتی در شیراز یک نفر شهید شد.

۸۸. یک دستگاه اتوبوس شرکت واحد به وسیله منافقین به آتش کشیده شد.

۸۹. ۲۵/۷/۱۳۶۰، منافقین با آتش زدن یک اتوبوس شرکت واحد در شیراز ۳۰ نفر را مجروح و ۲ کودک را زنده در آتش سوزاندند.

۹۰. ۲۵/۷/۱۳۶۰، توطئه سوزاندن ۴۰۰ اتومبیل شرکت واحد که خنثی شد. (۱)

ص: ۳۶۴

در پی اصلی شدن عملیات در محور سوسنگرد و بستان، تحرکات ارتش عراق در این منطقه افزایش چشمگیری یافته است. گزارش های عناصر اطلاعاتی سپاه در طول یک هفته گذشته حاکی از آن است که ارتش عراق به منظور تحکیم خطوط پدافندی در محورهای سوسنگرد، بستان دست به اقدامات گسترده ای زده است. در محور الله اکبر - بستان، دشمن در جنوب کرخه مشغول ایجاد یک جاده تدارکاتی است و در شمال شرقی بستان به تحکیم مواضع مشغول است. (۱) در امتداد جاده قدیمی الله اکبر - بستان در مقابل معبر تپه سبز و رمل ها تعدادی سکوی تفنگ ۱۰۶ میلی متری ایجاد کرده، ولی هنوز روی سکوها سلاح نصب نشده است. (۲) ضمناً دشمن در حدفاصل روستاهای ابوچلاچ و خرابه اقدام به ایجاد یک پل کرده است. (۳) و در شمال روستای ابوچلاچ (حدود ۵ کیلومتری شمال شرقی بستان)، نیروهای عراقی در مقابل توپخانه به طور فشرده و با ۲۰۰ دستگاه خودرو و نفربر تجمع کرده اند. (۴) این گزارش ها ضمن اشاره به افزایش میزان تردد دشمن در جاده بستان - سوبله، از حضور سه روزه نیروهای کماندویی و گشتی هفت نفره دشمن در شمال بستان خبر می دهد که با احتیاط در حال حرکت بودند. ارتش عراق در پی دقیق و مؤثرتر شدن آتش توپخانه نیروهای خودی با اعزام این گروه گشتی به کمین نیروهای دیده بان خودی نشسته است. نیروهای خودی هنگام رصد این گروه گشتی عراقی یک میدان مین هم کشف کردند که به عمق ۱۰ متر و به صورت تله در مقابل نیروهای خودی ایجاد شده است. (۵)

در محور سوسنگرد و حمیدیه، در طول یک هفته گذشته دشمن مشغول تحکیم خاکریز به منظور پیشگیری از حملات احتمالی ایران است و خاکریز خود را از سیدشیب به دحیمی ۳ و سپس مگاصیص، با یک قوس بزرگ و پس از مگاصیص به دغاغله متصل کرده است. در عمق نیروهای دشمن نیز بلدوزرها مشغول فعالیت هستند. (۶) در محور حمیدیه در غرب روستای قیصریه، دشمن خاکریزی به طول ۴۰۰ تا ۴۵۰ متر ایجاد کرده و این خاکریز رودخانه کرخه نور و جاده جهاد را به هم متصل می کند. آب کرخه نور در شرق پل قیصریه نیز خشک شده است. (۷) به طور کلی، ارتش عراق در منطقه حالت پدافندی دارد و در حال تحکیم مواضع است. (۸)

ص: ۳۶۷

-
- ۱- احمد دهقان، مجموعه آثار شهید حسن باقری (گزارش روزانه جنگ، شش ماهه دوم ۱۳۶۰)، تهران: مرکز نشر آثار شهید حسن باقری، ۱۳۸۹، ص ۱۰۵، گزارش شماره ۳۸۴، ۳۰/۷/۱۳۶۰.
  - ۲- همان، ص ۱۲۳، گزارش شماره ۳۸۵، ۱/۸/۱۳۶۰.
  - ۳- همان، ص ۱۲۷، گزارش شماره ۳۸۶، ۲/۸/۱۳۶۰.
  - ۴- همان، صص ۱۳۱ - ۱۳۰، گزارش شماره ۳۸۷، ۳/۸/۱۳۶۰.
  - ۵- همان، صص ۱۳۶ - ۱۳۴، گزارش شماره ۳۸۹، ۵/۸/۱۳۶۰.
  - ۶- همان، ص ۱۵، گزارش شماره ۳۸۴، ۳۰/۷/۱۳۶۰.

۷- همان، ص ۱۲۷، گزارش شماره ۳۸۶، ۲/۸/۱۳۶۰.

۸- همان، ص ۱۳۱، گزارش شماره ۳۸۴، ۳۰/۷/۱۳۶۰؛ و- همان، ص ۱۳۸، گزارش شماره ۳۹۰، ۶/۸/۱۳۶۰.

علاوه بر گزارش فوق، لشکر ۱۶ زرهی ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز ضمن هشدار درباره حمله احتمالی عراق به محورهای ایران در منطقه سوسنگرد، اعلام کرد: «برابر اطلاع واصله، اخیراً ارتش عراق ضمن تقویت نیرو، به واحدهای خود در منطقه غرب سوسنگرد و جنوب کرخه کور اعلام آمادگی کرده است. به نظر می‌رسد که دشمن قصد دارد در روزهای آینده علیه یگان‌های خودی تک نماید. دستور فرمایید ضمن هوشیاری لازم، هرگونه فعالیت دشمن را گزارش نمایند.» همچنین لشکر ۱۶ زرهی در گزارش خلاصه اطلاعات این روز آورده است: توپخانه‌ها و خمپاره‌اندازهای دشمن، ضمن شدت دادن به فعالیت‌های خود در طول روز، مواضع یگان‌های لشکر مستقر در غرب سوسنگرد و شمال کرخه کور را زیر آتش شدید خود قرار داده‌اند، همچنین در این سند آمده است: برابر شناسایی انجام شده، دشمن نیروهای پیاده خود را در مقابل پل "جانبیه" تقویت کرده است. همچنین اخیراً ارتش عراق ضمن تقویت نیرو، به واحدهای خود در منطقه غرب سوسنگرد و جنوب کرخه کور دستور آمادگی داده است. همان‌طور که قبلاً گفته شد، ارتش عراق فعالیت خود را فقط روی دو جبهه (غرب سوسنگرد و جنوب کرخه کور) گذاشته و با در نظر گرفتن این موضوع که فرمانده لشکر ۶ زرهی به صدام حسین قول داده است که هرطور شده سوسنگرد را تصرف خواهد کرد، اعلام این آمادگی، بیان‌کننده آن است که احتمالاً دشمن در آینده نزدیک یک تک محدود علیه یگان‌های خودی در این منطقه اجرا کند. (۱)

۱

امروز علاوه بر تحرکات معمول در جبهه‌های جنگ (نقل و انتقالات، شلیک گلوله‌های توپ و ادوات و...)، ارتش عراق شهر آبادان را بمباران و یک موشک به شهر دزفول پرتاب کرد. نیروهای خودی نیز در منطقه عمومی خرمشهر با شلیک گلوله‌های توپ، یک مقر فرماندهی یگان‌های ارتش عراق و یک انبار مهمات را منهدم کردند. در منطقه "حاج عمران" نیز یک گروه از نیروهای ارتش عراق در کمین نیروهای مسلمان‌گرد افتاده، به هلاکت رسیدند، همچنین امروز ۲۰ افسر و درجه‌دار عراقی به دلیل سهل‌انگاری در عملیات ثامن الائمه (ع)، تیرباران شدند.

امروز بعد از ظهر هواپیماهای عراقی شهر آبادان را بمباران کردند. در این بمباران که ساعت ۱۴:۴۲ انجام شد، ۵ بمب به ایستگاه‌های ۴ و ۶ و ایستگاه قدس و ایستگاه ۶ مصدق برخورد کرد که بر اثر انفجار این بمب‌ها، ۵ منزل ویران و به ۳ منزل نیز خسارت وارد شد. طبق گزارش منابع مطلع، این بمباران خسارت‌های جانی نداشته است. (۲)

ارتش عراق همچنین یک فروند موشک به شهر دزفول پرتاب کرد که خوشبختانه در نزدیکی شهر فرود آمد و خسارتی به بار نیاورد. (۳)

نیروهای خودی نیز در محور کارون، یک مقر فرماندهی عراق را منهدم کردند و در جبهه منصورون نیز با آتش توپخانه خودی یک انبار مهمات دشمن منهدم شد، طوری که ساعت‌ها در

ص: ۳۶۸

- پانزدهم (فروغ فتح، حوادث آبان ۱۳۶۰)، مرکز اسناد انقلاب اسلامی: چاپ اول، زمستان ۱۳۸۸، صص ۱۶۷ و ۱۶۸.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۲، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۲، آبادان، خبرگزاری پارس، ۶/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۴، ۸/۸/۱۳۶۰، ص ۴، تهران، خبرگزاری پارس، ۸/۸/۱۳۶۰، اطلاعیه شماره ۶۸۲۵ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی؛ و- سند شماره ۵۷۹۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سپاه منطقه ۸ (اهواز) به عملیات سپاه مرکز، ۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۴۲۷۵۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری استان خوزستان، ۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۳، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۲۰ - اهواز، خبرگزاری پارس، ۷/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۲۶۶۳۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات دزفول به ستاد عملیات منطقه ۸، ۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

آتش می سوخت. (۱) یکی از واحدهای عملیاتی عراق وارد شدن خسارت به نیروهای خود در غرب خرمشهر و آن سوی اروند را به مافوق خود گزارش کرده است. (۲)

بنا بر اعلام خبرگزاری پارس به نقل از یک منبع در سپاه پاسداران، فرمانده لشکر ۸ ارتش عراق و یک سرهنگ، که فرمانده تیپ بود، همراه ۲ افسر و ۳۰ سرباز در حالی که مشغول بازدید از خطوط نظامی در منطقه حاج عمران بودند به کمین نیروهای مسلمان کرد افتاده، به هلاکت رسیدند. (۳)

به گزارش سپاه منطقه ۸ (خوزستان - لرستان)، امروز ۲۰ افسر و درجه دار جمعی گردان تانک القعقاع به دلیل سهل انگاری در جلوگیری از پیشروی نیروهای ایرانی در تاریخ ۵/۷/۱۳۶۰ (عملیات ثامن الائمه(ع)) در میدان آموزشی الزبیر تیرباران شدند. (۴)

۱

امروز نیروهای خودی موفق به پاک سازی ۲ روستا در حوالی سلماس شدند. همچنین در درگیری های میان گروه های مسلح برانداز و نیروهای نظامی جمهوری اسلامی ایران در مناطق اورامانات، قروه، تکاب، بوکان، میاندوآب، سقز، سردشت و سنندج خسارت هایی به دو طرف وارد شد.

در همین حال، گزارش ها از استقرار تعدادی از افراد گروه های مسلح غیرقانونی در جنوب غربی سنندج حکایت دارد. علاوه بر این، ۵ نفر از عوامل حزب دمکرات، همراه با سلاح و تجهیزات، خود را تسلیم نیروهای دولتی کردند.

نیروهای سپاه و ژاندارمری در یک عملیات هماهنگ، روستای کوزه رش در ۲۷ کیلومتری جنوب غربی سلماس را پاک سازی کردند. در این عملیات یک تن از افراد مسلح غیرقانونی کشته و سلاح وی ضبط شد و ۴ تن دیگر نیز دستگیر شدند. (۵)

در منطقه عمومی سلماس، نیروهای سپاه و ژاندارمری روستای بلغزن (۲۴ کیلومتری جنوب غربی سلماس) را که یکی از پایگاه های حزب دمکرات بود، پاک سازی کردند. در این روستا مقادیر زیادی وسایل پزشکی به ارزش بیش از یک میلیون ریال و یک قبضه اسلحه سیمینوف به دست نیروهای خودی افتاد. (۶)

به دنبال اقدام هیئت هفت نفره جهاد سازندگی در تقسیم زمین فئودال های منطقه اورامانات و تقسیم زمین یکی از زمین داران بزرگ این منطقه در روستای بوریدر در منطقه رزاب اورامانات، امروز نیروهای حزب دمکرات در حمایت از این فئودال وارد این روستا شده، ضمن درگیری با کشاورزان، مانع کار آنان شدند. نیروهای سپاه با اطلاع از این امر وارد عمل شدند و پس از ۳ ساعت درگیری، افراد حزب دمکرات را به عقب راندند. در این درگیری ۲ تن از افراد حزب دمکرات کشته و ۲ تن از نیروهای خودی نیز زخمی شدند. (۷)

همچنین در درگیری کوتاهی که بین نیروهای سپاه و افراد حزب دمکرات کردستان در منطقه قروه در محور دهگلان - بلبلی آباد انجام شد، نیروهای سپاه موفق شدند ۴ تن از این افراد

- ۱- سند شماره ۵۳۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته واحد اطلاعات عملیات سپاه پاسداران خوزستان به اطلاعات عملیات مرکز، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- سند شماره ۵۴۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته واحد اطلاعات عملیات سپاه پاسداران خوزستان به طرح و برنامه ریزی عملیات مرکز، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۴.
- ۲- سند شماره ۱۳۹۳۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م - ۱۳۲) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) ۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۳، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱۸، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۷/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس.
- ۴- سند شماره ۰۰۵۴۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن ویژه خبری، شماره ۴۰۶، طرح و برنامه ریزی عملیات منطقه ۸، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۵- روزنامه اطلاعات، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱۰، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا جا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۳.
- ۶- روزنامه کیهان، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۳، ارومیه و کرمانشاه.
- ۷- سند شماره ۳۰۰۸۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸- (رکن ۲) به استانداری استان کردستان، ۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۵۳۹۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه سپاه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه سپاه مرکز، ۱۱/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۴، به نقل از واحد مرکزی خبر از سنندج.

را دستگیر کنند. از افراد وابسته به حزب دمکرات، ۳ قبضه تفنگ ژ ۳ و یک قبضه تفنگ کلاشینکف به دست نیروهای خودی افتاد. (۱)

در شمال شرقی تکاب، نیروهای مسلح غیرقانونی به پایگاه مائین بلاغ حمله کردند که نیروهای ژاندارمری با مقاومت و هدف قرار دادن یک خودرو و منهدم کردن آن، مهاجمان را فراری دادند. (۲)

در نتیجه درگیری نیروهای خودی با افراد مسلح غیرقانونی در جاده بوکان - میاندوآب، یک سرباز به شهادت رسید. (۳)

همچنین در نزدیکی پایگاه قوچان در جنوب بوکان (محور سقز)، یکی از نیروهای بسیج روی مینی که عناصر مسلح غیرقانونی کار گذاشته بودند، رفت و بر اثر انفجار آن به شهادت رسید. (۴)

در منطقه عمومی بوکان و در نزدیکی پایگاه سرا در ۱۹ کیلومتری جنوب بوکان، نیروهای خودی یک تله انفجاری را که عناصر مسلح غیرقانونی در جاده خاکی این پایگاه کار گذاشته بودند، کشف و خنثی کردند. (۵)

عناصر مسلح غیرقانونی در روستای تموغه در ۱۸ کیلومتری شرق سقز، یک دستگاه کمپرسی و یک دستگاه لودر شرکت راه سازی را به سرقت بردند. (۶)

همچنین بنا به گزارش منابع نظامی، حزب دمکرات کردستان ایران برای نگهداری گروگان های گرفته شده از نیروهای نظامی، انتظامی و مردم عادی در منطقه سردشت، ۲ زندان در نزدیکی روستای آلواتان و روستای واوان احداث کرده که گزارش شده است ۲۰۰ تا ۲۵۰ زندانی در آلواتان و ۳۰ تا ۴۰ گروگان در زندان واوان به سر می برند. (۷)

واحد اطلاعات ژاندارمری در گزارشی محل استقرار و تعداد افراد مسلح غیرقانونی را در بخشی از جنوب غربی سنندج به این شرح اعلام کرد: روستای حلوان، ۲۰ نفر؛ ارتفاع سرمیدان ملکشان و حلوان، ۳۰۰ نفر؛ روستای ملکشان، ۵۰ نفر از گروه کومه له، ۵۰ نفر چریک های فدایی خلق (اقلیت) و ۵۰ نفر از سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر در سه مقر جداگانه؛ روستای دادانه، مقر ستاد تاکتیکی ۸۰ نفر از گروه کومه له، چریک های فدایی خلق (اقلیت) و سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر؛ روستای کره سی، ۳۰ تا ۴۰ نفر از حزب دمکرات کردستان؛ روستای تخته، ۵۰ نفر از چریک های فدایی خلق (اقلیت) که همگی فارس زبان هستند؛ روستای تکیه، ۵۰ نفر از سازمان مجاهدین خلق (منافقین) (همگی فارس زبان)؛ روستای اندر، حدود ۶۰ نفر از سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و حزب دمکرات کردستان ایران؛ روستای هشمیز، حدود ۱۰۰ نفر از افراد کومه له. (۸)

همچنین امروز ۵ تن از افراد حزب دمکرات در روستای گلین آباد از توابع دهگلان با تحویل دادن ۵ قبضه اسلحه و تعدادی فشنگ و با اظهار ندامت از کردار گذشته، خود را به نیروهای سپاه معرفی کرده، خواستار دریافت امان نامه شدند. (۹)

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۲، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۳۴، همدان، خبرگزاری پارس، ۶/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۳.
- ۲- سند شماره ۳۰۰۸۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.
- ۳- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۳.
- ۴- سند شماره ۳۰۰۸۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲؛ و- سند شماره ۳۰۰۷۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ل ۲۸- (رکن ۲) به استانداری استان کردستان، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۳۰۰۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی شماره ۶۵، از ل ۲۸- (رکن ۳) به فرماندهی نزا (مد عملیات)، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۵- سند شماره ۳۰۰۸۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.
- ۶- سند شماره ۳۳۹۴۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استاندار استان کردستان، ۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۷- سند شماره ۱۳۹۳۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۲ گروه اطلاعات) به نخست وزیری (دفتر اطلاعات و تحقیقات)، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۱۳۹۳۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا - (رکن ۲ گروه اطلاعات) به مقام وزارت کشور، ۶/۸/۱۳۶۰، صص ۳ - ۲؛ و- سند شماره ۱۳۹۳۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۲ گروه اطلاعات) به مقام وزارت کشور، ۶/۸/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۸- سند شماره ۱۳۹۳۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۲ گروه اطلاعات) به مقام وزارت کشور، ۶/۸/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱.
- ۹- روزنامه کیهان، ۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴، مهاباد، واحد مرکزی خبر.

در پی موج گسترده اقدامات نیروهای امنیتی در دستگیری و کشف خانه های تیمی افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، این سازمان برای ادامه فعالیت های خود علیه نظام به مناطق کردنشین روی آورده است و با همکاری و هماهنگی حزب دمکرات اقدامات خرابکارانه خود را دنبال می کند. به گزارش معاونت اطلاعات ژاندارمری کل کشور بین سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و حزب دمکرات کردستان ایران توافقی حاصل شده است که براساس آن، نیروهای این دو سازمان برای اقدامات تخریبی و ترور در شهرهای ارومیه، نقده، سلماس و خوی همکاری خواهند داشت. (۱)

استانداری کردستان نیز گزارش داد، عده ای از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در منطقه بین سردشت و بانه به عوامل حزب دمکرات پیوسته اند و قصد عملیات در این منطقه را دارند. (۲)

یک منبع اطلاعاتی اعلام کرد که تعداد زیادی از افراد سازمان مجاهدین خلق با توجه به کشف خانه های تیمی و ناامنی ایجاد شده در شهرها، به مناطق کردنشین آمده و برای اجرای عملیات های نظامی زیر پوشش حزب دمکرات قرار گرفته اند. (۳)

امروز ساعت ۱۷، در پشت سالن تختی سنندج، بین ۳ تن از نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و پیش مرگان کرد مسلمان درگیری روی داد که یکی از آنان به همراه یک قبضه اسلحه دستگیر شد. (۴)

امروز تعدادی از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و نیز یکی از حامیان مالی این سازمان در درگیری با نیروهای امنیتی کشته شدند.

در رشت، ۹ تن از افراد سازمان که در بازداشتگاه موقت سپاه بودند، با غافلگیر کردن نگهبانان و خلع سلاح آنها، با خودرو سپاه گریختند. این افراد سپس با سرقت یک وانت بار و گروگان گرفتن ۲ تن از کارکنان شرکت "ابریشم" قصد داشتند با استفاده از این فرصت از منطقه دور شوند که نیروهای سپاه در منطقه حاضر شدند و با محاصره محل از آنان خواستند ضمن رهاکردن گروگان ها خود را تسلیم کنند که با تسلیم نشدن آنان و رها نکردن گروگان ها، درگیری شروع شد و در طول چند ساعت تیراندازی طرفین، ۸ تن از آنان بر اثر برخورد گلوله یا انفجار وانت بار که در نزدیکی آنان رخ داد، کشته شدند. (۵) - (۶)

ص: ۳۷۱

۱- سند شماره ۱۳۹۳۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۲ - ۱.

۲- سند شماره ۳۳۹۴۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری استان کردستان به سپاه انقلاب اسلامی، شهربانی، ژاندارمری، لشکر ۲۸ کردستان (رکن ۲)، ۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۳- سند شماره ۱۳۹۳۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.

۴- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکزی اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۳.

۵- رادیو ایران متعلق به سلطنت طلب ها به نقل از روزنامه لندن دیلی تلگراف در یازدهم آبان ماه، تعداد افراد فراری را ۶۰ نفر اعلام کرد. این رادیو همچنین کشته شدن همه افراد فراری و ۲ گروگان را نیز از نتایج این اقدام اعلام کرد. (خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۷، ۱۲/۸/۱۳۶۰، صص ۱۳ - ۱۲ ضمیمه، رادیو ایران، ۱۱/۸/۱۳۶۰).

۶- سند شماره ۵۸۰۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۱۰۷۲۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد منطقه ۳، ۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

امروز یکی از عوامل رژیم گذشته که از حامیان مالی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بود، با نیروهای امنیتی درگیر و به شدت مجروح شد. این فرد بر اثر شدت جراحات وارد شده، به هلاکت رسید. روابط عمومی دادستانی انقلاب درباره علت فوت این فرد اعلام کرد: «یکی از سردمداران کفر و نفاق به نام اصغر حاج حسینی معروف به دولت خواه که عمری را در چپاول و ستم بر محرومان و مستضعفان گذرانده بود، به مکافات الهی گرفتار آمد و به سزای اعمال ننگین خویش رسید.

نامبرده که به خاطر وابستگی اش به رژیم منحط و منحوس گذشته از تجاوز به حقوق، مال، جان و ناموس مردم ابایی نداشت و همچنین سردستگی اشرار و اوباش را در حمله به مردم مسلمان و متعهد در قیام خونین ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ برعهده داشت و بدین سبب لقب دولت خواه گرفته بود، پس از پیروزی انقلاب به مخالفت با جمهوری اسلامی... برخاست و بدین منظور نسبت به همکاری با منافقین از خدابی خبر از هیچ کمکی دریغ ننموده، اسناد کمک های مالی فراوان و میلیونی او به منافقین مدعی طرف داری از خلق که از دسترنج سال ها زحمت و محرومیت مستضعفین و زمین خواری های متعدد و چپاولگری کشاورزان محروم برهم انباشته بود، در دادستانی انقلاب جمهوری اسلامی مرکز موجود است.

مضافاً بر اینکه جنایات و چپاولگری های این خائن مزدور را می توان از زبان کشاورزان محروم و شاکیان زجر کشیده به دست وی، [که] ساکنان جنوب شهر تهران و جاده ساوه هستند، جویا شد. علی هذا نامبرده که مدت مدیدی تحت تعقیب مراجع قضایی قرار داشت، عصر روز چهارشنبه مورخ ۲۹/۷/۱۳۶۰ دستگیر و پس از انجام بازجویی مقدماتی جهت انتقال به دادستانی انقلاب، راهی زندان اوین شد، ولی منافقین کوردل و خودباخته که نفاق خویش را با بازداشت یکی از منابع اصلی مالی خویش برملا می دیدند، اقدام به آزادی او از چنگ عدالت نمودند که با هوشیاری برادران پاسدار این توطئه نیز به یاری خدا خنثی گردید و منافقین با استفاده از تاریکی شب روباه گونه گریختند.

لازم به تذکر است، متهم مذکور در جریان این درگیری قصد فرار داشت [که] توسط برادران پاسدار به شدت زخمی گردید و پس از چندی در بیمارستان به اربابان معدوم و ملعونش پیوست و به هلاکت رسید.»(۱)

۱

خبرگزاری امریکایی آسوشیتدپرس در نگاهی اجمالی به سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، گزارشی از فعالیت های سیاسی مسعود رجوی و دیدگاه های وی در مورد امام خمینی و پیش بینی سقوط نظام جمهوری اسلامی در آینده نزدیک (!) تهیه کرده است. در این گزارش که

ص: ۳۷۲

۱- روزنامه کیهان، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۳، تهران، به نقل از روابط عمومی دادستانی کل انقلاب اسلامی.

بیشتر به یک آگهی تجاری شباهت دارد، به طور عمد از اقداماتی که این سازمان در حال حاضر در داخل ایران انجام می دهد، چشم پوشی شده است. در این گزارش آمده است:

«رهبر چریک های انقلاب ایران درباره سقوط دولت آیت الله خمینی گفت: یک هفته و یک ماه، مهم نیست چه مدتی طول خواهد کشید، کار [آیت الله] خمینی تمام است و ما تنها کسانی هستیم که راه چاره دیگری داریم. رجوی که در زمان شاه مخلوع زندانی و شکنجه داده شد و به مرگ محکوم گشت، در زمان [آیت الله] خمینی به فعالیت های زیرزمینی پرداخت و مجبور شد ایران را ترک کند. رجوی هم اکنون در محوطه ای که تحت حفاظت شدید قرار دارد، با قربانی دیگر انقلاب اسلامی، ابوالحسن بنی صدر، زندگی می کند. این دو نفر یک اتحاد رسمی تشکیل داده و دولت موقتی را که قصد دارند به وجود بیاورند، مختصراً تشریح کرده اند. این دو نفر که زمانی [امام] خمینی را امید انقلاب می دانستند، هم اکنون در یک تنفر عمیق و ناامیدی درمورد، وی، با یکدیگر شریک هستند. آنها همچنین از یک ایدئولوژی وسیع ناسیونالیسم، دموکراسی و عدالت اجتماعی حمایت می کنند.

شخصیت آنها به شدت از یکدیگر متفاوت است. بنی صدر بیشتر وقت خود را صرف نوشتن کتابی می کند که در آن سعی کرده است توضیح دهد چه اشتباهی در انقلاب ایران انجام شد و چه معنایی در تاریخ دارد. رجوی که فعال و با انرژی است، گفت: "بیشتر وقت خود را صرف طرح نقشه برای سرنگونی جمهوری اسلامی می کند." رجوی سه شنبه شب به خبرگزاری آسوشیتدپرس گفت: "من سابقاً مصاحبه های زیادی مانند این مصاحبه ترتیب می دادم، اما هم اکنون من کارهای دیگری برای انجام دادن دارم. ما با پیروزی فاصله زیادی نداریم." رجوی گفت: "مردم فکر می کنند [امام] خمینی دارای جذبه عظیم مذهبی است، این امر صحت ندارد. وی از طریق ترس به وسیله چماق و گلوله و شکنجه حکومت می کند. اگر وی از حمایت مردم برخوردار بود به این اعدام ها احتیاج نداشت. انزوای سیاسی، اجتماعی این رژیم حتی بیشتر از روزهای زمان شاه است.

کار [امام] خمینی تمام است، ۷۰ درصد از اطرافیان وی کشته شده اند. وی آخرین کارت است و به زودی سقوط خواهد کرد. هرگاه رژیم خمینی سقوط کند، رجوی امیدوار است نقش عمده ای در تعیین سرنوشت ۳۰ میلیون نفر جمعیت ایران و توزیع ثروت نفت این کشور بازی کند.

وی گفت: اگرچه دفاتر مجاهدین آشکارا فعالیت می کردند، وی به فعالیت زیرزمینی پرداخت.

رجوی گفت: گروه چریکی مجاهدین که برای کشتن امریکایی ها و مقامات رسمی طرف دار شاه در اوایل انقلاب مورد سرزنش قرار گرفت، هرگز از [امام] خمینی کاملاً طرف داری نکرد. وی مراحل مختلف مبارزه مجاهدین علیه [آیت الله] خمینی را مبارزه پنهان، مبارزه آشکار و مقاومت آشکارا نام برد. رجوی از بیان این مطلب که آیا جوخه های کماندویی مجاهدین درصدد کشتن [آیت الله] خمینی هستند، خودداری کرد و گفت: "ما ترجیح می دهیم یک محاکمه

داشته باشیم." احتیاط وی بر اثر تأکید دولت فرانسه است مبنی بر اینکه کسانی که به آنها پناهندگی سیاسی داده می شود، باید از فعالیت سیاسی خودداری کنند.

... رجوی ادعا کرد که اطلاعات تازه ای در مورد سلامت آیت الله خمینی دارد که تصور می شود از بیماری قلب رنج می برد. رجوی گفت: آیت الله خمینی از ناحیه چشم بیمار است؛ قرنیه چشم وی پاره شده و به من گفته اند این بیماری مشکلات دیگری را نیز به همراه دارد. یکی از پاهای وی نیز دچار آماس است. رجوی گفت: "ولی ما روی مرگ وی حساب نمی کنیم، آنها پیش بینی کرده اند وی دو سال دیگر خواهد مرد. ما در مورد چیزهای مهم تر دیگری از قبیل عدم توانایی وی برای اداره کشور و مقاومتی که هر روز افزایش می یابد حساب می کنیم."^(۱)

۱

خبرگزاری رویتر اعلام کرد: ۱۹ تن از نمایندگان پارلمان آلمان فدرال از حزب حاکم سوسیال دمکرات، خواستار حمایت از شورای ملی مقاومت، که با دولت آیت الله روح الله خمینی در حال جنگ است، شده اند. به نوشته خبرگزاری پارس، رویتر ضمن مخابره این خبر افزود: رهبری این شورا را ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهور معزول ایران، و مسعود رجوی، رهبر سازمان چریکی چپ گرای مجاهدین خلق، که اینک در پاریس در تبعید به سر می برند، برعهده دارند. این ۱۹ نفر نمایندگان چپ گرای پارلمان آلمان فدرال که در سال ۱۹۷۹ (۱۳۵۸ - ۱۳۵۷) از انقلاب ایران علیه شاه حمایت کرده بودند، با انتشار بیانیه ای، دولت ایران را به ریشه کن کردن سامانمند همه مخالفان متهم کرده اند. رویتر می افزاید: در این حال، سفارت ایران در بن اعلام کرد که این اقدام نمایندگان پارلمان آلمان فدرال نشان دهنده آن است که بین سوسیال دمکرات ها و تروریست ها، اتحادی وجود دارد. شورای ملی مقاومت مسئول هرگونه بمب گذاری و عملیات تروریستی است. بیشتر مخالفان ایران به این شورا پیوسته و طرح یک برنامه برای استقرار نظام دمکراتیک را در ایران ریخته اند.^(۲)

۲

حجت الاسلام سیدحسین موسوی تبریزی، دادستان کل انقلاب، در مصاحبه ای با مجله پاسدار اسلام درباره آخرین وضعیت تشکیلاتی، مالی و عملیاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) مطالبی بیان کرد. محورهای سخنان وی در این مصاحبه بدین شرح است: زمینه های فعالیت سازمان در سال های گذشته و علت جذب شدن برخی از جوانان به این سازمان، بررسی افت توان جذب نیرو پس از روی آوردن به فاز نظامی و توقف رشد کمی و کیفی سازمان، بررسی آخرین وضعیت نظامی

ص: ۳۷۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۳، ۸/۸/۱۳۶۰، صص ۲۰ - ۱۸، سوراوآن پاریس - خبرگزاری آسوشیتدپرس ۷/۸/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۲، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۷، بن - خبرگزاری رویتر، ۶/۸/۱۳۶۰.

سازمان، منابع تأمین مالی سازمان و شناسایی این منابع، دستگیری یکی از افراد نفوذی سازمان در دادستانی و اقداماتی که قرار بود وی برای ترور برخی شخصیت های قضایی انجام دهد. روزنامه اطلاعات درباره این مصاحبه چنین گزارش می دهد: «دادستان کل انقلاب درمورد گروهک های محارب که تاکنون ضربه هایی از لحاظ نظامی و سیاسی خورده اند، اظهار داشت: "درمورد گروهک ها اول باید بُعد سیاسی اش را مطرح کرد. آنها وقتی خوب می توانند نظامی عمل کنند که در یک محیط سیاسی آماده بتوانند فعالیت خود را گسترده کنند. اگر بُعد سیاسی آنها آماده نباشد و جامعه آنها را نپذیرد، قهراً محکوم به زوال اند. همین یک یا دو سال قبل، گروه منافقین (مجاهدین خلق) روی سوابقی که بعضی از مؤسسين مجاهدین داشتند و تبلیغات بی حدی که شده بود و آزادی بیش از حدی که به اینها داده شده بود، جوان ها به سازمانشان راه پیدا کرده بودند، مثلاً دو سال پیش، شاید بتوان گفت که در میان دبستان ها و دبیرستان ها که اکثریت نگوییم؛ بلکه نصفشان را فریب داده بودند، یا توی جامعه کارگران و کارخانه ها باز هم در بیشتر اینها توانسته بودند با تبلیغات وسیعی که می کردند، جایی برای خودشان باز کنند، ولی نتوانستند این راه را ادامه دهند و حتی این هدف های باطلی هم که خودشان داشتند و به قول امام شعور سیاسی نداشتند که بتوانند با سیاست هم که شده هدف باطل خود را در جامعه به وجود بیاورند و ادامه دهند.

بزرگ ترین مرگ یک گروه سیاسی این است که دیگر در جامعه برای خودش نتواند نیرو جذب کند، حتی اگر تمام نیروهایش را نگه دارد و نیروی اضافه جذب نکند، این مرگ حتمی یک گروه سیاسی است و اینها نمی توانند مردم را جذب کنند و نمی توانند پیشرفت کنند. ما اطلاع دقیق داریم ۸۰ درصد نیروهای آنها، حداقل ۸۰ درصدشان قبل از اینکه به دست رژیم برسند خودشان کنار رفتند. من گزارشی داشتم که در تهران از جیب سراکیپ هایشان گزارش هایی درآمده بود که در آن گزارش ها نوشته شده بود که از دو اکیپ ۱۵ نفری فقط دو تا سراکیپ باقی مانده و همه گفته بودند که ما دیگر همکاری نمی کنیم. ضمناً بیشترین نیروهای

اینها دستگیر شده اند و فقط در سطح تهران دقیقاً ۹۵ درصد عملیاتی که اینها انجام دادند، عاملینشان دستگیر شده اند. همچنین عاملین ترورها، انفجار پل ها، حمله به مجلس و... دستگیر شده اند و اینها بجز یک عمل نظامی، دیگر عملیات هایشان نظامی حساب نمی شود. مثلاً کشتن یک بقال، یک میوه فروش و پرتاب کردن کوکتل به یک جا عمل نظامی نیست. تنها عمل نظامی که می شود رویش حساب کرد و اینها عمل کردند، حمله به ستاد مرکزی سپاه بود که در حدود ۶۰ نفر در این عملیات کار کرده بودند که به حول الله، از این ۶۰ نفر حدود ۵ تا ۶ نفر در درگیری کشته شدند و در حدود ۴۵ نفرشان دستگیر شدند و بیشترین اینها نیز اعدام شدند. در مجموع، می شود گفت که ۹۵ درصد از کسانی که دست به ترور، انفجار، تیراندازی، کوکتل اندازی و سه راهی درست کردن و امثال اینها می زدند یا در خانه های تیمی بودند، دستگیر شدند یا در درگیری مسلحانه کشته شده اند."

وی اضافه کرد: "اینها یک کادر مرکزی و یک کادر رهبری دارند که در هفته گذشته ۵ تا ۶ نفر از اعضای کادر مرکزی [سازمان] دستگیر شدند و خوشبختانه همین ها هم مقاومتی ندارند و مطالبشان را در اختیار جمهوری اسلامی قرار داده اند." دادستان کل انقلاب در مورد وضع مالی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) گفت: تا حال، آن مطالبی که می شود از کل بازرجویی ها گفت، یک مسئله مالی وسیعی در میان اینها رواج دارد؛ مثلاً آنهایی که از اعضا هستند، کاندیدا و عضو هستند یا عضو درجه یک سازمان می باشند یا هواداران فعالی هستند که در شاخه های نظامی داخل شده اند، برای این گونه افراد بهترین خانه ها را به عناوین مختلف اجاره می کنند و اجاره خانه هایشان را می دهند و هم وسایل خانه می دهند و هم حتی مخارج اینها را هم می دهند، ولی برای هوادارها و حتی سمپات ها و آنهایی که طبقه پایین هستند، به آنها محل نمی گذارند. آنها می روند و توی پارک ها و خانه های مخروبه می خوابند و نه تنها به زندگی آنها اهمیتی داده نمی شود، حتی برای زنده بودن آنها هم اهمیتی قائل نیستند."

حجت الاسلام موسوی تبریزی در ادامه سخنانش گفت: "اینها در خارج از کشور مخارج زیادی دارند، در حالی که نمی توانند حتی با پولی که از داخل برای اینها تهیه می شود و بدون کمک خارجی، خودشان را نگه دارند، البته قرینه ها و آمارها نشان می دهد که از بعضی سفارت خانه ها که الان شاید صلاح نباشد اسامی شان را ببرم، حتی کشور های ارتجاعی منطقه به اینها کمک می شود، اخیراً هم در رابطه با سازمان، یک عده از بازنشستگان و اخراجی های ارتش باندی کشف شده بود. من این قدر می توانم بگویم که حتی یکی از آن کشورهایی که کاملاً کمک می کرد، خود مصر بوده و انور سادات ملعون بوده که کمک زیادی کرده و نیز خودش هم اعتراف کرده اند."

دادستان کل انقلاب ادامه داد: "منافقین از نظر مالی دو جور وابستگی دارند. از نظر مالی وابستگی مالی به افراد سرمایه داری که در نظام جمهوری اسلامی، خودشان و منافعشان را در خطر می بینند و به هرنحوی می خواهند این نظام از بین برود و آنها هم می دانند که این گروه ها به هیچ وجه نمی توانند در ایران حکومت کنند. اینها از یک عده از سرمایه داران که از جمهوری اسلامی ناراضی بودند و منافعشان در این نظام اسلامی به خطر افتاده و می دانند که بالاخره این نظام با تکاثر مبارزه خواهد کرد، استفاده های زیادی کرده اند و گاه گاهی شواهدی هم نشان داده و اخیراً هم یکی از کادرهای دستگیر شده که می شود گفت یکی از اعضای خیلی مهم است، حدود ۱۰ تا ۱۵ نفر از تجار بزرگ تهران از فروش فروش ها و غیر فروش ها با تبریک ها را معرفی کرده است. اینها کسانی بودند که در زمان نظام شاهنشاهی هر عید و هرروزی به مناسبتی روزنامه ها را با تبریک به شاه و خانواده اش پرمی کردند و امروز هم به اینها کمک می کنند و بعضی از آنها این طور بودند که از اول هم با اینها مثلاً ارتباط هایی داشتند و اخیراً ۱۰ تا ۱۵ نفر از اینها دستگیر شده اند، بعضی هم اعدام شده و بعضی از آنها هم فراری هستند."

وی در مورد افراد نفوذی در نهادها و ارگان ها گفت: «در اثر یک حادثه اتفاقی، چند تن از عوامل مهم نفوذی اینها در سپاه و کمیته ها و دادستانی شناسایی و دستگیر شدند. مثلاً یک سری از پاسداران کمیته ها هنگام عبور از خانه ای به آن مشکوک شدند و پس از یک درگیری مسلحانه، خانه تیمی به تصرف پاسداران درآمد و ۴ نفر دستگیر می شوند که یکی از دستگیرشدگان راننده زندان اوین است که در قسمت موتوری زندان اوین کار می کند. عامل نفوذی اینها بعداً اعتراف می کند که در ماشین من ۵ نارنجک جاسازی شده، بروید بیاورید و می خواست همان ماشین را فردا صبح زود ساعت ۶ بیاورد در زندان اوین و برادرمان آقای لاجوردی و چند تن از حکام شرع را بکشد و به قول خودش یکی اش را هم برای خودش نگه داشته بود که خودکشی کند. با اعتراف وی، عوامل نفوذی زیادی در کمیته ها و بعضی ادارات و سپاه شناسایی و دستگیر شدند.» (۱)

۱

امام خمینی امروز در جمع اعضای سازمان جنبش امل لبنان درباره همراهی با ملت فلسطین و لبنان و نیز ترجیح استقلال بر وابستگی و زندگی فقیرانه و شرافتمندانه بر پیشرفت در سایه پذیرش سلطه اجانب مطالبی بیان کرد. ایشان در این دیدار گفتند: «از اول مبارزات، قضایای لبنان و فلسطین جزء مقاصد اصلی ما بوده است و از مسائل ایران جدا نبوده است. به طور کلی، مسلمان نباید تنها نظرش [به] طایفه ای از مسلمانان باشد. آقای موسی صدر فرزندی از فرزندان من است. من برای او متأثر و متأسفم و اقداماتی هم، چه در نجف و چه در ایران، نموده ام و امیدوارم هرچه زودتر او را در بین خودمان ببینیم.

ص: ۳۷۷

از آنجا که منطقه در شرف یک نهضت اسلامی عمومی است، امریکا دست به طرح قضایایی زده است تا بلکه بتواند دست مردم بی پناه منطقه را از سرنوشتشان کوتاه کند و متأسفانه بعضی از دولت‌ها هم او را کمک می‌کنند؛ طرح سادات و فهد(۱) یکی است. بر فرض که امریکا یک طرح صددرصد اسلامی - انسانی بدهد، ما باور نمی‌کنیم که آنها به نفع صلح و منافع ما گامی بردارند. اگر امریکا و اسرائیل "لا اله الا الله" بگویند، ما قبول نداریم؛ چرا که آنها می‌خواهند سر ما کلاه بگذارند. آنها که صحبت از صلح می‌کنند، می‌خواهند منطقه را به جنگ بکشند. شما متوقعید ما در مقابل امریکا و اسرائیل و دیگر ابرقدرت‌ها که می‌خواهند منطقه را ببلعند، بی تفاوت باشیم؟ نه، ما با هیچ کدام از ابرقدرت‌ها و قدرت‌ها سر سازش نداریم، نه تحت سلطه امریکا می‌رویم و نه زیر بار شوروی. ما مسلمانیم و می‌خواهیم زندگی کنیم. ما می‌خواهیم زندگی فقیرانه داشته باشیم، ولی آزاد و مستقل باشیم. ما این پیشرفت و تمدنی که دستان پیش اجانب دراز باشد را نمی‌خواهیم. ما تمدنی را می‌خواهیم که بر پایه شرافت و انسانیت استوار باشد و بر این پایه، صلح را حفظ نماید. ابرقدرت‌ها می‌خواهند انسانیت انسان‌ها را تحت سلطه قرار دهند و ما و شما و هر مسلمانی مکلف است در مقابل آنها بایستد و سازش نکند و طرح‌هایی از قبیل طرح سادات و فهد را رد کند. بر ما واجب است که این گونه طرح‌ها را که به نفع مستضعفین نیست، محکوم نماییم.

من به شما اطمینان می‌دهم که مسائل ما از شما جدا نیست، ولی شما خوب می‌دانید که امریکا و عوامل داخلی اش یک لحظه ما را آرام نگذاشتند. لذا، اگر ما به شما کمک شایانی نکردیم، چون گرفتار این جنایتکاران هستیم. ما لبنان را از خودمان می‌دانیم.

شیعیان لبنان و ایران و مسلمانان همه جهان یکی هستند. ما امیدواریم تا وحدت خودمان را حفظ نماییم.

مسئله ای را که می‌خواهم اکیداً به شما تذکر دهم این است که این معنا که "نمی‌شود با قدرت‌های بزرگ طرف شد" را از گوش‌هایتان بیرون کنید. شما بخواهید، می‌توانید؛ زیرا پشتیبان شما خداست. این زمزمه‌هایی را که ابرقدرت‌ها به وسیله ایادی شان کرده‌اند که تا متکی به یکی از دو قدرت نشوید نمی‌توانید به زندگی خود ادامه دهید، صددرصد غلط است. به روی پای خودتان بایستید و محکم و استوار با خدا باشید و سعی کنید تا قبل از هر پیشرفتی در انسانیت پیشرفت کنید. در این صورت، خداوند ما را یاری خواهد کرد تا بتوانیم استقلال و آزادی و اسلامان را حفظ کنیم. ان شاء الله، موفق باشید.»(۲)

ص: ۳۷۸

۱- رئیس جمهور مصر و پادشاه عربستان

۲- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی(ره))، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم نشر و آثار امام خمینی، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، ص ۳۳۹.

فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در گفت و گو با خبرگزاری پارس از برنامه های آینده این نهاد برای تشکیل و راه اندازی دانشگاه عقیدتی، سیاسی و نظامی و همچنین نقش سپاه در مقابله با گروه های ضدانقلاب سخن گفت. فرمانده سپاه پاسداران گفت: دانشگاه سپاه در هشت ماه آینده در قم آماده پذیرش دانشجو خواهد شد و از هم اکنون برنامه های دانشگاهی، عقیدتی، سیاسی و نظامی سپاه در دست تدوین است. محسن رضایی، فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، و حجت الاسلام محلاتی نماینده امام در سپاه، در پی ملاقات و گفت و گو با آیت الله منتظری در مصاحبه کوتاهی با خبرنگار خبرگزاری پارس در قم شرکت کردند. محسن رضایی در این مصاحبه گفت: درباره برنامه های دانشگاهی، عقیدتی، سیاسی و نظامی سپاه فعالیت هایی انجام شده و با نظری که امام داده اند و ملاقات هایی که با آیت الله منتظری داشتیم، قرار شد بخش عقیدتی سپاه زیر نظر یک مجتهد که علاوه بر برخورداری از شرایط ایده آل مذهبی به موضوعات سیاسی و انقلابی روز آگاهی کامل داشته باشد، قرار گیرد. در خصوص آموزش های تخصصی نظامی در سطح عالی نیز صحبت هایی با مقامات مسئول انجام شده و به زودی به این نیاز مبرم پاسخ درخوری داده خواهد شد.

وی همچنین به نقش سپاه در مقابله با فعالیت های ضدانقلاب در داخل و خارج کشور اشاره کرد و گفت: به دنبال تصمیمات کلی که در سطح مملکت در مقابله با گروهک ها گرفته شد، تاکنون ۸۵ درصد اعضای درجه دو و سه و نیز قریب ۴۰ درصد مرکزیت مجاهدین خلق از بین رفته و بنابراین تا زمانی که اینها دست به ترور، قتل و جنایت می زنند با آنها قاطعانه مقابله می شود تا در وضعیتی که ما با تمام توان در گیر جنگ و دفع عوامل خارجی امریکا هستیم، در داخل، جبهه دیگری به وجود نیاورند. (۱)

محسن نوربخش، رئیس کل بانک مرکزی، در مصاحبه ای با خبرگزاری فرانسه درباره موضوعات کلان اقتصاد ایران، سخن گفت. متوسط تولید نفت ایران، تلاش برخی کشورهای منطقه و شرکت های نفتی برای متوقف ساختن یا اندک جلوه دادن صدور نفت ایران، موفقیت دولت در

ص: ۳۷۹

تأمین اقلام راهبردی مصرفی، سهم هزینه های جنگ تحمیلی در بودجه عمومی ایران، اطمینان از کفایت ارز مورد نیاز در زمان جنگ و تکذیب فروش ذخایر طلا برای تأمین ارز، نقش مردم در خنثی کردن مشکلات به وجود آمده و شرایط ایران برای همکاری با کشورهای دیگر در ابعاد مختلف از جمله مطالب مهمی بود که وی در این مصاحبه به آنها اشاره کرد.

به گزارش واحد مرکزی خبر به نقل از خبرگزاری فرانسه، نوبخش، رئیس بانک مرکزی ایران، تأکید کرد که از مارس ۱۹۸۱ (اسفند - فروردین ۱۳۶۰) ایران به طور متوسط یک میلیون بشکه نفت در روز صادر کرده است. نوبخش یکی از طراحان سیاست های اقتصادی، مالی و صنعتی ایران، فشارهای وارد شده از جانب برخی کشورهای عضو اوپک و شرکت های نفتی را برای پایین آوردن بهای نفت مورد انتقاد قرار داد. وی گفت: این گروه از کشورها و همچنین شرکت های نفتی، تلاش می کنند تا این تصور را به وجود آورند که ایران نفت صادر نمی کند یا صادرات این کشور کمتر از ۵۰۰ هزار بشکه در روز است. نوبخش اضافه کرد که آنها از این راه می خواهند این باور را به وجود آورند که درآمدهای نفتی ما برای تأمین هزینه هایمان کافی نیست. وی یادآور شد که سطح صادرات نفت به دلیل وضعیت جنگی کشور و... در هر ماه نسبت به ماه دیگر در نوسان است، اما میزان آن به طور متوسط یک میلیون بشکه در روز است. رئیس بانک مرکزی ایران درباره وضع اقتصادی کشورش، وضعیت فعلی ایران؛ یعنی جنگ علیه عراق و تحریم اقتصادی ایران در جریان لانه جاسوسی امریکایی ها، توضیحاتی داد.

نوبخش گفت: با وجود این مشکلات، ما موفق شده ایم احتیاجات مردم را تأمین کنیم، تولید گندم و برنج خود را افزایش و بدین ترتیب وابستگی خود را کاهش دهیم. وی اضافه کرد: دولت برای زندگی در اوضاع جنگی قادر به تأمین احتیاجات خود است. نوبخش یادآور شد: هزینه های تحمیلی جنگ با عراق بین ۲۵ و ۳۰ درصد کل بودجه ایران را که ۲۷۰۰ میلیارد ریال (حدود ۱۸۵ میلیارد فرانک فرانسه) است، تشکیل می دهد. وی تصریح کرد: نرخ تورم نسبت به اکتبر سال گذشته، ۲۵ درصد است. وی در پاسخ به این سؤال که آیا ایران طبق آنچه که برخی از کارشناسان مالی تأکید می کنند بیش از یک میلیارد دلار ذخیره دارد، گفت: من نمی خواهم میزان ذخیره کشور خود

را اعلام کنیم و این حق هر کشوری است. ما توانسته ایم هزینه های خود را کنترل کنیم و طوری برنامه ریزی کنیم که به این ذخیره لطمه ای وارد نشود. نوریبخش تأکید کرد: من می توانم به شما اطمینان دهم تا زمانی که جنگ ادامه داشته باشد ما هیچ مشکلی درباره این ذخایر نخواهیم داشت. رئیس بانک مرکزی ایران سپس برخی شایعات مبنی بر اینکه کشورش اخیراً ۴۰۰ میلیون دلار طلا فروخته است را تکذیب کرد. وی در پاسخ به این سؤال که آیا ایران بیش از ۲ میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار ذخیره طلا دارد گفت: ذخیره طلای ما به مراتب بیشتر است و شایان ذکر است که ما طلای خود را مبادله نکرده ایم، زیرا قانون چین امری را ممنوع کرده است. نوریبخش اضافه کرد: ما یک پالایشگاه و یکی از بنادر خود را از دست داده ایم، یک میلیون و نیم آواره جنگی و یک میلیون آواره افغانی در کشورمان داریم، اما از یک عامل مهم که مشکلات ما را خنثی می کند، برخورداریم و آن حمایت مردم است. وی گفت: هنگامی که ایران پیروز شود، ما بار دیگر پالایشگاه ها و بنادر خود را مجهز خواهیم کرد و این به معنای تغییری در اوضاع سیاسی - عمومی منطقه خواهد بود. محسن نوریبخش درباره شرکای خارجی ایران گفت: سیاست ما بر این اساس است که کشوری مستقل داشته باشیم. اگر شرکای خارجی انقلاب ما را محترم شمارند و اگر قصد دخالت در امور داخلی کشور ما را نداشته باشند، بجز شرکت های امریکایی از سایر شرکت ها استقبال خواهیم کرد. رئیس بانک مرکزی ایران در پایان یادآور شد که کشورش درصدد است تأمین کنندگان احتیاجات خود را میان شرق و غرب، متنوع کند. (۱)

۱

عراق روابط تجاری، اقتصادی و بازرگانی خود را با کشورهای بلوک شرق، اتحاد جماهیر شوروی و هندوستان گسترش می دهد.

امروز در بغداد قراردادی بین عراق و بازار مشترک کشورهای بلوک شرق (کومکون) امضا شد که هدف از آن گسترش همکاری های تجاری، اقتصادی کشورهای عضو "کومکون" با دولت عراق بود. خبرگزاری کویت در توضیح بیشتر مفاد این قرارداد اعلام کرد:

براساس این موافقت نامه، دو طرف به گسترش همکاری در زمینه های بازرگانی خارجی، حمل و نقل کالا، صنایع، نیروی برق، صنعت نفت، کشاورزی و امور تکنیکی خواهند پرداخت: حسن علی، وزیر بازرگانی عراق، در این باره گفت: همکاری کشورش با کشورهای بلوک شرق در زمینه اقتصادی بسیار گسترش یافته است. حسن علی از همکاری کشورهای بلوک شرق با عراق، که درگیر یک جنگ یک ساله با ایران است، قدردانی کرد. وی اظهار امیدواری کرد که کشورهای بلوک شرق در برنامه های آینده عراق، همکاری بیشتری مبذول دارند. (۲)

ص: ۳۸۱

۱- روزنامه کیهان، ۹/۸/۱۳۶۰، ص ۴.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۳، ۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲۰، بغداد - خبرگزاری کویت، ۷/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه اطلاعات، ۹/۸/۱۳۶۰.

خبرگزاری پارس نیز از توافق اولیه شوروی و عراق در خصوص یک پروژه بزرگ اقتصادی چندوجهی خبر داد. به گزارش این خبرگزاری، همکاری های روسیه و عراق در پروژه های صنعتی، ترابری، مخابراتی و خانه سازی گسترش خواهد یافت. پیش نویس همکاری های روسیه و عراق در اجرای پروژه های مزبور، در کارگروه همکاری های اقتصادی و فنی دو کشور در مسکو به امضا رسید، طبق این اسناد، خدمات لازم برای پروژه های صنعتی تکمیل شده نیز فراهم خواهد شد. (۱)

وزیر نفت هندوستان نیز از تمایل عراق برای افزایش صادرات نفت به آن کشور خبر داد. خبرگزاری فرانسه در این باره و همچنین وضعیت کلی معاملات نفتی بین دو کشور گزارش داد. ستی، وزیر نفت هند، در دهلی نو گفت: عراق پیشنهاد کرده است که علاوه بر ۵/۳ میلیون نفت خامی که قبلاً قول تأمین آن را داده بود، ۵/۱ میلیون تن نفت خام اضافی در سال آینده به هند بفروشد. هند پس از بررسی احتیاجات آن کشور، تصمیم خود را درباره پیشنهاد عراق در مدت یک ماه اعلام خواهد کرد. قیمت ۵/۱ میلیون تن نفت خام اضافی باتوجه به هزینه سنگین حمل و نقل، بشکه ای ۶۰ سنت گران تر خواهد بود. هند قبل از آغاز جنگ عراق و ایران، از عراق سالانه ۶ میلیون تن نفت خام وارد می کرد. وزیر نفت هند گفت: کشورش از آغاز سال جاری تاکنون، معادل ۶۰۰ هزار تن نفت خام وارد کرده است. وی افزود: هند از کشورهای ایران، پادشاهی سعودی، مکزیک و الجزایر نفت وارد می کرده است. (۲)

۱

فروش اقلام راهبردی نظامی امریکایی به ارزش ۵/۸ میلیارد دلار از جمله هواپیماهای جاسوسی آواکس به عربستان سعودی قطعی شد. به گزارش آسوشیتدپرس، سنای امریکا با ۵۲ رأی موافق و ۴۸ رأی مخالف، پیشنهاد رونالد ریگان رئیس جمهور این کشور را جهت فروش معادل ۵/۸ میلیارد دلار تسلیحات نظامی به عربستان سعودی تأیید و بدین ترتیب اولین پیروزی وی را در زمینه سیاست خارجی تثبیت کرد. این معامله تسلیحاتی شامل رادارهای پرنده و لوازم یدکی جنگنده های اف ۱۵ است. در بیست و دوم مهرماه، مجلس نمایندگان با ۳۰۱ رأی مخالف در برابر ۱۱۱ رأی موافق با معامله نظامی عربستان سعودی مخالفت کرده بود، اما وتوی کنگره، نیاز به اکثریت رأی هر دو مجلس نمایندگان و سنا را داشت. تأیید مجلس سنا به دنبال تلاش های وسیع دولت ریگان در کنگره و از جمله ملاقات های ریگان با سناتورهای عالی رتبه در سه هفته پی در پی بود. (۳)

ص: ۳۸۲

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۴، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱۲، بلگراد - خبرگزاری پارس، ۶/۸/۱۳۶۰.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۲، ۶/۸/۱۳۶۰، صص ۹ - ۸، دهلی نو - خبرگزاری فرانسه، ۶/۸/۱۳۶۰.
- ۳- روزنامه کیهان، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱۶، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از واشنگتن.

امروز ارتش عراق علاوه بر بمباران شهر آبادان و گلوله باران شهر دزفول، به منطقه کوت شیخ در جنوب کشور نیز حمله شیمیایی کرد.

هوایمهای دشمن نیز در ساعت های ۱۲ و ۱۵:۴۰، دو بار آبادان را هدف بمب های خوشه ای قرار دادند که بمب های فرو ریخته شده در ساعت ۱۲، در خطوط مقدم نیروهای خودی و بمب های ساعت ۱۵:۴۰ در پانصد متری هتل آبادان فرود آمده، سبب آتش سوزی برخی منازل و تعدادی نخل خرما شد. در این بمباران، که از ارتفاع بالا انجام شد، تعدادی از بمب های خوشه ای در مواضع عراقی فرود آمد و خسارت هایی را به بار آورد. (۱)

توپخانه های ارتش عراق از ساعت ۱۴ تا نیمه شب، شهر دزفول را هدف گلوله های توپ قرار دادند که ۱۵ گلوله به شهر اصابت کرد و ۵ تن از مردم شهر زخمی شدند و چند باب منزل نیز تخریب گردید. (۲)

توپخانه های عراقی همچنین در منطقه کوت شیخ اقدام به پرتاب یک گلوله شیمیایی کردند که بر اثر آن ۱۵ نفر از نیروهای خودی دچار مسمومیت شدند. سوزش گلو و بینی، درد شکم و اسهال از علائم این مسمومیت بود. پزشک معالج، این علائم را ناشی از استنشاق گازهای شیمیایی اعلام کرد. (۳)

رحیم صفوی، مسئول طرح و عملیات ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، در نامه ای به فرمانده کل سپاه نتیجه بازدید از جبهه های غرب را به اطلاع وی رساند. در این نامه برای اجرای عملیات در منطقه غرب و در محور های سومار - مندلی، بانه - سردشت و پیرانشهر - سردشت و اجرای عملیات برای محاصره شهرهای طویله و بیاره عراق پیشنهادهایی مطرح شده است. همچنین اهمیت منطقه غرب برای ادامه عملیات نیروهای خودی و مزیت این منطقه نسبت به جنوب از جمله موضوعات طرح شده در نامه مسئول طرح و عملیات ستاد مرکزی است. در این نامه آمده است:

ص: ۳۸۵

۱- سند شماره ۵۸۰۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۸ به فرماندهی مرکز، ۷/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۵۳۹۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات منطقه ۸ به اطلاعات مرکز، ۱۱/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- روزنامه کیهان، ۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۵، ۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۹، آبادان - خبرگزاری پارس، ۹/۸/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۴، ۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، اهواز - خبرگزاری پارس، ۸/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۳۱۸۹۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز)،

به استانداری استان خوزستان، ۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۲۶۶۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات دزفول به ستاد عملیاتی منطقه ۸، ۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۵۳۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات منطقه ۸ به مرکز، ۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۳- سند شماره ۵۴۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته از واحد اطلاعات عملیات سپاه پاسداران خوزستان، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۲۵۰۸۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات سپاه دزفول، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۵.

«نتیجه بازدید از جبهه های سرپل ذهاب و گیلان غرب و جلساتی که با فرماندهی منطقه غرب برادر بروجردی و فرماندهی سپاه های کردستان و پاوه و فرماندهی محورهای عملیاتی سرپل ذهاب، گیلان غرب، سومار و دهلران برگزار شد، به شرح ذیل گزارش می شود: محورهای آماده عملیات:

۱. محور سومار - مندلی: عملیات این محور برای تصرف ارتفاعات مسلط بر شهر مندلی و به خطرانداختن آن شهر، که حدود ۸۰ کیلومتر تا بغداد فاصله دارد، از چهار محور زله زرد - ارتفاعات پیرعلی و سارا (ناخوانا) و کانی شیخ طرح ریزی شده که در صورت موفقیت نتایج زیر حاصل می شود:

- آزادشدن شهر سومار و ترمیم نوار مرزی ایران.

- انهدام حدود یک لشکر از عراق.

- بستن تنها راه ارتباطی عراق از جنوب به شمال، یعنی راه میان تنگ که مسیر تدارکاتی دشمن به طرف نفت شهر می باشد.

- به خطرانداختن شهر مندلی که در نتیجه آن عراق نیروی زیادی برای دفاع از شهر مندلی لازم خواهد داشت و مجبور است این نیروها را از جبهه های دیگر به این منطقه بیاورد (حداقل حدود ۲ لشکر).

برای اجرای این عملیات نیروهای ذیل پیش بینی شده است:

- تیپ مستقل تکاور ذوالفقار (موجود در منطقه).

- یک گردان زرهی (موجود در منطقه).

- یک گردان مکانیزه (موجود در منطقه).

هفت گردان سپاه به استعداد هر گردان ۳۰۰ نفر که تا یک ماه آینده به آن منطقه اعزام خواهد شد.

۲. محور بانه - سردشت و پیرانشهر - سردشت: سردشت تنها شهر شمال غرب کشور است که هنوز در محاصره ضدانقلاب می باشد و برای رساندن غذا و تدارکات از تنها راه مواصلاتی، یعنی راه هوایی (مراغه - سردشت و یا سقز - سردشت)، فقط در دو هفته گذشته ما یک فانتوم و دو هلیکوپتر از دست داده ایم.

در صورت اقدام برای بازشدن راه زمینی سردشت، نتایج زیر حاصل می شود:

- آزادشدن تنها شهری که در محاصره ضدانقلاب است و حاکمیت جمهوری اسلامی بر شهرهای غرب کشور.

- رهاشدن حداقل دو گردان از ارتش و استفاده از آنها در عملیات غرب کشور و جایگزین کردن ژاندارمری به جای آنها.

- جلوگیری از تلفات و ضایعات شدید هوانیروز و نیروی هوایی در این محور.

برای آزاد شدن راه های بانه - سردشت و پیرانشهر - سردشت، ارتش آمادگی دارد و با سپاه هماهنگ شده است و احتیاج به دو گردان پاسدار می باشد که یک گردان به کردستان اعزام شود و دیگری به ارومیه و در صورت عدم اعزام نیرو با بارش اولین برف، این محور تا سال آینده همچنان بسته خواهد بود و تدارک آن از راه هوا نیز با مشکلات فراوان توأم خواهد بود.

۳. محاصره شهرهای طویله و بیاره عراق: باتوجه به اینکه فعلاً ارتفاعات مسلط در شهرهای مریوان و پاوه در دست نیروهای خودی است، بنا بر گفته فرماندهی سپاه مریوان (احمد متوسلیان) و فرماندهی پاوه (ابراهیم همت) با استفاده از دو گردان می توان به هدف های فوق رسید.

در جمع بندی ای که نسبت به عملیات جنوب و غرب به عمل آمد، یقین حاصل شد که راه پیروزی ما و پایان دادن به جنگ از غرب خواهد بود و پیشنهاد می شود که بعد از عملیات غرب سوسنگرد و بستان و تقویت جبهه دزفول، نیروهای موجود را در عملیات غرب شرکت دهیم و استراتژی جنگ را بر مبنای دفاع در جنوب و تهاجم در غرب قرار دهیم؛ باتوجه به اینکه جبهه های غرب دارای این خصوصیات می باشد:

۱. احتیاج به نیروی زرهی وسیع ندارد.

۲. نیروهای پیاده ما عملاً در کوهستان بر نیروهای زرهی و پیاده عراق برتری دارند.

۳. با استفاده از وضعیت زمین در غرب، ما از تاکتیک دورزدن نیروهای دشمن به خوبی می توانیم استفاده کنیم.

۴. در غرب با نیروی کم می توان ضربات بیشتری بر دشمن زد.

۵. آسیب پذیری نیروهای ما در کوهستان کمتر از دشت می باشد.

۶. قدرت عراق که در نیروی زرهی او می باشد عملاً در مناطق کوهستانی نمی تواند مؤثر باشد و در مقابل نیروهای پیاده، آسیب پذیری نیروی زرهی او به شدت زیاد خواهد بود و کارایی نیروی پیاده در کوهستان بالاتر از نیروی زرهی است.

۷. تمام ارتفاعات مسلط بر عراق در ناحیه مرزی ما قرار گرفته است و با گرفتن ارتفاعات مرزی، عراق مجبور است برای جلوگیری از سرازیر شدن نیروهای ما به طرف شهرهای عراق، نیروهای خودش را از جنوب به طرف غرب انتقال دهد و آسیب پذیری نیروهایش در جنوب زیاد خواهد شد.»(۱)

ص: ۳۸۷

روابط عمومی هلال احمر جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد که از اول مهر تا هفتم آبان ماه، ۲۳۸ نفر پزشکیار، بهیار و مکانیک خودرو، داوطلبانه به جبهه های غرب و جنوب اعزام شده اند که از این تعداد ۲۳۴ نفر شامل ۱۴۸ امدادگر، یک نفر پزشکیار، ۶۷ راننده، ۱۳ مکانیک، ۵ نفر صافکار، جوشکار و باطری ساز از تهران به آبادان، ایلام، کرمانشاه، اهواز، سنندج، دزفول و ماهشهر و ۴ نفر امدادگر و بهیار از اصفهان به کرمانشاه و اهواز اعزام شدند. روابط عمومی هلال احمر تأکید کرد: ۹۴ نفر از برادران در ستاد امداد در جبهه آبادان به طور ثابت در امور امداد جبهه آبادان فعال هستند و در تاریخ ۸/۶/۱۳۶۰ تعداد ۲۲ قلم وسایل یدکی اتومبیل، ۴۸۰ هزار ریال از مشهد و ۱۴ دستگاه آمبولانس و ۲ دستگاه فولکس استیشن به مناطق جنگی ارسال شده است. (۱)

ترور افراد متعهد و پیرو نظام جمهوری اسلامی، تلاش برای ضربه زدن به نیروهای دولتی و مین گذاری همچنان در صدر اقدامات گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق غرب کشور قرار دارد. این درحالی است که رادیوهای حامی این گروه ها از جمله رادیو صدای کردستان در صدر توجیه کشتار مردم بی گناه برمی آیند. انتقال پیکر پاک ۵ شهید که در اسارت به شهادت رسیدند به شهر سقز و تسلیم شدن تعدادی از افراد گروه های مسلح غیرقانونی در شهر کامیاران و تحلیل رادیو بی بی سی در این باره از دیگر وقایع مهم امروز در مناطق کردنشین است.

بر اثر انفجار بمبی که عناصر مسلح غیرقانونی در منزل یکی از اهالی اشنویه کار گذاشته بودند، "صالح ابراهیمی"، صاحب خانه، همسر و ۳ فرزند وی به شهادت رسیدند. در نتیجه انفجار این بمب در ساعت ۱۱:۳۰، خانه موردنظر به کلی ویران شد. (۲) رادیو صدای کردستان کار گذاشتن این بمب را به نیروهای جمهوری اسلامی ایران نسبت داد. (۳) ولی رادیو صوت الجماهير عراق این حادثه را از اقدامات مخالفان جمهوری اسلامی اعلام کرد. در گزارش این رادیو آمده است: «مخالفان ایرانی به فعالیت های روزانه خود علیه افراد و تأسیسات رژیم فارسی ادامه داده اند و در شهر اشنویه یکی از طرف داران [امام] خمینی در اثر انفجار یک بمب که به وسیله مخالفان در خانه وی کار گذاشته شده بود، کشته شده است. رادیو تهران گزارش داد این انفجار باعث کشته شدن ۴ تن دیگر و ویران شدن خانه گردیده است.» (۴)

ساعت ۱۴ امروز، ۳ تن از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در اقدامی غافلگیرانه، خودرو پلیس راه سنندج - کامیاران را به زور اسلحه ربودند و با استفاده از این خودرو وارد شهر سنندج شدند و ضمن پخش تعدادی اعلامیه در برخی مناطق شهر، به سمت نگهبان های دادگاه انقلاب و مقر سپاه در باشگاه سابق افسران تیراندازی کردند که با تیراندازی متقابل نیروهای دولتی و تعقیب این خودرو، مهاجمان با رها کردن خودرو در خیابان شهدا، متواری شدند. در

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۳، ۸/۸/۱۳۶۰، ص ۶، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۷/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۰/۸/۱۳۶۰، ۲۲۵، ص ۱۰ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۹/۸/۱۳۶۰.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۹/۸/۱۳۶۰، ۲۲۴، صص ۱۹ - ۱۸ ضمیمه، بخش عربی رادیو صوت الجماهير، ۸/۸/۱۳۶۰.

این اقدام یک تن از نیروهای سپاه و یک تن از مردم عادی و احتمالاً یک تن از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی زخمی شدند. (۱)

در حمله نیروهای حزب دمکرات به پایگاه حسینی شهر سردشت، یک درجه دار به شهادت رسید. (۲)

به دنبال شهادت ۴ تن و زخمی شدن ۷ نفر از مردم عادی بر اثر انفجار مین در روستای تخته سنگی در شمال غربی کامیاران در دوم آبان، امروز گزارشگر رادیو صدای کردستان با لحنی تهدیدآمیز، مردم منطقه را خطاب قرار داد و گفت: «به شما مردم شرافتمند توصیه می کنیم که از سوار شدن به خودروهای پاسداران خودداری کنید تا بار دیگر شاهد رویداد انفجار مینی بوس و کشته شدن روستاییان بی گناه نباشیم.» (۳)

امروز پیکر ۵ تن از نیروهای بسیج و نیروهای انتظامی که در اسارت حزب دمکرات بودند و در ۲۶ شهریور سال جاری به دست عوامل این حزب اعدام شدند، از سردشت به سقز انتقال یافت تا ترتیب تشییع آنان داده شود. (۴) - (۵)

شش تن از افراد وابسته به حزب دمکرات کردستان ایران با تسلیم خود و تحویل ۶ قبضه اسلحه به سپاه پاسداران شهر کامیاران، درخواست امان نامه کردند. (۶) گزارشگر رادیو لندن نیز با پخش این خبر که سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اعلام کرده که در ۵ روز اخیر حداقل ۱۳۰ تن از اعضای گروه های مسلح غیرقانونی خود را به مراکز سپاه در مناطق کردنشین تسلیم و درخواست امان نامه کرده اند، گفت: «برطبق گفته پاسداران انقلاب، حداقل ۱۳۰ چریک گرد خود را در هفته گذشته تسلیم مقامات کرده اند. به نظر می رسد پاسداران که در ماه اکتبر و سپتامبر (شهریور و مهر)، شهرهای بزرگی را که در دست چریک ها بود، تصرف کردند، اکنون سعی می کنند که چریک ها را از روستاهای باقیمانده که سنگر آنهاست بیرون برانند.» (۷)

۱

امروز عوامل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای مشهد، تهران، هشتپر و کرج چند عملیات ترور و بمب گذاری انجام دادند که در جریان بمب گذاری این افراد در خط راه آهن تهران - خرمشهر، ۲ کودک به شهادت رسیدند و ۴ تن از کارکنان راه آهن زخمی شدند. فرزند آیت الله مشکینی نیز، که از افراد گروه مارکسیستی پیکار در راه آزادی طبقه کارگر بود، در شهر تنکابن دستگیر شد.

دو تن از وابستگان سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ساعت ۹ صبح امروز در خیابان رودکی مشهد، کارگر یک مغازه لبنیات فروشی را، که فردی متعهد و انقلابی بود، با شلیک چند گلوله، از ناحیه

ص: ۳۸۹

۱- سند شماره ۳۰۰۸۸۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ - (رکن ۲) به استانداری استان کردستان، ۸/۸/۱۳۶۰
ص ۱؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکزی اطلاعات،

- ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۶.
- ۲- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۳، ۸/۸/۱۳۶۰، صص ۱۴ - ۱۳ ضمیمه، صدای کردستان ایران، ۷/۸/۱۳۶۰.
- ۴- این ۵ نفر جزء اسرایی بودند که در زندان های حزب دمکرات نگه داشته می شدند و بنا به گزارش رادیو صدای کردستان، حزب دمکرات آنها را به تلافی کشته شدن ۵ تن از عناصر حزب در آن تاریخ اعدام کرده است. (کتاب ۱۵ روز شمار جنگ ایران و عراق، ۲۶/۶/۱۳۶۰).
- ۵- سند شماره ۱۳۹۳۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاچا (رکن ۲ گروه اطلاعات) به نخست وزیری (دفتر اطلاعات و تحقیقات)، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۳.
- ۶- سند شماره ۵۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۹؛ و- سند شماره ۲۷۰۳۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ به فرماندهی ستاد مرکز، ۷/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۸، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲ ضمیمه، رادیو لندن، ۱۲/۸/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۷، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۳۳ به نقل از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۱/۸/۱۳۶۰.

فک و گلو زخمی کرده، گریختند. فرد مجروح با کمک مردم به بیمارستان منتقل و درمان شد. (۱)

در مسیر خط راه آهن تهران - خرمشهر در کیلومتر هشت گذرگاه آدران در جنوب غربی تهران، افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بمبی را برای تخریب خط راه آهن کار گذاشته بودند که این بمب در ساعت ۹:۵۰ و قبل از عبور قطار منفجر شد. بر اثر انفجار این بمب، دو کودک خردسال به نام های فرهاد و رشید ابی زاده، که از فرزندان یک چوپان محلی بودند، شهید و ۴ تن از کارکنان راه آهن زخمی شدند. (۲)

در شهرستان هشتمین استان گیلان، نیروهای سازمان مجاهدین یک بمب دست ساز (سه راهی) را به داخل بانک ملی این شهر واقع در خیابان امام خمینی پرتاب کردند که بر اثر انفجار آن شیشه های این بانک خرد شد. هم زمان با این اقدام، افراد این سازمان یک سه راهی دیگر را نیز به منزل یکی از روحانیون این شهر پرتاب کردند که خسارت های مالی اندکی ایجاد کرد. (۳)

در ساعت ۱۴:۳۰ در شهر مشهد، ۲ تن از افراد مجاهدین خلق (منافقین) قصد داشتند یک خودرو پژو را به زور اسلحه سرقت کنند که با ورود خودرو گشتی سپاه به محل و در درگیری پیش آمده، یکی از افراد مسلح این سازمان کشته و نفر دیگر، که یک دختر بود، دستگیر شد. (۴)

در کرج، ۲ تن از مسئولان شاخه نظامی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) این شهر در درگیری با نیروهای دادستانی انقلاب به هلاکت رسیدند. (۵)

علیرضا مشکینی، فرزند آیت الله مشکینی امام جمعه موقت تبریز، از اعضای سازمان کمونیستی پیکار در راه آزادی طبقه کارگر که از مدت ها پیش تحت تعقیب بود، در شهر تنکابن دستگیر شد. وی هنگام دستگیری با ازبین بردن برخی مدارک همراه خود، قصد فرار داشت که با هشیاری پاسداران موفق به این کار نشد. (۶)

۱

همکاری تبلیغاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با نشریه های غربی علیه جمهوری اسلامی ایران موضوعی است که خبرگزاری پارس در گزارشی به آن پرداخته است. در بخشی از این گزارش به دو مورد سندسازی و جعل خبر سازمان مجاهدین و چاپ آن در نشریه های غربی اشاره شده است. در اولین سند جعلی آمده است که سرپرست فرمانداری سقز به همه ادارات و سازمان های دولتی این شهر ابلاغ کرده که در انتخابات ریاست جمهوری شرکت کنند و مسئولان ادارات نیز موظف اند اسامی کسانی را که در انتخابات شرکت نمی کنند به فرمانداری گزارش کنند. رونوشت این نامه جعلی در نشریه افریقا و آسیا، که ۱۵ روز یک بار در پاریس چاپ می شود، همراه با مقاله ای مفصل چاپ شده است. در دومین اقدام، سند جعلی دیگری در

- ۱- روزنامه کیهان، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۵، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۴، تهران - خبرگزاری پارس، ۹/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه اطلاعات، ۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۳- سند شماره ۵۸۰۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۳ به فرماندهی ستاد مرکزی، ۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- روزنامه کیهان، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۴.
- ۴- روزنامه کیهان، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴.
- ۵- روزنامه اطلاعات، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵.
- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۶، ۱۱/۸/۱۳۶۰، صص ۳ - ۲، ساری - خبرگزاری پارس، ۱۰/۸/۱۳۶۰.

روزنامه الوطن العربی (چاپ پاریس) منتشر شده است که در آن از قول رئیس اداره آموزش و پرورش سقز بخشنامه جعلی دیگری با مضمونی مشابه بخشنامه فوق چاپ شده است.

هفته نامه اکسپرس نیز عکسی از اعدام سرگرد قاسم ژیان پناه، شکنجه گر معروف ساواک، به چاپ رسانده و در توضیح آن نوشته است که این فرد کسی است که به جرم همجنس بازی اعدام شده است. به گزارش خبرگزاری پارس، یکی دیگر از روزنامه های فرانسوی در مقاله ای تحت عنوان "۲۰۰ کودک در تهران تیرباران شدند"، عکس دوران کودکی چهار تن از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را چاپ کرده است تا به خواننده این نکته را القا کند که افراد اعدام شده کودک بودند. (۱)

۱

در پی شهادت غضنفر خاوند، دانشجوی عضو انجمن اسلامی دانشجویان ایرانی در شهر رم ایتالیا، جامعه فارغ التحصیلان خارج از کشور، امروز بعدازظهر در مقابل سفارت ایتالیا در تهران تظاهراتی در اعتراض به این جنایت برگزار کردند. شرکت کنندگان در این تظاهرات خواستار رسیدگی و تعقیب عاملان این جنایت شدند. (۲)

۲

در پی معرفی میرحسین موسوی برای تصدی پست نخست وزیری از جانب رئیس جمهور، امروز به منظور تأیید صلاحیت وی در مجلس رأی گیری شد و از ۱۹۵ رأی اخذ شده، ۱۱۵ تن موافق، ۳۲ تن مخالف و ۴۸ تن رأی ممتنع دادند و بدین ترتیب وی توانست بعد از شهید محمدعلی رجایی، شهید محمدجواد باهنر و محمدرضا مهدوی کنی به عنوان چهارمین نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران مشغول به کار شود. (۳)

ص: ۳۹۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۳، ۸/۸/۱۳۶۰، ص ۸ - ۷ ضمیمه، تهران - خبرگزاری پارس، ۷/۸/۱۳۶۰.

۲- روزنامه کیهان، ۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵.

۳- روزنامه کیهان، ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱.

راديو كلن در مقاله ای رادیویی به تشریح مواضع کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل متحد درباره ایران پرداخته است. در این گفتار همچنین نامه هفته گذشته مهدی نواب، سفیر ایران در آلمان غربی، نیز بررسی شده است. در این مقاله آمده است:

«کمیسیون بین المللی حقوق بشر وابسته به سازمان ملل متحد اعلام کرده است که جمهوری اسلامی ایران به وظایفش مبنی بر ارائه گزارش جهت رعایت حقوق بشر در آن کشور عمل نکرده است. درحالی که ایران نیز مانند ۶۶ کشور دیگر قرارداد بین المللی مربوط به حقوق بشر در سازمان ملل متحد را امضا کرده و خود را به رعایت آن مقید و ملزم ساخته است. مطرح شدن گزارش ایران در کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل متحد باعث شده که کمیسیون مذکور، که درحال حاضر از نوزدهم ماه اکتبر در شهر بن، پایتخت آلمان فدرال، تشکیل جلسه داده است، به موازات گزارش دولت های ژاپن، اردن، هلند و مراکش درباره حقوق بشر در ایران، که هنوز گزارش آن واصل نگردیده است، به بحث و گفت و گو پردازد. درارتباط با جمهوری اسلامی ایران، کمیسیون حقوق بشر در بن اعلام داشت که جریانات اخیر در ایران، افکار عمومی جهان را نگران و متوجه آن کشور ساخته است. شنیدن این نوع اظهارات به حدی برای مقامات ایرانی پردردسر و ناراحت کننده است که روز سه شنبه [۲۹/۷/۶۰]، مهدی نواب، سفیر جمهوری اسلامی ایران در بن، علی رغم عرف و مقررات دیپلماتیک، دست به اقدامات باورنکردنی علیه وزیر دادگستری آلمان فدرال بزند، زیرا وی با انتشار و توزیع یک نامه سرگشاده، وزیر دادگستری آلمان فدرال را به طور شدیداللقن به باد انتقاد گرفته و در نامه مذکور این نکته را مورد تأکید قرار داده است که وزیر دادگستری آلمان فدرال مجاز نیست که درباره ایران و یا کارهایی که در آن کشور می گذرد به ابراز عقیده پردازد. وزیر دادگستری آلمان فدرال در ضیافتی که روز پنجشنبه گذشته به افتخار اعضای هجده گانه کمیسیون رسیدگی به حقوق بشر ترتیب داده شده بود، عیناً گفته بود که در دستور مذاکرات کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل متحد، ایران نیز مورد بحث و گفت و گو قرار گرفته است. [وی تأکید کرده بود که] من به عنوان نماینده کشوری که پیوسته با ملت ایران دارای مناسبات حسنه و دوستانه بوده است، ناراحتم از اینکه زنجیر یا موج اعدام های پی درپی، پاره و متوقف نمی شود، درحالی که این نوع اقدامات مغایر با روح و قوانین مربوط به حقوق بشر و به معنای نضج آن است.

مهدی نواب، سفیر جمهوری اسلامی ایران در آلمان، درعین اینکه کوچک ترین اشاره ای به اوضاع و موقعیت ایران درارتباط با کمیته حقوق بشر سازمان ملل متحد نکرده است، وزیر دادگستری آلمان فدرال را محکوم می سازد که وی حق آن را ندارد که درباره رعایت حقوق بشر در ایران صحبت و یا اظهارنظر کند. در نامه سرگشاده نواب آمده است که وزیر دادگستری آلمان فدرال درباره جنگ، توطئه، ترور و سوءقصدهایی که به جان مردم بی گناه ایران می شود، مهر

سکوت بر لب زده و تنها پیرامون واکنش های دولتی به سخنرانی پرداخته است. مهدی نواب، سفیر جمهوری اسلامی ایران، در نامه سرگشاده ای می افزاید: "کسی که در برابر تحمیلاتی که به یک ملت می شود سکوت اختیار می کند، حق آن را هم ندارد که در برابر واکنش ملت، به اظهار نظر بپردازد." نواب در عین آنکه به وزیر دادگستری آلمان فدرال اتهام رفتار دوگانه را وارد می سازد، ابراز امیدواری می کند که ملت تحت فشار، زمانی در مبارزاتش پیروز گردد.^(۱)

۱

وزیر خارجه امریکا راهبرد سیاست خارجی امریکا را در قبال ایران ایجاد یک رژیم میانه رو در ایران اعلام کرد.

به گزارش رادیو صدای امریکا، الکساندر هیگ، وزیر امور خارجه امریکا در هم اندیشی ناشران و سردبیران امریکا، که در تالار وزارت امور خارجه تشکیل شده بود، در سخنانی درباره اصول سیاست خارجی ایالات متحده، به سیاست امریکا درباره ایران اشاره کرد و گفت: سیاست خارجی امریکا درباره ایران بدون شک باید براساس اهمیت راهبردی و تاریخی آن برای امریکا استوار باشد. وزیر امور خارجه امریکا گفت: ما نگرانی خود را درخصوص وجود رژیم های فعلی در تهران پنهان نمی کنیم. از سوی دیگر، ما در مورد اختلاف های ایران و عراق روشی بی طرفانه پیش گرفته ایم، چراکه به مناسبات درازمدت تاریخی خود توجه داریم و کوشش می کنیم آنچنان سیاستی در پیش گیریم که نتیجه آن ایجاد یک رژیم معتدل در تهران باشد که دست کم با سیاست ها، منافع و ارزش های جهانی هماهنگ باشد و در حال حاضر چنین رژیمی در تهران وجود ندارد.^(۲)

۲

نمایندگان سیزده کشور عضو سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) در شهر ژنو سوئیس گرد هم آمدند تا درباره طرح قیمت گذاری یکسان نفت صادراتی تصمیم بگیرند. رادیو لندن به بهانه این گردهمایی، در مقاله ای علل وجود اختلاف در کشورهای صادرکننده نفت را بررسی کرده است. محورهای اصلی مقاله به این شرح است: میزان صادرات نفت ایران، تغییرات صدور نفت ایران پیش و پس از انقلاب اسلامی، سوءاستفاده برخی کشورها از کاهش صدور نفت ایران بعد از انقلاب، سیاست عربستان در افزایش صدور نفت تا ۱۰ میلیون بشکه در روز

ص: ۳۹۳

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۳، ۸/۸/۱۳۶۰، صص ۸-۷، رادیو کلن، ۷/۸/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۵، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱ ضمیمه، رادیو صدای امریکا، ۹/۸/۱۳۶۰.

و کاهش دادن قیمت نفت، تاریخچه ای از گردهمایی وزیران نفت اوپک از سال گذشته تا به حال و بازشکافی نقش های موجود در بین این کشورها، اصلی ترین موضوع دستور کار اجلاس فعلی ژنو و استقبال نویسنده این مقاله رادیویی از سیاست عربستان سعودی در افزایش تولید نفت و کاهش قیمت ها. در این مقاله آمده است:

«امروز نمایندگان سیزده کشور عضو سازمان کشورهای صادرکننده نفت اوپک در شهر ژنو جلسه ای ویژه تشکیل دادند تا عاقبت طرح قیمت گذاری واحد نفت صادراتی خود را عملی کنند. موضوع بهای نفت صادراتی اوپک به طور کلی پس از تغییر رژیم در ایران؛ یعنی نزدیک به سه سال پیش، آغاز شد. ایران که تا اواسط سال ۱۹۷۸ با صدور روزانه نزدیک به ۶ میلیون بشکه نفت در روز پس از عربستان سعودی بزرگ ترین صادرکننده اوپک بود، در ماه های اول سال ۱۹۷۹؛ یعنی پس از انقلاب، ناگهان حجم صادرات روزانه اش به یک سوم تنزل پیدا کرد. در این هنگام، بعضی از اعضای اوپک برای پرکردن این کمبود، اقدام به افزایش حجم تولید خود کردند، با این امید که کمبود حاصل از نزول تولید ایران باعث افزایش سطح تقاضای جهانی شده و در نتیجه قیمت ها بالا- خواهد رفت، ولی بی خبر از اینکه کشورهای صنعتی غرب یا بزرگ ترین مشتریان نفت اوپک، خود با مشکل رکود اقتصادی روبه رو بودند و در عین حال فکر یافتن راه های دیگر تولید انرژی، به علاوه اجرای طرح های صرفه جویی در مصرف، سطح تقاضا را به شدت ثابت نگاه داشته بود. برهم خوردن نظم قیمت گذاری اوپک اگر تنها یک نتیجه به بار آورده باشد، آن تحت فشارگذاردن بیش از پیش کشورهای در حال رشد بود که پول لازم برای خرید نفت مورد احتیاج خود را نداشتند و از سوی دیگر، به خاطر رکود اقتصادی در جهان صنعتی، کسب اعتبار و کمک های اقتصادی را نیز مشکل تر از گذشته می دیدند. در این میان، تنها کشور عضو اوپک که از ابتدای امر افزایش بی رویه بهای نفت را مضر حال تولیدکنندگان و مصرف کنندگان نفت تشخیص داد، عربستان سعودی بود. شیخ یمانی، وزیر نفت عربستان، در گردهمایی های مختلف اوپک این نکته را خاطر نشان ساخت که نفت گران بدون مشتری نه تنها درآمدی نصیب هیچ کس نخواهد کرد، بلکه اقتصاد جهان را که رونق و عملکردش با درآمد صادرکنندگان نفت رابطه ای مستقیم دارد، به مخاطره خواهد انداخت و در اجرای این استدلال اقتصادی، سطح تولید خود را به بیش از ۱۰ میلیون بشکه در روز افزایش داد و آن را با بهایی نازل به بازار عرضه فرستاد. جاری شدن سیل نفت ارزان سعودی به بازارهای جهانی از آن دریاچه ای ساخت که مشاهده و فورش، از هراس مصرف کنندگان کم کرد و در اصطلاح اقتصادی، توازن بین عرضه و تقاضا به نفع خریدار برهم خورد.

کاهش روزافزون درآمد اعضای تندرو اوپک از نفت صادراتی شان، سرانجام به یک رشته ملاقات منجر شد که آخرین آن در ماه اوت گذشته [بود که] باز هم به نتیجه ای نرسید. دیدار امروز [اعضای]

اوپک در ژنو، دومین گردهمایی اعضای سیزده گانه این باشگاه نفتی در سه ماه گذشته است تا شاید برای تنظیم جدولی جهت قیمت گذاری واحد بهای نفت، به توافق برسند. در دو سال گذشته، تفاوت قیمت بین نفت صادراتی اعضای اوپک تا ۸ دلار برای هر بشکه هم رسید، ولی این بار، ناظران امور نفتی معتقدند که به خاطر تغییر عقیده دولت ونزوئلا و همچنین موقعیت مستحکم شیخ یمانی، وزیر نفت عربستان سعودی، توافق تقریباً حتمی خواهد بود. وزیر نفت سعودی پس از دیدار ناموفق اعضای اوپک در ماه اوت گذشته، روشن ساخت که در هیچ گردهمایی دیگری بر سر تنظیم روش قیمت گذاری واحد شرکت نخواهد کرد، مگر آنکه توافق حتمی باشد. تحولی که انتظار وصول به آن در ژنو می رود، ظاهراً بهای نفت خام سبک عربستان سعودی را که برای کشورهای اوپک شاخص قیمت گذاری است، از ۳۲ دلار برای هر بشکه به ۳۴ دلار افزایش خواهد داد. در ازای دادن این امتیاز، عربستان سعودی از آن گروه از کشورهای اوپک که بهای نفتشان را در سطحی بالا نگاه داشته اند و در میان آنها می توان به الجزایر و لیبی اشاره کرد، خواهد خواست تا نفت بشکه ای ۴۰ دلار خود را به سطحی نزدیک به بهای نفت شاخص، یعنی ۳۴ دلار برسانند. البته، برای انواع مرغوب تر نفت، جدولی تنظیم خواهد شد تا تفاوت بین مرغوبیت و نزدیکی محل تحویل به بازار مصرف و سایر ملاحظات در تعیین بهای نفت تأثیرگذار باشد. یکی از علل مخالفت عربستان سعودی با بالا نگه داشتن بهای نفت بعضی از اعضای اوپک، همواره این بوده است که این گونه تصمیمات، دارای هیچ گونه منطق اقتصادی نبوده و صرفاً به خاطر مسائل سیاسی اتخاذ شده است. عاقبت با نزول سطح تقاضای جهانی برای نفت، این گروه از کشورهای اوپک ناچار شدند به طور یک جانبه و بدون وجود یک جدول مشخص، بهای نفت خود را کاهش دهند. اولین کشور در این گروه، نیجریه بود که با اقرار به این حقیقت که کاهش درآمد ارزی کشور از نفت، برنامه های توسعه اقتصادی این کشور را به مخاطره افکنده است، بهای نفت خود را پایین آورد، ولی کشورهای تندروتر نظیر الجزایر و لیبی همچنان بهای نفت خود را در سطح بشکه ای ۴۰ دلار نگاه داشتند تا شاید سطح تقاضا افزایش یابد. ... حقیقت امر این است که نوسان های موجود در بازار آزاد، حال برای هر کالایی باشد، بیش از توافق اداری و رسمی گروهی کارشناس و وزیر، در تعیین بهای آن مؤثر خواهد بود، زیرا همان طور که در نمونه عکس آن مشاهده شد، تصمیمات سیاسی کشورهای تندرو عضو اوپک در بالا نگاه داشتن بهای نفتشان نتوانست درآمد مورد انتظارشان را فراهم کند، زیرا تصمیمات سیاسی و حقایق اقتصادی به قول معروف حتی با صد من سریش هم به هم نمی چسبند. به طور مثال، اگر وزیران اوپک در ژنو تصمیمی در جهت تثبیت قیمت های نفتشان حتی تا پایان سال جاری میلادی اتخاذ کنند، یک زمستان سرد و طولانی در نیم کره شمالی و یا ادامه جنگ بین ایران و عراق، که دو عضو عمده اوپک هستند، می تواند ظرف چند هفته تعادل بین عرضه و تقاضای جهانی برای نفت را برهم زده و قیمت ها را تغییر دهد.» (۱)

ص: ۳۹۵

در پی قطعی شدن عملیات آینده ایران در محور سوسنگرد - بستان، تحرکات نیروهای خودی و دشمن در این محور افزایش یافت. در همین خصوص امروز سرهنگ صیاد شیرازی، فرمانده نیروی زمینی ارتش، با حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، نماینده امام در شورای عالی دفاع، دیدار کرد و درباره وضعیت جبهه های جنگ و عملیات آینده سپاه و ارتش در منطقه سوسنگرد و کرخه کور گزارش داد. حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی درباره این ملاقات گفت: «پیش از ظهر، سرهنگ صیاد شیرازی آمد و برنامه های آینده جنگ (عملیات آینده در منطقه عمومی سوسنگرد) را گفت. طرح خوبی به نظر می رسد.» (۱)

گزارش ارتش جمهوری اسلامی درباره فعالیت های ارتش عراق در محور غرب سوسنگرد و جنوب کرخه کور نیز حاکی است: «در وضعیت کلی دشمن تغییر عمده ای حاصل نشده است و دشمن کماکان به تقویت نیرو در منطقه غرب سوسنگرد و جنوب کرخه کور مشغول می باشد. ... دشمن هر شب سعی می کند به مدت یک ساعت مواضع یگان های لشکر [۱۶ زرهی قزوین] به ویژه در غرب سوسنگرد را زیر آتش شدید خود قرار دهد تا بتواند حداکثر تلفات و ضایعات را به یگان ها وارد آورد و از طرفی یگان های خودی را با اجرای چنین آتش هایی که شباهت زیادی به آتش تهیه دارد عادت داده و در یک فرصت مناسب تک خود را اجرا نماید.» همچنین در این گزارش آمده است: «باتوجه به نقل و انتقالات اخیر دشمن در جبهه های سوسنگرد و جنوب کرخه کور، احتمالاً دشمن قصد دارد واحد احتیاط خود را در هویزه مستقر نماید.» (۲) با نگرش به اینکه دشمن هر دو جبهه مذکور را به طور قابل ملاحظه ای تقویت نموده است، این تقویت ها اخیراً

ص: ۳۹۷

۱- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب اسلامی، چاپ هشتم، ۱۳۸۶، ص ۳۵۱.

۲- این گزارش به نقل و انتقال یگان های دشمن در تاریخ ۷/۸/۱۳۶۰ اشاره شده و آمده است: در ساعت ۱۷:۰۰ مورخه ۷/۸/۱۳۶۰ ستونی از دشمن به استعداد ۳۷ دستگاه تانک و نفربر از مقابل پل فردوس، واقع در جنوب کرخه کور به طرف غرب (هویزه) در حال حرکت مشاهده شده است.

در این مناطق به دشمن این امکان را می دهد که در آینده برای حفظ موقعیت سیاسی و نظامی خود، در جبهه های مذکور بر علیه یگان های خودی تا شروع فصل بارندگی تک نماید.»

در ادامه گزارش آمده است: «برابر شناسایی انجام شده، افراد پیاده دشمن در حدود ۲۰۰ الی ۳۰۰ متری شمال کرخه کور واقع در مقابل پل حبانیه استقرار و خاکریزهای زیادی در عمق این مناطق احداث نموده اند. به نظر می رسد که دشمن قصد دارد پل حبانیه را به طور کامل تأمین نماید تا احتمالاً در موقعیت مناسب به منظور اجرای حمله به یگان های خودی، ادوات زرهی خود را از این پل عبور داده و همچنان سرپل را به طور کامل در دست داشته باشد.» در پایان این گزارش ضمن اشاره به تقویت نیروهای دشمن آمده است: «دشمن همچنان مبادرت به اعزام گشتی های شناسایی در ساعات مختلف برای شناسایی به جلو مواضع یگان های خودی نموده و یادآوری می شود، دشمن اخیراً فعالیت گشت زنی خود در منطقه یگان های لشکر (۱۶) زرهی قزوین را افزایش داده است.»^(۱)

در همین خصوص، گزارش نیروهای اطلاعاتی سپاه از محور حمیدیه حاکی از آن است که در طول دیروز و امروز، تحرکات ارتش عراق در محدوده پل قیصریه در امتداد کرخه نور و جاده قابل توجه بوده است. ارتش عراق علاوه بر اینکه در محورهای سوسنگرد و بستان تقویت نیرو و تحکیم خطوط پدافندی را به منظور کاهش آسیب در برابر حملات احتمالی ایران در دستور کار قرار داده است، این رویه را در محور حمیدیه با جدیت پیگیری می کند از همین رو، تیپ ۴۹ پیاده لشکر ۱۱ عراق در جنوب کرخه نور گسترش یافته و به تازگی تیپ ۱۶ لشکر ۶ نیز به جای تیپ ۴۳ لشکر ۹ وارد منطقه جنوب کرخه نور شده است. در ۴۸ ساعت گذشته نیروهای عراقی مستقر در این منطقه تانک ها و نفربرهای خود را از پشت جاده جهاد سازندگی به سمت پل های دوم، سوم و چهارم انتقال داده اند و بخشی از این تانک ها را در سمت راست پل قیصریه مستقر کرده اند.^(۲) علاوه بر این، دشمن در جنوب و غرب قیصریه (در فاصله بین جاده جهاد سازندگی و رودخانه کرخه نور) در حال تکمیل خاکریزی است که در غرب قیصریه به طول ۲۰۰ متر احداث کرده که این خاکریز با روستای قیصریه حدود ۷۰۰ متر فاصله دارد.^(۳)

ص: ۳۹۸

- ۱- مرکز پژوهش های دفاع مقدس (معاونت نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی)، تقویم تاریخ دفاع مقدس، جلد پانزدهم (فروغ فتح، حوادث آبادان ۱۳۶۰)، تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، چاپ اول، زمستان ۱۳۸۸، صص ۲۱۹ - ۲۱۸.
- ۲- احمد دهقان، مجموعه آثار شهید حسن باقری (گزارش روزانه جنگ، شش ماهه دوم ۱۳۶۰)، تهران: مرکز نشر آثار شهید حسن باقری، ۱۳۸۹، ص ۱۴۱، گزارش شماره ۳۹۲، آبان ۱۳۶۰.
- ۳- همان، ص ۱۴۵، گزارش شماره ۳۹۳، آبان ۱۳۶۰.

امروز جنگنده ها و توپخانه های ارتش عراق شهرهای پیرانشهر، آبادان، اهواز، دزفول و پاوه را هدف قرار دادند و به این شهرها و مردم خسارت هایی وارد کردند. در مقابل، هواپیماها و توپخانه های ایران نیز به هدف هایی در شمال غرب عراق حمله کردند.

در این روز یک فروند جنگنده نیروی هوایی عراق با عبور از مرزهای غربی ایران وارد حریم هوایی شهر پیرانشهر شد و یک راکت به روستای "سیلوه" در شمال این شهر پرتاب کرد که بر اثر آن ۴ تن از اهالی روستا، از جمله ۲ کودک زخمی شدند. (۱)

در ساعت ۱۴:۳۰ نیز ۲ فروند هواپیمای دشمن در آسمان آبادان ظاهر شده پس از ریختن اعلامیه در سطح شهر، با آتش پدافند هوایی نیروهای خودی متواری شدند. شهربانی آبادان نیز گزارش داد: شهر آبادان چندین بار هدف حمله توپخانه ها و هواپیماهای دشمن قرار گرفت که موجب آتش سوزی های فراوان شد. در این شهر امروز ۵ تن شهید و ۵ نفر مجروح شدند. (۲)

توپخانه های ارتش عراق نیز از ساعت ۹:۳۰ صبح تا بعدازظهر، ۲۵ گلوله به سوی شهر اهواز شلیک کردند که در نتیجه آن به منزلی در خیابان مولوی، گرمابه گلستان در خیابان مهدوی و ساختمان جهاد سازندگی در سه راهی لشکر خسارت هایی وارد شد. (۳)

شهر دزفول نیز امروز هدف چندین گلوله توپ قرار گرفت که شهادت ۳ نفر از مردم شهر و تخریب چند منزل مسکونی از پیامدهای آن بود. (۴) علاوه بر این، چندین گلوله توپ به اطراف شهر پاوه اصابت کرد که تلفات و خسارتی در بر نداشت. (۵)

از سوی دیگر، هواپیماهای ایرانی به کارخانه برق "دبس" و "سد" "دوکان" در استان سلیمانیه عراق حمله و خسارت هایی به تأسیسات آنها وارد کردند. (۶) فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق در اطلاعیه شماره ۵۰۷ با اعلام حمله هواپیماهای ایران به این دو منطقه، ادعا کرد که ۳ فروند از این هواپیماها را سرنگون کرده است. براساس این ادعا، سرنگونی ۲ فروند از این هواپیماها به وسیله پدافند هوایی انجام شده و یک فروند نیز به وسیله جنگنده های عراقی در نبردی هوایی سرنگون شده است. (۷) همچنین نیروهای خودی در گلوله باران محل استقرار نیروهای عراقی در ارتفاعات "زله زرد"، چندین سنگر دشمن را منهدم کردند. در این گلوله باران ۲۰ تن از نیروهای عراق کشته و ۱۰۵ نفر زخمی شدند. (۸)

روزنامه کیهان از کمک های اقشار گوناگون مردم شهرها و روستاهای مختلف و مقدار و نوع کمک ها گزارشی به شرح زیر تهیه کرده است:

«اهدای کمک های نقدی و جنسی مردم ایثارگر به رزمندگان پرتوان اسلام در جبهه های نبرد حق علیه باطل و نیز خواهران و

برادران صدمه دیده از جنگ تحمیلی همچنان ادامه دارد. در این رابطه از سوی کارکنان و دانش آموزان دبستان شهید محسن پور روستای کاریز تربت جام،

ص: ۳۹۹

۱- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۵، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۲۶، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۹/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴، ارومیه.

۲- تقویم تاریخ دفاع مقدس، پیشین، ص ۲۱۷.

۳- سند شماره ۳۱۸۹۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار خوزستان، ۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۵، ۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲۰، تهران خبرگزاری پارس از اهواز، ۹/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۳۱۸۹۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار خوزستان، ۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۴، ۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲۰.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۵، ۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲۰، تهران - خبرگزاری پارس از اهواز، ۹/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۳۱۸۹۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار خوزستان، ۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۵- سند شماره ۳۰۰۷۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری استان کردستان، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

۶- سند شماره ۳۰۰۷۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری استان کردستان، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۳.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۴، ۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱، رادیو صوت الجماهير، ۸/۸/۱۳۶۰، بیانیه نظامی شماره ۵۰۷ فرماندهی کل نیروهای مسلح.

۸- سند شماره ۵۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۹.

اهالی روستاهای قاسم آباد، زوزن، فیض آباد تربت حیدریه، دانش آموزان مدارس سلمان فارسی، پروین اعتصامی و عنصری بجنورد و روستاییان این منطقه و نیز کارکنان اداره کل مخابرات خراسان، کارکنان دفتر حفاظت آثار باستانی خراسان و کارکنان بانک کشاورزی اسفراین، جمعاً مبلغ ۸۴۴,۹۷۶ ریال به انضمام مقدار ۱۷۴۵ کیلوگرم گندم به منظور کمک به آوارگان جنگی اختصاص داده شد. ازسوی ستاد پشتیبانی جنگی جهاد سازندگی استان یزد، ۵ کامیون حامل ۵ تن خرما، ۱۶ تن آرد، ۱۷۰ تخته پتو، ۶۰ کارتن انار، ۴۰ طاقه نایلون، ۸ کارتن کنسرو و پسته، ۷ گونی قند، ۹۰ کیلو روغن، ۱۶ کارتن مایع ظرف شویی و ۱۲ عدد چراغ خوراک پزی از محل کمک های مردم یزد جهت کمک به رزمندگان اسلام به اهواز و سنندج ارسال شد.

به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس از تبریز، اهالی و کارکنان ادارات شهرستان گرمی و روستاییان تابعه، مبلغ ۲ میلیون ریال به حساب بنیاد امور جنگ زدگان واریز کردند. همچنین ازسوی روستاییان بخش شبستر، مبلغ ۳۸۰,۰۰۰ ریال به برادران جنگ زده کمک شد.

کارکنان بهداری و بهزیستی شاهرود یک روز حقوق خود معادل مبلغ ۴۵۲,۴۴۲ ریال، کارکنان سرچنگلداری کل آذربایجان غربی مبلغ ۴۹۰,۲۳ ریال و همچنین از محل جمع آوری کمک مردم در محل نمایشگاه "با شما در جبهه"، که ازسوی انجمن اسلامی ژاندارمری و اداره کل ارشاد اسلامی در ارومیه ترتیب یافته بود، مبلغ ۱۴۰۰۰ ریال جمع آوری و به حساب ویژه جنگ زدگان واریز شد. ازسوی دانش آموزان مدارس سیرجان مبلغ ۵۰۰,۲۰۱,۲ ریال و ازطرف کارکنان پست شهرستان های بندر انزلی، لنگرود و آستارا مبلغ ۲۹۰,۶۲ ریال، ازسوی مردم قزوین ۹ کامیون حامل ۲۰۰ جعبه انار، ۱۸ تن ایرانیت، نان لواش، گوجه فرنگی، موتور یخچال، رگلا-تور، مرغ تازه، برنج، گونی، پسته و مقداری دیگر مواد غذایی دراختیار ستاد پشتیبانی مناطق جنگی قزوین قرار گرفت که به مناطق جنگی در جنوب و غرب کشور ارسال شد.»(۱)

۱

عوامل گروه های مسلح غیرقانونی در شهرهای بوکان، سلماس، ارومیه، سردشت، دیواندره و سقز به نیروهای خودی حمله کردند و خسارت هایی را به بار آوردند. در این حملات، به مهاجمین نیز تلفاتی وارد شد.

نیروهای حزب دمکرات کردستان ایران در جاده بوکان - میاندوآب به نیروهای ارتش، که عازم بوکان بودند، حمله کردند. در این حمله یک درجه دار ارتش به شهادت رسید. نیروهای مهاجم با آتش متقابل نیروهای ارتش متواری شدند.(۲) رادیو صدای کردستان درباره آسیب های وارد شده به نیروهای خودی در این عملیات مدعی شد: پیش مرگان دسته مسعود از هیز بیان در مسیر بوکان - میاندوآب یک ستون نظامی را به کمین انداختند و ۱۰ تن از نیروهای آن را کشتند.(۳)

در منطقه جنوب سلماس نیز عناصر مسلح غیرقانونی در روستای زرین ده به یک خودرو

۱- روزنامه کیهان، ۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۵، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۴، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۹/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۷، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۶ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۱۱/۸/۱۳۶۰.

سیمرغ سپاه پاسداران که از روستای کوزه رش عازم سلماس بود، حمله کردند. این اقدام به شهادت یکی از افراد سپاه انجامید. (۱)

در روستای "صوفیان" در منطقه عمومی "هشتیان" در شمال غربی ارومیه، عناصر مسلح غیرقانونی به مقر سپاه حمله کردند که آسیبی جزئی به ساختمان وارد شد. این حمله تلفاتی در پی نداشت. (۲)

عناصر مسلح غیرقانونی یک پادگان نیروهای خودی را در سردشت هدف چندین گلوله توپ و خمپاره قرار دادند که بر اثر آن یک سرباز زخمی شد. (۳)

عوامل حزب دمکرات ساعت ۱۷ امروز در جنوب شرقی سقز در محور دیواندره به سقز، با ایجاد راه بندان، ۲ تریلی حامل سیمان و ۲ خودرو شهرداری را ربودند و هر ۴ نفر راننده این خودروها را نیز به گروگان بردند. (۴)

عناصر این حزب همچنین در پنج کیلومتری سقز به ساختمان محل استقرار گروهان مالک اشتر تیراندازی کرده و متواری شدند. این تیراندازی خسارت یا تلفاتی در پی نداشت. (۵)

۱

امروز عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) سه عملیات تروریستی در شهرهای هشتپر، ارومیه و کرمانشاه انجام دادند که خسارت و تلفات چندانی در پی نداشت.

نیروهای امنیتی ایران در سه عملیات ۲ خانه تیمی افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را در شهرهای هشتپر و تهران و یک خانه تیمی چریک های فدایی خلق (شاخه اقلیت) را در شهر بندرعباس شناسایی و تصرف کردند. همچنین در این روز ۱۲ تن از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با اظهار ندامت از رفتار گذشته خود، آزاد شدند.

در این عملیات ها ۳ تن از نیروهای سازمان دستگیر شدند، یک تن کشته شد و تعدادی سلاح و مهمات نیز به دست آمد.

عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ساعت ۱۹ امروز، مسئول نهضت سوادآموزی و عضو انجمن اسلامی جوانان هشتپر را هدف چندین گلوله قرار دادند که وی از ناحیه پا زخمی و به بیمارستان منتقل شد. در این عملیات تروریستی ۲ تن دستگیر شدند. (۶) در شهر ارومیه نیز ۲ تن از افراد سازمان قصد ترور شماری از نیروهای انتظامی شهر را داشتند که در درگیری پیش آمده، یکی از آنان کشته و دیگری دستگیر شد. از این گروه عملیاتی ۲ اسلحه کمری به دست آمد. (۷) در شهر کرمانشاه نیز افراد این سازمان نارنجکی را به منزل مدیرعامل سازمان منطقه ای بهداری استان پرتاب کردند که بر اثر انفجار این نارنجک خسارت های جزئی به منزل وی وارد آمد. (۸)

امروز همچنین در شهر هشتپر، نیروهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، یک خانه تیمی افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را پس از شناسایی، تصرف و ۳ تن از افراد نظامی فعال سازمان را، که در این خانه به سر می بردند، دستگیر کردند. به گزارش فرماندهی منطقه ۳ سپاه پاسداران

- ۱- همان، ص ۲، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۰/۸/۱۳۶۰ به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات شمال غرب.
- ۲- روزنامه کیهان، ۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴.
- ۳- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۵، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۳، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۹/۸/۱۳۶۰.
- ۴- سند شماره ۳۰۰۷۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱؛ و- سند شماره ۳۰۰۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی شماره ۶۵، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزاچا (مد عملیات)، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۱۳۸۵۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاچا (رکن ۲ - گروه اطلاعات) به مقام وزارت کشور، ۱۷/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۶.
- ۵- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۳.
- ۶- سند شماره ۵۷۹۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۳ (چالوس) به فرماندهی ستاد مرکزی، ۹/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۵۸۰۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۳ به فرماندهی ستاد مرکزی، ۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- روزنامه کیهان، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۴، هشتپر (طوالش).
- ۷- روزنامه کیهان، ۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴.
- ۸- روزنامه اطلاعات، ۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴.

انقلاب اسلامی (استان های گیلان و مازندران)، افراد دستگیر شده در اغلب بمب گذاری ها و ترورهای منطقه هشتم و طوالش شرکت داشتند. از این خانه تیمی یک قبضه اسلحه کلت، تعدادی سه راهی و مقداری مواد منفجره به دست آمد. (۱)

همچنین نیروهای سپاه پاسداران، یک خانه تیمی شاخه نظامی سازمان مجاهدین (منافقین) را در یکی از خیابان های فرعی میدان امام حسین (ع) تهران، کشف و تصرف کردند. در جریان تصرف این خانه تیمی، که با خودداری از تسلیم شدن ساکنان آن، ۲ ساعت طول کشید و همراه با تیراندازی دو طرف بود، ۴ تن از افراد سازمان دستگیر شدند که یکی از آنان از ناحیه پا زخمی شده بود. در بازرسی این خانه چند اسلحه کمری، مسلسل یوزی، تعداد زیادی فشنگ و مقادیری اسناد و مدارک درون گروهی به دست آمد. (۲)

در شهر بندرعباس نیز نیروهای سپاه پاسداران این شهر یک خانه تیمی سازمان چریک های فدایی خلق (شاخه اشرف دهقان) را پس از چند روز تعقیب و مراقبت تصرف کردند. در جریان تصرف این خانه که با تیراندازی افراد فعال در آن به درگیری کشیده شد، یک تن از افراد سپاه شهید شد و ۲ تن از اعضای این گروه به هلاکت رسیدند. به گزارش دادسرای انقلاب اسلامی بندرعباس، افراد کشته شده چند روز پیش نیز در یک درگیری با نیروهای سپاه زخمی و متواری شده بودند. از این خانه تعدادی تفنگ، کلت، نارنجک و تعداد زیادی اسناد درون سازمانی کشف شد. (۳) امروز همچنین ۱۲ تن از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در نماز جمعه شهر فومن شرکت کرده، ضمن محکوم کردن سازمان و اظهار پشیمانی و ندامت از عقاید و رفتار خود به میان مردم این شهر و زندگی عادی بازگشتند. (۴)

۱

امام خمینی در پاسخ به نامه آیت الله سیدعبدالله شیرازی، از مراجع تقلید ساکن مشهد، ضمن اطمینان دادن درخصوص مطابقت تصمیم های مسئولان کشور با شرع مقدس اسلام، به گونه ای ایشان را به آگاهی بیشتر فراخواندند. متن نامه امام به این شرح است:

«حضرت مستطاب آیت الله آقای شیرازی - دامت برکاته

مرقوم محترم که حاکی از صحت مزاج شریف بود، واصل گردید. در موضوعی که مرقوم

ص: ۴۰۲

۱- سند شماره ۵۷۸۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه منطقه چالوس به ستاد مرکزی سپاه، ۱۰/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۵۷۹۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۳ (چالوس) به فرماندهی ستاد مرکزی، ۹/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۶، ۱۰/۸/۱۳۶۰، صص ۱۶-۱۵، تهران - خبرگزاری پارس به نقل از مرکز خبری سپاه تهران، ۱۰/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۴.

۳- روزنامه اطلاعات، ۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۷، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲۹، رشت -
خبرگزاری پارس، ۱۱/۸/۱۳۶۰.

فرموده اید، خود متصدیان به این مسائل توجه دارند و تذکرات لازمه به آنان داده شده و ان شاء الله تعالی عملی برخلاف موازین و بدون صلاحدید و جلب موافقت حضرات آقایان معظم انجام نخواهد شد. از خدای تعالی ادامه موفقیت و سلامت جناب عالی را مسئلت دارم و در مظان استجابیت دعوات، ملتتمس دعا هستم. والسلام علیکم و رحمہ اللہ.

توجه داشته باشید که اشخاص منحرف موجب نشوند که روحانیت را به عنوان طرف دار زمین خواران و تبهکاران و رباخواران معرفی نمایند، چنانکه [منحرفین] تاکنون این نحو نموده اند. (۱)

۱

امروز شورای عالی دفاع به ریاست آیت الله سیدعلی خامنه ای تشکیل جلسه داد، در پایان این جلسه آقای هاشمی رفسنجانی، دبیر و سخنگوی شورای عالی دفاع، با خبرنگاران به گفت و گو پرداخت و درباره تغییرات انجام گرفته در نیروی زمینی ارتش و اوضاع عمومی جبهه های جنگ مطالبی بیان کرد.

□

به گزارش خبرگزاری پارس، در جلسه امروز شورای عالی دفاع که به ریاست آیت الله سیدعلی خامنه ای، رئیس جمهور، تشکیل شده بود، علاوه بر فرماندهان نیروی هوایی و دریایی ارتش و جمعی از برادران نیروی هوایی، آقایان حاج سیداحمد خمینی، حجت الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی (نماینده امام در شورای عالی دفاع)، آیت الله مهدوی کنی، مهندس موسوی (نخست وزیر)، تیمسار ظهیرنژاد (رئیس ستاد مشترک) و محسن رضایی (فرمانده سپاه پاسداران) نیز حضور داشتند. (۲)

آقای هاشمی رفسنجانی درباره مطالب مطرح شده در این جلسه در کتاب خاطرات خود، نوشته است: «عصر برای شرکت در جلسه شورای عالی دفاع به مجلس رفتم. فرماندهان نیروی دریایی و هوایی هم شرکت کردند و مطالب زیادی درباره وضع دو نیرو گفتند. از کمک هایی که اخیراً عراق دریافت داشته و موشک های پیشرفته ای که علیه ما به کار می برد و راجع به کیفیت کمک به مجاهدان مسلمان داخل عراق صحبت شد.» (۳)

سخنگوی شورای عالی دفاع در مصاحبه با خبرنگاران گفت: «در این دو سه هفته اخیر به علت تعویض فرماندهی نیروی زمینی [ارتش] که به دنبال آن یک سازماندهی جدیدی آغاز شده است، یک مقدار رکود داشته که امیدواریم دوره رکود آن به پایان رسیده باشد و فعال تر از

ص: ۴۰۳

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام، (مجموعه آثار امام خمینی (ره))، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، ص ۳۴۴.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۵، ۹/۸/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱، تهران - خبرگزاری پارس، ۹/۸/۱۳۶۰.

۳- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب اسلامی، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، ص ۳۵۱.

آن چیزی که بوده شود. ابتکار عمل در تمامی جبهه ها با ما است و عراق در هیچ یک از جبهه ها نمی تواند حرکت جدی بکند، مگر اینکه موشک پرتاب کند و یا یک هواپیما از نقطه ای نفوذ بکند و با هدایت آواکس های سعودی حرکاتی انجام دهد. قدرت او تا این حد است و این ما هستیم که هر کجا بخواهیم حرکت بکنیم، می توانیم.» وی همچنین در مورد حملات اخیر نیروهای دشمن به مناطق مسکونی گفت: «حرکات اخیر صدام با تلفات و مخارج سنگینی که تقبل می کند، جنبه تبلیغاتی [داشته] و برای حفظ روحیه شکست خورده نظامیان اوست. عراق برای جبران شکست فاحش خود و همچنین برای اینکه اطمینان دارد که در آینده نیز ضربه های کاری بر او وارد خواهد شد، اقدام به کارهای نمایشی کرده است و همه می دانیم که سرنوشت جنگ با بمباران مناطق مسکونی تعیین نمی شود، بلکه در میدان های نبرد مشخص می گردد، مانند آن پیروزی که ما در شمال آبادان داشتیم. با پرتاب موشک به یک منطقه غیرنظامی و کشتن عده ای از مردم، سرنوشت جنگ که تعیین نمی شود. این عمل را اگر صد بار هم تکرار بکند مانند یک زلزله می شود و این بمباران مناطق مسکونی چیزی نیست که سرنوشت جنگ را مشخص کند.»

۱

میرحسین موسوی، نخست وزیر، قبل از خطبه های نماز جمعه امروز تهران اولویت های سه گانه دولت آینده را جنگ، اقتصاد و امنیت داخلی اعلام کرد. وی همچنین درباره اهمیت حضور مردم در صحنه و ترکیب دولت آینده مطالبی عنوان کرد. گزارش روزنامه کیهان از سخنان نخست وزیر به این شرح است:

«همان طور که بارها در دولت شهید رجایی، شهید باهنر و کابینه ۱۷ شهریور اعلام شده، اولویت در کشور اسلامی ما مسئله جنگ است، زیرا این جنگ یک جنگ سرنوشت ساز برای انقلاب اسلامی و پیروزی اسلام بر کفر در سراسر جهان است که تأثیر عمیقی در سراسر دنیا و بر تمام مستضعفان جهان خواهد گذاشت. وی سپس با اشاره به عدم آمادگی و انسجام کافی نیروهای مسلح کشورمان در اوایل جنگ گفت: "از همان لحظات اول که تهاجم رژیم امریکایی عراق به کشور ما آغاز شد، اراده توده مردم بر این بود که در مقابل این تهاجم، با هر وسعتی که باشد، مقاومت کند." وی سپس با اشاره به پشتیبانی همه جانبه مردم در ادامه جنگ افزود: "حضور همه جانبه نیروهای مردمی در این رزم و آمادگی ملت ما برای تحمل دشواری های بیشتر برای رسیدن به پیروزی، در حال حاضر بیشتر از گذشته شده است، چرا که در طول این یک سال، مردم نه تنها یکدست تر و مقاوم تر شدند، بلکه توانستند خطوط [سیاسی] غربی و امریکایی زده را از کشور بیرون کرده و یک خط سیاسی سالم را حاکم کنند. ما مجبوریم که در این جنگ پیروز شویم، زیرا این جنگ، جنگ اسلام با کفر است و سرنوشت اسلام را در سراسر جهان تعیین خواهد کرد. ما در این جنگ به دلیل ایمان و عقیده مردم و مقاومت و مقابله آنان در تاراندن دشمن تا پشت مرزها، پیروز خواهیم شد و طبیعی است که مردم ایثارگر ما با پاسخ مثبت دادن به برادران پاسدار،

برای شرکت همگانی در نیروهای بسیج، به جنگ و مقاومت دلیرانه نیروهای نظامی و پاسداران و نیروهای مردمی ما توانی تازه، مجدد و پر قدرت خواهند بخشید."

مهندس موسوی دومین اولویت دولت را مسائل اقتصادی کشور خواند و با اشاره به تلاش امپریالیسم امریکا در به زانودر آوردن ملت ایران، گفت: "ملت ایران با بازگشت به ایمان و شرف خود و اسلام عزیز، با تمام تنگناهایی که دشمنان برای او ایجاد کرده اند، توانست در مقابل مسائل حاد اقتصادی نیز مقاومت کند. ..."

وی خط اقتصادی دولت را خط حمایت از مستضعفان و ادامه خط شهیدان رجایی و باهنر و آیت الله مهدوی کنی براساس ولایت فقیه و [اصول اقتصادی] قانون اساسی خواند و افزود: "دولت در زمینه اقتصادی براساس سیاست نه شرقی، نه غربی جمهوری اسلامی گام برخواهد داشت." نخست وزیر سپس با اشاره به توسعه تعاونی ها گفت: "ما مقصد نداریم که دولت را به صورت یک کارفرمای بزرگ در آوریم و تعاونی ها نیز باید تنها متکی به نیرو و سرمایه مردم باشند تا بتوانند فاصله کار و سرمایه را در کشورمان کم و زمینه رشد و شکوفایی اقتصادی را فراهم کنند و بخش خصوصی نیز با اطمینان خاطر و در چارچوب قانونی و مراقبت از نفوذ عده ای سودجو، مال اندوز و فزون طلب به این بخش، به کار خود ادامه دهد."

مهندس موسوی سومین مسئله مهم دولت را مسئله امنیت خواند و گفت: "این مسئله نیز تنها با یاری و حضور همه جانبه مردم در صحنه حل خواهد شد."

وی در قسمت دیگری از سخنانش ضمن تشریح سلطه فرهنگی امریکا بر جامعه مان در قبل از انقلاب گفت: "با سرنگونی رژیم سیاسی امریکا در زمان شاه باز هم جاپاهایی از نفوذ امریکا به صورت سلطه فرهنگی در نظام کشور ما وجود داشت که این سلطه در بافت گروهک های مخالف انقلاب و لیبرال ها که تلاش می کردند تا کشور ما را دوباره به طرف امریکا بکشانند، دیده می شد و صحنه های گسترده عاشورا، ۱۷ شهریور و ۱۴ اسفند سال گذشته، نشان دهنده همین حضور فرهنگ امریکایی در میان گروه های مختلف بود، اما ملت ما با وجود سختی های فراوان شروع به پالایش و تزکیه مستمر خود کرد. مردم به این گروهک های ضدانقلاب و منافق که آنها را به طرف فرهنگ برده ساز و فرهنگی که می خواهد ما را به زیر یوغ شرق و غرب ببرد، نگاه می کنند و خودشان در مقابل آنها می ایستند و بدون حضور مردم و با اتکا به دستگاه های اداری نسبتاً ضعیف، دولت و نیروهای انتظامی به هیچ وجه نمی توانستند در مقابل امواج گسترده ضدانقلاب در داخل مقاومت کنند. امروز شکست این ضدانقلابیون تنها ناشی از اراده خلل ناپذیر ملت برای برگشت به اسلام و هویت اسلامی خودش است."

میرحسین موسوی ضمن برشمردن نمونه هایی از تغییر و تحول ارزش ها در جامعه کنونی ایران گفت: "امروز ایشارگری، گذشت و برگشت به معیارهای اسلامی، علامت سعادت و خوشبختی است نه برخورداری از مادیات." (۱)

پلیس فرانسه و هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به گردهمایی دانشجویان مسلمان ایرانی در شهر پاریس حمله و یکی از دانشجویان را زخمی کردند.

در گردهمایی دانشجویان مسلمان ایرانی که در محوطه "سیتیه" دانشگاه پاریس برگزار شد، پس از برگزاری مراسمی که علیه سیاست های امریکا انجام شد، هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با حمایت پلیس فرانسه به دانشجویان ایرانی حمله کردند. این مراسم پس از دستگیری تعدادی از دانشجویان ایرانی پایان یافت. بخشی از گزارش واحد مرکزی خبر در این باره بدین شرح است: یک بار دیگر پلیس فاشیست فرانسه همیاری و همکاری همه جانبه خود را با گروه های ضدانقلاب ثابت کرد و با حمله به برادران و خواهران مسلمان و انقلابی ما، آنها را مورد ضرب و شتم قرار داد. براساس گزارش خبرنگار واحد مرکزی به نقل از اطلاعیه کانون اسلامی دانشجویان مسلمان ایرانی در پاریس، گروه های بازی خورده و ضدانقلاب با به هم زدن جلسه دانشجویان ایرانی سعی در پنهان کردن حقایق و تبلیغات سوء علیه جمهوری اسلامی ایران را داشتند که با خروش خواهران و برادران مسلمان مواجه شدند. طبق این گزارش، گروهی از دانشجویان مسلمان ایرانی مقیم پاریس همراه با خواهران و برادران مسلمان عرب و فرانسوی درحالی که عکس امام را در دست داشتند و شعارهای کوبنده سر می دادند به افشای هدف های ضدانقلابی و تبلیغات گروه های اجتماع کننده پرداختند. این عمل حزب الله به پلیس فاشیست فرانسه گران آمد و نیروهای پلیس ضمن محاصره خواهران و برادران انقلابی ما با فحاشی و کتک کاری آنها را روانه زندان پاریس کردند.^(۱)

گفتنی است که همه دانشجویان پس از چند ساعت آزاد شدند.^(۲)

در پی سخنان روز گذشته الکساندر هیگ، که خواهان تغییر حکومت در ایران شده بود، امروز تاس، خبرگزاری رسمی شوروی، در این باره به موضع گیری پرداخت و این سخنان را دخالت امریکا در امور داخلی یک کشور مستقل خواند. به گزارش خبرگزاری یونایتد پرس از مسکو، خبرگزاری رسمی تاس در تفسیری درباره سخنان الکساندر هیگ، وزیر خارجه امریکا، درباره ایران نوشته است: این سخنان چیزی جز دخالت در امور داخلی ایران نیست. هیگ به سردبیران مطبوعات امریکا گفت که سیاست امریکا در مورد ایران موجب روی کار آمدن یک رژیم میانه رو که سازگار با منافع و ارزش های امریکا باشد، خواهد شد (!) هیگ همچنین به هرج و مرج در ایران اشاره کرد. تاس در ادامه افزوده است: این سخنان نشان دهنده دخالت های خودبینانه و خام حکومت امریکا و به خصوص وزیر خارجه آن کشور در امور داخلی یک کشور مستقل اسلامی است. تاس نوشته که امریکا خواستار بازگشت سلطنت به ایران است. این روش نشان دهنده ادعاهای امپریالیستی حکومت امریکا برای در دست داشتن رهبری جهان است.^(۳)

۱- همان، ص ۱۶.

۲- روزنامه کیهان، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵.

۳- روزنامه کیهان، ۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۶.

در دومین روز گردهمایی وزیران نفت کشورهای عضو سازمان اوپک، خبرگزاری رویتر به نقل از وزیر نفت کویت از توافق اولیه شرکت کنندگان برای تعیین قیمت واحد برای فروش نفت خبر داد. "شیخ علی خلیفه الصباح"، وزیر نفت کویت، به خبرنگار رویتر گفت: اعضای سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) در مورد قیمت یکپارچه نفت به توافق رسیده اند. براساس این توافق، پایه قیمت نفت برای عربستان بشکه ای ۳۴ دلار و حداکثر قیمت نفت برای مرغوب ترین نوع هر بشکه ۳۸ دلار است. نفت عربستان در حال حاضر بشکه ای ۳۲ دلار است.

خبرگزاری فرانسه نیز گزارش داد: وزیر نفت کویت اعلام کرده است که وزیران سیزده کشور عضو اوپک همچنان تصمیم گرفته اند قیمت نفت را تا پایان سال ۱۹۸۲ ثابت نگه دارند. این خبرگزاری می افزاید: دو اجلاس قبلی اوپک در ژنو در سال جاری، در این باره به شکست انجامید و ناظران خاطرنشان می کنند که فزونی چشمگیر عرضه نفت بر تقاضا، بازار جهانی را در فشار قرار داده است. این امر راهبردهای قیمت گذاری کشورهای اوپک را تحت تأثیر قرار داده و اعضای اوپک را به یکدیگر نزدیک تر کرده، همچنین موجب تسهیل در رسیدن به توافق در این باره شده است.

واحد مرکزی خبر نیز به نقل از خبرگزاری فرانسه از ژنو اعلام کرد: حمید طاهری، سخنگوی سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک)، اعلام کرد: اجلاس ویژه این سازمان بامداد دیروز در اقامتگاه دکتر سوبروتو، رئیس اوپک (وزیر انرژی اندونزی)، در هتل کنتینانتال ژنو تشکیل شد. ظاهراً سیزده کشور اوپک مصمم هستند هرچه سریع تر به هدف خود؛ یعنی یکپارچه کردن بهای نفت، دست یابند. (۱)

ص: ۴۰۷

امروز علاوه بر تبادل آتش سلاح های سبک و سنگین در جبهه های جنگ، شهرهای آبادان و اهواز زیر آتش توپخانه های ارتش عراق قرار گرفت. تجاوز به حریم هوایی اهواز و سقوط یک بالگرد هوانیروز از دیگر حوادث امروز بود. براساس گزارش های خبری، امروز شهر آبادان به طور متناوب زیر آتش سلاح های سنگین دشمن قرار گرفت که بر اثر آن قسمت هایی از شهر طعمه حریق شد، چند منزل مسکونی ویران گردید و خسارت هایی نیز به تأسیسات نفتی شهر وارد آمد. بر اثر این گلوله باران، ۴ نفر از اهالی شهر شهید و تعدادی نیز مجروح شدند. علاوه بر این، شهر اهواز نیز امروز به وسیله توپخانه های ارتش عراق گلوله باران شد و گلوله های توپ به مناطقی از شهر همچون کوت عبدالله، دانشکده کشاورزی، حاشیه رودخانه کارون و خیابان سی متری اصابت کرد. (۱) همچنین در ساعت ۱۲:۳۰، دو فروند جنگنده دشمن بر فراز مواضع نیروهای خودی در سد هالوپ (اهواز) ظاهر شدند که با اجرای آتش پدافند هوایی متواری شدند. (۲)

به گزارش ارتش جمهوری اسلامی ایران، در این روز یک فروند بالگرد هوانیروز در ارتفاعات دالپری منطقه خرم آباد دچار سانحه شد و ۳ سرنشین آن شهید شدند. (۳)

عراق با بحران نیروی نظامی روبه روست و ارتش این کشور برای تکمیل کادر و سرباز یگان های خود مشکلات بسیاری دارد. طبق اطلاعات دریافتی سپاه خوزستان از یک منبع مطلع در وزارت دفاع عراق، ارتش این کشور از ابتدای جنگ تاکنون، ۱۰۵،۰۰۰ نفر کشته و زخمی داشته است و ۱۵۰۰۰ نفر نیز از جبهه های جنگ گریخته اند. (۴) به گزارش منابع موثق، رئیس جمهور عراق در همین خصوص به طور مخفیانه با ولیعهد کویت ملاقات کرد و علاوه بر درخواست کمک های نقدی و غیرنقدی، از این کشور خواست تا عراق را از نظر نیروهای نظامی یاری کند. گفته می شود این درخواست با مخالفت ولیعهد کویت مواجه شده است. (۵)

ص: ۴۰۹

۱- سند شماره ۳۱۸۹۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری استان خوزستان، ۹/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- روزنامه کیهان، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۴.

۲- مرکز پژوهش های دفاع مقدس (معاونت نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران)، تقویم تاریخ دفاع مقدس، جلد پانزدهم (فروغ فتح، حوادث آبان ۱۳۶۰)، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، چاپ اول، زمستان ۱۳۸۸، ص ۲۳۷.

۳- همان، ص ۲۳۸.

۴- سند شماره ۵۴۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته واحد اطلاعات عملیات سپاه پاسداران خوزستان، ۹/۸/۱۳۶۰، ص ۳.

در ادامه استقبال گسترده مردم شهرهای مختلف کشور برای اعزام به جبهه های نبرد حق علیه باطل، امروز نیز در پی دعوت سپاه نجف آباد از مردم برای حضور در جبهه های جنگ، عده زیادی از مردم این شهر با مراجعه به سپاه اعلام آمادگی کردند که از میان آنها در طول روز گذشته و امروز، ۲۵۰ نفر از داوطلبانی که قبلاً آموزش دیده بودند به جبهه های جنوب و غرب اعزام شدند و تعدادی نیز برای فراگیری آموزش های لازم به پادگان های آموزشی معرفی شدند. (۱)

امروز درگیری میان نیروهای دولتی و گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق غرب و شمال غرب ایران تداوم یافت؛ گلوله باران پادگان سردشت، ایجاد انفجار، حمله به خودرو سپاه، بمب گذاری و سرقت اتومبیل از جمله اقدامات امروز گروه های ضدانقلاب در این مناطق بود. درمقابل، نیروهای سپاه نیز ضمن پاک سازی دو روستا در اطراف شهرهای سقز و دیواندره، با همکاری مردم اشنویه، مین های کاشته شده به دست ضدانقلاب را خنثی کردند. همچنین در این روز، ۶ تن از افراد گروه های مسلح غیرقانونی، خود را تسلیم نیروهای سپاه کردند.

نیروهای مسلح غیرقانونی امروز هم پادگان و ارتفاعات اطراف سردشت به ویژه پایگاه حسینی در شمال پادگان سردشت را هدف انواع گلوله های خمپاره و توپ قرار دادند، ولی با اقدام به موقع نیروهای خودی و آتش متقابل و دقیق آنها، نیروهای مهاجم مجبور به فرار شدند. در این درگیری، یک تن از نیروهای خودی شهید شد و ۳ تن زخمی شدند. ۸ تن از افراد وابسته به گروه کومه له و ۳ تن از افراد حزب دمکرات نیز به هلاکت رسیدند. (۲) هم زمان با این اقدامات، نیروهای مسلح غیرقانونی امروز ترانس انتقال برق شهرک ربط در ۹ کیلومتری شرقی سردشت را، که تأمین کننده برق سردشت بود، منفجر کردند که این اقدام موجب قطع برق شهر سردشت شد. (۳)

نیروهای مسلح غیرقانونی ساعت ۸ شب در محور کامیاران - ماویان، به یکی از خودروهای درحال عبور سپاه حمله کرده، راننده آن را که جوان ۱۶ ساله و غیرمسلح بود، دستگیر کردند و پس از شکنجه، وی را داخل خودرو قرار داده، خودرو را آتش زدند و او را زنده در آتش سوزاندند. (۴)

در محور میاندوآب - بوکان در نزدیکی روستای داشبند، نیروهای وابسته به حزب دمکرات کردستان اقدام به کاشتن یک مین کرده بودند که یک خودرو مأمور تأمین جاده سپاه روی آن رفت و خسارت دید و ۴ سرنشین آن به طور سطحی زخمی شدند. (۵) رادیو صدای کردستان با اعلام اینکه کارگذاری مین به دست افراد حزب دمکرات بوده است، خودرو آسیب دیده را جیب فرماندهی اعلام کرد. (۶)

نیروهای مسلح غیرقانونی یک دستگاه خودرو وزارت راه را در نزدیکی باغ کشاورزی ارومیه ربودند. (۷)

۱- روزنامه کیهان، ۱۱/۸/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۶، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲۳، ارومیه، ۱۰/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۳۰۰۷۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری استان کردستان، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۷، ۱۲/۸/۱۳۶۰، صص ۳ - ۲، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۱/۸/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات شمال غرب کشور.

۳- سند شماره ۳۰۰۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیات شماره ۶۵، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزاجا (مد عملیات)، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکزی اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۶، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲۳، سنندج، ۱۰/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۳۰۰۷۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیات شماره ۶۵، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزاجا (مد عملیات)، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

۵- سند شماره ۳۰۰۷۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری استان کردستان، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۶، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲۳، سنندج، ۱۰/۸/۱۳۶۰.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۷، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۶ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۱۱/۸/۱۳۶۰.

۷- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱.

نیروهای سپاه، روستای "قلقله" در ۴۵ کیلومتری سقز و روستای "دباغ" در ۵ کیلومتری غرب دیواندره را پاک سازی کردند. در این پاک سازی ها، ۵ نوع سلاح به دست نیروهای خودی افتاد. (۱)

افراد سپاه همچنین ۲ عدد مینی را که افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در نزدیکی روستای "ذمه" در ۵/۳ کیلومتری شمال غربی اشنویه کار گذاشته و مردم آنها را کشف کرده بودند، ختنی کردند. (۲)

در دهگلان در ۴۸ کیلومتری شرق سنندج، ۶ تن از افراد حزب دمکرات با تحویل دادن ۶ قبضه اسلحه، خود را تسلیم نیروهای سپاه این شهر کردند و با اظهار ندامت از اعمال گذشته خود، خواستار دریافت امان نامه شدند. (۳)

۱

فرمانده تیپ سوم مهاباد در گفت و گو با روزنامه اطلاعات وضعیت شهر مهاباد را با توجه به همکاری مردم با نیروهای نظامی و انتظامی در برقراری امنیت، مناسب توصیف کرد. وی شروع به کار نهادهای خدماتی و اقتصادی همچون بانک ها، مخابرات و مراکز درمانی را از علائم وجود امنیت در شهر دانست و افزود اقدامات گروه ها برای همسوس کردن مردم کرد با خود تلاشی ناموفق است، زیرا مردم مهاباد از وفادارترین افراد به انقلاب هستند. گزارش روزنامه اطلاعات از این مصاحبه به شرح زیر است:

سرهنگ شریف النسب، فرمانده تیپ ۳ مهاباد، گفت: مردم مهاباد از وفادارترین مردم به انقلاب و کشور هستند و در برقراری آرامش شهر، مأموران انتظامی و نظامی را یاری می دهند. این منطقه در هر ۲۴ ساعت بیش از ۱۲ ساعت زیر رگبار گلوله های دشمن داخلی و خارجی بوده، ولی درپناه برقراری آرامش و امنیت بود که بانک ملی و سایر بانک ها بازگشایی شد؛ مخابرات به کمک برادران متعهد انجمن اسلامی مخابرات مرکز به راه افتاد؛ مشکلات تلویزیون شهر حل شد؛ تأمین جاده مهاباد به میاندوآب، که کمک بزرگی در پیشرفت اقتصادی منطقه دارد، برقرار شد؛ هنگ ژاندارمری با روحیه ای عالی مشغول به کار شد و از این پس، طرح های سازنده به طور ضربتی یکی پس از دیگری انجام گرفته و می گیرد. مهم تر از همه، پادگان تیپ به منظور تأمین رفاه حال مردم، درمانگاهی در شهر به همت و یاری پزشکان متعهد نظامی تأسیس کرد که به طور رایگان بیماران را مداوا می کند و حتی شیرخشک که در اغلب نقاط کمیاب است، در این درمانگاه به رایگان در اختیار مادران عزیز کرد قرار داده می شود. برداشت من از مردم غیور مهاباد این است که انقلابی و مکتبی هستند، بدین معنی که به دلیل شناخت عمیق از مردم مهاباد، شهروندان عزیز این شهر را وفادارترین مردم به انقلاب و کشور می شناسم، چراکه اگر چنین نبود و ده درصد این مردم حتی یک روز با گروه ها همسویی می کردند، به دلیل موقعیت نظامی - سیاسی منطقه، من و شما در متن این جامعه جایی نداشتیم و کردستان لحظه ای آرامش به خود نمی دید. اما ظرف این

ص: ۴۱۱

۱- روزنامه کیهان، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۷، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۳۰، ارومیه -

خبرگزاری پارس، ۱۱/۸/۱۳۶۰.

۳- سند شماره ۵۳۹۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه سپاه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه سپاه مرکز، ۱۱/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.

سه سال، عناصر ضدانقلاب؛ یعنی معبود افراد مزدور امریکایی، برای اینکه خود را از چشم قانون و انتقام مردم دور نگه دارند، با تردستی، مردم را ضدانقلابی معرفی کردند و خود را در هاله ای از شایعه حکومت بر مستضعفین، حاکمیت بخشیدند. ولی ما موفق شدیم با کمک خود مردم و ایجاد اعتماد به نفس در آنان، حکومت پوشالی گروهک ها را درهم بشکنیم، طوری که کم ترس مردم فروریخته و همین روزها فریادهای الله اکبرشان بدون ترس از گروهک ها، در آسمان مهاباد طنین انداز خواهد شد.

سرهنگ شریف النسب افزود: یادآوری می شود که گروهک های وابسته تحت عنوان دمکرات و کومه له به مراتب پست تر و مستبدتر از رژیم شاهنشاهی سرنگون شده بودند. من از پیشرفت کارها خوشحالم، چراکه درگیری ها تقریباً به طور کلی قطع شده و مردم به امنیت خو گرفته اند و حتی خودشان در برقراری آرامش شهر همکاری می کنند. (۱)

۱

امروز عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ۴ عملیات ترور و یک عملیات پرتاب نارنجک در شهرهای مشهد، بندرعباس، یزد و قوچان انجام دادند که در این عملیات ها، ۲ نفر به شهادت رسیدند و ۲ تن از مردم عادی زخمی شدند. همچنین یک نفر از نیروهای سازمان دستگیر و یک نفر نیز کشته شد. در همین حال، نیروهای امنیتی ۵ خانه تیمی را در تهران و قزوین کشف و عده ای از افراد فعال ضدانقلاب را دستگیر کردند. امروز همچنین دادگاه انقلاب اصفهان احکام مربوط به تعدادی از افراد گروه های برانداز را صادر کرد.

نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) صاحب یک مغازه لبنیاتی را در چهارراه عشرت آباد مشهد ترور کردند. وی که احمد رستگار نام داشت و از اهالی خوش نام و انقلابی آن محل بود، بر اثر اصابت چندین گلوله از پشت به سرش، به شهادت رسید. مهاجمان پس از این اقدام با یک شورتل سرقتی از محل حادثه گریختند. (۲)

در شهر مشهد، یک تن از اعضای سازمان مجاهدین (منافقین) پس از پرتاب کردن یک نارنجک که به زخمی شدن دو عابر انجامید، به دست نیروهای بسیج دستگیر شد. (۳)

در بندرعباس، یکی از اهالی مسلمان و انقلابی این شهر به نام "حاج علی غلام حسینی" در خیابان شریعتی به دست نیروهای مجاهدین خلق ترور شد و به شهادت رسید. (۴)

در شهر یزد، ۲ تن از نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ساعت ۱۹ در خیابان پشت مسجد جامع، قصد ترور یکی از افراد متعهد محل را داشتند که با هشیاری یکی از افراد سپاه ناکام ماندند و در تیراندازی متقابلی که انجام شد، یکی از مهاجمان کشته شد و دیگری گریخت. از فرد کشته شده یک عدد سه راهی انفجاری و ۲ تیغ موکت بری به دست آمد. (۵)

در قوچان، افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با مراجعه به منزل یکی از افراد متعهد و

- ۱- روزنامه اطلاعات، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۴.
- ۲- روزنامه کیهان، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۴، مشهد - خبرگزاری پارس.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۶، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲۴، مشهد، ۱۰/۸/۱۳۶۰.
- ۴- روزنامه کیهان، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۴.
- ۵- روزنامه اطلاعات، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران یزد.

فعال شهر، او را به جلو در فراخواندند و به محض مشاهده وی به سمت او شلیک کردند که هیچ کدام از تیرها به وی اصابت نکرد. مهاجمان نیز پس از این اقدام متواری شدند. (۱)

نیروهای کمیته منطقه ۵ تهران موفق شدند ۲ خانه تیمی افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و سازمان های چریک های فدایی خلق (اقلیت) را در تهرانپارس و نارمک کشف کنند. از این منازل که مرکز فعالیت افراد این دو سازمان بود، مقادیری اسناد و مدارک سازمانی و تعداد فراوانی آدرس و کروکی منزل افراد حزب اللهی کشف شد. در این اقدام، ۴ نفر از افراد فعال این دو سازمان نیز دستگیر شدند. (۲)

در قزوین، نیروهای کمیته انقلاب اسلامی این شهر با استفاده از اطلاعات به دست آمده افراد دستگیر شده سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، ۲ خانه تیمی این سازمان را تصرف و ۲ تن از فعالان در این خانه ها را دستگیر کردند که یکی از آنها با خوردن قرص سیانور خودکشی کرد. از این دو خانه، یک قبضه اسلحه ژ۳، یک قبضه کلت، مقادیر فراوانی فشنگ و یک سه راهی به دست آمد. (۳)

دادگاه انقلاب اصفهان درباره ۴۰ تن از وابستگان به سازمان ها و گروه های مسلح غیرقانونی حکم صادر کرد. براساس این احکام، ۱۸ تن از اعضا، هواداران و عناصر سازمان مجاهدین خلق و گروه کمونیستی راه کارگر به جرم فعالیت در خانه های تیمی، شرکت در تحصن و تحریک دیگران به اعتصاب و آشوب، پخش و فروش اعلامیه و نشریه های غیرقانونی، ارتباط سازمانی با افراد بالای سازمان و... به یک تا ۷ سال زندان محکوم شدند. ۲۲ تن از همین افراد نیز با دادن تعهد و اظهار ندامت، به حبس تعلیقی محکوم یا عفو شدند. (۴)

۱

امروز رئیس بانک مرکزی و رئیس سازمان برنامه و بودجه در جلسه ای با حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی درمورد چاپ اسکناس و تأمین پشتوانه آن گفت و گو کردند. رئیس مجلس شورای اسلامی در این باره نوشته است: «جلسه ای با حضور رئیس بانک مرکزی و سازمان برنامه و بودجه داشتیم. می خواهند اسکناس چاپ کنند و پشتوانه اسکناس را باید تأمین کنیم. طلاهای ما به قیمت هر اونس ۴۲۰ دلار تقویم شده و قیمت واقعی ۴۳۰ دلار است. مجلس باید رسماً قیمت جدید را اعلان کند، ولی صلاح نیست در جلسه علنی مطرح شود، چون دلیل ضعف اقتصادی به حساب خواهد آمد. تصمیم گرفتیم جور دیگری عمل شود.» (۵)

۲

امروز روزنامه کیهان در مقاله ای با عنوان "رابطه طرح فهد و جنگ تحمیلی" به تأثیر شکسته شدن محاصره آبادان بر جنگ و موضع دبیرکل کنفرانس اسلامی، در پذیرفتن تلویحی شرط اول ایران (خروج فوری و بی قیدوشرط سربازان عراقی از خاک جمهوری اسلامی ایران)

- ۱- سند شماره ۵۳۹۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه منطقه ۴ به فرمانده ستاد مرکز، ۱۱/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۲- روزنامه اطلاعات، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۴.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۶، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۳، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۰/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲، به نقل از روابط عمومی کمیته مرکزی قزوین.
- ۴- روزنامه کیهان، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۲، اصفهان - خبرگزاری پارس.
- ۵- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، ص ۳۵۳.

اشاره کرده و نوشته است: نتایج سیاسی این پیروزی (عملیات ثامن الائمه(ع)) همان گونه که انتظار می رفت، به دست آمده است. نویسنده در این مقاله ضمن تقسیم مناطق عملیاتی به چهار محور راهبردی، یادآور می شود که تحرکات ارتش عراق در جبهه های جنگ نشان می دهد که صدام قصد تجاوز مجدد به ایران از محور عین خوش و دزفول را دارد. وی سپس با برشمردن دستاوردهای این حمله برای صدام، اصلی ترین هدف این حمله را موفقیت طرح صلح فهد جهت شناسایی رژیم صهیونیستی می داند. در این مقاله آمده است:

«پیروزی لشکریان اسلام در جبهه آبادان نقطه عطفی در تاریخ یک ساله جنگ تحمیلی بود. این پیروزی علاوه بر آنکه باعث شکستن حصر آبادان شد، شیرازه عقیدتی ارتش صدام را که تاکنون متزلزل بود، سست تر کرد.

تبلیغات صلح طلبی صدام در کنفرانس اخیر غیرمتعهدها و نیز موضع نرم حبیب شطی، دبیرکل کنفرانس اسلامی، در رابطه با پذیرفتن تلویحی شرط اول ایران دایر بر خروج فوری و بی قید و شرط سربازان عراقی از میهن اسلامی حاکی از آن است که این پیروزی توانسته است نتایج سیاسی - نظامی را که از آن انتظار می رفت، به دست آورد.

برای صدام تا زمانی که دو جاده مهم استراتژیک ماهشهر - آبادان و اهواز - آبادان و نیز پل های مهم ارتباطی بین شرق و غرب کارون و مهم تر از همه "نفس محاصره آبادان" را از دست نداده بود، ۴ محور و منطقه اساسی استراتژیک وجود داشت، که از آن همواره به عنوان برگ برنده ای استفاده می کرد که شامل مناطق و محورهای زیر می باشد:

۱. منطقه قصر شیرین.

۲. منطقه ای که از عین خوش شروع شده و به نزدیکی های دزفول می رسد.

۳. محور بستان - سوسنگرد و هویزه.

۴. منطقه شرق رود بهمنشیر به همراه جاده های منتهی به آبادان.

ولی از بین این ۴ منطقه، به خصوص از نقطه نظر تبلیغاتی - سیاسی، شرق رود کارون و شمال آبادان مهم ترین ناحیه اشغالی بود، زیرا غیر از آنکه این ناحیه در استان معروف و نفت خیز خوزستان قرار دارد، در نزدیکی اروندرود (شط العرب) - که مورد ادعای صدام تکریتی است - نیز واقع شده است و علاوه بر آن با اشغال این منطقه از سوی ارتش صدام، شهرهای آبادان و شادگان در خطر بوده و جاده هایی را که یک سر آن به ماهشهر و اهواز می رسید و از جهت لجستیکی اهمیت فراوانی برای لشکریان اسلام داشت، تحت کنترل مزدوران صدام قرار گرفت.

هرچند پس از شکست مفتضحانه لشکریان بعثی در شمال آبادان و شرق کارون بار دیگر صدام مدعی صلح طلبی شد و طی سخنرانی ها و گفت و گوهای مطبوعاتی، مکرر از سرسختی دشمن فارس در جنگ طلبی و صلح و آزادی طلبی خویش سخن ها گفت، اما واقعیت انکارناپذیر

آن است که امپریالیسم و دست نشانندگان مرتجع عرب در منطقه از جمله صدام تکریتی به خوبی بر این موضوع واقف اند که تا قبول شرایط ایران اسلامی، صلح وجود نخواهد داشت و ملت مسلمان ایران همان گونه که در مقابل "جنگ تحمیلی" مقاومت کردند، در قبال "صلح تحمیلی" نیز مقاومت خواهند نمود. بدون شک صدام و رژیم بعث هم اکنون به هیچ روی به صلحی که مورد قبول مقامات جمهوری اسلامی قرار گیرد، فکر نمی کنند و این مسئله از زمانی بر رژیم بعث عراق کاملاً واضح شد که آخرین بقایای لیبرال ها از نهادهای مهم مملکتی برچیده شد. طارق عزیز، معاون صدام، در مصاحبه با لوموند می گوید: "اگر با بودن بنی صدر امکانی برای صلح وجود داشت، اکنون با روی کار آمدن آخوندها به هیچ وجه امیدی به صلح نمی توان داشت."

در همین رابطه است که در هفته های اخیر می بینیم توطئه های گوناگون و مشترکی از جانب امپریالیسم، صهیونیسم و صدام برای حداقل میخکوب کردن لشکریان اسلام در جبهه های مختلف صورت گرفته است. این توطئه ها در سه شکل و با یک هدف صورت گرفته و می گیرد. هدف این توطئه ها در درجه نخست، کشاندن علنی رژیم های مرتجع عرب به جنگ علیه جمهوری اسلامی ایران و نیز جلوگیری از تداوم پیروزی های لشکریان اسلام در سه محور باقیمانده است.

این توطئه ها که از بمباران مراکز نفتی شمال کویت توسط امپریالیسم امریکا و رژیم صدام شروع شد، به قول جناب حجت الاسلام مهدوی کنی جهت کشاندن اعراب متحد علیه جمهوری اسلامی ایران و عربی - فارس کردن جنگ صورت گرفت، اما این حادثه تنها توطئه ای مقطعی بود تا اذهان ملت عرب را در کوتاه مدت از دشمن صهیونیستی برگردانده و افکار عمومی جهان عرب را آماده پذیرش دشمن ساختگی به نام "دشمن فارس" نماید.

و بر همین روال است که دیدیم نه تنها رژیم های مرتجع منطقه بلافاصله این عمل را به جمهوری اسلامی ایران نسبت دادند و مدعی بمباران تأسیسات نفتی کویت توسط هواپیماهای جنگی ایران شدند، بلکه رژیم مثلاً مرفی عرب (!)، یعنی یمن جنوبی نیز این عمل را از سوی ایران دانسته و آن را محکوم نمود.

توطئه دوم که در رابطه با کل منطقه صورت پذیرفت و بی شک رابطه مستقیمی با جنگ تحمیلی دارد، طرح فهد است که ضمن آنکه جهت شناسایی قطعی اسرائیل و تکمیل دیوار امنیتی به دور این وصله ناجور و... صورت گرفته، از جهاتی با جنگ تحمیلی نیز ارتباط تنگاتنگ دارد. هرچند این توطئه در کوتاه مدت افکار عمومی اعراب را متوجه تکرار جریانات اعراب و اسرائیل می کند، اما چنانچه این طرح با شکل دگرگون شده ای از آن مورد توافق صهیونیسم و امپریالیسم و ارتجاع عرب قرار گیرد، آن گاه رژیم های مرتجع عربی منطقه به خوبی قادرند توجه خود را به سمت شرق و جلوگیری از گسترش انقلاب اسلامی ایران معطوف دارند.

در همین رابطه است که صدام در قبال طرح فهد سکوت اختیار کرده و از تأیید و یا رد آن خودداری نموده است و این خود دلیلی است بر رابطه طرح فهد و جنگ تحمیلی، زیرا چنانچه صدام این طرح را تأیید کند، از آنچه تاکنون برای خود تراشیده و آن انقلابی‌نمایی رژیم بعثی است، عدول کرده و در آن صورت رسماً مواضع کشورهای مرتجع منطقه را پذیرفته است. و چنانچه این طرح را رد کند، عملاً به جناح مخالف "کمپ دیوید دوم" کمک نموده و دشمنی سعودی‌ها را برای خود خریده است. لذا سکوت صدام در قبال طرح فهد نمایانگر انتظار رژیم بعثی عراق از تحولات آینده می‌باشد، اما تا همه گیر شدن این طرح در بین کشورهای وابسته منطقه، لزوم جلوگیری از تهاجم دلیرانه لشکریان اسلام جهت بازپس گرفتن سرزمین‌های اشغالی میهن اسلامی از سوی صدام امری طبیعی است. رژیم بعث در این اندیشه است که تا زمان کشاندن اعراب متحد بر علیه جمهوری اسلامی ایران، از گسترش پیروزی‌های مکرر مجاهدین اسلام جلوگیری به عمل آورد. تاکتیکی که صدام برای چنین مقصودی انتخاب کرده برخلاف تاکتیک‌های یک ساله لشکریان مزدور عراق که بر ضدحمله متکی بود، براساس حمله استوار است.

از نظر صدام بهترین نقطه جهت مشغول نمودن سپاهیان اسلام، جبهه دزفول و شوش است. از ابتدای جنگ تحمیلی با اطلاعاتی که امریکایی‌ها در اختیار ارتش صدام قرار دادند، خطوط دفاعی رژیم سابق را که از عین خوش و بستان عبور می‌کرد، کاملاً شناسایی کرده و بیشترین توان رزمی خود را در این دو محور قرار دادند و همان طور که می‌دانیم بیشترین نفوذ طولی و عرضی در خاک میهن اسلامی از همین دو محور صورت گرفت. صدام یک سال پیش در این اندیشه بود که با تسخیر دزفول خواهد توانست با قطع خطوط ارتباطی این ناحیه، ارتباط خوزستان را با قسمت مرکزی از جمله تهران قطع کرده و علاوه بر آن با بریدن خطوط لوله‌های سوخت رسانی از جمله نفت و گاز و نیز در دست گرفتن پایگاه‌های نظامی - اقتصادی این ناحیه، میهن اسلامی را فلج کند، اما دفاع جانانه سپاهیان اسلام در این ناحیه امیدهای صدام و امپریالیسم، که کلیه اطلاعات دفاعی را به بعثی‌ها منتقل کرده بود، نقش بر آب کرد. تبلیغات وسیع رسانه‌های گروهی امپریالیستی و رادیو بغداد در روزهای نخست جنگ دایر بر تسخیر دزفول و شهرها و بخش‌های اطراف آن دال بر اهمیت این ناحیه است.

از طرفی روحیه ارتش صدام بعد از گذشت یک سال از جنگ کاملاً تدافعی است و هیچ گونه میلی به تهاجم در بین نظامیان عراق که تا دندان مسلح اند وجود ندارد، اما با کمال تعجب، در چند روز گذشته، شاهدیم که حرکتی از سوی ارتش مزدور صدام در ناحیه دزفول و شوش به چشم می‌خورد که به نظر ما با توجه به روحیه بسیار پایین سربازان و افسران عراقی به خصوص بعد از شکست در جبهه آبادان، این اعمال دو دلیل می‌تواند داشته باشد:

۱. نخست آنکه با مشغول نمودن نیروهای رزمنده مسلمان در این جبهه و احیاناً کشاندن نیروهای کمکی به سمت دزفول، ارتش مزدور بعثی دفعتاً دست به حمله ای گسترده در مواضع ازدست داده شده شمال آبادان بزند و بدین ترتیب آنچه را که تاکنون از دست داده، بدین وسیله بازپس گیرد. البته، این امر با توجه به روحیه خراب نظامیان عراقی و روحیه تهاجمی منطقی مجاهدین مسلمان به نظر غیرممکن می رسد و حتی درصد بسیار کمی را نیز نمی توان به وقوع آن داد.

۲. اما آنچه که بیشتر محتمل است، همان رابطه ای است که بین طرح فهد و هجوم اخیر صدام وجود دارد. صدام به خیال خود قصد دارد، با مبنا قراردادن این تاکتیک که "بهترین دفاع حمله است"، از حملات مداوم و پیگیر ارتش اسلام جلوگیری نموده و "خط پیروزی" را که هم اکنون مسلط بر روحیه افراد مسلح اسلام است، خدشه دار سازد و با این عمل حداقل سپاهیان اسلام را در جبهه ها به "سکون" وا داشته و جنگ را به حالت کج دارومریز بکشاند.

البته، همان طور که بارها در مقالات متعدد گفته ایم، حمله و تهاجم متکی به اصول و مبانی دقیقی است که ارتش صدام هم اکنون به طور کلی فاقد آن است و به هیچ روی توان رزمی آن را نخواهد داشت که بتواند از عهده پیروزی های بزرگ برآید. در هر حال، وجود رابطه بین مباران مراکز نفتی شمال کویت و نسبت دادن آن به ایران اسلامی و سپس تبلیغات گسترده روی طرح فهد برای کشاندن اعراب متحد در ماه های آینده علیه جمهوری اسلامی و نیز حرکات مذبحخانه نیروهای نظامی صدام تکریتی مستقر در دزفول جهت مشغول نمودن نیروهای مسلح حکومت اسلام، اموری است که نمی توان آن را انکار کرد، اما آنچه که باقی می ماند عملکرد فرماندهان نظامی و مقامات مملکتی در قبال این توطئه های مرتبط باهم است.

راه جلوگیری از چنین توطئه ها و اصولاً کلیه توطئه هایی که علیه نظام جمهوری اسلامی صورت می گیرد، همانا پیروزی سریع در جنگ تحمیلی است و راه این پیروزی نیز همان طور که بارها به بحث درباره آن پرداخته ایم، "تهاجم" و حمله است. هم اکنون تمام شرایط برای پیروزی قطعی بر صدامیان کافر فراهم شده و یک پیروزی بزرگ در سه محور باقیمانده تحت تسلط ارتش مزدور صدام کافی است تا بنیان های رژیم متزلزل صدام را درهم فروریزد. بنابراین، اجازه ترک تازی دادن به دشمن در محورهای مهم باقیمانده، به ویژه جبهه های شوش و دزفول نمی تواند هیچ گونه توجیه اسلامی در بر داشته باشد، زیرا شرایط سیاسی منطقه به نحوی است که یک پیروزی بزرگ در جبهه های جنگ تحمیلی قادر است همه معادلات بافته شده توسط امپریالیسم و ارتجاع منطقه را درهم ریخته و خونی تازه در کالبد پرخروش خلق های قیامگر منطقه بدمد. به امید پیروزی سریع و قاطع سپاهیان پیروزمند اسلام» (۱)

ص: ۴۱۷

ماهنامه میدل ایست (چاپ لندن) مشروح مصاحبه خبرنگار خود را با رجوی که در پاریس انجام شده بود، انتشار داد. تنظیم کننده مصاحبه در مقدمه این گفت و گو، درباره نحوه حفاظت پلیس فرانسه از وی در یکی از محلات حومه پاریس نوشته است:

«مسعود رجوی در دنیا یکی از مردانی است که شدیداً از وی مراقبت می شود. چندین واحد از ژاندارم های فرانسه از محل اقامت او و ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهور معزول ایران، حفاظت می کنند. علاوه بر این، یک قایق در رودخانه "اوواز" در حال گشت می باشد و تمامی هواپیماها و هلیکوپترهایی که بر فراز محل اقامت این دو عبور می کنند، از پیش، توسط پلیس مورد بازرسی قرار می گیرند (!) علی رغم تمامی این مراقبت ها رجوی ۳۴ ساله کاملاً آسوده به نظر می رسد. روزی که خبرنگار ماهنامه میدل ایست با رجوی مصاحبه کرد، او و بنی صدر برنامه های خود را برای دولت انتقالی انتشار دادند. (۱) این برنامه توسط برخی از آژانس های خبری بد تعبیر شد، به این ترتیب که خبر از تشکیل یک دولت در تبعید دادند، لکن رجوی در این مصاحبه توضیح داد: "من دولت در تبعید تشکیل نداده، بلکه برنامه شورای مقاومت ملی و انتقال آن در آینده به یک دولت موقتی را اعلام کرده ام. این دولت در ایران تشکیل می شود."

وی سپس در برابر این پرسش که چقدر امیدوار به به دست گرفتن قدرت در ایران هستید، پس از ارائه برخی ارقام از افراد کشته شده وابسته به سازمان مجاهدین خلق و اعلام ۵۰۰ هزار شمارگان برای روزنامه مجاهد (ارگان سیاسی تبلیغاتی این سازمان) مدعی شد که سازمان مجاهدین خلق و شخص وی، محبوب ترین در ایران هستند. وی افزود: "در ایران کنونی دو نیروی سیاسی عمده وجود دارد که یکی نیروهای کرد در کردستان و دیگری مجاهدین هستند. در حال حاضر، تقریباً تمامی مقاومت ها و مخالفت ها از سوی سازمان ما صورت می گیرد، لکن ما معتقدیم سرنگونی این رژیم باید با تلاش تمامی سازمان های مخالف صورت گیرد. ما از سال ۱۹۶۵، از نظر سیاسی معتقد بودیم که نباید به تنهایی بر کشور حکومت کنیم و این موضوع را نیز به اثبات رساندیم. ما به دمکراسی معتقد هستیم و تاریخ نیز نشان داده است، این کشور نمی تواند تنها از سوی یک گروه هر قدر هم که قدرتمند باشد، اداره شود. مهم ترین اختلاف بین مجاهدین و حزب کمونیست طرف دار شوروی (توده) این است که ما به یک رابطه لاینفک و بنیادی بین استقلال و آزادی معتقدیم و بنابراین، عقیده مان این است که بدون آزادی، کسب

ص: ۴۱۸

۱- برنامه ای که میدل ایست به آن اشاره می کند، بیانیه ای است که بنی صدر و رجوی در نهم مهرماه سال جاری انتشار دادند و در آن برنامه "تشکیل دولت موقت در تبعید" را اعلام کردند، ولی چون این امر با اعتراض دولت فرانسه روبه رو شد، آنها دو روز بعد، تغییر موضع داده، حرف خود را پس گرفتند و از آن بیانیه به عنوان برنامه شورای ملی مقاومت برای اعلام دولت موقت در آینده نام بردند.

استقلال و یا بالعکس غیرممکن است. ما انحصارطلب و دیکتاتور نیستیم، اگر شما هستید. شما به یک قدرت خارجی وابسته اید، زیرا حمایت مردم را از دست داده اید و این اختلاف عمده بین ما و سلطنت طلبان و حزب توده می باشد.^۱

رجوی سپس ضمن رد هر نوع پیوند سیاسی با گروه های سلطنت طلب و حزب توده طرف دار شوروی، درباره نقش صوری بنی صدر و قدرت خود برای ایجاد یک دولت در آینده سیاسی ایران و همچنین درباره استراتژی شورای ملی مقاومت برای به دست گیری قدرت در ایران، مطالبی را بیان کرد. وی گفت: "بنی صدر به طور موقت ریاست جمهوری ایران را به عهده دارد و به هیچ یک از احزاب نیز وابسته نیست. من مسئول شورا و سخنگوی آن هستم و اعضای دولت را انتخاب خواهم کرد." وی افزود: "استراتژی ما دارای سه مرحله است؛ نخست آنکه باید جو ترس و وحشت را از بین ببریم. در این مورد ما هم اکنون موفق شده ایم. مرحله دوم، سازمان دادن به تظاهرات عظیم و اعتصابات عمومی می باشد. ما معتقدیم این رژیم نیز باید با اقدام مردم سرنگون شود. من امیدوارم که نیازی به مرحله آخر نباشد، لکن یک راه حل دیگری باقی می ماند و آن نابودی واقعی رژیم است.

ما به [امام] خمینی احتیاج داریم، ما به وی برای یک محاکمه عمومی در تلویزیون که هیئت منصفه آن ملت ایران خواهند بود احتیاج داریم. اگر در ایران امتیازات سیاسی به اندازه کافی وجود داشت [آیت الله] خمینی نمی توانست بر ایران حکومت کند. وظیفه ما آن است که یک رژیم دمکراتیک و باثبات در ایران برقرار سازیم که به دنبال آن مردم درک خواهند کرد که چرا [آیت الله] خمینی مقصر است.

از وی سؤال شد: "آیا از آن بیم ندارید که برخی از افراد از شما سریع تر باشند؟ برای مثال، آیا شما از یک "راه حل امریکایی" هراسی ندارید؟" رجوی در پاسخ گفت: "سلطنت طلبان و توده ای ها بیش از آنکه در اذهان ایرانیان جای داشته باشند، در افکار عمومی غرب مطرح هستند. اگر سلطنت طلبان امروز قدرت را به دست گیرند، چگونه می توانند آن را حفظ کنند؟ با قدرت، پول و اسلحه؟ شاه از یک ارتش و یک ساواک برخوردار بود. در حال حاضر هیچ گونه وسیله ای برای یک چنین سرکوبی وجود ندارد. آنها هنگامی که از حمایت مردمی برخوردار نیستند، چگونه می توانند عمل کنند."^(۱)

۱

به دنبال تصمیم دولت امریکا برای فروش میلیاردها دلار اسلحه به خصوص هواپیماهای پرنده جاسوسی (آواکس) به عربستان سعودی و تصویب فروش این هواپیماها در دولت امریکا، وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با انتشار اطلاعیه ای به این قرارداد اعتراض کرد و فروش هواپیماهای جاسوسی آواکس را مقابله امریکا و عربستان سعودی با ملت های منطقه دانست. در این بیانیه آمده است: «وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران تصویب فروش

ص: ۴۱۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۱، ۲۶/۸/۱۳۶۰، صص ۱۳ - ۱۰، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۵/۸/۱۳۶۰، به نقل از ماهنامه میدل ایست چاپ لندن.

میلیاردها دلار اسلحه و هواپیماهای تازه آواکس به رژیم عربستان سعودی را به دلیل شرایط ویژه واگذاری و پیامدهای آشکار آن به معنای اشغال کامل سرزمین های اسلامی توسط امریکای سلطه جو و اسرائیل اشغالگر - که از قدس شریف آغاز شده و اکنون به مکه معظمه و مدینه مکرمه گسترش یافته است - دانسته و آن را گامی علیه مصالح امت اسلام در منطقه تلقی می نماید. ابعاد این توطئه ها با گسترده شدن حضور نظامی امریکا در مصر و شمال افریقا و استفاده از نیروهای چندملیتی اروپایی در صحرای سینا، نمایان تر می شود. ما به این کشورها اخطار می کنیم که با استقرار نیروهای خود در سینا خاطره جنگ های صلیبی را زنده کرده و عملاً آنها در برابر همه مسلمانان جهان قرار خواهند گرفت. مسلماً استکبار جهانی به سرکردگی امریکا با ماجراجویی های جهان خوارانه خود، جهان غرب را در موضعی قرار خواهد داد که یکسره در برابر یک میلیارد مسلمان مستضعف قرار گیرند. ما هشدار می دهیم که گسترش و آرایش جدید جبهه استکباری امپریالیسم در مقابل امت اسلام، نه تنها اراده مسلمانان را در مبارزه با استعمار سست نخواهد کرد، بلکه موجب شتاب گرفتن روند خیزش عمومی توده های میلیونی مستضعف علیه امریکا و نوکران آن خواهد شد.» (۱)

۱

□

معاون وزیر امور خارجه ایران پس از سه روز دیدار و گفت و گو با مقامات سوریه و لبنان امروز بیروت را به مقصد تهران ترک کرد. خبرگزاری فرانسه درباره سفر سه روزه وی گزارش داد: هیئت ایرانی به ریاست آقای حسین شیخ الاسلام، معاون وزیر امور خارجه ایران، به دنبال دیدار از سوریه و لبنان و آگاهی کشورهای مذکور از موضع جمهوری اسلامی ایران درباره مسائل خاورمیانه، بیروت را ترک کرد. این هیئت که روز سه شنبه گذشته وارد لبنان شده بود، در مدت اقامت خود با یاسر عرفات، رئیس کارگروه اجرایی سازمان آزادی بخش فلسطین و تنی چند از مقامات لبنانی، از جمله "شفیق و رزان"، نخست وزیر و "فؤاد پطروس"، وزیر امور خارجه لبنان، دیدار و

ص: ۴۲۰

گفت و گو کرد. هیئت ایرانی همچنین با مسئولان شیعی لبنان و حزب ترقی خواه آن کشور دیدارهایی داشت. خبرگزاری پارس هم به نقل از خبرگزاری فرانسه اعلام کرد: آقای شیخ الاسلام قبل از عزیمت، در یک مصاحبه مطبوعاتی مخالفت جمهوری اسلامی ایران را با طرح صلح فهد، که سازمان آزادی بخش فلسطین را نماینده مردم فلسطین نمی شناسد، اعلام کرد. وی خاطر نشان کرد که این طرح یک مانور سیاسی به منظور وادار کردن رهبران عرب برای پذیرش ماهیت صهیونیسم است و خواستار رسیدگی نشدن به آن در اجلاس آینده سران عرب شد. آقای شیخ الاسلام در پایان با اشاره به این نکته که ایران ۱۴ هزار اسیر عراقی در اختیار دارد که ۱۷۰۰ تن از آنها در حمله اخیر ایران دستگیر شده اند، به شدت به امریکا و نیروهای واکنش سریع برای حمایت از منافعش در خلیج فارس حمله کرد.^(۱)

آسوشیتدپرس نیز درباره مواضع اعلام شده معاون وزیر امور خارجه ایران درباره طرح فهد در سفر به لبنان اعلام کرد: وی به خبرنگاران گفت: همان گونه که معاهده کمپ دیوید، مصر را از اعراب جدا کرد، طرح فهد نیز برای جدا کردن فلسطینی ها از جهان عرب طرح ریزی شده است. معاون وزارت خارجه ایران گفت که تنها راه برقراری صلح در خاورمیانه، نبود رژیم صهیونیستی در این منطقه است و ضدیت با رژیم اشغالگر قدس غریزه ای است که در قلب همه اعراب وجود دارد. آسوشیتدپرس افزود: شیخ الاسلام گفت که امریکا می کوشد تا از طریق فروش هواپیماهای آواکس به عربستان سعودی و تشکیل نیروهای واکنش سریع و حضور نظامی اش در دریای عمان، کشورهای مترقی عرب را به قبول طرح فهد وادار کند. وی در تشریح موضع ایران درباره این طرح گفت: دلیل دیگری که ایران طرح فهد را رد می کند اشاره نشدن به سازمان آزادی بخش فلسطین در آن طرح است. در این طرح، از بیت المقدس به عنوان پایتخت کشور فلسطین نام برده شده است، ولی این طرح به صهیونیست ها اجازه می دهد تا حضور خود را در منطقه قانونی کنند.^(۲)

وی همچنین درباره دیدار "هانی الحسن"، سفیر سابق سازمان آزادی بخش فلسطین در تهران، با مسعود رجوی در پاریس و موضع سازمان آزادی بخش گفت: سازمان آزادی بخش فلسطین با صدور بیانیه ای این دیدار را محکوم کرده و یاسر عرفات شخصاً به من گفته که عامل این ملاقات مجازات شده است.^(۳)

۱

هفدهمین نشست اتحادیه انجمن های اسلامی دانشجویان ایرانی در اروپا با صدور قطعنامه ای به کار خود پایان داد. این نشست که با حضور نمایندگان از سپاه پاسداران و دفتر تحکیم وحدت برگزار شد و نقطه عطفی در تاریخ فعالیت های اتحادیه محسوب می شود به نام شهید مظلوم آیت الله دکتر بهشتی، بنیانگذار اتحادیه انجمن های اسلامی، نام گذاری شده است. نکات اصلی قطعنامه هفدهمین

ص: ۴۲۱

۱- همان، خبرگزاری فرانسه - بیروت.

۲- روزنامه کیهان، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱۳.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۸، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۲، بیروت - خبرگزاری پارس، ۱۲/۸/۱۳۶۰.

نشست اتحادیه انجمن های اسلامی دانشجویان ایرانی در اروپا به شرح زیر است:

الف) اعتقاد و تعهد به اصل ولایت فقیه: اعضای اتحادیه حرکت در خط اصیل ولایت فقیه را نصب العین خویش دانسته، تمامی احکام و رهنمودهای امام خمینی رهبر کبیر انقلاب شکوهمند اسلامی را واجب الطاعه می دانند.

ب) نبرد آشتی ناپذیر با استکبار جهانی اعم از شرق و غرب و صهیونیسم، به خصوص شیطان بزرگ امریکای جنایتکار.

ج) ایستادگی در برابر دسایس و توطئه های جریان های ضدانقلاب در خارج از کشور اعم از سلطنت طلبان، ملی گرایان امریکایی، منافقین، معاندین، بنی صدر و... همان گونه که رزمندگان انقلاب اسلامی و امت شهیدپرور ایران در برابر مزدوران صدام و منافقین عمل می کنند.

د) پشتیبانی کامل از روحانیت مبارز و متعهد در خط امام و اعتقاد بر این اصل که روحانیت مبارز و متعهد حافظان اسلام راستین می باشند و هرگونه تضعیف این نیروها، جنایت در حق اسلام و مسلمین است.

هـ) به منظور حاکمیت خط امام در سفارتخانه ها و نمایندگی های خارج از کشور، نیروهای مؤمن و متعهد به کار گمارده شوند و تصفیه و تزکیه انجام شود تا راه صدور انقلاب اسلامی بیش از پیش فراهم گردد. (۱)

۱

مجله عربی زبان الطلیعه الاخبار (چاپ پاریس) در مقاله ای به وضعیت جدید امنیتی در جمهوری اسلامی ایران و عملکرد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) پرداخته است. در این مقاله، ضمن اشاره به تحلیل اشتباه این سازمان از وضعیت اجتماعی ایران، دو عامل ترور مقامات بلندپایه جمهوری اسلامی و پیوند با گروه های مسلح کرد نظیر حزب دمکرات، تاکتیک های جدید سازمان مجاهدین خلق (منافقین) برای سرنگون کردن نظام معرفی شده اند. در پایان این مقاله با اغراق در قدرت گروه های مسلح کرد، پیش بینی شده که در آینده مشکلات جدی دامنگیر جمهوری اسلامی ایران شود. بخش هایی از این مقاله بدین شرح است:

«فعالیت مسلحانه علیه دولت تاحدودی فروکش کرده، ولی این بدان معنا نیست که این فعالیت به کلی از بین رفته یا به علت واردنیوردن ضربات مهلک با شکست کامل مواجه شده است. دلیل آن نیز اشتباهی بود که مجاهدین مرتکب شدند، نه افزایش قدرت پاسخ گویی رژیم.

مسعود رجوی و رفقاییش با تصور اینکه رژیم از انزوای فزاینده ای برخوردار است، اقدام به تشویق توده ها برای فعالیت مسلحانه کردند و براین اساس خواستند تظاهرات مسلحانه و عظیم خیابانی به راه اندازند، با این اعتقاد که سد ترس مردم را شکسته و دوباره، تظاهرات مردمی را که موجب سرنگونی شاه گردید، تکرار کنند.

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱۳.

ولی این تاکتیک آنها با شکست کامل روبه رو شد، به صورتی که وقتی که تظاهرات آنها با پنجاه نفر آغاز می شد، نه تنها هیچ کس به آنها نمی پیوست، بلکه غالباً این گونه تظاهرات با دستگیری همه آنها در همان روز پایان می پذیرفت و با افزایش موج اعدام های بی نظیر، روشن و آشکار شد که لازم است روش و سازماندهی مزبور تغییر یابد و واضح است که مجاهدین بدون تجزیه و تحلیل در موضع خود، روش خود را تغییر نخواهند داد و این، آنها را پس از هفته ها توقف تظاهرات مسلحانه ای که آخرین آنها را در ۲۷ سپتامبر گذشته به راه انداختند، به یک ماجراجویی تازه ای رهنمون خواهد ساخت.

اطلاعات تأییدشده حاکیست، این بار مجاهدین قصد دارند در دو زمینه فعالیت کنند؛ اول، تجدید ترور مقامات بلندپایه و دوم، رشد و گسترش هماهنگی با گروه های مسلح کرد در چارچوب شورای مقاومت ملی به منظور وارد کردن ضربات مهلک بر رژیم در کردستان ایران.

با بررسی دقیق اخبار ایران می توان فهمید که کردها بر مناطق وسیعی تسلط یافته اند، ولی دولت به طور عمد مانع از انتشار اخبار آن می شود؛ چه، اکثر اوقات می شنویم که پاسداران انقلاب به فلان منطقه وارد شده و آنجا را از عناصر مسلح پاک سازی کردند، درحالی که قبلاً نشینده بودیم که عناصر کرد در آن منطقه وارد شده اند.

ظاهراً پیوند مجاهدین و کردها که بنی صدر، رئیس جمهور سابق، را به حاشیه می راند، منتظر فصل زمستان می شود تا فعالیت خود را آغاز کند، چراکه نیروهای مرکزی ایران با دشواری خواهند توانست که در آن منطقه کوهستانی و ناهموار حرکتی داشته باشند.

اگر این اخبار صحت داشته باشند، به این مفهوم خواهد بود که رژیم ایران در آینده با مشکلات بی نهایت خطرناکی مواجه خواهد شد. حال چه رسد به اینکه این رژیم در داخل نیز از تشتت و ازهم گسیختگی برخوردار باشد. (۱)

۱

مجله کرسنت اینترنشنال (چاپ کانادا) در مقاله ای تحولات ایجادشده در جنگ ایران و عراق را بررسی و تحلیل کرده است. در این مقاله حمله عراق به ایران، حمله یک کشور به نمایندگی از امریکا، شوروی و کشورهای منطقه، به ویژه عربستان سعودی علیه انقلاب اسلامی قلمداد شده است. نویسنده در ادامه مقاله به بازبانی توان نظامی نیروهای جمهوری اسلامی ایران در جبهه های جنگ و سکوت رسانه های غربی در این باره اشاره کرده و پیروزی های اخیر ایران، به خصوص رفع محاصره آبادان را (عملیات ثامن الائمه (ع)) بازگو کرده است. در بخش دیگری از این مقاله، نویسنده حمله عراق به تأسیسات نفتی کویت و نسبت دادن آن به ایران و همچنین شایعه اقدام ایران به خرید اسلحه از رژیم صهیونیستی را متأثر از احساس خطر حکومت عراق و حامیانش از شکست در مقابل ایران ارزیابی کرده است. در این مقاله آمده است:

ص: ۴۲۳

«اذعان عراق به اینکه نیروهایش در جبهه آبادان شکست خورده و به آن سوی رودخانه کارون عقب رانده شده اند، بزرگ ترین پیشرفتی است که طی این جنگ سیزده ماهه حاصل گردیده است. اینکه شکست کلی حمله عراق به ایران قریب الوقوع می باشد. پیش از آنکه نیروهای عراقی شکست خورده و سرفکننده به خاک خود بازگردند، صرفاً مدتی طول خواهد کشید. تلفات و خساراتی که از نظر افراد و تجهیزات بر هر دو طرف وارد آمده است، بیش از تلفاتی است که در جنگ های بین کشورهای هم جوار در سال های اخیر وارد شده است.»

این واقعیت که سربازان هر دو طرف مسلمان می باشند، صرفاً یک اتفاق است. آنچه باید به خاطر داشته باشیم این است که تجاوزی که از سرزمین عراق آغاز گشت، حمله ای از جانب عراق نبود. این حتی حمله ای از سوی ملت کشوری به ملت کشوری دیگر نیست. تهاجم به یک کشور اسلامی معرف یک اتحاد محرمانه نظامی است که از هر اتحاد دیگری در تاریخ معاصر بزرگ تر می باشد و در آن، هر دو ابرقدرت؛ یعنی امریکا و شوروی، شرکت دارند. در این اتحاد، ابرقدرت های مذکور تمام تدارکات و جنگ افزارها را فراهم نمودند. عربستان سعودی و دیگر رژیم های عرب از لحاظ مالی کمک کردند و رژیم های مسلمان ملی گرا در یک کنفرانس ساختگی اسلامی در طائف گرد آمدند و یک پوشش اسلامی به عراق دادند. کشورهای دیگر از قبیل اسرائیل، هندوستان، افریقای جنوبی، چین و قدرت های اروپایی به نظاره برخاستند و در انتظار آن ماندند تا کشور اسلامی متلاشی گردد و به جای آن یک رژیم غرب گرای غیرمذهبی در تهران روی کار آید. با گذشت ماه ها، این جنگ جای خود را که در صدر اخبار رسانه های همگانی جهان بود، از دست داد، چراکه علاقه این رسانه ها به پیروزی درحقیقت از بین رفته بود. سربازان اسلام نه تنها این حمله (اتحاد بزرگ) به اسلام را متوقف کردند، بلکه به عقب راندن ارتش منافقین نیز پرداختند.

اینک صدام حسین اذعان می کند که نیروهایش در جبهه آبادان شکست خورده و به آن سوی رودخانه کارون در شط العرب [اروندرو] عقب رانده شده اند.

... حامیان صدام حسین اجتناب ناپذیری خطر شکست را پذیرفته اند. آنان جریان بایسته ای در جهت تعبیر این شکست و معرفی ایران به عنوان یک مهاجم را آغاز نموده اند. نخستین گام هنگامی برداشته شد که عراقی ها یک مجتمع مخازن نفتی کویت را بمباران کردند و آواکس های امریکایی از عربستان گزارش دادند که این حمله توسط جت های ایرانی انجام شده است. ایران شدیداً دخالت هواپیماهای خود در این عمل را تکذیب کرد، لیکن به منظور روشن ترساختن این نکته، نیروی هوایی ایران شدیداً به عراق حمله کرد و با درهم کوبیدن نیروگاه های عراق، اقتصاد و توان نظامی این کشور را فلج نمود. دومین اقدام، عبارت بود از دوباره عنوان کردن این مطلب توسط مطبوعات غربی که اسرائیل اسلحه در اختیار ایران قرار می دهد. این گزارش ها

در حال حاضر حاکی از آن است که ایران مبالغ هنگفتی به شرکت های انگلیسی پرداخته است که سلاح های امریکایی را از اسرائیل به ایران انتقال دهند تا از آن بر علیه عراق استفاده شود. تمدن غرب سرگرم به هم بافتن یک رشته دروغ های مصلحتی است مبنی بر اینکه چنانچه عراق شکست بخورد، این شکست توسط صهیونیسم انجام خواهد گرفت نه به دست اسلام. طرح اصلی رسانه های همگانی در مورد انکار اعتبار ایران و اسلام برای پیروزی شان، در دست اقدام است.»^(۱)

ص: ۴۲۵

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۰۵، ۱۴/۸/۱۳۶۰، صص ۱۸ - ۱۶، به نقل از کرسنت اینترنشنال (کانادا)، ۳۱ اکتبر ۱۹۸۱ (۹/۸/۱۳۶۰).

امروز تحرك عمده دشمن در منطقه جنوب در محور غرب سوسنگرد و جنوب رودخانه کرخه کور بود. شهر آبادان نیز همچون روزهای گذشته زیر آتش سنگین توپخانه های ارتش عراق قرار داشت. گزارش اطلاعاتی لشکر ۱۶ قزوین در محور غرب سوسنگرد و جنوب کرخه کور، حاکی از افزایش تحرکات ارتش عراق در این محور است. دشمن در مجموع با اعزام ۲ گروهان تانک، گشتی رزمی و گشتی شناسایی، افزایش عراده های توپ، تقویت نیرو و احداث خاکریز حساسیت خود را به این منطقه نشان داده، مواضع خود را مستحکم می کند.

به گزارش ارتش جمهوری اسلامی ایران، شهر آبادان پیوسته زیر آتش سلاح های سنگین دشمن قرار داشت که بر اثر آن، ۲ تن شهید و ۲۲ نفر مجروح شدند. همچنین انبار ابزارآلات پالایشگاه طعمه حریق شد و چند خانه تخریب گردید. (۱)

نیروهای معارض عراقی عملیات های خود علیه رژیم عراق و ارتش این کشور را افزایش دادند.

سازمان حرکت اسلامی مجاهدین عراقی اعلام کرد که نیروهای این سازمان با بمب گذاری در موصل بر روی پلی که قطار حامل سوخت تانک از روی آن عبور می کرد آن را منفجر کرده اند، این قطار که از پالایشگاه موصل بارگیری کرده بود، در حال حرکت به سمت جنوب بود. این منبع تعداد افراد کشته شده در این عملیات را "بسیار زیاد" عنوان کرد. (۲)

ارتش آزادی بخش عراق نیز با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد در عملیاتی که نیروهای این سازمان در مناطق "قلعه دیزه"، "خوشناو"، "شقلوه"، "بازیان" و جاده "خرمال" انجام داده اند، ۱۶ تن از افراد ارتش عراق را کشته و ۱۴ تن از آنان را هم زخمی کرده اند. (۳)

ص: ۴۲۷

۱- مرکز پژوهش های دفاع مقدس (معاونت نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران)، تقویم تاریخ دفاع مقدس، جلد پانزدهم (فروغ فتح، حوادث آبان ۱۳۶۰)، چاپ اول، زمستان ۱۳۸۸، صص ۲۶۳ - ۲۶۲.

۲- روزنامه صبح آزادگان، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۱۱؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲، ارومیه.

۳- روزنامه کیهان، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

با نزدیک شدن زمان عملیات آینده در جنوب، اعزام نیروهای متخصص، به ویژه کادر پزشکی و درمانی به جبهه های جنگ افزایش یافت.

دفتر روابط عمومی وزارت بهداری اعلام کرد که ستاد هماهنگی آموزش کمک های اولیه پزشکی وابسته به جهاد خودکفایی وزارت بهداری نیاز مبرم به امدادگر مرد جهت اعزام به جبهه های جنگ حق علیه باطل دارد، لذا از برادران علاقه مند خواهشمند است با در دست داشتن کارت پایان دوره کمک های اولیه پزشکی به وزارت بهداری واقع در تقاطع خیابان های جمهوری - حافظ اتاق ۳۱۵ مراجعه کنند. (۱)

امروز افراد حزب دمکرات کردستان ایران، شهر مهاباد، پایگاه فتاح آباد در شمال دیواندره و پایگاه نیروهای خودی در سردشت و پیرانشهر را هدف حمله قرار دادند. علاوه بر این مین گذاری جاده های روستایی توسط افراد این حزب نیز تلفات و خساراتی را به روستاییان و نیروهای نظامی وارد آورد.

ساعت ۸ صبح، نیروهای حزب دمکرات با نفوذ به داخل شهر مهاباد، در حدفاصل پل و میدان گوزن ها، بر سر راه کارمندان شرکت برق این شهر کمین گذاشتند که این اقدام به شهادت و سوخته شدن پیکر هر چهار سرنشین خودرو شرکت برق به نام های حسین کاظمی، رحمان نصرآبادی، سید محمود آثاری و محمد صمیمی فر انجامید. نیروهای سپاه با اطلاع از این عملیات به قصد تخلیه جنازه شهدا در حال اعزام به منطقه درگیری بودند که افراد حزب به آنان حمله کردند. در درگیری میان دو طرف یک تن از افراد سپاه شهید و یک تن دیگر زخمی شد. به دنبال این وقایع، سپاه به طور سازمان یافته وارد صحنه درگیری شد و در یک عملیات کمین علیه نیروهای حزب دمکرات که در حال سازماندهی برای حمله به مقر سپاه بودند، ۷ تن از آنان را به هلاکت رساندند و تعدادی را دستگیر کردند. با اجرای این عملیات، افراد حزب مجبور به ترک شهر مهاباد و منطقه درگیری شدند. (۲)

رادیو صدای کردستان در گفتار کوتاهی درباره عملیات شهر مهاباد مدعی شد: «یکشنبه دهم آبان ماه جاری، جانبازان هیز کیان به داخل شهر مهاباد رفتند و طی یک یورش شجاعانه توانستند در عرض مدت بسیار کوتاهی ۱۴ تن از جاش ها و پاسداران را اعدام انقلابی نمایند و ۶ خودرو دشمن را بسوزانند.» (۳)

در شمال دیواندره، نیروهای مسلح غیرقانونی از اولین ساعات امروز با استفاده از سلاح های سنگین به پایگاه "فتاح آباد" در ۳۰ کیلومتری شمال دیواندره (محور دیواندره - سقز) حمله کرده، پایگاه را به محاصره خود در آوردند. در درگیری های پیش آمده، یک سرباز شهید و یکی از افراد سپاه زخمی شد. یک واحد از نیروهای هنگ سقز با اطلاع از این حمله به محل درگیری اعزام

۱- همان.

- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۶، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲۳، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۰/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- روزنامه کیهان، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۵۷۸۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی مهاباد به فرماندهی مرکز، ۱۰/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۷؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۶، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲۳، ارومیه، ۱۰/۸/۱۳۶۰.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۷، ۱۲/۸/۱۳۶۰، صص ۴ - ۵ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۱۱/۸/۱۳۶۰.

شد که با ورود آنها به صحنه عملیات که هم زمان با روشنایی روز و شروع دور جدید درگیری ها بود، ۵ تن از نیروهای مهاجم کشته و ۵ تن زخمی شدند و مهاجمان به ناچار محل حادثه را ترک کردند. در این عملیات خودرو فرمانده هنگ سقر نیز هنگام عزیمت به محل درگیری روی مین رفت و یک سرباز به شهادت رسید و فرمانده هنگ و ۳ سرباز زخمی شدند. (۱)

در درگیری نیروهای مسلح غیرقانونی و نیروهای خودی در ۱۵ کیلومتری میان دو آب یک سرباز زخمی شد. (۲)

نیروهای مسلح غیرقانونی پادگان و مقر نیروهای خودی در سردشت و اطراف آن را هدف گلوله های متعدد توپ و خمپاره قرار دادند که بر اثر آن یک تن از نیروهای کرد مسلمان به شهادت رسید و ۷ تن از نیروهای سپاه، بسیج و پیش مرگان کرد مسلمان زخمی شدند. (۳)

در پیرانشهر، نیروهای مسلح غیرقانونی از آخرین ساعات روز گذشته تا ساعت ۱۴ امروز، به طور متناوب به مقر سپاه پاسداران مستقر در این شهر حمله کردند، ولی با مقاومت نیروهای خودی موفقیتی به دست نیاوردند و در مواجهه با آتش دقیق نیروهای سپاه، با به جا گذاشتن بخشی از ادوات و مهمات خود مجبور به فرار شدند. در این حملات، ۲ تن از اهالی شهر زخمی شدند. (۴)

رادیو صدای کردستان در این باره اعلام کرد: «پیش مرگان شاخه ۳ از هیز آواره به داخل پیرانشهر نفوذ کرده و از ساعت ۱۱ شب تا یک بامداد، شهر را در کنترل گرفتند و چهار قرارگاه جاش ها و پاسداران را زیر آتش شدید خود قرار دادند. این چهار قرارگاه عبارت بودند از: گروهان ژاندارمری، خانه جاش و کردفروش معروف "حاج مندی"، شهرداری پیرانشهر و خانه های سازمانی. شدت ضربات دلاوران حزب دمکرات کردستان به حدی زیاد بود که پاسداران به کلی روحیه خود را از دست دادند و متحمل تلفات و خسارات فراوانی گردیدند که تاکنون آمار دقیق کشته ها و مجروحین دشمن نرسیده است. قهرمانان هیز آواره سلامت به قرارگاه هایشان بازگشتند.» (۵)

در منطقه کامیاران سه روز پس از توجیه تهدیدآمیز رادیو صدای کردستان خطاب به مردم منطقه کامیاران درباره حادثه مین گذاری عناصر حزب دمکرات در جاده روستای "تخته سنگی" به کامیاران که کشته یا زخمی شدن ۷ نفر از مردم این روستا را در پی داشت، امروز نیز یک خودرو وانت دو کابینه، که حامل مردم روستای لون سادات (واقع در ۲۵ کیلومتری شمال غربی کامیاران) بود، روی مینی که عوامل حزب دمکرات کار گذاشته بودند رفت و بر اثر انفجار این مین، ۸ تن از مردم این روستا شهید و ۵ تن نیز زخمی شدند که حال برخی از زخمی ها وخیم گزارش شده است. (۶)

در محور میان دو آب به بوکان، یک خودرو ارتش به مینی که افراد وابسته به حزب دمکرات کردستان ایران کار گذاشته بودند برخورد کرد و ۲ تن از سرنشینان آن آسیب سطحی دیدند. (۷)

رادیو صدای کردستان با قلب واقعیت در گزارشی اعلام کرد: «روز دهم آبان ماه، ۲ خودرو ارتشی در مسیر جاده میان دو آب - بوکان به کمین پیش مرگان شاخه شهید حسن سهرابی از هیز پیشوا افتادند

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۷، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲۹، سندج - خبرگزاری پارس، ۱۱/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۳۰۷۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزا (مد عملیات)، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکزی اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴.
- ۲- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۶.
- ۳- سند شماره ۳۰۷۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۴- روزنامه کیهان، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲، ارومیه.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۷، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۵ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۱۱/۸/۱۳۶۰.
- ۶- سند شماره ۰۵۴۰۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به طرح و برنامه مرکز، ۱۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۸؛ و- روزنامه کیهان، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲، به گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران کامیاران.
- ۷- روزنامه کیهان، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲، به گزارش روابط عمومی ستاد عملیات شمال غرب کشور؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۹، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲۶، میاندوآب، روابط عمومی ستاد عملیاتی شمال غرب کشور.

که در اثر آتش شدید پیش مرگان، ۲ تن از مزدوران سرنشین آن کشته و یک تن نیز زخمی گردید.»^(۱)

امروز صبح، یک خودرو ژاندارمری که در حال عزیمت به تپه تلویزیون مهاباد بود، روی مین رفت و ۶ تن از افراد ژاندارمری زخمی شدند.^(۲)

۱

سرهنگ کوچک زاده، جانشین فرماندهی عملیات شمال غرب کشور، در مصاحبه ای سیر عملیات های انجام شده و پاک سازی ها در منطقه شمال غرب، به ویژه در محور آذربایجان غربی را تشریح کرد. گفته های سرهنگ کوچک زاده به طور کلی بیانگر اقدامات نظامی انجام شده در محورهای مختلف است، ولی وضعیت فعلی آن مناطق، وجود نیروهای مسلح غیرقانونی و درگیری های روزانه نیروهای خودی در آن محورها، برخی خوش بینی های اظهار شده در متن مصاحبه را نفی می کند. وی در این گفت و گو اظهار کرد:

«ما توانستیم به طور دقیق به دنبال پاک سازی هایی که در قسمت های مرز بازرگان تا محور ارومیه صورت گرفته بود، در شب ورود قرارگاه شمال غرب به منطقه، ضدانقلابیون را در یک محاصره حساب شده قرار دهیم و آخرین ضربه را بر پیکر نیمه جان آنها وارد کنیم.» جانشین فرمانده عملیات شمال غرب سپس به تشریح این عملیات پرداخت و گفت: «در ابتدای عملیات، محورهای سیلوانا، موانا، دره قاسملو (دره شهیدان)، زیوه، دیزک تا اشنویه پاک سازی شد و طی یک حمله سریع و برق آسا توسط پاسداران، نیروهای ارتش و پیش مرگان مسلمان کرد، شهر اشنویه بعد از یک سال از قید و سیطره ضدانقلاب وابسته به بعث پس گرفته شد.» وی اضافه کرد: «بعد از پیروزی هایی که شرح آن رفت، در مدت زمان بسیار کوتاهی محورهای جلدیان، اشنویه و نقده از لوٹ دمکرات ها، کومه له و رزگاری پاک شد و در ادامه آن، رزمندگان به طرف روستاهای پیرانشهر حرکت کرده و هم زمان با این عملیات، طرح تصرف بوکان ریخته شد.»

سرهنگ کوچک زاده سپس اعلام کرد: «شهر بوکان که منطقه امنی برای ضدانقلابیون شده بود، توسط برادران هوانیروز، سپاه، ارتش و پیش مرگان مسلمان کرد آزاد شد و آخرین امید نیروهای غیرقانونی مسلح از بین رفت.» وی در مورد وسعت این عملیات گفت: «در حال حاضر، از مرز بازرگان تا پیرانشهر صد درصد و از ارومیه به پایین نود درصد پاک سازی شده که مجموعاً حدود ۶۰۰ کیلومتر از این قسمت کشور عزیزمان به تصرف رزمندگان ایرانی درآمده است.»^(۳)

ص: ۴۳۰

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۱، ۱۶/۸/۱۳۶۰، ص ۹ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۱۵/۸/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۶، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۳، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۰/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۵۷۸۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی مهاباد به فرماندهی مرکز، ۱۰/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۳- روزنامه کیهان، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، کرمانشاه.

روابط عمومی جهاد سازندگی آذربایجان غربی بخشی از اقدامات این نهاد را پس از پاک سازی و برقراری امنیت در مناطق آزادشده این استان بازگو کرد. در اعلامیه این نهاد اقدامات انجام شده در امور کشاورزی، بهداشتی و درمانی، دامداری و عمران در مناطق شمال غرب ارومیه، مهاباد و اطراف آن و شهرستان سلماس و توابع آن تشریح شده است. به نوشته روزنامه اطلاعات: «با آزادشدن مناطقی از روستاهای آذربایجان غربی از دست عناصر مسلح غیرقانونی و با استقرار نیروهای جمهوری اسلامی ایران در این مناطق، کار سازندگی و تأمین رفاه مردم مسلمان، از سوی برادران جهاد سازندگی آذربایجان غربی به شدت دنبال می شود و در همین رابطه تاکنون کار احداث ۲ حمام و ۲ مدرسه و مرمت ۲۸ مدرسه و احداث ۱۵ کیلومتر راه روستایی در روستاهای تابع ارومیه، پایان یافته و مورد بهره برداری قرار گرفته است.

روابط عمومی جهاد سازندگی آذربایجان غربی، ضمن اعلام این خبر، اضافه کرد: "اقدامات عمرانی مذکور طی شهریورماه سال جاری، در ۴۲ روستای بخش صومای - برادوست، با همکاری اهالی منطقه صورت گرفته است. در همین مدت، ۲۱۵ هکتار از مزارع گندم کشاورزان به وسیله کمباین برداشت شده و ۲۰۰ هکتار از اراضی نیز شخم زده شده است."

اکیپ های دامپزشکی جهاد سازندگی آذربایجان غربی نیز در منطقه صومای - برادوست و دشت بیل و دول از توابع ارومیه، ضمن مراجعه به ۲۶ روستا، ۲۷۷،۶۳ رأس گوسفند و ۱۷۰۳ رأس گاو و گاومیش و ۵۸۷۰ قطعه طیور را علیه بیماری های دامی مایه کوبی کرده و ۵۰ هزار رأس دام را تحت درمان قرار داده اند. توزیع ۷۰ تن کود شیمیایی بین روستاییان صومای - برادوست و به پایان بردن کار سیم کشی برق ۸ روستا و اقدام به سیم کشی ۴ روستای دیگر و درمان ۸۷۸ نفر و پانسمان ۱۰۹۰ نفر از اهالی ۳۸ روستای پاک سازی شده در منطقه صومای - برادوست و اعزام ۸۱۱ نفر از اهالی جهت انجام اقدامات پیشگیرانه از بیماری های گوناگون به بیمارستان ها، از جمله دیگر فعالیت های کمیته برق و پزشکی و کشاورزی بوده است.

کمیته آبرسانی نیز کار حفر ۲ حلقه چاه عمیق در منطقه سرو و بهسازی ۲ رشته چشمه در ۳ روستا را به پایان برده است. در شهرستان مهاباد نیز تاکنون عملیات مرمت ۱۵۷ ساختمان که درگیری های مختلف آسیب دیده اند، پایان یافته و داروخانه دامپزشکی جهاد سازندگی برای توزیع دارو بین دامداران شروع به فعالیت کرده است.

در نقده و اشنویه، برادران عضو جهاد تاکنون کار مایه کوبی کلیه دام های موجود در ۶ روستا را به پایان برده اند و اکیپ اعزامی به روستاهای اطراف اشنویه توزیع خواروبار براساس کوپن های صادره را آغاز کرده است. در این منطقه، عملیات ساختمانی مدرسه شش کلاسه روستای قارنا و چهار کلاسه روستای کوهکلر و مسجد روستای علی آباد و مسجد جامع اشنویه در حال پیشرفت است.

در شهرستان سلماس نیز کمیته کشاورزی و دامپزشکی در ۱۶ روستای آزادشده، ۷۰۰،۲۸ رأس دام را علیه بیماری های دامی مایه کوبی کرده است و کمیته پزشکی در ۱۳ روستا، ۴۶۴ نفر را تحت درمان قرار داده است. گروه آبرسانی نیز، کار احداث چهار آب بند و یک رشته سیل بند را به اتمام برده و عملیات احداث دو رشته قنات در روستاهای حق وران و مغول را آغاز کرده است. ضمناً مرمت و احداث ۲۲ مدرسه در ۲۲ روستا و واگذاری یک دستگاه تراکتور در روستای چهریق و تسطیح ۳۵ کیلومتر جاده، از فعالیت های واحد ساختمان جهاد سازندگی سلماس بوده است. در منطقه قوشچی از توابع ارومیه، که برادران عضو جهاد سازندگی اقدام به عملیات عمرانی کرده بودند، با اخلال ایادی امریکا روبه رو شدند و کار اجرایی در این منطقه متوقف شد. (۱)

۱

عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) امروز در شهرهای مشهد و سبزوار دو عملیات تروریستی علیه افراد متعهد و متدین انجام دادند. در روستای "جیره سر" لاهیجان نیز افراد وابسته به گروه های برانداز، بمبی صوتی را در مسیر عزاداران حسینی منفجر کردند. امروز همچنین، نیروهای کمیته انقلاب اسلامی یک خانه تیمی را در تهران کشف و ۲ نفر از افراد آن را دستگیر کردند.

در مشهد، ۲ تن از نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) عصر امروز به بهانه خرید به مغازه بلورفروشی "رضا گفتاری"، از کسبه متعهد و شناخته شده خیابان مهتاب مشهد، مراجعه کرده و با شلیک چند گلوله وی را به شهادت رساندند. (۲)

در سبزوار نیز افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ۲ تن از افراد متعهد و انقلابی این شهر را ترور کردند. این دو فرد که یکی صاحب مغازه الکتریکی و دیگری برق کار ساختمان بودند، با گلوله کالیبر ۴۵ از ناحیه دست و پا زخمی شدند. (۳)

در اقدامی دیگر در روستای "جیره سر" لاهیجان، افراد مسلح وابسته به گروه های برانداز در مسیر راه عزاداران حسینی یک بمب صوتی کار گذاشتند که با وجود انفجار آن در پیشاپیش عزاداران، آسیبی به آنان وارد نشد. (۴)

در مقابل این اقدامات، نیروهای گشت کمیته انقلاب اسلامی در خیابان کارگر شمالی به ۳ نفر مشکوک شده، به تعقیب آنها پرداختند. این افراد وارد خانه ای در خیابان شیخ هادی (منشعب از خیابان جمهوری اسلامی) شدند و نیروهای کمیته پس از محاصره خانه از آنان خواستند خود را تسلیم کنند، ولی آنها ضمن امتناع از تسلیم شدن، با تیراندازی و پرتاب نارنجک به سوی نیروهای کمیته، قصد فرار داشتند که با اقدام متقابل نیروهای کمیته، یکی از آنان به هلاکت رسید و ۲ تن دیگر، که دختر بودند، دستگیر شدند. از فرد مقتول یک قبضه اسلحه کمری و یک عدد نارنجک جنگی به دست آمد. (۵)

ص: ۴۳۲

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۴.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۶، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲۴، مشهد - خبرگزاری پارس، ۱۰/۸/۱۳۶۰؛ و-

روزنامه کیهان، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، مشهد - خبرگزاری پارس به نقل از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مشهد؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۷، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲۹، مشهد - خبرگزاری پارس، ۱۱/۸/۱۳۶۰.

۳- روزنامه کیهان، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، مشهد - خبرگزاری پارس.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۸، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲۲، رشت - خبرگزاری پارس، ۱۲/۸/۱۳۶۰.

۵- روزنامه کیهان، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵.

در پی فراخوان کمیته مرکزی سازمان فداییان خلق ایران (اکثریت) از همه رده ها و واحدهای تشکیلاتی مبنی بر تحویل سلاح ها، مهمات و وسایل نظامی به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تشکیلات سازمان در منطقه ترکمن صحرا، از تاریخ ۱۹/۱۲/۱۳۵۹ تا تاریخ ۱۰/۸/۱۳۶۰ سلاح ها، مهمات و وسایل نظامی زیر را به سپاه پاسداران گنبد، بندر ترکمن و گرگان تسلیم کرد: تفنگ ژ ۳، تعداد ۳۴ قبضه؛ تفنگ کلاشینکف، ۶ قبضه؛ اسلحه آر.پی.جی، یک قبضه؛ تیربار ژ ۳، ۸۸ جمعاً ۱۱ قبضه؛ موشک انداز بازو کا، ۵ قبضه؛ نارنجک انداز ۴۰ میلی متری، ۴ قبضه؛ سلاح نوری، ۳ قبضه؛ تفنگ برنو، ۸ قبضه؛ تفنگ ام ۱، تعداد ۴ قبضه؛ تفنگ گاز اشک آور، یک قبضه؛ انواع کلت، ۲۱ قبضه؛ انواع نارنجک جنگی، مشقی و اشک آور جمعاً ۶۵۹ عدد؛ انواع فشنگ، جمعاً ۱۴ هزار و ۳۱۷ تیر؛ انواع خشاب پر و خالی، جمعاً ۱۴۶ عدد؛ موشک و مهمات انواع خمپاره، جمعاً ۱۶۴ عدد. (۱)

آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور، در پیامی به مردم ایران به بازشکافی برخی مسائل عمده کشور از جمله وضعیت سیاسی، اقتصادی و نظامی پرداخته، با امیدوارانه خواندن اوضاع کلی کشور در موضوعات یادشده، مردم را به پایداری و استقامت فراخواندند. بخش هایی از پیام رئیس جمهور به شرح زیر است:

«من خودم را رئیس این جمهور عظیم نمی دانم. جمهور ملت ما و توده عظیم مردم ما که بنده را به عنوان رئیس خودشان انتخاب کرده اند، در میان خود، انسان های برگزیده بسیاری دارند. چقدر انسان های باتقوا، عالم، دانشمند و عناصر برگزیده از لحاظ فکری، روحی یا عملی در جامعه شما زیاد هستند. من در جامعه ای که علما و دانشمندان، هنرمندان و گویندگان، شعرا، سیاستمداران و روشنفکران، عناصر ازجان گذشته و فداکار، مادران و پدران از فرزند و جوان دست کشیده و دیگر عناصر استثنائی به فراوانی وجود دارند، در یک [چنین] جامعه ای، من خودم را رئیس این جمهور عظیم نمی دانم. این نامی است که قانون اساسی به من داده، اما من خودم را خدمتگزار و امین این مردم به حساب می آورم و شما بدانید و همه برادران و خواهران من در سراسر کشور بدانند، آنچه را که من برای خودم قائل هستم امین و امانت داری و شخص مورد اطمینان این جمهور است و امیدوارم بتوانم با این سمت و امانت داری، وظایف خودم را انجام دهم. ... [در] این شرایطی که مردم مرا به ریاست جمهوری انتخاب کردند، شرایط سیاسی کشور در بهترین وضع خود قرار دارد. هیچ وقت در تاریخ گذشته ما، همچنان در دوران نزدیک به سه سالی که از آغاز پیروزی انقلاب ما می گذرد، ملت ما در چنین شرایط خوبی از لحاظ سیاسی قرار نداشتند. من چند سرفصل را برای شما ذکر می کنم تا شما توجه کنید که ملت ما و کشور ما از لحاظ شرایط سیاسی در وضعیت بسیار خوبی قرار دارد. اولاً حضور عظیم مردم در صحنه سیاست و تغییر سرنوشت کشور که هیچ وقت مردم ما این طور در صحنه آگاهانه حضور نداشت.

امروز مردم در صحنه حضور دارند و این حضوری آگاهانه است و شما یک نگاه به انتخابات ریاست جمهوری بیندازید که قریب یک ماه از این انتخابات می گذرد و ببینید که از حدود ۱۹ میلیون حق رأی دار در کشور، ۱۷ میلیون شرکت می کنند، یعنی همه یک نظر دارند، در یک نظر اتفاق می کنند که این در تاریخ ملت ما یک پدیده فوق العاده و حادثه می باشد. ... امروز در کشور ما خطوط انحرافی و حتی چهره های منحرف افشا شده. برای انقلاب ها یکی از مسائل مهم این است که خطوط انحرافی در آنها رشد کند و پروبال بگیرد و کسانی بتوانند مردم را به خود جذب کنند و چهره هایی را علم کنند و با جایی که در میان مردم باز می کنند، بتوانند مردم را تقسیم کرده و انقلاب را به تباهی بکشند. البته، جامعه ما هم دارای چنین خطوطی بوده و کسانی در میان ملت ما بودند که خودشان را همه کاره انقلاب می دانستند، اصلاً صاحب انقلاب می دانستند و فکر می کردند که اگر مردم و یا قشرهای خاصی بار انقلاب را بر دوش کشیدند و آن را به ثمر رساندند، زمانی که پیروز شدند، دیگر دخالت نکنند و جا را باز کنند تا آنها حکومت کنند و این مسئله برایشان قابل قبول نبود که یک فردی از طبقه مستضعف و از خانواده فقیر و محروم و یا حتی بدون داشتن مدرک بالای علمی و یا بدون داشتن سابقه سیاسی و یا فردی از روحانیون بیاید در سطوح بالای کشور قرار بگیرد.

... اوایل انقلاب این گونه افراد، ملاحظه هم نمی کردند و به زبان هم می آوردند و خطاب به روحانیون می گفتند، شما بروید در مساجد درس بخوانید و نمازتان را به جا بیاورید و بگذارید ما کارمان را انجام دهیم. وقتی به روحانیون این چنین می گفتند، طبعاً به توده مردم لحنی تندتر از این داشتند و آنها را داخل آدم نمی دانستند.

... در دنیا، ما در مجامع بین المللی مطرح شدیم. اگر به مدت بیش از دو سال نگذاشتند ما وزارت خارجه داشته باشیم و نگذاشتند تا سیاست خود را در مجامع بین المللی احیا کنیم، امروز این نقیصه مرتفع شده [است]. دنیای غرب و جهان اسلام و شرق و غرب و دنیای محرومان و مستضعفان و دنیای مردم با فرهنگ و متمدن، کمابیش با مسائل و آرمان های ما آشنا می شوند و ما را درک و لمس می کنند و بعد از این نیز ما را خواهند شناخت و این یکی از خصوصیات است که شرایط ممتاز سیاسی امروز را به وجود آورد. بنابراین، من باید به شما بگویم، امروز که شما در آستانه و نزدیکی پایان سومین سال پیروزی انقلاب هستید، از لحاظ سیاسی وضع ممتازی داریم، چه از لحاظ سیاست خارجی و داخلی و چه در اصول و پایه های آن.

... با اینکه حدود سیزده ماه است در حال جنگیم و با گذشت ماه های متوالی، بیش از یک سال برتری در میدان جنگ با ماست و دشمن را به معنی درست کلمه به مخمصه انداخته ایم. دشمن ما از اینکه حمله را شروع کرده واقعاً امروز پشیمان است. با وجود این، ما در این مدت البته سلاح هم خریده ایم، اما نه در آن مقیاسی که یک کشور در حال جنگ سلاح می خرد.

سلاح و مهمات چیزی نیست که بتوان در آن قناعت کرد، کشوری که در حال جنگ است - که نمونه آن کشور عراق است - وقتی سلاح می خرد، یعنی میلیاردها پول در این راه مصرف می کند و مرتباً برایش سلاح و مهمات می آورند. ما سلاح و مهمات خریده ایم، اما یک صدم یک کشوری که در حال جنگ بوده، خرج نکرده و سلاح نخریده ایم، ما با آنچه که داشته ایم، جنگیدیم. با قناعت و ایمان جنگیدیم. فرزندان ما درست می گویند که سلاح ما الله اکبر است و اتکای ما به خدا و ایمان ما به خداست و در موارد بسیاری پشتیبانی از سوی ملت، جایگزین کمبود سلاح شد و ما توانستیم سلاح های از کار افتاده خود را به کار بیندازیم؛ توانستیم از سلاح های غیرمدرن به جای مدرن استفاده کنیم و از سلاح مدرن بیش از اندازه که استفاده می کنند، استفاده کنیم و در حال حاضر هم همان کار را می کنیم.

ما با نیروی انسانی مؤمن توانستیم جای خالی سلاح را پر کنیم. روحیه ما همواره بهتر از قبل است، [باید] آثار ضربات کوبنده که در اول جنگ وارد شد را به تدریج پاک کنیم و خلأها و نقیصه ها را بپوشانیم.

امروز در میدان جنگ با آنکه به جایی هم وابسته نشدیم و پول زیادی هم خرج نکردیم و به نسبت دشمن تلفات آنچنانی هم نداده ایم، با وجود این، برتری در میدان جنگ با ماست و این جز لطف و توفیق خدا، عامل دیگری ندارد و کمک شما مردم بود که توانست روحیه نظامی را شاداب کند و به کار وادارد و در میدان های جنگ و در جبهه، در پشت جبهه و شهرهای کنار جبهه، این مطلب را لمس کردم و اگر کمک مردم نبود، نظامی و پاسدار ما این جور نمی جنگیدند و کمک روحی و جسمی مردم توانست اینها را وادار کند تا بتوانند خوب بجنگند و ما جنگ را تاکنون برده ایم. البته، شما می دانید دشمن که حمله کرد و از غفلت اول ما استفاده کرد و ۶۰ کیلومتر، جلو آمد، این یک پیروزی بود برای او و اما وقتی که ما این ۶۰ کیلومتر را کیلومتر، کیلومتر به پیش می رویم و او را به عقب می رانیم، درحقیقت ۶۰ پیروزی برای ماست و این پیروزی ها ادامه دارد و بازهم ادامه خواهد داشت و دشمن در این مناطق به کلی از خاک ما خارج شده است. آینده جنگ متعلق به ماست و ما در این امر هیچ شک نداریم و امروز وضع ارتش و سپاه پاسداران ما، وضع نیروهای درگیر دیگر ما از گذشته به مراتب بهتر است. البته، توصیه من این است که جنگ را مردم ما همچنان مسئله اول خود بدانند. ما اگر این جنگ را با سربلندی و پیروزی به پایان برسانیم، بیش از نیمی از مشکلات اقتصادی و سیاسی ما حل خواهد شد و دشمن به همین دلیل است که جان سختی نشان می دهد و نمی خواهد بگذارد که ما جنگ را با پیروزی تمام کنیم و دشمنان بزرگ و جهانی ما به رژیم وابسته عراق کمک می رسانند و نمی گذارند که این جنگ تمام شود و این به خاطر همین است که اگر ما این جنگ را بتوانیم با پیروزی به پایان برسانیم، مشکلات ما ان شاءالله حل خواهد شد.» (۱)

ص: ۴۳۵

سیدمحمد غرضی، وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران، که برای شرکت در اجلاس فوق العاده سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) به ژنو رفته بود، به تهران بازگشت و در گفت و گو با خبرنگار خبرگزاری پارس نتایج این سفر را تشریح کرد. وی در مورد نتایج مذاکرات وزیران کشورهای صادرکننده نفت که براساس آن توافق شد قیمت پایه نفت به ۳۴ دلار برسد، گفت: در این اجلاس قرار شد پادشاهی عربستان ۲ میلیون بشکه از تولید خود بکاهد و همگام با آن، قیمت نفت این کشور نیز از ۳۲ دلار به ۳۴ دلار افزایش یابد. به این ترتیب، با ۲ میلیون بشکه کاهش در صدور نفت عربستان، تولید این کشور از ۵/۱۰ میلیون بشکه به روزانه ۵/۸ میلیون بشکه رسید و سایر کشورها نیز که سهمشان در بازار بین المللی در معرض تهدید قرار گرفته بود، خواهند توانست دوباره سهم خود را در بازار به دست آورند. مهندس غرضی در پاسخ به این سؤال که تأثیر قرارداد ۳۴ دلار به عنوان قیمت پایه نفت خام کشورهای اوپک که سبب می شود ایران ۲ دلار ارزان تر نفت خود را بفروشد، چیست؟ گفت: تأثیر این امر بر مشتریان کشورهای چینی و لیبی و الجزایر است که سعی داشتند نفت خود را به قیمت واقعی آن بفروشند و بازارشان را به دلیل اینکه مشتریان نفت خام به سوی نفت ارزان تر هجوم می بردند، از دست داده بودند. این قیمت سبب شد که این گروه کشورها، ایران، لیبی و الجزایر بتوانند بازارهای خود را که ظرف دو سال اخیر، به خصوص ظرف سه ماه گذشته از دست داده بودند، دوباره به دست آورند.

وزیر نفت در مورد نرخ جدید نفت و نظر ایران درباره آن گفت: سیزده کشور عضو اوپک، براساس قیمتی که تعیین و تثبیت شده نفت خام صادراتی خود را خواهند فروخت و کشورهایی که از این نرخ سر باز می زنند، قصد دارند اوپک را از بین ببرند. ما لیستی داریم که بر پایه آن همه حوزه های نفتی دنیا قیمت هایشان را بر قیمت پایه ۳۴ دلار مشخص کرده اند و ما نیز از این قیمت دفاع می کنیم. مهندس غرضی افزود: نتیجه اصلی که از این اجلاس به دست آمد، این بود که هیئت نمایندگی پادشاهی عربستان، نظرهای اعضای اوپک را گوش داد و قیمت نفت خود را با افزایش ۲ دلار به ۳۴ دلار رساند و از سوی دیگر نیز ۲ میلیون از تولید خود را کاهش داد و دیگر اینکه پادشاهی عربستان مجبور شد از بازی های سیاسی دست بردارد. (۱)

وی همچنین در جواب این سؤال که چطور شد موضع سرسخت شما که در اجلاس قبلی اوپک سرسختانه با کاهش قیمت نفت مخالفت می کردید، در این اجلاس به گونه ای پیش بینی نشدنی نرم و انعطاف پذیر شد، گفت: تولید ما ظرف

ص: ۴۳۶

دو ماه گذشته کم شده است و ما در بازار جهانی نفت تنها ماندیم و اعضای اوپک نیز از ما دفاع نکردند و تقریباً تمام کشورها پس از اجلاس قبلی اوپک (حدود دو ماه پیش) قیمت های نفت خود را کاهش دادند و ما تنهای تنها ماندیم. کاهش تولید و کم شدن فروش و در نتیجه کمبود بودجه و حمایت نکردن سایر کشورهای عضو اوپک، سبب شد که با کاهش قیمت موافق باشیم. (۱) - (۲)

۱

مهندس لواسانی، رئیس هیئت سیاسی و اقتصادی ایران، که برای دیدار و گفت و گو با مقامات پاکستانی به آن کشور سفر کرده بود، امروز این کشور را ترک کرد. وی در گفت و گو با خبرگزاری پارس، نتایج سفر خود را درباره سیاست ایران در خصوص صلح و طرح فهد و برگزاری اجلاس غیرمتعهدها در سال آینده در بغداد بیان کرد. بخش هایی از گزارش خبرگزاری پارس از این گفت و گو به شرح زیر است:

«در زمینه های خرید احتیاجات ایران از پاکستان تبادل اطلاعات فنی و مسئله مربوط به راه آهن، تعمیر دیزل های راه آهن ایران و همکاری برای ایجاد خط آهن در ایران گفت و گوهای مفصلی انجام گرفت و توافق هایی انجام شد.

... در زمینه مسئله سیاسی دو جلسه نیز با آقای پیرا چا، قائم مقام وزارت امور خارجه، داشتم که حدود هشت ساعت به طول انجامید. در این دو ملاقات شرح مبسوطی از انگیزه صدام و کشورهای مرتجع عربی و امریکا در جنگ تحمیلی علیه ایران انجام شد و باتوجه به اینکه پاکستان یکی از کشورهای عضو در هیئت صلح است، من به صراحت تمام، قبول هرگونه صلح را باوجود حتی یک سرباز رژیم مزدور عراق در ایران مردود اعلام کردم و با استناد به آیات قرآنی و تکیه بر مسئولیت اسلامی مسلمانان، تأکید کردم که نباید در این جنگ یک نظاره گر باشند. آقای لواسانی در پاسخ به این سؤال خبرنگار خبرگزاری پارس که عکس العمل مقامات پاکستانی در این مورد چه بود، گفت: "آنها در این مورد نظرات خاص خود را داشتند. در مورد صلح و آتش بس این موضوع را که نظاره گر هستند، قبول نداشتند و به کمک هایی که در خلال جنگ و پس از تحریم اقتصادی به ایران کرده بودند، اشاره می کردند و تأکید می کردند که این جنگ برای تمامی مسلمین خسارات بسیار دارد و باید هرچه زودتر خاتمه یابد. البته آنها موضع گیری ایران را منطقی دانسته و پذیرفتند." لواسانی آن گاه به طرح فهد اشاره کرد و گفت در مذاکرات سیاسی دلایل مخالفت مقامات ایران با طرح فهد یا کمپ دیوید دوم اظهار شد و گفته شد، این طرح،

ص: ۴۳۷

۱- در حال حاضر تولید نفت جمهوری اسلامی ایران، یک میلیون بشکه در روز است و صدور نفت کمتر از میزان ارزی است که در بودجه پیش بینی شده است، زیرا باتوجه به قیمت های فعلی، مقدار صادرات برای تأمین ارز مورد نیاز کشور ۵/۱ میلیون بشکه در روز است.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۶، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۰/۸/۱۳۶۰.

صرف نظر از بقیه موادش، یک ماده آن از همه بیشتر مورد نظر است و آن تثبیت وجود صهیونیست ها در منطقه است و این چیزی نیست که بتواند قابل قبول ایران باشد و به آنها گفته شد، همان طور که طرح کمپ دیوید، سادات را به انزوا کشانید و به دامن اسرائیل برد، این گونه طرح ها با هدف دوگانگی ایجاد کردن بین کشورهای عربی به ویژه فلسطینی ها پیشنهاد شده است. پاکستانی ها اصرار داشتند به ما بفهمانند که قبول طرح فهد از سوی پاکستان به معنای تأیید عربستان نیست. " ... لواسانی آن گاه به مسئله تشکیل کنفرانس غیرمتعهدها در بغداد در سال ۱۹۸۲ اشاره کرد و گفت: "ما اظهار داشتیم که شرکت پاکستان یا هر کشور دیگری در این کنفرانس، در صورتی که جنگ ادامه داشته باشد، تأییدی بر جرم مرتکب شده صدام است و از آنها خواستیم که بیشتر مطالعه کنند و نه فقط به این کنفرانس نروند، بلکه مانع رفتن دیگران هم بشوند. همچنین در مورد تبلیغات سوء صهیونیست ها و امپریالیست ها علیه ایران به بهانه ای که ایران از رژیم صهیونیستی اسلحه خریده است، به آنها گفتیم که این شایعه بعد از اعلام جبهه متحد اسلامی که جبهه ضد امپریالیستی و ضد صهیونیستی است، اوج گرفته و آنها در این مورد و در مورد جبهه سؤالاتی کردند و گفتند که مسئله را مورد بررسی بیشتری قرار می دهند." (۱)

۱

رئیس کل سازمان غله کشور در گفت و گو با واحد مرکزی خبر درباره افزایش خرید گندم از کشاورزان، پیامدهای مثبت آن و افزایش سطح زیر کشت در مناطق ناآرام و جنگ زده مطالبی بیان کرد. به نوشته روزنامه اطلاعات، عاصی پور در مورد میزان گندم خریداری شده در سال جاری گفت: این سازمان با همکاری وزارت کشاورزی، جهاد سازندگی و سایر ارگان ها، تاکنون ۸۰۷ هزار تن گندم خریداری کرده است که تا این تاریخ، ۴۰۰ هزار تن نسبت به سال گذشته افزایش نشان می دهد. این میزان افزایش خرید موجب شده است که ۵۰ درصد خرید خارجی کاهش یافته و بدین ترتیب، ۴۲۰ میلیون دلار صرفه جویی ارزی شود. وی افزود: با توجه به جنگ تحمیلی، خوشبختانه در مناطق جنگی میزان تولید گندم بسیار جالب توجه است. از جمله در مناطق جنگی آذربایجان غربی، ۱۱ هزار تن گندم خریداری شده است که نسبت به سال گذشته ۷۰۰۰ درصد افزایش نشان می دهد. میزان خرید در کردستان، ۳۶ هزار تن است که ۱۴۰۰ درصد افزایش داشته و در خوزستان، ۲۱ هزار تن غله خریداری شده است. همچنین در کرمانشاهان ۱۲۰ هزار تن گندم خریداری شده، در حالی که سال گذشته میزان خرید ۸۰۰۰ تن بوده است و این ارقام و این گونه افزایش تولید، نقش رزمندگان و سلحشوران اسلام را در برقراری و ایجاد امکانات جهت فعالیت های اقتصادی در این مناطق نشان می دهد. (۲)

ص: ۴۳۸

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۷، ۱۲/۸/۱۳۶۰، صص ۱۴ - ۱۲، کراچی - خبرگزاری پارس، ۱۱/۸/۱۳۶۰.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۴، به گزارش واحد مرکزی خبر از زنجان.

روزنامه واشنگتن پست جزئیات بیشتری را از قرارداد تسلیحاتی ۵/۸ میلیارد دلاری آمریکا و عربستان انتشار داد. به نوشته این روزنامه، تصمیم کابینه ریگان مبنی بر فروش آواکس ها به عربستان سعودی، همچنین ساختن پایگاه های جدید در عربستان که برای استفاده نیروهای امریکایی در مواقع ضروری آماده هستند، دورنمای یک راهبرد دفاعی از مناطق نفت خیز و خاورمیانه می باشد. نیروی هوایی و دریایی امریکا نیز مانند نیروهای واکنش سریع می توانند با ملحق شدن به این پایگاه ها، در صورت تهدید، از این مناطق دفاع کنند. علاوه براین، بنا به اعلام منابع مطلع و مدارک پنتاگون، یک شبکه گسترده دفاع هوایی که عربستان سعودی رهبری آن را به عهده داشته و شامل کشورهای میانه رو عربی کویت، امارات متحده عربی، عمان، بحرین و قطر می باشد، تشکیل شده است. امریکا موافقت کرده است هواپیماهای مدرنی را که ستاد اصلی در ریاض را با مرکز عملیاتی چین مربوط کند، برای عربستان تهیه کند. یک مقام عالی رتبه امریکایی گفت: این همکاری ها می تواند فضای خالی که بعد از سقوط شاه در منطقه به وجود آمده بود را پر کند. (۱)

ص: ۴۳۹

۱- روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۸/۱۲، ص ۱۴، به نقل از روزنامه واشنگتن پست.

ارتش عراق با شلیک ۴ فروند موشک شش متری به شهرهای دزفول و اهواز و گلوله باران شهر آبادان، مردم این شهرها را به خاک و خون کشید. در حمله عراق به مناطق مسکونی این سه شهر، بیش از ۵۰ تن از مردم شهید یا زخمی شدند و خانه های زیادی ویران شد.

ارتش عراق امروز در ساعت ۱۶:۳۰ شهرهای اهواز و دزفول را با ۴ موشک شش متری هدف قرار داد. در حمله موشکی به شهر دزفول که با ۲ فروند انجام شد، ۷ تن از مردم شهید و ۱۴ تن زخمی شدند، ۷ منزل مسکونی ویران و به ۴۳ منزل نیز خساراتی وارد شد.^(۱)

همچنین در حمله موشکی به اهواز که با ۲ فروند موشک انجام شد، ۲ تن از اهالی شهر شهید و ۲۷ تن زخمی شدند، ۱۰ منزل مسکونی ویران شد و به ۲۵ خانه، ۲ مدرسه ابتدایی و یک مسجد نیز آسیب هایی وارد آمد. روزنامه کیهان در ترسیم فضای ملتهد متأثر از این انفجارها و واکنش مردم در این باره به نقل از خبرنگار خود نوشته است:

«الخطاتی پس از پرتاب موشک ها حرکت مردم به سوی محل اصابت موشک ها جلب توجه بسیار می کرد. مردم اهواز درحالی که با شتاب به سوی محل اصابت

ص: ۴۴۱

۱- سند شماره ۳۴۸۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان، ۱۱/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۵۳۹۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۱/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۸، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲۶، اهواز- خبرگزاری پارس، ۱۲/۸/۱۳۶۰.

موشک ها در حرکت بودند، فریادهای مرگ بر امریکا و مرگ بر صدام آنها فضای شهر را پر کرده بود. بر پایه همین گزارش، دقیقی پس از انفجار موشک ها، ماشین های آتش نشانی و سازمان آب و برق به همراه آمبولانس های امداد پزشکی اهواز به سرعت خود را به محل انفجار رساندند و به کمک مجروحین شتافتند. به گزارش خبرنگار ما از اهواز، در یکی از نقاط شهر اهواز که موشک اصابت کرده بود، گرد و غبار بسیاری تا شعاع چند متری در فضا دیده می شد و جمعیت زیادی برای کمک و همیاری به خواهران و برادران آسیب دیده این محل شتافته بودند و شعارهای گوناگون می دادند. لازم به یادآوری است که از ابتدای شروع تجاوز عراق تاکنون، ارتش عراق ۳۵ فروند موشک زمین به زمین به شهر اهواز پرتاب کرده است.» (۱)

شهر آبادان نیز هدف گلوله های کاتیوشا و خمپاره اندازهای دشمن قرار گرفت که طی آن چند تن زخمی شدند و چند واحد مسکونی ویران شد. (۲)

۱

استقبال فراوان مردم برای حضور در جبهه های جنگ و نبود امکانات کافی برای جذب و نگهداری داوطلبان، برخی مناطق سپاه و بسیج را به اعمال محدودیت در پذیرش آنها واداشته است. در همین زمینه، مسئول واحد آموزش منطقه ۹ سپاه (استان های فارس و بوشهر) که مرکز آن در شیراز است، در نامه ای به مسئول واحد آموزش ستاد مرکزی سپاه اعلام کرد: بدین وسیله به اطلاع می رساند، به علت استقبال بیش از حد مردم خوبان از اعزام نیروها، در حال حاضر بیش از ۱۵۰۰ نفر در مرکز منطقه ۹ مشغول گذراندن آموزش می باشند، لذا درخواست می گردد هیچ نیرویی جهت آموزش به این مرکز اعزام نفرمایید. (۳)

مسئول واحد عملیات منطقه ۸ سپاه (استان های خوزستان و کهگیلویه و بویراحمد) که مرکز آن در اهواز است نیز به واحد طرح و برنامه این منطقه اعلام کرد: تعدادی از نیروهای اعزامی از مدارس آمده اند که به شهرهایشان عودت داده شدند. لطفاً به تمام شهرها اعلام کنید که نیروی محصل به جبهه اعزام نکنند. (۴)

۲

بنا بر اعلام یک منبع اطلاعاتی، چندی قبل، هنگامی که صدام حسین از جبهه های جنوب بازدید می کرد، هیئتی از کشور کویت در بصره با وی ملاقات کرده است. در این ملاقات صدام گفته است که کمک های مادی و مالی کویت را فراموش نخواهم کرد، اما کویت باید اجازه دهد که عراق از مرزهای آبی و زمینی آن کشور نیز استفاده کند. (۵) این درخواست احتمالاً براین اساس بیان شده که صدام از مدت ها قبل خواستار در اختیار گرفتن جزیره کویتی بویان برای مقاصد اقتصادی و نظامی بوده است.

- ۱- سند شماره ۵۴۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن ویژه خبری، شماره ۱۶، ۱۵/۸/۱۳۶۰، صص ۲ و ۴؛ و- روزنامه کیهان، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲، اهواز.
- ۲- روزنامه کیهان، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۳- سند شماره ۵۳۹۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از آموزش سپاه منطقه ۹ (شیراز) به آموزش سپاه مرکز، ۱۱/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.
- ۴- سند شماره ۵۳۹۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات منطقه ۸ به طرح و برنامه، ۱۱/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.
- ۵- سند شماره ۵۴۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

در ادامه درگیری های روز گذشته مهاباد، امروز عناصر مسلح غیرقانونی از ساعت ۸ تا ۱۸ در چندین نقطه شهر به ویژه در اطراف جاده "سیدآباد" در غرب مهاباد، به قصد تصرف یا تخریب ساختمان نهادهای دولتی و کشتن نیروهای نهادهای انقلابی وارد عمل شدند، ولی در چند مورد، نیروهای سپاه با محاصره منطقه موردنظر، مانع هرگونه اقدام مؤثر مهاجمان شدند. در مجموع این درگیری ها، ۱۰ تن از مهاجمان کشته و ۱۲ نفر از آنان که از وابستگان به حزب دمکرات کردستان ایران، گروه کومه له و چریک های فدایی خلق (اقلیت) بودند، دستگیر شدند. از نیروهای خودی نیز ۲ تن از نیروهای سپاه شهید و ۵ تن از اهالی بی گناه شهر زخمی شدند. (۱)

جلائی پور، فرماندار مهاباد، درباره علت توجه ویژه گروه های مسلح غیرقانونی به شهر مهاباد و آخرین وضعیت امنیتی این شهر گفت: «این درگیری ها در پی دستگیری بیش از ۶۰ نفر از کادر سیاسی - نظامی حزب منحل دمکرات در مهاباد صورت گرفت. همچنین انگیزه این درگیری ها برخورد قاطعانه حاکم شرع مهاباد و اجرای طرح ایمن سازی شهر و شدت کنترل دولت بر شهر از سوی ضدانقلابیون، به شمار می آید. در اجرای طرح ایمن سازی شهر مهاباد، خوشبختانه نیروهای مدافع انقلاب با شجاعت و هشیاری موفق شدند با تحمیل تلفات زیادی به ضدانقلابیون و دستگیری ده ها نفر از آنان، کلیه مواضع پیش بینی شده در طرح ایمن سازی شهر را اشغال کنند.» فرماندار مهاباد در این گفت و گو افزود: «هم اکنون حساس ترین نقاط شهر مهاباد در کنترل نیروهای جمهوری اسلامی و تحت حاکمیت دولت است. وضع شهر هم اکنون از آرامش برخوردار است و بعد از تثبیت طرح ایمن سازی شهر طی چند روز آینده، تأمین امنیت شبانه روزی در شهر مهاباد کاملاً برقرار خواهد شد.» (۲)

اقدامات عناصر وابسته به گروه های برانداز و درگیری های شدید میان نیروهای مسلح ایران و گروه های ضدانقلاب در مناطق غرب و شمال غرب کشور همچنان ادامه دارد. افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در درگیری هایی در این مناطق، ۴ تن از نیروهای خودی را شهید و ۸ تن را زخمی کردند و ۳ تن را نیز به اسارت بردند. در این درگیری ها، تلفاتی نیز به نیروهای ضدانقلاب وارد آمد و ۴ نفر از آنان دستگیر شدند. به گزارش ستاد خبری سپاه ارومیه، ۱۴ تن از افراد وابسته به گروه های ضدانقلاب امروز با معرفی خود به سپاه و تسلیم سلاح هایشان، امان نامه دریافت کردند.

در ساعت ۱۶ امروز، یک دستگاه مینی بوس در جاده کامیاران - سنندج به مینی که عناصر مسلح غیرقانونی کار گذاشته بودند، برخورد کرد که بر اثر انفجار آن ۳ نفر شهید و ۸ تن زخمی شدند. (۳)

در سنندج نیز یک گروه عملیاتی وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی، یکی از پیش مرگان کرد مسلمان را به شهادت رساندند و اسلحه کمربندی وی را به سرقت بردند. (۴)

در آبادی "کلاتی" در نوزده کیلومتری شمال غربی کامیاران، عوامل حزب دمکرات، یکی از

۱- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۷؛ و- سند شماره ۵۳۸۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی مهاباد به فرماندهی مرکز، ۱۱/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۴۲۷۴۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی مهاباد به ارومیه و تهران، ۱۱/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۹، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲۶، مهاباد، روابط عمومی ستاد عملیاتی شمال غرب کشور؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۸، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲۴، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۲/۸/۱۳۶۰، به نقل از ستاد خبری سپاه پاسداران مهاباد.

۲- روزنامه کیهان، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲، مهاباد.

۳- سند شماره ۲۹۴۳۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴.

۴- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۷؛ و- روزنامه کیهان، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

افراد وابسته به این حزب را که قبلاً با آنان همکاری می کرده و در حال حاضر از سپاه امان نامه دریافت کرده است، ربودند و با خود بردند. (۱)

همچنین در محور دیواندره - بیجار، در ساعت ۱۸، عناصر مسلح غیرقانونی یک آمبولانس بهداری را که در حال بازگشت از بیجار بود، در نزدیکی "پل نساره" در هشت کیلومتری جنوب شرقی دیواندره به سرقت بردند و راننده و سرنشین آن را که مامای بهداری بود، به گروگان گرفتند. (۲)

در بانه نیروهای سپاه با خبرسانی به موقع مردم، ۳ تن از وابستگان حزب دمکرات را که قصد حمله به یک مقر سپاه را داشتند قبل از هر اقدامی دستگیر کردند. در بازرسی از منازل این افراد مقادیر فراوانی نارنجک جنگی، مین ضدتانک و انواع مواد منفجره کشف شد. به گزارش خبرگزاری پارس، ۲ تن از دستگیرشدگان قبلاً نیز در عملیات پرتاب نارنجک به سوی مردم که به جراحت چند تن انجامیده بود، شرکت داشتند. (۳)

در نزدیکی روستای "کوزه رش" در جنوب غربی سلماس نیز عناصر مسلح غیرقانونی در ساعت ۲۳:۰۰، به یک واحد از نیروهای گشتی ارتش حمله کردند که با واکنش به موقع نیروهای خودی مواجه شدند. در این درگیری، یکی از مهاجمان با ۲ قبضه اسلحه دستگیر شد و بقیه افراد از محل درگیری گریختند. (۴)

در سردشت هم عناصر مسلح غیرقانونی بار دیگر با استفاده از توپ و خمپاره به مقر نیروهای ژاندارمری واقع در تپه ژاندارمری حمله کردند که با واکنش متقابل نیروهای خودی مواجه و با تحمل تلفاتی متواری شدند. (۵)

همچنین نیروهای خودی متشکل از واحدهایی از ارتش و سپاه با اجرای عملیاتی، ارتفاعات "داشبند" در محور میاندوآب - بوکان را به تصرف خود درآورده، روی آن مستقر شدند. (۶)

به گزارش ستاد خبری سپاه پاسداران ارومیه، ۱۴ نفر از افراد مسلح وابسته به حزب دمکرات کردستان ایران با معرفی خود به سپاه ارومیه و تحویل سلاح های سازمانی شان، امان نامه دریافت کردند. (۷)

۱

نیروهای امنیتی ایران موفق شدند ضربات مؤثری را به تشکیلات سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای مشهد، زنجان و اصفهان وارد کنند. فقط در شهر اصفهان، ۱۲ نفر از کادرهای اصلی سازمان دستگیر شدند. افراد این سازمان در شهر بروجرد یک عدد کوکتل مولوتف را به حسینیه ای که مردم در حال عزاداری در آن بودند، پرتاب کردند که خوشبختانه خسارات جانی در پی نداشت.

در پی سرقت یک دستگاه خودرو به وسیله دو فرد مسلح سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در مشهد و گزارش این اقدام به نیروهای سپاه و کمیته مشهد، خودرو مزبور در خیابان

- ۱- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکزی اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۷.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۹، ۱۴/۸/۱۳۶۰، ص ۳، سندج - خبرگزاری پارس، ۱۳/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲، روابط عمومی ستاد عملیات شمال غرب کشور به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۸، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۳۶، سندج - خبرگزاری پارس، ۱۲/۸/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۹، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۳۵، سندج - خبرگزاری پارس.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۹، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲۶، سلماس، روابط عمومی ستاد عملیاتی شمال غرب کشور؛ و- همان، صص ۲۹ - ۲۸، ارومیه - خبرگزاری پارس؛ و- روزنامه کیهان، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲، به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات شمال غرب کشور.
- ۵- روزنامه کیهان، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲، سردشت به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات شمال غرب کشور.
- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۹، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲۵، ارومیه، روابط عمومی ستاد عملیات شمال غرب کشور؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴، به نقل از روابط عمومی ستاد شمال غرب کشور.
- ۷- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۸، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲۵، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۲/۸/۱۳۶۰، به نقل از ستاد خبری سپاه پاسداران ارومیه.

"سناباد" شناسایی شد و نیروهای سپاه به دلیل بی توجهی سرنشینان خودرو به فرمان ایست به تعقیب آنها پرداختند. سارقان خودرو به منظور متوقف کردن افراد تعقیب کننده، ۲ نارنجک را از پنجره خودرو در حال حرکت به سمت آنان پرتاب کردند که نارنجک ها در پیاده رو خیابان منفجر شد و ۲ عابر پیاده زخمی شدند. در ادامه این ماجرا، خودرو مزبور در محل "کوی طلاب" هدف گلوله قرار گرفت و راننده آن زخمی و کنترل خودرو از دست وی خارج شد. سپس خودرو با یک کامیون ده تنی که از طرف مقابل می آمد، به شدت برخورد کرد که راننده خودرو در دم به هلاکت رسید و نفر دوم نیز که مسلح بود، دستگیر شد. (۱)

در زنجان نیز ۲ نفر از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دستگیر شدند. در پی اعتراف این افراد، خانه تیمی متعلق به آنها نیز شناسایی و تصرف شد. از این خانه تیمی ۲ قبضه اسلحه، تعدادی سه راهی آماده انفجار، مقداری چاشنی، دینامیت، تی.ان.تی و... به دست آمد. (۲)

همچنین در بروجرد، وابستگان به گروه های مسلح غیرقانونی، یک کوکتل مولوتف را به حسینه ای که مردم در آن مشغول عزاداری بودند، پرتاب کردند که تلفات جانی در بر نداشت، ولی خسارت های مالی فراوانی به بار آورد. (۳)

در اصفهان نیز طبق گزارش واحد اطلاعات سپاه این شهر، ۱۲ تن از افراد رده بالای سازمان مجاهدین خلق دستگیر شدند. ۳ تن از این افراد، عضو شورای سازمان شاخه اصفهان، ۲ تن سرگروه نظامی و سرگروه ویژه نظامی، یک تن مسئول کارگری، یک تن مسئول شاخه اجتماعی و بقیه از اعضای فعال در گروه های عملیاتی سازمان بودند. (۴)

۱

امروز مجلس شورای اسلامی ایران، به کابینه جدید مهندس میرحسین موسوی که چند روز قبل توسط آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور، به عنوان نخست وزیر معرفی شده بود، رأی اعتماد داد. رأی اعتماد نمایندگان مجلس پس از دو جلسه طولانی صبح و بعدازظهر و صحبت های موافقان و مخالفان داده شد. (۵)

موسوی پس از تصدی پست نخست وزیری، مذاکره با سران کشور را برای انتخاب اعضای هیئت دولت آغاز کرد. اصلی ترین موضوعی که در این باره مطرح شد، تغییر نکردن ترکیب هیئت دولت آیت الله مهدوی کنی بود. با توجه به اینکه وزیران دولت آیت الله مهدوی کنی را شهید باهنر و شهید رجایی انتخاب کرده بودند، مهندس موسوی و سران کشور معتقد بودند که نباید تغییر چندانی در ترکیب وزیران ایجاد شود. براساس این نظر و توافق کلی، بحث درباره کابینه از همان روز رأی اعتماد مجلس به موسوی آغاز شد. آقای هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، در این باره نوشته است: «ساعت ۱۲:۰۰ [روز ۷/۸/۱۳۶۰]، برای مشورت در امر کابینه، در دفتر آقای خامنه ای با حضور موسوی جلسه ای داشتیم. قرار شد ترکیب کابینه کمتر

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۶، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲۴، مشهد - خبرگزاری پارس، ۱۰/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۴، و- روزنامه کیهان، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵.
- ۲- سند شماره ۵۳۹۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه زنجان به مرکز فرماندهی، ۱۱/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۳- روزنامه کیهان، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، خرم آباد - واحد مرکزی خبر؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۸، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۳۶، خرم آباد، ۱۲/۸/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۸، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲۲، خرم آباد - خبرگزاری پارس، ۱۲/۸/۱۳۶۰، به نقل از ارتباطات و خبری سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرم آباد.
- ۴- سند شماره ۵۳۹۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات اصفهان به اطلاعات مرکز، ۱۱/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۵- روزنامه کیهان، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۱.

به هم بخورد. روی چند نفر از وزرا بحث کردیم. آقای موسوی اردبیلی هم ملحق شدند.»^(۱)

از آنجا که حزب جمهوری اسلامی در آن دوره اکثریت کرسی های مجلس و سران کشور را در اختیار داشت (آیت الله خامنه ای (رئیس جمهور)، آیت الله موسوی اردبیلی (رئیس دیوان عالی کشور)، حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی (رئیس مجلس شورای اسلامی) و مهندس موسوی (نخست وزیر)، در آن زمان عضو حزب جمهوری اسلامی بودند)، بحث درباره کابینه به درون حزب نیز کشیده شد. در ادامه خاطرات آقای هاشمی آمده است: «شب، جلسه مشورتی در حزب جمهوری اسلامی در مورد کابینه تشکیل شد و مشورت کردیم.»^(۲)

از دیگر افرادی که در انتخاب وزیران می توانستند نقش مهمی را ایفا کنند، حجت الاسلام سیداحمد خمینی بود که به طور تلویحی می توانست منعکس کننده نظرهای امام خمینی باشد. آقای هاشمی در کتاب خاطرات خود در این باره نوشته است: «احمد آقا به منزل [هاشمی رفسنجانی] آمد... درباره مسئله جنگ و کابینه بحث کردیم. ... شب [۸/۸/۱۳۶۰] جلسه دیگری با احمد آقا، مهندس موسوی نخست وزیر و آقای خامنه ای داشتیم. درباره وزیر خارجه و وزیر دفاع تصمیم گرفتیم.»^(۳)

شاید به جرأت بتوان گفت که اساس شکل گیری جناح های سیاسی در خط امام، به انتخاب نخست وزیر و اعضای کابینه دولت جدید بازمی گشت. بیشتر مخالفان دکتر ولایتی هنگامی که آیت الله خامنه ای وی را به عنوان نخست وزیر به مجلس شورای اسلامی معرفی کرد و نمایندگان مجلس به وی رأی اعتماد ندادند، از اعضای سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی بودند. این موضوع به نوعی در میان اعضای دولت جدید نیز مطرح بود. آقای هاشمی رفسنجانی درباره رسوخ این اختلاف نظر به دولت جدید نوشته است: «جلسه ای در [روز ۹/۸/۱۳۶۰ در] دفتر ریاست جمهوری با حضور رئیس جمهور، نخست وزیر، بهزاد نبوی و [حسین الله] عسگرآبادی برای بحث درباره اختلافاتی که بین آقایان عسگرآبادی و نبوی درباره انحصاری کردن خرید و فروش برنج و سایر موارد تجارت پیش آمده، داشتیم. ستاد بسیج اقتصادی، تصمیم گرفته دولت، خریدار انحصاری برنج کشاورزان باشد، ولی تصمیم خامی است؛ نه امکانات انبار و حمل و نقل و نه نیروی انسانی برای خرید و توزیع دارد و نه

ص: ۴۴۶

۱- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران، (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، خاطرات روز ۷/۸/۱۳۶۰، ص ۳۴۹.

۲- همان، ص ۳۵۱.

۳- همان، خاطرات روز ۸/۸/۱۳۶۰، صص ۳۵۱ و ۳۵۲.

فکری برای چندین هزار کاسبی که بیکار می شوند، کرده اند. آقای عسکراولادی، وزیر بازرگانی مخالف است. آقای بهزاد نبوی به همین دلیل، نمی خواهد در کابینه شرکت کند. ناراحت است، فکر می کند این بینش، مانع تحول در امر اصلاح تجارت و خلع ید سرمایه داران است.»(۱)

هاشمی رفسنجانی در ادامه خاطرات خود، درباره تأثیر این اختلاف نظر در کابینه مهندس موسوی نوشته است: «قرار بود نخست وزیر، کابینه را معرفی [۱۰/۸/۱۳۶۰] کند. نامه ایشان نرسید. معلوم شد آقای بهزاد نبوی، به همان دلیل اختلاف با آقای عسکراولادی، حاضر نیست در کابینه باشد. برای قانع کردن ایشان تأخیر انداخته اند و بالاخره ایشان را به دلیل خطر بروز اختلاف در میان نیروهای خط امام و به خصوص حزب جمهوری اسلامی و سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی، قانع کرده اند.»(۲) با توافق انجام شده به نظر می رسید که شکاف زودرس میان دو جناح اصلی خط امام برطرف شده است و نخست وزیر به زودی اعضای هیئت دولت را به مجلس معرفی خواهد کرد. این مهم در روز یازدهم آبان ۱۳۶۰ اتفاق افتاد و موسوی پس از اخذ تأیید آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور، وزیران دولت جدید را به مجلس معرفی کرد. آقای هاشمی رفسنجانی کیفیت برگزاری جلسه مجلس را چنین توصیف کرده است: «چون نمایندگان برای مراسم عاشورا می خواهند به حوزه های انتخاباتی بروند و فردا را مایل اند تعطیل کنیم، برای بحث کابینه، جلسه ای برای بعدازظهر، اعلان کردیم. بعدازظهر جلسه شروع شد. مخالفان اکثراً دوستان خودمان از حزب جمهوری اسلامی یا سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی بودند و روی ضعف مدیریت بعضی از وزرا تکیه می کردند. تا ساعت ۸ شب، جلسه ادامه داشت و بالاخره با رأی خوبی تصویب شد. برای هر یک از وزرا جداگانه رأی گرفتیم. آرای بعضی ها خیلی بالا بود و در مورد بعضی ها کمتر، ولی بالاتر از نصاب لازم. رئیس جمهور پیشنهاد کرد برای دفاع از کابینه به مجلس بیاید. گفتم ضرورتی ندارد.»(۳)

نمایندگان مجلس شورای اسلامی پس از طرح دیدگاه های خود درباره هر یک از وزیران، به اعضای هیئت دولت جدید رأی اعتماد دادند و سرپرستی وزارت خارجه نیز تا معرفی وزیر جدید، برعهده نخست وزیر باقی ماند. اسامی وزیران منتخب مجلس به شرح زیر است:

۱. وزیر آموزش و پرورش: علی اکبر پرورش. ۲. وزیر ارشاد اسلامی: حجت الاسلام عبدالمجید معادیخواه. ۳. وزیر بازرگانی: حبیب الله عسکراولادی مسلمان. ۴. وزیر بهداری: دکتر هادی منافی. ۵. وزیر مشاور و رئیس سازمان بهزیستی: دکتر محمود روحانی. ۶. وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه: دکتر محمدتقی بانکی. ۷. وزیر پست و تلگراف و تلفن: مهندس مرتضی نبوی. ۸. وزیر دادگستری: محمد اصغری. ۹. وزیر دفاع: سرهنگ سلیمی. ۱۰. وزیر راه و ترابری: سیدهادی نژادحسینیان. ۱۱. وزیر صنایع: مهندس سیدمصطفی هاشمی. ۱۲. وزیر فرهنگ و آموزش عالی: دکتر محمدعلی نجفی. ۱۳. وزیر معادن و فلزات: مهندس سیدحسین موسویانی. ۱۴. وزیر کار و امور اجتماعی: احمد توکلی. ۱۵. وزیر کشور: دکتر سیدکمال الدین نیک روش. ۱۶. وزیر کشاورزی: محمد

۲- همان، خاطرات روز ۱۰/۸/۱۳۶۰، ص ۳۵۳.

۳- همان، خاطرات روز ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۳۵۴.

سلامتی. ۱۷. وزیر مسکن و شهرسازی: مهندس محمدشهاب گنابادی. ۱۸. وزیر نیرو: دکتر حسن غفوری فرد. ۱۹. وزیر نفت: مهندس سیدمحمد غرضی. ۲۰. وزیر مشاور در امور اجرایی: مهندس بهزاد نبوی. ۲۱. وزیر امور اقتصاد و دارایی: دکتر حسین نمازی. (۱)

کیهان درباره کابینه جدید با ویژگی کمترین تغییرات نسبت به دو کابینه قبلی و علل تغییرات اندک آن نوشته است:

با معرفی اعضای کابینه مهندس موسوی، کابینه شهید باهنر و آیت الله مهدوی کنی فقط با تعویض یک وزیر (وزیر کار و امور اجتماعی) به کار خود ادامه خواهد داد.

ناظران سیاسی دلایل تغییر اندک در کابینه را به شرح زیر ارزیابی کردند:

الف) وزیران دولت جدید، ادامه دهنده راه دولت های شهید رجایی و باهنر و همچنین کابینه آیت الله مهدوی کنی اند و از آنجا که کابینه شهید دکتر باهنر با مطالعات جدی و کامل انتخاب شده بود، نیازی به تغییرات اساسی در آن وجود نداشت.

ب) تغییر نکردن وزیران به آنها این امکان را می دهد که در اجرای طرح ها و برنامه های خود موفق تر عمل کنند و کار اداره امور وزارتخانه ها بیشتر تثبیت می شود.

ج) چون مجلس ممکن است صلاحیت تک تک افراد کابینه را بررسی کند، تغییر نکردن کلی کابینه، کار مجلس را در این بررسی آسان تر کرده، دولت جدید، فعالیت رسمی خود را زودتر آغاز خواهد کرد.

ناظران سیاسی همچنین از باقی ماندن پست وزارت امور خارجه در اختیار نخست وزیر، که در دولت قبلی وزیر امور خارجه بود، استقبال کرده، پیش بینی می کنند که این تصمیم به تثبیت هرچه بیشتر موقعیت انقلاب اسلامی در خارج از کشور بینجامد و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران را با تحرک بیشتری در جهان مطرح کند. (۲)

۱

نشریه نیوزویک در شماره امروز خود متن مصاحبه خبرنگار خود را با نخست وزیر چاپ کرده است. (۳)* ترس بی دلیل کشورهای همسایه از صدور انقلاب اسلامی ایران، بروز ناهنجاری ها و آشوب های سیاسی در ایران پس از آرامش اولیه، بازشکافی اهداف گروه های معاند از ایجاد ناامنی، بمب گذاری و ترور افراد، چگونگی دخالت و تأثیر کشورهای خارجی همچون عربستان و فرانسه در تشدید ناآرامی های داخل ایران و حمایت آنها از گروه های برانداز، بررسی میزان

ص: ۴۴۸

۱- تعداد آرای موافق، مخالف و ممتنع وزیران معرفی شده در ضمیمه این گزارش درج شده است.

۲- روزنامه کیهان، ۱۱/۸/۱۳۶۰، ص ۱.

۳- * این مصاحبه در زمان سفر آقای موسوی به عنوان وزیر امور خارجه به نیویورک در تاریخ ۱۵/۷/۱۳۶۰ انجام شده، اما

نشریه نیوزویک آن را در تاریخ دوم نوامبر برابر با یازدهم آبان ۱۳۶۰، چاپ کرده است.

تأثیر سیاست های شوروی در امور داخلی ایران و کیفیت و زمان بهبود رابطه ایران با امریکا، از موضوعات مهم مطرح شده در این مصاحبه است. متن کامل این مصاحبه و پرسش ها و پاسخ های مطرح شده به شرح زیر می باشد:

خبرنگار نیوزویک: «در میان بسیاری از کشورهای عرب این ترس وجود دارد که ایران، نهایت تلاش خود را به کار می بندد تا انقلاب اسلامی را صادر کند. آیا این ترس بجاست؟»

نخست وزیر: «چنین ترس هایی بی اساس است. قانون اساسی ما به صراحت بیان می دارد که ما حق دخالت در امور داخلی کشورهای دیگر را نداریم و ما براساس آن عمل می کنیم. مع هذا انقلاب ما صرفاً بیانی از یک جنبش کلی یا یک رنسانس بود که سراسر جهان اسلام را گرفته است.»

خبرنگار نیوزویک: «علی رغم آرامش و رضایت اولیه، اکنون به نظر می رسد که انقلاب ایران گرفتار ناآرامی و هرج و مرج است. آیا این امر، مرحله اجتناب ناپذیر و روند انقلاب است؟»

نخست وزیر: «انقلاب اسلامی ایران را نباید صرفاً از دید سیاسی نگاه کرد. انقلاب ما انقلابی جامع و فراگیر است که در جهت تغییر اخلاقیات و ارزش های حاکم بر جامعه ایران حرکت می کند و بحرانی که شما از خارج نظاره گر آن هستید، مرحله ای از این جنبش عظیم است.»

خبرنگار نیوزویک: «مع هذا مطمئناً ترورهای اخیر و بمب گذاری ها مبین بی ثباتی است.»

نخست وزیر: «شاید بتوانم [در این زمینه] مقایسه ای به عمل بیاورم. مرگ سادات تحولی در تاریخ مصر پدید خواهد آورد، زیرا در آن کشور همه چیز به یک نفر بستگی داشت و وقتی آن فرد نباشد، بی ثباتی به وجود خواهد آمد. در ایران اخیراً صدها نفر شهید شده اند، اما چیزی عوض نشده است؛ انقلاب به پیش می رود. اوایل این ماه، ۱۷ میلیون ایرانی، تقریباً تمام افراد واجد شرایط [رای دادن]، رئیس جمهور جدید خود را برگزیدند. بنابراین، ثبات بستگی به مردم دارد و اهمیتی ندارد که چند نفر می میرند. دیگران جای آنها را پر می کنند و انقلاب ادامه می یابد. ثبات یعنی این.»

خبرنگار نیوزویک: «واکنش شما در قبال مرگ سادات چیست؟»

نخست وزیر: «این واقعه نتایج گسترده ای در خاورمیانه خواهد داشت؛ اول از همه، قرارداد کمپ دیوید کان لم یکن تلقی خواهد شد. هم زمان با این امر، جنبش های اسلامی با شتاب [بیشتری] پیش خواهند رفت. باکمال تأسف، انور سادات موضع سیاسی را در پیش گرفته بود که علیه منافع منطقه و برخلاف منافع ملتش بود. عاقبت غیرقابل اجتناب این گونه اعمال نیز حادثه ای این چنین می باشد.»

خبرنگار نیوزویک: «چه کسی در موج بمب گذاری ها و ترورهای ایران دست دارد؟»

نخست وزیر: «گروه های خاصی در ایران خود را از جریان اصلی انقلاب کنار کشیدند تا اینکه قدرت را به انحصار خود درآوردند. بعضی از آنها مانند سازمان مجاهدین خلق [منافقین]، با پوشش مذهبی، در نهادهای بعد از انقلاب نفوذ کرده و

پست های دولتی [را] به دست آوردند تا اینکه بتوانند مبارزه مسلحانه برای سرنگونی رژیم را آغاز کنند. از آنجایی که ما

سیستم

ص: ۴۴۹

پلیسی مثل ساواک زمان شاه یا اف.بی.آی. امریکا نداریم، آسیب پذیر هستیم، اما از آنجایی که این گروه ها باید با مردم مواجه شوند، کاری از پیش نخواهند برد. مع هذا تا کشف و انهدام آنها احتمالاً شما اخباری درباره بمب گذاری و توطئه خواهید شنید.»

خبرنگار نیوزویک: «آیا نشانه ای از دخالت خارجیان در این حوادث دیده می شود؟»

نخست وزیر: «اجازه بدهید تا چند نمونه برایتان بیاورم. ما ارتباط مشخصی میان بنی صدر، رجوی و عربستان سعودی می بینیم. علی رغم توافق ما در مورد استرداد افرادی که متهم به حمله به مردم هستند، فرانسه به بنی صدر و رجوی پناهندگی سیاسی می دهد. این گروه ها در غرب از تبلیغات و حمایت های همه جانبه ای برخوردار می شوند. در برنامه های رسانه های گروهی امریکا درباره مرگ سادات، از سه رهبری که در سال جاری مورد سوءقصد قرار گرفته اند، نام برده شد و آن سه نفر، سادات، ریگان و پاپ هستند که دو نفر اخیر هنوز در قید حیات اند. پس درباره رجایی، رئیس جمهوری ایران که در اثر سوءقصد کشته شد، چطور؟ از او هرگز اسمی به میان نیامد. چرا؟ چون طرف دار امریکا نبود.»

خبرنگار نیوزویک: «نظرتان راجع به شوروی و حزب مارکسیست توده چیست؟»

نخست وزیر: «اتحاد جماهیر شوروی نقش مهمی در ایران ایفا نمی کند. ما با اتحاد جماهیر شوروی مرزهای طولانی و مشترک داریم، اما سیاست "نه شرقی، نه غربی" ما موجب می شود که فاصله خود را با این کشور حفظ نماییم. حزب توده به علت اینکه فلسفه اش کمونیستی و برخلاف معتقدات ماست و تمایلاتی به جانب شوروی دارد، هیچ گونه نفوذ و پایگاه مردمی ندارد. مع هذا، نکته مهم این است که ما هیچ خصومتی از جانب شوروی نمی بینیم.»

خبرنگار نیوزویک: «آیا جنگ ایران و عراق مدت زمان نامحدودی ادامه خواهد یافت؟»

نخست وزیر: «عراق زمانی به ما حمله کرد که ما ارتش و یا نیروی دفاعی سازمان یافته ای نداشتیم. مرتجعین منطقه و کشورهای عرب طرف دار غرب، یعنی عربستان سعودی، اردن و... با حمایت بسیاری از خائنین، به جنگ دامن می زنند. در مقابل، ما فقط به مردم خود و نیروی انسانی خود متکی هستیم و توانسته ایم بیش از ۵۰ درصد از سرزمین های اشغالی را پس بگیریم. پیروزی های اخیر ایران مبین آن است که ما پشت ارتش عراق را شکسته ایم. چیزی به آزاد کردن بقیه سرزمین هایمان نمانده است.»

خبرنگار نیوزویک: «آیا روابط سیاسی با ایالات متحده به حال عادی باز خواهد گشت؟»

نخست وزیر: «هیچ رابطه ای برقرار نخواهد شد، مگر آنکه بین دو کشور توازن نیرو به عمل آید. جمله فوق را می توان با عبارت امام خمینی بهتر توضیح داد. امام گفته است که رابطه میان ایالات متحده و ایران، مانند رابطه گرگ و میش است و بدیهی است که در این رابطه، بازنده کیست. تا زمانی که تغییرات اساسی در ایالات متحده به وجود نیامده و سرشت تهاجمی آن

کشور از بین نرفته، هیچ رابطه ای برقرار نخواهد شد. این حرف به معنای این نیست که ما مخالف ملت امریکا هستیم. ما معتقدیم که آنان نمی خواهند کسی با سلاح های امریکایی یا عملیات اسرارآمیز امریکایی کشته شود.»

خبرنگار نیوزویک: «شایعات زیادی پیرامون سلامت امام خمینی به گوش می رسد. آیا پس از مرگ وی، انقلاب تداوم خود را حفظ خواهد کرد؟»

نخست وزیر: «ما معتقدیم که زندگی دست خداست. من اخیراً با امام دیدار کردم و ایشان مانند همیشه سرحال و انقلابی بودند، اما همه ما رفتنی هستیم، انقلاب ما بستگی به توده هایی دارد که در جریان های سیاسی سهیم هستند. احتمال دارد صدها نفر مثل آیت الله بهشتی و رهبر عالی مقام شهید شوند، اما جریان انقلاب تداوم خواهد یافت. این بدان معنی نیست که امام نقشی فوق العاده ایفا نکرده اند، بلکه به علت وجود ایشان بود که ایران چنان بنیان محکمی به دست آورده است که ادامه حیاتش دیگر بستگی به فرد ندارد.»^(۱)

۱

سیدمحمدحسین لواسانی، مدیرکل سیاسی افریقا و آسیای وزارت امور خارجه، به منظور گفت و گو با مقامات امارات متحده عربی وارد دوبی، پایتخت این کشور عربی شد. به نوشته روزنامه کیهان، وی به محض ورود به دوبی با وزیر مشاور و چند تن از مقامات مسئول و عالی رتبه این کشور و رئیس دیوان امارات متحده عربی ملاقات و درباره جنگ تحمیلی عراق علیه ایران و طرح شاهزاده فهد گفت و گو کرد.

لواسانی در این دیدار درباره جنگ تحمیلی عراق علیه ایران گفت: «این جنگ با هماهنگی بعضی از دولت های منطقه و با تأیید امریکا شروع شد و صدام که دشمن کشورهای عرب منطقه بود و آنان را دولت های مرتجع وابسته به امریکا می دانست، اکنون با آنان در یک صف قرار گرفته است.» وی درباره صلح با رژیم صدام گفت: «آیا غیرت و حمیت اسلامی و عربی شما اجازه می دهد با کسی که دشمن شماست و به زور وارد خانه شما شده و به حریم شما تجاوز کرده و فرزندان شما را کشته است، بر سر یک میز نشسته و با او از صلح صحبت کنید؟ ما تا وقتی که سربازان متجاوز عراقی در سرزمین اسلامی مان هستند، تن به هیچ گونه صلحی نخواهیم داد و با تمام هستی مان، از دینمان و از موجودیتمان دفاع خواهیم کرد.» وی افزود: "صدام اگر در نقشه های شیطانی خویش موفق شده بود، دست از تجاوز به دیگر همسایگان عرب دور یا نزدیکش نیز برنمی داشت. انقلاب اسلامی ایران، نه فقط شاه را که دشمن مسلمانان منطقه بود، از بین برد، بلکه رژیم صدام را نیز که دشمن ما و شما است، به پای گور برده است.»

مهندس لواسانی درباره فروش آواکس های امریکایی به پادشاهی سعودی گفت: «اینها پایگاه های پرنده [آواکس ها] امریکا هستند و به این ترتیب امریکا توانسته است نفوذ خویش را بیش از پیش در

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۰۳، ۱۰/۸/۱۳۶۰،
صص ۸ - ۶، نیوزویک.

منطقه افزایش بدهد، ولی از نظر ما، خرید آواکس ها نه فقط پیروزی نیست، بلکه فاجعه است.» وی درباره طرح شاهزاده فهد نیز گفت: «قبول طرح صلح با صهیونیست ها، خیانت به ملت های اسلامی و مستضعفین جهان است. با قبول چنین طرحی، نه فقط تن به ذلت می دهید،^(۱) بلکه هدف را فقط به بازپس گرفتن بخشی از سرزمین هایی که در سال ۱۹۶۷ اشغال شده، منحصر می کنید و در عوض آن، بر روی اسرائیل به عنوان دولت، صحنه می گذارید و او را در بین خود می پذیرید.»

وی افزود: «اسرائیل همچون سرطان است و پذیرفتن سرطان به معنای پذیرفتن مرگ است و ایران حتی اگر همگان چنین طرح هایی را بپذیرند، نمی تواند آن را بپذیرد و نخواهد پذیرفت. یکی از آثار سوء این چنین طرح هایی، ایجاد دودستگی در بین کشور های اسلامی است و لازم است این گونه طرح ها، از همان لحظه اول، در نطفه خفه شود.» لواسانی در پایان گفت: «ما امیدواریم که خیانت در چنین طرح هایی، به زودی بر ملت های اسلامی افشا شود.»^(۲)

۱

جاسم خرامی، رئیس کمیسیون اقتصادی پارلمان کویت، اعلام کرد که کشورش یک وام ۲ میلیارد دلاری در اختیار عراق قرار می دهد.^(۳) خبرگزاری رویتر درباره جزئیات و چگونگی پرداخت این وام اعلام کرد: کویت دراصل با پرداخت وام ۲ میلیارد دلاری (معادل ۷ میلیارد دینار) به عراق که درگیر جنگ با ایران است، موافقت کرد. منابع پارلمان کویت که این خبر را اعلام کردند، جزئیات شرایط وام را فاش نکردند، اما گفتند که این وام به درخواست عراق، که در آوریل گذشته ۲ میلیارد دلار از کویت وام گرفته بود، به آن کشور داده می شود. خبرگزاری رویتر افزود: کارگروه مالی و اقتصادی پارلمان کویت، لایحه دولت را برای پرداخت وام جدید تصویب کرده است و پارلمان کویت به زودی در این باره تصمیم نهایی را خواهد گرفت. وام قبلی که بدون بهره یا حق العمل (کمیسیون) بود، بخشی از وام ۱۵ میلیارد دلاری درخواستی عراق از کویت، عربستان سعودی، امارات متحده عربی و قطر است.^(۴)

۲

به گزارش خبرگزاری یونایتدپرس، محمد عبود یمانی، وزیر اطلاعات عربستان سعودی، امروز به طور غیرمترقبه وارد بغداد شد و بلافاصله با صدام حسین دیدار و گفت و گو کرد. بنا بر گزارش خبرگزاری دولتی عراق، هدف از این دیدار ارسال پیام شفاهی شاه خالد به صدام حسین درباره مناسبات دوجانبه و تحولات منطقه است.^(۵)

ص: ۴۵۲

۱- در متن روزنامه کیهان به جای واژه می دهید کلمه می دهیم ذکر شده است.

۲- روزنامه کیهان، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۷، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۳۲، کویت - خبرگزاری فرانسه، ۱۱/۸/۱۳۶۰؛
و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۹، ۱۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، روزنامه البلاد.

۴- روزنامه کیهان، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۱۶، به نقل از رویتر.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۷، ۱۲/۸/۱۳۶۰، ص ۱۹، بغداد - خبرگزاری یونایتدپرس،
۱۱/۸/۱۳۶۰.

در پی اعلام مقامات عربستان سعودی مبنی بر موافقت آن کشور با درخواست عراق برای احداث یک خط لوله نفتی از بندر بصره عراق به بندر ینبع عربستان واقع در دریای سرخ، روزنامه اطلاعات در مقاله ای به بررسی این موضوع پرداخت. دلایل این تصمیم گیری، تأثیر این اقدام در منطقه، نگاه کشورهای غربی به ویژه امریکا به این موضوع و منافع این خط لوله برای عراق در صورت احداث آن، از محورهای اصلی این مقاله است. متن مقاله بدین شرح است:

«عربستان سعودی با اتخاذ یک تصمیم مهم که برای غرب ارزش استراتژیکی دارد، به عراق اجازه داده است تا با احداث یک خط لوله در خاک آن کشور، نفت خود را به دور از آب های پرمخاطره خلیج فارس و تنگه هرمز، به دریای سرخ برساند. سعودی ها با این تصمیم، بر میزان نفت صادراتی عراق که از مسیرهایی غیر از آب های خلیج فارس حمل می شوند، خواهند افزود. جنگ عراق با ایران و مداخله شوروی ها در منطقه، در حال حاضر یک خطر جدی و بالقوه برای کشورهای غیر کمونیستی تولیدکننده نفت به شمار می آید؛ کشورهایی که بالغ بر ۲۵ درصد از تولیدات نفتی خود را از طریق تنگه هرمز صادر می کنند.

موافقت ریاض با درخواست بغداد، توسط شیخ احمد زکی یمانی وزیر نفت عربستان و در جریان مصاحبه با المجله (چاپ لندن) اعلام شده است. ایجاد خط لوله جدید، دومین تلاشی است که در جهت انحراف مسیر صادرات نفت از خلیج فارس صورت می گیرد. در ماه ژوئیه گذشته، رژیم سعودی با هزینه ای معادل ۶/۱ میلیارد دلار، بهره برداری از خطوط لوله ای را که با همکاری شرکت "موبیل" احداث شده و نفت عربستان را به دریای سرخ انتقال می دهد، آغاز کرد.

... سعودی ها در پی آغاز مناقشات در منطقه خلیج فارس، برای تقلیل خطرات قطع صدور تولیدات نفتی خود، اقدام به تأسیس یک چنین خط لوله ای کردند. به گفته زکی یمانی، عراق نیز در احداث خط لوله خود، این خطرات را مدنظر داشته است. از میزان گنجایش خط لوله عراقی ها، اطلاعی در دست نیست. طبق اظهارات منابع صنعتی، جنگ یک ساله عراق با ایران، این کشور را از راه های آبی خلیج فارس محروم ساخته است. عراق قبلاً روزانه حدود ۵/۲ تا ۳ میلیون بشکه نفت از طریق خلیج فارس صادر می کرد.

عراق پیشنهاد ایجاد خط لوله خود را ژوئیه گذشته طی یک درخواست رسمی از سوی صدام حسین، در اختیار شاه خالد قرار داد. اوایل به نظر می رسید که سعودی ها تقاضای رئیس جمهوری عراق را نادیده گرفته اند و مقامات صنعتی بر آن بودند تا طرح عراقی ها را یک خیال محض قلمداد کنند، اما اظهارات زکی یمانی دایر بر موافقت دولت متبوع وی با پیشنهاد صدام، چشم انداز مناسبات آینده دو کشور را روشن تر خواهد ساخت. بر پایه اظهارنظرهای آگاهان، بهره گیری مستمر از خط لوله پیش بینی شده، عراق را رهین منت سعودی ها خواهد ساخت.

خط [لوله نفتی] موردنظر دولت عراق که بهای آن باید تمام و کمال پرداخت شود، از منطقه

بصره تغذیه خواهد شد و محموله خود را از طریق بیابان های عربستان سعودی به سواحل دریای سرخ خواهد رساند. سعودی ها اجازه نداده اند عراق از بنادر آنها استفاده کند و به ناچار این کشور، ترمینال ویژه خود را در نزدیکی ینبع تأسیس خواهد کرد.

انحراف مسیر صادرات نفتی [عراق] به سوی دریای سرخ، بر اهمیت استراتژیکی مصر خواهد افزود، چراکه از رهگذر این تحولات، سواحل مصر از تسهیلات جدیدی برخوردار خواهد شد. این اقدام همچنین ارزش ارتباطی کانال سوئز را بالا خواهد برد و دو کشور عراق و سعودی، مقادیری از صادرات خود را به واسطه کانال سوئز به مدیترانه انتقال خواهند داد و مابقی را از راه خلیج عدن به جنوب خواهند فرستاد. در این میان، نقش مصر به عنوان متحد امریکا اهمیت بسزایی خواهد یافت. مصر هم اکنون نیازهای ایالات متحده را در زمینه بهره گیری از تسهیلات نظامی بر طرف می کند.

از نقطه نظر دیپلمات های غربی و عربی، احداث خط لوله جدید، در ترکیب قدرت های خلیج فارس تغییراتی ایجاد خواهد کرد. عراق مدتی است که سعی می کند روابطی با کشورهای طرف دار غرب در منطقه برقرار کند. عراق پس از آغاز جنگ با ایران، به عربستان سعودی، کویت و امارات متحده عربی نزدیک تر شده و یگانگی آن با اتحاد شوروی، روند همبستگی های سیاسی منطقه را دگرگون ساخته است. دسترسی بسیار محدود عراق به دریا و جنگ های که [این کشور] در این بخش از خاورمیانه به راه انداخته است، صدرنشینان بغداد را بر آن داشته که برای حمل محموله های نفتی خود در خاک کشورهای دیگر، خطوط لوله عریض و طولی ایجاد کنند.

عراق از طریق خطوط نفتی خود در سوریه، روزانه فقط ۲۰۰ تا ۳۰۰ هزار بشکه به سواحل مدیترانه ارسال می کند و این کمبود، از مناقشات جاری بغداد و دمشق ناشی می گردد. این کشور برای کاهش اثرات درگیری با سوریه، خط لوله دیگری ایجاد کرده است که با عبور از خاک ترکیه، به بندر "دورتیول" منتهی می گردد، لکن این خط نیز تنها ۷۰۰,۰۰۰ بشکه در روز گنجایش دارد» (۱)

ضمیمه گزارش ۳۱۹: تعداد آرای موافق، مخالف و ممتنع وزیران کابینه دولت جدید

۱. علی اکبر پرورش، وزیر آموزش و پرورش: ۱۴۶ رأی موافق، ۱۲ رأی مخالف و ۲ رأی ممتنع.
۲. عبدالمجید معادیخواه، وزیر ارشاد اسلامی: ۱۳۴ رأی موافق، ۱۰ رأی مخالف و ۴ رأی ممتنع.
۳. حبیب الله عسگرآولادی، وزیر بازرگانی: ۱۳۱ رأی موافق، ۱۱ رأی مخالف و ۱۲ رأی ممتنع.
۴. هادی منافی، وزیر بهداشت: ۱۲۵ رأی موافق، ۱۹ رأی مخالف و ۱۷ رأی ممتنع.
۵. محمد روحانی، وزیر مشاور و رئیس سازمان بهزیستی: ۱۵۵ رأی موافق، یک رأی مخالف و ۳ رأی ممتنع.
۶. محمدتقی بانکی، وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه: ۱۵۸ رأی موافق، بدون رأی مخالف و ۶ رأی ممتنع.

۷. مرتضی نبوی، وزیر پست و تلگراف و تلفن: ۱۵۲ رأی موافق، ۲ رأی مخالف و ۳ رأی ممتنع.

۸. سید محمد اصغری، وزیر دادگستری: ۱۴۵ رأی موافق، ۷ رأی مخالف و ۷ رأی ممتنع.

۹. سرهنگ سلیمی، وزیر دفاع: ۱۰۳ رأی موافق، ۲۷ رأی مخالف و ۲۷ رأی ممتنع.

۱۰. محمد هادی نژادحسینیان، وزیر راه و ترابری: ۱۴۸ رأی موافق، یک رأی مخالف و ۱۲ رأی ممتنع.

۱۱. مصطفی هاشمی، وزیر صنایع: ۱۲۵ رأی موافق، ۲۰ رأی مخالف و ۲۲ رأی ممتنع.

ص: ۴۵۴

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۸/۱۲، ص ۱۲.

۱۲. محمدعلی نجفی، وزیر فرهنگ و آموزش عالی: ۱۳۶ رأی موافق، ۹ رأی مخالف و ۱۵ رأی ممتنع.
۱۳. سیدحسین موسویانی، وزیر معادن و فلزات: ۱۱۳ رأی موافق، ۱۵ رأی مخالف و ۲۲ رأی ممتنع.
۱۴. احمد توکلی، وزیر کار و امور اجتماعی: ۱۰۵ رأی موافق، ۲۸ رأی مخالف و ۲۳ رأی ممتنع.
۱۵. سیدکمال الدین نیک روش، وزیر کشور: ۱۰۲ رأی موافق، ۳۰ رأی مخالف و ۲۹ رأی ممتنع.
۱۶. محمد سلامتی، وزیر کشاورزی و عمران روستایی: ۱۱۹ رأی موافق، ۱۶ رأی مخالف و ۲۵ رأی ممتنع.
۱۷. محمدشهاب گنابادی، وزیر مسکن و شهرسازی: ۱۳۳ رأی موافق، ۱۵ رأی مخالف و ۱۳ رأی ممتنع.
۱۸. حسن غفوری فرد، وزیر نیرو: ۹۹ رأی موافق، ۲۴ رأی مخالف و ۲۳ رأی ممتنع.
۱۹. سیدمحمد غرضی، وزیر نفت: ۱۴۳ رأی موافق، ۹ رأی مخالف و ۸ رأی ممتنع.
۲۰. بهزاد نبوی، وزیر مشاور در امور اجرایی: ۱۳۵ رأی موافق، ۱۳ رأی مخالف و ۱۲ رأی ممتنع.
۲۱. حسین نمازی، وزیر اقتصاد و دارایی: ۱۴۷ رأی موافق، یک رأی مخالف و ۱۱ رأی ممتنع. [\(۱\)](#)

ص: ۴۵۵

ارتش عراق همچنان مناطق مسکونی شهر آبادان را گلوله باران می کند. امروز هم نقاط مسکونی شهر آبادان هدف توپخانه های عراق قرار گرفت که بر اثر آن ۲ تن از اهالی شهر شهید و تعدادی زخمی شدند و به ۲ منزل مسکونی خسارت هایی وارد آمد. (۱)

در پی استفاده مکرر ارتش عراق از گلوله های شیمیایی در مناطق مختلف جبهه های جنگ، (۲) امروز ستاد مشترک ارتش در نامه ای به نیروی زمینی ارتش و سپاه پاسداران، انواع مواد شیمیایی، کمک های اضطراری به آسیب دیدگان و راه های جلوگیری از مسمومیت در مقابل این عوامل را توضیح داد. طبق این نامه، عوامل شیمیایی به چهار نوع تقسیم می شوند: ۱. عوامل شیمیایی مسموم کننده. ۲. عواملی که بر اعصاب اثر می گذارند. ۳. عواملی که تولید خفگی می کنند. ۴. عواملی که سبب سرفه، عطسه و جاری شدن اشک می شوند. در این نامه برای جلوگیری از مسمومیت نیروهای خودی، موارد زیر توصیه شده است:

الف) ماسک محافظتی و فیلتر عملیاتی استفاده شود.

ب) آمپول آمیل نیتريت روکش دار به تعداد حداقل چهار عدد برای هر رزمنده در نظر گرفته شود.

ج) آمپول اتوماتیک آتروپین استفاده شود.

د) قوطی رفع آلودگی انفرادی ام ۱۳ در اختیار رزمندگان قرار گیرد.

در انتهای نامه آمده است: ماده رفع آلودگی اس.تی.پی. مورد نیاز یگان های در خط را برابر دستورالعمل های صادر شده قبلی باتوجه به وسعت مناطق تحت امر و نوع منطقه، محاسبه و تأمین کنید و آموزش و بهره برداری هر یک از اقلام یاد شده فوق را به رزمندگان تحت امر آموزش دهید. (۳)

ص: ۴۵۷

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس از آبادان؛ و- سند شماره ۳۱۸۹۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۱۳/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۲- برای کسب اطلاعات بیشتر در این باره به کتاب جنایت جنگی (حملات شیمیایی عراق در جنگ با ایران) نوشته محمدباقر نیکخواه بهرامی صفحات ۱۰۳ تا ۱۰۷ رجوع شود.

۳- سند شماره ۲۵۵۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (فرماندهی) به ستاد

منطقه ۸ (فرماندهی)، ۲۲/۸/۱۳۶۰، ص ۱.

در ادامه سیر پناهندگی نیروهای نظامی و مردم عراق به جمهوری اسلامی ایران، امروز ۸ سرباز عراقی، یک روحانی و ۴ دانشجو از طریق مرزهای غربی وارد ایران شدند و با معرفی خود به نیروهای نظامی درخواست پناهندگی کردند. دو روز پیش نیز ۲ دانش آموز عراقی از مرزهای غربی وارد کشور شده، در منطقه سردشت به نیروهای خودی پناهنده شدند.^(۱)

خبرگزاری فرانسه به نقل از فرماندهی جیش الشعبی عراق، از حضور نیروهای مصری در ارتش عراق خبر داد. بنا بر اعلام این خبرگزاری، طه یاسین رمضان، فرمانده چریک های دولتی عراق، فاش کرد که داوطلبان مصری در کنار عراق علیه ایران می جنگند. یاسین رمضان این سخنان را در برابر گروه جدیدی از داوطلبان مصری که آماده اعزام به جبهه جنگ علیه ایران می شدند، ایراد کرد و خبرگزاری عراق به انتشار آن پرداخت. وی شمار داوطلبان مصری در عراق و دوره خدمت آنان را مشخص نکرد. گفتنی است که بیش از ۵۰ هزار مصری در بخش های گوناگون اقتصاد عراق کار می کنند.^(۲)

اطلاعیه ژاندارمری جمهوری اسلامی درباره تعویق زمان اعزام مشمولان خدمت سربازی به علت کثرت استقبال این افراد و نامه نگاری داخلی سپاه درباره نیروهای داوطلب بسیجی حاکی از شوق عمومی برای حضور در جبهه های جنگ و دفاع از مرزهای کشور است.

باتوجه به استقبال مشمولان خدمت زیر پرچم از فراخوانی به خدمت سربازی، اداره وظیفه عمومی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد: تاریخ اعزام مشمولان دیپلم و فوق دیپلم متولد ۱۳۳۸ تا ۱۳۴۱ که در هنگ های ژاندارمری ثبت نام کرده اند، از تاریخ ۱۸ آبان ماه جاری به ۱۸ آذرماه ۱۳۶۰ تغییر یافته است. متن اطلاعیه اداره وظیفه به این شرح است: در این برهه از زمان که سربازان و پاسداران فداکار و جانباز ایرانی در حال جنگ با دشمن متجاوز می باشند، مشمولان خدمت وظیفه عمومی نیز به منظور پیوستن به برادران هم رزم خود استقبال بی نظیری از خدمت مقدس زیر پرچم کرده اند. ضمن تشکر از این برادران باایمان و مؤمن به انقلاب، بدین وسیله به آگاهی آنان می رساند که به سبب عدم نیاز ارتش جمهوری اسلامی ایران، تاریخ اعزام همه مشمولان دیپلم و فوق دیپلم متولد سال های ۱۳۳۸ لغایت ۱۳۴۱ فارغ التحصیل خردادماه ۱۳۶۰ و سال های قبل که از ۱۳ مهرماه ۱۳۶۰ به بعد در تهران و از ۱۸ مهرماه ۱۳۶۰ به بعد در مراکز هنگ های ژاندارمری ثبت نام کرده اند و همچنین مشمولان متولد ۱۳۳۸ که قبلاً از کارت معافیت مازاد استفاده کرده اند، از ۱۸/۸/۱۳۶۰ به تاریخ ۱۸/۹/۱۳۶۰

شماره ۲۳۱، ۱۵/۸/۱۳۶۰، ص ۲۶، سنندج - خبرگزاری پارس، ۱۵/۸/۱۳۶۰؛ و- همان، ص ۲۴، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۵/۸/۱۳۶۰.

۲- روزنامه کیهان، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۶، واحد مرکزی خبر به نقل از خبرگزاری فرانسه از بیروت.

موکول می شود. لذا این قبیل مشمولان بایستی در تاریخ ۱۸/۸/۱۳۶۰ از مراجعه به محل های اعزام خودداری و در تاریخ ۱۸/۹/۱۳۶۰ خود را به حوزه های مربوط معرفی کنند. (۱)

فرمانده سپاه نیز در نامه ای به فرماندهی و معاونت طرح و برنامه عملیات منطقه ۸ (خوزستان) با اشاره به مازاد ۳۳۰ تن از نیروهای اعزامی از کرمان، از آنان خواسته است که حتی المقدور از این نیروها استفاده شود. در این نامه آمده است: نیروهای کرمان که قرار بود ۳۰۰ نفر اعزام شوند، در حدود ۶۳۰ نفر اعزام شده اند که این نیروها بدون هماهنگی با مرکز جنوب به منطقه اعزام شده اند؛ باین حال، سعی شود که این نیروها برگردانده نشوند. (۲)

فرمانده منطقه ۹ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (استان های شیراز و بوشهر) نیز در نامه ای به فرماندهی کل سپاه با اعلام اینکه از این منطقه ۳۹۲ نفر به منظور اعزام به جبهه های جنوب، به اهواز و ۴۹۸ نفر نیز برای شرکت در جبهه های غرب، به تهران اعزام شده اند، درخواست کرده است که برای ۲۰۰ نفر نیروی آماده که محل اعزام آنها مشخص نشده است، تعیین تکلیف شود. (۳)

۱

در ادامه کمک های مردمی به جنگ زندگان، روابط عمومی استانداری مازندران اعلام کرد: کارگران و کارکنان شرکت چیت سازی بهشهر، مبلغ یک میلیون و ۷۵۰ هزار و ۱۲۱ ریال به حساب شماره ۲۲۲ شهید رجایی به منظور کمک به هم وطنان جنگ زده واریز کردند. (۴)

۲

امروز نیروهای سپاه و ارتش در عملیاتی مشترک موفق به تصرف ارتفاع مسلط ۲۱۴۰ در حوالی پاره شدند. علاوه بر این، چند درگیری عمده در شهرهای مهاباد و سنندج میان نیروهای خودی و افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی رخ داد که دو طرف متحمل تلفات و خساراتی شدند.

نیروهای سپاه پاسداران بانه و واحدی از لشکر ۲۸ کردستان در عملیاتی مشترک، ارتفاعات اطراف "بوئین" در جنوب شرقی پاره را که در تصرف نیروهای حزب دمکرات کردستان ایران و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و محل فعالیت سایر نیروهای مسلح غیرقانونی بود، به تصرف خود درآوردند. در این عملیات که از شامگاه روز گذشته آغاز شد، ارتفاع مسلط ۲۱۴۰ به تصرف نیروهای خودی درآمد و ۱۱ تن از افراد حزب دمکرات کشته یا زخمی شدند. رادیو این حزب (صدای کردستان) در گزارشی از این عملیات، تنها از کشته شدن ۴ عضو حزب دمکرات خبر داد. در این عملیات، یک تن از افراد خودی شهید و ۳ تن نیز زخمی شدند. قرار بود ۲ فروند بالگرد هوانیروز این عملیات را پشتیبانی کنند که طبق گزارش لشکر ۲۸ به استانداری، یک فروند از آنها دچار نقص فنی شد و یک فروند دیگر در آغاز عملیات، هدف تیراندازی نیروهای حزب دمکرات قرار گرفت و به دلیل آسیب جزئی به پادگان بانه بازگشت. گزارشگر رادیو صدای

- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲، اطلاعیه اداره وظیفه عمومی ژاندارمری.
- ۲- سند شماره ۵۴۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی طرح و برنامه ریزی عملیات مرکز به فرماندهی و طرح و برنامه ریزی عملیات جنوب، ۱۲/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.
- ۳- سند شماره ۵۴۰۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۹ به فرماندهی مرکز، ۱۳/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.
- ۴- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴، ساری - گزارش روابط عمومی استانداری مازندران.

کردستان بازگشت این بالگرد را به پادگان بانه سقوط این بالگرد اعلام کرد و در این باره گفت: یک فروند هلیکوپتر رژیم بر اثر اصابت گلوله پیش مرگان در پادگان بانه سقوط کرد. (۱)

امروز همچنین در ادامه تشنج های شهر مهاباد، افراد وابسته به نیروهای مسلح غیرقانونی درگیری هایی را در چند نقطه از شهر ایجاد کردند، ولی نیروهای خودی با استقرار در نقاط حساس شهر، اعزام گروه های گشتی و کنترل راه های ورودی به شهر، موفق به مهار این درگیری ها و تأمین امنیت شهر شدند. در درگیری های داخل شهر، ۵ تن از مردم شهر زخمی شدند و ۲ تن از مهاجمان به هلاکت رسیدند. نیروهای خودی برای تداوم امنیت شهر، چندین پایگاه تاکتیکی را در برخی نقاط شهر احداث کردند. (۲)

به دنبال استقرار این پایگاه ها و بازگشت آرامش به این شهر، مردم مهاباد با استقبال از این طرح، همکاری خود را با نیروهای نظامی و انتظامی بیشتر کردند. دادگاه انقلاب این شهر نیز برای قطع همکاری برخی عناصر نفوذی در شهر و جلوگیری از سوءاستفاده گروه های مسلح غیرقانونی از ناآگاهی برخی مردم اعلام کرد که در صورت تیراندازی از خانه یا ملکی به سمت مردم و نیروهای مستقر در شهر، صاحب آن ملک به دادگاه زمان جنگ تحویل و محل نیز مصادره خواهد شد. (۳) از سوی دیگر، نیروهای خودی، مقر تاکتیکی افراد مسلح وابسته به گروه های غیرقانونی را در پنج کیلومتری شهر مهاباد (روستای حمزه آباد در محور مهاباد - سردشت) هدف قرار دادند. در این عملیات علاوه بر انهدام ۴ خودرو مهاجمان، شماری از آنان کشته یا زخمی شدند. (۴)

در شهر سنندج نیز نیروهای وابسته به حزب دمکرات، به نیروهای ژاندارمری و پیش مرگان کرد مسلمان مستقر در غرب این شهر حمله کردند و در یک درگیری سنگین، ۶ تن از پیش مرگان کرد مسلمان و ۲ سرباز را به شهادت رساندند و ۲ قبضه تیربار و ۱۱ قبضه تفنگ ژ ۳ را با خود بردند. در این درگیری، مهاجمان نیز متحمل خسارات سنگینی شدند و تعداد زیادی از آنان به هلاکت رسیدند که جنازه ۲ تن از آنان در منطقه درگیری باقی ماند. (۵)

۱

درگیری های پراکنده میان نیروهای خودی و ضدانقلاب، دستگیری ۱۰ تن، پناهندگی یک نفر از افراد کومه له و ارسال چند محموله اسلحه از عراق برای حزب دمکرات ایران از دیگر وقایع امروز مناطق غرب کشور بود.

نیروهای مسلح غیرقانونی به مقر نیروهای خودی در حوالی بوکان و سقز تیراندازی کردند که این اقدام زخمی شدن یک تن از افسران ارتش و یک سرباز را در پی داشت. (۶)

در نزدیکی روستای "سردوش" در جنوب مریوان نیز عده ای از نیروهای وابسته به حزب دمکرات قصد مین گذاری در حوزه حفاظتی یک واحد از نیروهای لشکر ۲۸ کردستان را داشتند که نیروهای خودی با آگاهی از این موضوع، به مقابله با این افراد برخاستند و در نتیجه افراد حزب دمکرات با تحمل چندین زخمی منطقه را ترک کردند. (۷)

۱- سند شماره ۲۹۳۹۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان، آبان ۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزاجا (مد عملیات)، شماره ۶۹، ۱۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۰۵۴۱۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به کلیه مناطق، ۱۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۵۴۱۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ستاد منطقه ۷ به فرماندهی ستاد مرکز، ۱۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۳، ۱۸/۸/۱۳۶۰، صص ۸ - ۷ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۱۷/۸/۱۳۶۰.

۲- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۷؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۹، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲۸، ارومیه - خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات شمال غرب کشور.

۳- روزنامه کیهان، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲، به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات شمال غرب کشور؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۹، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲۸، ارومیه - خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات شمال غرب کشور.

۴- روزنامه کیهان، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱، به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات شمال غرب کشور؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۰، ۱۴/۸/۱۳۶۰، ص ۳۲، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۴/۸/۱۳۶۰.

۵- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکزی اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۳.

۶- سند شماره ۲۹۴۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- روزنامه کیهان، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲، به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات شمال غرب کشور.

۷- سند شماره ۲۹۴۴۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان، آبان ۱۳۶۰، ص ۱.

همچنین نیروهای سپاه پاسداران در ساعت ۱۷ امروز در اقدامی غافلگیرانه، ۱۰ تن از گروه مارکسیستی - مائوئیستی کومه له را در روستای "حسن آباد" در جنوب شرقی سنندج دستگیر کردند. (۱)

یکی از نیروهای وابسته به گروه کومه له نیز با تحویل دادن یک قبضه اسلحه، خود را به نیروهای هنگ ژاندارمری سقز معرفی و تقاضای امان نامه کرد. (۲)

به گزارش ستاد مشترک ارتش، ارتش عراق اخیراً تعداد زیادی اسلحه و مقادیر فراوانی مهمات به حزب دمکرات کردستان ایران تحویل داده است که افراد حزب برخی از این اقلام را که حدود ۲۱ بار قاطر بود، به روستای "بادین آباد" در جنوب پیرانشهر انتقال داده اند. (۳)

۱

حمله مسلحانه به رئیس آموزش و پرورش انزلی، پرتاب بمب دست ساز در آستارا، مسموم کردن خمیر نانوائی پایگاه هشتم شکاری نیروی هوایی اصفهان و آتش زدن سه تکیه عزاداری در بروجرد، از اقدامات افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در این روز بود. نیروهای امنیتی ایران نیز یک خانه تیمی این سازمان را در کرمان تصرف کردند.

در ساعت ۹:۴۰، یکی از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، رئیس آموزش و پرورش بندر انزلی را به وسیله یک نارنجک مورد سوء قصد قرار داد که بر اثر انفجار نارنجک، وی و ۳ مراجعه کننده زخمی شدند. آسیب وارد شده به رئیس آموزش و پرورش و یکی از مراجعه کنندگان شدید گزارش شده است. در این حادثه، شخص پرتاب کننده نارنجک نیز که یک دختر بود، بر اثر اصابت ترکش نارنجک به هلاکت رسید. (۴)

در آستارا نیز افراد وابسته به گروه های برانداز، یک عدد سه راهی را به منزل یکی از بانوان بسیجی پرتاب کردند که انفجار آن به جراحت وی انجامید. (۵)

همچنین در اصفهان، افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ۲ کیلو مواد سمی مرگ موش را داخل خمیر نانوائی پایگاه هشتم شکاری نیروی هوایی ریختند که قبل از مصرف خمیر، موضوع کشف شد و ۳ تن از عاملان این کار نیز دستگیر شدند. یکی از مسئولان دادگاه انقلاب ارتش با اعلام این خبر افزود: اگر این حادثه اتفاق می افتاد، حدود ۱۷۰۰ تن از کارکنان و خانواده های آنان دچار مسمومیت می شدند. (۶)

در بروجرد، افراد وابسته به گروه های ضدانقلاب تکیه های عزاداران حسینی را در ۳ نقطه این شهر با پرتاب کوکتل مولوتف به آتش کشیدند. (۷)

نیروهای سپاه کرمان یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را شناسایی و تصرف کردند. از این خانه، ۲ قبضه اسلحه به دست آمد و ۲ نفر نیز دستگیر شدند. به گزارش فرماندهی منطقه ۶ سپاه (استان های کرمان، هرمزگان و سیستان و بلوچستان)، یکی از افراد دستگیر شده مسئول امنیت خانه های تیمی شهر یزد بود که به علت نیاز تشکیلات، به کرمان فرا

- ۱- سند شماره ۲۹۴۳۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۲- سند شماره ۲۹۳۹۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان، ۱۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۳- سند شماره ۵۴۲۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا (مرکز فرماندهی)، ۱۲/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۴- سند شماره ۵۴۰۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه چالوس به مرکز فرماندهی، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- روزنامه کیهان، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲، بندر انزلی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۹، ۱۳/۸/۱۳۶۰، صص ۲۷ - ۲۶، رشت - خبرگزاری پارس.
- ۵- سند شماره ۵۴۰۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.
- ۶- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۷، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۸، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۸، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۲/۸/۱۳۶۰.
- ۷- سند شماره ۳۲۸۴۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان لرستان به وزارت کشور (اداره کل سیاسی)، ۱۳/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۸- سند شماره ۸۳۰۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۶ به فرماندهی مرکز، ۱۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.

امام خمینی در پاسخ به پیام انجمن اسلامی دانشجویان در امریکا و کانادا، با اشاره به نقش دانشجویان در کسب استقلال و تعالی ملت ها و یادآوری نیت قدرت های استعمارگر در هدف قراردادن این قشر، از آنان خواست که برای جذب و هدایت آن دسته از دانشجویانی که فریب خورده و در دام تبلیغات دشمنان جمهوری اسلامی افتاده اند و خود را در راه القانات آنان فدا می کنند، کوشش کنند. بخشی از این پیام بدین شرح است:

«جوانان متعهد در طول تاریخ و خصوص دانشجویان مسلمان در نسل حاضر و در نسل های آینده، سرمایه های امیدبخش اسلام و کشورهای اسلامی هستند. اینان اند که با تعهد و سلاح و استقامت و پایداری می توانند کشتی نجات امت اسلامی و کشورهای خود باشند. و این عزیزان اند که استقلال و آزادی و ترقی و تعالی ملت ها، مرهون زحمات آنان است. و اینان اند که هدف اصلی استعمار و استثمارگران جهان اند و هر قطبی در صدد صید آنان است؛ و با صید آنان است که ملت ها و کشورها به تباهی و استضعاف کشیده می شوند.

و اکنون ای جوانان عزیز، و ای دانشجویان و دانشمندان، و ای امید امروز و فردای امت و اسلام، امانت بزرگ استقلال و آزادی که از دام دو قطب شرق و غرب با مجاهدت و فداکاری ملت عظیم الشان ایران به دست آمده است، به شما عزیزان سپرده شده و مسئولیت بزرگی به عهده همه گذاشته است. همه ملت و خصوص دانشجویان مسلمان که رهبران آینده هستند، مسئول نگهبانی از این امانت بزرگ الهی می باشند.

مخالفان جمهوری اسلامی و ما و شما در داخل و خارج، دو قطب ابرقدرت جهان خوار و جوانان به صید کشیده شده آنان است. دشمن های بزرگ اسلام و مسلمانان با صیدهای خودشان و بازی خوردگان مکتبشان شما را در خارج، و کشور شما را در داخل، مورد هجوم تبلیغاتی وسیع و تسلیحاتی قرار داده و می دهند. ما در اینجا و شما در خارج باید کوشش کنیم و جوانان گول خورده خود را از دام این صیادان شیاد رهایی بخشیم. این نوجوانان بی خبر از دام های گسترده بازیگران و سیاست بازان، آن چنان چشم و گوش بسته تسلیم آنان شده اند که تمام دروغ ها و تهمت های آنان را به مقامات جمهوری اسلامی و به پاسداران انقلاب و به مسلمانان جانباز در راه اسلام و کشور، بی چون و چرا پذیرفته و خود را در راه سران دغل کار خود که با تباهی آنان برای خود و مطامع غیرانسانی خود بهره می گیرند، فدا می کنند و چشم و گوش بسته، خون ملت دلاور و شجاع را در راه سران از خدا بی خبر و در نتیجه برای امریکای جنایتکار نثار می کنند.

شما جوانان عزیز هوشیار، با دوستان داخل کشور خود دست به دست هم دهید و این نوبادگان بی خبر را ارشاد و از دام صیادان شیاد برهانید. و از وظایف دینی و ملی ما و شماست که تبلیغات بوق های امریکایی و صهیونیستی را که با پخش دروغ و افترا می خواهند جمهوری اسلامی را لکه دار کرده و به انزوا بکشند، خنثی کنیم و از جنایات شایعه سازان تاحد ممکن پرده برداریم و به

ملت محروم خود که جرمی جز گرایش به اسلام و اراده استقلال و آزادی ندارند، با تمام توان کمک کنیم و مطمئن باشیم که ملت بزرگ ایران، راه خود را که همان صراط مستقیم انسانی است، یافته و در تمام ابعاد با آگاهی کامل، در صحنه حاضر است و اجازه برگشت قوای کفر را به کشور خود نمی دهد و با چنگ و دندان از اسلام عزیز و کشور خود دفاع می کند.»^(۱)

۱

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با صدور اطلاعیه ای به مناسبت فرارسیدن سیزدهم آبان، ضمن قدردانی از اقدام دانشجویان مسلمان ایرانی در تصرف سفارتخانه سابق امریکا، مبارزه با امریکا را از اولویت های سیاست خارجی ایران اعلام کرد. در این اطلاعیه آمده است: «در این روز تاریخی، بت افسانه ای شیطان بزرگ درهم شکست و به دنبال آن، ملت مسلمان هم صدا با سایر مستضعفان جهان، فریاد مرگ بر امریکا سر داد. این عمل قهرمانانه، به تعبیر رهبر کبیر انقلاب اسلامی، انقلاب دوم و بزرگ تر از انقلاب اول بود که آخرین پس مانده های سیاست مماشات و مصالحه و باج دادن به شیطان بزرگ را به دور ریخت و خط امام، یعنی خط اسلام راستین را متبلور ساخت. عمل قهرمانانه تسخیر لانه فساد دشمن همیشگی مستضعفان جهان، نقطه عطفی در تاریخ سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران بود که نقش ویژه ای را در جهت دادن به مبارزه ملت های مستضعف جهان در راستای مبارزه با کفر جهانی به سردمداری امریکای جهان خوار ایفا کرد. وزارت امور خارجه اعلام می دارد که این خط، یعنی ستیز علیه استکبار جهانی را در چارچوب سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران دنبال خواهد کرد و عصیان علیه امریکای ام الفساد قرن و ضربه زدن به منافع آن و اذتاب خونخوارش را در هر کجای جهان، سرلوحه جهت گیری سیاست خود قرار خواهد داد.»^(۲)

۲

امروز حاج رضا فرحی، از زائران ایرانی که در هجوم پلیس عربستان به حجاج ایرانی مصدوم شده و پس از انتقال به تهران در بیمارستان بستری و تحت مداوا بود، به شهادت رسید. سازمان حج و زیارت، اطلاعیه زیر را در این باره صادر کرد: در ایام عاشورای حسینی (ع) برادر بزرگوار شهید حاج رضا فرحی به ملکوت اعلی پیوست. او که در راه تحقق و گسترش آرمان ها و اهداف اسلام و اجرای دستور پروردگار، به حج و به بیت الله الحرام شتافته بود، بر اثر هجوم پلیس سعودی، در کنار حرم شریف نبوی مجروح و به ایران منتقل شد و سرانجام به درجه رفیع شهادت نائل گشت و راه شهیدان کربلای ایران را در ماه خون و شهادت تداوم بخشید.^(۳)-^(۴)

ص: ۴۶۳

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، صص ۳۴۹ - ۳۴۷.

۲- روزنامه کیهان، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

۳- این زائر ایرانی در تاریخ ۱/۷/۱۳۶۰ در حمله پلیس عربستان به زوار ایرانی در حرم حضرت رسول (ص) زخمی و برای ادامه مداوا به ایران منتقل شده بود. برای اطلاعات بیشتر در این باره به روزشمار ۱/۷/۱۳۶۰ کتاب ۱۵ (چاپ نشده است)

مراجعة کنید.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵.

خبرگزاری کویت به نقل از منابع آگاه، فروش نفت ایران به رومانی را از نشانه های گرایش ایران به بلوک شرق اعلام کرد. این خبرگزاری گزارش داد: امروز در وین گفتند که ایران روابط خود را با کشورهای بلوک شرق بیشتر کرده و قراردادی به منظور فروش ۴ میلیون تن نفت در سال ۱۹۸۲ با رومانی منعقد کرده است. این قرارداد، در پی سفر یک هیئت رومانی به ایران و انجام دادن مذاکراتی برای گسترش همکاری های اقتصادی بین دو کشور به امضا رسید. براساس این قرارداد، رومانی روزانه بالغ بر ۳۰ هزار بشکه نفت از ایران وارد می کند و از سوی دیگر، همکاری های خود را در زمینه های صنعت، کشاورزی، حمل و نقل، تولیدات پتروشیمی، انرژی و منابع آبی، با آن کشور گسترش خواهد داد. (۱)

صدام حسین، رئیس جمهوری عراق، در سخنانی خطاب به وزیران اطلاعات و فرهنگ کشورهای عربی با بیان مطالبی درباره لزوم وحدت کشورهای عربی و مقابله جمعی این کشورها با ایران، کشورهای سوریه و لیبی را به تنبیه و مقابله به مثل پس از پایان جنگ با ایران تهدید کرد. گزارش خبرگزاری پارس از این سخنرانی به شرح زیر است:

«صدام حسین ضمن تشریح ناسیونالیسم عربی و لزوم وحدت اعراب اظهار داشت، ما اعراب صرف نظر از نوع نظام های خود و وابستگی هایی که هر یک از ما به شرق و غرب و امریکا داریم، باید در جمع از شرافت و تمامیت ارضی کشورهای عربی دفاع بکنیم و به عنوان مثال اگر عراق با حکومت تونس احیاناً اختلافاتی داشته باشد، چنانچه فرانسوی ها بخواهند کشور شما را تصرف کنند، ما عراقی ها باید این اختلاف را کنار بگذاریم و دوشادوش شما با دشمنان بجنگیم و بعد از پیروزی به شما خواهیم گفت که موارد اختلاف ما چیست. وی همچنین از کشور سوریه صریحاً و از لیبی به طور غیرمستقیم انتقاد کرد و گفت: "امروز جنگ ما جنگ عراق و ایران نیست، بلکه جنگ اعراب با ایران است، زیرا ما از شرافت کلیه اعراب در این جنگ چهارده ماهه دفاع کرده ایم، اما متأسفانه دشمن؛ یعنی ایران، با اسلحه اعراب ما را هدف قرار می دهد و ما امروز با بعضی کشورهای عربی که با ایران همکاری می کنند، حرفی نداریم و بعد از جنگ، این مسئله را مطرح می کنیم." صدام طبق معمول در پایان

سخنانش بر این نکته تأکید کرد که ما از موضع ضعف صحبت نمی‌کنیم؛ ما قادر هستیم جنگ را حتی تا بیست سال دیگر با ایران ادامه دهیم. ... نکته قابل توجه در پایان سخنان صدام این است که وی در صحبت‌های خود، به کمک مالی کشورهای عربی اشاره نکرد، بلکه تلویحاً از آنها خواست که به وی کمک نظامی، به ویژه [درزمینه] نیروی انسانی بکنند.» (۱)

۱

به گزارش خبرگزاری یونایتدپرس، محمد عمر جییز، عضو شورای فرماندهی انقلاب سومالی، وارد بغداد شد تا پیام محمد زیاد باره رئیس جمهور سومالی را تسلیم صدام حسین کند. جییز قبل از آنکه اردن را به سوی عراق ترک کند، پیام زیاد باره به شاه حسین را، که در امریکا است، تسلیم شاهزاده حسن کرده بود. درباره موضوع پیام زیاد باره به صدام حسین هنوز خبری منتشر نشده است. (۲)

ص: ۴۶۵

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۲۳۰، ۱۵/۸/۱۳۶۰، ص ۴، اهواز-خبرگزاری پارس، ۱۴/۸/۱۳۶۰.
  - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۲۲۹، ۱۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱۰، بیروت - خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۳/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۶.

جنگنده ها و توپخانه های ارتش عراق امروز شهر آبادان را از هوا و زمین بمباران و گلوله باران کردند. شهر دزفول هم هدف ۲ فروند موشک عراقی قرار گرفت. یک هواپیمای عراقی نیز امروز در منطقه آبادان هدف پدافند هوایی قرار گرفت و در خاک عراق سقوط کرد.

هواپیماهای عراقی امروز با تجاوز به فضای هوایی آبادان از ارتفاع بالا چند نقطه از این شهر از جمله اطراف بیمارستان طالقانی و ایستگاه ۷ را با پرتاب ۹ راکت و فروریختن بمب های خوشه ای هدف قرار دادند که به بیمارستان و چند خانه آسیب هایی وارد شد. (۱) بنا بر اعلام ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی، در تجاوز هواپیماهای عراقی به منطقه آبادان، یک فروند از آنها هدف پدافند ضد هوایی قرار گرفت و در آن سوی اروند در خاک عراق سقوط کرد. (۲) این شهر همچنین هدف گلوله های دوربرد توپخانه های عراقی قرار گرفت که آتش گرفتن یک منزل در احمدآباد و بخشی از منازل پتروشیمی و خانه های سازمانی نیروی دریایی از پیامدهای آن بود. (۳)

ارتش عراق همچنین در ساعت های ۱۷ و ۱۷:۳۰، دو موشک زمین به زمین به شهر دزفول پرتاب کرد که بر اثر آن ۲ تن زخمی شدند و حدود ۱۲ خانه آسیب دید. (۴) - (۵)

در ادامه کمک های مالی و نظامی کشورهای عربی منطقه به ویژه عربستان به صدام و ارتش عراق در رویارویی با نیروهای ایران، امروز ۹۰ دستگاه خودرو حامل مهمات از آن کشور و از طریق جاده مرزی منطقه "عرعر" وارد عراق و در پادگان "التاجی" بغداد تخلیه شد. (۶) روز گذشته نیز ۶۴ خودرو حامل تجهیزات و قطعات یدکی زرهی از همین منطقه وارد عراق شدند و بارهای خود را در پادگان های التاجی و الرشید تخلیه کردند. (۷) گفتنی است در ابتدای ماه

ص: ۴۶۷

۱- سند شماره ۵۴۰۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نهاجا پست فرماندهی، ۱۳/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۱، ۱۵/۸/۱۳۶۰، صص ۲۴ - ۲۳، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۵/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۴۲۷۵۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۱۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۰، ۱۵/۸/۱۳۶۰، ص ۲۹، تهران - اطلاعیه شماره ۶۸۹ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۴/۸/۱۳۶۰.

۳- سند شماره ۴۲۷۵۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سند شماره ۳۱۸۹۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۱۳/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

- ۴- اندک بودن خسارت ها و تلفات وارد شده احتمالاً بر اثر دو عامل زیر بوده است: ۱. کوچک بودن موشک پرتاب شده. ۲. اقدام مردم در تخلیه مناطق مسکونی پس از اصابت موشک در ۱۱/۸/۱۳۶۰.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۰، ۱۴/۸/۱۳۶۰، ص ۳۲، اهواز-خبرگزاری پارس، ۱۴/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۱۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲، اهواز.
- ۶- سند شماره ۱۳۸۶۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م - ۱۳۲) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.
- ۷- سند شماره ۱۳۸۶۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

جاری، کشور اردن نیز که از طریق ترانزیت کالا- بخشی از نیازمندی های ارتش عراق را تأمین می کند، ۳۳ دستگاه خودرو نظامی بارکش حامل مهمات را به عراق ارسال کرد.^(۱)

۱

ستاد فرماندهی کل ارتش (۲) عراق در نامه ای با طبقه بندی "به کلی سری" به یگان های رزمی، با ذکر این مطلب که وجود اسیران در دست دشمن (ایران) امتیاز سیاسی برای او به حساب می آید، از فرماندهان، افسران توجیه سیاسی و مسئولان اطلاعاتی حزب بعث خواسته است با آموزش های "فراوان"، افراد را از تسلیم شدن به نیروهای ایرانی بازدارند. در این نامه با دردناک دانستن و به نوعی غیرشرافتمندانه خواندن تسلیم نیروهای عراقی به ایران، اطلاعاتی نادرست و تبلیغاتی از رفتار نیروهای ایرانی ذکر شده و در پایان به منظور ارباب افراد برای بازداشتن از تسلیم، به این نکته اشاره شده است که پس از اسارت (در غیاب فرد) و هنگام آزادی و بازگشت به وطن، چگونگی اسارت وی در جمع شاهدان بررسی خواهد شد. بخش هایی از این نامه به شرح زیر است:

«یکی از مسائلی که جنگ به همراه دارد، مسئله اسارت است. ارتش هایی که با هم در حال جنگ هستند، هریک سعی می کنند با استفاده از طرح هایی تازه، رقم اسرای جنگی خود را بالا ببرند. این عمل به دو منظور صورت می گیرد: یکی از نقطه نظر اطلاعاتی که با کسب اطلاعات از اسرا بر روحیه آنان تأثیر می گذارند و دیگری از نقطه نظر سیاسی است که در مذاکراتی که در آینده انجام می شود، کشوری که اسرای بیشتری گرفته باشد، بهره سیاسی فراوانی عایدش خواهد شد. به طور کلی، مسئله اسارت اگر از حد طبیعی خود خارج شود، مسئله ایست منفی که باید توسط فرماندهان و افسران توجیه سیاسی، اطلاعاتی و تشکیلات حزبی، آموزش های فراوانی به پرسنل داده شود. این آموزش ها باید در زمینه تشریح ابعاد جنگ و خطرهایی که از جانب دشمن، حیات و آینده ملت ما را تهدید می کنند، باشند و نیز به پرسنل متذکر شوند که تا آنجا که امکان دارد، اسیر نشوند، چون این کار به نفع دشمن بوده و حیثیت ملت و ارتش ما را لکه دار می سازد. برای انجام این منظور بهتر است که بخشی از رفتار فاشیستی و غیرانسانی دشمن با اسرای ما را برای پرسنل متذکر شوند. لازم است اطلاعاتی درباره مقابله با بازجویی دشمن از اسرا به پرسنل به شرح زیر داده شود:

پرسنل باید بدانند که اسیر شدن امری است دردناک و این امر به عنوان یک نقطه منفی در طول حیاتش خواهد ماند. باید تا آنجا که می تواند و حتی اگر زخمی هم باشد، مقاومت کند و اسیر نشود، زیرا ما با دشمنی روبه رو هستیم که از شکنجه و کشتن اسرا ابایی ندارد. این بدان معنی است که اسیر حق ندارد به سؤالاتی از جمله واحد مربوطه، رسته، مأموریت واحد خود و محل استقرار واحدها و اطلاعات دیگر پاسخ دهد. در صورت پاسخ گویی و افراط در دادن اطلاعات به دشمن، بعداً مسئول خواهد بود.

ص: ۴۶۸

۱- سند شماره ۱۳۹۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (۱۳۳۲م) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۲- این سند احتمالاً جزء اسنادی است که در عملیات ثامن الائمه (ع) از دشمن به دست آمده و واحد اطلاعات عملیات خوزستان آن را امروز (۱۳/۸/۱۳۶۰) در بولتن نوبه ای ۲۴ ساعته درج کرده است. این نامه همچنین فاقد رده ارسال کننده و گیرنده می باشد، اما با توجه به برخی شواهد و قراین، رده ارسال کننده فرماندهی کل ارتش عراق و رده گیرندگان، یگان های رزمی ارتش عراق می باشند.

اسیر باید بدانند که هنگام اسارتش [در غیاب او] یک مجلس بازپرسی در مورد چگونگی اسارت، از شاهدان واقعه که در واحد او هستند، تشکیل می شود و نیز هنگامی که اسیر به وطن بازمی گردد، یک مجلس بازپرسی در مورد خود وی تشکیل می شود تا میزان تقصیرش در اسیر شدن مشخص شود. کلیه نظامیان باید آموزش های چگونگی عمل آنان هنگام اسیر شدن را فراگیرند، به خصوص در مورد واحدهای خط مقدم.»^(۱)

۱

دولت عراق اخیراً کوچ اهالی بصره از این شهر را ممنوع کرده است. به اعلام خبرگزاری پارس به نقل از منابع موثق، تاکنون بخش عمده ای از جمعیت این شهر به علت نظامی شدن شهر، حضور سربازان، وجود ادوات جنگی و بدرفتاری نظامیان عراقی با اهالی، مجبور به ترک خانه و کاشانه خود شده اند. دولت عراق که شهر را در حال تخلیه می دید و بیم آن داشت که پس از خالی شدن شهر از سکنه غیرنظامی، این شهر زیر آتش نیروهای پرتوان و مردمی جمهوری اسلامی ایران قرار گیرد، برای جلوگیری از تخلیه کامل شهر، این دستور را صادر کرده است.^(۲) این اقدام نشان دهنده آن است که دولت ضد مردمی عراق از مردم بی دفاع به عنوان سنگر استفاده می کند. به همین دلیل، پس از این اقدام، نارضایتی شدیدی در بین اهالی شهر ایجاد شده است.^(۳)

۲

حمله به پاسگاه فتاح آباد در محور دیواندره - سقز، مین گذاری و اجرای کمین در روستای حسن آباد در جنوب سنندج و بمب گذاری در ۴ خودروهای مسلح ایران در بوکان، از اقدامات امروز گروه های مسلح غیرقانونی مناطق غربی و شمال غرب کشور است.

عناصر مسلح غیرقانونی در پی حمله ۳ روز پیش خود به پاسگاه فتاح آباد در محور دیواندره - سقز (۳۰ کیلومتری دیواندره)، امروز نیز به این پاسگاه حمله کردند که در این اقدام، ۲ تن از نیروهای ژاندارمری زخمی شدند و به مهاجمان نیز تلفاتی وارد آمد که از میزان دقیق آن اطلاعی در دست نیست.^(۴)

به دنبال عملیات دیروز نیروهای خودی در روستای حسن آباد در جنوب سنندج و دستگیری ۱۰ تن از وابستگان به گروه های مسلح غیرقانونی، امروز افراد وابسته به این گروه ها در مسیر نیروهای خودی به سمت پاسگاه ژاندارمری اقدام به کاشتن مین کردند که ساعت ۱۶:۳۰ خودروی حامل غذای افراد پاسگاه روی مین رفت و منهدم شد. در این حادثه، ۲ تن از سرنشینان خودرو به شهادت رسیدند، یک تن زخمی شد و ۳ تن نیز به گروگان گرفته شدند.^(۵)

در شهر بوکان نیز نیروهای مسلح غیرقانونی ۴ خودرو سپاه، شهربانی و ارتش را بمب گذاری کردند که بر اثر انفجار بمب ها، فقط یک تن از افراد خودی به طور سطحی مجروح شد.^(۶)

- ۱- سند شماره ۵۴۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته، واحد اطلاعات عملیات سپاه پاسداران خوزستان به طرح و برنامه ریزی عملیات مرکز، شماره ۳۹۶، ۱۳/۸/۱۳۶۰، صص ۶ - ۴.
- ۲- دولت عراق با اطمینان از اینکه نیروهای مسلح ایرانی شهرهایی را که مردم غیرنظامی در آنها سکونت دارند، بمباران یا گلوله باران نمی کند، این دستور را صادر کرده است.
- ۳- روزنامه کیهان، ۱۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱۳، به نقل از خبرگزاری پارس.
- ۴- سند شماره ۲۹۴۰۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزاجا (مد عملیات)، شماره ۷۰، ۱۵/۸/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱.
- ۵- سند شماره ۲۹۴۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان، ۱۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۹، ۱۴/۸/۱۳۶۰، ص ۳، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۳/۸/۱۳۶۰، به نقل از ستاد عملیات شمال غرب کشور.

عضو شورای فرماندهی سپاه مهاباد در مصاحبه با روزنامه اطلاعات، مطالبی را درباره ارتباط بنی صدر با حزب دمکرات، بهبود روابط سپاه با مردم مهاباد، آخرین وضعیت گروه های مسلح برانداز و همکاری سپاه در تأمین رفاه مردم این شهر بیان کرد. وی گفت: سپاه پاسداران مهاباد هم زمان با ورود ارتش به شهر، وارد مهاباد شد و یک سال است که در این مکان مستقر است. سپاه در اوایل ورودش به مهاباد، به دلیل سیاست های غلط و خیانت بار هیئت به اصطلاح حسن نیت که می بایست سوءنیت نامیده شود، آن طور که باید و شاید نمی توانست در ارتباط نزدیک با مردم باشد که این هم علتی بجز وجود آخرین مهره ضدانقلاب، یعنی بنی صدر نداشت. یکی از دستگیرشدگان حزب منحلہ دمکرات می گفت که علاوه بر عضویتش در این حزب، نماینده حزب در دفتر هماهنگی بنی صدر هم بوده که این امر نشان دهنده ارتباط کامل حزب دمکرات با تشکیلات بنی صدر است، ولی پس از خلع ید بنی صدر، آن چیزی که سپاه و مردم انتظار داشتند، به وقوع پیوست.

بدین ترتیب، سپاه توانست ارتباط نزدیکی با مردم برقرار کند و اهالی محترم مهاباد نیز از این ارتباط استقبال کردند. روزنامه اطلاعات می افزاید: برادر حامدی درباره وضعیت گروه های مسلح غیرقانونی در منطقه گفت: با آزادسازی شهرهای مهاباد، اشنویه، بوکان و... عده زیادی از ضدانقلابیون دستگیر شده اند و فقط تعداد بسیار کمی از آنها در روستاهای اطراف و شهرهایی که تاکنون پاک سازی نشده اند، وجود دارند که ان شاءالله این روستاها را نیز از وجود آنها پاک خواهیم کرد. ازطرفی سپاه از بدو ورودش به مهاباد، علاوه بر تأمین امنیت، در همه عملیات های خدمات شهری از جمله رساندن سوخت، غذا و پوشاک، مردم را یاری کرده است، چراکه هدف گروه های مسلح غیرقانونی این است که مردم همواره از نظر مایحتاج عمومی در تنگنا باشند تا به نظام جمهوری اسلامی ایران بدین شوند. وی همچنین گفت: کسانی که از بدو پیروزی انقلاب در کردستان حادثه آفرینی کردند، کسانی بودند که به شرق و غرب وابستگی داشتند و بیشترشان از سرمایه داران و فئودال ها بودند. در مهاباد نیز اگر به اعضا و نمایندگان احزاب مختلف توجه کنیم، می بینیم که مسئولان آنها از فئودال ها یا ساواکی های فراری یا افرادی هستند که وابستگی آنها به رژیم مزدور عراق محرز شده است، ولی ما در عمل متوجه شدیم که بجز عده معدودی، مردم کرد عمیقاً با جمهوری اسلامی ایران موافق اند و شرکت مردم در انتخابات و رساندن اطلاعات به سپاه نشان دهنده بیزاری مردم کرد از این گروه هاست. (۱)

امروز گروه های ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای رودسر، شیراز و مشهد وارد عمل شدند و یک روستایی، یک کارگر و یک کودک پنج ساله را به شهادت رساندند و ۲ کودک و یک شاگرد مغازه را زخمی کردند. در خارج از کشور نیز افراد سازمان به یک دانشجوی متعهد و طرف دار انقلاب اسلامی حمله و او را مضروب کردند. در مقابل، در یک درگیری خیابانی بین

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۸/۱۳، ص ۴، به گزارش خبرنگار اعزامی اطلاعات از ارومیه به مهاباد.

نیروهای امنیتی ایران و افراد سازمان در شهر رشت، یک عضو سازمان کشته شد. در همین شهر، نیروهای امنیتی با شناسایی و تصرف یک خانه تیمی، ۲ نفر از افراد سازمان را دستگیر کردند. در بابلسر نیز ۳ عضو سازمان، هنگام پرتاب کوکتل مولوتف دستگیر شدند.

یک گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) شامگاه به مسجد گلدهشت بخش "رحیم آباد" رودسر حمله کردند و با رگبار اسلحه ۳ یکی از اهالی این روستا به نام حسین کشاورز را به شهادت رساندند. (۱)

در شیراز نیز یک گروه ترور دونفره سازمان، سوار بر موتورسیکلت، در ساعت ۱۰:۳۰ در پارک آزادی این شهر، یک کارگر شرکت سنگ بری را که عضو کانون شوراهای اسلامی کارگران بود، ترور کرده، به شهادت رساندند. (۲)

افراد این سازمان همچنین بمبی را در محله پانصددستگاه شیراز کار گذاشته بودند که در ساعت ۱۵:۲۰ منفجر شد و ترکش های آن ۳ کودک را که در آن حوالی مشغول بازی بودند، زخمی کرد که یکی از آنان به نام هادی فیروزآبادی پنج ساله، در راه انتقال به بیمارستان به شهادت رسید. برادر شش ساله وی و کودک دیگر نیز در بیمارستان دکتر فقیهی بستری شدند. (۳)

در مشهد، افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با وارد شدن به مغازه لوازم خانگی یکی از افراد متعهد و انقلابی این شهر و مشغول کردن صاحب مغازه و شاگردش، یک بمب دست ساز را در مغازه جاسازی کردند که لحظاتی پس از خروج آنها منفجر شد و خسارت هایی به اجناس مغازه وارد آورد. در این حادثه شاگرد مغازه از ناحیه پا زخمی شد. (۴)

در همین شهر، نیروهای سازمان به ساختمان بسیج مسجد بعثت و یکی از خودروهای گشتی نیروهای انتظامی تیراندازی کردند که تلفات جانی در بر نداشت و تنها به شکسته شدن تعدادی از شیشه های ساختمان بسیج انجامید. (۵)

به گزارش خبرگزاری پارس از واشنگتن، در شهر دانتون تگزاس امریکا، هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به یک دانشجوی ایرانی طرف دار انقلاب اسلامی حمله کردند و با مشت و لگد ضربات بسیاری را به وی وارد آوردند. این فرد بر اثر صدمات وارد شده به حالت اغما درآمد و به بیمارستان اعزام شد. (۶)

یکی از عوامل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) رشت در درگیری خیابانی با نیروهای گشت سپاه به هلاکت رسید و در بازرسی از وی یک قبضه کلت کالیبر ۴۵ و تعدادی فشنگ به دست آمد. (۷)

در همین شهر، نیروهای سپاه یک خانه تیمی را شناسایی و تصرف کردند که از این خانه یک قبضه اسلحه ۳ به دست آمد و ۲ تن از فعالان در این خانه نیز دستگیر شدند. (۸)

در بابلسر نیز ۳ نفر از وابستگان به سازمان مجاهدین (منافقین) که قصد پرتاب کوکتل مولوتف را داشتند، دستگیر شدند. (۹)

- ۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴، کلاچای؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۵۱، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۸۳۰۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه ۳ چالوس به ستاد مرکزی، ۱۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۹، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۳۶، شیراز-خبرگزاری پارس.
- ۳- روزنامه کیهان، ۱۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲، شیراز.
- ۴- روزنامه کیهان، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴، مشهد - خبرگزاری پارس؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۰، ۱۴/۸/۱۳۶۰، ص ۳۰، مشهد - خبرگزاری پارس، به نقل از بخش خبری سپاه پاسداران مشهد، ۱۴/۸/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۰، ۱۵/۸/۱۳۶۰، ص ۳۰، مشهد، ۱۴/۸/۱۳۶۰.
- ۵- روزنامه کیهان، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴، مشهد - خبرگزاری پارس.
- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۹، ۱۴/۸/۱۳۶۰، ص ۹، واشنگتن - خبرگزاری پارس، ۱۳/۸/۱۳۶۰.
- ۷- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۵۱، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۸۳۰۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۸- سند شماره ۵۴۰۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۳ چالوس به ستاد مرکزی، ۱۳/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۹- سند شماره ۵۴۰۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه ۳ چالوس به مرکز فرماندهی، ۱۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

امروز حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، نماینده امام در شورای عالی دفاع، جلسه ای درباره خریدهای تسلیحاتی خارج از کشور با صادق طباطبایی برگزار کرد. در این جلسه به اتهاماتی که معاون وزیر دفاع به آقای صادق طباطبایی وارد کرده بود، رسیدگی شد. آقای هاشمی در این باره نوشته است: «آقای صادق طباطبایی آمد. از خودش در مورد اتهاماتی که معاون وزارت دفاع در مورد خریدهای ایشان زده بود، دفاع کرد. ایشان (صادق طباطبایی) با موافقت شورای عالی دفاع، شرکتی در اروپا تأسیس کرده و برای ما اسلحه می خرد. متهم است که گران خریده و یا قسمت اعظم را هنوز نخریده؛ ولی اسنادی ارائه کرد که خوب کار کرده است.» (۱)

آیت الله منتظری در پیامی به مردم عراق به مناسبت فرارسیدن ماه محرم و نزدیک شدن روز عاشورا، آنان را به پرهیز از گروه گرایی و وحدت حول محور ولایت فقیه فراخواند و با قدردانی از نقش سپاه در هماهنگی کردن نیروهای مبارز عراقی، ارتشیان عراق را به نافرمانی از فرماندهان و بازگشت به آغوش ملت عراق دعوت کرد. در بخشی از این پیام آمده است:

«گروه ها و اقلشار مبارز و انقلابی عراق می توانند به منظور تقویت اساس نهضت اسلامی خود، با تشریک مساعی و پرهیز از گروه گرایی که آفت بزرگ هر انقلابی است، یک خط مشی کلی و مورد قبول همگی را در چارچوب ولایت فقیه و مقام رهبری و مرجعیت عظمای اسلام، حضرت امام مدظله، استراتژی حرکت خود قرار دهند؛ در غیر این صورت، خطر تجزیه قدرت یک ملت بزرگ و وقوع یک کودتای امریکایی به دست عناصر فرصت طلب و به ظاهر مسلمان و وطن پرست و یا انحراف مسیر مبارزه به سمت الحاد و بلوک شرق و سقوط کشور عراق در دام آنها حتمی خواهد بود. در این رابطه باید از نقش حساس سپاه پاسداران، این بازوی پرتوان انقلاب، در جهت هماهنگی بین نیروهای مسلمان و مبارز عراق و تقویت جنبه های فرهنگی و نظامی آنها تقدیر نمود. برادران مسلمان ارتشی، رژیم کافر صدام به دستور امریکا جنگی را بر دولت مسلمان عراق و ایران تحمیل نموده که تاکنون هیچ بازدهی جز خسارات مادی و معنوی زیاد برای دو ملت نداشته است. صدام با شروع این جنگ، هدفی جز خدمت به دشمنان اسلام و ملت عرب نداشت. مواضع جمهوری اسلامی ایران تاکنون جز دفاع از شرافت و اصالت و انقلاب مقدس خود که مورد هجوم واقع شده، نبوده و نخواهد بود. هر روزی که از عمر روبه پایان صدام می گذرد، صدها کشته و مجروح و آواره نصیب دو ملت ما می شود و این شما افسران و درجه داران مسلمان و غیور هستید که می توانید با یک تصمیم انقلابی همچون "حر"

ص: ۴۷۲

۱- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم ۱۳۷۸، ص ۳۵۶.

باوفای ابی عبدالله الحسین (ع) نیروی عظیم دو ملت بزرگ را آزاد ساخته و به جای برادرکشی و جنگ خانگی تحمیلی، نیروهای انقلابی و نظامی را در جهت آزادساختن قبله اول مسلمین و نابودی صهیونیسم، دشمن اسلام و عرب، بسیج نماید. رزمندگان شجاع ما مصمم اند تا پیروزی کامل، از سرزمین اسلام دفاع شرافتمندانه نمایند و انگیزه آنان در این جنگ تحمیلی چیزی جز نیل به احدی الحسین نیست.»^(۱)

۱

به دنبال سفر سه روز پیش مدیرعامل شرکت گاز ایران به توکیو برای گفت و گو درباره چگونگی ادامه فعالیت شرکت طرف قرارداد ژاپنی (میتسوئی) به ایران و شروع فعالیت برای تکمیل ۱۵ درصد باقیمانده ساختمان پتروشیمی بندر امام، این مذاکرات تا به امروز به نتیجه ای روشن نرسیده است. خبرگزاری فرانسه درباره نتایج گفت و گوها، اختلافات موجود و پیشنهادهای دو طرف اعلام کرد: منابع آگاه در توکیو گفتند که مذاکرات ایران و ژاپن درباره ادامه احتمالی اجرای طرح مجتمع پتروشیمی در بندر امام خمینی در هفته جاری به هیچ توافق مشخصی نمی انجامد. مصطفی طاهری، رئیس صنایع پتروشیمی ایران، از سه روز پیش تلاش می کند ژاپنی ها را درباره اهمیت اقتصادی این طرح متقاعد کند. این طرح که ۸۵ درصد آن انجام شده است، در اوایل پیروزی انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۹۷۹ به تعلیق درآمد.

به گفته مقامات ایرانی، اجرای این طرح باید بدون تغییر در مفاد قرارداد اولیه از سر گرفته شود. مقامات ژاپنی معتقدند اختلاف نظر درباره اجرای این طرح همچنان زیاد است، زیرا به دلیل جنگ ایران و عراق، دسترسی به گاز طبیعی مشکل و حدود خسارات وارده به مجتمع بسیار زیاد است. شرکت میتسوئی که اجراکننده این طرح است، احتمال خروج قطعی خود را از این پروژه مطرح کرده است. این شرکت خواستار تعیین حدود مفاد قرارداد و افزایش میزان مشارکت ایران در این طرح می باشد.^(۲)

رادیو لندن در یک مقاله رادیویی سابقه این پروژه در قبل و بعد از انقلاب اسلامی و اقدامات ایران برای شروع مجدد فعالیت طرف ژاپنی برای تکمیل این پروژه را تشریح کرد. در این مقاله آمده است: «مجتمع پتروشیمی بندر امام خمینی که ده سال پیش به نام مجتمع پتروشیمی بندر شاهپور، قرارداد آن بین ایران و ژاپن به امضا رسید، در اوایل سال ۱۹۷۹؛ یعنی پیش از تغییر رژیم در ایران، ۸۵ درصد از کارهای ساختمانی اش به پایان رسیده بود، ولی پس از انقلاب، این طرح ۳ میلیارد دلاری برای مدتی به سرنوشت نامعلوم سایر طرح های مشترک صنعتی ایران با کشورهای خارجی دچار شد و حتی پس از موافقت دولت پس از انقلاب ایران با ادامه این طرح، مشکلات و مسائل کارگری، ادامه عملیات ساختمانی را دچار وقفه ساخت. با آغاز جنگ بین ایران و عراق و مورد حمله قرار گرفتن بندر امام خمینی به وسیله نیروی هوایی عراق، پیمانکار ژاپنی، با فراخواندن مهندسی و کارشناسان خود، عملاً این مجتمع را ترک گفت تا

ص: ۴۷۳

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۴/۸/۱۳۶۰، ص ۳، قم.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۹، ۱۴/۸/۱۳۶۰، صص ۶ - ۵، توکیو- خبرگزاری فرانسه،

بلکه با بهبود اوضاع و رفع اختلافات بین دو کشور، کارهای نهایی آن از سر گرفته شود. موضوع اصلی مورد اختلاف میان ایران و پیمانکاران ژاپنی، تعیین مقدار هزینه اضافه برای تکمیل این مجتمع و حل موضوع پرداخت خسارات ناشی از به تعویق افتادن طرح های ساختمانی است. شرکت میتسوئی که پیمانکار اصلی طرح است، دولت ایران را مسئول پرداخت خسارات می داند و ایران نیز حاضر به قبول این مطلب نیست. در چهارده ماهی که از جنگ ایران و عراق می گذرد، مقامات ایران و ژاپن بارها با سفر به پایتخت های یکدیگر، سعی کرده اند تا بلکه موفق به حل این اختلافات شوند، ولی این کوشش ها تا به حال نتیجه ای به بار نیاورده است.

پیش از سفر جاری مدیرعامل شرکت ملی پتروشیمی ایران به توکیو، حدود یک ماه پیش، یک هیئت ایرانی دیگر به سرپرستی آقای دبیری، مدیرعامل شرکت پتروشیمی ایران و ژاپن، دو هفته را در ژاپن صرف گفت و گو با مقامات شرکت میتسوئی پیمانکار اصلی طرح و مدیران شرکت گسترش صنایع شیمیایی ایران که مرکزش در توکیو قرار دارد، کرد، ولی در هنگام بازگشت آقای دبیری به تهران در روز پانزدهم ماه اکتبر گذشته، معلوم شد که دو هفته گفت و گوی هیئت ایرانی که گفت و گو با وزیران خارجه و بازرگانی خارجی ژاپن را نیز در بر می گرفت، بدون نتیجه پایان یافته است. آقای توشیکبونی یاهیرو، مدیرعامل شرکت میتسوئی، هنوز معتقد است که مسئول تأمین هزینه های اضافی طرح، دولت ایران است که تا پیش از حل اختلافات مالی، ژاپن نخواهد توانست عملیات نهایی را برای آماده ساختن مجتمع پتروشیمی از سر گیرد.

در پایان سفر مدیرعامل شرکت پتروشیمی ایران و ژاپن، قرار شد یک هیئت دیگری از سوی تهران رهسپار توکیو شود که اینک انجام گرفته است.»(۱)

۱

به نوشته روزنامه صبح آزادگان، کاردار سفارت عراق در بیروت به همراه چند تروریست دیگر عراقی به دست نیروهای بازدارنده عرب در بیروت به مدت چهار ساعت بازداشت شدند. به دنبال اجرای تدابیر امنیتی شدید نیروهای بازدارنده عرب در منطقه غربی بیروت، اعضای سفارت عراق و نیروهای ضداطلاعاتی و دیگر مزدوران عراقی از جمله کاردار سفارت رژیم بعث با این تصمیم که مورد توافق همه نیروهای سیاسی و نظامی در لبنان قرار گرفته بود، به مخالفت برخاستند. به منظور رویارویی با این تدابیر، کاردار سفارت عراق در بیروت به همراه تعداد زیادی تفنگچی به طرف فرودگاه بین المللی بیروت حرکت کرده، در مسیر خود سعی داشتند موانع و سنگرهای نیروهای بازدارنده را که عهده دار برقراری امنیت در بیروت هستند، تخریب کنند. در نتیجه، نیروهای بازدارنده عرب این افراد را به مدت چهار ساعت بازداشت و سلاح هایشان را نیز توقیف کردند. این عمل با استقبال فراوان اهالی بیروت مواجه شد.(۲)

ص: ۴۷۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۰، ۱۵/۸/۱۳۶۰، صص ۵-۳ ضمیمه، رادیو لندن، ۱۴/۸/۱۳۶۰.

۲- روزنامه صبح آزادگان، ۱۴/۸/۱۳۶۰، ص ۳.

جنگ ایران و عراق به یکی از بدترین فجایع تاریخ "بیمه دریایی" جهان تبدیل شده است. در بخشی از مقاله کوتاه خبرگزاری فرانسه درباره کشتی های گرفتار شده در اروندرود و پیامدهای آن آمده است:

«از آغاز جنگ ایران و عراق مجموعاً ۷۲ فروند کشتی در شط العرب [اروندرود] به محاصره درآمده اند. چند فروند از این کشتی ها که در حین جنگ خسارت دیده اند، ادعای خسارت کلی نموده و بیمه گران می بایست به صاحبان آنها غرامات سنگینی بابت بیکارشدن و حتی در بعضی حالات بابت هزینه نگهداری پردازند. براساس برآورد اتحادیه شرکت های بیمه لندن (لویدز) جمع فاکتور غرامات شرکت های بیمه تاکنون به ۲۰۰ تا ۴۰۰ میلیون دلار رسیده است. هزینه کلی و قطعی که شرکت های بیمه باید در این مورد پردازند، تنها به زمانی که این کشتی ها از محاصره خارج می شوند، بستگی ندارد، بلکه به تعداد بی شماری ادعای نامه که توسط بیمه گران در مورد تعیین حد و مرز مسئولیت آنان به دادگاه های لندن و سایر مراکز تسلیم شده نیز وابسته است. براساس این گزارش، یک شرکت بیمه بین المللی به نام "هلنیک موتوال وارریسک آسوشیتد پرس" تاکنون بابت خسارت ۱۳ دستگاه از این کشتی ها که اکثراً یونانی اند، ۴۱ میلیون دلار پرداخت کرده است.

هفته گذشته نیز بیمه گران ژاپنی ۱۳ میلیارد ین (۵۵ میلیون دلار) به حساب صاحبان ۶ کشتی ژاپنی واریز کردند. صاحبان چند کشتی، از جمله صاحبان ۴ کشتی هندی نیز خسارات خود را از صندوق های ملی بیمه در کشورشان دریافت کرده اند که این رقم توسط بیمه گران بین المللی به این صندوق ها بازپرداخت خواهد شد.

قبل از جنگ ایران و عراق، بیمه گران به دلیل تقاضای اضافه بها بابت پوشش خطرات احتمالی ناشی از جنگ در منطقه، مورد اعتراض قرار می گرفتند، ولی با این خسارات معتقدند، احتیاط آنان زیاد از حد نیز نبوده است. (۱)

سید محمد حسین لواسانی، مدیر کل سیاسی آسیا و افریقای وزارت امور خارجه، در بازگشت از سفر خود به پاکستان و امارات متحده عربی، مطالبی را درباره سیاست خارجی ایران در همکاری با کشورهای مسلمان و جهان سوم، نتایج سفر خود به دو کشور پاکستان و امارات، معامله تسلیحاتی امریکا و عربستان، به ویژه تحویل آواکس های امریکایی به آن کشور و طرح صلح فهد بیان کرد. به نوشته روزنامه اطلاعات، وی گفت: ایران بعد از انقلاب در سیاست خود تغییر کلی داده و سعی کرده است که توجه خود را نه تنها از امریکا بلکه از کشورهای صنعتی و پیشرفته به سمت کشورهای جهان سوم چون پاکستان متمایل کند.

لواسانی افزود: با وزیر بازرگانی و مقامات عالی رتبه سیاسی پاکستان دیدارهایی داشتیم که در آنها مواضع سیاسی جمهوری اسلامی ایران درباره "طرح فهد"، جنگ تحمیلی عراق، جنبه

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۹، ۱۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱۱، لندن - خبرگزاری فرانسه، ۱۳/۸/۱۳۶۰.

متحد ضدامپریالیستی - ضدصهیونیستی و دیگر موضوعات منطقه تشریح شد. همچنین با توجه به بازبودن مرز ایران و پاکستان به دلیل وجود صحرا در آن ناحیه و استفاده عوامل فرصت طلب از این موضوع و رفت و آمد غیرمجاز آنها، گفت و گوهایی درباره کنترل بیشتر مرز بین دو کشور انجام شد. وی با نكوهش برقراری رابطه نزدیک با ابرقدرت ها که موجب افزایش نفوذ آنها در منطقه می شود، گفت: بدون آنکه بخواهیم در امور داخلی هیچ کشوری دخالت کنیم، در دیدار با مقامات دو کشور پاکستان و امارات عربی متحده مواضع خود را درباره ازدیاد نفوذ ابرقدرت ها بیان کردیم و به صراحت گفتیم که ما آمریکا را از در بیرون کردیم، ولی حالا - می بینیم که از پنجره وارد می شود. مهندس لواسانی درباره دیدار خود از کشور امارات عربی متحده نیز گفت: در جلسه ای که با ولیعهد شیخ نشین دویی و وزیران اقتصاد و دفاع این کشور داشتیم، مواضع خود را درباره جنگ تحمیلی، موضوع آواکس ها و "طرح شاهزاده فهد" بیان کردیم که مورد توجه آنها نیز قرار گرفت. وی افزود: در این دیدار توضیح دادیم که آواکس ها نه تنها برای منطقه مفید نیستند، بلکه برای عربستان سعودی نیز سودی ندارند، چراکه تا سال ۱۹۸۵ کنترل کامل آنها برعهده امریکایی هاست و پس از آن نیز عربستان سعودی نمی تواند به تنهایی از اطلاعات به دست آمده از این رادارهای پرنده استفاده کند. از سوی دیگر، تشریح شد که عربستان دشمنی که بخواهد در نبرد با او از این وسایل پیشرفته جنگی استفاده کند، ندارد، چراکه مقامات عربستان گفته اند آواکس ها امنیت رژیم اشغالگر قدس را به خطر نخواهند انداخت. علاوه براین، این کشور با عراق دست دوستی داده و کویت نیز در مقام دشمنی با عربستان نیست. جمهوری اسلامی ایران هم قصد تعرض به همسایگان خود را ندارد. پس این هواپیماها فاعلیت خودشان را در فضای عربستان کلاً از دست می دهند، مگر آنکه ما آنها را پایگاه های پرنده امریکا در عربستان تصور کنیم.

مدیرکل سیاسی امور آسیا و افریقا درمورد مذاکرات خود با مقامات امارات عربی متحده درباره "طرح فهد" گفت: باوجود آنکه کشور امارات، طرح فهد را به طور مشروط پذیرفته، موضع گیری های قاطع ایران نیز بر نظر آنها بی تأثیر نبوده است و در بعضی موارد نیز نظر ما را تأیید می کردند، به خصوص پس از آنکه گفته شد عربستان روز دوشنبه رسماً اعلام کرده است که در طرح پیشنهادی خود، فقط سرزمین های اشغالی فلسطین را از سال ۱۹۶۷ به بعد در نظر دارد و پذیرفتن این طرح نه تنها به معنای به رسمیت شناختن رژیم اشغالگر قدس است، بلکه این معنی را نیز می دهد که سرزمین های قبل از جنگ سال ۱۹۶۷، ملک مشروع رژیم صهیونیستی است. وی افزود: ما تأکید کردیم که این طرح از نظر ما محکوم است و ما آن را نه تنها یک حرکت خیانت آمیز علیه مردم فلسطین، بلکه علیه تمام مسلمانان منطقه و دنیا می دانیم و حتی اگر در این مبارزه تنها بمانیم، نمی توانیم از زیر بار انجام دادن این وظیفه شانه خالی کنیم. آنها نیز در پاسخ اظهار کردند که ملت فلسطین و همه مسلمانان در این تصمیم گیری حق دارند که این خود نشانه مؤثر بودن گفت و گوها بود. (۱)

ص: ۴۷۶

به مناسبت ۱۳ آبان سالروز تبعید امام خمینی، روز دانش آموز و تسخیر سفارتخانه سابق امریکا، مراسمی در مقابل سفارت سابق امریکا برگزار شد. گزارش روزنامه کیهان از این مراسم به شرح زیر است.

«بعد از ظهر گروه های مختلف دانش آموزان دختر و پسر به همراه معلمین خود در دسته های جداگانه با صف های منظم در حالی که شعارهای انقلابی می دادند، از مسیرهای مختلف به طرف لانه جاسوسی امریکا در حرکت بودند. در بین راه پیمایان تصاویری از امام خمینی، آیت الله منتظری، شهید بهشتی، شهید رجایی، شهید باهنر و سایر شخصیت ها همراه با پلاکاردهایی به چشم می خورد که بر روی آنها نوشته شده بود: "محصل سرباز است، سنگرش کلاس است"، "سیزده آبان، روز پر مخاطره و پرترس، اما شکوهمند"، "هیئات من الذله"، "هرگز زیر بار ننگ و ذلت نمی رویم"، "دانشجوی خط امام، بر تو درود، بر تو سلام"، "درود بر خمینی سلام بر دانشجوی خط امام"، "الله اکبر، خمینی رهبر".

پس از قرائت قطعنامه، برادر موسوی خوئینی ها طی سخنانی گفت: "با اشغال لانه جاسوسی و افشای اسناد موجود در آن، تمامی خطوط انحرافی و مدعی مبارزه درهم شکست و با افشای اسناد لانه جاسوسی، خط سازش با امریکا نیز افشا شد و آنها به حول و قوه خدا برای همیشه از صحنه سیاسی ایران رانده شدند."

آقای خوئینی ها ادامه داد: "علاوه بر شاه و درباریان که با امام مخالفت می ورزیدند، گروه ها و شخصیت های دیگری نیز بودند که فرائض مذهبی خود را انجام می دادند، اما با امام مخالف بودند. این در حالی بود که سخن امام براساس اسلام و مبارزه با امریکا بود و در ۱۳ آبان ۱۳۵۸ معلوم شد که چرا اینها با امام مخالفت می کنند و جالب اینجاست که همه آنها که با امام مخالف بودند، با اشغال لانه جاسوسی هم مخالف بودند و در میان آنها گروه مجاهدین خلق [منافقین] دیده می شد که مدعی اسلام و مبارزه با امریکا بود و الحق که نام منافق گرفت. چه تناسبی است که هم با امام مخالف اند و هم با اشغال لانه جاسوسی؟!"

آقای خوئینی ها افزود: "این گروه ها و امریکا که ارباب ایشان است، از ابتدا با امام مخالف بودند و حال هم مخالف اند. ... وی همچنین اظهار داشت: گروه های سیاسی و افراد مخالف امام بدانند، یا مسلمان نیستند که در این صورت در میان ملت

جایی ندارند و یا ادعای اسلامی بودن دارند و درعین حال مخالف امام هستند که لابد مبارزه با امریکا را واجب نمی دانند که در این صورت، اسلامی امریکایی دارند." آقای خوئینی ها در خاتمه خطاب به گروه هایی که اصرار دارند ملت، آنان را ضدامریکایی بدانند، ولی مسلمان نیستند، گفت: "اگر اینان داعیه مبارزه با امریکا را دارند، بدانند که اگر بخواهند قدرت شیطانی امریکا را درهم بشکنند، امروز راهی جز اسلام و رهبری جز امام در مبارزه با ظلم و استکبار جهانی نیست، در غیر این صورت، آنان هم به سرنوشت گروه های سیاسی که به دامن امریکا افتاده اند، دچار می شوند." (۱)

۱

استاد روابط بین الملل دانشگاه "لی های" پنسیلوانیا در مقاله ای به روابط ایران و شوروی از دهه ۷۰ و ۸۰ تاکنون پرداخته و در بخشی از آن، تأثیر جنگ و پیامد های آن را در روابط شوروی با ایران و عراق بررسی کرده است. وی نوشته است:

«جنگ ایران و عراق تحول دیگری بود که اثر منفی آن در روابط دو کشور قابل توجه بود. در ابتدا، جنگ بین این دو کشور همسایه، توجه جهانی را از مسئله حضور نیروهای شوروی در افغانستان منحرف کرد، ولی از جهت دیگر، مسکو را با وضع بغرنجی روبه رو کرد. پیروزی عراق در جنگ نه تنها موقعیت عراق را جدا از شوروی تقویت می کند، بلکه تاحدودی راه را برای نزدیکی ایران و امریکا فراهم می سازد؛ تحولی که از هیچ روی برای کرملین خوشایند نیست. درعین حال، شکست عراق موقعیت رژیم اسلامی را در تهران مستحکم می کند، بدون آنکه موقعیت مسکو را از نظر رژیم بعثی عراق بهبود بخشد. ازطرفی، تأکید واشنگتن به اهمیت موقعیت خلیج فارس، ملاحظات سیاسی دیگری برای مسکو به وجود آورد. به نظر اسمولانسکی، نویسنده مقاله، سیاست شوروی در ایران و افغانستان، پیشنهاد دسامبر گذشته برژنف درباره ایجاد منطقه صلح درارتباط با خلیج فارس و اقیانوس هند، نشانه دیگری از آگاهی کرملین به ناتوانی اش در تغییر وضع خلیج فارس در رقابت مؤثر با امریکا در منطقه ایست که اعتمادی به همسایه قدرتمند شمالی ندارد.» (۲)

۲

به دنبال توافق کشورهای عضو سازمان صادرکننده نفت (اوپک) برای تعیین قیمت نفت، پراودا، روزنامه رسمی شوروی، در مقاله ای به نتیجه این اجلاس پرداخته و نقش تخریبی عربستان را در برهم زدن اجماع کشورهای صادرکننده نفت و پایین نگه داشتن قیمت نفت در بازارهای جهانی یادآوری کرده است. در این مقاله آمده است:

«شرکت کنندگان در کنفرانس سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) در یک جلسه فوق العاده در ژنو توافق کردند که قیمت واحدی برای نفت خام خود تعیین کنند که بالاخره

ص: ۴۷۸

۱- همان، ص ۲.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۹، ۱۴/۸/۱۳۶۰، صص ۴ - ۲ ضمیمه، رادیو صدای امریکا،

بهای ۳۴ دلار برای هر بشکه نفت سبک صادراتی عربستان را ملاک قرار دادند. بهای سوخت مایع در دیگر کشورها برحسب کیفیت بهتر و بدتر و نیز بسته به دوری و نزدیکی چاه های نفت به بازار فروش، قابل تغییر است و درضمن پیشنهاد گردید که قیمت ها تا پایان سال ۱۹۸۲ ثابت بماند.

توافق سازش کارانه در اوپک پس از چندین ماه بحث بین اعضای این سازمان که سعی می کردند بهایی بیشتر از ۳۶ - ۴۰ دلار برای هر بشکه نفت سبک با کیفیت نفت عربستان سعودی کسب کنند، حاصل گشت، زیرا عربستان نفت خود را بشکه ای ۳۲ دلار می فروشد. این اختلاف نظرها ضرر هنگفتی به کشورهای عضو اوپک وارد ساخت. تحت فشار واشنگتن و انحصارات بین المللی، عربستان سعودی استخراج خود را آن قدر افزایش داد که ارزش آن از بهای متوسط تعیین گردیده فعلی دو دلار تنزل نمود. دیگر کشورهای عضو، نظیر نیجریه و الجزایر که به دلیل سطح تولید ذی نفع بودند، به منظور رقابت در بی ارزش کردن نفت عربستان کاهش تولید خود را پیش کشیدند. تمام کشورهای عضو اوپک از تورمی که باعث گرانی اجناس صنعتی و خواربار می شود، در عذاب هستند. توافق حاصله در ژنو در اقتصاد بین المللی و زندگی سیاسی آینده تأثیر خواهد گذاشت. بالاخره این توافقنامه امید انحصارگران را در مبارزه و انشعاب بین اعضای اوپک به یأس تبدیل و تمایل آنها به افزایش بهای نفت را با شکست مواجه کرد. مجتمع های عظیم ذخایر نفت در غرب، تدابیر اقتصادی مواد سوختی برای نجات اقتصاد کشورهای توسعه یافته می باشد که به منظور ساختن منابع انرژی دیگر است و همه اینها کمکی به نیات انحصارگران است. نقش اصلی در قیمت گذاری نفت را عربستان سعودی بازی می کند که تأمین کننده ثلث تا نیمی از کل صادرات اوپک می باشد. انحصارگران در عربستان پایگاهی مستقر کرده اند تا این کشور را تشویق کنند تا براساس مشی سیاسی - نظامی واشنگتن، ده ها میلیارد دلار در غرب سرمایه گذاری کند، اما غرب بازی را باخت و شکست بزرگی خورد و عربستان سعودی خود را به سوی مصالحه با دیگر اعضای اوپک کشاند. (۱)

۱

به نوشته روزنامه اطلاعات، بنا به اعلام خبرگزاری فرانسه، یاسر عرفات، رئیس کمیته اجرایی سازمان آزادی بخش فلسطین، در تونس اعلام کرد که باتوجه به دیدگاه "ساف" برای دستیابی به راه حلی عادلانه، بادوام و کلی برای درگیری خاورمیانه، از ابتدا با طرح صلح فهد موافق بوده است. عرفات افزود: حل مشکل خاورمیانه باید برپایه یک رشته اصول اساسی انجام شود که عبارت اند از: شناسایی حقوق حقه مردم فلسطین از جمله حق بازگشت به سرزمین خود، خودمختاری و تأسیس یک کشور مستقل که بیت المقدس پایتخت آن باشد. (۲)

ص: ۴۷۹

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۳۰، ۱۳۶۰/۱۰/۱۳، صص ۵۱ - ۵۰، به نقل از پراودا (چاپ شوروی)، ۱۳۶۰/۸/۱۳.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۸/۱۴، ص ۲۴، تونس - خبرگزاری فرانسه.

جنگنده های نیروی هوایی ارتش عراق امروز شهر آبادان و مناطق سوسنگرد و حمیدیه را بمباران کردند. توپخانه های ارتش عراق نیز شهرهای آبادان و پاوه را زیر آتش خود قرار دادند در همین حال یک جنگنده عراقی در جنوب کشور سرنگون شد. تحرکات نیروی زمینی ارتش عراق نیز در جبهه های جنوب و در محور غرب سوسنگرد و جنوب کرخه کور شدت بیشتری دارد.

امروز شهر آبادان هدف بمباران هواپیماها و گلوله های توپخانه عراق قرار گرفت و ۲ تن از مردم شهر شهید و ۱۲ تن زخمی شدند. در این حملات چندین خانه مسکونی نیز ویران شد. در بمباران شهر سوسنگرد نیز چندین خانه ویران و چند خانه دچار آتش سوزی شد. (۱) هواپیماهای دشمن هم امروز مواضع یگان های ژاندارمری را در منطقه سوسنگرد بمباران کردند که تلفات و ضایعاتی نداشت. (۲) نیروی هوایی ارتش عراق همچنین در ادامه تحرکات خود، با ۲ جنگنده منطقه حمیدیه را بمباران کرد که تلفاتی در بر نداشت. (۳) شهر پاوه نیز هدف ۵ گلوله توپ عراقی ها قرار گرفت. این حملات خساراتی به بار نیاورد. (۴)

امروز همچنین، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران در اطلاعیه ۶۸۹ خود از سرنگونی یک فروند جنگنده عراقی به وسیله پدافند هوایی ایران در مناطق جنوبی کشور خبر داد. (۵)

براساس گزارش اطلاعاتی لشکر ۱۶ قزوین نیز دشمن در منطقه غرب سوسنگرد و جنوب کرخه کور به تحکیم مواضع و تقویت نیرو می پردازد. در این گزارش همچنین درباره بمباران سوسنگرد و حمیدیه آمده است: «فعالیت هوایی دشمن در روز جاری شدت یافته و به نظر می رسد که دشمن به منظور ایجاد رعب و وحشت در بین پرسنل خودی و همچنین ترس از حمله یگان های خودی در ایام تاسوعا و عاشورا، اقدام به چنین عملی کرده است.» در این گزارش همچنین درباره اهمیت منطقه بستان (۶) از دید یک پناهنده ارتش عراق آمده است: «پناهنده عراقی اظهار داشته که دشمن اهمیت زیادی برای منطقه بستان قائل است و سعی می کند که هرطور شده این منطقه را حفظ نماید و اضافه کرد که ارتش عراق

ص: ۴۸۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۲، ۱۶/۸/۱۳۶۰، ص ۷، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۶/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- سند شماره ۳۱۸۹۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار خوزستان، ۱۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۳۱۸۹۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری دشت آزادگان به استانداری خوزستان، ۱۷/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۲- مرکز پژوهش های دفاع مقدس (معاونت نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران)، تقویم تاریخ دفاع مقدس، جلد پانزدهم (فروغ فتح، حوادث آبادان ۱۳۶۰)، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، زمستان ۱۳۸۸، ص ۳۴۹.

- ۳- سند شماره ۲۵۰۸۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات سپاه دزفول، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۴.
- ۴- سند شماره ۲۹۴۰۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرمانده نزا (مد عملیات)، شماره ۷۰، ۱۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۵- روزنامه کیهان، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۴، به نقل از اطلاعیه ۶۸۹ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.
- ۶- آزادسازی شهر بستان و منطقه عمومی سوسنگرد هدف اصلی عملیات آینده ایران (طریق القدس) است.

چنین در نظر دارد که اگر بستان را از دست بدهد، منافع عراق به خطر خواهد افتاد.»(۱)

این در حالی است که گزارش های چهار روز اخیر عناصر اطلاعاتی سپاه حاکی است ارتش عراق به منظور پیشگیری از حملات آتی ایران در محدوده رودخانه کرخه تا کرخه کور مبادرت به تقویت نیروها و تحکیم خطوط پدافندی خود کرده است. بدین ترتیب عمده تحرکات ارتش عراق در چهار روز اخیر، در محدوده مثلی حمیدیه، جزابه و هویزه انجام شده است. در این زمینه برابر گزارش های رسیده از محور سوسنگرد، «فعالیت مهندسی دشمن در شمال شرقی روستای دحیمی ۲ تا روستای سیدشیب افزایش یافته و حدود ۲۴ دستگاه لودر و بلدوزر در این منطقه ... در حال ایجاد خاکریز و سنگر تانک بودند. بنا به گزارش دیگری نقل و انتقالات زرهی در محور بستان به طرف هویزه و بالعکس به مقدار زیادی مشاهده شد و آتش دشمن در کلیه محورها و همچنین روی شهر سوسنگرد نسبت به روزهای قبل از شدت بیشتری برخوردار بود.»(۲)

همچنین «در منطقه صالح حسن نقل و انتقالات دشمن در این منطقه زیاد و زرهی آنها تقویت شده است.» سایر گزارش ها از محور سوسنگرد بیانگر این است که ارتش عراق مشغول اصلاح و استحکام خطوط پدافندی در محدوده نیمه غربی رودخانه های کرخه، سابله، نیسان و کرخه نور است.»(۳)

در محور الله اکبر - بستان نیز نیروهای عراقی همچنان مشغول تحکیم مواضع بوده و اخیراً بر میزان فعالیت خود افزوده اند. همچنین نیروهای دشمن اقدام به مین گذاری در جلو مواضع خود کرده اند که هنوز عملیات مین گذاری به پایان نرسیده است.»(۴) طبق گزارش ها، در این مدت، دشمن فعالیت زیادی روی میادین مین خود داشته است(۵)، گزارش ها حاکی است: «گشتی های دشمن در شمال بستان، هرروز به گشت می پردازد و اخیراً مقداری نسبت به دفعات قبل جلوتر آمده اند.»(۶) این در حالی است که علاوه بر افزایش نسبی حجم آتش توپخانه های دشمن،(۷) پرواز بالگردهای عراقی که احتمالاً با هدف شناسایی صورت می گیرد، از این مناطق گزارش شده است.»(۸)

در محور حمیدیه نیز اقدامات و فعالیت های دشمن در محدوده روستای حیانه و قصریه از تلاش برای تقویت خطوط پدافندی با هدف پیشگیری از حملات آتی ایران حکایت دارد. حالت پدافندی مثلی شکل نیروهای پیاده دشمن در جنوب غربی روستای قصریه، احداث کانال در جنوب شرقی همین روستا(۹) و نصب موانعی نظیر سیم خاردار به طول ۳۰۰ تا ۴۰۰ متر در جنوب روستای حمودی فردوس و... مؤید این مدعاست.»(۱۰)

۱

فعالیت های معارضین عراقی علیه رژیم این کشور همچنان ادامه دارد. در این خصوص امروز ژاندارمری در گزارشی به ستاد مشترک ارتش اعلام کرد: «پیش مرگان مسلمان مخالف حکومت عراق در بین راه کلامر به دربندیخان یک دستگاه نفربر گشتی عراق را منهدم کرده و ۸ نفر سرنشینان آن را کشته اند و یک دستگاه خودرو ارتش عراق را به غنیمت گرفته و سرنشینان آن را که ۲ افسر و ۳ درجه دار بوده اند به اسارت برده اند.»(۱۱)

- ۱- تقویم تاریخ دفاع مقدس، پیشین، ص ۳۵۰.
- ۲- احمد دهقان، مجموعه آثار شهید حسن باقری (گزارش روزانه جنگ، شش ماهه دوم ۱۳۶۰)، تهران: مرکز نشر آثار شهید حسن باقری، ۱۳۸۹، ص ۱۵۴، گزارش شماره ۳۹۶، ۱۲/۸/۱۳۶۰.
- ۳- همان، صص ۱۵۹ - ۱۵۸، گزارش شماره ۳۹۷، ۱۳/۸/۱۳۶۰.
- ۴- همان، ص ۱۵۴، گزارش شماره ۳۹۶، ۱۲/۸/۱۳۶۰.
- ۵- همان، ص ۱۶۵، گزارش شماره ۳۹۹، ۱۵/۸/۱۳۶۰.
- ۶- همان، ص ۱۵۸، گزارش شماره ۳۹۷، ۱۳/۸/۱۳۶۰.
- ۷- همان، ص ۱۵۲، گزارش شماره ۳۹۵، ۱۱/۸/۱۳۶۰.
- ۸- همان، صص ۱۶۶ - ۱۶۵، گزارش شماره ۳۹۹، ۱۵/۸/۱۳۶۰.
- ۹- همان، ص ۱۵۲، گزارش شماره ۳۹۵، ۱۱/۸/۱۳۶۰.
- ۱۰- همان، صص ۱۵۵ - ۱۵۳، گزارش شماره ۳۹۶، ۱۲/۸/۱۳۶۰.
- ۱۱- سند شماره ۱۳۸۵۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا رکن ۲ (گروه اطلاعات) به سماجا ۲ (مد عملیات)، ۱۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.

به دنبال استقبال گسترده نیروهای داوطلب مردمی برای حضور در جبهه های جنگ و نامه روز گذشته مسئول طرح و عملیات منطقه ۸ سپاه پاسداران (استان های خوزستان و کهگیلویه و بویراحمد) به فرماندهی کل سپاه و طرح و عملیات ستاد مرکزی مبنی بر اعزام نیرو به غرب کشور به جای جنوب (۱)، امروز فرماندهی کل سپاه به مناطق نه گانه سپاه ابلاغ کرد که باتوجه به میزان نیروی مورد نیاز در مناطق مختلف جنگی و شرایط لازم برای سازماندهی آنان اعزام افراد داوطلب به جبهه های جنگ را به روزهای آینده موکول کنند. در این نامه آمده است: از آنجا که مراجعه مردم برای اعزام به جبهه های جنگ به شدت ادامه دارد، تقاضا می شود برادران مراجعه کننده را برای آموزش یا اعزام، ثبت نام کرده، آنها را به موعدی در آینده وعده بدهید تا در صورت لزوم دعوت شوند. (۲)

خبرگزاری پارس در گزارش کوتاهی به بررسی اجمالی وضعیت جبهه های جنوب پرداخته است که محورهای اصلی آن به این شرح است: رکود در خطوط مقدم ایران و عراق، اقدام نظامیان عراقی در قطع ارتباط شرق و غرب خرمشهر با تخریب پل موجود بر روی کارون، ورود نیروهای تازه نفس عراقی در جبهه اهواز، بررسی اجمالی عملکرد عراق در تشدید بمباران های اخیر و پرتاب موشک به شهرهای مهم خوزستان و اظهار امیدواری درخصوص احتمال اجرای عملیات توسط نیروهای خودی در دشت آزادگان. (۳)

در این گزارش آمده است: «در چهاردهمین ماه جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، پس از یک سلسله عملیاتی که منجر به شکست مفتضحانه دشمن در شمال آبادان شد، اینک جبهه های جنوب دچار رکود و فترت شدیدی شده است. در شمال آبادان نیروهای ما که حاشیه شرقی کارون را در دست دارند با نیروهای متجاوز عراقی در غرب این رودخانه به صورت تبادل آتش درگیر هستند و هیچ گونه حرکت تهاجمی از سوی طرفین به چشم نمی خورد. در خرمشهر و دو سوی ساحل اروندرود وضع به همین منوال ادامه دارد. عراقی ها که غرب خرمشهر را در دست دارند، تنها به این دلخوش اند که مواضع خود را حفظ کرده و از پیشروی نیروهای ما جلوگیری کنند. به همین منظور، عراقی ها تنها پل ارتباطی خرمشهر را که بر روی رودخانه کارون نصب شده و قسمت های شرقی و غربی کارون را به هم متصل می کند با دینامیت منفجر کرده تا راه هرگونه نفوذ نیروهای ما را به غرب خرمشهر سد کنند. بنابراین، تبادل آتش بین نیروهای ما و دشمن تنها درحالت پدافندی است. ... در جبهه های دشت آزادگان نیز این حالت رکود کاملاً به چشم می خورد.

وقتی از رزمندگان علل این رکود سؤال می شود، پاسخ می دهند که از سوی فرماندهان تأکید

۲- سند شماره ۸۳۰۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (مرکز فرماندهی) به فرماندهان مناطق نه گانه، ۱۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۳- این گزارش فاقد جنبه های کارشناسی نظامی است و در تهیه آن به مشاهدات و شنیده های معمولی آن هم در سطوح تاکتیکی بسنده شده است.

شده که در مصرف گلوله نهایت امساک و صرفه جویی به عمل آید. عدم اجرای آتش بر روی مواضع دشمن موجب شده که در غرب بستان، دشمن در دو مورد حالت تهاجمی به خود بگیرد، لیکن با هوشیاری به موقع رزمندگان ما این تهاجم دفع گردید. در جبهه های اهواز، دشمن که در یک صد کیلومتری شهر اهواز مستقر گردیده، همچنان مواضع خود را مستحکم می کند. اخیراً دیده بانان نقل و انتقالاتی در لشکر ۵ عراق در این جبهه مشاهده کرده اند که احتمالاً حکایت از استقرار نیروهای تازه نفس عراق در محور این جاده دارد. در این جبهه نیز تبادل آتش به طور پراکنده ادامه دارد و به سبب وجود باتلاقی به عرض دو کیلومتر در حدفاصل بین آخرین خاکریز نیروهای ما و دشمن، پیشروی از هر دو سو امکان پذیر نیست. در جبهه های غرب دزفول نیز نشانه هایی مبنی بر تصمیم نیروهای ما برای بیرون راندن دشمن از این منطقه دیده نمی شود.

در جنوب غربی شوش، ناهماهنگی نسبتاً آشکاری به سبب عدم فرماندهی صحیح دیده می شود. به همین دلیل، وقتی نیروهای ما تپه ۱۲۰ را در منطقه منکو واقع در جنوب غربی شوش تصرف کردند، به سبب عدم حفاظت صحیح از آن، تپه ۱۲۰ مجدداً به دست دشمن افتاد و نیروهای ما با دادن ۱۰ اسیر و تعدادی شهید تپه مزبور را مجدداً تسلیم دشمن می کنند.

... البته نشانه های امیدوارکننده ای از سوی نیروهای ما برای دفع دشمن متجاوز، مخصوصاً در جبهه های دشت آزادگان - که شامل محورهای غرب بستان، حسن صالح [صالح حسن]، دهلاویه و طراح است - بروز کرده و رزمندگان با روحیه بسیار خوبی امیدوار هستند که با یک تهاجم گسترده در ظرف چند روز آینده، دشمن را از این مناطق خارج کنند. از طرف دیگر، قراین نشان می دهد که سربازان دشمن به سبب طولانی شدن جنگ و نداشتن ایمان و باورهای لازم، توان رزمی خود را از دست داده اند و با یک حمله حساب شده و هماهنگ میدان را ترک می کنند. دشمن نیز به این نتیجه رسیده است که امکان حفظ مواضع خود را برای مدتی طولانی ندارد. به همین جهت است که دشمن جنبه های تخریبی را در پیش گرفته و سعی می کند با پرتاب موشک و [شلیک] توپ های دوربرد، علاوه بر تخریب مناطق مسکونی، نوعی فشار را به سکنه شهرهای اهواز و دزفول برای وادار کردن دولتمردان ایران به نوعی مصالحه و احیاناً سازش تحمیل کند.» (۱)

۱

حمله به پایگاه های نیروهای خودی، گروگان گیری و مین گذاری از جمله اقدامات امروز افراد گروه های مسلح غیرقانونی در شهرهای بوکان، سقز، دیواندره و بانه بود.

ساعت ۱۳ امروز نیروهای وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در چند نقطه شهر بوکان به نیروهای خودی حمله کردند که با مقاومت نیروهای خودی و عمل متقابل آنها، این تهاجم به تعقیب و گریز و درگیری خیابانی تبدیل شد و تا ساعت ۱۸ طول کشید. در این درگیری ها ۳ تن از افراد خودی شهید و ۴ نفر زخمی شدند و یک دستگاه خودرو شهربانی نیز بر اثر اصابت گلوله افراد مهاجم آتش گرفت. از نیروهای مهاجم نیز حداقل ۵ نفر به هلاکت رسیدند. (۲)

ص: ۴۸۴

۱۴/۸/۱۳۶۰.

۲- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکزی اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- سند شماره ۵۴۱۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ستاد منطقه ۷ به فرماندهی ستاد مرکز، ۱۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۷؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۵۱، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۲۹۴۴۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به استانداری کردستان، ص ۲.

همچنین افراد مسلح وابسته به گروه های شورشی در محور سقز - دیواندره به ۳ پایگاه نیروهای خودی حمله کردند که با مقاومت و مقابله نیروهای این پایگاه ها حملات مهاجمان دفع شد. در حمله بامداد امروز مهاجمان به پایگاه فتاح آباد نیز یک تن از سربازان این پایگاه زخمی شد. (۱)

در منطقه عمومی دیواندره نیز نیروهای حزب دمکرات یک پزشک، ۲ سرباز و ۴ تن از اعضای جهاد سازندگی را گروگان گرفته، آنان را شبانه به سمت روستای "بلکه" در جنوب غربی بانه در نزدیکی مرز انتقال دادند. (۲)

در منطقه بانه نیز نیروهای مسلح غیرقانونی در جاده روستای اربابا به سمت بانه در جنوب این شهر، اقدام به مین گذاری کردند که یک بولدوزر روی آن رفت و بر اثر انفجار آن، راننده و کمک راننده زخمی شدند و بولدوزر نیز اندکی خسارت دید. (۳)

۱

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران از همکاری نیروهای اتحادیه میهنی کردستان عراق با افراد حزب دمکرات ایران در مناطق شمال غرب کشور خبر داد.

بنا بر اعلام اداره دوم ستاد مشترک ارتش (اداره اطلاعات و ضداطلاعات ارتش)، جلال طالبانی (رهبر اتحادیه میهنی کردستان عراق) به حزب دمکرات ایران قول همکاری داده و در حال حاضر افراد مسلح وی در گروه های ۱۰ تا ۲۰ نفری در مناطق بوکان، مهاباد، پیرانشهر و سردشت با افراد حزب دمکرات همکاری می کنند. (۴) نزدیک به یک ماه قبل نیز در جلسه شورای عالی دفاع، سرهنگ صیاد شیرازی، فرمانده نیروی زمینی ارتش، در این باره گزارش داده بود. آقای هاشمی رفسنجانی در خاطرات خود می نویسد: «شیرازی [سرهنگ صیاد شیرازی] وضع بارزانی ها و طالبانی ها را گفت. معتقد است، کردهای بارزانی با صداقت همکاری می کنند و کردهای ضدانقلاب می جنگند. طالبانی ها دورویی می کنند و می خواهند فریب بدهند. با کردهای ضدانقلاب داخلی همکاری دارند. اخیراً با ما درگیر شده اند.» (۵)

۲

امروز شهرهای مشهد، بندرعباس، نیشابور و تهران، عرصه فعالیت ها و اقدامات تروریستی گروه های مسلح برانداز به خصوص سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بود. نیروهای خودی نیز در تهران و شیراز موفق به دستگیری ۵ تن از افراد گروه های ضدانقلاب و کشف یک بمب در اهواز شدند. همچنین سپاه مشهد در اطلاعیه ای اعلام کرد که در دو هفته گذشته، ۱۹ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را کشف و ۹۰ نفر از اعضای این سازمان را دستگیر کرده است.

افراد سازمان مجاهدین خلق در ساعت ۱۸:۳۰ در مشهد، ۴ پاسدار به نام های صفرعلی عبدی، ناصر احمدی، تقی خسروی و حسن مدرس را ترور کرده، به شهادت رساندند. عناصر

- ۱- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ص ۴؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۴، سندج - واحد مرکزی خبر؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرمانده نزاچا (مد عملیات)، شماره ۶۹، ۱۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۲- سند شماره ۱۳۸۵۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۲ - گروه اطلاعات) به مقام وزارت کشور، ۲۰/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۳- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۸؛ و- سند شماره ۲۹۴۴۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۴- تقویم تاریخ دفاع مقدس، پیشین، ص ۳۵۳.
- ۵- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، خاطرات روز ۱۷/۷/۱۳۶۰، ص ۳۱۸.

این سازمان همچنین در میدان "ضد" این شهر یک مغازه دار را ترور و شهید کردند. (۱) - (۲).

یک تیم ترور از گروه های مسلح برانداز در ساعت ۱۲:۳۰ در محله آریاشهر بندرعباس، ۲ نفر را مورد سوء قصد قرار داده، به شهادت رساندند. این ۲ تن علی عوض پور عضو واحد پذیرش سپاه و حسن مرادی از کارمندان دادگاه ویژه مواد مخدر بودند. تروریست ها پس از این عملیات به وسیله یک دستگاه موتورسیکلت متواری شدند. (۳)

در نیشابور، ۲ تن از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به قصد ترور پدر یکی از پاسداران، زمانی وارد مغازه کفاشی وی شدند که صاحب مغازه چند لحظه پیش برای انجام دادن کاری از مغازه خارج شده بود. تروریست ها به گمان اینکه شخص حاضر در مغازه همان فرد مورد نظر است، ۱۹ تیر به سمت محمد رافعی، که برای خرید کفش به آنجا رفته بود، شلیک کرده، او را به شهادت رسانده و گریختند. (۴)

در تهران گروه های ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، ۲ تن از افراد سپاه را در خیابان "حسام السلطنه" (منطقه هفت چنار) و خیابان "دانش" (منشعب از بلوار کشاورز) ترور کرده، به شهادت رساندند. (۵)

نیروهای کمیته انقلاب اسلامی حوالی پادگان ولی عصر (میدان سپاه) تهران، به یک خودرو مشکوک شدند و با بی توجهی سرنشینان آن خودرو به فرمان ایست نیروهای گشتی، به تعقیب خودرو پرداختند تا اینکه به دلیل سنگینی ترافیک در میدان رسالت، خودرو به ناچار از حرکت بازماند و سرنشینان آن با نیروهای کمیته درگیر شدند. در این درگیری، یک تن از سرنشینان خودرو کشته شد، ۲ تن زخمی و دستگیر شدند و یک تن از آنان نیز فرار کرد. فردی که از محل درگیری گریخته بود، با تهدید اسلحه به خانه ای در حوالی میدان رسالت وارد شده، قصد تعویض لباس و فرار مجدد را داشت که با اطلاع یافتن نیروهای کمیته از این موضوع، آنان محوطه را محاصره کرده، شخص متواری را که قصد فرار از یک دریچه کوچک را داشت، به دام انداخته و دستگیر کردند. در این درگیری ها یک تن از نیروهای کمیته نیز زخمی شد. (۶)

در شیراز، نیروهای سپاه، ۲ تن از کادرهای نظامی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را که پس از اخطار ایست فرار کرده بودند، دستگیر کردند. از این دو نفر مقدار زیادی اسناد سازمانی به دست آمد. (۷)

نیروهای سپاه اهواز یک بمب سه پوندی را که نیروهای مسلح غیرقانونی در زیر لوله های انتقال نفت اهواز - ماهشهر کار گذاشته بودند، کشف و ختنی کردند. (۸)

روابط عمومی سپاه مشهد در اطلاعیه ای ضمن قدردانی از مردم برای همکاری با سپاه در امور امنیتی و کمک به دستگیری عناصر مسلح برانداز، اعلام کرد که در دو هفته گذشته، سپاه

ص: ۴۸۶

۱- باوجود آنکه این حادثه اهمیت بسیاری دارد، از جزئیات آن همچون چگونگی و محل ترور اطلاعاتی موجود نیست و تنها منبع موجود در این باره گزارش کوتاه خبرگزاری پارس است که در متن درج شده است. البته، روزنامه ها نیز این خبر را عیناً

از این خبرگزاری نقل کرده اند.

- ۲- روزنامه اطلاعات، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، مشهد؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۲، ۱۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱۷، مشهد - خبرگزاری پارس، ۱۶/۸/۱۳۶۰.
- ۳- سند شماره ۵۴۱۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۶ به فرماندهی مرکز، ۱۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنگار، شماره ۲۵۱، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۳، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۲۱، مشهد - خبرگزاری پارس، ۱۷/۸/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ و- روزنامه صبح آزادگان، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۷.
- ۵- دفتر نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۷، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵.
- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۰، ۱۴/۸/۱۳۶۰، صص ۷ - ۶، تهران - خبرگزاری پارس در تماس با مرکز خبری سپاه تهران، ۱۴/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۲، خبرگزاری پارس به نقل از مرکز خبری سپاه تهران.
- ۷- سند شماره ۸۰۲۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات منطقه ۹ به اطلاعات مرکز، ۲۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۸- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۰، ۱۴/۸/۱۳۶۰، ص ۳۰، اهواز- خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران خوزستان، ۱۴/۸/۱۳۶۰.

این شهر ۱۹ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را که زیر پوشش شرکت های مختلف فعالیت می کردند، کشف و ۹۰ نفر از افراد این سازمان را دستگیر کرده است. بنا به گزارش روابط عمومی سپاه مشهد، از این خانه تیمی تعداد زیادی بمب دست ساز، بمب ساعتی، تعداد زیادی انواع اسلحه و نارنجک جنگی، سه راهی و... به دست آمد. در همین خصوص چند تن از سرمایه داران شهر مشهد که به سازمان های مسلح برانداز کمک مالی می کردند، دستگیر شدند. همچنین در این مدت ۴ تن از وابستگان به این سازمان در درگیری های مسلحانه کشته شدند. (۱)

۱

گردهمایی روز گذشته به مناسبت دومین سالگرد تسخیر سفارت امریکا در تهران، بازتاب گسترده ای در رادیو امریکا و مطبوعات این کشور داشت.

رادیو امریکا در گفتاری برای بی اهمیت جلوه دادن این گردهمایی اعلام کرد: «دیروز چند هزار تن از ایرانیان با شعارهای "مرگ بر امریکا" در برابر ساختمان سفارت سابق امریکا در تهران اجتماع کردند. دلیل این تظاهرات، دومین سالگرد اشغال سفارت امریکا به وسیله افراطیون بود. ساختمان مزبور از زمان آزادی گروگان ها، پس از ۱۴ ماه اسارت، همچنان خالی است، اما بر در و دیوارهای آن دوباره شعارهای ضد امریکایی نوشته شده بود. افرادی که در برابر سفارت امریکا گرد آمده بودند، عموماً یا کودکان خردسال یا شاگردان مدارس بودند که به همین خاطر کلاس هایشان تعطیل شده بود. رادیو دولتی نیز گفت: رژیم آیت الله خمینی این روز را به عنوان روز جهاد در برابر ایالات متحده نام گذاری کرده است.» (۲)

خبرگزاری پارس نیز درباره توجه سایر رسانه های امریکایی به مراسم روز گذشته، گزارش کوتاهی را به این شرح تهیه کرده است: «برخی از روزنامه های صبح امروز از جمله دیلی نیوز، لوس آنجلس تایمز و نیویورک تایمز با درج مقالاتی تظاهرات دیروز در برابر لانه جاسوسی امریکا را منعکس کرده اند. به عنوان مثال دیلی نیوز با درج مقاله ای نکات زیر را متذکر می شود:

۱. تعداد تظاهرکنندگان ۲۵۰,۰۰۰ نفر بود و آنها درحالی که عکس هایی از آیت الله خمینی را در دست داشتند، در برابر سفارت سابق امریکا در تهران، که زمانی بزرگ ترین سفارت امریکا در جهان به شمار می رفت، راه پیمایی کرده و سینه زنان به دادن شعارهایی از قبیل مرگ بر امریکا، ریگان نابود است، اسلام پیروز است، پرداختند.

۲. تظاهرات دیروز بزرگ ترین تظاهرات پس از آزادی ۵۲ گروگان در مقابل سفارت امریکا بوده است.

شبکه های رادیو، تلویزیونی امریکا دیشب و امروز همچنان به پخش برنامه های ویژه به مناسبت دومین سالگرد اشغال لانه جاسوسی در تهران، ادامه داده و اکثر برنامه های رادیویی (تاکشو) نیز موضوع مورد بحث را ایران قرارداد و با دعوت از استادان برخی از دانشگاه ها،

- ۱- روزنامه صبح آزادگان، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲، به نقل از اطلاعیه روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مشهد.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۰، ۱۵/۸/۱۳۶۰، ص ۲ ضمیمه، رادیو صدای امریکا، ۱۴/۸/۱۳۶۰.

پیرامون اینکه آینده ایران به چه منوال خواهد بود، به بحث و گفت و گو نشستند. اکثر این به اصطلاح خبرگان ایران، در قالب هایی نسبتاً مغرضانه خاطر نشان ساختند که پس از فوت آیت الله خمینی، ایران غرق در یک جنگ داخلی گسترده خواهد شد و در نتیجه جمهوری اسلامی به شکل فعلی اش سقوط خواهد کرد.»(۱)

۱

صدام حسین، رئیس جمهور عراق، در سخنرانی خود در اجلاس اتحادیه عمومی زنان عرب، که در بغداد برگزار شده بود، با تحریف وقایع تاریخی و پنهان کاری اقدام عراق در لشکرکشی سراسری به ایران در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹، ایران را به چشمداشت به خاک عراق و شروع جنگ متهم کرد. وی همچنین بدون اشاره به شرایط ایران برای برقراری صلح، خواستار آتش بس در ماه محرم یا در درازمدت شد. خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز با انتشار بخش کوتاهی از سخنان صدام، ضمن اشاره به اینکه عراق در ۳۱/۶/۱۳۵۹ جنگ علیه ایران را آغاز کرده، درباره اختلاف اصلی دو کشور به اظهار نظر پرداخت.

بخشی از سخنان صدام به نقل از رادیو صوت الجماهیر به این شرح است:

«پرزیدنت رهبر گفت: "ما پس از اینکه به حکام تهران ثابت کردیم که عراق لقمه آسانی در برابر آنها نیست، پیام های پیاپی برای آنها ارسال داشتیم و از خلال آنها متوقف ساختن جنگ، برقراری صلح، احترام به عراق و امت عرب، رفتار براساس برابری و عدم مداخله در امور داخلی را خواستار شدیم، ولی با تأسف، آنها (ایرانی ها) پیام های صلح ما را به عنوان ضعف توصیف کردند و این در صورتی است که وضع خود و ما را در میدان های نبرد آزمایش کرده بودند و اکنون یک سال و دو ماه است که از جنگ می گذرد. وی گفت: با کمال تأسف، وضع گذشته یک عامل تشویق کننده ای برای حکام تهران بود تا عراق را مورد تجاوز نظامی قرار دهند و آنها در روز چهارم سپتامبر ۱۹۸۰ [۱۳/۶/۱۳۵۹]، به شهرهای عراق حمله و شط العرب [اروندرو] را به روی کشتیرانی عراقی و خارجی که تنها گذرگاه آبی کشور ما به جهان است، بستند، ولی با مقابله انسان هایی با روحیه عالی و اعتقاد به ارزش های والا و ایمان مطلق به صلح و آزادی روبه رو شدند.

... زنان امروز عراق، فرزندان و همسران خود را برای جنگ تشویق می کنند و فرزند و همسری را که نمی جنگد طرد می کنند و این حالت ها بود که باعث اشتباه محاسبات حکام تهران شد، زیرا آنها فکر می کردند که می توانند به آسانی بغداد را اشغال نمایند و پس از اشغال بغداد، اشغال خلیج، جزیره عرب و سایر کشورهای عربی در برابر آنها فراهم خواهد شد. ولی عراقی ها امیدهای آنها را ناکام ساختند. بنابراین، ما فکر می کنیم که عراقی ها از جانب خیرخواهان ایرانی نیز نبرد می کنند و از جانب ستمدیدگان در ایران و از جانب قومیت ها و شهروندان دوستدار آزادی می رزمند. ما اطمینان کامل داریم که حکام فعلی تهران به دین و به ارزش های آن، که ما آنها را می شناسیم، ایمان ندارند، بلکه ما اطمینان داریم که آنها برخلاف جوهر اصلی دین رفتار می کنند. آنها فکر می کنند که برتری در جمعیت

ص: ۴۸۸

و مطامع پلید توسعه طلبانه آنها می تواند ملت عراق را شکست دهد، ولی ملت امروز عراق با ارزش های عالی، ملی و قومی در دفاع از ارزش های ملی انسانی نبرد می کند. لذا ما بار دیگر علاقه خود به صلح و آمادگی برای متوقف ساختن درگیری و برقراری روابط حسن هم جواری که ایرانیان به عراقی ها و اعراب احترام گذارند و عراقی ها و اعراب به ایرانیان احترام گذارند و حق همزیستی صلح آمیز و حق انتخاب راه را برای یکدیگر به رسمیت بشناسند را مورد تأکید قرار می دهیم و این تأکید نمی تواند آمادگی دائم ما را برای ادامه نبرد در دفاع از میهن و حاکمیت خود نفی کند. ما امروز در حضور شما بار دیگر آزمایش می کنیم و سخن خود را متوجه حکام تهران [می سازیم و می گوئیم]، اگر به حداقل ارزش های آسمانی ایمان دارند، این ماه، ماه محرم الحرام است، اگر آماده صلح هستند، ما آمادگی کامل داریم. اگر به هیچ وجه آماده صلح نیستند و فقط آماده اند که در ماه محرم الحرام صلح برقرار شود، ما با آتش بس در ماه محرم الحرام موافقت می کنیم. شاید آتش بس در ماه محرم الحرام به آنها فرصت اندیشه درباره صلح دائم میان خود و میان اعراب و عراقی ها را بدهد. ^(۱)

آسوشیتدپرس با انتشار سخنان صدام حسین درخصوص پیشنهاد وی برای صلح در ماه محرم، درخصوص علل اختلافات دو کشور و وضعیت نظامی حاکم در جبهه های جنگ اعلام کرد: «به دنبال درگیری های مرزی، نیروهای عراقی در ۲۲ سپتامبر سال ۱۹۸۰ [۳۱/۶/۱۳۵۹]، برای تصرف سرزمین های مورد ادعای خود به ایران حمله کردند. یکی از موارد اختلاف این است که عراق خواستار حاکمیت کامل بر آبراه شط العرب [اروندرو] است. این آبراه به خلیج فارس منتهی می شود و هم اکنون جنگ در شمال این رودخانه جریان دارد. عراق مدعی است، نیروهای این کشور، هشت هزار مایل مربع از خاک ایران را که عمدتاً شامل قسمت هایی از خاک استان خوزستان است، در اختیار دارد و عقب نشینی پیش از به رسمیت شناختن حق حاکمیت عراق بر شط العرب از جانب ایران را نمی پذیرد. پیش از جنگ، دو کشور از این آبراه به طور مشترک استفاده می کردند و هر دو کشور براساس قرارداد سال ۱۹۷۵ الجزایر، از تجهیزات بندری در دو طرف رودخانه برای حمل کالا از جمله نفت سود می بردند، اما عراق پیش از حمله به ایران، به طور یک جانبه قرارداد ۱۹۷۵ را ملغی شده اعلام کرد و رژیم ایران را متهم کرد که به تعهدات قرارداد پایبند نیست.» ^(۲)

ص: ۴۸۹

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۰، ۱۵/۸/۱۳۶۰، صص ۲۲ - ۲۱ ضمیمه، بخش عربی رادیو صوت الجماهير، ۱۴/۸/۱۳۶۰.
  - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۱، ۱۶/۸/۱۳۶۰، صص ۴ - ۳، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۵/۸/۱۳۶۰.

در سه درگیری محدود بین نیروهای ایران و عراق در مناطق مختلف جبهه های میانی، حداقل ۱۷ تن از نیروهای عراقی کشته یا زخمی و ۵ تن از آنان اسیر شدند. در این درگیری ها ۵ تانک نیروهای عراقی نیز منهدم شد یا به غنیمت نیروهای خودی درآمد. در جبهه های شمال غرب نیز علاوه بر تبادل آتش میان نیروهای ایران و عراق، جنگنده های نیروی هوایی ارتش عراق روستاهای محور پیرانشهر - سردشت را بمباران کردند. در جبهه های جنوب، دشمن ضمن بمباران و گلوله باران شهر آبادان، بیشترین تحرک را در محور سوسنگرد و بستان دارد که محور عملیات آینده نیروهای خودی است.

در یک درگیری بین نیروهای سپاه پاسداران ایران و نیروهای گشتی عراق در منطقه "سارات"، ۷ تن از افراد عراقی کشته شدند و ۵ تن نیز به اسارت افراد سپاه درآمدند. در این درگیری که ۲ ساعت طول کشید، آسیبی به نیروهای خودی وارد نشد. (۱) =

در منطقه میمک نیز یک واحد از نیروهای کماندویی عراق به قصد تصرف "تپه رحمان" (قاطر سوخته) عملیاتی را انجام دادند که با مقاومت نیروهای خودی مواجه و مجبور به عقب نشینی شدند. در این درگیری ۱۰ تن از افراد دشمن کشته یا زخمی شدند. (۲)

در منطقه دهلران هم نیروهای عراقی با آرایش دادن ۵۰ تانک قصد حمله به این منطقه را داشتند که نیروهای سپاه به مقابله با آنها برخاستند و با انهدام ۳ دستگاه تانک نیروهای عراقی، از پیشروی آنها جلوگیری کردند. در این عملیات علاوه بر انهدام ۳ تانک، ۲ تانک دیگر نیز در منطقه عملیاتی بر جای ماند که به غنیمت نیروهای خودی درآمد. (۳)

امروز همچنین هواپیماهای عراقی چند بمب به حوالی یک روستا در محور پیرانشهر - سردشت پرتاب کردند که خسارت جانی در بر نداشت. (۴)

در جاده آبادان نیز ۲ انبار لاستیک و لوله های صنعتی بر اثر اصابت خمپاره آتش گرفت و خسارت هایی به آنها وارد شد. (۵)

ص: ۴۹۱

۱- سند شماره ۰۸۰۲۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه عملیات منطقه ۷ به فرماندهی مرکز، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۲۷۰۳۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ستاد منطقه ۷ به فرماندهی ستاد مرکز، ۱۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۲- سند شماره ۰۸۰۲۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۳.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۴، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۴، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۸/۸/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۱، ۱۶/۸/۱۳۶۰، ص ۳، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۵/۸/۱۳۶۰.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه خیرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۲۳، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۳، تهران - خبرگزاری پارس به نقل از اطلاعیه شماره ۶۹۱ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۲، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱۸.

امروز هم آبادان و اطراف آن همچنان زیر آتش توپخانه های عراقی قرار داشت که در نتیجه آن چند منزل ویران و تعدادی نیز زخمی شدند.^(۱)

در محور سوسنگرد که یکی از محورهای عملیات آینده است، دشمن بیشترین تحرک را داشته است. به گزارش لشکر ۱۶ زرهی ارتش ایران، نیروی هوایی ارتش عراق در یک اقدام غیرمعمول، چهار نوبت منطقه عمومی سوسنگرد را بمباران کرد. گزارش اطلاعاتی این لشکر حاکی است که فعالیت هوایی ارتش عراق به طور قابل ملاحظه ای افزایش یافته است.^(۲)-^(۳) لشکر ۱۶ زرهی ارتش جمهوری اسلامی ایران، نحوه گسترش یگان های ارتش عراق را در منطقه عمومی سوسنگرد چنین گزارش کرده است:

«الف) لشکر ۹ زرهی به علت وارد شدن خسارات و ضایعات پی در پی، تا حدودی آمادگی رزمی خود را از دست داده و با لشکر ۶ زرهی تعویض شده است و پاسگاه فرماندهی آن در منطقه جفیر می باشد.

ب) تیپ ۲۶ زرهی لشکر ۵ در منطقه بستان و یک گروه رزمی آن در جنوب بستان گسترش دارد.

پ) تیپ ۳۰ زرهی لشکر ۶ از پل سابله تا پل الوان مستقر می باشد.

ت) تیپ ۳۱ نیروی مخصوص در حوالی پل سابله مستقر بوده و گردان های این تیپ به یگان های در خط مأمور شده اند.

ث) تیپ ۲۵ مکانیزه لشکر ۶ زرهی در منطقه هویزه مستقر است.

ج) تیپ ۱۶ زرهی لشکر ۶ در جنوب کرخه مستقر می باشد.

چ) تیپ ۴۹ پیاده لشکر ۱۱ در جنوب کرخه کور مستقر است. (یگان های این تیپ در حاشیه جنوبی کرخه کور مستقر هستند).

در انتهای گزارش این لشکر آمده است: «جمعاً یگان های فوق با ۶ گردان توپخانه صحرائی و دو گردان کاتیوشا پشتیبانی آتش می شوند و تیپ ۱۰ زرهی مستقل ارتش عراق، احتیاط کلی منطقه است.»^(۴)

آقای هاشمی رفسنجانی نیز در خاطرات این روز خود درباره عملیات آینده نیروهای خودی در این منطقه نوشته است: «از اهواز، آقای محسن رضایی، فرمانده سپاه، تماس گرفت. درباره جنگ مطالبی گفت. منتظر حمله به عراقی ها هستیم، ولی به علی عقب می اندازند. باید با پیروزی به جنگ خاتمه بدهیم.»^(۵)

ص: ۴۹۲

۱- سند شماره ۴۲۷۵۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار خوزستان، ۱۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۲- افزایش حجم فعالیت های هوایی دشمن می تواند نشان دهنده آگاهی فرماندهان ارتش عراق در خصوص منطقه عملیاتی

آینده نیروهای خودی نیز باشد.

۳- مرکز پژوهش‌های دفاع مقدس (معاونت نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران)، تقویم تاریخ دفاع مقدس، جلد پانزدهم، (فروغ فتح، حوادث آبان ۱۳۶۰)، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، چاپ اول زمستان ۱۳۸۸، وقایع روز ۱۵/۸/۱۳۶۰، صص ۳۷۱ - ۳۷۲.

۴- همان، وقایع روز ۱۵/۸/۱۳۶۰، ص ۳۷۲.

۵- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران، (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، ص ۳۵۹.

امروز شهرهای بوکان، اشنویه، نقده، ارومیه و سردشت عرصه درگیری های عوامل مسلح وابسته به گروه های غیرقانونی با نیروهای مسلح ایران بود.

در ادامه ناآرامی های شهر بوکان، امروز نیز عناصر مسلح غیرقانونی در چندین نقطه این شهر به نیروهای خودی حمله کردند و در درگیری های ایجادشده، ۵ تن از نیروهای خودی شهید و ۶ تن زخمی شدند و یک درجه دار ارتش نیز به اسارت گرفته شد. درباره تلفات مهاجمان آماری داده نشده است. (۱)

در پی این درگیری ها، رادیو و تلویزیون در بعضی از بخش های خبری، به نقل از بیانیه روابط عمومی ستاد عملیات شمال غرب کشور از حمله وسیع گروه های مسلح غیرقانونی به شهر بوکان و کشتار گسترده مردم و نیروهای نظامی این شهر (۷۴ تن) به دست عناصر مسلح غیرقانونی خبر داد (۲) که "محمد بروجردی"، فرمانده منطقه ۷ سپاه، (استان های کردستان و باختران) به آن اعتراض کرد. (۳)-(۴)

بروجردی در نامه ای به فرمانده کل سپاه اعلام کرد: «خبر امشب رادیو و تلویزیون در مورد بوکان شدیداً تکذیب می شود و مسئله را حتماً پیگیری نمایید که چه کسانی خبر را به رسانه های گروهی داده اند که خدای نکرده خیانتی در کار نباشد. این خبر از نظر روانی نتیجه بسیار بدی داشت. وضعیت فعلی بوکان عالی است.» (۵)

عناصر مسلح غیرقانونی به یک خودرو لندرور حامل ۶ تن از نیروهای خودی در محور اشنویه - نقده حمله کردند که در نتیجه این حمله یک تن شهید و ۲ تن زخمی شدند. (۶)

در شمال غربی ارومیه در نزدیکی قریه "جوجهنی" در شمال غربی هشتیان، عوامل مسلح غیرقانونی در اقدامی غافلگیرانه به ستونی از نیروهای خودی حمله کرده، ۲ تن از آنان را زخمی کردند. (۷)

عناصر مسلح غیرقانونی در محور سردشت - ارومیه، با اجرای کمین بر سر راه چند تن از اهالی سردشت، اموال و مواد سوختی همراهشان را که از ارومیه خریداری کرده و در حال انتقال به سردشت بودند، به غارت بردند. (۸)

رادیو صدای کردستان متعلق به حزب دمکرات کردستان ایران، از انجام شدن دو ترور در داخل شهر سردشت خبر داد. بنا به اعلام این رادیو: پیش مرگان هیز شهید معینی روز پانزدهم آبان ماه با نفوذ به شهر سردشت، ۲ تن از نیروهای خودی را شهید و یک تن را مجروح کردند. (۹)** (۱۰)

ص: ۴۹۳

۱- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات

منطقه ۷ به اداره مرکزی اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۴.

۲- بخش هایی از بیانیه روابط عمومی ستاد عملیات شمال غرب در ضمیمه اول این گزارش درج شده است.

۳- برای تصحیح این خبر اقداماتی انجام شد، از جمله اعلام آمار صحیح تلفات خودی در بخش اخبار ساعت ۲۴ و همچنین مصاحبه ای که روزنامه کیهان با یکی از مسئولان روابط عمومی سپاه پاسداران کردستان انجام داد که بخشی از این گفت و گو در ضمیمه دوم این گزارش درج شده است.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۴، ۱۹/۸/۱۳۶۰، صص ۴ - ۲ ضمیمه، رادیو لندن، ۱۸/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲، کرمانشاه.

۵- سند شماره ۵۳۹۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه منطقه ۷ (کرمانشاه) به فرماندهی سپاه مرکز، ۱۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۳، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲۸، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۵/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۵ - ۴؛ و- سند شماره ۴۳۶۵۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (فرماندهی) به فرماندهی ژاندارمری کل کشور، ۲۷/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۷- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۵.

۸- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۱، ۱۶/۸/۱۳۶۰، ص ۶، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۵/۸/۱۳۶۰.

۹- * در این باره از منابع خودی خبری در دست نیست.

۱۰- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۵، ۲۰/۸/۱۳۶۰، صص ۱۰ - ۹ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۱۹/۸/۱۳۶۰.

در پی توافقات نهایی بین حزب دمکرات کردستان ایران و شورای ملی مقاومت در ۵ آبان ۱۳۶۰، نماینده این حزب در مذاکره با شورای ملی مقاومت پس از ده روز، این توافق ها را علنی ساخت. اتحاد حزب دمکرات با شورای ملی مقاومت بازتاب های مختلفی در رسانه های خارجی و در میان گروه های مخالف ایران داشت. به گزارش رادیو لندن: «حزب دمکرات کردستان ایران، یکی از نیروهای اصلی کرد مخالف دولت مرکزی ایران، پیوستن حزب به شورای ملی مقاومت به رهبری رئیس جمهور پیشین ابوالحسن بنی صدر را اعلام کرده است. این تصمیم از سوی دکتر سعید بدل، از اعضای کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان، در پاریس اعلام شد. دکتر بدل که سرپرستی مذاکرات حزب دمکرات کردستان با آقای بنی صدر و همچنین آقای مسعود رجوی، رهبر سازمان مجاهدین خلق [منافقین] را در فرانسه به عهده داشت، گفت: "به نمایندگی از سوی حزب خود این تصمیم را اتخاذ کرده است." وی افزود: "برنامه ای که از سوی آقای رجوی تحت عنوان "سیاست دولت موقت ایران" اعلام شد، مورد قبول کردها است، زیرا خودمختاری کردها و سایر اقلیت های قومی ایران در آن ضمانت شده است." (۱)

این رادیو همچنین در گفتاری جانبدارانه در سوئد مند بودن این پیوند برای طرفین اعلام کرد: «درست در روزی که حمله اکراد به بوکان آغاز شد، حزب دمکرات کردستان اعلام کرد که به شورای ملی مقاومت پیوسته است. این شورا در پاریس توسط آقای ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهور سابق ایران و آقای مسعود رجوی، رهبر سازمان مجاهدین خلق [منافقین] تشکیل شده است.

آقای عبدالرحمن قاسملو، رهبر حزب دمکرات کردستان ایران، مدت ها بود که نشانه هایی از امکان این اتحاد در سخنانش که در حمایت از سازمان مجاهدین خلق [منافقین] ایراد می شد، به دست می داد. این دو گروه مبانی سیاسی مشترک زیادی دارند. اعلام رسمی این اتحاد و پیوستگی برای هر دو سازمان، حاوی منافع است. از یک سو، اعتبار شورای ملی مقاومت و آقای رجوی را بیشتر می سازد و از سوی دیگر بر ادعای حزب دمکرات کردستان که خود را جزئی از تلاش ملی علیه دولت آیت الله خمینی می داند، صحنه می گذارد.

تابه حال دولت چین جلوه می داد که حزب دمکرات کردستان یک گروه جدایی طلب است که برای دول خارجی می جنگد. از لحاظ همکاری های نظامی باید گفت که این پیوستگی در آینده نزدیک به افزایش ارتباط و همکاری بین فرماندهان دو سازمان منجر خواهد شد، ولی از نظر دولت ایران که این گروه ها را به طور جداگانه هم نتوانسته است از میان بردارد، این پیوند باعث نگرانی خواهد بود. مقامات ایرانی اظهار می دارند که بیشتر نیروی مجاهدین را خنثی ساخته اند، ولی مجاهدین ضمن اعتراف به اینکه بیش از ۲۵۰۰ تن از طرف داران خود را در جنگ های خیابانی یا در برابر جوخه های آتش از ماه ژوئن تابه حال از دست داده اند، ولی مدعی اند که کادر عملیاتی آنها دست نخورده باقیمانده است.

ص: ۴۹۴

چریک های مسلح و شبه نظامی مجاهدین، طبق گفته این سازمان، چندان تلفاتی نداشته و ۵۰ تن از اعضای شورای مرکزی آنها زنده و حاضرند. [این درحالی است که] عملیات چریکی هنوز در نقاط مختلف کشور ادامه دارد، ولی شدت آن تا حدودی از چند ماه پیش کمتر شده است. (۱)

خبرگزاری رویتر نیز با استناد به نامه ای که عبدالرحمن قاسملو در پنجم آبان به مسعود رجوی نوشته است، پیوستن این حزب به شورای ملی مقاومت را اعلام کرد. (۲) بنا به اعلام این خبرگزاری: «حزب نیرومند دمکرات کردستان رسماً به جنبش مقاومت ملی در تبعید پیوست. جنبش مقاومت ملی ایران که علیه دولت بنیادگرای اسلامی ایران مبارزه می کند، در پاریس توسط ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهوری سابق و مسعود رجوی، رهبر سازمان چپ گرای مجاهدین خلق ایران، تشکیل شده است. حزب دمکرات کردستان در نامه ای که در پاریس انتشار یافت، اعلام داشت، در پی مذاکراتی که به ویژه در مورد خودمختاری کردستان با رهبران جنبش مقاومت ملی به عمل آمد، حزب دمکرات کردستان تصمیم گرفت به این جنبش بپیوندد. نامه مورخ ۲۷ اکتبر (۵ آبان ۱۳۶۰) حزب دمکرات کردستان توسط عبدالرحمن قاسملو، دبیرکل حزب دمکرات کردستان، امضا شده است. در این نامه گفته شده است که نماینده حزب دمکرات کردستان در جنبش مقاومت ملی به زودی تعیین خواهد شد.» (۳)

سلطنت طلب های طیف شاپور بختیار، آخرین نخست وزیر رژیم پهلوی، در مقاله ای رادیویی به اتحاد انجام پذیرفته بین حزب دمکرات کردستان ایران و شورای ملی مقاومت به رهبری ابوالحسن بنی صدر و مسعود رجوی واکنش نشان دادند. در این مقاله با اشاره به هم گرایی حزب دمکرات کردستان و سلطنت طلب ها برای براندازی نظام جمهوری اسلامی و همکاری نکردن با جمهوری اسلامی و همچنین با یادآوری تمایل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در سال ۱۳۵۸ برای سرکوبی نیروهای برانداز در کردستان و همچنین اقدامات ابوالحسن بنی صدر به عنوان فرمانده کل قوا برای سرکوب نیروهای حزب دمکرات در برخی مناطق کردنشین، به این اتحاد انتقاد شده و در پایان روی گردانی حزب دمکرات کردستان از شورای ملی مقاومت و اتحاد این حزب با سلطنت طلب های جناح شاپور بختیار خواسته شده است. بخش هایی از این مقاله به شرح زیر است:

«اکنون چند هفته است که رهبران این دو سازمان درباره اتحاد و هماهنگی گروه هایشان تبلیغات وسیعی را آغاز کرده اند، تا آنجا که به رهبری مجاهدین خلق مربوط می شود، تبلیغ برای

ص: ۴۹۵

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۴، ۱۹/۸/۱۳۶۰، صص ۴ - ۲ ضمیمه، رادیو لندن، ۱۸/۸/۱۳۶۰.
- ۲- به نظر می رسد اعلام خبرگزاری رویتر مبنی بر پیوستن حزب دمکرات به شورای ملی مقاومت قبل از اعلام رسمی نماینده این حزب در پاریس بوده و سعید بدل بعد از انتشار خبر رویتر و در یک موضع انفعالی این سخنان را گفته است. آنچه که این گمان را قوت می بخشد، گزارش رادیو صدای کردستان در ۱۶/۸/۱۳۶۰ است که انتشار جزئیات توافق طرفین را به چند روز آینده احاله داده است.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۱، ۱۶/۸/۱۳۶۰، ص ۷، پاریس - خبرگزاری رویتر، ۱۵/۸/۱۳۶۰.

این اتحاد کاملاً قابل توجیه است. آنها حیثیت مبارزان کرد را پشتوانه تبلیغ برای خودشان قرار می دهند و آقای مسعود رجوی در گفت و گوهای پنهانی اش با نمایندگان قدرت های امپریالیستی در پاریس، [مبارزات] این پیش مرگان را در کنار جانبازی مجاهدین راستین روی میز معامله قرار می دهد، اما شگفت آور این است که پیش مرگان دلاور کرد، درباره سازش کاری های رهبران مجاهدین خلق با دارودسته خمینی، در جریان سرکوبی خونین کردستان دچار فراموشی شده باشند و دستورات بنی صدر، دوست و متحد امروز و دیروز مجاهدین خلق، در مورد قتل عام مبارزان آزادی خواه کرد را از یاد برده باشند. مگر همین بنی صدر نبود که به عنوان فرمانده کل قوای خمینی به ارتشیان دستور داده بود تا کردها را سرکوب نکرده اند، پوتین هایشان را در نیاورند. مگر خود او شخصاً این موضوع را در صداوسیما جمهوری اسلامی به اطلاع نرساند؟ مگر همین بنی صدر، یار گرمابه و گلستان آقای رجوی، [نبود که] چنین دستوری را در سنندج و سقز صادر کرد و در جریان آن حمله، ده هزار خانه در سنندج ویران نشد؟ مگر رهبران مجاهدین خلق و همین آقای مسعود رجوی نبودند که در جریان سرکوبی های خونین کردستان برای دستیابی به سهمی در قدرت حکومت، سازش کاری با آخوندها را پیشه کرده بودند و در مورد جنایات هجوم بر کردستان سکوت کرده و لام از کام نمی گشودند؟ مگر همین رهبران سازمان مجاهدین خلق نبودند که در ۲۱ اسفند ۱۳۵۹ در شماره ۱۱۳ روزنامه مجاهد به دارودسته خمینی پیشنهاد کرده بودند که آماده اند در کردستان دخالت کنند و مسئله را به نحوی که اسباب رضایت خاطر هیئت حاکمه فراهم شود، حل کنند؟

امروز رهبران مجاهدین خلق حق دارند که همه این حقایق را از یاد ببرند، اما آیا پیش مرگان کرد نیز همه اینها را فراموش کرده اند؟ پاسخ این پرسش قطعاً منفی است. پیش مرگان جانباز کرد هرگز دوستان و دشمنان خود را فراموش نمی کنند. اگر امروز رهبری حزب دمکرات کردستان درباره اتحاد با رهبری مجاهدین خلق تبلیغ می کند، ریشه آن را باید در جایی غیر از ضعف حافظه و فراموش کاری جست و جو کرد.

رهبری حزب دمکرات کردستان در توضیح این پیشنهاد غیرقابل توجیه به پیش مرگان گفته است که پشتیبانی رهبران مجاهدین از خودمختاری کردستان دلیل و علت پذیرفتن این اتحاد بوده است که البته با توجه به آنچه گفته شد، بلافاصله این پرسش پیش می آید که کدام پشتیبانی؟ قسم حضرت عباس آقای رجوی با نماینده حزب دمکرات کردستان در اروپا را باور کنیم یا دم خروس اتحاد با بنی صدر جنایتکار را؟ در این میان هنوز نسخه های روزنامه مجاهد و نظرهای ابراز شده از سوی رهبران مجاهدین خلق درباره کردستان وجود دارد و می توان یک بار دیگر آنها را از نظر گذراند. حقیقت تلخی که متأسفانه از پشت پرده این اتحاد مصلحتی به چشم می خورد، چیزی جز معامله سیاسی بر سر خون پیش مرگان کرد نمی تواند باشد و نیست. اگر

رهبری حزب دمکرات کردستان واقعاً از روی راستی و درستی خواهان خودمختاری و حقوق پایمال شده فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی مردم کردستان در چارچوب یکپارچگی و تمامیت ارضی ایران است و در پس پرده معاملات دیگری در جریان نیست و ظاهر و باطن همین است، این پرسش پیش می آید که چرا پشتیبانی های نهضت مقاومت ملی ایران و رهبر آن شاهپور بختیار از مبارزات حق طلبانه هم میهنان کرد، نادیده گرفته شده است؟ رهبری حزب دمکرات کردستان می کوشد رهبری مجاهدین خلق را به عنوان تنها پشتیبان خواسته های مردم کردستان به هم میهنان کرد معرفی کند، اما گمان نمی کنیم پیش مرگان کرد از یاد برده باشند که شاهپور بختیار نخستین کسی است که فریاد حق طلبانه هم میهنان کرد را به گوش جهانیان رسانید و خواسته های بحق هم میهنان کرد در مورد خودمختاری در چارچوب یکپارچگی ایران و شرکت هرچه وسیع تر همه مردم در اداره امور مناطق زیستی خود را مورد تأیید قرار داد. با توجه به این حقایق، آیا حق نداریم در حسن نیت آنها که امروز شاهپور بختیار را دشمن قسم خورده خلق های ایران می نامند و دست دوستی مسعود رجوی و ابوالحسن بنی صدر را می فشارند و بر تأییدهای یاسر عرفات و هانی الحسن تکیه می کنند، تردید کنیم؟» (۱)

۱

در چندین عملیات نیروهای خودی در شهرهای قزوین، شیراز و خرم آباد، ۸ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به تصرف نیروهای خودی درآمد و ۹ تن از افراد سازمان دستگیر شدند و یک تن نیز کشته شد.

نیروهای سپاه پاسداران قزوین با استفاده از اطلاعات مردمی، ۴ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را در این شهر کشف و ۵ تن از فعالان این سازمان را در این خانه ها دستگیر کردند. یک تن از آنان نیز هنگام درگیری در یکی از خانه های تیمی به هلاکت رسید. از این خانه های تیمی، ۲ قبضه تفنگ ژ ۳، یک قبضه مسلسل ام ۳، سه قبضه اسلحه کمری و مقادیر زیادی مواد منفجره و اسناد و مدارک سازمانی به دست آمد. (۲)

در شیراز نیز نیروهای سپاه در منطقه "تلبادی" واقع در ۳۵ متری زرهی و شهرک سعدی، ۲ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را کشف و ۲ تن از فعالان سازمان را در این خانه ها دستگیر کردند. یکی از دستگیرشدگان عامل اصلی سرقت مقدار زیادی اسلحه و مهمات از پادگان هوابرد شیراز بود. از این خانه های تیمی، ۲ قبضه اسلحه ژ ۳، دو قبضه کلت، ۲ عدد نارنجک، مقداری فشنگ و پول و اسناد و مدارک سازمانی به دست آمد. (۳)

همچنین در خرم آباد، ۲ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) کشف شد و ۲ تن از فعالان سازمان که در چندین عملیات نظامی از قبیل ترور و تخریب شرکت داشتند، دستگیر شدند. (۴)

ص: ۴۹۷

۱- همان، صص ۱۴ - ۱۲ ضمیمه، رادیو ایران، ۱۵/۸/۱۳۶۰.

۲- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۵۱، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱، به نقل از اطلاعیه پانزدهم آبان ماه روابط عمومی سپاه پاسداران.

۳- سند شماره ۸۰۲۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات منطقه ۹ به اطلاعات مرکز، ۲۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛
و- سند شماره ۵۴۱۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات منطقه ۹ (شیراز) به اطلاعات مرکز، ۱۹/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۴- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۵۱، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱، به نقل از اطلاعیه پانزدهم آبان ماه روابط عمومی سپاه پاسداران.

آقای هاشمی رفسنجانی در خطبه های امروز نماز جمعه درباره حضور داوطلبانه مردم در جنگ تحمیلی سخنانی ایراد کرد. وی در سخنان خود با ذکر نمونه هایی از حضور مشتاقانه مردم در جبهه های جنگ به ستایش و قدردانی از آنان پرداخت و گفت: «یک سال و اندی از جنگ می گذرد. مردم معنای جنگ را فهمیده اند و آثار جنگ را دیده اند. شهیدها، معلول ها و خسارت ها، همه را دیده اند. دیگر چیز احساسی نمی تواند باشد، یعنی هر کس الآن درباره جنگ اقدامی می کند و قضاوتی کند این سخن سنجیده و منطقی است. [مسئولان] اشاره کردند که ما برای پایان دادن به جنگ نیاز به یک مقدار نیروی تازه نفس ورزیده داریم، یک چیز این جوری یکی دو هفته پیش اعلام کردند.

موجی که بر اثر این دعوت جامعه ما را گرفته، واقعاً بارزش است و واقعاً امیدوارکننده؛ چیزی است که اتمام حجت می کند برای هر مسئول توی این کشور که با همه وجودش در خدمت این مردم باشد. اینها مثلاً- معدودی می خواستند. این قدر از طرف جنگ دیده که داوطلب رفته بودند و برگشته بودند و آنهایی هم که نرفته بودند و از جنگ نشنیده بودند، این قدر استقبال شده و دارد فشار می آید روی مراکز اعزام که برای ما غیر قابل قبول بوده که این همه مردم آماده جنگ باشند و این مردم کی اند؟! دشمنان ما اصلاً این حرف ها را نمی گویند و جزء اخبار دنیا نمی آورند. من شخصاً روزانه ده ها مورد مراجعه دارم از طرف ائمه جمعه، سپاه، بسیج و مسئولان سطح بالا که به مردم بگویند این قدر به ما فشار نیاورید، ما به اندازه ای که نیرو لازم داریم، خودمان رفته رفته از میان شما می بریم. یکی از دوستان دیشب آمده بود و می گفت، بچه ها دیگر حاضر نیستند به مدرسه بروند، این قدر فشار آورده اند، به ما می گویند که حالا که اجازه داده اند، چرا نمی گذارید ما برویم. در تبریز وقتی که آیت الله مشکینی اعلام کردند و امکانات اعزام کننده ها نیز محدود بود، مردم با بیل و داس و چکش آمده اند دم پادگان و می گویند که ما را ببرید آنجا که لااقل سنگر بکنیم، اگر تفنگ ندارید، ما می آییم آنجا کارهای پشت جبهه را می کنیم، گریه می کنند که چرا نمی برید. مسئولان سپاه می گفتند که مثلاً ما فلان تعداد را لازم داشتیم،

اما بیش از چند برابر آن تعداد، با فشار پشت درب سپاه اند. کسانی که یک بار رفته و جنگ هم کرده اند و وظیفه شان را هم انجام داده اند، صدمه جنگ را هم دیده اند و الآن این جواری استقبال می کنند. خداوند به شما مردم و به شما جوانان و به شما فداکارها و به شما کسانی که دین خدا و انقلاب را بر جان خودتان ترجیح می دهید، خیر بدهد و خداوند بر شما رحمتش را بفرستد که فرستاده، شما قلب امام زمان را شاد می کنید، شما به رهبر روح می دهید، شما به مسئولان روح می دهید و شما می شکنید روحیه دشمنان را با این حرکت هایتان و با این فداکاری هایتان. شما با این ملت [روبه رو] هستید. ... خداوند بر جبین این مردم نوشته که انقلابشان پیروز است و بر جبین این انقلاب هم نوشته که باید به خاطر این مردم پیروز بشود و می شود.»

آقای هاشمی سپس به بحث سازندگی کشور اشاره کرد و گفت: «ما به خاطر این پشتیبانی که از مردم احساس می کنیم و به خاطر تسلطی که بر جبهه های جنگ داریم، ان شاء الله به همین زودی آثارش را خواهیم دید. امیدواریم که از همین حالا آماده شویم برای کارهای بسیار مهم دوران سازندگی این کشور. و من به شما بشارت بدهم که شورای عالی اقتصاد با همین تشخیص شروع به برنامه ریزی کرده و برنامه های درازمدت در جهت تولید، در جهت توزیع، در جهت کشاورزی و صنعت و در جهت مصرف به مناسبت طرح های وسیع و همه جانبه تهیه شود. خطوط اقتصادی ما روشن بشود، خطوط حدود فعالیت های بخش خصوصی و سرمایه های شخصی روشن بشود و بخش تعاونی روشن بشود و مردم تکلیف خودشان را بدانند در سازندگی کشور، به کار بگمارند و بتوانند راهی که انقلاب اسلامی در پیش رویشان می گذارد از آن راه استفاده کنند و با بشارتی که نخست وزیرمان در حرف های یکی دو روز پیششان می گفتند، من هم تکرار کنم، از مجموعه گزارشات و برخوردها این جواری به دست می آید که نیروهای متخصص و تکنوکرات کم کم توجه کرده اند که اگر بخواهند خدمت کنند فقط در بستر انقلاب اسلامی و در همراهی با خط امام می توانند کار کنند و از این طرف هم من به آنها این بشارت را می دهم که مسئولان کشور هم به این نتیجه رسیده اند که بدون حضور شما نیروهای متخصص و نیروهای انسانی و کسانی که حاضرند مخلصانه به این کشور و انقلاب و مردم خدمت بکنید، کارها به پایان نمی رسد. بنابراین، بنده هم از تریبون نمازجمعه روز تاسوعای امام حسین از همین جا اعلام می کنم که مسئولان دولتی، طراحان، برنامه و بودجه، برنامه ای درست کنند که مردم احساس اعتماد کنند، آینده شان روشن بشود، بخش خصوصی بتواند و بداند کجا کار می کند و کجا می تواند کار بکند و به شما نیروی انسانی تحصیل کرده و دوره دیده و مجرب اطلاع می دهم، ما امیدواریم و مطمئنیم با کم شدن شر دشمنان داخلی و خارجی و گذراندن دوره های پراشتهاب انقلاب و معین شدن مسئولیت ها و تثبیت ارگان ها و توجه دولت ها و کشورهای خارجی به اینکه این دولت و این انقلاب ماندنی است، ما بتوانیم سال آینده را و از این به بعد را دوره های سازندگی و نظام برای جمهوری اسلامی در پیش داشته باشیم.»^(۱)

ص: ۴۹۹

یک دادگاه انگلیسی در لندن در پایان محاکمه ۲۲ تن از حمله کنندگان به کنسولگری ایران در لندن، ۱۸ تن از آنان را فقط به پرداخت ۱۳۰ پوند جریمه نقدی و ۲۸ روز حبس تعلیقی به مدت دو سال محکوم کرد. (۱)

گفتنی است که این افراد از اعضا و هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بودند که در ۱۶ شهریور ۱۳۶۰ به کنسولگری ایران در لندن حمله کردند و آسیب هایی به آنجا وارد آوردند. مهاجمان همچنین با کارکنان کنسولگری درگیر شدند که در نتیجه آن، ۱۰ تن زخمی شدند. ماجرا پس از اشغال چندساعته ساختمان کنسولگری و حضور دیر هنگام پلیس و دستگیری تعدادی از آنان پایان یافت. (۲)

در پی سفر رئیس شرکت ملی پتروشیمی ایران به توکیو و گفت و گوی وی با مقامات ژاپنی و شرکت میتسوئی، اخباری که امروز منتشر شد حاکی از ناموفق بودن طرف ایرانی در مجاب کردن شرکت ژاپنی برای ادامه کار پروژه ۶/۳ میلیارد دلاری است.

به گزارش خبرگزاری رویترز از توکیو: «مقامات دولتی ژاپن امروز اعلام کردند، درخواست دولت ایران در زمینه تحت فشار قرارداد یک شرکت ژاپنی برای تکمیل پروژه پتروشیمی بندر [امام] خمینی، توسط دولت ژاپن رد شده است.

شرکت ژاپنی میتسوئی اعلام کرده است که چنانچه تا اواسط ماه دسامبر آینده، ایران با پیشنهاد این شرکت در مورد ادامه اجرای این طرح با سرمایه ایران موافقت نکند، از اجرای این پروژه سر باز خواهد زد.

مصطفی طاهری رئیس شرکت ملی پتروشیمی ایران در مذاکراتی که اخیراً با مقامات شرکت میتسوئی داشت، موفق نشد این شرکت را به ادامه اجرای این پروژه ترغیب کند. رئیس شرکت پتروشیمی ایران در پی عدم موافقت در اجرای این امر، از وزارت صنایع و تجارت ژاپن خواست شرکت میتسوئی را برای انجام این پروژه تحت فشار قرار دهد. مسئول تعیین سیاست های بازرگانی وزارت صنایع و تجارت ژاپن به مصطفی طاهری گفته است: "دولت ژاپن در امور بخش خصوصی دخالت نخواهد کرد و نمی تواند شرکت میتسوئی را به انجام این پروژه مجبور سازد." در ماه آوریل گذشته، شرکت میتسوئی اعلام کرد که در اجرای این پروژه سرمایه گذاری بیشتری نخواهد کرد و در صورت انجام سرمایه گذاری توسط دولت ایران، حاضر به ادامه فعالیت در این زمینه خواهد بود.

مصطفی طاهری، رئیس شرکت ملی پتروشیمی ایران، روز گذشته در یک مصاحبه مطبوعاتی گفت: "چنانچه شرکت میتسوئی به طور یک جانبه از اجرای پروژه پتروشیمی بندر [امام] خمینی سر باز زند، بین دو کشور مشکلات زیادی بروز خواهد کرد."

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۱، ۱۶/۸/۱۳۶۰، ص ۹، لندن - خبرگزاری پارس، ۱۵/۸/۱۳۶۰؛ و-
خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۹، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱۱، لندن - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۳/۸/۱۳۶۰.
- ۲- مشروح این ماجرا در کتاب روزشمار جنگ، جلد پانزدهم درج شده است.

طاهری افزود: "ایران از شرکای ژاپنی خواسته است که برای ادامه مذاکره در زمینه اجرای این پروژه از ایران دیدار کنند. تاناکا وزیر صنایع و تجارت ژاپن نیز امروز طی مصاحبه ای گفت: "دولت ژاپن در انتظار نتایج مذاکرات دولت ایران و مقامات شرکت میتسوئی است." دولت ژاپن در اجرای طرح پتروشیمی بندر [امام] خمینی به شرکت میتسوئی کمک مالی داده است، لکن در مذاکرات ایران و میتسوئی مقامات ژاپنی حضور ندارند." (۱)

ضمیمه اول گزارش ۳۶۷: بیانیه روابط عمومی ستاد عملیات شمال غرب در خصوص حمله وسیع گروه های مسلح غیرقانونی به شهر بوکان و کشتار گسترده مردم

در بیانیه روابط عمومی ستاد عملیات شمال غرب کشور آمده است: «امت قهرمان و شهیدپرور ایران، در درگیری هایی که از ساعت چهار بعدازظهر امروز در بوکان بین رزمندگان اسلام و عناصر ضدانقلاب دمکرات و کومه له و گروهک منافقین به وقوع پیوست، این اشرار چهره کثیف و ددمنشانه و خونخوار خود را به مردم مستضعف کرد بیش از پیش نشان دادند، چراکه ده ها تن از زنان و مردان و کودکان بی گناه شهر بوکان را در قهوه خانه ها و خیابان ها و جلو نانوائی ها و دیگر اماکن عمومی به رگبار بسته و قتل عام وحشیانه ای انجام دادند. این درگیری و قتل عام، که از ساعت چهار بعدازظهر شروع شده بود، با شجاعت و ایثار برادران سپاهی، ارتشی، ژاندارمری، بسیج و شهربانی خنثی [شد] و ده ها تن از عناصر کافر دمکرات و کومه له کشته و زخمی شدند که جنازه بسیاری از آنها در خیابان ها و کوچه ها به چشم می خورد و هم اکنون سربازان امام زمان تمامی شهر را در کنترل و محاصره خود دارند و تمامی راه های ورود و خروج تحت نظر است و پاک سازی شهر، خانه به خانه ادامه دارد.» (۲)

ضمیمه دوم گزارش ۳۶۷: گفت و گوی کیهان با یکی از مسئولان روابط عمومی سپاه پاسداران در خصوص وضعیت شهر بوکان و آمار صحیح تلفات اقدامات ضدانقلاب

بخش هایی از مصاحبه کیهان بدین شرح است:

«خبرنگار ما گفت و گوی کوتاهی با یکی از مسئولین روابط عمومی سپاه پاسداران کردستان که به تازگی از بوکان بازگشته انجام داده است. وی می گوید: "بعد از دفع حمله اخیر ضدانقلاب به بوکان، شهر در آرامش کامل به سر می برد و ارگان ها و مراکز دولتی درحالی که تنها یک ماه از آزادی شهر جنگ زده بوکان می گذرد، مشغول به کار شده و بخشدار جدید نیز برای بررسی وضع منطقه وارد شهر شده است." وی افزود: "در پخش خبر مربوط به درگیری اخیر بوکان قدری غلو شده است. در این درگیری تنها ۱۰ تن از مردم و برادران سپاه شهید شدند که ۲ تن از آنان در حین انتقال به بیمارستان به شهادت رسیدند." وی در پایان گفت: "این یورش ضدانقلاب نتوانست خللی در اراده مردم این شهر وارد آورد و می توان گفت که روحیه مردم بوکان تحسین برانگیز است و مردم از عدم سلطه نیروهای ضدانقلاب، که حتی به بیمارستان شهر هم رحم نکرده و بیش از ۲۰ میلیون تومان وسایل آن را به غارت بردند، با خوشحالی و روحیه انقلابی استقبال می کنند و همبستگی خود را با نیروهای سپاه و ارتش هرچه بیشتر استحکام می بخشند." (۳)

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۱، ۱۶/۸/۱۳۶۰، ص ۸، توکیو- خبرگزاری رویتر، ۱۵/۸/۱۳۶۰.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۲، ۱۶/۸/۱۳۶۰، صص ۱۶ - ۱۵، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۶/۸/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات شمال غرب کشور.
- ۳- روزنامه کیهان، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲، کرمانشاه.

برای آماده سازی مقدمات اجرای عملیاتی با هدف آزادسازی بستان، پس از بررسی های اولیه، کار احداث جاده ای شنی از بین تپه های غیرقابل عبور رملی غرب تپه های "الله اکبر" (شمال شهر بستان) تا تنگه "چزابه" از امروز آغاز شد. (۱)

در شمال شهر بستان، زمین های رملی (از جنس ماسه بادی) از مجاورت ارتفاعات الله اکبر تا تنگه چزابه امتداد یافته و دشمن به دلیل عمق زیاد این منطقه - که به حدود ۲۰ کیلومتر می رسید و حتی عبور نفرات پیاده از آن به سختی امکان پذیر بود - با خیال آسوده، جناح نیروهای خود را به رمل ها متکی کرده و عمق منطقه، توپخانه و مرکز فرماندهی و مهندسی خود را در حاشیه آن قرار داده و فقط برای رعایت احتیاط، منتهی الیه مناطق رملی به سمت نیروهای خود را با سیم خاردار و مین مسلح کرده بود.

از آنجایی که عبور از منطقه رملی برای دستیابی به عمق منطقه و عقبه دشمن در شمال بستان و تنگه چزابه به عنوان تلاش اصلی عملیات به صورت پیاده - زرهی پیش بینی شده بود، برای عبور وسایل زرهی، نیاز به احداث جاده بود. به همین دلیل و براساس شناسایی های صورت گرفته از منطقه، این مأموریت به جهاد سازندگی خراسان واگذار شد.

جهاد خراسان که قبل از این در حال احداث جاده ای در شرق این منطقه با هدف انتقال توپخانه ارتش از مسیر تپه های الله اکبر در شرق مناطق رملی موسوم به جاده الله اکبر بود و با زمین منطقه نیز آشنایی داشت، مأموریت احداث ادامه این جاده به درون مناطق رملی را برعهده گرفت. برای

ص: ۵۰۳

۱- به نوشته غلامعلی رشید، راهکار اجرای عملیات در چزابه و احداث این جاده از ابتکارات حسن باقری بود که با یک گروه شناسایی به سرپرستی سیدعلی حسینی از نیروهای سپاه پاسداران خراسان پیگیری شد. نتایج این شناسایی به ارائه طرحی از سوی کارگروه عملیاتی سپاه برای اجرای مانور احاطه ای در منطقه چزابه و دستیابی به عقبه های دشمن انجامید. درباره این موضوع مطالبی به نقل از غلامعلی رشید در ضمیمه اول این گزارش درج شده است.

بررسی مقدمات اجرای کار، گروهی به سرپرستی سیدعلی حسینی، از نیروهای اطلاعات ستاد عملیات جنوب سپاه پاسداران، عملیات شناسایی را از کنار رودخانه کرخه شروع کرده، همه تپه های رملی تا اطراف تنگه چزابه را بررسی و مسیر نهایی جاده را مشخص کردند. (۱) - (۲)

۱

نیروی هوایی ارتش عراق امروز با تشدید و افزایش حملات هوایی خود، مناطقی را در اهواز، آبادان و سوسنگرد بمباران کرد. در غرب و شمال غرب کشور نیز توپخانه های عراق به آتشباری خود ادامه دادند و چندین گلوله به شهرهای پیرانشهر و اطراف شهر پاوه شلیک کردند. جنگنده های نیروی هوایی هم در مقابله با هواپیماهای عراقی موفق به سرنگونی ۴ فروند از آنان شدند.

در جبهه های جنوب، از ساعت ۱۰:۰۰ تا ۱۳:۳۰ امروز، چند فروند هواپیمای عراقی به حریم هوایی منطقه اهواز، آبادان و سوسنگرد تجاوز کردند. در منطقه عمومی اهواز، جنگنده های عراقی با واکنش به موقع هواپیماهای شکاری نیروی هوایی موفق به اجرای عملیات نشدند و فقط تعدادی از بمب های خوشه ای خود را در حوالی شهر اهواز در مسیر اندیمشک فروریختند که تلفاتی به بار نیاورد. یک هواپیما نیز با تیربار خود اقدام به شلیک در اهواز کرد که به زخمی شدن یکی از شهروندان اهوازی انجامید.

در آبادان نیز هواپیماهای عراقی مقارن ظهر عاشورا درحالی که مردم درحال عزاداری بودند، چند بمب به شهر پرتاب کردند که خساراتی به بار آورد، اما تلفات جانی نداشت.

روزنامه کیهان به نقل از یک منبع موثق نظامی اعلام کرد که جنگنده های نیروی هوایی موفق شدند در حمله هواپیماهای عراق، ۴ فروند از آنها را در ساعات ۱۰، ۱۲:۱۰، ۱۳ و ۱۳:۳۰ سرنگون کنند.

ستاد مشترک ارتش نیز در نامه ای با اعلام سقوط ۴ فروند از هواپیماهای عراقی، محل سقوط آنها را در منطقه اهواز و جاده آبادان - ماهشهر اعلام کرد.

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران همچنین در نامه ای به نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران ضمن اعلام مختصات مناطقی که ممکن است هواپیماهای عراقی در آنجا سقوط کرده باشند، اعلام کرد که به منظور جمع آوری قطعات هواپیماهای دشمن، منطقه موردنظر کنترل و حفاظت شود. (۳)

براساس گزارش نوبه ای لشکر ۱۶ قزوین - که در منطقه عمومی سوسنگرد مستقر است - امروز جنگنده های عراقی در ۵ نوبت اقدام به بمباران شهر و منطقه عمومی سوسنگرد کردند که این امر از حساسیت دشمن به این محور حکایت می کند. بنا به گزارش رادارهای مستقر در بهبهان، بوشهر،

- ۱- درباره احداث این جاده که بعدها به جاده پیروزی معروف شد، به ضمیمه دوم این گزارش مراجعه شود.
- ۲- عیسی سلمانی لطف آبادی، سعدی زرینی و محمد جلالی شم آبادی، جهاد سازندگی خراسان در دفاع مقدس، عملیات های مهندسی رزمی، جلد ۶، انتشارات سلمان، ۱۳۸۵، ص ۶۵؛ و- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد دوم، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران (معاونت تبلیغات و روابط عمومی)، ۱۳۷۳، ص ۱۹۵.
- ۳- سند شماره ۸۰۲۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (عملیات) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۲، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، آبادان - خبرگزاری پارس، ۱۶/۸/۱۳۶۰؛ و- همان، ص ۲، اهواز- خبرگزاری پارس، ۱۶/۸/۱۳۶۰؛ روزنامه کیهان، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۴، به نقل از اطلاعیه ۶۹۱ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۳، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۹، پاریس - فرانس پرس، ۱۷/۸/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۲، ۱۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱۱، اهواز- خبرگزاری پارس، ۱۶/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۱۰۸۰۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (م ۱۳۲) به نزاجا (مد - اطلاعات)، ۲۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۴۲۷۵۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۱۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

اهواز، مارون، امیدیه و دزفول، امروز ۳۹ فروند جنگنده عراقی وارد حریم هوایی ایران شدند. (۱)

در محور شمال غرب، توپخانه های ارتش عراق منطقه تمرچین پیرانشهر را گلوله باران کردند که بر اثر اصابت گلوله ها و ترکش ها، یک خانه ویران شد و ۴ تن از اهالی بومی نیز زخمی شدند. (۲) چندین گلوله توپ دشمن نیز به اطراف شهر پاره برخورد کرد که خساراتی به همراه نداشت. (۳)

۱

وضعیت داخلی عراق روزه روز و خیم ترمی شود و نیروهای مخالف این کشور نیز حملات خود را به ارتش عراق افزایش داده اند. امروز همچنین تعدادی از مردم عراق مجبور به ترک این کشور شدند و دو نظامی عراقی نیز از محور پیرانشهر خود را تسلیم نیروهای خودی کردند.

بنا به اعلام روابط عمومی سپاه، نیروهای مخالف مسلمان عراقی به یک خودرو ارتش عراق حمله کرده و ۳ تن از سرنشینان آن را زخمی کردند. (۴) همچنین به نوشته روزنامه کیهان، معارضین مسلمان عراقی به پاسگاه شانه دری عراق حمله کرده و خسارت هایی به آن وارد آوردند. این روزنامه همچنین افزوده است که در پی پخش اعلامیه ای از طرف دولت عراق درباره علت اخراج شیعیان این کشور، بین افراد بعثی و عده ای از شیعیان درگیری رخ داد که در نتیجه آن ۸ تن از مأموران امنیتی عراق کشته شدند. (۵)

علاوه بر این، به نوشته روزنامه اطلاعات، رژیم صدام بیش از ۱۲۰۰ تن از مردم بی دفاع عراق را که اکثر آنان را کودکان و زنان تشکیل می دهند، از عراق بیرون کرد. این عده پس از عبور از گردنو و کانی رش (منطقه عمومی از گله کرمانشاه) رهسپار قلقله و خانه شور شدند. رژیم عراق تعدادی از این زنان و مردان را ۳ تا ۹ ماه زندانی کرده بود. در جریان این کوچ اجباری، ۸ تن از این افراد روی مین رفتند و ۳ تن از آنان کشته و بقیه مجروح شدند. این روزنامه می افزاید: به محض گزارش این خبر به استانداری کرمانشاه، یک ستاد هماهنگی از نمایندگان ارتش جمهوری اسلامی ایران، استانداری، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، جهاد سازندگی و بنیاد امور جنگ زدگان به منظور اجرای عملیات امداد تشکیل شد. (۶)

در محور پیرانشهر نیز دو نظامی و دو غیرنظامی عراقی از طریق ارتفاعات قمطره وارد خاک ایران شدند و از نیروهای ایران درخواست پناهندگی کردند. (۷)

۲

رادیو صدای کردستان در گفتاری، درباره عملیات بوکان و تیرباران کردن ۶ تن از نیروهای نظامی ایران مطالبی بیان کرد و مدعی شد بیش از ۱۰۰ تن از نیروهای خودی در درگیری های اخیر کشته شده اند. سازمان روحانیت اهل سنت کردستان نیز ضمن محکوم کردن اقدام حزب دمکرات، گروه کومه له و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در کشتار مردم بوکان، این ضایعه را به مردم این شهر تسلیت گفت.

- ۱- مرکز پژوهش‌های دفاع مقدس (معاونت نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران)، تقویم تاریخ دفاع مقدس، جلد پانزدهم (فروغ فتح، حوادث آبان ۱۳۶۰)، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، چاپ اول ۱۳۸۸، صص ۳۸۴ و ۳۹۰.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۲۳۳، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۴، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۷/۸/۱۳۶۰، به نقل از ستاد خبری سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
- ۳- سند شماره ۲۹۴۴۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۳.
- ۴- روزنامه کیهان، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۳، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
- ۵- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵.
- ۶- روزنامه اطلاعات، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۴.
- ۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۲۳۳، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲۸، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۷/۸/۱۳۶۰.

رادیو صدای کردستان اعلام کرد: «مردم بوکان بار دیگر مشاهده کردند که پیش مرگان حزب دمکرات کردستان سنگر را خالی نمی کنند و جان فدای راستین خلقشان هستند. از کشته شدگان دشمن ۶ تن ... در مقابل چشم های مردم اعدام انقلابی شدند. در این جنگ نابرابر، گذشته از به هلاکت رسیدن بیش از یک صد تن از مزدوران رژیم، سربازی به نام محمد آذر اهل پیران به اسارت درآمد و ۲ قبضه تفنگ ژ ۳ نیز به دست پیش مرگان افتاد. همچنین در این حملات دلیرانه، یکی از پیش مرگان رزمنده به نام شهاب سلیمانی به شهادت رسید.»(۱)

این رادیو اضافه کرد که در چند روز گذشته، حزب دمکرات کردستان ۴۳ تن از پاسداران را اعدام انقلابی کرده است. (۲) - (۳)

آسوشیتدپرس دو روز پس از فروکش کردن بحران ایجادشده در بوکان، به نقل از یک شهروند تهرانی (!) به پیروزی هایی که گروه های مسلح غیرقانونی به دست آورده اند اشاره کرد. این خبرگزاری گزارش داد: یکی از ساکنان شهر تهران امروز گفت: این افراد که در مناطق شمال غربی ایران با نیروهای دولتی در حال نبرد می باشند، ادعا کرده اند که جهت تسخیر بوکان به پیشرفت های چشمگیری دست یافته اند. به گفته این شهروند تهرانی - که آسوشیتدپرس از ذکر نامش خودداری کرده است - این ادعا در اعلامیه ای که کردهای طالب خودمختاری انتشار داده اند، بیان شده است و یک رادیوی غیرقانونی - که به رادیو دمکرات ها موسوم است و به نظر می رسد که از ارتفاعات شهر مهاباد واقع در شمال غربی ایران مبادرت به اجرای برنامه می کند - آن را پخش کرده است. این شهروند تهرانی در یک تماس تلفنی با بیروت گفت: کردها گزارش های دولت را مبنی بر پیروزی نیروهای دولتی در این مناطق رد کرده اند. (۴)

به گفته شاهدان عینی، در حمله اخیر افراد حزب دمکرات به شهر بوکان، افراد این حزب، تعدادی از مردان، زنان و کودکان کرد را در خیابان های این شهر به رگبار بستند. در پی این حادثه، سازمان روحانیت کردستان در اطلاعیه ای، ضمن محکوم کردن این اقدام، این ضایعه بزرگ را به مردم این شهر تسلیت گفت. در این اطلاعیه آمده است: ملت مسلمان و قهرمان کردستان، بار دیگر همه دیدیم که چگونه گروهک های جنایتکار و مردم فریب دمکرات، کومه له و منافقین - این مزدوران امریکا - دست ناپاکشان به خون زنان و مردان بی دفاع بوکان آلوده شد و دیدیم که چگونه این ناجوانمردان دون صفت، مردم بی دفاع کرد را به گلوله بستند.

این مزدوران با این جنایت هولناک نمی توانند مردم قهرمان کردستان را از راه اسلام و راه انقلاب بزرگ اسلامی بازدارند.

آنها با این عمل ننگین خود، چهره مزدوران خویش را بیش از پیش آشکار کرده و خوی ددمنش و ضدانسانی خود را نمایانند. ما روحانیت اهل تسنن سازمان روحانیت کردستان به مردم غیور بوکان این ضایعه بزرگ را تسلیت عرض کرده و صبر و شکیبایی آنان را از خداوند بزرگ خواهانیم و امیدواریم روزی برسد که کردستان عزیز از وجود پلید این دیوصفتان پاک شود. (۵)

۱- همان، ص ۷ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۱۷/۸/۱۳۶۰.

۲- افراد اعدام شده جزء گروگان هایی بودند که در اختیار حزب دمکرات قرار داشتند.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۱، ۱۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، رادیو صدای کردستان.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۳، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱۰، بیروت - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۷/۸/۱۳۶۰.

۵- روزنامه کیهان، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱.

فرماندار میاندوآب و سرپرست بخشداری بوکان در گفت و گوی اختصاصی با خبرنگار خبرگزاری پارس درباره مواضع عزالدین حسینی و آخرین وضعیت امنیتی شهر بوکان و مناطق اطراف این شهر مطالبی بیان کرد.

وی گفت: عزالدین حسینی هم اکنون به عنوان رئیس دادگاه گروهک کومه له در منطقه می باشد. وی در دیدار با یکی از روحانیون اهل تسنن که از طرف ما برای گفت و گو در مورد احتمال مبادله گروگان ها به نزد وی رفته بود، گفته است تو به دلیل همکاری با جمهوری اسلامی کافر هستی و از دین و قومیت خود چشم پوشیده ای و اگر در لباس روحانیت و کرد نبودی سزای اعدام بود. سرپرست بخشداری بوکان در قسمت دیگری از این مصاحبه گفت: در روستاهای اطراف بوکان هنوز اوضاع به حال عادی باز نگشته و با اینکه ما برای مرتفع ساختن کمبود روستاییان درزمینه سوخت و ارزاق اعلام آمادگی کرده ایم، مراجعات اندکی در این باره صورت گرفته است. (۱)

افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی امروز در شمال غرب کشور دست به اقداماتی زدند که بر اثر آن ۴ تن از نیروهای نظامی و مردم شهید، ۱۲ تن زخمی و ۱۲ تن به اسارت گرفته شدند. از سوی دیگر، نیروهای خودی عملیات هایی به منظور پاک سازی روستاهای منطقه هشتیان در شمال غربی ارومیه انجام دادند که در یکی از این عملیات ها نیز ۴ تن از نیروهای خودی شهید و ۲ تن زخمی شدند. از افراد ضد انقلاب نیز ۱۰ تن کشته یا زخمی شدند.

در جنوب شهر سنندج، افراد حزب دمکرات ۱۲ تن از نیروهای خودی را خلع سلاح کرده، به اسارت بردند. به گزارش ستاد منطقه ۷ سپاه پاسداران، افراد پاسگاه در منطقه آیدر سنندج مشغول استراحت بودند که ۳ تن از افراد نفوذی حزب دمکرات که در آن شب وظیفه نگهبانی و سرنگهبانی را داشتند، با استفاده از فرصت، اسلحه های افراد داخل پاسگاه را جمع آوری کرده، سپس افراد حزب را - که از قبل با آنان هماهنگ کرده بودند - برای اقدام نهایی فراخواندند. افراد حزب نیز با بیدار کردن افراد پاسگاه همه آنان را به اسارت بردند. افراد حزب دمکرات هنگام انتقال گروگان ها به محل مورد نظر خود، ۲ تن از آنان را به شهادت رساندند. ۸ تن از گروگان ها، پیش مرگ کرد مسلمان و ۴ تن از آنان نیز پاسدار و بسیجی بودند. در این واقعه، ۱۵ قبضه انواع اسلحه، مقداری نارنجک و سایر مهمات به غنیمت نیروهای مهاجم درآمد. (۲)

در اقدام دیگری، افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی پایگاه های نیروهای خودی را در اطراف سردشت هدف گلوله های توپ قرار دادند که در این حملات، یک تن از پاسداران شهید و یک تن نیز زخمی شد. (۳)

افراد ضدانقلاب در داخل شهر سردشت نیز نارنجکی را به سمت افرادی که به مناسبت عاشورای حسینی در حال عزاداری در خیابان بودند، پرتاب کردند که بر اثر آن ۵ تن از مردم شهر زخمی شدند. (۴)

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۲، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۴، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۶/۸/۱۳۶۰.
- ۲- سند شماره ۸۰۲۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه عملیات منطقه ۷ به طرح و برنامه مرکز، ۲۲/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به نقل از رادیو صدای کردستان به استانداری کردستان، ۲۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۵۴۱۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از فرمانده سپاه منطقه ۷ (کرمانشاه) به فرمانده سپاه مرکز، ۱۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۳- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکزی اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- سند شماره ۲۹۴۴۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۳، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱۸، سندج - خبرگزاری پارس، ۱۷/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱؛ و- سند شماره ۲۹۴۴۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۳، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲۴، سندج - خبرگزاری پارس، ۱۷/۸/۱۳۶۰.

در ارومیه هم افراد مهاجم وابسته به گروه های ضدانقلاب هنگامی که نیروهای نظامی به همراه مردم در خیابان امام خمینی مشغول عزاداری بودند، نارنجکی به سوی عزاداران حسینی پرتاب کردند که به جراحت دو غیرنظامی و یک سرباز انجامید. (۱)

در اشنویه، عناصر گروه کومه له یک بمب ساعتی را در منزل یکی از افراد مسلمان این شهر کار گذاشتند که این بمب در ساعت ۲۱:۰۰ منفجر شد و ۳ تن از جمله صاحب خانه زخمی شدند. (۲)

در شهر سنندج نیز افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) یک بمب ساعتی را در چهارراه مردوخ کار گذاشتند. این بمب در ساعت ۲۰:۴۵ با صدای مهیبی منفجر شد و خسارت های جزئی به بار آورد. (۳)

در بانه، افراد مسلح غیرقانونی نارنجکی را به خیابان بیمارستان این شهر پرتاب کردند که تلفاتی نداشت. (۴)

در حوالی روستای قوچان در ۱۶ کیلومتری جنوب بوکان، یکی از نیروهای پایگاه این روستا روی مینی که افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی کار گذاشته بودند رفت و بر اثر شدت انفجار مین به شهادت رسید. (۵)

امروز همچنین نیروهای سپاه روستاهای منطقه هشتیان را در شمال غربی ارومیه پاک سازی کردند که در یک مورد به درگیری انجامید و در نتیجه آن ۳ تن از نیروهای سپاه و یک تن از نیروهای جوانمرد ژاندارمری شهید و ۲ تن از پاسداران زخمی شدند. از نیروهای مسلح غیرقانونی نیز ۱۰ تن کشته یا زخمی شدند. (۶)

۱

به دنبال اقدام خبرگزاری رویتر در علنی کردن پیوستن حزب دمکرات کردستان ایران به شورای ملی مقاومت، امروز رادیو صدای کردستان که به نوعی سخنگوی تبلیغاتی و سیاسی این حزب است، به نقل از دفتر سیاسی حزب دمکرات در اقدامی تقریباً منفعلانه، به ناچار، متنی را قرائت کرد که حاکی از این پیوند سیاسی بود. دفتر سیاسی حزب بیان چگونگی به توافق رسیدن برسر این موضوع را به چند روز آینده موکول کرد. این رادیو در گفتار دیگری از سران اتحاد جماهیر شوروی خواست تا به حزب دمکرات برای دست یافتن به خودمختاری کمک کند. در این بیانیه آمده است:

«هموطنان گرامی، خلق های شرافتمند ایران و مردم رزمنده کردستان، همچنان که انتظار می رفت، پس از مذاکرات سازنده، نمایندگان حزب دمکرات ایران و سازمان مجاهدین خلق بر سر اصول کلی همکاری توافق کردند و حزب ما رسماً به شورای ملی مقاومت برای استقلال و آزادی جمهوری دمکراتیک اسلامی پیوست.»

در این بیانیه همچنین ذکر شده است که نامه مسعود رجوی، مسئول شورای ملی مقاومت، که برای عبدالرحمن قاسملو، دبیرکل حزب، نوشته شده و همچنین پاسخ این نامه پخش

- ۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱، ارومیه.
- ۲- همان، ص ۴، سندج - خبرگزاری پارس به نقل از منابع موثق در لشکر ۲۸ کردستان؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنگار، شماره ۲۵۲، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۳، اشنویه؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۳، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۲۵، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۷/۸/۱۳۶۰.
- ۳- سند شماره ۲۹۴۴۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱؛ و- روزنامه کیهان، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۴، سندج - واحد مرکزی خبر؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱.
- ۴- سند شماره ۲۹۴۴۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.
- ۵- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۸.
- ۶- سند شماره ۵۴۱۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۵ (تبریز) به فرماندهی مرکز، ۱۹/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۴۲۷۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ارومیه به فرماندهی منطقه ۵ و تهران، ۱۷/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- روزنامه کیهان، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱، ارومیه.

خواهد شد.^(۱) و این اتحاد، پیروزی بزرگی برای حزب، مردم کردستان، سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و همه انقلابیون و خلق های سراسر ایران است. این اتحاد زمینه سرنگونی حکومت امام خمینی را بهتر آماده می کند و دولت موقت جمهوری دموکراتیک اسلامی برنامه سیاسی روشنی پیشنهاد خواهد کرد که جواب گوی خواسته های کنونی توده های میلیونی مردم ایران باشد. در ادامه این بیانیه آمده است: «هموطنان گرامی، دفتر سیاسی خوشوقت است که وصول به این توافق را به خلق کرد و همه خلق های ایران مژده بدهد و به اطلاع می رساند که در عرض چند روز آینده، کیفیت این توافق مفصلاً به آگاهی مردم خواهد رسید.»^(۲)

رادیو صدای کردستان همچنین در گفتاری با استناد به قانون اساسی شوروی مبنی بر حق خودمختاری اقوام در آن کشور از سران شوروی خواست تا برای تحقق خودمختاری در کردستان به این حزب کمک کند. به گزارش این رادیو: «یکی از بزرگ ترین وظایف کشور اتحاد جماهیر شوروی حمایت از خلق های تحت ستم جهان در برابر ظلم و ستم ممالک امپریالیستی و ارتجاعی و ملل صاحب قدرت و غالب است. براین اساس، خلق کرد و حزب پیشرو آن در کردستان همیشه کشورهای سوسیالیستی را پشتیبان راستین خود دانسته و انتظار داشتند که در شرایط تاریخی به هنگام تهاجم وحشیانه دشمن براساس وظایف لنینیستی خود به کمک آن بشتابند و از نیروی لایزال خود جهت رهایی این خلق تحت ستم استفاده نمایند.» در این گزارش تأکید شده است: اکنون که ایران تحت تسلط رژیم قرار گرفته که روزبه روز نابودی آن را تهدید می کند و خلق کرد نیز نزدیک به سه سال است دچار یک جنگ نابرابر و تحمیلی شده، وظیفه دوستان راستین خلق های تحت ستم، به ویژه کشورهای سوسیالیستی است که از خلق های تحت ستم ایران دفاع کنند.^(۳)

۱

در رویارویی نیروهای امنیتی و گروه های مسلح برانداز در شهرهای رضوان شهر، تهران و جنگل های گرگان، تعدادی از افراد وابسته به این گروه ها کشته یا دستگیر شدند.

در ساعت ۲۱:۰۰، یک خودرو حامل ۳ تن از نیروهای سپاه که از کارخانه صنایع چوب و کاغذ چوکا عازم بندر انزلی بود، در حوالی روستای پونل در غرب رضوانشهر، هدف حمله یک گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) قرار گرفت. در این اقدام، یک تن از پاسداران شهید و یک تن نیز به طور سطحی زخمی شد.^(۴)

ص: ۵۰۹

۱- اینکه چرا با وجود توافق نهایی حزب دمکرات با شورای ملی مقاومت در ۵ آبان ۱۳۶۰، موضوع تا ۱۵ آبان ۱۳۶۰ مسکوت مانده بود و دفتر سیاسی حزب یک روز پس از اعلام این همبستگی در خبرگزاری رویترا، به ناچار و به طور دستپاچه به این اقدامات دست زد، مشخص نیست.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۲، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۸ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۱۶/۸/۱۳۶۰.

۳- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، صص ۲۱ - ۲۰.

۴- سند شماره ۵۴۱۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه ۳ ستاد به فرماندهی ستاد مرکز، ۱۹/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۳، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۴، رشت - خبرگزاری پارس، ۱۷/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲، رشت - واحد مرکزی خبر به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انزلی.

امروز همچنین ۶ تن از افراد فعال سازمان مجاهدین خلق (منافقین) از جمله کاندیدای این سازمان از شهر اهواز در دور اول انتخابات مجلس شورای اسلامی، در تهران دستگیر شدند. در بازرسی منزل این شخص - که از اعضای کادر مرکزی این سازمان بود - تعدادی نقشه و کروکی منازل افراد حزب اللهی و برخی مسئولان مملکتی کشف شد. (۱)

در خیابان آزادی تهران، ۵ تن از افراد فعال و تحت تعقیب سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دستگیر شدند. این عده در یکی از شهرهای شمال فعال بوده و به تهران گریخته بودند. از دستگیرشدگان مقادیری اسناد و مدارک سازمانی به دست آمد. (۲)

در این حال، کمیته منطقه ۱۲ تهران اعلام کرد: گروه ضربت این کمیته در ماه گذشته ۱۱۰ تن از افراد فعال سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را دستگیر کرده است که از آنان هزاران تیر فشنگ، تعدادی اسلحه ژ ۳ و کلت، بی سیم دستی، نارنجک دست ساز، سه راهی و مقادیری مواد آتش زا و اسناد و مدارک دست نویس کشف شده است. (۳)

علاوه بر این، نیروهای سپاه پاسداران با آگاهی از تجمع ۳۰ نفر از افراد حزب مائوئیستی رنجبران در جنگل های گرگان، به تعقیب آنها پرداخته، محل تجمع آنان را در عمق جنگل های گرگان شناسایی کردند و با طرح ریزی قبلی، عملیات دستگیری این افراد را آغاز کردند. نیروهای سپاه پس از ۲۱ ساعت راه پیمایی در جنگل، در غافل گیری کامل، به محل استقرار افراد مسلح رسیدند، ولی شلیک بی موقع یکی از افراد گروه، موجب هشیاری آنان شد. اندکی پس از شلیک این تیر، درگیری میان دو طرف آغاز شد و با وجود این پیشامد، نیروهای سپاه موفق شدند ۲ تن از آنان را به هلاکت برسانند، ۲ تن را زخمی و ۳ تن را نیز دستگیر کنند. حدود ۲۰ تن از آنان نیز گریختند. مسئول سیاسی این گروه در طرح جنگل، از جمله افراد کشته شده بود. (۴)

از مقر این حزب، ۱۵ عدد اسلحه ژ ۳، مقدار فراوانی انواع فشنگ، تعدادی نارنجک جنگی، ۲ عدد بی سیم و تعداد فراوانی کیسه خواب و برخی ادوات و لوازم نظامی و وسایل زندگی در جنگل و... به دست آمد.

در بررسی های انجام شده، مشخص شد که حزب رنجبران از این مکان به عنوان محل آموزش نیروهای خود استفاده می کرده است. این حزب در نظر داشت پس از اتمام دوره آموزشی این نیروها، به پادگان آموزشی ارتش - که در شهر گرگان مستقر بود - حمله کرده، آنجا را تصرف کند. (۵)

ص: ۵۱۰

۱- روزنامه کیهان، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴.

۲- همان، شمال غرب تهران.

۳- همان.

۴- شایان ذکر است، م. ق. ا، مسئول حزب رنجبران استان مازندران که مسئولیت طرح جنگل این حزب را هم برعهده داشت، چندی پیش به طور اتفاقی دستگیر شده بود.

۵- سند شماره ۴۴۸۶۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد هماهنگی اطلاعات منطقه ۳ به اطلاعات و بررسی های

سیاسی، ۲۷/۸/۱۳۶۰، صص ۱۰ - ۱؛ و- سند شماره ۵۳۹۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۳ به ستاد مرکزی (مرکز فرماندهی)، ۱۶/۸/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱؛ و- سند شماره ۵۳۹۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۳ به ستاد مرکزی فرماندهی، ۱۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- روزنامه صبح آزادگان، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران.

صدام حسین، رئیس جمهور عراق، در مصاحبه ای مطبوعاتی شرکت کرد. خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه گزارشی از این گفت و گو منتشر کرده که در آن به حمایت بی قید و شرط از مخالفان نظام جمهوری اسلامی، کمک کشورهای حاشیه خلیج فارس به دولت عراق، اتخاذ مواضع آشتی جویانه دولت عراق در برابر مقامات مصری و... اشاره شده است. در این گزارش آمده است:

«صدام حسین در مصاحبه ای با الوطن العربی [چاپ پاریس] تأکید کرده که کشور وی حاضر به اهدای کمک و حمایت از هر مخالف رژیم ایران است. وی سپس تصریح کرد که این کمک در جهت بهبود موقعیت مخالفین است و در بردارنده هیچ شرطی نیست. صدام آن گاه افزود: ما همیشه معتقدیم که ضعیف شدن ایران به نفع منطقه نیست، ولی دیگر نگران وحدت این کشور نیستیم. در مورد موقعیت دنیای عرب و بحران خاورمیانه، صدام تأکید کرد که کنفرانس عربی مکان طبیعی برای اتخاذ هر قطعنامه ای است و افزود که هیچ گاه علیه قطعنامه های اتخاذ شده توسط تمامی اعراب و سازمان آزادی بخش فلسطین بر نخواهد خاست.

وی سپس به لحاظ کمک و تسهیلات واگذار شده از جانب کشورهای عرب خلیج فارس به عراق، سپاسگزاری عمیق خود از این کشورها را اعلام کرد و خاطرنشان ساخت، پس از پایان جنگ، وی جزئیات این کمک ها را آشکار خواهد کرد. صدام آن گاه در مورد لبنان خاطرنشان ساخت که هیچ راه حل عربی نمی تواند صد درصد خوب باشد و افزود: من نفوذهای داخلی و خارجی که بر این راه حل وارد می آید را کاملاً می شناسم و معتقدم یک راه حل عربی فقط با حضور تمامی لبنانی ها و مقامات رسمی و دست اندرکاران سازمان های سیاسی و مردمی لبنان قابل قبول است. صدام حسین تأکید کرد که سازمان آزادی بخش فلسطین نیز باید در بعضی موارد در این راه حل مشارکت کند. وی آن گاه با اشاره به رهبران جدید مصر خواستار شد که این رهبران در روابط بین المللی خود متوازن تر عمل کنند و یک تماس مستقیم و فعال را با امت عرب در پیش گیرند و سپس خاطرنشان کرد که البته خط مشی عراق نسبت به رهبران مصر با محافظه کاری همراه خواهد بود.

صدام در زمینه روابط فرانسه و عراق این روابط را خوب توصیف کرده و خاطرنشان ساخت که دو کشور خواستار گسترش آن بر پایه روابط قدیم

هستند. وی سپس تأکید کرد که هیچ قراردادی در زمینه بازسازی مرکز اتمی عراق - که مورد حمله رژیم اشغالگر واقع شده بود - با فرانسه منعقد نشده است.

صدام آن گاه در مورد روابط عراق با ابر قدرت ها ضمن تأکید این مطلب که روسیه همیشه گسترش همکاری و روابط با عراق را در نظر داشته و عراق نیز با این امر موافق بوده است، خاطر نشان ساخت که در شرایط فعلی تحکیم روابط سیاسی با امریکا به نفع عراق نیست. وی سپس نتیجه گیری کرد: امریکا از حمله رژیم اشغالگر قدس به راکتور هسته ای عراق مطلع بوده است و آواکس های موجود در منطقه نیز در جهت یاری دادن به جنگنده های رژیم اشغالگر مورد استفاده قرار می گیرد. صدام سپس فرضیه همدستی پادشاهی سعودی با رژیم اشغالگر را کاملاً رد کرد.^(۱)

۱

به گزارش خبرگزاری فرانسه، ژيوون دراگز، معاون نخست وزیر یوگسلاوی، امروز برای یک دیدار رسمی چند روزه از عراق وارد بغداد شد. وی هنگام ورود اعلام کرد که محور گفت و گوهایش با رهبران عراق، گسترش مناسبات اقتصادی میان دو کشور، به ویژه در مورد کمیسیون مختلط عراق - یوگسلاوی می باشد که باید در آینده تشکیل شود. وی افزود: در این گفت و گوها، اوضاع منطقه و به طور کلی جهان و همچنین راه های هماهنگی مناسبات میان دو کشور غیر متعهد نیز بررسی خواهد شد.^(۲)

۲

روزنامه کیهان به نقل از خبرگزاری فرانسه از حمله عده ای از مخالفان جمهوری اسلامی ایران به اجتماع هواداران انقلاب اسلامی در فرانکفورت آلمان خبر داد. به نوشته این روزنامه، یک صد نفر ضد انقلاب که به باطوم، میله های آهنی و تبر مسلح بودند به یک گروه ۲۰ نفری از دانشجویان مسلمان ایرانی که مشغول انجام فریضه الهی نماز بودند حمله و آنان را مجروح کردند. این حادثه در دانشگاه فنی دارمشتاد واقع در ۲۰ کیلومتری جنوب فرانکفورت روی داد و در آن ۱۵ نفر مجروح شدند که حال عده ای از آنان وخیم است. در گزارش خبرگزاری فرانسه آمده است که در این حمله پلیس هیچ یک از حمله کنندگان را بازداشت نکرده است.^(۳)

ضمیمه اول گزارش ۳۷۳: توضیحات غلامعلی رشید درباره دلایل انتخاب منطقه رملی به عنوان منطقه عملیاتی

نتایج به دست آمده از شناسایی و کار اطلاعاتی مستمر و پیگیر در مناطق رملی شمال کرخه (بین ارتفاعات میشداغ) و جناح چپ دشمن در غرب (تپه های الله اکبر) - که زیر نظر مستقیم حسن باقری (مسئول اطلاعات، ستاد عملیات جنوب) انجام می شد - اطلاعات دقیقی از عمق منطقه دشمن در اختیار فرماندهان قرار داد که سبب شکل گیری طرحی در ذهن حسن باقری شد. وی این طرح را به فرماندهان سپاه پیشنهاد داد و آنان نیز به بحث و گفت و گو درباره آن پرداختند که نتایج این گفت و گوها در جلسه مشترک فرماندهان ارتش و سپاه مطرح شد.

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۲، ۱۷/۸/۱۳۶۰، صص ۶ - ۵، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۱۶/۸/۱۳۶۰.

۲- همان، ص ۸، بیروت - خبرگزاری فرانسه، ۱۶/۸/۱۳۶۰.

۳- روزنامه کیهان، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱، خبرگزاری فرانسه از آلمان.

تدبیر سپاه این بود که هم زمان با اجرای مانور رخنه ای در جنوب کرخه و تک جبهه ای به خاکریز عصابی شکل، نیروهای تیپ امام حسین (ع) سپاه با عبور از مناطق صعب العبور رملی شمال منطقه با اجرای مانور احاطه ای به عمق منطقه نفوذ کرده، سپس با استفاده از این منطقه که عراق آن را عبورناپذیر می دانست و از آن غافل بود، حداقل از ۳ محور به جناح (پهلوی) یگان های دشمن نفوذ کنند و هم زمان با حمله به خط اول و دوم دشمن، عقبه آنان را در تنگه جزابه مورد تهدید قرار دهند.

برخورد اولیه برخی فرماندهان ارتش با این پیشنهاد با تردید و دودلی همراه بود، لکن فرماندهان سپاه به ویژه حسن باقری با توجه به تجربه موفقیت آمیز مانور احاطه ای محور دارخوین در عملیات ثامن الائمه (ع) که سبب دورخوردن ۳ رده دشمن در جبهه شمالی عملیات شد، تلاش وافر برای توجیه کردن آنان کرد و در نهایت آنان را متقاعد ساخت تا با حضور در منطقه درباره راهکار پیشنهادی سپاه توجیه شوند.

بازدید سرهنگ مسعود منفرد نیاکی، فرمانده لشکر ۹۲ زرهی اهواز، (به همراه غلامعلی رشید، حسن باقری و سیدعلی حسینی) از منطقه رملی، موافقت وی و در نهایت پذیرش پیشنهاد سپاه را در پی داشت.

روایت غلامعلی رشید از سیر شکل گیری طرح سپاه به این شرح است:

«این راهکار صرفاً از فکر حسن باقری سرچشمه می گرفت و او ابتدا به گروه های شناسایی لشکر ۱۴ امام حسین (ع) و گروه های شناسایی منطقه ۴ (خراسان) این راهکار ناشناخته را گوشزد کرد و خودش نیز چندین بار مسیر را با پای پیاده طی کرد و مرتباً نیز در طول مدت شناسایی پیشرفت کار را شخصاً بررسی می کرد و راهنمایی های لازم را انجام می داد تا بعد از گذشت مدتی، کار به نحو احسن نتیجه داد و راه نمایان گشت. او پیدا کردن این راهکارها را فرج خداوند می دانست. بعد از آن، در اولین جلسه بحث مانور، باقری راهکار پیدا شده را که در نگاه اول به دلیل مشکلات زیاد و غیر معمولی بودن پذیرفتنش سخت بود، پیشنهاد داد و برای استفاده از آن راهکار اصرار ورزید. تنی چند از فرماندهان ارتش نمی پذیرفتند و یا به سختی می پذیرفتند، از جمله فرمانده تیپ زرهی لشکر ۹۲ که در آن محور بود و سخت بود که بپذیرد. در پایان جلسه برادر باقری در جمعی کوچک تر با وی بحث کرد تا مطلب را به ایشان تفهیم کند و نهایتاً تاحدی افکارش را از ناامیدی خارج کرد.»

مشکل مهم این فرمانده آن بود که دنبال گره موصلاتی! دشمن می گشت. سؤال می کرد از برادر باقری که ما باید بینیم گره موصلاتی دشمن کجاست تا بتوانیم راهکارمان را بهتر انتخاب کنیم. برادر باقری گفت: گره موصلاتی شیب و جزابه است و شما با استفاده از این راهکار این گره را فلج خواهی کرد. همان فرمانده اعتقادی به این نوع مانور [تک احاطه ای یک طرفه] نداشت و لذا بحث در قرارگاه به مناقشه ای در فضای بحث های تخصصی عملیاتی کشیده شد.

حسن باقری پیشنهاد داد که سرهنگ نیاکی، فرمانده لشکر ۹۲ زرهی، به همراه اینجانب و خودش از منطقه رملی و دیدگاه های مسلط بر دشمن شناسایی به عمل آوریم و اگر در این شناسایی، فرمانده لشکر ۹۲ به اطمینان رسید، طرح عملیاتی به تصویب برسد. (۱)

اینجانب [رشید] به همراه حسن باقری شب به قرارگاه تاکتیکی لشکر ۹۲ در شمال کرخه رفتیم و شب را آنجا خوابیدیم که صبح زود به منطقه موردنظر حرکت کنیم. صبح که برای نماز بلند شدیم، سرهنگ نیاکی را آماده درحالی که پوتین و لباس نظامی بر تن داشت جلو در قرارگاه مشاهده کردیم که قدم می زد.

بعد از نماز صبح، با یک دستگاه جیب میول حرکت کردیم. گاهی که جیب در رمل ها از حرکت می ایستاد - حسن باقری راننده بود - سرهنگ نیاکی ۵۸ ساله بلافاصله به پایین می پرید و خودرو را هل می داد. در طول مسیر هم برادر باقری مرتباً با لحنی که بر واقعیات و توکل بر خدا آمیخته و مبتنی بود و با روحیه ای امیدوارکننده تشویق می کرد و بر راهکار پیشنهادی اش که نتیجه زحمات شبانه روزی برادران پاسدار بود، اصرار می ورزید.

بالاخره به دیدگاه ها رسیدیم. سیدعلی حسینی، مسئول شناسایی منطقه رملی، از روی زمین و حسن

ص: ۵۱۳

۱- سرهنگ صیاد شیرازی این خاطره را بارها و بارها ذکر می کرد.

باقری از روی نقشه و زمین، دقیق توضیح می دادند و سرهنگ نیاکی با قرار گرفتن در دیدگاه با دوربین، تجهیزات و نوع آرایش دشمن را نگاه می کرد، وقتی به دیدگاه سوم که در عمق و مسلط بر منطقه عمومی تنگه چزابه بود رسیدیم، سرهنگ نیاکی پس از نگاه کردن به زمین منطقه غلٹی زد و درحالی که پشت به رمل ها به حالت نیمه نشسته قرار داشت گفت: "برادر رشید من پذیرفتم!"

برگشتیم و شب به قرارگاه فرماندهی در اهواز رسیدیم. نتیجه شناسایی ها گزارش شد و سرهنگ نیاکی خطاب به سرهنگ صیاد شیرازی، فرمانده نیروی زمینی ارتش، گفت: "قربان من قبول کردم مانور عملیات به این شکل که سپاه پیشنهاد می دهد موفق خواهد بود." (۱)

ضمیمه دوم گزارش ۱: چگونگی احداث جاده پیروزی

درباره احداث جاده پیروزی در کتاب نبرد طریق القدس چنین آمده است:

«به دنبال تصویب کلیات طرح عملیاتی کربلای ۱ برای اجرا در منطقه دشت آزادگان، حدفاصل غرب سوسنگرد تا شهر بستان و تنگه چزابه و حاشیه هورالهوریزه تا جناح شمالی رودخانه نیسان، نیاز به تدوین برنامه اجرایی جامعی، ضروری تشخیص داده شد. تهیه و تنظیم برنامه مدون نیازمند شناخت کامل دشمن، از جمله ترکیب، استعداد، گسترش و قوت ها و ضعف های یگان ها و نیروهای عراقی بود. برای کسب اطلاعات و اخبار لازم از اردوگاه دشمن، تیم شناسایی زیر نظر حسن باقری از شهریور ۱۳۶۰ تشکیل شد و مطالب مورد نیاز را به دست آورد. بر پایه اطلاعات به دست آمده از منطقه رملی شمال کرخه در حدفاصل جناح شمال شرقی دشمن و ارتفاعات میشداغ، مقرر شد که عملیات در این محور به شکل احاطه ای انجام شود، اما مشکل اصلی این بود که برای حضور نیروهای پیاده و زرهی در مکان مناسب به منظور آغاز حمله در منطقه رملی، احداث جاده تا نزدیکی نقطه رهایی ضرورت داشت، اما تا آن هنگام چنین چیزی وجود نداشت. به این منظور، پیشنهادهای گوناگونی ارائه شد که با توجه به نیاز عملیات، اندیشه احداث جاده معروف پیروزی - که از آن با عناوین دیگری نظیر ابوذر و شهدا نیز یاد می شد - شکل گرفت تا به این وسیله امکان تردد رزمندگان اسلام با سهولت به عقبه دشمن فراهم شود.

برای طراحی و شروع عملیات، فرماندهان سپاه به دنبال یافتن راه حلی برای حمله غافل گیرانه به دشمن بودند، زیرا از استقرار دشمن در مواضع اشغالی، مدت نسبتاً طولانی می گذشت و دشمن با ایجاد میدان های متعدد مین و تقویت مواضع استحکاماتش برای مقابله و دفاع از هر جهت آماده بود. فرماندهان سپاه نیز از ماه های قبل همواره به دنبال یافتن مناسب ترین راه آزادسازی مناطق اشغالی بودند. در این باره مهندس ابوالفضل حسن بیکی، یکی از مسئولان جهاد جبهه سوسنگرد، درباره تاریخچه احداث جاده پیروزی می گوید:

"یک روز برادر محسن [رضایی فرمانده کل سپاه]، ما [مسئولان جهادها] را خواست و گفت که بروید یک کاری کنید و یک راهی بین میشداغ و این منطقه [سوسنگرد] درست کنید به دلیل اینکه ما هر وقت می خواهیم این جبهه ها را برویم یا بخواهیم کمک برسائیم، باید حتماً بیاییم جاده اهواز، بعد برویم بالا و از آنجا بیاییم جاده میشداغ. به این دلیل بود که تقریباً ما چند ماه قبل از عملیات طریق القدس - برای اینکه فرصت زیادی داشتیم که ما - چندین نوبت با عرب های منطقه و شتر این منطقه

صعده را رفته بودیم و همه مناطق را شناسایی کرده بودیم که از چه نقطه ای جاده بز نیم و این دو جبهه را به هم وصل کنیم." مدت ها قبل نیز سرتیپ فلاحی، جانشین رئیس وقت ستاد مشترک ارتش، به دلیل وضعیت زمین منطقه گفته بود: "آزادسازی شهر بستان دارای اهمیت زیادی است و در شرایط موجود [به دلیل فقدان امکانات و راه های ارتباطی] امکان ندارد منطقه وسیعی را آزاد کرد."

یازدهم شهریور ۱۳۶۰، بعد از عملیات و تصرف تپه سبز، یک جاده تدارکاتی از ارتفاعات الله اکبر به دامنه آن برای استقرار واحدهای توپخانه ارتش کشیده شده بود. این مسیر به نام جاده الله اکبر معروف شد که طول آن به ۷ کیلومتر و عرض آن به ۷ متر می رسید. تیمسار فلاحی قصد داشت جاده ای را که قرار بود از تنگه صعده واقع در ارتفاعات میشداغ به تپه های الله اکبر کشیده شود، به امتداد جاده تپه سبز متصل کند. مسیر کوتاهی از این جاده در تنگه صعده در میشداغ ساخته شد و با شهادت تیمسار ولی الله فلاحی در سانحه هوایی، این کار متوقف شد. البته جاده موردنظر شهید فلاحی یک جاده شمالی - جنوبی بود، از انتهای ارتفاعات میشداغ (نقطه ای به نام تنگه صعده) به طرف جنوب (ارتفاعات الله اکبر) - که تأثیر چندانی در عملیات

ص: ۵۱۴

۱- سند شماره ۴۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دست نوشته های غلامعلی رشید درباره حسن باقری، ۱۳۶۱، صص ۲۵ و ۲۳؛ و- سند شماره ۱۴۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: کنگره احیای تفکر و اندیشه حسن باقری، صص ۴ - ۳.

طریق القدس نداشت - درحالی که نظر فرماندهان سپاه احداث یک جاده شرقی - غربی در درون رمل ها برای دورزدن دشمن و دستیابی به تنگه چزابه بود.

تصمیم به احداث چنین جاده ای بعد از شناسایی های لازم و جمع آوری اطلاعات دقیق و دیدبانی برخی مسئولان سپاه از روی تپه سبز به سمت غرب ارتفاعات میشداغ و تنگه چزابه مطرح و براساس پیشنهاد و اعلام آمادگی نیروهای خلاق و فعال جهاد سازندگی مستقر در منطقه تقویت شد. به این ترتیب، اندیشه احداث جاده ای از داخل زمین های رملی برای رسیدن به عقبه دشمن و نابودی تسلیحات و تجهیزات ماشین نظامی عراق در غرب سوسنگرد، پایه ریزی شد و بعد از بررسی هایی به تصویب رسید.

در ۱۴ آبان ۱۳۶۰، در جلسه فرماندهان ارتش و سپاه در مجموعه گلکف اهواز با مسئولان واحدهای مهندسی ارتش، سپاه و جهاد سازندگی، درباره احداث جاده از محور الله اکبر تا چاه آب، بحث و بررسی های لازم انجام شد.

در جناح شمالی، تپه های رملی به نام شحیطیه به طور گسترده ای وجود داشتند که از مجاورت ارتفاعات الله اکبر تا تنگه چزابه امتداد یافته و برای نیروهای خودی ناشناخته بودند. دشمن نیز به دلیل عمق (عرض) بسیار این رمل ها - که به حدود ۲۰ الی ۲۵ کیلومتر می رسید و حتی عبور افراد پیاده از آنها به سختی امکان پذیر بود - در عمق مواضع خود، واحدهایی از توپخانه و مرکز فرماندهی و مهندسی را به آن عوارض طبیعی غیرقابل عبور، متکی کرده بود. بنابراین، رزمندگان اسلام از راه های گوناگون درصدد کسب اطلاع از وضعیت زمین های این منطقه برآمدند. نیروهای اطلاعاتی سپاه با مسئولیت سیدعلی حسینی^(۱) زیر نظر حسن باقری، از چندین ماه قبل در این منطقه فعال بودند که در این کارزار از نیروهای محلی نیز کمک می گرفتند. شرح فعالیت آنان به تفصیل در بخش شناسایی منطقه ذکر خواهد شد. درعین حال، به چند نمونه از فعالیت های آنان که منجر به طراحی و ارائه ایده احداث جاده پیروزی شد، اشاره می شود:

حضور مداوم نیروهای اطلاعات عملیات سپاه در طول چند ماه گذشته که به طور مشخص زیر نظر حسن باقری و با مسئولیت علی اسحاقی و سیدعلی حسینی فعالیت می کردند، موجب شده بود که آنها شناخت کاملی از مشکلات و راهکارهای منطقه عملیاتی پیدا کنند. علاوه بر آن، مشارکت نیروهای بومی در فعالیت های گوناگون بر میزان اطلاعات و دقت آن می افزود که براساس آن به ضرورت احداث جاده نیز پی بردند.

محمدحسن نظرنژاد مسئول وقت محور الله اکبر بود و گروه شناسایی تحت امر وی متشکل از نیروهای سه گروهان حر، ابوذر و مقداد بود که آنان توانستند با راهنمایی پورولی رئیس یکی از اکیپ های شناسایی - که شناخت کاملی از زمین منطقه داشت - چشمه آب سرد و گوارایی را در عمق منطقه رملی بیابند. نظرنژاد درباره نحوه مطلع شدن حسن باقری از چنین خبری و راه حل های وی به ویژه درباره ضرورت احداث جاده در این محور می گوید:

"همراه سیدعلی حسینی و پورولی رفتیم، دیدم چشمه آب سرد و گوارایی آنجا هست... موضوع را با حسن باقری در میان گذاشتم. باقری می گفت: من باورم نمی شود، مگر بروم و ببینم! غروب همان روز رفتیم. چشمه آب را دید، گفت: نیروهای شناسایی این منطقه را خوب بگردند. اگر بتوانیم از اینجا تا چزابه جاده ای احداث کنیم، آن وقت است که با عراقی ها سینه به

سینه و قدم به قدم درگیر می شویم. جاده از پشت آنها تا تنگه چزابه می رود، یعنی می توانیم از روبه رو آنها را دور بزنیم و پدرشان را درآوریم! اگر چزابه را بگیریم، نیروهای عراقی دو قسمت می شوند؛ یعنی ارتباط شمال به جنوب نیروهای عراقی در منطقه قطع می شود. حسن باقری با دیدن آن چشمه آب، طرح و نقشه خود را همان جا بیان کرد."

این مرحله نیاز به خلاقیت و نبوغ فوق العاده ای داشت که باوجود چنین ویژگی هایی در نیروهای فعال و جوان سپاه و افرادی نظیر حسن باقری، غلامعلی رشید، رحیم صفوی، علی اسحاقی، علی حسینی و... متبلور و جرقه کار زده شد و با اقبال نیروهای متخصص و دلسوز جهاد سازندگی روبه رو شد.

تقی امان پور از رزمندگان عملیات طریق القدس و عضو جهاد سازندگی شهر سمنان، در این باره می گوید:

"ابتدا هیچ کس نمی پذیرفت که ما بتوانیم آن جاده را با آن شرایط طبیعی احداث کنیم. حسین ناجیان -

ص: ۵۱۵

۱- سیدعلی حسینی یکی از مسئولان خوش فکر و شجاع واحد اطلاعات عملیات سپاه بود که مدارج رشد را تا مسئولیت اطلاعاتی قرارگاه کربلا- طی کرد و در سال ۱۳۶۶ در شمال غرب کشور هم زمان با اجرای عملیات والفجر ۱۰ به شهادت رسید.

که یکی از فرماندهان [شجاع و مبتکر جهاد سازندگی] در منطقه جنوب بود - به [عمق منطقه] تپه های رملی رفت و یک نگاهی کرد. وقتی برگشت با یک تیم به سمت تپه رفتند و گفتند که ما حاضریم توی تپه های رملی راه بسازیم، چراکه پیاده توی رمل ها نمی شد راه رفت و کار بسیار دشواری بود."

دسترسی به اطلاعات جدید از وضعیت زمین منطقه، فکر احداث جاده را تقویت کرد و کار عملاً وارد مرحله جدیدی شد.

روایت بابانظر، فرمانده محور الله اکبر سپاه پاسداران، از جریان توجیه و تأکید حسن باقری به نیروهای جهاد سازندگی برای احداث جاده در ارتفاعات پیچ در پیچ رملی از این قرار است: "حسن باقری [و من] همراه دو نفر از مسئولین جهاد [به عمق ارتفاعات رملی منطقه و در حوالی چاه آب] رفتیم. آنها گفتند: به شرط آوردن خاک از جای [رُس و سفت] دیگر، می شود [در میان تپه های رملی] جاده زد. برای حفظ حریم جاده از حرکت شن به مقداری لیف خرماي لخت کرده نیاز داریم."

چنانچه ایده خلاقانه ای مورد پسند قرار نگیرد و اجرا نشود، هیچ گاه به ارزش آن پی برده نخواهد شد. بنابراین، ارزش ایده نو، به اجرای آن است.

در آن زمان، جلسه ای در ستاد جهاد سازندگی سوسنگرد تشکیل شد، محمدتقی رضوی، از مسئولان طراز اول این ستاد، به اختصار توضیحاتی درباره عملیات آتی رزمندگان داد و با تأکید بر اهمیت احداث جاده، ضمن بیان توان جهاد سازندگی خراسان - از نظر امکانات و تجهیزات و نیروی متخصص - به طور رسمی و صریح آمادگی جهاد سازندگی خراسان را برای احداث جاده اعلام کرد. این پیشنهاد در عین ناباوری با استقبال فرماندهان ارتش و سپاه مواجه شد. در این جلسه همچنین بر ضرورت تشکیل ستاد مشترکی از جهاد خراسان، ارتش و سپاه در سوسنگرد برای ایجاد وحدت رویه و هماهنگی های لازم درباره عملیات مهندسی تأکید شد.

... در این باره فتح الله جعفری، فرمانده وقت گردان های زرهی سپاه در عملیات طریق القدس، می گوید: "منطقه را بازرسی کردیم، جهاد باید از [تپه های] الله اکبر تا منطقه ای به نام چاه آب، ۱۵ کیلومتر جاده احداث می کرد که در عملیات نقش مؤثری داشت. برادر حسن (باقری) مسئولین جهاد را به منطقه برد تا نسبت به محل جاده در رمل ها توجیه کند."

با این اوصاف، موضوع احداث جاده که کلید و راهکار اصلی ورود به منطقه شمالی عملیات محسوب می شد، در دهه دوم آبان ۱۳۶۰ با جدیت بیشتری دنبال شد؛ طول تقریبی و مسیر آن مشخص شد و مسئولان جهاد و فرماندهان عملیات چندین بار روی تپه های رملی و ارتفاعات منطقه حضور یافتند و در جریان کامل امر قرار گرفتند.

سرانجام، واحد پشتیبانی جنگ جهاد سازندگی اعلام کرد که با بهره گیری از امکاناتش و با حداکثر سرعت جاده مورد نظر را احداث خواهد کرد تا در حرکت خودروها و تانک ها مشکلی پیش نیاید. جهاد سازندگی با پذیرش مسئولیت خطیر احداث جاده پیروزی، خود را در معرض آزمون بزرگی قرار داد، چون موفقیت یا شکست نبرد در گرو چنین اقدامی نهفته بوده و این کار تنها با وجود مردان دوران سخت و اراده های پولادین امکان پذیر شد.

اولین اقدام جهاد برای احداث جاده، شناسایی دقیق رمل های شحیطیه بود. برای انجام دادن این مهم، تیمی به سرپرستی

مهندس محمد طرحچی به منطقه اعزام شد.

طرحچی با همکاری تعدادی از برادران ارتشی و سپاهی، با اسب، عملیات شناسایی را از کنار رود کرخه شروع کردند و همه تپه های رملی تا اطراف تنگه چزابه و پشت شهرستان (بستان) را زیر پا گذاشتند. عملیات شناسایی یک شبانه روز طول کشید؛ منطقه کاملاً شناسایی و ابتدا و انتهای جاده و عوارض طبیعی منطقه مشخص شد. این جاده از تپه های رملی و تنگه صعده عبور می کرد و به پشت دشمن می رسید.

مهندس علی آبادیان یکی از افراد مؤثر جهاد سازندگی سمنان در این باره می گوید:

"بعد از اینکه طرح جاده رملی ریخته شد و بعد از بررسی های زیاد از طرف فرماندهان محترم، گفته شد که ما یک جاده در منطقه رملی می خواهیم تا بتوان از روی آن مهمات و مجروحین را جابه جا کرد. یکی از برادران ابتدا پیشنهاد استفاده فرش باتلاق را داد، ولی از این فرش یک بار بیشتر نمی توان استفاده کرد، چراکه بعد از آن سوراخ می شد؛ به همین خاطر، این پیشنهاد منتفی شد. طرح دوم این بود که از تراورس ها به عنوان راه عبور استفاده شود و در هر ۱۰۰ متر یک پارکینگ ایجاد شود که این پیشنهاد هم به خاطر اینکه

ص: ۵۱۶

ممکن بود تراورس ها از هم جدا شوند منتفی شد. طرح های دیگری نیز چون استفاده از گونی شن داده شد که هیچ یک پذیرفته نشد. آقای حسن بیکی پیشنهاد داد چون ما در منطقه دامغان تپه رملی داریم، می شود برای احداث جاده از همین خاک رس استفاده کرد. این پیشنهاد قبول شد."

به دنبال فراهم شدن مقدمات کار، نیروهای زبده اطلاعات سپاه به کمک نیروهای مهندسی و جهادی به ویژه در امر مسیریابی جاده آمدند و با استفاده از خاک رس و نصب شب نماها از تنگه چزابه تا شحیطیه، مسیر جاده را مشخص کردند.

محمدتقی رضوی و چند تن از برادران جهاد خراسان نیز برای شناسایی به منطقه رفتند.

علی آبادیان عضو جهاد سازندگی استان سمنان نیز در این باره می گوید: "۱۸ آبان ماه بود که کار (احداث) جاده به ما ابلاغ شد، برای جهاد سمنان، من به اتفاق برادرمان میری کار شناسایی و بررسی را انجام دادیم."

باتوجه به ضرورت اجرای عملیات و تأکیدهای مسئولان کشوری و فرماندهان سپاه در اواسط ماه محرم (دهه دوم و سوم آبان ۱۳۶۰)، کار با سرعت و تلاش کم نظیری آغاز شد با این هدف که تا آخر ماه محرم این کار به اتمام برسد.

بدین منظور، فرماندهان تیپ ۱۴ امام حسین (ع) از سپاه و تیپ ۳ لشکر ۹۲ زرهی اهواز ضمن تقویت جهاد سازندگی با روانه کردن و در اختیار قرار دادن امکانات، تجهیزات و نیروهای مجرب واحدهای مهندسی یگان هایشان، بی صبرانه در انتظار نتایج کار بودند، زیرا احداث جاده خاکی در داخل رمل ها سبب می شد نیروهای پیاده و زرهی تپه های غیرقابل عبور را به سرعت درنوردند و همه نیروهای عمل کننده بتوانند در شب عملیات از جاده استفاده کنند. جهاد سازندگی (شهرستان دامغان) (۱) استان سمنان به سرپرستی ابوالفضل حسن بیکی با مسئولیت اجرایی مهندس علی آبادی و میری، باوجود مشکلات و کمبودهای فراوان، کار عظیم احداث جاده را پذیرفتند. آنان امیدوارانه وارد عرصه نبرد شدند تا بتوانند کارساز باشند.

پس از انجام دادن هماهنگی های لازم بین جهاد سازندگی و سپاه پاسداران، کارهای مقدماتی برای احداث جاده پیروزی آغاز شد.

هر گروهی بنا به دلایلی نامی برای جاده تعیین کرده بود. برخی اعضای نیروهای مسلح آن را جاده شهیدان و برخی دیگر جاده پیروزی می نامیدند. جهادگران نیز نام ابوذر را برای این مسیر برگزیدند. این جاده به راه باریکی منتهی می شد که آن کوره راه (طبیعی) نزد همگان "جاده فانوس" نامیده می شد. به هر حال، ایجاد راه ارتباطی مناسب برای دورزدن دشمن و اجرای عملیات یگان های زرهی در کنار نیروهای پیاده و راه یابی غافل گیرانه به عمق و عقبه مواضع دشمن در طراحی مانور پیش بینی شده بود.

پس از اینکه مسئولان جهاد سازندگی استان خراسان عملیات شناسایی را به طور کامل انجام دادند، ابتدا و انتهای جاده و عوارض طبیعی از تپه های رملی تا ارتفاعات دارالشیاع به سمت تنگه چزابه در پشت نیروهای دشمن تعیین شد. در مرحله بعد، جهاد سازندگی برای تقویت نیروی انسانی مورد نیاز، درخواست نیرو کرد که ۵۰ نفر از خراسان به منطقه اعزام شدند و از این زمان به بعد فعالیت های اجرایی آغاز شد. آنان چنان غرق کار شدند که از برق نگاهشان نور پیروزی منتشر می شد. گویی

درصدد بودند تا مسیلی را برپا سازند که سیلابی در آن روان شود و هرچه جلو راه است از بیخ و بن برکند.

اولین گام برای احداث جاده، تشکیل تیم های مهندسی بود که به طور شیفنی و شبانه روز کار را ادامه دهند. مقدمه ساخت جاده، دیوارچینی در دو طرف جاده بود که دراین باره طرح های گوناگونی داده شد؛ یکی از آنها چیدن تراورس ها به طور عمودی بود که به دلیل نبود امکانات و مصالح مورد نیاز این طرح موفق نبود. طرح دوم، جمع آوری و چیدن خودرو های اسقاطی و منهدم شده بود که در محور سوسنگرد انبار شده

ص: ۵۱۷

۱- بر اساس اطلاعات مندرج در صفحه ۶۶ جلد ششم کتاب جهاد سازندگی خراسان در دفاع مقدس (چاپ اول سال ۱۳۸۵)، درخصوص سازمان و تشکیلات جهاد چنین آمده است: «از جهاد شهرستان هایی که در احداث این جاده نقش بسیار فعالی را ایفا کردند، جهاد شهرستان دامغان بود. به علت اینکه جهاد دامغان هنوز در آن زمان دارای تشکیلات مستقلی نبود، زیر نظر جهاد خراسان فعالیت می کرد.» درعین حال، در صفحات دیگر کتاب از جهاد سمنان به عنوان یک واحد مستقل نیز مطالبی ذکر شده است.

بودند که ایجاد قسمتی از دیوار جاده به وسیله این اتومبیل ها انجام شد. سومین طرح، چیدن کیسه گونی پر شده از خاک و استفاده از نزارهای وسیع منطقه بود. مسئولان جهاد بعد از بررسی های فراوان، عاقبت طرح سوم را پذیرفتند. البته، از کاشت درختان کویری مانند تاغ و گز نیز برای تثبیت شن ها استفاده شد.

جهاد برای احداث این جاده همه توان و امکانات و نیروی انسانی اش را بسیج کرد و بخش اعظم آنان را از دور و نزدیک، پیر و جوان بدین ترتیب وارد عمل کرد:

حدود ۸۰ کامیون کمپرسی بدون وقفه خاک را از تپه شحیطیه (حوالی الله اکبر) حمل می کردند و در مسیر تعیین شده روی رمل ها می ریختند. سپس این خاک ها با انواع ماشین های جاده سازی پخش و در رمل کوبیده می شد. برای سهولت حرکت، تپه های بلند رملی بریده و شیب مناسبی برای جاده ایجاد شد.

هم زمان با احداث جاده، پیش بینی های اولیه متناسب با پیشرفت کار تغییر می کرد. از جمله از عرض جاده کاسته و در فواصل مساوی یک پارکینگ تعبیه شد، اما بعداً به دلیل مشکلات ایجاد شده، عرض جاده بیشتر شد. در روزهای اول، کارها کند پیش می رفت، اما به تدریج سرعت کار افزایش یافت.

به دلیل نرم بودن تپه های رملی، استفاده از وسایل چرخ دار غیرممکن یا با مشکلات بسیاری توأم بود. به همین دلیل، برای مسطح کردن جاده فقط از بولدوزرهای زنجیری استفاده می شد.

در این وضعیت، همه در گرماگرم ساخت جاده بودند و در این مسیر سر از پا نمی شناختند و تمام هم خود را صرف آن می کردند.

نیروهای متخصص و متعهد جهاد سازندگی، برای اجرای این کار سترگ با همه توان وارد عمل شده بودند و برای این امر مهم کارآمدترین و اثربخش ترین نیروهای خود را به کار گرفته بودند. آنان قادر بودند هر مانعی را از پیش رو بردارند و در این راه هیچ تزلزلی از خود نشان نمی دادند.

اما یکی از مشکلات اساسی مسئولان جهاد سمنان برای تنظیم برنامه های کاری شان، بی اطلاعی از زمان اجرای عملیات بود که به دلیل طبقه بندی اطلاعات زمان بندی عملیات، قاعدتاً از آن محروم بودند. برای هموار کردن این مشکل، آقای حسن بیکی به یکی از نیروهای جوان خود که ۱۶ سال بیشتر نداشت، مأموریت داده بود که ضمن حضور در قرارگاه ارتش در نقش رابط بین جهاد و ارتش، اطلاعات لازم را در این خصوص جمع آوری کند و در اختیار وی قرار دهد. این تمهید کارساز شد و پس از آن، مسئولان جهاد سازندگی برنامه هایشان را برای آماده سازی جاده براساس اطلاعات کسب شده، تنظیم می کردند.

شن های موجود در منطقه، فوق العاده نرم و روان و به صورت تپه های وسیع گسترده شده بود. بادهای تند منطقه شن های نرم را جابه جا می کرد و سبب محوشدن جاده می شد. برای مقابله با این پدیده، تلاشگران جهاد با استفاده از هر وسیله موجود از بیل دستی گرفته تا لودر همواره به پاک سازی جاده مدفون شده در زیر شن های روان می پرداختند و هرروز ساعت ها بدون وقفه کار می کردند و مثل جاده سازهای حرفه ای مدام به این طرف و آن طرف سرکشی می کردند و حواسشان همواره

متوجه کار بود و چنان خیس عرق می شدند که گویی زیر دوش حمام رفته اند.

آب و هوای منطقه نیز متغیر بود و بیماری های مسری و خطرناکی در منطقه مشاهده می شد که علائم آن تب و لرز و سفیدی لب ها بود. نیروهای مستقر در منطقه از جمله افراد اطلاعات عملیات و جهاد بیشتر در معرض ابتلا به بیماری های ناشناخته بودند. (۱)

از طرفی، جنازه های مدفون و متعفن عراقی ها - که گاهی در هنگام خاک برداری از دل تپه ها نمایان و بیرون کشیده می شد و بوی زننده شان منطقه را فرامی گرفت - سبب آزار نیروهای شناسایی و جهادی می شد و به طور فزاینده ای شیوع بیماری ها را در سطح منطقه تشدید می کرد. اگرچه قبل از شروع کار، برای جلوگیری از ریزش جاده در دل رمل ها، تمهیداتی در نظر گرفته شده بود، اما در حین کار، این یکی از مشکلات مهمی بود که بروز کرد و نیاز به راه حل داشت.

ص: ۵۱۸

۱- از اعضای جهاد، اولین کسی که به این بیماری مسری مبتلا شد برادری به نام زینت بخش بود که باوجود تب و لرز شدید حاضر به ترک منطقه نبود و فقط وقتی که دیگر قادر به حفظ تعادل خود نشد، برای مداوا انتقال به عقبه منطقه سوسنگرد را پذیرفت.

به موازات استمرار کار احداث جاده، به حفظ و نگهداری آن و جلوگیری از ریزش شن های روان و ممانعت از تخریب جاده توجه بسیار شد و مشخص گردید که برای این کار نیز باید تمهیدات ویژه ای اندیشیده شود که با توجه به خلاقیت و ابتکار عمل رزمندگان اسلام به خصوص جهادگران، این کار نیز امکان پذیر و عملی شد. در این راه، یاری و حضور مردم به منظور تحقق ایده های مبتکرانه جهادگران دامغان نقش بسزایی داشت.

دست اندرکاران برای تهیه گونی و ایجاد دیوار از همه امکانات مردمی در سطح استان کمک خواستند و با استفاده از گونی های جمع آوری شده در کناره های جاده احداث شده، برای جلوگیری از ریزش تپه های شنی روی جاده و حرکت رمل ها، با هزاران کیسه شن دیوارسازی شد. نیروهای رزمنده و مهندسی و جهاد توان مقابله با ازهم گسیختگی جاده را نداشتند. فرماندهان بار دیگر دست نیاز به سوی مردم دراز کردند و باز مردم بودند که چاره ساز شدند و صحنه های به یادماندنی دیگری خلق شد.

برای مهار حرکت طوفان های شن و بادهای موسمی، در نماز جمعه اهواز و سوسنگرد از مردم خواسته شد که به یاری رزمندگان بشتابند. مردم با عشق و شوری وصف نشدنی در یک بعدازظهر با همت و همه وجود، نی های کنار رودخانه کرخه را به محدوده جاده حمل کردند و در سمتی که باد می وزید کار گذاشتند تا رمل ها مهار شود.

... اتخاذ چنین تصمیم هایی سبب تسهیل جریان اجرایی جاده شد. تانکرهای آب، جاده را آب پاشی می کردند. با این عمل، رمل ها سفت و محکم می شدند و بعد از آن کمپرسی ها خاک را - که بیشتر از جنس رس بود - بر سطح جاده تخلیه می کردند و بعد از آن غلطک ها با کوبیدن خاک رس جاده را تثبیت و برای تردد آماده می کردند و در مکان هایی که بستر جاده بیش از اندازه سست بود، ابتدا به وسیله تورهای سیمی، جاده را می پوشاندند و روی آنها خاک رس پهن می کردند و سپس خاک را می کوبیدند تا سفت شود. (۱) با این اوصاف، وضع جاده احداث شده این گونه بود: "عرض جاده ابوذر به ۷ متر می رسید که به ارتفاع ۵۰ سانتی متر خاک ریزی می شد و بعد از کوبیدن ارتفاع جاده به ۳۰ سانت کاهش پیدا می کرد. به علت کم عرض بودن جاده، کمپرسی ها قادر نبودند در جاده مانور بکنند و ناچار بودند با دنده عقب به جاده آمده و پس از تخلیه بار خود برگردند."

کار احداث جاده اتفاقی نادر بود که توجه همه را به خود جلب و همه نگاه ها از فرماندهان تا نیروهای شناسایی را معطوف خود کرده بود و همگان با شور و شغف خاصی مراحل گوناگون آن را دنبال می کردند.

... قرارگاه به طور مداوم پیشرفت کار جاده را پیگیری می کرد و همه بی صبرانه منتظر بودند تا ساخت آن تمام شود. درعین حال، برای اینکه دشمن به احداث این جاده حساس نشود، بیشتر کار ساخت آن در شب انجام و در روز مسیر احداث شده استتار می شد تا دشمن با گرفتن عکس هوایی از منطقه یا از طریق هلیکوپترهای گشتی شناسایی، نتواند به وجود آن و به خصوص به جهت تک رزمندگان اسلام پی ببرد.

نصرت الله میری از مسئولان اجرایی این جاده درباره مشکلات حفاظتی احداث جاده می گوید که: "اینجا [تپه های رملی] خیلی خلوت، آرام و بی سروصدا بود. وقتی کمپرسی خاک خالی می کرد، صدای باز و بسته شدن در آن زیاد بود. با

بلندشدن سروصدای زیاد آن ما هر لحظه احتمال لورفتن کار جاده سازی محور شمالی کرخه را می دادیم."

جاده نقشی حیاتی برای عملیات داشت. ضمن اینکه به دلیل محدودیت زمانی، شرایط لازم برای انجام دادن کار به طور عادی فراهم نبود، زیرا اگر رزمندگان زودتر اقدام به احداث جاده می کردند، دشمن در پروازهای شناسایی اش با تهیه عکس هوایی به موضوع حساس می شد و محور شمالی عملیات لو می رفت.

صبح روز جمعه ۶ آذر ۱۳۶۰، بعد از حدود سه هفته فعالیت مداوم برای جاده سازی در محدوده تپه سبز تا محدوده دیدگاه اول، فرماندهان سپاه و ارتش و فرماندهان و افسران قرارگاه کربلای ۱ از جاده پیروزی

ص: ۵۱۹

۱- ی امان پور از نیروهای جهاد سازندگی شهر سمنان در عملیات طریق القدس، مندرج در صفحه ۶۷ کتاب جهاد سازندگی خراسان در دفاع مقدس چنین آمده است: «به محض رسیدن به رمل ها ما آنها را مسطح می کردیم و بلدوزر و گریدر به کار می بردیم، بعد کمپرسی ها خاک رس می آوردند.»

بازدید کردند.

... تلاش های مستمر و بی وقفه جهادگران در عرصه آماده سازی جاده پیروزی، با بهره گیری از نیروهای فعال و مخلص با همه توان ادامه داشت.

عملیات جاده سازی با سرعت بسیاری آخرین مراحل را می گذرانند. مسئولان طرح قول دادند که تا ظهر روز ششم آذر، کار ساخت جاده به پایان برسد و جاده آماده بهره برداری شود. بولدوزرها، تخلیه کن ها و گریدرها با سرعت مشغول کار بودند و شب آخرین تپه رملی را می ساختند تا عبور تانک های چيفتن و خودروهای آمبولانس و سایر وسایل نقلیه به سهولت و با سرعت بیشتری انجام شود.

باوجود پیش بینی اولیه برای احداث جاده ای به طول ۲۰ الی ۲۵ کیلومتر، به دلایل گوناگون از جمله کمبود وقت؛ تعجیل برای اجرای عملیات و جلوگیری از کشف منطقه نبرد از طرف دشمن، تنها حدود ۱۵ کیلومتر از جاده حدفاصل تپه سبز تا دیدگاه دوم به پایان رسید و از آنجا به بعد نیز به دلیل وجود زمین های محکم بین تپه های رملی، نیازی به وجود جاده تا دیدگاه سوم نبود و فقط قطعات کوتاه رملی (حداکثر ۲ کیلومتر) بین زمین ها را قابل استفاده و بهره برداری کردند. در کناره های این جاده برای جلوگیری از ریزش تپه های شنی روی جاده و حرکت رمل ها، با هزاران کیسه شن دیوارسازی شده بود.

سیدعلی بنی لوحی یکی از فرماندهان حاضر در منطقه عملیاتی درباره این جاده می گوید:

"جاده ای که توسط جهاد احداث شد، تقریباً نیمی از مسیر تا رسیدن به دیدگاه سوم را پوشش داد و در زمان انتقال گردان ها به عمق منطقه ما ناچار بودیم چندین کیلومتر پیاده در عمق از رمل ها عبور کنیم، برای همین، انتقال ادوات زرهی، بردن آمبولانس و نفربر برای حمل مجروحین و تأمین تدارکات و مهمات با مشکلات و سختی همراه بود. در هر صورت، آن چند کیلومتر راه سازی، خوب و مؤثر بود، ولی بخش دیگری در عمق منطقه نبرد همچنان بدون جاده باقی ماند. برای همین، شب عملیات ما مسیر را با فانوس روشن کردیم، به اعتقاد من، آن چند کیلومتر اول که جاده احداث شده، به نام "جاده ابوذر یا پیروزی" است و بقیه مسیر که با فانوس روشن کردیم باید به نام "جاده فانوس" از آن یاد کرد."

از دیدگاه ۲ تا دیدگاه ۳ که جاده سازی میسر نشد، برای مشخص بودن امتداد مسیر و جلوگیری از گم شدن و انحراف خودروها و رزمندگان در شب، به فاصله هر ۱۰۰ متر دستک های کوتاه چوبی و آهنی نصب و فانوس های کوچکی به آنها آویخته شدند و به این ترتیب مسیر مناسبی در عمق رمل ها و تقریباً موازی با امتداد جناح شمالی محل استقرار نیروهای دشمن به طول ۱۰ کیلومتر ایجاد و امکان عبور نیروها؛ دوزدن متجاوزان و دستیابی سریع به پهلو و عقبه نیروهای اشغالگر فراهم شد. به همین دلیل، عده ای این مسیر مال رو را که در امتداد جاده پیروزی، ابوذر یا شهدا قرار داشت، جاده فانوس می نامند.

محسن رضایی فرمانده کل سپاه نیز درباره احداث این جاده که او را نیز امیدوار و دلگرم به پیروزی کرده بود، می گوید:

"بین این تپه های رملی که بغل [دست نیروهای] دشمن است، ما ۱۵ کیلومتر جاده به وسیله جهاد سازندگی درست کردیم. البته از ۱۵ کیلومتر تنها ۵ الی ۶ کیلومترش سخت بود، بقیه اش یک مقدار علفزار بود که می شد [افراد و خودروها از روی

آن] تردد کنند، آن ۵ الی ۶ کیلومتر را هم جهاد درست کرد. بعد [شرایط فراهم شد و] ما دیگر می توانستیم از اینجا هم تانک بیاوریم و هم نفرات رزمنده را عبور دهیم."

به دنبال پیشرفت کار، ارزش واقعی احداث جاده در دل رمل های نفوذناپذیر بیشتر از گذشته نمایان شد؛ به گفته سرهنگ علی صیاد شیرازی ارزش نظامی چنین جاده ای معادل چند لشکر نیرو بود.

... حسین خرازی فرمانده تیپ ۱۴ امام حسین (ع) نیز درباره احداث جاده می گوید: "چندین مرتبه خودمان رفتیم، دیدیم که واقعاً پیاده روی مشکل بود، ولی ایشان (مسئول جهاد) به ما امید می داد و می گفت که جاده درست می کنیم و جاده درست شد. با کار خیلی خوب جهاد سازندگی جاده ای کشیده شد که جاده خیلی مرتب و مناسبی بود."

جاده پیروزی از تپه سبز تا دیدگاه دوم و چاه آب احداث شد و به دلیل محدودیت زمان و تجهیزات، ادامه آن تا دیدگاه سوم میسر نشد. در انتهای جاده نیز یک باند هلیکوپتر برای استفاده یگان ها در حین عملیات احداث و محلی نیز برای واحد بهداری مهیا شد تا هم زمان با عملیات، به سرعت به وضعیت مجروحان عملیات رسیدگی و هم اینکه به وسیله ی آمبولانس یا هلیکوپتر امکان جابه جایی و تخلیه

مصدومان فراهم شود. با احداث این جاده دسترسی رزمندگان در خیز اول عملیات به توپخانه و عقبه دشمن در ارتفاعات دارالشیاع و پل ابوچلاچ در شمال کرخه و شهر بستان امکان پذیر شد.

به این ترتیب، در مدت حدود ۳ هفته، جاده پیروزی و در امتداد آن مسیر جاده فانوس آماده شد. این فعالیت، کاری بود بس عظیم که با همت و اراده مثال زدنی جهادگران عرصه های نبرد تحقق یافت. تلاش شبانه روزی همه دست اندرکاران احداث جاده پیروزی به دلیل جسارت، شجاعت، خلاقیت و کارآمدی نیروهای دلسوز مردمی جهاد سازندگی دامغان، سمنان و خراسان، اقدام برجسته مهندسی جنگ بود که با امکانات و تجهیزاتی محدود، اما با اراده ای آهنین از مرحله نظر، مشاوره و طراحی به مرحله اجرا رسید و پایان یافت. خلاقیت و شکوفایی جهادگران، مدرسان طراحان سپاه و ارتش بود تا این نیروها با اطمینان از عملکرد جهادگران، با فراغت بیشتری عمده انرژی شان را معطوف امور ضروری دیگر کنند.

نکته اساسی دیگر، نحوه برنامه ریزی و مراقبت های سنجیده رزمندگان بود که با وجود انجام دادن فعالیت های فراوان به واسطه حضور گسترده نیروها و استفاده بی وقفه از امکانات و تجهیزات مهندسی، دشمن متوجه کار احداث جاده نشود و ضریب حفاظت و امنیت عملیات نیز کاهش نیابد. این اقدام نشان دهنده تلاش و تدبیر خارق العاده مهندسی جنگ بود که با مشارکت و همکاری مشترک جهادگران و واحدهای مهندسی سپاه و ارتش تحقق یافت و پایه گذار فعالیت های گسترده مهندسی جنگ و زمینه ساز نبردهای عظیم و مهم آینده جنگ نیز شد.^(۱)

ص: ۵۲۱

۱- امیر رزاق زاده، نبرد طریق القدس، تهران: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۹۱، صص ۲۷۹ - ۲۶۲.

تحركات امروز دشمن در منطقه عمومی سوسنگرد بیشتر از نقاط ديگر بود. بمباران اين منطقه با ۸ جنگنده در ۴ نوبت و شليک گلوله های منور خمپاره در شب، نشان از حساسيت دشمن به فعاليت نيروهای ايران در اين منطقه دارد. ارتش عراق امروز شهرهای آبادان، خرمشهر، دزفول و پاوه را نيز هدف حملات هوایی و توپخانه ای خود قرار داد. از سوی ديگر، نيروهای سپاه پاسداران در جبهه های جوارود، سومار و گيلان غرب خسارت هایی به دشمن وارد کردند.

امروز ۸ فروند از هواپيماهای نيروی هوایی ارتش عراق در ۴ نوبت مواضع نيروهای خودی را در محور سوسنگرد بمباران کردند. در اين حملات هواپيماهای مهاجم در ۳ نوبت بمب های خوشه ای آتش زا و در يک نوبت ۸ عدد بمب ناپالم در منطقه فرو ريختند. (۱) همچنين در اين محور، نيروهای پياده دشمن از ترس حمله نيروهای ايران، بارها با شليک گلوله های منور خمپاره در تاریکی، فضای منطقه را روشن کردند. (۲) علاوه بر اين، ۲ فروند هواپيمای عراقی در ساعت ۱۰:۲۵ شهر آبادان را هدف چندین بمب قرار دادند که بر اثر آن چند منزل مسکونی آتش گرفت، يک نفر از اهالی شهر به شهادت رسيد و ۳۷ نفر زخمی شدند. (۳) جنگنده های عراقی چندین بمب خوشه ای نيز به شهر خرمشهر پرتاب کردند که تعدادی از اين بمب ها در منطقه منيخ در نزديکی بهمنشیر فرود آمد و تعدادی نيز به بخش اشغالی اين شهر اصابت کرد. از خسارت های وارد شده به نيروهای عراقی که در اين بخش از خرمشهر مستقر هستند، اطلاعی در دست نيست. (۴) همچنين در اين روز نيروهای عراقی در اولين ساعات بامداد، شهر دزفول را هدف چندین گلوله توپخانه های دوربرد خود قرار دادند که ۲ گلوله به مناطق مسکونی اصابت کرد و خسارت هایی به بار آورد. (۵) در غرب کشور نيز توپخانه های ارتش عراق، شهر پاوه را گلوله باران کردند که تلفاتی در پی نداشت. (۶)

ص: ۵۲۳

- ۱- احمد دهقان، مجموعه آثار شهيد حسن باقری (گزارش روزانه جنگ، شش ماهه دوم ۱۳۶۰)، تهران: مرکز نشر آثار شهيد حسن باقری، ۱۳۸۹، ص ۱۷۴، گزارش شماره ۴۰۱، ۱۷/۸/۱۳۶۰.
- ۲- مرکز پژوهش های دفاع مقدس (معاونت نيروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ايران) تقويم تاريخ دفاع مقدس، جلد پانزدهم (فروغ فتح، حوادث آبان ۱۳۶۰)، مرکز اسناد انقلاب اسلامی: چاپ اول زمستان ۱۳۸۸، ص ۴۰۶.
- ۳- سند شماره ۴۲۷۵۱۷ مرکز مطالعات و تحقيقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۱۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- روزنامه کيهان، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲، آبادان - خبرگزاری پارس؛ و- سند شماره ۴۲۷۵۱۹ مرکز مطالعات و تحقيقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار خوزستان، ۱۷/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۴- سند شماره ۵۴۵۴ مرکز مطالعات و تحقيقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته، واحد اطلاعات عمليات سپاه پاسداران خوزستان به طرح و برنامه ريزی عمليات مرکز، شماره ۴۰۰، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۴.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۳، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲۷، اهواز - خبرگزاری پارس، ۱۷/۸/۱۳۶۰؛ و-

خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۴، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۳۲، اهواز-
خبرگزاری پارس، ۱۸/۸/۱۳۶۰.

۶- سند شماره ۵۴۱۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از فرمانده سپاه منطقه ۷ (کرمانشاه) به فرمانده سپاه
مرکز، ۱۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

درمقابل، نیروهای سپاه در جبهه جوانرود به یکی از پایگاه‌های ارتش عراق در ارتفاع گاری حمله کردند که در این اقدام، حدود ۲۰ نفر از نیروهای عراقی کشته شدند و پاسداران با به غنیمت گرفتن ۵ قبضه اسلحه کلاشینکف و تعدادی نارنجک به پایگاه خود بازگشتند.^(۱)

در این روز به گزارش طرح و عملیات سپاه پاسداران منطقه ۷ (استان‌های کرمانشاه و کردستان) توپخانه‌های سپاه در سومار و توپخانه‌های ارتش در گیلان غرب با دیدبانی نیروهای سپاه، مواضع دشمن را به گونه‌ای مؤثر گلوله باران کردند که در نتیجه آن در جبهه سومار ۲۰ عراقی کشته شدند و در جبهه گیلان غرب ۶ سنگر عراقی منهدم شد و تعدادی از نیروهای عراقی کشته یا زخمی شدند.^(۲)

۱

در پی بمباران اخیر بندر امام خمینی و کاهش میزان تخلیه بار در این بندر، تدابیری اتخاذ شد تا میزان تخلیه و بارگیری افزایش یابد. همچنین هیئتی از سوی نماینده امام در شورای عالی دفاع به این بندر و سایر بنادر جنوب اعزام شد تا دلایل ضعف پدافند هوایی را در این مناطق بررسی کند.

به دنبال بمباران اخیر بندر امام خمینی به وسیله میگ‌های عراقی که به آسیب دیدن دو اسکله در این بندر انجامید، میزان تخلیه کالا در حال حاضر در این بندر روزانه از ۱۰ هزار تن کالا به ۴ هزار تن کاهش یافته است. پاکزاد، معاون عملیاتی اداره کل بندر و کشتیرانی بندر امام خمینی، در تماسی با خبرگزاری پارس با اعلام این مطلب افزود: فعالیت‌هایی در جریان است تا بتوانیم میزان تخلیه و بارگیری را افزایش دهیم. وی افزود: به طور متوسط هفته‌ای ۸ کشتی با پرچم‌های یونان، کره شمالی، استرالیا و پاناما که اغلب محموله‌های آنها را گندم، شکر، کود شیمیایی و آهن آلات تشکیل می‌دهند، وارد این بندر می‌شدند که به دلیل وضعیت جنگی، ناوهای نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران آنها را همراهی می‌کردند. معاون عملیاتی بندر امام افزود: کشتی "التاشزار"^(۳) که در جریان بمباران تأسیسات پتروشیمی به وسیله میگ‌های عراقی آسیب دیده، با همت و تلاش کارکنان این اداره تعمیر شد.^(۴)

به دنبال این بمباران‌ها، هیئتی به سرپرستی حجت‌الاسلام دکتر حسن روحانی به جنوب سفر کرد تا دلایل ضعف فعالیت پدافند هوایی در این بندر و سایر بنادر و مناطق جنوب را بررسی کند. حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی، نماینده امام در شورای عالی دفاع، در این باره نوشته است: «اول

ص: ۵۲۴

۱- سند شماره ۸۰۲۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ (کرمانشاه) به فرماندهی ستاد مرکز، ۲۱/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۲- سند شماره ۰۸۰۲۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ به فرماندهی مرکز، ۱۹/۸/۱۳۶۰، صص ۲ -

۳- منابع متعدد نام این کشتی را که در تاریخ ۳/۸/۱۳۶۰ هدف حمله هواپیماهای عراق قرار گرفت، "ویش ویشو میترا" ذکر کرده اند.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۳، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۳، اهواز- خبرگزاری پارس، ۱۷/۸/۱۳۶۰.

وقت دکتر [حسن] روحانی آمد که گزارش مأموریت بازرسی جنوب را بدهد. ایشان با هیئتی به جبهه رفته بودند که مسئله بمباران بندر ماهشهر، آبادان و... را که اخیراً عراق انجام داده و عدم فعالیت پدافند ما را بررسی کنند. در مجموع نظرشان این است که مدافعان ماهشهر تقصیر یا قصور دارند. در آبادان ممکن است به خاطر نداشتن ابزار پیشرفته و مؤثر، قابل دفاع باشد.» (۱)

۱

به دنبال اجرای عملیات ثامن الائمه (ع) و رفع محاصره آبادان، درخواست بازگشت آن دسته از مردم که شهر را ترک کرده بودند با مخالفت فرماندار این شهر مواجه شد. جعفری، فرماندار شهر آبادان، در مصاحبه با کیهان در این باره گفت: حالا که محاصره شکسته شده، مردمی که بی صبرانه انتظار این زمان و موقعیت را می کشیدند، عجله دارند، که هرچه زودتر به شهر بیایند، ولی باید این موضوع را در نظر داشته باشند که تا پایان جنگ و پیروزی به هیچ وجه نمی توانند در آبادان سکنی گزینند، چون از آن طرف اروندرود، مزدوران مرتب شهر را هدف قرار می دهند و پس از پایان جنگ نیز شهر باید کاملاً پاک سازی شود. مسلماً این کار مدت زمانی طول خواهد کشید و مردم باید صبر و حوصله داشته باشند و با مسئولان همکاری کنند و برای ورود به آبادان فشار نیاورند. مردم باید سعی کنند که با وضعیت فعلی سراغ آبادان نیابند. وی درباره فعالیت ادارات دولتی آبادان گفت: اداراتی مثل فرمانداری، شهرداری، آب و فاضلاب، برق، مخابرات، بانک ملی، بانک صادرات، دارایی و تعاون و امور روستاها مشغول فعالیت و انجام امور جاری هستند. آموزش و پرورش نیز برای کسانی که در جبهه های حق علیه باطل مشغول نبرد و ستیز هستند کلاس درس دایر کرده و در حد امکان فعالیت می کند.

جعفری درباره حملات مزدوران و شکست آنها در جبهه های آبادان اظهار کرد: عراقی ها پس از شکست در اطراف آبادان و ازدست دادن ۴ تا ۵ هزار نفر و قطع امید از تصرف آبادان، شهر را به طور مرتب از آن طرف اروندرود زیر آتش توپخانه قرار می دهند و حمله هواپیماهای آنها نیز اضافه شده است، البته، شلیک توپخانه آنها کمتر از گذشته است، چراکه از طرف خشکی فاصله شان تا شهر زیاد شده است و روزه روز به عقب رانده می شوند. (۲)

۲

امروز افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در شمال غرب ایران، با اجرای کمین در شمال نوسود و کاشت مین در یکی از روستاهای تکاب، ۵ تن را به شهادت رساندند و ۳ تن را به گروگان بردند. همچنین ۶ تن از افراد حزب دمکرات به همراه سلاح و تجهیزات، خود را به سپاه کامیاران معرفی کردند.

نیروهای مسلح غیرقانونی در یک ونیم کیلومتری پاسگاه "دزآور" در شمال نوسود و در

ص: ۵۲۵

تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم ۱۳۷۸، خاطرات روز ۱۳۶۰/۸/۱۷، ص ۳۶۰.

۲- روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۸/۱۸، ص ۱۵.

نزدیکی نوار مرزی، با اجرای عملیات کمین ۴ تن از جمله ۲ تن از اعضای کمیته امام خمینی را شهید و ۳ سرباز و بسیجی را به گروگان بردند. مهاجمان ۲ خودرو سپاه را نیز به آتش کشیدند.^(۱) در یکی از روستاهای تکاب آذربایجان غربی نیز یکی از افراد محلی به مینی که افراد مسلح غیرقانونی کار گذاشته بودند برخورد کرد و به شهادت رسید.^(۲)

امروز همچنین ۶ تن از نیروهای حزب دمکرات با معرفی خود و تحویل اسلحه و مهماتشان به سپاه کامیاران، درخواست امان نامه کردند.^(۳)

۱

در پی ایجاد امنیت در شهرستان سقز، هیئت واگذاری زمین این شهرستان در یک ماه گذشته، ۸۰۷ هکتار از زمین های اربابان و فئودال های فراری را به طور موقت و به مدت یک سال زراعی به خوش نشینان و زارعین بی زمین و کسانی که زمین های کمی در اختیار دارند واگذار کرد. هیئت واگذاری زمین شهرستان سقز به ترتیب ۹۹ هکتار زمین آبی و دیم در روستای صالح آباد به ۲۵ خانوار روستایی؛ ۱۶۰ هکتار زمین دیم و آبی در روستای صاحب به ۵۲ خانوار روستایی؛ ۶۰ هکتار زمین دیم در روستای سرا به ۴۱ خانوار روستایی؛ ۴ هکتار زمین دیم در روستای اسلام آباد به ۸ خانوار روستایی؛ ۲۰۰ هکتار زمین دیم و آبی در روستای چاقلو به ۴۰ خانوار روستایی؛ ۲۵۰ هکتار زمین دیمی و آبی در روستای شنته به ۵۶ خانوار روستایی و ۳۴ هکتار زمین دیم و آبی را در روستای مولقرنی به ۳۴ خانوار روستایی واگذار کرد.^(۴)

۲

امروز افراد وابسته به گروه های برانداز در شهرهای تهران و هشتر طولش یک نارنجک و یک سه راهی به مغازه و منزل افراد متدین و متعهد شهر پرتاب کردند. نیروهای امنیتی نیز یک گروه عملیاتی سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر را در تهران دستگیر کردند. همچنین دادگاه انقلاب اسلامی تربت حیدریه ۲ تن از افراد گروه پیکار و یک تن از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را به ۵ تا ۱۰ سال زندان محکوم کرد.

گروه های مسلح غیرقانونی در ساعت ۱۰:۳۰، نارنجکی را داخل یک مغازه آهنگری در خیابان آیت الله کاشانی واقع در غرب تهران پرتاب کردند که انفجار آن موجب زخمی شدن یکی از کارگران مغازه شد.^(۵)

در روستای پره سر هشتر (طوالش) نیز افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) یک بمب سه راهی را به منزل یکی از افراد متعهد این روستا پرتاب کردند که موجب شکسته شدن

ص: ۵۲۶

۱- سند شماره ۵۴۱۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از فرمانده سپاه منطقه ۷ (کرمانشاه) به فرمانده سپاه مرکز، ۱۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرمانده نزاچا (مد عملیات)، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۰۸۰۲۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات

- جنگ: از طرح و برنامه عملیات منطقه ۷ به فرماندهی مرکز، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۴.
- ۲- سند شماره ۲۹۴۴۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۳.
- ۳- سند شماره ۰۸۰۲۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۳.
- ۴- روزنامه کیهان، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۳، سندج.
- ۵- همان، ص ۲.

شیشه های منزل وی شد. در این واقعه یکی از افراد سازمان نیز زخمی شد. (۱) همچنین روابط عمومی ستاد مرکزی کمیته انقلاب اسلامی اعلام کرد که پاسداران کمیته در خیابان ولی عصر (عج) تهران به سرنشینان یک خودرو مظنون شده، آن را متوقف کردند. در بازرسی های اولیه مشخص شد که سرنشینان این خودرو از اعضای گروه کمونیستی سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر هستند و قصد داشتند با حمله به یک خودرو حامل پول بانک، پول های موجود در آن را سرقت کنند. همچنین در پی اعترافات این افراد، نیروهای کمیته انقلاب اسلامی یک خانه تیمی را که محل فعالیت وابستگان به این سازمان بود شناسایی و تصرف کردند. (۲)

دادگاه انقلاب اسلامی تربت حیدریه نیز ۲ تن از هواداران فعال سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر و یک تن از فعالان وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را به ۵ تا ۱۰ سال زندان محکوم کرد. (۳)

۱

امروز نشست فوق العاده شورای عالی دفاع به ریاست آیت الله خامنه ای و با حضور حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی برگزار شد.

□

سیدرحیم صفوی، مسئول طرح و عملیات ستاد مرکزی سپاه پاسداران و نماینده سپاه در این جلسه، گزارشی اجمالی از این جلسه تهیه و برای محسن رضایی، فرمانده کل سپاه، ارسال کرد. نکته قابل توجه اینکه این جلسه فوق العاده به منظور رایزنی و تصمیم گیری درباره انتقال یک گردان ارتش جمهوری اسلامی از منطقه غرب به جبهه های جنوب تشکیل شد، در حالی که به نظر می رسد علت تشکیل این جلسه بیش از آنکه تصمیم گیری برای جابه جایی یک گردان باشد، رفع سوء تفاهمات موجود در برخی مسئولان نظامی بوده است.

نامه سیدرحیم صفوی به شرح زیر است:

«جلسه با شرکت آقای خامنه ای (رئیس جمهور)، آقای هاشمی رفسنجانی (نماینده امام در شورای عالی دفاع)، آقای موسوی (نخست وزیر)، خرازی (مسئول خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران)، صیاد شیرازی (فرمانده نیروی زمینی ارتش)، سلیمی (وزیر دفاع) و ظهیرنژاد (رئیس ستاد

ص: ۵۲۷

۱- سند شماره ۵۴۱۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه ۳ ستاد به فرماندهی ستاد مرکز، ۱۹/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی کمیته انقلاب اسلامی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۴، ۱۸/۸/۱۳۶۰، صص ۱۸ - ۱۷، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۸/۸/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۴، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۳۰، به نقل از روابط عمومی کمیته

مرکزی، ۱۸/۸/۱۳۶۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۳، ۱۷/۸/۱۳۶۰، صص ۲۸ - ۲۷،

مشهد - خبرگزاری پارس، ۱۷/۸/۱۳۶۰.

مشترک ارتش) تشکیل شد. آقای هاشمی گفتند: این جلسه فوق العاده در مورد اعزام نیرو از غرب به جنوب تشکیل شده است و از آقای ظهیرنژاد خواست که نظر خودش را بدهد. ظهیرنژاد گفت که هم اکنون آذربایجان غربی از طرف ترکیه و شوروی و ضدانقلاب تهدید می شود و خارج کردن نیروهای نظامی از آن منطقه ممکن است باعث شود که با کمک نیروهای خارجی و ضدانقلاب داخلی در آذربایجان غربی تشکیل حکومت بدهند. سرهنگ سلیمی گفت که انتقال یک گردان از غرب به جنوب کشور، دشمن را هشیار می سازد که ما می خواهیم در جنوب عملیاتی انجام دهیم. قرار شد که رأی گیری شود و چهار نفر رأی مثبت دادند که انتقال انجام شود. بعد از چند دقیقه، آقای ظهیرنژاد از سلیمی تشکر کرد که رأی نداده به انتقال نیرو. عین جمله ظهیرنژاد: "متشکرم که در این جلسه اقبالاً شما به من رأی دادی." آقای هاشمی رفسنجانی به ظهیرنژاد گفت: شما اعتراض ندارید به اینکه چرا عملیات نمی شود؟ آقای ظهیرنژاد بلافاصله عکس العمل نشان داد و گفت: من با این عملیات (بستان) به شدت مخالفم. این عملیات با تلفات زیاد روبه رو خواهد شد و هیچ نیرویی ما نمی توانیم آزاد کنیم. در ضمن گفت: من اعتراض دارم به اینکه سرهنگ [صیاد] شیرازی دستورات مرا اجرا نمی کند و باینکه به او دستور دادم که نیرو از غرب به جنوب اعزام نکند، یک گروهان اعزام کرده و بدون اجازه من پادگان های ارتش را در اختیار بسیج و سپاه قرار داده است و ایشان از طرف گروه های غیرارتشی پشتیبانی می شود. آقای هاشمی گفتند: این موضوعات در جلسه دیگری بررسی می شود و این جلسه فوق العاده فقط در مورد اعزام یک گردان از غرب به جنوب بود. آقای خامنه ای نیز به آقای ظهیرنژاد گفتند: شما یادمان هست در زمان شهید فلاحی (رئیس ستاد مشترک ارتش) می گفتید مسئولیت فرماندهی زمینی به عهده من است و سرتیپ فلاحی حق دخالت ندارد، ولی هم اکنون شما به انتقال یک گردان اعتراض دارید».

رحیم صفوی همچنین در این نامه به گفت و گوهای خود با آقای هاشمی رفسنجانی و آیت الله خامنه ای اشاره کرده و نوشته است: (۱) «ساعت ۱۱:۰۰ صبح روز عاشورا (۱۶/۸/۱۳۶۰) به

ص: ۵۲۸

۱- احتمالاً ملاقات با آقای هاشمی رفسنجانی در روز عاشورا ۱۶/۸/۱۳۶۰، انجام شده است. آقای هاشمی رفسنجانی در خاطرات خود در روز عاشورا (۱۶/۸/۱۳۶۰) نوشته است: «پیش از ظهر، آقای رحیم [یحیی] صفوی فرمانده عملیات سپاه در خوزستان آمد و سه طرح جنگی را در جنوب و غرب ارائه داد. حداقل دو هفته تا اجرای اولین طرح وقت لازم است. از فرصتی که برایشان تعیین کرده بودیم، چند هفته تأخیر دارند.» (اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، ص ۳۶۰). آقای هاشمی رفسنجانی درباره این جلسه نیز نوشته است: «ساعت چهار بعد از ظهر، جلسه فوق العاده شورای عالی داشتیم. آقای ظهیرنژاد رئیس ستاد [مشترک ارتش] به انتقال نیرو از آذربایجان به خوزستان، توسط نیروی زمینی اعتراض داشت. اعتراضش را وارد ندانستیم.» (همان، ص ۳۶۱).

خدمت آقای هاشمی رسیدم و در مورد [موضوعات] زیر با ایشان صحبت کردم.

الف) هماهنگی فعالیت های جنوب و غرب کشور برای انجام عملیات؛ ب) تلاش در اینکه عملیات ها با موفقیت و زمان های نزدیک انجام شود؛ پ) تأثیر آماده باش سپاه در سرتاسر کشور و سخترانی های ائمه جماعت در بسیج نیروها برای جبهه ها؛ ت) اشکالاتی که نتوانسته ایم تا به حال عملیات را آغاز کنیم، از جمله جابه جایی نیروهای ارتش، راه سازی در تپه های رملی چزابه، انجام شناسایی های لازم برای انجام عملیات و اشتباه ما در اعزام نیروهای آبادان به غرب برای اورامانات.

همچنین نیم ساعت قبل از تشکیل شورا به خدمت آقای خامنه ای رفتم و با استقبال ایشان روبه رو شدم و گزارش مختصری از وضعیت جبهه های غرب و جنوب دادم. در ضمن، در مورد اعزام گردان ارتش از غرب کشور به جنوب توضیح دادم. (۱)

۱

حزب الدعوة یکی از سازمان های معارض عراقی در پاسخ به پیام آیت الله منتظری که خطاب به مردم عراق ارسال شده بود، خواستار کمک بیشتر جمهوری اسلامی به مردم عراق شد. در بخشی از پیام حزب الدعوة آمده است: ما به این حقیقت که حضرت عالی در پیامتان اشاره فرمودید کاملاً معتقد هستیم و می دانیم که در جو اختلافات و گروه گرایی و بدون تکیه بر اصل اصیل ولایت فقیه و بدون رهبری قاطع حضرت امام - دام ظلّه - که امروز به نیابت از امام زمان (عج) بر همه مسلمین ولایت دارند، نمی توان کاری از پیش برد و این نهضت را نمی توان در مسیر صحیح اسلامی خود به ثمر رسانید. ما از حضرت عالی متوقع هستیم و تمنا داریم ما را در این مسیر پرمشقت و پرزحمت که مشخصاً در پیامتان دقیقاً اشاره فرمودید، هرچه بیشتر کمک و یاری و راهنمایی نمایید. ما از سپاه پاسداران، بازوی پرتوان انقلاب که مورد اعتماد و اطمینان مستقیم حضرت امام هستند، متوقعیم که هرچه بیشتر به کمک اقشار مبارز عراق ادامه دهند تا این ملت ستمدیده را از شر سلطه امریکا و نوکر حلقه به گوش او صدام تکریتی نجات دهند و مسلماً کاری که مجاهدین عراق در داخل عراق و پشت جبهه انجام می دهند، تکمیل کننده کاری است که دلاوران و رزمندگان پرتوان اسلام - ایدهم الله تعالی - در جبهه انجام می دهند. (۲)

۲

به نوشته روزنامه کیهان، سفیر موریتانی در جمهوری اسلامی ایران در دیدار با حجت الاسلام عباس واعظ طبسی، نماینده امام و تولیت آستان قدس رضوی، انقلاب اسلامی ایران را در میان انقلاب های جهان منحصر به فرد و ابعاد آن را جهان شمول دانست و خواستار صدور انقلاب اسلامی به کشورهای تحت ستم جهان و اتحاد بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری موریتانی شد.

ص: ۵۲۹

۱- سند شماره ۴۳۵۸۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مسئول طرح و برنامه عملیات (رحیم صفوی) به فرماندهی کل سپاه، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱۰۴.

سفیر موریتانی در این دیدار اظهار امیدواری کرد که انقلاب اصیل اسلامی ایران به رهبری زعیم عالی قدر حضرت امام خمینی موجب اتحاد همه مسلمانان جهان شود و با الهام از انقلاب ایرانی، همه مسلمانان جهان این واقعت را درک کنند که کفر و شرک جهانی، همه نیروهای خود را برای از بین بردن اسلام بسیج کرده اند و فقط در این صورت است که به فرمان امام خمینی، مسلمین در بخش های مختلف جهان یکپارچه خواهند شد و امریکا هیچ غلطی نمی تواند بکند. وی همچنین با اشاره به وجود تشابه فرهنگ اسلامی ایران با فرهنگ ملت مسلمان موریتانی خواستار اعزام هیئت های مختلف فرهنگی و اقتصادی ایران به موریتانی و دیگر کشورهای مسلمان جهان شد تا تبلیغات دروغین بلندگوهای امپریالیستی و صهیونیستی هرچه بیشتر افشا شده، مسلمانان جهان با حقایق انکارناپذیر حاکمیت اسلام در ایران آشنا شوند و توطئه های سازمان های تبلیغاتی غرب و شرق نتوانند بر چهره اصیل انقلاب اسلامی ایران خدشه ای وارد کنند. (۱)

۱

امروز یک هیئت بلندپایه از مسئولان کشور عراق به ریاست میخائیل یوحنا طارق عزیز، معاون نخست وزیر عراق با شاذلی بن جدید، رئیس جمهور الجزایر، دیدار کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، این هیئت عراقی که از چهار روز قبل در الجزایر به سر می برد، تاکنون چندین ملاقات سیاسی با مسئولان جبهه آزادی بخش ملی الجزایر انجام داده است.

خبرگزاری فرانسه می افزاید: تاکنون هیچ گونه توضیحی درباره موضوع ملاقات های هیئت عراقی با مقامات الجزایری داده نشده است. (۲)

۲

خبرگزاری رویتر از نشست امروز وزیران خارجه شش کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس در ریاض و تصمیم آنها برای تشکیل اتحادیه نظامی خبر داد. به نوشته روزنامه صبح آزادگان به نقل از این خبرگزاری، این وزرا در ریاض گرد آمدند تا قبل از تشکیل اجلاس سران این کشورها در سه شنبه آینده، هماهنگی دفاعی بین خود را بررسی کنند. رویتر می افزاید: انتظار می رود رؤسای کشورهای عربستان سعودی، کویت، امارات متحده عربی، بحرین، عمان و قطر در گردهمایی روز سه شنبه خود طرح صلح عربستان سعودی برای خاورمیانه را به طور رسمی تأیید و همکاری های اقتصادی بین خود را بررسی کنند. امنیت خلیج فارس یکی از نگرانی های اصلی این شش کشور محافظه کار است که یک چهارم نفت جهان غیر کمونیست را تأمین می کنند. این کشورها پس از بروز جنگ میان عراق و ایران تصمیم گرفتند شورایی

ص: ۵۳۰

۱- روزنامه کیهان، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، مشهد.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۳، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱۰، الجزایر- خبرگزاری فرانسه، ۱۷/۸/۱۳۶۰.

مشترک تشکیل دهند. وزیران خارجه شش کشور قرار است در اجلاس دوروزه خود، توصیه های عنوان شده از جانب رؤسای ستاد کشورهای عضو را برای همکاری نظامی نزدیک تر بررسی کنند. رؤسای ستاد کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس، ماه گذشته برای اولین بار در ریاض تشکیل جلسه دادند. وزیران خارجه شورای همکاری خلیج در اجلاس دوروزه خود دستور جلسه این اجلاس را تهیه خواهند کرد. (۱)

۱

ستاد بسیج اقتصادی دولت که برای تأمین حداقل نیازمندی ها و برخی اقلام اساسی خانوارها تشکیل شده است و سیاست سهمیه بندی نفت نیز از جمله سیاست های اقتصادی آن است، در جهت اجرای برنامه های ستاد بسیج اقتصادی وزارت نفت اعلام کرد: از امروز (۱۷/۸/۱۳۶۰) تحویل نفت سفید مخصوص سوخت بخاری های خانگی با کوپن انجام می شود. بنابراین، هم وطنان عزیز می توانند با ارائه کوپن های شماره یک و دو به ازای هر کوپن، ۲۰ لیتر نفت سفید تحویل بگیرند. سخنگوی وزارت نفت جمهوری اسلامی ضمن اعلام این خبر افزود: از تاریخ ۱۷/۸/۱۳۶۰، کوپن های شماره ۲ نفت سفید به مقدار ۲۰ لیتر قابل تحویل است و شهروندان عزیز می توانند با ارائه کوپن های شماره یک و دو به ازای هر یک، ۲۰ لیتر نفت سفید تحویل بگیرند. ضمناً خانواده هایی که تاکنون موفق به دریافت کوپن نفت خود نشده اند، می توانند با مراجعه به مساجد محل خود، کوپن های نفت سفید خود را دریافت کنند. (۲)

ص: ۵۳۱

۱- روزنامه صبح آزادگان، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲، به نقل از رویتر.

۲- روزنامه کیهان، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱.

توپخانه های ارتش عراق امروز مناطق مسکونی شهرهای دزفول، اهواز، سوسنگرد، آبادان و پاوه را به شدت گلوله باران کردند. هواپیماهای نیروی هوایی این کشور نیز به قصد بمباران مناطق مسکونی شهرهای استان لرستان، وارد حریم هوایی چند شهر این استان شدند که با آتش پدافندهای هوایی ایران متواری شدند.

امروز ارتش عراق در ساعت ۹:۴۵، شهر دزفول را گلوله باران کرد. این حملات که بیشتر متوجه مرکز شهر و محل های تجمع مردم بود، تلفات و خساراتی را در پی داشت؛ بر اثر برخورد گلوله ای به سقف یک مینی بوس، هر ۲۵ مسافر آن به شهادت رسیدند. اصابت چند گلوله به نزدیکی یک مدرسه نیز به شهادت یا زخمی شدن تعدادی دانش آموز انجامید. علاوه بر این بر اثر این گلوله باران در مناطق مختلف شهر چندین منزل مسکونی تخریب و به چند خودرو نیز خساراتی وارد شد. در این حملات ۴۰ تن از اهالی دزفول شهید و ۴۰ تن زخمی شدند که حال ۱۴ تن از آنان وخیم گزارش شده است. شناسایی برخی شهدای حادثه به علت متلاشی شدن پیکر آنان امکان پذیر نیست. (۱)

ساعت ۱۱:۳۰ نیز ارتش عراق شهر اهواز را با توپخانه های دوربرد هدف قرار داد و اصابت چندین گلوله به منطقه فقیرنشین این شهر به چندین واحد مسکونی خساراتی وارد آورد. یک خانه مسکونی بر اثر برخورد یک گلوله توپ به کلی ویران شد و ۵ عضو خانواده ساکن آن و ۴ تن دیگر از ساکنان خانه های مجاور به شهادت رسیدند. ۵ کودک دبستانی، یک زن خانه دار و ۲ نوجوان از جمله شهدای شناسایی شده این گلوله باران بودند. روزنامه کیهان به نقل از خبرنگار خود، در گزارش کوتاهی از این واقعه آورده است: شدت این فاجعه به حدی بود که دست و پای چند تن از شهدا به روی پشت بام و حیاط خانه پرتاب شده بود. همچنین ۷ تن نیز بر اثر این حمله ناجوانمردانه به سختی مجروح شده بودند. (۲) علاوه بر این، امروز هواپیماهای عراقی در ۳ نوبت با تجاوز به حریم هوایی سوسنگرد و حومه آن اقدام به پرتاب بمب در این منطقه کردند که از خسارات و تلفات احتمالی اطلاع دقیقی در دست نیست. (۳) براساس یکی از گزارش ها، در این حملات ۴ تن زخمی شده اند. (۴)

ص: ۵۳۳

۱- سند شماره ۳۱۸۹۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۱۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگه؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۵، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲۹، اهواز- خبرگزاری پارس، ۱۹/۸/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۴، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۳۱، اهواز - خبرگزاری پارس، ۱۸/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۵۴۱۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سپاه منطقه ۸ (اهواز) به عملیات سپاه مرکز، ۱۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگه.

۲- روزنامه کیهان، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۱۳۸۶۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۰/۸/۱۳۶۰، سند تک برگه؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۴، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۳۱، اهواز - خبرگزاری پارس، ۱۸/۸/۱۳۶۰.

۳- احمد دهقان، مجموعه آثار شهید حسن باقری (گزارش روزانه جنگ، شش ماهه دوم ۱۳۶۰)، تهران: مرکز نشر آثار شهید حسن باقری، ۱۳۸۹، ص ۱۷۶، گزارش شماره ۴۰۲، ۱۸/۸/۱۳۶۰.

۴- احمد دهقان، روزنوشت (یادداشت های روزانه شهید حسن باقری)، تهران: مرکز نشر آثار شهید حسن باقری، ۱۳۹۲، ص ۲۴۸.

به گزارش خبرگزاری پارس، امروز شهرهای آبادان و پاوه نیز هدف آتش توپخانه های دوربرد ارتش عراق قرار گرفتند که در این حملات چندین منزل مسکونی و مدرسه ویران و چند تن شهید یا زخمی شدند، (۱) البته لشکر ۲۸ کردستان در نامه ای به فرماندهی نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران با اعلام برخورد ۵ گلوله توپ به داخل و اطراف شهر پاوه این حادثه را بدون تلفات و ضایعات اعلام کرد. (۲)

همچنین ۳ فروند هواپیمای عراقی به قصد بمباران مناطق مسکونی لرستان برفراز آسمان برخی شهرهای این استان به پرواز درآمدند، اما با آتش پدافند هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران از منطقه متواری شدند. (۳)

۱

در ادامه کمک های نقدی و غیرنقدی مردم شهرها و روستاهای مختلف کشور، امروز اهالی شهر اردکان یک تریلر ۲۴ تنی حامل آرد، گونی، پوتین، چراغ، فانوس، پتو، لباس، نایلون، انار، حلوا، نبات، آلبیمو، آبغوره و دیگر اقلام مورد نیاز جبهه ها و رزمندگان را به ستاد پشتیبانی جنگی جهاد سازندگی تحویل دادند. همچنین اهالی روستاهای اشتک، نیر، گاو افشار و گرگین آباد مبلغ ۲۹۷۶۰۰ ریال و کارگران کارخانه پشم بافی افشار مبلغ ۲۰۰ هزار ریال از محل حقوق یک روز خود و ۱۱۶ تخته پتو را برای کمک به جبهه های جنگ به مراجع ذی ربط تحویل دادند. (۴)

۲

به گزارش خبرگزاری پارس، بنیاد امور جنگ زدگان استان اصفهان برای ایجاد تسهیلات در معاش جنگ زدگان اقدامات متنوعی را انجام داده است. برخی از اقدامات شاخه کاریابی این بنیاد بدین شرح است: پرداخت وام اشتغال معادل ۲۰۳۵۶۰۰۰ ریال در مهرماه گذشته و استخدام ۲۰۷ نفر از جنگ زدگان ساکن اصفهان در بخش های خصوصی و دولتی؛ آموزش ۱۴۶ نفر از برادران جنگ زده در بیست رشته صنعتی و حرفه ای؛ به کارگیری ۲۰۶ نفر در کلاس های آموزشی همراه با تولید در رشته های خیاطی، بافندگی، قالی بافی و قلاب دوزی؛ تهیه ۱۳۹۸ روپوش مدرسه و لباس های مختلف زنانه و مردانه در کارگاه های تولیدی و ایجاد ۱۰ شرکت تعاونی مصرف در ۱۰ اردوگاه.

براساس همین گزارش در مدت مذکور، بنیاد امور جنگ زدگان از طریق شاخه طرح های عمرانی و صنعتی اقدام به ایجاد کارگاه های مواد پاک کننده، درب و پنجره سازی، کوره آهک در قریه رکن آباد، کلیشاد ترانس سازی با سرمایه ای حدود ۵۵۰ هزار تومان، بلوک زنی، پروفیل سپاهان، محصولات غذایی خوشه در فریدن، بلوک سیمانی در پلی اکریل و باغ ابریشم، کارگاه مکانیکی در میدان امام زرین شهر با سرمایه ای معادل نیم میلیون ریال و مرغداری و دامداری با سرمایه ای حدود ۲۰ میلیون ریال کرد. (۵)

ص: ۵۳۴

خبرگزاری پارس، ۲۰/۸/۱۳۶۰.

- ۲- سند شماره ۲۹۴۰۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرمانده نزاچا (مد عملیات)، شماره ۷۳، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۳- روزنامه کیهان، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲، خرم آباد.
- ۴- روزنامه صبح آزادگان، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۷.
- ۵- همان، به نقل از خبرگزاری پارس.

الکساندر هی دبیر کمیته مرکزی صلیب سرخ جهانی، از رفتار عراق و ایران با اسیران جنگی انتقاد کرد. وی درباره برخورد عراق با اسرا گفت: در عراق از آغاز جنگ، صلیب سرخ اجازه داشته که با زندانیان ایرانی ملاقات کند، اما ناگزیرم بگویم که تعداد نامعینی از این زندانیان از پوشش صلیب سرخ دور نگه داشته شدند و به تذکراتی افراد در زندان غالباً با تأخیر رسیدگی می شود. غیرنظامیان، کودکان، زنان و افراد سالمند که در جریان حملات اولیه عراق محل سکونت خود را ترک کرده اند، با وجود تذکراتی صلیب سرخ در اردوگاه های اسرای جنگی نگهداری می شوند. (۱)

وی درباره ایران به این نکته که شرایط نگهداری برخی اسیران عراقی مناسب نیست اشاره کرد. وی همچنین گفت ایران به نمایندگان صلیب سرخ اجازه ملاقات با اسیران را نمی دهد، مگر آنکه با خود شاهد بیاورند. (۲)

عناصر وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی، امروز در مهاباد، کامیاران، محور میاندوآب - بوکان، سقز، سنندج و مریوان اقداماتی را علیه نیروهای دولتی انجام دادند که خسارت هایی در پی داشت.

افراد وابسته به حزب دمکرات کردستان ایران به یک پایگاه نیروهای خودی در شهر مهاباد حمله کردند. در این حمله یک تن از افراد سپاه پاسداران شهید و یک درجه دار ژاندارمری به گروگان گرفته شد. (۳) رادیو صدای کردستان ارگان خبری و تبلیغاتی حزب دمکرات، در این باره اعلام کرد که نیروهای حزب دمکرات کردستان در حمله به شهر مهاباد تعدادی از افراد سپاه و ارتش را کشته و تعدادی را نیز اسیر کرده اند. (۴)

در ساعت ۱۲:۳۰ و ۲۲:۴۵ عناصر مسلح غیرقانونی به جهاد سازندگی و پمپ بنزین شهر کامیاران حمله کردند که با حضور به موقع نیروهای سپاه در محل جهاد و عمل نکردن گلوله آرپی. جی ۷ در حمله به پمپ بنزین، این تعرضات بدون تلفات و خسارت پایان یافت. (۵)

افراد مسلح غیرقانونی در محور میاندوآب - بوکان در روستای ساری قمیش (۳۸ کیلومتری شمال بوکان)، با حمله به یک خودرو که حامل غذا برای نیروهای خودی بود، یک تن را شهید و ۲ نفر را زخمی کردند. (۶)

در سقز، عناصر مسلح ضدانقلاب نارنجکی را به طرف نیروهای خودی پرتاب کردند که بر اثر برخورد ترکش های آن ۳ تن شهید و ۲ تن زخمی شدند. (۷)

در محور مرانه - سنندج، یک خودرو ارتش به روی مین رفت و بر اثر انفجار آن ۵ تن از سرنشینان خودرو زخمی شدند. (۸)

در قریه لیو در شمال غربی مریوان نیز برخورد یک خودرو ارتش با مین به زخمی شدن یک سرباز انجامید. (۹)

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۴، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۳، خبرگزاری پارس به نقل از رویتراز منایل، ۱۸/۸/۱۳۶۰.
- ۲- همان، ص ۱۸ ضمیمه، بخش عربی رادیو لندن، ۱۸/۸/۱۳۶۰؛ و- همان، ص ۳، خبرگزاری پارس به نقل از رویتراز منایل، ۱۸/۸/۱۳۶۰.
- ۳- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نذاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۶.
- ۴- سند شماره ۱۰۸۰۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۲ - گروه اطلاعات) به مقام وزارت کشور، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۵- سند شماره ۲۷۲۹۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ به فرماندهی ستاد مرکز، ۱۹/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۰۸۰۲۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه عملیات منطقه ۷ به فرماندهی مرکز، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکز اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۶؛ و- سند شماره ۵۴۱۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ (کرمانشاه) به فرماندهی مرکز، ۱۹/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۶- روزنامه کیهان، ۲۰/۸/۱۳۶۰، ص ۲، میاندوآب، بوکان به نقل از ستاد عملیات شمال غرب کشور؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۲ و ۷.
- ۷- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۷، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۳۷؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴؛ و- سند شماره ۲۷۲۹۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۸- سند شماره ۲۹۴۰۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سند شماره ۲۹۳۹۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۵۴۱۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۹- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

در شمال شهر مهاباد و در محور میاندوآب، عناصر مسلح غیرقانونی یک کامیون حامل قند و شکر را با تباری قبلی به سرقت بردند. (۱)

۱

امروز نیروهای ارتش، سپاه و پیش مرگان کرد مسلمان در عملیاتی مشترک، منطقه جنوب غربی نقده را پاک سازی کردند. نیروهای خودی همچنین یک عملیات کمین در شهر مهاباد علیه گروه های کاشت مین حزب دمکرات اجرا کردند.

نیروهای خودی متشکل از ارتش، سپاه و پیش مرگان کرد مسلمان با به کارگیری بالگردهای هوانیروز از ساعت ۹ صبح و از سه محور، پاک سازی منطقه جنوب غربی شهر نقده را آغاز کردند و با حمله به مواضع و سنگرهای افراد حزب دمکرات و گروه مارکسیستی - مائوئیستی کومه له موفق شدند بخش جنوبی نقده و روستاهای شاوله (۱۲ کیلومتری جنوب نقده)، بیضاوا (۱۱ کیلومتری جنوب غربی نقده) و روستای گلوان (۸ کیلومتری جنوب غربی نقده) را پاک سازی کنند. در این عملیات که با غافلگیری افراد مسلح غیرقانونی نیز همراه بود، ۳۹ تن از وابستگان عناصر مسلح غیرقانونی کشته و ۴۲ تن زخمی شدند. رادیو صدای کردستان متعلق به حزب دمکرات کردستان ایران، فقط به کشته شدن ۱۴ تن از افراد سازمان کمونیستی کومه له اشاره کرد. در این درگیری ها یک خودروی خودی بر اثر برخورد با مین منهدم شد. از افراد خودی نیز ۵ تن شهید و ۱۱ تن زخمی شدند. (۲)

نیروهای دولتی همچنین در یک عملیات کمین ۷ تن از عناصر مسلح غیرقانونی را در پشت پایگاه الله اکبر شهر مهاباد، دستگیر کردند. این افراد از اعضای تیم های مین گذاری گروه های ضدانقلاب بودند و ۳ تن از آنان از عوامل اصلی مین گذاری در بلوار بیمارستان امام خمینی مهاباد بودند که در جریان آن ۳ سرباز بر اثر برخورد یک خودرو با مین به شهادت رسیدند. (۳)

۲

فرماندار مهاباد در گفت و گو با خبرنگار روزنامه اطلاعات اوضاع کلی مهاباد را تشریح کرد. روند پاک سازی و برقراری امنیت در منطقه، اقدامات عمرانی در منطقه، طرح های اقتصادی و بهداشتی برای رفاه مردم، بهره مندی مردم از کالاهای سهمیه بندی شده و... از جمله محورهای اصلی سخنان جلالی پور در این مصاحبه بود.

به نوشته روزنامه اطلاعات، «جلالی پور در زمینه چگونگی حل مشکلات مردم مهاباد گفت: مهم ترین و اساسی ترین مشکل این شهر، امنیت داخلی آن است که خوشبختانه با هماهنگی و وحدت تپ مهاباد، سپاه، شهربانی و ژاندارمری این شهر، تاحدودی مسئله امنیت حل شده و در این رابطه، ارگان های نظامی، ستون فقرات مردم شده اند تا در پرتو این تکیه گاه، دولت و مردم

ص: ۵۳۶

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۵، ۲۰/۸/۱۳۶۰، ص ۲۳، ارومیه - خبرگزاری پارس، براساس اطلاعیه ۶۹۴ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴، ارومیه؛ و- روزنامه کیهان، ۲۰/۸/۱۳۶۰، ص ۲، به نقل از ستاد عملیات شمال غرب کشور؛ و- سند شماره ۱۰۷۲۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه ارومیه، ۱۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- سند شماره ۵۴۱۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مرکز فرماندهی) ۱۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۷، ۲۲/۸/۱۳۶۰، ص ۱۰ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۲۱/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۵.

۳- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۱۷، مهاباد، واحد مرکزی خبر به نقل از ستاد مشترک نیروهای مسلح؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۵، ۱۹/۸/۱۳۶۰، صص ۲۶ - ۲۵، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۹/۸/۱۳۶۰.

بتوانند به رسالت هایی که در یک شهر و منطقه اسلامی لازم است، دست یابند.

... فرماندار مهاباد همچنین گفت: مهم ترین کار ما تفکیک مردم کرد از ضدانقلاب است، زیرا وقتی بر اثر کمین ضدانقلاب، برادر سپاهی یا ارتشی شهید می شود، ضدانقلاب خود را در میان مردم پنهان می کند. نیروهای نظامی راضی هستند شهید بدهند، به شرطی که در این درگیری ها به مردم لطمه و خسارتی نرسد. وی با اشاره به برنامه ریزی های دو ماهه اخیر گفت: در این مدت خوشبختانه امنیت در محورهای میاندوآب - مهاباد و مهاباد به نقده و ارومیه تأمین شده و از برکت این امنیت نسبی، طرح های عمرانی خاص منطقه شروع شده است. با کمال مسرت باید بگویم که بر اثر حرکات موزون و ظریف سپاه پاسداران مهاباد، در یک ماه و نیم گذشته، بیش از دوسوم شبکه سیاسی گروهک های فعال در داخل شهر کشف و افراد مسلح آن دستگیر شده اند که در این رابطه، ۳۰ نفر محاکمه و به زودی به سزای اعمال خود خواهند رسید.

فرماندار مهاباد در زمینه چگونگی اجرای طرح های عمرانی منطقه، اظهار داشت: درارتباط با حرکت های اقتصادی و عمرانی در این منطقه، دو طرح بزرگ و اساسی در دست اقدام است که عبارت اند از: مجتمع گوشت و شبکه بیمارستان جدید مهاباد. طرح اول در صورت پیاده شدن، تولید گوشت گاو، مرغ، جوجه یک روزه، دام، طیور و غیره خواهد بود که با راه اندازی این طرح در سال آینده، بیش از ۱۰ هزار نفر از اهالی مهاباد، استخدام و مشغول کار خواهند شد. به هر حال، این طرح ها زمانی می خواهد جامه عمل بپوشد که ضدانقلاب در صدد جلوگیری از اجرای آنها است تا زمینه های ناراضیتی مردم را از این طریق فراهم کند. ولی ما ان شاءالله با تمام قدرت و امکانات و با تحمل مشکلات و تلفات، این طرح ها را اجرا خواهیم کرد.

...

مسئله سهمیه بندی از دیگر مسائلی بود که فرماندار مهاباد ضمن اشاره به آن، گفت: با تشکیل بخش خدمات در فرمانداری، ما توانستیم به یک سری از اقدامات اصولی و اساسی دست بزنیم، به نحوی که مهاباد اولین شهری بود که هم زمان با تهران، دفترچه های توزیع عادلانه کالای بسیج اقتصادی را توزیع کرد. توزیع این دفترچه ها، براساس آمار دقیق به دست آمده و توسط ۱۶۰ کارمند آمارگیری در سطح شهر صورت گرفته که در نوع خود کار اساسی بوده است و امیدواریم با اجرای چنین طرح هایی، نمونه ای از قسط اسلامی را علی رغم سنگ اندازی های ضدانقلاب، ارائه دهیم. در زمینه تأمین نان شهر نیز که از مشکلات حاد مردم بود، موفق بوده ایم، به نحوی که الآن نان برای مصرف همه مردم به هر مقدار در سطح شهر موجود است. وی در زمینه سوخت گفت که مهاباد اولین شهری است که مشکلات سوختی آن حل شده و کمبود حاصله نیز جبران خواهد شد. جلائی پور در پایان، ضمن اشاره به شرکت فعال مردم در انتخابات و به خصوص آخرین انتخابات ریاست جمهوری که آرای مردم سه هزار رأی بیشتر از سابق بود، گفت: مردم با این حرکات و با شرکت فعال خود، ما را در زمینه کارهایمان تشویق و یاری می کنند» (۱)

ص: ۵۳۷

امروز افراد وابسته به اتحادیه کمونیست های ایران، ضمن بستن جاده تهران - آمل در نزدیکی های شهر آمل، قصد تصرف این شهر را داشتند که با حضور به موقع نیروهای سپاه مجبور به فرار شدند. در شهرهای نیشابور، ارومیه و همدان نیز افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ناآرامی هایی را ایجاد کردند که با هشپاری نیروهای سپاه و بسیج، از گسترش فعالیت آنها جلوگیری شد.

افراد اتحادیه کمونیست های ایران (۱) در ده کیلومتری آمل در جاده هراز (محور تهران - آمل) و در نزدیکی پمپ بنزین محمدآباد این جاده را مسدود کردند و با تیراندازی و پرتاب نارنجک بی هدف به اطراف و به سمت جاده، اعلامیه ای با عنوان "قیام سربداران" پخش کردند. این اقدام حدود یک ساعت و نیم، ادامه یافت تا اینکه با سررسیدن نیروهای سپاه مهاباد با آنان درگیر شدند و یک تن از مهاجمان کشته شد و ۲ تن زخمی شدند. از نیروهای سپاه نیز یک تن به شهادت رسید. بقیه افراد اتحادیه کمونیست ها با یک مینی بوس و تعدادی وانت بار که به زور اسلحه از مردم سرقت کرده بودند، منطقه را ترک کردند. (۲)* (۳)

در نیشابور ۳ تن از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به زور اسلحه یک خودرو پیکان را از صاحبش ربوده و در سطح شهر به تیراندازی پرداختند. آنها همچنین با تیراندازی به سمت یک خودرو سپاه یکی از پاسداران را زخمی کردند که حال وی وخیم گزارش شده است. این افراد در ادامه مسیر هنگامی که یکی از بسیجیان مسجد امیرالمؤمنین با شهامت و بدون اسلحه راه را بر آنها بست، چندین گلوله به وی شلیک و او را مجروح کردند، سرانجام با رسیدن نیروهای سپاه یکی از آنان دستگیر و ۲ تن دیگر گریختند. (۴)

افراد این سازمان در روستای قره لو در شمال ارومیه نیز هنگام برگزاری مراسم عزاداری به سمت عزاداران حسینی تیراندازی کردند که با مقابله به مثل نیروهای سپاه مواجه شده و متواری شدند. (۵) در شهر ارومیه نیز نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به قصد ترور مسئول کمیته منطقه ۳ این شهر به سمت وی تیراندازی کردند که ناکام ماندند. (۶)

همچنین در میدان امام خمینی شهر همدان افراد وابسته به گروه های مسلح برانداز، چادر جمع آوری کمک برای جنگ زدگان را آتش زدند که در نتیجه مقداری فراوانی خواربار، دارو و پوشاک که برای کمک به مهاجران و جنگ زدگان جمع آوری شده بود، در آتش سوخت. (۷)

ص: ۵۳۸

۱- این افراد خود را سیاه جامگان و سربداران نیز می نامیدند.

۲- * در ضمیمه این گزارش اصل حادثه که بخشی از طرح اتحادیه کمونیست های ایران برای تصرف شهر آمل و به دنبال آن جداسازی منطقه شمال (از ایران) بود درج شده است.

۳- سند شماره ۵۴۱۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه ۳ ستاد به فرماندهی مرکز، ۱۹/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛

و- سند شماره ۴۴۸۶۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات منطقه ۳ به اطلاعات ستاد مرکزی، ۱۹/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۵۴، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲، اطلاعیه روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، ۲۰/۸/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۱/۸/۱۳۶۰، ۲۳۷، صص ۲۸ - ۲۷، ساری - خبرگزاری پارس، ۲۱/۸/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران منطقه گیلان و مازندران.

۴- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۵۴، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- سند شماره ۵۴۰۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۴ به فرماندهی مرکز، ۲۰/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۵- روزنامه کیهان، ۲۰/۸/۱۳۶۰، ص ۲، ارومیه، خبرگزاری پارس.

۶- همان، ص ۳، ارومیه، واحد مرکزی خبر.

۷- روزنامه صبح آزادگان، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۷؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۴، ۱۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲۵، همدان - خبرگزاری پارس، ۱۸/۸/۱۳۶۰.

شورای ملی مقاومت ایران به رهبری ابوالحسن بنی صدر و مسعود رجوی امروز با انتشار یک بیانیه به همه دولت ها و شرکت های خارجی در خصوص عقد قراردادهای تجاری با جمهوری اسلامی ایران هشدار داد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، شورای ملی مقاومت ایران در این اطلاعیه، با ادعای اینکه اوضاع اقتصادی و ذخایر مالی ایران به شدت وخیم بوده و قدرت نیروهای مخالف در این کشور روزافزون است، می افزاید: سقوط این رژیم حتمی است ... در شرایط کنونی بازار نفت جهانی، خرید نفت از رژیم ایران یا عقد هرگونه قرارداد تجاری با این رژیم به عنوان یک تصمیم سیاسی تلقی خواهد شد. در پایان این بیانیه گفته شده است، ظرفیت بازپرداختی دولت ایران به شدت تردیدآمیز بوده و شورای ملی مقاومت ایران هرگونه مسئولیتی را در زمینه تعهدات رژیم کنونی در مقابل کشورها یا شرکت های خارجی از خود سلب می کند. (۱)

امروز حاکمان بغداد میزبان تئودور بوژنیف، معاون نخست وزیر بلغارستان، فرستاده ویژه ملک خالد پادشاه عربستان سعودی و عبدالرزاق بوحره وزیر بهداری الجزایر بودند. مسئولان رژیم عراق در دیدار با مقامات کشورهای یادشده درباره جنگ ایران و عراق، توسعه روابط اقتصادی و تجاری و مواضع سیاسی مشترک گفت و گو کردند.

طه یاسین رمضان معاون نخست وزیر عراق، شرط عقب نشینی نظامیان این کشور از اراضی اشغال شده ایران را به رسمیت شناختن حاکمیت مطلق عراق بر اروندرود اعلام کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، وی پس از بیان این مطلب افزود: در صورتی که این موارد محترم شمرده نشود، عراق آماده است که جنگ را تا چندین سال دیگر ادامه بدهد. خبرگزاری فرانسه می افزاید: یاسین رمضان که هنگام آغاز گفت و گوهای عراق و بلغارستان در زمینه همکاری اقتصادی، فنی و علمی سخن می گفت، یادآوری کرد که عراق مانند همیشه از کوشش های لازم برای دستیابی به یک پایان صلح آمیز برای جنگ با ایران استقبال می کند. تئودور بوژنیف، معاون نخست وزیر بلغارستان، نیز اظهار کرد که کشور متبوع وی از کوشش های عراق برای پایان دهی صلح آمیز به جنگ عراق و ایران حمایت می کند. (۲)

به گزارش خبرگزاری رویتر، گفت و گوهای اقتصادی و علمی عراق و بلغارستان از امروز با سفر معاون نخست وزیر بلغارستان به بغداد، آغاز شده است. وی قبل از شروع گفت و گوها، پیام تئودور ژیکف رئیس جمهور بلغارستان را تقدیم صدام حسین کرد. (۳)

فرستاده ویژه ملک خالد نیز برای تقدیم پیام شاه عربستان سعودی وارد بغداد شد. رادیو کویت در این باره اعلام کرد: فرستاده شخصی ملک خالد، که وزیر آموزش و پرورش عربستان سعودی است، به خبرگزاری عراق گفت که پیام خالد به صدام راجع به روابط مشترک دو کشور برادر می باشد. (۴)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۴، ۱۹/۸/۱۳۶۰، صص ۱۴ - ۱۳، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۱۸/۸/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۵، ۲۰/۸/۱۳۶۰، ص ۴، بیروت - خبرگزاری فرانسه، ۱۸/۸/۱۳۶۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۶، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۳۰، بغداد - یونایتدپرس به نقل از خبرگزاری عراق، ۲۰/۸/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۵، ۲۰/۸/۱۳۶۰، ص ۶، بیروت - خبرگزاری رویت، ۱۸/۸/۱۳۶۰.

۴- خبرگزاری پارس نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۴، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲۱ ضمیمه، بخش عربی رادیو کویت، ۱۸/۸/۱۳۶۰.

همچنین عبدالرزاق بوحره وزیر بهداری الجزایر نیز برای یک دیدار رسمی از عراق وارد بغداد شد. خبرگزاری فرانسه به نقل از خبرگزاری الجزایر، درباره علت و موضوعات مشترک گفت و گوهای مقامات دو کشور و جدیت کشور الجزایر در این دیدارها اعلام کرد: این دیدار که اندکی پس از سفر یک هیئت مهم از حزب بعث عراق به ریاست طارق عزیز به الجزیره انجام می گیرد، عاملی برای تحکیم رشته های دوستی و همکاری بین دو کشور برادر توصیف شده است. تحلیل گران معتقدند، دیدار اخیر طارق عزیز که درعین حال عضو شورای فرماندهی انقلاب عراق نیز هست، نشان دهنده روابط گرم میان الجزایر و عراق پس از شروع جنگ بین عراق و ایران است که با توجه به سیاست بی طرفی درپیش گرفته شده از سوی الجزایر، این گرمی روابط اندکی مصنوعی به نظر می رسد. درپی گفت و گوهایی که هیئت وابسته به حزب بعث عراق با مقامات جبهه آزادی بخش ملی یعنی حزب صاحب قدرت الجزایر به عمل آورد، امروز بیانیه ای انتشار یافت. در این بیانیه دو طرف بر لزوم گسترش تلاش های مستقیم بین حزب بعث و جبهه آزادی بخش ملی در زمینه مسائل عربی و بین المللی و همچنین تمایل دو کشور به تحکیم روابط برادرانه تأکید کردند. (۱)

۱

طارق میخائیل یوحنا عزیز، معاون رئیس جمهوری عراق، که امروز برای یک دیدار رسمی از یونان، وارد آتن شد، اظهار امیدواری کرد که یونان و عراق پیوندهای تاریخی خود در زمینه های اقتصادی، فرهنگی و غیره را تحکیم بخشند. به گزارش خبرگزاری فرانسه، طارق عزیز - که سرگرم یک دیدار دو روزه از یونان است - در ضیافت ناهاری که به افتخار وی ترتیب داده شده بود، یادآور شد که حزب بعث و یاسوگ (جنبش سوسیالیست یونان) با اصول یکسانی در زمینه صلح، ترقی و آزادی به یکدیگر وابستگی دارند. وی سپس خواستار تحکیم روابط بین دو کشور و تحقق اهداف بشردوستانه مورد علاقه دو حزب گردید. از سوی دیگر پاپاندرئو، نخست وزیر یونان، گفت عراق کشوری است که راه های جدیدی را برای گسترش فعالیت های اقتصادی و پیشرفت دنبال می کند. وی سپس تأکید کرد که دیدار طارق عزیز از یونان باعث تحکیم روابط بین دو کشور می شود. (۲)

خبرگزاری فرانسه درباره برنامه کاری طارق عزیز در سفر به یونان و دیدارهای وی با مقامات این کشور اعلام کرد: وی حامل پیامی از صدام حسین است و در خلال اقامت خود در آتن با آندره آس پاپاندرئو نخست وزیر و هارالا- مپوپولس وزیر امور خارجه یونان دیدار و گفت و گو خواهد کرد. خبرگزاری فرانسه افزود: عزیز - که دوست شخصی پاپاندرئو است - در این سفر با مقامات یونانی در خصوص همکاری اقتصادی بین دو کشور مذاکره خواهد کرد. گفتنی است که در دیدار چندسال پیش پاپاندرئو از بغداد، صدام حسین قول داده بود که نفت یونان را تأمین کند. علاوه بر این به دنبال پیروزی سوسیالیست ها در یونان، همکاری اقتصادی این کشور با جهان غرب مورد توجه خواهد بود. (۳)

ص: ۵۴۰

۱- خبرگزاری پارس نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۵، ۲۰/۸/۱۳۶۰، ص ۴، الجزیره - خبرگزاری فرانسه، ۱۹/۸/۱۳۶۰.

۲- همان، ص ۵، آتن - خبرگزاری فرانسه، ۱۹/۸/۱۳۶۰.

۳- خبرگزاری پارس نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۴، ۱۹/۸/۱۳۶۰، صص ۱۷ - ۱۶، آتن - خبرگزاری فرانسه،
۱۸/۸/۱۳۶۰.

نشریه‌المجله به نقل از منابع آگاه در فرانسه از قرارداد تسلیحاتی اخیر دولت عراق و فرانسه خبر داد. این مجله نوشت: اخیراً رژیم عراق و فرانسه درباره انعقاد یک قرارداد تأمین سلاح مبنی بر تجهیز عراق به توپ‌های سنگین به مبلغ یک میلیارد دلار به توافق رسیدند. این منابع افزودند که این قرارداد یکی از چندین قراردادی است که دو کشور در هفته‌های اخیر درباره آن به گفت‌وگو و مذاکره پرداخته‌اند. علاوه بر این، قرارداد دیگری به مبلغ ۸۰۰ میلیون دلار شامل تجهیز رژیم عراق به وسایل و تجهیزات الکترونیکی پیشرفته نیز مطرح است. همین منابع یادآور شدند که روابط نظامی بین سران بغداد و مسکو همچنان پابرجاست و در این خصوص مذاکراتی به منظور تأسیس یک شبکه عظیم دفاع هوایی در عراق بین سران دو رژیم در حال انجام است. (۱)

کشور اردن که یکی از حامیان اصلی عراق در جنگ علیه ایران است، طی چند روز اخیر ۳۹۱ میلیون دلار کمک مالی از عراق دریافت کرده است که ۱۹۱ میلیون دلار آن مربوط به توسعه بنادر و تجهیزات حمل و نقل زمینی (۲) و ۲۰۰ میلیون دلار دیگر نیز برای تقویت پدافند هوایی این کشور بوده است. حسین شاه اردن در این باره گفت: عراق به کشورش ۲۰۰ میلیون دلار جهت خریداری موشک‌های زمین به هوای ساخت شوروی کمک کرده است. وی در یک مصاحبه تلویزیونی با شبکه امریکایی سی.بی.سی در لوس آنجلس گفت: تکنیسین‌های شوروی به همراه موشک‌های سام ۶ به اردن نخواهند آمد، اما اردنی‌ها جهت فراگیری طرز کار با موشک‌های سام ۶ به شوروی خواهند رفت. حسین شاه اردن، اشاره کرد که در قرارداد فوق هیچ‌گونه تعهدی به عراق نخواهد داشت. وی گفت: در سال گذشته، پس از اینکه سوریه نیروی نظامی خود را در مرز اردن افزایش داد، ما مجبور بودیم هر چیزی که در دسترس باشد تهیه کنیم. وی در این مصاحبه چند بار گفت که به دنبال معامله با شوروی، هیچ پیش‌شرطی وجود ندارد. (۳)

وزیر نفت عربستان سعودی درباره مقابله با افزایش قیمت نفت و تأمین کسری نفت در بازار در صورت کاهش تولید آن دسته از کشورهای عضو اوپک که خواهان افزایش قیمت نفت هستند، مطالبی را بیان کرد. به گزارش رابتر از لندن، احمد زکی یمانی، وزیر نفت عربستان،

ص: ۵۴۱

۱- همان، ص ۲، بیروت - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۸/۱۸.

۲- بندر عقبه اردن در خلیج عقبه یکی از اصلی‌ترین راه‌های انتقال کالا- از دریای سرخ به کشور عراق است. این بندر از طریق جاده‌ای که از جنوب به شمال و از شمال به شرق آن کشور منتهی می‌شود، امکان انتقال کالا از نقطه مرزی تربیل به عراق را فراهم می‌کند و به احتمال زیاد، وام ۱۹۱ میلیون دلاری عراق به اردن برای تجهیز و توسعه بندر عقبه و راه‌های

مواصلاتی این بندر به عراق می باشد.

۳- خبرگزاری پارس نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۴، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۳۲، امان - بندر عقبه، خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۸/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه صبح آزادگان، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۳.

در مصاحبه ای که در مطبوعات انگلیس به چاپ رسید، گفت: عربستان با افزایش تولید نفت، هرگونه تلاش برای افزایش بهای نفت قبل از پایان سال ۱۹۸۲ را خنثی خواهد کرد.

وزیر نفت عربستان در دیدار با روزنامه نگاران انگلیس گفت: اگر برخی کشورهای عضو اوپک بهای نفت خود را قبل از پایان سال ۱۹۸۲ افزایش دهند، در آن صورت ما تولید خود را بالا- خواهیم برد. یمانی گفت: اگر کشورهای عضو اوپک موافقت نامه اخیر ژنو را رعایت کنند، در آن صورت عربستان سعودی تا پایان سال ۱۹۸۲، نیازی به تغییر میزان نفت تولیدی خود که در حال حاضر هشت و نیم میلیون بشکه در روز است، نخواهد داشت. (۱)

روزنامه عربستانی المدینه نیز درباره ابراز مخالفت عربستان سعودی با هرگونه افزایش قیمت تا پایان سال آینده، نوشت: احمد زکی یمانی، وزیر نفت عربستان، در لندن اظهار کرده است، سعودی قیمت نفت را که اوپک به آن دست یافته است، تا پایان سال ۱۹۸۲ تأیید می کند و چنانچه کشوری بخواهد بازی سیاسی کند، عربستان تولید نفت خود را افزایش خواهد داد. این روزنامه افزوده است: عربستان سعودی در اجلاس آینده اوپک که در ماه دسامبر در ابوظبی تشکیل خواهد شد، پیشنهاد خواهد کرد که اختلاف میان حداقل و حداکثر قیمت که در حال حاضر ۴ دلار است، کمتر شود. (۲)

۱

علیرضا نوبری، (۳) رئیس کل بانک مرکزی ایران در زمان بنی صدر، در مصاحبه با روزنامه دی پرس چاپ وین، اقتصاد ایران را ورشکسته اعلام کرد. وی در توضیح این مطلب گفت: «ایران به لحاظ اقتصادی آخرین مراحل حیات خود را می گذراند و رو در روی یک جنگ داخلی است. تنها به جرقه ای نیاز دارد تا در آن انفجاری رخ دهد.» نوبری با بیان اینکه زمستان های ایران سخت هستند و رژیم ایران باید ثابت کند که قادر به رهایی از این زمستان است، افزود: مسیر سقوط به زودی طی خواهد شد.» وی همچنین گفت: «درآمد تعیین شده حاصل از فروش نفت برای سال ۸۱ - ۱۹۸۰، ۳۳ میلیارد دلار است، اما تنها یک سوم این مبلغ عملاً اخذ شده است. [تولید] نفت ایران از ۷ میلیون بشکه که در زمان شاه تولید می شد، اکنون به یک دهم تنزل کرده و ذخایر ارزی که چهار سال پیش بالغ بر ۱۰ میلیارد دلار بود، امروز عملاً به صفر رسیده است.» وی اضافه کرد: «هرج و مرج اقتصادی جنگ با عراق، ایران را که از لحاظ منابع نفتی غنی است، وادار کرد تا تولیدات کلیه مواد سوختی را متوقف کند و موادی از قبیل نفت چراغ به اضافه اجناس مورد نیاز روزمره از قبیل روغن و صابون را وارد کند.» نوبری گفت: «تورم در حال حاضر ۳۵ درصد است و قدرت خرید مردم ۶۰ درصد کاهش یافته و تولید ملی نشان دهنده یک رشد منفی است.» (۴)

ص: ۵۴۲

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۶، واحد مرکزی خبر به نقل از خبرگزاری رویتر از لندن.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۶، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۱۶، روزنامه المدینه، شماره ۵۳۵، ۱۹/۸/۱۳۶۰.

۳- علیرضا نوبری جزء آن دسته از تکنوکرات هایی بود که با بنی صدر به ایران آمد و در کنار وی به قدرت رسید و هم زمان با عزل بنی صدر از ایران فرار کرد و اکنون در فرانسه به سر می برد.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۴، ۱۹/۸/۱۳۶۰، صص ۱۰ - ۹، وین - خبرگزاری یونایتدپرس،
۱۸/۸/۱۳۶۰.

ضمیمه گزارش ۴۰۳: ماجرای ناکامی اقدام اعضای اتحادیه کمونیست های ایران در بستن جاده تهران - آمل

بستن جاده و پخش اعلامیه تحت عنوان "قیام سربداران" درحقیقت اقدام مقدماتی اتحادیه کمونیست های ایران برای هجوم به شهر آمل و تصرف و به اصطلاح آزادسازی (!) این شهر بود که حضور ناگهانی نیروهای سپاه و بسیج در جاده هراز و بروز یک درگیری کوچک، ادامه طرح آنان را متوقف کرد. این عده سرانجام در صبح ششم بهمن ماه، تصمیم خود را برای حمله به شهر آمل عملی کردند، اما مردم، افراد بسیج و نیروهای انتظامی با دادن ۴۰ شهید و تعدادی مجروح توانستند مهاجمان را وادار به فرار کنند. روزنامه اطلاعات تاریخچه اقدامات اتحادیه کمونیست های ایران را مورد بررسی قرار داده است. در بخشی از این تاریخچه درباره حوادث امروز (۱۸/۸/۱۳۶۰) آمده است:

اعضا و هواداران اتحادیه کمونیست های ایران برای مدتی به شناسایی مناطق مختلف جنگلی و آموزش نیروهای خود پرداخته و در ۳ اردوگاه متشکل شدند. رهبران این عده که نام خود را "سربداران" گذاشته اند با این تصور واهی که در عرض چند روز آماده شده و تا آخر مهرماه می توانند در شهر آمل جرقه قیام خود را زده و ارتش خلق خود را برای قیام سراسری در ایران آماده کنند به فعالیت های ضدانقلابی خود ادامه دادند. اما باوجود تمامی کوشش های مذبحانه از هر راهی که به پیش رفتند با بن بست مواجه شدند. به هر حال، بعد از دو ماه، این گروه آماده حمله به شهر آمل شدند و در ۱۸ آبان ۱۳۶۰ به قصد تصرف شهر آمل به راه افتادند. آنها برای پیشبرد این عمل جنایتکارانه و ضدانقلابی با سرقت تعدادی مینی بوس و وانت از مردم، وسایل حمل و نقل خود را آماده می کنند. رانندگان این وسایل نقلیه نیز توسط گروه بازداشت شده و در حواشی جنگل تحت مراقبت قرار می گیرند. اکثر افراد این گروه آماده هجوم به شهر بودند که ناگاه با یک گروه گشت برادران بسیج روبه رو می شوند و درگیری میان آنها آغاز می شود. با شروع و ادامه درگیری، این گروه برنامه خود را تغییر داده و به درون جنگل باز می گردد. در این درگیری یکی از برادران بسیج به شهادت و یک تن از افراد گروه کمونیست ها نیز به هلاکت می رسد. در همین زمان عده معدودی از افراد گروه با ایجاد راه بندان در جاده هراز، برای مدت کوتاهی در رفت و آمد اختلال ایجاد می کنند و مسلحانه به پخش تعدادی از اوراق تبلیغاتی حاوی مشتی اکاذیب و تهمت های ناروا به نظام جمهوری اسلامی می پردازند و از مردم (به اصطلاح از "خلق") می خواهند که به صفوف آنان پیوندند. در مجموع، این گروه با همین برخورد کوچک و با جانفشانی برادران بسیجی، مجدداً به اعماق جنگل فرار کرده و با این خیال واهی که جنگل های شمال از نفوذ انقلاب و امت حاضر در صحنه مصون است، به اردوگاه های خود باز می گردند.^(۱)

ص: ۵۴۳

در پی تحرکات یگان های خودی در منطقه عمومی سوسنگرد، فعالیت های ارتش عراق نیز در این محور افزایش یافته است. گزارش های نظامی حاکی است که دشمن در این منطقه نیروهای خود را تقویت و مواضع پدافندی اش را مستحکم کرده و با بمباران های هوایی سعی دارد فعالیت های نیروهای خودی را مختل کند. امروز دشمن همچنین شهرهای دزفول، خرمشهر، آبادان و پاوه را گلوله باران کرد.

بنا به گزارش یگان های مستقر در منطقه سوسنگرد، دشمن با حساسیت خاصی نقل و انتقالات نیروهای ایران را زیر نظر دارد و با بمباران های روزانه به نیروهای خودی خسارت وارد می کند. در ادامه این حملات، هواپیماهای عراقی امروز شهر سوسنگرد و مواضع دفاعی ایران را با بمب های خوشه ای هدف قرار دادند. (۱) همچنین بر اثر آتش خمپاره انداز ۱۲۰ میلی متری دشمن در مناطق سابل و سويدانی روی محل تجمع نیروهای سپاه، ۴ تن شهید و ۱۲ تن زخمی شدند. (۲)

شهر دزفول نیز امروز هدف حملات توپخانه ای عراق قرار گرفت. در این حملات چندین منزل مسکونی گلوله باران شد و ۱۰ تن از مردم شهر شهید و ۱۶ تن دیگر زخمی شدند. (۳)

بنا بر اعلام ژاندارمری، یک فروند هواپیمای دشمن در آسمان جزیره مینو، خرمشهر و خسروآباد ظاهر شد و با پرتاب بمب های خوشه ای از منطقه گریخت. این بمباران تلفات جانی نداشت. همچنین در ساعت ۱۱:۳۰، یک جنگنده عراقی با بمب های خوشه ای و راکت، منطقه بین محمدیه و سلیمانیه را بمباران کرد. توپخانه های ارتش عراق شهر آبادان را نیز گلوله باران کردند که به منازل مسکونی و تأسیسات نفتی شهر خسارت هایی وارد شد و یک نفر شهید و ۱۳ نفر زخمی شدند. (۴)

در مناطق غربی کشور هم شهر پاوه هدف گلوله های توپخانه دشمن قرار گرفت که دو گلوله به یک مدرسه اصابت کرد و خسارت هایی به بار آورد. یک گلوله نیز منزلی مسکونی در شهر را به کلی ویران کرد. از این اقدام دشمن تلفاتی گزارش نشده است. (۵)

ص: ۵۴۵

۱- مرکز پژوهش های دفاع مقدس (معاونت نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران) تقویم تاریخ دفاع مقدس، جلد پانزدهم (فروغ فتح حوادث آبادان ۱۳۶۰)، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، چاپ اول زمستان ۱۳۸۸، صص ۴۷۳ - ۴۷۲؛ و- احمد دهقان، مجموعه آثار شهید حسن باقری (گزارش روزانه جنگ، شش ماهه دوم ۱۳۶۰)، تهران: مرکز نشر آثار شهید حسن باقری، ۱۳۸۹، ص ۱۷۹، گزارش شماره ۴۰۳، ۱۹/۸/۱۳۶۰.

۲- احمد دهقان، مجموعه آثار شهید حسن باقری، پیشین، ص ۱۸۴، گزارش شماره ۴۰۴، ۲۰/۸/۱۳۶۰.

۳- سند شماره ۲۹۴۰۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، شماره ۷۴، از لشکر ۲۷ (رکن ۳) به فرماندهی نزاچا (مد عملیات)، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۵، ۲۰/۸/۱۳۶۰.

ص ۲۲، اهواز- خبرگزاری پارس، براساس اطلاعیه شماره ۶۹۴ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۴- تقویم تاریخ دفاع مقدس، پیشین، ص ۴۷۱.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۶، ۲۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱۳، تهران -
خبرگزاری پارس.

در پی گلوله باران مناطق مسکونی شهرهای دزفول و اهواز که به شهادت تعدادی از مردم این شهرها انجامید، امروز حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی و نماینده امام در شورای عالی دفاع، در سخنانی این اقدام عراق را حرکتی برای سرپوش گذاشتن بر ضعف ها و شکست های اخیر صدام خواند و از سپاه و ارتش خواست تا هرچه سریع تر ارتش عراق را از نزدیکی شهرهایی مانند دزفول و اهواز دور کنند. وی در قسمتی از سخنان خود گفت: درباره جنایتی که بعضی های عراق در دزفول و اهواز مرتکب شده اند، این توضیح را عرض می کنم که صدام برای سرپوش گذاشتن روی ضعف ها و شکست هایی که در انتظارش است، متوسل به کثیف ترین کارها شده و برادران و خواهران دزفولی و اهوازی و شهرهای مجاور مناطق جنگی در خانه ها و محیط کارشان قربانی این گونه اقدامات رذیلانه شده اند. کسانی که در حادثه اصابت گلوله توپ به مینی بوس شهید یا مجروح شدند، با هیچ نمونه ای از نمونه های جنگ هایی که بویی از انسانیت در گردانندگان جنگ وجود داشته باشد، وضعشان تطبیق نمی کند. اینکه عراق با توپ های خود شهرهایی را که در تیررس قرار دارند، مورد حمله قرار می دهد، نه نشانه قدرت اوست و نه نشانه انسانیت و نه برنامه داشتن او. این عمل فقط نشان دهنده اضمحلال و شکست و ازدست دادن کنترل آنهاست. من به برادران و خواهران دزفولی و اهوازی این مصیبت را تسلیت عرض می کنم و از مقاومت کم نظیر آنها شکرگزاری و سپاسگزاری می کنم و از برادران ارتشی و سپاهی خواستارم که هرچه زودتر ارتش خون آشام عراق را از نزدیکی شهرهای ما دور کنند که این صدمات جان سوز در آینده پیش نیاید و می بینیم صدام با این همه درندگی که در ارتش خود نشان می دهد، برای عوام فریبی و به دست گرفتن یک حربه تبلیغاتی اعلام می کند که ما حاضریم ماه محرم را که ماه حرام است، آتش بس بدهیم. ما پیش از این، جواب این فریب کاری ها را داده ایم، اگر شما حاضرید آتش بس بدهید و صلح طلب هستید، ارتش شما در خاک کشور ما چه می کند؟ در ماه محرم و همه ماه های حرام دیگر جهاد و حمله حرام است، اما دفاع که حرام نیست. مدافع در هر حال و هر لحظه حق دفاع دارد. ما دفاع می کنیم و شما متجاوز هستید و تجاوز شما به این حد است که مردم بی دفاع و غیرنظامی را در خیابان ها و میدان ها به گلوله می بندید. این عوام فریبی ها اثری ندارد و غیر از اینکه نشان ضعف شما باشد، چیز دیگری نیست. (۱)

یک منبع اطلاعاتی ارتش ایران درباره پشتیبانی های آمادی کویت از عراق اعلام کرد که این کشور همه تدارکات و مهمات مورد نیاز ارتش عراق را از طریق بنادر خود تأمین می کند. در این گزارش آمده است: ۱. همه تدارکات و مهمات جنگی عراق از طریق کویت در بندر "شعیبه" آن کشور تخلیه و سپس از طریق چره عبدالله کویت وارد صفوان در خاک عراق می شود. همچنین تردد کامیون های

ص: ۵۴۶

سنگین و تریلی های حامل آذوقه و مهمات به عراق لحظه ای از این جاده قطع نمی شود. ۲. از آغاز جنگ تحمیلی، همه بیمارستان های کویت در اختیار زخمی شدگان عراق است و دولت کویت ضمن رسیدگی و مداوای مجروحان، به رژیم صدام کمک های دارویی و نقدی می کند. ۳. رژیم مزدور بعث عراق برای ادامه جنگ با ایران با همکاری دولت کویت از دو ماه قبل سفارش ۲۰۰ تانکر آب رسانی و ۱۵۰ دستگاه تانکر سوخت رسانی به شرکت های کویتی (شرکت نمر - شرکت آلم - شرکت گاراژ خلیج) داده است. همچنین تاکنون به وسیله شرکت های کویتی تعدادی تریل کوچک و یک صد دستگاه اتاق سیار چوبی و فلزی جهت استفاده در جبهه ها ساخته شده است. (۱)

۱

روابط عمومی جهاد سازندگی استان تهران برای جلب کمک های خاص مردمی، نیازمندی های جبهه های جنگ را اعلام کرد. روابط عمومی جهاد سازندگی در اطلاعیه خود عنوان کرد: ستاد پشتیبانی مناطق جنگی جهاد استان تهران مستقر در جبهه های جنوب و غرب کشور، نیاز به افراد فنی و وسایل زیر دارد:

۱. راننده لودر، بولدوزر و گریدر. ۲. مکانیک ماشین های سنگین. ۳. آهنگر ماشین آلات سنگین. ۴. باطری ساز، پنچرگیر. ۵. نایلون جهت پوشش سنگر. ضمناً جهت انتقال مجروحان از جبهه ها به بیمارستان، آمبولانس از نوع جیب آهو و جهت سنگرسازی به گونی خالی نیاز است. (۲)

۲

امروز افراد وابسته به گروه های ضدانقلاب در شهرهای سقز، قروه و بوکان و نیز در محور سقز - دیواندره اقداماتی علیه مردم و نیروهای دولتی انجام دادند که این اقدامات و مقابله نیروهای خودی با آنان تلفات و خساراتی در پی داشت.

پیش از ظهر امروز، نیروهای مسلح غیرقانونی در نزدیکی گورستان عمومی شهر سقز به سوی مردم تیراندازی کردند که در نتیجه آن ۲ تن از مردم شهید و ۷ تن زخمی شدند. در پی این واقعه، نیروهای سپاه در محل حضور یافتند و چند تن از مهاجمان را دستگیر کردند. (۳) در ساعت ۲۱:۰۰ نیز در خیابان ولی خان این شهر، افراد کومه له از داخل یک منزل اقدام به پرتاب نارنجک و تیراندازی به سمت نیروهای گشت سپاه کردند که بر اثر آن ۳ تن از افراد سپاه شهید و یک تن زخمی شدند. در اقدام متقابل نیروهای خودی یک تن از افراد کومه له کشته و یک تن نیز زخمی شد. (۴)

در همین شهر، پس از بازرسی از منازلی که از داخل آنها به سوی نیروهای خودی تیراندازی می شد، تعدادی از هواداران که برخی از آنان دانش آموزان دبیرستان بودند، تحریک شده، در یکی از محلات شهر سقز با نیروهای سپاه درگیر شدند. این درگیری به کشته شدن یکی از هواداران و زخمی شدن ۲ تن دیگر از آنان انجامید. در پیگیری های بعدی چند تن از عوامل اصلی حادثه نیز دستگیر شدند. (۵)

- ۱- سند شماره ۱۳۸۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۲ - گروه اطلاعات) به ر- سماجا ۲، (مد اطلاعات)، ۱۹/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۲- روزنامه صبح آزادگان، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۷، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۳۷، سندج - خبرگزاری پارس، ۲۱/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲، سندج، خبرگزاری پارس؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۶، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۳۳، سندج - خبرگزاری پارس، ۲۰/۸/۱۳۶۰.
- ۴- سند شماره ۰۸۰۲۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه عملیات منطقه ۷ به فرماندهی مرکز، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- سند شماره ۵۴۱۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ (کرمانشاه) به فرماندهی مرکز، ۱۹/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۱۰۸۰۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۲ - گروه اطلاعات) به وزارت کشور، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۵۴۱۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ به فرماندهی مرکز، ۲۰/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۵- سند شماره ۵۴۱۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ به فرماندهی مرکز، ۲۰/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۲۷۲۹۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ به فرماندهی مرکز، ۲۰/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

همچنین افراد وابسته به نیروهای مسلح غیرقانونی یکی از اهالی روستای میمنت آباد را در ۱۸ کیلومتری جنوب شرقی قروه به جرم مخالفت با عملکرد آنها ربودند و او را در روستای گزگزاره در جنوب غربی دهگلان به شهادت رساندند.^(۱)

در بوکان نیز نیروهای مسلح غیرقانونی به خودرو حامل علیرضا سیفی، از بنیان گذاران جهاد سازندگی این شهر، حمله کرده، او را در داخل خودرو خود با شلیک چندین گلوله به شهادت رساندند و خودرو وی را نیز به آتش کشیدند.^(۲)

در محور سقز - دیواندره نیز درحالی که یک واحد ارتشی ۹ تن از پناهندگان عراقی را به ارومیه انتقال می داد، نیروهای مسلح غیرقانونی به آنها حمله کردند. در این حادثه ۲ تن از پناهندگان عراقی زخمی شدند.^(۳)

۱

نیروهای خودی در دو عملیات پاک سازی در محور مهاباد - میاندوآب و شهر مهاباد موفق شدند ۲۵ تن از کادرهای گروه های مسلح را دستگیر کنند. پناهنده شدن ۸ تن از افراد گروه های ضد انقلاب نیز یکی از رویدادهای این روز بود.

نیروهای سپاه و ارتش روستای ایندرقاش در ۸ کیلومتری جاده مهاباد - میاندوآب را پاک سازی کردند. در این عملیات ۵ تن از افراد گروه های مسلح غیرقانونی کشته شدند و یکی از سربازان ارتش نیز به شهادت رسید.^(۴)

در مهاباد نیز به دنبال حمله روز گذشته افراد وابسته به حزب دمکرات به نیروهای خودی که در نتیجه آن یک تن از افراد سپاه و یک تن از ژاندارمری به گروگان گرفته شدند، امروز نیروهای سپاه و ژاندارمری با اجرای عملیات تجسس در محله موردنظر موفق شدند ۲۵ تن از افراد مؤثر سیاسی و نظامی حزب دمکرات، گروه کومه له و چریک های فدایی خلق (اقلیت) را که در درگیری های نظامی شرکت داشتند دستگیر کنند.^(۵)

امروز همچنین ۷ تن از وابستگان حزب دمکرات کردستان ایران با اسلحه و مهمات، خود را به سپاه پاسداران کامیاران معرفی و درخواست امان نامه کردند. در روستای تیزتیز در غرب شهر سنندج نیز یکی از وابستگان این حزب با تحویل ۲ قبضه اسلحه خود را به نیروهای سپاه پاسداران معرفی کرده، امان نامه دریافت کرد.^(۶)

۲

در پی برقراری امنیت در شهر اشنویه، از امروز همه دبیرستان های این شهر و روستاهای تابعه فعالیت خود را آغاز کردند. اداره آموزش و پرورش بخش اشنویه با انتشار اطلاعیه ای از همه دانش آموزان دبیرستانی این بخش دعوت کرد که هرچه زودتر خود را به آموزشگاه های مربوط معرفی کرده،

ص: ۵۴۸

۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها، (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۷، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲۹، سنندج -
خبرگزاری پارس، ۲۱/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴، سنندج.

- ۲- روزنامه صبح آزادگان، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۷.
- ۳- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۶.
- ۴- سند شماره ۵۴۱۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی مهاباد توسط ارومیه به فرماندهی مرکز، ۱۹/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- روزنامه کیهان، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.
- ۵- سند شماره ۵۴۱۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- روزنامه کیهان، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
- ۶- سند شماره ۲۹۳۹۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی شماره ۷۵ از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به ف نزاجا (مد عملیات)، ۲۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۳۷، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۳۱، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۲۱/۸/۱۳۶۰.

مشغول تحصیل شوند. بدین ترتیب، با این اقدام، همه سطوح تحصیلی بخش اشنویه از کودکستان تا دبیرستان فعالیت خود را آغاز کردند. روزنامه اطلاعات با اعلام این خبر افزود: یادآوری می شود که در اواخر تابستان گذشته شهر اشنویه از نیروهای مسلح غیرقانونی پاک سازی شد و مسئولان منطقه و ارگان های انقلابی این شهر به منظور رفع ستم مضاعفی که بر مردم ستم دیده این منطقه در زمان رژیم گذشته و سلطه ضدانقلابیون در اوایل انقلاب وارد شده است، تلاش گسترده ای را آغاز کرده اند. (۱)

۱

سرگرد حسین سجادی، فرمانده هنگ ژاندارمری مهاباد، در گفت و گو با روزنامه اطلاعات درباره شروع فعالیت های این هنگ در مهاباد، اقداماتی که به دست کارگزاران این هنگ انجام شده و تدابیر در نظر گرفته شده امنیتی در منطقه و شهر مهاباد مطالبی بیان کرد. وی گفت:

«هنگ ژاندارمری در مهرماه سال جاری پایه گذاری و پس از سازماندهی، در تاریخ ۲۳/۷/۶۰ در شهرستان مهاباد مستقر شد. این پاسگاه ها که اکثراً فعالیت خود را آغاز کرده اند، به کارهای قضائی اهالی محترم گرد نیز رسیدگی می کنند.» سجادی دیگر فعالیت های هنگ ژاندارمری مهاباد را چنین عنوان کرد: «همکاری با پرسنل تیپ مهاباد در عملیات نظامی در رابطه با کنترل دروازه های ورودی شهر مهاباد از سوی ارومیه، میاندوآب، سردشت و پسوه، تشکیل تیم ضد تروریسم برای جلوگیری از وقایع غیر مترقبه و دستگیری تروریست ها، بازسازی ساختمان هنگ ژاندارمری مهاباد و استحکام مواضع هنگ که طی دو سال گذشته توسط عناصر مسلح از بین رفته بود، استقرار پاسگاه مرکزی و گروهان هنگ مرکزی مهاباد و سازماندهی پرسنل آنها، تأمین امنیت جاده های روستایی اطراف مهاباد جهت ایاب و ذهاب برادران جهاد سازندگی، تأیید هویت افرادی که شناسنامه های آنها مفقود و یا سوخته است و فعالیت های دیگر.»

وی افزود: «بازگشایی جاده مهاباد به میاندوآب، استقرار امنیت در این محور و کنترل خودروهای این مسیر در آینده نزدیک، راه مهاباد به سایر شهرها را کوتاه خواهد کرد. همچنین با ایجاد پاسگاه های ثابت و متحرک در محور مهاباد - ارومیه، نیروهای نظامی و انتظامی قادر خواهند بود جاده را شبانه روز تأمین کرده و هرگونه فعالیت عناصر مسلح را سرکوب کنند.»

سرگرد سجادی همچنین گفت: «از آغاز فعالیت هنگ ژاندارمری در مهاباد و در درگیری با ضدانقلابیون، این هنگ ۴ شهید و ۱۶ مجروح داشته است. وی سپس به همه مسئولین شرکت های مسافربری نقده، اشنویه، پیرانشهر و پسوه که به سمت شهرهای آذربایجان شرقی و تهران حرکت می کنند، اطمینان داد که با آسایش خاطر می توانند از محور محمدیار، مهاباد و میاندوآب به سوی مقاصد فوق حرکت کنند و راه خود را طولانی نکنند.» وی همچنین برای امنیت بیشتر منطقه، از روستاییان اطراف مهاباد خواست تا با هنگ ژاندارمری این شهرستان همکاری کنند و هرگونه فعالیت عناصر مسلح را اطلاع دهند تا این عناصر، فوراً سرکوب شوند. (۲)

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۴.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۰/۸/۱۳۶۰، ص ۴، مهاباد.

کشف و خنثی سازی چند بمب در بندرعباس و اسلامشهر تهران، هلاکت یکی از افراد سازمان مجاهدین (منافقین) حین فرار در شهر همدان و دستگیری ۳ تن از افراد این سازمان در کازرون مهم ترین اخبار امنیتی امروز بود.

در بندرعباس، کارکنان انبار دارویی بیمارستان شهید محمدی، ۲ بمب را که در داخل توپ فوتبال جاسازی شده بود، کشف کرده، بی درنگ موضوع را به سپاه این شهر اطلاع دادند. نیروهای سپاه نیز به دلیل نبود متخصص خنثی سازی، به کمک نیروی دریایی ارتش، بمب ها را به خارج از محوطه بیمارستان انتقال داده، در محلی دور از مناطق مسکونی، آنها را منفجر کردند. (۱)

همچنین در اسلامشهر در جنوب تهران، نیروهای مردمی بمبی را که زیر منبع آب مسجد صاحب الزمان (عج) این شهر کار گذاشته شده بود، کشف کردند که با حضور نیروهای کمیته، این بمب نیز خنثی شد. (۲)

نیروهای دادسرای همدان نیز یکی از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را شناسایی کرده، قصد دستگیری او را داشتند که وی متوجه می شود تحت تعقیب قرار دارد و اقدام به فرار می کند. نامبرده هنگام فرار قصد داشت به سمت مأموران دادسرا نارنجک پرتاب کند که هدف اصابت تیر قرار گرفت و به هلاکت رسید. (۳) در کازرون نیز در سه روز اخیر، ۳ تن از افرادی که با سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ارتباط داشتند، دستگیر شدند. (۴)

کمیته امداد امام خمینی درباره عملکرد این نهاد در بهره گیری از کمک های مردمی و اختصاص آن به افراد آسیب دیده از اقدامات گروه های مسلح غیرقانونی، اعلام کرد: کمیته امداد امام خمینی که حسابی به شماره ۱۸۲۰ بانک ملی شعبه میدان بهارستان را برای جبران خسارت وارد شده بر اثر بمب گذاری ها به دست منافقین و سایر گروهک های دست نشانده چپ و راست اعلام کرده بود، در طول ۳ ماه گذشته، از تاریخ ۱۸/۵/۱۳۶۰، از هدایای نقدی شما امت متعهد و همیشه در صحنه و سایر کمک هایی که به این شماره حساب واریز شده است، مبلغ ۳۴۴,۶۳۵,۳۳ ریال بابت جبران خسارت، به برادران و خواهران آسیب دیده پرداخت کرده است. (۵)

رادیو صدای آزاد ایران با ادعای برخورداری نیروهای سلطنت طلب از نود درصد قدرت نیروهای اپوزیسیون جمهوری اسلامی، از آغاز ائتلاف بزرگ در میان گروه های مخالف نظام خیر داد. به گزارش این رادیو: تلاش همه جانبه ای برای یک ائتلاف بزرگ در میان گروه های مختلف اپوزیسیون آغاز شده و دکتر علی امینی همه توان خود را در پیگیری برای تحقق چنین آرمانی به کار گرفته است.

۱- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۵۴، ۲۱/۸/۱۳۶۰، صص ۴-۳؛ و- سند شماره ۵۴۱۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه منطقه ۶ (کرمان) به فرماندهی اطلاعات سپاه مرکز، ۲۰/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۲- روزنامه کیهان، ۲۰/۸/۱۳۶۰، ص ۲، اسلامشهر.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۷، ۲۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲۷، همدان - خبرگزاری پارس، ۲۱/۸/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۷، ۲۱/۸/۱۳۶۰، صص ۳۱-۳۰، همدان - خبرگزاری پارس، ۲۱/۸/۱۳۶۰.

۴- سند شماره ۸۰۲۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات منطقه ۹ به اطلاعات مرکز، ۲۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۵، ۱۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۶، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۹/۸/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی کمیته امداد امام خمینی.

در صورتی که کوشش‌های همه‌جانبه رهبران مخالف رژیم ایران به نتیجه کامل برسد، تحول تازه و بی‌سابقه‌ای در راه نجات ایران به وجود خواهد آمد. این رادیو افزود: به گزارش خبرنگار سیاسی ما از پاریس، طرح همبستگی گروه‌های اپوزیسیون، ۹۰ درصد همه‌گروه‌های موجود را در بر می‌گیرد. علاوه بر امینی، آریانا، بختیار، اویسی و چند شخصیت دیگر، حتی نام مدنی نیز به میان آمده است. به نظر می‌رسد این فعالیت‌ها در سرنگونی رژیم حاضر و نجات ایران، از اولویت ویژه‌ای برخوردارند و هرگونه اختلاف نظر و ایده به بعد از نجات ایران موکول شده است. (۱)

۱

خبرگزاری آلمان در گفتاری یکی از گروه‌های تجزیه‌طلب را که رژیم عراق آن را بنیان‌گذاری کرده و از آن پشتیبانی می‌کند معرفی کرد. این خبرگزاری گزارش داد: "جبهه آزادی بخش عرب برای آزادی اهواز" از اهداف عراق حمایت می‌کند. معاون دبیرکل این جبهه، رشید ایرکانی، از نیروهای عراقی به عنوان ارتش آزادی بخش نام می‌برد. منطقه‌ای که جبهه آزادی بخش عرب برای آزادی اهواز بر آن ادعای مالکیت دارد، ۱۸۵۰۰۰ کیلومتر مربع از خاک ایران را شامل می‌شود که از جنوب به خلیج فارس، از شرق به کوه‌های بختیاری، از سمت شمال به سلسله جبال زاگرس و از غرب به مرزهای عراق محدود می‌شود. به ادعای این خبرگزاری، در این منطقه ۳،۵۰۰،۰۰۰ نفر زندگی می‌کنند که اکثر آنها عرب هستند. (۲)

۲

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در بیانیه شدیداللحنی به برگزاری مانور "ستاره درخشان" که برای اجرا در منطقه خاورمیانه طراحی شده است، واکنش نشان داد. رادیو لندن نیز در تفسیری درباره این مانور، به زمان اجرای مانور، دلیل انتخاب منطقه و... اشاره کرده است.

در بیانیه وزارت امور خارجه آمده است: «نیروهای ارتش آمریکا، نمایندگان سلطه‌جویان امپریالیسم بر منافع مستضعفان جهان، با آغاز تدارک مانورهای نظامی ستاره درخشان با همکاری رژیم‌های دست‌نشانده، تجاوز مستقیم خود را به سرزمین‌های اسلامی در شمال آفریقا، منطقه خلیج فارس و دریای سرخ (مصر، سومالی، سودان و عمان) آغاز کرده‌اند. اشغال این مناطق درحالی انجام می‌گیرد که امپریالیسم جهانخواار آمریکا به دنبال منعقدنمودن پیمان استراتژیک نظامی با اسرائیل غاصب، برای استمرار اشغال قدس و دیگر بلاد اسلامی از طریق ارسال تجهیزات نظامی پیشرفته و هواپیماهای آواکس، به سلطه خود بر قبله مسلمین جهان و مدفن مقدس پیامبر اسلام افزوده است. هم‌زمان با این اقدامات، هم‌اکنون تلاش‌های آمریکا برای تجهیز هرچه بیشتر رژیم مراکش علیه مبارزات دلیرانه خلق مسلمان و مستضعف صحرا جریان دارد. وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران این تجاوزات آشکار را به منزله تلاش

ص: ۵۵۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۲۳۵، ۲۰/۸/۱۳۶۰، صص ۱۲-۱۱ ضمیمه، رادیو صدای آزاد ایران،

۲- همان، ص ۵، بیروت - خبرگزاری آلمان غربی، ۱۹/۸/۱۳۶۰.

امپریالیسم جهانی به سرکردگی امریکا برای سرکوب نهضت اسلامی در جهان می داند و اطمینان دارد که امت اسلام با توجه کامل به عمق این توطئه ها، مبارزات خود را تا کوتاه کردن کامل دست این ابرقدرت از بلاد مستضعفین جهان ادامه خواهد داد.» (۱)

رادیو لندن در تفسیری کوتاه، درباره زمان اجرای این مانور، علت انتخاب منطقه و گزینش کشورهای شرکت کننده در مانور آورده است: «مانور مشترک نظامی امریکا با سه کشور منطقه خاورمیانه، موسوم به ستاره درخشان، جهت آزمایش عکس العمل امریکا نسبت به یک بحران در خاورمیانه طراحی شده است و نیز نشان می دهد که دولت امریکا خواستار شرکت جستن در این مانور است. در مانور ستاره درخشان ۶ هزار سرباز امریکایی شرکت خواهند داشت؛ تعدادی که به مراتب کمتر از تعداد مورد لزوم جهت جلوگیری از یک حمله بزرگ احتمالی در منطقه است. اما طراحان مانور امیدوارند که شرکت جستن این تعداد سربازان در درگیری احتمالی، مصمم بودن امریکا را نشان می دهد. قسمت عمده مانور در خود مصر متمرکز است. در آنجا ۴ هزار سرباز امریکایی تحت حمایت هواپیماهای جنگنده به همراهی سربازان مصری دست به مانور خواهند زد. برخی از وسایل نظامی که در مانور مزبور به کار خواهد رفت، هم اکنون از امریکا از طریق دریا ارسال شده است. چتربازان لشکر ۸۲ هوارد امریکا اقدام به عملیات فرود آمدن با چتر خواهند کرد و شش هواپیمای بمب افکن ب ۵۲ امریکا به طور مستقیم و بدون توقف از ایالت داکوتای شمالی امریکا به یک میدان مشق تیراندازی در مصر رفته و پس از عملیات بمب افکنی، دوباره و بدون توقف به پایگاه خود باز خواهند گشت. سربازان امریکایی در سودان، عمان و سومالی هم دست به عملیاتی خواهند زد، اما تعداد آنها در این کشورها به مراتب کمتر از تعدادشان در مصر خواهد بود. در سودان، در حدود ۳۰۰ سرباز ورزیده در جنگ های غیرعادی به سربازان سودانی آموزش خواهند داد. لازم به تذکر است که مقامات سودان از رخنه مأموران دولت لیبی در سودان نگران هستند. هرچند در جریان مانور ستاره درخشان یک عملیات پیاده کردن سرباز در ساحل عمان انجام خواهد گرفت، اما، طبق خواسته دولت عمان، وسعت این عملیات کاهش یافته است، زیرا دولت عمان ظاهراً از انتقاد سایر کشورهای عرب نگران بوده است. قسمتی از مانور که در سومالی انجام می گیرد، به طور کلی شامل عملیات پشتیبانی از قبیل ارائه تسهیلات پزشکی می شود. امسال مانور ستاره درخشان از مانور سال گذشته وسیع تر است، به خصوص به خاطر ترور انور سادات رئیس جمهور مقتول مصر و نیز نگرانی هایی که از نظر امنیتی در این منطقه حس می شود، مانور امسال از اهمیت بیشتری برخوردار است.» (۲)

۱

سفیر جمهوری اسلامی ایران در اتحاد جماهیر شوروی امروز با آندره گرومیکو، وزیر امور خارجه شوروی، دیدار کرد و با وی درباره روابط دو کشور، موضوعات منطقه و امور بین الملل به گفت و گو پرداخت. سفارت جمهوری اسلامی ایران در مسکو در مصاحبه ای تلفنی

ص: ۵۵۲

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۲، ۱۷/۸/۱۳۶۰، ص ۳ ضمیمه، رادیو لندن، ۱۶/۸/۱۳۶۰.

بخش هایی از گفت و گوهای انجام شده را برای خبرنگار روزنامه اطلاعات بازگو کرد. به نوشته این روزنامه، سفیر جمهوری اسلامی ایران خاطرنشان کرد که وقایع ایران به دلیل خصلت اسلامی و انقلابی آن، فصل نوینی در روابط میان دو کشور به وجود آورده و موضع نه شرقی نه غربی ما بالطبع باید با استقبال شما مواجه شود. این یک شعار تعارفی و لفظی نیست که هریک از ابرقدرت ها آن را به سود خود و تنها به زیان دیگری تلقی کند. سیاست ما صادقانه و قاطعانه است و کذب، ریا، دیپلماسی سنتی، مجامله گویی و نیرنگ زنی در آن نیست و طبق گفتار نخست وزیر و وزیر امور خارجه کشورمان، برادر مهندس میرحسین موسوی، ما مصمم هستیم که در راه و روش خود کوچک ترین لغزشی به شرق و غرب نداشته باشیم. میزان دوستی ما با دولت ها به میزان دوستی آنها با ما است و اصول انقلابی و قدرت تحرک آن همه معیارهای انقلابی سنتی جهان را درهم شکسته است. آندره گرومیکو وزیر امور خارجه اتحاد جماهیر شوروی نیز اظهار کرد:

روابط دو کشور ایران و شوروی همیشه براساس حسن هم جواری بوده و هست. وی گفت: ما از تحولات ایران به طور مثبت استقبال کرده ایم و معتقدیم این تحولات مربوط به امور داخلی ایران است و دخالتی نکرده ایم و حق ایران را محترم شمرده ایم. البته از دستاوردهای انقلاب شما نه تنها واژگون شدن نظام پوسیده سلطنتی است، بلکه شکست تسلط امپریالیسم امریکا در ایران است و ایران قدم در راه مستقل گذاشت و به طور عینی معلوم است که زمینه برای حسن هم جواری و روابط دوستانه کاملاً آماده شده است و راه باز است. گرومیکو سپس گفت: بنابراین، این سؤال پیش می آید که آیا می توانیم انتظار داشته باشیم که شما هم موضع دوستانه تری در برابر ما اتخاذ کنید؟ وزیر خارجه شوروی ادامه داد: وقتی شما به امپریالیزم امریکا ضربه وارد می کنید ما می دانیم حق با شماست، ولی نمی دانیم به چه علت به ما هم انتقاد می کنید. ما ابرقدرت نیستیم؛ ما یک کشور دوست هستیم. بعضی از رهبران ایرانی می گویند، ما از امریکا انتقاد می کنیم، از شما هم همین طور. ما این منطق را نمی فهمیم. ما کاری جز دوستی انجام نداده ایم و می خواهیم اگر شما بخواهید روابط بازرگانی گسترده ای داشته باشیم. ما همان طور که در اول انقلاب، آقای برژنف هم گفته است، طرف دار انقلاب شما هستیم و تقاضای اقدام متقابل را داشته و داریم. وزیر خارجه شوروی در ادامه مذاکراتش با سفیر جمهوری اسلامی ایران گفت: ما اخیراً مانورهای امریکا در منطقه را دنبال می کنیم

و به این موضوع توجه کرده ایم که اگر احتیاج به پشتیبانی و یا هر نوع کمک باشد، ما حاضریم. ما دسایس امریکا در خلیج فارس را محکوم می کنیم. گرومیکو افزود: این ناوگان برای تهدید شوروی به آنجا نیامده، بلکه برای فشار به ایران و شاید کشورهای دیگر آمده اند. (۱)

۱

بانک مرکزی ایران شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی را در شهریورماه منتشر کرد. براساس این گزارش، شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری ایران در شهریورماه به عدد ۲/۲۸۴ رسید و نسبت به ماه قبل ۲ درصد افزایش یافت. این شاخص پس از حذف نوسانات فصلی به میزان ۲/۱ درصد افزایش نشان می دهد. شاخص فوق در سطحی معادل ۹/۲۱ درصد بالاتر از عدد ماه مشابه سال قبل قرار دارد. در طول شش ماهه اول سال جاری، شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی نسبت به دوره مشابه سال قبل به طور متوسط از ۲۵ درصد افزایش داشته است. متوسط رشد شاخص مذکور در شش ماهه اول سال ۱۳۵۹ نسبت به دوره مشابه سال ۱۳۵۸ معادل ۷/۲۰ درصد بود. (۲)

در همین خصوص، در جلسه امروز شورای عالی اقتصاد درباره موضوع تورم، علل و عوامل ایجاد تورم و راه های کنترل و پیشگیری از افزایش آن بحث و گفت و گو شد. آقای هاشمی در خاطرات مربوط به امروز خود درباره این جلسه نوشته است: «اول شب در جلسه شورای عالی اقتصاد در نخست وزیری شرکت کردم، بحث تورم بود. نرخ تورم خیلی بالا است، حدود ۲۰ درصد در ۵ ماهه اول سال ۱۳۶۰. عوامل تورم و راه های علاج را بررسی می کردند. نتیجه گرفتند که تورم جهانی، بالابردن حقوق های سطح پایین، عدم اعتماد مردم به آینده اقتصادی و کمی پس انداز، معلوم نبودن تکلیف مالکیت ها، معلوم نبودن رشته های بخش خصوصی و دولتی، عوامل روانی و تبلیغات اجانب و ضدانقلاب، محاصره اقتصادی و جنگ از عوامل تورم است و دادن اعتماد به مردم، توسعه تولید، بالابردن دستمزدها، کنترل قیمت ها و... برای رفع تورم مفید است.» (۳)

۲

دبیر ستاد بسیج اقتصادی کشور اعلام کرد که توزیع کالاهای اساسی در سراسر کشور با دفترچه های سهمیه خانوار انجام خواهد شد. مهندس سیاوش سمیعی در گفت و گوی اختصاصی با کیهان درباره چگونگی توزیع کالا با استفاده از این دفترچه ها گفت: سهمیه خانواده ها تا زمان مراجعه نزد مغازه دار محفوظ می ماند. البته، درمورد کالاهای فاسدشدنی نظیر گوشت، مرغ و شیر، صاحبان دفترچه می توانند در تمام طول روز برای دریافت سهمیه خود مراجعه کنند و مغازه داران کالاهای فاسدشدنی را به منظور تحویل به صاحبان دفترچه ۲۴ ساعت نگهداری خواهند کرد. (۴)

ص: ۵۵۴

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۰/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

۲- همان، ص ۱۱.

۳- علی اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی،

تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ نهم، ۱۳۸۶، ص ۲۹۵.

۴- روزنامه کیهان، ۲۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴.

کمیته سوخت و انرژی ستاد بسیج اقتصادی کشور نیز دستورالعمل اجرایی توزیع کوپن نفت، گازوئیل و روغن موتور وسایل نقلیه را اعلام کرد. در اطلاعیه ای که این ستاد صادر کرد، اعلام شده است که براساس تصمیمات اتخاذ شده در کمیته سوخت و انرژی کشور در دفتر معاونت وزارت راه، این کمیته، سهمیه هریک از وسایل نقلیه گازوئیل سوز برون شهری و درون شهری را تعیین کرد و مقرر شد که از تاریخ ۲۱/۸/۱۳۶۰ بانک ملت کار توزیع کوپن ها را انجام دهد. (۱) - (۲)

۱

صدام حسین امروز در جمع افسران توجیه سیاسی فرماندهی سپاه ها و لشکرها درباره مشکلات موجود در یگان های ارتش سخنرانی کرد. (۳) موضوع اصلی این سخنرانی غیبت و فرار نظامیان از جبهه های جنگ و راه های مقابله با این پدیده در ارتش عراق بود. در این اجتماع، صدام آشکارا از تأثیر برنامه های رادیو عربی ایران بر افراد ارتش عراق سخن گفت. وی درحالی که تظاهر می کرد از روحیه خوبی برخوردار است، به وفاداری اسرای عراقی در اردوگاه های ایران اشاره کرد و تجاوز ارتش عراق و پیشروی در عمق خاک ایران را اقدامی پیش دستانه خواند که در جهت توسعه عمق جغرافیایی عراق انجام شده است. بیان توانایی ارتش عراق در بسیج یک میلیون نفر، بشارت پیروزی کامل ارتش عراق در سه یا چهار ماه آینده، اعلام ورشکستگی ایران از قول رئیس سابق بانک مرکزی ایران و دل بستن به اعلامیه شورای ملی مقاومت از دیگر محورهای سخنان صدام بود. وی در قسمتی از سخنانش گفت:

«مسئله غیبت یا فرار بیشتر میان چه قشری وجود دارد؟ ... یا درزمینه رغبت سربازان به شنیدن رادیو دشمن فارسی ... علت این رغبت چیست؟

آیا در جبهه صدای رادیو بغداد شنیده می شود یا موقعی که به صدای دشمن گوش فرامی دهند همان زمانی است که رادیو بغداد برنامه ویژه جبهه پخش می نماید؟ و یا اینکه [سربازان] چه نوع برنامه هایی را از رادیو دشمن می شنوند؟ و آیا تاکنون مواردی مشاهده گردیده است که بعضی از سربازان به هنگام پخش برنامه حماء الوطن (حامیان میهن) از رادیو بغداد، مشغول شنیدن برنامه های رادیو ایران باشند؟

علت ها متفاوت است و با شناسایی آنها کار تجزیه و تحلیل آسان می شود. اگر در سطح سپاه یک آمارگیری از افرادی که به رادیوهای مختلف جهان گوش می دهند در رده گردان انجام

ص: ۵۵۵

۱- شرح کامل سهمیه هر کدام از خودروهای اعلام شده در روزنامه کیهان بیستم آبان ۱۳۶۰، صفحه ۱۵ چاپ شده است.

۲- همان، ص ۱۵.

۳- این سخنرانی را دایره توجیه سیاسی ارتش عراق با طبقه بندی "به کلی سری" با امضای سرتیپ ستاد عبدالرزاق اسماعیل امین به افسران توجیه سیاسی ارسال کرده و از آنان خواسته است تا در حضور افراد، واحدها و یگان های نظامی قرائت و مفاد آن را تشریح کنند.

شود، به تفاوت موجود میان گردان ها در این زمینه دست خواهیم یافت. ...

با بعضی از اسرایی که به شدت آسیب دیده اند و در چارچوب کار تبادل اسرا به کشور بازگشته اند، ملاقات کردم. آنها در مورد روحیه اسرای عراقی چیز دیگری می گویند، برعکس آنچه که شما می گویند، آنها روحیه اسرای عراقی را بسیار عالی توصیف کردند. یک بار به من گفتند که یک نفر به اصطلاح عراقی پیش ما در زندان می آمد و هر روز به مدت ۵ الی ۷ ساعت در مورد انقلاب اسلامی صحبت می کرد. در آخر یکی از اسرای عراقی بلند شد و به او گفت: چرا بعثی نمی شوی، در حالی که به هنگام بازگشت به عراق ما شفاعت شما را می کنیم و همراه با ما به عراق بازگرد. آن فرد عمامه خود را به زمین زد و گفت: بعد از این همه سخرانی از من می خواهی بعثی شوم!؟

از این مثال درمی یابم که درصد افرادی که مجذوب حرف های دشمن می شوند کم بوده و در حدود ۳ الی ۵ درصد هستند. در واقع، اخیراً دشمن برنامه رادیویی خود را بهبود بخشیده و ممکن است در این زمینه رهنمودهایی توسط افراد متعددی به دشمن ارائه شده باشد.

... برای مقابله با تبلیغات دشمن یک راه حل فنی نیز وجود دارد و آن عبارت است از توزیع کردن رادیو و تلویزیون هایی که تنها قدرت گرفتن برنامه های صداوسیماي بغداد را دارا باشند که با وجود چنین رادیوها و تلویزیون هایی باید به سربازان بگوئیم که اعتماد به شما بیش از اندازه است، اما از شما می خواهیم به صدای رادیو دشمن گوش فراندهید تا دشمن نتواند در شرایط جنگی افکار شما را مشوش نماید. باید به سربازان گوشزد کنیم که ما می خواهیم افکار شما خالی از هرگونه تشویشی بوده و اندیشه ها همواره متوجه جنگ باشد، زیرا این امر نتایج خوبی برای کشور، ملت و میهن خودتان به دنبال خواهد داشت و به همین دلیل این گونه رادیوها و تلویزیون ها را به شما می دهیم. البته، باید در مقابل، انواع دیگر رادیو و تلویزیون ها گرفته شود. آیا به نظر شما این راه حل مناسبی است یا اینکه مثلاً اشکالات اساسی پیرامون آن دارید. به ویژه آنکه رادیو از جمله وسایلی است که زیاد در دسترس است و باید چنین رادیویی [برد کوتاه] تهیه شود و در بین سربازان توزیع گردد. ولی در ارتش همیشه مشکلات

به این صورت حل نمی شود. در ارتش مسئله انضباط و دستورات انضباطی مشخص وجود دارد، ارتش آموزش دارد. به عنوان مثال، وقتی در ارتش به سرباز می گوئیم این چیست (اشاره به خورشید)؟ جواب می دهد خورشید است، اما ما به او می گوئیم خیر این ماه است. در پاسخ می گوید آری این ماه است، درحالی که خورشید در قلب آسمان قرار دارد. فرد غیرنظامی در مورد این گونه آموزش که ظاهراً برخلاف علم و دانش است، سؤال می کند، درحالی که او نمی داند که این گونه آموزش، پایه و زیربنای پایداری و استقامت در جنگ است.»

صدام در بخش دیگری از سخنان خود گفت: «ما با این عمل دفاعی و تعرضی [تهاجم به داخل خاک ایران]، توانسته ایم یک عمق اضافی جهت اعلام خطر به موقع هواپیماها و سلاح های ضدهوایی خودی ایجاد کنیم، بدین معنی که با عقب راندن دشمن و پیشروی نیروهایمان، اولاً- وسعت عراق را افزایش داده و ثانیاً از پیشروی نیروهای دشمن به سمت محورهایی که بتوانند از آنجا به ما صدمه برسانند جلوگیری کرده ایم و درضمن توانسته ایم شرایطی تقریباً عادی (بجز میدان نبرد) برای کشورمان فراهم نماییم که این امر نتایج روانی، عملی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی مثبتی به دنبال داشته است. اگر جنگ در داخل کشورمان وجود داشت، من در دیدار با چند هیئت عربی و خارجی در دو هفته اخیر این قدر خسته نمی شدم و نمی توانستم با همه آنها دیدار نمایم و اصولاً هیچ کس جرئت آمدن به اینجا را نداشت. اگر یگان هایمان در محورهایی که هم اکنون در آنجا مستقر هستند، نبودند، هواپیماهای دشمن به آسانی می توانستند به هدف های موجود در منطقه العماره و البصره حمله کنند، زیرا استقرار یگان هایمان در آن محورها باعث شده که هواپیماهای دشمن که می آیند، به ندرت سالم برگردند. بنابراین، دیگر برخورداری دشمن از عمق جغرافیایی استراتژیکی یک برتری برای او محسوب نمی شود، اگر عمق جغرافیایی دشمن به اندازه عمق جغرافیایی ما بود، در حال حاضر، ما در اطراف دزفول نبودیم، بلکه به دروازه تهران رسیده بودیم.

... دشمن پیش بینی کرده که یک میلیون نفر نیرو بسیج کند، چگونه می تواند یک میلیون نفر را بسیج و در این جبهه محدود مستقر کند؟ و آیا ما می توانیم این امر را عملی سازیم؟ البته که ما می توانیم یک میلیون رزمنده را بسیج نمایم، ولی جبهه گنجایش این تعداد نیرو را ندارد! یک جبهه که گنجایش آن بیشتر از یک لشکر، دو لشکر یا یک سپاه نمی باشد، چگونه می توان ۱۰ یا ۲۰ سپاه در آن مستقر کرد؟ باتوجه به اینکه سازمان رزم هم معین و مشخص است. درضمن، به کارگیری سلاح ها نیز نیاز به داشتن میدان دید و تیر دارد.

باتوجه به اینکه تعداد جمعیت عراق برابر با یک سوم جمعیت ایران است، بااین حال، پس از آغاز جنگ، تعداد یگان هایی که به ارتش ما اضافه شده بیش از تعداد یگان هایی است که به ارتش دشمن اضافه شده است و این بدین دلیل است که ما از یک فرماندهی سیاسی و نظامی

ثابت، استوار، فعال و نیرومند برخورداریم و این نتیجه تجربیاتی است که در طی سال‌ها به دست آورده‌ایم. انسانی که برای انجام مأموریت‌های نظامی به کار گرفته می‌شود، نیاز به آموزش، تمرین و اسلحه دارد که لازمه همه آنها داشتن فرماندهان باتجربه و امکانات کافی است. البته، ما این امکانات را داریم، ولی دشمن ندارد، به همین دلیل است که ما توانسته‌ایم یگان‌های بیشتری به ارتشیان اضافه کنیم، این یک واقعیت است.»

صدام در قسمت بعدی سخنان خود گفت: «همچنین جامعه ایران جامعه‌ای است چندملیتی که حداقل چهار ملیت آن پیرو رژیم نیستند و رژیم از بقیه ملیت‌هایی که تابع او هستند، سربازگیری می‌کند. درعمل، کردها، بلوچ‌ها، آذربایجانی‌ها و عرب‌ها با [رژیم ایران همراه نیستند و این] از تعداد جمعیت ایران می‌کاهد. پس معلوم می‌شود عواملی که به آنها اشاره شد باعث کاهش دادن جمعیت ایران شده است.»

وی در ادامه سخنانش گفت: «دوستان، شما علاوه بر حفظ و حراست از کشورتان که تهدید شده بود، یک عظمت و الایی نصیبتان شده است. همچنین [شما] در میان بچه‌ها، همسران، مادران و برادرانتان و میان غیرعراقی‌ها و غیرعرب‌ها و بلکه میان جهانیان یک عزت و شرف عظیمی را کسب کرده‌اید. تنها چیزی که نیاز هست، صبر و شکیبایی هرچه بیشتر شما است. اگر چند ماه دیگر صبر کنید، دشمن از پای درخواهد آمد. به عنوان مثال، در بین سربازان و درجه‌داران این سؤال را مطرح کنید که اگر نیروهایمان که درحال حاضر در نزدیکی دزفول مستقر هستند، بدون برقراری آتش بس و بدون اینکه حقوق هر طرف مشخص و محترم شمرده شود، به مرزها عقب‌نشینی کنند، نظر شما در این مورد چیست؟

در پاسخ بگوئید که در این صورت دشمن بار دیگر خواهد آمد، ولی این بار فاصله میان شما و او تنها یک رودخانه است که خود را به شما در مرز نزدیک کرده است و از توپخانه استفاده کرد تا این بار شما را وادار به عقب‌نشینی به داخل سرزمین‌هایتان کند.»

صدام درحالی که سعی می‌کرد به شنوندگان روحیه بدهد، سخنان خود را چنین ادامه داد: «سرباز باید این واقعیت را درک کند که مرگش هنگامی فرا می‌رسد یا اینکه احتمال مردنش زمانی افزایش می‌یابد که موضع خود را بدون دستور رها کند. در این صورت کشته می‌شود و اعتبار نظامی خود را از دست می‌دهد. به سرباز بگوئید که در فلان نبرد خسارات ما به علت عقب‌نشینی بدون دستور، زیاد بود، در صورتی که فلان یگان به هنگام عقب‌نشینی خود با دستور، متحمل خسارات بسیار ناچیزی شد. به او بگوئید که خسارت‌های فلان یگان، هنگام حمله به دشمن، کمتر از موقعی بود که در موضع پدافندی مستقر بود و همچنین خسارت‌های آن یگان کمتر از زمانی است که نیروهایش بدون فرمانده باشند. در مسائل نظامی، وقتی می‌گوئیم، عقب‌نشینی یکی از ویژگی‌های رزم است، منظور عقب‌نشینی با دستور است نه بدون دستور،

زیرا عقب نشینی با دستور، حساب شده و تحت کنترل است و دارای زمان بندی است ... [اما] عقب نشینی بدون دستور، نامنظم، پراکنده و زیر آتش توپخانه دشمن است و منجر به ازدست دادن حیثیت و اعتبار نظامی ما می شود و درعین حال، ما متحمل خسارت های زیادی می شویم. پس باید این نکته را در ذهن ها متمرکز سازید و این از اهم واجبات است، زیرا در بعضی از مواقع و تحت شرایط سخت، سرباز چنین می پندارد که رهاکردن سنگر به معنای نجات و خلاصی او است، در صورتی که با ترک سنگر خود، شمارش معکوس مرگش آغاز می شود. بنابراین، این نکته همیشه باید مورد تأکید قرار بگیرد.»

صدام در پایان سخنان خود گفت: «با پیگیری های پی در پی به این نتیجه رسیدیم که طولانی ترین حملات دشمن در هر شرایط، بیش از دو ساعت دوام نمی آورد و ما برای سرکوب حمله دشمن علاوه بر احداث موانع و آرایش پدافندی، براساس دستورالعمل های صحیح، تنها نیاز به دو ساعت پایداری داریم و حمله دشمن طی نیم الی دو ساعت ناکام خواهد ماند. به همین دلیل، پس از هر گونه مقاومت و پایداری، می بینید که حمله دشمن ضعیف می شود و نیروهایش همراه با تحمل خسارت هایی عقب نشینی می کنند. در این زمینه با سربازان و درجه داران به طور مستقیم و صریح صحبت کنید، به ویژه با افسران، زیرا افسری که می تواند حس امیدواری در سربازان و درجه داران ایجاد کند، بیشتر می تواند آنها را نسبت به مقاومت و پایداری تشویق کند، ولی اگر ایمان او متزلزل بود، هرگز نخواهد توانست روح امیدواری را به آنها انتقال دهد، زیرا منبع اصلی امید، روشنایی نفس انسان از درون است، نه از بیرون. مشعل فرا راه شما، از خودتان است. این امر را به همه برادرانتان تأکید کنید. به حول و قوه الهی پیروزی نزدیک است، زیرا دشمن از نظر اقتصادی ورشکست شده است و امروز مدیر کلی بانک مرکزی ایران ورشکستگی کشور متبوع خود را پس از تمام شدن ارز کشور رسماً اعلام کرد و مخالفین طی پیامی به جهانیان اعلام کردند که ما از این لحظه هیچ گونه مسئولیتی در قبال تعهدات رژیم نداریم (۱) و این به این معنی است که هیچ فعالیتی در این رژیم انجام نمی شود.» (۲)

۱

طه عبدالکریم، وزیر نفت عراق، امروز با روزنامه عربستانی المدینه گفت و گو کرد. میزان صدور نفت عراق در حال حاضر و قبل از تهاجم این کشور به ایران، محدودیت های صدور نفت عراق به دلیل وقوع جنگ و اقدامات دولت عراق برای امکان پذیر شدن صدور نفت از طریق کشورهای عربستان و کویت مهم ترین محورهای سخنان عبدالکریم در این مصاحبه بود. بخش هایی از این گفت و گو به شرح زیر است:

ص: ۵۵۹

۱- اشاره صدام در این دو مورد به سخنان علیرضا نوبری و اطلاعیه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) است که هر دو موضوع در روزشمار ۱۸/۸/۱۳۶۰ درج شده است.

۲- سند شماره ۱۶۹۵۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: سخنرانی صدام حسین، ۷/۱۰/۱۳۶۰، صص ۹ - ۱.

عبدالکریم در پاسخ به این سؤال که مقدار تولید نفت عراق به طور قطعی چه مقدار است، گفت: قبل از جنگ با ایران روزانه ۷۸/۳ میلیون بشکه بود که همه آن صادر می شد، اما فعلاً کمتر از یک میلیون بشکه نفت تولید و صادر می کنیم و به خاطر ضرری که به دو بندر خلیجی ما بر اثر جنگ وارد شده است، تنها راه صدور نفت عراق، از طریق دریای مدیترانه پس از عبور از کشورهای ترکیه، سوریه و لبنان است. البته، ما هنوز از خط سوریه و لبنان استفاده نکرده ایم، زیرا بر سر درآمد آن اختلافی بروز کرده است.

وی در پاسخ به این سؤال که بعد از بسته شدن راه خلیج [فارس] بر اثر جنگ و استفاده بازرگانی از بندر عقبه آیا فکر کرده اید که خط لوله نفتی به بندر عقبه یا به مناطق دیگر بکشاید، گفت:

همان طور که جنگ ناراحت کننده و دردناک است، همان طور هم پندآموز است. ما در تمامی برنامه های توسعه و رشد کشور تجدیدنظر کردیم، به ویژه در صنعت نفت. ما در حال مطالعه برنامه ای هستیم که لوله های نفت خود را پس از عبور از عربستان سعودی به دریای سرخ رسانده و از آنجا صادر کنیم. همچنین در فکر کشیدن خط لوله دیگری به سوی کویت هستیم. (۱) - (۲)

۱

حمایت نخست وزیر یونان از مواضع عراق در جنگ علیه ایران، صدور بیانیه مشترک الجزایر و عراق در زمینه مبارزات مشترک اعراب علیه دشمنان و حضور رئیس سندیکای صنایع اتریش در بغداد، نشان دهنده افزایش فعالیت های دیپلماتیک عراق است.

در پی سفر روز گذشته طارق عزیز، معاون نخست وزیر عراق، به یونان و دیدار وی با مقامات یونانی، امروز "آندریاس پاپاندرئو"، نخست وزیر یونان، در گفت و گو با خبرنگاران، از مواضع عراق در جنگ علیه ایران حمایت کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، نخست وزیر یونان در پی مذاکرات خصوصی خود با طارق عزیز، در پاسخ به سؤالات خبرنگاران گفت: کشورش با علاقه بسیار، تلاش عراقی ها را که از تمامیت کشور خود در برابر اقدامات تهاجمی رژیم ایران دفاع می کنند، دنبال می کند. ناظران معتقدند بدین ترتیب یونان سیاست متوازن پیشین خود را در خصوص حفظ یک فاصله مناسب و یکسان بین تهران و بغداد کنار گذاشته است. پاپاندرئو در این دیدار بر گسترش همکاری های نزدیک میان عراق و یونان تأکید کرد. با اینکه نخست وزیر یونان مایل به دادن توضیحات بیشتر درباره دامنه همکاری های اقتصادی میان بغداد و آتن نبود، یک منبع موثق خبر داد که عراق به یونان قول داده است مقادیر قابل ملاحظه ای

ص: ۵۶۰

۱- صدور نفت عراق از طریق عربستان و کویت عملی نشد و حتی به صورت یک طرح جدی نیز مورد بررسی قرار نگرفت و سخنان طه عبدالکریم در این باره صرفاً بیان آرزوهای مقامات عراقی است.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۶، ۲۱/۸/۱۳۶۰، صص ۱۷ - ۱۶، روزنامه المدینه، شماره ۵۳۵۰،

نفت به این کشور تحویل دهد. طارق عزیز که قرار است شب سه شنبه یونان را ترک کند، به نوبه خود از روابط عالی موجود میان دو کشور ابراز خشنودی کرد.^(۱)

همچنین در پی سفر دو روز پیش طارق عزیز به الجزایر و به دنبال آن، سفر روز گذشته وزیر بهداری الجزایر به عراق، این دو کشور امروز بیانیه مشترکی صادر کردند. به گزارش خبرگزاری پارس از بیروت، بنا بر آنچه که در بیانیه آمده است، طرفین بر تقویت مبارزه اعراب در همه زمینه ها در جهت خنثی سازی همه توطئه هایی که ملت های عرب با آن مواجه است، به توافق رسیدند. خبرگزاری الجزایر که این خبر را در بیروت منتشر کرده، افزوده است: این بیانیه به پشتیبانی ملت هایی که در راه استقلال و آزادی مبارزه می کنند، اشاره کرده است.^(۲) همچنین امروز رئیس سندیکای صنایع اتریش به بغداد رفت و با مقامات عراقی به مذاکره پرداخت. خبرگزاری فرانسه موضوع گفت و گوهای دو طرف را بسط همکاری ها در زمینه های کشاورزی و صنعتی اعلام کرد و به نقل از خبرگزاری عراق در این باره گفت: در این مذاکرات، از طرف عراق، مدیرکل وزارت صنایع و معادن عراق شرکت داشته است.^(۳)

ص: ۵۶۱

-
- ۱- روزنامه صبح آزادگان، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۱، به نقل از خبرگزاری فرانسه از آتن؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۵، ۲۰/۸/۱۳۶۰، صص ۶-۵، آتن - خبرگزاری فرانسه، ۱۹/۸/۱۳۶۰.
  - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۶، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴، بیروت خبرگزاری پارس، به نقل از خبرگزاری فرانسه از خبرگزاری الجزایر، ۲۰/۸/۱۳۶۰.
  - ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۵، ۲۰/۸/۱۳۶۰، ص ۷، بیروت، خبرگزاری فرانسه، ۱۸/۸/۱۳۶۰.

در پی قطعی شدن اجرای عملیات طریق القدس با هدف آزادسازی بخشی از سرزمین های جمهوری اسلامی ایران شامل بستان، زمین های غرب سوسنگرد و دستیابی به خط مرزی بین المللی در سواحل شرقی هورالهویزه، که قطع ارتباط خطوط مواصلاتی دشمن از شمال خوزستان به سمت جنوب را نیز در پی خواهد داشت، قرارگاه مشترک ارتش و سپاه در جنوب (۱) طرح مانور این عملیات را به نام "طرح عملیاتی کربلای ۱" به یگان های عملیاتی ابلاغ کرد. (۲)

در این مانور پیش بینی شده است که ۲ تیپ از لشکر ۱۶ زرهی قزوین، یک تیپ از لشکر ۹۲ زرهی اهواز و ۵ تیپ از سپاه پاسداران شامل ۴ تیپ (۳۱ عاشورا، ۲۵ کربلا، ۱۴ امام حسین (ع) و امام سجاد (ع))، که هر کدام استعداد یک لشکر را دارند، و گردان ۳۰ مکانیزه به عنوان یگان های مانوری، تیپ ۳۵ امام حسن (ع) به عنوان احتیاط و نیروهایی از ستاد جنگ های نامنظم (شهید چمران) به منظور انهدام دشمن در زمین های غرب سوسنگرد با اجرای تک شهر بستان و غرب سوسنگرد را در این منطقه تا کرانه شمالی رودخانه نیسان تأمین کرده، در غرب نیز تا ساحل شرقی هورالهویزه را تصرف و تأمین کنند. (۳) طبق این طرح در این عملیات هریک از تیپ های پیاده سپاه به عنوان یگان هجومی مقدم، وارد عمل می شدند. (۴) - (۵)

امروز شهرهای سوسنگرد و آبادان به شدت زیر حملات هوایی و آتش خمپاره اندازهای عراق قرار داشتند.

با نزدیک شدن زمان اجرای عملیات طریق القدس که قرار است در محور سوسنگرد اجرا شود، شدت بمباران های این شهر افزایش یافته است. امروز، هواپیماهای دشمن ۳ بار شهر

ص: ۵۶۳

- ۱- درباره سیر طرح ریزی عملیات آزادسازی بستان به ضمیمه اول این گزارش مراجعه کنید.
- ۲- اسناد تکمیلی عملیات طریق القدس، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، طرح عملیاتی کربلای ۱، ۱۳۸۳، ص ۱۱؛ و- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، ارتش جمهوری اسلامی در هشت سال دفاع مقدس، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش جمهوری اسلامی (معاونت تبلیغات و روابط عمومی)، جلد ۲، ۱۳۷۳، ص ۱۹۱.
- ۳- اسناد تکمیلی عملیات طریق القدس، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۸۳، ص ۱۴؛ و- ابوالقاسم حبیبی، دشت آزادگان در جنگ (اطلس راهنما - ۴)، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۸۱، ص ۱۰۰.
- ۴- درباره تأثیر عملیات ثامن الائمه (ع) و شکل گیری یک راهبرد جدید نظامی در طرح ریزی های عملیاتی و طراحی عملیات آزادسازی بستان به ضمیمه دوم این گزارش مراجعه کنید.
- ۵- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، پیشین، ص ۱۹۳.

سوسنگرد را بمباران کردند که در یکی از بمباران ها ۱۲ تن از افراد حاضر در شهر زخمی شدند. واحد عملیات سپاه سوسنگرد ضمن اعلام این خبر افزود: هواپیماهای عراقی به طور تقریبی هر روز ۳ بار سوسنگرد و یک بار آبادان را هدف بمب های خود قرار می دهند. معاونت عملیات منطقه ۸ سپاه کشوری نیز با ارسال خبر این بمباران به فرماندهی مرکز، درخواست کرد که درخصوص تقویت پدافند هوایی این شهر اقدامات جدی انجام شود. (۱)

هواپیماهای عراقی در ساعت ۱۰:۵۵ نیز شهر آبادان را هدف بمب های خود قرار دادند که در این اقدام بخش هایی از منازل و تأسیسات موجود در منطقه عرب نشین شهر آسیب دید و ۹ تن از ساکنان شهر زخمی شدند. (۲)

درباره بمباران هوایی امروز آبادان، ستاد مشترک ارتش در اطلاعیه شماره ۶۹۵ اعلام کرد که جنگنده های نیروی هوایی در ساعت ۱۰:۵۵، در یک نبرد هوایی ۲ فروند از هواپیماهای عراقی را در منطقه شادگان سرنگون کرده اند. ستاد مشترک ارتش همچنین در نامه ای به نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی خبر سرنگونی ۲ فروند هواپیمای عراقی را به مدیریت عملیات این نیرو ارسال کرد. (۳) در این حال، فرماندار شادگان در تماس با بخش خبری محرمانه خبرگزاری پارس، اخبار مربوط به سقوط ۲ فروند هواپیمای عراقی را تکذیب کرد. (۴)

شهر آبادان علاوه بر بمباران هوایی، هدف خمپاره های عراقی نیز قرار گرفت. تعدادی از این خمپاره ها به پالایشگاه، منازل سازمانی فرودگاه و منازل خیابان عروسیه اصابت و خسارت هایی به آنها وارد کرد و چند درخت خرما و یک لنج نیز دستخوش آتش سوزی شد. در این اقدام دشمن، ۳ کودک زخمی شدند. (۵)

۱

یک گروه ۱۱ نفره از نیروهای سپاه در ساعت ۲۱، برای کسب اطلاعات و پخش نشریات و اعلامیه به شهر شاندری عراق نفوذ کردند. این گروه هنگام بازگشت به کمین نیروهای عراقی برخورد کردند که در درگیری های انجام شده، ۴ تن از آنان به شهادت رسیدند. از نیروهای عراقی نیز ۲ نفر کشته و ۴ تن زخمی شدند. (۶)

۲

امروز نیروهای معارض عراقی در مناطق هور، ناصریه و سیدصادق در عملیات هایی به ارتش این کشور خسارت هایی وارد کردند.

حزب الدعوه عراق اعلام کرد که نیروهای این گروه یک بالگرد نظامی عراق را که حامل چند تن از نظامیان بود، در منطقه هور سرنگون کرده اند. همچنین براساس اعلام این حزب، نیروهای عراقی در منطقه سید دخیل در استان ناصریه با نیروهای عراقی درگیر شدند که در نتیجه آن ۵۰ تن از افراد نظامی عراق کشته یا زخمی شدند و نیروهای مجاهد عراقی نیز با تحمل ۴ کشته از منطقه درگیری عقب نشینی

- ۱- سند شماره ۵۴۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سوسنگرد به عملیات ستاد جنوب، ۲۱/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- سند شماره ۸۰۲۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات منطقه ۸ (اهواز) به فرماندهی مرکز، ۲۱/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۲- سند شماره ۴۲۷۵۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار خوزستان، ۲۰/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۶، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۳۲، آبادان - خبرگزاری پارس، ۲۰/۸/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۷، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۳۶، آبادان - خبرگزاری پارس، ۲۱/۸/۱۳۶۰.
- ۳- روزنامه کیهان، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲، به نقل از اطلاعیه شماره ۶۹۵ ارتش جمهوری اسلامی؛ و- سند شماره ۱۰۸۰۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزاجا (مد عملیات) ۲۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۹، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲، اهواز- خبرگزاری پارس، ۲۳/۸/۱۳۶۰.
- ۵- سند شماره ۴۲۷۵۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سند شماره ۴۲۷۵۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۲۱/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۶- سند شماره ۲۹۴۰۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزاجا (مد عملیات)، ۲۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعته گذشته)، شماره ۲۴۱، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۴۱، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۵/۸/۱۳۶۰.

کردند. حزب الدعوه همچنين اعلام کرد که ۲ فروند بالگرد عراقی به طور مشکوکی در پادگان التاجی عراق سقوط کرده است. در این حادثه معاون فرمانده، فرمانده واحد دوم پرواز این پادگان، یک سرگرد مسئول آموزش پادگان و ۲ افسر دیگر کشته شدند. (۱) همچنين يك گروه از رزمندگان كُرد مسلمان به مركز تلفن شهر سيدصادق حمله کرده، مقداری از وسایل آنجا را آتش زدند. (۲)

۱

گروه های مسلح غیرقانونی امروز در شهرهای بوکان، صائین دژ، تکاب و سنندج ناامنی ایجاد کرده، خسارت هایی را به مردم و نیروهای دولتی وارد آوردند.

افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در شهر بوکان به نیروهای خودی حمله کردند. در این اقدام که از ساعت ۱۳ تا ۱۶ ادامه داشت، ۲ تن از نیروهای بسیج به شهادت رسیدند. (۳)

افراد وابسته به گروه های ضدانقلاب همچنين به پایگاه "مائین بلاغ" در محور تکاب - صائین دژ حمله کردند که نیروهای خودی به مقابله با آنها برخاستند و در درگیری هایی که از ساعت ۱۴ تا ۱۶:۳۰ طول کشید، ۲ تن از مهاجمان کشته و ۵ نفر از آنان زخمی شدند. از افراد خودی نیز یک سرباز ژاندارمری زخمی شد. (۴)

همچنين در اطراف تکاب، ۳ نفر از افراد بومی به مین هایی که افراد وابسته به گروه های تجزیه طلب کار گذاشته بودند، برخورد کردند و بر اثر انفجار آنها ۳ تن از جمله یک زن زخمی شدند. (۵)

نیروهای ضدانقلاب همچنين در اطراف سنندج زیر پلی که در ۱۵ کیلومتری فرودگاه این شهر قرار داشت، مواد منفجره کار گذاشتند که خسارت جزئی به بار آورد. (۶)

۲

امروز نیروهای سپاه همراه با پیش مرگان کرد مسلمان عملیات پاک سازی منطقه ای در غرب سنندج را آغاز کردند. همچنين در این روز ۱۰ تن از نیروهای وابسته به گروه های تجزیه طلب، خود را با سلاح هایشان تسلیم نیروهای خودی کردند.

نیروهای خودی متشکل از سپاه و پیش مرگان کرد مسلمان از اولین ساعات بامداد عملیاتی را برای پاک سازی روستای "نوره" در ده کیلومتری غرب سنندج از وجود نیروهای گروه مائوئیستی کومه له آغاز کردند و در چند مرحله عملیات که تا ظهر طول کشید، مأموریت خود را با موفقیت پایان دادند. در این عملیات، ۶ نفر از افراد کومه له کشته و تعدادی نیز زخمی شدند و چند قبضه اسلحه به غنیمت گرفته شد. از نیروهای خودی نیز ۴ تن شهید و ۴ تن زخمی شدند. (۷)

همچنين ۵ نفر از وابستگان حزب دمکرات در تکاب و پاوه با تحویل دادن اسلحه هایشان خود را به نیروهای سپاه معرفی کرده، درخواست امان نامه کردند. علاوه بر این، ۵ تن از افراد حزب رزگاری نیز که به عراق گریخته بودند، به ایران بازگشتند و با تحویل دادن ۴ قبضه اسلحه تسلیم نیروهای خودی شدند. (۸)

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۶، ۲۰/۸/۱۳۶۰، صص ۹ - ۸، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۰/۸/۱۳۶۰.
- ۲- سند شماره ۲۹۴۰۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۰، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲۹، سندج - خبرگزاری پارس، ۲۴/۸/۱۳۶۰.
- ۳- سند شماره ۵۴۱۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ به فرماندهی مرکز، ۲۰/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۲۷۲۹۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ستاد منطقه ۷ به فرماندهی ستاد مرکزی، ۲۰/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۴- سند شماره ۲۹۳۹۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، شماره ۷۶، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزاجا (مدعملیات)، ۲۱/۸/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۰، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۳۳، سندج - خبرگزاری پارس، ۲۴/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۶؛ و- سند شماره ۲۹۴۴۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان، آبان ۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۰، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۳۳، سندج - خبرگزاری پارس، ۲۴/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۲۹۴۴۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سند شماره ۲۹۳۹۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۶- سند شماره ۲۹۳۹۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱؛ و- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۳.
- ۷- روزنامه کیهان، ۲۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲، سندج، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۷، ۲۲/۸/۱۳۶۰، صص ۶ - ۵، سندج - خبرگزاری پارس، ۲۱/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکزی اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۵؛ و- سند شماره ۸۰۲۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه عملیات منطقه ۷ به طرح و برنامه مرکز، ۲۲/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۸- روزنامه کیهان، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۸۰۲۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه عملیات منطقه ۷ به طرح و برنامه مرکز، ۲۲/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

افراد وابسته به گروه های برانداز امروز در شهرهای قوچان، تفرش و صومعه سرا دست به اقداماتی نظیر ترور، آتش افروزی و بمب گذاری زدند.

یک گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به یک کتاب فروشی در خیابان امام خمینی شهر قوچان مراجعه کرده، با شلیک ۳ گلوله به سر صاحب این کتاب فروشی، وی را به شهادت رساندند. عاملان ترور هنگام فرار اقدام به تیراندازی به سمت مردم کردند که در نتیجه آن، ۲ نفر از ناحیه شکم و دست مورد اصابت گلوله قرار گرفته، زخمی شدند. (۱)

در تفرش نیز افراد وابسته به این سازمان در نیمه های شب، کتاب فروشی جهاد سازندگی این شهرستان را که روز قبل افتتاح شده بود، به آتش کشیدند. در این اقدام، یک هزار جلد کتاب از جمله کتاب های مذهبی، قرآن و... در آتش سوخت. (۲)

در صومعه سرا نیز افراد وابسته به گروه های مسلح برانداز یک بمب دست ساز را در مقابل منزل یکی از افراد متعهد این شهر کار گذاشته بودند که نیروهای سپاه با کمک مردم این بمب را کشف و سپس خنثی کردند. (۳)

امروز نیروهای امنیتی با اجرای عملیات هایی در شهرهای مختلف کشور ده ها تن از افراد نظامی و فعال سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را دستگیر کردند. در این اقدامات چند خانه تیمی کشف شد و سلاح، مهمات، بمب و تجهیزات نظامی فراوانی به دست نیروهای خودی افتاد. در شهر گرگان نیز فردی وابسته به گروه مائوئیستی رنجبران دستگیر شد.

در خیابان چهارباغ اصفهان نیروهای سپاه به یک خودرو ژیان مشکوک شده، به تعقیب آن می پردازند. راننده ژیان بدون توجه به اخطار ایست نیروهای سپاه، اقدام به فرار کرده، در مسیر با یک خودرو پیکان دیگر تصادف می کند. راننده ژیان بلافاصله از خودرو بیرون پریده، یک عدد نارنجک به سمت افراد تعقیب کننده پرتاب می کند که بر اثر انفجار آن ۲ تن از پاسداران و راننده خودرو پیکان زخمی می شوند و یک عابر دیگر، که نفت فروش بود، به شهادت می رسد. مردم با مشاهده این صحنه به تعقیب وی پرداختند که هدف تیراندازی او واقع شده، ۴ نفر از آنان نیز زخمی شدند. این فرد در ادامه تعقیب و گریز با تلاش مردم و مأموران راهنمایی و رانندگی دستگیر و تحویل نیروهای سپاه شد. ۲ سرنشین دیگر خودرو ژیان که یک مادر و فرزند و مسافر خودرو مزبور بودند با تشخیص بی گناهی آزاد شدند. (۴) - (۵)

پاسداران کمیته انقلاب تهران نیز یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را در

ص: ۵۶۶

۱- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۷، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶؛ و- روزنامه کیهان، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲، مشهد، خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مشهد.

- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۸، ۲۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲۳، اراک -
خبرگزاری پارس، ۲۲/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱۳، اراک، خبرگزاری پارس.
- ۳- سند شماره ۴۳۶۵۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنامه، شماره ۲۵۵، ۲۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۴- وی برای عادی سازی، اقدام به سوارکردن این دو نفر کرده بود.
- ۵- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۵۴، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۵، اصفهان؛ و-
روزنامه کیهان، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲، اصفهان، واحد مرکزی خبر؛ و- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و
تحلیل، شماره ۲۷، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۷، ۲۲/۸/۱۳۶۰، ص ۶،
اصفهان - خبرگزاری پارس، ۲۱/۸/۱۳۶۰.

خیابان نواب کشف کردند. در این خانه تیمی یک تن از افراد سازمان دستگیر شد و در بازرسی از آن، ۲ قبضه اسلحه ژ۳، یک قبضه اسلحه کمری، ۲ عدد نارنجک، ۳ عدد سه راهی، ۸ عدد خشاب پر از انواع گوناگون، مقدار زیادی فشنگ، ده ها پلاک تقلبی انواع خودرو، مقداری اسناد و مدارک سازمانی و آدرس و کروکی عده ای از افراد متعهد انقلابی برای ترور به دست آمد. (۱)

در خیابان ستارخان تهران نیز نیروهای سپاه یک خانه تیمی سازمان مجاهدین (منافقین) را شناسایی کردند و پس از محاصره با غافلگیری تمام و بدون درگیری، خانه را به تصرف خود درآوردند و ۵ نفر (۴ زن و یک مرد) از افراد فعال سازمان را که در این خانه فعالیت داشتند، دستگیر کردند. هنگام دستگیری این افراد، یکی از آنان با خوردن قرص سیانور قصد خودکشی داشت که با اقدامات به موقع نیروهای سپاه، به یک مرکز درمانی انتقال داده شد. از این خانه تیمی تعداد زیادی اسلحه از جمله مسلسل دستی یوزی، تفنگ ام ۳، کلت روولور، ۲ دستگاه بی سیم و تعدادی نارنجک و اسناد و مدارک سازمانی به دست آمد. (۲)

امروز روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه در گزارشی اعلام کرد که در چند روز گذشته، نیروهای سپاه ۵ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را در شهر بروجرد کشف و ۹ تن از افراد فعال در این خانه ها را دستگیر کردند. هنگام کشف این خانه ها یک نفر از افراد این سازمان کشته و یک تن نیز زخمی شد. یکی از افراد دستگیر شده فرمانده آتش شاخه دختران این شهر بود و چند نفر دیگر نیز در انفجارهای این شهر نقش اصلی را داشتند. از خانه های تیمی کشف شده مقدار معتناهی اسلحه و مهمات از جمله تفنگ ام ۱، ژ ۳، کلت، نارنجک جنگی و اسناد و مدارک سازمانی به دست آمد. (۳)

در لاهیجان نیز اهالی یک روستا در منطقه جنگلی چهل ستون سیاهکل، ۲ نفر از افراد رده بالای نظامی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را دستگیر کردند. در بازرسی از این افراد ۲ عدد نارنجک به دست آمد. (۴)

همچنین در قائم شهر ۸ تن از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق که در حمله به پایگاه بسیج روستای گل سفید شرکت داشتند، دستگیر شدند. (۵)

در شیراز نیز ۸ تن از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دستگیر شدند. ۲ نفر از دستگیر شدگان، افرادی بودند که تحت تعقیب نیروهای سپاه قرار داشتند و هر دو در یک خانه تیمی دستگیر شدند. (۶)

در آستارا نیز چند نفر از فعالان این سازمان دستگیر شدند. از افراد دستگیر شده ۹ لوله دینامیت، ۱۲۰ متر فتیله انفجاری، ۴۸ عدد چاشنی ساده و الکتریکی و ۹ عدد سه راهی به دست آمد. (۷)

در گرگان هم یک فرد وابسته به گروه مائوئیستی رنجبران دستگیر شد و باتوجه به اطلاعاتی که از وی به دست آمد، نیروهای سپاه یک قبضه اسلحه ژ ۳ و مقادیر فراوانی مهمات و تجهیزات افرادی از مخفیگاهی در جنگل گرگان به دست آوردند. (۸)

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۶، ۲۰/۸/۱۳۶۰، ص ۲۰، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۰/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲، خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی کمیته انقلاب اسلامی.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۷، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۱/۸/۱۳۶۰.
- ۳- همان، ص ۳۰، خرم آباد - خبرگزاری پارس به نقل از اطلاعیه روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
- ۴- سند شماره ۴۳۶۵۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱؛ و- سند شماره ۵۴۰۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۳ چالوس به فرماندهی ستاد مرکز، ۲۰/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۷، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲۰، قائم شهر- خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران.
- ۶- سند شماره ۸۰۲۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات منطقه ۹ به اطلاعات مرکز، ۲۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.
- ۷- سند شماره ۵۴۰۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سند شماره ۴۳۶۵۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.
- ۸- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۷، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۲۰، گرگان - خبرگزاری پارس به نقل از اطلاعیه روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران.

شعبه اول دادگاه انقلاب ارتش پس از برگزاری چهار جلسه به منظور رسیدگی به پرونده "ابوالفضل قاسمی"، دبیرکل حزب ایران، وی را به اتهام همکاری با سازمان اطلاعات و امنیت کشور (ساواک) در رژیم گذشته، همکاری با شاپور بختیار، کوشش در جهت براندازی نظام جمهوری اسلامی و شرکت در کودتای ۱۸ تیر ۱۳۵۹ (کودتای نافرجام نقاب)، با یک درجه تخفیف به علت کبر سن و ثابت نشدن همکاری با کودتاگران، به حبس ابد محکوم کرد. اطلاعیه حجت الاسلام ری شهری، رئیس این دادگاه، درباره صدور حکم ابوالفضل قاسمی به شرح زیر است:

«شعبه اول دادگاه انقلاب اسلامی ارتش جهت رسیدگی به اتهامات آقای ابوالفضل قاسمی فرزند محمد تشکیل و پس از چهار جلسه رسیدگی و قرائت کیفرخواست دادستان و استماع دفاعیات مفصل متهم و اخذ آخرین دفاع، مبادرت به صدور رأی نهایی می نماید.

اتهامات ابوالفضل قاسمی برابر کیفرخواست به طور خلاصه عبارت است از همکاری با ساواک، همکاری با بختیار خائن، کوشش در مشوه نمودن چهره انقلاب اسلامی و درنهایت براندازی نظام جمهوری اسلامی ایران و بالاخره شرکت در کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه ۱۳۵۹.

۱. در رابطه با اتهام وی مبنی بر همکاری با ساواک باتوجه به مدارک موجود در مراکز اسناد که بالغ بر ۳۰۰ برگ است و در دادگاه ارائه شد و مدارک موجود در پرونده و اظهارات رهبر عملیاتی وی (سیاوش کریمی رئیس دایره یک و دو عملیات ساواک)، که یکی از رابطین آقای قاسمی با ساواک بوده است و باتوجه به تعهد کتبی او به ساواک که براساس انگیزه شاه پرستی و اعتقاد به رهبری خردمندانه همایونی با ساواک همکاری می نماید، اتهام منتسبه برای دادگاه محرز گردید.

۲. همکاری وی با بختیار و سعی در براندازی رژیم جمهوری اسلامی ایران را از قراین زیر می توان استنباط کرد:

الف) اظهارات "ابوالقاسم خادم" از رهبران سیاسی کودتای نافرجام ۱۸/۴/۱۳۵۹ در دادگاه مبنی بر اینکه مبلغی از خارج [برای] تبلیغات انتخاباتی آقای قاسمی به وسیله بختیار پرداخت شده است.

ب) اظهارات "عباس شاهرودی"، یکی از اعضای حزب ایران، در دادگاه.

پ) اظهارات مشروح "رسول مهربان"، عضو کمیته مرکزی حزب ایران، در دادگاه مبنی بر حمایت حزب ایران از خط بختیار.

ت) موضع گیری حزب ایران قبل از انقلاب به رهبری بختیار و پس از انقلاب به رهبری آقای قاسمی علیه نظام جمهوری اسلامی ایران و مقاله های روزنامه جبهه آزادی، ارگان این حزب، در تأیید این موضوع.

ث) شرکت قابل توجهی از افراد مؤثر این حزب در توطئه کودتای نافرجام ۱۸/۴/۱۳۵۹ که تعدادی از آنها دستگیر [شدند] و تعدادی تحت تعقیب و فراری هستند.

ج) ارتباط تعدادی از افراد مؤثر این حزب نظیر "بختیار" با امریکا.

با در نظر گرفتن قراین فوق الذکر و باتوجه به ارتباط آقای ابوالفضل قاسمی با ساواک، برای دادگاه ثابت شد که نامبرده در مسیر براندازی نظام جمهوری اسلامی ایران بوده است، ولی از آنجا که شرکت شخص وی در کودتای ۱۸/۴/۱۳۵۹ برای دادگاه احراز نشد و باتوجه به کبر سن و کهولت وی، با یک درجه تخفیف، دادگاه وی را به حبس ابد محکوم کرد.^(۱)

۱

امروز نخست وزیر، رئیس مجلس و چند تن دیگر از مسئولان کشور به منظور بررسی وضع اقتصادی و میزان فروش نفت و یافتن راهکاری برای بهبود اوضاع نامساعد ارزی در دفتر رئیس جمهور تشکیل جلسه دادند.

آقای هاشمی رفسنجانی در این باره نوشته است: «بعد از نماز مغرب و عشاء، در دفتر رئیس جمهور با حضور وزیر نفت، نخست وزیر، احمدآقا، رئیس سازمان برنامه و بودجه و رئیس بانک مرکزی جلسه مشورتی درباره وضع ارزی کشور تشکیل شد. ذخیره ارزی در حدود ۲ میلیارد دلار است و ارزش طلاها در حدود ۵ میلیارد دلار. هر ماه نزدیک ۵/۱ میلیارد دلار واردات داریم و صدور نفت روزانه حدود ۵۰۰ هزار بشکه است؛ حدود ۶۰۰ میلیون دلار در ماه. اگر وضع چنین باشد به زودی ذخیره ارزی تمام می شود.»^(۲)

وی همچنین درباره چشم انداز احتمالی بهبود بازار نفت به نقل از وزیر نفت در همین جلسه نوشته است: «آقای [محمد] غرضی معتقد است که به زودی با ارزان شدن قیمت نفت (۳۴ دلار)، صدور نفت بالا می رود و کمبود ارز جبران می شود. دیگران هم قبول داشتند، ولی احتیاطاً تصمیمات دیگری هم اتخاذ شد.»^(۳)

ص: ۵۶۹

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵.

۲- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ نهم، ۱۳۸۶، ص ۲۵۹.

"عبدالمجید معادیخواه"، وزیر ارشاد، در گفت و گو با خبرنگاران رسانه های خارجی و داخلی آنها را به نشر و انعکاس اخبار صحیح از رخدادهای انقلاب اسلامی فراخواند و با مغرضانه خواندن گزارش های ارسال شده از ایران، سیاست های وزارت ارشاد را درباره خبرگزاری ها و رسانه های خارجی تشریح کرد.

وی گفت: امروز بنگاه های خبری و تبلیغاتی غرب در برابر قدرت انقلاب ما، تنها و تنها به دروغ تکیه دارند و تصور می کنند که می توانند برای همیشه به قدرت دروغ تکیه کنند. من به شما قول می دهم که در آینده ای نه چندان دور به اشتباه خود پی ببرند و ببینند که دروغ قدرت زیادی برای حفظ آنها نخواهد داشت و در حال حاضر بارها و بارها دستگاه های خبری صهیونیستی و امپریالیستی در خصوص انقلاب اسلامی ایران مشتشان حتی برای مردم خودشان در سطح نسبتاً قابل ملاحظه ای باز شده و تا اندازه زیادی اعتبار خود را با پیروزی هایی که جمهوری اسلامی در پیش خواهد داشت، از دست خواهند داد. توصیه من به همه آنهایی که فطرت انسانی دارند این است که اگر با دستگاه ها و بنگاه های خبری متکی به دروغ مبارزه نمی کنند، حداقل آلت دست آنها قرار نگیرند. ما امیدواریم به کمک انقلابیون واقعی دنیا بتوانیم در آینده ای نه چندان دور یک شبکه خبری به وجود بیاوریم که الگوی صداقت در برابر این دستگاه های آکنده از دروغ باشد. دشمنان جمهوری اسلامی به طور بی رویه ای از اعدام ها در جمهوری اسلامی حرف می زنند و روی آن تبلیغ می کنند، در حالی که آنها بخواهند یا نخواهند این واقعیت در تاریخ ثبت شده که انقلاب اسلامی ایران از بزرگ ترین انقلاب های تاریخ بوده و بیشترین آزادی را به دشمنان انقلاب داده است و دشمنان این انقلاب بزرگ ترین جنایت ها را با استفاده از این آزادی انجام داده اند. از جمله این جنایت ها سوزاندن دانشمندان است که از هولناک ترین جنایت های تاریخ به شمار می رود یا کتاب سوزی و کشتار بچه ها، زن ها و مردان غیرنظامی و بی گناه. دنیا و تاریخ این حقیقت را درک خواهد کرد که اگر کسانی که به دروغ بر این جنایتکاران اشک می ریزند، بدون غرض به مسائل نگاه می کردند و به طور صحیح موضوعات را منعکس می کردند، به انعکاس این مقدار از جنایت های دست نشانده گان خود در دنیا بسنده نمی کردند؟ امروز کشتن انسان ها در مصر و

سودان از دید این بازیگران بی مانع است. فقط کشتن جنایتکاران به جرم جنایت های سهمگین، سوژه ای برای تبلیغات است! این واقعیت ها را انسان ها خواهند فهمید و اعتبار این دستگاه ها، هر قدر هم که مقتدر باشند، در آینده بسیار نزدیک ساقط خواهد شد. در خاتمه به همه دشمنان انسان در همه جای دنیا اعلام می کنم و همچنین به همه انقلابیون جهان که مطمئناً حقیقت بر ضد حقیقت و راست بر دروغ پیروز است. (۱)

۱

سید محمد غرضی، وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران، به همراه معاون امور بین المللی این وزارتخانه در یک مصاحبه مطبوعاتی و رادیو، تلویزیونی شرکت کرد؛ تثبیت قیمت نفت ایران پس از اجلاس اخیر اوپک، بازار نفت ایران در اروپای شرقی، لغو قرارداد نفتی ایران با کنسرسیوم، آسیب های وارد شده به صنعت نفت ایران بر اثر جنگ تحمیلی، تکمیل پروژه پتروشیمی بندر امام خمینی، تأثیر اجلاس اخیر اوپک بر کاهش تولید نفت عربستان و سهمیه بندی جیره سوخت خودروهای شخصی و عمومی و تلاش دولت های ایران، لیبی و الجزایر در حفظ سازمان اوپک در اجلاس اخیر موضوعاتی بود که در این نشست مطرح شد. گزارش خبرگزاری پارس از جلسه مطبوعاتی وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر است:

«وی ابتدا در مورد اثرات پایین بودن قیمت نفت پادشاهی عربستان در مقایسه با سایر کشورهای عضو اوپک مطالب مشروحی بیان کرد و افزود: "پس از یکسان شدن و تثبیت قیمت نفت اوپک در ۳۴ دلار به ازای هر بشکه، بازار قبلی ایران حفظ شد." وی در مورد وضع درآمد ایران از محل صادرات نفتی گفت: "سیاست کلی ما در مورد نفت طبیعتاً از سوی دولت جمهوری اسلامی تعیین می شود و بالارفتن میزان تولیدات به افزایش درآمد ارزی کمک خواهد کرد."

مهندس غرضی در مورد معاملات پایاپای نفت گفت: "عملاً با چند کشور اروپای شرقی از جمله رومانی، یوگسلاوی، چکسلواکی و کره شمالی مذاکراتی انجام شده و ما سعی داریم بازارها را به صورت تغییرناپذیر نگه داریم. در رابطه ای که بین ما و آنها وجود دارد، آنها به نفت نیاز دارند و ما به صنایع متوسط آنها و این رابطه سالم است."

ص: ۵۷۱

مهندس غرضی در مورد نتیجه مذاکرات ایران با کنسرسیوم جهت لغو قراردادهای فیما بین گفت: لغو قراردادهای ما با کنسرسیوم طبق تصویب نامه شورای انقلاب به اجرا درآمد و این امر توسط دکتر هنردوست، معاون امور بین المللی وزارت نفت، به کنسرسیوم ابلاغ شد. "وزیر نفت از دکتر هنردوست خواست تا وی توضیحاتی در این باره بدهد. معاون امور بین المللی وزارت نفت گفت: "ما صریحاً اعلام کردیم که ذره ای از حقوق حقه ملت ایران صرف نظر نخواهیم کرد و در مذاکرات با کنسرسیوم دعاوی خود را مطرح کردیم و آنان نیز مسائل خود را بازگو کردند و دعاوی خود را عنوان کردند. از اولین دوره مذاکرات، نتایج مثبتی به دست آوردیم که بایستی این نتایج در تهران مورد تحقیق و مطالعه مراجع ذی صلاح قرار گیرد و باتوجه به تصویب نامه شورای انقلاب، دور دوم مذاکرات را آغاز کنیم."

مهندس غرضی در مورد ضربه هایی که در اثر جنگ تحمیلی بر صنعت نفت وارد شده، گفت: "یکی از اهداف امریکایی - صدامی حمله عراق به ایران، تسلط بر منابع نفتی جنوب بود و عراق با حمله به خوزستان می خواست به عنوان یک قدرت بزرگ با در اختیار داشتن منابع نفت خوزستان در آید. عراق در حمله خود موفق شد که شهر آبادان را تقریباً با زاویه ۳۳۰ درجه به محاصره خود در آورد و خیال داشت به این ترتیب تا آب های شمال خلیج فارس پیشروی کند، ولی با شکسته شدن محاصره آبادان، تمام استراتژی سیاسی اقتصادی صدام از بین رفت. پس از این پیروزی ایران، برخورد کشورهای دیگر با ما عوض شد و اکنون رفتار و برخورد کشورهای دیگر با ما به ترتیبی است که با یک کشور مسلط بر حوزه های نفتی رفتار می شود. بعد از شکست اهداف تروریسم در داخل و شکست خواب های بی تعبیر آنان، بعد از انتخابات ریاست جمهوری با ۱۶ میلیون رأی، بعد از شکست محاصره آبادان و بعد از پیام امام به شاه خالد که چهار وجه اصلی یک جریان سه ماهه در کشور است، روابط نسبت به جریانات سیاسی و اقتصادی و نفت تفاوت کرده است."

از مهندسی غرضی سؤال شد: "قیمت نفت ایران چقدر است؟" وی در پاسخ گفت: "قیمت پایه ۳۴ دلار؛ یعنی قیمت نفت عربستان سعودی است و نفت ما به صورت نفت سبک با ۲۰/۳۴ و نفت سنگین با ۳۳ دلار عرضه می شود و البته این قیمت زمانی اجرا می شود که پول نفت حداکثر پس از یک ماه بارگیری به ایران پرداخت شود."

وی در مورد نتایج سفر هیئت اعزامی وزارت نفت به توکیو گفت: "به خاطر جوسازی های شریک ژاپنی ما، لازم بود که برخورد فعالی با این جریان بشود. در مورد پتروشیمی [بندر امام خمینی]، از سال ۱۳۵۰ تاکنون سرمایه ای که جهت تأسیس این مجتمع در نظر گرفته شده، از ۵/۳ میلیارد دلار به ۴ میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار رسیده است و شاید به همین مقدار نیز نیاز

مجدد باشد و باتوجه به مشکلات کنونی مُصر هستیم که قرارداد اجرا شود."

وزیر نفت در مورد علل ارزان شدن قیمت نفت اوپک اظهار داشت: "با مبنای دو گانه ای که با وجود قیمت ۳۲ دلار عربستان و ۳۶ دلار یا بیشتر سایرین وجود داشت، مشتریان نفت به سوی قیمت ارزان تر سوق داده می شدند و به همین علت تولید عربستان با ۶/۷ میلیون بشکه قبل از انقلاب ایران، به رقمی حدود ۱۱ یا حتی ۱۴ میلیون بشکه در این اواخر رسید. ابتدا عربستان حاضر شد قیمت را از ۳۳ به ۳۵ دلار برساند، ولی راجع به تولید صحبتی نشود که طبیعتاً مورد قبول قرار نگرفت و این بار، قیمت پایه به ۳۴ دلار و تولید عربستان هم به ۵/۸ میلیون بشکه در روز تنزل کرد." وی در مورد علت کمبود بنزین در چند روز گذشته گفت: "اولاً این مسئله در تهران بود و علت آن هم نرسیدن گازوئیل به نفتکش هایی بود که به حمل و نقل بنزین و رساندن آن به پمپ ها اشتغال داشتند و از کار باز ماندند و برخی شایعات نیز به هجوم مردم به پمپ ها کمک کرد و در نتیجه کمبود بنزین پیش آمد که ظرف ۴۸ ساعت برطرف شد. به هر حال، بیش از مقدار کوپن ها بنزین داریم و برخی تقلبات هم موجب شده که کوپن بیشتر از مقدار رسمی در دسترس مردم قرار گیرد."

وی در مورد توطئه از بین بردن اوپک گفت: "دسیسه ای خیلی قوی در جهت متلاشی ساختن اوپک در جریان بود، ولی کوشش های ایران، لیبی و الجزایر مانع از هم پاشیدگی این سازمان شد. ما وظیفه خودمان را حفظ و نگهداری اوپک می دانیم." خبرنگار خبرگزاری پارس سؤال کرد: "با توزیع کوپن های جدید میزان توزیع بنزین بین اتومبیل های سواری و تاکسی چه تغییری خواهد کرد؟"

مهندس غرضی پاسخ داد: "سعی می کنیم که توزیع بنزین سواری با دفترچه صورت گیرد، ولی سعی خواهد شد که همان میزان ماهی ۶۰ لیتر در اختیار هر اتومبیل قرار گیرد و سپس با محاسبات موجودی بنزین، اگر امکان داشت، مقدار آن بیشتر شود."

خبرنگار خبرگزاری پارس از وی سؤال کرد: "طرح نفت، گاز و روغن به نظر شما احتیاجی به باقی ماندن تحت پوشش کوپن دارد؟" وزیر نفت گفت: سعی ما در تسهیل این امر است." (۱)

۱

یاسر عرفات، دبیرکل سازمان آزادی بخش فلسطین (ساف)، پس از دیدار یک روزه با عبدالحلیم خدام، وزیر امور خارجه سوریه، برای گفت و گو با مقامات عراقی وارد بغداد شد. خبرگزاری عراق بدون اشاره به علت سفر وی به بغداد اعلام کرد: عرفات در بغداد با صدام حسین رئیس جمهور عراق و سایر مقام های این کشور ملاقات خواهد کرد. (۲)

ص: ۵۷۳

۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۷، ۲۱/۸/۱۳۶۰، صص ۴۳ - ۴۱، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۱/۸/۱۳۶۰.

۲- روزنامه صبح آزادگان، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۱، به نقل از خبرگزاری عراق.

کشور یوگسلاوی به عنوان بزرگ ترین شریک تجاری رژیم عراق، در حال گفت و گو با این کشور برای صدور دائمی مواد لازم جهت جاده سازی است. به گزارش خبرگزاری پارس، در چند ماه گذشته شرکت های "اتوپروس" و "یوگوپروس" قراردادهایی مبنی بر صدور و حمل ماسه و سیمان به عراق به ارزش کل ۳۶۵ میلیون ریال منعقد کرده اند. (۱)

این خبرگزاری همچنین درباره فعالیت یوگسلاوی در امر ایجاد خطوط مخابراتی این کشور در عراق اعلام کرد: طبق یک قرارداد جدید، یوگسلاوی دو رشته دیگر خط ارتباطی راه دور به قدرت ۴۰۰ و ۱۳۲ کیلووات در عراق تأسیس خواهد کرد. ارزش این پروژه مهم ۵/۶۱ میلیون دلار است. کار احداث این خطوط آغاز شده و تا ۲۲ ماه دیگر به پایان می رسد. طبق قراردادهایی که بین عراق و شرکت "ایرگونیس"، مجری این طرح منعقد شده است، این شرکت در حال حاضر جمعاً کار احداث ۱۴۰۰ کیلومتر خط ارتباطی را در این کشور به عهده دارد. (۲)

ضمیمه اول گزارش ۴۳۰: توضیحات سردار رشید در مورد سیر طرح ریزی عملیات طریق القدس

سردار غلامعلی رشید در مورد اولین مباحث مطرح شده بین ارتش و سپاه در زمینه طرح ریزی عملیات طریق القدس می گوید:

شب سیزدهم مهرماه ۱۳۶۰ ساعت ۹:۳۰، با صیاد در گلف اهواز جلسه برگزار کردیم. حدود نیم ساعت پای نقشه در اتاق فرماندهی نیروی زمینی ارتش با شهید صیاد راجع به طرح های قابل اجرا در خوزستان صحبت کردیم. پیش از این، طرح ها را با آقا محسن هماهنگ کردیم. در این جلسه پس از توضیحات من، سرهنگ صیاد شیرازی با دیدگاه های سپاه موافقت کرد. شهید باقری در دفترچه اش به صورت رمز این طور نوشته است: به ترتیب اولویت قرار شد انجام شود: اول، جعفری یعنی بُستان و غرب سوسنگرد (فقط نوشته جعفری، جعفری یعنی عزیز جعفری)؛ دوم، رثوفی؛ یعنی غرب کرخه؛ یعنی فتح المبین؛ سوم، علی هاشمی، علی هاشمی یعنی به سمت کرخه کور به سمت جنوب غرب اهواز است؛ یعنی بیت المقدس. اینها را به کد نوشته اول جعفری، دوم رثوفی، سوم علی هاشمی. بعد اضافه کرده: اینها را سرهنگ قبول کرد و گفت من با نظریات شما موافق هستم.

ما از قبل و با آقا محسن و آقا رحیم بحث داشتیم و همه مان معتقدیم سرهنگ صیاد شیرازی گفت من قبول دارم و نظرهای ما را پذیرفت. بعد از ستادش خواست که یک طرحی بیاورند برای منطقه بُستان؛ منتها به آنها نگفته بود که اینها نظرهای سپاه است. ...

بعد از سیزدهم مهرماه، شهید صیاد می آید جنوب با آقا محسن جلسه می گذارد. آقا محسن به شهید صیاد می گوید این ۳، ۴ عملیات روشن است، ولی تا ۱۲ عملیات را طراحی کنیم. تلاش می کنند اُفق آینده را برای خودشان بشکافند؛ مثلاً می گویند ۳ عملیات در غرب تحت عنوان عملیات های کربلای ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶ که کل مناطق اشغالی غرب و جنوب را آزاد کنند که در نهایت ۱۲ عملیات می شود. نیمه دوم مهرماه است.

سردار رشید در ادامه در مورد اولویت بندی طرح های دوازده گانه کربلا و دیدگاه های ارتش و سپاه می گوید:

درمورد بحث طرح ریزی و انتخاب این منطقه ما دلایلی داشتیم از جمله اینکه آن موقع یک توان محدودی داشتیم و گفتیم باید جاهایی وارد عملیات بشویم که توان ما با زمین و حجم نیروهای دشمن تناسب داشته باشد. همین فرمول در ثامن الائمه (ع) هم پیاده شد. در آن عملیات نیروهای آقا مرتضی قربانی، نیروهای شهید خرازی و برادرمان آقای ابوشهاب و نیروهای احمد کاظمی آزاد شدند و یک نیروی مختصری ماند پشت

ص: ۵۷۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۷، ۲۲/۸/۱۳۶۰، ص ۸، بلگراد - خبرگزاری پارس، ۲۰/۸/۱۳۶۰.

۲- همان.

کارون. این نیروهایی که آزاد شدند می توانستند بیایند در عملیات بعدی مشارکت کنند، بنابراین تناسب زمین با توان خودی یکی از عوامل بود که به ما دیکته می کرد کجا عملیات کنیم.

دلیل دوم امکان پدافند مطمئن بود. ما می گفتیم باید به جایی برسیم که بتوانیم با حداقل نیرو پدافند کنیم که دوباره بخشی از نیروهایمان را برابر تدبیر آقا محسن برداریم که بتوانیم عملیات بعدی را دو برابر سه برابر بزرگ تر از عملیات طریق القدس شروع کنیم. قبل از عملیات طریق القدس و آزاد شدن نیروها، نمی توانستیم عملیات فتح المبین را انجام دهیم، اصلاً چنین توانی ما نداشتیم. یا برویم در منطقه ای که مثلاً برای پدافندش ۵ تیپ، ۶ تیپ، ۷ تیپ نیرو بخواهد. ما باید در جایی پدافند می کردیم که یک تیپ نیاز داشته باشد.

دلیل سوم اطمینان از امکان دسترسی سریع به عقبه های دشمن بود. این هم به ما کمک می کرد. در شناسایی ها ما به این نتیجه رسیدیم که آرام آرام می توانیم از منطقه شمالی و رمل ها استفاده بکنیم و به عقبه های دشمن دست پیدا بکنیم. جناح داشتن از دشمن، ضعف های متعدد دشمن، تجارب عملیات های قبلی و اعتماد به نفسی که خداوند در آن مقطع از جنگ به ما داده بود به ما کمک می کرد که نوع زمین را انتخاب بکنیم، ولی مهم ترین آن تناسب زمین با توان خودی و به اصطلاح توان خودی با دشمن و امکان پدافند بعد از تهاجم و رسیدن به عقبه دشمن بود.

در تیم طرح ریزی بعدی شهید صیاد هم مخالفت می کردند، یعنی ارتش مخالف عملیات در بُستان بود و می گفت این اصلاً به مصلحت نیست، می گفت برویم دزفول، گفتیم چنین توانی برای عملیات در آن منطقه وجود ندارد. در خاطرات آقای هاشمی هم هست می گوید تیمسار فلاحی از بی رغبتی و ضعف عملکرد فرماندهی در نیروی زمینی برای عملیات بُستان شکایت دارد چون دراصل با این طرح مخالف است. ظهیرنژاد مخالف عملیات بود. در صفحه ۱۸۸ کتاب نقش ارتش در هشت سال دفاع مقدس، نوشته: فرمانده نیروی زمینی - بعد از انتصاب شهید صیاد - از قرارگاه مقدّم نیروی زمینی در جنوب خواست که طرح ها و نظریات خود را در زمینه چگونگی اجرای طرح های آفندی در منطقه خوزستان به وی ارائه نماید. در صفحه ۱۸۸ کتاب ارتش آمده است: «قرارگاه مقدّم اجرای عملیات در منطقه دزفول و بُستان را پیشنهاد نمود که اینها نشئت گرفته از نظریات و طرح های قبلی بود با این تفاوت که این بار، چگونگی استفاده از نیروهای سپاه پاسداران و بسیج برای بالا بردن توان رزمی ارتش را ما در برداشتیم» یعنی می گوید یک عامل جدیدی به ما اضافه شد. سپس نوشته است: «فرمانده نیروی زمینی پس از مراجعت به تهران، رفت جنوب و آمد.» یعنی آمد جنوب پیش ما و در جنوب این را گفت: «بعد دو نفر از افسران قرارگاه مقدّم را احضار کرد و تدبیر کلی خود را مبنی بر اجرای عملیات تهاجمی در منطقه دزفول و بُستان اعلام کرد.» که درحقیقت تصویب همان پیشنهادهای مطرح شده قبلی بود و «دستور داد که طرح عملیات آفندی در مناطق یادشده تهیه بشود.» می گوید: «بر مبنای تدبیر اعلام شده فرمانده نیرو ما آمدیم یک پیش نویس طرح کلی را تهیه کردیم که ابتدا تک بکنیم در جبهه دزفول، بعد تک بکنیم در جبهه بُستان.» همچنان فکر ظهیرنژاد را دنبال می کنند. حالا آقا محسن به شهید صیاد گفتند و سه عملیات معلوم است: اول، بُستان؛ دوّم، فتح المبین؛ سوّم، بیت المقدس. یعنی همین نظری که ما به شهید صیاد گفتیم و ایشان هم به تیمش گفته است که راهکارهای آفندی آینده را بگوئید، اینها [ارتشی ها] نظرشان برعکس ما است، می گویند اول دزفول، بعد بُستان. سوّمی را هم نمی گویند. می گوید: «معاون هماهنگ کننده نیروی زمینی آمد گفت ابتدا عملیات در محور بُستان را پیشنهاد بدهید.» مثل اینکه شهید صیاد به آنها گفته اول اینجا را تقدم بدهید که در تاریخ ۲۱ مهر -

۸ روز بعد از سیزدهم - اولویت‌ها تعیین شده بود. یعنی پیش‌نویس طرح یادشده را با این تغییر که «در مرحله اول تک در محور بُستان به عنوان دستور و بر مبنای طرح ریزی به قرارگاه مقدّم نیروی زمینی داده شد»، قبول کردند که اول در بُستان عمل کنیم. دوباره

ص: ۵۷۵

برادران ارتش در همین کتاب، صفحه ۱۸۹ این نکته منطقی را تأیید کردند. یعنی اینها خودشان هم حواسشان هست که عملیات در غرب کرخه (فتح المبین)، ۵ برابر ۶ برابر بزرگ تر از بستان است و این غیرمنطقی است، اصلاً نه ارتش چنین توانی داشت نه سپاه. خودشان این نکته منطقی را تأیید می کنند: «از دلایل برتری عملیات در جبهه بستان بر عملیات در جبهه کرخه کسب تجربه عملیاتی و آماده سازی نیروها برای عملیات بزرگ تر بود.» می پذیرند که عملیات در غرب کرخه خیلی بزرگ تر از بستان است، بعد یک برآورد وضعیت عملیاتی تدوین می کنند. عجیب است این برآورد را کی می دهند به شهید صیاد؟ ۲۵ آبان. این برآورد تنها برآوردی است که از ارتش داریم، هیچ برآورد وضعیت عملیاتی دیگری در اختیار ما نیست و نمی دانیم اینها چطور فکر می کردند، چه می نوشتند، برآورد نه طرح عملیات. برآورد یا چیزی تحت عنوان برآورد وضعیت عملیاتی و تجزیه و تحلیل آن به صورت مکتوب از ارتش نداریم. این برآورد را شهید صیاد به ما داد و یادداشتش هم در حاشیه این هست. (۱)

ضمیمه دوم گزارش ۴۳۰: سخنان دکتر فرهاد درویشی در خصوص تأثیر عملیات ثامن الائمه (ع) و شکل گیری یک راهبرد جدید نظامی در عملیات های آینده

دکتر فرهاد درویشی در نشریه شماره ۱۰ فصلنامه تاریخ جنگ از انتشارات مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ (مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس) درباره بازتاب تأثیر عملیات پیروز ثامن الائمه (ع) در شکل گیری یک راهبرد جدید نظامی در طرح ریزی های آینده و همچنین طراحی عملیات آزادسازی بستان نوشته است:

«عنوان کربلای ۱ برای نام این عملیات برگرفته از طرحی بود که پس از موفقیت عملیات ثامن الائمه (ع) و عقب راندن ارتش عراق تا غرب رودخانه کارون، توسط سپاه و ارتش برای اجرا به شورای عالی دفاع ارائه شده بود. نتایج عملیات ثامن الائمه (ع) [که منجر به آزادسازی زمین های اشغالی شرق رودخانه کارون شد] مبین این نکته بود که طراحی و انجام عملیات های گسترده با سبک و شیوه جدید، نه تنها امر امکان پذیری است، بلکه تعیین کننده آینده و سرنوشت جنگ نیز خواهد بود. در واقع موفقیت در عملیات ثامن الائمه (ع)، فرماندهان نظامی کشور را بر آن داشت تا با اتکا به شیوه های جدید جنگی که موجب تغییر در تاکتیک ها و در سازمان رزم شده بود، به تدوین استراتژی و برنامه درازمدت همت گمارند.

در شرایط موردنظر، فرماندهان عالی رتبه نظامی و سیاسی کشور بر این نکته متفق القول بودند که مسئله جنگ لزوماً بایستی از طریق اقدامات نظامی حل شود، زیرا هیچ زمینه ای برای راه حل غیرنظامی جنگ وجود نداشت و هیچ قدرتی در جهان نه تنها از تجاوز عراق به جمهوری اسلامی نگران نبود، بلکه برای حفظ موقعیت متجاوز از او حمایت می کرد. بر همین اساس، فرماندهان سپاه و ارتش طی جلسات متعددی شرایط جدید را مورد بررسی قرار داده و مبتنی بر آن استراتژی جدیدی را تعریف کردند. این استراتژی سه هدف اساسی را دنبال می کرد:

۱. انهدام هرچه بیشتر ماشین جنگی عراق.

۲. دست یافتن به مواضعی مناسب جهت کم کردن خطوط پدافندی و نهایتاً آزادسازی نیروهای خودی از پدافند، برای افزایش توان خودی در عملیات بعدی.

۳. آماده شدن برای انجام عملیات نهایی و آزادسازی مناطق اشغالی.

... عملیات طریق القدس اولین حلقه از زنجیره استراتژی جدید محسوب می شد که هدف آن آزادسازی بخشی از سرزمین های اشغالی بود. شیوه اجرایی این عملیات مبتنی بر تجارب جنگ انقلابی سپاه بود که در بیش از بیست عملیات به دست آمده بود.» (۲)

ص: ۵۷۶

-
- ۱- اظهارات سردار غلامعلی رشید درمورد سیر طراحی عملیات طریق القدس، جلسه شصتم تاریخ شفاهی دکتر محسن رضایی، تدوین اول، ۱۳۹۳، آرشیو تاریخ شفاهی مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، صص ۱۸ - ۸.
  - ۲- مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، تاریخ جنگ، فصلنامه ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (اداره عملیات)، سال چهارم، شماره ۱۰، بهار ۱۳۷۴، صص ۷۲ - ۷۱.

امروز نیروهای سپاه و بسیج حمله واحدهای عراقی در منطقه جنوب غربی شوش را که با آتش سنگین توپخانه آغاز شد، دفع کردند. نیروهای عراق علاوه بر این تحرک زمینی، شهر آبادان را هدف حملات هوایی قرار دادند و دزفول را هم گلوله باران کردند.

نیروهای عراقی در جنوب غربی شوش در منطقه "شلیبیه" در غرب رودخانه کرخه به قصد حمله به مواضع نیروهای سپاه و بسیج از ساعت ۹:۳۰ تا ۱۱:۳۰، با توپخانه روی مواضع آنها اجرای آتش کردند و سپس به استعداد تقریبی یک گردان پیاده از دو سمت برای تصرف مواضع خودی پیشروی شان را آغاز کردند و در مرحله اول توانستند یکی از مقرهای بسیجیان را تصرف کنند، اما هشیاری، مقاومت و مقابله به موقع نیروهای بسیجی و همچنین آتش شدید و دقیق خمپاره اندازها و موشک های کاتیوشا، تلفات فراوانی به مهاجمان وارد کرد و آنان مجبور شدند با جمع آوری کشته و زخمی ها به عقب بازگردند. در این درگیری، حدود ۵۰ نفر از نیروهای عراقی کشته شدند که جنازه ۵ نفر از آنان در منطقه باقی ماند. از نیروهای خودی نیز یک تن شهید و ۳ تن زخمی گزارش شده است.

واحد اطلاعات عملیات منطقه ۸ سپاه هدف نیروهای عراقی را از اجرای این عملیات اشغال مجدد منطقه ای اعلام کرد که نیروهای سپاه و بسیج در ۳۱ اردیبهشت ماه سال جاری از نیروهای عراقی بازپس گرفته بودند. در آن عملیات که با نام "امام مهدی (عج) انجام شد، نیروهای سپاه شوش موفق شدند در یک نبرد سنگین تپه های حدفاصل "عنکوش" و "شلیبیه" را آزاد کنند. (۱)

شهر آبادان نیز در ساعات ۹:۴۰ و ۱۱:۲۰ به وسیله ۶ فروند از هواپیماهای عراقی هدف بمباران خوشه ای قرار گرفت که به علت عملکرد مؤثر پدافند هوایی و ارتفاع گرفتن هواپیماها از آسمان این شهر، بمب های رهاشده دقت لازم را نداشتند. در برخی گزارش ها به طور کلی به ویرانی تعدادی خانه و شهادت چند نفر اشاره شده است. (۲)

همچنین توپخانه های ارتش عراق شهر دزفول را هدف چند گلوله توپ قرار دادند که ۲ گلوله به مرکز شهر اصابت کرد، اما هیچ کدام از آنها منفجر نشد. (۳)

ص: ۵۷۹

۱- سند شماره ۵۵۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات عملیات منطقه ۸ به مسئول طرح و برنامه عملیات مرکز، ۳۰/۸/۱۳۶۰، صص ۴ - ۳؛ و- سند شماره ۲۵۰۸۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات سپاه دزفول، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- سند شماره ۸۰۲۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات منطقه ۸ به فرماندهی و طرح و برنامه عملیات مرکز و کرمانشاه، ۲۲/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۵۵۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات عملیات شوش به اطلاعات عملیات منطقه ۸، ۲۲/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- ابوالقاسم حبیبی، دزفول، شوش، اندیمشک در

جنگ (اطلس راهنما - ۸)، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۸۵، ص ۷۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۷، ۲۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲۸، آبادان - خبرگزاری پارس، ۲۱/۸/۱۳۶۰؛ و-
خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۸، ۲۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲۳، آبادان -
خبرگزاری پارس، ۲۲/۸/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۳۹،
۲۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۸، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۳/۸/۱۳۶۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۷، ۲۲/۸/۱۳۶۰، ص ۲۹، اهواز - خبرگزاری پارس، ۲۱/۸/۱۳۶۰؛ و-
سند شماره ۴۲۷۵۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۲۱/۸/۱۳۶۰، سند
تک برگگی.

امروز نیز مناطق غرب کشور عرصه درگیری نیروهای خودی و افراد مسلح وابسته به گروه های ضدانقلاب بود. همچنین در این روز ۲ نفر از افراد ضدانقلاب خود را تسلیم نیروهای دولتی کردند. علاوه بر این، به گزارش لشکر ۲۸ سنندج، امروز ارتش عراق محموله ای سنگین از سلاح و تجهیزات را به نیروهای ضدانقلاب تحویل داد.

بیست تن از نیروهای پادگان "پسوه" که برای برقراری تأمین جاده درحوالی قریه سروکانی در محور پسوه - جلدیان مستقر بودند، هنگام جمع آوری نیروهای تأمین به طور غافلگیرانه مورد حمله افراد حزب دمکرات کردستان قرار گرفتند که ۷ تن از آنان به شهادت رسیدند و ۸ نفر نیز به محاصره و اسارت نیروهای مهاجم درآمدند. ۵ نفر از افراد ژاندارمری نیز موفق به فرار و مراجعه به پادگان شدند. (۱)

نیروهای سپاه در عملیاتی که در نزدیکی روستای "خورخوره" از توابع تکاب انجام دادند، یکی از افراد تشکیلاتی حزب دمکرات را به هلاکت رساندند و اسلحه و مهمات وی نیز به دست نیروهای خودی افتاد. (۲)

در کامیاران نیز ۲ تن از افراد وابسته به حزب دمکرات کردستان با اسلحه و تجهیزات نظامی، خود را به نیروهای سپاه معرفی و درخواست امان نامه کردند. (۳)

به گزارش لشکر ۲۸ پیاده کردستان، عراق امروز از طریق منطقه مرزی "دولتو" در شمال غربی سردشت تعداد زیادی اسلحه و مقادیری مهمات به حزب دمکرات کردستان تحویل داده است. این اقدام شامل ۶ دستگاه توپ لوله بلند، چندین قبضه ضدهوایی دولول، چند قبضه خمپاره انداز و مقادیری آر.پی.جی و اسلحه کلاشینکف بوده است. (۴)

درگیری با نیروهای امنیتی و پرتاب بمب دست ساز از اقدامات امروز عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در مشهد و زنجان بود.

در درگیری بین ۲ نفر از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و افراد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در خیابان "عامل" مشهد، هر ۲ نفر آنها به هلاکت رسیدند، اما به علت انفجار ۲ نارنجک که افراد سازمان حین درگیری پرتاب کرده بودند، یک نفر از مردم بر اثر اصابت ترکش نارنجک به شهادت رسید و ۲ پاسدار نیز زخمی شدند. در بازرسی از وسایل این افراد یک قبضه مسلسل دستی یوزی و یک قبضه کلاشینکف به دست آمد. (۵)

همچنین نیروهای این سازمان در زنجان یک بمب دست ساز را به منزل یک فرد متعهد و انقلابی پرتاب کردند که خسارت و تلفاتی نداشت. (۶)

- ۱- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۴.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۴، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱۳، تهران - خبرگزاری پارس، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ و- سند شماره ۸۰۳۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه سپاه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه سپاه مرکز، ۲۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۹، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۴، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۳/۸/۱۳۶۰.
- ۴- سند شماره ۲۹۴۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، شماره ۸۷، لشکر ۲۸ پیاده کردستان (رکن ۲ - سنندج)، ۲۶/۹/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۵- سند شماره ۴۳۶۵۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنامه، شماره ۲۵۵، ۲۳/۸/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۰.
- ۶- روزنامه اطلاعات، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۴، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران زنجان.

ستاد مرکزی سپاه و سپاه پاسداران رودسر نتایج اقدامات اخیر خود علیه گروه های ضدانقلاب را اعلام کردند.

روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه درباره کشف خانه های تیمی در روزهای اخیر در شهر تهران اعلام کرد: در هفته گذشته برادران سپاه پاسداران و کمیته های انقلاب اسلامی موفق شدند ۵ خانه امن گروهک های محارب و تروریست را در بهارستان، گیشا، ولی عصر (عج) و تهرانپارس کشف و ۱۲ تن از عوامل گروهک های مزبور را دستگیر کنند. در درگیری بین برادران پاسدار و تروریست های ساکن این خانه ها ۳ نفر از آنان به هلاکت رسیدند. از خانه های واقع در تهرانپارس ۲ قبضه سلاح ۳، ۴ قبضه کلت، مقادیر زیادی فشنگ ژ ۳، ۴ عدد بی سیم، مجلات مبتدل و مشروبات الکلی و از خانه های امن واقع در گیشا و بهارستان نیز مقادیر زیادی نارنجک، انواع اسلحه، مسلسل ام.اس. و اسناد و مدارک مهم درون گروهی به دست آمد. شایان ذکر است، خانه های امن نقش رهبری کننده و فرماندهی خانه های تیمی را برعهده دارند. (۱)

سپاه رودسر نیز امروز اعلام کرد: در روزهای اخیر، ۴ نفر از عوامل ترور و تخریب سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را دستگیر کرده است. از ۲ نفر از دستگیرشدگان، اسلحه کلاشینکف و تعدادی خشاب به دست آمده است. (۲)

روزنامه کیهان امروز درباره وضعیت جبهه های جنگ جنوب کشور و جریان زندگی در شهرهای جنگ زده گزارشی منتشر کرده است که به قسمت های مهم آن اشاره می شود. خبرنگار اعزامی روزنامه کیهان در گزارش خود نوشته است: «در سر راه دزفول، از نزدیک های اندیمشک بوی جنگ به مشام می رسد... در اندیمشک و دزفول شهیدپرور، زندگی سیر عادی خود را طی می کند. در دزفول که بارها و بارها از سوی خصم بی رحم و سنگدل هدف موشک قرار گرفته و ده ها شهید و مجروح داشته، کوچک ت-رین وحشتی به دل مردمش راه نیافته و انگارانه انگار در منطقه جنگی زندگی می کنند. از اوضاع شوش جو یا شدم، چون از چند روز پیش در تهران شایع شده بود این شهر به تصرف مزدوران درآمده است، ولی در خوزستان متوجه شدم که سقوط شوش حرفی بیش نبوده و این شهر در کنترل کامل رزمندگان اسلام است و دشمن کیلومترها از آن به دور است. در جاده اندیمشک - اهواز، در مزارع کنار جاده، کشاورزان بدون دغدغه و نگرانی سرگرم کشت بودند و درحاشیه جاده نیز عده ای دسترنج خود را [در] بحبویه جنگ و در زیر باران گلوله های توپخانه دشمن به فروش می رساندند. چگونه می شود باور کرد در استانی که از شمال تا جنوبش درگیر جنگ و کشمکش است، میوه، خواربار، آذوقه و نان به حد وفور یافت شود. حتی قیمت ها در اینجا در سطحی پایین تر از

ص: ۵۸۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۱، ۲۵/۸/۱۳۶۰، صص ۳۷-۳۶، تهران - خبرگزاری پارس، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

۲- سند شماره ۴۳۶۵۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.

شهرستان های دیگر و تهران که از جنگ فاصله دارند، قرار دارد، ولی این روستاییان که در این شرایط به فعالیت مشغول اند و بزرگ ترین پشتوانه رزمندگان هستند، احتیاج به کمک دارند؛ چه کمک مادی و چه روحی و معنوی. چون اینها از هر لحاظ مستضعف هستند. اینها کسانی هستند که در همان اوایل جنگ به علت نزدیکی به مرز، آماج گلوله های دشمن شدند و خانه هایشان ویران شد و همه چیز خود را از دست دادند و عده ای نیز فرزندانشان و برخی دیگر نان آور خانواده شان به اسارت درآمده است و از خانه و کاشانه خود رانده شدند. آنها می دانند ممکن است در کمتر از یک دقیقه گلوله های توپ و آتش خصم، دسترنج ماه ها و حتی سال هایشان را در یک دم نابود سازد و به تل خاکستری مبدل کند، ولی همچنان در سرزمین خود مانده اند و به جهادشان ادامه می دهند و هرروز سخت تر از روز پیش می شوند و لحظه ای تردید و یأس و نومی در دلشان راه نمی دهند، چون در پایان چیزی جز پیروزی نمی بینند.

در اهواز، جنب و جوش عجیبی به چشم می خورد. اول صبح بچه ها کتاب هایشان را زیر بغل گرفته و به مدرسه می رفتند. کسبه مشغول کار و ادارات چون روزهای عادی قبل از جنگ، روال عادی خود را طی می کند. مردم اهواز به خوبی وضعیت جنگ را درک کرده و با ماندن در شهر و پرکردن پشت جبهه با دشمن خدا به جنگ پرداخته اند. ... این مردم بارها از ابتدای جنگ ثبات خود را نشان داده اند و کوچک ترین فرصتی به دشمن نمی دهند، هرچند که دشمن متجاوز، بی شرمانه موشک هایش را به سوی مدارس، بیمارستان ها، خانه و کاشانه شان روانه می سازد، ولی با هر حمله موشکی دشمن، انسجام مردم اهواز افزایش می یابد و به جای تخلیه شهر، نفرت و انزجارشان نسبت به مزدوران بعثی عراق بیشتر و بیشتر می شود.»

خبرنگار اعزامی کیهان در ادامه مطلب با عنوان "خلبانان دلیر از آسمان عراق برایمان می گویند" به سراغ خاطرات خلبانان نیروی هوایی رفته و به نقل خاطرات یکی از آنان پرداخته و نوشته است: «در یکی از مأموریت ها به سوی عراق پرواز کردم تا یکی از پل های اصلی آنها را تخریب کنم. وقتی نزدیک شدم، دیدم یک اتومبیل فولکس استیشن از روی پل رد می شود. برای اینکه به اتومبیل و سرنشینان آن صدمه ای نرسد، باوجودی که وقت کم داشتم و ممکن بود خودم هدف قرار بگیرم، یک بار دیگر دور زدم تا ماشین از روی پل رد شود، ولی اتومبیل به سختی و کندی حرکت می کرد و من مرتب در دلم به او بدویراه می گفتم که چرا این قدر آهسته حرکت می کند. خلاصه وقتی که اتومبیل به طور کامل پل را طی کرد، پل را هدف قرار داده و تخریب کردم.»

خبرنگار کیهان در ادامه گزارش خود از قول یکی از رزمندگان ستاد جنگ های نامنظم (شهید دکتر چمران) نوشته است: «مردم باید بدانند که آزاد کردن هر وجب از خاک تصرف شده میهن اسلامی با شهادت ها و از خودگذشتگی و ایثار خون جوانان پاک باخته ای همراه است که عاشقانه به کربلای خوزستان آمده اند.» این رزمنده درباره تأمین نیازمندی های نیروهای جنگ های نامنظم

گفت: «کلیه احتیاجات ما از آذوقه و پوشاک گرفته تا وسایط نقلیه، توسط مردم همیشه در صحنه تأمین می شود و مردم بهترین حامی و پشتیبان ما در این جنگ تحمیلی بوده اند و آنها همیشه به ما قدرت و روحیه می دهند.» وی درباره جبهه های سوسنگرد و دهلاویه گفت: «چند ماه پیش سوسنگرد در اشغال بعثی ها بود. آنها پس از تصرف شهر و روستاهای اطراف به سمت اهواز پیش آمدند، ولی با بسیج همگانی که توسط رزمندگان اسلام انجام گرفت، سوسنگرد آزاد شد و بعثی ها با شکستی مفتضحانه از جبهه سوسنگرد به عقب نشستند.»

خبرنگار اعزامی کیهان در ادامه گزارش خود افزوده است: «به سوسنگرد رسیدیم. رزمندگان به راحتی در شهر رفت و آمد می کردند، ولی خرابی ها نشانگر این واقعیت است که مزدوران به طور وحشیانه ای به این شهر حمله کرده اند و با توپخانه و خمپاره های خود، منازل مردم را هدف قرار داده اند. در گوشه ای از شهر، گورستانی از وسایط نقلیه و جنگی یک ستون زرهی عراق که بر اثر دلاوری رزمندگان اسلام منهدم شده بود، مشاهده می شد. در سوسنگرد، پس از سوخت گیری رهسپار دهلاویه شدیم. ... در یکی از سنگرها، حسین پوراسدالله، اهل رشت، می گفت: "جبهه ها به صورت منظم تری درآمده و سازماندهی عالی شده... ما عاشورای پارسال با بودن دکتر چمران توانستیم سوسنگرد را از دست مزدوران بگیریم و تا مرغداری (مکانی در شمال سوسنگرد به سمت بستان) عراقی ها را به عقب برانیم و در عرض چهار ماه گذشته، دشمن را چند کیلومتر به عقب رانده ایم. اگر دشمن بخواهد حمله کند، تک زدن های به موقع بچه ها آنها را فلج و متوقف می سازد. برعکس روحیه بچه های ما که قوی است، روحیه مزدوران عراقی به شدت ضعیف است. آنها حتی جنازه های سربازان خود را به عقب نمی برند. کانال ها پر از جنازه های عراقی است."

اصغر متقی، اهل اصفهان، می گوید: "به خاطر خدا و مبارزه در راه اسلام به این نقطه آمده ام. باید از برادران و خواهران پشت جبهه تشکر کرد که با ارسال پوشاک و آذوقه بزرگ ترین پشتوانه ما هستند."

نویسنده در ادامه گزارش خود از بسیجی دیگری که پزشکیار بوده و از مشهد به جبهه های سوسنگرد اعزام شده، نوشته است: «غلامرضا جعفری پزشکیار اهل مشهد که در سنگر بهداری با وی به گفت و گو نشستم گفت: "حدود هفت ماه است در جبهه های خوزستان هستم. روحیه رزمندگان ما به قدری قوی است که حتی در موقع زخمی شدن، ضعف و ناتوانی از خود نشان نمی دهند. چند شب پیش یکی از برادران ما در این سنگر شهید شد. از صورتش نور می بارید. واقعه کربلا دارد اینجا تکرار می شود. همین امروز در این محل، صادق احمدی و حسن هزارجندی با هم مجروح شدند. به سراغ هر کدام برای پانسمان می رفتم نمی گذاشت، می گفت: "اول برو دوستم را که زخمی شده معالجه کن." همچنین شهیدی داشتیم به نام اصغر حسینی اهل قزوین که در نزدیکی خاکریز عراقی ها شهید شد. غروب که او را آوردند، دیدم چیزی زیر لباس، روی سینه اش است، وقتی که پیراهنش را پاره کردم، دیدم عکس امام را روی سینه نصب کرده." این پزشکیار در ادامه

سخنان خود گفت: "سه ماه پیش، یکی از برادران در جبهه های الله اکبر شهید شد، پس از سه ماه که جنازه او را پیدا کردیم، هنوز حالت تازه داشت و صورتش خندان بود." ...

علی عظیمی، اهل میانه آذربایجان، در این دیدار گفت: "راننده آمبولانس هستم و داوطلبانه به جبهه آمده ام. ما یک دستگاه آمبولانس همراه خودمان از میانه آورده ایم. من به این منطقه آمده ام تا به برادرانی که زخمی می شوند، کمک کنم و فوری آنها را به بیمارستان برسانم. در یکی از سنگرها به جوان پانزده ساله ای به نام محمدرضا امینی اهل اصفهان برخورد کردم. جوانی رزمنده که به جای رفتن به کلاس، به سنگر آمده و اسلحه به دست گرفته است. او برای دفاع از دین و آب و خاک خود حدود هفت ماه است در جبهه ها مشغول نبرد است."

حمید خوشنویس، اهل اهواز، می گوید: "چه آنهایی که از قبل به اینجا آمده اند و چه رزمندگانی که تازه از شهرستان ها آمده اند، هیچ فرقی با هم ندارند، همه برادر هستیم و قومیت روی ما کوچک ترین تأثیری ندارد." ... سیدحسین میرجلیلی، اهل یزد که تازه دو روز است که به جبهه آمده بود، گفت: "هرگز فکر نمی کردم که روحیه رزمندگان در جبهه ها این قدر بالا باشد. من در این دو روز فهمیدم که آینده جنگ به نفع ماست و پوزه دشمنان اسلام به خاک مالیده می شود."

نویسنده در پایان گزارش خود، خاطرات سرپرست خبرگزاری پارس در خوزستان را از اشغال و محاصره شهر آبادان آورده و نوشته است: «در بازگشت از خط مقدم جبهه، در بین راه، سرپرست خبرگزاری پارس در خوزستان، خاطرات جالبی از جنگ تعریف می کرد. وی می گفت: "محرم پارسال عراقی ها به سرعت به پیشروی خود ادامه می دادند. پس از سقوط خرمشهر، شهر آبادان نیز به محاصره درآمد. صدام با محاصره کمربندی خرمشهر از طریق جاده اهواز - خرمشهر، مناطق عباره و حفار غربی را تسخیر و تعدادی از نیروهای مزدور خود را به طرف غرب رودخانه کارون در منطقه ای بین روستای مارد و حفار شرقی برای محاصره آبادان گسیل داشت. پس از نقل و انتقالات، نیروهای عراقی با نصب پلی بر روی رودخانه کارون، (۱) حایل بین بخش شمال غرب آبادان و شرق خرمشهر، وارد روستای مارد در ۱۷ کیلومتری آبادان شدند و بخش جنوبی جاده اهواز - آبادان را در اشغال خود گرفتند. سربازان صدام تکریتی مزدور، در این نقطه، عده ای از ساکنان روستای مارد و مردم بی دفاعی را که از طریق جاده آبادان - اهواز قصد خروج از شهر آبادان را داشتند، به رگبار بستند، عده ای را به اسارت بردند و عده ای دیگر را به شهادت رساندند و پس از تسلط بر میدان تیر، به طرف کوی ذوالفقاری در جنوب آبادان سرازیر شدند. ما در آن موقع در آبادان بودیم، همه دلواپس و نگران بودیم، وحشت داشتیم نکند

ص: ۵۸۴

۱- کارشناسان نظامی سپاه دلیل نصب سریع پل روی رودخانه کارون و عبور ارتش عراق از روی آن را استفاده یگان های ارتش عراق از محل ساحل سازی لشکر ۹۲ زرهی ایران قبل از جنگ می دانند. این نقطه به دلیل آنکه محل مانور یگان لشکر ۹۲ زرهی ایران قبل از جنگ بود و این لشکر برای دفاع از آبادان، این نقطه را ساحل سازی کرده بود، مورد بهره برداری ارتش عراق قرار گرفت.

آبادان به سرنوشت خرمشهر دچار شود، ولی دیری نپایید که لشکریان اسلام با ایثار و جان فشانی و با به هلاکت رساندن صدها نفر از مزدوران، آنها را از منطقه ذوالفقاری دور کردند و شهر آبادان را از سقوط نجات دادند. عراقی ها پس از اینکه نتوانستند این شهر را به تصرف در آورند، با به محاصره در آوردن آن و استحکام مواضع خود، مناطق مسکونی شهر را مرتب هدف آتش توپخانه خود قرار می دادند. حدود ۹ ماه این محاصره ادامه داشت تا چندی قبل که با انسجام کامل ارتش، سپاه، فداییان اسلام و بسیج و در یک نبرد همه جانبه (عملیات ثامن الائمه(ع))، لشکر معروف قادسیه که سرتاپا غرق در اسلحه و مهمات بود، به سختی شکست خورد و هزاران تن از افراد آنان یا به هلاکت رسیدند و یا اسیر شدند و حلقه محاصره آبادان شکسته شد و مناطق زیادی از دست مزدوران خارج شد و آبادان پس از ماه ها، نفسی به راحتی کشید.»(۱)

۱

امروز وزیر خارجه لیبریا و یاسر عرفات به ترتیب با طه یاسین رمضان و صدام حسین دیدار و درباره جنگ ایران و عراق گفت و گو کردند.

گزارش رادیو صوت الجماهير عراق حاکیست: امروز طه یاسین رمضان، معاون اول نخست وزیر عراق، با وزیر خارجه لیبریا دیدار و گفت و گو کرد. به گزارش این رادیو، معاون اول نخست وزیر عراق، وزیر خارجه لیبریا را به حضور پذیرفت و با وی درباره آخرین تحولات منطقه، به خصوص جنگ ایران و عراق به بحث و گفت و گو پرداخت. طه یاسین رمضان در این ملاقات، موضع ایران را در جنگ تشریح کرد و گفت: ما پذیرای جنگ نبودیم و اکنون نیز آماده برقراری صلح هستیم و این رژیم فارس است که همیشه خواستار ادامه جنگ می باشد. رادیو عراق، ادامه داد: وزیر خارجه لیبریا در پاسخ به گفته های معاون نخست وزیر عراق، از مواضع سیاسی عراق ستایش و بر انزوای سیاسی ایران در جامعه بین المللی تأکید کرد. به گزارش خبرگزاری پارس به نقل از رادیو ایران، امروز همچنین یاسر عرفات رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین با صدام حسین، رئیس جمهور عراق، درباره جنگ عراق با جمهوری اسلامی ایران و مسئله فلسطین گفت و گو کرد. گفته می شود، عرفات که چندی پیش با رهبران روسیه ملاقات کرده بود، از دولت شوروی خواسته است که از فروش اسلحه به جمهوری اسلامی ایران خودداری کنند. شایان ذکر است که روابط ایران و عرفات از چند ماه پیش به شدت تیره شده است.(۲)

۲

رونالد ریگان، رئیس جمهور امریکا، اعلام کرد که حالت "فوق العاده ملی" را که در زمان کارتر علیه ایران وضع شده است، تمدید خواهد کرد. خبرنگار خبرگزاری رویتر درباره این اقدام ریگان، سابقه برقراری حالت فوق العاده دولت امریکا در سال ۱۳۵۸ علیه ایران و اهداف این قانون مطالبی بیان کرده است. در بخشی از این گزارش آمده است: رونالد ریگان پنجشنبه (۲۱/۸/۱۳۶۰) گفت: حالت فوق العاده ملی را در

ص: ۵۸۵

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۷، ۲۱/۸/۱۳۶۰، ص ۱۹.

روابط با ایران، که ۲ سال پیش در پی ماجرای گروگان گیری اعلام شده بود، ادامه خواهد داد، زیرا هنوز زمان عادی شدن روابط فرا نرسیده است. کارتر در نوامبر ۱۹۷۹ (۱۳۵۸)، چند روز بعد از آنکه امریکاییان در سفارت امریکا در تهران به گروگان گرفته شدند، حالت فوق العاده را (در روابط با ایران) اعلام کرد و قرار بود در صورتی که ریگان اقدامی انجام ندهد، این حالت پنجشنبه منقضی شود. این حالت فوق العاده طبق قانون امتیازات فوق العاده اقتصادی بین الملل امریکا که به موجب آن به رئیس جمهوری اختیار می داد دارایی های ایران را در امریکا مسدود کند، برقرار شد. ریگان در پیامی به کنگره گفت: بحران به طور قابل ملاحظه ای تخفیف یافته، اما اوضاع داخلی در ایران نامطمئن به نظر می رسد. جنگ میان ایران و عراق ادامه دارد و شوروی همچنان افغانستان را در اشغال دارد. ریگان اضافه کرد: به نظر می رسد عادی شدن کامل روابط تجاری و دیپلماتیک میان امریکا و ایران به زمان بیشتری احتیاج داشته باشد. (۱)

ص: ۵۸۶

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۳، به گزارش واحد مرکزی خبر به نقل از رویتر.

امروز ارتش عراق بازهم مناطق مسکونی شهرهای آبادان و دزفول را هدف توپخانه های خود قرار داد و خسارت هایی به آنها وارد کرد. برخورد یک خودرو عراقی با مین، پناهندگی ۱۰ نفر از سربازان این کشور به ایران و گزارش لشکر ۹۲ زرهی ایران در مورد چاشنی نداشتن برخی گلوله های توپ و مین های عراقی از دیگر اخبار مهم امروز بود.

شهر آبادان هدف گلوله های دوربرد عراق قرار گرفت که در نتیجه آن در محله احمدآباد، ۳ منزل مسکونی تخریب شد و ۳ نفر نیز زخمی شدند. (۱) شهر دزفول نیز هدف ۱۷ گلوله توپخانه های عراق قرار گرفت که بر اثر برخورد آنها به مناطق مسکونی شهر، یک نفر به شهادت رسید و یک تن زخمی شد، به بخش هایی از شهر نیز خسارت هایی وارد آمد. در این گلوله باران یک خودرو نیز آسیب دید. (۲)

در مناطق غربی کشور هم یک خودرو زیل عراقی در جاده بانی بنوک به مینی که نیروهای خودی کار گذاشته بودند، برخورد کرد و منهدم شد. طبق گزارش ها، در این اقدام، ۱۲ نفر از سرنشینان این خودرو به هلاکت رسیدند. (۳)

همچنین ۱۰ تن از سربازان عراقی با عبور از مرزهای مقابل شهر مریوان خود را تسلیم نیروهای سپاه کردند و ضمن تحویل دادن اسلحه هایشان درخواست پناهندگی کردند. (۴)

لشکر ۹۲ زرهی ایران نیز در گزارشی اعلام کرد که تعدادی از گلوله های خمپاره های ۸۲ میلی متری که نیروهای عراقی به سمت نیروهای خودی پرتاب می کنند، فاقد ماسوره هستند. همچنین تعدادی از مین های ضد نفر ایتالیایی که در میدان های مین کار گذاشته شده اند، چاشنی انفجاری ندارند. لشکر ۹۲ زرهی اهواز با اعلام این خبر افزود: آن دسته از نیروهای عراقی که گرایش های مثبتی به نیروهای خودی دارند، این اقدام را انجام می دهند. (۵)

ص: ۵۸۷

۱- سند شماره ۴۲۷۵۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار خوزستان، ۲۳/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴.

۲- سند شماره ۵۵۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته، واحد اطلاعات عملیات سپاه پاسداران خوزستان، شماره ۴۰۶، ۲۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۴۲۷۵۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۲۳/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۳- سند شماره ۲۹۴۰۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرمانده نزاچا (مد عملیات)، ۲۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۱، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۴۱، سندج - خبرگزاری پارس، ۲۵/۸/۱۳۶۰.

۴- سند شماره ۸۰۳۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه سپاه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه سپاه مرکز،

- ۲۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگي؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۱، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۳، سندج -
خبرگزاری پارس، ۲۵/۸/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مریوان.
- ۵- سند شماره ۰۰۵۵۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه تیپ ۲ زرهي (رکن ۲) به فرمانده گردان مهدی - ۲۹۰ -
۱۳۰ - ۱۵۵ سپاه پاسداران، ۲۲/۸/۱۳۶۰، سند تک برگي.

خبرگزاری پارس از کمک های ایرانیان مقیم قطر به جنگ زدگان گزارش داد. این خبرگزاری نوشت: «سیل کمک های نقدی و مالی ایرانیان مقیم قطر برای هم وطنان جنگ زده همچنان ادامه دارد. در این رابطه، علاوه بر ۳۶۰۰ کیلو د.د.ت. که هفته قبل ارسال شد، مبلغ ۴۵۰۰۰ ریال قطری و ۶ بسته پتو و لباس گرم نیز امروز از طرف برادران ارادی های لارستانی مقیم قطر تحویل نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در دوحه شد تا برای خواهران و برادران جنگ زده فرستاده شود.»^(۱)

افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در بوکان و بانه دست به اقداماتی زدند که تلفات و خساراتی را در پی داشت. در عملیات کمین عناصر حزب دمکرات کردستان ایران در نزدیکی روستای "قره موسالی" در ۲۵ کیلومتری شمال بوکان، یک تن از سربازان زخمی و یک نفر از مهاجمان کشته شد.^{(۲)(۳)} همچنین در این منطقه یک دستگاه خودرو جیب نظامی به مینی که نیروهای مسلح غیرقانونی کار گذاشته بودند برخورد کرد و ۳ سرنشین آن زخمی شدند.^(۴) رادیو صدای کردستان با اعلام کارگذاری این مین به دست نیروهای حزب دمکرات کردستان، تعداد کشته ها و زخمی های نیروهای خودی را ۵ نفر اعلام کرد.^(۵) در بانه نیز افراد وابسته به این نیروها نارنجکی را به سمت یکی از پیش مرگان کرد مسلمان پرتاب کردند که آسیبی به وی نرسید.^(۶) همچنین در بوکان ۲ نفر از این افراد قصد داشتند انبار مشترک کمیته امداد بنیاد امور جنگ زدگان و هلال احمر این شهر را آتش بزنند که با هشپاری نیروهای خودی هر دوی آنها دستگیر شدند.^(۷)

با روشن تر شدن ماهیت رژیم عراق و گروه های ضد انقلاب فعال در شمال غربی ایران، امروز تعدادی از عشایر محلی و عناصر وابسته به این گروه ها خود را تسلیم جمهوری اسلامی کردند.

امروز ۴ گروه ۳۰ تا ۴۰ نفره از عشایر فریب خورده محلی (قلخانی و گوران) که در آغاز جنگ و پس از آن به عراق پناهنده شده و با آن رژیم همکاری می کردند، از جبهه دالاهو در منطقه عمومی سرپل ذهاب به ایران بازگشتند و خود را به نیروهای فداییان امام معرفی و تقاضای بخشودگی کردند. این افراد علاوه بر سلاح های انفرادی، انواع تیربار و آرپی.جی ۷ نیز با خود به همراه داشتند که تحویل نیروهای خودی دادند. به گزارش خبرگزاری پارس، هنگام

ص: ۵۸۸

۱- روزنامه کیهان، ۲۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲، خبرگزاری پارس.

۲- رادیو صدای کردستان هدف عملیات را حمله به یک مینی بوس و یک دستگاه خودرو گاز ارتش اعلام کرد و در اعلام تلفات وارد شده به نیروهای نظامی از کلمه مبهم "شماری" استفاده کرد، ولی به صراحت از کشته شدن یک تن از مهاجمان سخن گفت.

- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۱، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۷ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۲۶/۸/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۲، ۲۶/۸/۱۳۶۰، صص ۳۶ - ۳۵، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۶/۸/۱۳۶۰.
- ۴- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۱، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۷ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۲۵/۸/۱۳۶۰.
- ۶- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکزی اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۷- روزنامه کیهان، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲، سنندج، به نقل از واحد مرکزی خبر؛ و- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۳.

ورود آخرین گروه، فرمانده فداییان امام خمینی به آنها گفت: «شما سرانجام پی بردید که اسلام و جمهوری اسلامی بهترین پناهگاه شماست و از این پس که به دامن اسلام پیوسته اید، باید نشان دهید چون پدران خود که دشمنان را دلاورانه از سرزمین ایران بیرون می راندند، با چنگ و دندان از مرزهای جمهوری اسلامی ایران دفاع می کنید.» یکی از سرگروه های افرادی که به ایران بازگشته اند در پاسخ گفت: «ما عملاً نشان خواهیم داد که تا چه پایه در راه جمهوری اسلامی و کشور عزیزمان ایران فداکاری خواهیم کرد. ما طی یک سال گذشته فریب تبلیغات دشمنان را خوردیم، لیکن سرانجام دریافتیم تمام این تبلیغات دروغ بوده و هم اکنون در منطقه ما، به همت جهاد سازندگی و فداییان امام خمینی عمران و آبادی شروع شده است و سرانجام بر آن شدیم که به وطن خود باز گردیم.»^(۱)

در منطقه "صومای برادوست" در شمال شرقی ارومیه نیز ۱۱ تن از وابستگان به حزب دمکرات کردستان ایران و گروه کومه له خود را به نیروهای ستاد عملیات غرب کشور معرفی کردند و ضمن تحویل دادن اسلحه هایشان خواستار دریافت امان نامه شدند.^(۲)

۱

رادیو صدای کردستان ارگان سیاسی - تبلیغاتی حزب دمکرات کردستان ایران امروز دو پیام جداگانه به نقل از هیئت اجرایی آموزش و پرورش سراسری کردستان (حزب دمکرات کردستان) پخش کرد. در اولین پیام که خطاب آن به پدر و مادرهای دانش آموزان است، دولت جمهوری اسلامی مسئول تعطیلی برخی مدارس در مناطق بحرانی یا تحت اشغال آنها اعلام شده و پس از تأکید به جوانان برای فراگیری دانش از آنان خواسته شده است که در حد امکان و توان از بذل هرگونه مساعدت مادی و معنوی خودداری نکنند و بر گه های مخصوص کمک مالی به حزب دمکرات در امر آموزش و پرورش را خریداری کنند.^(۳)

در پیام دیگری نیز که به نظر می رسد بیشتر یک اقدام تبلیغی و به نوعی پاسخ گویی به نگرانی برخی خانواده ها یا کسانی باشد که خود یا افراد وابسته به آنها با رها کردن درس با این حزب همکاری می کنند، به آنان قول داده شده است که افراد واجد شرایط در اوقات مقتضی، به آموزش درس ها پردازند و این حزب در نظر دارد در زمان و محلی که بعداً اعلام خواهد شد اقدام به برگزاری امتحانات متفرقه در سطوح مختلف و دادن کارنامه به آنان کند. در این اطلاعیه آمده است:

«کلیه دانش آموزانی که در مقطع راهنمایی تحصیلی و دبیرستان شامل شاخه های نظری که در سال های تحصیلی ۶۱ - ۶۰ [مشغول تحصیل بودند] در دو نوبت خرداد و شهریورماه به صورت متفرقه در محل مناسب که بعداً به اطلاع خواهد رسید، از طرف دبیران مجرب و یا صاحب نظران دیگر امتحان به عمل خواهد آمد و به قبول شدگان کارنامه قبولی از طرف این هیئت داده خواهد شد. علی هذا توجه کلیه علاقه مندان را به مضمون دقیق این اطلاعیه جلب می نماید. انتظار داریم

ص: ۵۸۹

۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۷، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۹؛ و-
خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۹، ۲۴/۸/۱۳۶۰، صص ۴ - ۳، کرمانشاه - خبرگزاری پارس،
۲۳/۸/۱۳۶۰.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۴.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۸، ۲۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۲ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران،
۲۲/۸/۱۳۶۰.

جوانان دبیرستانی و راهنمایی در راستای نهضت مقدس فرهنگی حزب دمکرات کردستان ایران ضمن فراهم نمودن کتب و وسایل تحصیلی، از هم اکنون بدون اتلاف وقت به مطالعه و مرور دقیق کتب درسی مشغول شده و با آمادگی کامل و مایه علمی کافی به موقع در جلسات امتحان حضور یابند. محل و تاریخ دقیق امتحان بعداً به آگاهی خواهد رسید.» (۱)

۱

به دنبال شدت یافتن فعالیت های اتحادیه کمونیست های ایران (گروه سربرداران) در اطراف آمل و اقدامات مسلحانه آنها در ترور نیروهای خودی و بستن جاده ها و... - که آخرین آن در ۱۸ آبان رخ داد - نیروهای خودی متشکل از ۹ گروه ۱۲ نفری، به منظور پاک سازی بخش هایی از منطقه جنگلی "منگله" در امامزاده عبدالله در جنوب شهر آمل، عملیاتی را به نام "چکش و سندان" با پیشنهاد ژاندارمری آغاز کردند. طبق گزارش های محلی و نیروهای سپاه و ژاندارمری، حدود ۱۸۰ تن از افراد وابسته به اتحادیه کمونیست های ایران در این منطقه حضور داشتند و در بیش از ۶ ماه، استحکامات دفاعی متناسب با منطقه جنگلی را فراهم کرده بودند.

افراد اتحادیه کمونیست های ایران، این منطقه جنگلی را که به شدت حفاظت شده و دارای انبارهای اسلحه، مهمات و آذوقه بود، منطقه آزاد شده می خواندند و قصد داشتند با استفاده از این عقبه، همه مناطق جنگلی جنوب آمل را به اصطلاح آزاد کنند. اطمینان افراد این گروه به استحکامات جنگلی و توان خود آن چنان بالا بود که بارها افرادی که آنان را دستگیر و سپس آزاد کرده بودند، به سپاه و ارتش پیغام داده بودند که اگر می توانید داخل جنگل بیایید. افراد خودی در پیشروی خود به محل استقرار افراد این گروه، ۳۰ چادر گروهی استتار شده نیروهای مسلح غیرقانونی را کشف کردند، ولی با توجه به آگاه شدن آنان از اقدام نیروهای خودی و ترک محل به سمت ارتفاعات، افراد خودی پیشروی را به سمت عمق منطقه جنگلی ادامه دادند و نیروهای اتحادیه کمونیست ها که از قبل در سنگری محکم در محل مناسبی موضع گیری کرده بودند، افراد خودی را زیر آتش پر حجم انواع سلاح ها از جمله تیربار کالیبر ۵۰، آر.پی.جی. ۷ و خمپاره قرار دادند که تلفات عمده ای به نیروهای خودی وارد شد و ادامه پیشروی میسر نشد. علاوه بر این، در ساعت ۱۴، یک کامیون زیل که حامل نفرات، پتو و البسه بود هدف موشک آر.پی.جی. ۷ قرار گرفت و منهدم شد. این درگیری تا ساعت ۱۷ به طور پراکنده ادامه داشت و پس از آن، نیروهای خودی بدون دستیابی به اهداف خود منطقه را ترک کردند. در این عملیات، ۱۲ تن از افراد خودی (۷ نفر از سپاه و ۵ تن از ژاندارمری) از جمله فرمانده عملیات سپاه بابل به شهادت رسیدند و تعدادی نیز زخمی شدند. از نیروهای اتحادیه کمونیست ها نیز ۱۰ نفر کشته و تعدادی زخمی گزارش شده است. (۲)

واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی منطقه ۳ (استان های گیلان و مازندران) سپاه در بررسی علل دست نیافتن به اهداف عملیاتی به مواردی اشاره کرده است که بی رغبتی برخی نیروهای ژاندارمری به

ص: ۵۹۰

۱- همان، ص ۱۴ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۲۲/۸/۱۳۶۰.

۲- همان، صص ۴ - ۳، ساری - خبرگزاری پارس، ۲۲/۸/۱۳۶۰؛ و - سند شماره ۸۰۲۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از

سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز- فرماندهی)، ۲۲/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- روزنامه کیهان، ۲۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛
و- روزنامه اطلاعات، ۲۹/۱۰/۱۳۶۰، ص ۶؛ و- سند شماره ۸۰۲۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی)
به سماجا ۳ (مرکز- فرماندهی)، ۲۳/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۴۴۸۶۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از
فرماندهی ستاد منطقه ۳ به ستاد مرکزی (مرکز- فرماندهی)، ۲۳/۸/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه
پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۵۷، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۲، آمل؛ و- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه
رویدادها و تحلیل، شماره ۲۷، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶.

اجرای عملیات و ناآشنایی آنان به فنون رزم در جنگل و رعایت نشدن حفاظت از طرف آنان، مجهز نبودن نیروهای خودی به سلاح های نیمه سنگین همچون آر.پی.جی. ۷، تیربار کالیبر ۵۰ و خمپاره انداز و برخورداری افراد اتحادیه کمونیست ها از این سلاح ها از آن جمله است. همچنین در این گزارش به برخی نکات همچون شلیک شدن ناخواسته تیر از تفنگ یک پاسدار نیم ساعت قبل از عملیات و آگاه شدن افراد اتحادیه کمونیست ها از نزدیک بودن عملیات نیروهای خودی و هشیاری آنان، اشتباه راهنمای جنگلی در یافتن مسیر و برهم خوردن هماهنگی های اولیه و پیش بینی نشدن آذوقه کافی و مناسب گروه های تک ور، به عنوان علل ناکامی نیروها اشاره شده است. (۱) - (۲)

۱

یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که مرکز عملیات این سازمان بود در شهر بهبهان، شناسایی شد، اما دستگیری ساکنان این خانه به درگیری انجامید و در طول چند ساعت تیراندازی نیروهای سپاه و افراد حاضر در خانه، ۲ نفر از افراد سازمان زخمی و دستگیر شدند و یک تن نیز با منفجر کردن یک نارنجک خودکشی کرد. به گزارش سپاه پاسداران خوزستان، افراد دستگیر شده عامل چندین آتش سوزی در بهبهان از جمله آتش زدن یک خودرو، یک مغازه و محل تشکیل انجمن اسلامی شهر بودند. در بازرسی این خانه، ۳ قبضه اسلحه، تعداد فراوانی انواع فشنگ، تعدادی نارنجک جنگلی و دینامیت و انواع مواد منفجره، ابزار و وسایل الکتریکی ساخت بمب های ساعتی و سایر وسایل و ادوات نظامی به دست آمد. (۳)

۲

آیت الله موسوی اردبیلی امروز در خطبه های نماز جمعه تهران پس از محکومیت حرکت های تروریستی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و سایر گروه های تروریستی در داخل ایران، از مردم کشورمان به ویژه استان خوزستان و به خصوص شهر دزفول در تحمل بمباران ها و موشک باران های قوای صدام تقدیر و تشکر کرد. آیت الله اردبیلی در خطبه اول گفت: «ماه ها قبل از پیروزی انقلاب مانند کف دستمان می دانستیم یکی از مراحل، مرحله مبارزه با تروریسم است. می دانستیم که دشمن از هر وسیله برای براندازی استفاده خواهد کرد. این یکی از وسایل برنده ایست، کارایی نسبتاً بالایی دارد. در کشورهای دیگر که انقلاب شده بود و نظام از بین رفته بود، رژیم عوض شده بود، دیده بودیم چگونه تروریسم راه می اندازند، انفجارات چه کارها می کند و نمی شد ایران از این موضوع مستثنی باشد. ما می دانستیم با وجود این گروهک های چپ و راست، مگر اینها می نشینند و تماشا

ص: ۵۹۱

۱- ناظران محلی معتقدند که این اقدام نیروهای خودی، حداقل سبب تأخیر در عملیات اتحادیه کمونیست ها برای تصرف شهر آمل شد.

۲- سند شماره ۴۴۸۶۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات و بررسی های سیاسی منطقه ۳ به اطلاعات مرکز، ۲۳/۸/۱۳۶۰، صص ۵ - ۱.

۳- روزنامه اطلاعات، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۴، اهواز- واحد مرکزی خبر؛ و- خیرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۲، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۳۳، اهواز- خیرگزاری پارس، ۲۶/۸/۱۳۶۰، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران خوزستان؛ و- سند شماره ۴۲۷۴۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان به ژاندارمری خوزستان، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۴۲۷۴۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان به استانداری خوزستان، ۲۳/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

می کنند قانون اسلام پیاده شود و اینها هم دست از پا خطا نکنند و چیزی که ما فکر نمی کردیم گسترش ابعاد این تروریسم است. من فکر نمی کردم اینها یک مرتبه اعلامیه نظامی - سیاسی بدهند. با قمه و دشنه بریزند توی خیابان و با خود مردم درگیر شوند. من فکر نمی کردم تروریسم در ایران کارش به اینجا برسد که بچه مدرسه را بکشد، ماشین را آتش بزند، طفل شیرخواره را آتش بزند، خانه ها را خراب کنند و اینها خیال براندازی رژیم را دارند، ولی وقتی تروریسم با این ابعاد گسترده در ایران شروع به کار کرد، دیدیم خطری را که ما متوجه و منتظر آن بودیم، با یک گسترش عجیب پیش آمد. ما فکر می کردیم سال ها طول می کشد تا با این مبارزه کنیم. باز یکی از چیزهایی که من فکر نمی کردم این بود که به این زودی اینها این جور داغان شوند و دیدید که شدند. الآن عملیات دارند، اما عملیات نیست. ترور دارند، اما چه کسی را ترور می کنند؟ فلان پاسداری که می خواهد برود نان بگیرد یا فلان بچه ای که می خواهد به مدرسه برود یا فلان بقالی که مشغول فروش مواد غذایی به مردم است و از این قبیل.»

رئیس دیوان عالی کشور افزود: «یادتان هست وقتی جریان حزب نخست وزیری و جریان دادستانی پیش آمد با چه حرارتی داد می زدید که باید قوه قضائیه قاطعیت داشته باشد و دیدید نتیجه خوبی داشت و امنیت را در مقابل تروریسم در سطح ایران پیاده کرد که این مسئله به آسانی به دست نیامد، پاسدارها کشته شدند، قضات شرع ترور شدند، دادستان ها و بازپرس ها کشته شدند، اما قوه قضائیه کار خود را انجام داد و باید ادامه دهد تا ما ابرقدرتی در دنیا داریم، تا ما جاسوس ها در ایران داریم، تا ما خانه های تیمی را یکی پس از دیگری تا به آن خانه تیمی آخر کشف نکرده ایم، تا ما افراد خائن و مزدور در ایران داریم، باید دادگاه های انقلاب، دادرهای انقلاب با قاطعیت به کار خود ادامه دهند.»

البته، این را من تنها به حساب دادگاه و دادرهای انقلاب نمی گذارم؛ این ملت شریف ایران بود، همکاری های ارزشمند شما بود که این موفقیت در ایران به دست آمد.»

امام جمعه موقت تهران در خطبه دوم نماز جمعه این هفته، در مورد جنگ اسلام و کفر با اشاره به بمباران های هوایی،

پرتاب موشک مزدوران عراقی به خانه های مردم مسلمان و بی دفاع و غیرنظامیان غیرمسلح گفت: «انسان صعود اخلاقی و کمال انسانی اش حد ندارد. انسان از نظر استعداد موجود عجیبی است. انسان اگر روزی صعود کند از فرشتگان هم بالاتر می رود و اگر سقوط نیز بکند از هر موجود پست تری، پست تر خواهد شد. آنهایی که دستور می دهند، فرمان می دهند و عمل می کنند خانه پیرزنی را بکوبند، گهواره بچه ای را آتش بزنند، کلبه بدبختی را بر سرش ویران کنند و اسم این را عملیات نظامی بگذارند، اینها اگر مسلمان نیستند آیا انسان هم نیستند؟ انسان وقتی این صحنه ها را می بیند با همه وجودش لمس می کند که وقتی امام حسین - سلام الله علیه - می فرمود: "اگر دین ندارید آزاده باشید"، چه می فرمود. کوبیدن شهرها شاید به این منظور است که ناراحتی زیاد کنند، خسارات مالی وارد کنند و مردم را تحریک کنند، جنگ زدگان زیادی را به وجود بیاورند آیا اینها در طول این مدت نفهمیده اند که این گونه مسائل جز بیشتر کردن مقاومت و شدت عمل بیشتر در برابر آنها فایده دیگری ندارد.»

آیت الله موسوی اردبیلی در ادامه سخنان خود گفت: «احسنت و آفرین بر دزفول، اهواز، آبادان، ماهشهر و بر آن انسان هایی که زیر بار آتش به انتظار شهادت می مانند. ما دقیقاً زمان پایان جنگ را نمی دانیم، چون ما شروع نکرده ایم که تمام کنیم. ما امتی هستیم که به خاک و استقلال ما تجاوز شده و به ما حمله شده و از کیان و استقلال خود دفاع می کنیم و مادامی که تجاوز و ظلم بر یک ملت مبارز است، دفاع و مقاومت هم است ... همه و همه این احساس را دارند و با دل و جان می گویند تا تجاوز، ظلم، ستم و توطئه هست، مقاومت هم هست. آنچه به ما امید می دهد وعده خداست، خدا به ما وعده کمک و یاری داده. ... ان تنصروا الله ینصرکم و یثبت اقدامکم.» (۱)

حجت الاسلام موسوی تبریزی، دادستان کل انقلاب اسلامی، نیز پیش از خطبه نماز جمعه این هفته تهران سخنرانی کرد. وی درباره اقدامات تروریستی سازمان مجاهدین خلق گزارش داد و گفت: «منافقین آن چنان پرو شده بودند که مسلحانه در خیابان ظاهر می شدند و به روی بچه ها و پیرمردها و زن و مرد مسلمین اسلحه می کشیدند و آنها را به رگبار می بستند و آن چنان جنایت را به اوج رساندند که در یک روز، ۱۱ اتوبوس شرکت واحد را در تهران به آتش کشیدند که ده ها نفر زخمی شده و چندین نفر سوختند. از آن طرف، رادیوهای اجانب یکی پس از دیگری به کار افتاد، رادیو اسرائیل، رادیو استعمارگر و نوکر استعمار بی بی سی و صدای امریکا و دیگر جنایتکاران غربی سروصدایشان را به اوج رساندند. وقتی ۷۲ تن از بهترین یاران امام امت در زیر خوارها خاک و آهن ماندند و به شهادت رسیدند، این انسان دوستان حیوان صفت هرگز احساس نکردند که طرف داران حقوق بشر هستند و هرروز این جنایات بیشتر شد، تاجایی که اینها در شهریورماه در تمام ایران ۳۷۰ نفر را فقط ترور کردند و کشتند.» (۲)

ص: ۵۹۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۸/۱۳۶۲، ص ۱۰.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۸/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۸، ۲۳/۸/۱۳۶۰، ص ۱۶، ۲۲/۸/۱۳۶۰.

در پی برخی سؤالات آیت الله جنتی در نماز جمعه قم درباره ماهیت و عملکرد انجمن حجتیه و اصلی شدن موضوع فعالیت های این انجمن در محافل سیاسی، امروز حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، درباره این موضوع با مجله عروها لوثقی مصاحبه کرد. به دنبال تشدید فعالیت های انجمن حجتیه در محافل فرهنگی و اجتماعی و تمایل به نفوذ افراد وابسته به این گروه در نهادهای فرهنگی و اطلاعاتی، همچون آموزش و پرورش، سپاه پاسداران، رادیو و تلویزیون و... آیت الله جنتی ضمن دادن توضیحاتی در نماز جمعه قم درباره این گروه، از آنها خواست تا به هفت سؤال پاسخ دهند. این سؤال ها عبارت بودند از: ۱. شما قبل از انقلاب، ولایت فقیه را قبول نداشتید و خارج از انقلاب یا مخالف انقلاب بودید یا بی تفاوت به انقلاب؛ آیا شما خط عوض کرده اید یا نه؟ ۲. آیا حاضرید اعتراف کنید که خط سابقتان غلط بوده است؟ ۳. شما در گذشته با هدف مبارزه با بهائیت کار می کردید، اکنون که بهائیت وجود ندارد، رسالتان در این تشکیلات چیست؟ ۴. علت اصرار شما بر اینکه در مراکز اطلاعاتی نفوذ کنید و اطلاعات جمع آوری کنید، چیست؟ ۵. دلیل اینکه اطلاعات جمع آوری شده را به مراکز بهره وری و به ارگان های انقلابی نمی دهید، چیست؟ ۶. آیا شما به خودتان اجازه می دهید از امکانات دولتی استفاده کنید و برای استفاده، مجوز قانونی و شرعی دارید یا نه؟ ۷. دلیل اینکه تأکیدتان روی ضد انقلاب چپ است و از ضد انقلاب راست غفلت می ورزید، چیست؟

پس از طرح این سؤالات توسط آیت الله جنتی و اصلی شدن مسئله انجمن حجتیه در جامعه، آقای هاشمی رفسنجانی مواضع خود را چنین عنوان می کند: «این انجمن در گذشته، به منظور مبارزه با بهایی ها تشکیل شد و مخالف مبارزه با رژیم پهلوی بود. معتقد بود که امکان ندارد قبل از ظهور امام زمان (عج)، حکومت اسلامی تشکیل شود و جمع زیادی از جوانان را متشکل کرده بود. بعد از انقلاب اینها وارد بسیاری از کارهای دولتی، مخصوصاً فرهنگی شده اند و امروز عده ای با آنها مخالفت می کنند.» آقای هاشمی رفسنجانی در ادامه می افزاید: «نباید مزاحم آنها شد. افراد مسلمان و معتقدی هستند، ولی انقلابی نیستند. معروف است، شاخه ای از آنها ولایت فقیه را قبول ندارند، ولی خودشان منکر این اتهام اند.» (۱)

به گزارش رادیو عراق، حسین بن علی، عضو شورای فرماندهی انقلاب عراق، و طه ابراهیم وزیر تجارت آن کشور، امروز در بغداد با ارنان گالویس، وزیر امور اقتصادی برزیل، دیدار کردند. این رادیو اعلام کرد گفت و گوهای انجام شده در مورد راه های توسعه همکاری دو کشور در زمینه های کشاورزی، بازرگانی، اقتصادی و ساختمانی و نیز بررسی فعالیت های کارگروه مختلط عراق - برزیل، که دومین نشست آن ماه اوت (برابر با مرداد) در برازیلیا برگزار شد، صورت گرفته است. (۲)

ص: ۵۹۴

-
- ۱- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، خاطرات روز ۲۲/۸/۱۳۶۰، ص ۳۶۶.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۸، ۲۳/۸/۱۳۶۰، ص ۷، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۲۲/۸/۱۳۶۰.

روزنامه آلمانی زوددویچه آلگمانیه سایتونگ در مقاله ای از ارسال مجدد انواع سلاح های روسی به عراق پس از یک سال توقف خبر داد. به نوشته این روزنامه، تصمیم شوروی برای فروش اسلحه به عراق، پس از سفر "عبدالجبار شنشل"، رئیس ستاد فرماندهی کل عراق، به آن کشور در مهرماه سال جاری آغاز شد. بخش هایی از این مقاله که رادیو کلن آن را نقل کرده است، به شرح زیر است:

«روزنامه زوددویچه آلگمانیه سایتونگ در شماره امروزش مطلبی پیرامون صدور اسلحه روسی به عراق انتشار داده و در این باره می نویسد: کمک های نظامی اتحاد جماهیر شوروی به عراق که به دلیل سردی مناسبات دو کشور از ماه سپتامبر سال ۱۹۸۰ [شهریور ۱۳۵۹] قطع شده بود، مجدداً از سر گرفته شده است. این روزنامه به نقل از محافل عربی در ادامه مقاله اش می افزاید: پس از سفر هیئت نظامی بغداد به شوروی در ماه سپتامبر [شهریور ۱۳۶۰] و ملاقات رئیس ستاد عراق، عبدالجبار شنشل، با وزیر دفاع اتحاد جماهیر شوروی در مسکو، تاکنون شوروی مجموعاً ۳۰ فروند هواپیمای بزرگ مخصوص حمل و نقل جنگ افزار وارد عراق کرده است. تنها در طول ۲ هفته اخیر، شوروی تعداد زیادی موشک، توپ های ضد هوایی، موشک های زمین به هوا از نوع "اس. ۲" و "اس. ۳" و "اس. ۶" و "اس. ۸"، موشک های زیرزمینی معروف به "قورباغه ۷" و همچنین موشک های ضدتانک و هلیکوپتر به عراق تحویل داده است. صدور تسلیحات شوروی به عراق براساس قرارداد تسلیحاتی که در ماه سپتامبر سال گذشته بین دو کشور در مسکو به انعقاد رسید، صورت می گیرد. طبق این توافقنامه قرار است اتحاد جماهیر شوروی تعداد ۷۰۰ تانک از نوع تی ۷۲، ۶۰ هواپیمای جنگی از نوع میگ ۲۳ و ۲۵، ۸۰۰ خمپاره انداز با کالیبرهای ۱۲۲ و ۱۵۲ میلی متری و همچنین ۱۴۰ هزار نارنجک در اختیار عراق قرار دهد. طبق اطلاع همین محافل خبری، جنگ افزارهای مذکور یا از طریق هوایی به طور مستقیم و یا با کشتی در ابتدا به بنادر دریای احمر یا خلیج فارس یا به بنادر کویت وارد می شوند و سپس با کامیون به عراق منتقل خواهند شد. به گفته همین محافل خبری، گویا در حال حاضر تعداد زیادی کامیون در مسیر عراق به عربستان سعودی و کویت در حرکت اند که اغلب آنها روزانه محموله های جنگی و یا جنگ افزار از قبیل تانک، موشک کاتیوشا و وسایل الکترونیکی ساخت شوروی، لهستان و فرانسه به عراق حمل می کنند. علاوه بر سلاح های نظامی ذکر شده، ۲ هزار موشک ضدتانک و ۱۰۰۰ موشک ضدتانک هوا به زمین برای استفاده هلیکوپترهای عراقی و تعدادی دیگر از موشک های "توتال" و "روناند" تاکنون وارد بصره شده است.» (۱)

ص: ۵۹۵

در درگیری امروز نیروهای سپاه با نیروهای عراقی در غرب کشور، تعدادی از نظامیان عراقی کشته یا زخمی شدند. توپخانه های ارتش نیز با آتش مؤثر خود تلفاتی را به دشمن وارد آوردند.

در یک درگیری که بین نیروهای سپاه و بسیج با نیروهای عراقی در "ریجاب" انجام شد، نیروهای خودی موفق شدند بخشی از تجهیزات و محل استقرار آنها را منهدم کنند. به گزارش روابط عمومی سپاه در این درگیری ۲۳ نفر از عراقی ها به هلاکت رسیدند. (۱)

در سرپل ذهاب نیز آتش مؤثر توپخانه ارتش چند سنگر عراقی ها را منهدم کرد که در نتیجه آن ۱۵ نفر از نیروهای عراقی کشته شدند. (۲)

انبار مهمات سپاه پاسداران در اهواز واقع در مسیر جاده اهواز - سربندر منفجر شد. به گزارش خبرگزاری پارس، مقارن ساعت ۱۱:۴۵ در انبار مهمات سپاه پاسداران خوزستان که در سیلوی اهواز و در مسیر جاده اهواز - سربندر واقع شده است، انفجار مهیبی رخ داد و انبار آتش گرفت. خبرنگار خبرگزاری پارس، ضمن دیدار از محل حادثه، گزارش داد: انفجار انبار مهمات تا ساعت مخابره خبر (۱۳:۴۵) همچنان ادامه دارد و به علت گستردگی شعاع انفجار و آتش سوزی، امکان هرگونه اقدامی برای پیشگیری از انفجارهای بعدی میسر نیست. مکوندی، فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اهواز، که در محل حادثه حضور داشت، در گفت و گوی کوتاهی با خبرنگار خبرگزاری پارس در توضیح دلایل انفجار انبار مهمات سپاه گفت: انفجار بر اثر ضربه خوردن و عمل کردن یک مین در انبار مهمات حین حمل مقداری مین از این محل انجام شده و به قسمت های مختلف انبار که محل نگهداری مهمات بود، سرایت کرد. شدت انفجار به حدی بود که صدای آن تا فاصله چند کیلومتر شنیده می شد و دود غلیظی انبار و اطراف آن را فراگرفته بود. به دنبال این انفجار، از رفت و آمد مردم در محل حادثه جلوگیری و عبور و مرور وسایل نقلیه از طریق جاده اهواز - سربندر متوقف شد و مأموران امداد برای کمک رسانی به حالت آماده باش درآمدند. (۳)

ص: ۵۹۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۲، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱۸ - تهران، خبرگزاری پارس، ۲۶/۸/۱۳۶۰، به گزارش روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

۲- سند شماره ۵۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۷.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۹، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۴، اهواز- خبرگزاری پارس، ۲۳/۸/۱۳۶۰.

کشورهای عربستان، کویت و اردن همچنان به حمایت های خود از حکومت عراق در جنگ با ایران ادامه می دهند و از مرزهای زمینی اقلام مورد نیاز ارتش عراق را تأمین می کنند. در همین خصوص در طول دیروز و امروز، ۳۴ دستگاه کامیون حامل مهمات سبک و سنگین از مرزهای این کشورها وارد عراق شد. (۱) گفتنی است ۳ روز پیش نیز ۳۶ دستگاه خودرو نظامی حامل مهمات از عربستان سعودی به عراق وارد شد، که ۲۰ دستگاه آن به سامره و ۱۶ دستگاه به پادگان التاجی انتقال یافته است. (۲)

طبق اعلام منابع اطلاعاتی، ارتش عراق در حال حاضر ۲ اسکادران میراث فرانسوی دارد که ۱۲ فروند از آنها عملیاتی هستند و اخیراً نیز در حمله به بندر امام خمینی برای عملیات پوششی از این نوع هواپیماها استفاده شده است. در گزارش این منبع آمده است که خلبانان این میراثها، شش ماه دوره آموزشی را در فرانسه و شش ماه دوره آمادگی را در عراق گذرانده اند. (۳)

در ادامه پناهندگی نیروی نظامی و مردم عراق به ایران، امروز ۶ تن از نظامیان عراق با عبور از مرز مقابل سردشت خود را به نیروهای جمهوری اسلامی معرفی و درخواست پناهندگی کردند. یک نفر از این افراد سرگرد، ۳ تن درجه دار و ۲ تن سرباز هستند، در همین منطقه ۳ نفر از مردم مسلمان عراق نیز وارد خاک ایران شده، درخواست پناهندگی کردند. (۴)

امروز افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در شهرهای سنندج، روانسر، اطراف کامیاران، میاندوآب و حومه آن، مهاباد، سردشت و محور سقز - بانه، اقداماتی را علیه نیروهای خودی انجام دادند که تلفات و خسارت هایی در پی داشت. از سوی دیگر، نیروهای سپاه سقز نیز با اجرای عملیاتی در شمال غرب کامیاران، چند روستا را پاک سازی کردند. در این عملیات که ده ساعت طول کشید، ۷ تن از افراد حزب دمکرات به هلاکت رسیدند و تعدادی از آنها نیز زخمی شدند.

در آخرین ساعات امروز ۳۰۰ نفر از افراد سازمان مارکسیستی - مائوئیستی کومه له از طریق دره "آبیدر" به شهر سنندج نفوذ کردند و در محله "کلکه جار" این شهر با تهدید خادم مسجد از طریق بلندگوی این مسجد اقدام به شعاردادن و پخش نوارهای سازمانی کردند. آنها هم زمان با این اقدام با مأموران کلانتری منطقه ۲، که در این محل واقع شده است، درگیر شدند و به منزل یکی از اهالی مسلمان ۲ عدد نارنجک پرتاب کردند و به تیراندازی بی هدف در شهر پرداختند. در این حمله ۲ پیش مرگ کرد مسلمان و یک زن از اهالی محل به شهادت رسید و ۲

۱- سند شماره ۱۰۸۰۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۳۳۹۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۴ (رکن ۲) به فرماندهی لشکر ۲۸ (رکن ۲)، ۱۴/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۲- سند شماره ۱۰۸۰۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۳/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۳- سند شماره ۴۱۰۰۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه تاکتیکی تیپ ۱ زرهی (رکن ۲)، ۲۳/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۰۰۵۵۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تیپ ۲ زرهی (رکن ۲) به فرماندهی گردان مهدی - ۰۹۰ - ۱۳۰ - ۱۵۵ پدافند هوایی و سپاه پاسداران، ۲۳/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۳۱۵۳۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه تاکتیکی تیپ ۱ زرهی (رکن ۲)، ۲۳/۸/۱۳۶۰، ص ۵.

۴- سند شماره ۲۹۴۰۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۹، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۳/۸/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۰، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۲، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۴/۸/۱۳۶۰.

مأمور شهربانی و ۲ زن دیگر نیز زخمی شدند. نیروهای سپاه با آگاهی از خبر حمله این گروه، با همکاری مردم جلو پیشروی آنها را گرفتند و محل را پاک سازی کردند. مهاجمان با پیش آمدن وضعیت جدید با استفاده از تاریکی هوا یک فرد نظامی، یک تن از پیش مرگان کرد مسلمان و ۳ نفر از اهالی محل را گروگان گرفته، متواری شدند. در اقدام متقابل نیروهای امنیتی نیز عده ای از مهاجمان کشته یا زخمی شدند که نیروهای خودی به دلیل اینکه آنان کشته و زخمی هایشان را حمل می کردند نتوانستند تعداد دقیق آنها را مشخص کنند. (۱) - (۲)

همچنین در روانسر، عناصر حزب دمکرات در نزدیکی روستای "لون سادات" به ۲ تن از نیروهای سپاه حمله کردند و هر دو را به شهادت رساندند. (۳)

در تپه "شیرین سوار" در ۳۰ کیلومتری جنوب غربی کامیاران، افراد حزب دمکرات در ساعت ۲۲ به نیروهای خودی مستقر در این تپه حمله کردند که با ایستادگی و آتش نیروهای خودی، مهاجمان با تحمل ۲ کشته و ۵ زخمی، منطقه عملیات را ترک کردند. (۴)

در یک عملیات کمین عناصر مسلح غیرقانونی به یک دستگاه کامیون حامل افراد نظامی در حومه "میان دو آب" حمله کردند که یک نفر به شهادت رسید و ۲ تن زخمی شدند. (۵)

در تیراندازی افراد مسلح شورشی در داخل شهر میاندو آب نیز یک پاسدار و یک غیرنظامی زخمی شدند و یک منزل نیز دچار آتش سوزی شد. (۶)

یک درجه دار جمعی ژاندارمری مشهد که برای مرخصی و دیدار وابستگان خود به شهر مهاباد آمده بود، در این شهر به وسیله افراد وابسته به گروه کومه له گروگان گرفته شد. (۷)

عناصر مسلح وابسته به گروه های برانداز از ساعت ۱۷:۳۰ تا ۲۱:۳۰، پادگان سردشت و پایگاه های نیروهای خودی را در این شهر هدف انواع گلوله های سبک و سنگین قرار دادند که در نتیجه آن ۲ دستگاه خودرو سپاه بر اثر برخورد ترکش خمپاره آسیب دید. (۸)

این اقدام در شهر مهاباد نیز انجام شد که خسارتی در پی نداشت. (۹)

در محور سقز - بانه نیز یک کامیون جهاد سازندگی که حامل ماسه بود، به دست عناصر مسلح غیرقانونی ربوده شد. مهاجمان پس از مدتی راننده را آزاد کردند، ولی خودرو در اختیار آنان باقی ماند. (۱۰)

نیروهای سپاه سقز برای پاک سازی روستاهای "بان سعید"، "تراوله" و "باقله" در شمال غرب کامیاران عازم منطقه شدند و پس از حدود ۱۰ ساعت درگیری موفق به پاک سازی این مناطق شدند. در این اقدام، ۷ تن از افراد وابسته به حزب دمکرات کشته و تعدادی نیز زخمی شدند و ۱۳ قبضه انواع اسلحه و تعدادی نارنجک نیز به دست نیروهای خودی افتاد. در این عملیات از نیروهای سپاه نیز یک نفر به شهادت رسید. (۱۱)

- ۱- طبق گزارش شهربانی استان کردستان، بعد از این حمله، ضدانقلابیون افراد مسلمان و کسانی را که به نحوی علیه گروه های غیرقانونی موضع دارند، تهدید کرده اند که به زودی برای ترور آنها به شهر باز خواهند گشت.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۰، ۲۵/۸/۱۳۶۰، صص ۱۷ - ۱۶، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۴/۸/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۱، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۳، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۵/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سند شماره ۵۶۶۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۷/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۳- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکزی اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۶؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۰، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱۷، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۲۴/۸/۱۳۶۰، به نقل از سپاه پاسداران غرب کشور؛ و- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۳.
- ۴- روزنامه کیهان، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۱، ۲۵/۸/۱۳۶۰، صص ۴۳ - ۴۲، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۵/۸/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۲، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۳۰، سنندج - خبرگزاری پارس؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، شماره ۸۰، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزا (مد عملیات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۵- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به نداجا، (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۵؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۲، ۲۶/۸/۱۳۶۰، صص ۳۶ - ۳۵، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۶/۸/۱۳۶۰.
- ۶- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۷- همان، صص ۲ و ۵.
- ۸- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکزی اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۵؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، شماره ۸۰، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزا (مد عملیات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۹- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۱۰- روزنامه اطلاعات، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۴، واحد مرکزی خبر، سنندج؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۰، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۲، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۴/۸/۱۳۶۰.
- ۱۱- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنگار، شماره ۲۵۷، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱، به نقل از اطلاعیه روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، ۲۵/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۶؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۲، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۳۷، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۲۶/۸/۱۳۶۰.

امروز عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای رضوانشهر، برازجان، زنجان و انزلی اقدام به ترور افراد متعهد و پرتاب بمب کردند که تلفات و خسارت هایی را به بار آورد. در همین حال، نیروهای امنیتی موفق شدند عامل ترور فرماندار شهر شاهرود را در منطقه شمیرانات تهران دستگیر کنند.

افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) امروز رسول قنبری، معلم یکی از روستاهای رضوانشهر را که مسئول آموزش نظامی بسیج این شهر نیز بود، در مقابل منزل خود در رضوانشهر ترور کرده، به شهادت رساندند. (۱) رادیو صدای ایران وابسته به گروه های سلطنت طلب ضمن ابراز خرسندی از این اقدام، محل حادثه را بندر انزلی اعلام کرد. (۲)

در برازجان نیز گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) یکی از نیروهای کمیته انقلاب اسلامی این شهر را با شلیک چند گلوله ترور کردند که وی بر اثر جراحات وارد شده به شهادت رسید. (۳)

در زنجان نیز نیروهای این سازمان یک بمب دست ساز قوی را به منزل یکی از افراد متعهد شهر پرتاب کردند که فقط خساراتی به بار آورد. این دومین بار در طول سه روز گذشته است که عناصر سازمان به منزل این شخص بمب پرتاب می کنند. (۴)

همچنین رادیو صدای مجاهد، ارگان سیاسی - تبلیغاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، اعلام کرد که یک گروه عملیاتی این سازمان در شهر انزلی بمبی آتش زا به یک مغازه کتاب فروشی (این رادیو این مکان را مراکز تبلیغاتی رژیم می خواند) پرتاب کردند که بر اثر آتش سوزی خسارات فراوانی به این مکان فرهنگی وارد شد. (۵)

نیروهای کمیته شمیران عامل ترور فرماندار شاهرود را که از اعضای کادر مرکزی سازمان در آن شهر بود، دستگیر کردند. وی همچنین رابط عملیاتی سازمان در شاهرود و سرتیم نظامی در شهر مشهد بود. (۶)

امام خمینی در دیدار رئیس جمهور، نخست وزیر و اعضای هیئت دولت با ایشان سخنانی ایراد کردند. مهم ترین محورهای سخنان ایشان عبارت بود از: تأکید بر همبستگی بین دولت و ملت به عنوان یک تحول بزرگ بعد از وقوع انقلاب در ایران، اهمیت حیاتی این همبستگی و خطر گسست بین دولت و ملت، اهمیت حفظ تفاهم روحانیت و ملت با توجه به نقش روحانیت در ایجاد تفاهم ملی، تأثیرپذیری ملت از روحانیت و لزوم توجه دولت به این امر، تأکید چندباره بر نقش عمومی مردم، به خصوص قشرهای مستضعف در ایجاد وضعیت جدید سیاسی در ایران و تداوم یافتن این نقش بعد از انقلاب با حضور آنان در صحنه های حساسی همچون جبهه و جنگ و لزوم خدمتگزاری به آنها و بیان نقش خدمتگزاری انبیا و اولیا و هدایت آنان در جامعه.

ایشان فرمودند: «من گمان می کنم که بعضی تحولاتی که بعد از انقلاب در ایران پیدا شد، این تحولات بود که ما را به

مسائلی که تاکنون رسیده ایم، رسانده است. و من جمله از تحولات، این

ص: ۶۰۰

-
- ۱- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۰؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۴، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران بندر انزلی.
  - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۱، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱۳ ضمیمه، رادیو صدای ایران، ۲۴/۸/۱۳۶۰.
  - ۳- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۷، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶.
  - ۴- روزنامه کیهان، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴، زنجان، خبرگزاری پارس.
  - ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۱، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۹ ضمیمه، رادیو مجاهد، ۲۵/۸/۱۳۶۰.
  - ۶- روزنامه کیهان، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۴، شمیران.

هماهنگی ملت با دولت است. این شاید در رأس سایر تحولات باشد. ما باید این هماهنگی را با هر قیمتی که شده است، با هر زحمتی که شده است، حفظ کنیم. اگر - خدای نخواستہ - از دست ما این هماهنگی بیرون برود، کارهای شما فاش خواهد شد و مملکت به همان مسائلی که سابق بود - خدای نخواستہ - کشانده خواهد شد. ما الآن در [غیر] ایران، گمان ندارم که در جای دیگری - لاقلاً آنجایی که ما اطلاع از آنها داریم - این معنا باشد که این جور هماهنگی بین ملت و دولت باشد. ما بنای بر این نداریم؛ یعنی، دولت ما بنای بر این ندارد که یک مسئله ای را در یک اتاق سر بسته، این مسئله را خودش طرح بکند و تحمیل کند بر ملت؛ مثل قضیه پیشنهاد فهد.

دولت های منطقه، همه دولت ها - ما حالا- دولت های منطقه بیشتر در نظرمان هست - دولت های منطقه - اگر عموماً گفته نشود - به طور اکثریت قاطع، این طورند که خودشان یک چیزی را طرح می کنند؛ کاری به این ندارند که مصالح ملت چیست، نظر ملت چیست، مردم چه کاره اند. اگر یک جایی هم - فرض کنید که - یک مجلس شورای باشد، یک صورتی است که مثل مجلس شورای زمان محمدرضا و زمان رضاشاه، که یک صورتی است که خوب ما هم مجلس داریم و الاً مجلس به آن معنایی که واقعاً برگزیده های خود ملت باشند، بدون تحمیل و نظر خود ملت باشد، بدون این [که] تحمیل بشود، من گمان ندارم که جایی را شما بتوانید پیدا کنید که این طور باشد که صد درصد ملت است و همه امور در دست ملت است و دولت برگزیده از ملت است و خدمتگزار ملت.

ما نمی خواهیم که و شما نمی خواهید که برگردد مسئله به مسئله زمان محمدرضا یا زمان رضاخان و اگر سست ما بیاییم و این هماهنگی را حفظ نکنیم، خوف این معنا هست که آنهایی که از اسلام سیلی خوردند و آنهایی که نگران اوضاع ایران، بلکه نگران اوضاع منطقه هستند، یک کاری بکنند؛ یک راهی را پیش بگیرند که ملت را خسته کنند، اختلاف ایجاد کنند بین افراد ملت، اختلاف ایجاد کنند بین دولت و ملت و یک راهی باز کنند که یک رضاشاهی را دوباره بیاورند به عنوان رئیس جمهور اسلامی - به عنوان شاهنشاهی نمی آورند - به عنوان رئیس جمهور صد درصد اسلامی! [می آورند] و بسیاری از مسائل اسلامی را هم از من و شما بیشتر عمل کند. از این جهت، در رأس برنامه های دولت، باید این مطلب باشد که این هماهنگی را حفظ بکند؛ خیال نکنند که ما دولت هستیم و باید مسئله ای را که ما طرح می کنیم ملت بپذیرد، چه روی مصالحش باشد، چه نباشد.

شما می بینید که خودشان می روند طرح درست می کنند، می روند در امریکا بین مصر و تل آویو و واشنگتن یک طرحی درست می کنند و بعد هم می گویند که این طرح باید اجرا بشود؛ کاری ندارند به اینکه ملت مصر چه کاره است، ملت فلسطین چه کاره است، لبنان چه کاره است. ظلم هایی که به اینها شده است، چه [می باشد]، اینها را هیچ کار ندارند، روی مصالح خود قدرتمندها این مطالب را پیش می آورند و دولت ها، ملت ها را به هیچ حساب می کنند؛ همین طوری که شما دیدید که در زمان محمدرضا و رضاشاه، دولت، ملت را هیچ حساب می کرد؛ چنانچه آن کسی که در رأس بود، آن خائنی که در رأس

بود، همه را هیچ حساب می کرد. رضاخان همه را هیچ حساب می کرد و محمدرضا هم این طور بود و این اسباب این می شد که آنها بتوانند سلطه خودشان را تحمیل کنند؛ برای اینکه غیر از یک نفر کسی نیست. با یک نفر می شود تفاهم کرد. اینکه اینها نمی خواهند پای ملت در کار باشد، برای این [است] که با ملت تفاهم کردن کار آسانی نیست، اما با یک نفر رئیس جمهور، با یک نفر نخست وزیر، با یک نفر شاه، اینها می توانند تفاهم کنند و مسائلشان را به او بگویند و این هم به مردم تحمیل کند. مردم هم که در صحنه نیستند و ابرقدرت ها نمی خواهند باشند. دولت هایی را هم که سرکار می آورند، با همین میزان [سر] کار می آورند که به ملت ها کار نداشته باشید شما؛ شما باید که حاکم هستید، شما باید همه کارها را خودتان انجام بدهید. ... شما نمی توانید کارهایی که الآن در ایران هست را انجام بدهید الا با هماهنگی با ملت، هماهنگی با ملت هم این است که شما توجه کنید به خواست های اینها.

... تفاهم کنید. علما هم فرض کنید که در بلاد هستند. آنها نمی خواهند که سلطنتی بکنند حکومتی بکنند آنها مصالح مردم را ملاحظه می کنند.

... اینکه دیدید که در همه این زمان ها روحانیت مورد حمله بوده - زمان رضاشاه را شاید هیچ یک از شما ادراک نکرده باشد، درست که بداند چه می کردند. تمام صدمه ها بر روحانیت بود - این روی همین معنا بوده که آنها می دیده اند که روحانیت با ملت دستشان توی هم است و چنانچه اینها [روحانیون] زنده بمانند و اینها دارای یک هویتی باشند، اگر یک کاری بخواهند بکنند، اینها اینند که می توانند صدا کنند. خوب رضاشاه هم دید که در خیلی از جاها، قیام از طرف روحانیت شد؛ از خراسان شد، از اصفهان شد، از جاهای دیگر هم شد، از آذربایجان شد. از این جهت، اینها می خواهند، اساس مطلب این است که ملت را از مسائل روز کنار بگذارند. تماس با ملت نداشته باشد هم مسائل روز و این یک ضروری است که بر دولت ها وارد می شود و خودشان ملتفت نیستند.

شمایی که الآن متوجه این مطلب هستید و احساس این مطلب را کرده اید که هرچه دارید از مردم است، اگر مردم نبودند، اگر این مردم، خصوصاً این مستضعفین، خصوصاً این جنوب شهری های به اصطلاح پابرهنه ها، اگر اینها نبودند، شماها یا در حبس الآن بودید یا در تبعید بودید یا در انزوا؛ همه شما یا باید بنشینید توی خانه هایتان و نتوانید یک کلمه صحبت بکنید یا اگر صحبت کردید، باید حبس بروید، زجر بکشید، باید تبعید بشوید و امثال ذلک. این ملت است که آمد شما را از این همه گرفتاری ها بیرون آورد و آورد و با رأی خودش، مجلس درست کرد و جمهوری اسلامی را تنفیذ کرد و رئیس جمهور درست کرد و آنها هم دولت درست کردند. همه چیزهایی که ما داریم از این مردم است، خصوصاً از این مستضعفین. آن بالایی ها به مردم کاری ندارند، آنها مشغول کار خودشان هستند، آنها ناراضی می خواهند درست کنند.

... آن که شما را از آن رنج و از آن عذاب و از آن گرفتاری بیرون آورد و آورد به مقام دولت رساند، این مردم بودند. تا این مردم را دارید خوف اینکه بتوانند به شما آسیب برسانند، هیچ نداشته

باشید؛ برای اینکه آنها آسیب را با یک نقشه‌هایی درست می‌کنند؛ نمی‌آیند بریزند ملت را بکشند. آنها ملت را می‌خواهند از آن کار بکشند، نمی‌خواهند مملکت خراب کنند، می‌خواهند مملکت آباد باشد، از آن چیز ببرند. آنها با یک نقشه‌هایی، بین دولت و ملت شکاف ایجاد می‌کنند؛ بین دولت و روحانیت شکاف ایجاد می‌کنند. این شکاف کم کم اگر زیاد شد، اسباب نارضایتی شد، مردم از دولت منحرف می‌شوند. [آن وقت] شما یا باید با سرنیزه با مردم رفتار کنید یا بروید کنار.

... انبیا خودشان را خدمتگزار می‌دانستند، نه اینکه یک نبی‌ای خیال کند حکومت دارد به مردم. حکومت در کار نبوده. اولیای بزرگ خدا، انبیای بزرگ همین احساس را داشتند: که اینها آمدند برای اینکه مردم را هدایت کنند، ارشاد کنند، خدمت کنند به آنها. شما هم احساس قلبی‌تان این مطلب باشد که واقعاً ما آمدیم که به این مردم خدمت کنیم و این خدمت به مردم، خدمت به خودمان است؛ یعنی ما اگر این مملکت را با این وضعی که الآن دارد به پیش ببریم، با این حاضر بودن مردم در صحنه به پیش ببریم و با این همراهی مردم با دولت، هر قصه‌ای که برای دولت پیش می‌آید، مردم پیش قدم هستند. شما ملاحظه بفرمایید پیشترها با فشار - الآن هم جاهای دیگر این طور است با فشار - یک سربازی را می‌بردند در جبهه، شما دیدید که به من گفته بودند که شما بگویید، من نشده یک وقت صحبت کنم، خودشان گفتند؛ به مجرد اینکه گفتند به اینکه ما سرباز لازم داریم، ما اشخاص لازم داریم، آنجا [جبهه‌های جنگ] این قدر جمعیت رفت اسم نوشت که صدایشان درآمد که نه نمی‌خواهیم؛ دیگر بستان است، در صورتی که می‌روند به جنگ، می‌روند به قتال، می‌روند به کشته شدن. یک همچو مملکتی که این طور شده است.

و به خواست خدا این مطلب شده است، با تأیید خدا این مطلب شده است - این را باید حفظش کرد، باید قدرش را دانست. ما باید خدمت کنیم به اینها. ... آن چیزی که در رأس برنامه‌های دولت است تفاهم بین ملت و دولت [است] و آن هم نه اینکه هی بگوییم: "تفاهم داریم" ... هر یک از شما که می‌خواهید یک مأموری در یک جایی بفرستید، مأمور را درست ملاحظه کنید، ببینید چه کاره است و چه بوده است و چه باید باشد و به او سفارش کنید که تو مأموریتت تا آن حدود است که با مردم بسازی... اگر این مسائل حفظ بشود، شما خیال نکنید از خارج بتوانند به شما یک صدمه‌ای بزنند... و شما اگر در خدمت مخلوق باشید در خدمت این بندگان خدا که خدا علاقه به آنها دارد باشید، خداوند هم حفظ می‌کند شما را.» (۱)

۱

معاون وزیر نفت هند در رأس یک هیئت کارشناسی نفتی امروز وارد تهران شد. خبرگزاری پارس درباره موضوع گفت و گوهای وی با مقامات ایرانی اعلام کرد: خرید نفت خام ایران از سوی هند، بررسی امور مربوط به پالایشگاه و مجتمع پتروشیمی و سرمایه‌گذاری مشترک ایران و هند در "مدرس" از موضوعات مورد بحث این هیئت با مقامات نفتی ایران خواهد بود. (۲)

ص: ۶۰۳

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، صص ۳۶۰ - ۳۵۳.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۹، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲۶، ۲۳/۸/۱۳۶۰.

هم زمان با خروج وزیر کشور چکسلواکی از بغداد، وزیر نفت لبنان وارد پایتخت عراق شد تا با مسئولان این کشور درباره عقد قراردادهای نفتی به توافق برسد.

"پارتو زلا اوبزنا"، وزیر کشور چکسلواکی، پس از ۶ روز اقامت در بغداد و دیدار با مقامات عراقی آن کشور را ترک کرد. به گزارش خبرگزاری عراق، وی هنگام عزیمت ضمن ابراز رضایت از نتایج ملاقات هایش با مقامات عراقی، خاطر نشان کرد که عراق و چکسلواکی یک قرارداد همکاری بین وزارت خانه های کشور خود امضا کرده اند، وی درباره جزئیات این قرارداد توضیح نداد. (۱)

به گزارش خبرگزاری پارس، هم زمان با خروج وزیر کشور چکسلواکی، محمد یوسف بیصون، وزیر نفت لبنان، وارد بغداد شد. قرار است در ملاقات های وی با مقامات عراقی، علاوه بر عقد قرارداد دوجانبه میان لبنان و عراق در خصوص پمپاژ نفت خام عراق به پالایشگاه طرابلس واقع در شمال لبنان، موضوع صدور نفت عراق از طریق این پالایشگاه به خارج نیز بررسی شود. شایان ذکر است که این پالایشگاه اخیراً هزار تن نفت عربستان سعودی را پذیرا شده است. (۲)

خبرگزاری پارس به نقل از رادیو صدای امریکا اعلام کرد، مجمع عمومی سازمان ملل متحد با اکثریت آرا موافقت کرد که رژیم اشغالگر قدس را به دلیل تجاوز این رژیم به تأسیسات اتمی عراق در ژوئن گذشته، محکوم کند. براساس گزارش خبرگزاری پارس، سازمان ملل متحد، حمله رژیم صهیونیستی را به تأسیسات اتمی عراق یک تجاوز عمدی بی سابقه توصیف کرد و از این رژیم خواست تا غرامت این حمله به عراق را بپردازد و از کشورهای دیگر نیز خواست تا دیگر به رژیم صهیونیستی اسلحه نفروشند. همچنین در این تصمیم، مجازات هایی علیه اسرائیل اتخاذ شده و از سازمان ملل خواسته شده است تا دست به اقداماتی بزند تا دیگر اسرائیل، لطمه ای به امنیت و صلح جهانی نزند و فعالیت های اتمی اش محدود شود. گفته می شود، تصمیم مجمع سازمان ملل متحد از تصمیم شورای امنیت، که در ماه ژوئن گذشته اتخاذ شد، شدیدتر است. براساس این گزارش، در مجمع عمومی سازمان ملل متحد، اکثریت آرا شامل ۱۰۹ رأی بود که در مقابل دو رأی رژیم صهیونیستی و امریکا پیروز شد. ۳۴ کشور دیگر که شامل کشورهای اروپای غربی نیز بودند، از رأی دادن به این موضوع خودداری کردند. سفیر امریکا در سازمان ملل متحد، این تصمیم را غیرهماهنگ توصیف کرد و سفیر رژیم صهیونیستی در سازمان ملل آن را دشمنانه خواند. در تصمیم سازمان ملل در خصوص سلاح های اتمی رژیم اشغالگر قدس که از طریق امریکا تأمین می شود، ابراز نگرانی شده است. این موضع سازمان ملل در حالی اتخاذ شد که هنوز این سازمان درباره تجاوز آشکار عراق به ایران هیچ گونه تصمیمی اتخاذ نکرده است. (۳)

۲- همان، ص ۹، بیروت - خبرگزاری پارس، ۲۳/۸/۱۳۶۰.

۳- همان، ص ۱۸، رادیو صدای امریکا، ۲۳/۸/۱۳۶۰.

از امروز نیروهای واکنش سریع امریکا مانور مشترک با مصر، موسوم به "ستاره درخشان" را هم زمان با مانور دریایی امریکا و ۶ کشور اروپایی در مدیترانه آغاز کردند و به مدت ۱۰ روز آن را ادامه خواهند داد. به نوشته روزنامه کیهان به نقل از خبرگزاری ها، خودروهای زرهی امریکا شامل ۳۲۵ تانک و زره پوش پس از دو هفته مسافرت دریایی وارد بندر "اسکندریه" شدند تا در این مانور شرکت کنند. علاوه بر این، ۴ هزار سرباز مصری، همراه با ۶ هزار تفنگدار امریکایی که در روزهای گذشته در خاک مصر پیاده شدند، در مانور ستاره درخشان شرکت دارند. در ضمن هواپیماهای آواکس مصر نیز در این مانور حضور دارند. روزنامه های بیروت سیل سربازان و سازوبرگ نظامی امریکا را به سوی مصر، اشغال این کشور توسط امریکای تجاوزگر ارزیابی کردند. هم زمان با این مانور، در سودان، عمان و سومالی نیز مانور مشترکی برگزار خواهد شد. یادآوری می شود که ایران، سوریه، الجزایر و لیبی از جمله کشورهایی هستند که این مانور را که نوعی اشغال نظامی است، محکوم کرده اند. (۱)

ص: ۶۰۵

هوایمهای عراقی امروز شهر سوسنگرد و حومه اهواز را با بمب های خوشه ای آتش زامباران کردند. ارتش این کشور نیز همچون روزهای گذشته شهر آبادان و حومه آن را زیر آتش توپخانه ها و خمپاره اندازهای خود قرار داد. در مناطق غربی کشور هم شهر پاوه هدف توپخانه های دوربرد عراق قرار گرفت.

هوایمهای عراقی امروز برفراز شهر سوسنگرد ظاهر شدند و بخش هایی از شهر را با بمب های خوشه ای آتش زامباران کردند که موجب آتش سوزی هایی در چند نقطه از شهر شد. (۱) علاوه براین، هوایمهای عراقی روستاهای "غزاویه بزرگ" و "موران" را در جنوب غربی اهواز با بمب های آتش زامباران کردند که خسارت هایی در پی داشت. (۲)

امروز همچنین توپخانه های دوربرد عراقی شهر آبادان را به شدت گلوله باران کردند که بر اثر آن یک نفر به شهادت رسید و ۲ تن زخمی شدند. در این اقدام، در کوی "مصدق"، ۱۵ منزل آسیب دید و بخشی از نخلستان ایستگاه ۱۳ دچار آتش سوزی شد. خمپاره اندازهای عراقی نیز چند نقطه از کوی مصدق، کوی تلویزیون (بوارده شمالی) و نخلستان ایستگاه ۱۲ را هدف قرار دادند که سبب بروز آتش سوزی هایی در این مناطق شد. (۳)

در مناطق غربی کشور نیز توپخانه های دوربرد عراقی مناطق مسکونی شهر پاوه را هدف قرار دادند که بر اثر آن ۳ نفر غیرنظامی زخمی شدند. (۴)

افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی امروز در شهرهای مریوان و بانه با نیروهای خودی درگیر شدند و در بوکان و میاندوآب اقدام به مین گذاری کردند. علاوه براین، نیروهای سپاه با حضور در محل درگیری روز گذشته در شهر سنندج (محل کلکه جار)، با همکاری مردم، ۱۵ تن از افرادی را که در

ص: ۶۰۷

۱- سند شماره ۵۵۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سپاه سوسنگرد به عملیات ستاد جنوب، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و - سند شماره ۵۵۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته، واحد اطلاعات عملیات ستاد عملیات سپاه خوزستان به فرماندهی مرکز، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۳.

۲- سند شماره ۴۲۷۵۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد امنیت شهر اهواز به برادر فروزنده، ۲۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۳- سند شماره ۴۲۷۵۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهرداری استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۲۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۴- سند شماره ۸۰۳۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه سپاه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه سپاه مرکز،
سند تک برگي؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری سنندج، ۲۴/۷/۱۳۶۰،
سند تک برگي.

درگیری های روز گذشته با گروه های ضد انقلاب همکاری کرده بودند، دستگیر کردند. همچنین براساس گزارش اطلاعات ژاندارمری، سران حزب دمکرات به فرماندهان خود دستور داده اند تا برای زمستان به جمع آوری هیزم بپردازند. این موضوع، آسیب پذیری آنها را در مناطق روستایی افزایش می دهد.

افراد وابسته به گروه های مسلح غیر قانونی در ساعت ۱۸:۳۰، به یک کامیون نظامی هنگ ژاندارمری و خودروهای محافظ آن که در حال حمل غذا از مریوان به چناره در شمال شرقی این شهر بودند حمله و کامیون حامل غذا را با گلوله آربی. جی ۷ منهدم کردند. در این عملیات، ۵ تن از سربازان شهید، ۳ تن دیگر زخمی و یک افسر و ۸ سرباز نیز به گروگان برده شدند. (۱)

در بوکان، عناصر مسلح گروه های غیرقانونی محوطه منبع آب این شهر را مین گذاری کردند که بر اثر انفجار مین ها، ۶ نفر از افراد سپاه به شهادت رسیدند و تعدادی نیز زخمی شدند. (۲)

در ارتفاعات "نعل شکن"، (۳) که مشرف بر شهر بوکان است، نیروهای حزب دمکرات بر سر راه نیروهای خودی مین گذاری کرده بودند که بر اثر انفجار آنها یک دستگاه جیپ ارتش منهدم شد و تعدادی از سرنشینان آن نیز شهید یا زخمی شدند. (۴) - (۵)

همچنین در منطقه "کانی سیران" در جنوب غربی میاندوآب، یک سرباز بر اثر انفجار مین ضد نفر زخمی شد. (۶)

در حمله مشترک نیروهای خودی و افراد حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها) به محل استقرار نیروهای حزب دمکرات کردستان ایران در روستای "کریم آباد" در جنوب بانه و در مسیر بانه به نور، سرپرست پایگاه حزب دمکرات کردستان ایران به نام "عمر قادری" کشته شد و ۴ نفر از افراد این حزب نیز زخمی شدند. (۷)

همچنین به دنبال حمله روز گذشته افراد کومه له به محله کل کجار (کلکه جار) در شهر سنندج و کشته یا زخمی شدن تعدادی از نیروهای خودی و مردم این شهر، امروز نیروهای سپاه به کمک مردم، ۱۵ تن از مهاجمان یا افرادی را که با آنان همکاری کرده بودند، شناسایی و دستگیر کردند. (۸)

به گزارش بخش اطلاعات ژاندارمری، سران حزب دمکرات کردستان برای فراهم کردن مواد سوختی لازم به سرپرستان پایگاه های حزب که در برخی روستاهای مناطق پاک سازی نشده حضور دارند، دستور داده اند تا اقدام به جمع آوری هیزم در اطراف پایگاه های خود کنند. از این رو، افراد مستقر در پایگاه ها در نظر دارند، شبانه به باغ ها و بیشه زارهای اهالی روستا یا روستاهای مجاور رفته، اقدام به قطع درختان و تأمین سوخت مورد نیاز کنند. (۹)

ص: ۶۰۸

۱- سند شماره ۲۹۴۰۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، شماره ۸۰، از لشکر ۲۸ - (رکن ۳) به فرماندهی نزاجا (مد عملیات)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)،

۱۳۶۰/۹/۱۹، ص ۲.

۲- سند شماره ۱۰۸۰۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۲ اطلاعات) به مقام وزارت کشور، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۱.

۳- این ارتفاعات در تاریخ ۱۱/۷/۱۳۶۰ به تصرف نیروهای خودی درآمد.

۴- تعداد شهدا و مجروحان این حادثه مشخص نشده است.

۵- همان.

۶- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به نداجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۵.

۷- سند شماره ۱۰۸۰۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۸- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۵۷، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱، به نقل از اطلاعیه روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۰، ۲۴/۸/۱۳۶۰، صص ۱۷ و ۱۶، سندج - خبرگزاری پارس، ۲۴/۸/۱۳۶۰.

۹- سند شماره ۱۰۸۰۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۲ اطلاعات) به وزارت کشور، ۲۴/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.

امروز در اقدامات افراد وابسته به گروه های برانداز در شمال کشور و شهرهای سبزوار و تهران، ۴ تن شهید و ۲ تن زخمی شدند. همچنین در این روز، نیروهای امنیتی، یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را در شیراز کشف و ۲ دختر ساکن در این خانه را دستگیر کردند.

افراد گروه های مسلح برانداز شامگاه امروز درحالی که لباس پاسداران را بر تن کرده بودند، در منطقه "کرسنگ"، واقع در ۲۰ کیلومتری جاده آمل - تهران (هراز) با ایجاد درگیری و راه بستن، به بازرسی خودروها پرداختند و پس از شناسایی سرنشینان خودروها، ۴ نفر از آنان را به نام حجت الاسلام حبیب الله شریعتی فرد از روحانیون گرگان و همسر و پسر وی به نام محمدرضا شریعتی فرد، که از اعضای سپاه پاسداران بود و یک پاسدار دیگر به نام مرتضی مطلبی را ربوده و با خود به جنگل های آمل بردند و سپس حجت الاسلام شریعتی فرد و پسر و پاسدار همراه وی را به قتل رساندند و همسر او را نیز پس از ساعت ها در کنار جاده آزاد کردند. مهاجمان همچنین با حمله به افراد ژاندارمری یک تن از آنان را زخمی کردند. (۱) - (۲) آقای هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس، در این باره نوشته است: «در آمل، از جنگل حرکت جدیدی از طرف ضد انقلاب به عنوان "سربداران" شروع شده و چند نفر از سپاه و ژاندارمری را شهید کرده اند و ضربه هایی به آنها خورده و نیروهای دولت آماده مبارزه با آنها در جنگل شده اند.» (۳)

همچنین افراد مسلح وابسته به گروه های برانداز در سبزوار، یکی از اهالی این شهر به نام نوروز سفراهی را هدف چندین گلوله کلت ۴۵ قرار دادند و او را به شهادت رساندند. (۴)

در منطقه شمیرانات تهران (تجریش) نیز ۲ تن از مردم عادی که صاحب مغازه لوازم ورزشی بودند، هدف گلوله یک گروه ترور که سوار بر یک خودرو پژو بودند، قرار گرفتند و هر دو زخمی شدند. (۵)

در شیراز نیز یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) کشف شد و هر دو ساکن آن که دختر بودند، دستگیر شدند. از این خانه مقادیری مدارک سازمانی از جمله چند گزارش از اجرای عملیات های مختلف ترور و انفجار که این دو نفر در شیراز و همدان انجام داده بودند و همچنین آدرس چند خانه تیمی دیگر در شیراز به دست آمد. (۶)

ص: ۶۰۹

۱- طبق شواهد موجود، عاملان حمله و ترور این ۳ نفر، از وابستگان به اتحادیه کمونیست های ایران (سربداران یا سپاه جامگان) بودند که در مناطق جنگلی این محدوده با استفاده از موقعیت جغرافیایی جنگل برای خود مخفیگاه درست کرده و در آنجا مستقر بودند.

۲- روزنامه کیهان، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱۳، گرگان، واحد مرکزی خبر به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی گرگان؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۱، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۴، ساری - خبرگزاری پارس، ۲۵/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه

خبرنامه، شماره ۲۵۷، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۶، آمل.

۳- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، ص ۳۶۸.

۴- سند شماره ۴۳۶۵۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۷، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲۲؛ و- سند شماره ۸۰۳۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۴ به فرماندهی مرکز، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

۵- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۲، شمیران.

۶- سند شماره ۸۰۳۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه شیراز به اطلاعات سپاه مرکز، ۲۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.

امروز شاخه های سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) در شهرهای دزفول، گچساران، مسجدسلیمان، میانه و اردبیل سلاح ها و مهمات خود را به سپاه پاسداران این شهرها تحویل دادند.

در پی تصمیم مرکزیت سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) مبنی بر مبارزه غیرمسلحانه و فراخوان کارگروه مرکزی این سازمان به اعضای این سازمان مبنی بر تحویل سلاح های خود به مراجع ذی صلاح، امروز شاخه های این گروه در شهرهای دزفول، گچساران و مسجدسلیمان، سلاح و مهمات خود را به این شرح به مراکز سپاه تحویل دادند: ۱۳ قبضه ژ ۳، یک قبضه کلاشینکف، یک قبضه یوزی، ۸ قبضه انواع کلت و رولور، ۱۷ عدد انواع نارنجک، ۴۹۳۲ تیر از انواع تیر و فشنگ، ۱۵ عدد سه راهی، ۱۴۳ لوله سالم دینامیت و چند لوله له شده، ۷ دستگاه انواع بی سیم، ۲ عدد بمب آتش زا، ۲۸۵ عدد انواع چاشنی معمولی و الکتریکی، ۵۰ قالب یک پوندی تی.ان.تی. و یک عدد ۶ پوندی و...

در شهرهای میانه و اردبیل نیز افراد وابسته به سازمان فداییان خلق ایران "اکثریت" شاخه آذربایجان سلاح ها و مهماتی بدین شرح به مراکز سپاه پاسداران شهرهای یادشده تحویل دادند: ۵ قبضه سلاح ژ ۳، یک قبضه تفنگ ام ۱، ۵ قبضه انواع کلت، ۱۶۷۸ تیر انواع فشنگ ژ ۳، مشقی، ام ۱، کلت و... (۱)

سخنگوی منطقه ۳ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (استان های گیلان و مازندران) در مصاحبه ای به اقدامات سپاه و سایر نیروهای انتظامی برای کنترل گروه های مسلح برانداز در این دو استان اشاره کرد. بخشی از گزارشی که رسانه های خبری آن را منعکس کردند، به این شرح است: «طی سه ماهه اخیر، ۸۲ درصد از عملیات ترور و انفجار اعضای گروهک های وابسته به شرق و غرب در منطقه گیلان و مازندران کاهش یافته است. برادر محمدرضا موحدی، سخنگوی سپاه پاسداران منطقه ۳ گیلان و مازندران، در یک مصاحبه مطبوعاتی و رادیو، تلویزیونی ضمن بیان این مطلب افزود: "سه ماهه اخیر (مرداد، شهریور و مهرماه گذشته) اعضا و هواداران گروهک های تروریستی، ۱۲۲ فقره بمب گذاری و ترور در استان گیلان و مازندران داشته اند که در طول این ۳ ماه، ۶۰ درصد از عملیات ترور و ۸۲ درصد از عملیات تخریبی و انفجار آنان با فعالیت گسترده برادران سپاه و با کمک امت حزب اللهی کاهش یافته است."

وی در مورد جریانات اخیر گروهک ها در جنگل های اطراف گرگان، آمل، هشتر و طوالش یادآور شد، با اقدامات گسترده برادران سپاه و امت حزب اللهی، عده ای از اعضا و هواداران گروهک ها که در جنگل های اطراف گرگان، آمل و هشتر و طوالش مشغول فعالیت علیه نظام جمهوری اسلامی بوده اند، دستگیر شده اند و مقادیر معتابهی مهمات و سلاح های آنان کشف و ضبط شده است. وی افزود: در این عملیات چند تن از برادران سپاه، مجروح و شهید شده اند. (۲)

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۴، اهواز.

۲- همان؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۰، ۲۴/۸/۱۳۶۰، ص ۳۶، رشت - خبرگزاری پارس، ۲۴/۸/۱۳۶۰.

راديو ايران وابسته به گروه های سلطنت طلب که زمانی برای هر اقدامی که نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) انجام می دادند (ترور یک بقال، یک کفاش، یک دوچرخه ساز و...) از آنان حمایت و از مجاهدت ها و فداکاری های جوانان ایران (!) تمجید می کرد و زبان به ستایش عملیات های نظامی افراد این سازمان می گشود، امروز پس از مشخص شدن شکست روش های سازمان در دست زدن به جنگ مسلحانه داخلی و از موضعی فرصت طلبانه، این بار، زبان به نقد این سازمان گشوده و اتخاذ شیوه مبارزه مسلحانه این سازمان را "فرستادن جوانان بی تجربه به میدان جنگ" خوانده و سازمان را متهم کرده است که برای کسب قدرت با سوءاستفاده از شور انقلابی و بی تجربگی جوانان از آنان به مثابه گوشت در مقابل توپ استفاده کرده است. بخش هایی از این مقاله رادیویی به شرح زیر است:

«امروز چهار ماه پس از شروع درگیری مسلحانه احزاب و هواداران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] با رژیم جمهوری اسلامی، می توان به ارزیابی نتایج این درگیری پرداخت و در یک جمع بندی کلی گفت که مرکزیت مجاهدین با اشتباه محاسبه هایش و با تاکتیک های شتاب زده و نادرستش خون صدها و شاید هزاران جوان پرشور آرمان گرای ایران را به هدر داده است و در این رهگذر، نه تنها چیزی عاید ملت ایران نشده است، بلکه برعکس پیچ و مهره های اختناق محکم تر گردیده است.»

راديو ايران پس از آنکه رجوی دست در دست قصاب کردستان و کشتارگر دانشگاه تهران، بنی صدر، قدم به پاریس گذاشت، در تفسیری درباره راهکنش های رزمی و رهبری مجاهدین خلق (منافقین) اعلام کرد: «این رهبری برای رسیدن به اورنگ قدرت و مسند فرمانروایی، بیش از آن عجله دارد که به خون جوانان ایرانی کمترین بهایی بدهد و بیش از آن مقهور هدف های خویش و مقهور طرح های همدستش بنی صدر است که کشته شدن صدها و هزاران جوان آزادی خواه پرشور دلش را بلرزاند.»

مرکزیت مجاهدین در گرماگرم نبرد جوانان مجاهد با رژیم خمینی به چیزی که نمی اندیشید به هدر دادن خون جوانان بود. در کشف این مرکزیت، تنها یک چیز ارزش تام و اعتبار کامل داشت و آن دستیابی به قدرت در اسرع وقت و با شتاب هرچه تمام تر بود.» در ادامه مطلب رادیو ایران آمده است: «رهبری مجاهدین، کمال بهره برداری را از روحیه بی آلایش و حس تحریک پذیری جوانان پرشور و آزادی خواه به عمل آورد و به قصد آنکه هرچه زودتر خمینی نیز سرنگون شود و خود به جایش نشیند، هر قدر توانست احساسات فورانی عناصر بی آلایش، اما کم تجربه را تحریک کرد و آنان را چون طعمه های آماده و هدف های دسترس پذیر در برابر مسلسل های رژیم درنده قرار داد. به کلام دیگر، مرکزیت سازمان مجاهدین از توده جوانان مجاهد به عنوان گوشت دم توپ استفاده کرد و جوانانی را که می توانستند در لحظه مناسب به عنوان جنگجویان پیروز عمل کنند و ذخایر یک ایران آزاد و سرفراز باشند، در لحظه نامناسب، گله وار به قربانگاه رژیم فرستاد. برخی از ناظران مسائل ایران اظهار می دارند که مرکزیت سازمان مجاهدین خلق مأموریتی برای به کشتن دادن و سربه نیست کردن این نیروهای تشنه آزادی داشته است. هر چند در اثبات یا نفی این نظریه، تاکنون سند معتبری منتشر نشده

است، اما در این زمان، دست کم می توان گفت که اشتباه محاسبه، عطش قدرت یابی و عجله و شتاب تاکتیکی، دست رهبری مجاهدین خلق را به خون جوانان ایرانی آغشته است.

مرکزیت مجاهدین، از یک سو بدون کسب کوچک ترین پیروزی، جوانان پرشور آزادی خواه و کم تجربه را به کشتن داده است و از سوی دیگر بر وقاحت تبلیغاتی و جسارت آدم کشی رژیم افزوده است. آیا جوانان مجاهد این اشتباهات تاکتیکی را خواهند بخشید؟ جوانانی که دست مایه ای جز دلاوری و صداقت، جانبازی و شرف در مبارزه نداشتند، امروز دریافته اند که مرکزیت مجاهدین آنها را سراپا فریب داده است. امروز جوانان مجاهد به چشم می بینند که مرکزیتشان علاوه بر همدستی با قصابی به نام بنی صدر، علاوه بر تنظیم طرح خوفناک ایجاد جمهوری اسلامی دوم، اتهام مبادرت به یک درگیری پرکشتار و بی نتیجه را نیز بر دوش دارد. (۱)

۱

آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور، در پیامی به مردم ایران درباره امور جاری کشور، امنیت، اقتصاد و جنگ را سه موضوع مهم داخلی جمهوری اسلامی خواند و بر بازشکافی هر کدام از این مشکلات در ابعاد اجتماعی، فرهنگی و نظامی، حل این مشکلات با کار و فعالیت مستمر، امیدبخشی به جامعه، همکاری مردم با دولت برای حل این مشکلات، ایجاد فضای آرام برای مردم، برخورد با گروه هایی که به دنبال ایجاد تشنج هستند، روشن بینی و دقت آن دسته از جوانان و نوجوانانی که با گروه های مسلح غیرقانونی همکاری می کنند در انتخاب راه صحیح، شرایط ایران برای صلح و... تأکید کرد. آیت الله خامنه ای در ابتدای پیام خود ضمن اشاره به اینکه مهم ترین موضوعات داخلی کشور اقتصاد، امنیت و جنگ می باشد، نوشته است: «دشمن جهانی ما سعی می کند که مردم ایران را نسبت به مسائل داخلی کشور دچار نگرانی و تشویش کند؛ یعنی به وسیله عوامل خودشان در شبکه خبری عظیم جهانی چه غربی و چه شرقی و چه بخش های خبری مربوط به منطقه، مردم را نسبت به مسائل داخلی دچار دغدغه کند و این طور وانمود کند که ما از لحاظ داخلی در وضع بدی هستیم و بدین وسیله امید را که پشتوانه کار و حرکت است، از مردم بگیرد.»

وی در ادامه پیام خود آورده است: «هر کدام از این رادیوهای خارجی که درباره ایران حرف می زنند، چه نام و نشان دار مانند [رادیوهای] امریکا، اسرائیل و کلن و چه رادیوهای بی نشان، مانند رادیو آزاد و...، هر کدام از این رادیوها نسبت به اوضاع ایران آنچنان حرف می زنند که چند روزی دیگر باقی نمانده تا نظام جمهوری اسلامی ایران واژگون شود و اوضاع داخلی ایران بد است. مقصود آنان این است که امید مردم را از آینده سلب کنند، اعتماد مردم را از دولت بگیرند و دولت را دست تنها بگذارند و طبیعی است که دولت بدون کمک ملت کار مهمی نمی تواند انجام دهد. من قبلاً در پاسخ به همه این رسانه های گروهی دشمن و خائن به همه شما برادران و خواهران عزیز اطمینان بدهم که اوضاع داخلی ما علی رغم وجود صدها مشکل، آن جور که آنها می گویند، بد نیست. ما مشکلات بسیار

ص: ۶۱۲

داریم و این گناه است اگر کسی به مردم نگوید که ما مشکلات داریم، اما مشکلات داشتن به معنی غیرقابل علاج بودن بیماری نیست، مشکل مانند یک بیماری است. یک طیب حاذق و دانا می تواند این بیماری را برطرف کند، صبر و زمان لازم است. ما مشکل داریم، هم درزمینه اقتصادی، هم امنیت و هم جنگ، مانند آوارگان عزیز جنگی (چه آوارگان ایرانی و چه عراقی)، خانه های ویران، واحدهای تولیدی از کار افتاده، پالایشگاه های متوقف مانده و...»

در ادامه پیام رئیس جمهور آمده است: «ما این مشکلات را حل خواهیم کرد. ما یک مشکلی را حل کردیم که از همه مشکلات مهم تر بوده و آن مشکل وجود رژیم شاهنشاهی یا مشکل سلطه امریکا بر ایران بود. ما مبارزه کردیم و همه نیروهای مردمی با هم متحد شدند و از خود گذشتگی نشان دادند و توانستند با پایداری و فداکاری، بزرگ ترین مشکلات یک ملت و یک جامعه را که سلطه بیگانگان و سلطه قدرت های خبیث و ناپاک و خیانتکار داخلی است، برطرف کنند. مشکلات امروز ما به مراتب کوچک تر از آن مشکل رژیم شاهنشاهی است؛ پس مشکل داریم ولی قابل حل است. روش حل مشکلات ما این است، همان طور که [در] مبارزات ما در زمان رژیم فاسد با راستی، صدق و هماهنگی و با کمک از خدا عمل کردیم، امروز هم باید همان طور عمل کنیم و امروز تا زمانی که ملت ما اعتماد به خدا و رهبری دارد و تا زمانی که از نیازهای کوچک خود می گذرد، تمام این مشکلات قابل حل است. ما نه تنها این مشکلات را حل خواهیم کرد، بلکه به فضل الهی و پشتوانه عظمت نیروهای مردمی خواهیم توانست ملت را یک ملت نمونه قرار دهیم. اگر تا امروز انقلاب ما و فداکاری ما توانسته ملت های مسلمان جهان را حرکت دهد، دیری نخواهد گذشت که به کوری چشم دشمنان، آبادی این کشور و رشد صنعت و کشاورزی و رفاه عمومی و دانش، ملت های دور و نزدیک مسلمان و حتی غیرمسلمان را به طرف انقلاب ما سوق خواهد داد؛ بنابراین، دشمنان ما در سطح جهانی از امریکا که دشمن بزرگ [است] گرفته تا عراق که دشمن حقیر و بدبخت ماست و بقیه آنها که رادیو و آنتنی در اختیار دارند، سعی می کنند وانمود کنند که اوضاع کشور ما وخیم است و در حال فروپاشیدن است و به خود دلخوشی می دهند که روزهای آخر است.»

رئیس جمهور در این پیام با تأکید بر غلط بودن این تصور گفت: «آنها نخواهند توانست مردم را دلسرد و بی اعتماد کنند و ما مشکلات را با اتکال به خدا و زیر سایه رهبری عظیم و عزیزی که داریم حل خواهیم کرد. هیچ مشکلی نیست که برای یک ملت مؤمن قابل حل نباشد.»

آیت الله خامنه ای درباره وضعیت اقتصادی کشور نیز نوشته است: «اقتصاد ما دو عیب دارد. این

دو عیب هم میراث حکومت ننگین گذشته است که یکی مسئله نفت است که باید صادر کنیم و درآمدهای ارزی ما به صورت وحشتناکی مربوط به فروش نفت است و به این صورت صادرات قابل ذکر دیگری نداریم و عیب دوم این است که در مورد نیازمندی های کشور خودکفا نیستیم و تا زمانی که به این خودکفایی برسیم، مقداری طول می کشد. البته ما توانسته ایم تا حدودی خود را در برخی تولیدات به خودکفایی نزدیک کنیم، مانند تولیدات گندم، برنج و امثالهم، اما هنوز مواد اولیه کارخانجات ما از خارج باید وارد شود. مقداری از مواد غذایی و محصولات داخلی و صنعتی ما مربوط به خارج است. البته، مبتکرین و جوان های دارای فکر ما مشغول کارهایی هستند و ما را می برند در آینده به سوی این آینده خوب و ما در این صورت و با این شرایط، مقداری احتیاج به خارج داریم و این است وضع اقتصاد ما که دشمن از همین دریچه وارد می شود؛ چه از طریق مسئله نفت و در فشار گذاشتن ما از نظر فروش و فشارهای دیگر در ورود نفت، دشمن سعی می کند نفت ما را در بازار بی مشتری کند و در منطقه فشار بیاورد به بعضی از دولت هایی که با او همدست هستند تا تولید نفت را بالا ببرند و قیمت را پایین نگه دارند. در داخل هم زمانی که دولت مرحوم رجایی شهید عزیزمان اعلام کرد برای بودجه سال ۱۳۶۰ تولید را به ۵/۲ میلیون بشکه خواهد رساند، یک عده ای که بعد وابستگی آنها برای همه مردم آشکار شد، فریاد برآوردند که شما چرا نفت را می فروشید. آنها نفت را از ۵/۶ میلیون بشکه به ۵/۱ میلیون نرسانده بودند، آنها کنار از گود بودند، اما حالا که می دیدند دولت برای اداره کشور و برای سازندگی آن احتیاج به درآمد دارد و این درآمد با فروش نفت [حاصل می شود] به این میزان که نسبت به روزهای قدیم بسیار کم است، با صحنه سازی در مجلس و نوشته های خود جنجال راه انداختند که دولت تصمیم دارد فروش نفت را به ۵/۲ میلیون بشکه برساند. این جزئی از یک توطئه جهانی بود، از طرفی شرکت های بزرگ خارجی را وادار می کردند که از ما نفت نخرند و از این طرف از داخل توطئه می کردند که ما قادر به فعالیت نباشیم.»

رئیس جمهور یادآور شده است: «اینها همه توطئه بود و دشمن با تدبیر این را تعقیب می کرد و ما امروز از این جهت در مضیقه نیستیم. بحمدالله تولید نفت ما بسیار خوب است و بهتر نیز خواهد شد. از لحاظ مشتری در مضیقه نیستیم. آنها حيله گری کردند و توطئه چیدند تا نفت ما را از دور خارج کنند، اما خدای متعال به وسیله بندگان شایسته اش در مقابل حيله و مکر آنها تدبیر و نقشه چید و نقشه خدایی همواره بر نقشه شیطانی غلبه دارد.»

... مسئله بعدی امنیت است. همان طور که دشمن در زمینه مسائل اقتصادی کوشش کرد که ما را دچار مشکل کند، در مسائل امنیتی هم دشمن تلاش کرد تا ما را دچار ناراحتی کند. بزرگ ترین ضربه دشمن در این زمینه، به راه انداختن جنگ تحمیلی عراق علیه ایران بود و بعد از آن، مسئله تحریک گروهک ها و سازماندهی وابستگان به رژیم گذشته و برخی از ساواکی های پلید بود. شما تصور نکنید که همه این انفجارها و ترورها مربوط به گروهک ها است، بلکه فراریان رژیم سابق و ساواکی ها هم سهم دارند. همان کسانی که در روزهای اول انقلاب افراد

کمیته را ترور و شهید می کردند، در حال حاضر نیز مشغول توطئه هستند و ما نباید غافل باشیم.»

در ادامه پیام رئیس جمهور آمده است: «اصل وجود ناامنی از طرف دشمن برای ما یک چیز طبیعی است و غیرمنتظره نمی باشد. دشمن به چه دلیل اجازه دهد که جمهوری اسلامی راه خودش را ادامه دهد و خودش را بسازد و قوی تر شود؟! طبیعی است که دشمن مایل است که نگذارد جمهوری اسلامی کار کند. یکی از بهترین طرق این است که در زندگی مردم ناامنی ایجاد کند و دولت را مشغول و سرگرم کند؛ بنابراین، اصل اینکه دشمن در محل کار، کوچه، خیابان، کارخانه و اداره تحریک کند و درگیری و ترور به وجود بیاورد و مردم بی گناه را از بین ببرد، خود این ناامنی برای ما غیرقابل تصور و انتظار نیست. در اینجا دو مسئله در رابطه با امنیت مهم است: اول اینکه، ما به عنوان دولت جمهوری اسلامی نمی توانیم بنشینیم و تماشا کنیم تا سرپنجه های دشمن بیاید در داخل اجتماعی که ما مسئول اداره آن هستیم، ناامنی ایجاد کند، این نمی شود. مردم این بی تفاوتی و خونسردی را در دولت جمهوری اسلامی نخواهند بخشید. [تاریخ و] مردم آزاده جهان هم نخواهند بخشید. ما باید شدت عمل داشته باشیم. ما، یعنی مجموعه نظام اسلامی. هر سه قوه [نیز] به سهم خود موظف اند در مقابل جریان ایجاد اغتشاش داخلی و ناامنی، با قاطعیت و جدیت عمل کنند. دولت جمهوری اسلامی آن وقتی به راستی اسلامی است که نصیحت امیرالمؤمنین را گوش کند. باید هوشیار باشیم و محیط زندگی و کسب مردم باید امن باشد. آن تنها دولت جمهوری اسلامی است.

ما در مقابل رفتارهای خشونت آمیز باید با قاطعیت عمل کنیم. آن کسی که می خواهد زندگی مردم را برهم زند، باید در مقابل او ایستاد و او را نبخشید و با او مقابله کرد و این چیزی است که خدا، ملت، تاریخ و مردم آزاده جهان از ما می خواهند و اگر ما [به این وظیفه عمل] نکنیم، خدا، ملت و تاریخ ما را مؤاخذه خواهند کرد و می گویند شما عقل داشتید، چرا اجازه دادید دشمن این طور اوضاع و احوال شما را به هم بزند. ما در دوران اختناق سر راهمان سنگ بود، سگ بود، خار بود، دزد بود و با همه اینها مبارزه کردیم. ما انتظار نداشتیم که سر راهمان مانع نباشد. مانع سر راه ما همیشه وجود دارد. ما خارها را کندیم و سنگ را انداختیم و دزد را از سر راه برداشتیم و رسیدیم به سرمنزل جمهوری اسلامی و در حال حاضر همه آنها هست و اگر ما عقب نشینی کنیم و مبارزه نکنیم، در راه حق عقب نشینی کرده ایم؛ پس کار اول ما اعمال قاطعیت و کار دوم هدایت است. ما نمی پسندیم که ببینیم خار راه ما کسانی هستند که خودشان علیه جمهوری اسلامی خصومتی ندارند، بلکه تحریک کنندگان خاصیت دارند و این برای ما بسیار سنگین است. باید با کسی که تحریک شده با مهربانی رفتار شود و خشونت به خرج ندهیم. مایلیم او را متوجه کنیم که اشتباه می کند؛ بنابراین، در کنار قاطعیت هدایت می کنیم. من از این فرصت استفاده می کنم و باینکه می دانم که بچه های خام و ساده ای که در خدمت دشمنان جمهوری اسلامی قرار گرفته اند و آلت دست آنها شده اند، اجازه تلویزیون نگاه کردن ندارند و آنها اجازه شنیدن خطبه های نماز جمعه را ندارند. منافقین و گروهک ها اجازه نمی دادند و نمی دهند تا هواداران آنها خطبه های نماز جمعه را گوش کنند. باین حال، من امیدوارم این

پیام

دلسوزانه و برادرانه به آنها برسد. من می‌خواهم به بچه‌هایی که در خدمت دشمنان جمهوری اسلامی قرار گرفته‌اند بگویم که تحریک کنندگان آنها دنبال هدف‌ها و هوس‌های خود هستند و دروغ می‌گویند که می‌خواهند برای خاطر خلق با جمهوری اسلامی بجنگند. جمهوری اسلامی با بزرگ‌ترین دشمنان خلق پنجه‌درافکننده و با آمریکا می‌جنگد. امروز هیچ ملت و دولتی در دنیا به استحکام و قدرت ما با آمریکا نبرد نکرده. محکم‌تر از ما هیچ گروه انقلابی در سطح جهان علیه آمریکا موضع‌گیری نکرده است. حال آیا اینها امریکایی و وابسته به امریکا نیستند که شما را وادار کرده‌اند تا با چنین حکومتی مبارزه کنید؟! من به شما بچه‌هایی که شنیده‌ام ۱۵ ساله تا ۲۲ ساله هستید، نصیحت می‌کنم. به آغوش اسلام و ملت برگردید و بدانید تحریک کنندگان شما غالباً یا در خانه‌های امن هستند یا در کشورهای امن، در پاریس و در جاهای دیگر. آنها خود را دم‌جنگ نمی‌آورند، آنها برای خدا شما را جلو نینداخته‌اند و دروغ می‌گویند. امروز جمهوری اسلامی در خط مستضعفین عمل می‌کند و برای رسیدن به آرمان‌های مستضعفین، سال‌های زیادی لازم است و راه‌درازی در پیش داریم. شما خیال می‌کنید که یک دولتی که می‌خواهد برای مستضعفین کار کند، با این همه دردسر چگونه می‌تواند آنها را نجات دهد؟ ما در حال حرکت به طرف آرمان‌های مستضعفین هستیم و ما خودمان از لحاظ طبقات اجتماعی در ردیف مستضعفین هستیم. بنده خودم و آن کسانی که امروز مسئول انجام وظیفه هستند، دلیل ندارم که ما به سوی آرمان‌های مستضعفین پیش برویم با آن همه گرفتاری‌هایی که در گذشته و پس از انقلاب متحمل شدیم، منتها زمان لازم است.»

رئیس‌جمهور در ادامه افزوده است: «جنگ را ما شروع نکرده‌ایم و همه شما می‌دانید جنگ را عراق شروع کرد و او بود که به ما حمله کرد. او آتش‌افروزی کرد و ما فقط دفاع می‌کنیم. ما متجاوز را می‌خواهیم از خانه خود خارج کنیم. مادامی که متجاوز از خانه ما خارج نشده، قبول صلح و قبول هرگونه سازش، امضا پای ورقه‌ذلت ایران و ایرانی است و ما این کار را نخواهیم کرد. ما می‌دانیم جنگ مشکلات فراوانی را برای ما به وجود آورده است. دولت بیش از مردم گرفتاری‌های جنگ را لمس کرده است؛ آواره‌ها، خرابی‌ها، کارخانه‌های تخریب‌شده، مخارج زیاد و سنگین جنگ. اصولاً پرخرج‌ترین عوارض دنیا جنگ است. اینها را می‌دانیم، اما ما شروع کننده نیستیم. هرگاه ما از مرزهای خود خارج می‌شدیم و داخل عراق می‌شدیم و شهرهای عراق را می‌گرفتیم، حق داشتند معترضین جهانی، کسانی که می‌گویند چرا جنگ را تمام نمی‌کنید، حق داشتند بگویند چرا تمام نمی‌کنید. البته، در همان صورت باز آن قدر حق ندارند، زیرا کلوخ‌انداز را پاداش سنگ است. آنها وارد شدند و ما حق داریم وارد شویم، اما ما چنان کاری را نمی‌کنیم، ما می‌خواهیم دشمن را از خاک خود بیرون کنیم. پایان جنگ باید برای ما یک پایان افتخارآمیز باشد. باید برای اسلام و جمهوری اسلامی افتخار ایجاد کنیم، نه ذلت و سرافکنندگی. ما هر طرح صلحی را که حقوق حقه ما در آن تضمین شده باشد، از اول تابه‌حال گفتیم، قبول می‌کنیم، اما طرح صلحی که با تجاوز متجاوز سازگار است که ما صلح کنیم و او به تجاوز خودش ادامه دهد، تا زمانی که یک

انسان باشرف در ایران هست، چنین چیزی قابل قبول نیست... ما به مقتضای اینکه یک ملت انقلابی هستیم و با قدرتمندی و بدون اتکا به هیچ قدرتی توانسته ایم سلطه ابرقدرت امریکا را از سرمان برطرف کنیم، به مقتضای این خصوصیت، هرگز با این ابرقدرت سازش نخواهیم کرد. امریکا در طول سالیان گذشته به ما خیلی ظلم کرده، روزگار ما را خیلی سیاه کرده، شرورترین انسان ها را سالیان درازی بر ما مسلط کرده و ده ها هزار از عزیزترین انسان ها کشته شدند. اقتصاد ما به این شکل درآمده، اخلاق و فرهنگ ما تباہ شده و خیلی صدمات بر ما وارد آورده، نظام امریکا این بوده است. شما توانسته اید با قدرت معنوی خود و با اتکا به خدا این سلطه را از خود دور کنید. بعد از انقلاب هم امریکا باز یک لحظه از شیطنت و شرارت علیه ما خودداری نکرده است. تحریکات [به راه انداخته] و حمله کرده، عوامل خودش را در داخل کشور به کار انداخته، به هر حال دشمنی کرده، چون در گذشته گناه کرده، حکومت ما با امریکا یک حکومت قهر است. ما با امریکا سازش نخواهیم کرد. دشمن درجه یک برای ما امریکاست، نه فقط خیانت او به ما رسیده، بلکه منطقه را پر از خیانت و گناه کرده است. آنچه در سایه وجود منحوس رژیم اشغالگر فلسطین به وجود آمده، سرکوبی نهضت ها و جنبش های اسلامی در منطقه است. وجود دولت های مرتجع و خبیثی که طوطی وار آنچه را که امریکا می خواست، تکرار می کردند، مثل سادات و جانشینش که وابسته و معلول امریکا هستند؛ بنابراین، دشمن اصلی برای ما امریکاست و هرکسی که با او همدست و همکار باشد. البته، ما از دشمنانی که در کمین نشسته اند و اگر هم امریکا نبود، به ما حمله می کردند نیز غافل نیستیم و همه آنها را هم دشمن می دانیم، ولی آنکه پیشاپیش صفوف دشمنان است، امریکاست. ما در منطقه و در همه جای دنیا، بیشترین اهمیت را برای ملت ها قائلیم؛ یعنی می دانیم که اگر ملت ها نبودند، دولت ها حمایتی از ما نمی کردند.»

رئیس جمهور در پایان پیام خود به مسئله فلسطین اشاره کرده و نوشته است: «در منطقه، تا مسئله فلسطین حل نشود، تا ملت فلسطین به مقصود خودشان که بازیافتن وطن اسلامی و عربی عزیز است، نرسند، مشکلات مهم منطقه حل نخواهد شد. بر همین مبنا و اساس می خواهم به همسایگانمان، مخصوصاً همسایگانی که در منطقه بسیار حساس و مهم آبراه خلیج فارس هستند، دوستانه و برادرانه این نکته را تکرار و تأکید کنم که ما برای امنیت خلیج فارس و منطقه نیاز به هیچ قدرت خارجی و بیگانه نداریم. هرکسی که برای امنیت منطقه به بیگانه ها تمایل نشان دهد، خودش بیگانه و غریبه است. ما مجموعه ای قوی از ملت های مسلمان هستیم، به خصوص، ما ایرانی ها یک ملت بزرگ هستیم، یک ملت ۳۶ میلیونی و یک کشور بزرگ، آباد و مستقل با دولتی مستقل و مردمی. شما چرا برای ایجاد امنیت از نیروهای خودی و از آنچه که مجموعه ما را به وجود می آورد کمک نگیرید؟ چرا ما در جبهه متحد اسلامی جمع نشویم و نیروی عظیم و لایزال اسلامی را به وجود نیاوریم؟ تأکید می کنم هر طرحی که در غیاب ایران برای امنیت خلیج فارس طراحی بشود، از نظر ما بی اعتبار است.»^(۱)

ص: ۶۱۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۱، ۲۵/۸/۱۳۶۰، صص ۲۱ - ۱۲، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۵/۸/۱۳۶۰.

در جلسه امروز مجلس شورای اسلامی، آقای هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس، در نطق پیش از دستور، درخصوص مانور نیروهای واکنش سریع آمریکا در منطقه و بیانیه نمایندگان حزب سوسیال - دمکرات آلمان غربی - که به رفتار ایران با گروه های غیرقانونی اعتراض کرده بودند - سخنانی ایراد کرد.

وی در این باره گفت: «آمریکا با این حرکتی که در منطقه می کند چه می خواهد بگوید؟ چه نتیجه ای می خواهد بگیرد؟ قدرت چند هزار نیرو که با چتر مخصوص و اسلحه مدرن در مصر و عمان یا مناطق دیگر از هواپیما فرود آیند، هر قدر هم که باشد، بیشتر از نیروی عظیم شاه معدوم ایران نمی تواند باشد. آمریکا ۱۰ لشکر مجهز عراق را وارد خاک ما کرد، ولی غیر از رسوایی و ایجاد نفرت چه نتیجه ای گرفت.

آمریکا این آزمایش را در ویتنام کرد؛ ۴۰۰ هزار سرباز را با مدرن ترین امکانات نظامی به ویتنام فرستاد و بعد از سال ها خون ریختن و کشته دادن، شکست خورد و منفور از منطقه بیرون آمد. آمریکا در کجای دنیا توانسته است با این روش ها پیروز شود؟! آن روزی که در ایران روزانه ۶ میلیون بشکه نفت و ۴۰۰ هزار نیروی ارتش را به صورت ظاهر در اختیار داشت، با داشتن آن همه کارشناس و جاسوس در میان ارتش و ساواک جهانی شاه و داشتن همه امکانات مالی و سیاسی منطقه، کشورهای اطراف منطقه [مانند] پاکستان، ترکیه، کشورهای جنوب خلیج فارس، عربستان سعودی و عراق را هم در آستین داشت، مردم ایران دست خالی و با مشت های گره کرده و با بانگ الله اکبر این سد را شکست و آن رسوایی را برای استعمار به وجود آورد. ملت مسلح و جان برکف ما با نمونه هایی که از پیروزی های انقلاب دیده است و با غروری که از شکستن ابهت ارتش صدام به دست آورده است و بیداری که در منطقه مشاهده می کند، چه وحشتی می تواند از این حرکت آمریکا داشته باشد؟! ما استقبال می کنیم، بگذارید به جای اینکه ما با سربازهای فریب خورده عراق مواجه شویم، با تفنگ داران رسمی آمریکا مواجه گردیم تا گلوله ای که شلیک می کنیم به جای سوراخ کردن بدن یک سرباز فریب خورده عراقی، نیروهای شیریر آمریکایی را از میان بردارد.»

رئیس مجلس افزود: «امیدواریم که برادران و خواهران مصری، عربستانی و دیگر کشورهای اسلامی نیز همان راهی را که ملت ایران در پیش گرفته است، بروند تا آمریکا مأیوس تر شود.» وی همچنین با اشاره به بیانیه نمایندگان حزب سوسیال - دمکرات آلمان غربی به عنوان حزب حاکم که در آن به رفتار جمهوری اسلامی با گروه های مسلح غیرقانونی اعتراض کرده بودند، این اقدام آنها را نادرست خواند و با اشاره به آزادی مطلق گروه های سیاسی در چند ماه گذشته و وضعیت جنگی کشور، نمایندگان حزب سوسیال - دمکرات را به مشابه سازی فرضی وضعیت موجود ایران در آلمان دعوت کرد و با چنین فرضی (بروز جنگ و اقدامات مسلحانه گروه های مخالف در آلمان) از آنها خواست تا موضعی منصفانه اتخاذ کنند.

وی گفت: «اگر این حرکت از طرف یک حزب حاکم و نمایندگان یک مجلس نبود، ما برای آن ارزش و اعتباری که آن را در مجلس مطرح کنیم قائل نبودیم، ولی این یک حرکت رسمی

است و جواب رسمی هم لازم دارد.

این نمایندگان در بیانیه ای ضمن اعتراف به شرارت تروریست های داخلی در ایران و ضمن اعتراف به تجاوز عراق علیه ایران و ضمن اعتراف به ماهیت غیرانسانی محاصره اقتصادی ایران، کشور ما را محکوم کرده اند که چرا نسبت به تروریست ها و مخالفان داخلی خود سخت گیری می کنید و چرا جمعی از آنها را بازداشت کرده یا اعدام می نمایید؟ جواب ما روشن است؛ شما که خودتان یکی از عوامل این حرکت را به عنوان محاصره اقتصادی اسم برده اید، آیا دولت شما که در محاصره اقتصادی شرکت داشت و اکثریت پارلمان که شما هستید، جزء عوامل این جرم هستید یا نه؟ شما در جرمی که به آن اعتراف دارید، شرکت کرده اید یا نه؟ محاصره اقتصادی که البته برای ما خیر بود، اگر از نظر شما کار غلطی بود، شما هم مجرمید و ثانیاً شما از چه کسی دفاع می کنید؟ در ایران تا چند ماه پیش، آزادی از حد گذشته و هرج و مرج بود. آن وقت شما از آن به عنوان آزادی نسبی ماه های گذشته نام می برید. گروه های هزار نفری و چند هزار نفری مسلح و همچنین مطبوعات تاحد تهمت و نشر اسناد سری مملکت پیش رفته بودند و تریبون مجلس هم به دفاع از تروریسم و ضدانقلاب مورد استفاده قرار می گرفت و پست های مهم دولتی و نظامی در اختیار ضدانقلاب بود و آنها از همه امکانات دانشگاهی و آموزش و پرورش استفاده می کردند، به طوری که ۱۷۰ اتاق در یک دانشگاه در اختیار ضدانقلاب بود و آنها اسلحه و دارو برای تجزیه طلبان گرد می فرستادند. شما به اینها آزادی نسبی چند ماه قبل در ایران می گوئید؟! رئیس مجلس افزود: «حال هرچه بود ما آن آزادی ها را محدود نکردیم، بلکه این خود آنها بودند که دست به مبارزه مسلحانه زدند. اگر آنها اعلام مبارزه مسلحانه نمی کردند و چند هزار مسلح را در دوران جنگ به خاطر یک اقدام قانونی مجلس شورای اسلامی به خیابان نمی ریختند و اگر مردم را به گلوله نمی بستند، ما ضرورتی نمی دیدیم که آنها را تحت فشار قرار دهیم و فکر می کردیم موج آرای مردم، آنها را در آینده از بین می برد، اما این کاری بود که آنها کردند و این راه را آنها شروع کردند.»

رئیس مجلس در قسمت دیگری از سخنان خود با اشاره به جنگ تحمیلی عراق علیه ایران گفت: «درحالی که در ۸۰۰ کیلومتر از مرزهای ما، نزدیک ۱۰ لشکر مجهز عراق خاک مملکت ما را اشغال کرده و بخشی از کشور، ندای تجزیه طلبی را دارد، شما خودتان اگر در چنین جنگی بودید و اگر در داخل کشورتان، در مرکز ریاست جمهوری و نخست وزیری و مرکز حزب عام کشورتان و در خیابان های تان انفجار بود، چه می کردید؟ و با تروریستی که با بمب بدن رئیس جمهوری را که ۹۰ درصد آرای مردم را به دست آورده بود، آتش می زد، چه

می کردید؟ آیا با تروریستی که در نماز جمعه و در جایی که مردم به نماز و دعا نشسته اند، بمب منفجر می کند و امام جمعه، پیرمرد هفتادساله را قطعه قطعه می نماید، با زبان خوش می توان رفتار کرد؟! با کسانی که دفتر حزبی [را] که حداقل ۷ میلیون از مردم کشور در آنجا ثبت نام کرده اند، منفجر می کنند و مسئولان حزب را به آتش می کشند، چگونه می شود رفتار کرد؟! با تروریست هایی که در خیابان ها، پاسدار از جبهه برگشته را به گلوله می بندند، چگونه می شود رفتار کرد؟! اینکه یک گروه فریب خورده در زمان جنگ که عمیقاً نقش ستون پنجم را بازی می کند، بازداشت و محاکمه و طبق قانون اعدام شود، شما این کار را مبارزه با دموکراسی می گوئید؟!... شما و پارلمان آلمان خشونت هایی را که علیه گروه بادرمانهوف (۱) می کنید، جریان ضددموکراتیک نمی دانید و اگر ما با تروریست هایی مبارزه کردیم آن هم در زمان جنگ و آن هم در موقعی که آنها این گونه با ما رفتار کردند، ضددموکراتیک می دانید؟! شما با تروریست های تان چه کرده اید و چگونه رفتار می کنید؟ به هر حال، ما امیدواریم که منطق پارلمان ما را بفهمید و این پیامی را که از تریبون مجلس به شما داده ایم، درست دریابید و معنی و مفهوم حرکت انقلابی این مردم رنج دیده و ستم کشیده و شهید داده را درک کنید.» (۲)

۱

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، در همایش بنیاد شهید - که در حال برگزاری است - سخنرانی کرد. مهم ترین محورهای سخنان رئیس مجلس در این همایش عبارت بود از: تأکید بر مشورت در انجام دادن امور، اشاره به نیاز طبیعی جامعه به تشکیل نهادی با عنوان بنیاد شهید، ایجاد اعتماد متقابل بین مردم و مسئولان، عواقب از بین رفتن اعتماد در جامعه و ...

وی سخنرانی خود را در این همایش چنین آغاز کرد: «بهترین نمونه مشورت در هر کاری همین است که مسئولین یک نهاد یا سازمان به دور هم جمع شوند و تجربیات و تذکرات و نواقص و کمبودها را با هم در میان بگذارند تا راهی برای جبران کاستی ها پیدا بشود.» وی در بخش دیگری از صحبت های خود چنین عنوان کرد: «بنیاد شهید یک پدیده کاملاً نو است و تا آنجا که ما می دانیم، یک نهاد کاملاً ابتکاری و بی سابقه است و از بطن جامعه و به خاطر نیاز طبیعی جامعه در این مقطع زمانی به وجود آمده است.» هاشمی رفسنجانی ضمن بیان فلسفه پیدایش بنیاد شهید و نقش و حضور مردم در تأسیس چنین نهادی گفت: «جامعه ما بعد از انقلاب مثل یک بدن سالم هر جایش که احساس نیاز می کرد، پیش از آنکه مسئولان بالای مملکت متوجه بشوند و دنبال کار بروند و نقشه ای بکشند و طرحی بریزند، خود مردم، یعنی نزدیک ترین نقطه به نیاز، می جوشد و ابتکار و ابداع می کند و سازمان، بنیاد مناسب را برای ترمیم آن خرابی به وجود می آورد.» رئیس مجلس درباره ویژگی های ایثارگری، از خود گذشتگی

ص: ۶۲۰

- ۱- بادرمانهوف یک گروه شبه نظامی چپ گرا بود که علیه حاکمیت دولت آلمان غربی مبارزه مسلحانه می کرد.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۰، ۲۴/۸/۱۳۶۰، صص ۱۵ - ۱۲، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۴/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۷.

و شهادت طلبی مردم ایران گفت: «ما همواره شاهدیم کشش جامعه ما به طرف فداکاری و جهاد و خون و جان دادن، بیشتر از کشش به طرف جذب مسائل مادی است و این واقعاً مهم است و ما باید بایستیم و مطالعه کنیم که چگونه این جامعه و این حرکت انقلاب وجود دارد که این آتش خاموش نمی شود و این شمع های فروزانی که در جامعه دیده می شوند، از چه منبع بی پایانی نیرو می گیرند که تمام شدنی نیست. این واقعاً در دنیا پدیده بسیار عجیبی است.»

وی درباره نتایج از بین رفتن اعتماد مردم به مسئولان و آثار زیان بار آن بر جامعه و نظام گفت: «اگر اعتماد متقابل بین مردم و مسئولین از بین برود و آنها احساس کنند که جان و مال و تلاش آنان نردبان ترقی عده ای شده است و گروهی معدود مانند گذشته، آنها را استثمار می کنند و از جهاد و خون و حرکت آنها سوءاستفاده می کنند، این مردم حالت معکوس به خود می گیرند و این اعتماد آنها تبدیل به شورش و عصیان خواهد شد و جامعه از هم خواهد پاشید، ولی خوشبختانه مردم آزمایش کرده و دیده اند، مسئولینی که این انقلاب را اداره می کنند، به آنها راست گفته اند و اگر می بینند کمبودها و مشکلاتی هست، می دانند تقصیری متوجه مسئولین نیست، بلکه این ناشی از طبیعت انقلاب است. البته، از طرفی نیز مردم خدماتی را که به آنها شده است، می فهمند. جامعه ما از یک جریان طاغوتی ضد خدایی و الحاد مادی وابسته به طاغوت های زمان جدا شده و حالت استقلال و شخصیت سالم اسلامی به خود گرفته و پایه های ساخته شدن یک جامعه سالم اسلامی را به خود گرفته و پایه های ساخته شدن یک جامعه سالم در کشور ریخته شده است.»^(۱)

۱

"ارنان گالیس"، وزیر دارایی برزیل، امروز در بغداد با وزیر صنایع و معادن عراق دیدار کرد. خبرگزاری عراق در این باره اعلام کرد: "طاهر توفیق"، وزیر صنایع و معادن عراق در دیدار با وزیر دارایی برزیل که مشغول بازدید از عراق است امور مربوط به روابط دوجانبه اقتصادی برزیل و عراق و همچنین آخرین تحولات جنگ عراق با ایران را بررسی کرد. به گزارش این خبرگزاری، توفیق به میهمانان خود متذکر شد که عراق مصمم است تا برنامه های جاری عمرانی را با وجود جنگ ادامه دهد. این خبرگزاری همچنین مدعی شد که هر دو کشور علاقه خود را به گسترش روابط و همکاری های صنعتی - تجاری ابراز کردند و عراق برای کسب اورانیوم به منظور توسعه صنایع هسته ای خود به برزیل متکی است.^(۲)

۲

سخنگوی روحانیت مجاهد عراق وضع روحی و جسمی رانده شدگان عراقی را ناراحت کننده خواند. وی همچنین درباره گروه های مردمی مخالف با حکومت عراق مطالبی بیان کرد.

حجت الاسلام شیخ محمد حاتمی گفت: رانده شدگان تا هشت ماه در زندان های صدام کافر اسیر بوده اند و شکنجه شده اند. وی همچنین یادآور شد که ۱۲ هزار جوان که بیشترشان ایرانی هستند و

- ۱- سخنرانی های هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ اول ۱۳۷۸، صص ۱۳۵ و ۱۳۶.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۱، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۷، بیروت - خبرگزاری یونایتدپرس، ۲۴/۸/۱۳۶۰.

همچنین ۵ هزار کودک کمتر از ده سال به جرم مخالفت با رژیم بعث یا پخش اعلامیه زندانی هستند و در زندان ها به زنان و دختران تجاوز می شود. سخنگوی روحانیت مجاهد عراق با اشاره به گسترش فعالیت مجاهدین عراقی به خصوص در شمال و جنوب عراق گفت: حدود ۳۵ هزار سرباز، درجه دار و افسر عراقی از ارتش گریخته اند و عده زیادی از آنها نیز به برادران مجاهد عراقی پیوسته اند. (۱)

ص: ۶۲۲

۱- روزنامه کیهان، ۲۵/۸/۱۳۶۰، ص ۲، کرمانشاه، خبرگزاری پارس؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۲، ۲۶/۸/۱۳۶۰، صص ۲۹ - ۲۸، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۲۶/۸/۱۳۶۰.

به دنبال تشکیل دو کارگروه عملیاتی، به منظور طرح ریزی عملیات طریق القدس (کربلای ۱) در سپاه و ارتش با هدف آزادسازی شهر بستان و انسداد تنگه چزابه به عنوان عقبه دشمن در این محور، دو طرح از سوی این کارگروه ها ارائه شد. کارگروه سپاه متشکل از برادران رحیم صفوی، غلامعلی رشید و حسن باقری طرحی را ارائه کرد که محور و تلاش اصلی آن تک احاطه ای یا دورانی از منطقه تپه های رملی شمال بستان و غرب و شمال غرب تپه های الله اکبر بود. در این طرح تیپ ۱۴ امام حسین (ع) از سپاه باید پس از عبور از تپه های رملی به عقبه دشمن حمله کرده، از پشت دشمن در دو محور تنگه چزابه و بستان عملیات خود را ادامه می داد. همچنین در این طرح تک از روی جاده سوسنگرد - بستان به عنوان تلاش فرعی و تک از محور هویزه به عنوان تک پشتیبانی محسوب می شد. کارگروه ارتش نیز متشکل از سرهنگ محمدزاده، سرهنگ بختیاری و سرهنگ ترابی طرحی را پیشنهاد کرد که تلاش اصلی در این طرح تک جبهه ای از روی جاده سوسنگرد - بستان بود. در این بین پس از ابلاغ طرح عملیاتی کربلای ۱ با هدف آزادسازی شهر بستان از سوی نیروی زمینی ارتش، افسران قرارگاه مقدم این نیرو (۱) در جنوب، اقدام به برآورد وضعیت عملیاتی (با عنوان طرح کربلای ۱) کرده، نتیجه را برای تصمیم گیری به نیروی زمینی ارتش اعلام کردند. (۲) در این برآورد، به شکل بدبینانه ای وضعیت

ص: ۶۲۳

۱- اعضای کارگروه بررسی کننده وضعیت عملیاتی این بررسی را پس از امضای سرهنگ مسعود منفرد نیاکی، فرمانده قرارگاه مقدم نیروی زمینی که در ضمن فرمانده لشکر ۱۶ زرهی قزوین نیز بود، به سرهنگ صیاد شیرازی، فرمانده نیروی زمینی ارتش، ارائه کردند. سرهنگ صیاد شیرازی پس از مطالعه و بررسی این برآورد، خود در تاریخ ۳۰/۸/۱۳۶۰ در حاشیه آن یادداشتی نوشت و به کارگروه ارسال کرد که در روز شمار همان روز آمده است.

۲- بخش های مهم این برآورد اطلاعاتی گروه کارشناسی قرارگاه مقدم نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران در جنوب که مربوط به مباحث "تجزیه و تحلیل راهکارهای دشمن" و مباحث "محاسن و معایب راه کارهای خودی" است، در ضمیمه اول این گزارش درج شده است.

زمین، استعداد، نوع استقرار، مواضع پدافندی، موانع دفاعی و استحکامات دشمن محاسبه و با توان خودی مقایسه شده است و در پایان نیز نه تنها دستیابی به پیروزی و موفقیت، تعلیق به محال شده است، بلکه پیروزی احتمالی و با درصد پایین نیز فاقد مزیت و برتری تعیین کننده خوانده شده است. این دیدگاه برادران ارتش درحالی مطرح می شد که از نظر فرماندهان سپاه موفقیت این عملیات با توجه به تک از سمت تپه های رملی بسیار محتمل بوده است و در این صورت علاوه بر انهدام نیرو و امکانات دشمن در منطقه عمومی بستان، عقبه دشمن در محور تنگه چزابه نیز مسدود می شد و بین جبهه شمالی دشمن در منطقه شوش و دزفول و جبهه جنوبی دشمن در محورهای اهواز و خرمشهر فاصله ایجاد می شد و این امر ارتش عراق را با دشواری های بسیاری روبه رو می کرد.

براساس برآورد برادران ارتش، نسبت تعداد تانک های عراق ۵/۲ برابر و توپخانه های عراق با توجه به محدودیت مهمات خودی و مقدرات عراق دو برابر نیروهای ایرانی محاسبه و ذکر شده که برتری مطلق هوایی با دشمن است. یگان های احتیاط دشمن نیز سه برابر نیروهای احتیاط ایران برآورد شده است. از سوی دیگر، در این برآورد، ارتش عراق از نظر نیروی انسانی (با احتساب نیروهای سپاه) بر نیروهای خودی برتری ندارد، اما از نظر یگان های مکانیزه به نسبت ۲ به ۱ بر ایران برتری دارد، با وجود این، وجود میل جنگجویی و روحیه تهاجمی سپاه پاسداران (۱) از نقاط قوت نیروهای ایران برشمرده شده است.

تهیه کنندگان برآورد با بررسی موقعیت زمین منطقه، استحکامات دفاعی دشمن و وجود موانع طبیعی در جناحین نیروهای عراقی، دشمن را در موضع برتر ارزیابی و نتیجه عملیات را مبهم توصیف کرده و موفقیت آن را با تردید جدی مواجه دانسته اند.

در قسمتی از این بررسی، درباره موانع طبیعی و مصنوعی منطقه آمده است: «از نظر زمین، دشمن بر ما برتری قابل توجهی داشته و ما مجبور به تک در زمین هایی هستیم که برای تک ما مناسب نیست. به علاوه دشمن مواضع پدافندی خود را در الله اکبر با اتکا به مانع رودخانه در جنوب و زمین های رملی در شمال، به نحو غیرقابل تصویری مستحکم کرده و با استفاده از میادین مین عمیق و پیوسته، سیم خاردار، موانع ضدتانک و سلاح های ضدتانک شدیداً تقویت نموده است. به طور خلاصه، دشمن با استفاده از موانع طبیعی و مصنوعی، در مواضعی پدافند می کند که او را از امتیازات تقریباً طبیعی برخوردار می سازد.»

ص: ۶۲۴

۱- «تفوق غیرقابل انکار ما بر دشمن، میل جنگجویی و روحیه تهاجمی سپاه پاسداران می باشد که به نیروهای رزمنده ارتش نیز توانایی تازه می دهد. در مقابل، با تجربه از عملیات گذشته، دشمنی در برابر ما قرار دارد که از نظر روحی آسیب دیده و فرسوده شده است.» (اسناد تکمیلی عملیات طریق القدس، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، پاییز ۱۳۸۳، ص ۵۲).

در ادامه این تجزیه و تحلیل نظامی نتیجه گیری شده است: خط اول دشمن در شمال رودخانه کرخه از شمال و جنوب به دو عارضه طبیعی (از شمال به تپه های رملی ارتفاعات مشیداغ و از جنوب به رودخانه کرخه) متکی است و درمقابل نیز مواضع مستحکم پدافندی (خاکریز عصایی شکل به طول ۵/۸ کیلومتر و رده های متعدد مین و سیم خاردار و موانع ضدتانک) هرگونه مانور احاطه ای یا دورانی نیروهای زرهی و مکانیزه را غیرممکن کرده؛ بنابراین، باید برای نفوذ در استحکامات خط اول دشمن مانور جبهه ای انجام داد که: «به خوبی روشن است که تک جبهه ای نیروهای زرهی و مکانیزه به چنین مانع عظیمی اگر صددرصد با شکست توأم نباشد، با تلفات و ضایعات غیرقابل تصویری همراه خواهد بود.»

در این برآورد، راه حل معضل یادشده با اشاره به طرح سپاه پاسداران مبنی بر دورزدن دشمن از مناطق رملی شمال بستان و غرب و شمال غرب تپه های الله اکبر این گونه عنوان شده است: «مگر آنکه این مانع، قبل از هجوم یگان های تانک و مکانیزه، با انجام یک تک سریع و توأم با غافلگیری یگان های پیاده و به ویژه سپاه پاسداران از زمین های رملی شمالی تسخیر و سقوط کرده و با استفاده از معابر ایجادشده در میدین مین و برداشتن سیم های خاردار و موانع ضدتانک و بریدن خاکریز، نیروهای مکانیزه و زرهی به سمت خاکریزهای بعدی مانور نمایند. هرگونه عدم موفقیت در شکستن این مانع توسط یگان های پاسدار و پیاده، تک تیپ زرهی را به این مانع دچار ناکامی خواهد کرد و یا همان طور که گفته شد، تلفات و ضایعات آن به قدری شدید خواهد بود که با یک پاتک دشمن، درهم شکسته خواهد شد.» در ادامه این برآورد آمده است:

«مشکل بزرگ ما تک سریع و غافلگیرکننده سپاه پاسداران و عناصر پیاده با دورزدن جناح شمالی و سرازیر شدن به سنگرهای متجاوز در داخل خاکریز است که باید دقیقاً طرح ریزی، شناسایی، محاسبه، تدارک و سپس اجرا گردد. علاوه بر آن، درحال حاضر، جناح جنوبی این تیپ در مجاورت رودخانه کرخه، به علت عقب بودن تیپ ۲ لشکر ۱۶ [زرهی]، باید تهدید شدیدی از سوی دشمن را تحمل نماید؛ بنابراین، هرگونه پیشروی یگان های این تیپ قبل از آنکه تیپ ۲ زرهی لشکر ۱۶ تک کرده و پیشروی نموده و به موازات یگان های تیپ رسیده باشد، بسیار خطرناک است و زیر آتش شدید دشمن خواهد بود.»

استقرار چنین استحکاماتی درمقابل تیپ ۳ لشکر ۹۲ زرهی، مبین اراده و قصد دشمن به یک پدافند سرسختانه و جلوگیری از هرگونه نفوذ ما به سمت غرب بوده و نشان می دهد که دشمن بستان را به این سادگی ها به ما واگذار نخواهد نمود و این کار تیپ تک و ر را مشکل تر می سازد. [بنابراین] لزوم استمرار یک آتش پشتیبانی شدید و مداوم که نیازمند تدارک وسیع مهمات است، [احساس می شود.]

در ادامه برآورد، با بیان آثار و نتایج منفی عدم موفقیت سپاه پاسداران در تصرف خاکریز عصایی شکل (در شمال منطقه عملیاتی) آمده است: «در صورت عدم موفقیت سپاه پاسداران در غافلگیری و شکستن

خاکریزهای اول، با وجود چنین موانع مستحکمی، امکان پیروزی یگان های تک ور زرهی و مکانیزه امری بعید به نظر می رسد و در چنین وضعیتی باید قبول کنیم که مهمات و تجهیزات و پرسنل مصرف شده برای این عمل برای ما به قیمت بسیار گزافی و آن هم بدون نتیجه تمام شده اند.»

در پایان این بررسی، باورنداشتن موفقیت نیروهای خودی و درخواست تعویق در اجرای عملیات در قالب این جملات بیان شده است:

«باتوجه به تشریح دشواری های یگان های تک ور در وصول به اهداف محوله و بیان محاسن و معایب اجرای طرح کربلای ۱ و همچنین با عنایت به این نکته که گزارشات اطلاعاتی واصله کاملاً آگاه بودن دشمن را از قصد تک ما در این منطقه نشان می دهد و از همه مهم تر مشکل عظیم و لاینحل تهیه و تدارک مهمات توپخانه و خمپاره انداز باتوجه به نقش اساسی که این جنگ افزارها تاکنون در میدان نبرد ایفا کرده اند و یادآوری امکانات و محدودیت های نیروی هوایی، لزوم تأمل و تفکر برای شناسایی بهتر و بیشتر، طرح ریزی مشروح و دقیق، هماهنگی های جزئی تر و دادن فرصت به یگان های اجراکننده طرح برای کسب آمادگی بیشتر و به پای کار آوردن تدارکات کافی به ویژه مهمات، به خوبی احساس می شود. به تبع این وضعیت [با تأخیر در اجرای عملیات] دشمن درحالت انتظار و آمادگی باقی مانده و در نتیجه خستگی و سردرگمی او بیشتر خواهد شد.»

در پایان این برآورد، پیروزی فرضی در عملیات نیز فاقد مزیت و برتری تعیین کننده خوانده شده و درباره تأثیر آن در توان نظامی طرفین آمده است: «منطقی است اگر بپذیریم که پیروزی در این طرح آن چنان مزیت تاکتیکی و برتری نسبت به دشمن که مورد نظر است به ما نخواهد داد که توان دشمن را برای ادامه جنگ درهم شکند.» (۱) - (۲)

۱

جنگنده های نیروی هوایی ارتش عراق امروز به مناطق اهواز، سوسنگرد و بندر امام خمینی حمله کردند. در یکی از این حملات که در منطقه عمومی اهواز انجام شد، یکی از هواپیماهای اف ۱۴ نیروی هوایی ایران در یک نبرد هوایی سقوط کرد. علاوه بر این حملات، توپخانه های دوربرد ارتش عراق شهر اهواز را نیز گلوله باران کردند.

ساعت ۱۱:۳۰ امروز، یک فروند هواپیمای اف ۱۴ نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران در یک نبرد هوایی در منطقه عمومی اهواز هدف موشک هوا به هوای یک فروند میگ عراقی قرار گرفت و در نزدیکی نیروگاه رامین در شمال شرقی اهواز سقوط کرد، اما هر دو خلبان این هواپیما قبل از برخورد به زمین از داخل آن به بیرون پریدند و با چتر در محوطه نیروگاه فرود آمدند. (۳)

ص: ۶۲۶

۱- برای آگاهی خوانندگان از جزئیات مباحث عملیات طریق القدس، موضوع انتخاب این منطقه عملیاتی در ضمیمه دوم این گزارش آمده است.

- ۲- اسناد تکمیلی عملیات طریق القدس، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، پاییز ۱۳۸۳، صص ۶۱ - ۵۰، سند شماره ۷۹۰۰۱، برآورد وضعیت عملیاتی طرح کربلای ۱، قرارگاه مقدم نزاجا در جنوب، ۲۵/۸/۱۳۶۰.
- ۳- سند شماره ۴۲۷۲۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منطقه ۸ (اطت) به ریاست دفتر سیاسی و انتظامی استانداری خوزستان، ۱/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۴۲۷۵۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از روابط عمومی ستاد امنیت اهواز به برادر فروزنده، ۲۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق در بیانیه ۵۲۴، سقوط یک هواپیمای اف ۱۴ ایرانی را اعلام کرد، اما در اطلاعیه بعدی (۵۲۵) مدعی شد که هواپیماهای جنگنده عراقی در درگیری هوایی، ۳ فروند اف ۱۴ ایرانی را در داخل خاک ایران سرنگون کرده اند که یک فروند آن در شمال اهواز و ۲ فروند آن در جنوب این شهر سقوط کرده است. (۱)

همچنین بعد از ظهر امروز، چند هواپیمای عراقی به آسمان سوسنگرد تجاوز کردند و چندین راکت به مناطق مسکونی این شهر شلیک کردند که بر اثر اصابت این موشک ها ۱۵ منزل مسکونی منهدم شد. این اقدام تلفاتی نداشت. (۲)

هواپیماهای عراقی همچنین با هدف تخریب تأسیسات پتروشیمی بندر امام خمینی، چندین بمب به سوی این تأسیسات پرتاب کردند که به علت ارتفاع زیاد، هدف گیری هواپیماها با دقت همراه نبود و بمب ها در بیابان های اطراف تأسیسات فرود آمدند. (۳)

علاوه بر این، توپخانه دوربرد عراق چندین گلوله توپ به کوی گلستان اهواز شلیک کرد که تلفات و خساراتی نداشت. (۴)

۱

مهدی کیانی، فرمانده سپاه پاسداران آبادان، در نامه ای به فرماندهی منطقه ۸ سپاه (استان خوزستان - لرستان) با اشاره به پیروزی نیروهای ایرانی در عملیات شکستن محاصره آبادان (عملیات ثامن الائمه (ع) در ۵/۷/۱۳۶۰) یادآور شد که در پی موفقیت های رزمندگان، نیروی هوایی عراق حجم بمباران های آبادان را افزایش داده و مسئولان باید توجه بیشتری به تقویت پدافند هوایی این شهر کنند. در این نامه آمده است:

«پس از حمله پیروزمندانه قوای اسلام در پنجم مهر و درهم شکستن حصر آبادان، هواپیماهای عراق روزانه به طور متوسط یک بار در آسمان آبادان ظاهر شده و مناطق مسکونی و غیرمسکونی شهر را بمباران می کنند.

سلاح های پدافند هوایی موجود با برد محدود و حجم آتش کم قادر به مسدود نمودن راه این تجاوزات نمی باشد و خسارات جانی و مالی ناشی از این حملات فوق العاده زیاد است، چنانچه قادر به جلوگیری از آن نباشیم به سود دولت جمهوری اسلامی نمی باشد. تاکنون به کرات این مطلب به کلیه مقامات مسئول کشوری و لشکری یادآوری گردیده است و هیئت هایی جهت بررسی کارایی سلاح های ضد هوایی قوی به آبادان اعزام گردیده، لکن مؤثر نبوده است. با توجه به موارد ذکر شده انتظار می رود از طریق مبادی مربوطه اقدامات ضروری را انجام [دهید] تا خدای ناکرده سهل انگاری های تاریخ جنگ افزون نگردد.» (۵)

ص: ۶۲۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۲، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱، رادیو صوت الجماهير (بخش عربی)، ۲۶/۸/۱۳۶۰، اطلاعیه نظامی شماره ۵۲۵ ارتش صدام؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۱، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱، رادیو صوت الجماهير (بخش عربی)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، اطلاعیه نظامی شماره ۵۲۴ ارتش صدام.

۲- سند شماره ۳۱۸۹۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری دشت آزادگان به استانداری خوزستان، ۲۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۲، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۲، اهواز- خبرگزاری پارس، ۲۶/۸/۱۳۶۰.

۴- سند شماره ۴۲۷۵۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد امنیت شهر اهواز به برادر فروزنده، ۲۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۵- سند شماره ۵۵۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران آبادان (فرماندهی) به ستاد پاسداران منطقه ۸ (فرماندهی)، ۲۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

روزنامه کیهان فهرستی از هدایای مردم اقصی نقاط کشور برای کمک به جبهه های جنگ و اهالی مناطق جنگ زده را منتشر کرد که حاکی از شرکت اقشار متعدد و مستضعف از همه نقاط جغرافیایی کشور در این امر خیر است.

ارسال کمک هایی از قبیل نان خشک، مربای خانگی، گندم، بادام، انجیر و... و نیز هدایای نقدی اندکی که حاصل دسترنج و فراورده های اهالی روستاها، استان ها و بخش های مختلف ایران است، نشان آشکار همکاری صمیمانه مردم در امر دفاع مقدس و پشتیبانی آنان از نیروهای مسلح جمهوری اسلامی می باشد. (۱) - (۲)

امروز عوامل گروه های مسلح برانداز در مناطق سردشت و بوکان خسارت ها و تلفاتی را به نیروهای ارتش و روستاییان وارد آوردند و از صحنه گریختند. رادیو صدای کردستان نیز از حمله نیروهای حزب دمکرات به مقر نیروهای سپاه و بارزانی ها در اشنویه خبر داد. در همین حال، در عملیات های امروز سپاه در مناطق غرب و شمال غرب کشور تعدادی از افراد گروه های ضدانقلاب کشته و عده ای دستگیر شدند.

در حمله نیروهای مسلح غیرقانونی به یک گروه گشت از لشکر ۲۸ سنندج در ارتفاعات کله قندی سردشت، یک سرباز شهید و یک سرباز دیگر زخمی شد و اسلحه آنها نیز به دست نیروهای مهاجم افتاد. در این درگیری ۳ تن از مهاجمان نیز کشته شدند. (۳)

همچنین در تپه پیرمحمد بوکان یک خودرو ارتش روی مین رفت و یکی از سرنشینان آن زخمی شد. (۴) رادیو صدای کردستان اعلام کرد که نیروهای حزب دمکرات کردستان خانه های سازمانی شرکت دخانیات را در اشنویه که محل اسکان نیروهای سپاه و حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها) است، به مدت یک ساعت و نیم هدف آتش قرار داده و تلفات سنگینی به آن محل و ساکنان آن وارد آورده اند. (۵)

این رادیو همچنین اعلام کرد که در چند روز گذشته ۸ نفر از افراد وابسته به گروه کومه له و ۷ تن از افراد وابسته به حزب دمکرات کردستان در درگیری های اخیر منطقه اشنویه کشته شده اند. رادیو صدای کردستان از همکاری گروه کومه له با حزب دمکرات کردستان ایران نیز قدردانی کرد. (۶)

نیروهای سپاه در عملیاتی در منطقه تل سفید ریجاب، ۲ تن از نیروهای حزب دمکرات کردستان را دستگیر کردند. این افراد تعداد زیادی اسلحه و مقادیری فراوانی مهمات به همراه داشتند. (۷)

کیهان در ضمیمه این گزارش درج شده است.

۲- روزنامه کیهان، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵.

۳- روزنامه کیهان، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، سندج، خبرگزاری پارس؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاچا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ - (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور نظامی و سیاسی) ۲۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ - (رکن ۳) به فرماندهی نزاچا (مد عملیات)، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱.

۴- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۳، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۹ ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۲۵/۸/۱۳۶۰.

۶- سند شماره ۱۰۸۰۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نزاچا (س - گروه اطلاعات) به مقام وزارت کشور، ۲۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۷- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره خبرنامه، شماره ۲۵۷، ۲۷/۸/۱۳۶۰، به نقل از اطلاعیه روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، ۲۵/۸/۱۳۶۰.

در درگیری نیروهای خودی و نیروهای مسلح غیرقانونی در روستای کانی کن در محور سقز - دیواندره و در پاک سازی ۳ روستا در محور جلدیان - پسوه، عده ای از افراد گروه های مسلح غیرقانونی کشته و تعدادی زخمی شدند.^(۱)

۱

گزارش های اطلاعاتی به دست آمده نشان می دهد که گروه های ضد انقلاب قصد تشدید عملیات در محورهای کامیاران، سنندج و سقز را دارند. این گزارش ها همچنین از همکاری عده ای از افسران رژیم پهلوی با نیروهای حزب رزگاری و کومه له حکایت می کنند.

طبق گزارش منابع اطلاعاتی شهربانی کرمانشاه، گروه های مسلح غیرقانونی در جلسه ای که امروز در مهاباد برگزار شد، در دو موضوع با هم به توافق رسیدند: ۱. درخواست کمک از سازمان مجاهدین (منافقین) برای اجرای عملیات. ۲. انجام عملیات هایی در شهرهای کامیاران، سنندج و سقز به منظور تصرف این شهرها.^(۲)

همچنین بنا بر اعلام لشکر ۲۸ کردستان عده ای از افسران و درجه داران رژیم سابق در شهر بیاره عراق به نیروهای حزب رزگاری و کومه له آموزش می دهند.^(۳)

۲

در پی پاک سازی تعدادی از روستاهای محور مهاباد - میاندوآب، گروهی از ریش سفیدان روستاهای این منطقه با مراجعه به پایگاه امیرآباد خواستار اعلام دوباره عفو عمومی از سوی رهبر کبیر انقلاب شدند. فرمانده گردان پایگاه های محور مهاباد - میاندوآب در تماسی با خبرنگار اعزامی روزنامه اطلاعات از ارومیه به این منطقه گفت: «پس از پاک سازی روستاهای ویس آقا کند گوزالن، حاجی حسن، گوتی بابعلی، تازه کند، منصور کندی، برده رشان، بادام، پنج بالکه، اسماعیل کند، زینال کندی، تل خواب، دیچ رشت و قزقلعه، ریش سفیدان و مردم بومی این روستاها از آنجایی که در مورد چگونگی عفو عمومی به خاطر درگیری های منطقه اطلاع کاملی نداشتند، خواستار اعلام دوباره عفو عمومی و انتشار آن به طور وسیع در رسانه های همگانی شدند.» وی افزود: «احتمال زیاد می رود در صورت اعلام مجدد عفو عمومی از سوی امام خمینی در منطقه، افراد نام زیادی به آغوش اسلام برگردند، زیرا این افراد از دست احزاب مسلح غیرقانونی منطقه بسیار ناراضی بودند، ولی به دلیل ترس، جرئت ابراز عقیده نداشتند.»^(۴)

ص: ۶۲۹

۱- روزنامه کیهان، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، ارومیه، واحد مرکزی خبر به نقل از ستاد عملیات شمال غرب کشور؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۴، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۳۲، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۸/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۴، ارومیه، واحد مرکزی خبر؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، به نقل از اطلاعیه روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

- ۲- سند شماره ۵۸۷۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا (مرکز فرماندهی)، ۳۰/۸/۱۳۶۰، سند تک برگي؛ و- سند شماره ۳۳۹۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری کردستان به فرماندهی لشکر ۲۸ کردستان (لشکر ۲۸ رکن ۲)، ۱/۹/۱۳۶۰، سند تک برگي؛ و- سند شماره ۳۴۰۷۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۴- رکن ۲ به استانداری کردستان (مشاوره و بررسی)، ۱/۱۰/۱۳۶۰، سند تک برگي.
- ۳- سند شماره ۴۴۹۹۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۴- روزنامه اطلاعات، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۴.

درگیری مسلحانه بین نیروهای خودی و افراد وابسته به گروه های برانداز در مشهد و دستگیری عامل ترور یکی از روحانیون مبارز بهبهان از مهم ترین اخبار امنیتی امروز بود.

در یک درگیری مسلحانه که بین ۲ تن از وابستگان گروه های مسلح غیرقانونی با نیروهای سپاه پاسداران در میدان فردوسی شهر مشهد رخ داد، یک نفر از آنان کشته شد و نفر دوم نیز گریخت. از خودرو به جامانده از آنها یک قبضه کلت کالیبر ۴۵ و یک عدد نارنجک جنگی به دست آمد. (۱)

همچنین در پی دستگیری ۲ تن از فعالان سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در بهبهان در تاریخ ۲۲/۸/۱۳۶۰ و اطلاعاتی که از آنان به دست آمد، امروز نیروهای سپاه در شهر گچساران عامل ترور حجت الاسلام بخردیان مسئول بنیاد شهید این شهر را دستگیر کردند. گفتنی است که نامبرده از روحانیون با سابقه و مبارز بهبهان بود که در تاریخ ۱۲/۵/۱۳۶۰ در حالی که پس از ادای نماز جماعت در حال رفتن به منزل خود بود، توسط دو موتورسوار ترور شد و به شهادت رسید. (۲)

امروز حجت الاسلام سیدحسین موسوی تبریزی، دادستان کل انقلاب اسلامی، در مصاحبه مطبوعاتی درباره علت انحلال دادگاه های زمان جنگ، تعداد زندانیان گروهک ها، ادعای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) مبنی بر انجام ندادن عملیات نظامی علیه مردم، دستگیری نفوذی های گروه های محارب به خصوص سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ارگان های دولتی به ویژه نهادهای انقلابی و شایعه اعدام زنان باردار توضیحاتی داد. بخشی از گزارش روزنامه کیهان از این مصاحبه به شرح زیر است:

«موسوی تبریزی، دادستان کل انقلاب، درباره علت انحلال دادگاه های زمان جنگ گفت: "ایرادات وارده به دادگاه زمان جنگ در شورای عالی قضایی مطرح شد و مهم ترین مسئله ای که باعث انحلال این دادگاه شد این بود که به وجود آن نیازی احساس نمی شد، البته شکایاتی در مورد برخی از افراد این دادگاه ها رسیده بود و شورای عالی قضایی طبق وظیفه ای که دارد آن را منحل اعلام کرد."

از دادستان کل انقلاب سؤال شد چندی قبل آیت الله موسوی اردبیلی اظهار داشتند که تعداد زندانیان عادی حدود ۲۰ هزار نفر است، شما تعداد زندانیان گروهکی را اعلام نمایید؟ وی پاسخ داد: "تعداد زندانیان گروهکی حدود یک سوم تعداد زندانیان عادی می باشد." در مورد مسئله شکنجه، دادستان کل انقلاب پاسخ داد: "مسئله ای به نام شکنجه در اسلام حرام است و آنچه در دادگاه های انقلاب وجود دارد، فقط مسئله حد شرعی و تعزیر است که آن هم با اجازه حاکم شرع اجرا می شود." دادستان انقلاب در پاسخ یکی دیگر از خبرنگاران که سؤال کرد اخیراً مجاهدین خلق (منافقین) در خارج از کشور اعلام کرده اند که در داخل ایران تنها دست به ترور افراد پاسدار و کمیته ای می زنند، نظر شما چیست؟

- ۱- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۴، مشهد، روابط عمومی سپاه پاسداران؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۳، ۲۷/۸/۱۳۶۰، صص ۴۰ - ۴۱، مشهد - خبرگزاری پارس، ۲۷/۸/۱۳۶۰.
- ۲- روزنامه کیهان، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲، اهواز، واحد مرکزی خبر به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران خوزستان؛ و- سند شماره ۸۰۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی گچساران به فرماندهی مرکز، ۲۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

دادستان کل انقلاب گفت: اخیراً فیلمی در تلویزیون آلمان در این مورد نشان داده شده است که از قول منافقین اعلام شده است که آنها در ایران تنها دست به ترور افراد پاسدار و کمیته ای می زنند، درحالی که این مسائل برای سرپوش گذاشتن بر روی جنایت های آنها در داخل کشور است. دادستان کل انقلاب سپس به آمار اعمال منافقین در آبان ماه جاری پرداخت و گفت: از ۲۹ تروری که در سراسر ایران در این ۲۴ روز انجام شده است، تنها ۴ پاسدار در مشهد شهید شده اند و بقیه کاسب و کارگر و مردم عادی بودند که تنها به جرم طرف داری از اسلام به دست عوامل منافقین شهید شده اند."

از دادستان انقلاب در مورد خط نفوذی در دادستانی و دادگاه های انقلاب سؤال شد، وی پاسخ داد: "با لطف خداوند به بیشترین خط نفوذی منافقین دست یافته ایم. این افراد نه تنها در دادستانی انقلاب و دادگاه ها نفوذ کرده بودند، بلکه در برخی از وزارتخانه ها و کمیته ها و ادارات نیز نفوذ کرده بودند که خوشبختانه عوامل آنها شناسایی و دستگیر شده اند. در دادستانی اوین، سپاه، کمیته ها و بعضی از وزارتخانه ها عوامل آنها که نفوذ کرده بودند، شناسایی و دستگیر شده اند و برای مقابله با آنها نیز برنامه هایی در دست اجراست. دادستان انقلاب شایعه اعدام زنان باردار را تکذیب کرد و راجع به رفتار با زندانیان گفت: تمام مسئولین زندان باید قبل از محاکمه و بعد از محاکمه در نهایت رأفت اسلامی با زندانیان رفتار کنند، زیرا زندانیان حکم اسیر را دارند و اگر کسی به زندانی توهین [کند] و یا دشنام دهد، باید تعزیر شود و اگر کسی بدون اجازه حاکم شرع حتی یک سیلی به زندانی بزند، باید قصاص شود." (۱)

۱

امروز مسئولان بنیاد شهید سراسر کشور، مجروحان و معلولان جنگ و انقلاب و خانواده شهدای شهرستان کرج با امام خمینی دیدار کردند.

مهم ترین محورهای سخنان امام در این دیدار عبارت بود از: هشدار درباره تلاش دشمن برای ایجاد اختلاف میان ملت، تأکید بر ضرورت همبستگی آحاد ملت برای حفظ اسلام و نقش روحانیون در این زمینه، تأکید بر همبستگی امت اسلامی و وابستگی مقدرات جوامع اسلامی به یکدیگر، اعلام خطر درباره طرح هشت ماده ای ملک فهد، به دلیل به رسمیت شناختن رژیم صهیونیستی و مشروعیت بخشیدن به سلطه این رژیم بر بخش های اشغال شده سرزمین فلسطین و درخواست از مردم و علمای کشورهای اسلامی برای مخالفت با این طرح.

امام خمینی فرمودند:

«من قبلاً باید از این ضایعه ای که برای حوزه های علمیه و مسلمین حاصل شد - و آن رحلت مرحوم علامه طباطبایی است - اظهار تأسف کنم و به شما و ملت ایران و خصوص حوزه های علمیه، تسلیت عرض کنم. خداوند ایشان را با خدمتگزاران به اسلام و اولیای اسلام محشور

فرماید و به بازماندگان ایشان و به متعلقین و شاگردان ایشان صبر عنایت فرماید.

آقای کروبی قبل از اینکه من بیایم اینجا با من ملاقات کردند و از متصدیان امور آن بنیادهای شهید در همه شهرستان ها و از مأموران دولتی که تماس با این مسائل دارند و خصوصاً از ملت بزرگ ایران که در این مسائل کوشا هستند، اظهار تشکر کردند و من هم از همه تشکر می کنم و امیدوارم که خداوند شما جوان های عزیز را که در خدمت اسلام هستید و شما جوان های معلول را که در خدمت اسلام صحت خودتان را از دست دادید و شهدای عزیز ما و بازماندگان شهدای عزیز ما را حفظ کند و به شما شفا عنایت کند و به ما و به همه، صبر در این امور.

البته بنیاد شهید، یک بنیادی است که من تاکنون یک کلمه انتقاد از آن ننشیده ام و آقای کروبی خدمتگزار خوبی است برای شهدا و معلولین. امیدوارم که همه شماها موفق باشید که خدمت خودتان را افزون کنید و این شهدا را و این خانواده شهدا را و این معلولین را و این بازماندگان شهدا را مثل عائله خودتان محسوب کنید و در راه خدمت به آنها کوشش کنید که این خدمت بسیار ارجمندی است، بسیار بزرگی است و مطمئن باشید که خداوند تبارک و تعالی به شما اجر در دو دنیا عنایت می فرماید.

من در محضر شما آقایان و در محضر ملت، یک مطلب از مسائل داخلی باید عرض کنم و یک مطلب هم از مسائل منطقه: در مسائل داخلی، آن طور که احساس می شود و به من اطلاع داده شده است، یک جریانی در کار است که می خواهند با این جریان ایجاد اختلاف بین ملت بکنند. اینها که از هیچ راهی تاکنون نتوانسته اند توفیق پیدا بکنند، هر جور اقدامی کردند؛ اقدام نظامی کردند، هجمه به کشور ما کردند، جنگ ایجاد کردند، در داخل جنجال ها و کارهایی راه انداختند، ترورها را کردند و انفجارات را انجام دادند و دیدند که با این ملت [نظام] ما مستحکم تر شده است و از میدان خارج نمی شود و - البته هم باید خارج نشود؛ برای اینکه ملتی که برای خدا قیام کرده است و برای اسلام قیام کرده است و حکومت اسلامی را به دست آورده است، با این مسائل کنار نخواهد رفت و این در گران بهایی [را] که به او رسیده است، با چنگ و دندان حفظ خواهد کرد - بعد از اینکه از این راه های مختلف اینها مأیوس شدند و طرزی نیستند، باز به آن مسئله ای [رسیدند] که در همه دنیا مطرح است که اختلاف ایجاد کنید تا بتوانید سلطه پیدا کنید و حکومت کنید، دوباره یک جریان اختلافی در ایران - یعنی جریانی که با آن جریان می خواهند ایجاد اختلاف بکنند - به چشم می خورد.

من بعضی از آن جریانات را عرض می کنم و به ملت تنبه می دهم که بیدار باشند و یک وقت - خدای نخواستہ - یک وقتی بیدار نشوند که کار از دست گذشته باشد. من جمله از جریانات، این است که به من کراً اطلاع دادند که بعضی جوان ها و بعضی بی خبرها یا اشخاصی که با طرح وارد شده اند و آنها را اغفال کرده اند: به بعضی مراجع بزرگ اسلام اهانت می کنند. در شهرهای مختلف،

این مطلب دیده می شود. شما بدانید که این مطلب اهانت کردن به مراجع جز اینکه یک اختلافی در بین ملت ایجاد کند و جز اینکه یک مطلب برخلاف رضای خدا واقع بشود، نتیجه ندارد. من از عموم ملت تقاضا می کنم که هر جا یک همچو مسائلی دیدند، این جوان ها اگر گول خورده اند، آنها را نصیحت کنند و اگر کسی است که مخصوصاً از این گروه های اختلاف انداز در بین آنها وارد شده، شناسایی کنند و به مراکزی که باید اطلاع بدهند، اطلاع بدهند.

امروز ما از روزهای قبل بیشتر احتیاج به همبستگی داریم. امروز ما مواجه با همه قدرت ها هستیم و آنها در خارج و داخل دارند طرح ریزی می کنند؛ برای اینکه این انقلاب را بشکنند و این نهضت اسلامی و جمهوری اسلامی را شکست بدهند و نابود کنند. این یک تکلیف الهی است برای همه که اهمّ تکلیف هایی است که خدا دارد؛ یعنی حفظ جمهوری اسلامی از حفظ یک نفر، ولو امام عصر باشد، اهمیتش بیشتر است؛ برای اینکه امام عصر هم خودش را فدا می کند برای اسلام. همه انبیا از صدر عالم تا حالا که آمدند، برای کلمه حق و برای دین خدا مجاهده کردند و خودشان را فدا کردند.

پیامبر اکرم(ص) آن همه مشقات را کشید و اهل بیت معظم او آن همه زحمات را متکفل شدند و جانبازی ها را کردند؛ همه برای حفظ اسلام است. اسلام یک ودیعه الهی است پیش ملت ها که این ودیعه الهی برای تربیت خود افراد و برای خدمت به خود افراد هست و حفظ این بر همه کس واجب عینی است. یعنی همه مکلف هستیم حفظ کنیم تا آن وقتی که یک عده ای قائم بشوند برای حفظ او، که آن وقت تکلیف از دیگران برداشته می شود.

امروز ایجاد اختلاف؛ هر اختلافی باشد و کارهایی که اختلاف انگیز است؛ هر کاری باشد و با هر اسمی باشد، این مضر به اسلام است و مضر به انقلاب است و از همین رشته است اینکه باز یک جریانی در کار است که نسبت به علمای بلاد، نسبت به اهل علم، نسبت به ائمه جماعات اهانت بکنند و این یک چیزی است که، جریانی است که چنانچه خدای نخواست این جریان به توفیق خودش که به خیال خودش این است که روحانیت را از مردم بگیرد، اگر این امر به توفیق خودش برسد، شما مطمئن باشید که شکست خواهیم خورد؛ برای اینکه، روحانیون در همه بلاد، حافظ اسلام اند و حافظ مقاصد اسلامی هستند و از اول هم بوده اند. ... در هر مسئله و گرفتاری که برای اسلام پیش می آمده، باز پیش قدم همین ها بودند و همین ها بودند که قیام می کردند؛ حالا یا موفق می شدند یا سرکوب می شدند. در همین مدتی که من اطلاع دارم و من شاهد بودم، قیام های مختلفی برضد رضاخان و محمدرضا شد و این قیام ها همه، مبدأش روحانیون بودند؛ از آنجا شروع می شد، لکن چون ملت باز درست مجتمع باهم نشده بودند، موفق نمی شدند یا کم موفق می شدند. اگر شما - اگر ملت ما - این طایفه را حفظ نکنید، بدانید که سرنوشت شما سرنوشت زمان مشروطه خواهد شد که روحانیون این کار را درست کردند و

دست استبداد را کوتاه کردند، لکن دوباره به واسطه اینکه ملت مجتمع نبود و با روحانیت آن طور سازش، اطاعت محکم نداشت، مشروطه را آنها به پا کردند و دیگران آمدند و مشروطه را همان استبداد غلیظ تر با اسم مشروطه [کردند]. یک اسم بی مسمایی بود و گفته می شد که ما مجلس داریم و مشروطه داریم و مشروطه خواه هستیم، لکن استبداد - به تمام معنای خودش، به تمام کلمه خودش - بر ما حکومت می کرد، چه در زمان قاجار - که من یادم است - و چه بعد از او، زمان رضاخان - که بدترین زمان ها بر این ملت گذشت - و چه زمان محمدرضا. اگر شما توجه به این نکنید که روحانیت را اینها می خواهند از صحنه بیرون کنند و در پیش ملت، روحانیت را بد نمایش بدهند .... همین امروز صبح که اینجا، من قبل از اینکه بیایم خدمت شماها، یکی از علمای اصفهان آمد، شکایت زیاد از اینکه با روحانیون رفتار بد می شود. چه آن مطلب درست به عرض ایشان رسیده بود یا نادرست، من کلی مطلب را می گویم که جریانی است که روحانیت را کنار بگذارند. شما دیدید که در زمان قبل از این جمهوری های اخیر، اوایل امر، یک جریانی بود که این روحانی ها روحانیون شاخص را پیش ملت رسوا کنند، با دروغ و حيله. آقای بهشتی (ره) که یک نفر آدمی بود که مجاهد برای اسلام بود، به درد می خورد، فعال بود، دانشمند بود، مدیر بود، مدبر بود، دیدید که در صحنه کشور چه فضاحت ها در آوردند اشرار و مردم را [از او] منحرف کردند. مردم یک وقت بیدار شدند که بهشتی ای در کار نبود. من خوف این را دارم که خدای نخواستہ ملت ما یک وقت بیدار بشود که روحانیت کنار رفته است و سلطه اجانب بر این مملکت بازگشته است و آن وقت تأسف ها فایده نداشته [باشد]؛ همان طوری که در زمان امام حسین (ع) آن طور درست کرده بودند چهره پسر پیغمبر را که مردم کوفه ای که پدر او را دیده بودند، مجاهدات او را دیده بودند، همین مردم کوفه برای کشتن پسر پیغمبر مسابقه می کردند و مردم کوفه یک وقت متوجه شدند که امام حسین دیگر نبود.

من خوف این را دارم که شما ملت بزرگ ایران، که برای خدا قیام کردید و برای خدا جوان هایتان را دادید و برای خدا زحمات طاقت فرسا کشیدید و همه چیزتان را فدای اسلام کردید، با این جریانی که به نظر می آید که دارد پیش می رود، یک وقتی متوجه بشوید که - خدای نخواستہ - با انزال این مردم، اینهایی که خدمتگزار هستند، یک حکومت قلدری با اسم "اسلام" با اسم "جمهوری اسلامی"، با اسم "خدمتگزار به اسلام" بیاید و همه زحمت های شما و خون هایی [را] که دادید، هدر ببرد. رضاخان هم اول که آمد، در همین سینه زنی ها می رفت سینه می زد، در تکیه ها می رفت دور تکیه ها می گردید و شمع روشن می کرد. آن وقت که پایش محکم شد، تمام آثار اسلام را این نانجیب می خواست از بین ببرد.

شما خوف این را داشته باشید که اگر تشکر این نعمتی که خداوند به شما داده - و آن اسلام است و تشکرش به وحدت کلمه است و تشکرش به احترام به اولیای اسلام است - این تشکر را به جا

نیاورید، خداوند عنایتش را برگرداند و - خدای نخواستہ - ما را برگرداند به سال هایی که قبلاً بود و تلخی هایش در کام ما هست... من تذکر را لازم می دانم که بدهم. تمام اموری که از او بوی نفاق و بوی اختلاف می آید باید کنار گذاشت. شما الآن از تمام اطراف دنیا هدف هستید؛ ... همه قدرت های بزرگ ... به همه قوا کوشش می کنند ... اینجا را بکوبند. کوبیدن، بهترین کوبیدن ها آن است که از داخل، این مسئله واقع بشود: اختلاف داخلی، خودمان توی سر خودمان بزیم. بیدار باشید شما و همه و همه مسلمان ها که مبادا یک همچو اغفالی بکنند ما را و غفلتی بکنند؛ با یک صورت مناسبی بیایند جوان ها را بازی بدهند که این جمهوری اسلامی هم مثل زمان محمدرضا شاه، بلکه بدتر [شده است؛] آخوندها هم که جز فساد، کاری انجام نمی دهند! از این حرف هایی که بازی بدهند جوان ها را. این راجع به مسائل داخل که اهمیت دارد. در مسائل منطقه، مهم ترین چیزی که الآن مورد صحبت است، این طرح هایی است که به دست امریکا و صهیونیست و بعضی نوکرهای آنها ریخته شده است و این طرح هایی است که دولت های اسلامی می خواهند، دولت های عرب می خواهند این طرح را طرح بکنند و تحمیل بکنند بر همه. این طرح هیچ نقطه مثبت ندارد. آنهایی که گمان کرده اند نقطه های مثبتی در این طرح هست یا توجه به مسائل ندارند یا طور دیگری است. نقطه مثبت در این طرح ها هیچ نیست. کشور ما، ملت ما که این همه شهدا داده است و این همه معلولینی که الآن بسیاری شان در اینجا هستند - و خداوند آنها را شفا بدهد - تقدیم کرده است، برای اسلام است.

و ما اسلام را منحصر به ایران نمی دانیم. اسلام، همه جا اسلام است. مصر هم همین اسلام است و سودان هم همین اسلام است و عراق هم همین اسلام است و حجاز همین اسلام است و سوریه و سایر جاها [هم همین]. ما نمی توانیم حساب خودمان را از حساب سایر مسلمین جدا کنیم. ما با این همه خسارتی که بر ما وارد شده است و این همه شهید که دادیم و معلول که دادیم و آواره که پیدا کردیم، همه اینها برای اسلام بوده. ایران هم از باب اینکه یک کشور اسلامی است، ما این زحمات را برایش کشیدیم.

ما نمی توانیم که اعراب را و مقدرات اعراب را از خودمان جدا بدانیم، مقدرات سایر کشورها را از خودمان جدا بدانیم. همه جا اسلام است و همه مسلمین - که ما هم [از] جمله آنها هستیم - موظفیم که اسلام را در هر جا حفظ کنیم. ما مکلف هستیم که آن مقداری که می توانیم، هدایت کنیم این کشورهای اسلامی را که امروز در فکر این طرح بسیار بسیار مضر هستند و می خواهند آن طرح را تصویب کنند. ما باید به ملت های مسلمین و اسلام و به کشورهای اسلامی تذکر بدهیم. من اعلام خطر می کنم برای این مسئله و برای اسلام به واسطه این طرح!

آنهایی که این طرح را داده اند یا جاهل اند و یا تحت تأثیر امریکا و صهیونیسم واقع شده اند. آنهایی که در این طرح نقطه مثبت قائل هستند، آنها هم همین طور. اگر هیچ نقطه ای در این نبود،

جز اینکه اسرائیل به رسمیت شناخته بشود - یکی از موارد این پیشنهادها این است که اسرائیل به رسمیت شناخته بشود و تأمین داده بشود به اسرائیل - اگر هیچ نبود آلمان و تمام نقاط دیگر نقاط مثبت بودند، آن نقاط مثبت همه برخلاف بود. معنای اینکه "تأمین داده بشود به اسرائیل" این است که این اسرائیلی که سال های طولانی است زمین های مسلمین را غصب کرده اند و کشتار دسته جمعی در فلسطین و در لبنان و در جاهای دیگر ایجاد کرده اند، مسلمین را بی خانمان کرده اند و اعراض و نفوس مسلمین را در خطر، معرض خطر قرار داده اند و دستخوش مقاصد فاسدشان کرده اند، حالا همه مسلمان ها این را تأمینش بدهند! یعنی اینکه اگر یک کسی خواست تعرض بکند به این غاصب، به این دولتی که دولت غاصب جانی است، همه مسلمان ها و همه دولت های منطقه موظف اند که با او مخالفت کنند برای حفظ اسرائیل! اسرائیلی که خون مسلمین را مکیده است و فلسطین را و قدس را آن طور کرده است و لبنان را به آن صورت درآورده است و مسلمین را قتل و غارت کرده است، حالا همه موظفیم که برای خاطر اینکه یک دستمزدی به او بدهیم، همه حافظ او باشیم! همه تأمین کنیم او را! آن کسی [را] که از اول که وارد شده است در قدس و فلسطین، همه کارهایش غاصبانه بوده است، حالا ما به رسمیت بشناسیم! یعنی مملکت های عرب، این رژیم فاسد، فاسق، کافر را به رسمیت بشناسند! دستمزد بدهند به اسرائیل بعد از آن همه جنایات! اگر نقطه مثبتی که بعضی ها می گویند، این است که یکی از مواد این است که اسرائیل خارج بشود تا جنگ کذا، تا آن حدودی که در جنگ کذاست، این از نقاط منفی این طرح است. این معنایش این است که اسرائیل این همه جاها را که گرفته است مال خودش؛ حالا یک چند جا را رها کند! مثل این است که ما بیاییم با عراق مصالحه کنیم که خوزستان یک مقدارش مال ما، یک مقدارش مال شما! این از نقاط منفی اوست و سایر نقاط تمام در خدمت اسرائیل است و می خواهد اسرائیل را حاکم کند بر اعراب.

و من اخطار می کنم بر ملت های اسلامی و خصوصاً ملت های عرب و بر ارتش های اسلامی و ارتش های دولت های عربی که گذاشتن این طرح در یک جای سربسته بدون توجه ملت ها جز اینکه شما را به اسارت اسرائیل در آورد و تا آخر عمر نوکر اسرائیل باشید و دست بسته و چشم بسته به اختیار اسرائیل و امریکا درآید، هیچ چیز دیگری نیست. برای ملت های اسلامی و برای عرب، هیچ ننگی بالاتر از این نیست که تسلیم این طرح فاسد خراب صددرصد مخالف با اسلام بشود. ننگ عرب است که قبول کند این آقایی اسرائیل را. من به همه اخطار می کنم که اگر این طرح بگذرد، فردا اسرائیل، مکه و مدینه را از چنگ شما بیرون می آورد.

بیدار باشند ملت ها و بیدار کنند دولت ها را و مخالفت کنند با این طرح کافر فاجر! این طرح را که می خواهند بریزند، امریکا چنگ و دندان نشان داده؛ برای اینکه تسلیم کند اینها را. کماندوهای خودش را پیاده کرده است در منطقه و لشکرهای خودش را در منطقه پیاده کرده

است. مانورها را، نمایشگرها را آورده است نمایش بدهند؛ بترسانند اهل منطقه را. اگر دولت‌ها بترسند، ملت‌ها زنده باشند و نترسند. اگر ما همه از بین برویم، بهتر است [از] اینکه ذلیل باشیم زیر دست صهیونیسم و زیر دست امریکا و این یک قدم بلندی است که به دستور امریکا این قدم بلند برداشته شده است برای ذلت عرب و ذلت مسلمین. ننگ بر آن اعرابی که برای خاطر سلطه کمی که به کشوری پیدا کنند و برای خاطر استفاده‌هایی که پیدا کنند تن به یک همچو ذلتی بدهند! و ننگ بر همه ما چنانچه ساکت بنشینیم!

و چنانچه دولت‌ها هم، دولت‌های بی‌توجه به مسائل یا متعمد در اینکه خیانت به اسلام بکنند و به ملت عرب بکنند و به مسلمین بکنند، این طرح را بگذرانند، هیچ ارزشی ندارد؛ برای اینکه ملت‌ها با این مخالف‌اند. هیچ ملتی از ملت‌های اسلامی نیست که موافق با این باشد که نوکر اسرائیل باشد و ذلیل اسرائیل و ذلیل امریکا باشد. اگر فرضاً هم این دولت‌ها بگذرانند این را، ارزش یک پیشیز ندارد این گذراندن‌ها و مسلمان‌ها و ملت‌ها با این مخالف‌اند. باید این دولت‌ها این مطلب را از سر خودشان بیرون کنند که همان‌طور که سابق می‌کردند حالا باید بکنند؛ یعنی خودشان را قیم بدانند نسبت به ملت‌ها. یک نفر شیخ یا یک نفر رئیس‌جمهور یا یک نفر ملک - به اصطلاح خودشان - چه حقی دارد که بر یک مملکت حکومت کند و یک مملکتی را بخواهد به مصالح اسرائیل فدا کند؟! باید حکومت‌ها بیدار بشوند! با گذراندن این طرح، گور خودشان را می‌کنند. نباید دیگر از این به بعد، این فکر بیاید در سر این حکومت‌ها که کار با ماست و به ملت‌ها مربوط نیست. شما در مقابل ملت هیچ کاره‌اید. ملت‌ها هستند که باید کارها به تصویب آنها برسد. البته ما هم گرفتار یک همچو مسئله‌ای بودیم در زمان رضاخان، در زمان محمدرضاخان. همین مسئله بود که به ملت کار نداشتند. ملت چه کاره است؟ آنها ملت را هیچ کاره می‌دانستند. هرچه هست اعلیحضرت است. غیر اعلیحضرت خبری نیست. لکن ملت ایران شکست این را و فهماند که هرچه هست ملت است و حکومت‌ها باید برطبق امیال ملت عمل بکنند، برطبق مصالح ملت عمل بکنند و حکومت ما و مجلس ما و همه ارگان‌های لشکری و کشوری ما الآن همین‌طور هستند؛ خدمتگزار ملت هستند، هیچ یک از آنها نیست که این فکر در کله‌اش بیاید که بخواهد یک حکومتی بکند، تحمیلی به ملت بکند. ملت‌های دیگر هم باید همین کار را بکنند؛ چاره‌ای ندارند، جز اینکه در مقابل این قرارداد و طرح فاسد قیام کنند، نهضت کنند، جان بدهند تا این طرح را نگذارند عملی بشود. بر فرض اینکه آنها این طرح را تصویب کنند، مخالفت کنند و بدانند که با مخالفت ملت نمی‌شود این طرح درست بشود. ... و بدانید که ملت‌ها اگر با یک چیزی مخالفت کردند، دولت‌ها نمی‌توانند اجرا بکنند. امروز مثل سابق نیست که یک دولتی بیاید هر غلطی می‌خواهد بکند. خیر، باید موافق امیال صحیحه ملت عمل بکند؛ نوکر ملت باید باشد، نه آقای ملت.» (۱) - (۲)

ص: ۶۳۷

- ۱- متن کامل طرح هشت ماده‌ای فهد و ملحقاتی از روزنامه کیهان درباره نگاهی به پیشینه این طرح از زمان شکل‌گیری طرح صلح کمپ دیوید و موضع‌گیری کشورهای مختلف درباره طرح هشت ماده‌ای در ضمیمه این گزارش درج شده است.
- ۲- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، صص ۳۷۴ - ۳۶۳.

امروز آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور، با گروهی از روحانیون و اعضای نهادهای انقلابی شهر جوانرود دیدار کرد. در این دیدار، رئیس جمهوری مطالبی ایراد کرد که "وحدت" اصلی ترین موضوع آن بود. گزارش روزنامه کیهان از سخنان رئیس جمهور به این شرح است:

«در ایران چه در مرکز و چه در شهرهای بزرگ و چه در مناطق دوردست مانند کردستان یا بلوچستان، بهترین افراد پیام آور وحدت شدند و اگر هم آدم های نادرستی تلاش کردند تا اختلاف به وجود آورند به وسیله علما تلاش آنها خنثی شد و این از تفضلات الهی نسبت به این انقلاب است. رئیس جمهوری در قسمت دیگری از سخنانش اظهار داشت: "خداوند به پیغمبر اسلام فرمود: هیچ ثروتی در دنیا نمی توانست قلوب مسلمانان را این چنین به هم نزدیک کند. من الآن می بینم که علمای مناطق مختلف کردستان و بلوچستان و غیره چه حنفیه، چه شافعیه دوستان ما هستند و دل های ما باهم است و دشمن هر کاری کند، نمی تواند بین این دل ها جدایی بیندازد. رئیس جمهور خطاب به حاضران گفت: شما قدر این یگانگی را بدانید و هر صدایی که حامی این اختلاف بود بدانید که صدای شیطان است."»

آیت الله خامنه ای افزود: "حدود ۱۲۰ میلیون مسلمان در هندوستان هستند که ۲۰ میلیون آنان شیعه و حدود ۱۰۰ میلیون آنها اهل تسنن هستند و من در سفری که به آن کشور داشتم به میان مسلمانان هند رفتم و برای آنان سخنرانی کردم. آنان عاشق انقلاب و امام هستند و دشمن چه پول هایی خرج می کند تا آنها را با ما مخالف کند، اما خداوند توطئه آنها را خنثی خواهد کرد." رئیس جمهور سپس گفت: "نکته دوم اینکه، شما باید خداوند را شکر کنید که شما را در معرض بلاهای سخت قرار داده است. جوانرود، روانسر و پاوه در معرض بلا هستند و این تفضل الهی است." وی گفت: "شما قدر این انقلاب را می دانید. ما می دانیم که رژیم بعث به شما چه ظلم کرده است." (۱)

سخنگوی سپاه میزان تلفات ارتش عراق را در جنگ تحمیلی از آغاز جنگ تا کنون، ۳۵ هزار کشته و زخمی اعلام کرد.

به گزارش روزنامه کیهان، جزایری در این باره گفت: در حال حاضر در جنوب، ۵ لشکر عراق نابود شده است و حدود ۴۵ درصد نیروی زرهی ارتش بعث از بین رفته و بیش از ۷۰ درصد نیروی هوایی رژیم صدام نابود شده است که البته دولت بعثی جدیداً مقداری از ضایعات وارد شده به نیروهای هوایی ارتش عراق را جبران کرده است و می توان گفت که به طور متوسط یک دوم از نیروهای ارتش عراق نابود شده اند. وی افزود: عراق از آغاز جنگ تا کنون بیش از ۳۵ هزار کشته و زخمی داشته و حدود ۷ هزار نفر از سربازان مزدور ارتش بعث به اسارت نیروهای اسلام درآمده اند. همچنین یک هزار نفر از سربازان عراقی به ایران پیوسته اند. (۲)

۱- روزنامه کیهان، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵.

۲- همان، ص ۱۶، به نقل از رادیو بغداد.

علیرضا نوبری، رئیس سابق بانک مرکزی ایران که از نزدیکان بنی صدر رئیس جمهور عزل شده است، امروز در گفت و گو با خبرگزاری رویتر، ضمن نقل برخی مطالب درباره چگونگی خریدهای نظامی از کشورهای غربی، نیاز به واردات و کاهش فروش نفت و محدودیت های اقتصاد ایران از جمله نبود امکان خریدهای اعتباری یا گرفتن وام از سایر کشورها را عاملی برای سقوط حکومت ایران ذکر کرد. گزارش خبرگزاری رویتر در این باره به شرح زیر است:

«بسیاری از کالاهای مصرفی آمریکایی هم اکنون نیز وارد ایران می شود، اما این مطلب درباره قطعات یدکی پیشرفته ای که تهران برای بازسازی صنعت نفت خود به آنها احتیاج دارد، صدق نمی کند. ... کشورهای غربی که سابقاً مایل به تبعیت از تحریم اقتصادی به رهبری آمریکا نبودند، اکنون مایل به ارسال تکنولوژی مورد نیاز به ایران نیستند. ما سابقاً قطعات یدکی مورد نیاز خود را از کشورهای دوست در غرب دریافت می کردیم، اما اکنون حتی آنها هم حاضر به همکاری نیستند. وی افزود: برنامه های عمرانی همراه جنگ با عراق، افزایش صادرات نفت را در آینده نزدیک غیرممکن می سازد و این درحالی است که ایران برای پرداخت پول کالاهای وارداتی به افزایش ارز خارجی نیازمند است.

نوبری که از افراد جوان و تحصیل کرده خارج است و از بنی صدر رئیس جمهور سابق ایران حمایت می کرد، از افشای نام کشورهای غربی که به ایران قطعات یدکی ارسال می کردند سر باز زد و افزود: "خریدهایی که از طریق سفارت ایران در وین انجام می گرفت، همگی از کشورهای غیراروپایی بودند که با آمریکا نیز روابط حسنه داشتند. نوبری در مورد صادرات نفت ایران گفت: این صادرات به ۵۰۰ هزار بشکه در روز تقلیل یافته است، درحالی که در زمان حکومت شاه در سال ۱۹۷۸ این رقم به ۴ میلیون و ۴۰۰ هزار بشکه در روز بالغ می شد." وی اضافه کرد: در حال حاضر، ایران برای کسب درآمد مورد نیاز خود به فروش حداقل یک میلیون و ۵۰۰ هزار بشکه در روز احتیاج دارد." نوبری به واردات ایران نیز اشاره کرده و گفت: "واردات نیز در حال حاضر در خطر است، زیرا ذخایر ارزی بانک مرکزی که زمانی ۱۴ میلیارد دلار بود به ۲ میلیون دلار کاهش یافته و مقدار بدهی های ایران نیز در حال رشد است. کمبود ارز خارجی به جیره بندی و طولانی تر شدن صف های کالاهای اساسی وارداتی مانند روغن و برنج منجر شده است." نوبری افزود: "نارضایتی حاصل از کمبودها احتمالاً به موجی از اعتراضات و اعتصاب هایی که قادر به سرنگون کردن رژیم اسلامی است، تبدیل خواهد شد." نوبری گفت: "زمستان آینده بسیار سخت خواهد بود، زیرا دولت پول کافی در اختیار ندارد تا کمبودها را از بین ببرد."

وی همچنین معتقد است که ایران برای قرض گرفتن پول از خارج شانس کمی دارد. نوبری گفت: "اعتبار دولت ایران برای گرفتن قرض از بانک های خارجی حتی بانک جهانی یا صندوق بین المللی پول صفر است." وی اقتصاد داخلی ایران را کاملاً درهم پاشیده توصیف کرده و گفت: "تورم حدود ۳۵ درصد است، تولید ناخالص ملی رشد منفی دارد و نیمی از تراکنش های مملکت غیرقابل استفاده می باشد و تنها از ۱۵ درصد قابلیت کار راه آهن ملی ایران استفاده می شود." (۱)

ص: ۶۳۹

مجله تایم (چاپ امریکا) و روزنامه آلمانی فرانکفورتر الگمانیه در مقاله هایی که بیشتر به طنز شبیه است، ایران را به استفاده از کارشناسان امنیتی شوروی و سازمان آزادی بخش فلسطین به منظور سازماندهی یک سرویس امنیتی و مقابله با مخالفان نظام متهم کردند.

مجله امریکایی تایم در مقاله ای با نام "برادر بزرگ تر وارد می شود." مدعی نفوذ کارشناسان و جاسوسان شوروی در جمهوری اسلامی ایران شد. در این مقاله نویسنده داستانی درباره ورود یک گروه کارشناسی شوروی به ایران تنظیم کرده که مأموریت اصلی آنها، ایجاد یک سازمان جدید امنیتی و کمک به بازسازی اقتصاد ایران از طریق راه اندازی کارخانجات و مراکز تولیدی است. بخش هایی از این مقاله که به نظر می رسد رادیو ایران وابسته به گروه های سلطنت طلب دخل و تصرفاتی در آن انجام داده، به این شرح است:

«ماه گذشته در یک شب پرستاره و سرد، یک گروه ۳۶ نفری بیگانه به درون هتل هیلتون تهران وارد شدند. جنبه های امنیتی و احتیاطات انجام شده به هنگام ورود این خارجیان درست مثل زمانی بود که نقل و انتقال جواهرات سلطنتی در ایران صورت می گرفت. درحالی که مأموران شخصی و دسته ای از پاسداران مسلح به مسلسل، گروه خارجی را به داخل هتل می بردند، کارکنان هتل در نهایت حیرت متوجه شدند که همه آن بیگانگان یکدیگر و میهمانان ایرانی خود را برادر خطاب می کنند و به زبان فصیح و مصطلح فارسی سخن می گویند.

... این گروه متشکل از عده ای مأمور کاملاً حرفه ای و نهایتاً تعلیم دیده از عوامل شوروی بودند که به دعوت حزب حاکم به ایران؛ یعنی حزب جمهوری اسلامی، به کشور دعوت شده بودند. این مأموران اولین گروه از مأموران روسی را تشکیل می دهند که از اواسط اکتبر گذشته؛ یعنی حدود یک ماه پیش تاکنون، به عنوان هیئت های مشاور به ایران وارد شدند تا به رژیم برای ایجاد یک سازمان اطلاعات و امنیت جدید کمک کنند.

هدف اصلی روس ها آن است که خویشان را به نحوی کاملاً محکم در ایران مستقر سازند که بتوانند نفوذ تعیین کننده ای بر سیاست خارجی ایران داشته و یا در صورت وقوع انفجار سیاسی در کشور ناظر به برپا کردن یک حکومت دست نشانده در ایران باشند.

... حزب کوچک کمونیستی توده در ایران، رهبران حزب جمهوری اسلامی را قانع کرد که باید برای مقابله با مخالفین از روس ها کمک بگیرند. مسکو نیز در مقابل این تقاضا به سرعت واکنش نشان داد و آمادگی خود را برای در اختیار گذاردن تجاربتش که ظرف ۶۰ سال به علت داشتن یکی از مؤثرترین سازمان های پلیس مخفی به دست آورده است، اعلام داشت. در پی آن، عوامل روس خود را در شرایطی دیدند که باید هرچه سریع تر مهارت های خود را به کار اندازند. هنوز گروه در هتل هیلتون جا نیفتاده بودند که به عنوان ارائه یک شیوه معمول، مأموران امنیتی شروع به جستجو در اتاق ها نمودند تا در صورت وجود دستگاه های استراق سمع آنها را کشف

[کنند] و از کار بیندازند. آنها در حین انجام این کار به یک بمب ساعتی قوی برخوردند که توسط افراد ناشناسی کار گذاشته شده بود و مأموران امنیتی روس توانستند درست آن را در زمانی که [تا] انفجار آن چند لحظه بیشتر باقی نمانده بود، خنثی سازند. پس از مبادله یک رشته گفت و گوهای هیجان آلود در پی کشف بمب با میزبانان خود، تازه واردان به سرعت اسباب و اثاثیه خود را جمع کردند و همان گونه که انتظارش می رفت راهی محل های مطمئن تری شدند.

... علاوه بر اینها، یک گروه دیگر از مستشاران روسی کوشش های خود را برای نجات رژیم خمینی از یک مصیبت اقتصادی آغاز کرده است. شوروی ها همراه با گروهی از مأموران آلمان شرقی که در این زمینه با آنها همکاری می کنند، امیدوارند که صدها کارخانه [را] که به ندرت مشغول کار و تولید هستند از خطر راکد ماندن نجات دهند. این کارخانه ها اغلب به علت عدم توانایی در نگهداری و تعمیر، هرج و مرج ناشی از ناحیه نیروهای کار و هجوم پاره ای دیگر از نیروهای کار به خارج از کشور یا بدون استفاده مانده و یا به ندرت مشغول کار هستند.

نکته طنزآمیز در این است که متخصصین روسی تقلا می کنند توزیع کالاهای مصرفی در ایران را سروسامان بدهند که خود یکی از نقاط ضعف اساسی سیستم اقتصادی شوروی بوده و هست. با این حال، باید توجه داشت، کارشناسانی که از مسکو عازم ایران شده اند در امر جیره بندی مواد غذایی و سایر کالاهای ضروری تجارب فراوانی اندوخته اند.» (۱) - (۲)

روزنامه آلمانی فرانکفورتر الگمانیه نیز مطلب مشابهی درباره تلاش سازمان آزادی بخش فلسطین و شخص یاسر عرفات در سازمان دادن به یک سرویس امنیتی در ایران منتشر کرده است، نکته جالب توجه اینکه در این مقاله تناقض آشکاری درباره رفتار یاسر عرفات با جمهوری اسلامی به چشم می خورد. رادیو صدای آزاد ایران در این باره گزارش داد: روزنامه فرانکفورتر الگمانیه در شماره امروز خود نوشته است:

یاسر عرفات، رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین، ۱۵ تن از اعضای سازمان امنیت خود را برای بازسازی سازمان امنیت جمهوری اسلامی به ایران اعزام کرده است. یاسر عرفات به مقامات ایرانی وعده داده است که با یک بازسازی در سازمان امنیت رژیم جمهوری اسلامی، مسئولان رژیم می توانند به خوبی با اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) مقابله و آنها را به دام بیندازند.

همچنین در این میان دیپلمات های کشورهای غربی ادعا کرده اند که اعزام ۱۵ عضو سازمان امنیت سازمان آزادی بخش فلسطین به ایران به دنبال مذاکرات عرفات با رئیس نمایندگی ساوامای ایران در

ص: ۶۴۱

۱- نکته جالب توجه اینکه با وجود سنخیت نداشتن و بی پایه بودن مطالب این مقاله، علاوه بر رادیو ایران، منابع خبری دیگر همچون خبرگزاری رویتر (شعبه لندن و نیویورک) و رادیو امریکا نیز این مقاله را نقل کردند. (خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۱، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱۸، لندن - خبرگزاری رویتر، ۲۵/۸/۱۳۶۰؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۳، ۲۸/۸/۱۳۶۰، صص ۱۵ - ۱۲، ضمیمه رادیو ایران، ۲۷/۸/۱۳۶۰).

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۳، ۲۸/۸/۱۳۶۰، صص ۱۵ - ۱۲ ضمیمه، رادیو ایران، ۲۷/۸/۱۳۶۰.

بیروت انجام شده است. فرانکفورتر الگمانیه به نقل از دیپلمات های کشورهای غربی نوشته است: به دنبال دیدار "هانی الحسن" با "ابوالحسن بنی صدر" و "مسعود رجوی" روابط سازمان آزادی بخش فلسطین و رژیم ایران تیره شد. به دنبال این ماجرا یاسر عرفات آشکارا اعلام کرد رهبران رژیم جمهوری اسلامی با متحدشان سوریه درصدد تعیین شخص دیگری برای رهبری سازمان آزادی بخش فلسطین هستند. (۱)

۱

عراق برای از سرگیری انتقال نفت خام خود به پالایشگاه شهر طرابلس در شمال لبنان قراردادی با این کشور منعقد کرده است. محمد یوسف بیرون، وزیر نفت لبنان، در بازگشت از سفر یک روزه خود به بغداد با اعلام این خبر افزود: انتقال نفت عراق به لبنان از طریق خط لوله زمینی انجام می شود و در پی رفع عیوب فنی به وسیله تکنیسین های سوری، لبنانی و عراقی پمپاژ نفت از اواخر ماه جاری یا حداکثر یک ماه دیگر شروع خواهد شد. (۲) - (۳) روزنامه السفیر در این باره اطلاعات بیشتری ارائه کرده و نوشته است: تجدید صدور نفت عراق به خارج از تاریخ دهم تا چهاردهم دسامبر آینده از طریق پالایشگاه بایکتی معادل ۴۰۰ هزار بشکه در روز؛ یعنی به طور تقریبی ۲۰ میلیون تن در سال، شروع خواهد شد و لبنان در مقابل تجدید صدور این مقدار نفت عراق از طریق لبنان برای هر بشکه نفت ۱۱/۳ سنت دریافت خواهد کرد.

اما مقدار نفتی که عراق از طریق اراضی سوریه به منظور مصرف داخلی لبنان صادر می کند، حدود ۷۵۰ تن در سال به قیمت ۹۶/۳۳ دلار به ازای هر بشکه پیش بینی شده است. مبلغ مذکور ۴ سنت کمتر از نرخ تعیین شده اوپک است. از سوی دیگر، دولت لبنان به سوریه مبلغ ۸۹/۳۱ سنت نیز به عنوان ترانزیت به ازای هر بشکه پرداخت خواهد کرد. (۴) شایان ذکر است که عراق پنج سال قبل به دنبال درگیری با سوریه انتقال نفت خود را از طریق لبنان قطع کرد و تصمیم به احداث یک خط لوله انتقال نفت از ترکیه گرفت.

ضمیمه اول گزارش ۴۸۵: جزئیات برآورد اطلاعاتی گروه کارشناسی قرارگاه مقدم نیروی زمینی ارتش درباره طرح عملیاتی کربلای ۱

بخش هایی از برآورد اطلاعاتی گروه کارشناسی قرارگاه مقدم نیروی زمینی ارتش درخصوص طرح عملیاتی کربلای ۱ به این شرح می باشد.

«تجزیه و تحلیل راهکارهای دشمن:

توانایی دشمن در تک در این منطقه قبل از تک ما:

در حال حاضر گسترش یگان های ما در الله اکبر و منطقه غرب سوسنگرد به نحوی است که تهدید تک دشمن در این منطقه اثری بر لزوم تغییر در گسترش فعلی ما نخواهد داشت و نیروهای گسترش یافته خودی در این منطقه

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۱، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۸ ضمیمه، رادیو صدای آزاد ایران، ۲۷/۸/۱۳۶۰.
- ۲- این خط لوله غیر از خط انتقال نفت از عراق به بندر بانیاس سوریه است که ظرفیت انتقال آن ۳۵۰ هزار بشکه در روز است.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۲، ۲۷/۸/۱۳۶۰، صص ۱۲ - ۱۱، بیروت - خبرگزاری فرانسه، ۲۶/۸/۱۳۶۰.
- ۴- همان، ص ۱۳، بیروت - خبرگزاری پارس، ۲۶/۸/۱۳۶۰.

برای پدافند و حفظ مواضع فعلی کافی و مناسب هستند. تک دشمن باتوجه به استحکامات و خطوط پدافندی که برقرار نموده است، محتمل به نظر نمی رسد. به علاوه، درحالی که [دشمن] با تمرکز نیرو می تواند در جبهه های غرب کرخه و یا اهواز و به هدف های استراتژیکی و ارزشمندی چون اهواز، دزفول و یا شوش مبادرت به تک نماید، دلیل منطقی برای تک متجاوز در این منطقه وجود ندارد.

ضمناً دشمن به این نکته توجه خواهد داشت که چنانچه در این منطقه برای دستیابی به سوسنگرد تک نماید، باتوجه به قدرت رزمی موجود و روحیه رزمندگان ایرانی به پایداری مردانه در مقابل متجاوز، اگر تک او را با شکست مواجه نسازد، حداقل تلفات و ضایعات بسیار سنگین و جبران ناپذیری بر او وارد ساخته و اضافه اینکه، مواضع عقب توسط نیروهای ما اشغال خواهد شد و دشمن را از دستیابی به سوسنگرد محروم خواهد کرد.

به هر حال، اگر دشمن به هر دلیل تک خود را قبل از تک ما در این منطقه به کار برد، مشکوک به نظر می رسد که ما در آن زمان دارای آنچنان استعدادی باشیم که بتوانیم ضمن شکست دادن دشمن اقدام به یک تک موفقیت آمیز بنماییم و به علاوه چنین عملی مستلزم تغییراتی که ابعاد آن فعلاً مشخص نیست در گسترش ما و دشمن می باشد و ما را با وضعیت جدیدی روبه رو می کند که ناچاراً باید در برآورد خود تجدیدنظر کرده و احتمالاً راهکار دیگری انتخاب کنیم.

بنابراین محتمل ترین راهکار دشمن در این منطقه، پدافند سرسختانه در مواضع فعلی بوده و تک و برآورد ما باتوجه به این راهکار دشمن انتخاب و تهیه گردیده است.

در مأموریت واگذاری به طرح کربلای ۱ سه هدف بایستی تأمین شوند که عبارت اند از: بستان، غرب سوسنگرد تا هور و شمال رودخانه نisan که این هر سه هدف تأثیر متقابل یکسانی بر یکدیگر داشته و تأمین یکی از آنها بدون تأمین دو هدف دیگر یا حداقل هدف مجاور ممکن نبوده و یا نگهداری هدف را بی نهایت مشکل و یا غیرمقدور خواهد ساخت؛ بنابراین، تشخیص و تعیین یک هدف به عنوان هدف قاطع و اختصاصی یک تلاش به عنوان تلاش اصلی منطقی به نظر نمی رسد و تلاش یکسان برای تأمین هر سه هدف و تقریباً هم زمان باید به عمل آید.

در شمال کرخه، برای تک به دشمن و تأمین هدف خود در شمال بستان ما مجبور به عبور از مواضع بسیار مستحکم پدافندی دشمن هستیم که به شکل یک عصا بوده که دارای حدود ۵/۸ کیلومتر طول و در جنوب به مانع رودخانه کرخه و در شمال به تپه های رملی دامنه میشداغ متکی می گردد. بنابراین، هرگونه مانور احاطه ای یا دورانی توسط نیروهای زرهی و مکانیزه غیرمقدور بوده و در صورت عدم موفقیت نیروهای پیاده و پاسدار که باید به هر طریق در این مانع نفوذ کرده و آن را ساقط نمایند، ما مجبور به اتخاذ تک جبهه ای به این مانع و تمرکز تلاش در چند نقطه برای رخنه در آن هستیم و به خوبی روشن است که تک جبهه ای نیروهای زرهی و مکانیزه به چنین مانع عظیمی اگر صددرصد با شکست توأم نباشد با تلفات و ضایعات غیرقابل تصویری همراه خواهد بود. مگر آنکه این مانع قبل از هجوم یگان های تانک و مکانیزه با انجام یک تک سریع و توأم با غافلگیری یگان های پیاده و به ویژه سپاه پاسداران از زمین های رملی شمالی تسخیر و سقوط کرده و با استفاده از معابر ایجادشده در میادین مین و برداشتن سیم های خاردار و موانع ضدتانک و بریدن خاکریز نیروهای مکانیزه و زرهی به خاکریزهای بعدی مانور نمایند.

هرگونه عدم موفقیت در شکستن این مانع توسط یگان های پاسدار و پیاده، تک تیپ زرهی را به این مانع دچار ناکامی خواهد کرد و یا همان طور که گفته شد تلفات و ضایعات آن به قدری شدید خواهد بود که با یک پاتک دشمن درهم شکسته خواهد شد.

مشکل بزرگ کار ما تک سریع و غافلگیرکننده سپاه پاسداران و عناصر پیاده با دورزدن جناح شمالی و سرازیر شدن به سنگرهای متجاوز در داخل خاکریز است که باید دقیقاً طرح ریزی، شناسایی، محاسبه، تهیه،

ص: ۶۴۳

تدارک و سپس اجرا گردد. علاوه بر آن، در حال حاضر، جناح جنوبی این تیپ در مجاورت رودخانه کرخه به علت عقب بودن تیپ ۲ زرهی لشکر ۱۶ بازمانده و تهدید شدیدی از دشمن را تحمل می نماید؛ بنابراین، هرگونه پیشروی یگان های این تیپ قبل از آنکه تیپ ۲ زرهی لشکر ۱۶ تک کرده و پیشروی نموده و به موازات یگان های این تیپ رسیده باشد، بسیار خطرناک و زیر آتش شدید دشمن خواهد بود.

استقرار چنین استحکاماتی در مقابل تیپ ۹۲ زرهی مبین اراده و قصد دشمن به یک پدافند سرسختانه و جلوگیری از هرگونه نفوذ ما به سمت غرب بوده و نشان می دهد که دشمن بستان را به این سادگی ها به ما واگذار نخواهد نمود و این کار تیپ تک ور را مشکل تر می سازد. لزوم استمرار یک آتش پشتیبانی شدید و مداوم که نیازمند تدارک وسیع مهمات است، برای کمک به پیشروی و حفظ دور تک این تیپ یک امر ضروری و حیاتی است. یگان های توپخانه کافی برای حصول این منظور در پشتیبانی تیپ قرار داده شده است، مشروط بر آنکه از تدارک و واگذاری مهمات برآورد شده اطمینان حاصل نمایم. به هر حال، قبول تلفات و ضایعات بسیار، امری اجتناب ناپذیر است.

این تیپ در وصول به هدف خود باید از سه مانع یا سه خاکریز که اساسی ترین آن خاکریز اول می باشد و بقیه خاکریزها با تانک و نفربر و آتش کافی پشتیبانی می شود، عبور نماید و بدون تردید با پاتک های شدید دشمن و نیروهای تقویتی دشمن که از غرب بستان از طریق فکه و یا از جنوب وارد می شوند با استعدادی در حدود یک تیپ زرهی مواجه می گردد و باید توان کافی برای مقابله با این پاتک ها را داشته باشد و به ویژه پس از تأمین هدف نگهداری آن برای این تیپ بی نهایت دشوار خواهد بود، مگر آنکه حداقل از یک آتش پشتیبانی قوی و مداوم و توده در چند روز برخوردار باشد.

تک این تیپ از ابتدا تا انتها در جناح جنوبی متکی به پیشروی تیپ ۲ زرهی لشکر ۱۶ می باشد و چنانچه تیپ اخیر به هر علت موفق نباشد، تک تیپ ۳ از پهلو مورد تهدید قرار خواهد گرفت و در صورت ورود یگان های تقویتی دشمن از این جناح با اشکالات فراوان مواجه و احتمالاً متوقف خواهد گردید و یا حتی صلاح آن است که در صورت عدم پیشروی تیپ ۲ لشکر ۱۶ دستور توقف این تیپ و اتخاذ حالت پدافندی به آن صادر گردد. در صورت تشدید تهدید از این پهلو حتی امکان صدور دستور و بازگشت به خط تیپ ۲ لشکر ۱۶ باید مورد بررسی و برآورد قرار گیرد.

در صورت نیاز این تک به وارد عمل شدن احتیاط (تیپ ۲ لشکر ۹۲) با توجه به مانع رودخانه کرخه بین این یگان و یگان های لشکر ۱۶، یگان احتیاط به صورت مجزا در دو سمت رودخانه بایستی مستقر گردد، به طوری که یک گروه رزمی تانک در شمال و ۲ گروه در جنوب رودخانه حرکت نمایند.

البته با استقرار یک پل شناور از نوع پی.ام.پی. در منطقه ای بین هوفل و سیداحمد امکان وارد عمل شدن تمامی احتیاط به هر طرف موجود است، ولی نکته مهم این است که فضای مانوری برای وارد عمل شدن هر ۳ گروه رزمی احتیاط در منطقه عمل تیپ ۳ لشکر ۹۲ موجود نیست و وارد عمل کردن احتیاط نیاز به یک بررسی دقیق دارد.

در جنوب رودخانه کرخه تک تیپ ۲ لشکر ۱۶ زرهی با موانع و مشکلات عمده ای روبه روست که اهم آنها عبارت اند از:

۱. عبور از رودخانه در قسمت رودخانه سابله، ایجاد سرپل و تأمین آن و استقرار پل شناور روی سابله. این در حالی است که متجاوز در کرانه غربی سابله با ایجاد خاکریز و استحکامات بسیار مستحکم اقدام نموده است و ایجاد سرپل بستگی به موقعیت تک غافلگیرانه با عبور از رودخانه سابله به خاکریز کرانه غربی دارد.

۲. جداشدن یگان های تک و ر تیپ به علت وجود رودخانه سابله در طول منطقه واگذاری و وجود هدف هایی با سمت مختلف مانند بستان و پل های روی انتهای شط نیشان (هدف ب) که کنترل فرماندهی و هدایت عملیات را مشکل می سازند.

ص: ۶۴۴

۳. تأمین یک هدف در عمق ۱۲ کیلومتری با جبهه عریض و کمبود نیرو.

۴. این تک متکی به پیشروی تی ۱ زرهی لشکر مربوطه و پیشروی تی ۳ ل ۹۲ در تأمین هدف های خویش است، زیرا در غیر این صورت جناحین این یگان باز بوده و تهدید و ورود یگان های تقویتی و تازه نفس دشمن از هر دو سمت یا یکی از آنها به سادگی میسر است.

۵. عدم آشنایی این یگان به منطقه محوله به علت جدیدالورود بودن که نیازمند زمان جهت کسب شناسایی و عادت به شرایط منطقه است.

حضور یک تیپ زرهی کامل (تیپ ۱۶ لشکر ۶ متجاوز) در این ناحیه حاکی از آن است که دشمن به خوبی به ارزش این منطقه برای پدافند از بستان و جلوگیری از قطع راه مواصلاتی فکه - بستان - جفیر به خوبی آگاه است و به ویژه پیشروی این تیپ به بستان برای ارتش متجاوز یک شکست حیثیتی به حساب خواهد آمد و خواهد کوشید به هر وسیله از پیشروی عناصر تک و در این تیپ به سمت بستان جلوگیری کند.

در صورت موفقیت تک تیپ ۳ در تأمین هدف و پیشروی تی ۱ زرهی در جناح جنوبی، وصول تیپ ۲ قافلانکوه به هدف (ب)؛ یعنی پل های روی نیسان در هاشم شیخ محمدراکه، به سهولت میسر است.

عملیات این تیپ نیازمند تلاش مهندسی بسیار برای عبور از رودخانه و استقرار پل، پشتیبانی آتی توپخانه با حجم بسیار - طرح ریزی برای عبور از رودخانه - کنترل و فرماندهی دقیق و باکفایت می باشد. تأمین پل عبید اگر سریعاً و از پهلو انجام شود از مشکلات این تیپ خواهد کاست.

با تأمین هدف (ب)، نگهداری آن در صورتی که تیپ های مجاور به هدف خود رسیده باشند، به علت عدم تهدید از جناح و رسیدن به هورالعظیم و عدم وجود خطر از روبه رو آسان و با نیروی کمی در حد یک گردان مقدور است.

همچنین در صورت تأمین هدف (پ) (شهرستان بستان) در صورتی که تیپ ۳ لشکر ۹۲ نیز موفق به تأمین هدف خود در این قسمت شده و محور فکه - بستان را سد کرده باشد و همچنین در صورتی که تیپ ۱ زرهی ل ۱۶ محورهای جنوب به شمال را تأمین و سد کرده باشد، نگهداری این هدف (شهر بستان) برای تیپ ۲ ل ۱۶ آسان و با نیروی کمی مقدور و حتی ممکن است. در صورت موفقیت کامل تیپ های ۲ لشکر ۹۲ و تیپ ۱ ل ۱۶ در نگهداری هدف های خود و سد کردن محورهای ورودی به بستان اصولاً دیگر نیازی به حضور نیرو در این قسمت نباشد.

کاربرد احتیاط، اعم از احتیاط تیپ یا لشکر به علت وجود رودخانه به موازات محور تک مشکل و بایستی در صورت عدم تأمین سابله و یا برقراری یک پل روی سابله به صورت مجزا در شمال و جنوب رودخانه سابله پیش بینی شود. فضای مانوری در جنوب رودخانه سابله کافی و در شمال آن به علت محدود شدن بین دو رودخانه ابتدا خیلی کم و بعد به مرور زیاد می شود.

و بالاخره در جناح جنوبی لشکر ۱۶، تیپ ۱ زرهی لشکر ۱۶ به نسبت دو تیپ دیگر از هدف کم عمق و زمین مساعدتری بهره می گیرد، ولی هدف های واگذاری به آن عبارت از: پل های روی رودخانه نیسان و سد و رود تقویت های دشمن از جنوب کرخه کور - هویزه - جفیر به سمت شمال است [که] دارای اهمیت و حساسیت خاص است و موفقیت این تیپ اثرات بسیار مساعدی را برای پیشروی دو تیپ دیگر فراهم می آورد. مشکل این تیپ نگهداری هدف های واگذاری پس از تأمین آنهاست که باتوجه به اینکه بایستی از دغاغله تا حداقل مشرفه در شمال رودخانه و در ساحل نزدیک پدافند نماید - که عرضی برابر حدود ۱۴ کیلومتر را دارد - و بایستی حداقل با ۲ گردان که به طور یقین مداوماً زیر آتش بسیار شدید دشمن از جنوب قرار خواهند داشت، پدافند نماید و بنابراین نیاز این تیپ به ویژه در مرحله نگهداری هدف به یک آتش شدید و حجم توپخانه و خمپاره انداز امری حیاتی و الزامی است.

فضای مانوری در منطقه واگذاری برای کاربرد احتیاط و مانور کافی است و باید توجه به حساسیت

دشمن در مورد پل های روی رودخانه نیشان و ارزشی که این معابر برای دشمن دارد، همان طور که در عملیات قبلی این تیپ در این ناحیه دیده شد، در پدافند خود سرسختی شدید نشان خواهد داد و به ویژه با نزدیکی یگان های تقویتی دشمن بلافاصله از جنوب کرخه کور و هویزه و یا فاصله از جفیر، این تیپ تا قبل از تأمین پل ها به علت وجود مانع رودخانه ای نیشان پاتک دشمن مشکلی برای تیپ به وجود نخواهد آورد و همان طور که قبلاً ذکر گردید، دشمن در این مرحله اقدام به اجرای آتش شدید توپخانه و خمپاره انداز خواهد نمود که برآورد می شود به ضایعات و تلفات زیاد منجر گردد.

نکته قابل ذکر این است که دور تک توسط یگان های تک و تا وصول به هدف نهایی باید حفظ گردد و گرنه هر خاکریز دشمن سد شدیدی است که امکان می دهد تک ما را متوقف و یگان های تک و را مجبور به اتخاذ وضعیت پدافندی آن هم با قبول تلفات بسیار نماید.

اگر معبر وصولی دشمن که از حوالی ابوسخیل و از منطقه هدف های تیپ ۲ قافلانکوه به منطقه این تیپ از پشت وارد می شود در زمان مناسب و قبل از ورود یگان های تقویتی دشمن سد نگردد، تیپ ۱ زرهی از جناح و عقب دور زده خواهد شد.

بنابراین، تیپ ۲ قافلانکوه باید در تأمین این هدف سرعت به خرج دهد و همچنین تیپ ۱ زرهی به حفظ این قسمت از منطقه خود توجه خاص مبذول نموده و نیرویی برای مقابله با دشمن در این ناحیه اختصاص دهد.

می توان انتظار داشت که توانایی های هوایی دشمن بتواند نیروهای ما را به خطر اندازد و حداقل اگر هم قادر نشود عملاً ضایعات و تلفات زیادی به نیروهای تک و وارد آورد، ولی با در دست داشتن برتری هوایی و پرواز برفراز یگان های تک و روحیه آنان را متزلزل می نماید (عملیات ۱۵ دی ماه سال ۵۹ لشکر ۱۶). بنابراین، با توجه به مقدمات فعلی نهجا که به نظر می رسد حتی قادر نباشد برتری هوایی محلی را کسب نماید، لازم است که در تاریکی شب تک آغاز و تا قبل از روشنایی از خاکریز اول عبور کرده و به نزدیک هدف رسیده باشیم.

محاسن و معایب راهکار خودی (طرح کربلای ۱):

الف) محاسن

۱. با اجرای این طرح احتمالاً نیرویی از دشمن در حد یک لشکر زرهی منهدم خواهد شد.

۲. قسمت های وسیعی از سرزمین های اشغال شده آزاد می گردد.

۳. راه تدارکاتی و مواصلاتی دشمن در قسمت های اشغالی از وسط گسسته شده و ارتباط بین جبهه غرب کرخه در شمال و جبهه غرب کارون در جنوب قطع خواهد گردید.

۴. با توجه به بند ۳، حرکت یگان های تقویتی دشمن از جبهه غرب کارون به جبهه غرب کرخه و یا بالعکس غیرمقدور می گردد.

۵. به روحیه تهاجمی یگان های خودی و اعتقاد به درهم شکستن متجاوز افزوده می گردد.

۶. بدون تردید از میل جنگجویی دشمن کاسته شده و روحیه شکست پذیری در آنها تقویت می گردد.

ب) معایب

۱. موفقیت در این طرح یک ضربه کاری و کلی بر دشمن وارد نیاورده و هنوز به خوبی قادر است مواضع خود را در جبهه های غرب کارون و کرخه حفظ کرده، به جنگ ادامه دهد.

۲. دو لشکر زرهی ۹۲ و ۱۶ هرچه بیشتر از منطقه اهواز دور و درگیر خواهند شد و تصور می رود که این کار یکی از اهداف عراق باشد.

۳. علی رغم موفقیت در این طرح، تلفات پرسنلی و ضایعات تجهیزاتی ما بسیار شدید برآورد می شود، به ویژه مهمات مصرف شده در این عملیات، ما را در اجرای طرح های حیاتی در مضیقه شدیدتری قرار خواهد داد و این فاکتور بسیار مهمی برای ماست.

ص: ۶۴۶

۴. با موفقیت ما در این طرح، هنوز برای دشمن امکانات تک به دزفول و اهواز و به خصوص اهواز وجود دارد و در چنین وضعیتی نیروهای لشکر ۹۲ و ۱۶ هرچه بیشتر از اهواز دور شده اند.

۵. با تعیین تکلیف طرفین در این جبهه اعم از شکست یا پیروزی، دشمن فرصتی به دست خواهد آورد که با خیال راحت تلاش های خود را در جبهه دیگری که برخورد آینده در آن محتمل خواهد بود متمرکز نماید.

۶. با عطف توجه به بند (۱) به نظر نمی رسد که پس از کسب موفقیت نیروی قابل توجهی را بتوان از این جبهه برداشت کرده و در منطقه دیگری وارد عمل نمود.

۷. در صورت عدم موفقیت سپاه پاسداران در غافلگیری و شکستن خاکریزهای اول، با وجود چنین موانع مستحکمی امکان پیروزی یگان های تک و زرهی و مکانیزه امری بعید به نظر می رسد و در چنین وضعیتی باید قبول کنیم که مهمات و تجهیزات و پرسنل مصرف شده برای این عمل برای ما به قیمت بسیار گزافی و آن هم بدون نتیجه تمام شده اند.

۸. دشمن خونخوار و وحشی به تلاشی این پیروزی هنوز قادر است شهرهای اهواز و دزفول را با توپخانه و موشک هواپیما ویران نماید.

(پ) بحث

باتوجه به تشریح دشواری های یگان های تک و در وصول به اهداف محوله و بیان محاسن و معایب اجرای طرح کربلای ۱ و همچنین با عنایت به این نکته که گزارشات اطلاعاتی واصله کاملاً آگاه بودن دشمن را از قصد تک ما در این منطقه نشان می دهد و از همه مهم تر مشکل عظیم ولاینحل تهیه و تدارک مهمات توپخانه و خمپاره انداز باتوجه به نقش اساسی که این جنگ افزارها تاکنون در میدان نبرد ایفا کرده اند و یادآوری امکانات و محدودیت های نیروی هوایی، لزوم تأمل و تفکر برای شناسایی بهتر و بیشتر - طرح ریزی مشروح و دقیق تر - هماهنگی های جزئی تر و دادن فرصت به یگان های اجراکننده طرح برای کسب آمادگی بیشتر و به پای کار آوردن تدارکات کافی به ویژه مهمات به خوبی احساس می شود. به تبع این جریان، دشمن درحالت انتظار و آمادگی باقی مانده و درنتیجه خستگی و سردرگمی او بیشتر خواهد شد و منطقی است اگر بپذیریم که پیروزی در این طرح آنچنان مزیت تاکتیکی و برتری نسبت به دشمن که موردنظر است به ما نخواهد داد که توان دشمن را برای ادامه جنگ درهم شکند.» (۲)

ضمیمه دوم گزارش ۴۸۵: سیر انتخاب منطقه عملیاتی طریق القدس

سیر انتخاب منطقه عملیاتی طریق القدس به نقل از کتاب نبرد طریق القدس به این شرح است:

«با اجرای موفقیت آمیز عملیات ثامن الائمه (ع) - که نشان داد طراحی و اجرای عملیات های گسترده با شیوه جدید در دکترین و استراتژی، امکان پذیر است - فرماندهان سپاه و ارتش در جلسات متعددی اوضاع سیاسی و نظامی حاکم بر دو کشور [ایران و عراق و جبهه های جنگ] را بررسی کردند و براساس آن استراتژی جدیدی را تعریف کردند که چند هدف را دنبال می

کرد از جمله: کاستن از طول خطوط پدافندی و در نتیجه آزاد کردن نیروهای مستقر در این خطوط به منظور افزایش توان برای آزادسازی گام به گام سایر مناطق اشغالی و آماده شدن برای عملیات بعدی تا انهدام ارتش دشمن.

براین اساس، مقرر شد ۱۲ طرح موسوم به "کربلا" تهیه و در آنها میزان تناسب توان خودی با ظرفیت مورد نیاز منطقه عملیاتی؛ وضعیت زمین از نظر نظامی و اهمیت منطقه عملیاتی در نظر گرفته شود. بدین منظور، طراحان عملیات در اولین گام به دنبال سرزمینی بودند که بتوانند در آن عملیات موفقی اجرا کنند و پس از بیرون راندن دشمن از آن سرزمین با کمک عوارض و موانع طبیعی، زمین آزادشده را حفظ و دشمن را از بازپس گیری آن مأیوس کنند.

ص: ۶۴۷

۱- امیر رزاق زاده، نبرد طریق القدس، تهران: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۹۱، صص ۲۲۶ - ۲۳۲.

۲- اسناد تکمیلی عملیات طریق القدس، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، پیشین.

ارتش عراق هنوز در جبهه جنوب، ۳ منطقه غرب رودخانه کارون و شهر خرمشهر، شهر بستان و بخش هایی از دشت آزادگان در حوالی سوسنگرد و همچنین غرب شهر دزفول و رود کرخه را در اشغال داشت و این مناطق از نظر وسعت، هدف و استعداد و گسترش نیروهای دشمن وضعیت متفاوتی داشتند. درباره اینکه کدام یک از مناطق مذکور برای آزادسازی در اولویت قرار گیرد اختلاف نظرهایی وجود داشت. سرتیپ قاسمعلی ظهیرنژاد، فرمانده وقت نیروی زمینی ارتش، با تأکید بر اینکه دشمن در غرب رودخانه کرخه حضور دارد و می تواند جاده اهواز - اندیمشک را تهدید کند و از سوی دیگر، در جناح شمالی منطقه عملیاتی استقرار یافته است و در صورت هر نوع پیشروی در این منطقه، جناح راست نیروهای خودی در شمال و عقبه آنها تهدید خواهد شد، با اجرای عملیات در منطقه عمومی سوسنگرد و بستان مخالف بود و به همین دلیل پیشنهاد کرد که عملیات در منطقه غرب دزفول و غرب رودخانه کرخه انجام شود. عده ای دیگر از فرماندهان نظامی بر اجرای عملیات در منطقه عملیاتی خرمشهر تأکید می کردند. صاحبان این نظریه ها، که بیشتر از فرماندهان ارتش بودند، به خصوص سرتیپ ظهیرنژاد، عملیات در بستان را حرکت بیش از اندازه در عمق می دانستند و عقبه نیروهای خودی را در نزدیکی اهواز و حمیدیه به شدت آسیب پذیر می دیدند.

درمقابل، فرماندهان سپاه به خصوص رحیم صفوی، حسن باقری و غلامعلی رشید باتوجه به توانایی ها و امکانات موجود، برای دست یافتن به پیروزی قطعی در مناطق عملیاتی، مخالف این نظریه بودند. آنان باتوجه به وسعت منطقه، استعداد دشمن و توان خودی، توان طرح ریزی و ظرفیت فرماندهی عملیات، بر اجرای نبرد در منطقه بستان و غرب سوسنگرد تأکید و اصرار داشتند و در پاسخ به مخالفان اجرای عملیات در این منطقه ضمن بیان استدلال هایی به چند نکته تاکتیکی اشاره می کردند، از جمله اینکه: دشمن انگیزه و تمایلی برای آفند ندارد و درعین حال، قادر به عبور از رودخانه کرخه و مسدود کردن جاده اهواز - اندیمشک نیست و اگر چنین بود، بی گمان پیش از این، اقدام می کرد. همچنین، ارتش عراق باتوجه به روحیه متزلزل نیروها و فرماندهانش، قادر به اجرای پاتکی مؤثر برای تهدید جناح راست عملیات یا عقبه های یگان های عمل کننده نمی باشد، زیرا لازمه این امر خروج از مواضع پدافندی و تحمل تلفات است که دشمن آمادگی پذیرش آن را ندارد. براین اساس، پیش بینی می شود که دشمن در این منطقه سرسختانه در مواضع فعلی پدافند کند. ضمن اینکه با شناخت دقیق از زمین و دشمن در منطقه عمومی بستان و غرب سوسنگرد، درخصوص قوت ها و ضعف های دشمن آگاهی کامل وجود داشت. در برآورد وضعیت عملیاتی که ارتش با عنوان "طرح کربلائی ۱" تهیه کرده بود، در بخش راهکارهای خروجی برای اجرای عملیات چنین آمده است:

۱. تک برای انهدام دشمن در غرب کرخه (منطقه عمومی دزفول).

۲. تک برای انهدام دشمن در غرب کارون (جنوب اهواز).

۳. تک برای انهدام دشمن در بستان و غرب سوسنگرد.

... با انتصاب محسن رضایی به فرماندهی کل سپاه پاسداران و سرهنگ علی صیاد شیرازی به فرماندهی نیروی زمینی ارتش ... پس از شهادت فرماندهان ارتش و سپاه در حادثه سقوط هواپیمای سی ۱۳۰، زمینه لازم برای همکاری ارتش و سپاه و نیز طراحی و اجرای عملیات گسترده فراهم شد. در چنین وضعیتی تدابیر کارساز و شیوه های جدید با انتصاب دو فرمانده جوان

در رأس سپاه (محسن رضایی با ۲۷ سال سن) و ارتش (سرهنگ صیاد شیرازی با ۳۵ سال سن) مطرح شد و براساس آنها استراتژی نوینی تعریف شد که اهداف اساسی را در جنگ دنبال می کرد. با فراهم شدن بستر ورود نیروهای مردمی و سپاه در صحنه های مختلف جنگ که تجربه آن در عملیات های محدود و به ویژه عملیات ثامن الائمه (ع) به دست آمده بود، تحولی در جبهه های جنگ پدید آمد و در آستانه دوره جدید، زمینه برای طرح ریزی و اجرای عملیات طریق القدس فراهم شد. در این باره محسن رضایی، فرمانده سپاه، درخصوص ضرورت تدوین استراتژی هدف دار برای

ص: ۶۴۸

جنگ با دشمن می گوید: "ضرورت داشت تا ما یک سلسله برنامه هایی را تنظیم بکنیم و این بار، به جای اینکه بیایم دو ماه، سه ماه وقت بگذاریم تا یک عملیات کوچکی را انجام بدهیم و دوباره بیایم بعد از دو سه ماه، باز تصمیم بگیریم و باز دو سه ماه طول بکشد تا یک عملیات انجام بدهیم، امیدیم از بالا تا پایین چند طرح عملیاتی [نوشتیم که طرح کربلای ۱، کربلای ۲ تا کربلای ۱۰ و ۱۱ که این طرح ها قرار شد به مرور و روی حساب انجام بشود و برآورد هم می کردیم که اگر بتوانیم چند تا از اینها را انجام بدهیم. بعد در یکی از این طرح ها که گرفتن یکی از شهرهای مهم عراق است. مسئله تمام شود."

فرمانده جدید نیروی زمینی ارتش نیز در بازدید خود از قرارگاه جنوب بر ض رورت هماهنگی نیروهای ارتش با سپاه پاسداران تأکید کرد و گفت: از این به بعد، عملیات با مشارکت کامل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از مرحله طرح ریزی تا اجرا بوده و سپاه پاسداران با بسیج نیروهای مردمی قادر به تهیه توان رزمی کافی - که از مشارکت نیروهای مردمی و ارتش حاصل می شود - [می باشد و بدین ترتیب اجرای عملیات آفندی وسیع و قاطع بر علیه دشمن امکان پذیر می گردد."

در وضعیت جدید، زمینه همکاری میان سپاه و ارتش به واسطه برگزاری نشست ها و جلساتی که برای طرح ریزی عملیات ها تشکیل می شد، فراهم گردید. غلامعلی رشید، مسئول وقت ستاد عملیات جنوب، در این باره می گوید:

"محسن رضایی فرمانده کل سپاه، وقتی که علاقه سرهنگ صیاد شیرازی را در همکاری با سپاه دید، دستور داد که تیم طرح ریزی سپاه به صورت مستقل (قبل از تهیه برآورد و طرح در جلسات مشترک) تشکیل شود و تیم مستقل طرح ریزی در سپاه و ارتش به وجود آمد. تیم طرح ریزی ارتش شامل سرهنگ موسوی قویدل، محمدزاده، مفید و بختیاری بودند و تیم طرح ریزی سپاه متشکل از برادران صفوی، حسن باقری، رشید، غلامپور و عزیز جعفری بودند و بعد از کار طرح ریزی مبتنی بر شناسایی زمین و دشمن و تهیه برآورد وضعیت عملیاتی و ارائه راهکار، در جلسه مشترکی در قرارگاه مرکزی کربلا (قرارگاه مشترک ارتش و سپاه)، تیم های طرح ریزی هر کدام استدلال خود را در حضور دو فرمانده بیان می کردند و سپس تصمیم گیری برای اجرا به عمل می آمد."

فرمانده وقت نیروی زمینی ارتش نیز در این باره می گوید: "جلسات مشترک ستادی تشکیل شد. ما ستاد خودمان را از چهره های متخصص و زمینه دار و متعهد که در دانشکده فرماندهی و ستاد تدریس می کردند، تشکیل دادیم. برادران سپاه هم از بچه های خوب و آماده و با استعداد استفاده کردند."

بدین ترتیب، جلسات شورای ستادی مشترک سپاه و ارتش برای یافتن راهکار جدید و طراحی عملیات تشکیل شد. در این جلسات، غلامعلی رشید (مسئول ستاد عملیات جنوب)، حسن باقری (مسئول اطلاعات سپاه) و محسن رضایی (فرمانده کل سپاه) شرکت می کردند. از قرارگاه مقدم نزاچا در جنوب، علاوه بر شخص فرمانده نیروی زمینی، سرهنگ ستاد اکبر موسوی قویدل (رئیس رکن ۳ قرارگاه)، سرهنگ ستاد اقبال محمدزاده و سرهنگ ستاد مسعود بختیاری از افسران عملیات و سرهنگ ستاد عبدالحسین مفید از افسران اطلاعات، در جلسات حضور می یافتند.

فرماندهان سپاه بر اقدام در غرب سوسنگرد و آزادسازی شهر بستان تأکید می کردند و این انتخاب را ابتکار عمل در عرصه نبرد با دشمن می دانستند؛ ابتکاری که معتقد بودند از دید دشمن دور خواهد ماند. در مقابل، فرماندهان ارتش بر تحقق اصول

اولیه کالاسیک نظامی تأکید می کردند. مطرح شدن این دیدگاه بحث های متعددی را در پی داشت.

... باتوجه به دیدگاه های متفاوتی که فرماندهان ارتش و سپاه مطرح می کردند و هریک روی منطقه خاصی اصرار داشتند، قرار شد تجزیه و تحلیل دقیق تر برای اتخاذ تصمیم نهایی انجام شود. فرماندهان سپاه همچنان بر منطقه عمومی غرب سوسنگرد و آزادسازی شهر بستان تأکید می کردند، اما فرماندهان ارتش نظر دیگری داشتند.

ص: ۶۴۹

شماری از فرماندهان و کارشناسان عملیاتی ارتش معتقد بودند که به فرض شکستن و ساقط کردن خطوط مقدم پدافندی دشمن، به دلیل نداشتن نیروی تازه نفس، استفاده از موفقیت و تأمین هدف هایی در عمق و کسب برتری کامل بر نیروهای دشمن امکان پذیر نخواهد بود و به دلیل فرسایش رزمندگان بر اثر اتلاف انرژی و خستگی مفرط و نیز تلفات احتمالی نیروهای تک ور، امکان ادامه عملیات و پیشروی بیشتر میسر نیست و در نهایت، عملیات حاصلی جز پیشروی محدود چند کیلومتری و تصرف چند خاکریز دشمن نخواهد داشت. این صاحب نظران همچنین عقیده داشتند که اجرای تک های محدود نیز بیش از این به نفع نیروهای خودی نیست و تأثیری اساسی و تعیین کننده در سرنوشت کلی جنگ و جبهه ها نخواهد داشت. در رأس این تفکر سرتیپ ظهیر نژاد قرار داشت.

در مقابل، سرتیپ فلاحی، جانشین وقت ستاد مشترک، به ارزش اجرای عملیات در این منطقه واقف و به آزادسازی بستان معتقد بود. [وی قبل از شهادت در این باره گفته بود: "آزادسازی یک شهر مرزی باعث تقویت روحیه [نیروهای خودی شده و دارای نتایج و دستاوردهای نظامی، روانی و تبلیغاتی بسیاری است."]

در نهایت، این دیدگاه هیچ گاه در ارتش اجرایی نشد و تنها با شهادت سرتیپ فلاحی و تغییر در فرماندهی نیروی زمینی ارتش، زمینه برای پذیرش طرح پیشنهادی فرماندهان سپاه مبنی بر آزادسازی منطقه عمومی غرب سوسنگرد، شهر بستان و تنگه چزابه مهیا شد. بدین ترتیب، فعالیت ارتش در خصوص طراحی عملیات ابعاد دیگری یافت.

... سرهنگ صیاد شیرازی که به تازگی به فرماندهی نیروی زمینی ارتش منصوب شده بود، از قرارگاه مقدم (جنوب) خواست که طرح ها و نظرهایشان را درباره اجرای عملیات های آفندی وسیع در منطقه خوزستان مطرح کنند. تیم طرح ریزی قرارگاه جنوب ارتش شامل سرهنگ محمدزاده، سرهنگ بختیاری و سرهنگ نوایی اجرای ۲ عملیات در مناطق غرب دزفول و غرب سوسنگرد را به منزله راهکاری کلی پیشنهاد کردند که در حقیقت از نظرها و طرح های تهیه شده قبلی این قرارگاه بهره می گرفت، اما به صراحت پیشنهاد هیچ یک از دو عملیات را به فرمانده نمی دادند و بر آن تأکید نمی کردند، چراکه فرمانده نیروی زمینی ارتش خود باید در این باره تصمیم می گرفت. بدین منظور، فرمانده نیروی زمینی پس از مراجعت به تهران، بی درنگ ۲ نفر از افسران بخش عملیات قرارگاه مقدم را به تهران احضار و تدبیر کلی خود مبنی بر اجرای عملیات تهاجمی گسترده را اعلام کرد. بر مبنای تدبیر اعلام شده فرمانده نیروی زمینی، پیش نویس طرح کلی تهیه شد که در آن ۲ مرحله عملیات در نظر گرفته شده بود؛ ابتدا یک تک سریع در جبهه گسترده دزفول و پس از آن در جبهه محدودتر؛ یعنی بستان. فرمانده نیروی زمینی شخصا در جلسات بحث و بررسی سپاه که در باشگاه گلک افروز برپا می شد شرکت می کرد و بالطبع نظرها و پیشنهادهای قرارگاه مقدم نیروی زمینی را به فرماندهان سپاه انتقال می داد یا مصوبات جلسات مشترک ارتش و سپاه را به قرارگاه مقدم نیروی زمینی در جنوب به طور رسمی ابلاغ می کرد.

پس از بحث و بررسی فراوان با فرماندهان سپاه درباره انتخاب منطقه عملیات آفندی، اجرای نبرد در منطقه بستان و سوسنگرد در اولویت قرار گرفت و با توجه به بحث های فراوانی که در آن زمان میان فرماندهان سپاه و ارتش صورت گرفت، در نهایت، اجرای عملیات در این منطقه به تصویب شورای عالی دفاع رسید. (۱)

ضمیمه گزارش ۴۸۸: گزارش روزنامه کیهان از کمک های مردمی به جبهه های جنگ و مناطق جنگ زده

متن گزارش روزنامه کیهان درباره کمک های مردمی به جبهه ها به این شرح است.

مردم ایثارگر و انقلابی ایران که از ابتدای جنگ تحمیلی ص دام مزدور آمریکا برضد انقلاب اسلامی ایران همواره بزرگ ترین مسئله کشور را جنگ دانسته اند و ابعاد گوناگون آن را با هستی خود لمس کرده و در صدر اخبار برشمرده اند، پیوسته همراه با جزومد و کش و قوس های این مسئله، لختی از پای ننشسته و تا حد امکان از

ص: ۶۵۰

۱- امیر رزاق زاده، نبرد طریق القدس، تهران: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۹۱، صص ۲۲۶-۲۳۲.

جان و مال خود در مسیر پیروزی نهایی سلحشوران جان برکف خود دریغ نخواهند ورزید و در این روند با کمک های جنسی و نقدی شان جبهه های نبرد حق علیه باطل را تقویت کرده اند و همچنان ادامه می دهند.

گزارش های خبرنگاران ما در چند روز اخیر از شهرها، بخش ها و روستاهای سراسر کشور حاکیست که قشرهای مختلف مردم به پاخاسته اعم از کشاورزان، دانش آموزان، کارکنان مؤسسات دولتی، ارگان های انقلابی، اصناف و... هدایای جنسی و نقدی خود را برای تقویت هرچه بیشتر جبهه های جنگ و نیز هم وطنان جنگ زده و خسارت دیده از زلزله کرمان ارسال می دارند.

براساس همین گزارش ها که تاکنون رسیده، مردم مناطق زیر، کمک های نقدی و جنسی خود را برای سلحشوران دلیر انقلاب اسلامی و اهالی جنگ زده و زیان دیده کرمان جمع آوری و اختصاص داده اند: کارکنان آموزش و پرورش و دانش آموزان ماکو مبلغ ۱,۱۸۸,۱۰۰ ریال؛ جهاد سازندگی فارس، اهالی کوشک مولا، شیخ عبود بیضا، ۱۴ روستای تابع شهر دیر و مدارس آبدون و مطهری شیراز جمعاً به مبلغ ۲۲۰,۷۲۱ ریال وجه نقد و ۲۱۰ بطری آبلیمو؛ اهالی یاسوج و روستای تنگ تامرادی ۱۳۰,۸۲۰ ریال؛ دانش آموزان و کارکنان مدارس دشتی بوشهر ۱۲,۳۸۰ ریال؛ اهالی و دانش آموزان منطقه اوزخنج، واروی، خوزی، نورآباد، بردکویه، حاجی آباد فاریاب، دشموک، فارتق و خوب ریز ارسنجان ۱,۸۶۴,۲۸۹ ریال وجه نقد و زینت آلات و مقادیری پوشاک، مواد غذایی، گوسفند و پتو؛ اهالی چهارطاق رستم ممسنی، برم سیاه، سنگرعلیا، سفلی شیرین بین ماهور، دانش آموزان تل قلی نورآباد و تل ریزی عالی و ند مبلغ ۲۲۱,۹۴۰ ریال وجه نقد و مقداری گندم و پتو؛ یک معلم عشایری خنیمه ۳۰ هزار ریال وجه نقد و یک ماه حقوق خود و یک ستوان دوم ۳۰ هزار ریال وجه نقد؛ اهالی هرایرز نورآباد و بردخون دیر بیش از ۳۱۹,۰۰۰ ریال وجه نقد و مقادیری حبوبات و نان.

ازسوی حجت الاسلام غالبی، امام جمعه ممسنی، یک میلیون و ۵۲,۴۰۰ ریال برای سربازان اسلام و ۳۷۵ هزار ریال جهت زلزله زدگان کرمان اختصاص داده شد.

روستایان بخش خفر، کوشکسار سیمکان و کمیته امداد امام جهرم مبلغ ۴ میلیون و ۵۸۶,۰۷۰ ریال وجه نقد و چندین کامیون حامل مواد غذایی، پوشاک، نمک، شکر، آبلیمو، حبوبات، برنج و گونی؛ روستایان قوشعلی و شورلق، خانیک و یسفان از توابع سرخس و گناباد مبلغ ۳۴۷,۵۰۰ ریال وجه نقد و مقادیر قابل توجهی مواد غذایی؛ اهالی کامه علیا از غندو، جهاد سازندگی تربت حیدریه ۴۴۰ هزار ریال وجه نقد و مقادیری سیب درختی و رختخواب؛ روستایان خسرویه، یدک، اورته، چشمه قلمه، دولو، فخرآباد، فرودکهنه و سوخ سو از توابع قوچان و بجنورد جمعاً ۱,۱۸۲,۲۹۰ ریال وجه نقد و ۵۰۰ کیلو گندم و ۲ گوشواره طلا؛ اهالی روستاهای شرقی فر، خرگو، ممند، خرسان، دشتک، کت سیاه، زیقان، شول، چاه سرگاهی، حسین آباد، بنک و مهدی، برقان، فارس جان، اسلاملو، شبانکاره، امیر، سالار میمند، دهستان علی مرودشت و ساکنان کوشک مولا روی هم مبلغ ۲,۶۴۷,۰۵۰ ریال وجه نقد و مقادیری خرما و پوشاک و برادران اهل تسنن و تشیع روستای ترک از توابع کنگان مبلغ ۸۰,۷۰۰ ریال وجه نقد؛ اهالی دشت پیرغیب، اسلام آباد، غنی، اعراب قنبری، مزای جای و چاه طوس استان فارس مبلغ ۲۸۱,۸۰۰ ریال وجه نقد و بیش از ۳ هزار کیلو گندم؛ بخشی دیگر از کمک های مردم خراسان شامل روستاهای سعدآباد، ترکندخیان، کاهو، حق وردی، خانلو، پالکانلوی سفلی، دولت شانلو، بخش چاپشلو، دق بهلول، کارکنان فرمانداری اسفراین،

اسلامیه، کارکنان و دانش آموزان مدارس سعید اسلامیه، ابوریحان اسلامیه، دبستان اسلامیه، جهاد سازندگی فیض آباد و اصناف مبلغ ۱,۰۷۳,۷۴۵ ریال وجه نقد و مقادیر بسیار زیادی برنج، گندم، حبوبات، مرباجات، قند، پودر لباس شویی، صابون، کتاب، روغن، آبلیمو، پلاستیک، میوه جات، ۷ جفت گوشواره و حلقه انگشتری طلا- و ۲ دستگاه آمبولانس؛ اهالی و دانش آموزان بویراحمد ۳۶۶,۰۰۰ ریال؛ اهالی سادات ده مبلغ ۴۳۵۰۰ ریال؛ نهضت سوادآموزی روستای هاریس گچساران ۱۱۳۰۰ ریال وجه نقد و یک تن مواد غذایی؛ کارکنان پست و

ص: ۶۵۱

دخانیات دیواندره ۵۰۰۰ ریال؛ بخشی از روستاهای کرمان ۶۲۲,۲۳ ریال؛ کارکنان و دانش آموزان دبیرستان شهیدبهبشتی تبریز ۰۰۰,۵۱ ریال؛ هلال احمر زنجان ۲ هزار گونی خالی؛ روستاییان حومه ارومیه مبلغ ۳۰۲,۰۷۸,۲ ریال؛ کارکنان صداوسیما مرکز ارومیه ۱۲۷,۵۰ ریال؛ اهالی بخش میبد ۲ کامیون و یک وانت بار حامل پتو، پسته و پوشاک؛ کارکنان آموزش و پرورش اصفهان مبلغ ۱۷۵,۲۲۸,۱ ریال وجه نقد؛ کارکنان فرمانداری اصفهان معادل یک روز حقوق خود؛ نمازگزاران مسجد باب الحوائج مبلغ ۵۰۰,۲۲۷ ریال وجه نقد؛ روستای ماریین اصفهان ۰۰۰,۷۰ ریال وجه نقد؛ شورای کمپرسی داران، کارکنان سازمان تأمین اجتماعی مرند جمعاً ۰۰۰,۵۵۰ ریال وجه نقد؛ روستاییان و کارکنان بهداری شاهرود یک میلیون و ۵۵۲,۵۷۰ ریال وجه نقد؛ کارکنان کارخانجات ریسمن رسی، ناجی پارس، دخانیات، تربیت بدنی سمنان روی هم مبلغ ۹۷۰,۳۲۵ ریال وجه نقد؛ کارکنان و اهالی قزوین یک میلیون ریال وجه نقد؛ پرسنل شهربانی جمهوری اسلامی ایران یک میلیون و ۷۰ هزار ریال؛ آیت الله دستغیب یک میلیون ریال؛ آموزش و پرورش تکاور ۲۰۰,۵۷ ریال؛ اهالی بندر دیلم ۲۴۰ هزار ریال؛ ازسوی امام جمعه رودان بیش از یک میلیون و ۲۷۰ هزار ریال وجه نقد؛ کارمندان شرکت واحد اتوبوس رانی تهران و حومه مبلغ ۹ میلیون و ۲۲۶,۲۴۴ ریال معادل یک روز حقوق خود؛ اهالی استان یزد مبلغ ۲ میلیون و ۲۱۱,۲۰۰ ریال وجه نقد، ۱۰ کامیون، ۲ کامیونت و یک لودر به همراه ۸ راننده و مکانیک ماشین آلات سنگین و یک نفر آپاراتچی و نیز ۶ کامیون حامل حبوبات، انار، نان خشک، پتو، لباس و وسایل ضروری دیگر؛ اهالی لرستان حدود ۲۰۰ هزار ریال وجه نقد و مقادیر زیادی لباس و آذوقه؛ دانش آموزان دبستان های سعادت انقلاب، ادب و شهید اسماعیل فلاح زنجان جمعاً ۷۴,۷۸۰ ریال؛ اعضای انجمن اسلامی و کارکنان اداره کل کشاورزی کرمانشاه مجموعاً ۹۷۲,۴۹۱ ریال؛ فرمانداری و بخشداری های تابعه میناب مبلغ ۲۱۰۰ ریال؛ کارکنان اداره پست اردکان معادل یک روز حقوق خود؛ کارکنان کارخانجات تابان یزد ۱۲۰ تخته پتو؛ توسط یکی از اهالی روستای بشنیغان میبد ۲۰۰ کیلو قند؛ اهالی فیروزآباد ۱۰ هزار ریال و یکی از خواهران اهل رکن آباد یزد یک حلقه انگشتری طلا؛ اهالی حسین آباد قصرالدشت، دانش آموزان و آموزگاران دبستان عشایری خارکان کوهمره، یکی از اهالی زیادآباد، مردم ولی آباد ارسنجان، دارالمیزان و حومه از توابع شیراز مجموعاً ۳۵۰,۲۱۹ ریال وجه نقد و ۲ وانت نان و ۲۱۸۰ کیلو خرما؛ اهالی سپیدان و جهاد سازندگی نی ریز هزاران کیلو میوه و مقادیر زیادی انجیر، بادام و پتو به همراه ۴ مکانیسین اتومبیل؛ اهالی فداق و عرب لارستان یک میلیون و ۰۵۰,۲۸۱ ریال وجه نقد، ۱۲ محموله لباس به ارزش یک میلیون ریال به اضافه مقادیری مواد غذایی، نان، دارو و تعدادی طلاجات» (۱)

ضمیمه گزارش ۴۹۴: مقاله روزنامه کیهان درخصوص طرح صلح فهد

متن مقاله روزنامه کیهان درباره طرح صلح فهد بدین شرح است:

«به دنبال شکست مفتضحانه طرح "صلح کمپ دیوید" که با همکاری سه جانبه اسرائیل، مصر و امریکا و همچنین در پی به بن بست رسیدن سیاست ها و توطئه های بگین، کارتر و سادات جهت تثبیت هرچه بیشتر قدرت تجاوزگر اسرائیل در خاورمیانه توطئه نوینی طرح ریزی شد، این توطئه نوین که با همکاری و مشارکت امریکا، اسرائیل و عربستان انجام گرفت، تحت نام طرح صلح شاهزاده فهد، ولیعهد عربستان سعودی، در تاریخ ۷ اوت ۱۹۸۱ (۱۶ مرداد ۱۳۶۰) به جهانیان معرفی شد. طرح فهد دارای ۸ ماده به شرح زیر است:

۱. عقب نشینی اسرائیل از کلیه اراضی اشغال شده در سال ۱۹۶۸ و از جمله بخش شرقی قدس.

۲. از میان برداشتن آبادی های یهودی نشین که از سال ۱۹۶۷ به بعد در اراضی اشغالی اعراب ایجاد شده است.

۳. تضمین آزادی مراسم و مناسک مذهبی همه ادیان در اماکن مقدسه.

۴. تأکید روی حق ملت فلسطین و جبران زیان مالی آن دسته از فلسطینی ها که مایل به بازگشت نیستند.

ص: ۶۵۲

۱- روزنامه کیهان، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵.

۵. ساحل غربی رود اردن و نوار غزه پس از خارج شدن از اشغال اسرائیل برای یک دوره انتقالی به مدت چند ماه تحت کنترل سازمان ملل متحد قرار گیرد.

۶. تأسیس دولت مستقل فلسطینی در ساحل غربی نوار غزه که پایتخت آن قدس شرقی خواهد بود.

۷. شناسایی حق حاکمیت همه کشورهای منطقه در صلح و هم زیستی مسالمت آمیز.

۸. تضمین اجرای مواد فوق از سوی سازمان ملل متحد یا برخی از کشورهای عضو در این سازمان.

با اعلام این طرح کشورها و سازمان های جهان واکنش های مختلفی نشان داده و مخالفت یا موافقت خود را با این طرح اعلام داشته اند.

در میان کشورها و سازمان های مترقی جهان [کشورهایی] از جمله ایران و جبهه پایداری عرب متشکل از سوریه، الجزایر، لیبی، جمهوری خلق یمن و سازمان آزادی بخش فلسطین مخالفت خود را با این طرح ابراز کردند. در میان کادر رهبری سازمان آزادی بخش فلسطین تنها عرفات پیوسته از طرح مذکور پشتیبانی کرده و آن را اساسی برای استقرار صلح در منطقه نامیده است، اما طبق گزارشات رسیده، در نهایت سازمان آزادی بخش فلسطین در مورد قبول یا رد طرح فهد از نظرات جبهه پایداری عرب تبعیت خواهد کرد.

جبهه سوسیالیستی خلق سودان نیز از سازمان هایی بوده که طرح فهد را امپریالیستی و صهیونیستی و ارتجاعی نامیده و آن را توطئه ای برای به رسمیت شناختن رژیم اشغالگر قدس معرفی کرده است.

در میان کشورهای یادشده، ایران از ابتدا مخالفت شدید خود را با طرح مذکور اعلام کرد و آن را وسیله ای برای سازش با امپریالیسم و صهیونیسم نامید.

به دنبال اعلام این طرح چین، امریکا، اسرائیل، ژاپن، شوروی، فرانسه، انگلیس، ایتالیا، مصر، ترکیه، اردن و ۶ کشور حوزه خلیج (فارس) متشکل از عربستان سعودی، کویت، امارات متحده عربی، بحرین، قطر و عمان و همچنین حبیب شطی، دبیرکل کنفرانس اسلامی، موافقت صریح یا تلویحی خود را با موادی از طرح یا کل طرح به طور رسمی یا غیررسمی اعلام کرده اند. (۱)

ص: ۶۵۳

امروز شهرهای آبادان، دزفول و اهواز هدف آتش خمپاره ها و توپخانه های ارتش عراق قرار گرفت. در حریم هوایی اهواز - سوسنگرد نیز یک فروند جنگنده ارتش عراق سرنگون شد. در منطقه شمال غرب کشور (سردشت) نیز ۶ نظامی عراق به همراه ۲ غیرنظامی خود را تسلیم نیروهای ایران کردند.

بر اثر برخورد چند گلوله خمپاره نیروهای عراقی به شهر آبادان، ۳ دستگاه خودرو شخصی، ۴ منزل مسکونی و حوضچه نفتی پالایشگاه این شهر آتش گرفت. شدت و گستردگی آتش سوزی حوضچه نفتی به حدی بود که دود برخاسته از آن از فاصله های بسیار دور نیز دیده می شد. (۱)

شهرهای اهواز و دزفول نیز هدف توپخانه ارتش عراق قرار گرفت که در دزفول به چند منزل مسکونی خسارت هایی وارد شد و گلوله های شلیک شده به اهواز نیز به اطراف شهر برخورد کرد که خسارت و تلفاتی در بر نداشت. (۲)

همچنین بنا بر اعلام ستاد مشترک ارتش، ساعت ۱۳:۳۰ امروز یک فروند هواپیمای عراقی در حریم هوایی اهواز هدف آتش جنگنده های نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی قرار گرفت و سرنگون شد. (۳) علاوه بر این، در مناطق عملیاتی شمال غرب کشور نیز امروز ۶ تن از نظامیان عراقی و ۲ غیرنظامی در منطقه سردشت خود را به پادگان سردشت معرفی و درخواست پناهندگی کردند. (۴)

طبق اعلام یک منبع اطلاعاتی، عربستان سعودی روزانه ۳۰۰ تا ۴۰۰ کامیون اسلحه، مهمات و لوازم پشتیبانی به عراق ارسال می کند. این منبع راه های وصولی کمک های عربستان به عراق را به شرح زیر اعلام کرده است:

«راه اول اینکه، ماشین های سعودی وارد شهر مرزی بنوک در خاک اردن می شوند و پلاک های کامیون ها را به پلاک اردنی تغییر می دهند و ماشین های مذکور بعد از تغییرات از منطقه ای به نام اچ ۴ (H۴) - که روستایی است در مرز اردن و عراق - وارد عراق می شوند. راه

ص: ۶۵۵

۱- سند شماره ۴۲۷۵۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۲۷/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۳، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۳، آبادان - خبرگزاری پارس، ۲۷/۸/۱۳۶۰.

۲- روزنامه کیهان، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴، دزفول؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت

گذشته)، شماره ۲۴۳، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۲۳، تهران - خبرگزاری پارس به نقل از اطلاعیه ۷۰۱ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ و- سند شماره ۲۵۰۷۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مجموعه خبری ستاد عملیات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دزفول، شماره ۱۷، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۱۲۷؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خیرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۲، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۳۸، اهواز- خبرگزاری پارس، ۲۶/۸/۱۳۶۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه خیرها و گزارش ها (در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۳، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۲۲، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۷/۸/۱۳۶۰، به نقل از اطلاعیه ۷۰۱ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۲، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۳۰، ۲۶/۸/۱۳۶۰، به نقل از اطلاعیه ۷۰۱ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۴- سند شماره ۴۴۹۹۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنگار، شماره ۲۵۹، ۳۰/۸/۱۳۶۰، ص ۵.

دوم، شهر مرزی بین عربستان و عراق به نام "عرعر" می باشد که عربستان کامیون ها را در مرز تحویل رانندگان عراقی می دهد و آنها کامیون ها را در عراق به منطقه ای نظامی به نام "الجدید" می برند. منطقه جدید انبار سلاح و مهمات جنگی ارسالی از عربستان می باشد. (۱)

۱

معارضین عراقی که اخیراً فعالیت های نظامی خود را علیه رژیم عراق شدت بخشیده اند، در مناطق سیدصادق و حلبچه ضرباتی را به ارتش عراق وارد کردند.

به گزارش رکن ۲ لشکر ۲۸ سنندج، ۱۵۰ نفر از نیروهای کُرد مسلمان عراق شب هنگام از ۳ جناح به شهر سیدصادق در استان سلیمانیه حمله کرده، به مدت ۵/۲ ساعت، کنترل این شهر را به دست گرفتند و سپس آنجا را ترک کردند. پس از آن، ارتش عراق این شهر را هدف گلوله های خمپاره ۱۲۰ میلی متری قرار داد که در نتیجه آن خسارت های زیادی به منازل مردم وارد شد. (۲)

مبارزان عراقی همچنین در دو کیلومتری جاده سیدصادق - پنجوین با سد راه و بستن جاده یک خودرو مینی بوس را متوقف کردند و ۲ سرباز و یک درجه دار ارتش عراق را که از سرنشینان این خودرو بودند، به گروگان گرفتند. در پی این اقدام، استخبارات (اطلاعات) شهر سیدصادق راننده مینی بوس را به اتهام سهل انگاری دستگیر و زندانی کرد. (۳)

همچنین به گزارش منابع اطلاعاتی لشکر ۲۸ سنندج، یک دسته ۵ نفری از نیروهای مبارز مسلمان عراقی در غرب حلبچه به چند پاسگاه نیروهای عراقی حمله کرده و با شلیک خمپاره و آرپی. جی ۷ خسارت های فراوانی به ساختمان ها و نیروهای مستقر در این پاسگاه ها وارد آورده اند. (۴)

۲

افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در شهرهای مهاباد، بوکان و دیواندره با نیروهای دولتی و مردم درگیر شدند و تلفات و خسارت هایی نیز وارد آوردند.

عناصر مسلح غیرقانونی ساعت ۲۱ امروز به عده ای از نیروهای سپاه مستقر در میدان حیوانات شهر مهاباد حمله کردند و درگیری ایجاد شده میان آنان که تا صبح ادامه یافت، ۵ تن از آنان کشته و ۷ تن دیگر دستگیر شدند. در این درگیری ۳ تن از نیروهای سپاه نیز زخمی شدند. (۵)

در بوکان نیز در درگیری عناصر وابسته به گروه خبات با نیروهای سپاه، ۳ تن از نیروهای سپاه زخمی و از مهاجمان نیز یک تن کشته و ۳ تن زخمی شدند. (۶) برخی منابع تعداد کشته شدگان افراد مهاجم را تا ۷ نفر نیز اعلام کرده اند.

عناصر مسلح غیرقانونی در دو کیلومتری پایگاه خرکه در جنوب دیواندره نیز راننده یک نفتکش را به قتل رساندند. (۷)

- ۱- سند شماره ۴۳۶۰۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و تحقیقات منطقه ۲ به واحد اطلاعات و تحقیقات مرکز، ۲۶/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۲- سند شماره ۲۹۴۰۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۳- بولتن اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب کشور (منطقه ۷)، شماره ۲۰، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۶، عراق.
- ۴- سند شماره ۲۹۴۰۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۲ - ۱.
- ۵- سند شماره ۴۳۶۵۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، اطلاعیه روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- روزنامه کیهان، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، ارومیه، خبرگزاری پارس؛ و- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۴؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۴، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۳۲، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۸/۸/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۳، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲۶، به نقل از اطلاعیه شماره ۷۰۲ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۲۷/۸/۱۳۶۰.
- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۴، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱۳، بوکان - خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ و- سند شماره ۵۶۸۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به زاجا، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۵۶۶۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه سپاه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه سپاه مرکز، ۲/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۴۳۶۵۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۷- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به زاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۳.

نیروهای سپاه مستقر در استان های کردستان و آذربایجان غربی در چند عملیات پاک سازی در مناطق مختلف این استان ها، از جمله برخی روستاهای سنندج، تکاب، سلماس و بوکان تعدادی از افراد وابسته به گروه های مسلح شورشی را به هلاکت رساندند و تعدادی را نیز دستگیر کردند. در همین مناطق در دو روز گذشته، ۱۳ تن از افراد شورشی تسلیم نیروهای سپاه شدند و درخواست امان نامه کردند.

با تلاش نیروهای سپاه مستقر در کردستان، ۴ روستای خامسان، آلام، سره و باباریز از توابع سنندج پاک سازی شد. همچنین در روستای خورخوره تکاب در عملیاتی که نیروهای سپاه انجام دادند، یکی از افراد رده بالای حزب دمکرات منطقه کشته شد و اسلحه و مهمات وی به دست نیروهای خودی افتاد. (۱) نیروهای سپاه همچنین در غرب و شمال غرب سلماس، روستاهای گبرآباد و گلزان را پاک سازی و ۲ تن از افراد وابسته به گروه صنار مامدی را دستگیر کردند. (۲) در پاک سازی روستای حمامیان در ۴ کیلومتری شمال بوکان نیز یک تن از عناصر مسلح غیرقانونی کشته و ۳ نفر نیز دستگیر شدند. (۳) همچنین در سنندج یک نفر از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی با ۲ قبضه اسلحه دستگیر شد.

به گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران، در دو روز گذشته، ۱۳ نفر از وابستگان به گروه های مسلح غیرقانونی در مریوان و دیواندره با سلاح انفرادی و مهمات، خود را به پایگاه های سپاه معرفی و درخواست امان نامه کردند. (۴)

امروز افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای بندر انزلی، بروجرد، ارومیه و تهران تحرکاتی از قبیل ترور، بمب گذاری و... داشتند که با اقدام به موقع نیروهای امنیتی، تعدادی از آنها دستگیر و تعدادی نیز کشته شدند. در خرم آباد نیز ۱۵ تن از افراد سازمان چریک های فدایی خلق دستگیر شدند.

یک گروه ترور دو نفره سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بعد از ظهر امروز وارد یک مغازه عکاسی در خیابان مطهری شهر بندر انزلی شده صاحب مغازه را هدف چند گلوله قرار دادند و سپس با موتور از محل گریختند. مردم پس از آگاهی از این حادثه مصدوم را به بیمارستان منتقل کردند، اما شدت آسیب های وارد شده به ناحیه ریه و قفسه سینه وی به حدی بود که او را برای ادامه مداوا به یکی از بیمارستان های تهران منتقل کردند. (۵)

در بروجرد نیز ۳ تن از افراد وابسته به این سازمان که قصد حمله به دادستانی انقلاب شهر را داشتند، قبل از هر گونه اقدامی شناسایی شدند و تحت تعقیب نیروهای سپاه قرار گرفتند. این افراد با آگاهی از شناسایی خود، برای دفاع و مقابله با نیروهای سپاه وارد یک مغازه شدند، اما به علت

۲- روزنامه کیهان، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵، ارومیه، خبرگزاری پارس.

۳- همان، میاندوآب، به نقل از ستاد عملیات شمال غرب کشور؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۳،

۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲۶، به نقل از اطلاعیه شماره ۷۰۲ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۲۷/۸/۱۳۶۰.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۴، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱۴، تهران -
خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۳، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۳۹، رشت -

خبرگزاری پارس، ۲۷/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه صبح آزادگان، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس؛ و- سند شماره

۴۳۶۵۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنگار، شماره ۲۵۸، مرکز خبری، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

انفجار نارنجکی که قصد پرتاب آن را داشتند ۲ تن از آنان به هلاکت رسیدند و یک تن نیز زخمی و دستگیر شد. از این افراد ۵ قبضه اسلحه کمری و یک عدد نارنجک به دست آمد. (۱)

مشابه این حادثه در تهران نیز اتفاق افتاد. نیروهای گشت سپاه در خیابان نواب، تقاطع خیابان آزادی، به فردی که از فعالان سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بود مشکوک شده، به تعقیب او پرداختند وی که متوجه تعقیب خود شده بود، بدون توجه به اخطار ایست اقدام به فرار کرد و در تعقیب و گریز هدف گلوله قرار گرفت و زخمی شد. در همین حال، وی نارنجکی را به سمت نیروهای پاسدار پرتاب کرد که بر اثر انفجار آن چند عابر زخمی شدند. سپس فرد مضروب با خوردن قرص سیانور اقدام به خودکشی کرد، ولی نیروهای گشتی او را به بیمارستان انتقال دادند. (۲)

همچنین نیروهای پاسدار کمیته تهران ۳ تن از عناصر سازمان را که قصد داشتند نماینده امام در نیروی دریایی را ترور کنند، قبل از هرگونه اقدامی دستگیر کردند. (۳)

همچنین در خیابان نصرت شهر ارومیه ۲ بمب کار گذاشته شده در مقابل ساختمان تحقیقات اسلامی این شهر منفجر شد و خسارت های مالی به بار آورد. (۴)

در شهر تهران و در بازرسی از منزل ۲ تن از مسئولان سازمان مجاهدین خلق (منافقین) نیز که در بازداشت به سر می بردند، ۹ قبضه انواع سلاح به دست آمد. (۵) نیروهای امنیتی در خیابان آرامنه منشعب از خیابان وحدت اسلامی تهران نیز یک خودرو مسروقه را کشف کردند و در بازرسی آنها ۲ قبضه اسلحه ژ ۳، یک عدد نارنجک جنگی و ۲ بطری حاوی مواد آتش زا به دست آوردند. (۶) - (۷)

در خرم آباد نیز ۱۵ تن از هواداران و وابستگان سازمان چریک های فدایی خلق که در منطقه چغالوند این شهر تجمع کرده بودند، دستگیر شدند. (۸)

۱

مجله فرانسوی لیبراسیون در مقاله ای به بررسی روابط حزب دمکرات کردستان با شورای ملی مقاومت و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) پرداخته است. نویسنده در این مقاله که بیشتر جنبه های تبلیغاتی دارد تا ابعاد تحلیلی و تفسیری، با بهره گیری از گفته ها و نوشته های مسئولان حزب دمکرات و مسعود رجوی، به نوعی به بازگویی سیر پیوند حزب دمکرات و شورای ملی مقاومت پرداخته و مزایای این پیوند را برشمرده است. برخورد نویسنده با موضوع ورود حزب دمکرات به شورای ملی مقاومت به نحوی است که گویا وی از یک آینده از پیش تعیین شده و حتمی خبر می دهد. علاوه بر آن، متن مقاله مملو از جنبه های سمپاتیک نسبت به موضوع مورد بحث است. بخش هایی از این مقاله به شرح زیر است:

ص: ۶۵۸

۴۳۶۵۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اطلاعیه روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۳۰/۸/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۳۲۸۴۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از معاون سیاسی و اداری استانداری لرستان به وزارت کشور (اداره کل سیاسی)، ۵/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۳، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲۱، گزارش سپاه تهران، ۲۷/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱۳، خبرگزاری پارس به نقل از مرکز خبری سپاه تهران؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۳، ۲۸/۸/۱۳۶۰، صص ۱۸ - ۱۷، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۷/۸/۱۳۶۰، به نقل از مرکز خبری سپاه تهران.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۳، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲۴، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی انقلاب اسلامی، ۲۷/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲، تهران - خبرگزاری پارس، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی انقلاب اسلامی.

۴- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۵۹، ۳۰/۸/۱۳۶۰، ص ۵.

۵- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۵۷، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۲، ۲۶/۸/۱۳۶۰، ص ۲۱، مشهد - خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

۶- به احتمال زیاد، این خودرو مربوط به گروه های عملیاتی افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بوده که یا قرار بود از آن استفاده کنند و یا به هر دلیلی اقدام به ترک اضطراری آن کرده بودند.

۷- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۱.

۸- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۵۷، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۲، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۲۷، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، ۲۶/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۴۳۶۵۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اطلاعیه روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۶.

«اخبار رسمی که قبلاً از ایران می رسید، حاکی بود که همه نواحی کردستان آرام است. تا اینکه در تاریخ ۷ نوامبر [۱۶/۸/۱۳۶۰] مهم ترین برخوردهای مسلح با کردها، که در چند ماه اخیر بی سابقه بود، در شهر بوکان در آذربایجان غربی روی داد. برای اولین بار، مجاهدین خلق که اخیراً همدست پیش مرگان حزب دمکرات کردستان ایران شده اند، رسماً در این منازعات شرکت کردند. همکاری مجاهدین با کردها درست در روزی آغاز شد که حزب دمکرات کردستان الحاق خود را به شورای ملی مقاومت که به وسیله مسعود رجوی و بنی صدر در پاریس تشکیل شده، رسماً اعلام نمود.

این ائتلاف بدون شک آغاز یک مرحله جدید به خصوص در روابط مخالفین رژیم ایران می باشد. کردها که در زمان ریاست جمهوری بنی صدر در معرض بمباران هوایی قرار گرفتند، معلوم نبود که به آسانی گذشته را فراموش کنند.

حدی، مسئول تشکیلات حزب دمکرات کردستان در اروپا، به خبرنگار روزنامه گفته است: "بعد از اعلام تشکیل شورای ملی مقاومت، مدت ها با مسعود رجوی بحث نمودیم و کمیته مرکزی ما مکاتبات مفصلی با وی انجام داد. در حال، ما چه قبل و چه بعد از تشکیل این شورا روابط خوبی با مجاهدین داشتیم. دو سال قبل، ما طرف دار اتحاد با مجاهدین براساس اصول چهارگانه زیر بودیم:

۱. مبارزه علیه امپریالیسم امریکا.

۲. مبارزه برای آزادی های سیاسی و اجتماعی.

۳. مبارزه برای حقوق کارگران.

۴. مبارزه برای حقوق اقلیت ها و از آن جمله کردها.

رجوی هنگامی که کاندیدای ریاست جمهوری بود، شرایط فوق را پذیرفته بود. مذاکرات ما با وی بر روی نوار ضبط شده و از رادیو کردستان پخش شد. در حال حاضر، در برنامه ای که شورای ملی مقاومت برای دولت آینده خود تدوین نموده، اصول چهارگانه فوق را تضمین نموده است. تاکنون دوبار بنی صدر را در پاریس ملاقات کرده ایم. وی اعتراف می نماید که خودمختاری کردستان یک حق انسانی و منطقی است و این اعتراف برای ما به خصوص از این جهت که مسعود رجوی مسئول شورای ملی مقاومت است، کافی می باشد. هر اندازه هم از بنی صدر انتقاد داشته باشیم، مع ذلک موضع مخالفی که او در قبال [آیت الله] خمینی اتخاذ نموده، مورد توجه است و روی آن حساب می کنیم. او این شهادت را داشته که از دمکراسی حمایت نماید.

... بدون شک، کردها به این زودی گذشته را فراموش نمی کنند و از این جهت در مذاکراتشان با رجوی روی این نکته تأکید کرده اند که در اعتمادی که به شورای ملی مقاومت ابراز داشته اند بیشترین تکیه شان بر روی مجاهدین خلق می باشد، ولی ملاحظات سیاسی اجبار به وجود

می آورد. حزب دمکرات کردستان شورای ملی مقاومت را جریانی برضد رژیم می داند."

حدی، که در بالا نامش ذکر گردید، به سخنانش چنین ادامه می دهد: "این رژیم که نمی تواند نه برای ملت ایران و نه برای ملت کرد کاری انجام دهد، باید سرنگون شود. ما همان استنباط را از یک رژیم دمکراتیک داریم که سازمان مجاهدین دارند، از سوی دیگر، ما ضمانت هایی درخصوص معنی استقلال داخلی در چارچوب حاکمیت ملی و تمامیت ارضی ایران داریم. امنیت و امور داخلی کردستان به دست خود کردها خواهد بود."

... اتحاد مجاهدین خلق و حزب دمکرات بدون شک عواقب مهمی در بر دارد. باید در انتظار افزایش هجوم و حمایت کردها بود که با فرارسیدن زمستان تشدید می شود."

حدی تأکید می کند که: "رژیم در برابر حملات هماهنگ مجاهدین در شهرها و کردها در کوه ها نمی تواند کاری بکند. رژیم در سه سال گذشته موفق نشد ما را شکست بدهد و حالا که پاسداران در کردستان در نواحی مختلف تقسیم شده و تعداد زیادی از آنها فرار نموده اند، به طریق اولی کاری از پیش نخواهد برد. در حال حاضر، به علت بمباران های هوایی، شهرها را ترک کرده ایم، ولی جاده ها، دهکده ها و کوه های کردستان را زیر کنترل داریم. از سوی دیگر، پیش مرگان ما به مراکز پاسداران در شهرها حمله می کنند."

... عده ای از کشورها درمورد بستن قراردادهای اقتصادی عمده با ایران دچار تردید و نگرانی هستند. شورای مذکور در تاریخ ۸ نوامبر اعلامیه ای منتشر نموده و همه دولت ها و کمپانی هایی را که طرف معامله با رژیم خمینی هستند متوجه خرابی اوضاع اقتصادی و کمی ذخیره های ارزی ایران کرده است.

خرید نفت و بستن هرگونه قرارداد تجاری با رژیم ایران از طرف شورای ملی مقاومت به عنوان تصمیمات سیاسی تلقی می شوند. امکانات رژیم خمینی برای پرداخت دیون خود بسیار تردیدآمیز است و ملت ایران هرگونه مسئولیتی را نسبت به تعهدات مالی رژیم خمینی در قبال دولت ها و شرکت های خارجی از خود سلب می نمایند.

بدین ترتیب، شورای ملی مقاومت امیدوار است درعین حال که رابطه ای واقعی با ملت ایران در داخل کشور برقرار خواهد کرد، محافل بین المللی را به اتخاذ موضعی علیه ایران وادارد. ^(۱)

۱

به دنبال پیاده شدن نیروهای نظامی آمریکا در چهار کشور مصر، سودان، سومالی و عمان و آغاز مانور "ستاره درخشان" در منطقه، امروز آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور، در جمع عده ای از سفیران و کارداران کشورهای اسلامی در این باره و خطرات پیش روی کشورهای اسلامی و طرح هشت ماده ای فهد، پادشاه عربستان سعودی، مطالبی بیان کرد. بخش هایی از سخنان رئیس جمهور به شرح زیر است:

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۲۲، ۲۴/۹/۱۳۶۰،
صص ۸-۱۱، به نقل از لیبراسیون، چاپ فرانسه، ۲۶/۸/۱۳۶۰.

«این روزها خطری عظیم موجودیت اسلام و مسلمین را تهدید می کند که غفلت از آن بی شک عواقب و آثاری خطیر و دردناک برای اسلام و مسلمانان در پی خواهد داشت و توجه عمیق مسلمین به آن، نقشه دشمنان اسلام را نقش بر آب خواهد ساخت.»

این خطر عظیم و این تهدید جدی مسئله حضور سیاسی امریکا به نحو روزافزون در منطقه است که اخیراً به علل و بهانه هایی جنبه نظامی نیز پیدا کرده است. حضور نظامی - سیاسی امریکا حتماً و قطعاً دو خطر جدی به دنبال خواهد داشت. خطر اول نفس حضور امریکاست، این شیطان بزرگ و به تعبیر امام ام الفساد قرن، چراکه وجود و حضور نامیمون او در هر جا پیوسته با زبونی و بدبختی و عقب ماندگی دولت ها همراه بوده است. تجربه نشان می دهد که حضور امریکا در هیچ جای عالم جز به قصد غارت و تاراج اقتصادی و تهاجم فرهنگی و اضمحلال و نابودی شخصیت معنوی ملت ها صورت نگرفته و حاصلی جز تلاشی فرهنگ ها و از بین رفتن استقلال سیاسی، اقتصادی و فرهنگی به همراه نداشته است. شما در هیچ نقطه جهان، کشور و منطقه و ملتی را سراغ ندارید که از حضور امریکا در میان خود نفعی برده باشد.

خطر دوم عکس العمل رقبای بزرگ جهانی امریکا و تشویق آنان به حضور سیاسی و نظامی در نقاط دیگر جهان و حتی در بخش هایی از همین منطقه است و نمی توان پذیرفت که پس از حضور امریکا در نقطه ای از عالم که اینک به طور علنی و به نحوی غیرطبیعی در چهار کشور مسلمان نشین جهان عملی شده است، رقبای بزرگ این کشور به انجام عمل مشابه در نقاط دیگر جهان تهییج و ترغیب نشوند.

... من به عنوان رئیس جمهور کشوری اسلامی و انقلابی که ملت مسلمان آن سرنوشت خود را از سرنوشت مسلمانان جهان به خصوص برادران عرب جدا نمی دانیم، می خواهم امروز توسط شما به همه دولت ها و ملت های منطقه هشدار دهم که حضور سیاسی - نظامی امریکا در منطقه برای همه مسلمین خطری جدی و تهدیدی قطعی است و مقدمه ای برای تهیه و تدارک تجاوز به حقوق ملت هایی است که می خواهند آزاد باشند و زندگی کنند و اگر دیر بجنبند همه هستی و حیثیت آنان از سوی امپریالیسم و صهیونیسم جهانی به غارت و تاراج خواهد رفت.

... به نظر ما طرح فهد از برنامه تجاوز کارانه امریکا و رژیم اشغالگر قدس مایه و نشئت می گیرد و سرآغازی است بر شروع تجاوز همه جانبه امپریالیسم و صهیونیسم جهانی به کشورهای منطقه. مانور نظامی نیروهای واکنش سریع در منطقه - که به ستاره درخشان موسوم است - پشتوانه این طرح است که تنها به قصد تحکیم قطعی پایه های رژیم اشغالگر قدس و قربانی کردن فلسطین و سرزمین عزیز قدس در زیر پای صهیونیسم بین المللی به وجود آمده است.

حضور نظامی امریکا و عملیات ستاره درخشان اولین اثر و نتیجه طرحی است که اعلام شده است و عواقب و آثار بعدی آن اگر امروز در برابر آن واکنشی اسلامی و انسانی نشان داده نشود، قطعاً وسیع تر و خطرناک تر بروز خواهد کرد و مقاصد شومی که امریکا و صهیونیسم دنبال می کنند همه کشورهای منطقه را در بر خواهد گرفت.

به شما برادران مسلمان و سفرای کشورهای اسلامی و مسلمین جهان اعلام می کنیم که ما؛ یعنی ملت و دولت جمهوری اسلامی ایران، این طرح را قویا رد می کنیم، زیرا که آن را مقدمه ای برای نابودی آرمان فلسطین و نقشه ای برای مبارزه و مقابله با اسلام می شناسیم. در عین حال، اعلام می کنیم، مانور نظامی امریکا که پشتوانه این طرح غیراسلامی است و به قصد ترساندن دولت ها و ملت های مخالف این طرح و دلگرم کردن دولت های موافق آن صورت می گیرد، اهانت به استقلال سیاسی و نظامی ملت های منطقه است. ما اطمینان قطعی و اطلاع کافی داریم که دولت های مرفعی منطقه، دولت های باشرقی که متکی به ملت های خود هستند، مخالف این طرح می باشند. ما اطمینان داریم که ملت های مسلمان این طرح را مخالف حقوق و آرمان مسلمین شناخته اند و با آن هیچ موافقتی ندارند، زیرا بدیهی است که ملت های مسلمان هرگز به اسارت در برابر امپریالیسم و صهیونیسم بین المللی راضی نخواهند شد.» (۱)

۱

دکتر حسن حبیبی، عضو ستاد انقلاب فرهنگی، پس از ملاقات با امام در مصاحبه ای تلفنی با خبرگزاری پارس اعلام کرد که همه رشته های دانشگاه ها ظرف یکی دو ماه آینده به تدریج شروع به فعالیت کرده و سعی خواهد شد ظرف یک تا یک سال و نیم دیگر دانشگاه ها به طور کلی باز شوند.

دکتر حبیبی پس از دیدار اعضای این ستاد با امام گفت: «در این دیدار گزارشی از مجموعه کارهای انجام شده توسط ستاد انقلاب فرهنگی به ایشان تقدیم کردیم و در زمینه بازگشایی و نوگشایی دانشگاه ها صحبت شد و خدمت ایشان عرض شد که تصمیماتی در زمینه مدیریت دوره انتقالی بازگشایی دانشگاه ها گرفته شده است و همچنین دو سال آخر رشته پزشکی و رشته های وابسته در حال حاضر مشغول فعالیت می باشند و ان شاء الله سایر رشته های تحصیلی دانشگاه ها هم به تدریج طی یکی دو ماه اخیر شروع به فعالیت می کنند و سعی خواهد شد که ظرف یک تا یک سال و نیم آینده دانشگاه ها به طور کلی باز شوند.»

ص: ۶۶۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها، (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۳، ۲۷/۸/۱۳۶۰، صص ۹ - ۶،
خبرگزاری پارس، ۲۷/۸/۱۳۶۰.

وی همچنین گفت: «در زمینه نوگشایی دانشگاه‌ها، یعنی آنچه که هدف انقلاب فرهنگی می‌باشد [اقداماتی انجام شده] و اساس و فلسفه فرمان امام برای ایجاد ستاد انقلاب فرهنگی هم همین موضوع بوده است. خدمت امام عرض شد که چند طرح در این مورد به اجرا درآمده و چند طرح هم مقدمات اجرا را می‌گذراند و یکی از این طرح‌ها تأمین‌گزینه‌ش استاد می‌باشد که آیین‌نامه‌ای جهت این امر تنظیم شده است و خوشبختانه برخلاف شایعه ضدانقلاب، تعداد زیادی فوق‌لیسانس و دکتر جهت استادی به ما رجوع کردند و البته عده‌ای از استادها که با مبانی جمهوری اسلامی نمی‌توانند خودشان را وفق دهند از سمت استادی کنار رفته‌اند، اما عده زیادی در داخل و خارج کشور آماده هستند تا در خدمت انقلاب اسلامی در دانشگاه‌ها به تعلیم و تربیت بپردازند. در این زمینه ۱۶۰۰ پرونده هم تا این زمان به دست ما رسیده است که امام از این امر اظهار رضایت کرده‌اند.»^(۱)

ص: ۶۶۳

۱- همان، ص ۱۰، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۷/۸/۱۳۶۰.

امروز جنگنده های نیروی هوایی ارتش عراق در محورهای ماهشهر، جزیره مینو، آبادان، حمیدیه، سوسنگرد و تپه های الله اکبر مواضع نیروهای خودی را بمباران کردند.

ساعت ۱۲:۳۰ امروز، ۲ فروند بمب افکن عراقی مواضع نیروهای خودی را در محور ماهشهر بمباران کردند. همچنین در ساعت ۱۵:۰۰، ۳ فروند دیگر از هواپیماهای عراقی جزیره مینو را بمباران کردند که بر اثر آن، ۲ نفر به شهادت رسیدند و تعدادی نیز مجروح شدند و یک مدرسه و چند خانه تخریب شد. (۱) در ادامه این حملات، ۴ فروند از هواپیماهای عراقی ساعت ۱۴:۳۰ با ورود به حریم هوایی آبادان این شهر را بمباران کردند. در این اقدام دشمن، مدرسه هجرت و منازل اطراف آن و ۲ مخزن سوخت پالایشگاه مورد اصابت بمب های هواپیماهای عراقی قرار گرفتند و ۳ تن از مردم شهر شهید و ۱۳ تن زخمی شدند. مدرسه هجرت و ۱۷ واحد مسکونی نیز تخریب شده یا آسیب دیدند. (۲) جنگنده های نیروی هوایی ارتش عراق در ادامه این اقدامات، مواضع نیروهای خودی را در روستای کوت (حمیدیه)، شهر سوسنگرد و تپه های الله اکبر با بمب های خوشه ای و راکت بمباران کردند. (۳)

شانزدهمین گروه داوطلب از نیروهای شهربانی جمهوری اسلامی ایران امروز پس از اجرای مراسمی در دانشگاه پلیس عازم جبهه های جنگ شدند. (۴) همچنین اصناف طلا- و جواهر فروش و اهالی صنف چینی و بلور فروشی در مراسمی، ۲۴ جیب آمبولانس را برای کمک به نیروهای خودی به جبهه ها هدیه کردند که به نماینده ارتش تحویل داده شد. (۵)

ص: ۶۶۵

۱- مرکز پژوهش های دفاع مقدس (معاونت نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران)، تقویم تاریخ دفاع مقدس، جلد پانزدهم (فروغ فتح، حوادث آبان ۱۳۶۰)، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، چاپ اول، زمستان ۱۳۸۸، ص ۶۴۷.

۲- همان، ص ۶۴۸.

۳- سند شماره ۴۲۷۵۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۲۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۰۴۴۷۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۸/۷/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۸۰۳۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا (مد عملیات)، ۲۷/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۲۵۰۷۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مجموعه خبری ستاد عملیات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دزفول، شماره ۱۷، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۴، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۳۱، آبادان - خبرگزاری پارس، ۲۸/۸/۱۳۶۰.

۴- روزنامه صبح آزادگان، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۳، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۲۵، تهران -
خبرگزاری پارس، ۲۷/۸/۱۳۶۰.

به دنبال جلسه روز گذشته (۲۶/۸/۱۳۶۰) حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس و نماینده امام در شورای عالی دفاع، با حاج سیداحمد خمینی درباره اختلافات داخلی ارتش جمهوری اسلامی ایران، امروز هم جلسه ای در دفتر آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور، تشکیل و به اختلافات میان فرماندهان ارتش، بخش سیاسی - ایدئولوژیک و انجمن های اسلامی رسیدگی شد. آقای هاشمی رفسنجانی در این باره نوشته است: «بعد از نماز مغرب و عشاء به دفتر رئیس جمهور رفتم. مسئولان سیاسی - ایدئولوژیک، انجمن های اسلامی، فرماندهان نیروهای زمینی، هوایی و دریایی، رئیس ستاد ارتش، وزیر دفاع و احمدآقا جمع بودند و اختلافات آنها مطرح بود. آنها را نصیحت کردم. اختلافات ریشه دار نیست، گله مانند است. قرار شد جلسه مرتب داشته باشند. رئیس ستاد، آقای ظهیرنژاد، چون خواسته اش تأمین نشد با ناراحتی رفت و خبر رسید که تصمیم به استعفا گرفته، اگر استعفا ندهد بهتر است.»(۱)

امروز افراد شورشی وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق مختلف غرب و شمال غرب کشور از جمله کامیاران، سقز، سردشت، مهاباد و سنندج به نیروهای دولتی و مردم حمله و خسارت هایی به آنان وارد کردند. نیروهای خودی نیز در کامیاران، ماکو و ارومیه با اجرای عملیات هایی، ضمن پاک سازی چند روستا، تعدادی از افراد وابسته به این گروه ها را کشته و شماری را زخمی کردند.

به دنبال حمله چند روز پیش نیروهای حزب دمکرات به نیروهای خودی در منطقه "شیرین سوار" در ۳۰ کیلومتری جنوب غربی کامیاران که به کشته یا زخمی شدن ۷ نفر از مهاجمان انجامید،(۲) نیمه شب امروز نیروهای مسلح غیرقانونی با استفاده از سهل انگاری نگهبانان پایگاه دوباره به این پایگاه حمله کردند و در طول ۲ ساعت درگیری که با غافلگیری نیروهای خودی همراه بود، ۸ تن از نیروهای خودی شهید و ۵ تن زخمی شدند و یک نفر نیز گروگان گرفته شد. در این عملیات، مهاجمان یک خمپاره انداز ۸۱ میلی متری با مهمات مربوط، ۲ قبضه تیربار و مهمات تیربار، ۲ جعبه فشنگ ۳، ۲ جعبه نارنجک و یک دستگاه بی سیم را با خود بردند.(۳)

در هشت کیلومتری شمال غربی سقز نیز بر اثر انفجار مینی که نیروهای مسلح غیرقانونی در راه اختصاصی ایستگاه ماکروویو کار گذاشته بودند، ۲ نفر از کارکنان این ایستگاه به شهادت رسیدند.(۴) همچنین در شهر سقز تعدادی از افراد وابسته به گروه کومه له به منزل شخصی وارد شدند و با بستن دست و پای صاحب خانه مبلغ ۲ میلیون ریال پول نقد از وی سرقت کردند. ستاد مشترک ارتش با اعلام این خبر افزود: افراد وابسته به این سازمان همچنین به ۷ مغازه در بازار این شهر دستبرد زده، اموال آنها را به سرقت بردند.(۵)

تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم ۱۳۷۸، صص ۳۷۲ - ۳۷۱.

۲- به روزشمار ۲۳/۸/۱۳۶۰ مراجعه کنید.

۳- سند شماره ۸۰۳۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات طرح و برنامه و فرماندهی منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه عملیات و فرماندهی ستاد مرکز، ۲۷/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۵۶۶۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۸/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکزی اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۵.

۴- سند شماره ۲۷۶۱۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تیپ ۳ زرهی (رکن ۲) به فرماندهی سپاه، ۳۰/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۵- سند شماره ۵۶۸۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاچا، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱.

در روستای ملاشیخ در شمال غربی سردشت نیز نیروهای مسلح غیرقانونی به یک گروه گشتی نیروهای خودی حمله و ۳ سرباز را زخمی کردند.^(۱) در ادامه درگیری های روز گذشته مهباد، امروز نیز نیروهای حزب دمکرات کردستان ایران یکی از کارکنان ثبت اسناد و یکی از عشایر مسلمان مهاجر را در این شهر ترور کردند که هر دو زخمی و به بیمارستان اعزام شدند.^(۲)

همچنین افراد وابسته به نیروهای مسلح غیرقانونی که قصد ترور یکی از اعضای جهاد سازندگی را داشتند، ناخواسته یکی از افراد وابسته به خودشان را هدف قرار دادند که وی به هلاکت رسید.^(۳)

در سنندج نیز در تیراندازی افراد مسلح به نیروهای خودی یک فرد غیرنظامی زخمی شد.^(۴)

در مقابله با تحرکات گروه های ضدانقلاب، نیروهای دولتی در شمال غربی کامیاران ۲ روستای "گاوانه" و "چرسانه" را پاک سازی کردند که در نتیجه آن، ۴ نفر از افراد حزب دمکرات کشته و ۵ نفر نیز زخمی شدند. از نیروهای سپاه کامیاران نیز ۵ تن زخمی شدند. در این عملیات، ۲ قبضه اسلحه نیز به دست نیروهای خودی افتاد.^(۵)

در درگیری یک ستون هنگ ژاندارمری ماکو با عناصر مسلح غیرقانونی در این منطقه، ۳ نفر از آنان به هلاکت رسیدند، یک تن زخمی شد و یک تن از آنان نیز خود را تسلیم کرد.^(۶)

در شمال و شمال غربی ارومیه نیز آبادی های "کوجیخ"، "عمرآباد"، "کهریز" و "حماملر" پاک سازی و ۴۵ قبضه انواع سلاح جمع آوری شد.^(۷)

۱

امروز ۱۶ نفر از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در منطقه دالاهو که در اوایل جنگ به عراق پناهنده شده و با نیروهای نظامی آن کشور همکاری می کردند، با تحویل دادن یک قبضه خمپاره انداز ۸۲ میلی متری، ۲ قبضه آر.پی.جی ۷ و ۶ قبضه اسلحه کلاشینکف به نیروهای دولتی پناهنده شده، درخواست امان نامه کردند.^(۸) فرمانده سپاه ریجاب در یک جمع بندی از تعداد پناهندگان عشایر منطقه، به فرماندهی سپاه اعلام کرد که تاکنون تعداد هزار نفر از اهالی منطقه قلخانی و گوران با تحویل دادن همه سلاح های خود، به سپاه پاسداران ریجاب دالاهو تسلیم شده اند. این افراد طبق آمار با خانوارشان در حدود ۵ هزار نفر می باشند.^{(۹) - (۱۰)}

۲

سیدمجتبی هاشمی، معاون استانداری آذربایجان غربی، امروز در مصاحبه ای مطبوعاتی که اولین نشست وی با خبرنگاران پس از آزادسازی شهرهای اشنویه (۱۹/۶/۱۳۶۰) و بوکان (۱۱/۷/۱۳۶۰) بود، درباره خدمات عرضه شده به بخش های مختلف استان که بر اثر حضور نیروهای مسلح

- ۱- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۱ و ۳؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور نظامی و سیاسی)، ۲۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۲- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۳ و ۶؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۳، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۴۰، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۷/۸/۱۳۶۰.
- ۳- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۴؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۵۹، ۳۰/۸/۱۳۶۰، ص ۵.
- ۴- سند شماره ۲۹۴۰۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۵- سند شماره ۳۳۹۴۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده کامیاران به فرمانده سنندج (توسط منطقه ۷)، ۴/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- سند شماره ۵۶۶۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه ریزی عملیات کرمانشاه به طرح و برنامه ریزی عملیات مرکز، ۴/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۶- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۶؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۴، ۲۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲۴، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۸/۸/۱۳۶۰.
- ۷- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۴، ارومیه - واحد مرکزی خبر.
- ۸- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۴، ۲۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲۱، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۲۸/۸/۱۳۶۰.
- ۹- خبرهای مربوط به تعداد پناهندگان در این منطقه که در روزشمارها مندرج شده است، کمتر از تعداد واقعی آن می باشد و این به دلیل نبود خبر در این باره است، ولی به نظر می رسد پناهنده شدن هزار نفر از قول فرمانده سپاه ریجاب آخرین آمار پناهندگان تا این روز باشد.
- ۱۰- سند شماره ۲۸۸۸۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه پاسداران ریجاب دالاهو (فداییان امام)، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱.

غیرقانونی آسیب دیده بودند و مراحل مختلف پیشرفت کارهای عمرانی و بهداشتی مطالبی بیان کرد. وی همچنین ضمن تشریح وضعیت امنیتی استان به برخی اقدامات گروه های مسلح غیرقانونی و دستگیری تعداد زیادی از مسئولان حزب دمکرات در مهاباد و سایر نقاط اشاره کرد. بخش هایی از گزارش خبرگزاری پارس از این گفت و گو به شرح زیر است:

«به منظور جبران خسارات وارده به مناطق آزادشده، ستادی تحت عنوان ستاد بازسازی مناطق آزادشده در استانداری تشکیل شد و با ایجاد کمیته های مختلف فرهنگی و تبلیغاتی، آموزش و پرورش، نوسازی مدارس، بهداشت و درمان، کشاورزی، خسارات و بازسازی، ارزاق و کالارسانی، سوخت رسانی، پست و مخابرات، راه سازی و آب و برق، اقدامات نسبتاً مفیدی را در جهت بازسازی این مناطق آغاز کرده است. در این رابطه صرفاً برای بازسازی مدارس این مناطق مبلغ ۵۰ میلیون ریال خارج از محاسبات عمومی در اختیار اداره کل آموزش و پرورش استان قرار گرفته است و تاکنون حدود ۶۰ مدرسه روستایی نوسازی شده و بقیه نیز در دست تعمیر است. همچنین تقریباً کلیه مدارس در مناطق آزادشده بازگشایی شده است و نهضت سوادآموزی در این مناطق فعالیت خود را آغاز و کمیته فرهنگی و تبلیغاتی با تهیه پوسترهای مناسب و لوازم دیگر تبلیغاتی و تأسیس واحدهای کتابخانه، اقدامات خود را شروع کرده است. در همین مدت، کمیته بهداشت و درمان، ۱۸ درمانگاه روستایی را به نسبت ۲۰ تا ۹۵ درصد تکمیل کرد و ۳ درمانگاه نیز در اشنویه، کنگچین و پیرانشهر بازگشایی شده است. همچنین ۱۵ خانه بهداشت بازگشایی شد و ۲۱ خانه بهداشت دیگر در دست احداث است. بیمارستان بوکان با تأمین دارو و نیازمندی های مربوطه بازگشایی شده و واکسیناسیون انواع بیماری های واگیردار و مالاریا در سطح وسیعی از مناطق فوق انجام شده است.

شبکه آب رسانی تعدادی از روستاهای اشنویه مرمت گردیده و با اعزام گروه پزشکی و درمانی، تعداد بسیار زیادی از بیماران این منطقه تحت پوشش درمانی قرار گرفته اند. اکیپ دامپزشکی اداره کشاورزی و دامپزشکی روی هم رفته در ۱۷۲ روستا حدود ۴۲۵ هزار دام را علیه بیماری های مختلف واکسینه کرده و کمیته کشاورزی حدود ۴۱ تراکتور به مناطق آزادشده اعزام کرده است. در نقده، شورای گشت هیئت هفت نفره اقدام به واگذاری حدود ۴۵۰۰ هکتار زمین به روستاییان کرده اند که با کمک های دیگر کمیته ها به زیر کشت برده شده است. توزیع ۴۷۰ تن بذر گندم از طریق سازمان تعاون روستایی [بین مردم] و تأمین مایحتاج عمومی و سوختی تقریباً همه روستاها نیز به پایان رسیده است. توزیع ۳۰۰ تن کود شیمیایی و سم توسط جهاد سازندگی، توزیع کوپن سوخت کشاورزان و توزیع یک هزار جلد دفترچه تدارکات روستایی از کارهای دیگر این کمیته است. بازسازی روستاها توسط جهاد سازندگی و بنیاد امور جنگ زدگان و تعدادی از مردم خیر آغاز شده و قسمتی از اعتبار یک صد میلیون تومانی دولت به خرید مصالح ساختمانی برای روستاییان اختصاص یافته است.

وی همچنین افزود: «کلیه ادارات و مدارس اشنویه بازگشایی و در بوکان نیز بجز چند اداره، بقیه [نهادهای دولتی] بازگشایی شده است. جهاد سازندگی در ۱۲ روستا به احداث راه ها

مشغول است و تاکنون ازسوی این نهاد انقلابی ۳۵ کیلومتر راه روستایی تسطیح و شن ریزی شده است. اداره راه نیز ۵ جاده مهم نظامی را احداث، تسطیح و شن ریزی کرده و جاده هشتیان - سرو را تسطیح و محور موانا، زیوه، راژان، آغ بلاغ تا اشنویه تسطیح و شن ریزی شده و در همین مدت، جاده نقده اشنویه نیز آسفالت شده است. عملیات برق رسانی در ۹ روستا به پایان رسیده و در ۹ روستای دیگر با همیاری جهاد سازندگی و اداره برق این امر ادامه دارد.

آقای هاشمی آن گاه به تشریح وضعیت نیروهای ضدانقلاب در منطقه پرداخت و گفت: "علاوه بر پیروزی های اخیر که نصیب رزمندگان اسلام شد، تعداد زیادی از باند های فاسد سیاسی و نظامی حزب منحلہ دمکرات در مهاباد دستگیر شده اند و دقیقاً به علت این شکست های پی در پی، ضدانقلاب دست به اقدامات جنون آمیزی زده است که از جمله آنها به شهادت رساندن و سوزاندن ۴ نفر از اعضای انجمن اسلامی مخابرات در مهاباد، مین گذاری در مقابل بیمارستان هلال احمر این شهر، به شهادت رساندن برادران ارتشی و پاسدار و شکافتن فرق آنان تا پیشانی با ساطور، انفجار بمب در اماکن عمومی اشنویه و همچنین شهادت زنان و کودکان بی گناه است که نشانگر ماهیت ددمنشانه و ضعف و ذلت بیش از حد آنان است."

وی افزود: "در دو ماه اخیر حدود ۲۰۰ تن از ضدانقلابیون در مهاباد دستگیر شده اند که حدود ۷۰ نفر از آنان عناصر تبلیغاتی و هواداران حزب بودند که آزاد شدند و بقیه آنها از کادرهای سیاسی و نظامی حزب منحلہ دمکرات و سایر ضدانقلابیون بودند که در یک جبهه واحد علیه اسلام قیام کرده اند."

هاشمی، مسئول سیاسی حزب دمکرات کردستان ایران، دو عضو کادر مرکزی این حزب، یک تن از عاملین فاجعه دارلک، (۱) مسئول عملیات دارلک، ۲ تن از اعضای سازمان کومه له و تعدادی از عوامل حمله به ستون نظامی پادگان سردشت و کشتار نظامیان را از جمله افراد دستگیر شده اعلام کرد. وی همچنین از شخصی به نام ع. ک نام برد که از پیش مرگان حزب دمکرات بوده و به ۲۰ فقره لواط و ۶ فقره زنا اقرار کرده است. (۲)

۱

گروه های ترور وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و برخی دیگر از گروه های مسلح برانداز در ادامه حملات تروریستی شان در شهرهای درود، تهران، مشهد، ارومیه و رشت، با اجرای چند عملیات، تعدادی از افراد غیرنظامی را هدف حملات خود قرار دادند.

ساعت ۷ صبح امروز، افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در محوطه مدرسه راهنمایی مولوی شهرستان درود به قصد ترور یکی از هواداران سابق این سازمان که دیگر حاضر به

ص: ۶۶۹

۱- منطقه دارلک در ۹۵ کیلومتری ارومیه و از توابع مهاباد به شمار می آید که متشکل از چند روستای بزرگ و کوچک است. بخش دارلک باتوجه به موقعیت راهبردی آن به عنوان اردوگاه آموزشی عوامل ضدانقلاب مورد استفاده قرار می

گرفت. در ۱۸ خردادماه ۱۳۶۰، نیروهای سپاه، ژاندارمری و بسیج با همکاری لشکر ۶۴ ارومیه در عملیاتی مشترک این منطقه را از وجود عناصر ضدانقلاب پاک سازی کردند. در این عملیات ۳۶ تن از نیروهای خودی به شهادت رسیدند.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۴، ۲۸/۸/۱۳۶۰، صص ۲۹ - ۲۶، ارومیه - خبرگزاری پارس.

همکاری با این سازمان نبود، به سمت وی تیراندازی کردند که چند تیر به دوست وی به نام جمشید موگوئی، که از جنگ زدگان ساکن این شهر بود، اصابت کرد و سبب شهادت وی شد.

در این عملیات تروریستی یک تیر نیز به هوادار سابق سازمان که هدف اصلی این ترور بود، اصابت و او را زخمی کرد. به دنبال این اقدام، مردم و فرهنگیان درود با تعطیلی بازار و مدارس و با ابراز نفرت از این اقدام، پیکر شهید را تا محل خاک سپاری تشییع کردند.^(۱)

همچنین در تهران در ساعت ۶:۳۰ بامداد، ۴ تن از نیروهای سازمان مجاهدین خلق سوار بر یک خودرو با یک اسلحه یوزی و یک تفنگ ژ ۳ به سمت یک چادر کتاب فروشی در جلوی دانشگاه تهران تیراندازی کردند که با تیراندازی متقابل پاسداران کمیته مستقر در آن منطقه مواجه و مجبور به فرار شدند. نیروهای پاسدار نیز به تعقیب آنها پرداختند و در این تعقیب و گریز خودرو مهاجمان به علت سرعت زیاد در تقاطع خیابان فروردین منشعب از خیابان انقلاب با یک خودرو دیگر تصادف کرد و سرنشینان آن که قصد فرار داشتند، هدف تیراندازی قرار گرفتند که یکی از آنان زخمی و دستگیر شد.^(۲)

همچنین نیروهای این سازمان در ساعت ۸ شب در محله اختیاریه (منطقه شمیران) تهران، با کمین در مسیر حاج مهدی نیساری ۵۰ ساله، عضو شورای مسجد محل، وی را هنگام رفتن به منزلش هدف ۴ گلوله قرار داده، به شهادت رساندند. گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) برای اجرای نقشه خود، بامداد امروز هم به منزل این شخص مراجعه کرده بودند که وی در منزل نبود.^(۳)

در مشهد نیز نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به سوی یک مغازه دار تیراندازی کردند که وی از ناحیه سر زخمی شد. یکی از نیروهای انتظامی که در محل حادثه بود، به سمت مهاجمان شلیک کرد که بر اثر تیراندازی متقابل افراد سازمان، وی نیز هدف تیر قرار گرفت و از ناحیه شکم زخمی شد.^(۴)

همچنین در بلوار آزادی شهر ارومیه، ۲ نفر موتورسوار یک روحانی را که مسئول کمیته ارزاق این شهر بود، ترور و زخمی کردند.^(۵)

در رشت نیز یکی از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در ساعت ۹:۳۰ به قصد ترور مسئول نهضت سوادآموزی استان گیلان به محل کار وی مراجعه کرد که با هوشیاری یکی از کارکنان این اداره مواجه گردید و بدون دستیابی به هدف خود با به جا گذاشتن ۲ عدد سه راهی (بمب دست ساز) آماده انفجار، مجبور به فرار شد.^(۶)

اکبر هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی و نماینده امام در شورای عالی دفاع، در گفت و گو با مجله صف درباره شرایط ایران برای برقراری صلح با دولت عراق، تجدید سازمان ارتش جمهوری اسلامی ایران و همچنین درباره مفهوم صدور انقلاب و سوءاستفاده هایی که از این واژه شده است، به پرسش های خبرنگاران این مجله پاسخ داد. در ادامه گزیده ای از این مصاحبه درج شده است:

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۴، ۲۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲۱، خرم آباد - خبرگزاری پارس، ۲۸/۸/۱۳۶۰؛
و- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۰؛ و- روزنامه کیهان،
۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲، خرم آباد - واحد مرکزی خبر.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۳، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱۹، تهران -
خبرگزاری پارس، ۲۷/۸/۱۳۶۰، به نقل از مرکز خبری سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش
های ویژه، شماره ۲۴۳، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲۱، به گزارش مرکز خبری سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۷/۸/۱۳۶۰؛ و- روزنامه
اطلاعات، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۱۵.
- ۳- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۰؛ و- روزنامه اطلاعات،
۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵.
- ۴- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنگار، شماره ۲۵۹، ۳۰/۸/۱۳۶۰، ص ۶.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۳، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۳۶، ارومیه -
خبرگزاری پارس، ۲۷/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۶؛ و- مرکز خبری
روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنگار، شماره ۲۵۹، ۳۰/۸/۱۳۶۰، ص ۵.
- ۶- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۴، رشت.

سؤال: چندی پیش صدام اعلام کرد که بدون قید و شرط حاضر به صلح است، نظر شما در این باره چیست؟

جواب: اگر صدام قبول کرده بایستی (از خاک ایران) بروید بیرون، پس چرا معطل است؟! ما از روز اول گفتیم اگر او می پذیرد که باید بروید بیرون، چرا مانده است؟ چرا هر روز گلوله روی شهرهای آبادان، اهواز، دزفول و... می اندازد؟ او پذیرفته که از ایران بروید بیرون.

س: شاید صدام تضمینی می خواهد که هنگام خروج از نواحی اشغالی از تعقیب رزمندگان ما در خاکش مصون بماند؟

ج: ما در جریان مذاکراتی که قبلاً با سران کشورهای اسلامی و غیرمتعهد داشتیم، گفتیم که تنها بیرون رفتن نیروهای عراقی از خاک ما کافی نیست؛ بایستی یک دادگاه بین المللی اسلامی هم تشکیل شود که متجاوز را تشخیص داده و کیفر متجاوز را هم تعیین کند و ما نمی خواهیم جنگ را ادامه دهیم. اگر همین امروز هم صدام نیروهایش را از خاک ما بیرون ببرد و بپذیرد که آن دادگاه تشکیل شود، ما حرفی نداریم!

س: به نظر شما چه تغییراتی در ساخت و نظام ارتش بایستی صورت بگیرد تا بتواند خودش را با انقلاب و نظام اسلامی بهتر تطبیق بدهد؟

ج: این مسئله ساده ای نیست که بشود به این صورت جوابش را داد. از همان روزهای اول پیروزی انقلاب، در شورای انقلاب موضوع نظام جدید ارتش مطرح شد و پس از آن هم ستاد ارتش، رده های مختلف ارتش و متخصصان خارج از ارتش نظریه ها و پیشنهادهای گوناگونی را مطرح کرده اند و روی این موضوع کار هم شده است. در مجلس هم در کمیسیون دفاع کمیته ای به این منظور تشکیل شده است و روی موضوع تجدیدسازمان ارتش کار می کند. در ستاد ارتش هم در این باره بررسی هایی در دست انجام است. چند ماه پیش امام دستور دادند کاری که در ستاد ارتش می شود با کمیسیون دفاع هماهنگ باشد. اما کوتاه این را بگویم که همه قبول دارند بایستی تغییراتی در نظام ارتش داده شود، ولی بنده از متخصصان این امر نیستم و آن مقدار آشنایی هم که با ارتش دارم بیشتر در جریان جنگ و در شورای عالی دفاع به دست آورده ام و حق من نیست که در این باره اظهار نظر محکمی بکنم و اگر نظارتی هم داشته باشم، اطلاعاتم را از متخصصان و کسانی که در این باره کار کرده اند گرفته ام. بایستی بگویم که در کل با مجموعه اطلاعاتی که من دارم تغییراتی در نظام ارتش داده می شود، ولی اینکه تغییرات به چه صورت خواهد بود، هنوز تصمیم نهایی در این باره گرفته نشده است. (۱)

آقای هاشمی همچنین درباره صدور انقلاب و سوءبرداشت هایی که از این واژه می شود گفت: دشمن دست به تبلیغات وسیعی علیه ما زده است. البته، ما بارها گفته ایم و امام هم منظور ما را از صدور انقلاب بیان فرموده اند، ولی چون ما سیاست خارجی فعالی نداشته ایم و از نظر تبلیغاتی ضعیف بوده ایم، حرفمان به گوش مردم دنیا نرسیده و اگر هم رسیده، آن را نادیده گرفته اند. صدور انقلاب مفهومی است که ما یک حرکت مکتبی کرده ایم و مکتب را نمی شود به یک ملتی محدود کرد.

اگر حرکت ملی یا نژادی بود، مخصوص خود ما بود، ولی ما براساس اسلام انقلاب کرده ایم و اسلام پیش از اینکه در ایران بیاید در بین عرب ها بوده است. امروز در دنیا اگر ۹۰۰ میلیون نفر مسلمان وجود دارد، مگر چه تعداد از آنها ایرانی هستند؟ این است که انقلابمان مخصوص به خودمان نیست؛ یعنی اگر مردم دیگر کشورهای اسلامی هم بخواهند مسلمان باشند و از راه ما تبعیت کنند و حرف های ما را بفهمند و رویه ما را به کار برند و شیوه مبارزه ما را که برداشت ما از اسلام است، در پیش گیرند، ما از هیچ گونه کمکی در این باره دریغ نداریم و این برداشت از اسلام بایستی منتقل شود به سایر کشورها. اگر مردم سایر کشورها بخواهند، ما اینها را در اختیارشان می گذاریم. اگر از ما مطلب خواستند، الگو خواستند، ایده خواستند، فکر خواستند، هرچه خواستند، ما اعلام می کنیم که در اختیارشان می گذاریم و این استقلالی که فکر می کنیم از شرق و غرب داریم و عدم وابستگی که می خواهیم نسبت به قدرت های استعماری به دست آوریم، چیزهایی است که مایلیم بقیه کشورها هم داشته باشند. ما این چیزهایی که برای خودمان می خواهیم برای مردم عراق، برای مردم عربستان و برای مردم سایر کشورها هم می خواهیم. این معنی اش این نیست که ما می خواهیم برویم در آن کشورها و مردمش را بکشیم جلو، بلکه اگر مردم کشوری خودشان خواستند راه ما را بروند و از ما مطلب خواستند، راه خواستند، ما چیزهایی را که داریم در اختیارشان می گذاریم، ولی ما مایل نیستیم در امور داخلی کشورها مداخله کنیم، نمی خواهیم به منافع دیگران در کشور خودمان لطمه بزنیم و نمی خواهیم مرزها را بشکنیم و انقلابمان خودبه خود صادر شده و می شود. (۱)

۱

نخست وزیر امروز با امام خمینی دیدار کرد و درخصوص وضعیت سیاسی و اقتصادی کشور به ایشان گزارش داد. از جمله موضوعاتی که در این جلسه مطرح شد، تصمیمات شورای عالی اقتصاد، امنیت اقتصادی، قانون گرایی در مصادره اموال، ادامه کار ستاد بسیج اقتصادی بود که امام درباره این موضوعات اظهار نظر کردند. نخست وزیر در پایان این دیدار درباره موضوعات مطرح شده در این جلسه مطالبی بیان کرد. وی گفت: درباره مسائل اقتصادی بخشی از تصمیم هایی که در هفته های گذشته در شورای عالی اقتصاد گرفته شده بود، به استحضار امام رسانده شد.

موسوی درباره تصمیم گیری های شورای عالی اقتصاد نیز گفت: بخشی از این تصمیم گیری ها اطمینان دادن به بخش خصوصی برای سرمایه گذاری در بخش های تولیدی و همچنین تعیین حوزه فعالیت بخش دولتی، تعاونی و خصوصی است. وی افزود: این موضوع به بخش خصوصی اطمینان می دهد تا سرمایه گذاری داشته باشد و اخیراً نیز افرادی بی مسئولیت و بدون اینکه از مسیر قانونی و شرعی وارد شوند، اقدام به مصادره و ملی کردن بعضی از کارخانه ها کرده اند که این مخالف سیاست دولت است و دولت قویاً در مقابل این جریان خواهد ایستاد. نخست وزیر افزود: ما اعتقاد داریم که همه کارها در کشور باید از مسیر قانونی خودش انجام پذیرد و همه باید به دیده احترام به قانون بنگرند و فرد خاطی نیز تحت تعقیب قرار گیرد.

ص: ۶۷۲

وی درباره دیگر فعالیت های شورای عالی اقتصاد گفت: درخصوص کنترل تورم نیز شورای عالی اقتصاد پیشنهادهایی داشت که بخشی از آنها به عرض امام رسید.

نخست وزیر در ادامه سخنانش ضمن تشکر و قدردانی از فعالیت های ستاد بسیج اقتصادی کشور یادآور شد: میزان فعالیت این ستاد با کشورهایی که حتی در جنگ نیستند قابل قیاس نیست و این به دلیل فداکاری و خلاقیت برادران مسئولی است که در این ستاد فعالیت می کنند. وی افزود: به همین دلیل، ستاد بسیج اقتصادی کشور به کار خودش ادامه خواهد داد و تصمیماتی که در آنجا گرفته می شود درارتباط با مقامات مسئول و افراد صاحب نظر در شورای عالی اقتصاد می باشد و در نتیجه ما در سطح کشور قادر خواهیم بود قیمت کالاهای ضروری و کمیاب را تثبیت کنیم.

نخست وزیر همچنین درباره سیاست دولت و نهادهای مربوط در کنترل تورم و کاهش حجم پول در گردش با هدف کاهش تورم گفت: سیاست دولت در آینده در جهت جلوگیری از ازدیاد حجم پول در گردش خواهد بود که امت ایشارگر این موضوع را خواهد پذیرفت و یقین داریم این اقدام در مجموع به نفع همه ملت است و می تواند عامل مؤثری در جهت جلوگیری از تورم باشد. (۱)

۱

به دنبال درخواست شورای فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از امام خمینی مبنی بر معرفی نماینده ای برای نظارت بر مصوبات شورای مرکزی سپاه و همچنین نظارت بر جریان فکری و سیاسی و امور عقیدتی در این نهاد و اقدام امام خمینی در محول کردن اختیارات تام در این باره به آیت الله منتظری، (۲) امروز آیت الله منتظری در حکمی حجت الاسلام سیدحسین طاهری خرم آبادی را برای تحقق این امر انتخاب کرد.

در بخشی از حکم ایشان آمده است: «جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای حاج سیدحسین طاهری - دامت افاضاته - در پی محول نمودن و انتخاب فردی جهت نظارت بر جریان فکری و سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از سوی رهبر بزرگ انقلاب حضرت امام خمینی به اینجانب، به جناب عالی توصیه می شود که ضمن شرکت در جلسات شورای مرکزی سپاه و نظارت بر روند داخلی آن، با تشکیل مرکزیتی قوی از طلاب فاضل و آگاه حوزه علمیه قم و دیگر برادران در خط اسلام خالص، در جریان ایدئولوژی سیاسی این ارگان مهم که درحقیقت بازوی پرتوان انقلاب امت است، نظارت و دخالت نموده و سعی کنید به خواست خداوند متعال، سپاه در هر دو بخش، پرمحتوا و غنی گردد و حتی المقدور از درگیری های گروهی مصون بماند و در مواردی که احیاناً انحرافی احساس شد، با قاطعیت جلوگیری فرمایید. مطمئنم برادران محترم شورای مرکزی و نماینده محترم امام - مدظله - در این مسئولیت بزرگ با جناب عالی صمیمانه همفکری و همکاری خواهند نمود.» (۳)

ص: ۶۷۳

۱- همان، ص ۳.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۴، قم، به گزارش واحد مرکزی خبر.

امروز باز هم جنگنده های ارتش عراق شهر آبادان را بمباران کردند. به دنبال بمباران هرروز شهر آبادان، آیت الله جمی، امام جمعه آبادان، که همچنان در این شهر سکونت دارد، در تماسی با حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، نماینده امام در شورای عالی دفاع، به این وضع اعتراض کرد.

براساس گزارش نوبه ای عملیاتی شماره های ۴۸۹ و ۴۹۰ ارتش جمهوری اسلامی ایران، امروز ۲ فروند هواپیمای دشمن با سقف پرواز بالا- در ساعت ۱۶:۰۰ در آسمان آبادان ظاهر شدند و پشت بیمارستان این شهر را بمباران کردند که خسارات جانی و مالی در بر نداشت. (۱) در این روز، آیت الله جمی، امام جمعه آبادان، در گفت و گوی تلفنی با آقای هاشمی رفسنجانی به این امر اعتراض کرد. آقای هاشمی در این باره نوشته است: «از آبادان، آقای جمی، امام جمعه، تلفن کردند و از بمباران هرروزه شهر توسط هواپیماهای عراقی و عدم دفاع مؤثر ما شکایت داشتند. به نیروهای هوایی گفتم: معلوم شد کار مؤثری نمی توانند بکنند و دیروز یک اف ۱۴ از دست داده ایم. در فکر هستند توپ های ضدهوایی با برد بیشتر در آنجا مستقر نمایند. به انتظار حمله وسیع نیروهای خودمان، این ضعف ها را تحمل می کنیم.» (۲)

به گزارش منابع اطلاعاتی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، ارتش عراق قصد دارد با راه اندازی یگان های جیش الشعبی (ارتش خلقی)، ضمن تقویت نیروهای خود، برای فرار نیروهای رسمی خود از ارتش راه حلی اتخاذ کند.

به گزارش رکن ۲ (اطلاعات) ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، ارتش عراق در حال آموزش تعداد فراوانی از غیرنظامیان در پادگانی در نزدیکی شهر بعقوبه است. ارتش عراق قصد دارد این نیروها را که حدود ۲ لشکر تخمین زده می شوند و نام "جیش الشعبی" به آنها داده شده است، پس از پایان دوره آموزشی به جبهه ها اعزام کند. (۳) - (۴)

ص: ۶۷۵

۱- مرکز پژوهش های دفاع مقدس (معاونت نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران) تقویم تاریخ دفاع مقدس، جلد پانزدهم (فروغ فتح، حوادث آبان ۱۳۶۰) مرکز اسناد انقلاب اسلامی، چاپ اول، زمستان ۱۳۸۸، ص ۶۷۳.

۲- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم ۱۳۷۸، صص ۳۷۲ و ۳۷۳.

۳- این نخستین بار است که در منابع از وجود جیش الشعبی (ارتش خلقی) یا نیروی بسیج در ارتش عراق نام برده می شود.

۴- سند شماره ۱۰۸۰۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۲ - گروه اطلاعات) به ر سماجا ۲ (مد اطلاعات)، ۲۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.

این منبع همچنین درباره تمایل برخی از نظامیان عراقی برای فرار از خدمت در ارتش این کشور اعلام کرد: تعداد زیادی از نیروهای ارتش عراق اعم از افسر و درجه دار و سرباز به خصوص افراد کرد که در خدمت ارتش هستند، از خدمت متواری شده و در روستاهای مرزی ایران و عراق در منطقه سردشت و بانه سکونت گزیده اند، اما از ترس حزب دمکرات نمی توانند وارد خاک ایران شوند، زیرا هر فرد وابسته به حزب دمکرات که نیروهای فراری عراق را دستگیر کرده، تحویل دهد، درمقابل، اسلحه و مهمات و پول دریافت می کند. (۱) در همین خصوص، امروز ۶ تن از مردم عراق (۲ نظامی و ۴ کارمند دولت) از طریق مرز سردشت وارد ایران شدند و با معرفی خود به مأموران، درخواست پناهندگی کردند. (۲)

۱

به دنبال افزایش تحرکات نیروهای مخالف حزب بعث و دولت عراق، امروز نیروهای کرد مسلمان عراقی در دو عملیات مجزا خسارت هایی به ارتش عراق وارد کردند.

به گزارش رکن ۲ لشکر ۲۸ سنندج، دو گروه از نیروهای کرد مسلمان عراقی در منطقه سیروان و زمقی به یک پایگاه ارتش عراق و اردوگاه تأسیسات حمله کردند و خسارت های زیادی به ساختمان و تأسیسات آن وارد آوردند. (۳)

۲

امروز در تحرکات افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در محورهای مریوان، قروه و سنندج، ۶ نفر از نیروهای خودی شهید و ۵ نفر گروگان گرفته شدند. از سوی دیگر، نیروهای خودی در یک عملیات غافلگیرکننده درحوالی شهر دیواندره ۳ روستا را پاک سازی کردند و تلفات و خساراتی به افراد ضدانقلاب وارد آوردند.

در این روز، عناصر حزب دمکرات شاخه مریوان به یک پاسگاه ژاندارمری در محور مریوان - سنندج حمله کرده، ۶ نفر از افراد آن پاسگاه را به شهادت رساندند. (۴) در روستای "فاملو" در ۳ کیلومتری غرب قروه نیز افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی ۲ تن از مأموران ژاندارمری و ۳ نفر از اهالی این روستا را گروگان گرفتند. (۵) در شهر سنندج نیز عناصر مسلح غیرقانونی ۳ بمب در ساعت های ۱۳، ۱۹ و ۲۱ به دفتر تبلیغات پیش مرگان کرد مسلمان در خیابان مولوی، یک لبنیاتی و یک خواربارفروشی در ۲ نقطه خیابان شهدا پرتاب کردند که تلفات جانی در بر نداشت، اما در هر ۳ انفجار شیشه های اماکن، مغازه ها و منازل تا شعاع یک صد متری شکسته شد. (۶)

از سوی دیگر، نیروهای سپاه، گروهان ژاندارمری دیواندره و پیش مرگان کرد مسلمان دیواندره در یک عملیات مشترک و غافلگیرکننده موفق شدند ۳ پایگاه مهم حزب دمکرات را در روستاهای "قلعه گاه"، "تبریزخاتون" و "برده رش" در ۱۶ تا ۱۸ کیلومتری غرب دیواندره به تصرف خود درآورند. در این عملیات که حدود ۲۴ ساعت طول کشید، ۱۰ نفر از افراد حزب دمکرات کشته، ۷ تن زخمی و ۲ تن نیز دستگیر شدند. از افراد خودی نیز یک تن از افراد پیش مرگان کرد مسلمان به

- ۱- سند شماره ۱۰۸۰۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زاجا (رکن ۲- گروه اطلاعات) به سماجا ۲ (مد اطلاعات) ۲۸/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۵، ۳۰/۸/۱۳۶۰، ص ۲، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۹/۸/۱۳۶۰.
- ۳- سند شماره ۲۹۴۰۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور نظامی و سیاسی)، ۲۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۴- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۴؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکزی اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۵.
- ۵- سند شماره ۲۹۴۰۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، شماره ۸۵، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزاجا (مد عملیات)، ۳۰/۸/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا به نداجا، معاونت عملیات و اطلاعات، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۳.
- ۶- سند شماره ۲۹۴۰۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به فرماندهی نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۳۰/۸/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

شهادت رسید و ۴ تن از نیروهای سپاه زخمی شدند. در این عملیات ۳ دستگاه خودرو حزب دمکرات منهدم شد و ۲ خودرو شامل یک دستگاه جیب و یک دستگاه آمبولانس بهداری که نیروهای حزب دمکرات ربوده بودند و همچنین مقداری ادوات نظامی به دست نیروهای خودی افتاد. (۱)

۱

امروز دو گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای تهران و قزوین و یک گروه ترور گروه های برانداز در شهر رودسر عملیات هایی را علیه نیروهای دولتی و مردم انجام دادند.

یک گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ساعت ۱۴:۰۰ در خیابان استاد حسن بنا شهر تهران، یکی از کارمندان متعهد بانک ملت به نام رضا قدیری زاده را با شلیک چند گلوله به شهادت رساندند. (۲)

در شهر قزوین نیز یکی از نیروهای سپاه این شهر هدف سوء قصد قرار گرفت و زخمی شد. در ساعت ۰۲:۳۰ بامداد، چند نفر از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به منزل این پاسدار مراجعه کردند و او را به آستانه در منزل فراخواندند و هم زمان با گشوده شدن در خانه، او را هدف چندین گلوله قرار دادند. به گفته این شخص او نیز به طرف مهاجمان شلیک کرده که احتمالاً یک نفر از آنان زخمی شده است. (۳)

همچنین در شهرستان رودسر، افراد مسلح وابسته به گروه های برانداز یک عدد بمب دست ساز به منزل مسئول تربیت بدنی این شهر پرتاب کردند که با وجود منفجر شدن، تلفاتی در پی نداشت. (۴)

۲

امروز در ۵ عملیات نیروهای گشت و مراقبت خودی در شهرهای تهران، بندرعباس و نیشابور، ۳ خانه تیمی شناسایی و تصرف شد و شماری از افراد وابسته به سازمان های مجاهدین خلق (منافقین) و چریک های فدایی خلق دستگیر و ۲ تن از آنان نیز کشته شدند.

در تهران، نیروهای سپاه و کمیته انقلاب، یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را در خیابان صفا در جنوب شرقی میدان امام حسین (ع) شناسایی کردند و در غافلگیری کامل وارد آن شدند. در این عملیات، نیروهای خودی ۴ تن از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را دستگیر کردند، اما یک تن از آنان گریخت. از این خانه تعدادی اسلحه از انواع مختلف، تعداد فراوانی فشنگ، مهمات و اسناد و مدارک مربوط به سازمان به دست آمد. (۵)

در فلکه اول نیروی هوایی تهران نیز یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که قبلاً شناسایی شده بود، بدون درگیری به تصرف نیروهای کمیته منطقه ۱۱ در آمد و ۶ دختر و پسر از فعالان سازمان که در این خانه به سر می بردند، دستگیر شدند. در بازرسی این خانه چند قبضه اسلحه کمری، تعدادی تفنگ نارنجک انداز، تعدادی نارنجک جنگی، تعداد فراوانی فشنگ و مقداری مواد منفجره کشف شد. (۶)

- ۱- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۶۰، ۲/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۵۶۶۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه سپاه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه سپاه مرکز، ۲/۹/۱۳۶۰، و- سند شماره ۲۹۴۰۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۸، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۲۴، کرمانشاه - خبرگزاری پارس؛ و- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، صص ۳۴ - ۳۵.
- ۲- روزنامه اطلاعات، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵.
- ۳- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۰؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۵۹، ۳۰/۸/۱۳۶۰، ص ۵.
- ۴- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۶۰، ۲/۹/۱۳۶۰، ص ۳.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۶، ۳۰/۸/۱۳۶۰، ص ۶، تهران - خبرگزاری پارس به نقل از مرکز خبری سپاه تهران، ۳۰/۸/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۶، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲۱، به گزارش مرکز خبری سپاه پاسداران تهران؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، به نقل از روابط عمومی سپاه تهران.
- ۶- روزنامه اطلاعات، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵.

دختر مشکوک شدند، او را دستگیر کردند. در بازرسی ساک دستی همراه وی ۴ خشاب تفنگ ژ ۳ پر از فشنگ به دست آمد. فرد دستگیر شده هنگام انتقال به پایگاه بسیج با خوردن قرص سیانور اقدام به خودکشی کرد که نیروهای بسیج به سرعت وی را به بیمارستان رساندند. (۱)

در بندرعباس نیز در پی شناسایی یک خانه تیمی افراد وابسته به چریک های فدایی خلق (شاخه اشرف دهقان) در حوالی میدان آزادی این شهر، نیروهای سپاه برای دستگیری افراد ساکن خانه به این مکان مراجعه کردند، اما با امتناع آنها برای تسلیم شدن، درگیری آغاز شد که در نهایت، ۲ تن از افراد ساکن خانه کشته و ۵ تن دستگیر شدند. در این خانه که مرکز نشر و تکثیر اعلامیه و بیانیه گروه اشرف دهقان بود، ۴ دستگاه تکثیر و چاپ، ۲ دستگاه تایپ، مقداری وسایل و لوازم چاپ و تعدادی وسایل و تجهیزات نظامی از قبیل نارنجک، کلت، مواد منفجره و بمب دست ساز کشف شد. (۲)

در نیشابور نیز ۵ تن از عوامل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دستگیر شدند. از این افراد ۳ قبضه اسلحه کلاشینکف و مقداری مواد منفجره به دست آمد. (۳)

۱

امروز اولین دعوی حقوقی ایران علیه دولت امریکا برای بررسی در دادگاه بین المللی لاهه تقدیم این دادگاه شد. محسن نوربخش، رئیس کل بانک مرکزی ایران، در مصاحبه با خبرگزاری پارس درباره طرح این دعوا گفت: «اولین دادخواست ایران علیه ایالات متحده در رابطه با بیانیه الجزایر تسلیم دیوان داوری لاهه شد. در این دادخواست دریافت ۱۲ میلیارد دلار در رابطه با معامله اسلحه بین رژیم سابق ایران و امریکا مطرح شده است.» (۴) در این حال، وزارت خارجه امریکا نیز از طرح دعوی ۳ هزار طرف حقیقی و حقوقی امریکایی به دادگاه بین المللی لاهه خبر داد. (۵) رادیو امریکا در این باره گزارش داد: «ایالات متحده دعوی ۳ هزار تن از افراد و شرکت های امریکایی را علیه ایران در شورای رسیدگی به دعوی حقوقی ایران و امریکا در لاهه مطرح ساخت. این دعوی بالغ بر ۱۸۰ میلیون دلار می گردد. وزارت امور خارجه امریکا گفت: هدف از این دعوی جبران خساراتی است که به افراد و شرکت های امریکایی در خلال انقلاب ایران وارد آمده است. این دعوی در مورد افرادی است که ادعای خساراتی بیش از ۲۵۰ هزار دلار نداشته باشند و دعوی که میزان آنها بیش از این مبلغ باشد به وسیله خود مدعیان در شورای رسیدگی مطرح خواهد شد.» (۶)

۲

تورگوت اوزال، نخست وزیر ترکیه، در دیدار با هادی منافی، وزیر بهداری ایران، که در این کشور به سر می برد، خواستار پایان جنگ ایران و عراق شد و گفت کشورش در پی راه حل های مسالمت آمیز برای پایان این جنگ است.

هادی منافی، وزیر بهداری، که به دعوت وزیر بهداری ترکیه به آن کشور سفر کرده است، امروز در آنکارا با تورگوت اوزال، نخست وزیر ترکیه، دیدار کرد. (۷) رادیو ترکیه درباره موضوعات

- ۱- روزنامه اطلاعات، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵.
- ۲- سند شماره ۴۴۷۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ستاد منطقه ۶ به فرماندهی ستاد مرکز، ۲۹/۸/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۳- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۵۹، ۳۰/۸/۱۳۶۰، ص ۳، به نقل از اطلاعیه روابط عمومی سپاه، ۲۸/۸/۱۳۶۰.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۰، ۵/۹/۱۳۶۰، ص ۲۵.
- ۵- روزنامه کیهان، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۱۶، واشنگتن، رویتر.
- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۴، ۲۹/۸/۱۳۶۰، ص ۲ ضمیمه، رادیو صدای امریکا، ۲۸/۸/۱۳۶۰.
- ۷- روزنامه کیهان، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

مطرح شده در این دیدار و اهداف سفر وزیر بهداشتی ایران گزارش داد: «نخست وزیر کشورمان گفت روابط ترکیه با ایران در هر زمینه مطلوب می باشد و هر دو طرف سعی می کنند تا روابط موجود را هرچه بیشتر بسط و گسترش دهند. هادی منافی، وزیر بهداشتی ایران، که رسماً از ترکیه دیدن می کند، از طرف نخست وزیر کشورمان به حضور پذیرفته شد. نخست وزیرمان در سخنانی که به هنگام قبول وزیر بهداشتی ایران ایراد کرد، به مسئله جنگ بین ایران و عراق نیز اشاره کرد و گفت: "ترکیه از آغاز جنگ به بعد، از پایان یافتن جنگ مذکور بین دو کشور مسلمان از طریق مسالمت آمیز طرف داری می کند." نخست وزیر کشورمان افزود که ترکیه به منظور پیدا کردن یک راه مسالمت آمیز برای پایان جنگ ایران و عراق به انجام وظایف خود ادامه خواهد داد. در این میان، منافی وزیر بهداشتی ایران نیز گفت: "آنها نیز آرزو می کنند که به جنگ ایران و عراق پایان بدهند، ولی بعضی از قدرت های خارجی در مورد ادامه جنگ مذکور تلاش می نمایند." وزیر بهداشتی ایران امروز نیز در بعضی از مؤسسات بهداشتی آنکارا و دانشکده های پزشکی این شهر بررسی هایی را انجام خواهد داد. مذاکرات مربوط به همکاری های بهداشتی بین دو کشور ترکیه و ایران نیز ادامه دارد. مذاکرات مذکور احتمالاً امروز به پایان خواهد رسید.» (۱)

۱

"میشل عفلق"، بنیان گذار حزب سوسیالیست بعث، ایران را نژادپرست (!) خواند و جنگ عراق و ایران را عاملی در جهت تحکیم مبانی قومی عراق اعلام کرد. دبیرکل حزب اتحادیه ملی نیروهای خلق مغرب نیز تلاش هایی که با هدف محدود کردن اندیشه عربی و ایجاد اختلاف در میان اعراب انجام می شود را محکوم به شکست خواند. رادیو صوت الجماهير در این باره گزارش داد: «رفیق میشل عفلق، رهبر، مؤسس و دبیرکل حزب بعث سوسیالیست عرب، گفت: "نبرد عراق علیه دشمن نژادپرست فارسی، وحدت ملی در عراق را براساس قومیت، مردانگی و دلیری عمیق تر ساخته است. رهبر مؤسس، صبح امروز در خلال ملاقات با آقای "عبدالله ابراهیم"، دبیرکل حزب اتحادیه ملی نیروهای خلقی مغرب، اضافه نمود: "نبرد عراق دفاع را از نظر ملی و قومی و شخصیت امت عمیق تر کرده است." رفیق، دبیرکل حزب، تأکید نمود: "این نبرد معانی وسیعی دارد که از نظر عملی و تئوری فیصله یافته تلقی می شود، زیرا منطق آنها [ایران] این بوده که اسلام را در برابر عرب قرار دهند و به طور آشکار نشان داده شده که اسلام از آغاز بعثت و تجدد آن نمی تواند به این صورتی که امروز در ایران شاهد آن می باشیم، باشد و انقلاب عربی که اسلام

ص: ۶۷۹

را در صمیم خود قرار می دهد، در راه صحیح گام برمی دارد. "آقای عبدالله ابراهیم ابراز اطمینان کرده که تمامی سیاست ها و تلاش های مربوط به محدود ساختن اندیشه عربی و کاشتن تخم تضادها در میهن عرب که نشانه های حمله گسترده طرف های ضدامت ما می باشد، به طور قطع با شکست مواجه خواهند شد، زیرا با جریان مردمی که روزبه روز عمیق تر و پخته تر می شود، برخورد خواهند کرد." آقای عبدالله ابراهیم تأکید کرده، تجاوز فارسی به عراق ریشه تاریخی از توطئه های شعوبی ها و دشمنان امت و اسلام علیه عربیت و علیه عراق دارد. در خلال این ملاقات مسائل عربی و جهانی مورد علاقه طرفین نیز مورد بحث قرار گرفته است. (۱)

ص: ۶۸۰

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۴، ۲۹/۸/۱۳۶۰، صص ۲۲ - ۲۱ ضمیمه، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۲۸/۸/۱۳۶۰.

پس از پیشرفت مباحث عملیات طریق القدس (طرح عملیاتی کربلای ۱) و پذیرش دیدگاه فرماندهان سپاه درباره طرح مانور این عملیات (اصلی شدن حمله از محور تپه های رملی) و نیز توافق فرماندهان در زمینه روز اجرای عملیات، امروز محسن رضایی، فرمانده کل سپاه، به همراه قائم مقام و مسئول عملیات سپاه با آقای هاشمی رفسنجانی، نماینده امام در شورای عالی دفاع و رئیس مجلس شورای اسلامی، دیدار و درباره جزئیات عملیات و برنامه های آینده جنگ گفت و گو کردند. حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی در این باره نوشته است: «ساعت ۱۰:۰۰، آقایان محسن رضایی، علی شمشخانی و رحیم صفوی، فرماندهان سپاه، آمدند و شرح کارها و پیشرفت جبهه ها را گفتند و برنامه جنگ را توضیح دادند. روز حمله را تعیین کرده اند. نزدیک است و در انتخاب روز حمله، ذوق به خرج داده اند.» (۱) امید است موفق شوند.» (۲)

توپخانه ها و خمپاره اندازهای ارتش عراق امروز شهرهای اهواز و آبادان را گلوله باران کردند.

امروز از ساعت ۱۰:۳۰ تا ۱۱:۳۰ درحالی که مردم شهر اهواز در مخالفت با طرح هشت ماده ای فهد درحال راه پیمایی در خیابان ها بودند، ارتش عراق ۲۰ گلوله به این شهر شلیک کرد که خوشبختانه هیچ کدام به محل تجمع یا عبور مردم اصابت نکرد و تنها سبب وارد آمدن خساراتی به چند ساختمان و یک خودرو شد. (۳)

شهر آبادان نیز هدف گلوله های خمپاره ارتش عراق قرار گرفت که موجب تخریب یک منزل مسکونی در منطقه احمدآباد این شهر شد. (۴)

ص: ۶۸۱

۱- تقارن عملیات طریق القدس با برگزاری مانور نیروهای امریکایی در آب های منطقه خاورمیانه در نزدیکی مصر و برپایی اجلاس سران عرب در شهر فاس مراکش که احتمالاً نزدیکی برخی کشورهای عربی منطقه به رژیم صهیونیستی را به دنبال داشت، مدنظر فرماندهان بود.

۲- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران، (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰) به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب چاپ نهم، ص ۳۰۲.

۳- روزنامه کیهان، ۳۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱۶، اهواز؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۵، ۳۰/۸/۱۳۶۰، ص ۲، اهواز- خبرگزاری پارس، ۲۹/۸/۱۳۶۰.

۴- سند شماره ۴۲۷۵۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۳۰/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

امروز در مناطق شمال غربی کشور پیکر بدون سر ۳ تن از نیروهای طرف دار انقلاب اسلامی و مخالف تجزیه طلبی در کنار جاده میان دو آب - مهاباد کشف شد. در همین محور، افراد مسلح وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی ۳ تن از سربازان ارتش را ربودند و در مسیر پاوه نیز یک خودرو سپاه روی مین رفت. در درگیری دیگری در منطقه سردشت، ۴ نفر از عناصر حزب دمکرات کشته شدند. در محور سردشت - بانه نیز نیروهای خودی توانستند یک بالگرد هوانیروز را که بر اثر اصابت گلوله افراد ضدانقلاب آسیب دیده و در منطقه ای آلوده مجبور به فرود شده بود، از این منطقه به مکانی امن انتقال دهند.

در اولین ساعات بامداد امروز، پیکر بی جان ۳ تن از نیروهای خودی که به دست عوامل حزب دمکرات گروگان گرفته شده بودند، در کنار جاده میان دو آب - مهاباد کشف شد. طبق گزارش منابع مختلف، پیکر این شهدا در حالی پیدا شد که سر هر سه نفر ("پاشا بهاری"، "مهدی افروشه" (۱) و "احمد عسگری") با تیر از بدنشان جدا شده بود. بنا بر اعلام کمیته مرکزی انقلاب ارومیه، "پاشا بهاری" در مردادماه سال جاری در حالی که در مزرعه خود مشغول کار بود، ربوده شد. (۲)

رادیو صدای کردستان در گفتاری به نقل از دادگاه انقلابی خلق کرد، کشتار این ۳ نفر را به انتقام اعدام چند تن از افراد وابسته به این حزب در روزهای گذشته اعلام کرد. طبق اعلام این رادیو، اعدام این ۳ تن در روز ۲۶ آبان ماه و در منطقه مهاباد انجام شده است. (۳)

در همین محور، عناصر مسلح غیرقانونی ۳ تن از سربازان تیپ ۳۰ گرگان را گروگان گرفتند. (۴) همچنین در منطقه "دو آب" در جنوب غربی نوسود در مسیر شهر پاوه، یک خودرو سپاه روی مینی که افراد مسلح غیرقانونی کار گذاشته بودند رفت و خساراتی به آن وارد شد. در این حادثه ۲ تن از نیروهای سپاه زخمی شدند. (۵) در منطقه سردشت نیز در درگیری بین نیروهای خودی و افراد وابسته به حزب دمکرات، ۴ تن از آنان کشته شدند. انهدام یک قبضه مسلسل کالیبر ۵۰ و انهدام یک خودرو افراد حزب دمکرات از دیگر نتایج این عملیات بود. طبق گزارش استانداری کرمانشاه، افراد حزب دمکرات اجساد این ۴ نفر را در نزدیکی روستای "گاورود" از توابع کامیاران دفن و سپس منطقه را ترک کردند. (۶)

در محور سردشت - بانه نیز یک فروند بالگرد هوانیروز که در حال آمادگاری بود، مورد اصابت گلوله افراد مسلح غیرقانونی قرار گرفت و مجبور به فرود در منطقه آلوده به عناصر مسلح غیرقانونی شد، اما در فاصله زمانی اندک، ۲۸ تن از درجه داران گردان عملیات ویژه هواپرد ژاندارمری در دو گروه؛ یک گروه با یک بالگرد و گروه دیگر از طریق زمینی به منطقه ای که بالگرد فرود اضطراری داشت، اعزام شدند و اقدامات مراقبتی را انجام دادند. در این فاصله، نیروهای هوانیروز نقص بالگرد آسیب دیده را رفع و با پرواز مجدد، آن را از منطقه پرخطر به منطقه امن منتقل کردند. (۷)

ص: ۶۸۲

۱- برخی منابع نام این شهید را "مهدی عفوتوشه" هم عنوان کرده اند.

۲- روزنامه کیهان، ۲۸/۸/۱۳۶۰، ص ۴، ارومیه، کمیته مرکزی انقلاب اسلامی ارومیه؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه

- پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خیرنامه، شماره ۲۵۹، ۳۰/۸/۱۳۶۰، ص ۶؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۶، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۳۰/۸/۱۳۶۰.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۲، ۲۷/۸/۱۳۶۰، ص ۸ ضمیمه، رادیو صدای کردستان، ۲۶/۸/۱۳۶۰.
- ۴- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به نداجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، صص ۱ و ۳.
- ۵- سند شماره ۲۹۴۰۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، شماره ۸۶، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به ف نزا (مد عملیات)، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور نظامی و سیاسی)، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۶- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خیرنامه، شماره ۲۶۰، ۲/۹/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- سند شماره ۴۷۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری کرمانشاهان به استانداری باختران، ۲۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۷- سند شماره ۵۶۵۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا (مد عملیات)، ۱/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۱۵۶۶۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: واحد اطلاعات سپاه پیرانشهر، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.

حجت الاسلام خلیلی، از مدرسین حوزه علمیه اصفهان، امروز در استان کرمان در منزل امام جمعه این شهر ترور شد. وی که برای سخنرانی پیش از خطبه های نماز جمعه شهر راور، در شمال شهر کرمان، دعوت شده بود، پس از سخنرانی در مراسم نماز جمعه این شهر به کرمان بازگشته و در منزل امام جمعه در حال استراحت بود که مهاجمان با نفوذ به خانه امام جمعه، وی را هدف گلوله قرار داده، به شهادت رساندند. (۱)

در پی موضع گیری امام خمینی درباره طرح هشت ماده ای فهد و به دنبال پیشنهاد آیت الله منتظری جهت برگزاری راه پیمایی در سراسر ایران برای محکوم کردن این طرح، امروز مردم مسلمان شهرهای مختلف کشور اقدام به راه پیمایی از مسیرهای تعیین شده به سمت محل برگزاری نماز جمعه در شهرهای خود کردند. خبرگزاری پارس از شرکت مردم تهران در این راه پیمایی - که از مسیرهای مختلف به مقصد دانشگاه تهران، محل برگزاری نماز جمعه، انجام شد - گزارش زیر را ارسال کرد:

«مردم شهیدپرور تهران در ساعت ۹:۱۵ دقیقه در دسته های مختلف از مسیر خیابان ولی عصر - کشاورز به سوی میعادگاه همیشگی نماز جمعه به راه پیمایی پرداختند تا همراه با دیگر اقشار مردم کشور، یک صدا این طرح ذلت بار را محکوم کرده و تنفر شدید خود را از توطئه های خائنانه شیطان بزرگ و اقمار سرسپرده اش اعلام دارند.

گزارش دیگری از خبرنگاران خبرگزاری پارس در ساعت ۹:۴۵ [و] از [مسیر] میدان امام حسین (ع) - خیابان انقلاب [به سمت] دانشگاه تهران حاکیست، طبقات مختلف مردم به صورت یکپارچه و در صفوف منظم درحالی که عکس هایی از امام امت، آیت الله منتظری و شهید مظلوم آیت الله بهشتی، شهید رجایی و شهید باهنر در دست داشتند، با دادن شعارهایی چون "منتظری امید امت ماست، پیام او پیام رهبر ماست" و "طرح فهد مخالف اسلام است، این گفته خدایی امام است"، به سوی دانشگاه تهران حرکت کردند تا توطئه های امریکای جهان خوار و اقمارش را محکوم کنند.

گزارش دیگری از خبرنگاران خبرگزاری پارس در ساعت ۱۰:۰۰ حاکیست، مردم همیشه در صحنه جنوب تهران نیز دعوت راه پیمایی را لیبیک گفته و مشتاقانه همچون امت سراسر کشور از مسیر راه آهن به طرف دانشگاه تهران حرکت کردند. راه پیمایان در مسیر حرکت خود درحالی که عکس هایی از شهدای ۷ تیر و دیگر شهدا در دست داشتند، با شعارهای کوبنده خود انزجار شدید خود را نسبت به این طرح خائنانه ابراز داشتند. براساس این گزارش، راه پیمایان درحالی که با خود پلاکاردهایی حمل می کردند با دادن شعارهایی "چون درود بر رزمندگان اسلام، مرگ بر منافقین و صدام"، "طراح طرح فهد اعدام باید گردد، فلسطین اشغالی آزاد باید گردد"، فهد فهد تو نوکر ریگانی، با طرح خود هم سنگر شیطانی"، به راه پیمایی پرداختند. (۲)

۱- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۱؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲/۹/۱۳۶۰، ص ۲، اصفهان.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه خیرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۵، ۲۹/۸/۱۳۶۰، صص ۴ - ۱، تهران
- خبرگزاری پارس، ۲۹/۸/۱۳۶۰.

امروز نماز جمعه تهران پس از راه پیمایی مردم، در محل دانشگاه تهران و به امامت حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، برگزار شد. خطیب جمعه تهران در خطبه های نماز جمعه امروز، ضمن تأکید بر اهمیت تثبیت جمهوری اسلامی، لزوم کسب اعتماد عمومی و ایجاد اعتماد در سرمایه گذاران اقتصادی با توجه به عملکرد دشمنان در تحمیل جنگ و راه اندازی ترور و تلاش برای ایجاد جنگ داخلی به منظور جلوگیری از تثبیت نظام، به برخی دوستان انقلاب برای پرهیز از تندروی - با توجه به اینکه امام خمینی امسال را "سال قانون" نام نهاده اند - توصیه هایی کرد. بخش هایی از سخنان ایشان به شرح زیر است:

«یکی از ادله جنگ و شورش ها و قیام های به اصطلاح تجزیه طلبی در کردستان، کشتن رئیس جمهور و نخست وزیر و دیگر شخصیت های مملکتی است که نگذارند اعتماد در این کشور به وجود آید. ما این دوره سخت را تقریباً پشت سر گذاشتیم و می توانیم بگوییم که حکومت قانون و ثبات و اعتماد به وجود آمده، البته ما با دو مشکل روبه رو هستیم؛ مشکل دوستان نادان و مشکل دشمنان دانا و مکار.

دشمنان دانا مرتب توطئه می کنند که در این مملکت اعتماد نباشد. تبلیغات می کنند، کمبود درست می کنند، پول های مردم را به اشکال مختلف نمی گذارند در کار تولیدی و رفع مشکلات به جریان بیفتد. دوستان ما هم گاهی با خامی و حسن نیت راه را برای آنان باز می کنند. البته، ما همه را دوست نمی دانیم، در نهادها، در ادارات افرادی هستند که هم مردم را ناراضی می کنند و هم نهاد را بدنام می کنند و دقیقاً همان کاری را که دشمن می خواهد، انجام می دهند.»

امام جمعه موقت تهران سپس با تأکید بر این موضوع که با شعار نمی شود مشکلات را حل کرد، گفت: «باید با حساب و دقت حرکات دوست از دشمن جدا شود؛ پس آنچه ما می خواهیم این است که مملکت ما حالت اعتماد به خود بگیرد و حدود و حقوق همه معین شود و تا به این نقطه نرسیم، نمی توانیم یک کشور جاافتاده داشته باشیم. برای این کار، هم باید دوستان را کنترل کنیم و هم

جلو توطئه دشمنان را بگیریم. ما باید بیدار و هشیار عمل کنیم؛ لذا من در این خطبه و در سال قانون و در موقعی که همه ارگان های کشور تثبیت شده و همه با سرعت کار می کنند و امکان اجرای قوانینی را داریم، به این نهادها و مردمی که در این نهادها [کار می کنند] مخصوصاً به هیئت های هفت نفری و دادگاه های انقلاب تأکید می کنم که معنای حرف امام که امسال سال قانون است، این است که بگذارید دیرتر حرکت کنیم، اما صحیح تر حرکت کنیم.»

آقای هاشمی رفسنجانی سپس درباره اموال مشروع و نامشروع گفت: «آنهایی که اموالشان پاک و مشروع است، خیالشان راحت باشد. تا به حال دست هایی کشف شده و یکی از کارهای منافقین هم هست که به فکر افتادند بی قانونی به وجود آورند تا اعتماد را به هم بزنند. ما امروز نیاز نداریم که کشورمان را به صورت و حالت انقلابی اداره کنیم. اکنون دوران قانون و مقطع قانون است و ما نیاز داریم به تثبیت وضع کشور و جلب اعتماد مردم. مردم باید بفهمند و مطمئن شوند و افرادی که اموال نامشروع دارند بدانند که اموال نامشروعشان گرفته می شود، نه اموال مشروع.»

من این اطمینان را به عنوان امام جمعه و به عنوان رئیس مجلس و به عنوان مسلمانی که سیاست کشور را می داند عرض می کنم که سیاست کشور ما این نیست که با بی قانونی و شعار با مردم برخورد کند. مردم باید مطمئن باشند که با قانون با آنها رفتار می شود. بدون قانون جامعه نمی تواند به راه خودش برود. این توصیه را بپذیرید که بر فرموده امام می ایستیم و سال آینده محکم تر از امسال سال قانون خواهد بود.»^(۱)

۱

روزنامه لبنانی النهار از احتمال از سرگیری فعالیت های دولت الجزایر برای میانجیگری بین ایران و عراق خبر داد.

خبرگزاری یونایتدپرس از بیروت به نقل از این روزنامه گزارش داد: انتظار می رود الجزایر ظرف چند ماه آینده جهت یافتن راه حلی برای مناقشه چهارده ماهه ایران و عراق بین دو کشور میانجیگری کند. یونایتدپرس افزود: این روزنامه به نقل از منابع دیپلماتیک غربی در بیروت نوشته است: این میانجیگری به تمایل ایران برای شرکت در مذاکره بستگی خواهد داشت. الجزایر درباره موافقت نامه ۱۹۷۵ در مورد آبراه مورد منازعه شط العرب (اروندروود)، بین این دو غول نفتی پادرمیانی کرده بود. ایران اعلام کرده است تا زمانی که سربازان عراقی از سرزمین های اشغالی خود در امتداد مرز مشترک ۵۰۰ کیلومتری دو کشور خارج نشوند، حاضر به مذاکره مجدد در مورد این قرارداد نیست. مقامات اسلامی در ایران مکرر پیشنهادهای صدام حسین، رئیس جمهوری عراق، را برای پایان دادن به جنگ رد کرده اند.^(۲)

ص: ۶۸۵

۱- روزنامه کیهان، ۳۰/۸/۱۳۶۰، ص ۲.

۲- روزنامه صبح آزادگان، ۳۰/۸/۱۳۶۰، ص ۳.

در شرایطی که جنگی تمام عیار با پیامدهای ناگوار سیاسی، اقتصادی و... بر کشور تحمیل شده است، برخی ناظران خارجی با وجود پایداری و ثبات ایران، تحلیل‌هایی می‌کنند که نشان‌دهنده درک غلط آنها از انقلاب اسلامی است. این افراد اخیراً برای فرار از قبول واقعیت توانمندی و قدرت مسئولان و مردم ایران در حفظ نظام و پیشبرد کشور، حزب توده را دستاویز تحلیل‌های خود قرار داده‌اند. چند روز پیش (۲۵/۸/۱۳۶۰)، مجله امریکایی تایمز درخصوص وجود افراد وابسته به حزب توده در ارکان کشور و تأثیر آنان در کشورداری مطلبی نوشته بود. به دنبال این روزنامه، امروز نیز روزنامه جنگ (چاپ پاکستان)، که یکی از روزنامه‌های پرشمار این کشور است، و روزنامه فیگارو (چاپ پاریس)، در این باره قلم‌فرسایی کرده و از قدرت افسانه‌ای حزب توده در مناسبات اداری ایران سخن گفته‌اند. روزنامه جنگ در این باره نوشته است:

«حزب توده طرف دار شوروی در ایران، تاکنون از چنین آزادی‌ای برخوردار نبوده که طی ۳ سال انقلاب به دست آورده و اکنون اعضای برگزیده این حزب پست‌های حساسی را در دست گرفته‌اند و تعداد کثیری از آنها در نیروهای مسلح و دیگر سازمان‌ها مشغول به کارند. در زمان شاه، آنها مورد سرزنش وی واقع می‌شدند، اما اکنون با اینکه ظاهراً در سطوح بالای مملکت جای ندارند، نقطه نظرها و خط‌مشی سیاسی‌شان در سطوح بالای کشور به اجرا درآمده و حتی در پست‌های وزارتی هم نفوذ پیدا کرده‌اند.

به همین ترتیب در رسانه‌های گروهی، دادگاه‌ها، مدارس اسلامی و سپاه پاسداران انقلاب نیز نفوذ کرده‌اند. مهدی بازرگان، نخست‌وزیر اسبق، سعی بر محدود کردن فعالیت این حزب داشت، اما تلاش وی در این زمینه ناموفق ماند. باوجود اینکه مردم ایران از این حزب پشتیبانی نمی‌کنند، اما این حزب دارای ۵۰ الی ۷۰ هزار نفر عضو فعال و منظم می‌باشد. هیچ‌یک از احزاب در غرب آسیا مانند حزب توده چنین منظم و سازمان‌یافته نمی‌باشند و در حال حاضر این حزب عجله‌ای برای به دست گرفتن قدرت ندارد. طبق گفته یک عضو برجسته این حزب، ما ۵۰ سال برای نجات از حکومت شاه در تکاپو بوده‌ایم و اکنون حاضریم که ۵۰ سال دیگر نیز برای به دستگیری قدرت تحمل کنیم.

به هر حال، ایرانیان وطن‌پرست همواره در این فکر هستند که هرچه زودتر خود را از چنگ طرف‌داران این حزب برهانند. (۱) روزنامه فیگارو (چاپ پاریس) نیز در این باره نوشته است:

«علی‌رغم ابراز انزجار آشکار [امام] خمینی به خاطر لامذهب بودن حزب کمونیست [توده]، این حزب همچنان در راه نفوذ به درون قدرت اسلامی کوشش می‌کند. انسان از خود می‌پرسد که چه دلیلی موجب شده که چنین اتحادی از طرف [امام] خمینی پذیرفته شود، اتحادی که حتی از نظر منطق خود آنها کاملاً غیرطبیعی است... (۲) وقایع گذشته نشان می‌دهد که در مناطق مرزی بین ایران و شوروی تاکنون دو بار در سال ۱۹۲۱ و ۱۹۴۵، حزب کمونیست توده با تلاش بسیار سعی کرده تا کادر خود را که به صورت اسلامی در آورده بود، با عجله در آن مناطق

- ۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۲۴، ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۶۱.
- ۲- سه نقطه در متن سند است.

مستقر کند، اما مستقر شدن مجاهدین در این نواحی مانع از این حرکت شد و اکنون حزب توده از کسانی است که با حرارت خواستار اعدام مجاهدین است.»

فیگارو همچنین در کسوت یک مخالف تمام عیار نظام جمهوری اسلامی، فروپاشی نظام سلطنتی را در ایران آغازی بر بحران قومیت ها در ایران خوانده و خبرهایی را در این باره جعل کرده است. این روزنامه با امید به فروپاشی قریب الوقوع نظام جمهوری اسلامی و به دستگیری قدرت توسط سازمان مجاهدین خلق (منافقین) افزوده است:

«به دنبال درگیری های مسلحانه در شهر تبریز، خارج شدن کنترل ۸۰ درصد از خاک کردستان از دست مقامات اسلامی تهران، ایجاد یک نیروی مبارز و سازمان یافته ضد مکتبی [امام] خمینی به رهبری یک روحانی موسوم به آیت الله قمی در استان خراسان و نیز به دلیل دشمنی های داخلی و خصوصی و همچنین مرگ نابهنگام اندک متفکرین ایران، این قدرت می رود تا تسلط خود را بر سرزمینی که اکنون بیش از هر موقع دیگر در معرض خطر نابودی قرار گرفته، از دست بدهد. ایران کشوری بود متشکل از اقوام مختلف که در گذشته سمبل اتحادی جز تاج و تخت سلطنتی نداشت. بعد از سال ۱۹۷۹، تب طرف داری از [امام] خمینی برای لحظه ای فقدان تاج و تخت را به دست فراموشی سپرد، ولی [با] به اثبات رسیدن عدم محبوبیت "امام" که دیگر حتی توده های متعصب نیز اطراف او را خالی کرده اند، اکنون هریک از گروه های قومی آزادانه راه خود را در پیش گرفته اند. قشقای ها در شیراز، بختیاری ها در غرب اصفهان، آذربایجانی ها در ناحیه تبریز، ترکمن ها در شرق دریای خزر و بلوچ ها در جنوب شرقی [فعال هستند]... مقاومتین کرد که از باتجربه ترین گروه های نوع خود هستند، به دلیل همیاری از طرف حزب قدرتمند دمکرات کردستان که از سوی عبدالرحمن قاسملو، استاد سابق دانشگاه سوربن، رهبری می شود، اغلب اوقات برای سایر نیروهای مقاومت الگو و نمونه به شمار می آید.

در سطح کشور، سازمان مجاهدین خلق [منافقین] که از امکانات ارتباطی کاملاً منظمی برخوردار است، نقش رهبری کننده را دارد!! رهبری این سازمان به عهده مسعود رجوی ۳۴ ساله است که در حال حاضر در کنار بنی صدر، رئیس جمهور سابق، در اورسوراواژ [فرانسه] در تبعید به سر می برد. فرماندهی این سازمان حتی در داخل ایران از تبریز به عهده موسی خیابانی است.

در ۲۷ اکتبر [۵/۸/۱۳۶۰]، مجاهدین و حزب دمکرات کردستان توافقنامه ای در زمینه همکاری در راه مبارزه زیرزمینی علیه رژیم روبه زوال ملاها امضا نمودند. مسعود رجوی معتقد است این گونه توافق ها راهی است برای نجات وحدت ارضی ایران.

... شورای ملی مقاومت به رهبری مسعود رجوی اخیراً تصمیم فلج کننده ای اتخاذ کرده است، بدین ترتیب که از این پس، هیچ یک از تصمیمات اتخاذ شده از طرف رژیم [امام] خمینی را نخواهد پذیرفت. این تصمیم نگران کننده است، زیرا شورای ملی مقاومت ظاهراً یکی از نیروهای سیاسی است که نقش عمده ای در دوران بعد از [امام] خمینی خواهد داشت.» (۱)

ص: ۶۸۷

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۲۱، ۲۲/۹/۱۳۶۰، صص ۲۴ - ۲۲، به نقل از روزنامه فیگارو (چاپ فرانسه)، ۲۹/۸/۱۳۶۰.

حسین الدین علی، سفیر عراق در یونان، از عقد ۶ قرارداد اقتصادی کشور متبوعش با دولت سوسیالیست یونان خبر داد. وی درباره این قراردادهای شش گانه که آنها را باعث به وجود آمدن جو تازه همکاری بین عراق و یونان خواند، گفت: یکی از این قراردادها مربوط به کارگاه دریایی یونان است که مأمور شده تعدادی کشتی برای عراق بسازد و کشتی های قدیمی این کشور را تعمیر کند. وی افزود: برای ایجاد کارخانه های مورد علاقه دو کشور جهت استفاده و استخراج منابع معدنی یونان، این کشور باید از نفت عراق استفاده کند. از سوی دیگر، یونان مقادیر معتدبهی مواد کشاورزی به عراق خواهد داد. خبرگزاری فرانسه در تکمیل این خبر نوشته است: قسمتی از قراردادهای مذکور قبلاً به هنگام دیدار طارق میخائیل یوحنا عزیز، معاون رئیس جمهوری عراق، که از یونان دیدار می کرد، منعقد شده بود. یادآوری می شود، آندریاس پاپاندرو، نخست وزیر سوسیالیست یونان، پس از دیدار طارق عزیز از آن کشور، آن را مهم ارزیابی کرد و افزود: این سفر در آینده در همه زمینه ها سبب گسترش مراودات اقتصادی و مناسبات میان یونان و عراق خواهد شد. (۱)

ص: ۶۸۸

به دنبال جلسه نهایی دیروز فرمانده کل سپاه با حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، نماینده امام در شورای عالی دفاع، درباره طرح عملیات طریق القدس (کربلای ۱) و زمان اجرای آن و پس از آنکه برآورد وضعیت طرح کربلای ۱ برای اجرای عملیات در منطقه بستان به وسیله قرارگاه مقدم نیروی زمینی ارتش در جنوب به فرماندهی نیروی زمینی ارتش عرضه شد،^(۱) امروز سرهنگ علی صیاد شیرازی پس از مطالعه این برآورد و باوجود جمع بندی و اظهار نظر منفی افسران ستادی تهیه کننده برآورد، نظر مثبت خود را درباره اجرای عملیات در منطقه بستان با توصیه به کارگیری کیفیت های رزمی جدید که در عرصه نبرد با دشمن بروز کرده است، اعلام کرد. متن کامل نظرهای فرمانده نیروی زمینی ارتش به شرح زیر است:

«برآورد وضعیت عملیاتی طرح کربلای ۱ را مطالعه کردم و این است نتیجه آن:

۱. من نیز به نوبه خود از افسران تهیه کننده برآورد وضعیت عملیاتی طرح تشکر می کنم. ارزیابی های انجام شده نشانگر آن است که برادران من از حداکثر آگاهی های علمی و تخصصی خود به اضافه واقعیت های موجود در صحنه نبرد استفاده کرده اند.

۲. همان طور که کراراً تذکر داده ام، بسیاری از کیفیت های رزمی کلاسیک یگان های ما حقیقت ندارد و بسیاری از کیفیت های جدید در صحنه های رزم ما ظهور کرده است که برادرانم شناخت کامل از آن نداشته و آنها در برآوردهای خویش منظور نمی کنند.

۳. اکنون ترکیب مقدس نیروهای رزمنده ارتش و سپاه در صورتی که به خوبی به کار گرفته و هدایت شوند، بسیاری از موارد ذکر شده در بند معایب را خنثی می کند.

۴. من به عنوان مسئول مستقیم این عملیات معتقدم برای اجرای طرح باید به یاری خداوند اطمینان داشته باشیم. کیفیت های اصیل سپاه اسلام در صحنه حاکم بوده و دشمن شناختی از

ص: ۶۸۹

۱- در این برآورد که به گونه ای بدبینانه تهیه شده بود، اجرای عملیات در منطقه بستان، مفید و سودمند ارزیابی نشده بود.

این کیفیت ها ندارد و پشتیبان واقعی خدا می باشد. حمله را آغاز و به یاری پروردگار یکتا پیروزی شایسته را نصیب رزمندگان اسلام خواهیم کرد.

۵. بهترین پاداش ما از پیروزی، جلسه ای خواهد بود که پس از پایان عملیات تشکیل می دهیم و نتایج حاصل از نبرد را بررسی کرده و آماده می شویم گرماگرم، در عملیات بعدی از تجربه حاصله به خوبی استفاده نماییم.»(۱)

۱

واحد عملیات سپاه سوسنگرد با ارسال نامه ای به ستاد عملیات جنوب سپاه، از کمبود ضروری ترین اقلام تسلیحاتی در این شهر گلایه کرد. در این نامه آمده است: «موجودی تیر معمولی کلاش در کل تدارکات سوسنگرد ۳۰ جعبه و خمپاره ۶۰ و غیره شدیداً محدود می باشد. موجودی مهمات به طور کلی به حد صفر رسیده است. شدیداً هشدار می دهیم و تقاضای رسیدگی به وضعیت تدارکات مهمات به خصوص پس از انفجار سیلو داریم. بخشنامه ای که درمورد تحویل مهمات از نزاجا به لشکر شده بود، به قول لشکر به علت محدودیت در حد مسخره ای تحویل می گردد. توضیح اینکه ۶۶ نفر از یک گروهان امروز با خشاب خالی در خط بودند.»(۲)

۲

ستاد عملیات سپاه دزفول اعلام کرد که به آمار موجود در وزارت دفاع عراق درباره تعداد کشته شدگان، زخمی ها و فراری های ارتش عراق دست پیدا کرده است. این ستاد اعلام کرد: «طبق اطلاع به دست آمده از وزارت دفاع عراق از یکی از منابع موثق، آمار کشته ها، زخمی ها و فراری های ارتش عراق از ابتدای شروع جنگ تاکنون، جمعاً ۱۲۰,۰۰۰ نفر می باشد که از این عده حدود ۱۵۰۰۰ نفر فراری می باشند. منبع اضافه می کند که چنانچه راه مطمئن و امنی پیدا شود، تعدادی از سربازان فراری قصد پناهنده شدن به ایران را دارند.»(۳)

۳

پس از کشف ۳ پیکر بدون سر در محور میاندوآب - مهاباد در روز گذشته،(۴) امروز هم پیکر بی جان ۳ تن از نیروهای خودی در محور سنندج - کرمانشاه کشف شد. در محور سقز - دیواندره نیز گروه های مسلح غیرقانونی به پایگاه نیروهای خودی حمله کردند و یک تانکر سوخت نیز در محور میاندوآب - مهاباد سرقت شد.

پیکر ۳ تن از نیروهای خودی که قبلاً به دست افراد حزب دمکرات گروگان گرفته شده

ص: ۶۹۰

۱- اسناد تکمیلی عملیات طریق القدس سال ۱۳۶۰، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۸۳، صص ۵۱ - ۵۰.

۲- سند شماره ۵۵۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سوسنگرد به عملیات جنوب، ۱/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۳- سند شماره ۲۵۰۷۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات سپاه ذرفول، ۳۰/۸/۱۳۶۰، ص ۱۱۸.

۴- به روزشمار ۲۹ آبان ۱۳۶۰ مراجعه شود.

بودند، امروز در محور سنندج - کرمانشاه بین تونل اول و تونل دوم (۴۵ کیلومتری سنندج) کشف شد. ۲ تن از این افراد از اعضای سپاه و یک تن از پیش مرگان کرد مسلمان بودند. (۱)

همچنین در محور سقز - دیواندره، عناصر مسلح غیرقانونی به پایگاه نیروهای خودی در روستای سنه در ۳۷ کیلومتری شرق سقز حمله کردند. در این درگیری که حدود دو ساعت طول کشید، یک تن از سربازان پایگاه زخمی شد. (۲)

در محور میاندوآب - مهاباد نیز افراد مسلح غیرقانونی یک دستگاه تانکر ۲۴ هزار لیتری سوخت را به سرقت بردند. (۳)

۱

کشف یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در بندرعباس، به آتش کشیده شدن یک گاوداری در حومه کرج و اظهار ندامت و پشیمانی یک عنصر فعال سازمان مجاهدین خلق (منافقین) از پرتاب بمب آتش زا در بابلسر از جمله اخبار امنیتی امروز است.

در یک درگیری که به تصرف یک خانه تیمی در بندرعباس انجامید، ۲ تن از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به هلاکت رسیدند و یک تن دستگیر شد. از این خانه تیمی تعدادی سند و مقادیری وسایل تخریبی به دست آمد. (۴)

در روستای ارنگه در منطقه آسارای کرج نیز افراد مسلح غیرقانونی گاوداری یکی از روستاییان را به آتش کشیدند که بر اثر آن ۱۳ رأس دام و ۵ تُن خوراک و علوفه دام در آتش سوخت و ۲ تُن سیمان نیز هنگام اطفای حریق از بین رفت. در رابطه با این حادثه ۳ نفر دستگیر شدند. (۵)

همچنین یکی از افراد فعال سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که در تاریخ ۱۶ آبان ۱۳۶۰ در بابلسر اقدام به پرتاب یک بمب آتش زا کرده بود، خود را به سپاه این شهر معرفی و از اقدام خود اظهار پشیمانی کرد. (۶)

بنا بر گزارش های موجود، فعالیت گروه های ضدانقلاب و برانداز به شکل محسوس و چشمگیری کاهش یافته است. آقای هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، در این باره نوشته است: «تروریسم از وسعت افتاده، ولی گوشه و کنار کشور کارهای کم اهمیتی دارند.» (۷)

۲

امروز در شهر پاریس در حمله دانشجویان وابسته به گروه های مخالف نظام به ویژه هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، ۲ دانشجوی مسلمان ایرانی مصدوم شدند.

خبرگزاری فرانسه در این باره اعلام کرد: «طی درگیری میان دانشجویان موافق و مخالف ایران در خوابگاه دانشگاهی در پاریس، ۲ تن از دانشجویان موافق [امام] خمینی به دست دانشجویان مخالف رژیم اسلامی ایران مجروح شدند.» این خبرگزاری می افزاید: «پلیس برای جدا کردن

- ۱- سند شماره ۹۳۷۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد منطقه ۷ (فرماندهی)، ۱/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۶۰، ۲/۹/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به نداجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۳.
- ۲- سند شماره ۲۹۴۰۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور نظامی و سیاسی)، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴.
- ۳- روزنامه کیهان، ۲/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۶، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۵، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۳۰/۸/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۶.
- ۴- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۲.
- ۵- روزنامه کیهان، ۲/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳، آسارا.
- ۶- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۲.
- ۷- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰) به اهتمام، یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، ص ۳۷۷.

دانشجویان از یکدیگر دخالت کرده است. براساس اطلاع واصله از منابع پلیس، دانشجویان موافق رژیم اسلامی به آرامی محوطه را ترک کردند و به صورت گروه های چند نفری عازم مرکز فرهنگی ایران شدند. در این هنگام، یک دختر و پسر جوان که از دیگران جدا مانده بودند، مورد هجوم مخالفین رژیم قرار گرفتند و به شدت کتک خوردند. در این حادثه دست دختر جوان شکست و پسر نیز از ناحیه سر زخمی شد.»^(۱)

۱

حجت الاسلام سیدحسین موسوی تبریزی، دادستان کل انقلاب اسلامی، در گفت و گو با خبرگزاری پارس مطالبی را درباره دستگیری های اخیر افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی، برگزاری برنامه های آموزشی در زندان ها برای افراد دستگیر شده و نقش خانواده در جلوگیری از پیوستن جوانان و نوجوانان به این گروه ها بیان کرد. بخش هایی از این گفت و گو به این شرح است:

«حجت الاسلام موسوی تبریزی در رابطه با فعالیت های ضدتروریستی هفته اخیر گفت: "هفته گذشته از این نظر هفته پرثمری بود و بیش از ۱۰۰ تن از اعضای رده های بالای گروهک های وابسته دستگیر شدند و این امر به هوادارانی که از روش گذشته خود نادم [بودند]، ولی جرئت بروز نداشتند، موقعیت داد تا خود را به ارگان های انقلابی معرفی [کنند] و در صورتی که سابقه جنایی نداشته باشند، تأمین جانی یابند." وی در مورد گسترش تبلیغات اسلامی در میان هواداران صادق گروهک ها اظهار داشت: "نتایج ثمربخشی ارشاد در زندان ها به حدی بود که تصمیم [گرفتیم] با تلویزیون های مدار بسته که با بودجه دادستانی انجام می شود نه تنها برنامه های آموزشی مذهبی نظیر تفسیر قرآن، نهج البلاغه و درس های استاد شهید مطهری و آیت الله بهشتی پخش شود، بلکه با همکاری معلمین مذهبی، کلیه دروس کلاسی از راهنمایی تا آخرین دوره نظری، تدریس و با هماهنگی آموزش و پرورش کلیه امتحانات زندانیان نیز میسر گردد." □

حجت الاسلام موسوی امکان پخش مستقیم دادگاه ها را در شرایط فعلی به دلیل سرعتی که برای رسیدگی به پرونده ها لازم است میسر ندانست، ولی افزود: "از سوی بعضی مراکز خبری و رادیو تلویزیونی جهانی که در کارشان تاحدودی صادق باشند، امکان مصاحبه با زندانیان فراهم شده و برخی از خبرگزاری ها نیز تا چهل ساعت نوار تلویزیونی داشته اند."

وی در قسمت دیگری از این گفت و گو تأثیر محبت پدران و مادران در جلوگیری از وابستگی فرزندانشان به گروهک ها را مورد تأکید قرار داد و گفت: "تجربه نشان می دهد ۷۰ درصد کسانی که به دام گروهک ها می افتند، بر اثر بروز ناملایماتی بوده است که منجر به جدایی از پدر و مادر شده و یا والدین، آنها را از خود رانده اند. پیام من به خانواده ها این است که با فرزندانشان طوری رفتار کنند که علاقه به زندگی و پویایی ایشان سلب نشود."^(۲)

ص: ۶۹۲

۲- خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۲۴۶، ۳۰/۸/۱۳۶۰، صص ۲۹ - ۲۸، قم -
خبرگزاری پارس، ۳۰/۸/۱۳۶۰.

شورای عالی دفاع شامگاه امروز با ریاست رئیس جمهور تشکیل جلسه داد. در این جلسه نخست وزیر، هاشمی رفسنجانی (نماینده امام در شورای عالی دفاع)، سرتیپ قاسمعلی ظهیرنژاد (رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران)، محسن رضایی (فرمانده کل سپاه پاسداران)، سرهنگ سلیمی (وزیر دفاع) و سیدکمال خرازی (رئیس ستاد تبلیغات جبهه و جنگ) حضور داشتند و درباره اوضاع کلی جبهه های جنگ، وضعیت نیروهای خودی و طرح های عملیاتی بحث و گفت و گو کردند. در پایان این جلسه، آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور، در مصاحبه ای با خبرنگاران خبرگزاری پارس و دفتر مرکزی خبر درباره مانور ستاره درخشان و رابطه آن با جنگ تحمیلی گفت: «این دو مسئله از این جهت با هم ارتباط دارند که مربوط به سلطه جهانی هستند و ملت ایران می داند که جنگ عراق با ایران جنگی نبود که به ابتکار رژیم عراق انجام گرفته باشد. اگرچه بلندپروازی ها و جاه طلبی های حکام وابسته عراق مؤثر بود، اما سیاست های جهانی ابرقدرت ها شاید بیش از این جاه طلبی ها مؤثر بود و اینها را تشجیع کرد که این اقدام را بکنند.»

رئیس جمهور همچنین درباره خرید سلاح های نظامی رژیم گذشته از کشورهای خارجی به ویژه امریکا که هنوز به ایران تحویل داده نشده است، گفت: «در دوران رژیم گذشته که بدون حساب و کتاب، پول در اختیار کمپانی های خارجی قرار می دادند تا از آنان ابزار جنگی بخرند، پول های زیادی به امریکا، انگلیس، فرانسه و ایتالیا و برخی دیگر از کشورها پرداخت شده بود که در قبال آنها وسایل جنگی از قبیل هواپیما یا ابزار یدکی آن، کشتی و ناو خریداری شود، ولی زمانی که انقلاب اسلامی پیروز شد، برخی از آنها هنوز تحویل نشده بود که این دولت های غاصب آنها را توقیف کردند، از جمله امریکا مبالغ زیادی از وسایل یدکی ما را که آماده ارسال به ایران بود، به ما تحویل نداد و باوجود اینکه ما خیلی هم در سال گذشته تلاش کردیم، این وسایل را به ایران ارسال نکردند، ولی ما تلاش می کنیم تا این اموال ملت را که در اختیار سلطه های جهانی است، بگیریم.»

وی گفت: «مقداری از وسایل نظامی در دست فرانسه بود، از جمله ناوچه که گرفته شد و وسایل دیگری در آنجا هست که خواهیم گرفت. مقداری هم از این وسایل در ایتالیا بود که آنها را گرفتیم.»^(۱)

۱

در پی تظاهرات گسترده و سراسری مردم ایران علیه طرح هشت ماده ای فهد، امروز سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در یک موضع گیری منفعلانه، این راه پیمایی و مواضع مسئولان جمهوری اسلامی را به گونه ای دیگر تفسیر کرد. بنا بر اعلام خبرگزاری آسوشیتدپرس، سخنگوی مسعود رجوی امروز گفت: منظور رژیم از برگزاری تظاهرات عظیم روز گذشته سرپوش نهادن بر معاملات بزرگ تسلیحاتی با اسرائیل، نجات اعتبار ازدست رفته شان در منطقه و گشودن راه برای حمله بیشتر به سازمان آزادی بخش فلسطین بود. در این حال، دفتر رجوی هفته گذشته جزئیات پرواز هواپیمایی را از تل آویو به تهران فاش کرد که به ادعای رجوی به منظور حمل سلاح به ایران برای استفاده از آنها در جنگ علیه عراق انجام شده است. ایران همواره این اتهام را که از اسرائیل تسلیحات دریافت می کند، تکذیب کرده است، اما اسرائیل این موضوع را تکذیب کرد و سپس از توضیح در این باره سر باز زد.^(۲)

ص: ۶۹۴

۱- روزنامه اطلاعات، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۶، ۱/۹/۱۳۶۰، صص ۸ - ۷، لندن - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۳۰/۸/۱۳۶۰.

پس از مذاکرات متعدد فرماندهان ارتش و سپاه، سازمان رزم عملیاتی کربلا (۱) (۱) برای آزادسازی بستان تعیین شد. (۲)

براساس این طرح، ارتش با ۳ تیپ (تیپ ۱ و ۲ لشکر ۱۶ زرهی قزوین و تیپ ۳ لشکر ۹۲ زرهی اهواز) و سپاه پاسداران نیز با ۵ تیپ (شامل تیپ ۱ عاشورا، تیپ ۲ کربلا، تیپ ۳ امام حسین (ع)، تیپ ۴ امام سجاد (ع) و تیپ امام حسن (ع) با ۳ گردان پیاده به عنوان احتیاط عملیات) در منطقه بستان و غرب سوسنگرد و ۵۰ روستای منطقه وارد عمل می شوند. همچنین ۸ گردان توپخانه ارتش مأموریت اجرای آتش تهیه به مدت ۱۵ دقیقه در آغاز عملیات به منظور پشتیبانی از یگان های شرکت کننده و پشتیبانی آتش در حین عملیات را برعهده خواهند داشت. (۳) همچنین مقرر شد نیروی هوایی و هوانیروز ارتش جمهوری اسلامی ایران نیروهای پیاده و زرهی شرکت کننده در عملیات را در حد امکان پشتیبانی کنند. (۴)

توپخانه دوربرد عراق از ساعت ۱۴:۰۰ الی ۱۵:۰۰، تعداد ۵ گلوله توپ به شهر دزفول پرتاب کرد که بر اثر آن ۷ تن از اهالی شهر شهید و ۶ تن زخمی شدند. حال ۲ تن از افراد زخمی وخیم گزارش شده است. در این حادثه چند خانه ویران و به چند خانه نیز آسیب هایی وارد شد. (۵)

در پی اقدام شورای عالی دفاع در واگذاری امور ستاد جنگ های نامنظم به سپاه پاسداران، روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه اعلام کرد که باتوجه به تعطیل شدن بخش جذب نیروی این ستاد، آن دسته از داوطلبان اعزام به جبهه ها که از طریق ستاد جنگ های نامنظم به جبهه ها اعزام می شدند، برای ثبت نام به پایگاه های بسیج مراجعه کنند. در بخشی از این اطلاعیه آمده است: براساس مصوبه شورای عالی دفاع،

ص: ۶۹۵

۱- درباره چگونگی شکل گیری طرح سلسله عملیات هایی به نام "کربلا" (۱ تا ۱۲) مطالبی در ضمیمه این گزارش آمده است.

۲- سند شماره ۵۱۷۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: طرح عملیاتی کربلا ۱، ۱/۹/۱۳۶۰.

۳- ابوالقاسم حبیبی، دشت آزادگان در جنگ، (اطلس راهنما - ۴)، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۸۱، ص ۱۰۰؛ و- سند شماره ۵۱۷۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، از لشکر ۱۶ زرهی به یگان های عمل کننده، صص ۱۸ - ۱۷.

۴- سند شماره ۵۱۷۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱۶.

۵- سند شماره ۲۵۰۷۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مجموعه خبری، ستاد عملیات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

دزفول، شماره ۱۷، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۱۲۷؛ و- روزنامه کیهان، ۲/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۵۵۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات منطقه ۸ به عملیات مرکز، ۱/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- خیرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۷، ۲/۹/۱۳۶۰، ص ۲۴، اهواز- خیرگزاری پارس.

مسئولیت ستاد جنگ های نامنظم شهید چمران برعهده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی گذاشته شده است؛ لذا به آگاهی همه برادرانی که با دریافت معرفی نامه از ارگان ها و نهادها و مسئولان جهت ثبت نام و اعزام به جبهه، به ستاد جنگ های نامنظم مراجعه می کنند، می رساند که فعالیت این ستاد در زمینه جذب نیرو متوقف شده است. بنابراین، برادرانی که قبلاً دوره های آموزشی را طی کرده و در جبهه های جنگ حضور یافته اند و نیز آن دسته از داوطلبانی که مایل اند دوره آموزشی لازم را بگذرانند، می توانند برای اعزام به جبهه در شهرستان ها به مراکز واحد بسیج سپاه پاسداران مراجعه کنند. (۱)

۱

جبههالتحریر الاحواز (جبهه آزادی بخش اهواز) که با حمایت دولت عراق و با هدف جدا کردن استان خوزستان از ایران و تبدیل آن به یک کشور مستقل با نام عربستان فعالیت می کند، جهت دستیابی به اهداف خود، به تازگی دست به اقداماتی سیاسی - تبلیغاتی زده است. به گزارش خبرگزاری پارس، تلویزیون بصره که تصویر آن در اهواز مشاهده شد، در بخش خبری ساعت ۲۲:۳۰ خود اعلام کرد اعضای جبهه آزادی بخش اهواز در نامه ای به دبیرکل اتحادیه عرب خواستار در دستور کار قرار گرفتن موضوع جبهه به اصطلاح آزادی بخش اهواز شده و درخواست کرده اند که سران کشورهای عرب در اجلاس خود در فاس به موضوع اعراب و اقدام حکام ایرانی در اشغال اراضی عربی، رسیدگی کنند. همچنین به گزارش تلویزیون بصره، اعضای جبهه آزادی بخش اهواز (جبههالتحریر الاحواز) در نامه دیگری به وزیران خارجه کشورهای عربی، درباره اوضاع به اصطلاح نابسامان و موضوع حقوق اعراب اهواز و اشغال اراضی اهواز از سوی نظام جمهوری اسلامی ایران هشدار دادند و خواستار توجه بیشتر به این موضوعات شدند. (۲)

۲

با هشیاری نیروهای خودی در منطقه مهاباد، تلاش افراد حزب دمکرات برای تصرف پایگاه "شهید کفاش" ناکام ماند. امروز همچنین نیروهای سپاه پاسداران با همکاری نیروهای محلی ۲ عملیات پاک سازی در مناطق شمال غرب اجرا و ضرباتی را به گروه های ضدانقلاب وارد کردند.

در پی آگاهی نیروهای نظامی منطقه مهاباد از تجمع افراد حزب دمکرات در روستای ایگری قاش در شمال این شهر و قصد آنان برای تصرف پایگاه شهید کفاش در ابتدای جاده مهاباد - میاندوآب، نیروهای خودی اعم از سپاه، ارتش و نیروهای محلی در یک هماهنگی سریع در ساعت ۱۳، این روستا را به محاصره درآوردند و اهالی روستا را به محل امنی منتقل کردند. سپس در ساعت ۱۴، درگیری بین طرفین آغاز شد و پس از ۸ ساعت درگیری، نیروهای حزب دمکرات با تحمل ۳۷ کشته و تعدادی زخمی مجبور به عقب نشینی شدند. نیروهای خودی در این عملیات ۱۷ تن از نیروهای این حزب را دستگیر کردند. از نیروهای خودی ۴ سرباز جمعی تیپ مهاباد و ۲ تن از نیروهای سپاه مهاباد شهید و ۲ تن نیز زخمی شدند. (۳)

ص: ۶۹۶

ویژه، شماره ۲۴۷، ۲/۹/۱۳۶۰، ص ۲۴.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۸، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۷، اهواز- خبرگزاری پارس، ۲/۹/۱۳۶۰.

۳- سند شماره ۵۶۶۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۸، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۲۴، ارومیه - خبرگزاری پارس؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به نداجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۴ و ۱؛ و- روزنامه اطلاعات، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، ارومیه.

نیروهای سپاه میوان، پاره و بسیج محلی در عملیاتی در جنوب شرقی سروآباد (محور سنندج - میوان) موفق شدند منطقه وسیعی را در دامنه شمال شرقی کوه شاهو و کرانه شرقی و غربی رودخانه آب سیروان پاک سازی کنند. در این عملیات روستاهای بوریدر، چشمیدر، سرومال، کلیک آباد و دل رودبار در شرق و روستاهای اسپریز، زوم دشت قلبی و له مرز در غرب رودخانه آب سیروان و ارتفاعات مشرف به تصرف نیروهای خودی درآمد. در این عملیات، ۲۰ تن از افراد حزب دمکرات و گروه رزگاری خود را تسلیم کردند و تعداد زیادی از افراد وابسته به حزب دمکرات نیز کشته شدند که جنازه ۵ تن از آنان در مناطق عملیاتی به جا مانده است. برخی منابع از جمله روابط عمومی سپاه به نقل از رادیو صدای کردستان وابسته به حزب دمکرات اعلام کرده اند که در پاک سازی این روستاها ۱۵ تن از نیروهای این حزب کشته و ۱۸ تن از آنان نیز زخمی شده اند.^(۱) از تلفات نیروهای خودی در این عملیات خبری منتشر نشده است.

در پی این عملیات، اداره کل مخابرات استان کردستان از برقراری مجدد ارتباط تلفنی بین سروآباد و میوان خبر داد. این اداره اعلام کرد: ارتباط تلفنی بین سروآباد و میوان که در پی نفوذ گروهک ضدانقلاب در منطقه به مدت هجده ماه قطع شده و لوازم آن از بین رفته بود، با تلاش شبانه روزی کارکنان این اداره بازسازی و بهره برداری شد.^(۲)

در عملیات پاک سازی تعدادی از روستاهای توابع میاندوآب، بوکان، سلماس و ماکو نیز ۷۹ قبضه انواع سلاح و یک خودرو بی سیم دار به دست نیروهای خودی افتاد و تعدادی از نیروهای مسلح غیرقانونی کشته شدند.^(۳)

یک تن از افراد وابسته به گروه کومه له با تحویل یک قبضه اسلحه، خود را به نیروهای ژاندارمری ایرانخواه در شرق سقز معرفی و درخواست امان نامه کرد. این فرد به منظور سیر مراحل قانونی به سپاه سقز تحویل داده شد.^(۴)

۱

افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در شمال شرقی مهاباد و دیواندره حملاتی را علیه نیروهای خودی انجام دادند و با تحمل تلفاتی از منطقه گریختند. این افراد در محور بانه نیز یک کامیون را ربودند.

در حمله عناصر مسلح غیرقانونی به پایگاه نیروهای خودی در گوگ تپه در شمال شرقی مهاباد در محور میاندوآب یک تن از مهاجمان کشته شد و تعدادی دستگیر شدند.^(۵) در دیواندره نیز حمله افراد مسلح غیرقانونی با کشته شدن یک تن و زخمی شدن ۳ تن از آنان ناموفق ماند و مهاجمان ناچار به فرار شدند.^(۶) در اطراف بانه نیز عناصر مسلح غیرقانونی یک دستگاه کامیون متعلق به شهرداری این شهر را ربودند و با خود بردند.^(۷)

ص: ۶۹۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۹، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲۳؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۶۱، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۵۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۹/۸/۱۳۶۰، ص ۱۷؛ و- سند شماره ۵۶۶۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه سپاه منطقه ۷ (کرمانشاه) به

- طرح و برنامه سپاه مرکز، ۲/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- روزنامه کیهان، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳، سندج، خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران میوان؛ و- سند شماره ۵۴۷۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۶/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- بولتن اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب کشور (منطقه ۷)، شماره ۲۰، ۲۱/۹/۱۳۶۰، صص ۴-۳، سندج.
- ۲- روزنامه اطلاعات، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۴، سندج.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۹، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲۳.
- ۴- سند شماره ۳۳۹۳۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن ۲) به فرماندهی ژاجا - (رکن ۲)، - ۱۸/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۸، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۲۱، ارومیه - خبرگزاری پارس.
- ۶- همان، ص ۲۴، سندج - خبرگزاری پارس.
- ۷- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنگار، شماره ۲۶۱، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۴.

فرماندار سردشت در گفت و گو با خبرنگار بولتن محرمانه خبرگزاری پارس، درباره مشکلاتی که گروه های مسلح غیرقانونی برای فراهم شدن مایحتاج (سوخت، اغذیه و...) مردم سردشت و مناطق اطراف به وجود آورده اند و چگونگی تهیه این اقلام توسط مردم و رواج گرانی مطالبی را بیان کرد. وی ابتدا باتوجه به رسیدن فصل سرما و بارش برف و باران در این منطقه، به مشکل نبود انواع سوخت در این شهر اشاره کرد و گفت: «متأسفانه تمام راه های سردشت به شهرهای استان های کردستان و آذربایجان غربی با مشکل عدم امنیت روبه رو بوده و نه تنها سوخت، بلکه هرگونه ارزاق عمومی به مقصد سردشت در بین راه توسط راهزنان مسلح ربوده می شود و امروز درحالی که ده سانتی متر برف در این شهر به زمین نشسته است، هیچ گونه سوختی در شهر یافت نمی شود. قیمت هر بار هیزم به ۱۵۰۰ ریال رسیده و این درحالی است که عناصر مسلح ضدانقلاب از قطع درخت در اطراف شهر جلوگیری به عمل می آورند و نفت قاچاق که از مرز عراق و توسط قاچاقچیان به این شهر وارد می شود، دارای قیمت ۲۶۰۰ ریال برای ۲۰ لیتر است که البته ارزان تر از نفتی است که گاهگاهی از طریق هوایی وارد شده و به قیمت لتری ۱۶۰۰ ریال تمام می شود. (باتوجه به حمل آن توسط هلیکوپتر و محافظت هوایمی جنگی از این هلیکوپتر) گازوئیل نیز [هر] ۳۰۰ لیتر، ۱۵ هزار ریال به فروش می رسد.»

وی افزود: «درمورد آب آشامیدنی نیز به علت قطع متوالی برق در منطقه که باعث ازکارافتادن پمپ های آب می شود، استفاده از آب برف و باران امری عادی است.» فرماندار سردشت درباره ارزاق عمومی و مایحتاج مردم این شهر گفت: «هم اکنون هیچ گونه ارزاقی توسط دولت به این منطقه ارسال نمی شود، اما این اجناس از طریق مبادلات پایاپای و قاچاق پتو، پسته، سماور، موتور برق و غیره در ازای برنج، روغن، قند و شکر، صابون، تاید و غیره در مرز عراق تهیه [می شود] و در بازار آزاد به قیمت های گزاف وجود دارد. به عنوان مثال قند کیلویی ۳۰۰ ریال، شکر کیلویی ۲۰۰ ریال، روغن نباتی کیلویی ۳۵۰ ریال، آرد هر کیسه ۸۰ کیلویی ۷۰۰۰ ریال و چای کیلویی ۱۲۰۰ ریال به فروش می رسند و اینها همه باعث ناراحتی بیش از حد مردم خصوصاً اقشار مستضعف که ۹۸ درصد جمعیت شهر را تشکیل می دهند و درآمد اندکی جز از طریق دامداری و کشت نخود ندارند، شده است.» فرماندار سردشت همچنین به رواج شدید قاچاق ارز و شمش طلا- در این شهر اشاره کرد و قاچاقچیان را درارتباط با مراکز این امر در تهران دانست. وی در پایان اظهار امیدواری کرد که با پاک سازی هرچه سریع تر محورهای منتهی به این شهر، مردم ستمدیده منطقه به ویژه روستاهای اطراف از نعمات جمهوری اسلامی برخوردار شوند. (۱)

در ۶ عملیات گروه های ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای تهران، مشهد و انزلی، ۶ تن شهید و ۶ تن زخمی شدند.

ساعت ۱۰:۰۰ صبح امروز در خیابان ستارخان تهران، مقابل برق آلتوم، یک گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به یک خودرو گشت سپاه حمله کرد. مهاجمان که یک زن و ۲ مرد بودند،

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۸، ۳/۹/۱۳۶۰، صص ۵ - ۴، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲/۹/۱۳۶۰.

از داخل یک اتومبیل تویوتا، خودرو حامل ۴ پاسدار را به رگبار بستند و سپس با به جا گذاشتن تویوتا، با خودرو دیگری محل حادثه را ترک کردند. در این حادثه ۲ تن از پاسداران به نام های داوود چهاردورلی و ابوالقاسم بذرانبار در دم به شهادت رسیدند و ۲ تن دیگر مجروح شدند. (۱)

در خیابان پیروزی نیز یک گروه دونفره ترور سازمان، نارنجکی را به داخل خودرو جهاد سازندگی پرتاب کرد که بر اثر انفجار آن اسماعیل سلیمی یکی از سرنشینان خودرو، که مسئول قسمت آبرسانی جهاد سازندگی مرکز بود، به شهادت رسید و یکی دیگر از سرنشینان بر اثر اصابت ترکش نارنجک بینایی خود را از دست داد و دیگری نیز از ناحیه پا زخمی شد. مهاجمان پس از اجرای عملیات گریختند. (۲)

برادر شهید سلیمی که از سرنشینان خودرو بود، درباره چگونگی وقوع این حادثه گفت: با اتومبیل جهاد سازندگی مرکز در خیابان پیروزی در حرکت بودیم که ناگهان موتورسیکلتی نزدیک شد و یکی از دو نفری که سوار موتور بودند، بسته ای را به داخل اتومبیل پرتاب کرد. برادرم که رانندگی اتومبیل را برعهده داشت رو به من کرد و گفت: مهدی شهادتین خود را بگو و بلافاصله بسته را برداشت تا به بیرون پرتاب کند، ولی در همان لحظه بسته منفجر شد و دست چپ او را از کتف قطع کرد. وی افزود: این بسته حاوی نارنجک بود و چیزی که سبب شهادت برادرم شد، ترکش های آن بود که به قلب او اصابت کرد. مهدی سلیمی ادامه داد: برادرم چندین بار به وسیله تلفن تهدید به مرگ شده بود، ولی از آنجا که عاشق شهادت و حمایت از انقلاب و امام بود، هرگز تحت تأثیر این تهدیدها قرار نگرفت و حتی دیگران را به گام نهادن در مسیر شهادت تشویق می کرد. (۳)

در عملیات دیگری سرنشینان یک اتومبیل تویوتا با تهدید اسلحه قصد سرقت آمبولانس بیمارستان ونک را داشتند، ولی هنگامی که با مقاومت راننده آمبولانس روبه رو شدند، او را به شهادت رساندند و گریختند. (۴)

در خیابان "مقتدری" منطقه بریانک تهران نیز یک گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که سوار بر موتور بودند، در مقابل مسجد چهارده معصوم به شخصی به نام مهدی بهروزی مطلق - که در حال رفتن به منزل خود بود - حمله کردند و او را به شهادت رساندند. این گروه موتورسوار ساعتی بعد در خیابان قزوین نیز به سوی یک پاسدار تیراندازی کردند که وی از ناحیه پا زخمی شد و مردم او را به بیمارستان رساندند. (۵)

در مشهد هم عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) محمود حاتمی برادر مدیرعامل بانک تجارت را به شهادت رساندند. (۶)

در بندر انزلی نیز یکی از اعضای انجمن اسلامی شیلات شمال، ساعت ۷:۰۰ بامداد - در حالی که عازم محل کار خود بود - مورد حمله یک تروریست مسلح قرار گرفت و از ناحیه دست مجروح شد. منافق مهاجم پس از اجرای عملیات گریخت. (۷)

ص: ۶۹۹

نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۱.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۸، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۱۸، تهران - خبرگزاری پارس، ۲/۹/۱۳۶۰؛ و- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۱، تهران؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

۳- روزنامه اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

۴- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۰.

۵- روزنامه اطلاعات، ۲/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

۶- روزنامه کیهان، ۲/۹/۱۳۶۰، ص ۴.

۷- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۶۱، ص ۴، ۴/۹/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، رشت، خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران منطقه ۳ گیلان و مازندران؛ و- سند شماره ۵۶۵۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۳ به فرماندهی ستاد مرکز، ۱/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.

در پی کشف ۵ خانه تیمی در شیراز، ۱۸ تن از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دستگیر شدند. از این خانه های تیمی تعداد زیادی بمب، سلاح های جنگی و اسناد درون گروهی به دست آمد. (۱)

روابط عمومی سپاه پاسداران شیراز در اطلاعیه ای که امروز انتشار یافت، محل خانه های تیمی و اقلام به دست آمده در این خانه ها را به شرح زیر اعلام کرد:

الف) کشف ۲ خانه تیمی در خیابان زرهی و دستگیری ۶ نفر از عناصر گروهک تروریستی منافقین که با دستگیری آنان، تعدادی سلاح های جنگی، کلت، ژ ۳، نارنجک جنگی و نامه و اسناد درون گروهی نیز به دست آمد.

ب) شناسایی و تصرف یک خانه تیمی در شهرک سعدی و دستگیری ۲ تن از منافقین و در پی آن کشف تعدادی اسلحه کلت، ژ ۳، نارنجک جنگی و اسناد و مدارک.

ج) کشف یک خانه تیمی در دروازه سعدی و دستگیری ۲ تن از منافقین ضدخلق که با دستگیری آنان تعداد زیادی اسناد و مدارک و نامه های درون گروهی به دست آمد.

د) شناسایی و تصرف یک خانه تیمی در خیابان کارگر و دستگیری ۳ تن از منافقین که در بازرسی از محل، تعدادی اسناد و مدارک درون گروهی کشف شد. همچنین ۵ نفر از گروهک منافقین ضدخلق که در همین زمینه علیه نظام جمهوری اسلامی فعالیت می کردند، دستگیر شدند. (۲)

امروز روابط عمومی سپاه پاسداران شهرستان بجنورد در گزارشی از عملکرد این نهاد در مبارزه با گروه های مسلح غیرقانونی اعلام کرد: سپاه این شهر در یک ماهه اخیر، ۱۲ خانه تیمی را شناسایی و ۴۵ تن از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را دستگیر کرده است. متن اطلاعیه به این شرح است: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بجنورد در یک ماهه اخیر موفق شده است ضربات سهمگینی بر پیکر لرزان منافقین ضدخلق وارد آورد که گوشه ای از این عملیات همه جانبه بدین شرح است:

۱. کشف ۱۲ خانه تیمی منافقین تروریست.

۲. متلاشی کردن چندین گروه عملیاتی تروریستی منافقین و دستگیری بیش از ۴۵ تن از عناصر فعال آن.

۳. کشف و ضبط تعداد زیادی سلاح و مقادیری مهمات شامل چندین هزار فشنگ و چندین قبضه سلاح کلت، ژ ۳، مسلسل یوزی، نارنجک جنگی، نارنجک دست ساز و مواد منفجره.

شایان ذکر است که در عملیات هماهنگ یک ماهه اخیر، این افراد دستگیر شدند:

۱. عوامل مصادره کننده ۲ اتومبیل پیکان و یک تاکسی که در یک مورد به مجروح شدن راننده اتومبیل انجامیده بود.
۲. جنایتکاران شرکت کننده در عملیات ترور ۴ دانش آموز و یک معلم حزب اللهی که در اقدام جنایتکارانه آنان، دانش آموز، سیداسماعیل موسوی، به شهادت رسید.
۳. گروه تروریستی ای که به منزل دادیار انقلاب اسلامی بجنورد حمله کرده بودند که اقدام آنان

ص: ۷۰۰

-
- ۱- روزنامه کیهان، ۲/۹/۱۳۶۰، ص ۲، شیراز، به نقل از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شیراز؛ و- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۲.
  - ۲- روزنامه اطلاعات، ۲/۹/۱۳۶۰، ص ۴، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران شیراز.

به زخمی شدن همسر دادیار و یک پسر بیچه چهارده ساله انجامیده بود.

۴. عاملان به آتش کشیدن منازل مردم حزب اللهی.

۵. عاملان ترور معلم شهید علی ره آموز که یک فرد حزب اللهی دیگر را نیز زخمی کرده بودند.

۶. شرکت کنندگان در تظاهرات مسلحانه.

۷. عاملان بمب گذاری در اتومبیل های افراد حزب اللهی، طراحان تخریب ساختمان امور تربیتی اداره آموزش و پرورش بجنورد و پرتاب کنندگان بمب های دستی به مراکز عمومی و منازل افراد حزب اللهی.

۸. عوامل گروه تدارکاتی منافقین.

۹. عوامل تغذیه کننده سازمان تروریستی منافقین که امکانات مالی، منزل، اتومبیل، تلفن و غیره را در اختیار تروریست های منافق می گذاشتند. (۱)

۱

به گزارش واحد مرکزی خبر از پاریس، ص. س از سران سازمان کمونیستی پیکار در راه آزادی طبقه کارگر در خارج از کشور، همراه با یک گروه ۶۰ نفری از دانشجویان ایرانی به بهانه دریافت ویزای ورود به ایران و در واقع با هدف اشغال کنسولگری ایران در پاریس، به زور وارد این مکان شدند. افراد حاضر در کنسولگری، حادثه را به پلیس فرانسه اطلاع دادند، اما پلیس فرانسه به بهانه مصونیت سیاسی کنسولگری در این امر مداخله نکرد. در این اقدام، یک نفر از مهاجمین به قصد خلع سلاح یکی از نگهبانان با وی درگیر شد که بر اثر اصابت گلوله ای به پایش مجروح و به بیمارستان منتقل شد. سایر افراد مهاجم نیز گریختند. (۲)

خبرگزاری فرانسه بدون اشاره به اقدام سازمان یافته این افراد و ماهیت آنان، این خبر را در حد برخوردی بین یک فرد و محافظان کنسولگری تنزل داد و در این باره اعلام کرد: به دنبال زخمی شدن یک جوان مخالف رژیم تهران از ناحیه پا در کنسولگری ایران در پاریس، حدود ظهر دوباره آرامش برقرار شد. این خبرگزاری افزود: حدود ۵۰ نفر که در مقابل کنسولگری تظاهرات کرده بودند، محل را ترک کردند. هنوز دلایل این حادثه معلوم نیست. جوان مذکور حدود ساعت ۱۱ به وقت محلی به کنسولگری مراجعه کرد و کمی بعد صدای یک گلوله شنیده شد. از پلیس خواسته شد تا جوان زخمی جلو در کنسولگری را به بیمارستان منتقل کند. کنسولگری ایران اکنون بسته است و پلیس به شدت از آن مراقبت می کند. (۳)

۲

محسن رضایی، فرمانده کل سپاه پاسداران، امروز پس از دیدار با امام خمینی، در جمع فرماندهان مناطق ده گانه سپاه حاضر شد و درباره برخی موضوعات مطرح شده در این دیدار و نیز اوضاع عمومی جبهه ها و عملکرد گروه های مختلف و اهداف

-
- ۱- همان، ص ۱۵، مشهد، خبرگزاری پارس.
  - ۲- روزنامه کیهان، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶، پاریس، واحد مرکزی خبر؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۹، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۱، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۳/۹/۱۳۶۰.
  - ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۸، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۸، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۲/۹/۱۳۶۰.

گفت: امروز من و برادر رحیم خدمت امام رسیدیم و نزدیک به ۴۰ دقیقه فرصت پیدا کردیم که موضوعاتی را با امام مطرح کنیم. ابتدا گزارشی از جبهه های جنوب و غرب و حضور فعال مردم دادیم و برنامه ریزی آینده جنگ و طرح های عملیاتی را هم مطرح کردیم که امام گفتند: هی شما می گوید طرح، پس عمل کو؟ گفتیم که یک پیگیری و نظارت در جبهه ها نیست و یکی از دلایل اصلی وقایع اخیر ماهشهر، آبادان و خارک، نبودن یک فرماندهی قوی است که سبب یک سری سهل انگاری ها خواهد شد و دلیل بمباران های اخیر همین بوده است. درباره حرکت های راست و چپ، حزب ملت ایران، جبهه ملی و خلق مسلمان نیز توضیحاتی دادیم و عرض کردیم که تدارکات حزب ملت با تعدادی اسلحه و همچنین مسئول شاخه جوانان غرب دستگیر شده اند و توضیح دادیم که جبهه ملی و خلق مسلمان و بقیه در تلاش اند که عوامل خود را در ارگان ها نفوذ دهند و سازماندهی کنند.

محسن رضایی سپس درباره حزب توده و طیف وابسته به شوروی توضیحاتی داد و گفت: حزب توده مخفی کاری خود را شدیدتر کرده و عده ای را برای آموزش به افغانستان فرستاده و عده ای را هم برای سازماندهی در مواقع لزوم در بسیج سپاه نفوذ داده است. موضع گیری سازمان چریک های فدایی خلق شاخه اکثریت هم شدیدتر شده است. سیامک اسدیان، فرمانده کل نظامی سازمان چریک های فدایی خلق شاخه اقلیت نیز ۴۵ روز پیش در شمال کشته شد و در مراسم چهلم او که در خرم آباد بود و برنامه هایی از پیش داشتند، ۱۲۰ نفر دستگیر شدند که یک نفر کادر بالا بوده و ۱۵ نفر هم کادر پایین (۱) وی افزود: هدف اصلی همه گروه های التقاط سازماندهی و تجدید قوا، نفوذ افراد در ارگان ها و در اختیار گرفتن پست ها، شایعه پراکنی و ایجاد اختلاف است.

محسن رضایی سپس درباره اهداف اصلی گروه های معارض و راهکار مقابله با آنان گفت: موضوع اساسی از این به بعد یک حرکت پیچیده ای است که تمام گروه ها و جریانات بسیج شده اند برای درگیری با ما و پایه آنها عمدتاً روی تبلیغات و اختلاف افکنی در داخل ارگان هاست و ما باید حواسمان خیلی جمع باشد و تسلیم جوی که ایجاد می کنند، نشویم و در کارمان عمق نگری داشته باشیم. نکته بعدی تشکیلات است که اگر نباشد، از درون متلاشی می شویم. (۲)

ص: ۷۰۲

۱- خبر دستگیری این افراد در روزشمار ۲۶/۸/۱۳۶۰ درج شده؛ البته، آمار دستگیرشدگان در آن روز ۱۵ نفر ذکر شده است.

۲- سند شماره ۲۸۰۹۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکز واحد پیگیری و هماهنگی، ۱/۹/۱۳۶۰، صص ۱، ۴ و

صدام حسین، رئیس جمهور عراق، امروز در شورای ملی (پارلمان) این کشور اعلام کرد که دولت عراق آماده است از گروه ها و سازمان هایی که علیه جمهوری اسلامی فعالیت می کنند، حمایت کند. وی همچنین در این سخنرانی از خرید جنگ افزارهای جدید و تقویت تسلیحاتی ارتش عراق خبر داد و وضعیت ارتش کشورش را قوی تر از زمان آغاز جنگ اعلام کرد. صدام همچنین پیشنهاد ایران مبنی بر عقب نشینی از مواضع اشغال شده برای شروع مذاکرات صلح را یک بازی سیاسی خواند. گزارش یونایتدپرس از این سخنرانی به شرح زیر است:

«صدام حسین، رئیس جمهور عراق، اعلام کرد: وی آماده است که از گروهی از ایرانیان مخالف رژیم فعلی ایران که خواستار سرنگونی رژیم آیت الله خمینی هستند، حمایت کند. صدام گفت: عراق فرصت همکاری های گسترده را در اختیار مخالفان ایرانی قرار می دهد و این همکاری علی رغم تحولات آتی جنگ با ایران به قوت خود باقی خواهد ماند. یادآوری می شود، عراق تاکنون کمک های نظامی در اختیار نیروهای کرد استقلال طلب که مواضع استراتژیک در بسیاری از کوهستان های شمال ایران را در کنترل خود دارند، قرار داده است. گروه های چریکی مزبور غالباً به جنگ و گریز با نیروهای ایرانی پرداخته اند. صدام حسین خطاب به مقامات دولتی این کشور گفت: عراق از این پس با هر گروهی از گروه های مخالف همکاری خواهد کرد.

... صدام گفت: نیروی هوایی کشور پیش از این، تفوق خود را در صحنه جنگ نشان داده بود، لکن پس از پانزده ماه درگیری، در حال حاضر جنگ در مرحله نوینی قرار دارد. وی ظاهراً با این سخن به عملیات روزانه اخیر هواپیماهای عراقی در جنوب جبهه جنگ اشاره می کند. صدام گفت: کشورش تانک، هواپیما و توپ های بیشتری دریافت کرده است. صدام گفت: عراق می تواند ۲ میلیون نفر را برای جنگ بسیج کند و دشمن ایرانی علی رغم کوشش های متناوب نخواهد توانست در عقب راندن ارتش عراق از جبهه های اصلی موفقیت هایی کسب کند. صدام افزود: ارتش کشور عراق در حال حاضر بزرگ تر از آغاز جنگ است و در جبهه هیچ اتفاق بزرگی نیفتاده است جز آنکه یک واحد نظامی از بخش شرقی رودخانه کارون عقب نشسته است. وی اضافه کرد: ارتش عراق قادر است که هریک از مواضع ایران را در هر زمان اشغال مجدد کند. وی خاطر نشان ساخت: پیشنهادات اخیر آتش بس از جانب وی نتیجه هیجان زدگی و خشم نیست، بلکه ابراز مسئولیت در قبال مردم عراق محسوب می شود. صدام تقاضای ایران دایر بر عقب کشیدن تمام نیروهای عراقی از سرزمین ایران پیش از آغاز مذاکره را رد کرد و گفت: یک بازی این چنین، عراقی ها را فریب

نخواهد داد. صدام ایرانیان را متهم به آغاز جنگ پانزده ماهه میان دو کشور کرد.^(۱)

اغلب منابع خبری که این خبر را منعکس کرده اند، بر آن بخش از سخنان صدام حسین که به صراحت اعلام کرده بود از گروه های مخالف نظام جمهوری اسلامی ایران حمایت می کند، تأکید و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را بارزترین گروه مورد اشاره صدام حسین قلمداد کرده اند.

در این باره رادیو امریکا گزارش داد: «صدام حسین، رئیس جمهور عراق، اعلام کرده آماده است که در هر کوششی برای سرنگونی رژیم آیت الله روح الله خمینی همکاری بدون قید و شرط را با هریک از گروه های مخالف رژیم آغاز کند. دیپلمات های عرب در بیروت مخاطب این پیشنهاد را که در سخنان صدام حسین مطرح شد، احتمالاً ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهور مخلوع و فراری رژیم اسلامی و مسعود رجوی، رهبر فراری مجاهدین خلق، دانسته اند.»^(۲)

مجله فرانسوی هرالد تریبون نیز در مقاله ای به بررسی سخنان صدام حسین و گروه های مورد اشاره وی پرداخته و نوشته است: «صدام حسین، ریاست جمهوری عراق، پیشنهاد کرده است که در جهت سرنگونی رژیم آیت الله خمینی به همکاری بی قید و شرطی با گروه های ایرانی مخالف دست بزند. وی به هیئت مقننه عراق که رسماً شورای ملی خوانده می شود، در بغداد اظهار داشت: "عراق آماده است همکاری بی چون و چرایی را با هریک از گروه های ایرانی مخالف، صرف نظر از موضعی که ممکن است این گروه نسبت به جنگ (چهارده ماهه) جاری اتخاذ کرده باشد، آغاز نماید."

دیپلمات های عرب در بیروت اظهار داشتند که احتمالاً پیشنهاد رئیس جمهور عراق خطاب به ابوالحسن بنی صدر، ریاست جمهوری معزول و مسعود رجوی، رهبر سازمان زیرزمینی مجاهدین خلق [منافقین] بوده است. بنی صدر و رجوی از تبعیدگاه خود در پاریس مبارزه ای را علیه رژیم ایران رهبری می کنند. گفته می شود مجاهدین خلق [منافقین] مسئول موج خشونت و ترورها علیه روحانیت مسلمان حاکم در ایران بوده اند. صدام ادعا کرد که ایران هرگز قادر نخواهد بود نیروهای عراقی که در آن سرزمین مستقر شده اند را بیرون کند. وی درخواست تهران مبنی بر خروج کامل نیروهای عراقی از مناطق اشغال شده ایران را که خود شرطی برای باز نمودن باب مذاکرات در جهت پایان بخشیدن به جنگ بود، رد کرد. عراق انتظار دارد که ایران حاکمیت بغداد را بر شط العرب، راه آبی که قسمتی از مرز بین دو کشور را شکل می دهد، بپذیرد. آیت الله خمینی قاطعانه این تقاضا را رد کرده است.»^(۳)

۱

شاهزاده عبدالعزیز، وزیر دفاع عربستان سعودی، در اطلاعیه ای که از رادیو ریاض پخش شد، اعلام کرد: روابط عربستان سعودی و عراق در حال گسترش است و در جهت تحقق منافع و اهداف جهان عرب به پیش می رود. وزیر دفاع پادشاهی سعودی همچنین روابط کشورش با یمن شمالی را عالی توصیف کرد و گفت: این روابط براساس منافع و خواسته های مشترک استوار است.^(۴)

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۹، ۴/۹/۱۳۶۰، صص ۸ - ۷، بیروت - خبرگزاری یونایتدپرس، ۲/۹/۱۳۶۰.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۱، ۶/۹/۱۳۶۰، ص ۱۱، رادیو امریکا.
- ۳- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۲۱، ۲۲/۹/۱۳۶۰، صص ۱۹ - ۱۷، به نقل از هرالده تریبیون، چاپ فرانسه، ۵/۹/۱۳۶۰.
- ۴- روزنامه کیهان، ۲/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶، منامه، خبرگزاری آلمان.

خبرگزاری یونایتدپرس خبری را مبنی بر ایجاد اختلاف در نشست وزیران امور خارجه کشورهای عضو اتحادیه عرب منتشر کرد. این گردهمایی که مقدمه اجلاس سران کشورهای عضو اتحادیه عرب در فاس می باشد، امروز در شهر فاس مراکش برگزار شد. به گزارش یونایتدپرس، وزیران امور خارجه عرب که برای تهیه دستور اجلاس سران کشورهای اتحادیه عرب تشکیل جلسه داده اند، با مخالفت جدید و گسترده ای علیه پیشنهادهای صلح خاورمیانه عربستان سعودی روبه رو شدند. وزیران امور خارجه عرب نزدیک به هفت ساعت ملاقات و گفت و گو کردند و قرار بر این شد که مذاکراتشان را روز دوشنبه ادامه دهند. در این گفت و گوها سوریه، عراق و سازمان آزادی بخش فلسطین مخالفت های جدیدی را مطرح کردند. وزیران خارجه این کشورها در گفت و گوهایی محرمانه روز یکشنبه، نارضایتی خود را از طرح فهد اعلام کردند.

منابع نزدیک به هیئت های نمایندگی شرکت کننده در اجلاس گفتند که سوریه و عراق نارضایتی خود را از ماده ۷ طرح هشت ماده ای فهد که متضمن به رسمیت شناختن رژیم صهیونیستی از طرف اعراب است، ابراز داشتند. بنا بر اعلام منابع نزدیک به هیئت نمایندگی سوریه، عبدالحلیم خدام، وزیر امور خارجه این کشور، تصریح کرد که سوریه هرگونه پیشنهاد صلح خاورمیانه را که شامل به رسمیت شناختن رژیم صهیونیستی از سوی اعراب باشد، رد خواهد کرد. (۱)

ضمیمه گزارش ۵۴۶: چگونگی شکل گیری طرح سلسله عملیات های کربلای ۱ تا ۱۲

«ستاد مشترک سپاه پاسداران مطلبی درباره چگونگی شکل گیری طرح سلسله عملیات های کربلا منتشر کرده که در آن آمده است: «نتایج عملیات ثامن الائمه (ع) مبین این نکته بود که طراحی و انجام عملیات های گسترده با سبک و شیوه جدید، نه تنها امر امکان پذیری است، بلکه تعیین کننده آینده و سرنوشت جنگ نیز خواهد بود. در واقع موفقیت در عملیات ثامن الائمه (ع)، فرماندهان نظامی کشور را بر آن داشت تا با اتکا به شیوه های جدید جنگی که موجب تغییر در تاکتیک ها و در سازمان رزم شده بود، به تدوین استراتژی و برنامه بلندمدت همت گمارند.

در شرایط موردنظر، فرماندهان عالی رتبه نظامی و سیاسی کشور بر این نکته متفق القول بودند که مسئله جنگ لزوماً بایستی از طریق اقدامات نظامی حل شود، زیرا هیچ زمینه ای برای راه حل غیرنظامی جنگ وجود نداشت و هیچ قدرتی در جهان نه تنها از تجاوز عراق به جمهوری اسلامی نگران نبود، بلکه برای حفظ موقعیت متجاوز از او حمایت می کرد. بر همین اساس، فرماندهان سپاه و ارتش طی جلسات متعددی شرایط جدید را مورد بررسی قرار داده و مبتنی بر آن استراتژی جدیدی را تعریف کردند. این استراتژی سه هدف اساسی را دنبال می کرد:

۱. انهدام هرچه بیشتر ماشین جنگی عراق.

۲. دست یافتن به مواضعی مناسب جهت کم کردن خطوط پدافندی و نهایتاً آزادسازی نیروهای خودی از پدافند، برای افزایش توان خودی در عملیات بعدی.

۳. آماده شدن برای انجام عملیات نهایی و آزادسازی مناطق اشغالی.

نتیجه اقدامات فوق، تهیه طرح های دوازده گانه ای بود که کربلا نامیده شد. این طرح ها توسط فرماندهان سپاه و ارتش برای تصویب نهایی به شورای عالی دفاع ارائه شد. نکته اساسی در تعیین ترتیب و تقدم هر کدام از طرح های مزبور، میزان تناسب توان خودی با ظرفیت مورد نیاز منطقه عملیاتی بود. علاوه براین، اجرای هر طرح نیز بستگی به تقلیل خطوط پدافندی خودی بعد از هر عملیات و میزان آزادشدن نیروهای خودی از آن خطوط داشت. عملیات طریق القدس اولین حلقه از زنجیره استراتژی جدید محسوب می شد که هدف آن آزادسازی بخشی از سرزمین های اشغالی بود. شیوه اجرایی این عملیات مبتنی بر تجارب جنگ انقلابی سپاه [بود که] در بیش از بیست عملیات به دست آمده بود.»(۲)

ص: ۷۰۵

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۸، ۳/۹/۱۳۶۰، صص ۱۲ - ۱۱، فاس - خبرگزاری یونایتدپرس، ۲/۹/۱۳۶۰.

۲- ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (اداره عملیات)، فصلنامه تاریخ جنگ، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، شماره ۱۰، بهار ۱۳۷۴، صص ۷۲ - ۷۱.

امروز تیپ ۹۶ جمعی لشکر ۶ عراق در نامه ای (۱) با طبقه بندی سری و فوری، اطلاعاتی را که لشکر ۶ از منطقه عملیاتی سوسنگرد و بستان و یگان های عمل کننده جمهوری اسلامی ایران در آن منطقه جمع آوری کرده بود، به واحدهای تابعه خود ارسال کرد. در این نامه فرمانده لشکر ۶ با تأکید بر این نکته که این نامه از مدیریت کل ارتش به رده های پایین تر ارسال شده، به اطلاعاتی از جمله برخی جابه جایی های نیروهای ارتش جمهوری اسلامی در سطح منطقه عملیاتی اشاره کرده است.

متن کامل نامه به شرح زیر است:

«از: تیپ ۹۶

به: کلیه واحدهای تیپ ۹۶

نامه سری لشکر ۶ به شماره ۱۶۸۰ مورخه ۲/۹/۶۰

اطلاعات زیر توسط مدیریت کل اطلاعات ارتش به شماره ۱۳۱/۲ به تاریخ ۲/۹/۶۰ که به وسیله سپاه ۲ طبق نامه شماره ۲۱۷۲۹ به تاریخ ۲/۹/۶۰ ابلاغ شده و خلاصه تحلیل هفتگی است به این شرح می باشد:

۱. تیپ ۲ لشکر ۱۶ زرهی همراه با توپخانه پشتیبانی مستقیم سازمانی اش به منطقه سوسنگرد، دهلاویه رسیده و گردان ۱۰۴ پیاده زیر امر آن قرار گرفته است.

۲. تیپ ۱ لشکر ۱۶ زرهی که در منطقه سوسنگرد، سویدانی مستقر بوده، علاوه بر واحدهای سازمانی اش گردان ۱۰۵ توپخانه به آن ملحق و زیر امر آن قرار گرفته است.

۳. لشکر ۱۶ عملیات شناسایی و هماهنگی را جهت اجرای یک تک انجام داده که در آن تیپ ۱ و تیپ ۲

ص: ۷۰۷

۱- نیروهای خودی این نامه را پس از اجرای موفقیت آمیز عملیات طریق القدس در منطقه بستان از سنگر یکی از فرماندهان نیروهای عراقی به دست آوردند.

لشکر ۱۶ زرهی به سمت جاده "تعاون" (۱) حمله خواهند کرد و نام طرح "کربلا" نام گذاری شده است.

۴. دو گردان پیاده از تیپ سراب از قزوین به ماهشهر رسیده و زیر امر لشکر ۷۷ قرار گرفته، همچنین واحدهای زرهی از لشکر ۸۸ به منطقه تحت مسئولیت لشکر ۷۷ رسیده اند.

پیشنهاد می شود که نسبت به تقویت واحدهای خود در منطقه اقدام نموده و ترتیبات لازم برای انجام پاتک در محورهای مهم طرح ریزی گردد و به عملیات دیده بانی در منطقه ادامه دهید. خواهشمند است تدابیر هوشیاری و مراقبت اتخاذ شود.»

باوجود اینکه اطلاعات ذکر شده درباره جابه جایی یگان ها، محل اجرای مأموریت آنها و اهداف عملیاتی دقیق است، منابع اطلاعاتی عراق از احداث جاده در تنگه چزابه و مانور احاطه ای سپاه در این منطقه آگاهی ندارند. (۲)

۱

امروز شهرهای آبادان و سوسنگرد به وسیله جنگنده های نیروی هوایی ارتش عراق بمباران شد و خمپاره اندازهای عراق چندین گلوله به سمت شهر آبادان پرتاب کردند. ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز در اطلاعیه نظامی خود، سقوط یک فروند میگ عراقی را در جبهه های جنوب تأیید کرد.

هواپیماهای عراقی در ساعت های ۱۱:۱۰ و ۱۴:۴۵ شهر سوسنگرد را بمباران کردند. در این حادثه بخشی از شهر دچار آتش سوزی شد که نیروهای آتش نشانی موفق به خاموش کردن آن شدند. (۳)

همچنین امروز جنگنده های عراقی در چندین نوبت شهر آبادان و حومه آن را بمباران کردند و مناطق مسکونی را در ایستگاه های پالایشگاه، جاده آبادان - ماهشهر، اطراف فرودگاه و جزیره مینو هدف قرار دادند.

همچنین چندین گلوله خمپاره ارتش عراق به مناطق مختلف شهر برخورد کرد. در این اقدام دشمن، بیش از ۸ منزل مسکونی در ایستگاه ۳ بین ایستگاه ۷ و ۱۲ و بریم بر اثر اصابت بمب ویران شد و یک دستگاه آمبولانس - که در حال حرکت بود - مورد اصابت ترکش های یک بمب قرار گرفت و ۲ تن از سرنشینان آن شهید و ۳ تن زخمی شدند. (۴)

ص: ۷۰۸

۱- جاده تعاون جاده سراسری و راهبردی عراق در منطقه دشت آزادگان است که منطقه عمومی بستان را به جفیر متصل می کند و همچنین محور اصلی ارتباطی جبهه های شمال و جنوب ارتش عراق در خوزستان محسوب می شود. در صورت دستیابی نیروهای ایران به این جاده و قطع آن، ارتش عراق ناگزیر خواهد بود برای ایجاد ارتباط بین نیروهایش در سرزمین های اشغال شده ایران، یک جاده از عمق خاک عراق و در شرق هورالعظیم ایجاد و با استفاده از جاده بصره - العماره ارتباط جبهه شمالی و جنوبی خود را برقرار کند. ضمناً در صورت تصرف و قطع این جاده، ارتش عراق قادر نخواهد بود در صورت نیاز به نیرو، از جبهه های شمال یا جنوب خوزستان نیرو برداشت کند و به یکی از دو جبهه انتقال دهد. (سیدیعقوب حسینی، مسعود بختیاری

و محمدحسن لطفی، ارتش جمهوری اسلامی در هشت سال دفاع مقدس، سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش، ۱۳۷۳، جلد دوم، صص ۱۸۷ و ۱۸۹).

۲- سند شماره ۵۱۷۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات عملیات منطقه ۸ به فرماندهی کل سپاه پاسداران، ۲/۹/۱۳۶۰، ص ۱۲.

۳- سند شماره ۴۲۷۲۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: فرمانداری دشت آزادگان به استانداری خوزستان، ۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۴۲۷۲۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سوسنگرد (فرمانداری) به استانداری اهواز، ۲/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۴- سند شماره ۴۲۷۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۴/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- خیرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۸، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۲، آبادان - خیرگزاری پارس، ۲/۹/۱۳۶۰؛ و- همان، صص ۲۲ و ۲۵؛ و- سند شماره ۰۰۵۶۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر سیاسی و انتظامی استانداری خوزستان به وزارت کشور (معاونت امور سیاسی و اجتماعی)، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۴۲۷۲۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

براساس اطلاعیه شماره ۷۰۸ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، امروز همچنین در تجاوز هوایی عراق به منطقه سوسنگرد یک فروند میگ عراقی هدف گلوله های یگان های پدافند هوایی قرار گرفت و در غرب سوسنگرد در جبهه دهلاویه سقوط کرد. (۱)

۱

برخی کشورهای عربی، به ویژه سه کشور کویت، اردن و عربستان، پشتیبانی و حمایت گسترده از ارتش عراق را در دستور کار خود قرار داده اند. از این رو، امروز هم یک کشتی باری روسی حامل ادوات جنگی به مقصد عراق در بندر الشعیبه کویت پهلو گرفت و ۱۴۵ دستگاه تریلر کمرشکن و تانک مشغول بارگیری از آن کشتی هستند. گفته می شود، این محموله ها بدون درنگ به پادگان های عراق منتقل می شوند. (۲)

۲

در آستانه عملیات طریق القدس و به منظور تقویت یگان های سپاه، به ویژه تیپ عاشورا، امروز چهارمین گروه از بسیجیان داوطلب استان زنجان شامل ۵۰۰ نفر با سازماندهی بسیج زنجان عازم جبهه های جنگ شدند. (۳)

۳

نیروهای سپاه، ارتش و پیش مرگان کرد مسلمان در عملیاتی مشترک در هفت کیلومتری غرب شهر بوکان، روستای داربسر را که در اشغال گروه های مسلح غیرقانونی و یکی از مقرهای حزب دمکرات بود، به تصرف خود درآوردند. در این عملیات یک زندان حزب دمکرات به دست نیروهای خودی افتاد و ۴ تن از افراد خودی که در آن زندانی بودند، آزاد شدند.

همچنین در این عملیات، ۶ تن از افراد حزب دمکرات کشته و ۱۰ تن از آنان از جمله یکی از فرماندهان این حزب و ۵ تن از وابستگان به سایر گروه های مسلح غیرقانونی دستگیر شدند. از افراد خودی نیز یک تن زخمی شد.

از مقر حزب دمکرات در این روستا ۱۶ قبضه انواع تفنگ، ۱۵ قبضه انواع کلت، ۵ قبضه برنو، یک قبضه یوزی، ۵ عدد گلوله خمپاره ۱۲۰ میلی متری، ۲ دستگاه خودرو جیب لندرور، یک دستگاه تراکتور، یک دستگاه موتورسیکلت، ۲ تن مشروبات الکلی، مقادیر فراوانی پول نقد و... به دست آمد.

در پایان این عملیات و هنگام بازگشت نیروهای خودی از روستا، عناصر مسلح غیرقانونی در مسیر آنان اقدام به اجرای عملیات کمین کردند که با هشیاری نیروهای خودی، ۵ تن دیگر از عوامل ضدانقلاب کشته و تعدادی زخمی شدند و بقیه نیز گریختند. در این اقدام آسیبی به افراد خودی نرسید. (۴)

ص: ۷۰۹

روزنامه کیهان، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، سوسنگرد.

۲- سند شماره ۳۳۹۴۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به فرماندهی تیپ ۲ مریوان، ۲/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۳- سند شماره ۵۶۶۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه زنجان به مرکز فرماندهی، ۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۴- روزنامه اطلاعات، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، ارومیه؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به نداجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- روزنامه کیهان، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۲، کرمانشاه، به نقل از سپاه پاسداران کردستان؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۶۱، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱.

امروز عوامل ضدانقلاب با جاسازی مین در محور مریوان - چناره و اطراف پاسگاه میرشکاری دیواندره خساراتی به نیروهای ژاندارمری و ارتش وارد کردند.

در محور مریوان - چناره (شمال شرقی مریوان) مینی بوس حامل افراد ژاندارمری که مأموریت حفاظت از جاده را برعهده داشتند، در ساعت ۷:۳۰ به مینی که عناصر مسلح غیرقانونی کار گذاشته بودند برخورد کرد که بر اثر آن ۳ سرباز ژاندارمری به شهادت رسیدند و یک تن نیز زخمی شد. به دنبال این حادثه نیروهای خودی در فاصله ۵۰۰ متری پایگاه خود موفق به کشف تعداد دیگری مین کار گذاشته شدند. (۱)

در پاسگاه میرشکاری دیواندره نیز ۲ سرباز به مین کاشته شده توسط عناصر مسلح غیرقانونی برخورد کردند و زخمی شدند. (۲)

در ادامه تلاش برای حاکمیت ارتش بر شهر مهاباد و استقرار کامل امنیت در آن، از چند هفته پیش طرح ایمن سازی و الفتح، به همت نیروهای سپاه و ارتش در مهاباد اجرا شد. خبرنگار روزنامه اطلاعات از نتایج این برنامه امنیتی و حفاظتی گزارشی تهیه کرده است. در بخشی از این گزارش به سخنان یکی از فرماندهان ارتش درباره مقایسه وضعیت امنیتی شهر مهاباد قبل و بعد از اجرای این طرح اشاره شده و آمده است: «شهر مهاباد به علت وسعت زیاد و نفوذ گروهک های مسلح در آن، تا قبل از اجرای طرح ایمن سازی و الفتح آن طور که انتظار می رفت، امنیت مطلقى نداشت، به طوری که برادران نظامی مستقر در پادگان [ارتش] و [پایگاه] سپاه و [نیروهای] سایر نهادها نمی توانستند به راحتی در شهر رفت و آمد کنند، اما خوشبختانه با استقرار چندین پایگاه در خیابان های مختلف این شهر، مهاباد چهره روزهای قبل از درگیری را به خود گرفته است؛ از صبح تا چند ساعت پس از ظهر، مغازه ها باز است و برادران سپاه و ارتش و سایر مردم این منطقه، ضمن رفت و آمد در شهر به کارهای عادی خود می پردازند.»

سرهنگ جولایی معاون فرمانده تیپ ۳ مهاباد نیز در مصاحبه با خبرنگار این روزنامه درباره چگونگی اجرای این طرح و تدابیر در نظر گرفته شده برای تضمین و تداوم آن گفت: «قبل از اجرای طرح مذکور، به علت تیراندازی های مداوم ضدانقلابیون، رزمندگان اسلام و اهالی محترم مهابادی در شهر تأمین نداشتند و این ناامنی در اقتصاد شهر، به خصوص به صورت گران فروشی، تأثیر بسزایی گذاشته بود. با توجه به اینکه اهالی شهر در تماس با ما، خواستار حاکمیت ارتش در شهر و اجرا و استقرار کامل امنیت در داخل شهر بودند و این کار را با دادن اطلاعات از فعالیت های مخفیانه گروه های مسلح به ما ثابت کرده بودند، لذا با همکاری و همفکری رزمندگان اسلام در این منطقه، طرح ایمن سازی و الفتح از دو سه هفته قبل به اجرا درآمد و

۱- سند شماره ۵۶۸۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات - مد عملیات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۲۹۴۳۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲ - عملیات) به استانداری کردستان (مشاور نظامی و سیاسی)، ۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۵۶۶۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه مرکز، ۶/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- بولتن اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب کشور (منطقه ۷)، شماره ۲۰، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۴، سندج؛ و- سند شماره ۳۰۰۸۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، شماره ۸۸، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزاجا (مد عملیات)، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۱.

۲- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴؛ و- سند شماره ۲۹۴۳۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

به دنبال آن، ۳۰ پایگاه متشکل از برادران ارتشی، سپاهی و ژاندارمری در نقاط حساس شهر ایجاد شد. از روزی که این طرح کاملاً به اجرا درآمد درگیری‌ها در داخل شهر به حداقل رسیده، به طوری که در این مدت فقط یک مورد تیراندازی وجود داشته است.»

سرهنگ جولایی افزود: «از آنجایی که بستن مغازه‌های داخل شهر به علت ناامنی، باعث گرانی روزافزون شده بود، لذا به دنبال اجرای این طرح، به تمامی مغازه‌داران اطلاع داده شد که حتماً تا غروب آفتاب مغازه‌هایشان باز باشد، در غیر این صورت، مغازه‌های بسته شده به نفع مستضعفین کرد مهاباد مصادره انقلابی خواهد شد. لازم به یادآوری است که علاوه بر این کار، با همکاری پادگان مهاباد، اولین سوپرمارکت در کنار پادگان به زودی گشایش خواهد یافت تا اجناس و ارزاق عمومی را با قیمت عادلانه (قیمت تمام شده در کارخانه) در اختیار مردم شریف مهابادی قرار دهد و نیز قرار است که فروشگاه‌های تعاونی زنجیره‌ای در این رابطه، در نقاط مختلف شهر احداث شود.»^(۱)

۱

امروز گروه‌های ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای تهران، اصفهان و اهواز دست به چند عملیات تروریستی زدند که با هشیاری نیروهای سپاه و کمیته ۳ مورد آن ناکام ماند.

یک گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ساعت ۱۳:۰۰ در خیابان شهید مدنی (نظام آباد) تهران یکی از اهالی متعهد محل را با شلیک چند گلوله به شهادت رساند.^(۲) در خیابان معلم منشعب از خیابان شریعتی نیز در ساعت ۱۱:۳۰، یک گروه ترور سازمان، یک مغازه دار (خواربارفروش) پنجاه ساله را در محل کسب هدف چند گلوله قرار داد که به زخمی شدن وی از ناحیه کتف و سینه انجامید. اهالی محل این فرد را به بیمارستان منتقل کردند.^(۳)

امروز همچنین در تقاطع خیابان‌های جمهوری اسلامی و جمالزاده یک گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به قصد ترور چند پاسدار، یک خودرو گشتی نیروهای کمیته منطقه ۹ را برای به دست آوردن فرصت مناسب تحت تعقیب نامحسوس قرار دادند که نیروهای کمیته متوجه این اقدام شدند و به سمت آنان تیراندازی کردند. در این هنگام، نارنجکی که یکی از مهاجمان قصد پرتاب آن را به سوی نیروهای کمیته داشت، قبل از پرتاب منفجر و موجب هلاکت وی و زخمی شدن یکی از نیروهای کمیته شد. در پی این انفجار، مهاجم دیگر هدف اصابت چند گلوله قرار گرفت و کشته شد.^(۴) در بازرسی از این افراد، ۱۰ عدد نارنجک جنگی به دست آمد.^(۵)

ص: ۷۱۱

-
- ۱- روزنامه اطلاعات، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۴، ارومیه.
  - ۲- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۰؛ و- روزنامه اطلاعات، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۴.
  - ۳- روزنامه اطلاعات، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- روزنامه کیهان، ۵/۹/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه

رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱/۹/۱۳۶۰، ص ۳۱.

۴- برخی منابع علت کشته شدن هر دو مهاجم را اصابت گلوله پاسداران کمیته به نارنجک همراه این دو فرد و انفجار نارنجک ذکر کرده اند. (خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۹، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۹؛ و - روزنامه اطلاعات، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۴).

۵- روزنامه اطلاعات، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۹، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۹؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۶۲، ۵/۹/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- روزنامه اطلاعات، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳؛ و- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۱.

در فلکه اول آرایش شهر (میدان صادقیه) نیز یک موتورسوار مسلح در ساعت ۱۷:۰۰ به یک خودرو گشت سپاه تیراندازی کرد که تیر وی به خطا رفت و فرد مهاجم در تیراندازی متقابل نیروهای گشت سپاه، به هلاکت رسید. (۱)

همچنین در خیابان جلال آل احمد در ساعت ۷:۳۰ بامداد، نیروهای کمیته به یک خودرو هیلمن مظنون شده، قصد بازرسی از راننده و خودرو را داشتند که راننده اسلحه خود را به قصد تیراندازی خارج کرد، اما با اقدام به موقع مأموران وی هدف قرار گرفته و مجروح شد. این فرد بلافاصله به بیمارستان انتقال یافت. (۲)

در اصفهان نیز یک عضو گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ساعت ۱۰:۰۰ صبح پس از پیاده شدن از یک خودرو وارد کتاب فروشی شهدا در خیابان فیضی شد و پس از به رگبار بستن افراد حاضر در کتاب فروشی گریخت. در این حادثه فردی به نام حسین بلالی که به تازگی از جبهه برگشته بود، به شهادت رسید و یک تن دیگر زخمی شد. (۳) همچنین در اهواز مسئول روابط عمومی سپاه - که سوار بر موتور در حال عبور از فلکه زیتون کارگری بود - هدف چندین گلوله قرار گرفت و زخمی شد. (۴)

۱

در پی شناسایی و تصرف یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در اوایل آبان ماه سال جاری در شهر مشهد، نیروهای عمل کننده در بازرسی از آن خانه متوجه شدند که پدر و مادر مسعود رجوی سرکرده این سازمان، تحت شدیدترین مراقبت های امنیتی در زیرزمین این خانه نگهداری می شوند. این در حالی بود که مسعود رجوی ادعا کرده بود که کارگزاران حکومت جمهوری اسلامی پدر و مادر پیرش را دستگیر و شکنجه کرده اند. مدتی بعد مادر رجوی در گفت و گویی با سیمای مرکز استان خراسان درباره چگونگی نگهداری وی و همسرش در آن خانه تیمی، نوع رفتار منافقین با وی، آزاد شدنشان به دست پاسداران و وضعیت فعلی زندگی خود مطالبی را بیان کرد که از دروغ پردازی های سازمان پرده برداشت و بطلان ادعاهای رجوی را به اثبات رساند. (۵) - (۶)

۲

امام خمینی در دیدار آیت الله سید عبدالحسین دستغیب نماینده امام و امام جمعه شیراز و ائمه جمعه استان های فارس، بوشهر و کهگیلویه و بویراحمد با ایشان، برای دومین بار (۷)* در طول یک هفته اخیر، درباره لزوم حفظ وحدت، پاسداشت وحدت روحانیت با مردم، حساسیت قشر روحانی به عملکرد

ص: ۷۱۲

۱- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۶۲، ۵/۹/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- روزنامه اطلاعات، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۴.

۲- روزنامه کیهان، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳؛ و- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸،

۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۱.

۳- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خیرنامه، شماره ۲۶۱، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۵؛ و- سند شماره ۵۶۶۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات اصفهان به اطلاعات مرکز، ۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۸، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۲۵، اصفهان - خبرگزاری پارس؛ و- روزنامه کیهان، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، اصفهان، خبرگزاری پارس.

۴- سند شماره ۰۰۵۶۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲؛ و- روزنامه کیهان، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۱۰/۹/۱۳۶۰، ۲۸، ص ۳۱.

۵- روزنامه اطلاعات، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۱۸، مشهد.

۶- اطلاعات بیشتر در این باره در ضمیمه این گزارش درج شده است.

۷- * اولین بیانات امام در این باره در ۲۵/۸/۱۳۶۰ ایراد شد.

خود، تلاش دشمنان برای جدایی روحانیت از مردم و ایجاد دودستگی بین روحانیت و حفظ حرمت روحانیت در میان جوانان توضیحاتی دادند. بخش هایی از سخنان امام در این دیدار به شرح زیر است:

«تمام این توطئه هایی که درست کرده اند برای جمهوری اسلامی که این اساس را که به خطر انداخته است، منافع قدرت های بزرگ را از بین ببرند، اینها تاکنون به نتیجه نرسیده است و منتهی شده اند اینها به اینکه به حسب ظاهر که باید اختلاف در خود داخل ایجاد کنند که از داخل اگر چنانچه یک اختلافی پیدا بشود، دیگر محتاج به اینکه از خارج هم یک کاری بکنند ندارند. در داخل هم دو جور اختلاف شاید در رأس اختلافات باشد، یکی اینکه بین مردم با روحانیت یک جدایی بیندازند که این چیزی بود که در زمان رضاخان هم بود این مطلب. بعدها هم بود که در هر جا اگر فرض کنید که یک روحانی یک کاری می کرد، آنها برخلافش یک شایعاتی درست می کردند و این طایفه را می کوبیدند. و بین مردم و اینها خواستند جدایی بیندازند. تا یک حدودی هم نسبت به بعضی قشرها موفق شدند. الآن احساس این مطلب [را] بیشتر می کنند؛ یعنی الآن این معنا را فهمیده اند که ایران یکپارچه شده است و همه هم در هر بلدی، تابع روحانیتشان به حسب نوع هستند و اگر چنانچه کاری بخواهد بشود، با دست همین روحانیون کارهای مثبت انجام می گیرد. از این جهت، الآن بیشتر از سابق توجه به این معنا کرده اند و در بسیاری از بلاد، این مسائل را و ایجاد اختلاف را بین روحانیون و مردم می خواهند بکنند.

البته آن چیزی که لازم است این است که خود آقایان توجه بکنند در هر جا که تشریف دارند که اگر یک همچو دست هایی پیدا شد که به واسطه یک فضولی هایی که می کنند، بخواهند اختلاف بین روحانی و روحانی بیندازند یا [بین] روحانی و مردم [اختلاف] بیندازند و اینها توجه بکنند به اینکه نگذارند این کار بشود؛ از اول جلوییش را بگیرند، نگذارند ریشه دار بشود. این از مسائل بسیار مهمی است که باید به آن توجه بشود؛ هم از طرف ائمه جمعه که هر جمعه خطبه می خوانند برای مردم تنبه داده بشود و هم بر ائمه جماعت [است] که با مردم تماس دارند. و توجه [کنند] به اینکه مبادا یک وقتی ما بیدار بشویم و اختلاف حاصل شده باشد. باید از حالا جلوییش را، اولی که می خواهند یک

کاری، یک فضولی می خواهند بکنند، جلوییش را بگیرند. من جمله، از این چیزی که از همین رشته است این است که بعضی شاید از همین منافقین و از همین منحرفین باشند که نسبت به بعضی مراجع اهانت می کنند و این خودش مبدأ یک اختلافی می شود با اسم اینکه من با فلان مرجع یا فلان شخص دوستم. با این اسم می خواهند یک روحانی بزرگ را اهانت کنند و این مبدأ بشود که دودستگی پیدا بشود در کشور. و این از امور مهمی است که باید جلوگیری بشود. آقایان در هر جا یک همچو چیزی دیدند و همین طور آقایان بلاد هر جا که هستند، ائمه جمعه - خصوصاً - احساس این معنا را کردند که می خواهند اینها یک کار اختلاف انگیز و فتنه انگیز ایجاد کنند، خودشان جلوییش را بگیرند.

و از آن طرف هم البته خود آقایان توجه دارند که اینها، آنهایی که مخالف اند با روحانیت، می خواهند که یک نقطه ضعفی پیدا بکنند، این نقطه ضعف را بزرگ بکنند. اگر فرض کنید که از یک کسی که متکفل قضا هست یا از کسی که متکفل یکی از امور اجرایی - مثلاً - اگر هست، بخواهد یا حتی از ائمه جمعه و جماعت، اگر یک وقت یک چیزی که به خیال آنها خلاف است یا ترک اولی هست، بدانند، این را بزرگش می کنند، دامن به آن می زنند، روی همین مقصدی که دارند که این طایفه و جبهه خودشان را از دست بدهند. آقایان باید این معنا را هم خیلی توجه بکنند که - خدای نخواست - از بعضی - مثلاً - جوان ها، از بعضی طلبه های جوان، از بعضی علمای جوان، یک وقت یک چیزی که برخلاف مذاق است و - خدای نخواست - برخلاف شرع است، این پیدا نشود که اسباب دست بشود برای آنهایی که می خواهند نگذارند این کشور آرام باشد.

و در مطلب دومی که باز اینها در فکر هستند این است که بین این ارگان هایی که هست، مثلاً سپاه پاسداران جمهوری اسلامی، سایر [ارگان ها] بسیج، چه... اینهایی که الان هستند و اینها از خود مردم بودند، بین اینها یک مناقشاتی را ایجاد بکنند. آن هم هریک از آقایان احساس این مطلب را کردند و هریک از علمای بلاد احساس این مطلب را کردند، این را هم باید با کمال جدیت جلوییش را بگیرند. ... و امیدوارم که این کشوری که الان دست خارجی ها از آن کوتاه شده است و تمام جدیت می کنند که رخنه پیدا کنند به این کشور، با کوشش خود آقایان، با کوشش همه مردم، با کوشش همه دولتی ها و ملیت ها و تمام ارتشی [ها] و سایر اشخاص، سایر گروه ها نگذارند که یک همچو قضیه ای واقع بشود. (۱)

۱

به منظور کمک به جبهه های جنگ، امروز در هیئت دولت پیشنهاد تخصیص اعتبارات صرفه جویی شده به جبهه ها به تصویب رسید. در جلسه امشب هیئت دولت پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه درباره اختصاص مبالغ صرفه جویی شده دولت در اعتبارات جاری و عمرانی به بودجه هزینه های جنگ تصویب شد و هیئت دولت تصویب کرد که مبلغ ۱۲۵ میلیارد ریال از محل این صرفه جویی ها به اعتبارات جنگ افزوده شود. (۲)

ص: ۷۱۴

۲- روزنامه اطلاعات، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲، تهران، خبرگزاری پارس.

کاردار سفارت ایران در رم از مذاکرات ایران و ایتالیا برای ازسرگیری فروش نفت به آن کشور خبر داد.

خبرگزاری یونایتدپرس درباره شرایط و چگونگی فروش نفت به ایتالیا به نقل از حسین نقدی، کاردار سفارت ایران در رم، اعلام کرد: ایران و ایتالیا در حال مذاکره درباره ازسرگرفتن صادرات نفت ایران به ایتالیا هستند و پرداخت در این معامله به صورت دلار امریکا نخواهد بود. حسین نقدی به خبرنگاران گفت: یک ماه است که مذاکرات در رم و تهران جریان دارد و شرکت نفت دولتی "اینی" ایتالیا نمایندگی مذاکرات را بر عهده دارد. وی افزود: «ما در مورد فروش نفت به صورت مستقیم به شرکت هایی که به چندملیتی ها وابسته نیستند، پیشنهادهای جدید و دقیق و انقلابی داریم.» وی گفت: «ایران نه تنها در زمینه خرید و فروش نفت، بلکه در زمینه تکنولوژی نیز درصدد جلب شرکا برای همکاری درازمدت است.» وی اضافه کرد: «ایران آماده است تا نفتی مرغوب تر از دوران قبل از انقلاب در اختیار شرکت نفت ایتالیا بگذارد و پرداخت آن را نه لزوماً توسط دلار که توسط ارزهای دیگر یا از طریق مبادله کالا دریافت کند. لزوماً پرداخت دلار برای نفت وارداتی مشکل عمده کسری توازن پرداخت ایتالیا است و دولت سعی دارد تا روش هایی را برای مهار این کسری پیدا کند. در سال ۱۹۷۰ ایتالیا بیش از ۶ میلیون تن نفت از ایران وارد کرد. این رقم در سال ۱۹۷۹ به ۲ میلیون تن و در سال ۱۹۸۰ به کمتر از یک میلیون تن کاهش یافت.» نقدی اظهار کرد: «امکان موفقیت مذاکرات ایران و ایتالیا خوب به نظر می رسد.» (۱)

خبرگزاری یونایتدپرس به نقل از مجله اقتصادی و معتبر بررسی های اقتصادی خاورمیانه میدل ایست اکونومیک سروی گزارشی از نوسانات صدور نفت ایران منتشر کرد. در این گزارش آمده است:

«مجله بررسی های اقتصادی خاورمیانه روز یکشنبه نوشت که صادرات نفت ایران ظرف دو هفته اخیر افزایش یافته است. مجله مذکور با این حال نوشته است که گزارش های مربوط به افزایش صادرات نفت ایران تأیید نشده است. برخی آمارهای تخمینی، رقم تولید کنونی نفت ایران را روزانه یک میلیون بشکه ذکر کرده است. صادرات نفت ایران به ۵۰۰ هزار بشکه در روز کاهش یافته بود که علت عمده آن را باید جنگ ایران و عراق ذکر نمود. عراقی ها مرکز تلمبه زنی و ترمینال بارگیری عمده جزیره خارک را بمباران کردند. ایرانی ها اعلام داشتند که بر مسائل اولیه ناشی از بمباران عراقی ها با نصب تجهیزات کمکی غلبه کرده اند. این تعمیرات موقتی امکان داده است که روزانه ۲ میلیون بشکه نفت به جزیره خارک جریان پیدا کند، اما مجله بررسی های اقتصادی خاورمیانه افزوده است که برخی آگاهان، این رقم را مبالغه آمیز می دانند. این مجله نوشته است که تعیین سطح واقع بینانه تری برای قیمت نفت در کنفرانس ماه گذشته اوپک، به فروش نفت بیشتر از جانب ایران کمک کرده است.

اوپک موافقت کرد که قیمت متوسط نفت را از ۳۶ دلار به ۳۴ دلار کاهش دهند.» (۲)

- ۱- همان، ص ۱۶، واحد مرکزی خبر به نقل از یونایتدپرس؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۰، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۷، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری یونایتدپرس، ۴/۹/۱۳۶۰.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۸، ۳/۹/۱۳۶۰، صص ۹ - ۸.

وزیر تجارت خارجی ایتالیا، امروز در رأس هیئتی برای شرکت در کمیسیون همکاری مشترک ایتالیا و عراق وارد بغداد شد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، نیکولا کاپریا، وزیر تجارت خارجی ایتالیا، هنگام ورود به این کشور ضمن تأکید بر علاقه ایتالیا به تحکیم دوستی با عراق و همچنین افزایش حجم مبادلات تجاری میان دو کشور ابراز امیدواری کرد که کار کمیسیون مذکور به شکوفایی همکاری اقتصادی میان دو کشور و حضور ایتالیا در اجرای طرح های عمرانی جاری در عراق بینجامد. (۱)

مجله الاسبوع العربی از اعطای یک وام ۷ میلیارد دلاری کویت به عراق خبر داد. به نوشته این مجله، دولت کویت هفته گذشته موافقت خود را با اعطای این وام اعلام کرد. بنا بر گفته جاسم الخرفی، رئیس کمیسیون دارایی و اقتصاد در پارلمان کویت، مجلس نمایندگان لایحه اعطای وام درخواستی عراق را در آینده نزدیک بررسی خواهد کرد.

این مجله همچنین درباره سابقه کمک های نقدی کویت و سایر کشورهای حاشیه خلیج فارس به عراق - که در حال جنگ با ایران می باشد - نوشته است: کویت در آوریل گذشته یک وام ۲ میلیارد دلاری به عراق اعطا کرده بود. این وام بخشی از وام های کشورهای خلیج (فارس) (به میزان ۱۴ میلیارد دلار) است که عربستان سعودی، قطر، امارات متحده عربی و کویت به عراق اعطا کرده اند. مدت بازپرداخت این وام ها ده سال آینده می باشد. (۲)

کشور الجزایر فعالیت جدیدی را برای ایفای نقش میانجیگری بین ایران و عراق شروع کرده است. بنا بر گزارش خبرگزاری آلمان، محافل دیپلماتیک غرب امروز اعلام کردند که الجزایر در تلاشی تازه برای برقراری صلح بین ایران و عراق، مسئولیت میانجیگری را برعهده گرفته است. بنا بر گفته منابع مذکور، عراق موافقت خود را با نقش پیشنهادی الجزایر اعلام کرده، درحالی که ایران هنوز موضع خود را در این زمینه آشکار نکرده است. گفتنی است که الجزایر در انعقاد قرارداد سال ۱۹۷۵ بین تهران و بغداد که در حال حاضر دولت عراق آن را منسوخ کرده شرکت داشته است؛ قراردادی که خطوط مرزی بین دو کشور و حق حاکمیت آنها در شط العرب (اروندرو) را - که ایران را از عراق جدا می کند - مشخص کرده بود. عراق این قرارداد را در سال ۱۹۸۰ میلادی پیش از شروع جنگ با ایران لغو کرد. (۳)

ص: ۷۱۶

۱- همان، ص ۱۰، بیروت - خبرگزاری فرانسه، ۲/۹/۱۳۶۰.

۲- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۲۴، ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۶۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۸، ۳/۹/۱۳۶۰، صص ۳ - ۲، بیروت - خبرگزاری آلمان، ۲/۹/۱۳۶۰.

مادر رجوی در این مصاحبه ضمن ابراز رضایت از برخورد نیروهای پاسدار با آنها، جوانان طرف دار سازمان را به توبه و بازگشت به سوی نظام فراخواند.

وی سپس در پیغامی خطاب به پسرش (مسعود رجوی) گفت: «به مسعود پیغام دادم، که او نمی فهمد ما که می فهمیم، از برکت جد آقا [امام خمینی] بود که او از زندان و حبس ابد رهایی یافت. نباید این کارها را بکند. ما پدر و مادر از او رضایت نداریم. باید برود دست به دامان امام شود.»

وی در پاسخ به سؤالی درباره نحوه برخورد افراد سازمان با آنها در خانه تیمی گفت: «آنها صبح ساعت ۷:۰۰ می رفتند، ۲:۰۰ بعدازظهر می آمدند. ۲:۰۰ بعدازظهر می رفتند و ساعت ۷ شب می آمدند. من مثل یک کلفت بودم. در خانه خودمان که بودیم بچه های خواهرم و یک زنی هست، اینها می آیند کارهای خانه مرا انجام می دهند، ولی من در آن خانه مثل یک کلفت بودم. ولی بعد در خانه برادران پاسدار مثل یک خانم زندگی می کردم. در اینجا (خانه برادران پاسدار) هرچه می خواستیم برای ما فراهم بود.»

وی با بیان اینکه افراد سازمان از بازگشت آنها به منزل خودشان ممانعت می کرده و درعین حال رفت و آمدهایشان را به شدت محدود کرده و تحت کنترل داشتند افزود: «ما هرچه خواستیم آدرس [خانه تیمی] را یاد بگیریم، نگذاشتند. به دکتر و جاهای دیگر می خواستیم برویم، چندبار خودشان همراه ما آمدند و باز ما را برگرداندند. می گفتند شما حق ندارید از خانه بیرون بیایید. ما درواقع آنجا زندانی بودیم ... ما چند روز بود می خواستیم برویم حرم و همین طور سر خاک برادرم که تازه فوت کرده، گفتند: سر خاک برادر که نمی شود، ولی حرم را همراهمان آمدند و رفتیم و بعد از آنجا می خواستیم به خانه خواهرم که مریض بود بروم، همراه آمدند. گفتم: بگویم شما که هستید؟ گفت: بگویند زوارند.»

مادر رجوی همچنین گفت: «چون آقا (پدر رجوی) سواد داشت من را از او جدا می کردند. درمورد انتخابات، آقا می خواست به آقای رجایی رأی بدهد، آنجا هم نمی گذاشتند، تا اینکه بالاخره آقا رفت و رأی داد. ... بعد که آمد آنها به ما گفتند: شما حزب الهی هستید. بعد ما گفتیم: آخر بگذارید ما برویم، هرچه می گویند هستیم. اسباب هایمان همین طور بسته بود، ولی نمی گذاشتند برویم. ... خلاصه باید بگویم ما از پاسدارها هیچ گله ای نداریم؛ حتی باید بگویم تا عمر داریم باید دعایشان کنیم و حالا- هم به این مادرها و پدرها می گویم که دخترها و پسرهایشان را نصیحت کنند که امروز راه، راه امام است. راه، راه خداست. راه، راه پیغمبر است.»^(۱)

ص: ۷۱۷

به دنبال آمادگی نیروهای ایران برای اجرای عملیات طریق القدس در محور سوسنگرد - بستان، امروز نیروهای ارتش عراق به خاکریز نیروهای خودی در این محور حمله کردند. گفته می شود این تک مختل کننده به منظور تأخیر در عملیات آینده اجرا شده است.

در پی فعالیت نیروهای خودی در مناطق عملیاتی جنوب غربی سوسنگرد به منظور اجرای عملیات طریق القدس، گردان ۳ مکانیزه تیپ ۲۵ ارتش عراق دستور عملیاتی حمله جعفر طیار را به واحدهای تحت امر خود ابلاغ کرد. براساس این دستور یگان های عراقی مأمور شده اند از اواخر روز گذشته تا اوایل امروز در روستای سویدانی و خاکریز ایران در جلو جناح چپ گردان یک به رزمندگان اسلام حمله و ضمن تحمیل تلفات و خسارات سنگین از آنها اسیر بگیرند. در این دستور عملیاتی مقرر شده است که حمله با بهره گیری از گردان های ۱، ۲ و ۳ مکانیزه به همراه گردان های ۶ تانک، ۵ نیروی مخصوص و گروهان مهندسی هجومی به اضافه واحد توپخانه به محدوده روستای سویدانی و خاکریز امتداد آن انجام گیرد. این درحالی است که در پیوست این دستور عملیاتی، افزایش حجم فعالیت های گشتی و شناسایی نیروهای ایران به منظور کسب آمادگی جهت اجرای عملیات آتی در این منطقه یکی از دلایل اصلی اجرای این حمله ذکر شده است. (۱)

براین اساس، ساعت ۵ صبح امروز، یک واحد کماندویی عراق به استعداد یک گروهان به همراه چند نفر بر به خاکریز (۲) نیروهای ایرانی در روستای سویدانی در ۱۰ کیلومتری غرب سوسنگرد حمله کرد.

قبل از حمله، توپخانه عراقی مستقر در منطقه اطراف روستای زین العابدین در جنوب رودخانه نیشان به مدت ۵ دقیقه آتش تهیه سنگینی را روی این خاکریز اجرا کرد و دقایقی بعد نیروهای پیاده

ص: ۷۱۹

۱- احمد دهقان، مجموعه آثار شهید حسن باقری (گزارش روزانه جنگ، شش ماهه دوم ۱۳۶۰) تهران: مرکز نشر آثار شهید حسن باقری، ۱۳۸۹، صص ۴۲۰ - ۴۱۳، پیوست گزارش شماره ۴۸۷، ۱۴/۱۱/۱۳۶۰.

۲- این خاکریز هنگام فراهم کردن مقدمات اجرای عملیات طریق القدس به منظور اصلاح خط و نزدیک شدن نیروهای خودی به دشمن احداث شده بود.

حمله خود را آغاز کردند، اما با هوشیاری و مقاومت نیروهای خودی و اجرای آتش به سوی مهاجمان، نیروهای عراقی با تحمل تلفاتی ناچار به عقب نشینی شدند. در این درگیری نیروهای خودی یک تن از افراد عراقی را اسیر کردند. (۱) - (۲)

۱

امروز نیروهای جمهوری اسلامی در مناطق غرب شوش و ریجاب با نیروهای دشمن درگیر شدند و تلفاتی را به آنها وارد کردند.

نیروهای گشتی شناسایی خودی هنگام بازگشت از یک مأموریت، در حوالی تپه ۱۲۰ در جنوب غربی شوش با یک گروه گشتی شناسایی عراق مواجه و با آنها درگیر شدند. در این درگیری که با برتری نیروهای خودی همراه بود، تعدادی از عراقی ها کشته شدند که جنازه ۵ تن از آنان در منطقه عملیاتی باقی ماند و ۲ تن نیز به اسارت نیروهای خودی درآمدند. دامنه این درگیری ساعت ها ادامه داشت. (۳)

نیروهای خودی همچنین مناطق میش رنگین، لارلارت و ارتفاعات لارزرژ در منطقه ریجاب را که محل تجمع مشترک عناصر مسلح غیر قانونی و نیروهای عراقی بود، پاک سازی کردند و بر ارتفاعات مسلط این منطقه مستقر شدند. در این عملیات تعدادی عراقی و افرادی از گروه های ایرانی وابسته به رژیم عراق کشته شدند. (۴)

۲

امروز هواپیماهای عراقی در جبهه جنوبی تحرکات چشمگیری داشتند که در نتیجه آن، شهر آبادان و اطراف سوسنگرد بمباران شد و دو جنگنده عراقی در بهبهان و ماهشهر سقوط کردند.

به گزارش واحد اطلاعات و عملیات سپاه خوزستان، هواپیماهای عراقی قبل و بعد از ظهر امروز، در ۵ نوبت شهر آبادان را بمباران کردند. در این حملات تعدادی از ساکنان شهر زخمی شدند و چند خانه ویران شد. (۵)

در محور سوسنگرد - حمیدیه نیز ۶ فروند هواپیمای مهاجم عراقی در ساعت های ۱۰:۴۰، ۱۰:۴۵ و ۱۴:۴۵ پس از بمباران اطراف شهر سوسنگرد و جاده سوسنگرد - حمیدیه از ارتفاع بالا، متواری شدند. (۶)

ص: ۷۲۰

۱- در کتاب خاطرات آقای هاشمی رفسنجانی، نماینده امام در شورای عالی دفاع و رئیس مجلس، درباره تأخیر در اجرای عملیات طریق القدس آمده است: «شب در دفتر رئیس جمهور [آیت الله خامنه ای]، با نخست وزیر و رئیس دیوان عالی کشور [آیت الله موسوی اردبیلی] جلسه داشتیم. درباره زندان ها، بازداشت ها، محاکمه ها، جنگ و وزارت کشور بحث کردیم. برنامه عملیات آینده را خبر داده اند؛ با تأخیر انجام می شود. زمان حساس است و تأخیرها به ضرر است، ولی کار محکم بهتر است.» (اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی،

تهران: نشر معارف انقلاب چاپ هشتم، ۱۳۷۸، روز ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۳۸۴).

۲- سند شماره ۵۶۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته از واحد اطلاعات عملیات خوزستان به طرح و عملیات سپاه مرکز، ۶/۹/۱۳۶۰، صص ۳ - ۲؛ و- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۶؛ و- سند شماره ۵۱۷۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات عملیات منطقه ۸ سپاه پاسداران، ۲/۹/۱۳۶۰، ص ۴.

۳- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۶؛ و- روزنامه اطلاعات، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، اهواز؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۹، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲۳؛ و- سند شماره ۵۵۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته واحد اطلاعات عملیات سپاه پاسداران خوزستان، شماره ۴۱۶، به طرح و برنامه عملیات مرکز، ۳/۹/۱۳۶۰، ص ۱.

۴- روزنامه کیهان، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳، به نقل از گزارش روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

۵- سند شماره ۵۶۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته، از واحد اطلاعات عملیات سپاه پاسداران خوزستان به طرح و برنامه عملیات مرکز، شماره ۴۱۷، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- سند شماره ۳۴۸۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان به وزارت کشور، ۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- روزنامه اطلاعات، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، اطلاعیه ۷۰۸ ستاد مشترک ارتش.

۶- مرکز پژوهش های دفاع مقدس (معاونت نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران) تقویم تاریخ دفاع مقدس، جلد شانزدهم (حوادث آذر ۱۳۶۰)، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، چاپ اول، ۱۳۸۹، صص ۶۲ و ۶۳.

همچنین بنا به اعلام ستاد مشترک ارتش در ساعت ۱۸:۱۰ و ۱۸:۲۳، دو فروند هواپیمای عراقی در شمال بهبهان هدف آتش جنگنده های اف ۴ و در منطقه ماهشهر هدف آتش پدافند هوایی قرار گرفتند و هر دو سقوط کردند.^(۱)

۱

اخبار پراکنده از اردوگاه نظامی عراق حاکی است که ارتش این کشور همچنان با مشکل فرار نیروهای خود روبه رو می باشد و برای جبران این ضعف از نیروهای سایر کشورها استفاده می کند. علاوه براین، ارتش عراق به امید دریافت کمک های تسلیحاتی از کشورهای غربی، در تلاش برای تقویت توان دفاعی خود است.

در همین خصوص، امروز ۲ نظامی عراقی با عبور از مرز بانه و مرزهای جنوب کشور (حوالی بستان)، خود را به نیروهای سپاه تسلیم و درخواست پناهندگی کردند.^(۲) گفته می شود فرد پناهنده شده در بستان، فرمانده توپخانه ارتش عراق در محور سوسنگرد - بستان بوده است. همچنین به گزارش یک منبع آگاه نظامی، اخیراً دولت های عربستان، اردن، مراکش، مصر، کویت و امارات متحده عربی تعدادی نیرو در اختیار ارتش عراق قرار داده اند.^(۳) این منبع از کمک های نظامی دولت فرانسه به عراق در آینده نزدیک نیز خبری را منتشر کرد. به گزارش این منبع نظامی، فرانسه قصد دارد ۳۶ فروند بمب افکن میراژ را به همراه تعدادی تکنیسین و خلبان در اختیار دولت عراق قرار دهد.^(۴)

۲

امروز در مناطق عمومی دیواندره، سنقر و سنندج افراد گروه های مسلح غیر قانونی دست به اقداماتی علیه نیروهای نظامی و مردم منطقه زدند. در ارومیه نیز عملیات پاک سازی نیروهای خودی ادامه یافت.

در حوالی پایگاه فتح آباد دیواندره (در ۳۰ کیلومتری شمال غربی این شهر)، ۳ تن از افراد این پایگاه روی مینی که افراد وابسته به گروه های شورش کار گذاشته بودند، رفتند در این حادثه ۲ تن از این افراد به شهادت رسیدند و یک تن زخمی شد.^(۵) در روستای سیرکوه در (۲۴ کیلومتری غرب سنقر) نیز نیروهای حزب دمکرات کردستان ایران یکی از افراد متعهد این روستا را که در زمینه های فرهنگی فعالیت می کرد، شبانه از منزلش ربودند و با خود بردند.^(۶)

همچنین در سنندج تعدادی از نیروهای گروه کومه له شبانگاه وارد روستای کیلاننه (در چهارده کیلومتری غرب این شهر) شدند و پس از غارت اموال شرکت تعاونی و صندوق وام کشاورزی این روستا با تهدید اسلحه از مردم خواستند که از این پس، اقساط بدهی خود به صندوق تعاونی را به این گروه پرداخت کنند، در غیر این صورت، دستگیر و زندانی خواهند شد. در پی این اقدام، مردم

ص: ۷۲۱

۱- سند شماره ۵۶۶۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مرکز فرماندهی)، ۴/۹/۱۳۶۰،

۲- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خیرنامه، شماره ۲۶۱، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۴۲۷۲۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استانداری خوزستان، ۴/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۳- سند شماره ۰۰۵۶۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه مقدم تیپ ۲ زرهی (رکن ۲) به فرمانده گردان ۸۱۲ مهدی، ۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۴- همان.

۵- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نذاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به نذاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۴.

۶- روزنامه اطلاعات، ۵/۹/۱۳۶۰، ص ۴، به گزارش خبرگزاری پارس.

روستا تجمع اعتراض آمیزی کردند، اما مهاجمان با تهدید به کشتن مردم، آنها را متفرق کردند.^(۱)

از سوی دیگر، نیروهای دولتی در ادامه پاک سازی روستاهای شمال ارومیه در مناطق سلماس و ماکو، دو روستای تخراب و قزل ارخ را پاک سازی کردند. در این عملیات و در بازرسی از مکان های مختلف، تعداد ۳۷ قبضه انواع اسلحه به دست آمد و نیروهای خودی سالم به پایگاه هایشان بازگشتند.^(۲)

۱

در پی افزایش جدایی نیروهای حزب منحلہ دمکرات از این حزب و پناهنده شدنشان به نیروهای دولتی، مسئولان حزب دمکرات با تسلیح نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که اخیراً به سوی این مناطق فرستاده شده اند،^(۳) آنها را در عملیات های گوناگون به کار می گیرند.

امروز ۳ تن از افراد وابسته به حزب دمکرات کردستان ایران در روستای قوری قلعه پاره با تحویل ۲ قبضه اسلحه کلاشینکف و یک قبضه برنو، خود را به یک واحد از لشکر ۲۸ سنندج معرفی و درخواست امان نامه کردند.^(۴) همچنین بنا بر اعلام منابع اطلاعاتی، ۴۷۰ نفر از نیروهای سازمان مجاهدین خلق ایران (منافقین) که از شهرهای مختلف کشور به منطقه زاوورد در غرب محور سنندج - کامیاران وارد شده اند، به حزب دمکرات پیوسته و پس از تجهیز و تسلیح توسط این حزب، آماده عملیات شده اند.^(۵)

۲

یکی از اقدامات رایج افراد و گروه های ضدانقلاب در روزهای اخیر، بمب گذاری در اماکن و معابر عمومی شهرها و مناطق مختلف کشور است. در همین خصوص امروز ۲ بمب در ساعت ۱۷:۳۰ و ۱۷:۳۵ در نزدیکی در ورودی راه آهن تهران منفجر شد که بر اثر آن ۳ تن شهید و ۱۸ تن مجروح شدند.

روزنامه کیهان درباره وقوع این حادثه، چگونگی کمک رسانی به آسیب دیدگان و میزان آسیب های وارد شده به قربانیان گزارشی را بدین شرح تهیه کرده است:

بر اثر انفجار ۲ بمب قوی به فاصله چند دقیقه از یکدیگر، یک پیرمرد و مادری به همراه فرزندش - که در حال ورود به ایستگاه بودند در دم کشته شدند و ۱۸ تن از عابران که در پیاده روهای اطراف ایستگاه در حال حرکت بودند به شدت مجروح شدند. ساعت ۱۷:۳۰، تعدادی از پاسداران کمیته منطقه ۱۳ به قصد بازرسی اشیای مشکوکی که در کنار در ورودی ایستگاه راه آهن قرار داشتند، به طرف آنها رفتند و هنوز در حال متفرق کردن مردم بودند که در یک لحظه یکی از بسته ها منفجر

ص: ۷۲۲

۲- روزنامه کیهان، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳.

۳- در پی تسلط امنیتی نیروهای نظامی ایران در شهرها، عرصه برای فعالیت افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) تنگ شده و به ناچار این سازمان بخشی از نیروهای خود را روانه مناطق غرب کشور کرده است.

۴- سند شماره ۴۷۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری کرمانشاهان به استانداری باختران، ۲۵/۹/۱۳۶۰، ص ۴.

۵- سند شماره ۰۰۵۶۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سند شماره ۲۹۴۳۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به فرمانده سپاه پاسداران (واحد اطلاعات)، ۴/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.

شد و بر اثر آن تعدادی از عابران مجروح شدند و یک پیرمرد در مقابل چشمان مردم و پاسداران به هوا پرتاب شد. در همین لحظه، پاسداران به منظور کمک رسانی به طرف مجروحان رفتند که بسته دیگر که محتوی بمب دیگری بود، منفجر شد که البته این بار به دلیل اینکه مردم از انفجار اول وحشت زده و در حال فرار بودند، تلفاتی در پی نداشت. در انفجار بمب دوم چند تن از پاسداران که برای کمک رسانی به سوی مجروحان رفته بودند، زخمی شدند.

کبری سلیمانی، خانه دار ۳۰ ساله که در بخش ۲ جراحی بیمارستان بهارلو بستری می باشد، درباره چگونگی حادثه انفجار گفت: من به همراه شوهر و فرزندم از قم به تهران آمده بودیم و قصد سوار شدن به قطار و رفتن به هشتگرد را داشتیم، به همین منظور، در مقابل ایستگاه در انتظار نشسته بودیم که ناگهان صدای انفجار عظیمی به گوش رسید و در همان لحظه دیدم هر دو پای فرزند یک ساله ام که در کنار نرده ها بازی می کرد، قطع شد و بدنش به سوی دیگر پرتاب شد و خودم نیز از ناحیه پا مجروح شدم که تحت عمل جراحی قرار گرفتم. وی افزود: یکی از بستگانم به نام رقیه محمدی و فرزندش نیز که قدری آن طرف تر ایستاده بودند بر اثر شدت انفجار در دم کشته شدند و پیکرشان تکه تکه شد.

حکیم علی سلیمانی، ۵۵ ساله شوهر رقیه محمدی نیز که از ناحیه پا مجروح شده و در بیمارستان بستری است، در این باره گفت: من پس از اینکه صدای انفجار اول را شنیدم، برای پیدا کردن زن و فرزندم به سوی آنها رفتم که انفجار دیگری رخ داد و من نیز از ناحیه پا مجروح و به کمک مردم به بیمارستان منتقل شدم. وی افزود: من به درستی صحنه اولیه انفجار را ندیدم و چیزی در این باره به خاطر ندارم.

صفر سرپایی، ۲۱ ساله و محصل، یکی دیگر از مجروحان حادثه انفجار دیروز است. وی درباره چگونگی انفجار گفت: من دیروز در مقابل ایستگاه راه آهن ایستاده بودم که صدای انفجاری به گوشم رسید. در همین لحظه به سوی بچه ای که روی زمین افتاده بود رفتم که بلافاصله بمب دیگری منفجر شد و من نیز از ناحیه پا و کمر و صورت مجروح شدم. وی هم اکنون تحت معالجه قرار گرفته و حالش رو به بهبودی است. (۱) روابط عمومی سپاه اعلام کرد که عوامل اصلی این بمب گذاری را شناسایی و دستگیر کرده است. (۲)

در پشت پادگان جی در غرب تهران نیز یک بمب که به صورت تله گذاری تعبیه شده بود، کشف و خنثی شد. (۳)

۱

نیروهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در شهرهای قوچان، کرج و انزلی موفق شدند ۱۱ خانه تیمی گروه های مسلح برانداز را شناسایی و با تصرف آنها، تعدادی از افراد رده بالای این گروه ها را دستگیر کنند. در بازرسی از این خانه ها تعداد زیادی سلاح، وسایل چاپ و تکثیر، اسناد و مدارک

ص: ۷۲۳

- ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۰، ۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱۸.
- ۲- روزنامه اطلاعات، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، به نقل از روابط عمومی سپاه.
- ۳- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۲.

درون گروهی و مقادیر فراوانی مهمات به دست آمد. همچنین یکی از افراد چریک های فدایی خلق (اقلیت) که در زندان به سر می برد، اقدام به خودکشی کرده و در بیمارستان فوت کرد.

براساس گزارش امروز سپاه قوچان، در دو روز اخیر، نیروهای سپاه این شهرستان با شناسایی و تصرف ۹ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ۱۳ تن از افراد فعال این سازمان را که برخی از آنان در ترورهای اخیر قوچان شرکت داشتند، دستگیر کردند. براساس این گزارش، معاون مسئول کل تشکیلات سازمان در قوچان از افراد دستگیر شده است. همچنین در درگیری های ایجاد شده هنگام تخلیه این خانه ها، یکی از افراد سازمان به هلاکت رسید. از این خانه ها ۳ قبضه انواع کلت، مقادیر فراوانی فشنگ، طرح ترور، پول نقد، چاشنی فتیله ای، فهرستی از نام افراد انقلابی و مشخصات کامل آنها به منظور ترور، طرح خلع سلاح خودروهای گشتی سپاه، نقشه دقیق و کامل ساختمان سپاه برای تصرف و تخریب آن و تعداد زیادی اسناد و مدارک سازمانی به دست آمد.

در کرج نیز نیروهای سپاه یک خانه تیمی را که محل نگهداری تسلیحات سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بود شناسایی و ۴ تن از ساکنان آن را دستگیر کردند. از این خانه تیمی ۹ قبضه تیربار، ۳۹ قبضه اسلحه ام ۱، ۷ قبضه اسلحه ژ ۳، تعدادی نارنجک، ۱۰ دستگاه بی سیم و... به دست آمد. (۱)

در روستای "پیل علی باغ" در حوالی انزلی هم نیروهای سپاه پاسداران با استفاده از اطلاعات مردمی یک خانه تیمی را به تصرف خود درآوردند و ۴ تن از سران شاخه نظامی منطقه را که در این خانه ساکن بودند، دستگیر کردند. از این خانه چندین قبضه تفنگ ژ ۳ و مقادیری فشنگ و وسایل چاپ و تکثیر به دست آمد. (۲)

همچنین در ساعت ۳:۳۰ بامداد امروز، یکی از عوامل چریک های فدایی خلق (اقلیت) که در بازداشتگاه موقت سپاه خرم آباد به سر می برد، با استفاده از نفت چراغی که برای گرم شدن دراختیارش گذاشته بودند، اقدام به خودسوزی کرد. وی بلافاصله به مراکز درمانی منتقل شد، اما به دلیل شدت سوختگی فوت کرد. (۳)

۱

امروز امام خمینی در جمع اقشار گوناگون مردم، مسئولان بنیاد مستضعفان و بنیاد امور جنگ زدگان، جانبازان و مهاجران مناطق جنگی و... سخنرانی کرد. مهم ترین محورهای سخنان ایشان در این دیدار عبارت بود از: وجود امدادهای غیبی در تحولات اخیر ایران و الهی بودن ایستادگی مردم در مقابل قدرت های شیطانی و مصائب دنیوی، معرفی پیامبران الهی به عنوان الگوی مقاومت در برابر ظالمان، اشاره به سختی های رسیدگی به امور رفاهی جنگ زدگان، ارجحیت رسیدگی به امور مستضعفین و برتری آن بر عبادات پنجاه شصت ساله دیگران و اجر والای خدمت به مصیبت دیدگان جنگ.

ایشان در سخنان خود فرمودند: «این دست غیب است که این تحولات را در کشور ما ایجاد

۱- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۶۴، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۵؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۳، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۳، خبرگزاری پارس، ۷/۹/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۵۶۶۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۴ سپاه به فرماندهی ستاد مرکز، ۷/۹/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱؛ و- روزنامه کیهان، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، مشهد، واحد مرکزی خیر.

۲- روزنامه اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵؛ و- روزنامه کیهان، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳، رشت، خبرگزاری پارس.

۳- روزنامه کیهان، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲، خرم آباد، واحد مرکزی خیر؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۰، ۵/۹/۱۳۶۰، ص ۳.

کرده است. اگر شما گمان کنید که تمام بشر و تمام قوای انسانی جمع بشوند و بتوانند یک قلب را تحویل و تحول بدهند، هرگز نخواهد شد. این خداست که در یک شب، کأنه قلب های این ملت را متحول کرد و تمام این ملت را در مقابل آن قدرت های بسیار عظیم شیطانی به ایستادگی واداشت و دست همه قدرت ها را از کشور شما کوتاه کرد. و این قدرت الهی است که به جنگ زده های ما، به عزیزان ما که آواره شده اند از محل خودشان، قدرت عنایت کرده است که در مقابل نارسایی ها و در مقابل زحمت ها و کمبودها ایستادگی کنند، بلکه خودشان کمک کار باشند و این قدرت الهی است که شما جوان ها را وادار می کند که در بنیاد مستضعفین به خدمت مستضعفین باشید.

این ملت را خدای تبارک و تعالی با دست عنایت خودش و با قدرت کامله خودش قدرتمند کرد و متحول کرد به انسان های الهی؛ انسان هایی که برای خدا قیام کردند و برای خدا ادامه می دهند. برای خدا در جبهه ها جنگ می کنند و برای خدا در خارج جبهه خدمت می کنند. برای خدا در بنیاد مستضعفین خدمت می کنند و برای خدا زحمت و مشقت را خریداری می کنند. و این قدرت خدای تبارک و تعالی است که جوان های ما را عاشق شهادت کرده است که این عزیزان بیایند اینجا و از آنها کسانی اصرار کنند که من دعا کنم شهید بشوند و من به آنها عرض می کنم که پیروز باشید و ان شاءالله ثواب شهید دارید.

شما عزیزان که متکفل امور جنگ زدگان هستید و متکفل تدبیر در این امر هستید که کار جنگ زدگان را به خوبی اداره کنید، من می دانم که کار بسیار مشکل است. کاری است که نمی شود با فوریت انجام داد و کاری است که اگر به طور معمولی بخواهد دولت انجام بدهد، قدرت این مطلب را ندارد، لکن این دست خداست که عنایت کرده است و جوان های ما را وادار کرده است به اینکه به این برادران و خواهران و کودکان جنگ زده خدمت کنند و آنها را در این مصیبت هایی که وارد بر آنها شده است، تسلیت عنایت کنند. و این خدای تبارک و تعالی است که جنگ زده ها را، در صورتی که اگر به طور معمول بود، باید بسیار نارضایتی داشته باشند، لکن مع ذلک، در هر جا هستند، کمک کار هستند و مقاوم هستند.

... عمده این است که چون ما بحق هستیم و ما اسلام را می خواهیم و ما پیاده شدن احکام اسلام را می خواهیم، تمام ضربه هایی که وارد می شود، تمام اینها قابل تحمل است. این ضربه ها به ما تنها وارد نشده است. شما در طول تاریخ از زمان آدم - علیه السلام - تاکنون ملاحظه می کنید که تمام انبیا و تمام اولیا و تمام بزرگان دین در مقابل ظلم ایستاده اند و صدمه دیده اند، ایستاده اند و با آتش، آنها را سوزانده اند و با اره آنها را دو نیم کرده اند و در کربلا آن طور کردند با اولاد رسول الله، لکن چون برای خدا بود و چون حق بودند، تمام مشکلات آسان می شود. مشکلات، مشکلات مادی است، مشکلات مادی در مقابل معنویات نمی تواند عرض اندام کند. آنهایی که به معنویت مجهزند، آنهایی که به خدا متصل هستند و آنهایی که به مبدأ وحی متصل هستند، آنها را امور مادی از مقاصد خودشان باز نمی دارد.

و شما توجه داشته باشید؛ شمایی که خدمت به مستضعفین می کنید و شمایی که خدمت به جنگ زدگان می کنید! و امید است ان شاء الله - و هست این طور که - انگیزه های شما انگیزه های اسلامی - انسانی باشد. شما بدانید که در یک طاعت بزرگ هستید و همیشه به طاعت حق تعالی قیام کرده اید و ثواب شما، ثواب عبادت های پنجاه شصت ساله دیگران است. و من امیدوارم که این کشور با همین قدرت که تا اینجا آمده است و با همین تعهد و با همین بیداری که از اول قیام کرده است و تا اینجا رسانده است، باقی باشد این نهضت و این انقلاب و قیام، تا صاحب اصلی ان شاء الله بیاید و ما و شما و ملت ما امانت را به او تسلیم کند.

و شما عزیزان متعهد، عزیزان متعهد و عزیزانی که برای خدای تبارک و تعالی کار می کنید، از هیچ امری از امور، از انتقاداتی که ممکن است بعضی از جناح های فاسد بکنند، چه در بنیاد مستضعفین و چه در بنیاد جنگ زدگان، دل سرد نباشید؛ برای اینکه شما برای خدا انجام وظیفه می کنید و کسی که انجام وظیفه برای خدا می کند پیروز است. با قدرت کارهای خودتان را انجام بدهید و با قدرت بهتر از سابق رسیدگی کنید به امور. و شما بدانید که رسیدگی به امور مستضعفان و رسیدگی به امور جنگ زدگان - که اینها بندگان خدا هستند و خداوند به آنها عنایت دارد - از عبادات بزرگ است. خداوند ان شاء الله به همه شما توفیق عنایت کند. و به جنگ زده های ما و به آنهایی که جوان از دستشان رفته است، آنهایی که خانمانشان از دستشان رفته است، صبر و اجر عنایت فرماید. (۱)

۱

حبيب الله عسگر اولادی، وزیر بازرگانی، در مصاحبه مطبوعاتی امروز خود توضیحاتی درباره نظر امام در خصوص لایحه تجارت خارجی، اقدامات دولت برای فراهم شدن امکان خرید از کشورهای خارجی و تأمین اعتبارات لازم در این زمینه و همچنین تلاش های انجام شده درباره توزیع تیر آهن و برنج بیان کرد. به نوشته روزنامه اطلاعات، وی ابتدا درباره ملاقات با امام اظهار کرد:

ص: ۷۲۶

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام، (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، ص ۳۸۲.

«ما خدمت امام کلیات لایحه دولتی کردن بازرگانی خارجی را تقدیم کردیم که امام فرمودند اگر این لایحه از تصویب مجلس بگذرد و شورای نگهبان آن را تأیید کند، مورد تأیید من نیز هست. ... ما در حال حاضر آمادگی کامل برای اجرای لایحه دولتی کردن بازرگانی خارجی را داریم.» وی گفت: «این لایحه براساس شعار "نه شرقی، نه غربی" و براساس فقه اسلامی شکل خواهد گرفت. ما در مرحله اول با کشورهای اسلامی و سپس با کشورهای غیر متعهد واقعی معاملاتمان را شروع خواهیم کرد و سعی خواهیم کرد توازن را بین شرق و غرب کاملاً حفظ نماییم.»

عسکراولادی افزود: «لایحه خرید از خارج به طرف دولتی شدن کامل می رود و ارتباط با بیگانه برای خرید، به تصدی دولت در خواهد آمد و توزیع داخلی به وسیله تعاونی ها و در موارد کمبودها به وسیله بخش خصوصی انجام خواهد گرفت و جز در ضرورت ها، توزیع دولتی نخواهد بود.»

وی ادامه داد: «در اجرای دولتی کردن بازرگانی خارجی تا پایان امسال چند مرکز تهیه و توزیع کالا تأسیس خواهد شد.»

وزیر بازرگانی درباره گشایش اعتبارات نیز گفت: «ما در مسئله گشایش اعتبارات، وضعیتمان روبه راه شده است و براساس توصیه های شورای اقتصادی برای ضرورت های صنعتی، مواد غذایی و کشاورزی گشایش اعتبار را آغاز کرده ایم.» وی درباره توزیع آهن اضافه کرد: «ما حدود ۲۴۰ هزار تن آهن در بنادر آماده توزیع داریم که ۶۰ هزار تن تاکنون تحویل داده شده است و ۴۰ هزار تن دیگر آماده تحویل است که اگر رانندگان عزیز و کامیون داران با ما همکاری بیشتری داشته باشند می توانیم توزیع آهن را با سرعت بیشتری انجام دهیم.»

حبيب الله عسکراولادی مسلمان درباره توزیع برنج داخلی نیز اظهار کرد: «۱۰۰ هزار تن برنج آماده توزیع داریم که از امروز توزیع ۵۰ هزار تن برنج توسط مغازه ها و خواربارفروشی ها شروع شده است و مردم می توانند از طریق ارائه کارت نفت، برنج مورد نیاز خود را تهیه کنند. ... ماهانه ۴۰ تا ۷۰ هزار تن برنج خارجی توزیع می کنیم. در مورد توزیع برنج خارجی هیچ نگرانی وجود ندارد و الآن چند کشتی در بندر امام خمینی آماده تخلیه است. همچنین در گمرک و انبارها برنج به اندازه کافی موجود است.»^(۱)

ص: ۷۲۷

مشکلات ایجاد شده بر اثر وقوع جنگ، محدود شدن درآمدهای ارزی، اولویت بندی خریدهای خارجی بر پایه نیازمندی های اساسی، احتکار و کمبود برخی کالاها در بازارهای داخلی و... کنترل کالاهای اساسی و مبارزه با گران فروشی و احتکار را ضروری می سازد. از این رو، قوه قضاییه بخشی از فعالیت های خود را معطوف به رسیدگی به امور صنفی کرده است و دادستانی کارگروه امور صنفی با مأموریت رسیدگی به تخلفات در حوزه های مختلف اقتصادی، فعالیت درخور توجهی انجام می دهد. امروز جواد صادقی، دادستان دادرای امور صنفی و حجت الاسلام ناظم زاده، رئیس این دادگاه، در مصاحبه ای فعالیت این نهاد را تشریح کردند.

گزارش روزنامه اطلاعات از این مصاحبه به شرح زیر است:

«جواد صادقی، دادستان صنفی، درمورد گرانی و گران فروشی اظهار داشت: "از علل و عوامل گرانی، شرایط جنگ، تحریم اقتصادی و وجود عوامل واسطه و دلال است. همچنین یکی دیگر از عوامل مهم گرانی، کارخانجات و شرکت های وابسته به بنیاد مستضعفان هستند که به دلیل عدم مدیریت و کاهش تولید، مجبورند قیمت ها را بالا ببرند. به عنوان مثال، کارخانه ایران ناسیونال [بهای] بعضی اجناس خود را تا صددرصد افزایش داده است. شرکت تکنوایس و شره وابسته به بنیاد مستضعفان، لوازم و ماشین آلات کشاورزی را به چند برابر قیمت می فروختند، چنان که بلبینگ ۱۰۵۰ ریال به قیمت ۵۵۵۰ ریال فروخته شده است. شرکت واصاتو فروشنده لوازم یدکی و کارخانه کفش ملی نیز لوازم یدکی و تولیدات خود را گران می فروشند که پرونده آنها تحت رسیدگی است. از سوی دیگر، تجار واردکننده، اجناس خود را گاهی تا ده برابر قیمت اصلی عرضه کرده اند که باید به کار آنها رسیدگی شود."

دادستان امور صنفی راه حل مبارزه با گران فروشی را چند عامل دانست و گفت: "تعاونی ها عامل بسیار مهمی در کنترل نرخ و توزیع صحیح کالاها هستند که در این رابطه باید هیئت مدیره بسیاری از تعاونی ها به علت عدم صلاحیت برکنار شوند و مجدداً انتخابات واقعی انجام شود. کارخانجات داخلی باید با مدیریت صحیح، متحرک و پویا شوند تا کمبودها جبران شود و مردم نیز همان طوری که تاکنون ایثار و فداکاری کرده اند، در شرایط بحران اقتصادی کشور نیز هوشیارانه عمل کنند و با صرفه جویی و خودداری از خرید کاذب، با روحیه انقلابی توطئه های دشمنان انقلاب را خنثی سازند."

وی افزود: "با محتکران و کسانی که قصد تخریب اقتصاد کشور را دارند باید با توجه به شرایط جنگی کشور قاطعانه برخورد کرد و در صورت اثبات نیات پلیدشان آنها را به مجازات مرگ محکوم کرد. چنان که هم اکنون مدارک بسیار مهمی از تجار آهن و شرکت های خصوصی و دولتی که با عوامل واسطه و دلال در خرید و فروش فلزات دست داشته اند، به دست آمده و جریان تحت رسیدگی است که حکایت از میلیون ها تومان سوءاستفاده می کند."

دادستان انقلاب اسلامی ویژه امور صنفی ضمن تشریح اقدامات انجام شده در دادرای امور صنفی گفت: "هم اکنون به منظور سرعت بخشیدن به کار دادگاه در حدود ۳۰ بازپرس در دادرای امور صنفی در تمام روز مشغول به کار هستند، در حالی که در سال گذشته فقط

۵ بازرس و آن هم بدون تشکیلات و سیستم اداری کار می کردند. همچنین هیئت های اجرایی در بسیاری از صنف ها جهت نظارت و توزیع کالاها از میان مسلمانان متعهد انتخاب شده اند.

وی ضمن اشاره به پاک سازی اطراف میادین میوه وتره بار از وجود عوامل واسطه و دلال گفت: "به زودی در سطح شهر میوه و سبزی به قیمت یکنواخت به دست مردم خواهد رسید.

سپس حجت الاسلام ناظم زاده [رئیس دادگاه امور صنفی] گفت: دادگاه و دادسرای امور صنفی تاکنون مبلغ ۲ میلیارد ریال از متخلفین دریافت کرده که به حساب شورای عالی قضایی واریز شده است و در سال جاری ۱۳۶۹۳ پرونده به دادسرا رسیده که در این رابطه عده ای از آنها به اتهام گران فروشی به زندان، جریمه، تبعید و شلاق محکوم شده اند. علاوه بر آن، حدود ۹ میلیون قالب صابون از متخلفین یا افرادی که در این تخلف دست داشته اند، گرفته شده و به قیمت عادلانه با سود معقول برای صاحبان آن، در اختیار مصرف کنندگان قرار گرفته است.

نمونه دیگر، توزیع حدود ۳۰ هزار یخچال، ۵۰ هزار کولر، ۳۰ هزار تلویزیون، ۷ هزار ماشین لباس شویی و دیگر لوازم مورد نیاز مردم است که با بهای عادلانه در اختیار مصرف کنندگان قرار داده شده است. این نحوه فعالیت در صلاحیت دولت و وزارت بازرگانی است که بالاجبار ستادهای بیست گانه مبارزه با گران فروشی مسئولیت این امر را به عهده گرفته اند.

ناظم زاده درباره مقابله با تروریست های اقتصادی گفت: تروریست های اقتصادی افرادی هستند که اموال مردم را به صورت ارز از مملکت خارج می کنند یا با زدوبند با ایادی خود، کارخانه ها را به تعطیل می کشانند و احياناً اجناس مورد احتیاج جامعه را مخفی کرده تا به انقلاب ضربه وارد کنند. طبیعی است این افراد تروریست اقتصادی هستند که باید با آنها به شدت رفتار شود. این دادگاه چنین متهمانی را به دادگاه انقلاب فرستاده است. وی افزود: متأسفانه عده ای جوساز، شایعه پراکن و ضدانقلاب در بازار مسلمین و مراکز صنفی دست به نشر شایعات و اکاذیب بی اساس زده اند و شایعاتی منتشر کرده اند که سبب ناراحتی جامعه مسلمین شده و عده ای از اصناف تصور کرده اند که مغازه های آنها تعطیل می شود و اجناس آنها به صورت کوپن در اختیار مردم قرار می گیرد. این شایعه به شدت تکذیب می شود، البته اگر افرادی از روی نادانی دست به گران فروشی بزنند طبق ضوابط شرعی مجازات می شوند. (۱)

۱

بامداد امروز، نیروهای عراقی منزل علامه محمدحسین فضل الله از علمای برجسته جنوب لبنان و از طرف داران انقلاب اسلامی را هدف چندین موشک قرار دادند. در این حمله تروریستی آسیبی به علامه فضل الله نرسید، اما بر اثر انفجار یکی از موشک ها یک تن از محافظان وی به شهادت رسید. خبرگزاری پارس با اعلام این خبر افزود: با ورود گروه جدیدی از کماندوهای مزدور عراقی به لبنان که به عنوان دیپلمات در سفارتخانه این کشور در بیروت به سر می برند، عملیات ترور مخالفان رژیم عراق و طرف داران جمهوری اسلامی ایران در لبنان شدت بیشتری گرفته است. (۲)

۱- روزنامه اطلاعات، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲، تهران، خبرگزاری پارس.

۲- همان، ص ۱۶.

امروز نیز همچون روزهای گذشته حملات هوایی عراق در منطقه جنوب متمرکز بود و جنگنده های این کشور شهرهای سوسنگرد و آبادان را بمباران کردند. براساس گزارش ستاد مشترک ارتش ایران، در این حملات یک فروند از جنگنده های عراق در حوالی اهواز سقوط کرد.

هواپیماهای دشمن ۲ بار در ساعات ۱۰:۱۵ و ۱۳:۴۰ شهر سوسنگرد را بمباران کردند که تلفات جانی به همراه نداشت، ولی در چند نقطه شهر موجب آتش سوزی شد که مأموران آتش نشانی آن را مهار کردند.^(۱)

هواپیماهای عراقی همچنین در دو نوبت به شهر آبادان حمله کردند که به دلیل بمباران از ارتفاع بالا، هدف گیری آنان دقیق نبود و خسارات وارد شده به شهر اندک بود.^(۲)

در یکی دیگر از حملات هوایی دشمن به منطقه جنوب، یک هواپیمای عراقی در جنوب غربی اهواز در منطقه دب حردان سقوط کرد. ستاد مشترک ارتش ایران در اطلاعیه ۷۱۰ خود سقوط این هواپیما را اعلام کرد. فرماندهی منطقه ۹ سپاه پاسداران (استان های خوزستان و لرستان) نیز در گزارشی به فرماندهی مرکز باتوجه به قراین و شواهد موجود، سقوط این هواپیما را تأیید کرد. طبق اسناد موجود، این هواپیما به وسیله جنگنده های نیروی هوایی ایران هدف قرار گرفته و سقوط کرده است.^(۳) در این حال، رادیو صوت الجماهیر عراق به نقل از اطلاعیه ۵۲۳ فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق ادعا کرد که جنگنده های هوایی این کشور در یک درگیری هوایی ۴ فروند از جنگنده های ایرانی را سرنگون کرده اند.^(۴)

ص: ۷۳۱

۱- سند شماره ۴۳۳۶۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری دشت آزادگان به استانداری خوزستان، ۴/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۰، ۵/۹/۱۳۶۰، ص ۲۶.

۳- روزنامه کیهان، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳، به نقل از نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ و- سند شماره ۵۶۶۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد عملیات جنوب، ۴/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۵۶۶۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۸ اهواز به فرماندهی مرکز، ۵/۸/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۰، ۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱، رادیو صوت الجماهیر، ۴/۹/۱۳۶۰.

عملیات نفوذی نیروهای سپاه مریوان در عمق خاک عراق، تسلیم شدن ۵ تن از نیروهای ارتش عراق به نیروهای خودی و اقدام معارضین عراقی در منطقه حلبچه از مهم ترین اخبار نظامی امروز بود.

یک گروه گشتی سپاه مریوان با نفوذ به منطقه شنام در عمق خاک عراق، به یک محل تجمع نیروهای عراقی شیخون زدند که این اقدام به هلاکت ۱۵ تن و زخمی شدن ۱۸ تن از نیروهای دشمن انجامید. (۱) در همین منطقه، ۵ تن از نیروهای عراقی با عبور از مرز و تحویل سلاح هایشان خود را به نیروهای سپاه معرفی و درخواست پناهندگی کردند. (۲)

همچنین به گزارش یک نشریه داخلی منطقه ۷ سپاه پاسداران (استان های باختران، همدان، ایلام و کردستان)، در درگیری نیروهای انقلابی عراق با ارتش این کشور در منطقه حلبچه، ۳ تن از نیروهای نظامی عراق به هلاکت رسیدند. (۳)

در ادامه پشتیبانی مردم از جبهه های جنگ، امروز، مردم شهرهای بروجرد و تهران به کمک صنوف و هیئت های مذهبی این شهرها، کمک های خود را به مناطق جنگی ارسال کردند.

در طول چند روز اخیر، ۴ کامیون مواد غذایی شامل آرد، نان و خواربار که به همت سپاه پاسداران و کارگروه امور صنفی بروجرد جمع آوری شده بود، به جبهه های نبرد ارسال شد. همچنین اعضای هیئت باب الحوائج این شهر مبلغ ۸۰۷,۱۱۳,۱ ریال را به منظور کمک به جنگ زدگان به حساب ویژه نخست وزیر واریز کردند. (۴)

صنف سراج و تشک دوز تهران نیز علاوه بر اهدای یک دستگاه آمبولانس مجهز به وسایل اکسیژن و کمک های اولیه، تعداد ۵۰۰۰ عدد کرجی برای سنگرهای متحرک، ۳۰۰۰ متر تنظیف برای تمیز کردن سلاح، ۳۰۰۰ کیلو نایلون پلاستیک، ۳۰ کارتن کنسرو لوییا و بادمجان، ۵۰ کارتن کمپوت میوه، ۹۰ جین زیرپوش، ۳۶۰ عدد فانوس، ۲۵۶ عدد لگن پلاستیکی و مسی، ۱۰۰۰ عدد لگن از جنس روی، ۱۵۰ گالن مایع ظرف شویی و ۱۲۰ عدد چراغ والور به جبهه ها ارسال کردند.

روزنامه اطلاعات همچنین گزارشی از اقدامات صنوف مختلف تهران برای مرمت خانه های آسیب دیده و ویران شده جنگ و احداث خانه هایی برای اسکان جنگ زدگان منتشر کرده است. در این گزارش آمده است: «به منظور مرمت خانه های صدمه دیده در مناطق جنگی و نیز احداث یک هزار دستگاه واحد مسکونی برای آوارگان جنگ، از سوی اعضای صنف فروشندگان اتومبیل ۴۰ دستگاه کامیون شامل تیر چوبی، آجر، پتو، دارو و نیز ۲۰ میلیون تومان پول نقد به غرب کشور فرستاده شد.» به نوشته این روزنامه، قرار است با نظارت کمیته کمک رسانی و بازسازی مناطق جنگ زده و همکاری اعضای صنف های مختلف، خانه هایی در شهرک بهشتی واقع در بیستون کرمانشاه و چند منطقه دیگر برای آوارگان جنگی ساخته شود. (۵)

۱- سند شماره ۵۶۶۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه مرکز، ۶/۹/۱۳۶۰، سند تک برگي؛ و- سند شماره ۵۴۷۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۶/۹/۱۳۶۰، سند تک برگي.

۲- سند شماره ۵۶۶۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سند شماره ۵۴۷۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- بولتن اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب کشور (منطقه ۷)، شماره ۲۰، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۷، عراق.

۴- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۶۱، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۵.

۵- روزنامه اطلاعات، ۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

عوامل وابسته به گروه های ضدانقلاب در ادامه اقدامات خود در شمال غرب کشور امروز آدم ربایی و حمله به پایگاه های سپاه را در دستور کار قرار دادند. در همین حال، نیروهای خودی نیز موفق به پاک سازی ۲ روستا در شمال پاوه شدند.

عناصر وابسته به حزب دمکرات کردستان ایران در غرب سنقر در مسیر روستای خانقاه به کهریز، ۲ تن از روستاییان را ربوده، هر دو را به شهادت رساندند و سپس جنازه آنها را در کنار جاده رها کردند. (۱)

نیروهای مسلح غیرقانونی، مقر نیروهای سپاه در سردشت و پایگاه نیروهای خودی در جنوب ارومیه و جنوب شرقی مراغه را نیز زیر آتش قرار دادند که آسیبی به نیروهای خودی وارد نشد. (۲)

همچنین با اجرای عملیات نیروهای خودی برای پاک سازی روستاهای زئین و داریان در شمال پاوه از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی، این روستاها آزاد شد و ۳ تن از افراد این گروه ها به هلاکت رسیدند. در این عملیات، ۲ بلدوزر که قبلاً افراد ضد انقلاب ربوده بودند، به دست نیروهای خودی افتاد. (۳)

در دو عملیات تروریستی، یک درگیری مسلحانه و یک مین گذاری که در شهرهای تهران و ارومیه انجام شد، ۵ تن شهید و ۲ تن زخمی شدند.

در خیابان نواب تهران، یکی از پاسداران کمیته هنگام عبور از خیابان هدف سوء قصد یک گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) قرار گرفت و به شهادت رسید. ضاربان بلافاصله پس از اجرای ترور از محل حادثه گریختند. (۴)

در خیابان رسالت نیز نیروهای این سازمان ۲ درجه دار ارتش را ترور کرده، به شهادت رساندند. (۵)

همچنین در خیابان مولوی، پاسداران کمیته ۳ تن از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را شناسایی کرده، تحت تعقیب قرار دادند. در این عملیات ۲ تن از منافقین بلافاصله دستگیر شدند و نفر سوم که با تیراندازی های پی در پی در صدد فرار بود، یک پیرمرد یخ فروش را که قصد داشت مانع فرار وی شود، با شلیک گلوله به شهادت رساند و یک کودک را نیز زخمی کرد. وی سپس به دست قصاب محل دستگیر شد. از این فرد یک قبضه کلت و یک نارنجک به دست آمد. (۶)

در ارومیه نیز بر اثر انفجار یک مین ضد نفر که نیروهای مسلح غیرقانونی به صورت تله در خروجی یک خانه در یکی از کوچه های خیابان "دانشکده" این شهر کار گذاشته بودند، ۲ تن از ساکنان خانه که پدر و پسر بودند، به شدت زخمی شدند. در این حادثه نعمت کرباسی (پدر) به علت شدت جراحات وارد شده به شهادت رسید. بر اثر انفجار این مین شیشه های منازل مسکونی اطراف شکست و به یک خودرو نیز آسیب وارد شد. (۷)

- ۱- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۵.
- ۲- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۳- سند شماره ۵۴۷۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۴- روزنامه کیهان، ۵/۹/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۱، ۶/۹/۱۳۶۰، ص ۱۸، به گزارش مرکز خبری سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تهران.
- ۶- روزنامه کیهان، ۵/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳۲.
- ۷- روزنامه کیهان، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۲، ارومیه، خبرگزاری پارس.

امروز ۲ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای تهران و نیشابور به تصرف نیروهای امنیتی درآمد.

به دنبال گزارش های مردمی مبنی بر رفت و آمدهای مشکوک به یک منزل در تقاطع خیابان های ولی عصر (عج) و انقلاب، نیروهای سپاه به منظور کنترل و بازرسی به محل اعزام شدند، ولی با مخالفت و ممانعت ساکنان منزل که یک خانه تیمی متعلق به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بود، کار به درگیری کشید. در این درگیری یکی از پاسداران زخمی شد و ۳ تن از ساکنان خانه تیمی کشته و ۲ تن نیز دستگیر شدند. از این خانه ۲ قبضه مسلسل یوزی، یک قبضه تفنگ ژ ۳، ۲ عدد کلت کمربندی، چندین قبضه نارنجک دستی و تعدادی اسناد و مدارک سازمانی به دست آمد. (۱)

در نیشابور نیز نیروهای سپاه یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را شناسایی کردند. از این خانه که قبلاً ساکنانش آنجا را ترک کرده بودند، یک قبضه اسلحه ژ ۳، ۳ عدد بمب دست ساز و مقادیری مواد منفجره به دست آمد. (۲)

دادگاه انقلاب اسلامی لنگرود امروز احکام مربوط به ۱۲ تن از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را صادر کرد. این افراد با ابراز ندامت از همکاری خود با این سازمان و محکوم کردن اقدامات گذشته خود، عفو و به قید تعهد آزاد شدند. (۳) در همین حال، دادستانی انقلاب اسلامی شیراز نیز خبری را مبنی بر خنثی شدن ۸۰ درصد از طرح ها و عملیات های گروه های مسلح غیرقانونی در شیراز منتشر کرد. علی اکبر ماهرخ زاده در این باره گفت: «با همکاری مردم و پاسداران، بیش از ۸۰ درصد از طرح ها و عملیات های گروهک ها، به خصوص منافقین امریکایی در شیراز کشف و خنثی شده است. (۴)

امام خمینی به مناسبت سالروز تشکیل بسیج پیامی خطاب به بسیجیان، مسئولان و سایر اقشار ملت ایران صادر کردند. در بخش هایی از این پیام به برکات تشکیل بسیج و عملکرد آن در دفاع از انقلاب اسلامی و اجر معنوی خدمت در بسیج و حراست از اسلام و دستاوردهای انقلاب اشاره شده است.

بخش هایی از پیام امام بدین شرح است:

«درود بی پایان نثار ملت عظیم الشان ایران که با همت والای خود در مقابل هر پیشامد و خطری شجاعانه و عاشقانه ایستاده و مقاومت نموده و در راه خداوند تعالی و جمهوری اسلامی که کفیل

ص: ۷۳۴

۱- روزنامه کیهان، ۵/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۶۲، ۵/۹/۱۳۶۰، ص ۷؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۱، ۶/۹/۱۳۶۰، ص ۱۸، به گزارش روابط

عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تهران.

۲- سند شماره ۵۶۶۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۴ سپاه به فرماندهی ستاد مرکز، ۷/۹/۱۳۶۰، صص ۱ و ۲.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۰، ۵/۹/۱۳۶۰، ص ۲۲؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۶۲، ۵/۹/۱۳۶۰، ص ۶.

۴- روزنامه اطلاعات، ۵/۹/۱۳۶۰، ص ۴، شیراز.

پیاده نمودن احکام روشنی بخش و مترقی اسلام است، از هیچ کوشش و بذل جان و مال دریغ ننموده. و سلام بر قوای مسلح و رزمندگان پرشور و عاشق لقاءالله که در راه هدف مقدس، سرازپای نشناخته و جان برکف به دفاع از حق و میهن عزیز خود در جبهه ها و پشت جبهه به جهاد مقدس تا پیروزی نهایی ادامه می دهند. و رحمت و برکات خداوند بزرگ بر بسیج مستضعفان که بحق پشتوانه انقلاب اسلامی است و به کوشش ارزنده خود ادامه داده [اند] و بحمدالله تعالی با همت جوانان برومند و داوطلبان، گروه میلیونی رزمنده تربیت [کرده اند]، و امید آن است که با شرکت فعال قشرهای معظم ملت و شور و شغفی که در جوانان عزیز از برکت اسلام مشاهده می شود، "ارتش بیست میلیونی" که نگهبان جمهوری اسلامی و کشور عزیز از شر جهان خواران متجاوز است، تحقق یابد.

شما عزیزان و جوانان بزرگوار باید بدانید که حفظ و حراست اسلام و کشور اسلامی و دین حق از بزرگ ترین طاعاتی است که از صدر عالم تاکنون انبیای معظم و اولیای بزرگ - صلوات الله علیهم اجمعین - در راه آن کوشش جان فرسا نموده و از هیچ فداکاری دریغ ننموده اند و تربیت و تعلیم و تعلم فنون نظامی در راه این هدف ارزنده ترین ارزش هاست و تا شما جوانان بیدار و سایر قشرهای ملت بزرگ با این شور و شعور در صحنه حاضرید، به کشور و جمهوری اسلامی آسیبی نخواهد رسید.

شما ملت معظم که می خواهید از دین خدا دفاع کنید و نگهبان کشور ولی الله الاعظم - ارواحنا لمقدمه الفداء - باشید، مطمئن باشید که دست قدرت خداوند قادر بر سر شما سایه افکنده و عنایات غیبی شامل حال شماست و شر اشرار و توطئه های شرق و غرب را خنثی خواهد فرمود.

امام خمینی در این پیام همچنین روحانیون و حوزه های علمیه را به کوشش بیشتر برای انسجام اجتماعی مردم و تبلیغ نگهبانی از احکام اسلامی و راه های کمک به بنیه مالی دولت توصیه کرده و فرمودند:

«علمای اعلام و ائمه جماعت و خطبای محترم بر حجم ارشاد و رهنمودهای خود بیفزایند و قشرهای میلیونی مردم را متوجه طرق نگهبانی از اسلام و احکام مقدسه و حراست از جمهوری اسلامی نمایند و به توده های متعهد میلیونی اسلامی لزوم تشریک مساعی در تمام امور کشوری و لشکری و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی را گوشزد نمایند و به آنان توصیه کنند که برای کمک به اقتصاد کشور - که امروز از اهم مسائل است - از اسراف، تبذیر و استعمال امور تشریفاتی و تجملی اجتناب نمایند و از سپردن پول های خود اگرچه اندک باشد، به بانک های دولتی برای به راه افتادن چرخ های اقتصاد و کمک به دولت اسلامی دریغ نمایند و از کمک کردن به جنگ و جنگ زدگان غفلت نمایند، و از شرکت در بسیج مستضعفان و تعلیم و تربیت دیدن برای حراست از اسلام عزیز کوشا باشند.»^(۱)

ص: ۷۳۵

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی (ره))، ج ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی چاپ اول، ۱۳۷۸، ص ۳۸۶.

امروز عباس دوزدوزانی، فرمانده سابق سپاه پاسداران و محمدتقی بشارتی، نماینده مجلس شورای اسلامی، دیدگاه های خود را درباره بسیج بیان کردند. عباس دوزدوزانی با توجه به نقش اساسی بسیج در انقلاب و کشور، به نابسامانی های اولیه این نهاد اشاره کرد و قرار گرفتن آن را در تشکیلات سازمانی سپاه، از جمله راهکارهای مؤثر و خوب برای به کارگیری این نهاد مردمی دانست و نقش بسیج را فراگیر و کارکرد آن را خستگی ناپذیر و مستمر خواند. وی در این باره گفت: «فرمانی که امام در رابطه با بسیج عمومی دادند، یک فرمان تاریخی و بجایی بود، چراکه انقلاب همان طوری که بارها رهبر عزیزمان فرمودند نقش اساسی آن به دوش مردم بوده و این مردم بودند که باید اهداف انقلاب را با پیروی صحیح از رهبر انقلاب پیگیری می کردند. لذا نقش عمده از طریق بسیج بوده و هست و مورد انتظار نیز می باشد. البته پس از تأسیس، متأسفانه امر بسیج در مراحل دچار اختلالات و مشمول بی سازمانی بوده است تا اینکه به مرور، برادران مسئول متوجه شدند در نهادهای دیگر به ویژه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که آن هم یکی از نقش های اساسی را در حراست از انقلاب و پیگیری اهداف انقلاب اسلامی به عهده داشته که بر مردم ما پوشیده نیست، باید سازمان اساسی پیدا کند و لذا قضیه را دنبال کردند و امروزه بسیج مستضعفین زیر پوشش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی درآمده و من امیدوار هستم که ان شاءالله در این رابطه یک تعاون متقابل و یک تقویت متقابل باشد از ناحیه سپاه با بسیج و همه منتظر هستند که در این پیوند و در این رابطه ثمرات چشمگیری برای انقلاب اسلامی عاید شود. ... بسیج به عنوان یک نیروی قابل توجه مردمی نقش اساسی دارد و نقش این نیروی مردمی در جریان جنگ تحمیلی ایران و عراق به خوبی بر همه کس روشن شده است.

اعضای این واحد، ایثارگرانه از هر منطقه ای از کشورمان فراهم آمدند و به جبهه ها اعزام شدند. این برادران هم در خط مقدم جبهه و هم در پشت جبهه شروع به فعالیت کردند و ایثارگرانه مشغول ستیز با دشمن کافر شدند. دشمن هم می داند که این نیروها، نیروهای اصیل انقلاب هستند و هرگز

خستگی نمی پذیرند و می بینیم به راحتی در معرکه حضور پیدا می کنند و شهید می شوند و طالب شهادت هستند و دشمن را به زانو درمی آورند. ما امیدوار هستیم که در همین رابطه و با یاری سایر نهادها که با این برادران و خواهران همکاری دارند، در جبهه ها از نظر نظامی چنان ضرب شستی به دشمن نشان بدهند که برای تاریخ فراموش نشدنی باشد.»^(۱)

محمدتقی بشارتی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی نیز درباره لزوم ادغام سازمان بسیج در سپاه پاسداران، ضرورت فرماندهی واحد نیروهای مسلح انقلابی و همچنین سیر قانونی قرار گرفتن بسیج در تشکیلات سپاه مطالبی بیان کرد. وی گفت: «یکی از کارهای اساسی و انقلابی که مجلس شورای اسلامی انجام داد، طرح ادغام بسیج در سپاه بود که توسط برادران مؤمن و انقلابی مان این طرح تدوین و به مجلس عرضه شد و مجلس نیز در بررسی ها، در کمیسیون ها و در جلسات خود آن را تصویب کرد. البته می دانید در یک کشوری که کارها می خواهد به خوبی و سریع براساس مکتب و بینش انجام شود، باید یک تمرکز و مدیریت صحیح در کار باشد. وقتی بسیج به صورت جدا از سپاه عمل می کرد، از نظر اینکه محل نفوذ افراد گوناگون، عناصر ناباب و گروهک ها شده بود و خصوصاً در قسمت فرماندهی دچار اشتباهاتی می شد که بعضی از آنها برای مردم مشهود بود و همچنین از اعلامیه هایی که بسیج به اصطلاح ملی آن وقت انتشار می داد، می دیدیم که آنچنان که باید و شاید در خط امام نیست، بلکه با توجه به حرکات مذبحخانه بنی صدر می رفت که یک گرایش بنی صدری پیدا کند؛ این بود که به موقع این عمل انجام شد و بسیج در سپاه ادغام شد. سپاه براساس آن بینش مکتبی که دارد، توانست بسیج را مهار کند و به سازندگی نیروهای مکتبی پردازد که از نظر سیاسی یک مشکل عظیم را از دوش ما برداشت. ما یک مرتبه نمی توانستیم یک نیروی عظیم و مسلح و آماده را در کنار خودمان و در مقابل خودمان داشته باشیم و هر روز خوف و وحشت این را داشته باشیم که نکند بسیج دچار اشتباه و انحراف بر علیه انقلاب شود، اما با ادغام در سپاه ما هر فکری برای سپاه داریم، برای بسیج هم داریم و برادران متعهدمان در سپاه مراقب این نیروی فعال و ارزنده هستند.»^(۲)

۱

امروز محسن نوربخش، رئیس کل بانک مرکزی ایران در مصاحبه ای مطبوعاتی، مطالبی را درباره اولین دادخواست طلب های ایران از محل خرید تسلیحات دریافت نشده از امریکا،^(۳) اقدامات غیرقانونی امریکا برای کارشکنی در امر رسیدگی قانونی به دعاوی مطرح شده در

ص: ۷۳۷

۱- همان.

۲- همان.

۳- دادخواست ایران در این باره در ۲۸/۸/۱۳۶۰ تقدیم دادگاه لاهه شد.

دادگاه لاهه و سایر اختلافات ایران و امریکا بیان کرد. گزارش کامل روزنامه اطلاعات از این گفت و گو به شرح زیر است:

هفته گذشته ایران اولین دادخواست مطالبات خود از ایالات متحده امریکا را تسلیم دیوان داوری لاهه کرد. این دادخواست از طرف وزارت دفاع ایران درباره فروش اسلحه توسط امریکا در رژیم گذشته به ایران تنظیم و براساس آن ادعای دریافت ۱۲ میلیارد دلار از این کشور شده است و مبتنی بر اسناد مثبت بسیاری است که حقانیت ما را روشن می کند.

دکتر نوربخش به این سؤالی که آیا اشکالاتی درخصوص اجرای بیانیه الجزایر پدید آمده است، پاسخ مثبت داد و گفت: این اشکالات عمدتاً به دلیل تخلف امریکا و عدم تمکین به قرارداد دو کشور می باشد. اولین تخلف امریکا مسدود کردن حساب دفتر حفاظت منافع ایران در امریکا و دفتر نمایندگی ایران در سازمان ملل می باشد که به هیچ وجه با عرف بین المللی سازگار نیست و خود نشانه بارزی از بی احترامی به قوانین بین المللی به شمار می رود. همچنین تأخیر ایالات متحده در انتقال وجوه ما در امریکا و کارشکنی این کشور در نقل و انتقالات لوازم و تجهیزات و اسلحه های خریداری شده توسط رژیم سابق ایران در بهرینگ نیویورک که آقای رئیس جمهور نیز به آن اشاره کرده، از جمله تخلفات امریکاست که متأسفانه انجام شده است.

وی افزود: این موارد تخلف طی دومین دادخواست ایران تسلیم دیوان داوری لاهه خواهد شد. البته، امریکا برای موجه جلوه دادن ادعاهای خود، به بهانه های واهی استناد جسته و از جمله توقیف پول های دفتر حفاظت منافع ایران را واکنشی به توقیف پول اتباع امریکایی در ایران قلمداد کرده است که من این موضوع را تکذیب و اعلام می کنم که به هیچ وجه چنین عملی در ایران انجام نشده و اتباع امریکا می توانند به وسیله چک تمام موجودی های خود را از ایران خارج کنند. (۱)

۱

نخست وزیر زلاندنو از معامله پایاپای با ایران و دریافت نفت در مقابل فروش گوشت به ایران خبر داد. بنا بر گزارش خبرگزاری رویتر از ولینگتن، مرکز زلاندنو، رابرت ماندون، نخست وزیر زلاندنو، اعلام کرد که کشورش احتمالاً به دلیل کمبود پول نقد ایران مجبور می شود در مقابل صدور گوشت گوسفند، نفت دریافت کند.

وی افزود: به زودی یک هیئت بازرگانی ایران از زلاندنو دیدن می کنند و جزئیات اجرای احتمالی این معامله پایاپای را بررسی خواهند کرد، زیرا ایران دچار کمبود بسیار شدید پول نقد است. به گفته مقامات سازمان گوشت زلاندنو، صادرکنندگان این کشور اینک برای دریافت ۴۵ میلیون دلار پول گوشت گوسفندی که اخیراً به ایران صادر کرده اند، با مشکلاتی

ص: ۷۳۸

مواجهه اند. ماندون گفت: این معامله پایپای نفت به جای گوسفند، مورد تمایل تولیدکنندگان گوشت در زلاندونو که بازار گوشت ماوراء بحار را در اختیار دارند، نیست، اما کشورش احتمالاً چاره دیگری ندارد. (۱)

۱

در ادامه سیاست های تبلیغاتی گروه های مخالف جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور، امروز گروهی از دانشجویان ایرانی مخالف انقلاب به کنسولگری ایران در شهر میلان ایتالیا حمله کردند. گزارش یونایتدپرس از حمله این گروه و رفتار آنان با کارکنان کنسولگری ایران به شرح زیر است: به گزارش پلیس، در حدود ۲۰ تن از دانشجویان ایرانی مخالف رژیم آیت الله خمینی امروز به کنسولگری ایران در میلان هجوم بردند و کارکنان آن را مورد حمله قرار دادند. بنا بر این گزارش، دانشجویان مذکور قبل از اینکه موفق به فرار شوند، دست و پای تعدادی از کارکنان کنسولگری ایران را برای مدت ۲۰ دقیقه بستند و به سایر کارمندان حمله کردند. یکی از کارکنان کنسولگری به خاطر شوکی که در این حادثه به وی وارد شد، به بیمارستان انتقال یافت. همه دانشجویان (مخالف) ایرانی قبل از اینکه پلیس موفق به دستگیری آنان شود، گریختند. (۲)

ص: ۷۴۰

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۱، ۶/۹/۱۳۶۰، ص ۴، خبرگزاری پارس به نقل از رویترز ولینگتن، ۵/۹/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۰، ۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱۰، میلان - خبرگزاری یونایتدپرس، ۴/۹/۱۳۶۰.

براساس مباحث و آخرین شناسایی هایی که از منطقه تحت اشغال نیروهای عراقی انجام شده بود، طرح مانور عملیات "طریق القدس" باتوجه به پیشنهاد سپاه در استفاده از منطقه رملی برای رسیدن به عقبه های دشمن با تغییراتی نسبت به طرح اولیه شکل نهایی خود را یافت. (۱)

در این طرح، عبور از منطقه رملی و دورزدن رده های پدافندی دوم و سوم دشمن در عمق جبهه نبرد به عنوان تاکتیک ویژه عملیات تعیین شده است. براین اساس، در محور شمالی، حمله در قالب "تک احاطه ای یک طرفه" از مسیر تپه های الله اکبر به سمت تنگه چزابه و تپه های نبعه، به عنوان محور تلاش اصلی در طرح عملیاتی، صورت می گیرد. در محورهای میانی (۲) و جنوبی (۳) نیز با توجه به نحوه استقرار نیروهای دشمن و نوع استحکامات و موانع ارتش عراق نیروهای خودی ناگزیر به اجرای "تک جبهه ای" هستند که این امر بر دشواری عملیات در این محور می افزاید (۴). براین اساس، «سپاه پاسداران اعلام کرد که آمادگی دارد تا با استفاده از نیروهای پیاده بسیجی، به جناح دشمن تک نماید. پس از بحث و تبادل نظر چنین تصمیم گرفته شد تا یک نیروی مرکب از یک تیپ زرهی ارتش و یک تیپ پیاده سپاه به خطوط مقدم دشمن در شمال کرخه تک نمایند و پس از رخنه در آن و ایجاد شکاف در این خط، رزمندگان تیپ

ص: ۷۴۱

۱- براساس طرح مانور اولیه، هجوم به مواضع عراق در شرق شهر بستان (در محور دهلاویه - سابله) تلاش اصلی و اقدام در محورهای شمال رودخانه کرخه تلاش پشتیبانی موردنظر فرماندهان بود، اما به مرور و باتوجه به نتایج شناسایی ها که نشان دهنده مواضع مستحکم و هوشیاری عراق در محور سابله (شرق بستان) و اهمیت حفظ این شهر برای ارتش عراق بود و از سوی دیگر شیوه آرایش دشمن که از باورنداشتن دشمن به امکان عبور نیروهای ایرانی از منطقه رملی شمال منطقه عملیات حکایت می کرد، با جمع بندی فرماندهان برای تغییراتی در مانور موافقت شد و به پیشنهاد سپاه پاسداران، منطقه رملی غرب تپه های الله اکبر محور اصلی عملیات انتخاب گردید تا علاوه بر غافلگیری دشمن، عقبه اصلی عراق نیز در منطقه تنگه چزابه بسته شود. (ضمیمه دارد)

۲- محدوده جاده سوسنگرد - بستان

۳- محدوده بین رودخانه های کرخه و نیسان

۴- حسین علایی، روند جنگ ایران و عراق، جلد اول، تهران: نشر مرز و بوم، چاپ اول ۱۳۹۱، صص ۳۸۰ - ۳۷۹.

دیگری از سپاه که قبلاً در حوالی دیدگاه های سه گانه مستقر شده اند [محور تپه های رملی] هم زمان در سه ستون به جناح دشمن تک نمایند.

به این ترتیب، به نیروهای دشمن در شمال کرخه در خط مقدم و عقبه آن از پهلو تک می شد و با درگیر شدن یگان های خط مقدم توسط نیروی فشار مستقیم، هم زمان یگان های احتیاط دشمن و توپخانه های آن نیز توسط نیروی احاطه کننده درگیر می شدند.^(۱)

اهداف پیش بینی شده برای عملیات به ترتیب در پنج اولویت به شرح زیر تعریف شده است:

۱. انهدام نیروی دشمن مستقر در منطقه با استعداد بیش از یک لشکر.

۲. نزدیکی به مرز بین المللی و آزاد شدن شهر مهم بستان، غرب سوسنگرد و شمال رودخانه نیشان و بیش از یک صد روستا در منطقه اشغالی.

۳. قطع ارتباط نزدیک بین دو نیروی عمده منطقه دزفول و جفیر با منطقه اهواز.

۴. بعد از آزادسازی منطقه اشغالی، برای پدافند در منطقه نیروی کمتری نسبت به کل نیروهای موجود مورد احتیاج خواهد بود و نیروی زیادی آزاد می شود که در مناطق دیگر می توان از آن استفاده کرد.

۵. رسیدن به هورالعظیم و امکان اجرای عملیات برون مرزی.^{(۲) - (۳)}

براساس اهداف تعیین شده و برای دستیابی به این اهداف دو تلاش اصلی و فرعی مدنظر قرار گرفت.

الف) تلاش اصلی در دو محور با دو تیپ پیاده سپاه پاسداران و یک تیپ زرهی ارتش و یک گردان مکانیزه سپاه از مناطق رملی غرب تپه های الله اکبر انجام می شد که با پیشروی در منطقه رملی در جناح دشمن، مواضع دشمن را تصرف و منهدم کرده، سپس با پیشروی به سمت تنگه چزابه، عقبه ارتش عراق را در منطقه چزابه قطع می کردند.

ب) در تلاش پشتیبانی، یگان ها در سه محور با ۲ تیپ پیاده از سپاه و ۲ تیپ زرهی از ارتش به منظور حمایت از تلاش اصلی و تأمین منطقه جنوبی عملیات، به اجرای یک مانور جبهه ای از جنوب رودخانه کرخه تا کرانه شمال رودخانه نیشان می پرداختند و ضمن پشتیبانی از تلاش اصلی، اهداف دیگری از جمله آزادسازی بستان و منطقه غرب سوسنگرد و نیز دستیابی به کرانه شمالی رودخانه نیشان و سواحل شرقی هورالهویزه را دنبال می کردند.^(۴)

د) در تلاش اصلی، تیپ امام حسین (ع) و یک گردان مکانیزه سپاه^(۵) به عنوان یگان های هجومی و یک گردان زرهی از تیپ ۳ لشکر ۹۲ زرهی ارتش به عنوان یگان دنبال پشتیبانی در دو فلش وارد عمل می شدند.

- ۱- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمد حسن لطفی، ارتش جمهوری اسلامی در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۲، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش، (معاونت تبلیغات و روابط عمومی)، ۱۳۷۳، ص ۱۹۶.
- ۲- درباره اهداف عملیات طریق القدس سردار علایی در کتاب خود مطالبی بیان کرده که در ضمیمه دوم این گزارش آمده است.
- ۳- سند شماره ۰۲۱۸۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: طرح کلی عملیاتی غرب الله اکبر- غرب و جنوب غربی سوسنگرد، ۸/۹/۱۳۶۰، صص ۱ - ۲.
- ۴- ابوالقاسم حبیبی، دشت آزادگان در جنگ (اطلس راهنما - ۴)، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۸۱، صص ۱۰۱ - ۱۰۰؛ و- مسعود بختیاری و نصرت الله معین وزیری، ارتش جمهوری اسلامی در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۴، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش (معاونت تبلیغات و روابط عمومی)، ۱۳۷۳، ص ۱۹۲.
- ۵- این گردان متشکل از ۲۷ دستگاه نفربر و ۵ دستگاه تانک بود که از تجهیزات غنیمتی عملیات ثامن الائمه (ع) در شرق کارون تشکیل شده بود. (سند شماره ۴۸۳۱/پ ن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: شرح عملیات قرارگاه کربلا (طریق القدس)، ۱۷/۹/۱۳۶۰، نوار شماره ۳۷۲۲، صص ۱۴ - ۱۳).

در فلش اول از شمال تپه های الله اکبر به جنوب در منطقه رملی، عملیات به دو جبهه تقسیم شد: جبهه دیدگاه (۱) و جبهه دیدگاه ۳.

در جبهه دیدگاه اول، ۳ گردان مأموریت حمله به مواضع دشمن (احتیاط رده اول دشمن) در قسمت خمیدگی (شمال) خاکریز عصایی شکل و تصرف این قسمت را برعهده داشتند. در جبهه دیدگاه سوم نیز ۳ گردان با هدف زدن به عقبه دشمن و تهدید تنگه چزابه وارد عمل می شدند. (۲)

در فلش دوم (خط اول عراق)، ۳ گردان سپاه از شرق به غرب در حدفاصل تپه سبز تا روستای "صالح حسن" موسوم به منطقه "جابر حمدان" به خط اول عراق حمله کرده، با عبور از خاکریز اصلی عراق در این قسمت موسوم به خاکریز عصایی (شکل) و سپس تصرف مواضع دشمن و ۳ کیلومتر پیشروی به سمت بستان، منتظر فرمان برای ادامه عملیات و پیشروی به سمت بستان خواهند بود. (۳)

در طرح مانور، تلاش پشتیبانی نیز در ۳ محور زیر اجرا می شد:

۱. محور غرب روستای دهلاویه در جنوب رودخانه کرخه.

۲. حدفاصل روستای "رمله" تا "دحیمی" در محور آزادی تا شط عباس.

۳. حدفاصل "سویدانی" تا "دغاغله" در جنوب جاده سوسنگرد - بستان.

در محور اول تلاش پشتیبانی، نیروهای تیپ ۲ کربلا از سپاه و تیپ ۲ لشکر زرهی ارتش بایستی از شرق به غرب در زمین های حدفاصل رودخانه های سابله و کرخه عمل کرده، پس از تصرف پل های روی رودخانه "سابله"، بستن پل سابله و با درهم کوبیدن مواضع مستحکم و خطوط دفاعی عراق در این منطقه، به سمت بستان پیشروی و درنهایت با کمک نیروهای محور شمالی کرخه این شهر را تصرف و تأمین می کردند. تأمین شهر بستان و پل های "رمیم" و "ابوچلاچ" در غرب این شهر از مهم ترین هدف های نظامی این محور بود. (۴)

در محور دوم تلاش پشتیبانی، حدفاصل روستاهای رمله تا دحیمی (محور آزادی تا رودخانه العباس)، نیروهای تیپ کربلا و تیپ امام سجاد (ع) (۵) و تیپ ۲ لشکر ۱۶ زرهی قزوین از شرق به

ص: ۷۴۳

۱- در دوره انجام شدن شناسایی در مناطق رملی شمال بستان، ۳ دیدگاه مناسب که مشرف بر جناح دشمن بود و از آنجا اطلاعات دقیقی از وضعیت، فعالیت ها و مواضع به دست می آمد، انتخاب شد که به ترتیب، دیدگاه ۱، ۲ و ۳ نام گذاری شده بود. دیدگاه اول در ۷ کیلومتری شمال غربی تپه سبز و روی خط اول دشمن (خاکریز عصایی شکل) مسلط بود؛ دیدگاه دوم در ۵ کیلومتری دیدگاه اول بر منطقه میانی دشمن در شمال کرخه تسلط داشت و دیدگاه سوم در ۷ کیلومتری از دیدگاه دوم

درمقابل و شمال بستان قرار داشت و دید خوبی را روی عقبه دشمن، شهر بستان و تنگه چزابه فراهم می کرد. جاده احداث شده توسط جهاد تا نزدیکی این نقطه ادامه می یافت. (احمد دهقان، روزنوشت، (یادداشت های روزانه شهید حسن باقری)، تهران: مرکز نشر آثار شهید حسن باقری، ۱۳۹۲، ص ۲۵۲).

۲- سند شماره ۴۸۳۱/پ ن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: شرح عملیات قرارگاه کربلا- (عملیات طریق القدس)، ۱۷/۹/۱۳۶۰، نوار شماره ۳۷۲۲، صص ۱۵ - ۱۴، ۱۳۸۱؛ و- ابوالقاسم حبیبی، پیشین، صص ۱۰۰.

۳- سند شماره ۴۸۳۱/پ ن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۱۴ - ۱۳.

۴- اسناد تکمیلی عملیات طریق القدس، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، سال ۱۳۶۰، صص ۱۸۳ و ۳۶۵، پاییز ۱۳۸۳.

۵- * هرچند از تیپ امام سجاد(ع) به عنوان یک یگان مستقل در سازمان رزم نام برده شده است، درعمل تحت امر تیپ کربلا به کار برده شد و گردان های این تیپ در شرایط مختلف عملیات در محورهای گوناگون به کار گرفته شدند.

غرب وارد شده، پس از شکستن خط اول دشمن و تصرف دو خاکریز دشمن خود را به جاده آسفالت پشت خاکریزها (جاده بستان به جفیر) رسانده، با ۲ گروهان تانک پدافند این منطقه را برقرار می کردند. در ضمن، یک گروهان تانک به عنوان احتیاط این محور در رمله تا دحیمی (جنوب جاده سوسنگرد - بستان) در نظر گرفته شده بود.

تلاش پشتیبانی در محور سوم در حدفاصل سویدانی تا دغاغله (در جنوب جاده سوسنگرد - بستان) صورت می گرفت. در این محور نیروهای تیپ عاشورا از سپاه و تیپ ۱ از لشکر ۱۶ زرهی قزوین پل های رودخانه نیسان را تصرف و تأمین می کردند و در شمال رودخانه نیسان از دغاغله تا مشرفه پدافند کرده، با دو گروهان تانک به تقویت پل "الوان" می پرداختند.

یک گروهان تانک نیز به عنوان احتیاط این محور در نظر گرفته شد. (۱) نیروهای این محور بایستی با عبور از پل دغاغله و با گردش به شرق، روستای "زین العابدین" را در جنوب رودخانه نیسان تصرف می کردند. (۲)

نیروهای احتیاط

الف) در محور شمال و غرب تپه های الله اکبر و شمال رودخانه کرخه، نیرویی به استعداد ۳۰۰ نفر پیاده از سپاه و یک گردان تانک.

ب) در غرب روستای دهلاویه و جنوب کرخه، نیرویی به استعداد ۱۵۰ نفر پیاده از سپاه و یک گردان تانک.

ج) در محور رمله تا دحیمی، نیرویی به استعداد ۱۵۰ نفر پیاده از سپاه و یک گروهان تانک.

د) در محور سویدانی تا دغاغله، نیرویی به استعداد ۴۰۰ نفر پیاده از سپاه و یک گروهان تانک. (۳)

بدین ترتیب، طرح نهایی مانور عملیات طریق القدس براساس دیدگاه های نظامی فرماندهان سپاه تنظیم شد و یگان ها آماده عملیات شدند. در این عملیات، نیروهای سپاه برای اولین بار در قالب تیپ های رزمی وارد عمل می شدند. در این بین، برخی از فرماندهان بنا به دلایلی خواستار تأخیر در اجرای عملیات به منظور کسب آگاهی بیشتر بودند. در این خصوص حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی نوشته است: «آخر شب از اهواز فرمانده سپاه و نیروی زمینی [ارتش] تلفن کردند و با رمز، خبر از یک روز تأخیر در شروع عملیات دادند. این تأخیرها به ضرر است، ولی عجله هم نمی شود کرد.» (۴)

بدین ترتیب، مقرر شد عملیات با یک روز تأخیر در بامداد ۸/۹/۱۳۶۰ اجرا شود. البته، فرماندهان سپاه مایل بودند عملیات هم زمان با تشکیل کنفرانس سران کشورهای عرب در فاس مراکش انجام شود که به دلایلی به تعویق افتاد.

ص: ۷۴۴

۱- همان، ص ۶۵، پاییز ۱۳۸۳.

۲- همان، صص ۶۵ و ۳۶۵؛ و- سند شماره ۰۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات طریق القدس، ص ۳.

۳- سند شماره ۵۷۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: طرح عملیاتی کربلای ۱، ۸/۹/۱۳۶۰، صص ۶ - ۱.

۴- علی اکبر رفسنجانی، عبور از بحران، (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی، در سال ۱۳۶۰) به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، ص ۳۸۵.

دشمن امروز در جبهه های جنوب علاوه بر گلوله باران شهرهای دزفول و آبادان، جبهه سوسنگرد را بمباران کرد. در همین حال، به گزارش منابع اطلاعاتی، عراق در جبهه های غرب برای پدافند از برخی مناطق از نیروهای ناراضی و فراری ایران استفاده می کند.

امروز هم شهر دزفول هدف گلوله های توپخانه دوربرد ارتش عراق قرار گرفت. در این آتشباری که در ساعت ۱۳:۰۰ انجام شد، ۶ گلوله توپ به مناطق مسکونی شهر اصابت کرد که به شهادت ۳ تن و زخمی شدن ۱۴ تن انجامید و چند منزل مسکونی نیز ویران شده یا آسیب دید. (۱) شهر آبادان هم به طور متناوب زیر آتش سلاح های سنگین دشمن قرار داشت که در نتیجه آن، یک تلمبه خانه و ۳ منزل مسکونی خسارت دید و ۴ تن شهید و ۱۸ تن مجروح شدند. در جبهه سوسنگرد نیز دو جنگنده عراقی مواضع خودی را در این محور (بین بستان و الله اکبر) بمباران کردند که تلفاتی در بر نداشت. (۲)

خبری از مناطق غرب کشور نیز حاکی است که به گزارش منابع اطلاعاتی، دشمن در منطقه "چم نفت تولک" مقابل "بان سیران" از نیروهایی استفاده می کند که اغلب از عناصر ناراضی منطقه می باشند. این نیروها شب ها نیز در گروه های ۱۵ الی ۲۰ نفره عملیات گشت زنی و کمین انجام می دهند. (۳)

نیروهای معارض عراقی در مناطق سلیمانیه و سد دربندیخان به نیروهای ارتش عراق حمله کردند و تلفات و خساراتی به آنها وارد آوردند.

مجاهدین مسلمان عراقی در جاده سلیمانیه - کرکوک با حمله به یک ستون نظامی عراق چند دستگاه خودرو نظامی را به آتش کشیدند و ۷ تن از نیروهای ارتش عراق را گروگان گرفتند. مجاهدین، آزادی این افراد را به آزادی یک تن از فرماندهان خود که در شهر سلیمانیه دستگیر شده است، مشروط کردند. (۴)

نیروهای معارض عراقی همچنین در نزدیکی دربندیخان به ۳ خودرو زیل ارتش عراق کمین زده، به سوی آنها شلیک کردند. در این عملیات، یک خودرو نظامیان عراقی به کلی منهدم شد و به ۲ خودرو دیگر نیز خساراتی وارد آمد و ۸ تن از نیروهای عراقی کشته یا زخمی شدند. (۵)

امروز در مناطق غرب و شمال غربی کشور درگیری میان نیروهای دولتی و افراد وابسته به گروه های ضدانقلاب ادامه داشت و در عملیات های پاک سازی، کمین، مین گذاری و... که در محورهای سنندج، میاندوآب - بوکان، ارومیه - سلماس، سردشت و اشنویه انجام شد، به نیروها و امکانات دو طرف خسارت هایی وارد آمد.

- ۱- روزنامه کیهان، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۱، ۶/۹/۱۳۶۰، ص ۲۳.
- ۲- مرکز پژوهش های دفاع مقدس (معاونت نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی) تقویم تاریخ دفاع مقدس، جلد شانزدهم، (حوادث آذر ۱۳۶۰)، مرکز اسناد انقلاب اسلامی چاپ اول، بهار ۱۳۸۹، ص ۹۹.
- ۳- سند شماره ۰۲۱۸۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۵/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۴- سند شماره ۴۷۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری کرمانشاهان به استانداری باختران، ۲۵/۹/۱۳۶۰، ص ۶.
- ۵- بولتن اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب کشور (منطقه ۷)، شماره ۲۰، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۶، عراق.

امروز یک گروه عملیاتی متشکل از نیروهای سپاه، ارتش و پیش مرگان کرد مسلمان، روستاهای اطراف صلوات آباد در غرب سنندج را پاک سازی کردند. در این عملیات ۲ تن از افراد مسلح ضدانقلاب دستگیر و یکی از افراد خودی زخمی شد. (۱)

در درگیری نیروهای ارتش و افراد مسلح وابسته به گروه های غیرقانونی در حدفاصل روستاهای قره موسی لی و ساری قمیش در محور میان دو آب - بوکان، ۵ تن از افراد خودی شهید و ۲ تن زخمی شدند. از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی نیز تعدادی کشته شدند که در این باره آماری داده نشده است. (۲)

همچنین در حوالی پاسگاه قوشچی در مسیر ارومیه - سلماس، افراد وابسته به گروه های ضدانقلاب به نیروهای خودی حمله کردند که طی آن یک درجه دار جمعی پاسگاه قوشچی زخمی شد. (۳)

در درگیری نیروهای سپاه با افراد مسلح غیرقانونی در سردشت نیز ۲ تن از نیروهای سپاه زخمی شدند. (۴)

در همین منطقه، یک دستگاه خودرو زیل حامل تانکر آب به مینی که افراد مسلح شورشی کار گذاشته بودند، برخورد کرد و خسارت فراوانی دید. ۲ سرباز نیز در این حادثه زخمی شدند. (۵)

در اشنویه نیز بر اثر انفجار یک مین یکی از سربازان پایگاه اشنویه زخمی شد. (۶)

۱

امروز افراد مسلح وابسته به گروه های برانداز در دو اقدام تروریستی در شهرهای قم و پاوه یک تن را شهید و ۳ تن را زخمی کردند.

افراد مسلح غیرقانونی، سیدعلی تحویل داری از افراد متعهد شهر قم را که پدر یک شهید و از فعالان شورای صنفی رانندگان شهر قم بود، پس از ربودن با اعمال شکنجه به شهادت رساندند و پیکر وی را در حوالی سه راه سلفچگان رها کردند. شهادت وی هم زمان با اولین سالگرد شهادت فرزند هفده ساله اش سیدمجید بود که مراسم سالگردش در قم برگزار شده بود. (۷) در پاوه نیز افراد وابسته به گروه های مسلح شورشی، نارنجکی را در خودرو امام جمعه این شهر کار گذاشته بودند که با انفجار آن راننده و ۲ تن از پاسداران وی زخمی و به بیمارستان منتقل شدند. (۸)

ص: ۷۴۶

۱- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۶۴، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۶؛ و- سند شماره ۲۹۴۴۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ - (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱.

۲- سند شماره ۵۶۷۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی (طرح و برنامه) منطقه ۷ به فرماندهی (طرح و برنامه) مرکز، ۸/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به نداجا، معاونت

عملیات و اطلاعات، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۶.

۳- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴.

۴- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴.

۵- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۶.

۶- همان، ص ۴.

۷- روزنامه اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، قم؛ و- روزنامه کیهان، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱، قم، خبرگزاری پارس؛ و- خبرگزاری

پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۲، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱۲.

۸- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۲، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- روزنامه اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵.

کشف یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در مشهد و ۱۵ خانه تیمی این سازمان در نیشابور، دستگیری یک تروریست عضو همین سازمان در آستارا، کشف و خنثی سازی ۲ بمب در یک ساختمان در مقابل دانشگاه تهران مهم ترین اخبار امنیتی کشور در این روز است.

نیروهای سپاه پاسداران مشهد پس از آنکه یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را شناسایی کردند، برای بازرسی و دستگیری ساکنان احتمالی خانه در محل حاضر شدند و در مراجعه، با مقاومت افراد حاضر در خانه مواجه و با آنها درگیر شدند. در این درگیری، ۴ تن از افراد سازمان کشته شدند. در بازرسی از منزل ۲ قبضه تفنگ ژ ۳، چند قبضه اسلحه کمری و مقادیر فراوانی مهمات و اسناد درون گروهی به دست آمد. (۱)

همچنین به گزارش خبرگزاری پارس، در دو هفته اخیر در نیشابور، ۱۵ خانه تیمی وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) کشف شده است. از این خانه ها تعداد فراوانی بمب دست ساز، مقدار زیادی مواد منفجره، انواع فشنگ، اسناد درون گروهی، کروکی محل های انفجار و بمب گذاری و اسامی و آدرس افراد برای انجام ترور به دست آمده است. (۲)

در آستارا نیز نیروهای سپاه یکی از افراد وابسته به این سازمان را که در ترور شهید "مرحبا" (۳) دست داشت و ماه ها تحت تعقیب بود، درحالی که مسلح تردد می کرد، به طور غافلگیرانه ای دستگیر کردند. وی قبل از انجام دادن ترور مدتی را در زندان آستارا به سر برده بود و پس از آزادی از زندان، شهید مرحبا را ترور کرد. (۴)

همچنین براساس اطلاعات مردمی، نیروهای انتظامی پس از آگاهی از وجود بمب در یک ساختمان در مقابل دانشگاه تهران، مأموران خنثی سازی بمب را به محل اعزام و ۲ بمب را که در طبقات مختلف ساختمان کار گذاشته شده بودند، کشف و خنثی کردند. (۵)

آقای هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، در جلسه علنی امروز مجلس به مناسبت اولین سالگرد تأسیس بسیج مطالبی را درباره رشد و گسترش سازمان بسیج، تنوع مأموریت های محول شده به این نهاد، عملکرد مثبت و بدون چشمداشت اعضای بسیج و... بیان کرد. رئیس مجلس در این باره گفت: «آن طور که آقایان می دانند امروز سالگرد اولین سال تأسیس ارتش ۲۰ میلیونی یا بسیج مستضعفین است. مثل بقیه راهنمایی های امام، این کار که مسئولیت اساسی حفاظت از انقلاب به عهده خود مردم گذاشته

ص: ۷۴۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۱، ۶/۹/۱۳۶۰، ص ۲۳.

- ۳- شهید یوسف مرحبا معاون حاکم شرع آستارا بود که در ۱/۶/۱۳۶۰ ترور شد. برای اطلاع بیشتر به روزشمار وقایع اول شهریور ۱۳۶۰ کتاب ۱۵ روزشمار مراجعه کنید.
- ۴- روزنامه اطلاعات، ۹/۹/۱۳۶۰، ص ۴، روابط عمومی سپاه پاسداران، منطقه ۳ گیلان و مازنداران به نقل از سپاه پاسداران آستارا.
- ۵- روزنامه کیهان، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴.

شود، از دستاوردهای کم نظیر جمهوری اسلامی ایران است.

گزارشی که این هفته من از بسیج گرفته ام بسیار دلگرم کننده است. در این دو سال بیش از دو میلیون جوان متعهد آموزش دیده اند که در هر شرایطی می توانند از انقلاب و منافع مردم دفاع کنند و بیش از چند هزار (نزدیک سه هزار) پایگاه مقاومت مردمی در مساجد کشور، در شهرهای مختلف با شرکت داوطلبانه جوانان متعهد و مردم غیور تشکیل شده است. امروز می دانیم که پشت جبهه با کمک بسیج مستضعفان گرم است، هم در جهت تدارکات و هم در جهت رزم. می دانیم که ضربه اساسی را بسیج مستضعفین به ضدانقلاب و محاربان می زند. در جایی مثل شهر تهران، بیشتر از ۵۰۰ پایگاه مقاومت در سراسر شهر گسترده اند و شب و روز، جوانان داوطلبانه و بدون چشمداشت به حقوق و حتی نام، از انقلاب و مستضعفین دفاع و حمایت می کنند. این برای مسئولان و دلسوزان انقلاب مایه پشت گرمی و نشاط است. شاید طبیعی ترین نوع دفاع همین باشد که مردم، آن هم قشر جوان، داوطلبانه و بدون مزد و با انگیزه ایمان و عقیده صرفاً وارد میدان شوند و پایگاهشان هم در خانه خدا و خانه مردم (مسجد) باشد. از این طبیعی تر و سالم تر نمی شود فکر کرد که خوشبختانه با ابتکار امام، جمهوری ما از این نعمت برخوردار است. ما این زحماتی را که برادران و خواهران مسلمان و انقلابی و جوان ما در هر سطح برای انقلاب می کشند، تقدیر می کنیم و ارج می گذاریم و از خداوند دوام توفیق و اجر و صواب عظیم را برای این عزیزان خواستاریم و امیدواریم این حرکت تداوم خودش را حفظ کند و در آینده ملت ما با این حرکت سالم بتواند مطمئن شود که انقلابشان تا زمان انقلاب عظیم حضرت مهدی علیه السلام دوام خواهد داشت.»(۱)

۱

□

روزنامه فایننشال تایمز و رادیو لندن ضمن بررسی مسائل اقتصادی ایران مدعی بروز مشکلات ارزی در اقتصاد ایران شدند. خبرگزاری فرانسه به نقل از فایننشال تایمز اعلام کرد: ایران در طول چند روز اخیر پرداخت های ارزی خود را به خارج عملاً متوقف کرده است. علت این امر مشکلات موقت در گردش پول می باشد که در حال حاضر بانک مرکزی ایران با آن رو به رو است. این روزنامه ضمن اشاره به اقدام بانک مرکزی در ماه سپتامبر مبنی بر اعطانکردن اعتبار به مدت دو

ص: ۷۴۸

هفته، نوشت: از آن هنگام تا به حال، رسیدگی به این اعتبارها به واسطه تأخیرهای اداری به کندی انجام می شود. برخی شرکت های استرالیایی، زلاندنو و کشورهای دیگر که به ایران گوشت ارسال می کردند، به واسطه صورت حساب های پرداخت نشده ظاهراً از فرستادن محموله ها خودداری کرده اند. فاینشال تایمز در خاتمه می افزاید: سرمنشأ کمبود ارزی ایران واردات عظیم مواد غذایی، دارویی، لوازم یدکی، تولیدات تصفیه شده نفتی و تسلیحات نظامی است. (۱)

راديو لندن نیز با اشاره به مشکلات ارزی ایران، از نگرانی بازرگانان طرف قرارداد با ایران سخن گفت. در گزارش این راديو آمده است: گزارش هایی که از ایران به لندن ارسال می شود، حاکی از آن است که برخی از بازرگانان و بانکداران خارجی به خصوص نگران جنبه ای از مشکلات گریبان گیر اقتصاد ایران اند که خالی شدن کامل خزانه ارزی ایران است. البته، گفته می شود که این مشکل در چند روز گذشته سر بلند کرده است. به نقل از بانک مرکزی ایران گفته می شود که کاهش پرداخت ها نتیجه وجود مشکلاتی موقت در جریان پولی مملکت است. (۲)

۱

دوازدهمین اجلاس سران کشورهای عضو اتحادیه عرب در شهر فاس مراکش با شکست طرح هشت ماده ای فهد و برخورد عبدالحلیم خدام، وزیر خارجه سوریه، با سلطان حسن، پادشاه مراکش، بدون هیچ نتیجه ای به کار خود پایان داد. رسانه های خبری به ویژه خبرگزاری فرانسه و مطبوعات لبنان ضمن بازتاب شکست سیاسی عربستان در این اجلاس به بررسی علل و پیامدهای آن پرداختند.

امروز چند ساعت پس از آغاز دوازدهمین اجلاس سران کشورهای عضو اتحادیه عرب در شهر فاس مراکش پس از برخوردی که بین عبدالحلیم خدام، وزیر امور خارجه سوریه، با سلطان حسن، شاه مراکش و رئیس این کنفرانس، به وجود آمد، سلطان حسن جلسه را خاتمه یافته اعلام کرد و تشکیل جلسه جدید را تا مدت نامعلومی به تعویق انداخت. (۳)

خبرگزاری فرانسه با اعلام این خبر که عربستان و مغرب بازرگان اصلی این کنفرانس بودند، در این باره گزارش داد: شکست ملک حسن دوم که گفته می شود مجبور شد در برابر اختلاف نظرهای فراوان و تعداد نسبتاً کم رؤسای حکومت شرکت کننده در این گردهمایی تاریخی، جلسه را خاتمه یافته اعلام کند، قطعی است. اما این شکست برای پادشاهی عربستان که می خواست با ارائه یک طرح هشت ماده ای ابتکار عمل را به دست گیرد، سنگین تر بود. سعودی ها که در واقع با دقت اجلاس سران فاس را

ص: ۷۴۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶/۹/۱۳۶۰، ۲۵۱، ص ۴.

۲- همان، ص ۱۱.

۳- همان، صص ۱۵ و ۲۰.

تدارک دیده بودند، تصور می کردند که این اجلاس یک ماه پس از پایان یافتن موضوع آواکس ها، قدرت آنها را در خاورمیانه تأیید کند.

بن بست مذاکرات درباره خودمختاری فلسطینی ها در میان مصری ها و اسرائیلی ها نیز سبب ایجاد تسهیلاتی برای عربستان به منظور ارائه راه دیگری بجز قراردادهای کمپ دیوید شد. با این حال، چندین عضو جبهه پایداری و در درجه اول سوریه هشدار داده بودند که زمان مناسبی برای آغاز چنین ابتکاری در نظر گرفته نشده است. به گفته یک منبع آگاه در فاس، هشدارهای سوریه مبنی بر ننگنجاندن طرح فهد در دستور کار اجلاس سران عرب در هفته های اخیر افزایش یافته بود. در عین حال، به گفته تعدادی از هیئت های نمایندگی عرب، بی میلی سوریه به طرح فهد چندان ارتباطی به توافق نکردن این کشور با این طرح ندارد، بلکه بیشتر به دلیل جاه طلبی های جدید عربستان در منطقه است. در چنین جو رقابتی در دنیای عرب، اجلاس سران عرب در فاس برگزار شد. به گفته یک منبع موثق، شرکت کنندگان در اجلاس موضوع مطرح شدن یا نشدن طرح فهد را به سرعت بررسی کردند. عربستان در مورد آنچه که این کشور آن را یک سیلی از جانب سوریه تلقی کرده، به شدت رنجیده است، زیرا سوریه نقش عربستان را به عنوان یک میانجی دیرینه در مورد مسئله لبنان متزلزل کرده است.

روابط عربستان و سوریه به طور اجتناب ناپذیری بازتاب هایی بر جبهه لبنان خواهد داشت. اظهار نظر در این باره که اجلاس سران عرب به نزدیکی کشورهای عرب میانه رو و مصر می انجامد، بسیار زود است، اما این موضوع قطعی است که جهان عرب برای برقراری مجدد وحدت پس از کنفرانس فاس دوران سختی در پیش خواهد داشت. (۱)

واحد مرکزی خبر نیز از بیروت درباره بازتاب این شکست سیاسی عربستان در مطبوعات لبنان و علل شکست این کنفرانس گزارش داد: روزنامه های بیروت که این خبر را با عنوان های درشت به چاپ رسانیده اند، ابراز نگرانی کرده اند که ممکن است کنفرانس فاس آخرین کنفرانس سران عرب باشد و در آینده، جهان عرب قطب بندی شود و به سوی تشکیل گروه ها و پیمان های چندجانبه پیش رود، طوری که با گسترش این شکاف، گردآمدن مجدد سران عرب مقدور نباشد.

روزنامه السفیر در سرمقاله خود با عنوان درشت نوشته است: طرح فهد باعث از هم پاشیدن کنفرانس سران عرب شد و اکنون منطقه عربی را خطر محوری شدن و قطب گرایی تهدید می کند.

محافل مطبوعاتی در بررسی علل شکست کنفرانس سران

ص: ۷۵۰

عرب روی غیبت سران ۹ کشور تأکید کرده اند به ویژه که حاضر نشدن حافظ اسد، رئیس جمهوری سوریه، در آخرین لحظه ها همه را غافلگیر کرد. این محافل معتقدند که با توجه به وجهه سیاسی سوریه و اینکه سوریه تنها کشوری است که همچنان در خط اول جبهه در برابر توطئه های امریکا و رژیم صهیونیستی ایستاده، حضور نیافتن حافظ اسد تیر خلاصی بر کنفرانس فاس بوده است.

در این باره روزنامه النداء می نویسد: غیبت حافظ اسد باعث شد که کنفرانس فاس قبل از آنکه آغاز شود، پایان یابد. این روزنامه می افزاید که پایداری اعراب طرح تسلیم طلبانه فهد را به شکست کشید و نیز ثابت کرد که امریکا نمی تواند هر کاری بخواهد انجام دهد و این طور نیست که ساکنان کاخ سفید تنها با فشردن چند دکمه سرنوشت منطقه را تعیین کنند.

روزنامه السفير نیز به نقل از منابع نزدیک به کنفرانس فاس نوشت که فشار سوریه و حضور نیافتن حافظ اسد عامل اصلی به تعویق افتادن؛ یعنی شکست کنفرانس و شکست طرح فهد بوده است، طوری که یاسر عرفات در جلسه کنفرانس گفت: نمی توان طرح موضوعاتی مانند طرح فهد را در این کنفرانس پذیرفت یا رد کرد. در حالی که اغلب طرف های ذی نفع در آن حضور ندارند. (۱)

۱

برخی مسئولان و سران کشورهای عربی درباره شکست اجلاس سران عرب به اظهار نظر پرداختند. وزیر خارجه لیبی از موضع انقلابی و امیر کویت و امیر بحرین محافظه کارانه با این موضوع برخورد کردند. به گزارش خبرگزاری پارس، عبدالعاطی العبیدی، وزیر روابط خارجی لیبی، اعلام کرد در پی دوازدهمین اجلاس سران عرب ابتکار صلح سعودی به پایان راه خود رسیده است.

وزیر روابط خارجه لیبی در گفت و گویی مطبوعاتی اظهار تأسف کرد که اجلاس سران فاس به جای تصمیم بر لغو کنفرانس، رسماً مردود دانستن طرح فهد را اعلام نکرده است. وی گفت: اگر ابتکار سعودی به گونه ای صریح و آشکار مردود اعلام می شد، اجلاس سران با موفقیت خیره کننده روبه رو می گردید. عبیدی گفت: تنها معدودی از کشورهای عرب طرح فهد را تأیید کردند. عبیدی از نقش میهن پرستانه سوریه، یمن جنوبی، الجزایر، سازمان آزادی بخش فلسطین و عراق در جهت منافع آرمان فلسطین تجلیل کرد. در این باره عبیدی اعلام کرد: عراق پیوسته یک موضع میهن پرستانه در برابر فلسطین اتخاذ کرده و لیبی همیشه مترصد آن بوده که عراق به جبهه پایداری ملحق شود.

بنا به اعلام خبرگزاری فرانسه، شیخ جابر الاحمد الصباح، امیر کویت، هنگام بازگشت به کشورش اظهار کرده است: به تعویق افتادن اجلاس سران عرب در فاس برای کشورهای عرب و جامعه بین المللی نتایجی خواهد داشت و برای ملت عرب مفید خواهد بود. امیر کویت تأکید کرده که نزد رؤسای هیئت های شرکت کننده در کنفرانس سران، تمایل صادقانه به اقدام جدی به منظور بهزیستی ملت عرب احساس کرده است.

امیر بحرین نیز هنگام بازگشت خود به منامه گفت: کنفرانس سران عرب به تعویق افتاد تا به

کشورهای شرکت کننده امکان داده شود با یکدیگر به مشورت بپردازند و موضعی اتخاذ کنند که پاسخ گوی خطرهایی باشد که جهان عرب را تهدید می کند. امیر بحرین یادآور شد که دوازدهمین اجلاس سران عرب در فاس به کارهای خود خاتمه نداده است و همه موضوعات مطرح نشده، اما مندرج در دستور کار را بررسی خواهد کرد.^(۱)

۱

آیت الله منتظری و وزارت خارجه ایران از شکست اجلاس فاس در مراکش استقبال کردند و آن را نشانه شکست امریکا، رژیم صهیونیستی و سران مرتجع عرب و پیروزی امت اسلام و ملت فلسطین دانستند.

آیت الله منتظری درباره شکست اجلاس فاس پیامی صادر کرد. به گزارش خبرگزاری پارس، آیت الله منتظری در پیامی خطاب به مسلمانان جهان، شکست این اجلاس را یک پیروزی برای اسلام دانست و آن را نشان دهنده رشد حرکت اسلامی در منطقه و عجز امپریالیسم امریکا و حکام مرتجع و وابسته ذکر کرد.

آیت الله منتظری در پیام خود از مسلمانان جهان خواست تحت رهبری امام امت، صفوف خود را بیش از پیش در سایه تعلیمات حیات بخش اسلام فشرده تر کنند.^(۲)

وزارت امور خارجه ایران نیز از شکست این اجلاس اظهار رضایت کرد. خبرگزاری پارس در این باره گزارش داد: وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با انتشار اعلامیه ای شکست اجلاس فاس را یک پیروزی بزرگ برای امت اسلام و رزمندگان سازش ناپذیر فلسطین و عقب نشینی مفتضحانه ای برای سران وابسته خواند و خواستار انسجام هرچه بیشتر جبهه ضد امپریالیستی و ضد صهیونیستی برای مقابله با طرح ها و توطئه های امریکا و رژیم اشغالگر قدس شد.^(۳)

۲

فهد بن عبدالعزیز، ولیعهد عربستان سعودی، پس از بازگشت از فاس، با عزت ابراهیم، نایب رئیس شورای انقلاب عراق، دیدار و گفت و گو کرد. خبرگزاری عربستان که این خبر را اعلام کرده است، درباره موضوعات مطرح شده در این ملاقات - که با حضور طارق میخائیل یوحنا عزیز، معاون نخست وزیر عراق، و همچنین وزیران خارجه دو کشور انجام شده - هیچ گونه توضیحی نداد.^(۴)

ص: ۷۵۲

۱- روزنامه اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۱، ۶/۹/۱۳۶۰، ص ۲۱.

۳- همان، ص ۱۷.

۴- همان، ص ۱۰.

خبرگزاری اوپکنا از همکاری کشورهای صحنه‌ای با عراق خبر داد. به گزارش این خبرگزاری، وزیران تجارت خارجی عراق و ایتالیا روز پنجشنبه یادداشت تفاهمی درباره همکاری‌های اقتصادی، تجاری و فنی امضا کردند. نیکولا کاپریا، وزیر ایتالیایی، در ملاقات با چند وزیر عراقی از جمله همتای خود حسن علی، احتمال مشارکت شرکت‌های ایتالیایی را در برنامه‌های عمرانی عراق بررسی کرد. عراق و جمهوری دمکراتیک آلمان نیز پروتکلی را برای همکاری‌های پزشکی برای سال ۱۹۸۲ امضا کردند. این توافق به امضای دکتر ریاض ابراهیم، وزیر بهداشتی عراق و دکتر لودویک مکاینجرم، وزیر بهداشتی آلمان، رسیده است.

براساس این پروتکل، آلمان بورس و دوره‌های آموزشی در امور پزشکی و همچنین تخصص خود در امور داروسازی و بهداشتی را در اختیار عراق خواهد گذاشت. همچنین روز پنجشنبه اولین دور ملاقات کارگروه مشترک عراق و آرژانتین برای همکاری‌های اقتصادی به پایان رسید و یادداشتی به منظور ایجاد یک مرکز همکاری اقتصادی و صنعتی و همچنین گسترش تجارت دوجانبه به امضای طرفین رسید. (۱)

ضمیمه اول گزارش ۶۰۱: دلایل انتخاب منطقه رملی غرب تپه‌های الله اکبر به عنوان محور اصلی عملیات

اطلاعات جمع‌آوری شده نیروهای اطلاعات از منطقه رملی غرب تپه‌های الله اکبر و شمال شهر بستان در طول ۲ ماه گذشته حاکی از آن بود که باوجود آگاهی کلی دشمن از اجرای عملیات برای آزادسازی بستان، نیروهای عراقی درخصوص حمله از مناطق رملی شمال بستان دچار یک غفلت اساسی بوده‌اند. نوع آرایش یگان‌های دشمن در این منطقه و سمت خطوط پدافندی (عموماً به سمت شرق بجز در منطقه تپه سبز) نشان می‌داد که عراق عملیات ایران را تک‌جبهه‌ای به خطوط خود در حدفاصل تپه سبز (در شمال) تا پل دغاغله (در جنوب) فرض کرده و عبور نیروهای پیاده خودی از منطقه رملی شمال بستان را فقط با هلی‌برن یا فرود نیروهای چترباز ممکن می‌دانسته است و چون عبور نیروهای زرهی از این منطقه را ناممکن ارزیابی کرده، لذا در این باره هیچ‌گونه اظهارنظری نکرده است. براین اساس، ارتش عراق در بررسی ویژگی‌های حمله احتمالی نیروهای ایران به بستان که آن را برای یگان‌های تحت امر خود در این منطقه فرستاد، یکی از فلش‌های عملیات ایران را از تپه‌های رملی اعلام کرد، اما تنها تاکتیک عملیات ایرانی‌ها را در این محور استفاده از نیروهای چترباز و هلی‌برن در پشت نیروهای عراق در چزابه دانست و عبور نیروی پیاده و زرهی را از درون رمل‌ها غیرممکن خواند. بنابراین، براساس این تحلیل، عراق هیچ‌خط منسجم و تعریف شده‌ای در جنوب منطقه رملی (شمال و شمال شرقی شهر بستان) نداشت و برای رعایت احتیاط فقط به ایجاد موانع سیم‌خاردار و میدان مین برای تأمین جناح چپ خود اکتفا کرده بود.

حین اجرای عملیات طریق القدس سندی از سنگر عراقی‌ها به دست نیروهای خودی افتاد که قسمتی از آن به تحلیل چگونگی حمله احتمالی ایران به بستان و غرب سوسنگرد پرداخته که بیان‌کننده همین دیدگاه دشمن است. بخشی از این سند که اطلاعات عملیات سپاه پاسداران منطقه ۸ کشوری (لرستان و خوزستان) آن را ترجمه کرده، به شرح زیر است:

۱. دشمن با استفاده از یک نیروی با درصد زرهی بیشتر همراه با پشتیبانی آتش توپخانه و با استفاده از نیروی پیاده به جناح های مواضع خودی از دو جهت حمله ور می شود. جهت اول از سمت تپه های رملی و تنگه صعده و کوه میشداغ و جهت دوم از روستاهای مجاور رودخانه کرخه و با استفاده از درختان و روستاها جهت اختفا و نیز بهره برداری از پشتیبانی بالگردها برای تقویت افراد پیاده است. احتمالاً عده ای از نیروهای چترباز دشمن در شمال تنگه جزابه فرود می آیند تا پس از کنترل تنگه، اولاً مانع دخالت نیروی احتیاط شده و ثانیاً نیروهای پدافندکننده را که در جبهه مستقر هستند، جدا سازند.

۲. در محور الله اکبر - بستان، حمله، جبهه ای و پایگاه تأمینی دشمن کوه های الله اکبر خواهد بود. همچنین ممکن است که تعدادی زیادی از افراد پیاده دشمن با استفاده از قایق ها از کرخه عبور کرده، به جناح های مواضع خودی حمله ور شوند. بالگرد نیز از سمت تپه های رملی عمل می کنند.

ب) در محور سوسنگرد - دهلاویه - پل سابله

۱. امکان دارد که دشمن با نیروی پیاده از طریق نهرهای کوچک و روستاها و چمنزارهای بلند موجود و با پشتیبانی تانک ها سعی کند به پل سابله برسد و به طرف بستان پیشروی کند و این کار با کنترل پل سابله به وسیله آتش یا پل زنی انجام می شود.

۲. دشمن می تواند بیش از یک تیپ پیاده تقویت شده توسط پاسداران و داوطلبان را با پشتیبانی تانک ها از جهت های گوناگون وارد عمل کند.

۳. حمله در جهت مواضع تیپ ۳۵ زرهی با نیروهای فراوان پیاده که به دنبال آنها تانک ها در حرکت هستند و سپس کوبیدن جناح راست مواضع تیپ ۳۱ نیروی مخصوص و رسیدن به پل تعاون انجام خواهد شد و نیز احتمال دارد پس از اینکه تیپ ۳۵ زرهی ضعیف شد، یک ستون به طرف هویزه حرکت کند.

۴. پایگاه های تأمینی دشمن، سوسنگرد - حجیه - مالکیه و خاکریزهای احداث شده در نزدیکی دهلاویه خواهند بود.

پ) در هر حالتی، حمله دشمن در بیش از یک محور صورت می پذیرد. دشمن در هر محوری که بتواند پیروز شود، حمله خود را گسترش می دهد. همچنین نیروی احتیاطی را در سوسنگرد نگه می دارد تا به محض پیروزی یک منطقه، از آن استفاده کند. (۱)

ضمیمه دوم گزارش ۶۰۱: اهداف ایران از اجرای عملیات طریق القدس به نقل از سردار علایی

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی همراه با ارتش جمهوری اسلامی ایران اهداف متعددی را برای اجرای عملیات طریق القدس یا

کربلای ۱ در نظر گرفته بودند که مهم ترین آنها عبارت اند از: آزادسازی بخش وسیعی از خاک کشور که در اشغال ارتش عراق قرار داشت، آزادسازی شهر بستان، تصرف تنگه چزابه و رسیدن به هورالعظیم و حاشیه رودخانه نیرسان و در نتیجه کاهش خطوط پدافندی، شکاف عمیق میان سپاه سوم و چهارم عراق، جلوگیری از حمله دشمن به شهر اهواز، آماده سازی زمین برای عملیات فتح المبین (کربلای ۲)، انهدام نیرو و امکانات دشمن در این محور، تحمیل خطوط پدافندی گسترده به ارتش عراق، مجبور کردن ارتش عراق به طی مسافت طولانی برای پشتیبانی از نیروهای مستقر در حاشیه شهر اهواز. سردار علایی در این باره می گوید: «ایران در پی آن بود که علاوه بر آزادسازی شهر بستان، شهر اهواز را از تهدید ارتش عراق برهاند. این تهدید از طریق محور جاده بستان - سوسنگرد شکل می گرفت. از سوی دیگر، با توجه به نزدیکی شهر بستان به مرز بین المللی، حمله رزمندگان اسلامی

ص: ۷۵۴

۱- سند شماره ۵۷۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اطلاعات و عملیات سپاه منطقه ۸، ۲۴/۹/۱۳۶۰، صص ۲ و ۱.

در این منطقه و رسیدن آنها به کناره هورالعظیم و ناحیه چزابه (شیب) در نوار مرزی دو کشور، می توانست بازتاب سیاسی مهمی به نفع ایران در جهان داشته باشد.

علاوه بر نکات فوق، چنانچه این عملیات موفق می شد، می توانست بین واحدهای سپاه سوم و چهارم و نیروهای رزمی دشمن در شمال و جنوب استان خوزستان شکاف بیندازد. بنابراین، پشتیبانی متقابل نیروهای ارتش عراق در شمال این منطقه و نیز در جنوب جبهه از یکدیگر، در زمان حمله نیروهای ایران به آنها دیگر امکان پذیر نبود. این امر به تفکیک قوای دشمن می انجامید و موجب ضعف تاکتیکی آنها می شد.^(۱)

ص: ۷۵۵

۱- حسین علایی، پیشین، ص ۳۶۷.

نیروهای جهاد دامغان (استان سمنان) پس از سه هفته تلاش مستمر و شبانه روزی، جاده "ابوذر" را در دل مناطق صعب العبور رملی شمال بستان در فاصله ۵ تا ۸ کیلومتری جناح شمالی دشمن و در مسیرهایی که نیروهای اطلاعاتی سپاه پیش بینی کرده بودند، احداث کردند. ساخت این جاده اقدامی اساسی بود که امکان عبور نیروهای زرهی و پیاده در عمق منطقه، دورزدن بستان و دستیابی به عقبه دشمن را در جزایه فراهم می کند و در واقع تضمین موفقیت عملیات در محور شمالی و کل عملیات محسوب می شود. این اقدام در نهایت، امروز و در آستانه عملیات انجام شد.

ساخت این جاده، که ۱۸ کیلومتر طول، ۷ متر عرض و نیم متر ارتفاع دارد، در این منطقه رملی با مشکلات زیادی همراه بوده است. (۱) - (۲)

امروز هم شهرهای آبادان و منطقه نفتی بیدبلند چند نوبت بمباران شد و یکی از جنگنده های عراقی در منطقه بیدبلند سقوط کرد.

هوایماهای عراقی امروز شهر آبادان را سه نوبت در ساعت ۹:۲۰، ۹:۳۵ و ۱۴:۳۰ بمباران کردند که در نتیجه آن ۳ تن از مردم شهر شهید و ۴ تن زخمی شدند و تعدادی از خانه های مسکونی نیز ویران شد. (۳)

بنا به گزارش سپاه یاسوج، یک فروند میگ عراقی که قصد بمباران تأسیسات منطقه بیدبلند را داشت با آتش پدافند نیروهای خودی سقوط کرد. (۴)

ص: ۷۵۷

-
- ۱- شرح برخی فعالیت های مربوط به دوره ساخت جاده به روایت جهاد سازندگی در ضمیمه گزارش آمده است.
  - ۲- سند شماره ۵۱۷۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: پیوست گزارش نوبه ای شماره ۴۴۸، ۵/۱۰/۱۳۶۰، صص ۳ - ۱؛ و- اسناد تکمیلی عملیات طریق القدس، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: سال ۱۳۶۰، صص ۳۱۲ - ۱۴، چاپ ۱۳۸۳.
  - ۳- روزنامه اطلاعات، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، آبادان.
  - ۴- سند شماره ۵۶۶۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه ۹ به تهران (فرماندهی)، ۷/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.

در پی نامه تیپ ۲۶ ارتش عراق در تاریخ ۲/۹/۱۳۶۰ به واحدهای تابعه خود که در آن اطلاعات دقیقی از سمت تک نیروهای ایرانی و جابه جایی یگان ها در سطح منطقه ارائه کرده بود، امروز نیز تیپ ۲۶ زرهی عراق نامه ای (۱) مستند به اطلاعات کل ارتش عراق به واحدهای تحت امر خود ارسال کرده که در آن باتوجه به گزارش های اطلاعات کل ارتش عراق از خط و عمق و همچنین تصمیمات نیروهای ایرانی، حمله نیروهای ایرانی را در منطقه بستان پیش بینی و دستورات و تذکرات لازم را بیان کرده است. در پیش بینی ها سمت تک نیروهای ایرانی از محور سابله با هدف تصرف بستان و پیشروی در شمال کرخه برای تصرف منطقه تحت اشغال تیپ ۲۶ زرهی و دستیابی به جاده استراتژیک "تعاون" بین بستان و هویزه (در حدفاصل رودخانه سابله و نisan) اعلام شده است. در این نامه همچنین پیش بینی شده است در صورتی که نیروهای ایرانی بتوانند ضربه اساسی به نیروهای عراقی وارد کنند، به سمت جنوب و منطقه "جفیر" پیشروی خواهند کرد و برای مقابله با حمله نیروهای ایرانی به نیروهای عراقی مستقر در منطقه عمومی بستان، از ساعت یک بامداد (۷/۹/۱۳۶۰) به مدت سه روز آماده باش داده شده است. نکته حائز اهمیت آنکه باوجود اطلاعات دقیقی که از استعداد نیروهای ایرانی و محورهای عملیاتی ذکر شده است، به تک این نیروها از محور چزابه که اصلی ترین محور عملیات و به بیان دیگر مهم ترین و اساسی ترین تدبیر در طرح ریزی عملیات طریق القدس بوده، اشاره ای نشده است. این موضوع به نوعی به شناخت و ارزیابی صحیح طراحان خودی از تفکر کلاسیک ارتش عراق مربوط می شود که عبور نیروهای خودی را از تپه های رملی چزابه در شمال بستان غیرممکن می دانستند.

بخش هایی از این نامه به شرح زیر است:

«موضوع: مقاصد احتمالی دشمن

۱. بنا به اطلاعات دقیقی که اطلاعات ارتش کسب کرده است، به دلایل زیر دشمن در نظر دارد به منطقه بستان و هویزه حمله نماید:

الف) تجدید سازمان و ترتیب نیروهای دشمن و تقویت بعضی از یگان ها همراه با افزایش مناطق آب گرفته جهت کاهش جبهه های خود و تکیه به آنها.

ب) افزایش فعالیت شناسایی و نزدیک شدن گروه های گشتی.

پ) شناسایی مکرر هوایی منطقه از جانب دشمن که آخرین آن روز ۲۵/۱۱/۱۹۸۱ (۴/۹/۱۳۶۰) بود.

ت) نزدیک شدن تدریجی دشمن به واحدهای ما و کاهش عمق منطقه ممنوعه و احداث خاکریزهای جدید و مرتفع ساختن بعضی دیگر از خاکریزها.

۱- این نامه پس از اجرای عملیات طریق القدس از سنگر فرماندهی نیروهای عراقی به دست آمده است و ستاد عملیات سپاه منطقه ۸ (خوزستان و لرستان) در ششم دی ماه آن را ترجمه کرده و در اختیار رده ها و واحدهای خود قرار داده است.

ث) کاهش آتش توپخانه دشمن به منظور ذخیره مهمات و انجام عملیات علامت گذاری جهت هماهنگی و مشخص نمودن جهت های عمل و ثبت تیر توسط گلوله های فسفری همراه با عملیات شناسایی توسط افسران ستاد عملیات.

ج) حرکت قرارگاه لشکر ۱۶ زرهی به منطقه مقدم ابوحمیظه.

چ) تأکید دشمن بر درخواست های اطلاعاتی و جمع آوری اطلاعات.

ح) اقدامات لشکر ۱۶ زرهی در مورد تهیه طرح های تک و دست زدن به عملیات هماهنگی از قبیل لغو مرخصی و ذخیره مهمات و هماهنگی دستورات مخابراتی.

خ) تأکید سازمان هلال احمر اهواز به قرارگاه سازمان در تهران در مورد تسریع در اعزام آمبولانس ها.

د) تقویت منطقه توسط ۵۰۰۰ مسلح داوطلب (بسیج) و پاسدار.

ذ) پیدایش پارازیت های رادیویی قوی از جانب دشمن در منطقه هویزه و سرپل های کرخه نور.

ر) درخواست ماسک های ضد مواد شیمیایی.

ز) سعی در تأمین پشتیبانی هوایی توسط چتربازان برای یگان های مستقر در منطقه سوسنگرد.

۲. نتیجه گیری

الف) از فعالیت های دشمن و اطلاعات فراوانی که از دشمن کسب شده است، نتیجه گرفته می شود که دشمن سعی دارد دست به تک وسیع و فعالی در منطقه بستان - هویزه بزند. در این تک بیش از ۳ تیپ زرهی و واحدهای پیاده، بسیج و پاسداران شرکت دارند. هدف دشمن نیز جاده تعاون که دو شهر بستان و هویزه را به هم مربوط می کند، برآورد می شود. همراه با این تک، فشار جدیدی نیز (تک) به شمال رودخانه کرخه در جهت منطقه تیپ ۲۶ زرهی از جانب یگان های لشکر ۹۲ زرهی وارد خواهد آمد.

ب) از استعداد کار مهندسی ملحق شده به نیروی ضربتی دشمن چنین بر می آید که دشمن سعی دارد پیروزی هایی را در جهت های زیر که اولویت بیشتری دارند به ثمر برساند:

۱. پیشروی به سمت بستان توسط یک نیروی زرهی با عبور از رودخانه سابله.

۲. ادامه پیشروی در جهت روستای ابوسخیل (۷۴۹۹) و ادامه پیشروی در هور هویزه.

۳. پیشروی به سمت هویزه - جفیر در صورتی که یگان های دفاعی ما به صورت اساسی ضربه ببینند.

پ) از فعالیت های مذکور چنین استنباط می شود که ساعت شروع احتمالی تک، قبل از ساعت ۲۳ تاریخ ۲۷/۱۱/۱۹۸۱

(۶/۹/۱۳۶۰) نخواهد بود. بنابراین، ضروری است که آماده باش صددرصد از ساعت یک ۲۸/۱۱/۱۹۸۱ (۷/۹/۱۳۶۰) به مدت ۷۲ ساعت داده شود.

ت) در ابتدای تک، دشمن سعی می کند که بر امواج رادیویی ما پارازیت بیندازد؛ لذا باید تدابیر لازم جهت جلوگیری از آن اتخاذ گردیده و دستگاه های جایگزینی آماده گردند.»(۱)

ص: ۷۵۹

۱- سند شماره ۱۹۸۸۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته واحد اطلاعات عملیات سپاه پاسداران خوزستان، شماره ۴۴۸، ۶/۱۰/۱۳۶۰، صص ۳ - ۱.

امروز در اقدامات افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در محورهای مریوان، دیواندره، مهاباد و میاندوآب شماری از نیروهای خودی شهید، عده ای مجروح و ۲ تن گروگان گرفته شدند. از افراد ضدانقلاب نیز چند تن کشته و تعدادی مجروح شدند.

یک گروه از نیروهای ژاندارمری و پیش مرگان کرد مسلمان که برای تأمین جاده مریوان - جانوره عازم منطقه شده بودند، در ساعت ۱۰:۰۵ در حوالی پاسگاه شریف آباد مورد حمله افراد مسلح غیرقانونی قرار گرفتند که در نتیجه آن ۶ تن از سربازان و ۲ تن از پیش مرگان کرد مسلمان شهید و ۲ تن دیگر زخمی شدند. (۱)

همچنین عناصر حزب دمکرات کردستان ایران در روستای گاوشله در شش کیلومتری شمال شرقی دیواندره، به نیروهای خودی متشکل از افراد سپاه و پیش مرگان کرد مسلمان حمله کردند. در این درگیری که با مقاومت نیروهای خودی و ازسرگذراندن حالت غافلگیری (لحظات اولیه از ساعت ۱۴:۳۰ تا ۱۷:۰۰ طول کشید) مواجه شد، افراد خودی توانستند تلفات فراوانی به نیروهای مهاجم وارد کنند که منابع مختلف تعداد کشته و زخمی های آنان را ۱۰ تا ۱۵ نفر ذکر کرده اند. از نیروهای خودی نیز ۳ تن شهید و ۳ تن زخمی شدند. (۲)

در تیراندازی افراد مسلح غیرقانونی در داخل شهر مهاباد یک پاسدار و ۲ غیرنظامی زخمی شدند. (۳)

در جاده میاندوآب به بوکان نیز افراد وابسته به گروه های مسلح شورشی یک افسر و یک سرباز را به گروگان بردند. (۴)

طبق گزارش منابع اطلاعاتی، فرمانده تیپ ۱۱۶ عراق به مقامات مافوق گزارش کرده است که نماینده حزب دمکرات کردستان ایران به رابط عراقی خود اطلاع داده که ایران تعدادی از نیروهای سپاه را از منطقه "شیخ صله"، "خان شور" و "رجوی" (در نقطه مرزی مقابل پاره) به منطقه "دروله" در شمال همان منطقه انتقال داده است. این نماینده به طرف عراقی پیشنهاد داده است که واحدهایی از نیروی مخصوص عراق (با اغتنام فرصت) با همکاری نیروهای حزب دمکرات برای بازپس گیری شیخ صله، خان شور و رجوی اقدام کنند. مقام مافوق عراقی در جواب فرمانده تیپ ۱۱۶ گفته است که در صورت همکاری حزب دمکرات و اجرای این پیشنهاد هم از فشار نیروهای ایرانی به حزب دمکرات کاسته می شود و هم ارتش و سپاه بیشتر درگیر می شوند. (۵) در همین روز، تیپ ۱۱۶ عراق به منظور انتقال ۳۰ تن از افراد حزب دمکرات به منطقه دروله یک خودرو حمل نفر به نماینده آن حزب تحویل داد. (۶)

ص: ۷۶۰

ص ۱؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به نداجا، معاونت عملیات و اطلاعات، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- سند شماره ۳۰۰۸۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی شماره ۹۲، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزاجا (مد عملیات)، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱.

۲- سند شماره ۳۰۰۸۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سند شماره ۵۶۶۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه ریزی عملیات کرمانشاه به طرح و برنامه ریزی عملیات مرکز، ۷/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۲۹۴۴۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲؛ و- سند شماره ۵۶۷۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی (طرح و برنامه) منطقه ۷ به فرماندهی (طرح و برنامه) مرکز، ۸/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۳- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۶.

۴- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱.

۵- سند شماره ۹۳۶۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد منطقه ۷، ۷/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۵۶۶۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز- فرماندهی) به نزاجا (پست فرماندهی)، ۶/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۶- سند شماره ۱۵۳۹۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا معاونت و عملیات (مد عملیات)، ۶/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

عناصر وابسته به گروه های برانداز امروز در تهران، یکی از روستاهای شمال کشور و حوالی اهواز اقدام به بمب گذاری و ترور افراد کردند. نیروهای سپاه و دادستانی نیز موفق به شناسایی و تصرف یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) شدند.

در انفجار بخشی از یک بمب مرکب در ساعت ۱۶:۴۵ در خیابان ولی عصر (عج) بالاتر از میدان ولی عصر، که افراد وابسته به گروه های ضدانقلاب آن را در پمپ بنزین کار گذاشته بودند، ۴ تن شهید و ۲۵ نفر زخمی شدند. بر اثر انفجار این بمب ساعتی که با مواد تی.ان.تی. ساخته شده و در یک خودرو بلیزر جاسازی شده بود، ۲ خودرو پیکان و بی.ام.و. منهدم و سرنشینان آن که در صف سوخت گیری برای بنزین بودند، در دم به شهادت رسیدند. همچنین یک دختر بچه و یک زن به علت موج انفجار و اصابت تکه های پرتاب شده ناشی از انفجار به شهادت رسیدند و ۲۵ تن نیز زخمی شدند که به بیمارستان های فیروزگر، امام سجاد(ع)، امام خمینی و ساسان منتقل شدند. شدت انفجار به حدی بود که علاوه بر خسارت های ذکر شده چندین خودرو از جمله یک خودرو دوطبقه شرکت واحد آسیب دید و به پمپ بنزین آسیب های فراوانی وارد آمد. ساختمان فروشگاه قدس نیز آسیب دید و شیشه ساختمان های اطراف تا شعاع ۵۰۰ متری شکست.

رئیس پلیس تهران با توضیح اینکه بمب کار گذاشته شده به طور کامل عمل نکرده است، گفت: با این بمب چند تله خمپاره نیز کار گذاشته شده بود، ولی خوشبختانه آنها عمل نکردند. باک خودرو حامل بمب نیز پر از بنزین شده بود تا پس از انفجار، آتش گرفته، در پمپ بنزین ایجاد آتش سوزی کند که چنین نشد. (۱) رادیو امریکا نیز این خبر را بازتاب داد، ولی شهدای آن را به ۲ نفر و زخمی شدگان را به ۹ نفر تقلیل داد. (۲)

در تهران همچنین یک گروه از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که سوار بر یک خودرو هیلمن بودند، به قصد ترور یکی از نیروهای بخش فرهنگی کمیته مرکزی به سوی وی تیراندازی کردند که به جراحت وی انجامید. (۳)

همچنین در آخرین ساعات امروز پس از پایان یک مجلس

ص: ۷۶۱

۱- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه شماره ۲۶۴، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- روزنامه کیهان، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۲، ۷/۹/۱۳۶۰، صص ۱۷ - ۱۶؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۳، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۲۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۲، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۸ رادیو امریکا.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۳، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۲، تهران - خبرگزاری پارس، ۷/۹/۱۳۶۰.

سوگواری در روستای "مهدی خان" ماسال، درحالی که عده ای از اهالی برای شرکت در یک مراسم ختم به این روستا آمده بودند، هنگام بازگشت در ۶ کیلومتری این شهر هدف تیراندازی گروه های مسلح برانداز قرار گرفتند. در این حادثه حجت الاسلام حسن اصغری، معلم و روحانی مسجد میرمحل، نادر خیرخواه، معلم و بخشدار سابق ماسال، بیت الله شیرزاد، مدیر مدرسه ۱۷ شهریور روستای لوحه سرا و یک کشاورز به نام شجاع اسدی به شهادت رسیدند و ۲ تن از افراد دیگر نیز زخمی شدند. (۱)

در همین روز، افراد وابسته به نیروهای مسلح غیرقانونی روی ریل قطار اهواز - تهران در بین ایستگاه آهودشت و بامبژ در حوالی اهواز بمبی کار گذاشتند. این بمب قبل از عبور قطار از محل بمب گذاری شده منفجر شد و به ۲۰ متر از خط آهن خسارت وارد کرد که بلافاصله مرمت شد. (۲)

نیروهای سپاه و دادستانی هم امروز یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را در منطقه نارمک در شرق تهران شناسایی کردند و طی یک درگیری، این خانه را به تصرف خود درآوردند. در درگیری ایجادشده برای تصرف خانه، ۴ تن از فعالان ساکن در آنجا کشته شدند و یک تن نیز با خوردن قرص سیانور اقدام به خودکشی کرد که با انتقال به یکی از مراکز درمانی از مرگ نجات یافت. از این خانه تعداد زیادی اسلحه و اسناد و مدارک سازمانی و مقادیر فراوانی مهمات جنگی به دست آمد. (۳)

۱

آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور، در پیامی به مناسبت دومین سالگرد تشکیل بسیج مستضعفین، این نهاد را بدنه اساسی انقلاب و نظام جمهوری اسلامی نامید و در این باره به چند نکته برای توسعه سازمانی، حفاظت از بسیج، سیاست کلی بسیج در دوره های آینده و... اشاره کرد. بخش هایی از پیام رئیس جمهور به شرح زیر است:

«تشکیل بسیج مستضعفان به فرمان امام بزرگوار که به قصد حفظ دستاوردهای عزیز و ارجمند انقلاب اسلامی صورت گرفت، یکی از ویژگی های انقلاب ماست؛ انقلابی که تنها با اتکا به تعالیم رهایی بخش اسلام و بدون تکیه بر هیچ قدرت خارجی شروع شد و به پیروزی رسید و برای ادامه این پیروزی نیز تنها به قدرت ملی متکی است که با توکل به خدا و اعتماد به نفس و ابراز لیاقت در جهت تداوم انقلاب و حفظ دستاوردهای آن گام بر می دارد. با این دیدگاه، واحد بسیج مستضعفان نه تنها یک ارگان انقلابی که یک پایه یا بدنه اساسی انقلاب و جمهوری اسلامی است. اکنون با توجه به اهمیت فوق العاده این جریان عظیم، مسئولان و متصدیان سازمان بسیج مستضعفین را به چند نکته تذکر می دهم:

۱. دامنه این سازماندهی را آن قدر توسعه دهید تا چنان که امام اشاره فرمودند ۲۰ میلیون از ملت را بپوشاند.

۲. درباره مدیران و مسئولان به شدت مراقبت کنید که عوامل دشمن با پوشش نفاق نفوذ نکنند.

۱- روزنامه اطلاعات، ۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۶۴، ۸/۹/۱۳۶۰، صص ۳ - ۲؛ و- روزنامه اطلاعات، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، رشت؛ و- سند شماره ۵۶۶۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۳ به ستاد مرکزی، ۷/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- سند شماره ۳۳۵۵۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - (صومعه سرا - فرماندهی) به فرماندهی سپاه پاسداران ستاد منطقه ۳ - چالوس، ۲۱/۹/۱۳۶۰، صص ۳ - ۱

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۳، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۲، اهواز- خبرگزاری پارس، ۷/۹/۱۳۶۰.

۳- همان، ص ۲۰؛ و- روزنامه کیهان، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تهران.

۳. اساس این سازماندهی آموزش نظامی و سیاسی است، اما روح واقعی آن طهارت و تزکیه اخلاق است. به این نکته تا آخرین رده ها توجه کنید.

۴. باین حال، استحکام و عمق آموزش های سیاسی، نظامی را نیز کم اهمیت نشمارید و بدان بهای لازم را بدهید.

۵. در صلح و جنگ یک لحظه سکوت و عدم تحرک را در این سازمان روا مدارید، زیرا سکون و رکود در چنین واحد عظیمی با فساد و انهدام آن ملازم است.»(۱)

۱

آقای هاشمی رفسنجانی، امام جمعه موقت تهران، در خطبه های امروز نماز جمعه تهران درباره اقدام نیروهای ضدانقلاب در ایجاد ناامنی و بی اعتمادی اجتماعی، تأکید بر پرهیز از برخوردهای احساسی و تکیه بر قانون در این باره و شکست اجلاس سران کشورهای عضو اتحادیه عرب در فاس سخنانی ایراد کرد.

وی با اشاره به روی کار آمدن حکومت مشروطه سلطنتی به جای حکومت قاجار به دلیل وجود هرج و مرج در جامعه و اینکه دیکتاتوری رضاخان جایگزین آن شد، گفت: «اگر بمبی در راه آهن منفجر می شود، کسی که بمب را منفجر بکند این قدر شعور دارد که [بفهمد] کشتن یک زن و بچه در پله های راه آهن نه حکومت را ساقط می کند و نه ضربه به سیاست کشور می زند، عمق قضیه چیز دیگری است. آنها می خواهند بگویند که این مملکت امنیت ندارد. آن کسی که بمب منفجر می کند در میدان راه آهن همان کسی است که یک آدم بی تقصیری را بازداشت می کند. ماهیت قضیه ایجاد این روحیه در مردم است که با این وضع نمی شود زندگی کرد. ما به دو طریق می توانیم با ضدانقلاب یا کسانی که احتیاج به اصلاح دارند، برخورد کنیم: یکی اینکه قانون وضع می کنیم که مثلاً جزای گران فروشی یا احتکار این است. یک طور دیگر اینکه بدون قانون و حساب و بدون برنامه باشد که این کار ضرر دارد و بدون نفع است و دو طرف ضرر می کنیم؛ البته، ضرر عمده را مسئولان و توده مردم می کنند که صاحب جامعه هستند و کسی که عمل

ص: ۷۶۳

خلاف قانونی را انجام می دهد تمام ضرر را خودش نمی برد.»^(۱)

آقای هاشمی رفسنجانی همچنین درباره شکست کنفرانس فاس و راه حل مشکل فلسطین که با همکاری کشورهای مسلمان و عرب اجراشدنی است، گفت: «کمپ دیوید یک بار بین جهان اسلام نفاق افکند، ولی بار دیگر کمپ دیوید دیگری به وجود آمد و از این نظر، ما از پایداری ملت ها تشکر می کنیم که با موضعی قاطع کنفرانس را به هم زدند.» امام جمعه موقت تهران در ادامه سخنانش افزود: «این ننگ را دنیای اسلام به کجا ببرد و این زشتی را چگونه ما در دنیا تحمل بکنیم که مسئولان کشورهای اسمشان اسلامی است یک طرحی بدهند و به خاطر آن به دور هم جمع بشوند و نتوانند درباره آن حرف بزنند؟!»

شما باید طرحی می دادید که وسیله نجات این مردم آواره می شد و این طرح زیاد مشکل نیست و آسان است. کشورهای اسلامی که بیش از پنجاه کشور می شوند، بیایند و یک تپ از نیروهایشان را با ابزار کامل و به اندازه همان تپ هم پول بدهند و از داوطلبان هم بخواهند که تا به بیت المقدس هم نرسند، حق ندارند برگردند. از طرفی بگوییم هر کشوری با اسرائیل قطع رابطه نکنند و به او اسلحه بدهد، او را از نفت محروم کنیم و رابطه مان را هم با آنها قطع کنیم. اگر یک سال با آنها این چنین عمل کنیم، اگر پیروز نشدید و اگر اسرائیل از بین نرفت، اگر شکست نخورد، اگر صهیونیست ها دست و پایشان را جمع نکردند و اگر امریکا در تصمیمش تجدیدنظر نکرد و رابطه اش با ما عوض نشد.»

امام جمعه موقت تهران در ادامه سخنانش خطاب به سران برخی کشورهای اسلامی گفت: «ولی حالا که طرح امریکایی را به عربی ترجمه می کنید و بعد آن را به کنفرانس می دهید و هر کسی را هم که با شما مخالفت کند، می گوید او هم با اسرائیل است (اسرائیل هم مأمور می شود مخالفت کند که بگوید هر کس مخالفت کرد با اسرائیل همراه است)، پس وقتی این طور عمل می کنید، معلوم است تا قیامت بدبخت هستید و این چنین کنفرانس ها هم همیشه شکست خواهد خورد.»^(۲)

۱

بروز مشکلات تأمین انرژی (سوخت) به دلیل کاهش فروش نفت و در پی آن، کمبود ارز از یک سو و آسیب دیدن تأسیسات زیربنایی از سوی دیگر و... این روزها بیشتر خودنمایی می کند. خبرگزاری پارس در بررسی تأثیر این امر روی مردم خراسان به عنوان نمونه ای از مردم کشور گزارش کوتاهی بدین شرح تهیه کرده است:

«باتوجه به فرارسیدن فصل سرما در خراسان، کمبود شدیدی از جهت سوخت در اکثر نقاط استان عارض شده است. این کمبودها که ابتدا در مشهد آغاز شد، در حال حاضر منجر به تشکیل صف ۱۰ کیلومتری اتومبیل ها برای دریافت سوخت در این شهر گردیده است. مسئولین سوخت استان و مدیرعامل شرکت نفت مشهد نیز که ظاهراً قادر به انجام کار مثبتی نیستند، با

ص: ۷۶۴

ارائه دلایلی بی مورد حالت انتظار را در مردم بیشتر دامن زده اند. همچنین موج کمبود سوخت که در این فصل از حساسیت خاصی برخوردار است، اکنون شامل بیشتر شهرستان های خراسان نیز شده است، به طوری که اکثر فرمانداران به شدت از این موضوع گله دارند و لذا به نظر می رسد که رسیدگی مرجع به این موضوع از اولویت خاصی برخوردار باشد.»^(۱)

۱

درحالی که از نظر ایران، ژاپن و شرکت های ژاپنی عامل اصلی تعطیلی پروژه پتروشیمی بندر امام خمینی هستند، خبرگزاری فرانسه از توکیو به نقل از سخنگوی طرف ژاپنی گزارشی را در این باره منتشر کرد. آسوشیتدپرس نیز در گزارشی اعتراض شوروی را به کم کاری دولت و شرکت های ژاپنی در تکمیل این پروژه انعکاس داده است.

در گزارش خبرگزاری فرانسه ضمن آنکه از قول سخنگوی ژاپنی به عزم ایران برای تکمیل ساختمان این پروژه اشاره شده، همچنان شروط مهمی از سوی طرف ژاپنی در این باره مطرح شده است. در این گزارش آمده است: «یک سخنگوی کمپانی میتسوئی ژاپن اعلام کرد: دولت ایران تصمیم گرفته است به پایان دادن کار ساختمان مجتمع پتروشیمی بندر امام خمینی ارجحیت دهد، لیکن هنوز مسائل و مشکلات با کمپانی میتسوئی را حل و فصل نکرده است.» خبرگزاری فرانسه اضافه کرد: «میتسوئی، کمپانی اصلی ژاپن، شرکت کننده در [تکمیل] ساختمان این مجتمع پتروشیمی می باشد. ۸۵ درصد ساختمان این مجتمع تقریباً پایان یافته بود که حدود دو سال پس از انقلاب ایران کارهای آن معوق ماند و سپس در اثر بروز جنگ میان ایران و عراق به کلی تعطیل شد. طی این جنگ، این مجتمع به شدت آسیب دید و متحمل خسارات زیادی شد.» این سخنگو از سوی دیگر اعلام کرد: دولت ایران پیشنهاد کرده است این کمپانی در راه انداختن پالایشگاه آبادان شرکت کند، لیکن با وجود اختلاف میان ایران و این کمپانی این پیشنهاد به جایی نرسیده است.

کمپانی میتسوئی یک مهلت معین تا پایان ماه دسامبر (دهم دی ماه) برای ایران تعیین کرده است و تهدید نموده چنانچه اختلافات تا پایان این مدت رفع نشود به کلی خود را از این قرارداد مشترک با ایران بیرون خواهد کشید.»^(۲)

از سوی دیگر، آسوشیتدپرس گزارشی داده که نشان دهنده اعتراض شوروی به کم کاری دولت و شرکت های ژاپنی در نتیجه فشار امریکا در همکاری با ایران برای تکمیل پروژه پتروشیمی و تصمیم دولت آن کشور در کاهش خرید نفت از ایران و جواب مقام وزارت خارجه ژاپن به این امر است. آسوشیتدپرس متن کامل اعتراض روس ها را انعکاس نداده است، ولی بخش های اندکی از مواضع روس ها در پاسخ مدیر بخش خاورمیانه وزارت خارجه ژاپن آمده است. متن گزارش آسوشیتدپرس به این شرح است: وزارت امور خارجه ژاپن اتهامات شوروی را در مورد شیوه عمل ژاپن در پروژه مشترک پتروشیمی با ایران، که مدتی طولانی

ص: ۷۶۵

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۲، ۷/۹/۱۳۶۰، صص ۴ - ۳، مشهد - خبرگزاری پارس، ۶/۹/۱۳۶۰.

۲- همان، ص ۵.

است دچار اشکال شده است، و نیز در زمینه خرید نفت ایران رد کرد.

"ماساکی نوگوچی"، مدیر بخش خاورمیانه وزارت امور خارجه ژاپن، در این باره به "گئورگی کوماروفسکی"، کنسول سفارت شوروی در توکیو، اعتراض شفاهی کرد.

اعتراض ژاپن به مقاله چاپ شده در شماره نوزدهم نوامبر مجله سونیسکایاروسیا مربوط می شود که اعلام کرده بود بر اثر فشار امریکا، ژاپن یک پروژه عظیم پتروشیمی در بندر (امام) خمینی را متوقف کرده است و کمپانی های نفتی و تجاری ژاپن از خرید نفت ایران امتناع کرده اند.

نوگوچی همچنین به یک برنامه رادیو مسکو در تاریخ ۲۱ نوامبر اشاره کرد که از مردم ایران خواسته بود علیه ژاپن دست به مبارزه بزنند.

نوگوچی گفت: «ژاپن نه نماینده ای از امریکا پذیرفته و نه در مورد پروژه پتروشیمی تحت فشار امریکا قرار گرفته است. او افزود که پروژه مذکور در مرحله کنونی آن باید با توجه به تصمیمات کمپانی های خصوصی ژاپن بررسی شود که نگران هستند ادامه ساخت مجتمع به علت جنگ ایران و عراق خطرناک باشد.»

نوگوچی به کوماروفسکی گفت که مقالات مذکور بی اساس و زهر آگین هستند که هدف آن زیر فشار قرارداد روابط دوستانه ژاپن و ایران است. وی همچنین خاطرنشان کرد: «مسئله خرید نفت از ایران یک موضوع کاملاً اقتصادی است. کمپانی های خصوصی ژاپن و شرکت ملی نفت ایران برای تجدید قرارداد در حال مذاکره هستند.»

نوگوچی اظهار کرد: «دولت شوروی باید تصمیمات مناسبی برای تصحیح اثرات بی اساس ناشی از این گزارش اتخاذ کند.» (۱)

۱

روابط اقتصادی و تجاری دو کشور آلمان غربی و یونان با عراق گسترش می یابد.

خبرگزاری آلمان غربی از رابطه اقتصادی روبه گسترش دولت آن کشور با عراق از سال ۱۳۵۷ تا به امروز خبر داد. این خبرگزاری گزارش داد: "اتحادیه خاورمیانه و خاور دور" در آلمان غربی امروز اعلام کرد که روابط اقتصادی این کشور با عراق از سال ۱۹۷۸ به بعد، همه ساله ۵۰ درصد توسعه یافته است و تا پایان سال جاری، آلمان غربی مقدار معتابهی کالا با ارزشی بیش از ۵ میلیارد مارک به عراق صادر می کند. بنابر این گزارش، شرکت های ساختمانی و مشاورین آلمانی در سال جاری از کشور عراق در مقایسه با کشور عربستان، سفارش های بیشتری دریافت می کنند. طرح های مزبور شامل احداث بندر، راه آهن، جاده، نیروگاه، سیستم های آبیاری و کشاورزی و صنعت عراق می شود.

همچنین هیئت هایی از جانب اتحادیه مذکور در پایان ماه نوامبر به منظور گسترش همکاری با عراق عازم آن کشور خواهند شد. (۲)

١- همان، صص ٦ - ٥، توکیو- خبرگزاری آسوشیتدپرس، ٦/٩/١٣٦٠.

٢- همان، ص ٦، هامبورگ - خبرگزاری آلمان غربی، ٦/٩/١٣٦٠.

وزیر مشاور در همکاری و برنامه ریزی اقتصادی دولت یونان نیز اعلام کرد که آن کشور هواپیماهای عراقی را در خاک خود تعمیر خواهد کرد. به گزارش آسوشیتدپرس، این اقدام در چارچوب همکاری های گسترده تر دو کشور که در جریان دیدار اخیر طارق عزیز در آتن با آندریاس پاپاندرو انجام شد، صورت می گیرد. "یونیس پوتاکیس"، وزیر مشاور در همکاری و برنامه ریزی اقتصادی یونان، در بیانیه ای اعلام کرد که دولت یونان موافقت کرده است پیشنهاد عراق را برای تعمیر هواپیماها بپذیرد. (۱)

براساس این اطلاعیه، "اسلام سلماس حسین"، وابسته بازرگانی عراق در آتن، با پوتاکیس و مقامات صنایع هوایی یونان به منظور بررسی جزئیات این موضوع ملاقات کرده است. از تعداد و نوع هواپیماها و یا آغاز فعالیت های تعمیر اطلاعاتی در دست نیست. (۲)

یادآوری می شود که روابط عراق و یونان بعد از پیروزی پاپاندرو، نخست وزیر سوسیالیست، در چهارم آبان ۱۳۶۰ رو به گر می گذاشته است و سفرهای مقامات دو کشور بعد از روی کار آمدن دولت جدید و سوسیالیست این کشور بیشتر شده است.

ضمیمه گزارش ۶۱۴: روایت جهاد استان خراسان از چگونگی ساخت جاده ابوذر

جهاد استان خراسان (۳) سیر ساخت جاده ابوذر را در مناطق رملی غرب تپه های الله اکبر، که به عمق منطقه دشمن در شمال بستان منتهی می شد، بدین شرح روایت کرده است:

«اولین اقدام برای احداث جاده (که بعدها به نام جاده ابوذر معروف شد) شناسایی رمل های شحیطیه بود. برای انجام این مهم، تیمی به فرماندهی شهید طرحچی به منطقه اعزام شدند. شهید طرحچی با همکاری تعدادی از برادران ارتشی و سپاهی، به وسیله اسب، عملیات شناسایی را از کنار رود کرخه شروع و تمام تپه های رملی تا اطراف تنگه چزابه و پشت شهرستان [بستان] را زیر پا گذاردند. عملیات شناسایی یک شبانه روز طول کشید که طی آن منطقه کاملاً شناسایی و ابتدا و انتهای جاده و عوارض طبیعی منطقه مشخص گردید. این جاده با عبور از تپه های رملی و تنگه صدر به پشت دشمن می رسید.

در مرحله بعدی جهت تقویت نیروی انسانی ساده از مرکز [استان] درخواست نیرو شد که ۵۰ نفر از خراسان به منطقه اعزام شدند. به علت وجود ماسه های روان (رمل ها)، دیوارچینی ضرورت پیدا می کرد که جهت تأمین گونی برای ایجاد دیوار از تمام امکانات مردمی در سطح استان کمک خواسته شد.

جاده طراحی شده به وسیله شهید طرحچی ۱۸ کیلومتر طول داشت که از تپه های صعب العبور ماسه ای شحیطیه می گذشت.

از جهاد شهرستان هایی که در احداث این جاده نقش بسیار فعالی را ایفا کردند، جهاد شهرستان دامغان بود. به علت اینکه جهاد دامغان هنوز در آن زمان دارای تشکیلات مستقلی نبود، زیر نظر جهاد خراسان فعالیت می کرد. بعد از هماهنگی های لازم بین جهاد سازندگی و برادران سپاهی، کارهای مقدماتی برای احداث جاده ابوذر آغاز شد. ... اولین گام برای احداث جاده، تشکیل تیم های مهندسی بود که به طور شیفتی و شبانه روز کار را ادامه دهند. مقدمه ساخت ابنیه جاده، دیوارچینی در دو طرف جاده بود که در این رابطه

۱- روزنامه کیهان، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۳، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۵، آتن - خبرگزاری آسوشیتد پارس، ۸/۹/۱۳۶۰.

۳- در آن زمان، جهاد دامغان زیر نظر جهاد خراسان فعالیت می کرد.

طرح های زیادی ارائه شد؛ یکی از آنها چیدن تراورس ها به صورت عمودی بود که به دلیل نبود امکانات و مصالح مورد نیاز این طرح موفق نبود. طرح دوم، جمع آوری و چیدن اتومبیل های اسقاطی و منهدم شده بود که در محور سوسنگرد دیو شده بود و قسمتی از دیوارچینی جاده به وسیله این اتومبیل ها انجام گرفت. سومین طرح، چیدن کیسه گونی پر شده از خاک و استفاده از نیزارهای وسیع بود که در سرتاسر منطقه گسترده شده است. همچنین از کاشت درختان کویری مانند تاغ و گز برای تثبیت شن ها استفاده شد. به علت نرم بودن تپه های رملی، استفاده از وسایل چرخدار غیرممکن و یا با مشکلات عدیده ای همراه بود. به همین علت در تسطیح جاده فقط از بولدوزرهای زنجیری استفاده می شد. سپس تانک های آب پاش، جاده را آب پاشی می کردند، با این عمل، رمل ها سفت و محکم می شد و بعد از آن، کمپرسی ها خاک [ها] را که عمدتاً رس بودند، بر سطح جاده تخلیه می کردند و بعد از آن، غلطک ها با کوبیدن خاک رس، جاده را تثبیت و جهت تردد آماده می کردند. در مکان هایی که بستر جاده بیش از اندازه سست بود، ابتدا به وسیله تورهای سیمی، جاده را مفروش می کردند و بر روی آنها خاک رس پهن می نمودند و سپس آن را می کوبیدند تا سفت شود. عرض جاده ابوذر به ۷ متر می رسید که به ارتفاع ۵۰ سانتی متر خاکریزی می شد و بعد از کوبیدن ارتفاع جاده، به ۳۰ سانت کاهش پیدا می کرد. به علت کم عرض بودن جاده کمپرسی ها قادر نبودند در جاده مانور بکنند و ناچار بودند با دنده عقب به جاده آمده و پس از تخلیه بار برگردند.

جهدگران مخلص، شبانه روز تلاش می کردند که هرچه زودتر تا قبل از عملیات، جاده را آماده و تحویل دهند. این جاده در ۲۱ روز به اتمام رسید و در انتهای آن یک بانده فرود هلیکوپتر احداث شد. (۱)

همچنین در جلد ۲ کتاب ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس درباره سیر شکل گیری و دلایل احداث جاده آمده است.

«در طرح اولیه، تأمین تنگه چزابه به عهده آن قسمت از نیروی سپاه پاسداران که در حوالی دیدگاه سوم استقرار می یافت، واگذار شده بود و نیروی مزبور می بایست از شمال به سمت جنوب حرکت می کرد و پس از پیمودن یک مسافت ۸ کیلومتری در زمین های رملی، به جناح دشمن در منطقه شمال بستان نزدیک می شد و پس از عبور از میادین مین، به یگان های توپخانه دشمن که در این منطقه مستقر بودند تک می کرد و پس از انهدام آنها به سمت غرب تغییر جهت می داد و پس از طی یک مسافت یازده کیلومتری خود را به تنگه چزابه می رساند و آن را تصرف می کرد. در تکمیل طرح و پس از شناسایی و بررسی های بیشتر ملاحظه گردید نیرویی که مأموریت تک به عقبه دشمن و تنگه چزابه را دارد، احتمالاً به علت خستگی ناشی از درگیری با نیروهای دشمن و پیمودن راهی طولانی در زمین های رملی به علت دوری تنگه چزابه و کاهش توان رزمی نمی تواند به موقع تنگه چزابه را تصرف نماید.

علاوه بر همه اینها و با پذیرش خطرات احتمالی یادشده، مشکل عمده دیگر این بود که اصولاً چگونه [باید] این گردان را به حوالی دیدگاه شماره ۳ نقل مکان داد.

از حوالی دیدگاه یکم تا دیدگاه سوم، بین تپه ماهورهای رملی، زمین های سختی شناسایی و مشخص شده بود که اگر این زمین ها به یکدیگر متصل می شدند و در ۵ - ۶ کیلومتری اولیه از جاده الله اکبر - تپه سبز تا دیدگاه شماره ۱، که تپه ماهورهای رملی کاملاً به یکدیگر پیوسته بودند، جاده ای کشیده می شد، مشکلات جابه جایی یگان ها برطرف می شد و

گردان تانک می توانست تا حوالی دیدگاه شماره ۳ به جلو حرکت نماید، اما امکانات محدود یگان های مهندسی ارتش برای ایجاد جاده موردنظر علاوه بر آن، به هیچ وجه برای این کار کفایت نمی کرد [و] نیاز به زمان طولانی و تجهیزات فراوان و متنوع جاده سازی داشت؛ لذا کار احداث جاده به عهده جهاد سازندگی استان سمنان واگذار شد. حدود ۸۰ کامیون کمپرسی بدون وقفه خاک را از تپه شحیطیه در حوالی الله اکبر حمل کردند و در مسیر تعیین شده روی رمل ها ریختند و برای سهولت حرکت،

ص: ۷۶۸

۱- عیسی سلمانی لطف آبادی، سعدی زرینی و محمدجلالی، جهاد سازندگی خراسان در دفاع مقدس، جلد ششم، انتشارات سلمان چاپ اول ۱۳۸۵.

تپه های بلند رملی خاک برداری شدند. پس از دو هفته کار مداوم و خستگی ناپذیر در بعدازظهر ششم آذرماه ۱۳۶۰ و در آخرین روز از ماه محرم، کار ساختن یک جاده خاکی به ارتفاع نیم متر روی رمل ها و تا دیدگاه یکم به پایان رسید. در کناره این راه برای جلوگیری از ریزش تپه های شنی روی جاده و حرکت رمل ها، با هزاران کیسه شنی کناره سازی شد. از این به بعد، تا دیدگاه سوم به علت وجود زمین های سخت نیازی به جاده سازی نبود. همچنین از دیدگاه یکم تا سوم برای مشخص بودن امتداد مسیر و جلوگیری از گم یا منحرف شدن خودروها و پرسنل، به فاصله هر ۱۰۰ متر، دستک های چوبی یا آهنی نصب شد و فانوس های بادی به آنها نصب گردید و به این ترتیب جاده ای در دل رمل ها و به موازات و به فاصله ۵ تا ۸ کیلومتر از جناح شمالی عراقی ها و به طول ۱۶ کیلومتر احداث شد.»(۱)

بدین ترتیب، این جاده که نقش بسیار اساسی در عملیات داشت، بعدازظهر روز ۶/۹/۱۳۶۰ به پایان رسید و آماده بهره برداری شد. رحیم صفوی چند روز پیش از اجرای عملیات در جلسه فرماندهان تیپ عملیاتی سپاه درباره اهمیت شناسایی هایی که در مدت دو ماه در این مناطق رملی صورت گرفت و پیشنهادی که براساس اطلاعات جمع آوری شده برای احداث جاده مطرح کرده بود، گفت: «نتیجه شناسایی ها این بود که بچه [های اطلاعات سپاه] پشت رمل ها را توانستند بشناسند و اینکه بگویند اینجا باید جاده سازی شود و در جایی که به گفته دشمن غیرقابل عبور بود و [عراقی ها] نوشته بودند که [ایرانی ها] قادر نیستند واحدهایشان را حرکت بدهند، به یاری خدا و با شناسایی، "توانستن" و "غیرمقدوربودن" منتفی شد.»(۲)

ص: ۷۶۹

-
- ۱- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، ارتش جمهوری اسلامی در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۲، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش جمهوری اسلامی، ۱۳۷۳، صص ۲۰۰ - ۱۹۷.
  - ۲- سند شماره ۵۲۶۸، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: شرح عملیات قرارگاه مرکزی (عملیات طریق القدس)، ص ۳، ۱۷/۹/۱۳۶۰.

براساس توافق فرماندهان و باتوجه به آمادگی کامل یگان ها، زمان اجرای طرح عملیاتی کربلای ۱ (طریق القدس) ساعت ۰۰:۳۰ دقیقه بامداد روز ۸/۹/۱۳۶۰ و کلمه رمز آغاز عملیات "یا حسین" تعیین شد. (۱) - (۲)

همچنین باتوجه به لزوم هماهنگی بین یگان های سپاه و ارتش در عرصه نبرد و از آنجا که در قسمت هایی از محورهای عملیاتی، ترکیبی از این دو نیرو به طور مشترک وارد عملیات می شدند، براساس توافق فرماندهان سپاه و ارتش برای فرماندهی نیروها تدابیری اتخاذ شد که سرهنگ علی صیاد شیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش آن را به شرح زیر ابلاغ کرد:

«نحوه فرماندهی یگان ها:

الف) فرماندهی نیروهای هجوم کننده که اکثر آنان برادران سپاهی پاسدار بوده و یا ترکیبی از پیاده و سپاه می باشد، به عهده برادران سپاه پاسداران می باشد.

ب) فرماندهی نیروهای زرهی و پیاده و مکانیزه به عهده فرماندهان نظامی خود بوده، ولی بایستی طبق تدبیر عملیاتی اتخاذ شده و به موازات پیشروی نیروهای هجومی در نگهداری زمین های پاک سازی شده و پشتیبانی یگان های در خط کوشش نمایند.» (۳)

محسن رضایی فرمانده کل سپاه نیز سلسله مراتب فرماندهی و مسئولیت برخی امور را در زمان اجرای عملیات بدین ترتیب اعلام و ابلاغ کرد:

«برای انجام سریع و صحیح عملیات و پشتیبانی و هدایت، مراتب زیر به کلیه رده های تشکیلاتی ابلاغ می شود. بدیهی است که برادران مسئول براساس این ابلاغ فعالیت های خود را هماهنگ کرده و تطبیق دهند.

ص: ۷۷۱

۱- ابتدا تصمیم بر آن بود که عملیات یک روز قبل آغاز شود، اما با درخواست فرمانده تیپ ۳ زرهی لشکر ۹۲ به دلیل انجام دادن برخی هماهنگی های نهایی، عملیات ۲۴ ساعت به تعویق افتاد.

۲- اسناد تکمیلی عملیات طریق القدس، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: سال ۱۳۶۰، ص ۱۱۶، ۱۳۸۳؛ و- سند شماره ۱۵۴۱۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه عملیاتی لشکر ۱۶ زرهی (رکن ۳) به فرماندهی سپاه پاسداران خوزستان، ۷/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۳- سند شماره ۱۵۴۵۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ق م نزاچا در جنوب (رکن ۳) به فرمانده عملیات کربلای ۱، ۷/۹/۱۳۶۰، صص ۱ - ۳.

فرماندهی مستقیم عملیات از قرارگاه مقدم تاکتیکی سپاه مستقر در بردیه سوسنگرد به مسئولیت برادر غلامعلی رشید انجام می گیرد.

کلیه امور پشتیبانی اعم از تدارکات، تخلیه مجروحین، تبلیغات و اسرا زیر نظر نماینده فرماندهی منطقه ۸ [سپاه پاسداران استان های خوزستان و لرستان] انجام خواهد شد.

برادر علی شمشخانی مسئول هماهنگی بین سپاه منطقه ۸ و قرارگاه مقدم نذاجا بوده و ضمناً ارتباط با تهران و نیازمندی های لازمه از آن طریق حل خواهد شد. (۱)

در این روز همچنین با عمق دادن به مأموریت یگان های عمل کننده در شمال کرخه، هدف بستان به تأمین تنگه جزابه تغییر یافت و بر تأمین ساحل شرقی هورالعظیم در غرب ابوچلاچ نیز تأکید شد. (۲)

بخشی از نیروهای سپاه هم که مأموریت آنها در شمال رودخانه کرخه و جاده جزابه بود، ساعت ۲۲:۰۰ برای نزدیک تر کردن خود به نیروهای عراقی، به منطقه نبرد عازم شدند و تا شروع عملیات زیر باران شدیدی که از ساعت ۱۷:۰۰ شروع به باریدن کرده بود و در تاریکی شب، مشغول پاک سازی مین ها و باز کردن معبر در میدان های مین شدند. (۳)

۱

امروز نیروهای سپاه پاسداران در دو محور عملیاتی در غرب کشور به واحدهای ارتش عراق حمله و تلفات و خساراتی به آنها وارد کردند. در همین حال توپخانه های ارتش عراق نیز روستای شیخان را هدف قرار دادند.

ساعت ۷:۳۰ صبح امروز، نیروهای سپاه جوانرود به مواضع مشترک نیروهای عراقی و حزب دمکرات کردستان در منطقه دروله (در نقطه مرزی مقابل پاوه) حمله کردند.

با وجود آنکه حزب دمکرات کردستان ایران روز پیش خبر تقویت نیروهای جبهه "دروله" را به مقامات عراق اطلاع داده و عراق نیز با کمک افراد این حزب اقدام به تقویت این جبهه کرده بود، نیروهای خودی توانستند ارتفاعات "سرسوران" را به تصرف خود درآورند. در این عملیات، ۱۰ تن از نیروهای دشمن کشته یا زخمی شدند و یک قبضه موشک انداز آر.پی.جی. ۷، ۳ قبضه کلاشینکف و یک خودرو نظامی و مقدار فراوانی مهمات به غنیمت نیروهای خودی درآمد. از نیروهای سپاه جوانرود نیز ۴ تن شهید و ۲ تن زخمی شدند. (۴)

هم زمان با این درگیری ها، توپخانه های عراق روستای شیخان در شمال این منطقه را که به نوعی یکی از محورهای وصولی به دروله بود، گلوله باران کردند که بر اثر آن ۲ تن از افراد ژاندارمری شهید و ۴ تن زخمی شدند. (۵)

در نقطه مرزی مقابل مریوان نیز گروهی از نیروهای خودی به مواضع دشمن در منطقه توتمان حمله کردند که در این اقدام، ۱۱ نفر از نیروهای عراقی کشته یا زخمی شدند و نیروهای خودی بدون هیچ گونه آسیبی به پایگاه های خود بازگشتند. (۶)

- ۱- سند شماره ۵۶۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (بستان)، ۷/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۲- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، ارتش جمهوری اسلامی در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۲، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش جمهوری اسلامی (معاونت تبلیغات و روابط عمومی)، جلد ۲، ۱۳۷۳، ص ۲۰۳.
- ۳- همان، ص ۲۰۴.
- ۴- روزنامه اطلاعات، ۹/۹/۱۳۶۰، ص ۴، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منطقه ۷؛ و- سند شماره ۵۶۷۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه ریزی عملیات کرمانشاه به طرح و برنامه ریزی عملیات مرکز، ۸/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکزی اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۶.
- ۵- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، پیشین، ص ۲۰۲.
- ۶- سند شماره ۲۹۴۴۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱.

امروز هواپیماهای دشمن در ۳ نوبت منطقه عمومی آبادان و بخشی از مناطق مسکونی این شهر را بمباران کردند. در این حملات ۳ نفر از اهالی شهر شهید و ۴ تن زخمی شدند و ۴۸ منزل ویران شده یا آسیب دیدند. (۱)

همچنین هواپیماهای عراقی به قصد بمباران آبادان و بخش شرقی خرمشهر، به حریم هوایی این منطقه تجاوز کردند که هر بار با پدافند گسترده هوایی نیروهای خودی مواجه شدند و در یکی از این تجاوزات نیز بمب های خود را در بیابان های اطراف این منطقه فروریخته و گریختند. (۲)

در اقدامات امروز افراد وابسته به گروه های مسلح غیر قانونی در منطقه دیواندره، سقز و مهاباد، ۷ تن از نیروهای خودی شهید، ۶ تن زخمی و ۴ نفر نیز گروگان گرفته شدند.

در عملیات کمینی که عناصر کومه له علیه نیروهای خودی در ساعت ۸:۳۰ صبح در منطقه دیواندره اجرا کردند، ۶ تن از افراد ژاندارمری شهید، ۲ تن زخمی و ۲ سرباز و ۲ پیش مرگ مسلمان گروگان گرفته شدند. (۳)

همچنین یکی از نیروهای سپاه ارومیه به نام "زین العابدین محمدنژاد" هنگامی که عازم تپه "غازی" (قاضی) مهاباد بود، هدف سوء قصد عناصر حزب دمکرات کردستان قرار گرفت و به شهادت رسید. (۴)

در حوالی سقز نیز خودروی خودی به مینی که افراد مسلح غیر قانونی کار گذاشته بودند برخورد کرد و ۲ سرباز ژاندارمری و ۲ معاود عراقی زخمی شدند. (۵)

عناصر مسلح غیر قانونی با اجرای ۶ عملیات در سطح شهر تهران و ۲ عملیات در سنندج و اردبیل، ۴ تن را شهید و ۴ نفر را نیز زخمی کردند.

در تهران، عوامل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) مهندس حسین علی شمسی پور از بنیان گذاران انجمن اسلامی دانشجویان مجتمع فنی و مهندسی تکنولوژی تهران را ترور کرده، به شهادت رساندند. (۶)

در خیابان گلشن منشعب از خیابان جمهوری اسلامی نیز یک گروه ترور به سمت یکی از افرادی که در حال عبور از خیابان بود، (۷) تیراندازی کرده، او را به شهادت رساندند. (۸)

در خیابان نیایش نیز دو خودرو با هدف ترور رئیس دفتر وزیر کشاورزی مدتی به تعقیب خودروی پرداختند و در کوچه فداییان اسلام، سرنشینان یکی از خودروها چندین گلوله به سوی آن شلیک کردند. در نتیجه این اقدام تروریستی رئیس دفتر

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۳، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۲۴، آبادان - خبرگزاری پارس؛ و- سند شماره ۰۵۱۷۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته واحد اطلاعات عملیات سپاه پاسداران خوزستان به دزفول، شماره ۴۲۱، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۳.
- ۲- روزنامه کیهان، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳.
- ۳- سند شماره ۵۶۷۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی - طرح و برنامه منطقه ۷ به فرماندهی - طرح و برنامه مرکز، ۸/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۶۴، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۷.
- ۴- روزنامه کیهان، ۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، ارومیه، خبرگزاری پارس؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۶۴، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۶؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۵- سند شماره ۲۸۹۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۸.
- ۶- روزنامه کیهان، ۱۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۷- هویت این فرد مشخص نشده است.
- ۸- روزنامه کیهان، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵.
- ۹- همان، ص ۲.

در خیابان مجیدیه نیز راننده یک تاکسی هدف تیراندازی یک گروه ترور قرار گرفت و از ناحیه سینه زخمی شد که برای مداوا با کمک اهالی محل به بیمارستان انتقال یافت.^(۱)

همچنین در خیابان دردشت نارمک، یکی از اهالی محل، که کارمند پارس دارو بود، هدف چندین گلوله سرنشینان یک گروه ترور موتورسوار قرار گرفت و مجروح شد که وی را برای مداوا به بیمارستان بوعلی منتقل کردند. حال وی رضایت بخش گزارش شده است.^(۲)

همچنین مهاجمان مسلح به سوی افراد نظامی محافظ منزل سرهنگ سلیمی، وزیر دفاع، شلیک کردند که با واکنش متقابل مأموران از محل گریختند.^(۳)

در سندج نیز عناصر مسلح غیرقانونی که سوار بر یک وانت آبی رنگ بودند، ساعت ۱۸:۴۰ در خیابان فردوسی سندج، با شلیک چند گلوله، محمدسعید مسعود قیصری رئیس دبیرستان دکتر شریعتی این شهر را به شهادت رساندند. در پی این حادثه، شورای روحانیت کردستان، مرکز بزرگ اسلامی، جهاد سازندگی، سپاه پاسداران و دایره عقیدتی - سیاسی ارتش با انتشار اطلاعیه ای این عمل را محکوم کردند.^(۴)

همچنین در اردبیل، ابوالفضل پیرزاده، مسئول آموزش سپاه، در نزدیکی دبیرستان طالقانی این شهر هدف اصابت چند گلوله قرار گرفت و به شهادت رسید.^(۵)

۱

در پی انفجار روز گذشته در خیابان ولی عصر (عج)، امروز عده ای از کسبه محل، کارکنان وزارت ارشاد و خبرگزاری پارس و عده ای از مردم که به چند صد نفر می رسیدند، در محل حادثه تجمع کرده، پس از سخنرانی کوتاه هادی غفاری، نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی، نماز ظهر و عصر را به امامت آیت الله محمدی گیلانی اقامه کردند. به گزارش روزنامه اطلاعات هادی غفاری در این مراسم گفت:

«منافقین از این ترقه بازی ها سودی نمی برند. اینان با که می جنگند؟ آنها با امتی با خدا و امتی به پاخاسته رو به رو هستند.»

ص: ۷۷۴

۱- روزنامه اطلاعات، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵.

۲- همان.

۳- همان.

۴- سند شماره ۳۳۹۴۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استاندار کردستان، ۷/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- روزنامه کیهان، ۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، سندج، خبرگزاری پارس.

۵- روزنامه کیهان، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۳، اردبیل، واحد مرکزی خبر.

درحالی که جوانان مسلمان ما در نبرد با دشمن اند، ضد انقلابیون منافق به جای نشانه روی به قلب دشمن، به امریکا و به ایادیش، در کنار پمپ بنزین بمب می گذارند و به قلب مادر و کودکی نشانه می روند که هیچ گونه گناهی جز عشق به انقلاب ندارد. آنها باید بدانند ما از این ترقه بازی ها نمی هراسیم و در همین محل که آنها را هدف بمب گذاری قرار داده بودند، جمع می شویم و نماز می خوانیم. غفاری سپس به شکست طرح فهد اشاره کرد و از آنها که به این گونه طرح ها دلخوش کرده اند، خواست به دامان اسلام باز گردند. وی به منافقین یاد آور شد، از آنجا که امریکا در نبرد با انقلاب شکست خورده است، از منافقین نیز کاری ساخته نیست.» (۱)

در ماسال نیز به مناسبت شهادت ۴ تن از مردم این شهر که در حمله روز گذشته افراد مسلح غیرقانونی به آنان، (۲) اتفاق افتاد، مدارس صومعه سرا، ماسال و شاندرمن تعطیل شد. به گزارش روزنامه کیهان به همین مناسبت در سراسر استان گیلان نیز امروز عزای عمومی اعلام شد. (۳)

۱

مسعود رجوی، سرکرده سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، در گفت و گوی تلفنی با خبرگزاری آسوشیتدپرس دخالت این سازمان را در بمب گذاری روز گذشته تهران (خیابان ولی عصر (عج)) رد کرد و آن را به کارگزاران جمهوری اسلامی ایران نسبت داد. به گزارش این خبرگزاری، مسعود رجوی، سرکرده سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، امروز در مصاحبه ای تلفنی با دفتر خبرگزاری آسوشیتدپرس در پاریس درباره حادثه بمب گذاری روز جمعه در مجاورت فروشگاه قدس در خیابان ولی عصر تهران گفت: وی هم اکنون هیچ گونه اطلاعاتی در مورد بمب گذاری روز گذشته در تهران ندارد. رجوی افزود: به گمان من این بمب گذاری از اقدامات عوامل رژیم است که در جهت بی اعتبار کردن مجاهدین خلق به اجرا گذارده شده است. وی گفت: درحالی که مردم ایران با ما هستند، ما احتیاجی به اجرای چنین جنایاتی نداریم. در حال حاضر، من اطلاعاتی در مورد این بمب گذاری ندارم، ولی از وقوع حوادثی نظیر این بمب گذاری در چند نقطه از ایران که دست نیروهای رژیم در پس آن پنهان بوده باخبرم. (۴)

۲

شورای عالی دفاع عصر امروز با حضور اعضا و به ریاست آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور، تشکیل جلسه داد. آقای هاشمی رفسنجانی، نماینده امام در شورای عالی دفاع و سخنگوی این شورا، در پایان جلسه درباره موضوعات طرح شده در این نشست توضیحاتی داد. بشارت رسیدن

ص: ۷۷۵

۱- روزنامه اطلاعات، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵.

۲- برای اطلاعات بیشتر در این باره به روزشمار ۶/۹/۱۳۶۰ مراجعه کنید.

۳- همان؛ و- روزنامه کیهان، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۳، ماسال - هشتم.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۳، ۸/۹/۱۳۶۰، صص ۱۳ - ۱۲، بیروت - خبرگزاری آسوشیتدپرس،
۷/۹/۱۳۶۰.

خبرهای خوب از جبهه ها، تصمیم برای پیگیری عودت پول هایی که رژیم گذشته برای خرید سلاح به رژیم صهیونیستی پرداخت کرده بود، علت حضور فرمانده نیروی دریایی و جانشین فرمانده نیروی هوایی در این جلسه و تأکید شورا بر سیاست مقابله به مثل نکردن در بمباران شهرهای عراق، بخش های مهم صحبت های وی در پایان این جلسه بود. به گزارش روزنامه اطلاعات، نماینده امام در شورای عالی دفاع درباره موضوعات مطرح شده در نشست این شورا گفت:

«در جلسه امشب، ۱۶ مسئله در دستور کار قرار داشت. اولین قسمت آن رسیدگی به وضع جبهه ها بود و در این مورد گزارش می داد. نیز ارائه شد که امیدوار کننده است.» وی گفت: «امیدواریم به زودی اخبار خوبی از جبهه ها برای مردم شهیدپرور ایران داشته باشیم.»

رئیس مجلس در ادامه سخنانش با اشاره به دیگر موضوعات مطرح شده در جلسه گفت: «در این جلسه ضمن بحث پیرامون صنایع نظامی داخلی و نیز قائل شدن اولویت برای جنگ، بحث تازه ای مطرح شد و آن به دنبال حرف هایی که من در نماز جمعه این هفته گفته بودم که مطالباتی از زمان شاه از رژیم صهیونیستی داریم و پول هایی که جهت خرید اسلحه به این رژیم پرداخت شده بود که ما آنها را [اسلحه ها] نخواستیم، در این جلسه تصمیم گرفته شد این مسئله را تعقیب و پول هایی که بابت این امر پرداخت شده را پس بگیریم.»

وی همچنین گفت: «در مورد خلیج فارس و جزایر آن بحث هایی شد و پیرامون مسائل سیاسی جنگ آقای مهندس موسوی، نخست وزیر، توضیحاتی داد و در رابطه با نیروی دریایی و هوایی نیز مسائلی مورد بحث و بررسی قرار گرفت.»

نماینده امام در شورای عالی دفاع درباره حضور فرمانده نیروی دریایی و جانشین نیروی هوایی در جلسه شورای عالی دفاع گفت: «فرمانده نیروی دریایی در جلسه امشب گزارش ها و برنامه هایی را در مورد جزایری که باید نیروی دریایی در آن حضور داشته باشد و همچنین امکانات و نیازهای این نیرو و گزارشی از ناو میلانیان را ارائه کرد.»

وی اضافه کرد: «جانشین نیروی هوایی نیز در این جلسه پیرامون کارهای نمایشی اخیر رژیم بعثی عراق در آبادان از قبیل بمباران شهر توضیحاتی داد و ما در این جلسه به این نتیجه رسیدیم که حرکات اخیر عراق یک حرکات جنگی حساب شده نیست و چون ایران به پایگاه شعبیه عراق خیلی نزدیک است، آنها می آیند و از بالا در گوشه ای بمبی پرتاب می کنند و متواری می شوند.» وی افزود: «در جلسه امشب بحث یک حرکت انتقامی بود که ضرب شستی به عراقی ها نشان دهیم که بدانند اعمال جنایتکارانه آنها بی جواب نمی ماند، ولی ما طبق راهنمایی های امام به نیروی هوایی اجازه ندادیم تا شهرهای عراق را به تلافی بمباران مناطق مسکونی آبادان، بمباران کند.»

رئیس مجلس در قسمتی دیگر از این سخنان در همین باره گفت: «ادامه هرگونه عملیات رزمی و مانورهای نظامی به روی عراق مقدور شده بجز این نوع کارها (بمباران مناطق مسکونی) و اکنون نوبت ماست که با حرکت های خود صدام را مأیوس کنیم.»

آقای هاشمی رفسنجانی درباره مانور مشترک امریکا، انگلیس و عمان در منطقه گفت: «این عمل جزئی از برنامه کلی استعمارگران به عنوان تهدیدی نسبت به کشورهای مستقل و ضدامپریالیسم منطقه است و ما طبعاً باید در مقابل آنان جواب گو باشیم که این آمادگی را داریم.»^(۱)

۱

ناخدا افضلی، فرمانده نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، در مصاحبه با خبرنگار روزنامه اطلاعات به سؤالات وی درخصوص احتمال شکل گیری یک نیروی دریایی مشترک بین کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس و علت اصرار دولت عراق برای دراختیار گرفتن جزیره بویان کویت پاسخ داد.

بخش هایی از این گفت و گو بدین شرح است:

روزنامه اطلاعات: «در خبرها چنین آمده بود که کشورهای عضو شورای همکاری های خلیج فارس در اجلاس اخیر خود تشکیل یک نیروی دریایی چنددولتی مرکب از اعضای شورای یادشده را برای به اصطلاح تأمین امنیت تنگه هرمز پایه ریزی می کنند، به عقیده شما آیا این طرح خود نوعی تهدید سیاسی - امنیتی علیه جمهوری اسلامی ایران که حق قانونی کنترل تنگه هرمز را دارد، نیست؟»

ناخدا افضلی: «از آنجا که ایران دارای طولانی ترین مرز دریایی در خلیج فارس و دریای عمان نسبت به هریک از کشورهای حاشیه نشین این دریاها می باشد، هرگونه معاهده و هرگونه قرارداد تأمین و حفاظت از مرزهای آبی تنگه هرمز و خلیج فارس بدون حضور گسترده و مؤثر و تأیید رسمی و احیاناً مشارکت ایران فاقد هرگونه اثر سیاسی و نظامی و بی اعتبار است. این امری است بدیهی که باید کلیه حکمرانان کرانه نشین خلیج فارس به طور دقیق مدنظر داشته باشند. ما به عنوان بزرگ ترین و پرجمعیت ترین کشور این منطقه نمی توانیم به دیگران اجازه چنین تلقی و برداشت هایی را در این زمینه بدهیم، چون هم نادیده انگاشتن واقعیات و هم عملاً امکان ناپذیر است.»

ص: ۷۷۷

روزنامه اطلاعات: «آیا گسترش موج بمب گذاری ها و بمباران های اخیر منابع نفتی کویت از سوی عوامل صدام، توطئه ای جهت واگذاری جزیره بوبیان به رژیم مزدور بعث عراق نیست؟»

ناخدا افضلی: «رژیم غیرمردمی و وابسته بعثی عراق با انواع لطائف الحیل سعی دارد با اعمال فشارهای سیاسی و نظامی بر کویت به هر قیمتی که شده است به جزیره کویتی بوبیان برای احداث یک پایگاه دریایی برای ناوگان جدید خود که در کشور ایتالیا در دست ساخت دارد، دست یابد و برای این کار از هیچ فرومایگی فروگذار نیست.

این بر دولت و مردم کویت است که منافع ملی خود را مدنظر گیرند و تسلیم شانتاژهای رژیم قصابان بغداد نگردند. همان گونه که یک بار در طول تاریخ کوتاه مدت دولت کویت، ما از اشغال این کشور توسط رژیم بغداد جلوگیری کردیم، به نفع آنهاست که برای حفظ موجودیت خود با تکیه بر یک همسایه آبی بزرگ همچون ایران که هیچ گونه چشمداشت و طمعی نسبت به حتی یک وجب از خاک این کشور ندارد، فشار سیاسی و نظامی عراق را خنثی سازند. طبیعی است در صورت لزوم ما از حق مشروع دفاع از خود در جهت حفظ منافعمان استفاده خواهیم کرد.»^(۱)

۱

به مناسبت هفتم آذر، روز نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران، مراسمی در ناوگان خلیج فارس و دریای عمان با حضور استاندار هرمزگان، فرمانده نیروهای مسلح در منطقه، حاکم شرع و چند تن از مسئولان استان برگزار شد. فرمانده ناوگان خلیج فارس و دریای عمان در گرامیداشت این روز گفت: «یک سال پیش در چنین روزی در صحنه کربلای نیلگون خلیج فارس ما بار دیگر حماسه صحرای کربلا و سالار شهیدان و سرور آزادگان را شاهد بودیم. در این روز ناوچه جمهوری اسلامی ایران، "پیکان"، به فرماندهی شهید ناخدا همتی همراه با یاران وفادار به امام امت، چنان درسی به نیروهای مزدور صدامی دادند که دشمن زبون و عاجز با ازدست دادن چندین فروند از بهترین یگان های شناور خود، با خفت و خواری مجبور به عقب نشینی شد و از صحنه نبرد گریخت و اکنون این ایثارگری یاران حسین(ع) یک بار دیگر درس شهادت، تقوی و فضیلت را زنده کرد.

وی افزود: امروز ما در این اجتماع، خاطره غرورآفرینی های بزرگ شهدای پیکان را ارج می نهیم و در پیشگاه امام و امت مسلمان و قهرمان پرور ایران میثاق می بندیم که به ادامه راه شهدای ناوچه پیکان و تمامی شهدای اسلام، در راه تداوم انقلاب اسلامی و دستاوردهای آن از بذل جان و مال دریغ نورزیم و با توانی پرخروش و با هوشیاری کامل در راه آماده نگه داشتن ناوگان عملیاتی همچنان خواهیم کوشید تا مأموریتی [را] که در اجرای فرامین رهبر کبیر انقلاب و فرماندهی کل قوا به ما واگذار شده است، با احساس و غروری وصف ناپذیر در سخت ترین شرایط انجام دهیم.»^(۲)

ص: ۷۷۸

۱- روزنامه اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۰، ص ۶.

۲- روزنامه اطلاعات، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۴، بندرعباس.

روزنامه امریکایی وال استریت ژورنال با فرض اینکه هر دو دولت ایران و عراق به این نتیجه رسیده اند که جنگ ادامه خواهد یافت، وضعیت اقتصادی هر دو کشور را با محوریت درآمد ارزی بررسی کرده است. این روزنامه صرفه جویی ارزی را با توجه به محدودیت در فروش نفت برنامه اصلی ایران برای تأمین هزینه های جنگ و استقراض خارجی را راهکار اصلی عراق برای تأمین هزینه های جنگ عنوان کرده است. بخش هایی از این مقاله به شرح زیر است:

«عراق و ایران ظاهراً به این نتیجه رسیده اند که جنگ چهارده ماهه بین دو کشور احتمالاً ادامه خواهد داشت و از این رو سرگرم تهیه برنامه های مالی و لجستیکی هستند. به عنوان مثال، عراق به گرفتن قرض های سنگین از همسایگان عرب خود متوسل شده و حداقل ۸ میلیارد و احتمالاً تا ۲۰ میلیارد دلار کمک مالی گرفته و تلاش های خود را در افزایش صادرات نفت از طریق لوله هایی که حوزه های نفتی شمال عراق را به دریای مدیترانه متصل می سازد، از سر گرفته است. ایران نیز که نسبت به فروش نفت به مقدار زیادی بی میل بوده و توانایی آن را هم ندارد، قویاً دست به کاهش هزینه های داخلی زده است.»^(۱)

ص: ۷۷۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۳، ۸/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، واشنگتن - خبرگزاری کویت، ۷/۹/۱۳۶۰.

برای اجرای عملیات طریق القدس نیروهای عمل کننده پس از پاک سازی میدان های مین و باز کردن معبر و عبور از مواضع اولیه دشمن و اعلام آمادگی برای اجرای عملیات، در ساعت ۰۰:۳۰ دقیقه بامداد با اعلام رمز عملیات (یا حسین) در گیری با نیروهای عراقی را آغاز کردند و هم زمان با اجرای عملیات، در چند جبهه دیگر از جمله "طراح" و "کرخه کور" برای فریب دشمن اجرای آتش شد.^(۱)

محور شمال رودخانه کرخه

تک اصلی عملیات در شمال کرخه و در محورهای "الله اکبر"، "صالح حسن"، "حمود عاصی" و "رملی" با عبور نیروها از موانع و پیشروی در عمق منطقه دشمن به خوبی و با سرعت بسیار انجام شد.

نیروهای سپاه در زیر بارش^(۲) شدید باران به خاکریز عصابی شکل^(۳) در شمال منطقه عملیاتی حمله کردند و موفق شدند در همان ساعات اولیه قسمت شمالی این خاکریز را درهم شکسته، وارد مواضع

ص: ۷۸۱

۱- سند شماره ۱۹۷۷۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرشید (ستاد جنگ های نامنظم شهید دکتر چمران) وابسته به سپاه پاسداران به ستاد، ۸/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۲- بارش باران که از ساعت ۱۹:۰۰ روز ۷/۹/۱۳۶۰ آغاز شده بود و در ساعات اول تاحدی موجب نگرانی نیروهای خودی شد، به دو دلیل کمک فراوانی به اجرای عملیات کرد؛ نخست آنکه، موجب کاهش دقت نظر دشمن شد که از ساعت ها قبل در حالت آماده باش بود و عراقی ها گمان کردند که نیروهای ایرانی در چنین شرایط جوی عملیات نخواهند کرد؛ دوم، موجب فرونشستن گردوغبار برخاسته از رفت و آمد نیروهای پیاده و زرهی در منطقه شمالی عملیات شد و مهم تر آنکه تاحد زیادی باعث سفت و محکم شدن منطقه رملی و سهولت تردد نیروهای پیاده شد. (سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمد حسن لطفی، ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد دوم، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش، ۱۳۷۳، ص ۲۰۴).

۳- موقعیت خاکریز عصابی شکل، طراحی، مهندسی، امکانات دفاعی استقرار یافته روی این خاکریز برای مقابله با نیروهای خودی و تدابیر عراق برای تأمین آن با ایجاد موانع مختلف در حدفاصل این خاکریز با نیروهای خودی از جمله ایجاد میدان مین و... از جمله مطالبی است که در جلد دوم کتاب ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس درباره آن توضیح داده شده و در ضمیمه این گزارش آمده است.

عراقی ها شوند و در ساعت ۱:۴۰ نیز این خاکریز در قسمت غربی (وسط جاده شنی) درهم شکسته شد و نیروهای تیپ امام حسین (ع) به فرماندهی حسین خرازی به پشت آن نفوذ کردند و از قسمت شمال و جنوب به انهدام دشمن پرداختند و این جبهه مستحکم در کمتر از ۲ ساعت سقوط کرد. با اعلام شکسته شدن خاکریز عصابی شکل، یگان های تیپ امام سجاد (ع) که در منطقه رملی و در جناح شمالی دشمن مستقر شده بودند به سمت جنوب سرازیر شدند و به مواضع عراقی ها حمله کردند. (۱)

با شکسته شدن خط عصابی شکل دشمن با تلاش نیروهای سپاه، واحدهایی از تیپ ۳ لشکر ۹۲ زرهی نیز با عبور از میدان های پاک سازی شده وارد منطقه درگیری شدند. (۲)

نیروهای تیپ امام حسین (ع) و تیپ امام سجاد (ع) از شرق و شمال بستان به سمت این شهر پیشروی خود را آغاز کرده، به سرعت به عمق منطقه نفوذ کردند، اما نیروهایی که از سمت شمال به سمت بستان در حال حرکت بودند، در مسیر پیشروی به دلیل پیچیدگی منطقه رملی چندین بار مسیر خود را گم کردند و با موانع دشمن همچون میدان های مین و سیم خاردار مواجه شدند، ولی توانستند با دادن تلفات اندکی پیشروی را ادامه داده، به بستان نزدیک شوند و دقایقی بعد نیروهای سپاه با مشاهده آتش دهانه قبضه های توپخانه های دشمن در منطقه "دارالشیع" به سمت آنجا روانه شدند و در ساعت ۲:۳۰، یک گردان از نیروهای سپاه و بسیج اصفهان مقر توپخانه دشمن را محاصره کردند و توانستند مقر گردان های توپخانه دشمن را به تصرف خود در آورند و آتش دشمن را خاموش کنند. نیروهای خودی در این منطقه ۱۹ قبضه توپ ۱۵۲ و ۱۳۰ میلی متری را به غنیمت گرفتند. (۳)

در ساعت ۰۳:۰۰ بامداد، یک گردان تانک از لشکر ۱۶ زرهی و یک واحد پیاده از سپاه با حرکت از محل تجمع خود در حوالی دیدگاه ۳ به قصد بستن جاده بستان به تنگه چزابه به سمت جنوب حرکت کردند و در ادامه با وجود حضور راهنما، به دلیل پیچیدگی های زمین رملی منطقه و نبود شاخص، راه را گم کردند، اما با کمک چند تن از نیروهای بسیجی و بومی منطقه راه خود را باز یافته، به پیشروی ادامه دادند و توانستند با استقرار بر روی جاده (چزابه - بستان) عقبه اصلی دشمن به سمت چزابه را مسدود کنند. (۴)

بدین ترتیب با سقوط خاکریزهای اول و دوم و مواضع توپخانه و پاسگاه فرماندهی دشمن، منطقه اشغال شده شمال کرخه آزاد شد و در ادامه واحدهای تیپ ۳ زرهی از موقعیت به دست آمده استفاده کردند و با چراغ های روشن از خطوط سقوط کرده دشمن عبور کرده، به پیشروی در عمق منطقه پرداختند. (۵)

در ادامه، نیروهای تیپ امام حسین (ع) به همراه یک گردان مکانیزه از سپاه (۶) و یک گردان از تیپ ۳ لشکر ۹۲ زرهی با عبور از زمین های منطقه رملی که بر اثر بارندگی تاحدی قابل عبور شده بود، تا ساعت

- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، ارتش جمهوری اسلامی در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۲، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش (معاونت تبلیغات و روابط عمومی)، ۱۳۷۳، ص ۲۰۴.
- ۲- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، پیشین.
- ۳- همان، ص ۲۰۵؛ و- سند شماره ۴۸۳۱/پ ن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: عملیات قرارگاه کربلا (طریق القدس)، ۱۳۶۰/۹/۱۷، نوار شماره ۳۷۲۲، ص ۱۷.
- ۴- سند شماره ۴۸۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۵- سند شماره ۴۸۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، پیشین، ص ۲۰۵.
- ۶- با استفاده از تانک ها و نفربرهای به دست آمده از دشمن در عملیات ثامن الائمه (ع) اولین گردان زرهی سپاه پاسداران شکل گرفت و در عملیات طریق القدس به کار گرفته شد و موفق عمل کرد.

۰۶:۰۰ صبح خود را به تنگه راهبردی چزابه رساندند(۱) و آن منطقه را تأمین کردند و بدین ترتیب در منطقه شمال کرخه اهداف از پیش تعیین شده در طرح مانور تحقق یافت.(۲)

نیروهای خودی با تأمین اهداف منطقه شمالی کرخه شروع به پاک سازی منطقه عملیاتی کردند و آن بخش از نیروهای عراقی که در نزدیکی بستان بودند سعی کردند که خود را از پل بستان به آن سوی کرخه برسانند، اما ازدحام ایجاد شده به دلیل فرار دسته جمعی نیروهای عراقی عبور از پل را مختل کرد و عده ای از نیروها به ناچار برای عبور از کرخه خود را به آب انداختند که تلاش برخی از آنان بی نتیجه بود و در آب غرق شدند.(۳)

محور جنوب رودخانه کرخه

نیروهای خودی در این محور با دو فلش مشخص وارد عملیات شدند:

۱. محور دهلاویه

با آغاز عملیات، خط اول دشمن در این منطقه شکسته شد(۴)* و نیروهای خودی متشکل از تیپ کربلا و یک گردان از تیپ ۲ لشکر ۱۶ زرهی حدود دو کیلومتر در عمق این منطقه نفوذ کردند،(۵) اما به دلیل آنکه دشمن فلش اصلی عملیات نیروهای ایران را از این محور می دانست،(۶) با بهره گیری از موانع متعدد و هوشیاری و مقاومت نیروهایش و تجمع دادن به این نیروها به سختی مقاومت کرد. نیروهای خودی با وجود تصرف خاکریز اول به دلیل اینکه تعدادی از نیروها و چند دستگاه تانک ارتش روی مین رفتند و متوقف شدند و زرهی نیز از نیروی پیاده حمایت نکرد، با تحمل تلفات، موفق به پیشروی بیشتر نشدند. این نیروها تا ساعت ۰۶:۰۰ بعد از ظهر روز اول فقط

ص: ۷۸۳

۱- تنگه چزابه در نیمه راه شهر بستان تا خط مرز ایران و عراق و در هشت کیلومتری شمال غربی بستان واقع شده است. این تنگه از شمال به زمین های رملی و غیرقابل عبور و از جنوب به زمین های مردابی هورالعظیم متکی است و با عرضی متغیر از ۲ تا ۳ کیلومتر نقطه پدافندی بسیار پرارزشی در معبر عماره، جلفائیه، سوبله، حمیدیه و اهواز به شمار می آید. این تنگه یکی از ۵ معبر اصلی هجوم ارتش عراق به خوزستان بود. دو جاده نظامی در دو سوی آن قرار دارد: جاده ای در خاک ایران که منطقه و پاسگاه مرزی فکه را به چزابه وصل می کند و جاده دیگری در خاک عراق که جلفائیه را به عماره متصل می سازد. این تنگه با وجود دهانه وسیع آن از نظر نظامی بسیار مهم و راهبردی محسوب می شود. (سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمد حسن لطفی، ارتش جمهوری اسلامی در هشت سال دفاع مقدس، جلد دوم، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش، ۱۳۷۳، ص ۱۹۷)

۲- ابوالقاسم حبیبی، دشت آزادگان در جنگ (اطلس راهنما - ۴)، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۸۱، ص ۱۰۲؛
و- ستاد مشترک سپاه پاسداران، اداره عملیات، تاریخ جنگ، فصلنامه مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، سال چهارم، شماره ۱۰، ص ۷۷.

۳- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، پیشین، صص ۲۰۶ - ۲۰۵.

۴- * مواضع اصلی پدافندی دشمن در ساحل جنوبی کرخه در امتداد خاکریز عصاشکل و با همان ویژگی ها و مشخصات و بسیار مستحکم احداث شده بود. این خاکریز که به کناره نهر عبید متکی بود، به طول ۱۴ یا ۱۵ کیلومتر به سمت جنوب تا رودخانه نیسان امتداد داشت و در پشت آن خاکریزها و مواضع متعددی، به منظور سازماندهی پدافند در عمق، ساخته شده بود. مواضع جنوب کرخه توسط حدود ۴ تیپ پیاده مکانیزه و زرهی دشمن و آتش حداقل ۴ گردان توپخانه پدافند و با ۲ تیپ زرهی و مکانیزه تقویت می شد. (سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، ارتش جمهوری اسلامی در هشت سال دفاع مقدس، جلد دوم، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش، ۱۳۷۳، ص ۱۹۴).

۵- سند شماره ۹۱۴۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش درمورد شرح و طرح عملیات طریق القدس، ۶/۱۰/۱۳۶۰، صص ۶ - ۱؛ و- اسناد تکمیلی عملیات طریق القدس، پیشین، صص ۱۸۳ و ۳۶۵.

۶- ابوالقاسم حبیبی، پیشین، ص ۱۰۲.

تا یک کیلومتری پل سابله پیشروی کردند. نیروهای خودی در محدوده نهر عبید(۱) نیز با دشمن به شدت درگیر و متحمل تلفات شدند و پس از عبور از خاکریز نهر عبید، گردان ۱۲۵ مکانیزه تیپ ۲ لشکر ۱۶ زرهی در شمالی ترین نقطه نهر عبید و نزدیک به محل تقاطع این نهر با رودخانه کرخه یک دستگاه پل را مستقر کرد، اما به دلیل اجرای آتش دشمن و درگیری شدید، طرف دیگر پل به طور کامل روی ساحل مستقر نشده بود و با عبور نفربرها انتهای پل در آب فرورفت و تلاش برای نصب مجدد آن بی نتیجه بود. عراقی ها ۳ دستگاه نفربر این گردان را که تلاش می کردند از نهر عبور کنند، منهدم کردند و به همین دلیل نیروهای خودی قادر به پیشروی بیشتر نشدند. پس از آن نیروهای خودی تصمیم گرفتند با بهره گیری از امکانات زرهی موجود و استفاده از جاده آسفالته سوسنگرد - بستان، پل بتونی روی رودخانه سابله را تصرف کرده، از پشت به مواضع عراقی ها در نهر عبید حمله کنند که باوجود تصرف خاکریز اول و دوم دشمن در محدوده جاده آسفالته، به دلیل مقاومت شدید عراقی ها که از اهمیت بسیار زیاد پل حکایت می کرد، این حرکت نیز به نتیجه نرسید و عراقی ها به رغم دادن تلفات سنگین، مواضع خود را حفظ کرده، مانع از سقوط پل شدند.(۲)

در این وضعیت نیروهای خودی به ناچار قدری عقب نشستند و دشمن نیز به تقویت مواضع خود در نهر سابله پرداخت.(۳)

۲. محور سویدانی

در این محور نیز نیروهای تیپ عاشورا و تیپ ۱ لشکر ۱۶ زرهی قزوین به مواضع عراقی ها در دغاغله و مگاصیص حمله کردند و پس از شکستن خط اول دشمن که تا قبل از روشنایی هوا به طول انجامید، در ساعت ۰۴:۰۰ صبح، خود را به حاشیه رودخانه نیشان رساندند و با ۴ کیلومتر پیشروی، به یک کیلومتری پل الوان رسیدند.(۴)

البته، برخی فرماندهان در گزارش های اولیه اعلام کردند که نیروهای خودی از پل الوان عبور کرده اند، درحالی که این نیروها به طور موقت به پل موجود در شرق آن (دغاغله) دسترسی پیدا کرده بودند و به دلیل فشار نیروهای عراق، موفق به منفجر کردن پل نیز نشدند.(۵)

در این وضعیت که مقاومت عراقی ها در جنوب رودخانه نیشان مانع تسلط کامل نیروهای خودی به این پل و پل های بعدی (در سمت غرب رودخانه) شده بود، دست نیافتن به عمق دشمن و نرسیدن به حاشیه شمالی رودخانه نیشان و در نتیجه ممکن نشدن ورود وسایل مهندسی

ص: ۷۸۴

۱- عراق تردد نیروهایش را در این منطقه با احداث خاکریزی که متصل به نهر عبید (نهری که نهر سابله را به رودخانه کرخه وصل می کرد و خط محکمی برای دفاع از پل سابله محسوب می شد) بود و ایجاد مانع سیم خاردار به عرض ۲ متر و طول ۱۳۰۰ متر و میدان مین تقویت شده و نیز احداث معبر به شمال و جنوب، امکان پذیر ساخته بود.

۲- سید یعقوب حسینی، و مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، پیشین، ص ۲۰۷.

۳- ابوالقاسم حبیبی، پیشین، ص ۱۰۲؛ و- سند شماره ۲۱۷۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته از

- طرح و برنامه عملیات منطقه ۸، ۸/۹/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱؛ و- سند شماره ۹۱۴۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۴- سند شماره ۲۱۷۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، پیشین، ص ۲۰۷.
- ۵- سند شماره ۴۸۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱.

(لودر و بلدوزر) برای احداث خاکریز در کناره شمالی این رودخانه، سبب شد تا نیروهای خودی نتوانند مناطق محدود تصرف شده را تثبیت کنند.

از سوی دیگر، چون گزارش‌هایی از خط مقدم درباره تصرف پل الوان به قرارگاه‌ها رسیده بود، بنابراین مسئولان عملیات طبق طرح، نیروهای عمل‌کننده در عمق را زودتر از موعد مقرر به منطقه اعزام کردند، اما چون پل الوان تصرف نشده بود و درگیری با عراقی‌ها همچنان ادامه داشت، ورود این نیروها موجب تراکم بیش از پیش در منطقه شد، طوری که کنترل عملیات را برای فرماندهان مشکل کرد و این نابسامانی سبب وارد شدن تلفات به نیروهای خودی شد و حتی نیروهای عراقی چند تن از افراد سپاه را اسیر کردند.^(۱) علاوه بر این، چون نیروهای دنبال پشتیبان پس از شکستن خط اول دشمن برای پیشروی در عمق منطقه و تأمین ساحل شمالی نیشان توجیه شده بودند و برای عمل در این محدوده توجیه نبودند، نتوانستند منطقه تصرف شده را حفظ کنند.

عزیز جعفری، فرمانده این محور، دلایل دست نیافتن کامل نیروهای خودی به اهداف از پیش تعیین شده در دغاغله و مگاصیص در محور جنوبی عملیات را این گونه توضیح داده است: «فشار پاتک‌های دشمن در منطقه دغاغله و مگاصیص زیاد بود، ولی در دغاغله نیروهای زرهی خودی جلو پیشروی آنها را گرفتند، اما در مگاصیص نیروهای خودی که پس از نفوذ در عمق منطقه پشت یک خاکریز کوتاه (۱۵۰۰ متری) موضع گرفته بودند، به علت عدم پشتیبانی زرهی و ناکارآمدی برخی نیروها و همچنین ناقص بودن خاکریز [نتیجه‌ای کسب نکردند و در نتیجه] نیروهای دشمن خاکریز را دور زده و آن را تصرف کردند. از این رو، نیروهای خودی با ترک خاکریز، تا غرب مگاصیص به عقب برگشتند.»^(۲)

در مجموع، در این محور، نیروهای خودی موفق به پیشروی و تأمین اهداف نشدند و با فشار نیروهای عراقی از مناطق تصرف شده عقب آمدند. نیروهای خودی در حاشیه نیشان نیز تا یک کیلومتری قبل از (شرق) پل الوان عقب نشینی کردند. جهاد سازندگی نیز با احداث خاکریزی در منطقه دغاغله تا مگاصیص، فاصله نیروهای خودی با دشمن را در این منطقه بسیار کم کرد و نیروهای خودی از مناطق تصرف شده تا این خاکریز^(۳) عقب آمدند.

به بیان دیگر، نیروهای خودی در جنوبی‌ترین محور عملیات (در سمت رودخانه نیشان)، پس از موفقیت اولیه در شکستن خطوط دفاعی دشمن و نفوذ به عمق منطقه، نتوانستند مناطق تصرف شده را حفظ کنند و تا اولین خاکریز دشمن در قبل از عملیات عقب آمدند و در خاکریز عراقی‌ها در حدفاصل روستاهای مگاصیص - دغاغله به پدافند پرداختند.^(۴)

ص: ۷۸۵

۱- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، پیشین، ص ۲۰۷؛ و- سند شماره ۴۸۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴.

۲- سند شماره ۴۸۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۳.

۳- در اقدام اولیه، خاکریز به صورتی ناقص احداث شد، اما به مرور تقویت و تکمیل شد و نیروها توانستند در پشت آن موضع بگیرند.

۴- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمد حسن لطفی، پیشین، ص ۲۰۷.

روایت عزیز جعفری، فرمانده این محور، از برخی مشکلات که موجب دست نیافتن کامل به اهداف ازپیش تعیین شده در این محور شد، بدین شرح است:

«نیروهای خودی توجیه شده بودند و بیشترین توجیه برای شکستن خاکریز اول بود که این مسیرها را بتوانند باز کنند که آن کارها را کرده بودند، بعد هم چون خاکریز در جنوب رودخانه بود، تقریباً یک ناهماهنگی وجود داشت و لذا موفق نشده، به همان هدف اصلی که برایشان مشخص شده بود نرسیدند و در سردرگمی عجیبی گیر کرده بودند؛ لذا هدف اصلی که برایشان تعیین شده بود تأمین نشد و تا این دوباره شکل گرفت، طول کشید، ولی هماهنگی ارتش و سپاه در منطقه بسیار خوب و در سطح عالی بود و ما اشکالی از لحاظ هماهنگی نداشتیم؛ یعنی فرمانده تیپ در ارتش [و فرمانده تیپ در سپاه]، دقیقاً حرف همدیگر را درک می کردند و کلاً کارها با مشورت همدیگر بود، چون فرماندهان کنار هم بودند و اشکالی از این لحاظ نداشتیم.» (۱)

در مجموع، در روز اول عملیات نیروهای خودی در محور دهلاویه ده کیلومتر، در محور مگاصیص تا جلو (غرب) روستای مگاصیص و در محور دغاغله ۳ کیلومتر پیشروی کردند. (۲)

نیروهای خودی در طول روز اول به تثبیت مواضع تصرف شده در جنوب کرخه و تنگه چزابه نیز پرداختند و نیروهای درهم ریخته عراقی نتوانستند واکنشی نشان دهند که بتوان آن را پاتک نامید. (۳)

با فرارسیدن شب، اوضاع تاحدی آرام شد، اما توپخانه های طرفین با شدت به آتشباری خود ادامه دادند. در پایان روز اول در شمال کرخه چند صدتن از کشته های عراقی روی زمین افتاده بودند. در این روز عراقی ها بیش از ۲۰۰ تانک و نفربر، ۱۱۵ دستگاه وسایل سنگین مهندسی و جاده سازی، ۲۰ گردان توپخانه با کالیبرهای ۱۳۰ و ۱۵۲ میلی متری ساخت روسیه و یک گردان توپخانه ۱۰۵ میلی متری ساخت ایتالیا و بیش از ۴۰۰ دستگاه خودرو چرخ دار از جیب گرفته تا تریلرهای سنگین و موشک اندازهای ضدتانک از خود به جای گذاشتند.

بدین ترتیب، در پایان روز اول عملیات طریق القدس، با توجه به اینکه تیپ امام حسین (ع) راه تنگه چزابه را مسدود کرده و عراقی ها برای فرار به سمت جنوب مجبور بودند از تنها پل شناور روی کرخه در محور حاج مسلم در نزدیکی بستان عبور کنند، ترافیک سنگینی روی پل ایجاد شد و بسیاری از عراقی ها خود را به کرخه انداختند و غرق شدند و بسیاری نیز پیاده یا با تانک، نفربر و خودرو خود را به زمین های رملی یا هور العظیم رساندند که تعدادی از آنها کشته شدند. (۴) همچنین در این روز نیروی هوایی پوشش مناسبی را بر روی شهر اهواز و منطقه عملیاتی ایجاد کرد و هوانپروز نیز ضمن حمله به ادوات زرهی دشمن، در تخلیه مجروحان فعالیت چشمگیری داشت. (۵)

ص: ۷۸۶

۱- سند شماره ۴۸۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: پیشین، ص ۳.

۲- سند شماره ۴۸۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۵.

- ۳- ابوالقاسم حبیبی، پیشین، ص ۱۰۲؛ و- سند شماره ۲۱۷۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۴- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمد حسن لطفی، پیشین، ص ۲۰۸.
- ۵- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمد حسن لطفی، پیشین، ص ۲۰۸.

عكس

□

نقشه

ص: ۷۸۷

با پیشروی نسبی نیروهای خودی در محورهای گوناگون عملیات طریق القدس، به ویژه نفوذ نیروهای تیپ امام حسین (ع) سپاه در محور تپه های رملی به عمق مواضع دشمن، امیدها برای پیروزی در عملیات افزایش یافت و فرماندهان عملیات با اتکا به این دلاوری، اخبار موفقیت را برای مسئولان کشور مخابره کردند. آقای هاشمی رفسنجانی در تماس های متعدد با منطقه، نظر خود را چنین منعکس می کند: «صبح زود پس از نماز، جویای وضع جنگ شدم. خبر دادند که پیشرفت کرده اند، بستان را گرفته و یک تیپ را منهدم کرده اند و تعدادی اسیر و غنائم گرفته اند. با ۲ تیپ دیگر در حال نبردند و دشمن رو به هزیمت است. راه فرار هم ندارند؛ چون پل ها را گرفته اند. در شمال و جنوب جبهه و غرب هم باتلاق است و شرق هم نیروهای ما. عصر معلوم شد، یک پل روی رود نیسان به طرف جنوب، در اختیار عراقی هاست و امکان فرار دارند. ... مجلس را به آقای [محمد] یزدی نایب رئیس دوم سپردم و برای تعقیب وضع جنگ به دفترم آمدم. خبرها خوب است و جنگ ادامه دارد. می گویند ما هم زخمی و شهید داریم. آمار هنوز معلوم نیست. به مراکز بهداری برای درمان مجروحان، آماده باش داده شد. به صداوسیما گفتیم که اخبار جنگ را بگویند. احمدآقا هم همکاری می کنند. ... بعد از جلسه [شب] به خانه آمدم. با جبهه تماس گرفتم. هنوز درگیری ادامه دارد، اخبار جنگ هنوز خوب پخش نشده است.» (۱)

با غروب آفتاب در روز اول عملیات طریق القدس، فرماندهان تصمیم گرفتند ادامه عملیات در روز دوم را براساس موفقیت تیپ امام حسین (ع) در محور شمالی عملیات طرح ریزی و اجرا کنند.

با توقف عملیات در محور جنوبی فرماندهان درصدد برآمدند تا با استفاده از موفقیت نیروهای سپاه، شهر بستان و منطقه شمال کرخه و زمین های حدفاصل کرخه تا رودخانه سابله را تصرف و پل سابله (که گلوگاه ارتباطی و اصلی بستان به منطقه جفیر و جنوب خوزستان محسوب می شد) را تأمین کنند. این مأموریت نیز به سپاه پاسداران واگذار شد و تیپ ۳ لشکر ۹۲ نیز مأموریت یافت علاوه بر پشتیبانی از نیروهای سپاه در عملیات، پدافند منطقه شمال کرخه و اهداف تصرف شده در روز دوم را برعهده گیرد. (۲)

بدین ترتیب، مقرر شد نیروهای تیپ امام حسین (ع) و امام سجاد (ع) در شمال کرخه با پشتیبانی تیپ ۳ و توپخانه لشکر ۹۲ از منطقه ابوچلاچ به سوی پل های رودخانه رمیم و مناطق غرب بستان پیشروی کنند و پس از تصرف پل های یادشده، نگهداری و پدافند از منطقه ابوچلاچ را به ارتش واگذار کرده و ضمن تصرف و پاک سازی شهر بستان تک را به سمت رودخانه سابله (در جنوب) و نهر عبیر (در شرق) ادامه دهند و پس از انهدام دشمن و پاک سازی زمین های حدفاصل رودخانه های کرخه و سابله، پل سابله را تصرف کرده، خط پدافندی خود را در شمال رودخانه

تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، صص ۳۸۹ و ۳۹۰.

۲- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، پیشین، ص ۲۰۸؛ و- سند شماره ۲۷۸۹۲۱ مرکز مطالعات و

تحقیقات جنگ: بستان در جنگ، صص ۱۴۷ - ۱۴۶.

سابله قرار دهند و آماده عبور از پل های روی رودخانه سابله شوند. (۱)-(۲)

با اتخاذ این تصمیم که در پایان روز اول به یگان ها ابلاغ شد، یگان ها برای اجرای این مانور در روز دوم به آماده کردن گردان ها و شناسایی غرب بستان که مواضع عمق مناطق تحت اشغال دشمن بود و سایر هماهنگی ها پرداختند. (۳)

۱

خبرگزاری عراق با نادیده گرفتن موفقیت های ایران در جبهه بستان، از اقدام عراقی ها در جلوگیری از پیشروی نیروهای ایرانی و عقب نشینی ایرانی ها خبر داد. این خبرگزاری به پیشروی نیروهای عراقی به خاک ایران نیز اشاره کرد.

گزارش خبرگزاری فرانسه در این باره چنین است: «خبرگزاری عراق امروز اعلام کرد، نیروهای عراقی سحرگاه امروز ضمن جلوگیری از یک تهاجم نیروهای ایرانی، آنها را وادار به عقب نشینی کرده اند. خبرگزاری عراق به نقل از خبرنگار خود در جبهه افزود: به دنبال نبرد شدید در جبهه جنوب که تلفات سنگینی به دشمن وارد آمد، نیروهای عراقی اکنون در حال پیشروی مجدد در خاک ایران هستند.» این خبرگزاری در پایان گزارش خود اطلاع داد: «نیروهای مختلف عراقی حاضر در منطقه در این پیشروی تازه شرکت دارند.» (۴)

۲

درگیری در مناطق شمال غرب ایران امروز با شدت کمتری ادامه یافت و عناصر مسلح غیرقانونی در منطقه چشمه سفید کامیاران به یک مقر نیروهای سپاه حمله کردند که با هوشیاری و مقاومت نیروهای خودی با تحمل ۴ زخمی مجبور به عقب نشینی شدند. در این حمله به نیروهای خودی آسیبی وارد نشد. (۵)

۳

در حالی که منطقه تحت نفوذ نیروهای مسلح معارض در کردستان روزبه روز کمتر می شود و حوزه تسلط نیروهای خودی علاوه بر محورهای مواصلاتی در عمق مناطق نیز گسترش می یابد، نویسندگان ایرانی مجله ساندی تایمز در مقاله ای، مطالبی را درباره حوادث آینده کشور بیان کرده و به ذکر موضوعاتی خلاف واقع همچون وجود صد هزار اسیر ایرانی در عراق و وجود نیروهایی به نام "ذوالفقار" و... پرداخته است. وضعیت مناطق شمال غرب ایران نیز در این مقاله به گونه ای وارونه

ص: ۷۸۹

۱- علاوه بر پل سابله (پلی که جاده بستان - جفیر از روی آن عبور می کرد) عراق برای سهولت در جابه جایی تجهیزات و امکانات خود چند پل شناور به فاصله های مختلف در غرب این پل نصب کرده بود.

۲- سند شماره ۰۰۵۶۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده عملیات کربلا- به ف م نزاچا در جنوب، ۸/۹/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱؛ و- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، پیشین، ص ۲۰۸.

- ۳- سند شماره ۵۲۶۸ / پ ن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: شرح عملیات قرارگاه مرکزی، عملیات طریق القدس، نوار شماره ۳۷۲۳، صص ۱۱ - ۱۰.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۴، ۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲، بیروت - فرانس پرس، ۸/۹/۱۳۶۰.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، نشریه ۲۵۵، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۲۲، سنندج - خبرگزاری پارس؛ و- سند شماره ۲۹۴۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استان کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۵۶۷۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه مرکز، ۱۲/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.

جلوه داده شده است. در این گزارش تحلیلی، از یک سو به عزم نیروهای ایرانی برای پایان دادن به مشکل گروه های مسلح غیرقانونی در کردستان تا بهار آینده و از سوی دیگر به هم گرایی و هماهنگی گروه های مختلف که در کردستان به فعالیت های مسلحانه غیرقانونی مشغول اند اشاره شده است. از نظر نویسنده این گزارش، گروه های مسلح شورشی در تلاش هستند تا با اجرای عملیات و تسلط بر بخش هایی از آذربایجان غربی همچون مهاباد و ارومیه موقعیت را برای بازگشت بنی صدر به ایران فراهم کنند. بخش هایی از این گزارش بدین شرح است:

«آیت الله خمینی به منظور پیش دستی و ممانعت از حمله مشترک کردها و نیروهای طرف دار بنی صدر، رئیس جمهور تبعیدی، که قرار است در بهار آینده علیه رژیم متزلزل وی آغاز شود، حمله حیرت انگیزی را به کردهای شورشی در منطقه کوهستانی غرب ایران شروع کرده است. جنگ به داخل خاک عراق و ترکیه، کشورهای همسایه ایران کشیده شده و در جریان است.

در عرض چند هفته گذشته به چریک های شهری ضد رژیم ایران، از جانب رهبرانشان دستور داده شد که از سراسر ایران در کردستان اجتماع نمایند تا قبل از هر چیز از اعدام به دست رژیم حاکم گریخته و ضمناً خود را برای حمله به رژیم تهران در بهار آینده آماده سازند. گفته می شود پس از آنکه آیت الله خمینی متقاعد شد که حزب دمکرات کردستان و حزب دست چپی کومه له، نیروهای عمده شورشی کرد در ایران، به شورای مقاومت ملی بنی صدر ملحق شده اند، به یک چنین حمله ای مبادرت ورزید.

این حمله توسط دسته هایی از تیپ ذوالفقار که شکل تازه ای از نیروهای شبه نظامی هستند و گفته می شود شدیداً به آیت الله خمینی وفادار هستند، رهبری می شود. ضمناً حدود ۴ هزار نفر از پاسداران انقلاب در این جنگ شرکت دارند. طبق گفته منابع طرفین درگیر، تعداد کل تلفات و مجروحین در عرض ۵ روز جنگ در هفته گذشته به بیش از ۲ هزار نفر رسید که ۴۰۰ نفر از این تعداد را کشته شدگان تشکیل می دهند.

... در طرف دیگر، نیروهای حزب دمکرات کردستان ایران هستند که ماهانه صد دلار برای هر رزمنده و نیز ۳ هزار دلار برای خانواده هر یک از کسانی که در جنگ کشته می شوند از رژیم عراق دریافت می کنند. عبدالرحمن قاسملو، رهبر این حزب، جنگ را از مقر خود در دهکده ناوه، درست واقع بر روی مرز عراق، اداره و رهبری می کند.

براساس گزارش های واصله از منطقه، عبدالرحمن قاسملو امیدوار است که شهرهای عمده مهاباد و رضائیه را در بهار آینده به تصرف خود درآورده و پایگاه امنی را برای بنی صدر که تا آن موقع برای رهبری یک قیام ملی به ایران بازگشته است، تدارک ببیند. سرنوشت این طرح در حال حاضر به نتیجه جنگ کنونی بستگی دارد.

دسته های بیست تایی از افسران اخراجی ایران که از تیررس جوخه اعدام (آیت الله) خمینی

گرفته اند، به طرف داری از کردها می جنگند. آنها از امیدهایشان سخن می گویند که چگونه سرانجام ارتش ایران از نیروهای ضد (آیت الله) خمینی طرف داری خواهد کرد. آنها مدعی هستند که بیش از صد هزار اسیر ایرانی در حال حاضر در عراق به سر می برند و آماده اند تا به قیمت آزادی شان علیه رژیم (آیت الله) خمینی بجنگند.»(۱)

۱

امروز افراد وابسته به گروه های مسلح برانداز در شهرهای صومعه سرا، تهران و چابکسر با حمله به مردم و نیروهای امنیتی ۲ تن را شهید و ۲۰ تن را مجروح کردند.

یک نفر از اعضای گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ساعت ۱۹:۰۰ امروز در صومعه سرا، با شلیک چند گلوله یکی از کسبه این شهر به نام منوچهر برزو را - که میوه فروش بود - به شهادت رساند. وی پس از انجام دادن ترور برای پیوستن به فردی که با فاصله از محل حادثه منتظر وی بود، اقدام به دویدن کرد، ولی مردم به تعقیب او پرداختند و تهدیدهای وی مبنی بر تعقیب نکردنش، مؤثر واقع نشد و در این وضعیت ناگهان یک نارنجک ساچمه ای به سمت تعقیب کنندگان پرتاب کرد که بر اثر انفجار آن ۱۸ تن از مردم زخمی و به بیمارستان منتقل شدند. فرد مهاجم با وجود این اقدامات نتوانست فرار کند و مردم او را دستگیر کرده، تحویل نیروهای سپاه دادند. فرد دوم گروه ترور هم متواری شد. در میان افراد آسیب دیده، فردی به نام نادر کاکاعلی به علت شدت جراحات وارده در بیمارستان رازی رشت به شهادت رسید.(۲)

در خیابان شهید بهشتی تهران نیز در ساعت ۱۸:۳۰، یک گروه ترور موتورسوار، نارنجکی جنگی به داخل خودرو یکی از افراد سپاه پرتاب کردند که وی بلافاصله این نارنجک را به بیرون انداخت. نارنجک لحظه ای بعد منفجر شد و بر اثر انفجار آن یک خودرو پارک شده در کنار خیابان آسیب اندکی دید.(۳)

در چابکسر نیز ۲ تن از اعضای بسیج هدف چندین گلوله یک گروه ترور قرار گرفتند و هر دو زخمی و به بیمارستان منتقل شدند.(۴)

۲

نیروهای امنیتی ایران در دو عملیات در شهرهای نوشهر و کرج، ۲ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را شناسایی و پاک سازی کردند. در این عملیات ها ۲۲ نفر از اعضای فعال سازمان که در فعالیت های مسلحانه دست داشتند، دستگیر شدند.

به گزارش سپاه منطقه ۳ کشوری (گیلان و مازندران)، با تلاش نیروهای سپاه و همیاری اطلاعاتی مردم، یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در نوشهر کشف شد و ۱۸ تن از عناصر سازمان که در این خانه فعالیت می کردند، دستگیر شدند.(۵)

- ۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۲۷، ۶/۱۰/۱۳۶۰، صص ۱۲ - ۱۱، به نقل از ساندی تایمز، ۲۹ نوامبر ۱۹۸۱.
- ۲- روزنامه کیهان، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۲، صومعه سرا؛ و- سند شماره ۴۱۱۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی - ستاد منطقه ۳ به فرماندهی سپاه مرکز، ۹/۹/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱؛ و- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۶۵، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- سند شماره ۳۳۵۵۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی صومعه سرا (فرماندهی) به فرماندهی سپاه پاسداران (ستاد منطقه ۹ - چالوس)، ۲۱/۹/۱۳۶۰، صص ۳ - ۱.
- ۳- روزنامه کیهان، ۹/۹/۱۳۶۰، ص ۳.
- ۴- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۶۵، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳.
- ۵- روزنامه کیهان، ۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، نوشهر، خبرگزاری پارس.

در کرج نیز سپاه پاسداران انقلاب اسلامی این شهر با بهره گیری از اطلاعات مردمی یک خانه تیمی سازمان را به تصرف خود درآورد. از این خانه تعداد زیادی انواع اسلحه و مهمات و دستگاه های ارتباطی و... که به شیوه ماهرانه ای جاسازی شده بودند، به دست آمد. نیروهای سپاه همچنین ۴ نفر از اعضای سازمان را که در این خانه فعالیت داشتند، دستگیر کردند.^(۱)

۱

خبرگزاری فرانسه در گزارش کوتاهی از حمله دانشجویان مخالف جمهوری اسلامی ایران به گروهی از دانشجویان طرف دار جمهوری اسلامی در لیون فرانسه خبر داد. این خبرگزاری به نقل از منابع پلیس لیون اعلام کرد: امروز میان عده ای از دانشجویان ایرانی موافق و مخالف آیت الله خمینی در رستوران دانشگاه این شهر زدوخوردی انجام شد.

بر پایه همین گزارش، یکی از دانشجویان مخالف جمهوری اسلامی ایران که ۲۳ سال دارد، در این زدوخوردها مجروح و به بیمارستان منتقل شده است. این منابع اضافه کردند: ۲۵ دانشجوی مخالف که از لیون و کرونیل به این رستوران آمده بودند، با چماق به دانشجویان طرف دار آیت الله خمینی که سرگرم فروش کتاب هایی به مردم و پخش اعلامیه بودند، حمله کردند. در این درگیری ها عده ای نیز جراحات سطحی برداشتند که پس از پانسمان سرپایی، محل را ترک کرده اند.^(۲)

۲

به مناسبت پیروزی نیروهای خودی در عملیات طریق القدس، امام خمینی در پاسخ پیام های رئیس جمهور، رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی، فرمانده سپاه پاسداران و فرمانده نیروی زمینی ارتش پیام تیریکی خطاب به این شخصیت ها ارسال کرد. متن کامل این پیام به شرح زیر است:

«بسم الله الرحمن الرحيم

جناب آقای حاج سیدعلی خامنه ای رئیس جمهوری محترم اسلامی ایران، تیمسار سرتیپ ظهیرنژاد رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، سرکار سرهنگ علی صیاد شیرازی فرمانده نیروی زمینی، جناب آقای محسن رضایی فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، اِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَ يَجْعَلْ لَكُمْ مَخْرَجًا (۳) تلگراف های شریف که بشارت پیروزی قوای مسلح شجاع را بر قوای شیطان امریکایی صدامیان که با هجوم ظالمانه خود فتح قادسیه را به مغزهای تهی از ایمان به غیب وعده می دادند، واصل گردید. اتکا به مسلسل و تانک و غفلت از خداوند قادر و جنود الهی، انسان ها را به ورطه هلاکت و فضاخت می کشاند.

ص: ۷۹۲

۱- همان، کرج، واحد مرکزی خبر.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۴، ۹/۹/۱۳۶۰، ص ۷، فرانس پرس، ۸/۹/۱۳۶۰.

۳- سوره محمد(ص)، آیه ۷: اگر خدا را یاری کنید، خدا شما را یاری می کند و گام هایتان را استوار می گرداند.

آنان که رمز پیروزی را مجهز به جهاز شیطانی و میگ ها و میزها می دانند و ایمان به غیب و خداوند قادر را به حساب نمی آورند و دم از پیروزی قادسیه می زند و رمز پیروزی قادسیه و مؤمنان صدر اسلام را باز نیافته اند و قدرت ایمان و شهادت طلبی را نمی فهمند، باید با شکست مفتضحانه روبه رو شوند و گوشمالی الهی ببینند. اینان از پیروزی های صدر اسلام - که پیروزی ایمان و خون بر شمشیر و قوای جهنمی بود - باید عبرت بگیرند. مردم ایران و ارتش و سپاه و بسیج و سایر قوای نظامی و غیر نظامی برای حفظ اسلام و کشور اسلامی و رسیدن به لقاء الله دفاع می کنند و فرق است بین این عزیزان و آن گول خوردگان که برای مقاصد پلید امریکا و وابستگان آن به جنگ بر ضد اسلام و قرآن مجید برخاسته اند. آنچه برای اینجانب غرور انگیز و افتخار آفرین است روحیه بزرگ و قلوب سرشار از ایمان و اخلاص و روح شهادت طلبی این عزیزان [می باشد] که سربازان حقیقی ولی الله الاعظم - ارواحنا فداه - هستند، و این است فتح الفتوح. من به ملت بزرگ ایران و به فرماندهان شجاع قبل از آنکه پیروزی شرافتمندانه و بزرگ خوزستان را تبریک بگویم، وجود چنین رزمندگانی را که در دو جبهه معنوی و صوری و ظاهر و باطن از امتحان سرافراز بیرون آمده اند، تبریک می گویم.

مبارک باد بر کشور عزیز ایران و بر ملت شریف، رزمندگانی چنین قدرتمند و عاشقانی چنین محو جمال ازلی و سربازانی چنین دلباخته که شهادت را آرزوی نهایی خود و جانبازی در راه محبوب را آرمان اصیل خویش می دانند. افتخار بر رزمندگانی که جبهه های نبرد را با مناجات خویش و راز و نیاز با محبوب خود عطر آگین نمودند. فخر و عظمت بر جوانان عزیزی که در راهی قدم برداشته و پاسداری از مکتبی می کنند که شکست ناپذیر و سرتاپا پیروزی است. و ننگ بر آنان که در راهی جان خود را هدر می دهند و عرض و آبروی خود را می برند که پیرویشان شکست و زندگیشان ننگ آفرین است.

اینجانب از فرماندهان محترم و رزمندگان عزیز قوای مسلح نظامی و انتظامی، ارتش و سپاهی و بسیج مستضعفان و ژاندارمری و شهربانی و عشایر محترم و نیروهای نامنظم و مردمی تشکر و قدردانی می کنم. درود بر شما و همه آنان که برای اسلام و کشور عزیز خود حماسه می آفرینند. از خداوند تعالی پیروزی نهایی رزمندگان اسلام و سلامت و سعادت همگان را خواهانم. والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته. (۱)

متن پیام تبریک رئیس جمهور و رئیس شورای عالی دفاع به امام خمینی به مناسبت پیروزی نیروهای ایرانی در عملیات طریق القدس در منطقه بستان به این شرح است: «محضر امام بزرگوار حضرت آیت الله العظمی امام خمینی رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، در اثر رشادت و جان بازی های فرزندان شما در جبهه نبرد حق علیه باطل، منطقه مهم بستان از لوٹ وجود سربازان مهاجم و متجاوز دشمن پاک گردیده است، ضمن ادای احترام به روان

ص: ۷۹۳

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، ص ۳۹۴.

پاک شهیدان سرافراز، این پیروزی بزرگ را به پیشگاه امام عصر(عج) و آن امام عزیز و امت قهرمان ایران و به همه نیروهای اسلام اعم از ارتش، سپاه و بسیج مردمی و عشایری تبریک گفته و با درود به روان پاک شهدای راه اسلام و انقلاب اسلامی ایران، توفیق هرچه بیشتر رزمندگان اسلام و شکست قوای متجاوز را از درگاه خدای بزرگ مسئلت می نمایم.»(۱)

۱

امروز نخست وزیر ایران در پیامی به مناسبت پیروزی نیروهای ایران در عملیات طریق القدس، این موفقیت را به مردم و رزمندگان اسلام تبریک گفت.

وی در این پیام ضمن تبریک پیروزی های به دست آمده مردم را به هوشیاری و حضور در صحنه های داخلی انقلاب برای مقابله با ضدانقلاب و دشمنان انقلاب توصیه کرد و این پیروزی را آغازی برای دستیابی به پیروزی های بزرگ تر خواند تا زمانی که دشمن به طور کامل از مناطق اشغالی بیرون رانده شود. در این پیام آمده است: «عزیزان امت اسلامی و فرزندان شما مردم دلیر و مبارز، منطقه بستان را در شمال سوسنگرد از لوٹ وجود متجاوزان عراقی پاک کردند. سپاه اسلام متشکل از برادران ارتش، سپاه، بسیج مردمی و عشایر و سایر نیروهای حزب الله با رشادتی کم نظیر به قوای دشمن در منطقه بستان حمله بردند، سپاه دشمن را منهدم ساختند، صدها اسیر و آلات و ادوات جنگی بسیاری از خصم به غنیمت گرفتند و همچنان در عرصه مبارزه به پیش می تازند. مردم دلیر و شرافتمند ایران، جبهه ضدانقلاب که چشم دیدن پیروزی های انقلاب اسلامی را ندارد، از موفقیت های فرزندان پاک باز شما در جبهه نبرد، خود را شکست خورده و ناکام می یابد و لاجرم خواهد کوشید زهر کینه و دشمنی خود را در کام انقلاب و انقلابیون بپاشد؛ پس بر شماست که با هوشیاری و مراقبت همیشگی و حضور مستمر در صحنه، دشمنان را بیش از پیش ناکام کنید. این پیروزی بزرگ بی شک مقدمه نیل به پیروزی های عظیم تر و موفقیت های چشمگیرتر خواهد بود. جنگ اولین و مهم ترین مسئله ماست و ما به خواست خدا و با حفظ وحدت و یکپارچگی و با مقاومت و ایثار، بدون شک دشمن و دشمنان را از سر راه خویش بر خواهیم داشت. فداکاری ها، جانبازی ها، ایثار و مقاومت دلیرانه فرزندان شما امت قهرمان در جبهه نبرد پاسخی شایسته می طلبد و بر همه ما فرض است که به شکرانه این پیروزی بزرگ به مقاومت و هوشیاری خویش در پشت جبهه بیفزاییم و در انتظار پیروزی کامل و زدودن دامان میهن اسلامی از لوٹ وجود دشمن متجاوز باشیم که نصر من الله و فتح قریب.»(۲)

۲

راه پیمایی مردم در خیابان ولی عصر(عج) تهران و سردادن بانگ "الله اکبر" بر سر بام ها، قدرشناسی مردم از رزمندگان اسلام بود که امروز با حضور یکپارچه مردم انجام شد.

به مناسبت پیروزی رزمندگان اسلام در جبهه بستان و آزادشدن این شهر، بعدازظهر امروز

۱- روزنامه اطلاعات، ۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴.

۲- همان.

بسیاری از مردم مسلمان شهر تهران در یک اقدام خودجوش در خیابان ولی عصر (عج) راه پیمایی کردند. گروه های راه پیمایی کننده با شعارهای مرگ بر امریکا، مرگ بر منافق و مرگ بر صدام از حوالی میدان ولی عصر (عج) به سمت محل بمب گذاری دو روز پیش ادامه مسیر داده، در مقابل فروشگاه قدس با تجمع و سردادن شعارهایی به تظاهرات خود پایان دادند. (۱)

همچنین به نوشته روزنامه اطلاعات، به شکرانه این پیروزی، سپاه پاسداران، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران و ستاد هماهنگی تبلیغات از مردم خواستند تا برفراز بام ها شعار "الله اکبر" سر بدهند. این روزنامه می افزاید: «به همین مناسبت، میلیون ها [تن] از مردم مسلمان، متعهد و انقلابی ایران برفراز بام ها ندای الله اکبر سردادند و بار دیگر به همه متجاوزان ستمکار به ویژه امپریالیسم امریکا و ارتجاع منطقه و رژیم مزدور صدام فهماندند که هیچ ترفندی قادر به متوقف کردن روند انقلاب شکوهمند اسلامی ایران نیست و امت قهرمان و همیشه بیدار ایران تحت رهبری امام خمینی رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران همواره آماده اند هر توطئه ضدانقلابی را به هر شکل و صورتی و در هر لباسی درهم بکوبند و نقشه های رذیلانه استکبار جهانی به سرکردگی شیطان بزرگ امریکای جنایتکار را نقش بر آب کنند.

براساس گزارش خبرنگاران روزنامه اطلاعات، علاوه بر مردم قهرمان و انقلابی تهران، مردم مسلمان و مبارز سایر شهرهای ایران در سراسر میهن اسلامی با تکیه های دشمن شکن خود پیروزی رزمندگان جمهوری اسلامی را تبریک گفتند و به درگاه خداوند متعال شکرگزاری کردند.» (۲)

روزنامه کیهان، نیز در گزارش کوتاهی در این باره نوشت:

«به نشانه اعلام پشتیبانی و رضایت و قدردانی از تحرک رزمندگان اسلام در جبهه های جنگ که منجر به آزادی بخش وسیعی از مناطق اشغالی در جنوب کشور شد، بار دیگر امت شهیدپرور تهران به پشت بام های منازل خود رفتند و با بانگ پرخروش الله اکبر و فریادهای رعدآسای خود، فداکاری و جان فشانی رزم آوران ارتش اسلام را پاسخ گفتند و بر تلاش آنان ارج نهادند. باشد که در روزهای بس نزدیک با تلاش جان برکفان اسلام شاهد آزاد شدن کلیه مناطق اشغالی باشیم.» (۳)

۱

ناخدا افضلی، فرمانده نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، در مصاحبه ای که به مناسبت سالگرد تأسیس نیروی دریایی انجام شد، به سؤالات خبرنگاران پاسخ داد. وی در این مصاحبه عملکرد نیروی دریایی را در مقابله با نیروی دریایی عراق تشریح کرد. وی همچنین درباره چگونگی نظارت بر تنگه هرمز و امکان صدور ۳ میلیون بشکه نفت از جزیره خارک، روش های عراق در حمله به خور موسی و مبادی ورودی بندر ماهشهر مطالبی بیان کرد. وی در پایان این مصاحبه به ارزیابی قدرت دریایی امریکا و تحولات رخ داده در حوزه راهبردی نیروی دریایی قدرت های بزرگ پرداخت. بخش هایی از گزارش روزنامه اطلاعات از این مصاحبه بدین شرح است:

۱- همان؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۴، ۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲۳.

۲- روزنامه اطلاعات، ۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

۳- روزنامه کیهان، ۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

«ناخدا افضلی فرمانده نیروی دریایی در یک کنفرانس مطبوعاتی اعلام کرد که ایران موفق شده است تاکنون ۹ فروند ناوچه "اوزا" عراق را غرق و برتری خود را بر آب های خلیج فارس به طور قاطع حفظ کند. وی همچنین تأکید کرد که ایران آمادگی دارد روزانه بیش از ۳ میلیون بشکه نفت صادر نماید.

در این کنفرانس مطبوعاتی که به دعوت ستاد تبلیغات جنگ در تالار مطبوعات خبرگزاری پارس برگزار شد، خبرنگاران داخلی و خارجی و دکتر کمال خرازی، رئیس ستاد تبلیغات جنگ و سرپرست این خبرگزاری، شرکت داشتند. این جلسه با نمایش فیلم "عملیات مروارید" که نشانگر پیروزی عظیم دلاوران نیروی دریایی در هفتم آذرماه ۱۳۵۹ بود، آغاز شد و پس از آن فرمانده نیروی دریایی شمه ای از این عملیات را که منتج به نابودی دو اسکله مهم صادرات نفت عراق شده است، تشریح کرد و گفت: "از آن تاریخ به بعد، نیروی دریایی ارتش مزدور عراق حتی یک بار جرئت انجام عملیات دریایی آشکار را نداشته است و نیروی دریایی ارتش اسلام علاوه بر کنترل کامل و دائم بر آب های کشور، حتی اجازه فعالیت به کشتی های بازرگانی عراق را نیز نداده است."

از وی سؤال شد، وضع کشتی هایی که بخواهند از تنگه هرمز و خلیج فارس کالا حمل کنند چگونه خواهد بود؟

ناخدا افضلی پاسخ داد: "خط و مشی جمهوری اسلامی ایران براساس اعلامیه رسمی وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران است که در روز شروع درگیری انتشار یافت و براساس آن دقیقاً عبور و مرور کشتی های تجاری کلیه کشورهای جهان بجز عراق در تنگه هرمز آزاد اعلام شده و نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران حفاظت آنها را تأمین می کند و از نظر حفظ کشتی هایی که در خلیج فارس رفت و آمد می کنند قسمتی از شمال خلیج فارس - را که مختصات آن در اعلامیه مشخص شده - برای جلوگیری از صدمه به آنها ممنوع اعلام کرده ایم که از این محدوده به طرف شمال نیایند." ناخدا افضلی افزود: "ما در حال جنگ هستیم و طبیعی است اگر یک کشتی به طرف کشور دشمن اسلحه و کالا ببرد ما از حرکت او جلوگیری خواهیم کرد." فرمانده نیروی دریایی در مورد خساراتی که به جزیره خارک وارد آمده است در پاسخ یکی از خبرنگاران خارجی گفت: "شما اگر مشتری داشتید، بفرستید. ما روزانه بیش از ۳ میلیون بشکه نفت صادر خواهیم کرد، ولی مسلم است در جنگ دو طرف خساراتی وارد کرده و خسارتی بر آنها وارد خواهد شد. وی در پاسخ به این پرسش که چه تعداد ناوچه های عراقی تاکنون غرق شده است؟ گفت: "طبق آمار ما در دست داریم ۷ فروند اوزای عراقی غرق شده و تعدادی دیگر صدمه دیده اند که دستگاه های اطلاعاتی باید میزان صدمات آن را برآورده کنند، ولی برداشت ما بر این است که ۲ فروند اوزای صدمه دیده عراقی نیز قابل تعمیر نیست."

وی درباره قدرت نیروی دریایی عراق به یکی از خبرنگاران گفت: "از ۷ آذر ۱۳۵۹، نیروی دریایی عراق نتوانسته عملیات قابل ملاحظه ای ارائه دهد و هرگز از غرب اسکله البکر و العمیه نتوانسته است به طرف جنوب و غرب برود، منتها هم زمان عراق موفق شده است تعداد ۱۲ فروند هلیکوپتر را که قبل از شروع جنگ از فرانسه تحویل گرفته بود با تعدادی موشک

هوا به زمین ام تی ۲۹ وارد میدان کند؛ البته، با کمک تکنیکی و پروازی عده ای خارجی ظرف چند ماه گذشته این هلیکوپترها در خاک عراق پرواز کرده و فاصله ۵ تا ۶ مایلی را به طرف دریا طی می کنند و به خور عبدالله می آیند و از هوا به زمین این موشک را که برد آن بین ۵۵ تا ۷۰ کیلومتر است، پرتاب می کنند و در این رابطه موفق شدند به تعدادی از کشتی های تجاری که به مقصد بندر امام رفت و آمد می کردند صدماتی وارد سازند که راه حل هایی برای جلوگیری از آن اتخاذ و از مدتی قبل این تهدید از نظر ما برطرف شده است.

یک خبرنگار خارجی سؤال کرد: "شما به عنوان فرمانده نیروی دریایی ایران، نیروهای امریکا را در خلیج فارس چگونه ارزیابی می کنید؟" وی در این زمینه به فعالیت های ناوگان ششم و هفتم امریکا و زیردریایی این کشور در اقیانوس هند اشاره کرد و گفت: "پیروزی انقلاب اسلامی ایران موجب نامتعادل کردن توازن قدرت در این منطقه استراتژیکی و باعث گسیل گسترده آنها به این منطقه شد و امروز جزیره "دیه گو گارسیا" به صورت یک پایگاه دائمی دریایی، هوایی، مخابراتی و استراتژیکی برای نیروی دریایی امریکا در اقیانوس هند شده است."

وی افزود: "به دنبال توافق یا فشاری که از سوی امریکا بر متحدانش وارد شده، انگلیس و فرانسه نیز وارد میدان شده اند، به طوری که فرانسه دو پایگاه در جیبوتی و شرق جزیره ماداگاسکار ایجاد کرده است و جدیداً نیز دولت ژاپن اعلام کرد که ۴ فروند ناوشکن جنگی برای تأمین خطوط کشتیرانی خود به این منطقه اعزام خواهد داشت. ارتش سرخ هم برای دور نگه داشتن خطر حمله زیردریایی های اتمی شروع به آمدن به اقیانوس هند کرد تا هدف های بزرگ سیاسی، اقتصادی و نظامی خود را از برد این موشک ها دور سازد." وی افزود: "به طور خلاصه، هم اکنون در پهنه اقیانوس هند ناوگان های امریکا، شوروی، انگلیس و فرانسه وارد شده و در آینده ژاپن نیز وارد خواهد شد." (۱)

۱

فؤاد کریمی، نماینده اهواز و مسئول هیئت نظارت مجلس بر اندوخته و چاپ اسکناس، امروز در سخنرانی پیش از دستور مجلس شورای اسلامی وضعیت پولی و درآمدهای ارزی کشور را امیدوارکننده و رو به بهبود خواند و بر توجه مجلس شورای اسلامی به موضوع تولید کشاورزی در کشور تأکید کرد. وی گفت: چند نکته کوتاه را در این فرصت می خواهم توضیح دهم. یکی درباره مسئولیت هیئت نظارت بر اندوخته اسکناس است که باید بگویم وضعیت اسکناس های ما رو به بهبود گذاشته و پشتوانه جدید طلای آزاد در جریان پولی کشور قرار گرفته و پشتوانه طلای اسکناس، اضافه شده است و همچنین در خصوص نیازهای دولت به تأمین اعتبارات، حدود ۱۲ میلیارد و ۸۰۰ میلیون ریال اسکناس در اختیار دولت قرار گرفته است.

علاوه بر این، دولت منابع درآمدی جدیدی برای خودش ایجاد کرده است و درخصوص فروش نفت ارزهای جدیدی وارد بانک های ما شده است. به این ترتیب، وضع پولی، الحمدلله خوب تر و روزبه روز بهتر می شود، اما مشکل اساسی اقتصاد که حیات اقتصاد است و باید فکر اساسی برای آن

۱- روزنامه اطلاعات، ۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

بشود، موضوع تولید است. یعنی ما هیچ نگرانی درخصوص وضعیت پولی کشور نداریم. مشکل ارزی هم در حال برطرف شدن است، اما آنچه که مشکل ماست و مجلس باید توجه ویژه به آن داشته باشد این است که اگر یک کشور تولید نداشته باشد در نهایت به این نوسانات و مشکلات پولی برخورد خواهد کرد. راه حل مشکل تولید ما هم از کشاورزی است، چون کارخانه نداریم که بتوانیم صنایع خود را به کار بیندازیم و کارخانه های موجود هم اغلب کارخانه ها وابسته می باشند. (۱)

۱

روزنامه اللواء از تعیین یک وابسته نظامی جدید برزیل در بغداد و عقد چند قرارداد این کشور با دولت عراق خبر داد.

به نوشته اللواء، برزیل یک افسر عالی رتبه خود به نام سرهنگ "عبریل عونیدین" را به عنوان وابسته نظامی در سفارت برزیل در عراق تعیین کرد. این سرهنگ در امور تسلیحات تخصص دارد. یادآوری می شود، رژیم عراق در چند ماه گذشته چند قرارداد اسلحه با برزیل منعقد کرده است و گفته می شود که این افسر اولین کارشناس برزیلی خواهد بود که وارد عراق می شود که متعاقباً بعد از ورود وی، محموله های سلاح به عراق ارسال خواهد شد. (۲)

۲

هم زمان با سالگرد تشکیل دفتر کل مناطق جنگی استان خوزستان، سرپرست و مسئولان واحدهای مختلف این دفتر فعالیت های یک سال گذشته خود را تشریح کردند.

آمار کلی مهاجران جنگی در استان خوزستان، سازماندهی شهرک های مهاجرنشین، خدمات عرضه شده، هزینه های صرف شده برای رفاه جنگ زدگان، ایجاد شغل و... از جمله موضوعاتی بود که درباره آنها توضیح داده شد. به نوشته روزنامه اطلاعات، سرپرست دفتر کل مناطق جنگی خوزستان با اشاره به فعالیت های شهرک سازی این دفتر گفت: «در استان خوزستان ۱۵ شهرک وجود دارد که ۶۱۸ هزار مهاجر جنگی را در خود جای داده اند که بعضی به صورت چادری و بعضی از آنها به صورت خانه سازی و با سرویس های بهداشتی و امکانات رفاهی عمومی احداث شده است.

درباره مسائل آموزشی در شهرک ها گفته شد که در کنار هر شهرک، واحدهای آموزشی از قبیل دبستان، مدرسه راهنمایی و بعضاً مهد کودک و دبیرستان در نظر گرفته شده است که در حال حاضر دانش آموزان مهاجر در آنها به تحصیل اشتغال دارند.»

در این گفت و گو مسئول دفتر کل جنگ زدگان با اشاره به رقم ۵ میلیارد ریال هزینه ای که در مدت فعالیت یک ساله این دفتر صرف مهاجران جنگی شده است، به کمک های شش ماهه اول سال جاری اشاره کرد و گفت: «مقدار ۱۸,۹۰۶,۱۰۵ کیلو آرد، ۱۲۰,۴۲۵,۵ کیلو برنج، ۰۰۵,۳۸۷,۵۳۰ کیلو روغن، ۳۱۵۴ تخته پتو و ۱۲,۲۶۰ دستگاه بخاری و اقلام زیادی از اجناس دیگر در اختیار برادران و خواهران جنگ زده خوزستانی قرار گرفته است.»

درباره کمک های مالی، یکی از مسئولان دفتر اظهار کرد: «از سوی این دفتر کمک های نقدی

۱- همان، ص ۷.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۵، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۴.

از قبیل کمک هزینه ازدواج و نوزاد به جنگ زدگان پرداخت شد که برای هر ازدواج حداکثر صد هزار ریال که ۵۰ هزار ریال آن به صورت نقد و بقیه به صورت کمک های جنسی به واجدین شرایط پرداخت شده که در این مورد تاکنون ۲۹۲,۵۲۳,۱۲۱ ریال هزینه صرف شده است. همچنین برای هر نوزاد مبلغ ۲۰ هزار ریال کمک هزینه پرداخت شده که تاکنون به ۴۱۷,۵۱ نوزاد تعلق گرفته است.» در خصوص اشتغال به کار جنگ زدگان نیز سرپرست دفتر کل اظهار کرد: «این دفتر در زمینه کشاورزی موفق بوده و تاکنون هزار هکتار زمین با اعتبار ۲۰ میلیون ریال در منطقه شعیبیه شوشتر در اختیار صد خانوار قرار داده که این مقدار زمین زیر کشت رفته است. همچنین ۳۳ کارخانه یخ سازی پنج و ده تنی در جوار شهرک ها نصب شده که حدود ۳۳۰ نفر از مهاجرین جنگی در این کارخانه ها به کار مشغول اند.» سرپرست دفتر کل امور جنگ زدگان درباره امور سیاسی شهرک ها هم گفت: «در آغاز، در پاره ای از شهرک ها، گروهک ها با استفاده از مسائل جنگی منطقه، دولت را مورد حمله قرار داده و مهاجرین جنگی را به صورت آوارگان سیاسی جلوه می دادند، اما خوشبختانه رشد و آگاهی مردم به ویژه مهاجرین جنگی این توطئه ها را خنثی کرده است.» (۱)

ضمیمه گزارش ۶۳۶: موقعیت خاکریز عصایی شکل و تدابیر عراق برای تأمین این خاکریز

در کتاب ارتش جمهوری اسلامی در هشت سال دفاع مقدس درباره موقعیت خاکریز عصایی شکل، طراحی، مهندسی و امکانات استقرار یافته روی این خاکریز برای مقابله با نیروهای خودی و تدابیر عراق برای تأمین آن آمده است:

«دشمن در شمال کرخه و از کنار رودخانه در حوالی آبادی جابر حمدان در یک خط مستقیم رو به شمال تا تپه ماهورهای رملی و غیرقابل عبور دامنه میشداغ، یک خاکریز دیوارمانند به ارتفاع ۲ متر و نیم و عرض بیش از ۳ متر که خاک آن کاملاً کوبیده و محکم شده بود، به وجود آورده بود. در سراسر این خط و با استفاده از کیسه شنی، الوار، تیر آهن و ورقه های فلزی، سنگرهای جنگ افزار انفرادی و اجتماعی و پناهگاه برای نفرات خود احداث کرده و به فاصله هر ۱۰۰ متر نیز یک سکوی آتش برای تانک و یا نفربرهای حامل موشک مالیوتکا ساخته بود.

این خاکریز که از جنوب به رودخانه کرخه و از شمال به زمین های رملی متکی شده بود، حدود ۶ کیلومتر طول داشت و در زمین های رملی با یک زاویه تقریباً ۷۰ درجه به سمت غرب پیچیده و حدود ۵/۲ تا ۳ کیلومتر در امتداد دامنه های تپه ماهورهای رملی ادامه می یافت. این مواضع پدافندی برای برقراری تأمین پهلو شمالی احداث شده بود. این خاکریز که به خاطر شکل آن به خاکریز عصاشکل موسوم بود، توسط یگان های پیاده و مکانیزه دشمن اشغال شده بود. این واحدها به انواع جنگ افزارهای ضدزره مجهز بودند و استعداد آنها به بیش از یک تیپ تقویت شده می رسید. این خاکریز تا شهر بستان نزدیک به ۲۰ کیلومتر فاصله داشت. دشمن در این فاصله خاکریزهای عرضی و طولی متعددی را که به صورت مواضع پدافندی آرایش یافته بودند، ایجاد کرده بود تا هرگونه رخنه و نفوذی را به این منطقه، چه از شرق به غرب و چه از شمال به جنوب کنترل و خنثی کند. نیروهای عراقی در جلو خاکریز یادشده یک میدان مین به عرض ۲۰۰ متر ایجاد کرده بودند. این میدان مین که دارای مین های ضدنفر، ضدتانک و منور (روشن کننده) بود، به وسیله چند رشته سیم خاردار حلقوی و عمودی تقویت شده بود. ضمناً این میدان مین با آتش تیربارهای سنگین و جنگ افزارهای سبک ضدزره که در سنگرهای مسقف داخل خاکریز قرار داشتند، پوشانده شده بود و در جلو آن یک میدان مین نامنظم به عرض ۱۰۰ متر قرار داشت.» (۲)

١- روزنامه اطلاعات، ٩/٩/١٣٦٠، ص ٤، اهواز.

٢- سيد يعقوب حسيني، مسعود بختياري و محمد حسن لطفی، پيشين، ص ٢٠٤.

در پی عملیات روز گذشته طریق القدس در منطقه بستان که با موفقیت کامل نیروهای خودی در شمال کرخه و موفقیت نسبی در منطقه جنوب کرخه و تأمین نشدن کامل اهداف تعیین شده برای نیروهای عمل کننده پایان یافت، در ساعت ۶:۳۰ صبح در محور جنوب کرخه نیروهای عراقی برای بازپس گیری مواضع ازدست رفته در روز گذشته، با سازمان دادن نیروهای خود شامل ۳ گردان از تیپ ۱۶ لشکر ۶ و یک گردان از تیپ دیگر لشکر ۶ در حدفاصل مگاصیص - دغاغله با پشتیبانی توپخانه و هواپیماها اقدام به تک کردن که با مقاومت نیروهای خودی، تلاش دشمن ناکام ماند و آنان با تحمل تلفات و دادن

چند اسیر عقب نشینی کردند. (۱) همچنین نیروهای دشمن در ساعت های ۱۲:۳۰، ۱۴:۰۰ و ۱۴:۵۵ تحرکات محدودی در این منطقه انجام دادند که موفقیتی در پی نداشت. (۲) علاوه بر این امروز تیپ ۱۲ زرهی و ۲ گردان از تیپ پیاده مکانیزه گارد ریاست جمهوری ارتش عراق از شمال سابل و غرب روستای فنیخی به نیروهای خودی پاتک کردند که با هوشیاری رزمندگان اسلام این ضدحمله دفع شد و تعداد زیادی از نیروهای عراقی به اسارت درآمدند و بقیه آنها نیز با دادن تلفات و خسارات فراوان متواری شدند. (۳)

ص: ۸۰۱

۱- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمد حسن لطفی، ارتش جمهوری اسلامی در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۲، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش (معاونت تبلیغات و روابط عمومی)، ۱۳۷۳، ص ۲۰۹؛ و- اسناد تکمیلی عملیات طریق القدس، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ص ۳۶۶.

۲- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمد حسن لطفی، پیشین.

۳- احمد دهقان، مجموعه آثار شهید حسن باقری (گزارش روزانه جنگ، شش ماهه دوم ۱۳۶۰) تهران: مرکز نشر آثار شهید حسن باقری، ۱۳۸۹، ص ۲۴۴، گزارش شماره ۴۲۳، ۱۰/۹/۱۳۶۰.

براساس تصمیم روز گذشته فرماندهان مبنی بر ادامه عملیات با توجه به موفقیت تیپ های امام حسین (ع) و امام سجاد (ع) ادامه عملیات از حدود ساعت ۹ صبح آغاز شد.

در جبهه شمال کرخه و غرب بستان نیروهای سپاه پاسداران (تیپ های امام حسین (ع) و امام سجاد (ع)) خود را به منطقه ابوچلاچ در غرب بستان رسانده و ۲ پل و مقر فرماندهی تیپ ۲۶ ارتش عراق را تصرف و تأمین کردند. به محض سقوط سنگر فرماندهی تیپ ۲۶، سازمان نیروهای عراقی به هم ریخت. قطع شدن ارتباط بی سیمی نیروهای دشمن و نبود آتش پشتیبانی در این فروپاشی مؤثر واقع شد؛ به همین دلیل باقیمانده نیروهای این تیپ برای خارج شدن از منطقه به سمت پل سابله گریختند. (۱)

هم زمان در جنوب رودخانه کرخه، نیروهای تیپ ۲۵ کربلا با هدف پیشروی به سمت شهر بستان حرکت خود را از ۴ محور (ساحل شمالی و جنوبی رودخانه کرخه و چپ و راست جاده آسفالته سوسنگرد به بستان) به سوی مواضع عراقی ها آغاز کردند. قبل از بستان یکی از اهداف مهم این محور دسترسی به پل سابله بود که در واقع عقبه عراق در جنوب کرخه محسوب می شد. از سوی دیگر، به دلیل حضور نیروهای تیپ های امام حسین (ع) و امام سجاد (ع) در چزابه و ابوچلاچ و بسته شدن تنگه چزابه، پل سابله تنها محل فرار نیروهای عراقی به جنوب این رودخانه بود. به همین دلیل، عراق به منظور خارج کردن باقیمانده نیروها و امکاناتش از زمین های شمال رودخانه سابله از اوایل صبح روز دوم به تقویت این پل پرداخت و برای تأمین پل سابله، خط محکمی را در مقابل نیروهای تیپ کربلا که برای پیشروی به سمت بستان لزوماً باید به این پل دست می یافتند، ایجاد کرد و هم زمان و به سرعت به خارج کردن باقیمانده نیروهای شمال رودخانه سابله به جنوب آن از طریق این پل و چند پل غرب آن اقدام کرد. (۲)

از سوی دیگر، نیروهای تیپ امام حسین (ع) در ابوچلاچ و غرب بستان اقدام به انهدام ۲ پل منطقه ابوچلاچ و نهر رمیم کرده، بدین ترتیب ارتباط ارتش عراق را از مرز سوبله - تنگه چزابه با شهر بستان قطع کرده و به پاک سازی باقیمانده نیروهای عراقی در این منطقه پرداختند که با مقاومت اساسی مواجه نشدند.

با این وصف، مقاومت نیروهای عراقی در شرق پل سابله زیاد بود و باعث کندی پیشروی نیروهای تیپ کربلا به سمت شهر بستان شد، اما به مرور که بخشی از نیروها و امکانات عراقی به جنوب رودخانه سابله انتقال داده شدند، این مقاومت ها نیز کم شد و نیروهای تیپ کربلا و تیپ ۲ لشکر ۱۶ نیز موفق شدند فاصله این منطقه تا شهر بستان را که حدود ۸ تا ۹ کیلومتر بود، پاک سازی کرده، در آستانه دروازه های شرقی شهر بستان قرار گیرند.

ص: ۸۰۲

۱- سند شماره ۵۲۶۸ / پ ن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: هدایت عملیات قرارگاه کربلا، عملیات طریق القدس، ۸/۹/۱۳۶۰، نوار شماره ۷۲۷، ص ۱۳.

۲- ستاد مشترک سپاه پاسداران، اداره عملیات، تاریخ جنگ، فصلنامه مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، سال چهارم، شماره ۱۰، صص ۷۸ - ۷۷، بهار ۱۳۷۴؛ و- سند شماره ۴۸۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: شرح عملیات قرارگاه کربلا، طریق القدس، ۱۷/۹/۱۳۶۰، نوار شماره ۳۷۲۲، ص ۷.

با ورود نیروهای خودی به شهر بستان و پاک سازی شهر، تعدادی از نیروهای عراقی که موفق به فرار از شهر نشده و در درون سنگرهای شهر مخفی شده بودند، به اسارت درآمدند و بدین ترتیب شهر بستان پس از ۴۱۲ روز اشغال، آزاد شد. (۱)

با موفقیت در این عملیات نیروهای خودی با استقرار در تنگه چزابه و شرق هورالعظیم برای اولین بار پس از آغاز حمله عراق، بر ۲۰ کیلومتر از خط مرزی ایران و عراق که ۱۵ ماه در اشغال دشمن بود، تسلط یافته، ارتباط نیروهای ارتش عراق را در شمال و جنوب خوزستان قطع کردند و بدین ترتیب حدود ۲۵۰ کیلومتر مربع از اراضی اشغال شده ایران از جمله ۷۰ روستا نیز آزاد شد. (۲)

ارتش عراق که به دلیل بارانی بودن هوا تا این زمان از حمله هوایی و بمباران مواضع ایرانی بازمانده بود، از بعدازظهر روز دوم به مرور حملات هوایی خود را در سطح وسیعی آغاز کرد (۳) و در آخرین ساعات روز با تجمع نیروهایش پس از اجرای پرحجم آتش، پاتک سنگینی را در محور سویدانی - دغاغله انجام داد. در این پاتک ۳ گردان از تیپ ۱۶ و یک گردان از تیپ ۳۰ لشکر ۶ عراق شرکت داشتند. این پاتک نیروهای عراقی با مقاومت و مقابله نیروهای خودی روبه رو شد و ضربه سختی به نیروهای دشمن وارد آمد و آنها با دادن تلفات زیاد مجبور به عقب نشینی شدند. (۴)

ارتش عراق از طریق مرز سوبله نیز به چزابه پاتک کرد که با مقاومت نیروهای خودی و اجرای آتش توپخانه، عملیات آنان دفع شد. عراق در این اقدام حداقل ۲۰ تانک خود را از دست داد. (۵) همچنین بنا بر اطلاعیه ستاد مشترک ارتش، یک فروند هواپیما و ۲ فروند بالگرد دشمن در منطقه عملیاتی سرنگون شد. (۶) براساس آمارهای به دست آمده، تا این زمان ۳۵۰۰ نفر از نیروهای دشمن کشته یا زخمی و ۵۴۶ نفر نیز اسیر شده اند. (۷)

آقای هاشمی رفسنجانی، نماینده امام در شورای عالی دفاع و سخنگوی این شورا، درباره نتایج عملیات در این روز نوشته است: «بخشی از اهداف تأمین شده، در بخش دیگر دشمن مقاومت می کند و نیروی تازه نفس وارد جنگ کرده. ما هم نیروی جدید برده ایم. شمال جبهه که بستان است، خیلی خوب است. شهر بستان تصرف شده و تنگه چزابه که تنها راه دشمن از شمال [است]، فتح شده. پل سابل و الوان در جنوب و مرکز جبهه تصرف شده و دشمن با پل شیخ خزعل با جنوب مربوط است.» (۸)

۱

پس از گذشت دو روز از عملیات طریق القدس، فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق در بیانیه ۵۳۸ که بخشی از آن مربوط به عملیات طریق القدس و بخش های دیگر آن مربوط به دیگر مناطق عملیاتی بود، در جملاتی که آشکارا و به شدت جنبه تبلیغاتی داشت، از روحیه عالی نیروهای

ص: ۸۰۳

- و- سند شماره ۰۵۱۷۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته واحد اطلاعات عملیات ستاد عملیات سپاه خوزستان به طرح و برنامه عملیات مرکز، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۴، ۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲۰؛ و- همان، ص ۲۲، اهواز.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۵، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵؛ و- سند شماره ۲۸۰۸۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: شرح عملیات طریق القدس، ۱۳/۹/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱.
- ۳- سند شماره ۹۱۴۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش درمورد شرح و طرح عملیات طریق القدس، ۶/۱۰/۱۳۶۰، صص ۶ - ۱.
- ۴- اسناد تکمیلی عملیات طریق القدس، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس: سال ۱۳۶۰، ص ۳۶۶، پاییز ۱۳۸۳؛ و- سند شماره ۴۸۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۷.
- ۵- سند شماره ۰۵۱۷۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سند شماره ۱۹۷۸۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۱۳/۹/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱؛ و- ابوالقاسم حبیبی، پیشین، ص ۱۰۳؛ و- سند شماره ۴۸۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۱۱ - ۱۰.
- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۶، ۱۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲۱، تهران - خبرگزاری پارس، اطلاعیه شماره ۷۱۵ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی.
- ۷- سند شماره ۵۶۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات ستاد منطقه ۸ (اطلاعات عملیات) به عملیات ستاد منطقه ۷ (اطلاعات عملیات)، ۱۵/۹/۱۳۶۰، صص ۶ - ۱.
- ۸- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، ص ۳۹۰.

عراقی و کشته شدن تعداد فراوانی از نیروهای ایرانی و انهدام ادوات زرهی ایران خبر داد. در این اطلاعیه آمده است: «نبردهای شبانه روز گذشته در منطقه الخفاجیه (سوسنگرد) ادامه داشت که واحدهای ما با روحیه عالی و ایمان به پیروزی، دست به ضدحمله گسترده و تعقیب نیروهای درحال فرار دشمن زده و دشمن در این درگیری که همچنان ادامه دارد، متحمل تعداد بسیار زیادی کشته و انهدام ادوات زرهی شده که تا ساعت اعلام این بیانیه، شمار آنها پایان نیافته است. آمار خسارات خودی و دشمن در بیانیه های بعدی به اطلاعاتان خواهد رسید.» (۱)

۱

با تسلط نیروهای خودی بر بخش شمال کرخه و آزادشدن این منطقه، کار تخلیه موقت ساکنان بومی روستاهای این منطقه که در زمان اشغال در منازل خود باقی مانده بودند، به منظور دورکردن آنها از منطقه خطر و تأمین جانی آنها آغاز شد. روزنامه کیهان در این باره نوشته است:

خانواده های روستاهای ابوچلاچ، جزابه، سلجیه و عکلبات، از توابع بستان که به اهواز انتقال یافته اند، در گفت و گو با خبرنگار خبرگزاری پارس گفتند: بعضی های کافر عراق با تصرف روستاها و شهر بستان همه احشام و مواد غذایی شان را غارت کرده و آنها را نیز به عنوان گروگان در روستاهای بستان نگه داشته بودند. از سوی دیگر، گفته می شود تعداد خانواده هایی که از محاصره آزاد شده و به شهرهای دیگر انتقال یافته اند، به ۳ هزار تن می رسد. (۲)

۲

به گزارش روابط عمومی سپاه، هم زمان با پخش اخبار پیروزی نیروهای خودی در جبهه جنوب و آزادشدن شهر بستان، اعزام نیروهای رزمنده به جبهه های جنگ شدت یافته است و صدها نیروی داوطلب بسیجی از شهرهای مختلف استان لرستان و شهرستان شاهرود عازم جبهه های جنگ شده اند. (۳)

۳

نیروهای ایران در مناطق دهلران و جنوب پاوه در ۲ عملیات ایذایی تلفاتی را به نیروهای عراقی وارد آوردند. توپخانه های ارتش عراق نیز شهرهای اهواز، اندیمشک و دزفول را گلوله باران کردند.

گروهی متشکل از افراد سپاه دهلران و افراد تیپ نوهده ارتش در منطقه دهلران با نفوذ به عمق خاک عراق، به پاسگاه "خزینه" حمله کردند و موفق شدند در عملیاتی غافلگیرانه ۳ تن از افراد پاسگاه را به هلاکت برسانند و ۲ تن را زخمی کنند. نیروهای عمل کننده موفق شدند فرمانده پاسگاه و یک سرباز را نیز به اسارت بگیرند. (۴)

ص: ۸۰۴

نظامی شماره ۵۳۸ فرماندهی کل نیروهای مسلح، ۹/۹/۱۳۶۰.

۲- روزنامه کیهان، ۱۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، اهواز.

۳- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۶۵، ۱۰/۹/۱۳۶۰، صص ۳ و ۵.

۴- سند شماره ۴۷۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری کرمانشاهان به وزارت کشور، ۲۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱۲؛ و-

سند شماره ۵۶۷۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ کرمانشاه به طرح و برنامه مرکز، ۹/۹/۱۳۶۰،

سند تک برگی؛ و- روزنامه کیهان، ۱۲/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، کرمانشاه، روابط عمومی سپاه پاسداران منطقه ۷ کشور.

همچنین در حمله نیروهای خودی به نیروهای عراقی در ارتفاعات "مره خیل" در منطقه "باینگان" در جنوب پاره ۴ تن از نیروهای عراقی کشته و تعدادی زخمی شدند.^(۱)

توپخانه های دورزن ارتش عراق نیز امروز شهر های اهواز، اندیمشک و دزفول را گلوله باران کردند که در شهرهای اهواز و اندیمشک ۲ تن شهید و ۴ تن زخمی شدند. یک مقام آگاه در فرمانداری دزفول نیز اعلام کرد: توپخانه های عراقی از ساعت ۱۵ بعدازظهر، بیش از ۱۷ گلوله توپ به این شهر پرتاب کرده اند که بر اثر آن چند خانه ویران شد و تعدادی نیز آسیب دیدند، اما خوشبختانه این گلوله باران تلفات جانی نداشت.^(۲)

۱

معارضین عراقی در دو نقطه منطقه سیدصادق در شمال شرق عراق به نیروهای ارتش عراق حمله کردند و خساراتی به آنان وارد آوردند.

نیروهای کرد مسلمان در شهر سیدصادق به سازمان امنیت این شهر حمله کردند که در نتیجه آن ۴ تن از افراد سازمان امنیت کشته و ۷ تن زخمی شدند. در همین منطقه، نیروهای معارض با آر.پی.جی. ۷، خمپاره و تفنگ ۱۰۶ به یک پایگاه ارتش عراق حمله کردند که خسارت فراوانی به آنها وارد شد. از میزان تلفات و خسارت های وارد شده اطلاع دقیقی در دست نیست. در این عملیات یکی از نیروهای کرد مسلمان نیز زخمی شد.^(۳)

۲

امروز مناطق سلماس، سنندج و سردشت عرصه اقدامات و درگیری های نیروهای خودی و عناصر مسلح غیرقانونی بود.

در منطقه هودر در ۱۴ کیلومتری شمال غرب سلماس نیروهای خودی این روستا را پاک سازی کردند. در این عملیات که ۶ ساعت طول کشید، یکی از افراد وابسته به نیروهای مسلح غیرقانونی با یک قبضه تفنگ ژ ۳ و ۷ خشاب فشنگ دستگیر شد.^(۴)

نیروهای حزب دمکرات کردستان ایران ساعت ۱۶ به نیروهای ژاندارمری مستقر در پایگاه "آدینان" در ۱۸ کیلومتری شرق سنندج حمله کردند که در طول دو ساعت درگیری، یک سرباز ژاندارمری زخمی شد.^(۵)

همچنین نیروهای حزب دمکرات در منطقه سرشیو در شمال غربی سردشت، ۳ نفر از دانش آموزان را دستگیر کردند و آنها را به روستای کس نزان در جنوب غربی سقز انتقال دادند.^(۶)

ص: ۸۰۵

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۷، ۱۲/۹/۱۳۶۰، ص ۱۹، کرمانشاه - خبرگزاری پارس؛ و- سند شماره ۵۶۷۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ کرمانشاه به طرح و برنامه مرکز، ۱۰/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

- ۲- روزنامه کیهان، ۱۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، اهواز؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۴، ۹/۹/۱۳۶۰، صص ۲۰ و ۲۲، اهواز- خبرگزاری پارس.
- ۳- سند شماره ۳۰۰۸۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزاجا (مد عملیات)، شماره ۹۴، ۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۴- روزنامه اطلاعات، ۱۱/۹/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۵، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۲۲، ارومیه - خبرگزاری پارس.
- ۵- سند شماره ۵۶۷۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ به طرح و برنامه مرکز، ۱۵/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۲۹۴۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به نداجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۴.
- ۶- سند شماره ۴۱۱۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۹/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

امروز عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در سطح شهر تهران ۵ عملیات ترور انجام دادند و در صومعه سرا نیز اقدام به بمب گذاری کردند. از سوی دیگر نیروهای امنیتی موفق به کشف انبار اسلحه این سازمان در خیابان رسالت تهران شدند. دستگیری ۲ تن از نیروهای رده بالای نظامی سازمان در اصفهان و کشف ۸ خانه تیمی و دستگیری ۱۳ تن در قوچان طی ۳ روز گذشته از دیگر اقدامات نیروهای خودی بود. امروز همچنین دادسرای انقلاب همدان احکام تعدادی از افراد وابسته به گروه های برانداز را صادر کرد.

براساس گزارش سرهنگ حجازی، سرپرست شهربانی کل کشور به شورای امنیت کشور، نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) امروز در سطح تهران ۵ فقره ترور انجام دادند که این اقدامات شهادت ۲ تن از مردم عادی و زخمی شدن ۳ نفر را در پی داشت. از مهاجمان نیز ۳ تن دستگیر شدند. (۱) - (۲)

از جمله این ترورها، ترور یک جوان ۲۰ ساله به نام کریم شیرگیر در منطقه مرکزی تهران بود که وی بر اثر اصابت چند گلوله به شهادت رسید. (۳)

همچنین امروز در پی اقدامات اخیر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در صومعه سرا، نیروهای سپاه یک بمب دست ساز قوی را که در مقابل منزل یکی از افراد متعهد شهر کار گذاشته شده بود، کشف و خنثی کردند. روابط عمومی سپاه با اعلام این خبر درباره قدرت بمب کشف شده نوشت: «بمب مذکور دارای قدرت تخریبی بسیاری بوده و در صورت انفجار خسارات فراوانی به بار می آورد.» (۴)

در این شهر همچنین پیکر ۲ تن از اهالی شهر که ۲ روز پیش بر اثر پرتاب نارنجک افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به شهادت رسیده بودند، با حضور گسترده مردم تشییع و به خاک سپرده شد. (۵)

در تهران با توجه به اخباری حاکی از فعالیت نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در یکی از منازل خیابان ۴۵ متری رسالت، نیروهای دادستانی و کمیته انقلاب اسلامی به محل مراجعه کرده، خانه را به محاصره خود درآوردند و از ساکنان آن خواستند خود را تسلیم کنند، اما نیروهای سازمان به این درخواست توجهی نکرده، شروع به تیراندازی کردند. با شروع درگیری، که چند ساعت طول کشید، ۴ تن از افراد سازمان کشته و ۲ تن نیز زخمی و دستگیر شدند. در بازرسی از این خانه تیمی مشخص شد که این مکان یکی از محل های ذخیره اسلحه و مهمات در این منطقه بوده

ص: ۸۰۶

۱- اخبار مستقلی در این باره وجود ندارد و این ارقام بخشی از آماری است که سرهنگ حجازی در جلسه شورای امنیت کشور ارائه کرده است.

۲- سند شماره ۴۳۶۵۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دبیرخانه شورای امنیت کشور به فرمانده کل سپاه پاسداران

انقلاب اسلامی، ۱۵/۹/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵.

۴- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۶۵، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳.

۵- همان، ص ۵.

است (۱) و در بازرسی اولیه ۳۰ عدد بمب قوی، ۲۵ قبضه سلاح تیربار و ژ۳، یک قبضه آر.پی.جی. ۷، تعدادی نارنجک جنگی و تعداد زیادی اسناد و مدارک درون سازمانی به دست آمد. (۲)

در اصفهان نیز یکی از عناصر اصلی نظامی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به همراه یک قبضه اسلحه دستگیر شد. مسئول وی نیز در یک درگیری مسلحانه فرار کرد. مسئول پیک اصفهان - تهران سازمان نیز امروز دستگیر شد. (۳)

همچنین به گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران قوچان، در سه روز گذشته، نیروهای سپاه موفق شدند ۸ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را در این شهر کشف و ۱۳ تن از وابستگان به این سازمان را دستگیر کنند. در یکی از این عملیات ها بین افراد سازمان و سپاه درگیری رخ داد و یکی از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق کشته شد. از خانه های تیمی کشف شده ۳ قبضه انواع سلاح کمربندی، تعداد فراوانی فشنگ، چاشنی انفجاری و... و همچنین اسامی و آدرس افرادی به دست آمد که سازمان آنها را در لیست ترور خود قرار داده بود. (۴)

دادسرای انقلاب همدان نیز ۳ تن از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) را به جرم آتش زدن خودروهای دولت، فعالیت به نفع سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و چریک های فدایی خلق (اقلیت) و... محاکمه و باتوجه به اظهار ندامت هر ۳ متهم، آنان را به ۲ تا ۳ سال حبس محکوم کرد. (۵)

۱

رئیس مجلس شورای اسلامی و نماینده امام در شورای عالی دفاع دستاوردهای عملیات طریق القدس و حساسیت زمانی اجرای این عملیات را تشریح کرد. در همین حال، خبرگزاری یونایتدپرس بدون توجه به واقعیت های صحنه نبرد، گزارشی وارونه از عملیات طریق القدس ارائه کرد.

به نوشته روزنامه کیهان، حجت الاسلام هاشمی در پاسخ این سؤال که «پیروزی عظیم رزمندگان مدافع اسلام چه تحولات جدیدی را از نظر استراتژیک در خطوط درگیر در جنگ به وجود آورده است؟» گفت: «تحول آن شاید این باشد که عراقی ها قانع شوند که دیگر ماندنشان در ایران بجز اسارت و مرگ چیزی برایشان ندارد و من فکر می کنم بعد از پیروزی امروز، در این جبهه برای عراقی ها قدرت مقاومت در جبهه های دیگر باقی نخواهد ماند و به علاوه این پیروزی از یک طرف روحیه رزمندگان ما را بالا می برد و از طرف دیگر، روحیه دشمنان اسلام و متجاوزان بعثی را بیش از پیش ضعیف می کند و کار را برای فتح نهایی آسان می نماید.»

رئیس مجلس در پاسخ به این سؤال که «پیروزی درخشان نیروهای مسلح و رزمندگان ما باتوجه به مانورهای نظامی اخیر در منطقه گویای چه پیامی است و چه تحولات سیاسی را به

ص: ۸۰۷

- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۶، ۱۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲۱؛ و- روزنامه کیهان، ۱۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۳- سند شماره ۵۶۷۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات اصفهان به اطلاعات مرکز، ۱۰/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.
- ۴- روزنامه اطلاعات، ۹/۹/۱۳۶۰، ص ۴.
- ۵- سند شماره ۳۱۹۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۱۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

دنبال خواهد داشت» گفت: «تا آنجا که من اطلاع دارم، قبلاً آقایان این طرح را طرح "کربلای ۱" نام گذاری کرده بودند و تصمیم داشتند آن را هم زمان با کنفرانس فاس انجام دهند که پاسخی کوبنده به اجتماع آنها باشد، اما به علت به هم خوردن این کنفرانس، برادران ما اسم طرح را طریق القدس گذاشتند و با فرصت بیشتری برنامه خود را تنظیم کردند و نشان دادند که امریکا و عمالش با چه نیرویی مواجه هستند و بی جهت به این فکر نباشند که دل ملت ها را خالی کنند. ما یک مانوری در مقابل مانور آنها دادیم که آنها بفهمند مانور واقعی یعنی چه.» (۱)

در این حال، خبرگزاری یونایتدپرس بدون پرداختن به چگونگی و نتایج عملیات انجام شده در منطقه بستان با استناد به منابع خبری عراقی از تلفات وارد شده به نیروهای ایران خبر داد. این خبرگزاری از بیروت اعلام کرد: «عراق امروز گزارش داد که درگیری های شدیدی در طول جبهه های جنوبی آن با ایران در جریان است و ادعا کرد که به نیروهای دشمن (ایرانی) تلفات زیادی وارد آمده است. یک خبرنگار خبرگزاری عراق در گزارشی از جبهه جنگ گفت: "درگیری ای که در منطقه سوسنگرد واقع در شمال غربی اهواز جریان دارد، بسیار شدید است." خبرنگار مذکور گفت: "ایرانی ها تلفات جانی بسیاری داشته اند و اجساد صدها نفر از آنها در جبهه های نبرد باقی مانده است.» (۲)

۱

در پی پیروزی به دست آمده در عملیات طریق القدس، امروز روزنامه الخلیج (چاپ شارجه) از همسایگان عرب عراق و ایران خواست تا به سرعت برای خاتمه دادن به جنگ ۱۴ ماهه بین دو کشور اقدام کنند. به گزارش خبرگزاری پارس، این روزنامه در اظهار نظر درباره گزارش های روز گذشته مبنی بر شدت درگیری بین عراق و ایران نوشت: خون هایی که بین این دو کشور ریخته می شود، باید برای جنگ با رژیم صهیونیستی و متحدانش حفظ شود.

الخلیج در گزارش خود نوشت: کشورهای حوزه خلیج فارس باید وارد عمل شوند و بین دو کشور میانجیگری کنند تا جنگ خاتمه یافته، صلح و آرامش در منطقه برقرار شود.

الخلیج ادامه داد: هرگونه راه حلی برای جنگ ایران و عراق باید دربرگیرنده حق حاکمیت عراق بر همه مناطق و آب های متعلق به این کشور باشد و نقش ایران را در مورد همکاری با سایر کشورها برای حفظ امنیت منطقه شامل شود. (۳)

۲

جعفر محلاتی، نماینده ایران در سازمان ملل، در سخنرانی خود در مجمع عمومی این سازمان درباره تعریف عمومی تجاوز و انطباق آن با رفتار دولت عراق، تجاوز عراق به مرزهای جمهوری اسلامی، شایعه خرید اسلحه از رژیم صهیونیستی که به ایران نسبت داده شده است، همسویی

ص: ۸۰۸

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۵، ۱۰/۹/۱۳۶۰، صص ۴ - ۳، بیروت - خبرگزاری یونایتدپرس،

۹/۹/۱۳۶۰.

۳- همان، ص ۴.

عراق و این رژیم و اقدامات نژادپرستانه عراق که مشابه اقدامات رژیم اشغالگر قدس می باشد، مطالبی بیان کرد. گزارش واحد مرکزی خبر از گفته های نماینده ایران به این شرح است: «جعفر محلاتی، نماینده ایران در سازمان ملل، در سخنرانی امروز خود در مجمع عمومی سازمان ملل گفت: "امیدوارم که نمایندگان عراق معنای تجاوز را براساس اساسنامه سازمان ملل درک کنند، زیرا براساس این اساسنامه اشغال نظامی برای مدت موقت و یا اشغال سرزمین دیگران به طور کلی و یا جزئی با استفاده از زور، تجاوز نامیده می شود و ارتش رژیم بعثی عراق از ۲۲ سپتامبر ۱۹۸۰ تاکنون، برخلاف تمام قوانین بین المللی، خاک ایران اسلامی ما را اشغال کرده است."

محلاتی در ادامه گفت: "جامعه انسانی این دروغ افسانه ای صدام را دیگر باور ندارد که ایران از رژیم صهیونیستی اسرائیل اسلحه خریده است و ما به این اتهامات بی اساس صدام دیگر وقعی نمی گذاریم، زیرا مدارکی که این دروغ را اثبات می کند، منتشر کرده ایم."

وی سپس به رابطه اسرائیل و عراق پرداخت و گفت: "براساس مدارک غیرقابل انکار به دست آمده از سفارت اسرائیل در تهران، در زمان شاه معدوم، سازمان امنیت عراق با موساد و ساواک همکاری نزدیک داشته است." وی در مورد جنگ تحمیلی عراق علیه ایران گفت: "در آغاز سال ۱۹۸۰، صدام تکریتی اعلام کرده بود که حالا وقت این نیست که ما دست روی دست بگذاریم و شاهد انقلاب ایران باشیم، ما باید بیشترین استفاده را از موقعیت ضعیف شده ایران ببریم و با تمام قدرت به ایران حمله و کار را یکسره کنیم."

این نظریات هنگامی بیشتر معنی می یابد که ما نظرات مقامات اسرائیلی و امریکایی را بشنویم. آنها از حمله عراق به ایران خوشحال بودند. وایزمن، وزیر دفاع وقت اسرائیل، اعلام کرده بود که ما هرگز نمی توانستیم طرحی بهتر از حمله عراق به ایران به وجود آوریم و برژینسکی مشاور امنیتی کارتر نیز گفته بود، امریکا سعی دارد جهت انقلاب اسلامی ایران را عوض کند و برای به نتیجه رسیدن این هدف باید از عراق پشتیبانی کنیم. آیا این عراق نیست که با امریکا و اسرائیل رابطه دارد؟ این مطالب نشان می دهد که اشغال جمهوری اسلامی ایران به وسیله ارتش صدام با منافع امریکا و اسرائیل سازگار و هم زمانی داشته است، زیرا این جنگ اثرات سیاسی و نظامی زیادی را برای امریکا داشته است که از جمله آنها ایجاد نیروهای واکنش سریع، فروش اسلحه های مدرن به کشورهای منطقه، تقویت نیروی دریایی و امتداد ناتو به منطقه خلیج فارس و آسیای دور است."

رئیس هیئت نمایندگی ایران در سازمان ملل متحد در مورد نژادپرستی گفت: "امروز این دیگر پوشیده نیست که به موازات عملیات تجاوزگرانه اسرائیل علیه فلسطینی ها، دولت عراق گروه گروه از مسلمانان این کشور را تنها به دلیل داشتن رابطه نژادی با ایران، با کامیون در مرز ایران تخلیه و آنها را از میان مناطقی که قبلاً مین گذاری شده، عبور می دهد و باعث هلاکت آنها

می شود و این درحالی است که در نوامبر ۱۹۸۰ صدام در پارلمان تشریفاتی عراق گفت که ایرانی ها مسلمان نیستند، زیرا قرآن به زبان عربی است، پیامبر یک عرب بود و اسلام متعلق به اعراب است. به نمایندگان محترم یادآوری می کنم که نزدیک به یک میلیارد مسلمان در سراسر جهان هستند که برادران و خواهران عرب ما تنها یک دهم آنان را تشکیل می دهند." (۱)

۱

برای سازمان دادن به توزیع بهتر کالاهای اساسی مصرفی خانوارها که توزیع آنها به نحوی مشمول سهمیه بندی و نظارت دولتی شده است، استانداری تهران امروز در اطلاعیه ای تشکیل شورای عالی اسلامی نظارت بر توزیع عادلانه کالا در استان تهران را اعلام کرد. در این اطلاعیه آمده است: اعلام موجودیت شورای عالی اسلامی نظارت بر توزیع عادلانه کالا در استان تهران با عضویت نماینده جامعه روحانیت مبارز، قائم مقام شهردار تهران، دبیر ستاد بسیج اقتصادی کشور، نماینده کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، نماینده وزارت بازرگانی، نماینده دادگاه و دادسرای انقلاب اسلامی ویژه امور صنفی، استاندار و دبیر ستاد بسیج اقتصادی استان تهران تشکیل گردید. هدف از تشکیل شورای عالی اسلامی نظارت بر توزیع عادلانه کالا، تعیین خط مشی اجرایی طرح توزیع عادلانه کالا برای شوراهای اسلامی مناطق و محلات در سطح تهران و شهرستان های استان خواهد بود. (۲)

۲

باتوجه به برآورده نشدن پیش بینی های اولیه حاکمان عراق در کسب پیروزی های سریع در جنگ و برهم خوردن طرح های اولیه آنان و طولانی شدن جنگ، برنامه های درازمدت اقتصادی عراق دستخوش تغییراتی شده است. مجله فرآورده های صنعتی خاورمیانه در مقاله ای به نام "انعطاف در اقتصاد عراق" به این موضوع پرداخته است. تغییر اولویت های ازپیش تعیین شده و تغییر در الگوی مصرف از جمله برنامه های جدید عراق در بازنگری اقتصادی است. بخش هایی از این مقاله به شرح زیر است:

«ضروریات ناشی از جنگ با ایران، عراق را به تدوین برنامه های اقتصادی انعطاف پذیرتری واداشته است. برنامه پنج ساله ۸۵ - ۱۹۸۱ عراق جای خود را به یک برنامه "بدون ضرب الاجل" داده است که سال به سال باید انجام شود. بااین حال، سرمایه گذاری در عراق همچنان ادامه می یابد و حجم کل سرمایه گذاری در عراق در سال جاری به ۵/۲۲ میلیارد دلار بالغ خواهد شد که نسبت به سال قبل ۳۰ درصد افزایش خواهد داشت. دکتر صباح کچاچی، مشاور برنامه ریزی وزارت برنامه عراق، گفت: "علی رغم اینکه جنگ با ایران ادامه پیدا می کند، ما فکر می کنیم توسعه اقتصادی خود را باید ادامه دهیم. استراتژی صنعتی عراق بر محور صنایع نفت شکل خواهد گرفت و صنایع سنگین از قبیل هیدروکربور، گاز طبیعی و فولاد نیز از اولویت برخوردار

ص: ۸۱۰

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲، به گزارش واحد مرکزی خبر از واشنگتن.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۱، ۲۶/۹/۱۳۶۰، صص ۵-۴، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۵/۹/۱۳۶۰.

خواهند بود. بر کشاورزی نیز تأکید خواهد شد و مبلغ ۲/۳ میلیارد دلار به این بخش اختصاص خواهد یافت". ...

دکتر کچاچی گفت: "هرچند جنگ با ایران سبب اشکالاتی در صدور نفت و کاهش درآمدهای حاصله شده است، اما اثر آن کمتر از آن چیزی بود که ما پیش بینی می کردیم." کچاچی افزود: "اگر جنگ زیاد ادامه پیدا نکند، ما صدمه زیادی نخواهیم دید، ولی مجبور خواهیم شد اولویت را به بازسازی خسارات ناشی از جنگ و پروژه هایی که به پیشبرد جنگ کمک می کند، اختصاص دهیم. تغییر الگوهای اجتماعی در عراق و گسترش شبکه برق و دگرگونی کالاهای با دوام مصرفی، نیاز عراق را به کالاهای پیچیده ای از قبیل تلویزیون و وسایل الکتریکی بیشتر کرده است." کچاچی گفت: "این مسئله مشکلاتی را برای ما به عنوان بوروکرات به وجود می آورد." (۱)

۱

علاوه بر کمک های مستقیمی که دولت کویت به دولت عراق می پردازد، گشایش اعتبار و پرداخت وام به کشور ترکیه به عنوان خریدار نفت عراق از جمله تسهیلاتی است که دولت کویت برای امکان فروش بهتر و بیشتر نفت عراق در نظر گرفته است. خبرگزاری فرانسه در این باره اعلام کرد: «منابع مالی در لندن اعلام کردند کنسرسیوم بانک ها زیر نظر بانک ملی کویت ۷۰ میلیون دلار وام به ترکیه پرداخت خواهد نمود تا این کشور قادر به پرداخت قیمت نفت وارداتی خود از عراق شود. به گفته آنان استفاده از وام مذکور قرار است در پایان سال جاری امضا شود.» (۲)

ص: ۸۱۱

۱- همان.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۶، ۱۱/۹/۱۳۶۰، ص ۸.

امروز ارتش عراق در منطقه عملیاتی طریق القدس و در محور تنگه چزابه پاتک محدودی را اجرا کرد که با مقاومت نیروهای تیپ امام حسین (ع) روبه رو گردید و با دادن تلفات سنگین، مجبور به عقب نشینی شد. در سایر محورهای عملیاتی این منطقه اوضاع نسبتاً آرام بود.

نیروهای عراقی به استعداد ۲ گروهان و تعدادی تانک برای بازپس گیری تنگه چزابه از نیروهای ایرانی، از سمت غرب چزابه به مواضع نیروهای تیپ امام حسین (ع) حمله کردند که با هوشیاری و مقاومت این نیروها و اجرای آتش توپخانه، با تحمل ۶۰ کشته و زخمی و ازدست دادن تعدادی تانک مجبور به عقب نشینی شدند. (۱)

وضعیت جبهه در شمال رودخانه کرخه (منطقه خاکریز عصایی شکل) تاحدی آرام بود، اما تبادل آتش در چزابه و بستان همچنان ادامه داشت و هواپیماهای عراقی به دفعات از ارتفاع بالا منطقه را بمباران کردند. در این وضعیت نیروهای خودی به تحکیم مواضع پدافندی خود به خصوص در برخی نقاط حساس مانند نهر عبید و شمال رودخانه سابل و جناح جنوبی عملیات در شرق رودخانه الوان پرداختند. همچنین پدافند شمال رودخانه سابل به تیپ ۳ لشکر ۱۶ زرهی که با یک گردان تانک (۲۵۶) تقویت شده بود، واگذار شد و برای برقراری ارتباط جنوب کرخه با شمال سابل و استفاده از محور سوسنگرد - بستان در قسمت انتهایی نهر عبید یک پل نظامی احداث شد. همچنین با توجه به تغییرات ایجاد شده و پیشروی نیروها در منطقه شمال کرخه، خط حد لشکر ۱۶ زرهی و تیپ ۳ لشکر ۹۲ زرهی از امتداد رودخانه کرخه به خط رودخانه سابل تغییر یافت. (۲)

درحالی که وضعیت عمومی منطقه در روز سوم عملیات طریق القدس نسبتاً آرام گزارش می شد، تیمسار ظهیرنژاد در تماسی با حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی از پاتک عراقی ها خبر داد. با پیگیری های انجام شده معلوم شد که این خبر صحت نداشته و از ناهماهنگی میان سرتیپ ظهیرنژاد، رئیس ستاد مشترک ارتش، با سرهنگ صیاد شیرازی، فرمانده نیروی زمینی ارتش، نشئت گرفته است. آقای هاشمی رفسنجانی، نماینده امام در شورای عالی دفاع و رئیس مجلس

ص: ۸۱۳

-
- ۱- سند شماره ۰۵۱۷۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته از واحد اطلاعات عملیات سپاه خوزستان به طرح و برنامه عملیات سپاه مرکز، شماره ۴۲۴، ۱۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲.
  - ۲- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۲، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران (معاونت تبلیغات و روابط عمومی)، ۱۳۷۳، ص ۲۱۰.

شورای اسلامی، در این باره نوشته است: «آقای ظهیرنژاد، رئیس ستاد مشترک ارتش، اطلاع داد که عراق در بستان ضدحمله آغاز کرده، ولی عصر خبر رسید که صحت نداشته. به خاطر عدم هماهنگی ایشان با صیاد شیرازی، فرمانده نیروی زمینی، اطلاعات دقیق به ایشان نمی رسد.»^(۱)

۱

باوجود پیروزی های به دست آمده در عملیات طریق القدس و آزادشدن بخش های زیادی از سرزمین های اشغال شده در منطقه عمومی بستان، اقدامات تبلیغی اندک و غیرفعال رسانه های خودی به خصوص تلویزیون در این باره گلاویه هایی را در پی داشته است. از همین رو، محسن رضایی، فرمانده کل سپاه پاسداران، در دو نامه به فرمانده سپاه منطقه ۸ به پیگیری اقدامات تبلیغاتی در این باره تأکید کرده است. در بخشی از نامه اول فرمانده کل سپاه به فرمانده سپاه منطقه ۸ آمده است:

«برادر مرتضایی به آقای هاشمی بگویند که تمام فیلم های تبلیغاتی گویا آمده تهران، ولی ستاد مشترک جلو پخش آنها را گرفته، لطفاً سعی کنید که فیلم ها را پخش کنند.»^(۲) فرمانده سپاه در نامه دیگری ضرورت نمایش دستاوردهای عملیات را از تلویزیون به فرمانده سپاه منطقه ۸ این گونه گوشزد می کند: «لطفاً سعی کنید امشب به هرنحوی که شده تبلیغات انجام بگیرد و موارد زیر حتماً در آن باشد:

۱. اسرای عراقی حتماً نشان داده شود.

۲. شهر بستان کاملاً نشان داده شود و اگر فیلم برداری نشده، فیلم برداری شود و نشان بدهید.

۳. تانک ها و نفربرهای غنیمتی و سوخته شده را نشان دهید.

۴. کلیه اخبار و اطلاعات مربوطه به بستان گرفته شود. ضمناً چون مردم مردد و سرگردان شده اند، اخبار مثبت حتماً در فیلم نشان داده شود.»^(۳)

آقای هاشمی رفسنجانی نیز در کتاب خاطرات خود موضوع ضعف تبلیغاتی را در این باره چنین انعکاس داده است:

«بعد از ظهر، از اهواز از مرکز سپاه و امام جمعه آبادان تلفن کردند و از تبلیغات ضعیف تلویزیون درباره پیروزی شکایت داشتند. با آقای زورق، معاون اخوی محمد، تماس گرفتم. معلوم شد دیشب فیلمی از اهواز مخابره شده و با قصور مأمور گیرنده فیلم به دست سیما نرسیده و روز اول را هم صیاد [شیرازی] اجازه فیلم برداری نداده. قرار شد امشب جبران شود و شد. یک ساعت و نیم فیلم نسبتاً جالبی پخش شد.»^(۴)

۲

امروز هم دشمن مناطق مسکونی شهرهای در حاشیه مرز و مناطق عملیاتی را گلوله باران و بمباران کرد.

هوایماهای عراقی امروز شهر آبادان را بمباران کردند که از تلفات و خسارت های آن گزارشی منتشر نشد. علاوه براین، هوایماهای دشمن جاده آبادان - اهواز را بمباران کردند که تلفات و خساراتی به همراه نداشت. (۵)

ص: ۸۱۴

۱- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران، (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، ص ۳۹۱.

۲- سند شماره ۵۶۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سوسنگرد (رضایی) به اهواز (مرتضایی)، ۱۰/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۳- سند شماره ۵۶۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از محسن رضایی (سوسنگرد) به مرتضایی (گلف)، ۱۰/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۴- علی اکبر هاشمی رفسنجانی، پیشین.

۵- سند شماره ۵۶۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته از واحد اطلاعات سپاه خوزستان به طرح و برنامه عملیات منطقه ۸، شماره ۴۲۶، ۱۳/۹/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۶، ۱۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲۲.

در ساعت ۱۴، توپخانه های دوربرد عراق ۶ گلوله به مناطق مسکونی شهر اندیمشک پرتاب کردند که در نتیجه آن ۴ تن از مردم شهر زخمی شدند. (۱) توپخانه های دشمن ۳۰ گلوله توپ نیز به شهر دزفول و پایگاه چهارم شکاری دزفول شلیک کردند که بر اثر آن عده ای از مردم شهر شهید یا زخمی شدند. (۲) همچنین تعدادی منزل ویران شد و تعدادی نیز آسیب دید. گلوله باران پایگاه چهارم شکاری دزفول نیز تلفات و خساراتی در پی نداشت. (۳)

۱

روزنامه کیهان فهرستی طولانی از انواع کمک های نقدی و غیرنقدی مردم نقاط مختلف کشور را به جبهه ها درج کرده که بهترین نماد و نشانه همبستگی ملی برای کمک به جبهه های جنگ است. این روزنامه در مقدمه ای که قبل از درج کمک های مردمی تنظیم کرده، آورده است:

«کمک های نقدی و جنسی بی دریغ مردم غیور و انقلابی میهن اسلامی مان به رزمندگان جبهه های نبرد حق علیه کفر و هم وطنان خسارت دیده از جنگ تحمیلی و زلزله کرمان، همچنان لاینقطع ادامه دارد و اهالی روستاها، بخش ها و شهرهای کشور حتی از ارسال خون خود برای مجروحین جنگی دریغ نمی ورزند، زیرا که رودرویی اسلام با کفر و پیروزی لشکریان ظفرمند ایران در مصاف با متجاوزین صدامی، این گونه ایثار را باید. در کنار این اقیانوس پرجوش و خروش، گذشت و فداکاری و در کنار ده ها میلیون ریال هدایای نقدی و صدها تن انواع کمک های جنسی، [کمک] کودک خردسالی [جلب توجه می کند که] با گوشواره ۷۰ تومانی خود، به یاری سلحشوران دلاور سرزمین خود برخاسته و دعای خیری که دارد.» (۴) - (۵)

ص: ۸۱۵

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۶، ۱۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲، اهواز- خبرگزاری پارس، ۱۰/۹/۱۳۶۰.
- ۲- همان؛ و- سند شماره ۰۵۱۷۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱.
- ۳- سند شماره ۰۵۱۷۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱.
- ۴- به علت طولانی بودن این فهرست از درج مشروح آن خودداری شده است. خوانندگان می توانند برای آشنایی با محل های ارسال و نوع کمک ها به روزنامه کیهان ۱۱/۹/۱۳۶۰ مراجعه کنند.
- ۵- روزنامه کیهان، ۱۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴.

در ادامه درگیری های مناطق شمال غرب ایران، امروز ۶ تن از نیروهای ژاندارمری به کمین عناصر ضدانقلاب افتادند. نیروهای سپاه نیز روستاهای اطراف شهر سلماس را پاک سازی کردند. همچنین امروز مدارس شهر بوکان با ۷۰ روز تأخیر کار خود را آغاز کردند.

شش تن از نیروهای ژاندارمری از پاسگاه تولکه در جنوب بوکان هنگام عزیمت به سقز به کمین نیروهای مسلح غیرقانونی افتاده، همگی اسیر شدند. مهاجمان خودرو حامل این افراد را، که یک کامیون ریو بود، به غنیمت گرفتند. (۱)

در ادامه پاک سازی روستاهای اطراف سلماس نیز نیروهای خودی در طول ۲ روز چند روستا از جمله روستاهای کوزه رش، قزل کندی، آق برزه و خورخوره در شمال و جنوب غربی این شهر را پاک سازی کردند و در بازرسی های انجام شده، ۸ قبضه سلاح غیرمجاز و مقادیری تیر فشنگ به دست آمد. (۲)

همچنین با تثبیت آرامش و بازگشت امنیت به شهر بوکان (۳) و استقرار نهادهای اداری در این شهر، سال تحصیلی جدید با بیش از ۷۰ روز تأخیر آغاز شد. به نوشته روزنامه اطلاعات، روابط عمومی اداره آموزش و پرورش استان آذربایجان غربی اعلام کرد: بنا بر گزارش رئیس آموزش و پرورش بخش بوکان، ثبت نام دانش آموزان مدارس ابتدایی این بخش شروع شد و ثبت نام دانش آموزان مدارس راهنمایی تحصیلی نیز از هفته آینده شروع خواهد شد. (۴)

در جریان اقدامات تروریستی امروز افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهر تهران یک تن شهید و ۴ نفر نیز مجروح شدند.

یک گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ساعت ۶ بعدازظهر در خیابان اردشیر منشعب از خیابان کبریت سازی (شهید قدیمی) در جنوب غربی بیمارستان لقمان الدوله تهران به سوی پدر و پسری که در حال عبور بودند، تیراندازی کردند که هر دو به شدت زخمی و به بیمارستان منتقل شدند. دقایقی بعد از انتقال پدر و پسر به بیمارستان، رسول نور دانش (پسر) بر اثر شدت جراحات به شهادت رسید. وی از نیروهای داوطلب بسیجی بود که در طول چهار ماه گذشته در جبهه ها حضور داشت و اخیراً برای مرخصی به تهران بازگشته بود. (۵)

در منطقه نارمک نیز نیروهای این سازمان، که سوار بر موتورسیکلت بودند، ۲ پاسدار را در خیابان گلستان هدف قرار داده، هر دو را زخمی کردند. مهاجمان با استفاده از خلوتی خیابان گریختند و مردم نیز افراد زخمی را به بیمارستان رساندند. (۶)

اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۵۶۷۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه عملیات مرکز، ۱۵/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۰، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۲۲، ارومیه - خبرگزاری پارس.

۳- این شهر پس از دو سال اشغال توسط نیروهای مسلح غیرقانونی به خصوص حزب دمکرات و گروه کومه له در یازدهم مهرماه سال جاری با تلاش نیروهای خودی آزاد شد.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۱/۹/۱۳۶۰، ص ۴، ارومیه.

۵- همان، ص ۱؛ و- روزنامه کیهان، ۱۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

۶- روزنامه کیهان، ۱۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

در خیابان سهروردی نیز یک گروه ترور سازمان یک کفاش ۴۲ ساله را هدف چندین گلوله قرار دادند که وی به شدت زخمی شد. (۱)

همچنین در حوالی میدان ولی عصر (عج) یک تن از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به سوی نیروهای محافظ ساختمان بنیاد انقلاب تیراندازی کرد که نیروهای حفاظت ساختمان بلافاصله او را تعقیب و دستگیر کردند. وی که هنگام دستگیری یک اسلحه کمری و چند نارنجک جنگی همراه خود داشت، اقدام به خوردن قرص سیانور کرد که بلافاصله به بیمارستان انتقال یافت و تحت درمان قرار گرفت. (۲)

در سه راه آذری در جنوب غربی تهران نیز ۲ موتورسوار مسلح سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به سمت خودرو گشت کمیته و شهربانی تیراندازی کردند که بر اثر تیراندازی متقابل نیروهای کمیته یکی از مهاجمان زخمی و دستگیر شد. راننده نیز با به جا گذاشتن موتورسیکلت اقدام به فرار کرد. (۳)

۱

حزب توده ایران و سازمان چریک های فدایی خلق شاخه اکثریت، امروز برای نخستین بار بیانیه مشترکی را انتشار دادند و در آن اعلام کردند که دشواری های انقلاب به طور عمده از دو جریان سرچشمه می گیرند: جریان نخست، توطئه همه جانبه و پیگیر جبهه متحد دشمنان انقلاب در داخل و خارج از ایران است و جریان دوم، به کمبودها و نارسایی های ناشی از بی تجربگی ها، اشتباهات، تنگ نظری ها، خودمحوری ها و ارزیابی های نادرست بخش مهمی از نیروهای مدافع انقلاب و مسئولان جمهوری اسلامی ایران بازمی گردد. در این بیانیه از اینکه هنوز در زمینه شناخت دوستان انقلاب نقاط ضعفی وجود دارد، اظهار تأسف شده است.

در ادامه، تنظیم کنندگان بیانیه به طور آشکار شعار "نه شرقی، نه غربی" را که یکی از اصلی ترین شعارهای انقلاب اسلامی است، نادیده گرفته و بر وجهه ضدامپریالیستی (ضدامریکایی) و پیوند انقلاب با جبهه جهانی ضدامپریالیستی (شوروی) تأکید کرده اند. در این بیانیه به کارگزاران حکومتی توصیه شده است که از زنجیره اقتصادی امپریالیسم جدا شده، به برقراری روابط اقتصادی، به خصوص در زمینه های صنایع مادر همچون ذوب فلزات، ماشین سازی، پتروشیمی و... با کشورهای سوسیالیستی پردازند. بخش هایی از این بیانیه و توضیح نشریه رویدادها و تحلیل (۴) درباره نوع روابط حزب توده و سازمان چریک های فدایی خلق اکثریت به این شرح است:

«به نظر ما در دنیای امروز استقلال واقعی و عدم وابستگی هر کشور بدون همبستگی با جبهه عظیم و نیرومند جهانی ضدامپریالیستی [شوروی] امکان پذیر نیست ... و درست برعکس، بریدن پیوندهای همبستگی با این جبهه نیرومند جهانی، نخستین گام در جهت افتادن در دام های امپریالیسم جهانی [امریکا] است.

۱- همان.

۲- همان؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۰، ۱۳۶۰/۹/۱۵، ص ۱۶.

۳- روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۹/۱۱، ص ۲.

۴- رویدادها و تحلیل یک نشریه سیاسی و داخلی سپاه است که دفتر سیاسی سپاه پاسداران هر ۱۵ روز یک بار آن را منتشر می کند.

رسیدن به استقلال اقتصادی برای ایران انقلابی تنها و تنها از راه بریدن همه زنجیرهای وابستگی به اقتصاد امپریالیستی و تلاش برای بهره گیری از مناسبات برابر حقوق با کشورهای که حاضر به برقراری چنین مناسباتی هستند و در درجه اول با کشورهای جبهه عظیم ضد امپریالیستی جهان امکان پذیر است. ... این صنایع (ذوب فلزات، ماشین سازی و پتروشیمی) را تنها و تنها از راه همکاری برابر حقوقی با کشورهای صنعتی سوسیالیستی می توان پایه گذاری کرد.

نویسنده نشریه رویدادها و تحلیل ها در پایان مطلب خود به نزدیک شدن جناح اکثریت فداییان خلق به حزب توده اشاره می کند و می نویسد: «از همان آغاز انشعاب در سازمان چریک های فدایی خلق مشخص بود که جناح اکثریت آن بالاخره با حزب توده متحد خواهد شد. صدور این بیانیه مشترک درحقیقت آغازی برای وحدت تشکیلاتی این دو گروه است و به دلیل قدرت زیاد حزب توده در زمینه های تئوریک، این خط مشی حزب توده است که در نهایت به وسیله فداییان اکثریت پذیرفته می شود. یکی از اصول اساسی این خط مشی - همان طور که در مطالب بالا به خوبی مشهود است - تبلیغات بی دریغ برای کشورهای بلوک شرق می باشد و در صحنه داخلی نیز سیاست نزدیک شدن چپ روسی ایران با مسلمانان تعقیب می گردد.» (۱)

۱

دادستانی انقلاب اسلامی مرکز در نامه ای به اداره کل مطبوعات و نشریات وزارت ارشاد اسلامی توقیف نشریه پیام مردم (ارگان سیاسی تبلیغاتی حزب توده) را اعلام کرد. دادستانی انقلاب اسلامی مرکز موارد تخلف این نشریه را چنین اعلام کرده است:

موضوع بند ۴ ماده ۲ لایحه قانون مطبوعات مصوب ۲۰/۵/۱۳۵۸؛ موضوع بند "ج": وابسته نبودن به شرق و غرب و پرهیز از هرگونه تبلیغ در جهت گرایش به ابرقدرت ها؛ موضوع بند "د": حفظ صداقت درباره تخطی نکردن از خط مشی و موضع سیاسی، اصول فکری و انتقادات ایرادی؛ نقض ماده ۶ قانون مطبوعات: انتشار نشریه بدون معرفی مدیر مسئول و نقض ماده ۱۲ لایحه قانونی مطبوعات. (۲)

۲

امام خمینی در دیدار آیت الله صدوقی و آیت الله روح الله خاتمی امامان جمعه یزد و اردکان و همچنین ائمه جمعه استان یزد و هرمزگان و ائمه جمعه اهل سنت جنوب کشور با ایشان، سخنانی ایراد کردند. مهم ترین محورهای سخنان ایشان عبارت بود از: منحصر به فرد بودن انقلاب از لحاظ فراگیر بودن، توان غلبه بر مشکلات در همه ابعاد با توجه به حضور متعهدانه مردم و روحانیون در عرصه های گوناگون، تذکر به روحانیون و امامان جمعه برای آگاه کردن مردم از تلاش مخالفان انقلاب برای توطئه چینی علیه انقلاب، اشاره به جمع آوری اسلحه در اوایل پیروزی انقلاب توسط

۱- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۸، ۱۰/۹/۱۳۶۰، صص ۲۲ - ۲۱.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵.

گروه های مختلف برای استفاده از آنها، اهداف و مقاصد سازمانی احزاب و گروه های غیرقانونی و ناکامی آنها باتوجه به هوشیاری مردم و توصیه اکید به وحدت بین مذاهب و عموم مردم.

امام خمینی فرمودند:

«البته آقایان توجه دارند و توجه داشتند به اینکه این انقلاب یک انقلاب منحصر به فردی است که از خود مردم و با اسم اسلام و با تکبیر همه جانبه همه ملت تحقق پیدا کرده است. و خدای تبارک و تعالی بر همه ملت ایران منت گذاشته است که قلوب همه را متوجه کرده است به همین جمهوری اسلامی و همه خواهان اسلام و خواهان جمهوری اسلامی هستند. و البته توجه هست به اینکه انقلاباتی که در دنیا واقع شده است - تمام انقلابات را باید بگوییم که - ضایعاتش بیشتر از این انقلاب بوده است و برداشتش کمتر بوده است و آن برداشتی که این انقلاب کرده است که آن تحقق اسلام و احکام اسلام است، در هیچ جا همچو برداشتی نشده است. اگر هم اسم "جمهوری اسلامی" روی بعضی از کشورها بوده است، محتوایش نبوده است و همین طور توجه دارید که مشکلات بعد از انقلاب در کشورهای بزرگ دنیا الآن هم رفع نشده است. شوروی، که یکی از ابرقدرت های عالم است، الآن شصت و چند سال است که انقلاب کرده اند و الآن هم در مشکلات هستند؛ همه جور مشکلات و نمی توانند مشکلاتشان را رفع کنند.

و ایران یکی از ویژگی های بزرگش این است که الآن ما یک دولتی و یک ملتی جدای از هم نداریم. یک ارتشی و یک ملتی و یک دولتی جدای از هم نداریم. ملت با ارتش، با دولت، همگام است و مشکلات اگر برای دولت پیش بیاید، اگر برای ارتش پیش بیاید، برای هر جهتی، برای یک طرف مملکت مثل زلزله - مثلاً - پیش بیاید، خود این مردم بهتر از دولت مشغول می شوند به فعالیت؛ چنانچه در کرمان این زلزله ای که پیش آمد، ما دیدیم که با فعالیت حضرت آقای صدوقی و توجه مردم، بسیاری از مشکلات رفع شد و من الآن هم امید این معنا را دارم که چون مردم حاضر در صحنه هستند، مشکلات برطرف بشود. البته مسئله پاک سازی ادارات در دست اجراست. الآن این بازرسی عمومی که بناست به فعالیت وارد بشود و شده است، این مسائل را امیدواریم که با فعالیت و با همفکری همه مردم و خصوصاً "علمای بلاد" [انجام دهد]، از اموری که بسیار اهمیت دارد، قضیه این است که علمای بلاد هدایت کنند مردم را، همفکری کنند با دولت و ارشاد کنند مردم را و نگه دارند مردم را در این حال نهضتی که هستند و الآن در حال انقلاب اند؛ مردم را در صحنه نگه دارند و مردم را از اینکه یک اختلافی - خدای نخواست - بخواهند درش ایجاد کنند و در جاهایی ایجاد کنند؛ مردم را تنبه بدهند به اینکه دست های خبیثی هست که می خواهند نگذارند این انقلاب به ثمر برسد. از این جهت، یکی از امور مهمی که به عهده علمای بلاد و خصوصاً ائمه جمعه هست، همین است که در خطبه هایشان، که یک فرصتی است که مردم مجتمع اند و مطالب را می شود گفت، تنبه بدهند مردم را که غفلت نکنند از این دست هایی که به خیانت، می خواهند این

انقلاب را متلاشی کنند. تمام توطئه‌هایی که در خارج و در داخل بوده است تاکنون، خنثی شده است و بحمدالله، جنگ هم دارد به پیروزی ختم می‌شود و کشور هم کشور خود شماسست و اسلامی است و تعهد به اینکه ما باید اسلام را حفظ بکنیم.

از تکالیف اولیه خدای تبارک و تعالی است حفظ اسلام؛ و همه ما و همه ملت و همه علما و همه می‌دانید که مکلف به این هستیم که این هدیه الهی را حفظ بکنیم و الآن اسلام به دست ما سپرده شده است. ما سابق اگر عذری داشتیم به اینکه قدرت‌ها نمی‌گذارند ما کاری انجام بدهیم و قدرت‌هایی بودند که مخالف بودند، علما را مانع می‌شدند از اینکه در پست‌های خودشان، وظایف خودشان را انجام بدهند، امروز دیگر ما همچو عذری نداریم و همه آقایان در هر جا که هستند، می‌توانند که مسائلشان را، مشکلاتشان را، مشکلات مردم را گوشزد کنند و مردم را هدایت کنند و همین‌طور دولت را هدایت کنند، ادارات را هدایت کنند و ان شاءالله، من امیدوارم که به زودی مشکلات رفع بشود.

البته انقلاب بوده است و یک دسته هم اشخاص فاسد که از اول انقلاب معلوم شد نقشه داشته‌اند. ما حالا کم‌کم توجه پیدا می‌کنیم اینها از اول که نهضت شده است و انقلاب شده است و آن روزی که فهمیدند به اینکه این انقلاب پیروز می‌شود، آنها مشغول نقشه‌کشی خودشان بوده‌اند. و لهذا، در زمان انقلاب، که یک مقداری چیزهایی بود که نمی‌شد نظم‌ش را حفظ کنیم، اینها مشغول شدند به اینکه اسلحه بدزدند. اسلحه‌ها را دزدیدند. شما الآن می‌بینید که گاهی نشان می‌دهند یک خانه تیمی چقدر اسلحه تویش هست و چقدر مواد منفجره در آن هست و چقدر چیزهای دیگری هست در آن. اینها برای این است که اول وارد این مسئله که شدند کاری به اسلام و کاری به نهضت اسلامی و انقلاب اسلامی نداشتند. آنها یک مقصد خاصی داشتند و دنبال آن مقصد گردیدند و افرادشان را فرستادند هر جا و غارت کردند اموال مسلمین را. و ان شاءالله، من امیدوارم که با همت مردم - مهم همین توجه خود مردم است - با همت مردم و گزارش دادن از این، به اینکه این خانه‌ها در کجاهاست - که باز هم یک مقداری هست - ان شاءالله، این هم به زودی حل بشود و همه ما مشغول بشویم به اینکه اسلام را در این مملکت پیاده کنیم و اگر نقیصه‌ای هست در هر جا، ان شاءالله، رفع بشود.

و من امیدوارم که با همت همه آقایان، علمای اعلام همه بلاد و با اجتماع همه، برادرهای اهل سنت و برادرهای اهل شیعه مجتمع باهم باشند و از اختلافی که می‌خواهند فاسدها و مفسدها ایجاد کنند بین ماها، از این اختلافات پرهیز کنند و هر کس در محل خودش مردم را تنبه بدهد به اینکه این اختلاف جز برای اینکه به هم بزنند اوضاع ایران را و باز مسلط کنند به ما آن قدرت‌های بزرگ را، چیز دیگری عایدمان نمی‌شود. و البته از اول هم این اختلافات یا از جهل پیدا شده است یا از اینکه باز دست‌هایی در کار بوده است که نگذارند یک مملکتی

وحدت کلمه داشته باشد و شما الآن و همه برادرهای ما در هرجا که هستند، الآن دیده اند که با وحدت کلمه چه برکتی خدای تبارک و تعالی به ما عطا فرموده است. این را حفظ بکنیم و این نعمتی است که خدا به ما داده باید تشکر کنیم و تشکرش به این [است] که با چنگ و دندان این وحدت را حفظ کنیم و اسلام را - ان شاء الله - پیاده کنیم و همه ما در زیر سایه اسلام و پرچم توحید باهم - ان شاء الله - زندگی کنیم تا ظهور ولی عصر سلام الله علیه» (۱)

۱

آقای هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی و نماینده امام در شورای عالی دفاع، در سخنرانی پیش از دستور مجلس، چگونگی اجرای عملیات طریق القدس، پیروزی های به دست آمده در جبهه بستان و مناسبت زمانی اجرای آن با برگزاری کنفرانس کشورهای عضو اتحادیه عرب در شهر فاس را تشریح کرد. وی همچنین به ارتش عراق اخطار کرد که این گونه عملیات ها ادامه خواهد داشت و سرنوشت آنها همچون سرنوشت نظامیانی است که در عملیات طریق القدس گرفتار شدند.

بخش هایی از سخنان رئیس مجلس به این شرح است:

«پیروزی که در دو روز گذشته برادران ارتشی و سپاه و بسیج و جنگ های نامنظم در جبهه بستان آفریدند، هنوز ارزیابی نشده و هنوز نه دوستان، نه دشمنان و نه ناظران بی طرف به عمق این حرکت جدید پی نبرده اند. کار بسیار بزرگی است و شروع یک مرحله کاملاً جدید در جنگ با عراق است. اولاً این جبهه از مشکل ترین جبهه ها بود؛ یعنی حرکت تهاجمی رودرروی دشمن قرار داشت. [این منطقه] از شمال به تپه های رملی، از غرب به دشمن و باتلاق [های هور در] عراق و از جنوب به رودخانه نیسان و نیروهایی که عراق در جنوب رودخانه نیسان دارد، [محدود می شود]. حمله ای که نیروهای ما کردند، درست مواجه با دشمن بود که در سایر جبهه ها چنین اشکالی برای ما نیست.

مسئله دیگر طول کشیدن زمان حمله بود که دقیقاً دشمن از حمله خبر داشته است. این حمله برای زمان کنفرانس فاس تنظیم شده بود که جوابی به مرتجعان عرب و سران کشورهای ارتجاعی و مانور امریکا باشد. وقتی که کنفرانس به هم خورد، به دلیلی، چند روز تأخیر در این حمله پیش آمد که اسرای عراقی اظهار داشته اند که از حمله مطلع بودیم. با اطلاع ارتش عراق و وضع خاصی که در جبهه تعریف کرده اند، این پیروزی خیلی چیزها را هم به ما می آموزد و هم به صدام. مطمئناً از این به بعد این ایران است که هرجا صلاح بداند و بخواهد، ضربه را به ارتش عراق وارد می کند.

در فتح شمال آبادان، به عراق و ارتش صدام اتمام حجت شد، دو ماه گذشته هم برای مطالعه و اتخاذ تصمیم برای آنها کافی بود. بین خودمان و خدا و جامعه اسلامی، جهان و صلح طلبان جهان عذرمان روشن است، این مدت کافی است که دنیا به ایران و به جمهوری اسلامی حق بدهد که در آخرین کارهایی که باید بکند، محق باشد.

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی (ره))، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، صص ۳۹۹ - ۳۹۶.

... من از تریبون مجلس به عنوان نماینده امام در شورای عالی دفاع، به ارتش فریب خورده صدام اخطار می‌کنم که هفته‌های آینده برای شما هفته اتخاذ تصمیم مناسب است. مطمئن باشید که فتح بستان آخرین فتح ما نیست و از این به بعد در همه جبهه‌ها همین سرنوشتی را که همراهان شما در بستان داشتند، خواهند داشت. باید برگردید و اسلحه‌های خود را به سوی مسئولان حزب بعث و صدام بگیرید و منطقه را از شر صدام و حزب بعث راحت کنید و ملت عراق و ایران را از این جنگ آزاد کنید یا فرار کنید و دست از جنگ بکشید؛ در غیر این صورت، سرنوشت شما یا اسارت است یا مرگ در جبهه‌ها و چیزی غیر از این نیست. با اتمام حجتی که به صدام شده، صدام آئین تاریخی جدید ماست. این همه انسان‌های عراقی که در بستان کشته شده‌اند و جسد‌های فراوانی از نظامیان عراق که امروز خاک بستان را رنگین کرده و آنجا افتاده، اینها برای ما نمی‌تواند مایه خوشحالی باشد و از اینکه نظامیانی که باید در مرز اسرائیل بجنگند، اینجا کشته می‌شوند، عمیقاً نمی‌توانیم خوشحال باشیم، ولی این کاری است که صدام به سر اینها آورده است و مایل نیستیم که باز هم بیش از این جسد‌های عراقی‌ها را هرچند بعضی، در خاک خودمان ببینیم، اما این انتخاب شماست. به هر حال، با نهایت اطمینان و با نهایت ایمانی که حرکت‌های گذشته جنگ به ما داده است و اعتمادی که به برادران رزمنده خودمان داریم و نوری که قرآن و اسلام در دل این رزمندگان روشن کرده، به نظر ما آینده جنگ و افق روشن حرکت جمهوری اسلامی کاملاً مشخص است و این حرف آخری است که از اینجا به جنگ افروزان عراق و کسانی که حامی عراق در منطقه هستند که کسی جز ارتجاع و وابستگان به امپریالیسم نیست، از اینجا به آنها ابلاغ می‌شود.»^(۱)

۱

شورای اقتصاد امشب به ریاست نخست وزیر تشکیل جلسه داد. در این جلسه گزارش سازمان برنامه و بودجه درباره کارگروه‌های تعیین زیربنای اقتصادی و سازمان اقتصادی کشور بررسی و ضمن ارائه رهنمودهایی برای فعال‌تر کردن این کارگروه‌ها، مقرر شد که به منظور بارور کردن کارگروه‌ها، از حوزه علمیه و جامعه مدرسین قم رسماً خواسته شود تا افرادی را برای شرکت در جلسات به منظور تدوین قوانین و سیاست‌های اقتصادی به شورای اقتصاد معرفی کنند.

در این جلسه به منظور نظارت کامل بر عملکرد کارگروه‌ها و به دلیل اهمیت کار مقرر شد که این کارگروه‌ها به ترتیب هر هفته گزارش کار خود را جهت بررسی و اخذ رهنمود به شورا ارائه کنند. همچنین شورای اقتصاد با تأکید بر ضرورت ادامه کار ستاد بسیج اقتصادی کشور، اساسنامه و وظایف جدید پیشنهادی این ستاد را تصویب و برای رأی‌گیری و تصویب نهایی به هیئت دولت ارجاع داد. در اساسنامه جدید، عضویت وزارت مسکن و شهرسازی در این ستاد و ارتباط و هماهنگی مداوم و مؤثر ستاد بسیج با شورای اقتصاد به عنوان یک بازوی اجرایی شورا پیش‌بینی شده است.^(۲)

ص: ۸۲۲

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳.

۲- همان، ص ۲.

با تشدید برخی اقدامات به منظور کنترل بیشتر قیمت ها و جلوگیری از احتکار و... امروز دادگاه انقلاب اسلامی ویژه امور صنفی در اطلاعیه ای اسامی و احکام محکومیت ۴۷ تن از متخلفان را که در یک ماه گذشته به جرم های احتکار، گران فروشی، تقلب، سرقت و خرید و فروش اجناس غیر مجاز تحت تعقیب قانونی قرار گرفته بودند، اعلام کرد. (۱)

نشریه النهار العربی و الدولی (چاپ پاریس) از بازگشایی مجدد خط لوله هایی که نفت عراق را برای صدور به بندر طرابلس لبنان می رساند، خبر داد. به نوشته این نشریه، کار از سرگیری صدور نفت عراق، که از آوریل ۱۹۷۶ متوقف شده بود، با موفقیت، از طریق لوله هایی که به بندر طرابلس در لبنان و برای صدور از طریق مدیترانه به این منطقه منتقل می شوند، آغاز شد. کار صدور نفت از طرابلس که تقریباً ۸۹۴ کیلومتر با مراکز نفتی عراق فاصله دارد، از سر گرفته خواهد شد. علاوه بر این، تأسیسات نفتی طرابلس از این نفت برای تأمین نیازهای نفتی خود به منظور تصفیه برای بازارهای محلی استفاده خواهد کرد. (۲)

النهار العربی سپس با درج خبری از نشریه نفتی امریکایی، بازگشایی این لوله نفتی را سرآغاز فروش نفت به امریکا از طریق طرابلس اعلام کرده و در این باره نوشته است: نشریه پترولیوم اینتلیجنس ویکلی (چاپ نیویورک) اعلام کرد که پس از ۲ سال توقف صادرات نفت عراق به امریکا به دلیل تحریمی که این کشور علیه امریکا اعمال کرده و صدور نفت را به مشخص کردن بندری که در آن نفت تخلیه شود، مشروط کرده بود، دوباره ایالات متحده امریکا برای وارد کردن نفت عراق آماده می شود. این نشریه خاطر نشان کرده است که یکی از پالایشگاه های مستقل امریکا قرارداد یک ساله ای به منظور خرید نفت به میزان ۳۰ هزار بشکه در روز که از دریای مدیترانه بارگیری می شود، با عراق منعقد کرده است. همچنین این نشریه نوشته است: بعد از اینکه عراق این محدودیت ها را برداشت، شرکت دیگری - که نام آن را نبرده - قرار است در این هفته گفت و گوهای مشابهی را با عراق انجام دهد. (۳)

ص: ۸۲۳

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۴.

۲- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۳۴، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۷۰، به نقل از النهار العربی و الدولی (چاپ پاریس)، ۱۰/۹/۱۳۶۰.

۳- همان.

امروز ارتش عراق در ادامه تلاش برای بازپس گیری بخش هایی از زمین های ازدست داده در عملیات طریق القدس، با نیرویی به استعداد دو گردان به مواضع نیروهای خودی در تنگه چزابه حمله کرد که با واکنش به هنگام نیروهای تیپ امام حسین (ع) و تیپ ۳ لشکر ۹۲ زرهی ارتش ناکام ماند. پس از آن، نیروهای خودی با ایجاد میدان مین و تکمیل خاکریزها در این منطقه و استقرار نیروی کمین، خط پدافندی این تنگه را تقویت کردند.^(۱)

امروز عراق به قصد انتقام گیری و به تلافی شکست در عملیات طریق القدس، حملات به شهرها و مناطق مسکونی در دسترس، به ویژه شهرهای حمیدیه و اهواز را شدت بخشید. منابع خبری از سرنگون شدن ۹ هواپیمای عراقی در منطقه جنوب کشور در پی این حملات خبر دادند.

در ساعت ۸:۴۵، چند فروند هواپیمای عراقی با ورود به فضای منطقه حمیدیه اقدام به بمباران شهر و چند روستای اطراف آن کردند که بر اثر آن ۸ تن از مردم شهر و روستاهای اطراف - که اغلب از افراد عرب زبان بودند - کشته و حدود ۶۰ تن زخمی شدند. در این اقدام به ۳ دستگاه خودرو نیز خسارت هایی وارد شد.^(۲)

هواپیماهای عراقی همچنین به طور گسترده به منطقه عمومی اهواز تجاوز و شهر و اطراف آن را بمباران کردند. بولتن ویژه خبرگزاری پارس در این باره اعلام کرد: به گفته سخنگوی ستاد امنیت اهواز، هواپیماهای متجاوز عراقی صبح امروز در چند نوبت به حریم فضایی شهر اهواز تجاوز کرده و ۷ راکت به سوی چندین نقطه این شهر پرتاب کردند که خوشبختانه هیچ گونه تلفات جانی در بر نداشت.

بر پایه این گزارش، یکی از راکت ها در کوی نیرو، یکی مقابل شرکت گاز و ۵ راکت دیگر در حوالی پلیس راه اهواز - سربندر به زمین اصابت کردند که فقط در کنار این جاده، یک کامیون حامل سنگ بر اثر اصابت راکت منهدم [شد] و به یک کامیون دیگر نیز خساراتی وارد آمد. گفتنی است راکتی که در کوی نیروی اهواز (یکی از محلات پرجمعیت این شهر) در

ص: ۸۲۵

۱- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد دوم، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۳، ص ۲۱۱.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۷، ۱۲/۹/۱۳۶۰، ص ۱۹؛ و- سند شماره ۰۵۱۷۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته، از واحد اطلاعات عملیات سپاه خوزستان به طرح و برنامه عملیات مرکز، شماره

فاصله ۵۰ متری خانه های مسکونی به زمین اصابت کرد، خوشبختانه عمل نکرد. این گزارش همچنین حاکیست که صبح امروز تعدادی راکت دیگر نیز در اطراف بیابان های حوالی فرودگاه اهواز به زمین اصابت کرده است. (۱) در ساعت ۱۲:۳۰ نیز چند فروند هواپیمای عراقی که قصد بمباران اهواز را داشتند، بمب های خود را اطراف فرودگاه این شهر فروریختند. (۲)

از سوی دیگر، با شدت گرفتن تجاوزات هوایی عراق در منطقه جنوب و شهر اهواز، برخی منابع از سرنگون شدن ۹ هواپیمای عراقی در این منطقه خبر دادند. مشروح گزارش روزنامه کیهان در این باره به شرح زیر است:

«در جریان نبردهای جنوب، ۹ فروند هواپیمای متجاوز عراقی در خوزستان سرنگون شد. بنا به گزارش نیروی هوایی، یک فروند [در] ساعت ۷:۴۵ دقیقه بامداد در نزدیکی حمیدیه، هواپیمای دوم [در] ساعت ۱۰:۲۰ دقیقه [در] حوالی هویزه و هواپیمای سوم [در] ساعت ۱۱:۲۵ دقیقه در ناحیه کوت عبدالله سرنگون شدند. همچنین ۳ فروند هواپیما هم زمان در ساعت ۱۴:۳۳ دقیقه طی نبرد هوایی، هدف آتش جنگنده های نیروی هوایی واقع و در شمال غربی اهواز سرنگون شدند.

در ساعت ۱۶ نیز ۲ فروند هواپیمای دشمن در حوالی چزابه و یک فروند نیز در ساعت ۱۶:۳۷ دقیقه در غرب اهواز با آتش جنگنده های ما منهدم شدند. به این ترتیب، مجموع هواپیماهای منهدم شده دشمن [در منطقه جنوب] به ۹ فروند رسید. (۳)

گزارش خبرنگارمان از اهواز همچنین حاکیست که در طول چهارده ماه جنگ تحمیلی، مردم مقاوم اهواز برای نخستین بار در طول جنگ، شاهد ۱۰ بار تجاوز مکرر هواپیماهای دشمن به آسمان شهر خود بودند که نتیجه این تجاوزات سرنگونی ۹ هواپیمای مهاجم بود. آگاهان نظامی هجوم هواپیماهای عراقی را خودکشی نظامی خواندند و اضافه کردند که عراق به خیال خود قصد ایجاد روحیه در میان نفرات متزلزل خود را داشته است. در جریان این عملیات، احتمالاً ۲ فروند میزبان سرنگون شده است که برای بازدید خبرنگاران خارجی از جبهه ها لاشه هایشان جمع آوری شده است.

این گزارش به نقل از آگاهان نظامی حاکی است: نیروی هوایی صدام ناچار بود به هر طریق که ممکن است برای متوقف کردن عملیات نظامی رزمندگان اسلام دست به اقدامی چشمگیر بزند و این نکته از روز اول آزاد شدن بستان، از چشم نیروی هوایی رزمنده و هشیار ما دور نبود و دیروز درحالی که حافظان آسمان ایران در انتظار تجاوز هواپیماهای دشمن بودند، چند تن از خلبانان مزدور صدام به قصد بمباران شهرهای جنوبی و مرزی کشور و احتمالاً توقف حرکت ستون های نظامی ما، به آسمان خوزستان وارد شدند که اکثراً در همان دقایق اول تجاوز به وسیله جنگنده های همیشه حاضر در آسمان ما سرنگون شدند و لاشه هایشان در کنار مزدوران به هلاکت رسیده عراق بر زمین افتاد. (۴)

ص: ۸۲۶

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۷، ۱۲/۹/۱۳۶۰، ص ۳، اهواز- خبرگزاری پارس، ۱۱/۹/۱۳۶۰.

۲- همان، ص ۱۹.

۳- در منابع نظامی قابل دسترس، به اسقاط ۹ فروند هواپیمای عراقی و محل سقوط آنها اشاره ای نشده است و خبرهای موجود در این باره از منابعی است که در متن روزشمار از آنها نقل خبر شده است.

بولتن ویژه خیرگزاری جمهوری اسلامی نیز با اعلام خبر سرنگونی ۹ فروند هواپیمای دشمن در حوالی حمیدیه، اهواز، هویزه، کوت عبدالله و چزابه یادآوری کرد که ۲ فروند از هواپیماهای سرنگون شده از نوع میراژهای فرانسوی بودند که به تازگی تحویل نیروهای عراقی شده بود. (۱)

سپاه پاسداران نیز در پیامی، از تلاش جنگنده ها و پدافند ضدهوایی نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در سرنگون کردن ۹ فروند هواپیمای عراقی قدردانی کرد. در بخشی از این پیام آمده است: «با درود بر تمامی سلحشوران مؤمن و فداکار سپاه اسلام به ویژه دلاوران تیزتک نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، این پاسداران مرزهای آسمان میهن اسلامی مان و این رزمندگان متکی بر نیروی لایزال الهی که در سالروز فراندوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مشتمل محکم امت ما بر پوزه استکبار جهانی بود، موفق شدند با عملیات قهرمانانه خود در دفاع از حریم هوایی کشورمان با سرنگون کردن ۹ فروند از هواپیماهای متجاوز دشمن، ضربات سنگینی را بر پیکر مضمحل ارتش تجاوزگر عراق وارد نمایند.» (۲)

فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق در بیانیه نظامی ۵۴۰ به سقوط هواپیماهای عراقی اشاره ای نکرد، ولی مدعی شد که جنگنده های عراقی ۳ فروند از هواپیماهای ایران را در منطقه اهواز ساقط کرده اند. (۳)

۱

نیروهای سپاه پاسداران و ارتش در ۲ عملیات ایذایی در مناطق غرب و شمال غرب کشور، خسارت هایی به ارتش عراق وارد کردند.

ستاد عملیات سپاه مهران در نامه ای به فرماندهی سپاه اعلام کرد که نیروهای سپاه مهران در ساعت ۵ بامداد با اجرای آتش خمپاره ۸۱ میلی متری در ارتفاعات زیل، ۲ سنگر دفاعی و یک سنگر اجتماعی دشمن را منهدم کرده اند. (۴)

لشکر ۲۸ سنندج نیز اعلام کرد که یک گروه گشتی رزمی نیروهای تیپ ۳ مریوان این لشکر به منطقه سورین مقابل سیدصادق اعزام شدند و با دیده بانی و هدایت آتش توپخانه خودی روی پادگان سیدصادق، ۸ دستگاه ساختمان این پادگان منهدم شد که از تلفات جانی آن اطلاع دقیقی در دست نیست. (۵)

۲

واحد مرکزی خبر به جمع بندی بازتاب عملیات طریق القدس و نتایج آن در برخی رسانه های غربی پرداخته و مواضع آنها را در این باره در نوشتار کوتاهی بیان کرده است. در این گزارش آمده است:

«پیروزی چشمگیر نیروهای اسلام در جبهه خوزستان و رسیدن جان برکفان ارتش و سپاه پاسداران به شهر آزادشده بستان و سرانجام به مرز میهن اسلامی در خوزستان، بازتاب بسیار گسترده ای در سراسر جهان داشته است. باوجودی که بنگاه های خبری صدامی سعی در مخفی کردن

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۷، ۱۲/۹/۱۳۶۰، ص ۱۹، اهواز- خبرگزاری پارس؛ و- همان، ص ۱۸، تهران خبرگزاری پارس.
- ۲- مرکز خبری روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، خبرنامه، شماره ۲۶۶، ۱۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۷، ۱۲/۹/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱، بخش عربی رادیو صوت الجماهير، ۱۱/۹/۱۳۶۰.
- ۴- سند شماره ۳۲۳۱۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات سپاه پاسداران (پایگاه مهران) به فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایلام، ۱۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۵- سند شماره ۳۰۰۸۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرمانده نزاها (مد عملیات)، شماره ۹۹، ۱۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱.

اهمیت این پیروزی داشتند، محافل خبری جهان ابتدا با احتیاط و گاهی بدون اظهار نظر و در مراحل بعدی با تأیید اعلامیه های ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، به تجزیه و تحلیل این پیروزی و پیامدهای ناشی از آن پرداختند. به گزارش واحد مرکزی خبر از بُن، رسانه های همگانی آلمان ابتدا این خبر را کوتاه و بدون اظهار نظر انتشار دادند و برای اولین بار یک شبکه تلویزیونی این کشور به نقل از صدای جمهوری اسلامی ایران، این خبر را انتشار داد. همین گزارش حاکیست که مطبوعات آلمان فدرال اعلامیه های سرفرماندهی ارتش عراق را هم نقل کرده اند.

گزارش واحد مرکزی خبر از واشنگتن حاکیست که این خبر ظرف چند ساعت پس از انتشار، در محافل مسلمانان متعهد ایرانی و غیرایرانی بر سر زبان ها افتاده و باعث شادمانی و سرور شده است، ولی مطبوعات صهیونیستی، امپریالیستی امریکا هیچ گونه واکنشی از خود نشان نداده اند و سکوت اختیار کرده اند.

بنا به همین گزارش، روزنامه نیویورک تایمز خبر فتح بستان را تحت عنوان ادعای پیروزی ایران به نقل از صدای جمهوری اسلامی ایران بدون اظهار نظر انتشار داده است.

در همین حال، گزارش واحد مرکزی خبر حاکیست که خبرگزاری های صهیونیستی بین المللی پیش از آنکه اعلامیه ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران و اخبار مربوط به فتح بستان را انتشار دهند، تکذیب نامه های رژیم بغداد را دایره بر شکست نیروهای ایرانی منتشر کرده اند. آسوشیتدپرس در گزارش خود تعداد تلفات نیروهای صدامی را تنها ۱۰ نفر ذکر کرده است و خبرگزاری فرانسه نیز ضمن انتشار اعلامیه سرفرماندهی ارتش عراق اعلام کرد که نیروهای عراقی سحرگاه یکشنبه گذشته توانسته اند اقدام به پیشروی نیروهای ایرانی را در جبهه جنوبی در هم شکسته و در این بخش دست به پیشروی هم بزنند. نکته مهمی که اکثر خبرگزاری ها و مطبوعات و رادیوهای بیگانه به اعتراف آن لب گشوده اند، این است که اعلامیه های سرفرماندهی ارتش عراق از ذکر دقیق تعداد تلفات نیروهای ایرانی و محل دقیق پیشروی نیروهای عراقی عاجز مانده و این امر نشان می دهد که نیروهای صدامی حتی به کشته های خود دسترسی نداشته اند تا چه رسد به کشته های ایرانی مورد ادعایشان. قابل ذکر است که بلندگوهای دولتی عراقی که در نخستین ساعات پس از فتح بستان تعداد تلفات نیروهای اسلام را ۱۰ نفر ذکر می کردند، پس از ۴۸ ساعت این تعداد را قریب به ۳۰۰ نفر افزایش دادند که ظاهراً به تناسب آمار دقیق کشته های عراقی که ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران اعلام کرده بود، به کار گرفته شده است.

خبرگزاری فرانسه با ۴۸ ساعت تأخیر در تفسیری درباره این پیروزی نوشت: اگر خبر این پیروزی صحت داشته باشد، نیروهای ایرانی گامی به سوی پیروزی های بزرگ علیه نیروهای عراقی برداشته اند و ضربه ای روحی به ضدانقلاب داخلی وارد کرده اند. خبرگزاری فرانسه اعتراف کرد که تصرف بستان و پیشرفت نیروهای ایران تا مرز، چه از نظر استراتژیکی و چه از نظر روانی، اهمیت بسیاری در بر دارد. مفسر همین خبرگزاری می افزاید: بستان نزدیک ترین شهر ایرانی به مرز عراق، در جاده ای است که به اهواز منتهی می شود؛ از همین جا می توان اهمیت این پیروزی را حدس زد. خبرگزاری فرانسه همچنین یادآور می شود که با این پیشروی

از سوی نیروهای ایرانی، نیروهای عراقی در جبهه خوزستان به دو بخش تقسیم می شوند.

نماینده واحد مرکزی خبر از بیروت نیز گزارش داده است: مطبوعات لبنان در بعد وسیع تری به انتشار اخبار مربوط به پیروزی اخیر در منطقه بستان پرداخته اند. همین گزارش حاکی است که اعلامیه ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی به همراه پیام اخیر امام خمینی، در سطح مساجد و مراکز فعالیت جنبش امل در حومه جنوب و شرق بیروت و روستاهای جنوب لبنان و منطقه بعلبک توزیع شده است. روزنامه بیروتی النهار نوشت: براساس گزارش هایی که به مقامات رسمی لبنان رسیده است، پیش بینی می شود که تحولات مهمی در جبهه جنگ ایران و عراق رخ دهد. (۱)

۱

در درگیری های امروز عناصر ضدانقلاب با نیروهای خودی در شمال غرب ایران (شهرهای سقز، مریوان، تکاب و سردشت)، تلفات و خسارت هایی به دو طرف درگیر وارد شد.

امروز عده ای از نیروهای سپاه که از سقز عازم پایگاه آدینان (۱۸ کیلومتری شرق سقز) بودند، در روستای کوزه خرابه با کمین عناصر مسلح غیرقانونی مواجه شدند. در این حادثه یکی از افراد گروه به نام معصومی - اعزامی از نیشابور - به شهادت رسید. (۲) همچنین در این شهر، افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی ۲ عدد نارنجک جنگی را داخل ساختمان شرکت مخابرات شهر پرتاب کردند که در نتیجه انفجار آنها مسئول حفاظت ساختمان شهید و یک زن نیز زخمی شد. در این اقدام به یک دستگاه خودرو نیز خسارت اندکی وارد آمد. (۳)

عناصر مسلح غیرقانونی همچنین به یکی از پایگاه های نیروهای ژاندارمری در منطقه سروآباد مریوان حمله کردند که در نتیجه آن یک تن از افراد پاسگاه زخمی شد. مهاجمان نیز با فرارسیدن نیروهای پایگاه هم جوار، گریختند. (۴)

همچنین یک درگیری بین افراد ژاندارمری و نیروهای مسلح غیرقانونی در حوالی پایگاه تکاب رخ داد که تا ساعت ها ادامه داشت. در این درگیری ۲ سنگر نیروهای مسلح غیرقانونی به وسیله توپخانه خودی منهدم شد و تعدادی از آنان کشته یا زخمی شدند. (۵)

در سردشت نیز نیروهای خودی هنگام بازرسی از چند منزل مشکوک، هدف تیراندازی عده ای از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی قرار گرفتند که در نتیجه یک سرباز و یک غیرنظامی زخمی شدند. (۶)

۲

ترور یک پاسدار در تهران به دست افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و شناسایی یک خانه تیمی سازمان در قوچان مهم ترین اخبار امنیتی کشور در این روز است.

یک عضو سپاه تهران هنگام عبور از خیابان ۴۵ متری سیدخندان هدف گلوله های یک موتورسوار عضو سازمان مجاهدین خلق (منافقین) قرار گرفت و زخمی شد که در پی آن، مردم به

- ۱- روزنامه کیهان، ۱۲/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶، تهران - واحد مرکزی خبر.
- ۲- سند شماره ۵۶۷۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه عملیات (مرکز)، ۱۵/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۳۰۰۸۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۱۲/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به نداجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۵.
- ۳- سند شماره ۳۰۰۸۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۱۳/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۳۳۹۴۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استانداری کردستان، ۱۵/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۴- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۳۰۰۸۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرمانده نزاجا (مد عملیات)، شماره ۹۹، ۱۳/۹/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۵- سند شماره ۳۰۰۸۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲؛ و- سند شماره ۳۰۰۸۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.
- ۶- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۵؛ و- سند شماره ۳۰۰۸۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، شماره ۹۷، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرمانده نزاجا (مد عملیات)، ۱۲/۹/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱.

تعقیب فرد مهاجم پرداختند و او را دستگیر کردند. وی پس از دستگیری قصد خوردن قرص سیانور را داشت که مردم مانع وی شدند و پس از رسیدن نیروهای انتظامی، او را تحویل مأموران دادند.^(۱) نیروهای سپاه قوچان نیز با شناسایی یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) درصدد بازرسی از این خانه بودند که یکی از افراد فعال در آن خانه اقدام به فرار کرد و چون به دستور ایست پاسداران نیز توجه نکرد، هدف تیراندازی قرار گرفت و به هلاکت رسید.^(۲)

۱

امروز پس از ۵ روز، فروشگاه قدس خیابان ولی عصر (عج) که بخش هایی از آن در انفجار هفته گذشته آسیب دیده بود، بازگشایی شد و فعالیت عادی خود را از سر گرفت. روزنامه کیهان در گزارش کوتاهی درخصوص آغاز مجدد فعالیت این فروشگاه نوشت: پس از چند روز تعطیلی و با تلاش پیگیر کارکنان فروشگاه قدس، این فروشگاه با تلاوت آیاتی از کلام الله مجید و ذبح قربانی، فعالیت عادی خود را از سر گرفت و آماده خدمت رسانی به شهروندان تهرانی شد. در این مراسم، جمع کثیری از مردم با شعارهای "مرگ بر امریکا" و "درود بر حزب الله" از تلاش پیگیر کارکنان این فروشگاه قدردانی کردند و مراتب نفرت و انزجار خود را از عاملان بمب گذاری ها ابراز داشتند. باوجود ادعاهای رادیوهای بیگانه مبنی بر ویرانی بخش وسیعی از فروشگاه قدس، فقط به قسمتی از دیوار شمالی ساختمان فروشگاه و چند غرفه مجاور آن از جمله غرفه فروش نشریات اسلامی خساراتی وارد آمده بود که بلافاصله ترمیم و بازسازی شد. این گزارش حاکی است که جایگاه پمپ بنزین مجاور این فروشگاه نیز در کمتر از چند روز فعالیت عادی خود را دوباره از سر گرفت.^(۳)

۲

امام خمینی در دیدار عده ای از دانشجویان و کارکنان واحدها و قسمت های مختلف نظامی کشور^(۴) با ایشان، سخنانی درباره جنگ تحمیلی و دستاوردهای آن بیان کرد. مهم ترین محورهای سخنان امام عبارت بود از: تحمیلی بودن جنگ و بی رغبتی ایران به جنگ بین دو کشور، تبلیغات رسانه های خارجی بعد از پیروزی انقلاب درباره به هم ریختگی ساختار حکومت، بروز آشوب های گوناگون در کشور، اغواشدن صدام حسین برای بهره برداری از این اوضاع، حمله نظامی عراق به ایران و به دست آمدن نتایج پیش بینی نشده از جمله ایستادگی و مقاومت ملت و قوای مسلح در مقابل تجاوزگر، وابستگی حکومت عراق به کمک سایر کشورها و بی نیازی ایران به کمک های دیگران در سایه اتکا به مبدأ غنی مطلق و توصیه به نیروهای مسلح به پرهیز از تفرقه. گزیده ای از سخنان امام خمینی در این دیدار بدین شرح است:

«آقایان ارتشی ها و پرسنل های ارتش که از نقاط مختلف تشریف آورده اند، من دعاگوی همه

ص: ۸۳۰

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۴/۹/۱۳۶۰، ص ۳.

۲- مرکز خبری روبرو عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه خبرنامه، شماره ۲۶۶، ۱۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

۳- روزنامه کیهان، ۱۲/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

۴- دیدارکنندگان، دانشجویان دانشکده افسری، اعضای دوره مدیریت مهمات آمادی نیروی زمینی، کارکنان هوانیروز تهران، پایگاه هوایی شیراز و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بودند.

هستم و از آنها تشکر می‌کنم. بسیاری از امور است که انسان از آن خوشش نمی‌آید، لکن وقتی که تحقق پیدا کرد، می‌بیند خیرش در آن بوده است؛ عَسَىٰ اَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ (۱) ما و ملت اسلامی ما جنگجو و هجومگر نبوده ایم و نیستیم و از این جنگ تحمیلی هم خوشمان نمی‌آمد و کراهت داشتیم که دو طایفه از مستضعفان به تحریک مستکبران و تحریک امریکا و اغفال حزب بعث، به روی یکدیگر حربه بکشایند و آتش. لکن همه می‌دانید و همه هم در جهان می‌دانند که این جرم، متوجه به حزب بعث و صدام و صدامیان است. درعین حالی که ما از جنگ گریزان هستیم، لکن دفاع، که حق هر انسانی است و واجب است بر هر انسانی دفاع از خود و دفاع از کشور خود و دفاع از دین خود، ما به عنوان دفاع در مقابل این قدرت‌ها ایستاده ایم.

این جنگ پیش آمد و یک سال و نیم تقریباً طول کشیده است و ثمرات بزرگی برای ما داشته است که اول غافل بودیم و کم کم متوجه شدیم. یکی از ثمرات بزرگ این، این تحرک بی سابقه ای است که در جوان‌های ما در جبهه‌ها و پشت جبهه‌ها این تحرک بزرگ حاصل شده است... برای اینکه جنگ ما دفاع است، هجوم نیست و جنگ دفاعی از تکلیف‌های شرعی و وجدانی و انسانی همه است.

و از چیزهایی که ما متوجه قبلاً نبودیم و بعد متوجه شدیم، این است که این مثنی که شما جوانان ما و ارتش ما و پاسداران ما و سایر قوای مسلح و امدادی به دهان این مهاجمین زدید، این یک عبرتی می‌شود از برای دیگر حکام جوری که شاید یک وقت در مغز خودشان این تخیل پیش آمده است که ایران به هم ریخته است و خوب است که ما هم یک هجومی بکنیم.

تبلیغات خارجی و خصوصاً تبلیغات رادیوهای منحرف، مثل بی بی سی و رادیوی امریکا و رادیوهای دیگری که ملاحظه می‌شود، اینها به عالم جلوه داده بودند که ایران به واسطه اینکه یک نظم و یک ترتیب خاصی ندارد، آشفته است و درهم ریخته است و جای این است که هرکس که بتواند، از این خوان نعمت یک چیزی بردارد! و همین موجب این شده بود که صدام بی‌خرد را اغوا کردند که برو و فتح قادسیه (۲)* را تجدید کن و ایران یک لقمه چرب و نرمی است که به آسانی می‌شود او را بلعید! و این احمق هم بدون اینکه توجه به اطراف قضایا بکند، به واسطه آن غرور شیطانی که داشت و آن اغواهایی که شیاطین به او کردند و او را وادار کردند به اینکه حمله به ایران بکند، این کار ابلهانه را کرد و جزای خودش را دید و دارد می‌بیند.

... امروز ایران یکپارچه تحرک است، یکپارچه فعالیت است، یکپارچه هوای عشق به شهادت و هوای عالم غیب است. در رژیم‌های سابق، اسمی از این مسائل نبود. اشخاصی که در آن رژیم‌ها تربیت شده بودند، غایت حرفشان این بود که ملت باید چه باشد و ملی‌گرایی به آن وضع بد و دست‌اجانب به همه جای این کشورها دراز شده بود و هرکس را به عنوان ملی‌گرایی مقابل دیگری قرار داده بود. امروز ایران ثابت کرد که ما با همه ملت‌های اسلامی و با همه مستضعفان جهانی، با

ص: ۸۳۱

۱- سوره بقره، آیه ۲۱۶: «لیکن چه بسیار شود که چیزی را شما ناگوار شمارید، ولی به حقیقت، خیر و صلاح در آن بوده است.»

۲- * جایی است در نزدیکی نهاوند و نبرد معروف میان لشکر اسلام با سپاه یزدگرد سوم که به پیروزی لشکر اسلام انجامید در این محل انجام شد.

همه آنها هستیم و خود را از آنها و آنها را از خود می دانیم و با کسانی که بخواهند تهاجم کنند یا به ایران یا به جاهای دیگری، ما با آنها در جنگ هستیم. ما همه ممالک اسلامی را از خود می دانیم و خودمان را هم از ممالک اسلامی می دانیم. ما می خواهیم به امر خدای تبارک و تعالی، همه باهم مجتمع باشیم(۱) و همه "ید واحد" باشیم برضد مستکبرین جهان.

از اموری که در این جنگ، که ما مکروه داشتیم، پیش آمد برای ما، این بود که به واسطه شجاعت سربازان دلیر ما و شجاعت ملت بزرگ ما، که توانست این مطلب را تثبیت کند که کسی نمی تواند به این مملکت رخنه کند و کسی نمی تواند آسیب به این کشور برساند. برادران عزیز من، آنچه که مهم است برای همه ما و برای همه ملت ایران، این است که توجه به خدای تبارک و تعالی را از غفلت نکنند؛ توجه به اینکه ما برای خدا قیام کردیم، نهضت کردیم، انقلاب کردیم و برای خدا به پیش می رویم.

... شما را این وحدت کلمه در زیر سایه توحید و در زیر پرچم اسلام به این فتح ها و پیروزی ها می رساند ... شما می دانید که تمام کشورها تقریباً پشتیبان صدام اند و به او، هم پول می رسانند و هم اسلحه می رسانند و هم نفرات می فرستند بسیاری شان و ما بحمدالله، نه احتیاج به پول دیگران داریم و نه احتیاجی به پرسنل دیگران داریم و نه احتیاج به تأیید دیگران. ما که اتکایمان به خداست، از کی تأیید بخواهیم؟ ما که اتکایمان به مبدأ غنی مطلق است، از کی خواستار جهات مادی بشویم؟ ما که با تکبیر این جبهه ها را فتح می کنیم، از کی بخواهیم که با ما همراهی کند؟ ما از خدا می خواهیم؛ ما از خدا می خواهیم که با آن جنود غیبی که دارد و با آن ملائکه‌الله که هست، به ما کمک بفرماید و می فرماید. لکن شرط این است [که] ما به عهد خود باقی باشیم؛ عهدی که با اسلام داریم؛ حفظ اسلام، حفظ کشور اسلامی، حفظ نوامیس اسلامی. ما باید این توجه را هیچ وقت از خود بیرون نکنیم، از مغز خود بیرون نکنیم که ما بندگان خدا هستیم و در راه او و در سبیل او حرکت می کنیم و پیشروی می کنیم. اگر شهادت نصیب شد، سعادت است و اگر پیروزی نصیب شد، سعادت است. ما درعین حال که غلبه بر دشمن را نزدیک می دانیم، مع ذلک، نصیحت آنها را هم لازم می دانیم. من نصیحت می کنم به ارتش عراق که بیخود برای طاغوت، خودتان را به جهنم نفرستید. من نصیحت می کنم به کسانی که پشتیبانی از صدام می کنند - از دولت های منطقه - که خودتان را به زحمت نیندازید و پشتیبانی طاغوت نکنید و در مقابل اسلام و قرآن مجید، صف آرایی نکنید. من نصیحت می کنم به حزب بعث که خود آنها قبل از اینکه کنار کنند آنها را، خودشان کنار بروند، صدام هم برود به پاریس و آنجا پیش رفقاییش یک دولت تشکیل بدهد. من صلاح اینها را می دانم که دست از این کارها بردارند و بیخود خودشان را زحمت ندهند و خون جوانان ریخته نشود. صدام چه جوابی تهیه کرده است برای ارتش عراق و برای فرماندهان ارتش؟ چه جوابی تهیه کرده است که بیخود میلیاردها دلار به خودشان خسارت وارد کرده اند که مجبور شده است از جاهای دیگر وام بگیرد؟ من به همه حکومت های

ص: ۸۳۲

منطقه نصیحت می کنم که از پشتیبانی صدام دست بردارید و بترسید از آن روزی که خدای تبارک و تعالی بر شما غضب کند و بر شما آن بیاید که بر محمدرضا آمد و بر صدام! از غضب خدا بترسید ای حکومت های منطقه! و به هوش بیاید و با اسلام و قرآن مقابله نکنید. همه ملت هایی که در منطقه هستند، همه اسلامی هستند و اسلام را می خواهند. شما چرا یک اقلیت های بسیار ضعیف در مقابل اسلام ایستاده و همه توان خودتان را صرف می کنید که صدام را تقویت کنید در مقابل قرآن کریم، در مقابل اسلام؟ من همه شماها را نصیحت می کنم، همه دولت ها را نصیحت می کنم که به راه اسلام برگردند و مقاتله با کفار بکنند، نه مقاتله با مسلمین؛ قتال در راه خدا بکنند، نه قتال در راه طاغوت.

امروز اگر بر اینها ثابت نشده باشد که این طرح هایی که امریکا می دهد، مخالف با مصالح خود منطقه هست و مخالف با مسلمین هست، باید بسیار نادان باشند. امریکا باز از طرح ها دست بردار نیست. امریکا می خواهد با تمام قوا، بین مسلمین اختلاف بیندازد.

شما ببینید که در این طرحی که اخیراً داده اند، بین طوایفی از مسلمین، بین حکومت های مسلمین اختلاف واقع شد و بیشتر خواهد شد و اگر این طرح هم شکست خورد و شکست خورده است، طرح دیگر خواهد داد. و باید مسلمین توجه داشته باشند که طرح امریکایی برای شرق و برای ملل اسلامی و دولت های اسلامی صرفه ندارد. باید همه مسلمین توجه کنند و به حکومت های خود تذکر دهند که زیر بار طرح های امریکایی، که از این [به] بعد، یکی بعد از دیگری خواهد آمد، نروند و بازی نخورند از این شیاطین. اینها می خواهند شما را آلت دست قرار بدهند و ذخایر شما را بچاپند. امریکا نظر سوء به شما دارد. شما را برای مصالح خودش می خواهد استخدام کند و استخدام کرده است. چرا شما ذخایر خودتان را در راه مقاصد شوم و پلید امریکا صرف می کنید؟

... من از همه شما دوستان، از همه شما برادران ارتشی ایران و پاسداران ایران می خواهم که توجه داشته باشید که در بین خودتان - خدای نخواست - یک وقت اختلافی حاصل نشود. شما گمان نکنید که قدرت های بزرگ دست برداشته اند و امروز شما را به حال خود گذاشته اند. آنها هر روز در نقشه هستند و هر روز در کمین هستند که - شما را باهم اختلاف ایجاد کنند - بین شما اختلاف ایجاد کنند و آنها بهره بردارند. شما می بینید که در هر جایی که سپاه پاسداران و ارتش و سایر قوای مسلح باهم می شوند، پیروزی عظیم نائل می شود. شما می بینید که وحدت کلمه، شما را بر همه قدرت های جهان پیروز کرد. شما می بینید که این طعمه ای که در دهان امریکا بود و اسمش "ایران" بود، با وحدت کلمه از دهان او بیرون کشیدید و استقلال را برای خودتان تثبیت کردید. شما می بینید که اگر یک اختلاف بین شما بیفتد [و] خدای تبارک و تعالی نظر عنایت را بردارد و آن روز همان خواهد شد که در زمان های سابق بر ایران می گذشت. همه به هوش باشید! زن و مرد، جوان و پیر، همه به هوش باشید! ارتش و غیرارتشی به هوش باشید که مبادا رخنه کنند این اشخاصی که فاسد هستند رخنه کنند بین شما و - خدای نخواست - اختلاف ایجاد کنند! باهم باشید و "ید واحده" باشید. (۱)

در پی رفت و آمدهای مقامات دو کشور عراق و برزیل و گسترش روابط اقتصادی دو کشور، مجله الدستور (چاپ لندن) که وابسته به دربار پادشاهی سعودی است، خبری را مبنی بر تشکیل یک بانک مشترک بین دو کشور برای ایجاد تسهیلات تجاری منتشر کرد. این مجله نوشت: «اخيراً قراردادی در بغداد مبنی بر تشکیل یک بانک مشترک بین عراق و برزیل با سرمایه ای معادل ۲۸ میلیون دلار به امضا رسیده است.» این مجله می افزاید: «بانک "رافدین" عراق و بانک "ودو" برزیل هر کدام به نسبت ۵۰ درصد در بانک مشترک سهام خواهند بود. این بانک که مقر آن در دیودی جایرد در نظر گرفته شده، اقدام به مبادلات ارزی و تجاری و سرمایه گذاری در امور واردات و صادرات و همچنین وام دهی و دادن اعتبارات و بیمه خواهد کرد.» (۱)

ص: ۸۳۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۷، ۱۲/۹/۱۳۶۰، ص ۶، بیروت - خبرگزاری پارس، ۱۱/۹/۱۳۶۰.

از ساعت ۱۹:۴۰ امروز، نیروهای خودی چندین پیام بی سیمی بین رده های مختلف ارتش عراق را شنود کرده اند که از عملیات نظامی دشمن در منطقه عملیاتی طریق القدس حکایت می کند. بخش هایی از پیام هایی که در میان واحدهای عراقی ردوبدل شده، چنین است:

ساعت ۱۹:۴۰، پیامی کشف شد مبنی بر اینکه تیپ ۱۲ لشکر ۳ زرهی عراق به حالت آماده باش درآمده و واحدهایی به این تیپ ملحق شده اند.

ساعت ۲۳:۳۰ پیام های متعددی بین یگان های عراقی مبادله شد که همگی حاکی از حرکت آنها رو به جلو و اعلام آمادگی برای اجرای عملیات بود.

ساعت ۲۳:۴۰، یک گردان به ستاد عملیات خود اعلام کرد که قصد دارد به مواضع سابق خود برگردد.

ساعت ۲۳:۵۰، پیامی با این مضمون به یگان های عراقی مخابره شد: «صدام حسین به شما سلام می رساند و به همه نیروها آفرین می گوید.»

ساعت ۲۴ پیامی دریافت شد مبنی بر اینکه یکی از گردان های عراقی به ستاد تیپ خود گزارش داد که به ۳۰۰ متری هدف رسیده است.

همه پیام ها آغاز یک عملیات هجومی از سوی ارتش عراق تلقی شد، اما مکان حمله مبهم بود. به مرور و با بررسی اوضاع، به نظر رسید محل حمله دشمن پل سابله باشد، اما با وجود اینکه گزارش های دریافتی از خط مقدم نیروهای خودی در سابله فعالیت را از نیروهای عراقی بازگو نمی کرد، هشدارهای لازم به همه خطوط خودی داده شد. (۱)(۲)

ص: ۸۳۵

۱- جزئیات ابلاغ طرح پاتک گسترده ارتش عراق در محور بستان در ضمیمه این گزارش آمده است.

۲- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، ارتش جمهوری اسلامی در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۲، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش (معاونت تبلیغات و روابط عمومی)، ۱۳۷۳، صص ۲۱۲ - ۲۱۱.

در ادامه عملیات های هوایی عراق در منطقه عملیاتی طریق القدس و اطراف شهر اهواز، ساعت ۷:۳۵، دو فروند هواپیمای عراقی که قصد بمباران شهر اهواز را داشتند، مورد تعقیب جنگنده های نیروی هوایی قرار گرفتند و در یک نبرد هوایی یک فروند از آنها - که از نوع میراژ اف ۱ بود - در شمال شرقی اهواز سرنگون گردید و خلبان آن نیز به دست نیروهای سپاه دستگیر شد. (۱)

این خلبان که ستوان یکم عبدالغنی السوید نام دارد، در مصاحبه با خبرنگار صداوسیما جمهوری اسلامی ایران درباره همکاری های فنی فرانسه برای تقویت نیروی هوایی عراق اذعان کرد: «عده ای از کارشناسان و تکنیسین های فرانسوی در پایگاه های هوایی عراق، خلبانان عراقی را در مورد چگونگی پرواز میراژها آموزش می دهند و قبل از پرواز این هواپیماها برای بمباران شهرهای ایران، همه نوع کمک های فنی توسط تکنیسین های فرانسوی در اختیار خلبانان عراقی گذاشته می شود.» (۲)

وی تعداد میراژهای ارسال شده از کشور فرانسه به عراق را بین ۲۰ تا ۲۵ فروند اعلام کرد. (۳)

نیروهای خودی متشکل از سپاه، ارتش و بسیج عشایر در عملیاتی انهدامی به نام "ضربت ذوالفقار" در منطقه عمومی "میمک" موفق شدند آسیب ها و صدمات فراوانی به نیروهای عراق وارد کنند.

در این عملیات که ساعت ۵ بامداد و در غافلگیری کامل اجرا شد، نیروهای خودی به مواضع ۲ گردان کوهستانی و ۲ گروهان کماندویی نیروهای عراقی در منطقه "نی خزر" هجوم بردند. در این نبرد سنگین که ۲ ساعت به طول انجامید، ۴۰۰ تن از نیروهای عراقی کشته یا زخمی شدند و ۲ دستگاه نفربر پی.ام.پی، یک دستگاه تانک، ۵ قبضه خمپاره و ۱۰ قبضه تیربار دشمن منهدم شد. از نیروهای خودی نیز ۸ تن شهید و ۱۲ تن زخمی شدند. طبق گفته های مسئول سپاه ایلام، قرار بود نیروهای خودی در مواضعی که به تصرف درمی آید، مستقر شوند که به علت برخی مشکلات تاکتیکی، این امر محقق نشد. در این عملیات، ۲۵۰ نفر از نیروهای سپاه، ۲ گروهان از ارتش، ۳ گروه نیروی مخصوص از تیپ نوهده، یک دسته تانک و ۳ دسته از عشایر محلی شرکت داشتند و به وسیله ۲ بالگرد هوانیروز و ۴ آتشبار توپخانه و ۳۵ قبضه خمپاره انداز حمایت و پشتیبانی می شدند. (۴)

فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق در بیانیه نظامی شماره ۵۴۱ درباره این عملیات ادعا کرد: «واحد های ما با نیروهای دشمن در منطقه میمک در برابر مواضع خود در سیف سعد درگیر شده اند و دشمن را با تمامی سلاح های خود مورد حمله قرار داده اند و دشمن را با به جا گذاشتن ۳۹ کشته وادار به عقب نشینی ساخته اند.» (۵)

۵۶۷۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۲/۹/۱۳۶۰، سند تک
برگی.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۸، ۱۳/۹/۱۳۶۰، ص ۲۳، کرمانشاه و ایلام؛ و- روزنامه کیهان،
۱۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، کرمانشاه؛ و- سند شماره ۳۲۷۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارشی از عملیات ضربت ذوالفقار،
۱۲/۹/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱؛ و- روزنامه کیهان، ۱۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، کرمانشاه، اطلاعیه شماره ۷۱۷ ستاد مشترک ارتش
جمهوری اسلامی ایران.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۸، ۱۳/۹/۱۳۶۰، ص ۱، بخش عربی رادیو صوت الجماهير،
۱۲/۹/۱۳۶۰.

امروز در منطقه عمومی مهران و زیل (منطقه ای در حوالی شهر مهران) بین نیروهای خودی و دشمن تبادل آتش انجام شد که خسارت هایی به دو طرف وارد آمد. ۲ گلوله توپ نیز به شهر دزفول اصابت کرد که بر اثر آن ۲ نفر از مردم زخمی شدند.

در منطقه عمومی شهر مهران بر اثر تبادل آتش نیروهای خودی با نیروهای عراقی ۴ تن از افراد خودی در منطقه نخلستان زخمی شدند که حال ۲ نفر وخیم گزارش شده است. در منطقه زیل نیز بر اثر آتش خمپاره های خودی ۳ سنگر و یک قبضه تیربار عراقی ها منهدم شد و ۲ تن از افراد عراقی به هلاکت رسیدند. (۱)

همچنین از گلوله های توپ شلیک شده به شهر دزفول ۲ گلوله به داخل شهر اصابت کرد که بر اثر آن ۲ تن از ساکنان شهر زخمی شدند. (۲)

امروز طرح مانور عملیات "مطلع الفجر" برای اجرا در منطقه عمومی سرپل ذهاب صادر شد. طبق این طرح، نیروهای سپاه پاسداران و ارتش جمهوری اسلامی ایران در مناطق کوهستانی حدفاصل سرپل ذهاب (در شمال) و گیلان غرب (در جنوب) به نیروهای عراقی حمله می کنند. از آنجایی که هدف نهایی عملیات، تصرف و تأمین "تنگ قاسم آباد" در محور (جاده) گیلان غرب - قصرشیرین است، دو تلاش در طرح مانور مدنظر قرار گرفته است: تلاش اصلی در جنوب منطقه عملیات است که باید دو ارتفاع مهم "چرمیان" و "شیاکو" از جنوب به شمال تا رودخانه گیلان تصرف و پاک سازی و در تلاش فرعی در شمال (تنگ کورک) و جنوب (سرتان)، محور (جاده) تنگ قاسم آباد تصرف و تأمین شود و سپس بنا به دستور، تک تا خط مرزی ادامه یابد. (۳)

نیروهای عمل کننده در محور اصلی (جنوبی) پس از تأمین اهداف پیش بینی شده در طرح مانور، در جنوب رودخانه گیلان (شمال ارتفاعات شیاکو و چرمیان) پدافند کرده، سپس با الحاق به نیروهای محور شمالی (فرعی) منطقه عملیات، خط پدافندی خود را از روستای سرتان گیلان به تنگ قاسم آباد وصل می کنند.

در صورت موفقیت در اجرای عملیات، نیروهای خودی علاوه بر انهدام بخشی از نیروهای عراقی و تصرف ارتفاعات منطقه از جمله شیاکو (بلندترین و حساس ترین ارتفاع منطقه) و دیگر قله های مرتفع، حدود ۱۰ کیلومتر به شهر اشغال شده قصرشیرین نزدیک خواهند شد. (۴)

ص: ۸۳۷

۱- سند شماره ۳۲۳۱۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات سپاه پاسداران پایگاه مهران به فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایلام، ۱۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۵۶۷۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه مرکز، ۱۴/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۲- سند شماره ۵۶۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای واحد اطلاعات عملیات سپاه پاسداران خوزستان، شماره ۴۲۶، به طرح و برنامه عملیات منطقه ۸، ۱۳/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- خیرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۸، ۱۳/۹/۱۳۶۰، ص ۲۳، اهواز.

۳- سید یعقوب حسینی و محمدجوادی پور، ارتش جمهوری اسلامی در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۵، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش (معاونت تبلیغات و روابط عمومی)، ۱۳۷۳، صص ۲۴۹ - ۲۴۸.

۴- سند شماره ۲۸۰۸۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۰/۹/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱.

در منطقه عملیاتی موردنظر به علت کوهستانی بودن منطقه، نیروهای دشمن بجز در بعضی قسمت ها، خط پدافندی پیوسته ای ندارند.

وجود دو شکاف عمده در محور جنوبی (اصلی) عملیات، دشت "شک میان" در حدفاصل دو ارتفاع شیاکو و چرمیان و شکاف بین ارتفاع شیاکو و دشت چغالوند، امکان نفوذ نیروهای شناسایی خودی را تا ارتفاع کمکو (در شمال رودخانه گیلان) در عمق منطقه فراهم کرده است؛ بنابراین، نیروهای خودی در صورت نفوذ از این قسمت ها، عقبه دشمن در تنگ قاسم آباد و تنگ کورک را تهدید خواهند کرد. به همین دلیل، براساس وضعیت زمین و نحوه آرایش مواضع پدافندی دشمن، مانور عملیات از دو روش تبعیت می کند:

الف) مانور رخنه ای در محور جنوبی (اصلی) عملیات؛

ب) مانور جبهه ای در محور شمالی (فرعی) عملیات. (۱)

براساس کلیات فوق، بنا بر روایت کتاب ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، تیپ ۳ لشکر ۸۱ زرهی با عناصری (۲) از سپاه و بسیج عشایری در محور شمالی (ارتفاعات برآفتاب و تنگ کورک) و تیپ ۵۸ ذوالفقار (تحت امر لشکر ۸۱) با عناصری از سپاه و بسیج عشایری، از محور جنوب (ارتفاعات چرمیان، شیاکو و تأمین تنگ کورک و تنگ قاسم آباد) عمل خواهند کرد. (۳)

در این طرح، استعداد تیپ ۳ (زرهی از لشکر ۸۱) ۴ گردان مکانیزه، یک گردان سواره زرهی، ۲ گردان تانک (منها)، ۴ گروهان تانک (از لشکرهای ۲۱، ۲۸، ۶۴ و ۸۱) و استعداد تیپ ۵۸ ذوالفقار، ۴ گردان تکاور، یک گردان ژاندارمری و یک گردان تانک (منها از لشکر ۸۱) ذکر شده است. (۴) - (۵)

در اسناد سپاه، سازمان رزم خودی در محور جنوبی (اصلی) عملیات به این شرح ذکر شده است: «نیروهای موجود سپاه گیلان غرب به استعداد ۲ گردان، ۲ تیپ از نیروهای سپاه به استعداد ۸ گردان (جمعاً ۲۴۰۰ نفر) [و] تیپ ۵۸ ذوالفقار به استعداد ۳ گردان تکاور بودند. همچنین

ص: ۸۳۸

۱- حسن سجادیپور، حماسه تنگ کورک، قم: نسیم حیات، ۱۳۸۴، صص ۲۵ - ۲۴.

۲- عبارت "عناصری از سپاه" که در کتاب های ارتش متداول است و به عمد استفاده می شود، معمولاً به جای نیروهای سپاه به کار می رود که در این عملیات، این نیروها در حدود ۵۰۰۰ نفر هستند.

۳- سید یعقوب حسینی و محمدجواد پور، ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۳، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش، ۱۳۷۳، صص ۲۵۴ - ۲۵۱.

۴- البته در صفحه ۲۵۴ جلد سوم کتاب ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، استعداد رزمی واقعی یگان

های ارتش اعم از پیاده، زرهی و توپخانه کمتر از ۵۰ درصد اعلام شده است: «از نظر شکل ظاهری سازمان، حدود یک لشکر تقویت شده با بیش از ۱۶ گردان رزمی و حدود ۷ گردان توپخانه به این منطقه نبرد اختصاص داده شده بود، اما باید توجه داشت که این یگان‌ها غالباً فقط شکل ظاهری سازمان‌های خود را داشتند و استعداد رزمی موجود آنها کمتر از ۵۰ درصد بود.»

۵- همان، ص ۲۵۰.

۲ گردان به اضافه از سپاه به استعداد ۸۰۰ نفر و یک گردان (۲۱۱) تانک در احتیاط بود.»(۱)

اهداف عملیات نیز به این شرح اعلام شد:

الف) انهدام نیروهای دشمن در حدود ۲ تیپ.

ب) تأمین دشت گیلان.

ج) قطع ارتباط نیروهای دشمن در خسروی، قصر شیرین و نفت شهر.

د) ایجاد آمادگی برای عملیات "کمکو" و رسیدن به مرز.

هـ) تصرف تنگه راهبردی قاسم آباد.

و) برهم زدن نظم آتش دشمن و نجات کارکنان و محور گیلان از زیر انبوه آتش دشمن.

ز) آزاد شدن یک گردان زرهی پس از استقرار.»(۲)

مانور عملیات در عمق نیز به این شرح ابلاغ شد:

«باتوجه به وضعیت زمین و نحوه استقرار دشمن، روز قبل از عملیات، ۲ گردان مرکب از نیروهای سپاه و تیپ ۵۸ از طریق شیارهای دشت شک میان به پشت دشمن نفوذ کرده، آماده عملیات می شوند. این نیروها بنا به دستور و در روز عملیات به کمک واحد تانک اعزامی که پس از تسطیح جاده در دشت شک میان به رودخانه تنگاب به منطقه می رسند، ضمن قطع محور چم امام حسن (ع) به چرمیان و خطوط اول دشمن با نیروهای تصرف کننده تنگ قاسم آباد الحاق حاصل نموده و ضمن تأمین منطقه، اقدام به انهدام نیروهای دشمن در دشت گیلان و تنگ قاسم آباد نموده و آماده پدافند در مقابل پاتک دشمن می شوند.»(۳)

براساس طرح، چگونگی اجرای مانور در ارتفاعات و مناطق هدف (با عنوان جبهه) و استعداد نیروی پیش بینی شده به این ترتیب تعیین و اعلام شد:

الف) محور اصلی (جنوب) عملیات شامل ۳ جبهه:

۱. جبهه شیاکو: یک گردان از نیروهای سپاه روی ارتفاعات شیاکو عمل کرده، پس از تصرف آن، به پدافند در لبه تیغه ای می پردازد و دشت "چقاحمام" تا مسیر رودخانه "تنگاپشت" را تأمین می کند. در عمق این جبهه نیز نیروهای خودی تک کرده، پس از استقرار و تأمین "شیاسرخ" و قسمتی از ارتفاعات کمکو و رودخانه (گیلان) و تنگاب (در شمال رودخانه گیلان)، اقدام به پدافند می کنند.

۲. جبهه چرمیان: یک گردان از نیروهای سپاه به طرف ارتفاعات چرمیان عمل کرده، پس از استقرار، اقدام به تأمین دشت و پدافند در مقابل کمکو و در امتداد رودخانه تنگاب می کند و ۲ گردان نیز احتیاط نیروهای عمل کننده در محور ارتفاعات خواهد بود.

۳. جبهه دشت (گیلان غرب): ۲ گروهان تک ور چریکی مرکب از تیپ ۵۸ و نیروهای سپاه

ص: ۸۳۹

-
- ۱- گزیده اسناد عملیات مطلع الفجر، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ص ۱۱.
  - ۲- سند شماره ۲۱۸۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: طرح عملیات کربلا ۷، ۲۰/۹/۱۳۶۰، صص ۶ - ۱؛ و- روزنامه کیهان، ۲۳/۹/۱۳۶۰، ص ۲.
  - ۳- سند شماره ۲۱۸۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

پاسداران اقدام به شکار تانک در دشت کرده، سپس گردان های حاضر سپاه و تیپ ۵۸ همراه با گردان تانک اقدام به تک در دشت می کنند. این نیروها پس از انهدام دشمن، آماده پشتیبانی از تک قاسم آباد می شوند. (۱)

همچنین در طرح عملیات، آتش پشتیبانی نزدیک به وسیله ۲ آتشبار سپاه پاسداران گیلان غرب اجرا می شود و پشتیبانی آتش دور نیز برعهده ارتش گذاشته شده است. (۲)

علاوه براین، پشتیبانی هوایی براساس درخواست و از طریق افسر رابط هوایی برعهده نیروی هوایی ارتش قرار داده شد و هوانیروز هم برای اجرای مأموریت تخلیه شهدا و مجروحان، ۴ فروند بالگرد ۲۱۴ در نظر گرفت. (۳)

ب) محور فرعی (جبهه تنگ قاسم آباد)

گردان ۲۱۱ به کمک یک گردان از تیپ ۵۸ و ۲ گردان از سپاه پاسداران اقدام به تک کرده، ارتفاعات کنار تنگ کورک و پشت کورک را با تلاش نیروهای پیاده تصرف می کنند و واحد تانک نیز پس از الحاق، تأمین تنگ قاسم آباد را برعهده می گیرد. (۴)

۱

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی امروز طرح عملیات کربلای ۲ را به یگان های تحت امر ابلاغ کرد. (۵)* در بخش مأموریت این طرح، اجرای عملیات گسترده در منطقه غرب رودخانه کرخه (پل نادری)، غرب شوش، انهدام دشمن و تصرف اهداف "رادار"، "دوسلک"، "تنگه رقابیه"، "تپه های "علی گره زد" و "عین خوش" در نظر گرفته شده است.

در بخش اهداف نیز انهدام نیروهای دشمن به استعداد ۳ لشکر، آزادسازی منطقه ای به وسعت ۱۴۰۰ کیلومتر مربع، خارج کردن شهرهای دزفول، شوش، اندیمشک، هفت تپه، پایگاه چهارم شکاری، پادگان تیپ ۲ زرهی لشکر ۹۲ و راه آهن سراسری و جاده اهواز - اندیمشک از دید و تیر توپخانه دشمن پیش بینی شده است. تصرف مواضع راهبردی عین خوش، رقابیه و... نیز از اهداف این عملیات برشمرده شده است.

ص: ۸۴۰

۱- هر کدام از جبهه های چهارگانه عملیات چهار محور فرعی داشتند که اسامی ارتفاعات هدف به تفکیک در ضمیمه آمده است.

۲- در محور شمالی، ۳ گردان (منها) توپخانه ۱۵۵ میلی متری و ۸ آتشبار مجزا از کالیبرهای مختلف و در محور جنوبی، یک گردان توپخانه ۱۵۵ میلی متری و ۴ آتشبار مجزا از کالیبرهای مختلف مسئولیت اجرای آتش در منطقه عملیات را برعهده داشتند.

۳- سند شماره ۲۱۸۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- گزیده اسناد عملیات مطلع الفجر، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: صص ۱۱-۱۲.

۴- سند شماره ۲۱۸۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵- * این طرح بعداً طرح عملیاتی فتح المبین نام گذاری و با همان نام در تاریخ ۲/۱/۱۳۶۱ اجرا شد.

در سازمان رزم این طرح، از ۸ تیپ رزمی و ۲ گردان مهندسی سپاه به عنوان نیروهای عمل کننده و نیروهای احتیاط نام برده شده است. (۱) در این طرح همچنین مانور نیروهای پیاده و زرهی عمل کننده سپاه تشریح شده است. (۲)

۱

امروز نیروهای حزب دمکرات در حمله به دبیرستانی در شهر سردشت، یک معلم را به شهادت رساندند و یک معلم دیگر را به اسارت بردند. در حوالی شهر سقز نیز ۲ سرباز روی مین رفتند و زخمی شدند.

نیروهای حزب دمکرات کردستان ایران در شهر سردشت به یک دبیرستان حمله کردند و یکی از دبیران متعهد آن دبیرستان را به نام علی صالحی، که مسئول کتابخانه شهر و از دانشجویان دانشگاه اصفهان بود، هنگام تدریس در کلاس با رگبار گلوله به شهادت رساندند و یک معلم دیگر را نیز به گروگان بردند. نیروهای این حزب همچنین به ۳ پایگاه نیروهای خودی در اطراف شهر حمله کردند. در این حملات یک تن از افراد سپاه و ۴ تن از افراد بومی زخمی شدند. (۳)

در حوالی پایگاه آدینان (۲۲ کیلومتری شرق سقز و در اطراف سنندج) نیز ۲ تن از سربازان به مین هایی که نیروهای مسلح غیرقانونی کار گذاشته بودند برخورد کردند و هر دو بر اثر انفجار مین ها زخمی شدند. (۴)

۲

فرمانده سپاه سلماس در نامه ای به طرح و برنامه سپاه منطقه ۵ (استان های آذربایجان شرقی و آذربایجان غربی) با دادن اطلاعات کلی درباره فتودال های منطقه و همکاری دوجانبه آنها با حزب دمکرات کردستان و سلطنت طلب ها، طرح پاک سازی این منطقه را پیشنهاد کرده است. بخش هایی از این نامه به شرح زیر است:

باتوجه به گزارش ها و اخبار منطقه، به نظر می رسد که اشرار مسلح منطقه سلماس که سرپرستی آنها را چند نفر فتودال خودفروخته به عهده دارند و در ظاهر از افراد حزب دمکرات اند، ولی در اصل عوامل خودفروختگان سلطنت طلب می باشند، تحرکاتی داشته اند، طوری که سران مزدور آنها در سخنرانی هایی

ص: ۸۴۱

۱- البته در طرح نهایی که ۱۱۰ روز بعد اجرا شد، سپاه تقریباً با تمام قوا با به کارگیری ۱۰ تیپ و با استعداد ۸۴ گردان در قالب یک قرارگاه مرکزی و ۴ قرارگاه فرعی قدس، نصر، فجر و فتح در کنار نیروهای ارتش جمهوری اسلامی ایران وارد عملیات شد. برای اطلاعات بیشتر به کتاب اطلس راهنمای شماره ۸ جنگ در دزفول، شوش، اندیمشک، صفحه ۹۵، از انتشارات مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس (مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ) مراجعه کنید.

۲- سند شماره ۲۱۸۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۱۲/۹/۱۳۶۰، صص ۶ - ۱.

۳- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به نداجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۵؛ و- روزنامه کیهان، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۲، ارومیه، خبرگزاری پارس؛ و- سند شماره ۳۰۰۸۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات

جنگک: گزارش نوبه ای عملیاتی شماره ۹۹ از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزاجا (مد عملیات)، ۱۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و-
خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۱، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۲۰، ۱۵/۹/۱۳۶۰.
۴- سند شماره ۳۰۰۸۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگک: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و
نظامی)، ۱۳/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۳۰۰۸۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگک: گزارش نوبه ای عملیاتی شماره ۹۸ از
لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزاجا (مد عملیات)، ۱۳/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

که در قرای کردنشین سلماس کرده اند، نوید پیوستن اویسی، آریانا و پالیزبان را به همراه نیروهایشان به خلق کرد داده و به مردم گفته اند که اگر تا عید صبر کنید اوضاع عوض خواهد شد.

باتوجه به شکست های پی در پی مزدوران عراقی در جبهه ها و متلاشی شدن حزب منحلہ دمکرات کردستان، بنا بر اخبار رسیده، چته ها تاب مقاومت در مناطق فوق را نداشته، کم کم به طرف ارومیه و سلماس می آیند که این امر از دو نظر برایشان مهم است: یکی اینکه می توانند به راحتی با سلطنت طلبان و اکراد آن طرف مرز تماس گرفته، از نظر تدارکات و غیره که شیران بهترین محل آن است، تغذیه شوند و دیگر اینکه عناصر مزدور دوچهره ای در این مناطق هستند که می توانند زیر چتر آنها فعالیت کنند.

نیروهای دشمن در منطقه پراکنده اند و به صورت چریکی عمل می کنند و بیشترین نیروهای دشمن در منطقه شیران مستقر هستند و به سلاح های کالیبر ۵۰، آر. پی. جی. ۷، خمپاره ۸۱، نارنجک انداز، تفنگ های برنو و کلاشینکف و سایر اسلحه های کالیبر کوچک مجهز می باشند.

برای مقابله با آنها باید به موضوعات زیر توجه داشت:

۱. در پاک سازی منطقه، حداقل نیروی خودی در یک ستون با هماهنگی ارتش، ژاندارمری و سپاه پاسداران به کار گرفته شود.

۲. در پاک سازی منطقه باید از آتش پشتیبانی حساب شده و ثبت شده استفاده کرد و از هوانیروز در مواقع لزوم و اضطراری استفاده شود.

۳. از مین یاب برای عبور از پل ها و جاده که عمدتاً خاکی است، استفاده شود.

۴. باتوجه به نزدیک بودن منطقه آلوده (ضدانقلاب) به ترکیه، باید از سلاح های مناسب استفاده و طوری عمل شود که موجب نگرانی یا بهانه گیری دولت ترکیه نشود.

۵. بعد از پاک سازی و دردست گرفتن همه مناطق، نیروها در پایگاه ها و پاسگاه های منطقه مستقر شوند.

۶. راه های گریز دشمن به هر وسیله ممکن (از طریق کمین و استقرار نیرو، استفاده از خمپاره انداز و استقرار توپخانه) مسدود شود.

۷. به طور کلی، باید تمام پاسگاه های قبلی دایر شود؛ در این صورت، تسلط نیرو بیشتر خواهد شد. برای نمونه می توان از پاسگاه های برزه، گبرآباد، بروشخواران و چهریق نام برد.

۸. عملیات در منطقه به دو صورت می تواند انجام شود که البته در هر دو حالت همکاری ژاندارمری و ارتش ضروری است.

۹. هم زمان با شروع پاک سازی در منطقه صومای برادوست، شیران و شنتال، نیروها از طریق پایگاه کردوان در امتداد طول مرزی از کوزه رش، حاجی جفان و جاندار، به سوی خداوین و

ص: ۸۴۲

استون رش حرکت می کنند و در حین حرکت، روستاهای واقع در مسیر نیز پاک سازی و اشرار مسلح خلع سلاح می شوند. سپس پایگاه خداوین دایر می شود و پس از مستقر شدن نیروها در این پایگاه، باید نیروها از خداوین به طرف کردوان و از کردوان به طرف خداوین پاک سازی را شروع کنند و در یک نقطه به یکدیگر برسند. (۱)

۱

در یک عملیات مشترک امنیتی، نیروهای سپاه، دادستانی و کمیته انقلاب اسلامی یک انبار بزرگ تسلیحات سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را در خیابان فرجام تهرانپارس شناسایی و تصرف کردند که در نتیجه آن، ۲۷۳ قبضه انواع اسلحه و مقادیر فراوانی انواع فشنگ و مهمات به دست آمد. در همدان نیز ۳ خانه تیمی و مخفیگاه افراد این سازمان شناسایی و کشف شد. در همین حال نیروهای این سازمان ۳ عملیات ترور در شهرهای تهران، بابلسر و نوشهر اجرا کردند.

روابط عمومی کمیته انقلاب اسلامی درباره چگونگی کشف انبار تسلیحاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و ارقام به دست آمده از آن اعلام کرد: به دنبال شناسایی یک خانه تیمی در ۱۶ متری مجیدیه، (۲) پاسداران موفق شدند یک انبار بزرگ مهمات و تدارکات سازمان منافقین را در تهرانپارس کشف کنند. به نوشته روزنامه اطلاعات به نقل از بیانیه روابط عمومی کمیته انقلاب اسلامی: «در ساعت ۱۱ شب، پاسداران دادستانی با همکاری کمیته منطقه ۵ و سپاه تهران، انبار مهمات و تدارکات سازمان منافقین را در خیابان فرجام تهرانپارس محاصره کردند. پس از مدتی، پاسداران با هماهنگی کامل طی یک عملیات ضربتی بدون درگیری مسلحانه وارد خانه شدند. در بازرسی ای که از زیرزمین خانه به عمل آمد، مقادیر قابل توجهی اسلحه و مهمات کشف شد. این مهمات در زیرزمین خانه ای واقع در خیابان فرجام تهرانپارس مخفی شده بود که از طریق دریچه ای، زیرزمین به خارج راه داشت و اعضای سازمان منافقین از این دریچه اسلحه و مهمات را رد و بدل می کردند. اسلحه ها و مهمات کشف شده از پادگان ها و جبهه های جنگ توسط اعضای منافقین سرقت شده بود و در این مکان نگهداری می شد.» این روزنامه به نقل از یک مقام آگاه در دادستانی انقلاب می افزاید: «این بزرگ ترین انبار مهمات و تدارکات سازمان تروریستی منافقین در تهران بود که تاکنون کشف شده است. آنها با همین اسلحه ها و مهمات جنگی اقدام به ترور شخصیت ها و افراد حزب اللهی می کردند. مهمات کشف شده [از این خانه تیمی] عبارت اند از: ۲۰۰ قبضه اسلحه ژ۳، ۵۰ قبضه اسلحه کمری، ۲ قبضه تیربار کالیبر ۵۰، ۸ قبضه تیربار ژ۳ و ۱۳۰ قبضه انواع مختلف [تفنگ]، ۱۰۰

ص: ۸۴۳

-
- ۱- سند شماره ۴۲۷۲۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده عملیات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سلماس به طرح و برنامه ریزی (عملیات منطقه ۵)، ۱۲/۹/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱.
  - ۲- شرح این واقعه در روزشمار ۹/۹/۱۳۶۰ آمده است.

عدد نارنجک جنگی، ۱۲۰ کیلو مواد منفجره، ۸۰ هزار فشنگ جنگی، ۲۳ قبضه اسلحه یوزی، ام.بی.۵ و ام.۳، ۱۰۰ عدد چاشنی مواد منفجره [و] ۲ توپ فتیله به طول ۲۰۰ متر» (۱).

در همدان نیز نیروهای سپاه این شهر ۳ خانه تیمی را که مخفیگاه افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بود، شناسایی و ۲ تن را دستگیر کردند. از این خانه ها یک قبضه اسلحه ژ۳، یک قبضه مسلسل یوزی، یک کلت و مقادیری انواع فشنگ به دست آمد. گفتنی است که یکی از این خانه های تیمی به مسئول نظامی - امنیتی سازمان در این شهر تعلق داشت که در درگیری های قبلی کشته شده بود. (۲)

دو تن از نیروهای وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ساعت ۱۴ امروز در حوالی منزل حبیب الله عسگر اولادی، وزیر بازرگانی، به طرف یکی از نیروهای بسیج تیراندازی کردند و او را به شهادت رساندند. (۳)

در بابلسر نیز نیروهای این سازمان ۳ عدد کوکتل مولوتف را به منزل رئیس آموزش و پرورش پرتاب کردند. همچنین در نوشهر افراد سازمان مقادیری مواد منفجره به منزل یک فرد متعهد پرتاب کردند. از خسارت های احتمالی وارد شده در هر دو اقدام گزارشی منتشر نشده است. (۴)

۱

امروز نخست وزیر به همراه وزیر نفت برای بازدید از مناطق عملیاتی طریق القدس به استان خوزستان سفر کرد.

به گزارش کیهان: «نخست وزیر در ابتدای ورود به اهواز، از رزم آورانی که در جریان پیروزی عظیم دشت آزادگان مجروح شده و در فرودگاه منتظر انتقال به تهران و سایر شهرها بودند، دیدار و با آنها گفت و گو کرد. سپس به اتفاق استقبال کنندگان به بهشت آباد، تربت پاک شهدا عزیمت کرد و در آنجا مورد استقبال مردم اهواز قرار گرفت. مردم همیشه در صحنه اهواز در بهشت آباد فریاد می زدند: "موسوی، موسوی، به کربلا- خوش آمدی"، "حزب الله می میرد، سازش نمی پذیرد". در اینجا نخست وزیر با درود به

ص: ۸۴۴

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۴/۹/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۱۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، خبرگزاری پارس؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۸، ۱۳/۹/۱۳۶۰، ص ۲۳.

۲- بولتن اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب کشور (منطقه ۷)، شماره ۲۰، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۵، همدان.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۰، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۶، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۴/۹/۱۳۶۰.

۴- سند شماره ۵۶۷۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۳ به فرماندهی مرکز، ۱۲/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

روان پاک شهیدان به ایراد سخن پرداخت و با اشاره به نیروی الهی امت مسلمان ایران گفت: "من به نمایندگی از دولت جمهوری اسلامی و با تکیه بر این نیرو [مردم] به صدام اعلام می‌کنم، این حمله‌ها ادامه خواهد داشت و تا آخرین نفر دشمن متجاوز را از خاک خود بیرون نرانیم، از پای نخواهیم نشست." وی در بخش دیگری از سخنانش گفت: "ما به تمام خلق‌های مستضعف جهان این امید را می‌دهیم که خوزستان را گورستان رژیم فاشیست بعث خواهیم کرد." (۱)

۱

ظهیرنژاد، رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، در گفت‌وگو با روزنامه اطلاعات مطالبی را درباره عملیات طریق القدس، تأثیر این عملیات در آینده جنگ و راهبرد جنگی ایران بیان کرد. برشماری دستاوردهای نظامی عملیات همچون قطع ارتباط شمال و جنوب نیروهای عراقی در خاک ایران، آزادسازی بخش‌هایی از خاک ایران و بررسی تلفات انسانی واردشده به نیروهای عراقی از جمله موضوعاتی می‌باشد که تیمسار قاسمعلی ظهیرنژاد به آنها پرداخته است.

وی گفت: «با پیاده شدن عملیات بستان که به نام طرح "طریق القدس" به اجرا درآمد، راه ارتباطی لشکریان رژیم بعثی عراق که در دشت خوزستان بین کرخه و کارون مستقر هستند، از ناحیه شمال غربی قطع شد و اکنون تنها محور ارتباطی لشکریان عراق در دشت خوزستان بین کرخه و کارون تنها منحصر می‌شود به محورهایی که از طلائیه و شلمچه می‌گذرند و به بصره ختم می‌گردند.

□

بدین ترتیب، با قطع یکی از محورهای ارتباطی نیروهای دشمن، یک مزیت نظامی از دشمن سلب گردیده و در اختیار ما قرار گرفته است؛ یعنی حتی اگر دشمن بخواهد از طرف عماره نیرویی را به دشت خوزستان برساند، مجبور است از نزدیکی‌های بصره و از طلائیه یا شلمچه وارد خاک ما بشود و این امر، بُعد مسافت او را به دو تا سه برابر افزایش خواهد داد.

از سوی دیگر، قسمت قابل توجهی از سرزمین میهن اسلامی مان با اجرای عملیات طریق القدس از دست مزدوران جنایتکار بعثی بازپس گرفته شده است. سومین اثر این پیروزی را باید انهدام و متلاشی کردن بخش قابل توجهی از نیروهای دشمن بعثی دانست؛ به طوری که

ص: ۸۴۵

۱- روزنامه کیهان، ۱۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۲۶۰، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳، اهواز- خبرگزاری پارس.

دشمن برای جبران شکست و ترمیم یگان‌های متلاشی شده خود ماه‌ها و شاید در مدت سال باید هزینه و زمان صرف کند تا بتواند واحد ازدست رفته خود را زنده کند و باز یابد.

باید بدانید، برای شکست دشمن لازم نیست تمام قدرت دشمن آن قدر درهم شکسته شود تا به صفر تنزل یابد، بلکه اگر به فرض از مجموع صد درصد نیروهای دشمن ۶۰ درصد آن را حداقل نیروهای مدافع ضروری برای دشمن فرض کنیم، برای درهم شکستن قوای دشمن کافی است ۴۰ درصد افزون بر این حداقل را از بین ببریم.»

تیمسار ظهیرنژاد با اشاره به پیروزی چشمگیر رزمندگان اسلام در عملیات "ثامن الائمه(ع)" که در آغاز مهرماه امسال در جبهه آبادان اجرا شد، گفت: «با اجرای طرح ثامن الائمه(ع) و شکستن حصر آبادان، حدود یک لشکر و نیم از نیروهای دشمن از بین رفت و اگر بتوانیم در طرح طریق القدس نیز حدود یک لشکر دیگر عراق را منهدم شده فرض کنیم، از مجموع ۱۲ لشکر نیروهای عراقی درصدی معادل ۵/۲ لشکر به دست می‌آوریم که اگر مقداری دیگر این درصد را افزایش دهیم، به شکست کامل ارتش عراق نزدیک می‌شویم.

استراتژی جنگی نیز بر این است که هر چقدر بیشتر بتوانیم به نیروهای ارتش متجاوز عراق تلفات پرسنلی وارد نماییم، زیرا باتوجه به سه برابر بودن جمعیت ما نسبت به جمعیت عراق و دوبرابر بودن طول مدت خدمت و وظیفه عراقی‌ها، این امر نمایانگر این است که از بین رفتن یک سرباز عراقی، اثری معادل فقدان ۶ سرباز جنگنده مسلمان ایرانی در میدان نبرد دارد. به عبارت دیگر، اگر ما به نیروهای عراق ۱۰۰۰ کشته وارد کنیم، اثر این تعداد تلفات در ارتش عراق در مقایسه با ما برابر با فقدان ۶۰۰۰ نفر از نیروهای ما خواهد بود.»^(۱)

۱

به دنبال توجه رسانه‌های لبنان به خبرهای جنگ ایران و عراق و آگاهی مردم این کشور به ویژه شیعیان جنوب لبنان از پیروزی نیروهای خودی در عملیات طریق القدس و شادمانی و اعلام حمایت آنان، امروز عده‌ای از افراد وابسته به دولت عراق با موشک و مسلسل به دفتر جنبش امل در جنوب بیروت حمله کردند که به درگیری طرفین انجامید و پس از چند ساعت با دخالت نیروهای بازدارنده غرب که در بیروت مستقر می‌باشند، پایان یافت. در این درگیری یک تن از افراد وابسته به جنبش امل زخمی شد. از تلفات نیروهای عراقی نیز گزارشی به دست نیامده است.^(۲)

در این حال، خبرگزاری پارس خبر قتل یکی از اعضای بلندپایه حزب بعث در جنوب لبنان را منتشر کرد. به گزارش این خبرگزاری، یکی از اعضای برجسته حزب بعث عراق و مسئول شاخه فرماندهی محلی این حزب در شهر نبطیه واقع در جنوب لبنان، به دست چند ناشناس در دفتر

ص: ۸۴۶

۲- روزنامه کیهان، ۱۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶، بیروت، خبرگزاری پارس؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۰، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، بیروت - خبرگزاری پارس.

کارش به قتل رسید. منابع بازپرسی لبنان دلیل این ترور را "سیاسی" ذکر کرده اند. یادآوری می شود یکی دیگر از اعضای حزب بعث عراق نیز چند روز قبل بر اثر انفجار منزل مسکونی اش واقع در بخش تحت نفوذ نیروهای بین المللی در جنوب لبنان به قتل رسیده بود. (۱)

ضمیمه گزارش ۶۸۹: جزئیات طرح اجرای پاتک گسترده دشمن در محور بستان

فرمانده گردان ۱ تیپ ۴۸ پیاده ارتش عراق در مورد تلاش دشمن برای اجرای پاتک گسترده در محور بستان می گوید: «در ساعت ۲ روز ۳/۱۲/۱۹۸۱ [۱۲/۹/۱۳۶۰]، فرماندهان گردان ها و گردان های تانک به قرارگاه مشترک تیپ ما و تیپ زرهی ابن الولید برای حضور یافتن در جلسه فرماندهان فراخوانده شدند و طرح کلی عملیات پاتک گسترده بر روی نقشه به صورت زیر توضیح داده شد:

الف) فرماندهی پاتک تصمیم گرفته است یک پاتک گسترده و در سه محور که همگی در شهر بستان دست به دست یکدیگر خواهند داد، انجام دهد. این پاتک با هدف بازپس گیری شهر [بستان و] تمام مواضع آزادشده از طرف نیروهای ایرانی صورت می گیرد.

ب) عملیات را قرارگاه فرماندهی نیروهای [لشکر ۶] شیب از شمال و قرارگاه فرماندهی لشکر ۵ مکانیزه از جنوب فرماندهی می کنند و این دو قرارگاه و یگان های تابع آن دو، تحت امر فرماندهی سپاه چهارم خواهند بود.

ج) علاوه بر پل سابل و التعاون، دو پل مهندسی دیگر برای عبور یگان ها بر روی رودخانه سابل نصب خواهد گردید.

د) برای پشتیبانی عملیات ده ها آتشبار اختصاص یافته است.

ه) یگان های زمین به زمین اقدام به کوبیدن شهر بستان، قصبه دهلاویه، مناطق تجمع یگان های ایرانی و اهدافی در عمق خاک ایران خواهند کرد.

و) با طلوع آفتاب، نیروی هوایی عراق اقدام به پشتیبانی یگان های نزدیک و کوبیدن مناطق یگان های ایرانی کرده اند و ظرف روزهای اخیر چنین دستوراتی را از سرفرماندهی خود در منطقه العماره دریافت می کنند. اوضاع یگان خویش را براساس نامه ابلاغیه سامان می دهند، مفاد دستورات صادره سرفرماندهی عراقی برای بازپس گیری مناطق ازدست رفته از این قرار است:

ز) ساعت آغاز عملیات ساعت ۱۲ روز ۳/۱۲/۱۹۸۱ [مقارن با آخرین ساعت روز ۱۲ آذر ۱۳۶۰ ه.ش] است.

ح) حجم و محور سه ستون:

اول: ستون اول متشکل از: تیپ گارد ریاست جمهوری، تیپ ۳۱ نیروهای مخصوص (ناقص)، نیروهای ویژه، تیپ ۱۷ زرهی، تیپ ۱۸ پیاده، تیپ ۱۹ پیاده، تیپ ۳۶ پیاده، تیپ ۳۹ پیاده، گردان های کماندو. این یگان ها در محور پاسگاه شیب، تنگه شیب و شهر بستان حرکت خواهند کرد.

دوم: ستون دوم متشکل از: تیپ ۱۲ زرهی (ابن الولید)، تیپ ۳۰ زرهی، تیپ ۲۵ پیاده مکانیزه، تیپ ۴۸ پیاده، گردان دوم تیپ ۹۶ پیاده، قاطع [منطقه] البصره از جیش الشعبی. این یگان ها در محور رودخانه نisan، پل و شهر بستان حرکت خواهند کرد.

سوم: ستون سوم متشکل از تیپ ۱۶ زرهی، تیپ ۱۵ پیاده مکانیزه، تیپ ۲۰ پیاده مکانیزه، یک گردان از تیپ ۲۳ پیاده. این یگان ها در محور رودخانه نisan، پل التعاون و شهر بستان حرکت خواهند کرد.» (۲)

ص: ۸۴۷

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶، بیروت، خبرگزاری پارس.

۲- امیر رزاق زاده، نبرد طریق القدس، تهران: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۹۱، صص ۶۸۹ - ۶۸۷، گزارش عملیات شماره ۹۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

ضمیمه گزارش ۶۹۳: محورهای چهارگانه عملیات مطلع الفجر

محورهای چهارگانه عملیات مطلع الفجر با تفکیک اهداف به ترتیب از غرب به شرق عبارت اند از:

۱. محور بانسیران (شیاکو):

الف) فریدون کوشیار - چاله خزینه - بزنیلی - انار.

ب) شیاکو - حسن و حسین.

ج) تلوار و چلکسان و داره گره.

د) گلاباز کلکه طلا.

۲. محور دشت گیلان:

الف) ابروی سرش کنان - تپه مراد و صدفی و قله ۹۲۰.

ب) دشت گیلان غرب تا مرجان.

ج) گورسفید و گمار.

د) حرکت چریکی در بوره سرا - قیطول مرجان - مرجان - کاشال.

۳. محور چرمیان:

الف) چغالوند - گچی ها - چرمیان.

ب) کلینه - کسرخان - دیدگاه سرتتان - تنگه میرا - تنگه سیا.

ج) ده صد تومن - سه کله اصلی دیزه کش و کلکه طلا.

د) ده سرتتان جهت الحاق با قاسم آباد.

۴. محور برآفتاب:

الف) تنگ کورک و قله سمت چپ.

ب) تنگ قاسم آباد.

ج) تیغہ بر آفتاب بین کورک و قاسم آباد.

د) محور فرعی اصلی جهت الحاق به ده سرتتان. (۱)

ص: ۸۴۸

۱- سید یعقوب حسینی و محمد جواد پور، پیشین، ص ۲۵۰.

در حالی که ابهام نیروهای خودی از چگونگی پاتک دشمن و محل اجرای آن تا آخرین دقیق روز گذشته ادامه داشت و خبرهای رسیده از طریق شنود حاکی از رسیدن واحد عمل کننده عراقی به ۳۰۰ متری هدف مورد نظر بود، براساس اولین خبر اعلام شده روز جاری در ساعت ۱۵ دقیقه بامداد، یکی از واحدهای دشمن به مافوق خود اعلام کرد که ۵۰ متر با هدف فاصله دارد، اما در این میان، هیچ گزارشی مبنی بر حضور دشمن از یگان مسئول پدافند منطقه شمال رودخانه سابله (تیپ ۳ لشکر ۹۲ زرهی) و سایر واحدها واصل نشده است. دقایقی پس از آن، پست شنود پیامی را شنود کرد مبنی بر اینکه یک گردان عراقی گزارش داده که به ۳۰ متری هدف رسیده است و در ادامه، در ساعت ۱:۱۰ بامداد، گزارشی دریافت شد که همان گردان اعلام کرده که از پل عبور کرده و به طرف نیروهای ایرانی در حال حرکت است و ایرانی ها در حال فرار می باشند. این در حالی بود که هیچ گزارشی از نیروهای خودی مبنی بر مشاهده دشمن یا درگیری نیروهای عراقی به قرارگاه کربلا ارسال نمی شد. عبور ۲ گردان پیاده از تیپ ۴۸ عراق از پل و درخواست حرکت و پشتیبانی تانک ها محتوای پیام بعدی بود.

بررسی ها نشان می داد که براساس وضعیت زمین و مناطق حضور نیروهای خودی و دشمن، منطقه مورد اشاره نیروهای عراقی باید منطقه و پل سابله باشد. براین اساس، جمع بندی فرماندهان خودی این بود که عراق متوجه شده است که نیروهای ایرانی به طور کامل در شمال سابله حضور ندارند و به همین دلیل درصدد برآمده تا با استفاده از خلأ موجود و با عبور از پل های روی رودخانه، در شمال سابله حضور یابد و به سمت بستان پیشروی کند. گزارش های بعدی نیروهای سپاه و دیده بان توپخانه لشکر ۹۲ درستی احتمالات قبل را تأیید کرد و مشخص شد که عراقی ها از پل های رودخانه سابله عبور کرده و در حال توسعه وضعیت و تقویت نیروهای خود در شمال سابله اند. (۱) - (۲)

ص: ۸۵۰

- ۱- درباره علت غافلگیری نیروهای خودی در این منطقه و توجه دیر هنگام آنان به تک عراق، توضیحاتی به نقل از فرمانده تیپ ۲۵ کربلا در ضمیمه اول این گزارش آمده است.
- ۲- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، ارتش جمهوری اسلامی در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۲، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش جمهوری اسلامی (معاونت تبلیغات و روابط عمومی)، ۱۳۷۳، صص ۲۱۳ - ۲۱۲؛ و- سند شماره ۱۵۴۵۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه عملیات منطقه ۸ (اطلاعات و عملیات) به قرارگاه مقدم نزاجا در جنوب (رکن ۲)، ۱۴/۹/۱۳۶۰، صص ۵ - ۱.

عكس

□

نقشه

ص: ۸۵۱

با قطعی شدن منطقه و محور تک عراق، از ساعت ۱:۴۰ بامداد، قرارگاه کربلای ۱ اقدامات خود را برای مقابله با دشمن آغاز کرد و نیروهای خودی متشکل از ۲ گردان پیاده از تیپ کربلا- و تعدادی از تانک های ارتش آماده مقابله با دشمن شدند. درحالی که تانک های تیپ ۱۲ از لشکر ۳ زرهی عراق حدود یک کیلومتر از پل های رودخانه ساپله به سمت شمال پیشروی کرده بودند، نیروهای خودی راه آنان را سد کردند و از ساعت ۴ صبح درگیری شدیدی آغاز شد. (۱) - (۲) انهدام چندین تانک و دستگاه مهندسی عراق روی پل های نظامی نهر ساپله، به بسته شدن پل و محاصره یک گروهان تانک عراقی که از پل عبور کرده بودند انجامید که نیروهای خودی با هجوم به تانک های شمال نهر ساپله آنها را منهدم کردند. (۳) - (۴)

نیروهای خودی پس از انهدام تانک ها، نفربرها و نیروهای عراقی، از پل ساپله و پل نظامی غرب آن عبور و تا ۲ کیلومتری جنوب این رودخانه پیشروی کردند و مانع تشکیل خط پدافندی نیروهای عراقی شدند. در این درگیری ها که تا ساعت ۱۰ صبح ادامه یافت، در حدود ۵۵ تانک و نفربر عراق منهدم شد، حداقل ۲۷۰ نفر عراقی کشته و بسیاری از نیروهای پیاده دشمن مجروح شدند و تعدادی نیز به اسارت درآمدند. سرعت اقدام نیروهای خودی به حدی بود که حدود ۳۰ دستگاه تانک و نفربر عراقی فقط در حوالی پل ساپله منهدم شدند و این امر سبب هزیمت دشمن شد. (۵)

۱

فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق در بیانیه ای تبلیغاتی بدون توجه به واقعیت های صحنه جنگ و بدون اشاره به شکست سنگین نیروهای عراقی در شمال رودخانه ساپله، در ترسیم وضعیت امروز منطقه عملیاتی طریق القدس اعلام کرد: با طلوع ششمین روز نبرد سهمگین در منطقه الخفاجیه، نیروهای ما حلقه محاصره را بر نیروهای شکست خورده دشمن تنگ تر کرده، آنها را متحمل خسارات جانی و مالی بسیاری می کنند که آمار آن تا تهیه این بیانیه، ۸۴۷ کشته و انهدام ۸ دستگاه تانک، ۹ دستگاه نفربر زرهی، ۸ دستگاه خودرو، ۳ قبضه توپ، ۵ چادر مهمات و به غنیمت گرفتن تعدادی نفربر، توپ و خودرو سالم بوده است. (۶)

ص: ۸۵۲

۱- گزارش تیم های اطلاعاتی خودی (سپاه) و دشمن از محور غرب سوسنگرد درمورد چگونگی پاتک نیروهای عراقی از آخرین ساعات روز ۱۲/۹/۱۳۶۰ تا صبح روز ۱۳/۹/۱۳۶۰، در ضمیمه دوم این گزارش آمده است.

۲- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، پیشین، صص ۲۱۴ - ۲۱۱.

۳- بخش هایی از گزارش شنود سپاه از گفت و گوهای بی سیمی چند واحد حمله کننده عراقی با رده های بالاتر خود که دربرگیرنده چگونگی و تأثیر حضور نیروهای خودی در صحنه نبرد، عقب نشینی نیروهای عراقی از شمال رودخانه ساپله و اضمحلال آنها از ساعت ۵ بامداد تا ۱۰ صبح است، در ضمیمه سوم این گزارش آمده است.

۴- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۳، صص ۲۷.

۵- همان؛ و- اسناد تکمیلی عملیات طریق القدس، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، صص ۱۹۴ - ۱۹۲، پاییز ۱۳۸۳؛ و- ابوالقاسم حبیبی، دشت آزادگان در جنگ (اطلس راهنما - ۴)، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۸۱، صص ۱۰۳؛ و-

مسعود بختیاری و نصرت الله معین وزیری، ارتش جمهوری اسلامی در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۴، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش (معاونت تبلیغات و روابط عمومی)، ۱۳۷۳، ص ۱۹۳؛ و- سند شماره ۵۶۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته واحد اطلاعات عملیات سپاه خوزستان به طرح و برنامه عملیات منطقه ۸، شماره ۴۲۶، ۱۳/۹/۱۳۶۰، صص ۱ - ۲؛ و- سید یعقوب حسینی، مسعود بختیاری و محمدحسن لطفی، پیشین، ص ۲۱۴؛ و- سند شماره ۱۹۷۸۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۱۳/۹/۱۳۶۰، صص ۱ - ۲.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۹، ۱۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۱۳/۹/۱۳۶۰.

در پی آزاد شدن شهر مرزی بستان در عملیات طریق القدس، ستاد تبلیغات جبهه و جنگ از خبرنگاران رسانه های خارجی دعوت کرد تا از منطقه عملیاتی طریق القدس و شهر بستان بازدید کنند. (۱) بر این اساس، امروز گروهی از خبرنگاران داخلی و خارجی با سفر به مناطق جنوبی کشور، از مناطق آبادان، شادگان، بخش شرقی خرمشهر و بستان دیدن کردند، اما رسانه های خارجی استقبال چندانی از موفقیت ایران نکردند و فقط برخی رسانه ها نتیجه این بازدیدها را به طور کاملاً محدودی انعکاس دادند. (۲) با وجود این، به قسمت هایی از مطالب منتشر شده این خبرگزاری ها اشاره می شود.

خبرگزاری فرانسه نتایج عملیات طریق القدس را این گونه بازتاب داد: «این یک واقعیت است که تصرف بستان (که بغداد آن را تکذیب کرده است) در ۱۲ کیلومتری مرز ایران و عراق و آزادسازی منطقه بستان و پیشروی ایران در این منطقه به سمت مرز عراق، دارای اهمیت استراتژیک و روانی بسیار زیادی است. اولاً بستان نزدیک ترین شهر ایران به مرز عراق است، در ثانی اگر قوای ایران - چنان که تهران ادعا می کند - در این منطقه موضع بگیرند، خطوط جبهه عراقی به دو نیم، قسمت می شود.» (۳)

خبرنگار این خبرگزاری نیز پس از بازدید از مناطق عملیاتی در گزارشی نوشت: «روز جمعه پرچم ایران با شعار "نبرد تا پیروزی" بر فراز شهر بستان، که اکنون "طریق القدس" نامیده می شود، به اهتزاز درآمد. خبرنگاران خارجی که روز جمعه گذشته از اهواز و سوسنگرد وارد بستان شده بودند، توانستند اهمیت نبرد روز گذشته را ارزیابی کنند. در سراسر جاده استراتژیک سوسنگرد به بستان، دشت از اصابت گلوله ها سوراخ شده بود؛ بسیاری از سنگرهای عراقی پاک سازی شده بودند و اجساد سربازان عراقی در سراسر پشته های خاک (خاکریزها) و میدان های مین افتاده بودند. تانک ها از بستان به سوی مرز - که فاصله چندانی ندارد - به پیش می رفتند. در بستان تقریباً یک سوم خانه ها آسیب دیده اند. در محلی دیگر از این شهر، سربازان ایرانی اشیای باقیمانده از سنگر عراقی ها را به نمایش گذاشته بودند: یک شیشه شراب، یک کلاه آهنی، یک مدال و یک روزنامه. در نزدیکی جاده، سربازان ایرانی در حال دفن تعداد زیادی از اجساد عراقی بودند. رقم ۵۱۱، آخرین عدد جسد دفن شده سربازان عراقی را نشان می داد، در حالی که هنوز تعداد بسیاری از اجساد سربازان عراقی جمع آوری نشده بود.» (۴)

راديو صدای امریکا نیز به نقل کوتاهی از خبرگزاری فرانسه اکتفا و اعلام کرد: «خبرنگار خبرگزاری فرانسه در گزارش خود می گوید، در سراسر جاده بین سوسنگرد و بستان، حفره های ناشی از اصابت گلوله های توپ و اجساد سربازان عراقی که در جنگ کشته شده اند، به چشم می خورد. بنا به همین گزارش، نیروهای ایرانی تاکنون اجساد ۵۱۱ سرباز عراقی را به خاک سپرده اند.» (۵)

راديو لندن هم گزارش داد: «تسخیر بستان توسط نیروهای ایران نشانه چهارمین ضدحمله بزرگ نیروهای این کشور طی یک سال اخیر است و این پیروزی را می توان از نظر اهمیت استراتژیکی، هم سطح عقب نشاندن نیروهای عراق از رود کارون [عملیات ثامن الائمه (ع)] در چند هفته پیش به شمار آورد و از نظر سمبلیک نیز تسخیر بستان حائز اهمیت می باشد.» (۶)

۱- روزنامه کیهان، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۹، ۱۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۸، ۱۳/۹/۱۳۶۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۵، ۱۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳، تهران - خبرگزاری فرانسه، ۹/۹/۱۳۶۰.

۴- روزنامه کیهان، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۱، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، رادیو امریکا.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۲، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱۸، رادیو لندن.

یک خبرنگار آرژانتینی که از بازدید کنندگان منطقه عملیاتی طریق القدس بود، در مصاحبه با خبرگزاری پارس مطالبی درباره نگاه منفی رسانه های غربی به ایران و ضعف های تبلیغاتی ایران بیان کرد. به گزارش این خبرگزاری، "لوئیز ناسی"، خبرنگار آرژانتینی که از بستان دیدن کرده است، در پاسخ به سؤال خبرنگار ما درباره انگیزه بیشتر خبرگزاری های خارجی از منعکس نکردن واقعیات جنگ عراق علیه ایران و شکست مفتضحانه لشکر صدام در بستان گفت: «واضح است؛ چون من فکر می کنم تمام این خبرگزاری ها نفعشان در تبلیغ علیه ایران نهفته است. تمام خبرگزاری ها، یونایتد پرس، آسوشیتد پرس، فرانس پرس و غیره در تبلیغ علیه ایران نفع دارند، زیرا آنها مردم ایران را درک نمی کنند و به طور کلی مردم جهان سوم را درک نمی کنند و نمی خواهند مسلمانان را درک کنند. آنها از انقلاب خوششان نمی آید. من فکر می کنم اروپا و امریکا دارای طرز تفکر خودمحوربینی هستند. آنها خواهان ثروت های جهان سوم هستند. من فکر می کنم استراتژی خبرگزاری های جهان نیز براساس همین طرز تفکر قرار دارد، البته شما ایرانیان نیز مسئول تبلیغات نادرست و ناقص درباره وضع خودتان هستید، زیرا شما تبلیغات تهاجمی درباره واقعیت های ایران نمی کنید. شما ایرانیان جای زیادی برای فعالیت مخالفان باز می گذارید؛ شما به افکار عمومی چندان اهمیت نمی دهید.» (۱)

امروز هواپیماهای عراقی به منطقه عملیاتی طریق القدس حمله کردند، اما نتیجه ای کسب نکردند و در نبرد هوایی جنگنده های دو طرف یک هواپیمای عراقی سرنگون شد. تبادل آتش بین توپخانه های خودی و دشمن و درگیری های پراکنده نیز در این منطقه همچنان ادامه داشت.

جنگنده های عراقی امروز به عقبه و محورهای مواصلاتی منطقه عملیاتی طریق القدس حمله کردند، اما موفقیتی کسب نکرده، فقط روستای رحیمه در شرق ارتفاعات میشداغ را بمباران کردند. هواپیماهای خودی نیز به مقابله با هواپیماهای مهاجم پرداختند و در یک نبرد هوایی، یک فروند اف ۱۴ خودی موفق شد در غرب سابله یک هواپیمای عراقی را سرنگون کند. (۲)

در این روز همچنین توپخانه دوربرد عراق ۱۲ گلوله به شهر دزفول پرتاب کرد که از خسارت ها و تلفات احتمالی گزارشی ارسال نشده است. (۳) در منطقه شلیبه در جنوب غربی شوش در آن سوی کرخه نیز نیروهای سپاه با گلوله های خمپاره ۴ سنگر عراقی را هدف قرار داده، منهدم کردند که بر اثر آن، تعدادی از نیروهای عراقی کشته یا زخمی شدند. ۴ تن از افراد عراقی نیز هدف تک تیراندازان سپاه قرار گرفتند و به هلاکت رسیدند. (۴) همچنین در درگیری محدود نیروهای خودی با نیروهای عراقی در همین منطقه در تپه ۱۱۴ (تپه ماسه ای)، تعدادی از افراد دشمن کشته یا زخمی شدند. (۵)

ص: ۸۵۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۱، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۳، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۵/۹/۱۳۶۰.

۲- سند شماره ۰۵۱۷۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته واحد اطلاعات عملیات سپاه خوزستان به

- طرح و برنامه ریزی عملیات مرکز، شماره ۴۲۸، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۰، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۲۱، تهران - خبرگزاری پارس؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۹، ۱۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۷، اطلاعیه شماره ۷۱۸ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی؛ و- سند شماره ۵۶۷۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.
- ۳- سند شماره ۰۵۱۷۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته واحد اطلاعات عملیات سپاه خوزستان به طرح و برنامه عملیات ۸، شماره ۴۲۷، ۱۴/۹/۱۳۶۰.
- ۴- سند شماره ۵۶۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات عملیات شوش، ۱۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.
- ۵- سند شماره ۲۶۰۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات عملیات لیخضر به اطلاعات عملیات شوش، ۱۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

امروز درگیری میان عناصر وابسته به گروه های مسلح غیر قانونی و نیروهای دولتی در محورهای بانه، سقز، سردشت، کامیاران و مریوان ادامه یافت و نیروهای خودی در دو عملیات مهم، بخش های وسیعی از مناطق آلوده را پاک سازی و خسارت هایی به نیروهای ضد انقلاب وارد کردند.

افراد وابسته به گروه کومه له در محور بانه - سقز، ۴ تن از کارکنان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران مرکز ارومیه را که در حال عزیمت برای مرمت دکل تلویزیون گردنه خان بودند، گروگان گرفتند. ۲ تن از این افراد تکنیسین بودند، یک نفر دکل بند و یک تن دیگر نیز راننده بود. (۱) - (۲)

نیروهای خودی متشکل از سپاه، ارتش، بسیج و ژاندارمری نیز عملیاتی را به منظور پاک سازی جاده بانه - سردشت و بخشی از روستاهای اطراف و تصرف ارتفاعات مسلط بر منطقه سوریور (در ۹ کیلومتری شمال غربی بانه) اجرا کردند و در یک نبرد سنگین با افراد مسلح غیرقانونی موفق به تصرف ارتفاع سوریور و پاک سازی ده کیلومتر از این محور شدند. در این عملیات، ۹ تن از افراد سپاه شهید، ۹ تن مفقود و ۱۷ تن زخمی شدند. از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی نیز ۲۰ تن کشته و تعدادی زخمی شدند. (۳)

همچنین نیروهای سپاه سنقر، ارتش و پیش مرگان مسلمان کرد، منطقه وسیعی در غرب و شمال غربی کامیاران را پاک سازی کردند. در این عملیات که از ساعت ۴ بامداد تا ۷ شب ادامه داشت، ۲۱ روستا از جمله روستاهای شیخ رش، سامله، کانی خسرو، باغله، بانی سید، ترازوله، حاج آباد، کاظم آباد، چشمه زنگی و... پاک سازی شد و ۹۰ تن از عوامل مسلح غیرقانونی کشته یا زخمی و ۲ تن از افراد وابسته به سازمان کمونیستی پیکار در راه آزادی طبقه کارگر و یکی از افراد وابسته به حزب دمکرات کردستان دستگیر شدند. تعداد ۲۳ قبضه انواع اسلحه نیز به غنیمت نیروهای خودی درآمد. (۴)

در غرب مریوان نیز در درگیری نیروهای سپاه و افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در غرب پایگاه "گاران"، یک دستگاه خودرو سپاه آسیب دید. (۵)

امروز در درگیری نیروهای امنیتی و افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای تهران و بندر گناوه، یک تن از نیروهای خودی شهید و ۲ نفر از مردم عادی مجروح شدند. از افراد سازمان نیز یک تن کشته و یک تن دستگیر شد.

در حمله افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به نیروهای گشت کمیته انقلاب اسلامی در حوالی بیمارستان شماره ۲ در خیابان خلیج فارس (اوایل جاده قدیم کرج)، یک پاسدار

- ۱- راننده این گروه روز چهارشنبه ۱۸ آذرماه آزاد شد. (خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۵، تاریخ ۲۰/۹/۱۳۶۰، ص ۵، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۸/۹/۱۳۶۰).
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۱، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۵، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۵/۹/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۵۷۵۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ف منطقه ۵ (تبریز) به فرماندهی مرکز، ۲/۱۰/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۳- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به نداجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۵؛ و- سند شماره ۳۰۰۸۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی شماره ۹۹، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزاجا (مد عملیات)، ۱۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۳۰۰۸۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی شماره ۱۰۱، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به ف نزاجا (مد عملیات)، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۵۶۷۷۳ مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، از طرح و برنامه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه مرکز، ۱۴/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، اطلاعیه روابط عمومی سپاه پاسداران.
- ۴- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- سند شماره ۳۰۰۸۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی شماره ۱۰۰، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزاجا (مد عملیات)، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۳۰۰۸۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۵- سند شماره ۳۰۰۸۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۱۴/۹/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱.

کمیته به نام ابوالقاسم نصیری نیا به شهادت رسید و یکی از مهاجمان دستگیر شد. از این فرد یک اسلحه ژ ۳، تعدادی فشنگ، یک دستگاه بی سیم و اسناد و مدارک درون سازمانی به دست آمد. (۱)

در میدان آزادی نیز نیروهای گشت سپاه به شخصی مشکوک شدند و او را که از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بود، تحت تعقیب قرار دادند. این فرد پس از مدتی متوجه تعقیب خود شد و به سوی نیروهای سپاه تیراندازی کرد که در این میان، ۲ عابر زخمی شدند. در تیراندازی متقابل نیروهای سپاه، فرد مهاجم نیز هدف قرار گرفت و به هلاکت رسید. (۲)

در بندر گناوه هم افراد مسلح غیرقانونی به سوی یکی از اعضای بسیج این شهر تیراندازی کردند که هر ۶ گلوله شلیک شده به موتورسیکلت او اصابت کرد و خود وی آسیبی ندید. (۳)

۱

نماز جمعه این هفته تهران به امامت حجت الاسلام امامی کاشانی برگزار شد. خطیب جمعه تهران با اشاره به فتح بستان در عملیات طریق القدس گفت: «بستان از نظر استراتژیکی آن چنان اهمیت دارد که ارتش متجاوز عراق در فتحی که سپاه اسلام نمود، ستون فقراتش به حول و قوه خدای متعال درهم شکست. ... دژ محکمی برای آنان بود با ۳ تپ زرهی مکانیزه آماده، اما سپاه اسلام با ندای خدا و شعار قدس آن چنان بر آنان تاخت که تاروپودشان را برهم زد و آنها را عقب ریخت و آن چنان که می بینید اینک امریکا مستأصل شده است. یعنی امریکا با اینکه به نوکرش صدام دستور داد به ایران حمله کند، دید [که این اقدام نتیجه بخش] نشد. از طرف دیگر، طرح فهد را تلقین کرد و نشد. الآن امریکا خوب فهمیده است که جریانی است در منطقه، جریانی است در کشورهای اسلامی. این ملت فهمیده اند که چه باید بکنند.

و لذا می بینیم در همین هفته قراردادی بین رژیم صهیونیستی و امریکا بسته می شود و می بینیم که هیگ و شارون با یکدیگر ملاقات می کنند؛ وزیر امور خارجه امریکا از یک طرف و وزیر دفاع از یک طرف. بعد می بینیم فیلیپ حبیب (۴) آمده در منطقه و این در و آن در می زنند، این طرف و آن طرف ملاقات می کنند، امریکا موقعیتش را در خطر عظیم دیده است.»

امام جمعه موقت تهران در ادامه خطاب به ارتش عراق آنها را دعوت به کناره گیری از جنگ کرد و گفت: «ارتش عراق، برای چه می جنگید؟ برای چه کسی می جنگید؟ اگر ارتش اسلام می جنگد شعار قرآن دارد؛ می گوید: یا شما را می کشیم و فاتح می شویم و اسلام را مستقر می سازیم و یا در این راه شهید می گردیم و راه استقرار اسلام را باز می کنیم، اما شما چه می کنید؟ شما برای امریکا می جنگید؟ شما برای صدام می جنگید. ... این صدام پلید را رها کنید. بگذارید به فرمایش امام بزرگمان دام ظلّه به پاریس برود و دولت برای خود تشکیل دهد.»

ص: ۸۵۶

- ۲- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۰، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶.
- ۳- سند شماره ۵۶۸۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه منطقه ۹ (شیراز) به اطلاعات سپاه مرکز، ۱۶/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۴- نماینده ویژه امریکا در امور لبنان

رئیس دیوان عدالت اداری در ادامه با تأکید بر اهمیت رعایت قانون در همه شرایط با ذکر مواردی در تاریخ اسلام و تأکید پیامبر بر رعایت قوانین گفت: «تمام کسانی که در اینجا هستند و یا صدای مرا می شنوند باید با توجه به این نکات به اهمیت قانون پی ببرند و مبادا که ما نیز مشمول بیزاری جستن پیغمبر به دلیل رعایت نکردن قانون بشویم. اگر حتی به اشتباه سلیبی به کسی زده شود و یا یک درهم از مال کسی تضحیح شود، به جمهوری اسلامی ضربه وارد شده است. اگر به دست ما بی قانونی انجام گیرد تمام تلاش ها و زحمات شبانه روزی ما به هدر خواهد رفت. [از طرف] بعضی از برادران عزیز و محترم نماینده در مجلس شورای اسلامی یک کلمه ای به عنوان نطق قبل از دستور گفته می شود، بعد می بینیم موجی در یک جایی ایجاد می کند و کراراً گفته ام که این نطق قبل از دستور، قانون نیست. ممکن است یک نفر یک جمله ای بگوید، این قانون نیست که تو تمام پولت را از بانک می کشی، مجلس شورای اسلامی الآن در این مدتی که کار کرده بین آیا به طرف غول کاپیتالیستی امریکایی رفته یا به طرف پرچم سرخ سوسیالیستی و به قول خودشان کمونیستی و اشتراکی که می گویند، که آن جهت هم درعین حال وجود ندارد، کدام طرف رفته؟ مجلس شورای اسلامی بر یک معیار دقیق نه چپ و نه راست حرکت می کند. اینجاست که می خواهم عرض کنم، ای متمکنین، ای کسانی که پول دارید، آیا علاقه دارید به انقلاب اسلامی ایران یا نه؟ تحقیقاً عده ای علاقه مندید و عده ای بی علاقه اید؛ شما که علاقه مندید به انقلاب یاد بگیرید از شهیدانمان، یاد بگیرید از بچه های عزیز ما که خون می دهند برای اسلام. شما پولت را از بانک بیرون می آوری؟ می ترسی؟ مجلس شورای اسلامی قانون می گذراند که یک ریال براساس خلاف اسلام از کسی گرفته نمی شود، اصل ۴۹ معیار متنی دارد، این چه ترسی است؟ این چه وحشی است؟ یاد بگیرید از شهیدانمان و درس بگیرید از بچه هایمان؛ آنها جان می دهند، شما پولتان را لااقل در خدمت اسلام بگذارید و حداقل در اختیار دولت بگذارید [تا] نظام جمهوری اسلامی ایران با این همه ضربه هایی که دشمن بر او وارد می کند بتواند کارش را راحت ادامه دهد. و اگر علاقه مند به انقلاب اسلامی نیستید، علاقه به آب و خاک ندارید؟ علاقه ای به کشور ندارید؟ وطن و مملکتتان را چی می دانید؟ آیا نمی بینید دشمن حمله کرده، می خواهد این مملکتی که مهد آزادی است و راهی به سوی قدس و همه آزادی ها باز کرده و حرکت کرده [را] می خواهند از بین ببرند؟ تو برای علاقه به این کشور پولت را به بانک ها بریز و نترس. بگذار اقتصاد کشور و روشی که دولت جمهوری اسلامی ایران دارد آن اقتصاد و آن روش، استوار و چون کشتی زیبا بر روی امواج آب حرکت کند که به حول و قوه خدا حرکت می کند و به مقصد نهایی اش ان شاءالله می رسد.» (۱)

ص: ۸۵۷

نخست وزیر در ادامه بازدید از استان خوزستان پیش از ظهر امروز به اتفاق وزیر نفت و استاندار و سایر مقامات استان وارد شهر آزادشده بستان شدند و از این شهر که اخیراً در حمله بزرگ طریق القدس از اشغال چهارده ماهه دشمن بیرون آمده است، بازدید کردند.

نخست وزیر در میان فریاد های "موسوی، موسوی، به کربلا خوش آمدی" و "جنگ، جنگ، تا پیروزی" وارد بستان شد و از نقاط مختلف شهر از جمله ژاندارمری و شهربانی بستان - که پس از پیروزی اخیر اسلام بر کفر افتتاح شد - با حضور سرهنگ حجازی، سرپرست شهربانی کل کشور، دیدن کرد. نخست وزیر و همراهان ضمن بازدید از مواضع تصرف شده و سنگرهای مزدوران بعثی صدام که در پیروزی های اخیر به تصرف رزمندگان اسلام درآمد، از چند موضع تثبیت شده مدافعین میهن اسلامی نیز بازدید به عمل آوردند.

میرحسین موسوی، نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران، همچنین در مصاحبه ای با خبرگزاری پارس در سوسنگرد و در پاسخ این سؤال که نیروهای ما تا چه حد به پیشروی خود ادامه می دهند، گفت: «ما بارها اعلام کرده ایم [که] چشمداشتی به خاک کسی نداریم، ولی اگر نیروهای صدامی بخواهند در مقابل نیروهای ما مقاومت بکنند و دست از خیره سری برندارند، چه بسا ما مجبور شویم تعرض به داخل عراق داشته باشیم. بنابراین، من به نیروهای ارتش عراق هشدار می دهم بیش از این در زیر فرماندهی این فرد دیوانه به سر نبرند و بدانند مصلحت آنها نیست که با دادن این همه کشته، هم خسران دنیا را داشته باشند و هم خسران آخرت را.» نخست وزیر سپس افزود: «ما ضایعه خواهیم داد، ولی برنده نهایی ما خواهیم بود، چراکه ما نیروی حق هستیم و به خاطر حق و ارزش های والایی می جنگیم.»

نخست وزیر پس از بازدید از شهر آزادشده بستان، در محل سپاه پاسداران انقلاب اهواز در جمع برادران ایثارگر سپاهی حضور یافت و طی سخنانی ضمن قدردانی از زحمات رزمندگان اسلام در جبهه های جنگ اظهار کرد: «ما در مقابل جهان پر از زور امروز که با این همه سلاح ها و سیاست های پیچیده بر علیه ما برخاسته، تنها یک چیز داریم و آن نیروی ایمان و باور ماست و این نیروست که به ما قدرت داده تا از سلاح های کوچک خود بهترین بهره گیری ها را داشته باشیم و همین نیروست که به ما این امیدواری را می دهد که این انقلاب در داخل مرزها محصور نخواهد ماند و به سراسر جهان گسترش پیدا خواهد کرد.»

نخست وزیر در بخش دیگری از سخنانش گفت: «مسئلاً در آینده، تشکل سپاه، تشکل بسیج و تحول عظیمی که در ارتش به وجود آمده، در میان ملت ما سازمانی از رزمندگان به وجود خواهد آورد که تمام دنیا مجبور خواهد شد روی این نیروهای رزمنده حساب کند.»

موسوی همچنین بعد از ظهر امروز قبل از بازگشت به تهران با سرهنگ صیاد شیرازی، فرمانده نیروی زمینی ارتش و برادر محسن رضایی، فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، دیدار و گفت و گو کرد. (۱)

۱- روزنامه کیهان، ۱۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۰، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳، اهواز- خبرگزاری پارس.

در ادامه درگیری دانشجویان ایرانی عضو انجمن اسلامی دانشگاه های آمریکا و اروپا، خبرگزاری پارس گزارشی را بدین شرح منتشر کرد: در چند روز گذشته، درگیری شدیدی بین دانشجویان مسلمان و متعهد به انقلاب اسلامی و منافقین در دانشگاه های "هوستون" و "نگزاس" آمریکا روی داد. در این درگیری ها ۲ تن از دانشجویان مسلمان به دست هواداران منافقین به ضرب چاقو زخمی شدند. (۱)

در پی پیروزی های ایران در جبهه های جنگ، طرف داران رژیم عراق در بیروت با نیروهای جنبش امل درگیر شدند که این اقدام حداقل یک کشته برجای گذاشت. بنا بر گزارش پلیس لبنان، در این درگیری خیابانی از خمپاره نیز استفاده شده است. منابع امنیتی همچنین اعلام کردند که بر اثر انفجار یک بمب در مقابل دفتر جنبش امل در بیروت یک نفر کشته شد و ۳ نفر دیگر زخمی شدند. به گزارش خبرگزاری ها، در حال حاضر، سازمان آزادی بخش فلسطین و نیروهای حافظ صلح سوری در تلاش برای میانجیگری بین دو طرف اند. (۲)

E۸۵۹.jpg^

ضمیمه اول گزارش ۱: توضیحات فرمانده تیپ ۲۵ کربلا درباره علت غافلگیری نیروهای خودی در منطقه و پل سابله

مرتضی قربانی، فرمانده تیپ ۲۵ کربلا در عملیات طریق القدس، در پاسخ به این سؤال که مگر نیروی محافظی برای پل مهم و حیاتی سابله که تنها معبر وصولی نیروهای عراق از جنوب رودخانه سابله به شمال آن منطقه بود، وجود نداشته است، گفت: نیروها برای حفاظت از پل سابله حضور داشتند، ولی عراق قبل از پیشروی به سمت شمال سابله، این منطقه را به وسیله توپخانه های دوربرد و خمپاره اندازها به شدت گلوله باران کرد که تقریباً تمام افراد ما شهید یا زخمی شدند و بی سیمچی مستقر در منطقه نیز از جمله شهدا بود.

همچنین تمام امکانات ارتباطی منهدم شد و هنگام هجوم دشمن برای تصرف پل سابله و عبور از آن به سمت شمال، با نیروهای آن منطقه تماس نداشتیم و از این جهت با تأخیر متوجه موضوع شدیم. وی افزود: من وقتی از مقر تاکتیکی خود به سمت محل حادثه می رفتم، دیدم که برخی نیروها و همچنین چندین تانک به سمت سوسنگرد عقب نشینی می کنند که به هر ترتیبی بود، مانع این کار شدم و با ورود چند تانک به منطقه درگیری و آگاه شدن سایر نیروها توانستیم مانع نفوذ عراقی ها به شمال سابله شویم و حتی آنها را تا چندین کیلومتر در جنوب پل سابله تعقیب کنیم. (۳)

ص: ۸۵۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۰، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، واشنگتن - خبرگزاری پارس.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۹، ۱۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲، بیروت - خبرگزاری ها، ۱۳/۹/۱۳۶۰.

۳- گفت و گوی نویسنده با سردار مرتضی قربانی، فرمانده سابق لشکر ۲۵ کربلا، در سال ۱۳۹۱.

ضمیمه دوم گزارش ۷۰۱: گزارش تیم های اطلاعاتی خودی و دشمن از محور غرب سوسنگرد در مورد چگونگی پاتک نیروهای عراقی از آخرین ساعات روز ۱۲/۹/۱۳۶۰ تا صبح روز ۱۳/۹/۱۳۶۰.

براساس گزارش سپاه پاسداران در منطقه عملیاتی طریق القدس، «دشمن در ساعت ۲۳:۳۰ دقیقه تاریخ ۱۲/۹/۶۰، اقدام به پاتک کرد. در این پاتک که گردان قتیبه تیپ ۱۲ زرهی لشکر ۳ به همراه تعدادی عناصر پیاده و کماندو شرکت داشتند، ابتدا یک دسته تانک (۳ دستگاه) را از پل دوم سابله (پلی که روی شاخه نهر سابله بعد از پل اصلی سابله احداث شده) عبور دادند که حدود یک کیلومتر به سمت شمال پل پیشروی کردند و در آن با نیروهای خودی درگیر شدند و یک دستگاه تانک به آتش کشیده شد. دشمن که کاملاً سردرگم شده بود، حدود دو گروهان تانک را به همراه یک گروهان نفربر برای گرفتن سرپل در شمال پل دوم سابله وارد میدان کرد که کلاً منهدم شد. حدود ۹ دستگاه تانک؛ یعنی یک گروهان، از پل عبور کرد که به علت بسته شدن پل در شمال پل ماند و توسط نیروهای خودی منهدم شد. بسته شدن پل به این صورت بود که یک تانک در حالی که می خواست از جنوب به شمال بیاید، به وسیله نیروهای خودی در وسط پل منهدم شد و بلدوزری نیز که می خواست برای تخلیه اقدام کند، منهدم شد. درگیری به همین ترتیب ادامه داشت تا اینکه کلیه ادوات دشمن که از پل عبور کرده بودند، به وسیله نیروهای خودی منهدم شدند و دشمن با ازدست دادن ۷۵ دستگاه تانک و نفربر و تعداد بسیاری نیروی پیاده ضربه مهلکی متحمل شد و تقریباً نیروهای پاتک کننده به کلی منهدم شدند. پس از انهدام نیروهای دشمن در شمال پل سابله، نیروهای خودی حدود ۲ کیلومتر به سمت جنوب پل سابله پیشروی کردند و مواضع جدیدی را به دست آوردند. هدف دشمن، عبور از پل سابله و سپس با تقسیم نیروها به ۲ دسته، محاصره بستان بود. (۱)

از سوی دیگر روایت فرمانده یکی از یگان های حاضر در پاتک ارتش عراق به منطقه سابله نکات قابل توجهی در مورد اقدام اخیر دشمن برای از بین بردن آثار و ثمرات عملیات طریق القدس در بر دارد. فرمانده گردان ۱ تیپ ۴۸ پیاده عراق در گزارش خود درباره این پاتک سهمگین چنین نوشته است: «یگان های پیاده نظام ستون دوم توانستند در ساعت ۲۳:۳۰ روز ۳/۱۲/۱۹۸۱ [۱۲/۹/۱۳۶۰] پل سابله را به اشغال خود در آورند و در ساعت ۴:۳۰ [بامداد] یگان های پیاده نظام اقدام به اجرای مأموریت خود [در] بخش توسعه سرپل کردند، ولی با آتش شدید و انبوه سلاح های ضدتانک و موشک ها مواجه شدند که موجب انهدام چند دستگاه نفربر شد. بعد از آنکه قرارگاه فرماندهی در جریان وضعیت قرار گرفت به یگان های مزبور دستور داد تا نفربرها را ترک کنند و برای توسعه سرپل به صورت پیاده حرکت نمایند تا موجب تقلیل خسارات وارده به نفربرها شود. اجرای این مأموریت به سختی انجام گرفت و یگان ها توانستند بیش از سه متر خارج از پل پیشروی نمایند، زیرا مواجه با مقاومت شدید نیروهای ایرانی شدند، به طوری که چندین بار اقدام به حملات محدود خود در منطقه نمودند، ولی یگان های عراقی توانستند این حملات را متوقف سازند. در ساعت ۲ روز ۳/۱۲/۱۹۸۱ [۱۳/۹/۱۳۶۰]، به تیپ ابن الولید دستور داده شد از پل سابله عبور نماید و سرپل را توسعه دهد تا دیگر گردان های تانک با سرزدن سپیده به طرف شهر بستان حرکت کنند.» (۲)

وی در ادامه می افزاید: «در زمان ۴/۱۲/۱۹۸۱ [۱۳/۹/۱۳۶۰]، ستون نیروهای دوم و سوم با تأخیر، پیشروی خود را از منطقه تجمع خود در نزدیکی رودخانه نیسان به طرف سابله آغاز کرده بود و قرارگاه فرماندهی به یگان های دو ستون فوق الذکر دستور داده بود برای عبور از رودخانه از پل های سابله و التعاون استفاده کنند. ... در ساعت ۲۲، ستون اول [که] پیشاپیش آن تیپ گارد ریاست جمهوری قرار داشت، پیشروی خود را از منطقه تجمع خویش در شیب [چزابه] آغاز کرد و در داخل تنگه با

مقاومت شدیدی از سوی نیروهای ایرانی [تیپ ۱۴ امام حسین (ع)] مواجه گردید، به طوری که از رسیدن به اهداف در نظر گرفته شده بازماند.» (۳) وی در پایان این گونه می نویسد: «علی رغم تقویت ستون به وسیله تیپ ۳۲ نیروهای مخصوص، اوضاع تا روز جمعه

ص: ۸۶۰

-
- ۱- احمد دهقان، مجموعه آثار شهید حسن باقری (گزارش روزانه جنگ، شش ماهه دوم ۱۳۶۰) تهران: مرکز نشر آثار شهید حسن باقری، ۱۳۸۹ صص ۲۵۱ - ۲۵۰، گزارش شماره ۴۲۶، ۱۳/۸/۱۳۶۰.
  - ۲- امیر رزاق زاده، نبرد طریق القدس، تهران: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۹۱، ص ۷۳۳، گزارش عملیات شماره ۹۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.
  - ۳- همان، صص ۶۹۸ - ۶۹۷، سند شماره ۵۴۵۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ص ۱، گزارش مکتوب پست شنود (استراق سمع) واحد اطلاعات عملیات سپاه پاسداران (از نظر علی اسحاقی) از مکالمات فرماندهان یگان های ارتش عراق در عملیات طریق القدس.

۴/۱۲/۱۹۸۱ [۱۳/۹/۱۳۶۰] به همان صورت باقی ماند. با طلوع آفتاب، تیپ ۱۷ زرهی تقویت شده با [نیروهای] پیاده مکانیزه و پیاده حرکت خود را شروع کرد، ولی به علت آتش شدید توپخانه و انبوه موشک های ضدتانک نیروهای ایرانی از پیشروی آن ممانعت به عمل آمد و در نتیجه خسارات وارد آمده به تجهیزات زرهی و مکانیزه مجبور به عقب نشینی گردید. در طول روز، آوردن دیگر نیروهای تابعه ادامه داشت و نبردهای بسیار سختی انجام گرفت، ولی خسارات هنگفتی به آنان وارد آمد. به طوری که موجب شکستن این ستون گردید. (۱)

ضمیمه سوم گزارش ۷۰۱: بخش هایی از گزارش شنود سپاه از گفت و گوهای بی سیمی واحدهای حمله کننده عراقی به شمال رودخانه ساپله

دشمن از منطقه دهلاویه به طرف ما به سرعت حرکت می کند، ما احتیاج به کمک داریم، نیرویی برای جلوگیری از آن بفرستید.

از ۶۱: (۲) دحام، (۳) خواهش می شود در حال حرکت و آتش، به خالد نزدیک شوید.

از ۵۱: تعداد ۳ عدد نفربر از [یگان] من روی پل از کار افتاد (ساعت ۵ صبح).

از ۵۱: مقاومت شدید است. یکی از تانک های من فرار کرد و ۲ دستگاه دیگر در آتش سوخت.

از ۶۱: الآن از روی پل یک واحد پیاده عبور می کند. مقاومت شدیدی روی پل است.

از ۵۱: از دحام به محمد، الآن ۸ دستگاه تانک از [یگان] من منهدم شد. هر تانکی که از پل عبور کند منهدم می شود.

از ۵۱ به ۸۱: نیروهای گردان ۳۰ نزدیکی ما می باشند.

از ۵۱: ما الآن با نیروی پیاده از پل عبور کردیم. ما به عبور ادامه می دهیم.

از ۵۱ به ۶۱: سرعت را زیاد کن، چون آر.پی. جی زن ها یک تانک را زدند و سوخت، مقاومت دشمن کمتر شد.

از ۸۱: صدای تانک از طرف بستان می شنوم.

از ۵۱: موقعیت را شرح دهید، دحام باید قبل از روشنایی از پل عبور کند. مقاومت بسیار شدید شد (ساعت ۶ صبح).

از ۵۱: یک گروه زرهی دشمن در حال پیشروی است. نیروی پیاده ما فرار کرد.

از ۵۱ به ۶۱: تانک های دشمن زیادند.

از ۵۱: مقاومت دشمن خیلی شدید است. پس از عبور ۵ تانک، راه پل بسته شد. بلدوزر منهدم شد. راه هر دو پل بسته شده است (ساعت ۶:۱۵ صبح).

از ۵۱ به ۸۱: خیلی سریع برای ما نیرو بفرستید. نیروی پیاده دشمن روی خاکریز بسیار زیاد است.

از موفق: خواهش می‌کنم هرچه سریع‌تر تیپ ۳۰ را به کمک بفرستید. خواهش می‌کنم لااقل ۲۰ نفر بفرستید (ساعت ۶:۱۵ صبح).

از ۶۱: به تیپ خبر دهید دحام از پل عقب نشینی کرد.

از موفق: موقعیت من بسیار بد و سخت است.

از ۵۱: فایده‌ای ندارد. نیروی پیاده دشمن از روی خاکریز به طرف ما نارنجک پرتاب می‌کند.

از موفق: پس از عبور ۹ دستگاه تانک، پل بسته شد. خواهش می‌کنم هرچه سریع‌تر نیرو بفرستید. مقابل من یک گروه رزمی وجود دارد و نمی‌توانیم بر آن مسلط شویم. من در حال درگیری هستم. دشمن کاملاً بر من مسلط است.

جواب: خواهش می‌کنم در مهمات صرفه جویی کنید، من هم مانند شما در محاصره هستم.

از موفق: با دشمن درگیر هستیم، در مهمات صرفه جویی کنید.

ص: ۸۶۱

۱- همان، ص ۷۵۱، گزارش عملیات ۹۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

۲- شماره و اسامی ذکر شده ابتدای گفت و گوهای بی سیمی اسم رمز واحدهای عراقی است.

۳- نام فرمانده یکی از گردان‌های عراقی

از ۶۱: خواهش می کنم به صورت صحیح از تانک استفاده کنید. پل (برای نصب روی رودخانه سابله) و نیروی پیاده برای شما می آید.

از ۵۱ به ۶۱: تیپ ۲۴ برای کمک می آید. اوضاع رو به بهبودی است.

از ۶۱: ۴ دستگاه تانک محاصره شده، درگیری با نارنجک وجود دارد، نیروهای پشتیبانی کننده پل فرار کرده اند. این مسخره است. به خدا منطقه را ترک می کنیم. دیگر هیچ افسری نمانده است. دشمن اطراف مرا به طور کامل محاصره کرده، من از خودم نمی ترسم، از دوستانم می ترسم. کمک پیاده بفرستید (ساعت ۶:۴۵ صبح).

از ۵۱: خالد می گوید تنها من مقاومت می کنم و بقیه کشته شده اند (ساعت ۷ صبح).

از ۸۱: نیروی پیاده بفرستید. همه شما محاصره خواهید شد. اگر تا ۵ دقیقه دیگر چیزی نیاید، کار تمام است.

از ۵۱ به ۸۱: برای من پیاده بفرست. الان تمام تانک ها منهدم می شوند.

از ۵۱ به ۸۱: الان همه ما اسیر خواهیم شد.

از ۵۱ به ۸۱: همه دارند فرار می کنند، بهتر است پل را باز کنیم و عقب نشینی کنیم.

از ۵۱ به ۸۱: موفق نرسید. احتمالاً او را دستگیر کرده اند یا به عقب آمده [است].

از ۵۱ به ۸۱: الان همه [افراد یگان] ما کشته شده اند و فقط من باقی مانده ام.

از ۶۱: محسن گردان خودش را برد و ما همین را بیشتر نداشتیم. ۴ تانک ما تمام شد. یک گروهان تانک به علاوه یک دسته به علاوه ۴ نفربر و ۲ عدد شلیکا و ۸ عدد تانک و نیز ۴ دستگاه تانک دیگر سوخت (ساعت ۸ صبح).

از دحام: اگر می شود نیروهایت را به دحام نزدیک کن.

جواب: ما اگر کوچک ترین حرکتی کنیم، پل را می گیرند.

از ۵۱: تانک های دحام در حال عقب نشینی اند، نیروی پیاده عقب نشینی کرد.

از خالد: دستور برای عقب نشینی صادر شد.

از ۶۱: اگر می توانی موفق را کمک کن. تانک من رفت به قرارگاهم.

از ۷۰ به ۵۱: این غضب خدایی بود. خدا ما را نجات نمی دهد.

از محمد به محسن: خالد و موفق را گرفتیم. اگر می توانید باز گردید.

از محمد به محسن: تانک های معتصم به عقب باز گشت.

از خالد: پیاده ها همه عبور کردند و ماشین ها ماندند.

از ۷۰: از سمت چپ مواظب پل باش. نیروهای ما عقب نشینی کردند (ساعت ۹:۳۰ صبح).

از ۷۰: ما از پل دور هستیم و پشت ما نیروی پیاده وجود دارد.

از ۶۱: ۴ تانک از تانک های کمکی منهدم شد (ساعت ۱۰ صبح).

از دحام: تمام نیروهای ما عقب نشینی کردند. تیراندازی شدید است. تانک های دشمن سعی می کنند از پل عبور کنند.

جواب: سعی کنید آنها را متوقف کنید، برای ما خوب نیست، نیروی پیاده دشمن زیاد است.

از ۷۰: موقعیت خود را بگویید. فقط نیروی دشمن می بینم. پل از من دور است، سمت چپ ما نیرو نیست. برای بردن زخمی ها نفریر احتیاج داریم.

از ۷۰: موقعیت شما چطور است؟

از ۶۱: موقعیت ما خیلی بد است.

از ۷۰: فقط خودت عقب بیا.

از ۶۱: کجا بیایم؟ همه به عقب باز می گردند.

از ۶۱: اینجا هرج و مرج است. شرف و حیثیت تیپ به خطر افتاده. قسمتی که باز است حتماً بسته شود.

از دحام: چیزی جز تانک های منهدم شده نیست. پهلو من گردان طارق است.

از ۷۱: خواهش می کنم برای جلوگیری دشمن از نفوذ به مواضع کمک کنید.

از دحام: چه چیزی برای شما باقی ماند؟

از ۷۱: چیزی جز قرارگاه تیپ برای ما نمانده است. (۱)

۱- سند شماره ۱۵۴۵۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

در نبردهای امروز هواپیماهای عراقی و هواپیماهای ارتش جمهوری اسلامی ایران در منطقه عملیاتی طریق القدس و منطقه عمومی اهواز، ۲ فروند جنگنده عراقی و یک فروند جنگنده ایرانی سرنگون شد. ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران سقوط دو هواپیمای عراقی را نتیجه درگیری هوایی ۲ فروند هواپیمای خودی با ۵ فروند هواپیمای عراقی اعلام کرد. (۱) منابع خبری یک فروند از هواپیماهای سرنگون شده عراقی را از نوع سوخوی ۲۰ و محل سقوط آن را منطقه دزفول و حمیدیه اعلام کرده اند. به گزارش این منابع، یکی از خلبانان این هواپیما با نام محمد طاهر فطام دستگیر شده است و در پایگاه هوایی دزفول نگهداری می شود. (۲)

یک فروند از این هواپیماها تعدادی راکت نیز به سمت پایگاه هوایی دزفول پرتاب کرد که هیچ کدام به هدف اصابت نکردند و در زمین های اطراف پایگاه فرود آمدند. (۳)

همچنین یک فروند هواپیمای ایرانی در درگیری های هوایی امروز هدف موشک هوا به هوای یک میگ عراقی قرار گرفت و در شمال غربی اهواز در نزدیکی روستای "جلاف" (در ۲۰ کیلومتری این شهر) سقوط کرد. خلبان این هواپیما قبل از سقوط بیرون پرید و آسیبی ندید. (۴) - (۵)

در این حال، فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق در اطلاعیه ۵۴۳ مدعی شد که هواپیماهای عراقی در نبردهای هوایی، ۳ هواپیمای ایرانی را در شرق سوسنگرد سرنگون کرده و همگی سالم به پایگاه های خود بازگشته اند. (۶)

ساعت ۱۱ امروز، ۴۱۶ تن از اسیران عراقی که در جبهه های استان به اسارت نیروهای خودی درآمده اند به وسیله قطار وارد تهران شدند. به نوشته روزنامه کیهان، این افراد در میان اجتماع کثیری از مردم تهران و خبرنگاران داخلی و خارجی وارد تهران شدند. به گزارش خبرگزاری

ص: ۸۶۵

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، اطلاعیه شماره ۷۱۹ ستاد مشترک ارتش.

۲- همان؛ و- سند شماره ۵۱۷۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته واحد اطلاعات عملیات سپاه خوزستان، به طرح و برنامه ریزی عملیات مرکز، شماره ۴۲۸، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۰، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۲۱، اهواز- خبرگزاری پارس.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۰، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۲۰، اهواز؛ و- همان، صص ۳ - ۲، اهواز- خبرگزاری پارس، ۱۴/۹/۱۳۶۰.

- ۴- روزنامه کیهان با ذکر ساعت و محل سقوط این هواپیما به اشتباه آن را متعلق به عراق اعلام کرد. (روزنامه کیهان، ۱۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲).
- ۵- همان، ص ۲، اهواز- خیرگزاری پارس، ۱۴/۹/۱۳۶۰.
- ۶- همان، ص ۱، بخش عربی رادیو صوت الجماهير، ۱۴/۹/۱۳۶۰، بیانیه نظامی شماره ۵۴۳.

پارس، هنگام ورود اسرای عراقی به ایستگاه راه آهن تهران، مسافران حاضر در ایستگاه، کارکنان راه آهن دولتی ایران، مشایعت کنندگان و جمع کثیری از مردم درحالی که فریادهای "الله اکبر" و "مرگ بر صدام" آنها در محوطه راه آهن طنین افکن بود، با اخلاق اسلامی، صمیمت خود را به ملت مسلمان عراق و فریب خوردگان ارتش عراق ابراز داشتند. (۱)

۱

بنا به گزارش رکن ۲ لشکر ۲۸ سنندج، یک گروه ۲۵ نفری از نیروهای خودی به شهر شاندری عراق نفوذ کرده، با نیروهای عراقی درگیر شدند. در این درگیری ۲ تن از عراقی ها کشته و ۳ تن زخمی شدند. از افراد خودی نیز یک تن شهید و یک تن مجروح و دستگیر شد. نظامیان عراقی این فرد را در شهر حلبچه اعدام کردند. (۲)

۲

ساعت ۷:۰۰ بامداد، ۱۵۰ تن از افراد حزب دمکرات با استفاده از مه آلود بودن هوا ۴۵ تن از نیروهای گروهان نقره را که درحال اعزام برای تأمین و حفاظت جاده محمدیار - مهاباد بودند، در حوالی سه راه محمدیار - مهاباد محاصره و با انواع سلاح به طرف آنها شلیک کردند. در پی این واقعه، نیروهایی از ژاندارمری نقره، محمدیار، حیدرآباد و شهید زندی فر و همچنین بنا به درخواست فرمانده گروهان ژاندارمری، نیروهای سپاه نقره، نیروهای کمیته محمدیار و افراد بسیج برای کمک به نیروهای محاصره شده در محل حاضر شدند و در اقدامی هماهنگ، نیروهای خودی را از محاصره درآوردند و متقابلاً افراد حزب دمکرات را محاصره کردند. در پی این اقدام، مهاجمان ناچار شدند به سمت روستاهای آده، مایمند (میمند)، و درگه لطف الله در غرب جاده مهاباد - محمدیار عقب نشینی کنند. نیروهای خودی نیز به تعقیب آنان پرداخته، روستاهای مزبور را پاک سازی کردند.

در این عملیات که تا ساعت ۱۶ طول کشید، ۱۴ تن (۳) از افراد حزب دمکرات از جمله معاون فرمانده عملیات آنان کشته شدند که جنازه ۵ تن از آنان به سردخانه نقره منتقل شد و ۳۰ تن از آنان نیز دستگیر شدند. همچنین از افراد همکار با ژاندارمری (جوانمردان) ۲ تن شهید و ۲ تن زخمی شدند.

یک قبضه آر.پی.جی. ۷، یک قبضه نارنجک انداز، ۸ قبضه کلاشینکف، ۴ قبضه ژ ۳، یک قبضه برنو، مقادیر فراوانی انواع فشنگ، یک دستگاه لودر، یک دستگاه مینی بوس و یک دستگاه وانت بار از جمله وسایلی بود که در این عملیات به دست نیروهای خودی افتاد. (۴)

فرمانده ژاندارمری ارومیه درباره ویژگی این عملیات گفت: «این یکی از موفقیت آمیزترین عملیات [های] رزمی ما بود، چراکه اول ما مورد حمله مهاجمین قرار گرفتیم و سپس ضمن درهم شکستن کمین مهاجمین، آنها را به محاصره درآوردیم و ضربات مهلکی بر آنان وارد کردیم. معاون عملیاتی ضدانقلابیون در این منطقه به نام یوسف سازواری کشته شد و نیروهای

- ۱- روزنامه کیهان، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۰، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱۷.
- ۲- سند شماره ۲۹۴۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۲۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزاجا (مد عملیات)، گزارش نوبه ای عملیاتی، شماره ۱۱۲، ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۳- برخی منابع تعداد افراد کشته شده مهاجمان را ۹ نفر اعلام کرده اند.
- ۴- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، ارومیه؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۵۶۷۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۵/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- روزنامه کیهان، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۲، ارومیه، به نقل از استانداری آذربایجان غربی؛ و- سند شماره ۱۰۷۰۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به فرماندهی ستاد منطقه ۵، ۱۴/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۰، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۲۲، ارومیه - خبرگزاری پارس.

عملیاتی و جانبازان ما توانستند غنائم زیادی به دست آورند.»(۱)

فرمانده هنگ ژاندارمری آذربایجان غربی نیز در همین باره گفت: «عملیات برادران ژاندارمری بی سابقه بود و می توان گفت که حماسه ساز بود، زیرا ضدانقلابیون از مدت ها پیش در این منطقه اقدام به سنگربندی کرده بودند. آنها مأموران ژاندارمری را که برای ایجاد امنیت در این جاده حرکت کرده بودند به محاصره خود درآوردند و آنها را از هر طرف زیر آتش سلاح های خود گرفتند، ولی خوشبختانه رزمندگان اسلام با هماهنگی کامل و با تاکتیک سنجیده رزمی توانستند آنها را تارومار کنند.»(۲)

۱

هجوم افراد ضدانقلاب به خودرو یکی از واحدهای لشکر ۲۸ سنندج در محور کامیاران - سنندج و درگیری میان نیروهای خودی و افراد گروه کومه له در مریوان ۲ حادثه نظامی در مناطق شمال غرب ایران بود.

یک دستگاه خودرو جیب مخصوص شلیک موشک تاو متعلق به یکی از واحدهای لشکر ۲۸ که از سمت کامیاران در حال حرکت به سوی شهر سنندج بود، در نزدیکی این شهر مورد هجوم افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی قرار گرفت. مهاجمان خودرو مذکور را به آتش کشیدند و سرنشینان آن را نیز به گروگان گرفتند.(۳)

در درگیری نیروهای سپاه پاسداران مریوان و افراد وابسته به گروه کومه له در منطقه قامیشله در شمال شرقی مریوان نیز ۳ تن از افراد این گروه کشته و تعدادی نیز زخمی شدند. در این حادثه به ۲ تن از نیروهای سپاه نیز جراحاتی وارد شد.(۴)

۲

در عملیات های امروز نیروهای خودی و اقدامات افراد وابسته به گروه های مسلح برانداز در تهران، زنجان، گچساران و آستارا، ۳ تن از افراد خودی به شهادت رسیدند و از عناصر مسلح غیرقانونی نیز ۲ تن کشته و ۸ تن دستگیر شدند.

دو گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ساعت های ۸ و ۸:۴۰ صبح امروز در خیابان ارجمندی منشعب از فرجام (تهرانپارس) و خیابان نیروی هوایی تهران، ۳ پاسدار کمیته انقلاب اسلامی را ترور کرده، به شهادت رساندند. ضاربان پس از این اقدام با استفاده از موتورسیکلت از محل حادثه گریختند.(۵)

در خیابان آزادی نیز نیروهای گشت شهری سپاه به یک خودرو که حامل ۳ تن از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بود مشکوک شدند و دستور ایست دادند، ولی با واکنش و تیراندازی آنها مواجه شدند که با تیراندازی پاسداران درگیری آغاز شد. در این درگیری ۲ تن از سرنشینان خودرو بر اثر اصابت گلوله کشته شدند و یک تن نیز دستگیر شد.(۶)

ص: ۸۶۷

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، ارومیه.

۳- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۵/۹/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- سند شماره ۳۰۰۸۸۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۰، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۲۲، سندج - خبرگزاری پارس؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۲، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۲۸؛ و- روزنامه کیهان، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱، سندج - خبرگزاری پارس.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۱، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۶، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۵/۹/۱۳۶۰.

۶- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

همچنین نیروهای این سازمان در زنجان برای دومین بار در روزهای اخیر یک بمب دست ساز را به منزل یکی از افراد متعهد شهر پرتاب کردند که خسارت مالی و جانی در بر نداشت. نیروهای سازمان بمب دست ساز دیگری را نیز در مقابل منزل فردی دیگر کار گذاشته بودند که عمل نکرد. این دومین بار است که در مقابل منزل این فرد بمبی کار گذاشته می شود. (۱)

همچنین در گچساران، نیروهای سپاه این شهر و سپاه بهبهان در عملیاتی مشترک موفق شدند مخفیگاه هسته اصلی رهبری سازمان در بهبهان و گچساران را به تصرف خود درآورند. در این خانه تیمی ۵ تن دستگیر شدند که ۳ تن از آنها از اعضای اصلی و مسئول کل تشکیلات گچساران و بهبهان بودند. (۲)

در آستارا نیز نیروهای سپاه با تصرف یک خانه تیمی ۲ تن از افراد سازمان مارکسیستی پیکار در راه آزادی طبقه کارگر را که در این خانه فعالیت می کردند، دستگیر کردند. از این خانه تعدادی اسناد و مدارک سازمانی به دست آمد. (۳)

۱

هاشمی رفسنجانی در بخشی از خاطرات امروز خود از تعویق جلسه شورای عالی دفاع، بازدید نخست وزیر از جبهه های جنوب و اجرای عملیاتی در غرب کشور خبر داد.

امروز جلسه شورای عالی دفاع به دلیل حضور محسن رضایی، فرمانده کل سپاه و علی صیاد شیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش در جبهه های غرب به تأخیر افتاد. قرار است این جلسه صبح روز بعد در حضور امام خمینی تشکیل شود. هاشمی رفسنجانی در این باره می نویسد: «قرار بود عصر جلسه شورای عالی دفاع داشته باشیم، ولی چون فرمانده نیروی زمینی و فرمانده سپاه در جبهه هستند و قرار است در حضور امام گزارش جنگ را بدهند، قرار شد این جلسه صبح یکشنبه در محضر امام باشد.» آقای هاشمی رفسنجانی در ادامه درباره سفر نخست وزیر به جبهه های جنوب و عملیات در غرب کشور نیز می نویسد: «با آقای موسوی، نخست وزیر، تلفنی صحبت کردم؛ به خوزستان رفته بودند. از وضعیت جنگ و موفقیت ها خوشحال بودند. از کرمانشاه آقای صیاد [شیرازی] و محسن رضایی تلفنی صحبت کردند. خودشان را برای حمله در غرب آماده می کنند و ضدحمله پریشب عراق در بستان را مهم می دانستند که با لطف خدا شکست خورد.» (۴)

۲

سرهنگ سلیمی، وزیر دفاع، در گفت و گو با رسانه ها مطالبی را درباره هماهنگی سپاه و ارتش و اقدامات ارتش برای همسان سازی فرهنگی دو نیرو، قراردادهای منعقدشده قبل از انقلاب با امریکا برای خرید تجهیزات نظامی، خودداری امریکا از تحویل این تسلیحات و واکنش حقوقی

ص: ۸۶۸

۱- سند شماره ۵۶۷۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه زنجان به مرکز فرماندهی سپاه، ۱۴/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۲- سند شماره ۵۶۷۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی گچساران به فرماندهی مرکز، ۱۵/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

برگی.

- ۳- سند شماره ۴۴۸۶۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه ۲ به مرکز، ۲۳/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۵۶۸۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۳ به ستاد مرکزی، ۱۵/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.
- ۴- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، ص ۳۹۴.

ایران در این باره، توان رزمی نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران و تقویت توان موجود این نیرو و احتمال به وجود آمدن مسابقه تسلیحاتی در منطقه و همچنین نقش بسیج مستضعفان در جبهه های جنگ بیان کرد. بخش هایی از مصاحبه وزیر دفاع به این شرح است: «برای تحکیم بیشتر [وحدت] سپاه و ارتش و هماهنگی آنها، طرح ها و برنامه هایی هم داشته ایم. خوب در ابتدای کار یک مقدار فاصله بود، ولی مرور زمان، این فاصله را کم کرد. در اینجا بایستی خاطره ای از برادر شهیدم تیمسار نامجو را زنده کنم. ایشان برای این کار، دانشجویان سال یکم دانشکده افسری را به سپاه می فرستاد تا با منش و خلق و خوی برادران سپاهی آشنا شوند و با محیط زندگی آنان و فرهنگی که در محیط کار و زندگی شان حاکم است خو بگیرند و با برنامه های سپاه آشنا شوند و خلاصه در هوای سپاه تنفس بکنند و با یافته های در سپاه، کارشان را در ارتش ادامه دهند. یعنی نقطه شروع کارشان در سپاه باشد.»

وزیر دفاع درباره قراردادهای تسلیحاتی ایران و امریکا گفت: «بزرگ ترین قراردادها و عظیم ترین قراردادهای ما قبل از انقلاب به صورت مختلف با امریکا بود و یکی از آنها "قرارداد اف.ام.اس.کیس." بود. این قراردادها برای فروش وسایل نظامی با رقم های نجومی بود و امریکا با وجودی که پول اینها را گرفته بود، لوازم خریداری شده را به ما نداد و خودبه خود آنها را لغو کرد. ما برای به دست آوردن حق خود در این زمینه به مجامع قضایی بین المللی شکایت کرده ایم. همین اخیراً ادعای ۱۲ میلیارد دلاری به وسیله برادران نیروی هوایی ما و با همکاری برادرانی که در وزارت دفاع بودند، تهیه و تدوین شد که به دادگاه بین المللی لاهه ارسال شده و در آنجا به ثبت رسیده و این بزرگ ترین دعوی است که یک کشور در طول تاریخ امریکا علیه او اقامه کرده است و همچنین است در مورد وسایلی که ما در انبار "بهرینگ" امریکا داریم که میلیاردها دلار قطعه یدکی خریداری کرده ایم و پول آن را پرداخته ایم، ولی به ما تحویل نشده است. بنابراین، قرارداد خودبه خود لغو است و با آنها به هیچ وجه قرارداد دیگری نخواهیم داشت.»

سرهنگ سلیمی درباره توان نیروی دریایی ایران در خلیج فارس و دریای عمان نیز اظهار کرد: «در خلیج فارس و دریای عمان نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران حضور فعالانه دارد. تنگه هرمز در اختیار و کنترل ماست. اجازه هیچ گونه تجاوز و ورود بدون اجازه به آب های کشور جمهوری اسلامی ایران به هیچ کشوری داده نخواهد شد. حالا کشورهای دیگر هر چه

می خواهند تجهیزات و تسلیحات از امریکا دریافت کنند؛ نیروی دریایی خود را قوی کنند؛ نیروی هوایی شان قوی شود؛ هر کاری می خواهند، بکنند. ما به این مسئله از دو جنبه نگاه می کنیم: اول اینکه نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران مانند دیگر نیروهای رزمنده ما تا این لحظه از جنگ توانسته اند آب های ما را حراست و حفاظت کنند. دوم آنکه از جهت دیگر خوشحال هم هستیم، چون در مآل و در نهایت، کلیه تجهیزات و تسلیحاتی که امریکا به این کشورها می دهد به دست مردم آنها خواهد افتاد، چون عین همان ها را به خود ما داده بود و در آخر دیدیم که این لوازم و تجهیزات به دست مردم ما علیه امریکا به کار رفت و با وجودی که امریکا بعد از انقلاب می گفت که ایرانی ها بیش از پنج روز نمی توانند از این وسایل و امکانات استفاده کنند و بعد به سراغ خود ما خواهند آمد، شاهدیم و می بینیم که سه سال از انقلاب گذشته است و ما با صرفه جویی بیشتر، خیلی بهتر از خود آنها از امکانات و تجهیزاتمان استفاده می کنیم. بنابراین شما نگران نباشید. امریکا هرچه می خواهد به آنها بدهد، زیرا در نهایت همه آنها به دست مردم و نیروهای انقلابی این کشورها خواهد افتاد.»(۱)

وی همچنین درباره نقش بسیج در انقلاب و جنگ گفت: «نقش ارتش بیست میلیونی آن چنان نقشی است که مفهوم عملی و عینی بخشد به اینکه ارتش، ارتشی مردمی است. امروز در گروه ترکیب تانک و پیاده در بعضی جاها از همین نیروهای سپاه و بسیج استفاده می کنیم که دنبال نیروهای تانک می روند و ترکیب تانک و پیاده را عملی می سازند. در قسمت های دیگر هم استفاده بوده است. مثلاً - یادم هست ما در اهواز اعلام کرده بودیم که خودروهایمان نیاز به تعمیر کار و قطعه یدکی دارد. می دیدیم یک هفته بعد بیست نفر از تبریز با سه وانت قطعات یدکی به اهواز می آمدند و تمام خودروها را تعمیر می کردند و سالم تحویل می دادند. از نظر تدارکاتی، بازاریان ما، انبارهای تدارکاتی را از هر کالایی که لازم داشتیم پر می کردند و حتی گاهی در آشپزخانه ها بهترین تجار بازار ما کار می کردند و آشپزی می کردند یا آشپزخانه را می شستند و عجیب اینجاست که ما هر سنگر عراقی را که گرفتیم کمپوت و کنسرو بسته بندی های خارجی در آنها بود و در سنگرهای خودمان جعبه باقلوای یزد و گز اصفهان و... می دیدیم. این نشان دهنده حضور مردم در صحنه است که تا سنگر رده مقدم، برادران یزدی، اصفهانی، آذربایجانی، کرد و بلوچ حضور دارند و تدارک می کنند و این نقش ارتش بیست میلیونی است.»(۲)

۱

معاون نخست وزیر عراق در دیدار با پاول گیلاشویلی، عضو حزب حاکم شوروی و سرپرست یک هیئت سیاسی که در حال بازدید از عراق است، دوستی بین شوروی و عراق را به نفع هر دو کشور ارزیابی کرد. گزارش کوتاه خبرگزاری فرانسه از این دیدار به نقل از خبرگزاری عراق به شرح زیر است: طه یاسین رمضان، عضو شورای انقلاب و معاون اول نخست وزیر عراق، در دیداری با پاول گیلاشویلی، رئیس هیئتی از شورای عالی شوروی که اکنون مشغول دیدار از عراق است، گفت:

ص: ۸۷۰

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳.

۲- روزنامه کیهان، ۱۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

عراق اهمیت خاصی برای دوستی خود با شوروی قائل است، زیرا این دوستی به نفع هر دو کشور است. رمضان ضمن ابراز خشنودی از روابط عراق و شوروی و سطح همکاری های فی مابین گفت، کشورش دوستان خود را براساس عدم تعهد به بلوک ها انتخاب می کند.

از سوی دیگر، گیلانشویلی طی این ملاقات ابراز امیدواری کرد که دیدارش به تحکیم روابط میان دو کشور کمک کند. او خاطرنشان کرد که مبارزه علیه امپریالیسم وظیفه مشترک دو کشور است. شایان ذکر است گیلانشویلی سه شنبه گذشته برای یک دیدار هفت روزه وارد بغداد شد و تاکنون با نعیم حداد، رئیس شورای ملی عراق (پارلمان)، دیدار کرده است.^(۱)

۱

کمک های همه جانبه کشورهای عربی به عراق ادامه دارد. امروز برادر صدام به منظور بهره گیری از کمک های کویت وارد این کشور شد و از پل درحال احداثی که کویت را به جزیره بوبیان متصل می کند، بازدید کرد. عراق قصد دارد از این جزیره برای مقاصد نظامی و اقتصادی استفاده کند. وزیر نفت عربستان نیز وعده احداث یک خط لوله نفتی از عراق به عربستان را داد.

امروز برزان تکریتی، برادر صدام حسین، از پل بزرگی که یک شرکت فرانسوی درحال احداث آن از خاک کویت به جزیره بوبیان است، بازدید کرد. منابع خبری معتقدند که صدام مایل است از جزیره بوبیان برای مقاصد نظامی و اقتصادی دولت عراق بهره برداری کند. در این زمینه، مقامات عراق پیشنهاد اجاره این جزیره را نیز مطرح کرده اند.^(۲)

شیخ احمد زکی یمانی وزیر نفت پادشاهی عربستان سعودی نیز در گفت و گو با نشریه المجله (چاپ لندن) اعلام کرد که دولت این کشور موافقت کرده است که عراق برای صدور نفت خود اقدام به احداث یک خط لوله از چاه های نفتی خود و اسکله بارگیری عربستان سعودی (بندر ینبع) کند. زکی یمانی گفت: هدف عراق به حداقل رساندن خطر متوقف شدن صدور نفت به خارج، از طریق خلیج فارس می باشد. آسوشیتدپرس ضمن اعلام این خبر افزود: طرح عراق بخشی از تلاش صدام حسین برای دستیابی به راه های دیگر صدور نفت در پی نابودی پایگاه های نفتی عراق در خلیج فارس در جنگ با ایران است.^(۳)

ص: ۸۷۱

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۰، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۷، بیروت - خبرگزاری فرانسه، ۱۴/۹/۱۳۶۰.
  - ۲- سند شماره ۵۷۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، شماره ۳۴۶، قرارگاه مرکزی نزاجا در جنوب (رکن ۲)، ۲/۱۰/۱۳۶۰، ص ۳.
  - ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۱، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۱۷، بیروت - خبرگزاری آسوشیتدپرس؛ و- روزنامه کیهان، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶، بیروت، خبرگزاری آسوشیتدپرس.

به گزارش فرمانده عملیات سپاه سومار گروهی از نیروهای سپاه به منظور دیده بانی و عملیات گشتی رزمی با پشتیبانی خمپاره اندازهای سپاه در منطقه "سارات" به مواضع نیروهای عراقی نفوذ کرده و با آنها درگیر شدند. در این درگیری سنگین که چهار ساعت ادامه داشت، تعداد زیادی از افراد عراقی کشته یا زخمی شدند، یک تن از افراد خودی مفقودالاثرا شد و بقیه سالم به مقر خود بازگشتند.^(۱)

در جریان حملات هوایی ارتش عراق به منطقه سرپل ذهاب، یک جنگنده عراقی سرنگون شد. امروز همچنین بخش هایی از مناطق غرب کشور آماج گلوله باران دشمن قرار گرفت.

هوایماهای عراقی امروز اطراف پادگان ابوذر در منطقه سرپل ذهاب را هدف چندین بمب قرار دادند که خسارت جانی در بر نداشت و فقط تعدادی از گوسفند های مردم از بین رفتند. در یکی از این حملات هوایی که در ساعت ۱۰:۳۰ انجام شد، یک فروند هوایمای دشمن در منطقه عمومی گیلان غرب هدف پدافند نیروی هوایی قرار گرفت و در جبهه "چغالوند" سرنگون شد. نیروهای خودی بعد از برخورد هوایما به زمین، ستوان یکم "سالم نایف" خلبان هوایما را که نتوانسته بود خود را با چتر

ص: ۸۷۳

۱- سند شماره ۵۷۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سومار به ستاد عملیات سرپل، ۱۷/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.

به بیرون پرتاب کند از میان لاشه های هواپیما خارج کرده، به مرکز درمانی انتقال دادند که طبق اخبار رسیده حال وی نامساعد است و در کما به سر می برد. (۱)

فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق در اطلاعیه شماره ۵۴۴ با اعلام خبر سقوط یک فروند از هواپیماهای ارتش این کشور، ایران را مسئول حفاظت از جان خلبان آن دانست. (۲)

نیروهای عراقی همچون گیلان غرب و روستاهای اطراف آن و مناطق مسکونی سرپل ذهاب و شهرک قره بلاغ در حومه این شهر را هدف چندین گلوله قرار دادند که به تعدادی از منازل مسکونی خساراتی وارد شد. (۳)

۱

صدام حسین پس از عملیات طریق القدس به منظور اطلاع یافتن از وضعیت مناطق جنگی به همراه تعدادی از مسئولان نظامی عراق چند روزی است که در جبهه های جنگ به سر می برد. (۴)

به گزارش خبرگزاری یونایتدپرس، صدام حسین ضمن بازدید از جبهه جنوب، نیروهای مسلحش را تشویق کرد که از پیشروی ایرانیان جلوگیری و ایران را مجبور به توقف جنگ کنند. وی به سربازانش نصیحت کرد که نگذارند ایرانیان مواضع تازه ای را اشغال کنند و یادآور شد که پیروزی عراق موجب خواهد شد که ایران وادار شود جنگ را متوقف کند و حقوق عراق را از نظر آب و خاک به رسمیت بشناسد. (۵)

خبرگزاری فرانسه نیز به نقل از خبرگزاری عراق، سفر صدام حسین به جبهه های جنگ و بازگشت وی به بغداد را در گزارش کوتاهی اعلام کرد. این خبرگزاری گزارش داد: صدام حسین که به مدت یک هفته از بخش های مختلف جبهه های جنگ عراق علیه ایران دیدار کرد، دیشب به بغداد بازگشت. در این دیدار، وی اوضاع جبهه ها را بررسی کرد و در جلساتی که با فرماندهان نظامی داشت، دستورات لازم را صادر کرد. در این سفر، وزیر دفاع عراق و تعداد زیادی از مسئولان نظامی، صدام حسین را همراهی می کردند. (۶)

در این حال، سپاه پاسداران سوسنگرد خبری را منتشر کرد که به نظر می رسد یکی از تصمیمات گرفته شده صدام در این سفر باشد. سپاه سوسنگرد اعلام کرد که ۴۰ تن از سربازان و افراد کادر گردان "قطیبه" که در عملیات ناموفق دو روز گذشته در شمال رودخانه "سابله" شرکت داشتند، به جرم عقب نشینی، در یک دادگاه صحرایی به اعدام محکوم شدند و احکام صادر شده در برابر سایر نفرات واحدهای ارتش در شهر اشغال شده هویزه به اجرا درآمد. (۷)

۲

هم زمان با پیشروی رزمندگان اسلام در جبهه های جنگ، کمک های مردمی به نیروهای رزمی حاضر در صحنه های نبرد افزایش یافته است.

امروز کارکنان باطری سازی نیرو، شرکت ملی صنعتی جنرال، کارخانجات ایران ناسیونال، کارخانه کاشی و سرامیک سعدی

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۱، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۲۲، اطلاعیه شماره ۷۲۰ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، گیلان غرب، خبرگزاری پارس.
  - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۱، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۱، بخش عربی رادیو صوت الجماهير، بیانه نظامی شماره ۵۴۴ فرماندهی کل نیروهای مسلح.
  - ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۵، ۲۰/۹/۱۳۶۰، ص ۴، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۱۶/۹/۱۳۶۰.
  - ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۱، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۲، بیروت - خبرگزاری فرانسه، ۱۵/۹/۱۳۶۰.
  - ۵- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶، واحد مرکزی خبر به نقل از خبرگزاری یونایتدپرس از بیروت.
  - ۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۱، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۲، بیروت - خبرگزاری فرانسه، ۱۵/۹/۱۳۶۰.
  - ۷- همان، صص ۲۲ و ۲۳؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، اهواز، خبرگزاری پارس.

واریز کردند. (۱) روزنامه کیهان نیز فهرستی از کمک های نقدی و غیرنقدی مردم را چاپ کرده است که به خوبی نشان دهنده حضور همه جانبه و صمیمانه اقشار و طبقات مختلف مردم در جنگ و پشتیبانی از نیروهای رزمنده در صحنه های نبرد است. وجود نام نهادهای اجتماعی شهری همچون مدارس، کارخانجات و انجمن های اسلامی در بذل کمک های نقدی و اهدای اقلام مختلف تولیدات کشاورزی و مصنوعات روستایی، بیان کننده فراگیری و گستردگی این حضور خودجوش و مردمی است. (۲) - (۳)

۱

اقدامات امروز افراد وابسته به گروه های مسلح برانداز در حمله به پایگاه های ژاندارمری مستقر در شهر سردشت و مین گذاری در محور سنندج - سقز، ۲ شهید و ۵ مجروح برجای گذاشت. همچنین در عملیات هماهنگ نیروهای سپاه تکاب و بیجار، ۳۰ نفر از افراد گروه کومه له کشته یا زخمی شدند. در شهر بوکان نیز نیروهای سپاه ۳ تن از افراد حزب دمکرات را دستگیر کردند.

در شهر سردشت، افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی به چند پایگاه ژاندارمری داخل این شهر حمله کردند که این حملات با مقاومت کارکنان پایگاه ها و حضور به موقع نیروهای سپاه دفع شد. در این درگیری ها که دو ساعت طول کشید، یکی از افراد سپاه و ۴ تن از اهالی این شهر بر اثر اصابت گلوله های مهاجمان زخمی شدند. (۴) یادآوری می شود که دو روز پیش نیز افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی به پایگاه های نظامی اطراف شهر سردشت حمله کردند که با آتش متقابل نیروهای مستقر در پایگاه ها متواری شدند. (۵)

همچنین به گزارش رکن ۲ لشکر ۲۸ سنندج، ۲ تن از نیروهای سپاه بر اثر برخورد با مینی که افراد وابسته به حزب دمکرات در محور سنندج - سقز کار گذاشته بودند، به شهادت رسیدند. (۶)

به گزارش ستاد خبری سپاه پاسداران کردستان، نیروهای سپاه تکاب و بیجار نیز به مقر گروه کومه له در روستای "کوپه قران" (در هجده کیلومتری غرب تکاب) حمله کرده، آن را به تصرف خود درآوردند. در این عملیات که از ساعت ۳:۰۰ بامداد تا ظهر ادامه داشت، ۳۰ تن از افراد این گروه کشته یا زخمی و ۵ تن دستگیر شدند و ۲ خودرو نیز به تصرف نیروهای خودی درآمد. از افراد خودی نیز یک تن به نام سیدسعید احمدی به شهادت رسید و ۸ تن زخمی شدند. (۷)

در شهر بوکان هم نیروهای سپاه ۳ تن از افراد حزب دمکرات را که در درگیری قبلی با نیروهای خودی زخمی و در داخل شهر مخفی شده بودند، دستگیر کردند. (۸)

۲

خبرگزاری آسوشیتدپرس امروز به نقل از یک سخنگوی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) از حوادث و رخدادهایی خبر داد که هرگز در ایران اتفاق نیفتاده است. این خبرگزاری باوجود اظهار بی اطلاعی از درستی این اخبار، تلویحاً مسعود رجوی را شخص مطلع و موثقی ارزیابی می کند.

- ۱- روزنامه اطلاعات، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱۰.
- ۲- برای اطلاع بیشتر از جزئیات این کمک ها به روزنامه کیهان ۱۶/۹/۱۳۶۰ مراجعه شود.
- ۳- روزنامه کیهان، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴.
- ۴- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۴.
- ۵- سند شماره ۳۰۰۸۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی شماره ۹۹ از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزاچا (مد عملیات)، ۱۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۶- سند شماره ۲۹۴۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به فرماندهی تیپ ۳ مریوان، ۲۸/۹/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۷- روزنامه کیهان، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۳، کرمانشاه، به نقل از ستاد خبری سپاه پاسداران کردستان؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۲، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۲۵، سندج - خبرگزاری پارس.
- ۸- سند شماره ۳۳۹۲۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن ۳) به استانداری کردستان (مشاوره و بررسی)، ۱۷/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.

بنا بر اعلام خبرگزاری آسوشیتدپرس، دیروز دفتر مسعود رجوی مدعی شد که دولت ایران به دنبال حمله ای که به بزرگ ترین اسلحه خانه در تهران کرده، دست به یک تصفیه عمده در ارتش زده است. در این گزارش آمده است:

«یک سخنگوی رجوی، رهبر جنبش مارکسیستی - اسلامی مجاهدین، گفت: "ماه گذشته به پادگان "لاهوئی" در قلب تهران حمله و تمامی سلاح های موجود در آن ضبط شد." این سخنگو که اصرار داشت هویتش فاش نشود، گفت: "این حمله منجر به دستگیری تعداد زیادی از پرسنل ارتش که با جنبش مترقی برای آزاد کردن ایران ارتباط داشتند، [شد]." وی افزود: "دایره به اصطلاح سیاسی - ایدئولوژیک آیت الله خمینی به شدت سرگرم تصفیه در ارتش است." این سخنگو در یک مصاحبه تلفنی با آسوشیتدپرس گفت: "این اقدام دولت با توجه به آگاهی از این مطلب که بسیاری از عناصر مهم نیروهای مسلح به ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهور و مجاهدین وفادار هستند، سرعت یافت." وی افزود: "فقدان تجهیزات مناسب، به اعتبار ارتش شدیداً لطمه وارد آورده است." وی گفت: "[آیت الله] خمینی مقادیر زیادی مهمات و لوازم یدکی از کشور مصر خریداری کرد که بسیاری از آنها بلااستفاده تشخیص داده شد." به نظر آسوشیتدپرس، تعیین صحت این ادعاها غیرممکن است، اما رجوی در گذشته ظاهراً اطلاعات درستی در مورد وقایع ایران داشت؛ به عنوان مثال روزها قبل از تأیید خبرگزاری پارس، وی اطلاعاتی در مورد وضع سلامت [آیت الله] خمینی فاش می کرد. رجوی همچنین تا هنگامی که فرصتی برای دریافت اطلاعات از پیروان خود در داخل ایران داشته باشد، از اظهار نظر در مورد وقایع گوناگون و خلق الساعه در ایران خودداری می کند.

سخنگوی دفتر رجوی همچنین ادعا کرد: "دراثر فعالیت های خرابکاران مجاهد در بندر ایرانی ماهشهر، خسارت شدیدی به این بندر وارد آمده است." مجاهدین اخیراً با بمب گذاری، تأسیسات مهم و اساسی صادرات نفت ایران را منهدم کردند. این سخنگو گفت: "براساس اطلاعات رسیده، ایران هم اکنون قادر است روزانه ۳۰۰ هزار بشکه نفت صادر کند که این در زمان شاه روزانه ۵ تا ۶ میلیون بشکه بود." (۱)

۱

مجله ساندی تایمز (چاپ لندن) امروز در مقاله ای به نقل از یک ایرانی وابسته به محافل سلطنت طلب، از تشکیل یک ارتش (!) حرفه ای در استان های مرزی ترکیه با ایران با هدف آزادسازی ایران از طریق نفوذ به آذربایجان و پیشروی به سمت تهران خبر داده است. این مقاله که سرشار از مطالب متناقض، غیرواقعی و ساختگی است، به نوعی حکایت از آمال و آرزوهای گروهی دارد که در ورای مرزهای کشور در انتظار بازگشت سلطنت به ایران هستند. بخش هایی از این مقاله به شرح زیر است:

«در یک "حرکت آزادی خواهانه" از جانب مخالفان آیت الله خمینی که در تبعید به سر

ص: ۸۷۶

می برند، یک ارتش حرفه ای از ضدانقلابیون جهت یک صف آرای احتمالی در مرز ایران و ترکیه شکل می گیرد. این نیرو مرکب از افسران و مردانی است که از قسمت های برگزیده و نخبه ارتش شاه سابق انتخاب شده اند و در ۲۲ سربازخانه موقت در ۸ دهکده ترکیه و در ۵ پایگاه مخفی در داخل خاک ایران جای داده شده اند. شمار نیروهای ارتش مزبور بین ۲ تا ۸ هزار نفر تخمین زده می شود. هرچند که پس از گذشت چند روز، علی رغم اختلافات ظاهری در میان آنها و درگیری هایی که بر سر صداقت سیاسی از خود نشان می دهند، دیدارکنندگان متقاعد می شوند که این سربازان در خفا با یکدیگر متحد هستند. آنها همگی خواستار به قدرت رسیدن ارتش هستند و ارتش ترکیه را به عنوان مدل خود انتخاب کرده اند. این افسران که تقریباً همگی شان در اواخر ۳۰ سالگی یا اوایل ۴۰ سالگی را می گذرانند، متقاعد شده اند که ایران حداقل تا یک نسل نیاز به یک حکومت نظامی دارد.

برای مقامات ترکیه، این گونه ایرانیان تنها توریست هایی هستند که دوست دارند اونیفورم نظامی پوشیده و در مناطق کوهستانی متروک و پرت که قسمتی از مرز مشترک ایران و ترکیه را شکل می دهند، به سر برند، اما اکثر اتومبیل هایی که این توریست های بیگانه را حمل می کنند، نمره دیپلماتیک دارند تا به این وسیله از جانب مأموران حکومت نظامی در ترکیه که رسماً [این مناطق را] به عنوان منطقه ممنوعه اعلام کرده [است]، متوقف و بازرسی نشوند. این سربازخانه ها تماماً یا در ساختمان های متروک مدارس و یا در خانه هایی که از رؤسای ایل های محلی و یا ساکنان ثروتمند اجاره شده، قرار دارند.

... به نظر می رسد هیچ کس از آنچه که ارتش آزادی بخش انجام خواهد داد یا می تواند انجام دهد، مطمئن نیست، اما همه از تصرف آذربایجان - استانی واقع در شمال غربی ایران - در ماه بهار، هنگامی که راه های کوهستانی مجدداً قابل عبور می شود، صحبت می کنند. امید است که این تصرف موجب بروز شورش و قیام بیش از ۵۰۰ هزار ایلات مسلح در سرتاسر ایران علیه [آیت الله] خمینی شود.

در آن زمان ارتش منظم نیز به شورشیان خواهد پیوست و سناریو ادامه پیدا می کند و مردم تبریز و تهران نیز قیام کرده و سقوط (آیت الله) خمینی را مسلم خواهند ساخت. در این موقع ارتش رهایی بخش ابتدا به جانب تبریز و سپس پایتخت حرکت کرده و خلأ قدرت را پر خواهد کرد.

... آنها انبارهای عظیمی از سلاح را که در عرض سه سال گذشته از دست ارتش ایران خارج کرده اند، در اختیار دارند. ضمناً داخلی ها، نامی که هم قطارانشان بر روی این افراد مخفی گذاشته اند، جمع آوری اطلاعات، مذاکره با ایل های محلی و... را به عهده داشته و در روز معین (روزی که عملیات آغاز می شود)، به عنوان واحد مقدم حمله عمل خواهند کرد.

افسران جوان تر که رهبری امور را در مرز ترکیه به عهده دارند، دوست دارند از شهرت بهره یزنند. آنها تیمسارهای مسن تر را به عنوان فرماندهان خود معرفی می کنند. این افراد عبارت اند از بهرام آریانا، ۳۹ ساله که در حال حاضر در آنکارا به سر می برد و در برخی مواقع از مرزها دیدن می کند، تیمسار علی امیری و دریا دار احمد مدنی، وزیر دفاع سابق (آیت الله) خمینی.

یکی از نگرانی های بزرگ افسران مزبور گزارش های رسیده از فعالیت های نظامی شوروی در مرز مشترک این کشور با ایران است. منابع ترکیه اظهار می دارند که شوروی حداقل ۱۴ لشکر آماده به جنگ در قفقاز دارد. این تجمع نیرو که از سال ۱۹۴۶ به این طرف بزرگ ترین رقم به حساب می آید، ظاهراً مقدمات و تدارک یک دخالت احتمالی از جانب شوروی به شهرهای جلفا و آستارا به ترتیب از طریق رودخانه ارس و دریای خزر می باشد. اولین راه، مستقیماً به تبریز منتهی شده و دومین مسیر نیز از طریق رشت به تهران ختم می شود.

... افسران در تبعید مدعی هستند که می توانند در صورتی که از حمایت مالی بیشتری برخوردار شوند، سریعاً ۲ لشکر کامل ۲۲ هزار نفری را شکل دهند. یک منبع نیروی بالقوه از تازه واردین عبارت اند از ۱۰۰ هزار (!) سرباز ایرانی که در حال حاضر به عنوان اسیر در عراق به سر می برند. گفته می شود بسیاری از آنها آماده می شوند تا در ازای آزادی شان، به نیروهای مخالف [آیت الله] خمینی بپیوندند. (۱)

۱

دادستان کل انقلاب در گفت و گو با خبرگزاری پارس اظهار ندامت گروهی از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را مهم ترین ضربه به این سازمان دانست. حجت الاسلام سیدحسین موسوی تبریزی در ترسیم وضعیت فعلی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) گفت: سازمان منافقین دیگر نه تنها هیچ پایگاه مردمی ندارد، بلکه از داخل نیز از هم پاشیده است و بازگشت فوج فوج اعضای آن به دامن گرم اسلام و ندامت جمعی از آنها از اشتباهات گذشته شان، مهم ترین ضربه ای است که به این سازمان وارد می شود. وی در پایان این مصاحبه اجرای برنامه های ارشادی مسئولان برای زندانیان را بسیار مطلوب توصیف کرد و گفت: از زمان اجرای برنامه های ارشادی در زندان و تشکیل کلاس های ایدئولوژی تاکنون ۹۰ درصد از اعضا و هواداران منافقین به آغوش مهربان اسلام بازگشته اند و از کرده خود استغفار نموده اند. (۲)

۲

امروز جلسه شورای عالی دفاع در حضور امام خمینی تشکیل شد. در این جلسه آیت الله خامنه ای (رئیس جمهور و رئیس شورای عالی دفاع)، آقای هاشمی رفسنجانی (رئیس مجلس و نماینده امام در شورای عالی دفاع)، سیداحمد خمینی، میرحسین موسوی (نخست وزیر)، سر تیپ ظهیرنژاد (رئیس ستاد مشترک ارتش)، سرهنگ سلیمی (وزیر دفاع)، محسن رضایی (فرمانده سپاه)، سرهنگ علی صیاد شیرازی (فرمانده نیروی زمینی) و کمال خرازی (مسئول ستاد تبلیغات جنگ) حضور داشتند. (۳)

درباره موضوعات مطرح شده در این جلسه در بخشی از خاطرات امروز آقای هاشمی رفسنجانی آمده است: «آقایان صیاد شیرازی و محسن رضایی که از جبهه آمده بودند، گزارش پیروزی جبهه بستان را دادند. پیروزی مهمی است. یک صد تانک و نفربر سالم، حدود یک صد ماشین بزرگ راه سازی، ماشین های فراوان دیگر و مهمات و سلاح های فراوان گرفته ایم. ۲۵۰۰ نفر از دشمن کشته و ۵۰۰ نفر

- ۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۲۶، ۳/۱۰/۱۳۶۰، صص ۱۹ - ۲۲، به نقل از ساندی تایمز، چاپ انگلستان، ۱۵/۹/۱۳۶۰.
- ۲- روزنامه کیهان، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳، تبریز، خبرگزاری پارس.
- ۳- همان، ص ۱۴؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴.

اسیر شده اند. راه تدارکاتی میان بر دشمن قطع شده و دشمن نیروی فراوانی برای جبران این شکست جمع کرده است. متأسفانه ما هم تلفات زیاد داده ایم. ۱۲۵ نفر نظامی شهید، ۴۰۰ نظامی مجروح، ۷۰۰ نفر از نیروهای مردمی شهید و ۱۸۰۰ نفر مجروح داشته ایم. به دلیل اینکه نیروهای پیاده عامل این فتح بوده اند و فداکارانه به قلب دشمن زده اند، پیروز شده ایم و تلفات زیاد داده ایم. تأکید کردیم که این گونه تلفات در حمله های دیگر نباید داشته باشیم. برنامه بعدی به همین زودی در غرب عمل می شود، ولی به وسعت بستان نیست. بین آقایان صیاد و ظهیرنژاد اختلاف است. به طور کلی اختلافات بین ستاد و نیروی زمینی و نیروی هوایی مطرح شد و امام نصیحت کردند همکاری کنند.»^(۱)

رئیس جمهور نیز در پایان این جلسه در گفت و گو با خبرنگاران درباره ویژگی عملیات طریق القدس در ابعاد نظامی، تأثیر آن بر مسیرهای ترابری و تدارک ارتش عراق و نقش تعیین کننده نیروهای مردمی مطالبی بیان کرد. آیت الله خامنه ای در بخش هایی از این گفت و گو اظهار کرد: «چند نکته مهم در این عملیات وجود دارد که در عملیات قبلی وجود نداشت. یکی بسته شدن راه تدارکاتی مهم نیروهای عراقی در داخل خاک ما بود. یکی از دو راه تدارکاتی بسیار مهم در بخش مرکزی و جنوبی خوزستان راه بستان بود و راه دیگر هم راه طلائیه است در جنوب؛ یعنی حدود شمال آبادان و خرمشهر که آنجا هم راه تدارکاتی مهمی است برای عراقی ها و این راه، دومین راه تدارکاتی بود. عراقی ها در این منطقه جاده مستحکمی هم برای خودشان فراهم کرده بودند و می توانستند به آسانی آنچه را که می خواهند از منطقه عماره وارد خاک ما کنند و تدارکات را به نیروهای خودشان برسانند؛ نیروهایی که بین کرخه و کارون هستند و نیروهایی که در اطراف سوسنگرد بودند و نیروهایی که در الله اکبر بودند و اخیراً نیروهایی که در شمال و حوالی نisan قرار داشتند. نکته دوم این است که این منطقه، منطقه ای بود که نیروهای عراق از اینجا می توانستند بین نیروهای خودشان در شمال خوزستان و جنوب خوزستان رابطه برقرار کنند و این نکته بسیار بااهمیتی است. همان طوری که می دانید یکی از امتیازات هر نیرویی این است که بتواند سریعاً جابه جایی انجام بدهد. یعنی اگر چنانچه در یک نقطه نیروهای او درگیر یک عملیات هستند و در این عملیات احساس می کند که احتیاج به پشتیبانی انسانی دارد، بتواند فوراً از یک نقطه دیگری نیروهایی را به کمک نیروهای درگیر برساند و مانع از شکست و [از بین رفتن] تلاش آنها بشود. عراق این کار را از این طریق انجام می داد. الآن عراق اگر بخواهد

ص: ۸۷۹

۱- علی اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ نهم، ۱۳۸۶، ص ۳۱۸.

از شمال چه از شمال خوزستان و کلاً منطقه شمال و شمال غربی نیرویی را وارد منطقه جنوب بکند، مجبور است که چند صد کیلومتر راه را طی کند و به جای اینکه راه میان بر بزند، بایستی از پشت هورالعظیم و هورالهویزه دور بزند و از راه طلائی وارد خاک خوزستان بشود و این برای او بسیار مهم است. بنابراین، این عملیات اگرچه از لحاظ سرزمینی اهمیتی بیش از اهمیت آبادان نداشت و شاید عملیات آبادان از لحاظ رفع محاصره آبادان دارای یک اهمیت خاصی بود، اما از جهت استراتژیکی و تدارکاتی، این عملیات بسیار مهم بود و از عملیاتی که قبلاً انجام گرفت، مهم تر بود.

... نکته قابل توجهی که برای عموم هم میهنان عزیزمان لازم است بگویم این است که در این عملیات نقش بسیار مهم نیروهای مردمی کاملاً آشکار شد. تراکم نیروی مردمی مشتاق جهاد و شهادت به قدری بود که نیروهای عراقی را به شگفت آورده بود. در شنود و در گفت و گوهای نیروهای عراقی کاملاً این نکته به چشم می خورد که از انبوه نیروهای ما اینها به رعب و وحشت افتاده بودند. این انبوه نیرو را علاوه بر اینکه نیروهای نظامی ارتش و سپاه در این منطقه حضور داشتند و زیاد هم بودند و کارایی هم داشتند، عمدتاً نیروهای بسیج مردمی به وجود آورده بودند و جوانان رزمنده ما چه کسانی که در همین عملیات بودند و چه کسانی که دوره های نظامی را قبلاً گذرانده بودند یا در این مدت گذراندند، اینها توانستند در میدان جنگ موفقیت های بسیار بالایی را به این عملیات بدهند و این پیروزی را نصیب ما بکنند.»^(۱)

۱

علی شمس اردکانی، سفیر ایران در کویت، در مصاحبه با نشریه کویتی النهار مطالبی را درباره میزان صادرات نفت ایران و مصرف داخلی، ملاحظات سیاسی ایران برای بقای سازمان اوپک و تصمیم ایران برای نفروختن گاز و اولویت مصرف آن در داخل بیان کرد. بخش هایی از این مصاحبه که خبرگزاری آسوشیتدپرس به نقل از این نشریه منتشر کرده، به شرح زیر است:

«ایران روزانه ۹۰۰ هزار بشکه نفت خام صادر می کند و ما اکنون در مسیری قرار گرفته ایم که [می توانیم] اقتصاد نفتی خود را بیش از پیش سیاسی کنیم. اردکانی گفت برای ما نفت یک کالای سیاسی است و این درسی است که انقلاب به ما آموخته است. اردکانی که از سوی النهار به عنوان یک دیپلمات زیرک و قابل احترام و آگاه از مسائل ایران معرفی شده، شایعات مربوط به مشکلات ایران در امر صادرات نفتی را تکذیب کرد. وی گفت، کلیه صادرکنندگان نفت به خاطر مازاد عرضه بر تقاضا در بازار جهانی با مشکلاتی روبه رو هستند و به عقیده وی وضع بازار اخیراً بهبود یافته است.

اردکانی گفت: ما برای یافتن خریدار چندان تلاش نمی کنیم. سفیر ایران در کویت در مصاحبه خود با النهار در پاسخ به سؤالی پیرامون موضع معتدلی که ایران در مورد قیمت گذاری اخیر نفت اتخاذ کرد، گفت: توافق بر سر قیمت ۳۴ دلار برای هر بشکه نفت به این خاطر بود که ما نمی خواهیم برای ثابت کردن یک مطلب، اوپک را قربانی کنیم. این مهم نیست که آن نکته تا چه حد اهمیت دارد، مسئله

ص: ۸۸۰

مهم این است که اوپک نباید قربانی شود. اردکانی در پاسخ به سؤال مربوط به خسارات ناشی از جنگ بر اقتصاد ایران گفت: این خسارات بسیار عظیم است. وی افزود: کسانی که عراق را به سوی این جنگ سوق داده و اکنون این جنگ را تأمین می کنند، باید خسارات را جبران کنند. شمس اردکانی در این مورد توضیح بیشتری نداد و نام کشوری را که منظور وی بود، فاش نساخت.

شمس اردکانی خاطرنشان کرد صادرات نفت ایران به زودی از مرز یک میلیون بشکه در روز خواهد گذشت. وی گفت: ایران روزانه ۹۰۰ هزار بشکه نفت خام نیز به منظور مصارف داخلی تولید می کند. اردکانی گفت: ما روزانه ۹۰۰ هزار بشکه نفت صادر می کنیم و در نظر داریم در آینده نزدیک، آن را در صورت وجود تقاضا در بازار به قریب یک میلیون و ۱۰۰ هزار بشکه در روز برسانیم و در صورت عدم تقاضا عجله ای در انجام این برنامه نخواهیم داشت. وی افزود: مصارف داخلی گاز ما با سرعت زیاد در حال افزایش است و دیگر صدور گاز امکان ندارد و ما در داخل به هر میزان که باشد به آن نیازمندیم؛ تهران با ۵ میلیون جمعیت نیاز به این گاز دارد.»

آسوشیتدپرس برای توضیح بیشتر درباره قیمت نفت صادراتی و سابقه صدور گاز ایران به شوروی اضافه کرده است: «ایران قیمت هر بشکه نفت خام سبک خود را ۳۴ دلار و ۶۰ سنت با اعطای شصت روز اعتبار تعیین کرده که در واقع فقط ۲۰ سنت بالاتر از قیمت نفت خام سبک عربستان سعودی است. اردکانی گفت: ایران به رغم صادرات نفتی اش، تولیدات گاز را به مصارف داخلی اختصاص خواهد داد.» به گزارش این خبرگزاری، قبل از آغاز جنگ ایران و عراق، اتحاد شوروی خریدار اصلی گاز ایران بود، اما فروش گاز به این کشور به دلیل اختلاف بر سر قیمت آن متوقف شده است. (۱)

۱

امروز یک هیئت ژاپنی طرف قرارداد پروژه پتروشیمی ایران و ژاپن در بندر امام خمینی وارد تهران شد. بنا به اعلام روابط عمومی وزارت نفت، این هیئت قرار است در دیدار با طاهری نجف آبادی، معاون وزیر نفت در امور پتروشیمی و برخی مقامات کشور، چگونگی تکمیل این پروژه را بررسی کند.

دکتر غفوری فرد، وزیر نیرو، که به نظر می رسد یکی از افراد شرکت کننده در جلسات با هیئت ژاپنی باشد و به تازگی هم از این مجتمع بازدید کرده است، در گفت و گو با خبرگزاری پارس درباره علت بازدید خود از پروژه پتروشیمی و سابقه و پیشرفت این پروژه گفت: منظور از این سفر، بازدید از مجتمع پتروشیمی ایران - ژاپن و تصمیم گیری درباره نحوه ادامه کار پیمانکار ژاپنی بود. به این منظور همراه با چند تن از اعضای هیئت دولت که در شورای عالی اقتصاد فعالیت دارند و تعدادی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی از مجتمع مذکور در بندر امام خمینی بازدید کردیم.

وی سپس افزود: ۸۵ درصد پروژه مشترک ایران - ژاپن که تاکنون بالغ بر ۲۰ میلیارد تومان هزینه صرف ساخت آن شده، به پایان رسیده است. غفوری فرد گفت: تصمیمات لازم درباره تکمیل این مجتمع امروز در جلسه هیئت دولت مطرح شد و تصمیم نهایی را شورای عالی اقتصاد

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۲، به گزارش واحد مرکزی خبر به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از بیروت؛ و-
خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۱، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۷، بیروت - خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۵/۹/۱۳۶۰.

تا هفته آینده اعلام خواهد کرد. وزیر نیرو سپس افزود: در صورت امکان، قسمت هایی از پروژه در ایران و به دست کارشناسان و متخصصان ایرانی تکمیل خواهد شد. همچنین در صورت توافق، دو تا سه سال دیگر پروژه پتروشیمی ایران و ژاپن به مرحله بهره برداری خواهد رسید.^(۱)

۱

صبح امروز آخرین مرحله از مانورهای "ستاره درخشان" در منطقه ای نزدیک به "سلاله" در سواحل جنوبی عمان در نزدیکی مرز یمن جنوبی با حضور ۱۲۰۰ نفر از نظامیان امریکایی آغاز شد. هم زمان بخشی از این مانور نیز در سودان با شرکت ۴۰۰ نفر از نیروهای زمینی و هوایی امریکا و ۴۰۰ نفر از نیروهای سودانی با مهمات واقعی آغاز شد.^(۲)

ص: ۸۸۲

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۷، خبرگزاری پارس؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۲، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۲۴.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۹/۱۳۶۰، به نقل از آسوشیتدپرس - نیکوزیا.

ارتش عراق امروز مناطق مسکونی شهر دزفول را گلوله باران کرد و هواپیماهای این کشور به دلیل وحشت از تجمع نیروهای ایران در محورهای گیلان غرب و سرپل ذهاب، بارها بر فراز این مناطق و شهر کرمانشاه به پرواز درآمدند. در منطقه عملیاتی طریق القدس نیز در یک جنگ هوایی که میان جنگنده های عراق و یک فروند هواپیمای اف ۱۴ جمهوری اسلامی ایران رخ داد، هواپیمای ایران به دلیل اصابت موشک به بال آن سقوط کرد.

امروز باز هم نیروهای عراقی مناطق مسکونی شهر دزفول و حومه آن را با توپخانه دوربرد هدف قرار دادند. در این حملات ۴ گلوله به داخل شهر برخورد کرد که تلفاتی نداشت. از خسارات احتمالی نیز گزارشی ارسال نشده است. (۱)

همچنین هواپیماهای عراقی بار دیگر در منطقه غرب کشور به حریم شهرهای ایران تجاوز کردند. (۲) در پی این تجاوزها از ساعت ۶ صبح تا ۱۲ ظهر، ۶ بار در شهرهای غرب کشور وضعیت قرمز اعلام شد که در دو مورد آن هواپیماهای عراقی با نقض حریم هوایی کرمانشاه بر فراز مناطق مسکونی این شهر به پرواز درآمدند. (۳)

امروز همچنین یک فروند هواپیمای اف ۱۴ ارتش جمهوری اسلامی ایران در منطقه عملیاتی طریق القدس در یک نبرد هوایی با جنگنده های عراقی، از ناحیه بال راست مورد اصابت موشک قرار گرفت و سقوط کرد، ولی دو خلبان این هواپیما قبل از سقوط کامل با چتر بیرون پریده و در منطقه خودی فرود آمدند. (۴)

ص: ۸۸۳

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۲، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۲۵؛ و- سند شماره ۵۶۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته، واحد اطلاعات عملیات سپاه خوزستان به طرح و برنامه عملیات سپاه مرکز، شماره ۴۲۹، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱.

۲- به احتمال زیاد، این اقدامات عراق که از دو روز پیش آغاز شده است، به تشدید فعالیت های نیروهای خودی که در محور گیلان غرب و دشت ذهاب در حال آماده شدن برای اجرای عملیات مطلع الفجر هستند، ارتباط دارد.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۵، ۲۰/۹/۱۳۶۰، ص ۴، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۱۶/۹/۱۳۶۰.

۴- سند شماره ۵۶۸۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه ۹ به تهران (اطلاعات)، ۲۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

پس از گذشت هشت روز از عملیات طریق القدس که آزادی شهر اشغال شده بستان را در پی داشت، عراقی ها همچنان بر موضع انکار خود پافشاری می کنند. امروز یک فرمانده نظامی عراق در ادامه این سیاست در مصاحبه با روزنامه رسمی الثوره بدون آنکه به عقب رانده شدن نیروهای عراقی از منطقه عمومی بستان و اسیر، کشته و زخمی شدن تعداد زیادی از افراد ارتش این کشور اشاره ای کند، کوشید حملات ایران را در این منطقه ناکام جلوه دهد. گزارش خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری کویت از سخنان این فرمانده عراقی به این شرح است: «یک فرمانده عراقی نبرد سوسنگرد را بزرگ ترین درگیری در جنگ ایران و عراق توصیف کرد. این فرمانده عراقی که نامش گفته نشده، به روزنامه رسمی الثوره (چاپ عراق)، گفت که ارتش عراق در این درگیری ها ضایعات فراوانی به نیروهای ایران وارد کرده است و تعداد کشته شدگان و زخمی های ایرانی ها در این درگیری هزاران تن تخمین زده شده و ارتش عراق برتری خود را در این درگیری ها نشان داده است. فرمانده عراقی افزود: نیروهای ایرانی در ۲۶ نوامبر (۵ آذرماه) با به کار بردن تعداد زیادی سرباز و حمایت تانک و وسایل مکانیزه سعی کردند با مشغول کردن نیروهای عراقی در یک جناح، دست به حمله بزرگی از دو جناح دیگر بزنند، اما این حمله خنثی شد. این فرمانده عراق سپس ادعا کرد با انجام یک ضدحمله از سوی نیروهای عراقی، تانک ها و سربازان ایرانی از هم پاشیدند و تعداد زیادی از این سربازان به اسارت نیروهای عراقی درآمدند. وی می افزاید: نیروهای ایران سپس در دهم آذرماه برای دومین بار دست به حمله زدند، ولی این بار نیز این حمله شکست خورد و نیروهای عراقی به حملات خود به نیروهای شکست خورده ایرانی ادامه دادند.»(۱)

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی در این باره چنین نوشته است: «عراق با زور تبلیغات تاحدودی اثر پیروزی ایران در بستان را کاسته و باینکه شکست فاحشی خورده، در بیانیه خود از پیروزی و پیشرفت دم می زند و از شهدای زیاد ما در این پیروزی استفاده می کند. صدام شخصاً به پشت جبهه رفته و اظهاراتی کرده.»(۲)

سرهنگ معینی پور، فرمانده نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، در گفت و گو با خبرگزاری پارس درخصوص اقدامات اخیر نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران در مقابله با هواپیماهای عراقی گزارش داد.

وی گفت: در شب حمله غرور آفرین نیروهای ایران به بستان، باینکه هوا بارانی بود، خلبانان رزمنده ما با تلاش بی سابقه ای پوشش هوایی منطقه را برقرار کردند و روزهای بعد از حمله نیز توانستند ضمن دفاع از منطقه، ۱۸ فروند از هواپیماهای ارتش مزدور عراق را سرنگون کنند. وی افزود: روز قبل از عملیات طریق القدس در اهواز بودم و هماهنگی های لازم را با سرهنگ

ص: ۸۸۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۲، ۱۷/۹/۱۳۶۰، صص ۳ - ۲، بغداد - خبرگزاری کویت، ۱۶/۹/۱۳۶۰.

۲- علی اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، ص ۳۹۶.

صیاد شیرازی، فرمانده نیروی زمینی، انجام دادیم و نیروهای ایران با هماهنگی کامل توانستند به پیروزی دست یابند این عملیات با هماهنگی کامل میان ارتش، سپاه، افراد بسیج و نیروهای نامنظم در روی زمین و نیروی هوایی و هوانیروز در آسمان آغاز شد و با پیروزی خاتمه یافت. ان شاءالله این پیروزی ها را ادامه خواهیم داد و مردم مسلمان عراق نیز شهرهای مقدس عراق را آزاد خواهند کرد و راه را برای آزادی قدس باز خواهیم کرد.

فرمانده نیروی هوایی افزود: عملیات روز چهارشنبه گذشته (۱۱/۹/۱۳۶۰) که در نتیجه آن ۹ فروند از هواپیماهای دشمن سرنگون شد، یکی از بی سابقه ترین عملیات ها در تاریخ جنگ های هوایی جهان بود که خلبانان رزمنده ما موفق به اجرای آن شدند. من در اینجا به خلبانان ارتش عراق اخطار می کنم که آنها نیز اگر از مرز ایران عبور کنند هواپیماهایشان ساقط و خودشان کشته خواهند شد. ما می دانیم که آنها را به اجبار به طرف ایران اعزام می کنند، بنابراین، اگر این خلبانان بیایند و بمب هایشان را در کوهستان ها بریزند و خودشان با چتر نجات در بیابان ها فرود بیایند، ما آنها را پیدا کرده و از آنها پذیرایی خواهیم کرد، در غیر این صورت سرنوشتی جز مرگ در انتظارشان نیست. (۱)

۱

در اقدامات عناصر مسلح غیرقانونی در منطقه مریوان، کامیاران و نوسود، ۴ تن از نیروهای خودی شهید، ۲ تن زخمی و ۱۳ تن به گروگان گرفته شدند. از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی نیز ۵ تن کشته و ۳ تن زخمی شدند.

عده ای از افراد گروه کومه له ساعت ۰۲:۰۰ بامداد امروز، در عملیاتی غافلگیرانه با حمله به پایگاه دکل مریوان ۱۳ تن از نیروهای این پایگاه را که اغلب سرباز بودند، به گروگان گرفتند. مهاجمان همچنین همه سلاح ها و مهمات موجود در پایگاه را به غارت بردند. (۲)

افراد حزب دمکرات کردستان ایران نیز به نیروهای سپاه مستقر در پایگاه لون سادات در شمال غربی کامیاران، حمله کردند که با مقاومت نیروهای خودی مواجه و با تحمل ۴ کشته و ۳ زخمی و به جا گذاشتن یک نارنجک تفنگی و ۲ نارنجک دستی و تعدادی خشاب ۳ مجبور به عقب نشینی شدند (۳) افراد این حزب همچنین در این منطقه به پایگاه کوره دژ بالا حمله کردند، اما بر اثر آتش خمپاره های خودی منطقه را ترک کردند. از تلفات وارد شده به مهاجمان اطلاعی در دست نیست. (۴) گفتنی است عناصر مسلح وابسته به گروه های غیر قانونی در سه روز گذشته نیز حملات بی نتیجه ای به این منطقه انجام داده بودند و در حمله دیروز (۱۵/۹/۱۳۶۰) یک تن از این مهاجمان کشته شده بود. (۵)

همچنین در دو عملیات مین گذاری و کمین افراد حزب دمکرات در جاده مریوان و محور سقز، ۴ تن از افراد سپاه به شهادت رسیدند. (۶) در جنوب نوسود نیز خودرو حامل غذای نیروهای ژاندارمری مستقر در پایگاه شیخان، هنگام عبور از جاده نیسانه، بر اثر برخورد با مین آسیب دید. در این حادثه ۲ سرنشین خودرو زخمی شدند. (۷)

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

۲- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاها معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۵/۱۰/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- سند شماره ۲۹۴۳۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱.

۳- سند شماره ۵۶۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه مرکز، ۱۸/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- سند شماره ۵۶۸۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ص ۴؛ و- سند شماره ۲۹۴۳۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۱۸/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

۴- سند شماره ۲۹۴۴۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۱۷/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۵- سند شماره ۳۰۰۸۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزاها (مد عملیات)، شماره ۱۰۱، ۱۶/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۲۹۴۴۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی - نظامی)، ۱۷/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- سند شماره ۳۰۰۸۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزاها (مد عملیات)، شماره ۱۰۰، ۱۵/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

۶- سند شماره ۲۹۴۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به فرمانده تیپ ۳ مریوان، ۲۸/۹/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱.

۷- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ص ۳؛ و- سند شماره ۵۶۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳) مرکز فرماندهی به وزیر کشور، ۱۶/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.

اقدام به سرقت مسلحانه از بانک، درگیری با نیروهای سپاه و بمب گذاری از جمله تحرکات امروز عناصر ضدانقلاب در شهرهای شیراز، اصفهان و بروجرد بود.

در شیراز، ۳ تن از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ساعت ۱۳:۲۰، به قصد سرقت پول های بانک ملت (شعبه میدان فلسطین) به سمت نگهبانان که مشغول انتقال کیسه های پول از بانک به خودرو حامل پول بودند، شلیک کردند. در این حادثه یک تن از نگهبانان (که از مأموران شهربانی بودند) به نام سرپاسبان دوم "علمدار جوکار" به شهادت رسید. "حسن کاویانی" نگهبان بسیجی داخل بانک نیز به محض وارد شدن به خیابان هدف گلوله قرار گرفته، شهید شد. در پی این واقعه، افرادی که شاهد ماجرا بودند شروع به داد و فریاد کردند و مهاجمان بدون آنکه به ۱۷ میلیون تومان موجودی کیسه بانک دست یابند، گریختند. افراد سازمان قبل از فرار دو عدد کلت مأموران را نیز ربوده و با خود بردند. (۱)

در جاده اصفهان نیز در پی یک عملیات تعقیب و گریز، نیروهای سپاه با افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) درگیر شدند که در نتیجه آن یک تن از افراد سازمان کشته و یک نفر دیگر دستگیر شد. از نیروهای سپاه نیز یک تن به نام مرتضی رفیعی به شهادت رسید. در این واقعه خودرو افراد سازمان که در آن سلاح و تعدادی فشنگ وجود داشت به دست نیروهای سپاه افتاد. (۲)

همچنین در خیابان جعفری بروجرد بر اثر انفجار یک بمب قوی که افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در زیر یک خودرو کار گذاشته بودند، یک کودک نه ساله به شهادت رسید و ۱۰ تن زخمی شدند که حال دو تن از زخمیان وخیم گزارش شده است. شدت انفجار به حدی بود که شیشه های ساختمان ها و خودروهایی که در شعاع صد متری محل انفجار قرار داشتند، شکست. (۳)

امام خمینی در پیامی خطاب به شورای عالی قضایی و دادستانی انقلاب اسلامی، مسئولان این نهادها را مکلف کرد تا به اقدامات خودسرانه افراد و گروه ها در بازداشت اشخاص و مصادره اموال بدون مجوز قانونی یا اعمالی از این قبیل، پایان دهند. به دنبال صدور این پیام، دادستانی انقلاب نیز بخشنامه ای را در چهار بند صادر کرد.

متن پیام امام خمینی به این شرح است: «شورای عالی قضایی - دادستان محترم انقلاب اسلامی، اخیراً گزارش هایی می رسد که افراد غیر مسئول و احتمالاً از گروه های منحرف و گاهی مقامات مسئول برخلاف مقررات اسلامی و قانونی متعرض اموال و املاک محترم مردم می شوند و به طور سرخود به تقسیم املاک و مصادره اموال اشخاص می پردازند و گاهی به منازل اشخاص بدون مجوز شرعی و قانونی وارد و آنان را جلب می نمایند و اگر شخص مورد نظر نباشد، بستگان و زن و فرزند او را جلب می کنند و گاهی به بهانه هایی هتک آبرو و حیثیت اشخاص را می نمایند و با این اعمال غیر شرعی هتک جمهوری اسلامی و مقامات قضایی را می برند. مقرر فرمایید سازمان بازرسی

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۲، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۲۹، شیراز؛ و- سند شماره ۵۶۸۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه ۹ به تهران (فرماندهی)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳، شیراز- خبرگزاری پارس.
  - ۲- روزنامه اطلاعات، ۱۸/۹/۱۳۶۰، ص ۴، اصفهان.
  - ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۲، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۲۹، خرم آباد؛ و- روزنامه کیهان، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۳، خرم آباد - خبرگزاری پارس.

کل کشور با سرعت عمل رسیدگی کرده، به مقامات قضایی گزارش دهند و اگر شکایاتی به دادستانی ها رسید، با سرعت رسیدگی نمایند و اشخاص یا گروه هایی که مرتکب این نحو اعمال غیر شرعی و غیر قانونی می شوند احضار و پس از اثبات جرم به مجازات برسند. و لازم است اینجانب را از مسائل مذکور مطلع نمایید.»^(۱)

به دنبال پیام امام خمینی سیدحسین موسوی تبریزی، دادستان کل انقلاب، بخشنامه ای را در چهار بند به همه دادسراهای انقلاب و دادستانی های انقلاب اسلامی مستقر در سپاه صادر کرد. در این بخشنامه به لزوم انجام دادن تحقیقات و داشتن ادله بیشتر برای صدور حکم بازداشت، آزادی متهمان با وثیقه در حد امکان و غیرقانونی بودن جلب و بازداشت افراد بدون حکم مراجع قضایی تأکید شده است. در این بخشنامه آمده است:

«در اجرای فرمان مهم امامت رهبر انقلاب اسلامی ایران، بدین وسیله توجه کلیه دادستان ها و دادیاران و بازپرسان دادسراهای انقلاب اسلامی و همچنین دادستانی انقلاب اسلامی سپاه پاسداران و نمایندگان های مربوطه در سراسر کشور را به این نکات جلب می کند.

۱. از صدور حکم جلب، دستگیری، بازداشت افراد بدون انجام تحقیقات لازم و ملاحظه اسناد و مدارک کافی اکیداً خودداری شود و در صورت وجود دلایل و مدارک نیز در مورد متهمین غیر گروهک های محارب یا افرادی که آزادی ایشان با قرارهای تأمین وثیقه یا کفالت امکان پذیر است، حتی الامکان از بازداشت و زندان خودداری شود.

۲. پاسداران سپاه و کمیته ها بدون کسب مجوز قانونی از مراجع قضائی به هیچ وجه حق احضار، جلب، دستگیری، بازرسی از منزل و توقیف و ضبط اموال را ندارند و در صورت اقدام، وظیفه دادستانی انقلاب اسلامی محل است که ایشان را تحت پیگرد قانونی قرار دهد.

۳. افراد غیر پاسدار که خودسرانه اقدام به دستگیری، جلب و توقیف و ضبط اموال اشخاص نمایند، شدیداً تحت تعقیب قانونی قرار می گیرند.

۴. در مورد توقیف اموال منقول و غیرمنقول و انسداد حساب های بانکی ضرورت دارد قبل از هرگونه اقدام، دلایل و مدارک لازم جمع آوری شود، تا بدین نحو از توقیف بی رویه اموال و املاک مردم و انسداد بلاجهت حساب های بانکی جلوگیری شود. این گونه اقدامات که تا به حال صورت گرفته ضرورت دارد سریعاً مورد بررسی واقع و نسبت به ارسال پرونده به

ص: ۸۸۷

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، ص ۴۰۸.

دادگاه یا رفع توقیف اقدام شود. استرداد یا مصادره اموال منوط به صدور حکم توسط حاکم شرع و تأیید آن در دادگاه عالی بوده و در غیر این صورت بلااعتبار است.

اعلام این اطلاعیه از وسایل ارتباط جمعی به منزله ابلاغ محسوب شده و متخلفین از بخشنامه در دادستانی کل انقلاب تحت تعقیب قرار خواهند گرفت.»^(۱)

۱

آیت الله موسوی اردبیلی، رئیس دیوان عالی کشور، در یک مصاحبه رادیو تلویزیونی درباره جرائمی که منجر به صدور حکم اعدام برای افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی می شود، توضیحاتی داد.

وی در پاسخ به این سؤال که ضابطه اعدام برای دستگیرشدگان چیست و آیا تظاهرات یا تبلیغات شدید علیه دولت موجب اعدام است، گفت: در تظاهرات شرکت کردن و حتی انتقاد شدید از دولت هم موجب اعدام نیست. آنچه موجب اعدام می شود، عبارت است از: قیام مسلحانه. پس اگر کسی قیام مسلحانه بکند یا کسی را بکشد یا انفجاری را به وجود آورد و از این قبیل کارها، مجازاتش اعدام است. در غیر این صورت، جرائم دیگر مجازات زندان را در پی دارد.^(۲)

وی همچنین به پرسش خبرنگار تلویزیون سوئد درباره سن قانونی برای احراز مجرمیت افراد خطاکار این طور پاسخ داد:

حساب دستگیری با حساب مجازات جداست. حساب مجازات یک سن محدودی دارد، شرعاً ۱۵ سال را تمام کند و وارد ۱۶ سال بشود. در قانون سابق ۱۸ سال بود، اما ما در انتخابات هایی که داشتیم سن ۱۵ سال را معیار قرار دادیم. اگر دادگاه های انقلاب ۱۶ سال را معیار قرار بدهند، اشکالی ندارد، اما نوعاً ۱۸ سال را مراعات می کنند و اما راجع به دستگیری، اگر جرمی مرتکب شده باشند، اینها را دستگیر می کنند و سابقاً هم این طور بود؛ ما برای رسیدگی به جرائم اطفال دادگاه هایی داشتیم و برای نگه داشتن آنها هم جایگاه خاصی داشتیم.^(۳)

۲

امروز فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و فرمانده نیروی زمینی ارتش در مصاحبه هایی جداگانه، اهداف عملیات طریق القدس، دستاوردهای این عملیات، آینده جنگ و آخرین وضعیت نیروهای خودی و دشمن را تشریح کردند.

محسن رضایی، فرمانده کل سپاه پاسداران، در مصاحبه با خبرگزاری پارس درباره تشکیل

ص: ۸۸۸

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

۲- روزنامه کیهان، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۳.

یگان زرهی سپاه با بهره گیری از وسایل و تجهیزات زرهی به غنیمت گرفته شده از عراق، اهداف اصلی تاکتیک عملیاتی سپاه و خودداری از انهدام کامل عراق با نیت به کارگیری این نیروها علیه رژیم اشغالگر قدس مطالبی را بیان کرد. بخش هایی از سخنان وی به نقل از روزنامه اطلاعات به این شرح است: «هدف اساسی و اصلی تاکتیک عملیاتی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی فعالیت های رزمی پیاده است. این نیروها با ترکیب و هماهنگی اصولی با نیروهای زرهی زمینی به صورتی وارد صحنه نبرد می شوند که دشمن را غافلگیر و متلاشی می کنند.»

وی همچنین اعلام کرد: «سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با استفاده از تمام غنائم جنگی در حال تشکیل گردان های زرهی است که در عملیات بستان علاوه بر دو لشکر پیاده نیروهای سپاهی و مردمی، یکی از این گردان ها نیز وارد میدان شد و بسیار موفقیت آمیز و خوب هم عمل کرد.»

رضایی افزود: «اغلب این غنائم روسی است، به اضافه اینکه اخیراً تویی از عراقی ها گرفته ایم که ایتالیایی است و مهمات دیگری که از کشورهای پادشاهی سعودی و یمن شمالی فرستاده شده اند.» فرمانده سپاه پاسداران با اظهار این مطلب که از این پس با هر پیروزی که ما به دست آوریم یک شکست تصاعدی به دشمن وارد می شود، گفت: «دشمنی که تمام توانش را علیه ما به کار برده در هر نقطه که شکست بخورد نیروهایش را کاملاً از دست می دهد و به ناچار برای جبران این شکست از نواحی دیگر جبهه نیرو جمع می کند و با این کار، خود را بیشتر از پیش تضعیف و پیروزی نهایی ما را سریع تر می کند.»

محسن رضایی با تأکید بر این نکته که ما قصد انهدام کامل ارتش عراق را نداریم، چراکه می خواهیم این ارتش را بر علیه رژیم اشغالگر قدس به کار گیریم، گفت: «ما بر اساس تکلیف شرعی تا آخرین لحظه بر علیه تجاوز مقابله و از کشورمان دفاع می کنیم همچنان که آزادسازی قدس نیز تنها از طریق یک نبرد عادلانه و دفاع از سرزمین های اسلامی امکان پذیر است.» وی در پایان به افراد ارتش عراق توصیه کرد تا به انگیزه های خود برای ادامه جنگ با جمهوری اسلامی ایران فکر کنند و بیش از این خود را اسیر و بازچه مردی نسازند که برای ابقای خود به هر قیمت قصد دارد تمام سربازان عراقی را به کشتن دهد. رضایی از سربازان عراقی که ناآگاهانه از افسران بعثی اطاعت می کنند، خواست با پشتیبانی مردم مسلمان عراق امور ارتش خود را در دست گیرند تا بتوانند در آینده در کنار رزمندگان ایرانی و سایر نظامیان کشورهای اسلامی علیه رژیم اشغالگر قدس بجنگند. (۱)

سرهنگ صیاد شیرازی فرمانده نیروی زمینی نیز در مصاحبه اختصاصی با روزنامه اطلاعات شرکت کرد. مهم ترین محورهای سخنان وی در این مصاحبه عبارت اند از: ارزش نظامی دستاوردهای عملیات طریق القدس، گسترش نامناسب دشمن در منطقه هویزه و توسعه یافتن دامنه عملیات های نیروهای خودی با استفاده از این وضعیت دشمن، نقش عملیات ثامن الائمه (ع) و

طریق القدس در برنامه ریزی های آینده عملیات های ایران، امکان عملیات تعرضی نیروهای ایران به داخل خاک عراق، مرحله بندی اقدامات نظامی انجام شده در شمال غرب کشور و اعلام نزدیک شدن به پایان مرحله اول با پاک سازی بخش های باقیمانده از جاده های موجود در این مناطق و تلاش برای برقراری امنیت پایدار با رسیدگی به وضع معیشتی و اقدامات رفاهی در مرحله بعدی، تحول ایجادشده در نیروی زمینی ارتش و ازبین رفتن زمینه های توطئه یا خیانت و به حداقل رسیدن سهل انگاری در اجرای مأموریت ها باتوجه به رزم عقیدتی این نیرو و اعلام رضایتمندی از وضع کلی فرماندهان و کارکنان نیروی زمینی. بخش هایی از گفته های سرهنگ علی صیاد شیرازی به این شرح است: «ارزش های نظامی که از این پیروزی حاصل شده عبارت است از: قطع کردن ارتباط بین جبهه های شمال و جنوب دشمن، درآوردن زمینی به مساحت ۳۰۰ کیلومتر مربع از چنگ دشمن، منهدم کردن دو تیپ و چند گردان از نیروهای دشمن و به دست آوردن غنائم جنگی بی شماری که هم اکنون آنها را در صحنه نبرد علیه دشمن به کار گرفته ایم. از دیگر ارزش های نظامی این پیروزی را باید واردآوردن ضربات بسیار سنگین به دشمن و به هم زدن تعادل رزمی دشمن نام برد که آثار این عدم تعادل نیروهای دشمن در تمام جبهه ها پدیدار گشته است. این عملیات زمینه بسیار خوبی را برایمان فراهم کرده است تا ما بتوانیم با تداوم بخشیدن به عملیات ها، هرچه زودتر در سرکوبی دشمن متجاوز و به دست آوردن پیروزی نهایی موفق شویم.

ما در عملیات طریق القدس تقریباً به ۸۰ درصد هدف هایمان رسیده ایم. ولی در حین عملیات دریافتیم که علاوه بر ۲۰ درصدی که از این عملیات باقی مانده، امید بیشتری می رود که درصدهای بالاتری از موفقیت را دنبال کنیم. از جبهه هویزه نام بردید. باید در پاسخ بگویم که جبهه ای به این نام را ما به رسمیت نمی شناسیم. در این منطقه، دشمن در یک محدوده ای از زمین گسترش یافته است که میزان این گسترش روزبه روز دگرگون و محدودتر می شود و با عملیاتی که ما آغاز کرده ایم و ان شاءالله گسترش خواهد یافت، در تمام جبهه ها دشمن در اغتشاش و اضطراب فرو خواهد رفت. عملیات های ثامن الائمه(ع) و طریق القدس آغاز یک رشته عملیاتی بود که ما در برنامه داریم و بایستی ارتباط عملیات آینده را با این عملیاتی که شروع شده بعدها بسنجیم تا دریابیم که این عملیات تا چه میزان در رساندن ما به هدف مؤثر بوده است. به عبارت دیگر، باید بگویم که ما به صورت موضعی بر دشمن نتاخته ایم، بلکه خواسته ایم به صورت یکپارچه بر دشمن بتازیم که ان شاءالله عملیات بعدی نمایانگر آن خواهد بود... پیروزی اخیر رزمندگان اسلام به بازپس گرفتن نقطه مرزی تنگ چزابه محدود نمی شود، بلکه شروع یک سلسله عملیات گسترده در سراسر جبهه ها است. با گرفتن نقطه استراتژیکی چزابه ارتباط کلی نیروهای عراقی در جبهه کاملاً قطع شده و به این ترتیب با ازدست رفتن نیروهای صدام در این ناحیه توان دشمن در حرکت و جابه جایی نیروهایش از نقطه ای به نقطه دیگر از میان رفته و به زودی به شکست فاحش صدام منجر می شود.»

سرهنگ صیاد شیرازی در مورد سخنان نخست وزیر مبنی بر اینکه در صورت ادامه تجاوزهای صدام ممکن است ما عملیات تعرضی به داخل خاک عراق داشته باشیم، گفت: «خط مشی ما با دولت یکی است و در صورتی که صدام بخواهد قسمت هایی از خاک میهن اسلامی ما را که اشغال کرده همچنان نگه دارد، ما با قدرتی که در خود می بینیم، می توانیم او را با حرکت های تعرضی خود سرجایش بنشانیم.»

سرهنگ صیاد شیرازی در این گفت و گو در زمینه مبارزه با ضدانقلاب در مناطق شمال غربی کشور و سرکوب گروهک های وابسته به دشمن در این منطقه گفت: «کلاً برای از بین بردن فعالیت ضدانقلاب در منطقه کردستان و شمال غرب کشور، ما در حال گذراندن دو مرحله هستیم. مرحله یکم تقریباً رو به اتمام است و آن این است که ما در بعد نظامی قاطعیت خودمان را از نظر سرکوبی ضدانقلاب در منطقه به شکل مؤثر انجام داده ایم. شهرها و جاده های مهم از دست ضدانقلاب خارج گردیده است و خودبه خود با انجام آخرین مرحله این عملیات که در شرف اجراست، ان شاءالله، مرحله یکم به پایان می رسد.»

وی در انتهای گفت و گوی خود درباره ارتش جمهوری اسلامی و نیروهای فعال در آن گفت: «نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران در مدت ماه ها جنگ که این مسئولیت خطیر را به عهده داشته است، تقریباً ناخالصی هایش را ازدست داده و اکنون رزمندگان نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی کسانی هستند که با ثبات عقیده، مسئولیت رزم را بر دوش دارند و ما کمتر به مواردی برخورد کرده ایم که نشانه توطئه ای و یا خیانتی در آن دیده شود، حتی نمونه هایی که در آن سهل انگاری و یا غفلت نمایان باشد، کمتر دیده شده است، این رزم و مبارزه نعمتی بود برای ما تا راهی را که برای عقیدتی عمل کردن و عقیدتی مبارزه کردن می بایستی سال ها طی کنیم و آموزش بگیریم و به آن برسیم، یک شبه پیموده و اکنون این امر را در عمل و در صحنه رزم با متجاوزان بعثی در نیروی ایمانی که رزمندگان مدافع انقلاب اسلامی ما را به پیش می راند، متبلور می بینیم و این موجب بسی تشکر و سپاسگزاری ماست از خداوند بزرگ.»

«من که فعلاً مسئولیت فرماندهی نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی را به عهده دارم از فرماندهان و پرسنل نیروی زمینی جمهوری اسلامی رضایت دارم، زیرا هر جا که می روم آثاری از فداکاری و ایثار و تلاش را مشاهده می کنم. البته نمونه های کوچکی از سهل انگاری ها و غفلت ها مشاهده می کنیم که خیلی زود قابل اصلاح است و این امید فراوانی به ما داده که با روح سازندگی در بافت این سازمان تلاش بکنیم. ما روزبه روز شناخت بیشتری نسبت به کیفیت های رزمی نیروهای انسانی پیدا می کنیم و براساس این شناخت می توانیم استعدادهایی را شکوفا کنیم که تاکنون کسی به آنها میدان نمی داد.» (۱)

ص: ۸۹۱

حجت الاسلام علی اکبر ناطق نوری، نماینده امام در جهاد سازندگی، ضمن تشریح عملکرد جهاد سازندگی در اقدامات پشتیبانی عملیاتی در جبهه های جنگ از سپاه پاسداران و ستاد مشترک ارتش خواست عملکرد این نهاد را در میداين نبرد نادیده نگیرند. وی گفت: «متأسفانه با اینکه جهاد سازندگی از آغاز جنگ نقش عمده ای را به عهده داشته و مهندسی سپاه و قسمت مهمی از مهندسی ارتش به عهده جهاد سازندگی بوده، مع الأسف در اطلاعیه های سپاه و اطلاعیه های ستاد مشترک، هیچ اشاره ای به خدمات این برادران نشده است که این گله را حتی از جبهه، بعضی از بچه ها از من کرده اند. وقتی که جنگ شروع شد، به تمام استان هایمان بخشنامه کردیم که همه امکاناتشان را و مخصوصاً ماشین آلات سنگین و مهندسان را به جبهه ها بفرستند. [این برادران] جاده های نظامی وسیع و فوق العاده جالبی را که از نزدیک بازدید کرده ام، درست کرده اند که رمز موفقیت نیروهای ما در این اقدامات است. همچنین سنگرهای پیش ساخته بتونی درست کرده اند، به طوری که ابتدا با آر.پی.جی. آزمایش می شود و سپس تحویل ارتش و سپاه می دهند، پناهگاه های بسیار وسیعی ساخته اند و نوع وسایلشان در خدمت سپاه و ارتش است و به هر حال همان نقش تدارکاتی و مهندسی را اینها به عهده دارند.»

حجت الاسلام ناطق نوری همچنین گفت: «در آبادان جاده های بسیاری ساخته اند که یکی از آنها جاده ماهشهر - آبادان است. در فتح بستان نیز نقش مهمی را جهاد سازندگی به عهده داشته و اظهار دوستان به بنده این بود که واقعاً اگر این راه های سوق الجیشی که جهاد سازندگی برای ما ساخته اند نبود، ما نمی توانستیم موفق شویم.» (۱)

قائم مقام وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در یک موضع گیری، مانور نظامی "ستاره درخشان" در منطقه خلیج فارس و در کرانه کشور عمان را - که با شرکت کشورهای امریکا، انگلیس و عمان در حال اجراست - محکوم کرد و آن را دخالت و حضور مستقیم نظامی امریکا در امور دیگر کشورها و کسب آمادگی برای سرکوب ملت های مسلمان منطقه ارزیابی کرد.

به نوشته روزنامه کیهان، احمد عزیزی در مورد مانور نظامی امریکا، عمان و انگلیس در عمان گفت: «این مانور که بخشی از مانورهای ستاره درخشان است و از مصر و سومالی و سودان شروع شده، به عنوان بخشی از سیاست جدید نظامی گری امریکا جهت سرکوب ملت های مسلمان در شمال افریقا و منطقه خاورمیانه صورت می گیرد. عزیزی افزود: «امپریالیسم امریکا در پی شکست های پیاپی اش در منطقه ناچار شد تا سیاست دخالت و حضور مستقیم نظامی خود را در کشورهایی که قابلیت ارضای منافعش در منطقه را دارند، دنبال کند و زمینه های فراوانی نیز در غرب ایجاد کرده تا تحت پوشش کمک به حفظ امنیت منطقه و مقابله با توسعه طلبی های شوروی، انجام مانورهای نظامی اش در منطقه را توجیه کند.» (۲)

ص: ۸۹۲

۱- همان، ص ۱۰.

۲- روزنامه کیهان، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

سید محمد غرضی، وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران، امروز برای شرکت در شصت و دومین اجلاس دوره ای اوپک که در ابوظبی پایتخت امارات متحده عربی برگزار می شود، راهی آن کشور شد. وی قبل از سفر درباره موضوع مباحث این اجلاس گفت: «کنفرانس اوپک به طور معمول هر شش ماه یک بار با حضور وزیران نفت کشورهای عضو اوپک تشکیل می شود و این بار در زمینه استفاده درازمدت از نفت و اختلاف نرخ ها بحث و تبادل نظر خواهد شد.» وزیر نفت کشورمان درباره وضع ایران در این اجلاس و تأثیر پیروزی های نظامی ایران در منطقه افزود: «ما اعتقاد داریم قیمت نفت باید براساس سیاست های داخلی کشورمان تعیین شود نه براساس سیاست کشورهای خارجی، آن چنان که تا به امروز معمول بوده است. بحثی نیست که پیروزی های ما در میان ملت های مسلمان منطقه خلیج فارس تأثیر خواهد داشت. زمانی که عراق به صورت یک قدرت نظامی ظاهر شد، تزلزلی در حاکمیت کشورهای دیگر ایجاد کرد که امروز با پیروزی رزمندگان ما کشورهای دیگر برایشان روشن می شود که ایران در رابطه با احترام به حاکمیت آنها دقت عمل خواهد داشت و بدون تردید این واقعیت در تصمیم گیری سیاست نفتی ایران در خلیج فارس و دیگر کشورها مؤثر خواهد بود.» (۱)

در جلسه امروز هیئت دولت شرح وظایف ستاد بسیج اقتصادی تصویب شد. سهمیه بندی کالاهای اساسی به عنوان یکی از تدابیر مؤثر در تأمین حداقل اقلام اساسی و معیشتی مردم در زمان جنگ و جلوگیری از تورم، اقداماتی است که اجرای آن به ستاد بسیج اقتصادی محول شده است و باتوجه به کارایی این اقدامات، در جلسه امروز هیئت دولت اساسنامه آن به تصویب رسید و فعالیت این ستاد تعریف و قانونمند شد. به نوشته روزنامه اطلاعات، براساس شرح وظایف ستاد بسیج اقتصادی، این ستاد موظف است مشکلات و بحران های اقتصادی ناشی از جنگ تحمیلی و محاصره آشکار و پنهان اقتصادی را بررسی و راه حل های ضربتی به منظور مقابله با بحران های مزبور را به سازمان های مربوطه ابلاغ کند.

ستاد بسیج اقتصادی کشور در استان های مختلف، ستادهای مشابهی با سرپرستی استاندار یا معاون تام الاختیار وی و با شرکت مدیران کل وزارتخانه ها و نهادهای مربوطه در استان تشکیل داده و وظایف آنها را در حدود اختیارات خود تصویب و ابلاغ خواهد کرد. مصوبات این ستاد مشروط بر اینکه ناقض وظایف قانونی وزارتخانه ها نباشد، لازم الاجراست. این ستاد که زیر نظر شورای اقتصادی عمل خواهد کرد، گزارش عملکرد ماهانه خود را به این شورا ارائه خواهد داد و شورا نیز می تواند در صورت عدم انطباق تصمیمات ستاد بسیج اقتصادی با سیاست های کشور، این تصمیمات را متوقف یا کأن لم یکن اعلام و به هیئت دولت گزارش کند.

دبیرخانه این ستاد که در نخست وزیری مستقر است، علاوه بر پیگیری تصمیمات و برقراری ارتباط با ستادهای استان، مسئول اجرای برخی تصمیمات ستاد که سازمان مشخصی برای آن پیش بینی نشده است، خواهد بود. (۱)

۱

مجله الدستور (۲) (چاپ لندن) در اقدامی تبلیغاتی به نقل از جبهه آزادی بخش اهواز (۳) از تحولات بزرگ در مناطق تحت اشغال عراق در آینده نزدیک خبر داد. این مجله در شماره اخیر خود نوشته است: استان خوزستان به زودی شاهد تحولات و دگرگونی های مهمی خواهد بود. به زودی خبر تشکیل یک دولت عربی اعلام خواهد شد که هدف آن در مرحله اول، مذاکره با مقامات ایرانی برای اعلام نوع نظام سیاسی حاکم بر آن است و در مراحل بعدی، تماس با دولت های عربی و خارجی برای اعتراف به حق مردم اهواز برای تعیین سرنوشت خویش، مطرح کردن آن با سازمان ملل و آماده سازی اهوازی ها برای تعیین سرنوشتشان تحت نظارت سازمان ملل. از جمله کارهای دیگر این دولت تشکیل ارتش مردمی برای حفظ امنیت و اداره امور در منطقه آزادشده عربستان (خوزستان) خواهد بود. (۴)

۲

خبرگزاری فرانسه و رویتر در دو مقاله تحلیلی به بررسی اوضاع داخلی عراق و تأثیرات جنگ در آن کشور پرداخته اند. خبرگزاری فرانسه با نگاهی نظامی به عملیات انجام شده در بستان (طریق القدس)، صحت ادعاهای عراق در بیانیه های نظامی اش را مورد تشکیک قرار داده است و ضمن اعلام خروج شوروی از موضع بی طرفی، به گرایش نسبی شوروی به سمت عراق و اقدام آن کشور در تحویل اقلام تسلیحاتی به عراق اشاره و مواضع و اقدامات شوروی در جنگ را به منزله تلاش این کشور برای حفظ وضعیت فعلی ارزیابی کرده است. در این مقاله همچنین به طور ضمنی درباره برتری و توانایی های نیروهای ایرانی و موفقیت آنها در دو عملیات اخیر مطالبی آمده است. قسمت هایی از این مقاله بدین شرح است: «برای یک خارجی بسیار مشکل است تا نظر درستی راجع به آنچه که از هشت روز قبل در صحنه می گذرد، بدهد. مقامات

ص: ۸۹۴

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱.

۲- این مجله وابسته به دربار رژیم پادشاهی عربستان سعودی و از پشتیبانان تبلیغاتی دولت عراق است.

۳- جبهه آزادی بخش اهواز تشکیلاتی ضعیف و منزوی بود که دولت عراق آن را راه اندازی کرده و پشتیبانی می کرد. این گروه به رغم ادعاهای خود، کارایی لازم برای اقدامات تأثیرگذار در استان خوزستان را نداشت و با آنکه گفته می شد دارای شاخه نظامی است، ولی فعالیت آن از چند مورد بمب گذاری کوچک در لوله های نفتی مناطق دورافتاده، فراتر نمی رفت. البته اغلب این بمب گذاری ها قبل از انفجار کشف و خنثی می شدند. این گروه بیش از آنکه فعالیت های نظامی در منطقه خوزستان داشته باشد در رسانه های عراق و عربستان با جنبه های گسترده تبلیغاتی مطرح می شد.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۳، ۱۸/۹/۱۳۶۰، صص ۸ - ۷، بیروت - خبرگزاری پارس، ۱۷/۹/۱۳۶۰؛ و- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۳۰،

۱۳۶۰/۱۰/۱۳، صص ۴۶ - ۴۷، به نقل از مجله الدستور، ۱۳۶۰/۹/۱۶.

رسمی عراق در این مورد سکوت کرده اند و وسایل خبری عراق اطلاعات کمی در اختیار می گذارند. چنین معلوم است که جنگ سختی در اطراف سوسنگرد در جریان است، ولی هیچ چیز خبرهای ایران مبنی بر عقب راندن نیروهای عراقی تا مرز را تأیید نمی کند.

ارقام تلفات طبق معمول نامتناسب است. چهار هزار ایرانی کشته شده اند و ۱۵۲ تانک ایران منهدم شده است، در حالی که تلفات و خسارات عراقی ها ۱۴۸ کشته و ۳۳ تانک انهدامی است. هرچه هست این ارقام راست یا دروغ از ارقام بیانیه های قبلی نظامی عراق بسیار بزرگ ترند. بنابراین، نشانه روشنی در دست است که در این منطقه از خوزستان اتفاقاتی جریان دارد.

... به نظر می رسد شوروی که از ابتدای جنگ اعلام بی طرفی کرده بود، اکنون از موضع خود خارج شده و جانب عراق را گرفته است. هواپیماهای عظیم آنتونوف ۲۲ با ظرفیت مفید هشتاد تن و تنها هواپیمای با قابلیت حمل تانک های تی ۶۲ و تی ۷۲، که در پل هوایی جنگ اکتبر ۷۳ مصر و در سال ۱۹۷۹ در افغانستان درخشیده بودند، اکنون در آسمان عراق به چشم می خورند. براساس اظهار ناظران متخصص، این هواپیماها سریعاً برای ارتش عراق و وسایل سنگین ضروری برای ضدحمله را حمل می کنند.

علاوه بر این، بنا به گزارش منابع دیپلماتیک، شوروی تحویل میگ های ۲۵ به عراق را تسریع کرده و همچنین تحویل تانک های تی ۶۲ و تی ۷۲ را از سر گرفته است. چیزی که در جنگ جاری برای عراق نیمه حیاتی است، این است که اگر ایران آن چنان که می گوید موفق به عقب راندن ارتش عراق از منطقه سوسنگرد تا مرز شده باشد، بنابراین، جبهه عراق را که از پانزده ماه قبل از قصر شیرین تا خونین شهر در دست داشت، به دو نیم کرده است.

... از سوی دیگر، نیروهای ایرانی قبلاً- نیروهای عراقی را که آبادان را در محاصره داشتند، به غرب رودخانه کارون راندند. عراق ضمن تأیید این موفقیت، عمل خود را برای تجدید قوا خواند. ولی نتیجه پیروزی فوق این بود که توپخانه ایران و مخصوصاً توپ های ۷۵ میلی متری با برد ۳۲ کیلومتر توانستند بصره را به زیر آتش بگیرند و موجب مزاحمت برای مراکز اقتصادی جنوب عراق بشوند. برای عراق حذف ارتش ایران در حدی که برد توپخانه ایران به خاک عراق نرسد، از ارجحیت خاصی برخوردار است. به نظر می رسد شوروی که با عراق پیمان دوستی و همکاری دارد، قصد کمک به عراق برای برقراری موقعیت مطابق میلش را دارد. ناظران معتقدند این بدین معنی است که شوروی مایل به دگرگونی موقعیت استراتژیک منطقه نیست و خواستار تضمین وضعیت کلی است. ناظران می افزایند از سرگیری مجدد جنگ عراق و ایران که حل آن بسیار بعید به نظر می رسد، به شوروی اجازه خواهد داد تا مخفیانه و بسیار مؤثر وارد حوزه خلیج فارس شود که تاکنون امریکا از طریق کشورهای عرب میانه رو، شوروی را از این منطقه دور نگه داشته است.» (۱)

ص: ۸۹۵

خبرگزاری رویتر نیز در مقاله ای به بررسی این موضوعات پرداخته است: تمایل عراق برای صلح با ایران با توجه به درخواست عراق برای تسلط کامل به رودخانه مشترک اروندرود و واگذاری سه جزیره (ابوموسی، تنب کوچک و تنب بزرگ) توسط ایران؛ چشم انداز برنامه ریزی صدام حسین برای میزبانی هفتمین نشست سران غیرمتعهدها در بغداد؛ شرایط ایران برای برقراری صلح مبنی بر عقب نشینی کامل عراق از سرزمین های اشغال شده ایران؛ تلاش های دولت عراق برای عادی نشان دادن اوضاع داخلی این کشور و کاهش تأثیر جنگ در زندگی روزمره با وجود کشته، زخمی یا اسیر شدن تعداد فراوانی از نظامیان و خسارت های زیادی که در پی کاهش دوسوم صادرات نفت عراق به اقتصاد این کشور وارد آمده است. در پایان این مقاله، نویسنده به تأثیر جنگ در دیپلماسی عراق پرداخته و در این باره نمونه هایی نیز نقل کرده است. بخش هایی از مقاله رویتر به این شرح است: «عراق می گوید حاضر است با ایران صلح کند یا به جنگ ادامه دهد، ولی به وضوح ترجیح می دهد که جنگ چهارده ماهه به زودی خاتمه یابد. میزان تلفات و خسارات در حال افزایش است و از طرفی یک جنگ طولانی می تواند به برنامه های جاه طلبانه عمرانی عراق لطمه وارد کند و برای صدام حسین که قصد دارد در ماه سپتامبر (شهریورماه) سال آینده میزبان کنفرانس سران کشورهای غیرمتعهد باشد، تولید اشکال نماید. دیپلمات ها می گویند، عراق برای حفظ موقعیت خود سرمایه گذاری زیادی برای برگزاری این کنفرانس کرده است. صدام حسین به عنوان رئیس جمهور کشور میزبان می تواند انتظار داشته باشد برای یک دوره سه ساله رئیس جنبش غیرمتعهدها بشود. ایران که در اجلاس گذشته وزرای امور خارجه کشورهای غیرمتعهد خواستار اخراج عراق از این جنبش شد، گفته است که در کنفرانس بغداد شرکت نمی کند. برای برگزاری اجلاس بغداد یک سالن کنفرانس و چندین هتل پنج ستاره در بغداد در دست ساخت است.»

خبرگزاری رویتر در ادامه این مقاله به بررسی پیشنهاد های صلح پرداخته و نوشته است: «ایران پیشنهاد های آتش بس عراق را رد کرده است. آخرین بار ایران در تاریخ ۵ نوامبر، پیشنهاد آتش بس عراق را رد کرد. ایران می گوید تا زمانی که کلیه قشون عراق از سرزمین های ایران خارج نشود، به هیچ وجه متار که جنگ امکان پذیر نیست. دیپلمات های خارجی در بغداد می گویند، راهی که بتواند بن بست موجود را بلافاصله برطرف کند، وجود ندارد. از سوی دیگر، صدام حسین ماه گذشته در نطقی در پارلمان این کشور گفت عراق حاضر است برای سرنگون کردن رژیم تهران با گروه های مخالف رژیم ایران همکاری کند. تعدادی از دیپلمات های خارجی این پیشنهاد صدام حسین را مبالغه در بیان تلقی کردند، ولی سایر دیپلمات ها از خود می پرسند این پیشنهاد تا چه میزان فرصتی برای صلح با ایران تحت رهبری آیت الله روح الله خمینی باقی می گذارد. یک دیپلمات بلند پایه که کشورش در تلاش های میانجیگری صلح بین ایران و عراق شرکت داشت، گفت، این تلاش ها در ماه های اخیر پیشرفتی نکرده است. وی افزود تلاش های صلح امروز

سردتر و بی روح تر از تلاش های اوایل سال جاری است.

رویتر می افزاید: طه یاسین رمضان معاون نخست وزیر رژیم عراق، در هفته جاری گفت: عراق آماده است با تضمین حقوق عراق به طور صلح آمیز به جنگ خاتمه داده یا تا زمانی که ایران این حقوق را به رسمیت نشناخته است به جنگ ادامه دهد. عراق می گوید خواهان کنترل کامل بر شط العرب است که طبق قرارداد سال ۱۹۷۵ حاکمیت آن بین دو کشور تقسیم شده است و به گفته عراق ایران این حاکمیت را غصب کرده است. عراق همچنین خواهان بازگشت حاکمیت سه جزیره ای است که ده سال پیش توسط شاه اشغال شد.»

این خبرگزاری درباره تلفات ایران و عراق در جنگ نوشته است: «بیانیه های نظامی عراق که در آن به تلفات ثابت شده اشاره می کند، حاکی از آن است که تعداد کشته شدگان ایرانی ۵ تا ۱۰ برابر تعداد کشته شدگان عراقی است. دیپلمات ها تخمین زده اند که تاکنون ۱۵,۰۰۰ عراقی کشته شده و در همین حدود یا بیشتر مجروح یا به اسارت گرفته شده اند. محافل دیپلماتیک می گویند خانواده های کشته شدگان عراقی مبلغ ۱۰,۰۰۰ دینار (۳۰ هزار دلار)، یک اتومبیل و یک قطعه زمین یا یک آپارتمان دریافت می کنند و حداقل حقوق ماهانه در عراق ۵۵ دینار (۱۶۵ دلار) است. دولت عراق درعین حال که کمک های بسیاری به خانواده های کشته شدگان جنگ می کند، سعی دارد اثر جنگ را بر زندگی روزمره و توسعه اقتصادی کشور چهارده میلیون نفری خود به حداقل برساند.»

رویتر وضعیت داخلی عراق، روابط دیپلماتیک این کشور و تأثیر جنگ در اقتصاد عراق را این گونه ارزیابی کرده است: «پروازهای فرودگاه بغداد اکثراً در شب صورت می گیرد و اکثر چراغ ها برای صرفه جویی در مصرف برق خاموش است. هواپیماها مواد غذایی به عراق حمل می کنند و به ظاهر کمبود مواد مصرفی در عراق به چشم نمی خورد. هواپیماها همچنین متخصصین و کارشناسان و تجار را نیز به عراق حمل می کنند. هیئت هایی از سوی دولت های کانادا، یوگسلاوی، گابن، آلمان شرقی، چکسلواکی و ایتالیا در هفته آخر ماه نوامبر (اوایل آذرماه) از بغداد دیدن کردند. انتظار می رود رئیس جمهوری رومانی نیز در آخر ماه جاری از عراق دیدن کند. ذخایر ارزی عظیم عراق در آغاز جنگ و وام های متعددی که عراق از کشورهای عرب صادرکننده نفت دریافت کرد، به این کشور امکان داده است که همچنان میلیاردها دلار را صرف پروژه های عمرانی و توسعه اقتصادی خود کند، لیکن ادامه جنگ مسلماً بر اقتصاد عراق اثر می گذارد و درحال حاضر صادرات نفت عراق معادل یک میلیون بشکه در روز است که مقدار آن کمتر از یک سوم زمان پیش از جنگ می باشد. جنگ درعین حال عزم عراق برای توسعه اقتصادی کشور را منجر به تصمیمات غیرمنتظره و روزمره ای در عراق کرده است. عراق به دنبال حمایت کره شمالی از ایران، روابط دیپلماتیک خود را با کره جنوبی محکم تر ساخت و روابطی در سطح کنسولی به منظور گسترش تجربیات میان دو کشور برقرار نمود. به همین ترتیب، عراق روابط خود را با سوریه و لیبی به خاطر حمایت آنها از ایران قطع کرد.» (۱)

ص: ۸۹۷

در ادامه حملات عراق به شهرهای جنوبی کشور، امروز شهر سوسنگرد بمباران شد. در غرب نیز ارتش عراق به گلوله باران مریوان پرداخت. امروز همچنین یک هواپیمای عراقی در جنوب اهواز سرنگون شد.

هواپیماهای عراقی امروز چندین بار به حریم هوایی شهر سوسنگرد تجاوز کردند که فقط در یک مورد در ساعت ۱۰:۲۰، موفق به بمباران شهر شدند. این اقدام زخمی شدن چند تن از نیروهای خودی را در سه راهی این شهر در پی داشت. (۱) توپخانه دورزن نیروی زمینی ارتش عراق نیز از ساعت ۹:۳۰، پادگان مریوان را گلوله باران کرد که ۲۲ گلوله توپ به داخل پادگان اصابت کرد، ولی با وجود کثرت گلوله های برخورد کرده به پادگان فقط یک تن از نظامیان زخمی شد. (۲) ستاد مشترک ارتش نیز در اطلاعیه شماره ۷۲۳ اعلام کرد که عصر امروز یک فروند هواپیمای دشمن در جنوب اهواز سرنگون شده است. (۳) - (۴)

به دنبال پیروزی های اخیر رزمندگان اسلام در جنوب کشور و نیز نزدیکی عملیات آینده در محورهای غربی جبهه های جنگ، روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران از افرادی که دوره های آموزشی را گذرانده اند خواست در صورت تمایل، همگام با دیگر رزمندگان برای وارد کردن آخرین ضربات به پیکر قوای دشمن به مراکز سپاه و بسیج تهران و شهرستان ها مراجعه کنند تا ترتیب انتقال آنها به جبهه های نبرد حق علیه باطل داده شود. به نظر می رسد سپاه پاسداران، علاوه بر عملیات در غرب کشور، در تدارک عملیات دیگری در محور جنوب است. (۵)

ص: ۱۹۹

۱- سند شماره ۴۳۳۷۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۱۹/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۲- سند شماره ۳۰۰۸۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزاجا (مد عملیات)، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

۳- در منابع نظامی در دسترس، درباره سقوط این هواپیما مطلبی ذکر نشده است.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۴، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲۴، تهران - خبرگزاری پارس، اطلاعیه شماره ۷۲۳ ارتش جمهوری اسلامی.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۳، ۱۸/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶؛ و- روزنامه کیهان، ۱۸/۹/۱۳۶۰، ص ۲، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

خبرنگار خبرگزاری فرانسه در بازدیدی که از خطوط غیردرگیر جبهه های عملیات طریق القدس (بستان) داشت، گزارشی تهیه کرده است. تحرکات پشت جبهه، اشاره به حضور (گرم و مؤثر) مردم و اشتیاق آنان برای بازگشت به مناطق مسکونی خود که تا چندی پیش در اشغال نیروهای عراقی بود، تلاش های بیهوده نیروهای نظامی عراق به ویژه نیروی هوایی این کشور در این جبهه و دستاوردهای اخیر در عملیات طریق القدس محورهای اصلی این گزارش است. (۱) خبرگزاری پارس این گزارش را این گونه نقل کرده است: «به دنبال حملات نیروهای ایرانی در ناحیه مرزی بستان، خوزستان شاهد نبردهای جدیدی است که یادآور شدت ابتدایی جنگ عراق و ایران می باشد.

فصل باران نزدیک است و به نظر می رسد ایرانی ها کوشش برای پرکردن کمبدهای خود را دو برابر کرده اند. بر روی جاده اصلی خوزستان، کامیون ها سربازان جدید را به سوی مرز بستان حمل می کنند. خودروهای زرهی ایران از یک جبهه به جبهه ای دیگر منتقل شده اند و تانک های عراقی را که اخیراً به دست آمده اند، برای تعمیر به پشت جبهه منتقل کرده اند. یک کامیون حامل هدیه برای سربازان که از شهرهای دیگر جمع آوری شده است، عازم اهواز بود. در یک منطقه مانور در نزدیکی اهواز، جوانان سرگرم آموزش نظامی بودند. چهل کیلومتر به طرف غرب در سوسنگرد، شهری که ویران شده است، تابلوی عظیمی به چشم می خورد که بر روی آن نوشته شده بود: "اینجا شهر عاشقان شهادت است." درحقیقت این شهر پر از سربازانی است که یا از جبهه می آیند و یا به جبهه می روند و آمبولانس هایی که به آنها گل مالیده شده اند لاینقطع مجروحان را به سوی بیمارستان حمل می کنند. این شدت فعالیت در پشت جبهه نشان دهنده حملات و بمباران های عراقی هاست که بعد از حمله بستان شدت گرفته است.

خبرنگار خبرگزاری فرانسه همچنین در یک بمباران هوایی که بدون نتیجه برفراز حومه سوسنگرد و نقاط دیگر از جمله جاده اهواز به سوسنگرد انجام شده، حضور داشته است. [وی مشاهدات خود را چنین بیان می کند: "بیست دقیقه بعد از [چند] تهاجم [هوایی]، یک میزاق عراقی در همین منطقه سرنگون شد، بلافاصله هزاران روستایی با هر وسیله ای خود را به محل سقوط هواپیما رساندند و در تظاهراتی نمایشی شعارهایی علیه صدام حسین، امریکا و فرانسه دادند.

حملات هوایی برفراز اهواز نیز بسیار صورت می گیرد، چهارشنبه گذشته، هواپیماهای عراقی برفراز این شهر پرواز کردند، اما به پایگاه هوایی [این شهر] دست نیافتند."

خبرگزاری فرانسه می افزاید: "نبرد شدید در شمال غربی بستان در نزدیکی سابله و همچنین در جنوب غربی در هویزه جریان دارد. عراقی ها می خواهند این شهر را در اختیار داشته باشند و یا تمرکز محکمی در آنجا مستقر کنند. هدف اصلی در این منطقه، ایجاد بریدگی میان نیروهای عراقی در شمال و جنوب است، ولی بنا به اظهارات ناظران نظامی در تهران، عراقی ها به شدت مقاومت می کنند و

۱- باتوجه به برخی قرائین به نظر می رسد مشاهدات این خبرنگار مربوط به امروز نباشد، ولی تاریخ گزارش مربوط به ۱۷/۹/۱۳۶۰ است. به همین دلیل، گزارش فوق در این روز درج شده است.

تاکنون به طور موقت توانسته اند جلو پیشروی ایران را بگیرند. تلویزیون ایران سلاح های دست نخورده بسیاری را به نمایش می گذارد که به دنبال فرار، عراقی ها در جبهه ها به جا گذاشته اند. اگر چنین امری تأیید شود، این غنیمت ها از اهمیت خاصی برخوردارند، زیرا جاده تدارکاتی عراقی ها از طریق بستان اکنون به وسیله ایران قطع شده و تدارک از طریق خونین شهر نیز سه برابر بیشتر طول می کشد.^۱

گزارشگر فرانسوی می نویسد: "نبرد جدید در روستاهای مرزی عراق یک بار دیگر هزاران آواره سالخورده، زن، بچه را که تمام دارایی خود را از دست داده اند، به روی جاده ها کشانده است. غالب کسانی که به وسیله بمباران شدید توپخانه ها و هواپیماها برفراز بستان نه کشته شده اند و نه زخمی، با پای پیاده از این منطقه جنگی به سوی اهواز می گریزند.

اهواز، مرکز خوزستان، به طور غیرمنتظره ای دارای جنب و جوش شبیه به زمان صلح شده است. خیابان ها مملو از نظامیان در حال مرخصی و کسانی است که بیهوده پرسه می زنند. مغازه ها مواد ضروری را می فروشند. رفت و آمد اتومبیل ها شدید است. به نظر می رسد اعتماد از اینکه نیروهای ایرانی قادر به جلوگیری از دشمن هستند، موجب بازگشت بسیاری از ساکنین شده است. تشییع جنازه های بسیار و تعقیب رد میگ ها و میراژهای عراقی در آسمان توسط مردم، چنین می نماید که جنگ برای آنها به این زودی ها تمام نخواهد شد."^(۱)

۱

عملیات مشترک سپاه و ارتش برای آزادسازی گروگان های در بند عناصر مسلح غیرقانونی در مریوان و اقدام افراد حزب دمکرات در ربودن اموال مردم در اطراف کامیاران از جمله حوادث امروز مناطق غربی کشور است.

به دنبال اقدام روز پیش گروه های مسلح غیرقانونی در یکی از پایگاه های مریوان (دکل) و گروگان گرفتن ۱۳ تن از سربازان مستقر در آن، امروز یک گروه از ارتش و سپاه برای یافتن محل زندانی شدن این نیروها و آزاد کردن احتمالی آنان، عملیاتی را آغاز کردند و در دو ارتفاع در منطقه عمومی "چناره" در شمال شرقی مریوان با افراد مسلح غیرقانونی(۲) درگیر شدند و توانستند ۷ تن از آنان را به هلاکت برسانند. در ادامه عملیات، نیروهای خودی به روستای "کالبر" می رسند و پاسداران بومی برای پاک سازی این روستا خواستار تصرف ارتفاعات مسلط بر روستا و استقرار نیروها روی آن ارتفاعات می شوند، ولی فرمانده عملیات (فرمانده گروه ضربت تیپ ۳ مریوان)، بدون توجه به این موضوع دستور ادامه عملیات برای تصرف روستا را صادر می کند که نیروهای خودی هنگام پیشروی در محاصره افراد مسلح غیرقانونی قرار گرفته، ۸ تن از آنان شهید و ۶ تن نیز زخمی می شوند. با ورود نیروهای کمکی به صحنه نبرد، افراد خودی به دستور فرماندهی عملیات یک توپوتا لندکروز سپاه و ۲ خودرو ارتش را که حاوی

ص: ۹۰۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۴، ۱۹/۹/۱۳۶۰، صص ۴ - ۲، فرانسه - فرانس پرس، ۱۷/۹/۱۳۶۰.

۲- این نیروها احتمالاً از افراد وابسته به گروه کومه له بوده اند.

بی سیم و ۲ قبضه مسلسل سنگین کالیبر ۵۰ بودند، به دلیل آنکه به دست عناصر مسلح غیرقانونی نیفتند منهدم کرده، سپس با مساعدت نیروهای تازه نفس از حلقه محاصره بیرون می آیند. (۱)

در اطراف کامیاران نیز عده ای از افراد حزب دمکرات کردستان چند دستگاه از تراکتورهای مردم را به زور از آنها گرفته، با خود بردند. هنگام انتقال این تراکتورها به دلیل عجله و دستپاچگی یکی از رانندگان، کنترل یک دستگاه از آنها، از دست راننده خارج گردید و راننده پس از واژگون شدن تراکتور در دم کشته شد. (۲)

۱

یک منبع اطلاعاتی از یکی از مقرهای اصلی گروه کومه له که در قریه قزل بلاغ در جنوب غربی دیواندره واقع شده، گزارشی تهیه کرده است. در این گزارش آمده است: «در این روستا ۵۰۰ نفر از افراد این گروه مستقر هستند و در بین آنها تعدادی مهندس و ۲ پزشک که از اهالی تهران و اهواز هستند، وجود دارد. در این قریه زندانی به وسعت ۱۵۰ متر مربع با آجر و سیمان و با سقف تیرچوبی بنا کرده اند. تعداد ۸ نفر آشپز تهیه غذای این مقر را برعهده دارند. خوراک افراد این مقر از حلوا، نان، پنیر و هفته ای یک بار خورشت تشکیل شده است. از خودروهای سرقتی همچون لندرور، تراکتور و یک دستگاه کمپرسی که مارک شهرداری دیواندره بر روی آن نقش بسته، برای آمدوشد و حمل سلاح و مهمات استفاده می کنند. در این پایگاه کلاً بر روی تمام وسایل آرم کمونیستی زده اند. غیر از مقر فوق، پایگاه هایی نیز در کوه های اطراف این منطقه ایجاد کرده اند و فرماندهی این مقر نیز برعهده شخصی به نام مظفر محمدی از اهالی سنندج است.» (۳)

در همین خصوص رکن ۲ ژاندارمری نیز اعلام کرد: ۲ نفر از نیروهای جهاد سازندگی به نام های ص.ن و ب.ف ساکن کرمانشاه که یکی از آنان مهندس راه و ساختمان است و دیگری از اهالی دیواندره که به وسیله مظفر محمدی دستگیر و گروگان گرفته شده اند، در زندان روستای قزل بلاغ نگهداری می شوند. (۴)

۲

پنج تن از افراد گروه مارکسیستی - مائوئیستی کومه له در خیابان ناصرخسرو تهران دستگیر شدند. روابط عمومی کمیته انقلاب اسلامی در تشریح جزئیات چگونگی دستگیری و ماهیت این افراد اعلام کرد: «ساعت ۵:۳۰ صبح، ۳ نفر از اعضای حزب منحل کومه له در خیابان ناصرخسرو تهران توسط اکیپ گشتی یکی از کمیته های فرعی تهران مورد شناسایی واقع و با کمک دیگر برادران اعزامی دستگیر شدند. این سه نفر طی بازجویی های اولیه اعتراف کردند که به اتفاق ۲ نفر دیگر از دوستانشان به تهران آمده اند که آنها نیز هم اکنون در مسافرخانه ناصرخسرو به سر می برند. براساس این اطلاع، برادران پاسدار کمیته به محل مزبور رفته و آن دو نفر را نیز دستگیر کردند. در بازجویی ها و تحقیقات بعدی معلوم شد، سه نفری که در مرحله اول دستگیر شدند، در قتل عده ای از پاسداران در آذربایجان دست داشته اند و به همین جهت از آنجا متواری شده و به تهران آمده اند.» (۵)

- ۱- سند شماره ۳۳۹۳۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استانداری کردستان، ۱۹/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- سند شماره ۲۹۴۳۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۵/۱۰/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- سند شماره ۵۶۸۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه ۷ به تهران (طرح و برنامه فرماندهی)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۲- سند شماره ۵۶۸۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۳- سند شماره ۳۳۹۳۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۴ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاوره و بررسی)، ۱۸/۹/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۴- سند شماره ۳۳۹۲۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاوره و بررسی)، ۱۷/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۵- روزنامه کیهان، ۱۸/۹/۱۳۶۰، ص ۲، به نقل از روابط عمومی کمیته مرکزی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۴، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱۹.

دفتر هماهنگی ستاد مرکزی سپاه پاسداران گزارشی درباره فعالیت گروه های چپ در جنگل های شمال کشور تهیه کرده که در آن، مناطق فعالیت این گروه ها، نقاط قوت آنان، موقعیت سپاه، ژاندارمری و شهربانی در این مناطق و نقاط ضعف و قوت نهادهای دولتی، اهداف راهبردی گروه ها، پیشنهاد اجرای عملیات در شمال کشور و راهکارها و تمهیدات عملیاتی بررسی شده است. بخش هایی از این گزارش به شرح زیر است:

الف) خصوصیات منطقه استقرار گروه های فعال و تعداد نیروها و کیفیت سلاح هایشان

۱. منطقه جنگلی موردنظر از مرز آستارا و جنگل های طوالش در استان گیلان تا جنگل گلستان در استان مازندران است.
۲. گروه های مستقر در جنگل بیشتر از جناح چپ مانند چریک های فدایی (اقلیت)، گروه اشرف دهقان، سازمان رنجبر و اتحادیه کمونیست ها می باشند و در منطقه جنگل های طوالش و هشتمین به دلیل وجود کردهای مهاجر در این فصل دمکرات ها و کومه له هم هستند.
۳. سلاح های آنها درحد آر.پی.جی، تیربار ژ۳، تیربار کالیبر ۵۰، خمپاره ۶۰، نارنجک، کلاش و مواد منفجره می باشد.
۴. این گروه ها آموزش دیده و سازماندهی شده اند، آشنا با تاکتیک های رزم در جنگل هستند و توان مقاومت در جنگل را دارند.

۵. تعداد آنها بین ۶۰۰ تا هزار نفر است. البته، تعداد بیشتری هم گزارش شده است.

۶. دارای ستون پنجم قوی در سطح شهرها هستند و منابع اطلاعاتی قوی دارند.

ب) موقعیت مردم، سپاه، ژاندارمری، شهربانی و نهادهای انقلابی

۱. سپاه از نظر جمع آوری نیروهای مردمی و بسیج در سطح بسیار خوبی است، ولی اطلاعات کمی در خصوص موقعیت رزمی گروه ها و پراکندگی شان، آموزش و سازماندهی نیروهای خودی، توان رزمی در جنگ های جنگل، داشتن فرماندهی عملیات، امکانات تدارکاتی مانند اسلحه، مهمات، وسایل نقلیه، سیستم مخابراتی و... دارد.
۲. مردم از اینکه آنها حرکاتی در سطح منطقه انجام داده اند و از طرفی عملیات ما در آمل ناموفق بوده، ناراحت شده اند، (۱) ولی از کل جریان و گستردگی آنها در سطح منطقه و اهداف نهایی آنها باخبر نیستند. ما در روستاها از منابع اطلاعاتی خوب و مؤمن به انقلاب برخورداریم، اما هیچ ارتباط اطلاعاتی و اخباری منسجمی وجود ندارد.
۳. به علت کمبود نیروهای عملیاتی ژاندارمری، کمبود امکانات تدارکاتی آنان، آشنانیدن با امور سیاسی و نظامی گروهک ها و جنگ های پارتیزانی و از طرف دیگر به دلیل آنکه پاسگاه های ژاندارمری ماهیتی

۱- اشاره به عملیات ناموفق نیروهای خودی که در ۲۲ آبان ماه انجام شد.

قضائی دارند و فاقد قدرت نظامی هستند، نمی توان روی توان نظامی و عملیاتی آنها حساب کرد. البته، از آنها می توان برای پشتیبانی تدارکاتی و حفاظت از راه ها و پاسگاه ها بهره گرفت.

۴. شهربانی ها در بیشتر شهرها از نظر نیرو و تدارکات کمبود دارند و برخی از نیروهای آنها نیز همکاری نمی کنند.

۵. مسئولان نهادهای دولتی مانند فرماندار، رؤسای شهربانی و مسئولان دیگر نهادهای دولتی از عمق جریان اطلاعاتی ندارند و باتوجه به موقعیت حساس منطقه و موضوع جنگل همکاری خوبی با نهادهای انقلابی و سپاه ندارند. قرار است از کانال استانداری آمادگی لازم به آنها داده شود.

ج) هدف گروه ها از حضور نظامی در مناطق جنگلی

۱. بستن راه های ورودی و خروجی شهرها و درنهایت بستن راه اتصالی بین استان های مرکز به گیلان و مازندران و قطع ارتباط منطقه از مناطق دیگر و انفجار پل ها.

۲. از اهداف درازمدت و کوتاه مدت آنها محاصره شهرها و روستاها، آزادسازی شهرها و حمله به مراکز حساس و آزادسازی زندانیان است، ولی زمان اقدام آنها باتوجه به اینکه آنها در انتظار افزایش توانشان هستند، مشخص نیست.

د) تحلیلی از عملکرد گروه ها و محورهای عملیاتی آنها

در درگیری های اخیر تروریستی در سطح منطقه و شهرها، بیشتر منافقین محور عملیات ها بودند و جز عده معدودی از گروهک پیکار، دیگر گروه های چپ مانند اقلیت، اشرف دهقان، رنجبران و اتحادیه کمونیست ها در عملیات ها شرکت نداشتند و مشغول کار در جنگل بودند. البته، آنها بعد از پیروزی انقلاب و براساس تزهایی که داشتند، فعالیت در جنگل را شروع کرده اند، ولی از آنجایی که ما درخصوص موضوع جنگل اقدامی انجام نداده بودیم و اطلاعات کافی از موقعیت جنگل ها نداشتیم، از اهداف آنها نیز مطلع نبودیم. حرکت های سیاسی و نظامی آنها از حدود سه تا چهار ماه پیش تاکنون برای ما روشن شده است. طبق اسناد و مدارک و اطلاعاتی که از آنها به دست ما رسیده است، آنها برای کل منطقه برنامه دارند و نیروهای آنها در سطح منطقه و در جنگل ها پراکنده و آماده شده اند. برای آزادسازی کل منطقه، بیشتر تمرکز آنها در کنار جاده های اصلی است که دو استان گیلان و مازندران را به استان های دیگر متصل می کند.

یکی از محورهای اصلی حضور گروه ها در مناطق جنگلی در کنار جاده آستارا است که استان گیلان را به استان آذربایجان شرقی متصل می کند. براساس اطلاعات و گزارش های دقیقی که به دست آمده و بنا بر گفته های عده ای از دستگیرشدگان آنها، این افراد در محلی به نام جنگل های پره سر در هشتر طوالش بیش از ۳۰۰ نفر نیرو دارند و از امکانات کافی هم برخوردار می باشند. البته، برخی از مردم روستاهای اطراف که اهل تسنن هستند با آنها همکاری می کنند.

۱. تشکیل گروه های کوچک پارتیزانی و دادن آموزش و امکانات کافی به آنها، به گونه ای که آنها بتوانند مدتی در جنگل ها بمانند و با تاکتیکی از نوع خودشان با آنها درگیر شوند. عملیات آمل نشان داد که اگر ما دو برابر آنها هم نیرو آماده کرده، با آنها برخورد منظم کنیم، هیچ کاری نمی توانیم انجام دهیم.

۲. در صورت اجرانشدن طرح اول یا نداشتن فرصت برای آماده کردن گروه های چریکی، باید از شیوه جنگ های سنتی مردم این منطقه استفاده کرد. بدین صورت که اگر مردم روستاها و شهرهای حاشیه جنگل تفنگ های شکاری و رزمی داشته باشند، به دلیل آشنایی آنها با جنگل و از طرفی استفاده از زمینه های اعتقادی شان برای مقابله با گروه ها، می توان از کانال بسیج، آنان را مسلح کرد و در یک بسیج عمومی، هم اثر سیاسی کار گروه ها را خنثی کرد و هم با توجه به موقعیت جنگل، در زمانی کوتاه آنها را از بین برد. آنان برای ایجاد ترس و وحشت و تخلیه منطقه از نیروهای نظامی، پیوسته به پاسگاه های ژاندارمری و پایگاه های بسیج سپاه حمله کرده اند؛ بنابراین، از کثرت نیروهای نظامی و مردم مسلح وحشت دارند.

محورهای فعالیت گروه ها

۱. گروه های برانداز در محور قزوین - رشت نیز در جنگل های نزدیک به رشت در محلی به نام امامزاده هاشم مستقر هستند و بارها از این محل به شهر حمله کرده اند و موقع فرار هم اکثراً به این منطقه پناهنده می شوند. از کم و کیف نیروهای آنها اطلاع چندانی در دست نیست و در محور چالوس - کندوان نیز نقل و انتقالاتی داشته اند.

۲. افراد این گروه ها در محور هراز هم یک پایگاه بسیار قوی در نزدیکی شهر آمل و در مسیر جاده و در اطراف روستاهای امامزاده عبدالله برقرار کرده اند که از این پایگاه به خوبی می توانند جاده هراز را ببندند. نیروهای این محور تاکنون چند بار جاده را به مدت یکی دو ساعت بسته اند و به پاسگاه ژاندارمری حمله کرده اند. در حمله ناموفق ما به این پایگاه، اطلاعات زیادی از موقعیت رزمی و امکانات نظامی آنها به دست آمده است. نتایج گزارش به دست آمده نشان می دهد که این محل فقط یک پایگاه عملیاتی برای آنها است و مرکز فرماندهی و پشتیبانی آنها در جایی دورتر از این محل قرار دارد و از این پایگاه فقط برای بستن جاده هراز و گرفتن شهر آمل استفاده می کنند.

۳. گروه های برانداز در محور جاده فیروزکوه به قائم شهر نیز نیرو مستقر کرده اند و در گذشته، از این پایگاه ها چند بار به شهر آمده و عملیات ترور انجام داده اند. چند روز پیش نیز ۱۱ نفر از آنها در این محل دستگیر شده اند.

۴. آنان همچنین در محور جاده مشهد در جنگل های گلستان نیز پایگاه های آموزشی دارند و در گذشته به گنبد و کردستان نیرو اعزام می کردند. در چند روز گذشته یکی از پایگاه های آموزش آنها را تصرف و ۳۰ نفر را دستگیر کردیم. (۱)

خشتی سازی یک بمب در تهران و هلاکت و دستگیری ۲ تن از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) از نتایج اقدامات امروز نیروهای امنیتی کشور در مقابله با فعالیت های عناصر وابسته به این سازمان بود.

به گزارش روابط عمومی کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، امروز مسئولان بنیاد مسکن انقلاب اسلامی اطلاع دادند که بسته مشکوکی جلو ساختمان این بنیاد در خیابان طالقانی دیده شده است که واحد خشتی سازی بمب کمیته و شهربانی بی درنگ در محل حاضر شده، پس از بازرسی های اولیه، بسته را که حاوی یک بمب الکتریکی بود از کار انداختند. (۱) همچنین به گزارش روابط عمومی سپاه تهران، یک تن از افراد فعال سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در درگیری با نیروهای سپاه در خیابان دریانو به هلاکت رسید. (۲)

ستاد مرکزی کمیته نیز اعلام کرد که بعد از ظهر امروز، این کمیته یک تن از اعضای کادر این سازمان را دستگیر کرده است. (۳)

امام خمینی در دیدار اعضای جامعه مدرسین حوزه علمیه قم با ایشان بر بازگشایی هم زمان دانشگاه ها و اصلاح در دروس علوم انسانی تأکید کردند. امام خمینی خطاب به دیدارکنندگان گفتند: «اساتید ستاد انقلاب فرهنگی با مدرسین حوزه علمیه مشورت خواهند کرد و شما هم افرادی را انتخاب کنید تا با یکدیگر همکاری کنند.» امام همچنین تأکید کردند: «اگر بخواهند تغییرات اساسی در علوم دانشگاهی بدهند، این کار بیش از بیست سال طول خواهد کشید و نمی شود دانشگاه ها را برای این مدت تعطیل نمود. البته، با باز شدن دانشگاه ها کار ستاد انقلاب فرهنگی برای تغییرات اساسی ادامه پیدا می کند.» (۴)

به نوشته روزنامه اطلاعات، در این دیدار، اعضای جامعه مدرسین از امام خمینی درخواست کرده بودند تا از بین فضیلهای حوزه علمیه قوم چند تن برای شرکت در جلسات ستاد انقلاب فرهنگی انتخاب شوند تا با باز شدن دانشگاه ها کار این ستاد متوقف نشود. (۵)

به دنبال چاپ عکس از مراسم اعدام دسته جمعی عده ای از مردم عراق که برخی رسانه ها آن را به ایران نسبت دادند، امروز سرکنسول ایران به یک روزنامه چاپ ترکیه که از جمله تحریف کنندگان این موضوع بود، اعتراض کرد. خبرگزاری پارس در این باره گزارش داد:

براساس گزارش رسیده به خبرگزاری پارس، روزنامه گون آیدن (چاپ استانبول) در شماره مورخ هشتم مهرماه خود به نقل از روزنامه فرانسوی لوکسپرس عکسی را که حاکی از اعدام های دسته جمعی است، با زیرنویس " تا یک هفته قبل در ایران افراد اعدامی تیرباران می شدند، اکنون بعضی از آنها به دار آویخته می شوند " چاپ و منتشر کرده است.

به دنبال انتشار این عکس، محمدعلی سرمدی راد، سرکنسول ایران در استانبول، با ارسال یک اعتراض کتبی به این روزنامه اعلام کرد: این عکس نشان دهنده اعدام های عراق است که گروه مسلمان امل عراق دو ماه پیش آن را در کتابی تحت عنوان در عراق دهن های خودتان را ببندید چاپ کرده است، باوجوداین،

ص: ۹۰۶

-
- ۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۹/۱۳۶۰، ص ۲.
  - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۴، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱۹، به گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تهران.
  - ۳- همان.
  - ۴- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، ص ۴۰۹.
  - ۵- روزنامه اطلاعات، ۱۸/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

یکی از روزنامه های غرب به نام لوکسپرس فرانسه با غرض ورزی و به منظور تحریف افکار عمومی جهان به چاپ و انتشار آن مبادرت ورزیده است. ... پخش مجدد این عکس در تاریخ ۲۶ اکتبر (۴ آبان) از رسانه های ترکیه با همان تعبیر و تغییرات غلط باعث تأسف فراوان ما شد و نیز خبر منتشر شده حاکی از اینکه در ایران بچه های خردسال محکوم به اعدام می شوند، مزید بر تأسف و تأثرمان شده است.

سرکنسول ایران در استانبول در قسمتی دیگر از این اعتراضیه که در روزنامه ترکی نی دویر مورخ ۱۹ آبان ماه منتشر شده است، با تذکر این نکته که کشور ترکیه نیز با جریانات مشابهی روبه رو می باشد، نوشته است: مطبوعات غرب که فرانسه در رأس آن قرار دارد، خبرهای منتشر شده درباره تروریست های ارمنی را گسترش داده، علناً جانب داری خود را در میان می گذارند. این حرکت همان اندازه که افکار ترکیه را برانگیخت و باعث تأسف عمیق خلق ترکیه شد، به همان اندازه هم چاپ خبرهای دروغ در مطبوعات ترکیه علیه ایران، باعث تأسف دولت جمهوری اسلامی ایران می شود. با این حال، مطبوعات ایران تاکنون از تروریست های ارمنی و اقداماتشان علیه مردم مسلمان ترکیه کوچک ترین جانب داری ای نکرده اند. (۱)

۱

به نوشته روزنامه کیهان، نماینده عراق در سازمان ملل متحد در سخنانی به دفاع از سازمان مجاهدین خلق (منافقین) پرداخت و در حمایت از این سازمان بدون اشاره به عملکرد افراد وابسته به آن سازمان، ایران را در خشونت علیه آنها متهم کرد. وی خطاب به نماینده ایران در سازمان ملل متحد گفت: «کشور شما، پیش کسوتان انقلاب، یعنی مجاهدین خلق را زندانی و اعدام می کند.» محلاتی نماینده ایران در سازمان ملل نیز در پاسخ به وی گفت: «بسیار جالب، نماینده عراق همان حرفی را می زند که آقای جرج بال، مشاور سازمان جاسوسی امریکا (سیا)، به دفاع از منافقین مبنی بر اینکه امریکا می بایستی به دفاع از مجاهدین برخیزد، سر می دهد. البته، نکته مشترک سخنان نماینده عراق و آقای جرج بال در این مسئله تصادفی نیست، بلکه یکی بودن آنها را نشان می دهد، زیرا عراق، دست نشانده امریکا و منافقین، گروهک وابسته به امریکا هستند و این امر به خوبی اتفاق نظر همگی آنها را در یک مسئله نشان می دهد.» (۲)

۲

سخنگوی پنتاگون (وزارت دفاع امریکا) مدعی شد: ایران قصد دارد تا لوازم یدکی مورد نیاز جنگنده های اف ۱۴ را خریداری کند، اما به این درخواست روی خوشی نشان داده نشده است. به گزارش یونایتدپرس، هنری کاتو گفت: شرکت گرومن ایرواس پی.اس که درخواست ایرانیان را دریافت کرده بود، پنتاگون را از موضوع آگاه کرد. وی گفت: نیروی هوایی ایران خواستار بعضی لوازم یدکی جنگنده های اف ۱۴ شده است. کاتو گفت: شرکت گرومن ایرواس پی.اس درخواست ایران را به نیروی هوایی و پنتاگون داد که آنها نیز روی خوشی بدان نشان ندادند. این خبرگزاری افزوده است: ایران قبل از آغاز جنگ دارای ۷۷ جت اف ۱۴، تعداد ۱۸۸ جنگنده تایگر اف ۵ و درکل، ۴۴۵ هواپیمای جنگی بود که به دلیل نداشتن لوازم و متخصص رو به زوال گذاشته اند. (۳)

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۳، ۱۸/۹/۱۳۶۰، ص ۴، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۷/۹/۱۳۶۰.
- ۲- روزنامه کیهان، ۱۸/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۱، ۲۶/۹/۱۳۶۰، ص ۷، واشنگتن - خبرگزاری یونایتد پرس، ۲۳/۹/۱۳۶۰.

امروز اولین جلسه تدوین راهبرد درازمدت سازمان اوپک که یکی از جلسه های فرعی نشست اصلی اوپک است و در آن کشورهای ایران، عربستان، ونزوئلا، کویت و عراق شرکت دارند، تشکیل شد. هدف از تشکیل این جلسه تعیین قیمت نفت در درازمدت و ارائه آن به اجلاس اصلی است. خبرگزاری فرانسه با اعلام این خبر درباره اهداف نشست این دوره از اجلاس اوپک گزارش داد: وزیران نفت شش کشور عضو اوپک در این اجلاس درباره سورشارژهای مربوط به مرغوبیت کیفیت نفت بحث خواهند کرد. به موجب پیمانی که بین کشورهای اوپک در تاریخ ۲۹ اکتبر گذشته در ژنو منعقد شد، تولیدکنندگان نفت خام افریقایی حق دارند نفت خود را ۴ دلار از قرار هر بشکه گران تر بفروشند. بنا به گفته ها زکی یمانی، سورشارژهایی که در ژنو درباره آن توافق شده، منعکس کننده اوضاع واقعی بازار نیست و باید مذاکره برای کاهش میزان این سورشارژها از یک سو و افزایش آن از سوی دیگر با توجه به وضع کنونی بازار نفت انجام شود. (۱)

ص: ۹۰۸

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۴، به گزارش واحد مرکزی خبر به نقل از خبرگزاری فرانسه از ابوظبی.

امروز هواپیماهای نیروی هوایی ارتش عراق شهرهای ایلام و سوسنگرد را بمباران کردند که در بمباران شهر ایلام، تعداد زیادی از مردم عادی کشته یا زخمی شدند.

چند فروند هواپیمای عراقی در ساعت ۱۲:۳۰، سه نقطه از شهر ایلام (مرکز، شمال و شرق این شهر) را که اردوگاه آوارگان جنگی، محله فقیرنشین ژیان و بانک کشاورزی در آن مناطق قرار داشت، بمباران کردند. در این حادثه ۲۱ تن از مردم شهر از جمله ۶ کودک و ۶ زن شهید و ۵۰ تن زخمی شدند که ۳۸ تن از آنان به علت شدت جراحت بستری شدند. همچنین ۱۰ خانه مسکونی و بانک کشاورزی به میزان ۸۰ درصد تخریب گردید، ۷ خودرو منهدم شد و شیشه منازل نیز تا شعاع زیادی شکست. کار آواربرداری و بیرون آوردن پیکر شهدا و مجروحان از میان ساختمان های تخریب شده تا ساعت ها ادامه داشت. (۱) در پی این حادثه، استاندار ایلام امروز و فردا را در سراسر استان عزای عمومی اعلام کرد. (۲)

پس از این بمباران، بار دیگر چند فروند هواپیمای عراقی در آسمان این شهر ظاهر شدند و اطلاعیه هایی را پخش کردند که در آنها از مردم ایلام خواسته شده بود با ترک این شهر، خود را به خاک عراق رسانده، به آن کشور پناهنده شوند. در این اطلاعیه ها همچنین تأکید شده بود که در غیر این صورت ایلام بار دیگر بمباران خواهد شد. (۳)

هواپیماهای عراقی صبح امروز دو بار نیز به حریم هوایی شهر سوسنگرد تجاوز کردند و هر بار بخش هایی از این شهر را بمباران کردند که بر اثر آن قسمتی از آشپزخانه تیپ زنجان و ۲ دستگاه کامیون ارتش منهدم شد و ۴ تن زخمی شدند. (۴)

نیروهای ایرانی با نفوذ به مواضع عراقی ها در مریوان، مهران، سومار و شوش، خسارت هایی به آنها وارد کردند.

در یک عملیات کمین نیروهای سپاه بر سر راه یک گروه دیده بانی عراق در منطقه توتمان این کشور (در مقابل مریوان)، ۳ تن از افراد دشمن کشته و ۳ تن به همراه مقداری مهمات و تجهیزات دستگیر و به مریوان منتقل شدند. (۵)

ص: ۹۰۹

۱- سند شماره ۵۷۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام به وزارت کشور (معاونت سیاسی و اجتماعی)، ۲۱/۹/۱۳۶۰، صص ۹ - ۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۴، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲۴؛ و- سند شماره ۵۶۸۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه ۷ به تهران (فرماندهی)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۳۱۵۳۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خلاصه اطلاعاتی شماره ۱۵۷، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱۷.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱۷.

۳- سند شماره ۳۲۸۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: استانداری لرستان، ۲۲/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۴- سند شماره ۴۳۳۷۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۱۹/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۵- سند شماره ۲۹۴۳۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۱۸/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۵، ۲۰/۹/۱۳۶۰، ص ۱۸؛ و- سند شماره ۵۶۸۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه مرکز، ۲۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

در منطقه زیل مهران نیز نیروهای سپاه با نفوذ به مواضع دشمن موفق شدند ۲ سنگر تیربار دشمن را منهدم کنند. در این اقدام ۳ تن از نیروهای عراقی به هلاکت رسیدند. (۱)

همچنین به گزارش سپاه سومار، نیروهای سپاه پاسداران با پشتیبانی نیروهای ارتش با نفوذ به مواضع دشمن در سارات، نیروهای عراقی را زیر آتش قرار دادند که این امر سبب وحشت و به هم ریختن سازمان واحد عراقی مستقر در منطقه شد و بر شدت تلفات آنان افزود. در این اقدام نیروهای خودی، ۱۰ تن از عراقی ها کشته و ۳ تن زخمی شدند. (۲)

ساعتی قبل از عملیات سپاه نیز در همین منطقه یک گروه ۷ نفره از نیروهای ارتش به مواضع عراقی ها نفوذ کرده بودند، ولی در کمین آنها گرفتار شدند و ۲ تن از آنان به شهادت رسیدند. نیروهای سپاه هنگام بازگشت از مأموریت خود، پیکر این شهدا را نیز به عقب انتقال دادند. (۳)

همچنین در نفوذ نیروهای سپاه به مواضع عراقی ها در منطقه زغن در غرب رودخانه کرخه در محور شوش، ۲ تن از افراد دشمن از جمله یک تیربارچی به هلاکت رسیدند. (۴)

۱

نیروهای معارض عراقی در ۲ عملیات در استان سلیمانیه تلفاتی به نیروهای عراقی وارد کردند.

حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها) با همکاری نیروهای کمونیست در منطقه زاخو، یک ستون ارتش عراق را به کمین انداختند و در مدت ۴ ساعت درگیری و تیراندازی که با ورود بالگردهای عراقی شدت گرفت، ۶۰ تن از افراد ارتش عراق از جمله ۳ افسر عراقی کشته و همچنین تعدادی زخمی شدند. در این عملیات ۳ تن از پیش مرگان حزب دمکرات نیز کشته و ۵ تن زخمی شدند. (۵) همچنین در جاده سیدصادق - حلبچه، ۲۰ تن از افراد حزب سوسیالیست عراق به یک ستون نظامی عراق حمله کردند که در نتیجه آن یک خودرو ایفای نیروهای عراقی منهدم شد و ۷ تن از سرنشینان آن به هلاکت رسیدند. (۶)

۲

سپاه خرمشهر در نامه ای به فرماندهی منطقه ۸ سپاه، از اقدام نیروهای نظامی عراق در تخریب بخش وسیعی از خانه های خرمشهر خبر داد. در این گزارش آمده است: دشمن مشغول خراب کردن همه خانه هایی است که در شرق جاده فلکه به آتش نشانی تا پادگان دژ قرار دارد و بسیاری از خانه های چندطبقه را به طور کلی از بین برده است. در کوی طالقانی نیز بسیاری از خانه ها را تخریب کرده و در برخی از نقاط، در حال احداث محیط باز و خاکریز است. در شرق پمپ بنزین خرمشهر نیز مشاهده شده است که عراقی ها در حال تخریب تعداد زیادی از خانه ها می باشند.

عراقی ها همچنین دیوار حصار اداره بندر در قسمت درب نیستان تا دربند غربی و فعلیه را به طور کلی خراب کرده اند. (۷)

- ۱- سند شماره ۳۲۳۱۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیاتی سپاه پاسداران مستقر در پایگاه مهران به فرماندهی سپاه پاسداران ایلام (اتاق جنگ)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.
- ۲- سند شماره ۵۷۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سومار غرب به ستاد عملیات جنگی مستقر در پادگان اباذر، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۵۷۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به ستاد عملیات جنگی مستقر در پادگان اباذر، ۲۰/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.
- ۳- سند شماره ۵۷۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۴- سند شماره ۵۷۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته، ستاد عملیات خوزستان، شماره ۴۳۲، ۲۰/۹/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۵- سند شماره ۲۹۴۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به فرمانده تیپ ۳ مریوان، ۲۸/۹/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۶- سند شماره ۲۹۴۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری استان کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۲۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۷- سند شماره ۱۹۷۸۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران خرمشهر به اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران منطقه ۸، ۱۹/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

سپاه خوزستان با انعکاس این خبر به مراکز و واحدهای مربوط، درباره دلایل ارتش عراق برای دست زدن به این اقدام اعلام کرد: دشمن با دیدن پیروزی های چشمگیر قوای اسلام در آبادان و بعد از آن، با توجه به اهمیت فوق العاده سیاسی حفظ خرمشهر برای خود، به هر طریق سعی در نگه داشتن خرمشهر دارد و در این راه اقدام به اعمال زیر کرده است:

الف) چهل روز جنگ نفرات پیاده و جنگ شهری در خرمشهر در ابتدای جنگ سبب شده است تا دشمن براساس این تجربه، شهر را تخریب و فضای باز به منظور مانور نیروی زرهی ایجاد کند.

ب) ایجاد کانال های بسیار طولانی برای عبور افراد پیاده.

ج) ایجاد استحکامات متعدد، مانند خاکریز، سیم خاردار و غیره.

د) دشمن می خواهد اگر خرمشهر را از دست داد (که احتمالاً از دست خواهد داد)، دیگر خرمشهری نباشد و تنها ویرانه ای باقی مانده باشد. (۱)

۱

رحیم صفوی، مسئول طرح و عملیات و عضو شورای عالی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، در گفت و گویی اختصاصی با خبرنگار واحد مرکزی خبر ضمن تجزیه و تحلیل وضعیت نیروهای خودی و دشمن، اساس راهبرد نظامی عراق را دفاع از سرزمین های اشغالی خواند. وی گفت: «ارتش عراق، به حالت دفاعی با نیروهای رزمنده ما روبه رو است و هیچ گونه قدرت تهاجمی ندارد.» وی سپس به تشریح موقعیت کلی نیروهای سه گانه عراق پرداخت و اظهار کرد: «نیروی زمینی عراق با ۱۲ لشکر به مرزهای کشور ما حمله کرد، ولی با گذشت پانزده ماه از جنگ، طبق برآورد ما و اطلاعات به دست آمده از اسرای عراقی، [ارتش این کشور] تاکنون ۵ لشکر خود را در این جنگ از دست داده است. نیروی دریایی این کشور هم در همان ماه های اول جنگ متلاشی شد، باقیمانده [شناورهای] آن نیز که تعداد کمی است، در جزایر خلیج فارس مخفی شده اند و بدین ترتیب هیچ گونه کارایی جنگی ندارند. علاوه بر این، نیروهایی که از پانزده ماه پیش تاکنون به جبهه فرستاده شده اند، نتوانسته اند آنان را تعویض و یا آنها را به مرخصی های درازمدت بفرستند. در حال حاضر، عراق نفرات کافی برای استفاده در جنگ ندارد و از نظر پرسنل نظامی دچار کمبودهایی است.» (۲)

ص: ۹۱۱

۱- سند شماره ۰۵۱۷۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته، ستاد عملیات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خوزستان به طرح و برنامه منطقه ۸، شماره ۴۳۰، ۱۸/۹/۱۳۶۰، ص ۴.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۴.

پس از گذشت ده روز از عملیات طریق القدس، رژیم عراق همچنان درگیر تبعات داخلی شکست ارتش این کشور و تلاش برای کاستن از بار روانی آن و توجیه شکست نیروهای خود است.

در این روز تلویزیون بصره اقدام به پخش برنامه ای کرد که در آن ضمن اعتراف صریح به شکست در این عملیات، نیروهای ایرانی متهم به کشتن و شکنجه اسرا شدند. به گزارش خبرگزاری پارس، تلویزیون بصره در ساعت ۲۱:۳۰ در برنامه ای که از تلویزیون عراق پخش و تصویر آن در اهواز نیز مشاهده شد، در گفت و گو با تعدادی از افسران، درجه داران و سربازان عراقی، که در جریان فتح بستان به دست نیروهای اسلام موفق به فرار شده اند، از آنان خواست تا مشاهدات خود را از نحوه اعدام و شکنجه اسرای عراقی بیان کنند. در این برنامه، نخست گوینده تلویزیون اظهار کرد: رژیم ایران برخلاف ادعاهای باطل و تفسیرهای غلط خود، رفتاری خلاف اصول انسانی و اسلامی با اسرای عراقی دارد. این گوینده ضمن قرائت بخش هایی از متن قرارداد ژنو درباره اسرای جنگی، درباره به اصطلاح دستورات مؤکد صدام حسین مبنی بر لزوم خوش رفتاری و مراعات حال اسرای جنگی ایران مطالبی بیان کرد و یادآور شد که مدارک مستند و شواهد زنده ای موجود است که ایران در حمله به شرق کارون و خفاجیه (سوسنگرد) عده ای از اسرای عراقی را به قتل رسانده است. پس از اظهارات گوینده، یکی از افسران نیروهای مخصوص ارتش صدام به نام فوزی محمد گفت: من از آنچه رخ داد متأسفم. زمانی که یکی از جناح های دفاعی ما در بستان سقوط کرد و عده ای از سربازان و نفرات واحدهای ما در محاصره و اسارت دشمن قرار گرفتند، به دستور فرماندهی منطقه، حصار را شکستیم و من دیدم که برخلاف تمام قراردادهای بین المللی، دست عده ای از اسرای ما را بریده و چشم های آنها را درآورده اند و حتی دست های یکی از مجروحان را که به دست دشمن اسیر شده بود، از پشت بسته و او را اعدام کرده اند. یکی دیگر از سربازان عراقی که به ادعای خود توانسته بود از چنگ نیروهای ایران فرار کند، گفت: هنگامی که به ما حمله کردند حدود ۱۵ نفر بودیم که اسلحه های ما را گرفتند و دست های ما را با طناب از پشت بستند و هنگامی که به سوی ما شلیک کردند، من خود را به زمین انداختم و آنها تصور کردند که من کشته شده ام، اما من توانستم در یک فرصت مناسب خود را به نیروهای خودی برسانم. بنا بر همین گزارش، سایر سربازان عراقی نیز در همین باره مطالبی بیان کردند. (۱)

پاک سازی محور بانه - سردشت، حمله به پایگاه حزب دمکرات در محور کامیاران، اجرای عملیات در محور میانندوآب و بوکان، ترور یک پاسدار در شهر مهاباد، دستگیری ۷ تن از نیروهای ضد انقلاب در مهاباد و خنثی کردن یک بمب در شهر سقز از جمله تحرکات امروز نیروهای خودی و ضد انقلاب در شمال غرب ایران بود.

ص: ۹۱۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۵، ۲۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳، اهواز- خبرگزاری پارس، ۱۹/۹/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۶۰۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته، ستاد عملیات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

در ادامه پاک سازی محور بانه - سردشت که اولین مرحله آن در تاریخ ۱۳/۹/۱۳۶۰ و با تصرف ارتفاع "سوریور" انجام شد، نیروهای خودی مرکب از افراد سپاه، لشکر ۲۸ سنندج و ژاندارمری، به ۲ پایگاه نیروهای مسلح غیرقانونی در حوالی روستاهای زروار بالا و زروار پایین حمله کردند. در این عملیات که از ساعت ۰۳:۰۰ بامداد تا بخشی از روز طول کشید، ارتفاعات مسلط این منطقه به تصرف نیروهای خودی درآمد و ۲۱ تن از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی کشته و تعدادی زخمی شدند. از نیروهای خودی نیز یک بسیجی و یک تن از افراد اداره راه و ترابری - که راننده بلدوزر بود و در زمینه جاده سازی برای عملیات فعالیت می کرد - به شهادت رسیدند و ۶ تن نیز زخمی شدند. (۱)

همچنین در حمله نیروهای ضربت سپاه به مقر حزب دمکرات در روستاهای چرسانه و زیویه (در ۲۶ کیلومتری شمال غربی کامیاران)، ۴ تن از افراد این حزب کشته و ۸ تن زخمی شدند. در این اقدام، آسیبی به نیروهای سپاه وارد نشد و آنها پس از اجرای عملیات به مقر خود بازگشتند. (۲)

در عملیات دیگری، نیروهای خودی در روستای ساری قمیش در محور میاندوآب - بوکان به یک گروه از افراد مسلح وابسته به گروه های غیرقانونی حمله کردند. در این اقدام، ۲ تن از افراد ضد انقلاب به هلاکت رسیدند و خودرو آنان نیز منهدم شد. (۳)

علاوه بر این نیروهای مسلح غیرقانونی در ادامه تحرکات خود، بعدازظهر امروز با ترور یکی از افراد سپاه در شهر مهاباد وی را به شهادت رساندند. (۴)

در همین شهر، نیروهای خودی موفق شدند ۷ تن از افرادی را که در حمله به پایگاه های نیروهای خودی شرکت داشتند، دستگیر کنند. (۵) در شهر سقز نیز نیروهای خودی یک بمب ساعتی را که افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی کار گذاشته بودند، کشف و خنثی کردند. (۶)

۱

افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهر همدان، معاون آموزش و پرورش این شهر را ترور کردند و در یکی از روستاهای لاهیجان، منزل پاسداری را به آتش کشیدند. نیروهای خودی نیز دو عملیات در شهرهای مشهد و نوشهر انجام دادند که به هلاکت ۳ تن از عناصر سازمان و دستگیری ۲ نفر از آنان انجامید. امروز همچنین به حکم دادگاه انقلاب اسلامی بابل شماری از افراد نادم این سازمان با سپردن تعهد از زندان آزاد شدند.

یک گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ساعت ۱۷:۳۰ امروز، اکبر مقصودی، معاون آموزش و پرورش همدان را که در حال رفتن به محل کار خود بود ترور کرده، به شهادت رساندند. در این حادثه راننده وی نیز از ناحیه سینه هدف گلوله قرار گرفت و زخمی شد. همسر اکبر مقصودی در گفت و گو با روزنامه کیهان اظهار کرد که افراد سازمان بارها با تلفن، وی، همسر و فرزندانش را به مرگ تهدید کرده بودند. (۷)

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۷، ۲۲/۹/۱۳۶۰، ص ۲۶، ۲۱/۹/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزاجا (مد عملیات)، شماره ۱۰۵، ۲۰/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۵/۱۰/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- سند شماره ۵۶۸۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه ۷ به تهران (طرح و برنامه فرماندهی)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۹/۱۳۶۰، ص ۴، سندج.
- ۲- سند شماره ۵۶۸۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ به طرح و برنامه مرکز (فرماندهی)، ۲۱/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۵، ۲۰/۹/۱۳۶۰، ص ۱۸، ارومیه - خبرگزاری پارس.
- ۴- همان، ص ۱۷.
- ۵- همان، ص ۱۸.
- ۶- سند شماره ۳۴۱۹۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاوره و بررسی)، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۷- روزنامه کیهان، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲، همدان.

در روستای فتمه سر لاهیجان نیز افراد این سازمان منزل یکی از افراد سپاه را به آتش کشیدند که بر اثر آن بخش عمده ای از منزل در آتش سوخت. (۱)

در پی اطلاعات مردمی مبنی بر وجود یک خانه مشکوک در خیابان تورج مشهد، نیروهای سپاه به آنجا مراجعه و منطقه را محاصره کردند و چون اخطار آنان برای تسلیم شدن ساکنان خانه مؤثر واقع نشد، درگیری بین طرفین آغاز شد که در نتیجه آن ۳ تن از افراد این خانه تیمی کشته شدند. در بازرسی از این خانه، ۲ قبضه تیربار ۳، ۲ قبضه تفنگ ۳، ۴ هزار انواع فشنگ، انواع مختلف سلاح های جنگی، تعدادی نارنجک، چند دستگاه بی سیم، مقداری مواد منفجره و تعدادی اسناد و مدارک درون گروهی به دست آمد. (۲) در نو شهر هم ۲ تن از افراد این سازمان که در خانه های تیمی فعالیت داشتند، دستگیر شدند. (۳)

امروز ۱۱۸ تن از اعضا و هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) نیز که با حکم قطعی در زندان بابل محبوس بودند، با اظهار ندامت و سپردن تعهد، از زندان آزاد شدند. این افراد ملزم اند که هر پانزده روز یک بار، خود را به دادگاه انقلاب اسلامی این شهر معرفی کنند. (۴)

۱

امروز شعبه اول دادگاه انقلاب ارتش به ریاست حجت الاسلام ری شهری برای رسیدگی به اتهامات مهندس رضا مرزبان، از رهبران شاخه سیاسی کودتای نافرجام تیرماه ۱۳۵۹ (کودتای نقاب)، تشکیل جلسه داد. گزارش روزنامه اطلاعات از چگونگی تشکیل دادگاه و مراحل دادرسی آن و موارد اتهامی رضا مرزبان به شرح زیر است:

«دادگاه با تلاوت آیاتی چند از قرآن مجید کار خود را آغاز کرد و سپس دادستان انقلاب ارتش، کیفرخواست متهم را قرائت کرد. در متن کیفرخواست، اتهامات وی در چهار بند زیر برشماری شده است:

۱. شرکت فعال در کودتای نافرجام تیرماه سال ۱۳۵۹ علیه جمهوری اسلامی ایران به عنوان یکی از رهبران شاخه سیاسی و دادن رهنمود به گروه های مخالف سیاسی جهت تقویت طیف مخالفان رژیم و تشکل آنها.

۲. فعالیت چشمگیر جهت خروج عوامل ضدانقلاب اسلامی از کشور.

۳. داشتن نمایندگی تام الاختیار از ناحیه شاهپور بختیار در هسته مرکزی شاخه سیاسی کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه ۱۳۵۹.

۴. همکاری همه جانبه با دولت بختیار به عنوان مشاور اطلاعاتی و امنیتی قبل از پیروزی انقلاب. (۵)

۲

امام خمینی امروز در جمع عده ای که به همراه رئیس جمهور به دیدار ایشان رفته بودند، درباره انقلاب اسلامی ایران و اوضاع فعلی کشور، رسالت حوزه های علمیه، نقش و جایگاه نماز جمعه، دوری مردم از سیاست، دخالت نکردن و نداشتن حق هیچ

-
- ۱- سند شماره ۵۶۸۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۳ (فرماندهی) به ستاد مرکزی (فرماندهی)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱.
  - ۲- روزنامه کیهان، ۲۲/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، مشهد - خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی منطقه ۴ سپاه پاسداران خراسان؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۷، ۲۲/۹/۱۳۶۰، ص ۲۵، ۲۱/۹/۱۳۶۰.
  - ۳- سند شماره ۵۶۸۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۳ به فرماندهی مرکز، ۱۸/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.
  - ۴- روزنامه کیهان، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲، بابل؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۹/۱۳۶۰، ص ۴، ساری - واحد مرکزی خبر.
  - ۵- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

گذشته، وظیفه ائمه جمعه و جماعات در روشنگری مردم در خصوص مسائل دینی و اجتماعی و رهایی مستضعفان جهان از یوغ مستکبران به عنوان کمال و غایت انقلاب سخنانی ایراد کردند.^(۱)

ایشان فرمودند:

«این انقلاب اسلامی ایران [را] باید بگوییم که یک جهش ناگهانی بود که ملت ما در هر امری که از امور پیش می آمد، تازه کار بود؛ برای اینکه در رژیم های سلطنتی و خصوصاً در این پنجاه و چند سال اخیر برای هیچ یک از گروه ها فرصت اینکه در مسائل فکر کنند، فضلاً از اینکه عمل کنند نبود. حوزه های علمیه ایران، چه حوزه های علمیه قدیمی و چه دانشگاه ها، یک وضعی داشتند که با این جهش باید آن وضع را متحول کنند و تهیه قبلی نداشتند. ناگهان تکلیف هایی به دوش همه آمد و چون مهیا نبودند هیچ یک از قشرهای ملت، از این جهت بار سنگین بود، لکن مع ذلک، بحمدالله همت والای همه قشرهای ملت این بار سنگین را هم دارد به پیش می برد، لکن کافی نیست این مقدار. حوزه های علمیه علوم شرعیه فعالیت هایشان در رژیم های سابق و خصوصاً این پنجاه و چند سال اخیر بسیار محدود بود؛ هم برنامه های تحصیلی شان محدود بود و هم فعالیت های خارجی شان که آن در حد - تقریباً - صفر بود.

مسئله قضاوت که یک مسئله مهم اسلامی است، حوزه های علمیه چون از این مسئله منزوی شده بودند و آنها را منزوی کرده بودند، مهیا نبودند که یک همچو بار سنگینی را به زودی از دوش خودشان بردارند و چون حدود و تعزیرات و قضا و امثال اینها در آن رژیم ها اصلاً مطرح نبود، رجالی که باید اینها را تکفل کنند و عمل کنند بسیار ناقص بودند حوزه ها از این جهات؛ نه از باب اینکه تقصیری کرده باشند، از باب اینکه مجالی برای آنها نبود. خطبای ما در سرتاسر کشور خطابه ها و صحبت هایشان محدود به یک مسائل کوچک بود و راجع به مشکلات کشور حق اینکه اظهارنظری بکنند نداشتند و لهذا در این امر، آنها هم مهیا نبودند. نماز جمعه آن طوری که آقای رئیس جمهور - سلمه الله - فرمودند، از باب اینکه به حسب فتوای فقهی، واجب تخییری بود، توجه به اینکه این قسم از لنگه تخییر چه اهمیتی دارد نداشتند و اگر نماز جمعه ای هم در بعضی از بلاد انجام می گرفت، آن چیزی که باید ائمه جمعه به مردم القا کنند، قدرت نداشتند. نمی توانستند راجع به فساد حکومت یک کلمه بگویند. نمی توانستند راجع به گرفتاری های عمومی ملت، [گرفتاری های] اجتماعی ملت یک کلمه صحبت کنند. خطبای ما و ائمه جماعت و جمعه ما تماسی که با مردم داشتند، یک تماس بسیار محدود و در یک مسائل محدود [بود] و مهمات مسائل اسلام در طاق نسیان گذاشته شده بود از باب اینکه امکان نداشت برای این طوایف نظرهایی که دارند ابراز کنند. دادگاه های ایران، سرتاسر ایران، به دست اشخاصی [بود] که صلاحیت برای قضاوت نداشتند، الا شاید بسیار کم؛ از این جهت دادگاه های ما هم یک نحو

ص: ۹۱۵

۱- در این دیدار، آیت الله خامنه ای (رئیس جمهور و امام جمعه تهران)، اعضای ستاد برگزاری نماز جمعه تهران، دانشجویان تربیت معلم، عده ای از مسلمانان جنوب شرقی آسیا، کارکنان صداوسیما، کارکنان نیروی هوایی و روحانیون اهل سنت افغانستان حضور داشتند.

آشفته‌گی داشت که باید متحول بشود به یک دادگاه‌های اسلامی. با نبودن افراد از باب اینکه مهیا نبودند حوزه‌ها برای تسلیم افراد، آن‌ها هم الآن باز گرفتاری و کمبودی دارد.

مردم عادی هم سرتاسر مملکت، چه بازاری‌ها و چه کشاورزها و چه آنهایی که کارمند دولت یا کارگر هستند، آن‌ها هم، آنهایی که در ادارات بودند یک وظایف تحمیلی داشتند که تخلف از آن نمی‌توانستند بکنند و آنهایی که خارج از ادارات بودند که اکثریت مردم بودند، به کارهای عادی خودشان مشغول بودند؛ ابداً راجع به امور اجتماعی، راجع به اموری که مشکلات است برای کشور و راجع به مسائلی که در سیاست کشور و در اقتصاد کشور و در سایر گرفتاری‌های کشور دخالت داشت، هیچ نظری نداشتند؛ از باب اینکه مجال نمی‌دادند به آن‌ها که دخالتی بکنند. اختناق بزرگی برای همه طوایف بود و اداره می‌شد این کشور، یک اداره ظالمانه به دست یک عده قلیل و تحمیل می‌کردند مسائل خودشان را بر جامعه و نمی‌گذاشتند که جامعه یک نظری در کارها به طور استقلال بکند.

از آن طرف بین طوایف مختلفه کوشش داشتند که اختلاف ایجاد کنند و به اختلاف حکومت کنند؛ اختلاف ایجاد کنند بین برادرهای اهل سنت و شیعی مذهب؛ اختلاف ایجاد کنند در هر نقطه‌ای بین اشخاصی که در آن نقطه یا احزابی که در آن وقت بود و همه اقسام اختلاف را ایجاد کنند و با این اختلاف نگذارند که توجه به مسائل بشود.

امروز که ما فُجَاءَةً (۱) رسیدیم به یک آزادی و از آن اختناق فکری و عملی خارج شدیم، می‌بینیم که مشکلات فراوانی در پیش داریم که باید این مشکلات را با همت همه کشور و همه قشرهای ملت، این مشکلات را از سر راه برداریم. حوزه‌های علمیه سراسر کشور خصوصاً حوزه قم، حوزه مشهد، حوزه اصفهان باید کوشش کنند که امروز که می‌توانند، مبلغ بفرستند به آن نحوی که بشناسد جامعه را و بفهمد که مشکلات چه است و باید چه بکند و چه بگوید؛ تربیت کنند و قاضی تربیت کنند و مخصوصاً مبلغین را زیاد احتیاج به آن هست. در سرتاسر کشور، ما احتیاج به مبلغ داریم، علاوه بر آن در خارج کشور احتیاج به مبلغ بیشتر داریم و الآن ما کمبود داریم. ما نباید امروز را مقایسه به دیروزها بکنیم. حوزه‌های علمی آن وقت در اختناق به سر می‌بردند، نمی‌توانستند که قاضی تحویل جامعه بدهند، از آن‌ها پذیرفته نبود، نمی‌توانستند یک مبلغی که بتواند مسائل جامعه و مشکلات جامعه را به گوش مردم برساند تحویل جامعه بدهند. امروز را حوزه‌های علمیه نباید مقایسه کنند با دیروزها. امروز باید همه علمای بلاد و همه مراجع و همه مدرسین و دانشمندان حوزه‌های علمیه کوشش کنند که این تکلیفی که به عهده همه آمده است به طور شایسته انجام بدهند. ...

باید توجه به این مسئله داشته باشند که آمدن و درس خواندن به حسب امر خدای تبارک و تعالی مقدمه انذار است؛ مقدمه این است که بروند در بلاد خودشان یا بلاد دیگر، مردم را

تربیت کنند؛ مشکلات کشور را گوشزد کنند. امروز دیگر ما عذری نداریم که بگوییم نمی توانستیم. امروز می توانیم همه کارها را بکنیم و البته محتاج به صرف وقت است، صرف طولانی وقت است و چون تکلیف است باید بکنیم.

مدرسین حوزه ها، خصوصاً حوزه علمیه قم، فضایی حوزه های قم و مشهد و سایر حوزه ها باید ترتیبی بدهند که این احتیاجی که در سرتاسر کشور به ملاً هست، به مبلغ هست، به قاضی هست، این را رفع کنند. اگر الآن وضع قضا برخلاف یک موازینی که باید بشود - خدای نخواستہ - انجام بگیرد، این عهده ماست که نگذاریم انجام بگیرد؛ به عهده علمای بلاد و علمای حوزه های علمیه است که نگذارند این طور بشود.

افراد بیایند در حوزه ها و بروند؛ باید رفت و آمد باشد. یک دسته معلم و مدرس ثابت و یک دسته های اکثریتی که وقتی که آمدند و کار خودشان را انجام دادند، خودشان را موظف بدانند که بروند در بین مردم، در یک جا متورم نشود و در یک جا هیچ. این طور نباشد که یک شخصی در حوزه هیچ نحو فعالیت نداشته باشد و مع ذلک، بماند. این به حسب وضع کشور ما مشروع نیست. امروز کسانی که کار خودشان را تمام کردند، تحصیل خودشان را تمام کردند، لکن در حوزه ها فعالیت تدریسی و فعالیت های تبلیغی و اینها ندارند، اینها باید بروند در بلاد دیگر که محتاج هستند و در آنجا ادای وظیفه کنند. ... اینها تکلیف دارند، تکلیف شرعی - الهی دارند که تبلیغ کنند و احکام اسلام را به مردم بفهمانند. تحصیل وسیله است از برای تربیت... همان طور که تحصیل یک تکلیفی است. تبلیغ بالاتر است از او؛ تحصیل مقدمه تبلیغ است، مقدمه انذار مردم است. دانشگاه ها هم همین طور است. ما یک وقت چشم باز کردیم، ایران چشم باز کرد، دانشگاه چشم باز کرد، دید از آن اختناق بیرون آمده است. آن وقت یک دسته ای بودند که هر مطلب فاسدی را داشتند در دانشگاه به مغز جوان های پاک ما وارد می کردند و کسی هم حق نداشت یک کلمه بگوید، لکن حالایی که این اختناق فکری و اختناق عملی از بین رفته است عذری از برای دانشگاهی ها، روشن فکرها و اشخاصی که می توانند این دانشگاه را به طور صحیح اداره کنند، عذری نمانده است؛ جواب خدا [را] باید بدهند. باید در دانشگاه همان طوری که علوم مادی تدریس می شود، علوم معنوی [هم] تدریس بشود. باید آن امور انسانی، امور تربیتی به دست اشخاصی که بدانند تربیت اسلامی چه است و بدانند اسلام چه است، [تدریس بشود]. گمان نکنند بعضی از این اشخاص که در اسلام راجع به جامعه چیزی نیست یا راجع به - فرض کنید که - امور تربیتی کم است. اسلام عمیق تر از همه جا و از همه مکتب ها راجع به امور انسانی و راجع به امور تربیتی [نظر] دارد که در رأس مسائل اسلام است؛ چنانچه امور اقتصادی دارد. ... کسانی که اطلاع از احکام اسلام ندارند، از اقتصاد اسلام ندارند، از فرهنگ اسلام ندارند، از علوم عقلی اسلام اطلاع ندارند، اینها می گویند که در اسلام نیست. خب! تو که اطلاع نداری، به چه مناسبت یک همچو حرفی می زنی؟ متخصص لازم است ... و همین طور ما در سابق، جماعت و جمعه، جماعت داشتیم، جمعه هم کمی داشتیم،

بین برادرهای اهل سنت ما رایج تر بود، لکن نه آنها و نه ما نمی توانستیم مسائل روز را در خطبه های جمعه بیان کنیم، مسائل سیاسی را بیان کنیم از باب اینکه اختناق بود.

امروز که این اختناق برداشته شده است باید ائمه جماعات و ائمه جُمعات همه شان توجه کنند به اینکه تکلیفشان این است که مسائل را به ملت بگویند. توجه بدهند مردم را به مسائل سیاسی، به مسائل اجتماعی، خصوصاً ائمه جمعه که بحمدالله امروز در سرتاسر کشور [نماز] جمعه ها بسیار خوب است و مردم هم باید بیشتر باز توجه کنند. مردم خودشان را غنی ندانند راجع به مسائل. این مسائل، مسائلی است که باید بروند و گوش کنند و عمل کنند.

و همین طور ناگهان ما بیدار شدیم از خواب که محتاج بودیم به پاسدار، لکن مردم خودشان این مسئله را حل کردند. و امروز هم که احتیاج باز هست و در جبهه ها احتیاج هست، باید داوطلب ها زیادتر باشند و بروند و نگذارند که در آنجا جوان هایی که هستند، خسته بشوند.

در هر صورت، همان طوری که عرض کردم، ما ناگهان وارد شدیم در یک رژیمی که منسی شده بود به حسب واقع، احکام اسلام در این رژیم ها اصلاً نبود. احکام اسلام که باید اداره کند کشور را، باید اداره کند مملکت را، اصلاً منسی بود و افکار غرب اداره می کرد ما را؛ مستشارهای غرب می آمدند و می خواستند ما را اداره کنند. آن روز همه عذر داشتید، از باب اینکه قدرت نداشتید. اما امروز که بحمدالله فهمیدید قدرت دارید، اجتماع کردید، قدرت نمایی کردید، خدای تبارک و تعالی به شما قدرت عنایت کرد و این خارها را از سر راه برداشتید. امروز دیگر همه ملت موظف است به وظیفه الهی که در صحنه حاضر باشد. اگر غفلت کند از این باب، گرگ ها خواهند آنها را خورد. باید در صحنه حاضر باشند.

ائمه جمعه و جماعت، مردم را ارشاد کنند و حضور آنها را در صحنه گوشزد کنند و بحمدالله خود مردم حاضرند. توجه کنند به اینکه ما در نیمه راه هستیم؛ ما راه را طی نکردیم. راه ما آن روز تمام می شود که همه احکام اسلام جاری بشود و آن روز به کمال می رسد که مستضعفین جهان از زیر بار مستکبرین خارج بشوند. و من از خدای تبارک و تعالی خواستارم که شما برادرها را که در نماز جمعه آن طور فعالیت می کنید و تنظیم می کنید امور را - و امر مهمی است این امر - و آنهایی که در کارهای دیگر مشغول هستند، همه را موفق کند و همه ما موفق به عمل به اسلام و امور تربیتی بشویم.»^(۱)

۱

"عطاالله اشرفی اصفهانی"، نماینده امام در استان کرمانشاهان و "علی اکبر رحمانی"، استاندار کرمانشاه، با نظر موافق ریاست جمهوری، نخست وزیر و وزیر کشور اعلام کردند که از این پس نام شهر کرمانشاه به "ایمان شهر" و نام استان کرمانشاهان به "باختران" تغییر یابد. متن اطلاعیه مشترکی که این دو به همین مناسبت انتشار دادند بدین شرح است: «با درود به رهبر کبیر انقلاب اسلامی و مرجع معظم تقلید، امام خمینی و سلام بر شهیدان، به میمنت و مبارکی و

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، ص ۴۱۴.

پیروزی طریق القدس در جنوب و ضربت ذوالفقار در غرب، پیرو اعلان امام جمعه محترم و تقاضای مردم به ویژه خانواده های شهدای استان و پیگیری جدی استانداری، با خوشحالی، موافقت ریاست جمهوری محترم برادر خامنه ای و نخست وزیر محترم برادر موسوی [و] وزیر محترم کشور برادر نیک روش را با تغییر نام شهر و استان اعلام می داریم. از این پس، نام مرکز استان، "ایمان شهر" و استان پنجم، استان "باختران" می باشد. امید است که این طاغوت زدایی و حذف شاه و شاهان از نام شهر و استان موجب خیر و برکت گردد و روحیه ای جدید به مردم استان و خانواده شهدا و رزمندگان اسلام عطا کند.» (۱)

۱

در پی ربوده شدن هواپیمای لیبیایی به دست شیعیان لبنانی عضو سازمان مجاهدین امام موسی صدر و موافقت ایران با درخواست سفارت لیبی مبنی بر اجازه فرود به هواپیما و میانجیگری در این باره، نخست وزیر موضع منفی خود را درباره هواپیماری و اقداماتی از این قبیل اعلام کرد.

به دنبال اقدام دو روز پیش شیعیان لبنانی عضو سازمان مجاهدین امام موسی صدر در ربودن یک هواپیمای بوئینگ ۷۲۷ لیبیایی در مسیر زوریخ - طرابلس و پاسخ منفی دولت لیبی به درخواست های اولیه آنان، (۲) هواپیما به همراه گروگان ها به مدت دو روز در فرودگاه بیروت توقف کرد و سپس با توجه به اصرار ربانندگان برای پرواز به ایران و درخواست مقامات سفارت لیبی از مقامات ایران مبنی بر اجازه پرواز این هواپیما به مقصد تهران، ساعت ۰۶:۰۰ بامداد، در فرودگاه مهرآباد تهران به زمین نشست. علوی طباطبایی، سخنگوی وزارت امور خارجه، در توضیح علت ورود این هواپیما به فرودگاه مهرآباد و درخواست هواپیماریان گفت: «در این زمینه دولت لیبی رأساً توسط سفارت آن کشور در تهران طی دو یادداشت کتبی از دولت جمهوری اسلامی ایران تقاضا کرد تا با نشستن این هواپیما در تهران موافقت کند. ما نیز براساس ضوابط انسانی و روابط اسلامی و حفظ حقوق افراد کوشش خواهیم کرد این مسئله را با توجه به مصالح طرفین، به نحو احسن تمام کنیم. آنان در درخواست های خود اعلام کردند که جمهوری اسلامی ایران مجاز است با لیبیایی ها در مورد مسئله امام موسی صدر مذاکره و گفت و گو کند. این گروه همچنین خواستار تشریح کامل جریان دزدیده شدن امام موسی صدر برای امام امت شدند.» (۳)

روزنامه کیهان نیز خواسته های هواپیماریان را به طور کامل تر به شرح زیر اعلام کرد: ۱. جریان ربوده شدن امام موسی صدر مجدداً به طور کامل برای رهبر انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی توضیح داده شود. ۲. برادران ایرانی از طرف ما مجازند که با لیبیایی ها مذاکره کنند. ۳. تشکیل هیئتی برای دنبال کردن موضوع ربوده شدن امام موسی صدر، با توجه به این امر که اطلاعات

ص: ۹۱۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۴، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۶.

۲- خواسته آنان افشاگری مقامات قضایی لبنانی درباره اقدام دولت لیبی در ربودن امام موسی صدر و قطع رابطه دولت لبنان با لیبی بود. آنها همچنین از سازمان ملل متحد خواستند که این سازمان در انظار عمومی به موضوع دزدیده شدن امام موسی صدر رسیدگی کند. (روزنامه کیهان، ۱۸/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶).

۳- همان، ص ۱۶، تهران - خیرگزاری پارس، ۱۸/۹/۱۳۶۰.

لازم در اختیار این هیئت قرار گیرد. ۴. به آنان اجازه داده شود که پیامی به ملت ایران بدهند. (۱)

طبق گزارش منابع خبری، گفت و گوی مقامات وزارت خارجه با ربایندگان تا بعد از ظهر امروز ادامه داشت و شامگاه، این هواپیما پس از سوخت گیری و دریافت مایحتاج مسافران، مجدداً به سوی بیروت پرواز کرد. (۲)(۳)

در پی این حادثه، نخست وزیر در گفت و گو با خبرگزاری جمهوری اسلامی در مخالفت با هواپیماربابی اظهار کرد: «در مقابل هواپیماربابی موضع ما منفی است. ما فکر می کنیم این روش ها، روش هایی نیست که بتواند به مبارزات کشورهای در بند کمک کند. برای همین ما با هواپیماربابی مخالفیم و آن را روش مناسبی برای مبارزه نمی دانیم، برای اینکه جان افراد گوناگونی بدون سبب در معرض خطر قرار می گیرد؛ در عین حال که حساسیت ملت های جهان هم نسبت به این مسئله برانگیخته می شود؛ یعنی هم از نظر ابزاری و هم از نظر محتوای مسئله ای است که از نظر ما مردود است. ما اصولاً با هواپیماربابی و همچنین ربودن ناوچه ها و ناوها به شدت مخالفیم، زیرا که بیشتر این نوع مسائل تبدیل به فاجعه می شود و ابزاری برای فشار آوردن به کشورهای جهان سوم است.» (۴)

۱

خبرگزاری فرانسه در مقاله ای به بررسی و تحلیل وقایع ایران از زمان پیروزی انقلاب تاکنون پرداخته است. در این مقاله ضمن بررسی موضوعاتی چون تأثیر جنگ بر مناسبات داخلی، حذف بنی صدر از اریکه قدرت، شروع خشونت ها، ترور تعداد زیادی از مسئولان جمهوری اسلامی و آشوب های کردستان، بر توانایی های ایران برای مقابله با بحران های گوناگون و عبور از مشکلات ایجاد شده بر اثر آنها تأکید شده است. در انتهای مقاله نویسنده سعی کرده دو مشکل اصلی و پیش روی انقلاب؛ یعنی اختلافات داخلی و مشکلات اقتصادی را که ممکن است انقلاب را به شکست بکشاند، بررسی کند. بخش های از این مقاله به شرح زیر است:

«کمتر کشوری مانند ایران در ظرف یک سال این تعداد از رهبران خود را از دست داده است

ص: ۹۲۰

۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶، تهران - خبرگزاری پارس.

۲- این هواپیما پس از آنکه از فرودگاه مهرآباد به هوا برخاست، ساعت ۲۱ در فرودگاه بیروت بر زمین نشست و ربایندگان پس از ملاقات با یک هیئت سیاسی - نظامی، خود را به مقامات لبنان تسلیم کردند. به گزارش خبرگزاری فرانسه، در فرودگاه بیروت، ژنرال احمد الحاج فرمانده کل نیروهای امنیت داخلی لبنان (ژاندارمری) و نبیه بری دبیر کل جنبش امل و همچنین افسران نیروهای بازدارنده عرب حضور داشتند. به گزارش آسوشیتدپرس، مسافران و خدمه آزاد شده هواپیمای ربوده شده، بیروت را به مقصد دمشق ترک کردند و هواپیماربابان هم اکنون در بازداشتگاه مشترک لبنانی - سوری به سر می برند. در این باره، وزیر حمل و نقل عمومی لبنان گفته است که ربایندگان بازجویی خواهند شد. وی قبلاً در نطق تلویزیونی خود گفته بود که اگر این ماجرا در بیروت خاتمه پیدا نکند، ممکن است جان همه سرنشینان هواپیما به خطر بیفتد. آسوشیتدپرس نیز با اعلام

تسلیم شدن ربایندگان هواپیمای لیبیایی از قول آنان اعلام کرد: آنان با این عمل، به هدف خود که طرح مجدد موضوع ناپدیدشدن اسرارآمیز امام موسی صدر رهبر شیعیان لبنان است، رسیده اند. (روزنامه کیهان، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲۰، بیروت، خبرگزاری فرانسه؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۶، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳، دمشق، خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۹/۹/۱۳۶۰).

۳- همان؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۳، ۱۸/۹/۱۳۶۰، ص ۸، بیروت - خبرگزاری پارس، ۱۷/۹/۱۳۶۰؛ و- همان، صص ۱۱ - ۱۲، نیکوزیا - خبرگزاری آسوشیتدپرس؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶، به نقل از یونایتدپرس از بیروت؛ و- روزنامه اطلاعات، ۱۸/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲۰.

و هنوز سعی می کند علی رغم موانع بسیار، خود را انسجام بخشد؛ موانعی مانند جنگ خارجی، جنگ مسلحانه داخلی، مشکلات عظیم اقتصادی و دشمنی بین المللی. با این همه، جمهوری اسلامی در ۱۹۸۱ نشان داده است که امکانات فائق آمدن بر این مشکلات را در اختیار دارد.

اول ژانویه ۱۹۸۱ [۱۱ دی ۱۳۵۹] صدمین روز جنگ با عراق بود؛ در این حال، گروگان های امریکایی هنوز در ایران بودند. ۲۰ ژانویه [۳۰ دی] بالا-خره گروگان ها پس از ۴۲۵ روز - که بلندترین مدت گروگان گیری بود - آزاد شدند. با این عمل "دومین انقلاب" ایران به پایان رسید و "شیطان بزرگ" به زانو درآمد.

از نظر داخلی، این اقدام معادل پیروزی "تندروها" بر لیبرال ها بود. بسیاری از لیبرال ها نیز تا آن زمان از صحنه بیرون شده بودند. تنها یک مانع دیگر در سر راه تندروها وجود داشت و آن ابوالحسن بنی صدر بود. وی که معتقد بود انقلاب دوم ایران "از موضع ضعف" انجام شده بود، خود پنج ماه بعد؛ یعنی ۲۱ ژوئن [۳۱ خرداد ۱۳۶۰]، درست در میانه سال میلادی، توسط انقلاب سوم ایران برکنار شد. دیگر دوره وحدت به پایان رسید و دوران خشونت آغاز شد.

کمتر واقعه ای مانند عزل بنی صدر، دو دوره را به این مشخصی از هم جدا می کند. گذشته از درگیری های هواداران و مخالفان بنی صدر در نیمه اول سال ۱۹۸۱ و درگیری های لفظی آنها، این نیمه عمدتاً بدون خشونت سپری شد. نیمه دوم سال پر از سوء قصد "تروریسم" و اعدام بود. در این دوره دو اردوگاه، کاملاً مشخص شد: یکی حافظ قدرت و دیگری در پی احراز [کسب] قدرت. مخالفان دولت قاطعیت خود را نشان داده اند؛ علاوه بر پاسداران و حزب اللّهی ها، مخالفان در عرض شش ماه بیش از ۵۰ تن از رهبران و مقامات [کشور] از جمله آیت الله بهشتی رهبر حزب جمهوری اسلامی را کشتند. عکس العمل قدرت حاکمه در برابر این موج خشونت، "پاک سازی" کلیه عناصر مخالف بود. رژیم پس از عزل بنی صدر ۳۸۳۷ (۱) [۱] نفر از مخالفین را اعدام کرد که اکثر آنها از "مجاهدین خلق" [منافقین] بودند. قدرت حاکم نشان داده است که در این زمینه "قدرت مقاومت" خوبی دارد و قدرت همچنان ادامه می یابد. آیت الله خمینی گفته است: "به جای هر شهیدی یک نفر دیگر گذاشته می شود" و نیز "هرچه بیشتر ما را بکشید، ملت بیدارتر می شود".

با این وجود، سوء قصد [ترور]، بازداشت و اعدام همچنان ادامه دارد و کشور از برقراری امنیت فاصله زیادی دارد. مسلماً در این میان نباید مسئله کردستان را هم فراموش کرد.

جنگ با عراق اکنون بیش از یک سال است که ادامه دارد. جنگ و وقایع داخلی امکان نداده است که مسائل اقتصادی حاد حل شوند. اقتصاد ایران در سال گذشته لطمات زیادی دیده است؛ جنگ یک ششم بودجه را به خود اختصاص می دهد؛ ۲ میلیون نفر آواره وجود دارد و وضع کشاورزی خوزستان نیز چندان خوب نمی باشد. در این میان، صادرات نفت ایران ۵۰ درصد کاهش یافته است. در اینجا یک مسئله دیگر نیز وجود دارد و آن اینکه چگونه می توان

ص: ۹۲۱

رسانه ها منتقل کرده است. برای مثال، خبرگزاری آسوشیتدپرس روز بعد، این رقم را ۱۶۱۵ نفر ذکر می کند.

مسائل اقتصادی را با اصول سیاسی و مذهبی جمهوری اسلامی حل کرد. نمونه برجسته آن مسئله اصلاحات ارضی است که با اصول اسلامی مغایرت دارد. قدرت حاکم این مسئله را حل کرده است و گفته های مقامات، حاکی از لزوم وحدت و خطر اختلاف عقاید است. آیت الله منتظری گفته است، انقلاب ممکن است از درون به خاطر وجود گرایشات مختلف شکست بخورد. در حال حاضر شکاف هایی در بین گروه های [پیرو] رهبری بروز کرده است، میان پاسداران و روحانیون، در میان خود روحانیون. در حالی که دشمن عراقی در حال عقب نشینی است و مخالفان داخلی نیز کمتر به فعالیت دست می زنند، قدرت حاکم باید بر ناراضیان داخلی خود فائق آید. امام خمینی به دفعات متعدد مجبور شده است از مقام خود برای کاهش تنشج میان روحانیون و پاسداران استفاده کند و همچنین در مسائلی چون ملی کردن تجارت خارجی و احیای اقتصادی دخالت کند. امام اخیراً حتی از مردم خواسته است پول های خود را در بانک ها بگذارند. دو ماه مانده به سومین سالگرد انقلاب، ایران مجبور است با مسائل اقتصادی عدیده ای دست و پنجه نرم کند. تنها در صورت به کارافتادن چرخ های اقتصادی است که جمهوری اسلامی می تواند در سال ۱۹۸۲ چشم انداز بهتری از سال قبل داشته باشد.» (۱)

۱

امروز دو هیئت سیاسی از کشورهای کویت و رومانی برای ملاقات با صدام وارد بغداد شدند.

عبدالعزیز حسین، وزیر مشاور در امور وزیران کویت و فرستاده مخصوص شیخ جابر الصباح، امیر کویت، امروز وارد بغداد شد و ضمن دیدار با صدام حسین، رئیس جمهور عراق، پیام شفاهی امیر کویت را به وی تسلیم کرد. در این ملاقات دبیرکل شورای فرماندهی انقلاب عراق و طارق احمد آل عبدالله رئیس دفتر صدام حسین نیز حضور داشتند. خبرگزاری کویت درباره موضوع ملاقات فقط به این نکته اشاره کرد که پیام امیر کویت درباره روابط بین دو کشور و امور جاری اعراب بوده است. (۲)

خبرگزاری فرانسه هم مفاد پیام شیخ جابر الصباح را تحکیم روابط دوجانبه و آخرین تحولات خاورمیانه اعلام کرد. (۳)

در این روز همچنین ایلی وردت، نخست وزیر رومانی، در رأس هیئتی وارد بغداد شد و مورد استقبال طه یاسین رمضان معاون نخست وزیر و اعضای شورای فرماندهی انقلاب عراق قرار گرفت. به گزارش خبرگزاری کویت، نخست وزیر رومانی هنگام ورود به عراق اظهار کرد که در ملاقات خود با سران کشور عراق درباره چگونگی گسترش روابط همه جانبه دو کشور گفت و گو خواهد کرد. (۴)

۲

در پی دیدار یک هیئت پارلمانی شوروی از عراق، امروز دو کشور با انتشار بیانیه ای مشترک، بر گسترش روابط و تحکیم پیوندهای دوجانبه براساس موافقت نامه دوستی و همکاری منعقدشده در سال ۱۹۷۲ تأکید و از ادامه جنگ اظهارنگرانی کردند. گزارش خبرگزاری فرانسه از بیروت در این باره بدین شرح است:

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۴، ۱۹/۹/۱۳۶۰، صص ۹ - ۸، تهران - فرانس پرس، ۱۸/۹/۱۳۶۰.
- ۲- همان، ص ۱۲، بغداد - خبرگزاری کویت، ۱۸/۹/۱۳۶۰.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۵، ۲۰/۹/۱۳۶۰، ص ۱۰، کویت - خبرگزاری فرانسه، ۱۸/۹/۱۳۶۰.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۴، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱۲، بغداد - خبرگزاری کویت، ۱۸/۹/۱۳۶۰.

براساس بیانیه مشترکی که در پایان دیدار هیئت شورای عالی روسیه از بغداد در این شهر منتشر شد، طرفین نگرانی خود را از گسترش تشنج در خاورمیانه به دلیل افزایش تهاجم صهیونیست ها مورد تأکید قرار دادند. در این بیانیه همچنین ضمن محکوم کردن توافق های استعمارگرانه "کمپ دیوید" که با منافع اساسی امت عربی و به ویژه با حقوق ملت فلسطین تناقض دارد، خاطرنشان شده است که شرط برقراری یک صلح پایدار و منصفانه در خاورمیانه، خروج نیروهای اشغالگر صهیونیستی از همه اراضی اشغال شده می باشد. این بیانیه سپس همکاری راهبردی امریکا و رژیم اشغالگر قدس و همچنین بمباران مرکز هسته ای تموز عراق و تهاجمات علیه لبنان و مقاومت فلسطین را محکوم و ضمن بررسی موقعیت منطقه خلیج عربی (خلیج فارس)، کوشش های نیروهای واکنش سریع امپریالیسم در منطقه را مردود اعلام کرده است. علاوه بر این، سازمان آزادی بخش فلسطین به عنوان تنها نماینده قانونی ملت عرب، مورد حمایت طرفین قرار گرفته است. امضاکنندگان این بیانیه همچنین نگرانی خود را از ادامه جنگ عراق و ایران اعلام کرده، خواستار آن شدند که هرچه سریع تر یک راه حل مسالمت آمیز برای پایان جنگ پیدا شود.

در پایان این بیانیه خاطرنشان شده است که به دعوت شورای عالی روسیه یک هیئت عراقی از جانب شورای ملی این کشور - در تاریخی که مشخص خواهد شد - عازم آن کشور شود.^(۱)

۱

مجله النهار العربی و الدولی (چاپ پاریس) در مقاله ای سیاست خارجی عراق و اقدامات و عملکرد این کشور را در کسب حمایت های بین المللی، به ویژه ارتباط با شوروی موفق ارزیابی کرده است. برقراری ارتباط مستحکم و خرید اقلام تسلیحات راهبردی همچون میز، کسب اعتماد مجدد شرکت های اروپایی که بعد از شروع جنگ تنزل یافته بود، بهبود روابط سیاسی و در پی آن سرازیر شدن تسلیحات ساخت شوروی از آن کشور به عراق و عوامل این بهبود روابط از جمله مواردی است که این مجله به آنها پرداخته است. در این مقاله همچنین به رویکرد مثبت مقامات و رسانه های عراقی به مسعود رجوی رهبر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و نظرات وی مبنی بر متارکه جنگ در زمانی که مناطق وسیعی از سرزمین های ایران در اشغال عراق است، اشاره شده است.

در این مقاله آمده است: «عراق از نظر نظامی در مستقر ساختن ارتش در جبهه ها و از نظر سیاسی در کنفرانس همبستگی بین المللی با عراق که به دنبال بمباران تأسیسات هسته ای به وسیله اسرائیل در عراق تشکیل شد و همچنین در تحکیم روابط خود با کشورهای اروپایی که در اوایل جنگ همچون فرانسه موضع بی طرف داشتند، موفقیت هایی کسب کرد. در این رابطه، حکومت فرانسه بعد از گذشت چندین ماه از شروع جنگ، اجرای قراردادهای اقتصادی و نظامی خود را با عراق که قبل از جنگ امضا شده بود، بار دیگر از سر گرفت که از جمله این قراردادها تجهیز عراق به جنگنده های میز است.

[هرچند] از نظر اقتصادی، شرکت های بین المللی بعد از آنکه در اوایل جنگ کار خود را به

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۶، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۸، بیروت - خبرگزاری فرانسه، ۱۹/۹/۱۳۶۰؛ و-
روزنامه اطلاعات، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲۰، بیروت - به نقل از خبرگزاری فرانسه.

گمان آنکه عراق به علت بروز جنگ نخواهد توانست به تعهدات خود عمل کند، متوقف ساخته بودند، [اما] بار دیگر جهت تکمیل طرح های خود، کار را از سر گرفتند و عراق متقابلاً پایبندی و اجرای تعهدات خود را نسبت به این شرکت ها به اثبات رساند.» در ادامه این گزارش، آمده است: «عراق توقف آتش جنگ را مرهون روی دادن تغییراتی در ایران می داند و نه انجام یک عمل [تجاوز] نظامی و پیشروی در خاک ایران. بر همین اساس، مطبوعات رسمی عراق طرح مسعود رجوی رهبر سازمان مجاهدین را مدنظر خود قرار می دهند و از این طرح پشتیبانی می کنند. در این طرح آمده است، حتماً برای توقف آتش جنگ راه حل مسالمت آمیزی وجود دارد که در آن هریک از طرفین به حقوق مشروع خود خواهند رسید. این طرح همچنین بر اصل عدم تداخل در امور داخلی یکدیگر و احترام به سیادت ملی و حسن هم جوار استوار است. از سوی دیگر، رجوی طی ارسال نامه ای به سران عرب از آنها خواست رژیم کنونی ایران و عملکردها و برخوردهای آن را محکوم نمایند.

از نظر سیاسی هم عراق توانست اعتماد شوروی را جلب کند و روابط خود را با این کشور که با شروع جنگ به سردی گراییده بود، بهبود بخشد.

بهبود روابط بین مسکو و بغداد چندین علت دارد که مهم ترین آنها سقوط هواپیمای آرژانتینی است (۱) که یک محموله سلاح امریکایی را برای ایران حمل می کرد. فاش شدن این خبر به وسیله مسکو و گزارش آن به مقامات عراق، پیشرفتی در روابط بین دو کشور به شمار می رود. بنا بر آنچه که در گزارش شوروی ها آمده است، اسلحه هایی که به وسیله این هواپیما برای ایران حمل شده بود، از جمله سلاح های امریکایی است که در اسرائیل انبار شده و دستیابی به آن جز با رضایت امریکا امکان پذیر نیست.

شوروی ها [ارسال] این سلاح ها را گرایشی از طرف ایران به واشنگتن به شمار آوردند. در قبال این مسئله، روسیه به منظور هشدار به ایران و جلوگیری از تمایل ایران به امریکا، تجدیدنظر در روابط خود را با عراق امری ضروری دانست که بلافاصله این امر مورد استقبال شدید عراق قرار گرفت؛ به طوری که منجر به سفر طه یاسین رمضان، نخست وزیر عراق، در ماه سپتامبر به مسکو شد. وی در این سفر توانست موفقیت هایی چه در زمینه نظامی و چه در زمینه اقتصادی به دست آورد. طه رمضان در گفت و گوهای خود با سران کرملین پیشنهاد کرد شوروی ها در قبال اجرای قراردادهای تسلیحاتی، به عراق بازگردند و طرح های اقتصادی خود را تکمیل کنند. پس از دیدار

ص: ۹۲۴

۱- یک هواپیمای آرژانتینی که حامل سلاح و مهمات خریداری شده از سه کشور اروپایی بود، در پنجم مرداد سال جاری (۴) روز قبل از روز جهانی قدس) از مقصد ایسلند به تهران، در ارمنستان شوروی سقوط کرد. در پی آن، رسانه های اروپایی و عربی مدعی شدند که این هواپیما حامل سلاح های خریداری شده ایران از رژیم صهیونیستی بوده است که این امر با واکنش شدید وزارت امور خارجه و سایر مقامات ایرانی مواجه شد و آنان این گونه اقدامات تبلیغاتی را در جهت تحت الشعاع قرار دادن روز جهانی قدس اعلام کردند. شروع این ماجرا، پیامدها و مواضع اتخاذ شده این واقعه در روزشمارهای پنجم، ششم و نهم مردادماه کتاب پانزدهم روزشمار جنگ درج شده است.

طه رمضان از روسیه، صدام حسین، رهبر عراق، پیامی شفاهی از جانب سران کرملین از کاردار روسیه در عراق دریافت کرد. در این زمینه وسایل ارتباط جمعی عراق گفتند، این پیام در ارتباط با روابط دوجانبه دو کشور دوست و نیز پیرامون مسائل مورد توجه طرفین است. بعضی از منابع مطلع، درباره محتوای تسلیحاتی این پیام گفتند، مقامات شوروی [نه تنها] آمادگی خود را برای اجرای قراردادهای تسلیحاتی قدیمی و نیز تکمیل طرح های اقتصادی اعلام کردند، بلکه به این امر نیز اکتفا نکردند و چراغ سبزی را که به کشورهای بلوک شرق به منظور ایجاد روابط نظامی و اقتصادی با عراق [نشان] داده بودند، تقویت کردند.»(۱)

ص: ۹۲۵

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۸، ۱۳/۹/۱۳۶۰، صص ۴ - ۳، پاریس - خبرگزاری پارس، ۱۲/۹/۱۳۶۰.

در برنامه ریزی های اولیه برای اجرای عملیات "مطلع الفجر" در ارتفاعات حدفاصل سرپل ذهاب و گیلان غرب در استان کرمانشاه، برای آزادسازی چند ارتفاع مهم منطقه و نزدیک شدن به شهر اشغال شده قصر شیرین، پیش بینی شده بود که نیروهای شرکت کننده در محور اصلی (جنوبی)، ساعت ۸ صبح امروز، از عقبه منطقه (داربلوط) برای آمادگی بیشتر به طرف چغالوند حرکت کنند و پس از دریافت مهمات و تجهیزات، نیروهایی که مأمور اجرای عملیات روی اهداف در عمق منطقه (شیاکو، چرمیان و دشت گیلان) بودند، باتوجه به میزان فاصله با هدف، از ساعت ۴:۰۰ بعدازظهر و از مسیرهای شناسایی شده (در شیارهای منطقه) به سمت اهداف عملیات رها شوند و در برخی محورها، مهمات مورد نیاز با قاطر حمل شود، ولی به دلایلی اجرای این برنامه با تأخیر مواجه شد؛^(۱) بدین صورت که ورود یکباره خودروهای حامل نیروها به نزدیکی مقر چغالوند باعث راه بندان در جاده شد و به ناچار بعضی نیروهایی که باید زودتر از بقیه از مقر چغالوند به سمت هدف حرکت می کردند، با پای پیاده و پس از یک ساعت راه پیمایی به مقر رسیدند. ازدحام حدود ۱۸۰۰ نفر در محدوده مقر، تقسیم مهمات و تجهیزات را نیز با مشکلاتی مواجه کرد و از سوی دیگر کمبود برخی مهمات و امکانات نیز بر این مشکل افزود. درحقیقت دو عامل در بروز این تأخیر نقش اصلی را داشت: نخست اینکه مسئولان منطقه ابتدا با این استدلال که اول جاده داربلوط زیر دید دشمن است، اجازه حرکت به ستون نیروها را ندادند، اما ساعت ۱۲:۰۰ ظهر، با حرکت نیروها موافقت کردند که این امر موجب تأخیر در زمان بندی عملیات شد. علاوه براین، برخی اختلالات در تکمیل تجهیزات نیروها در مقر چغالوند نیز حرکت نیروها را به تأخیر انداخت.

حسین الله کرم، فرمانده سپاه گیلان غرب، در مصاحبه ای در پایان عملیات، دو مشکل یادشده را چنین شرح داد:

«با علم به اینکه راه بسیار زیاد [بود و] حتی به ۹ ساعت راه پیمایی هم می رسید، سپاه گیلان (غرب) می خواست نیروها را یک شب قبل [از آغاز عملیات] از منطقه عبور داده و پشت سر دشمن نگاه دارد که [این تدبیر] مورد مخالفت مسئولان (برادر حاجی بابا و...) قرار گرفت و آنها

ص: ۹۲۷

۱- سند شماره ۲۱۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات مطلع الفجر، ۲۰/۹/۱۳۶۰، صص ۱۷ - ۱؛ و- سند شماره ۰۰۵۷۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه ریزی عملیات منطقه ۷، ۲۲/۹/۱۳۶۰، صص ۹ - ۱.

اجازه چنین کاری را ندادند و قرار شد که نیروها شب عملیات حرکت کنند، یعنی این همه راه طولانی را طی کنند و سپس عملیات هم انجام دهند. صبح عملیات که قرار شد نیروها حرکت کنند، یکی از مسئولان به نام برادر داوود آبادی اعلام کرد که منطقه داربلوط، ابتدای جاده زیر دید دشمن است و من اجازه حرکت به نیرو [ها] را نمی‌دهم، ولی پس از بررسی‌های انجام شده [وی در] ساعت ۱۲:۰۰ ظهر، موافقت کرد که نیروها حرکت کنند، درحالی که قرار بود نیروها صبح ساعت ۸:۰۰ حرکت کنند. با پیش آمدن این وضع ما خواستار به تعویق افتادن عملیات شدیم، ولی با این درخواست موافقت نشد. درهرحال، این مسائل دست به دست هم داد و باعث شد که نیروها ساعت ۹:۰۰ شب تازه از چغالوند راه بیفتند. موضوع اصلی دیگر، تجهیز این ۱۴ گردان بود، ما دو هفته قبل، درصدد تهیه آن [تجهیزات] بودیم و از ارتش درخواست کردیم. یک مورد آن، ۲ میلیون فشنگ بود که سرهنگ بیات، معاون سرهنگ علیاری، [آن را] امضا نکرد، [اما] وقتی [این درخواست] در قرارگاه مطرح شد، امضا کرد، ولی زیر آن نوشت که این همه فشنگ را برای چه می‌خواهند؟ مرکز مهمات هم باتوجه به نوشته وی از دادن مهمات مورد نیاز [ما] خودداری کرد و کنعانی دنبال کار را گرفت و با سرهنگ صیاد شیرازی تماس گرفت و ایشان دستور داد فوراً مهمات را به ما بدهند، که باز [هم] به علت اینکه آن مرکز مهمات، ماشین برای حمل مهمات مزبور را نداشت، ما را دچار اشکال کلی کرد و سرانجام قسمتی از مهمات ساعت ۴:۰۰ بعدازظهر (روز تک) به دست ما رسید که با دستپاچگی بسیار زیاد آن را پخش کردیم، اما بازهم یک گردان از نیروهای سپاه بدون نارنجک عملیات را آغاز کرد. (۱)

به هرتقدیر، نیروهای عملیاتی در محورهای مختلف از ساعت ۲۰:۳۰ تا ۲۲:۳۰ (با ۵/۲ تا ۵/۴ ساعت تأخیر) حرکت به سمت دشمن را آغاز کردند. پیشروی نیروها به سوی نقاط تماس با خط اول دشمن تا نیمه شب ادامه داشت و تا آن موقع، رفتار غیرعادی از نیروهای عراقی که حاکی از آگاهی آنان از عملیات باشد، گزارش نشد. (۲)

۱

یازده روز پس از عملیات "طریق القدس" و براساس نتایج به دست آمده در این عملیات (آزادسازی شهر بستان و دستیابی نیروهای ایرانی به قسمت هایی از مرزهای بین المللی در بخش های شمالی هورالعظیم)، سپاه پاسداران طرحی را برای عملیات در جنوب منطقه آزادشده و تصرف زمین های بین رودخانه های ساپله و نیسان ارائه کرد. (۳)

ص: ۹۲۸

۱- شماره ۲۱۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سند شماره ۰۰۵۷۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سند شماره ۲۱۸۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: آذر ۱۳۶۰، صص ۴ - ۱.

۳- همچنین به نوشته کتاب ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، طرح اولیه مرحله دوم عملیات طریق القدس در روز ۱۳/۹/۱۳۶۰ توسط سپاه پاسداران تهیه و پس از بررسی و تکمیل آن توسط فرماندهان سپاه و ارتش، ابلاغ شد، اما چنان که خواهد آمد به علت عقب نشینی عراق به جنوب رودخانه نیسان این طرح اجرا نشد. (سید یعقوب حسینی، مسعود

بختیاری و محمدحسن لطفی، ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس جلد ۲، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش، ۱۳۷۳، ص ۲۱۵

براساس مذاکرات انجام شده بین فرماندهان سپاه و ارتش، طرح مانور مرحله دوم عملیات بازنگری و اصلاح شد و با نام "مرحله دوم طرح کربلای ۱ (طریق القدس)" به یگان های تابعه ابلاغ شد. (۱) - (۲)

آنچه فرماندهان را به اجرای عملیات در این محور ترغیب می کرد، نخست، پیش بینی تصرف این منطقه در طرح عملیات طریق القدس بود که در عملیات محقق نشده بود و دوم، استقرار ناقص و متراکم یگان های دشمن در منطقه ای به وسعت حدود یک صد کیلومتر مربع و با عقبه ای ضعیف و اتکا به چند پل رودخانه نisan بود؛ چراکه نیروهای عراق در این منطقه وضعیت شکننده ای داشتند و به دلیل تراکم زیاد، (۳)* بسیاری از یگان های عراقی در ده روز پس از عملیات بستان، نتوانسته بودند برای خود مواضع جدید ایجاد کنند. از سوی دیگر، یگان های عراق در مواضع پدافندی جدید خود اقدامات تأمینی، مانند میدان مین و سیم خاردار در مقابل خطوط جدید ایجاد نکرده بودند. (۴)

علاوه بر موارد فوق، تجربه موفق عملیات ثامن الائمه (ع) نیز نشان می داد نقص آرایش ارتش عراق در مواضع پدافندی، تأثیر مهمی در شکست نیروهای عراقی دارد. در این منطقه، دشمن عقبه مطمئنی در اختیار نداشت و تردد نیروهایش متکی به چند پل بود. بنابراین، تدارک نیروهای دشمن در شمال رودخانه نisan به چند پل این رودخانه متکی بود و به نظر می رسید در یک تهاجم گسترده و سریع، این پل ها عقبه قابل اتکا و مطمئنی نباشند و با تهدید این عقبه، فروپاشی سازمان دشمن محتمل می نمود.

در مجموع اهداف پیش بینی شده در طرح مانور پیشنهادی سپاه به این شرح بود:

۱. انهدام نیروهای دشمن بین رودخانه سابله، رودخانه نisan و هورالعظیم.

۲. تأمین و پاک سازی شمال رودخانه نisan.

۳. استقرار در مرز در منطقه هورالعظیم.

۴. تأمین جنوب شهر بستان و غرب سوسنگرد.

۵. آزادساختن بیش از ۵۰ روستا.

۶. تهدید جدی دشمن در منطقه عمومی هویزه، جفیر و غرب اهواز.

ص: ۹۲۹

-
- ۱- ستاد مشترک ارتش با ارسال امریه هایی برای یگان های خود، حضور نیروهای عراقی در شمال رودخانه نisan را یک خطر جدی برای بستان و حتی سوسنگرد اعلام و بر تأمین کامل رودخانه نisan تا کناره های هورالعظیم تأکید کرد. (همان)
  - ۲- اسناد تکمیلی عملیات طریق القدس، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، پاییز ۱۳۸۳، صص ۲۱۱ و ۲۱۷؛ و- سند شماره ۵۱۷۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه عملیات منطقه ۸ (اطلاعات عملیات)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

۳- * عراق در زمینی که محصور بین رودخانه سابله در شمال، هورالعظیم در غرب، رودخانه نیسان در جنوب (متکی به ۷ پل بود) و خط پدافندی در شرق (خط دغاغله و مگاصیص) بود، مجموعاً ۵ گردان تانک، ۳ گردان مکانیزه، عناصر باقیمانده تیپ ۲۵ لشکر ۶، یک گردان شناسایی، یک گردان نیروی مخصوص، یک گردان نیروهای جیش الشعبی، یک گردان تکاور، عناصر باقیمانده از تیپ ۴۸ پیاده لشکر ۱۱ و تیپ ۹۶ را مستقر کرده بود که بسیار بیشتر از ظرفیت طبیعی این منطقه محدود بود. (اسناد تکمیلی عملیات طریق القدس، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، صص ۲۱۳ و ۲۱۶، پاییز ۱۳۸۳؛ و - سند شماره ۵۱۷۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه عملیات منطقه ۸ (اطلاعات عملیات) به قرارگاه مقدم نزاچا در جنوب (رکن ۲)، ۱۰/۹/۱۳۶۰، صص ۱۲ - ۱).

۴- اسناد تکمیلی عملیات طریق القدس، پیشین، ص ۲۰۶.

۷. اصلاح خط پدافندی و در نتیجه آزادسازی تعداد زیادی از نیروهای خودی برای به کارگیری در عملیات آینده.

براساس این طرح مانور، تیپ ۱ پیاده لشکر ۷۷ ارتش، تیپ ۱ و ۲ لشکر ۱۶ زرهی ارتش، تیپ های امام حسین (ع)، کربلا و عاشورا از سپاه در سه محور زیر وارد عمل می شدند:

۱. کناره شمالی رودخانه نیسان از روستای دغاغله تا شمال روستای دحیمی.

۲. جنوب روستای دحیمی و سه پل از پل های سابله.

۳. از پل پاسگاه ژاندارمری تا روستای دفار. (۱)

یگان های خودی باید پس از شروع عملیات، زمین های حدفصل دو رودخانه سابله و نیسان را تصرف و پاک سازی کرده، در شمال رودخانه نیسان به سمت جنوب پدافند می کردند. (۲)

۱

امروز جنگنده های نیروی هوایی ارتش عراق شهرهای دزفول و سوسنگرد را بمباران کردند. در بمباران شهر دزفول که از نظر شدت کم سابقه بود، تلفات و خسارات فراوانی به مردم شهر وارد شد.

بعد از ظهر امروز، چندین هواپیمای میزاج عراق در یک عملیات سریع و غافلگیرانه، شهر دزفول را بمباران کردند. در این حمله هوایی که با پرتاب بمب و راکت انجام شد، شدت و تعداد انفجارها به حدی بود که بخش هایی از شهر به شدت خسارت دید. در این بمباران ۲۰ تن از مردم شهر شهید و ۱۱۰ تن نیز زخمی شدند. همچنین ۱۱۰ خانه مسکونی و مغازه نیز ویران شد. (۳)

علاوه بر این، هواپیماهای عراقی امروز نیز همانند روز گذشته، شهر سوسنگرد را بمباران کردند. در این حملات که در ساعت ۹:۳۰ و ۱۰:۳۰ انجام شد، ۴ تن زخمی شدند و ۱۰ منزل مسکونی ویران شد. (۴)

۲

حملات هوایی مکرر جنگنده های عراقی به شهرهای مختلف کشور از جمله ایلام و آبادان، اهمیت و حساسیت عملکرد پدافند هوایی در این مناطق را دو چندان کرده است.

به دنبال حمله روز گذشته هواپیماهای عراقی به شهر ایلام و وارد شدن تلفات و خسارت های فراوان به مناطق مختلف این شهر، استاندار و مسئولان نظامی منطقه درباره چگونگی نفوذ هواپیماهای دشمن به حریم هوایی شهر و عملکرد پدافند هوایی تحقیقاتی را آغاز کردند. طبق گزارش خبرگزاری پارس، در بررسی های اولیه، یکی از مسئولان پدافند هوایی شهر به علت سهل انگاری مقصر شناخته و توبیخ شد. (۵)

- ۱- این محور در جنوب رودخانه نیسان و نزدیکی هور انتخاب شد تا هم زمان با دو محور دیگر عملیات، نیروهای عراق را در عمق منطقه درگیر کرده، از تجمع نیروهای دشمن جلوگیری کند.
- ۲- سند شماره ۱۰۵۰۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه عملیات منطقه ۸، ۸/۹/۱۳۶۰، صص ۵ - ۱.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۶، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲۱، اهواز- خبرگزاری پارس، ۲۰/۹/۱۳۶۰؛ و- روزنامه کیهان، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳.
- ۴- سند شماره ۵۷۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به ریاست امور اجتماعی، ۲۱/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۵، ۲۰/۹/۱۳۶۰، ص ۴، ایلام - خبرگزاری پارس، ۱۹/۹/۱۳۶۰.

دادستان انقلاب اسلامی ایلام نیز در اجتماع ده هزار نفری مردم این شهر در مراسم تشییع پیکر شهدای روز گذشته بمباران هوایی از ضعف پدافند هوایی این شهر انتقاد کرد. وی گفت: «تاکنون چندین بار است که مناطق مسکونی این شهر توسط هواپیماهای عراقی بمباران می شود و پدافندهای مستقر در این منطقه هیچ گونه عکس العملی از خود نشان نمی دهند.» دادستان انقلاب اسلامی ایلام افزود: «فرمانده پدافندهای هوایی استان ایلام که آگاهانه و یا ناآگاهانه در این امر سهل انگاری کرده است، در این حمله وحشیانه مقصر می باشد.»^(۱)

ستاد منطقه ۸ سپاه کشوری (استان های خوزستان و لرستان) نیز در نامه ای به فرماندهی کل سپاه با یادآوری حملات روزانه هواپیماهای عراقی به آبادان، از محدودیت تسلیحات پدافند هوایی در این شهر خبر داد و خواهان تقویت پدافند هوایی این شهر شد.

در بخشی از این نامه آمده است: «همان طوری که مطلعید پس از حمله پیروزمندانه قوای اسلام در پنجم مهر و درهم شکستن حصر آبادان، هواپیماهای عراق روزانه به طور متوسط یک بار در آسمان آبادان ظاهر شده و از ارتفاعات گوناگون، مناطق مسکونی و غیرمسکونی شهر را بمباران می کنند. سلاح های پدافند هوایی موجود با برد محدود و حجم آتش کم، قادر به مسدود کردن این تجاوزها نیستند. خسارات جانی و مالی که از این حملات ناشی می شود، فوق العاده زیاد است و چنانچه قادر به جلوگیری از آن باشیم به سود دولت جمهوری اسلامی است. تاکنون به کرات این مطلب به کلیه مقامات مسئول کشوری و لشکری یادآوری شده است و هیئت هایی جهت بررسی کارایی سلاح های ضدهوایی قوی به آبادان اعزام شده اند، اما مؤثر نبوده است. باتوجه به موارد ذکر شده انتظار می رود از طریق مبادی مربوطه اقدامات ضروری انجام گیرد تا خدای ناکرده بر سهل انگاری های جنگ افزون نگردد.»^(۲)

۱

در تداوم ناآرامی های شمال غرب ایران، امروز مردم شهرهای بوکان، کامیاران، مهاباد، سردشت و برخی روستاهای منطقه شاهد درگیری هایی میان افراد مسلح وابسته به گروه های غیرقانونی و نیروهای دولتی بودند.

نیروهای حزب دمکرات ایران و گروه کومه له ساعت ۱۵:۰۰، در یک عملیات غافلگیرانه وارد شهر بوکان شده و با نیروهای خودی درگیر شدند. در این عملیات که تا پاسی از شب ادامه داشت،^(۳) ۹ تن از افراد سپاه و بسیج از جمله فرمانده عملیات این شهر شهید و ۲۵ تن از آنان نیز زخمی شدند. از مهاجمان هم ۲۰ تن کشته و عده ای زخمی شدند.^(۴)

ص: ۹۳۱

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۶، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۴، ایلام - خبرگزاری پارس، ۲۰/۹/۱۳۶۰.
  - ۲- سند شماره ۴۳۶۵۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه پاسداران منطقه ۸ (فرماندهی) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران (فرماندهی)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲.
  - ۳- برخی منابع ادامه درگیری ها را تا ساعت ۱۴ روز بعد (۲۰/۹/۱۳۶۰) اعلام کرده اند. (سند شماره ۳۴۱۹۸۵ مرکز مطالعات

و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن ۲) به استانداری کردستان، (مشاوره و بررسی) ۲۱/۹/۱۳۶۰ ص ۰۱.

۴- سند شماره ۳۴۱۹۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاوره و بررسی)، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۵۷۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ به طرح و برنامه مرکز، ۲۴/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۵/۱۰/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۴، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ و- سند شماره ۵۶۸۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه مرکز، ۲۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.

راديو صدای کردستان (ارگان سیاسی - تبلیغاتی حزب دمکرات کردستان ایران) در این باره اعلام کرد که نیروهای مشترک حزب دمکرات و کومه له از ساعت ۱۵:۰۰ تا ۱۹:۰۰، بخشی از شهر بوکان را به تصرف خود درآوردند. این راديو همچنین تلفات نیروهای دولتی را ۵۰ کشته یا زخمی و تلفات مهاجمان را ۵ کشته و زخمی اعلام کرد. (۱)

در روستای شاهینی در شمال غربی کامیاران نیز افراد گروه کومه له (۲) به یک واحد از نیروهای سپاه حمله کردند که پس از دو ساعت درگیری، مهاجمان با تحمل ۳ کشته و ۷ زخمی مجبور به فرار شدند. در این اقدام، نیروهای خودی آسیب ندیدند. در بازرسی بعدی از محل درگیری، تعدادی نارنجک دستی و خشاب تفنگ ژ ۳ به دست آمد. (۳)

همچنین عده ای از افراد وابسته به حزب دمکرات کردستان ایران و گروه کومه له با تجمع در روستای سیدآباد در چهار کیلومتری شرق مهاباد، قصد حمله به این شهر را داشتند که با اطلاع به موقع و اقدام سریع سپاه مواضع آنها درهم کوبیده شد و ۵ تن از آنان کشته و بقیه مجبور به ترک منطقه شدند. (۴)

در خیابان سیلوی مهاباد نیز در ساعت ۱۶:۰۰، افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی یکی از نیروهای بسیجی اعزامی از قزوین را ترور کردند که وی به شهادت رسید. (۵)

نیروهای مسلح غیرقانونی در ادامه اقداماتشان ساعت ۱۹:۳۰ امروز در شهر سردشت، احمد فتاحی یکی از اهالی متعهد این شهر را در منزلش ترور کرده، به شهادت رساندند. (۶)

همچنین افراد مسلح گروه های غیرقانونی در روستای شیر برایمه در نزدیکی سردشت، به یکی از خودروهای لشکر ۲۸ سنندج کمین زدند. در این عملیات با زخمی شدن راننده، خودرو واژگون شد و نیروهای خودی یک سرباز را که زخمی شده بود، به بیمارستان منتقل کردند. (۷)

در اطراف بوکان نیز مهاجمان مسلح به مأموران سازمان برق که مشغول مرمت سیم های برق بودند، حمله کردند و خودرو سیمرغ این سازمان را به سرقت بردند. (۸)

در محور بوکان - میاندوآب نیز افراد حزب دمکرات یک دستگاه خودرو کمپرسی و یک خودرو سواری نیروهای جهاد سازندگی را ربودند. (۹) همچنین افراد مسلح وابسته به حزب دمکرات در محور کامیاران - سنندج، ۲ تریلر حامل ۵۰ تن مرغ یخ زده را که برای استفاده مردم استان کردستان از کرمانشاه به کردستان در حال حرکت بود، متوقف کردند و هر دو را به سرقت بردند. (۱۰)

در مهاباد نیز یک تن از وابستگان به سازمان چریک های فدایی خلق در یک خانه تیمی دستگیر شد. از این خانه تیمی تعداد زیادی کتاب و مدارک سازمانی و یک دستگاه پلی کپی به دست آمد. (۱۱)

- ۱- سند شماره ۲۹۴۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به فرمانده تیپ ۳ میوان، ۲۸/۹/۱۳۶۰، ص ۱، به نقل از رادیو صدای کردستان.
- ۲- و برنامه منطقه ۷ سپاه، مهاجمان را از افراد وابسته به حزب دمکرات کردستان اعلام کرد. (سند شماره ۵۷۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ به طرح و برنامه مرکز، ۲۴/۹/۱۳۶۰).
- ۳- سند شماره ۵۶۸۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ به طرح و برنامه مرکز فرماندهی، ۲۱/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۵۶۸۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۹/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۲۹۴۳۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۲۰/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۴- سند شماره ۴۲۷۲۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه مهاباد به سپاه منطقه ۵، ۲۰/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۵- همان.
- ۶- سند شماره ۳۴۱۹۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴؛ و- روزنامه کیهان، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، ارومیه.
- ۷- سند شماره ۲۹۴۰۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرمانده نزاجا (مد عملیات)، شماره ۱۰۵، ۲۰/۹/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۸- سند شماره ۳۴۱۹۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.
- ۹- سند شماره ۳۴۰۷۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری استان کردستان، ۱/۱۰/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۱۰- سند شماره ۲۹۴۳۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به فرمانده سپاه پاسداران (واحد اطلاعات)، ۲۰/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۱۱- سند شماره ۴۲۷۲۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه مهاباد به ستاد منطقه ۵ سپاه پاسداران، ۲۱/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

با آنکه عملیات پاک سازی بخشی از محور بانه - سردشت روز گذشته با موفقیت نیروهای خودی و تصرف ارتفاعات مشرف بر منطقه زروار پایان یافت، رادیو صدای کردستان بدون اشاره به نتایج عملیات روز گذشته، همچنان از ادامه درگیری ها و تلفات وارد شده به نیروهای جمهوری اسلامی خبر می دهد. این رادیو گزارش داد: «در بانه جنگ و درگیری بین پاسداران و نیروهای ارتش با پیش مرگان کومه له و دمکرات تا غروب روز نوزدهم ادامه داشت. پیش مرگان جلو پیشروی و تجاوز نیروهای دولتی را گرفته و تاکنون تلفات و خسارات زیادی به آنها وارد کرده اند و مکرر آمبولانس جنازه کشته ها و زخمی ها را حمل می کند.» این رادیو همچنین اعلام کرد که در این درگیری ها یک پیش مرگ دمکرات کشته و ۳ نفر زخمی شدند. (۱)

خبرگزاری آسوشیتدپرس که از پروراندن و انتشار هر خبر و گزارشی که از طرف مخالفان جمهوری اسلامی اعلام شود، خودداری نمی کند، امروز از اطلاعیه ای خبر داد که براساس آن، مسعود رجوی، رهبر سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، نیروهای نظامی ایران را تهدید کرده است تا از درگیری با نیروهای مسلح کرد در منطقه کردستان پرهیز کنند. این خبرگزاری به همین بهانه، تاریخچه مختصری از شکل گیری شورای ملی مقاومت - که حزب دمکرات هم به تازگی به آن شورا پیوسته - و کلیاتی از عملکرد حزب دمکرات کردستان را نیز بدین شرح بازگو کرده است:

«یکی از رهبران اصلی مخالفین رژیم آیت الله روح الله خمینی، امروز از واحدهای ارتش ایران خواست تا به جای نبرد علیه شورشیان [که] خواهان خودمختاری در غرب ایران [هستند]، تفنگ های خود را به سمت جلادان نشانه روند. مسعود رجوی، رهبر گروه زیرزمینی مجاهدین خلق، که در حال حاضر در تبعید به سر می برد، در بیانیه ای که در پاریس صادر شده است، از سربازان ایرانی خواست از هرگونه اقدام علیه مقاومت کردستان خودداری نمایند و هر نوع شلیک و یا حمله بر خلق کرد به منزله حمله ای مستقیم علیه مردم و جنگجویان مبارز ایران تلقی خواهد شد. بیانیه مزبور طی یک گفت و گوی تلفنی با دفتر خبرگزاری آسوشیتدپرس در بیروت توسط دفتر رجوی در پاریس خوانده شد.»

این خبرگزاری افزوده است: «مبارزین کرد، که خواهان خودمختاری هستند، از زمان پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۹۷۹ تاکنون، با دولت تهران در نبرد بوده اند. اصلی ترین گروه آنها حزب دمکرات کردستان است که در کنار دیگر متحدین فرعی خود در کوه های کردستان و استان آذربایجان غربی در غرب ایران به حملات چریکی علیه نیروهای وفادار به رژیم دست می زنند.»

حزب دمکرات اخیراً به شورای ملی مقاومت ملی پیوسته است. این شورا، دولتی در تبعید می باشد که توسط سازمان مجاهدین خلق و ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور سابق که روز ۲۹

١- سند شماره ٢٩٤٣٨٣ مركز مطالعات و تحقيقات جنگ، صص ٢ - ١.

ژوئیه [۷ مرداد] به همراه رجوی به پاریس گریخت تأسیس شده است.

رجوی گفت: از زمان پیوستن حزب دمکرات کردستان به رهبری عبدالرحمن قاسملو - که در یوگسلاوی تحصیل کرده است - به شورای مقاومت، حملات نیروهای ایران علیه این حزب افزایش یافته است. (۱)

۱

امروز سید محمد غرضی، وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران، ضمن حضور در مهمانی شیخ زاید آل نهیان، رئیس امارات متحده عربی، که به مناسبت تشکیل شصت و دومین نشست وزیران نفت اوپک برپا شده بود، پیام رئیس جمهور کشورمان را به وی تقدیم کرد. به گزارش خبرگزاری امارات متحده عربی، محتوای پیام درباره مناسبات دوجانبه و موضوعات مورد علاقه دو کشور بوده است. (۲)

۲

براساس آمارهایی که منابع مختلف خبری منتشر کرده اند، دولت عراق تاکنون بیش از ۱۴ میلیارد دلار وام بدون بهره از کویت، عربستان و سایر کشورهای منطقه دریافت کرده است و درخواست های این کشور برای گرفتن وام های جدید همچنان ادامه دارد.

در پی سفر روز گذشته وزیر مشاور کویت به عنوان فرستاده ویژه حاکم کویت به عراق و گفت و گوهای وی با مقامات عراقی، یک نشریه لبنانی از اقدام جدید دولت کویت در اعطای وام ۲ میلیارد دلاری به عراق و کمک های قبلی آن کشور و سایر کشورهای عرب حاشیه خلیج فارس به عراق خبر داد. میدل ایست ریپورتر (چاپ بیروت) امروز فاش کرد که کشورهای عربی منطقه خلیج فارس از آغاز جنگ تحمیلی عراق علیه ایران بیش از ۱۴ میلیارد دلار وام بدون بهره به عراق اختصاص داده اند و در این میان، تنها کویت ۴ میلیارد دلار به آن کشور اعطا کرده است و در نظر دارد تا ۲ میلیارد دلار دیگر نیز که تماماً بدون بهره است، در اختیار آن کشور قرار دهد.

خبرگزاری فرانسه نیز با اعلام این خبر افزود: ۱۶ میلیارد دلار تقریباً تمام وجهی است که به نظر می آید از آغاز جنگ تاکنون؛ یعنی هر ماه یک میلیارد دلار، عراق مصرف کرده است. از سوی دیگر، باتوجه به آنکه عراق سال مالی جدیدی را آغاز خواهد کرد، چنین استنباط می شود که این کشور در پی کسب اعتبارات جدیدی می باشد. (۳)

روزنامه کیهان نیز روز گذشته به نقل از منابع آگاه در خلیج فارس، از تلاش دولت عراق برای دریافت وام از سایر کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس خبر داده و نوشته بود: عراق آخرین بار به عربستان سعودی، امارات متحده عربی و قطر متوسل شده است. طبق نوشته مطبوعات محلی،

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۶، ۲۱/۹/۱۳۶۰، صص ۸-۷، بیروت - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۹/۹/۱۳۶۰.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۵، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۶، ابوظبی - خبرگزاری امارات متحده عربی، ۱۹/۹/۱۳۶۰.
- ۳- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲۰.

این سه کشور مجموعاً ۴ میلیارد دلار در نخستین ماه های جنگ به عراق وام داده اند.^(۱)

روزنامه کویتی الرأی العام نیز درباره چگونگی اقدام دولت و مجلس کویت برای اعطای وام ۲ میلیارد دلاری به عراق و سوابق کمک های آن دولت به عراق نوشت: دولت کویت لایحه ای به مجلس این کشور تسلیم کرده است که به موجب آن، این کشور مبلغ ۲ میلیارد دلار وام جهت تکمیل بعضی پروژه ها و خرید برخی تجهیزات به عراق خواهد داد.^(۲)

خبرگزاری پارس با نقل خبر فوق می افزاید: الرأی العام هدف از اجرای این پروژه ها و نوع خرید برخی تجهیزات را مشخص نکرده است و فقط نوشته است که مجلس کویت در چند روز آینده درخصوص این لایحه بحث و گفت و گو خواهد کرد. الرأی العام همچنین خاطرنشان ساخته است که عراق از کشورهای دیگر حوزه خلیج فارس نیز درخواست وام کرده است. از آغاز جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، کویت حداقل در دو نوبت، ۴ میلیارد دلار به عراق کمک کرده است. گفتنی است که این اقدام فقط بخشی از کمک های اعلام شده از سوی کویت به عراق می باشد.

روزنامه کویتی السیاسه ضمن استقبال از حمله عراق به ایران، این اقدام عراق را باوجود تمام هزینه هایی که برای این کشور در بر داشته، مانع اصلی صدور انقلاب ایران به کشورهای منطقه دانست. السیاسه نوشته است: «نبرد طی هفته های اخیر شدید بوده است، ولی چون به صدای غرش توپ ها عادت کرده ایم، دیگر گسترش جنگ توجه ما را جلب نمی کند.» در ادامه این مطلب آمده است: «این جنگ می بایست اتفاق می افتاد، زیرا از شدت تشنج در منطقه کاسته است، چون منطقه در خطر صدور انقلاب اسلامی به کشورهای خلیج فارس قرار داشت. انقلابی که به عنوان انقلاب مستضعفین توصیف می شد، باوجودی که اکنون مدت ها از آن می گذرد، ولی در نتیجه جنگ عراق با ایران، هنوز صادر نشده است.» السیاسه در پایان نوشته است: «هزینه جنگ علیه ایران برای عراق هرچه باشد از خساراتی که از بابت صدور انقلاب ایران در منطقه ایجاد می شد، به مراتب کمتر است.»^(۳)

ص: ۹۳۵

۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶.

۲- روزنامه الرأی العام در سوم دی ماه، کلیات قانون اعطای وام ۲ میلیارد دلاری کویت به عراق را که مصوبه مجلس کویت بود، به این شرح منتشر کرد: مبلغ ۲ میلیارد دلار وام از جانب کویت برای تعمیر خرابی های جنگ به عراق پرداخت می گردد. این وام، آوریل ۱۹۸۲، در شش نوبت پرداخت خواهد شد و عراق نیز در عرض یازده سال آینده آن را به کویت مسترد خواهد کرد. این روزنامه می افزاید: شایان ذکر است که وام قبلی قرار بود که در ماه جاری به مبلغ ۳۵۰ میلیون دلار به کویت بازپس داده شود که اقدامی در این باره انجام نشده است. (اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۲۶، ۳/۱۰/۱۳۶۰، ص ۴۳، روزنامه الرأی العام چاپ کویت).

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲۰، کویت - خبرگزاری پارس.

ساعت ۰۳:۰۰ صبح امروز با اعلام رمز "یا مهدی ادرکنی"، عملیات "مطلع الفجر" در حدفاصل ارتفاعات شمال غربی گیلان غرب و جنوب غربی سرپل ذهاب در چهار جبهه بانسیران - شیاکو، چرمیان، دشت گیلان (غرب) و برآفتاب آغاز شد. رزمندگان ایران در هریک از این جبهه ها از ۴ محور فرعی برای نفوذ به خطوط دفاعی نیروهای عراق سود می بردند و با استفاده از این محورها به اهداف عملیات از جمله ارتفاعات، تنگه ها، قله ها، معابر وصولی و برخی روستاهای منطقه دسترسی پیدا می کردند.^(۱) با آغاز عملیات، نیروهای سپاه و ارتش در جبهه های مختلف وارد عمل شدند.

الف) جبهه بانسیران - شیاکو

نیروهای این جبهه شامل ۶ گردان (۴ گردان منها و ۲ گردان کامل) از سپاه و یک گردان (یکم) از تیپ ۵۸ ذوالفقار ارتش به اضافه یک دسته تانک ارتش از مسیر دشت "شک میان" وارد شدند و از چهار محور فرعی به سمت اهداف پیشروی کردند. در محور اول، دو گردان منها از سپاه همراه با یک گروهان از گردان ۱ تیپ ۵۸ و یک دسته تانک ارتش، اهداف این محور (فریدون کوشیار، چاله بادام، بزنیلی و انار) را تصرف کردند. در این محور، فریدون کوشیار و تپه های ۴ و ۵ که هدف های فرعی و در دامنه شرقی فریدون کوشیار بودند نیز تصرف شدند. در محور دوم، ۲ گردان منها از سپاه و گردان ۱ تیپ ۵۸ ارتش ارتفاعات شیاکو، حسن و حسین را تصرف و همه هدف های تعیین شده را تأمین کردند. در محور سوم، یک گردان از سپاه و یک گروهان از گردان ۱ تیپ ۵۸ همه هدف های این محور را که عبارت بودند از داره گر، چلکسان و تلوار تصرف کردند و در پی آن شماری از نیروهای دشمن کشته یا اسیر شدند.

در محور چهارم، به دلیل همراهی نکردن و فرار بلدچی های محلی، یک گردان از نیروهای سپاه دیرتر از موعد مقرر به هدف رسید و ساعت ۱۰:۰۰ صبح روی ارتفاع گلاباز مستقر شد، اما با توجه به اینکه حفظ این ارتفاع به تصرف و نگهداری ارتفاع دیزه کش در عمق یکی از محورهای جبهه چرمیان، وابسته بود، این نیروها نیز هنگام عصر موضع تصرف شده را ترک کردند. در واقع به دلیل موفق نبودن یکی از محورهای جبهه چرمیان، نیروهای سپاه نیز مجبور به عقب نشینی از این محور شدند.

ص: ۹۳۷

۱- سند شماره ۳۰۷۷۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: جمع بندی عملیات مطلع الفجر، ۲۰/۹/۱۳۶۰، صص ۱۵ - ۱؛ و- سند شماره ۲۱۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات مطلع الفجر، ۲۰/۹/۱۳۶۰، ص ۱.

ارتش عراق در محور بانسیران - شیاکو یک گردان پیاده کوهستانی، یک گردان پیاده و دو گروهان نیروی مخصوص آرایش داده بود. (۱)

ب) جبهه چرمیان

در این جبهه نیز نیروهای خودی از چهار محور فرعی وارد عمل شدند. در محور اول، یک گردان به علاوه سپاه، گروهان ۱ از گردان ۳ تیپ ۵۸ ذوالفقار ارتش و یک دسته تانک، همه اهداف خود را شامل ارتفاعات گچی ۱، گچی ۲ و چرمیان تصرف کردند، اما به دلیل شهادت چند فرمانده اصلی محور و ضعف سازماندهی نیروها، ارتفاعات چرمیان و گچی ۲ را ترک کرده، در چهار تپه گچی ۱ مستقر شدند. در محور دوم یک گردان به علاوه از سپاه و یک گروهان از گردان ۳ تیپ ۵۸ ارتش روی ارتفاعات کلینه، کسرخان و دیدگاه سرتتان استقرار یافتند و با وجود اینکه دشمن قوای چندانانی در این منطقه نداشت، به دلیل ضعف فرماندهی و نیروها، فقط دیدگاه سرتتان در دامنه شمال شرقی کوه چرمیان را تصرف کردند. در این محور، ۳ دستگاه تانک نیز به غنیمت درآمد. در محور سوم، یک گردان از سپاه و یک گروهان از گردان ۳ تیپ ۵۸ ذوالفقار ارتش همه هدف های تعیین شده شامل ده صد تومن، ارتفاعات کلکه طلا و دیزه کش را تصرف کردند. نیروهای خودی علاوه بر تصرف اهداف در این محور، تعدادی از نظامیان عراقی را به اسارت گرفتند و ۲ قبضه توپ ۱۳۰ میلی متری را به وسیله آر.پی.بی. جی منهدم کردند. همچنین در این محور، یک فروند بالگرد عراقی با آتش نیروهای خودی سرنگون شد.

بنا به گفته فرمانده سپاه پاسداران گیلان غرب، در این محور، به دستور یکی از فرماندهان ارتش، نیروهای ارتشی مستقر در دیزه کش، که از اصلی ترین خطوط پدافندی نیروهای خودی بود، عقب نشینی کردند و پس از آن، نیروهای بسیجی همراه آنان نیز ترک موضع کردند و تنها چند تن از نیروهای مسئول باقی ماندند که قادر به انجام دادن هیچ اقدامی نبودند. آنان نیز هنگام عقب نشینی یک آشپزخانه اصلی دشمن را در این منطقه منهدم کردند.

در محور چهارم، یک گردان از سپاه قرار بود دو روستای توران شاه و سرتتان را تصرف کند که به دلیل موفق نبودن نیروهای جبهه بر آفتاب در تصرف اهداف خود و در نتیجه حضور دشمن در جناح راست آنان (تنگ قاسم آباد)، با تدبیر فرمانده این محور، حرکت نیروها به سمت عمق منطقه، یعنی روستای سرتتان متوقف شد. (۲) - (۳)

ص: ۹۳۸

۱- سند شماره ۲۱۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ پیشین.

۲- علت وارد نشدن این نیروها موفق نبودن عملیات در محور شمالی و تصرف نشدن روستای قاسم آباد و تسلط عراق بر این منطقه بود. حسین الله کرم، فرمانده سپاه گیلان غرب، در گزارش خود درباره این اقدام فرمانده گردان محور چهارم می نویسد: چنانچه نیروها وارد دشت (گیلان) برای الحاق می شدند، حتماً به طور کامل از بین می رفتند که با هوشیاری فرمانده گردان، نیروها داخل دشت و به طرف ده سرتتان نرفتند. (سند شماره ۲۱۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات مطلع الفجر، ۲۰/۹/۱۳۶۰، ص ۴).

۳- سند شماره ۲۱۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴؛ - سند شماره ۵۲۱۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات

جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ به فرماندهی مرکز، ۲۰/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

نیروهای عراقی در جبهه چرمیان، شامل یک گردان پیاده کوهستانی، یک گردان پیاده و یک گروهان نیروی مخصوص (مستقر در روستای سرتتان) بودند. علاوه بر این، عراق در این محور، ۴ قبضه توپ، ۱۸ دستگاه تانک و ۴۰ دستگاه خودرو و تعدادی وسایل مهندسی داشت.

ج) جبهه دشت گیلان (غرب)

نیروهای خودی در این جبهه که در شرق کوه چرمیان قرار داشت و زمین های حدفاصل این کوه و رودخانه گیلان را شامل می شد و به "دشت گیلان" موسوم بود، از ۴ محور فرعی وارد عمل شدند. در محور اول، نیروهای خودی شامل یک گردان به علاوه از سپاه و یک گروهان از گردان ۲ تیپ ۵۸ ذوالفقار ارتش، قله ۹۲۰، تپه مراد و تپه صدفی را تصرف کردند، اما به دلیل ناکامی نیروهای عمل کننده در جبهه چرمیان و تسلط دید و تیر دشمن روی ارتفاع ابرویی موش کنان از تصرف این ارتفاع منصرف شدند. همچنین نیروهای خودی به دلیل فشار دشمن از قله ۹۲۰ و تپه مراد نیز عقب نشستند.

در محور دوم، قرار بود گردان تانک ۲۵۸ از لشکر ۸۱ ارتش، پس از تصرف ابرویی موش کنان (در محور ۱) از پشت ابرویی به دشت (گیلان غرب) آمده، میدان مین دشمن را دور بزند و تا ارتفاع مرجان پیشروی کند، اما این گردان به دلیل تصرف نشدن ابرویی از اجرای مأموریت بازماند.

در محور سوم، قرار بود یک گردان از سپاه و یک گروهان از گردان ۲ تیپ ۵۸ ذوالفقار ارتش، دو ارتفاع گورسفید و گمار را در حاشیه غربی جاده گیلان غرب به قصرشیرین تصرف کنند که به دلیل برخورد فرمانده محور با مین و شهید شدن وی و نیز به دلیل اینکه نیروهای خودی منطقه را شناسایی نکرده بودند، در همان ابتدا متوقف و بخشی از آنان فقط روی جاده آسفالت سرپل ذهاب - قصرشیرین مستقر شدند.

در محور چهارم، نیروهای چریکی سپاه قصد داشتند ارتفاعات بوره سوار، قیطول مرجان، مرجان و گامقال را تصرف کنند که به دلیل برخورد فرمانده نیروها با مین و برخی مشکلات دیگر، از جمله موفق نبودن نیروها در جبهه چرمیان (در سمت راست) و جبهه تنگ کورک (در سمت چپ)، از حرکت بازماندند و هیچ گونه موفقیتی به دست نیامد. (۱)

عراق در این منطقه (دشت گیلان غرب) یک گردان نیروی پیاده کوهستانی و یک گردان تانک در خط اول خود مستقر کرده و آرایش داده بود.

د) جبهه برآفتاب

نیروهای این جبهه، که تلاش فرعی عملیات محسوب می شد، با وجود برخی موفقیت های اولیه در تصرف قسمتی از ارتفاعات پشت تنگ کورک، تنگ قاسم آباد، تیغه برآفتاب و یک محور

۱- سند شماره ۲۱۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۵.

برای الحاق با نیروهای محور جنوبی عملیات در ده سرتان به دلایلی از جمله شناسایی نکردن دقیق منطقه، موفق نبودن در انهدام تانک های دشمن در محل تنگ کورک و فشار نیروهای عراقی، از این ارتفاعات عقب آمدند و در نتیجه، تلاش نیروهای خودی در این محور ناموفق بود.^(۱)

بدین ترتیب، در مجموع، بخشی از اهداف عملیات در محور جنوبی از جمله در شیاکو و چرمیان تصرف شد و عملیات در محور شمالی موفقیتی به همراه نداشت.

در گزارش فرمانده سپاه منطقه گیلان غرب درباره جمع بندی نتیجه عملیات آمده است:

«پس از اینکه در محور (تنگ) قاسم آباد و (تنگ) کورک به عقب رانده شدیم و از طرفی [در کوه] چرمیان و دشت گیلان و به همراه آن در قسمتی از محور بان سیران [اولین محور فرعی] موفق نشده بودیم، از دیزه کش و از دیدگاه سرتان [بخش دیگری از کوه چرمیان] - که ۳ تانک عراقی هم غنیمت گرفته بودیم - بنا به دستوری که یک افسر ارتشی در قسمت دیزه کش [آخرین هدف در عمق محور چرمیان و در شمال غرب روستای سرتان] می دهد، عقب نشینی از آن سمت آغاز می شود. بنا به گزارش مسئول عملیات سپاه در دیزه کش، ساعت ۱۰:۰۰ صبح روز اول، خمپاره های گردان ۳ مستقر در دیزه کش باوجود داشتن ۱۰۰ گلوله [خمپاره] ۸۱ شروع به عقب نشینی می کنند و پس از آنها تنگه^(۲) و در انتهای شب، نیروهای دیدگاه سرتان نیز مواضع خود را خالی کرده و به عقب باز می گردند.»^(۳)

نویسنده جلد پنجم کتاب ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس نتیجه عملیات در جبهه برآفتاب را در روز اول این گونه جمع بندی کرده است:

نیروهای خودی در اولین ساعات حمله موفق شدند عناصر تأمینی دشمن را در نزدیکی خط تماس نابود یا مجبور به عقب نشینی کنند و چند کیلومتر (حداکثر ۳ تا ۵ کیلومتر) به طرف مواضع اصلی دشمن به پیشروی پردازند، اما به محض اینکه در تیررس مستقیم جنگ افزارهای دشمن در خطوط اصلی پدافندی قرار گرفتند، حمله آنها از دور افتاد و سرانجام نیز بعد از چند ساعت تلاش، مجبور به عقب نشینی و توقف شدند و دیگر نتوانستند پیشروی را به سمت هدف های تعیین شده ادامه دهند. در نتیجه به اجبار در همان نقاطی که رسیده بودند، حالت پدافندی گرفتند. بدین ترتیب، روز اول نبرد با موفقیت جزئی نیروهای ایرانی به پایان رسید.^(۴)

ص: ۹۴۰

۱- سند شماره ۲۱۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۳ - ۲.

۲- در اصل سند هم نام تنگه ذکر نشده است.

۳- سند شماره ۲۱۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۶.

۴- سید یعقوب حسینی و محمد جوادی پور، ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۵، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش جمهوری اسلامی، ۱۳۷۳، ص ۲۵۵.

عكس

□

نقشه

ص: ۹۴۱

به دنبال آغاز عملیات مطلع الفجر در جبهه های غرب کشور، امروز اطلاعیه هایی از سوی فرماندهان سپاه و ارتش و ستاد مشترک ارتش منتشر شد.

در پی اجرای عملیات مطلع الفجر، اطلاعیه مشترکی با امضای محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران و سرهنگ علی صیاد شیرازی، فرمانده نیروی زمینی ارتش، صادر شد که در آن به موفقیت در برخی از محورهای عملیات اشاره شده بود. (۱)

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز در اطلاعیه ای آخرین نتایج و دستاوردهای این عملیات را تشریح کرد. در این اطلاعیه آمده است:

هموطنان عزیز و شریف ایران، دلیررزمندگان پرتوان اسلام متشکل از جانبازان ارتش و سپاه و سایر نیروهای مردمی در سحرگاه امروز در یکی از جبهه های غرب کشور با اجرای یک حمله هماهنگ شده به نام "طلوع فجر" و کلمه [رمز] "یا مهدی ادرکنی" غرور و افتخاری تازه آفریدند و ضربات کوبنده و مهلکی به نیروهای کفر وارد آوردند و به موفقیت های چشمگیری دست یافتند. در این عملیات موفقیت آمیز این ضایعات و تلفات به نیروهای دشمن تا ساعت ۱۱ امروز وارد شده و مناطق مشروحه زیر به دست نیروهای ما افتاده است: تصرف ارتفاعات چرمیان، کلینه، سرتان، دیزه کش، شیاکوه، برآفتاب، آوازین، تنگ کورک، دشت شک میان و آبادی های گمار، گورسفید و گورسوار.

اسرای تخلیه شده به منطقه عقب ۲۰۰ نفر [هستند و] انهدام یک گردان تانک، انهدام یک فروند هلیکوپتر، انهدام ۴ گردان کماندو معروف به نیروی مخصوص صدام [از دیگر نتایج عملیات است]. در این عملیات کشته های دشمن حدود یک هزار تن می باشد. نبرد همچنان ادامه دارد که به یاری حق نتیجه پیروزمندانه را مشروحاً به آگاهی هموطنان عزیز و حق شناس ایران می رسانیم. (۲)

تیمسار قاسمعلی ظهیرنژاد، رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، در مصاحبه ای به سؤالات خبرنگاران درباره نتایج عملیات امروز و ادعاهای رژیم عراق درباره اقدام ایران در اعدام اسرای عراقی پاسخ داد. گزارش کوتاه روزنامه اطلاعات از این مصاحبه بدین شرح است:

«تیمسار ظهیرنژاد در این مصاحبه اعلام کرد: "ساعت ۳ بامداد (جمعه) در بخشی از جبهه های غرب کشور حمله وسیعی از سوی رزمندگان اسلام علیه مزدوران بعثی آغاز شد و ضربت دیگری بر پیکر نحیف لشکریان صدام وارد آمد و سلحشوران اسلام به ۹۰ درصد هدف های خود دست یافتند و با بیرون راندن دشمنان اسلام از مواضع خود، مناطق اشغالی را به تصرف درآوردند که هم اکنون انهدام و تارومار لشکریان کفر ادامه دارد."

- ۱- روزنامه کیهان، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۴، ایمان شهر؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۶، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲۰، براساس اطلاعیه شماره ۲۲۵ ستاد مشترک ارتش، ۲۰/۹/۱۳۶۰.
- ۲- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴.

وی در مورد ادعاهای ارتش صدام دایر بر هلاکت اسرای عراقی پس از دستگیری، با اشاره به اظهارات دستگاه‌های تبلیغاتی وابسته به رژیم صدام پس از فتح بستان گفت: "این دروغی بزرگ و نشان دهنده ضعف بی پایان صدام و صدامیان و نشانگر آخرین لحظات عمر رژیم اوست." وی در ادامه این گفت و گو تأکید کرد: "مقامات رژیم صدام برای اولین بار نیست که چنین ادعاهایی می‌کنند، آنها قبلاً نیز چنین کارهایی بسیار کرده‌اند." تیمسار ظهیرنژاد افزود: "صدام زمانی در میان ارتش خود شایع کرده بود که اگر به دست ایرانیان اسیر شوند، همه آنها کشته خواهند شد، ولی امروز وجود بیش از ۷ هزار اسیر عراقی در ایران دلیل بارزی بر پوچی این مدعاست." تیمسار ظهیرنژاد انگیزه پخش این شایعات را توجیه شکست‌های مفتضحانه رژیم بعث عراق دانست و گفت: "صدام با این بدبختی‌هایی که برای ملت مسلمان عراق به ارمغان آورده، چاره‌ای جز سرنگونی ندارد." (۱)

۱

امروز جنگنده‌های نیروی هوایی ارتش عراق شهرهای اهواز و سوسنگرد و نیز منطقه عملیاتی طریق القدس را بمباران کردند. توپخانه‌ها و خمپاره‌اندازهای عراق نیز منطقه عملیاتی طریق القدس را به شدت گلوله باران کردند.

در ساعت ۱۲:۳۰ امروز، ۵ فروند هواپیمای میراژ عراقی با تغییر روش در بمباران‌های قبلی، با کاهش ارتفاع خود از ۴۰ هزار پایی به ارتفاع ۳ هزار پایی، ۵ نقطه از شهر اهواز را بمباران کردند که در نتیجه آن، چند منزل مسکونی و چند ساختمان ادارات دولتی از جمله دادسرا، اداره کشاورزی و اداره دخانیات تخریب شد و ۵۰ دستگاه خودرو سواری و اتوبوس به آتش کشیده شد. در برخی مناطق شدت بمباران‌ها و قدرت تخریبی بمب‌ها به قدری زیاد بود که برخی خودروها بر اثر شدت انفجار به هوا پرتاب و واژگون شدند. در این حمله، ۱۱ تن شهید و ۹۵ تن زخمی شدند. ستاد امنیت اهواز در نامه‌ای به محمد فروزنده، معاون سیاسی و امنیتی استانداری خوزستان، واکنش نشان ندادن توپ‌های پدافند هوایی را یادآوری و این امر را قابل پیگیری اعلام کرد. (۲) - (۳)

ص: ۹۴۳

۱- همان، ص ۱۳.

۲- بخش‌هایی از این نامه در ضمیمه گزارش آمده است.

۳- روزنامه کیهان، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳، اهواز؛ و- سند شماره ۴۲۷۳۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد امنیت شهر اهواز به برادر فروزنده، ۲۱/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۲۶۶، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۴، اهواز- خبرگزاری پارس، ۲۰/۹/۱۳۶۰؛ و- همان، ص ۲۲، اهواز- خبرگزاری پارس؛ و- سند شماره ۴۲۷۲۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهرداری استان خوزستان به استاندار خوزستان، ۲۱/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۰۰۵۷۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهرداری استان خوزستان به استاندار خوزستان، ۲۱/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

نیروی هوایی ارتش عراق در ساعت ۹:۳۰ و ۱۰:۰۰ نیز با ۴ فروند میزاج به شهر سوسنگرد حمله کرد. این اقدام ارتش عراق ۵ زخمی برجای گذاشت که حال دو تن از آنان وخیم گزارش شده است. در این حمله چند واحد مسکونی نیز ویران شد. (۱)

هوایماهای عراقی همچنین در منطقه عملیاتی طریق القدس، پل سابل و اطراف آن را بمباران کردند. علاوه بر این، توپخانه ها و خمپاره اندازهای دشمن در این منطقه به شدت اجرای آتش کردند. (۲)

۱

در پی آزادسازی شهر بستان در عملیات طریق القدس، مدیرکل آموزش و پرورش خوزستان از بازگشایی تعدادی از مدارس در این شهر خبر داد. به گزارش واحد مرکزی خبر، وی همچنین درباره بازگشایی مدارس و سایر مناطق آزادشده گفت: «رئیس آموزش و پرورش دشت آزادگان نیز مأموریت یافته است در اسرع وقت مناسب ترین مناطق را برای ازسرگرفتن کارهای آموزشی انتخاب و اعلام نماید.» مدیرکل آموزش و پرورش خوزستان افزود: «تلاش ما بر این است که معلمینی را مأمور تدریس در مناطق جنگی کنیم که علاوه بر تعهد اسلامی با فرهنگ محلی و منطقه ای نیز آشنا باشند.» (۳)

۲

امروز افراد مسلح وابسته به گروه های غیرقانونی در محور بوکان به نیروهای سپاه حمله کردند و مقر گروهان ژاندارمری شهر بوکان را زیر آتش خود قرار دادند. این افراد در اقدام دیگری یک فروند بالگرد ۲۱۴ هوانیروز ارتش را به آتش کشیدند.

در محور بوکان، افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در ساعت ۸:۰۰ بامداد، هنگامی که افراد سپاه از سقر عازم پایگاه سرا در شمال این شهر بودند، به این نیروها حمله کرده، یک تن از آنان را شهید و یک تن دیگر را زخمی کردند. از مهاجمان نیز عده ای به هلاکت رسیدند که آمار دقیقی از تعداد آنان در دست نیست. (۴) در بوکان نیز افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی مقر گروهان ژاندارمری این شهر را زیر آتش قرار دادند که تلفاتی در بر نداشت. آتش متقابل نیروهای خودی کشته شدن ۳ تن از مهاجمان را در پی داشت. (۵)

همچنین یک فروند بالگرد ۲۱۴ هوانیروز که حامل یازده ۱۱ تن و از سردشت عازم سقر بود، نرسیده به این شهر هدف گلوله های شورشیان مسلح قرار گرفت و در نزدیکی روستای میرده سقوط کرد و آتش گرفت و برخی سرنشینان آن نیز زخمی شدند. پس از این اقدام، بلافاصله یک فروند بالگرد کبری به محل اعزام شد و با شناسایی محل سقوط بالگرد ۲۱۴، با اجرای آتش، چند تن از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی را که قصد نزدیک شدن به این بالگرد را داشتند، هدف قرار داد، عده ای از آنان را به هلاکت رساند. در این فاصله نیز سرنشینان ۲۱۴ از محل حادثه دور شدند. نیروهای خودی هم یک قبضه مسلسل کالیبر ۵۰ را که از افراد مهاجم به جا مانده بود به غنیمت گرفتند. (۶)

ص: ۹۴۴

۲۱/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۲- سند شماره ۲۵۰۹۳۴ مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس: از ستاد عملیات سپاه دزفول، ۲۰/۹/۱۳۶۰، ص ۳.

۳- روزنامه کیهان، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۳، اهواز، واحد مرکزی خبر.

۴- سند شماره ۲۹۴۰۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به ف - نزاچا (مد عملیات)، شماره ۱۰۶، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۳۴۱۹۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاوره و بررسی)، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱.

۵- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱.

۶- سند شماره ۲۹۴۳۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به استانداری کردستان (مشاوره سیاسی و نظامی)، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۳۴۱۹۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

ساعت ۱۱:۳۰ امروز درحالی که آیت الله سیدعبدالحسین دستغیب، امام جمعه شیراز و نماینده امام در استان فارس، به همراه ۱۵ نفر عازم محل اقامه نماز جمعه بود، در ۵۰۰ قدمی منزل مسکونی خود بر اثر انفجار مهیبی که به دست افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) انجام شد، به شهادت رسید. (۱)

گزارش روزنامه اطلاعات از چگونگی حادثه ترور به این شرح است: «یکی از مجروحین که زنی به نام صغرا قدیری است و در بیمارستان شیراز بستری می باشد، در این مورد به خبرنگار ما گفت: "من از طبقه دوم منزلمان عبور امام جمعه شیراز را تماشا می کردم که ناگهان یک دختر که چادر سیاه به سر داشت، از در یکی از منازل خارج شد و به سوی آیت الله دستغیب دوید و هنگامی که پاسداران قصد جلوگیری از او را داشتند، اظهار داشت نامه دارم که ناگهان، صدای انفجار بلند شد و اجساد قطعه قطعه شده به اطراف پرید." این روزنامه می افزاید: «پس از انفجار، مردم محل نماز جمعه را ترک کردند و به طرف محل حادثه آمدند و آمبولانس ها نیز جهت حمل شهدا و مجروحان به محل حادثه آمدند. شدت انفجار بمب به حدی بود که بیشتر اجساد قابل شناسایی نبودند و مردم و پاسداران با دست و جارو، قطعه های گوشت، استخوان و آثار اندکی را که از شهدا باقی مانده بود، جمع آوری کردند. چند قطعه گوشت شهدا در حیاط مدرسه خان به فاصله یک هزار متری محل حادثه دیده می شد و پشت بام ها، دیوارهای کوچه، درهای منازل و کف کوچه نیز غرق در خون بود و تکه های بدن شهدا به دیوارهای اطراف چسبیده بود.» (۲)

در این حادثه ۸ تن شهید و ۵ تن زخمی شدند. طبق بررسی های اولیه، هویت ۸ تن از شهدا به نام های سیدمحمدتقی دستغیب نوه آیت الله دستغیب، محمدباقر دستغیب برادرزاده ایشان، حاج محمدرضا عبداللهی رئیس دفتر ایشان، علی جباری، سیدمرتضی جعفری و رسول سادات محافظان آیت الله دستغیب، جعفر ربیعی و رجبعلی حبیب زاده مشخص شد. (۳)

در پی شهادت آیت الله دستغیب، امام خمینی پیام تسلیتی صادر کردند. مهم ترین محورهای پیام ایشان عبارت بود از: سنت شهادت در مکتب اهل بیت، هم سویی عاملان ترور با امریکا، تأکید بر شخصیت والای آیت الله دستغیب و یادآوری اتفاقی نبودن این ترور و ارتباط آن با پیروزی

ص: ۹۴۵

۱- روزنامه کیهان، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲، شیراز.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲، شیراز.

۳- روزنامه کیهان، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲، شیراز.

به دست آمده در عملیات طریق القدس.

متن پیام امام خمینی به این شرح است:

«شهادت برای فرزندان اسلام و ذریه پیامبر عظیم الشان - صلی الله علیه وآله - و اولاد فاطمه - علیهم السلام - و یادگاران حسین - سلام الله علیه - در راه هدف و اسلام عزیز و قرآن کریم چیزی غیر عادی و پدیده ای غیر معهود نیست.

ملت بزرگ اسلام از محراب مسجد کوفه تا صحرای افتخارآمیز کربلا و در طول تاریخ پرارزش سرخ تشیع، قربانیانی ارزشمند به اسلام عزیز و فی سبیل الله تقدیم نموده و ایران شهادت طلب هم از این پدیده سعادت‌مند مستثنا نیست و انقلاب اسلامی گوش و چشمش پر از این شهیدان حسین گونه است.

... عزیزان و نورچشمان ما در جبهه های جنوب و غرب هرروز با سرکوبی اشرار امریکایی و عقب راندن و به جهنم فرستادن جنود شیطان برای اسلام سربلندی و عظمت خلق می نمایند، به طوری که [این اقدامات] تاب تحمل این پیروزی ها را از امریکاییان خارج و داخل، منافق و منحرف، سلب نموده و بر جنون و وحشیگری های آنان افزوده است. شما فرضاً شهید بهشتی را گناهکار بدانید، شهدای دیگر مثل شهید مدنی و شهید دستغیب [را] که جز تربیت محرومان و هدایت مردم گناهی نداشته اند، با چه انگیزه شهید می کنید. شما به گمان خود اگر اینان را به جرم وفاداری به اسلام و طرف داری از محرومان و مظلومان مستحق قتل می دانید، اطفال معصومی که در گهواره جای دارند و زبان باز نکرده اند چه گناهی دارند؛ جز آنکه اطفال مسلمانانی هستند که مخالف سلطه امریکا به جان و مالشان می باشند؟!!

امروز روز جمعه و نماز و عبادت، دست جنایتکار امریکاییان یک شخص ارزشمند که مربی بزرگ و عالمی عامل، که گنااهش فقط تعهد به اسلام بود، از دست ملت ایران و اهالی محترم فارس گرفت و حوزه های علمیه و اهالی ایران را به سوگ نشاند. حضرت حجت الاسلام والمسلمین حاج سیدعبدالحسین دستغیب را که معلم اخلاق و مهذب نفوس و متعهد به اسلام و جمهوری اسلامی بود با جمعی از همراهانش به شهادت رساندند و خدمت خود را به ابرقدرت و ابرجنایتکار زمان ایفا کردند، به گمان آنکه به ملت رزمنده ایران آسیب رسانند و آنان را در راه هدف به سمتی بکشند. این کوردلان نمی بینند که در هر شهادتی و در هر جنایتی ملت متعهد به اسلام و کشور مصمم تر و در صحنه حاضرترند؟ اینان پس از بمباران شهرها در جنوب و غرب و قتل عام های فجیع مردم بی پناه، فریاد "جنگ جنگ تا پیروزی" را نشنیده اند که ملت وفادار، شهادت را در راه خداوند با آغوش باز پذیرا هستند؟ یا می خواهند شکست های لشکر کفر را و آتشی که به جان دوستان و اربابانشان از پیروزی رزمندگان افتاده است با خون این مردان خدا فرو نشانند؟ اینک سزاوار است اصحاب نظر و ارباب تحلیل در

این شرارت ها و جنایت ها فکر کنند که انگیزه آنکه در هر پیروزی و دنبال هر شکست حزب بعث امریکایی یک جنایت بزرگ از این منافقان و منحرفان واقع می شود چیست؟

از باب اتفاق نمی شود باشد که دنبال پیروزی آبادان جنایتی واقع و دنبال فتح بستان، باز جنایتی و امروز به دنبال فتح عظیم در غرب و شکست مفتضحانه دشمنان اسلام، این جنایت بزرگ واقع شد. آیا اینها هم من باب اتفاق است یا حساب شده یا دیکته شده عمل می شود؟ آیا ما این بزرگان، علما و معلمان ارزشمند را برای جبران شکست امریکا در منطقه و صدام امریکایی در جبهه ها از دست می دهیم؟ رحمت خداوند بر این مجاهدان عظیم الشان که شهادتشان پیروزی اسلام را بیمه می کند و ننگ و نفرت بر امریکای جنایتکار و دست نشانده گان و هواداران آن. اینجانب این ضایعه بزرگ و فاجعه اسفناک را بر حضرت مهدی - اروحنا فداه - و ملت شجاع ایران و اهالی معظم استان فارس و خانواده معظم آن شهید تسلیت می دهم و به پیشگاه مقدس پیامبر اسلام این فداکاری های ملت اسلام و مجاهدت های قشرهای مختلف ایران را تبریک عرض می کنم. (۱)

آیت الله خامنه ای رئیس جمهور نیز به همین مناسبت پیامی را خطاب به امام خمینی صادر کردند. در بخشی از این پیام آمده است:

«... این حادثه خونین برای آن مجاهد خستگی ناپذیر مایه اجر و افتخار و برای دست های پلید و جنایتکاری که این خون پاک را بر زمین ریختند موجب روسیاهی و ننگ ابدی است. مزدوران سلطه استکبار جهانی که نمی توانند پیروزی های درخشان جمهوری اسلامی را در جبهه ها تحمل کنند، نامردانه و دزدانه دست به چنین جنایاتی می آلاینند و نفرت ملت مسلمان از خود و اربابانشان را چند برابر می کنند. آنان به خیال باطل خود می خواهند شیرینی پیروزی ها را از کام ملت فداکار بزدانید، غافل از اینکه برای ملتی که همه چیز خود را از روح شهادت طلبی داشته و جوانان پرشور و پیران پارسا و کودکان معصوم را به قربانگاه هدف های الهی می برد، این حوادث غیرمنتظره نیست و همه چیز در راه خدا شیرین است.» (۲)

رئیس جمهور همچنین در پیامی خطاب به مردم استان فارس شهادت آیت الله دستغیب را به آنان تسلیت گفت. در این پیام با اشاره به ویژگی شخصیتی و مبارزاتی شهید دستغیب آمده است:

«شهادت این عالم ربانی و سید بزرگوار سند دیگری است بر پلیدی و ناپاکی روح و ماهیت رسوایانی که بقای خود را در فنای مردان خدا می جویند، اما هرچه بیشتر در این راه گام برمی دارند رسواتر می شوند و صفوف مردم را در جهت حفظ دستاوردهای انقلاب و ادامه راه شهیدان مستحکم تر می کنند. خفاشانی که چشم دیدن پیروزی های امت شهیدپرور ایران را ندارند. زهر حقد و کینه خود را با کشتن چهره های محبوب و مردمی به کام انقلابیون می ریزند تا کام دشمنان خلق خدا را شیرین کنند، اما جز خسران دنیا و آخرت نصیبی نخواهند برد. اطمینان دارم که شهادت این مرد خدا همچون زندگی پرافتخارش برای اسلام و انقلاب اسلامی ایران خیر و

ص: ۹۴۷

آثار امام خمینی، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، ص ۴۱۷.

۲- روزنامه کیهان، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵.

برکت به همراه خواهد داشت، چراکه همه ما را در ادامه راهی که برگزیده ایم مصمم تر می کند. تا راه اسلام در پیش روی ماست دشمن حقیرتر از آن است که بتواند ما را از این سیر الهی منحرف بسازد. شهادت این مرد میدان تقوا و مبارزه را به مردم شهیدپرور ایران خصوصاً به اهالی غیور فارس و فرزندان و بازماندگان و شاگردان آن شهید تسلیت و تبریک می گویم.»^(۱)

آیت الله منتظری نیز در پی این حادثه پیامی را بدین شرح انتشار دادند: «اینجانب شهادت تأسف انگیز این عالم بزرگوار و شخصیت ارزنده را به حضرت ولی عصر - ارواحنا فداه - و مقام معظم رهبر انقلاب و روحانیت معظم و اهالی شریف فارس و بیت محترم و خاندان معظم دستغیب تبریک و تسلیت می گویم، رضوان و درجات معنوی را برای ایشان و صبر و شکیبایی و اجر جمیل را برای بازماندگان و خانواده محترمشان از خدای بزرگ مسئلت دارم.»^(۲)

مراجع تقلید نیز در این باره موضع گیری کرده، پیام هایی را ارسال کردند، از جمله آیت الله گلپایگانی از مراجع تقلید در این باره پیامی ارسال کردند که در بخشی از آن آمده است: «دست خیانتکار استعمار بار دیگر یکی از بهترین علما و خدمتگزاران به اسلام و مریبان و معلمان حقیقی جامعه را ترور کرد و سیدجلیل و عالم زاهد و عابد مجاهد حضرت آیت الله دستغیب را به شهادت رسانید و صفحه درخشان دیگری در تاریخ شهدای اسلام باز شد.

این جنایت ها و ترورها در این موقعیت حساسی که اسلام و جامعه ما با دسایس خائنانه استعمار و حملات بی رحمانه کفر و عمال آنها روبه رو است، هرچند دلیل بر این است که عوامل ضدانقلاب داخلی با عوامل خارجی متحد و جز ضدیت با اسلام و استقلال کشور و ایجاد هرج و مرج و آشوب و ارباب قصدی ندارد، اما علی رغم مقاصد شوم آنها این جنایات، ملت به پا خاسته ایران را ثابت قدم و در دفاع از اسلام کوشاتر می نماید.»^(۳)

آیت الله مرعشی نجفی از مراجع قم نیز با صدور پیامی شهادت امام جمعه شیراز را تسلیت گفتند. در بخشی از این پیام آمده است:

«آقای حاج سیدعبدالحسین دستغیب عمر پربرکت خویش را پیوسته در راه خدمات دینی و ارشاد و تهذیب اخلاق مؤمنین صرف نموده و از هیچ کوششی در به ثمررسانیدن اهداف عالی اسلام دریغ ننمود. ... این حادثه مؤلمه و ضایعه جبران ناپذیر را به پیشگاه حضرت ولی عصر ارواحنا فداه و عموم ملت مسلمان ایران خاصه حضرات آقایان علمای اعلام و حجج اسلام استان فارس - دامت برکاتهم - و بازماندگان محترم آن مرحوم و اهالی غیور آن سامان تسلیت و تبریک عرض نموده، علو درجات آن شهید راه حق و توفیقات عموم خدمتگزاران به اسلام و مذهب اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام را از درگاه ربوبی مسئلت می نماید.»^(۴)

آیت الله سیدعبدالله شیرازی از مراجع تقلید مقیم مشهد نیز در پی این حادثه پیام کوتاهی را به شرح زیر ارسال کرد: «با اندوه و تأثر شدید، شهادت جان گداز عالم ربانی حضرت

- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۰.
- ۲- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲
- ۳- روزنامه کیهان، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲، قم.
- ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۹/۱۳۶۰، ص ۴.

حجت الاسلام والمسلمین آقای حاج سید عبدالحسین دستغیب را به حضرت ولی عصر حجه‌بن الحسن العسگری - ارواحنا فداه - و جامعه روحانیت و ملت شریف و مسلمان ایران و به خصوص به اهالی محترم فارس تبریک و تسلیت عرض می‌نمایم» (۱)

آقای هاشمی رفسنجانی نیز در مصاحبه‌ای به نقش آیت الله دستغیب در مبارزات قبل از پیروزی انقلاب اسلامی و تأثیر شهادت ایشان در زمان حاضر پرداخت و گفت: «آیت الله دستغیب فرد صاحب نظر و خوش فکری بود که گاهی نظرات ایشان می‌توانست مفید باشد. در غیاب امام - که دسترسی گاهی به امام مشکل بود - با ایشان و بعضی آقایان دیگر مشورت می‌کردیم. وی یکی از شخصیت‌هایی بود که همیشه مورد مشورت بود و ماه‌های قبل از پیروزی حرکت وسیع شیراز و فارس را ایشان اداره می‌کرد.»

رئیس مجلس در ادامه سخنان خود گفت: «البته از دست دادن افرادی مثل آیت الله دستغیب برایمان خسارت عظیمی است، اما این جور افراد خونشان هم به اندازه حیاتشان می‌تواند مؤثر باشد و همین که جریانی مسئول شهادت افرادی مثل آیت الله دستغیب باشد این بزرگ‌ترین ضربه است برای آن جریان، یعنی هیچ جریانی نمی‌تواند در ایران پا بگیرد که مسئولیت خون افرادی مثل شهید آیت الله مدنی یا شهید آیت الله دستغیب را به گردن داشته باشد. جامعه ایران، ملت مسلمان ایران به طور کلی این خون‌ها را هیچ وقت فراموش نمی‌کند و از احمقی آنها این است که می‌روند سراغ این گونه شخصیت‌ها، اینها می‌خواهند یک کار سروصداداری را بکنند که خودشان را در دنیا مطرح بکنند، فکر می‌کنند با این کار سروصدایی می‌شود، اما نمی‌دانند که مثلاً شهادت آیت الله دستغیب لااقل در ایران ۳۰ میلیون قلب را سخت جریحه دار می‌کند و عصبانی می‌نماید و داغی هم نیست که فراموش شود، تاریخ هم چنین چیزی را فراموش نمی‌کند. تاریخ از این به بعد منافقین را هر وقت به یاد بیاورد که اینها شهید مدنی را شهید دستغیب را این جوری شهید کردند کافی است برای محکومیت اینان. بنی‌امیه با خون امام حسین اگر نتیجه گرفتند اینها هم نتیجه می‌گیرند» (۲)

نخست وزیر ایران نیز با صدور پیامی به امام خمینی روز شنبه را عزای عمومی اعلام کرد. در بخشی از این پیام آمده است: «این جنایتکاران چنین می‌پندارند که با به شهادت رساندن مردان بزرگ می‌توانند در اراده ملتی که مصمم است سرنوشت خویش را به دست گیرد خللی وارد نمایند، غافل از اینکه ملتی که اسلام را نصب العین خود قرار داده و شهادت را سعادت می‌داند نه تنها متزلزل نمی‌شود، بلکه هر روز بیش از گذشته به ماهیت پلید جنایتکارانی که دستشان تا مرفق به خون فرزندان و بزرگان و عزیزانش آلوده است پی می‌برد. ملت مسلمان ایران بحمدالله هوشیار و آگاه نقشه‌های ایادی امریکا را که به گمان باطل خود می‌خواهند انتقام اربابانشان را از ملت ایران بگیرند همچون گذشته نقش بر آب خواهد ساخت. اینجانب از سوی دولت جمهوری اسلامی ایران شهادت مظلومانه این عالم ربانی و روحانی جلیل‌القدر را به

ص: ۹۴۹

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲، خبرگزاری پارس، تهران.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۲.

پیشگاه حضرت بقیه الله الاعظم - ارواحنا له فداه - و به حضرت عالی و خانواده آن مرحوم و مردم دلیر پارس تبریک و تسلیت گفته و برای تجلیل از مقام ایشان فردا شنبه ۲۱ آذرماه را در سراسر کشور عزای عمومی اعلام می دارم.» (۱)

۱

نماز جمعه این هفته تهران به امامت آیت الله ربانی املشی، دادستان کل کشور و امام جمعه موقت تهران، برگزار شد. پیش از خطبه ها، قائم مقام سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در سخنانی چگونگی عملیات طریق القدس را که پس از ۱۴ ماه به آزادی شهر بستان و بیش از ۷۰ روستا از اشغال متجاوزان بعثی انجامید، تشریح کرد.

شمخانی در قسمتی از سخنان خود با اشاره به تبلیغات دروغین رژیم عراق در مورد اعدام اسرای عراقی به دست رزمندگان اسلام گفت: رزمندگان ما بر مبنای مکتب عمل می کنند و مکتب ما کشتن اسرا را جایز نمی داند.

وی در قسمت دیگری از سخنانش گفت: آنچه در این نبرد مهم و برای ما اهمیت دارد، پیروزی سیاسی و نظامی در این جنگ نیست، بلکه برای ما در این جنگ ساخته شدن انسان نوین اسلامی اهمیت دارد.

□

شمخانی با اشاره به این مطلب که کلید فتح قدس در کربلاست، افزود: امریکا و عواملش چگونه می توانند با روحیه قوی رزمندگان ما مقابله کنند؟ رزمندگان ما مانند گذشته همچنان به مبارزه علیه نیروهای کفار بعثی ادامه خواهند داد و همان طور که ماه محرم شکست رژیم پهلوی را به همراه داشت، محرم سال ۶۰ نیز قطعاً شکست نیروهای صدام را در بر دارد.

قائم مقام سپاه در پایان ضمن تأکید بر ضرورت حضور مردم در صحنه خواستار اعزام بیشتر نیروهای مردمی به جبهه های حق علیه باطل شد.

پس از سخنان شمشخانی، آیت الله ربانی املشی دادستان کل کشور به ایراد خطبه پرداخت.

دادستان کل کشور در خطبه دوم نماز با اشاره به نام گذاری سال ۶۰ از سوی امام خمینی به عنوان سال قانون گفت: «در گذشته از مقررات می گفتند اطاعت بکنید. ما مردم مسلمان که معتقد به آن حکومت ها نبودیم برای فرار از مجازات دنیوی قانون را مراعات می کردیم ... اما برادر مسلمان، خواهر مسلمان، الآن اگر مقررات را عمل نکردم چه می شود؟ هم مجازات

ص: ۹۵۰

دنیوی می شود هم مجازات اخروی.

... برادران مسلمان، مراعات قانون را بکنید. شورای عالی قضایی، قوه قضائیه تصمیم گرفته است قوانین را موبه مو درباره همه کس و در همه وقت اجرا کند. نامه ای که خدمت امام عرض کردیم، وعده دادیم ان شاءالله امیدوارم در آینده نه چندان دوری موجب راحتی خاطر امام و امت را فراهم کنید.»

آیت الله ربانی املشی در قسمت دیگری از خطبه ها خطاب به افراد عضو گروه های تروریستی گفت: «برادران، خواهران، من برای انحراف شما رنج می برم، به همان مقدار که اگر فرزندانم منحرف می شدند رنج می بردم... آنهایی که در بیرون اخلاص می کنند، آشوب می کنند، حزب اللّهی می کشند... کودک سه ساله و چهار ساله و شش ماهه می کشند، ترور کور، انفجار کور، هرچه پیش آمد خوش آمد، آدم مجرم از نظر آنها کشته بشود، بشود، بی جرم کشته بشود، بشود، فرقی نمی کند، ... به خیال خام خودشان می توانند با این انفجارات و ترورها حکومت الهی را نابود کنند. ... این جمله را بشنوید شاید شما را یک مقداری از غفلت آگاه کند، مخصوصاً آنهایی که خودشان را وابسته به اسلام می دانند و اغلب اغفال شده هستند، من آنها را اغفال شده می دانم. ... این حکومت اسلام به قیمت بسیار بزرگ و تاوان بسیار بزرگ به دست آمده است، اما در مقابل اسلام این تاوان ما چیزی نیست. برای اسلام تمام اینها را می دهیم، خودمان را می دهیم تا اسلام بماند، تا حکومت اسلام بماند.»

خطیب جمعه تهران با اشاره به عملیات های اخیر و پیروزی قوای ایران در مقابل ارتش بعث باوجود حمایت های قدرت های جهانی و منطقه ای از صدام گفت: «شما برادر، شما خواهر، آن قدر کمک کردید و آن قدر گذشت کردید، خدا از شما تشکر کند. عوض شما فقط خداست و بس... با همین امت با همین مردم با همین مشت های گره کرده، همین اسلحه های عقب افتاده، ما پیروز می شویم.»^(۱)

ص: ۹۵۱

۱- همان، ص ۱۰.

امروز شصت و دومین نشست وزیران نفت کشورهای عضو سازمان اوپک پایان یافت و با توافق کلی کشورها، قیمت نفت همه کشورهای عضو از ۲۰ تا ۷۰ سنت کاهش یافت.^(۱)

در این میان، موافقت ایران برای کاهش یک دلار در هر بشکه تعجب محافل سیاسی و خبری را در پی داشت، طوری که خبرگزاری امارات متحده عربی با اعلام اینکه اقدام ایران در کاهش دادن قیمت نفت خود برای اعضای اوپک و ناظران عجیب بوده، در توضیح بیشتر این موضوع یادآور شده است: یکی از منابع این اجلاس امروز در تماسی با خبرگزاری امارات عربی متحده اظهار کرد، ایران که همواره به کاهش قیمت نفت خود بی علاقه بوده، اعلام کرده که مایل است برای افزایش سطح کاهش یافته تولید خود، بهای هر بشکه نفت نیمه سنگین را از ۳۳ دلار به ۳۲ دلار کاهش دهد. این منبع در توضیح این موضوع گفت: کیفیت نفت خام نیمه سنگین ایران تقریباً مانند نفت نیمه سنگین عربستان سعودی، عراق و کویت می باشد و این اقدام تلاش برای رقابت با دیگر کشورهای دارای نفت نیمه سنگین تلقی می شود.^{(۲) - (۳)}

محمد غرضی در پایان این اجلاس خواستار مقابله با تحریم نفتی لیبی از طرف دولت امریکا و ایجاد جو غیررقابتی برای جلب مشتری در بین کشورهای عضو اوپک شد. به گزارش واحد مرکزی خبر به نقل از یونایتد پرس: «محمد غرضی، وزیر نفت ایران، در مصاحبه ای با تلویزیون ابوظبی، برخی از کمپانی های امریکایی [را] که خرید نفت از لیبی را قطع کرده اند، مورد حمله قرار داد و پیشنهاد کرد که نام این کمپانی ها در فهرست سیاه قرار گیرد. وی همچنین گفت: اعضای سازمان کشورهای شرکت کننده نفت (اوپک) باید از رقابت علیه یکدیگر دست بردارند و بازارهای متداول خود را نگه دارند.»

خبرگزاری امارات متحده عربی همین گزارش را این گونه مخابره کرده است: «وزیر نفت ایران کمپانی های نفتی امریکایی که لیبی را تحت فشار قرار می دهند محکوم کرد و گفت که وی در کنفرانس اوپک پیشنهاد خواهد کرد نام این کمپانی ها در فهرست سیاه قرار گیرد. وزیر نفت ایران گفت: هیچ گونه رقابتی برای یافتن بازار کار جهت فروش نفت خام وجود ندارد و کشورش خواستار تثبیت قیمت هاست.»^(۴)

ص: ۹۵۲

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۹/۱۳۶۰، ص ۱، واحد مرکزی خبر به نقل از خبرگزاری فرانسه از ابوظبی.

۲- زمینه های قبلی این توافق را شاید بتوان در دو موضوع جست و جو کرد. نخست نامه رئیس جمهور ایران (آیت الله خامنه ای) به شیخ زاید بن سلطان، رئیس دولت امارات متحده عربی، قبل از شروع اجلاس وزیران اوپک که سید محمد غرضی آن را به وی تسلیم کرد و دوم، سخنرانی امیر دولت امارات در مراسم گشایش این اجلاس که وی در بخشی از سخنان خود شرایط زمانی را برای بقای اوپک حساس خواند و وجود خطرهای جدید در بازار را در سال جاری یادآور شد. بخش هایی از سخنان شیخ زاید بن سلطان در ضمیمه این گزارش درج شده است. (خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۵، ۲۰/۹/۱۳۶۰، ص ۶، ابوظبی - خبرگزاری امارات، ۱۹/۹/۱۳۶۰).

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۶، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۶، ابوظبی - خبرگزاری امارات عربی متحده،

٢٠/٩/١٣٦٠؛ و- روزنامه اطلاعات، ٢١/٩/١٣٦٠، ص ١٥.

٤- روزنامه اطلاعات، ٢١/٩/١٣٦٠، ص ١٥، به گزارش خبرگزاری امارات متحده عربی.

یکی از نمایندگان مجلس هلند از دولت آن کشور خواست تا با سخت گیری در قوانین اجازه ندهد شرکت های هلندی ابزارهای مورد استفاده در جنگ را در اختیار عراق قرار دهند. آسوشیتدپرس در این باره گزارش داد: «هاری وان دن برگ گفت: "یک شرکت هلندی دوربین هایی را که شب هنگام می توان از آنها استفاده کرد (دوربین دید در شب) در اختیار ارتش عراق قرار داده است." نماینده پارلمان از حزب کارگر و رئیس کمیته دائمی پارلمان هلند گفت: "دولت هلند از ۱۹۷۶ (۱۳۵۵.ش) اجازه صدور این دوربین ها را داد و به رغم سرکوبی کردها، روابط متشنج عراق با سوریه و آغاز جنگ با ایران، صادرات آن را همچنان ادامه داد."

وان دن برگ افزود: "این قرارداد ۵۰ میلیون دلار بود و صادرات و آموزش پرسنل عراقی تا اکتبر گذشته ادامه داشت." آسوشیتدپرس می افزاید: «سخنگوی کمپانی در پاسخ گفت: "پرسنل عراقی پیش از جنگ، هلند را ترک کردند و مبلغ معامله کمتر از رقمی است که وان دن برگ مدعی شده است."» (۱)

مجله الحوادث (چاپ لندن) - که پادشاهی سعودی از آن پشتیبانی می کند - در مقاله ای تحت عنوان "جنگ بستان هموارکننده راه به سوی عربستان (خوزستان) در بهار آینده"، به بررسی وضعیت اقتصاد ایران و عراق پرداخته است و ضمن تکیه بر شواهدی که آورده، اقتصاد ایران را ضربه پذیر و رو به وخامت و اقتصاد عراق را قابل تکیه، پابرجا و امیدوارکننده خوانده است. این مقاله وضعیت نظامی ایران را شکننده و نیروی نظامی ایران را فاقد کارایی لازم برای یک کشور خوانده است. نویسنده با بیان اینکه ایران تاکنون در دوره معاصر هیچ گونه پیروزی نظامی به دست نیاورده، پیش بینی کرده است که ترکیب جدید نیروهای نظامی که شامل ارتش کلاسیک، نیروهای سپاه و نیروهای مردمی است، نمی تواند بر عراقی ها فائق آید. نویسنده حتی پیروزی های اخیر در بستان را هم منکر شده و اعلام کرده است که پس از پیروزی های اولیه و فتح بستان، نیروهای ایرانی بر اثر فشار عراق به عقب رانده شده و حتی نیروهای عراقی دوازده کیلومتر بیشتر از مواضع سابق پیشروی کرده و در مواضع جدید مستقر شده اند.

در بخش هایی از این مقاله آمده است:

«منابع صندوق بین المللی پول طی آمارگیری های خود اعلام کرده اند اوضاع مالی و ارزی ایران هم اکنون به بالاترین حد وخامت رسیده و بودجه دولتی ایران به طور چشمگیری تقلیل یافته، به طوری که اجرای تمامی طرح های جدید و همچنین طرح های زمان شاه سابق متوقف شده است و بودجه دولتی ایران از جمله بودجه نظامی نسبت به سال ۱۹۷۸ به میزان نصف کاهش یافته است.»

۱- روزنامه کیهان، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶، خبرگزاری آسوشیتدپرس از لاهه.

اما ذخیره ارزی ایران که در سال ۱۹۷۹ بین ۱۲ تا ۱۴ میلیارد دلار بود، بنا بر گفته علی شمس اردکانی، که در روزنامه وال استریت ژورنال منتشر شده، به دو میلیارد دلار رسید. همچنین در بحران گروگان گیری نزدیک به ۲ میلیارد دلار از دارایی های ایران بلوکه شد. اضافه بر آن، ذخیره طلای ایران [است که] به نظر می رسد فروش قسمتی از آن در بازارهای آزاد معادن گران بها جهت تأمین هزینه قراردادهای سلاح آغاز شده است، که [نتیجه] آن را می توان در کاهش اخیر قیمت طلا در بازارهای جهانی مشاهده کرد.»

نویسنده در ادامه مقاله می افزاید: «وضع مالی و ارزی عراق همچنین با تغییرات و تحولاتی روبه رو شد که در این باره ارقام و آمار دقیقی نزد صندوق بین المللی پول وجود ندارد، لیکن قدر مسلم این است که عراق قبل از جنگ مبلغی بین ۳۰ تا ۳۸ میلیارد دلار [ذخیره ارزی] داشته است و علاوه بر آن، عراقی ها به وام هایی از جانب کشورهای مختلف از ۷ تا ۲۰ میلیارد دست یافتند، عراق برخلاف ایران، بودجه دولتی خود را کم نکرد و افزون بر آن، به اجرای طرح های صنعتی و عمرانی خود ادامه داد. گفته می شود که عراق هزینه جنگ خود را "از راه های جنبی و فرعی"؛ یعنی از طریق سود ذخیره های ارزی و نیز از طریق وام های کشورهای خلیج [فارس] به این کشور، تأمین می نماید.

روزنامه وال استریت ژورنال به نقل از بانکداران عرب در این باره نوشته است: عراق درحالی که سودهای کلانی از بابت ذخیره های ارزی خود به دست می آورد، از کشورهای خلیج [فارس] وام بدون سود دریافت می کند.» مجله الحوادث می افزاید: «صاحب نظران در هماهنگی و مطابقت اوضاع مالی و اقتصادی کنونی هریک از دو کشور (عراق و ایران) با شرایط جنگ طولانی اختلاف نظر دارند. ... اوضاع نظامی ایران در طول تاریخ غیرطبیعی بوده است و این در نتیجه اوضاع جاری بعد از سقوط شاه نیست، چراکه ایران در تاریخ جدیدش مشاهده نشده است که از ارتش منظم و سازمان یافته ای مگر در مدت های کوتاهی برخوردار باشد، زیرا حکومت مرکزی ایران همیشه به علت های زیادی که ذکر دلایل آن در این مقوله نمی گنجد، ضعیف بوده است. گرچه کوشش هایی در جهت توسعه ارتش ایران در زمان عباس میرزا در آذربایجان در اوایل قرن نوزدهم به عمل آمد، لیکن با مرگ این شاهزاده این کوشش ها منجر به شکست شد. مورخین هیچ گونه موفقیتی را در این زمینه جز در زمان قزاق ها در تهران در سال ۱۸۲۹، که افسران روسی فرماندهی لشکر قزاق را عهده دار بودند، به ثبت نرسانده اند و بعد از اینکه ارتش جدید ایران که به دست شاه سابق و با همکاری امریکایی ها به وجود آمد، در اثر انقلاب خمینی دگرگون شد، هم اکنون ارتش ایران به نیروهای منظم و شبه منظم و غیرمنظم متکی است. این ارتش گرچه ممکن است گاه گاهی نیروی نظامی عراق را در مضیقه قرار دهد، لیکن نمی تواند به آن ضربه کارسازی وارد نماید. این امر را می توان در چند حمله ایرانی ها در

جبهه بستان مشاهده نمود که طی آن نیروهای ایرانی توانستند در ابتدا به شهر بستان وارد شوند، ولی این حمله ۶ ساعت بیشتر ادامه نداشت و لذا مجبور شدند که شهر را بعد از اینکه کاملاً در اثر نبرد ویران شد، تخلیه و عقب نشینی نمایند. از سوی دیگر، شکست حمله ایران موجب شد که وضع نظامی عراق در این منطقه بهبود یابد، به طوری که [نیروهای عراق] توانستند ۱۲ کیلومتر بیشتر از سابق در این منطقه پیشروی کنند. ... ناظران سیاسی و نظامی با توجه به اوضاع و شرایط کنونی این سؤال را مطرح می کنند که آیا عراقی ها برای اشغال و تصرف بستان (خوزستان) به طور کامل تا فرارسیدن بهار برنامه ریزی می کنند؟»^(۱)

۱

رضا پهلوی پسر ارشد محمدرضا، شاه سابق ایران، در پیامی به مناسبت ۲۱ آذر، سالروز پایان یافتن غائله آذربایجان،^(۲) خواهان وحدت مردم و ارتش برای از سرگیری دوباره حکومت سلطنتی و تلویحاً خواستار همکاری با سازمان مجاهدین خلق (منافقین) شد. وی در این پیام بدون توجه به هجوم سراسری عراق به ایران و تقبیح متجاوز و بدون اشاره به راهکارهایی برای بیرون راندن دشمن از خاک ایران یا پیروزی های به دست آمده نظامی از زمان اشغال تاکنون، صرفاً به مبارزه با حاکمیت فعلی تأکید کرد. بخش هایی از گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس از قاهره در این باره بدین شرح است:

«رضا پهلوی، که خود را شاه ایران می خواند، در سخنانی که برای ۲۱ آذر تدارک دیده، ارتش و مردم ایران را ترغیب کرد تا با مقاومت و تلاش، کشور را از ترور، اختناق و قتل عام نجات دهند. وی در پیامی به مناسبت سی و پنجمین سالگرد پیروزی نظامی پدرش بر اقدام روس ها مبنی بر تسلط بر شمال غرب استان آذربایجان گفت: اتحاد ارتش و شاه بار دیگر به غاصبین قدرت در ایران پایان خواهد داد. رضا [پهلوی] خود را به عنوان "منادی امید" برای تمام ایرانیان آزادی خواه توصیف کرد. به نظر می رسد که وی در این پیام سعی در ایجاد ارتباط بین خود و مقاومت مجاهدین خلق چپ گرا داشت که هیچ نشانه ای بر وجود چنین رابطه ای وجود ندارد.

... وی گفت: تمام تلاش هایی که در جهت نابودی ملت ایران صورت می گیرد ناموفق بوده و هزاران زن و مرد جوان ایرانی وطن پرست، پیمان خود با سرزمین مادری شان را با تقدیم جان

ص: ۹۵۵

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۸، ۳/۱۰/۱۳۶۰، صص ۱۲ - ۱۰، لندن - خبرگزاری پارس، ۲/۱۰/۱۳۶۰.

۲- خروج نیروهای ارتش شوروی از ایران پس از چند سال حضور در مناطقی از شمال غربی ایران که به ابتکار احمد قوام و با وعده واگذاری امتیاز نفت شمال به روس ها انجام پذیرفت، زمینه را برای ورود نیروهایی از ارتش ایران به آذربایجان و فروپاشی حکومت خودمختار آذربایجان در ۲۱ آذر ۱۳۲۵ فراهم کرد. سلطنت طلبان از این واقعه به عنوان پیروزی بزرگ محمدرضا شاه بر روس ها یاد می کردند.

خود نشان داده اند. موج اعدام های اخیر، ترور، اختناق و دستگیری های دسته جمعی در نابودی مفهوم ملت و اهمیت ملیت ایران شکست خورده است. پیام من امروز مانند همیشه پیام امید، مقاومت، اتحاد و تلاش است. تجارب سه سال گذشته نشان داده که راه رستگاری و نجات ایران بازگشت به حکومت قانون اساسی...^(۱) به وجود آوردن امکان پیشرفت در متن آزادی است.

رضا [پهلوی] گفت: در اینجا خطوط اصلی مبارزه امروز و فردا ترسیم شده است. فردایی که ما جنگ خواهیم کرد تا کشور خود را نجات داده و آن را بازسازی کنیم. ملت ایران در طول تاریخ طولانی خود شاهد فرازونشیب های بسیاری بوده است. این روزهای سختی و رنج در تاریخ ما اولین نیستند، ولی هدف و آرزوی ما همه این است که آنها آخرین باشند.»^(۲)

ضمیمه گزارش ۷۸۹: نامه ستاد امنیت شهر اهواز به معاون سیاسی و امنیتی استانداری خوزستان درخصوص اماکن بمباران شده و خسارت های واردآمده به این شهر

اماکن بمباران شده و خسارت های واردآمده مندرج در نامه ستاد امنیت شهر اهواز به محمد فروزنده بدین شرح است:

۱. محوطه دانشگاه کنار کتابخانه دانشکده علوم: خسارت جزئی.

۲. نزدیک فلکه لشکرآباد: خسارت به چندین ساختمان و خودرو، تلفات جانی (چندین نفر شهید و مجروح).

۳. جاده گلستان روبه روی فلکه: خسارات جزئی.

۴. منطقه امانیه، خیابان یعقوب لیث: خسارات کلی به چندین ساختمان، تلفات جانی (چندین نفر شهید و مجروح).

۵. دبستان بوعلی خیابان امام موسی صدر: خسارت به چندین باب مغازه و واحد مسکونی.

۶. سازمان آب و برق جنب پل چهارم: آسیب رسیدن به حداقل ۱۵ خودرو.

۷. منزل سابق فرمانده لشکر مجاور رادیو تلویزیون: خسارت جزئی به ساختمان.

۸. حیات اداره کل دارایی: خسارت به حداقل ۳ خودرو و انهدام ارکاندیشن محل.

۹. پشت هتل قیام حدفاصل کارخانه یخ و بلوار ساحلی: خسارت به ساختمان های اطراف.

۱۰. اداره کشاورزی: خسارات سنگین به ساختمان مذکور و اطراف آن.

۱۱. حیات دادگستری: خسارت به ساختمان.

۱۲. نمایندگی ولوو روبه روی دادگستری: خسارت به تعداد زیادی خودروهای سنگین.

لازم به یادآوری است که ضدهوایی های مستقر در شهر اهواز هیچ گونه عکس العملی در برابر این حمله از خود نشان نداده اند و این مسئله قابل پیگیری می باشد.»(۳)

ص: ۹۵۶

-
- ۱- سه نقطه از متن سند است.
  - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۷، ۲۲/۹/۱۳۶۰، صص ۱۵ - ۱۴، قاهره - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۰/۹/۱۳۶۰.
  - ۳- سند شماره ۴۲۷۳۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

ضمیمه گزارش ۷۹۵: سخنان امیر دولت امارات متحده عربی در مراسم افتتاحیه شصت و دومین نشست وزیران نفت اوپک

بخش هایی از سخنان شیخ زاید بن سلطان، امیر دولت امارات متحده عربی، در مراسم افتتاحیه شصت و دومین نشست وزیران نفت اوپک به این شرح است: «این کنفرانس درحالی تشکیل می شود که سازمان اوپک دو دهه از عمر خود را پشت سر می گذارد. در دهه اول، سازمان توانست موجودیت خود را به اثبات برساند و جهانیان را ناچار به شناسایی خود کند و در دهه دوم از عمر خود توانست دستاوردهایی برای اعضایش کسب کند.» بن سلطان در ادامه سخنانش گفت: «از آغاز سال کنونی دوره جدیدی از عمر سازمان اوپک آغاز و این سازمان با خطرات جدیدی مواجه شد، چون با آغاز سال کنونی، بازار نفت شکل و راه تازه ای به خود گرفت که قبلاً اوپک با آن مواجه نبود. این موضوع سنگ محکی [است] برای این سازمان که می باید موجودیت خود را ثابت کند و اینکه سزاوار این مسئولیت می باشد.»

وی در ادامه سخنانش اظهار کرد: «ما در مرحله مازاد نفتی و به عبارت دیگر در مرحله دفاع از دستاوردهای بیست ساله سازمان اوپک هستیم.»^(۱)

ص: ۹۵۷

در ادامه عملیات مطلع الفجر، حداقل ۳ گردان از سپاه پاسداران وارد منطقه عملیاتی شدند. این نیروها نتوانستند اقدام مؤثری انجام دهند و تدابیرشان برای توسعه مناطق تصرف شده در روز اول عملیات بدون نتیجه ماند و در روز جاری فقط به تثبیت مواضعی پرداختند که در ابتدای عملیات تصرف کرده بودند.

اولین پاتک دشمن به نیروهای خودی در مناطق تصرف شده شیاکو در ساعت ۱۴:۰۰ امروز انجام شد، اما با مقاومت مدافعان شیاکو، شکست خورد و ۲۰ نفر از افراد دشمن به اسارت درآمدند.^(۱)

به نوشته روزنامه کیهان، در دو روز گذشته ۳ فروند هواپیمای جنگی عراق شامل ۲ میگ و یک میراژ در جبهه های عمومی ایوان غرب و یک هواپیمای اف ۵ نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی در گیلان غرب سقوط کرد. این روزنامه در این باره گزارش داد: «به گفته صدیقیان، فرمانده سپاه ایلام، هواپیماهای عراقی طی دو روز گذشته ۲ بار حریم هوایی شهر ایلام و ایوان را مورد هجوم قرار دادند که در هر دو بار با ازدست دادن ۲ میگ و یک میراژ، تلفات سنگینی را متحمل شدند. وی افزود: "روز شنبه ساعت ۱۱:۰۰، یک میراژ عراقی که حریم هوایی ایوان غرب را از توابع ایلام مورد هجوم قرار داده بود، توسط جنگنده های تیزپرواز نیروی هوایی در [یک] جنگ هوایی شکار شد که لاشه این هواپیما در ۹ کیلومتری ایوان غرب نزدیک روستای زرنه سقوط کرد. خلبان این میراژ که با چتر نجات از هواپیما بیرون پریده بود، توسط رزمندگان ما اسیر و به پشت جبهه منتقل شد."»

در ادامه مطلب کیهان آمده است: «روز جمعه نیز ۲ فروند میگ عراقی در کله جو حوالی ایوان غرب به وسیله رزمندگان غیور و تیزپروازان نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران مورد هدف قرار گرفته و سقوط کردند و خلبانان [این هواپیماها نیز] توسط نیروهای رزمنده ایرانی اسیر شدند.»^(۲)

ص: ۹۵۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۷، ۲۲/۹/۱۳۶۰، ص ۳، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۲۱/۹/۱۳۶۰؛
و- سید یعقوب حسینی و محمد جوادی پور، ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۵، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران، جلد ۵، ۱۳۷۳، ص ۲۵۵.

۲- روزنامه کیهان، ۲۲/۹/۱۳۶۰، ص ۲، کرمانشاه.

خبرگزاری پارس درخصوص خلبان دستگیرشده میراث عراقی و مأموریت وی چنین گزارش داد: «ستوان یکم ادریس حسن محمد بیست و پنج ساله است و تاکنون ۱۰۰ ساعت با میراث و ۹ ساعت با میگ پرواز کرده است. خلبان اسیر عراقی از لحظه دستگیری تا به حال چندین بار از شرکت در جنگ تحمیلی اظهار ندامت کرده است. ستوان یکم ادریس حسن محمد گفت: بامداد دیروز از پایگاه هوایی صدام در ۷ کیلومتری موصل پرواز کرده و مأموریت داشته است نقاط مسکونی و رزمندگان اسلام در جبهه ها در غرب ایران را بمباران کند که قبل از موفقیت [و هرگونه اقدامی] به وسیله جنگنده ایران سرنگون شده است. براساس آخرین گزارش [دریافتی] خلبان عراقی تحت مداوا قرار گرفته است.» (۱)

همچنین عراق در بیانیه نظامی شماره ۵۵۰ با ادعای سرنگون کردن ۲ هواپیمای اف ۱۴ ایرانی، فقط به سقوط یک فروند جنگنده خود و اسیرشدن خلبان آن اعتراف و اعلام کرد که مقامات ایرانی را مسئول حفظ جان این خلبان می داند. (۲)

بنا به گزارش خبرگزاری پارس در منطقه عمومی گیلان غرب نیز یک فروند هواپیمای اف ۵ نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران سقوط کرد، ولی خلبان آن قبل از برخورد هواپیما به زمین با استفاده از چتر نجات بیرون پرید و سالم ماند. (۳)

۱

شهر آبادان امروز هم هدف حملات توپخانه های دوربرد و خمپاره اندازهای ارتش عراق قرار گرفت که بر اثر اصابت ده ها گلوله به این شهر - که حداقل ۲۹ مورد آن گزارش شده است - یک منزل مسکونی در ایستگاه ۴ بازرگان، یک انبار و ۳ نقطه از پالایشگاه و همچنین ۳ دستگاه خودرو کامپرسی آسیب دیده یا طعمه حریق شدند. (۴)

۲

با کسب پیروزی های اخیر جمهوری اسلامی ایران در عملیات های طریق القدس و مطلع الفجر، شمار پناهندگان عراقی و ورود اشراک منطقه به ایران افزایش یافت. به گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران میوان، امروز ۴۵ تن از مبارزین کرد عراقی به همراه خانواده هایشان با تحویل اسلحه و تجهیزاتی که در اختیار داشتند، خود را به پادگان میوان معرفی کرده، خواستار پناهندگی شدند. (۵) در منطقه ریجاب نیز ۳ تن از سرکردگان اشراک محلی به همراه افراد تحت فرماندهی با تحویل اسلحه و مهمات، خود را به سپاه پاسداران ریجاب تسلیم کردند. براساس گزارش منطقه ۷ سپاه پاسداران (استان های باختران، کردستان، ایلام و همدان) ۲ تن از این افراد، ۲۰ نیروی مسلح در اختیار داشتند. (۶)

ص: ۹۶۰

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، گیلان غرب.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۷، ۲۲/۹/۱۳۶۰، ص ۲، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۲۱/۹/۱۳۶۰.

۳- همان ص ۳، ایلام - خبرگزاری پارس، ۲۱/۹/۱۳۶۰.

۴- سند شماره ۴۲۷۲۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۲۲/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۸، ۲۳/۹/۱۳۶۰، ص ۹، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۲/۹/۱۳۶۰.

۶- بولتن اطلاعات و بررسی های غرب کشور (منطقه ۷)، شماره ۲۰، ۲۱/۹/۱۳۶۰، صص ۱-۲، اسلام آباد.

امروز افراد مسلح وابسته به گروه های ضد انقلاب در شهرهای سلماس و تکاب به نیروهای خودی حمله کردند و خسارت هایی را به بار آوردند. این افراد در یکی از روستاهای کامیاران نیز با تهدید و ارعاب از مردم پول گرفتند و سپس گریختند.

افراد مسلح وابسته به گروه های غیرقانونی در بلوار شهر سلماس، یک خودرو سپاه را با آر.پی.جی ۷ هدف قرار دادند. در این اقدام ضمن انهدام خودرو، یکی از سرنشینان آن به شهادت رسید و ۲ نفر زخمی شدند. (۱)

افراد مسلح ضد انقلاب همچنین با گلوله خمپاره به یک مقر نیروهای ژاندارمری در تکاب حمله کردند که یک سرباز بر اثر اصابت ترکش خمپاره زخمی شد. (۲)

در شمال شرقی کامیاران نیز عناصر گروه مارکسیستی - مائوئیستی کومه له با ورود به روستای خامسان مبلغ ۲۵۰,۰۰۰ ریال با زور و ارعاب از مردم اخاذی کردند. به گفته منابع خبری، افراد این گروه از هر کس که از پرداخت پول امتناع و در مقابل درخواست آنان مقاومت می کرد، پول بیشتری می گرفتند. (۳)

نیروهای سپاه در شهر مهاباد با اجرای یک عملیات درون شهری، موفق به دستگیری ۳۵ تن از افراد ضدانقلاب شدند و در محور کامیاران - سنندج با کمک پیش مرگان کرد مسلمان ۱۴ روستا را پاک سازی کردند.

نیروهای سپاه در یک عملیات درون شهری در مهاباد موفق شدند با شناسایی محل استقرار عناصر فعال گروه های مسلح غیرقانونی، تعدادی از آنان را که در درگیری های مسلحانه شرکت داشتند، دستگیر کنند. (۴) به نوشته روزنامه اطلاعات، یک مقام آگاه در سپاه مهاباد در توضیح بیشتر این اقدام گفت: از آنجایی که سپاه پاسداران مهاباد به کمک سازمان اطلاعات ۳۶ میلیونی از طرح حمله مهاجمان به شهر اطلاع یافته بود، نیروهای سپاه با کمک نیروهای کرد مسلمان موفق شدند نیروهای ضدانقلاب را به محض ورود به شهر محاصره کرده، ۳۵ تن از آنان را که اکثراً عضو حزب دمکرات، گروه کومه له، سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر و سازمان چریک های فدایی خلق بودند، دستگیر کنند. (۵)

در محور کامیاران - سنندج نیز نیروهای خودی متشکل از برادران سپاه و پیش مرگان کرد مسلمان، ۱۴ روستا را پس از محاصره پاک سازی کردند. در بازرسی این روستاها یک قبضه کلت و یک دستگاه تراکتور متعلق به افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی به دست نیروهای خودی افتاد. (۶)

۲- همان.

۳- سند شماره ۳۳۹۳۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: استاندار کردستان ۲۱/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۴- سند شماره ۴۲۷۲۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران مهاباد به منطقه ۵، ۲۱/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۵- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۹/۱۳۶۰، ص ۴.

۶- سند شماره ۵۷۳۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه عملیات منطقه ۷ به طرح و برنامه عملیات مرکز،

۲۷/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

به دنبال حمله افراد گروه کومه له به محله کلکه جار در سنندج در تاریخ ۲۳/۸/۱۳۶۰ که به کشته یا زخمی شدن ۷ تن و اسارت ۵ تن انجامید، گروه کومه له ظاهراً این شیوه را کارآمد ارزیابی کرده است و از این رو مردم منطقه را به تکرار آن تهدید می کند. طبق گزارش شهربانی، افراد وابسته به این گروه با یادآوری ماجرای کلکه جار تهدیدهایی را مبنی بر ربودن یا کشتن مردم مطرح می کنند. (۱)

در همین خصوص، شهربانی کردستان در نامه ای به استانداری این استان اعلام کرد که طبق اطلاعات به دست آمده، ۲ تن از افرادی که در حادثه ۲۳ آبان ماه در محله کلکه جار ربوده شده بودند، در روستای حلوان (۲۴ کیلومتری جنوب غربی سنندج) زندانی می باشند و مادران این دو تن اخیراً آنها را در آن روستا ملاقات کرده اند. (۲)

با تسهیلاتی که رژیم عراق در اختیار گروه های ضد انقلاب در مناطق شمال غربی کشور قرار داده است، این گروه ها با ایجاد بازارچه در مناطق مرزی به واردات و صادرات کالا می پردازند و از این طریق درآمد کسب می کنند. گروه های مسلح غیر قانونی کمک های تسلیحاتی عراق را نیز از این مناطق وارد کشور می کنند.

گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق تحت نفوذ خود با ایجاد بازارهای قاچاق، امکان مبادله کالا را با آن سوی مرز برقرار کرده، با اخذ مالیات از این دادوستدها و نیز مبادله کالا کسب درآمد می کنند. به نوشته بولتن اطلاعات و بررسی های سیاسی منطقه ۷ سپاه (استان های باختران، کردستان، ایلام و همدان)، حزب دمکرات کردستان ایران در روستای مرزی "چمپاره" (در جنوب غربی بانه) یک بازار فروش کالای قاچاق دایر کرده است. قاچاقچیان در این بازار، اسلحه، دلار، پارچه و طلا از عراق وارد می کنند و متقابلاً بنزین، نفت، گازوئیل و خشکبار از آنجا صادر می کنند و نیروهای حزب دمکرات مستقر در روستای مرزی بلکه در همان منطقه بر این امور نظارت دارند و عوارض دریافت می کنند. (۳)

رکن ۲ ژاندارمری نیز درباره استعداد نیروهای مسلح غیرقانونی مستقر در روستای بلکه (در جنوب غربی بانه) اعلام کرد: «تعداد ۲۰۰ الی ۲۵۰ نفر از افراد مسلح حزب منحل دمکرات و کومه له مجهز به سلاح سیمینوف، تفنگ نارنجک انداز، بازوکا و سلاح های سبک در روستای بلکه استقرار دارند.» در ادامه این گزارش همچنین درباره فعالیت افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در این روستا آمده است: «تعدادی از اعضای منافقین خلق (استعداد نامعلوم) در این روستا مستقر و مشغول ساختن بمب های دستی می باشند.» (۴)

علاوه بر این، به گزارش رکن ۲ ژاندارمری، حزب دمکرات از طریق منطقه مرزی دولتو در

تک برگگی.

۲- سند شماره ۳۳۹۳۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استانداری کردستان، ۲۱/۹/۱۳۶۰،

سند تک برگگی.

۳- بولتن اطلاعات و بررسی های غرب کشور (منطقه ۷)، شماره ۲۰، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۴، سندج.

۴- سند شماره ۱۵۶۶۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۲ - گروه اطلاعات) به وزارت کشور، ۲۸/۹/۱۳۶۰،

سند تک برگگی.

غرب سردشت، تعداد ۶ قبضه توپ لوله بلند و ضد هوایی دولول، تعدادی آر.پی.جی. ۷ و تفنگ کلاشینکف از عراق وارد و آنها را در روستای بادین آباد و خری عاقلان (در جنوب غرب مهاباد) مستقر کرده است. به گزارش این منبع، حزب دمکرات همچنین از عراق درخواست ۵۰ دستگاه کامیون کرده که مورد موافقت عراقی ها واقع شده است و از این رو، تعدادی از افراد وابسته به این حزب برای حمل این کامیون ها به عراق اعزام شده اند. (۱)

۱

امروز روابط عمومی سپاه منطقه ۳ (استان های گیلان و مازندران)، روابط عمومی کمیته مرکزی و سپاه منطقه ۷ کشور (استان های باختران، کردستان، ایلام و همدان) عملکرد دو هفته اخیر خود را در مقابله با گروه های مسلح برانداز منتشر کردند.

طبق این اعلامیه ها، نیروهای سپاه در ۱۴ روز گذشته ۴۵ تن از سرسپردگان و عوامل خود فروخته گروهک های ضدانقلاب را به دلیل شرکت در عملیات های ترور و انفجار، حضور در خانه های تیمی و اجرای طرح های توطئه دستگیر کردند. از این افراد که هم اکنون در بازداشتگاه سپاه رشت به سر می برند، تعداد زیادی اسناد و مدارک، کروکی منازل افراد مؤمن به انقلاب و کتب و نشریات درون گروهی به دست آمده است. براساس این گزارش، در این مدت یک کتابخانه مخفی سازمان چریک های فدایی خلق (شاخه اقلیت) شامل تعداد زیادی کتاب های ضداسلامی و کمونیستی کشف و مسئولان آن دستگیر شدند. (۲)

همچنین بنا بر اعلام روابط عمومی ستاد مرکزی کمیته، در ۳ هفته اخیر، نیروهای این نهاد با همکاری نیروهای دادستانی، ۳۴۸ تن از نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و سایر گروه های مسلح برانداز را که در ترور افراد و درگیری های مسلحانه شرکت داشته یا عضو خانه های تیمی بوده اند، دستگیر کردند. همچنین در این مدت ۴ خانه تیمی به همت نیروهای این ارگان شناسایی شد که در درگیری های به وجود آمده هنگام تصرف آنها، ۵ تن از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) کشته و عده ای نیز دستگیر شدند. علاوه بر این، نیروهای کمیته مرکزی در این مدت ۳۰ عدد بمب قوی، ۷۰ کیلو باروت خشک، ۷ لیتر نیترو گلیسرین، ۸ قبضه سلاح آر.پی.جی. ۷، ۷ گلوله و دوربین های مربوط، تعداد ۲۴۶ قبضه سلاح ژ ۳ و تیربار کالیبر ۵۰، ۶۰ قبضه اسلحه یوزی، ۵۶ قبضه کلت کمری، ۶۵ عدد خشاب پر اسلحه ژ ۳ و یوزی و ده ها عدد نارنجک جنگی و سه راهی، تعداد ۳۸ عدد بی سیم و هزاران فشنگ از انواع مختلف و تعدادی اسناد و مدارک درون سازمانی مربوط به گروهک امریکایی منافقین را کشف و ضبط کردند. (۳)

سپاه منطقه ۷ کشور نیز اعلام کرد که پس از مدت ها پیگیری، نیروهای این نهاد موفق شدند یک گروه ۵ نفره بمب گذار در منطقه "پل دختر" را دستگیر کنند. به نوشته بولتن اطلاعات و بررسی های غرب کشور، از این افراد تعدادی کلاشینکف و ۷ کیلو تی.ان.تی. به دست آمد. (۴)

ص: ۹۶۳

۱۳۶۰/۹/۲۴، ص ۱.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۹/۲۲، ص ۴، به گزارش واحد مرکزی خبر از رشت.

۳- همان، ص ۱۵، به گزارش روابط عمومی ستاد مرکزی کمیته انقلاب اسلامی.

۴- بولتن اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب کشور (منطقه ۷)، شماره ۲۰، ۱۳۶۰/۹/۲۱، ص ۲، اسلام آباد.

دادستان کل انقلاب اسلامی در پی بازدید از زندان قم و صحبت با برخی از زندانیان، بخشودگی مدت باقی مانده از زمان محکومیت زندانیان را در صورتی که شاکی خصوصی نداشته باشند، منوط به عملکرد اسلامی و مناسب زندانیان اعلام کرد. حجت الاسلام موسوی تبریزی برای نمونه به آزادی ۲۵ تن از هواداران گروه های مسلح غیرقانونی در طول هفته گذشته اشاره کرد. در همین خصوص روزنامه اطلاعات با انتشار خبر آزادی ۹ نفر از هواداران گروه های مسلح برانداز نوشته است: ۸ تن از فریب خوردگان گروهک های محارب در شهرستان بابل و یک تن دیگر در شهرستان جیرفت با اظهار ندامت از اقدامات گذشته خود مورد عفو دادگاه های این دو شهر قرار گرفته و آزاد شدند.^(۱)

امام خمینی امروز به پیام روز گذشته فرمانده نیروی زمینی ارتش و فرمانده کل سپاه درباره پیروزی به دست آمده در عملیات مطلع الفجر پاسخ دادند. رهبر انقلاب همچنین در دیدار ائمه جمعه استان سمنان با ایشان درباره دلایل مخالفت با روحانیت مطالبی ایراد کردند. در پیام امام خطاب به فرماندهان نظامی مذکور آمده است:

«تلگراف شما مبنی بر پیروزی بزرگ در محور گیلان غرب و سرپل ذهاب واصل شد.

بحمدالله تعالی [موفقیت] نیروهای رزمنده ایران - که با اعتماد به خدای بزرگ و انگیزه محافظت اسلام عزیز و دفاع از کیان کشور اسلامی ایران در تمام جبهه های نبرد با نیروهای شیطانی به پیروزمندی غرورآفرینی دست یافتند - موجب سرافرازی امت اسلامی و قشرهای ملت عظیم الشان ایران، سرزمین شهدای فضیلت و پایگاه دلیران، پیروزمند در دو جبهه معنوی و ظاهری گردید.

این بار جلوه عظمت الهی در جبهه گیلان غرب و سرپل ذهاب درخشیدن گرفت و کشور را در آن محور از لوٹ وجود بستگان امریکا تطهیر فرمود. وَ مَا رَمِيَتْ اِذْ رَمِيَتْ وَ لَكِنَّ اللّٰهَ رَمٰی (۲) اسلام بزرگ و اسلامیان و تاریخ کشور، این فداکاری ها و جوانمردی های دلیران نظامی و انتظامی و مردمی را فراموش نمی کند و افتخار بزرگ فرماندهان و سربازان و پاسداران و نگهبانان کشور حضرت مهدی - ارواحنا لمقدمه الفداء - در تارک ایران ثبت است؛ چنانچه [چنان که] ننگ و عار و ذلت و رذالت برای امریکاییان داخل و خارج - که برای خدمتگزاری به ابرجنایتکار جهان به روی اسلام و مسلمانان آتش می گشایند - ثبت خواهد شد.

بگذار تا تبهکاران بین المللی و بوق های مزدور جناح های جنایتکار، این پیروزی های عظیم را به حساب نیاورند و با تبلیغات انحرافی بر ننگ صدامیان امریکایی پرده پوشی کنند.

۲- بخشی از آیه ۱۷ سوره انفال: «تو تیر نینداختی آن گاه که تیراندازی کردی، بلکه خدا انداخت.»

اینجانب به پیروی از ملت عظیم الشان ایران این پیروزی بزرگ را به رزمندگان و فرماندهان محور غرب و سرپل ذهاب تبریک عرض نموده و از خداوند متعال پیروزی نهایی اسلام را بر کفر جهانی خواستارم.

سلام و درود بر همه رزمندگان در تمام جبهه ها و آفرین بر رزمندگان محور غرب و سرپل ذهاب. و السلام علی عبادالله الصالحین» (۱)

امام خمینی در دیدار ائمه جمعه استان سمنان با ایشان نیز ضمن برشماری خصوصیات اخلاقی آیت الله دستغیب، به بیان ریشه های مخالفت با روحانیت پرداختند و با اشاره به عملکرد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و آشکارشدن ماهیت این گروه در گرایش به گروه هایی همچون حزب دمکرات و کشورهایمانند عراق و انگلستان، اقدامات آنان را خرابکارانه و بی اثر و انسجام و وحدت را عامل اصلی پایداری ملی خواندند. ایشان فرمودند: «شما می دانید که آنکه بیشتر از همه مورد توجه قدرت های بزرگ است روحانیت است و آنچه بیشتر هدف است برای آنها و تفاله های آنها که در داخل هستند، روحانیت است و لهذا می بینید که چه اشخاصی را بدون اینکه یک جرمی، یک خطیئه ای داشته باشند، فقط برای اینکه یک مسلمی هستند که هدایت می کنند مردم را، آن طور شهید می کنند. و لابد می دانید که دیروز مرحوم حجت الاسلام آقای دستغیب را به آن وضع ناگوار، اینها شهید کردند. و دنبال هر پیروزی ای که برای کشور اسلامی ما، جمهوری اسلامی ما تحقق پیدا می کند، این طرف دارهای امریکا که خودشان را طرف دار خلق می دانند، اینها یا افراد کوچک و حتی طفل های شیرخوار را هدف قرار می دهند یا اشخاصی که بخواهند برایشان جرمی ثابت کنند، جز اینکه مردم را ارشاد می کنند، جرمی ندارند. آقای دستغیب را شاید شما آقایان کمتر بشناسید، لکن من می شناسم ایشان را. ایشان یک مرد وارسته به تمام معنا و معلم اخلاق، مرشد مردم و هرچه در صحبت هایش هست معنویات و دعوت به خدا و دعوت به اسلام است. مع ذلک، اینها بنایشان بر این است که آنهایی که بیشتر دعوت به اسلام می کنند آنها را بیشتر هدف قرار بدهند.

... آقایان باید توجه کنند که مسائل این طوری مخصوص به زمان ما نیست. از صدر اسلام تا حالا هدف، هدف مستکبرین همین بوده است که برای چاپیدن مستضعفین، آنهایی که طرف دار آنها هستند که علمای بلاد هستند، آنها را از بین ببرند. این یک سیره ای بوده است از آنها و سنت سیئه ای بوده است از آنها و ما باید به آنچه تکلیفمان هست عمل بکنیم. و بحمدالله الآن هرچه از این فسادها واقع می شود و هرچه از این جنایات واقع می شود، مردم بیشتر توجه به عمق مسئله پیدا می کنند.

اگر آن وقت این گروه های فاسد می توانستند یک دسته ای را بازی بدهند به اینکه ما برای خلق داریم کار می کنیم و می خواهیم اشخاص فاسد را از بین ببریم و این حکومت، حکومت فاسد است،

ص: ۹۶۵

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی (ره))، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، ص ۴۲۰.

کم کم دارند خودشان مسائل خودشان را رو می کنند و خودشان روابطشان را با عراق، روابطشان را با دمکرات طرف غرب و روابطشان را با حتی انگلستان دارند کم کم ظاهر می کنند و بحمدالله اینها دیگر آبرویی ندارند. این خرابکاری ها هم یک قدرتی نیست؛ خب! یک دزدی می تواند بیاید یک خانه ای را آتش بزند، اینها الآن مثلشان مثل همان دزدها هست که گاهی خرابکاری می کنند. دیگر کار دیگر از اینها بر نمی آید و اینها پیش ملت ما دیگر آبرویی ندارند و خرابکاری هایی که می کنند شاید برای تشفی باشد و الا می دانند خودشان هم که کاری از این ساخته نیست.

حکومتی از بین نخواهد رفت به واسطه انفجار. من امیدوارم که آن چیزی که همیشه من مورد نظر بوده و به طبقات علمایی که تشریف می آوردند اینجا عرض می کردم این است که آقایان متوجه باشند که خدای نخواستہ یک وقتی از بعضی جوان های طلبه ها و اینها یک چیزی صادر نشود که بهانه دست آنها بیاید. حالایی که هیچ کاری نمی کنید جز صلاح و جز ارشاد مردم، دارند برای شما می گویند. حالایی که این حکومت جز دفاع از حق کاری نمی کند، هیچ وقت هجمه ای نکرده، دفاع است، مع ذلک، این همه در رادیوهای خارج و در خبرگزاری های خارج گفته می شود و در خبرگزاری ها، در رادیوها، در اینها، این همه فتوحی که برای ایران دارد حاصل می شود و این طور پیشروی می کند، با اینکه در مقابل او همه قدرت ها ایستاده اند، یا به سکوت می گذرانند یا می گویند ایران این جور گفته، عراق این جور گفته، ایران می گوید این، تاکنون هم معلوم نشده درست. با اینکه آمدند دیدند و بعضی از خبرگزاری ها هم اطلاع دادند که نخیر، مسئله این طوری [است]، مع ذلک با شک تلقی می کنند یا سکوت می کنند از آن. این اخیر - که همین دیشب، پریشب باشد - یک همچو فتوحی از برای ایران حاصل شده است، غالباً، اصلاً سکوت کرده اند، تا حالا صحبتش را نکرده اند که چه بوده؛ یک اشاره ای به اینکه اینها زیادتر دارند، زیادتر دارند فعالیت می کنند - و عراق هم گفته چطور - فوراً پشتش عراق را می آوردند که نه، عراق گفته است که ما چند هزار نفر از ایرانیان را کشته ایم و کذا.

آن چیزی که بسیار مورد توجه آقایان باید باشد این است که مردم را ارشاد کنید.

مردم را اطمینان بدهید که پیروز هستند و خدای تبارک و تعالی وعده اش تخلف ندارد؛ وعده پیروزی داده به کسی که برای خدا قیام می کند و نصرت می کند اسلام و دین خدا را. و جوان ها را از اینکه خدای نخواستہ یک وقتی به دام این اراذل بیفتند، باید خیلی تحذیر کنید. اینها در همه جا بازهم دارند [توطئه می کنند]؛ اشخاصی که انحراف می خواهند حاصل کنند. جوان ها و بچه ها هم زود انفعال پیدا می کنند از یک صحبتی و نمی گذارند آنها هم که مسائل ایران به آنها برسد؛ آنها را نمی گذارند گوش کنند به این مسائل. شما در نمازهای جمعه، در جماعات، سایر آقایان در جماعاتشان، در جمعاتشان مردم را اطمینان بدهند که پیروزی هست برای شما. مردم هم بحمدالله حاضرند در صحنه و مادامی که این طور انسجام هست بین مردم

و گروه های مختلف، بین ارتش و مردم، بین روحانیون و ارتش، تا این محفوظ باشد، ایران محفوظ است، هیچ نمی شود که کاریش کرد. و من امیدوارم که آقایان جدیت کنند مردم را [در] دعوت به تقوا، دعوت به آرامش، دعوت به توجه به مسائل.

و البته می دانید که مسئله، مسئله سمنان تنها نیست که نارسایی هایی هست، انقلاب است؛ پشت سر انقلاب نارسایی ها زیاد است، خصوصاً یک جایی که همه چیزش را داده بودند به غیر. آن نفت فراوان را به طور شاید رایگان دادند به خارج و اگر یک پولی هم به آنها دادند، خرج خودشان کردند و پول ها را در خارج برای خودشان حفظ کردند و همه جهات ایران را وابسته کردند؛ همه جهات ایران را منحرف کردند و رفتند، فرار کردند. در یک همچو محیطی البته باید همه جدیت کنند که ان شاء الله، اصلاح بشود و نباید توقع از این داشت که دولت بتواند یک همچو چیزی را زود انجام بدهد. دولت هم از خود مردم است و می دانید که یک دولتی که بخواهد یک کاری را عمداً بکند، نیست. البته نارسایی ها من می دانم هست، نه اینکه فقط در شهر شما و استان شما، در همه جا یک مسائلی هست، اما باید با توجه دادن مردم به اینکه مردم هم امروز باید این کارها را با پشتیبانی شان از دولت انجام بدهند، امیدوارم که به زودی این مسائل حل بشود و ان شاء الله بازسازی بشود ایران؛ از آن فسادهایی که در آن بود، به کلی تطهیر بشود و بحمدالله تا حالا هم خیلی شده است؛ تا حالا هم خیلی کار برای مردم کرده اند و امیدوارم که بعدها که یک قدری آرامش پیدا بشود، زیادتراً انجام بگیرد. عمده، توجه مردم است و همراهی مردم است که بحمدالله تا حالا داشته اند و از این به بعد هم ان شاء الله خواهند داشت.»^(۱)

۱

امروز شورای عالی دفاع به ریاست آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور، تشکیل جلسه داد. آقای هاشمی رفسنجانی، نماینده امام در شورای عالی دفاع و سخنگوی این شورا، درباره موضوعات طرح شده در جلسه امروز اظهار کرد: «در این جلسه تیمسار ظهیرنژاد گزارش جبهه های جنگ را مطرح ساخت و آقای شمخانی قائم مقام فرمانده سپاه پاسداران نیز گزارشی در این زمینه داد و خوشبختانه این بخش خیلی امیدوارکننده و خوب بود؛ مخصوصاً توضیحاتی که در مورد اهمیت فتح جدیدمان به نام مطلع الفجر در گیلان غرب و سرپل ذهاب داده شد و معلوم گردید که نام خوبی هم بر روی این عملیات قرار داده اند. مطلع الفجر می تواند در آینده منشأ حرکات بسیار خوبی باشد.» وی افزود: «بخش دیگری از بحث های امروزمان مربوط بود به صنایع نظامی که آقای سرهنگ سلیمی، وزیر دفاع، گزارشی ارائه دادند. البته ایشان از زمانی که به سمت وزارت دفاع منصوب شدند، فعالیت های خوبی داشته اند.»^(۲)

وی همچنین درباره دیگر موضوعات مطرح شده در جلسه امروز که درباره اطلاعیه های نظامی جداگانه سپاه و ارتش و تدابیر اتخاذ شده برای یکپارچگی این اطلاعیه ها بود، اظهار کرد:

ص: ۹۶۷

۱- همان، ص ۴۲۴.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

«آنچه مطرح است این است که ستاد ارتش و روابط عمومی سپاه اطلاعاتی مشترک بدهند و شورای عالی دفاع نیز این مسئله را خواسته بود. از این رو آقای خرازی نیز مسئول تعقیب این مسئله و کارهایی که لازم است در جهت هماهنگی اطلاعاتی ها انجام بگیرد، شدند و امیدواریم که موفق شوند.» آقای هاشمی همچنین گفت: «حال که آنان این طور همگام باهم در میدان می جنگند، خواهش ما این است که مشترکاً یک اعلامیه بدهند تا نشان دهند اتحادشان نسبت به گذشته بیشتر شده است، چون دیگر لزومی ندارد که دو اعلامیه منتشر شود.» (۱)

آقای هاشمی رفسنجانی در کتاب خاطرات خود نیز در جمع بندی موضوعات طرح شده در جلسه شورای عالی دفاع نوشته است: «عصر در شورای عالی دفاع شرکت کردم. وضع جبهه ها رسیدگی شد. تیمسار ظهیرنژاد وقت گرفت برای گفتن اعتراضاتش به نیروهای سه گانه. گزارش خرید توپ های اورلیکن و اصلاح وضع صنایع نظامی توسط وزیر دفاع داده شد. سقوط دو هواپیمای دشمن و یک هواپیمای خودی و پیشنهاد همکاری با رئیس مجلس اعلائی شیعه (عراق) و سفر به افغانستان مطرح گردید.» (۲)

آقای هاشمی رفسنجانی همچنین درباره ادعای عراق مبنی بر اقدام ایران در کشتن اسرای عراقی، وضعیت جدید نظامی ایران و عملیات های اجرا شده، تأثیر نیروهای داوطلب بسیجی در سیر جنگ، وضعیت عمومی جبهه گیلان غرب و عملیات مطلع الفجر مطالبی بیان کرد. گزیده ای از گفته های وی به نقل از روزنامه کیهان بدین شرح است:

رئیس مجلس در پاسخ به این سؤال که عراق مدعی شده که ایران تعدادی از اسرای عراقی را کشته است، گفت: «عراق با این عمل خواسته است سربازان خود را از تسلیم شدن بترساند. به علت اینکه آنها احساس کرده اند که نیروهایشان در همان مرحله اول تسلیم می شوند و زود شکست می خورند. رژیم عراق می خواهد به سربازانش بگوید که اگر به سوی ایرانی ها بروید مرگ در انتظار شماست.»

وی افزود: «سربازان عراقی باید بدانند که این حرف یکی دیگر از دروغ های صدام است، چون ما تاکنون فیلم های بسیاری در زمینه پذیرایی بسیار گرم از اسرای عراق نشان داده ایم و آنها نیز از این طرز رفتار اظهار رضایت کرده و حتی به شعار دادن به نفع جمهوری اسلامی ایران پرداخته اند.» آقای هاشمی تأکید کرد: هم اکنون نیز هرکس که بخواهد می تواند بیاید و از اردوگاه های اسرای عراقی در ایران بازدید کند، چون ما نه تنها مردم عراق بلکه نظامیان آنها را نیز از خود می دانیم و فکر می کنیم که مانع اصلی، صدام و حزب بعث است و ما با آنها طرف هستیم. اگر صدام و حزب بعث نباشند ما ملت عراق را از خود می دانیم.» وی افزود: «ما در این فکر هستیم روزی که جنگ تمام شد همراه سربازان عراقی در جبهه جنگ علیه اسرائیل شرکت کنیم.»

نماینده امام در شورای عالی دفاع در تشریح کلی عملیات مطلع الفجر گفت: «ما پس از عزل بنی صدر که به دنبال آن یکپارچگی ارتش و سپاه پاسداران بیشتر شد، آمادگی لازم را جهت

۱- همان.

۲- علی اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ۱۳۷۸، ص ۴۰۳.

حمله داشتیم، ولی مت-أسفانه میان فتح آبادان تا فتح بستان دو ماه فاصله پیدا شد و صدام فرصت یافت تا با تبلیغات، وضع را طور دیگری نشان دهد و همان طوری که قبلاً گفتم ارتش جمهوری اسلامی ایران آمادگی دارد ضربه را به هر کجا که خواست وارد کند.» وی اضافه کرد: «این امر نیاز به یک سازماندهی و برنامه ریزی داشت و از این مسئله مهم تر نیز جذب و تزیق نیروهای مردمی و مؤمن در ارتش بود که این امر خیلی مؤثر است و این مدتی که در جبهه ها تحرک نداشتیم، سرگرم این کار بودیم.» هاشمی رفسنجانی افزود: «ما از دو هفته پیش در تمامی جبهه ها آمادگی حمله داشتیم و این امر را هم عراق و هم نیروهایش می دانند و من به ملت ایران اعلام می کنم که حضور نیروهای داوطلب در جبهه ها فوق العاده سرنوشت ساز است و هرچه بیشتر از این نیروها به جبهه ها اعزام شوند ارتش ما پشت گرمی بیشتری پیدا خواهد کرد و دشمن سست خواهد شد.» وی سپس با اشاره به حسن همکاری که بین نیروهای مختلف نظامی به وجود آمده است، گفت: «تجربه و خبرگی نیروهای نظامی و ایمان و فداکاری نیروهای مردمی باعث شده که اینها با تجربه و آنها نیز مؤمن تر شوند و همه باهم یک واحد منسجمی را به وجود آورند. از این رو است که ما محکم ترین جبهه را داریم.»

رئیس مجلس با اشاره به فیلمی که درباره آزادسازی بستان در تلویزیون به نمایش گذاشته شد، گفت: «من آن موقع در جبهه نبودم، ولی با فیلمی که از حمله به بستان دیدم مطمئن هستم که اگر آن فیلم را نظامیان عراق و صدام مشاهده کنند خیلی زودتر از جبهه ها فرار خواهند کرد، چون آن روحیه که واقعاً تجسم عاشورا بود و افرادی که با آن شکل (ارتش و سپاه) دست در دست یکدیگر دعای وحدت می خواندند و آن شور و شوقی که در چهره آنان دیده می شد و آن نشاطی که قبل از حمله داشتند، نشان می داد که این جمعیت هیچ وقت قابل شکست دادن نیست.»

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی در ادامه این گفت و گو با تأکید بر این نکته که وضع نیروهای رزمنده اسلام در جبهه های جنگ تحمیلی بسیار خوب است، گفت: «من مطمئنم در هر نقطه از جبهه که ما اقدام به حمله کنیم نتیجه آن چون بستان و گیلان غرب خواهد بود.»

رئیس مجلس شورای اسلامی درباره وسعت حمله اخیر رزمندگان اسلام در جبهه های غرب نیز گفت: «اخباری که تاکنون انتشار یافته و گزارش های رسیده به ما تقریباً همان چیزی است که اعلام شده و تفاوت چندانی ندارد.» وی افزود: «تعداد کشته های عراق دقیقاً مشخص نیست؛ چون منطقه کوهستانی است و اجساد عراقی ها هنوز شمارش و جمع آوری نشده، ولی به نظر کسانی که دست اندرکار هستند، ۵ گردان عراق متلاشی شده است و تعداد زیادی اسیر داشتیم که یک تعدادی از آنها تخلیه شده و یک تعدادی هم به علت کوهستانی بودن و مشکلات راه ها هنوز در منطقه هستند و دقیقاً نمی توانیم آمار آنها را بگوییم.»

نماینده امام در شورای عالی دفاع همچنین درباره تعداد شهدای ما در این منطقه گفت:

«براساس دو گزارش که تا ساعت ۲۰:۳۰ دقیقه امروز اعلام شده، شهدای ما بین ۱۱ تا ۱۸ نفر می باشند و به طور کلی تلفات ما از نظر نفرات بسیار بسیار کم بوده و تلفات تجهیزاتی اصلاً نداشتیم و حدود ۱۰۰ نفر مجروح سطحی داشتیم. ولی دشمن در این منطقه کاملاً متلاشی شده، ولی چون این منطقه کوهستانی است، هنوز در گوشه و کنار آن در سنگرهای کوهستانی مقاومت هایی از عراقی ها دیده می شود.» (۱)

۱

امروز حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی و نماینده امام در شورای عالی دفاع، با حضور در دفتر نماینده امام در شورای عالی دفاع که در ستاد مشترک ارتش قرار دارد، از نزدیک با رئیس ستاد مشترک ارتش و وزیر دفاع درباره وضعیت نیروهای مسلح، شرایط جبهه های جنگ و اخبار جنگ گفت و گو کرد. این دفتر را آیت الله خامنه ای زمانی که مسئولیت نمایندگی امام در شورای عالی دفاع را برعهده داشت، تأسیس کرده است. هاشمی رفسنجانی در خاطرات امروز خود درباره محتوای این جلسه نوشته است: «به ستاد ارتش رفتم. با تیمسار ظهیرنژاد و وزیر دفاع درباره برنامه و اخبار جنگ بحث کردیم. ظهیرنژاد از روی کار آمدن افسران جوان در سمت های بالا ناراحت است و معتقد است، مغزهای ارتش، با این رویه کنار می روند و می گویند این خواست توده ای هاست؛ مخصوصاً از تصفیه نیروی هوایی. وزیر دفاع هم از اینکه نیروی زمینی، او را در جریان عملیات خودش قرار نمی دهد، ناراحت است.» (۲)

۲

در پی شهادت آیت الله دستغیب دولت امروز را در سراسر ایران عزای عمومی اعلام کرد و بازار تهران نیز به همین مناسبت تعطیل شد. (۳)

در شیراز نیز مراسم تشییع و خاک سپاری آیت الله دستغیب و ۸ شهید همراه وی برگزار شد. به گزارش روزنامه اطلاعات، امروز شیراز یکپارچه سیاه پوش و عزادار بود و مساجد، معابر، اماکن، ادارات دولتی، نهادهای انقلابی و مراکز نظامی و انتظامی درحالی که پرچم ها و پارچه های سیاه بر سردرهایشان نصب کرده بودند، آیاتی از کلام الله مجید پخش می کردند. گزارش این روزنامه از شهر شیراز به این شرح است:

«از بامداد امروز صدها هزار نفر زن و مرد عزادار با دردست داشتن عکس هایی از رهبر انقلاب و تصاویری از شهید آیت الله دستغیب و دیگر شهدای اسلام، پرچم های سیاه و سرخ و علائم عزاداری از محله های خود به راه پیمایی پرداختند و در مقابل خانه آیت الله شهید و بیمارستان نمازی اجتماع کردند. پیکر پاک شهید، عالم ربانی و مجاهد کبیر حضرت آیت الله سیدعبدالحسین دستغیب و پاسداران همراه او و دیگر همراهان شهید، با شکوهی کم نظیر و

ص: ۹۷۰

۲- علی اکبر هاشمی رفسنجانی، پیشین، صص ۴۰۱ و ۴۰۳.

۳- روزنامه کیهان، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

درحالی که صدها هزار تن از مردم شیراز در مراسم تشییع شرکت کرده بودند به حرکت درآمد. مردم در مراسم تشییع، سینه زنان به عزاداری پرداختند و چندین زن و مرد بر اثر ازدحام جمعیت بیهوش شدند و به بیمارستان های شیراز انتقال یافتند. مردم شیراز، یکپارچه علیه امریکای جنایتکار و منافقین شعار می دادند. مردم عزادار شعار می دادند: "به حسین خبر دهید که دستغیب شهید شده"، "عزا عزاست امروز، روز عزاست امروز، شهید محراب ما با شهداست امروز". مردم به خشم آمده و عزادار از خیابان های توحید، لطفعلی خان و احمدی به تشییع پیکرهای یاران حسین(ع) پرداختند. جمعیت از سرتاسر استان فارس به سوی شیراز سرازیر شده بود و مسیر تشییع پیکرهای پاک شهدا در دو سوی خیابان ها، پیاده روها و پشت بام ها از جمعیت موج می زد و شعار "مرگ بر امریکا"، "مرگ بر منافق" در فضا پیچیده بود و مردم از فرط اندوه و خشم به سر و سینه خود می زدند. (۱)

۱

مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران شیراز با تشریح ماجرای ترور شهید دستغیب و معرفی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به عنوان عامل ترور، با استناد به بررسی های انجام شده جزئیاتی از چگونگی حادثه را به شرح زیر بازگو کرد: «در تحقیقاتی که تاکنون به عمل آمده و همچنان ادامه دارد به این نتیجه رسیدیم که یک زن در داخل خانه ای در طول مسیر حرکت امام جمعه شیراز و همراهان وی پنهان شده بود. وقتی آیت الله از مقابل منزل مذکور می گذشتند، بیرون می آید و برادران پاسدار قبل از اینکه بتوانند عکس العملی از خود نشان دهند، بمب منفجر می شود و این مصیبت عظیم را به وجود می آورد.» وی افزود: «از اثرات انفجار این نتیجه به دست آمده که حداقل ۲ پوند تی.ان.تی. به یک نارنجک وصل بوده و زن مزبور ضامن را کشیده و همراه خود آن را منفجر ساخته است. عامل ترور نیز در این انفجار به هلاکت رسیده است.» (۲)

۲

بهزاد نبوی، وزیر مشاور نخست وزیر در امور اجرایی، در گفت و گو با روزنامه اطلاعات با اشاره به مواجه دانستن کشور با جنگ اقتصادی، درباره حساسیت زمانی و تدابیر دولت برای تأمین ارز مورد نیاز برای خرید اقلام جنگی، لزوم اجرای برنامه های اقتصادی برای فراهم شدن وضعیت مطلوب و اثر این برنامه ها در ایجاد گرانی و برنامه های دولت برای مهار گرانی از طریق ستاد بسیج اقتصادی توضیحاتی داد. به نوشته این روزنامه، بهزاد نبوی درباره طرح های توزیع عادلانه کالاها و تثبیت اساسی نرخ کالاها و برنامه های لازم برای جلوگیری از افزایش قیمت ها گفت: «این یک مسئله خیلی مهمی است که مردم باید به آن توجه کنند. ما الآن در شرایط ویژه ای به سر می بریم. وضع ما به لحاظ اقتصادی به مراتب حساس تر از لحظات شروع جنگ است و با جنگ اقتصادی

ص: ۹۷۱

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۲، شیراز.

۲- روزنامه کیهان، ۲۲/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، به نقل از مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شیراز.

که امریکا و عمالش علیه انقلاب اسلامی به راه انداختند، شاید بتوان گفت که ما مرحله جدیدی را پشت سر می گذاریم و باید با هوشیاری و همکاری مردم مسلمانان بر این جنگ و جنگ اقتصادی غلبه کنیم. یکی از مسائل مهمی که الآن وجود دارد این است که ما به دلیل تأمین نیازهای جنگ تحمیلی صدام بر انقلاب اسلامی، مجبوریم ذخایر ارزی خود را بیشتر در جهت تأمین نیازهای جنگی و تدارکات و تجهیزات آن مصرف کنیم تا بتوانیم حمله های موفقیت آمیزی را به ثمر برسانیم. حملات و تهاجمات نظامی، سرمایه گذاری عظیمی لازم دارد. جنگ کار کم خرجی نیست، بلکه کار پرخرجی می باشد، لذا برای بسیاری از مخارج جنگی که باید از منابع عظیمی تأمین بشود، ما بایستی ذخایر تضمین شده ای در قبالش داشته باشیم، لذا ما در زمینه های دیگر ناچاریم تاحدودی سخت گیری بکنیم و این سخت گیری به طور مستقیم اثراتی در گرانی و کمبود کالاها در جامعه دارد، ولی باید با انقلاب و کوشش با آثار و عواقبش مبارزه کنیم. در این رابطه دولت از پیش آمادگی های لازم را پیدا کرده و شورای عالی اقتصاد به ستاد بسیج اقتصادی مأموریت داده است که طرح توزیع کالاها را که ضروری است، [تهیه کند]. طبق این طرح، ستاد بسیج اقتصادی مصمم است که [برای] نیازمندی های اساسی لیستی تنظیم [کند] و به مورد اجرا درآورد و به موجب این طرح [کالاها را] مورد نیاز مردم را [با توجه به کمبودهای احتمالی، به نرخ ثابت و مقدار معین (حداقل مورد نیاز) در اختیار مردم قرار دهد. یعنی با این هدف، برنامه و طرح ما در ستاد بسیج اقتصادی این است که حداقل نیازهای مردم با نرخ ثابت در اختیار آنان قرار داده بشود تا اگر چنانچه احتمالاً نرخ برخی کالاها به علت کمبود، افزایش پیدا کرد، این افزایش نرخ، بر روی کالاها اساسی و مورد نیاز مردم تأثیری نگذارد. متأسفانه مسئله تورم و گرانی حالت مسری دارد و دولت با کنترل سیستم توزیع و توزیع عادلانه کالاها و سهمیه بندی های مختلف، کالاها را با قیمت ثابت و به مقدار مورد نیاز در دسترس مردم قرار می دهد که البته با ترکیب جدیدی که ستاد بسیج اقتصادی پیدا کرده ان شاءالله با قدرت بیشتری این طرح ها را به مرحله اجرا درخواهیم آورد.» (۱)

۱

سخنگوی وزارت خارجه ایران با بیان علت اقدام تبلیغاتی عراق در اعلام خبر کشته شدن اسرای عراقی به دست نیروهای ایرانی و تکذیب شدید این موضوع، از نهادهای بین المللی خواست تا برای حفظ جان اسرای ایرانی به سرعت تدابیر لازم را اتخاذ کنند. به نوشته روزنامه اطلاعات، آقای علوی طباطبایی، سخنگوی وزارت خارجه، با تکذیب ادعای عراق گفت: «صدام در اوایل مدعی بود که [در عملیات طریق القدس] از جانب ایران پیشروی صورت نگرفته و برعکس، این عراق بوده که پیشروی های چشمگیری داشته است. جالب اینجاست که صدام و دولت عراق به اسارت ۱۵۰۰ تن از نیروهای خود در جریان فتح شکوهمند بستان اعتراف

ص: ۹۷۲

می‌کند که این نشانگر عجز و زبونی صدام بعثی است. مسئله دیگر اینکه صدام که خود دستش به خون هزاران مسلمان چه در ایران و چه در عراق آلوده است و مرتباً توسط هواپیماهای بمب افکن مناطق مسکونی را مورد حمله قرار می‌دهد و کودکان و زنان و غیرنظامیان را شهید می‌کند و پریروز در ایلام حدود ۲۱ نفر را به خاک و خون کشید و در بستان دست به هزاران جنایت و اعمال ننگ آور زده، حال برای توجیه شکست مفتضحانه خود اقدام به پخش چنین شایعاتی نموده است و با این کار قصد دارد تعداد زیاد کشته‌های خود را کم جلوه دهد و اعلام کرده است که اینها اسیر بودند و بعد کشته شده‌اند.»

سخنگوی وزارت امور خارجه کشورمان افزود: «اسرای عراقی از وضع خوبی برخوردار هستند و این مسئله را صلیب سرخ جهانی نیز در مشاهدات خود از بازداشتگاه‌های اسرای جنگی عراق در ایران به طور کامل تأیید کرده است.» وی با اشاره به احتمال اقدامات تلافی جویانه صدام در پی این ادعا هشدار داد: «صدام اعلام کرده است که عراق حق تلافی را برای خود محفوظ می‌دارد و این موضوع تأیید می‌کند که رژیم متجاوز عراق به مرز دیوانگی رسیده و می‌خواهد زمینه را جهت یک جنایت هولناک دیگر که احتمالاً اعدام اسرای ایرانی خواهد بود، آماده سازد.» وی از صلیب سرخ جهانی و سازمان بین‌المللی مصرانه خواستار رسیدگی فوری برای حفظ جان اسرای ایرانی در عراق طبق قوانین و موازین بین‌المللی شد.

علوی طباطبایی در پایان با اشاره به تبلیغات گسترده خبرگزاری‌های بین‌المللی درباره ادعای عراق گفت: «این خبرگزاری‌ها به علت خصومت با انقلاب اسلامی ایران سعی می‌کنند این ادعای دروغین صدام را بزرگ جلوه داده تا فتح بستان را تحت الشعاع قرار دهند.» (۱)

۱

عراق علاوه بر اعلام عمومی و تبلیغاتی خبر دروغ‌کشتر اسرای عراقی به دست نیروهای ایران، به برخی مجامع بین‌المللی از جمله کمیته صلیب سرخ جهانی نیز شکایت کرد. خبرگزاری کویت درباره این شکایت اعلام کرد: «کمیته صلیب سرخ جهانی سرگرم بررسی اعتراض بغداد مبنی بر به قتل رساندن ۱۵۰۰ تن از اسرای جنگی عراق توسط ایران که در نبردهای چند روزه اخیر به اسارت ایران درآمده‌اند، شده است. سخنگوی کمیته مذکور در مصاحبه‌ای با خبرگزاری کویت گفت: "ما در ژنو سرگرم مطالعه این اعتراض هستیم." وی افزود: "در صورت یافتن مدرکی که دلالت بر وجود شکنجه کرده باشد، آن را به طور کاملاً محرمانه به مقامات هر دو کشور ارسال خواهیم کرد." (۲)

همچنین در پی این اقدام تبلیغاتی عراق، کشورهای یمن و اردن نیز با فرض صحت این ادعا به حمایت از عراق پرداختند. رادیو عربی امان در این باره گزارش داد: «مملکت اردن هاشمی اقدام مقامات تهران به قتل اسرای عراقی را به شدت محکوم کرد و طی اطلاعیه‌ای که سخنگوی

ص: ۹۷۳

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۲۶۷، ۲۲/۹/۱۳۶۰، ص ۹، ژنو- خبرگزاری کویت، ۲۱/۹/۱۳۶۰.

رسمی دولت اردن انتشار داده، بر ایستادگی اردن در کنار عراق تأکید شده و از برخی کشورهای عربی که هنوز در کنار ایران قرار دارند خواسته شد تا در سیاست خود تجدیدنظر کنند و به اصول برادری و موافقت نامه دفاع مشترک عربی پایبند باشند.»

در این اطلاعیه همچنین آمده است: «حکام تهران هنگامی دست به قتل اسرا می زنند که [عراق] هزاران اسیر ایرانی را در اختیار دارد و با آنها براساس احترام به اصول و تعالیم شریعت اسلامی و انسانیت انسان و اخلاقی که صفت اعراب مسلمان است، رفتار می شود. از تضادهای دیگر آن است که برخی از کشورهای عربی از رژیم تهران برای ادامه جنگ تجاوزکارانه خود علیه عراق که همواره برای نجات دوستان عرب خود در گرفتاری ها و سختی ها پیش قدم بوده، پشتیبانی می کنند.»^(۱)

خبرگزاری فرانسه نیز درباره اقدام دیپلماتیک دولت یمن اعلام کرد: «یک سخنگوی رسمی دولت عربی یمن امروز به دنبال ادعای دولت عراق مبنی بر اعدام ۱۵۰۰ اسیر عراق توسط نیروهای ایرانی، ضمن محکوم ساختن ایران اظهار داشت: "این اقدام تعجب انگیز که در تاریخ جنگ های دنیا بدون سابقه می باشد، تجاوز آشکار به اصول اسلامی و کلیه منشورهای بین المللی می باشد."»^(۲)

۱

سید محمد غرضی، وزیر نفت، پس از بازگشت از شصت و دومین جلسه اوپک که در ابوظبی برگزار شده بود، در پاسخ به این سؤال که چرا ایران سخنان زکی یمانی، وزیر نفت عربستان سعودی را پذیرفته است،^(۳) گفت: «فشار عربستان روی تعیین قیمت نفت سنگین متمرکز است و این تخفیف روی بازار مصرف جهانی اثر دارد. علت آنکه ما حاضر شدیم تا این تخفیف را بپذیریم این بود که در سطح جهانی روی وضع بازار قاعدتاً می بایستی توافقی صورت گیرد. اشکال کار ما این است که در شرایط فعلی نمی توانیم همیشه با قیمت دلخواه، مشتری را نگه داریم، ولی به طور کلی باید بگوییم که با این تخفیف روی قیمت نفت سنگین، نفت ما تنها حدود دو درصد ارزان تر فروش خواهد رفت و به این ترتیب نفت سنگین ما بالاجبار در رقابت با سایر کشورها ارزان تر شد و قیمت نفت سبک ما سر جای خود باقی است.»

ص: ۹۷۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۸، ۲۳/۹/۱۳۶۰، ص ۳۵، بخش عربی رادیو امان، ۲۲/۹/۱۳۶۰؛ و- همان، صص ۴-۵، امان - خبرگزاری کویت، ۲۲/۹/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۷، ۲۲/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، صنعا - خبرگزاری فرانسه، ۲۰/۹/۱۳۶۰.

۳- زکی یمانی، وزیر نفت عربستان، درباره ثابت نگه داشتن قیمت نفت و حتی کاهش آن به عنوان هدیه عید کریسمس به کشورهای غربی سخنانی گفته بود که متن کامل گزارش واحد مرکزی خبر از این سخنان در ضمیمه این گزارش درج شده است.

وی درباره تعیین رقم دقیق تخفیف مصوبه نیز گفت: «تا وقتی که اوپک این رقم را به طور کلی اعلام نکند، ما نباید چیزی بگوییم، زیرا روی بازار فروش ما اثر می گذارد، ولی صحبت رقمی بین ۵۰ تا ۷۰ سنت در هر بشکه است و به طور کلی این رقم در رأس ساعت و تاریخ مشخصی اعلام خواهد شد.» (۱)

۱

در حالی که بخش های زیادی از سرزمین ایران در اشغال نیروهای نظامی عراق است، عزت ابراهیم، معاون صدام در شورای فرماندهی انقلاب عراق، در یک سخنرانی تبلیغاتی در جلسه وزیران کار کشورهای عضو جنبش عدم تعهد بدون اشاره به اینکه عراق تمایلی به عقب نشینی از مناطق اشغال شده ایران دارد یا نه، ادعا کرد که عراق خواهان ادامه جنگ نیست. وی اضافه کرد: «طی چند ماه اخیر در حالی که ایران خواستار جنگ بوده است، عراق بر اساس تقاضای تمام هیئت های حسن نیت هرگز از مقصودی مبنی بر پایان دادن به جنگ تجاوز نکرده است.» (۲)

وی در یک کلی گویی و با فراموش کردن عمده قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر و نقش این قرارداد در رسمیت دادن به حقوق دو کشور، اعلام کرد: «دولت بغداد آماده است به توافقی با ایران دست یابد که حقوق هر دو کشور را تأمین کند.» (۳)

یک رادیو متعلق به سلطنت طلب ها نیز با نقل این خبر از قول عزت ابراهیم که "عراق اصلی را می پذیرد که هیچ یک از دو کشور نباید در امور داخلی کشور دیگر دخالت کند"، این سخن را امتیازی برای ایران دانسته، این مفهوم را برداشت کرد که عراق تلویحاً گفته است که از پشتیبانی مسعود رجوی و بنی صدر دست برمی دارد و کمک های فراوان عراق از جمله کمک های مالی به آنان را قطع می کند. (۴)

ضمیمه گزارش ۸۱۷: گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس از سخنان وزیر نفت عربستان سعودی در شصت و دومین جلسه وزیران نفت اوپک

سخنان احمد زکی یمانی، وزیر نفت عربستان سعودی، در ۱۸ آذرماه به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس به این شرح است: شیخ احمد زکی یمانی، وزیر نفت عربستان سعودی، اعلام کرد که تا پایان سال ۱۹۸۲ تغییری در بهای نفت رخ نخواهد داد. خبرگزاری آسوشیتدپرس که این خبر را از ابوظبی مخابره کرده است، افزود: حتی اگر ارزش دلار امریکا هم سقوط کند، در بهای نفت تغییری رخ نخواهد داد.

یمانی که لحظاتی قبل از شروع کار شصت و دومین اجلاس وزیران ۱۳ کشور عضو اوپک در ابوظبی اظهار نظر می کرد، افزود: اوپک در این فکر است که در آستانه سال نو مسیحی، هدیه کریسمس را به جهان صنعتی بدهد. وی بدون اشاره به ماهیت این هدیه اعلام کرد که تا پایان اجلاس جاری اوپک معلوم خواهد شد که این هدیه چه خواهد بود. منابع کنفرانس اوپک اعلام کردند که احتمالاً یمانی به کاهش نهایی و نرخ دیفرانسیل یا حق مرغوبیت نفت اشاره می کرده است. گفتنی است که دیفرانسیل، اضافه بهایی است که برحسب مرغوبیت نوع نفت، به نرخ پایه نفت اضافه می شود. (۵)

۱- روزنامه کیهان، ۲۲/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، به نقل از خبرگزاری پارس.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۷، ۲۲/۹/۱۳۶۰، صص ۹ - ۱۰، بیروت - خبرگزاری فرانسه، ۲۱/۹/۱۳۶۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۸، ۲۳/۹/۱۳۶۰، صص ۱۸ - ۱۷، رادیو صدای اسرائیل، ۲۲/۹/۱۳۶۰.

۴- همان، ص ۲۰، رادیو صدای ایران، ۲۲/۹/۱۳۶۰.

۵- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۹/۱۳۶۰، ص ۴، به گزارش واحد مرکزی خبر.

یک دسته از نیروهای گروهان سوم گردان شناسایی لشکر ۵ مکانیزه عراق امروز در منطقه سیدعبود در جنوب غربی شوش در آن سوی کرخه با یک دسته گشتی رزمی نیروهای ارتش درگیر شدند. در این درگیری یک نفر بر دشمن منهدم شد و ۸ تن از آنان به هلاکت رسیدند. نیروهای ارتش ۳ تن از افراد باقیمانده دسته شناسایی دشمن را نیز به اسارت گرفتند. (۱)

امروز در ادامه تعرضات توپخانه عراق به مناطق مسکونی، شهرهای آبادان، پاره و بستان هدف قرار گرفتند. در آبادان ۳ خانه در خیابان های ابوذر، سیف اسلام و احمدآباد بر اثر برخورد گلوله توپ تخریب شد و یک کارگاه پالایشگاه نفت نیز طعمه حریق شد. (۲) از تعداد تلفات یا خسارت های وارد شده در گلوله باران شهرهای پاره، بستان و اطراف آن آماری در دست نیست. (۳)

اطلاعات سپاه خوزستان درباره محل استقرار، استعداد، نحوه سازماندهی، حقوق دریافتی، انواع سلاح و... گروه جبههالتحریر (۴) (عربستانی ها) اطلاعاتی به دست آورده که بخش هایی از آن به این شرح است:

- محل استقرار فعلی عربستانی ها، جنگلی است در چهار کیلومتری شرق پاسگاه شیب عراق. این پاسگاه بتونی کاملاً بالای آب قرار دارد و قایق از زیر آن عبور می کند. حدود ۲۰۰ تن از آنان در این محل مستقر می باشند و خانواده هایشان به عراق منتقل شده اند.

ص: ۹۷۷

۱- سند شماره ۵۷۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته از واحد اطلاعات عملیات سپاه خوزستان به طرح و برنامه عملیات سپاه مرکز، شماره ۴۴، ۲۸/۹/۱۳۶۰، ص ۴.

۲- سند شماره ۵۷۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهرداری آبادان به ریاست اداره امور اجتماعی، ۲۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۳- سند شماره ۵۷۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهرداری استان خوزستان به ریاست اداره امور اجتماعی، ۲۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۵۷۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره پلیس انتظامی راه آهن لرستان به اداره امور اجتماعی ناجا، ۲۲/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۵۷۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهرداری پاره به اداره امور اجتماعی و ستاد هماهنگی، ۲۲/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۴- جبههالتحریر یک گروه عرب ناسیونالیستی تجزیه طلب با گرایش های بعثی و وابسته به حکومت عراق است که از قبل از

شروع جنگ در خوزستان فعالیت داشته است. این گروه عامل برخی بمب گذاری ها و آشوب های قومی در استان خوزستان بوده است.

- فرماندهی این نیروها از میان خودشان می باشد و در صورتی که عملیاتی نداشته باشند خودشان پایگاه را اداره می کنند و در صورتی که مأموریتی داشته باشند از دفتر مکتب عربستان (جبههالتحریر) واقع در عماره که ریاست آن را ابوعماد به عهده دارد، کسب اجازه می کنند. این شخص، بعثی است و حتی مرکزیت ارتش نیز به او احترام می گذارد. وی قبلاً مسئول تشکیلات عربستانی ها در بصره بوده و حدود دو ماه است که به عماره منتقل شده است.

- نیروهای پایگاه به گروه های ۱۰ تا ۳۰ نفره تقسیم شده اند که فرمانده هر گروه دویست دینار حقوق می گیرد. این افراد به سلاح هایی همچون کلاشینکف، آر.پی.جی. ۷، خمپاره انداز ۶۰ میلی متری و نارنجک مسلح می باشند.

- عبور و مرور این نیروها به پاسگاه شیب عراق با قایق و به طرف ایران به وسیله خودرو یا پیاده انجام می شود.

- در ۱۱/۹/۱۳۶۰، بیست نفر از این افراد برای عملیات به نزدیکی بستان آمده بودند.

- در این جنگل فعلاً نه ساختمانی احداث کرده اند و نه چادری زده اند. دلیل این امر نیز این است که به تازگی در این محل مستقر شده اند.

- دو گردان از آنها که یکی در عماره و دیگری در بصره مستقر بودند، برای جلوگیری از فرار با هم تعویض شده اند.

- عربستانی ها از وضعیت موجود شدیداً ناراحت اند و اظهار کرده اند که اگر ایران به ما امان بدهد باز خواهیم گشت.

- تعداد ۵۲ نفر از آنها در دانشکده افسری موصل دوره می بینند که تا به حال ۴ نفر از آنها فرار کرده اند. (۱)

۱

سومین مرحله از عملیات پاک سازی محور بانه - سردشت ساعت یک بامداد امروز اجرا شد و نیروهای خودی متشکل از سپاه بانه و واحدهایی از گردان ۱۲۰ لشکر ۲۸ سنندج توانستند با پشتیبانی آتش توپخانه و خمپاره اندازها، ارتفاع مهم گوزلی (در بیست کیلومتری شمال غربی بانه) را به تصرف خود در آورند. در این عملیات که تا ساعت ۱۸:۰۰ طول کشید، تعداد زیادی از نیروهای مسلح غیرقانونی زخمی شدند و ۱۸ تن نیز به هلاکت رسیدند که افراد حزب دمکرات و گروه کومه له جنازه آنها را به روستای ربط (در ۹ کیلومتری غرب سردشت) منتقل کردند. از افراد خودی نیز ۸ نفر به شهادت رسیدند که ۶ نفر از افراد سپاه و بسیج و ۲ نفر نیز جمعی لشکر ۲۸ سنندج بودند. همچنین ۲۰ نفر از نیروهای خودی زخمی شدند. (۲)

در این عملیات ۵۷ عدد دینامیت و یک بمب با خرج تی.ان.تی. که افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی کار گذاشته بودند، کشف و خنثی شد. (۳)

ص: ۹۷۸

طرح و برنامه عملیات مرکز، شماره ۴۳۴، ۲۲/۹/۱۳۶۰، صص ۴ - ۳.

۲- سند شماره ۲۹۴۰۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی از لشکر ۲۸ پ (رکن ۳) به فرماندهی نزاجا (مد عملیات)، شماره ۱۰۸، ۲۳/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۵/۱۰/۱۳۶۰، ص ۴؛ و- سند شماره ۵۶۸۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه مرکز، ۲۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۷، ۲۲/۹/۱۳۶۰، ص ۲۶.

۳- سند شماره ۲۹۴۰۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی از لشکر ۲۸ پ (رکن ۳) به فرماندهی نزاجا (مد عملیات)، شماره ۱۰۹، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

امروز در اقدامات افراد مسلح وابسته به گروه های غیرقانونی در مناطق پیرانشهر، مهاباد و بوکان، یک تن از افراد خودی شهید و ۹ تن زخمی شدند.

در منطقه پیرانشهر، نیروهای مسلح غیرقانونی به یکی از پایگاه های پیش مرگان کرد مسلمان حمله کردند که در نتیجه آن یک تن از پیش مرگان به شهادت رسید و ۴ تن نیز زخمی شدند. (۱) همچنین بر اثر برخورد یک دستگاه خودرو ارتش با مین در محور میاندوآب - مهاباد، ۴ تن از نیروهای ارتش زخمی شدند. در منطقه بوکان نیز یک سرباز هنگام گشت زنی، روی مین رفت و زخمی شد. (۲)

شورای تأمین استان کردستان به منظور تأمین امنیت جاده های این استان، با تأکید بر جدیت نیروهای ذی ربط تدابیر جدیدی را در نظر گرفت. در نامه استانداری کردستان به وزارت کشور درباره آخرین تصمیمات این شورا آمده است: «برای جلوگیری از سرقت ها و گروگان گیری در جاده ها تصمیم های زیر گرفته شد:

۱. در محورها به خصوص محور سنندج - سقز - بانه، تأمین جاده همه روزه برقرار شود (مانند محورهای سنندج - مریوان و سنندج - کامیاران).

۲. برای خودروهای دولتی در رفت و آمد، اسکورت و تأمین در نظر گرفته شود و آنها نیز در ساعات مناسب حرکت کنند.

۳. ژاندارمری در محور مذکور به واحدهای تابعه دستور اکید دهد که در صورت بروز چنین حوادثی، مورد بازخواست واقع خواهند شد و در نقاطی که احتمال کمین زیاد است، تأمین بیشتری قرار دهند. (۳)

امروز افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و سایر گروه های برانداز، عملیات هایی را در تهران و شیراز اجرا کردند. در صومعه سرا نیز نیروهای سپاه با استفاده از اطلاعات مردمی، یکی از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را در این شهر دستگیر کردند.

به گزارش روابط عمومی ستاد مرکزی کمیته انقلاب اسلامی، یکی از نیروهای بسیج مسجد نبی اکرم (ص) نارمک (شرق تهران) در ساعت ۸:۳۰ مورد حمله چند تن از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) قرار گرفت و به شهادت رسید. در همین منطقه در خیابان فرجام نیز یک گروه ترور این سازمان با شلیک چند گلوله اقدام به ترور یکی از اهالی این خیابان کردند که به جراحت وی انجامید. همچنین افراد مسلح وابسته به گروه های برانداز بمبی را در مقابل منزل یکی از افراد متعهد شهر تهران کار گذاشته بودند که انفجار آن تلفات جانی در بر نداشت، ولی خسارات مالی به بار آورد. (۴)

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۹، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۴، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۳/۹/۱۳۶۰.
  - ۲- همان.
  - ۳- سند شماره ۳۰۰۰۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری کردستان به وزارت کشور، ۲۳/۹/۱۳۶۰، ص ۱.
  - ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۹، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۵، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۳/۹/۱۳۶۰.

در خیابان کریم خان نیز سرنشینان یک خودرو کادیلاک که به کلت و مسلسل یوزی مسلح بودند، در ساعت ۷:۵۰ بامداد به بانک ملی حمله کردند و مبلغ یک میلیون و ۴۰۰ هزار ریال موجودی بانک را سرقت کرده، متواری شدند.^(۱)

افراد وابسته به گروه های مسلح برانداز در شیراز نیز یک نارنجک به ساختمان فرمانداری شیراز پرتاب کردند که منفجر نشد. این افراد همچنین در نزدیکی منزل سرپرست استانداری فارس با دو گلوله توپ، یک تله انفجاری کار گذاشته بودند که به دست نیروهای شهربانی کشف و خنثی شد.^(۲)

در صومعه سرا هم نیروهای سپاه با بهره گیری از اطلاعات مردمی، یکی از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را دستگیر کردند. در بازرسی از منزل این شخص یک قبضه اسلحه ژ ۳ و ۱۰۰ تیر فشنگ کشف و ضبط شد.^(۳)

۱

امام خمینی در جمع اعضای هیئت امنای دانشگاه ملی^(۴) و رؤسای دانشکده های مختلف درباره نقش و جایگاه دانشگاه در کشور، نبود تفکر اسلامی و حتی ملی در برنامه ریزی کلان آموزش عالی کشور در رژیم گذشته، لزوم طرد عناصری که وابستگی به کشورهای بیگانه را راه حل مشکلات می دانند، تشویق به خودباوری و استقلال فکری و تلاش برای برنامه ریزی با زمینه های فکری استقلال طلبانه با اشاره به الگوی موجود در جبهه های جنگ سخنانی بیان کردند. بخش هایی از بیانات امام به این شرح است:

«آقایان می دانید که دانشگاه یک کشوری اگر اصلاح بشود آن کشور اصلاح می شود؛ برای اینکه، آن که در رأس امور اجرایی یا تقنین یا قضاوت یا این طور چیزها واقع می شود دانشگاهی ها هستند و روحانین، و با اصلاح این دانشگاه امور کشور اصلاح می شود و با انحراف دانشگاه، کشور منحرف می شود. حتی اگر یک استاد منحرف باشد ممکن است که اثرش برای یک کشور اثر چشمگیر باشد؛ برای اینکه یک استاد منحرف ممکن است که جمعی از جوان ها را منحرف کند و آنها هم همین طور در درازمدت، یک وقت یک غائله بزرگ برپا بشود. از این جهت، در اصلاح دانشگاه و در انقلاب فرهنگی دانشگاه آنکه [آنچه] از همه مهم تر است، قضیه اساتید دانشگاه، معلمان و دانش آموزان از آن پایین تا بالا [است] که این نارس ها دست یک اشخاص متعهد بیفتند، بالاتر که می آیند نوجوان ها باز دست یک دسته متعهد و بعد هم در دانشگاه که می آیند دانشگاه هم آنها را بسازد.

و ما صدماتی که در طول این مدت خوردیم، از دانشگاه خوردیم؛ از اینکه دانشگاه یک دانشگاه

ص: ۹۸۰

۱- همان.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، شیراز.

۳- سند شماره ۴۴۸۶۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اخبار منطقه ۳، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه

گزارش های ویژه، شماره ۲۷۰، ۲۵/۹/۱۳۶۰، صص ۶ - ۵، رشت - خبرگزاری پارس، ۲۴/۹/۱۳۶۰.
۴- دانشگاه شهید بهشتی کنونی

متعهد نبوده است. حالا قطع نظر از اینکه دانشگاه یک تفکر اسلامی در آن حکم فرما نبوده است؛ یک تفکر ملی هم در آن نبوده است. اصلش منحرف می خواستند بکنند آنهایی که می خواهند این کشورهای امثال کشور ما را همه چیزش را از بین ببرند.

... البته دانشگاه باید باز بشود، اما باید این رویه در کار باشد و خیال نکنند که فقط باز شدن دانشگاه همه عقده ها را باز می کند. دانشگاه خوب، عقده باز کن است. دانشگاه بد نبودش بهتر از بودنش است؛ برای اینکه با نبودش قاعدتاً، این است که مردم جاهل اند، اما با بودن یک دانشگاه فاسد، افراد معاند و مخالف با ملت، با اسلام درست می شود.

... من یک وقتی که در یک عکسی که در سال های سابق دیدم که محمدرضا پهلوی مقابل یکی از رؤسای جمهور امریکا ایستاده بود - که الآن اسم او را یادم نیست (۱) من دیدم مثل یک عبد ضعیف ایستاده است در مقابل یک قدرتمند؛ عینک برداشته است این طور، و اصلش به او نگاه نمی کند، نگاهش را به آن طرف انداخته است و این هم مثل یک بچه مکتبی مقابل معلم ایستاده است و من این قدر ناراحت شدم که وضع ما به اینجا رسیده است که یک کسی که دارد به ما حکومت می کند، سلطنت می کند، در مقابل یک نفر اجنبی که احتیاج دارد به اینجا - یک وقت یک اجنبی بود که احتیاج نداشت - یک اجنبی که احتیاج دارد به این کشور، احتیاج دارد به سرمایه های این کشور، این طور بایستد. ... در این مسئله که ما نباید اسیر دیگران باشیم، ما نباید تحت سلطه امریکا باشیم، ما نباید امریکا بیاید دانشگاهمان را درست کند، امریکا بیاید ارتشمان را درست کند و کارهای دیگرمان را درست کند، احساس این معنا را بکنیم ما خودمان که باید سر پای خودمان بایستیم. باید این معنا در قلب همه ما به طور ایمان وارد بشود؛ مؤمن به این مطلب باشیم که خودمان یک کشوری داریم، کشورمان غنی هم هست، دیگران به ما محتاج هستند. این کشور غنی کوشش کند که خودش سر پای خودش بایستد؛ تصور نکند که نمی شود. خب، این تصور را اینها در دل بسیاری انداخته اند، در مغزها این تصور را انداخته اند که بدون اتکال به غرب یا شرق نمی شود زندگی کرد - این تصویری بوده است که آنها دیکته کرده اند و اینها پخش کرده اند، تبلیغش را کرده اند - نخیر، می شود، می شود

ص: ۹۸۱

همین کشوری را که نگذاشته اند جلو برود و در طول مدتی که این پدر و پسر نگذاشتند که این کشور جلو برود؛ نگذاشتند دانشگاه، دانشگاه باشد.

باید ما فکر کنیم که چنانچه خودمان بخواهیم کار بکنیم می توانیم. افکارمان را باید به کار بیندازیم. شما ملاحظه می کنید در همین چند وقتی که این جنگ بوده است بسیاری افکار خودشان را به کار انداخته اند و بسیاری از چیزها را درست کرده اند. می توانیم در طول یک مدت دراز، ما از همه چیز مستغنی بشویم؛ از همه کس مستغنی بشویم. وقتی که ما می توانیم خودمان را مستغنی کنیم، جوان هایمان را مستغنی کنیم، باید کوشش بکنیم. باید همه مان دست به هم بدهیم تا اینکه این وابستگی به خارج را از بین ببریم.

آنها هم همیشه با تبلیغات به ما حکومت می کنند. خارجی ها با تبلیغ حکومت می کنند به ما و دامنه تبلیغشان هم بیشتر راجع به این مسائل زیاد بود. شاید بسیاری از این اسائیدی که خیلی بندوباری نداشتند و متمایل به غرب یا شرق بودند، اینها هم این تبلیغات را می کردند که: "ما باید وابسته باشیم، زندگی نمی شود کرد بدون وابستگی." "خیر، مسئله این طور نیست و خدا خواسته است که این دوتا قدرت بزرگ دنیا در مقابل هم باشند و هر کدام بخواهند یک تعدی بکنند از ترس دیگری نکنند و آنها هم فهمیده اند که همه این ملت ایستاده اند و نمی خواهند زیر بار بروند. آنها که نمی خواهند یک ملت را همه اش را از بین ببرند، اینها می خواهند استفاده کنند از ملت؛ نمی خواهند دانشگاه نباشد، می خواهند از دانشگاه استفاده بکنند، نمی خواهند زراعت نباشد، نمی خواهند صنعت نباشد، می خواهند ما بازار باشیم. هم مخازن ما را ببرند، هم ما بازار باشیم و آنها از ما استفاده بازاری بکنند. بنابراین، اگر آنها یک وقت احساس کردند که یک ملتی در مقابلشان ایستاده است مثل حالا ... محمدرضا این خیال را می کرد و گفته بود که اگر من بروم، ایران تجزیه می شود؛ نه، ایشان رفتند و تجزیه نشد. اینها [دو ابرقدرت] هیچ وقت تفاهم حقیقی با هم نمی کنند. اینها همیشه مثل دوتا گرگ می مانند که می خواهند همدیگر را بخورند. بنابراین، باید ما با قدرتمندی، با فکر اینکه نمی توانند به ما تصرف بکنند و با فکر اینکه می توانیم ما خودمان کارهای خودمان را انجام بدهیم، پیش برویم.

شما توجه کردید به این جنگ، شاید اوایل خیلی ها گمان می کردند که یک جنگ شد و امریکا هم چطور است و نمی شود چه کرد و یک وقت فهمیدید که آنها غافلگیر - البته با خیانت بعضی آن وقت، کسانی که آن وقت بودند - غافلگیر کردند و یک جاهایی را به غافلگیری گرفتند. آن وقتی که ایستادند جوان ها در مقابلشان، دیگر نتوانستند یک قدم پیش بیایند و حالا هم که دارند می روند کنار؛ برای اینکه احساس کردند می توانیم، جوان های ما، ارتش ما و سایر قوا، مثل پاسداران و بسیج و امثال اینها، احساس کردند که ما می توانیم جلو اینها را بگیریم. ملت هم احساس کرد که باید جلو اینها را گرفت، از همه قشرها رفتند. اینکه از دانشگاه هم می رود در

جبهه و شهید می دهد، این برای این تحولی است که در افکار پیدا شده است که ما باید جلو [آنها را] بگیریم، ما باید پیش برویم، ما باید خودمان زنده باشیم و زندگانی استقلالی باید داشته باشیم. در هر صورت، دانشگاه ها از اموری است که جاهایی است که باید ایران را، اسلام را، اینها نگه دارند؛ یعنی تربیت اینها و فرهنگ خودی، فرهنگ اسلامی، فرهنگ انسانی در اینجا حکم فرما باشد. اگر دانشگاه ها اصلاح بشود، استقلال ما، آزادی ما، همه چیز ما، حفظ می شود. و حتماً بدانید که در درازمدت هم به کلی ما مستغنی از غیر خواهیم شد، در همه چیز مستغنی از غیر خواهیم شد. و کوشش کنید که کمک کنید به این انقلاب فرهنگی و کمک به انقلاب فرهنگی کمک به استقلالتان است، کمک به آزادی تان است، کمک به کشورتان است که از زیر بار وابستگی بیرون برود. ... باید ما خودمان این کشور خودمان را نگه داریم. همه ملت، همه افراد، مسئول هستند؛ خصوصاً دانشگاه مسئولیت دارد در این امور. باید دانشگاه خودش را مجهز کند برای اینکه جوان ها را بسازد. آتیه این کشور را باید از حالا شما پی ریزی کنید. ما فقط به فکر خودمان و زمان حال نباید باشیم. ما باید به فکر آینده کشور باشیم؛ برای اینکه اسلام است، آینده اسلام باید محفوظ بماند. آینده کشور باید محفوظ بماند. نسل های آینده باید این معنا را بفهمند که از اینجا شروع شده است برای حفظ این کیان اسلام و کیان کشور.

... جنگ که یک مسئله مشکلی بود، خود این ملت حل کرد این را و مشکلات دیگر هم قابل حل است، حل می کند. و شما ملاحظه می کنید که در همه این انقلاباتی که در دنیا پیدا شده، انقلابی که مثل انقلاب ایران باشد به این پرثمری و به این کم ضایعاتی - ثمره اش خروج از تحت سلطه شرق و غرب است، این یک ثمره کمی نیست - هیچ جای دنیا این طور نشده است که تا حالا که از همه جور بریده بشود، اگر هم بریده شدند از یک طرف، با یک طرف دیگر پیوند کرده اند. اینجا بحمدالله با هیچ کس نه پیوندی دارد نه چیزی بریده شده است. از همه چیز دست آنها کوتاه شده است. یک تحول بزرگی برای این کشور، برای این ملت پیش آمده و ثمره عظیمی است تبدیل یک رژیم ظالم به یک رژیمی که ان شاءالله، عدالت در آن اجرا خواهد شد. این یک امر مهمی است که واقع شده است. یک امری است که انبیا جان خودشان را برای همین مسائل داده اند، پیغمبر اسلام و اولیای ما همه کوشش شان در این بود که دست مستکبرها را کوتاه کنند از مستضعفین. و بحمدالله در ایران الآن یک احساس همگانی است و این احساس همگانی است که به دست و پا انداخته است این قدرت ها را و دارند توطئه ها می کنند و ان شاءالله، این توطئه ها هم به جایی نمی رسد و حل می شود قضایا. و ان شاءالله خودمان سر سفره خودمان می نشینیم و نان [و] پنیر خودمان را می خوریم. و ما لازم نداریم آن دستگاه های قدرت های بزرگ را که ما دست بسته تسلیم آنها بشویم برای اینکه یک پارک داشته باشیم؛ برای اینکه یک عمارت کذا داشته باشیم»^(۱).

ص: ۹۸۳

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی (ره))، جلد ۱۵، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، ص ۴۲۹.

امروز نخست وزیر ایران در گفت و گو با خبرگزاری پارس مطالب مهمی درباره وضعیت عمومی کشور بیان کرد. وی امروز همچنین حجت الاسلام ناطق نوری و دکتر ولایتی را به ترتیب به عنوان وزیران کشور و امور خارجه به مجلس شورای اسلامی معرفی کرد.

نخست وزیر در مصاحبه با خبرگزاری پارس، دلیل اتکانشدن به قدرت های خارجی در جنگ و سیر پیروزمندانه آن را به دلیل حضور و استقامت مردم و پشتیبانی آنان از انقلاب، باوجود محاصره اقتصادی ذکر کرد. وی گفت: «زمانی که جنگ به ما تحمیل شد، در آن هنگام عراق ۳۶ میلیارد دلار پشتوانه ارزی داشت و ما رقمی که داشتیم بسیار اندک بود. وقتی جنگ آغاز گردید و حصر اقتصادی شروع شد، فشارهای ناشی از جنگ پیش آمد و در زمانی که عراق با داشتن پشتوانه، ۱۴ میلیارد دلار وام می گیرد، ما بدون اینکه یک سنت از کشوری قرض کرده باشیم، روی پای خود ایستاده ایم و در راه ایجاد یک اقتصاد مستقل گام برمی داریم، اما این امر مهم چگونه شکل گرفته است؟ این یک سؤال اساسی است که برای ملت ما بسیار مهم است. به نظر من جواب اصلی سؤال، ایثارگری مردم می باشد که توانسته است به دولت این امکان را بدهد که بدون اینکه کوچک ترین لغزشی به شرق یا غرب داشته باشد، مایه اصلی مردم هستند.» وی گفت: «درحقیقت ما در این جنگ آموخته ایم که با روزه اقتصادی - که مرحوم شهید رجایی سخت به آن معتقد بود - روی پای خود بایستیم و بدون اینکه ارتباطی با ابرقدرت ها داشته باشیم روحیه خود را حفظ خواهیم کرد. تمام برنامه های شورای اقتصاد و هیئت دولت در این جهت حرکت می کند؛ درجهت صرفه جویی و تربیت روحیه ایثارگرانه مردم، نیل به موفقیت واقعی در اقتصاد و شکوفا کردن صنایع و کم کردن وابستگی آن به خارج، که این جنگ اثرات بسیاری داشته و ان شاءالله در آینده موفق خواهیم شد تا صنایع مادر را به حد خودکفایی برسانیم.»

نخست وزیر افزود: «این برنامه ها موفق نخواهد شد مگر با همکاری مردم. ملت ما باید بداند که این از بابت ایثارگری و صبر انقلابی آنهاست که ما این قدرت را پیدا کرده ایم و پیروزی های اخیر را به دست آورده ایم، بدون

اینکه قدمی در جهت وابستگی برداریم. ملت ما باید بداند که حاصل ایثارگری آنهاست که اگر عراق دست به سوی اجانب جهت دریافت اسلحه گشوده است و از مواضع به ظاهر رادیکال خود دفاع می کند، ملت ما روزه روز سازش ناپذیرتر در عرصه جهانی نشان می دهد. در این جهت دولت برنامه هایی در پیش دارد و ملتی که خون خودش را در جهت اسلام و استقلال می دهد، صبر انقلابی خواهد داشت.

ما اگر کوچک ترین لغزشی کنیم می توانیم همه گونه وسایل رفاهی در اختیار مردم بگذاریم و ابرقدرت ها منتظر یک چنین حرکتی هستند تا همه چیز را در اختیار ما قرار دهند و اگر ما دست به یک چنین کاری بزنیم، آن هویت اسلامی انقلاب را از بین برده ایم. ما به تمام خون های پاک ریخته شده احترام خواهیم گذاشت و چنین کاری نخواهیم کرد.»^(۱)

وی همچنین درباره طرح های کلی امریکا در خاورمیانه و تنش های به وجود آمده بین امریکا و لیبی و موضع ایران در این باره گفت: «امریکا همواره در مورد خاورمیانه نقشه های ویژه ای داشته؛ به خاطر اینکه این منطقه از نظر استراتژیک برای جهان غرب از اهمیت ویژه ای برخوردار است. به همین دلیل است که استکبار جهانی اعم از شرق و غرب نظر خاصی داشتند و با اتفاقاتی که در خاورمیانه به ویژه صدور پدیده نیرومند و پر قدرت انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی و دگرگونی هایی که در منطقه به وجود آمده، ما باید منتظر باشیم تا امریکا در منطقه فعال تر باشد.» وی گفت: «طبیعی است که این فعالیت ها را از دیگر فعالیت های امریکا نباید جدا دانست، اما آنچه در دورنمای نزدیک به نظر می آید، حرکت فیلپ حبیب برای ایجاد توطئه های دیگر در منطقه، ایجاد آشوب در جنوب لبنان و به وجود آوردن زمینه برای تحت فشار قراردادن کشورهای متمدنی عرب می باشد که یک نمونه اش را در کشور لیبی شاهد بودیم که کارشناسان نفتی خود را از این کشور خارج می کند تا موفق شود هسته مقاومت در شمال افریقا را از بین ببرد.» نخست وزیر افزود: «من حمایت دولت جمهوری اسلامی ایران را از کشور برادر لیبی اعلام می کنم و ما آماده ایم که کارشناسان نفتی خود را به این کشور اعزام کنیم.»^(۲)

امروز همچنین نخست وزیر برای تکمیل کابینه خود، علی اکبر ناطق نوری و علی اکبر ولایتی را به ترتیب برای تصدی پست وزارت کشور و وزارت امور خارجه، به منظور اخذ رأی اعتماد به مجلس شورای اسلامی معرفی کرد.^(۳)

۱

دکتر نوربخش، رئیس کل بانک مرکزی، دلیل پایداری و ثبات اقتصاد ایران را در زمان جنگ همکاری مردم در این باره اعلام کرد. وی در تشریح نقش مردم در استقلال اقتصادی و استقبال آنان از طرح های ارائه شده که کاهش تورم و افزایش تولید را در پی دارد، گفت: «ما برخلاف دولت عراق دارای پشتوانه مردمی هستیم و به همین دلیل تاکنون حتی یک دلار وام دریافت نکرده ایم، در حالی که عراق از کشورهایی چون عربستان سعودی و کویت بیست میلیارد دلار

ص: ۹۸۵

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

۲- همان.

وام گرفته است. به عنوان مثال، زمانی که ما از مردم خواستیم پول هایشان را وارد شبکه بانکی کشور کنند، استقبال شدیدی از آنها دیدیم. علت استقبال این بود که مردم می دانستند نهایتاً سود این کار نصیب خود آنها می شود، چراکه اولاً از فشار تورم کم می شود و ثانیاً امکان اجرای پروژه های تولیدی را می دهد و این یعنی افزایش تولید و کاهش قیمت. در این مورد حتی پول های خرد صد و دویست تومانی توسط مردم به بانک ها داده شد.»

دکتر نوریبخش درباره وضع ذخایر ارزی کشور نیز گفت: «اصولاً کشور ما کشوری نیست که از این بابت با مشکلی مواجه شود. ما به طور بالقوه دارای منابع عظیمی از مس، نفت و گاز هستیم که به راحتی قابل تبدیل به ارز می باشد و مهم تر از همه اینکه از نیروی انسانی فداکار و مؤثری برخورداریم. ما به تنهایی و بدون کمک دیگران بیش از یک سال جنگ را پشت سر گذاشته ایم، در حالی که اعراب و اسرائیل با کمک های خارجی نتوانستند بیش از شش روز در جنگ تاب بیاورند.»^(۱)

۱

خبرگزاری پارس با استفاده از اطلاعات منتشر شده دولت یوگسلاوی مقاله ای درباره گسترش روابط اقتصادی عراق و یوگسلاوی و تبدیل شدن عراق به اولین شریک تجاری یوگسلاوی تهیه کرده و در آن مواردی از تبادلات تجاری بین دو کشور را برشمرده است. در این مقاله آمده است:

«ارزش قراردادهای منعقد بین یوگسلاوی و عراق طی ده ماهه اول سال جاری مسیحی بالغ بر ۲/۱ میلیارد دلار گردیده است. در حال حاضر، ۶۰ شرکت یوگسلاوی مشغول اجرای پروژه های مختلف در عراق می باشند که ارزش این پروژه ها مجموعاً بالغ بر ۳ میلیارد می گردد. ارقام فوق که از سوی دولت یوگسلاوی انتشار یافته است، نشان می دهد که عراق اولین شریک اقتصادی یوگسلاوی است. این دو کشور همچنین روابط تجاری خود را گسترش بخشیده اند. میزان صادرات یوگسلاوی به عراق طی ده ماه گذشته بالغ بر ۴۳۵ میلیون دلار می گردد که در مقایسه با همین ایام در سال ۱۹۸۰، ۸۸ درصد افزایش یافته است. علت عمده این افزایش چشمگیر، صدور تلویزیون و دیگر وسایل برقی خانگی و پارچه به عراق بوده است. واردات یوگسلاوی از عراق در همین ایام بالغ بر ۲۴۸ میلیون دلار می باشد. این مبلغ ۷۰ درصد کمتر از ایام مشابه در سال گذشته است، علت این کاهش، تصمیم یوگسلاوی در کم کردن واردات نفتی می باشد. نفت تنها کالایی است که یوگسلاوی از عراق خریداری می کند. از سوی دیگر، شرکت ساختمانی "اینداستروگردانیا" یوگسلاوی به دنبال امضای قراردادی با عراق، تسهیلات ساختمانی ویژه ای در این کشور بنا خواهد کرد. خبرگزاری تانیوگ که این گزارش را مخابره کرده، اشاره ای به نوع تسهیلات ویژه نکرده است. ارزش این قرارداد بالغ بر ۹۰ میلیون دلار می باشد.

شرکت مزبور جمعاً قراردادهایی با ارزش ۳۷۰ میلیون دلار با عراق منعقد کرده و بدین منظور ۱۴۰۰ کارگر و متخصص یوگسلاوی به این کشور اعزام شده اند.»^(۲)

ص: ۹۸۶

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۸، ۲۳/۹/۱۳۶۰، صص ۱۱ - ۱۰، بلگراد - خبرگزاری پارس،
۲۲/۹/۱۳۶۰.

به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس، وزارت کشور بحرین با انتشار اطلاعیه ای از دستگیری گروهی که در ایران آموزش دیده و به آن کشور اعزام شده بودند، خبر داد. در مقابل، قائم مقام وزارت خارجه ایران نیز انتساب این گروه به ایران را به شدت تکذیب کرد و آن را کار عواملی دانست که برای ایجاد ناامنی و بی ثباتی در منطقه تلاش می کنند. این خبرگزاری گزارش داد: «این گروه تروریستی از اتباع بحرین، ایران و سایر کشورهای حوزه خلیج فارس هستند.» بنا بر اعلام آسوشیتدپرس: «این بیانیه کوتاه که توسط خبرگزاری خلیج [فارس] پخش شد، اولین نشانه مشکلات امنیتی بحرین می باشد. بر پایه این گزارش، دولت منامه به دنبال آگاهی از این مطلب که تروریست های مذکور در ایران آموزش دیده و به بحرین فرستاده شده اند تا با انجام اقدامات خرابکارانه موجب به خطر انداختن ثبات و امنیت این کشور شوند، اعتراض شدیدالحنی به دولت ایران تسلیم کرده است. در بیانیه وزارت کشور بحرین آمده، آموزش تروریست ها در ایران نمایانگر رفتار غیرمسئولانه ای است که به روابط ایران و بحرین صدمه خواهد زد. در بیانیه مذکور از تاریخ و محل دستگیری تروریست های مذکور ذکری به میان نیامده است.» (۱)

از سوی دیگر، وزارت امور خارجه ایران این اتهام را رد کرد. به نوشته روزنامه کیهان در پی انتشار خبر دستگیری این گروه که وزارت کشور شیخ نشین بحرین آنها را تروریست های منتسب به ایران خوانده است، خبرگزاری پارس از احمد عزیزی، قائم مقام وزارت امور خارجه، نظر این وزارتخانه را جویا شد. وی انتساب این گروه را به ایران به شدت تکذیب و اعلام کرد: «احتمالاً در این جریان دست عواملی برای متهم کردن جمهوری اسلامی ایران به تلاش برای ایجاد بی ثباتی در منطقه در کار است.» (۲) عزیزی اضافه کرد که دستگیرشدگان، هیچ ارتباطی با ایران ندارند و کسانی که مسئول بروز چنین حوادثی می باشند می خواهند ایران را بدنام کنند و در خلیج فارس ناامنی به وجود آورند. (۳)

امروز عربستان سعودی در حمایت از ادعای عراق مبنی بر اقدام ایران در کشتن اسرای عراقی، بیانیه ای منتشر کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، پادشاهی سعودی امروز اعدام ۱۵۰۰ اسیر عراقی به دست نیروهای ایرانی را که عراق ادعا کرده بود، به شدت محکوم کرد. دربار ریاض در این بیانیه این عمل وحشتناک را ضربه ای به اصول و موازین اسلامی و کنوانسیون های ژنو درباره زندانیان جنگی و همچنین اصول اولیه انسانی دانسته است. خبرگزاری فرانسه در گزارش خود افزوده است: «ایران شدیداً و بارها اعدام اسیران جنگی عراق را تکذیب کرده است.» (۴)

خبرگزاری پارس نیز درباره زمینه های صدور اطلاعیه دولت عربستان سعودی به نقل از روزنامه های کویتی اعلام کرد: «شب گذشته صدام طی تماس تلفنی با شاه خالد در مورد روابطشان صحبت کرد. این روزنامه ها اضافه کرده اند که شاه خالد در این تماس، مسئله به اصطلاح کشتار اسرای جنگی عراق را محکوم کرده است.» (۵)

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۸، ۲۳/۹/۱۳۶۰، ص ۱۲، منامه - خبرگزاری یونایتدپرس، ۲۲/۹/۱۳۶۰.
- ۲- روزنامه کیهان، ۲۳/۹/۱۳۶۰، ص ۲، خبرگزاری پارس.
- ۳- روزنامه اطلاعات، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۹، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۹، ریاض - خبرگزاری فرانسه، ۲۲/۹/۱۳۶۰.
- ۵- همان، ص ۱۶، کویت - خبرگزاری پارس، ۲۳/۹/۱۳۶۰.

امروز یک بمب در نزدیکی میدان کن نوت لندن در داخل یک خودرو منفجر شد که دو ایرانی سرنشین آن کشته شدند و یک تن دیگر به شدت آسیب دید. یونایتدپرس به نقل از یک سخنگوی پلیس در این باره گزارش داد: «انفجار بمب در حدود ناحیه صندلی عقب یک اتومبیل داتسون روی داد که بلافاصله ۲ نفر را که در صندلی عقب ماشین بودند به هلاکت رسانید. راننده که شدیداً زخمی شده بود به بیمارستان سنت ماری در پادینگتون اعزام شد. یک مقام پلیس گفت کارآگاهان جوخه ضد تروریست عقیده دارند بمب، که بیش از چهار اونس مواد منفجره وزن داشته است، توسط قربانیان این انفجار حمل می شده و در صندوق عقب یا در صندلی عقب اتومبیل جای داشته است.»^(۱)

همچنین روزنامه گاردین در این درباره از اظهار نظر نکردن پلیس درباره اهداف و عوامل بمب گذاری سخن گفت، ولی عنوان کرد که این بمب احتمالاً برای ترور یکی از مخالفان جمهوری اسلامی ایران که در همان زمان در هاید پارک لندن مشغول سخنرانی بود، حمل می شده است.^(۲)

در این حال، بولتن ویژه خبرگزاری پارس با توجه به اینکه فرد مصدوم این حادثه از افراد انجمن اسلامی دانشجویان ایران و از اعضای سابق کنسولگری ایران بوده است، از احتمال دست داشتن افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در این امر و کار گذاشتن بمب در خودرو مزبور خبر داد.^(۳)

خبرگزاری فرانسه در مقاله ای به بررسی سیر جنگ ایران و عراق پرداخته و در بخش نخست مقاله با اشاره به اهداف و مقاصد مقامات و رهبران عراق، هجوم به ایران را از دیدگاه آنان عاملی برای سرنگونی دولت نوپای ایران دانسته و تصرف بخش هایی از خاک ایران را امتیازی برای حکومت عراق در مذاکرات احتمالی با ایران عنوان کرده است.

این خبرگزاری در بخش بعدی مقاله با اشاره به دگرگونی های به وجود آمده در جبهه های جنگ و شرح حملات عراق، عقب رانده شدن قوای اشغالگر از بخش هایی از ایران را عاملی خوانده که سیر جنگ را پیش بینی نشدنی کرده است. خبرگزاری فرانسه در بخش نهایی مقاله نیز ضمن بررسی برخی برتری های عراق از جمله وضع مناسب تر پولی، کمک کشورهای عربی و کمک تسلیحاتی شوروی و فرانسه، تنها برتری ایران را برخورداری از پشتیبانی مردم عنوان کرده است. در این مقاله آمده است:

«سال جاری مسیحی در حالی به پایان می رسد که یک موضوع ناشناخته دیگر در خاورمیانه وجود دارد و آن مشکل جدید جنگ عراق و ایران است. درحقیقت به دنبال پانزده ماه نبرد، ایران اخیراً نشان داد که قادر به ایراد ضربات جدی به ارتش عراق است. طی ده روز اول مهرماه سال گذشته، ارتش عراق با یک تهاجم غافلگیرانه، موفق به تصرف قسمتی از خاک ایران به عرض ۲۰ الی ۳۰ کیلومتر و طول ۶۰۰ کیلومتر از اطراف آبادان تا کوه های کردستان

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۸، ۲۳/۹/۱۳۶۰، صص ۱۳ - ۱۲، لندن - خبرگزاری یونایتد پرس، ۲۲/۹/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۰، ۲۵/۹/۱۳۶۰، صص ۱۰ - ۱۱، لندن - خبرگزاری رویتر، ۲۴/۹/۱۳۶۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۹، ۲۴/۹/۱۳۶۰، صص ۶ - ۵، لندن - خبرگزاری پارس، ۲۳/۹/۱۳۶۰.

شد. رهبران عراق تصور می کردند این جنگ منجر به سقوط رژیم آیت الله خمینی خواهد شد و در گروداشتن زمین های تصرف شده، امتیازی برای عراق به منظور حل اختلافاتش با ایران مخصوصاً در مورد حاکمیت شط العرب [اروند رود] خواهد بود.»

فرانس پرس می افزاید: «تصرف این نوار طولانی از خاک ایران نواحی مرزی عراق را - که برای این کشور حیاتی نیز هستند - از ضربات ایران حفظ می کند.

اکنون بعد از [گذشت] بیش از یک سال از جنگ، ارتش ایران شروع به حمله کرده است. دو ماه و نیم قبل، نیروهای ایرانی، عراقی ها را از شرق رود کارون [به غرب این رودخانه به عقب] راند [ند] و بدین ترتیب برد توپخانه ایران به شهر بصره رسید. در حدود دو هفته قبل نیز نیروهای ایرانی در ناحیه مرکزی مرز در سوسنگرد - بنا به اظهارات [مقامات] تهران - تا مرز پیشروی کردند. این حادثه بزرگی بود، زیرا نوار مرزی تصرف شده توسط عراقی ها قطع شد و خاک عراق در ناحیه عماره عملاً آسیب پذیر شد. بالاخره روز جمعه نیروهای ایرانی به مواضع عراقی ها در ناحیه قصر شیرین حمله کردند و بدین ترتیب نشان دادند که در سراسر جبهه قادر به عملیات هستند.

از این پس، سرانجام جنگ کمتر قابل پیش بینی شده است و طرفین همچنان امتیازهایی در دست خود دارند. عراق اقتصاد بهتری دارد، مخازن پولی عراق و کمک مالی کشورهای حوزه خلیج فارس و پادشاهی عربی به این کشور اجازه می دهد تا ضمن ارائه جنگ و رفع نیازهای مردم، کارهای توسعه ای خود را نیز پیش برد. علاوه بر این، کشورهای غربی همچنان وسایل ضروری عراق را تأمین می کنند.

شوروی نیز به نظر می رسد سرانجام موضع خود را مشخص کرده و به عراق کمک می کند. فرانسه هر پنج الی شش هفته در حدود ۳ فروند میزاف ۱ به عراق تحویل می دهد.

در عوض، ایران از منبع نیروی انسانی بسیار عظیمی برخوردار است؛ چهل میلیون ایرانی در مقابل چهارده میلیون عراقی. مردم ایران آشکارا به وسیله انقلاب و جنگ آبدیده شده اند.» (۱)

ص: ۹۸۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۸، ۲۳/۹/۱۳۶۰، صص ۴ - ۳، بیروت - خبرگزاری فرانسه ۲۲/۹/۱۳۶۰.

امروز در ادامه عملیات مطلع الفجر یکی دیگر از قله های ارتفاع شیاکو در ساعت ۲۳:۰۰ به تصرف نیروهای خودی درآمد. هواپیماها و توپخانه های ارتش عراق نیز شهرهای اهواز، بستان، مریوان، دزفول و اندیمشک را بمباران و گلوله باران کردند.

به گزارش روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، در عملیات تکمیلی مطلع الفجر، نیروهای خودی با یورش به یکی از قله های ارتفاع شیاکو، این قله را تصرف کردند. در این عملیات با آتش توپخانه ارتش و ادوات سپاه پاسداران چند تانک و نفربر عراقی منهدم شد و بالغ بر ۵۰ نظامی عراقی کشته شدند. همچنین از ابتدای عملیات تا پایان امروز بالغ بر ۸ پاتک ارتش عراق با شکست مواجه شد. (۱)

چند فروند هواپیمای عراقی نیز در ساعت ۱۵:۳۰ با بمب و پرتاب راکت جنوب شهر اهواز را هدف قرار دادند که تعدادی از بمب ها و راکت ها به محوطه کارخانه نورد ایران اصابت کرد و به تخریب و آتش سوزی در بخش هایی از این کارخانه انجامید. در این حملات یک تن به شهادت رسید و ۲ تن نیز زخمی شدند. (۲)

علاوه براین، هواپیماهای عراقی شهر بستان و اطراف آن را هم بمباران کردند که بر اثر آن تعدادی زخمی شدند. (۳)

توپخانه های دوربرد عراق نیز روستای درکی در جنوب مریوان را گلوله باران کردند که به شهادت ۶ تن از اهالی این روستا انجامید. (۴)

توپخانه های عراق همچنین شهرهای دزفول و اندیمشک را با ۸ گلوله توپ هدف قرار دادند که در اندیمشک یک تن به شهادت رسید و ۱۰ تن زخمی شدند که ۳ تن از آنان کودک بودند. گلوله هایی که به دزفول اصابت کرد تلفات جانی نداشت، اما موجب وارد آمدن خسارت هایی به چند منزل مسکونی شد. (۵)

ص: ۹۹۱

۱- روزنامه کیهان، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۹، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۳، اهواز- خبرگزاری پارس، ۲۳/۹/۱۳۶۰ و- سند شماره ۴۲۷۳۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه از روابط عمومی ستاد امنیت شهر اهواز به برادر فروزننده، ۲۴/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴.

۳- سند شماره ۴۲۷۲۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری دشت آزادگان به استانداری خوزستان، ۲۵/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۴- سند شماره ۵۷۳۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی طرح و برنامه منطقه ۷ (کرمانشاه) به فرماندهی طرح و برنامه مرکز، ۲۶/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۵- سند شماره ۲۵۴۸۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات دزفول به ستاد عملیات منطقه ۸، ۲۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۹، ۲۴/۹/۱۳۶۰، صص ۴-۳، اهواز- خبرگزاری پارس، ۲۳/۹/۱۳۶۰.

حمل مهمات از طریق مرزهای اردن به داخل عراق، انتقال ۱۲ بالگرد ساخت فرانسه از اردن به عراق، اعدام ۳ فرمانده ارتش عراق به دلیل شکست واحدهایشان در عملیات مطلع الفجر و پناهنده شدن ۴ نظامی ارتش عراق به ایران از مرزهای غربی کشور، از خبرهای مهم نظامی امروز است.

امروز یک ستون نظامی حامل مهمات که از بندر عقبه اردن ارسال شده بود، پس از ورود به عراق به انبار مهمات بعقوبه انتقال یافت. (۱)

همچنین ۱۲ فروند بالگرد خریداری شده از فرانسه از طریق بندر عقبه به عراق ارسال شد. منبع این خبر احتمال داده است که تعدادی از این بالگردها به جزیره بویان فرستاده شده اند. (۲)

علاوه بر این، به گزارش ژاندارمری، ۳ تن از فرماندهان واحدهای عراقی که در عملیات مطلع الفجر شرکت داشتند پس از شکست واحدهایشان در آن منطقه دستگیر و به قرارگاه لشکر منتقل شدند. این ۳ فرمانده عراقی پس از بازجویی و تحویل به تیپ مستقر در خانقین اعدام شدند. (۳) بنا بر گزارشی نیز ۴ تن از افراد ارتش عراق از مرزهای نوسود و مریوان وارد ایران شدند و خود را به نیروهای سپاه معرفی و درخواست پناهندگی کردند. ۲ تن از این افراد درجه دار و ۲ تن دیگر سرباز بودند. (۴)

عناصر گروه کومه له در ساعت ۲۲:۰۰ از سمت غرب سنندج وارد شهر شدند و با همکاری برخی از افراد خود که در داخل شهر مستقر بودند اقداماتی را علیه مردم و نیروهای نظامی این شهر انجام دادند. افراد گروه کومه له ابتدا ۲ گلوله آرپی جی ۷ را به مقر سپاه - واقع در خیابان سیروس - شلیک کردند که یکی از آنها عمل کرد و موجب وارد آمدن خسارت هایی به ساختمان سپاه شد. همچنین تعدادی از شیشه های مغازه ها و منازل اطراف ساختمان سپاه شکست. در ادامه، تعدادی از این افراد با هجوم به منزل یکی از کارمندان اداره بازرگانی و تهدید اسلحه قصد ربودن خودرو لندروور اداری را که در اختیار او بود، داشتند که وی سریعاً به نیروهای سپاه اطلاع داد و نیروهای سپاه و سپس ژاندارمری به محل اعزام و با آنان درگیر شدند. همچنین تعدادی از نیروهای مهاجم در نقاط مختلف شهر از جمله شریف آباد اقدام به تیراندازی کردند که بر اثر آن آسیب هایی به ساختمان شهربانی در تپه شریف آباد وارد شد. عده ای از آنان نیز وارد مسجد شیخ حبیب الله شدند و به مدت ده دقیقه اقدام به پخش نواری کردند که در آن از مردم خواسته می شد از آنان حمایت کنند. در این اقدامات که بیش از یک ساعت طول کشید، ۴ تن از نیروهای سپاه به شهادت رسیدند و ۳ تن از نیروهای ژاندارمری که یکی از آنان افسر بود، زخمی شدند. همچنین دو دستگاه بی سیم و یک قبضه اسلحه کالیبر ۳۰ نیروهای خودی به دست مهاجمان افتاد. (۵)

همچنین طبق گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، از نیروهای گروه کومه له نیز ۸ تن کشته شدند که مهاجمان اجساد آنها را از صحنه درگیری خارج کردند. (۶)

- ۱- سند شماره ۱۵۴۵۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م-۱۳۲) سپاه پاسداران (واحد طرح و برنامه عملیات)، ۲۷/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.
- ۲- سند شماره ۵۷۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی،، ق - م نزاچا در جنوب (رکن ۲)، شماره ۳۴۶، ۲/۱۰/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۳- سند شماره ۱۵۴۶۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاچا - (رکن ۲ گروه اطلاعات) به ر- سماجا ۲، ۳/۱۰/۱۳۶۰، سند تک برگگی.
- ۴- سند شماره ۵۶۸۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه مرکز، ۲۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۵۷۳۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۵- سند شماره ۳۲۰۷۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استاندار کردستان، ۲۴/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی از لشکر ۲۸ پ (رکن ۳) به فرماندهی نزاچا (مد عملیات)، شماره ۱۰۹، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۵/۱۰/۱۳۶۰، صص ۵-۴؛ و- سند شماره ۱۵۳۹۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه عملیات منطقه ۷ به طرح و برنامه عملیات ستاد مرکزی، ۲۷/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۵۷۳۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱.
- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۰، ۲۵/۹/۱۳۶۰، ص ۴، سندیج - خبرگزاری پارس، ۲۴/۹/۱۳۶۰.

بر اثر آتش توپخانه خودی در محورهای بانه - سردشت، ۱۳ تن از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی کشته و ۷ تن زخمی شدند. لشکر ۲۸ سنندج نیز دو پایگاه گروه کومه له را که عده ای از نیروهای خودی در زندان هایشان نگهداری می شدند، شناسایی کرد.

در منطقه شمال غربی بانه عده ای از نیروهای حزب دمکرات برای مقابله با نیروهای خودی که روز پیش بخشی از محور بانه - سردشت را پاک سازی کرده بودند، در بخش شمالی روستای زروار و ارتفاعات آن سنگر گرفتند که بر اثر شلیک توپخانه های خودی ۶ تن از آنان به همراه فرماندهشان - که یک سروان سابق ارتش به نام جاویدفر بود - کشته و ۶ تن نیز زخمی شدند. (۱)

به گزارش ستاد خبری سپاه پاسداران، احمد جاویدفر فرمانده کل نظامی حزب منحل دمکرات بود و قبلاً با نام مستعار مام هزار فرماندهی هیز پیشوا در منطقه مهاباد را برعهده داشت و اخیراً به سمت فرماندهی کل نظامی حزب دمکرات انتخاب شده بود. (۲) رکن ۲ لشکر ۲۸ سنندج نیز در گزارش این واقعه، از کشته شدن سرهنگ دوم سابق ارتش به نام ربیعی که با نیروهای حزب دمکرات همکاری داشت خبر داد. (۳)

در منطقه سردشت نیز بر اثر اصابت یک گلوله توپ به محل تجمع نیروهای مسلح غیرقانونی ۶ تن از آنان کشته شدند و یک تن زخمی شد. (۴)

همچنین رکن ۲ لشکر ۲۸ سنندج، دو محل استقرار و بازداشتگاه نیروهای گروه کومه له را که عده ای از نیروهای گروگان گرفته شده خودی نیز در آنجا نگهداری می شوند، به شرح زیر اعلام کرد:

۱. مقر مرکزی کومه له در هفده کیلومتری جنوب غربی سنندج که در آن ۱۵۰ تن از افراد این گروه استقرار دارند و ۳ تن از نیروهای خودی نیز که از افراد تیپ ۱ لشکر ۲۸ سنندج می باشند در بازداشتگاه این مقر به سر می برند.

۲. زندان حلوان در بیست و چهار کیلومتری جنوب غربی سنندج که در آن ۵۰ تن از افراد خودی اعم از ارتشی، پیش مرگ کرد مسلمان و ژاندارمری در بازداشت اند و ۲۰ تن از افراد این گروه از آنجا محافظت می کنند. (۵)

امروز روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران با انتشار اطلاعیه ای عملکرد هفت هفته ای خود را در مقابله با گروه های مسلح غیرقانونی در شهر تهران اعلام کرد. طبق اعلام روابط عمومی ستاد مرکزی، در ماه گذشته نیروهای سپاه ۲۰۵ تن از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را که برخی از آنان اسلحه، اسناد و مدارک سازمانی مهمی به همراه داشتند، دستگیر کرده اند. این نهاد همچنین ۳۰ تن از عناصر سلطنت طلب را نیز که در توطئه های گوناگون علیه نظام جمهوری اسلامی شرکت داشتند، دستگیر کرده اند. طبق اطلاعیه سپاه، احمد غضنفرپور از افراد وابسته به بنی صدر که پس از عزل و

فرار وی علیه جمهوری اسلامی ایران فعالیت داشت نیز در یکی از شهرهای شمالی دستگیر شده است. (۴)

ص: ۹۹۳

-
- ۱- سند شماره ۲۹۴۳۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۲۴/۹/۱۳۶۰، صص ۱ - ۲.
  - ۲- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۹/۱۳۶۰، ص ۴.
  - ۳- سند شماره ۲۹۴۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۲۷/۹/۱۳۶۰، ص ۲.
  - ۴- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
  - ۵- سند شماره ۲۹۴۳۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به فرماندهی سپاه پاسداران (واحد اطلاعات)، ۲۳/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.
  - ۶- روزنامه کیهان، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، اطلاعیه روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

امروز آقای هاشمی رفسنجانی، نماینده امام در شورای عالی دفاع و رئیس مجلس شورای اسلامی، در دیدار با امام خمینی و تماس تلفنی با محسن رضایی، فرمانده کل سپاه، درباره موضوعات جنگ گفت و گو کرد.

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی در ملاقاتی با امام خمینی ایشان را در جریان تحولات جنگ قرار داد. آقای هاشمی رفسنجانی در این ملاقات ضمن بیان گزارشی درباره موضوعات جنگ، به عضویت اعضای احزاب و گروه های سیاسی در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اشاره کرد. در قسمتی از خاطرات امروز آقای هاشمی درباره این ملاقات آمده است: «امروز صبح به مجلس نرفتم. قرار بود با امام ملاقات کنم. ... با امام ملاقات کردم. درباره جنگ، عضویت اعضای احزاب در سپاه و... مذاکره کردم.»

امروز همچنین نماینده امام در شورای عالی دفاع در تماسی تلفنی با فرمانده کل سپاه درباره پیشرفت های عملیاتی در مناطق غرب کشور گفت و گو کرد. وی در کتاب خاطرات خود در این باره نوشته است: «آقای رضایی از جبهه تلفن کرد و گزارش جبهه را داد. کمی اثر ضعف و احتیاط در اظهاراتش بود. طرح گیلان غرب هم ۶۰ درصد موفق بوده است.»^(۱)

به دنبال ادعای روز گذشته دولت بحرین مبنی بر دستگیری چند فرد مسلح که در ایران آموزش دیده اند، نخست وزیر این ادعا را رد کرد. وی گفت: اگر دولت بحرین منظورش این است که دولت ایران افرادی را به آنجا فرستاده، این موضوع کذب محض است و ما این را به شدت تکذیب می کنیم. عملکرد دولت ایران شبیه دولت عراق نیست که افرادی را به امارات عربی بفرستد که مناطقی را منفجر بکنند تا سیاست آن دولت ها را به نفع خودشان تغییر بدهند. ممکن است عده ای ناراضی از رژیم بحرین وجود داشته باشند که بخواهند کارهایی در آنجا انجام بدهند، اما این یک موضوع کاملاً داخلی و مربوط به بحرین است که باید خودش را طوری با شرایط منطقه انطباق بدهد که چنین موضوعاتی پیش نیاید.^(۲)

ص: ۹۹۴

۱- علی اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران، (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب چاپ هشتم ۱۳۷۸، خاطرات روز ۲۳/۹/۱۳۶۰، صص ۴۰۶ و ۴۰۷.

۲- روزنامه کیهان، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴.

۴ تن از اعضای ستاد انقلاب فرهنگی امروز با آیت الله منتظری دیدار کردند. در این دیدار آیت الله منتظری با تأکید بر فرمان امام خمینی مبنی بر پرهیز از تأخیر در بازگشایی و نوگشایی دانشگاه‌ها سخنانی ایراد کرد. عبدالکریم سروش، عضو شورای انقلاب فرهنگی، در پایان این دیدار در مصاحبه‌ای درباره تصمیمات شورای انقلاب فرهنگی در موضوعات تربیت اخلاقی دانشجویان و کمک گرفتن از مدرسین حوزه علمیه قم در این باره، نحوه همکاری شورای انقلاب فرهنگی با حوزه علمیه قم، نظر آقای منتظری درباره تعجیل در بازگشایی دانشگاه‌ها، خصوصیات کلی اساتید دانشگاه‌ها، مرحله اول بازگشایی دانشگاه‌ها و شرایط پذیرش دانشجویانی که موارد خلاف قانون مرتکب شده‌اند، مطالبی را بیان کرد. گزارش روزنامه کیهان از سخنان دکتر سروش به این شرح است: «دکتر سروش پیرامون نتیجه این دیدار و تعیین تکلیف دانشجویان فعلی و ادامه تحصیل دانشجویانی که قبلاً گرایش‌های مختلف سیاسی داشتند، مطالبی عنوان کرد. وی گفت: برای آن بخش از زندگی تربیتی و علمی دانشجویان که در دانشگاه سپری می‌شود، طرح ریزی کرده‌ایم؛ مثلاً در زمینه تهذیب اخلاقی اساتید، متون زمینه‌های طهارت روحی برنامه ریزی شده است. در مورد علوم انسانی که قریب ۴۰ درصد از دانشجویان ما را به خود جذب کرده است، از آقایان مدرسین تقاضا کردیم که در هر زمینه که می‌توانند کمکی بکنند و ما نیز از راهنمایی‌های جدی و سودمند و راهگشای آنها استفاده خواهیم کرد. در عین حال، از آقایان خواستیم که جهت همکاری با ستاد انقلاب فرهنگی، دو نفر از جامعه روحانیت به ما معرفی کنند. همچنین برای تدریس معارف اسلامی در دانشگاه‌ها از جامعه مدرسین خواستیم که نزدیک به ۱۰۰ نفر به ما معرفی کنند.

در ملاقات با حضرت آیت الله منتظری، ایشان هم همان طور که مورد نظر امام بود، مجدداً تأکید کرد که از تأخیر انداختن بازگشایی و نوگشایی دانشگاه‌ها پرهیز شود و به این انتظار نشینیم تا حتماً به ارگان‌های ایدئال در زمینه انقلاب فرهنگی برسیم، بلکه به محض کسب آمادگی‌های اولیه، دانشگاه‌ها گشوده شود. در زمینه مسائل مربوط به اساتید همین قدر که اساتید علوم، وطن دوست، خدمتکار به مردم و متخصص باشند و ضمن برخورداری از شایستگی تدریس، معاندتی با نظام جمهوری اسلامی نداشته و متجاوز به فسق نباشند، کافی است و اگر کمبودهایی هم در ابتدای بازگشایی موجود باشد آنها را ان شاء الله به تدریج مرتفع خواهیم کرد.

ظرف دو ماه آینده به تدریج دانشجویانی را که حدود ۲۵ واحد از کل دروسشان باقی مانده و تعدادشان بالغ بر ۱۵ هزار نفر خواهد بود، به دانشگاه‌ها فراخوانده ایم و به زودی آنها را ترخیص خواهیم کرد. به همین ترتیب، در مراحل بعدی دانشجویانی که تا ۷۰ واحد باقیمانده دارند و به دنبال آن دیگر دانشجویان به تحصیل فراخوانده خواهند شد. همچنین ما امیدواریم با نوگشایی دانشگاه‌ها در مهرماه بتوانیم حداقل ۱۰ هزار دانشجو بپذیریم.

گرایش های سیاسی که در زمان بازبودن دانشگاه ها منع قانونی نداشته است، اگر چنانچه پیروان این گرایش ها همچنان پس از منع قانونی به فعالیت ادامه داده باشند، تکلیفشان چیز دیگری است، ولی ما فقط به وضع گذشته نظر نمی کنیم؛ اگر دانشجویان از گرایشات ممنوع گذشته شان دست کشیده باشند، آنها را در دانشگاه ها می پذیریم و از آنها می خواهیم که محیط دانشگاه را یک محیط علمی و تخصص آفرین تلقی کنند؛ همان گونه که دائماً از زبان گروه های مخالف هم شنیده می شود که دم از تخصص می زنند. اما کسانی که عضویشان در گروه های غیرقانونی محرز شده باشد، به دانشگاه راهی نخواهند داشت.»(۱)

۱

جانب داری دولت عربستان از ادعای عراق درباره اعدام ۱۵۰۰ تن از اسرای عراقی واکنش نمایندگان ایران را در جده به دنبال داشت. سفارت جمهوری اسلامی ایران با انتشار اطلاعیه ای ضمن تکذیب ادعای عراق و ذکر نمونه ای از دروغ گویی های تبلیغاتی عراق، به دولت عربستان توصیه کرد که براساس اخبار کذب موضع گیری نکند. در این بیانیه آمده است: «دیشب متن بیانیه دیوان پادشاهی عربستان در تلویزیون عربستان در مورد اسرای عراقی قرائت شد و امروز نیز در مطبوعات سعودی درج شده است. سفارت جمهوری اسلامی ایران در جده لازم می داند نکات زیر را در مورد اعلامیه مذکور به اطلاع برساند:

۱. خبر اعدام ۱۵۰۰ اسیر عراقی توسط قوای جمهوری اسلامی ایران حقیقت نداشته و کذب محض بوده است.

۲. این افراد در جریان جنگ در جبهه بستان که منجر به آزاد شدن این شهر شده است، کشته شده اند و رژیم بعث عراق برای جلوگیری از شکست حتمی خود دست به این گونه تبلیغات زده است.

۳. ادعای دروغ رژیم عراق قبلاً هم سابقه داشته است؛ به عنوان مثال پس از آزاد ساختن شهر بستان، درحالی که نیروهای جمهوری اسلامی ایران در این شهر مستقر بودند، رژیم عراق اعلام نمود که بستان در دست نیروهای عراقی است.

لذا تأسف آور است که حکومت پادشاهی عربستان فقط براساس دروغ اقدام به صدور بیانیه نموده است. سفارت جمهوری اسلامی ایران اعلام می دارد که این گونه عملکردها روابط فی مابین را تضعیف می نماید.»(۲)

۲

نماینده مردم دزفول با اعتراض به بی تفاوتی مجامع بین المللی و منابع خبری در برابر جنایات ارتش عراق در دزفول، آمار اماکن تخریب شده این شهر در حمله هواپیماهای عراقی را اعلام کرد. احمد زرهانی گفت: دلیل همکاری های امپریالیسم خبری با صدام بعد از جنایت و تجاوز نیروهای صدام به کشور اسلامی ایران هنوز در دنیا شناخته نشده است. صدام در سالروز حقوق بشر با استفاده از

۱- همان، ص ۲.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳.

هوایماهای فرانسوی مناطق مسکونی دزفول را بمباران کرد و مردم غیرنظامی را به خاک و خون کشید. نیروهای متجاوز بعثی تاکنون بیش از ۴۹۰۰ خانه، بیمارستان، مسجد، مدرسه و مغازه را تخریب کرده اند و افکار عمومی دنیا از این جنایت آگاهی کامل ندارد و صدام می خواهد خود را در دنیا صلح طلب جا بزند، درحالی که جنایات صدام چیزی از جنایات هیتلر کم ندارد. (۱)

۱

سفیر عراق در مصاحبه ای در اسلام آباد، پایتخت پاکستان، در کسوت یک فرد نظامی به جعل ناشیانه واقعیت های جنگ پرداخت. وی علاوه بر ارائه آماری اغراق آمیز از تلفات و خسارت هایی که مدعی است در عملیات طریق القدس به ایران وارد شده، فرار و عقب نشینی دو هفته پیش نیروهای عراقی از منطقه عمومی و شهر بستان را انکار و بر حمایت مادی و معنوی دولت عراق از مخالفان جمهوری اسلامی ایران تأکید کرد.

گزارش خبرگزاری پارس از این مصاحبه بدین شرح است: «سفیر صدام در اسلام آباد در یک مصاحبه مطبوعاتی اعتراف کرد که در نبرد اخیر بین نیروهای ایران و ارتش عراق در جنوب ایران، بیش از ۶۰۰ تن از نیروهای عراقی کشته [شده اند و] ۸۱ تانک، ۲ فروند میگ و یک هلیکوپتر آنها نابود شده است، ولی وی افزود در این درگیری که از ۲۹ نوامبر (۸/۹/۱۳۶۰) تا ۵ دسامبر (۱۴/۹/۱۳۶۰) انجام گرفت، ارتش عراق برتری داشت و عقب نشینی نکرده و هیچ جا از خاک اشغالی شامل بستان را ترک نکرده است. وی تلفات ایران در این حمله را ۶۵۰۰ نفر کشته و تجهیزات منهدم شده را ۲۲۶ تانک و ۱۱ فروند فانتوم اعلام کرد.»

خبرگزاری پارس افزود: «سفیر عراق اتهام رژیم بعث عراق را تکرار کرد که دولت ایران اخیراً ۱۵۰۰ تن از اسرای عراقی را کشته است و هشدار داد که رژیم بعث حق دارد بعد از این، عکس العملی نشان دهد که خواهد داد.

وی افزود که این ۱۵۰۰ تن در طول مدت جنگ و نه در عملیات اخیر دستگیر شده بودند. سفیر عراق درباره سیاست کشور متبوع خود در حمایت از گروه های مخالف ایرانی گفت که رژیم بعث از مخالفان دولت جمهوری اسلامی چه ایرانی و چه غیره حمایت و پشتیبانی می کند و هرگونه امکانات مادی و معنوی [را] در اختیار آنان قرار خواهد داد و به آنان پناه نیز خواهد داد.» (۲)

۲

به گزارش منابع خبری، با توافق سه کشور عراق، سوریه و لبنان خط لوله نفتی کرکوک - بندر بانیا (سوریه) - طرابلس (لبنان) پس از شش سال و نه ماه فعال خواهد شد. این خط لوله که ۵۰۰ کیلومتر در خاک سوریه و ۲۸ کیلومتر در خاک لبنان امتداد دارد، قادر است با افزایش ۲۰۰ هزار بشکه ای صادرات نفت عراق آن را به ۴۰۰ هزار بشکه در روز برساند و پس از پالایش در پالایشگاه طرابلس، نفتکش ها محصول فرآوری شده را به بازارهای نفتی برسانند. در پی این توافق، سوریه قادر خواهد بود

۱- همان، ص ۳.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۹، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۷، اسلام آباد - خبرگزاری پارس، ۲۳/۹ /۱۳۶۰.

از هر بشکه نفت صادراتی که از خاک این کشور می‌گذرد ۳۵ سنت عوارض دریافت کند. (۱)

عبدالجابر الدهاک وزیر نفت سوریه و طه عبدالکریم، وزیر نفت عراق، موضوع ازسرگیری این قرارداد را اعلام کردند. (۲) به نوشته خبرگزاری پارس از بیروت، مطبوعات لبنان سعی کرده اند مبدأ صدور نفت در عراق را کتمان کنند، زیرا در روزهای گذشته اعلام کرده بودند که مبدأ صدور نفت از شهر کرکوک در شمال عراق خواهد بود، ولی روزنامه های امروز نوشتند که محل صدور نفت عراق چاه های نفتی بصره در جنوب عراق خواهد بود. مطبوعات لبنان همچنین در این باره نوشتند که روز گذشته تماس هایی بین مسئولان لبنان و مسئول چاه های نفت در شمال عراق برای تأیید سالم بودن لوله های نفتی انجام شده است. (۳) - (۴)

۱

ادعای دولت بحرین درباره دستگیری یک گروه تروریستی آموزش دیده در ایران بازتاب های فراوانی را در کشورهای منطقه و رسانه های غربی به همراه داشت، طوری که خبرگزاری یونایتدپرس، رادیو لندن، رادیو امریکا، خبرگزاری فرانسه، رادیو اسرائیل و رادیو ابوظبی در این باره به نقل موضع گیری مقامات کشورهای عربی حوزه خلیج فارس یا اظهار نظر خود پرداختند.

رادیو اسرائیل درباره موضع گیری دولت عربستان سعودی و کویت گزارش داد: «شاهزاده نایف بن عبدالعزیز، وزیر کشور عربستان سعودی، اعلام کرد: دولت ریاض حفظ امنیت امیرنشین های حوزه خلیج فارس از جمله بحرین را حفظ امنیت خود تلقی می کند و با همه امکانات خویش از آنها دفاع می نماید.

امیر نایف همچنین گفت: عربستان این گونه اقدامات دولت ایران را تقبیح می کند و خواستار آن است که تهران از تکرار آن خودداری ورزد. یک مقام دولتی در وزارت خارجه کویت نیز ایران را نکوهش کرد و جانب داری کشور خود را از بحرین بیان داشت.

دولت عراق نیز در رابطه با این جریان از دولت های عرب دعوت کرد برای ضعیف ساختن ایران در حوزه خلیج فارس با عراق همکاری کنند. (۵)

رادیو لندن نیز در همین باره اعلام کرد: «عربستان سعودی در اعتراض به ایران علیه آنچه که ادعا می شود نقشه ایران جهت قتل مقامات عالی دولتی در کشورهای مختلف خلیج فارس است، با بحرین هم صدا شده است. طبق خبر رادیو ریاض، نایف بن عبدالعزیز، وزیر کشور عربستان سعودی، گفته است که این کشور بلاشک هدف این نقشه بوده و از دولت ایران خواست تا آنچه را که وی اقدامات غیرمسئولانه توصیف کرد، خاتمه دهد. اطلاعاتی عربستان به دنبال دستگیری افرادی که مظنون به خرابکاری جهت قتل مقامات بودند و دیروز در بحرین به وقوع پیوست، صادر شده است. (۶)

رادیو آلمان نیز موضع گیری عربستان سعودی را در خصوص ادعای بحرین این گونه انعکاس

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۶، ۲۱/۹/۱۳۶۰، ص ۹، بیروت - خبرگزاری پارس. به نقل از مطبوعات لبنان، ۲۰/۹/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۹، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۸، بیروت - خبرگزاری فرانسه، ۲۳/۹/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۲، ۱۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، ابوظبی - خبرگزاری امارت عربی متحده، ۱۶/۹/۱۳۶۰.

۳- یادآوری می شود، وزیر صنایع و نفت لبنان، در روزهای بعد اعلام کرد: این خط لوله پس از طی مراحل، در سوم دی ماه کار ارسال نفت از عراق به بانیاس را آغاز کرده است و طبق برنامه قرار است روز سه شنبه هشتم دی ماه اولین محموله صادراتی نفتی عراق از بندر طرابلس به بازارهای نفتی ارسال شود.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۰، ۲۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶، بیروت - خبرگزاری پارس، ۲۴/۹/۱۳۶۰.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۹، ۲۴/۹/۱۳۶۰، صص ۲۳ - ۲۲، رادیو اسرائیل، ۲۳/۹/۱۳۶۰.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۰، ۲۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱۹، رادیو لندن، ۲۴/۹/۱۳۶۰.

داد: «دولت عربستان سعودی دولت ایران را متهم کرده است که در خاک خود توطئه برضد کشورهای عربی حوزه خلیج فارس را تدارک می بیند. وزیر کشور عربستان سعودی، شاهزاده نایف بن عبدالعزیز، اظهار داشت که دولت عربستان سعودی می تواند در این خصوص اسناد لازم را ارائه دهد. او از اظهار نظر در خصوص جزئیات امر خودداری کرد.» (۱)

خبرگزاری آلمان نیز خبر مشابهی را به نقل از رادیو عربستان سعودی بدین ترتیب منتشر کرد: «به دنبال انتشار خبر دستگیری گروهی ایرانی متهم به خرابکاری در بحرین، وزیر کشور عربستان سعودی این اقدام را تهدیدی علیه امنیت کشورش خواند. وی افزود که کشورش به همراه برادران عرب در مقابل خرابکاری های ایران ایستادگی می کند و امنیت بحرین همانند امنیت عربستان برای ما واجد اهمیت است.» (۲)

همچنین به گزارش رادیو کویت، ملک حسین، پادشاه اردن نیز در این باره حمایت خود را از بحرین اعلام کرده است. بنا بر گزارش این رادیو: «ملک حسین، پادشاه اردن، تلاش های یک گروه تروریستی که در بحرین دستگیر شده اند را محکوم کرد و آنان را مسئول ایجاد آشوب که به ثبات منطقه لطمه می زند، توصیف کرد. این مطلب را طی یک تماس تلفنی که ملک حسین دیروز با امیر بحرین، شیخ عیسی بن سلمان آل خلیفه، برقرار کرد، ابراز داشت. ملک حسین بر حمایت اردن از بحرین تأکید کرد.

وی تماس مشابهی نیز با ولیعهد بحرین انجام داد.» (۳)

آسوشیندپرس نیز درباره موضع گیری کویت به انتشار این خبر کوتاه اکتفا کرد که سخنگوی وزارت خارجه کویت بر حمایت کامل کشورش در مقابل هرگونه تلاش برای برهم زدن ثبات و امنیت کشور همسایه و برادر بحرین تأکید کرده است. (۴)

رادیو ابوظبی نیز در گزارشی به موضع گیری امارات متحده عربی در این باره پرداخت و اعلام کرد: «حکومت امارات عربی تأکید کرد که امنیت بحرین، امنیت امارات است و در برابر آنچه امنیت آن را به خطر اندازد و حاکمیتش را تهدید کند در کنار بحرین ایستادگی خواهد کرد. این اظهارات در سخنان یک مقام مسئول پیرامون آنچه که بحرین دیروز دایر بر دستگیری گروه های مسلح ویژه تخریب تأسیسات و ترور مسئولان دریایی اعلام داشت، آمده است.» (۵)

علاوه بر مطالب فوق که موضع گیری دولت های عربی به ویژه عربستان سعودی را نشان می دهد، برخی منابع همچون رادیو لندن و خبرگزاری فرانسه به طور مستقل در این باره به اظهار نظر پرداختند و به جانب داری از ادعای بحرین تحلیل هایی را مطرح کردند. رادیو لندن علاوه بر اعلام خبر دستگیری این افراد، از قول وزارت کشور بحرین و مفسر خود - که موضع شدید ضدایرانی داشت - اعلام کرد: «در بحرین گروهی به جرم خرابکاری دستگیر شده اند و بنا به بیانیه وزارت کشور بحرین افراد دستگیر شده دوره های تعلیماتی ویژه خرابکاری را در ایران گذرانده اند. گفته می شود که این عده دست اندر کار اقداماتی علیه شخصیت های بلند پایه بحرین و تأسیسات دفاعی این کشور بوده اند. این قبیل حرکات مسلمانان شیعه که در ایران حائز اکثریت چشمگیری هستند، موجبات نگرانی چندین کشور از کشورهای عربی حوزه خلیج فارس را فراهم آورده است و

۱- همان، ص ۲۲، رادیو صدای آلمان (کلن)، ۲۴/۹/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۹، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۰، بیروت - خبرگزاری آلمان غربی، ۲۳/۹/۱۳۶۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۰، ۲۵/۹/۱۳۶۰، ص ۵۲، بخش عربی رادیو کویت، ۲۴/۹/۱۳۶۰.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۹، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۹، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری یونایتدپرس و خبرگزاری آسوشیتدپرس از کویت، ۲۳/۹/۱۳۶۰.

۵- همان، ص ۳۴، رادیو ابوظبی، ۲۳/۹/۱۳۶۰.

در این میان ایران مرتباً تهدید به صدور انقلاب اسلامی این کشور می کند.

در این زمینه طی مصاحبه ای که با موریس جنت خبرنگار ما در منطقه خلیج فارس به عمل آمده، وی گفته است افراد دستگیر شده همگی بحرینی هستند و ظاهراً تعدادی از آنها از سایر کشورهای حوزه خلیج فارس به این گروه ملحق شده اند و مقر اصلی آنها در یکی دیگر از این کشورها است؛ بنابراین، موضوع خرابکاری فقط کار بحرینی ها نیست و چنین به نظر می رسد که این یک گروه سازمان یافته ایرانی است که در بحرین و سایر نقاط منطقه خلیج فارس فعالیت دارند.»(۱)

خبرگزاری فرانسه نیز ضمن بیان کلی اطلاعیه وزارت کشور بحرین بخشی هایی از نوشته های مطبوعاتی بحرین را نقل کرد. بنا بر اعلام این خبرگزاری، به دنبال انتشار اطلاعیه وزارت کشور بحرین درباره کشف توطئه ای علیه ثبات و امنیت این کشور، مطبوعات بحرین صبح امروز مقامات ایرانی را به شدت مورد حمله قرار دادند. گفتنی است که روز گذشته وزارت کشور بحرین در اطلاعیه ای اعلام کرد که یک گروه متشکل از اتباع بحرین، ایران و چند کشور دیگر حوزه خلیج فارس که در ایران آموزش دیده اند، در چند روز اخیر به منظور خرابکاری و تهدید ثبات و امنیت بحرین وارد این کشور شده اند. شیخ محمد بن خلیفه در گفت و گو با مطبوعات، ضمن خودداری از ذکر تعداد دستگیر شدگان گفت: از ده روز قبل تاکنون تمام افراد گروه بازداشت شده اند، ولی جست و جو همچنان ادامه دارد. وزیر کشور بحرین همچنین اظهار کرد: اغلب افراد دستگیر شده با هواپیما وارد بحرین شده اند و پاسپورت دارند. خبرگزاری فرانسه می افزاید: روزنامه اخبار الخلیج امروز نوشت، رهبران ایرانی در صدد بودند تا بحرین و تمام حوزه خلیج فارس را دچار جنگ و آشوب کنند.

به نوشته این روزنامه و روزنامه انگلیسی زبان گلف دیلی نیوز، کشورهای منطقه مصمم به حفظ عقیده و شخصیت عربی خود می باشند و اکنون باید در روابط خود با اشخاصی که در ایران حکومت می کنند، تجدیدنظر کنند.»(۲)

۱

راديو صدای ایران متعلق به گروه های سلطنت طلب به نقل از هرالده تریبون مقاله ای را درباره سیر جنگ ایران و عراق، تحولات جاری در جبهه ها، کمک های دولت فرانسه و شوروی به عراق و غیرقابل پیش بینی بودن آینده جنگ نقل کرد. نکته قابل توجه در این مقاله آن است که نویسنده در بخش اول آن، با اشاره به سخنان صدام حسین مبنی بر عقب نشینی از بخش هایی از خاک ایران، بیانه های ایران را درباره پیروزی های به دست آمده در عملیات های اخیر غیرقابل اعتماد می خواند؛ موضوعی که اگر تناقض گویی نویسنده نباشد، می توان این احتمال را داد که راديو صدای ایران در محتوای مقاله دخل و تصرف کرده است.

به نوشته این روزنامه: «چهارده ماه پس از آغاز جنگ ایران و عراق، خبرهای واصله حاکی از شکست نسبی نیروهای عراق در برابر حمله های گسترده نیروهای ارتش ایران است و صدام حسین شخصاً اعتراف کرده است که چند واحد از نیروهای مسلح کشورش ناگزیر به

۱- همان، ص ۱۹، رادیو لندن، ۲۳/۹/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۹، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱۰، منامه - خبرگزاری فرانسه، ۲۳/۹/۱۳۶۰.

عقب نشینی از سرزمین ایران شده اند. در همین حال، اعلامیه های ارتش ایران در روزهای اخیر سخن از پیروزی های بی سابقه نظامیان ایرانی در دفاع از میهنشان به میان می آورد. خبرنگار هرالد تریبیون در ادامه نوشته است: «تأیید و یا تکذیب گزارش های طرفین درگیر درباره عملیات نظامی خویش به هیچ وجه امکان پذیر نمی باشد، زیرا نه تنها حکام جمهوری اسلامی بلکه رهبران عراق نیز از عزیمت خبرنگاران خارجی بی طرف جلوگیری به عمل می آورند. باین همه منابع آگاه تأکید کرده اند که ظرف چند هفته گذشته قدرت نیروی هوایی عراق در مقایسه با ماه های نخست جنگ افزایش یافته است و به همین دلیل جنگنده های عراقی در فاصله ای کمتر از سه هفته، چند بار پایگاه های حساس جنوب ایران را بمباران کرده اند.» به نوشته هرالد تریبیون: «دولت فرانسه اخیراً ۲۵ فروند جنگنده میزاف در اختیار عراق قرار داده است. گزارش های تأیید شده ثابت می کند که دولت شوروی نیز ارسال سلاح های سنگین به رژیم بغداد را از سر گرفته است.» گزارشگر نشریه هرالد تریبیون به نقل از منابع آگاه می افزاید: «در حال حاضر، حدود ۲۰۰ هزار مایل مربع از سرزمین ایران در اشغال نیروهای عراقی است و گفته می شود که ارتش عراق امکانات وسیعی را از جمله بسیج دو میلیون نفر برای مبارزه علیه جمهوری اسلامی در اختیار دارد.» خبرنگار هرالد تریبیون در پایان مطلب خود آورده است: «باتوجه به اعلامیه های ضدونقیض جمهوری اسلامی و عراق، به هیچ وجه نمی توان سرنوشت جنگ دو کشور همسایه را پیش بینی کرد، به ویژه آنکه چند کشور عربی آمادگی خود را برای کمک مالی به عراق اعلام کرده اند. به عنوان مثال، به زودی کویت، عربستان سعودی و امارات متحده عربی هریک مبلغ ۲ میلیارد دلار در اختیار رژیم بغداد قرار خواهند داد.» (۱)

۱

امروز یک گروه از دیپلمات ها که رادیو امریکا آنها را دیپلمات های برجسته جهان اعلام کرد، به رهبری ویلیام وندن هول، معاون پیشین هیئت نمایندگی امریکا در سازمان ملل، کمیته ای را تشکیل دادند که موارد نقض حقوق بشر در ایران را بررسی کنند. هول زمان آغاز فعالیت این کمیته را اوایل سال آینده میلادی اعلام کرد. وی با وجود آنکه تأکید داشت اقدامات این کمیته سیاسی نخواهد بود، به شدت ایران را به دلیل نقض حقوق بشر مورد انتقاد قرار داد و در پایان سخنانش به موضوعی اشاره کرد که نشان دهنده موضع صریح او در برابر جمهوری اسلامی بود. وی گفت: ایران با اعمال سیاست های یک حکومت انقلابی هرگونه جنبه مترقیانه ای را که در ابتدا داشته به کلی نابود کرده است و اکنون تنها فشار افکار عمومی است که می تواند بر رهبران ایران تأثیر بگذارد. (۲)

ص: ۱۰۰۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۹، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲۵، رادیو صدای ایران، ۲۳/۹/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۰، ۲۵/۹/۱۳۶۰، صص ۱۷-۱۸، رادیو امریکا، ۲۴/۹/۱۳۶۰.

امروز نیروهای ایران تلاش کردند تا خط پدافندی خود را در منطقه عملیاتی مطلع الفجر اصلاح و ترمیم کنند که این امر میسر نشد. در آن سوی جبهه نیز نیروهای عراقی به گلوله باران مناطق مسکونی مریوان پرداختند.

درحالی که در منطقه عملیاتی مطلع الفجر (جبهه های گیلان غرب و سرپل ذهاب) تلاش عراق برای بازپس گیری شیاکو همچنان ادامه دارد، بررسی ها نشان می دهد که به دلیل متفاوت بودن میزان پیشروی نیروها در کوه چرمیان و شیاکو، دو گزینه برای اصلاح و تقویت خط پدافندی در مقابل نیروهای خودی قرار دارد:

الف) نیروها از روی شیاکو عقب نشینی کنند و به موازات میزان پیشروی در سمت راست خود (کوه چرمیان) خط پدافندی تشکیل دهند که در این صورت نیروهای پیاده و تانک خواهند توانست خطوط پدافندی را در چرمیان و شیاکو در دشت شک میان به هم متصل کنند.

ب) یگان ها در محور بان سیران - شیاکو دوباره تک کرده، بخشی از قله های این ارتفاع (شمال تپه های فریدون کوشیار، چاله وران، بزنیلی و انار) را که در شب اول عملیات تصرف نشده بود، تصرف کنند.

با انتخاب گزینه دوم، ۳۰۰ نفر از نیروهای سپاه (یک گردان) و یک گروهان از ارتش با فرماندهی جدید از سپاه پاسداران آماده اجرای عملیات برای تصرف بخشی از ارتفاعات شیاکو شدند، اما با وجود اینکه نیروها تا نزدیکی هدف پیش رفته بودند به دلیل وجود اختلاف نظرهایی در اجرای طرح، عملیات به تعویق افتاد و نیروها به عقب فرا خوانده شدند. (۱)

امروز همچنین توپخانه دوربرد عراق منطقه مریوان را هدف قرار داده، چندین گلوله به روستاهای کیکن و ساوجی در شمال این شهر شلیک کرد که بر اثر آن ۲ تن از اهالی آبادی کیکن و یک تن از افراد نظامی زخمی شدند. همچنین ۴ قبضه تفنگ ژ ۳ و یک قبضه تیربار ژ ۳ منهدم شد. (۲)

ص: ۱۰۰۳

۱- گزیده اسناد عملیات مطلع الفجر (آماده سازی، تشریح و جمع بندی عملیات)، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۷۸، از تاریخ ۲۰/۹/۱۳۶۰ تا ۲۵/۱۱/۱۳۶۰، ص ۴۱.

۲- سند شماره ۲۹۴۰۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی از لشکر ۲۸ پ (رکن ۳) به فرماندهی نراجا (مد عملیات)، شماره ۱۰۹، ۲۴/۹/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱.

امروز درگیری میان نیروهای خودی و افراد مسلح ضدانقلاب در مناطق شمال غربی ایران همچنان ادامه داشت که در این درگیری ها و همچنین اقدامات عناصر وابسته به گروه های غیرقانونی، خسارت هایی به دو طرف درگیر و مردم منطقه وارد آمد. در این روز یکی از نیروهای حزب دمکرات کردستان ایران نیز تسلیم نیروهای سپاه شد و عبدالرحمن قاسملو، دبیر کل حزب دمکرات کردستان ایران، در مصاحبه با رادیو این حزب رضایتمندی خود را از اتحاد با سازمان مجاهدین خلق (منافقین) اعلام کرد.

در درگیری امروز نیروهای سپاه پاسداران سقز با افراد وابسته به حزب دمکرات کردستان در روستای قشلاق (در جنوب سقز)، تعدادی از نیروهای حزب دمکرات از جمله سرگرد فراری کریم علیار و محمد همه لات که از فرماندهان نظامی این حزب بودند، به هلاکت رسیدند. در این درگیری ۵ تن از افراد حزب دمکرات نیز دستگیر شدند. (۱)

همچنین نیروهای خودی در عملیاتی در پیرانشهر موفق شدند یکی از ارتفاعات مهم غرب این شهر را تصرف کنند که با توجه به تسلط این ارتفاع بر سایر ارتفاعات مجاور، همه بلندی های اطراف به کنترل نیروهای خودی درآمد. (۲) در درگیری نیروهای خودی با افراد مسلح غیرقانونی در اطراف روستای تولکه (در جنوب بوکان) نیز یک بسیجی زخمی شد. (۳)

علاوه بر این، در جاده تکاب - چوپلی، یک مینی بوس که حامل تعدادی از افراد پاسگاه چوپلی و اهالی بومی منطقه بود، به یک مین ضدتانک که نیروهای مسلح غیرقانونی کار گذاشته بودند برخورد کرد که بر اثر انفجار مین، مینی بوس منهدم شد و ۵ تن از سرنشینان آن که همگی نظامی بودند، زخمی و به بیمارستان منتقل شدند. (۴)

در شمال غربی ارومیه نیز افراد مسلح غیرقانونی به سوی بخشدار صومای برادوست و همراهان وی تیراندازی کردند که این اقدام به شهادت بخشدار و زخمی شدن یکی از همراهانش انجامید. (۵)

همچنین در شمال قروه، گروهی از افراد مسلح غیرقانونی به روستاهای شورآب خان و شورآب حاجی وارد و پس از تهدید مردم و اخاذی مقداری پول از آنان، متواری شدند. شهربانی با اعلام این خبر به استانداری افزوده است: «اهالی این روستا از اقدام فوق به شدت ناراحت هستند و برخی از آنان به علت ناامنی و ترس از اینکه ناموس آنان مورد تجاوز قرار گیرد قصد دارند به قروه عزیمت کنند.» (۶)

در این روز یکی از افراد حزب دمکرات کردستان ایران نیز با تحویل یک قبضه اسلحه ۳ خود را به نیروهای سپاه کامیاران تسلیم و درخواست امان نامه کرد. (۷)

ص: ۱۰۰۴

- ۲- روزنامه اطلاعات، ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۴، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
- ۳- سند شماره ۲۹۴۰۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۲۹۴۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، لشکر ۲۸ پیاده کردستان (رکن ۲)، سندج، شماره ۸۷، ۲۶/۹/۱۳۶۰، ص ۳.
- ۴- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۵/۱۰/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۲۹۴۳۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۲۵/۹/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۵- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۶- سند شماره ۳۲۰۷۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استانداری کردستان، ۲۹/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.
- ۷- سند شماره ۵۷۳۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه عملیات منطقه ۷ به طرح و برنامه عملیات ستاد مرکز، ۲۷/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

امروز همچنین عبدالرحمن قاسملو، دبیرکل حزب دمکرات کردستان ایران، در مصاحبه با رادیو صدای کردستان جزئیات بیشتری از ارتباط حزب دمکرات با سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را اعلام کرد. وی در این باره گفت: «اخیراً مسعود رجوی به ما پیام داده و ما پیام ایشان را کاملاً با جان و دل می پذیریم و از زمانی که آقای رجوی ایران را ترک نموده، تاکنون حدود ۲۵۰۰ نفر تا ۳۵۰۰ نفر از افراد کادر سیاسی - نظامی مجاهدین خلق [منافقین] به یاری حزب دمکرات آمده اند و اخیراً حزب دمکرات جلسه ای داشته و بنا به پیشنهاد ۳۵۰۰ نفر از افراد و هواداران حزب دمکرات، ۲۳۳ نفر به عنوان شورای مقاومت برگزیده شده [اند] که تعدادی از آنان نیز از سازمان مجاهدین خلق [منافقین] می باشند.» (۱)

۱

در جلسه امروز مجلس شورای اسلامی، آقای هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس، درباره اقدام رژیم صهیونیستی در الحاق رسمی بلندی های جولان به خاک خود، قرارداد جدید امریکا و رژیم صهیونیستی و سکوت و حتی پاداش اعراب در این باره به امریکا با پایین آوردن قیمت نفت و طرح های کلی امریکا به منظور ایجاد مشکل برای جهان اسلام و منزوی کردن کشورهای مرفعی منطقه با کمک کشورهای حاشیه خلیج فارس مطالبی بیان کرد. گزیده هایی از سخنان پیش از دستور آقای هاشمی به این شرح است: «نمایندگان محترم مطلع شدند که پارلمان دولت غاصب اسرائیل دیشب فعال بوده و آنچه که در واقع بود، ولی به زبان نمی آوردند، به اصطلاح، به آن صورت رسمی دادند و بلندی های جولان را با یک جلسه سریع که سه شور آن باهم بود به اسرائیل غاصب ملحق کردند.

طرح فهد شکست می خورد، بلافاصله امریکا برای دلگرم کردن اسرائیل با او پیمان امضا می کند و این پیمان را استراتژیک اعلام می کند و این چراغ سبزی است که اسرائیل تا هر جا که می خواهد برود... توقع ما این بود آنهایی که در منطقه با امریکا همراه هستند، عکس العمل مناسبی در مقابل این جسارت نشان بدهند. برعکس این توقع، شاهد بودیم که کشورهای مثل عربستان سعودی و کویت به جای اعتراض جدی، به امریکا هدیه و نازشست می دهند! آقای یمانی در مصاحبه پیش از کنفرانس اوپیک با خنده و خوشحالی اعلام می کند که در این کنفرانس به دنیای غرب هدیه کریسمس می دهیم. هدیه کریسمس برای چی؟ چه کار تازه ای امریکا و غرب کرده است که استحقاق هدیه پیدا کرده است؟ غیر از اعلان رسمی پیمان استراتژیک وحدت با اسرائیل کار دیگری کرده بود؟ فشار عربستان و کویت برای پایین آوردن قیمت نفت برای چی بود؟ ۷۰ سنت از نفت سنگین دنیای اسلام زدن و به جیب غربی ها

ص: ۱۰۰۵

۱- سند شماره ۴۷۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری کرمانشاهان (باختران) به وزارت کشور، ۲۵/۹/۱۳۶۰،

ریختن چه مفهومی دارد؟ در چه زمانی، برای چی؟ این اقدام جز دهن کجی صریح به ملت‌ها و استقبال رسمی از اعلان وحدت استراتژیک آمریکا و اسرائیل و پذیرش جنایت بیشتر اسرائیل هیچ چیز دیگری نیست، درحالی که دو ارتش عظیم عراق و ایران را از کار انداخته‌اند. دولت کویت که مدعی است برای ایجاد صلح کمک می‌کند، امروز در این ساعت جلسه سری پارلمانش برای پرداختن ۲ میلیارد وام برای عراق تشکیل شده که هیچ منظوری جز ادامه جنگ ندارد. عراق قدرت تحمل بار این جنگ را ندارد و آمریکا باید به او این قدرت را بدهد و جیبی گشادتر و بی‌صاحب‌تر از کویت و عربستان سعودی پیدا نمی‌شود. همه این مسائل برای این است که دولت جدی ایران را که به دنبال مبارزه با اسرائیل است مشغول کنند که سوریه عزیز را تنها بگذارند و لیبی مقاوم را از آن طرف با آن اشکالی که می‌بینیم تحت فشار قرار بدهند. اسرائیل را آن چنان پررو بکنند که این جور عمل نکند. ما بار دیگر سیاست همبستگی خودمان را به دنیای اسلام تکرار می‌کنیم که هیچ راهی جز مقاومت سرسختانه نظامی، سیاسی و اقتصادی علیه آمریکا و اسرائیل برای جلوگیری از تجاوزات اسرائیل وجود ندارد» (۱)

۱

امروز نخست وزیر و وزارت خارجه ایران، اقدام رژیم اشغالگر قدس را در الحاق بلندی‌های جولان به این رژیم محکوم کردند.

نخست وزیر ایران ضمن محکوم کردن اقدام رژیم صهیونیستی در الحاق بلندی‌های جولان به این رژیم، به کشورهای منطقه درباره ادامه کمک‌رسانی به عراق هشدار داد. وی با اشاره به تصمیم اخیر رژیم صهیونیستی گفت: «این اقدامات و توطئه‌ها باعث اتحاد هرچه بیشتر ملت‌های منطقه خواهد شد تا در برابر این مسئله بایستند.» وی افزود: «ایادی آمریکا در منطقه درمورد ما ادعاهایی دارند و به کشور ما جنگی را تحمیل کردند که خودشان در آن مانده‌اند. کشورهای مرتجع‌ای که در منطقه به عراق کمک می‌کنند چه از نظر تسلیحاتی و چه از نظر راه‌های تدارکاتی که در اختیار صدام گذاشته‌اند تا تجهیزات جنگی به او برسد، طبیعتاً زمانی تاوان همکاری‌شان را با رژیم بغداد خواهند داد و ما به این کشورها اخطار می‌کنیم که صبر ما اندازه‌ای دارد و ما بیشتر از این نمی‌توانیم تحمل کنیم. مسلماً نمی‌توانیم ناظر این باشیم که کشورهای ظاهراً دم‌از بی طرفی می‌زنند، اما عملاً برای آمریکا و عراق نوکری می‌کنند. مصلحت این کشورها در این است که از عراق فاصله بگیرند و خود را به ابرقدرت‌ها نروشنند» (۲)

وزارت امور خارجه ایران نیز بیانیه‌ای درباره ضمیمه کردن بلندی‌های جولان به رژیم صهیونیستی صادر کرد. در بخشی از این بیانیه آمده است: «اعلام حاکمیت رژیم صهیونیستی بر

ص: ۱۰۰۶

۱- روزنامه کیهان، ۲۵/۹/۱۳۶۰، ص ۳.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۵/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

ارتفاعات جولان، که قسمتی از سرزمین اسلام است، نمونه ای از اهداف بلندمدت رژیم غاصب اشغالگر قدس برای جامه عمل پوشاندن به خیال واهی تصرف سرزمین های فی مابین نیل تا فرات و ریشه گرفته از اقدامات خائنانه کوردلانی است که مقدرات امت اسلام را به دست گرفته و برای حفظ تاج و تخت و سلطه خود بر امت و سرزمین های اسلامی، با طرح های کمپ دیویدی به ولایت دشمنان اسلام گردن نهاده اند. وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران ضمن محکوم کردن اقدام تجاوزکارانه رژیم صهیونیستی، حمایت کامل خود را از ملت مسلمان و برادر سوریه اعلام نموده و بار دیگر همه ملت های مسلمان را برای تشکیل جبهه متحد اسلامی ضدامپریالیستی و ضدصهیونیستی برای آزادسازی سرزمین های اسلامی و قدس عزیز از چنگال دشمنان اسلام دعوت می نماید.» (۱)

۱

به دنبال اقدام امریکا در قطع کمک های فنی به صنعت نفت لیبی، وزارت نفت جمهوری اسلامی ایران برای همکاری با دولت لیبی اعلام آمادگی کرد. سخنگوی وزارت نفت در این باره گفت: «در ارتباط با ایجاد تنگناهای احتمالی که با خروج کارشناسان نفتی امریکایی و ایجاد جو فشار به دولت برادر لیبی توسط دولت جهان خوار امریکا به وجود آمده است، اعلام می کند که این وزارت [آماده] انجام هرگونه همکاری فنی در زمینه نفت با دولت برادر لیبی می باشد و در این رابطه در صورت لزوم با اعزام متخصص و تجهیزات فنی نفت، برادران لیبیایی را در مقابل توطئه های امریکای جهان خوار یاری خواهد نمود.» (۲)

۲

آزادشدن ۳۷ تن از اسرای غیرنظامی ایران و چگونگی رفتار نظامیان عراقی با این اسرا موضوع گزارشی است که خبرگزاری جمهوری اسلامی تهیه کرده و در بولتن محرمانه این خبرگزاری بدین شرح درج شده است: «۳۷ تن از اسرای غیرنظامی ایران که در آغاز جنگ تحمیلی عراق علیه ایران در مناطق مسکونی خرمشهر به اسارت مزدوران بعثی درآمده بودند، بعد از ظهر امروز با همکاری صلیب سرخ جهانی و از طریق نیکوزیا به تهران منتقل شدند.

به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس، اکثر این اسرا دارای سنین بالای ۶۰ سال هستند و همگی از رفتار خشن و وحشیانه مزدوران بعثی شکایت داشتند. بنا به همین گزارش، ۱۲ تن از اعضای این گروه به علت بیماری به بیمارستان منتقل شدند و بقیه اعضای گروه تا زمانی که تحویل خانواده هایشان شوند، در نگاهگاه بنیاد امور جنگ زدگان به سر خواهند برد. یکی از مسئولین کمیته بین المللی صلیب

ص: ۱۰۰۷

۱- روزنامه کیهان، ۲۴/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

۲- روزنامه کیهان، ۲۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱.

سرخ جهانی در ایران در گفت و گویی کوتاه با خبرنگار پارس در مورد تحویل این افراد به ایران گفت: طبق قراردادهای چهارگانه ژنو دولت های درگیر جنگ موظف هستند افراد مریض و ناتوان را بدون هیچ گونه مبادله ای تحویل دولت مقابل دهند... براساس گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس، همسر یکی از فرماندهان سپاه پاسداران که به اتفاق شوهرش پس از درگیری با سربازان عراقی زخمی و به اسارت آنان درآمده بود، درباره رفتار عراقی ها گفت: مزدوران عراقی نه تنها نسبت به معالجه من هیچ اقدامی نکردند، بلکه من را سه ماه در زندان های انفرادی نگه داشتند و با انواع شکنجه های روحی و جسمی سعی در گرفتن اطلاعات از فعالیت های همسر من را داشتند. یکی دیگر از این افراد که پسری هفده ساله و به همراه خانواده اش بیش از یک سال در اسارت مزدوران بعثی بود، در مورد رفتار مزدوران بعث در اردوگاه ها گفت: در اردوگاه های اسرا، مردان به گروه های چهار تا پنجاه نفری تقسیم شده و برای تهیه بلوک های سیمانی از آنها استفاده می شود. وی افزود: عراقی ها از پسر بچه های کوچک تا پیرمردان ناتوان را به زور شلاق مجبور به کار می کنند و در اثر کار فراوان و تماس دست اسیران با سیمان، پوست دست همگی آنها از بین رفته است. یکی دیگر از اعضای این گروه در مورد وضع غذای اردوگاه ها گفت: در اردوگاه ها دو وعده غذا به اسیران داده می شود که به علت فاسدبودن گوشت ها و خام بودن برنج و آلودگی ظرف های غذا، اکثر اسرا مریض و بستری هستند.»(۱)

۱

در پی اقدام نخست وزیر در معرفی آقایان علی اکبر ناطق نوری و علی اکبر ولایتی به مجلس شورای اسلامی به منظور تصدی پست وزارت کشور و وزارت امور خارجه، نمایندگان مجلس شورای اسلامی امروز پس از بررسی های لازم و سخنان موافق و مخالف در این باره، با ۱۷۴ رأی موافق، ۶ رأی مخالف و ۶ رأی ممتنع به آقای ناطق نوری و ۱۵۵ رأی موافق، ۱۹ رأی مخالف و ۱۲ رأی ممتنع به آقای ولایتی، رأی اعتماد دادند.»(۲)

۲

دولت عراق برای فراهم شدن شرایط میزبانی اجلاس هفتم سران کشورهای عضو عدم تعهد در بغداد در سال آینده، دست به اقدامات تبلیغاتی زده و به همین منظور از وزیران کار کشورهای غیرمتعهد دعوت کرده است تا از آن کشور بازدید کنند. در جریان بازدید این افراد ملاقاتی نیز با صدام حسین ترتیب داده شده است.

خبرگزاری یونایتدپرس درباره سخنان رئیس جمهور عراق در این دیدار گزارش داد: «صدام از ایران دعوت کرد تا برای پایان دادن به جنگ ۴۲۷ روزه بین دو کشور وارد مذاکره شود. وی

ص: ۱۰۰۸

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۰، ۲۵/۹/۱۳۶۰، صص ۳ - ۲، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۴/۹/۱۳۶۰.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۵/۹/۱۳۶۰، ص ۷.

مجدداً متذکر شد که ایران باید حاکمیت عراق بر رودخانه شط العرب [اروندروود] را بپذیرد. صدام به گروهی از نمایندگان کشورهای غیرمتعهد که از عراق بازدید می کنند گفت: هنگامی که مقامات ایرانی قادر شوند برای پایان دادن به جنگ تصمیم بگیرند، عراق خشنود خواهد شد. رئیس جمهور عراق گفت: عراق نه از روی وحشت که در احترام به اصول عدم تعهد، آتش بس را فوراً خواهد پذیرفت و ملت ایران را محترم خواهد شمرد. صدام بار دیگر متذکر شد که ایران باید مرزهای بین المللی عراق را به رسمیت بشناسد. رئیس جمهور عراق مکرراً گفته است که ایران باید کنترل عراق بر شط العرب [اروندروود] را به رسمیت بشناسد. (۱)

صدام حسین همچنین در بخش دیگری از این سخنرانی که نیویورک تایمز آن را منتشر کرده است، از عملکرد هیئت های صلح انتقاد و آنها را به فعالیت در جهت مخالف اهداف موردنظر متهم کرد. به نوشته این روزنامه، صدام حسین مجدداً برای چندمین بار خواستار خاتمه جنگ شده و به ایران پیشنهاد صلح داده است. این روزنامه می افزاید: صدام حسین در سخنرانی خود در کنفرانس وزیران کار کشورهای عضو جنبش عدم تعهد مدعی شده است که برخی از اعضای گروه های میانجیگری که تا به حال برای شرکت در مذاکرات صلح بین تهران و بغداد در رفت و آمد بوده اند، عملاً در جهت مخالف اهداف عنوان شده خود قدم برداشته اند و به جای درنظرداشتن منافع ایران و عراق، به منافع دیگران خدمت کرده و غالباً در امر ایجاد صلح سستی و اهمال ورزیده اند. (۲)

بنا بر گزارش منبع دیگری که به متن کامل تر سخنران رئیس جمهور عراق دسترسی داشت، صدام حسین در مروری کلی بر مأموریت هیئت های صلح، با اشاره به گزارش یک هیئت صلح مأمور از طرف کشورهای عضو جنبش عدم تعهد، از عملکرد این هیئت انتقاد کرده است. این منبع نوشته است: «با چشم پوشی از کلیه دشمنی هایی که ایران بر علیه کشور ما مرتکب شد، مقامات ایران باز مسئله پیشنهاد صلح را که از سوی ما [مطرح] می شود رد می کنند و آن را دلیل بر ضعف ما می دانند و فکر می کنند که باید به جنگ ادامه بدهند و این کار را انجام می دهند. پس خود شما قضاوت کنید که این چه نیرویی است که این افکار را به وجود می آورد. این نیرو چه داخل منطقه باشد و چه خارج، کلاً خیر و صلاح ایران و عراق را نمی خواهد و این نیرو از این جنگ بهره های فراوان سیاسی یا اقتصادی می برد و بعد از جنگ نیز خواهد برد. هیئتی از کشورهای غیرمتعهد تشکیل شد که به ایران و عراق سفر کرد. سخنی از عراق شنید و سخنی نیز از ایران. هیئتی نیز از کنفرانس اسلامی در طائف تشکیل شد که به تهران و بغداد سفر کرد. نماینده ای از سازمان ملل متحد که پالمه باشد نیز آمد، ولی کدام یک از اینها واقعیت را به مردم گفتند؟ و نیز کدام یک از اینها واقعیت را آن طور که مطلع شده بودند، به سازمان هایی که آنها را فرستاده بودند، گفتند؟ بی پرده می توانم بگویم که احياناً سهل انگاری هایی، شاید هم عمدی، از آن نماینده یا دیگری احساس می شود که اسم

ص: ۱۰۰۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۱، ۲۶/۹/۱۳۶۰، ص ۴، بیروت - خبرگزاری یونایتد پرس، ۲۳/۹/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۲، ۲۷/۹/۱۳۶۰، ص ۶، واشنگتن - خبرگزاری پارس، ۲۶/۹/۱۳۶۰.

نمی برم. این هیئت باشد یا دیگری، این سهل انگاری ها براساس جنگ طلبی و ارزش هایی معین که نه به نفع جنبش عدم تعهد و اهداف آن و نه به نفع مصالح ایران و عراق می باشند، طرح ریزی شده اند و چه بسا در جهت منافع و مصالح دیگر و "ان بعض الظن اثم". به هر حال، فکر نمی کنم هیچ کدام از شما خواهان این باشد که یکی از طرفین تسلیم شویم؛ ملت ما نیز این را نمی خواهد و نمی پذیرد. ما به جنگ خود با ظلم ادامه خواهیم داد. تا همین امروز خود آنها اعلام می دارند و خبرگزاری های شما می توانند این حقایق را به طور رسمی در اختیار شما بگذارند.

... هر وقتی که مقامات ایرانی بتوانند تصمیمی در مورد پایان جنگ بگیرند و به مرز و حدود عراق آن چنان که در معاهدات بین المللی که بین دو کشور منعقد شده اند، اعتراف کنند، عراق خیلی خوشحال خواهد شد و با پایان جنگ موافقت خواهد کرد و به ایران احترام خواهد گذاشت. البته به خاطر ملت و دولت ایران؛ و نه از روی ترس، بلکه در جواب مبادی مورد عقیده ما و احترام به مبادی جنبش عدم تعهد که به آن اعتقاد و ایمان داریم»^(۱)

۱

امروز بر اثر یک انفجار شدید، ساختمان شش طبقه سفارت عراق در بیروت به کلی ویران شد و ۱۲۰ نفر از عوامل سفارت عراق کشته یا زخمی شدند. به گزارش خبرگزاری فرانسه، این حادثه زمانی رخ داد که یک خودرو با پشت سر گذاشتن حلقه های حفاظتی ساختمان وارد محوطه سفارتخانه شد و بلافاصله یک انفجار بزرگ اتفاق افتاد. رادیو کتاب لبنان نیز علت انفجار را ورود یک خودرو حاوی مواد منفجره به ساختمان مذکور اعلام کرد. این رادیو در تشریح چگونگی وقوع انفجار گزارش داد: «یک خودرو پس از عبور از موانع امنیتی سفارت بغداد، وارد طبقه همکف این ساختمان شد و در پی شلیک نگهبان ساختمان، خودرو منفجر شد.» به گزارش رادیو بیروت: «در زمان وقوع انفجار، سفیر عراق در ساختمان سفارتخانه حضور نداشت. در حالی که هیچ فرد و گروهی [مسئولیت] وقوع این انفجار را برعهده نگرفته است، خبرگزاری عراق سرویس مخفی دولت، ایران و سوریه را عامل وقوع این انفجار معرفی کرد.»^(۲)

۲

با وجود اینکه مقامات ایران اعزام یک گروه مسلح به کشور بحرین را تکذیب کردند، امروز شش کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس (عربستان سعودی، کویت، قطر، امارات متحده عربی، بحرین و عمان) با انتشار بیانیه ای آنچه را تلاش برای تحریک خرابکاری در بحرین خواندند، بدون ذکر نام ایران، محکوم کردند.

ص: ۱۰۱۰

۱- اسناد تکمیلی عملیات طریق القدس، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: پیوست گزارش نوبه ای شماره ۴۳۹، ۲۶/۹/۱۳۶۰، صص ۲۳۷ - ۲۳۶؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۰، ۲۵/۹/۱۳۶۰، صص ۵۷، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۲۴/۹/۱۳۶۰.

۲- روزنامه کیهان، ۲۵/۹/۱۳۶۰، صص ۱۶؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۱، ۲۶/۹/۱۳۶۰، صص ۷ -

۶، بیروت - خیرگزاری فرانسه، ۲۵/۹/۱۳۶۰؛ و- خیرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵/۹/۱۳۶۰، ۲۷۰، ص ۵۴،
بخش عربی رادیو بیروت، ۲۴/۹/۱۳۶۰.

به گزارش آسوشیتدپرس، خبرگزاری خلیج به نقل از بیانیه دبیرکل این شورا، که در ریاض مستقر است، گزارش داد این تلاش دخالتی آشکار در امور بحرین می باشد و به قصد ایجاد مشکل و هرج و مرج انجام شده است. این بیانیه بدون ذکر نام ایران می افزاید، چنین طرز تفکری نقض حاکمیت یک کشور عضو شورای همکاری های خلیج (فارس) محسوب می شود. این خبرگزاری به نقل از عبدالله بشاره، دبیرکل کویتی شورا، اعلام کرد: این اقدام، مخالفت با اراده مردم خلیج (فارس) برای گزینش سیاستی مستقل از نفوذ خارجی است. آسوشیتدپرس می افزاید: در همین حال، قطر، کویت و دیگر کشورهای خلیج فارس با انتشار بیانیه های مشابهی تأکید کردند که در برابر هرگونه اقدام برای ایجاد بی ثباتی، دوشادوش بحرین استقامت خواهند کرد.^(۱)

خبرگزاری آلمان نیز ضمن اعلام هماهنگی این شش کشور در حمایت از بحرین، درباره ماهیت این گروه از کشورهای عربی منطقه اعلام کرد: شش کشور عربی در زمینه های اقتصادی، سیاسی و نظامی همکاری دارند و در برابر جنگ ایران و عراق موضعی بی طرفانه در پیش گرفته اند؛ هرچند این کشورها به کمک های غیرنظامی خویش به بغداد اعتراف کرده اند.^(۲)

ص: ۱۰۱۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵/۹/۱۳۶۰، ۲۷۰، ص ۱۲، ریاض - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۴/۹/۱۳۶۰.

۲- همان، ص ۱۲، بیروت - خبرگزاری آلمان، ۲۴/۹/۱۳۶۰.

در ادامه اقدامات نیروهای خودی برای اجرای عملیات در چند قله شیاکو (انار، بزنیلی، چاله واران و فریدون کوشیار)، نیروهای مشترک سپاه و ارتش (۳۰۰ نفر از سپاه و یک گروهان از ارتش) با تاریک شدن هوا به این اهداف حمله کردند و در یک نبرد سخت و سنگین موفق به تصرف قله انار و قسمتی از قله بزنیلی شدند، اما به دلیل مقاومت سرسختانه دشمن و شهید یا مجروح شدن اکثر فرماندهان عملیاتی، نیروهای خودی از ادامه عملیات باز ماندند.

ساعت ۸ صبح نیز تعدادی نیروی کمکی برای تکمیل تصرف بزنیلی وارد عمل شدند که به دلیل زخمی شدن فرمانده آنان عملیات ناموفق ماند. با وجود آنکه پیروزی های به دست آمده در این عملیات نسبی بود، هم زمان با اجرای این عملیات، نیروهای خودی برای تقویت برخی مواضع خودی و تسلط دید و تیر تانک بر مواضع دشمن، چند تانک را در دشت تک میان جابه جا کردند.^(۱)

براساس حوادث روزهای گذشته می توان چنین نتیجه گیری کرد که فشار ارتش عراق با آوردن یگان های جدید و تازه نفس و افزایش حجم آتش و بمباران مواضع نیروهای ایرانی هر روز بیشتر می شد، اما مقاومت نیروهای خودی در پنج روز گذشته سبب بی نتیجه ماندن اقدامات دشمن شد.^(۲)

گلوله باران اماکن مسکونی به وسیله توپخانه های عراق امروز شدت کمتری داشت. همچنین از شدت گلوله باران شهر آبادان نیز که هر روز انجام می شود کاسته شده بود و فقط محوطه گمرک این شهر چند بار به وسیله گلوله های توپ و خمپاره هدف قرار گرفت که به آتش سوزی چند نقطه و وارد شدن خسارت هایی انجامید.^(۳)

ص: ۱۰۱۳

۱- گزیده اسناد عملیات مطلع الفجر (آماده سازی، تشریح و جمع بندی عملیات)، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۷۸، از تاریخ ۲۰/۹/۱۳۶۰ تا ۲۵/۱۱/۱۳۶۰، ص ۴۱.

۲- سید یعقوب حسینی و محمد جوادی پور، ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۵، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش، ۱۳۷۳، ص ۲۵۵؛ و- گزیده اسناد عملیات مطلع الفجر، پیشین، صص ۴۱ - ۳۹؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱.

۳- سند شماره ۴۲۷۲۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار خوزستان، ۲۶/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

پاک سازی ۲ روستا در حوالی تکاب، حمله به یک پایگاه ضد انقلابیون در کامیاران و پاک سازی روستایی در اطراف نقده از جمله اقدامات نیروهای نظامی در مناطق شمال غرب ایران بود. امروز همچنین بر اثر اقدامات افراد مسلح وابسته به گروه های غیر قانونی در این مناطق یک درجه دار ژاندارمری شهید و ۲ سرباز زخمی شدند.

نیروهای خودی متشکل از افراد سپاه و تیپ نوهد، دو روستای داش بلاغ و قوجه را (در هشت و ده کیلومتری غرب تکاب) که محل استقرار نیروهای مسلح غیرقانونی بود، پاک سازی کردند. در این عملیات ۲۰ تن از افراد مسلح غیرقانونی کشته و ۳ تن زخمی شدند. از افراد خودی نیز ۵ پاسدار و یک سرباز زخمی شدند. (۱)

همچنین به گزارش فرماندهی منطقه ۷ سپاه کشور (استان های کردستان، باختران، ایلام و همدان) در حمله چریکی افراد سپاه به یکی از پایگاه های نیروهای مسلح غیرقانونی در منطقه عمومی کامیاران در جنوب سنندج که با آتش پشتیبانی ارتش انجام شد، ۲۰ تن از افراد مسلح غیرقانونی کشته و ۱۰ تن زخمی شدند. از افراد خودی نیز یک تن زخمی شد. (۲)

نیروهای سپاه پاسداران در عملیات دیگری، روستای چپانه (در سه کیلومتری غرب نقده) را پاک سازی کردند. در این پاک سازی یکی از فتودال های منطقه غرب اشنویه که با حزب بعث عراق و حزب دمکرات کردستان ایران ارتباط داشت و از عوامل اصلی در خرید و فروش سلاح در منطقه بود، زخمی و دستگیر شد. در این اقدام ۱۹ تن از همراهان وی که مسلح بودند نیز دستگیر شدند. (۳) همچنین در مهاباد، نیروهای مسلح غیرقانونی با ترور یکی از درجه داران ژاندارمری وی را به شهادت رساندند. (۴)

در سردشت و پایگاه گوزله در شمال بانه نیز برخورد یک گلوله توپ و یک گلوله خمپاره موجب زخمی شدن ۲ سرباز شد. (۵)

امروز گروه های مسلح برانداز در شهرهای آمل و پاوه دو عملیات تروریستی انجام دادند که به زخمی شدن ۳ پاسدار انجامید. گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در روستای رزکه (در پانزده کیلومتری آمل) یکی از نیروهای سپاه را ترور کردند. این شخص که از ناحیه دست زخمی شده بود به بیمارستان انتقال یافت. (۶)

در شهرستان پاوه نیز گروه های مسلح برانداز یک نارنجک در موتور خودرو امام جمعه این شهر تعبیه کرده بودند که به محض استارت زدن راننده و چرخش تسمه پروانه، نارنجک منفجر شد و راننده و محافظ امام جمعه از ناحیه پا زخمی شدند. در این اقدام به موتور خودرو نیز خساراتی وارد شد. گفتنی است در زمان وقوع حادثه انفجار، امام جمعه در داخل خودرو نبود. (۷)

۱- سند شماره ۲۹۴۰۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرمانده نزاچا (مد عملیات)، شماره ۱۱۱، ۲۶/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۲۹۴۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۲۷/۹/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماچا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۵/۱۰/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۱۵۳۹۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه عملیات منطقه ۷ به طرح و برنامه عملیات ستاد مرکز، ۲۷/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۲- سند شماره ۵۷۳۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده منطقه ۷ (کرمانشاه) به فرمانده مرکز، ۲۶/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۲، ۲۷/۹/۱۳۶۰، صص ۶ - ۵، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۶/۹/۱۳۶۰؛ و- روزنامه اطلاعات، ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۴، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

۴- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵- سند شماره ۲۹۴۳۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۲۶/۹/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶- سند شماره ۴۴۸۶۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنامه منطقه ۳ (جهت اطلاع فرماندهی کل سپاه) از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۳، ۲۵/۹/۱۳۶۰، ص ۱.

۷- سند شماره ۴۷۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری کرمانشاهان به استانداری باختران، ۲۵/۹/۱۳۶۰، ص ۴.

نیروهای سپاه همدان یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را در این شهر شناسایی و تصرف کردند. امروز همچنین سپاه پاسداران تهران و اصفهان از عملکرد چند روز گذشته خود علیه گروه های مسلح برانداز گزارش دادند.

نیروهای سپاه همدان در یک درگیری سه ساعته موفق به تصرف یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در منطقه رکنی این شهر شدند. افراد سپاه پس از شناسایی این خانه، با مراجعه به آن، درخواست شناسایی هویت ساکنان را کردند، ولی فردی که در را گشوده بود با غافلگیر کردن افراد سپاه اقدام به فرار کرد که با تعقیب نیروهای پاسدار و بی توجهی وی به هشدار ایست، هدف گلوله قرار گرفت و به هلاکت رسید. در همین زمان، ۲ عضو دیگر سازمان با یکی از افراد سپاه که وارد منزل شده بود، درگیر شدند که یکی از آنها با به جا گذاشتن اسلحه فرار کرد و دیگری به خانه های اطراف پناه برد. با پیش آمدن این وضعیت، پاسداران حاضر در محل به منظور برقراری امنیت و فراهم کردن زمینه های لازم برای دستگیری افراد داخل منزل، خانه های اطراف را تخلیه کردند و ضمن اعلام وضعیت، از افراد سازمان خواستند که تسلیم شوند. در این شرایط یکی از تروریست ها به طرف افراد سپاه تیراندازی کرد، اما، به دلیل نتیجه نگرفتن از تیراندازی ها و ناامید شدن از دیگر افراد سازمان، با انفجار یک نارنجک خودکشی کرد. در ادامه درگیری، نفر سوم نیز در تیراندازی متقابل کشته شد و نفر چهارم که قصد فرار از طریق پشت بام را داشت از ناحیه پا هدف گلوله قرار گرفت، اما متواری شد. (۱) طبق گزارش مرکز اطلاعات سپاه منطقه ۷، یکی از افرادی که در این درگیری کشته شد، فرمانده نیروهای سازمان در شهرستان درود بود که به دلیل متلاشی شدن تشکیلات آن شهر، برای ادامه فعالیت به همدان آمده بود.

در بازرسی از این محل، ۵ قبضه انواع سلاح، ۲ عدد نارنجک، مقادیری تی.ان.تی، دینامیت، خرج پلاستیکی و انواع چاشنی، چند طرح عملیاتی، کروکی مراکز دولتی و نظامی و اسامی افراد متعهد و انقلابی به همراه کروکی محل زندگی آنها به دست آمد. (۲)

روزنامه اطلاعات درباره فعالیت سپاه تهران به نقل از یکی از مسئولان روابط عمومی این ارگان نوشته است: «طی چند روز اخیر ۳ تن از اعضای سازمان ضدخلقی منافقین توسط سپاه تهران دستگیر شدند و یک نفر نیز به هلاکت رسید. یکی از خانه های امن منافقین که از چند روز قبل شناسایی و تحت نظر برادران سپاه پاسداران تهران قرار گرفته بود، به تصرف درآمد. هنگام تصرف این خانه بین برادران سپاه و منافقین درگیری به وجود آمد که در این درگیری یکی از منافقین به هلاکت رسید و یکی دیگر دستگیر و تحویل مقامات قضایی شد.» این مسئول افزود: «۲ منافق دیگر از شاخه های اصفهان و کرمان که از مدت ها قبل متواری بودند و مخفیانه در تهران زندگی می کردند، توسط برادران سپاه پاسداران تهران مورد شناسایی قرار گرفته و دستگیر شدند.» (۳)

ص: ۱۰۱۵

۱- طبق اعلام مرکز اطلاعات سپاه منطقه ۷، این سومین باری است که فرد مزبور در درگیری های به وجود آمده موفق به فرار شده است.

- ۲- سند شماره ۲۷۰۱۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات منطقه ۷ به اداره مرکزی اطلاعات، ۲۴/۹/۱۳۶۰، صص ۳ - ۱؛ و- روزنامه کیهان، ۲۸/۹/۱۳۶۰، ص ۴، همدان - خبرگزاری پارس.
- ۳- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۹/۱۳۶۰، ص ۱۳.

روابط عمومی سپاه اصفهان نیز درباره عملکرد سپاه این شهر در مقابله با گروه های غیرقانونی گزارش داد. به نوشته روزنامه اطلاعات، مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان اظهار کرد که ۴۵ نفر از اعضا، هواداران و کادرهای بالای منافقین، پیکار، دمکرات، چریک های فدایی اقلیت و همچنین مسئول تبلیغات حزب دمکرات در اصفهان با تلاش برادران انتظامات شهری سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان و با همکاری سازمان اطلاعات ۳۶ میلیونی و برادران بسیج دستگیر شدند و تعدادی سلاح و مقادیری مهمات شامل: ۳ قبضه ژ ۳ به همراه چندین خشاب اضافی، تعدادی خشاب کلاشینکف، تعدادی سرنیزه، مقادیر زیادی فشنگ، ۲ قبضه سلاح کمری از نوع کلت کالیبر ۴۵ و تعداد زیادی مجلات، کتب و نشریه ممنوعه کشف و ضبط شد. (۱)

۱

امام خمینی در دیدار گروه های مختلف مردم (۲) با ایشان درباره اهمیت وحدت در بین مسلمانان و منشأ گرفتاری های اصلی مسلمانان سخنانی بیان کرد. محورهای اصلی سخنان ایشان عبارت اند از: همبستگی اقشار گوناگون به ویژه حوزه های علمیه و دانشگاه، اظهار گلایه از سران کشورهای اسلامی به دلیل رفتارها و عملکرد مغایر با اصول اسلامی آنها که به تصمیم رژیم صهیونیستی در الحاق بلندی های جولان به خاک این رژیم انجامید، توصیه به ملت های مسلمان منطقه برای قیام و ایستادگی در مقابل رژیم اشغالگر قدس، ناامیدی از دولت های منطقه برای احقاق حقوق خود در برابر رژیم غاصب صهیونیستی، قابلیت استفاده از سلاح نفت در مقابل قدرت های شرق و غرب، تسلط اقلیت وابسته به قدرت های بزرگ به عنوان حکمرانان کشورهای اسلامی و تأکید بر حضور اقشار گوناگون در جبهه های جنگ برای جلوگیری از انسجام دوباره دشمن.

ایشان فرمودند:

«اینکه گروه های مختلف نظامی و غیر نظامی، روحانی و دانشجو و سایر طبقات در یک محل مجتمع و با یک مقصد مشغول فعالیت هستند یا می شوند، از برکات اسلام و انقلاب اسلامی است. کجا شما آقایان می توانستید در رژیم سابق - که دل بسته بود به جدا کردن روحانی از دانشگاه و نظامی از غیر نظامی و هر گروهی را در مقابل گروه دیگر با تحریکات و تبلیغات قرار دادن - در یک مجلس مجتمع بشوید و روی یک مقصد، آن هم مقصد پیشبرد اسلام و انقلاب اسلامی و تحکیم جمهوری اسلامی، همه فعالیت داشته باشید؟»

ما از دست امریکا نباید خیلی گله کنیم، ولو ام الفساد اوست، لکن از کشورهای اسلامی و از حکومت های اسلامی باید شکوه کنیم و فریاد بزنیم. اسلام این قدر برای اجتماع و برای وحدت

ص: ۱۰۱۶

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۵/۹/۱۳۶۰، ص ۴، اصفهان.

۲- در این دیدار، فرمانده، رؤسای ستاد و سیاسی ایدئولوژیک، فارغ التحصیلان دانشکده افسری ژاندارمری، اعضای شورای وحدت حوزه و دانشگاه، آقای موسوی تبریزی (دادستان کل انقلاب)، کارکنان قضایی دادستانی کل انقلاب، کارکنان اداره

ارشاد و گزینش نیروی انسانی، مسئولان و هنرجویان آموزشگاه بهیاری نیروی هوایی و رزمندگان عازم جبهه های نبرد حضور داشتند.

کلمه، هم تبلیغ کرده است و هم عمل کرده است؛ یعنی روزهایی را پیش آورده است که با خود این روزها و انگیزه این روزها تحکیم وحدت می شود مثل عاشورا و اربعین. و قرآن کریم پافشاری دارد در این مطلب که متفرق نباشند مردم، مسلمین از هم، و ید واحده باشند و معتصم به "حبل الله" باشند.^(۱) امریکا باید به حسب آن تزی که دارد [عمل کند]. و آنکه اختلاف بین مسلمین بیندازد و بهره برداری کند و همه حیثیت مسلمین را و دارایی مسلمین را و ذخایر مسلمین را بچاپد و مسلمین را به حال مصرف گرا نگه دارد.

آنها البته روی مقاصد پلید خودشان این مسائل را پیش می آورند و ما هم از آنها توقع اینکه این طور نباشند نداریم، اما مسلمین؛ یعنی سران مسلمین، اینها را ما از آنها شکایت داریم و باید فریاد بزیم از دست اینها که خودشان را طرف دار اسلام معرفی می کنند و برخلاف نص قرآن کریم و برخلاف سنت رسول الله اعظم عمل می کنند و برخلاف مصالح کشورهای زیردست خودشان عمل می کنند. مشکل مسلمان ها این حکومت هایی است که بر آنها دارند حکومت می کنند و این اختلافاتی است که با دست خود آنها در بین خودشان ایجاد می شود.

اگر نبود این طرح امریکا و طرح دوم امریکا به دست فهد و طرح هایی هم که بعدها خواهند درست کرد، اسرائیل به خودش حق نمی داد که بیاید و ارتفاعات جولان را به خاک خودش ملحق کند. این طرح ها موجب اختلاف شد و راه را باز کرد برای اسرائیل و شما گمان نکنید که قضیه، ارتفاعات جولان است فقط؛ قضیه بیشتر از این مسائل است.

... ملت ها اگر نشسته اند که این دولت ها برای آنها جلو اسرائیل را بگیرند و جلو قدرت های دیگری که اینها را می خواهند به ذلت بکشند و ذخایر آنها را ببرند، این توقع بیجایی است. شما ببینید که بین خود اعراب با این طرح ها اختلاف انداخته اند. بین حکومت اسلامی ما می خواهند با یک تبلیغاتی اختلاف بیندازند؛ تبلیغ به اینکه اسلحه از اسرائیل می خردند؛ تبلیغ به اینکه تروربازی ها را اینها دارند درمی آورند و در بحرین چه کردند.

اینها همه نقشه هایی است که برای مسلمین کشیده اند و راه اختلاف را هرروز بیشتر باز می کنند و شکاف بین حکومت ها را هم هرروز زیادتر می کنند و نتایجی که باید بگیرند شروع کردند.

قضیه ضمیمه شدن بلندی های جولان به خاک غاصب اسرائیل، این ابتدای قضیه است و اسرائیل با پشتیبانی امریکا اعتنا به سازمان های دست نشانده امریکا ندارد؛ هر چه می خواهند مخالفت کنند، او کار خودش را انجام می دهد.

مسلمان ها نشینند که حکومت هاشان برایشان عمل بکنند و اسلام را از دست صهیونیسم نجات بدهند. نشینند که سازمان های بین المللی برای آنها کار بکنند. ملت ها خودشان باید قیام کنند در مقابل اسرائیل. ملت ها باید خودشان قیام کنند و حکومت های خودشان را وادار کنند که در مقابل اسرائیل بایستند و اکتفا نکنند به محکوم کردن.

ص: ۱۰۱۷

۱- سوره آل عمران، آیه ۱۰۳: «وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا هَمَّةً بِه رِيسْمَانِ خِدا چنگک بیندازید و متفرق نشوید.»

... شما که حربه نفت در دستتان هست و اگر یک روز نفت را ببینید بر غرب و بر شرق، به اطاعت شما درمی آید، شما هدیه می کنید از قیمت نفتتان به امریکا و سایر قدرت های بزرگ و خودتان را به اسارت می کشید. اینهاست که برای مسلمین و برای اسلام ضربه است. آنها هر تهمتی می خواهند می زنند به کشور اسلام، به کشور ایران، که از اولی که نهضت پیدا شده است و قبل از او این ملت با اسرائیل مخالف بوده است و یکی از مخالفان هائی که با محمدرضای معدوم داشتند همین بود که چرا به اسرائیل کمک می کند. حالا- این بوق هائی که از گلوی امریکا و از گلوی بستگان امریکا به او نفخ می شود، اینها ایران را متهم می کنند که اسلحه از اسرائیل می خرد و بعضی مطرودین خود ایران هم تأیید می کنند این را.

گرفتاری مسلمین این است که با داشتن این همه ذخایر، این همه اراضی و دارابودن یک میلیارد - تقریباً - جمعیت، به واسطه کج روی یک دسته اقلیتی که در رأس واقع شده اند، باید مطیع قدرت های بزرگ باشد. حالا که ایران از این قید اسارت بیرون آمده است و با مشت در دهان امریکا و سایر قدرت ها کوبیده است و آنها را بیرون کرده است از کشور خودش و روحانی و دانشگاهی، ارتشی و ژاندارمری و ملت همه با هم منسجم شده اند، نخواهند گذاشت که قدرت های دیگری در اینجا دخالت کند.

... برادران من، برادران ارتشی، برادران نظامی، برادران پاسدار، برادران روحانی، برادران دانشگاهی، برادران کشاورز و صنعتگر و سایر قشرها، این انسجامی که شما دارید قدرش را بدانید؛ اسلام در کشور شما تجلی کرده است؛ نور خدا در کشور شما جلوه گر شده است؛ قدر این جلوه الهی را بدانید. به فعالیت های خودتان هر چه می توانید ادامه بدهید و ازدیاد بدهید؛ فعالیت خودتان را زیاد کنید. ارتشیان و پاسداران و بسیج و سایر قوای مسلح و سایر قوای مردمی در محلی که هستند و در جبهه ها که هستند، به فعالیت خودشان ادامه بدهند و فعالیت خودشان را زیاد کنند و دست این جنایتکارها را از کشور خودشان کوتاه کنند؛ به آنها مهلت ندهند که منسجم کنند خودشان را و از طرف جاهای دیگر و قدرت های دیگر به آنها کمک برسانند؛ مجال به آنها ندهند. برادران، جوانان پشت جبهه، توجه کنند که باید فعالیت کنند و باید داوطلبانه بروند به این جنگ و این مسئله را زود حلش کنند. فعالیت جوان ها گرچه زیاد است، لکن باید زیادتر بشود و هرروز از روز قبل بهتر باشد و خودشان را آماده کنند برای اینکه در مقابل این قدرت های بزرگ ایستادگی کنند.»(۱)

۱

امروز کاردار موقت جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل نامه ای را که اطلاعیه وزارت امور خارجه ایران به آن پیوست شده بود، به دبیرکل سازمان ملل تحویل داد. در این اطلاعیه علاوه بر اشاره به حملات هواپیماهای عراقی به شهرهای ایلام، دزفول و اهواز در روزهای ۱۸، ۱۹ و ۲۰ آذرماه و اقدام نظامیان عراقی در شکنجه و کشتار مردم غیرنظامی و اسیران جنگی و نیز سکوت مجامع بین المللی، از دبیرکل سازمان ملل درخواست شده است که نماینده ای به منظور تهیه گزارش به مناطق موردنظر ایران اعزام کند. متن کامل اطلاعیه وزارت خارجه ایران به این شرح

ص: ۱۰۱۸

امام خمینی، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، صص ۴۴۳ - ۴۳۷.

است: (۱) «براساس گزارش های شاهدان و نیز نیروهای نظامی جمهوری اسلامی ایران، رژیم عراق یک بار دیگری توجهی خود را به کلیه کنوانسیون های بین المللی درباره مقررات بشردوستانه در جنگ نشان داد و بیشترین وحشیگری و بی رحمی را علیه شهروندان غیرنظامی ایران و نیز اسیران جنگ مرتکب شد. برخی از این اقدامات جنایتکارانه عراق به شرح ذیل است:

۱. در ۹ دسامبر (۱۸ آذر) یک روز قبل از روز بین المللی حقوق بشر، عراق مراکز غیرنظامی شهر ایلام را هدف حملات هوایی و موشکی قرار داد که به شهادت ۲۱ غیرنظامی بی گناه از جمله یک کودک سه ساله و مجروح شدن ۵۰ غیرنظامی از جمله چند کودک منجر شد. در ۱۰ دسامبر (۱۹ آذر) روز بین المللی حقوق بشر، عراق مراکز غیرنظامی شهر دزفول را هدف حملات هوایی و موشکی قرار داد که به شهادت ۲۰ غیرنظامی و مجروح شدن ۱۱۰ غیرنظامی دیگر و انهدام ۱۰۰ خانه منجر شد. در ۱۱ دسامبر (۲۰ آذر) یک روز بعد از روز بین المللی حقوق بشر، عراق شهر اهواز را هدف حملات هوایی و موشکی قرار داد که به شهادت ۹ زن، کودک و مرد و مجروح شدن ۶۵ غیرنظامی دیگر منجر شد. اقدامات مذکور یادآور جنایات رژیم عراق در روز بین المللی حقوق بشر است.

۲. پرسنل ارتش عراق دائماً مردم ایران را در مناطقی که هنوز در اشغال خود دارند، اذیت و آزار می کنند.

۳. طبق گزارش های رسیده، پرسنل ارتش عراق مردم غیرنظامی بی گناه و نیز اسیران جنگی ایران را شکنجه و حتی اعدام می کنند.

در پانزده ماه گذشته از جنگ ناعادلانه عراق به ایران، جامعه بین المللی تنها نظاره کننده بوده و فقط به خاتمه بخشیدن مخاصمات بسنده کرده است و متجاوزان عراقی به قربانی کردن مردم ایران ادامه داده و اقدامات تجاوزگرانه خود را طولانی ساخته اند. سکوت جامعه بین المللی درباره جنایاتی که عراق علیه ایرانی ها مرتکب شده، در تاریخ ثبت خواهد شد و مسئولیت اخلاقی در این سکوت، متوجه اعضای جامعه بین المللی خواهد بود. ما در این مورد از سازمان ملل می خواهیم ضمن اطلاع از جنایاتی که عراق مرتکب می شود، نماینده ویژه ای را برای بازدید از مناطق جنگی و تهیه گزارش برای این سازمان اعزام کند. (۲)

۱

رادیو کلن در گزارشی مدعی شد که ایران از امریکا درخواست خرید لوازم هواپیماهای جنگی کرده و این درخواست از سوی وزارت دفاع امریکا رد شده است. به گزارش این رادیو، وزارت دفاع ایالات متحده امریکا تقاضای دولت ایران مبنی بر تحویل وسایل یدکی برای هواپیماهای جنگی از نوع اف ۱۴ به این کشور را رد کرد. تصویب فروش مهمات و تجهیزات نظامی به

ص: ۱۰۱۹

۱- این نامه در تاریخ ۱۸ دسامبر مطابق با ۲۷ آذرماه، با شماره سند S/۱۴۸۰۲ شورای امنیت و شماره سند A/۳۶/۸۴۲ مجمع عمومی سازمان ملل ثبت شده است.

۲- جنگ ایران و عراق در اسناد سازمان ملل، ترجمه محمدعلی خرمی، جلد اول، تهران: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس (مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران)، ۱۳۷۸، صص ۱۰۱ - ۱۰۰.

دیگر کشورها برعهده وزارت دفاع امریکاست. از محافل مطلع در تهران خبر می رسد که از ۷۹ فروند هواپیمای جنگی اف ۱۴ بیشتر آنها به دلیل کمبود وسایل یدکی قابل استفاده نیستند. (۱)

خبرگزاری پارس نیز در جمع بندی گزارش صبحگاهی رادیو بی بی سی درباره مخالفت امریکا با تحویل سلاح به ایران و وضعیت کلی هواپیماهای فانتوم ایران، اعلام کرد: امروز صبح بی بی سی در برنامه خبری خود پس از اشاره به موافقت امریکا با فروش اسلحه به اسرائیل و بعضی دیگر از کشورهای موردنظر و بیان این مطلب که امریکا با فروش اسلحه به کشورهایمانند ایران که در آنها جنبش ضد امریکایی وجود دارد، مخالف است، به موقعیت فانتوم های ایرانی اشاره و اظهار کرد که ایران در حال حاضر شدیداً به قطعات فانتوم نیازمند است و از ۸۰ فانتوم ایران بیشتر آنها به دلیل نبود قطعات قابل استفاده نیستند. در ضمن، قرار بوده است که یک شرکت بین المللی این قطعات را برای ایران خریداری کند، ولی به دلیل آنکه این سفارش ها برای ایران بوده از فروش آنها سر باز زده و این قطعات را در اختیار خریدار رابط قرار نداده است. (۲)

۱

به دنبال وقوع انفجار سه روز پیش در حومه لندن، امروز خبرگزاری فرانسه از دستگیری سه ایرانی در این باره خبر داد. این در حالی است که سازمان مجاهدین خلق (منافقین) سعی دارد این حادثه را اقدامی علیه نیروهای خود جلوه داده و از آن بهره برداری تبلیغاتی کند.

به گزارش خبرگزاری فرانسه، پلیس انگلستان پس از تحقیق درباره حادثه انفجار بمبی که روز یکشنبه (۲۲/۹/۱۳۶۰) در مرکز لندن سبب مرگ ۲ تن و مجروح شدن یک نفر شد، ۳ ایرانی را در ریڈینگ در حومه لندن دستگیر کرد. پلیس انگلستان اطلاعات دیگری در این باره نداد و همچنین فاش نکرد که دو نفری که در انفجار بمب کشته شدند ایرانی بوده اند یا نه؟ (۳)

در این حال، دفتر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در پاریس با اشاره به این حادثه، ایران را به اعزام تروریست به سایر کشورها متهم کرد. به اعلام خبرگزاری آسوشیتد پرس از بیروت، یک سخنگوی منافقین در تماس تلفنی با دفتر خبرگزاری آسوشیتد پرس در بیروت مدعی شد، بمبی که روز یکشنبه در لندن منفجر شد و به کشته شدن دو نفر حامل آن انجامید، برای استفاده علیه هواداران سازمان تدارک دیده شده بود. این سخنگو افزود: در تلاشی که برای به اصطلاح صدور انقلاب انجام شده، تروریست های ایرانی جان عده زیادی از ایرانیان و سایر ملت ها را به مخاطره افکنده اند؛ این نوع ماجراجویی را ما در شهرهای گوناگون از لندن گرفته تا بیروت و پاریس مشاهده کرده ایم. آسوشیتد پرس می افزاید: این سخنگو که خواست نامش فاش نشود، نوع عملیات تروریستی این گروه ها را در لبنان مشخص نکرد. در لبنان ده ها گروه شبه نظامی که هر یک طرف دار یکی از رهبران خاورمیانه می باشند، فعالیت می کنند. (۴)

ص: ۱۰۲۰

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۱، ۲۶/۹/۱۳۶۰، ص ۲۴، رادیو کلن، ۲۵/۹/۱۳۶۰.

۲- همان، ص ۷، لندن - خبرگزاری پارس، ۲۵/۹/۱۳۶۰.

۳- همان، ص ۱۵، لندن - خبرگزاری فرانسه، ۲۵/۹/۱۳۶۰.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۲، ۲۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱۱، بیروت - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۵/۹/۱۳۶۰.

ناباوری برخی محافل خبری درباره کارآمدی نسبی کارگزاران حکومتی ایران، گردش منظم امور اجرایی در سطح کلان کشور و اجرای عملیات های بزرگ و پیروزمندانه به ویژه دو عملیات "ثامن الائمه(ع)" و "طریق القدس" این محافل را واداشته است تا هر شایعه ای را درباره ناکارآمدی نظام موثق بدانند و درباره آن به خبرسازی پردازند.

مقاله کوتاه مجله فرانسوی ژون آفریک یکی از این نمونه هاست. به نوشته این مجله، شوروی از هم اکنون در تدارک دوره بعد از (امام) خمینی در ایران می باشد. این هفته نامه ادعا کرد که ۷۵ مشاور روسی و کوبایی سرگرم سروسامان دادن به سرویس های اطلاعاتی ایران اند و تجهیزات و سلاح هایی را در اختیار پاسداران انقلاب قرار داده اند، زیرا آنها را از ارتش مطمئن تر می دانند. از سوی دیگر، حزب کمونیست توده ۴۰ درصد از پست های مهم در رسانه ها، بانک مرکزی و شرکت ملی نفت را در اختیار دارد و نورالدین کیانوری، رهبر این حزب، در ۱۶ نوامبر به مسکو دعوت شد. (۱)

رادیو ایران و رادیو صدای ایران متعلق به گروه های سلطنت طلب نیز در گفتاری مشابه با خبرسازی ژون آفریک خبر فروش هواپیماهای مسافربری، فروش جواهرات سلطنتی و موافقت با بهره برداری شوروی از معادن اورانیوم ایران و فروش اورانیوم به آن کشور را جعل کرده و آنها را برای تأمین هزینه های مملکتی دانسته اند.

البته نباید از نظر دور داشت که القای تسلط حزب توده بر مملکت از پیام های نه چندان پنهان این خبرهاست. بنا بر اعلام رادیو ایران، در پی انتشار گزارش های مربوط به پایان یافتن ذخایر ارزی ایران، اکنون خبرها حاکی از آن است که حاکمان میهن ما برای تأمین هزینه حکومتشان بر ملت ایران به فکر فروش جواهرات سلطنتی افتاده اند. طبق گزارش های رسیده، حکومت جمهوری اسلامی دو گروه کارشناس از سوئیس و شوروی را برای قیمت گذاری جواهرات سلطنتی به ایران دعوت کرده است. فروش این جواهرات کار غیرمنتظره ای نیست. حدود یک ماه پیش هنگامی که ذخایر ارزی ایران پایان یافت، رادیو ایران احتمال فروش جواهرات سلطنتی و اهدای امتیازات به بیگانگان به منظور دریافت پول را در تفسیری بررسی کرده بود و اکنون آخوندها علاوه بر قصد فروش جواهرات سلطنتی، امتیاز استخراج معادن اورانیوم ایران را نیز به شوروی واگذار کرده اند.

بنا بر گزارش های رسیده، کارشناسان روسی در مناطق شرقی ایران به اکتشاف و استخراج اورانیوم می پردازند و تاکنون دو محموله اورانیوم از ایران به شوروی حمل شده است. (۲)

رادیو صدای ایران نیز به نقل از مطبوعات اروپا اعلام کرد: ایران به علت کمبود شدید ارزی و گرفتاری های مالی، ۷ فروند از هواپیمای بوئینگ شرکت هواپیمایی ملی ایران را به حراج می گذارد.

براساس گزارش های رسیده، این هواپیماها شامل: هواپیماهای مسافربری بوئینگ ۷۰۷، ۷۲۷ و ۷۴۷ می باشند. (۳)

این رادیو همچنین مدعی شد اخیراً عوامل حزب توده دو محموله اورانیوم را در مرز ترکمنستان به مأموران دولت شوروی تحویل داده اند. (۴)

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۱، ۲۶/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶، پاریس - خبرگزاری پارس، ۲۵/۹/۱۳۶۰؛
و- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۲۶، ۳/۱۰/۱۳۶۰،
ص ۴۵، به نقل از مجله ژون آفریک چاپ فرانسه، ۲۵/۹/۱۳۶۰.
  - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۲، ۲۷/۹/۱۳۶۰، ص ۲۷، رادیو ایران، ۲۶/۹/۱۳۶۰.
  - ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۱، ۲۶/۹/۱۳۶۰، ص ۲۵، رادیو صدای ایران، ۲۵/۹/۱۳۶۰.
  - ۴- همان، ص ۲۶، رادیو صدای ایران، ۲۵/۹/۱۳۶۰.

در پی ادعای سه روز پیش مقامات بحرینی مبنی بر دستگیری عده ای افراد مسلح که در ایران برای قیام مسلحانه آموزش دیده اند، امروز شیخ محمد بن خلیفه، وزیر کشور بحرین، در مصاحبه با روزنامه های عرب نیوز (چاپ جده) و الشرق الاوسط (چاپ لندن) علاوه بر وارد کردن اتهامات قبلی به ایران، اطلاعات تازه تری را در اختیار آنان قرار داد. خبرگزاری آسوشیتدپرس در گزارشی با اشاره به اینکه خلاصه این مصاحبه ها قبل از چاپ در روزنامه های نامبرده، در دسترس این خبرگزاری قرار گرفته است، بخش هایی از این مصاحبه ها را به شرح زیر انعکاس داد:

شیخ محمد گفته است که ظرف ده روز گذشته بیش از ۵۰ نفر در رابطه با یک گروه تروریستی که قصد تضعیف امنیت و ثبات بحرین را داشتند، در بحرین دستگیر شده اند.

روزنامه های بحرین گزارش داده اند که این گروه در ایران تعلیم دیده و مسلح شده اند. این دو روزنامه نوشته اند، دولت منامه به تهران اعتراض کرده و خواهان توضیحات دولت آیت الله روح الله خمینی شده است.

شیخ محمد به روزنامه های سعودی گفته که گروه تروریست بحرین به جبهه به اصطلاح اسلامی برای آزادی بحرین که ستاد مرکزی آن در تهران می باشد، وابسته است؛ این جبهه گروه مذکور را تعلیم داده، منابع مالی آنان را تأمین کرده و آنها را به بحرین فرستاده است. وی افزوده است: این گروه به موقع محاکمه خواهند شد و در برابر قوه قضائیه و افکار عمومی اعتراف خواهند کرد.

به گفته وی، قرار است شاهزاده نایف بن عبدالعزیز، وزیر کشور پادشاهی سعودی، روز شنبه با سفر به بحرین درباره اقدام مشترک علیه خرابکاری مذاکره کند. شیخ محمد افزوده است: گروه مذکور که بعضی از آنها بحرینی اند، با اسناد جعلی به بحرین سفر کرده بودند و قرار بود در جریان برگزاری مراسم روز ملی بحرین، که روز چهارشنبه برگزار می شود، اقدامات خرابکارانه ای انجام دهند. شیخ محمد به روزنامه های عرب نیوز و الشرق الاوسط گفته است که توطئه این گروه تروریستی کشف شد و همه دولت های خلیج فارس متحد شده و دستگاه های امنیتی به منظور خنثی کردن توطئه ای که به قصد همه منطقه طرح ریزی شده بود، به حالت آماده باش کامل درآمده اند. وی یادآور شده است که این گروه در سخنان خود اعتراف کرده اند که طرز استفاده از نارنجک و مواد منفجره را تعلیم دیده اند. افراد این گروه یک پناهگاه موقت را در بحرین اجاره کرده بودند و از آنجا به وسیله بی سیم با رهبران گروه در تهران تماس می گرفتند. بنا بر گفته های وزیر کشور بحرین، اعضای گروه یکی بعد از دیگری در فرودگاه و بندر منامه دستگیر شدند.

از سوی دیگر، آسوشیتدپرس در گزارش جداگانه ای در این باره اعلام کرد که ۴ تروریست دیگر، بعد از اینکه مقامات رسمی پاسپورت های آنها را بررسی کرده، تمبرهای بزرگ تر از حد معمول را روی آنها دیدند، دستگیر شدند. این ۴ نفر به ۶ نفر قبلی اضافه شده، همگی به جرم های خود اعتراف کردند. آنها اولین دسته از عمالی اند که قرار بود همراه با افراد دیگری که قبلاً در بحرین بودند، برای خرابکاری برنامه ریزی شده در این کشور گرد هم آیند. بنا به گفته مقامات رسمی، آنها حروف رمز مخصوص به خود، ۴ پناهگاه و وسایل بی سیم داشتند.

این خبرگزاری به نقل از یک مقام رسمی وزارت کشور بحرین اعلام کرد: ۱۹ مظنون، اعتراف کردند که متخصصان نظامی در نقاط مختلف در اطراف تهران به ویژه در یک مرکز تعلیماتی بزرگ در اصفهان استفاده از سلاح هایی مانند مسلسل، نارنجک و مواد منفجره را به آنها آموزش داده اند. این مقام رسمی گفت: قرار بود این تروریست ها در جریان تظاهرات روز ملی بحرین، جوخه های پلیس را به رگبار ببندند و بیشترین تعداد ممکن از آنها را بکشند. وی گفت: این امر به منظور منحرف کردن نیروهای امنیتی و جلب توجه به محل برگزاری تظاهرات انجام می شد و در همین حال بنا بود جوخه ضربت اصلی به نخست وزیری اعزام شود. (۱)

۱

خبرگزاری رویتر در گزارشی با استناد به آمار مندرج در روزنامه انگلیسی زبان بغداد، درباره بودجه عراق و اولویت های آن در سال جدید میلادی - که سال اول برنامه پنج ساله این دولت است - اعلام کرد: عراق بودجه ای معادل ۱۴ میلیارد دلار (۷ میلیارد دینار عراقی) را به سال اول از برنامه پنج ساله اقتصادی خود تخصیص داده است. این بودجه با وجود جنگ این کشور با ایران تنظیم شده است. بودجه مزبور که برای ۵۸۴۰ پروژه تخصیص یافته است، ۲۹ درصد نسبت به سال ۱۹۸۰ افزایش یافته، ولی رقم مربوط به کل برنامه عمرانی پنج ساله فاش نشده است. ذخایر ارزی و درآمد نفتی عراق در طول ۱۴ ماه جنگ با ایران صدمات زیادی دیده است. از آنجا که مواد غذایی اهمیت بیشتری نسبت به نفت دارند، بیشتر این بودجه به کشاورزی و عمران روستایی اختصاص یافته است. این مطالب از قول مشاور طرح و برنامه ریزی اقتصادی عراق گفته شده است. طه عبدالکریم، وزیر نفت عراق، ماه گذشته در وین اظهار کرد که صادرات نفتی عراق از ۴/۳ میلیون بشکه در روز قبل از جنگ به یک میلیون بشکه در روز رسیده است. (۲)

۲

به دنبال انفجار روز گذشته سفارت عراق در بیروت امروز حزب الدعوة عراق، از گروه های معارض عراقی، با انتشار اطلاعیه ای ضمن اعلام چگونگی این انفجار مسئولیت آن را برعهده گرفت. در این اطلاعیه آمده است: با فرارسیدن سالگرد قیام خونین ملت ستم دیده مان در روز بیستم صفر سال ۱۳۹۷ هجری و تشکیل کنفرانس وزیران کار کشورهای غیرمتعهد در بغداد، ساعت ۱۲:۰۰ ظهر (۲۴ آذر)، گروهی از مجاهدین جان برکف حزب ایشارگر ما با استفاده از یک اتومبیل ولوو سفیدرنگ حامل مواد تی.ان.تی. موفق شدند ساختمان لانه ارباب و خیانت رژیم عراق را در بیروت منفجر و کاملاً ویران کنند. بدین طریق، رسانه های تبلیغاتی جهانی که قبلاً درباره آنچه در سرزمین محنت زده عراق می گذرد، سکوت اختیار کرده بودند، ناچار به پخش درست این اقدام شدند. این عمل قهرمانانه زمانی رخ داد که اتومبیل ولوو سفیدرنگ به سمت ساختمان شش طبقه اصلی حرکت کرده، با برخورد به دیوار مقابل، باعث ویرانی کامل ساختمان جنایتکاران رژیم عراق شد و حدود ۳۰۰ تن

ص: ۱۰۲۳

۲- همان، ص ۶، بغداد - خبرگزاری رویترا، ۲۵/۹/۱۳۶۰.

از اعضای مزدور سفارت را کشته یا مجروح کرد.

یادآوری می شود، افراد حاضر در سفارت، مأموران امنیتی و مزدوران بعثی عراق بودند که در قالب دیپلمات های سیاسی فعالیت می کردند و وظیفه آنها گسترش اختلاف و افزایش هراس و رعب در بین افراد و جنبش های اسلامی و همچنین سازماندهی عملیات تروریستی و ربودن افراد مخالف رژیم مزدور صدامی بوده است.^(۱)

ص: ۱۰۲۴

۱- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶.

امروز یگان های ارتش عراق پس از پنج روز ناکامی و شکست در عملیات مطلع الفجر در منطقه عمومی گیلان غرب، سنگین ترین پاتک خود را برای تصرف شیاکو، حساس ترین ارتفاع منطقه، اجرا کردند که هیچ موفقیتی در پی نداشت. در جبهه دشت گیلان غرب نیز حمله های عراق ثمری نداشت و نیروهای عراقی مجبور به عقب نشینی از این محور شدند. همچنین حمله موشکی عراق به شهر گیلان غرب خسارت و تلفاتی نداشت و موشک پرتاب شده به کوه های اطراف شهر اصابت کرد. شهر آبادان نیز امروز زیر آتش خمپاره های ارتش عراق قرار گرفت. در ایلام هم یک خودرو روی مین رفت و منهدم شد.

یگان های عراقی که در پنج روز گذشته نتوانسته بودند مواضع ازدست رفته خود را در شیاکو پس بگیرند از ساعت ۰۳:۰۰ بامداد با توانی بیشتر از روزهای قبل و با هدف محاصره نیروهای ایرانی از سمت جنوب غربی و از چند محور به این ارتفاع حمله کردند. این پاتک نیروهای عراق پس از شش ساعت درگیری سخت، با مقاومت سرسختانه نیروهای خودی بدون نتیجه پایان یافت.

حمله نیروهای عراقی در ساعت ۱۵:۳۰ به مواضع خودی در جبهه دشت گیلان غرب نیز ناموفق ماند. در نبردهای روز جاری ۲۸ نفر از افراد دشمن به اسارت نیروهای خودی درآمدند. همچنین یگان موشکی ارتش عراق یک فروند موشک زمین به زمین فراگ به سمت گیلان غرب پرتاب کرد که به ارتفاعات غربی شهر اصابت کرد و خسارت و تلفاتی به بار نیاورد. (۱) همچنین در جبهه های جنوب، شهر آبادان زیر آتش خمپاره های عراق قرار گرفت که بر اثر اصابت گلوله های خمپاره به مناطق مسکونی، یک مغازه در این شهر تخریب شد. (۲) در جبهه ایلام نیز بر اثر انفجار ۲ دستگاه خودرو جهاد سازندگی و ژاندارمری در برخورد با مین، ۲ تن از نیروهای خودی زخمی شدند. (۳)

ص: ۱۰۲۵

۱- سید یعقوب حسینی و محمد جوادی پور، ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۵، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش جمهوری اسلامی، ۱۳۷۳، ص ۲۵۷.

۲- سند شماره ۴۲۷۲۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار خوزستان، ۲۷/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۳- سند شماره ۵۷۳۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱.

نیروهای سپاه ریجاب و جوانرود با بهره‌گیری از نیروهای بسیج منطقه (فداییان امام) عملیات محدودی را با نام مولای متقیان در نوار مرزی غرب جوانرود اجرا کردند. در این عملیات نیروهای سپاه و بسیج موفق شدند تپه‌های میش رنگین و دار زنگنه و بخشی از دامنه غربی و جنوبی ارتفاعات مرزی بمو (۱) را به تصرف خود درآورند و چندین روستا از جمله روستای مهم ازگله و پاسگاه قیطول در غرب این ارتفاعات را که از ابتدای جنگ در تصرف نیروهای عراقی بود، آزاد کنند و دشمن را تا ارتفاع و تنگه سلمانه به عقب برانند. به گزارش خبرگزاری پارس، در این عملیات ۱۰۰ روستا در حدفاصل ازگله تا بمو آزاد شد، ۵۰۰ تن از نیروهای عراقی کشته یا زخمی شدند و غنائم زیادی از جمله ۲۰ خمپاره انداز از دشمن به دست آمد. به گزارش این خبرگزاری، یک تانک، ۴ خمپاره انداز، ۲ آتشبار و ۳ نفربر عراقی نیز منهدم شد. ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی در اطلاعیه شماره ۷۳۴ ضمن اعلام پاک‌سازی منطقه ازگله و تصرف ارتفاعات بمو به صدمات فراوان وارد شده به یگان‌های توپخانه ارتش عراق اشاره کرده است. (۲)

باتوجه به افزایش شمار فراریان و پناهندگان نیروهای نظامی عراق به ایران - که به معضلی بزرگ در نیروهای مسلح ارتش عراق تبدیل شده است - سازمان اطلاعات عراق با فرستادن افراد خود در لباس سربازان عادی، مبادرت به کشتن افرادی می‌کند که قصد فرار یا پناهنده شدن را دارند.

امروز قرارگاه مقدم نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران خبری را منتشر کرد که به نظر می‌رسد بخشی از چاره‌اندیشی تصمیم‌گیران ارتش عراق برای کنترل و کاهش این معضل باشد. بنا به اعلام اطلاعات نیروی زمینی ارتش ایران در جنوب، سازمان استخبارات (اطلاعات) ارتش عراق به منظور جلوگیری از فرار کارکنان یگان‌های ارتش عراق، تعدادی از کارکنان خود را در پوشش سرباز به جبهه‌های غرب کارون، اهواز و خونین شهر اعزام کرده است تا این افراد در ستادها و خط مقدم جبهه مستقر شوند و در صورتی که کسی قصد فرار یا تسلیم شدن به نیروهای ایرانی را داشته باشد، به سویس شلیک کرده، وی را به هلاکت برسانند. (۳)

ص: ۱۰۲۶

۱- مشخصات نظامی و موقعیت ارتفاعات بمو در ضمیمه این گزارش درج شده است، شایان ذکر است که در این عملیات فقط دامنه جنوبی و غربی بمو که بخش کوچکی از این ارتفاعات است به تصرف نیروهای خودی درآمد.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، اطلاعیه شماره ۷۴۳ ستاد مشترک ارتش؛ و- اصغر کاظمی، بمو (خاطرات شناسایی منطقه قصرشیرین و ذهاب)، تهران: دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۹، ص ۵۷؛ و- سند شماره ۵۷۳۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲؛ و- سند شماره ۲۷۳۰۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه منطقه جوانرود به فرمانده سپاه منطقه ۷، ۲۶/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۲۷۲، ۲۷/۹/۱۳۶۰، ص ۲، دالاهو (کرمانشاهان) - خبرگزاری پارس، ۱۶/۹/۱۳۶۰.

۳- سند شماره ۵۷۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، قرارگاه مرکزی نذاجا در جنوب (رکن ۲)، شماره ۳۴۶، ۲/۱۰/۱۳۶۰، ص ۳.

با وخیم شدن وضعیت ارتش عراق در زمینه سلاح و تجهیزات در عملیات های اخیر ایران، سیل کمک های تسلیحاتی به کشور عراق از طریق کشورهای همسایه عراق افزایش یافته است. امروز ۳۸ دستگاه خودرو نظامی حامل مهمات سبک و سنگین از کشور اردن و از طریق رطبه وارد عراق شد و از طریق فلوجه به پادگان التاجی بغداد ارسال شد. (۱)

روز گذشته نیز ۸۷ خودرو حامل مهمات به شرح زیر از کشورهای عربستان، اردن و کویت وارد این کشور شد: ۱۹ خودرو حامل مهمات هواپیما و ۴ دستگاه خودرو حامل مهمات عمومی از منطقه عرعر عربستان، ۴۸ دستگاه خودرو مهمات از طریق مرز اردن و ۱۶ دستگاه خودرو از مرز کویت وارد عراق شدند. (۲)

امروز افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در شهرهای سردشت، بانه و شاهین دژ به اجتماع مردم و چند مرکز آموزشی، فرهنگی و نظامی حمله کردند و تعدادی از مردم و نیروهای دولتی را به شهادت رسانده یا زخمی کردند. همچنین بنا به گزارش لشکر ۲۸ سنندج، ارتش عراق تعدادی سلاح و مقادیری مهمات در اختیار این گروه ها قرار داده است.

در ساعت ۱۲:۱۵ امروز در حالی که نیروهای نظامی و انتظامی به همراه مردم سردشت در حال برگزاری مراسم اربعین حسینی در میدان سرچشمه این شهر بودند، عده ای از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی اقدام به تیراندازی و پرتاب نارنجک به میان عزاداران کردند. این اقدام به شهادت ۲ تن و زخمی شدن ۵۸ تن انجامید که حال ۴ تن از آنان وخیم اعلام شده است. (۳)

در بانه نیز نیروهای مسلح غیرقانونی شب هنگام ۴ گلوله موشک بازو کا به مدرسه راهنمایی سیدقطب شلیک کردند که بر اثر انفجار آنها آزمایشگاه و کارگاه این مدرسه منهدم شد. به نوشته بولتن ویژه خبرگزاری پارس، این اقدام افراد ضدانقلاب موجب انزجار شدید دانش آموزان این مدرسه از آنان شد. (۴)

همچنین در اطراف این شهر (بانه)، چته های مسلح در چندین نوبت به چند پایگاه و مواضع خودی حمله کردند که در نتیجه آن ۳ سرباز زخمی شدند. (۵)

افراد ضدانقلاب در ساعت ۱۹ نیز به پایگاه فتح آباد در غرب شاهین دژ حمله کردند. در این حمله که تا ساعت ۲۳ به طول انجامید، یک سرباز زخمی شد. (۶)

همچنین به گزارش لشکر ۲۸ سنندج، اخیراً دولت عراق از طریق مرز بانه تعدادی اسلحه سبک و سنگین به نیروهای مسلح غیرقانونی تحویل داده که قرار است به محور بانه - سردشت منتقل شود. (۷)

- ۱- سند شماره ۱۵۴۵۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م - ۱۳۲) به نزاجا، ۲۹/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۲- سند شماره ۱۵۴۵۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (م - ۱۳۲) به سپاه پاسداران (واحد طرح و عملیات)، ۲۸/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.
- ۳- سند شماره ۲۹۴۰۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرمانده نزاجا (مد عملیات)، شماره ۱۱۲، ۲۶/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۲۹۴۳۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۲۶/۹/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۵/۱۰/۱۳۶۰، ص ۵.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۲، ۲۷/۹/۱۳۶۰، ص ۵، سندج - خبرگزاری پارس، ۲۶/۹/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۲۹۴۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۲۷/۹/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۵- سند شماره ۲۹۴۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۶- سند شماره ۲۹۴۰۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۷- سند شماره ۲۹۴۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

ترور و شهادت یک پاسدار در شهر همدان و سرقت سلاح و مهمات از پادگان ارتش در باخترا ن از اقدامات امروز گروه های برانداز بود. از سوی دیگر، به گزارش روابط عمومی منطقه ۳ سپاه کشوری (استان های گیلان و مازندران) ۸ تن از افراد وابسته به این گروه ها در شهرهای نوشهر، گرگان و صومعه سرا دستگیر شدند. همچنین با تلاش نیروهای سپاه این منطقه یک خانه تیمی شناسایی و تصرف شد.

ساعت ۱۰:۰۰ صبح امروز، حسین محمدی از اعضای سپاه پاسداران همدان هنگام عبور از محوطه لونا پارک این شهر هدف حمله افراد وابسته به گروه های مسلح قرار گرفت و با اصابت چند گلوله به شهادت رسید. (۱)

همچنین به گزارش یک منبع نظامی چند تن از سربازان پادگان باخترا ن که از هواداران گروه های برانداز غیرقانونی اند، شب ها اقدام به سرقت اسلحه از پادگان کرده، آنها را به فروش می رسانند. همین منبع اضافه کرده است که این افراد، اخبار و اطلاعات پادگان را نیز در اختیار دیگران قرار می دهند. (۲)

علاوه بر این، روابط عمومی سپاه منطقه ۳ (استان های گیلان و مازندران) اعلام کرد، در دو روز گذشته ۸ تن از افراد وابسته به گروه های مسلح برانداز در شهرهای نوشهر، گرگان و صومعه سرا دستگیر شدند و از آنان ۴ قبضه انواع اسلحه به دست آمد. همچنین نیروهای سپاه این منطقه یک خانه تیمی را که افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در آن فعالیت داشتند شناسایی و تصرف کردند. در بازرسی از این خانه مقادیری کوکتل مولوتف و دیگر ابزار و آلات نظامی به دست آمد. (۳)

با وجود اعلام آمادگی ایران برای سرمایه گذاری در طرح مشترک پتروشیمی ایران و ژاپن، رئیس ژاپنی شرکت توسعه شیمیایی ایران در مصاحبه ای با به کاربردن تعابیری دوپهلوی و موضع گیری های غیرشفاف همچنان از اظهار نظر صریح درباره تکمیل این پروژه خودداری کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، کاروکی یامائوجی با اعلام این مطلب که ایران اظهار امیدواری کرده است که این طرح ۳۶۰۰ میلیون دلاری با کمک ژاپن به انجام برسد و سومین مرحله از مذاکرات دوجانبه هرچه زودتر آغاز شود، درباره موضع شرکت ژاپنی طرف قرارداد با ایران گفت: «پاسخ ایران که قبل از ضرب الاجل تعیین شده (روز شنبه) از طرف ژاپن دریافت شد، مبهم است. به نظر می رسد درخواست ایران در مورد انجام سومین دور مذاکرات باید از سوی ژاپن مورد بررسی قرار گیرد و فوراً نمی توان به این درخواست پاسخ داد.» وی خاطرنشان کرد: «در پاسخ ایران مشخص نشده که این کشور چه مقدار سرمایه گذاری را تقبل خواهد کرد و

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، همدان.

۲- سند شماره ۵۷۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تیپ زرهی (رکن ۲) رده مقدم، ۲۷/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۳- سند شماره ۴۴۸۶۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خیرنامه منطقه ۳، از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی جهت اطلاع فرماندهی کل سپاه پاسداران، شماره ۵، ۳/۱۰/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۴، ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۵، ساری - خبرگزاری پارس، ۲۸/۹/۱۳۶۰.

پرداخت این سرمایه چه زمان و تحت چه شرایطی انجام خواهد شد.» کاروکی یامائوجی که اخیراً از ایران به کشورش بازگشته است، اظهار کرد: «طرح پتروشیمی بندر [امام] خمینی که ۸۵ درصد از کارهای ساختمانی آن به اتمام رسیده بود، در اثر جنگ با عراق به شدت آسیب دیده است.» وی از توضیح درباره میزان این خسارات خودداری کرد. خبرگزاری فرانسه می‌افزاید، توشیکونی یاشرو، رئیس کمپانی تیسوئی، که یکی از ۵ کمپانی سرمایه‌گذار در شرکت توسعه شیمیایی ایران است، گفت: «پیشنهادهای اخیر ایران تحت بررسی است، لکن مذاکره در این زمینه نامحدود نخواهد بود.» در این حال، سخنگوی وزارت صنایع و بازرگانی خارجی ژاپن گفته است که پیشنهادهای اخیر ایران به منزله دادن امتیاز محسوب می‌شود، زیرا ایران قبلاً گفته بود که مبالغ اضافی برای طرح پتروشیمی بندر امام خمینی هزینه نخواهد کرد.

سخنگوی این وزارتخانه درباره وضع دولت ژاپن اظهار کرد: «ما در انتظار پاسخ کمپانی تیسوئی به پیشنهادات ایران هستیم چون تیسوئی بزرگ‌ترین شریک در این طرح محسوب می‌شود.»^(۱)

۱

نشریه بررسی‌های اقتصادی خاورمیانه در آخرین شماره خود در مقاله‌ای وضعیت اقتصادی ایران را بررسی کرده است. نویسنده این مقاله دستور بانک مرکزی در گشایش اعتبارات ارزی را سخت‌گیری به دلیل کمبود ارز قلمداد کرده و با بررسی ذخایر ایران، مشکلاتی فرضی را مطرح ساخته که علت آن کمبود شدید ارز در اقتصاد ایران و سایر منابع مالی و همچنین دسترسی نداشتن به سرمایه‌های خارجی و املاک و مستغلات موجود در خارج از ایران بیان شده است. این مقاله با وجود ارائه تصویری نامطلوب از اقتصاد کلان ایران و درحالی‌که به نظر می‌رسد باید ورشکستگی اقتصاد ایران را اعلام کند، از داوری در این باره خودداری کرده است. بخش‌هایی از این مقاله که رادیو لندن آن را نقل کرده، به شرح زیر است:

بنا به گزارشی که در شماره این هفته مجله بررسی‌های اقتصادی خاورمیانه به چاپ رسیده، بانک مرکزی ایران بر سخت‌گیری‌های قبلی در زمینه گشایش اعتبارات افزوده است؛ به این معنی که از این پس صدور اعتبارنامه جدید منوط به تأیید بانک مرکزی ایران خواهد بود.

به همین مناسبت، وزارتخانه‌های کشور دست‌اندرکار بررسی کاهش هزینه‌های وارداتی و محدودیت ورود کالاهای خارجی با توجه به اولویت‌های هر وزارتخانه می‌باشند. اما آنچه بازرگانان خارجی را بیش از همه نگران کرده، کاهش فوق‌العاده ذخایر ارزی کشور است که به عبارتی در شرف پایان است. کاهش صدور نفت، جنگ با عراق و واردات بی‌رویه کالاهای خارجی را می‌توان از جمله عوامل اصلی کاهش ذخایر ارزی دانست. منابع ذی‌صلاح، موجودی

ص: ۱۰۲۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۲۷۲، ۲۷/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵، توکیو- خبرگزاری فرانسه، ۲۶/۹/۱۳۶۰.

ذخایر ارزی ایران را یک میلیارد دلار تخمین می زنند که باتوجه به سطح واردات کشور، به زحمت کفاف یک ماه ایران را خواهد داد. البته، سخنان اخیر آقای شمس اردکانی، سفیر ایران در کویت، مبنی بر موجودیت ۲ میلیارد دلار ذخایر ارزی کشور و ۳ میلیارد دلار ارز دیگر که امریکا در بانک های خارجی مسدود کرده است، تا حدی از این نگرانی می کاهد، هرچند که در مقایسه با ذخایر ارزی ایران در سال ۱۹۷۹ که بین ۱۲ تا ۱۴ میلیارد دلار تخمین زده می شد، رقم موجود بسیار ناچیز است. به گفته شمس اردکانی، ایران همچنین مقادیر فراوانی طلا در اختیار دارد، اما بنا به گفته منابع مالی در لندن، این کشور دست اندرکار فروش ذخایر طلای خود به منظور تأمین واردات مورد نیاز است، اما از حجم ذخایر طلای ایران و مقدار فروخته شده اطلاعی در دست نیست.

شمس اردکانی در ۲۵ نوامبر اظهار کرد که ایران به منظور تأمین ارز لازم، نیاز به صدور یک میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه نفت در روز دارد؛ البته باتوجه به جنگ بین دو کشور ایران و عراق و صدمات وارد شده به تأسیسات تلمبه خانه و اسکله خارک، صدور این مقدار نفت در روز عملی نیست.

گفته می شود ارزش سرمایه گذاری های ایران در خارج زیاد است. برای مثال، ارزش مستغلات و سایر دارایی های غیرقابل انتقال ایران در امریکا یک تا دو میلیارد دلار تخمین زده می شود، اما معلوم نیست که ایران تا چه حد قادر به دسترسی به این دارایی ها یا استفاده از آنهاست.

به نقل از برخی گزارش های مالی و اقتصادی که در این هفته منتشر شده است، ایتالیا سرگرم مذاکره در خصوص انعقاد یک قرارداد ۲۰۰ میلیون دلاری با ایران است که براساس آن ۶۳۲ کیلومتر لوله گاز برای این کشور خواهد ساخت. این قرارداد را یکی از شرکت های تابع شرکت ایتالیایی "اسپایم" امضا خواهد کرد و قرار است مهندسان ایتالیایی به زودی برای آغاز طرح عازم ایران شوند.

این قرارداد دراصل در سال ۱۹۷۷ با شرکت ملی نفت ایران به امضا رسید و در سال ۱۹۷۸ پس از اتمام ۱۵ درصد از کار، وقوع انقلاب ایران ادامه اجرای طرح را متوقف ساخت. این خط لوله، گاز پاکان را به اصفهان منتقل خواهد کرد. خبرگزاری رسمی اوپک با انتشار گزارشی در دوشنبه گذشته اعلام کرد که بانک سپه ایران اعتباری به مبلغ ۴/۶۸۱ میلیون دلار به منظور سرمایه گذاری در صنایع سبک و نیمه سنگین در ایران اختصاص داده است. رحمت الله حقیقی، رئیس اداره بررسی های بانک، گفته است که ۵۰ کارشناس، موضوع واگذاری اعتبارات مزبور را به صنایع کشور زیر نظر خواهند گرفت. وی گفته است که با اجرای سیاست اعتباری جدید بانک به منظور جایگزین کردن محصولات داخلی به جای واردات خارجی، به استقلال اقتصادی کشور کمک خواهد شد. اجرای این طرح به تثبیت قیمت ها کمک کرده، از مهاجرت روستاییان به شهرها می کاهد و امکانات کار و شغل جدید را در ایران افزایش می دهد. (۱)

ص: ۱۰۳۰

رادیو بی بی سی در مقاله ای رادیویی با دستاویز قراردادان حوادث اخیر بحرین، به بررسی کلی این واقعه و پیامدهای آن پرداخته است. اثبات نشدن اتهام ایران در حوادث بحرین، آسیب پذیری کشورهای عربی به دلیل برخوردار نبودن از حمایت مردمی و نقش شورای همکاری خلیج فارس در برقراری امنیت منطقه از جمله موضوعاتی است که در این گفتار بدانها اشاره شده است:

در این مقاله آمده است:

«مشکل است بتوان مشخص کرد که ماهیت و دامنه این کودتای اتهامی چه بوده است و نیز مشکل است که داشتن دست ایران را در آن به اثبات رساند. سه چهارم دستگیرشدگان اتباع بحرین بوده و بقیه نیز اکثراً اهل عربستان سعودی هستند. حدود نصف جمعیت ۳۰۰ هزار نفری بحرین پیرو مذهب شیعه بوده که بعضی نیز ایرانی الاصل هستند که تاکنون خود را نسبت به این کشور وفادار نشان داده اند، ولی اقلیتی نیز وجود دارند که مایل اند بحرین از حکومت رژیم طرف دار عرب شیخ عیسی بن خلیفه که از حمایت وسیع مردم نیز برخوردار نیست، آزاد شود. در سایر کشورهای عربی خلیج فارس نیز اوضاعی مشابه اوضاع بحرین وجود دارد.

توطئه ادعاشده در بحرین ممکن است دامنه وسیع تری داشته باشد؛ به خصوص که اولین خبرهای مربوط به آن از دوبی و امارات متحده عربی شنیده شد که مقامات امنیتی دو کشور عده ای مظنون را دستگیر [کردند] و به بحرین تحویل دادند. کل این مسائل نگرانی بعضی از دول عربی از جمله کشورهایی چون اردن را که خطر بلافصلی متوجهشان نیست، برانگیخته است، زیرا این جریانات نشان دهنده این واقعیت است که رژیم های سستی این منطقه که پشتیبانی وسیع مردم را به خود جلب نکرده اند، به خصوص در معرض خطر قرار دارند و شکی نیست که ارتباط ناراضیان سیاسی و مذهبی در کشورهای خلیج فارس با انقلابیون ایران بعد تازه ای به این خطر می افزاید. همچنین احتمال دارد که این جبهه های آزادی بخش [در] آینده از طرف اتحاد شوروی نیز تشویق شوند.

کشورهای شورای همکاری های خلیج [فارس] اخیراً توجه بیشتری به مسائل امنیتی کرده اند، ولی این توجه بیشتر ناشی از نیاز به حفاظت از دول عضو شورا از خرابکاری های داخلی بوده است تا از نگرانی ناشی از پیشروی اتحاد شوروی در حوزه های نفتی این منطقه.» (۱)

امروز یک موافقت نامه همکاری فنی بین یک هیئت عراقی به ریاست وزیر طرح و برنامه ریزی عراق و وزارت هماهنگی طرح ها و برنامه های یونان در پایتخت یونان به امضا رسید. آسوشیتدپرس در گزارشی از این قرارداد و روابط اقتصادی یونان و عراق اعلام کرد: «وزارت

هماهنگی طرح ها و برنامه های یونان اعلام کرد: یونان و عراق قراردادی به منظور توسعه روابط فی مابین در زمینه اقتصادی، بازرگانی، فنی و علمی به امضا رساندند. در این قرارداد، ساخت کشتی در یونان برای عراق و همچنین تعمیر هواپیماهای حمل و نقل تجاری عراق توسط یونان گنجانده شده است. براساس بیانیه انتشار یافته در پایان مذاکرات، یک هیئت یونانی در مارس سال آینده به بغداد خواهد رفت تا درباره یک طرح کارخانه آلومینیم به مذاکره بپردازد. ماه پیش اعلام شد که عراق پیشنهاد ساخت یک کارخانه آلومینیم و آلومینا را مطرح نموده که قرار است در آن از بوکسیست صادراتی یونان به عنوان ماده خام استفاده شود. در این برنامه، الکتریسیته لازم برای تبدیل آلومینا به آلومینیم توسط نفت خام عراق تأمین می شود و محصولات کارخانه نیز عمدتاً در عراق مصرف خواهد شد.

قرارداد مذکور به دنبال مذاکرات چهارروزه هیئت عراقی به ریاست طه ابراهیم عبدالله وزیر طرح و برنامه ریزی عراق و وزارت هماهنگی طرح ها و برنامه های یونان به امضا رسید. ماه گذشته هنگام دیدار طارق عزیز، معاون نخست وزیر عراق، از آتن برای مذاکره با آندره پاپاندرو نیز مسئله گسترش همکاری دو کشور مطرح شد. در این قرارداد همچنین قید شده است که پنبه، تنباکو و پرتقال به عراق صادر شود و همچنین کارشناسان یونانی به آن کشور گسیل شدند تا بر اجرای طرح های ساختمانی نظارت کنند. همچنین تعداد دانشجویان عراقی در یونان افزایش خواهد یافت. دو کشور همچنین توافق کرده اند که حمل و نقل دوجانبه را توسعه دهند. یونان و عراق در مورد طرح های توریستی نیز پیمانی امضا کردند. در بیانیه پایانی، جزئیات مخارج و مسائل مالی طرح ها گنجانیده نشده است» (۱)

۱

در پی وقوع انفجار دو روز پیش سفارت عراق در بیروت، خبرگزاری فرانسه اعلام کرد: ناصر محمد، رئیس جمهور یمن جنوبی، در گفت و گویی تلفنی با صدام حسین این حادثه را محکوم کرد. وی همچنین با ارسال تلگرافی به الیاس سرکیس، رئیس جمهور لبنان، با محکوم کردن این اقدام، خواستار تحقیقات بیشتر برای آشکار شدن هویت عاملان این انفجار شد. (۲)

در این حال، رادیو مونت کارلو با اعلام ادامه آواربرداری سفارت مخروبه عراق، فرضیاتی را از قول کارشناسان مربوط درباره شدت انفجار نقل کرده است. به گزارش این رادیو، عملیات خاک برداری در ساختمان سفارت عراق در بیروت که در پی انفجار دو روز پیش فروریخته است، همچنان ادامه دارد. همچنین یک کمیسیون تحقیق مرکب از کارشناسان مواد منفجره از ارتش لبنان تشکیل شده است تا به طور دقیق دلایل انفجار را مشخص کند. پس از بازرسی آوار

ص: ۱۰۳۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۳، ۲۸/۹/۱۳۶۰، صص ۹ - ۱۰، آتن - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۷/۹/۱۳۶۰؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۴، ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۶، آتن - خبرگزاری فرانسه، ۲۷/۹/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۳، ۲۸/۹/۱۳۶۰، ص ۱۰، عدن - خبرگزاری فرانسه، ۲۶/۹/۱۳۶۰.

ساختمان، کارشناسان لبنانی تأکید کردند که حتی یک اتومبیل پر از مواد منفجره هم نمی تواند به تنهایی یک ساختمان شش طبقه را به طور کامل منهدم کند. کارشناسان، این فرضیه را مطرح کرده اند که شاید انفجار اتومبیل، هم زمان با انفجار مین هایی بوده است که زیر ستون های ساختمان کار گذاشته شده است. همچنین شاید انفجار اتومبیل سبب انفجار یک انبار مهمات شده که در طبقات زیرین ساختمان قرار داشته است. (۱)

ضمیمه گزارش ۸۷۳: مشخصات نظامی و موقعیت ارتفاعات بمو

ارتفاعات بمو دو مشخصه نظامی دارد که آن را از دیگر کوه ها متمایز می کند. شاخص اول، عبور خط مرزی از دامنه جنوبی و شرقی آن است که از این نظر بمو به دو بخش تقسیم می شود که بخش بزرگ و بلند آن در خاک عراق قرار دارد و نبود ارتفاعات حایل، موجب دید و تسلط آن بر دشت ذهاب و گذرگاه های داخل ایران شده است.

شاخص دوم، ابعاد و شکل ظاهری کوه است که آن را نفوذناپذیر جلوه می دهد. در زبان کردی، کلمه "بم" به ایستادن هر چیزی از روی تکبر و تبختر اطلاق می شود. بم بو یا بمو به تخته سنگ های بزرگ عمودی، دیواره ها و پرتگاه های آن گفته می شود. به عبارت دیگر، بمو کوهی ایستاده، بلند و مغرور است. حالت ایستاده یک مکعب مستطیل مثل قوطی کبریتی که وجه کوچکش روی زمین قرار دارد، وضعیت و شکل ظاهری این کوه را نشان می دهد. بالای بمو، دشت صخره ای سنگلاخی است و مساحت آن به حدود ۱۷ کیلومتر مربع می رسد. قله بمو مانند دیگر کوه ها مخروطی شکل و مثل کله قند نیست؛ چند زایده در دشت بالای کوه، حکم قله این کوه را دارد. ارتفاع قله بمو ۱۸۴۷ متر است. ارتفاعات بمو در امتداد شمالی - جنوبی قرار دارند و موقعیت بلندترین نقطه آن برابر ۵۴ و ۳۴ شمالی و ۴۶ و ۴۵ شرقی است. (۲)

ص: ۱۰۳۳

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۲، ۲۷/۹/۱۳۶۰، ص ۳۹، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ۲۶/۹/۱۳۶۰.

۲- اصغر کاظمی، پیشین، صص ۲۴ - ۲۳.

امروز تحرکات نیروهای ایران و عراق در منطقه عمومی خرمشهر افزایش چشمگیری یافت و دو طرف مواضع یکدیگر را زیر آتش سنگین توپخانه و ادوات قرار دادند. جنگنده های نیروی هوایی عراق نیز شهر آبادان و حومه آن را بمباران کردند و توپخانه های دوربرد عراق دو شهر دزفول و اندیمشک را هدف حملات خود قرار دادند.

در جبهه "منصورون" در منطقه عمومی خرمشهر بر اثر آتش نیروهای خودی روی یک سنگر تیربار واحدهای ارتش عراق، دو خدمه عراقی کشته شدند. تک تیراندازان نیروهای سپاه نیز ۴ تن از افراد عراقی را که به تازگی در این جبهه مستقر شده بودند، به هلاکت رساندند. همچنین با آتش تفنگ ۱۰۶ نیروهای پاسدار، ۲ سنگر تیربار کالیبر ۷۵ دشمن منهدم شد و خدمه آنها کشته شدند. از سوی دیگر، بر اثر آتش دشمن یک سنگر خودی منهدم شد. (۱)

هوایمهای عراقی نیز امروز در دو مرحله اقدام به بمباران شهر آبادان کردند و بخش هایی از شهر، منطقه خسروآباد، احمدآباد، اسکله نور و فیاضیه را بمباران کردند که بر اثر آن یک تن به شهادت رسید، ۷ تن زخمی شدند و ۱۰ منزل مسکونی ویران شد. (۲)

همچنین توپخانه های دوربرد عراقی شهرهای اندیمشک و دزفول را هدف قرار دادند که این حملات تلفات جانی نداشت، اما خسارات مالی به بار آورد. (۳)

به گزارش ستاد عملیات سپاه دزفول مستقر در خرمشهر، نیروهای عراقی برای حفاظت بیشتر از خرمشهر و جلوگیری از هجوم نیروهای خودی به این شهر اقدامات مهندسی متعددی در داخل خرمشهر انجام داده اند؛ از جمله، در خیابان چهل متری از حدود زندان تا فلکه شهدا با احداث یک خاکریز در وسط بلوار، شهر را در این منطقه به دو بخش تقسیم کرده اند. همچنین در نزدیکی فلکه شهدا به سمت غرب و در کنار پنجره های منازل دوطبقه، پشت خاکریز مذکور، با چیدن کیسه های شنی دیوار دفاعی مستحکمی ایجاد کرده اند که فقط سوراخ هایی جهت دید و خروج لوله تیربار سنگین در آنها ایجاد شده است. نیروهای عراقی با قراردادن این تیربارها کاملاً بر منطقه جلو خاکریز

ص: ۱۰۳۵

۱- سند شماره ۲۵۰۷۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مجموعه خبری ستاد عملیات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دزفول، شماره ۱۹، ۱۰/۱۰/۱۳۶۰، ص ۳.

۲- سند شماره ۱۵۴۵۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م-۱۳۲) به نزاجا، ۲۹/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۲۵۰۷۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴؛ و- سند شماره ۵۷۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:

گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته از واحد اطلاعات عملیات سپاه خوزستان به طرح و برنامه عملیات سپاه مرکز، شماره ۴۴، ۲۸/۹/۱۳۶۰، ص ۳.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۴، ۲۹/۹/۱۳۶۰، صص ۳ - ۲، اهواز- خبرگزاری پارس، ۲۸/۹/۱۳۶۰.

در پی شیوع برخی خبرها مبنی بر احتمال حمله ایران به شهر و منطقه عمومی بصره، مقامات عراقی به دنبال اتخاذ تدابیری اند تا مانع از خروج مردم از شهر بصره، که در تیررس خمپاره ها و توپخانه های ایران قرار دارد، شوند. براین اساس، امروز استانداری بصره در اطلاعیه ای اعلام کرد که اهالی شهر بصره مجاز به ترک این شهر نمی باشند و ادارات دولتی نیز حق انتقال کارمندان خود را از این شهر به دیگر شهرهای عراق ندارند. قرارگاه مقدم نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی با اعلام این خبر، دلیل این اقدام را جلوگیری از افزایش آوارگان جنگی و اضافه نشدن مشکل دیگری بر مشکلات عراق خوانده است. (۲)

اعضای صنف فروشندگان خودرو امروز ۲۴ کامیون حامل لباس گرم، پتو، مواد غذایی، چوب و آجر به منظور کمک به جنگ زدگان و بازسازی مناطق خسارت دیده از جنگ به مناطق غرب کشور ارسال کردند. مسئول اتحادیه این صنف در گفت و گویی، با تشریح کمک های اعضای این صنف از آغاز جنگ به مناطق جنگ زده، اعلام کرد: هدف از ارسال مصالح ساختمانی به این مناطق، مرمت و بازسازی ساختمان هایی است که در حملات توپخانه ای بعثی ها ویران شده است. وی اضافه کرد: «با کمک کمیته امور صنفی تهران و با راهنمایی دفتر مرمت، برنامه هایی جهت مرمت واحدهای مسکونی در مناطق غرب کشور داریم و در اجرای این امر از سوی صاحبان نمایشگاه های اتومبیل تهران و نیز صنف های دیگر، میلیون ها تومان پول در اختیار ما گذاشته شده است که ان شاءالله به لطف خدا و راهنمایی جهاد سازندگی، وظیفه ملی و مذهبی خودمان را انجام خواهیم داد.» (۳)

ایران برای افشای ادعاهای دروغ مقامات عراقی مبنی بر باقی ماندن بستان در دست نیروهای این کشور، در اقدامی ابتکاری، از سفرا، دیپلمات ها و وابستگان نظامی ۲۴ کشور خارجی مقیم ایران برای دیدار از مناطق جنگی استان خوزستان، به ویژه شهر آزادشده بستان دعوت کرد. این درحالی است که اقدامات سفارت ایران در کویت برای پرده برداشتن از دروغ پردازی های عراق در این باره، نیمه تمام باقی ماند.

خبرگزاری پارس از سفر مقامات خارجی به مناطق جنگی خوزستان - که به دعوت ستاد مشترک ارتش و وزارت خارجه انجام شده - گزارشی به این شرح تهیه کرده است:

بعد از بازدید دعوت شدگان، ابتدا یکی از فرماندهان پایگاه به نمایندگی از نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران به سفرا و وابستگان نظامی خوشامد گفت. سپس فرمانده سابق لشکر ۷۷

۱- سند شماره ۲۵۰۷۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۳.

۲- سند شماره ۵۷۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، ۲۸/۹/۱۳۶۰، قرارگاه مقدم نزاها در جنوب

(رکن ۲)، شماره ۳۴۶، ۲/۱۰/۱۳۶۰، ص ۳.

۳- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۹/۱۳۶۰، ص ۳.

خراسان ضمن تشریح عملیات شکستن محاصره آبادان اظهار کرد: «تاکنون سه عملیات محدود نظامی برای بازپس گرفتن مواضع جمهوری اسلامی ایران از نیروهای مزدور عراق در منطقه انجام شده است که عملیات اول در حوالی آبادان و تپه های مدن این شهر انجام گرفت. عملیات دوم، در منطقه دارخوین و آخرین عملیات پیروزمندانه نیروهای رزمنده ایران، شکستن محاصره آبادان بود.» وی در پایان گفت: «ارتش ایران قادر خواهد بود تا با همین روش، ارتش مزدور عراق را از خاک ایران بیرون بریزد.» سپس یکی دیگر از فرماندهان درباره چگونگی فتح بستان توضیحاتی داد و غنائم به دست آمده در این عملیات را بدین شرح برشمرد: ۸۶ تانک، ۳۷ نفربر زرهی، ۶ قبضه توپ ۱۳۶ میلی متری، ۱۲ قبضه توپ ۱۵۲ میلی متری ایتالیایی و ۸ قبضه توپ ۱۰۵ میلی متری. وی تلفات عراق را در این عملیات ۳۴۰ کشته و ۲۸۴ اسیر جنگی اعلام کرد و گفت: در این عملیات ۲۶ تانک نابوده شده و چندین کامیون دارو نیز به غنیمت گرفته شده است. به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس، سفرا، دیپلمات ها و وابسته های نظامی در طول سفر خود، از جاده ماهشهر - آبادان، ایستگاه ۷ آبادان و همچنین شهر آبادان و مناطق بمباران شده این شهر بازدید کردند. آنان همچنین از منطقه "مارد" در فاصله ۳ کیلومتری دشمن و مناطق سلیمانیه، محمودیه، دارخوین و جاده آبادان - اهواز و شادگان دیدن کردند.^(۱)

اقدام سفارت ایران در کویت برای افشای کذب بودن ادعای عراق مبنی بر آزادشدن شهر بستان به دست نیروهای ایرانی در عملیات طریق القدس، نیمه تمام ماند. خبرگزاری پارس در این باره اعلام کرد: به دنبال تجمع بی سابقه مسلمانان کویتی و ایرانیان مقیم این کشور در محل سفارت و خیابان های اطراف آن که به منظور دیدن فیلم پیروزی بستان انجام شد، مقامات امنیتی کویت به این بهانه که کنترل چنین جمعیتی از لحاظ امنیتی مشکل بوده و ترتیب چنین مجالسی خارج از عرف و هدف سفارتخانه است، از حضور مردم در اطراف سفارت جلوگیری کردند.^(۲)

۱

امروز نیروهای سپاه پاسداران در ۳ عملیات مستقل مناطقی از جنوب سقز، شمال غربی کامیاران و روانسر را پاک سازی و خسارت های سنگینی به نیروهای ضدانقلاب وارد کردند. در شهر بوکان نیز حمله عناصر مسلح غیرقانونی به شهر با مقاومت پاسداران ناکام ماند.

نیروهای سپاه در عملیاتی گسترده در منطقه کچل منگان در جنوب سقز، توانستند این محور را پاک سازی کنند. به گزارش واحد طرح و عملیات سپاه منطقه ۷، در این عملیات ۱۹ تن از افراد وابسته به نیروهای مسلح غیرقانونی کشته، ۲۰ تن زخمی و ۶ تن دستگیر شدند. از افراد خودی نیز ۲ تن زخمی شدند.^(۳)

نیروهای سپاه همچنین در یک عملیات گسترده دیگر، بخشی از منطقه شمال غربی کامیاران را پاک سازی کردند. در این عملیات ۳ روستای مهم شاهینی، چرسانه و زیویه که در فاصله ۲۴

ص: ۱۰۳۷

- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۵، ۳۰/۹/۱۳۶۰، ص ۵، کویت - خبرگزاری پارس، ۲۸/۹/۱۳۶۰.
- ۳- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نذاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۵/۱۰/۱۳۶۰، ص ۶؛ و- سند شماره ۵۷۳۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ به طرح و برنامه مرکز، ۲۸/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.

تا ۳۰ کیلومتری شمال غربی کامیاران قرار داشتند، پاک سازی شد. پس از آن، نیروهای خودی بدون برنامه قبلی، بخش شمالی منطقه پاک سازی شده را رها کردند و در روستای شاهینی (در ۲۴ کیلومتری شمال غربی این شهر) مستقر شدند. در این عملیات ۲۰ تن از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی کشته، تعدادی زخمی و یک تن از آنان دستگیر شد. از نیروهای سپاه نیز ۳ تن شهید، ۵ تن زخمی و یک تن اسیر شد. (۱)

در عملیاتی دیگر در منطقه روانسر، نیروهای سپاه به یکی از مواضع افراد حزب دمکرات در قله شیرین سوار حمله کردند. در نتیجه این اقدام، یک تن از افراد حزب به هلاکت رسید و ۴ تن زخمی شدند که یکی از آنان نیز دستگیر و به همراه جنازه فرد کشته شده تحویل سپاه کامیاران شد. نیروهای خودی در این عملیات یک قبضه اسلحه ژ ۳ و یک قبضه اسلحه کلاشینکف به غنیمت گرفتند. (۲)

در شهر بوکان نیز نیروهای مسلح غیرقانونی به افراد خودی حمله کردند که با مقاومت آنان مواجه شدند و مورد تعقیب قرار گرفتند و در نهایت مجبور به فرار شدند. (۳)

۱

در عملیات پاک سازی جنگل های اطراف فومن به دست نیروهای سپاه، ۴ تن از افراد شاخه نظامی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دستگیر شدند و یک تن نیز که قصد فرار داشت به دلیل توجه نکردن به اخطار ایست نیروهای سپاه هدف قرار گرفت و به هلاکت رسید. در این پاک سازی مقادیری مهمات، کمک های اولیه، نقشه ترور و تخریب و وسایل و امکانات زندگی در جنگل به دست آمد. نیروهای سپاه همچنین یکی از اعضای این سازمان را که در عملیات ترور منجر به شهادت ۲ تن شرکت داشت و در جنگل های فومن مخفی شده بود، دستگیر کردند. (۴)

۲

نشریه لویدز لیست، ارگان بیمه لویدز لندن، در مقاله ای با اشاره به افزایش صادرات نفتی ایران، توضیحاتی درباره چگونگی حمل نفت و کشورهای خریدار نفت داده است. خبرگزاری فرانسه در این باره اعلام کرد: «لویدز لیست تأکید کرد: "ایران صادرات نفت خود را از طریق ترمینال نفتی خارک سرعت بخشیده است. لویدز لیست می افزاید: "کشتی های متعددی و از آن میان نفتکش های خیلی بزرگ ۲۰۰ هزار تنی و ۲۵۰ هزار تنی برای خارج کردن نفت از این ترمینال اجاره شده اند. بارگیری کشتی ها بیش از دو روز به طول می انجامد و چنین پیداست که ایرانیان موفق شده اند خسارات ناشی از بمباران هواپیماهای عراقی در سپتامبر گذشته (برابر با شهریور) که ضمن آن تأسیسات پمپاژ واقع در انتهای ترمینال کوبیده شد را ترمیم کنند. پیش از این، بمباران این تأسیسات باعث گُندشدن انتقال نفت و در نتیجه طولیل شدن زمان بارگیری شده

ص: ۱۰۳۸

۳۰/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی؛ و- سند شماره ۲۹۴۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۲۹۴۰۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر ۲۸ پ (رکن ۳) به فرماندهی نزاچا (مد عملیات)، شماره ۱۱۴، ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

۲- سند شماره ۵۷۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ به طرح و برنامه مرکز، ۲۸/۹/۱۳۶۰، سند تک برگگی.

۳- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴.

۴- سند شماره ۴۴۸۶۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه به فرماندهی کل سپاه، ۲۸/۹/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۴، ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۵، رشت - خبرگزاری پارس، ۲۸/۹/۱۳۶۰.

بود. " این منبع سپس می نویسد: "فقط در روز جمعه ۴ فروند کشتی نفتکش در انتظار بارگیری در خارک هستند که تا دسامبر به طول می انجامد. یک فروند نفتکش ۱۰۰ هزار تنی به مقصد کره جنوبی، یک فروند ۲۴۵ هزار تنی عازم ایتالیا، سومین فروند با ۸۰ هزار تن گنجایش به سوی اسپانیا و آخرین فروند که ۷۸ هزار تن ظرفیت دارد، عازم پرتغال خواهد شد." (۱)

۱

آقای هاشمی در خطبه های نماز جمعه امروز تهران از اقدام عربستان و کویت در پایین آوردن قیمت نفت خود انتقاد کرد و به شایعه اعدام اسیران عراقی به دست نیروهای ایرانی و بدرفتاری با آنان پاسخ داد.

بخش هایی از سخنان حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی در خطبه دوم نماز جمعه امروز تهران بدین شرح است:

«پروزی ایران در جبهه ها [ی جنگ]، عواقب شکست کنفرانس فاس، جنایت جدید اسرائیل و الحاق رسمی بلندی های جولان به اراضی اشغالی، تبلیغات گمراه کننده بوق های استعماری علیه ایران در مورد بحرین و اسرا و ظلم بزرگ سعودی ها و کویتی ها به ملل اسلامی در ارزان کردن قیمت نفت، اینها همه به هم مربوط است؛ ریشه قضیه را انقلاب ما و رشد فکر اسلامی در جهان تشکیل می دهد. هر حرکت پیروزمندانه ای که در جبهه داشته باشیم برای دشمنان ما که در جبهه های مختلف با ما مبارزه می کنند تحریک آمیز است و برای آنها سنگین است ... با فشار جمهوری اسلامی ایران طرح فهد شکست، اما امریکا برای دلگرم کردن نوکرانش چراغ سبز به اسرائیل داد که بلندی های جولان را پارلمان اسرائیل رسماً ضمیمه کند که ما حرفمان [را] در این باره زده ایم و فکر نمی کنیم با حرف بشود مسئله را حل کرد و این جواب هایی هم که از طرف دولت های عربی و اسلامی می دهند کافی نمی دانیم ... اگر بخواهیم دست اسرائیل را ببندیم باید دست امریکا را ببندیم و اگر بخواهیم دست امریکا را ببندیم با حرف نمی شود. امریکا حرفی ندارد که ماها نوکر او باشیم، ولی به او فحش بدهیم؛ این برای او مهم نیست. بیایم جدی عمل کنیم. به جای اینکه بنشینید پنجاه سنت، هفتاد سنت از هر بشکه نفت بزنید و به جیب امریکا، انگلستان، فرانسه، آلمان، ژاپن و کشورهای صنعتی دیگر بریزید، بیاید یک مقدار مثل ایران تحمل مشکلات بکنید و بایستید و بگویید ما دیگر نفت نمی دهیم. کافست کشورهای خلیج فارس - من همه را هم نمی گویم - کشورهای خلیج فارس، عربستان، کویت، قطر، امارات، عراق و ایران اینها بگویند ما نفتمان را نمی دهیم؛ یک ماه نفت ندهند، یعنی ننشینند و بگویند ما شیرهای نفت را می بندیم [بگویند] اگر هم آمدند، منفجر می کنیم. به خدا اگر چنین عملی بکنید امریکا جرئت نمی کند از اسرائیل حمایت بکند.

ص: ۱۰۳۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۴، ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۶، لندن - خبرگزاری فرانسه، ۲۷/۹/۱۳۶۰.

ولی ما چه بکنیم؟ در همین شرایطی که این جنایت را مرتکب می شوند، عربستان سعودی می آید و آقای یمانی اعلام می کند که ما می خواهیم هدیه کریسمس بدهیم به دنیای غرب. چه هدیه ای! روزی بیشتر از ده میلیون دلار، روزی بیشتر از هشتاد میلیون تومان از جیب این مردم بردارید بریزید توی جیب کمپانی های غرب؛ هدیه به این کوچکی! پول یک مسئله است، این طرف قضیه روی خوش نشان دادن است. بابا می شود مقاومت کرد؛ ما سه سال است که انقلاب کرده ایم. از ۶ میلیون بشکه نفت تا ۲۰۰ هزار بشکه هم رساندیم و این مردم ما صبر کردند. ما امروز یک سال و سه ماه است داریم می جنگیم. کمتر از همیشه نفت تولید می کنیم و بیشتر از همیشه جنس می خریم، چون داریم می جنگیم. دیگر جنگ معلوم است چقدر خرج دارد. عراق ۱۴ میلیارد دلار یکجا وام گرفته و حالا- باز دارد وام می گیرد و این ملت دارد این جوری می جنگد و می بینید می شود. خب ملت ها حاضرند؛ این ملت پشت جبهه را آن چنان محکم نگه داشته که ما اگر یک قطره نفت هم نداشته باشیم مردم با خون، این رزم را دارند گرم می کنند.

... به جای اینکه این روزها بنشینیم، متحد بشویم و یک فکری بکنیم. به جای اینکه جلو آن کثافت کاری های خودشان را بگیرند، می آیند علیه ایران سروصدا راه می اندازند؛ چند نفر را در بحرین پیدا می کنند می گویند اینها یک وقتی در ایران بودند و در ایران تعلیمات نظامی دیده اند، حالا پس ایران مقصر است که یک عده ای رفتند بحرین چه بکنند و بلندگوهای فرانسه، آلمان، امریکا، همه این را بزرگ می کنند، عربستان سعودی هم می گوید [و حرف آنها را تأیید می کند]. خب شما همین هایی هستید که فرانسه ای هستید که تروریست های رسمی مثل رجوی و بنی صدر را بردید آنجا با آنها مصاحبه می کنید و به عنوان دفاع از دمکراسی گردنتان را هم بلند گرفتید. یک عده محروم اگر چند روز در ایران بودند و رفتند بحرین، ایران شد مقصر، ایران شد تروریست.

قضیه اسرا را آن جور دیدید بلند می کنند، سروصدا راه می اندازند. خود اسرا اینجا با آنها مصاحبه می کنند و می گویند ایرانی ها خیلی به ما محبت کردند. ما اینجا شدیم مهمان نواز عراقی ها، چه اسیرشان و چه پناهنده شان. شما هرروز دارید هزار، هزار مردم را بیرون می کنید، ما لب مرز اینها را تحویل می گیریم و می آوریم اینجا از آنها مهمان نوازی می کنیم. پاسدار ما، مجروح عراقی را به دوش می کشد و می آورد خون خودش را به او تزریق می کند که از مرگ نجاتش بدهد. ما اگر بخواهیم اسرای شما را بکشیم [به] انتقام وحشیگری های شما یک بمب روی شهر شما می اندازیم؛ بغداد از دسترس هواپیماهای ما بیرون نیست. هواپیماهای ما آمدند از روی کاخ شما عکس برداشتند و جزئیات آن را که شما می دانید. ما اگر بخواهیم بمب بیندازیم در بغداد می اندازیم. جلو کاخ صدام می اندازیم. برنامه در جنگ آدمکشی نیست. چرا اسیر را بکشیم، اسیری که تسلیم می شود؟ بیاید بروید در اردوگاه ها و ببینید ما با اسرای شما چطور رفتار می کنیم. این هیاهو را بلند کردند و این

تبلیغات را. آنجا جنایت می کنند، ارزان قیمت نفت می فروشند، به این منظور که ایران چون یک کشور انقلابی است حاضر نیست نفتش را ارزان بکند، بعد ذخیره ارزی اش کم می شود، تحت فشار اقتصادی در جنگ شکست می خورد و چه می شود. برای اینکه ایران را توی این مخمصه قرار بدهند، آن ظلم بزرگ را می کنند و آن جنایت عظیم را که ایران یا ارزان بکند و از حیثیت انقلابش بیاید پایین و یا ارزان نکند و نفت نفروشد.»^(۱)

۱

سیداحمد خمینی در دیدار با رئیس مجلس شورای اسلامی از نارضایتی امام خمینی از اقدام برخی مقامات کشور و رسانه ها که در سخنرانی ها و موضع گیری های خود کشورهای دیگر را مورد حمله قرار می دهند خبر داد. وی در جلسه ای با آقای هاشمی رفسنجانی، اظهار کرد: امام این شیوه را نمی پسندد. رئیس مجلس شورای اسلامی درباره این جلسه نوشته است: «بعد از ظهر احمد آقا آمد و درباره اشکالات سیاست هجوم به دولت های دیگر از طرف رسانه ها و شخصیت های ما، حرف داشت و می گفت امام این شیوه را نمی پسندند و معتقد بود که این شیوه، مانع حرکت سازندگی کشور است و در درازمدت، ملت را از دولت جدا می کند. باید روابط را اصلاح کرد و در محیطی آرام، مشغول سازندگی و رفع کمبودها شد. قرار شد فردا برای بررسی این مطلب، جلسه ای از سران کشور داشته باشیم.»^(۲)

۲

در حالی که مقامات عراقی می کوشند اذهان عمومی را با شایعاتی نظیر اعدام اسرای عراقی در جبهه ها فریب داده و علیه ایران تحریک کنند، پناهندگان عراقی این گونه اقدامات را بی تأثیر و تنها دستاویزی برای جلوگیری از پناهندگی نظامیان این کشور به ایران می دانند.

عمر صالح، نماینده دائم عراق در سازمان ملل، نامه^(۳) سعدون حمادی وزیر خارجه این کشور را که در آن وی مدعی شده است اسیران عراقی در جبهه های جنگ به دست نیروهای نظامی ایران اعدام شده اند، به دبیرکل سازمان ملل متحد تحویل داد. در بخشی از این نامه آمده است: «احتراماً به اطلاع جناب عالی می رساند که به گفته فرماندهان عراقی مستقر در منطقه، اسیران ایرانی جنگ که در نبرد اخیر در خفجیه به اسارت درآمده اند، گفته اند که شاهد قتل عام اسیران عراقی دستگیر شده در نبرد مذکور به دست فرماندهان ایرانی بوده اند. تعدادی از پرسنل

ص: ۱۰۴۱

۱- روزنامه جمهوری اسلامی ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۴.

۲- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم ۱۳۷۸، خاطرات روز ۲۷/۹/۱۳۶۰، ص ۴۱۱.

۳- این نامه با شماره A/۳۶/۸۴۷ مجمع عمومی و سند شماره S/۱۴۸۰۶ در دبیرخانه شورای امنیت ثبت شده است.

نظامی عراق که از اسارت گریخته اند، این اخبار را تأیید کرده اند.»^(۱-۲) این درحالی است که امروز در جبهه چزابه یک ستوان ارتش عراق خود را به نیروهای سپاه تسلیم و درخواست پناهندگی کرد. وی در گفت و گوی اولیه اظهار کرد که شایعه کشته شدن اسرای عراقی به دست نیروهای ایرانی که فرماندهان عراقی و صدام حسین ساخته و پخش کرده اند، در بین نیروهای عراقی هیچ تأثیری نداشته است و نظامیان عراقی آن را دستاویز مسئولان برای جلوگیری از پناهنده شدن افراد عراقی به ایران می دانند.^(۳)

۱

نشریات المجله و الحوادث (چاپ انگلیس) خبرهایی درباره افزایش روابط عراق با کشور شوروی در بخش نظامی و افزایش سطح رابطه اقتصادی آلمان با عراق منتشر کردند.

المجله که به نوعی وابسته به دربار پادشاه عربستان سعودی است، به نقل از منابع آگاه درباره بهبود رابطه عراق و شوروی و نوع همکاری این دو کشور نوشت: «اخيراً روابط عراق و شوروی به طور چشمگیری بهبود یافته است و این امر مخصوصاً در زمینه نظامی قابل توجه است. این منابع اظهار داشتند که شوروی، عراق را به سلاح و تجهیزات نظامی پیشرفته از جمله هواپیماهای میگ ۲۷ مجهز ساخته است؛ کما اینکه طرح تأسیس شبکه موشک های ضد هوایی را جهت حمایت و مراقبت از بغداد و مراکز مهم و حیاتی عراق از حمله های هوایی دشمن کامل کرده است. همین منابع می گویند، احتمال می رود که مسکو جهت پایان دادن به جنگ ایران و عراق نقش میانجی را بازی کند، مخصوصاً در مدت اخیر که مسکو توانسته است روابط خود را با ایران نیز تقویت نماید.»^(۴)

مجله الحوادث نیز درباره افزایش روابط اقتصادی عراق و آلمان که موازنه آن به سود کشور آلمان می باشد، نوشته است: «آمار و ارقام تجارت عراق و آلمان به مقدار قابل ملاحظه ای افزایش یافته است، به نحوی که صادرات نفت به آلمان از سال ۱۹۷۹ تا ۱۹۸۰، از ۳/۱ به ۵/۲ میلیون تن رسیده است. این افزایش موجب ازدیاد مجموع صادرات بین دو کشور شده، به طوری که نسبت صادرات به ۹۷ درصد؛ یعنی ۱/۱ میلیارد مارک آلمان، ارتقا پیدا کرده است. با وجود این، افزایش مذکور نتوانست کسری موازنه تجاری عراق را که در سال گذشته بالغ بر ۲/۲ میلیارد مارک شد،

ص: ۱۰۴۲

۱- نکته جالب توجه آنکه در نامه سعدون حمادی، وزیر خارجه عراق، به دبیرکل سازمان ملل متحد، به تعداد اسرای اعدام شده عراقی که در محافل تبلیغاتی و سیاسی ۱۵۰۰ نفر اعلام شده اند، اشاره ای نشده است. این نکته نیز در نامه وزیر خارجه عراق جالب توجه است که وی ادعای خود را درباره اعدام اسرای عراقی، به گفته های فرماندهان نظامی آن کشور مستند کرده است.

۲- جنگ ایران و عراق در اسناد سازمان ملل ترجمه محمدعلی خرمی، جلد اول، تهران: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس (مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ)، ۱۳۸۷، صص ۱۰۲ - ۱۰۱.

۳- سند ۶۰۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته ستاد عملیات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

خوزستان، شماره ۴۴۳، ۱/۱۰/۱۳۶۰، ص ۴.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۸، ۳/۱۰/۱۳۶۰، ص ۲، بیروت - خبرگزاری پارس، ۲/۱۰/۱۳۶۰.

برطرف سازد. علت این امر، افزایش حجم واردات سال گذشته عراق از آلمان است که ۵۷ درصد افزایش پیدا کرده و میزان آن به ۳/۳ میلیارد مارک رسیده است. یادآوری می شود که عراق پس از عربستان سعودی مقام دوم را در میان واردکنندگان خاورمیانه ای کالاهای آلمانی به خود اختصاص داده است.»^(۱)

۱

در پی تیرگی روابط ایران و بحرین، امروز یونایتدپرس به نقل از روزنامه اخبار الخلیج اعلام کرد که دولت بحرین حسین الصباغ سفیر خود را از تهران فراخوانده است. به نوشته این روزنامه، دولت بحرین همچنین از ایران خواسته است که به جای حسن شوشتری، سفیر این کشور در منامه، فرد دیگری را تعیین کند.^(۲)

از سوی دیگر، عربستان سعودی اعلام کرد که این کشور یک پیمان امنیتی با بحرین امضا خواهد کرد که استرداد مجرمان نیز در آن لحاظ شده است. خبرگزاری رسمی عربستان سعودی در توضیح بیشتر این امر گزارش داد: شاهزاده نایف بن عبدالعزیز، وزیر کشور عربستان سعودی، فردا به بحرین خواهد رفت تا این موافقت نامه را با مقامات دولت بحرین امضا کند.^(۳)

ص: ۱۰۴۳

-
- ۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۳۴، ۲۲/۱۰/۱۳۶۰، صص ۶۸ - ۶۷، به نقل از مجله الحوادث چاپ انگلستان، ۲۷/۹/۱۳۶۰.
  - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۳، ۲۸/۹/۱۳۶۰، صص ۷ - ۶، منامه - خبرگزاری یونایتدپرس، ۲۷/۹/۱۳۶۰؛ و- همان، ص ۷، منامه - خبرگزاری فرانسه، ۲۷/۹/۱۳۶۰.
  - ۳- همان، ص ۱۳، بحرین - خبرگزاری رویتر، ۲۷/۹/۱۳۶۰؛ و- همان، ص ۱۶، رادیو لندن، ۲۷/۹/۱۳۶۰.

ادامه وضعیت روزهای گذشته در منطقه عملیاتی مطلع الفجر و فشار مداوم و پیوسته عراق برای بازپس گیری شیاکو، فرماندهان خودی را به چاره جویی و یافتن راهی برای کاستن از فشار ارتش عراق به این منطقه واداشت. از جمله این تدابیر، تلاش دوباره در تنگ کورک و تنگ قاسم آباد بود تا با کشاندن بخشی از توان ارتش عراق به شرق منطقه عملیات و به نوعی تهدید عقبه دشمن در جاده گیلان غرب به قصر شیرین، تاحدی از فشار دشمن در شیاکو (۱) کاسته شود. بر این اساس، قرار شد دو سازمان مستقل در این منطقه وارد عمل شوند، بدین ترتیب که نیروهای سپاه همدان در تنگ کورک و کوه برآفتاب و یک گردان از سپاه تهران نیز در تنگ قاسم آباد عمل کنند. (۲) همچنین ۱۵۰ نفر از نیروهای سپاه کرمانشاه و گیلان غرب نیز به عنوان احتیاط منظور شدند. (۳)

بر اساس چنین تصمیمی نیروهای سپاه همدان از ساعت ۴:۴۵ بامداد با اعلام رمز، عملیات پیشروی به سمت کوه برآفتاب را آغاز کردند و با رعایت غافلگیری کامل در زمانی حدود ۳۰ دقیقه و تا قبل از روشنایی هوا موفق شدند ۳ تیغه این کوه را که با فاصله های ۷۰ تا ۸۰ متری از هم قرار داشت، به تصرف درآورده، بلافاصله به تحکیم مواضع تصرف شده پردازند. (۴)

در مانور پیش بینی شده بود که این نیروها حداقل ۲۴ ساعت مواضع خود را حفظ کنند تا

ص: ۱۰۴۵

۱- * حمله های مکرر هرروز عراق و تصمیم قاطع برای بازپس گیری مناطق از دست رفته و ترمیم رخنه ایجاد شده در خط تماس، قبل از این عملیات همچنان ادامه داشت. وضعیت خط خودی نیز به گونه ای بود که نیروهای مستقر در شیاکو عقبه مطمئنی نداشتند و عراق از سه جهت به آنها فشار می آورد و درصدد بود محاصره این نیروها را کامل کند. (سید یعقوب حسینی و محمد جوادی پور، ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۵، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش، ۱۳۷۳، ص ۲۵۸).

۲- احضار نیروهای سپاه همدان با آغاز عملیات مطلع الفجر انجام شده بود و اقداماتی همچون جابه جایی، استقرار و شناسایی یک هفته طول کشید.

۳- حسن سجادی پور، حماسه تنگ کورک، قم: نسیم حیات، ۱۳۸۴، صص ۵۴ - ۴۷.

۴- همان، صص ۶۹ - ۶۷.

یگان های بیشتری از ارتش عراق را به آن منطقه بکشانند، اما باوجود پیش بینی اولیه، نیروهای سپاه تهران نتوانستند در شمال تنگ کورک عمل کنند(۱) و بدین ترتیب، نیروهای سپاه همدان به نوعی به محاصره افتادند، طوری که نیروهای عراقی در سه طرف (راست، روبه رو و تاحدی چپ) آنها قرار داشتند. با این وضعیت، اولین پاتک عراق ساعت ۰۹:۰۰ صبح اجرا شد و تا ظهر فشار مداومی را به نیروهای خودی وارد آورد که با مقاومت نیروهای خودی و استفاده آنان از مهمات برجامانده از شب گذشته عراقی ها، دشمن ناکام ماند و با تحمل تلفاتی مجبور به عقب نشینی شد.

در ادامه، عراق با استفاده از جاده قصرشیرین به گیلان غرب (از شمال منطقه عملیاتی) چند یگان جدید و تازه نفس را وارد منطقه کرد و از بعدازظهر، هجوم نیروهای دشمن برای بازپس گیری تیغه های کوه برآفتاب از چند قسمت آغاز شد. عراق همچنین بخشی از توان توپخانه ای خود را که روی شیاکو اجرای آتش می کردند، متوجه شرق آن؛ یعنی کوه برآفتاب کرد که در نتیجه، فشار بر نیروهای شیاکو تاحدی کم شد.(۲) قبل از غروب آفتاب نیز عناصری از دشمن به قسمتی از تیغه اول برآفتاب به صورت جزئی نفوذ و آن را ناامن کردند، اما قسمت های اصلی شامل تیغه دوم و سوم ارتفاع همچنان در دست نیروهای خودی باقی ماند. با تاریک شدن هوا، بار دیگر نیروهای عراقی تهاجم گسترده ای را به برآفتاب آغاز کردند و تا نیمه های شب موفق به تصرف تیغه سوم شدند و تنها تیغه دوم در اختیار نیروهای خودی باقی ماند. بالا رفتن میزان تلفات و افزایش شهدا و زخمی ها و از سوی دیگر نرسیدن نیروهای احتیاط(۳)* سبب شد تا دستور عقب نشینی صادر شود و نیروها از ساعت ۲۳:۰۰، به تدریج از مسیر شناسایی شده از تیغه دوم عقب نشستند. با رسیدن اندک نیروهای پشتیبانی در پناه آتش خودی، پیکر تعدادی از مجروحان و شهدا به پایین ارتفاع منتقل شد و بدین ترتیب نیروهای خودی ساعاتی بعد از نیمه شب ارتفاعات جنوب تنگ کورک (برآفتاب) را ترک کردند.(۴)

ص: ۱۰۴۶

۱- در کتاب تنگ کورک در ترسیم موقعیت پیش روی نیروهای سپاه همدان آمده است: «پیش از آغاز عملیات، تحلیل فرماندهان این بود که با تهاجم نیروهای تهرانی (به فرماندهی برادر احمدلو) به تنگ قاسم آباد و نیروهای همدان به تنگ کورک، عراقی ها قیچی خواهند شد و مجبور می شوند از یگان های دیگر تقاضای کمک کنند و همین امر موجب کمتر شدن فشار بر نیروهای محاصره شده در شیاکو خواهد شد و نهایتاً به رهایی آنها خواهد انجامید، اما نیروهای سپاه تهران نتوانستند در تنگ قاسم آباد وارد عمل شوند.» (حسن سجادی پور، حماسه تنگ کورک، قم: نسیم حیات، ۱۳۸۴، ص ۷۲).

۲- همان، ص ۸۰.

۳- * قسمتی از نیروهای احتیاط با تاریک شدن هوا به سمت تیغه دوم حرکت کردند، اما به دلیل فرود آمدن یک گلوله توپ بین آنها که به شهادت ۷ نفر و زخمی شدن تعداد دیگری از آنها انجامید، تعداد اندکی از آنان به بالای ارتفاع رسیدند و به حمل مجروحان کمک کردند. (همان، ص ۹۰).

۴- همان، صص ۹۲ - ۹۰.

امروز یک خلبان و کمک خلبان ایرانی با یک بالگرد به خاک ترکیه گریختند و به این کشور پناهنده شدند. از سوی دیگر، در یک هفته اخیر در جبهه های جنوب و غرب، یک سرهنگ عراقی، یک افسر و ۶ سرباز عراقی خود را به نیروهای ایرانی معرفی و درخواست پناهندگی کردند.

یک فروند بالگرد ۲۱۴ هوانیروز عصر امروز از فرودگاه ارومیه به پرواز درآمد و از مرز ترکیه وارد خاک آن کشور شد و در ساعت ۱۹:۳۵ در منطقه نظامی شهر مرزی "وان" به زمین نشست. اطلاعات اولیه حاکی از پناهنده شدن خلبان و کمک خلبان این بالگرد به ترکیه است. (۱)

همچنین در یک هفته اخیر، یک سرهنگ دوم کماندوی عراقی و یک افسر در منطقه عمومی بستان و همچنین ۶ سرباز در منطقه سردشت وارد خاک ایران شدند و درخواست پناهندگی کردند. (۲)

روابط عمومی سپاه میوان از اجرای ۲ عملیات به دست چریک های کرد مسلمان در داخل خاک عراق و وارد آمدن خسارات فراوان و کشته یا زخمی شدن تعداد زیادی از افراد ارتش عراق خبر داد.

به نوشته روزنامه اطلاعات، امروز روابط عمومی سپاه پاسداران میوان اعلام کرد: در طول هفته گذشته بر اثر انفجار یک مین که چریک های مسلمان کرد عراقی در جاده "برزنگه" واقع در نوار مرزی ایران و عراق (در خاک عراق) کار گذاشته بودند، یک خودرو و جیب فرماندهی دشمن منهدم شد و همه سرنشینان آن از جمله یکی از مقامات بعثی کشته شدند. همچنین بر اثر انفجار مین دیگری که رزمندگان مسلمان کرد عراقی در جاده سربازخانه "قدم فری" واقع در نوار مرزی ایران و عراق (در خاک عراق) کار گذاشته بودند، یک خودرو زیل منهدم و ۱۱ تن کشته یا مجروح شدند. در همین مدت، رزمندگان جان برکف اسلام نیز موفق شدند با آر.پی.جی. ۷، یک تانک ارتش عراق را منهدم کنند که در نتیجه این اقدام یک نفر از افراد دشمن به هلاکت رسید و ۵ نفر دیگر از آنان زخمی شدند. (۳)

گروه فداییان امام خمینی ۳ تن از اشرار منطقه ایلام را که با تحریک و پشتیبانی عراق قصد داشتند دکل تلویزیون "شاه بداغ" و "پل سیمره" در غرب ایلام را منفجر کنند، قبل از هر اقدامی دستگیر کردند. از این افراد یک بمب حاوی ۷ کیلو تی.ان.تی، ۴ قبضه آر.پی.جی. ۷ و ۱۰ قبضه کلاشینکف و برنو به دست آمد. به گزارش خیرگزاری پارس، قرار بود این افراد در ازای تخریب دکل تلویزیونی و پل سیمره مبلغ ۱۰ میلیون ریال از ارتش عراق پاداش دریافت کنند. (۴)

- ۱- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نذاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۵/۱۰/۱۳۶۰، ص ۲.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۵، ۳۰/۹/۱۳۶۰، ص ۴، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۹/۹/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۵۷۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته، ستاد عملیات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خوزستان، شماره ۴۳۸، ۲۶/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۲۵۰۹۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات سپاه دزفول، ۲۰/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۱، ۲۶/۹/۱۳۶۰، ص ۳، سندج - خبرگزاری پارس، ۲۵/۹/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۲۹۴۳۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۲۵/۹/۱۳۶۰.
- ۳- روزنامه اطلاعات، ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، سندج.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۴، ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۴، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۲۸/۹/۱۳۶۰.

در عملیات ها و اقداماتی که امروز افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق غربی و شمال غربی کشور انجام دادند، ۲ تن از افراد خودی شهید و ۱۶ تن زخمی شدند.

نیروهای مسلح غیرقانونی با حمله به مأموران تأمین امنیت جاده در سقز، یک درجه دار ژاندارمری و ۴ نفر از افراد بسیج را زخمی کردند. (۱) در منطقه تورجان (در شمال غربی سقز) نیز نیروهای مسلح غیرقانونی از سه طرف به نیروهای خودی حمله کردند که در نتیجه آن یک نفر از نیروهای بسیج به شهادت رسید و ۳ تن زخمی شدند. (۲)

افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی همچنین به روستای خوش مقام (در جنوب شرقی تکاب) حمله کردند که این اقدام به شهادت یک فرد غیرنظامی و زخمی شدن یکی از نیروهای سپاه انجامید. (۳)

در روستای بالقچی در (۵/۳ کیلومتری جنوب غربی نقده) نیز افراد مسلح به یک پایگاه خودی حمله کردند که با مقاومت افراد پایگاه مواجه و با به جای گذاشتن تعدادی اسلحه و مقادیری مهمات متواری شدند. (۴)

همچنین در ادامه فعالیت گروه های مسلح غیرقانونی برای ایجاد اختلال در پاک سازی محور بانه - سردشت، امروز یک دستگاه لودر سپاه به یک مین ضدتانک که افراد وابسته به این گروه ها در مسیر نیروهای خودی در نزدیکی گوزله کار گذاشته بودند، برخورد کرد که علاوه بر تخریب لودر ۸ تن از افراد سپاه زخمی شدند. (۵)

در شهر سنندج نیز یکی از چته های مسلح یک نارنجک جنگی را به منزل یکی از پیش مرگان کرد مسلمان - در خیابان گلشن - پرتاب کرد که تلفات جانی نداشت، ولی خسارت های مالی به بار آورد. فرد پرتاب کننده نارنجک نیز دستگیر شد. (۶)

عصمت دری (۷) از خوانین منطقه سرو (در شمال غربی ارومیه) در پی درگیری با افراد سپاه، به هلاکت رسید و یک تن از افراد وی نیز زخمی شد. با توجه به اینکه جهانگیر دری، برادر وی، سرکرده ایل دری و عصمت فرمانده افراد مسلح این ایل بود، احتمال می رفت درگیری های

ص: ۱۰۴۸

-
- ۱- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۶.
  - ۲- سند شماره ۲۹۴۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱.
  - ۳- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۶؛ و- سند شماره ۲۹۴۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات

جنگ، پیشین، ص ۲.

۴- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.

۵- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۶.

۶- سند شماره ۳۲۰۷۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از پایگاه توحید به استانداری کردستان، ۲۸/۹/۱۳۶۰، سند تک
برگی.

۷- خبرگزاری پارس در گزارشی کلی درباره هویت این ایل و کارکرد سران آن در منطقه، اطلاعاتی به شرح زیر منتشر کرده
است: «ایل دری یکی از عشیره های منطقه ای در مرز ایران و ترکیه، در منطقه سرو ساکن بوده و در رأس آنان جهانگیرخان
دری قرار دارد که مالک روستاهای بسیاری در خاک ایران و ترکیه است و افراد این ایل بین روستاهای خود در دو کشور در
رفت و آمد هستند. عصمت دری برادر جهانگیر دری است و فرماندهی افراد مسلح این ایل را برعهده داشته است.» (خبرگزاری
پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۵، ۳۰/۹/۱۳۶۰، ص ۴، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۹/۹/۱۳۶۰).

مسلحانه و ناآرامی‌هایی در منطقه سرو به وجود آید، اما با وجود انتشار برخی خبرها درباره وقوع درگیری، پیگیری‌های بعدی نشان داد که این اخبار صحت ندارد.^(۱)

فرمانده سپاه ارومیه درباره دلیل درگیری بین عصمت دری و افراد سپاه گفت: «این عده جزء گروه‌های مسلح منطقه هستند که در زمان دولت موقت به قصد همکاری با مأموران دولت جمهوری اسلامی مسلح شدند،^(۲) ولی بعداً ماهیت عده‌ای از آنان در همکاری با سلطنت‌طلبان و گروه‌های فراری ضدانقلاب آشکار شد و در این رابطه، هم‌اکنون جهانگیر دری رهبر افراد مسلح غیرقانونی نیز فراری است.»^(۳)

فرمانده سپاه ارومیه همچنین در نامه‌ای به فرماندهی سپاه درباره نتایج بازرسی نیروهای سپاه از منزل عصمت دری نوشته است: «برادران اطلاعات پایگاه سرو به خانه عصمت خان رفته و در آنجا با مقادیر زیادی از اسناد مهرشده شهربانی و مهر گمرک سرو، مهر ژاندارمری و پایگاه سرو، پول‌های ترکیه، مهمات و اسلحه‌های سنگین و سبک غیرسازمانی و سازمانی، مشروبات الکلی و مقدار زیادی قالی گران بها و اعلا و اجناس و ماشین‌های خارجی و اسنادی در رابطه با ضدانقلاب و ارتباط عصمت خان و جهانگیرخان و ساواک ترکیه [دفتر سازمان اطلاعات و امنیت رژیم شاه در ترکیه] و دعوت نامه ساواک منحل از عصمت، نامه‌هایی با حزب منحل دمکرات و انواع و اقسام گذرنامه جعلی و غیره مواجه می‌شوند که برادران ضمن تماس با سپاه ارومیه با توجه به حکم کلی قبلی که از دادستانی داشتند و جهت احتیاط بیشتر، باز از دادستانی و حاکم شرع ارومیه نظرخواهی نمودند که قرار بر توقیف اموال و انتقال آنها شد.»^(۴)

۱

در پی دستگیری مسئول منطقه‌ای و دیگر اعضای شورای فرماندهی و نیز همه مسئولان سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در گچساران، شبکه مشترک این سازمان در بهبهان و گچساران صددرصد متلاشی شد. به نوشته روزنامه کیهان، صابری، مسئول واحد تحقیقات سپاه پاسداران گچساران، در مصاحبه‌ای با خبرنگاران ضمن اعلام این خبر، درباره اقدامات سپاه در شناسایی مکان‌های امن اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و اقدامات آنان در منطقه گچساران و بهبهان توضیحاتی داد.

ص: ۱۰۴۹

۱- سند شماره ۵۷۵۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (ارومیه) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (فرماندهی)، ۲/۱۰/۱۳۶۰، صص ۲-۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۲۷۵، ۳۰/۹/۱۳۶۰، ص ۴، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۹/۹/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۵۷۳۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات منطقه ۵ (تبریز) به اطلاعات مرکز، ۲۹/۹/۱۳۶۰، سند تک برگ.

۲- پس از پیروزی انقلاب اسلامی، دولت موقت این اختیار را به استانداری‌ها داد که در مناطق بحرانی کردنشین با برخی فئودال‌ها قراردادی را امضا کنند که طبق آن فئودال‌ها با در اختیار داشتن افراد مسلح (جوانمردان) زیر نظر ژاندارمری امنیت منطقه را برقرار و در ازای این عمل، مبلغی را نیز دریافت کنند.

۳- روزنامه اطلاعات، ۳/۱۰/۱۳۶۰، ص ۴، ارومیه.

۴- سند شماره ۵۷۵۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

وی گفت: مجاهدین خلق (منافقین) با سازماندهی و تشکیلات مشترک در بهبهان و گچساران علیه جمهوری اسلامی ایران فعالیت داشتند که با همکاری سپاه پاسداران بهبهان و سازمان اطلاعاتی ۳۶ میلیونی، بیش از ۱۰ خانه تیمی و ۲ پناهگاه این گروهک در کوه های حومه شهرستان گچساران - که انبارهای تدارکات و پشتیبانی عملیاتی بود - شناسایی شد و مقادیر فراوانی مواد منفجره، وسایل تخریب، دستگاه های ارتباطی، سلاح های جنگی، اسناد و مدارک و پیام ها و گزارش های درون گروهی به دست آمد. همچنین در طول چند روز گذشته با دستگیری مسئول منطقه ای و دیگر اعضای شورای فرماندهی و اعتراف آنان این شبکه صددرصد متلاشی شده است. صابری درباره اقدامات تخریبی این گروهک در گچساران نیز گفت: در چند ماه گذشته بیش از ۲۰ عملیات تخریبی از جمله انفجار و تخریب مقر حزب جمهوری اسلامی گچساران، تخریب بنیاد شهید و مغازه یک حزب الهی به دست این تروریست ها در گچساران انجام شده است.

هاشم پور سرپرست حفاظت شرکت نفت گچساران نیز از کسانی بود که در مدت مذکور به دست این افراد به شهادت رسید. در همین خصوص، فرمانده عملیات این تخریب ها دستگیر و پس از محاکمه اعدام شد و عاملان ترورها نیز همگی دستگیر یا شناسایی شده اند. (۱)

۱

امروز محسن رضایی، فرمانده کل سپاه پاسداران و سرهنگ صیاد شیرازی، فرمانده نیروی زمینی ارتش، در جلسه ای با حضور حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، نماینده امام در شورای عالی دفاع، در خصوص عملیات اخیر رزمندگان اسلام در جبهه های غرب گزارش دادند و درباره حمله وسیع آینده به عراق در جنوب کشور مذاکره کردند. در خاطرات امروز آقای هاشمی رفسنجانی درباره این جلسه آمده است: «عصر، آقایان سرهنگ صیاد شیرازی و محسن رضایی از جبهه آمدند و وضع جبهه ها را گزارش دادند. در گیلان غرب، پس از چند روز درگیری، حدود ۳۰۰ نفر شهید داده ایم و ۵۰ درصد هدف را به دست آورده ایم. برنامه آینده را گفتند؛ گرفتن شهرک کوچک عراق در مرز و حمله وسیع به عراق در جنوب در آینده نسبتاً دور. صیاد، طرف دار سرعت در حمله بود، ولی سپاه مخالف عجله بود. برای اولین بار، فرمانده ارتش را از سپاه انقلابی تر می بینم. سپاه به خاطر شهدای زیادش در حمله گذشته، محتاط شده و معتقد است تا افراد را کاملاً تعلیم نداده، وارد جنگ نشود. شب در جلسه شورای عالی دفاع شرکت نکردم و برای انجام کارهای معوق، در مجلس خوابیدم.» (۲)

ص: ۱۰۵۰

۱- روزنامه کیهان، ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴، یاسوج.

۲- اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم ۱۳۷۸، خاطرات روز ۲۸/۹/۱۳۶۰، ص ۴۱۲.

شورای عالی دفاع امروز به ریاست رئیس جمهور تشکیل جلسه داد. (۱) آیت الله خامنه ای در پایان این جلسه در گفت و گو با خبرنگاران درباره موضوعات مطرح شده و تصمیمات گرفته شده در جلسه شورای عالی دفاع، ادعاهای منتشر شده درخصوص درخواست ایران از امریکا برای فروش لوازم هواپیماهای جنگی، صلح طلبی صدام حسین و آزادی اسرای غیرنظامی مطالبی بیان کرد.

بخش هایی از سخنان رئیس شورای عالی دفاع در این مصاحبه به نقل از روزنامه اطلاعات به این شرح است:

«رئیس شورای عالی دفاع درمورد مسائل مطرح شده در جلسه امروز گفت: "در جلسه در مورد طرح های درازمدت ستاد مشترک راجع به سیستم دفاعی کشور که از مسائل اساسی و مهم تلقی می شود، تیمسار [ظهرنژاد] رئیس ستاد مشترک توضیحاتی دادند که مورد بحث و بررسی قرار گرفت و قرار شد ادامه آن به جلسات آینده موکول شود. مسئله دیگری که مطرح شد مربوط به درخواست های نیروی هوایی بود که به شورای عالی دفاع ارتباط داشت و فرمانده نیروی هوایی در این زمینه توضیحاتی داد. " آیت الله خامنه ای افزود: "در کنار این درخواست ها مژده ای هم بود که برادران رئیس ستاد و وزیر دفاع درمورد موفقیت برادران نیروی هوایی و برخی از برادران دیگر که با آنان همکاری می کنند، دادند که درحقیقت اهمیت این موفقیت از فتوحات جبهه ها کمتر و کم اهمیت تر نبودند."

رئیس جمهوری همچنین ضمن تکذیب خبر یکی از خبرگزاری های خارجی پیرامون تقاضای خرید لوازم یدکی هواپیماهای اف ۱۴ از امریکا گفت: "این مسئله ازسوی وزارت امور خارجه تکذیب شده و من هم آن را تکذیب می کنم و اعلام می کنم که این یک دروغ محض است. " وی گفت: "ما هیچ گونه تقاضای خریدی نسبت به لوازم یدکی اف ۱۴ و یا سایر لوازم یدکی هریک از هواپیماها و وسایل نظامی دیگر آن از امریکا نکرده ایم، نه مستقیم و نه غیرمستقیم. " آیت الله خامنه ای همچنین افزود: "در زمان رژیم شاه، براساس قراردادهای معروف به اف.ام.اس. پول های زیادی ازطرف رژیم سابق ایران به حساب امریکا واریز می شد و امریکایی ها طبق تشخیص و برآورد و ارزیابی خود، در مقابل آنها به ایران جنس تحویل می دادند و همین [هواپیماهای] اف ۱۴ کنونی و بسیاری از لوازم نظامی دیگر را روی همان حساب ها به ایران فروخته بودند و طبق همان قراردادها، ایران مقادیر زیادی هم لوازم یدکی همین هواپیماها را از امریکا طلب دارد که متعلق به این ملک و ملت ایران است و از پول مردم خریداری شده است. " رئیس جمهور ضمن تأکید بر اینکه تاکنون هیچ گونه درخواست و یا خریدی نسبت به ابزار جنگی ازسوی ما از امریکا نشده است، گفت:

ص: ۱۰۵۱

۱- آقای هاشمی رفسنجانی، نماینده امام در این شورا و سخنگوی آن، به دلیل ازدیاد کارهای مجلس در این جلسه شرکت نداشت.

"پس از پیروزی انقلاب، تلاش مختصری برای بازپس گرفتن آنها انجام شد که با به وجود آمدن وضعیت حاد میان ما و آمریکا، امریکایی ها آن لوازم را ندادند."

رئیس جمهوری پیرامون این سؤال که به دنبال شکست های اخیر نیروهای کفر، صدام اعلام کرده است که هیئت های حل اختلاف، واقعیت ها را به طور کامل برای طرفین اعلام نکرده اند و این امر موجب رکود در جهت برقراری صلح شده است، گفت: "از این حرف مشخص می شود که رژیم عراق نسبت به صلح انگیزه های بیشتری پیدا کرده است و اگر چنین چیزی وجود دارد و رژیم عراق مایل به صلح است و آن قدر تمایل به صلح دارد که هیئت های حل اختلاف را متهم به منعکس نکردن واقعیت ها می کند، این راه ساده ای دارد و آن این است که هر کس صلح می خواهد، به تجاوز خاتمه می دهد. ایشان نیروهای خود را از ایران خارج کند و به آن طرف مرز برود تا ما باور کنیم که وی صلح طلب است و هروقت فهمیدیم که صدام صلح طلب است، ما هم اصرار به ادامه جنگ نخواهیم کرد و جنگ ادامه پیدا نخواهد کرد، ولی در هر حال مسئله خسارت های جنگی و مجازات متجاوز به جای خود محفوظ است."

آقای رئیس جمهوری افزود: "این مسئله که او هیئت ها را متهم کند به دروغ گویی و خودش را به عنوان یک چهره صلح طلب معرفی کند، در عین حالی که قوای متجاوزش دائماً در بیابان ها و کوه های ایران در مانور و حرکت باشند، امری است که برای ما قابل قبول نیست." رئیس شورای عالی دفاع همچنین درباره آزادی ۳۷ تن از اتباع ایرانی از اسارت عراق با اشاره به چگونگی به اسارت درآمدن این افراد توسط متجاوزان صدام گفت: "در روزهای نخست جنگ که نیروهای متجاوز عراق وارد کشور ما شدند و یکی دو تا از جاهای مهم خوزستان را اشغال کردند، هر وسیله نقلیه ای از جمله اتوبوس حامل مسافر که از جاده ها عبور می کرد، سربازان عراقی مسافرین آنها را به عنوان اسیر جنگی می گرفتند و می بردند و برای آنها تفاوتی نداشت که چه کسی باشد؛ پیرمرد، پیرزن، جوان یا خردسال و مدتی قبل نیز عده ای از این هم وطنان ما را به عنوان اسیر جنگی با ما مبادله کردند و عده ای را هم اخیراً آزاد کرده اند."^(۱)

ص: ۱۰۵۲

در پی جنگ روانی وسیع و دامنه دار دولت بحرین و رسانه های عربی و غربی درباره دستگیری عده ای از افراد مسلح بحرینی که ادعا می شود وابسته به ایران هستند، امروز سخنگوی وزارت امور خارجه این اقدام را انتقام گیری عراق و عوامل غربی از ایران ارزیابی کرد و به کشورهای کوچک عربی درباره گرفتار شدن در این گونه دام های سیاسی هشدار داد. به نوشته روزنامه کیهان، سخنگوی وزارت امور خارجه در تماسی اظهار کرد: اخیراً با اوج گیری پیروزی های عظیم ارتش اسلام و به دنبال شکست های پی در پی و مفتضحانه ارتش فریب خورده صدام و همچنین به دنبال شکست مفتضحانه طرح ننگین سازش با رژیم صهیونیستی، شیطان بزرگ و اذنب خونخوارش در منطقه، توطئه جدیدی را برای انتقام از جمهوری اسلامی و مشوه کردن چهره انقلاب اسلامی فراهم و جمهوری اسلامی را متهم به مداخله در امور داخلی کشورهای کوچک منطقه کرده اند. سخنگوی وزارت خارجه افزود: جمهوری اسلامی ایران به دولت های منطقه هشدار می دهد که امریکا و عمالش در پی ایجاد توطئه و تشنج در منطقه اند و کشورهای کوچک می بایست خود را از غلتیدن در این گونه توطئه ها و دام ها برحذر دارند و در غیر این صورت عواقب ایجاد هر گونه تشنج در منطقه به عهده آنها خواهد بود. (۱)

به دنبال جلسه روز گذشته حاج سیداحمد خمینی با هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، در خصوص دیدگاه امام درباره جلوگیری از تنش در روابط خارجی جمهوری اسلامی با سایر دولت ها، امروز جلسه سران قوای کشور با حضور آقایان آیت الله خامنه ای (رئیس جمهور)، آیت الله موسوی اردبیلی (رئیس دیوان عالی کشور و ریاست قوه قضاییه) و حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی (رئیس مجلس شورای اسلامی)، حاج سیداحمد خمینی (فرزند امام) و دکتر علی اکبر ولایتی (وزیر امور خارجه) در محل مجلس شورای اسلامی برای تصمیم گیری درباره سیاست خارجی و کیفیت برخورد با دولت ها و نهضت ها تشکیل شد. در بخشی از خاطرات امروز هاشمی رفسنجانی درباره این جلسه آمده است: «پس از بحث طولانی، تصمیم گرفتیم افرادی را مأمور کنیم که به طور غیررسمی، با حکام خلیج فارس، از جمله عربستان وارد مذاکره شوند و به آنها اعتماد دهند. برای این منظور قرار شد آقای شمس [اردکانی]، سفیر ما در کویت، برای مشورت احضار شود. در مورد عملکرد نهضت های آزادی بخش [واحد نهضت های آزادی بخش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی] هم کنترلی به وجود آید که هماهنگ با سیاست دولت باشند.» (۲) قبل از این جلسه هم سران سه قوه در جلسه ای در تاریخ ۲۶/۹/۱۳۶۰ مذاکراتی در این باره انجام داده بودند. هاشمی رفسنجانی درباره این جلسه نیز در خاطرات خود نوشته است: «اول شب به

ص: ۱۰۵۳

۱- روزنامه کیهان، ۲۸/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

۲- اکبر هاشمی رفسنجانی، پیشین.

اقامتگاه آقای موسوی اردبیلی رفتیم. جلسه مشاوره هفتگی بود. آقای خامنه ای، نخست وزیر و احمد آقا هم بودند. درباره دستگیری اعضای نهضت آزادی بخش بحرین و ادعای ارتباط آنها با ایران و اخراج سفیر ایران در بحرین و موج محکومیت ایران توسط دولت های عرب بحث کردیم؛ معلوم شد اگر بخواهیم به موجب قانون اساسی، از نهضت های آزادی بخش حمایت کنیم، چنین پیشامدهایی اجتناب ناپذیر است، ولی قرار شد دولت کنترل دقیقی داشته باشد و مثل امروز واحد نهضت های سپاه، فعال مایشاء نباشد که بدون توجه به سیاست دولت، مسئله سازی شود و رابطه خوب با کشورهای اسلامی مورد توجه باشد. (۱)

۱

علی اکبر ناطق نوری، وزیر جدید کشور، در گفت و گویی با بیان این موضوع که اولویت کاری وزارت کشور تأمین امنیت است، مأموریت این وزارتخانه را برای تحقق این امر، هماهنگی بین نیروهای امنیتی و انتظامی اعلام کرد. وی در این باره گفت: موضوعات وزارت کشور طیف وسیعی دارد و آنچه در شرایط امروز بیش از همه باید به آن بها داده شود، موضوع امنیت کشور است که به نظر من در درجه اول قرار دارد. در این راه باید گام های مؤثری با همکاری سایر ارگان های دولتی و نهادها و بیش از همه ملت همیشه در صحنه که تأمین کننده امنیت اند، برداریم.

وزیر کشور همچنین درباره هماهنگی بین نیروهای انتظامی اظهار کرد: برای هماهنگی کردن نیروهای انتظامی قطعاً باید اقدام کرد و این یکی از کارهای اساسی خواهد بود. به ویژه به چند دلیل؛ یکی توجه به فرمان اخیر امام درباره اجرای قانون که در ملاحظه کردن حدود و ثغور قانون است و دیگر اینکه توان نیروهای ما مخصوصاً نیروهای انتظامی که در داخل شهرها مشغول فعالیت اند، تا زمانی که هماهنگی نشوند و تقسیم مسئولیت بین آنها انجام شود، هدر خواهد رفت و گاهی سبب تداخل نیروها و مسئولیت ها می شود. اگر هم خدای ناکرده در گوشه ای تخلفی باشد به دلیل اینکه مسئول مشخصی ندارد، نمی شود موضوع را پیگیری کرد. بنابراین، برای حفظ حدود و ثغور قانون و جلوگیری از تداخل مسئولیت ها و به هدر رفتن نیروها قطعاً هماهنگی ضرورت دارد و این کار را با همکاری ارگان ها و نهادهایی که مربوط به این کارند، خواهیم کرد و این هماهنگی را به وجود خواهیم آورد. (۲)

۲

مجله الاسبوع العربی (چاپ بیروت) اطلاعاتی را درباره مبادلات اقتصادی عراق و فرانسه و نوع و میزان صادرات فرانسه به عراق منتشر کرد. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، این مجله در آخرین شماره خود نوشته است: فرانسه در زمینه صدور مواد غذایی به عراق مقام اول را به

ص: ۱۰۵۴

۱- اکبر هاشمی رفسنجانی، پیشین، ص ۴۱۰.

۲- روزنامه کیهان، ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴.

خود اختصاص داده است، طوری که مجموع قراردادهای امضا شده بین عراق و شرکت های فرانسوی در سال ۱۹۸۱ بالغ بر ۷/۴ میلیارد دلار می باشد. این مجله افزوده است: صادرات فرانسه به عراق در سال جاری به میزان ۱۸۱ درصد نسبت به سال گذشته افزایش داشته است. (۱)

۱

خبرگزاری یونایتدپرس امروز در گزارشی از ادامه کار آواربرداری از ساختمان تخریب شده سفارت عراق در بیروت خبر داد. (۲) خبرگزاری پارس نیز فرضیه جدیدی را درباره دلیل انفجار این ساختمان به نقل از کارشناسان نظامی لبنان مطرح کرد.

به گزارش یونایتدپرس: گروه های نجات، امروز ۲ جسد را از زیر خرابه های سفارت عراق بیرون آوردند. به این ترتیب تعداد کشته شدگان حادثه انفجار این سفارتخانه به ۳۰ تن رسید. مقام های صلیب سرخ گفته اند که امیدی به زنده بودن ۲۰ تن دیگر که در زیر آوار هستند، وجود ندارد. عبدالرزاق، سفیر عراق، جزء این عده است. بر اثر این انفجار، ۱۰۶ تن نیز مجروح شده اند که در بیمارستان بستری می باشند. (۳)

در این حال، خبرگزاری پارس به نقل از کارشناسان نظامی در لبنان، فرضیه جدیدی را درباره دلیل انفجار این ساختمان مطرح کرده است. بنا بر اعلام این خبرگزاری، کارشناسان نظامی در لبنان معتقدند که انفجار عظیم در سفارت رژیم بعث عراق در بیروت بر اثر منفجر شدن مقادیر فراوانی مواد منفجره و نارنجک های انباشته شده در ساختمان سفارت، بوده است. به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس از بیروت، کمیته نظامی مسئول بررسی حادثه انفجار در گزارش خود به نخست وزیر لبنان اعلام کرد که این انفجار از درون ساختمان سفارت انجام شده و مقدار مواد منفجر شده در حدود ۲۵۰ کیلوگرم تی.ان.تی. بوده است. این امر نشان دهنده این واقعیت است که سفارت عراق در بیروت در بسیاری از انفجارها و ترورهای ناجوانمردانه که در لبنان اتفاق افتاده، دست داشته است. این گزارش همچنین حاکیست که کار بیرون آوردن اجساد از زیر آوار ادامه دارد و کارشناسان معتقدند که این عملیات تا یک هفته طول می کشد. گفته می شود امدادگران دفاع مدنی لبنان نگران وقوع انفجارهای جدید در ساختمان سفارت اند، زیرا یک انبار مهمات و مواد منفجره نیز در زیرزمین سفارتخانه رژیم بعث عراق هنوز دست نخورده باقی است. (۴)* (۵)

ص: ۱۰۵۵

-
- ۱- همان، ص ۱۶، بیروت، خبرگزاری پارس.
  - ۲- یادآوری می شود، در روز ۲۴/۹/۱۳۶۰ بر اثر یک انفجار شدید ساختمان شش طبقه سفارت عراق در بیروت به طور کلی ویران شد و عده ای از کارکنان سفارت کشته یا زخمی شدند.
  - ۳- همان، ص ۲، یونایتدپرس از بیروت.
  - ۴- * رادیو مونت کارلو نیز در ۲۶ آذرماه، مشابه چنین نظریه ای را به نقل از کارشناسان نظامی ارتش لبنان طرح کرده بود که در روزشمار مربوط درج شده است.
  - ۵- روزنامه اطلاعات، ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱۶، بیروت، خبرگزاری پارس.

امروز هواپیماهای عراقی چند شهر کشور را بمباران کردند و خمپاره اندازهای واحدهای ارتش عراق نیز به گلوله باران آبادان پرداختند. یک هواپیمای نظامی عراق هم قصد بمباران مواضع ایران در ارتفاع شیاکو را داشت که هدف قرار گرفت و سقوط کرد.

هواپیماهای عراقی در چهار مرحله شهر بستان، غرب سوسنگرد، منطقه عمومی کرخه و شهر ایوان در استان باختران را بمباران کردند که با وجود گستردگی حملات و حتی استفاده از بمب های خوشه ای در شهر ایوان، این بمباران ها تلفات جانی نداشت و تنها به تخریب یک خانه در این شهر انجامید. (۱)

شهر آبادان نیز امروز به شدت هدف گلوله خمپاره اندازهای ارتش عراق قرار گرفت که بر اثر آن یک نفر به شهادت رسید، ۱۵ نفر زخمی شدند و ۲ منزل مسکونی ویران شد. (۲)

امروز همچنین یک فروند هواپیمای نظامی عراق که قصد بمباران مواضع نیروهای ایرانی در شیاکو (منطقه عملیاتی مطلع الفجر) را داشت هدف آتش یگان های پدافند هوایی ایران قرار گرفت و سقوط کرد. ستاد مشترک ارتش با صدور اطلاعیه ای ساعت سقوط هواپیما را ۱۰:۲۰ صبح و محل آن را در نزدیکی منطقه کوه گچ در جنوب شیاکو اعلام کرد. (۳) - (۴)

کشورهای عربستان و کویت همچون روزهای گذشته نیازمندی های تسلیحاتی و آمادی ارتش عراق را از طریق مرزهای خود به این کشور انتقال می دهند. در ادامه این کمک ها به عراق، امروز کشور عربستان ۱۶ دستگاه خودرو حامل وسایل و قطعات زرهی و ۱۸ دستگاه خودرو حامل مهمات را از مرز عرعر وارد عراق کرد. همچنین ۴ دستگاه خودرو حامل موشک های ضد هوایی از خاک عربستان وارد کویت شد و از آنجا به پایگاه هوایی شعیه عراق انتقال یافت. (۵)

ص: ۱۰۵۷

۱- سند شماره ۰۰۵۷۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته ستاد عملیات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خوزستان به طرح و برنامه عملیات مرکز، شماره ۴۴۲، ۳۰/۹/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱؛ و- سند شماره ۵۷۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ (کرمانشاه) به طرح و برنامه مرکز، ۳۰/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۲- سند شماره ۵۷۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، شماره ۳۴۵، قرارگاه مقدم نزاچا در جنوب (رکن ۲)، شماره ۳۴۵، ۳۰/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

۳- هر چند اقدامات عراق برای بازپس گیری مناطق تصرف شده خودی در عملیات مطلع الفجر تا روز ۱۶ دی ماه ۱۳۶۰ ادامه یافت، اما با توجه به اینکه محدوده کتاب روز شمار ۱۶ تا ۳۰ آذرماه است، جمع بندی اقدامات دشمن که به بازپس گیری

مناطق متصرفی انجامید و نیز نقاط ضعف عملیات و تلفات و خسارات وارد شده به دشمن در ضمیمه این گزارش درج شده است.

۴- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۹/۱۳۶۰، ص ۱۴.

۵- سند شماره ۱۵۴۵۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م-۱۳۲) به سپاه پاسداران (واحد طرح و برنامه عملیات)، ۲۹/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۰۰۵۷۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۳.

در پی فرار روز گذشته دو خلبان هوانیروز ارتش جمهوری اسلامی ایران با یک بالگرد به ترکیه، امروز خبرگزاری یونایتدپرس اطلاعات بیشتری را در این باره منتشر کرد.

این خبرگزاری اعلام کرد: دو افسر ایرانی به منظور کسب پناهندگی سیاسی از فرانسه با یک هلیکوپتر به ترکیه فرار کردند. مقامات ترک در این باره اظهار کردند که خلبان هلیکوپتر مزبور به نام سروان ع-ه و کمک خلبان وی، ستوان یکم م-ط، از نیروی هوایی ایران از مرز ایران و ترکیه گذشته و در یک فرودگاه غیرنظامی در شهر وان واقع در ۵۷۵ مایلی شرق آنکارا فرود آمده اند.

خلبان این هلیکوپتر قبل از فرود آمدن در فرودگاه وان به مقامات آن شهر اطلاع داده بود که قصد پناهندگی سیاسی به فرانسه را دارد. (۱)

داود کریمی، فرمانده سپاه تهران، در گفت و گویی اختصاصی با روزنامه اطلاعات درباره حساسیت های امنیتی تهران، تأثیر جنگ بر شدت فعالیت گروه های مسلح غیر قانونی به دلیل درگیر بودن نیروهای انقلابی و امنیتی در جبهه ها، آموزش نیروهای سپاه برای به کارگیری سلاح های سنگین، تشکیل گردان زرهی سپاه و به کارگیری آن در عملیات طریق القدس مطالبی بیان کرد.

وی درباره عملکرد سپاه تهران اظهار کرد: «باتوجه به شرایط حساس تهران که جمعیتی نزدیک به ۷ میلیون نفر را در بر دارد و فعالیت وسیع و ریشه دار گروه های سیاسی که به صورت فعالیت های سیاسی باز و یا به صورت فعالیت های نظامی مخفی که در خانه های تیمی تحت پوشش شرکت و یا مؤسسات رفاهی و خدماتی در تهران داشته اند و با نفوذی که گروهک ها در ارگان های مختلف دولتی کرده بوده اند و [همچنین] باتوجه به [وجود] مراکز تصمیم گیری قانونی مانند مجلس و دولت و حضور شخصیت های سراسر کشور در تهران، بیشتر نیروهایمان صرف حفاظت از تهران شد، ولی از آنجا که مسئله جنگ، مسئله اصلی ما می باشد ... و از طرفی ثبات در کشورمان که نمونه ای از یک جامعه اسلامی است، [حفظ شود] ... بدین جهت مسئولیت سپاه تهران نیز بیشتر شده است و بیشتر نیروهایمان را در تهران مصرف کرده است؛ چه برای حفاظت از مراکز مهم که در تهران وجود دارند و چه [برای] مبارزه و سرکوبی گروهک ها که در رأس آنها منافقین می باشند. باین وجود، قسمتی از نیروهایمان در جبهه های جنگ حق علیه باطل در حال نبرد هستند.»

وی ادامه داد: «با شروع جنگ تحمیلی، فعالیت گروهک ها شدید شد و اکثر خانه های تیمی آنها [را] که تحت پوشش شرکت های مختلف یا مؤسسات رفاهی و خدماتی [دایر شده بود و

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۵ ، ۳۰/۹/۱۳۶۰؛ ص ۵، آنکارا - خبرگزاری یونایتدپرس،
۲۹/۹/۱۳۶۰.

آنها] بیش از دو سال [این مکان‌ها] را پایگاه‌های عملیاتی خودشان کرده بودند، کشف کرده و گرفتیم. درحقیقت کمر گروهک‌ها در تهران شکسته شد و حملاتی که قرار بود از سوی گروهک‌ها به مراکز حساس دولتی در تهران شود، کشف و توطئه آنها نیز در این زمینه خنثی شد.»

فرمانده سپاه تهران درباره آموزش کار با سلاح‌های سنگین به پاسداران گفت:

«ما در جهت آموزش کلی سپاه امید و هدفمان این است که سپاه یک حوزه علمیه باشد و پاسدارش یک طلبه و آن استقلال سیاسی که [برای] سپاه در قانون اساسی [دید شده را حفظ کند. سپاه باید] حافظ دستاوردهای انقلاب باشد و خط حوزه را دنبال کند. [به همین دلیل، سپاه] پایه آموزش خود را آموزش عقیدتی قرار داده است. درباره آموزش نظامی باید بگوییم که برادران پاسدار مانند گذشته بیشترین آموزش‌های نظامی را در جبهه‌ها می‌بینند و اولین بار پاسداران با سلاح‌های سنگین و با دیگر ابزارهای جنگی در جبهه‌های جنگ آشنا شدند. به طوری که ما شاهد بودیم برادرهایمان از غنائم جنگی که در طول جنگ تحمیلی به دست آورده بودند [گردان‌های جدید تشکیل دادند. برای مثال با تانک‌های غنیمتی] یک گردان زرهی درست شد و این گردان زرهی در عملیات طریق القدس نقش مؤثری داشت. ضمناً آموزش نظامی پاسداران توسط برادران ارتشی و برادران پاسداری که در جبهه‌های جنگ آموزش‌های لازم را دیده بودند، داده می‌شود. این آموزش‌ها شامل [تخصص‌های] دریایی، زمینی و هوایی است تا هر موقع و در هر شرایطی که برادران نیروهای مسلح به کمک احتیاج داشته باشند، ما بتوانیم به آنها کمک بکنیم.» (۱)

۱

امروز درگیری نیروهای نظامی و افراد ضد انقلاب در مناطق شمال غربی ایران ادامه یافت و نیروهای خودی در عملیاتی غافلگیرانه مناطقی از محورهای بانه - سردشت را پاک‌سازی کردند. در سایر مناطق نیز افراد حزب دمکرات ایران و سایر گروه‌های ضد انقلاب به منطقه سرو در شمال غربی ارومیه، محله عباس آباد سنندج و روستای عبدل آباد از توابع قروه حمله کردند.

در ادامه پاک‌سازی محور بانه - سردشت، نیروهای خودی متشکل از سپاه و نیروهایی از لشکر ۲۸ سنندج عملیاتی را از ساعت ۰۵:۰۰ بامداد به منظور تصرف ارتفاعات کانی سور (در هفده کیلومتری شمال غربی بانه) آغاز کردند و موفق شدند در ساعت ۱۰:۰۰ با استقرار روی ارتفاعات، همه اهداف موردنظر را به تصرف درآورند. در این عملیات، ۳ تن از افراد خودی شهید و ۶ نفر زخمی شدند. در گزارش‌ها از تلفات نیروهای مسلح غیرقانونی آماري منتشر نشده است. (۲)

همچنین ساعت ۱۱:۰۰ صبح امروز، نیروهای حزب دمکرات کردستان به پایگاه نیروهای ژاندارمری در مرگه رش در منطقه عمومی سرو (شمال غربی ارومیه) حمله کردند و با نیروهای

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۱۵.

۲- سند شماره ۲۹۴۳۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۳۰/۹/۱۳۶۰، ص ۲؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۵/۱۰/۱۳۶۰، ص ۶.

مستقر در این پایگاه درگیر شدند. با گسترش دامنه درگیری، نیروهای سپاه مستقر در پایگاه سرو به کمک نیروهای ژاندارمری شتافتند. این درگیری با زخمی شدن یک تن از افراد خودی و کشته شدن ۳ تن از افراد حزب دمکرات پایان یافت. (۱)

در محله عباس آباد سنندج نیز افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی به نیروهای سپاه حمله کردند که با مقابله به موقع نیروهای سپاه، ۲ تن از مهاجمان به هلاکت رسیدند، شماری زخمی و چند تن از آنان نیز دستگیر شدند. (۲)

در منطقه قروه در قریه عبدل آباد (شمال غربی این شهر) نیز افراد حزب دمکرات منزل یکی از اهالی روستا را به آتش کشیدند و ۲ تن از فرزندان وی را نیز به گروگان بردند. از هویت صاحبخانه و علت این اقدام خبری منتشر نشده است. (۳)

۱

افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در اصفهان یک بمب دست ساز را به یک مغازه شیشه بری پرتاب کردند که بر اثر انفجار آن، خسارت های مالی فراوانی به بار آمد. عاملان انفجار پس از این اقدام با استفاده از تاریکی هوا از محل حادثه گریختند. (۴)

۲

محسن رضایی، فرمانده کل سپاه، در جمع فرماندهان سپاه مطالبی را درباره جایگاه جنگ در سپاه و وظایف این نهاد در دفاع از مرزها، ماهیت جنگ تحمیل شده به جمهوری اسلامی و اهداف غایی آن، انتظارات مردم از سپاه در موضوع جنگ، تأکید بر اولویت داشتن برنامه های دفاعی بر سایر مأموریت های سپاه، تشریح راهبرد منطقه ای امریکا، مسائل فلسطین و منطقه و... ایراد کرد. وی در قسمتی از سخنان خود گفت: «باینکه بارها گفته شده مسئله اساسی ما جنگ است، اما هنوز متأسفانه نه برای خودمان و نه برای پاسداران نتوانستیم این مسئله را تبیین کنیم که چرا مسئله اساسی جنگ است؟ اولاً جنگ یک وظیفه شرعی است که وظیفه هر مسلمان ایرانی است که از شرف و حیثیت به خطر افتاده اش دفاع کند.

... جنگ قبل از اینکه یک مسئله نظامی باشد، یک مسئله سیاسی است برعلیه ما. کسانی که جنگ را طرح ریزی کردند، برای گرفتن خاک ما نبود، بلکه برای نابودی انقلاب بود، پس یکی از وظایف ما پاسداری از انقلاب است. هرکسی از اول تاکنون خودش را با حرکت مردم و انقلاب تطبیق داده، یک آدم مسلمان و مؤمن به انقلاب است و هر که از اول در گوشه ای نشست و بحث روشنفکری کرده نه تنها ساخته نشده، بلکه در مقطعی دقیقاً با انقلاب روبه رو بوده است.

ص: ۱۰۶۰

۱- سند شماره ۵۷۵۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (ارومیه) به ستاد مرکزی سپاه

پاسداران انقلاب اسلامی (فرماندهی)، ۲/۱۰/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱.

۲- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

... حرکت امریکا در منطقه دارای ابعادی است که بعد از انقلاب هم پیچیده تر شد. در مورد اسرائیل که از طرف امریکا تشویق می شود جهت حمله به جنوب لبنان و ادامه تجاوزات به عنوان یک عامل تهدید و ارباب، هدفش برای تثبیت سرزمین های اشغالی است و هرچه بیشتر وابسته کردن کشورهای عربی و قرارداد دادن جمهوری اسلامی به عنوان تضاد اصلی. وقتی یک اشتباه کوچک از طرف ایران صورت می گیرد، آنها این جریان را در بوق می کنند و می گویند ما که گفتیم ایران می خواهد به شما تجاوز کند و تلاششان این است که اسرائیل را در نهایت از این حالتی که تضاد اصلی همه شده بیرون بیاورند.

هدف دیگر امریکا این است که غائله فلسطینی ها را بخواباند. می خواهد قطعه زمینی بین اردن و اسرائیل به فلسطینی ها داده و از طریق اسرائیل و اردن آنها را محاصره کند. سران محافظه کار و ملی گرای فلسطینی از جمله یاسر عرفات هم به این استراتژی تن داده و پذیرفته که یک مقدار از زمین ها را به او بدهند و رئیس جمهور شود و غائله فلسطینی ها بخوابد. متأسفانه خیانت بزرگی هم در همین رابطه دارد صورت می گیرد که آقای یاسر عرفات در رأس این خیانت است.

هدف بعدی امریکا ایجاد یک قدرت نظامی مشترک از ارتش های کشورهای اسلامی است، زیرا نظر امریکا در سطح منطقه، هم مقابله با شوروی و هم رویارویی انقلاب اسلامی است. حتی طرح ریزی کرده در صورتی که تحولاتی در سطح منطقه به وجود بیاید و مسائل استراتژیک غرب که یکی از آنها نفت است به خطر بیفتد، سراسر جنوب ایران را از اهواز گرفته تا قسمتی از خوزستان، بوشهر، بندرعباس و سیستان و بلوچستان را اشغال کند و این مانورهایی هم که می دهد یکی به علت تهدید و ارباب است، یکی هم به وجود آوردن آمادگی برای یک پیمان مشترک بین کشورهای عربی زیر نظر خودش. آواکس هایی هم که به عربستان داده دقیقاً در همین رابطه است و این آواکس ها پایگاه های هوایی امریکا هستند و ناوگان ها هم پایگاه های دریایی اش هستند.

.... در ارتباط با مسائل داخلی، اولین مسئله ما جنگ است و همه برادران باید آماده شوند. همین الان کومه له و دمکرات که دیدند ما داریم جنگ را می بریم، خودشان را باخته اند. کومه له اخیراً در سندج یک اعلامیه داده است و به جای آن موضع گیری های بسیار شدید، آمده و چند انتقاد از دولت کرده و طوری شده است که دولت عراق هیچ تکیه ای روی ضدانقلاب داخلی ندارد و ناامید شده است. این نشان می دهد که ما با پایان دادن به جنگ، خیلی از مسائل را حل خواهیم کرد.

مجاهدین خلق [منافقین] هم به عنوان یکی دیگر از مسائل داخلی، آخرین تلاش هایش را با عملیات نظامی انجام می دهد. ما نباید به این خیال که ضربه زیادی به اینها زده ایم، ساده اندیشی کنیم و باید بهای زیادی به اینها داد، مگر اینکه یا انشعاب در اینها به وجود بیاید یا سرانشان از بین بروند. (۱)

ص: ۱۰۶۱

در ادامه جنجال آفرینی کشورهای عربی به ویژه عربستان درباره دستگیری افرادی که ادعا می شود در ایران دوره های آموزش نظامی را گذرانده اند، شاهزاده نایف بن عبدالعزیز، وزیر کشور عربستان که روز گذشته وارد بحرین شده است، اعلام کرد که امروز یک طرح نامحدود امنیتی بین عربستان سعودی و بحرین به امضا رسیده است. (۱)

وی همچنین درباره وابستگی امنیت بحرین و عربستان به یکدیگر و مواضع شاه عربستان درباره موضوعات اخیر بحرین مطالبی را بیان کرد. به گزارش خبرگزاری امارات متحده عربی، شاهزاده نایف بن عبدالعزیز گفت که امنیت بحرین به منزله امنیت پادشاهی سعودی است و شاه خالد از وی خواسته است تا حمایت بی قید و شرط پادشاهی سعودی را از بحرین در همه زمینه ها به شیخ عیسی بن سلمان آل خلیفه، امیر بحرین، اطلاع دهد.

شاهزاده نایف - که شب گذشته وارد منامه پایتخت بحرین شد - به روزنامه الخلیج گفت که تعداد زیادی از مردم باور نمی کردند که رژیم ایران علیه کشورهای خلیج (فارس) توطئه می کند، ولی ما در پادشاهی سعودی از مدت ها پیش، از این موضوع اطلاع داشتیم و هنگامی که توطئه آشکار شد بسیاری از امور نیز برای ما روشن شد. (۲)

به نوشته روزنامه کویتی الانباء، بن عبدالعزیز همچنین خواهان تشکیل نیروی واکنش سریع خلیج (فارس) برای رویارویی با خطرات احتمالی خرابکاری در منطقه شد. (۳)

خبرگزاری رویتر نیز بخشی دیگر از مصاحبه نایف بن عبدالعزیز را که وی در آن به صراحت حمایت کشورش را از عراق اعلام کرده بود، این گونه انعکاس داد: نایف درباره جنگ تحمیلی عراق علیه ایران اظهار کرد که عربستان به عنوان یک کشور عرب از عراق حمایت می کند، اما برای جلوگیری از ادامه ریخته شدن خون مسلمانان از تلاش هایی که برای خاتمه جنگ انجام شود، جانب داری می کند. (۴)

شیخ محمد بن محمد آل خلیفه وزیر کشور بحرین نیز در مصاحبه با روزنامه کویتی الانباء کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس را به تشکیل یک نیروی واکنش سریع دعوت کرد و گفت: این نیرو باید برای دفاع از ثروت منطقه به کار گرفته شود. (۵)

در این حال، سفیر ایران در منامه، که دولت بحرین از وزارت خارجه ایران خواستار احضار وی به تهران شده بود، در پاسخ به سؤال خبرگزاری رویتر در این باره گفت: من پست خود را ترک نخواهم کرد، زیرا از وزارت امور خارجه دولت متبوعم دستوری برای ترک بحرین دریافت نکرده ام و هنگامی خواهم رفت که دستوری به من ابلاغ شود. (۶)

ص: ۱۰۶۲

- ۲- همان، ص ۹، منامه - خبرگزاری امارات عربی متحده، ۲۹/۹/۱۳۶۰.
- ۳- همان، صص ۹ - ۱۲، خبرگزاری پارس به نقل از روزنامه کویته الانباء، ۲۹/۹/۱۳۶۰.
- ۴- همان، صص ۹ - ۱۲، منامه - خبرگزاری رویتر، ۲۹/۹/۱۳۶۰.
- ۵- همان، ص ۷، کویته - خبرگزاری فرانسه، ۲۹/۹/۱۳۶۰.
- ۶- همان، ص ۶، بحرین - خبرگزاری رویتر، ۲۹/۹/۱۳۶۰، ص ۲.

دو تن از اعضای جبهه آزادی بخش بحرین با اعلام فعالیت این جبهه در دو زمینه فرهنگی و سیاسی، به نوعی به ادعاهای مقامات بحرینی در خصوص افرادی که اخیراً در این کشور دستگیر و دارای مشی مسلحانه و وابسته به این جبهه خوانده شده بودند، پاسخ دادند. اعضای جبهه آزادی بخش همچنین دستگیر شدن افراد وابسته به این جبهه را اتفاقی اعلام کردند و با رد ادعای حضور افراد ایرانی در جمع بازداشت شدگان، هیاهوی اخیر مقامات کشورهای عربی منطقه و رسانه ها را سرپوشی برای شکست طرح هشت ماده ای فهد ارزیابی کردند. گزارش روزنامه کیهان از این مصاحبه به شرح زیر است:

«در ابتدای گفت و گو، یکی از این برادران در زمینه معرفی این جبهه گفت: "این جبهه به عنوان یک حرکت و سازمان اسلامی در سال ۱۳۵۵ توسط گروهی از برادران مسلمان و روحانی در بحرین تأسیس شد. این سازمان تاکنون دو برنامه اساسی در پیش روی دارد: اول کار ایدئولوژیک و فرهنگی در جهت بالابردن سطح فرهنگ اسلامی توده مستضعف مردم بحرین و دوم استراتژی کار سیاسی. این جبهه در پیمودن این راه تاکنون کتاب های زیادی در زمینه های فرهنگی و سیاسی تهیه کرده و زندانیان بسیار و چندین شهید تقدیم ملت بحرین کرده است."

برادر دیگر عضو جبهه آزادی بخش اسلامی در زمینه جریانات اخیر در بحرین گفت: "جبهه اسلامی آزادی بخش بحرین منعکس کننده خواست مردم برای استقلال و آزادی از بندگی رژیم و استعمار است. رژیم این را می دانست، اما اطلاعاتش خیلی محدود بود و در پی فرصت مناسب بود تا این جبهه و دیگر مخالفین خود را سرکوب و متلاشی کند. اخیراً افراد یکی از سازمان های اسلامی در انجام عملیات خود از دوی و بحرین عبور می کردند و زمانی که این گروه در دوی دستگیر شدند، عده ای از برادران ما نیز در همین رابطه به دام افتادند. رژیم بحرین دستگیری و سرکوب وسیعی را آغاز کرد. این دستگیری ها فقط شامل مبارزین و مجاهدین نمی شود، بلکه رژیم بحرین به هر جوانی که مظنون شود سریعاً اقدام به دستگیری و شکنجه نامبرده می کند. فشار رژیم بیش از همه، بر توده های وسیع محروم و مستضعف بحرین است و آنها هستند که تحت شدیدترین سرکوب ها قرار گرفته اند. همین جا لازم است توضیح بدهیم که هیچ کدام از دستگیر شدگان ایرانی نبوده اند و رژیم بجز ادعاهای واهی، هیچ دلیلی برای دخالت ایران در این مسئله ارائه نداده است.

[وی در پاسخ به سؤال خبرنگار که پرسید] پس این همه سروصدا و تبلیغات و هیاهو بر سر چیست، [گفت:] "در واقع می توان گفت که پس از شکست طرح امریکایی فهد و بعد از شکست ارتش صدام، حالا که قرار است یک جو تبلیغاتی مسموم علیه انقلاب اسلامی ایران به راه بیفتد،

دستگیری عده ای از برادران مسلمان بهترین دستاویز و بهانه می شود تا صدام و سعودی ها و حکام بحرین و... مردم منطقه را در مقابل اسلام و انقلاب اسلامی قرار دهند. اخیراً مقامات سعودی (امیر نایف) به بحرین رفتند و پیمان نظامی که ماه ها بر روی آن بحث می شد را امضا کردند و در پرتو این توافقات است که هزاران جوان و از جمله کودکان خردسال بحرین را دستگیر و شکنجه می کنند. تمام مناطق و قریه ها را که احتمال فعالیت مبارزین در آنها می رود را محاصره می کنند و تمام خانه ها را با وضع وحشتناک و ضدانسانی تفتیش می کنند؛ کلیه راه ها را کنترل می کنند و ساعت ها مسافری را برای بازرسی معطل نگه می دارند."

[عضو جبهه آزادی بخش بحرین در پاسخ به این سؤال که] ارزیابی شما از این توطئه (ادعای دخالت ایران در کودتای علیه رژیم بحرین) چیست، [گفت:] "این گونه شایعات و اکاذیب همیشه وجود داشته و سابقه زیادی دارند، به ویژه در بحرین و کشورهای نظیر بحرین که استعمار برای نابودی مبارزین و نیز خفه کردن صدای حق طلبانه مردم از آن استفاده می کند. بدیهی است امام خمینی و امت بزرگ ایران طرف دار مستضعفین جهان هستند، اما هرگز در امور بحرین یا هیچ کشور دیگری مداخله نکرده اند و نمی کنند. ما هرگز اثری از دخالت ایران در بحرین ندیده ایم. این فقط یک شایعه و تبلیغ است و از نظر ما هیچ اعتباری ندارد." (۱)

ضمیمه گزارش ۹۱۰: اقدامات دشمن به منظور بازپس گیری مناطق تصرف شده در عملیات مطلع الفجر، نقاط ضعف عملیات و تلفات و خسارات وارد شده به دشمن

در عملیات های ده روز گذشته که به تصرف قسمت هایی از دو ارتفاع شیاکو و چرمیان انجامید، فشار ارتش عراق به طور مستمر برای بازپس گیری مواضع ازدست داده ادامه داشت. عراقی ها برخلاف گذشته که بعد از هر مرحله موفقیت آمیز عملیات های نیروهای ایران، فقط چند روز پاتک می کردند و چنانچه موفق نمی شدند وضع جدید را می پذیرفتند، در این عملیات دست از ادامه تلاش برداشتند و روزه روز این فشار را بیشتر کرده، یگان های جدیدتری را برای عقب راندن نیروهای ایرانی وارد منطقه عملیات کردند. (۲)

ارتش عراق باوجود برتری نیرو و آتش، در یک هفته اول دی ماه ناکام ماند. قوای عراقی در روز ۸/۱۰/۱۳۶۰ با استقرار ۲۸ دستگاه تانک در دامنه غربی چرمیان و دشت شک میان و آرایش آنها به سمت شیاکو و اجرای هم زمان آتش پر حجم کاتیوشا و شلیک تیر مستقیم تانک، اقدام به بستن عقبه نیروهای خودی مستقر در شیاکو کرده، با استفاده از نیروهای پیاده به قسمت دیگر این ارتفاع (داره گره) هجوم بردند، اما تلاش آنان در هجدهمین روز نبرد نیز نتیجه ای در برداشت. (۳)

با استمرار فشار نیروهای عراقی که با تلفات نیروهای خودی نیز همراه بود، به دلیل ناممکن بودن تقویت مورد نیاز منطقه با یگان های جدید، در نهایت عراق موفق به تصرف دو قله از شیاکو به نام های بزنیلی و انار شد که در نتیجه آن چند تن از نیروهای ارتش و سپاه به اسارت درآمدند. (۴)

در پایان، عراق پس از ۲۷ روز تلاش مستمر و اجرای پاتک ها و عملیات های محدود و پی در پی، در روز ۱۶/۱۰/۱۳۶۰ موفق شد با پیشروی در دشت شک میان عقبه نیروهای ایران را در شیاکو تهدید کند. زمانی که فرماندهان خودی در منطقه نبرد

-
- ۱- روزنامه کیهان، ۳۰/۹/۱۳۶۰، ص ۲.
  - ۲- سید یعقوب حسینی و محمد جوادی پور، ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۵، تهران: سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش، ۱۳۷۳، ص ۲۵۸.
  - ۳- سند شماره ۲۱۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات مطلع الفجر، ۲۰/۹/۱۳۶۰، صص ۱۷ - ۱؛ و- گزیده اسناد عملیات مطلع الفجر (آماده سازی، تشریح و جمع بندی عملیات)، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه، ۱۳۷۸، از تاریخ ۲۰/۹/۱۳۶۰ تا ۲۵/۱۱/۱۳۶۰، ص ۴۳.
  - ۴- سند شماره ۲۸۰۸۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۰/۹/۱۳۶۰، صص ۲ - ۱؛ و- سید یعقوب حسینی و محمد جوادی پور، پیشین، صص ۲۶۰ - ۲۵۹.

مشکلات بودند، عراق آخرین فشارهای خود را به عقبه نیروهای مستقر در شیاکو وارد آورد و موفق به بستن جاده تدارکاتی این نیروها شد و حدود ۱۰۰ نفر از آنها را در تلوار، چلکسان و داره گره شهید یا اسیر کرد. نیروهای عراقی با تکمیل محاصره، از چند جهت به شیاکو حمله کردند و این منطقه را نیز به تصرف خود درآوردند.

بدین ترتیب، پس از ۲۷ روز درگیری و بالغ بر ۲۵ پاتک دشمن، که ۱۰ مورد آن شدید بود، نیروهای خودی به مواضع قبل از عملیات بازگشتند. (۱)

نتایج عملیات:

باتوجه به موفقیت آمیز نبودن عملیات مطلع الفجر، اطلاعات منسجم و کاملی از میزان تلفات و خسارات دشمن در اسناد موجود درج نشده و آمارهای موجود تاحدی تقریبی است. در این اسناد تلفات و خسارت های دشمن به شرح زیر ارائه شده است:

۱. کشته یا زخمی شدن ۲۰۰۰ نفر. (۲)

۲. اسارت ۱۴۰ نفر.

۳. انهدام ۱۵ دستگاه تانک، ۱۵ دستگاه نفربر و ازبین رفتن بیش از ۲۰۰ خودرو.

۴. به غنیمت گرفتن ۱۵ دستگاه تانک، ۱۰ دستگاه نفربر، تعدادی توپ ۱۰۶ میلی متری، تعدادی تیربارهای کالیبر سنگین، چند عدد دوربین بسیار قوی و مادون قرمز و سایر ابزار و آلات جنگی. (۳)

نقاط ضعف عملیات:

در منابع سپاه و ارتش مطالب محدودی درباره نقایص و نقاط ضعف این عملیات ذکر شده است. در اسناد سپاه پاسداران در گزارش این عملیات که فرمانده سپاه گیلان غرب (حسین الله کرم) آن را تهیه کرده، به مواردی اشاره شده که خلاصه آن به شرح زیر است:

۱. نداشتن شناسایی دقیق از محورهای عملیات.

۲. کمبود کادر ثابت برای جایگزین کردن به جای فرماندهانی که در منطقه شهید می شدند.

۳. فراهم نبودن زمینه آموزش مناسب (در جنگ های کوهستانی) برای برخی از نیروهای بسیجی.

۴. ضعف سازماندهی و انتخاب نابجای برخی فرمانده گردان ها که سبب شده بود بعضی از آنها شناخت کاملی از نیروهای تحت امر خود نداشته باشند.

۵. دوربودن نقطه عزیمت نیروها: یگان هایی که برای تصرف اهداف در نظر گرفته شده بودند، باید حداقل یک روز قبل از عملیات به مکانی نزدیک منطقه منتقل می شدند تا در روز عملیات نیاز به ۹ ساعت راه پیمایی نداشته باشند.

۶. تأخیر در رسیدن مهمات به نیروهای عمل کننده: قبل از آغاز عملیات، برخی فرماندهان ارتش با واگذاری مهمات مورد نیاز موافق نبودند که این موضوع با دستور سرهنگ صیاد شیرازی با تأخیر حل شد، اما با توجه به گذشت زمان و محدودیت وقت، قسمتی از مهمات ساعت ۱۶:۰۰ روز تک به منطقه رسید و با تأخیر و کسری به نیروها تحویل داده شد، طوری که یک گردان سپاه بدون دریافت نارنجک عازم مأموریت شد.

ص: ۱۰۶۵

-
- ۱- سند شماره ۲۱۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سند شماره ۲۸۰۸۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و- سیدیعقوب حسینی و محمد جوادی پور، پیشین، صص ۲۶۱ - ۲۵۹.
  - ۲- در جلد ۵ کتاب ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، صص ۲۶۲ تعداد کشته های عراق بیش از ۱۷۰۰ نفر ذکر شده است، اما درباره میزان انهدام، تنها به ذکر کلیات بسنده شده و به ارقام اشاره نشده است.
  - ۳- سند شماره ۲۸۰۸۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۷. کمبودها و ناهماهنگی‌ها در آتش پشتیبانی نزدیک: در مجموع، نداشتن نقطه ثبتي لازم، نداشتن دیده بان ورزیده، کمبود دیده بان، آگاه نبودن کامل از طرح، کمبود فرکانس برای دیده بان‌ها، نداشتن کادر ورزیده برای همه قبضه‌های آتش، کمبود مهمات و... سبب بازدهی پایین آتش شد.

البته، حسین الله کرم علاوه بر یادآوری ضعف‌های عملیات، به بعضی نقاط قوت عملیات از جمله خارج شدن این محور از سکون، انهدام گسترده دشمن، انتقال نیروهای احتیاط عراقی از سایر مناطق جنگی به این منطقه و افزایش کارایی برخی یگان‌های ارتش مانند تیپ ۵۸ ذوالفقار اشاره کرده است. (۱)

برخی فرماندهان ارتش نیز در جلد پنجم کتاب ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس با اشاره به مشکلات اجرای عملیات در منطقه گیلان غرب یادآور شده‌اند که اجرای عملیات در این منطقه با عنوان طرح عملیاتی "تبوک" در مردادماه ۱۳۶۰، به تیپ ۵۸ ذوالفقار ابلاغ شده بود، اما این تیپ به دلیل شرایط سختی که در محور گیلان غرب وجود داشت، تا آذرماه (یعنی تا حدود ۶ ماه بعد از دریافت مأموریت) آن را اجرا نکرد. در این کتاب، اصلی‌ترین دلیل این تأخیر تازه تأسیس بودن تیپ ۵۸ ذوالفقار ذکر شده و آمده است: «اصولاً این تیپ یک یگان جدیدالتأسیس بود که هسته مرکزی آن با دریافت تعدادی سرباز و تشکیل گردان‌هایی به نام تکاور شکل گرفت. بنابراین، تیپ ۵۸ پیاده، سازمان، تجهیزات، آموزش و بالاخره آمادگی رزمی چندانی برای یک مأموریت مهم آفندی نداشت، اما نیاز نیروی زمینی ارتش به انجام عملیات چنان شدید بود که فرماندهی نیروی زمینی اجباراً به این تیپ جدیدالتشکیل یک مأموریت پدافندی و یک مأموریت آفندی مستقل و حساس واگذار کرد.» (۲)

ص: ۱۰۶۶

۱- سند شماره ۱۰ / گ مرکز مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی عملیات مطلع الفجر، روایان: ابوالقاسم مینو و جواد زمان زاده، صص ۱۳ - ۱۰.

۲- سند شماره ۲۸۰۸۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

در حالی که

فرماندهان، درگیر طراحی و اجرای عملیاتی برای تکمیل عملیات طریق القدس به منظور تصرف حدفاصل رودخانه ساپله تا رودخانه نیشان بودند، از اولین ساعات بامداد امروز نیروهای عراقی تحت پوشش آتش شدید توپخانه اقدام به عقب بردن نیروهای خود به جنوب رودخانه نیشان کردند^(۱) و تا آخرین ساعات امروز کل منطقه حدفاصل ساپله تا نیشان را به وسعت ۷۰ کیلومتر مربع، تخلیه کردند. در این اقدام حساب شده، یگان های عراقی همه امکانات موجود خود در منطقه را به همراه بردند و تنها ۳ دستگاه تانک اسکورپین و ۲ نفر بر باقی گذاشتند که براساس گزارش حسن باقری، از فرماندهان عملیاتی سپاه، این اقلام به عقب منتقل شدند.^(۲)

ص: ۱۰۶۸

۱- منطقه حدفاصل ساپله تا نیشان که دشمن اقدام به تخلیه آن کرده است درحقیقت بخشی از منطقه موردنظر در عملیات طریق القدس است که نیروهای خودی به دلایل گوناگون که در روزشمارهای قبلی به آنها اشاره شده است نتوانستند به تصرف خود درآورند

۲- سند شماره ۵۷۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، قرارگاه مقدم نزاچا در جنوب (رکن ۲)، شماره ۳۴۵، ۳۰/۹/۱۳۶۰ ص ۱؛ و- سند شماره ۵۷۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی شماره ۴۲۶، ۳۰/۹/۱۳۶۰ الی ۱/۱۰/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۵۷۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) اطلاعاتی شماره ۲۷۷، ۳۰/۹/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۱۵۳۹۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات منطقه ۸ (اهواز) به فرماندهی مرکز، ۲/۱۰/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- ابوالقاسم حبیبی، دشت آزادگان در جنگ، (اطلس راهنما - ۴)، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۸۱، ص ۱۰۴.

عكس

□

نقشه

ص: ۱۰۶۹

غلامعلی رشید، (۱) یکی دیگر از فرماندهان عملیاتی سپاه، در نامه ای به فرمانده کل سپاه، فرماندهی منطقه ۸ و یگان های عملیاتی منطقه، این اقدام عراق را بررسی کرد. وی در این نامه ابتدا با اشاره به تلاش دشمن برای بازپس گیری مناطقی که با هجوم نیروهای خودی از دست داده بود و تمهیدات لازم برای تحقق این امر، از قبیل آوردن یگان های جدید به منطقه و ناکامی دشمن، به بررسی دلایل نظامی عقب نشینی نیروهای نظامی عراق از این منطقه پرداخته است. در این نامه عمده ترین دلایل عقب نشینی از منطقه، چنین ذکر شده است:

الف) نداشتن مزیت سیاسی و نظامی برای عراق.

ب) محدودیت عقبه برای نیروهای عراقی و متکی بودن نیروهای موجود در منطقه به چند پل موجود روی رودخانه نیرسان.

ج) نداشتن مواضع دفاعی مستحکم و نبود تأمین (میدان مین و سیم خاردار) در مقابل نیروهای ایران و داشتن خط پدافندی طولانی.

د) آسیب پذیری نیروهای عراقی در صورت حمله نیروهای ایران به دلیل نداشتن مواضع مستحکم و در محاصره بودن یگان های عراقی از سه جهت (واحدهای عراقی در شمال و شرق منطقه، نیروهای ایران و در غرب منطقه نیز هورالعظیم را پیش رو داشتند). (۲)* (۳)

۱

هوایماهای جنگنده عراق امروز چندین بار شهرهای آبادان و سوسنگرد را بمباران کردند. توپخانه ها و خمپاره اندازهای ارتش این کشور نیز آبادان را گلوله باران کردند.

امروز دشمن مناطقی از آبادان را در چند مرحله هدف بمباران هوایماها و گلوله باران توپخانه های دوربرد و خمپاره اندازهای خود قرار داد. بمباران این شهر در ساعت های ۶:۱۳ و ۱۰:۲۰ و ۱۵:۱۵ از ارتفاع بالا انجام شد. همچنین گلوله باران این شهر به وسیله توپخانه ها و خمپاره اندازها به طور مداوم در طول روز ادامه داشت. در این اقدام دشمن یک تن به شهادت رسید و ۱۵ تن از اهالی شهر زخمی شدند. همچنین فرودگاه و اطراف آن و بخشی از تأسیسات

ص: ۱۰۷۰

۱- غلامعلی رشید طبق توافق فرمانده سپاه و فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران به عنوان فرمانده عملیات طریق القدس به فرماندهان یگان های عملیاتی معرفی شده بود.

۲- * به دلیل طولانی بودن متن نامه، گزیده هایی از آن در ضمیمه گزارش درج شده است.

۳- سند شماره ۲۷۶۶۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه عملیات منطقه ۸ به فرمانده کل سپاه ۸/۹/۱۳۶۰ صص ۶ - ۱.

پالایشگاه و پتروشیمی این شهر آسیب دید و ۷ خانه ویران شد. (۱)

هوایمهای دشمن در دو نوبت شهر سوسنگرد را نیز بمباران کردند که منابع خبری از خسارات و تلفات وارد شده آماری منتشر نکرده اند. (۲)

۱

کشورهای عربستان و کویت اصلی ترین حامیان عراق در جنگ با ایران اند و روزانه تعداد زیادی سلاح و مقادیر فراوانی مهمات و تجهیزات نظامی به کشور عراق ارسال می کنند.

امروز نیز ۲۷ دستگاه خودرو سنگین حامل مهمات از عربستان به عراق وارد و در پادگان التاجی بغداد تخلیه شد. (۳)

همچنین بنا به گزارش قرارگاه مقدم نزاجا در جنوب، یکی از راه های ارسال محموله های نظامی به عراق اسکله الشعیبه کویت می باشد؛ بدین ترتیب که کشتی های حامل مهمات و اقلام نظامی با پهلو گرفتن در این بندر روزانه ۱۸ تریلر اقلام نظامی به داخل عراق حمل می کنند. (۴)

۲

امروز در دو عملیات سنگین افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در شهرهای مهاباد و سقر، تعدادی از مردم و نیروهای نظامی کشته یا زخمی و تعدادی نیز اسیر شدند. از مهاجمان نیز چند تن به هلاکت رسیدند. در مریوان هم ۲ تن از افراد گروه کومه له خود را تسلیم و درخواست امان نامه کردند.

ساعت ۱۴:۱۵، یک گروه ۱۲ نفری از بسیج عشایر (منگوری ها) و بسیج سپاه مهاباد که از مأموریت ایست و بازرسی بخش غربی شهر درحال بازگشت به مقر خود بودند، در محله سرآسیاب به کمین نیروهای مسلح غیرقانونی افتادند. در این عملیات، مهاجمان با شلیک چندین گلوله آر.پی.جی، ۲ خودرو تویوتا و جیب شاهین نیروهای خودی را هدف قرار دادند که بر اثر آن تعدادی از افراد بسیج به شهادت رسیدند. در تیراندازی متقابل نیروهای خودی نیز تعدادی از مهاجمان به هلاکت رسیدند.

در این حال، سایر نیروهای بسیج عشایر پس از اطلاع از وقوع درگیری، خود را به محل حادثه رساندند، ولی به دلیل تاریکی هوا ادامه عملیات متوقف شد. صبح هنگام، مجدداً نیروهای خودی برای جمع آوری شهدا و خودروهای سوخته شده به محل حادثه رفتند که افراد مسلح وابسته به گروه های غیرقانونی با استقرار قبلی در مناطق مشرف، به سمت نیروهای خودی تیراندازی کردند و بار دیگر درگیری از سر گرفته شد. در این درگیری بر اثر تبادل آتش انواع سلاح، عده ای از مردم به شهادت رسیدند و تعدادی از منازل و مغازه ها نیز دچار آتش سوزی شد. در ادامه، با سررسیدن نیروهای سپاه، مهاجمان گریختند و درگیری به پایان رسید. در گزارش های مختلف، آمارهای متفاوتی از خسارات و تلفات دو طرف منتشر شده، اما بیشتر اسناد موجود حاکی از آن است که در این درگیری ها ۱۳ تن از مردم و نیروهای بسیج شهید و ۵ تن از آنان زخمی شده

اند

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۶، ۱/۱۰/۱۳۶۰، ص ۸ ضمیمه، آبادان - خبرگزاری پارس، ۳۰/۹/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۵۷۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲؛ و- سند شماره ۵۸۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای ۲۴ ساعته ستاد عملیات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خوزستان، شماره ۴۴۵، ۳/۱۰/۱۳۶۰، ص ۵.

۲- سند شماره ۵۷۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- سند شماره ۱۵۴۶۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزا، ۱/۱۰/۱۳۵۰، سند تک برگ.

۴- سند شماره ۵۷۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

و ۴ دستگاه خودرو بسیج و ژاندارمری بر اثر آتش سوزی به طور کامل از بین رفته است. طبق گزارش های موجود، از گروه های مسلح غیرقانونی نیز ۵ تن کشته شدند.^(۱)

عناصر مسلح غیرقانونی ساعت ۱۶:۱۰ امروز به شهر سقز نیز حمله کردند و با نیروهای سپاه و شهربانی درگیر شدند. در این درگیری که حدود ۵ ساعت طول کشید، ۱۱ تن از نیروهای سپاه و ۲ تن از نیروهای شهربانی شهید و ۱۱ تن نیز زخمی شدند. در این عملیات، افراد مهاجم ۱۲ تن از نیروهای شهربانی و عده ای از مردم شهر را نیز به گروگان بردند.^(۲)-^(۳)

همچنین در این روز ۲ تن از افراد وابسته به گروه کومه له با تحویل یک قبضه اسلحه، خود را به نیروهای پاسگاه چناره مریوان تسلیم و درخواست امان نامه کردند.^(۴)

۱

امروز صدام حسین با اسپرو کیریانو رئیس جمهور قبرس و هیئت همراه وی که روز گذشته وارد بغداد شده اند، دیدار و گفت و گو کرد. صدام حسین در این دیدار با دفاع از تجاوز به ایران آن را اقدامی استقلال طلبانه خواند. به گزارش خبرگزاری کویت، رؤسای جمهور دو کشور عراق و قبرس درباره موضوعات مورد علاقه دو کشور، جنگ ایران و عراق، بهبود روابط بین کشورهای غیرمتعهد و نقش عراق در این حرکت و روابط اقتصادی گفت و گو کردند. صدام حسین در این گفت و گوها یادآور شد که عراق ناگزیر به شروع جنگ با ایران شده و برای حفظ استقلالش به این جنگ کشیده شده و هم اکنون نیز حاضر است که سازمان ملل یا جنبش عدم تعهد این موضوع را به صورت صلح جویانه ای حل و فصل کنند. وزیر امور خارجه قبرس نیز در جواب سخنان صدام به همتای عراقی خود گفت که در حل اختلاف بین دو کشور همسایه و مسلمان کوشش خواهد کرد. در این مذاکرات موضوع جزیره قبرس نیز مطرح شد و قطعنامه سازمان ملل در این باره مورد تأیید قرار گرفت. همچنین مذاکراتی برای بهبود روابط اقتصادی دو کشور انجام شد.^(۵)

خبرگزاری آلمان نیز در این باره اعلام کرد: «رادیو بغداد گفت رئیس جمهور قبرس پشتیبانی خود را از موضع اعراب در اختلافات خاورمیانه اعلام کرد.» این رادیو همچنین گزارش داد: «رؤسای رژیم های قبرس و بغداد در مورد حرکت های غیرمتعهدها که هر دو کشور در این سازمان عضو هستند، گفت و گو کرده اند.» مذاکرات مزبور همچنین شامل مذاکراتی درباره جنگ ایران و عراق و بهبود روابط اقتصادی بین این جزیره مدیترانه ای و عراق بوده است.^(۶) آسوشیتدپرس هم ضمن دوستانه خواندن روابط قبرس و عراق اعلام کرد که عراق تأمین کننده اصلی نفت مورد نیاز قبرس است.^(۷)

ص: ۱۰۷۲

۱- سند شماره ۵۷۳۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نازجا، ۳۰/۹/۱۳۶۰، سند تک برگی؛
و- سند شماره ۵۷۵۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد منطقه ۵، ۱/۱۰/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نازجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۵/۱۰/۱۳۶۰، ص ۳؛ و- سند شماره ۵۷۵۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از سپاه مهاباد به سپاه

مرکز فرماندهی، ۲/۱۰/۱۳۶۰، سند تک برگی.

۲- بولتن ویژه خبرگزاری پارس تعداد گروگان های گرفته شده از مردم را ۷۵ تن ذکر کرده، ولی یک افسر شهربانی متذکر شده است که در طول ۳ روز پس از عملیات، نیروهای مهاجم تعدادی از آنها را آزاد کرده اند.

۳- سند شماره ۱۵۴۶۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به استانداری کردستان (مشاور سیاسی و نظامی)، ۱/۱۰/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- سند شماره ۳۰۰۸۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۳) به فرماندهی نزا (مد عملیات)، ۱/۱۰/۱۳۶۰، ص ۱؛ و- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۹، ۴/۱۰/۱۳۶۰، ص ۴، سندج - خبرگزاری پارس، ۳/۱۰/۱۳۶۰؛ و- سند شماره ۳۴۰۶۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استاندار کردستان، ۳/۱۰/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۵۷۵۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ (کرمانشاه) به فرماندهی مرکز، ۱/۱۰/۱۳۶۰، سند تک برگی؛ و- سند شماره ۴۳۵۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۶.

۴- سند شماره ۳۰۰۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری کردستان به وزارت کشور، ۶/۱۰/۱۳۶۰.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۷، ۲/۱۰/۱۳۶۰، ص ۶، بغداد - خبرگزاری کویت، ۱/۱۰/۱۳۶۰.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۶، ۱/۱۰/۱۳۶۰، ص ۱۱، بیروت - خبرگزاری آلمان، ۳۰/۹/۱۳۶۰.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۰، ۲۵/۹/۱۳۶۰، صص ۱۶ - ۱۵، نیکوزیا - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۴/۹/۱۳۶۰.

امروز یک گروه بلندپایه عراقی متشکل از ۱۳ نماینده مجلس عراق به همراه نعیم حداد، رئیس مجلس ملی و عضو شورای فرماندهی انقلاب عراق که روز گذشته به اردن سفر کرده است، در امان با حسن، ولیعهد اردن، دیدار و ملاقات کرد. نعیم حداد در این دیدار با تأکید بر برادری و همبستگی دو کشور جنگ عراق با ایران را دفاع از جبهه شرقی امت عرب خواند. به گزارش رادیو امان: «والاحضرت حسن، ولیعهد اردن، ظهر امروز در دفتر سلطنتی، هیئت مجلس ملی عراق به ریاست آقای نعیم حداد را به حضور پذیرفت. والاحضرت در خلال این ملاقات فداکاری های رهبری، ارتش و ملت برادر عراق را در جهت حفظ حیثیت و حاکمیت خود بر سرزمین و آبراه ها مورد ستایش قرار داد و از امت عرب خواست تا با یکدیگر همبستگی داشته باشند. وی اضافه کرد که تقویت روابط برادرانه و هماهنگی و همکاری میان دو کشور برادر که پایه های آن را اعلی حضرت حسن و حضرت پرزیدنت صدام ریخته اند، آغاز راه مقابله با قدرت طلبی ها به شمار می رود.

اقای حداد طی سخنانی روابط برادرانه و نمونه میان دو ملت برادر را مورد ستایش قرار داد و تأکید کرد که روش قومی اردن، پافشاری عراق را برای کسب پیروزی قطعی افزایش خواهد داد. وی تأکید کرد که جنگ در جناح شرقی میهن عرب (مرزهای ایران) دفاع از امت عرب و تحکیم پایداری آن است و ارتش عراق نبرد دلیرانه می نماید. در این ملاقات آقای بهجت التهلونی رئیس مجلس اعیان و سفیر عراق در امان نیز حضور داشتند.» (۱)

فراخواندن سفیر ایران از بحرین به تهران، درخواست وزیر کشور کویت از سایر کشورهای حاشیه خلیج فارس برای پیوستن به پیمان امنیتی عربستان و بحرین و احتمال نشست وزیران دفاع کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس، موضوعات مطرح پس از حوادث اخیر بحرین می باشند.

به گزارش خبرگزاری فرانسه از منامه، به دنبال درخواست دولت بحرین، وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران کاردار خود را از منامه به تهران فراخواند. این خبرگزاری افزود: به گفته مقامات سفارت ایران در بحرین، قرار است جانشین حسن شوشتری زاده ظرف هشت روز آینده تعیین شود. آسوشیتدپرس نیز خبر مشابهی را در این باره اعلام کرد. (۲)

در این حال، نواف الاحمد الصباح وزیر کشور کویت نیز از کشورهای حوزه خلیج فارس درخواست کرد تا به توافقنامه امنیتی که روز گذشته بین پادشاهی سعودی و بحرین امضا شده است، بپیوندند. به گزارش خبرگزاری فرانسه، وزیر کشور کویت در سخنانی که از رادیو آن کشور پخش شد، اظهار امیدواری کرد که موضوع پیوستن کشورهای منطقه به این توافقنامه به منظور مقابله با برنامه های تروریستی علیه کشورهای منطقه، در اجلاس آینده وزیران کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس که بهمن ماه آینده در ریاض برگزار خواهد شد، بررسی شود. (۳)

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۵، ۳۰/۹/۱۳۶۰، ص ۶، امان - خبرگزاری فرانسه، ۲۹/۹/۱۳۶۰؛ و-
خبرگزاری پارس نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۶، ۱/۱۰/۱۳۶۰، ص ۲۶، بخش عربی رادیو امان، ۳۰/۹/۱۳۶۰.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۶، ۱/۱۰/۱۳۶۰، ص ۸، منامه - خبرگزاری فرانسه، ۳۰/۹/۱۳۶۰؛ و-
خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۷، ۲/۱۰/۱۳۶۰، ص ۱۰، منامه - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱/۱۰/۱۳۶۰.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۷، ۲/۱۰/۱۳۶۰، ص ۷، کویت - خبرگزاری فرانسه، ۳۰/۹/۱۳۶۰.

این درحالی است که خبرگزاری رویتر به نقل از یک سخنگوی شورای همکاری خلیج فارس خبری را مبنی بر گردهمایی وزیران دفاع ۶ کشور عضو این شورا با موضوع امنیت و دفاع در ماه آینده در ریاض پایتخت عربستان منتشر کرد. رویتر در این باره گزارش داد: مقامات شورای همکاری خلیج (فارس) اعلام کردند که وزیران دفاع ۶ کشور عضو خلیج (فارس) ماه آینده در ریاض جمع می شوند تا درباره چگونگی همکاری های نظامی بین کشورهای عضو برای حفظ امنیت خلیج (فارس) و حفاظت از ثروت نفت این منطقه گفت و گو کنند. رویتر افزود: یک هفته پس از ملاقات وزیران دفاع در ۱۸ ژانویه (۲۸ دی ماه)، وزیران دارایی و اقتصاد این کشورها باهم دیدار خواهند کرد و سپس دو هفته بعد در اول فوریه (۱۲ بهمن ماه)، مذاکراتی بین وزیران کشور این ممالک انجام خواهد شد. این ملاقات ها اولین مذاکرات پس از تشکیل شورای مزبور در اردیبهشت ماه متشکل از رؤسای ۶ کشور پادشاهی سعودی، کویت، امارات متحده عربی، قطر، بحرین و عمان برای مقابله با خطرات خارجی خواهد بود. مهم ترین موضوعات مدنظر ۶ کشور محافظه کار منطقه، امنیت و دفاع می باشد و از موضوعات مورد بحث، دخالت نظامی شوروی در افغانستان، انقلاب ایران و جنگ ایران و عراق است. (۱)

۱

مجله تحقیقات اقتصادی خاورمیانه (مید) در مقاله ای از تلاش ایران و عراق برای افزایش تولید و صدور نفت خبر داد. آسوشیتدپرس به نقل از این مجله اعلام کرد: بنا بر شواهد موجود، مقامات ایرانی با جدیت برای یافتن مشتری تلاش می کنند.

مجله تحقیقات اقتصادی خاورمیانه نوشت: «ایران در اجلاس اوپک در ابوظبی اعلام کرد که در نظر دارد سال آینده دو میلیون بشکه نفت در روز صادر کند که این تقریباً دو برابر میزان صادرات کنونی است.» این مجله افزود: «عراق نیز قصد دارد صادرات نفت خود را ۲۰۰ تا ۴۰۰ هزار بشکه در روز افزایش دهد. میزان تولید کنونی عراق ۹۵۰ هزار بشکه در روز است. این افزایش با فعال شدن مجدد ترمینال نفتی طرابلس (واقع در ساحل مدیترانه ای لبنان) ظرف چند هفته آینده آغاز خواهد شد.»

به نوشته این مجله: «لوله نفتی طرابلس در لبنان و خط لوله کرکوک (عراق) - بانیاس (سوریه) هفته گذشته با موفقیت آزمایش شد.» مجله تحقیقات اقتصادی خاورمیانه نوشت: «فعال شدن دوباره ترمینال طرابلس موکول به تصمیم دولت عراق است.» (۲)

۲

رادیو ابوظبی به نقل از یک منبع رسمی ترکیه اعلام کرد که این کشور به دو خلبان پناهنده ایرانی که دو روز پیش به وسیله یک فروند بالگرد از ارومیه به شهر وان ترکیه گریخته اند، پناه خواهد داد.

این رادیو ضمن اعلام مشخصات این دو خلبان به نام های سروان "ع - ه" و ستوان یکم "م - ط"

۱- خبرگزاری پارس نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۷، ۲/۱۰/۱۳۶۰، صص ۱۰ - ۹، بحرین - خبرگزاری رویتر، ۱/۱۰/۱۳۶۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۶، ۱/۱۰/۱۳۶۰، صص ۱۱ - ۱۰، نیکوزیا - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۳۰/۹/۱۳۶۰.

گزارش داد: «ترکیه در روزهای آینده به این دو نفر که خواهان پناهندگی سیاسی از فرانسه هستند اجازه سفر به آن کشور را خواهد داد.» این رادیو به نقل از این منبع افزود: «یک مقام مسئول وزارت خارجه ترکیه امروز اظهار داشت در اینکه با اعطای پناهندگی سیاسی به این دو شخص به آنها اجازه داده خواهد شد تا ترکیه را به سوی فرانسه ترک کنند، هیچ گونه شکی وجود ندارد. وی گفت شورای وزیران در این زمینه نظر خود را خواهد داد. این مقام ترکیه توضیح داد، هلیکوپتری که به وسیله دو خلبان به ترکیه آورده شده در خلال روزهای آینده تحویل مقامات ایرانی خواهد شد.» (۱)

ضمیمه گزارش ۹۱۹: متن نامه غلامعلی رشید به فرماندهان سپاه و یگان های عملیاتی منطقه درباره دلایل عقب نشینی عراق به جنوب رودخانه نisan

بخشی از بررسی تحلیلی غلامعلی رشید درباره دلایل عقب نشینی نیروهای عراقی در حدفاصل سابله تا نisan به شرح زیر است:

«پس از حمله پیروزمندانه طریق القدس که در بخش شمال نisan به طور کامل انجام نگردید، منطقه ای به وسعت بیش از یک صد کیلومتر مربع با شکل هندسی مثلث در شمال رود نisan در اشغال دشمن باقی ماند که شط نisan از غرب دغاغله تا شرفه قاعده این مثلث را تشکیل می دهد. به طور کلی یکی از اهداف اصلی طرح طریق القدس قطع ارتباط نیروی دشمن در شمال و جنوب خوزستان بود که در عملیات حاصل شد و ضمناً با امکانات وسیع جاده سازی که دشمن در منطقه به کار گرفته بود و در حال احداث معابر و مسیرهای چندگانه ای برای گسترش این ارتباط بود، مشخص گردید که اهمیت این ارتباط برای دشمن نقش حیاتی و فراوانی داشته است. پس از شکست [ارتش عراق] در تاریخ ۸/۹/۱۳۶۰، [یگان های] ارتش عراق تلاش فراوانی را برای تصرف مجدد بستان و برقراری مجدد ارتباط [میان] منطقه دزفول و غرب اهواز با خرمشهر آغاز کردند، به طوری که تیپ ۱۸ پیاده، تیپ ۴۲۲ پیاده و تیپ ۱۷ زرهی (از منطقه دزفول) را به منطقه (غرب چزابه و سوبله)؛ یعنی نقطه ای از مرز که ما به آن رسیده بودیم، آورد و از سوی دیگر، به تیپ ۲۴ مکانیزه در منطقه دزفول آماده باش داد و اقدام به تعویض آن فقط با یک گردان تانک در منطقه دشت عباس نمود تا آن را هم در منطقه شمال نisan بیاورد و تا قبل از رسیدن این تیپ تازه نفس، حتی با باقیمانده تیپ ۴۸ پیاده و گردان تانک قتیبه اقدام به پاتک به پل سابله نمود تا بتواند مجدداً خود را به بستان و سپس به چزابه برساند که اگر البته این نیرو در مأموریت خود تا ۲۴ ساعت موفق می شد، حمله ادامه پیدا می کرد، اما با توجهات حضرت ولی عصر (عج) و لطف خداوند تبارک و تعالی این پاتک دشمن با یک حرکت دسته جمعی نیروهای رزمنده سپاه و ارتش کاملاً به صورت معجزه آسا درهم کوبیده شد، به طوری که فقط حدود بیش از ۱۰ تانک و نفربر در اطراف پل سابله باهم برخورد کردند و یا روی هم رفته یا در آب افتادند و بیش از این تعداد هم تانک های تی ۶۲ خود را سالم رها کرده و فرار کردند. پس از این پاتک، دشمن مجبور شد خود را به جنوب نهر سابله بکشد و در آنجا پدافند نماید. فاصله دشمن تا سابله چیزی کمتر از یک کیلومتر بود، لذا شهر سابله در اختیار نیروهای اسلام بود و به خصوص چون منطقه سعیدیه نیز در اختیار دشمن نبود، ما می توانستیم از غرب نیروهای دشمن نیز به شناسایی و یا عملیات دست بزنیم؛ یعنی دقیقاً منطقه شمال هور مجریه در کنار نهر تیل که از سابله منشعب می شود.

دشمن نیروهای خود را به شرق نهر تیل برده بود و با اینکه تا منطقه دفار سفلی را نیز می توانست در اشغال خود داشته باشد،

ولی این کار را نکرده بود، لذا پس از شناسایی منطقه و مذاکره ستادهای سپاه و ارتش قرار بر این شد که در شاخه غربی نهر تیل؛ یعنی عقبه شمالی دشمن، جبهه ای باز شود و دشمن از دو یا سه سو درگیر شود.

در تاریخ ۱۷/۹/۱۳۶۰، تیپ ۲۴ مکانیزه وارد منطقه شمال نisan گردید و با تیپ ۴۸ پیاده به علت اینکه استعداد خود را از دست داده بود و قادر به پدافند در منطقه هم نبود، تعویض گردید. دشمن در وسعت حدود یک صد کیلومتر مربع و به خصوص با عقبه ای که یک رود پرآب با عرض حدود ۳۰ متر بود،

ص: ۱۰۷۵

۱- همان، ص ۲۷، بخش عربی رادیو ابوظبی، ۳۰/۹/۱۳۶۰.

واحدهای بسیار زیادی را بیش از حد معمول مستقر کرده بود که به علت تراکم بسیار زیاد، تعدادی از آنها حتی نتوانسته بودند برای خود مواضعی ایجاد کنند. این واحدها عبارت بودند از:

(الف) تیپ ۲۴ مکانیزه.

(ب) تیپ ۳۰ زرهی.

(ج) تیپ (-) ۹۶ پیاده.

(د) تیپ (-) ۲۵ مکانیزه.

(ه) تیپ (-) ۱۲ زرهی.

(و) تیپ ۱۶ زرهی.

(ز) واحدهای متفرقه پیاده و جیش الشعبی در حدود ۲ گردان.

علاوه بر این تراکم نیرو، به علت اینکه خطوط مقدم دشمن شکسته شده بود و مجدداً [واحدهای عراقی] در مواضع پدافندی جدیدی مستقر شده بودند، دیگر تأمینی مانند میدان مین و سیم خاردار در مقابل خود نداشتند، به خصوص [این] که فاصله نیروهای خودی و دشمن نیز بسیار کم شده بود.

از سوی دیگر، طبق اسنادی که از دشمن به دست آمده، علی رغم اینکه احتمال حمله را از سوی نیروهای اسلام می داده است، اما استعداد این تهاجم را حداکثر یک تیپ پیاده در حدود ۱۰۰۰ الی ۱۵۰۰ نفر از سوی سپاه و نیروهای مردمی برآورد کرده بودند، ولی در حمله عملاً با تعدادی چند برابر این تعداد مواجه شدند؛ یعنی برآورد قبلی آنها اشتباه بوده است، لذا زمینه این تردید نیز برای فرماندهان عراقی وجود داشته که چه بسا در زمانی کوتاه همین سرپل نسبتاً قوی نیز مورد تهاجم نیروهای ایران قرار گیرد، زیرا که با شناسایی نیروهای در خط ایران، نمی توان به استعداد نیروی هجوم کننده پی برد. با این زمینه های قبلی، نتیجه تجزیه و تحلیل های دشمن در مورد تخلیه سرپل اشغالی می تواند موارد ذیل باشد:

۱. آسیب پذیری در جبهه های دیگر؛ همان طور که در بالا آمد، عراق برای تقویت این محور نیروهای زیادی را از محورهای دیگر مانند دزفول، شوش، اهواز و غرب برداشت کرد، ولی به لطف خداوند تبارک و تعالی به اهدافی که می خواست نرسید و از سوی دیگر، آن جبهه ها از حالت همیشگی خود بیرون آمده بود و این موضوع از دید ما نیز مخفی نمانده بود و عراق هم می دانست که ما از این مطلب مطلع هستیم و اگر تهاجمی هرچند ضعیف در هریک از محورهای دیگر به نیروهای عراق انجام شود، علاوه بر این خطوط دفاعی، استعداد مقابله ندارند. نیروهای احتیاطی نیز دیگر در منطقه جهت پاتک و تقویت وجود ندارد، به خصوص که پس از چند روز از حمله طریق القدس، طرح مطلع الفجر با استعداد قابل توجهی در محور گیلان غرب انجام شد و این احتمال را تقویت کرد.

۲. نامساعد بودن موضع پدافندی شمال نیرسان؛ پس از آرام شدن درگیری، موضع جدید پدافندی شمال نیرسان غیر از مشکلاتی که از حیث مین، سیم خاردار و نزدیکی [با نیروهای خودی داشت]، به این دلایل برای یک پدافند قوی و مطمئن مناسب نبود:

الف) در محاصره بودن همه مواضع.

ب) اتکای پشت جبهه دشمن به رودخانه.

ج) دسترسی [نیروهای ایران] به عقبه دشمن.

د) [استفاده از] تجربه آبادان.

- دشمن در این سرپل اشغالی و در طول خطش با نیروهای خودی به صورت جبهه ای درگیر بود و مجبور بود در تمام طول خط، رده های اول، دوم یا سوم تشکیل دهد و [از این خطوط] مراقبت شدید کند و این احتیاج به نیروی بسیار زیادی داشت، در حالی که در آبادان، عراق [فقط] دو جبهه اصلی داشت و منطقه وسیعی را جبهه نداشت.

ص: ۱۰۷۶

- دشمن بازهم مانند جبهه آبادان اتکایش از لحاظ پشت جبهه به یک رودخانه بود و علی رغم اینکه دو پل [روی رودخانه] را به هفت پل رسانده بود، ولی بازهم به هنگام یک تهاجم گسترده و سریع، [این پل ها] اصلاً نمی توانست قابل اطمینان باشد.

- مواضع پدافندی عراق با شکلی که پیدا کرده بود، [اصلاً قابل دفاع نبود، زیرا] غرب [منطقه] که عقبه جبهه دشمن محسوب می شد، در اختیار نیروی خودی بود و برای ما امکان داشت که پس از شناسایی، یکی از محورهای تهاجم اصلی خود را از آن محور قرار دهیم، به خصوص که آمادگی عراق در آن قسمت، کمتر از سایر خطوط بود و حداکثر عراق مجبور می شد که در عقبه خود نیز جبهه تشکیل دهد و این، جبهه بودن سرپل را تکمیل می کرد و همین نیروی زیاد موجود نیز برای پدافند کافی نبود.

- باتوجه به سه مورد فوق، تجربه بزرگ و سنگینی نیز در خاطره فرماندهان عراقی وجود داشت و آن حمله پیروزمندانه طرح حضرت ثامن الائمه علیه السلام در آبادان بود. این نیز نامساعد بودن کلی مواضع را تأیید می کرد که در صورت تهاجم نیروهای اسلام، بسیار آسیب پذیر بود.

۳. قادر نبودن نیروها [ی عراقی] جهت مقاومت در مواضع؛ به علت گسترده بودن حمله، بالابودن میزان تلفات وارده به واحدها، [نیروهای عراقی] به سه دلیل [زیر] قادر به ادامه مقاومت و پدافند نبودند:

الف) پایین آمدن روحیه.

ب) عدم آمادگی رزمی در اثر ازهم پاشیدگی سازمان رزم.

ج) [خسارت ها] و تلفات لجستیکی.

- از دید کلی، روحیه پرسنل ارتش عراق به علت طولانی شدن جنگ و نداشتن انگیزه نبرد، ضربه خورده است و با این حمله نیز روحیه این نیروها بیشتر پایین آمده بود، به خصوص اینکه باتوجه به آیه ۶۴ سوره توبه که خداوند می فرماید: «اگر بیست نفر مؤمن صابر باشید بر دویست نفر از دشمن غالب خواهید بود» و در آیه ۴۲ سوره انفال که می فرماید: «زیادی دشمن را در چشم شما کم جلوه دادیم و زیادی شما را برای دشمن طوری جلوه دادیم که روی شما حساب نکنند.» از این رو، دشمن روی نیروهای ما چندان حساب نمی کرد و هر یک نفر باایمان ما بر ده نفر دشمن غلبه کرد و رعب و ترسی در وجود دشمن به وجود آمد که دیگر نیروهایش حتی برای ادامه پدافند هم به درد نمی خوردند.

از لحاظ تیپ های مستقر در شمال نیسان، فقط تیپ ۲۴ در درگیری نبود، آن هم با یک تیپ پیاده به علت تلفات زیاد تعویض شده بود و پرسنل همین تیپ درگیر نشده [نیز] گفته بودند که اینجا قتلگاه ماست و ما سرنوشتی غیر از بقیه نخواهیم داشت. همه عراقی ها اجساد هم ردیفان خودشان و سلاح و تجهیزات و تانک ها و نفربرهای خاکستر شده را در اطراف خود می دیدند و این در تضعیف تصاعدی روحیه آنان مؤثر بود.

- واحدهایی که پدافند می کردند بجز تیپ ۲۴، بقیه همان واحدهایی بودند که در درگیری ضربه خورده بودند و سازمان

رزمی آنها متلاشی شده بود و قطعاً احتیاج به تجدید سازمان داشتند و باید از منطقه خارج می شدند. البته، این [اقدام،] احتیاج به واحد جدید داشت که تأمین آن برای عراق مقدور نبود.

- واحدهای مستقر در منطقه از لحاظ لجستیک نیز بسیار کمبود داشتند و قادر به انجام ادامه مأموریت نبودند و باید تخلیه می شدند.

۴. کم اهمیت بودن منطقه اشغالی؛ پس از اینکه دشمن مناطق حساس و استراتژیک نظامی و سیاسی مانند تنگه چزابه، شهر بستان، نهر سابله و منطقه هور سعیدیه را از دست داد و نتوانست با همه کمک های امپریالیسم خبری در برابر اخبار فتوحات سپاه اسلام مقابله کند، مجبور شد اعتراف کند که بستان را از دست داده [است و] دیگر منطقه شمال نیشان ارزش سیاسی چندانی نداشت، به خصوص آنکه نتوانست آن را مستمسک کند که طرح ایران کاملاً اجرا نشده و فقط ارزش نظامی در مورد جناح غربی هویزه را دارا می باشد که با پدافند در جنوب رود هم می تواند آن را تأمین نماید.»^(۱)

ص: ۱۰۷۷

۱- سند شماره ۲۷۶۶۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۶ - ۱.

گزارش روزشمار (فشرده اهم مطالب)

روزشمار ۱۵ مهر ۱۳۶۰ تا ۳۰ آذر ۱۳۶۰

ص: ۱۰۷۹

۱ تلاش نیروهای مسلح برای طرح ریزی و اجرای عملیات آتی با هدف بیرون راندن دشمن از مناطق اشغالی ادامه دارد. درباره انتخاب منطقه عملیاتی طریق القدس، فرماندهان ارتش و سپاه اختلاف نظرهایی دارند. فرماندهان ارتش بر اجرای عملیات در غرب رودخانه کرخه تأکید می کنند و فرماندهان سپاه، اجرای عملیات در منطقه بستان و سوسنگرد را پیشنهاد می دهند و دو گروه استدلال های خود را نیز مطرح می کنند. در نهایت، شناسایی و طرح ریزی برای اجرای عملیات در منطقه عمومی بستان و سوسنگرد در دستور کار سپاه و ارتش قرار گرفت.

۲ در گلوله باران شهرهای آبادان و مریوان، یک نفر شهید و ۱۳ تن زخمی شدند و خسارت هایی نیز به بار آمد. ۲ فروند جنگنده ایران و عراق در منطقه جنوب سقوط کردند.

۳ گزارش خبرگزاری پارس درباره تأثیر روانی و تبلیغاتی شکست نیروهای عراقی در عملیات ثامن الائمه (ع) و رفتار متناقض رسانه های رسمی عراق درباره نتایج این عملیات و همچنین واکنش رسانه های خارجی در برابر این پیروزی ها؛ خبرنگار رادیو آلمان: عراق سعی می کند عقب نشینی نیروهایش و بازپس دادن بیش از نیمی از مناطق تصرف شده را پنهان کند؛ روزنامه آلمانی فرانکفورتر الگمانیه: این پیروزی با کمک های هوایی یا برخی تسهیلات کشورهای خارجی، همچون سوریه به وقوع پیوست.

۴ سرپرست ستاد امنیت اهواز، تلفات و خسارات وارد شده از اصابت سلاح های دوربرد عراق به اهواز را در طول یک سال جنگ تحمیلی بیش از ۱۵۸۰ شهید یا زخمی و تخریب بیش از ۱۰۳۰ دستگاه خانه اعلام کرد.

۵ در ایران به دلیل استقبال بی نظیر مشمولان متولد ۱۳۳۷ برای خدمت سربازی، تاریخ اعزام مشمولان عادی تا هجدهم آبان ماه سال جاری به تعویق افتاد. درمقابل، از شروع جنگ تحمیلی تا دهم شهریور ۱۳۶۰، بیش از ۲۰ هزار سرباز عراقی از جبهه ها گریخته اند و صدام برای پر کردن خلأ موجود از مزدوران خارجی استفاده می کند.

۱ در پاک سازی منطقه اورامان در شمال پاوه و آزادسازی چند روستا در این منطقه، ۱۱ تن از افراد حزب رزگاری کشته، ۱۱۶ تن از آنان تسلیم و ۵ گروگان اسیر در بند آنان آزاد شدند؛ در پاک سازی چند روستا در محدوده بوکان و محور روانسر - کامیاران در شمال غربی این شهر، ۶ تن از افراد حزب دمکرات کشته و ۹ تن از آنان دستگیر شدند. از نیروهای خودی نیز ۳ تن شهید و ۷ تن زخمی شدند؛ در حمله عناصر مسلح غیرقانونی به خودرو شرکت توانیر در محور ارومیه - مهاباد، یک تن شهید و ۳ تن زخمی شدند؛ ۲ تن از افراد وابسته به گروه های برانداز خود را به سپاه سندج معرفی کردند.

۲ در پی آزادسازی بوکان، فرماندار سقز آخرین وضعیت این شهر را تشریح کرد و رادیو حزب دمکرات کوشید آزادسازی این شهر به دست نیروهای خودی را کم اهمیت جلوه دهد.

۳ شهید یا زخمی شدن ۵ تن از نیروهای سپاه در حمله افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به مینی بوس حامل آنان؛ ترور یکی از اعضای سپاه پاسداران به دست عناصر سازمان مجاهدین (منافقین) در کرج؛ بی نتیجه بودن اقدام افراد سازمان برای ترور فرماندار بندر انزلی؛ کشف و ختنی سازی یک بمب قوی در شیراز؛ هلاکت ۲ تن از افراد ضدانقلاب و دستگیری ۲ تن دیگر از آنان در درگیری با نیروهای خودی؛ کشف وسایل ساخت بمب و نارنجک در یکی از خیابان های تبریز؛ دستگیری یک هسته سلطنت طلب نفوذی در شرکت نفت و ۲ تن از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، در جریان تصرف ۲ خانه تیمی سازمان در خرم آباد.

۴ اعضا و هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، به تعدادی از دانشجویان هوادار انقلاب در شهر کان فرانسه و همچنین به سرکنسولگری ایران در استانبول حمله کردند و عده ای را مجروح ساختند.

۵ دادستان انقلاب اسلامی اهواز، درباره ارتباط و همکاری سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با رژیم عراق مطالبی بیان کرد.

۶ سازمان فداییان خلق (اکثریت) شاخه خوزستان، با تحویل دادن سلاح های خود به سپاه پاسداران و انتشار بیانیه ای، ضمن اعلام مشی غیرمسلحانه سازمان و پایبندی به قانون اساسی، کشف احتمالی سلاح از وابستگان به این سازمان را بزه فردی و غیرسازمانی اعلام کرد.

۷ شورای نگهبان اعتبارنامه سومین رئیس جمهور ایران را صادر کرد؛ فرماندار تهران با پایان شمارش آرای انتخابات میان دوره ای مجلس در تهران، اسامی ۳ نماینده راه یافته به مجلس را اعلام کرد.

۸ آقای هاشمی رفسنجانی در سخنرانی پیش از دستور مجلس شورای اسلامی به مطالب مهمی اشاره کرد از جمله اینکه: ادعاهای دولت کویت و برخی کشورهای غربی مبنی بر حمله ایران به مراکز نفتی کویت با روند رو به افزایش پیروزی نیروهای ایرانی در جنگ و همچنین فروش تسلیحات امریکایی به عربستان در ارتباط است؛ ترور انور سادات نشانه نارضایتی مردم منطقه از سران حکومت هایی است که با اسرائیل همراهی یا در برابر آن سکوت کرده اند؛ شروط ایران برای متارکه جنگ تخلیه سرزمین های اشغال شده از قوای عراقی، تشکیل دادگاه برای تعیین متجاوز و پرداخت خسارت به ایران است.

۹ امام خمینی در پیام هایی به رئیس جمهور الجزایر و کفیل ریاست جمهوری بنگلادش، بمباران مخازن نفتی کویت را توطئه

امریکا خواند.

۱۰ به گزارش خبرگزاری پارس، دبیر سازمان کنفرانس اسلامی در دیدار روز گذشته وزیر امور خارجه ایران با وی در مقر سازمان ملل متحد، طرح پیشنهادی جدیدی را برای صلح ارائه کرد.

ص: ۱۰۸۱

۱ دادستان کل کشور در مصاحبه ای درباره قانون تعزیرات و حدود و نگاه جامعه بین المللی به آن، تلاش دستگاه های تبلیغاتی برای فضا سازی سوء درباره عملکرد دستگاه قضایی ایران، اعدام افراد عضو سازمان ها و گروه ها مسلح محارب، حمایت های آشکار غربی ها از تروریست های مسلح و... مطالبی بیان کرد.

۲ به گزارش روزنامه اطلاعات، سخنان پیش از دستور مهدی بازرگان، نماینده مردم تهران، مبنی بر اینکه منافقین و تروریست ها عامل امریکا نیستند، با اعتراض شدید اکثریت نمایندگان و برگزاری تظاهرات برخی بازاریان در مقابل مجلس مواجه گردید و در پی تشنج در جلسه علنی، مجلس تعطیل شد.

۳ روزنامه زود دویچه سایتونگ (چاپ مونیخ) در مقاله ای مدعی شد که ایران بعد از حادثه هفتم تیر، سیاست خارجی خود را تغییر داده و به سوی کشورهای بلوک شرق متمایل شده است.

۴ امروز سه قرارداد تجاری - صنعتی بین عراق و دولت های فرانسه، رومانی و مراکش منعقد شد.

۵ به دعوت ۳۰۰ تن از شخصیت های ۴۸ کشور جهان، برای جلوگیری از نقض حقوق بشر در عراق یک کارگروه بین المللی تأسیس شد.

۶ در پی ترور انور سادات به دست انقلابیون مصر، مجلس مصر صوفی ابوطالب را به عنوان رئیس جمهور موقت این کشور انتخاب کرد؛ مرگ سادات در کشورهای مختلف، از جمله امریکا، اسرائیل، شوروی، چین، کوبا، استرالیا و... بازتاب های متفاوتی داشته است.

۷ کشورهای ایران، سوریه، یمن جنوبی و نیز جناح های مختلف مبارز فلسطینی، ضمن حمایت از اقدام انقلابیون مصر در ترور سادات، مرگ وی را سرآغاز تحولی جدید در منطقه و این کشور دانستند.

۸ رادیو بی بی سی بازتاب مرگ انور سادات را در کشورهای منطقه به خصوص کشورهای دوست و متحد مصر و کشورهای چاپ گرای منطقه بررسی کرد. این رادیو به اظهار تأسف شدید رژیم صهیونیستی در این باره و اعلام نگرانی های این رژیم از آینده مذاکرات صلح بین مصر و اسرائیل نیز اشاره کرد.

ضمیمه گزارش ۷: شرح عملیات پاک سازی شهر بوکان از گروه های مسلح غیرقانونی و معارضین نظام.

ضمیمه گزارش ۱۳: نامه مورخ ۵ اکتبر ۱۹۸۱ معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه کویت به رئیس شورای امنیت.

گزارش روزشمار ۱۶/۷/۱۳۶۰

۹ شکست عملیات ارتش عراق برای تصرف ارتفاع تپه سبز در غرب دزفول؛ در گلوله باران آبادان تعدادی از مردم زخمی شدند.

۱۰ در پی انتصاب فرماندهان جدید سپاه و نیروی زمینی ارتش، اقدامات گسترده ای در زمینه سازماندهی جنگ با هدف پایان دادن به اشغال سرزمین های ایران انجام شد.

۱۱ نیروهای سپاه و حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها) در عملیاتی مشترک به پاسگاه شاندری خوار عراق حمله کردند.

۱۲ سپاه سوم عراق به یگان های تابعه خود دستور داد که با نیروهایی که از سپاه پاسداران دستگیر می شوند، مانند جنایتکار جنگی رفتار کنند.

۱۳ اطلاعیه ستاد عملیات مشترک شمال غرب در خصوص تعیین ضرب الاجل برای تسلیم شدن گروه ها و افراد مسلح غیرقانونی.

رادیو صدای کردستان و رادیو صدای ایران در اقدامی مشترک و با پخش اخباری غیرواقعی می کوشند ضمن ناامن نشان دادن مناطق کردنشین میان نیروهای مسلح کشور اختلاف ایجاد کنند و با تضعیف

ص: ۱۰۸۲

۱ سپاه و ارتش آنها را در برقراری امنیت در این مناطق ناکارآمد جلوه دهند.

۲ در عملیات های ترور و بمب گذاری عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای مختلف، ۴ تن شهید یا زخمی شدند و ۲ بمب خنثی گردید؛ در جریان کشف ۴ خانه تیمی در تهران، زنجان، گرگان و بندر ترکمن تعدادی از افراد سازمان دستگیر و مقادیری اسلحه و مهمات نیز به دست آمد.

۳ فرمانده سپاه پاسداران، دستورالعمل جدید عملیاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را به مراکز فرماندهی سپاه سراسر کشور ارسال و تأکید کرد که فرماندهان سپاه آمادگی لازم را برای برخورد با وقایع احتمالی کسب کنند. راه اندازی شورش های خیابانی، چگونگی اجرای عملیات های مسلحانه و دستور صریح به کشتن نیروهای نظامی و امنیتی از جمله موارد مطرح شده در این دستورالعمل است.

۴ چهارده نفر از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که به کنسولگری ایران در لندن حمله و ساختمان آن را تخریب کرده بودند، با حکم دادگاه مقدماتی لندن تا سی ام مهرماه به قید ضمانت آزاد شدند.

۵ مسعود رجوی در گفت و گو با مجله ساوت (چاپ لندن) با اشاره به توانایی و کارایی سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، نظام جمهوری اسلامی را در سازماندهی کشور ناکارآمد توصیف و سازمان خود را بهترین جایگزین نظام فعلی معرفی کرد. رجوی با رد هر نوع شائبه چپ گرایی سازمان گفت: ما متحد اتحاد شوروی نیستیم، ما سازمانی مستقل هستیم.

۶ وزیر امور خارجه، در بازگشت از سازمان ملل در بن آلمان، در مصاحبه ای مطبوعاتی استقبال کشورهای جهان سوم را از سخنانش در سازمان ملل خوب توصیف کرد و با اشاره به تفسیر طبقاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) از جامعه در سطح دولتمردان، به ریشه یابی علت پیوند این سازمان با بنی صدر پرداخت.

۷ معاون سیاسی وزارت کشور، با اعلام افزایش ۲۰ درصدی شرکت مردم در سومین دوره انتخابات ریاست جمهوری نسبت به دوره های قبل، از علل این افزایش و حساسیت های سیاسی دوره های مختلف انتخابات در کشور سخن گفت.

۸ صباح زنگنه، عضو کمیسیون امور دفاعی مجلس، از تدوین اساسنامه جدید سپاه، در کمیسیون امور دفاعی مجلس خبر داد. وی درباره پیشینه اساسنامه سپاه، سیر شکل گیری و ویژگی های آن، تمهیدات پیش بینی شده برای منحرف نشدن سپاه از اصول اولیه و حاکم نشدن جو استبداد در این نهاد مطالبی بیان کرد.

۹ دیروز و امروز، حجاج ایرانی تظاهرات باشکوهی در حمایت از جمهوری اسلامی و برضد امریکا و صدام، در منا و عرفات انجام دادند که با دخالت مأموران عربستان به خشونت کشیده شد.

۱۰ سخنان دیروز مهندس بازرگان در مجلس، با اعتراض عده ای از جانبازان و آیت الله صانعی، یکی از فقهای شورای نگهبان، مواجه شد. رادیو صدای امریکا و بی بی سی به طور غیرمستقیم از سخنان نخست وزیر سابق ایران حمایت کردند.

۱۱ سفیر الجزایر در ایران، ادعای مقامات کویتی مبنی بر اینکه هواپیماهای ایرانی مراکز نفتی آن کشور را بمباران کرده اند،

رد کرد.

۱۲ خبرگزاری پارس به نقل از مطبوعات انگلیسی، گزارشی منتشر کرده است که مهم ترین رئوس آن عبارت اند از: اقدام عراق در کاهش ۲ دلاری قیمت نفت خود و تأثیر آن در قیمت نفت منطقه، نقش و جایگاه کویت در پشتیبانی از عراق و بررسی برنامه همسایگان عرب عراق برای توسعه اسکله هایشان جهت تسهیل واردات به عراق.

ص: ۱۰۸۳

۱ دو روز پس از قتل سادات، چندین گروه از مسلمانان کوشیدند با یک حمله نظامی کنترل شهر اسیوط در جنوب قاهره را به دست گیرند که با مقابله نیروهای امنیتی ناکام ماندند. وزارت کشور مصر با انتشار بیانیه ای مدعی شد مهاجمان عضو سازمان اخوان المسلمین بوده اند.

گزارش روزشمار ۱۷/۷/۱۳۶۰

۲ بمباران مناطق مسکونی، آبادان یک شهید و ۲۵ زخمی برجای گذاشت، ۱۹ واحد مسکونی تخریب یا دچار آتش سوزی شد و یک خودرو نیز منهدم گشت.

۳ اعزام ۱۲۰ خلبان عراقی به ایتالیا به منظور آموزش دوره خلبانی بالگردهای "سیکورسکی".

۴ مجاهدین عراقی با حمله به شهربانی، ساختمان استخبارات و یک مرکز نظامی شهر شاندری عراق، خسارات و تلفاتی را به ارتش عراق وارد کردند؛ جاده سیدصادق - پنجوین به کنترل کامل مجاهدین عراق درآمد؛ تبدیل شدن مراسم تدفین ۳ سرباز عراقی به تظاهراتی علیه رژیم بعث در سلیمانیه و دستگیری ۱۱ نفر از تظاهرکنندگان؛ نماینده اتحادیه میهنی کردستان عراق در نشست مطبوعاتی در شهر بن آلمان، درباره رفتار دولت عراق با کردهای معارض (اعدام ۱۴۰ کرد و ۳۸ نفر از اعضای سایر جبهه های مقاومت)، موقعیت فعلی کردها و اهداف جنبش ملی جدید آنها در عراق، ائتلاف این اتحادیه با گروه های مخالف رژیم و... مطالبی بیان کرد.

۵ تصرف ارتفاع ۲۵۲۵ از بلندی های سرکوب منطقه روانسر و کامیاران به دست نیروهای سپاه، در این عملیات تعدادی از عناصر حزب دمکرات کشته یا زخمی، و از افراد خودی یک تن شهید و ۳ تن مجروح شدند؛ در پاک سازی ۳ روستا در محدوده دیواندره، ۳ نفر از افراد مسلح غیرقانونی دستگیر شدند؛ ۴ شهید و ۳ زخمی بر اثر حمله افراد حزب دمکرات کردستان ایران به نیروهای خودی در شمال بوکان؛ سقوط یک بالگرد ۲۱۴ هوانیروز در شمال بانه و شهادت ۴ سرنشین آن؛ سرقت از دانشگاه رازی سنندج؛ ربودن یک کمپرسی به همراه راننده و کمک راننده آن؛ رادیو صدای کردستان: پیش مرگان قهرمان به پست دید بانی و پادگان سردشت حمله کردند که در پی آن پست دید بانی و یک تانک منهدم و ۱۶ تن از نیروهای دولتی کشته یا زخمی شدند؛ ۱۰ تن از زندانیان شهر مهاباد به مناسبت عید قربان آزاد شدند و ۱۰ تن دیگر نیز در روز عید غدیر خم آزاد خواهند شد.

۶ رادیو بی بی سی با تشکیک در پیروزی های به دست آمده جمهوری اسلامی در مناطق کردنشین ایران به ارتباط میان کردهای وابسته به حزب دمکرات و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که هر دو علیه دولت مرکزی ایران می جنگند، اشاره کرد.

۷ ترور یکی از افراد سابق سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به دست نیروهای این سازمان؛ نیروهای امنیتی تعدادی از افراد سازمان را در شهرهای مختلف دستگیر کردند؛ کشف یک خانه تیمی در قائم شهر؛ حمله عوامل گروه های ضدانقلاب به یکی از شعب بانک صادرات در خیابان پیروزی؛ درگیری نیروهای بسیج با افراد مسلح غیرقانونی در خیابان تهران نو.

۸ رادیو صوت الجماهير: گروه های تجزیه طلب وابسته به جبهه آزادی بخش الاحواز عراق بمبئی در خطوط راه آهن اهواز منفجر کردند که در پی آن ۳ تن زخمی شدند؛ آقای "مولانا عبدالمنان"، رئیس جمعیت دبیران و اتحادیه معلمان بنگلادش، از اقدامات جبهه رهایی بخش الاحواز در مبارزه مسلحانه برای آزادی ملت الاحواز حمایت کرد.

ص: ۱۰۸۴

۱ برگزاری مراسم تنفیذ حکم سومین رئیس جمهور منتخب ایران؛ امام خمینی در این مراسم ضمن سخنانی خطاب به ملت بر تلاش ناموفق معارضین برای عقب نشاندن ملت از آرمان های خود با حربه ترور مقامات تأکید کرده، با اشاره به برجستگی های رئیس جمهور منتخب، نقش مردم در برپایی نظام جمهوری اسلامی و شکل دادن به نظام را یادآور شدند؛ آیت الله خامنه ای رئیس جمهور منتخب: تا آنجا که ممکن است باید از تغییر در کابینه اجتناب کرد.

۲ آقای هاشمی رفسنجانی درباره پیشنهاد اخیر دبیرکل اتحادیه عرب، گفت: بیرون رفتن نیروهای عراقی از خاک ایران، شناسایی متجاوز و پرداخت غرامت ازجمله شرط های اصلی ایران برای صلح با عراق است و ما حاضر نیستیم پیش از بیرون رفتن نیروهای دشمن از خاکمان با آنها مذاکره کنیم.

۳ طه یاسین رمضان، معاون نخست وزیر عراق، بدون اشاره به تجاوز کشورش به خاک ایران، اعلام کرد عراق آماده است تا به جنگ با ایران پایان دهد. او رهبران ایران را ناهماهنگ و شرایط کنونی را برای شروع مذاکرات نامناسب توصیف کرد.

۴ فرد هالیدی، محقق امریکایی در امور خاورمیانه، در مقاله ای به بررسی تغییر سیاست شوروی در فروش تسلیحات به عراق، علل این رویکرد جدید و تأثیر آن در منطقه خاورمیانه پرداخت.

گزارش روزشمار ۱۸/۷/۱۳۶۰

۵ شهادت ۵ تن و زخمی شدن ۶۰ نفر در بمباران ایلام؛ ناکام ماندن حمله هوایی عراق به آبادان با آتش پدافند هوایی نیروهای خودی؛ گلوله باران دزفول و آبادان خساراتی در پی داشت؛ توپخانه ارتش جمهوری اسلامی مواضع عراق را در جاده قاطر سوخته میمک زیر آتش گرفت.

۶ بر اثر اصابت گلوله توپ به پاسگاه خودی در بانه و انفجار مین در حوالی تکاب یک تن شهید و ۵ تن زخمی شدند؛ در در منطقه اورامان انبار مهمات گروه رزگاری به تصرف نیروهای خودی درآمد؛ در عملیات کمین نیروهای خودی در شمال مهاباد، ۴ نفر از عناصر مسلح غیرقانونی کشته و یک تن دستگیر شد.

۷ در ادامه مذاکرات میان سران حزب دمکرات و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) پیشرفت هایی درباره پیوستن این حزب به شورای ملی مقاومت حاصل شد.

۸ فرزند کشتی عراقی با پرچم کویت، اقدام به حمل سوخت از عربستان به کویت کردند و محموله های نفتی از کویت، از راه زمینی به داخل عراق حمل می شود.

۹ عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای نیشابور، هشتپر و بوشهر، عملیات تروریستی انجام دادند که در پی آن ۴ نفر از نیروهای خودی مجروح شدند و ۲ نفر از افراد سازمان نیز دستگیر شدند.

۱۰ نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به تظاهرات دانشجویان مسلمان پاریس که در حمایت از جمهوری اسلامی ایران برگزار شده بود، حمله کردند، پلیس فرانسه ۲ نفر از دانشجویان را دستگیر کرد؛ ۳۰ نفر از دانشجویان بعثی عراقی در پوشش

دانشجویان طرف دار سازمان مجاهدین خلق، در نقاط مختلف شهر لندن اعلامیه های این سازمان را پخش کردند.

امام خمینی در پاسخ به نامه اعتراض آمیز شاه عربستان در مورد تظاهرات ضد امریکایی و ضد صهیونیستی زائران ایرانی خانه خدا در عربستان: اگر دولت حجاز از این فریضه عبادی - سیاسی ... استفاده سیاسی اسلامی نمود، احتیاج به امریکا و هواپیماهای آواکس آن و سایر ابرقدرت ها نداشت و مشکلات مسلمانان حل می شد؛ وزارت خارجه ایران نیز در بیانیه ای اطلاعات داده شده به پادشاه عربستان را تکذیب کرد و

ص: ۱۰۸۵

۱ آن را توطئه امریکا و رژیم صهیونیستی و مخالفان وحدت امت اسلامی نامید.

۲ امام خمینی در واکنش به ادعای مقامات کویتی مبنی بر دخالت ایران در بمباران تأسیسات نفتی این کشور امروز با ارسال پیام های جداگانه ای برای سران کشورهای سوریه، یمن جنوبی، امارات متحده عربی و مالدیو، این اقدام را توطئه امریکا خواندند.

۳ محسن رضایی در گفت و گویی مطبوعاتی درباره برنامه های آینده سپاه، ارتباط این نهاد با بسیج و روحانیت و اساسنامه در حال بررسی سپاه در مجلس، مطالبی بیان کرد.

۴ وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه درباره وضعیت کنونی اقتصاد کشور، سیاست غرب در کاهش قدرت سازمان اوپک و اقتصاد متکی به نفت، مطالبی اظهار کرد. وی افزود: یکی از دلایل پایداری ما در مقابل مشکلات اقتصادی، اجرای سیاست های ستاد بسیج اقتصادی است.

۵ رادیو کلن در مقاله ای با تکرار ادعای مقامات کویتی مبنی بر حمله هواپیماهای ایرانی به تأسیسات نفتی کویت، موقعیت کویت را به عنوان یکی از کشورهای تأمین کننده نفت برای دنیای غرب، ویژه دانست و هشدار داد که هم پیمانان کویت قادرند در هنگام ضرورت از این کشور دفاع و پشتیبانی کنند.

ضمیمه گزارش ۵۹: متن کامل نامه پادشاه عربستان به امام خمینی.

گزارش روزشمار ۱۹/۷/۱۳۶۰

۶ شهرهای اهواز و آبادان گلوله باران شد و خسارت های مالی و جانی به بار آورد.

۷ نیروهای ارتش عراق در مناطق اشغالی ایران، از امروز تعویض شناسنامه های اهالی این مناطق را از ایرانی به عراقی آغاز کردند.

۸ به دنبال ضرب الاجل ستاد مشترک عملیات شمال غرب به گروه های مسلح غیرقانونی برای معرفی خود به نیروهای مسلح جمهوری اسلامی، رادیو صدای کردستان، با هدف جداکردن صف نیروهای ارتش از پاسداران و نظام، در پیام مشابهی به نیروهای ارتش از آنان خواست تا خود را تسلیم کنند.

۹ عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای شیراز، تهران، فومن و مشهد، ۲ عملیات ترور و ۲ مورد پرتاب بمب انجام دادند که در پی آن ۲ نفر شهید شدند.

۱۰ اقدامات نیروهای امنیتی ایران در شهرهای تبریز، تهران، بندرترکمن و درود، به کشف یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق، کشته شدن یک نفر از اعضای این سازمان و دستگیری ۴ تن دیگر انجامید؛ در هفته گذشته در رشت، ۳۰ نفر از اعضای سازمان مذکور دستگیر شدند و یک نفر کشته شد.

۱۱ امام خمینی به نمایندگان مجلس شورای اسلامی اجازه دادند که در مواقع ضروری، با استفاده از بخشی از اختیارات ولایت فقیه، براساس احکام ثانویه قوانین مورد نیاز را تصویب کنند.

۱۲ پیام تبریک امام خمینی به رئیس جمهور اندونزی و رئیس شورای انقلاب صحرا به مناسبت عید قربان و اشاره ایشان به توطئه امریکا در حمله به مخازن نفتی کویت.

۱۳ نمایندگان مجلس شورای اسلامی و آیت الله منتظری در پیام هایی به ملت مصر به مناسبت ترور انور سادات، آنها را به ادامه مبارزه تا نابودی رژیم صهیونیستی و امریکا و تشکیل حکومت اسلامی تشویق کردند.

۱۴ روزنامه جنگ (چاپ پاکستان) در مقاله ای به هجمه تبلیغاتی غرب علیه ایران و همدستی این رسانه ها با دولت عراق اعتراض کرد.

ص: ۱۰۸۶

۱ ماهنامه الحریه (چاپ بیروت) در مقاله ای، ضمن بررسی اوضاع عراق بعد از وقوع انقلاب اسلامی تا زمین گیر شدن ارتش آن کشور در ایران، مطالب متنوعی از وضعیت نظامی و اقتصادی عراق منتشر کرد.

ضمیمه گزارش ۶۹: زمینه های موافقت امام با وضع قوانین برحسب احکام ثانویه.

گزارش روزشمار ۲۰/۷/۱۳۶۰

۲ نیروهای خودی در عملیاتی در غرب شوش موفق به تصرف تپه حساس ۱۲۰ شدند.

۳ در پی اجرای عملیات های شهید رجایی و شهید باهنر در منطقه بازی دراز و ثامن الائمه(ع) در آبادان که به شکسته شدن حصر آبادان انجامید، حکومت عراق حکم اعدام ۴۱ نفر از نظامیانی را که در این عملیات ها عقب نشینی کرده بودند اجرا کرد.

۴ در عملیات نیروهای معارض عراقی در جاده سیدصادق، ۱۵ نفر از نیروهای نظامی عراق کشته یا زخمی شدند؛ تظاهرات مردم علیه حکومت عراق در سلیمانیه، این شهر را ناآرام کرد و در درگیری مردم با نیروهای امنیتی ۱۱ نفر از مردم این شهر دستگیر شدند.

۵ ارسال کمک های مردمی به جبهه های جنگ.

۶ در حمله افراد حزب دمکرات کردستان به خودروهای نظامی پادگان پیرانشهر، ۶ تن از نیروهای خودی و تعدادی از مهاجمان زخمی شدند؛ برخورد یک خودرو شخصی با مین در محدوده سقز، یک زخمی برجای گذاشت؛ نیروهای مسلح غیرقانونی با حمله به ساختمان کمیته امداد یکی از روستاهای محدوده سقز، مبلغ ۳۵ هزار تومان به سرقت بردند؛ بنا بر اعلام ناحیه ۴ ژاندارمری کردستان، روز گذشته، ۴ تن از کارگران جهاد سازندگی در جنوب دیواندره ربوده شدند.

۷ با آزادسازی مناطق مختلف کردنشین، بازسازی این مناطق در دستور کار دولت قرار گرفت و زمین های کشاورزی بسیاری به زیر کشت رفت. مردم این مناطق نیز حمایت خود را از انقلاب اسلامی و انزجارشان را از فعالیت های گروه های مسلح شورشی ابراز کردند.

۸ در اقدامات تخریبی و تروریستی افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای مشهد، تبریز، نیشابور، اصفهان و قزوین، ۲ تن شهید و ۶ نفر زخمی شدند. از تروریست ها نیز یک نفر کشته و یک نفر نیز دستگیر شد. در بجنورد، افراد سازمان اقدام به سرقت یک خودرو پیکان کردند؛ کشته شدن ۲ نفر در انفجار یک بمب دست ساز داخل یک خودرو در شیراز و کشف ۳ بمب دیگر از داخل این خودرو.

۹ در چندین عملیات مؤثر نیروهای امنیتی در شهرهای مختلف، ۴۲ نفر از عناصر وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، چریک های فدایی خلق و گروه پیکار کشته یا دستگیر شدند و تعداد زیادی سلاح و مقادیر فراوانی مهمات از آنان به دست آمد.

۱۰ کاهش صدور نفت به میزان ۵۰۰ هزار بشکه در روز، کمبود ارز و تصمیم برای گرفتن وام از لیبی و الجزایر، موضوع بخشی از مباحث مطرح شده در جلسه امروز آقای هاشمی رفسنجانی با مقامات بلندپایه کشور بود.

۱۱ ده ها هزار تن از زائران ایرانی در یک راه پیمایی در مکه، شعارهایی علیه امریکا و رژیم صهیونیستی دادند. مأموران امنیتی عربستان ۴۷ نفر از راه پیمایان را دستگیر کردند که با پیگیری سفارت ایران در جده، همه آنها قبل از انجام مناسک حج آزاد شدند.

۱۲ احمد بن بلا، اولین رئیس جمهور الجزایر بعد از انقلاب این کشور، تجاوز عراق به خاک ایران را محکوم کرد.

ص: ۱۰۸۷

۱ در ادامه تلاش های عراق برای توسعه روابط اقتصادی خود با دیگر کشورها، وزیر بازرگانی عراق با وزیر تجارت خارجی نیکاراگوئه، درخصوص گسترش روابط اقتصادی دو کشور، در بغداد گفت و گو کرد؛ عراق قرارداد جدیدی در زمینه افزایش واردات کالا از هلند با این کشور امضا کرد که به گفته رئیس شرکت هلندی شرکت کننده در نمایشگاه تجاری عراق، طبق این قرارداد، صادرات هلند به عراق دو برابر خواهد شد.

۲ بعد از افزایش اقدام عراق در تخطی از مصوبات اوپک و کاهش دادن قیمت نفت صادراتی به میزان ۲ دلار، مجله بررسی اقتصادی خاورمیانه با ذکر جزئیات بیشتری در این باره اعلام کرد که دلیل کاهش قیمت نفت عراق، فشار شدید مشتریان نفت این کشور است.

۳ روزنامه فایننشال تایمز در مقاله ای، پیامدهای منطقه ای جنگ عراق علیه ایران و تأثیرات آن را در اقتصاد عراق بررسی کرد. دو عملیات اخیر ایران در سوسنگرد و آبادان و نارضایتی صدام از این عملیات ها، نقش اساسی کشورهای حاشیه خلیج فارس، به خصوص کویت در پشتیبانی مالی از عراق، وخیم شدن اوضاع اقتصادی عراق بر اثر جنگ و... از موضوعات مورد بحث در این مقاله است.

۴ رادیو لندن در یک مقاله رادیویی به موضوع گرفتارشدن کشتی های تجاری در اروندرود پرداخته است. وضعیت فعلی کشتی ها، چشم انداز رهاشدن این کشتی ها از اروندرود، بررسی وضعیت حقوقی این کشتی ها از نظر دریافت خسارت و... از دیگر محورهای این مقاله است.

۵ آسوشیتدپرس: ترور انور سادات، اقدام یک گروه کوچک از نظامیان نیست و پای یک گروه بزرگ بنیادگرا در میان است؛ رویترا: وزیر خارجه امریکا از تصمیم این کشور مبنی بر تسریع تحویل اسلحه به مصر و سودان و برپایی مانور مهمی با شرکت نیروهای امریکا، مصر و چند کشور خلیج فارس در مصر خبر داد؛ روزنامه های سوریه همکاری رهبران جدید مصر با امریکا را به شدت محکوم کردند.

گزارش روزشمار ۲۱/۷/۱۳۶۰

۶ افزایش تدریجی میزان اقدامات و تحرکات ارتش عراق در جبهه جنوب به ویژه در مناطق عمومی غرب شوش و اهواز؛ گزارش های عناصر اطلاعاتی سپاه پاسداران در این باره.

۷ درحالی که سپاه پاسداران مشغول تکمیل شناسایی ها از دشمن و وضعیت زمین منطقه بستان برای اجرای عملیات آزادسازی این منطقه است، فرماندهی نیروی زمینی ارتش، پیش نویس طرح پیشنهادی ارتش را در این منطقه ارائه کرد.

۸ نیروهای سپاه در منطقه ریجاب و میش رنگین، با نیروهای عراقی درگیر شدند و ضرباتی به آنها وارد آوردند. و در دهلران نیز با نفوذ به خاک عراق، اقدام به مین گذاری کردند که بر اثر آن یک تریلر نظامی عراق منهدم و ۱۰ تن از نیروهای عراقی کشته یا زخمی شدند.

۹ نشریه کانادایی کرسنت اینترنشنال: اواسط ماه سپتامبر، نیروهای بعثی عراق در جست و جوی گروهی از مجاهدین مسلمان عراقی، دهکده ای در محدود بغداد را بمباران کردند و به آتش کشیدند و همه اهالی آن را به قتل رساندند.

۱۰ تصرف مجدد ارتفاع ۲۵۲۵ در محور روانسر - کامیاران به دست نیروهای ایران ناکامی افراد حزب دمکرات در تصرف شهر اشنویه؛ بی نتیجه بودن حمله افراد حزب دمکرات به نیروهای سپاه و ارتش؛ ادعای کذب رادیو صدای کردستان مبنی بر تصرف دوساعته شهر نرده به دست ضدانقلاب؛ به دام افتادن تعدادی از نیروهای سپاه هنگام مذاکره با صنار مامدی از رهبران سابق حزب دمکرات.

ص: ۱۰۸۸

۱ اقدام افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ترور یک مغازه دار در گلستان که به زخمی شدن این شخص و ۲ فرد دیگر حاضر در مغازه وی انجامید؛ دستگیری عاملان پرتاب نارنجک (افراد سازمان مجاهدین) به یک مغازه خشک شویی در قزوین؛ کشف یک بمب دست ساز از داخل ساعت دیواری اتاق مدیر مدرسه یک دبیرستان دخترانه در منطقه نظام آباد تهران که به دست یکی از معلمان هوادار سازمان کار گذاشته شده بود؛ دستگیری مسئول امور مالی سازمان در تبریز؛ کشف یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در رشت و دستگیری ۲ نفر از فعالان سازمان در این خانه؛ حمله عناصر سازمان چریک های فدایی خلق (شاخه اقلیت) به دکل فرستنده رادیو و تلویزیون سوردار شهرستان نور و وارد آوردن آسیب به آن.

۲ امام خمینی در حکمی حجت الاسلام رفسنجانی را به سمت نمایندگی خود در شورای عالی دفاع منصوب کردند.

۳ رئیس جمهور منتخب مردم در جلسه علنی مجلس شورای اسلامی، در برابر نمایندگان مردم در مجلس و سران کشور، مراسم تحلیف را به جای آورد.

۴ پیام تبریک امام خمینی به سران کشورهای قطر، دوبی و فجیره به مناسبت عید قربان و افشاگری ایشان در مورد توطئه امریکا در بمباران تأسیسات نفتی کویت.

۵ روزنامه کرسنت اینترنشنال روابط هانی الحسن، یکی از افراد بانفوذ سازمان آزادی بخش فلسطین و اولین سفیر این سازمان در تهران، با رجوی و بنی صدر را بررسی کرد و از بی صداقتی رهبران سازمان فتح در این باره و اصل رابطه ساف با اشخاص و گروه های مخالف جمهوری اسلامی انتقاد کرد.

۶ روزنامه وال استریت ژورنال در مقاله ای با فرض صحیح بودن ادعاهای منابع غربی مبنی بر بمباران تأسیسات نفتی کویت به وسیله هواپیماهای ایرانی، موقعیت جغرافیایی و اقتصادی این کشور را عاملی برای تحت فشار قرار گرفتن از طرف عراق و ایران ذکر کرد.

ضمیمه گزارش ۹۱: توضیحات سردار علایی درباره انتخاب منطقه عملیاتی طریق القدس و اختلاف دیدگاه های فرماندهان ارتش و سپاه.

ضمیمه گزارش ۹۴: شرح دیدار دو تن از نیروهای سپاه و عبدالرحمن کریمی با صنار مامدی از رهبران سابق حزب دمکرات.

گزارش روزشمار ۲۲/۷/۱۳۶۰

۷ نیروی هوایی ارتش عراق شهر ایوان غرب در استان ایلام را بمباران کرد. در این حمله، ۳ تن شهید و ۱۳ تن مجروح شدند و ۵ منزل مسکونی نیز ویران شد.

۸ پناهندگی ۱۷ سرباز عراقی در مناطق مرزی سردشت و ۲ سرباز همراه خانواده هایشان در مریوان به ایران طی یک هفته گذشته.

۹ حمله شبانه نیروهای حزب دمکرات به ساختمان بسیج، شرکت نفت و انبار جهاد سازندگی در تکاب؛ در مهاباد، بر اثر تیراندازی افراد شاخه دختران هیز پیشوای حزب دمکرات به سمت نیروهای خودی یک پاسدار و یک زن عابر زخمی شدند؛ در روستای قشلاق، در محدوده سنندج، عناصر مسلح غیرقانونی ۲ نفر نگهبان شرکت مرمر و در محور سقز - دیواندره، ۲ نفر از نیروهای انتظامی را گروگان گرفتند؛ زخمی شدن یک پاسدار و یک نفر از مردم در منطقه سرو در شمال ارومیه بر اثر تیراندازی های فردی نامعلوم؛ برخورد یک خودروی زیل ارتش با مین در اطراف مهاباد.

در پی پاک سازی بوکان و شروع به کار نهادهای دولتی، سرپرست اداره آموزش و پرورش بوکان از

ص: ۱۰۸۹

۱ همه کارمندان و معلمان این اداره خواست در محل کار خود حاضر شوند.

۲ افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای شوشتر و نیشابور دست به اقدامات خرابکارانه زدند؛ دستگیری ۳ تن از افراد سازمان در تهران؛ روابط عمومی سپاه پاسداران کرمان: در دو هفته گذشته، ۲ خانه تیمی در کرمان کشف گردید و ۷ تن از اعضای سازمان مجاهدین خلق دستگیر شدند و یک تن به هلاکت رسید؛ در چند هفته گذشته در خرم آباد، ۸ خانه تیمی منافقین کشف و ۱۶ نفر از افراد نظامی سازمان دستگیر شدند.

۳ رادیو بغداد در اقدام تبلیغاتی با پخش یک مقاله رادیویی، کوشید با خبرسازی و غلو دستگیری تعدادی از افراد مجاهدین خلق (منافقین) در یکی از خیابان های تهران را یک شورش و تظاهرات عمومی در شهر تهران جلوه دهد.

۴ جبهه عربی رهایی بخش الاحواز در بیانیه ای از اقدامات و گفته های اخیر مسعود رجوی و بنی صدر مبنی بر اعطای خودمختاری به قومیت های ایرانی، دفاع کرد.

۵ امام خمینی در دیدار با هیئت های تبلیغاتی اعزامی به هند، پاکستان و شرکت کنندگان در اجلاس بین المجالس، ضمن اظهار گلایه از کم کاری تبلیغاتی در سطح بین المللی، بر سفرهای غیررسمی مقامات و گروه های تبلیغاتی و حضور بیشتر در میان اقشار عادی برای تبلیغ اهداف و دستاوردهای انقلاب تأکید کردند.

۶ محسن رضایی، فرمانده کل سپاه پاسداران، در گفت و گو با روزنامه اطلاعات به سیاست کلی نظام در خلع سلاح گروه های مسلح غیرقانونی و مأموریت سپاه در این باره اشاره کرد و از موفقیت برنامه های آموزش زندانیان گروه ها و سازمان های مسلح غیرقانونی خبر داد.

۷ وزیر امور خارجه ایران در نامه ای به رئیس ادواری شورای امنیت، با رد قاطعانه ادعاهای دولت کویت مبنی بر اقدام هواپیماهای ایرانی در بمباران منطقه نفتی أم العیش، آن را اقدامی تحریک آمیز با هدف متحد کردن حکومت های عربی منطقه علیه ایران دانست.

۸ وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با صدور بیانیه ای، برگزاری مانور نظامی امریکا در منطقه را حمایت از رژیم دست نشانده مصر و نوعی دخالت علنی در امور کشورهای منطقه و ملت مصر اعلام کرد.

۹ بهزاد نبوی، سرپرست ستاد بسیج اقتصادی در نشست هماهنگی ستادهای بسیج اقتصادی استان ها، درباره ساختار و سیاست های کلی این ستاد و نحوه اجرای سهمیه بندی کالاهای اساسی و آثار آن در جلوگیری از تورم، مطالبی را بیان کرد.

۱۰ معاون نخست وزیر رومانی، در رأس هیئتی به منظور مذاکره با مقامات عراقی در خصوص همکاری های اقتصادی و تجاری، وارد بغداد شد.

۱۱ وزارت کشور مصر: در انتخابات ریاست جمهوری، حسنی مبارک تنها کاندیدای ریاست جمهوری، با ۴۲/۹۸ درصد آرای رأی دهندگان به عنوان رئیس جمهور مصر انتخاب شد.

۱۲ ارتش عراق آبادان و اطراف شهر پاوه را بمباران و گلوله باران کرد که خسارت چندانی نداشت. در حین بمباران آبادان اصابت چند بمب خوشه ای به یک انبار مهمات عراقی ها در غرب کارون، خسارت های زیادی به بار آورد؛ نیروهای خودی در مناطق کوره موش، مهران و شانه دری تحرکاتی کردند که در دو مورد موفقیت هایی به دست آمد.

۱ در درگیری نیروهای ارتش با افراد حزب دمکرات در محور بوکان - میاندوآب، ۲ نفر شهید و ۶ نفر مجروح شدند، رادیو صدای کردستان میزان تلفات نیروهای خودی را ۵۰ (!) پاسدار و جاش اعلام کرد؛ اقدام موفقیت آمیز نیروهای خودی در پاک سازی روستای "ماهی" در محدوده بانه.

۲ افراد وابسته به گروه های مسلح ضدانقلاب، در ۵ عملیات بمب گذاری، پرتاب نارنجک و بمب آتش زا در شهرهای اهواز، اشنویه، میاندوآب، تهران و زابل خسارت های جانی و مالی به بار آوردند. اقدام این افراد برای آتش زدن چندین اتوبوس در مشهد نیز ناکام ماند.

۳ نیروهای سپاه پاسداران در دو عملیات در شهرهای زنجان و دوگنبدان، چند خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را کشف و افراد فعال در این خانه ها را دستگیر کردند؛ دادگاه انقلاب اسلامی ایلام ۲۵ نفر از اعضا و هواداران این سازمان را به ۶ ماه تا ۱۰ سال حبس محکوم کرد.

۴ امام خمینی در حکمی به رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی اجازه دادند که با استفاده از اختیارات رهبری، مأموریت ها و وظایف محول شده به ارتش را با مشورت ریاست جمهوری انجام دهد.

۵ سخنان امام خمینی در جمع معاونان و مدیران کل آموزش و پرورش در خصوص اهمیت فرهنگ و آموزش و پرورش، وضعیت این امور در زمان رژیم پهلوی، مشکلات باقیمانده از سیاست غلط فرهنگی رژیم سابق در حال حاضر، تأکید بر استقلال فرهنگی و استفاده از متخصصان متعهد و رهایی از وابستگی به شرق و غرب در همه شئون.

۶ در پی انتخاب آیت الله خامنه ای به ریاست جمهوری، آیت الله مهدوی کنی، نخست وزیر، به منظور بازگذاشتن دست رئیس جمهور برای انتخاب نخست وزیر و اعضای کابینه، از سمت خود استعفا کرد.

۷ واکنش سفارت عراق در بیروت به دیدار سه روز پیش نخست وزیر لبنان، با کاردار ایران در بیروت و ابراز علاقه وی برای توسعه روابط با جمهوری اسلامی ایران.

۸ منابع خبری غربی: پلیس لندن در عملیاتی ۳ ایرانی خریدار اسلحه را که به دست ۳ نفر از اتباع انگلیسی و یک تبعه ایرانی گروگان گرفته شده بودند، آزاد کرد.

۹ خبرگزاری پارس: سرمایه گذاری گسترده یوگسلاوی و کره جنوبی در زمینه های مختلف تجاری، صنعتی و عمرانی در کشور عراق.

گزارش روزشمار ۲۴/۷/۱۳۶۰

۱۰ نیروهای عراقی پس از ۵ روز، دوباره تپه ۱۲۰ را در غرب رودخانه کرخه اشغال کردند؛ ۳ نفر از نیروهای عراقی در محور عملیاتی ثامن الائمه(ع)، به نیروهای خودی پناهنده شدند.

۱۱ حمله نیروهای حزب دمکرات به نیروهای خودی در محور تکاب - صائین دژ و مرکز مخابرات مهاباد و پاسخ نیروهای خودی؛ انفجار یک بمب در مقر سپاه میاندوآب؛ افراد مسلح غیرقانونی مسافران یک مینی بوس را در گردنه صلوات آباد و ۶ پاسدار را در روستای سرو گروگان گرفتند؛ سرقت افراد مسلح غیرقانونی از مردم یک روستا در محدوده بوکان؛ آزاد شدن ۱۳ تن از گروگان های حزب دمکرات کردستان؛ ادامه پاک سازی منطقه جوانرود و استقرار در ارتفاعات سر کوب؛ کشف ۶ قبضه اسلحه در منطقه جنوب ارومیه.

۱۲ مسئول روابط بین المللی حزب کمونیست ایتالیا، با ابوالحسن بنی صدر و مسعود رجوی ملاقات و گفت و گو کرد. مسعود رجوی گفت: این دیدار در چارچوب حمایت از حقوق بشر انجام شده است.

ص: ۱۰۹۱

۱ رادیو کلن در مقاله ای کاهش فعالیت های مخالفان مسلح در ایران، را "آرامش قبل از طوفان" خواند و گفت ادامه بحران در ایران همچنان امکان پذیر است.

۲ تشکیل جلسه شورای عالی دفاع برای بررسی اوضاع سیاسی و نظامی کشور و تصمیم گیری درباره طرح صلح پیشنهادی سازمان کنفرانس اسلامی. رئیس جمهور: غیر از پذیرش عقب نشینی عراق مسئله جدیدی در این طرح وجود نداشت. ... اقدام عراق در لغو قرارداد ۱۹۷۵ الجزیره یک جانبه بوده و این مسئله نیز پس از خروج نیروهای عراقی از ایران قابل بررسی است.

۳ محورهای سخنان آقای هاشمی رفسنجانی در نماز جمعه تهران: وجود خیل فراوان آوارگان جنگی و تلاش ناکام امریکا، عراق و برخی گروه های غیرقانونی برای قرارداد آنها رو در روی نظام، تأکید بر مبارزه با تروریسم در اشکال نظامی و اقتصادی و اشاره به نامه امام خمینی (ره) در واگذاری اختیارات استفاده از احکام ثانویه به مجلس شورای اسلامی و اعتماد ایشان به مجلس.

۴ در پی استقبال نسبتاً خوب مردم آلمان از غرفه کتاب ایران در نمایشگاه بین المللی کتاب فرانکفورت، دانشجویان ایرانی مخالف نظام جمهوری اسلامی، در سومین روز برگزاری نمایشگاه، به غرفه ایران حمله کردند و کتاب ها، عکس های امام و پرچم ها را پاره کردند. این اقدام، با سکوت پلیس آلمان، منجر به تعطیلی غرفه شد.

۵ روزنامه انگلیسی فایننشال تایمز در مقاله ای چگونگی فعالیت خطوط هوایی بین المللی فعال در ایران و علت قطع یا کاهش سطح همکاری آنها با ایران را تشریح کرد، بدون اینکه از تأثیر عوامل سیاسی بر تصمیم گیری این شرکت ها سخنی به میان آورد.

گزارش روزشمار ۲۵/۷/۱۳۶۰

۶ ادامه تبادل آتش میان نیروهای خودی و دشمن در پی تصرف تپه ۱۲۰ در مناطق دزفول، شوش و خرمشهر و سقوط یک جنگنده عراقی در این منطقه؛ پناهنده شدن یک افسر و یک سرباز عراقی در شمال غرب کشور.

۷ افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در شهرهای سقز، عباس آباد سنندج و در محور سنندج - همدان، ۹ تن از مردم عادی و نیروهای خودی را شهید یا زخمی کردند و چند نفر را نیز گروگان گرفتند؛ در شیراز افراد وابسته به گروه های مسلح ضدانقلاب یک اتوبوس را به آتش کشیدند و در این حادثه دو کودک به شهادت رسیدند و ۲۰ نفر از مسافران نیز زخمی شدند؛ حمله ناکام تروریست های مسلح به منزل امام جمعه رشت و شهادت مأمور شهربانی؛ ترور دادیار سابق دادسرای انقلاب اردبیل؛ وقوع ۲ انفجار در شهر ارومیه و یک انفجار در مشهد که تلفات جانی نداشت؛ خنثی سازی مواد منفجره و دستگیری ۲ تن از وابستگان سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در مشهد؛ در پی انفجار یک نارنجک در تبریز نیروهای بسیج ۳ نارنجک دیگر را هم کشف و خنثی کردند.

۸ نامه امام خمینی در پاسخ به دغدغه های فکری آیت الله گلپایگانی درخصوص واگذاری بخشی از اختیارات ولی فقیه به مجلس شورای اسلامی برای وضع قوانین با احکام ثانویه.

۹ آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور، در مراسم اعطای سردوشی به دانشجویان دانشکده افسری ارتش، درباره جایگاه ارتش ایران در میان ملت و بی سابقه بودن این امر در ارتش های جهان و مسئولیت فرماندهان ارتش، مطالبی ایراد کردند.

ص: ۱۰۹۲

۱ نامه عده ای از علما به امام خمینی(ره) و اعلام آمادگی، جهت نظارت بر قوانینی که مجلس شورای اسلامی با استفاده از اختیارات ولی فقیه وضع می کند.

۲ دیدار رئیس مجلس شورای اسلامی، رئیس جمهور و رئیس دیوان عالی کشور با امام خمینی(ره).

۳ سفارت جمهوری اسلامی ایران در بیروت با صدور اطلاعیه ای اقدام ناموفق عوامل سفارت عراق در ترور کاردار ایران در بیروت را محکوم کرد.

۴ شاه اردن، به همراه هیئتی از مقامات بلندپایه این کشور، در آغاز یک سفر دوره ای به کشورهای منطقه وارد بغداد شد و با صدام حسین و سران عراق دیدار کرد. رادیو اسرائیل هدف ملک حسین از این سفر را ارزیابی وضع کنونی اعراب و روابط میان کشورهای عربی دانست.

گزارش روزشمار ۲۶/۷/۱۳۶۰

۵ ادامه تبادل آتش در محور غربی مناطق دزفول، شوش، بستان و کارون؛ گلوله باران مناطق مسکونی آبادان و روستای کانی میران مریوان تلفات و خساراتی را در پی داشت؛ پناهنده شدن ۹ نظامی عراقی و یک غیرنظامی به نیروهای مرزی در سردشت.

۶ حملات معارضین عراقی به مراکز امنیتی و نظامی شهرهای سیدصادق، سیروان و شانه دری در روزهای اخیر و ترور رئیس اداره مهندسی سلیمانیه.

۷ گزارش اجمالی نشریه میدل ایست اکونومیک سروی از چگونگی صدور نفت و وضعیت پایانه های نفتی ایران با تکیه بر ادعاهای عراق درباره میزان خسارات وارد شده به مبادی صدور نفت ایران.

۸ طبق گزارش نیویورک تایمز درخصوص معاملات تسلیحاتی منطقه خاورمیانه از سال ۱۳۵۷ تا ۱۳۶۰، عراق مقادیر زیادی تسلیحات مختلف از کشورهای فرانسه، ایتالیا، سوئیس، شوروی و یوگسلاوی خریداری کرده است؛ طی روزهای اخیر نیز چندین محموله حاوی تجهیزات و تسلیحات نظامی از طریق اردن، کویت و عربستان وارد عراق شده است.

۹ در محور سقز و بانه، ۱۰ نفر از افراد وابسته به گروه های ضدانقلاب کشته یا زخمی شدند و یک نفر از نیروهای سپاه به شهادت رسید.

۱۰ در ادامه عملیات های تروریستی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در مشهد، نوشهر، نیشابور، تنکابن و بابل، ۵ نفر از افراد سپاه و بسیج به شهادت رسیدند و یک نفر از افراد سازمان کشته شد؛ دستگیری ۲۵ نفر و کشته شدن یک تن از اعضای گروه های تروریستی در تهران و زنجان؛ به گزارش ستاد منطقه ۳ سپاه کشوری، در چند روز اخیر، ۱۰ نفر از افراد این سازمان در قائم شهر دستگیر شدند و ۷ نفر از وابستگان به منافقان که به اعدام محکوم شده بودند، با معرفی خود به دادگاه و اظهار پشیمانی، با تخفیف به ۵ تا ۱۰ سال زندان محکوم شدند.

۱۱ امام خمینی در سخنانی در جمع عده ای از خانواده های شهدا با اشاره به رشادت های بی نظیر جوانان کشور به افشای ماهیت سازمان عفو بین المللی به عنوان یک ارگان خدمتگزار به قدرت های بزرگ و تلاش آنها برای شکست دادن نظام جمهوری اسلامی پرداختند. ایشان همچنین ضمن اعجاز خواندن انقلاب اسلامی بر اهمیت تربیت اسلامی کودکان و جوانان تأکید کردند.

۱۲ حمایت جامعه مدرسین حوزه علمیه قم و علمای آذربایجان از حکم امام در واگذاری بخشی از اختیارات ولایت فقیه به مجلس، برای وضع قوانین و اعلام آمادگی آنها برای نظارت بر چگونگی اعمال آن.

ص: ۱۰۹۳

۱ تشکیل چهارمین جلسه فرماندهان مناطق ده گانه سپاه و مسئولان عملیات و اطلاعات این مناطق با حضور فرمانده کل سپاه.

۲ به دنبال سوء قصد مسلحانه و ناموفق وابستگان سفارت عراق علیه کاردار ایران در بیروت، گروهی از شخصیت های سیاسی و مذهبی این شهر، وزارت امور خارجه لبنان، جبهه دمکراتیک خلق برای آزادی فلسطین و سفیران واتیکان و ترکیه این اقدام را محکوم کردند.

۳ شاه اردن، پس از دیداری یک روزه از عراق به کویت رفت تا با امیر کویت درخصوص تحولات اخیر جهان عرب گفت و گو کند.

ضمیمه اول گزارش ۱۴۹: شرح اقدامات سپاه برای ادامه جنگ و بیرون راندن دشمن از مناطق اشغالی.

ضمیمه دوم گزارش ۱۴۹: توضیحات سردار علایی درباره توسعه سازمان رزم سپاه.

گزارش روزشمار ۲۷/۷/۱۳۶۰

۴ در حمله هواپیماهای عراقی به بندر امام خمینی و تأسیسات پتروشیمی این بندر، ۸ نفر شهید و ۲۶ نفر زخمی شدند؛ حمله نیروهای خودی به پادگان سیدصادق و پایگاه حاجی شیخ تلفات و خساراتی به عراق وارد کرد. انهدام دو سنگر عراقی در جبهه سومار؛ تداوم تبادل آتش توپخانه و ادوات در مناطق غربی و جبهه های میانی و جنوب؛ پناهندگی ۳ عراقی از طریق مرزهای سردشت.

۵ در درگیری های میان نیروهای خودی و عناصر مسلح غیرقانونی، در محورهای سقز، بانه، سردشت و مهاباد، از نیروهای خودی ۳ تن شهید و ۳ تن زخمی و از شورشیان مسلح نیز ۳ نفر کشته، ۱۲ تن زخمی و تعدادی دستگیر شدند؛ تلاش عراق برای آموزش نظامی نیروهای مخالف ایران.

۶ کشف یک پایگاه نظامی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران و یک خانه تیمی سازمان در ساری و دستگیری ۳ تن از اعضای سازمان؛ اقدامات خرابکارانه افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق: آتش زدن کتاب فروشی سازمان تبلیغات در زابل و پرتاب نارنجک در کرمانشاه؛ تصرف ۱۰ خانه تیمی سازمان مجاهدین و دستگیری بیش از ۸۰ نفر به دست نیروهای سپاه بوشهر در سه ماه تابستان.

۷ دادستان انقلاب ساری: بیش از ۳۰ خانه تیمی و انبار مهمات گروه های تروریستی در چند ماه گذشته در ساری کشف شد و حدود ۲۵۰ نفر از اعضای آنان دستگیر شدند.

۸ سودابه سدیفی، یکی از مشاوران بنی صدر معزول: «بنی صدر پس از عزل از مقام فرماندهی کل قوا به سازمان مجاهدین خلق [منافقین] پیغام فرستاد که تنها چاره کار، ترور شخصیت های پیرو خط امام است.

۹ آیت الله خامنه ای، در نامه ای به رئیس مجلس شورای اسلامی، دکتر علی اکبر ولایتی را به عنوان نخست وزیر پیشنهادی،

جهت اخذ رأی به مجلس شورای اسلامی معرفی کرد.

۱۰ مأموران عربستان به زائران ایرانی در حرم پیامبر(ص) حمله و عده ای را دستگیر کردند. مقامات مسئول رژیم سعودی پس از مذاکره با نمایندگان امام در مدینه، ضمن عذرخواهی، تعهد کردند که مسئولان این درگیری را محاکمه و ایرانیان دستگیر شده را آزاد کنند.

۱۱ چارلز ناس در مقاله ای در نشریه هرالد تریبون، با یادآوری پیروزی های اخیر نظامی و اقتصادی ایران، پیش بینی ورشکستگی ایران را غیرواقع بینانه دانسته، به گروه های سلطنت طلب توصیه می کند که بدون تکیه بر سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، دست به اقدامی بزنند.

وزیر خارجه عراق در دیدار با همتای ایتالیایی خود در رم، ضمن گفت و گو درباره جنگ ایران و عراق

ص: ۱۰۹۴

۱ و اوضاع کلی خاورمیانه از آمادگی عراق جهت افزایش عرضه نفت به ایتالیا خبر داد.

۲ نشریه المجله از اقدام عراق در خرید هواپیماهای جنگنده هاوک از انگلیس و احتمال مونتاژ این نوع هواپیماها در عراق خبر داد.

۳ گزارش خبرگزاری فرانسه درباره آخرین وضعیت سیاسی و امنیتی مصر پس از ترور انور سادات و اقدامات رژیم مصر برای دستگیری مذهبیهون بنیادگرا.

ضمیمه گزارش ۱: گزارش هیئت استانداری خوزستان از چگونگی حمله هواپیماهای عراقی به بندر امام خمینی.

گزارش روزشمار ۲۸/۷/۱۳۶۰

۴ اقدام هواپیماهای عراقی در بمباران ۲ منطقه در جبهه های جنوب؛ تحرکات و اقدامات ارتش عراق در محورهای شوش، الله اکبر - بستان، حمیدیه و کارون؛ ادامه ارسال انواع سلاح و مهمات از کشورهای عربی منطقه به عراق؛ پناهنده شدن ۳ سرباز و یک غیرنظامی عراقی به ایران در سردشت، پاره و نوسود.

۵ ایجاد راه بندان و سرقت ۳ خودرو متعلق به وزارت نیرو در گردنه قوشچی در شمال ارومیه؛ پناهنده شدن ۶ تن از افراد حزب دمکرات به نیروهای سپاه در پاره.

۶ جوخه های ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ۲ مدیر مدرسه را در هشتر طوالش و سبزواری ترور کردند؛ کشف و ختنی سازی ۳ بمب در تهران و مشهد با تلاش نیروهای کمیته و سپاه؛ در تهران یک خانه تیمی متعلق به سازمان مجاهدین خلق شناسایی شد و در درگیری به وجود آمده یکی از افراد سازمان زخمی و دستگیر شد و ۲ تن از نیروهای کمیته نیز زخمی شدند.

۷ در جلسه غیرعلنی امروز مجلس شورای اسلامی، نمایندگان دیدگاه های خود را درباره نخست وزیری دکتر علی اکبر ولایتی ابراز داشتند. آقای هاشمی رفسنجانی: تعداد آرای مخالف زیاد است، ولی احتمال تصویب زیادتر است.

۸ کارکرد دادگاه های انقلاب در مقاطع حساس و آشوب های منطقه ای، آخرین وضعیت سازمان مجاهدین خلق از نظر تشکیلاتی، عملیات و کارآمدی، شرایط توبه و بازگشت اعضا و هواداران گروه های مسلح غیرقانونی، محورهای اصلی سخنان دادستان کل انقلاب در مصاحبه مطبوعاتی و رادیو، تلویزیونی بود.

۹ بیانیه هشت بندی وزارت امور خارجه ایران درخصوص شرایط موافقت با سفر هیئت بررسی سازمان عفو بین الملل به ایران برای بازدید از سیر قضایی امور.

۱۰ وزیر مسکن و شهرسازی در مسکو با مسئولان کمیته دولتی روابط اقتصادی شوروی گفت و گو کرد؛ دیدار مهندس غرضی، وزیر نفت ایران، با معاون وزیر نیرو و صنایع یوگسلاوی.

۱۱ مقاله روزنامه فایننشال تایمز درخصوص نقش و اهمیت امکانات بندری کویت به عنوان عقبه اصلی واردات کالا به عراق.

۱۲ روزنامه نیویورک تایمز در مقاله ای به اختلافات ایران و امریکا که قرار است در دادگاه بین المللی لاهه بررسی شود پرداخت. حجم اختلافات، سابقه شکل گیری پرونده ها، چگونگی ارجاع به دادگاه، ادعاهای مطرح شده و محدودیت های دادگاه برای قبول پرونده ها از جمله موضوعات طرح شده در این مقاله است.

۱۳ رادیو لندن در بررسی بحران بازار نفت و پایین آمدن قیمت آن به نقش و عملکرد کشورهای عربستان، لیبی و الجزایر در این خصوص پرداخته است.

ضمیمه گزارش ۱۶۵: توصیه های روابط عمومی شهربانی کل کشور برای آگاه سازی مردم به منظور کاهش تلفات بمب گذاری ها.

ص: ۱۰۹۵

۱ در گلوله باران شهر آبادان چند نفر شهید یا زخمی و تعدادی منزل مسکونی ویران شد؛ حملات نیروهای خودی در منطقه کوت شیخ خرمشهر، خساراتی را به نیروهای عراقی وارد آورد.

۲ بازگشایی محور میان دو آب - مهاباد پس از دو سال با اجرای عملیات مشترک نیروهای سپاه و ارتش و آزادشدن تردد در این محور از ساعت ۹ تا ۱۷؛ ادعای رادیو کردستان درباره درگیری افراد حزب دمکرات و سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) با نیروهای خودی در سنندج.

۳ در عملیات های ترور و تخریبی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران و مشهد ۱ تن شهید و ۲ تن زخمی شدند، از افراد این سازمان نیز یک نفر کشته و یک تن دستگیر شد؛ در کردکوی، اقدام عناصر این سازمان برای آتش زدن بانک ناکام ماند.

۴ در یک هفته گذشته، تعدادی از افراد وابسته به گروه ها و سازمان های مسلح غیرقانونی از جمله سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای تنکابن، لاهیجان، ماهشهر، رشت و مشهد دستگیر شدند؛ در رشت ۳۰ تن از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) پس از اظهار ندامت و دادن تعهد آزاد شدند.

۵ هواداران سازمان مجاهدین خلق با حمله به دانشجویان عضو انجمن اسلامی شهر رم، یکی از اعضای این انجمن را به شهادت رساندند.

۶ امام خمینی در دیدار با مسئولان سپاه علت حملات تبلیغاتی علیه سپاه را کارایی و سودمندی این نهاد برای نظام جمهوری اسلامی دانسته، بر حفظ وحدت، تبعیت از اسلام فقهاتی، دقت در آموزش های عقیدتی و پرهیز از تدروی و حفظ وجاهت سپاه در میان مردم تأکید کردند.

۷ به گزارش آسوشیتدپرس، سعدون حمادی، وزیر امور خارجه عراق، در سفر به ایتالیا و دیدار با رئیس جمهور و وزیر تجارت خارجه آن کشور وعده داد که عراق صدور نفت به ایتالیا را افزایش می دهد. در همین حال، سرکنسول ایتالیا در ایران در سخنانی عراق را مسئول جنگ دانست.

۸ سخنگوی سازمان عفو بین الملل در واکنش به بیانیه روز گذشته وزارت خارجه ایران: این سازمان هیچ پیش شرطی را برای دیدار از ایران نمی پذیرد.

۹ باوجود جوسازی های روزنامه های بلژیک، منابع پلیس این کشور اعلام کردند که در بازرسی از کشتی ایرانی توقیف شده هیچ مدرکی دال بر حمل سلاح غیرقانونی یافت نشده است.

۱۰ نشریه کانادایی کرسنت اینترنشنال در مقاله ای با بیان اینکه عراق به نمایندگی از یک اتحاد سری نظامی متشکل از کشورهای امریکا، شوروی و عربستان به ایران حمله کرده است، به موفقیت ایران در عملیات ثامن الائمه (ع) اشاره و روند جنگ را به سود ایران ارزیابی کرد.

۱۱ گزارش خبرگزاری فرانسه از روابط سیاسی و تسلیحاتی فرانسه با عراق.

ضمیمه گزارش ۱۷۶: بخش هایی از مقاله یک نشریه داخلی درباره رویکرد، سرمایه گذاری، آینده نگری و برنامه ریزی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در گیلان.

گزارش روزشمار ۳۰/۷/۱۳۶۰

۱۲ زخمی شدن ۵ تن و ویران شدن چند خانه در گلوله باران مناطق مسکونی شهر اهواز.

ورود ۱۰ دستگاه خودرو بارکش حامل قطعات یدکی از کویت به عراق؛ در طول مهرماه مجموعاً ۵۸۸ دستگاه خودرو بارکش نظامی حامل مهمات و جنگ افزار و ۷۷ دستگاه خودرو نظامی نواز کشورهای

ص: ۱۰۹۶

۱ عربستان، کویت و اردن وارد عراق شده است؛ پناهنده شدن ۹ نظامی و غیرنظامی عراقی به ایران؛ به کارگیری معلمان مصری در عراق در پی اعزام اجباری معلمان عراقی به جبهه های جنگ و کمبود معلم در مقاطع مختلف تحصیلی.

۲ پرتاب نارنجک به محل تجمع مردم و نیروهای گشت سپاه و ارتش در شهر بانه، حمله به پایگاه های سپاه در حوالی کامیاران و سقز و گروگان گرفتن یکی از افراد جهاد سازندگی از جمله اقدامات افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در غرب کشور بود؛ حمله اهالی روستای گلین به مقر حزب دمکرات در پی تعدی افراد این حزب به مردم منطقه ژاره رود؛ حزب دمکرات ۲ قبضه توپ ۱۳۰ میلی متری از عراق تحویل گرفت.

۳ پرتاب نارنجک و بمب دست ساز و آتش زدن خودرو در محله های تهران، ایجاد درگیری در هشت پر طولش و بمب گذاری در بانک صادرات اهواز مجموع تحرکات امروز افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) است.

۴ مجلس شورای اسلامی به پیشنهاد رئیس جمهور مبنی بر برنخست وزیری دکتر علی اکبر ولایتی رأی نداد؛ رئیس جمهور: این تصمیم نشان دهنده استقلال مجلس است؛ خبرگزاری فرانسه رد پیشنهاد نخست وزیری آقای ولایتی را، به منزله ظهور اختلافات شدید در میان رژیم دانست.

گزارش روزشمار ۱/۸/۱۳۶۰

۵ در گلوله باران شهرهای آبادان، سوسنگرد، پیرانشهر و پاوه، ۲ نفر شهید و ۱۸ نفر زخمی شدند؛ ادامه تبادل آتش در مناطق دشت عباس و خرمشهر؛ ۴ نظامی عراقی از جمهوری اسلامی درخواست پناهندگی کردند؛ شورای فرماندهی ارتش عراق در پی افزایش شمار پناهندگان نظامی این کشور به جمهوری اسلامی، در جلسه ای با حضور صدام تصمیماتی اتخاذ کرد.

۶ شورای عالی دفاع تشکیل جلسه داد. در این جلسه در خصوص وضع کلی جبهه های جنگ، طرح های جنگی آینده، نیازهای ارتش و سپاه و امکان تأمین این نیازها، کنترل اخبار مربوط به جنگ، طرح پیشنهادی سازمان کنفرانس اسلامی و... مطالبی بیان شد.

۷ در اقدامات افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در مهاباد، محور شاهین دژ - تکاب، بانه و مسیر سنندج - سقز، ۳ نفر شهید، ۶ تن زخمی و ۵ نفر گروگان گرفته شدند؛ افراد حزب دمکرات در محور ارومیه - سرو یک کامیون و یک خودرو وانت را ربودند، در هفته گذشته، ۱۲ تن از وابستگان به گروه های مسلح غیرقانونی خود را به سپاه معرفی و درخواست امان نامه کردند.

۸ در پی پیروزی های اخیر رزمندگان اسلام و پاک سازی شهرها و مناطقی مانند بوکان، مهاباد، اورامانات، مریوان و جنوب غربی ارومیه، وضعیت این مناطق عادی شده است و نهادهای انقلابی و ادارات دولتی کار خود را از سر گرفته اند؛ مردم اورامانات و مریوان با راه پیمایی در مریوان و تجمع در مقابل روابط عمومی سپاه پاسداران اقدامات گروه های ضدانقلاب و حامیان آنان را محکوم کردند.

در عملیات ترور افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران، یک نفر به شهادت رسید؛ نیروهای امنیتی در شهرهای تهران، تبریز، رشت و برازجان، بیش از ۶ خانه تیمی را شناسایی و تصرف کردند. در عملیات های انجام شده، ۳ نفر از عناصر سازمان کشته، ۷ تن زخمی و ۳۹ تن دستگیر شدند و تعدادی سلاح، اسناد و مدارک درون سازمانی، نشریات و اعلامیه های سازمان، وسایل ساخت بمب و همچنین مقادیری مهمات به دست آمد. در بندر ترکمن، یکی از ضدانقلابیون فعال عضو ستاد خلق

ص: ۱۰۹۷

۱ ترکمن دستگیر شد؛ نیروهای سپاه در سه روز گذشته، ۲۵ نفر از اعضای گروه های ضدانقلاب را در شهرهای ایلام، گرگان، قائم شهر، آستانه اشرفیه و شاهرود دستگیر کردند.

۲ آقای هاشمی رفسنجانی در خطبه های نماز جمعه تهران درباره استقبال مردم منطقه از انقلاب اسلامی، تحریم اقتصادی ایران و اجرای کودتای نظامی به عنوان راهکارهای دشمنان برای سرکوب انقلاب اسلامی ایران، عملکرد موفق نیروهای انتظامی در کنترل گروه های مسلح و محارب و... سخنانی ایراد کرد.

۳ در پی اقدامات سیاسی و تبلیغاتی سازمان عفو بین الملل علیه نظام قضایی ایران، وزارت امور خارجه برای اثبات سیاسی بودن و وابستگی این نهاد بین المللی به قدرت های حاکم، سندی را منتشر کرد که حاوی گزارش سفیر رژیم شاهنشاهی در لندن به وزیر امور خارجه وقت، از گفت و گوی دبیرکل و رئیس بخش انگلیسی سازمان عفو بین الملل در سال ۱۳۵۶ بود. در این گزارش درباره هماهنگی سفیر وقت ایران با مقامات بالای سازمان عفو بین الملل در تنظیم گزارش سالانه این سازمان درباره ایران و اقدام دبیرکل این سازمان در ارائه راهکارهای مناسب برای اغوای افکار عمومی در جهت بهبود وجهه ایران در زمینه حقوق بشر مطالبی بیان شده است.

۴ روزنامه امریکایی کریستین ساینس مانیتور: در حال حاضر در ایران مقاماتی که گرایش های شرقی دارند، بر مسند قدرت نشسته اند و ایران در حال نزدیک شدن به یکی از کشورهای بلوک شرق است.

۵ یونایتد پرس: دولت های هند و عراق توافقنامه ای را جهت بهبود روابط دوجانبه اقتصادی، تجاری، فرهنگی و هنری امضا کرده اند.

ضمیمه اول گزارش ۱۹۰: جزئیات واگذاری سرپرستی و پشتیبانی ستاد جنگ های نامنظم به سپاه پاسداران.

ضمیمه دوم گزارش ۱۹۰: تصمیمات اتخاذ شده در جلسه مردادماه شورای عالی دفاع به منظور کنترل اخبار جنگ و جلوگیری از درج اخبار حفاظتی.

گزارش روزشمار ۲/۸/۱۳۶۰

۶ در بمباران شهر آبادان، ۱۱ نفر از اهالی شهر شهید یا زخمی شدند و بیش از ۱۰۰ منزل مسکونی ویران شد یا آسیب جدی دید؛ تبادل آتش بین نیروهای خودی و دشمن در محور خرمشهر؛ حمله نیروهای سپاه به ساختمان استخبارات شهر شاندری و انفجار یک پل در مسیر خانقین - خسروی به دست نیروهای مبارز مسلمان عراقی، تلفات و خساراتی را به نظامیان عراقی وارد کرد؛ تسلیم شدن ۲ نظامی عراقی به نیروهای سپاه در منطقه عمومی هویزه؛ سپاه پاسداران به نقل از منابع موثق: اخیراً ۳۸ تن از اعضای حزب بعث و ۱۷ نظامی عراقی، به جرم مخالفت با رژیم صدام و سیاست های تجاوزطلبانه او اعدام شدند.

۷۶۷ دستگاه تریلر حامل مهمات و جنگ افزارهای نظامی از عربستان و ۳۱ خودرو بارکش حامل اسلحه و مهمات از کویت وارد عراق شدند.

۸ فرمانده لشکر ۹۲ زرهی اهواز در پاسخ به استعلام استانداری خوزستان برای انتقال گاز مایع به وسیله قطار از خارج از استان خوزستان به شهر اهواز گفت: این امر با توجه به در پیش بودن زمستان و کمبود سوخت، کمکی برای مردم است، اما احتمال برخورد گلوله یا راکت هواپیما به مخزن قطار قابل پیش بینی نیست.

۹ قائم مقام ستاد رسیدگی به وضع مصدومان و مجروحان جنگ، درباره علت شکل گیری، فعالیت های کنونی، برنامه های آینده و برنامه ریزی این ستاد برای اعزام گروه های پزشکی به مناطق جنگی توضیح داد.

برخورد یک مینی بوس با مین در حوالی کامیاران، ۴ شهید و ۷ زخمی در پی داشت؛ حمله عناصر

ص: ۱۰۹۸

۱ مسلح غیرقانونی به مقر نیروهای دولتی در جوانرود؛ کشته شدن ۳ تن و دستگیری ۲ نفر از افراد حزب دمکرات در عملیات کمین نیروهای سپاه مهاباد؛ در حمله افراد مسلح برانداز به خودرو ارتش در منطقه برادوست، ۲ تن شهید و ۴ تن زخمی شدند؛ در میوان عضویت ۶۰ تن از افراد گروه کومه له، به دلیل مخالفت با مشی مبارزه مسلحانه، لغو شد.

۲ به دنبال آزادسازی شهر بوکان و بازگشایی و آغاز فعالیت سازمان های اداری در این شهر، شهربانی بوکان در مراسمی فعالیت رسمی خود را از سرگرفت. قبل از این مراسم، عده ای از افراد ضدانقلاب به نیروهای شهربانی که برای شرکت در این مراسم عازم بوکان بودند، حمله کرده و ۲ تن از آنها را شهید، عده ای را زخمی و ۱۰ نفر را اسیر کردند.

۳ در اقدامات افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای تهران، مشهد، بروجرد و اسفراین، از نیروهای خودی ۳ نفر شهید و ۱۴ نفر زخمی شدند و از وابستگان به سازمان ۱ نفر دستگیر و یک نفر کشته شد.

۴ به دنبال عملیات تروریستی منافقین در قزوین که موجب شهادت و زخمی شدن چند تن از پاسداران و معاون آموزش و پرورش قزوین شد کمیته مرکزی این شهر در یک هفته گذشته، ۲ نفر از عاملان مهم این حادثه را به هلاکت رسانده، ۱۸ تن از آنان را دستگیر کرد. علاوه بر این ۳ خانه تیمی هم با هوشیاری نیروهای این کمیته کشف شد.

۵ پیکر یکی از اعضای انجمن اسلامی دانشجویان ایتالیا که در ۲۹ مهرماه به دست نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در رم به شهادت رسیده بود، از شهر رم به فرودگاه این شهر تشییع و به وسیله هواپیما به ایران منتقل شد.

۶ رادیو بغداد رأی منفی مجلس شورای اسلامی به نخست وزیری آقای ولایتی را نشانه پیدایش اختلافات عمیق سیاسی بین مسئولان نظام دانسته و آن را سرآغاز مشکلات داخلی عنوان کرد.

ضمیمه گزارش ۲۰۴: توضیحات تکمیلی درباره فعالیت های شهید داود عمریه.

گزارش روزشمار ۳/۸/۱۳۶۰

۷ در حمله جنگنده های عراقی به بندر امام خمینی، یک کشتی تجاری ایرانی غرق و یک کشتی هندی دچار آتش سوزی شد و ۲ ایرانی به شهادت رسیدند، یک هندی کشته و یک تن دیگر مفقود شد. ستاد فرماندهی ارتش عراق مسئولیت حمله به کشتی ها را برعهده گرفت؛ در بمباران شهر آبادان، ۴ تن زخمی شدند، ۶ منزل مسکونی و یک مجتمع اداری ویران گردید و ۴ خودرو منهدم شده یا آسیب دیدند؛ پدافند خودی یک فروند هواپیمای عراقی را در خاک عراق سرنگون کرد.

۸ خبرنگار خبرگزاری فرانسه در بازدید از منطقه عملیاتی ثامن الائمه(ع)، به نکاتی اشاره کرد که حاکی از عزم ارتش عراق برای در اختیار داشتن درازمدت آن منطقه بوده است.

۹ یک گروه ۷۰ نفری از بسیجیان خمینی شهر عازم جبهه های جنگ شدند؛ مردم شهرها و روستاهای مختلف مقادیر زیادی کمک های نقدی و غیرنقدی به مناطق جنگی و جنگ زدگان اهدا کردند.

۱۰ مسعود رجوی، مسئول شورای ملی مقاومت، در نامه ای به رئیس حزب دمکرات کردستان، از وی دعوت کرد که همراه با حزب و نیروهای تحت امرش، با شورای ملی مقاومت و نظام سیاسی آینده ایران همکاری کند.

حمله افراد حزب دمکرات کردستان به یکی از روستاهای تکاب و به شهادت رساندن ۲ نفر و ربودن ۵ تن دیگر؛ حمله عناصر حزب دمکرات به پایگاه سپاه سردشت؛ کار گذاشتن بمب در سردشت؛

ص: ۱۰۹۹

۱ دستگیری ۱۹ نفر از افراد فعال حزب دمکرات و گروه کومه له در مهاباد؛ تسلیم شدن ۶ تن از نیروهای شورشی مسلح به سپاه پاسداران روانسر و دیواندره.

۲ رادیو صدای کردستان از ۳ عملیات نیروهای حزب دمکرات در مهاباد، سومار و سردشت علیه نیروهای ایرانی خبر داد، درحالی که هیچ منبعی درگیری در این شهرها را تأیید نکرده است. این رادیو همچنین شلیک چند گلوله افراد این حزب به پایگاه سپاه پیرانشهر را در حد تصرف شهر بزرگ نمایی کرد.

۳ عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در اقداماتی تروریستی در شهرهای شیراز، اهواز، گرگان و قزوین، یک نفر را به شهادت رساندند و ۳ نفر را زخمی کردند؛ نیروهای امنیتی ۳ خانه تیمی سازمان را در شهرهای بندرعباس، رودسر و لاهیجان شناسایی و تصرف کردند.

۴ سرپرست دادگاه های انقلاب اسلامی ارتش: با اقدامات دادگاه انقلاب ارتش و با کمک واحد ارشاد و اطلاعات پایگاه یکم شکاری نیروی هوایی، تاکنون ۲۴ نفر از کسانی که در فرار بنی صدر شرکت داشته اند، دستگیر شده اند.

۵ رئیس دیوان عالی کشور در مصاحبه ای گفت: چنانچه حکام شرع در امر قضاوت دچار اشتباه شوند، محاکمه خواهند شد. وی همچنین افزود: هدف رسانه های غربی از طرح موضوع اعدام ها در ایران، جوسازی است.

۶ در پی تشکیل دیوان بین الملل داوری برای حکمیت درباره اختلاف مالی ایران و امریکا در هفته گذشته، روزنامه اطلاعات با نقل این خبر، درباره چگونگی آغاز به کار و رسیدگی به پرونده ها و نوع شکایات ارجاعی به این دادگاه توضیحاتی داد.

۷ خبرگزاری های آسوشیتدپرس و پارس، از انعقاد دو قرارداد در حوزه حمل و نقل و خطوط مخابراتی میان کشور عراق با دو کشور اردن و یوگسلاوی خبر دادند.

۸ روزنامه آساهی شیمبون ژاپن از تصمیم شرکت های بیمه ژاپنی برای پرداخت خسارت به کشتی های آسیب دیده در جنگ تحمیلی خبر داد.

۹ مردم شهرهای سلیمانیه، کرکوک و قلعه دیزه در مخالفت با رژیم بعثی عراق تظاهرات کردند. که این اقدام با دخالت پلیس به خشونت کشیده شد و ۴ تن زخمی شدند.

۱۰ وزیر امور خارجه رژیم صهیونیستی، تشکیل دولت فلسطین در کرانه غربی رود اردن را که به صراحت در قرارداد کمپ دیوید آمده است، رد کرد و کشور اردن را موطن اصلی فلسطینی ها خواند؛ سخنگوی وزارت خارجه مصر: اعلامیه وزیر خارجه اسرائیل تخلف از مفاد خودمختاری فلسطینی هاست که در قرارداد کمپ دیوید آمده است.

ضمیمه گزارش ۲۰۸: خبر روزنامه پاکستانی دیلی نیوز درباره حمله هواپیماهای عراقی به دو کشتی تجاری در بندر امام خمینی.

در نتیجه حمله جنگنده های ایرانی به اسکله های البکر و الامیه یک فروند بالگرد عراقی در نزدیکی سکوی نفتی البکر و یک فروند میگ عراقی در منطقه آبادان سرنگون شد؛ ناوچه های نیروی دریایی یک ناوچه موشک انداز عراقی "اوزا" را غرق کردند؛ شهر آبادان هدف بمباران هواپیماهای عراقی و گلوله باران توپخانه های دشمن قرار گرفت؛ بر اثر حمله یک میگ عراقی به یک بالگرد کبرا در باختران،

ص: ۱۱۰۰

۱ این بالگرد سقوط کرد و ۲ خلبان آن شهید شدند، یک بالگرد جت رنجر نیز بر اثر سرایت آتش منهدم شد؛ در برخورد یک نفربر عراقی با مین در جبهه اهواز، ۱۱ تن از سرنشینانش کشته شدند.

۲۵۲ نظامی عراقی با عبور از مرزهای مریوان و سردشت، خود را به نیروهای سپاه معرفی و درخواست پناهندگی کردند.

۳ در حمله نیروهای هیز بیان و هیز پیشوای حزب دمکرات کردستان ایران به پایگاه ارتش در روستایی در محدوده بوکان، ۱۸ تن از سربازان پایگاه شهید، ۷ تن زخمی و ۷ تن به گروگان گرفته شدند و از نیروهای مهاجم، ۵ نفر کشته و تعدادی زخمی شدند.

۴ در اقدامات نیروهای مسلح غیرقانونی در محور دیواندره به سقز، جاده کامیاران به شاهینی، شهر سنندج و یک روستای حوالی این شهر و یک روستای پیرانشهر، ۱۶ تن از افراد ضدانقلاب کشته یا مجروح و از نیروهای خودی ۳ نفر شهید و ۱۶ تن مجروح شدند؛ درخواست عراق از مسئولان حزب دمکرات مبنی بر تحویل فهرست کامل اسرای ایرانی.

۵ وابستگان به گروه های مسلح غیرقانونی یکی از زنان متعهد شهر آب کنار انزلی را کشتند؛ بمب گذاری در دفتر شرکت هواپیمایی ایرفرانس در تهران؛ کشف و خنثی سازی ۹ عدد نارنجک زیر یکی از پل های شهر ایلام؛ سپاه پاسداران اصفهان اعلام کرد در چند روز گذشته ۱۰ تن از کادرهای اصلی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را در این استان دستگیر کرده است.

۶ محمد مزیدی، از افراد رده بالای سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، در یک گفت و گوی تلویزیونی مطالبی را درخصوص مواضع، اقدامات، تضادهای تئوریک سازمان در ایده و عمل، حاکمیت دیکتاتوری بر مرکزیت سازمان و... بیان کرد.

۷ مهم ترین محورهای سخنان امام خمینی در دیدار گروهی از خطبا و وعاظ تهران و قم با ایشان در آستانه ماه محرم: تلاش ابرقدرت ها برای جلوگیری از تحقق کامل جمهوری اسلامی در ایران؛ حفظ نظام جمهوری اسلامی به عنوان اعظم فرایض و وظیفه خطیر روحانیون و خطبا در این امر؛ تأثیر قیام سیدالشهدا(ع) در زنده نگه داشتن اسلام؛ اهمیت زنده نگه داشتن عاشورا و....

۸ سفیر شوروی در ملاقاتی با رئیس مجلس شورای اسلامی، از اجرای کودتایی به دست ایادی امریکا، در ماه های آذر و دی، در ایران خبر داد.

۹ سفیر ایران در آلمان فدرال، از وزیر امور خارجه این کشور خواست تا دلایل و مدارک خود را درباره اتهاماتی که به جمهوری اسلامی ایران وارد کرده است، ارائه دهد، وی همچنین در نامه ای به سخنان وزیر دادگستری آلمان در مورد وضعیت حقوق بشر در ایران پاسخ داد.

۱۰ پیکر دانشجوی شهید، غضنفر خاوند، که در شهر رم به دست نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به شهادت رسیده بود، تشییع و در بهشت زهرا به خاک سپرده شد.

۱۱ نشریه بررسی اقتصادی خاورمیانه: باوجود حمله ماه گذشته عراق به پایانه نفتی ایران در جزیره خارک که خسارات فراوانی

به آن وارد آورد، این کشور حداقل بخشی از صادرات نفتی خود را از این پایانه از سر گرفته است.

۱۲ معاون اول صدام حسین، که به اردن سفر کرده، درباره جنگ ایران و عراق، اقتصاد عراق، همکاری های اردن و عراق و روابط عراق و مصر مطالبی بیان کرد.

ص: ۱۱۰۱

۱ از سرگیری تلاش های نماینده ویژه دبیرکل سازمان ملل برای پایان بخشیدن به جنگ ایران و عراق. اولاف پالمه: طرح پیشنهادی صلح بین دو کشور، تنها با واکنش جزئی از جانب دو کشور روبه رو شده، اما هنوز رد نشده است.

۲ رادیو صوت الجماهير به دنبال شکست ارتش عراق در عملیات ثامن الائمه(ع) با شروع یک جنگ روانی علیه ایران، این کشور را دارای حکومتی بی ثبات خواند که در کمتر از سه سال، ۳ رئیس جمهور و ۴ نخست وزیر عوض کرده است. این رادیو همچنین با طرح مسابقه ای از نویسندگان خواست که درباره حاکمیت بر خوزستان (الاحواز) و تاریخ الاحواز به عنوان جزئی از میهن بزرگ عرب مقاله بنویسند.

گزارش روزشمار ۵/۸/۱۳۶۰

۳ قرارگاه مقدم نیروی زمینی، طرح اولیه عملیات در منطقه بستان را با نام طرح عملیاتی کربلای ۱، به فرمانده نیروی زمینی ارتش پیشنهاد کرد.

۴ در بمباران آبادان، موشک باران شهرهای دزفول و اهواز و گلوله باران پاره، ۵ نفر شهید و ۱۱ تن زخمی شدند و خساراتی به بار آمد.

۵ حمله افراد حزب دمکرات به چند نهاد دولتی در مهاباد؛ مجروح شدن یک دختر پانزده ساله بر اثر انفجار مین در اشنویه؛ نیروهای سپاه ۲ روستا در شمال غربی ارومیه را پاک سازی و چند تن از وابستگان به حزب دمکرات را دستگیر کردند؛ دستگیری ۱۲ تن از اعضای تشکیلاتی حزب دمکرات در بانه.

۶ دبیرکل حزب دمکرات کردستان ایران در نامه ای به مسعود رجوی پیوستن این حزب را به شورای ملی مقاومت اعلام کرد.

۷ در پی آزادسازی شهر بوکان، فرمانده سپاه منطقه ۷ کشور در نامه ای به فرماندهی کل سپاه، با اشاره به اهمیت شهر بوکان به عنوان یک پایگاه نظامی، سیاسی و فرهنگی برای گروه های غیرقانونی، آزادسازی این شهر و تأثیرات نظامی آن را در منطقه تجزیه و تحلیل کرد.

۸ بر اثر اقدامات گروه های مسلح برانداز در شهرهای تهران، بجنورد، کرمانشاه، بابل و اصفهان، ۳ نفر از وابستگان به این گروه ها کشته و ۴ نفر زخمی و دستگیر شدند. همچنین از نیروهای امنیتی و مردم، یک نفر شهید و ۱۱ نفر دیگر زخمی شدند. نیروهای خودی یک خانه تیمی را در بندرعباس و یک انبار مهمات سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را در قزوین کشف کردند.

۹ نامه رئیس جمهور برای معرفی میرحسین موسوی به عنوان نخست وزیر، جهت اخذ رأی اعتماد در صحن علنی مجلس قرائت شد.

۱۰ وزیر امور خارجه ایران اقدام مسئولان برخی کشورهای منطقه و رسانه های غربی در نسبت دادن بمباران مراکز نفتی کویت به ایران را توطئه خواند و هدف آن را تبدیل جنگ تحمیلی عراق علیه ایران به جنگ اعراب و فارس اعلام کرد.

۱۱ رئیس دیوان عالی کشور در مصاحبه اختصاصی با کیهان درباره نحوه کار دادگستری، نارسایی ها و ضعف های قوه قضاییه و تلاش برای استیفای حقوق مردم، تردید در صداقت نهادهایی چون سازمان عفو بین الملل و گزارش های برخی رسانه های خبری درباره زندان ها و آمار اعدام ها در ایران سخن گفت.

وزیر ارشاد جمهوری اسلامی ایران در نامه ای به وزیران اطلاعات کشورهای عضو جنبش غیرمتعهدها، ضمن اشاره به جایگاه دینی، تاریخی، اقتصادی و اجتماعی انقلاب اسلامی ایران، آن را تحولی تاریخی

ص: ۱۱۰۲

۱ علیه سلطه کشورهای خارجی دانست و با تأکید بر اقدامات توطئه آمیز و دروغ پردازی های رسانه های غربی، از آنها خواست تا از حرکت استقلال طلبانه مردم ایران حمایت کنند.

۲ فرمانده نیروی زمینی ارتش در مصاحبه ای با خبرگزاری پارس درباره اوضاع عمومی جبهه ها، اهمیت بهره گیری از تجربه های به دست آمده در عملیات های گذشته و نقش روحیه نیروهای خودی در تداوم مقاومت مطالبی بیان کرد.

۳ رادیو امریکا از احتمال شروع دور جدید گفت و گوهای ایران و شرکت های ژاپنی به منظور از سرگیری اقدامات تکمیلی ساختمان پتروشیمی بندر امام خمینی و رفع اختلاف نظرهای طرفین خبر داد.

۴ با نزدیک شدن زمان رسیدگی به اختلافات ایران و امریکا در دادگاه لاهه، ۱۳ تن از گروگان های سابق سفارت امریکا دادخواستی را برای اخذ غرامت از ایران تسلیم یک دادگاه فدرال کردند که قاضی دادگاه با استناد به موافقت نامه ایران و امریکا در سال ۱۳۵۹، آن را رد کرد.

۵ معاون اول نخست وزیر عراق در دیدار از اردن، قرارداد پرداخت وام ۱۸۰ میلیون دلاری به اردن را امضا کرد؛ طبق یک قرارداد ۲۰۰ میلیون دلاری با عراق، شرکت سرمایه گذاری اریکسون سوئد دستگاه های مخابراتی عراق را نوسازی می کند.

۶ رئیس جمهور امریکا به رسمیت شناختن اسرائیل از سوی سازمان آزادی بخش فلسطین را شرط گفت و گو با این سازمان اعلام کرد. ریگان: تحویل آواکس به عربستان در جهت منفعت رساندن به اروپاست و از منابع نفتی این کشور حفاظت خواهد کرد.

ضمیمه اول گزارش ۲۳۶: جزئیات طرح عملیاتی کربلای ۱ در منطقه بستان به روایت فرماندهان ارتش.

ضمیمه دوم گزارش ۲۳۶: مباحث اصلی و طراحی عملیات طریق القدس.

ضمیمه گزارش ۲۴۲: مباحث مختلف سران کشور در خصوص انتخاب نخست وزیر آینده.

ضمیمه گزارش ۲۴۵: متن پیوست نامه وزیر ارشاد جمهوری اسلامی درباره ۹۰ اقدام تروریستی انجام شده به دست گروه های غیرقانونی.

گزارش روزشمار ۶/۸/۱۳۶۰

۷ در پی قطع شدن عملیات در محور سوسنگرد و بستان، ارتش عراق به منظور تحکیم خطوط پدافندی خود در این محورها دست به اقدامات گسترده ای زده و فعالیت خود را بر روی این دو جبهه متمرکز کرده است. عراقی ها ضمن تشدید فعالیت های خود در طول روز، مواضع یگان های لشکر مستقر در این مناطق را نیز به شدت زیر آتش گرفته اند.

۸ ارتش عراق آبادان را بمباران و یک موشک به شهر دزفول پرتاب کرد؛ نیروهای خودی در منطقه عمومی خرمشهر با

شلیک گلوله های توپ، یک مقررماندهی یگان های ارتش عراق و یک انبار مهمات را منهدم کردند؛ ۳۴ تن از نظامیان عراق، در منطقه حاج عمران، به کمین نیروهای کرد مسلمان افتادند؛ تیرباران ۲۰ افسر و درجه دار عراقی به علت سهل انگاری در عملیات ثامن الائمه (ع).

پاک سازی ۲ روستا در حوالی سلماس به دست نیروهای خودی؛ در درگیری های گروه های مسلح برانداز و نیروهای خودی در مناطق اورامانات، قروه، تکاب و بوکان - میاندوآب، از نیروهای معارض ۲ نفر کشته و ۴ نفر دستگیر شدند و از نیروهای خودی نیز، یک تن شهید شد و ۲ نفر زخمی شدند؛ یکی از نیروهای بسیج بر اثر برخورد با مین در جنوب بوکان به شهادت رسید؛ کشف یک تله انفجاری در منطقه عمومی بوکان؛

ص: ۱۱۰۳

۱ عناصر مسلح برانداز در سقز ۲ دستگاه از ماشین های راه سازی را ربودند؛ منابع نظامی گزارش دادند که حدود ۲۹۰ زندانی و گروگان از نیروهای خودی و مردم عادی، در ۲ زندان حزب دمکرات کردستان در منطقه سردشت وجود دارند؛ واحد اطلاعات ژاندارمری تعداد نیروهای مسلح غیرقانونی در بخش جنوب غربی سنندج را ۸۵۰ نفر اعلام کرد؛ ۵ تن از عوامل حزب دمکرات تسلیم نیروهای خودی شدند.

۲ سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و حزب دمکرات کردستان ایران، برای همکاری نظامی در مناطق کردنشین ایران توافق کردند؛ دستگیری یک نفر از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در درگیری نیروهای این سازمان با پیش مرگان کرد مسلمان در سنندج.

۳ در جریان فرار افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) از زندان رشت، ۸ نفر از آنان کشته شدند؛ یکی از عوامل رژیم گذشته که از حامیان مالی سازمان مذکور بود، در درگیری با نیروهای امنیتی به شدت مجروح شد و به هلاکت رسید.

۴ خبرگزاری آسوشیتدپرس، با نگاهی اجمالی به سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، گزارشی از فعالیت های مسعود رجوی و دیدگاه های وی در مورد امام خمینی و پیش بینی سقوط نظام جمهوری اسلامی ایران در آینده نزدیک، تهیه کرده است.

۵ خبرگزاری رویتر: ۱۹ نفر از نمایندگان پارلمان آلمان فدرال از حزب سوسیال دمکرات، خواستار حمایت از شورای ملی مقاومت شده اند.

۶ دادستان کل انقلاب در مصاحبه ای، درباره وضعیت تشکیلاتی، مالی و عملیاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) مطالبی بیان کرد که اهم آنها عبارت اند از: علت جذب برخی جوانان به این سازمان در سال های گذشته، افت توان جذب سازمان پس از روی آوردن به فاز نظامی و توقف رشد کمی و کیفی سازمان، شناسایی منابع تأمین مالی سازمان و قطع شدن راه های تزریق مالی.

۷ امام خمینی در جمع اعضای سازمان جنبش امل لبنان، درباره همراهی با ملت فلسطین و لبنان، نپذیرفتن سلطه و نیز ترجیح استقلال بر وابستگی و زندگی فقیرانه و شرافتمندانه بر پیشرفتی که لازمه اش وابستگی به اجانب باشد، مطالبی بیان کردند.

۸ فرمانده سپاه پاسداران، در مصاحبه ای از برنامه آینده این نهاد برای راه اندازی دانشگاه عقیدتی، سیاسی و نظامی و همچنین نقش سپاه در مقابله با گروه های ضدانقلاب سخن گفت.

۹ رئیس کل بانک مرکزی درباره موضوعات کلان اقتصاد ایران با خبرگزاری فرانسه گفت و گو کرد. متوسط تولید نفت ایران، تلاش برخی کشورهای منطقه و شرکت های نفتی برای متوقف کردن یا اندک جلوه دادن صدور نفت ایران، سهم هزینه های جنگ در بودجه عمومی ایران، اطمینان از کفایت ارز مورد نیاز در زمان جنگ و... از مهم ترین محورهای این مصاحبه بود.

۱۰ در بغداد قراردادی بین عراق و بازار مشترک کشورهای بلوک شرق (کومکون) امضا شد که هدف از آن گسترش

همکاری های تجاری و اقتصادی کشورهای عضو این بازار با دولت عراق بود؛ توافق اولیه شوروی و عراق درخصوص یک پروژه بزرگ اقتصادی؛ وزیر نفت هند از تمایل عراق برای افزایش صادرات نفت به آن کشور خبر داد.

۱۱ آسوشیتدپرس: سنای امریکا به پیشنهاد فروش ۵/۸ میلیارد دلار تسلیحات نظامی امریکایی به عربستان سعودی رأی داد.

ص: ۱۱۰۴

۱ در بمباران آبادان چند منزل مسکونی و تعدادی نخل خرما دچار حریق شدند و تعدادی از بمب های خوشه ای نیز در مواضع عراقی ها فرود آمده، خسارت هایی به بار آوردند؛ در گلوله باران شهر دزفول، ۵ تن از مردم این شهر زخمی شدند و چند خانه نیز تخریب گردید؛ در حمله شیمیایی به منطقه کوت شیخ در جنوب، ۱۵ نفر از نیروهای خودی مسموم شدند.

۲ رحیم صفوی، مسئول طرح و عملیات ستاد مرکزی سپاه، در نامه ای به فرمانده کل سپاه، نتیجه بازدید از جبهه های غرب را به اطلاع وی رساند. در این نامه پیشنهادهایی برای اجرای عملیات در محورهای سومار - مندلی، بانه - سردشت، پیرانشهر - سردشت و اجرای عملیات برای محاصره شهرهای طویله و بیاره مطرح شده و بر اهمیت منطقه غرب و مزیت آن برای انجام دادن عملیات نسبت به منطقه جنوب تأکید شده است.

۳ روابط عمومی هلال احمر جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد که از اول مهر تا هفتم آبان ماه، ۲۳۸ نفر پزشک، بهیار و مکانیک خودرو، داوطلبانه به جبهه های غرب و جنوب اعزام شده اند.

۴ بر اثر انفجار بمبی که افراد مسلح غیرقانونی در منزل فردی در اشنویه کار گذاشته بودند، هر ۵ عضو خانواده به شهادت رسیدند؛ در جریان سرقت خودرو پلیس راه سنندج - کامیاران و در حمله به نیروهای خودی در شهر سنندج، ۲ تن از نیروهای خودی زخمی شدند؛ در حمله نیروهای حزب دمکرات به یک پایگاه ارتش در سردشت، یکی از نیروهای ارتش به شهادت رسید؛ رادیو صدای کردستان با ترساندن مردم از پاسداران، آنان را عامل انفجارها و کشتن مردم بی گناه خواند؛ پیکر ۵ شهید که در اسارت حزب دمکرات به شهادت رسیده بودند، برای تشییع به سقز انتقال یافت.

۵ در جریان ترور و بمب گذاری اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای مشهد، تهران و هشتپر، ۲ کودک شهید و ۵ تن زخمی و از تروریست ها نیز ۳ تن کشته و ۱ نفر دستگیر شدند؛ علیرضا مشکینی، فرزند آیت الله مشکینی، امام جمعه موقت تبریز، که از اعضای سازمان کمونیستی پیکار در راه آزادی طبقه کارگر بود، در تنکابن دستگیر شد.

۶ خبرگزاری پارس با ارائه گزارشی از همکاری تبلیغاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با نشریه های غربی علیه نظام ایران، به دو مورد سندسازی و جعل خبر این سازمان و چاپ آن در نشریه های غربی اشاره کرد.

۷ جامعه فارغ التحصیلان خارج از کشور در اعتراض به شهادت دانشجوی عضو انجمن اسلامی دانشجویان ایرانی در شهر رم ایتالیا، در مقابل سفارت ایتالیا در تهران تظاهرات کردند.

۸ مجلس شورای اسلامی به میرحسین موسوی برای تصدی پست نخست وزیری رأی داد.

۹ رادیو کلن در مقاله ای رادیویی به تشریح مواضع کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل متحد درباره ایران پرداخت و اعلام کرد که ایران به وظایفش مبنی بر ارائه گزارش جهت رعایت حقوق بشر در آن کشور عمل نکرده است. در ادامه این گزارش، نامه هفته گذشته سفیر جمهوری اسلامی ایران در بن به وزیر دادگستری آلمان فدرال نیز بررسی شده است. در بخشی از این نامه

آمده است: «کسی که در برابر تحمیلاتی که به یک ملت می شود سکوت اختیار می کند، حق آن را هم ندارد که در برابر واکنش ملت، به اظهار نظر بپردازد.»

۱۰ وزیر امور خارجه امریکا راهبرد سیاست خارجی امریکا را در برابر ایران، ایجاد یک رژیم میانه رو در ایران اعلام کرد.

ص: ۱۱۰۵

۱ نمایندگان سیزده کشور عضو سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) در شهر ژنو سوئیس گرد هم آمدند تا درباره طرح قیمت گذاری یکسان نفت صادراتی تصمیم بگیرند؛ رادیو لندن در مقاله ای علل وجود اختلاف در میان کشورهای صادرکننده نفت را بررسی کرد. محورهای اصلی این مقاله عبارت اند از: میزان صادرات نفت ایران، تغییرات صدور نفت ایران پیش و پس از انقلاب، سوء استفاده برخی کشورها از کاهش نفت ایران پس از انقلاب، سیاست عربستان در افزایش صدور نفت و کاهش دادن قیمت نفت و...

گزارش روزشمار ۸/۸/۱۳۶۰

۲ افزایش تحرکات نیروهای خودی و دشمن در محور سوسنگرد - بستان در پی قطعی شدن عملیات آینده ایران در این محور؛ فرمانده نیروی زمینی ارتش به نماینده امام در شورای عالی دفاع از وضعیت جبهه های جنگ و عملیات آینده در منطقه سوسنگرد و کرخه کور گزارش داد؛ گزارش ارتش درباره فعالیت های دشمن در محور غرب سوسنگرد و جنوب کرخه کور؛ گزارش نیروهای اطلاعاتی سپاه از محور حمیدیه در خصوص تحرکات ارتش عراق در محورهای سوسنگرد، بستان و حمیدیه.

۳ در حملات هوایی و توپخانه ای ارتش عراق به شهرهای پیرانشهر، اهواز، آبادان، دزفول و پاره، ۸ تن شهید و ۹ نفر زخمی شدند؛ هواپیماهای ایران با حمله به کارخانه برق دبس و سد دوکان در استان سلیمانیه خساراتی را به آنها وارد کردند؛ در گلوله باران ارتفاعات زله زرد عراق، چندین سنگر عراقی منهدم شد. ۲۰ تن از نیروهای دشمن کشته و ۱۰۵ نفر زخمی شدند.

۴ گزارش روزنامه کیهان از کمک های نقدی و جنسی اقشار گوناگون مردم شهرها و روستاها به جبهه های جنگ.

۵ در حمله وابستگان گروه های مسلح غیرقانونی به نیروهای خودی و مردم عادی در شهرهای بوکان، سلماس، ارومیه و سردشت، ۲ نفر از نیروهای خودی شهید شدند و یک نفر زخمی شد؛ افراد حزب دمکرات در محور دیواندره - سقز، ۲ تریلی و ۲ خودرو شهرداری را ربوده، رانندگان آنها را به گروگان گرفتند.

۶ در عملیات تروریستی عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای هشتر، ارومیه و کرمانشاه، یکی از نیروهای خودی زخمی و ۳ تن از نیروهای سازمان دستگیر شدند و یک تن از آنها کشته شد؛ نیروهای خودی، ۲ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران و هشتر و یک خانه تیمی چریک های فدایی خلق (شاخه اقلیت) در بندرعباس را تصرف و ۷ نفر از افراد فعال در این خانه ها را دستگیر کردند. ۱۲ تن از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با شرکت در نماز جمعه شهر فومن و محکوم کردن سازمان و اظهار ندامت آزاد شدند.

۷ امام خمینی در پاسخ به نامه آیت الله سیدعبدالله شیرازی، از مراجع تقلید ساکن مشهد، به ایشان درباره مطابقت تصمیم های مسئولان کشور با شرع مقدس اسلام اطمینان خاطر دادند.

۸ تشکیل جلسه شورای عالی دفاع به ریاست آیت الله خامنه ای. آقای هاشمی رفسنجانی، سخنگوی این شورا، در مصاحبه با خبرنگاران درباره تغییرات انجام گرفته در نیروی زمینی ارتش و اوضاع عمومی جبهه های جنگ مطالبی بیان کرد.

۹ میرحسین موسوی، نخست وزیر، پیش از خطبه های نماز جمعه تهران، در سخنانی اولویت های سه گانه دولت آینده را جنگ، اقتصاد و امنیت داخلی اعلام کرد؛ اهمیت یاری رساندن مردم به مسئولان و ترکیب دولت آینده از دیگر محورهای سخنان نخست وزیر بود.

ص: ۱۱۰۶

۱ حمله پلیس فرانسه و هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به گردهمایی دانشجویان ایرانی در محوطه سیتیه دانشگاه پاریس؛ در این ماجرا یکی از دانشجویان زخمی و عده ای دستگیر شدند.

۲ خبرگزاری تاس با موضع گیری درمورد سخنان روز گذشته الکساندر هیگ، وزیر خارجه امریکا، که خواهان تغییر حکومت در ایران شده بود، این سخنان را دخالت امریکا در امور داخلی یک کشور مستقل خواند.

۳ در دومین روز گردهمایی وزیران نفت کشورهای عضو اوپک، وزیر نفت کویت از توافق اولیه شرکت کنندگان برای تعیین قیمت واحد برای فروش نفت خبر داد.

گزارش روزشمار ۹/۸/۱۳۶۰

۴ در گلوله باران شهرهای آبادان و اهواز، ۴ نفر شهید و تعدادی مجروح شدند و به مناطقی از این دو شهر خسارت هایی وارد آمد؛ متواری شدن دو فروند جنگنده دشمن با اجرای آتش پدافند هوایی در منطقه اهواز؛ سقوط یک فروند بالگرد هوانیروز در ارتفاعات دالپری منطقه خرم آباد و شهادت ۳ سرنشین آن.

۵ سپاه خوزستان به نقل از یک منبع مطلع در وزارت دفاع عراق: از ابتدای جنگ تاکنون ارتش عراق ۱۰۵,۰۰۰ نفر کشته و زخمی داشته است و ۱۵۰۰۰ نفر نیز از جبهه های جنگ گریخته اند؛ رئیس جمهور عراق در دیداری مخفیانه با ولیعهد کویت، از وی خواست علاوه بر کمک های نقدی و غیرنقدی و عراق را از نظر نیروهای نظامی یاری کند.

۶ در پی اعلام آمادگی عده زیادی از مردم نجف آباد برای حضور در جبهه های جنگ در طول روز گذشته و امروز، ۲۵۰ نفر از اهالی این شهر به جبهه های غرب و جنوب اعزام شدند.

۷ در گلوله باران پادگان و ارتفاعات سردشت به دست گروه های مسلح غیرقانونی ۴ نفر از نیروهای خودی شهید یا زخمی شدند و با اقدام متقابل نیروهای خودی ۱۱ تن از اعضای حزب دمکرات و گروه کومه له به هلاکت رسیدند؛ انفجار ترانس انتقال برق شهرک ربط به دست نیروهای برانداز؛ عناصر مسلح غیرقانونی در محور کامیاران - ماویان یک جوان ۱۶ ساله را پس از شکنجه، زنده زنده سوزاندند؛ برخورد خودرو سپاه با مین، در محور میاندوآب - بوکان و زخمی شدن ۴ سرنشین آن؛ نیروهای سپاه دو روستا در نزدیکی سقز و دیواندره را پاک سازی و ۲ مین را در محدوده اشنویه، خنثی کردند؛ ۶ تن از افراد حزب دمکرات در دهگلان، با تحویل سلاح هایشان تسلیم شدند.

۸ فرمانده تیپ سوم مهاباد وضعیت این شهر را باتوجه به همکاری مردم با نیروهای نظامی و انتظامی در برقراری امنیت، مناسب توصیف کرد و از شروع به کار نهادهای خدماتی، اقتصادی و درمانی در سایه امنیت خبر داد.

۹ در عملیات های عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای مشهد، بندرعباس، یزد و قوچان، ۲ تن شهید و ۲ نفر زخمی شدند، همچنین یک نفر از اعضای سازمان دستگیر و یک نفر هم کشته شد؛ در جریان کشف و تصرف ۴ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق و یک خانه چریک های فدایی خلق در تهران و قزوین، ۶ تن از اعضای این گروه ها دستگیر شدند؛

دادگاه انقلاب اصفهان، ۱۸ تن از وابستگان به گروه های مسلح برانداز را به حبس و ۲۲ تن را به حبس تعلیقی محکوم یا عفو کرد.

۱۰ جلسه آقای هاشمی رفسنجانی با رئیس بانک مرکزی درباره نحوه تأمین پشتوانه مورد نیاز برای چاپ اسکناس.

۱۱ روزنامه کیهان در مقاله ای با عنوان "رابطه طرح فهد و جنگ تحمیلی" به تأثیر شکست حصر آبادان بر جنگ و موضع دبیرکل کنفرانس اسلامی در پذیرفتن تلویحی شرط اول ایران مبنی بر خروج بی قیدوشرط سربازان عراقی از خاک ایران پرداخت.

ص: ۱۱۰۷

۱ ماهنامه میدل ایست با انتشار متن مصاحبه خبرنگار خود با رجوی در پاریس، به حفاظت شدید پلیس فرانسه از رجوی و بنی صدر و برنامه رجوی برای به دست گرفتن قدرت در ایران اشاره کرد.

۲ وزارت امور خارجه ایران، به تصمیم امریکا برای فروش میلیاردها دلار اسلحه و هواپیماهای جاسوسی آواکس به عربستان، اعتراض کرد و آن را به معنای اشغال کامل سرزمین های اسلامی توسط امریکا و اسرائیل اشغالگر دانست.

۳ معاون وزیر امور خارجه ایران پس از سفر سه روزه به سوریه و لبنان و گفت و گو با مقامات این دو کشور درخصوص مسائل خاورمیانه عازم تهران شد. شیخ الاسلام در مصاحبه ای مطبوعاتی مخالفت ایران را با طرح صلح فهد، که سازمان آزادی بخش فلسطین را نماینده مردم فلسطین نمی شناسد و حضور صهیونیست ها را در منطقه قانونی می کند، اعلام کرد.

۴ هفدهمین نشست اتحادیه انجمن های اسلامی دانشجویان ایرانی در اروپا با صدور قطعنامه ای پایان یافت. نکات اصلی این قطعنامه عبارت اند از: اعتقاد و تعهد به اصل ولایت فقیه، نبرد آشتی ناپذیر با استکبار جهانی، ایستادگی در برابر توطئه های جریان های ضدانقلاب در خارج از کشور و پشتیبانی کامل از روحانیت مبارز.

۵ مقاله مجله الطلیعه الاخبار درمورد وضعیت جدید امنیتی در ایران و عملکرد سازمان مجاهدین خلق (منافقین)؛ نویسنده با اشاره به تحلیل اشتباه سازمان از وضعیت اجتماعی ایران، دو عامل ترور مقامات بلندپایه جمهوری اسلامی و پیوند با دیگر گروه های مسلح را تاکتیک های جدید مجاهدین خلق برای سرنگونی نظام معرفی کرده است.

۶ مجله کرسنت اینترنشنال در مقاله ای ضمن بررسی تحولات ایجاد شده در جنگ ایران و عراق؛ حمله عراق به ایران را معرف یک اتحاد محرمانه نظامی دانست که از هر اتحاد دیگری در تاریخ معاصر، بزرگ تر است. نویسنده با اشاره به پیروزی های اخیر ایران در جنگ و سکوت رسانه های غربی در این باره، شایعه اقدام ایران به خرید اسلحه از رژیم صهیونیستی را متأثر از احساس خطر عراق و حامیانش از شکست در مقابل ایران ارزیابی کرد.

گزارش روزشمار ۱۰/۸/۱۳۶۰

۷ در گلوله باران شهر آبادان، ۲ تن شهید و ۲۲ نفر مجروح شدند و یک انبار پالایشگاه طعمه حریق شد؛ افزایش تحرکات ارتش عراق در محور غرب سوسنگرد و جنوب کرخه کور.

۸ سازمان حرکت اسلامی مجاهدین عراق با بمب گذاری در مسیر عبور یک قطار حامل سوخت، آن را منفجر کردند؛ نیروهای ارتش آزادی بخش عراق با اجرای عملیات هایی در مناطق مختلف، ۱۶ تن از افراد ارتش عراق را کشته و ۱۴ تن را زخمی کردند.

۹ با نزدیک شدن زمان عملیات آینده در جنوب، اعزام کادر پزشکی و درمانی به جبهه های جنوب افزایش یافت و دفتر روابط عمومی وزارت بهداشتی اعلام کرد که نیاز مبرم به امدادگر مرد جهت اعزام به جبهه ها وجود دارد.

۱۰ افراد گروه های مسلح غیرقانونی شهر مهاباد، پایگاه فتح آباد در شمال دیواندره و پایگاه نیروهای خودی در سردشت و

پیرانشهر را هدف حمله قرار دادند، مین گذاری در جاده های روستایی توسط افراد این حزب نیز تلفات و خساراتی را به روستاییان و نیروهای نظامی وارد آورد.

ص: ۱۱۰۸

۱ جانشین فرماندهی عملیات شمال غرب کشور در مصاحبه ای به تشریح سیر پاک سازی ها در مناطق مرزی شمال غرب کشور پرداخت. سرهنگ کوچک زاده گفت: حدود ۶۰۰ کیلومتر از این بخش از کشور به تصرف رزمندگان ایران درآمده است.

۲ روابط عمومی جهاد سازندگی آذربایجان غربی اقدامات این نهاد در زمینه امور کشاورزی، بهداشتی و درمانی، دامداری و عمرانی در مناطق شمال غرب ارومیه، مهاباد، سلماس و توابع آن را تشریح کرد.

۳ در ۲ عملیات تروریستی عناصر سازمان مجاهدین خلق در مشهد و سبزوار، یک نفر به شهادت رسید و ۲ نفر زخمی شدند؛ انفجار یک بمب صوتی در مسیر عزاداران حسینی در روستای جیره سر لاهیجان؛ در جریان محاصره یک خانه تیمی در تهران توسط نیروهای کمیته انقلاب اسلامی و تیراندازی متقابل، یک نفر کشته شد و ۲ دختر دستگیر شدند.

۴ تشکیلات سازمان فدائیان خلق ایران (اکثریت) در منطقه ترکمن صحرا، پس از فراخوان کمیته مرکزی این سازمان مبنی بر تحویل سلاح ها، مهمات و وسایل نظامی به سپاه، تعداد زیادی سلاح، مهمات و ادوات نظامی را به سپاه پاسداران گنبد، بندر ترکمن و گرگان تسلیم کرد.

۵ رئیس جمهور ایران در پیامی به مردم، وضعیت سیاسی، اقتصادی و نظامی کشور را امیدوارکننده خواند و مردم را به پایداری و استقامت دعوت کرد.

۶ وزیر نفت پس از بازگشت از اجلاس اوپک در ژنو: وزیران کشورهای صادرکننده نفت توافق کردند که قیمت پایه نفت به ۳۴ دلار برسد و پادشاهی عربستان نیز با کاهش ۲ میلیون بشکه از تولید خود، قیمت نفت خود را از ۳۲ دلار به ۳۴ دلار افزایش دهد.

۷ مهندس لواسانی رئیس هیئت سیاسی و اقتصادی ایران که برای دیدار با مقامات پاکستانی به این کشور سفر کرده بود، نتایج سفر خود را درباره سیاست ایران در خصوص صلح، طرح فهد و برگزاری اجلاس غیرمتعهدها در سال آینده در بغداد بیان کرد.

۸ رئیس کل سازمان غله کشور از افزایش خرید گندم از کشاورزان، پیامدهای مثبت آن و افزایش سطح زیر کشت در مناطق جنگ زده و در نتیجه، کاهش ۵۰ درصدی خرید خارجی خبر داد.

۹ روزنامه واشنگتن پست تصمیم امریکا مبنی بر فروش آواکس ها به عربستان و ساختن پایگاه های جدید در عربستان برای استفاده نیروهای امریکایی در مواقع ضروری را، دورنمای یک راهبرد دفاعی از مناطق نفت خیز و خاورمیانه دانست.

گزارش روزشمار ۱۱/۸/۱۳۶۰

۱۰ در حمله موشکی به شهرهای دزفول و اهواز و گلوله باران شهر آبادان، بیش از ۵۰ نفر شهید یا زخمی شدند و خانه های زیادی ویران شد. همچنین ۲ مدرسه، یک مسجد و تعدادی از منازل مسکونی آسیب دیدند.

۱۱ استقبال فراوان مردم برای حضور در جبهه های جنگ و نبود امکانات کافی برای جذب و آموزش داوطلبان، مناطق ۸ و ۹ سپاه را به اعمال محدودیت در پذیرش آنها واداشت.

۱۲ صدام در ملاقات با هیئتی از کشور کویت گفت کمک های مادی و مالی کویت را فراموش نخواهد کرد، اما کویت باید اجازه دهد که عراق از مرزهای آبی و زمینی آن کشور نیز استفاده کند.

نیروهای مسلح غیرقانونی در منطقه مهاباد، به قصد تصرف یا تخریب ساختمان نهادهای دولتی و کشتن نیروهای انقلابی این نهادها وارد عمل شدند که در درگیری بین آنها و نیروهای خودی، ۱۰ تن از

ص: ۱۱۰۹

۱ مهاجمان کشته و ۱۲ نفر از آنان دستگیر شدند. از نیروهای خودی نیز ۲ تن شهید و ۵ تن زخمی شدند.

۲ در درگیری های پیش آمده میان گروه های ضدانقلاب و نیروهای مسلح ایران و همچنین اقدامات عناصر مسلح غیرقانونی در شمال غرب و غرب کشور، ۴ تن از نیروهای خودی شهید، ۸ تن زخمی و ۳ تن اسیر شدند و از افراد ضدانقلاب نیز ۴ نفر دستگیر شدند؛ ارتش و سپاه با اجرای عملیات مشترکی، ارتفاعات داشبند در محور میاندوآب - بوکان را به تصرف خود درآوردند؛ ۱۴ نفر از افراد وابسته به ضدانقلاب، خود را تسلیم سپاه ارومیه کردند.

۳ در جریان تعقیب و گریز دو عضو سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در مشهد که اقدام به ربودن یک خودرو کرده بودند، یکی از آنان کشته و نفر دوم دستگیر شد؛ در زنجان ۲ تن از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دستگیر شدند و با اعترافات آنان، خانه تیمی متعلق به آنها شناسایی و تصرف شد؛ پرتاب یک کوکتل مولوتف به دست افراد سازمان داخل حسینیه ای در بروجرد خسارات مالی به بار آورد؛ در اصفهان ۱۲ تن از افراد رده بالای سازمان دستگیر شدند.

۴ مجلس شورای اسلامی، به کابینه نخست وزیر جدید، میرحسین موسوی، رأی اعتماد داد و نخست وزیر نیز پس از تصدی این پست مذاکره با سران کشور را برای انتخاب اعضای هیئت دولت آغاز کرد.

۵ نشریه نیوزویک متن مصاحبه خبرنگار خود را با نخست وزیر ایران چاپ کرد. برخی از موضوعات مهم مطرح شده در این مصاحبه عبارت اند از: ترس بی دلیل کشورهای همسایه از صدور انقلاب اسلامی ایران، بازشکافی اهداف گروه های معاند از ایجاد ناامنی و ترور افراد، تأثیر کشورهای چوچون عربستان و فرانسه در تشدید ناآرامی های داخل ایران و حمایت از گروه های برانداز و...

۶ مدیرکل سیاسی افریقا و آسیای وزارت امور خارجه به منظور دیدار با مقامات امارات متحده عربی وارد این کشور شد و در گفت و گو با مقامات عالی رتبه این کشور درباره جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، اقدام امریکا در فروش هواپیماهای آواکس به عربستان سعودی برای افزایش نفوذ خود در منطقه و طرح شاهزاده فهد مطالبی بیان کرد.

۷ رئیس کمیسیون اقتصادی پارلمان کویت اعلام کرد که کشورش یک وام ۲ میلیارد دلاری در اختیار عراق قرار خواهد داد.

۸ وزیر اطلاعات عربستان سعودی در دیدار با صدام حسین در بغداد، پیام شفاهی شاه خالد را درباره مناسبات دوجانبه و تحولات منطقه تسلیم وی کرد.

۹ روزنامه اطلاعات در مقاله ای به بررسی موضوع موافقت عربستان سعودی با درخواست عراق برای احداث یک خط لوله نفتی از بندر بصره عراق به بندر ینبع عربستان واقع در دریای سرخ پرداخت. دلایل این تصمیم گیری، تأثیر این اقدام در منطقه، نگاه کشورهای غربی به این موضوع و منافع این خط لوله برای عراق در صورت احداث آن، محورهای اصلی این مقاله اند.

ضمیمه گزارش ۳۱۹: تعداد آرای موافق، مخالف و ممتنع وزیران کابینه دولت جدید.

۱۰ بر اثر گلوله باران شهر آبادان، ۲ تن از اهالی شهر شهید و تعدادی زخمی شدند.

در پی استفاده مکرر ارتش عراق از گلوله های شیمیایی در جبهه های جنگ، ستاد مشترک ارتش در نامه ای به نیروی زمینی ارتش و سپاه، درباره انواع مواد شیمیایی، کمک های اضطراری به آسیب دیدگان

ص: ۱۱۱۰

۱ و راه های جلوگیری از مسمومیت توضیح داد.

۲ امروز ۸ سرباز، یک روحانی و ۴ دانشجوی عراقی از طریق مرزهای غربی وارد ایران شدند و درخواست پناهندگی کردند؛ دو روز پیش نیز ۲ دانش آموز عراقی در منطقه سردشت پناهنده شدند.

۳ خبرگزاری فرانسه به نقل از فرماندهی جیش الشعبی عراق، از حضور نیروهای مصری در ارتش عراق خبر داد.

۴ اطلاعیه ژاندارمری جمهوری اسلامی درباره تعویق زمان اعزام مشمولان خدمت سربازی، به علت کثرت استقبال این افراد و نامه نگاری داخلی سپاه درخصوص میزان بالای نیروهای اعزامی، حاکی از شوق عمومی برای دفاع از مرزهای کشور است.

۵ روابط عمومی استانداری مازندران: کارگران و کارکنان شرکت چیت سازی بهشهر، مبلغ ۱,۷۵۰,۱۲۱ ریال به هم وطنان مناطق جنگ زده کمک کردند.

۶ نیروهای سپاه و ارتش در عملیاتی مشترک موفق به تصرف ارتفاع مسلط ۲۱۴۰ در حوالی پاره شدند؛ در درگیری های میان گروه های مسلح غیر قانونی و نیروهای خودی در شهرهای مهاباد و سنندج، از نیروهای خودی و مردم عادی ۸ نفر شهید و ۵ تن زخمی شدند و از مهاجمان نیز شمار زیادی کشته یا زخمی شدند.

۷ در درگیری های میان نیروهای خودی و ضد انقلاب در بوکان و میوان، ۲ نفر از نیروهای خودی و چندین نفر از افراد حزب دمکرات زخمی شدند؛ ۱۰ تن از افراد گروه مارکسیستی - مائوئیستی کومه له در سنندج دستگیر شدند؛ یک عضو گروه کومه له خود را به نیروهای ژاندارمری سقز تسلیم کرد؛ ستاد مشترک ارتش ایران: ارتش عراق اخیراً تعداد زیادی اسلحه و مقادیری مهمات به حزب دمکرات ایران تحویل داده است.

۸ ترور رئیس آموزش و پرورش انزلی، پرتاب بمب دست ساز در آستارا، مسموم کردن خمیر نانوائی پایگاه هشتم شکاری نیروی هوایی اصفهان و آتش زدن ۳ تکیه عزاداری در بروجرد از جمله اقدامات افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بود که بر اثر آن ۵ نفر مجروح شدند؛ نیروهای سپاه یک خانه تیمی این سازمان را در کرمان تصرف و ۲ نفر از اعضای آن را دستگیر کردند.

۹ امام خمینی در پاسخ به پیام انجمن اسلامی دانشجویان در امریکا و کانادا، با اشاره به نقش دانشجویان در کسب استقلال و تعالی ملت ها، از آنان خواست که برای جذب و هدایت دانشجویانی که فریب خورده و در دام تبلیغات دشمنان جمهوری اسلامی قرار گرفته اند، بکوشند.

۱۰ وزارت امور خارجه ایران با صدور اطلاعیه ای به مناسبت سیزدهم آبان، با قدردانی از اقدام دانشجویان مسلمان ایرانی در تصرف سفارتخانه سابق امریکا، مبارزه با امریکا را از اولویت های سیاست خارجی ایران اعلام کرد.

۱۱ یکی از زائران ایرانی که در هجوم پلیس عربستان به حجاج ایرانی مصدوم شده بود، به شهادت رسید.

۱۲ خبرگزاری کویت به نقل از برخی منابع، از انعقاد یک قرارداد نفتی بین ایران و رومانی خبر داد و آن را از نشانه های گرایش ایران به بلوک شرق اعلام کرد.

۱۳ صدام حسین خطاب به وزیران اطلاعات و فرهنگ کشورهای عربی، با بیان مطالبی درخصوص لزوم وحدت کشورهای عربی و مقابله جمعی این کشورها با ایران، کشورهای سوریه و لیبی را به تنبیه و مقابله به مثل، پس از پایان جنگ با ایران تهدید کرد.

۱۴ یونایتدپرس: عضو شورای فرماندهی انقلاب سومالی وارد بغداد شد تا پیام رئیس جمهور سومالی را تسلیم صدام حسین کند.

ص: ۱۱۱۱

۱ در نتیجه بمباران و گلوله باران آبادان و شلیک ۲ موشک به دزفول، ۲ نفر زخمی شدند و تعدادی از منازل مسکونی آسیب دیدند؛ یک فروند هواپیمای عراق هدف پدافند ضدهوایی قرار گرفت و در آن سوی اروند در خاک عراق، سقوط کرد.

۲ دیروز و امروز ۱۵۴ دستگاه خودرو حامل مهمات از منطقه عرعر عربستان سعودی وارد عراق شدند؛ اردن نیز در ابتدای ماه جاری ۳۳ خودرو نظامی بارکش حامل تجهیزات نظامی به عراق ارسال کرد.

۳ ستاد فرماندهی کل ارتش عراق در نامه ای با طبقه بندی "به کلی سری" به یگان های رزمی، از فرماندهان، افسران توجیه سیاسی و مسئولان اطلاعاتی حزب بعث خواسته است با آموزش های فراوان، افراد را از تسلیم شدن به نیروهای ایرانی بازدارند.

۴ در پی مهاجرت بخش عمده ای از جمعیت بصره به علت نظامی شدن شهر، دولت عراق از بیم آنکه پس از خالی شدن شهر از سکنه غیرنظامی، این شهر هدف آتش نیروهای ایران قرار گیرد، کوچ اهالی بصره از این شهر را ممنوع کرده است.

۵ در جریان عملیات های گروه های مسلح غیرقانونی در حمله به پاسگاه فتح آباد در محور دیواندره - سقز، مین گذاری و اجرای کمین در روستایی در جنوب سنندج و بمب گذاری در ۴ خودرو نیروهای مسلح در بوکان، ۲ نفر از نیروهای خودی شهید، ۴ نفر زخمی و ۳ نفر به گروگان گرفته شدند.

۶ مصاحبه عضو شورای فرماندهی سپاه مهاباد با روزنامه اطلاعات، درباره ارتباط بنی صدر با حزب دمکرات، بهبود روابط سپاه با مردم مهاباد، آخرین وضعیت گروه های مسلح برانداز و همکاری سپاه در تأمین رفاه مردم این شهر.

۷ وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در چند اقدام تروریستی در شهرهای رودسر، شیراز و مشهد، ۳ نفر را به شهادت رساندند و ۳ تن را زخمی کردند؛ مضروب شدن یک دانشجوی طرف دار انقلاب اسلامی به دست هواداران سازمان مجاهدین خلق در امریکا؛ در درگیری های بین عناصر سازمان و نیروهای خودی در رشت و بابلسر، یکی از منافقین کشته شد و ۵ نفر دستگیر شدند.

۸ نماینده امام در شورای عالی دفاع در جلسه ای با صادق طباطبایی به اتهاماتی که معاون وزیر دفاع در خصوص خریدهای تسلیحاتی خارج از کشور به وی وارد ساخته بود، رسیدگی کرد.

۹ آیت الله منتظری در پیامی به مردم عراق به مناسبت فرارسیدن ماه محرم، آنان را به پرهیز از گروه گرایی و وحدت حول محور ولایت فقیه فراخواند و با قدردانی از نقش سپاه در هماهنگ کردن مبارزان عراقی، ارتشیان عراق را به نافرمانی از فرماندهان و بازگشت به آغوش ملت عراق دعوت کرد.

۱۰ خبرگزاری فرانسه: مذاکرات سه روزه ایران با شرکت میتسوئی ژاپن در توکیو، درباره چگونگی ادامه فعالیت این شرکت برای تکمیل ۱۵ درصد باقیمانده ساختمان پتروشیمی بندر امام، تاکنون به نتیجه روشنی نرسیده است. رادیو لندن نیز موضوع

اصولی اختلاف را، چگونگی تأمین هزینه های اضافی طرح دانست.

۱۱ روزنامه صبح آزادگان: کاردار سفارت عراق در بیروت همراه چند تروریست دیگر عراقی، به دست نیروهای بازدارنده عرب در بیروت، به مدت چهار ساعت بازداشت شدند.

۱۲ خبرگزاری فرانسه در مقاله کوتاهی درباره کشتی های گرفتار شده در اروندرود، به خسارت های وارد آمده به برخی از آنها و پرداخت غرامت های سنگین از طرف بیمه گران به صاحبان این کشتی ها اشاره کرده است.

ص: ۱۱۱۲

۱ مدیرکل سیاسی آسیا و افریقای وزارت امور خارجه، درباره سیاست خارجی ایران در همکاری با کشورهای مسلمان و جهان سوم، نتایج سفر خود به دو کشور پاکستان و امارات، معامله تسلیحاتی امریکا و عربستان و طرح صلح فهد مطالبی بیان کرد.

۲ گزارش کیهان از مراسم روز ۱۳ آبان، (سالروز تبعید امام خمینی، روز دانش آموز و تسخیر سفارتخانه سابق امریکا).

۳ استاد روابط بین الملل دانشگاه لی های پنسیلوانیا در مقاله ای به روابط ایران و شوروی از دهه ۷۰ و ۸۰ تاکنون پرداخته و در بخشی از آن، تأثیر جنگ و پیامدهای آن را در روابط شوروی با ایران و عراق بررسی کرده است.

۴ به دنبال توافق کشورهای عضو اوپک برای تعیین قیمت نفت، پراودا، روزنامه رسمی شوروی، در مقاله ای به نتیجه این اجلاس و نقش تخریبی عربستان در برهم زدن اجماع کشورهای صادرکننده نفت و پایین نگه داشتن قیمت نفت در بازارهای جهانی پرداخت.

۵ خبرگزاری فرانسه: یاسر عرفات، رئیس کمیته اجرایی سازمان آزادی بخش فلسطین، اعلام کرد که باتوجه به دیدگاه ساف برای دستیابی به راه حلی عادلانه، بادوام و کلی برای درگیری خاورمیانه، از ابتدا با طرح صلح فهد موافق بوده است.

گزارش روزشمار ۱۴/۸/۱۳۶۰

۶ در بمباران و گلوله باران مناطق مسکونی و نظامی شهرهای آبادان، سوسنگرد، پاوه و منطقه حمیدیه، ۲ تن شهید و ۱۲ نفر زخمی شدند و چندین خانه ویران شد؛ یک فروند جنگنده عراقی به وسیله پدافند هوایی ایران در مناطق جنوبی کشور سرنگون شد؛ افزایش تحرکات ارتش عراق در زمینه تحکیم مواضع و تقویت نیرو در محور غرب سوسنگرد و جنوب کرخه کور، به ویژه در محدوده مثلثی حمیدیه، جزابه و هویزه.

۷ پیش مرگان مسلمان مخالف حکومت عراق در بین راه کلار به دربندیخان، یک نفر بر عراقی را منهدم کردند و ۸ سرنشین آن را کشتند و یک دستگاه خودرو ارتش عراق را به غنیمت گرفتند و ۵ سرنشین آن را به اسارت بردند.

۸ در پی استقبال گسترده مردم برای اعزام به جبهه های جنگ، فرمانده کل سپاه باتوجه به میزان نیروی مورد نیاز در جبهه های جنوب و غرب و شرایط لازم برای سازماندهی آنان در نامه ای به مناطق نه گانه سپاه ابلاغ کرد که اعزام داوطلبان را به روزهای آینده موکول کنند.

۹ گزارش خبرگزاری پارس درخصوص بررسی اجمالی وضعیت جبهه های جنوب در محورهای مختلف.

۱۰ براثر اقدامات گروه های مسلح غیرقانونی و درگیری آنها با نیروهای خودی در شهرهای بوکان، سقز، دیواندره و بانه، ۳ نفر از افراد خودی شهید، ۷ تن زخمی و ۷ نفر دیگر به گروگان گرفته شدند و از عناصر ضدانقلاب نیز ۵ تن به هلاکت رسیدند.

۱۱ همکاری نیروهای جلال طالبانی از اتحادیه میهنی کردستان عراق با افراد حزب دمکرات ایران در مناطق بوکان، مهاباد، پیرانشهر و سردشت.

در اقدامات و فعالیت های تروریستی گروه های مسلح برانداز در شهرهای مشهد، بندرعباس، نیشابور، تهران و شیراز ۱۰ تن از نیروهای خودی به شهادت رسیدند و از گروه های غیرقانونی نیز یک نفر

ص: ۱۱۱۳

۱ کشته شد و ۵ نفر دستگیر شدند؛ کشف یک بمب سه پوندی در اهواز؛ کشف ۱۹ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و دستگیری ۹۰ نفر از اعضای آنها در دو هفته گذشته در مشهد.

۲ بازتاب گردهمایی روز گذشته به مناسبت دومین سالگرد تسخیر سفارت امریکا در تهران، در رادیو امریکا و مطبوعات این کشور.

۳ صدام حسین در سخنرانی خود در اجلاس اتحادیه عمومی زنان عرب، با تحریف وقایع تاریخی، جمهوری اسلامی ایران را به شروع جنگ متهم کرد و خواستار برقراری آتش بس در ماه محرم یا در درازمدت شد؛ آسوشیتدپرس ضمن اشاره به تجاوز عراق به ایران، اختلافات اصلی دو کشور را مورد بررسی قرار داد.

گزارش روزشمار ۱۵/۸/۱۳۶۰

۴ در درگیری بین نیروهای ایران و عراق در مناطق سارات، میمک و دهلران، ۱۷ تن از نیروهای عراقی کشته یا زخمی و ۵ تن اسیر شدند. ۵ تانک عراقی نیز منهدم یا به غنیمت گرفته شد؛ بمباران روستاهای محور پیرانشهر - سردشت و شهر آبادان، تعدادی زخمی برجای گذاشت؛ افزایش تحرکات دشمن در محور سوسنگرد و بستان که محور عملیات آینده نیروهای خودی است؛ گزارش لشکر ۱۶ زرهی از نحوه گسترش نیروهای عراقی در این جبهه.

۵ در درگیری های به وجود آمده میان گروه های مسلح غیرقانونی با نیروهای خودی در شهرهای بوکان، اشنویه، نقده، ارومیه و سردشت، ۸ تن از نیروهای خودی شهید و ۱۱ تن زخمی شدند و یک نفر نیز اسیر گردید؛ در پی پخش خبر حمله گسترده گروه های مسلح غیرقانونی به شهر بوکان و کشتار وسیع مردم از رادیو و تلویزیون، فرمانده منطقه ۷ سپاه به این موضوع اعتراض کرد و در نامه ای به فرمانده کل سپاه خواستار پیگیری این موضوع شد.

۶ نماینده حزب دمکرات کردستان توافق این حزب با شورای ملی مقاومت در خصوص پیوستن حزب مزبور به این شورا را علنی کرد؛ بازتاب های گوناگون این خبر در رسانه های خارجی و در میان گروه های مخالف؛ رادیو لندن: «اعلام رسمی این اتحاد و پیوستگی برای هر دو سازمان، حاوی منافع است»؛ سلطنت طلب های طیف شاپور بختیار با یادآوری تمایل سازمان مجاهدین (منافقین) به سرکوبی نیروهای برانداز کردستان و اقدامات بنی صدر در این خصوص، روی گردانی حزب دمکرات کردستان از شورای ملی مقاومت و اتحاد آن با سلطنت طلب ها را خواستار شد.

۷ در عملیات های نیروهای خودی در شهرهای قزوین، شیراز و خرم آباد، ۸ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) تصرف گردید؛ ۹ تن از اعضای این سازمان دستگیر شدند و یک تن نیز به هلاکت رسید.

۸ آقای هاشمی رفسنجانی در خطبه های نماز جمعه از حضور گسترده و داوطلبانه مردم در جنگ تحمیلی تشکر و اعلام امیدواری کرد که با کم شدن شر دشمنان خارجی و داخلی، از این پس کشور بتواند راه سازندگی را در پیش بگیرد.

۹ یک دادگاه انگلیسی در پایان محاکمه ۲۲ تن از حمله کنندگان به کنسولگری ایران در لندن، ۱۸ تن از آنان را فقط به

پرداخت جریمه نقدی و ۲۸ روز حبس تعلیقی به مدت دو سال محکوم کرد.

۱۰ خبرگزاری رویترا: «رئیس شرکت ملی پتروشیمی ایران در مذاکرات خود با مقامات شرکت میتسوئی ژاپن، موفق نشد این شرکت را برای ادامه کار در پروژه ۶/۳ میلیارد دلاری پتروشیمی بندر امام خمینی مجاب کند.»

ص: ۱۱۱۴

ضمیمه اول گزارش ۳۶۷: بیانیه روابط عمومی ستاد عملیات شمال غرب در خصوص حمله وسیع گروه های مسلح غیرقانونی به شهر بوکان و کشتار گسترده مردم.

ضمیمه دوم گزارش ۳۶۷: گفت و گوی کیهان با یکی از مسئولان روابط عمومی سپاه پاسداران در خصوص وضعیت شهر بوکان و آمار صحیح تلفات اقدامات ضدانقلاب.

گزارش روزشمار ۱۶/۸/۱۳۶۰

۱ آغاز کار احداث جاده ای شنی از بین منطقه رملی غرب تپه های الله اکبر تا تنگه چزابه، (جاده پیروزی) برای آماده سازی مقدماتی عملیاتی با هدف آزادسازی بستان.

۲ افزایش حملات هوایی عراق و بمباران مناطق اهواز، آبادان، سوسنگرد و حمیدیه؛ جنگنده های نیروی هوایی ۴ فروند از هواپیماهای عراق را در منطقه اهواز و جاده آبادان - ماهشهر سرنگون کردند؛ بر اثر حملات توپخانه ای ارتش عراق به پیرانشهر و اطراف شهر پاره، ۴ تن زخمی و یک خانه ویران شد.

۳ حمله معارضین عراقی به یک خودرو ارتش عراق و پاسگاه شانه دری عراق و زخمی شدن ۳ نظامی عراقی؛ کشته شدن ۸ تن از مأموران امنیتی عراق در یک درگیری بین افراد بعثی و عده ای از شیعیان؛ اقدام دولت عراق در اخراج بیش از ۱۲۰۰ تن از مردم بی دفاع عراق از این کشور؛ ۴ عراقی وارد خاک ایران شده، درخواست پناهندگی کردند.

۴ رادیو صدای کردستان از تیرباران کردن ۶ تن از نیروهای دولتی ایران در عملیات بوکان خبر داد و مدعی شد بیش از ۱۰۰ تن از نیروهای خودی در درگیری های اخیر کشته شده اند؛ سازمان روحانیت اهل سنت کردستان اقدام حزب دمکرات، سازمان کومه له و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در کشتار مردم بوکان را محکوم کرد.

۵ فرماندار میاندوآب و سرپرست بخشرداری بوکان، درباره مواضع عزالدین حسینی (رئیس دادگاه گروه کومه له در منطقه) و آخرین وضعیت امنیتی شهر بوکان و مناطق اطراف این شهر مطالبی بیان کرد.

۶ افراد حزب دمکرات به کمک ۳ تن از افراد نفوذی خود، نیروهای پاسگاه آبیدر سنندج را خلع سلاح کرده، به اسارت بردند؛ بر اثر اقدامات عناصر گروه های مسلح غیرقانونی در سردشت، ارومیه، اشنویه، سنندج، بانه و قوچان ۲ تن شهید و ۱۲ نفر زخمی شدند؛ در عملیات پاک سازی روستاهای منطقه هشتیان، ۶ تن از نیروهای خودی، شهید یا زخمی و از افراد ضد انقلاب نیز ۱۰ تن کشته یا مجروح شدند.

۷ به دنبال اقدام خبرگزاری رویتر در علنی کردن پیوستن حزب دمکرات کردستان ایران به شورای ملی مقاومت، رادیو صدای کردستان، به نقل از دفتر سیاسی حزب دمکرات، به ناچار خبری در خصوص این پیوند سیاسی مخابره کرد. این رادیو در گفتار دیگری از سران کشور اتحاد جماهیر شوروی خواست تا به حزب دمکرات جهت دست یافتن به خودمختاری کمک کنند.

۸ حمله گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به یک خودرو حامل ۳ تن از نیروهای سپاه؛ دستگیری ۱۱ تن از افراد این

سازمان در تهران؛ کمیته منطقه ۱۲ تهران از دستگیری ۱۱۰ تن از افراد فعال سازمان مجاهدین در ماه گذشته خبر داد؛ در عملیات نیروهای سپاه برای تصرف مقر افراد حزب رنجبران در جنگل های گرگان، ۲ تن از افراد این حزب کشته، ۲ تن زخمی و ۳ تن دستگیر شدند.

صدام حسین در گفت و گو با هفته نامه الوطن العربی، ضمن تأکید بر حمایت بی قید و شرط عراق از مخالفان نظام جمهوری اسلامی، از کمک های کشورهای عرب حاشیه خلیج فارس به دولت عراق

ص: ۱۱۱۵

۱ تشکر کرد. اتخاذ مواضع آشتی جویانه با مقامات مصری، روابط عراق با فرانسه، روسیه و امریکا از دیگر موضوعات این مصاحبه بود.

۲ معاون نخست وزیر یوگسلاوی هنگام ورود به بغداد، اعلام کرد که محور گفت و گوهایش با رهبران عراق، گسترش مناسبات اقتصادی میان دو کشور، اوضاع منطقه و جهان و همچنین راه های هماهنگی مناسبات میان دو کشور غیرمتعهد خواهد بود.

۳ خبرگزاری فرانسه: عده ای از مخالفان جمهوری اسلامی ایران به اجتماع دانشجویان ایرانی هوادار انقلاب اسلامی در دانشگاه فنی دار مشتاد در حوالی فرانکفورت آلمان حمله و ۱۵ نفر را مجروح کردند.

ضمیمه اول گزارش ۳۷۳: توضیحات غلامعلی رشید درباره دلایل انتخاب منطقه رملی به عنوان منطقه عملیاتی.

ضمیمه دوم گزارش ۳۷۳: چگونگی احداث جاده پیروزی.

گزارش روزشمار ۱۷/۸/۱۳۶۰

۴ در بمباران منطقه عمومی سوسنگرد و شهرهای آبادان و خرمشهر و همچنین گلوله باران دزفول و پاوه، یک نفر به شهادت رسید، ۳۷ نفر زخمی شدند و چند منزل مسکونی آتش گرفت؛ در حملات نیروهای سپاه پاسداران به مواضع دشمن در جبهه های جوانرود، سومار و گیلان غرب، بیش از ۴۰ عراقی کشته و عده ای زخمی شدند و ۶ سنگر آنها منهدم شد.

۵ اتخاذ تدابیری به منظور افزایش میزان تخلیه و بارگیری در بندر امام خمینی در پی بمباران اخیر این بندر و کاهش میزان تخلیه بار در آن؛ اعزام هیئتی از سوی نماینده امام در شورای عالی دفاع به بندر امام خمینی و سایر بنادر جنوب، جهت بررسی دلایل ضعف پدافند هوایی در این مناطق.

۶ به دنبال اجرای عملیات ثامن الائمه (ع) و رفع محاصره آبادان، درخواست بازگشت آن دسته از مردم که شهر را ترک کرده بودند با مخالفت فرماندار این شهر مواجه شد.

۷ وابستگان به گروه های مسلح غیرقانونی، با اجرای کمین در شمال نوسود و کاشت مین در یکی از روستاهای تکاب، ۵ تن را به شهادت رساندند و ۳ تن را گروگان گرفتند؛ ۶ تن از افراد حزب دمکرات، خود را به سپاه کامیاران معرفی کردند.

۸ در پی ایجاد امنیت در شهرستان سقز، هیئت واگذاری زمین این شهرستان، در یک ماه گذشته، ۸۰۷ هکتار از زمین های اربابان و فئودال های فراری را به مدت یک سال زراعی به خوش نشینان و زارعین بی زمین کسانی که زمین های کمی در اختیار دارند، واگذار کرد.

۹ در اقدام افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای تهران و هشتر طوالش، یک تن از مردم و یک نفر از افراد سازمان زخمی شدند؛ نیروهای امنیتی یک گروه عملیاتی سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر را در تهران دستگیر

کردند؛ دادگاه انقلاب اسلامی تربت حیدریه، ۳ تن از افراد گروه پیکار و وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را به ۵ تا ۱۰ سال زندان محکوم کرد.

۱۰ برگزاری نشست فوق العاده شورای عالی دفاع به ریاست آیت الله خامنه ای و با حضور حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی به منظور رایزنی و اخذ تصمیم درباره انتقال یک گردان ارتش از منطقه غرب به جبهه های جنوب؛ گزارش مسئول طرح و عملیات ستاد مرکزی سپاه از این جلسه و ارسال آن برای فرمانده سپاه.

ص: ۱۱۱۶

۱ حزب الدعوه، یکی از سازمان های مخالف دولت عراق در این کشور، در پاسخ به پیام آیت الله منتظری که خطاب به مردم عراق ارسال شده بود، خواستار کمک بیشتر جمهوری اسلامی به مردم عراق شد.

۲ سفیر موریتانی در ایران، در دیدار با نماینده امام و تولیت آستان قدس رضوی، انقلاب اسلامی ایران را در میان انقلاب های جهان منحصر به فرد دانست و خواستار صدور انقلاب اسلامی به کشورهای تحت ستم جهان و اتحاد بین ایران و موریتانی شد.

۳ یک هیئت بلند پایه از مسئولان کشور عراق به ریاست طارق عزیز، معاون نخست وزیر عراق، با رئیس جمهور الجزایر، در این کشور دیدار کرد.

۴ گزارش خبرگزاری رویتر از نشست وزیران خارجه ۶ کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس در ریاض و تصمیم آنها برای تشکیل اتحادیه نظامی.

۵ ستاد بسیج اقتصادی دولت در جهت اجرای برنامه های ستاد بسیج اقتصادی وزارت نفت اعلام کرد که از امروز تحویل نفت سفید مخصوص سوخت بخاری های خانگی با کوپن انجام می شود.

گزارش روز شمار ۱۸/۸/۱۳۶۰

۶ بر اثر گلوله باران مناطق مسکونی شهرهای دزفول، اهواز، آبادان و پاره، بیش از ۴۹ تن شهید و بیش از ۴۷ تن مجروح شدند و چندین منزل مسکونی و مدرسه ویران شد یا آسیب دید؛ هواپیماهای عراقی که در آسمان برخی شهرهای استان لرستان ظاهر شده بودند، با آتش پدافند هوایی ارتش متواری شدند.

۷ تحویل کمک های مردمی اهالی شهر اردکان و روستاهای اشتك، نیر، گاو افشار و گرگین آباد به مراجع ذی ربط برای ارسال به جبهه های جنگ.

۸ اقدامات شاخه کاریابی و شاخه طرح های عمرانی و صنعتی بنیاد امور جنگ زدگان استان اصفهان برای ایجاد تسهیلات در معاش جنگ زدگان.

۹ دبیر کمیته مرکزی صلیب سرخ جهانی، از رفتار ایران و عراق با اسیران جنگی انتقاد کرد.

۱۰ در اقدامات و حملات افراد گروه های مسلح غیرقانونی در شهرهای مهاباد، کامیاران و محور میاندوآب-بوکان و سقز ۵ تن شهید و ۴ نفر زخمی شدند و یک نفر هم به گروگان گرفته شد؛ در سنندج و شمال غربی مریوان بر اثر انفجار مین ۶ تن زخمی شدند؛ سرقت یک کامیون در شمال مهاباد.

۱۱ پاک سازی منطقه جنوب غربی نرده در عملیات مشترک نیروهای ارتش، سپاه و پیش مرگان کُرد مسلمان؛ ۷ تن از اعضای تیم های مین گذاری گروه های ضدانقلاب در عملیات کمین نیروهای خودی در مهاباد دستگیر شدند.

۱۲ فرماندار مهاباد در مصاحبه با روزنامه اطلاعات، به برقراری امنیت نسبی در این شهر و آغاز اجرای طرح های عمرانی در منطقه اشاره کرد. بهره مندی مردم مهاباد از کالاهای سهمیه بندی شده و شرکت فعال مردم در انتخابات از دیگر محورهای این گفت و گو بود.

۱۳ اقدام افراد اتحادیه کمونیست های ایران به بستن جاده تهران - آمل و تصرف این شهر، با حضور به موقع نیروهای سپاه ناکام ماند؛ بر اثر اقدامات عناصر گروه های مسلح غیرقانونی به ویژه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در نیشابور، ارومیه و همدان، ۲ تن زخمی و یک نفر دستگیر شد.

۱۴ شورای ملی مقاومت در بیانیه ای با ادعای اینکه اوضاع اقتصادی ایران به شدت وخیم است به همه دولت ها و شرکت های خارجی درخصوص عقد قراردادهای تجاری با ایران هشدار داد.

ص: ۱۱۱۷

۱ دیدار معاون نخست وزیر بلغارستان، فرستاده ویژه پادشاه عربستان و وزیر بهداری الجزایر با مقامات رژیم عراق. در جنگ ایران و عراق، توسعه روابط اقتصادی و تجاری و مواضع سیاسی مشترک محور مباحث مطرح شده در این دیدارها بود.

۲ سفر معاون رئیس جمهور عراق به یونان، طارق عزیز که حامل پیامی از صدام حسین است در این سفر ۲ روزه با نخست وزیر و وزیر امور خارجه یونان دیدار و گفت و گو خواهد کرد.

۳ نشریه المجله: اخیراً رژیم عراق و فرانسه درباره انعقاد یک قرارداد تأمین سلاح مبنی بر تجهیز عراق به توپ های سنگین به مبلغ یک میلیارد دلار به توافق رسیدند.

۴ عراق در چند روز اخیر ۳۹۱ میلیون دلار به منظور توسعه بنادر و تجهیزات حمل و نقل زمینی و تقویت پدافند هوایی اردن، در اختیار این کشور قرار داده است.

۵ احمد زکی یمانی وزیر، نفت عربستان، ضمن مخالفت با هرگونه افزایش قیمت نفت تا پایان سال آینده گفت: عربستان با افزایش تولید نفت، هرگونه تلاش برای افزایش بهای نفت قبل از پایان سال ۱۹۸۲ را خنثی خواهد کرد.

۶ علیرضا نوبری رئیس کل بانک مرکزی در زمان بنی صدر در مصاحبه با روزنامه دی پرس مدعی شد: «ایران به لحاظ اقتصادی آخرین مراحل حیات خود را می گذراند».

ضمیمه گزارش ۸: ماجرای ناکامی اقدام اعضای اتحادیه کمونیست های ایران در بستن جاده تهران - آمل.

گزارش روزشمار ۱۹/۸/۱۳۶۰

۷ ارتش عراق ضمن تقویت نیروها و مواضع پدافندی خود در منطقه سوسنگرد، این شهر و مواضع دفاعی ایران را بمباران کرد؛ در گلوله باران دزفول، آبادان و پاوه ۱۱ نفر شهید و ۲۹ تن زخمی شدند و خساراتی نیز به بار آمد؛ آتشباری خمپاره اندازهای عراقی روی محل تجمع نیروهای سپاه در مناطق سابله و سويدانی؛ جنگنده های عراقی جزیره مینو، خرمشهر، خسروآباد و منطقه بین محمدیه و سلیمانیه را بمباران کردند.

۸ در پی گلوله باران مناطق مسکونی شهرهای دزفول و اهواز و شهادت شماری از مردم، رئیس مجلس ضمن تسلیت به اهالی این دو شهر، این اقدام عراق را حرکتی برای سرپوش گذاشتن بر ضعف ها و شکست های اخیر صدام خواند.

۹ یک منبع اطلاعاتی ارتش درباره پشتیبانی های آمادی کویت از عراق اعلام کرد که این کشور همه تدارکات و مهمات مورد نیاز ارتش عراق را از طریق بنادر خود تأمین می کند.

۱۰ روابط عمومی جهاد سازندگی استان تهران در اطلاعیه ای نیازمندی های جبهه های جنگ را اعلام کرد.

۱۱ شهادت ۲ تن و مجروح شدن ۷ نفر در تیراندازی عناصر مسلح برانداز به مردم در سقز؛ افراد گروه کومه له با پرتاب

نارنجک و تیراندازی به نیروهای سپاه ۳ تن را شهید و یک نفر را زخمی کردند؛ درگیری هواداران گروه های ضدانقلاب با نیروهای سپاه در یکی از محلات سقز؛ براثر اقدامات عناصر مسلح غیرقانونی در قروه، بوکان و محور سقز - دیواندره، ۲ نفر شهید و ۲ پناهنده عراقی زخمی شدند.

۱۲ پاک سازی یک روستا در جاده مهاباد - میاندوآب؛ نیروهای سپاه و ژاندارمری با اجرای یک عملیات تجسس ۲۵ تن از افراد حزب دمکرات، گروه کومه له و چریک های فدایی خلق (اقلیت) را دستگیر کردند؛ ۷ تن از وابستگان حزب دمکرات در کامیاران و یک تن از اعضای این حزب در غرب شهر سنندج خود را به نیروهای سپاه معرفی و درخواست امان نامه کردند.

۱۳ آغاز به کار همه دبیرستان های شهر اشنویه در پی برقراری امنیت در این شهر.

ص: ۱۱۱۸

۱ مصاحبه فرمانده هنگ ژاندارمری مهاباد با روزنامه اطلاعات درباره فعالیت های این هنگ در مهاباد، اقدامات کارگزاران آن و تدابیر امنیتی اندیشیده شده در منطقه و شهر مهاباد.

۲ کشف و خنثی سازی ۳ بمب در بندرعباس و اسلامشهر؛ یکی از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در همدان حین فرار کشته شد و ۳ تن از افراد مرتبط با این سازمان در کازرون دستگیر شدند.

۳ کمیته امداد امام خمینی اعلام کرد: مبلغ ۳۴۴,۶۳۵,۳۳ ریال از محل هدایای نقدی واریز شده به حساب این نهاد، جهت جبران خسارت به افراد آسیب دیده از اقدامات گروه های برانداز، پرداخت شده است.

۴ رادیو صدای آزاد ایران با ادعای برخورداری نیروهای سلطنت طلب از نود درصد قدرت نیروهای اپوزیسیون جمهوری اسلامی، از آغاز ائتلاف بزرگ در میان گروه های مخالف نظام خبر داد.

۵ خبرگزاری آلمان: "جبهه آزادی بخش عرب برای آزادی اهواز" گروه تجزیه طلبی است که از اهداف عراق حمایت می کند و برای آزادی اهواز ادعای مالکیت بر ۱۸۵۰۰۰ کیلومتر مربع از خاک ایران را دارد.

۶ بیانیه وزارت امور خارجه ایران در واکنش به برگزاری مانور "ستاره درخشان"؛ تفسیر رادیو لندن درباره زمان اجرای مانور، علت انتخاب منطقه و گزینش کشورهای شرکت کننده در آن.

۷ سفیر جمهوری اسلامی ایران در شوروی با آندره گرومیکو، وزیر امور خارجه این کشور، دیدار و با وی درباره روابط دو کشور، موضوعات منطقه و امور بین الملل گفت و گو کرد. سفیر ایران: وقایع ایران به دلیل خصلت اسلامی و انقلابی آن، فصل نوینی در روابط میان دو کشور به وجود آورده است. وزیر امور خارجه شوروی: روابط دو کشور ایران و شوروی همیشه براساس حسن هم جواری بوده و هست.

۸ به گزارش بانک مرکزی ایران، شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری ایران در شهریورماه به عدد ۲/۲۸۴ رسیده که نسبت به دوره مشابه سال قبل ۲۵ درصد افزایش داشته است؛ در جلسه امروز شورای عالی اقتصاد درباره موضوع تورم، علل و عوامل ایجاد آن و راه های کنترل و پیشگیری از افزایش آن بحث و گفت و گو شد.

۹ دبیر ستاد بسیج اقتصادی کشور از توزیع کالاهای اساسی در سراسر کشور با دفترچه های سهمیه خانوار خبر داد؛ اعلام دستورالعمل اجرایی توزیع کوپن نفت، گازوئیل و روغن موتور وسایل نقلیه ازسوی کمیته سوخت و انرژی ستاد بسیج اقتصادی.

۱۰ صدام حسین در سخنانی در جمع نظامیان عراقی درباره غیبت و فرار نظامیان از جبهه های جنگ و راه های مقابله با این معضل سخن گفت. وفاداری اسرای عراقی در اردوگاه های ایران، توانایی ارتش عراق در بسیج یک میلیون نفر، بشارت پیروزی کامل ارتش عراق در چند ماه آینده و... از دیگر محورهای سخنان صدام بود.

۱۱ وزیر نفت عراق در مصاحبه با روزنامه المدینه درخصوص میزان صدور نفت عراق، محدودیت های آن به دلیل وقوع

جنگ و اقدامات دولت عراق برای صدور نفت از طریق عربستان و کویت مطالبی را بیان کرد.

۱۲ نخست وزیر یونان با کنار گذاشتن سیاست متوازن قبلی خود در روابط با ایران و عراق، از مواضع عراق در جنگ علیه ایران حمایت و بر گسترش همکاری های نزدیک میان عراق و یونان تأکید کرد؛ عراق و الجزایر با صدور بیانیه مشترکی بر مبارزات مشترک اعراب علیه دشمنان تأکید کردند؛ سفر رئیس سندیکای صنایع اتریش به بغداد به منظور مذاکره با مقامات عراقی در خصوص بسط همکاری ها در زمینه های کشاورزی و صنعتی.

ص: ۱۱۱۹

۱ ابلاغ طرح مانور عملیات طریق القدس با عنوان "طرح عملیاتی کربلای ۱"، از سوی قرارگاه مشترک ارتش و سپاه در جنوب به یگان های عملیاتی. در این مانور ۲ تیپ از لشکر ۱۶ زرهی قزوین، یک تیپ از لشکر ۹۲ زرهی اهواز، ۵ تیپ از سپاه پاسداران به همراه گردان ۳۰ مکانیزه و نیروهایی از ستاد جنگ های نامنظم وارد عمل می شوند.

۲ در بمباران شهرهای سوسنگرد و آبادان ۲۴ نفر زخمی شدند و معاونت عملیات منطقه ۸ سپاه کشوری از فرماندهی مرکز درخواست کرد که درخصوص تقویت پدافند هوایی آبادان اقدامات جدی انجام شود؛ ستاد مشترک ارتش از سقوط ۲ هواپیمای عراقی در منطقه شادگان خبر داد، در این حال فرماندار شادگان در تماس با خبرگزاری پارس این خبر را تکذیب کرد.

۳ یک گروه ۱۱ نفره از نیروهای سپاه که به شهر شاندری عراق نفوذ کرده بودند هنگام بازگشت به کمین نیروهای عراقی برخوردند و در نتیجه، ۴ تن از آنان به شهادت رسیدند، از نیروهای عراقی نیز ۲ نفر کشته و ۴ نفر زخمی شدند.

۴ معارضین عراقی در منطقه هور یک بالگرد عراقی را سرنگون کردند؛ در درگیری مجاهدین عراقی با نظامیان عراق در استان ناصریه، ۵۰ تن از نظامیان عراقی کشته یا زخمی شدند و نیروهای مجاهد نیز با تحمل ۴ کشته عقب نشینی کردند. حزب الدعوه: ۲ فروند بالگرد عراقی به طور مشکوکی در پادگان التاجی عراق سقوط کرد که در این حادثه ۵ نفر کشته شدند.

۵ بر اثر حملات و اقدامات گروه های مسلح غیرقانونی در شهرهای بوکان، صائین دژ، تکاب و سنندج، ۲ نفر از نیروهای خودی شهید و ۴ نفر زخمی شدند و ۲ تن از تروریست ها کشته و ۵ نفر دیگر مجروح شدند.

۶ در عملیات پاک سازی روستای نوره در غرب سنندج از وجود افراد کومه له ۶ نفر کشته و تعدادی زخمی و از نیروهای خودی ۸ تن شهید و زخمی شدند؛ ۵ تن از وابستگان به حزب دمکرات و ۵ تن از افراد حزب رزگاری خود را با سلاح هایشان تسلیم نیروهای خودی کردند.

۷ گروه های ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در قوچان یک نفر را به شهادت رساندند و در تفرش کتاب فروشی جهاد را به آتش کشیدند؛ در صومعه سرا یک بمب دست ساز کشف و خنثی شد.

۸ یک عملیات تعقیب و گریز در شهر اصفهان یک فرد وابسته به گروه های ضدانقلاب دستگیر شد؛ کشف دو خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران و دستگیری ۶ نفر؛ به گزارش روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، در چند روز گذشته، ۵ خانه تیمی در بروجرد کشف و ۹ تن از افراد فعال در این خانه ها دستگیر شدند؛ دستگیری تعدادی از افراد نظامی و فعالان سازمان مجاهدین خلق در لاهیجان، قائم شهر، شیراز و آستارا؛ در گرگان یک فرد وابسته به گروه مائوئیستی رنجبران دستگیر شد.

۹ شعبه اول دادگاه انقلاب ارتش ابوالفضل قاسمی، دبیرکل حزب ایران را به اتهام همکاری با ساواک در رژیم گذشته،

همکاری با بختیار، کوشش جهت براندازی نظام و شرکت در کودتای ۱۸ تیر ۱۳۵۹، به حبس ابد محکوم کرد.

۱۰ نخست وزیر، رئیس مجلس و چند تن دیگر از مسئولان کشور به منظور بررسی وضع اقتصادی و میزان فروش نفت و یافتن راهکاری برای بهبود اوضاع نامساعد ارزی در دفتر رئیس جمهور تشکیل جلسه دادند.

۱۱ وزیر ارشاد در گفت و گو با خبرنگاران رسانه های خارجی و داخلی، گزارش های ارسال شده از ایران را مغرضانه دانست و آنها را به انعکاس اخبار صحیح از رخدادهای انقلاب اسلامی فراخواند.

ص: ۱۱۲۰

۱ وزیر نفت در مصاحبه ای درباره تثبیت قیمت نفت ایران پس از اجلاس اخیر اوپک، بازار نفت ایران در اروپای شرقی، لغو قرارداد نفتی ایران با کنسرسیوم، آسیب های وارد شده به صنعت نفت ایران بر اثر جنگ تحمیلی، تکمیل پروژه بندر امام خمینی و... مطالبی بیان کرد.

۲ دبیرکل سازمان آزادی بخش فلسطین پس از دیدار با وزیر امور خارجه سوریه، برای گفت و گو با مقامات عراقی وارد بغداد شد.

۳ کشور یوگسلاوی بزرگ ترین شریک تجاری عراق، در حال گفت و گو با این کشور برای صدور دائمی مواد لازم جهت جاده سازی است؛ خبرگزاری پارس از فعالیت یوگسلاوی در زمینه ایجاد خطوط ارتباطی راه دور در عراق خبر داد.

ضمیمه اول گزارش ۴۳۰: توضیحات سردار رشید در مورد سیر طرح ریزی عملیات طریق القدس.

ضمیمه دوم گزارش ۴۳۰: سخنان دکتر فرهاد درویشی در خصوص تأثیر عملیات ثامن الائمه(ع) و شکل گیری یک راهبرد جدید نظامی در عملیات های آینده

گزارش روزشمار ۲۱/۸/۱۳۶۰

۴ نیروهای سپاه و بسیج حمله واحدهای عراقی در منطقه جنوب غربی شوش را دفع کردند که در این درگیری ها، ۵۰ نفر از عراقی ها کشته شدند و از نیروهای خودی یک تن شهید شد و ۳ تن زخمی شدند؛ در حملات هوایی و گلوله باران شهرهای آبادان و دزفول، تعدادی خانه ویران و چند نفر شهید شدند.

۵ در درگیری های بین وابستگان به گروه های ضدانقلاب و نیروهای تأمین جاده در محور پسوه - جلدیان، از نیروهای خودی ۷ تن شهید و ۸ نفر اسیر شدند؛ کشته شدن یکی از افراد تشکیلاتی حزب دمکرات در عملیات نیروهای سپاه در حوالی تکاب؛ در کامیاران ۲ نفر از وابستگان به حزب دمکرات کردستان خود را تسلیم نیروهای سپاه کردند؛ ارتش عراق محموله ای سنگین از سلاح و تجهیزات را در منطقه مرزی سردشت به نیروهای ضدانقلاب تحویل داد.

۶ درگیری نیروهای امنیتی و عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در مشهد به کشته شدن ۲ نفر از منافقین و شهادت یک نفر از مردم و زخمی شدن ۲ پاسدار انجامید.

۷ اعلام نتایج اقدامات اخیر ستاد مرکزی سپاه و سپاه پاسداران رودسر علیه گروه های ضدانقلاب: کشف ۵ خانه امن گروهک های محارب و دستگیری ۱۶ تن از عوامل این گروهک ها.

۸ گزارش روزنامه کیهان درباره وضعیت جبهه های جنگ جنوب کشور و جریان زندگی در شهرهای جنگ زده.

۹ وزیر خارجه لیبیا و یاسر عرفات، به ترتیب با طه یاسین رمضان و صدام حسین دیدار و درباره آخرین تحولات منطقه به ویژه جنگ ایران و عراق گفت و گو کردند.

۱۰ خبرگزاری رویتر در گزارشی به اقدام ریگان در تمدید حالت فوق العاده در روابط با ایران، سابقه این امر در سال ۱۳۵۸ و اهداف آن پرداخت.

گزارش روزشمار ۲۲/۸/۱۳۶۰

۱۱ در گلوله باران شهرهای آبادان و دزفول، یک نفر شهید شد و ۴ نفر زخمی شدند؛ بر اثر برخورد یک خودرو زیل عراقی با مین ۱۲ نفر از سرنشینان آن کشته شدند؛ تسلیم شدن ۱۰ سرباز عراقی به نیروهای سپاه در مریوان؛ لشکر ۹۲ زرهی ایران اعلام کرد که برخی گلوله های خمپاره و مین های عراقی فاقد چاشنی انفجاری هستند و درست عمل نمی کنند.

ص: ۱۱۲۱

۱ ایرانیان مقیم قطر مبلغ ۴۵۰۰۰ ریال قطری و ۶ بسته پتو و لباس گرم را برای کمک به جنگ زدگان ایرانی، اهدا کردند.

۲ در جریان اقدامات و عملیات های وابستگان به گروه های مسلح معارض در محدوده بوکان و بانه، ۴ نفر از نیروهای خودی زخمی و از مهاجمان نیز ۱ نفر کشته و ۲ تن دستگیر شدند.

۳ چهار گروه ۳۰ تا ۴۰ نفره از عشایر فریب خورده محلی در منطقه عمومی سرپل ذهاب و ۱۱ نفر از وابستگان به حزب دمکرات کردستان ایران و گروه کومه له در شمال شرقی ارومیه خود را تسلیم نیروهای جمهوری اسلامی کردند.

۴ پخش ۲ پیام جداگانه به نقل از هیئت اجرایی آموزشی و پرورش سراسری کردستان (حزب دمکرات) در رادیو صدای کردستان. در پیام اول، دولت جمهوری اسلامی مسئول تعطیلی برخی مدارس معرفی و از خانواده ها خواسته شده است که از کمک مالی به حزب دمکرات در امر آموزش و پرورش مضایقه نکنند و در پیام دوم، به کسانی که با پیوستن به حزب دمکرات، درس را رها کرده اند، این اطمینان داده شده است که در زمان مقتضی امکان فراگیری دروس و شرکت در امتحانات برای آنها فراهم می شود.

۵ در عملیات نیروهای خودی جهت پاک سازی بخش هایی از منطقه جنگلی منگله در جنوب آمل، که محل استقرار افراد اتحادیه کمونیست های ایران بود، ۱۲ نفر از نیروهای خودی شهید و تعدادی نیز زخمی و از افراد اتحادیه مذکور ۱۰ نفر کشته و تعدادی زخمی شدند و نیروهای خودی به اهدافشان دست نیافتند.

۶ در جریان تصرف یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهر بهبهان، ۲ نفر از اعضای سازمان دستگیر شدند و یک نفر از آنها خودکشی کرد.

۷ آیت الله موسوی اردبیلی در خطبه های نماز جمعه تهران پس از محکومیت حرکت های گروه های تروریستی در داخل ایران، از مردم کشورمان به ویژه استان خوزستان برای تحمل حملات دشمن بعثی تشکر کرد؛ دادستان کل انقلاب اسلامی نیز در سخنرانی پیش از خطبه نماز جمعه تهران در گزارشی در خصوص اقدامات تروریستی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) اعلام کرد که آنها فقط در شهریورماه در تمام ایران ۳۷۰ نفر را کشته اند.

۸ در پی طرح ۷ سؤال توسط آیت الله جنتی، در نماز جمعه قم، درباره ماهیت و عملکرد انجمن حجتیه و اصلی شدن موضوع فعالیت های آنها در محافل سیاسی، امروز رئیس مجلس درباره این انجمن گفت: آنها معتقد بودند که امکان تشکیل حکومت اسلامی قبل از ظهور امام عصر (عج) وجود ندارد، لذا مخالف مبارزه با رژیم پهلوی بودند. نباید مزاحم آنها شد. افراد مسلمان و معتقدی هستند، ولی انقلابی نیستند.

۹ عضو شورای فرماندهی انقلاب عراق و وزیر تجارت این کشور، در بغداد با وزیر امور اقتصادی برزیل دیدار کردند و در خصوص همکاری در زمینه های کشاورزی، بازرگانی، اقتصادی، ساختمانی و نیز بررسی فعالیت های کارگروه مختلط عراق - برزیل، گفت و گو کردند.

۱۰ روزنامه آلمانی زود دویچه آلمانیه سیتونگ، از ارسال مجدد انواع سلاح های روسی به عراق پس از یک سال توقف،
خبر داد.

گزارش روزشمار ۲۳/۸/۱۳۶۰

۱۱ در درگیری بین نیروهای خودی با نیروهای عراقی در ریجاب و سرپل ذهاب، بخشی از تجهیزات و سنگرهای دشمن منهدم
شد و ۳۸ نفر از آنها کشته شدند.

۱۲ انبار مهمات سپاه پاسداران در اهواز، بر اثر ضربه خوردن به یک مین و عمل کردن آن، منفجر شد.

ص: ۱۱۲۲

۱ دیروز و امروز ۳۴ دستگاه کامیون حامل مهمات سبک و سنگین، از مرزهای عربستان، کویت و اردن وارد عراق شد؛ ۳ روز پیش نیز ۳۶ خودرو حامل تجهیزات نظامی و تسلیحاتی از عربستان به عراق ارسال شده بود.

۲ منابع اطلاعاتی اعلام کردند، ارتش عراق در حال حاضر ۲ اسکادران میراژ فرانسوی دارد که ۱۲ فروند از آنها عملیاتی هستند و اخیراً در حمله به بندر امام خمینی به کار گرفته شده اند.

۳ شش نظامی و ۳ نفر از مردم عادی عراق، از سردشت وارد ایران شده، درخواست پناهندگی کردند.

۴ در حمله افراد کومه له به شهر سنندج، ۳ تن شهید، ۴ تن زخمی و ۴ نفر هم به گروگان گرفته شدند؛ هجوم افراد حزب دمکرات به نیروهای خودی در روانسر و کامیاران؛ یک شهید و ۲ زخمی در کمین عناصر ضدانقلاب در حومه میاندوآب؛ افراد کومه له یک درجه دار ژاندارمری را در مهاباد به گروگان گرفتند؛ گلوله باران ۴ ساعته پادگان سردشت از سوی عناصر مسلح برانداز؛ سرقت ماشین جهاد سازندگی در محور سقز - بانه؛ پاک سازی ۳ روستا در شمال غرب کامیاران.

۵ عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای رضوانشهر و برازجان ۲ نفر را ترور کردند و به شهادت رساندند و در زنجان و انزلی دو بمب منفجر ساختند؛ نیروهای امنیتی موفق شدند عامل ترور فرماندار شاهرود را در شمیرانات تهران دستگیر کنند.

۶ امام خمینی در دیدار رئیس جمهور، نخست وزیر و اعضای هیئت دولت با ایشان سخنانی ایراد کردند که مهم ترین محورهای آن عبارت اند از: تأکید بر همبستگی بین دولت و ملت به عنوان یک تحول بزرگ بعد از وقوع انقلاب، خطر گسست بین دولت و ملت، اهمیت حفظ تفاهم روحانیت و ملت با توجه به نقش روحانیت در ایجاد تفاهم ملی و... .

۷ سفر معاون وزیر نفت هند به ایران به منظور گفت و گو با مقامات ایرانی درباره خرید نفت خام، از ایران مسائل پالایشگاه و مجتمع پتروشیمی و سرمایه گذاری مشترک ایران و هند در مدرس.

۸ هم زمان با خروج وزیر کشور چکسلواکی از بغداد، وزیر نفت لبنان وارد پایتخت عراق شد تا علاوه بر عقد قرارداد دوجانبه در زمینه پمپاژ نفت خام عراق به پالایشگاه طرابلس لبنان، موضوع صدور نفت عراق از طریق این پالایشگاه به خارج را نیز بررسی کند.

۹ صدای امریکا: مجمع عمومی سازمان ملل متحد با اکثریت آرا موافقت کرد که رژیم اشغالگر قدس را به دلیل تجاوز به تأسیسات اتمی عراق در ژوئن گذشته، محکوم کند.

۱۰ نیروهای واکنش سریع امریکا، مانور مشترک با مصر، موسوم به "ستاره درخشان" را هم زمان با مانور دریایی امریکا و ۶ کشور اروپایی در مدیترانه آغاز کردند. ایران، سوریه، الجزایر و لیبی، این مانور ها را محکوم کرده اند.

۱۱ در بمباران و گلوله باران شهرهای آبادان، سوسنگرد، پاوه و حومه اهواز، یک نفر به شهادت رسید و ۵ نفر زخمی شدند. همچنین چند منزل مسکونی آسیب دید و در برخی نقاط نیز آتش سوزی رخ داد.

در درگیری نیروهای خودی با افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی و اقدامات عناصر وابسته به این گروه ها در شهرهای مریوان، بوکان و بانه، بیش از ۱۵ نفر از نیروهای خودی شهید یا زخمی و ۹ نفر گروگان گرفته شدند. از معارضین مسلح نیز یک تن به هلاکت رسید و ۴ نفر زخمی شدند؛ نیروهای سپاه با همکاری مردم در شهر سنندج، ۱۵ تن از افرادی را که با گروه های ضدانقلاب

ص: ۱۱۲۳

۱ همکاری می کردند، دستگیر کردند؛ سران حزب دمکرات به سرپرستان پایگاه های حزب در مناطق پاک سازی شده دستور جمع آوری هیزم در اطراف پایگاه های خود را دادند.

۲ ترور حجت الاسلام شریعتی فرد از روحانیون گرگان و پسر و پاسدار همراه وی به دست افراد وابسته به اتحادیه کمونیست های ایران در جنگل های آمل؛ شهادت یک تن و زخمی شدن ۲ نفر در اقدامات عناصر وابسته به گروه های برانداز در سبزوار و تهران؛ کشف یک خانه تیمی در شیراز و دستگیری ۲ دختر ساکن در آن.

۳ شاخه های سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) در شهرهای دزفول، گچساران، مسجدسلیمان، میانه و اردبیل سلاح و مهمات خود را به مراکز سپاه پاسداران این شهرها تحویل دادند.

۴ سخنگوی منطقه ۳ سپاه پاسداران اعلام کرد که در سه ماهه اخیر با فعالیت سپاه و کمک مردم، ۶۰ درصد از عملیات های ترور و ۸۲ درصد از عملیات های تخریبی و انفجارهای انجام شده به دست هواداران گروهک های تروریستی در گیلان و مازندران، کاهش یافته است و عده ای از اعضا و طرف داران گروهک ها در جنگل های اطراف گرگان، آمل، هشتپر و طوالش دستگیر شده اند.

۵ رادیو ایران وابسته به گروه های سلطنت طلب که تا به حال از عملیات های نظامی افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) حمایت می کرد و آنها را فداکاری های جوانان ایران می خواند، پس از روشن شدن شکست روش های مسلحانه سازمان، زبان به نقد گشوده، سازمان را متهم کرد که برای کسب قدرت از شور انقلابی و بی تجربگی جوانان سوءاستفاده کرده است.

۶ رئیس جمهور در پیامی به مردم ایران، امنیت، اقتصاد و جنگ را سه موضوع مهم داخلی کشور خواند و بر بازشکافی این مشکلات در ابعاد اجتماعی، فرهنگی و نظامی، حل مشکلات با کار و فعالیت مستمر، امیدبخشی به جامعه، همکاری مردم با دولت برای حل این مشکلات، برخورد با گروه هایی که به دنبال ایجاد تشنج هستند و... تأکید کرد.

۷ آقای هاشمی رفسنجانی در نطق پیش از دستور، مانور نیروهای واکنش سریع امریکا در منطقه را مقابله با انقلاب اسلامی خواند و این گونه اقدامات امریکا را بی نتیجه دانست. وی همچنین به نمایندگان حزب سوسیال - دمکرات آلمان غربی که در بیانیه ای به رفتار جمهوری اسلامی با گروه های مسلح غیرقانونی اعتراض کرده بودند پیشنهاد داد که با مشابه سازی فرضی وضعیت موجود ایران در آلمان، موضعی منصفانه اتخاذ کنند.

۸ آقای هاشمی رفسنجانی در همایش بنیاد شهید سخنانی ایراد کرد. مهم ترین محورهای سخنان وی در این همایش عبارت بود از: تأکید بر مشورت در انجام دادن امور، اشاره به نیاز طبیعی جامعه به تشکیل نهادی با عنوان بنیاد شهید، ایجاد اعتماد متقابل بین مردم و مسئولان، عواقب از بین رفتن اعتماد در جامعه و...

۹ در دیدار وزیر صنایع و معادن عراق با وزیر دارایی برزیل درباره گسترش روابط و همکاری های صنعتی و تجاری دو کشور، آخرین تحولات جنگ عراق با ایران و تصمیم عراق بر ادامه اجرای برنامه های عمرانی باوجود جنگ صحبت شد.

۱۰ سخنگوی روحانیت مجاهد عراق وضع روحی و جسمی رانده شدگان عراقی را ناراحت کننده خواند و یادآور شد که ۱۲ هزار جوان و ۵ هزار کودک به جرم مخالفت با رژیم بعث زندانی هستند و حدود ۳۵ هزار نظامی عراقی از ارتش گریخته اند که عده زیادی از آنها به مجاهدین عراقی پیوسته اند.

ص: ۱۱۲۴

۱ دو کارگروه عملیاتی که در سپاه و ارتش به منظور طرح ریزی عملیات برای آزادسازی منطقه و شهر بستان تشکیل شده بودند، طرح های خود را ارائه دادند. محور اصلی در طرح سپاه، تک احاطه ای از تپه های رملی شمال بستان و غرب و شمال غرب تپه های الله اکبر بود، در طرح ارتش هم تک جبهه ای از روی جاده سوسنگرد - بستان، به عنوان تلاش اصلی در نظر گرفته شده بود.

۲ سقوط یک هواپیمای اف ۱۴ ایران در یک نبرد هوایی در منطقه عمومی اهواز؛ حمله هوایی جنگنده های عراقی به سوسنگرد و تخریب ۱۵ منزل مسکونی؛ بمباران ناکام تأسیسات پتروشیمی بندر امام خمینی؛ حمله توپخانه ای عراق به شهر اهواز.

۳ فرمانده سپاه پاسداران آبادان در نامه ای به فرماندهی منطقه ۸ سپاه، با اشاره به افزایش حجم بمباران این شهر بعد از درهم شکستن حصر آبادان، خواستار تقویت پدافند هوایی این شهر شد.

۴ انتشار فهرستی از هدایای مردم اقصی نقاط کشور به منظور کمک به جبهه های جنگ و اهالی مناطق جنگ زده در روزنامه کیهان.

۵ در اقدامات عوامل گروه های مسلح برانداز در منطقه سردشت، یک نفر از نیروهای خودی شهید و یک تن زخمی شد و ۳ تن از مهاجمان نیز کشته شدند؛ در محور بوکان؛ بر اثر برخورد یک خودرو ارتش با مین یک نفر زخمی شد؛ رادیو صدای کردستان اعلام کرد نیروهای حزب دمکرات کردستان محل اسکان نیروهای سپاه و حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها) در اشنویه را هدف آتش قرار دادند و تلفات سنگینی به آن محل و ساکنانش وارد کردند؛ در چند روز گذشته، ۱۵ نفر از وابستگان به گروه کومه له و حزب دمکرات کردستان در درگیری های اشنویه کشته شده اند؛ در عملیات های نیروهای سپاه در منطقه ریجاب و محورهای سقز - دیواندره و جلدیان - پسوه، عده ای از افراد گروه های مسلح کشته، زخمی و دستگیر شدند.

۶ منابع اطلاعاتی شهربانی کرمانشاه از توافق گروه های مسلح غیرقانونی درباره درخواست کمک از سازمان مجاهدین خلق (منافقین) برای اجرای عملیات و همچنین انجام دادن اقداماتی به منظور تصرف شهرهای کامیاران، سنندج و سقز، خبر دادند؛ لشکر ۲۸ کردستان اعلام کرد که عده ای از نظامیان رژیم سابق در شهر بیاره عراق به نیروهای حزب رزگاری و گروه کومه له آموزش می دهند.

۷ ریش سفیدان روستاهای محور مهاباد - میاندوآب با مراجعه به مسئولان سپاه پایگاه امیرآباد، خواستار اعلام دوباره عفو عمومی شدند.

۸ در یک درگیری مسلحانه بین نیروهای خودی و یکی از گروه های برانداز در مشهد، یک نفر از افراد این گروه ها کشته شد؛ دستگیری عامل ترور مسئول بنیاد شهید بهبهان در گچساران.

۹ دادستان کل انقلاب اسلامی در مصاحبه ای مطبوعاتی، درباره علت انحلال دادگاه های زمان جنگ، تعداد زندانیان گروهک ها، دستگیری نفوذی های گروه های محارب در ارگان های دولتی و نهادهای انقلابی، شایعه اعدام زنان باردار و... توضیحاتی داد.

۱۰ دیدار مسئولان بنیاد شهید سراسر کشور و مجروحان جنگ و خانواده های شهدا با امام خمینی. مهم ترین محورهای سخنان امام در این دیدار عبارت اند از: هشدار درباره تلاش دشمن برای ایجاد اختلاف در میان مردم، تأکید بر ضرورت همبستگی آحاد ملت برای حفظ اسلام و نقش روحانیت در این زمینه، اعلام خطر درباره طرح هشت ماده ای ملک فهد و... .

ص: ۱۱۲۵

۱ آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور، با گروهی از روحانیون و اعضای نهادهای انقلابی شهر جوانرود دیدار و سخنانی ایراد کرد که اصلی ترین موضوع آن وحدت بود.

۲ سخنگوی سپاه میزان تلفات ارتش عراق را از آغاز جنگ تحمیلی تاکنون، ۳۵ هزار کشته و زخمی اعلام کرد.

۳ رئیس سابق بانک مرکزی ایران در گفت و گو با خبرگزاری رویتر، ضمن نقل برخی مطالب درباره چگونگی خریدهای نظامی از کشورهای غربی، نیاز به واردات و کاهش فروش نفت و محدودیت های اقتصادی ایران از جمله نبود امکان خریدهای اعتباری یا گرفتن وام از سایر کشورها را عاملی برای سقوط حکومت ایران دانست.

۴ مجله تایم و روزنامه آلمانی فرانکفورتر الگمانیه در مقاله هایی ایران را به استفاده از کارشناسان امنیتی شوروی و سازمان آزادی بخش فلسطین به منظور سازماندهی یک سرویس امنیتی و مقابله با مخالفان نظام متهم کردند.

۵ وزیر نفت لبنان در بازگشت از بغداد اعلام کرد که برای ازسرگیری انتقال نفت خام عراق به پالایشگاه شهر طرابلس در شمال لبنان قراردادی منعقد کرده است.

ضمیمه اول گزارش ۴۸۵: جزئیات برآورد اطلاعاتی گروه کارشناسی قرارگاه مقدم نیروی زمینی ارتش درباره طرح عملیاتی کربلای ۱.

ضمیمه دوم گزارش ۴۸۵: سیر انتخاب منطقه عملیاتی طریق القدس.

ضمیمه گزارش ۴۸۸: گزارش روزنامه کیهان از کمک های مردمی به جبهه های جنگ و مناطق جنگ زده.

ضمیمه گزارش ۴۹۴: مقاله روزنامه کیهان درخصوص طرح صلح فهد.

گزارش روزشمار ۲۶/۸/۱۳۶۰

۶ بر اثر گلوله باران شهرهای آبادان، دزفول و اهواز خسارت هایی به بار آمد؛ در حریم هوایی اهواز یک فروند جنگنده عراقی با آتش جنگنده های ایران سرنگون شد؛ در سردشت، ۸ عراقی خود را تسلیم نیروهای ایران کردند.

۷ یک منبع اطلاعاتی اعلام کرد کشور عربستان سعودی روزانه ۳۰۰ تا ۴۰۰ کامیون اسلحه، مهمات و لوازم پشتیبانی به کشور عراق ارسال می کند.

۸ معارضین عراق با حمله به شهر سیدصادق در سلیمانیه، به مدت ۵/۲ ساعت، کنترل این شهر را به دست گرفتند و سپس آنجا را ترک کردند. نیروهای مزبور در جاده سیدصادق - پنجوین، با متوقف کردن یک مینی بوس، ۳ نظامی عراقی را به گروگان گرفتند و در غرب حلبچه با حمله به چند پاسگاه عراقی خسارت های فراوانی به آنها وارد ساختند.

۹ در اقدامات وابستگان به گروه های مسلح غیرقانونی در شهرهای مهاباد، بوکان و دیواندره، ۳ نفر از نیروهای سپاه زخمی و

یک راننده نفت کش کشته شد و از افراد ضدانقلاب نیز ۶ نفر کشته، ۳ تن زخمی و ۷ نفر دستگیر شدند.

۱۰ نیروهای سپاه مستقر در استان های کردستان و آذربایجان غربی، در چند عملیات پاک سازی در مناطق مختلف این استان ها، ۲ نفر از وابستگان به گروه های مسلح غیرقانونی را کشته و ۶ نفر را دستگیر کردند؛ در مریوان و دیواندره در ۲ روز گذشته، ۱۳ نفر از وابستگان به گروه های ضدانقلاب خود را به نیروهای سپاه تسلیم کردند.

ص: ۱۱۲۶

۱ عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای بندرانزلی، بروجرد، ارومیه و تهران، دست به تحرکاتی از قبیل ترور، بمب گذاری و... زدند که با اقدام به موقع نیروهای امنیتی، تعدادی از آنها دستگیر و ۲ نفرشان نیز کشته شدند؛ در خرم آباد ۱۵ نفر از افراد سازمان چریک های فدایی خلق دستگیر شدند.

۲ مجله فرانسوی لیبراسیون در مقاله ای تبلیغاتی به بررسی روابط حزب دمکرات کردستان با شورای ملی مقاومت و سازمان مجاهدین خلق پرداخت.

۳ به دنبال پیاده شدن نیروهای نظامی امریکا در ۴ کشور مصر، سودان، سومالی و عمان و آغاز مانور "ستاره درخشان" در منطقه، رئیس جمهور در سخنانی در جمع عده ای از سفیران و کارداران کشورهای اسلامی، این مانور را پشتوانه طرح هشت ماده ای فهد خواند و درباره خطرهای آن برای کشورهای منطقه هشدار داد. همچنین آیت الله خامنه ای، هدف اصلی طرح فهد را تحکیم پایه های رژیم اشغالگر قدس، قربانی کردن فلسطین و مبارزه با اسلام دانست.

۴ دکتر حسن حبیبی، عضو ستاد انقلاب فرهنگی، پس از ملاقات با امام، در مصاحبه ای اعلام کرد که تمامی رشته های تحصیلی دانشگاه ها ظرف یکی دو ماه آینده به تدریج شروع به فعالیت می کنند و سعی خواهد شد ظرف یک تا یک سال و نیم آینده دانشگاه ها به طور کلی باز شوند.

گزارش روزشمار ۲۷/۸/۱۳۶۰

۵ در بمباران محور ماهشهر، جزیره مینو، آبادان، حمیدیه، سوسنگرد و تپه های الله اکبر، ۵ نفر شهید و بیش از ۱۳ نفر مجروح شدند، ۲ مدرسه و تعداد زیادی واحد مسکونی تخریب شد.

۶ شانزدهمین گروه داوطلب از نیروهای شهربانی عازم جبهه های جنگ شدند؛ اصناف طلا و جواهرفروشان و چینی و بلورفروشان، ۲۴ جیب آمبولانس را برای کمک به جبهه های جنگ اهدا کردند.

۷ تشکیل جلسه در دفتر رئیس جمهور برای رسیدگی به اختلافات داخلی ارتش، با حضور حاج سید احمد خمینی، آقای هاشمی رفسنجانی، فرماندهان ارتش و مسئولان سیاسی - ایدئولوژیک ارتش، انجمن های اسلامی، رئیس ستاد ارتش و وزیر دفاع.

۸ بر اثر اقدامات و حملات افراد مسلح غیرقانونی و عملیات های متقابل نیروهای خودی در مناطق کامیاران، سقز، سردشت، مهاباد، سنندج، ماکو و ارومیه، ضمن پاک سازی ۶ روستا از وجود اشرار، ۱۴ نفر از نیروهای مسلح غیرقانونی کشته و زخمی شدند و یک نفر خود را تسلیم کرد و از نیروهای خودی و مردم عادی نیز ۲۶ نفر شهید یا مجروح شدند و یک نفر به گروگان گرفته شد.

۹ شانزده نفر از وابستگان به گروه های مسلح غیرقانونی در منطقه دالاهو با تحویل چندین قبضه سلاح به نیروهای دولتی پناهنده شدند؛ فرمانده سپاه ریجاب: تاکنون هزار نفر از اهالی منطقه قلخانی و گوران به سپاه پناهنده شده اند.

۱۰ مصاحبه مطبوعاتی معاون استانداری آذربایجان غربی درباره خدمات ارائه شده به مناطق آزاد شده استان، مراحل مختلف پیشرفت کارهای عمرانی و بهداشتی، وضعیت امنیتی استان، اقدامات گروه های مسلح غیرقانونی و دستگیری حدود ۲۰۰ تن از ضدانقلابیون در مهاباد و سایر نقاط.

۱۱ در چند عملیات تروریستی وابستگان به گروه های مسلح برانداز، در شهرهای دورود، تهران، مشهد، ارومیه و رشت، ۲ نفر از مردم عادی شهید و ۴ تن زخمی شدند و یکی از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) نیز دستگیر شد.

۱۲ آقای هاشمی رفسنجانی در مصاحبه ای درباره شرایط ایران برای برقراری صلح با دولت عراق، تجدید سازمان ارتش جمهوری اسلامی و مفهوم صدور انقلاب و سوءبرداشت هایی که از این واژه شده است، مطالبی را بیان کرد.

ص: ۱۱۲۷

۱ نخست وزیر در دیدار با امام خمینی از وضعیت سیاسی و اقتصادی کشور و مطالبی از قبیل تصمیمات شورای عالی اقتصاد، امنیت اقتصادی، قانون گزایی در مصادره اموال و ادامه کار ستاد بسیج اقتصادی سخن گفت.

۲ آیت الله منتظری در حکمی حجت الاسلام سیدحسن طاهری خرم آبادی را جهت نظارت بر مصوبات شورای مرکزی سپاه و جریان فکری، سیاسی و امور عقیدتی این نهاد انتخاب کرد.

گزارش روزشمار ۲۸/۸/۱۳۶۰

۳ جنگنده های عراقی امروز هم شهر آبادان را بمباران کردند و در پی آن امام جمعه آبادان در تماسی با نماینده امام در شورای عالی دفاع به این وضعیت و نبود دفاع مؤثر در برابر بمباران هرروزه شهر اعتراض کرد.

۴ به گزارش منابع اطلاعاتی ژاندارمری ایران، ارتش عراق قصد دارد با راه اندازی یگان های جیش الشعبی، ضمن تقویت توان خود، برای فرار نیروهای رسمی خود از ارتش راه حلی اتخاذ کند؛ پناهندگی ۶ عراقی به ایران در مرز سردشت.

۵ حمله معارضین عراقی به یک پایگاه ارتش و اردوگاه تأسیسات در منطقه سیروان و زمقی.

۶ در عملیات های وابستگان گروه های مسلح غیرقانونی در محورهای مریوان، قروه و سنندج، ۶ نفر از نیروهای خودی شهید و ۵ نفر نیز به گروگان گرفته شدند؛ از سوی دیگر، در عملیات نیروهای خودی در حوالی دیواندره، ۳ روستا پاک سازی شد و ۱۰ نفر از نیروهای ضدانقلاب کشته، ۷ تن زخمی و ۲ نفر دستگیر شدند، یک نفر از نیروهای خودی نیز شهید و ۴ تن مجروح شدند.

۷ در عملیات های گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و گروه های برانداز در شهرهای تهران و قزوین، یک کارمند بانک شهید و یک پاسدار زخمی شد؛ انفجار بمب دست ساز در رودسر تلفاتی در پی نداشت.

۸ در نتیجه اقدامات نیروهای خودی در شهرهای تهران، بندرعباس و نیشابور، ۳ خانه تیمی کشف و ۲۱ نفر از وابستگان به سازمان های مجاهدین خلق و چریک های فدایی خلق دستگیر و ۲ تن از آنان نیز کشته شدند.

۹ رئیس کل بانک مرکزی: امروز اولین دادخواست ایران علیه ایالات متحده، در خصوص بیانیه الجزایر تسلیم دادگاه لاهه شد. در این دادخواست دریافت ۱۲ میلیارد دلار در رابطه با معامله اسلحه بین رژیم سابق ایران و امریکا مطرح شده است؛ وزارت خارجه امریکا از طرح دعاوی ۳ هزار طرف حقیقی و حقوقی امریکایی علیه ایران به دادگاه بین المللی لاهه خبر داد.

۱۰ نخست وزیر ترکیه در دیدار با وزیر بهداری ایران، خواستار پایان جنگ ایران و عراق شد و گفت کشورش در پی راه حل های مسالمت آمیز برای پایان این جنگ است.

۱۱ بنیان گذار حزب سوسیالیست بعث، ایران را نژادپرست خواند و جنگ عراق و ایران را موجب تحکیم مبانی قومی عراق اعلام کرد. دبیرکل حزب اتحادیه ملی نیروهای خلق مغرب نیز تلاش هایی که با هدف محدود کردن اندیشه عربی و ایجاد

اختلاف در میان اعراب انجام می شود را محکوم به شکست خواند.

گزارش روزشمار ۲۹/۸/۱۳۶۰

۱۲ پس از پذیرش دیدگاه فرماندهان سپاه درباره طرح مانور عملیات طریق القدس و توافق فرماندهان درزمینه روز اجرای عملیات، امروز فرمانده کل سپاه، قائم مقام و مسئول عملیات سپاه با نماینده امام در شورای عالی دفاع دیدار و درباره جزئیات عملیات و برنامه های آینده جنگ گفت و گو کردند.

هم زمان با راه پیمایی مردم اهواز در مخالفت با طرح هشت ماده ای فهد، ارتش عراق شهرهای اهواز و

ص: ۱۱۲۸

۱ آبادان را گلوله باران کرد که خوشبختانه تلفات جانی در پی نداشت.

۲ کشف پیکر بی سر ۳ تن از نیروهای طرف دار انقلاب اسلامی در محور میاندوآب - مهاباد؛ رپوده شدن ۳ تن از سربازان ارتش به دست گروه های مسلح غیرقانونی؛ برخورد خودرو سپاه با مین در جنوب غربی نوسود؛ در منطقه سردشت، در درگیری بین نیروهای خودی و وابستگان به حزب دمکرات ۴ تن از معارضان کشته شدند؛ نیروهای خودی توانستند یک بالگرد هوانیروز را که هنگام آمادرسانی در محور سردشت - بانه بر اثر اصابت گلوله آسیب دیده بود، از منطقه پرخطر به مکانی امن منتقل کنند.

۳ حجت الاسلام خلیلی، از مدرسین حوزه علمیه اصفهان، در شهر کرمان مورد سوءقصد قرار گرفت و به شهادت رسید.

۴ در پی موضع گیری امام خمینی درباره طرح هشت ماده ای فهد و با پیشنهاد آیت الله منتظری مردم در شهرهای مختلف کشور برای محکوم کردن این طرح اقدام به برپایی راه پیمایی کردند. گزارش خبرگزاری پارس از راه پیمایی مردم تهران.

۵ حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی در خطبه های نماز جمعه ضمن تأکید بر اهمیت تثبیت جمهوری اسلامی و لزوم کسب اعتماد عمومی و ایجاد اعتماد در سرمایه گذاران اقتصادی با توجه به عملکرد دشمنان در تحمیل جنگ و تلاش برای ایجاد جنگ داخلی به منظور جلوگیری از تثبیت نظام، به برخی دوستان انقلاب برای پرهیز از تندروی توصیه هایی کرد.

۶ روزنامه لبنانی النهار از احتمال از سرگیری فعالیت های دولت الجزایر برای میانجیگری بین ایران و عراق خبر داد.

۷ برخی تحلیل گران خارجی اخیراً برای فرار از قبول واقعیت توانمندی و قدرت مسئولان و مردم ایران در حفظ نظام و پیشبرد کشور با وجود شرایط پیچیده دوران جنگ، با دستاویز قراردادن حزب توده در تحلیل هایشان مطالبی را بیان می کنند که نشان دهنده درک غلط آنها از انقلاب اسلامی است. در پی ادعای مجله امریکایی تایمز در خصوص وجود افراد وابسته به حزب توده در ارکان کشور و تأثیر آن در کشورداری، امروز روزنامه جنگ چاپ پاکستان و روزنامه فیگارو چاپ پاریس، از قدرت افسانه ای حزب توده در مناسبات اداری ایران سخن گفتند.

۸ سفیر عراق در یونان، از عقد ۶ قرارداد اقتصادی کشور متبوعش با دولت سوسیالیست یونان خبر داد.

گزارش روزشمار ۳۰/۸/۱۳۶۰

۹ سرهنگ علی صیاد شیرازی، فرمانده نیروی زمینی ارتش، پس از مطالعه برآورد قرارگاه مقدم نیروی زمینی ارتش در جنوب از وضعیت طرح کربلای ۱ برای اجرای عملیات در منطقه بستان، با وجود جمع بندی و اظهار نظر منفی افسران ستادی تهیه کننده برآورد، نظر مثبت خود را درباره عملیات در این منطقه اعلام کرد.

۱۰ واحد عملیات سپاه سوسنگرد با ارسال نامه ای به ستاد عملیات جنوب سپاه، از کمبود ضروری ترین اقلام تسلیحاتی در این شهر گلایه کرد.

۱۱ ستاد عملیات سپاه دزفول اعلام کرد: «طبق اطلاع به دست آمده از وزارت دفاع عراق از یکی از منابع موثق، آمار کشته ها، زخمی ها و فراری های ارتش عراق از ابتدای شروع جنگ تاکنون جمعاً ۱۲۰,۰۰۰ نفر می باشد که از این عده حدود ۱۵۰۰۰ نفر فراری می باشند.»

کشف پیکر ۳ تن از گروگان های حزب دمکرات در محور سنندج - کرمانشاه؛ در حمله عناصر مسلح

ص: ۱۱۲۹

۱ غیرقانونی به پایگاه نیروهای خودی در محور سقز - دیواندره، یک تن زخمی شد؛ سرقت یک تانکر سوخت در محور میان‌دوآب - مهاباد.

۲ در تصرف یک خانه تیمی در بندرعباس، ۲ تن از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) کشته شدند و یک تن زخمی شد؛ افراد مسلح غیرقانونی یک گاوداری را در حومه کرج، به آتش کشیدند؛ یک عنصر فعال سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در بابلس خود را به نیروهای سپاه معرفی و از اقدامات گذشته اش اظهار ندامت کرد.

۳ خبرگزاری فرانسه: «طی درگیری میان دانشجویان موافق و مخالف ایران در خوابگاه دانشگاهی در پاریس، ۲ تن از دانشجویان موافق [امام] خمینی به دست دانشجویان مخالف رژیم اسلامی ایران مجروح شدند.»

۴ دادستان کل انقلاب اسلامی مطالبی درباره دستگیری های اخیر افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی، برگزاری دوره های آموزشی در زندان ها برای افراد دستگیر شده و نقش خانواده در جلوگیری از پیوستن جوانان و نوجوانان به این گروه ها بیان کرد.

۵ در جلسه شورای عالی دفاع که به ریاست رئیس جمهور و با حضور جمعی از مقامات کشوری و لشکری برگزار شد، درباره اوضاع کلی جبهه های جنگ، وضعیت نیروهای خودی و طرح های عملیاتی گفت و گو شد. آیت الله خامنه ای در پایان این جلسه در مصاحبه ای گفت: مانور ستاره درخشان و جنگ تحمیلی علیه ایران از این جهت باهم در ارتباط اند که مربوط به سلطه جهانی هستند و جنگ عراق علیه ایران بیش از آنکه ابتکار رژیم عراق باشد، متکی به سیاست های جهانی ابرقدرت ها بود. ایشان همچنین درباره خرید سلاح های نظامی رژیم گذشته از کشورهای خارجی، به ویژه امریکا، که هنوز به ایران تحویل داده نشده است نیز مطالبی بیان کرد.

۶ در پی تظاهرات گسترده مردم ایران علیه طرح هشت ماده ای فهد، سخنگوی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در یک موضع گیری منفعلانه گفت: منظور رژیم از برگزاری تظاهرات روز گذشته، سرپوش نهادن بر معاملات بزرگ تسلیحاتی با اسرائیل (!)، نجات اعتبار از دست رفته شان در منطقه و گشودن راه برای حمله بیشتر به سازمان آزادی بخش فلسطین بود.

گزارش روزشمار ۱/۹/۱۳۶۰

۷ پس از مذاکرات متعدد فرماندهان سپاه و ارتش، سازمان رزم طرح عملیاتی کربلا ۱ برای آزادسازی بستان تعیین شد. براساس این طرح، ارتش با ۳ تیپ و ۸ گردان توپخانه و سپاه پاسداران با ۵ تیپ وارد عمل می شوند. همچنین مقرر شد نیروی هوایی و هوانیروز ارتش از نیروهای پیاده و زرهی شرکت کننده در حد امکان پشتیبانی کنند.

۸ براثر پرتاب ۵ گلوله توپ به شهر دزفول، ۷ تن از اهالی شهر شهید و ۶ تن زخمی شدند.

۹ در پی اقدام شورای عالی دفاع در واگذاری امور ستاد جنگ های نامنظم به سپاه پاسداران، روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه اعلام کرد که باتوجه به تعطیل شدن بخش جذب نیروی این ستاد، آن دسته از داوطلبان اعزام به جبهه ها که از طریق ستاد

جنگ های نامنظم به جبهه ها اعزام می شدند، برای ثبت نام به پایگاه های بسیج مراجعه کنند.

تلویزیون بصره اعلام کرد که اعضای جبهه آزادی بخش اهواز در نامه ای به دبیرکل اتحادیه عرب درخواست کرده اند که سران کشورهای عرب در اجلاس خود در فاس به موضوع اشغال اراضی عربی

ص: ۱۱۳۰

۱ (اهواز)، از سوی حکام ایرانی رسیدگی کنند. این جبهه در نامه دیگری به وزیران خارجه کشورهای عربی، درباره اوضاع به اصطلاح نابسامان و موضوع حقوق اعراب اهواز و اشغال اراضی این منطقه هشدار داد و خواستار توجه بیشتر به این موضوعات شد.

۲ در درگیری میان افراد حزب دمکرات و نیروهای خودی در روستایی در شمال مهاباد، ۳۷ نفر از اعضای این حزب کشته، عده ای زخمی و ۱۷ تن دستگیر شدند و بقیه آنان نیز به ناچار عقب نشینی کردند. از نیروهای خودی نیز ۶ تن شهید و ۲ تن زخمی شدند؛ نیروهای سپاه با همراهی نیروهای محلی ۲ عملیات پاک سازی در جنوب شرقی سروآباد و تعدادی از روستاهای توابع میاندوآب، بوکان، سلماس و ماکو انجام دادند که در نتیجه آن، مناطقی وسیع و روستاهای زیادی به تصرف نیروهای خودی درآمد، ۲۰ نفر از افراد حزب دمکرات و گروه های رزگاری خود را تسلیم کردند و تعداد زیادی از نیروهای مسلح غیرقانونی کشته شدند؛ یکی از افراد وابسته به کومه له در شرق سقز با معرفی خود به نیروهای ژاندارمری و تحویل یک قبضه اسلحه درخواست امان کرد.

۳ افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در محور میاندوآب (شمال شرقی مهاباد) و دیواندره حملاتی علیه نیروهای خودی انجام دادند. در این حملات ۲ تن از مهاجمان کشته، ۳ تن زخمی و تعدادی دستگیر شدند. این افراد در محور بانه نیز یک کامیون شهرداری را ربودند.

۴ فرماندار سردشت در گفت و گو با خبرگزاری پارس، درباره مشکلاتی که گروه های مسلح غیرقانونی برای فراهم شدن مایحتاج مردم سردشت و اطراف به وجود آورده اند و چگونگی تهیه این اقلام توسط مردم و رواج گرانی مطالبی بیان کرد.

۵ در ۶ عملیات گروه های ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای تهران، مشهد و انزلی، ۶ نفر شهید و ۶ تن زخمی شدند.

۶ در پی شناسایی و تصرف ۵ خانه تیمی در شیراز، ۱۸ نفر از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دستگیر شدند و از این خانه ها، تعداد زیادی بمب، سلاح های جنگی و اسناد درون گروهی به دست آمد.

۷ روابط عمومی سپاه پاسداران بجنورد اعلام کرد که سپاه این شهر در یک ماهه اخیر ۱۲ خانه تیمی را شناسایی و ۴۵ تن از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را دستگیر کرده است.

۸ ص.س از سران سازمان کمونیستی پیکار در راه آزادی طبقه کارگر در خارج از کشور، به همراه یک گروه ۶۰ نفری از دانشجویان ایرانی به بهانه دریافت ویزای ورود به ایران و در واقع با هدف اشغال کنسولگری ایران در پاریس، به زور وارد این مکان شدند. در این اقدام، ص.س مجروح شد و سایر مهاجمان نیز گریختند.

۹ فرمانده کل سپاه پاسداران امروز پس از دیدار با امام خمینی، در جمع فرماندهان مناطق ده گانه سپاه درباره برخی موضوعات مطرح شده در این دیدار، از جمله نبود یک فرماندهی قوی و پیگیری و نظارت در جبهه ها، حرکت های گروهک های مختلف و اقدامات متقابل نیروهای خودی و نیز در خصوص اوضاع عمومی جبهه ها و اهداف گروه های معارض

توضیحاتی داد.

۱۰ صدام حسین در شورای ملی این کشور حمایت خود را از گروه‌ها و سازمان‌هایی که علیه جمهوری اسلامی فعالیت می‌کنند، اعلام کرد. وی همچنین از قوی‌تر شدن وضعیت ارتش عراق به دلیل خرید جنگ‌افزارهای جدید و تقویت تسلیحاتی ارتش این کشور خبر داد و پیشنهاد ایران مبنی بر عقب‌نشینی عراق از مواضع اشغال شده به عنوان شرط شروع مذاکرات صلح را بازی سیاسی خواند.

ص: ۱۱۳۱

۱ وزیر دفاع عربستان اعلام کرد روابط عربستان سعودی با عراق و یمن در حال گسترش و عالی است و در جهت تحقق منافع و اهداف جهان عرب و خواسته های مشترک به پیش می رود.

۲ یونایتد پرس: سوریه، عراق و سازمان آزادی بخش فلسطین در نشست وزیران امور خارجه کشورهای عضو اتحادیه عرب در شهر فاس مراکش، مخالفت خود را با طرح صلح فهد و به رسمیت شناختن رژیم صهیونیستی اعلام کردند.

ضمیمه گزارش ۵۴۶: چگونگی شکل گیری طرح سلسله عملیات هایی با نام کربلای ۱ تا ۱۲.

گزارش روزشمار ۲/۹/۱۳۶۰

۳ تیپ ۹۶ جمعی لشکر ۶ عراق در نامه ای، اطلاعاتی را که این لشکر از منطقه عملیاتی سوسنگرد و بستان و یگان های عمل کننده جمهوری اسلامی ایران در آن منطقه جمع آوری کرده بود، به واحدهای تابعه خود ارسال کرد.

۴ بر اثر بمباران و گلوله باران شهرهای آبادان و سوسنگرد، ۲ نفر شهید و ۳ تن زخمی شدند و تعداد زیادی منزل مسکونی ویران شد؛ ارتش جمهوری اسلامی ایران سقوط یک فروند میگ عراقی را در غرب سوسنگرد در جبهه دهلاویه تأیید کرد.

۵ در ادامه کمک های کشورهای عربی به عراق، امروز یک کشتی باری روسی حامل ادوات جنگی که مقصد آن عراق است، در بندر الشعیه کویت پهلو گرفت.

۶ در آستانه عملیات طریق القدس و به منظور تقویت یگان های سپاه، به ویژه تیپ عاشورا، امروز ۵۰۰ نفر از داوطلبان بسیجی استان زنجان عازم جبهه های جنگ شدند.

۷ نیروهای خودی در عملیاتی در غرب بوکان، روستای داربسر را که یکی از مقرهای حزب دمکرات بود، به تصرف درآوردند. در این عملیات ۱۱ نفر از وابستگان به گروه های مسلح غیرقانونی کشته، ۱۵ نفر دستگیر و عده ای زخمی شدند و از افراد خودی نیز یک تن زخمی شد. علاوه بر این، تعداد زیادی سلاح و چندین وسیله نقلیه نیز به دست نیروهای خودی افتاد.

۸ بر اثر مین گذاری افراد ضد انقلاب در محور مریوان - چناره و نیز در اطراف پاسگاه میرشکاری دیواندره، ۳ سرباز ژاندارمری شهید و ۳ تن دیگر زخمی شدند.

۹ گزارش روزنامه اطلاعات از نتایج اجرای طرح ایمن سازی "والفتح" به منظور استقرار کامل امنیت در مهاباد.

۱۰ گروه های ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با اجرای چند عملیات در شهرهای تهران، اصفهان و اهواز، ۲ نفر را شهید و ۳ تن را زخمی کردند، ۳ عملیات تروریستی افراد سازمان مجاهدین خلق در تهران با هوشیاری و پیش دستی نیروهای سپاه و کمیته ناکام ماند. در این حوادث ۳ تن از نیروهای سازمان کشته شدند و یک نفر نیز زخمی شد.

۱۱ در پی تصرف یک خانه تیمی در مشهد، در اوایل آبان ماه سال جاری، نیروهای خودی متوجه شدند که پدر و مادر رجوی در زیرزمین این خانه نگهداری می شوند. این در حالی است که مسعود رجوی ادعا کرده بود کارگزاران حکومت والدین پیرش را دستگیر و شکنجه کرده اند. مادر رجوی در مصاحبه ای، از بدرفتاری منافقین با وی و همسرش در آن خانه تیمی و سپس آزادشدنشان به دست پاسداران و وضعیت مطلوب زندگی فعلی شان پرده برداشت.

امام خمینی در دیدار آیت الله دستغیب و ائمه جمعه استان های فارس، بوشهر و کهگیلویه و بویراحمد با ایشان، درباره لزوم حفظ وحدت، پاسداشت وحدت روحانیت با مردم و تلاش دشمنان برای

ص: ۱۱۳۲

۱ از بین بردن این وحدت و ایجاد دو دستگی بین روحانیت و... توضیحاتی دادند.

۲ هیئت دولت پیشنهاد اختصاص مبلغ ۱۲۵ میلیارد ریال از اعتبارات صرفه جویی شده به جبهه های جنگ را تصویب کرد.

۳ کاردار سفارت ایران در رم از مذاکرات ایران و ایتالیا برای از سرگیری فروش نفت به آن کشور خبر داد و افزود که پرداخت در این معامله لزوماً به صورت دلار نخواهد بود.

۴ مجله میدل ایست اکونومیک سروی در گزارشی به نوسانات صادرات نفت ایران پرداخت.

۵ وزیر تجارت خارجی ایتالیا برای شرکت در کمیسیون همکاری مشترک ایتالیا و عراق، وارد بغداد شد. وی بر تحکیم دوستی ایتالیا با عراق، افزایش حجم مبادلات تجاری میان دو کشور و حضور ایتالیا در اجرای طرح های عمرانی جاری در عراق تأکید کرد.

۶ مجله الاسبوع العربی از اعطای وام ۷ میلیارد دلاری کویت به عراق خبر داد.

۷ خبرگزاری آلمان: کشور الجزایر فعالیت جدیدی را برای ایفای نقش میانجیگری بین ایران و عراق شروع کرده است. محافل دیپلماتیک غرب اعلام کردند که عراق موافقت خود را با نقش پیشنهادی الجزایر اعلام کرده، در حالی که ایران هنوز موضع خود را در این زمینه، آشکار نکرده است.

ضمیمه گزارش ۵۶۹: صحبت های مادر مسعود رجوی در مصاحبه با سیمای مرکز استان خراسان.

گزارش روزشمار ۳/۹/۱۳۶۰

۸ به دنبال آمادگی نیروهای ایران برای اجرای عملیات طریق القدس در محور سوسنگرد - بستان، نیروهای ارتش عراق به منظور تأخیر در اجرای عملیات آینده، به خاکریز نیروهای خودی در این محور حمله کردند، اما با هشیاری رزمندگان اسلامی، مجبور به عقب نشینی شدند.

۹ درگیری نیروهای خودی با یک گروه گشتی شناسایی دشمن در جنوب غربی شوش؛ پاک سازی ۳ منطقه در ریجاب که محل تجمع مشترک عناصر مسلح غیرقانونی و نیروهای عراقی بود.

۱۰ هواپیماهای عراقی با بمباران شهر آبادان و سوسنگرد، چندین خانه را ویران و عده ای را مجروح کردند؛ سقوط ۲ فروند جنگنده عراقی در شمال بهبهان و منطقه ماهشهر.

۱۱ دولت های عربستان، اردن، مراکش، مصر، کویت و امارات متحده عربی، به تازگی تعدادی نیرو در اختیار ارتش عراق قرار داده اند؛ پناهندگی ۲ نظامی عراقی به نیروهای سپاه در بانه و بستان؛ فرانسه قصد دارد ۳۶ فروند بمب افکن میراژ را به همراه تعدادی تکنیسین و خلبان در اختیار دولت عراق قرار دهد.

۱۲ در اقدامات گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق دیواندره و سنقر، از نیروهای خودی و مردم عادی ۲ تن شهید، یک تن زخمی و یک نفر ربوده شد؛ افراد کومه له اموال شرکت تعاونی روستایی در حوالی سنندج را غارت کردند؛ پاک سازی ۲ روستا در شمال ارومیه.

۱۳ پناهنده شدن ۳ تن از افراد حزب منحلہ دمکرات به نیروهای خودی در پاره؛ مسئولان این حزب با تسلیح و تجهیز حدود ۴۷۰ نفر از نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در غرب محور سنندج - کامیاران، آنها را آماده اجرای عملیات کردند.

۱۴ براثر انفجار ۲ بمب در نزدیکی در ورودی راه آهن تهران، ۳ تن شهید و ۱۸ تن مجروح شدند؛ گزارش کیهان در این باره.

نیروهای سپاه پاسداران در شهرهای قوچان، کرج و انزلی، ۱۱ خانه تیمی گروه های مسلح برانداز را

ص: ۱۱۳۳

۱ شناسایی و تصرف و ۲۱ تن از آنان را دستگیر کردند و یک نفر را به هلاکت رساندند؛ یکی از افراد چریک های فدایی خلق (اقلیت) که در زندان به سر می برد، بر اثر خودکشی فوت کرد.

۲ امام خمینی در دیدار جمعی از اقشار مختلف مردم با ایشان ضمن اشاره به وجود امدادهای غیبی در تحولات اخیر ایران و معرفی پیامبران الهی به عنوان الگوی مقاومت در برابر ظالمان، بر رسیدگی به امور مستضعفین تأکید کردند.

۳ وزیر بازرگانی در مصاحبه ای مطبوعاتی درباره نظر امام در خصوص لایحه تجارت خارجی، اقدامات دولت برای فراهم شدن امکان خرید از کشورهای خارجی و تأمین اعتبارات لازم در این زمینه و همچنین تلاش های انجام شده در بار توزیع تیر آهن و برنج مطالبی را بیان کرد.

۴ دادستان داسرای امور صنفی و رئیس دادگاه امور صنفی در مصاحبه ای ضمن پرداختن به عوامل گرانی و راه حل مبارزه با گران فروشی به تشریح فعالیت های این نهاد پرداخت.

۵ حمله موشکی افراد وابسته به عراق به منزل علامه محمدحسین فضل الله، از علمای برجسته جنوب لبنان و از طرف داران انقلاب اسلامی. در این حمله یکی از محافظان وی به شهادت رسید.

گزارش روزشمار ۴/۹/۱۳۶۰

۶ جنگنده های عراقی، شهرهای سوسنگرد و آبادان را بمباران کردند؛ سقوط یک هواپیمای عراقی در حوالی اهواز.

۷ در عملیات نفوذی نیروهای سپاه مریوان در خاک عراق، ۱۵ تن از نیروهای عراقی کشته و ۱۸ نفر زخمی شدند؛ درخواست پناهندگی ۵ عراقی در مریوان؛ معارضین عراقی در منطقه حلبچه ۳ تن از نیروهای نظامی عراق را به هلاکت رساندند.

۸ ارسال کمک های مردمی شهرهای بروجرد و تهران به مناطق جنگی.

۹ عناصر حزب دمکرات کردستان ایران ۲ نفر را در غرب سنقر ربودند و به شهادت رساندند؛ افراد ضد انقلاب پایگاه های سپاه را در محورهای سردشت، ارومیه و مراغه زیر آتش قرار دادند؛ پاک سازی ۲ روستا در شمال پاوه و کشته شدن ۳ نفر از وابستگان به گروه های مسلح غیرقانونی.

۱۰ در ۲ عملیات تروریستی، یک درگیری مسلحانه و یک مین گذاری در شهرهای ارومیه و تهران، ۵ نفر شهید و ۲ تن زخمی شدند.

۱۱ تصرف ۲ خانه تیمی در شهرهای تهران و نیشابور.

۱۲ به حکم دادگاه انقلاب لنگرود، ۱۲ نفر از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به دلیل ابراز ندامت از اعمال خود عفو شدند؛ دادستان انقلاب اسلامی شیراز: ۸۰ درصد از طرح ها و عملیات های گروه های مسلح غیرقانونی در شیراز

خنثی شده است.

۱۳ امام خمینی در سالروز تشکیل بسیج در پیامی خطاب به بسیجیان، مسئولان و سایر اقشار ملت ایران، به برکات این نهاد و عملکرد آن در دفاع از انقلاب، اجر معنوی خدمت در بسیج و حراست از اسلام و دستاوردهای انقلاب اسلامی اشاره کردند.

۱۴ عباس دوزدوزانی فرمانده سابق سپاه پاسداران و محمدتقی بشارتی، نماینده مجلس، درباره نقش اساسی بسیج در انقلاب و کشور، نابسامانی های اولیه این نهاد، سیر قانونی ادغام بسیج در تشکیلات سپاه و لزوم این امر مطالبی بیان کردند.

ص: ۱۱۳۴

۱ رئیس کل بانک مرکزی ایران در مصاحبه ای درباره اولین دادخواست طلب های ایران از محل خرید تسلیحات دریافت نشده از امریکا، اقدامات غیرقانونی این کشور برای کارشکنی در امر رسیدگی قانونی به دعاوی مطرح شده در دادگاه لاهه و سایر اختلافات ایران و امریکا توضیح داد.

۲ نخست وزیر زلاندنو از معامله پایاپای با ایران و دریافت نفت در مقابل فروش گوشت به ایران خبر داد.

۳ یونایتدپرس: حدود ۲۰ تن از دانشجویان ایرانی مخالف رژیم آیت الله خمینی به کنسولگری ایران در میلان ایتالیا هجوم بردند و به کارکنان آن حمله کردند.

گزارش روزشمار ۵/۹/۱۳۶۰

۴ براساس مباحث و آخرین شناسایی هایی که از منطقه تحت اشغال نیروهای عراقی انجام شده بود، طرح مانور عملیات طریق القدس، با تغییراتی نسبت به طرح اولیه و براساس پیشنهاد سپاه برای استفاده از منطقه رملی جزابه و تصرف عقبه های دشمن، نهایی شد و مقرر گردید برای دستیابی به اهداف تعیین شده از جمله آزادسازی شهر بستان، عملیات در قالب دو تلاش اصلی و پشتیبانی در بامداد ۸/۹/۱۳۶۰ اجرا شود؛ تلاش اصلی در دو محور و با پیشروی در منطقه رملی غرب تپه های الله اکبر انجام می شد و در تلاش پشتیبانی هم یگان ها در ۳ محور به اجرای مانور جبهه ای از جنوب کرخه تا شمال رودخانه نیشان می پرداختند.

۵ در گلوله باران شهرهای دزفول و آبادان ۷ نفر شهید و ۳۲ نفر مجروح شدند و بمباران سوسنگرد تلفاتی نداشت؛ عراق برای پدافند از برخی مناطق از نیروهای ناراضی و فراری ایران استفاده می کند.

۶ در حمله معارضین عراقی به نیروهای ارتش عراق در مناطق سلیمانیه و سد دربندیخان، ۸ تن از نیروهای عراقی کشته یا زخمی و ۷ نفر به گروگان گرفته شدند و چند دستگاه خودرو نظامی عراقی منهدم شد یا خسارت دید.

۷ در درگیری میان نیروهای دولتی و گروه های ضد انقلاب و در عملیات های کمین و مین گذاری در محورهای میاندوآب، بوکان، اشنویه، سردشت، ارومیه و سلماس، ۵ تن از افراد خودی شهید و ۸ نفر زخمی شدند؛ پاک سازی چند روستا در غرب سنندج و دستگیری ۲ نفر از افراد مسلح ضدانقلاب.

۸ وابستگان به گروه های برانداز در ۲ اقدام تروریستی در شهرهای قم و پاوه یک تن را شهید و ۳ تن را زخمی کردند.

۹ کشف ۱۶ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در مشهد و نیشابور در دو هفته اخیر؛ دستگیری یک تروریست سازمان در آستارا؛ کشف و خنثی سازی ۲ بمب در تهران.

۱۰ آقای هاشمی رفسنجانی در جلسه علنی مجلس به مناسبت اولین سالگرد تأسیس بسیج، درباره رشد و گسترش سازمان بسیج، تنوع مأموریت های محول شده به این نهاد، عملکرد مثبت بسیج و... مطالبی بیان کرد.

۱۱ روزنامه فایننشال تایمز و رادیو لندن ضمن بررسی مسائل اقتصادی ایران مدعی بروز مشکلات ارزی در اقتصاد ایران شدند.

۱۲ دوازدهمین اجلاس سران کشورهای عضو اتحادیه عرب در شهر فاس مراکش با شکست طرح هشت ماده ای فهد و برخورد وزیر خارجه سوریه با پادشاه مراکش (رئیس این اجلاس) بدون هیچ نتیجه ای خاتمه یافت؛ خبرگزاری فرانسه: عربستان و مغرب بازندگان اصلی این اجلاس بودند؛ روزنامه السفیر چاپ لبنان، طرح فهد را باعث ازهم پاشیدن اجلاس سران عرب و زمینه ساز قطب گرایی در میان اعراب دانست.

ص: ۱۱۳۵

۱ اظهار نظر برخی مسئولان و سران کشورهای عرب درباره شکست اجلاس فاس: وزیر روابط خارجی لیبی از اینکه اجلاس سران فاس به جای تصمیم بر لغو کنفرانس، رسماً طرح فهد را مردود اعلام نکرده است، اظهار تأسف کرد؛ امیر کویت به تعویق افتادن این اجلاس را برای ملت عرب مفید خواند؛ امیر بحرین دلیل تعویق اجلاس مزبور را فراهم آمدن امکان مشورت کشورها با یکدیگر و اتخاذ موضعی جدید دانست.

۲ آیت الله منتظری و وزارت خارجه ایران از شکست اجلاس فاس در مراکش استقبال کردند و آن را نشانه شکست امریکا، رژیم صهیونیستی و سران مرتجع عرب و پیروزی امت اسلام و ملت فلسطین دانستند.

۳ فهد، ولیعهد عربستان سعودی، پس از بازگشت از فاس، در جلسه ای که معاون نخست وزیر عراق و وزیران خارجه دو کشور حضور داشتند با نایب رئیس شورای انقلاب عراق دیدار کرد.

۴ خبرگزاری اوپکنا از همکاری کشورهای ایتالیا، آلمان و آرژانتین در زمینه های اقتصادی، تجاری، فنی، عمرانی و پزشکی با عراق خبر داد.

ضمیمه اول گزارش ۶۰۱: دلایل انتخاب منطقه رملی غرب تپه های الله اکبر به عنوان محور اصلی عملیات طریق القدس.

ضمیمه دوم گزارش ۶۰۱: اهداف ایران از اجرای عملیات طریق القدس به نقل از سردار علایی.

گزارش روزشمار ۶/۹/۱۳۶۰

۵ نیروهای جهاد دامغان پس از سه هفته تلاش شبانه روزی موفق به احداث جاده ابوذر در مناطق صعب العبور رملی شمال بستان، در فاصله ۵ تا ۸ کیلومتری جناح شمالی دشمن شدند.

۶ در بمباران مناطق مسکونی شهر آبادان ۳ تن شهید و ۴ تن مجروح شدند و تعدادی خانه ویران شد. یک فروند میگ عراقی که قصد بمباران تأسیسات منطقه بیدبلند را داشت، با آتش پدافندی نیروهای خودی سقوط کرد.

۷ تیپ ۲۶ زرهی عراق در نامه ای به واحدهای تحت امر خود با توجه به گزارش های اطلاعات کل ارتش عراق از خط و عمق و همچنین تصمیمات نیروهای ایرانی، حمله نیروهای ایرانی را در منطقه بستان پیش بینی و دستورات و تذکرات لازم را بیان کرده است.

۸ در اقدامات افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در محوره های مریوان، دیواندره، مهاباد و میاندوآب، ۱۱ نفر از نیروهای خودی شهید، ۸ تن زخمی و ۲ نفر گروگان گرفته شدند و از عناصر معارض مسلح نیز ۱۰ تا ۱۵ نفر کشته یا زخمی شدند.

۹ فرمانده تیپ ۱۱۶ عراق به مقامات مافوق گزارش داد که نماینده حزب دمکرات کردستان ایران به رابط عراقی خود اطلاع داده که ایران تعدادی از نیروهای سپاه را از منطقه شیخ صله، خان شور و رجوی به منطقه دروله انتقال داده است. این نماینده

به طرف عراقی پیشنهاد داده است که واحدهایی از نیروی مخصوص عراق، با همکاری نیروهای حزب دمکرات برای بازپس گیری شیخ صله، خان شور و رجوی اقدام کنند. در نتیجه، تیپ ۱۱۶ عراق برای انتقال افراد حزب دمکرات به منطقه دروله یک خودرو حمل نفر به نماینده آن حزب تحویل داد.

۱۰ در اقدامات و عملیات های گروه های ضدانقلاب در شهر تهران، یکی از روستاهای ماسال در شمال کشور و ریل راه آهن اهواز - تهران، ۸ نفر به شهادت رسیدند و ۲۸ تن مجروح شدند؛ ۴ تن از فعالان سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در عملیات شناسایی و تصرف یک خانه تیمی این سازمان در تهران کشته شدند.

۱۱ رئیس جمهور در پیامی به مناسبت دومین سالگرد تشکیل بسیج مستضعفین، این نهاد را بدنه اساسی انقلاب و نظام جمهوری اسلامی نامید و در این باره به چند نکته برای توسعه سازمانی، حفاظت از بسیج، سیاست کلی بسیج در دوره های آینده و... اشاره کرد.

ص: ۱۱۳۶

۱ آقای هاشمی رفسنجانی در خطبه های نماز جمعه امروز تهران با اشاره به اقدامات نیروهای ضدانقلاب در ایجاد ناامنی و بی اعتمادی اجتماعی، به پرهیز از برخوردهای احساسی و تکیه بر قانون در این باره تأکید کرد. وی همچنین به شکست اجلاس سران کشورهای عضو اتحادیه عرب در فاس اشاره و راه حل مشکل فلسطین را همکاری کشورهای مسلمان و عرب ذکر کرد.

۲ در پی بروز مشکلات تأمین سوخت به دلیل کاهش فروش نفت و کمبود ارز از یک سو و آسیب دیدن تأسیسات زیربنایی از سوی دیگر، خبرگزاری پارس در گزارشی کوتاه به بررسی تأثیر این موضوع بر مردم خراسان پرداخته است.

۳ خبرگزاری فرانسه از توکیو به نقل از سخنگوی طرف ژاپنی اجرای پروژه پتروشیمی بندر امام خمینی، گزارش داد که ایران عزم خود را برای تکمیل ساختمان این پروژه جزم کرده، اما هنوز مسائل و مشکلات با کمپانی میتسوئی را حل نکرده است؛ گزارش آسوشیتدپرس درخصوص اعتراض شوروی به کم کاری دولت و شرکت های ژاپنی برای تکمیل پروژه پتروشیمی بندر امام خمینی، تصمیم دولت ژاپن برای کاهش خرید نفت از ایران و پاسخ مقام وزارت خارجه ژاپن به موضع گیری روسیه در برابر این کشور.

۴ گسترش روابط اقتصادی و تجاری دو کشور آلمان غربی و یونان با عراق؛ آسوشیتدپرس: یونان هواپیماهای عراقی را در خاک خود تعمیر خواهد کرد.

ضمیمه گزارش ۶۱۴: روایت جهاد استان خراسان از چگونگی ساخت جاده ابوذر در مناطق رملی شمال بستان.

گزارش روزشمار ۷/۹/۱۳۶۰

۵ در جلسه فرماندهان، زمان و رمز عملیات طریق القدس تعیین شد. با توجه به لزوم هماهنگی بین یگان های عملیاتی سپاه و ارتش، تدابیری مورد توافق قرار گرفت؛ هدف تصرف بستان، به تأمین تنگه چزابه تغییر یافت و بر تأمین ساحل شرقی هورالعظیم در غرب ابوچلاچ تأکید شد.

۶ در حمله نیروهای خودی به مواضع مشترک نیروهای عراقی و حزب دمکرات کردستان در جبهه دروله در نقطه مرزی مقابل پاوه و مواضع دشمن در منطقه توتمان، ۲۱ تن از نیروهای دشمن کشته یا زخمی و ۶ تن از نیروهای خودی زخمی یا شهید شدند و ارتفاعات سرسوران به تصرف نیروهای خودی درآمد؛ در گلوله باران روستای شیخان، ۲ تن از افراد ژاندارمری شهید و ۴ تن زخمی شدند.

۷ بر اثر بمباران منطقه عمومی آبادان و بخشی از مناطق مسکونی این شهر، ۳ نفر شهید و ۴ تن زخمی شدند و ۴۸ منزل ویران شده یا آسیب دیدند؛ تجاوز هواپیماهای عراقی به حریم هوایی آبادان و خرمشهر با پدافند هوایی نیروهای خودی ناکام ماند.

۸ در اقدامات امروز افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در منطقه دیواندره، سقز و مهاباد، ۷ تن از نیروهای خودی شهید، ۶ تن زخمی و ۴ نفر گروگان گرفته شدند.

۹ شهید یا زخمی شدن ۸ نفر در عملیات های نیروهای مسلح غیرقانونی در شهرهای تهران، سنندج و اردبیل.

۱۰ به دنبال انفجار روز گذشته در خیابان ولی عصر (عج) تهران، امروز مردم در محل حادثه گرد هم آمدند و این اقدام را محکوم کردند؛ در سراسر استان گیلان به مناسبت شهادت ۴ تن از مردم شهر ماسال در حمله روز گذشته افراد مسلح غیرقانونی، عزای عمومی اعلام شد.

۱۱ رهبر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در گفت و گوی تلفنی با خبرنگاری آسوشیتدپرس، دخالت این سازمان را در بمب گذاری روز گذشته خیابان ولی عصر (عج) تهران رد کرد و این بمب گذاری را به کارگزاران جمهوری اسلامی ایران نسبت داد.

ص: ۱۱۳۷

۱ شورای عالی دفاع به ریاست آیت الله خامنه ای تشکیل جلسه داد. آقای هاشمی رفسنجانی در پایان جلسه درباره موضوعات طرح شده در این نشست توضیحاتی داد. بشارت رسیدن خبرهای خوب از جبهه ها، تصمیم گیری برای پیگیری عودت پول هایی که رژیم گذشته برای خرید سلاح به رژیم صهیونیستی پرداخت کرده بود، علت حضور فرمانده نیروی دریایی و جانشین فرمانده نیروی هوایی در این جلسه و... محورهای اصلی صحبت های سخنگوی شورا بود.

۲ فرمانده نیروی دریایی ارتش در مصاحبه با خبرنگار روزنامه اطلاعات به سؤالات وی درباره احتمال شکل گیری یک نیروی دریایی مشترک بین کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس و علت اصرار دولت عراق برای در اختیار گرفتن جزیره بویان کویت پاسخ داد.

۳ به مناسبت هفتم آذر، روز نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران، مراسمی در ناوگان خلیج فارس و دریای عمان برگزار شد.

۴ روزنامه امریکایی وال استریت ژورنال ضمن بررسی وضعیت اقتصادی ایران و عراق با محوریت درآمد ارزی، راهکار اصلی ایران برای تأمین مخارج جنگ را صرفه جویی ارزی با توجه به محدودیت در فروش نفت و راهکار اصلی عراق را استقراض خارجی عنوان کرد.

گزارش روزشمار ۸/۹/۱۳۶۰

۵ برای اجرای عملیات طریق القدس نیروهای عمل کننده پس از پاک سازی میدان های مین و بازکردن معبر و عبور از مواضع اولیه دشمن، در ساعت ۰۰:۳۰ دقیقه بامداد، با اعلام رمز عملیات، درگیری با نیروهای عراقی را در دو محور شمال و جنوب کرخه آغاز کردند و در چند جبهه دیگر از جمله طراح و کرخه کور، برای فریب دشمن اجرای آتش شد. در مجموع، در روز اول عملیات در محور شمال کرخه، نیروها موفق به تصرف خاکریزهای اول و دوم و مواضع توپخانه و پاسگاه فرماندهی دشمن شدند و بدین ترتیب منطقه اشغال شده شمال کرخه آزاد شد و در ادامه، نیروهای عمل کننده در این محور با عبور از منطقه رملی به تنگه راهبردی چزابه رسیدند. در محور جنوب کرخه، مقاومت دشمن بیشتر بود و نیروها پس از موفقیت اولیه در شکستن خطوط دفاعی دشمن و نفوذ به عمق منطقه نتوانستند مناطق تصرف شده را حفظ کنند و تا اولین خاکریز دشمن در قبل از عملیات عقب آمدند و در حد فاصل روستاهای مگاصیص و دغاغله به پدافند پرداختند.

۶ با پیشروی نسبی نیروهای خودی در محورهای مختلف عملیات طریق القدس، امیدآوری ها برای پیروزی در عملیات افزایش یافت و فرماندهان عملیات، اخبار موفقیت ها را برای مسئولان مخابره کردند.

۷ با غروب آفتاب در روز اول عملیات طریق القدس، فرماندهان تصمیم گرفتند ادامه عملیات در روز دوم را براساس موفقیت تیپ امام حسین (ع) در محور شمالی عملیات طرح ریزی و اجرا کنند.

۸ خبرگزاری عراق با نادیده گرفتن موفقیت های ایران در جبهه بستان، از اقدام نیروهای عراق در جلوگیری از پیشروی نیروهای ایرانی، عقب نشینی ایرانیان و پیشروی نیروهای عراقی به خاک ایران سخن گفت.

۹ نیروهای مسلح غیرقانونی در منطقه چشمه سفید کامیاران به یک مقر نیروهای سپاه حمله کردند که با تحمل ۴ زخمی، مجبور به عقب نشینی شدند.

درحالی که منطقه تحت نفوذ نیروهای مسلح معارض در کردستان روزبه روز کمتر می شود و حوزه تسلط نیروهای خودی گسترش می یابد، نویسنده ایرانی مجله ساندی تایمز، در مقاله ای، مطالبی را

ص: ۱۱۳۸

۱ درباره حوادث آینده کشور بیان کرده و به ذکر موضوعاتی خلاف واقع همچون وجود صد هزار اسیر ایرانی در عراق و وجود نیروهایی به نام ذوالفقار پرداخته است. در این مقاله وضعیت مناطق شمال غرب ایران نیز به گونه ای وارونه جلوه داده شده است.

۲ در حمله افراد وابسته به گروه های مسلح برانداز در شهرهای صومعه سرا، تهران و چابکسر به مردم و نیروهای امنیتی، ۲ تن به شهادت رسیدند و ۲۰ نفر مجروح شدند.

۳ در ۲ عملیات نیروهای امنیتی در شهرهای نوشهر و کرج، ۲ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) کشف و پاک سازی شد و ۲۲ نفر از اعضای فعال سازمان دستگیر شدند.

۴ خبرگزاری فرانسه از حمله دانشجویان مخالف جمهوری اسلامی ایران به گروهی از دانشجویان طرف دار جمهوری اسلامی در دانشگاه شهر لیون فرانسه خبر داد.

۵ به مناسبت پیروزی نیروهای خودی در عملیات طریق القدس، امام خمینی در پاسخ پیام های رئیس جمهور، رئیس ستاد مشترک ارتش، فرمانده سپاه پاسداران و فرمانده نیروی زمینی ارتش، پیام تبریکی خطاب به این شخصیت ها ارسال کرد.

۶ نخست وزیر ایران در پیامی به مناسبت پیروزی نیروهای ایران در عملیات طریق القدس، این موفقیت را به مردم و رزمندگان اسلام تبریک گفت و مردم را به هشیاری و حضور در صحنه های داخلی انقلاب برای مقابله با ضدانقلاب و دشمنان توصیه کرد.

۷ در پی پیروزی رزمندگان اسلام در جبهه بستان و آزادشدن این شهر، بسیاری از مردم تهران، در یک اقدام خودجوش در خیابان ولی عصر (عج) راه پیمایی کردند و میلیون ها نفر از ایرانیان، برفراز بام ها شعار الله اکبر سردادند.

۸ فرمانده نیروی دریایی ارتش در مصاحبه ای به مناسبت سالگرد تأسیس نیروی دریایی، درباره عملکرد نیروی دریایی ایران در مقابله با نیروی دریایی عراق، چگونگی نظارت بر تنگه هرمز و امکان صدور ۳ میلیون بشکه نفت از جزیره خارک و روش های عراق در حمله به خور موسی و مبادی ورودی بندر ماهشهر مطالبی بیان کرد. وی همچنین به ارزیابی قدرت دریایی امریکا و تحولات رخ داده در حوزه راهبردی نیروی دریایی قدرت های بزرگ پرداخت.

۹ نماینده اهواز و مسئول هیئت نظارت مجلس بر اندوخته و چاپ اسکناس، امروز در سخنرانی پیش از دستور مجلس، وضعیت پولی و درآمدهای ارزی کشور را رو به بهبود خواند و بر توجه مجلس به موضوع تولید کشاورزی در کشور تأکید کرد.

۱۰ روزنامه اللواء از تعیین یک وابسته نظامی جدید برزیل در سفارت این کشور در بغداد و عقد چند قرارداد نظامی این کشور با دولت عراق خبر داد.

۱۱ هم زمان با سالگرد تشکیل دفتر کل مناطق جنگی استان خوزستان، سرپرست و مسئولان واحدهای مختلف این دفتر در تشریح فعالیت های یک سال گذشته خود، به موضوعاتی از قبیل آمار کلی مهاجران جنگی در استان خوزستان، سازماندهی

شهرک های مهاجرنشین، خدمات عرضه شده، هزینه های صرف شده برای رفاه جنگ زدگان، ایجاد شغل و... اشاره کردند.

ضمیمه گزارش ۶۳۶: موقعیت خاکریز عصایی شکل، مهندسی، امکانات استقرار یافته بر روی این خاکریز برای مقابله با نیروهای خودی و تدابیر عراق برای تأمین این خاکریز.

ص: ۱۱۳۹

۱ در پی عملیات روز گذشته طریق القدس در منطقه بستان و موفقیت نیروهای خودی در شمال و جنوب کرخه، نیروهای عراقی برای بازپس گیری مواضع ازدست رفته، اقدام به تک کردند که به دلیل مقاومت نیروهای خودی، با تحمل تلفات، مجبور به عقب نشینی شدند.

۲ ادامه عملیات طریق القدس با توجه به موفقیت تیپ های امام حسین (ع) و امام سجاد (ع)؛ دستاوردهای روز دوم عملیات: تصرف و تأمین ۲ پل منطقه ابوچلاچ و نهر رمیم و مقرر فرماندهی تیپ ۲۶ ارتش عراق با تلاش یگان های امام حسین (ع) و امام سجاد (ع)؛ پاک سازی پل سابله و آزادسازی شهر بستان پس از ۴۱۲ روز اشغال به همت نیروهای تیپ کربلا و تیپ ۲ لشکر ۱۶ زرهی؛ تسلط نیروهای خودی بر ۲۰ کیلومتر از خط مرزی ایران و عراق؛ آزادسازی ۲۵۰ کیلومترمربع از اراضی اشغال شده ایران از جمله ۷۰ روستا؛ انهدام ۲۰ تانک عراقی در حمله به چزابه.

۳ پس از گذشت دو روز از عملیات طریق القدس، فرمانده کل نیروهای مسلح عراقی در بیانیه ۵۳۸، در اقدامی تبلیغاتی، از روحیه عالی نیروهای عراقی، کشته شدن تعداد فراوانی از نیروهای ایرانی و انهدام ادوات زرهی ایران خبر داد.

۴ با تسلط نیروهای خودی بر بخش شمال کرخه و آزاد شدن این منطقه، کار تخلیه موقت ساکنان بومی روستاهای این منطقه به منظور دور کردن آنها از منطقه خطر و تأمین جانی آنها آغاز شد.

۵ افزایش اعزام نیروهای داوطلب رزمنده به جبهه های جنگ در پی انتشار اخبار پیروزی نیروهای خودی در جبهه جنوب و آزاد شدن شهر بستان.

۶ در ۲ عملیات ایذایی نیروهای خودی در مناطق دهلران و جنوب پاوه، ۷ عراقی کشته، عده ای زخمی و ۲ تن اسیر شدند؛ در گلوله باران شهرهای اهواز، اندیمشک و دزفول، ۲ تن شهید و بیش از ۴ تن زخمی شدند و چندین خانه ویران گشت.

۷ در حمله معارضین عراقی به نیروهای ارتش عراق در منطقه سیدصادق، ۴ تن از افراد سازمان امنیت کشته و ۷ نفر زخمی شدند.

۸ دستگیری یکی از افراد وابسته به نیروهای مسلح غیرقانونی در شمال غرب سلماس؛ حمله عناصر حزب دمکرات کردستان به پایگاه ژاندارمری واقع در ۱۸ کیلومتری شرق سنندج و زخمی شدن یک سرباز ژاندارمری؛ دستگیری ۳ دانش آموز به دست افراد حزب دمکرات در شمال غربی سردشت.

۹ شهید یا زخمی شدن ۵ نفر از مردم و دستگیری ۳ تن از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ۵ عملیات ترور افراد این سازمان در تهران؛ خشی سازی یک بمب قوی در صومعه سرا و تشییع پیکر ۲ تن از شهدای ترور در این شهر؛ کشف ۹ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، کشته شدن ۵ تن از افراد سازمان و زخمی و دستگیر شدن ۱۷ تن از آنان در شهرهای تهران، اصفهان و قوچان؛ محکومیت ۳ تن از افراد گروه های مسلح غیرقانونی به ۲ تا ۳ سال حبس به حکم دادسرای انقلاب

۱۰ رئیس مجلس شورای اسلامی در گفت و گویی دستاوردهای عملیات طریق القدس و حساسیت زمانی اجرای این عملیات را تشریح کرد؛ خبرگزاری یونایتدپرس بدون پرداختن به نتایج عملیات طریق القدس، در اقدامی تبلیغاتی، با استناد به منابع خبری عراقی از تلفات وارد شده به نیروهای ایرانی خبر داد.

در پی پیروزی به دست آمده در عملیات طریق القدس، روزنامه الخلیج (چاپ شارجه) از همسایگان

۱ عرب عراق و ایران خواست تا به سرعت برای خاتمه دادن به جنگ بین دو کشور اقدام کنند.

۲ نماینده ایران در سازمان ملل در سخنرانی خود در مجمع عمومی این سازمان ضمن تعریف عمومی تجاوز و انطباق آن با رفتار دولت عراق، درخصوص شایعه خرید اسلحه از رژیم صهیونیستی که به ایران نسبت داده شده است، همسویی عراق و رژیم صهیونیستی و اقدامات نژادپرستانه هر دو رژیم مطالبی بیان کرد.

۳ استانداری تهران در اطلاعیه ای از تشکیل شورای عالی اسلامی نظارت بر توزیع عادلانه کالا در استان تهران خبر داد.

۴ مجله فرآورده های صنعتی خاورمیانه در مقاله ای با عنوان "انعطاف در اقتصاد عراق" به تغییراتی که بر اثر طولانی شدن جنگ با ایران در برنامه های درازمدت اقتصادی عراق به وجود آمده است، اشاره کرد.

۵ خبرگزاری فرانسه: دولت کویت با گشایش اعتبار و پرداخت وام به کشور ترکیه برای خرید نفت از عراق، قصد دارد امکان فروش بهتر و بیشتر نفت عراق را فراهم سازد.

گزارش روزشمار ۱۰/۹/۱۳۶۰

۶ واحدهایی از نیروهای عراقی در منطقه عملیاتی طریق القدس و در محور تنگه چزابه پاتک محدودی را اجرا کردند که با مقاومت نیروهای خودی روبه رو شد و با دادن تلفات سنگین مجبور به عقب نشینی شدند.

۷ باوجود پیروزی های به دست آمده در عملیات طریق القدس و آزاد شدن بخش های زیادی از سرزمین های اشغال شده در منطقه عمومی بستان، اقدامات تبلیغی اندک و غیرفعال رسانه های خودی، دراین باره گله مندی هایی را به وجود آورد. فرمانده کل سپاه در دو نامه به فرمانده سپاه منطقه ۸، به پیگیری اقدامات تبلیغاتی در این زمینه تأکید کرد.

۸ در گلوله باران و بمباران مناطق مسکونی شهرهای اندیمشک، دزفول، آبادان و پایگاه چهارم شکاری دزفول و جاده آبادان - اهواز، تعدادی منزل ویران شد یا آسیب دید و عده ای از مردم به شهادت رسیدند و زخمی شدند.

۹ روزنامه کیهان فهرستی طولانی از انواع کمک های نقدی و غیرنقدی مردم نقاط مختلف کشور به جبهه ها را درج کرد.

۱۰ ۶ تن از نیروهای ژاندارمری که در حال عزیمت از پاسگاهی در جنوب بوکان به سقز بودند، به کمین نیروهای مسلح غیرقانونی افتادند و اسیر شدند؛ نیروهای سپاه در ۲ روز، چندین روستای اطراف شهر سلماس را پاک سازی کردند؛ با تثبیت آرامش و امنیت در شهر بوکان، مدارس این شهر با ۷۰ روز تأخیر کار خود را آغاز کردند.

۱۱ افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با انجام ۵ عملیات در تهران، یک نفر را به شهادت رساندند و ۲ نفر از مردم عادی و ۲ پاسدار را زخمی کردند. در درگیری های مزبور ۲ نفر از افراد سازمان نیز دستگیر شدند.

۱۲ حزب توده ایران و سازمان چریک های فدایی خلق شاخه اکثریت، در نخستین بیانیه مشترک خود اعلام کردند که

دشواری های انقلاب عمدتاً از دو جریان سرچشمه می گیرد: اول، توطئه همه جانبه جبهه متحد دشمنان داخلی و خارجی انقلاب و دوم، کمبوها و نارسایی های ناشی از بی تجربگی ها، تنگ نظری ها و خودمحوری های بخش مهمی از مدافعان انقلاب و مسئولان.

۱۳ اعلام توقیف نشریه پیام مردم ارگان سیاسی - تبلیغاتی حزب توده از سوی دادستانی انقلاب اسلامی مرکز.

امام خمینی در دیدار با ائمه جمعه استان یزد و هرمزگان و ائمه جمعه اهل سنت جنوب کشور، به موضوعات ذیل اشاره کرد: منحصر به فرد بودن انقلاب از لحاظ فراگیر بودن، توان غلبه بر تمامی مشکلات با توجه به حضور متعهدانه مردم و روحانیون در صحنه های مختلف، اشاره به جمع آوری اسلحه در اوایل پیروزی انقلاب توسط گروه های مختلف برای استفاده از آنها، توصیه اکید به وحدت

ص: ۱۱۴۱

۱ بین مذاهب و عموم مردم و...

۲ مهم ترین محورهای سخنان آقای هاشمی رفسنجانی در سخنرانی پیش از دستور مجلس: چگونگی اجرای عملیات طریق القدس، پیروزی های به دست آمده در جبهه بستان و مناسبت زمانی اجرای عملیات با برگزاری اجلاس کشورهای عضو اتحادیه عرب در شهر فاس.

۳ در جلسه شورای اقتصادی به ریاست نخست وزیر، درباره مسائل ذیل بحث شد. گزارش سازمان برنامه و بودجه درباره کمیته های تعیین زیر بنای اقتصادی و سازمان اقتصادی کشور، لزوم حضور نمایندگان از حوزه علمیه و جامعه مدرسین قم در کمیته ها جهت تدوین قوانین، ارائه گزارش کار هفتگی کمیته ها به شورای اقتصاد و...

۴ دادگاه انقلاب اسلامی ویژه امور صنفی، اسامی و احکام ۴۷ تن از متخلفان را که در یک ماهه اخیر به جرم های احتکار، گران فروشی، تقلب و... تحت تعقیب قانونی بودند، اعلام کرد.

۵ یک نشریه عربی از بازگشایی مجدد خط لوله هایی که نفت عراق را برای صدور به بندر طرابلس لبنان می رساند خبر داد؛ نشریه پترولیوم اینتلیجنس ویلکی، چاپ نیویورک: بازگشایی این لوله نفتی سرآغاز فروش نفت به امریکاست.

گزارش روزشمار ۱۱/۹/۱۳۶۰

۶ نیروهای عراقی امروز نیز برای بازپس گیری بخش هایی از زمین های از دست داده در عملیات طریق القدس، به مواضع نیروهای خودی در تنگه جزابه حمله کردند که با واکنش به هنگام نیروهای خودی ناکام ماندند.

۷ در جریان بمباران شهرها و مناطق مسکونی در دسترس، به خصوص شهرهای اهواز و حمیدیه، ۸ نفر از مردم عادی کشته و حدود ۶۰ تن زخمی شدند، ۷ راکت به شهر اهواز اصابت کرد و ۹ فروند هواپیمای عراقی در خوزستان سرنگون شدند.

۸ در عملیات ایذایی نیروهای سپاه و ارتش در غرب و شمال غرب کشور، دو سنگر دفاعی و یک سنگر اجتماعی دشمن و ۸ دستگاه ساختمان پادگان سیدصادق منهدم شد.

۹ واکنش محافل خبری جهان به پیروزی ایران در فتح منطقه بستان: بسیاری از رسانه های غربی خبر پیروزی ایران در عملیات طریق القدس را کوتاه و بدون اظهار نظر و تحت عنوان ادعای ایران منعکس کردند؛ خبرگزاری های صهیونیستی قبل از انتشار اخبار فتح بستان، تکذیب نامه های رژیم بغداد را منتشر کردند. خبرگزاری فرانسه با ۴۸ ساعت تأخیر اعلام کرد که اگر این پیروزی صحت داشته باشد، ایران گامی بلند به سوی پیروزی های بزرگ برداشته است؛ مطبوعات لبنان در ابعاد وسیعی به انتشار این خبر پرداختند.

۱۰ در درگیری های افراد ضدانقلاب با نیروهای خودی در شهرهای سقز، مریوان، تکاب و سردشت، ۲ نفر از نیروهای خودی شهید و ۴ تن زخمی شدند. همچنین ۲ سنگر نیروهای مسلح غیرقانونی منهدم گشت و تعدادی از آنان کشته یا زخمی شدند.

۱۱ ترور یک پاسدار در شهر تهران به دست افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین)؛ کشف یک خانه تیمی سازمان در قوچان.

۱۲ فروشگاه قدس خیابان ولی عصر (عج) در تهران که بخش هایی از آن در انفجار هفته گذشته آسیب دیده بود، پس از ۵ روز بازگشایی شد.

ص: ۱۱۴۲

۱ امام خمینی در جمع عده ای از دانشجویان و کارکنان واحدها و قسمت های مختلف نظامی کشور سخنانی ایراد کرد. مهم ترین محورهای سخنان ایشان عبارت بود از: تحمیلی بودن جنگ و بی رغبتی ایران به برپاشدن جنگ بین دو کشور، تبلیغات رسانه های خارجی بعد از پیروزی انقلاب درباره به هم ریختگی ساختار حکومت، بروز آشوب های گوناگون در کشور، اغواشدن صدام حسین برای بهره برداری از این اوضاع، توصیه به نیروهای مسلح برای پرهیز از تفرقه و...

۲ مجله الدستور (چاپ لندن) از تشکیل یک بانک مشترک بین عراق و برزیل برای ایجاد تسهیلات تجاری خبر داد.

گزارش روزشمار ۱۲/۹/۱۳۶۰

۳ شنود چندین پیام بی سیمی بین رده های مختلف ارتش عراق از یک عملیات نظامی دشمن در منطقه عملیاتی طریق القدس حکایت می کند.

۴ دو فروند هواپیمای عراقی که قصد بمباران اهواز را داشتند، مورد تعقیب جنگنده های نیروهای هوایی قرار گرفتند که یک فروند از آنها در شمال شرقی اهواز سرنگون گردید و خلبان آن نیز دستگیر شد.

۵ در عملیات انهدامی نیروهای خودی به نام ضربت ذوالفقار، که در منطقه عمومی میمک اجرا شد، ۴۰۰ نفر از نیروهای عراقی کشته یا زخمی شدند و تعدادی از تجهیزات نظامی آنها منهدم شد. از نیروهای خودی نیز ۸ نفر شهید و ۱۲ تن زخمی شدند.

۶ در نتیجه تبادل آتش میان نیروهای خودی و عراقی در منطقه عمومی مهران و زیل، ۴ تن از افراد خودی زخمی شدند. از نیروهای عراقی نیز ۲ تن به هلاکت رسیدند و ۳ سنگر آنها منهدم شد؛ در گلوله باران شهر دزفول، ۲ تن از ساکنان شهر مجروح شدند.

۷ امروز طرح مانور عملیات مطلع الفجر که طبق آن نیروهای سپاه و ارتش در مناطق کوهستانی حدفاصل سرپل ذهاب و گیلان غرب به نیروهای عراقی حمله می کنند، صادر شد.

۸ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی امروز طرح عملیات کربلای ۲ را به یگان های تحت امر ابلاغ کرد. در بخش مأموریت این طرح، اجرای عملیات گسترده در منطقه غرب رودخانه کرخه و غرب شوش؛ انهدام دشمن و تصرف اهداف رادار، دوسلک، تنگه رقابیه، تپه های گره زد و عین خوش ذکر شده است.

۹ در حمله نیروهای حزب دمکرات به یک دبیرستان و ۳ پایگاه نیروهای خودی در سردشت و اطراف آن، یک معلم به شهادت رسید، معلمی دیگر به اسارت گرفته شد و ۵ تن زخمی شدند؛ در حوالی شهر سقز ۲ سرباز روی مین رفتند و زخمی شدند.

۱۰ فرمانده سپاه سلماس در نامه ای به طرح و برنامه سپاه منطقه ۵، با دادن اطلاعات کلی درباره فئودال های منطقه و همکاری دوجانبه آنها با حزب دمکرات کردستان و سلطنت طلب ها، طرح پاک سازی این منطقه را پیشنهاد کرده است.

۱۱ در یک عملیات مشترک امنیتی، نیروهای سپاه، دادستانی و کمیته انقلاب اسلامی یک انبار بزرگ تسلیحات سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را در خیابان فرجام تهرانپارس شناسایی و تصرف کردند که در نتیجه آن ۲۷۳ قبضه انواع سلاح و مقادیر فراوانی انواع فشنگ و مهمات به دست آمد؛ نیروهای امنیتی در شهر همدان ۳ خانه تیمی را کشف و ۲ تن از افراد سازمان را دستگیر کردند؛ در ۳ عملیات ترور نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای تهران، بابلسر و نوشهر، یک بسیجی به شهادت رسید.

ص: ۱۱۴۳

۱ نخست وزیر به همراه وزیر نفت برای بازدید از مناطق عملیاتی طریق القدس عازم استان خوزستان شد و با مردم اهواز دیدار کرد.

۲ رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی در مصاحبه ای با روزنامه اطلاعات، درباره عملیات طریق القدس، دستاوردهای نظامی آن، آزادشدن بخش هایی از خاک ایران در این عملیات، تلفات انسانی نیروهای دشمن، تأثیر این عملیات در آینده جنگ و راهبرد جنگی ایران مطالبی بیان کرد.

۳ در پی توجه رسانه های لبنان به پیروزی های نیروهای ایرانی در عملیات طریق القدس و آگاهی یافتن مردم این کشور، به خصوص شیعیان و ابراز شادمانی و اعلام حمایت آنها، امروز عده ای از وابستگان به دولت عراق با موشک و مسلسل به دفتر جنبش امل حمله و یک تن را زخمی کردند؛ خبرگزاری پارس اعلام کرد که یکی از اعضای برجسته حزب بعث عراق در شهر نبطیه در جنوب لبنان، به دست افراد ناشناس به قتل رسیده است.

ضمیمه گزارش ۶۸۹: جزئیات طرح اجرای پاتک گسترده دشمن در محور بستان.

ضمیمه گزارش ۶۹۳: شرح محورهای چهارگانه عملیات مطلع الفجر با تفکیک اهداف.

گزارش روزشمار ۱۳/۹/۱۳۶۰

۴ ارتش عراق از خلأ موجود در شمال سابله استفاده کرده، در صدد برآمده است در این منطقه حضور یابد و سپس به سمت بستان پیشروی کند که با اقدام به موقع نیروهای قرارگاه کربلای ۱ و همکاری تانک های ارتش جلو پیشروی آنها گرفته می شود. در درگیری های پیش آمده در این منطقه، حدود ۵۵ تانک و نفربر عراقی منهدم و حدود ۲۷۰ عراقی کشته و تعداد زیادی نیز مجروح یا اسیر شدند.

۵ فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق در بیانیه ای تبلیغاتی بدون اشاره به شکست سنگین ارتش عراق در شمال رودخانه سابله، از محاصره نیروهای ایرانی و وارد آوردن تلفات و خسارات سنگین به آنها خبر داد.

۶ به دنبال آزادشدن شهر مرزی بستان در عملیات طریق القدس، تعدادی از خبرنگاران داخلی و خارجی با دعوت ستاد تبلیغات جبهه و جنگ به منظور بازدید از منطقه عملیاتی طریق القدس، عازم مناطق جنوبی کشور شدند. پس از این بازدید، رسانه های خارجی توجه چندانی به موفقیت های ایران نکردند و فقط برخی رسانه ها نتیجه این بازدیدها را به طور کاملاً محدودی انعکاس دادند.

۷ یک خبرنگار آرژانتینی پس از بازدید از منطقه عملیاتی طریق القدس، در مصاحبه ای، درباره نگاه منفی رسانه های غربی به ایران و ضعف های تبلیغاتی ایران مطالبی بیان کرد.

۸ موفق نبودن حمله جنگنده های عراقی به عقبه و محورهای مواصلاتی منطقه عملیاتی طریق القدس؛ بمباران روستای رحیمه در شرق ارتفاعات میشداغ؛ سرنگونی یک هواپیمای عراقی در نبرد هوایی جنگنده های ایرانی و عراقی؛ گلوله باران شهر

دزفول به وسیله توپخانه های دوربرد عراقی؛ انهدام ۴ سنگر عراقی و کشته یا زخمی شدن تعدادی از نیروهای ارتش عراق در اقدامات نیروهای خودی در منطقه شلیبه در جنوب غربی شوش؛ کشته یا زخمی شدن شماری از نیروهای عراقی در درگیری با نیروهای خودی در تپه ۱۱۴.

افراد وابسته به گروه کومه له در محور بانه - سقز، ۴ تن از کارکنان صداوسیما جمهوری اسلامی مرکز ارومیه را گروگان گرفتند؛ نیروهای خودی در عملیاتی موفق به تصرف ارتفاع سوریور و ده کیلومتر از محور بانه - سردشت شدند. در این عملیات، ۹ تن از افراد سپاه شهید، ۹ تن مفقود و ۱۷ تن زخمی شدند. از ضدانقلاب نیز ۲۰ تن کشته و تعدادی زخمی شدند؛ در عملیات پاک سازی

ص: ۱۱۴۴

۱ نیروهای سپاه سنقر، ارتش و پیش مرگان کرد مسلمان، منطقه وسیعی (۲۱ روستا) در غرب و شمال غربی کامیاران پاک سازی گردید و ۹۰ تن از عناصر مسلح غیرقانونی کشته یا زخمی و ۳ تن دستگیر شدند و تعدادی سلاح نیز به غنیمت گرفته شد؛ در درگیری نیروهای سپاه و افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در غرب میوان یک خودرو آسیب دید.

۲ در درگیری نیروهای امنیتی و افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای تهران و بندر گناوه، یک تن از نیروهای خودی شهید و ۲ نفر از مردم عادی مجروح شدند. از افراد سازمان نیز یک تن کشته و یک تن دستگیر شد.

۳ حجت الاسلام امامی کاشانی، امام جمعه موقت تهران، در خطبه های نماز جمعه این هفته تهران به موفقیت های رزمندگان در عملیات طریق القدس و نگرانی امریکا و رژیم صهیونیستی از این پیروزی ها و اقدامات خصمانه شان علیه ایران اشاره کرد. دعوت از ارتش عراق به کناره گیری از جنگ، اهمیت رعایت قانون در همه شرایط و توصیه به سرمایه داران برای اعتماد کردن به دولت و بیرون نکشیدن سرمایه هایشان از بانک ها به منظور حمایت از کشور و انقلاب، از محورهای دیگر سخنان رئیس دیوان عدالت اداری بود.

۴ نخست وزیر در ادامه بازدید از استان خوزستان وارد شهر بستان شد و از نقاط گوناگون شهر و مواضع تصرف شده به دست رزمندگان اسلام دیدن کرد؛ موسوی در مصاحبه با خبرگزاری پارس: «ما بارها اعلام کرده ایم [که] چشمداشتی به خاک کسی نداریم، ولی اگر نیروهای صدامی بخواهند در مقابل نیروهای ما مقاومت بکنند و دست از خیره سری برندارند، چه بسا ما مجبور شویم تعرض به داخل عراق داشته باشیم.»؛ نخست وزیر پس از بازدید از شهر بستان در جمع ایثارگران سپاه پاسداران اهواز سخنرانی و پیش از بازگشت به تهران با فرمانده نیروی زمینی ارتش و فرمانده کل سپاه دیدار و گفت و گو کرد.

۵ در درگیری های شدید چند روز اخیر بین دانشجویان متعهد به انقلاب اسلامی و منافقین در دانشگاه های هوستون و تگزاس امریکا، ۲ تن از دانشجویان مسلمان به دست هواداران منافقین زخمی شدند.

۶ در پی پیروزی های ایران در عملیات طریق القدس، طرف داران رژیم عراق در بیروت با نیروهای جنبش امل درگیر شدند که این اقدام یک کشته برجای گذاشت. در انفجار یک بمب در مقابل دفتر امل نیز یک نفر کشته و ۳ نفر زخمی شدند.

ضمیمه اول گزارش ۷۰۱: توضیحات فرمانده تیپ ۲۵ کربلا درباره علت غافلگیری نیروهای خودی در منطقه و پل سابله.

ضمیمه دوم گزارش ۷۰۱: گزارش تیم های اطلاعاتی خودی و دشمن از محور غرب سوسنگرد در مورد چگونگی پاتک نیروهای عراقی از آخرین ساعات روز ۱۲/۹/۱۳۶۰ تا صبح روز ۱۳/۹/۱۳۶۰.

ضمیمه سوم گزارش ۷۰۱: بخش هایی از گزارش شنود سپاه از گفت و گوهای بی سیمی واحدهای حمله کننده عراقی به شمال رودخانه سابله.

گزارش روزشمار ۱۴/۹/۱۳۶۰

۷ سرنگونی ۲ فروند جنگنده عراقی و یک فروند جنگنده ایرانی در نبردهای امروز هواپیماهای عراقی و هواپیماهای ارتش جمهوری اسلامی ایران در منطقه عملیاتی طریق القدس و منطقه عمومی اهواز.

۸ شماری از اسرای عراقی که در جبهه های بستان به اسارت درآمده بودند، به وسیله قطار به تهران اعزام شدند.

یک گروه ۲۵ نفری از نیروهای خودی به شهر شاندری عراق نفوذ کردند که در درگیری با نیروهای دشمن، یک تن

ص: ۱۱۴۵

۱ از آنان به شهادت رسید و یک تن دیگر دستگیر و اعدام شد. از نیروهای عراقی نیز ۵ نفر کشته یا زخمی شدند.

۲ عناصر حزب دمکرات، ۴۵ نفر از افراد گروهان نقده را در حوالی سه راه محمدیار - مهاباد محاصره کردند که نیروهای خودی موفق شدند در اقدامی هماهنگ، گروگان ها را از محاصره خارج کرده، متقابلاً افراد حزب دمکرات را محاصره کنند. در این عملیات، ۱۴ تن از افراد حزب دمکرات کشته و ۳۰ تن از آنان دستگیر شدند و از نیروهای خودی نیز ۴ تن شهید یا زخمی شدند.

۳ افراد ضدانقلاب به خودرو یکی از واحدهای لشکر ۲۸ سنندج هجوم برده، سرنشینان آن را به گروگان گرفتند؛ در درگیری نیروهای سپاه مریوان و عناصر کومه له، ۳ تن از افراد گروه کومه له کشته و تعدادی از آنان مجروح شدند. از نیروهای سپاه نیز ۲ نفر مجروح شدند.

۴ در عملیات های امروز نیروهای خودی و اقدامات افراد وابسته به گروه های مسلح برانداز در تهران، زنجان، گچساران و آستارا، ۳ تن از افراد خودی به شهادت رسیدند و از عناصر مسلح غیرقانونی نیز ۲ نفر کشته و ۸ تن دستگیر شدند.

۵ آقای هاشمی رفسنجانی در بخشی از خاطرات خود از تعویق جلسه شورای عالی دفاع، بازدید نخست وزیر از جبهه های جنوب و اجرای عملیاتی در غرب کشور خبر داد.

۶ وزیر دفاع در گفت و گو با رسانه ها درباره هماهنگی سپاه و ارتش و اقدامات ارتش برای همسان سازی فرهنگی دو نیرو، قراردادهای منعقدشده قبل از انقلاب با امریکا برای خرید تجهیزات نظامی و خودداری امریکا از تحویل سلاح ها و واکنش حقوقی ایران، توان رزمی نیروی دریایی جمهوری اسلامی، احتمال به وجود آمدن مسابقه تسلیحاتی در منطقه و نقش بسیج مستضعفان سخنانی ایراد کرد.

۷ معاون نخست وزیر عراق در دیدار با پاول گیشویلی، عضو حزب حاکم شوروی و سرپرست یک هیئت سیاسی که درحال بازدید از عراق است، دوستی بین شوروی و عراق را به نفع دو کشور ارزیابی کرد.

۸ دیدار برادر صدام حسین از پل بزرگی که یک شرکت فرانسوی درحال احداث آن از خاک کویت به جزیره بوبیان عراق است؛ موافقت وزیر نفت عربستان با احداث یک خط لوله نفتی از عراق به عربستان.

گزارش روزشمار ۱۵/۹/۱۳۶۰

۹ در عملیات نفوذی نیروهای سپاه به مواضع نیروهای عراقی در منطقه سارات، عده ای از عراقی ها کشته یا زخمی شدند و یک تن از افراد خودی مفقودالاثرا شد.

۱۰ در حملات هواپیمای عراقی به منطقه سرپل ذهاب، یک جنگنده عراقی سرنگون شد؛ ارتش عراق گیلان غرب و روستاهای اطراف آن، مناطق مسکونی سرپل ذهاب و شهرک قره بلاغ در حومه این شهر را گلوله باران کرد که به تعدادی از منازل مسکونی خساراتی وارد شد.

۱۱ صدام حسین در بازدید از یک واحد نظامی عراق در عقبه منطقه نبرد، آنان را به ایستادگی در مقابل سربازان ایرانی تشویق کرد؛ سپاه سوسنگرد اعلام کرد که ۴۰ تن از سربازان و افراد کادر گردان قطیبه که در عملیات ناموفق دو روز گذشته در شمال رودخانه سابله شرکت داشتند، به جرم عقب نشینی، به اعدام محکوم شدند و احکامشان به اجرا درآمد.

۱۲ افزایش کمک های مردمی به نیروهای حاضر در صحنه های نبرد، هم زمان با پیشروی رزمندگان اسلام در جبهه های جنگ.

در حمله افراد وابسته به گروه های مسلح برانداز به پایگاه های ژاندارمری سردشت، ۵ نفر زخمی شدند؛

ص: ۱۱۴۶

۱ شهادت ۲ تن از نیروهای سپاه در محور سنندج - سقز، بر اثر برخورد با مین؛ در حمله هماهنگ نیروهای سپاه تکاب و بیجار به پایگاه گروه کومه له در اطراف تکاب، ۳۰ تن از افراد این گروه کشته یا زخمی و ۵ تن نیز دستگیر شدند؛ دستگیری ۳ تن از افراد حزب دمکرات به دست نیروهای سپاه در شهر بوکان.

۲ آسوشیتدپرس: دیروز سخنگوی دفتر مسعود رجوی مدعی شد که دولت ایران به دنبال حمله ای که به بزرگ ترین اسلحه خانه در تهران کرده، دست به یک تصفیه عمده در ارتش زده است. وی همچنین ادعا کرد که بر اثر بمب گذاری اخیر مجاهدین، تأسیسات مهم و اساسی صادرات نفت ایران منهدم شد و ایران هم اکنون قادر است فقط روزانه ۳۰۰ هزار بشکه نفت صادر کند.

۳ یک ایرانی وابسته به محافل سلطنت طلب در مقاله ای در مجله ساندی تایمز لندن، از تشکیل یک ارتش (!) حرفه ای در استان های مرزی ترکیه با ایران، با هدف آزادسازی ایران از طریق نفوذ به آذربایجان و پیشروی به سمت تهران خبر داده است.

۴ دادستان کل انقلاب در گفت و گویی اظهار ندامت گروهی از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را مهم ترین ضربه وارد شده به این سازمان دانست.

۵ در جلسه شورای عالی دفاع که در حضور امام خمینی تشکیل شد، فرمانده سپاه و فرمانده نیروی ارتش درباره پیروزی های به دست آمده در جبهه بستان گزارش دادند. رئیس جمهور نیز در گفت و گو با خبرنگاران این جلسه، درباره ویژگی این عملیات در ابعاد نظامی، تأثیر آن بر مسیرهای ترابری و تدارک ارتش عراق، نقش تعیین کننده نیروهای مردمی، موفقیت های به دست آمده و تلفات وارد شده به دشمن مطالبی بیان کرد.

۶ سفیر ایران در کویت در مصاحبه با نشریه کویتی النهار، درباره میزان صادرات نفت ایران به خارج و مصرف داخلی، ملاحظات سیاسی ایران برای بقای سازمان اوپک، تصمیم ایران برای نفروختن گاز و اولویت مصرف آن در داخل اظهار نظر کرد.

۷ یک هیئت ژاپنی طرف قرارداد پروژه پتروشیمی ایران و ژاپن در بندر امام خمینی، وارد تهران شد و قرار است در دیدار با معاون وزیر نفت در امور پتروشیمی و برخی مقامات کشور، چگونگی تکمیل این پروژه را بررسی کند.

۸ آخرین مرحله از مانور ستاره درخشان در سواحل جنوبی عمان در نزدیکی مرز یمن جنوبی و سودان، با حضور ۱۶۰۰ نظامی امریکایی و ۴۰۰ نفر از نیروهای سودانی آغاز شد.

گزارش روزشمار ۱۶/۹/۱۳۶۰

۹ ارتش عراق مناطق مسکونی شهر دزفول را گلوله باران کرد؛ هواپیماهای عراقی به حریم شهرهای منطقه غرب کشور تجاوز کردند؛ در یک نبرد هوایی در منطقه عملیاتی طریق القدس، یک فروند هواپیمای اف ۱۴ ایران به دلیل اصابت موشک سقوط کرد.

۱۰ پس از گذشت هشت روز از عملیات طریق القدس که آزادی شهر اشغال شده بستان را در پی داشت، عراقی ها همچنان پیروزی های ایران را انکار کرده، از تعداد فراوان کشته ها و زخمی های ایرانی سخن می گویند و خود را پیروز میدان می نامند.

۱۱ فرمانده نیروی هوایی ارتش در گفت و گو با خبرگزاری پارس، درباره اقدامات اخیر نیروی هوایی در مقابله با هواپیماهای عراقی گزارش داد و یادآور شد که روزهای بعد از حمله نیروهای ایران به بستان، خلبانان ایرانی ۱۸ فروند از هواپیماهای عراقی را سرنگون کرده اند.

ص: ۱۱۴۷

۱ در اقدامات نیروهای مسلح غیرقانونی در شهرهای مریوان، کامیاران و نوسود، ۴ تن از نیروهای خودی شهید، ۲ تن زخمی و ۱۳ نفر گروگان گرفته شدند. از وابستگان به گروه های مسلح غیرقانونی نیز ۵ نفر کشته و ۳ تن مجروح شدند.

۲ سه تن از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که قصد سرقت از بانکی در شیراز را داشتند، با به شهادت رساندن ۲ نگهبان بانک متواری شدند؛ در حادثه ای در جاده اصفهان، یک نفر از نیروهای سازمان دستگیر و یک نفر دیگر کشته شد؛ در بروجرد، بر اثر انفجار بمبی، یک کودک به شهادت رسید و ۱۰ تن زخمی شدند.

۳ امام خمینی در پیامی خطاب به شورای عالی قضایی و دادستانی انقلاب اسلامی، مسئولان این نهادها را مکلف کرد تا به اقدامات خودسرانه ای که افراد و گروه ها در بازداشت بدون مجوز اشخاص و مصادره اموال یا اعمالی از این قبیل انجام می دهند، پایان دهند. به دنبال این پیام، دادستانی انقلاب بخشنامه ای صادر و در آن به تحقیقات و جمع آوری ادله بیشتر برای صدور حکم بازداشت و توقیف اموال، آزادی متهمان با وثیقه در حد امکان و غیرقانونی بودن جلب افراد، بدون حکم مراجع قضایی، تأکید کرد.

۴ رئیس دیوان عالی کشور در مصاحبه ای درباره جرائم منجر به صدور حکم اعدام برای افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی توضیحاتی داد.

۵ فرمانده کل سپاه پاسداران و فرمانده نیروی زمینی ارتش در مصاحبه هایی جداگانه، اهداف عملیات طریق القدس، دستاوردهای این عملیات، آینده جنگ و آخرین وضعیت نیروهای خودی و دشمن را تشریح کردند.

۶ نماینده امام در جهاد سازندگی، ضمن تشریح عملکرد جهاد سازندگی در اقدامات پشتیبانی عملیاتی در جبهه های جنگ، از سپاه پاسداران و ستاد مشترک ارتش خواست عملکرد این نهاد را در صحنه های نبرد، نادیده نگیرند.

۷ قائم مقام وزیر امور خارجه، مانور نظامی ستاره درخشان را که در منطقه خلیج فارس و در کرانه کشور عمان در حال اجراست، محکوم کرد و آن را دخالت و حضور مستقیم نظامی امریکا در امور کشورهای دیگر و کسب آمادگی برای سرکوب ملت های مسلمان منطقه دانست.

۸ وزیر نفت برای شرکت در شصت و دومین اجلاس دوره ای اوپک، راهی ابوظبی شد. وی قبل از سفر، درباره وضع ایران در این اجلاس و تأثیر پیروزی های نظامی ایران در منطقه خلیج فارس مطالبی بیان کرد.

۹ در جلسه امروز هیئت دولت شرح وظایف ستاد بسیج اقتصادی تصویب شد. مهم ترین وظایفی که بر عهده این ستاد نهاده شده عبارت است از: بررسی مشکلات و بحران های اقتصادی ناشی از جنگ و محاصره آشکار و پنهان اقتصادی، ابلاغ راه حل های ضربتی به منظور مقابله با این بحران ها، اجرای اقداماتی چون سهمیه بندی کالاهای اساسی و جلوگیری از تورم.

۱۰ مجله الدستور (چاپ لندن) در اقدامی تبلیغاتی به نقل از جبهه آزادی بخش اهواز، از تحولات بزرگ در آینده نزدیک در مناطق تحت اشغال عراق و تشکیل یک دولت عربی در این مناطق خبر داد.

خبرگزاری فرانسه و رویتر در دو مقاله تحلیلی به بررسی اوضاع داخلی عراق و تأثیرات جنگ بر این کشور پرداختند. مهم ترین موضوعات بیان شده در این مقاله ها عبارت است از: تشکیک در صحت ادعاهای عراق درباره عملیات انجام شده در بستان، اعلام خروج شوروی از موضع بی طرفی، گرایش نسبی به عراق و

ص: ۱۱۴۸

۱ تحویل اقلام تسلیحاتی به این کشور، اشاره ضمنی به برتری و توانایی های نیروهای ایرانی و موفقیتشان در دو عملیات اخیر، تمایل عراق به صلح با ایران باتوجه به درخواست عراق برای تسلط کامل بر رودخانه مشترک اروندرود و واگذاری جزایر ابوموسی و تنب کوچک و بزرگ از سوی ایران، بررسی چشم انداز برنامه ریزی صدام حسین برای میزبانی هفتمین کنفرانس سران غیرمتعهدها در بغداد و...

گزارش روزشمار ۱۷/۹/۱۳۶۰

۲ در بمباران شهر سوسنگرد و گلوله باران پادگان مریوان، چند تن از نیروهای خودی زخمی شدند؛ ستاد مشترک ارتش اعلام کرد که یک فروند هواپیمای عراقی در جنوب اهواز سرنگون شده است.

۳ باتوجه به نزدیک بودن عملیات آینده در محورهای غربی جبهه های جنگ، روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران از افرادی که دوره های آموزشی را گذرانده اند خواست تا در صورت تمایل، برای اعزام به جبهه های نبرد، به مراکز سپاه و بسیج مراجعه کنند.

۴ خبرنگار خبرگزاری فرانسه در گزارشی از خطوط غیردرگیر جبهه های عملیات طریق القدس به تحرکات پشت جبهه ایران، حضور گرم مردم و اشتیاقشان برای بازگشت به مناطق مسکونی خود که پیش تر اشغال شده بود، تلاش های بیهوده نیروهای نظامی عراق در این جبهه و... اشاره کرده است.

۵ در پی گروگان گیری ۱۳ تن از سربازان یکی از پایگاه های مریوان به دست گروه های مسلح غیرقانونی، نیروهای خودی برای یافتن و آزاد کردن گروگان ها، عملیاتی را در محدوده مریوان آغاز کردند که در آن ۷ نفر از عناصر وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی کشته و از نیروهای خودی نیز ۸ تن شهید و ۶ تن زخمی شدند؛ افراد حزب دمکرات کردستان در اطراف کامیاران چند دستگاه از تراکتورهای مردم را با توسل به زور، از آنان گرفتند که به دلیل دستپاچگی یکی از رانندگان، یکی از تراکتورها واژگون شد و راننده اش به هلاکت رسید.

۶ در گزارش یک منبع اطلاعاتی از یکی از مقرهای اصلی گروه کومه له در قریه قزل بلاغ در جنوب غربی دیواندره آمده است: ۵۰۰ نفر از اعضای این گروه که در این روستا مستقرند زندانی به وسعت ۱۵۰ متر مربع بنا کرده اند و از خودروهای سرقتی برای آمدوشد و حمل سلاح و مهمات استفاده می کنند؛ رکن ۲ ژاندارمری اعلام کرد: ۳ تن از اهالی کرمانشاه و دیواندره که به گروگان گرفته شده اند، در زندان قزل بلاغ نگهداری می شوند.

۷ پنج نفر از افراد گروه مارکسیستی - مائوئیستی کومه له در تهران دستگیر شدند.

۸ در گزارش دفتر هماهنگی ستاد مرکزی سپاه پاسداران درباره فعالیت گروه های چپ در جنگل های شمال مواردی از جمله: مناطق فعالیت این گروه ها و اهداف راهبردی آنها در این مناطق، نقاط قوت آنان، محورهای فعالیت آنها، موقعیت سپاه، ژاندارمری و شهربانی در این مناطق و نقاط ضعف و قوت آنها، پیشنهادهای عملیاتی نیروهای خودی و... ذکر شده است.

۹ در اقدامات نیروهای امنیتی در تهران، یک بمب خنثی شد، یکی از نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در درگیری به هلاکت رسید و یک نفر دیگر از آنان دستگیر شد.

۱۰ امام خمینی در دیدار اعضای جامعه مدرسین حوزه علمیه قم با ایشان بر اصلاح دروس علوم انسانی هم زمان با بازگشایی دانشگاه ها تأکید کردند.

۱۱ به دنبال چاپ عکسی از اعدام دسته جمعی عده ای از مردم عراق که برخی رسانه ها از جمله روزنامه گون آیدن استانبول آن را به ایران نسبت دادند، سرکنسول ایران به این روزنامه اعتراض کرد.

ص: ۱۱۴۹

۱ نماینده عراق در سازمان ملل متحد در سخنانی به دفاع از سازمان مجاهدین خلق (منافقین) پرداخت و بدون اشاره به عملکرد افراد این سازمان، ایران را به خشونت علیه آنها متهم کرد.

۲ سخنگوی پنتاگون مدعی شد: ایران قصد دارد لوازم یدکی مورد نیاز جنگنده های اف ۱۴ را خریداری کند، اما به این درخواست روی خوشی نشان داده نشده است.

۳ اولین جلسه تدوین راهبرد درازمدت سازمان اوپک که یکی از جلسه های فرعی نشست اصلی اوپک است و در آن کشورهای ایران، عربستان، ونزوئلا، کویت و عراق شرکت دارند، تشکیل شد. هدف از تشکیل این جلسه تعیین قیمت نفت در درازمدت و ارائه آن به اجلاس اصلی است.

گزارش روزشمار ۱۸/۹/۱۳۶۰

۴ بر اثر بمباران شهرهای ایلام و سوسنگرد، ۲۱ تن از مردم عادی شهید و ۵۴ نفر زخمی شدند؛ پس از بمباران ایلام، هواپیماهای عراقی در آسمان این شهر ظاهر شدند و با پخش اعلامیه هایی از مردم خواستند این شهر را ترک کرده، به خاک عراق پناهنده شوند، در غیر این صورت، بار دیگر این شهر را بمباران خواهند کرد.

۵ در عملیات نفوذی نیروهای خودی به مواضع عراقی ها در مناطق مریوان، مهران، سومار و شوش، ۱۸ تن از عراقی ها کشته، ۳ تن زخمی و ۳ نفر دستگیر شدند. از نیروهای سپاه نیز ۲ نفر به شهادت رسیدند.

۶ در عملیات نیروهای معارض عراقی در استان سلیمانیه، ۶۷ تن از نظامیان عراقی کشته و تعدادی زخمی شدند و از پیش مرگان حزب دمکرات نیز ۳ تن کشته و ۵ نفر مجروح شدند.

۷ سپاه خرمشهر در نامه ای به فرماندهی منطقه ۸ سپاه، از اقدام نیروهای نظامی عراق در تخریب بخش وسیعی از خانه های خرمشهر خبر داد.

۸ مسئول طرح و عملیات سپاه پاسداران، ضمن تجزیه و تحلیل وضعیت نیروهای خودی و دشمن، اساس راهبرد نظامی عراق را دفاع از سرزمین های اشغالی ذکر کرد.

۹ تلویزیون بصره در برنامه ای ضمن اعتراف صریح به شکست در عملیات طریق القدس، نیروهای ایران را متهم به کشتن و شکنجه اسرا کرد.

۱۰ در عملیات ها و اقدامات نیروهای خودی و ضدانقلاب در محور بانه - سردشت، کامیاران، میاندوآب - بوکان، مهاباد و سقز، ۲۷ تن از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی کشته، ۷ تن دستگیر و تعدادی زخمی شدند. از نیروهای خودی نیز ۳ نفر شهید و ۶ نفر مجروح شدند.

۱۱ افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) معاون آموزش و پرورش همدان را ترور کرده، به شهادت رساندند و در یکی از

روستاهای لاهیجان، منزل پاسداری را به آتش کشیدند؛ در ۲ عملیات نیروهای خودی در شهرهای مشهد و نوشهر، ۳ تن از نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) کشته و ۲ تن از آنها دستگیر شدند؛ به حکم دادگاه انقلاب اسلامی شهر بابل، ۱۱۸ تن از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با اظهار ندامت و سپردن تعهد آزاد شدند.

۱۲ دادگاه انقلاب ارتش برای رسیدگی به اتهامات مهندس رضا مرزبان، از رهبران شاخه سیاسی کودتای نافرجام تیرماه ۱۳۵۹ تشکیل جلسه داد.

امام خمینی در جمع عده ای که به همراه رئیس جمهور به دیدار ایشان رفته بودند، درباره انقلاب اسلامی ایران و اوضاع فعلی کشور، رسالت حوزه های علمیه، نقش و جایگاه نماز جمعه، دوری مردم از

ص: ۱۱۵۰

۱ سیاست، دخالت نکردن و نداشتن حق هیچ گونه اظهارنظری در امور سیاسی رژیم گذشته، وظیفه ائمه جمعه و جماعات در روشنگری مردم و رهایی مستضعفان جهان از یوغ مستکبران به عنوان کمال و غایت انقلاب سخنانی ایراد کردند.

۲ نماینده امام در استان کرمانشاهان و استاندار کرمانشاه، با نظر موافق رئیس جمهور، نخست وزیر و وزیر کشور، اعلام کردند که از این پس نام شهر کرمانشاه به ایمن شهر و نام استان کرمانشاه به باختران تغییر یابد.

۳ نخست وزیر ایران با اقدام شیعیان لبنانی در ربودن هواپیمای لیبیایی در مسیر زوریخ - طرابلس که به منظور فشار آوردن به دولت لیبی برای روشن شدن مسئله امام موسی صدر انجام شده بود، مخالفت کرد و آن را روشی نامناسب خواند.

۴ خبرگزاری فرانسه در بررسی و تحلیل وقایع ایران از پیروزی انقلاب تاکنون، به بررسی موضوعاتی چون تأثیر جنگ بر مناسبات داخلی، حذف بنی صدر از اریکه قدرت، ترور تعداد زیادی از مسئولان جمهوری اسلامی و آشوب های کردستان پرداخت و ضمن تأکید بر توانایی ایران برای مقابله با بحران های گوناگون، اختلافات داخلی و مشکلات اقتصادی را دو عامل احتمالی برای به شکست کشاندن انقلاب خواند.

۵ دو هیئت سیاسی از کشورهای کویت و رومانی برای ملاقات با صدام وارد بغداد شدند و درباره روابط دوجانبه و آخرین تحولات خاورمیانه گفت و گو کردند.

۶ در پی دیدار یک هیئت پارلمانی شوروی از عراق، امروز دو کشور در بیانیه مشترکی، تمایل خود را برای گسترش روابط و تحکیم پیوندهای دوجانبه براساس موافقت نامه دولتی و همکاری منعقدشده در سال ۱۹۷۹ ابراز و با اظهار نگرانی از ادامه جنگ عراق و ایران توافق های کمپ دیوید را محکوم کردند.

۷ مجله النهار العربی و الدولی (چاپ پاریس) در مقاله ای ضمن بررسی سیاست خارجی عراق به موضوعاتی از جمله برقراری روابط مستحکم با کشورهای اروپایی، خرید اقلام راهبردی، کسب اعتماد مجدد شرکت های اروپایی که بعد از شروع جنگ کاهش یافته بود، بهبود روابط سیاسی و در پی آن سرازیر شدن تسلیحات ساخت شوروی از آن کشور به عراق و... پرداخته است.

گزارش روزشمار ۱۹/۹/۱۳۶۰

۸ در برنامه ریزی های اولیه برای اجرای عملیات مطلع الفجر، به منظور آزادسازی چند ارتفاع مهم از ارتفاعات حذفاصل سرپل ذهاب و گیلان غرب و نزدیک شدن به شهر اشغال شده قصرشیرین، مقرر شد که نیروهای شرکت کننده در محور جنوبی، ساعت ۰۸:۰۰ صبح امروز از عقبه منطقه داربلوط به طرف چغالوند حرکت کنند و پس از دریافت مهمات، از ساعت ۰۴:۰۰ بعدازظهر، به سمت اهداف عملیات گسیل شوند، ولی اجرای این برنامه با تأخیر مواجه شد.

۹ یازده روز پس از عملیات طریق القدس که به آزادسازی بستان و دستیابی به قسمت هایی از مرزهای بین المللی در بخش های شمالی هورالعظیم انجامید، سپاه پاسداران طرحی را برای ادامه عملیات در جنوب منطقه آزادشده و تصرف زمین های بین

رودخانه های سابله و نیسان ارائه کرد.

۱۰ در بمباران شهرهای دزفول و سوسنگرد، ۲۰ تن از مردم شهید و ۱۱۴ تن زخمی شدند و ۱۲۰ منزل مسکونی و مغازه ویران شد.

به دنبال حمله روز گذشته هواپیماهای عراقی به ایلام و وارد آمدن تلفات و خسارت های فراوان به این

ص: ۱۱۵۱

۱ شهر، در بررسی های اولیه استاندار و مسئولان نظامی منطقه درباره چگونگی نفوذ هواپیماهای دشمن به حریم فضایی شهر و عملکرد پدافند هوایی، یک تن از مسئولان پدافند هوایی شهر به دلیل سهل انگاری مقصر شناخته و توبیخ شد؛ ستاد منطقه ۸ سپاه کشوری در نامه ای به فرماندهی کل سپاه، با یادآوری حملات روزانه هواپیماهای عراقی به آبادان، از محدودیت تسلیحاتی پدافند هوایی در این شهر خبر داد و خواهان تقویت پدافند هوایی این شهر شد.

۲ در اقدامات افراد وابسته به گروه های غیرقانونی و درگیری های پیش آمده در شهرهای بوکان، کامیاران، مهاباد، سردشت و برخی روستاهای شمال غرب ایران، ۱۱ تن از نیروهای خودی به شهادت رسیدند و ۲۶ نفر زخمی شدند. از ضدانقلاب نیز ۱۰ نفر کشته و عده ای مجروح شدند؛ با کشف یک خانه تیمی در مهاباد، یک تن از وابستگان به سازمان چریک های فدایی خلق دستگیر شد و تعدادی کتاب، مدارک سازمانی و... به دست آمد.

۳ باوجود اینکه عملیات پاک سازی بخشی از محور بانه - سردشت، روز گذشته با موفقیت نیروهای خودی و تصرف ارتفاعات مشرف بر منطقه زروار پایان یافت، رادیو کردستان بدون اشاره به این موضوع، همچنان از ادامه درگیری ها و تلفات وارد شده به نیروهای جمهوری اسلامی خبر می دهد.

۴ آسوشیتدپرس خبر داد: رهبر سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، نیروهای نظامی ایران را تهدید کرده است که از درگیری با نیروهای مسلح کرد در منطقه کردستان پرهیز کنند. این خبرگزاری همچنین جریان شکل گیری شورای ملی مقاومت - که حزب دمکرات به تازگی به آن پیوسته - و کلیاتی از عملکرد حزب دمکرات کردستان را بازگو کرد.

۵ وزیر نفت در مهمانی رئیس امارات متحده عربی، پیام رئیس جمهور کشورمان را درباره روابط دوجانبه و موضوعات مورد علاقه دو کشور به وی تقدیم کرد.

۶ دولت عراق تاکنون بیش از ۱۴ میلیارد دلار وام بدون بهره از کشورهای کویت، عربستان و سایر کشورهای منطقه دریافت کرده است و درخواست های این کشور برای گرفتن وام های جدید همچنان ادامه دارد.

گزارش روزشمار ۲۰/۹/۱۳۶۰

۷ با اعلام رمز "یا مهدی ادرکنی" عملیات مطلع الفجر در ساعت ۰۳:۰۰ صبح در حدفاصل ارتفاعات شمال غربی گیلان غرب و جنوب غربی سرپل ذهاب، در چهار جبهه بانسیران - شیاکو، چرمیان، دشت گیلان (غرب) و برآفتاب آغاز شد؛ در جبهه بانسیران - شیاکو ۶ گردان از ۴ محور فرعی وارد عمل شدند که در ۳ محور موفق بودند و در محور چهارم به دلیل دیررسیدن به محل تعیین شده مجبور به عقب نشینی شدند. در جبهه چرمیان نیز نیروها از ۴ محور فرعی پیشروی خود را آغاز کردند و موفقیت هایی به دست آوردند، اما همه اهداف محقق نشد. در جبهه دشت گیلان غرب هم یگان ها که از ۴ محور فرعی وارد عمل شده بودند به دلیل تصرف نشدن همه اهداف محورهای قبلی موفقیتی کسب نکردند و در جبهه برآفتاب نیز نیروها نتوانستند اهداف تعیین شده را محقق سازند و در مجموع، در روز اول عملیات فقط بخشی از اهداف در محور جنوبی تصرف شد و عملیات در محور شمالی موفقیتی به همراه نداشت.

۸ به دنبال آغاز عملیات مطلع الفجر، امروز فرماندهان سپاه، ارتش و ستاد مشترک ارتش با انتشار اطلاعیه هایی آخرین نتایج و دستاوردهای این عملیات را تشریح کردند.

۹ رئیس ستاد مشترک ارتش به سؤالات خبرنگاران درباره نتایج عملیات امروز و ادعاهای رژیم عراق درباره اقدام ایران در اعدام اسرای عراقی پاسخ داد.

ص: ۱۱۵۲

۱ در بمباران و گلوله باران شهرهای اهواز، سوسنگرد و منطقه عملیاتی طریق القدس، ۱۱ تن شهید و ۱۰۰ تن زخمی شدند، چندین منزل مسکونی و ساختمان اداری تخریب گردید و ۵۰ دستگاه خودرو سواری و اتوبوس به آتش کشیده شد.

۲ در پی آزادسازی شهر بستان در عملیات طریق القدس، مدیرکل آموزش و پرورش خوزستان از بازگشایی تعدادی از مدارس در این شهر خبر داد و اعلام کرد که رئیس آموزش و پرورش دشت آزادگان نیز مأموریت یافته است در اسرع وقت، مناسب ترین مناطق را برای ازسرگرفتن کارهای آموزشی انتخاب و اعلام کند.

۳ در حمله افراد وابسته به گروه های غیرقانونی در محور بوکان به نیروهای سپاه و مقر گروهان ژاندارمری بوکان و همچنین اقدام آنان در به آتش کشیدن یک فروند بالگرد ۲۱۴ هوانیروز ارتش، یک تن از نیروهای خودی به شهادت رسید و چند تن زخمی شدند. در اقدام متقابل نیروهای خودی نیز شماری از مهاجمان به هلاکت رسیدند.

۴ آیت الله سیدعبدالحسین دستغیب، امام جمعه شیراز، درحالی که عازم محل اقامه نمازجمعه بود، بر اثر انفجار مهیبی که به دست افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) صورت گرفت، به شهادت رسید. در این حادثه ۸ تن شهید و ۵ نفر زخمی شدند.

۵ پیام تسلیت امام خمینی به مناسبت شهادت آیت الله دستغیب؛ رئیس جمهور، نخست وزیر و حضرات آیات منتظری، گلپایگانی، مرعشی نجفی و عبدالله شیرازی نیز به همین مناسبت، پیام هایی منتشر کردند؛ آقای هاشمی رفسنجانی در مصاحبه ای به نقش آیت الله دستغیب در مبارزات قبل از پیروزی انقلاب و تأثیر شهادت ایشان در زمان حاضر پرداخت.

۶ قائم مقام سپاه پاسداران در سخنرانی قبل از خطبه های نمازجمعه این هفته تهران درباره چگونگی اجرای عملیات طریق القدس و آزادسازی شهر بستان، نحوه رفتار رزمندگان ایرانی با اسرای عراقی، ضرورت حضور بیشتر مردم در جبهه های جنگ و... مطالبی ایراد کرد؛ مهم ترین محورهای سخنان آیت الله ربانی املشی خطیب جمعه این هفته تهران نیز اشاره به نام گذاری سال ۶۰ از سوی امام خمینی به عنوان سال قانون و توصیه به قانون مداری، نصیحت اعضای گروه های تروریستی، اشاره به عملیات های اخیر و پیروزی قوای ایران در مقابل ارتش بعث و... بود.

۷ با توافق کلی کشورها در شصت و دومین نشست وزیران نفت کشورهای عضو سازمان اوپک، قیمت نفت همه کشورهای عضو از ۲۰ تا ۷۰ سنت کاهش یافت. خبرگزاری امارات متحده عربی موافقت ایران را با کاهش یک دلار نفت در هر بشکه تلاش برای رقابت با دیگر کشورهای دارای نفت نیمه سنگین تلقی کرد؛ وزیر نفت ایران در پایان اجلاس اوپک خواستار مقابله با تحریم نفتی لیبی از طرف دولت امریکا و ایجاد جو غیر رقابتی برای جلب مشتری در بین کشورهای عضو اوپک شد.

۸ آسوشیتدپرس: یکی از نمایندگان مجلس هلند از دولت آن کشور خواست تا با سخت گیری در قوانین، اجازه ندهد، شرکت های هلندی ابرازهای مورد استفاده در جنگ را در اختیار عراق قرار دهند.

۹ مجله الحوادث (چاپ لندن) در مقاله ای با عنوان "جنگ بستان هموارکننده راه به سوی عربستان (خوزستان) در بهار آینده"، به بررسی وضعیت اقتصادی ایران و عراق پرداخت و اقتصاد ایران را رو به وخامت و ضربه پذیر و اقتصاد عراق را پابرجا و امیدوارکننده خواند. نویسنده این مقاله همچنین وضعیت نظامی ایران را شکننده و فاقد کارایی دانست و منکر همه

پیروزی های ایران در جنگ، حتی پیروزهای اخیر در بستان شد.

ص: ۱۱۵۳

۱ رضا پهلوی، پسر ارشد محمدرضا، در پیامی که به مناسبت ۲۱ آذر، سالروز پایان یافتن غائله آذربایجان ایراد کرد، خواهان وحدت مردم و ارتش برای ازسرگیری دوباره حکومت سلطنتی و تلویحاً خواهان همکاری با سازمان مجاهدین خلق (منافقین) شد.

ضمیمه گزارش ۷۸۹: بخش هایی از نامه ستاد امنیت شهر اهواز به معاون سیاسی و امنیتی استانداری خوزستان درباره اماکن بمباران شده و خسارت های واردآمده به شهر اهواز.

ضمیمه گزارش ۷۹۵: سخنان امیر دولت امارات متحده عربی در مراسم افتتاحیه شصت و دومین نشست وزیران نفت اوپک.

گزارش روزشمار ۲۱/۹/۱۳۶۰

۲ در ادامه عملیات مطلع الفجر، ۳ گردان از سپاه وارد منطقه عملیات شدند که نتوانستند مناطق جدیدی را تصرف کنند و به تثبیت مواضعی پرداختند که در ابتدای عملیات به دست آمده بود. اولین پاتک دشمن به نیروهای خودی نیز با مقاومت مدافعين شکست خورد و ۲۰ نفر از عراقی ها به اسارت درآمدند.

۳ در دو روز گذشته ۳ فروند هواپیمای جنگی عراق در جبهه های عمومی ایوان غرب سقوط کردند و خلبانان آنها دستگیر شدند؛ یک فروند هواپیمای اف ۵ ارتش در منطقه عمومی گیلان غرب سقوط کرد.

۴ شهر آبادان زیر آتش توپخانه های دوربرد و خمپاره اندازهای ارتش عراق قرار گرفت که بر اثر آن قسمت هایی از شهر، ۳ نقطه از پالایشگاه و ۳ دستگاه کمپرسی آسیب دیده یا طعمه حریق شدند.

۵ از مبارزین کرد عراقی به همراه خانواده هایشان در منطقه مریوان و ۲۳ تن از اشرار محلی در منطقه ریجاب، با تحویل دادن سلاح و مهمات خود تسلیم نیروهای سپاه شدند.

۶ در حمله عناصر مسلح غیرقانونی به نیروهای خودی در شهرهای سلماس و تکاب، یک تن شهید و ۳ نفر زخمی شدند. این افراد در یکی از روستاهای کامیاران نیز با تهدید و ارباب از مردم پول گرفتند و گریختند.

۷ نیروهای سپاه پاسداران در شهر مهاباد با اجرای عملیاتی موفق به دستگیری ۳۵ تن از افراد ضدانقلاب شدند و در محور کامیاران - سنندج با کمک پیش مرگان کرد مسلمان ۱۴ روستا را پاک سازی کردند.

۸ به دنبال حمله افراد کومه له به محله کلکه جار در سنندج در تاریخ ۲۳/۸/۱۳۶۰ که به کشته یا زخمی شدن ۷ تن و اسارت ۵ تن انجامید، گروه کومه له مردم منطقه را به تکرار این گونه اقدامات تهدید کرد؛ شهربانی کردستان اعلام کرد که ۲ تن از افرادی که در حادثه ۲۳ آبان ماه ربهوده شده اند، در روستایی در حوالی سنندج زندانی اند.

۹ با تسهیلاتی که عراق در اختیار گروه های ضدانقلاب در شمال غرب کشور قرار داده است، این گروه ها با ایجاد بازارچه در مناطق مرزی، به واردات و صادرات کالا می پردازند و از این طریق درآمد کسب می کنند. این گروه ها همچنین کمک

های تسلیحاتی عراق را از این مناطق وارد کشور می کنند.

۱۰ روابط عمومی کمیته مرکزی و منطقه ۳ و ۷ سپاه پاسداران اعلام کردند که در دو هفته اخیر، بیش از ۳۹۸ نفر از اعضای گروهک های ضدانقلاب را دستگیر کرده اند. ۵ نفر نیز در جریان کشف و تصرف ۴ خانه تیمی به هلاکت رسیده اند تعدادی سلاح و مقادیری مهمات و اسناد و مدارک درون سازمانی نیز به دست آمده است.

۱۱ دادستان کل انقلاب اسلامی در پی بازدید از زندان قم و صحبت با زندانیان، بخشودگی بقیه مدت محکومیت زندانیان را، در صورتی که شاکی خصوصی نداشته باشند، منوط به عملکرد اسلامی و مناسب زندانیان اعلام کرد.

ص: ۱۱۵۴

۱ امام خمینی در پاسخ به پیام روز گذشته فرمانده نیروی زمینی ارتش و فرمانده کل سپاه مبنی بر پیروزی در عملیات مطلع الفجر، این پیروزی را به رزمندگان و فرماندهان محور غرب و سرپل ذهاب تبریک گفتند. رهبر انقلاب همچنین در دیدار ائمه جمعه استان سمنان با ایشان، ضمن برشماری خصوصیات اخلاقی آیت الله دستغیب، به ریشه های مخالفت با روحانیت پرداختند و با اشاره به عملکرد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و آشکار شدن ماهیت این گروه در گرایش به گروه هایی همچون حزب دمکرات و کشورهایمانند عراق و انگلستان، اقدام آنها را بی اثر و وحدت را عامل اصلی پایداری ملی خواندند.

۲ در جلسه شورای عالی دفاع به ریاست آیت الله خامنه ای، رئیس ستاد کل ارتش و قائم مقام فرمانده سپاه در خصوص وضعیت جبهه های جنگ و وزیر دفاع درباره صنایع نظامی گزارش دادند و درباره لزوم انتشار اطلاعیه های نظامی مشترک از طرف سپاه و ارتش گفت و گو شد. همچنین آقای هاشمی رفسنجانی درباره ادعای عراق مبنی بر اقدام ایران در کشتن اسرای عراقی، وضعیت جدید نظامی ایران و عملیات های انجام شده، وضعیت عمومی جبهه گیلان غرب و عملیات مطلع الفجر و... مطالبی بیان کرد.

۳ آقای هاشمی رفسنجانی، نماینده امام در شورای عالی دفاع، در دفتر نماینده امام در شورای عالی دفاع با رئیس ستاد مشترک ارتش و وزیر دفاع درباره وضعیت نیروهای مسلح، شرایط جبهه ها و اخبار جنگ گفت و گو کرد.

۴ در شیراز مراسم تشییع و خاک سپاری آیت الله دستغیب و ۸ شهید همراه وی برگزار شد و به همین مناسبت، دولت امروز در سراسر ایران عزای عمومی اعلام کرد و بازار تهران نیز تعطیل شد

۵ مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران شیراز، سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را عامل ترور شهید دستغیب معرفی کرد و به تشریح جزئیات ترور ایشان پرداخت.

۶ وزیر مشاور نخست وزیر در امور اجرایی در مصاحبه ای مطبوعاتی با اشاره به مواجهه دانستن کشور با جنگ اقتصادی، درباره حساسیت زمانی و تدابیر دولت برای تأمین ارز مورد نیاز برای خرید اقلام جنگی، لزوم اجرای برنامه های اقتصادی برای فراهم شدن وضعیت مطلوب و اثر این برنامه ها در ایجاد گرانی و برنامه های دولت برای مهار گرانی از طریق ستاد بسیج اقتصادی توضیحاتی داد.

۷ سخنگوی وزارت خارجه ایران ضمن بیان علت اقدام تبلیغاتی عراق در اعلام خبر کشته شدن اسرای عراقی به دست نیروهای ایرانی و تکذیب شدید این موضوع، از نهادهای بین المللی خواست تا برای حفظ جان اسرای ایران به سرعت تدابیر لازم را اتخاذ کنند.

۸ در ادامه ادعای دروغین عراق درباره کشتار ۱۵۰۰ تن از اسرای عراقی به دست نیروهای ایرانی، امروز این کشور به برخی مجامع بین المللی، از جمله کمیته صلیب سرخ جهانی شکایت کرد؛ خبرگزاری کویت: «کمیته صلیب سرخ جهانی سرگرم بررسی اعتراض بغداد است»؛ رادیو عربی امان: «مملکت اردن هاشمی اقدام مقامات تهران به قتل اسرای عراقی را به شدت

محکوم کرد»؛ سخنگوی دولت اردن بر ایستادگی اردن در کنار عراق تأکید کرد.

۹ وزیر نفت پس از بازگشت از شصت و دومین جلسه اوپک، در پاسخ به این سؤال که چرا ایران سخنان وزیر نفت عربستان را درخصوص ثابت نگه داشتن و حتی کاهش قیمت نفت پذیرفته است، گفت: «فشار عربستان روی تعیین قیمت نفت سنگین، بر بازار جهانی تأثیر دارد و از آنجا که روی وضع بازار قاعده‌تاً باید توافقی صورت گیرد، حاضر شدیم این تخفیف را بپذیریم.»

ص: ۱۱۵۵

۱ معاون صدام در شورای فرماندهی انقلاب عراق، در جلسه وزیران کار کشورهای عضو جنبش عدم تعهد، بدون اشاره به موضع عراق در عقب نشینی از مناطق اشغال شده ایران، ادعا کرد که عراق خواهان ادامه جنگ نیست.

ضمیمه گزارش ۸۱۷: گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس از سخنان وزیر نفت عربستان سعودی در شصت و دومین جلسه وزیران نفت اوپک.

گزارش روزشمار ۲۲/۹/۱۳۶۰

۲ در درگیری نیروهای ارتش با یک دسته از نیروهای عراقی در منطقه سیدعبود، در جنوب غربی شوش، یک نفر بر دشمن منهدم شد، ۸ عراقی به هلاکت رسیدند و ۳ نفر نیز اسیر شدند.

۳ در گلوله باران شهرهای آبادان، پاره و بستان، ۳ منزل تخریب و یک کارگاه پالایشگاه نفت آبادان طعمه حریق شد.

۴ اطلاعات سپاه خوزستان درباره محل استقرار، استعداد، نحوه سازماندهی، حقوق دریافتی، انواع سلاح و سایر اخبار مربوط به گروه جبههالتحریر (عربستانی ها) اطلاعاتی ارائه کرد.

۵ در سومین مرحله از عملیات پاک سازی محور بانه - سردشت، نیروهای خودی ارتفاع مهم گوزلی در ۲۰ کیلومتری شمال غربی بانه را تصرف کردند. در این عملیات ۱۸ تن از نیروهای مسلح غیرقانونی کشته و عده فراوانی زخمی شدند. از نیروهای خودی نیز ۸ تن به شهادت رسیدند و ۲۰ نفر مجروح شدند.

۶ در اقدامات افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق پیرانشهر، مهاباد و بوکان، یک تن از افراد خودی شهید و ۹ تن دیگر زخمی شدند.

۷ استانداری کردستان در نامه ای به وزارت کشور، آخرین تصمیمات شورای تأمین این استان برای تأمین امنیت جاده های این استان را تشریح کرد.

۸ در عملیات های وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و سایر گروه های برانداز در تهران و شیراز، یک نفر شهید و یک نفر مجروح شد و مبلغ یک میلیون و ۴۰۰ هزار ریال از بانک ملی شعبه کریم خان تهران به سرقت رفت؛ نیروهای سپاه صومعه سراسری از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را دستگیر کردند.

۹ امام خمینی در جمع اعضای هیئت امنای دانشگاه ملی و رؤسای دانشکده های مختلف، درباره نقش و جایگاه دانشگاه در کشور، نبود تفکر اسلامی و حتی ملی در برنامه ریزان کلان آموزشی عالی کشور در رژیم گذشته، لزوم طرد عناصری که وابستگی به کشورهای بیگانه را راه حل مشکلات می دانند، تشویق به خودباوری و استقلال فکری و... مطالبی ایراد کردند.

۱۰ نخست وزیر، حجت الاسلام ناطق نوری و دکتر ولایتی را به ترتیب، به عنوان وزیر کشور و امور خارجه به مجلس شورای اسلامی معرفی کرد. وی همچنین در مصاحبه ای شرکت کرد و درباره موضوعاتی از جمله: پیروزی در جنگ باوجود حصر

اقتصادی، روزه اقتصادی و استقلال طلبی تنها راه پیروزی، طرح های کلی امریکا در خاورمیانه و تنش های به وجود آمده بین امریکا، لیبی و ایران و... سخن گفت.

۱۱ رئیس کل بانک مرکزی، دلیل پایداری و ثبات اقتصاد ایران را در زمان جنگ همکاری مردم در این باره اعلام کرد و درباره نقش مردم در استقلال اقتصادی و استقبال آنها از طرح های ارائه شده که کاهش تورم و افزایش تولید را در پی دارد، مطالبی بیان کرد.

۱۲ خبرگزاری پارس در مقاله ای درباره افزایش روابط اقتصادی عراق و یوگسلاوی و تبدیل شدن عراق به اولین شریک تجاری یوگسلاوی توضیحاتی داد و مواردی از مبادلات تجاری دو کشور را برشمرد.

ص: ۱۱۵۶

۱ آسوشیتدپرس: وزارت کشور بحرین از دستگیری گروهی که در ایران آموزش دیده و به آن کشور اعزام شده اند، خبر داد. در مقابل، قائم مقام وزارت خارجه ایران، انتساب این گروه به ایران را به شدت تکذیب کرد و آن را کار عواملی دانست که در تلاش برای ایجاد ناامنی و بی ثباتی در منطقه اند.

۲ خبرگزاری فرانسه: پادشاهی سعودی امروز اعدام ۱۵۰۰ اسیر عراقی به دست مقامات ایرانی را - که عراق ادعا کرده بود - به شدت محکوم کرد.

۳ بر اثر انفجار بمبی در داخل یک خودرو در لندن، دو ایرانی سرنشین آن کشته شدند و یک تن دیگر آسیب دید. یک مقام پلیس گفت: احتمالاً بمب توسط قربانیان این انفجار حمل می شده است؛ روزنامه گاردین: این بمب احتمالاً برای ترور یکی از مخالفین جمهوری اسلامی که در همان زمان در هاید پارک لندن مشغول سخنرانی بوده، حمل می شده است؛ خبرگزاری پارس: باتوجه به اینکه فرد مصدوم از افراد انجمن اسلامی دانشجویان ایران و از اعضای سابق کنسولگری ایران بوده است، احتمالاً افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در این امر دست داشته اند.

۴ خبرگزاری فرانسه در مقاله ای ضمن بررسی سیر جنگ ایران و عراق به موضوعاتی از جمله: اهداف مقامات و رهبران عراق از جنگ، عقب رانده شدن قوای اشغالگر از بخش هایی از ایران به عنوان موضوعی پیش بینی نشدنی؛ برتری های عراق از جمله وضع مناسب تر پولی، کمک کشورهای عربی و کمک تسلیحاتی شوروی و فرانسه به عراق و تنها برتری ایران؛ یعنی برخورداری از پشتیبانی مردمی اشاره کرد.

گزارش روزشمار ۲۳/۹/۱۳۶۰

۵ در ادامه عملیات مطلع الفجر، یکی دیگر از قله های ارتفاع شیاکو به تصرف نیروهای خودی درآمد، چند تانک و نفربر عراقی منهدم شد و بالغ بر ۵۰ نظامی عراقی کشته شدند؛ در بمباران و گلوله باران شهرهای اهواز، بستان، مریوان، دزفول و اندیمشک، ۸ تن شهید و بیش از ۱۲ تن مجروح شدند.

۶ حمل مهمات از طریق مرزهای اردن به داخل عراق؛ انتقال ۱۲ بالگرد ساخت فرانسه از اردن به عراق؛ اعدام ۳ فرمانده ارتش عراق به دلیل شکست واحدهایشان در عملیات مطلع الفجر؛ پناهنده شدن ۴ نظامی ارتش عراق به ایران از مرزهای غربی کشور مهم ترین اخبار نظامی امروز است.

۷ در حمله عناصر کومه له به شهر سنندج ۷ تن از نیروهای خودی شهید یا زخمی شدند و از افراد کومه له نیز ۸ تن به هلاکت رسیدند.

۸ بر اثر آتش توپخانه خودی در محورهای بانه - سردشت، ۱۳ تن از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی کشته و ۷ تن از آنان زخمی شدند؛ لشکر ۲۸ سنندج، ۲ پایگاه گروه کومه له را که عده ای از نیروهای خودی در زندان آن نگهداری می شوند، شناسایی کرد.

۹ روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران در گزارش عملکرد هفت هفته ای خود از دستگیری ۲۰۵ تن از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و ۳۰ تن از عناصر سلطنت طلب که در توطئه های گوناگون علیه نظام شرکت داشتند و همچنین احمد غضنفرپور از وابستگان به بنی صدر - که پس از فرار وی، علیه جمهوری اسلامی فعالیت داشت - خبر داد.

۱۰ آقای هاشمی رفسنجانی در دیدار با امام خمینی، درخصوص امور جنگ و عضویت اعضای احزاب در سپاه به ایشان گزارش داد. رئیس مجلس همچنین در تماس تلفنی با فرمانده کل سپاه، درباره پیشرفت های عملیاتی در مناطق غرب کشور با وی گفت و گو کرد.

ص: ۱۱۵۷

۱ به دنبال ادعای روز گذشته دولت بحرین مبنی بر دستگیری چند تن از افراد مسلح که در ایران آموزش دیده اند، نخست وزیر ایران این ادعا را رد کرد.

۲ در دیدار ۴ تن از اعضای ستاد انقلاب فرهنگی با آیت الله منتظری، ایشان با تأکید بر فرمان امام خمینی مبنی بر پرهیز از تأخیر در بازگشایی و نوگشایی دانشگاه ها، مطالبی بیان کرد؛ عبدالکریم سروش، عضو شورای انقلاب فرهنگی، در مصاحبه ای در پایان این دیدار، درباره تصمیمات این شورا در موضوعات تربیت اخلاقی دانشجویان و کمک گرفتن از مدرسین حوزه علمیه قم در این باره، نحوه همکاری این شورا با حوزه علمیه قم، نظر آقای منتظری درباره تعجیل در بازگشایی دانشگاه ها و خصوصیات کلی اساتید دانشگاه ها و... مطالبی بیان کرد.

۳ در پی جانب داری دولت عربستان از ادعای عراق درباره اعدام ۱۵۰۰ تن از اسرای عراقی، سفارت ایران در جده، با انتشار اطلاعیه ای ضمن تکذیب ادعای عراق، به دولت عربستان توصیه کرد که براساس اخبار کذب موضع گیری نکند.

۴ نماینده مردم دزفول با اعتراض به بی تفاوتی مجامع بین المللی و منابع خبری در برابر جنایات ارتش عراق در دزفول، اعلام کرد تاکنون بیش از ۴۹۰۰ خانه، بیمارستان، مسجد، مدرسه و مغازه در این شهر، به دست نیروهای بعثی تخریب شده است.

۵ سفیر عراق در مصاحبه ای در اسلام آباد پاکستان، در کسوت یک فرد نظامی، با ارائه آماری اغراق آمیز از تلفات و خسارت هایی که مدعی است در عملیات طریق القدس به ایران وارد آمده است و ضمن انکار فرار و عقب نشینی عراقی ها از منطقه عمومی و شهر بستان، بر حمایت دولت عراق از مخالفان جمهوری اسلامی تأکید کرد. وی همچنین اتهام دولت عراق به دولت ایران مبنی بر کشتار اسرای عراقی را تکرار کرد.

۶ با توافق سه کشور عراق، سوریه و لبنان، خط لوله نفتی کرکوک - بندر بانیاس (سوریه) - طرابلس (لبنان)، پس از ۶ سال و ۹ ماه فعال خواهد شد.

۷ در پی ادعای دولت بحرین درباره دستگیری یک گروه تروریستی آموزش دیده در ایران، رسانه های مختلف از جمله خبرگزاری یونایتدپرس، رادیو لندن، رادیو امریکا، رادیو اسرائیل، خبرگزاری فرانسه و رادیو ابوظبی، موضع گیری مقامات کشورهای حوزه خلیج فارس را در جانب داری از بحرین انعکاس دادند یا خود در این باره به اظهار نظر پرداختند و ایران را متهم کردند.

۸ رادیو صدای ایران متعلق به گروه های سلطنت طلب به نقل از نشریه هرالد تریبون، مقاله ای را درباره سیر جنگ ایران و عراق، تحولات جاری در جبهه ها، کمک های دولت فرانسه و شوروی به عراق و غیرقابل پیش بینی بودن آینده جنگ نقل کرد.

۹ یک گروه از دیپلمات ها که رادیو امریکا آنها را دیپلمات های برجسته جهان نامید، به رهبری معاون پیشین هیئت نمایندگی امریکا در سازمان ملل، کمیته ای تشکیل دادند تا موارد نقض حقوق بشر در ایران را بررسی کنند.

۱۰ نیروهای ایرانی تلاش کردند تا خط پدافندی خود را در منطقه عملیاتی مطلع الفجر اصلاح و ترمیم کنند که این امر میسر نشد؛ در گلوله باران منطقه مریوان ۳ تن زخمی شدند.

در درگیری های نیروهای خودی و افراد مسلح ضدانقلاب و همچنین اقدامات عناصر وابسته به گروه های غیرقانونی در شهرهای سقز، پیرانشهر، بوکان، تکاب، ارومیه و قروه، تعدادی از افراد

۱ ضدانقلاب کشته و ۵ نفر از آنان دستگیر شدند. از نیروهای خودی نیز ۷ نفر زخمی شدند و یک تن به شهادت رسید؛ یکی از نیروهای حزب دمکرات کردستان ایران خود را به نیروهای سپاه تسلیم کرد؛ دبیرکل حزب دمکرات کردستان ایران در مصاحبه با رادیو این حزب، رضایتمندی خود را از اتحاد با سازمان مجاهدین خلق (منافقین) اعلام کرد.

۲ آقای هاشمی رفسنجانی در جلسه امروز مجلس شورای اسلامی درباره اقدام رژیم صهیونیستی در الحاق رسمی بلندی های جولان به خاک خود، قرارداد جدید امریکا و رژیم صهیونیستی و سکوت و حتی پاداش اعراب در این باره به امریکا با پایین آوردن قیمت نفت، طرح های کلی امریکا برای ایجاد مشکل در جهان اسلام و منزوی کردن کشورهای مترقی منطقه با کمک کشورهای حاشیه خلیج فارس مطالبی بیان کرد.

۳ نخست وزیر و وزارت خارجه ایران، اقدام رژیم اشغالگر قدس را در الحاق بلندی های جولان به این رژیم محکوم کردند.

۴ به دنبال اقدام امریکا در قطع کمک های فنی به صنعت نفت لیبی، وزارت نفت جمهوری اسلامی ایران برای همکاری با دولت لیبی اعلام آمادگی کرد.

۵ بولتن محرمانه خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره آزادشدن ۳۷ تن از اسرای غیرنظامی ایران و چگونگی رفتار نظامیان عراق با اسرای ایران، گزارشی منتشر کرد.

۶ نمایندگان مجلس شورای اسلامی به آقایان علی اکبر ناطق نوری و علی اکبر ولایتی برای تصدی پست وزارت کشور و وزارت امور خارجه، رأی اعتماد دادند.

۷ دولت عراق در اقدامی تبلیغاتی برای فراهم شدن شرایط میزبانی اجلاس هفتم سران کشورهای عضو عدم تعهد در بغداد - که سال آینده برگزار خواهد شد - از وزیران کار کشورهای غیرمتعهد دعوت کرد تا از آن کشور بازدید کنند؛ صدام حسین در دیدار با وزیران کار کشورهای غیرمتعهد یادآور شد که حاضر به مذاکره با ایران برای خاتمه یافتن جنگ است و به همین منظور از مقامات ایران برای مذاکره در این باره دعوت می کند. وی درعین حال تأکید کرد که ایران باید حاکمیت عراق بر اروندرود را بپذیرد. صدام در سخنانش از عملکرد هیئت های صلح و سهل انگاری آنها نیز انتقاد کرد.

۸ ساختمان سفارت عراق در بیروت بر اثر انفجار شدیدی به کلی ویران شد و ۱۲۰ نفر از عوامل سفارت عراق کشته یا زخمی شدند.

۹ باوجود تکذیب مقامات ایران در اعزام یک گروه مسلح به کشور بحرین، امروز ۶ کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس در بیانیه ای، آنچه را که تلاش برای تحریک خرابکاری در بحرین خواندند، محکوم کردند.

گزارش روزشمار ۲۵/۹/۱۳۶۰

۱۰ نیروهای خودی در حمله به چند قلعه شیماکو در منطقه عملیاتی مطلع الفجر، موفق شدند قلعه انار و قسمتی از قلعه بزنیلی را تصرف کنند، اما به دلیل مقاومت دشمن و شهید یا مجروح شدن اکثر فرماندهان عملیاتی، از ادامه عملیات بازماندند.

۱۱ گلوله باران امروز مناطق مسکونی و همچنین شهر آبادان امروز با شدت کمتری انجام شد و فقط چند گلوله توپ به محوطه گمرک این شهر اصابت کرد که خساراتی برجای گذاشت.

در پاک سازی ۳ روستا در حوالی تکاب و نقده و حمله به یک پایگاه گروه های مسلح غیرقانونی در کامیاران، ۴۰ تن از افراد ضدانقلاب کشته، ۱۴ تن زخمی و ۱۹ نفر دستگیر شدند. از نیروهای خودی

ص: ۱۱۵۹

۱ نیز ۷ تن مجروح شدند؛ در عملیات های وابستگان به گروه های ضدانقلاب در مهاباد و سردشت، یک تن از نیروهای خودی به شهادت رسید و ۲ سرباز زخمی شدند.

۲ در ۲ عملیات تروریستی گروه های مسلح برانداز در شهرهای آمل و پاوه، ۳ تن از پاسداران زخمی شدند.

۳ نیروهای سپاه همدان یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را در این شهر تصرف کردند که در پی آن ۲ نفر از منافقین کشته شدند و یکی از آنان خودکشی کرد؛ روابط عمومی سپاه تهران و اصفهان در اطلاعیه های جداگانه ای اعلام کردند که در چند روز گذشته، در این شهرها ۵۱ نفر از اعضای گروه های مسلح برانداز و کادرهای بالای آنها دستگیر و ۲ تن از آنان کشته شده اند و یک خانه تیمی منافقین نیز تصرف شده است.

۴ امام خمینی در جمع عده ای از مردم و مسئولان کشور بر همبستگی اقشار گوناگون به ویژه حوزه های علمی و دانشگاه تأکید کردند. ایشان همچنین از سران کشورهای اسلامی به دلیل عملکرد مغایر با اصول اسلامی آنان - که رژیم صهیونیستی را در الحاق بلندی های جولان به خاک خود مصمم کرده است، گلایه کردند. توصیه به ملت های مسلمان منطقه برای قیام و ایستادگی در مقابل رژیم صهیونیستی، قابلیت استفاده از ابزار نفت در مقابل قدرت های شرق و غرب و... از دیگر محورهای سخنان امام خمینی در این دیدار بود.

۵ کاردار موقت ایران در سازمان ملل نامه ای را که اطلاعیه وزارت امور خارجه ایران به آن پیوست شده بود، به دبیرکل سازمان ملل تحویل داد. در این اطلاعیه علاوه بر حملات هواپیماهای عراقی به شهرهای ایلام، دزفول و اهواز، به اقدام نظامیان عراقی در شکنجه و کشتار مردم غیرنظامی و اسیران جنگی اشاره شده و از دبیرکل سازمان ملل درخواست شده است که نماینده ای را به منظور تهیه گزارش به مناطق موردنظر ایران اعزام کند.

۶ ادعای رادیو کلن و رادیو بی بی سی مبنی بر درخواست ایران از آمریکا برای خرید لوازم هواپیماهای جنگی و رد این درخواست از جانب وزارت دفاع آمریکا.

۷ به دنبال وقوع انفجار ۳ روز پیش در حومه لندن - که سبب مرگ ۲ تن و مجروحیت یک نفر شد - امروز خبرگزاری فرانسه از دستگیری ۳ ایرانی به دست پلیس انگلستان خبر داد. دفتر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در پاریس، با اشاره به این اتفاق، ایران را به اعزام تروریست به سایر کشورها متهم کرد.

۸ مجله فرانسوی ژون آفریک در مقاله ای ادعا کرد که شوروی از هم اکنون در تدارک دوره بعد از (امام) خمینی در ایران است. این مجله همچنین مدعی شد که ۷۵ مشاور روسی و کویتی سرگرم سامان دادن به سرویس های اطلاعاتی ایران هستند و حزب توده ۴۰ درصد پست های مهم ایران را در اختیار دارد؛ رادیو ایران و رادیو صدای ایران، متعلق به گروه های سلطنت طلب، خبر فروش هواپیماهای مسافربری ایران، فروش جواهرات سلطنتی و موافقت با بهره برداری شوروی از معادن اورانیوم ایران و فروش اورانیوم به آن کشور را جعل کرده، مدعی فروش آنها برای تأمین هزینه های مملکتی شدند.

۹ در پی ادعای مقامات بحرین مبنی بر دستگیری عده ای افراد مسلح که در ایران برای قیام مسلحانه آموزش دیده اند، امروز

وزیر کشور بحرین در مصاحبه با روزنامه های عرب نیوز (چاپ جده) و شرق الاوسط (چاپ لندن) علاوه بر وارد کردن اتهامات قبلی به ایران، اطلاعات جدیدتری در اختیار آنان قرار داد.

روزنامه انگلیسی زبان بغداد خبر داد که عراق بودجه ای معادل ۱۴ میلیارد دلار را برای سال جدید

ص: ۱۱۶۰

۱ میلادی اختصاص داده است و اولویت های این بودجه مربوط به کشاورزی و عمران روستایی است.

۲ به دنبال انفجار روز گذشته سفارت عراق در بیروت، حزب الدعوة عراق (از گروه های معارض عراقی) با انتشار اطلاعیه ای، ضمن اعلام چگونگی این انفجار، مسئولیت آن را برعهده گرفت.

گزارش روزشمار ۲۶/۹/۱۳۶۰

۳ سنگین ترین پاتک یگان های ارتش عراق برای تصرف ارتفاع شیاکو و حملات آنها در جبهه دشت گیلان غرب موفقیتی در پی نداشت و نیروهای عراقی مجبور به عقب نشینی از این محور شدند؛ در گلوله باران مناطق مسکونی آبادان یک مغازه تخریب شد؛ در جبهه ایلام، بر اثر انفجار ۲ دستگاه خودرو جهاد سازندگی و ژاندارمری در برخورد با مین ۲ تن از نیروهای خودی زخمی شدند.

۴ در عملیات نیروهای سپاه و بسیج ریجاب و جوانرود با نام مولای متقیان، که در نوار مرزی غرب جوانرود انجام شد، نیروهای خودی موفق شدند تپه های میش رنگین، دار زنگنه و بخشی از ارتفاعات بمو را تصرف و ۱۰۰ روستا را آزاد کنند. در این عملیات ۵۰۰ تن از نیروهای عراقی کشته یا مجروح شدند و غنائم زیادی از دشمن به دست آمد.

۵ قرارگاه مقدم نیروی زمینی ارتش: سازمان استخبارات ارتش عراق به منظور جلوگیری از فرار نظامیان این کشور، با اعزام نیروهای خود در قالب سربازان عادی به جبهه های جنگ مبادرت به کشتن افرادی می کند که قصد فرار یا پناهنده شدن به ایران را دارند.

۶ ورود ۳۸ دستگاه خودرو نظامی حامل مهمات سبک و سنگین از کشور اردن به عراق در روز جاری و ۸۷ خودرو حامل مهمات از کشورهای عربستان، اردن و کویت به این کشور در روز گذشته.

۷ در حمله افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی به اجتماع مردم و چند مرکز آموزشی، فرهنگی و نظامی در شهرهای سردشت، بانه و شاهین دژ، ۲ تن شهید و ۶۲ نفر زخمی شدند؛ ارتش عراق اخیراً تعدادی سلاح و مقادیری مهمات در اختیار گروه های مسلح غیرقانونی قرار داده است.

۸ ترور و شهادت یک پاسدار در شهر همدان؛ سرقت سلاح و مهمات از پادگان ارتش در باختران به دست افراد وابسته به گروه های مسلح برانداز؛ دستگیری ۸ تن از وابستگان به این گروه ها در شهرهای نوشهر، گرگان و صومعه سرا؛ شناسایی و تصرف یک خانه تیمی با تلاش نیروهای سپاه منطقه ۳ کشوری.

۹ با وجود اعلام آمادگی ایران برای سرمایه گذاری در طرح مشترک پتروشیمی ایران و ژاپن، رئیس ژاپنی "شرکت توسعه شیمیایی ایران" در مصاحبه ای، با به کار بردن تعابیری دوپهلوی و موضع گیری های غیرشفاف، از اظهار نظر صریح درباره تکمیل این پروژه خودداری کرد.

۱۰ نشریه بررسی های اقتصادی خاورمیانه در مقاله ای در خصوص وضعیت اقتصادی ایران، با اشاره به دستور بانک مرکزی در

گشایش اعتبارات ارزی و بررسی ذخایر ایران، مشکلاتی فرضی را مطرح کرده که علت آن کمبود شدید ارز در اقتصاد ایران و سایر منابع مالی و همچنین دسترسی نداشتن به سرمایه های خارجی و املاک و مستغلات موجود در خارج از ایران بیان شده است.

۱۱ رادیو بی بی سی در مقاله ای با دستاویز قراردادن حوادث اخیر بحرین به بررسی این واقعه و پیامدهای آن پرداخت. اثبات نشدن اتهام ایران در دست داشتن در کودتای بحرین، آسیب پذیری کشورهای عربی به دلیل برخوردار نبودن از پشتیبانی های مردمی و نقش شورای همکاری خلیج فارس در برقراری امنیت، مهم ترین محورهای این مقاله است.

ص: ۱۱۶۱

۱ امضای قرارداد یک موافقت نامه همکاری فنی بین یک هیئت عراقی و وزارت هماهنگی طرح ها و برنامه های یونان به منظور توسعه روابط در زمینه اقتصادی، بازرگانی، فنی و علمی.

۲ خبرگزاری فرانسه: رئیس جمهور یمن جنوبی در گفت و گوی تلفنی با صدام حسین، وقوع انفجار در سفارت عراق را محکوم کرد و با ارسال تلگرافی به رئیس جمهور لبنان، ضمن محکوم کردن این اقدام، خواستار تحقیقات بیشتر برای آشکار شدن هویت عاملان این حادثه شد؛ رادیو مونت کارلو با اعلام ادامه آواربرداری سفارت مخروبه عراق در بیروت فرضیاتی را از قول کارشناسان درباره شدت انفجار نقل کرد.

ضمیمه گزارش ۸۷۳: مشخصات نظامی و موقعیت ارتفاعات بمو.

گزارش روزشمار ۲۷/۹/۱۳۶۰

۳ در نتیجه اقدامات نیروهای خودی در منطقه عمومی خرمشهر ۶ نظامی عراقی کشته شدند؛ در همین منطقه یک سنگر خودی هدف قرار گرفته و منهدم شد؛ حملات هوایی و توپخانه ای عراق به آبادان، اندیمشک و دزفول یک شهید و ۷ مجروح برجای گذاشت و خساراتی به بار آورد.

۴ به گزارش ستاد عملیات سپاه دزفول مستقر در خرمشهر، نیروهای عراقی برای حفاظت بیشتر از خرمشهر و جلوگیری از هجوم نیروهای خودی به این شهر اقدامات مهندسی متعددی در داخل خرمشهر انجام داده اند.

۵ در پی شیوع برخی خبرها مبنی بر احتمال حمله ایران به شهر و منطقه عمومی بصره، مقامات عراق در پی اتخاذ تدابیری هستند تا مانع از خروج مردم از شهر بصره شوند.

۶ اعضای صنف فروشندگان خودرو، ۲۴ کامیون حامل مایحتاج ضروری رزمندگان و مصالح ساختمانی به منظور کمک به افراد جنگ زده و بازسازی مناطق خسارت دیده، به مناطق جنگ زده غرب کشور ارسال کردند.

۷ ایران برای افشای دروغگویی های مقامات عراق مبنی بر باقی ماندن بستان در دست نیروهای عراقی، از سفرا، دیپلمات ها و وابستگان نظامی ۲۴ کشور خارجی مقیم ایران برای دیدار از مناطق جنگی استان خوزستان و شهر آزادشده بستان دعوت کرد؛ اقدام سفارت ایران در کویت جهت پخش فیلم پیروزی بستان برای افشای دروغ پردازی های عراق درباره تصرف نشدن این شهر، به دلیل مخالفت مقامات کویتی ناتمام ماند.

۸ در ۳ عملیات مستقل نیروهای سپاه پاسداران، مناطقی از جنوب سقز، شمال غرب کامیاران و روانسر پاک سازی شد، ۴۰ تن از نیروهای مسلح غیرقانونی کشته، بیش از ۳۴ تن زخمی و ۸ نفر اسیر شدند و از نیروهای خودی نیز ۳ تن شهید و ۸ نفر زخمی یا اسیر شدند؛ در بوکان، حمله مهاجمان مسلح به شهر، با مقاومت پاسداران روبه رو شد و مهاجمان مجبور به فرار از منطقه شدند.

۹ در عملیات پاک سازی جنگل های اطراف فومن به دست نیروهای سپاه، ۵ تن از افراد شاخه نظامی سازمان مجاهدین خلق

(منافقین) دستگیر شدند و یک نفر از آنها به هلاکت رسید.

۱۰ نشریه لویدز لیست لندن در مقاله ای به افزایش صادرات نفتی ایران اشاره کرد و درباره چگونگی حمل نفت در کشورهای خریدار آن توضیحاتی داد.

آقای هاشمی رفسنجانی در خطبه های نماز جمعه تهران از اقدام عربستان و کویت در پایین آوردن قیمت نفت انتقاد کرد و دلیل آن را تأثیرگذاری بر جنگ دانست. وی همچنین شایعه اعدام اسرای عراقی در ایران و بدرفتاری با آنها را تکذیب کرد. رئیس مجلس پیروزی های رزمندگان در جبهه های جنگ، عواقب شکست اجلاس فاس، جنایت جدید رژیم صهیونیستی و الحاق رسمی بلندی های جولان به اراضی اشغالی، همچنین تبلیغات گمراه کننده استعمار علیه ایران درباره بحرین را به هم مرتبط خواند

ص: ۱۱۶۲

۱ و ریشه آن را انقلاب ایران و رشد فکر اسلامی در جهان ذکر کرد.

۲ به دنبال اقدام برخی مقامات کشور و رسانه ها که در سخنرانی ها و موضع گیری هایشان دولت های دیگر را مورد هجوم قرار می دهند، سیداحمد خمینی در دیدار با آقای هاشمی رفسنجانی اظهار کرد که امام این شیوه را نمی پسندد.

۳ نماینده دائم عراق در سازمان ملل متحد، نامه وزیر خارجه این کشور را که در آن مدعی شده بود اسیران عراقی در جبهه های جنگ به دست نیروهای ایران اعدام شده اند، به دبیرکل سازمان ملل متحد تحویل داد؛ سخنان یک افسر عراقی پناهنده به ایران درخصوص بی تأثیر بودن شایعه اعدام اسرا در میان نظامیان عراقی.

۴ نشریات المجله و الحوادث (چاپ انگلیسی)، درباره افزایش روابط عراق با کشور شوروی در بخش نظامی و افزایش سطح رابطه اقتصادی آلمان با عراق خبر دادند.

۵ در پی تیرگی روابط ایران و بحرین، روزنامه اخبار الخلیج اعلام کرد که دولت بحرین سفیر خود را از تهران فراخوانده و از ایران خواسته است که به جای حسن شوشتری، سفیر ایران در منامه، فرد دیگری را تعیین کند؛ از سوی دیگر، عربستان اعلام کرد که این کشور یک پیمان امنیتی با بحرین امضا خواهد کرد.

گزارش روزشمار ۲۸/۹/۱۳۶۰

۶ ادامه یافتن وضعیت روزهای گذشته در منطقه عملیاتی مطلع الفجر و فشار مداوم و پیوسته عراق برای بازپس گیری شیاکو، فرماندهان خودی را به چاره جویی و یافتن راهی برای کاستن از فشار ارتش عراق به این منطقه واداشت. از جمله این تدابیر، تلاش دوباره در تنگ کورک و تنگ قاسم آباد برای کشاندن بخشی از توان ارتش عراق به شرق منطقه عملیات و تهدید عقبه دشمن در جاده گیلان غرب به قصرشیرین به منظور کاستن از فشار دشمن در شیاکو بود. عملیات نیروهای خودی توجه قوای عراقی را تا حدی از شیاکو متوجه شرق این ارتفاع کرد، اما در نهایت با افزایش میزان تلفات نیروهای خودی، دستور عقب نشینی صادر شد و نیروها ارتفاعات جنوب تنگ کورک را ترک کردند.

۷ خلبان و کمک خلبان ایرانی، با یک بالگرد به خاک ترکیه گریختند و به این کشور پناهنده شدند؛ در یک هفته اخیر یک سرهنگ دوم کماندوی عراقی و یک افسر در منطقه عمومی بستان و همچنین ۶ سرباز در منطقه سردشت وارد خاک ایران شدند و درخواست پناهندگی کردند.

۸ روابط عمومی سپاه مریوان از اجرای ۲ عملیات در طول هفته گذشته به دست چریک های کرد مسلمان در داخل خاک عراق خبر داد که در پی آن، بیش از ۱۱ تن از نظامیان ارتش عراق کشته یا مجروح شدند؛ در همین مدت، نیروهای خودی یک تانک عراقی ها را منهدم کردند که در نتیجه آن یک عراقی به هلاکت رسید و ۵ تن دیگر زخمی شدند.

۹ سه تن از اشرار منطقه ایلام که با پشتیبانی عراق قصد داشتند یک دکل تلویزیونی را در غرب ایلام منفجر کنند، قبل از هرگونه اقدامی، به دست گروه فداییان امام خمینی دستگیر شدند. از این افراد یک بمب و تعدادی اسلحه به دست آمد.

۱۰ در عملیات ها و اقدامات افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق غربی و شمال غرب کشور، ۲ تن از افراد خودی شهید و ۱۶ تن زخمی شدند.

۱۱ عصمت دری، از خوانین منطقه سرو در شمال غربی ارومیه، در درگیری با افراد سپاه، کشته و یکی از افرادش نیز زخمی شد.

در پی دستگیری مسئول منطقه ای و دیگر اعضای شورای فرماندهی و نیز همه مسئولان سازمان مجاهدین

ص: ۱۱۶۳

۱ خلق (منافقین) در گچساران، شبکه مشترک این سازمان در بهبهان و گچساران صددرصد متلاشی شد.

۲ فرمانده کل سپاه پاسداران و فرمانده نیروی زمینی ارتش در جلسه ای با حضور آقای هاشمی رفسنجانی، گزارشی از عملیات اخیر رزمندگان اسلام در جبهه های غرب دادند و درباره حمله وسیع آینده به عراق در جنوب کشور مذاکره کردند.

۳ شورای عالی دفاع به ریاست آیت الله خامنه ای تشکیل جلسه داد. رئیس جمهور در پایان این جلسه، درباره ادعاهای منتشرشده درباره درخواست ایران از امریکا برای فروش لوازم هواپیماهای جنگی، صلح طلبی صدام حسین و آزادی اسرای غیرنظامی و... مطالبی بیان کرد.

۴ در پی جنگ روانی وسیع و دامنه دار دولت بحرین و رسانه های عربی و غربی درباره دستگیری عده ای افراد مسلح بحرینی وابسته به ایران، سخنگوی وزارت خارجه این اقدام را انتقام گیری عراق و عوامل غربی از ایران ارزیابی کرد و به کشورهای کوچک عربی درباره گرفتارشدن در این گونه دام های سیاسی هشدار داد.

۵ به دنبال جلسه روز گذشته حاج سیداحمد خمینی با آقای هاشمی رفسنجانی درباره دیدگاه امام در خصوص جلوگیری از تخریب روابط خارجی جمهوری اسلامی با سایر دولت ها، امروز جلسه سران قوای کشور، با حضور سیداحمد خمینی و وزیر امور خارجه، برای تصمیم گیری درباره سیاست خارجی و کیفیت برخورد با دولت ها و نهضت ها تشکیل شد.

۶ وزیر جدید کشور در مصاحبه ای با بیان این موضوع که اولویت کاری وزارت کشور تأمین امنیت است، مأموریت این وزارتخانه را برای تحقق این امر، هماهنگی بین نیروهای امنیتی و انتظامی اعلام کرد.

۷ مجله الاسبوع العربی (چاپ بیروت) نوشت: فرانسه در زمینه صدور مواد غذایی به عراق مقام اول را دارد و مجموع قراردادهای منعقدشده بین دو کشور در سال ۱۹۸۱ بالغ بر ۷/۴ میلیارد دلار است که صادرات فرانسه نسبت به سال گذشته، ۱۸۱ درصد افزایش داشته است.

۸ خبرگزاری یونایتدپرس در گزارشی از ادامه کار آواربرداری از ساختمان تخریب شده سفارت عراق در بیروت، اعلام کرد: گروه های نجات امروز ۲ جسد را از زیر خرابه های سفارت عراق بیرون آوردند که به این ترتیب، تعداد کشته شدگان حادثه انفجار این سفارتخانه به ۳۰ تن رسید و تعداد زخمی ها نیز ۱۰۶ نفر است؛ خبرگزاری پارس به نقل از کارشناسان نظامی در لبنان، علت انفجار این ساختمان را منفجرشدن مقادیر فراوانی مواد منفجره که درون ساختمان سفارت انباشته شده بود، اعلام کرد.

گزارش روزشمار ۲۹/۹/۱۳۶۰

۹ هواپیماهای عراقی شهر بستان، غرب سوسنگرد، منطقه عمومی کرخه و شهر ایوان را بمباران کردند. در گلوله باران شهر آبادان یک نفر به شهادت رسید و ۱۵ نفر زخمی شدند؛ یک فروند هواپیمای عراق که قصد بمباران مواضع نیروهای خودی در شیاکو را داشت، هدف آتش یگان های پدافندی هوایی ایران قرار گرفت و سقوط کرد.

۱۰ عربستان ۱۶ دستگاه خودرو حامل وسایل و قطعات زرهی و ۱۸ دستگاه خودرو حامل مهمات را از مرز عرعر و ۴ دستگاه خودرو حامل موشک های ضد هوایی را از طریق خاک کویت، وارد عراق کرد.

۱۱ در پی فرار روز گذشته دو خلبان هوانیروز ارتش با یک فروند بالگرد به ترکیه، خبرگزاری یونایتد پرس امروز اعلام کرد: دو افسر ایرانی به منظور کسب پناهندگی سیاسی از فرانسه با یک هلیکوپتر به ترکیه فرار کردند.

فرمانده سپاه تهران در مصاحبه ای درباره حساسیت های امنیتی تهران، آثار جنگ بر شدت فعالیت

ص: ۱۱۶۴

۱ گروه های مسلح غیرقانونی، آموزش نیروهای سپاه برای به کارگیری سلاح های سنگین، تشکیل گردان زرهی سپاه و به کارگیری آن در عملیات طریق القدس مطالبی بیان کرد.

۲ در پاک سازی مناطقی از محور بانه - سردشت، ۳ تن از نیروهای خودی شهید و ۶ تن زخمی شدند؛ در حملات گروه های ضدانقلاب به منطقه سرو در شمال غربی ارومیه، سنندج و روستایی از توابع قروه نیز یک تن از نیروهای خودی دستگیر و ۲ نفر از مردم به گروگان برده شدند. از افراد ضدانقلاب نیز ۵ تن کشته و عده ای زخمی یا دستگیر شدند.

۳ افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) یک بمب قوی به داخل یک مغازه شیشه بری در اصفهان پرتاب کردند که خساراتی در پی داشت.

۴ فرمانده کل سپاه در جمع فرماندهان سپاه درباره جایگاه جنگ در سپاه و وظایف این نهاد در دفاع از مرزها، ماهیت جنگ تحمیل شده به ایران و اهداف غایی آن، انتظارات مردم از سپاه در موضوع جنگ، تشریح راهبرد منطقه ای امریکا، موضوعات مربوط به فلسطین و منطقه و... سخنانی ایراد کرد.

۵ در ادامه جنجال آفرینی کشورهای عربی، به ویژه عربستان، درباره افراد دستگیر شده در بحرین که ادعا می شود در ایران دوره های آموزش نظامی را گذرانده اند، وزیر کشور عربستان روز گذشته وارد بحرین شد و درباره وابستگی امنیت بحرین و عربستان به یکدیگر، مواضع شاه عربستان درباره مسائل اخیر بحرین، به امضار سیدن یک طرح نامحدود امنیتی بین عربستان و بحرین و حمایت از عراق مطالبی بیان کرد. وزیر کشور بحرین نیز در مصاحبه با روزنامه کویتی الانباء کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس را به تشکیل یک نیروی واکنش سریع دعوت کرد.

۶ دو تن از اعضای جبهه آزادی بخش بحرین با اعلام فعالیت این جبهه در دو زمینه فرهنگی و سیاسی، به نوعی به ادعاهای مقامات بحرینی که افراد دستگیر شده اخیر در این کشور را دارای مشی مسلحانه و وابسته به این جبهه خوانده بودند، پاسخ دادند. آنها همچنین دستگیری افراد وابسته به این جبهه را اتفاقی خواندند و ادعای حضور افراد ایرانی در جمع بازداشت شدگان را رد کردند.

ضمیمه گزارش ۹۱۰: اقدامات دشمن به منظور بازپس گیری مناطق تصرف شده در عملیات مطلع الفجر، نقاط ضعف این عملیات و تلفات و خسارات وارد شده به دشمن.

گزارش روزشمار ۳۰/۹/۱۳۶۰

۷ درحالی که فرماندهان عملیاتی، درگیر طراحی و اجرای عملیاتی برای تکمیل عملیات طریق القدس به منظور تصرف حدفاصل رودخانه سابله تا رودخانه نیسان بودند، نیروهای عراقی این منطقه را تخلیه و اقدام به عقب بردن نیروهای خود به جنوب رودخانه نیسان کردند؛ فرمانده عملیات طریق القدس در نامه ای به فرمانده کل سپاه، فرمانده منطقه ۸ و یگان های عملیاتی منطقه، به تلاش دشمن جهت بازپس گیری مناطقی که با هجوم نیروهای خودی از دست داده، ناکامی قوای عراقی و همچنین دلایل نظامی عقب نشینی نیروهای عراقی از حدفاصل رودخانه سابله تا رودخانه نیسان اشاره کرد.

۸ در بمباران مناطق مسکونی آبادان و سوسنگرد و گلوله باران شهر آبادان، یک نفر به شهادت رسید و ۱۵ تن زخمی شدند. همچنین بخشی از فرودگاه، پالایشگاه و پتروشیمی آبادان آسیب دید و ۷ خانه نیز ویران شد.

۹ ورود ۲۷ دستگاه خودرو سنگین حامل مهمات از عربستان به عراق؛ به گزارش قرارگاه مقدم نذاجا از طریق اسکله الشعبیه کویت، روزانه ۱۸ تریلر اقلام نظامی به داخل عراق حمل می شود.

ص: ۱۱۶۵

۱ در درگیری های گروه های مسلح غیرقانونی با مردم و نیروهای خودی در شهرهای مهاباد و سقز، ۴۲ تن از نیروهای خودی و مردم شهید یا زخمی و عده ای گروگان گرفته شدند و ۵ تن از افراد گروه های غیرقانونی نیز کشته شدند؛ ۲ نفر از افراد گروه کومه له خود را به پاسگاه چناره مریوان تسلیم کردند.

۲ صدام حسین در دیدار با رئیس جمهور قبرس و هیئت همراه او در بغداد، ضمن گفت و گو درباره بهبود روابط بین کشورهای غیرمتعهد، نقش عراق در این حرکت و همچنین روابط اقتصادی، از تجاوز به ایران دفاع کرد و آن را اقدامی استقلال طلبانه خواند؛ رادیو بغداد: رئیس جمهور قبرس پشتیبانی خود را از مواضع اعراب در اختلافات خاورمیانه اعلام کرد.

۳ در دیدار ۱۳ تن از نمایندگان مجلس عراق و رئیس مجلس ملی این کشور با ولیعهد اردن، نعیم حداد بر برادری و همبستگی دو کشور تأکید کرد و جنگ عراق با ایران را دفاع از جبهه شرقی امت عرب خواند. ولیعهد اردن نیز اقدامات عراق علیه ایران را ستود.

۴ به گزارش خبرگزاری فرانسه، ایران سفیر خود را از بحرین به تهران فراخواند و وزیر کشور کویت از سایر کشورهای حاشیه خلیج فارس درخواست کرد که به پیمان امنیتی عربستان و بحرین بیبندند؛ رویتر از احتمال نشست وزیران دفاع کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس با موضوع امنیت و دفاع در ماه آینده خبر داد.

۵ مجله تحقیقات اقتصادی خاورمیانه از تلاش ایران و عراق برای افزایش تولید و صدور نفت خبر داد.

۶ یک منبع رسمی ترکیه اعلام کرد که این کشور به دو خلبان پناهنده ایرانی که با یک فروند بالگرد به این کشور فرار کرده اند، پناه خواهد داد.

ضمیمه گزارش ۹۱۹: بخش هایی از نامه فرمانده عملیات طریق القدس به فرمانده کل سپاه، فرماندهی منطقه ۸ و یگان های عملیاتی منطقه، درخصوص علت عقب نشینی نیروهای عراقی از حدفاصل سابله تا نیشان.

اشاره

اشخاص..... ۱۱۶۸

مکان ها..... ۱۱۷۷

سایر اسامی و اصطلاحات..... ۱۱۹۸

ص: ۱۱۶۷

آثاری، سید محمود (شهید ترور): ۴۲۸

آریانا، بهرام: ۶۸، ۸۴۲، ۸۷۷

آقاخورد، مظفر (مسئول مهندسی قرارگاه کربلا): ۱۷۲

آقایی، مرتضی (شهید، از اعضای کمیته انقلاب اسلامی قزوین): ۳۰۶

آل غفور، محمدحسن (امام جمعه شوشتر): ۲۲۲

آلنده، سالوادور (رئیس جمهور شیلی): ۱۳۷

آیت، حسن (نماینده مجلس، شهید ترور): ۳۶۳

آیت اللهی، سیدحسین (امام جمعه جهرم): ۲۲۲

ابراهیمی، صالح (شهید ترور): ۳۸۸

ابی زاده، رشید (شهید ترور): ۳۹۰

ابی زاده، فرهاد (شهید ترور): ۳۹۰

احسان بخش، صادق (امام جمعه رشت): ۲۱۸، ۲۲۲

احمد بن بلا (اولین رئیس جمهور الجزایر): ۱۶۲

احمد زکی یمانی (وزیر نفت عربستان سعودی): ۵۲، ۴۵۳، ۵۴۱، ۵۴۲، ۸۷۱، ۹۰۸، ۹۷۴، ۹۷۵، ۱۰۴۰

احمدی، سیدسعید (پاسدار شهید): ۸۷۵

احمدی، صادق (رزمنده): ۵۸۳

احمدی، ناصر (شهید ترور): ۴۸۵

ادریس حسن محمد (خلبان اسیر عراقی): ۹۶۰

اراد، علی (عضو شورای نگهبان): ۷۰

استاندار ایلام: ۹۰۹، ۹۳۰

استاندار خوزستان: ۸۵۸

اسدالله پور، حسین (رزمنده): ۵۸۳

اسدی، شجاع (شهید ترور): ۷۶۲

اسدیان، سیامک (فرمانده کل نظامی سازمان چریک های فدایی خلق شاخه اقلیت): ۷۰۲

اسعدی، نجم الدین (شهید ترور): ۲۴۶

اسلام سلماس حسین (وابسته بازرگانی عراق در آتن): ۷۶۷

اسمولانسکی (استاد روابط بین الملل دانشگاه لی های پنسیلوانیا): ۴۷۸

اشراقی، جعفر (از علمای آذربایجان غربی): ۲۳۴

اشرفی اصفهانی، عطاءالله (آیت الله، امام جمعه کرمانشاه): ۲۲۱، ۹۱۸

اشموده، یورگن (وزیر دادگستری آلمان غربی): ۳۳۳، ۳۹۲، ۳۹۳

اصغری، حسن (حجت الاسلام، شهید ترور): ۷۶۲

اصغری، محمد (وزیر دادگستری): ۴۴۷، ۴۵۴

افتخار جهرمی، گودرز (عضو شورای نگهبان): ۷۰

افتخاری، مسعود (شهید ترور): ۱۱۶

افضلی، بهرام (فرمانده نیروی دریایی ارتش ایران): ۷۷۶، ۷۷۷، ۷۹۵

اکرم ابراهیم فواد (فرمانده سابق تیپ ۳۸ پیاده عراق): ۲۸، ۱۵۴

الله کرم، حسین (فرمانده سپاه گیلان غرب): ۹۲۷، ۹۴۰، ۱۰۶۵

الویری، مرتضی (نماینده دماوند و فیروزکوه): ۷۷، ۷۸

امام جمعه پاوه: ۷۴۶، ۱۰۱۴

امام خمینی (آیت الله خمینی): ۴۱، ۴۶، ۵۹، ۶۷، ۷۹، ۸۴، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۵،

ص: ۱۱۶۸

۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۹، ۱۴۳، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۸، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۷۷، ۱۷۹، ۱۹۲، ۲۰۲، ۲۱۲، ۲۱۴،
۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۳۰، ۲۳۴، ۲۴۰، ۲۵۰، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۶۲، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۶، ۲۸۵، ۲۹۷، ۳۲۷، ۳۲۸، ۳۳۲، ۳۳۴،
۳۴۵، ۳۴۷، ۳۵۰، ۳۵۷، ۳۶۱، ۳۷۲، ۳۷۳، ۳۷۴، ۳۷۵، ۳۷۷، ۳۷۹، ۴۰۲، ۴۰۶، ۴۱۹، ۴۲۲، ۴۵۱، ۴۶۲، ۴۷۲، ۴۷۷، ۴۸۷، ۴۸۸،
۴۹۴، ۴۹۶، ۵۳۰، ۵۵۲، ۵۸۳، ۶۰۰، ۶۳۱، ۶۵۹، ۶۶۲، ۶۶۶، ۶۷۲، ۶۷۳، ۶۸۶، ۶۹۱، ۶۹۹، ۷۰۱، ۷۰۳، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۲۴، ۷۲۶،
۷۳۴، ۷۳۵، ۷۳۹، ۷۵۲، ۷۹۰، ۷۹۱، ۷۹۲، ۷۹۳، ۷۹۵، ۸۱۹، ۸۲۹، ۸۳۰، ۸۵۶، ۸۶۸، ۸۷۶، ۸۷۷، ۸۷۸، ۸۸۶، ۸۸۷، ۸۹۶، ۹۰۶،
۹۱۴، ۹۱۸، ۹۱۹، ۹۲۱، ۹۳۳، ۹۴۵، ۹۴۶، ۹۴۷، ۹۴۹، ۹۵۴، ۹۶۴، ۹۶۵، ۹۸۰، ۹۸۹، ۹۹۴، ۱۰۱۶، ۱۰۲۱، ۱۰۴۱، ۱۰۵۴، ۱۰۶۴

امامی کاشانی (حجت الاسلام، امام جمعه موقت تهران): ۸۵۶، ۸۷۷

امیری، علی (تیمسار): ۸۷۷

امینی، علی: ۶۸، ۵۵۰، ۵۵۱

امینی، محمدرضا (رزمنده): ۵۸۴

انالز، مارتین (دبیر کل سابق سازمان عفو بین الملل): ۲۹۳، ۲۹۴، ۲۹۵

انزابی، سیدحسن (از علمای آذربایجان غربی): ۲۳۴

انگجی، سیدمحمدعلی (از علمای آذربایجان شرقی): ۲۳۴

انور سادات (رئیس جمهور سابق مصر): ۷۱، ۷۲، ۷۴، ۷۷، ۷۸، ۸۲، ۸۴، ۸۵، ۱۰۶، ۱۰۸، ۱۲۲، ۱۲۶، ۱۴۶، ۱۶۷، ۲۵۳، ۳۳۵،
۳۴۶، ۳۷۸، ۴۳۸، ۵۵۲، ۶۱۷

اوزال، تورگوت (نخست وزیر ترکیه): ۶۷۸، ۶۷۹

اویسی: ۵۵۱، ۸۴۲

ایرکانی، رشید (معاون دبیر کل جبهه آزادیبخش عرب برای اهواز): ۵۵۱

بارزانی، مصطفی (رهبر سابق حزب دمکرات کردستان عراق): ۱۱۲

باریک، بین، هادی (امام جمعه قزوین): ۲۲۲

بازرگان، مهدی (نماینده تهران): ۷۷، ۷۸، ۷۹، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۶۸۶

باغانی، مهدی (شهید ترور): ۲۲۸

باقری، حسن [غلامحسین افشردی] (مسئول اطلاعات سپاه در ستاد عملیاتی جنوب): ۲۶، ۵۷، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۵۰۳، ۵۱۲،

۵۱۳، ۵۱۴، ۱۰۶۸

بانکی، محمدتقی (وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه): ۱۳۷، ۴۱۳، ۴۴۷، ۴۵۴، ۵۶۹

باهنر، محمدجواد: ۳۱، ۱۰۲، ۳۶۴، ۳۹۱، ۴۰۴، ۴۴۵، ۴۴۸، ۴۷۷

بحرینیان (رئیس کمیته مرکزی اصفهان، شهید ترور): ۳۶۲

بختیار، شاپور: ۴۱، ۶۶، ۶۸، ۲۳۷، ۲۴۹، ۴۹۵، ۴۹۷، ۵۵۱، ۵۶۸، ۵۶۹، ۹۱۴

بختیاری، مسعود (از فرماندهان نیروی زمینی ارتش): ۳۵۳، ۶۲۳

بدل، سعید (عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران): ۴۰

بذرانبار، ابوالقاسم (شهید ترور): ۶۹۹

برزان تکریتی (بردار صدام حسین): ۸۷۱

برزو، منوچهر (شهید ترور): ۷۹۱

برژنرف، لئونید (رهبر شوروی): ۴۷۸، ۵۵۳

برژینسکی، زبیگنیو (مشاور امنیت ملی کارتر): ۸۰۹

بروجردی، محمد (فرمانده سپاه منطقه ۷): ۲۳۸، ۳۴۲، ۳۸۶، ۴۹۳

بشارتی، محمدتقی (نماینده مجلس): ۷۳۶، ۷۳۷

بگین، مناخیم (نخست وزیر اسرائیل): ۸۲، ۸۵

بلالی، حسین (شهید ترور): ۷۱۲

بنی صدر، سیدابوالحسن: ۳۳، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۸، ۶۸، ۷۷، ۹۷، ۱۰۱، ۱۰۳، ۱۲۷، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۹۱، ۱۹۶، ۲۱۰، ۲۳۶،

۲۳۷، ۲۴۹، ۳۱۲، ۳۱۵، ۳۲۵، ۳۴۱، ۳۵۲، ۳۷۳، ۳۷۴، ۴۱۵، ۴۱۸، ۴۲۲، ۴۲۳، ۴۷۰، ۴۹۴، ۴۹۵، ۴۹۶، ۴۹۷، ۵۳۹، ۵۴۲، ۶۱۱،

۶۱۲، ۶۳۹، ۶۴۲، ۶۵۹، ۶۸۷، ۷۰۴، ۷۳۷، ۸۷۶، ۹۲۰، ۹۲۱، ۹۳۳، ۹۶۸، ۹۷۵، ۹۹۳، ۱۰۴۰

بوری، میشل (مسئول روابط بین المللی حزب کمونیست ایتالیا): ۲۱۰

بوژنیف، تئودور (معاون نخست وزیر بلغارستان): ۵۳۹

بهجت التهلونی (رئیس مجلس اعیان اردن): ۱۰۷۳

بهشتی (حجت الاسلام، رئیس دادگاه انقلاب اسلامی اصفهان): ۳۶۳

بهشتی، سیدمحمدحسین (آیت الله، رئیس دیوان عالی کشور، شهید ترور): ۳۱، ۷۹، ۱۷۷، ۳۶۲، ۴۲۱، ۴۵۱، ۴۷۷، ۶۹۲، ۹۲۱، ۹۴۶

پاپاندرئو، اندریاس (نخست وزیر یونان): ۴۴، ۵۴۰، ۵۶۰، ۶۸۸، ۷۶۷

پالمه، اولاف (نماینده ویژه دبیرکل سازمان ملل متحد): ۳۳۵، ۳۳۶، ۱۰۰۹

پالیزبان: ۸۴۲

پرتینی، ساندریو (رئیس جمهور ایتالیا): ۲۵۲

پرورش، علی اکبر (نماینده مجلس، وزیر آموزش و پرورش): ۲۰۴، ۲۲۲، ۲۸۵، ۳۶۱، ۴۴۷، ۴۵۴

پوتاکیس، یوانیس (وزیر مشاور در امور اقتصادی یونان): ۴۴، ۷۶۷

پهلوی، اشرف: ۲۳۷

پهلوی، رضا (رضاشاه): ۲۷۲، ۳۳۰، ۶۰۲، ۷۱۳، ۷۶۳

پهلوی، رضا (ولیعهد شاه سابق ایران): ۹۵۵، ۹۵۶

پهلوی، محمدرضا (شاه سابق ایران): ۸۴، ۸۶، ۹۹، ۱۰۰، ۱۲۱، ۱۳۶، ۱۴۹، ۲۳۲، ۳۲۷، ۳۳۰، ۳۷۳، ۳۷۴، ۴۱۹، ۴۲۲، ۶۳۴، ۶۳۵، ۶۳۷، ۶۳۹، ۶۸۶، ۸۰۹، ۸۳۳، ۸۷۷، ۸۹۷، ۹۵۳، ۹۸۱، ۹۸۲، ۱۰۱۸، ۱۰۵۱

پیراچا (قائم مقام وزارت امور خارجه): ۴۳۷

پیرزاده، ابوالفضل (شهید ترور): ۷۷۴

پیش بهار، مسعود (معاون طرح و عملیات قرارگاه نصر): ۱۷۲

تابع، اسدالله (فرماندار میانندوآب): ۳۰۵، ۵۰۷

تحویلداریان، حسین (از مسئولان سپاه ارومیه): ۱۷۵

تختی، غلامرضا: ۹۷

ترابی (سرہنگ): ۶۲۳

توحیدی (حجت الاسلام، شهید ترور): ۳۶۴

توسلی نجفی، علی: (امام جمعہ تربت جام): ۲۲۲

توکلی، احمد (نماینده بہشہر، وزیر کار و امور اجتماعی): ۷۷، ۷۸، ۴۴۷، ۴۵۵

ص: ۱۱۶۹

تهرانی، مصطفی (فرماندار تهران): ۷۰

تیزمغز، غلامحسین (دادستان انقلاب اسلامی اهواز): ۶۸

جاسم الخرفی (رئیس کمیسیون دارایی و اقتصاد پارلمان کویت): ۷۱۶

جاویدفر (از عناصر ضدانقلاب): ۹۹۳

جباری، علی (محافظ آیت الله سید عبدالحسین دستغیب): ۹۴۵

جزایری (سخنگوی سپاه): ۶۳۸

جعفر نمیری (رئیس جمهور سودان): ۷۳

جعفری (فرماندار آبادان): ۵۲۵

جعفری، سیدمرتضی (محافظ آیت الله سید عبدالحسین دستغیب): ۹۴۵

جعفری، غلامرضا (رزمنده): ۵۸۳

جعفری، محمدعلی (عزیز): ۷۸۶، ۷۸۵، ۲۴۲

جلالی خمینی (حجت الاسلام): ۳۶۴

جلالی زاده، ملاعلی (از روحانیون سندج، شهید ترور): ۳۶۲

جلایی پور، حمیدرضا (فرماندار مهاباد): ۵۳۷، ۴۴۳

جمی، غلامحسین (امام جمعه آبادان): ۲۲۲، ۸۱۴

جنتی، احمد (آیت الله، دبیر شورای نگهبان): ۷۰، ۵۹۴

جوکار، علمدار (شهید ترور): ۸۸۶

جولایی (فرمانده تیپ ۳ مهاباد): ۷۱۰

چگینی (معاون آموزش و پرورش قزوین): ۳۰۶

چمران، مصطفی (شهید، فرمانده ستاد جنگ های نامنظم): ۲۹۸، ۵۸۲

چهاردورلی، داود (شهید ترور): ۶۹۹

حاتمی، محمد (سخنگوی روحانیت مجاهد عراق): ۶۲۱، ۶۲۲

حاج حسینی، اصغر (دولتخواه): ۳۷۲

حاج حسینی، اصغر (شهید ترور): ۲۹۱

حاج طرخان، محمد تقی (بانی مسجد قبا، شهید ترور): ۳۶۲

حافظ اسد (رئیس جمهور سوریه): ۱۶۱، ۷۵۱

حیب شطی (دبیر کل سازمان کنفرانس اسلامی): ۴۵، ۴۶، ۷۴، ۷۵، ۱۲۴، ۱۲۵، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۳۵، ۴۱۴

حیب، فیلیپ (نماینده ویژه امریکا در امور لبنان): ۸۵۶، ۹۸۵

حیب زاده، رجبعلی (شهید ترور): ۹۴۵

حیبی، حسن (عضو ستاد انقلاب فرهنگی): ۶۶۲

حجازی، (سرپرست شهربانی کل کشور): ۳۰۴، ۸۰۶، ۸۵۸

حدی (مسئول تشکیلات حزب دمکرات کردستان ایران): ۶۵۹، ۶۶۰

حسن (ولیعهد اردن): ۱۰۷۳

حسن علی (وزیر تجارت و بازرگانی عراق): ۸۰، ۱۶۲، ۳۸۱، ۷۵۳

حسنی مبارک (رئیس جمهور مصر): ۸۲، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۹۷

حسنی، اصغر (رزمنده): ۵۸۳

حسین الصباغ (سفیر کویت در ایران): ۱۰۴۳

حسین بن علی (عضو شورای فرماندهی انقلاب عراق): ۵۹۴

حسین الدین علی (سفیر عراق در یونان): ۶۸۸

حسینی (حجت الاسلام، نماینده مجلس): ۳۶۳

حسینی، سیدعلی (از اعضای سپاه خراسان): ۵۰۳، ۵۰۴، ۵۱۳

حسینی، عزالدین: ۵۰۷

حقیقی، رحمت الله (رئیس اداره بررسی های بانک سپه ایران): ۱۰۳۰

حیدری، عبدالرحمن (امام جمعه ایلام): ۲۲۲

خاتمی، روح الله (آیت الله، امام جمعه اردکان): ۲۲۲، ۸۱۸

خادم، ابوالقاسم: ۵۶۸

خالد اسلامبولی: ۱۶۷، ۱۸۹، ۲۵۳

خالد بن عبدالعزیز (پادشاه عربستان): ۳۰، ۵۳، ۱۳۳، ۱۳۶، ۱۶۱، ۴۵۲، ۴۵۳، ۵۳۹، ۹۸۷، ۱۰۶۲

خامنه ای، سیدعلی (رئیس جمهور، رئیس شورای عالی دفاع): ۴۶، ۴۷، ۵۲، ۷۰، ۷۹، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۱۷، ۱۱۹، ۱۲۳، ۱۶۰، ۱۷۷، ۱۷۸، ۲۰۳، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۹، ۲۴۸، ۲۸۵، ۳۰۷، ۳۴۵، ۳۶۱، ۳۶۲، ۴۰۳، ۴۳۳، ۴۴۵، ۴۴۶، ۴۴۷، ۴۵۲۷، ۵۲۸، ۵۲۹، ۵۶۹، ۶۰۰، ۶۱۲، ۶۱۳، ۶۱۴، ۶۱۵، ۶۱۶، ۶۱۷، ۶۳۸، ۶۶۰، ۶۶۱، ۶۶۶، ۶۹۳، ۷۳۸، ۷۶۲، ۷۶۳، ۷۷۵، ۷۹۲، ۷۹۳، ۸۷۸، ۸۷۹، ۹۱۴، ۹۱۵، ۹۱۹، ۹۴۷، ۹۶۷، ۹۷۰، ۱۰۵۱، ۱۰۵۲، ۱۰۵۳

خاموشی (دبیر کمیته امور صنفی): ۷۹

خاوند، غضنفر (شهید ترور، عضو انجمن اسلامی دانشجویان ایتالیا): ۳۴، ۲۷۰، ۳۰۷، ۳۳۴، ۳۹۱

خرازی، حسین (فرمانده تیپ ۱۴ امام حسین): ۲۵، ۲۴۲، ۳۵۳، ۷۸۲

خرازی، سید کمال (رئیس ستاد تبلیغات جبهه و جنگ): ۲۹۹، ۵۲۷، ۶۹۳، ۸۷۸، ۹۶۸

خرامی، جاسم (رئیس کمیسیون اقتصادی پارلمان کویت): ۴۵۲

خزعلی، ابوالقاسم (آیت الله، عضو شورای نگهبان): ۷۰

خسروی، تقی (شهید ترور): ۴۸۵

خلخالی، صادق (نماینده قم): ۷۷

خلعتبری، عباسعلی (وزیر امور خارجه پهلوی دوم): ۲۹۵

خلیل پور (کارمند کنسولگری ایران در استانبول): ۶۷

خلیلی (حجت الاسلام، شهید ترور): ۶۸۳

خمینی، سیداحمد: ۴۶، ۱۱۷، ۲۱۱، ۳۶۱، ۴۰۳، ۴۴۶، ۴۴۷، ۵۶۹، ۷۸۸، ۸۷۸، ۱۰۴۱، ۱۰۵۳

خوشنویس، حمید (رزمنده): ۵۸۴

خیابانی، موسی: ۹۷، ۶۸۷

خیرخواه، نادر (شهید ترور): ۷۶۲

دادیار انقلاب اسلامی بجنورد: ۷۰۰

دان حیم دوپین (رئیس ادواری شورای امنیت): ۱۹۴

دانشجو (حجت الاسلام، شهید ترور): ۳۶۳

دایان، موشه (وزیر دفاع سابق اسرائیل): ۸۵

دبیری (مدیرعامل شرکت پتروشیمی ایران و ژاپن): ۴۷۴

ص: ۱۱۷۰

دراگز، ژیبون (معاون نخست وزیر یوگسلاوی): ۵۱۲

دری، جهانگیر (رئیس ایل دری، از خوانین آذربایجان غربی): ۱۰۴۸، ۱۰۴۹

دری، عصمت (از خوانین آذربایجان غربی): ۱۰۴۸

دستغیب، سید عبدالحسین (آیت الله، امام جمعه شیراز، شهید ترور): ۲۲۱، ۷۱۲، ۹۴۵، ۹۴۶، ۹۴۹، ۹۶۵، ۹۷۰، ۹۷۱

دستغیب، سید محمدباقر (برادرزاده آیت الله سید عبدالحسین دستغیب): ۹۴۵

دستغیب، سید محمد تقی (نوه آیت الله سید عبدالحسین دستغیب): ۹۴۵

دکانیان، عبدالمجید (شهید ترور): ۲۲۸

دوزدوزانی، عباس (فرمانده سابق سپاه): ۷۳۶

دیویس، جیمز (وکیل مدافع گروگان های امریکایی): ۳۵۱

ذاکری، سیدحسن (امام جمعه اندیمشک): ۲۲۲

رئیس آموزش و پرورش بندر انزلی: ۴۶۱

رئیس دیوان بین المللی داوری برای حکمیت میان ایران و امریکا: ۲۶۶

رئیس شورای انقلاب جمهوری دمکراتیک صحرا: ۱۴۶

رئیس جمهور اندونزی: ۱۴۶

رئیس جمهور رومانی: ۱۹۶، ۸۹۷

راجی، پرویز (سفیر سابق ایران در لندن): ۲۹۶

رافعی، محمد (شهید ترور): ۴۸۶

ربانی املشی (دادستان کل کشور): ۷۵، ۷۶، ۳۶۴، ۹۵۰، ۹۵۱

ربانی شیرازی، عبدالحسین (آیت الله، عضو شورای نگهبان): ۷۰، ۳۶۲

ربیع، جعفر (شهید ترور): ۹۴۵

رجایی، محمدعلی: ۳۱، ۱۰۲، ۲۹۸، ۲۹۹، ۳۶۴، ۳۹۱، ۴۰۴، ۴۰۵، ۴۴۵، ۴۴۸، ۴۷۷، ۶۱۴

رجوی، مسعود: ۳۳، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۶۷، ۶۸، ۷۶، ۹۷، ۱۰۱، ۱۱۵، ۱۳۱، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۹۱، ۲۱۰، ۲۳۶، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۹۵، ۳۱۲، ۳۲۵، ۳۴۱، ۳۷۲، ۳۷۳، ۳۷۴، ۴۱۸، ۴۱۹، ۴۲۱، ۴۲۲، ۴۵۱، ۴۹۴، ۴۹۵، ۴۹۶، ۴۹۷، ۵۰۸، ۵۳۹، ۶۴۲، ۶۵۸، ۶۵۹، ۶۸۷، ۷۰۴، ۷۱۲، ۷۱۷، ۷۷۵، ۸۷۵، ۸۷۶، ۹۲۳، ۹۲۴، ۹۳۴، ۹۷۵، ۱۰۰۵، ۱۰۴۰

رحمانی، علی اکبر (استاندار کرمانشاه): ۹۱۸

ردانی پور، مصطفی: ۳۵۳

رستگار، احمد (شهید ترور): ۴۱۲

رشید، غلامعلی (فرمانده عملیات طریق القدس): ۲۱، ۵۷، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۳۵۷، ۵۰۳، ۵۱۲، ۵۱۳، ۵۱۴، ۷۷۲، ۱۰۷۰، ۱۰۷۵

رضایی، محسن (فرمانده کل سپاه): ۲۱، ۲۷، ۳۴، ۵۶، ۵۷، ۹۱، ۹۶، ۱۳۶، ۱۹۳، ۲۳۴، ۲۳۷، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۷۰، ۲۷۲، ۳۷۹، ۳۸۵، ۴۰۳، ۴۵۹، ۴۹۲، ۴۹۳، ۵۱۴، ۵۲۷، ۶۸۱، ۶۸۹، ۶۹۳، ۷۰۱، ۷۰۲، ۷۷۱، ۷۹۲، ۸۱۴، ۸۵۸، ۸۶۸، ۸۷۸، ۸۸۸، ۸۸۹، ۹۴۲، ۹۶۴، ۱۰۵۰، ۱۰۶۰

رضوانی، غلامرضا (عضو شورای نگهبان): ۷۰

رفعت اسد (برادر رئیس جمهور سوریه): ۶۰

رفیعی، مرتضی (از اعضای سپاه اصفهان، شهید): ۸۸۶

رفیق دوست، محسن: ۲۳۸

روحانی، حسن: ۵۲۴، ۵۲۵

روحانی، محمود (وزیر مشاور و رئیس سازمان بهزیستی): ۴۴۷، ۴۵۴

روحانی، هادی (امام جمعه بابل): ۲۲۲

ره آموز، علی (شهید ترور): ۷۰۱

ریاض ابراهیم (وزیر بهداری عراق): ۷۵۳

ریگان، رونالد (رئیس جمهور امریکا): ۸۲، ۸۵، ۱۶۵، ۱۹۴، ۲۶۲، ۳۵۱، ۳۸۲، ۴۸۷، ۵۸۵، ۵۸۶

زارعی، ابوبکر (از اعضای حزب دمکرات کردستان ایران): ۲۸۲

زارعی، موسی (شهید ترور): ۲۱۸

زلا اویزنا، پارتو (وزیر کشور چکسلواکی): ۶۰۴

زنگنه، صباح (نماینده شیراز، عضو کمیسیون دفاعی مجلس): ۱۰۳

زواره ای، سیدرضا (نماینده تهران): ۷۰

زورق (معاون رئیس سازمان صدا و سیما): ۸۱۴

ژوبر، میشل (وزیر بازرگانی فرانسه): ۸۰، ۱۲۷

ژیان پناه، قاسم (شکنجه گر ساواک): ۳۹۱

ژیگف، تئودور (رئیس جمهور بلغارستان): ۵۳۹

سادات، رسول (محافظ آیت الله سید عبدالحسین دستغیب): ۹۴۵

سازواری، یوسف (از عناصر ضدانقلاب): ۸۶۶

سالم نایف (خلبان اسیر عراقی): ۸۷۳

سجادی، حسین (فرمانده ژاندارمری مهاباد): ۵۴۹

سخنگوی سفارت ایران در بلژیک: ۲۷۵

سدیفی، سودابه (مشاور بنی صدر): ۲۴۹

سرپایی، صفر (از آسیب دیدگان بمب گذاری منافقین در راه آهن تهران): ۷۲۳

سرکنسول ایتالیا در اصفهان: ۲۷۴

سرکیس، الیاس (رئیس جمهور لبنان): ۱۰۳۲

سرمدی راد، محمدعلی (سرکنسول ایران در استانبول): ۶۶، ۶۷، ۹۰۶، ۹۰۷

سرورالدین، محمدحسین (معاون سیاسی وزارت کشور): ۱۰۲، ۱۰۳

سروش، عبدالکریم (از اعضای ستاد انقلاب فرهنگی): ۹۹۵

سطانی، مهدی (شهید ترور): ۲۲۸

سعادت، محمدرضا (عضو مرکزیت سازمان مجاهدین خلق): ۲۳۵، ۳۶۲

سعدون حمادی (وزیر امور خارجه عراق): ۳۰، ۲۵۲، ۲۷۴، ۱۰۴۱

سفیر اردن در عراق: ۲۲۳

سفیر الجزایر در ایران: ۱۰۷

سفیر ایران در شوروی: ۲۶۴، ۲۸۹

سفیر شوروی در تهران: ۳۳۲

سلامتی، محمد (وزیر کشاورزی): ۴۴۷، ۴۵۵

سلیمانی، حکیم علی (از آسیب دیدگان بمب گذاری منافقین در راه آهن تهران): ۷۲۳

سلیمانی، کبری (از آسیب دیدگان بمب گذاری منافقین در راه آهن تهران): ۷۲۳

ص: ۱۱۷۱

سلیمی (سرهنگ، وزیر دفاع): ۴۴۷، ۴۵۴، ۵۲۷، ۵۲۸، ۶۹۳، ۷۷۴، ۸۶۸، ۸۶۹، ۸۷۸، ۹۷۰

سلیمی، اسماعیل (شهید ترور): ۶۹۹

سمیعی، سیاوش: ۵۵۴

سوپروتو (دبیر کل اوپک): ۵۱، ۲۶۷، ۴۰۷

سیدهادی سیدعدنان الموسوی (دبیر کل جبهه رهایی بخش الاحواز): ۱۱۷

سیف اللهی، رضا (مسئول اطلاعات ستاد مرکزی سپاه): ۳۴، ۲۳۴، ۲۳۸

سیفی، علیرضا (شهید ترور): ۵۴۸

شاذلی بن جدید (رئیس جمهور الجزایر): ۷۴

شامیر، اسحاق (وزیر امور خارجه اسرائیل): ۳۱۹

شاه حسن (پادشاه مراکش): ۷۴۹

شاهرودی، عباس (از اعضای حزب ایران): ۵۶۹

شریعتی فرد، حبیب الله (شهید ترور): ۶۰۹

شریعتی فرد، محمدرضا (شهید ترور): ۶۰۹

شریفی النسب (فرمانده تیپ سوم مهاباد): ۴۱۱، ۴۱۲

شفیع زاده، حسن (فرمانده سپاه منطقه هشتیان): ۱۷۵

شفیعی، شفیع (عضو هیات نمایندگی ایران در دیوان بین المللی داوری برای حکمیت میان ایران و امریکا): ۲۶۶

شفیق الورزان (نخست وزیر لبنان): ۲۰۴، ۴۲۰

شمخانی، علی (قائم مقام فرماندهی کل سپاه): ۶۸۱، ۷۷۱، ۹۵۰، ۹۶۷

شمس اردکانی، علی (سفیر ایران در کویت): ۴۹، ۸۸۰، ۸۸۱، ۹۵۴، ۱۰۳۰، ۱۰۵۳

شوشتری [شوشتری زاده]، حسن (سفیر ایران در بحرین): ۱۰۴۳، ۱۰۵۴، ۱۰۶۲، ۱۰۷۳

شیخ الامیر قبلان (مفتی اعظم جعفری): ۲۴۰

شیخ جابر الاحمد الصباح (امیر کویت): ۲۴۰، ۷۵۱، ۹۲۲

شیخ زاید آل نهیان (رئیس امارات متحده عربی): ۹۳۴

شیخ زاید بن سلطان (رئیس دولت امارات متحده عربی): ۵۲

شیخ سعد عبدالله الصباح (ولیعهد کویت): ۱۸۱

شیخ عیسی بن سلمان آل خلیفه (امیر بحرین): ۹۹۹، ۱۰۳۱، ۱۰۶۲

شیخ محمد بن خلیفه (وزیر کشور بحرین): ۱۰۰۰، ۱۰۲۲، ۱۰۶۲

شیخ مهدی شمس الدین (نایب رئیس مجلس عالی اسلامی شیعیان لبنان): ۲۴۰

شیخ الاسلام، حسین (معاون وزیر امور خارجه ایران): ۴۲۰، ۴۲۱

شیرازی، سیدعبدالله (آیت الله، مرجع تقلید): ۴۰۲

شیرازی، شیخ ابوالحسن (مشهد): ۲۲۲

شیرزاد، بیت الله (شهید ترور): ۷۶۲

شیرزادی (کارمند کنسولگری ایران در استانبول): ۶۷

صابری (مسئول واحد تحقیقات سپاه گچساران): ۱۰۴۹، ۱۰۵۰

صاحب زمانی، محمدتقی (از علمای آذربایجان غربی): ۲۳۴

صادقی، جواد (دادستان دادرسی امور صنفی): ۷۲۸

صافی، لطف الله (عضو شورای نگهبان): ۷۰

صالحی، محمد (عضو شورای نگهبان): ۷۰

صانعی، یوسف (عضو شورای نگهبان): ۷۰، ۱۰۵، ۱۰۶

صباغیان، هاشم (نماینده تهران): ۷۷

صوری، (حجت الاسلام): ۳۶۴

صدام حسین: ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۴۶، ۴۷، ۶۸، ۷۴، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۱۲، ۱۲۲، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۷، ۱۴۸، ۱۵۰، ۱۶۲، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۸۱، ۱۹۶، ۲۲۳، ۲۴۰، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۸۸، ۳۰۲، ۳۳۶، ۳۳۷، ۳۶۴، ۴۰۴، ۴۱۷، ۴۲۲، ۴۲۴، ۴۳۷، ۴۵۲، ۴۵۳، ۴۶۴، ۴۶۵، ۴۵۸، ۴۷۲، ۴۸۸، ۴۸۹، ۵۱۱، ۵۲۹، ۵۳۹، ۵۴۰، ۵۴۶، ۵۵۶، ۵۵۷، ۵۵۸، ۵۵۹، ۵۷۲، ۵۷۳، ۵۸۴، ۵۸۵، ۵۹۱، ۶۱۸، ۶۲۱، ۶۷۱، ۶۸۳، ۶۸۵، ۷۰۳، ۷۰۴، ۷۷۷، ۷۷۸، ۷۹۵، ۸۰۹، ۸۱۹، ۸۲۶، ۸۳۱، ۸۳۳، ۸۴۵، ۸۵۴، ۸۵۶، ۸۵۸، ۸۶۶، ۸۷۱، ۸۷۴، ۸۸۴، ۸۹۰، ۸۹۶، ۹۰۰، ۹۱۲، ۹۲۲، ۹۲۵، ۹۴۲، ۹۴۳، ۹۶۸، ۹۶۹، ۹۷۲، ۹۷۳، ۹۷۵، ۹۸۷، ۹۹۶، ۹۹۷، ۱۰۰۰، ۱۰۰۶، ۱۰۰۸، ۱۰۰۹، ۱۰۳۲، ۱۰۴۰، ۱۰۴۲، ۱۰۵۱، ۱۰۵۲، ۱۰۵۳، ۱۰۶۳، ۱۰۶۴، ۱۰۷۲، ۱۰۷۳

صدر، [امام] موسی: ۳۷۶، ۹۱۹

صدر، محمدباقر (آیت الله): ۲۶۲

صدوقی، محمد (آیت الله، امام جمعه یزد): ۲۲۱، ۸۱۸، ۸۱۹

صدیقی [رجایی]، عاتقه (نماینده تهران): ۷۰

صدیقیان (فرمانده سپاه ایلام): ۹۵۹

صفوی، رحیم [سید یحیی] (مسئول طرح و عملیات ستاد مرکزی سپاه): ۵۷، ۲۳۴، ۲۳۷، ۲۴۰، ۳۸۵، ۵۲۷، ۵۲۸، ۶۸۱، ۷۰۲، ۹۱۱

صلاح عمر علی (نماینده عراق در سازمان ملل متحد): ۳۳۶، ۹۰۷

صمیمی فر، محمد (شهید ترور): ۴۲۸

صوفی ابوطالب (رئیس جمهور موقت مصر): ۸۲

صیاد شیرازی، علی (فرمانده نیروی زمینی ارتش): ۲۰، ۲۱، ۵۶، ۵۷، ۶۴، ۶۵، ۲۴۲، ۲۸۹، ۳۴۹، ۳۵۷، ۳۵۸، ۳۹۷، ۳۹۸، ۴۸۵، ۵۱۴، ۵۲۷، ۵۲۸، ۶۸۹، ۷۹۲، ۸۱۳، ۸۱۴، ۸۵۸، ۸۶۸، ۸۷۸، ۸۷۹، ۸۸۵، ۸۸۸، ۸۸۹، ۸۹۰، ۸۹۱، ۹۲۸، ۹۴۲، ۹۶۴، ۱۰۵۰

ضیاءالحق (رئیس جمهور پاکستان): ۸۳

طارق احمد آل عبدالله (رئیس دفتر صدام): ۹۲۲

طارق عزیز (معاون رئیس جمهور عراق): ۴۴، ۴۵، ۲۲۳، ۴۱۵، ۵۳۰، ۵۳۹، ۵۶۰، ۵۶۱، ۶۸۸، ۷۵۲

طالبانی، جلال (رهبر اتحادیه میهنی کردستان عراق): ۴۸۵

طالقانی، سید محمود (آیت الله): ۹۷

طاهری خرم آبادی، سید حسین: ۶۷۳

طاهری نجف آبادی (معاون وزیر نفت): ۸۸۱

طاهری، حمید (سخنگوی سازمان اوپک): ۴۰۷

طاهری، رجبعلی (نماینده کازرون): ۲۸۵

طاهری، سید جلال الدین (آیت الله، امام جمعه اصفهان): ۲۲۱

ص: ۱۱۷۲

طاهری، مصطفی (رئیس شرکت ملی پتروشیمی ایران): ۴۷۳، ۵۰۰، ۵۰۱

طباطبایی، سیدصادق: ۴۷۲

طباطبایی، محمدباقر (امام جمعه تربت حیدریه): ۲۲۲

طباطبایی، محمدحسین (علامه): ۶۳۱

طه ابراهیم (وزیر تجارت عراق): ۵۹۴

طه ابراهیم عبدالله (وزیر طرح و برنامه ریزی عراق): ۱۰۳۱، ۱۰۳۲

طه عبدالکریم (وزیر نفت عراق): ۸۰، ۲۸۹، ۵۵۹، ۵۶۰، ۹۹۸، ۱۰۲۳

طه محی الدین معروف (نایب رئیس جمهور عراق): ۲۲۳

طه یاسین رمضان (معاون نخست وزیر، فرمانده ارتشی خلقی عراق): ۴۴، ۴۶، ۴۷، ۱۲۵، ۲۲۳، ۳۳۵، ۳۵۱، ۴۵۸، ۵۳۹، ۵۸۵

۸۷۰، ۸۷۱، ۸۹۷، ۹۲۲، ۹۲۴

طه الجزاوی (معاون نخست وزیر عراق): ۲۲۳

ظهير نژاد، قاسمعلی (رئیس ستاد مشترک ارتش جمهور اسلامی ایران): ۲۰۲، ۲۸۸، ۴۰۳، ۵۲۷، ۵۲۸، ۶۶۶، ۶۹۳، ۷۹۲، ۸۱۳

۸۱۴، ۸۴۵، ۸۴۶، ۸۷۸، ۸۷۹، ۹۴۲، ۹۴۳، ۹۶۷، ۹۶۸، ۹۷۰، ۱۰۵۱

عابدین زاده (نماینده خوی و ماکو): ۷۷

عاصمی، حجت الاسلام (امام جماعت مسجد امام حسن مجتبی؛ چهارراه سیروس، تهران): ۱۵۶

عاصی پور (رئیس کل سازمان غله کشور): ۴۳۸

عامر حماس (وزیر دربار اردن): ۲۲۳

عبدالجابر الدهاک (وزیر نفت سوریه): ۹۹۸

عبدالجبار شنشل (رئیس ستاد فرماندهی کل عراق): ۵۹۵

عبدالحسینی (سرپرست بنیاد شهید لرستان): ۳۶۴

عبدالحلیم ابوغزاله (وزیر دفاع مصر): ۲۵۳

عبدالحمید خدام (وزیر امور خارجه سوریه): ۵۷۳، ۷۰۵، ۷۴۹

عبدالرزاق (سفیر عراق در لبنان): ۱۰۵۵

عبدالرزاق بوحره (وزیر بهداری الجزایر): ۵۳۹

عبدالعاطی العبیدی (وزیر روابط خارجی لیبی): ۷۵۱

عبدالعزیز حسوس (وزیر بازرگانی و صنایع مراکش): ۸۰

عبدالعزیز حسین (وزیر مشاور در امور وزیران کویت): ۹۲۲، ۹۳۴

عبدالغنی السوید (خلبان اسیر عراقی): ۸۳۶

عبدالله ابراهیم (دبیر کل اتحادیه ملی نیروهای خلقی مغرب): ۶۷۹، ۶۸۰

عبدالله بشاره (دبیر کل شورای همکاری خلیج فارس): ۵۳، ۱۰۱۱

عبداللهی، محمدرضا (رئیس دفتر آیت الله سید عبدالحسین دستغیب): ۹۴۵

عبدی، صفرعلی (شهید ترور): ۴۸۵

عدنان ابوعده (وزیر اطلاعات اردن): ۸۶

عدنان خیرالله (وزیر دفاع عراق): ۲۷۷، ۸۷۴

عراقی، بهاءالدین (امام جماعت یکی از مساجد کرمانشاه، شهید ترور): ۳۶۴

عراقی، مهدی (شهید ترور): ۳۶۲

عرفانی، سید حمید (از علمای آذربایجان شرقی): ۲۳۴

عزت ابراهیم الدوری (نایب رئیس شورای فرماندهی انقلاب عراق): ۲۲۳، ۷۵۲، ۹۷۵

عزیزی، احمد (قائم وزارت امور خارجه): ۵۴، ۸۴، ۱۰۷، ۸۹۲، ۹۸۷

عساکره (از فرماندهان سپاه): ۲۵

عسکراولادی مسلمان، حبیب الله (وزیر بارزگانی): ۳۶۴، ۴۴۶، ۴۴۷، ۴۵۴، ۷۲۶، ۷۲۷، ۸۴۴

عصمت کتانی (معاون وزیر امور خارجه عراق): ۳۳۵

عظیمی، علی (رزمنده): ۵۸۴

علامه (امام جمعه بم): ۲۲۲

علایی، حسین (فرمانده سپاه ارومیه): ۹۱، ۱۷۵، ۱۸۲، ۱۰۴۹

علوی طباطبایی (سخنگوی وزارت امور خارجه ایران): ۵۴، ۹۱۹، ۹۷۲، ۹۷۳، ۱۰۵۳

علوی، سیدمحمدحسن (امام جمعه سبزوار): ۲۲۲

علی پور، علی (شهید ترور): ۲۴۶

علی پور، یعقوب (قائم مقام ستاد رسیدگی به وضع مصدومان و مجروحان جنگ): ۳۰۳

علیاری (سرهنگ): ۹۲۸

عوض پور، علی (شهید ترور): ۴۸۶

عوندین، عبریل (وابسته نظامی برزیل در عراق): ۷۹۸

غرضی، سیدمحمد (وزیر نفت): ۴۹، ۵۱، ۵۲، ۱۶۰، ۲۰۴، ۲۲۲، ۲۶۴، ۳۴۵، ۳۶۱، ۴۳۶، ۴۴۸، ۴۵۵، ۵۶۹، ۵۷۱، ۵۷۳، ۸۴۴

۸۵۸، ۸۹۳، ۹۳۴، ۹۵۲، ۹۷۴

غروی، عبدالحسین (از علمای آذربایجان شرقی): ۲۳۴

غریبانی، حمید (شهید ترور): ۲۱۹

غضنفرپور، احمد: ۹۹۳

غفاری، هادی (نماینده تهران): ۷۷۴، ۷۷۵

غفوری فرد، محمدحسن (وزیر نیرو): ۴۴۸، ۴۵۵، ۸۸۱، ۸۸۲

غلامپور، احمد (از فرماندهان سپاه): ۳۳۹

غلام حسینی، علی (شهید ترور): ۴۱۲

فتاح (رئيس اداره مهندسى سليمانيه عراق): ۲۲۶

فخرى كريم (عضو كميته مركزى حزب كمونيست عراق): ۸۱

فرحى، رضا: ۴۶۳

فرزانه (حجت الاسلام): ۳۶۴

فرماندار انزلى: ۶۵

فرماندار سردشت: ۶۹۸

فرماندار سقز: ۶۳، ۱۳۱

فرماندار شادگان: ۵۶۴

فرماندار شاهرود: ۶۰۰

فرمانده سپاه سلماس: ۸۴۱

ص: ۱۱۷۳

فرمانده سپاه سومار: ۸۷۳

فرمانده سپاه مهاباد: ۳۱۳

فرمانده لشکر ۶ زرهی عراق: ۳۶۸

فرمانده لشکر ۷ پیاده عراق: ۱۵۵

فرمانده لشکر ۸ ارتش عراق: ۳۶۹

فرمانده منطقه ۹ سپاه: ۴۵۹

فرمانده هنگ ژاندارمری آذربایجان غربی: ۸۶۷

فرمنش (فرمانده تیپ ۱ لشکر ۷۷): ۲۵

فروزنده، محمد (معاون سیاسی و امنیتی استانداری خوزستان): ۹۴۳

فقیهی (پزشک): ۱۴۴

فکوری، جواد (فرمانده سابق نیروی هوایی ارتش ایران): ۲۹۹

فلاحی، ولی الله (جانشین سابق ستاد مشترک ارتش ایران): ۲۹۹، ۵۲۸

فواد پطروس (وزیر امور خارجه لبنان): ۴۲۱

فهد بن عبدالعزيز (ولیعهد عربستان سعودی): ۲۳۵، ۳۷۸، ۴۱۴، ۴۱۵، ۴۱۶، ۴۱۷، ۴۲۱، ۴۳۷، ۴۳۸، ۴۵۲، ۴۷۵، ۴۷۶، ۴۷۹،

۶۳۱، ۶۶۰، ۶۸۳، ۶۹۴، ۷۰۵، ۷۴۹، ۷۵۰، ۷۵۱، ۷۵۲، ۷۷۵، ۸۵۶، ۱۰۰۵، ۱۰۱۷، ۱۰۳۹، ۱۰۶۳

فهمیده، محمدحسین: ۱۴۷

فهمی، احمد (حاکم شرع دادگاه انقلاب اسلامی فسا و جهرم، شهید ترور): ۳۶۴

فیروزآبادی، هادی (شهید ترور): ۴۷۱

فیروزمند (کارمند کنسولگری ایران در استانبول): ۶۷

قاسملو، عبدالرحمان: ۳۹، ۴۰، ۱۱۵، ۱۳۱، ۳۱۲، ۳۴۱، ۴۹۴، ۴۹۵، ۵۰۸، ۶۸۷، ۷۹۰، ۹۳۴، ۱۰۰۴، ۱۰۰۵

قاسمی، ابوالفضل (دبیرکل حزب ایران): ۵۶۸

قاضی طباطبایی (آیت الله، امام جمعه سابق تبریز، شهید ترور): ۳۶۲

قاضی، سیدمجدالدین (امام جمعه دزفول): ۲۲۲

قدوسی (آیت الله، دادستان کل انقلاب اسلامی، شهید ترور): ۱۰۲

قدیری زاده، رضا (شهید ترور): ۶۷۷

قربانی، مرتضی (فرمانده تیپ ۲۵ کربلا): ۲۵، ۲۴۰، ۲۴۲، ۸۵۹

قرنی، ولی الله (رئیس سابق ستاد مشترک ارتش ایران): ۳۶۲

قریشی، سیدعلی (از علمای آذربایجان غربی): ۲۳۴

قزلبچه ای، علی (از علمای آذربایجان شرقی): ۲۳۴

قطب زاده، صادق (وزیر امور خارجه سابق ایران): ۱۸۱

قطب زاده، صادق: ۱۰۳

قمی (آیت الله): ۶۸۷

قنبری، رسول (شهید ترور): ۶۰۰

کاپریا، نیکولا (وزیر تجارت ایتالیا): ۲۵۲، ۷۱۶، ۷۵۳

کارتز، جیمی (رئیس جمهور سابق امریکا): ۵۸۵، ۸۰۹

کاردار سفارت ایران در لبنان: ۲۰۴، ۲۲۳، ۲۴۰

کارمل، ببرک (رئیس جمهور افغانستان): ۱۲۷

کاشانی، محمود (عضو هیات نمایندگی ایران در دیوان بین المللی داوری برای حکمیت میان ایران و امریکا): ۲۶۶

کاظمی، احمد (فرمانده تیپ ۸ نجف): ۲۵، ۲۶، ۲۴۰، ۲۴۱

کاظمی، حسین (شهید ترور): ۴۲۸

کاویانی، حسن (شهید ترور): ۸۸۶

کچاچی، صباح (مشاور برنامه ریزی وزارت برنامه عراق): ۸۱۰، ۸۱۱

کچوئی، محمد (رئیس زندان اوین، شهید ترور): ۳۶۲

کرباسی، نعمت (شهید ترور): ۷۳۳

کردآبادی، عباس: ۳۵۳

کروبی، مهدی (نماینده امام و سرپرست بنیاد شهید): ۲۳۰، ۶۳۲

کریمی، داود (فرمانده سپاه تهران): ۱۰۵۸، ۱۰۵۹

کریمی، سیاوش: ۵۶۸

کریمی، عبدالرحمان (عضو کادر مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران پیرو کنگره چهارم): ۱۷۵

کریمی، فواد (نماینده اهواز در مجلس): ۷۹۷

کریمی، محمدصادق (شهید ترور): ۲۲۸

کشاوری، حسین (شهید ترور): ۴۷۱

کفیل ریاست جمهوری بنگلادش: ۷۴

کلاهدوز، یوسف (قائم مقام سابق سپاه): ۲۹۹

کلاهی، محمدرضا (عامل بمب گذاری ساختمان نخست وزیری): ۳۱۵

کلمبو، امیلو (وزیر امور خارجه ایتالیا): ۲۵۲، ۲۷۴

کمالی، حسین (نماینده تهران): ۷۰

کوچک زاده (جانشین فرماندهی عملیات شمال غرب کشور): ۴۳۰

کوماروفسکی، گئورگی (کنسول سفارت شوروی در توکیو): ۷۶۶

کوهکی، احمد (شهید ترور): ۹۵

کھتری (فرمانده تیپ ۲ لشکر ۷۷): ۲۵

کیانوری، نوری (دبیر کل حزب توده): ۱۰۲۲

کیپریانو، اسپرو (رئیس جمهور قبرس): ۱۰۷۲

گالویس، رنان (وزیر امور اقتصادی برزیل): ۵۹۴، ۶۲۱

گرومیکو، آندره (وزیر امور خارجه شوروی): ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۵۴

گری، ویلیام (قاضی دادگاه فدرال امریکا): ۳۵۱

گفتاری، رضا (شهید ترور): ۴۳۲

گلیپایگانی، محمدرضا (آیت العظمی، از مراجع تقلید): ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۹۴۸

گلوکسمان، آندره (فیلسوف فرانسوی): ۲۵۲

گنابادی، شهاب الدین (وزیر مسکن و شهرسازی): ۲۶۴، ۴۴۸، ۴۵۵

گیلاشویلی، پاول (عضو حزب کمونیست شوروی): ۸۷۰، ۸۷۱

لاجوردی، اسدالله (دادستان انقلاب تهران): ۳۷۷

لواسانی، سیدمحمدحسین (مدیر کل سیاسی آسیا و افریقای وزارت امور خارجه): ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۷۵

لواسانی، مهدی: ۴۳۷، ۴۳۸

ص: ۱۱۷۴

مارتینز کنگا، الکساندرو (وزیر تجارت خارجی نیکاراگوئه): ۱۶۲

مامدی، صنار [سنار] (از رهبران حزب دمکرات کردستان ایران): ۱۷۳، ۱۷۵

ماندون، رابرت (نخست وزیر زلاندنو): ۷۳۸، ۷۳۹

ماهرخ زاده، علی اکبر (دادستان دادگاه انقلاب اسلامی شیراز): ۷۳۴

مبوپولیس هارالا (وزیر امور خارجه یونان) ۵۴۰

متقی، اصغر (رزمنده): ۵۸۳

متوسلیان، احمد (فرمانده سپاه مریوان): ۳۸۷

مجال اللوزی (رئیس دفتر ملک حسین): ۲۲۳

مجتهدی، محمدحسین (امام جمعه بهبهان): ۲۲۲

محتشم، یحیی (شهید ترور): ۲۷۰

محسنی، رضا (شهید ترور): ۳۱۵

محللاتی، فضل الله (نماینده امام سپاه): ۲۷۲، ۳۶۱، ۳۷۹

محللاتی، محمدجعفر (نماینده ایران در سازمان ملل متحد): ۳۳۶، ۸۰۸، ۸۰۹، ۹۰۷

محمد عبدو یمانی (وزیر اطلاعات عربستان سعودی): ۴۵۲

محمد عمر جیبز (رئیس جمهور سومالی): ۴۶۵

محمد یوسف بیرون (وزیر نفت لبنان): ۶۴۲، ۶۰۴

محمدحسین فضل الله (علامه، از علمای برجسته لبنان): ۷۲۹

محمد زاده، اقبال: ۳۵۳، ۶۲۳

محمدطاهر فطام (خلبان اسیر عراقی) ۸۶۵

محمد نژاد، زین العابدین (از اعضای سپاه ارومیه، شهید ترور): ۷۷۳

محمدی ری شهری، محمد (رئیس دادگاه ویژه انقلاب ارتش): ۹۱۴

محمدی گیلانی، محمد: ۷۷۴

محمدی، حسین (از اعضای سپاه همدان، شهید ترور): ۱۰۲۸

محمدی، رقیه (از آسیب دیدگان بمبگذاری منافقین در راه آهن تهران): ۷۲۳

محمدی، عبدالله: ۲۲۲

محمدی، مظفر (از اعضای کومه له): ۹۰۲

محمدی، مهدی (حاکم شرع شهرضا، شهید ترور): ۳۶۲

مدرس وحید، میرزا آقا (از علمای آذربایجان شرقی): ۲۳۴

مدرس، حسن (شهید ترور): ۴۸۵

مدنی، اسدالله (امام جمعه تبریز): ۱۰۲، ۲۱۱، ۳۶۴، ۹۴۶، ۹۴۹

مدنی، سیداحمد (دریادار، وزیر دفاع سابق): ۱۰۳، ۸۷۷

مدیرکل آموزش و پرورش خوزستان: ۹۴۴

مرادی، حسن (شهید ترور) ۴۸۶

مرتضایی (فرمانده سپاه منطقه ۸): ۸۱۴

مرعشی نجفی، شهاب الدین (آیت الله العظمی، از مراجع تقلید): ۹۴۸

مروج (از علمای اردبیل): ۲۳۴

مزیدی، محمد (از اعضای سازمان مجاهدین خلق): ۳۲۴

مسعود قیصری، محمدسعید (شهید ترور): ۷۷۴

مشکینی، علی (آیت الله، امام جمعه قم): ۲۷، ۲۳۴

مشکینی، علیرضا (عضو سازمان پیکار): ۳۹۰

مصباح (حجت الاسلام): ۳۶۳

مصدق، محمد: ۹۷

مضر بدران (نخست وزیر اردن): ۲۲۳

مطلبی، مرتضی: ۶۰۹

مطهری، مرتضی (آیت الله، شهید ترور): ۳۶۲، ۶۹۲

معاد یخواه، عبدالمجید (وزیر ارشاد اسلامی): ۳۰۸، ۳۴۷، ۳۴۸، ۳۶۲، ۴۴۷، ۴۵۴، ۵۷۰

معاون اول وزیر تجارت خارجی رومانی: ۸۰

معاون نخست وزیر رومانی: ۱۹۶

معاون نخست وزیر شوروی: ۲۶۴

معاون وزیر نیرو و صنایع یوگسلاوی: ۲۶۴

معمّر قذافی (رهبر لیبی): ۸۶

معین فر، علی اکبر (نماینده تهران): ۷۹

معینی پور (فرمانده نیروی هوایی ارتش ایران): ۸۸۴، ۸۸۵، ۱۰۵۱

مفتح، محمد (آیت الله، شهید ترور): ۳۶۲

مقصودی، اکبر (معاون آموزش و پرورش همدان، شهید ترور): ۹۱۳

مکاینجرم، لودویک (وزیر بهداری آلمان غربی): ۷۵۳

مکوندی (فرمانده سپاه اهواز): ۵۹۷

ملک حسین (شاه اردن): ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۴۰، ۳۱۹، ۴۶۵، ۹۹۹

منافی، هادی (وزیر بهداری): ۴۴۷، ۴۵۴، ۶۷۸، ۶۷۹

منتظری، حسین علی (آیت الله): ۱۴۶، ۲۷۳، ۳۷۹، ۴۷۲، ۴۷۷، ۶۷۳، ۶۸۳، ۷۵۲، ۹۲۲، ۹۴۸، ۹۹۵

منفرد نیای، مسعود (فرمانده قرارگاه مقدم نزاجا، فرمانده لشکر ۹۲ زرهی اهواز): ۳۰۲، ۳۵۳، ۵۱۳، ۵۱۴

موحدی، محمدرضا (سخنگوی سپاه منطقه ۳): ۶۱۰

موسوی آل طیب، محمدحسن: ۲۲۲

موسوی اردبیلی، سیدعبدالکریم (آیت الله، رئیس دیوان عالی کشور): ۱۶۰، ۱۷۷، ۲۲۲، ۲۹۹، ۳۱۶، ۳۴۶، ۳۴۷، ۳۶۲، ۴۴۶،

۵۹۱، ۵۹۲، ۵۹۳، ۶۳۰، ۸۸۸، ۱۰۵۳، ۱۰۵۴

موسوی تبریزی، سیدحسین (دادستان کل انقلاب): ۲۶۰، ۲۶۱، ۳۷۴، ۳۷۵، ۳۷۶، ۵۹۳، ۶۳۰، ۶۳۱، ۶۹۲، ۸۷۸، ۸۸۷، ۹۶۴،

۱۰۱۶

موسوی جزایری، سید محمدعلی (امام جمعه اهواز): ۲۲۲

موسوی جزایری، محمد: ۲۲۲

موسوی خادمی، حسین (آیت الله، از علمای اصفهان): ۲۲۱

موسوی خوئینی ها، سیدمحمد: ۴۷۷، ۴۷۸

موسوی قویدل (از فرماندهان نیروی زمینی ارتش): ۵۷

موسوی، سیداسماعیل (شهید ترور): ۷۰۰

موسوی، میرحسین (وزیر امور خارجه، نخست وزیر): ۴۵، ۴۶، ۵۰، ۵۴، ۷۴، ۷۵، ۸۰، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۲۴، ۱۶۰، ۱۹۴، ۲۰۴، ۲۱۱،

۲۱۲، ۲۲۲

ص: ۱۱۷۵

۶۷۳، ۶۷۲، ۶۰۰، ۵۶۹، ۵۵۳، ۵۲۷، ۴۵۰، ۴۴۹، ۴۴۸، ۴۴۷، ۴۴۶، ۴۴۵، ۴۰۵، ۴۰۴، ۴۰۳، ۳۹۱، ۳۴۶، ۳۴۵، ۲۸۸، ۲۸۵، ۲۳۵
۱۰۵۴، ۱۰۰۸، ۱۰۰۶، ۹۹۴، ۹۸۵، ۹۸۴، ۹۴۹، ۹۲۰، ۹۱۹، ۹۱۸، ۸۹۱، ۸۷۸، ۸۶۸، ۸۵۸، ۸۴۴، ۸۲۲، ۷۹۴، ۷۷۶، ۶۹۳

موسویانی، سیدحسین (وزیر معادن و فلزات): ۴۴۷، ۴۵۵

موگوئی، جمشید (شهید ترور): ۶۷۰

مولانا عبدالمنان (رئیس جمعیت دبیران و اتحادیه معلمان بنگلادش): ۱۱۷

مولایی، محمود (شهید ترور): ۲۲۸

مهدوی کنی، محمدرضا (آیت الله، نخست وزیر موقت): ۱۶۰، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۶۰، ۳۶۱، ۳۹۱، ۴۰۳، ۴۰۵، ۴۱۵، ۴۴۵

مهربان، رسول (عضو کمیته مرکزی حزب ایران): ۵۶۹

مهرپور، حسین (عضو شورای نگهبان): ۷۰

میتران، فرانسوا (رئیس جمهور فرانسه): ۱۲۶، ۲۷۶

میرجلیلی، سیدحسین: ۵۸۴

میرزایی، ایوب (شهید ترور): ۲۵۹

میرسلیم، مصطفی: ۲۰۴، ۲۲۲

میرشاملو (حجت الاسلام): ۳۶۴

میشل عفلق (بنیانگذار حزب سوسیالیست بعث عراق): ۶۷۹

نادری فر، قربان (شهید ترور): ۲۱۹

ناسی، لوئیز (خبرنگار آرژانتینی): ۸۵۴

ناصر محمد (رئیس جمهور یمن جنوبی): ۱۰۳۲

ناطق نوری، علی اکبر (نماینده امام در جهاد سازندگی): ۸۹۲، ۹۸۴، ۹۸۵، ۱۰۰۸، ۱۰۵۴

ناظم زاده (رئیس دادسرای امور صنفی): ۷۲۸، ۷۲۹

نامجو، موسی (وزیر دفاع سابق): ۸۶۹

نایف بن عبدالعزیز (وزیر کشور عربستان سعودی): ۵۳، ۹۹۸، ۹۹۹، ۱۰۲۲، ۱۰۴۳، ۱۰۶۲، ۱۰۶۴

نبوی، بهزاد (وزیر مشاور در امور اجرایی و سرپرست بسیج اقتصادی): ۱۹۶، ۱۹۷، ۲۸۵، ۳۴۳، ۳۶۱، ۴۴۶، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۵۵،

۹۷۱

نبوی، مرتضی (وزیر پست، تلگراف و تلفن): ۴۴۷، ۴۵۴

نجفی خوانساری، ابوالفضل (امام جمعه اراک): ۲۲۲

نجفی، محمدعلی (وزیر فرهنگ و آموزش عالی): ۴۴۷، ۴۵۵

نخست وزیر زلاندنو: ۴۹

نژادحسینیان، سیدهادی (وزیر راه و ترابری): ۴۴۷، ۴۵۴

نصر آبادی، رحمان (شهید ترور): ۴۲۸

نصیری (رئیس ساواک): ۲۳۱

نصیری نیا، ابوالقاسم (شهید ترور): ۸۵۶

نعیم حداد (رئیس شورای ملی [پارلمان] عراق): ۸۷۱، ۱۰۷۳

نقدی، حسین (کاردار سفارت ایران در ایتالیا): ۷۱۵

نقشبندی، شیخ عثمان (رهبر گروه رزگاری): ۶۲، ۲۹۱

نمازی، حسین (وزیر اقتصاد و دارایی): ۴۴۸، ۴۵۵

نواب، مهدی (سفیر ایران در آلمان غربی): ۳۳۳، ۳۹۲، ۳۹۳

نوابی، هوشنگ: ۳۵۳

نواف الاحمد الصباح (وزیر کشور کویت): ۱۰۷۳

نوبری، علیرضا (رئیس سابق بانک مرکزی): ۴۸، ۵۴۲، ۶۳۹

نوربخش، محسن (رئیس کل بانک مرکزی): ۴۹، ۵۰، ۳۷۹، ۳۸۰، ۳۸۱، ۴۱۳، ۵۶۹، ۶۷۸، ۷۳۷، ۷۳۸، ۹۸۵، ۹۸۶

نوردانش، رسول (شهید ترور): ۸۱۶

نوری، حسین (آیت الله): ۲۲۱

نوگوچی، ماساکی (مدیر بخش خاورمیانه وزارت امور خارجه ژاپن): ۷۶۶

نیساری، مهدی (شهید ترور): ۶۷۰

نیک روش، سیدکمال الدین (وزیر کشور): ۴۴۷، ۴۵۵، ۹۱۸، ۹۱۹

نیما، ابراهیم (شهید ترور): ۹۵

واعظ طبسی، عباس (تولیت آستان قدس رضوی): ۲۲۲، ۵۲۹

والدهایم، کورت (دبیر کل سازمان ملل متحد): ۳۳۵، ۱۰۱۸، ۱۰۴۱

وردت، ایللی (نخست وزیر رومانی): ۹۲۲

وزیر امور خارجه فرانسه: ۸۰، ۱۶۷

وزیر امور خارجه لیبریا: ۵۸۵

وزیر صنایع و معادن رومانی: ۸۰

وزیر صنایع و معادن عراق: ۶۲۱

وزیر مسکن رومانی: ۸۰

ولایتی، علی اکبر (نماینده مجلس): ۲۰۴، ۲۲۲، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۶۰، ۲۸۴، ۲۸۵، ۳۰۷، ۳۴۵، ۳۶۱، ۴۴۶، ۹۸۴، ۹۸۵، ۱۰۵۳

ولیعهد بحرین: ۹۹۹

وندن هول، ویلیام (معاون سابق هیئت نمایندگی امریکا در سازمان ملل): ۱۰۰۱

هادوی، محسن (عضو شورای نگهبان): ۷۰

هادوی، مهدی (عضو شورای نگهبان): ۷۰

هاشم پور (سرپرست حفاظت شرکت نفت گچساران): ۱۰۵۰

هاشمی رفسنجانی، اکبر (رئیس مجلس شورای اسلامی، نماینده امام در شورای عالی دفاع): ۲۷، ۳۰، ۴۶، ۷۱، ۷۷، ۷۸، ۱۰۵،
۱۲۴، ۱۲۵، ۱۴۵، ۱۵۲، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۷۷، ۲۰۴، ۲۰۶، ۲۰۸، ۲۱۲، ۲۲۲، ۲۳۴، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۶۰، ۲۸۴، ۲۸۵، ۲۸۸، ۲۸۹، ۲۹۳،
۲۹۹، ۳۳۲، ۳۶۱، ۳۶۲، ۳۹۷، ۴۰۳، ۴۱۳، ۴۴۵، ۴۴۶، ۴۴۷، ۴۷۲، ۴۸۵، ۴۹۲، ۴۹۸، ۴۹۹، ۵۲۴، ۵۲۷، ۵۲۸، ۵۲۹، ۵۴۶، ۵۵۴،
۵۶۹، ۵۹۴، ۶۰۹، ۶۱۸، ۶۲۰، ۶۶۶، ۶۷۰، ۶۷۱، ۶۸۴، ۶۸۵، ۶۸۹، ۶۹۳، ۷۴۴، ۷۴۷، ۷۶۴، ۷۷۵، ۷۷۶، ۷۷۷، ۷۸۸، ۸۰۷، ۸۱۳،
۸۱۴، ۸۲۱، ۸۲۲، ۸۶۸، ۸۷۸، ۸۸۴، ۹۴۹، ۹۶۷، ۹۶۸، ۹۶۹، ۹۷۰، ۹۹۴، ۱۰۰۵، ۱۰۳۹، ۱۰۴۱، ۱۰۵۰، ۱۰۵۳

هاشمی، سیدمجتبی (معاون استانداری آذربایجان غربی): ۶۶۷

هاشمی، سیدمصطفی (وزیر صنایع): ۴۴۷، ۴۵۴

ص: ۱۱۷۶

هاشمی، محمد (رئیس سازمان صدا و سیما): ۸۱۴

هاشمی نژاد، عبدالکریم (دبیر حزب جمهوری اسلامی مشهد، شهید ترور): ۳۶۴

هالیدی، فرد (محقق امریکایی در امور خاورمیانه): ۱۲۷

هانی الحسن (اولین نماینده سازمان آزادیبخش فلسطین در ایران): ۱۷۹، ۱۸۰، ۴۲۱، ۴۹۷، ۶۴۲

هدایت، سیدحسین (عضو هیات نمایندگی ایران در دیوان بین المللی داوری برای حکمیت میان ایران و امریکا): ۲۶۶

هزارجدی، حسن (رزمنده): ۵۸۳

همت، ابراهیم (فرمانده سپاه پاوه): ۳۸۷

هندوست (معاون امور بین المللی وزارت نفت): ۵۷۲

هواید، امیرعباس (از نخست وزیر دوران پهلوی دوم): ۲۳۱

هیگ، الکساندر (وزیر امور خارجه امریکا): ۷۲، ۱۶۷، ۱۶۸، ۳۹۳، ۴۰۶، ۸۵۶

یاسر عرفات: ۸۶، ۱۸۰، ۲۳۵، ۲۸۹، ۳۱۹، ۴۷۹، ۴۹۷، ۵۷۳، ۵۸۵، ۶۴۱، ۱۰۶۱

یاشیرو، توشیکونی (رئیس کمپانی تیسوئی): ۱۰۲۹

یامائوجی، کاروکی (رئیس ژاپنی شرکت توسعه شیمیایی ایران): ۱۰۲۸، ۱۰۲۹

یاهیرو، توشیکبونی (مدیرعامل شرکت میتسوئی): ۴۷۴

یثربی، سیدمهدی (امام جمعه کاشان): ۲۲۲

یزدی، محمد (نایب رئیس دوم مجلس شورای اسلامی): ۲۶۰، ۷۸۸

مکان ها

ابوظبی: ۵۱، ۵۲، ۵۴۲، ۸۹۳، ۹۵۲، ۹۷۴، ۹۷۵، ۱۰۷۴

اتریش: ۵۶۰، ۵۶۱

اداره آموزش و پرورش مهاباد: ۲۹۱

اداره کشاورزی مهاباد: ۲۹۰

اراک: ۲۲۲، ۳۶۳، ۳۶۴

ارتفاع ۱۱۵۰ بازی دراز: ۱۵۵

ارتفاع ۲۱۴۰: ۴۵۹

ارتفاع ۲۵۲۵: ۱۷۳، ۱۷۴

ارتفاع انار: ۹۳۷، ۱۰۰۳، ۱۰۱۳، ۱۰۶۴

ارتفاع برآفتاب: ۹۳۷، ۹۳۹، ۱۰۴۵، ۱۰۴۶

ارتفاع بزنیلی: ۹۳۷، ۱۰۰۳، ۱۰۱۳، ۱۰۶۴

ارتفاع بوره سوار: ۹۳۹

ارتفاع تپه سبز (سوسنگرد): ۹۱، ۱۶۴، ۱۷۱، ۵۱۲، ۵۱۴، ۵۱۵

ارتفاع توریور: ۳۸

ارتفاع چاله وران: ۱۰۰۳، ۱۰۱۳

ارتفاع چرمیان: ۸۳۷، ۸۳۸، ۸۴۸، ۹۲۷، ۹۳۷، ۹۳۸، ۹۳۹، ۹۴۰، ۱۰۰۳، ۱۰۶۴

ارتفاع داره گره: ۱۰۶۴، ۱۰۶۵

ارتفاع زروار: ۳۸، ۹۳۳

ارتفاع سرمیدان ملکشان: ۳۷۰

ارتفاع سوریور: ۸۵۵، ۹۱۳

ارتفاع شیاکوه: ۸۳۷، ۸۳۸، ۸۴۸، ۹۲۷، ۹۳۷، ۹۹۱، ۱۰۱۳، ۱۰۵۷، ۱۰۶۴، ۱۰۶۵

ارتفاع فریدون کوشیار: ۹۳۷، ۱۰۰۳، ۱۰۱۳

ارتفاع قیطول مرجان: ۹۳۹

ارتفاع کانی سور: ۳۸

ارتفاع کسر خان: ۹۳۸

ارتفاع کلینه: ۹۳۸

ارتفاع کمکو: ۸۳۸، ۸۳۹

ارتفاع گاری: ۵۲۴

ارتفاع گامقال: ۹۳۹

ارتفاع گچی ۱: ۹۳۸

ارتفاع گچی ۲: ۹۳۸

ارتفاع گمار: ۹۳۹

ارتفاع گور سفید: ۹۳۹

ارتفاع گوزلی: ۳۸، ۹۷۸

ارتفاع مرجان: ۹۳۹

ارتفاعات الله اکبر: ۱۷۲، ۱۸۲، ۳۵۳، ۵۰۳، ۵۱۲، ۵۱۴، ۵۱۵

ارتفاعات بر آفتاب: ۸۳۸، ۸۴۸

ارتفاعات بمو: ۱۰۲۶، ۱۰۳۳

ارتفاعات پیر علی: ۳۸۶

ارتفاعات جولان: ۱۰۰۵، ۱۰۰۶، ۱۰۰۷، ۱۰۱۷، ۱۰۳۹

ارتفاعات دارالشیاع: ۵۱۷

ارتفاعات داشبند: ۴۴۴

ارتفاعات دالپری: ۴۰۹

ارتفاعات دیزه کش: ۹۳۸، ۹۴۰

ارتفاعات ذیل: ۱۹۹

ارتفاعات زاه زرد: ۳۹۹

ارتفاعات سرسوران: ۷۷۲

ارتفاعات قمطره: ۵۰۵

ارتفاعات کانی سور: ۱۰۵۹

ارتفاعات کلکه طلا: ۹۳۸

ارتفاعات کله قندی (سردشت): ۶۲۸

ارتفاعات گلاباز: ۹۳۷

ارتفاعات لارزرژ: ۷۲۰

ارتفاعات مره خیل: ۸۰۵

ارتفاعات میشداغ: ۱۸۲، ۳۵۲، ۵۱۲، ۵۱۴، ۵۱۵، ۶۲۵، ۷۵۴، ۷۹۹، ۸۵۴

ارتفاعات نعل شکن: ۸۷، ۶۰۸

اردبیل: ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۳۴، ۶۱۰، ۷۷۳، ۷۷۴

ص: ۱۱۷۷

اردکان: ۲۲۲، ۵۳۴، ۶۵۲، ۸۱۸

اردن: ۱۹، ۳۰، ۴۳، ۴۴، ۵۳، ۷۱، ۷۳، ۱۲۸، ۱۴۹، ۲۲۳، ۲۲۷، ۲۴۰، ۲۵۸، ۲۸۱، ۳۱۷، ۳۱۸، ۳۱۹، ۳۳۵، ۳۵۱، ۳۹۲، ۴۴۴، ۴۶۵،
۵۹۸، ۶۵۳، ۶۵۵، ۷۰۹، ۷۲۱، ۹۷۴، ۹۹۲، ۹۹۹، ۱۰۲۷، ۱۰۳۱، ۱۰۶۱، ۱۰۷۳

ارسنجان: ۶۵۱، ۶۵۲

ارمنستان: ۹۲۴

اروپا: ۳۳، ۴۱، ۴۹، ۶۸، ۱۲۱، ۱۲۷، ۱۳۱، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۰، ۲۲۷، ۲۵۱، ۲۷۱، ۲۷۵، ۳۵۱، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۲۲، ۴۲۴، ۴۷۲، ۴۹۶،
۵۷۱، ۶۰۴، ۶۰۵، ۶۵۹، ۸۵۸

ارومیه: ۳۶، ۶۲، ۶۳، ۱۷۵، ۱۸۵، ۱۸۹، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۳۴، ۲۹۰، ۲۹۱، ۳۰۵، ۳۱۱، ۳۲۳، ۳۴۰، ۳۴۹، ۳۷۱، ۳۸۷، ۴۰۰،
۴۰۱، ۴۱۰، ۴۳۰، ۴۳۱، ۴۴۳، ۴۴۴، ۴۹۳، ۵۰۷، ۵۰۸، ۵۳۸، ۵۴۹، ۵۸۹، ۶۵۱، ۶۵۷، ۶۵۸، ۶۶۹، ۶۷۰، ۶۸۲، ۷۲۲، ۷۳۳، ۷۴۵،
۷۷۳، ۷۹۰، ۸۴۲، ۸۵۵، ۸۶۶، ۱۰۰۴، ۱۰۴۷، ۱۰۴۸، ۱۰۵۹، ۱۰۷۴

اروند رود (شط العرب): ۴۳، ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۱۲۴، ۱۳۰، ۱۶۶، ۲۸۹، ۳۱۸، ۳۶۹، ۴۱۴، ۴۶۷، ۴۷۵، ۴۸۳، ۴۸۸، ۴۸۹، ۵۲۵، ۵۳۹،
۶۸۵، ۷۰۴، ۷۱۶، ۸۹۷، ۹۸۹، ۱۰۰۹

اروند کنار: ۲۸۸

ازنا: ۶۶

اسپانیا: ۲۱۶، ۱۰۳۹

اسپیدان: ۶۵۲

استان اصفهان: ۳۴، ۲۷۴، ۶۰۲

استان ایلام: ۳۴، ۱۸۸، ۳۰۳، ۷۳۲، ۸۳۶، ۹۳۱، ۹۵۹، ۹۶۳، ۱۰۱۴

استان آذربایجان شرقی: ۳۴، ۲۳۳، ۲۴۲، ۲۶۱، ۲۷۸، ۵۴۹، ۶۰۲، ۸۴۱، ۹۰۴

استان آذربایجان غربی: ۳۵، ۸۷، ۹۳، ۱۱۳، ۱۱۵، ۱۸۵، ۲۳۳، ۲۴۲، ۲۶۱، ۲۷۸، ۲۹۱، ۴۰۰، ۴۳۰، ۴۳۱، ۵۲۶، ۵۲۸، ۶۰۲، ۶۵۷،
۶۵۹، ۶۶۷، ۶۹۸، ۷۹۰، ۸۱۶، ۸۴۱، ۸۶۷، ۹۳۳

استان بوشهر: ۲۹۲، ۴۴۲، ۴۵۹، ۷۱۲، ۷۱۳

استان تهران: ۵۴۷، ۵۴۹، ۸۱۰

استان چهارمحال و بختیاری: ۲۳۰، ۵۵۱

استان خراسان: ۳۴، ۴۵، ۳۱۱، ۴۰۰، ۵۰۳، ۵۱۷، ۵۲۱، ۶۰۲، ۶۵۱، ۶۸۷، ۷۱۲، ۷۱۷، ۷۶۴، ۷۶۵، ۷۶۷

استان خوزستان: ۲۴، ۳۰، ۶۹، ۷۰، ۸۱، ۱۱۷، ۱۴۳، ۲۰۱، ۲۴۲، ۲۸۸، ۳۰۲، ۳۰۳، ۳۰۹، ۳۲۲، ۳۳۶، ۳۳۷، ۳۶۹، ۴۰۹، ۴۱۴، ۴۱۶، ۴۴۲، ۴۵۹، ۴۶۷، ۴۸۳، ۴۸۹، ۴۸۹، ۵۲۸، ۵۶۳، ۵۷۲، ۵۷۴، ۵۷۵، ۵۸۲، ۵۸۴، ۵۹۷، ۶۲۷، ۶۳۶، ۶۵۰، ۷۰۸، ۷۲۰، ۷۳۱، ۷۵۳، ۷۵۵، ۷۵۸، ۷۷۲، ۷۸۳، ۷۹۸، ۸۰۳، ۸۲۶، ۸۲۷، ۸۲۹، ۸۴۴، ۸۵۸، ۸۶۸، ۸۷۹، ۸۸۰، ۸۹۴، ۸۹۵، ۹۰۱، ۹۰۰، ۹۱۱، ۹۳۱، ۹۵۵، ۹۵۶، ۹۷۷، ۱۰۳۶، ۱۰۵۲، ۱۰۶۱، ۱۰۷۵

استان زنجان: ۷۰۹، ۹۰۹

استان سلیمانیه: ۹۲، ۳۹۹، ۵۴۵، ۶۵۶، ۹۱۰

استان سمنان: ۵۱۷، ۵۱۸، ۷۵۷، ۷۶۸، ۹۶۴، ۹۶۵، ۹۶۷

استان سیستان و بلوچستان: ۳۴، ۳۶۲، ۴۶۱، ۶۳۸، ۱۰۶۱

استان فارس: ۱۴۴، ۲۴۳، ۳۶۲، ۳۶۳، ۳۶۴، ۴۴۲، ۴۵۹، ۶۵۲، ۷۱۲، ۷۱۳، ۹۴۷، ۹۴۸، ۹۴۹

استان کردستان: ۳۵، ۴۱، ۶۲، ۶۳، ۹۳، ۹۴، ۱۱۳، ۱۱۵، ۱۴۳، ۱۵۷، ۲۴۱، ۲۶۲، ۲۷۸، ۲۸۳، ۳۴۲، ۳۶۲، ۳۷۱، ۳۸۶، ۳۸۷، ۴۱۱، ۴۱۸، ۴۲۳، ۴۵۹، ۴۷۰، ۴۹۳، ۴۹۵، ۴۹۶، ۴۹۷، ۵۰۶، ۵۰۸، ۵۰۹، ۵۲۴، ۵۸۹، ۵۹۹، ۶۱۱، ۶۳۸، ۶۵۷، ۶۵۹، ۶۸۴، ۶۸۷، ۷۸۹، ۷۹۰، ۸۷۵، ۸۹۱، ۹۰۵، ۹۲۰، ۹۳۲، ۹۳۳، ۹۶۲، ۹۶۳، ۹۷۹، ۹۸۸، ۱۰۱۴

استان کرمان: ۲۳۰، ۴۵۹، ۴۶۱، ۶۵۲، ۶۸۳، ۶۹۷، ۶۹۸، ۷۳۲

استان کرمانشاهان (باختران): ۳۴، ۴۰۱، ۴۹۳، ۵۰۵، ۵۲۴، ۷۳۲، ۸۶۸، ۹۱۸، ۹۱۹، ۹۳۲، ۹۶۳، ۱۰۱۴، ۱۰۲۸، ۱۰۵۷

استان کهگیلویه و بویراحمد: ۴۴۲، ۷۱۲، ۶۵۲، ۷۱۳

استان گیلان: ۱۴۵، ۲۲۹، ۲۷۱، ۲۷۸، ۲۷۹، ۳۲۳، ۳۶۲، ۳۹۰، ۴۰۲، ۵۹۰، ۶۱۰، ۶۷۰، ۷۷۵، ۷۹۱، ۹۰۳، ۹۰۴، ۹۶۳، ۱۰۲۸

استان لرستان: ۲۳۰، ۳۶۴، ۳۶۹، ۵۳۳، ۵۳۴، ۶۲۷، ۶۵۲، ۷۳۱، ۷۵۳، ۷۵۸، ۷۷۲، ۸۰۴، ۹۳۱

استان مازندران: ۱۷۶، ۱۷۷، ۲۲۹، ۲۷۸، ۳۰۳، ۳۲۳، ۴۰۲، ۴۵۹، ۵۹۰، ۶۱۰، ۷۹۱، ۹۰۳، ۹۰۴، ۹۶۳، ۱۰۲۸

استان مرکزی: ۲۳۰، ۳۶۲

استان هرمزگان: ۴۶۱، ۷۷۸، ۸۱۸

استان همدان: ۳۴، ۷۳۲، ۹۶۳، ۱۰۱۴

استان یزد: ۴۰۰، ۶۵۲، ۸۱۸

استان بول: ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۹۰۶

استرالیا: ۸۲، ۸۳، ۵۲۴، ۷۴۹

اسرائیل (رژیم اشغالگر قدس): ۷۱، ۷۲، ۷۴، ۷۶، ۸۲، ۸۴، ۸۵، ۱۲۲، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۶۱، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۸۰، ۲۵۰، ۲۶۳، ۲۷۵، ۲۹۵، ۲۹۷، ۳۱۹، ۳۵۱، ۳۷۸، ۴۱۵، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۵۲، ۴۷۶، ۵۱۲، ۵۵۱، ۶۰۴، ۶۳۱، ۶۳۶، ۶۳۷، ۶۵۲، ۶۵۳، ۶۶۲، ۶۹۴، ۷۰۵، ۷۵۰، ۷۵۱، ۷۶۴، ۷۷۶، ۸۰۸، ۸۰۹، ۸۲۲، ۸۱۹، ۹۲۳، ۹۲۴، ۱۰۰۵، ۱۰۰۶، ۱۰۰۷، ۱۰۱۶، ۱۰۱۷، ۱۰۱۸، ۱۰۲۰، ۱۰۳۹، ۱۰۵۳، ۱۰۶۱

اسفراین: ۳۰۵، ۳۰۶، ۴۰۰، ۶۵۱

اسکله البکر: ۱۴۹، ۳۲۱، ۷۹۶

اسکله الشعیبه (کویت): ۱۰۷۱

اسکله العمیه: ۳۲۱، ۷۹۶

اسکله خارک: ۱۰۳۰

اسکله نور آبادان: ۱۰۳۵

اسکندریه: ۲۵۳، ۶۰۵

اسلام آباد (پاکستان): ۹۹۷

اسلامشهر (تهران): ۵۵۰

اشنویه: ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۱۵۷، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۸۵، ۲۰۰، ۳۴۰، ۳۸۸

ص: ۱۱۷۸

۱۰۱۴، ۷۴۶، ۷۴۵، ۶۶۹، ۶۶۸، ۶۶۷، ۶۲۸، ۵۴۹، ۵۴۸، ۵۰۸، ۴۹۳، ۴۷۰، ۴۳۱، ۴۳۰، ۴۱۰

اصفهان: ۱۵۸، ۱۲۱، ۲۳۵، ۲۳۹، ۲۴۲، ۳۰۳، ۳۰۹، ۳۲۳، ۳۲۴، ۳۴۳، ۳۴۴، ۳۴۷، ۳۶۲، ۳۶۳، ۳۸۸، ۴۱۲، ۴۱۳، ۴۴۴، ۴۴۵، ۴۶۱،
۵۸۳، ۵۸۴، ۶۳۴، ۶۵۲، ۶۸۳، ۶۸۷، ۷۱۱، ۷۱۲، ۷۸۲، ۸۰۶، ۸۰۷، ۸۷۰، ۸۸۶، ۹۱۴، ۱۰۱۵، ۱۰۱۶، ۱۰۲۳، ۱۰۳۰، ۱۰۶۰

افغانستان: ۸۰، ۱۲۷، ۱۳۹، ۲۹۷، ۴۷۸، ۷۰۲، ۸۹۵، ۹۱۵، ۹۶۸، ۱۰۷۴

اقلید: ۳۶۳

اقیانوس هند: ۱۹۴، ۴۷۸، ۷۹۷

الجزایر: ۴۷، ۵۰، ۵۱، ۷۴، ۸۰، ۸۶، ۱۰۷، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۲، ۲۶۴، ۲۶۶، ۲۶۷، ۳۸۲، ۳۹۵، ۴۷۹، ۵۳۰، ۵۳۹، ۵۴۰، ۵۶۰، ۵۶۱،
۵۷۱، ۵۷۳، ۶۰۵، ۶۵۳، ۶۸۵، ۷۱۶، ۷۳۸، ۷۵۱

السالوادور: ۲۶۳

امارات متحده عربی: ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۱۰۷، ۱۳۶، ۱۸۲، ۲۲۴، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۴، ۴۷۵، ۴۷۶، ۵۳۰، ۶۵۳، ۷۱۶، ۷۲۱، ۸۹۳، ۹۳۴،
۹۵۵، ۹۹۴، ۹۹۹، ۱۰۰۱، ۱۰۱۰، ۱۰۳۱، ۱۰۳۹، ۱۰۷۴

امان: ۴۴

امیدیه: ۵۰۵

اندونزی: ۱۴۶، ۴۰۷

اندمشک: ۶۵، ۶۶، ۲۲۲، ۵۰۴، ۵۸۱، ۸۰۴، ۸۰۵، ۸۱۵، ۸۴۰، ۹۹۱، ۱۰۳۵

انگلیس: ۸۱، ۱۰۸، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۵۳، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۶، ۲۷۷، ۳۲۹، ۵۴۲، ۶۵۳، ۶۹۳، ۷۷۷، ۷۹۷، ۸۹۲، ۹۶۶، ۱۰۲۰، ۱۰۳۹

اورسوارز (فرانسه): ۶۸۷

اهواز: ۲۰، ۲۴، ۵۵، ۶۱، ۶۸، ۶۹، ۹۵، ۱۱۷، ۱۴۲، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۸۳، ۲۰۰، ۲۲۲، ۲۲۵، ۲۳۹، ۲۸۱، ۲۸۳، ۲۸۷، ۳۰۱، ۳۰۳، ۳۱۱،
۳۱۴، ۳۱۵، ۳۱۶، ۳۲۱، ۳۲۲، ۳۴۰، ۳۴۷، ۳۵۴، ۳۵۶، ۳۶۴، ۳۸۸، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۰۹، ۴۱۴، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۵۹، ۴۸۴، ۴۸۶، ۴۹۲،
۵۰۴، ۵۰۵، ۵۱۰، ۵۱۴، ۵۱۹، ۵۳۳، ۵۴۶، ۵۷۴، ۵۸۲، ۵۸۳، ۵۸۴، ۵۹۳، ۵۹۷، ۶۰۷، ۶۲۶، ۶۲۷، ۶۴۳، ۶۵۵، ۶۷۱، ۶۸۱، ۶۹۶،
۷۱۱، ۷۳۱، ۷۴۲، ۷۵۴، ۷۵۹، ۷۶۱، ۷۸۳، ۷۸۶، ۷۹۷، ۸۰۴، ۸۰۵، ۸۰۸، ۸۱۴، ۸۲۵، ۸۲۶، ۸۲۷، ۸۳۶، ۸۴۴، ۸۵۳، ۸۵۸، ۸۶۵،
۸۷۰، ۸۸۴، ۸۹۴، ۹۰۰، ۹۰۱، ۹۰۲، ۹۱۲، ۹۲۹، ۹۴۳، ۹۵۵، ۹۹۱، ۱۰۱۸، ۱۰۱۹، ۱۰۲۶، ۱۰۶۱، ۱۰۷۶، ۱۰۷۵

ایالت داکوتای شمالی (آمریکا): ۵۵۲

ایتالیا: ۱۱۱، ۱۵۰، ۲۲۷، ۲۵۲، ۲۷۱، ۲۷۴، ۲۷۷، ۳۰۷، ۳۳۴، ۳۹۱، ۵۸۷، ۶۵۳، ۶۹۳، ۶۹۴، ۷۱۶، ۷۳۹، ۷۵۳، ۷۷۸، ۷۸۶، ۸۸۹، ۸۹۷، ۱۰۳۰، ۱۰۳۹

ایرلند: ۲۶۱، ۲۶۲

ایستگاه ۱۲ احمدآباد: ۱۳۰

ایستگاه ۱۲: ۷۰۸

ایستگاه ۳: ۷۰۸

ایستگاه ۴: ۳۶۸

ایستگاه ۶ مصدق: ۳۶۸

ایستگاه ۶: ۳۶۸

ایستگاه ۷ (آبادان): ۲۵، ۳۵۹، ۴۶۷، ۷۰۸، ۱۰۳۷

ایستگاه آهودشت: ۷۶۲

ایستگاه بامیژ: ۷۶۲

ایستگاه بریم: ۷۰۸

ایستگاه راه آهن تهران: ۸۶۶

ایستگاه فیاضیه (آبادان): ۳۵۹

ایستگاه قدس: ۳۶۸

ایسلند: ۹۲۴

ایلام: ۱۳۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۲۲، ۲۳۹، ۲۹۱، ۲۹۲، ۳۰۳، ۳۲۴، ۳۸۸، ۹۰۹، ۹۳۰، ۹۵۹، ۱۰۱۸، ۱۰۱۹، ۱۰۲۵

ایوان غرب: ۱۸۸، ۹۵۹، ۱۰۵۷

آبادان: ۲۴، ۲۷، ۵۵، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۸، ۶۹، ۹۱، ۱۱۱، ۱۱۳، ۱۳۰، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۴، ۱۶۴، ۱۸۳، ۱۹۹، ۲۲۲، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۳۵، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۵۸، ۲۶۹، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۸۸، ۳۰۱، ۳۰۳، ۳۰۹، ۳۲۱، ۳۴۰، ۳۵۹، ۳۶۸، ۳۸۵، ۳۸۸، ۳۹۹

۵۴۵، ۵۳۴، ۵۳۳، ۵۲۵، ۵۲۳، ۵۰۴، ۴۹۲، ۴۹۱، ۴۸۳، ۴۸۱، ۴۶۷، ۴۵۷، ۴۴۱، ۴۲۷، ۴۲۴، ۴۲۳، ۴۱۷، ۴۱۴، ۴۱۳، ۴۰۹، ۴۰۴،
۷۷۳، ۷۶۵، ۷۵۷، ۷۴۵، ۷۳۱، ۷۲۰، ۷۰۸، ۷۰۲، ۶۸۱، ۶۷۱، ۶۶۵، ۶۵۵، ۶۲۷، ۵۹۳، ۵۸۷، ۵۸۵، ۵۸۴، ۵۷۹، ۵۷۲، ۵۶۴، ۵۶۳،
۱۰۷۰، ۱۰۵۷، ۱۰۳۷، ۱۰۳۵، ۱۰۲۵، ۱۰۱۳، ۹۷۷، ۹۶۹، ۹۶۰، ۹۴۷، ۹۳۱، ۹۳۰، ۹۱۱، ۸۹۲، ۸۷۹، ۸۵۳، ۸۴۶، ۸۲۱، ۸۱۴، ۷۷۶،
۱۰۷۷، ۱۰۷۶

آب کنار: ۳۲۳

آتن: ۵۴۰، ۵۶۰، ۷۶۷، ۱۰۳۲

آذرشهر: ۲۳۴

آرژانتین: ۷۵۳

آستارا: ۴۰۰، ۴۶۱، ۵۶۷، ۷۴۷، ۸۶۷، ۸۶۸، ۸۷۸، ۹۰۳

آستانه اشرفیه: ۲۹۱، ۲۹۲

آسیوط (مصر): ۱۰۸، ۱۰۹، ۲۵۳

آغاجری: ۳۰۳

آفریقای جنوبی: ۲۷۵، ۲۹۷، ۴۲۴

آلمان شرقی: ۶۴۱، ۸۹۷

آلمان غربی (جمهوری دموکراتیک آلمان): ۴۱، ۱۰۰، ۲۱۴، ۲۱۶، ۲۵۲، ۲۶۵، ۳۳۳، ۳۷۴، ۳۹۲، ۳۹۰، ۶۱۸، ۶۲۰، ۶۳۱، ۷۵۳،
۱۰۴۳، ۱۰۴۲، ۱۰۴۰، ۱۰۳۹، ۸۲۸، ۷۶۶

آمل: ۳۵، ۲۴۹، ۵۳۸، ۵۴۳، ۵۹۰، ۶۰۹، ۶۱۰، ۹۰۳، ۹۰۵، ۱۰۱۴

آنکارا: ۶۸، ۶۷۸، ۶۷۹، ۸۷۷

بابل: ۲۲۲، ۲۲۸، ۲۲۹، ۳۴۳، ۳۴۴، ۳۶۴، ۹۱۳، ۹۱۴، ۹۶۴

بابلسر: ۴۷۱، ۶۹۱، ۸۴۳، ۸۴۴

ص: ۱۱۷۹

بازرگان: ۴۳۰

بانک رافدین بغداد: ۸۳۴

بانک صادرات حصیرآباد اهواز: ۲۸۳، ۲۸۴

بانک صادرات خیابان پیروزی: ۱۱۶

بانک مرکزی هلند: ۲۶۶

بانک ملی میدان بهارستان: ۵۵۰

بانک ودو برزیل: ۸۳۴

بانک: ۳۶، ۳۸، ۹۳، ۹۴، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۳۱، ۲۰۰، ۲۲۸، ۲۴۶، ۲۸۲، ۲۹۰، ۳۴۰، ۳۴۱، ۳۴۲، ۳۷۱، ۳۸۵، ۳۸۶، ۳۸۷، ۴۴۴، ۴۵۹،
۴۸۴، ۴۸۵، ۵۸۸، ۶۰۷، ۶۷۶، ۶۸۲، ۶۹۷، ۷۲۱، ۸۵۵، ۹۱۲، ۹۳۳، ۹۶۲، ۹۷۸، ۹۷۹، ۹۹۳، ۱۰۱۴، ۱۰۲۷، ۱۰۵۹

بجنورد: ۱۵۸، ۳۴۳، ۶۵۱، ۷۰۰، ۷۰۱

بحرین: ۱۹، ۵۳، ۵۴، ۸۳، ۱۸۲، ۲۲۴، ۵۳۰، ۶۵۳، ۷۵۱، ۷۵۲، ۹۸۷، ۹۹۴، ۹۹۸، ۹۹۹، ۱۰۰۰، ۱۰۱۰، ۱۰۱۱، ۱۰۱۷، ۱۰۲۲،
۱۰۲۳، ۱۰۳۱، ۱۰۳۹، ۱۰۴۰، ۱۰۴۳، ۱۰۵۳، ۱۰۵۴، ۱۰۶۲، ۱۰۶۳، ۱۰۶۴، ۱۰۷۳، ۱۰۷۴

بخش رحیم آباد رودسر: ۴۷۱

بخش علمده (نور): ۱۷۵، ۱۷۶

برازجان: ۲۹۱، ۲۹۲، ۶۰۰

برازیلیا: ۵۹۴

بردیه (سوسنگرد): ۷۷۲

برزیل: ۱۶۳، ۵۹۴، ۶۲۱، ۷۹۸، ۸۳۴

بروجرد: ۳۰۵، ۳۰۶، ۴۴۴، ۴۴۵، ۴۶۱، ۵۶۷، ۶۵۷، ۷۳۲، ۸۸۶

بروکسل: ۲۷۴

بستان: ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۵۵، ۵۶، ۹۱، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۲۲۵، ۲۴۲، ۲۵۷، ۳۳۹، ۳۵۱، ۳۵۳، ۳۵۴

٤٢٥ ،٤٢٤ ،٤٢٣ ،٥٧٦ ،٥٧٥ ،٥٧٤ ،٥٦٣ ،٥٢٨ ،٥١٦ ،٥١٤ ،٥٠٣ ،٤٩٢ ،٤٩١ ،٤٨٢ ،٤١٦ ،٤١٤ ،٣٩٨ ،٣٦٠ ،٣٥٩ ،٣٥٧ ،٣٥٦
٧٧٢ ،٧٦٧ ،٧٥٩ ،٧٥٨ ،٧٥٧ ،٧٥٤ ،٧٥٣ ،٧٤٥ ،٧٤٣ ،٧٤٢ ،٧٢١ ،٧١٩ ،٧٠٨ ،٧٠٧ ،٦٩٥ ،٦٨٩ ،٦٥٠ ،٦٤٩ ،٦٤٨ ،٦٤٥ ،٦٤٤
٨٤٥ ،٨٣٥ ،٨٢٨ ،٨٢٧ ،٨٢٦ ،٨٢٢ ،٨٢١ ،٨١٤ ،٨٠٨ ،٨١٣ ،٨٠٤ ،٨٠٣ ،٨٠٢ ،٨٠١ ،٧٩٩ ،٧٩٤ ،٧٩٣ ،٧٨٨ ،٧٨٦ ،٧٨٣ ،٧٨٢
٩٥٥ ،٩٥٣ ،٩٤٧ ،٩٤٤ ،٩٢٩ ،٩٢٨ ،٩١٢ ،٩٠١ ،٩٠٠ ،٨٨٩ ،٨٨٤ ،٨٧٩ ،٨٧٨ ،٨٦٨ ،٨٦٥ ،٨٦٠ ،٨٥٨ ،٨٥٦ ،٨٥٢ ،٨٥٠ ،٨٤٧
١٠٧٧ ،١٠٧٥ ،١٠٥٧ ،١٠٣٧ ،١٠٣٦ ،٩٩٧ ،٩٩٦ ،٩٩١ ،٩٧٧ ،٩٧٣ ،٩٦٩

بصره: ٣٠ ،٤٣ ،٦٩ ،١٠٧ ،١٦٣ ،٢٦٥ ،٣٦٧ ،٣٨٧ ،٤٤٢ ،٤٥٣ ،٤٥٤ ،٤٦٩ ،٤٩٥ ،٤٩٦ ،٤٩٦ ،٤٩٨ ،٩١٢ ،٩٩٨ ،١٠٣٦

بعقوبه (عراق): ٦٧٠ ،٩٩٢

بغداد: ٢٨ ،١٠٨ ،١١٢ ،١٦٢ ،١٦٥ ،١٧٣ ،١٨١ ،١٩٦ ،٢٠٦ ،٢٤٠ ،٢٦٥ ،٢٧٨ ،٢٨٨ ،٣٠٢ ،٣١٨ ،٤٥٣ ،٤٥٤ ،٤٦٥ ،٤٦٧ ،٤٨٨
٥١٢ ،٥٣٩ ،٥٤٠ ،٥٥٦ ،٥٦٠ ،٥٦١ ،٥٧٣ ،٥٩٤ ،٥٩٥ ،٦٠٤ ،٦٢١ ،٦٠٤ ،٧١٦ ،٧٧٨ ،٧٩٨ ،٨٣٤ ،٨٥٣ ،٨٧١ ،٨٧٤ ،٨٩٦ ،٩٢٢
٩٢٣ ،٩٢٤ ،٩٧٥ ،١٠٠٦ ،١٠٠٨ ،١٠٠٩ ،١٠١١ ،١٠٢٣ ،١٠٣٢ ،١٠٤٠ ،١٠٤٢ ،١٠٧١

بليژيك: ٢٠٥ ،٢٠٦ ،٢٧٥ ،٢٧٦ ،٢٧٨ ،٢٩٦

بلغارستان: ٤٧ ،١٠٨ ،٥٣٩

بم: ٢٢٢

بن (آلمان غربي): ١١٢ ،١١٣ ،٣٩٢

بندر الشعييه كويت: ٤٣ ،١٠٨ ،٢٦٥ ،٥٤٦ ،٧٠٩

بندر الكويت: ١٨٢

بندر امام خميني: ٢٤٥ ،٢٥٤ ،٢٥٥ ،٣٠٩ ،٣١٩ ،٣٥٠ ،٤٧٣ ،٥٢٤ ،٥٢٥ ،٥٩٨ ،٦٢٦ ،٧٢٧ ،٧٦٥ ،٧٦٦ ،٧٩٧ ،٨٨١ ،١٠٢٩

بندر انزلي: ٦٥ ،٤٠٠ ،٤٦١ ،٥٠٩ ،٦٠٠ ،٦٥٧ ،٦٩٨ ،٦٩٩ ،٧٢٣ ،٧٢٤

بندر آنتورپ: ٢٠٦ ،٢٧٥

بندر بانياس (سوريه): ١٦٣ ،٦٤٢ ،٩٩٧ ،٩٩٨

بندر تركمن: ٩٦ ،١٤٤ ،٢٩١ ،٢٩٢ ،٤٣٢

بندر دورتيول (تركيه): ٤٥٤

بندر دیلم: ۶۵۲

بندر شیوخ کویت: ۱۰۸، ۲۶۵

بندر طرابلس (لبنان): ۸۲۳، ۹۹۷، ۹۹۸، ۱۰۷۴

بندر عباس: ۲۰۶، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۴۴، ۳۶۲، ۴۰۱، ۴۰۲، ۴۱۲، ۴۸۵، ۴۸۶، ۵۵۰، ۶۷۷، ۶۷۸، ۶۹۱، ۱۰۶۱

بندر عقبه (اردن): ۴۴، ۱۰۸، ۲۶۵، ۳۱۷، ۳۱۸، ۳۵۱، ۵۴۱، ۵۶۰، ۹۹۲

بندر گناوه: ۴۸، ۸۵۵، ۸۵۶

بندر ماهشهر: ۲۵، ۵۵، ۲۷۱، ۲۸۹، ۳۱۱، ۳۲۱، ۳۸۸، ۴۱۴، ۵۲۵، ۵۹۳، ۶۶۵، ۷۰۲، ۷۰۸، ۷۲۰، ۷۲۱، ۷۹۵، ۸۷۶

بندر منامه: ۵۳، ۷۵۱، ۱۰۲۲، ۱۰۴۳، ۱۰۶۲، ۱۰۷۳

بندر ینبع (عربستان): ۴۵۳، ۴۵۴، ۸۷۱

بنغازی: ۳۴۶

بنگلادش: ۷۴، ۱۱۷

بنوک (عراق): ۶۵۵

بنیاد مسکن بوشهر: ۱۳۲، ۵۰۴

بوشهر: ۱۳۲، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۵۴، ۳۶۳، ۶۵۱، ۱۰۶۱

بوکان: ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۶۲، ۶۴، ۸۷، ۹۴، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۵۶، ۱۸۹، ۲۱۰، ۲۶۲، ۲۹۰، ۳۰۴، ۳۲۲، ۳۴۲، ۳۶۳، ۳۶۹، ۴۱۰، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۶۰، ۴۶۹، ۴۷۰، ۴۸۴، ۴۸۵، ۴۹۳، ۵۰۱، ۵۰۵، ۵۰۶، ۵۰۷، ۵۰۸، ۵۳۵، ۵۴۷، ۵۴۸، ۵۶۵، ۵۸۸، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۲۸، ۶۵۶، ۶۵۷، ۶۵۹، ۶۶۷، ۶۶۸، ۶۹۷، ۷۴۵، ۷۴۶، ۸۱۶، ۸۱۷، ۹۱۲، ۹۳۱، ۹۳۲، ۹۴۴، ۹۷۹، ۱۰۰۴، ۱۰۳۷، ۱۰۳۸

بهبهان: ۲۲۲، ۳۰۳، ۵۰۴، ۵۹۱، ۶۳۰، ۷۲۰، ۷۲۱، ۸۶۸، ۱۰۴۹، ۱۰۵۰

بهشهر: ۷۷، ۴۵۹

بیاره (عراق): ۳۸۵، ۳۸۷

بیت المقدس (قدس): ۸۶، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۷۹، ۶۶۲، ۷۶۴، ۹۵۰

بيجار: ٨٧٥ ،٤٤٤

ص: ١١٨٠

بیروت: ۸۵، ۸۶، ۱۶۲، ۲۰۱، ۲۴۰، ۴۲۰، ۴۷۴، ۵۰۶، ۵۶۱، ۶۰۵، ۶۸۵، ۷۰۴، ۷۲۹، ۷۵۰، ۸۰۸، ۸۲۹، ۸۴۶، ۸۵۹، ۹۱۹، ۹۲۰، ۹۲۲، ۹۹۸، ۱۰۲۰، ۱۰۲۳، ۱۰۳۲، ۱۰۵۵

بیستون کرمانشاه: ۷۳۲

بیمارستان امام خمینی تهران: ۷۶۱

بیمارستان امام خمینی مهاباد: ۵۳۶، ۵۳۷

بیمارستان امام سجاد تهران: ۷۶۱

بیمارستان امیرآبادآبادان: ۳۱۰

بیمارستان بوعلی تهران: ۷۷۴

بیمارستان بهارلو تهران: ۷۲۳

بیمارستان حافظ: ۲۱۸

بیمارستان رازی رشت: ۷۹۱

بیمارستان ساسان تهران: ۷۶۱

بیمارستان سعدی: ۲۱۸

بیمارستان شهید محمدی بندرعباس: ۵۵۰

بیمارستان طالقانی آبادان: ۳۱۰، ۴۶۷

بیمارستان فقیهی شیراز: ۴۷۱

بیمارستان فیروزگر تهران: ۷۶۱

بیمارستان کورش اهواز: ۳۴۰

بیمارستان لقمان الدوله تهران: ۸۱۶

بیمارستان نمازی: ۲۱۸

بیمارستان ونک تهران: ۶۹۹

پادگان ابوذر: ۸۷۳

پادگان التاجی (عراق): ۲۲۷، ۳۰۲، ۴۶۷، ۵۶۵، ۵۹۸، ۱۰۲۷، ۱۰۷۱

پادگان الرشید: ۲۸۱، ۴۶۷

پادگان آموزشی ارتش (گرگان): ۵۱۰

پادگان بانه: ۲۴۶، ۴۵۹، ۴۶۰

پادگان پسوه: ۵۸۰

پادگان پیرانشهر: ۱۵۶

پادگان تیپ ۲ زرهی لشکر ۹۲ خوزستان: ۸۴۰

پادگان جلدیان: ۱۵۶

پادگان جی تهران: ۷۲۳

پادگان دژ: ۹۱۰

پادگان سردشت: ۱۱۴، ۴۱۰، ۵۹۹، ۶۵۵، ۶۶۸

پادگان سیدصادق (عراق): ۲۴۵، ۸۲۷

پادگان عجب شیر: ۶۴

پادگان لاهوتی: ۸۷۶

پادگان مراغه: ۶۴

پادگان مریوان: ۸۹۹، ۹۶۰

پادگان مهاباد: ۷۱۱

پادگان ولیعصر (میدان سپاه): ۴۸۶

پادگان هوابرد شیراز: ۴۹۷

پاریس: ۸۱، ۱۳۲، ۱۶۲، ۱۸۰، ۲۱۰، ۲۱۵، ۲۵۲، ۲۵۴، ۲۷۶، ۲۷۷، ۳۲۵، ۳۷۴، ۳۹۰، ۳۹۱، ۴۰۴، ۴۱۸، ۴۲۱، ۴۲۲، ۴۹۴، ۴۹۵،
۴۹۶، ۶۱۱، ۶۱۶، ۶۵۹، ۶۸۶، ۶۹۱، ۷۰۱، ۷۰۴، ۷۷۵، ۸۳۲، ۸۵۶، ۹۳۳، ۹۳۴، ۱۰۲۰

پاسگاه برزه: ۸۴۲

پاسگاه بروشخواران: ۸۴۲

پاسگاه پره سر: ۲۸۴

پاسگاه تولکته: ۸۱۶

پاسگاه چناره: ۱۰۷۲

پاسگاه چوپلی: ۱۰۰۴

پاسگاه چهریق: ۸۴۲

پاسگاه خزینه: ۸۰۴

پاسگاه دزآور: ۵۲۵

پاسگاه شاندری خوار: ۹۲

پاسگاه شانه دری عراق: ۵۰۵

پاسگاه شانه دری: ۲۲۶

پاسگاه شریف آباد: ۷۶۰

پاسگاه شیب: ۸۴۷

پاسگاه شیطان آباد: ۲۹۱

پاسگاه فکه: ۷۸۳

پاسگاه قلعه وردامی: ۱۳۱

پاسگاه قوشچی: ۷۴۶

پاسگاه قیطول: ۱۰۲۶

پاسگاه گبرآباد: ۸۴۲

پاسگاه میرشکاری: ۷۱۰

پاکستان: ۸۳، ۱۴۷، ۱۹۲، ۳۰۹، ۴۷۵، ۴۷۶، ۶۱۸، ۶۸۶، ۹۹۷

پالایشگاه آبادان: ۶۵۵، ۷۶۵، ۱۰۷۱

پالایشگاه بایکتی: ۶۴۲

پالایشگاه طرابلس (لبنان): ۶۰۴، ۶۴۲

پالایشگاه موصل: ۴۲۷

پاناما: ۵۲۴

پاوه: ۳۸، ۶۲، ۱۹۹، ۲۵۸، ۲۸۷، ۳۴۰، ۳۸۶، ۳۸۷، ۳۹۹، ۴۵۹، ۴۸۱، ۵۰۴، ۵۰۵، ۵۲۳، ۵۳۳، ۵۳۴، ۵۴۵، ۵۶۵، ۶۰۷، ۶۸۲، ۶۹۷

۷۳۳، ۷۴۶، ۷۶۰، ۷۷۲، ۸۰۴، ۹۶۴، ۱۰۱۴

پایگاه ابوغریب (عراق): ۲۴۶

پایگاه اشنویه: ۷۴۶

پایگاه الرشید (عراق): ۲۴۶

پایگاه الله اکبر مهاباد: ۵۳۶

پایگاه امیرآباد: ۶۲۹

ص: ۱۱۸۱

پایگاه آدینان: ۸۰۵، ۸۲۹، ۸۴۱

پایگاه تکاب: ۸۲۹

پایگاه چهارم شکاری دزفول: ۸۱۵، ۸۴۰، ۸۶۵

پایگاه حاجی خلیفه (عراق): ۲۴۵

پایگاه حسینی: ۳۸۹، ۴۱۰

پایگاه خداوین: ۸۴۳

پایگاه خرکه: ۶۵۶

پایگاه دکل مریوان: ۸۸۵، ۹۰۱

پایگاه سرا: ۳۷۰، ۹۴۴

پایگاه سرو: ۱۰۶۰

پایگاه سیدصادق (عراق): ۲۴۶

پایگاه شعیبه عراق: ۷۷۵، ۱۰۵۷

پایگاه شهید کفاش: ۶۹۶

پایگاه شیخان: ۸۸۵

پایگاه فتاح آباد: ۴۲۸، ۴۶۹، ۴۸۵

پایگاه فتح آباد: ۷۲۱، ۱۰۲۷

پایگاه قایبرد بانه: ۱۳۱

پایگاه قوچان: ۳۷۰

پایگاه کردوان: ۸۴۲، ۸۴۳

پایگاه کوره دژ: ۸۸۵

پایگاه گاران: ۸۵۵

پایگاه گوزله: ۱۰۱۴، ۱۰۴۸

پایگاه لون سادات: ۸۸۵

پایگاه مائین بلاغ: ۲۰۹، ۳۷۰، ۵۶۵

پایگاه مرگه رش: ۱۰۵۹

پایگاه منتظران شهادت (گلف): ۲۴۰، ۲۴۲، ۵۱۵، ۵۷۴، ۶۵۰

پایگاه منصوریه (عراق): ۲۴۶

پایگاه هشتم شکاری نیروی هوایی اصفهان: ۴۶۱

پایگاه هشتیان: ۱۸۵

پایگاه هوایی شیراز: ۳۱۵، ۸۳۰

پرتغال: ۱۰۳۹

پرتغال: ۲۰۵

پسوه: ۵۴۹

پل ابوچلاج: ۳۶۰، ۷۴۳

پل الوان: ۲۲، ۴۹۲، ۷۴۴، ۷۸۴، ۷۸۵، ۸۰۳

پل تعاون: ۷۵۴، ۸۴۷، ۸۶۰

پل حاج مسلم: ۳۶۰

پل حبانیه: ۳۶۸، ۳۹۸

پل دغاغله: ۷۴۴، ۷۵۳

پل رمیم: ۳۶۰، ۷۴۳، ۷۸۸

پل سابله: ۱۰۷۵، ۹۴۴، ۹۳۰، ۸۶۰، ۸۵۹، ۸۵۹، ۸۴۷، ۸۳۵، ۸۰۳، ۸۰۲، ۷۸۹، ۷۸۸، ۷۸۴، ۷۵۴، ۴۹۲، ۲۳، ۳۶۰

پل سیمره: ۱۰۴۷

پل شیخ خزعل: ۸۰۳

پل فردوس: ۳۹۸

پل قصبه: ۳۹۸، ۳۵۹

پل قیصریه: ۳۶۷

پل مارد: ۵۸۴

پل نادری: ۸۴۰

پل نساره: ۴۴۴

پل هالوپ (شمال دارخوین): ۲۵۷

پیرانشهر: ۲۰۹، ۲۸۷، ۳۱۳، ۳۱۴، ۳۲۳، ۳۸۵، ۳۸۶، ۳۸۷، ۳۹۹، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۶۱، ۴۸۵، ۵۰۴، ۵۰۵، ۵۴۹، ۹۷۹، ۱۰۰۴

تأسیسات بنزین سازی کویت: ۱۸۱

تأسیسات مجتمع پتروشیمی بندر امام خمینی: ۲۴۵، ۲۵۴، ۳۵۰، ۴۷۱، ۴۷۴، ۵۰۰، ۵۰۱، ۶۲۷، ۷۶۵، ۸۸۱

تأسیسات نفتی در البصره: ۱۴۹

تأسیسات نفتی کرکوک: ۱۴۹

تأسیسات نفتی کویت: ۱۳۸، ۱۸۱

تبریز: ۲۷، ۳۲، ۶۵، ۱۱۴، ۱۵۸، ۱۷۵، ۱۷۶، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۳۹، ۲۴۱، ۲۶۱، ۲۷۸، ۲۹۱، ۲۹۲، ۲۹۴، ۲۹۷، ۳۶۲، ۳۶۳، ۳۶۴، ۳۹۰

۴۰۰، ۶۵۲، ۶۸۷، ۸۷۰، ۸۷۷، ۸۷۸

تپه ۱۰۰ غرب کرخه: ۲۰۸

تپه ۱۰۷ غرب کرخه: ۲۰۸

تپه ۱۲۰ غرب کرخه: ۱۵۴، ۲۰۸، ۴۸۴، ۷۲۰

تپه اربابا: ۲۹۰

تپه پیرمحمد بوکان: ۶۲۸

تپه حسین مامه: ۳۲۲

تپه دار زنگنه: ۱۰۲۶

تپه ژاندارمری سردشت: ۴۴۴

تپه شریف آباد: ۹۹۲

تپه شیرین سوار: ۵۹۹

تپه صدفی: ۹۳۹

تپه عین خوش: ۸۴۰

تپه غازی (قاضی): ۷۷۳

تپه گره زد: ۸۴۰

تپه مراد: ۹۳۹

تپه میش رنگین: ۱۰۲۶

تپه های مدن: ۱۰۳۷

تپه های نبعه: ۷۴۱

ص: ۱۱۸۲

تپه های الله اکبر: ۵۰۳، ۵۱۳، ۵۱۶، ۶۲۳، ۶۲۴، ۶۲۵، ۶۴۲، ۶۶۵، ۷۴۱، ۷۴۲، ۷۴۵، ۷۵۳، ۷۵۴، ۷۶۷، ۱۰۵۷

تپه های رملی (شمال بستان): ۱۸۲، ۱۸۳، ۳۳۹، ۵۰۳، ۵۱۳، ۵۱۴، ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۱۷، ۵۱۸، ۵۱۹، ۵۲۰، ۵۲۹، ۶۲۳، ۶۴۳، ۷۴۱، ۷۸۸

تپه های شحیطیه: ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۱۷، ۵۱۸، ۷۶۷

تربت جام: ۲۲۲

تربت حیدریه: ۱۶۰، ۲۲۲، ۳۱۱، ۵۲۶، ۵۲۷

تربت حیدریه: ۶۵۱

ترکمنستان: ۱۰۲۱

ترکیه: ۶۶، ۶۷، ۱۰۸، ۱۸۵، ۲۴۰، ۴۵۴، ۵۲۸، ۵۶۰، ۶۱۸، ۶۵۳، ۶۷۸، ۶۷۹، ۷۹۰، ۸۱۰، ۸۴۲، ۸۷۶، ۸۷۸، ۹۰۶، ۹۰۷، ۱۰۴۷، ۱۰۴۸، ۱۰۴۹، ۱۰۵۸، ۱۰۷۴، ۱۰۷۵

ترمینال نفتی خارک: ۴۹، ۱۰۳۸

ترمینال نفتی سیری: ۲۲۷، ۳۳۵

ترمینال نفتی لاوان: ۲۲۷، ۳۳۵

تفرش: ۵۶۶

تکاب: ۱۳۱، ۱۸۸، ۲۹۰، ۳۱۳، ۳۶۹، ۳۷۰، ۵۲۵، ۵۲۶، ۵۶۵، ۵۸۰، ۶۵۷، ۸۲۹، ۸۷۵، ۹۶۱، ۱۰۱۴، ۱۰۴۸

تگزاس: ۳۳

تل آویو: ۸۲، ۶۰۱، ۶۹۴

تلمبه خانه گوره: ۲۲۶

تلمبه خانه خارک: ۲۲۷

تنکابن: ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۷۱، ۳۹۰

تنگ قاسم آباد: ۸۳۷، ۸۳۸، ۸۳۹، ۸۴۰، ۸۴۸، ۹۳۸، ۹۳۹، ۹۴۰، ۱۰۴۵، ۱۰۴۶

تنگ کورک: ۱۰۴۶، ۱۰۴۵، ۹۴۰، ۹۳۹، ۸۴۸، ۸۴۰، ۸۳۸، ۸۳۷

تنگه چزابه: ۷۴۳، ۷۴۲، ۷۴۱، ۷۰۸، ۶۴۸، ۶۲۴، ۶۲۳، ۵۲۸، ۵۱۷، ۵۱۶، ۵۱۵، ۵۱۴، ۵۱۳، ۵۰۴، ۵۰۳، ۳۶۰، ۲۴۲، ۱۸۲، ۲۳، ۲۲
۱۰۷۷، ۸۹۰، ۸۲۵، ۸۱۳، ۸۰۳، ۸۰۲، ۷۸۶، ۷۸۳، ۷۸۲، ۷۷۲، ۷۶۷، ۷۵۴، ۷۵۳

تنگه رقایبه: ۱۷۱

تنگه رقایبه: ۸۴۰

تنگه سلمانه: ۱۰۲۶

تنگه سیا: ۸۴۸

تنگه شیب: ۸۴۷

تنگه صدر: ۷۶۷

تنگه صعده: ۷۵۴، ۵۱۶، ۵۱۴

تنگه میرا: ۸۴۸

تنگه هرمز: ۸۶۹، ۷۹۶، ۷۹۵، ۷۷۷، ۴۵۳

توکیو: ۷۶۵، ۵۷۲، ۵۰۰، ۴۷۴، ۴۷۳، ۳۵۰

تونس: ۴۷۹، ۴۶۴، ۲۹۴، ۲۹۳، ۸۶، ۷۳، ۷۱

تهران: ۱۸۰، ۱۷۹، ۱۷۶، ۱۷۵، ۱۶۵، ۱۶۰، ۱۵۹، ۱۴۴، ۱۲۷، ۱۱۶، ۱۱۵، ۱۰۶، ۹۵، ۹۴، ۷۷، ۷۰، ۵۹، ۵۳، ۵۰، ۴۲، ۳۳، ۳۲
۱۸۱، ۱۸۹، ۲۰۰، ۲۱۲، ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۲۸، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۱، ۲۴۷، ۲۴۹، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۹، ۲۶۱، ۲۷۰، ۲۷۴
۲۷۵، ۲۸۳، ۲۹۱، ۲۹۳، ۲۹۵، ۲۹۹، ۳۰۵، ۳۲۳، ۳۲۴، ۳۲۸، ۳۳۳، ۳۶۲، ۳۶۳، ۳۶۴، ۳۷۲، ۳۷۷، ۳۸۸، ۳۸۹، ۳۹۸، ۴۰۶، ۴۰۹، ۴۰۱
۴۰۲، ۴۰۴، ۴۱۲، ۴۱۶، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۲۴، ۴۲۸، ۴۳۲، ۴۳۶، ۴۴۸، ۴۷۸، ۴۸۵، ۴۸۷، ۴۸۸، ۴۸۹، ۴۹۸، ۵۰۶، ۵۰۹، ۵۱۰، ۵۲۶
۵۳۷، ۵۴۷، ۵۵۷، ۵۶۰، ۵۷۲، ۵۷۳، ۵۷۵، ۵۸۱، ۵۸۲، ۶۰۳، ۶۰۹، ۶۴۰، ۶۵۲، ۶۵۷، ۶۵۸، ۶۶۹، ۶۷۰، ۶۷۷، ۶۸۳، ۶۸۴، ۶۸۷
۶۹۴، ۶۹۸، ۷۰۱، ۷۰۴، ۷۱۱، ۷۱۵، ۷۱۶، ۷۲۲، ۷۲۳، ۷۳۲، ۷۳۳، ۷۳۴، ۷۴۷، ۷۴۸، ۷۵۹، ۷۶۱، ۷۶۲، ۷۶۳، ۷۶۴، ۷۷۲، ۷۷۳
۷۹۰، ۷۹۱، ۷۹۴، ۷۹۵، ۸۰۶، ۸۰۷، ۸۰۹، ۸۱۰، ۸۱۴، ۸۱۷، ۸۴۳، ۸۴۴، ۸۵۳، ۸۵۵، ۸۵۶، ۸۵۸، ۸۶۵، ۸۶۶، ۸۶۷، ۸۷۶، ۸۷۷
۸۷۸، ۸۸۱، ۸۹۹، ۹۰۰، ۹۰۲، ۹۰۶، ۹۱۵، ۹۱۹، ۹۲۴، ۹۳۳، ۹۵۰، ۹۵۱، ۹۷۰، ۹۷۴، ۹۷۹، ۹۸۹، ۹۹۳، ۹۹۸، ۱۰۰۷، ۱۰۰۹
۱۰۱۵، ۱۰۲۰، ۱۰۲۲، ۱۰۲۳، ۱۰۳۶، ۱۰۳۹، ۱۰۴۳، ۱۰۴۵، ۱۰۴۶، ۱۰۵۹، ۱۰۶۲، ۱۰۷۳

جاده ارومیه - سلماس: ۲۵۸، ۷۴۶

جاده الله اکبر - بستان: ۱۷۲، ۳۶۷

جاده الله اکبر - تپه سبز: ۷۶۸

جاده الله اکبر: ۵۱۴

جاده اهواز - اندیمشک: ۵۶، ۱۸۳، ۱۸۴، ۵۱۴، ۵۸۱، ۶۴۸، ۸۴۰

جاده اهواز - آبادان: ۵۵، ۴۱۴، ۵۸۴، ۸۱۴، ۱۰۳۷

جاده اهواز - خرمشهر: ۱۸۳، ۵۸۴

جاده اهواز - سربندر: ۵۹۷، ۸۲۵

جاده اهواز - سوسنگرد: ۹۰۰

جاده آبادان - خرمشهر: ۳۱۰

جاده آبادان - ماهشهر: ۵۵، ۳۱۱، ۴۱۴، ۵۰۴، ۸۹۲، ۱۰۳۷

جاده آمل - تهران: ۳۵

جاده بانه - سردشت: ۳۸، ۸۵۵

جاده بانه - نور: ۶۰۸

جاده بانی بنوک: ۵۸۷

جاده برزنگه: ۱۰۴۷

جاده بستان - جفیر: ۷۴۴، ۷۸۹

جاده بستان - جزابه: ۲۱، ۲۲، ۷۷۲، ۷۸۲

جاده بستان - سوبله: ۱۷۲، ۳۶۷

جاده بصره - عماره: ۷۰۸

جاده پیرانشهر - جلدیان: ۱۵۶

جاده پیروزی (شهدا؛ ابوذر): ۵۱۴، ۵۱۶، ۵۱۹، ۵۲۰، ۵۲۱، ۷۵۷، ۷۶۷، ۷۶۸

جاده تبریز - صوفیان: ۶۶

جاده تعاون: ۷۰۸، ۷۵۸

جاده تکاب - چوپلی: ۱۰۰۴

جاده تنگ قاسم آباد: ۸۳۷

جاده جهاد: ۳۶۷، ۳۹۸

ص: ۱۱۸۳

جاده چالوس: ۹۰۵

جاده خرما: ۴۲۷

جاده دزفول - سایت: ۹۱

جاده سربازخانه قدیم [قدم فری]: ۱۰۴۷

جاده سرپل ذهاب - قصر شیرین: ۹۳۹

جاده سرو - مرز ترکیه: ۱۸۵

جاده سقز - بوکان: ۶۴

جاده سلیمانیه - کرکوک: ۷۴۵

جاده سوسنگرد - بستان: ۲۳، ۳۶۰، ۶۲۳، ۷۴۱، ۷۴۴، ۷۵۴، ۷۸۴، ۸۰۲، ۸۵۳

جاده سوسنگرد - حمیدیه: ۷۲۰

جاده سیدآباد: ۴۴۳

جاده سیدصادق - پنجوین: ۱۱۱، ۱۵۵، ۶۵۶

جاده سیدصادق - حلبچه: ۹۱۰

جاده شرفه (هویزه - رفیع): ۱۷۲

جاده فکه - بستان - جفیر: ۶۴۵

جاده فیروزکوه - قائمشهر: ۹۰۵

جاده قاطر سوخته میمک: ۱۳۰

جاده کامیاران - سنندج: ۲۱۸، ۳۸۸، ۴۴۳

جاده کامیاران - شاهینی: ۳۲۳

جاده کلار - دربندی خان: ۴۸۲

جاده گورستان امامیه: ۱۴۴

جاده گیلانغرب - قصر شیرین: ۸۳۷، ۹۳۹، ۱۰۴۵، ۱۰۴۶

جاده محمدیار - مهاباد: ۸۶۶

جاده مریوان - جانوره: ۷۶۰

جاده مشهد: ۹۰۵

جاده میان تنگ: ۳۸۶

جاده میاندوآب - بوکان: ۳۰۴، ۳۲۲، ۳۷۰، ۴۰۰، ۴۲۸، ۷۶۰

جاده میاندوآب - مهاباد: ۱۷۴، ۲۶۹، ۴۱۱، ۵۴۹، ۶۸۲، ۶۹۶

جاده میشداغ: ۵۱۴

جاده نیسانه: ۸۸۵

جاده هراز (تهران - آمل): ۵۳۸، ۵۴۳، ۶۰۹، ۹۰۵

جاده هشتیان - سرو: ۶۶۹

جاکارتا: ۲۶۷

جبهه الله اکبر: ۲۱، ۷۸۱

جبهه آبادان: ۱۵۵

جبهه حمودی: ۲۱

جبهه کوت شیخ: ۲۱۷، ۲۲۵، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۶۹، ۳۰۱

جبهه محرزى: ۳۰۱

جبهه منصورون: ۳۶۸

جده: ۴۶، ۷۵، ۱۶۲، ۹۹۶

جزیره ابو موسی: ۸۹۶، ۴۵

جزیره بویان (کویت): ۱۸۲، ۴۴۲، ۷۷۷، ۷۷۸، ۸۷۰، ۹۹۲

جزیره تنب بزرگ: ۸۹۶، ۴۵

جزیره تنب کوچک: ۸۹۶، ۴۵

جزیره خارک: ۴۸، ۱۶۵، ۲۲۶، ۲۲۷، ۳۳۴، ۷۰۲، ۷۱۵، ۷۹۵، ۷۹۶، ۱۰۳۹

جزیره دیه گو گارسیا: ۷۹۷

جزیره ماداگاسکار: ۷۹۷

جزیره مینو: ۷۰۸، ۶۶۵، ۵۴۵

جلدیان: ۴۳۰

جلفا: ۸۷۸

جمهوری دموکراتیک صحرا: ۱۴۶، ۵۵۱

جمهوری سیری: ۲۰۶

جنگلهای پره سر: ۹۰۴

جنگلهای گلستان: ۹۰۵

جنگلهای لاکان: ۲۷۹

جنوب کرخه کور: ۳۶۸

جوانرود: ۲۰۹، ۳۰۴، ۵۲۳، ۵۲۴، ۶۳۸، ۷۷۲، ۱۰۲۶

جهرم: ۲۲۲، ۳۶۴، ۶۵۱

جیبوتی: ۷۹۷

جیرفت: ۹۶۴

چابکسر: ۷۹۱

جزابه: ۱۷۱، ۴۸۲، ۷۴۲، ۷۵۵، ۷۵۷، ۷۵۸، ۷۶۸، ۸۰۲، ۸۰۳، ۸۱۳، ۸۲۶، ۸۲۷، ۸۶۰، ۸۹۰، ۱۰۴۲، ۱۰۷۵

چکسلواکی: ۴۹، ۵۷۱، ۶۰۴، ۸۹۷

چهاراه سیروس: ۱۵۶

چهاراه عشرت آباد تهران: ۴۱۲

چهارراه مردوخ سندنج: ۵۰۸

چهارراه نیما (شیراز): ۹۵

چین: ۸۲، ۸۳، ۲۷۵، ۴۲۴، ۶۵۳

حسینیه جماران: ۱۱۷

حلبچه (عراق): ۶۵۶، ۷۳۲، ۸۶۶

حمیدیه: ۵۷، ۱۷۱، ۱۷۲، ۲۲۵، ۲۵۷، ۲۸۷، ۳۹۸، ۴۸۱، ۴۸۲، ۶۶۵، ۷۸۳، ۸۲۵، ۸۲۶، ۸۲۷، ۸۶۵

خانقین: ۹۹۲

خاورمیانه: ۴۹، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۴۹، ۱۶۳، ۱۶۷، ۱۶۷، ۱۶۷، ۲۲۷، ۲۵۲، ۳۳۴، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۴۹، ۴۵۴، ۴۷۹، ۵۱۱، ۵۳۰

۵۵۱، ۵۵۲، ۶۵۲، ۶۸۱، ۷۰۵، ۷۱۵، ۷۵۰، ۷۶۵، ۷۶۶، ۸۱۰، ۸۹۲، ۹۲۳، ۹۸۵، ۱۰۲۰، ۱۰۷۲، ۱۰۷۴

خرم آباد: ۶۵، ۶۶، ۱۶۰، ۱۸۹، ۳۶۴، ۴۰۹، ۴۹۷، ۶۵۷، ۷۰۲، ۷۲۴

خرمشهر: ۵۵، ۵۶، ۵۹، ۱۵۰، ۱۶۴، ۲۱۷، ۲۴۵، ۲۶۹، ۲۸۷، ۳۰۱، ۳۶۷

ص: ۱۱۸۴

۱۰۷۵، ۱۰۳۵، ۱۰۰۷، ۹۱۱، ۹۱۰، ۹۰۱، ۸۷۹، ۸۵۲، ۷۷۳، ۶۴۸، ۵۸۵، ۵۸۴، ۵۴۵، ۵۲۳، ۴۸۳، ۳۶۹

خسروی: ۸۳۹

خط لوله نفتی کرکوک - بانپاس: ۹۹۷، ۱۰۷۴

خلیج عدن: ۴۵۴

خلیج عقبه: ۴۴، ۳۵۱، ۵۴۱

خلیج فارس: ۴۱، ۴۲، ۵۳، ۱۰۷، ۱۲۸، ۱۳۹، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۶۴، ۱۶۷، ۱۸۱، ۱۹۴، ۲۱۵، ۲۲۶، ۲۴۱، ۳۱۹، ۴۲۱، ۴۵۳، ۴۵۴، ۴۷۸، ۴۸۹، ۵۱۱، ۵۳۰، ۵۵۱، ۵۵۴، ۵۶۰، ۵۷۲، ۵۹۵، ۶۱۷، ۶۱۸، ۶۵۳، ۷۱۶، ۷۷۵، ۷۷۷، ۷۷۸، ۷۹۶، ۷۹۷، ۸۰۸، ۸۰۹، ۸۶۹، ۸۷۱، ۸۹۲، ۸۹۳، ۹۱۱، ۹۲۳، ۹۳۴، ۹۳۵، ۹۵۴، ۹۸۷، ۹۸۹، ۹۹۸، ۹۹۹، ۱۰۰۰، ۱۰۰۵، ۱۰۱۱، ۱۰۲۲، ۱۰۳۱، ۱۰۳۹، ۱۰۴۰، ۱۰۵۳، ۱۰۶۲، ۱۰۷۳، ۱۰۷۴

خمینی شهر: ۳۱۰

خور العمیه: ۱۴۹

خور عبدالله: ۷۹۷

خور موسی: ۳۰۹، ۳۱۹، ۷۹۵

خوی: ۷۷، ۳۷۱

خیابان [۳۰متری] نارمک: ۳۰۵، ۳۴۳

خیابان ۱۶متری مجیدیه: ۸۴۳

خیابان آرامنه تهران: ۶۵۸

خیابان استاد حسن بنا تهران: ۶۷۷

خیابان امام خمینی تهران: ۹۵

خیابان انقلاب تهران: ۱۵۹، ۲۷۰، ۳۴۳، ۶۷۰، ۶۸۳، ۷۳۴

خیابان آزادی تهران: ۵۱۰

خیابان آزادی تهران: ۸۶۷

خیابان بهار ارومیه: ۲۱۹

خیابان پارک [خالد اسلامبولی]: ۱۸۹

خیابان پیروزی تهران: ۶۹۹

خیابان تختی رشت: ۲۹۲

خیابان تورج مشهد: ۹۱۴

خیابان تهران نو: ۱۱۶

خیابان جامی اهواز: ۲۸۱

خیابان جلال آل احمد تهران: ۷۱۲

خیابان جمهوری تهران: ۴۲۸، ۴۳۲، ۷۱۱، ۷۷۳

خیابان چهارباغ اصفهان: ۵۶۶

خیابان چهارباغ اصفهان: ۵۶۶

خیابان چهارباغ خواجو اصفهان: ۳۴۴

خیابان چهارسوق بابل: ۳۴۴

خیابان حافظ تبریز: ۱۴۴، ۴۲۸

خیابان حسام السلطنه تهران: ۴۸۶

خیابان خلیج فارس (جاده قدیم کرج): ۸۵۵

خیابان خوش مشهد: ۲۱۹

خیابان خیام تبریز: ۲۱۹

خیابان دردشت تهران: ۷۷۴

خیابان دریان نو تهران: ۹۰۶

خیابان دلاوران تهران: ۲۴۷

خیابان رسالت تهران: ۲۴۷، ۷۳۳، ۸۰۶

خیابان رودکی مشهد: ۳۸۹

خیابان زرهی شیراز: ۷۰۰

خیابان زندی مهاباد: ۳۴۰

خیابان ستارخان تهران: ۵۶۶

خیابان ستارخان: ۶۹۸

خیابان سهروردی تهران: ۸۱۷

خیابان سیدخندان تهران: ۸۲۹

خیابان سیروس سنندج: ۳۶، ۹۹۲

خیابان شریعتی بندرعباس: ۴۱۲

خیابان شریعتی تبریز: ۲۱۹

خیابان شریعتی تهران: ۷۱۱

خیابان شکوفه تهران: ۳۰۵، ۳۰۸

خیابان شهرآرا (ستارخان تهران): ۹۵

خیابان شهید بهشتی تهران: ۷۹۱

خیابان شهیدمدنی (نظام آباد) تهران: ۷۱۱

خیابان شیخ مولانا: ۳۱۳

خیابان شیخ هادی تهران: ۴۳۲

خیابان شیوای تهران: ۲۰۱

خیابان صفا تهران: ۶۷۷

خیابان طالقانی تهران: ۹۰۶

خیابان عروسیه آبادان: ۵۶۴

خیابان عسگرآباد ارومیه: ۲۱۹

خیابان فاطمی تهران: ۱۴۴

خیابان فرجام تهران: ۸۶۷

خیابان فرجام تهرانپارس: ۸۴۳

خیابان فردوسی سنندج: ۷۷۴

خیابان فروردین تهران: ۶۷۰

خیابان فیضی اصفهان: ۷۱۲

خیابان قصرالدشت شیراز: ۶۵

خیابان قطران تبریز: ۶۶

خیابان کارگر شمالی: ۴۳۲

خیابان کارگر شیراز: ۷۰۰

خیابان کبریت سازی (شهید قدیمی) تهران: ۸۱۶

ص: ۱۱۸۵

خیابان گلشن تهران: ۷۷۳

خیابان گلشن سندج: ۱۰۴۸

خیابان گیشا تهران: ۲۲۹

خیابان مجیدیه تهران: ۷۷۴

خیابان مشیر فاطمی شیراز: ۱۵۸

خیابان مطهری بندرانزلی: ۶۵۷

خیابان معلم تهران: ۲۷۰

خیابان ملک الشعرا اهواز: ۲۸۱

خیابان مولوی تهران: ۷۳۳

خیابان ناصر خسرو اهواز: ۲۸۱

خیابان ناصر خسرو تهران: ۹۰۲

خیابان نصرت ارومیه: ۶۵۸

خیابان نواب تهران: ۷۳۳، ۶۵۸، ۵۶۷

خیابان نیایش: ۷۷۳

خیابان نیروی هوایی: ۸۶۷

خیابان وحدت اسلامی تهران: ۶۵۸

خیابان وحیدیه تهران: ۲۸۳

خیابان ولی خان (سقز): ۵۴۷

خیابان ولیعصر (تهران): ۳۳، ۲۹۵، ۳۰۵، ۵۲۷، ۶۸۳، ۷۳۴، ۷۶۱، ۷۷۴، ۷۷۵، ۷۹۴، ۷۹۵، ۸۳۰

دامغان: ۷۶۷، ۷۵۷، ۵۲۰، ۵۱۹، ۵۱۷

دانتون تگزاس: ۳۳، ۴۷۱

دانشکده کشاورزی آبادان: ۴۰۹

دانشگاه اصفهان: ۸۴۱

دانشگاه پاریس: ۱۳۳، ۴۰۶

دانشگاه پلیس تهران: ۶۶۵

دانشگاه تگزاس: ۸۵۹

دانشگاه تهران: ۶۱۱، ۶۷۰، ۶۸۳، ۶۸۴، ۷۴۷

دانشگاه داکا: ۱۱۷

دانشگاه رازی سندج: ۱۱۴

دانشگاه سوربن: ۶۸۷

دانشگاه فنی دارمشتاد: ۵۱۲

دانشگاه کان: ۶۷

دانشگاه لی های پنسیلوانیا: ۴۷۸

دانشگاه هوستون: ۸۵۹

دبیرستان اسدآبادی تهران: ۲۵۹

دبیرستان اسرار سبزوار: ۲۵۹

دبیرستان امام شافعی هشتپر: ۲۵۹

دبیرستان خیام نیشابور: ۱۳۲

دبیرستان فیضیه خیابان شهید باهنر: ۱۱۶

درود: ۱۴۵، ۶۶۹، ۶۷۰، ۱۰۱۵

دره نیل: ۲۵۳

دریای خزر: ۶۸۷، ۸۷۸

دریای سرخ: ۴۴، ۳۵۱، ۴۵۳، ۵۴۱، ۵۵۱، ۵۶۰، ۵۹۵

دریای عمان: ۴۲۱، ۷۷۷، ۷۷۸، ۸۶۹

دریای مدیترانه: ۱۶۳، ۱۹۴، ۴۵۴، ۵۶۰، ۶۰۵، ۷۷۹، ۸۲۳، ۱۰۷۲

دزفول: ۲۰، ۲۴، ۵۷، ۹۱، ۱۳۰، ۱۵۱، ۱۷۰، ۱۸۳، ۲۱۷، ۲۲۲، ۲۲۵، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۲، ۲۸۷، ۲۸۸، ۳۰۳، ۳۵۶، ۳۶۸، ۳۸۵، ۳۸۸،
۴۱۴، ۴۱۶، ۴۱۷، ۴۴۱، ۴۶۷، ۴۸۴، ۵۰۵، ۵۲۳، ۵۳۳، ۵۴۵، ۵۴۶، ۵۵۷، ۵۵۸، ۵۷۵، ۵۷۹، ۵۸۱، ۵۸۷، ۵۹۱، ۵۹۳، ۶۱۰، ۶۲۴،
۶۴۳، ۶۴۸، ۶۵۰، ۶۵۵، ۶۷۱، ۶۹۰، ۶۹۵، ۷۴۲، ۷۴۵، ۸۰۴، ۸۰۵، ۸۱۵، ۸۳۷، ۸۴۰، ۸۵۴، ۸۶۵، ۸۸۳، ۹۳۰، ۹۹۱، ۹۹۶، ۹۹۷،
۱۰۱۸، ۱۰۱۹، ۱۰۳۵، ۱۰۷۵، ۱۰۷۶

دشت تک میان: ۱۰۱۳

دشت چغالوند: ۸۳۸، ۸۷۳، ۹۲۷، ۹۲۸

دشت چقا حمام: ۸۳۹

دشت ذهاب: ۸۸۳، ۱۰۳۳

دشت شک میان: ۸۳۸، ۸۳۹، ۹۳۷، ۱۰۰۳، ۱۰۶۴

دشت عباس: ۱۰۷۵

دشت گیلان: ۸۳۸، ۸۴۸، ۹۲۷، ۹۳۷، ۹۳۹

دفتر هواپیمایی ایرفرانس در تهران: ۳۲۴

دکل تلویزیون شاه بداغ: ۱۰۴۷

دکل مخابراتی بنفشه: ۲۴۶

دماوند: ۷۷

دمشق: ۶۰، ۱۶۸، ۹۲۰

دوبی: ۱۷۹، ۴۵۱، ۱۰۳۱

دوحہ (قطر): ۵۸۸

دوگنبدان: ۲۰۱

دونکرت: ۲۰۶

دهگلان: ۳۷۰، ۵۴۸

دهلاویہ: ۲۲، ۳۶۰، ۵۸۳، ۷۰۷، ۷۵۴، ۷۸۳

دهلران: ۱۷۳، ۳۸۶، ۴۹۱، ۸۰۴

دهلی نو: ۳۸۲

دیواندرہ: ۱۱۳، ۱۵۷، ۳۱۳، ۳۲۳، ۳۶۳، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۱۰، ۴۱۱، ۴۲۸، ۴۴۴، ۴۶۹، ۴۸۴، ۴۸۵، ۶۵۶، ۶۵۷، ۶۷۶، ۶۹۰، ۶۹۱

۶۹۷، ۷۱۰، ۷۲۱، ۷۶۰، ۷۷۳، ۹۰۲

راور: ۶۸۳

راہ آہن اہواز - سریندر: ۱۱۷

راہ آہن تہران - خوزستان [خرمشہر]: ۳۳، ۳۸۹، ۳۹۰، ۷۶۲

رشت: ۱۴۵، ۱۷۶، ۲۱۸، ۲۲۲، ۲۷۱، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۹۱، ۲۹۲، ۳۷۱، ۴۷۱، ۶۶۹، ۶۷۰، ۷۹۱، ۸۷۸، ۹۰۵، ۹۶۴

ص: ۱۱۸۶

رضوانشهر: ۳۶۳، ۵۰۹، ۶۰۰

رطبه: ۱۰۲۷

رقابیه: ۲۸۹

رم: ۲۷۱، ۳۰۷، ۳۳۴، ۳۹۱، ۷۱۵

روانسر: ۶۳، ۹۴، ۱۱۳، ۱۷۳، ۱۷۴، ۳۱۳، ۵۹۸، ۵۹۹، ۱۰۳۷، ۱۰۳۸

رود بهمنشیر: ۴۱۴، ۵۲۳

رود فرات: ۱۰۰۷

رود نیل: ۱۰۰۷

رودخانه ارس: ۸۷۸

رودخانه العباس: ۷۴۳

رودخانه الوان: ۸۱۳

رودخانه اوواز: ۴۱۸

رودخانه آب سیروان: ۶۹۷

رودخانه تنگاب: ۸۳۹

رودخانه تنگاپشت: ۸۳۹

رودخانه رمیم: ۷۸۸، ۸۰۲

رودخانه سابله: ۲۲، ۲۳، ۴۸۲، ۶۴۴، ۶۴۵، ۷۵۸، ۷۵۹، ۷۸۴، ۷۸۸، ۷۸۹، ۸۱۳، ۸۴۷، ۸۵۰، ۸۵۱، ۸۶۰، ۸۶۱، ۸۶۲، ۸۷۴، ۹۲۸

۹۲۹، ۱۰۶۸، ۱۰۷۰، ۱۰۷۵، ۱۰۷۷

رودخانه کارون: ۵۵، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۱۶۴، ۱۶۵، ۲۰۸، ۲۲۵، ۲۵۸، ۳۶۸، ۴۰۹، ۴۲۴، ۴۸۳، ۵۷۵، ۵۷۶، ۷۰۳، ۷۴۲، ۸۴۵، ۸۵۳

۸۷۹، ۹۸۹، ۱۰۲۶

رودخانه کرخه: ۲۰، ۲۲، ۲۳، ۵۵، ۵۶، ۹۱، ۱۵۴، ۱۷۰، ۱۷۲، ۱۸۳، ۲۰۸، ۲۷۵، ۳۵۲، ۳۵۳، ۳۶۰، ۳۹۷، ۴۸۲، ۴۹۲، ۵۰۴، ۵۱۶

۹۱۰ ۸۷۹ ۸۵۴ ۸۴۵ ۸۴۰ ۸۱۳ ۷۹۹ ۷۸۶ ۷۸۴ ۷۸۳ ۷۷۲ ۷۶۷ ۷۵۴ ۷۴۴ ۷۴۲ ۷۴۱ ۶۴۸ ۶۲۵ ۵۱۸

رودخانه کرخه کور (کرخه نور): ۲۵۷، ۳۰۲، ۳۶۷، ۳۶۸، ۳۹۷، ۳۹۸، ۴۲۷، ۴۸۱، ۴۸۲، ۴۹۲، ۵۷۴، ۶۴۵، ۶۴۶، ۷۵۹

رودخانه گیلان: ۸۳۷ ۸۳۸

رودخانه نیسان: ۲۰، ۲۳، ۱۷۱، ۱۸۲، ۱۸۳، ۳۳۹، ۳۵۱، ۳۵۲، ۳۶۰، ۵۱۴، ۵۶۳، ۶۴۳، ۶۴۴، ۶۴۵، ۶۴۶، ۷۱۹، ۷۴۱، ۷۴۲، ۷۴۴

۱۰۷۷، ۱۰۷۶، ۱۰۷۵، ۱۰۷۰، ۱۰۶۸، ۹۳۰، ۹۲۹، ۹۲۸ ۸۷۹ ۸۶۰ ۸۴۷ ۸۲۱ ۷۸۸ ۷۸۵ ۷۸۴ ۷۸۳ ۷۵۸ ۷۵۴

رودسر: ۱۶۰، ۳۱۴، ۳۱۵، ۴۷۰، ۶۷۷

روستای ابوچلاج: ۸۰۴

روستای ابوسخیل (رفیع): ۳۶۰، ۷۵۹

روستای احمدآباد زرند: ۳۱۱

روستای اربابا: ۴۸۵

روستای ارنگه: ۶۹۱

روستای ازگله: ۱۰۲۶

روستای اسپریز: ۶۹۷

روستای اسلام آباد: ۵۲۶

روستای اسماعیل کند: ۶۲۹

روستای النگ: ۲۷۰

روستای اندر: ۳۷۰

روستای ایگری قاش: ۶۹۶

روستای ایندرقاش: ۵۴۸

روستای آده: ۸۶۶

روستای آفرین پایین: ۱۷۴

روستای آق برزه: ۸۱۶

روستای آق بلاغ: ۱۵۷

روستای آلام: ۶۵۷

روستای آلواتان: ۳۷۰

روستای باباریز: ۶۵۷

روستای بادام: ۶۲۹

روستای بادین آباد: ۹۶۳، ۴۶۱

روستای باقله: ۸۵۵، ۵۹۹، ۳۸

روستای بالقچی: ۱۰۴۸

روستای بان سعید: ۵۹۹، ۳۸

روستای بانی سید: ۸۵۵

روستای برده رش: ۶۷۶

روستای برده رشان: ۶۲۹

روستای برده: ۶۲

روستای بلدر: ۶۲

روستای بلغزن: ۳۶۹

روستای بلکه: ۹۶۲، ۴۸۵

روستای بنداول: ۱۵۷

روستای بنی کندی: ۳۱۳

روستای بوریدر: ۳۶۹

روستای بوریدر: ۶۹۷

روستای بوشله: ۲۷۰

روستای بیضاوا: ۵۳۶

روستای بیک آقا: ۳۲۲

روستای بیوران: ۲۸۳

روستای پره سر (هشتپر): ۵۲۶

روستای پساوه: ۲۱۰

روستای پنج بالکه: ۶۲۹

روستای پونل: ۵۰۷

روستای پیل علی باغ: ۷۲۳

روستای تازه کند: ۶۲۹

روستای تبریز خاتون: ۶۷۶

ص: ۱۱۸۷

روستای تخت زنگی [سنگی]: ۱۷۴، ۴۲۹

روستای تخته: ۳۷۰

روستای تخته سنگی: ۳۸۹

روستای ترازوله: ۸۵۵

روستای تراوله: ۳۸، ۵۹۹

روستای تربت حیدریه: ۴۰۰

روستای تخراب: ۷۲۲

روستای تکیه: ۳۷۰

روستای تل خواب: ۶۲۹

روستای تمالا: ۶۲

روستای تموغه: ۳۷۰

روستای تورانشاه: ۹۳۸

روستای تولکه: ۱۰۰۴

روستای تیژتیز: ۵۴۸

روستای جابر حمدان: ۱۷۲، ۷۹۹

روستای جاریحان رشکان: ۲۱۰

روستای جلاف: ۸۶۵

روستای جلقران: ۳۰۴

روستای جنیان (جنیان): ۲۹۰، ۳۲۳

روستای جوجهنی: ۴۹۳

روستای جیره سر: ۴۳۲

روستای جیزان ال کاوول: ۱۷۳

روستای چاقلو: ۵۲۶

روستای چال بندپی: ۲۲۹

روستای چرسانه: ۶۶۷، ۹۱۳، ۱۰۳۷

روستای چزابه: ۸۰۴

روستای چشمه زنگی: ۸۵۵

روستای چشمیدر: ۶۹۷

روستای چمپاره: ۹۶۲

روستای چهریق: ۱۷۵، ۴۳۲

روستای چیانه: ۱۰۱۴

روستای حاج آباد: ۸۵۵

روستای حاجی حسن: ۶۲۹

روستای حسن آباد سندج: ۳۱۱، ۳۲۳، ۴۶۱، ۴۶۹

روستای حسین آباد: ۱۷۴

روستای حق وران: ۴۳۲

روستای حلوان: ۳۷۰

روستای حماملر: ۶۶۷

روستای حمامیان: ۶۵۷

روستای حمزه آباد: ۴۶۰

روستای حمودی فردوس: ۴۸۲

روستای حیانیه: ۴۸۲

روستای خامسان: ۶۵۷، ۹۶۱

روستای خانقاه: ۷۳۳

روستای خری عاقلان: ۹۶۳

روستای خور خوره: ۵۸۰، ۶۵۷، ۸۱۶

روستای خوش مقام: ۱۰۴۸

روستای خیاو: ۶۲

روستای دادانه: ۳۷۰

روستای داریان: ۷۳۳

روستای داش بلاغ: ۱۰۱۴

روستای داشبند (داشکند): ۲۰۰، ۳۰۴، ۴۱۰

روستای دباغ: ۴۱۱

روستای دحیمی: ۷۴۳، ۹۳۰

روستای دحیمی ۲: ۴۸۲

روستای درکی: ۹۹۱

روستای درگه لطف الله: ۸۶۶

روستای دغاغله: ۹۳۰

روستای دفار: ۹۳۰

روستای دل رودبار: ۶۹۷

روستای ده شمس: ۱۷۴

روستای ده گرجی: ۱۷۴

روستای دیچ رشت: ۶۲۹

روستای ذمه: ۴۱۱

روستای راوا: ۶۲

روستای رحیم خان: ۶۲

روستای رحیمه: ۸۵۴

روستای رزکه: ۱۰۱۴

روستای رمله: ۷۴۳

روستای رودبر: ۶۲

روستای زروار بالا: ۹۹۳، ۹۱۳

روستای زروار پائین: ۹۱۳

روستای زرین ده: ۴۰۰

روستای زوران: ۴۰۰، ۲۸۳

روستای زوم دشت قلبی: ۶۹۷

روستای زین العابدین: ۷۴۴، ۷۱۹

روستای زینال کندی: ۶۲۹

روستای زیویه: ۱۰۳۷، ۹۱۳

روستای زئین: ۷۳۳

روستای ژيوار: ۱۵۷

روستای ساری قمیش: ۵۳۵، ۷۴۶، ۹۱۳

روستای سامله: ۸۵۵

روستای ساوجی: ۱۰۰۳

روستای سرا: ۵۲۶

روستای سرتان: ۹۳۸، ۹۳۹، ۹۴۰

روستای سردوش: ۴۶۰

روستای سرقلعه: ۲۸۳

روستای سروکانی: ۵۸۰

روستای سرومال: ۶۹۷

روستای سره: ۶۵۷

روستای سلچیه: ۸۰۴

روستای ستته: ۶۹۱، ۱۵۶، ۱۵۷

روستای سیاوان: ۱۷۵

روستای سیدآباد: ۹۳۲

روستای سیدسیب: ۴۸۲

روستای سیرکوه: ۷۲۱

روستای سیلوه: ۳۹۹

روستای شاوله: ۵۳۶

روستای شاهینی: ۱۷۴، ۹۳۲، ۱۰۳۷، ۱۰۳۸

روستای شلییه: ۱۷۱

روستای شنته: ۵۲۶

روستای شوراب حاجی: ۱۰۰۴

روستای شوراب خان: ۱۰۰۴

روستای شیخ رش: ۸۵۵

روستای شیخان: ۷۷۲

روستای شیر برایمه: ۹۳۲

روستای صاحب: ۵۲۶

روستای صالح حسن: ۷۴۳

روستای صالح آباد: ۵۲۶

روستای صفی آباد: ۳۱۱

روستای صوفیان: ۴۰۱

روستای عبدل آباد: ۱۰۵۹، ۱۰۶۰

روستای عگلبات: ۸۰۴

روستای علی آباد اشنویه: ۴۳۱

روستای عمر آباد: ۶۶۷

روستای غزاویه بزرگ: ۶۰۷

روستای فتمه: ۹۱۴

روستای فنیخی: ۸۰۱

روستای فیض آباد: ۴۰۰

روستای قارنا: ۴۳۱

روستای قاسم آباد: ۴۰۰، ۸۴۰

روستای قاملو: ۶۷۶

روستای قره لو: ۵۳۸

روستای قره موسالی: ۵۸۸

روستای قره موسی لو: ۷۴۶

روستای قزل ارخ: ۷۲۲

روستای قزل بلاغ: ۹۰۲

روستای قزل قلعه: ۶۲۹

روستای قزل کندی: ۸۱۶

روستای قشلاق: ۱۸۹، ۱۰۰۴

روستای قصریه: ۴۸۲

روستای قلامیر: ۳۱۵

روستای قلعه گاه: ۶۷۶

روستای قلقله: ۴۱۱

روستای قوجه: ۱۰۱۴

روستای قوچان: ۵۰۷

روستای قوری قلعه: ۷۲۲

روستای قیصریه: ۲۵۷، ۳۶۷، ۳۹۸

روستای قیلسون: ۱۵۶، ۲۸۳

روستای کاریز تربت جام: ۳۹۹

روستای کاظم آباد: ۸۵۵

روستای کالبر: ۹۰۱

روستای کانی خسرو: ۸۵۵

روستای کانی کن: ۶۲۹

روستای کانی میران: ۲۲۵

روستای کره سی: ۳۷۰

روستای کریم آباد: ۶۰۸

روستای کس نزان: ۸۰۵

روستای کشکو: ۲۲۹

روستای کلاتی: ۱۷۴

روستای کلاتی: ۴۴۳

روستای کلیک آباد: ۶۹۷

روستای کوپه قرآن: ۸۷۵

روستای کوت (حمیدیه): ۶۶۵

روستای کوچیخ: ۶۶۷

روستای کوزه خرابه: ۸۲۹

روستای کوزه رش: ۳۶۹، ۴۰۱، ۴۴۴، ۸۱۶، ۸۴۲

روستای کوماله: ۶۲

روستای کوه دره: ۱۷۴

روستای کوهکلر: ۴۳۱

روستای کهریز: ۶۶۷، ۷۳۳

روستای کیکن: ۱۰۰۳

روستای کیلانہ: ۷۲۱

روستای گاڑہ: ۲۸۳

روستای گاوانہ: ۶۶۷

روستای گاورد: ۶۸۲

روستای گاوشلہ: ۱۱۳، ۲۲۸، ۷۶۰

روستای گبرآباد: ۶۵۷

روستای گز گزارہ: ۵۴۸

روستای گستوان: ۱۱۳

روستای گل کند: ۳۴۰

روستای گلزان: ۶۵۷

روستای گلوان: ۵۳۶

روستای گلین: ۲۸۳

روستای گلین آباد: ۳۷۰

روستای گنبد: ۳۴۰

روستای گنگچین سرو: ۲۰۹

روستای گوتی بابعلی: ۶۲۹

روستای لوحہ سرا: ۷۶۲

روستای لورزین: ۲۷۱

روستای لون سادات: ۱۷۴، ۲۸۲، ۴۲۹، ۵۹۹

روستای له مرز: ۶۹۷

روستای لیو: ۵۳۵

روستای ماویان: ۱۷۴، ۴۱۰

روستای مایمند (میمند): ۸۶۶

روستای مغول: ۴۳۲

روستای مگاصیص: ۲۲، ۷۸۶

روستای ملا شیخ: ۶۶۷

روستای ملکشان: ۳۷۰

روستای منصور کندی: ۶۲۹

روستای موران: ۶۰۷

روستای مولقرنی: ۵۲۶

روستای مهدی خان ماسال: ۷۶۲

روستای میراباد ملاخلیل: ۳۲۳

روستای میرده: ۲۲۸، ۹۴۴

روستای میمنت آباد: ۵۴۸

روستای ناوه: ۷۹۰

روستای نوره: ۵۶۵

روستای واوان: ۳۷۰

روستای ولیعصر: ۲۲۵

روستای ویس آفاکند گوزالن: ۶۲۹

روستای ویس آباد: ۶۲

روستای هشمیز: ۳۷۰

روستای هورابی: ۱۵۶

روستای هیجان: ۱۱۳

رومانی: ۴۹، ۸۰، ۸۲، ۸۳، ۱۸۰، ۱۹۶، ۴۶۴، ۵۷۱، ۸۹۷، ۹۲۲

ریاض: ۵۳، ۴۵۳، ۵۳۰، ۵۳۱، ۹۸۷، ۹۹۸، ۱۰۱۱، ۱۰۷۳، ۱۰۷۴

زابل: ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۴۷، ۲۴۷

زاهدان: ۲۳۹

زرند: ۳۱۱

زلاندنو: ۴۹، ۷۳۸، ۷۳۹، ۷۴۹

زنجان: ۹۵، ۲۰۱، ۲۲۹، ۴۴۴، ۴۴۵، ۶۰۰، ۶۵۲، ۸۶۷، ۸۶۸

زندان اوین: ۲۶۲، ۳۶۲، ۳۷۲، ۳۷۷

زندان حلوان: ۹۹۳

زوریخ (سوئیس): ۹۱۹

ژاپن: ۱۴۸، ۱۶۳، ۲۵۴، ۳۱۸، ۳۵۰، ۳۹۲، ۴۷۴، ۴۷۵، ۵۰۰، ۵۰۱، ۵۷۲، ۶۵۳، ۷۶۵، ۷۶۶، ۷۹۷، ۸۸۱، ۸۸۲، ۱۰۲۸، ۱۰۲۹

۱۰۳۹

ژنو: ۵۱، ۵۲، ۱۶۳، ۲۶۷، ۳۹۰، ۳۹۴، ۳۹۵، ۴۰۷، ۴۳۶، ۴۷۹، ۵۴۲، ۹۰۸، ۱۰۰۸

ساختمان استخبارات شاندری: ۳۰۰

ساختمان تحقیقات اسلامی ارومیه: ۶۵۸

ساختمان فرمانداری نیشابور: ۹۵

ساری: ۱۷۶، ۱۷۷، ۲۴۷، ۲۴۸، ۳۶۳

سامرا: ۲۰۷، ۵۹۸

ساوه: ۳۷۲

سبزوار: ۲۲۲، ۲۵۹، ۴۳۲، ۶۰۹

سد دربندیخان: ۷۴۵

سد دوکان (عراق): ۳۹۹

سد هالوپ: ۴۰۹

سرپل ذهاب: ۱۹۹، ۳۰۳، ۳۸۶، ۵۸۸، ۵۹۷، ۸۳۷، ۸۷۳، ۸۷۴، ۸۸۳، ۹۲۷، ۹۳۷، ۹۶۴، ۹۶۵، ۹۶۷، ۱۰۰۳

سرخس: ۶۵۱

سردشت: ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۹۳، ۹۴، ۱۱۴، ۱۸۸، ۲۲۶، ۲۴۶، ۲۵۸، ۳۱۳، ۳۱۴، ۳۲۲، ۳۶۹، ۳۷۰، ۳۷۱، ۳۸۵، ۳۸۶، ۳۸۷، ۳۸۹، ۴۰۰،

۴۰۱، ۴۱۰، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۴۴، ۴۵۸، ۴۶۰، ۴۸۵، ۴۹۳، ۵۰۷، ۵۴۹، ۵۸۰، ۵۹۸، ۶۲۸، ۶۶۶، ۶۶۷، ۶۷۶، ۶۸۲، ۷۴۵، ۷۴۶، ۸۰۵،

۸۲۹، ۸۴۱، ۸۵۵، ۸۷۵، ۹۱۲، ۹۳۱، ۹۳۲، ۹۶۳، ۹۷۸، ۹۹۳، ۱۰۱۴، ۱۰۲۷، ۱۰۴۷

سفارت اسرائیل در تهران: ۸۰۹

سفارت اسرائیل در مصر: ۷۳

سفارت ایتالیا در تهران: ۳۹۰

سفارت ایران در آنکارا: ۶۷

ص: ۱۱۹۰

سفارت ایران در بحرین: ۱۰۷۳

سفارت ایران در بروکسل: ۲۷۵

سفارت ایران در بن: ۳۷۴

سفارت ایران در جده: ۱۳۲، ۱۳۴، ۱۶۲، ۹۹۶

سفارت ایران در رم: ۷۱۵

سفارت ایران در کویت: ۱۰۳۶، ۱۰۳۷

سفارت ایران در مسکو: ۵۵۲

سفارت ایران در وین: ۶۳۸

سفارت برزیل در عراق: ۷۹۸

سفارت شوروی در توکیو: ۷۶۶

سفارت شوروی در تهران: ۱۵۹

سفارت عراق در بیروت: ۲۰۴، ۲۲۳، ۲۴۰، ۴۷۴، ۷۲۹، ۱۰۱۰، ۱۰۲۳، ۱۰۳۲، ۱۰۵۵

سفارت فلسطین در تهران: ۱۸۰

سفارتخانه آمریکا در تهران (لانه جاسوسی): ۹۹، ۳۸۰، ۴۶۳، ۴۷۷، ۴۸۷، ۵۸۶

سقر: ۳۶، ۳۷، ۶۳، ۶۴، ۸۷، ۱۳۱، ۱۵۶، ۱۵۷، ۲۱۸، ۲۲۸، ۲۴۶، ۲۸۲، ۲۸۳، ۳۲۳، ۳۶۲، ۳۶۹، ۳۷۰، ۳۸۶، ۳۸۸، ۳۸۹، ۳۹۰

۳۹۱، ۴۰۱، ۴۱۰، ۴۱۱، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۶۰، ۴۶۱، ۴۶۹، ۴۸۴، ۴۹۶، ۵۲۶، ۵۳۵، ۵۴۷، ۵۹۸، ۵۹۹، ۶۲۹، ۶۶۶، ۶۹۰، ۶۹۱، ۶۹۷

۷۷۳، ۸۰۵، ۸۱۶، ۸۲۹، ۸۴۱، ۸۵۵، ۸۷۵، ۸۸۵، ۹۱۲، ۹۱۳، ۹۴۴، ۹۷۹، ۱۰۰۴، ۱۰۳۷، ۱۰۴۸، ۱۰۷۱، ۱۰۷۲

سلماس: ۱۷۵، ۳۰۴، ۳۶۹، ۳۷۱، ۴۰۰، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۴۴، ۶۵۷، ۶۹۷، ۷۲۲، ۷۴۵، ۸۰۵، ۸۱۶، ۸۴۱، ۸۴۲، ۹۶۱

سلمان شهر مشهد: ۲۱۹

سلیمانیه: ۱۱۲، ۱۵۵، ۲۲۶، ۳۱۸، ۷۴۵

سمنان: ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۲۱، ۶۵۲

سنقر: ۷۲۱، ۷۳۳، ۸۵۵

سنجد: ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۶۳، ۱۱۴، ۱۸۹، ۲۰۹، ۲۱۸، ۲۷۰، ۲۸۲، ۲۸۳، ۲۹۰، ۳۲۳، ۳۶۲، ۳۶۳، ۳۶۴، ۳۶۹، ۳۷۰، ۳۷۱، ۳۸۸، ۴۰۰، ۴۱۱، ۴۴۳، ۴۵۹، ۴۶۱، ۴۹۶، ۵۰۷، ۵۳۵، ۵۴۸، ۵۶۵، ۵۹۸، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۲۹، ۶۵۷، ۶۶۶، ۶۶۷، ۶۷۶، ۶۹۰، ۶۹۱، ۷۲۱، ۷۲۲، ۷۴۵، ۷۴۶، ۷۷۴، ۸۰۵، ۸۲۷، ۸۴۱، ۸۶۷، ۹۰۲، ۹۶۲، ۹۷۸، ۹۷۹، ۹۹۲، ۱۰۱۴، ۱۰۴۸، ۱۰۵۹، ۱۰۶۱

سودان: ۷۱، ۷۳، ۸۵، ۸۶، ۱۶۷، ۲۶۲، ۲۹۳، ۲۹۴، ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۷۱، ۶۰۵، ۶۳۵، ۶۵۳، ۶۶۰، ۷۷۳، ۸۸۲، ۸۹۲

سوریه: ۵۸، ۶۰، ۸۰، ۸۳، ۸۵، ۱۰۸، ۱۳۶، ۱۶۱، ۱۶۸، ۲۶۴، ۴۲۰، ۴۵۴، ۴۶۴، ۵۴۱، ۵۶۰، ۵۷۳، ۶۰۵، ۶۳۵، ۶۴۲، ۶۵۳، ۷۰۵، ۷۴۹، ۷۵۰، ۷۵۱، ۸۹۷، ۹۵۳، ۹۹۷، ۹۹۸، ۱۰۰۶، ۱۰۰۷، ۱۰۱۰، ۱۰۷۴

سوسنگرد (خفاجیه): ۱۹، ۲۰، ۲۲، ۲۴، ۲۹، ۳۰، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۹۱، ۱۵۱، ۱۶۴، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۸۳، ۲۴۱، ۲۴۵، ۲۸۷، ۳۰۳، ۳۵۳، ۳۵۴، ۳۵۷، ۳۶۷، ۳۶۸، ۳۸۷، ۳۹۷، ۳۹۸، ۴۱۴، ۴۲۷، ۴۸۱، ۴۹۲، ۵۰۴، ۵۱۵، ۵۱۸، ۵۱۹، ۵۲۳، ۵۳۳، ۵۴۵، ۵۶۳، ۵۶۴، ۵۸۳، ۶۰۷، ۶۲۶، ۶۲۷، ۶۴۳، ۶۴۹، ۶۵۰، ۶۵۵، ۶۶۵، ۶۹۰، ۷۰۷، ۷۰۸، ۷۰۹، ۷۱۹، ۷۲۰، ۷۲۱، ۷۳۱، ۷۴۲، ۷۴۵، ۷۵۴، ۷۵۹، ۷۶۸، ۷۹۴، ۸۰۴، ۸۰۸، ۸۱۳، ۸۵۱، ۸۵۳، ۸۵۹، ۸۶۰، ۸۶۵، ۸۷۴، ۸۷۹، ۸۸۴، ۸۹۵، ۸۹۹، ۹۰۹، ۹۱۲، ۹۲۹، ۹۳۰، ۹۴۳، ۹۴۴، ۹۸۹، ۱۰۵۷، ۱۰۷۰، ۱۰۷۱

سومار: ۲۴۵، ۳۰۳، ۳۱۳، ۳۸۵، ۳۸۶، ۵۲۴، ۵۲۳، ۸۷۳، ۹۰۰، ۹۰۹، ۹۱۰

سومالی: ۸۳، ۴۶۵، ۵۵۱، ۵۵۲، ۶۰۵، ۶۶۰، ۸۹۲

سوئد: ۲۶۵، ۲۶۶، ۳۵۱، ۸۸۶

سوئیس: ۲۰۱، ۲۲۷، ۳۹۰، ۱۰۲۱

سه راه سلفچگان: ۷۴۶

سه راه محمدیار (مهآباد): ۵۴۹، ۸۶۶

سه راه آذری تهران: ۲۷۰، ۸۱۷

سه راهی پارساوان: ۲۱۷

سه راهی قهوه خانه - رادار: ۱۷۱

سیرجان: ۴۰۰

سیروان: ۲۲۶

شادگان: ۴۱۴، ۸۵۳، ۱۰۳۷

شارجه: ۸۰۸

شاندرمن: ۷۷۵

شاندری (عراق): ۱۱۱، ۳۰۰، ۵۶۴، ۸۶۶

شاهرود: ۲۹۱، ۲۹۲، ۳۶۳، ۶۰۰، ۶۵۲، ۸۰۴

شاهین دژ: ۸۷، ۲۹۰، ۱۰۲۷

شرکت برق آلتوم: ۶۹۸

شرکت نفت ازنا: ۶۶

شوروی: ۱۹، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۷۹، ۸۰، ۸۲، ۸۳، ۹۹، ۱۲۱، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۳۹، ۲۲۷، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۶۴، ۲۷۵، ۲۷۷، ۲۹۳، ۲۹۷،
۳۱۹، ۳۲۸، ۳۳۲، ۳۶۱، ۴۱۴، ۴۱۸، ۴۱۹، ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۴۹، ۴۵۰، ۴۵۴، ۴۷۸، ۵۰۸، ۵۰۹، ۵۱۲، ۵۲۸، ۵۴۱، ۵۵۲، ۵۵۴، ۵۵۵،
۵۸۵، ۵۸۶، ۵۹۵، ۶۴۰، ۶۴۱، ۶۵۳، ۶۸۶، ۷۰۲، ۷۶۶، ۷۸۶، ۷۹۷، ۸۱۷، ۸۱۹، ۸۷۰، ۸۷۱، ۸۷۸، ۸۸۱، ۸۹۲، ۸۹۴، ۸۹۵، ۹۲۲،
۹۲۳، ۹۲۴، ۹۸۸، ۹۸۹، ۱۰۰۰، ۱۰۰۱، ۱۰۲۱، ۱۰۳۱، ۱۰۴۲، ۱۰۶۱، ۱۰۷۴

شوش: ۱۵۴، ۱۷۰، ۱۸۳، ۲۱۷، ۲۲۵، ۲۵۷، ۳۰۳، ۳۷۸، ۳۸۱، ۳۸۲، ۴۰۶، ۴۸۴، ۵۷۹، ۵۸۱، ۶۲۴، ۶۴۳، ۷۲۰، ۸۴۰، ۹۰۹، ۹۱۰،
۹۷۷، ۱۰۷۶

شوشتر: ۱۸۹، ۲۲۲، ۷۹۹

شهرک ربط (عراق): ۴۱۰

شهرک سعدی شیراز: ۴۹۷، ۷۰۰

شهرک غرب (تهران): ۱۶۰

شهرک قره بلاغ: ۸۷۴

شیراز: ۳۴، ۶۵، ۹۵، ۱۰۴، ۱۴۴، ۱۷۵، ۲۱۸، ۲۲۱، ۲۳۰، ۲۳۵، ۲۳۹، ۲۹۴، ۳۰۳، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۶۳، ۳۶۴، ۴۴۲، ۴۷۰، ۴۷۱، ۴۸۵،
۴۸۶، ۴۹۷، ۵۶۷، ۶۰۹، ۶۵۱، ۶۵۲، ۶۸۷، ۷۰۰، ۷۱۲، ۷۳۴، ۸۸۶، ۹۴۵، ۹۴۹، ۹۷۰، ۹۷۱، ۹۷۹، ۹۸۰

ص: ۱۱۹۱

شیروان: ۱۱۶

صالح آباد: ۲۴۷

صائین دژ: ۵۶۵

صحرای سینا: ۲۷۴، ۴۲۰

صومعه سرا: ۶۵، ۶۶، ۲۷۹، ۵۶۶، ۷۷۵، ۷۹۱، ۸۰۶، ۹۷۹، ۹۸۰، ۱۰۲۸

طائف: ۲۷۵، ۴۲۴، ۱۰۰۹

طبس: ۱۴۹

طرابلس (لیبی): ۹۱۹

طویله (عراق): ۳۸۵، ۳۸۷

عدن: ۷۳

عربستان سعودی: ۳۰، ۳۱، ۴۳، ۴۶، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۱۰۵، ۱۲۷، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۸۲، ۲۵۰، ۲۵۳، ۲۵۸، ۲۶۳، ۲۶۷، ۲۷۵، ۲۸۱، ۲۹۳، ۳۰۲، ۳۵۱، ۳۷۸، ۳۸۲، ۳۹۳، ۳۹۴، ۳۹۵، ۴۰۴، ۴۰۷، ۴۱۹، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۴۸، ۴۵۰، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۳، ۴۵۴، ۴۶۳، ۴۷۸، ۴۷۹، ۵۳۰، ۵۴۰، ۵۴۱، ۵۴۲، ۵۵۹، ۵۶۰، ۵۷۱، ۵۷۲، ۵۷۳، ۵۹۵، ۵۹۸، ۶۰۴، ۶۱۸، ۶۵۲، ۶۵۳، ۶۵۵، ۶۷۲، ۷۰۴، ۷۰۵، ۷۰۹، ۷۱۶، ۷۲۱، ۷۴۹، ۷۵۰، ۷۵۱، ۷۵۲، ۷۶۶، ۸۳۴، ۸۷۱، ۸۸۱، ۸۸۹، ۸۹۴، ۹۰۶، ۹۳۴، ۹۵۲، ۹۷۴، ۹۷۵، ۹۸۵، ۹۸۷، ۹۹۶، ۹۹۸، ۹۹۹، ۱۰۰۱، ۱۰۰۵، ۱۰۰۶، ۱۰۲۷، ۱۰۳۱، ۱۰۳۹، ۱۰۴۲، ۱۰۴۳، ۱۰۵۳، ۱۰۵۷، ۱۰۶۲، ۱۰۶۳، ۱۰۷۱، ۱۰۷۳، ۱۰۷۴

منطقه عرعر (عراق): ۶۵۶، ۱۰۵۷

عرفات (عربستان): ۱۰۴

عمان: ۵۳، ۸۳، ۱۸۲، ۵۳۰، ۵۵۱، ۵۵۲، ۶۰۵، ۶۱۸، ۶۵۳، ۶۶۰، ۷۷۷، ۸۸۲، ۸۹۲، ۱۰۱۰، ۱۰۷۴

عین خوش: ۴۱۴، ۴۱۶

فاس (مراکش): ۶۸۱، ۶۹۶، ۷۰۵، ۷۴۴، ۷۴۹، ۷۵۰، ۷۵۱، ۷۵۲، ۷۶۲، ۷۶۴، ۸۰۸، ۸۲۱، ۱۰۳۹

فجیره: ۱۷۹

فرانسه: ۱۹، ۳۳، ۴۰، ۴۱، ۶۰، ۶۶، ۶۷، ۷۶، ۸۰، ۸۱، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۳۲، ۱۵۰، ۱۶۳، ۱۶۷، ۲۱۵، ۲۲۷، ۲۳۷، ۲۵۳، ۲۶۶، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۸، ۳۷۴، ۳۸۰، ۴۰۶، ۴۱۸، ۴۴۸، ۴۵۰، ۴۶۴، ۴۹۴، ۵۱۱، ۵۱۲، ۵۳۹، ۵۴۱، ۵۹۵، ۵۹۸، ۶۵۳، ۶۵۸، ۶۸۷، ۶۹۱، ۶۹۲، ۶۹۴، ۷۲۱، ۷۹۶، ۷۹۷، ۸۳۶، ۹۰۷، ۹۲۳، ۹۲۴، ۹۸۸، ۹۸۹، ۹۹۲، ۱۰۰۰، ۱۰۰۱، ۱۰۳۹، ۱۰۴۰، ۱۰۵۴، ۱۰۵۵، ۱۰۵۸، ۱۰۷۵

فرانکفورت: ۲۱۴، ۵۱۲

فرودگاه ارومیه: ۱۰۴۷

فرودگاه اهواز: ۸۲۶

فرودگاه آبادان: ۷۰۸

فرودگاه بین المللی بیروت: ۴۷۴

فرودگاه وان: ۱۰۵۸

فروشگاه قدس (میدان ولیعصر تهران): ۷۷۵، ۷۹۵، ۸۳۰

فسا: ۳۶۴

فلسطین: ۷۳، ۷۶، ۸۰، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۱۲۶، ۱۷۹، ۱۸۲، ۲۴۰، ۳۱۹، ۳۵۱، ۳۷۷، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۷۹، ۵۱۱، ۵۷۳، ۵۸۵، ۶۰۱، ۶۱۷، ۶۳۶، ۶۴۱، ۶۵۳، ۶۶۲، ۶۸۳، ۶۹۴، ۷۰۵، ۷۵۰، ۷۵۱، ۷۵۲، ۷۶۴، ۸۰۹، ۸۵۹، ۹۲۳، ۱۰۶۰، ۱۰۶۱

فلکه اول نیروی هوایی تهران: ۶۷۷

فلوجه: ۱۰۲۷

فومن: ۱۴۴، ۴۰۲، ۱۰۳۸

فیروزآباد: ۶۵۲

فیروزکوه: ۷۷

قاهره: ۱۰۸، ۱۶۷، ۲۵۳

قائم شهر: ۱۱۶، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۹۱، ۲۹۲، ۵۶۷

قبرس: ۱۰۷۲

قروه: ۳۶۹، ۵۴۷، ۵۴۸، ۶۷۶، ۱۰۰۴، ۱۰۵۹، ۱۰۶۰

قزوین: ۳۲، ۱۴۵، ۱۵۸، ۱۷۶، ۲۲۲، ۳۰۶، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۳۹، ۳۴۳، ۳۴۴، ۳۹۷، ۳۹۸، ۴۰۰، ۴۱۲، ۴۱۳، ۴۲۷، ۴۹۷، ۶۲۳، ۶۵۲، ۶۷۷، ۷۰۸، ۷۸۴، ۹۰۵، ۹۳۲

قصر شیرین: ۵۹، ۴۱۴، ۸۳۷، ۸۳۹، ۸۹۵، ۹۲۷، ۹۸۹، ۱۰۴۵، ۱۰۴۶

قطر: ۵۳، ۱۰۷، ۱۶۵، ۱۷۹، ۱۸۲، ۲۲۴، ۴۵۲، ۵۳۰، ۵۸۸، ۶۵۳، ۷۱۶، ۹۳۴، ۱۰۱۰، ۱۰۱۱، ۱۰۳۹، ۱۰۷۴
قله ۹۲۰: ۹۳۹

قله شیرین سوار: ۱۰۳۸

قم: ۲۳۷، ۲۷۳، ۲۹۷، ۳۱۶، ۳۲۸، ۳۶۲، ۳۷۹، ۶۷۳، ۷۲۳، ۷۴۶، ۸۲۲، ۹۱۶، ۹۱۷، ۹۴۸، ۹۶۴، ۹۹۵

قوچان: ۴۱۲، ۵۶۶، ۶۵۱، ۷۲۳، ۷۲۴، ۸۰۶، ۸۰۷، ۸۲۹

کاخ ریاست جمهوری عراق: ۲۴۶

کاخ سفید: ۸۵، ۷۵۰

کاخ کرملین: ۸۳، ۱۲۸، ۴۷۸

کارخانه برق دبس: ۳۹۹

کارخانه تولید برق کویت: ۱۸۱

کارخانه سیوکا (سبیری): ۲۰۶

کارخانه صنایع چوب و کاغذ چوکا: ۵۰۹

کارخانه نورد اهواز: ۹۹۱

کازرون: ۱۶۱، ۳۶۳، ۵۵۰

کاشان: ۲۲۲

کامیاران: ۳۸، ۶۳، ۹۴، ۱۱۳، ۱۷۳، ۱۷۴، ۲۱۰، ۲۸۲، ۲۹۰، ۳۰۳، ۳۰۴، ۳۴۲، ۳۸۸، ۳۸۹، ۴۱۰، ۴۲۹، ۴۴۳، ۵۲۵، ۵۲۶، ۵۳۵، ۵۴۸، ۵۸۰، ۵۹۸، ۵۹۹، ۶۲۹، ۶۶۶، ۶۶۷، ۶۸۲، ۷۲۲، ۷۸۹، ۸۵۵، ۸۶۷، ۸۸۵

۱۰۳۸، ۱۰۳۷، ۱۰۱۴، ۱۰۰۴، ۹۶۱، ۹۳۲، ۹۳۱، ۹۱۳، ۹۱۲، ۹۰۲، ۹۰۱

کان فرانسه: ۳۳، ۶۶

کانادا: ۴۲۱، ۸۹۷

کانال سوئز: ۴۵۴

کانی شیخ: ۳۸۶

کراچی: ۱۶۶

کریلا: ۷۲۶

کرج: ۳۴، ۶۵، ۲۳۹، ۳۶۳، ۳۸۹، ۳۹۰، ۶۳۱، ۶۹۱، ۷۲۳، ۷۲۴، ۷۹۱، ۷۹۲

کردستان عراق: ۸۱، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۵۱

کردکوی: ۲۷۰

کرکوک: ۱۰۷، ۱۶۳، ۳۱۸، ۹۹۸

کرمان: ۶۸۳، ۸۱۵، ۱۰۱۵

کرمانشاه: ۲۲۱، ۲۳۵، ۲۳۹، ۲۴۷، ۲۴۸، ۳۴۳، ۳۴۴، ۳۶۲، ۳۶۴، ۳۸۸، ۴۰۱، ۵۰۵، ۶۲۹، ۶۵۲، ۶۸۲، ۶۹۰، ۶۹۱، ۸۸۳، ۹۰۲

۹۱۸، ۹۱۹، ۱۰۴۵

کرونویل: ۷۹۲

کره جنوبی: ۲۰۶، ۲۰۷، ۸۹۷، ۱۰۳۹

کره شمالی: ۴۹، ۵۲۴، ۵۷۱، ۸۹۷

کنسولگری ایران در استانبول: ۶۷، ۶۸

کنسولگری ایران در پاریس: ۷۰۱

کنسولگری ایران در لندن: ۹۸، ۹۹، ۵۰۰

کنسولگری ایران در میلان ایتالیا: ۷۳۴

کنگان: ۶۵۱

کنگاور: ۳۱۱

کنگچین: ۶۶۸

کوبا: ۸۰، ۸۲، ۸۳، ۱۰۲۱

کوه شاهو: ۶۹۷

کوه های زاگرس: ۵۵۱

کوی انقلاب اهواز: ۲۰۰

کوی ذوالفقاری: ۵۸۴، ۵۸۵

کوی طالقانی خرمشهر: ۹۱۰

کوی کارون: ۳۱۵

کوی گلستان اهواز: ۶۲۷

کوی نیروی اهواز: ۸۲۵

کویت: ۱۹، ۳۰، ۴۳، ۴۴، ۴۹، ۵۰، ۵۲، ۵۳، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۸۷، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۳۲، ۱۳۴، ۱۳۶، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۶، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۷۹، ۱۸۱، ۱۸۲، ۱۹۴، ۲۲۷، ۲۴۰، ۲۵۸، ۲۶۴، ۲۸۱، ۳۰۲، ۳۴۶، ۴۰۷، ۴۰۹، ۴۱۵، ۴۱۷، ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۴۲، ۴۵۲، ۴۵۴، ۵۳۰، ۵۴۰، ۵۴۶، ۵۴۷، ۵۵۹، ۵۹۵، ۵۹۸، ۶۵۳، ۷۰۹، ۷۱۶، ۷۲۱، ۷۵۱، ۷۷۸، ۸۱۱، ۸۷۱، ۸۸۰، ۹۰۸، ۹۲۲، ۹۳۴، ۹۳۵، ۹۵۲، ۹۸۵، ۹۹۸، ۹۹۹، ۱۰۰۱، ۱۰۰۵، ۱۰۰۶، ۱۰۱۰، ۱۰۱۱، ۱۰۲۷، ۱۰۳۰، ۱۰۳۹، ۱۰۵۳، ۱۰۵۷، ۱۰۷۱، ۱۰۷۳، ۱۰۷۴

گابن: ۸۹۷

گچساران: ۲۰۱، ۶۱۰، ۶۳۰، ۶۵۱، ۸۶۷، ۸۶۸، ۱۰۴۹، ۱۰۵۰

گذرگاه آدران: ۳۹۰

گردنه بنفشه: ۲۴۶

گردنه صلوات آباد (سندج): ۲۰۹، ۷۴۶

گردنه قوشچی: ۲۵۸

گرگان: ۳۵، ۹۵، ۹۶، ۱۱۶، ۱۵۹، ۲۹۱، ۲۹۲، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۶۴، ۴۳۲، ۵۰۹، ۵۱۰، ۵۶۶، ۵۶۷، ۶۱۰، ۱۰۲۸

گرمی (تبریز): ۴۰۰

گناباد: ۶۵۱

گنبد کاووس: ۲۹۲، ۴۳۲، ۹۰۵

گیلانغرب: ۳۰۳، ۳۸۶، ۵۲۳، ۵۲۴، ۸۳۷، ۸۳۸، ۸۴۰، ۸۷۳، ۸۷۴، ۸۸۳، ۹۲۷، ۹۳۷، ۹۳۸، ۹۴۰، ۹۵۹، ۹۶۰، ۹۶۴، ۹۶۷، ۹۶۸

۹۹۴، ۱۰۰۳، ۱۰۲۵، ۱۰۴۵، ۱۰۴۶، ۱۰۵۰، ۱۰۶۵، ۱۰۶۶، ۱۰۷۶

لارستان: ۶۵۲

لاهیجان: ۱۶۲، ۳۱۷، ۳۵۰، ۷۳۸

لاهیجان: ۲۷۱، ۲۷۹، ۳۱۴، ۳۱۵، ۴۳۲، ۵۶۷، ۹۱۳، ۹۱۴

لبنان: ۷۶، ۸۶، ۱۶۲، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۲۲، ۲۶۳، ۳۲۷، ۳۷۷، ۴۲۰، ۴۷۴، ۵۱۱، ۵۶۰، ۶۰۴، ۶۳۶، ۶۴۲، ۶۸۵، ۷۲۹، ۷۴۹، ۷۵۰، ۸۲۳

۸۲۹، ۸۴۶، ۹۱۹، ۹۲۰، ۹۲۳، ۹۸۵، ۹۹۷، ۹۹۸، ۱۰۱۰، ۱۰۳۲، ۱۰۵۵، ۱۰۶۱، ۱۰۷۴

لندن: ۳۳، ۹۸، ۹۹، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۶۴، ۱۶۶، ۲۰۵، ۲۷۵، ۲۹۶، ۴۱۸، ۴۷۵، ۵۰۰، ۷۴۹، ۸۱۱، ۹۸۸، ۱۰۲۰، ۱۰۳۰، ۱۰۳۸

لنگرود: ۴۰۰، ۷۳۴

لوس آنجلس: ۲۶۶

لوله انتقال نفت اهواز - ماهشهر: ۴۸۶

لهستان: ۵۹۵

لیبیا: ۵۸۵

لیبی: ۵۱، ۸۰، ۸۶، ۱۶۰، ۱۶۱، ۲۶۴، ۲۶۷، ۳۹۵، ۴۶۴، ۵۵۱، ۵۷۱، ۵۷۳، ۶۰۵، ۶۵۳، ۷۵۱، ۸۹۷، ۹۱۹، ۹۸۵، ۱۰۰۶، ۱۰۰۷

لیون (فرانسه): ۷۹۲

مارون: ۵۰۵

ماسال: ۷۷۵، ۷۶۲

ماکو: ۷۷، ۶۵۱، ۶۶۷، ۶۹۷، ۷۲۲

مالدیو: ۱۳۶

مجتمع مس سرچشمه کرمان: ۱۳۷

مجتمع نفت خام العیش (کویت): ۸۷

محلّه احمدآباد آبادان: ۵۸۷

محلّه اختیاریه تهران: ۶۷۰

محلّه افسریه تهران: ۶۷۷

محلّه آریاشهر تهران (میدان صادقیه): ۷۱۲

ص: ۱۱۹۳

محلہ باقرآباد رشت: ۲۷۹

محلہ پانصد دستگاہ شیراز: ۴۷۱

محلہ سرآسیاب مہاباد: ۱۰۷۱

محلہ شریف آباد: ۳۶

محلہ عباس آباد سندج: ۲۱۸، ۱۰۵۹، ۱۰۶۰

محلہ عباسی: ۲۹۲

محلہ کلکہ جار سندج: ۳۶، ۵۹۸، ۶۰۷، ۶۰۸، ۹۶۲

محلہ کوی تلویزیون (بوارده شمالی): ۶۰۷

محلہ کوی مصدق آبادان: ۶۰۷

محلہ مارالان: ۲۹۲

مدرسه هجرت آبادان: ۶۶۵

مدینہ: ۴۲۰

مراغہ: ۳۸۶، ۷۳۳

مراکش: ۷۳، ۸۰، ۲۹۳، ۲۹۴، ۳۹۲، ۵۵۱، ۶۸۱، ۷۰۵، ۷۲۱، ۷۴۴، ۷۴۹

مرز صفوان کویت: ۲۸۱

مرکز اتمی تموز (عراق): ۸۰، ۲۷۷، ۵۱۲، ۶۰۴، ۹۲۳

مرند: ۶۵۲

مرو دشت: ۶۵۱

مربوان: ۵۸، ۱۵۷، ۱۸۸، ۲۱۷، ۲۲۵، ۲۲۵، ۲۹۰، ۲۹۱، ۳۰۳، ۳۰۴، ۳۲۲، ۳۴۲، ۳۸۷، ۵۳۵، ۵۸۷، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۵۷، ۶۷۶، ۶۹۷

۷۱۰، ۷۳۲، ۷۶۰، ۷۷۲، ۸۲۷، ۸۲۹، ۸۵۵، ۸۸۵، ۸۹۹، ۹۰۱، ۹۰۹، ۹۹۱، ۹۹۲، ۱۰۰۳، ۱۰۴۷، ۱۰۷۱، ۱۰۷۲

مسجد الهادی تهران: ۱۱۶

مسجد امام حسن مجتبی: ۱۵۶

مسجد امیرالمومنین نیشابور: ۵۳۸

مسجد الاقصی: ۷۳

مسجد الحرام (بیت الله الحرام): ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۶۱، ۴۶۳

مسجد النبی: ۱۳۵، ۲۵۰

مسجد سلیمان: ۶۱۰

مسکو: ۷۹، ۱۲۷، ۱۲۸، ۲۶۴، ۲۸۹، ۲۹۷، ۲۹۸، ۳۸۲، ۴۰۶، ۴۷۸، ۵۴۱، ۵۹۵، ۶۴۰، ۶۴۱، ۹۲۴، ۱۰۲۱، ۱۰۴۲

مشهد: ۳۴، ۷۰، ۱۴۴، ۱۵۸، ۱۶۰، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۱۹، ۲۲۲، ۲۲۸، ۲۳۴، ۲۳۷، ۲۳۹، ۲۵۹، ۲۷۰، ۲۷۱، ۳۰۵، ۳۶۴، ۳۸۹، ۳۹۰، ۴۰۲، ۴۱۲، ۴۳۲، ۴۴۴، ۴۷۰، ۴۸۵، ۴۸۶، ۴۸۷، ۵۸۳، ۵۹۹، ۶۰۰، ۶۳۰، ۶۳۱، ۶۶۹، ۶۹۸، ۶۹۹، ۷۴۷، ۷۶۴، ۹۱۳، ۹۱۴، ۹۱۷، ۹۴۸

مصر: ۷۱، ۷۳، ۷۴، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۱۰۵، ۱۰۹، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۶، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۵۰، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۷، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۸۱، ۲۹۳، ۲۹۴، ۲۹۶، ۲۹۷، ۳۱۹، ۳۳۵، ۳۵۱، ۳۷۶، ۳۷۸، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۴۹، ۴۵۴، ۴۵۸، ۵۱۱، ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۷۱، ۶۰۱، ۶۰۵، ۶۱۸، ۶۵۲، ۶۵۳، ۶۶۰، ۶۸۱، ۷۲۱، ۷۵۰، ۸۷۶، ۸۹۲، ۸۹۵

مکزیک: ۳۸۲

مکه: ۱۶۱، ۴۲۰

ملایر: ۳۱۱، ۳۶۳

مندلی: ۳۸۵، ۳۸۶

منطقه ابوچلاج: ۲۲، ۲۳، ۳۶۰، ۷۷۲، ۷۸۸

منطقه ابوحمیظه: ۷۵۹

منطقه احمدآباد آبادان: ۱۱۱، ۶۷۸، ۱۰۳۵

منطقه ازگله: ۵۰۵

منطقه استون رش: ۸۴۳

منطقه الجديد (عراق): ۶۵۶

منطقه الخاص بغداد: ۱۷۳

منطقه انرژى اتمى: ۲۵۷

منطقه اورامان: ۳۸، ۶۲، ۱۳۱، ۲۹۰، ۲۹۱، ۳۶۹

منطقه ايرانخواه: ۶۹۷

منطقه آب کنار انزلی: ۳۲۳

منطقه آبيدر سندج: ۵۰۷، ۵۹۸

منطقه آزادی سوسنگرد: ۲۴۵

منطقه آسارای کرج: ۶۹۱

منطقه آويهنگ: ۳۸

منطقه بازی دراز: ۲۸، ۱۵۴

منطقه بازيان: ۴۲۷

منطقه باغ شيخ: ۹۵

منطقه بانسيران: ۷۴۵، ۸۴۸، ۹۳۷، ۹۴۰، ۹۵۹، ۱۰۰۳

منطقه باينگان: ۸۰۵

منطقه بريانک تهران: ۶۹۹

منطقه بریم: ۳۲۱

منطقه بصره: ۵۵۷

منطقه بعلبک: ۸۲۹

منطقه بوارده شمالی: ۱۱۱

منطقه بوئین: ۴۵۹

منطقه پل دختر: ۹۶۳

منطقه تپه ۱۲۱: ۱۷۱

منطقه تپه رحمان (قاطر سوخته): ۴۹۱

منطقه تپه سبز: ۲۵۷، ۵۱۹، ۵۲۰، ۷۴۳، ۷۵۳

منطقه تربیل عراق: ۴۴

منطقه تل سفید ریجاب: ۶۲۸

منطقه تلبادی: ۴۹۷

منطقه تلوار: ۱۰۶۵

منطقه تمرچین: ۵۰۵

منطقه توتمان: ۷۷۲، ۹۰۹

ص: ۱۱۹۴

منطقه تورجان: ۱۰۴۸

منطقه توریور: ۳۸

منطقه تهرانپارس: ۲۴۷، ۳۶۳، ۴۱۳

منطقه جابر حمدان (عراق): ۳۶۰، ۷۴۳

منطقه جاندار: ۸۴۲

منطقه جراحیه: ۱۴۲

منطقه جفیر: ۲۰، ۳۵۳، ۳۵۴، ۴۹۲، ۶۴۵، ۶۴۶، ۷۰۸، ۷۴۲، ۷۵۸، ۷۵۹، ۷۸۸، ۹۲۹

منطقه جلفائیه: ۷۸۳

منطقه جنوب کرخه: ۳۳۹، ۳۵۱، ۳۵۹، ۳۶۷، ۵۱۳، ۸۰۱

منطقه چال بادام: ۹۳۷

منطقه چره عبدالله (کویت): ۵۴۶

منطقه چشمه سفید: ۷۸۹

منطقه چلکسان: ۱۰۶۵

منطقه چم نفت تولک: ۷۴۵

منطقه چناره: ۷۱۰، ۹۰۱

منطقه چهل ستون سیاه کل: ۵۶۷

منطقه حاج عمران: ۳۶۸، ۳۶۹

منطقه حاجی جفان: ۸۴۲

منطقه حبانیه: ۱۵۲

منطقه حجره: ۱۴۲

منطقه حجیه: ۷۵۴

منطقه حسن صالح (صالح حسن): ۷۸۱، ۴۸۴

منطقه حفار غربی: ۵۸۴

منطقه حفار شرقی: ۵۸۴

منطقه حمود عاصی: ۷۸۱

منطقه خان شور: ۷۶۰، ۵۰۵

منطقه خداوین: ۸۴۳، ۸۴۲

منطقه خسرو آباد: ۱۰۳۵، ۵۴۵

منطقه خفجیه: ۱۰۴۱

منطقه خنگک: ۲۲۵

منطقه خوشناو: ۴۲۷

منطقه دارالشیاع: ۷۸۲، ۲۲

منطقه داربلوط: ۹۲۸، ۹۲۷

منطقه دارخوین (آبادان): ۱۰۳۷، ۳۵۹، ۳۵۸، ۲۵۸، ۲۵۷، ۲۴۲

منطقه دارلکک: ۶۶۹

منطقه دالاهو: ۶۶۷، ۵۸۸

منطقه دب حردان: ۷۳۱

منطقه دحیمی ۳: ۳۶۷

منطقه دروله: ۷۷۲، ۷۶۰

منطقه دره قاسملو (دره شهیدان): ۴۳۰

منطقه دشت آزادگان: ۴۸۴، ۵۱۴، ۶۴۸، ۷۰۸، ۸۴۴

منطقه دشت بیل: ۴۳۱

منطقه دشت عباس: ۱۷۰، ۱۷۱، ۲۲۵، ۲۸۷

منطقه دغاغله: ۲۳، ۲۲۵، ۳۶۰، ۳۶۷، ۷۴۴، ۷۸۴، ۷۸۵، ۷۸۶، ۸۰۱، ۸۰۳، ۹۲۹، ۱۰۷۵

منطقه دفار سفلی: ۱۰۷۵

منطقه دوآب: ۶۸۲

منطقه دوسلک: ۸۴۰

منطقه دهلاویه: ۴۸۴، ۷۰۹، ۷۴۱، ۷۴۴، ۷۸۶، ۸۴۷، ۸۶۱

منطقه دهیمی ۳: ۳۶۰

منطقه دیر یاسین (لبنان): ۲۶۳

منطقه دیزک: ۴۳۰

منطقه رادار: ۸۴۰

منطقه رجوی: ۷۶۰

منطقه رزاب اورامانات: ۳۶۹

منطقه رزکه: ۳۵

منطقه رفیعه: ۱۴۲

منطقه رکنی همدان: ۱۰۱۵

منطقه رمله: ۱۷۳، ۳۶۰، ۷۴۴

منطقه رملی: ۷۸۱

منطقه ریجاب: ۱۷۳، ۵۹۷، ۶۶۷، ۷۲۰، ۹۶۰، ۱۰۲۶

منطقه زاخو: ۹۱۰

منطقه زعن: ۲۵۷، ۹۱۰

منطقه زلقى: ۶۷۶

منطقه زله زرد: ۳۸۶

منطقه زيل مهران: ۸۳۷، ۹۱۰

منطقه زين العابدين: ۱۷۲

منطقه زيوه: ۴۳۰

منطقه ژاره رود: ۲۸۳

منطقه ژاورود: ۷۲۲

منطقه سابه: ۲۳، ۲۹، ۳۶۰، ۵۴۵، ۶۴۵، ۷۴۱، ۷۵۸، ۷۸۳، ۸۰۱، ۸۰۲، ۸۰۳، ۸۵۴، ۹۰۰، ۱۰۷۵

منطقه سارات: ۴۹۱، ۸۷۳، ۹۱۰

منطقه سد ارس: ۳۱۱

منطقه سده: ۱۱۱

منطقه سرتان: ۸۳۷، ۸۴۸، ۹۳۸، ۹۴۰

منطقه سرشيو: ۸۰۵

منطقه سرو: ۱۸۹، ۴۳۱، ۱۰۴۸، ۱۰۴۹، ۱۰۵۹

منطقه سروآباد مريوان: ۶۹۷، ۸۲۹

ص: ۱۱۹۵

منطقه سعیدیه: ۱۰۷۵

منطقه سلاح الناجی: ۱۵۲

منطقه سلاله (عمان): ۸۸۲

منطقه سلیمانیه: ۱۰۳۷

منطقه سندال: ۱۷۱، ۲۲۵، ۲۵۷

منطقه سورین: ۸۲۷

منطقه سويدانی: ۲۳، ۵۴۵، ۷۰۷، ۷۱۹، ۷۴۴، ۷۸۴، ۸۰۳

منطقه سهلان: ۶۶

منطقه سید دخیل: ۵۶۴

منطقه سید شیب: ۳۶۷

منطقه سیداحمد: ۶۴۴

منطقه سیدصادق (عراق): ۲۲۶، ۵۶۴، ۶۵۶، ۵۶۵، ۸۰۵، ۸۲۷

منطقه سیدعبود: ۹۶۴

منطقه سیروان: ۶۷۶

منطقه سیف سعد: ۸۳۶

منطقه سیلوانا: ۴۳۰

منطقه شانه دری: ۱۹۹

منطقه شپیران: ۱۷۵، ۱۸۵، ۸۴۲

منطقه شرفه: ۱۰۷۵

منطقه شرق بصره: ۱۸۳

منطقه شرق کارون: ۲۱۷، ۹۱۲

منطقه شعیبیه (شوشتر): ۷۹۹

منطقه شقلاوه: ۴۲۷

منطقه شلمچه: ۸۴۴

منطقه شلیبیه شوش: ۸۵۴

منطقه شلیبیه: ۱۷۰، ۲۱۷، ۲۵۷، ۵۷۹

منطقه شمال کرخه: ۳۵۱، ۳۵۵، ۳۵۹، ۳۶۰، ۵۱۲، ۵۱۴، ۷۸۲، ۷۸۸، ۸۰۲، ۸۰۴

منطقه شمالغربی بستان: ۳۵۱

منطقه شمیرانات تهران: ۶۰۰، ۶۰۹

منطقه شنام: ۷۳۲

منطقه شنتال: ۸۴۲

منطقه شیا سرخ: ۸۳۹

منطقه شیاکو: ۸۴۸، ۹۳۷، ۹۴۰، ۹۵۹، ۱۰۰۳، ۱۰۲۲، ۱۰۴۵، ۱۰۴۶

منطقه شیخ صله: ۷۶۰

منطقه شیخان: ۱۹۹

منطقه شیرین سوار: ۶۶۶

منطقه صالح مشطط: ۹۱

منطقه صالح حسن: ۲۱، ۴۸۲

منطقه صعده: ۵۱۴

منطقه صفوان: ۵۴۶

منطقه صومای برادوست: ۳۰۴، ۳۴۰، ۴۳۱، ۵۸۹، ۸۴۲، ۱۰۰۴

منطقه طراح: ۱۸۳، ۴۸۴، ۷۸۱

منطقه طلائی: ۸۴۵، ۸۷۹، ۸۸۰

منطقه عباره: ۵۸۴

منطقه عییس: ۲۵۷

منطقه عرعر (عربستان): ۲۲۷، ۲۵۸، ۳۰۲، ۴۶۷، ۱۰۲۷

منطقه عماره: ۵۵۷، ۷۸۳، ۸۴۵، ۸۴۷، ۸۷۹

منطقه عمومی کرخه: ۲۲۵، ۱۰۵۷

منطقه عنکوش: ۱۷۰، ۲۱۷، ۲۲۵، ۲۵۷، ۵۷۹

منطقه غرب بستان: ۴۸۴، ۷۸۸، ۷۸۹

منطقه غرب سوسنگرد: ۱۸۳، ۳۳۹، ۳۵۷، ۳۵۹، ۳۶۰، ۳۶۸، ۳۹۷، ۵۶۳، ۵۷۴، ۶۴۲، ۶۵۰، ۶۹۵، ۷۰۹

منطقه غرب شوش: ۱۸۳، ۷۲۰

منطقه غرب کارون (جنوب اهواز): ۱۸۳، ۱۹۹، ۲۵۸، ۳۵۴، ۳۵۵، ۳۵۷، ۴۱۴

منطقه غرب کرخه (منطقه عمومی دزفول): ۳۵۴، ۳۵۶، ۳۵۷، ۵۷۴، ۵۷۵، ۵۷۶، ۵۷۹، ۶۴۳، ۶۵۰

منطقه فکه: ۲۸، ۱۵۵، ۳۶۰، ۶۴۴

منطقه فیاضیه: ۱۰۳۵

منطقه قامیشله: ۸۶۷

منطقه قریه عباس: ۱۷۱

منطقه قصبه: ۲۰۸

منطقه قلخانی: ۵۸۸، ۶۶۷

منطقه قلعه دیزه: ۳۱۸، ۴۲۷

منطقه قلقله: ۵۰۵

منطقه قوشچی ارومیه: ۴۳۲

منطقه کارون: ۲۲۵

منطقه کانی سیران: ۶۰۸

منطقه کانی رش: ۵۰۵

منطقه کچل منگان: ۱۰۳۷

منطقه کرجو: ۳۸

منطقه کرخه کور: ۲۸۸، ۷۸۱

منطقه کرسنگک: ۳۵، ۶۰۹

منطقه کفرقاسم (لبنان): ۲۶۳

منطقه کوت شیخ: ۲۸۷، ۳۸۵

منطقه کوت عبدالله: ۸۲۶، ۸۲۷

منطقه کوت عبدالله: ۴۰۹

منطقه کوره موش: ۱۹۹

منطقه کوه گچ: ۱۰۵۷

منطقه کهریزک جنوب تهران: ۱۴۳

ص: ۱۱۹۶

منطقه گردنو: ۵۰۵

منطقه گوران: ۵۸۸، ۶۶۷

منطقه گوگ تپه: ۱۳۱، ۶۹۷

منطقه لارلارت: ۷۲۰

منطقه لیخضر: ۱۷۱، ۲۵۷

منطقه مارد: ۱۰۳۷

منطقه مالحه: ۹۱

منطقه مائین بلاغ: ۲۹۰

منطقه محال دول: ۲۹۱

منطقه محمدآباد: ۳۵

منطقه محمدیه (عراق): ۵۴۵

منطقه مرزی دولتو: ۵۸۰

منطقه مشاع کهنه: ۲۵۸

منطقه مشطط: ۱۷۰، ۱۷۱

منطقه مگاصیص: ۲۲، ۲۴۵، ۳۶۷، ۷۸۴، ۷۸۵، ۷۸۶، ۸۰۱، ۹۲۹

منطقه منکو: ۴۸۴

منطقه منگله آمل: ۳۵، ۵۹۰

منطقه منیخ: ۵۲۳

منطقه موانا: ۴۳۰

منطقه میش رنگین: ۱۷۳، ۷۲۰

منطقه میمک: ۱۳۰، ۴۹۱، ۸۳۶

منطقه نارمک تهران: ۲۲۹، ۴۱۳، ۷۶۲، ۸۱۶

منطقه ناصریه (عراق): ۵۶۴

منطقه نخلستان ایستگاه ۱۲: ۶۰۷

منطقه نظام آباد: ۱۷۶

منطقه نفتی ام العیش (کویت): ۱۹۴

منطقه نفتی بیدبلند: ۷۵۷

منطقه نی خزر: ۸۳۶

منطقه هاشم شیخ وراکه: ۶۴۵

منطقه هشتیان: ۱۷۵، ۴۰۱، ۵۰۷، ۵۰۸

منطقه همشیز: ۳۸

منطقه هور سعیدیه: ۱۰۷۵

منطقه هور؛ هورالهویزه (هورالعظیم): ۲۳، ۱۷۲، ۱۸۲، ۳۳۹، ۳۵۱، ۳۶۰، ۵۱۴، ۵۶۴، ۶۴۳، ۷۰۸، ۷۴۲، ۷۵۴، ۷۵۵، ۷۵۹، ۷۷۲

۷۸۳، ۷۸۶، ۸۰۳، ۸۰۵، ۸۸۰، ۹۲۸، ۹۲۹، ۹۳۰، ۱۰۷۰

منطقه هوفل: ۶۴۴

منطقه مالکیه: ۷۵۴

موریتانی: ۵۲۹، ۵۳۰

موصل: ۴۲۷، ۹۶۰

مونبخ: ۷۹

مهاباد: ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۹۴، ۱۱۴، ۱۳۱، ۱۷۴، ۱۸۸، ۱۸۹، ۲۰۹، ۲۴۶، ۲۶۹، ۲۹۰، ۲۹۱، ۳۰۴، ۳۱۳، ۳۱۴، ۳۴۰، ۴۱۱، ۴۱۲، ۴۲۸

۴۳۰، ۴۳۱، ۴۴۳، ۴۵۹، ۴۶۰، ۴۷۰، ۴۸۵، ۵۳۵، ۵۳۶، ۵۳۷، ۵۴۸، ۵۴۹، ۵۹۸، ۶۲۹، ۶۵۶، ۶۶۶، ۶۶۷، ۶۶۸، ۶۹۰، ۶۹۱، ۶۹۶

۹۹۷، ۷۱۰، ۷۱۱، ۷۶۰، ۷۷۳، ۷۹۰، ۹۱۲، ۹۱۳، ۹۳۱، ۹۳۲، ۹۶۱، ۹۶۳، ۹۷۹، ۹۹۳، ۱۰۷۱

مهران: ۵۶، ۱۹۹، ۸۲۷، ۸۳۷، ۹۰۹

میاندوآب: ۳۸، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۸۷، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۹، ۲۶۹، ۳۰۴، ۳۶۹، ۴۱۰، ۴۲۹، ۵۳۵، ۵۳۶، ۵۴۹، ۵۹۸، ۵۹۹، ۶۰۷، ۶۰۸،

۶۹۰، ۶۹۱، ۶۹۷، ۷۴۶، ۷۶۰، ۹۱۲، ۹۷۹

میانه: ۵۸۴، ۶۱۰

مبید: ۶۵۲

میدان امام حسین تهران: ۶۷۷، ۶۸۳

میدان انقلاب تهران: ۳۶۳

میدان آزادی تهران: ۶۷۸، ۸۵۶

میدان خراسان تهران: ۳۴۳

میدان راه آهن تهران: ۷۶۲

میدان فاطمی تهران: ۲۸۳

میدان فردوسی تهران: ۱۵۹، ۳۲۴

میدان فردوسی مشهد: ۶۳۰

میدان گوزن ها: ۳۴۰

میدان معاوده مکه: ۱۶۱

میدان ولیعصر تهران: ۸۱۷

میلان (ایتالیا): ۳۳، ۷۳۹

میناب: ۶۵۲

مینیه (مصر): ۱۰۹

نبطیه (جنوب لبنان): ۸۴۴

نجف: ۳۲۴، ۳۷۰

نجف آباد: ۴۱۰

نفت شهر: ۳۸۶، ۸۳۹

نقده: ۱۷۳، ۱۷۴، ۳۷۱، ۴۳۰، ۴۳۱، ۴۹۳، ۵۳۶، ۵۴۹، ۶۶۸، ۸۶۶، ۱۰۱۴، ۱۰۴۸

نور: ۱۷۵، ۱۷۶

نورآباد ممسنی: ۶۵۱

نوسود: ۲۵۸، ۵۲۵، ۶۸۲، ۸۸۵، ۹۹۲

نوشهر: ۲۲۸، ۷۹۱، ۸۴۳، ۹۱۳، ۹۱۴، ۱۰۲۸

نھاوند: ۸۳۱

نھر تییل: ۱۰۷۵

نھر عبیر (عبید): ۳۶۰، ۷۸۴، ۷۸۸، ۸۱۳

نیجریه: ۵۰، ۴۷۹

نیرو گاه رامین اهواز: ۶۲۶

نیریز: ۶۵۲

ص: ۱۱۹۷

نیشابور: ۹۵، ۱۳۲، ۱۵۸، ۱۸۹، ۲۲۸، ۴۸۵، ۴۸۶، ۵۳۸، ۶۷۷، ۷۳۴، ۷۴۷، ۸۲۹

نیکاراگوئه: ۱۶۲

نیکوزیا: ۱۰۰۷

نیویورک: ۴۵، ۷۳، ۷۴، ۲۶۶، ۷۳۸، ۸۲۳

واتیکان: ۲۴۰

واشنگتن: ۸۲، ۲۵۱، ۳۵۱، ۴۷۱، ۴۷۸، ۴۷۹، ۶۰۱، ۸۲۸، ۹۲۳

وان (ترکیه): ۱۰۴۷، ۱۰۵۸، ۱۰۷۴

ولینگتن: ۷۳۸

ونزوئلا: ۵۲، ۹۰۶

ویتنام: ۶۱۸

ویرجینیا: ۲۶۶

وین (اتریش): ۴۶۴، ۵۴۲، ۱۰۲۳

هامبورگ: ۲۰۶

هتل کنتینانتال ژنو: ۴۰۷

هتل هیلتون تهران: ۶۴۰

هشتپر (طوالش): ۱۳۲، ۲۵۹، ۲۸۳، ۲۸۴، ۳۸۹، ۳۹۰، ۴۰۱، ۴۰۲، ۵۲۶، ۶۱۰، ۹۰۳، ۹۰۴

هشترود: ۷۲۳

هفت تپه: ۸۴۰

هلند: ۱۶۲، ۲۰۵، ۲۶۶، ۳۹۲، ۹۵۳

همدان: ۲۱۸، ۲۲۱، ۲۳۹، ۵۳۸، ۵۵۰، ۸۰۶، ۸۰۷، ۸۴۳، ۸۴۴، ۹۱۳، ۱۰۱۵، ۱۰۲۸، ۱۰۴۵، ۱۰۴۶

هندوستان: ۱۹۲، ۲۲۷، ۲۷۵، ۲۹۸، ۳۸۱، ۴۲۴، ۴۷۵، ۶۰۳، ۶۳۸

هور مجریه: ۱۰۷۵

هوستون: ۳۳

هویزه: ۲۹، ۱۸۲، ۳۰۲، ۳۵۳، ۳۵۴، ۳۵۵، ۳۶۰، ۳۹۷، ۴۱۴، ۴۸۲، ۴۹۲، ۶۲۳، ۶۴۵، ۶۴۶، ۷۵۴، ۷۵۸، ۷۵۹، ۸۲۶، ۸۲۷، ۸۷۴، ۸۸۹، ۸۹۰، ۹۰۰، ۹۲۹، ۱۰۷۷

ياسوج: ۶۵۱، ۷۵۷

يزد: ۲۲۱، ۲۳۷، ۳۱۱، ۴۰۰، ۴۱۲، ۴۶۱، ۵۸۴، ۸۱۸، ۸۷۰

يمن جنوبی (جمهوری دموکراتیک یمن): ۸۳، ۸۵، ۱۳۶، ۴۱۵، ۷۵۱، ۸۸۲، ۱۰۳۲

يمن شمالی (جمهوری خلق یمن): ۳۰، ۸۰، ۶۵۳، ۷۰۴، ۸۸۹

یوگسلاوی: ۴۱، ۴۹، ۲۰۶، ۲۲۷، ۲۶۴، ۳۱۷، ۳۱۸، ۵۱۲، ۵۷۱، ۵۷۴، ۸۹۷، ۹۳۴، ۹۸۶

یونان: ۱۹، ۴۴، ۴۵، ۴۷۵، ۵۲۴، ۵۴۰، ۵۶۰، ۵۶۱، ۶۸۸، ۷۶۶، ۷۶۷، ۱۰۳۱، ۱۰۳۲

سایر اسامی و اصطلاحات

آتش بس: ۷۵، ۷۰۳، ۸۹۶، ۱۰۰۹

آژانس بین المللی انرژی: ۲۷۷

اتحادیه شرکت های بیمه لندن (لویدز): ۴۷۵، ۱۰۳۸

اتحادیه کمونیست های ایران (گروه سریداران): ۳۵، ۵۳۸، ۵۴۳، ۵۹۰، ۵۹۱، ۶۰۹، ۹۰۳، ۹۰۴

اتحادیه میهنی کردستان عراق (طالبانی ها): ۱۱۱، ۱۱۲، ۴۸۵

اجلاس بین المجالس: ۱۹۲

اجلاس سران کشورهای عضو اتحادیه عرب (کنفرانس فاس): ۶۸۱، ۷۰۵، ۷۴۴، ۷۴۹، ۷۵۰، ۷۵۲، ۷۶۳، ۸۰۸، ۱۰۳۹

اداره وظیفه عمومی ژاندارمری: ۲۶، ۶۱، ۴۵۸

ارتش آزادی بخش عراق: ۴۲۷

ارتش آزادی بخش ملی: ۶۸

ارتش جمهوری اسلامی ایران: ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۵، ۲۶، ۳۷، ۵۵، ۵۷، ۶۲، ۶۴، ۸۷، ۹۳، ۹۴، ۱۰۳، ۱۱۱، ۱۱۳، ۱۱۸، ۱۲۰، ۱۳۰، ۱۴۳، ۱۴۷، ۱۵۴، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۸۹، ۲۰۹، ۲۲۱، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۴۲، ۲۴۶، ۲۵۰، ۲۶۹، ۲۸۲، ۲۸۸، ۲۸۹، ۲۹۰، ۳۰۸، ۳۱۳، ۳۱۴، ۳۲۲، ۳۸۶، ۳۸۷، ۴۰۰، ۴۰۹، ۴۲۷، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۴۴، ۴۵۸، ۴۵۹، ۴۶۹، ۴۷۰، ۴۹۲، ۴۹۳، ۵۰۱، ۵۰۳، ۵۰۵، ۵۱۰، ۵۱۲، ۵۱۳، ۵۱۴، ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۱۹، ۵۲۱، ۵۲۴، ۵۲۷، ۵۲۸، ۵۲۹، ۵۳۴، ۵۳۷، ۵۴۸، ۵۷۴، ۵۷۵، ۵۷۶، ۵۸۵، ۵۹۷، ۶۰۸، ۶۲۳، ۶۲۴، ۶۲۸، ۶۴۸، ۶۴۹، ۶۵۰، ۶۶۵، ۶۶۶، ۶۷۰، ۶۷۱، ۶۸۹، ۶۹۴، ۶۹۶، ۷۰۵، ۷۰۷، ۷۰۸، ۷۰۹، ۷۱۰، ۷۱۱، ۷۱۴، ۷۳۳، ۷۴۱، ۷۴۲، ۷۴۶، ۷۶۰، ۷۶۷، ۷۶۸، ۷۷۱، ۷۷۴، ۷۸۳، ۷۸۶، ۷۸۸، ۷۹۱، ۷۹۳، ۷۹۴، ۸۰۹، ۸۱۹، ۸۲۱، ۸۲۸، ۸۳۰، ۸۳۱، ۸۳۳، ۸۳۶، ۸۳۷، ۸۴۰، ۸۴۳، ۸۴۶، ۸۵۲، ۸۵۵، ۸۵۸، ۸۶۵، ۸۷۶، ۸۸۰، ۸۸۳، ۸۸۵، ۸۹۱، ۸۹۵، ۹۰۱، ۹۰۹، ۹۱۰، ۹۲۸، ۹۲۹، ۹۳۳، ۹۳۷، ۹۳۸، ۹۴۲، ۹۵۳، ۹۵۴، ۹۵۵، ۹۶۷، ۹۶۸، ۹۶۹، ۹۷۷، ۹۷۹، ۹۸۹، ۹۹۱، ۱۰۰۳، ۱۰۰۶، ۱۰۱۳، ۱۰۱۴، ۱۰۱۸، ۱۰۲۱، ۱۰۲۸، ۱۰۵۷، ۱۰۵۸، ۱۰۶۴، ۱۰۶۵

ارتش عراق: ۲۰، ۲۱، ۲۳، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۳۰، ۵۶، ۵۸، ۶۰، ۶۱، ۷۱، ۹۱، ۹۲، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۳۰، ۱۴۲، ۱۵۱، ۱۵۵، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۳، ۱۸۴، ۱۹۹، ۲۱۷، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۴۲، ۲۴۳، ۲۴۶، ۲۵۷، ۲۶۹، ۲۸۱، ۲۸۲، ۲۸۷، ۲۸۸، ۳۰۱، ۳۰۹، ۳۱۰، ۳۱۹، ۳۲۲، ۳۴۰، ۳۶۷، ۳۶۸، ۳۸۵، ۳۹۷، ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۰۹، ۴۱۴، ۴۱۷، ۴۲۷، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۵۰، ۴۵۷، ۴۵۸، ۴۶۷، ۴۶۸، ۴۸۱، ۴۸۲، ۴۹۲، ۵۰۵، ۵۲۳، ۵۲۴، ۵۳۳، ۵۳۵، ۵۳۶، ۵۴۵، ۵۴۶، ۵۵۵، ۵۵۶، ۵۵۷، ۵۶۴، ۵۷۶، ۵۷۹، ۵۸۰، ۵۸۷، ۵۹۸

۶۰۷، ۶۲۲، ۶۲۴، ۶۳۸، ۶۴۵، ۶۴۸، ۶۵۵، ۶۷۵، ۶۷۶، ۶۸۱، ۶۸۲، ۶۹۰، ۷۰۳، ۷۰۷، ۷۰۹، ۷۱۹، ۷۲۱، ۷۳۲، ۷۴۱، ۷۴۲، ۷۴۵،
۷۵۳، ۷۷۲، ۸۰۳، ۸۰۴، ۸۰۵، ۸۱۳، ۸۲۵، ۸۲۸، ۸۳۲، ۸۴۶، ۸۵۸، ۸۶۰، ۸۷۳، ۸۸۳، ۸۸۴، ۸۹۵، ۹۱۰، ۹۱۱، ۹۲۹، ۹۳۸، ۹۴۴،
۹۸۸، ۹۹۱، ۹۹۲، ۱۰۰۶، ۱۰۱۳، ۱۰۱۹، ۱۰۲۵، ۱۰۲۶، ۱۰۲۷، ۱۰۴۲، ۱۰۴۵، ۱۰۴۶، ۱۰۴۷، ۱۰۵۷، ۱۰۶۴، ۱۰۶۹، ۱۰۷۳، ۱۰۷۵

استخبارات عراق: ۲۹، ۱۱۱، ۳۰۱، ۶۵۶

انجمن اسلامی اولیا و مربیان: ۲۳۰

انجمن اسلامی دانشجویان مجتمع فنی و مهندسی تکنولوژی تهران: ۷۷۳

انجمن ضد بهائیت (حجتیه): ۲۳۶، ۵۹۳

انجمن های اسلامی دانشجویان ایرانی در اروپا: ۲۷۱، ۴۲۲

انجمن های اسلامی دانشجویان ایرانی در امریکا و کانادا: ۴۶۲، ۸۵۹

انقلاب فرهنگی: ۶۶۲، ۶۶۳، ۹۰۶، ۹۸۳، ۹۹۵

اوپیک (سازمان کشورهای صادرکننده نفت): ۱۹، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۱۳۷، ۱۶۰، ۱۶۳، ۲۶۷، ۳۸۰، ۳۹۳، ۳۹۴، ۳۹۵، ۴۰۷، ۴۳۶،
۴۷۸، ۴۷۹، ۵۴۱، ۵۴۲، ۵۷۱، ۵۷۳، ۶۴۲، ۷۱۵، ۸۸۱، ۸۹۳، ۹۰۸، ۹۵۲، ۹۷۴، ۹۷۵، ۱۰۰۵، ۱۰۳۰، ۱۰۷۴

بازار مشترک کشورهای بلوک شرق (کومکون): ۳۸۱

بالگرد ۲۱۴: ۱۱۴، ۸۴۰، ۹۴۴، ۱۰۴۷

بالگرد پوما: ۲۲۷

بالگرد جت رنجر: ۳۲۱

بالگرد سیکورسکی: ۱۱۱

بالگرد کبرا: ۳۲۱

بانک جهانی: ۶۳۹

بانک رافدین (عراق): ۸۳۴

بانک سپه: ۱۰۳۰

بانک مرکزی ایران: ۴۸، ۴۹، ۱۹۶، ۳۷۹، ۳۸۱، ۴۱۳، ۵۵۴، ۵۵۹، ۶۳۹، ۶۷۸، ۷۳۷، ۷۴۸، ۷۴۹، ۹۸۵، ۱۰۲۱، ۱۰۲۹

بانک ملت: ۵۵۵

بانک ملی کویت: ۸۱۱

بانک ودو (برزیل): ۸۳۴

بسیج: ۲۵، ۲۷، ۳۷، ۶۴، ۹۵، ۱۰۲، ۱۳۶، ۱۴۴، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۶۰، ۱۷۳، ۱۸۹، ۲۱۹، ۲۲۸، ۲۳۸، ۲۴۳، ۲۴۵، ۲۵۸، ۲۹۸، ۳۰۸، ۳۱۰، ۳۷۰، ۴۲۹، ۴۴۲، ۴۷۱، ۴۹۸، ۵۰۱، ۵۲۸، ۵۳۸، ۵۴۳، ۵۶۵، ۵۶۷، ۵۷۵، ۵۷۹، ۵۸۵، ۵۹۷، ۶۰۰، ۶۴۹، ۶۶۹، ۶۷۷، ۶۷۸، ۶۹۵، ۶۹۶، ۷۰۲، ۷۰۹، ۷۱۴، ۷۳۴، ۷۳۵، ۷۳۶، ۷۳۷، ۷۴۷، ۷۴۸، ۷۵۹، ۷۶۲، ۷۸۲، ۷۹۱، ۷۹۳، ۷۹۴، ۸۲۱، ۸۳۶، ۸۳۸، ۸۴۴، ۸۵۵، ۸۵۶، ۸۵۸، ۸۶۶، ۸۶۹، ۸۷۰، ۸۸۰، ۸۹۹، ۹۰۳، ۹۰۵، ۹۱۳، ۹۳۱، ۹۳۲، ۹۳۸، ۹۶۸، ۹۷۸، ۹۷۹، ۹۸۲، ۱۰۱۶، ۱۰۱۸

۱۰۲۶، ۱۰۴۸، ۱۰۷۱، ۱۰۷۲

بمب خوشه ای: ۱۹۹، ۵۰۴، ۵۲۳، ۵۴۵، ۵۷۹، ۶۰۷

بمب ناپالم: ۵۲۳

مباران تاسیسات نفتی کویت: ۱۷۹، ۱۸۱، ۱۹۴

بمب گذاری: ۶۵، ۹۵، ۹۹، ۲۵۸، ۲۷۰، ۲۷۸، ۲۸۳، ۳۲۳، ۳۸۹، ۵۶۶، ۶۱۰، ۷۲۲، ۷۴۷، ۷۷۵، ۸۱۶، ۸۸۶، ۸۹۴

بنیاد امور جنگ زدگان: ۳۰۳، ۴۰۰، ۵۰۵، ۵۳۴، ۵۸۸، ۶۶۸، ۷۲۴، ۷۲۶، ۸۷۴، ۱۰۰۷

بنیاد شهید: ۲۳۰، ۶۲۰، ۶۳۲، ۱۰۵۰

بنیاد مسکن انقلاب اسلامی: ۹۰۶

پایان جنگ: ۷۳، ۹۴، ۱۶۶، ۶۷۸، ۶۷۹، ۸۹۶، ۱۰۱۰، ۱۰۶۲

پایان دادن به جنگ: ۴۵، ۴۷، ۷۵، ۱۲۶، ۳۳۵، ۳۳۶، ۳۸۷، ۵۳۹، ۶۸۵، ۷۰۴، ۹۷۵، ۱۰۰۸، ۱۰۰۹، ۱۰۴۲، ۱۰۶۱

پیشمرگان مسلمان کرد: ۹۳، ۱۷۳، ۱۷۴، ۲۷۰، ۳۴۱، ۳۷۱، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۴۳، ۴۶۰، ۴۸۲، ۵۰۷، ۵۳۶، ۵۶۵، ۵۸۸، ۵۹۸، ۵۹۹

۶۵۶، ۶۵۹، ۶۷۶، ۶۹۱، ۷۰۹، ۷۴۶، ۷۶۰، ۷۷۳، ۸۵۵، ۹۱۰، ۹۳۳، ۹۶۱، ۹۷۹، ۹۹۳، ۱۰۴۸

تاسیسات پتروشیمی بندر امام خمینی: ۲۴۵، ۲۵۴، ۴۷۳، ۴۷۴، ۵۰۰، ۵۰۱، ۵۷۱، ۵۷۲، ۶۲۷، ۷۶۵

تانک آ.ام.ایکس ۱۳: ۲۷۸

تانك اسكورپين: ۲۰۸

تانك تى ۶۲: ۴۲، ۸۹۵، ۱۰۷۵

تانك تى ۷۲: ۴۲، ۵۹۵، ۸۹۵

تانك چيفتن: ۲۰۸

ترور: ۳۶، ۷۱، ۷۷، ۸۲، ۸۴، ۹۵، ۹۹، ۱۰۲، ۱۱۸، ۱۲۲، ۱۴۴، ۱۴۶، ۱۵۸، ۱۶۷، ۱۷۵، ۱۸۹، ۱۹۰، ۲۱۱، ۲۱۸، ۲۲۳، ۲۲۹، ۲۳۵،
۲۳۶، ۲۳۹، ۲۴۷، ۲۴۹، ۲۵۳، ۲۵۸، ۲۶۰، ۲۶۲، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۷۹، ۲۹۱، ۳۲۷، ۳۲۹، ۳۳۴، ۳۳۶، ۳۴۶، ۳۷۱، ۳۷۵، ۳۷۶، ۳۸۸،
۳۸۹، ۳۹۲، ۴۲۲، ۴۲۳، ۴۴۸، ۴۷۰، ۴۷۱، ۴۹۳، ۴۹۷، ۵۳۸، ۵۵۲، ۵۶۶، ۵۶۷، ۵۹۰، ۵۹۲، ۶۰۹، ۶۱۰، ۶۱۱، ۶۱۴، ۶۱۵، ۶۳۰،
۶۳۲، ۶۶۷، ۶۶۹، ۶۷۰، ۶۷۷، ۶۸۲، ۶۸۴، ۶۹۹، ۷۰۰، ۷۰۱، ۷۰۴، ۷۱۱، ۷۱۲، ۷۲۴، ۷۲۹، ۷۳۳، ۷۴۷، ۷۶۱، ۷۷۳، ۷۷۴، ۷۹۱،
۸۰۶، ۸۰۷، ۸۱۶، ۸۱۷، ۸۲۹، ۸۴۳، ۸۴۷، ۸۶۷، ۹۰۵، ۹۱۳، ۹۲۰، ۹۲۱، ۹۳۲، ۹۴۵، ۹۴۸، ۹۵۱، ۹۶۳، ۹۷۱، ۹۷۹، ۹۸۸، ۱۰۱۴،
۱۰۱۷، ۱۰۲۸، ۱۰۳۸، ۱۰۵۰، ۱۰۵۵

تروريسم، تروريست: ۵۴، ۶۵، ۶۷، ۷۵، ۷۶، ۱۰۶، ۱۳۲، ۱۵۷، ۲۴۷، ۲۹۴، ۳۰۵، ۵۸۱، ۵۹۱، ۵۹۲، ۶۱۹، ۶۲۰، ۶۹۱، ۷۴۶، ۹۰۷،
۹۲۱، ۹۵۱، ۹۸۷

ص: ۱۱۹۹

توپ ۱۲۵ میلی متری: ۲۲

توپ ۱۳۰ میلی متری: ۲۲، ۱۹۹، ۲۸۳

توپ ۱۸۵ میلی متری: ۴۱، ۲۷۷

توپ ۷۵ میلی متری: ۸۹۵

توپ اورلیکن: ۹۶۸

تیپ ۱ لشکر ۱۶ زرھی قزوین: ۳۳۹، ۶۴۵، ۶۹۵، ۷۰۷، ۷۸۴، ۹۳۰

تیپ ۱ لشکر ۷۷: ۲۵، ۹۳۰

تیپ ۱۰ زرھی مستقل ارتش عراق: ۹۳

تیپ ۱۲ لشکر ۳ زرھی (عراق): ۸۳۵، ۸۵۲، ۸۶۰

تیپ ۱۴ امام حسین (ع): ۲۵، ۲۶، ۵۷، ۵۱۳، ۵۱۷، ۵۲۰، ۵۶۳، ۶۲۳، ۷۴۲، ۷۸۲، ۷۸۶، ۸۶۰

تیپ ۱۵ امام حسن (ع): ۲۴۲، ۵۶۳، ۶۹۵

تیپ ۱۶ لشکر ۶ (عراق): ۳۹۸، ۶۴۵، ۸۰۱

تیپ ۱۷ لشکر ۱۰ زرھی (عراق): ۲۰۸، ۱۰۷۵

تیپ ۲ قافلانکوه: ۶۴۵، ۶۴۶

تیپ ۲ کربلا (سپاه): ۶۹۵، ۷۴۳، ۷۸۳

تیپ ۲ لشکر ۱۶ زرھی قزوین: ۲۳، ۳۳۹، ۶۲۵، ۶۴۴، ۶۴۴، ۶۹۵، ۷۰۷، ۷۴۳، ۷۸۳، ۷۸۴، ۸۰۲، ۹۳۰

تیپ ۲ لشکر ۷۷: ۲۵

تیپ ۲۵ کربلا: ۲۳، ۲۵، ۲۶، ۲۴۱، ۲۴۲، ۸۰۲، ۸۵۹

تیپ ۲۶ (عراق): ۲۱، ۲۲، ۷۵۸، ۷۵۹، ۸۰۲

تیپ ۲۷ مکانیزه لشکر ۱ (عراق): ۱۵۴، ۲۰۸

تیپ ۳ امام حسین(ع) (سپاه): ۶۹۵، ۷۸۸، ۷۸۸، ۸۰۲، ۸۱۳، ۸۲۵، ۹۳۰

تیپ ۳ لشکر ۱۶ زرهی قزوین: ۸۱۳

تیپ ۳ لشکر ۸۱ زرهی: ۸۳۸

تیپ ۳ لشکر ۹۲ زرهی اهواز: ۲۲، ۳۳۹، ۵۱۷، ۶۲۵، ۶۴۴، ۶۴۵، ۶۹۵، ۷۴۲، ۷۷۱، ۷۸۲، ۷۸۸، ۸۱۳، ۸۲۵، ۸۵۰

تیپ ۳ مریوان: ۸۲۷، ۹۰۱

تیپ ۳۰ لشکر ۶ (عراق): ۸۰۳

تیپ ۳۱ عاشورا: ۲۵، ۲۴۱، ۲۴۲، ۵۶۳

تیپ ۳۷: ۲۶

تیپ ۳۸ لشکر ۷ پیاده (عراق): ۱۵۴

تیپ ۴ امام سجاد(ع) (سپاه): ۶۹۵، ۷۴۳، ۷۸۲، ۸۰۲

تیپ ۴۳ لشکر ۹ (عراق): ۳۹۸

تیپ ۴۸ (عراق): ۸۵۰، ۸۶۰، ۹۲۹، ۱۰۷۵

تیپ ۴۹ پیاده لشکر ۱۱ (عراق): ۳۹۸

تیپ ۵۸ ذوالفقار: ۸۳۸، ۸۳۹، ۸۴۰، ۹۳۷، ۹۳۸، ۹۳۹، ۱۰۶۶

تیپ ۷ ولی عصر(عج): ۲۶

تیپ ۸ ماشینی (عراق): ۲۴۳

تیپ ۸ نجف: ۲۶، ۲۴۱

تیپ ۹۶ لشکر ۶ (عراق): ۷۰۷

تیپ احتیاط محمد رسول الله(ص): ۲۴۱

تیپ امام سجاد(ع) (سپاه): ۲۲، ۵۶۳، ۷۸۸

تیپ زنجان: ۹۰۹

تیپ سوم مهاباد: ۴۱۱

تیپ عاشورا (سپاه): ۶۹۵، ۷۰۹، ۷۴۴، ۷۸۴، ۹۳۰

تیپ مستقل تکاور ذوالفقار: ۳۸۶

تیپ نوهده ارتش: ۸۰۴، ۸۳۶، ۱۰۱۴

جامعه روحانیت مبارز: ۸۱۰

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم: ۲۳۳، ۸۲۲، ۹۰۶

جبهه آزادی بخش ملی الجزایر: ۵۳۰، ۵۴۰

جبهه پایداری عرب: ۶۵۳، ۷۵۰، ۷۵۱

جبهه دمکراتیک خلق برای آزادی فلسطین: ۲۴۰

جبهه دمکراتیک عراق: ۱۱۳

جبهه سوسیالیستی خلق سودان: ۶۵۳

جبهه عربی آزادی بخش الاحواز: ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۴۲، ۱۹۱، ۵۵۱، ۶۹۶، ۸۹۴، ۹۷۷

جبهه ملی: ۷۰۲

جنبش امل لبنان: ۳۷۷، ۸۲۹، ۸۴۶، ۸۵۹، ۹۲۰

جنبش سوسیالیست یونان (یاسوگ): ۵۴۰

جنبش عدم تعهد: ۴۷، ۷۹، ۱۲۶، ۱۵۰، ۳۴۷، ۳۴۸، ۴۱۴، ۶۷۱، ۸۹۶، ۹۷۵، ۱۰۰۸، ۱۰۰۹، ۱۰۱۰، ۱۰۲۳، ۱۰۷۲

جنبش مقاومت فلسطین: ۱۸۰

جنگ اکتبر ۱۹۷۲: ۸۵

جنگ خلیج فارس: ۱۴۸

جهاد سازندگی: ۱۵۷، ۲۹۲، ۳۰۳، ۳۱۰، ۳۶۹، ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۸۵، ۵۰۳، ۵۰۵، ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۱۷، ۵۱۸، ۵۱۹، ۵۲۰، ۵۲۱، ۵۳۴، ۵۳۵، ۵۴۷، ۵۴۸، ۵۶۶، ۵۸۹، ۵۹۹، ۶۶۷، ۶۶۸، ۶۶۹، ۶۶۹، ۷۵۷، ۷۶۷، ۷۶۹، ۷۷۴، ۷۸۴، ۸۹۲، ۱۰۲۵، ۱۰۳۶

جیش الشعبی (ارتش خلقی عراق): ۱۵۱، ۴۵۸، ۶۷۵، ۹۲۹، ۱۰۷۶

چریک های فدایی خلق (اقلیت): ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۷۶، ۲۶۹، ۳۷۰، ۴۰۱، ۴۱۳، ۴۴۳، ۵۴۸، ۷۰۲، ۷۲۴، ۹۰۳، ۹۰۴، ۹۶۳، ۱۰۱۶

چریک های فدایی خلق (اکثریت): ۶۹، ۴۳۲، ۶۱۰، ۷۰۲، ۸۱۷، ۸۱۸

چریک های فدایی خلق (شاخه اشرف دهقان): ۴۰۲، ۶۷۸، ۹۰۳، ۹۰۴

چریک های فدایی خلق: ۶۶، ۱۷۵، ۱۷۷، ۲۷۰، ۶۵۷، ۶۵۸، ۶۷۷، ۸۱۸، ۹۳۲، ۹۶۱

ص: ۱۲۰۰

حزب الدعوة الاسلامی (عراق): ۶۱، ۵۲۹، ۵۶۴، ۵۶۵، ۱۰۲۳

حزب ایران: ۵۶۸، ۵۶۹

حزب بعث سوریه: ۱۶۸

حزب بعث عراق: ۴۳، ۶۸، ۶۹، ۱۲۶، ۲۷۶، ۵۴۰، ۶۷۶، ۶۷۹، ۸۲۲، ۸۳۱، ۸۳۲، ۸۴۶، ۹۶۸، ۱۰۱۴

حزب توده ایران: ۱۰۰، ۲۹۷، ۲۹۸، ۴۱۸، ۴۱۹، ۴۵۰، ۶۴۰، ۶۸۶، ۶۸۷، ۷۰۲، ۸۱۷، ۸۱۸، ۱۰۲۱

حزب جمهوری اسلامی: ۳۱، ۷۶، ۷۹، ۹۹، ۲۳۱، ۲۶۰، ۲۶۲، ۲۸۵، ۲۹۲، ۳۱۵، ۴۴۶، ۴۴۷، ۶۴۰، ۹۲۱، ۱۰۵۰

حزب خلق مسلمان: ۲۶۱، ۷۰۲

حزب دمکرات کردستان ایران پیرو کنگره چهارم: ۱۷۵

حزب دمکرات کردستان ایران: ۱۹، ۲۹، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۶۳، ۸۷، ۹۳، ۹۴، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۴۳، ۱۵۶، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۸۵، ۱۸۸، ۲۰۰، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۵۸، ۲۶۹، ۲۷۸، ۲۸۲، ۲۸۳، ۲۹۰، ۲۹۱، ۳۰۴، ۳۱۲، ۳۱۳، ۳۱۴، ۳۲۲، ۳۲۳، ۳۴۰، ۳۴۱، ۳۶۹، ۳۷۰، ۳۷۱، ۳۸۹، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۱۰، ۴۱۱، ۴۱۲، ۴۲۲، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۴۳، ۴۴۴، ۴۵۹، ۴۶۰، ۴۶۱، ۴۷۰، ۴۸۵، ۴۹۳، ۴۹۴، ۴۹۵، ۴۹۶، ۴۹۷، ۵۰۱، ۵۰۵، ۵۰۶، ۵۰۷، ۵۰۹، ۵۲۶، ۵۲۵، ۵۳۵، ۵۳۶، ۵۴۸، ۵۶۵، ۵۸۰، ۵۸۸، ۵۸۹، ۵۹۰، ۵۹۸، ۵۹۹، ۶۰۸، ۶۰۹، ۶۲۸، ۶۵۷، ۶۵۸، ۶۵۹، ۶۶۰، ۶۶۶، ۶۶۷، ۶۶۸، ۶۶۹، ۶۷۶، ۶۷۷، ۶۸۲، ۶۸۷، ۶۹۰، ۶۹۶، ۶۹۷، ۷۰۹، ۷۲۱، ۷۲۲، ۷۳۳، ۷۶۰، ۷۷۲، ۷۹۰، ۸۰۵، ۸۱۶، ۸۴۱، ۸۴۲، ۸۵۵، ۸۶۶، ۸۷۵، ۸۸۵، ۹۰۱، ۹۰۲، ۹۰۳، ۹۱۲، ۹۱۳، ۹۳۱، ۹۳۲، ۹۳۳، ۹۳۴، ۹۶۱، ۹۶۲، ۹۶۳، ۹۷۸، ۹۹۳، ۱۰۰۴، ۱۰۰۵، ۱۰۱۴، ۱۰۱۶، ۱۰۳۸، ۱۰۴۹، ۱۰۵۹، ۱۰۶۰، ۱۰۶۱

حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها): ۹۲، ۱۷۴، ۶۰۸، ۶۲۸، ۹۱۰

حزب رزگاری (سپاه رستگاری، حزب رستگاری): ۳۸، ۶۲، ۱۳۱، ۱۵۷، ۴۳۰، ۵۶۵، ۶۲۹، ۶۹۷

حزب رنجبران: ۳۵، ۵۱۰، ۵۶۶، ۵۶۷، ۹۰۳، ۹۰۴

حزب سوسیالیست (عراق): ۹۱۰

حزب کمونیست ایتالیا: ۲۱۰

حزب کمونیست عراق: ۸۱

حزب ملت ایران: ۷۰۲

حقوق بشر: ۷۵، ۷۶، ۸۱، ۲۳۰، ۲۹۵، ۲۹۶، ۲۹۷، ۳۳۳، ۳۴۷، ۵۹۳، ۹۹۶، ۱۰۰۱، ۱۰۱۹

حوزه علمیه اصفهان: ۶۸۳

حوزه علمیه قم: ۶۷۳

دادستانی انقلاب اسلامی: ۳۱، ۳۲، ۸۸۶، ۸۸۸، ۹۶۳

دادسرای انقلاب اسلامی اردبیل: ۲۱۹

دادگاه انقلاب اسلامی ارتش: ۳۱۵، ۴۶۱، ۵۶۸، ۹۱۴

دادگاه انقلاب اسلامی اصفهان: ۴۱۲، ۴۱۳

دادگاه انقلاب اسلامی ایلام: ۲۰۲

دادگاه انقلاب اسلامی بابل: ۹۱۳، ۹۱۴

دادگاه انقلاب اسلامی تبریز: ۲۶۱

دادگاه انقلاب اسلامی تربت حیدریه: ۵۲۶، ۵۲۷

دادگاه انقلاب اسلامی قائم شهر: ۲۲۸

دادگاه انقلاب اسلامی مهاباد: ۱۱۴، ۲۰۹، ۴۶۰

دادگاه انقلاب اسلامی ویژه امور صنفی: ۸۲۳

دادگاه بین المللی لاهه: ۶۷۸، ۷۳۸، ۸۶۹

دفتر تحکیم وحدت: ۴۲۱

دفتر کل مناطق جنگی استان خوزستان: ۷۹۸، ۷۹۹

دفتر نماینده امام در شورای عالی دفاع: ۹۷۰

دیوان بین المللی داوری برای حکمیت میان ایران و امریکا: ۲۶۵، ۲۶۶، ۳۱۷

دیوان عالی کشور: ۲۰۳، ۲۲۲

راه آهن ملی ایران: ۶۳۹

رزمایش نظامی امریکا در خلیج فارس: ۱۹۴

روحانیت مجاهد عراق: ۶۲۱

ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران: ۳۷، ۹۳، ۱۱۷، ۱۵۷، ۱۷۳، ۲۹۰، ۳۱۲، ۳۲۳، ۳۶۹، ۳۷۰، ۳۷۱، ۳۸۶، ۴۱۱، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۴۴، ۴۵۸، ۴۶۰، ۴۶۱، ۴۶۹، ۴۸۲، ۵۰۱، ۵۰۸، ۵۳۵، ۵۳۶، ۵۴۵، ۵۴۸، ۵۶۵، ۵۸۰، ۵۹۰، ۵۹۹، ۶۰۸، ۶۰۹، ۶۶۷، ۶۶۹، ۶۷۵، ۶۷۶، ۶۸۲، ۶۹۷، ۷۱۰، ۷۱۱، ۷۶۰، ۷۷۲، ۷۷۳، ۷۹۳، ۸۰۵، ۸۱۶، ۸۲۹، ۸۳۸، ۸۴۲، ۸۵۵، ۸۵۸، ۸۶۶، ۸۶۷، ۸۷۵، ۸۸۵، ۹۰۲، ۹۰۳، ۹۰۵، ۹۱۳، ۹۴۴، ۹۶۱، ۹۶۲، ۹۷۹، ۹۹۲، ۹۹۳، ۱۰۱۴، ۱۰۱۶، ۱۰۱۸، ۱۰۲۵، ۱۰۴۸، ۱۰۴۹، ۱۰۵۹، ۱۰۶۰، ۱۰۷۲

سازمان (شورای) روحانیت اهل سنت کردستان: ۵۰۵، ۵۰۶، ۷۷۴

سازمان آزادی بخش فلسطین (ساف): ۸۰، ۸۵، ۸۶، ۱۷۸، ۱۷۹، ۳۱۹، ۳۵۱، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۷۹، ۵۱۱، ۵۷۳، ۶۴۰، ۶۴۱، ۶۴۲، ۶۵۳، ۶۹۳، ۷۰۵، ۷۵۱، ۸۵۹، ۹۲۳

سازمان اخوان المسلمین: ۱۰۹، ۲۵۳

سازمان بازرسی کل کشور: ۸۸۶

سازمان برنامه و بودجه: ۷۱۴، ۸۲۲

سازمان بنادر و کشتیرانی: ۳۰۹

سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر: ۱۱۶، ۱۵۹، ۲۲۹، ۲۹۲، ۳۲۴، ۳۲۶، ۳۷۰، ۳۸۹، ۳۹۰، ۵۲۶، ۵۲۷، ۷۰۱، ۸۵۵، ۸۶۸، ۹۰۴، ۹۶۱، ۱۰۱۶

سازمان حج و زیارت: ۴۶۳

سازمان حرکت اسلامی مجاهدین عراقی: ۴۲۷

ص: ۱۲۰۱

سازمان دولتی خانه سازی عراق: ۲۰۷

سازمان رزم سپاه: ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۴۳

سازمان سیا: ۹۰۷

سازمان عفو بین الملل: ۲۳۰، ۲۳۱، ۲۶۰، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۷۴، ۲۹۵، ۲۹۶، ۳۴۷

سازمان کنفرانس اسلامی: ۴۷، ۷۴، ۷۵، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۸۹، ۴۱۳، ۴۱۴، ۶۵۳

سازمان مجاهدین امام موسی صدر (لبنان): ۹۱۹

سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی: ۲۵۰، ۲۸۵، ۴۴۶، ۴۴۷

سازمان مجاهدین خلق (منافقین): ۱۹، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۹، ۷۵، ۷۶، ۷۸، ۸۰، ۹۴، ۹۶، ۹۸، ۹۹، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۵، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۷۵، ۱۷۶، ۱۷۹، ۱۸۹، ۱۹۰، ۱۹۱، ۱۹۲، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۹، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۸، ۲۶۰، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۴، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۷۶، ۲۷۸، ۲۸۳، ۲۸۴، ۲۹۱، ۲۹۲، ۲۹۸، ۳۰۴، ۳۰۵، ۳۰۷، ۳۱۲، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۲۳، ۳۲۴، ۳۳۴، ۳۳۴، ۳۴۳، ۳۴۴، ۳۷۰، ۳۷۲، ۳۷۳، ۳۷۶، ۳۷۷، ۳۷۹، ۳۸۹، ۳۹۰، ۳۹۱، ۴۰۱، ۴۰۲، ۴۰۶، ۴۱۲، ۴۱۳، ۴۱۸، ۴۲۲، ۴۳۲، ۴۴۴، ۴۴۵، ۴۴۹، ۴۵۹، ۴۶۱، ۴۷۰، ۴۷۱، ۴۷۷، ۴۸۵، ۴۸۶، ۴۸۷، ۴۹۴، ۴۹۵، ۴۹۶، ۵۰۰، ۵۰۵، ۵۰۸، ۵۰۹، ۵۱۰، ۵۲۶، ۵۲۷، ۵۳۸، ۵۵۰، ۵۵۶، ۵۶۷، ۵۸۰، ۵۸۱، ۵۹۱، ۵۹۳، ۶۰۰، ۶۰۹، ۶۱۱، ۶۲۹، ۶۳۰، ۶۴۱، ۶۵۷، ۶۵۸، ۶۵۹، ۶۶۰، ۶۶۹، ۶۷۰، ۶۷۷، ۶۷۸، ۶۸۵، ۶۸۷، ۶۹۱، ۶۹۳، ۶۹۸، ۶۹۹، ۷۰۰، ۷۰۱، ۷۰۴، ۷۱۱، ۷۱۲، ۷۱۴، ۷۲۲، ۷۲۴، ۷۳۳، ۷۳۴، ۷۴۷، ۷۶۱، ۷۷۳، ۷۷۵، ۷۹۱، ۸۰۶، ۸۰۷، ۸۱۶، ۸۱۷، ۸۲۹، ۸۳۰، ۸۴۳، ۸۴۴، ۸۵۵، ۸۵۶، ۸۵۹، ۸۶۷، ۸۷۵، ۸۷۶، ۸۷۸، ۸۸۶، ۹۰۴، ۹۰۶، ۹۱۳، ۹۱۴، ۹۲۱، ۹۲۳، ۹۲۴، ۹۳۳، ۹۴۵، ۹۴۹، ۹۵۵، ۹۶۲، ۹۶۵، ۹۷۱، ۹۷۹، ۹۸۰، ۹۸۸، ۹۹۳، ۱۰۰۴، ۱۰۰۵، ۱۰۱۴، ۱۰۱۵، ۱۰۱۶، ۱۰۲۰، ۱۰۳۸، ۱۰۴۹، ۱۰۵۰، ۱۰۵۸، ۱۰۶۰، ۱۰۶۱

سازمان ملل متحد: ۳۰، ۴۷، ۷۴، ۱۰۰، ۱۲۶، ۱۳۸، ۱۵۰، ۱۶۶، ۳۳۳، ۳۳۶، ۳۹۲، ۶۰۴، ۶۵۳، ۷۳۸، ۸۰۸، ۸۰۹، ۸۹۴، ۹۰۷، ۹۱۹، ۱۰۰۱، ۱۰۱۸، ۱۰۱۹، ۱۰۷۲

سپاه ارومیه: ۱۸۵، ۴۴۳، ۴۴۴، ۱۰۴۹

سپاه اورامان: ۲۹۱

سپاه اهواز: ۴۸۶، ۵۹۷، ۸۵۸

سپاه ایلام: ۸۳۶، ۹۵۹

سپاه جوانرود: ۷۷۲، ۱۰۲۶

سپاه خرم آباد: ۱۶۰، ۱۹۰، ۷۲۴

سپاه خرمشهر: ۹۱۰

سپاه خوزستان: ۳۲۲، ۴۰۹، ۵۹۱، ۵۹۷، ۷۲۰، ۹۱۱

سپاه دزفول: ۶۹۰، ۱۰۳۵

ص: ۱۲۰۲

سپاه دهلران: ۸۰۴

سپاه رشت: ۹۶۳

سپاه رودسر: ۵۸۱

سپاه ریجاب: ۱۰۲۶، ۹۶۰

سپاه زابل: ۲۰۱

سپاه زنجان: ۲۰۱

سپاه سردشت: ۳۱۳

سپاه سقز: ۱۰۰۴، ۶۹۷، ۵۹۸، ۲۲۸

سپاه سلماس: ۸۴۱

سپاه سنندج: ۶۳، ۳۶

سپاه سوسنگرد: ۸۷۴، ۶۹۰، ۵۶۴، ۲۹

سپاه سوم عراق: ۹۳

سپاه سومار: ۹۱۰، ۸۷۳

سپاه شوش: ۵۷۹

سپاه شیراز: ۹۷۱، ۷۰۰، ۱۵۸

سپاه قزوین: ۶۷۷، ۴۹۷

سپاه قوچان: ۸۳۰، ۸۰۷، ۷۲۴

سپاه کامیاران: ۱۰۰۴، ۶۶۷، ۵۴۸، ۵۲۶، ۵۲۵، ۳۸۹

سپاه کرمان: ۴۶۱، ۱۹۰

سپاه کرمانشاه: ۱۰۴۵

سپاه گچساران: ۲۰۱، ۸۶۸، ۱۰۴۹، ۱۰۵۰

سپاه گرگان: ۱۵۹

سپاه گیلان غرب: ۸۳۸، ۸۴۰، ۹۲۷، ۹۳۸، ۹۴۰، ۱۰۴۵، ۱۰۶۵

سپاه مریوان: ۲۹۱، ۳۰۴، ۳۸۷، ۶۹۷، ۷۳۲، ۸۶۷، ۹۶۰، ۱۰۴۷

سپاه مشهد: ۴۴۴، ۴۸۵، ۴۸۶، ۴۸۷، ۷۴۷

سپاه منطقه ۳ (استان های گیلان و مازندران): ۲۲۹، ۳۲۳، ۴۰۱، ۵۹۰، ۶۱۰، ۷۹۱، ۹۶۳، ۱۰۲۸

سپاه منطقه ۴ (خراسان): ۱۵۷

سپاه منطقه ۵

(استان های آذربایجان شرقی و آذربایجان غربی): ۱۷۵، ۸۴۱

سپاه منطقه ۶

(استان های کرمان، هرمزگان، و سیستان و بلوچستان): ۴۶۱

سپاه منطقه ۷ (استان های باختران، کردستان، ایلام و همدان): ۲۱۰، ۳۴۲، ۵۰۷، ۵۲۴، ۷۳۲، ۹۶۰، ۹۶۲، ۹۶۳، ۱۰۱۴، ۱۰۱۵

۱۰۳۷

سپاه منطقه ۸ (خوزستان، لرستان): ۲۶، ۳۶۹، ۴۴۲، ۴۵۹، ۴۸۳، ۵۶۴، ۶۲۷، ۷۵۳، ۷۵۸، ۷۷۲، ۸۱۴، ۹۱۰، ۹۳۱، ۱۰۶۹

سپاه منطقه ۹ (استان های فارس و بوشهر): ۲۶، ۴۴۲، ۴۵۹، ۷۳۱

سپاه مهاباد: ۱۱۴، ۲۰۹، ۳۱۳، ۳۴۰، ۴۷۰، ۵۳۷، ۵۳۸، ۶۹۶، ۱۰۷۱

سپاه مهران: ۸۲۷

سپاه نجف آباد: ۴۱۰

سپاه نقده: ۸۶۶

سپاه همدان: ۱۰۱۵، ۱۰۲۸، ۱۰۴۵، ۱۰۴۶

سپاه یاسوج: ۷۵۷

ستاد امنیت اهواز: ۸۲۵

ستاد بسیج اقتصادی: ۵۰، ۱۳۷، ۱۹۵، ۱۹۶، ۴۴۶، ۵۳۱، ۵۵۴، ۵۵۵، ۶۷۲، ۶۷۳، ۸۱۰، ۸۲۲، ۸۸۵، ۸۹۳، ۹۷۲

ستاد پشتیبانی مناطق جنگی جهاد سازندگی استان تهران: ۵۴۷

ستاد تبلیغات جنگ: ۷۹۶، ۸۵۳

ستاد جنگ های نامنظم (شهید دکتر چمران): ۱۵۶، ۱۷۲، ۲۲۵، ۲۸۸، ۲۹۸، ۵۶۳، ۵۸۱، ۶۹۵، ۶۹۶، ۸۲۱

ستاد عملیات جنوب سپاه پاسداران: ۵۷، ۱۸۴، ۲۴۰، ۲۴۳، ۵۰۴، ۵۱۲، ۶۹۰

ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی: ۱۴۵، ۲۸۱، ۲۹۲، ۳۸۵، ۴۸۳، ۵۲۷، ۵۶۷، ۵۸۱، ۶۹۵، ۸۹۹، ۹۰۳، ۹۹۱، ۹۹۳

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران: ۱۸۳، ۲۰۲، ۲۹۸، ۳۲۳، ۴۰۳، ۴۵۷، ۴۶۱، ۴۶۷، ۴۸۱، ۴۸۲، ۴۸۵، ۵۰۴، ۵۲۸

۵۶۴، ۶۵۵، ۶۶۶، ۷۰۹، ۷۲۱، ۷۳۱، ۷۹۲، ۷۹۵، ۸۰۳، ۸۲۸، ۸۲۹، ۸۶۵، ۸۹۲، ۸۹۹، ۹۲۹، ۹۴۲، ۹۶۸، ۹۷۰، ۱۰۱۴، ۱۰۲۶

۱۰۳۶، ۱۰۵۱، ۱۰۵۷

ستاد مشترک عملیات شمال غرب: ۹۳، ۱۴۳، ۴۹۳، ۵۰۱

ستاد مشترک عملیات غرب: ۸۷، ۵۸۹

شرکت آلم (کویت): ۵۴۷

شرکت اتوپروس (یوگسلاوی): ۵۷۴

شرکت اریکسون (سوئد): ۳۵۱

شرکت اسپایم (ایتالیا): ۱۰۳۰

شرکت ایرگونیسست (یوگسلاوی): ۵۷۴

شرکت اینداستروگردانیا (یوگسلاوی): ۹۸۶

شرکت باطری سازی نیرو: ۸۷۴

شرکت بریتیش پترولیوم (انگلیس): ۲۲۷

شرکت بیمه بین المللی هلنیک موتوال وارریسک آسوشیتدپرس: ۴۷۵

شرکت پتروشیمی ایران و ژاپن: ۲۴۵، ۸۸۱، ۱۰۲۸

شرکت تامپسون (فرانسه): ۲۷۷

شرکت چیت سازی بهشهر: ۴۵۹

شرکت زیراکس (امریکا): ۳۱۷

شرکت سدکو (امریکا): ۳۱۷

شرکت کشتیرانی بندر امام خمینی: ۲۴۵

شرکت گاراژ خلیج (کویت): ۵۴۷

شرکت گاز ایران: ۴۷۳

ص: ۱۲۰۳

شرکت گرومن ایرواس پی.اس: ۹۰۷

شرکت گسترش صنایع شیمیایی ایران: ۴۷۴

شرکت ملی پتروشیمی ایران: ۴۷۳، ۴۷۴، ۵۰۰

شرکت ملی صنعتی جنرال: ۸۷۴

شرکت ملی نفت ایران: ۱۰۲۱، ۱۰۳۰

شرکت موبیل: ۴۵۳

شرکت میتسوئی (ژاپن): ۴۷۳، ۴۷۴، ۵۰۰، ۵۰۱، ۷۶۵

شرکت نخکار: ۸۷۴

شرکت نفت دولتی اینی (ایتالیا): ۷۱۵

شرکت نمر (کویت): ۵۴۷

شرکت هواپیمایی ایریا (اسپانیا): ۲۱۶

شرکت هواپیمایی ایر فرانس: ۲۱۵

شرکت هواپیمایی ایران ایر: ۲۱۵

شرکت هواپیمایی سوئیس ایر: ۲۱۵، ۲۱۶

شرکت هواپیمایی لوفت هانزا (آلمان غربی): ۲۱۶

شرکت هوگس کورپریشن (امریکا): ۲۰۵

شرکت هوندا (کره جنوبی): ۲۰۶، ۲۰۷

شرکت یوگوپروس (یوگسلاوی): ۵۷۴

شکستن حصر آبادان: ۱۸۳، ۱۸۴، ۲۳۸، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۷۵، ۵۲۵، ۵۷۲، ۶۲۷

شورای امنیت سازمان ملل متحد: ۶۰۴، ۱۰۱۹، ۱۰۴۱

شورای امنیت کشور: ۸۰۶

شورای انقلاب: ۱۰۳، ۵۷۲، ۶۷۱

شورای عالی اقتصاد: ۵۰، ۴۹۸، ۵۵۴، ۶۷۲، ۶۷۳، ۷۲۷، ۸۲۲، ۸۸۱، ۸۹۳، ۹۷۲

شورای عالی دفاع: ۴۶، ۵۵، ۷۴، ۱۰۴، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۷۷، ۱۸۴، ۲۰۸، ۲۱۱، ۲۸۸، ۲۸۹، ۲۹۸، ۲۹۹، ۳۹۷، ۴۰۳، ۴۷۲، ۴۸۵، ۵۲۴

۵۲۷، ۵۴۶، ۵۷۶، ۶۵۰، ۶۹۳، ۶۹۵، ۷۰۵، ۷۷۵، ۷۷۶، ۸۶۸، ۸۷۸، ۹۶۷، ۹۶۸، ۱۰۵۱

شورای عالی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی: ۱۰۴

شورای عالی قضایی: ۱۱۸، ۶۳۰، ۸۸۶، ۹۵۱

شورای عالی نظارت بر توزیع عادلانه کالا: ۵۰

شورای فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی: ۶۷۳

شورای ملی مقاومت: ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۸، ۶۸، ۱۳۱، ۱۳۲، ۲۳۴، ۳۱۲، ۳۴۱، ۳۷۴، ۴۱۸، ۴۱۹، ۴۲۳، ۴۹۴، ۴۹۵، ۵۰۹، ۵۳۹، ۵۵۵

۶۵۸، ۶۵۹، ۶۶۰، ۶۸۷، ۷۹۰، ۹۳۴

شورای نگهبان: ۷۰، ۱۰۵، ۱۱۷، ۱۵۲، ۱۷۸، ۲۲۰، ۲۲۲، ۷۲۷

شورای همکاری خلیج فارس: ۵۳، ۱۸۲، ۵۳۰، ۵۳۱، ۷۷۷، ۱۰۱۰، ۱۰۱۱، ۱۰۳۱، ۱۰۷۳، ۱۰۷۴

شهربانی: ۳۷، ۶۳، ۶۵، ۲۱۹، ۲۶۷، ۲۹۰، ۳۰۴، ۳۰۹، ۳۲۳، ۳۲۴، ۳۴۳، ۳۹۹، ۴۶۹، ۴۸۴، ۵۰۱، ۵۳۶، ۵۹۹، ۶۲۹، ۶۶۵، ۷۹۳

۸۰۶، ۸۱۷، ۸۵۸، ۸۸۶، ۹۰۳، ۹۰۴، ۹۰۶، ۹۶۲، ۹۹۲، ۱۰۴۹، ۱۰۷۲

صادرات (صدور) نفت ایران: ۴۸، ۴۸، ۴۹، ۵۱، ۱۴۸، ۱۶۰، ۱۶۵، ۳۳۴، ۳۷۹، ۳۹۳، ۵۶۹، ۵۷۱، ۶۳۹، ۷۱۵، ۸۷۶، ۸۸۰، ۸۸۱

۹۲۱، ۱۰۲۹، ۱۰۳۸

صادرات (صدور) نفت عراق: ۱۶۳، ۳۸۲، ۶۰۴، ۶۴۲، ۷۷۹، ۷۹۶، ۸۱۱، ۸۲۳، ۸۷۱، ۸۹۶، ۸۹۷، ۹۹۶، ۹۹۸، ۱۰۲۳، ۱۰۴۲

صادرات (صدور) نفت عربستان سعودی: ۱۳۸

صادرات (صدور) نفت کویت: ۱۳۸

صلح: ۱۹، ۴۵، ۴۶، ۷۴، ۷۵، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۱۱۵، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۶۷، ۴۱۵، ۴۲۱، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۷۸، ۵۳۹، ۶۱۶، ۶۷۰، ۶۷۱، ۷۰۳

۷۰۵، ۷۱۶، ۷۵۱، ۷۶۳، ۸۰۸، ۸۵۹، ۸۹۶، ۸۹۷، ۹۰۱، ۹۲۳، ۱۰۰۹، ۱۰۵۱، ۱۰۵۲، ۱۰۷۲

صليب سرخ جهاني: ۳۰، ۲۹۷، ۵۳۵، ۹۷۲، ۱۰۰۷، ۱۰۵۵

صندوق بين المللي پول: ۶۳۹، ۹۵۳، ۹۵۴

طرح صلح فهد: ۴۱۳، ۴۱۴، ۴۱۵، ۴۱۶، ۴۱۷، ۴۲۱، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۷۵، ۴۷۶، ۴۷۹، ۶۳۱، ۶۳۷، ۶۵۲، ۶۵۳، ۶۶۰، ۶۶۲، ۶۸۱، ۶۸۳، ۶۹۳، ۷۰۵، ۷۴۹، ۷۵۰، ۷۵۱، ۷۷۵، ۸۵۶، ۱۰۰۵، ۱۰۱۷، ۱۰۳۹، ۱۰۶۳

طرح عملياتي فتح المبين: ۸۴۰

طرح عملياتي كربلاي ۱: ۲۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۳۳۹، ۳۵۱، ۵۱۴، ۵۶۳، ۵۷۶، ۶۲۳، ۶۲۶، ۶۴۲، ۶۴۳، ۶۴۷، ۶۴۸، ۶۴۹، ۶۸۱، ۶۸۹، ۶۹۴، ۷۰۵، ۷۷۱، ۸۰۸، ۹۲۹

طرح عملياتي كربلاي ۱۰: ۶۴۹

طرح عملياتي كربلاي ۱۱: ۶۴۹

طرح عملياتي كربلاي ۲: ۲۴۱، ۲۴۲، ۶۴۹

طرح عملياتي كربلاي ۳: ۲۴۱

طرح عملياتي كربلاي ۴: ۲۴۱

عمليات آمل: ۹۰۵

عمليات امام مهدي (عج): ۵۷۹

عمليات بيت المقدس: ۲۴۱، ۲۴۲، ۵۷۴، ۵۷۵

عمليات پاك سازي: ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۶۲، ۸۷، ۱۱۳، ۱۳۱، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۸۵، ۱۸۵، ۲۰۰، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۲۸، ۲۲۸، ۲۶۲، ۲۶۹، ۲۹۰، ۲۹۱، ۳۴۰، ۳۴۱، ۳۴۲، ۳۶۹، ۴۱۰، ۴۱۱، ۴۳۰، ۴۳۱، ۵۰۱، ۵۰۷، ۵۲۵، ۵۳۶، ۵۴۸، ۵۶۵، ۵۹۰، ۵۹۹، ۶۵۷، ۶۶۷، ۶۷۶، ۶۹۶، ۶۹۸، ۷۲۱، ۷۲۲، ۷۳۳، ۷۴۵، ۸۱۶، ۸۴۱، ۸۴۲، ۸۴۳، ۸۵۵، ۸۶۶، ۹۰۱، ۹۱۲، ۹۱۳، ۹۲۱، ۹۳۳، ۹۶۱، ۹۷۸، ۹۹۳، ۱۰۱۴، ۱۰۳۷، ۱۰۳۸، ۱۰۴۸، ۱۰۵۹

عمليات ثامن الائمه (ع): ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۵۵، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۷۱، ۱۴۳، ۱۵۴، ۱۵۵، ۲۳۵، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۴۳، ۲۵۷، ۲۷۵، ۲۸۸، ۳۳۶، ۳۶۸، ۳۶۹، ۴۱۴، ۴۲۳، ۵۱۳، ۵۲۵، ۵۷۴، ۵۷۶، ۵۸۵، ۶۴۷، ۷۰۵، ۷۸۲، ۸۴۶، ۸۵۳، ۸۸۹، ۸۹۰، ۹۲۹، ۱۰۲۱، ۱۰۷۷

عملیات چکش و سندان: ۵۹۰

عملیات شهید رجایی و شهید باهنر: ۱۵۴، ۱۵۵

عملیات ضربت ذوالفقار: ۸۳۶، ۹۱۹

عملیات طریق القدس: ۱۹، ۲۴، ۲۵، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۵۶، ۵۷، ۹۱، ۹۲، ۱۸۳، ۲۴۰، ۲۴۲، ۲۴۳، ۳۳۹، ۴۸۱، ۵۱۴، ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۱۹، ۵۶۳، ۵۷۴، ۵۷۵، ۵۷۶، ۶۲۳، ۶۴۷، ۶۸۱، ۶۸۹، ۷۰۵، ۷۰۷، ۷۰۹، ۷۱۹، ۷۴۱، ۷۴۴، ۷۵۳، ۷۵۴، ۷۵۸، ۷۷۱، ۷۸۱، ۷۸۶، ۷۸۸، ۷۹۲، ۷۹۴، ۸۰۱، ۸۰۳، ۸۰۷، ۸۰۸، ۸۱۳، ۸۱۴، ۸۲۱، ۸۲۵، ۸۲۷، ۸۴۵، ۸۴۶، ۸۵۳، ۸۵۶، ۸۵۸، ۸۵۹، ۸۶۰، ۸۷۴، ۸۷۹، ۸۸۴، ۸۸۸، ۸۸۹، ۸۹۰، ۸۹۴، ۹۰۰، ۹۱۲، ۹۱۹، ۹۲۸، ۹۲۹، ۹۴۴، ۹۴۶، ۹۵۰، ۹۶۰، ۹۷۲، ۹۹۶، ۱۰۲۱، ۱۰۳۷، ۱۰۵۸، ۱۰۵۹، ۱۰۶۸، ۱۰۶۹، ۱۰۷۵، ۱۰۷۶

عملیات فتح المبین: ۲۴۱، ۲۴۲، ۵۷۵، ۷۵۴

عملیات کربلای ۱: ۵۷۴

عملیات کربلای ۲: ۵۷۴، ۸۴۰

عملیات کربلای ۳: ۵۷۴

عملیات کربلای ۴: ۵۷۴

عملیات کربلای ۵: ۵۷۴

عملیات کربلای ۶: ۵۷۴

عملیات کمکو: ۸۳۹

عملیات کمین: ۳۷، ۱۳۱، ۱۵۶، ۳۰۴، ۳۲۳، ۵۳۶، ۵۸۸، ۵۹۹، ۷۴۵، ۷۷۳، ۸۱۶، ۸۲۹، ۸۴۲، ۸۸۵، ۹۰۹، ۹۱۰، ۹۳۲، ۱۰۷۱

عملیات گشتی: ۱۹۹

عملیات مطلع الفجر: ۲۴۲، ۸۳۷، ۸۸۳، ۹۲۷، ۹۳۷، ۹۴۲، ۹۵۹، ۹۶۰، ۹۶۷، ۹۶۸، ۹۹۱، ۹۹۲، ۱۰۲۵، ۱۰۴۵، ۱۰۵۷، ۱۰۶۴، ۱۰۶۵، ۱۰۷۶

عملیات منطقه بازی دراز: ۲۸

عملیات مولای متقیان: ۱۰۲۶

قایق وزویو: ۲۲۷

قرارداد ۱۹۷۲ (عراق و شوروی): ۴۳

قرارداد ۱۹۷۵

الجزایر: ۴۶، ۱۲۴، ۱۲۵، ۲۱۲، ۲۸۹، ۴۸۹، ۶۸۵، ۸۹۷، ۹۷۵

قرارداد کمپ دیوید: ۸۵، ۱۴۶، ۳۱۹، ۴۱۶، ۴۲۱، ۴۴۹، ۶۳۷، ۶۵۲، ۷۵۰، ۷۶۳، ۹۲۳

قرارداد نفتی ایران با کنسرسیوم: ۵۷۱، ۵۷۲

قرارگاه فتح: ۸۴۱

قرارگاه فجر: ۸۴۱

قرارگاه قدس: ۸۴۱

قرارگاه کربلای ۱: ۸۵۲

قرارگاه مشترک ارتش و سپاه در جنوب (کربلا): ۲۴۳، ۵۶۳، ۶۴۹، ۶۴۹

قرارگاه مقدم نیروی زمینی ارتش: ۵۷۵، ۶۲۳، ۶۴۲، ۶۵۰، ۶۸۹، ۷۷۲، ۹۲۹، ۱۰۲۶، ۱۰۳۶، ۱۰۵۰، ۱۰۷۱

قرارگاه نصر: ۸۴۱

قوه قضاییه: ۱۲۰، ۵۹۲

کارخانجات ایران ناسیونال: ۸۷۴

کارخانه کاشی و سرامیک سعدی: ۸۷۴

کشتی ایران رضوان: ۳۰۹

کشتی نهضت ایران: ۲۷۵

کمپانی گروسرت لوار (فرانسه): ۲۷۸

کمیته امداد امام خمینی: ۱۵۶، ۱۵۷، ۳۰۴، ۵۲۶، ۵۵۰، ۵۸۸

کمیته انقلاب اسلامی: ۳۱، ۳۲، ۶۶، ۷۸، ۹۵، ۱۰۲، ۱۴۴، ۱۷۶، ۱۸۵، ۲۰۱، ۲۱۰، ۲۲۹، ۲۳۹، ۲۴۷، ۲۸۳، ۲۹۱، ۲۹۲، ۳۰۴، ۳۰۵، ۳۴۴، ۴۳۲، ۴۴۴، ۴۸۶، ۵۱۰، ۵۲۷، ۵۶۶، ۵۸۱، ۶۰۰، ۶۱۵، ۶۳۰، ۶۳۱، ۶۵۸، ۶۷۷، ۶۸۲، ۷۱۱، ۷۲۲، ۷۳۳، ۷۶۱، ۸۰۶، ۸۱۰، ۸۱۷، ۸۴۳، ۸۵۵، ۸۶۶، ۸۶۷، ۹۰۲، ۹۰۶، ۹۶۳، ۹۷۹

کمیسیون امور دفاعی مجلس: ۱۰۴، ۶۷۱

کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل: ۳۹۲

کنفرانس بالی: ۱۶۳

کنگره امریکا: ۲۹۶، ۳۸۲، ۵۸۵

کنگره چهارم حزب دمکرات کردستان ایران: ۱۸۵

کنوانسیون های ژنو: ۳۰، ۹۸۰، ۱۰۰۸

کودتا: ۹۴، ۱۹۰، ۲۳۶، ۲۹۲، ۳۳۲، ۴۷۲، ۵۶۸، ۵۶۹، ۹۱۴

کومه له: ۹۴، ۲۸۳، ۲۹۰، ۳۰۳، ۳۱۳، ۳۴۲، ۳۷۰، ۴۱۰، ۴۱۲، ۴۳۰، ۴۴۳، ۴۶۰، ۴۶۱، ۵۰۱، ۵۰۵، ۵۰۶، ۵۰۷، ۵۰۸، ۵۳۶، ۵۴۷، ۵۴۸، ۵۶۵، ۵۸۹، ۵۹۸، ۵۹۹، ۶۲۸، ۶۲۹، ۶۶۶، ۶۶۹، ۶۹۷، ۷۲۱، ۷۷۳، ۷۹۰، ۸۱۶، ۸۵۵، ۸۶۷، ۸۷۵، ۸۸۵، ۹۰۱، ۹۰۲، ۹۰۳، ۹۳۱، ۹۳۲، ۹۶۱، ۹۶۲، ۹۷۸، ۹۹۲، ۹۹۳، ۱۰۶۱، ۱۰۷۱، ۱۰۷۲

گارد ریاست جمهوری عراق: ۸۰۱، ۸۶۰

گروگان، گروگان گیری: ۲۰۵، ۲۶۶، ۳۵۰، ۴۸۴، ۴۸۷، ۵۳۵، ۵۸۶، ۵۹۹، ۶۰۸، ۹۰۱، ۹۲۱

گروه خبات: ۶۵۶

گروه راه کارگر: ۴۱۳

گروه فداییان امام خمینی: ۵۸۵، ۵۸۸، ۱۰۲۶، ۱۰۴۷

گروه فرقان: ۱۹۲

گروه مسلمان امل عراق: ۹۰۶

لشکر ۱ (عراق): ۹۳

لشكر ١١ (عراق): ٤٩٢

ص: ١٢٠٥

لشکر ۱۴ (عراق): ۱۸۳

لشکر ۱۴ امام حسین (ع): ۲۴۱

لشکر ۱۵ (عراق): ۱۸۳

لشکر ۱۶ زرهی قزوین: ۱۶۴، ۳۶۸، ۳۹۷، ۳۹۸، ۴۲۷، ۴۸۱، ۴۹۲، ۵۰۴، ۵۶۳، ۶۲۳، ۶۴۴، ۶۴۶، ۶۴۷، ۷۰۸، ۷۴۴، ۷۵۹، ۷۸۲

لشکر ۲ (عراق): ۹۳

لشکر ۲۱: ۸۳۸

لشکر ۲۸

سنندج: ۶۴، ۲۸۳، ۴۵۹، ۴۶۰، ۵۳۴، ۵۸۰، ۶۲۸، ۶۲۹، ۶۵۶، ۶۷۶، ۷۲۲، ۸۲۷، ۸۳۸، ۸۶۶، ۸۶۷، ۸۷۵، ۹۱۳، ۹۳۲، ۹۷۸، ۹۹۳

۱۰۲۷، ۱۰۵۹

لشکر ۳۰ گرگان: ۲۰۰

لشکر ۵ مکانیزه (عراق): ۹۳، ۴۸۴، ۴۹۲، ۹۷۷

لشکر ۶ زرهی (عراق): ۴۹۲، ۷۰۷

لشکر ۶۴ ارومیه: ۶۴، ۱۸۵، ۲۴۶، ۶۶۹، ۸۳۸

لشکر ۷ پیاده (عراق): ۱۵۴، ۱۵۵

لشکر ۷۷: ۷۰۸، ۱۰۳۷

لشکر ۸ (عراق): ۳۶۹

لشکر ۸۱ کردستان: ۳۸، ۸۳۸، ۹۳۹

لشکر ۸۸: ۷۰۸

لشکر ۹ (عراق): ۴۹۲، ۹۳

لشکر ۹۲ زرهی اهواز: ۱۶۴، ۱۸۳، ۳۰۲، ۵۶۳، ۵۸۷، ۶۴۶، ۶۴۷، ۷۵۹

ماده رفع آلودگی اس.تی.پی: ۴۵۷

مانور ستاره درخشان: ۵۵۲، ۶۰۵، ۶۱۸، ۶۶۰، ۶۶۲، ۸۹۲

مجلس شورای اسلامی: ۳۱، ۷۰، ۷۱، ۷۷، ۷۸، ۷۹، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۱۸، ۱۲۰، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۴۶، ۱۴۸، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۷۸، ۲۱۲، ۲۱۴، ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۶۰، ۲۸۴، ۲۸۵، ۲۸۹، ۲۹۴، ۳۰۷، ۳۲۴، ۳۴۵، ۳۷۶، ۳۹۱، ۴۴۵، ۴۴۶، ۴۴۷، ۵۱۰، ۶۰۱، ۶۱۴، ۶۱۸، ۶۱۹، ۶۲۰، ۶۳۷، ۶۷۱، ۷۲۷، ۷۳۶، ۷۳۷، ۷۴۷، ۷۸۸، ۷۹۷، ۸۲۱، ۸۲۲، ۸۵۷، ۸۸۱، ۹۸۴، ۹۸۵، ۹۹۴، ۱۰۰۵، ۱۰۵۳، ۱۰۵۸

مجلس عراق: ۴۷، ۷۰۳، ۷۰۴، ۸۱۰، ۸۱۱، ۸۷۱، ۸۹۶، ۱۰۷۳

مجلس کویت: ۴۳، ۱۸۲، ۷۱۶، ۹۳۵

مجمع عمومی سازمان ملل: ۴۵، ۳۳۵، ۶۰۴، ۸۰۸، ۸۰۹، ۱۰۱۹، ۱۰۴۱

محور آبادان: ۶۶۵

محور آذربایجان غربی: ۴۳۰

محور آزادی تا شط عباس: ۷۴۳

محور ارومیه - مهاباد: ۶۳

محور ارومیه: ۴۳۰، ۵۳۷، ۷۴۵

محور اشنویه - نقده: ۴۹۳

محور اشنویه: ۷۴۵

محور الله اکبر - بستان: ۲۲۵، ۲۵۷، ۳۶۷، ۴۸۲، ۷۵۴

محور الله اکبر: ۷۸۱

محور بان سیران: ۹۴۰، ۱۰۰۳

محور بانه - سردشت: ۳۸، ۲۴۶، ۳۸۶، ۹۱۲، ۹۱۳، ۹۳۳، ۹۷۸، ۹۹۳، ۱۰۲۷، ۱۰۴۸، ۱۰۵۹

محور بانه - سقز: ۸۵۵

محور بانه: ۶۹۷، ۸۵۵

محور بستان - سوسنگرد: ۴۱۴

محور بستان: ۳۹۸، ۸۳۵

محور بوکان - میاندوآب: ۲۰۰، ۳۲۲، ۹۳۲

محور بوکان: ۹۱۲، ۹۴۴

محور پسوه - جلدیان: ۵۸۰، ۶۲۹

محور پیرانشهر - سردشت: ۳۸۶، ۴۹۱

محور تکاب - شاهین دژ (صائین دژ): ۲۰۹، ۵۶۵

محور تنگ قاسم آباد: ۸۳۷

محور جاده فیروز کوه - قائم شهر: ۹۰۵

محور جاده مشهد: ۹۰۵

محور جزیره مینو: ۶۶۵

محور جنوب رودخانه کرخه: ۷۸۳، ۸۰۱

محور جنوب: ۸۹۹

محور چالوس - کندوان: ۹۰۵

محور حاج مسلم: ۷۸۶

محور حمود عاصی: ۷۸۱

محور حمیدیه: ۲۲۵، ۲۵۷، ۲۸۷، ۶۶۵

محور خرمشهر: ۳۰۱

محور دارخوین [آبادان]: ۲۴۲، ۵۱۳

محور دره قاسملو: ۴۳۰

محور دغاغله: ۷۸۶

محور دهگلان - بلبل آباد: ۳۶۹

محور دهلاویه: ۷۸۳، ۷۸۶

محور دیزک - اشنویه: ۴۳۰

محور دیواندره - بیجار: ۴۴۴

محور دیواندره - سقز: ۳۲۳، ۴۰۱، ۴۲۸، ۴۶۹

محور دیواندره - نساوه: ۱۱۴

محور رمله - دحیمی: ۷۴۴

محور رملی: ۷۸۱

ص: ۱۲۰۶

محور روانسر - کامیاران: ۱۷۴، ۱۷۳، ۶۳

محور زیوه: ۴۳۰

محور سرپل ذهاب: ۸۸۳، ۹۶۴، ۹۶۵

محور سردشت - ارومیه: ۴۹۳

محور سردشت - بانه: ۶۸۲

محور سردشت: ۷۴۵، ۸۵۵

محور سقز - بانه: ۵۹۸، ۵۹۹

محور سقز - بوکان: ۸۷

محور سقز - دیواندره: ۴۸۵، ۵۴۷، ۵۴۸، ۶۲۹، ۶۹۰، ۶۹۱

محور سنندج - سقز - بانه: ۹۷۹

محور سنندج - سقز: ۸۷۵

محور سنندج - کامیاران: ۳۸، ۷۲۲

محور سنندج - کرمانشاه: ۶۹۰، ۶۹۱

محور سنندج - مریوان: ۶۹۷

محور سنندج: ۷۴۵

محور سوسنگرد - بستان: ۳۹۷، ۷۱۹، ۸۱۳

محور سوسنگرد - حمیدیه: ۷۲۰

محور سوسنگرد - دهلاویه - پل سابله: ۷۵۴

محور سوسنگرد: ۱۷۲، ۳۹۸، ۵۶۳، ۶۶۵

محور سومار - مندلی: ۳۸۶

محور سویدانی - دغاغله: ۲۳، ۷۴۴، ۸۰۳

محور سویدانی: ۷۸۴

محور سیلوانا: ۴۳۰

محور شانه دری - کلون (عراق): ۱۹۹

محور شاهین دژ - بوکان: ۸۷

محور شاهین دژ - تکاب: ۲۹۰

محور شمال رودخانه کرخه: ۷۸۱

محور شوش: ۹۱۰

محور صالح حسن: ۷۸۱

محور عین خوش و دزفول: ۴۱۴

محور غرب اهواز: ۱۷۱

محور غرب دزفول و شوش: ۱۷۰

محور غرب روستای دهلاویه: ۷۴۳

محور غرب سوسنگرد: ۳۹۷، ۴۲۷، ۸۶۰

محور قزوین - رشت: ۹۰۵

محور کارون: ۲۵۸، ۳۶۸

محور کامیاران - سنندج: ۸۶۷، ۹۳۲، ۹۶۱

محور کامیاران - ماویان: ۴۱۰

محور کامیاران - مریوان: ۳۴۲

محور کامیاران: ۳۸، ۶۲۹، ۸۵۵

محور کرخه: ۲۳

محور گیلان غرب - قصر شیرین: ۸۳۷

محور گیلان غرب: ۸۸۲، ۹۶۴، ۹۶۵، ۱۰۶۶، ۱۰۷۶

محور ماهشهر: ۲۵، ۶۶۵

محور مرانه - سنندج: ۵۳۵

محور مریوان - چناره: ۷۱۰

محور مریوان - سنندج: ۶۷۶

محور مگاصیص: ۷۸۶

محور موانا: ۴۳۰، ۶۶۹

محور مهاباد - ارومیه: ۵۴۹

محور مهاباد - سردشت: ۴۶۰

محور مهاباد - میاندوآب: ۵۴۸، ۶۲۹

محور مهاباد - نقده: ۵۳۷

محور میاندوآب - بوکان: ۸۷، ۴۱۰، ۴۲۹، ۴۴۴، ۵۳۵، ۷۴۵، ۷۴۶، ۹۱۳

محور میاندوآب - مهاباد: ۲۶۹، ۵۳۷، ۶۹۰، ۶۹۱، ۹۷۹

محور میاندوآب: ۶۲، ۶۹۷، ۹۱۲

محور هویزه: ۴۱۴، ۶۲۳

موافقت نامه الجزایر (موافقت نامه آزادی گروگان های امریکایی): ۲۶۶، ۷۳۸

موشک تاو: ۸۶۷

موشک توتال: ۵۹۵

موشک روناند: ۵۹۵

موشک زمین به زمین فراگ: ۱۰۲۵

موشک زمین به هوا اس.آ: ۵۹۵

موشک زمین به هوا اس.آ: ۵۹۵

موشک زمین به هوا اس.آ: ۵۹۵

موشک زمین به هوا اس.آ: ۵۹۵

موشک زمین به هوای سام ۶: ۴۴، ۵۴۱

موشک ضد هوایی آ.آ.ام: ۲۲۷

موشک قورباغه ۷: ۵۹۵

موشک مالیوتکا: ۷۹۹

موشک هوا به زمین ام تی ۲۹: ۷۹۷

میانجی گری: ۴۷، ۵۹، ۱۵۰، ۶۸۵، ۷۱۶، ۸۹۶، ۹۱۹، ۱۰۰۹

ناتو: ۸۰۹

ناو فریگت لوپو: ۲۲۷

ص: ۱۲۰۷

ناوچه پیکان: ۷۷۸

ناوچه موشک انداز اوزا: ۳۲۱، ۷۹۶

نشست وزیران امور خارجه کشورهای عضو اتحادیه عرب: ۷۰۵

نفربر پی.ام.پی: ۲۰۸، ۲۲۵

نهضت (جبهه) آزادی بخش بحرین: ۱۰۵۴، ۱۰۶۳، ۱۰۶۴

نهضت آزادی ایران: ۱۰۷، ۲۲۲

نهضت سوادآموزی: ۴۰۱، ۶۶۸، ۶۷۰

نهضت ملی مقاومت ایران: ۴۱، ۴۹۷

نیروی دریایی ارتش: ۴۰۳، ۴۶۷، ۵۲۴، ۵۵۰، ۶۶۶، ۷۷۶، ۷۷۸، ۷۹۵، ۷۹۶، ۷۹۷، ۸۶۸، ۸۶۹، ۸۷۰

نیروی دریایی عراق: ۳۱۹، ۳۲۱، ۷۹۵، ۷۹۶، ۹۱۱

نیروی زمینی ارتش: ۲۰، ۲۱، ۲۵، ۵۵، ۵۶، ۶۴، ۶۵، ۹۱، ۹۲، ۱۷۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۲۳۸، ۲۹۸، ۳۳۹، ۳۴۹، ۳۹۷، ۴۰۳، ۴۵۷، ۵۰۴

۵۳۴، ۵۶۴، ۵۷۵، ۶۲۳، ۶۴۸، ۶۵۰، ۶۶۶، ۶۹۰، ۷۷۱، ۷۹۲، ۸۳۰، ۸۷۹، ۸۸۵، ۸۸۸، ۸۹۰، ۸۹۱، ۹۷۰، ۱۰۲۶، ۱۰۶۶

نیروی زمینی عراق: ۲۵۷، ۸۹۹، ۹۱۱

نیروی هوایی ارتش: ۸۷، ۱۳۸، ۲۱۷، ۳۰۸، ۳۸۷، ۴۰۳، ۴۲۴، ۵۰۴، ۶۲۶، ۶۵۵، ۶۶۶، ۶۷۵، ۶۹۵، ۷۷۶، ۷۸۶، ۸۲۶، ۸۲۷، ۸۳۶

۸۴۰، ۸۶۹، ۸۷۳، ۸۷۹، ۸۸۴، ۸۸۵، ۹۳۰، ۹۵۹، ۹۶۰، ۹۷۰، ۱۰۱۶، ۱۰۵۱

نیروی هوایی عراق: ۲۵۷، ۲۷۶، ۲۸۸، ۳۰۱، ۳۱۹، ۳۹۹، ۴۸۱، ۴۹۱، ۴۹۲، ۵۳۳، ۵۳۴، ۶۲۶، ۶۲۷، ۶۳۷، ۶۶۵، ۷۰۳، ۷۰۸، ۸۲۶

۸۳۶، ۹۰۰، ۹۰۹، ۹۴۳، ۹۴۴، ۱۰۰۱، ۱۰۳۵

واحد آموزش ستاد مرکزی سپاه: ۴۴۲

واحد اطلاعات سپاه: ۳۴، ۵۷، ۱۴۲، ۲۵۷، ۴۴۵

واحد مهندسی سپاه: ۸۴۱، ۸۹۲

واحد نهضت های آزادی بخش سپاه: ۱۰۵۳

وزارت آموزش و پرورش: ۲۰۲، ۵۹۳

وزارت ارشاد: ۵۷۰، ۷۷۴، ۸۱۸

وزارت امور خارجه آلمان غربی: ۳۳۳

وزارت امور خارجه امريکا: ۱۲۸، ۳۹۳، ۶۷۸

وزارت امور خارجه ایتالیا: ۲۷۴

وزارت امور خارجه ايران: ۳۱، ۱۳۳، ۱۳۵، ۱۹۴، ۲۶۳، ۲۷۴، ۲۹۵، ۳۴۶، ۴۱۹، ۴۲۱، ۴۳۴، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۵۱، ۴۶۳، ۴۷۵، ۵۵۱

۱۰۷۵، ۱۰۷۳، ۱۰۶۲، ۱۰۵۳، ۱۰۵۱، ۱۰۳۶، ۱۰۱۸، ۱۰۰۷، ۹۲۴، ۹۲۰، ۷۹۶، ۷۵۲

وزارت امور خارجه ترکیه: ۶۸

وزارت امور خارجه ژاپن: ۷۶۵، ۷۶۶

وزارت امور خارجه کویت: ۹۹۸

وزارت امور خارجه لبنان: ۲۴۰

وزارت بازرگانی: ۷۲۹، ۸۱۰

وزارت بهداری: ۳۰۳، ۴۲۸

وزارت دفاع امريکا (پنتاگون): ۹۰۷، ۱۰۲۰

وزارت دفاع عراق: ۶۱، ۴۰۹، ۶۹۰

وزارت دفاع: ۷۳۸، ۸۶۹، ۹۶۷

وزارت راه: ۵۵۵

وزارت صنايع و تجارت ژاپن: ۵۰۰

وزارت کشور: ۱۰۵۴

وزارت مسکن و شهرسازی: ۸۲۲

وزارت نفت: ۳۳۴، ۵۳۱، ۸۸۱

هلال احمر: ۳۰۳، ۳۸۸، ۷۵۹

هوایمای آنتونف ۲۲: ۸۹۵

هوایمای آواکس: ۱۳۴، ۱۳۹، ۳۵۱، ۳۸۲، ۴۰۴، ۴۱۹، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۲۴، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۷۵، ۵۱۲، ۵۵۱، ۶۰۵، ۷۵۰، ۱۰۶۱

هوایمای اف ۱۴: ۶۲۶، ۶۲۷، ۶۷۵، ۷۲۱، ۸۵۴، ۸۸۳، ۹۰۷، ۹۶۰، ۱۰۲۰، ۱۰۵۱

هوایمای اف ۱۵: ۳۸۲

هوایمای اف ۵: ۹۶۰

هوایمای اف.بی.اس: ۱۳۹

هوایمای بمب افکن ب ۵۲: ۵۵۲

هوایمای بوئینگ ۷۰۷: ۱۰۲۱

هوایمای بوئینگ ۷۲۷: ۹۱۹، ۱۰۲۱

هوایمای بوئینگ ۷۴۷: ۱۰۲۱

هوایمای تایگر اف ۵: ۹۰۷

هوایمای سی ۱۳۰: ۶۴۸

هوایمای میراژ اف ۱: ۸۳۶، ۹۸۹

هوایمای میگ ۱۷: ۲۲۷

هوایمای میگ ۲۳: ۲۲۷، ۵۹۵

هوایمای میگ ۲۵: ۴۲، ۵۹۵، ۸۹۵

هوایمای میگ ۲۷: ۴۲، ۱۰۴۲

هوایمای هاوک: ۲۵۳

هوانیروز: ۱۱۳، ۱۱۴، ۲۸۲، ۳۸۷، ۴۰۹، ۴۳۰، ۵۳۶، ۶۸۲، ۶۹۵، ۷۸۶، ۸۳۰، ۸۳۶، ۸۴۰، ۸۴۲، ۸۸۵، ۹۴۴، ۱۰۵۸

هیئت حسن نیت سازمان کنفرانس اسلامی: ۴۵، ۴۶، ۴۷۰

ص: ۱۲۰۸

ناوچه پیکان: ۷۷۸

ناوچه موشک انداز اوزا: ۳۲۱، ۷۹۶

نشست وزیران امور خارجه کشورهای عضو اتحادیه عرب: ۷۰۵

نفربر پی.ام.پی: ۲۰۸، ۲۲۵

نهضت (جبهه) آزادی بخش بحرین: ۱۰۵۴، ۱۰۶۳، ۱۰۶۴

نهضت آزادی ایران: ۱۰۷، ۲۲۲

نهضت سوادآموزی: ۴۰۱، ۶۶۸، ۶۷۰

نهضت ملی مقاومت ایران: ۴۱، ۴۹۷

نیروی دریایی ارتش: ۴۰۳، ۴۶۷، ۵۲۴، ۵۵۰، ۶۶۶، ۷۷۶، ۷۷۸، ۷۹۵، ۷۹۶، ۷۹۷، ۸۶۸، ۸۶۹، ۸۷۰

نیروی دریایی عراق: ۳۱۹، ۳۲۱، ۷۹۵، ۷۹۶، ۹۱۱

نیروی زمینی ارتش: ۲۰، ۲۱، ۲۵، ۵۵، ۵۶، ۶۴، ۶۵، ۹۱، ۹۲، ۱۷۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۲۳۸، ۲۹۸، ۳۳۹، ۳۴۹، ۳۹۷، ۴۰۳، ۴۵۷، ۵۰۴

۵۳۴، ۵۶۴، ۵۷۵، ۶۲۳، ۶۴۸، ۶۵۰، ۶۶۶، ۶۹۰، ۷۷۱، ۷۹۲، ۸۳۰، ۸۷۹، ۸۸۵، ۸۸۸، ۸۹۰، ۸۹۱، ۹۷۰، ۱۰۲۶، ۱۰۶۶

نیروی زمینی عراق: ۲۵۷، ۸۹۹، ۹۱۱

نیروی هوایی ارتش: ۸۷، ۱۳۸، ۲۱۷، ۳۰۸، ۳۸۷، ۴۰۳، ۴۲۴، ۵۰۴، ۶۲۶، ۶۵۵، ۶۶۶، ۶۷۵، ۶۹۵، ۷۷۶، ۷۸۶، ۸۲۶، ۸۲۷، ۸۳۶

۸۴۰، ۸۶۹، ۸۷۳، ۸۷۹، ۸۸۴، ۸۸۵، ۹۳۰، ۹۵۹، ۹۶۰، ۹۷۰، ۱۰۱۶، ۱۰۵۱

نیروی هوایی عراق: ۲۵۷، ۲۷۶، ۲۸۸، ۳۰۱، ۳۱۹، ۳۹۹، ۴۸۱، ۴۹۱، ۴۹۲، ۵۳۳، ۵۳۴، ۶۲۶، ۶۲۷، ۶۳۷، ۶۶۵، ۷۰۳، ۷۰۸، ۸۲۶

۸۳۶، ۹۰۰، ۹۰۹، ۹۴۳، ۹۴۴، ۱۰۰۱، ۱۰۳۵

واحد آموزش ستاد مرکزی سپاه: ۴۴۲

واحد اطلاعات سپاه: ۳۴، ۵۷، ۱۴۲، ۲۵۷، ۴۴۵

واحد مهندسی سپاه: ۸۴۱، ۸۹۲

واحد نهضت های آزادی بخش سپاه: ۱۰۵۳

وزارت آموزش و پرورش: ۲۰۲، ۵۹۳

وزارت ارشاد: ۵۷۰، ۷۷۴، ۸۱۸

وزارت امور خارجه آلمان غربی: ۳۳۳

وزارت امور خارجه امريکا: ۱۲۸، ۳۹۳، ۶۷۸

وزارت امور خارجه ایتالیا: ۲۷۴

وزارت امور خارجه ايران: ۳۱، ۱۳۳، ۱۳۵، ۱۹۴، ۲۶۳، ۲۷۴، ۲۹۵، ۳۴۶، ۴۱۹، ۴۲۱، ۴۳۴، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۵۱، ۴۶۳، ۴۷۵، ۵۵۱

۱۰۷۵، ۱۰۷۳، ۱۰۶۲، ۱۰۵۳، ۱۰۵۱، ۱۰۳۶، ۱۰۱۸، ۱۰۰۷، ۹۲۴، ۹۲۰، ۷۹۶، ۷۵۲

وزارت امور خارجه ترکیه: ۶۸

وزارت امور خارجه ژاپن: ۷۶۵، ۷۶۶

وزارت امور خارجه کویت: ۹۹۸

وزارت امور خارجه لبنان: ۲۴۰

وزارت بازرگانی: ۷۲۹، ۸۱۰

وزارت بهداری: ۳۰۳، ۴۲۸

وزارت دفاع امريکا (پنتاگون): ۹۰۷، ۱۰۲۰

وزارت دفاع عراق: ۶۱، ۴۰۹، ۶۹۰

وزارت دفاع: ۷۳۸، ۸۶۹، ۹۶۷

وزارت راه: ۵۵۵

وزارت صنايع و تجارت ژاپن: ۵۰۰

وزارت کشور: ۱۰۵۴

وزارت مسکن و شهرسازی: ۸۲۲

وزارت نفت: ۳۳۴، ۵۳۱، ۸۸۱

هلال احمر: ۳۰۳، ۳۸۸، ۷۵۹

هوایمای آنتونف ۲۲: ۸۹۵

هوایمای آواکس: ۱۳۴، ۱۳۹، ۳۵۱، ۳۸۲، ۴۰۴، ۴۱۹، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۲۴، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۷۵، ۵۱۲، ۵۵۱، ۶۰۵، ۷۵۰، ۱۰۶۱

هوایمای اف ۱۴: ۶۲۶، ۶۲۷، ۶۷۵، ۷۲۱، ۸۵۴، ۸۸۳، ۹۰۷، ۹۶۰، ۱۰۲۰، ۱۰۵۱

هوایمای اف ۱۵: ۳۸۲

هوایمای اف ۵: ۹۶۰

هوایمای اف.بی.اس: ۱۳۹

هوایمای بمب افکن ب ۵۲: ۵۵۲

هوایمای بوئینگ ۷۰۷: ۱۰۲۱

هوایمای بوئینگ ۷۲۷: ۹۱۹، ۱۰۲۱

هوایمای بوئینگ ۷۴۷: ۱۰۲۱

هوایمای تایگر اف ۵: ۹۰۷

هوایمای سی ۱۳۰: ۶۴۸

هوایمای میراژ اف ۱: ۸۳۶، ۹۸۹

هوایمای میگ ۱۷: ۲۲۷

هوایمای میگ ۲۳: ۲۲۷، ۵۹۵

هوایمای میگ ۲۵: ۴۲، ۵۹۵، ۸۹۵

هوایمای میگ ۲۷: ۴۲، ۱۰۴۲

هوایمای هاوک: ۲۵۳

هوانیروز: ۱۱۳، ۱۱۴، ۲۸۲، ۳۸۷، ۴۰۹، ۴۳۰، ۵۳۶، ۶۸۲، ۶۹۵، ۷۸۶، ۸۳۰، ۸۳۶، ۸۴۰، ۸۴۲، ۸۸۵، ۹۴۴، ۱۰۵۸

هیئت حسن نیت سازمان کنفرانس اسلامی: ۴۵، ۴۶، ۴۷۰

ص: ۱۲۰۸

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریان‌ات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

